Prouinciale ſeu Conſtitutiones Anglie. Cum ſummariis atqꝫ iuſtis annotationibus: honeſtis characteribus: ſummaqꝫ accuratione rurſum impreſſe.

K Lyndewode (G.) Bishop of St. Davids

¶ Domini Guillelmi lyndewode in opus ſequens a ſe editum prefatio: in qua cauſas operis compilandi: tempus: intentiōem: titulūq; cum beniuola nūcupatione et humili ſubmiſſione complectitur.

REuerendiſſimo in chriſto patri ac domino dño Henrico dei gratia Cantuarieñ. archiepiſcopo: totius anglie primati: ꝛ apoſtolice ſedis legato veſtre reuerendiſſime paternitatis capellanus deuotiſſimus Guillelmus lyndewode inter vtriuſq; iuris doctores minimus: curie veſtre Cantuarie officialis: ſuiipſius recōmendationem humillimā. Et cum reformatione debita ſuſcipe preſens opus.

Cauſe cōponēdi operis hui⁹

Veſtre paternitatis reuerendiſſime hortamentis inſtigatus: iamdudū ea que ſanctorū patrū cantuarieñ. eccleſie archiepiſcoporū predeceſſorum veſtrorum temporibus veſtriſq; ſub annis in concilijs ꝓuincialibus cantuarieñ. ꝓuincie edita ſunt ſtatuta: ſedula mētis intentione ꝛ frequentis lectiōis ſtudio reuoluens cum in ipſis plura nimia ſub multitudine edita quedam ſcribentiū vicio corrupta: nōnulla etiam propter proemiorū prolixitatem confuſionem inducentia. aliaq; ipſorū vaga et ab incerto autore prodeuntia. multa inſuper eorū temporalia ſeu omnino ſuperflua fuiſſe cōſpexerim: ea que de ipſis vtiliora fore cenſui: reſecatis ſuperfluis ꝛ quibuſdā ex eis abbreuiatis correcte in vnū op⁹ collegi ꝛ ſub cōgruentibus titulis ad inſtar libri decretaliū ſerioſius collocaui.

Quo tēpore ꝯpoſitū ſit hoc op⁹

Demūq; poſt hiſpanici littoris ſulcata maria ꝛ a regno portugalie reditū piiſſime memorie Henrico rege anglie quinto in cuius legatione tūc eram vltimo die Auguſti Anno domini. M.CCCC.xxij. apud Boſcū vicennarū in Francia vita functo: reaſſumpto officialitatis officio Anno tunc ſequenti eadem ſtatuta gloſare propoſui.

Alie eiuſ- opis cauſe

Ad cuius propoſiti executionem: eo fortius impellebar: vt ſaltē ſtudio tali in legū et canonū aliarūq; ſcripturarū fundamētis: magis michiipſi ꝓficerem. cauſarūq; ꝛ negociorū iminentiū diſcuſſioni arduarūq; et dubitabiliū queſtionū materijs ſuper quibus crebris interrogatus ꝛ cōſultus fueram: aptior ꝛ paratior decidendis redderer. Conſideraui equidem ꝙ ipſe conſtitutiones ipſe ex interioribus medullis ſcripturarū et ſacrorū canonū: indubitantiſq; tam theologorū ꝙ iuris canonici et ciuilis autenticorum doctorū ſententijs ad vtilitatem memoratē prouincie cantuarieñ. ſubditorū extracte. A cōpluribus dicte prouincie tam patribus aliiſq; prelatis et iudicibus ꝙ ipſorum ſubditis neglectui quodāmodo habeātur: adeo ꝙ temporibus his perpauci ſunt qui ipſarum obſeruationi (vt ratio exigit) inuigilent. In ipſis tñ vt ſatis liquet: plurima ad fidei fortificatiōem: morū reformationem: ac ſimplicium directionem: animarū ꝓ ſalutem neceſſaria continentur. quas reuera eo citius priſtino ſtudio reuocandas: etiam ipſorum prelatorum et iudicū ꝙ ſubditorum animis eo acceptiores ꝛ tenacius imprimendas fore arbitratus ſum. quo magis conſtitutionū ipſarum clarior et ad inueſtigandum apertior intellectus extiterit: quātoq; eiſdem vſuri ex ipſis fructum vberiorem nouerint ꝓuenire. ¶ Vt igitur tantorū patrū laboris induſtria luculentius in atrio militantis eccleſie refulgeat: conſtitutiones ipſas ex ſcriptis doctorum approbatorum ſm continentiam verarum concluſionū eorūdem: in ꝓprium ingenij mei modulus eas cōprehendere potuit: apparatas cum muliere paupercula offerre ſtudui in gazophilacium eccleſie anglicane. In quo quidem opuſculo plura fateor occaſione ꝛ preteritu multiplicium ingruentiū negociorum quibus ſepiſſime prepeditus fuerā eſſe omiſſa: que alias huic operi diligentiori ſtudio inſcripſiſſem.

Intentio authoris

¶ Cum itaq; pater reuerendiſſime teſtante legali eloquio in actib⁹ humanis nichil adeo ſtabile ne ꝓ perfectus reperiri valet quin multiplici noſcatur ſubiacere defectui. hoc opus qđ ad dei honorem: cōmunem vtilitatem: anime mee ſalutem: et maxime virorum eccleſiaſticorum ſimplicium profectum nō ex appetitu conſequende laudis: ſed ex charitate ſeminā de veritatis grandi ſollicitudinis ſtudio compilare decreui.

Titulus operis.

Et qđ (eo ꝙ de ſtatutis in concilijs prouincialibus editis principaliter tractet) prouinciale nūcupandum cenſui: veſtre paternitati reuerendiſſime (quā vere iuris lucernam in eccleſia anglicana noui radiantem cum operātis et operis ſubmiſſione in omnibus ſicut decet) offero corrigendum. In quo ſi quid veritatis inueneritis: queſo vt id veſtre prudentie diſcretio ſoli principio veritatis aſcribat. A quo (vt ait apoſtolus) et non ex nobis noſtra ſufficientia procedit. Mee autem inſufficientie aſcribatur quicquid in hoc opere reprehenſione dignū extitat.

Submittit opus cenſure ecclie

Ceterū cum hoc opuſculum ſuſtinentes melioribus rationibus roborātes ꝛ merito reprehendentes amplectar: ac velut agnus coram tondente obmuteſcens detrahentibus non reſiſtam: proteſtor ꝙ ſi me in hoc opere talia forſan ſcripſiſſe contigerit que (quod abſit) ſint ſeu ſapiant contra veritatem legis diuine canonice vel ciuilis: ea ex nunc reuoco et habeo pro non ſcriptis. Sicq; in fidei firmitate ſummo lapide angulari dño noſtro Ieſu xpo indiſſolubiliter innixus in ipſius nomine ꝛ ad chriſtiane fidei corroborationem hoc opus inchoare decreui a titulo ſeu rubrica ſequenti.

¶ De summa trinitate et fide catholica.

Iohannes peccham.

¶ Sequentis cõstitõnis sũmarium.

¶ Quattuordecĩ fidei catholice articulos quorum septẽ ad sacrosancte trinitatis misteriũ: ꝛ totidẽ ad christi humanitatẽ ꝑtinẽt: oẽs ministri ecclie et scire ꝛ credere tenentur: vt hac cõstitutione recitantur.

a Ignorantia' sacerdotuꝫ ꝛ infra. Ne' quis ꝑ ignorantiam' se excuset': quin' sciat' arti-

a Ignorantia sacerdotum. Istud capitulum diuidit in duas partes principales. In quarũ prima auctor ꝑ moduꝫ exordij nititur tollere a ministris ecclesiasticis ignorantiã: ꝓsertim circa articulos fidei. In scda ibi Sciendum. declarat vsq; in finẽ capituli q̃ quattuordecim sunt articuli fidei quoꝝ septẽ ꝑtinent ad deitatẽ: septẽ ad hũanitatẽ. et sic scda pars subdiuidit in duas partes. scda ibi. Ite alij. Et est pars hu9 capli. ſ. de offi. archipꝛ. c. j. de sacra. ite. c. ij. Et est sciẽdũ q̃ ignorãtia q̃dã est bona: q̃dã mala: q̃dã idifferens. Bona est ignorantia eoꝝ q̃ dãt occasionem ad peccãdũ q̃ nescire melius est q̃ scire. xxxviij. di. c. Quis. Mala est ignorãtia qñ ea q̃ dei sũt ignorãt: q2 talis ignorãs ignorabit. c. di. q̃ ea. Ignorãtia indifferens est in his in q̃bus nichil interest ad regnũ dei verũ sciant an nõ. xxij. q. ij. in q̃bus. De ignorantia pmo mõ sumpta vel tertio mõ hic nõ agit. ſ3 de ignorantia scdo mõ sumpta videl3 inquãtũ aliq̃s ignorat ea q̃ dei sunt vel que scire tenetur. Nã talis ignorantia est inexcusabilis ſ3 ea q̃ notant ꝑ Jo. an. in regula iuris ꝓsumit. li. vj. hmõi ignorantia mala est ꝛ periculosa: q2 mater est cũctoꝝ erroꝝ. xxxviij. di. c. j. et vt ibi dr̃ in sacerdotibus dei maxime est vitanda. et facit ad idẽ xxxviij. di. in fi. In ipsis nanq; qui docẽdi officiũ in ꝓplo susceperunt necessaria est scia eoꝝ videl3 ad minus q̃ legunt in canone q̃ ipsis. di. xxxviij. et ad ꝓdicta faciũt notata ꝑ Paulũ i cle. j. de etate et qualitate. ſ. scientia. ¶ Iuxta predicta quero nũq̃d ignorantia sit pctm̃. Guil. in dicta cle. j. de eta. et quali. distinguit. Nã si sit ignorantia circa scientiã iuris naturalis: tunc est pctm̃. et h̃ verum in adultis. j. q. iiij. ſ. notandũ. Si sit circa legẽ humanam positiuã: tũc in his q̃ tenet quis ex officio scire est peccatũ vt in dicto. c. q̃ ipsis ꝓall. In alijs vero que nõ sũt necessaria ad salutẽ et in his quibus nõ cõpetit scire rõe officij vbi q̃s ex malicia vel cõtemptu nõ vult scire etiã est peccatũ. xxxviij. di. si iusta. cũ similibus. Alioquin si hmõi ignorantia nõ veniat ex malicia nec ex cõtẽptu: tunc nõ est pctm̃ ſ3 potius est pena siue defectus. xv. q. j. ſ. j. vbi de hoc in sũma ꝑ Jo. cũ dicta di. Guil. ꝑ modũ recitationis: ꝯcor. Jo. de lignano in. c. c. de hac materia videl3 ignorãtie cũ suis mẽbris et distinctionibus legit. j. q. iiij. dicto. ſ. notandũ. ꝛ ibi ꝑ Jo. et notat etiã in regula iuris ignorantia. li. vj. ꝑ Jo. an. tam in glosa ordinaria q̃ in nouella. et ibi multũ bene ꝑ dynũ. tangitur etiã in. l. qui cõtra. C. de incest. nup. ꝑ cynũ. et in. l. si adulteriũ. ſ. stupiũ. ff. ad. l. iul. de adult. ꝑ Barth. ¶ Sꝫ q2 materia capli ꝓsentis loquitur de ignorantia eoꝝ que homo scire tenet et scire posset si vellet. Iuxta questionem pretactam possꝫ queri de alia questione videlicet nunq̃d ignorãtia excuset a peccato in toto vel in tanto. et hec questio moueri poterit ꝓpter eos q̃ sub colore ignorantie nitunt errorẽ suũ palliare cõtra illũ q̃d legitur et notat in ꝯstitutione Octoboni honestis ecclesiastici. et ibi ꝑ Jo. de athona sup hoc auertere. et ꝓpter illud quod dicit in regula iuris ꝓall. videlicet q̃ ignorantia iuris nõ excusat. In hac questiõe Philippus de ꝑgamo sup librũ Catonis scda parte metrica. c. xxiiij. sic dicit. Quedã est ignorãtia iuris: vbi gr̃a nescire q̃ de iure furtũ vel homicidium vel aliq̃d hmõi sit pctm̃: et hec ignorãtia aut est inuincibilis ꝛ inuolũtaria: aut vincibilis et volũtaria. Primo casu qñ est inuincibilis ꝛ inuolũtaria: puta q2 furiosus ignorans iura cõmisit furtũ vel homicidiũ vel aliud hmõi tunc si sine culpa sua defectus iste sibi acciderat: q2 forsan a natiuitate fuit demens ita q̃ nũq̃ potuit habere noticiã illi9 iuris excusat a pctõ in toto ꝑ talem ignorantiã. Et idẽ dicendũ est de eo q̃ i aliquo casu dubitat ꝯsuluit eos quos reputauit peritos a q̃bus tñ aliter informatus est q̃ habeat in se veritas: excusat etiã a pctõ si fecit q̃d in se fuit et quãtũ potuit vt sciret. Si vero in hanc ignorantiã inexcusabilẽ ꝛ inuincibilẽ ceciderit culpa sua: tunc si illud sibi acciderit dando operã rei licite: verbi gr̃a ꝑ vigilias vel abstinentiam vel hmõi: tũc etiã ignorantia talis excusat eũ a pctõ. Si vero ad hoc deuenerit ꝑ opus illicitũ tunc sm̃ quosdã excusat in parte ſ3 nõ in toto. ar. ad hoc. j. di. sepe. Quidã tñ dicũt q̃ pctm̃ sequens excusat a toto si nullũ habet iudicium rõnis. et hoc ꝓbabilius et verius videt. ar. ad hoc. xv. q. j. aliq̃s et. c. sequẽti. Scdo casu qñ ignorãtia est vincibilis et volũtaria tunc si fuerit affectata nõ excusat: imo est pctm̃ speciale. et dicit ignorantia affectata videlicet quando aliquis põt scire illud ad q̃d tenet et non vult. vnde talis dr̃ potius contẽptor q̃ ignorans. Unde beatus Bernardus ꝯtra tales sic ait. Quod scire debes ꝛ nõ vis nõ ꝓ ignorãtia ſ3 ꝓ ꝯtẽptu iudicabit ꝛ notat. d. c. ignorantia ꝑ Jo. in no. li. vj. parũ post principiũ. Si vero ignorantia non sit affectata ſ3 solũ q2 neglexit discere tunc excusat a tanto et nõ a toto. ar. ad hoc. xxxij. q. vij. quẽadmodũ. Alia est ignorantia facti vt si q̃s rẽ quã accipit nescit esse alienã ſ3 putat eẽ suã vel in alio casu vbi q̃s ignorat ipsam veritatẽ facti. et hic distingue. Nam aut ipse agẽs ignoranter si sciret circũstantiam que trahit in pctm̃ id nõ faceret imo hoc cognito doleret se fecisse: et tũc talis ignorãtia excusat a toto. si tñ debita diligentia ꝯmissa fuit q̃ si ꝯmissa nõ fuerit excusat solũ a tãto. Aut ipse agẽs ignorãter si sciret circũstãtiã pcti nichilominus illud faceret: tũc nõ excusat i aliquo Et ꝯmissio ꝯcor. Tho. de aq̃no scda scde. q. lxxvi.

b ¶ Ne quis. supple de sacerdotibus vel ẽt de his q̃ in plebe ꝯstituti sũt. hec enim dictio q̃s est indefinita vnde oẽs ꝯprehendit. vt in. l. si ita relictũ. ff. de le. ij. ꝛ nõ solũ masculũ ſ3 ẽt feminã cõprehẽdit saltẽ quo ad intentionẽ cõdentis hanc ꝯstõem. Nam et femie tenent scire articulos fidei sicut et masculi. et sic sub dictiõe generis masculini cõtinent et femie. Pro cui9 materie plenioꝛe declaratione vide notata. xvij. q. iiij. si quis suadente in magna glo. ꝑ archi. De hac etiam materia nota. in. c. raynaldus extra de testa. ſ. mascul. ꝑ Hostiẽ. ꝛ in. c. gñali de elec. li. vj. glo. ij. ꝑ Jo. an. ꝛ Card. ꝛ ti. de dispu. et alleg. ſ. post hec ꝑ specu. ꝛ. d. c. raynaldus in princi. ꝑ Joh. in collectario. et in. l. quicunq;. C. de ser. fugi. ꝑ cyn. et in. l. j. ff. de sb. sig. ꝑ Bartho. quã materiam hic tractare omitto sed alias dicam deo dante.

c ¶ Per ignorantiã. que vt dixi. ſ. in glo. pma. in his q̃ tenet homo scire est valde periculosa ſ3 maxime in articulis fidei quos quilꝫ scire tenet sm̃ notata ꝑ Jo. xxiiij. q. j. c. scisma. sup. ſ. ignorantiã. vbi dicit q̃ ignorãtia iuris nõ excusat in articulis fidei q̃s oẽs scire tenent. ad q̃d. all. xxxviij. di. c. viij. Et ꝯcor. Her. ꝯpost. post Innoc. extra. c. ij. c. firmiter. saltem in adultis. Et idem puto de ignorãtia facti vbi factũ est oĩbus publicũ. vnde et iudeos nõ excusat ignorantia si dicant se ignorare xp̃m adhuc venisse. ar. ad hoc. xvj. di. q̃ dicitis. xij. q. ij. q̃ diuinis. xx. di. si decreta. cuꝫ similibus. Sed tñ nota q̃ ad equalẽ scientiã articuloꝝ fidei non obligantur omnes tam sacerdotes q̃ ceteri de plebe. quod dic vt dicam. j. ſ. sciat.

d ¶ Se excuset. Palliando videl3 errorẽ suũ ꝓtextu ignorantie. ꝯtra id q̃d dixi. ſ. in glo. j. ſ. sed quia. in prin.

e ¶ Quin. id est q̃ nõ: ꝛ sic ponit negatiue. quãq; vero sumit affirmatiue ꝓ q̃. de q̃ habes notatũ. l. vbi. ſ. j. ff. de tuto. et cura. datis ab his. vbi de hoc ꝑ Accurs. et notatur in simili. l. nõ dubiũ. ff. de leg. iij. per Barth.

f ¶ Sciat. ex quo dictũ est. ſ. q̃ vnusq̃sq; tenet scire articlos fidei vt i glo. sup. ſ. ꝑ ignorantiã: hic possꝫ q̃ri nũquid in mõ sciẽdi debeat inter oẽs esse equalitas siue paritas? Dic q̃ nõ q2 hi q̃ habent curã aiaꝝ et debent alios docere debent scire fidei articulos explicite ꝛ distincte. vt ſ. ſ3 sciãt eos explicare et defendere. xxxviij. di. c. j. et. ij. ꝛ sic intelligitur hoc dictũ q̃ ignorantia nõ excusat eos qui ꝓsunt cure aiaꝝ quin sciant articulos fidei. Et ꝓ vero de ipsis debent reddere rõnem omni poscenti. xxxvj. di. ſ. ecce xxxviij. di. omnes. nõ tñ tenentur respondere sine deliberatione. Alijs vero qui sunt simplices vel laici sufficit q̃ credant eos implicite. i. sicut credit ꝛ docet ecclia catholica. Et idẽ dicendũ est si tales clerici sint ꝛ nõ habẽt vnde studio intendere possint sm̃ quosdã. ꝓ quibus facit. xxj. q. j. clericus. in fi. Si enim habeãt ex-

...gnorãtie.

...a igno- rantia sit pctm̃.

...a igno- rantia excu set in toto vel in tãto

Ignoran- tia iuris.

Ignorantia affectata

☞

Ignorantia facti.

☞

Quilibꝫ tenetur scire articlos fidei.

Ignorantia iudeos nõ excusat

An in mõ sciendi requirat paritas.

☞

penſas et magis eos peccant niſi plus ſciant q̄ laici. ¶ Sed q̄d de laicis litteratis nūquid magis diſtincte tenentur ſcire ⁊ credere articulos fidei q̄ alij ſimplices laici? Dic ſm̄ Ber. compoſt. q̄ rationabile eſt vt ſciant magis explicite: non tñ peccant mortaliter ſi diſtinctius nō ſciant vel non ſint ſolliciti de his ſciendis: qz eorū profeſſio ad hoc non eſt ſm̄ eū. Et hoc verū puto ſi non contēnant ſcire cū poſſent ſcire. ar. eorum que ſcripſi ſ. gloſa prima. ꝓpe fi. Clerici vero ſalua diſtinctiōe inter curatos ⁊ nō curatos tenētur eos ſcire ⁊ credere ſicut ſupra dictum eſt. Alioquin peccant mortaliter niſi ex cauſa legitima cū minus ſcientibus vt preſint cure aīaꝝ fuerit diſpenſatum ſm̄ q̄ hec notāt in. c. firmiter. de ſumma trinitate et fide catholi. per Jnno. et Ber. compoſt. poſt eum.

culos fidei quos omnes eccleſie miniſtri ſcire tenētur eos ſummaria vt ſequitur perſtringimus breuitate. ¶ Sciendum enim eſt ſeptem eſſe fidei articulos pertinentes ad miſteriū trinitatis: quorum quattuor pertinent ad diuinitatis intriſeca. tres vero pertinent ad effectus. ¶ Primus eſt vnitas diuine eſſentie in trium ꝑſonarū indiuiſibili trinitate

Articulus. g ¶ Articulos ſic dictos qz arctant nos ad credendū. Nam vt dicit Rich. de ſācto victore. Articulus eſt indiuidualis veritas de deo ſupra rationē nos arctās ad credendum. Quādoqz articulus eſt pars intentionis cōtinens id qđ actor probare intendit. de teſtibus. c. preſentium. li. vj. ⁊ ibi ſic notatur per Jo. card. et archid. Quādoqz articulus eſt idem qđ membrū ſic dictū ab artu. i. membro ſm̄ arch. in. c. accuſatus. de hereticis. li. vj. Quādoqz ponit̄ ꝓ caſibus. vt. l. non poſſunt. ff. de legi. Quādoqz ponitur ꝓ dictione vt. l. hoc articulo. ff. de here. inſti. Quandoqz ponitur pro tēpore vel termino. vt. c. in quadā. ex. de cele. miſſ. ibi i articlo mortis ⁊c̄.

h ¶ Fidei. hic poſſz tractari illa materia q̄d ſit fides ⁊ quot modis ſumit̄ cū alijs. ꝓ quoꝝ declaratōe te remitto ad Hoſtien. in ſumma. e. ti. ⁊ per eūdē in lectura. e. ti. ſuper rub. ⁊ ꝑ Jo. an. no. poſt eū.

i ¶ Miniſtri. hoc intelligas de eis quibus regimen plebis eſt cōmiſſum. qđ ratiōe ſuſcepſius vel ad docendū alios incumbit ſcire ea que ad fidem pertinēt ſcđm ea que dixi ſupra in glo. ſ. ſciat. Miniſter. Miniſter nāqz generaliter dicitur qui qđ mandat ſuperior exequitur. xv. q. i. nec is. xxiij. q. v. non ſolum. Et proprie refertur ad eos qui officia eccleſiaſtica adminiſtrant. ar. lxxxi. di. oportet cū ſimilibus et ſcilicet miniſter ſumatur ꝓ rectore vel gubernatore eccleſie iuxta notata per archi. in. c. ꝑſenti. ſ. miniſtris. de offi. ordi. li. vj. ⁊. c. licet canon. de electione. ſ. gregis. e. li. per eundem.

k ¶ Scire tenētur. ſm̄ diſtin. quā dixi ſupra. ſ. ſciat.

l ¶ Sciendū. ſecunda pars huius capituli.

m ¶ Septem. vide quod dicam infra ſuper. ſ. alij ſeptem.

n ¶ Miſteriū. i. ſecretā ſiue abſconditā diſpenſationē. i. q. i. multi circa mediū. vel miſteriū. i. ſecretū. Dicitur enim miſteriū a miſtis qđ eſt ſecretū quaſi occultū ſecretū. vel qz in ſe continet per ſignificationē vel intelligentiā rem ſecretā et latentem. pro hoc vide qđ notat archi. in dicto. c. multi. ſtatim poſt ꝑncipiū. qui dicit q̄ ſacramentū ⁊ miſteriū idem ſunt. ſacramentū tñ proprie dicitur illud quod videtur. Miſteriū vero qđ per id ſignificatur. Dicitur ergo miſteriū trinitatis qz de trinitate noticiā non habemus per ſenſus exteriores ⁊ corporeos: ſed per intellectū interiorem qui ſecreto conſiſtit in anima.

Sacrm̄ et miſterium differunt.

Trinitas multiplex.

o ¶ Trinitatis. Hic nota q̄ multiplex inuenit̄ trinitas in ſcripturis. Eſt enī trinitas increata: de qua hic. ⁊. C. de ſum. tri. ⁊ fide catho. ⁊ ex. e. ti. in antiquis. ⁊ li. vj. ⁊ in ꝯſtitutiōe cle. de qua quare vocat̄ ſūma/ et quare trinitas. nota. e. ti. ſ. i. ⁊ ij. ꝑ hoſtien. in ſūma. Sūt etiam trinitates create inter quas vna eſt que cecidit. ſ. rationalis cōcupiſcibilis et iraſcibilis. Alia eſt per quam homo cecidit ſcilicet ſuggeſtio diaboli/ delectatio ſenſualitatis/ et conſenſus rationis. que tria ſignificata ſunt per ſerpentem mulierem et virum in paradiſo. vj. di. ſ. ſed penſandum. in princi. Tertia eſt in quā cecidit homo videlicet ignorātia veri/ impotentia boni/ cōcupiſcentia mali. Quarta eſt per quā reſurget. ſ. fides/ ſpes/ et caritas. de quibus habetur de con. di. ij. q̄ paſſus. Quinta eſt per quā reparamur ad gratiā. ſ. triplex ſubſtantia que eſt in xp̄o videlicet deitas/ anima/ et caro. extra. e. ti. c. firmiter. Eſt et alia ſm̄ quam reparamur videlicet ſp̄us/ aqua/ et ſanguis. ſpiritus ſanctificationis/ aqua ablutionis/ ſanguis redēptionis. de qua habetur in canonica Jo. i. c. v. Eſtqz trinitas alia per quā ad gratiam reformamur: vt ſunt tres dotes anime. ſ. cognitio/ dilectio/ et cōprehenſio. Eſt preterea multiplex trinitas in creaturis que eſt veſtigium beatiſſime et increate trinitatis. et de hoc vide ſ. ſuper. ſ. trinitate.

p ¶ Diuinitatis intrinſeca. i. ad diuinitatem in ſeipſa.

q ¶ Effectus. i. operationem diuinā. ⁊ huic Jo. an. cōcor. extra. e. ti. c. firmiter. ſ. confitemur. in addit.

r ¶ Primus. ſ. articulus pertinēs ad miſteriū trinitatis et ad diuinitatis intrinſeca.

ſ ¶ Vnitas. hec vnitas excludit numerū deoꝝ vt. ſ. nō ſint dij plures: ſed ſolum vnus deus. nec vnitas ponit in deo quātitatem: qz nec numerus nec quātitas in deo eſt: vt no. per Jo. an. in. c. fidei. ſ. vnus. e. ti. i cle. de hac vnitate ſcribit Jo. xvij. vbi dicit xp̄s vt cognoſcāt te ſolū deū ⁊c̄. Et Leuiti. vj. Audi iſrael dn̄s deus tuus deus vnus eſt. per quod excluditur error gentilium ponentiū plures deos. Eſt itaqz in deo vna vnitas ꝓpter ſimplicitatem ⁊ immutabilitatē et ꝓpter vnitatis create ſimilitudinē. qz ſicut vnitas a nullo deſcendit et omnis pluralitas ab eo defluit: ſic deus a nullo/ et oīa ab ipſo. Jtem ſicut vnitas de ſe gignit vnitatem: ita deus pater de ſe gignit alterū. ſ. filiū vt dicit Aug⁹. vel alterū ſibi ſimilē/ vel alterū a ſe. adde hic quod dicam. j. ſ. vnū deum.

Vnitas diuinis.

t ¶ Eſſentie. eſſentia ſubſtātia ⁊ natura in diuinis dant idem intelligere ſm̄ qđ no. in. c. damnamus. parū poſt princi. extra. e. ti. per Jo. an. in addi. ꝓ quo facit qđ legitur. e. ti. c. firmiter. in prin. Et nota q̄ in diuinis hec tria repetimus ad maiorē expreſſionē. ſi enī ad diuinā eſſentiā habeatur reſpectus quaſi mathematice id eſt abſtracte nō reducta conſideratiōe ad perſonas ſic eſt eſſentia. Si cōſideretur cōcrete habito reſpectu ad perſonas. i. in quibus conſiſtit ſic eſt ſubſtātia: qz in qualibet perſona ſubſtat et eſt tota vt in. d. c. dānamus. ſ. nos autem. Sed vtroqz mō quaſi cōſideratiōe vniuerſali ſic eſt natura: qz naturale eſt diuine eſſentie q̄ ſit vna ⁊ q̄ in ea ſint perſone: ſimplex tñ eſt ⁊ impartialis et indiuiſibilis prout iſta notātur. e. ti. in cle. fidei cath. ſ. omnibus. per Jo. an. ¶ Et nota q̄ in hoc q̄ dicit vnitas diuine eſſentie in triū ꝑſonaꝝ ⁊c̄. tollitur error ſiue hereſis arrij q̄ poſuit q̄ patri ⁊ filio et ſpiritui ſancto ſicut ſunt diuerſa noīa ita ſunt diuerſe ſubſtantie. xxiiij. q. iij. c. quidam. ſ. arriani.

Arrij error.

v ¶ Triū perſonarū. ſ. patris et filij et ſpūs ſancti. de quibus habes extra. e. ti. c. firmiter. in prin. de quibus etiā dicitur tres ſunt qui teſtimoniū dant in celo. pater/ verbum/ ⁊ ſpiritus ſanctus. j. Jo. v. et. e. ti. c. dānamus. et. c. in quadā. de cele. miſſ. et in hoc deſtruitur error ſabellij qui poſuit vnā eſſentiā ſed negauit trinitatem perſonarū dicens q̄ vna perſona quandoqz dicitur pater: quandoqz dr̄ filius: quandoqz dicit̄ ſpūſſanctus. xxiiij. q. iij. quidā. ſ. ſabelliani. Cōtra cuius hereſim verā ponens fidem beatus Ber. li. v. de cōſideratiōe ſic ait. Dicimus inquit patrem: dicimus filiū: dicimus ſpiritū ſanctū: non tñ tres deos ſed vnū. ſubſtātia vna eſt. perſone tres ſunt. vna ſubſtantia. tres perſone. vna ſubſtātia ſunt. vna natura vna eſſentia vna deitas. ⁊ ita. dicam⁹ itaqz tres ꝑſone ſz nō ad ꝑiudiciū vnitatis. dicam⁹ vnū ſz nō ad confuſionē trinitatis. non curat quis quomō hoc poterit eſſe ſed ſufficiat tenere ſic eſſe. nō hoc rationi perſpicuū ſed fidei ꝑſuaſum. ſacramentū hoc magnū eſt. ⁊ quidē venerandū non ſcrutandū. nam ſcrutari hoc temeritas eſt: credere pietas: noſſe vita eterna. hec Ber.

Error ſabellij.

x ¶ Jndiuiſibili trinitate. indiuiſibili dicit qz opera trinitatis inſeparabilia ſūt. de con. di. v. ſaluator. ⁊ hic nota q̄ beata trinitas tribus modis nobis innoteſcit. nā patet in ſcripturis: oſtēditur in figuris: et relucet in creaturis. Legitur Gen. j. Faciamus hominē ad imaginem ⁊ ſimilitudinē noſtrā. ſi enī nō eſſent plures perſone non diceretur faciamus/ ſed faciā. Jtem ſi tres perſone eſſent ⁊ non vna ſubſtantia nō diceretur ad imaginem ſed imagines. Conſiſt patet yſa. vj. vbi dicitur ter ſanctus in laudē trinitatis. et ſubiūgitur dn̄s deus ſabaoth ꝓpter confeſſionem diuine vnitatis. Sic etiā in pſalmo. Deus miſereatur noſtri. dicit ter deus vicz ſic Benedicat nos deus de⁹ noſter benedicat nos deus: ⁊ tñ ſemel ponit hoc ꝓnomen eū vbi ſubiūgitur metuāt eū oēs fines terre. Jtē apl's ſic ait. ex quo oīa. ꝑ quē oīa. in quo oīa

Opa trinitatis inſeparabilia.

Iuxta illud Credo in vnū deū. Secūdus eſt credere patrem ingenitū eſſe deum. Tertius eſt credere filium vnigenitū eſſe deū. Quartus eſt credere ſpiritū ſctm̄

ipſi gloria in ſecula. ad Ro. xj. vbi nota ꝙ hec ꝓpoſitio ex autoritatem dicit ⁊ eſſe a nullo. hoc aūt patri ꝯuenit qui eſt principiū ſine principio. ſed hec ꝓpoſitio per notat operationē ſiue mediū ⁊ eſſe ab alio. vnde per hoc intelligitur filius qui eſt principiū de principio. hec aūt ꝓpoſitio in notat cōſeruationem et eſſe ab alijs et ꝓpterea cōpetit ſpiritui ſancto qui eſt cōtinentia oīs boni. Oſtenditur quoqꝫ beata trinitas in figuris nā figuratur per tres amicos Iob ij. c. Item ꝑ tres digitos quibus appenditur moles terre. yſa. xl. Item ꝑ tres ciuitates refugij. deutro. iiij. Relucet etiā in creaturis. nā in magnitudine creaturarū cognoſcitur potentia patris in diſpoſitiōe ſapientia filij. in ornatu bonitas ſpiritusſancti. in quolibet etiā indiuiduo inuenies vnitatem/ ſpeciem/ ⁊ vtilitatē quorū primū patri. ſcḋm filio. tertiū ſpiritui ſctō cōuenit. in ſole quoqꝫ vides eſſentiā/ ſplendorem/ ⁊ calorem: in quibus patrem et filiū ⁊ ſpiritū ſanctū cognoſces. Item in aīa ſm memoriā intellectū ⁊ volūtatem cōſiderare potes perſonaꝝ trinitatem. Itē in ierarchia celeſti ſuperiori deus eſt in thronis vt maieſtas. in cherubin vt veritas. in ſeraphin vt caritas. Ex ꝓdictis ꝑꝫ ꝙ tam in creatura corporali ꝙ̄ ſpirituali ꝙ̄ etiā ex his ꝯpoſita beata trinitas cognoſcitur tñ diuerſimode. ꝓut vnū dr̄ creatoris veſtigiū Aliud dr̄ eius ſilitudo ⁊ aliud ymago ſm Tho. de veritate li. j.

Trinitas figura.

x ¶ Iuxta illud. ſ. ſimboli niceni qḋ cātatur in miſſa: et de quo habetur mentio extra. c. ti. ſup rubrica ꝑ Ber. Hoſtieñ. ⁊ alios vide .j. e. ꝟ. vnū deum.

y ¶ Credo in deū. Hic nota ꝙ aliud eſt credere deū: et aliud credere deo: et aliud credere in deū. Nā credere deū eſt credere ipm eſſe. credere deo eſt credere verbū eius. credere in deū eſt credendo amare deū ⁊ credendo in eū ire ac membris eiꝰ incorporari. primū ⁊ ſcḋm bonorū et malorū eſt. ſed tertiū eſt bonorū tm̄: qꝛ credere deū et credere deo bonis et malis cōmune eſt. ſed in deū credere bonoꝝ ſpāliter eſt. de hoc ſolēt poni verſus. Crede deo credas ꝑ deū plus crede valere Qꝫ credas in eū ꝙ̄ vel et vel cum.

z ¶ Vnū deū. hec dictio vnū non habetur in ſimbolo apoſtoloꝝ ſed ponitur in ſimbolo miſſe. de eo aūt ꝙ vnus eſt Ber. li. v. de cōſideratione ſic ait. Multa dicūtur eſſe in deo et quidē catholice ſed multa vnū verbi gratia dicimus magnū bonū iuſtū et hmōi multa alia: ſed non niſi oīa vnū in deo et cū deo. vnū quippe eſt ſed non vnicū. non enī partibus cōſtat vt corpus: non affectibꝰ diſtat vt animꝰ: nec formis ſubſtat vt omne quod factū eſt. ipſe eſt nāqꝫ ſibi forma: ipſe ſibi eſſentia eſt. nō eſt formatus deus ſed forma eſt. nō eſt effectus deus ſed effectio. nō eſt cōpoſitus deus ſed mere ſimplex eſt. Simplex vtiqꝫ idem ꝙ vnū: nā tam ſimplex eſt ꝙ̄ vnꝰ eſt: ⁊ ſi dici poſſit vniſſimus eſt. hinc de eo Boetꝰ Hoc vere vnū eſt in quo nullus eſt numerus nullū in eo aliud ꝓter id quod eſt. ⁊ ſequitur cōpara huic vni omne qḋ vnū dici pōt ⁊ vnū non erit: eſt nāqꝫ vt ait idem Boe. vnitas multiplex vicꝫ collectiua qua multi lapides faciunt aceruū vnū. ⁊ eſt vnitas ꝯſtitutiua qua multa membra vnū corpus conſtituūt. Eſt vnitas cōiugatiua qua fit vt duo corpora in anima vna efficiantur vna caro. Eſt etiā vnitas natiua qua ex aīa ⁊ carne naſcitur vnus homo. Eſt quoqꝫ vnitas poteſtatiua qua homo virtute non inſtabilis nō diuiſibilis alios metiri nititur. Eſt ⁊ vnitas cōſentanea qua ꝑ caritatē multoꝝ hoīm eſt cor vnū ⁊ aīa vna. Eſt et votiua qua aīa votis oībus adherens deo vnus ſpūs eſt. Eſt inſuper dignatiua q̄ dñs noſter dei verbo in vnā aſſumptus eſt perſonā. ſꝫ hec oīa modicū aut nichil ſunt ad illud ſummū et vt ita dicā vnice vnū. vbi vnitatem cōſubſtantialitas facit. nā huic vni quoduis illorū ſi aſſimiles: erit quodāmodo vnū. ſi cōpares nullo. ⁊ concludit dicens. ergo inter oīa que vnū recte dicuntur arcem tenet vnitas trinitatis quā tres perſone vna ſubſtantia ſunt. hec Ber.

Deus non eſt formatus ſed forma.

Vnitas multiplex

⁊ ¶ Secūdus. ſupple articulus pertinens ad miſteriū trinitatis et ad diuinitatis intrinſeca. ⁊ ſicut precedens articulus ſe habet circa vnitatem diuine eſſentie ſic iſte articulus ⁊ duo ſequentes ſe hñt circa diſtinctionem perſonaꝝ. ſ. ⁊ patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti.

ꝯ ¶ Credere. i. cum aſſenſu cogitare ſm Augꝰ. et notatur per archi. de con. di. ij. credere. in principio.

Deus multiplicit dr̄ pater.

a ¶ Patrem. pater nomen grecū eſt. i. genitor. vel dicit panthather. i. oīa ſeruans. Et nota ꝙ deus dicitur pater multipliciter. Primo dicitur pater eterna generatione. yſa. liij. Generationē eius quis enarrabit. Scḋo ꝑdeſtinatione. ad eph. iij. Gratia vobis et pax a deo patre ⁊c̄. Tertio creatione. deut. xxxij. Nunquid non ipſe eſt pater tuus qui poſſedit te ⁊ fecit ⁊ creauit te. Fecit ſm corpus: creauit ſm aīam: poſſedit ſm vtrūqꝫ. Quarto redemptione. yſa. lxxxviij. Tu dñe pater noſter ⁊ redēptor noſter. Quinto ſacramentali regeneratiōe. i. Pe. i. Benedictus deus ⁊ pater dñi noſtri ieſu xp̄i ⁊c̄. xij. q. ij qui abſtulit. Sexto fidei inſtructiōe. Io. i. Dedit eis poteſtatē filios dei fieri. Septimo gratie adoptione. Ad roma. viij. Accepiſtis ſpiritū adoptiōis ⁊c̄. xxv. q. iij. per adoptōem Octauo glorie collatione. Ad gala. xiij. Itaqꝫ iam nō eſt ſeruus ſed filius. Primo mō ſumit pater ꝑſonaliter ⁊ ille modus ſoli patri cōuenit. Quarto mō nō effectiue ſolū ſꝫ etiā per miniſterij exhibitionē ſumit ꝑſonaliter ⁊ ille modus ſoli filio cōuenit ſm ꝙ modus redēptionis fuit ꝑ mortē filij. omnes alij modi tribꝰ ſimul ꝑſonis ꝯueniūt qꝛ indiuiſa ſunt opera trinitatis niſi forte aliqs iſtorū modorū cōueniat alicui ꝑſone per appropriationē Et hic adde qḋ notat. xxij. q. ij. c. ꝗritur. ꝟ. diaboli. per archi.

b ¶ Ingenitū. ſic dictū eo ꝙ ab alio nō ſit. vñ Augꝰ. li. xv. de trinitate. pater inquit ſolus nō eſt de alio ideo ſolus appellatur ingenitus non quidem in ſcripturis ſed in conſuetudinē diſputātium et de re tanta ſermonem qualem voluerunt ꝓferentiū.

c ¶ Eſſe deū. hoc enī. ſ. deū eſſe ſic patet. omne nāqꝫ creatū indiget aliquo vt ſit ⁊ iterū illud alio vt ſit ⁊ ita erit in infinitū ꝓcedere vel erit ibi circulus vel ꝑuenietur ad aliqḋ qḋ ſit incauſatū. Circulus aūt nō erit in rebus ſingularibus qm̄ aliqḋ oporteret eſſe prius et poſterius ſeipſo. nec erit ꝓceſſus in infinitū: qꝛ vniuerſitas cauſatorū tota cauſata eſt ſiue ſit finita ſiue infinita: ergo idiget aliquo vt ſit qḋ aliquid erit ex̄ vniuerſitatem cauſatorū ⁊ hoc deus eſt a quo fluunt oīa ſm Tho. de veritate li. j. c. j. in fi. ⁊ ille articulus cōtinet in ſimbolo dum dr̄ patrem oīpotentem.

d ¶ Tertius. ſ. articulus pertinens ad diuinitatis intrinſeca ⁊c̄.

e ¶ Filiū. ſ. ſcḋam perſonā in deitate. ⁊ hic nota ꝙ inter oēs emanationes ꝑfectiſſima eſt gñatio qꝛ penitus aſſimilat genitū ſuo genitori qḋ emanatiōes alie nō faciūt. cū ergo copioſiſſimo fonti bonitatis competat emanatio perfectiſſima: conſtat ꝙ pater qui eſt fons bonitatis generat filiū equalem ſibi cui cōmunicat plenitudinem ſue maieſtatis vbi. ſ. c. v.

Nō de generatiōe in diuinis.

f ¶ Vnigenitū. cōcor. eſt. de vbo. ſig. c. nā et ego. ⁊ dr̄ vnigenitus qꝛ in vnitate ꝑſone a deo patre eſt genitus. Deus enī pater non pōt aliū filiū generare nō quidē ꝓpter impotentiā dei patris ſꝫ qꝛ hoc nō permittit ordo originis in diuinis. Si enī poſſet aliū filiū generare poſſent eſſe in diuinis plures ꝙ̄ tres ꝑſone qḋ eſt incōueniens. vñ de neceſſitate fuit ꝙ eſſet vnigenitus. nō quidē neceſſitate coactiōis ſed neceſſitate naturalis cōicationis qua deus pater cōicat neceſſario eſſentiā ſuam filio ꝑ operationē intellectualē. quod aliqualiter ꝑꝫ in igne qui de ſe gignit ſplendorē ⁊ ſi ignis ab eterno fuiſſet ſplendor ab ipſo genitus fuiſſꝫ ab eterno. vt dicit Augꝰ. vj. de trinitate. ¶ Preterea incōueniēs ⁊ impoſſibile videret deū genuiſſe aliū filiū quia ſic eſſent duo filij. quare aūt hoc non pōt eſſe eſt ratio qꝛ principiū ꝓductionis habens terminū ꝓductū ad equalitatem ſuam virtutem ꝓductiuam nō pōt in aliū terminū ꝓducibilem ſtante priore termino extendere: qꝛ iam primus terminus nō eſſet adequatus ſue virtuti. ſed deus pater ꝑ operationem intellectualem ꝓducit filiū equalem qꝛ cōicat ſibi ſuam eſſentiā. ideo ꝓducto vno filio qui eſt deus perpetuus nō pōt aliū filiū ꝓducere. poteſt tñ perſonā ſpiritus ſancti producere per actū volūtatis. non per actū intellectus. ⁊ tm̄ vnū ſpiritū ſanctū per rationem eandem. hec notat paulus. e. ti. c. vnico. in cle. ꝟ. vnigenitum.

Neceſſitas duplex

g ¶ Eſſe deū. cōcor. cle. fidei. eodem ti. vnde in eſſentia ſubſtātia et natura filius eſt vnū cū patre ⁊ in hoc dānantur boetiani qui dicebant diſſimilem patri filiū. xxiiij. q. iij. quidam. ꝟ. boetiani. et iſte articulus ſumitur ex ſimbolo cū dicitur Et in ieſum xp̄m filium eius vnicum dñm noſtrum.

Error boetianorum.

h ¶ Quartus. ſ. articulus pertinens ad diuinitatis intrinſeca.

i ¶ Spiritū ſanctū. Et iſte articulus ſumitur ex ſimbolo vbi dr̄ Credo in ſpiritū ſanctū. Et hic aduerte ꝙ ſpūs ſanctus multis modis ſumitur. dicitur enī ſpiritus ſanctus actiue eo ꝙ ſpiret. Io. iij. Spiritus vbi vult ſpirat. et ſm hunc modū hoc nomen

nec' genitũ nec' ĩgenitũ eẽ[m] deũ: ſʒ a p̄re[n] ⁊ filio p̄iter[o] ꝓ[p]

ſpiritus cõmune eſt omnibus tribus perſonis ſed ſpũi ſancto cõuenit per appropriationem. Alio modo dicitur ſpiritus a ſpirãdo paſſiue eo ꝙ ſpiretur ⁊ hoc modo propriũ eſt ſpiritui ſancto qui ꝓcedit per modũ ſpirationis. non ſolũ autem dicitur ſpiritꝰ ſed additur ſanctus. qꝛ ſanctus idem eſt ꝙ mundus vel firmus vel ſine terra que nõ ſolum cõuenit ei quo ad ſe: ſed etiã in cõparatione quo ad nos. Nã per gratiam ſpũs ſancti a peccatis mũdamur: in bono firmamur: a terrenis ſeparamur. ſanctꝰ ergo eſt nõ ſolũ in ſe: ſed qꝛ nos ſanctos facit ea ſanctitate de qua ait Dyoniſius Sanctificatio eſt ab oĩ immundicia ꝛc. hec Tho. vbi ſupra li. j. c. ix. Unde vt ait Bern. in ſermone de penthecoſten qui incipit ꝙ libenter pater ſpũs eſt. filius ſpũs eſt. ſpũs ſanctus eſt ſpũs. ipſe tñ ſpũs ſanctꝰ quaſi ſpecialiter dicit ſpũs: qꝛ ab vtroqꝫ ꝓcedit firmiſſimũ ⁊ indiſſolubile vinculũ trinitatis. hic enĩ ſpiritus ſanctus dr̃ donũ dei altiſſimi ⁊ hoc prout cõparatur ad nos. Item fons viuus qꝛ ſeptemplici riuo donoꝝ nobis fluit. Item dicit ignis qꝛ affectũ accendit. Item caritas nõ ſolũ qꝛ eſt amor patris et filij: ſed qa nos amantes facit. Item ſpiritualis vnctio: qꝛ omnes tribulationes mũdanas ſuaues facit et iocũdas. Item dextere dei digitꝰ qꝛ ſicut res corporales digito demonſtrantur: ita per ſpiritũ ſanctũ res oſtenduntur ſpũales oculo ſpũali. Item dicitur paraclitꝰ qꝛ conſolationes celeſtes mentibus inſtillat. Item dicitur magiſtroꝝ optimus qꝛ intellectũ ad cognitionem dei et ſuipſius illuminat. Et hic adde quod no. in c. fideli. § ſpũs ꝓ arch. li. vi.

Nomia diuerſa ſpũi ſancto attributa.

¶ Nec genitũ. hic nota ꝙ hec dictio genitus importat tria: videlicet diſtinctionem generationem ⁊ eſſe ab alio. quoꝝ tantũ duo ſunt in ſpũ ſancto. ſ. diſtinctio et eſſe ab alio: ſed non tertiũ. ſ. generatio que tñ cum ceteris duobus ad filiũ pertinent qui dr̃ eſſe genitus per eternã generatiõem vt in c. damnamus. extra. e. ti. ⁊ habet eſſe ab alio quia a patre ⁊ diſtinguitur in perſona quia alia eſt perſona patris. alia filij. alia ſpũs ſancti. vt legit in c. c.

Nec ingenitũ. huic cõcor. Augꝰ. ad oroſium prout eũ recitat magiſter in ſententijs li. j. c. iiij. di. xiij. vbi ſic ait. Spiritũ ſanctũ nec genitũ nec ingenitũ fides certa declarat. qꝛ ſi dixerimus ingenitũ duos patres affirmare videbimur. ſi autem genitũ duos filios credere culpamur. ſicut enĩ ſolus filiꝰ dr̃ genitus: ſic ſolus pater dr̃ ingenitus: eo ꝙ ab alio non ſit. hec ibi. Sed cõtra hoc opponitur de eo ꝙ dicit Hiero. videlꝫ ſpiritũ ſanctũ fore ingenitũ ſicut ſtatim ſequitur in di. ꝓdicta vbi etiã datur ſolutio talis videlꝫ ꝙ Augꝰ accepit ingenitũ pro eo qui vel ꝙ ab alio nõ eſt: ⁊ ſic ſolus pater dr̃ ingenitus non autem ſpũs ſanctus. Sed Hiero. accepit ingenitũ. i. nõ genitũ ⁊ ſm hoc ſpũs ſanctus põt dici ingenitus. ¶ Ad cuius declarationẽ nota ꝙ hec ꝓpoſitio in. poteſt ſumi priuatiue ⁊ põt ſumi negatiue. ſi ſumitur priuatiue: tunc priuat principalem ſignificatiõem termini in quo ponitur. vnde in hoc termino ingenitus In ſumptũ priuatiue priuat generatiõem tantũ alijs manentibus ꝙ importat hec dictio genitus de quibus dixi. ſ. glo. pxĩ. vñ dicẽdo hoc mõ ingenitũ eſt ſenſus. i. res diſtincta ⁊ habens eſſe ab alio ſed non generata ⁊ ſic ꝯuenit ſpiritui ſancto. ſ. eſſe ingenitũ vt dicit Hiero. Si vero ꝓpoſitio in valeat negationẽ hoc eſt ponatur negatiue tũc ſit negatio extra genus. i. omnino nichil ponens ⁊ ſic negat oĩa illa tria per hunc terminũ genitũ importata: tũc ſm hoc non dr̃ de eſſentia diuina. Si vero ſit negatio in genere. i. negans aliqd in termino ⁊ aliquid relinquens: tunc ſm hoc negatio poteſt negare hoc ꝙ dico ab alio ⁊ generationem relicto tertio. ſ. perſonali diſtinctione ⁊ ſic tantũ valet ꝙtum innaſcibilis ⁊ ſic tantũ de patre dicitur ⁊ ſic ſumitur ſm Augu. et etiam in hoc loco.

Prepoſitio in.

Macedonij error.

m ¶ Eſſe deũ. ex hoc confunditur error macedonij qui dicebat ſpiritũ ſanctũ non eſſe deũ. xv. di. c. j.

n ¶ A patre et filio. conſimile habes in c. damnamus. vltra medium. extra. e. ti. de conſe. di. v. ſaluator.

o ¶ Pariter. ſimile habes in c. firmiter. extra. e. ti. ⁊ hoc dicit ad oſtendendũ ꝙ ſpiritus ſanctus procedit a patre et filio non vt a duobus principijs ſed ab vno principio. non duabus ſpirationibus ſed vna ſpiratione. ſuper quo habes textũ extra. e. ti. c. fideli. li. vj.

p ¶ Procedentem. ſupple eternaliter: vt in c. fideli ꝓalle. ⁊ idem intelligendũ eſt de eius proceſſione temporali qꝛ ꝓcedit ad ſanctificandũ creaturam ſm Augu. li. xv. de trinitate. ⁊ habetur per magiſtrũ in ſententijs li. j. di. xiiij. Et pro intellectu clariori oĩm precedentiũ ⁊ ſequentiũ ⁊ preſertim nominũ ad trinitatem pertinentiũ ⁊ terminoꝝ quibus vtũtur autores circa materiã ipſaꝫ trinitatem cõcernentem. ⁊ vt melius intelligas ea que in hoc c. ponũtur. Nota ꝙ oĩe nomen quod de deo dicitur aut eſt eſſentiale: aut perſonale: aut notionale. Eſſentialia ſunt que eſſentiã ſignificant ⁊ ſignificant quid ⁊ predicant in quid. Perſonalia dicũtur que perſonã ſignificant ⁊ ſignificant quem ⁊ predicantur in quem vel in quis. Notionalia ſunt que perſonas notificant: ⁊ ſignificant quã ⁊ predicãtur in quã vel in que. Et nota ꝙ nominũ eſſentialiũ qualiter ſunt deus deitas eſſentia natura: quedã ſunt ſubſtantiua: quedã adiectiua. ſubſtantiua ſunt vt diuinitas deus creator et ſimilia. et horũ quedã ſunt abſtracta: quedã cõcreta: quedã media. Abſtracta ſunt que abſolute ſignificant diuinã eſſentiã vt eſſentia deitas bonitas ⁊ hmõi. ⁊ de his datur hec regula. ꝙ ſemper ſupponũt ⁊ ſignificant eſſentiã. nec poſſunt trahi per aliquod coniunctũ ad ſupponendũ pro perſona. vnde talia noĩa coniũcta cum ꝓpoſitionibus / vel nominibꝰ / vel verbis / vel participijs notionalibus reddũt ꝓpoſitiones falſas in quibus ponũtur vñ oĩs tales ꝓpoſitiones ſunt falſe. eſſentia generat vel generat. eſſentia eſt de eſſentia. vel eſſentia eſt apud eſſentiã: ⁊ huiuſmodi. Et eſt tenendũ ꝙ iſta nomina abſtracta pura eſſentialia predicãtur de qualibet perſona per ſe ⁊ de omnibus ſimilibus ſingulariter ſed nõ pluraliter. verbi gratia. pater eſt deitas. filius eſt deitas. ſpũs ſanctus eſt deitas: ⁊ hi ſimul ſunt vna deitas ⁊ non tres deitates. Concreta dicũtur ꝙ ſignificant quaſi formã in ſubiecto: vt deus creator ⁊ ſimilia. ⁊ de his hec datur regula ꝙ generaliter ſignificant eſſentiam vbicũqꝫ ponãtur licet quãdoqꝫ ſupponant pro eſſentia: quãdoqꝫ ꝓ perſona. Media ſunt que habent modũ ⁊ formã ⁊ ſignificationem abſtractorũ ſed vſum ⁊ officiũ concretorũ: vt lumen ſapientia principiũ ⁊ huiuſmodi. Iſta enĩ ſicut abſtracta predicantur de qualibet perſona per ſe ⁊ de oĩbus ſimul ſingulariter ſed nõ pluraliter: vt. ſ. dixi. Item ſupponunt ꝓ perſonis ſicut cõcreta vt cũ dicitur lumen de lumine. ſapiẽtia de ſapientia. principiũ de pncipio ⁊ huiuſmodi. Adiectiuorũ nominũ alia ſignificant pure eſſentiã nichil cõnotando vt ens bonus ⁊ hmõi. Alia aliquid cõnotando. de his itaqꝫ que nichil cõnotant eadem datur regula ſicut de ſubſtantiuis cõcretis. Eorũ vero que aliquid cõnotant: quedam cõnotant priuatiue: quedã poſitiue. priuatiue vt eternus et immenſus. Eternꝰ enĩ principaliter ſignificat diuinã eſſentiam ⁊ ſecũdario connotat carentiã finis et principij. vnde cũ dicitur Deus eſt eternus. ſenſus eſt: deus eſt ſiue diuina eſſentia: et caret principio et fine. Item immenſus principaliter ſignificat diuinã eſſentiam: ſecũdario priuat circa menſurã localem ⁊ ſic de ſimilibus. ⁊ de his datur eadem regula que de premiſſis ſcꝫ ꝙ predicatur de omnibus perſonis inſimul et diuiſim ſingulariter ⁊ nõ pluraliter vt pater eſt eternus. filius eſt eternus. ſpiritus ſanctus eſt eternus. non tamen tres eterni ſed vnus eternus. ¶ Item nominũ que aliquid cõnotant poſitiue: quedã cõnotant effectũ in creatura: quedam reſpectũ ad creaturam. Eorũ que cõnotant effectũ quedam connotant in habitu: quedam in actu. in habitu vt iuſtus miſericors. ⁊ iſta predicantur de deo ab eterno: qꝛ ab eterno fuit iuſtus ⁊ miſericors ĩ actu vt iuſtificãs ⁊ miſerator ⁊ huiuſmodi. Et iſta predicantur de deo ex tempore. vnde hec ꝓpoſitio eſt vera deus incipit eſſe miſerator quando incipit miſereri. Eorum autem que cõnotant reſpectũ quedam cõnotant reſpectũ creatoris ad creaturas. vt deus eſt refugiũ ⁊ ſimilia. quedam reſpectũ perſone ad perſonam. vt ſimilis equalis. ſimilis enĩ principaliter ſignificat diuinam eſſentiam ſecũdario autem cõnotat diſtinctionem perſonalem. vnde licet hec nomina eſſentiã ſignificent: tamen ratiõe connotationis predicantur de perſonis ſimul ſumptis pluraliter et non ſingulariter. vnde non dicitur pater ⁊ filius ſunt ſimilis ſed ſimiles. Item adiectiuorũ quedam ſunt partitiua vt aliquis alius et huiuſmodi. quedam numeralia: vt vnus duo tres. et omniũ illorũ vna eſt doctrina. Nam in neutro genere ſubſtantiuata ſunt eſſentialia ⁊ predicantur de perſonis omnibus ſingulariter et non pluraliter. vnde bene dicitur pater et filius ⁊ ſpũs ſanctus ſũt vnũ. Itẽ in gñe maſculino ⁊ femino ſubſtãtiua ſunt perſonalia. vnde hec eſt vera propoſitio. pater et

Noia deo attributa

Abſtracta

Concreta.

Media

Noia adiectiua.

cedente. Quintus' eſt creatio' celi ꝛ terre' hoc eſt oīs viſibilis ꝛ inuiſibilis creature' a tota' ꝛ indiuiſibili trinitate. Sextus' eſt ſanctificatio' eccleſie per ſpiritū ſanctum ꝛ gratie ſacramenta ꝛ cetera omnia in quibus'

filius ſunt duo ſi duo ſit maſculini generis. ſi ſit neutri eſt falſa. Item huiuſmodi nomina adiectiue retenta ſequūtur naturam ſuorum ſubſtantiuorum: vt quando ſubſtantiua ſunt eſſentialia ſunt et ipſa adiectiua ſimiliter. Si vero ſint perſonalia ſimiliter et ipſa adiectiua ſunt perſonalia. vnde hec ꝓpoſitio eſt falſa pater et filius ſunt vnus. ſ3 hec eſt vera ſunt vnus deus.

Perſonalia nomina. ¶ Perſonaliū nominū quedā predicant de vna perſona tantū vt pater ꝛ filius ꝛ ſpiritus ſanctus quedā de duabus ita ꝙ de vtraq; vt pater et filius ſunt vnū principiū ſpiritusſancti. ¶ Sed notandū ꝙ cū pater ꝛ filius ſunt vnū principiū ſpūs ſancti hec dictio vnū recipit vnū ſubſtātiuū ꝓ forma ꝛ nō ꝓ ſuppoſito. Principiū eni ſupponit ibi pro pluribus perſonis ꝛ ſignificat vnā notionem. ſ. cōmunē ſpirationem. pater igitur et filius vna et eadem ſpiratione ſunt principiū ſpiritus ſancti vt hic. Item quedā predicantur de duabus perſonis ita ꝙ de neutra vt pater et filius ſunt duo. ſic ꝙ ly duo ſit maſculini generis et non neutri. Item quedā predicant de tribus perſonis ita ꝙ de nulla ſeorſum vt trinitas. quedā de ſingulis ita ꝙ non de omnibus ſimul vt ypoſtaſis vel perſona ꝛ hoc in ſingulari. ſed in plurali bene dicitur pater ꝛ filius ꝛ ſpiritus ſanctus ſunt tres ypoſtaſes ſeu perſone. Notionaliū nominū que perſonas notificant talis eſt modus. quia aliquādo dicūtur diſtinctiones eo ꝙ diſtinguūt perſonas. Aliquādo relationes quia per ipſas perſone ad ſe inuicem referantur. Aliquādo ꝓprietates quia ꝓprie inſunt perſonis. Et nota ꝙ nulla notio ꝓprie ineſt diuine eſſentie ſed tantū perſone: quia eſſentia non diſtinguit neq; diſtinguitur. **Notionalia nomia ſunt quinq;.** Et ſunt quinq; nomina notionalia videlicet paternitas/ filiatio/ proceſſio/ innaſcibilitas/ et cōmunis ſpiratio. quoꝝ tria cōpetunt patri. ſ. innaſcibilitas/ paternitas ꝛ cōis ſpiratio. duo filio. ſ. filiatio et cōis ſpiratio. vnū ſpūi ſctō. ſ. ꝓceſſio vt hic. Et inſup nota ꝙ iſtoꝝ notionaliū noīm quedā ſunt abſtracta et ſubſtantiua vt paternitas ꝛ innaſcibilitas ꝛ hec predicant de eſſentia. vñ ꝛ hec eſt ꝓpoſitio vera. eſſentia eſt paternitas et ecōtra. ꝛ ſic de alijs. Quedam ſunt concreta et adiectiua vt innaſcibilis/ generans/ naſcens/ ſpirans/ et procedens. et iſta nunq̄ de eſſentia predicant ſiue ſint nomina ſiue verba ſiue participia. vnde tales ꝓpoſitiōes ſunt falſe eſſentia generat vel generatur. vel eſſentia eſt generans vel generata: quia notant diſtinctionem in diuina eſſentia cōtra id quod habetur in. c. damnamus. et. c. firmiter. extra. e. ti.

q ¶ Quintus. ſ. articulus pertinens ad effectus. ſ. operatiōes diuinas. vbi agitur conſequenter de tribus articulis quoꝝ primus eſt ille quintus in ordine circa operationem diuinā in collatiōe nature. Secundus videlicet ſextus in ordine in collatione gratie. Tertius videlicet ſeptimus in ordine in collatione glorie.

Emanatiō triplex. r ¶ Creatio. Nota ſm Tho. ꝙ ſumme bonitatis triplex eſt effluxio. ſ. per generationem: per ſpirationem: et per creationem. due prime emanationes ſunt ab eterno. tertia eſt ex tempore. **Gñare creare facere differunt.** Et ſciendum eſt ꝙ inter generare/ creare/ et facere eſt differentia quia per creationem res exit in eſſe de nichilo. per gñationem exit in eſſe de aliquo faciente aliquid de propria ſubſtantia. facere vero eſt operari de materia aliena.

ſ ¶ Celi et terre. iuxta illud Geñ. i. In principio creauit deus celum et terrā. **Errores quattuor circa mūdi creationē.** Hic nota ſm Tho. ꝙ circa mūdi creationem quattuor erant errores. quidam eni dicebant mundū eternū. Alij dicebant mundū factū et habuiſſe materiale principiū et non eſſe de nichilo. Alij dicebant deū ſuperiores creaturas per ſe produxiſſe ſed inferiores per miſteriū angelorum. Alij ponebant duo principia ſicut manichei. vnū ſumme bonū: et aliud ſumme malum. dicentes incorruptibilia eſſe a bono pricipio: ſed corruptibilia a malo principio. Hos errores omnes excludit moyſes in predicta auctoritate. primū cū dicit in principio. ſcdm cum dicit creauit. tertiū cum dicit deus. quartū cū dicit celum et terram. Iſte articulus ſumitur hic ex ſimbolo apoſtolorum in pricipio ibi Creatorem celi et terre.

Error manicheorū. t ¶ Omnis viſibilis ꝛ inuiſibilis creature. hoc dicit ad tollendū errorem ſiue hereſim manicheorū de qua in gloſa ꝓxi. ſ. qui dicebant inuiſibiles et ſpirituales creaturas creatas a principio ſumme bono. viſibiles vero et corporales a principio ſumme malo. de quibus habetur mentio. C. de heret. l. manicheos. xxiiij. q. iij. §. quidam. & manichei. contra quos ponitur quod hic dicitur omnis viſibilis ꝛc. quibus concordat dictū Pauli apoſtoli Act. xvij. vbi ait. Qui fecit mundū et omnia que in eo ſunt hic celi et terre cum ſit dñs ꝛc. Et ad Hebre. xj. Fide credimus apportata eſſe ſecla verbo dei vt ex inuiſibilibus viſibilia fierent. Et nota ꝙ hec clauſula ſumitur nō ex ſimbolo apoſtolorū ſed ex ſimbolo quod cātatur in miſſa et confirmatur ſiue fundatur in. c. firmiter. extra. e. ti. parū poſt principium.

v ¶ A tota et indiuiſibili. Opera eni trinitatis inſeparabilia ſūt xxviij. q. i. ſic eni. ſtatim poſt principiū. vbi dicit Io. hoc eſſe verum quo ad opera operantia: licet non quo ad opera operata. **Inſeparabilia opa trinitatis.** Alij intelligunt quo ad inſeparabilitatem voluntatū vt patet de cōſe. di. v. ſaluator. vnde et vnigenitus dei filius ieſus a tota trinitate legitur et firmiter creditur incarnatus. vt in. c. firmiter §. hec ſancta. extra. e. ti.

x ¶ Sextus. ſ. articulus ꝛ ſupple ſecūdus pertinens ad effectus videlicet operationem diuine virtutis vbi agitur de effectu ſiue collatione gratie.

y ¶ Sanctificatio eccleſie. ſ. catholice ſiue vniuerſalis de qua loquitur. c. firmiter. §. vna. extra. e. ti. ꝛ in quibus conſiſtit huiuſmodi ſanctificatio ſtatim patet in textu dum dicit per ſpiritū ſanctū ꝛc. vnde in hoc articulo informamur vt credamus vnā ſanctam eccleſiam catholicam ſanctorū communionem et remiſſionem peccatorum. nam his qui ſunt in eccleſia virtute diuinitatis fit omniū peccatorū remiſſio que eſt anime viuificatio et corporis reſuſcitatio. ꝛ ſub hoc articulo comprehenduntur omnia ſacramenta eccleſie ſicut patet in textu. et quecūq; pertinentia ad eccleſie vnitatem et bona ꝛ iuſticiam hominū. ¶ Circa huncarticulum fuerunt multi errores. erant enim donatiſte qui poſuerunt gratiam chriſti ſolum in affrica remanſiſſe: quia totus alius mundus cōmunicabat ceciliano carthagen. epiſcopo quem ipſi damnauerant. et in hoc negabant eccleſie vnitatem. cōtra quos dicitur in ſimbolo. Credo vnam ſanctam eccleſiam catholicam que hic intelligitur per hoc ꝙ dicit textus ſanctificatio eccleſie: id eſt firmitas. nam ſanctū idem eſt quod firmū. vt no. in. c. decet §. ſanctitudo. de reli. et venera. ſancto. per archi. li. vj. **Nō de miſ ꝛ plicā errore.** Erat etiā error cathafrigiorū. de quibus. xxiiij. q. iij. c. quidam. vſ. cathafrigij. hi dixerunt ꝓphetas quaſi arreptitios fuiſſe ꝛ ꝙ non ꝓphetizarunt per ſpiritū ſanctū et ꝙ ſpiritus ſanctus non deſcendit ad perfectionem ſuper apoſtolos. contra quos dicit hic littera ꝙ ſanctificatio eccleſie eſt per ſpiritū ſanctū. nam ſcde pe. i. dicit ſpiritu ſancto inſpirante locuti ſunt dei homines. ꝛ extra eccleſiam ſpiritus ſanctus nil operatur nec abſq; ſpiritu ſancto peccatum dimittitur vel tenetur. xxiiij. q. i. audiuimus. vbi omnino videas. Alij fuerunt qui dixerunt gratiam xpi non ſufficere ad ſalutem niſi quis circumciſionem ꝛ alia legis mandata obſeruet contra quos ſubditur et gratie ſacramenta. de quibus habes. ſ. de ſacra. iteran. vel non. c. ij. vel hoc dicitur ꝓpter errorem pelegianorum qui dixerunt liberum arbitriū anteponendum gratie diuine et ꝙ ſufficeret homo de ſe ad implendū iuſſa diuina. contra quos optime facit quod legitur de conſe. di. iij. c. vlti. Et nota ꝙ bene dicūtur gratie ſacramenta: quia virtute diuina ſanctificant et gratiam conferunt ſm Tho.

z ¶ Quibus cōmunicat. multa enim ſunt in quibus eſt cōmunicatio licita inter fideles. non tamen cum infidelibus: quia inter fideles et infideles magna debet eſſe diſcretio. ij. q. iiij. alieni. **Diſcrepantia fideliū ꝛ infideliū.** Non enim cōmunicant infideles cum fidelibus in accuſatione et teſtificatione. ij. q. vij. pagani. Item in matrimonij conſideratione. xxviij. q. i. Iam nunc. Item in ciborum perceptione xxviij. q. i. nullus. Item in mutua cohabitatiōe. xxviij. q. i. iudei. et. c. ſepe. Item in ieiunioꝝ obſeruatione. de conſe. di. iij. ieiuniū Item in tempore preſcriptionis. xvj. q. iij. porro. In talibus tamen fidelibus inter ſe licita eſt cōmunicatio qui etiam in bonis ſpiritualibus licite cōmunicant adinuicem quādiu ſub xpo cum alijs vnū corpus fuerint. nam latronibus et furibus niſi ad eorum emendationem eccleſia non communicat. xiiij. q. vlti. c. penulti. Item nec ſeipſos interficientibus. xxiij. q. v. placuit. et. c.

ex parte. extra de ſepul. Item nec quibuſcūq peccatoribus ſine penitētia decedentibus. xiii. q. ii. non eſtimemus. Item nec poſt mortem de hereſi damnatus. xxiiii. q. ii. ſane. Item nec torneamenta exercentibus. extra de tornea. c. felicis. Item nec cum hereticis. xxiiii. q. i. c. que dignior. Item nec excōmunicatis. xi. q. iii. omnes. ⁊ c. quicūq. niſi in caſib⁹ pmiſſis a iure. xi. q. iii. qm multos.

cōmunicat eccleſia[z] chriſtiana in quo[y] intelligitur q eccleſia cum[a] ſuis ſacramētis et[b] legibus per ſpiritū ſanctum omni homini quātūcunqz peccatori ſufficit ad ſalutē et q extra[c] eccleſiā non[d] eſt ſalus. Septimus[e] eſt conſummatio[f] eccleſie[g] per gloriam[h] eternam in[i] carne et anima veraciter[k] ſuſcitande et per[l] oppoſitum intelligitur dānatio eterna[m] reproborū. Itē alii[n] ſeptem articuli pertinent ad chriſti humanitatem. Primus[o] eſt incarnatio[p] ſeu vera[q] carnis

z Eccleſia xpiana. que aliter appellatur catholica ⁊ dicitur fideliū multitudo fide ⁊ caritate vnita. xxiiii. di. legimus. circa mediū. xxiiii. q. i. loquitur.

y In quo. declarat qd prius dixit.

a Cum ſuis ſacramentis. nam eccleſia catholica veraciter in ſe hʒ dominica ſacramenta. i. q. i. catholica. xxiiii. q. i. quia et ſola.

b Et legibus. hoc dicit ad tollendū errores eorū qui aſſerunt q ea q ab eccleſia dei vniuerſaliter ſtatuūtur nō ſunt obſeruāda ſicut aliq dixerūt luna. xiiii. paſcha celebrandū quocūq die ſeptimane occurrerit. ꝙ hīs habet. xxiiii. q. iii. c. qd ꝯ. v. teſſareſe. ⁊ hec opinio eſt contra veterationē eccleſie. de conſe. di. iii. celebritates cū cap. ſequente. Nam eadem ratiōe poſſent ſimiliter dicere cōtra quecūq alia per eccleſiam inſtituta. contra quos bene facit xi. di. nolite. et. xii. di. preceptis. tales cenſendi ſunt heretici. xxiiii. di. oīs ꝯ. i. de hereti. c. nullus quoq. ſed melius. c. i. ꝯ. q ſi huiōi.

c Extra eccleſiam. ſ. catholicam. de qua. ſ. v. eccleſia xpiana.

d Nō eſt ſalus. cōcor. xxiiii. q. i. alienus. ⁊ c. q2 ex ſola. de pe. di. vi. c. i. circa me. ſuū ſalus nāqz fideliū conſeruatur per eccleſie ſacramenta in quibus virtus paſſionis xpi operatur.

e Septimus. et ſupple vltimus pertinens ad diuinitatem vbi agitur de effectu operationis diuine quo ad collationē glorie.

f Cōſūmatio. i. finis. ſic ponit in l. ſi i aliquā ꝯ. ſi. ff. de offi. pcōſul. q̄n ꝯſūmare ponit pro coaceruare. C. de uſuris rei iudi. l. ſi. circa me. hic et dī ꝯſūmatio. i. finis hoc eſt ceſſatio tpis q̄re cur⁹ ipſius ſtat q̄diu manet eccl'a militās i hoc ſeculo: ⁊ hoc ē qd ſeqtur.

Duplex eccleſia militās ⁊ triūphās

g Eccleſie. ſupple militantis q ſic dī ad drām eccleſie triūphātis de quib⁹ plenius videre poteris in. c. fundamenta. ſuper. v. militantis eccleſie per cardi. de ele. li. vi. ſed hec eccleſia ſcʒ militans finem habebit dū aduenerit tēpus reſurrectiōis cuiuſcūqz in corpore ⁊ in aīa poſt ꝙ vnuſquiſqz percipiet prout hic in corpore geſſit ſiue premiū ſiue penā. ⁊ ſic ille articulus pertinet ad reſurrectionem mortuorū iuxta illud qd ponitur in ſimbolo. carnis reſurrectionem ⁊ vitam eternam. quam quidem vitam hic appellat gloriam per hoc quod dicit.

h Gloriā eternā. hic igitur ꝯſupponit premiū qd debetur bonis. non tñ ſic quinetiam debeatur ſuppliciū malis. ⁊ hoc eſt qd ꝯ ſequitur et per oppoſitū ⁊c. et huic cōuenit illud qd dī in ſimbolo Athanaſii. et qui bona egerunt ibūt in vitā eternā: qui vero mala in ignem eternū. Et xps ait in euangelio. Ibunt hi in ſuppliciū eternū: iuſti autem in vitā eternā. Math. xxv. de hac reſurrectione ad gloriā que eſt vita eterna ſic ait apoſtolus. i. corinth. xv. ſeminatur in corruptione ſurget in incorruptiōe. ſeminatur in ignobilitate: ſurget in gloria. ſʒ ꝙ hec ſcriptura pōt intelligi de reſurrectione corporali tantū. Sciendū eſt q reſurrectio generalis non erit tantū in corpore ſed etiā in anima. nam ſicut homo meruit vel demeruit in corpore et anima ſimul ſic punietur vel remunerabitur ſimul in vtroqz. Et ſic nota q duplici morti. ſ. anime per culpā: et corporis per penā correſpondet duplex reſurrectio. ſ. anime per gratiā: et corporis per gloriā ſm Tho. de veritate. li. viii. c. xv. ⁊ hinc eſt qd textus dicit.

Reſurrectio gñalis

i In carne ⁊ anima. iſte articulus tangitur in. c. firmiter. extra e. ti. ⁊ in hoc articulo confunditur error multorū qui negabant reſurrectionem generalem et precipue eorū qui dicebant q aie reſumerent alia corpora. cōtra quos dicit aplus oportet corruptibile hoc induere immortalitatem. i. ad corinth. xv. Et ad tollendū errorem eutitij ꝯſtantinopolitani patriarche qui dicit q corpora noſtra in reſurrectione erunt aeria vel vento ſimilia vt Grego. narrat in li. xiiii. moraliū. ſubditur in textu.

Error eutitij.

k Veraciter reſuſcitande. et hoc confirmatur in reſurrectione xpi qui veraciter ſurrexit iuxta illud Lu. vlti. palpate et videte quia ſpūs carnem et oſſa nō habet ſicut me videtis habere. ⁊ dicit aplus. cōfirmabit corpus humilitatis noſtre cōfiguratū corpori claritatis ſue. ad philip. iii.

l Per oppoſitū. ſ. premiationis bonorū per gloriam eternā.

m Eterna dānatio. vide pro hoc. ſ. v. gloriam eternam. ⁊ aduerte q de hac pena eterna non fit mentio nec in ſimbolo apoſtolorū nec in ſimbolo eccleſie ſaltem per expreſſum: ſed in ſimbolo athanaſii videlʒ Quicūqz vult: bene fit mentio ⁊ pbatur p dictū xpi vt ſ. dixi. et dī in pſal. Tu reddes vnicuiqz ſm opa ſua. ⁊ in hoc articulo tolluntur multi errores infidelium quos recitare omitto. Hic poſſet queri ad quid nobis vtilis eſt fides ſiue ſpes reſurrectionis. dic q ad quattuor. Primo ad tollendas triſticias quas ex mortuis cōcipimus. Iuxta illud ad Theſſa. iiii. nolumus vos ignorare de dormientibus ⁊ nō cōtriſtemini ſicut ceteri q ſpem nō habent. ⁊ p hoc. xiii. q. ii. ꝙ prepoſterū. ⁊ c. qui diuina. Scdo q2 ſollicitos nos reddit et ſtudioſos ad bene operādū ⁊ hoc ob deſideriū premii. Tertio q2 retrahit nos a malo ⁊ hoc ob timorem pene iuxta illud. oderūt peccare boni virtutis amore. oderūt peccare mali formidine pene. Quarto aufert timorē mortis inquantū ſperamus aliā vitā poſt mortē. Circa hanc materiā poteris videre no. p Io. in collectario. c. firmiter. eꝯ. e. ti. v. hic expedit aliqua videre cum verſi. ſequen.

Reſurrectiōis ſpe

☞

n Alii ſeptem. prius dixit de ſeptē articulis ptinentibus ad diuinitatem. nūc dicit q ſunt alii ſeptē pertinētes ad xpi humanitatē. ⁊ ſic ſunt articuli fidei. xiiii. ⁊ in hoc cōiter cōcordāt theologi ⁊ idē canoniſte vt Hoſti. et Io. an. extra. e. ſuper rub. Sūt tñ quidā qui ponūt tantū. xii. articulos fidei vt recitant docto. in loco preall'. Sed Ber. ibi dicit q tñ ſunt ſeptem articuli veri que gloſa ſaluari pōt loquendo de articulis pertinētibus ad xpi humanitatem. alias ſequeretur q ante aduentū xpi non eſſʒ fides ſm Io. an. ibi in addic. De iſta diuiſione articulorū habes plura notata. e. ti. ꝯ. quot ⁊ qui articuli per Hoſti. in ſumma vbi habes q habendo reſpectū ad eos qui ſimbolū ediderūt tūc articuli ſūt xii. ad numerū. xii. apoſtolorū. habendo vero reſpectū ad ea que ſunt radicaliter credenda tūc articuli ſunt. xiiii. vt hic de quib⁹ hoſti. recitat figuras quas videre poteris eo q liber habet cōis.

o Primus. ſ. articulus pertinens ad xpi humanitatem.

p Incarnatio. Iſtud exponitur per hoc q ſequitur vera carnis aſſumptio. Et nota q iſte articulus ptinet ad xpi cōceptionē in vtero matris in qua ꝯceptiōe ſm Tho. in inſtāti fuit ibi ſeparatio ſanguinis/ cōſolidatio/ figuratio/ aiatio/ ⁊ deificatio. Et q iſta fuerūt nō ſucceſſiue pꝫ ex ſcriptura q dicit femina circūdabit virū. Iheremie. xxxi. pꝫ etiā virtute agētis ſpūs ſancti cui⁹ eſt ſubito operari. Sʒ eſt ſciendū ſm Augu. q q̄uis xpi mēbra corporis fuerūt i ꝯceptiōe ꝯpleta ⁊ pfecta vſqz ad aīe ſuſceptionē: ipſorū tñ diſtinctio tā pua fuit ⁊ tenuis q humano viſui vix poſſet ſubici: q2 in tāto fuit min⁹ corpus illud q alius cōceptus cū formatus eſt, qꝫ infra. xlvi. dies augeri poſſet in vtero. vñ miraculoſum fuit q in tā puo corpe recepta fuit aīa. ſʒ hoc factū fuit ideo vt cōceptio xpi q̄tū ad tēpus manendi in vtero nō eſſet noſtre redēptioni diſſimilis. ⁊ pdicta q dixi probātur in cle. fidei catholice. e. ti. vbi de hoc per Io. an. ⁊ goff. v. vnitas. et cōcor. Wil. et pau. e. v.

q Vera carnis. hoc exponit qd prius dixit incarnatio ⁊ hoc dicit ppter manicheos qui dixerunt xpm nō verā carnē accepiſſe ſed fantaſticā. et huic littere cōcor. illud qd habes extra. e. ti. c. firmiter. vbi dicit verus homo factus. Sed hic poſſet queri quare opus aſſumptiōis noſtre nature nominatur incarnatio ⁊ nō animatio cū tñ a digniori res conſueuerunt nominari. Dic ſm Tho. q hoc eſt ppter multas rationes. Primo vt expreſſior eſſet nominatio. Scdo vt pfundior explicetur dignatio miſerātis. Tertio q2 magis eſt nobis nota pars carnis. Quarto vt maior humiliatio exprimatur eo q magis diſtat a deo caro q aīa ⁊ q caro eſt a parentibus ppagata. Anima vero a deo creata et infuſa.

Error manicheorū.

Queſtio.

Error carpocracianorum.

r Ex sola. supple virgine gloriosa vt sequitur. et hoc verũ saltem quo ad carnem vt dixi. ꝰ. ꝟ. incarnatio. ꝛ hoc dicit vt tollat errorẽ carpocracianoꝝ. de quo habes. xxiiij. q. iij. c. quidã. ꝟ. carpocraciani. qui dixerũt xp̃m eẽ cõceptũ et ꝓgenitũ de vtroq; parente. et ad illud tollendũ subdit.

assumptio ex sola per spiritũ sanctũ virgine gloriosa. Secũdus est veri icarnati dei nativitas ex virgine incorrupta. Tertius est vera xp̃i passio ꝛ mors i cruce sub tyrãno pilato. Quartus est descensio xp̃i ad inferos

De ppositio plura notat.

s ℂ Per spiritũ sanctus .i. spũs sancti cooperatione. extra. c. c. firmiter. ꝛ sic habes hic illum articulũ de quo legit in simbolo aplõꝝ q̃ cõceptus est de spũ sctõ. Et nõ q̃ hec prepõ de/ q̃nq; denotat cãm efficientẽ. vt ibi conceptus de spũ sancto. q̃nq; denotat materiã vt cũ dr̃ xp̃s natus est de virgine. q̃nq; denotat idẽptitatẽ eẽntie: vt cũ dr̃ filiꝰ natus est de patre. q̃nq; denotat trãssubstãtiatõẽ. vt cũ dr̃ corpꝰ xp̃i fit de pane. q̃nq; ordinẽ vt cũ dr̃ creatura fit de nichilo scḋm tho. li. quo supra. parte. i. c. v. qḋ aũt hĩ i lr̃a dicit p spm̃ sctũ. sciãs q̃ ly p dicit rõnẽ ꝑncipij respectu ꝑsone d q̃ fit locutio: ꝛ ẽt respectu operis vt dicit tho. li. quo supra. c. vij.

Maria ꝟ pp(ter) q̃ttuor gloriosa dicitur.

o ℂ Virgine gloriosa. supple maria q̃ gloriosa dr̃ ꝓp q̃ttuor: in q̃bus nulla creatura poterit sibi cõparari. Primo ꝓp puritatem sctificatõis in vtero p quã in ea fuit originalis culpe expiatio: gratie infusio: et fomitis restrictio. Scḋo ꝓp puritatem innocentie in vita in qua vixit sine omni pctõ et hoc oportuit maxime esse gr̃e q̃ nõ solũ naturã ipsius ꝑficeret: sed eã supra legẽ corrupte nature extolleret. Tertio ꝓp puritatẽ ꝟginee castitatis in qua excellit angelos et hoĩes. angelos aũt q: scḋm hiero. hoc retinuit p virtutem castitatis qḋ in angelis est necessitatis nature. Homines vero q: exemplar primũ fuit integritatis iuxta illud ps. Adducentur regi virgines post eam. Quarto ꝓp puritatem sctificationis ex superuentione spũs scti et presentie dei. Cũ ei eẽ matrẽ dei sit dignitas superior q̃ pure creature cõicari ꝑt. necesse est grãm ad hoc disponẽtẽ eẽ maiorẽ oĩ gr̃a pure creature. opꝫ itaq; sctificationẽ siue ꝑuilegiũ sctificatiõis matris dei oẽm in hac parte sctificationẽ alioꝝ excedere.

t ℂ Secundus. s. articulus ꝑtinens ad xp̃i humanitatem.

Nestorij error.

v ℂ Incarnati dei. p hoc itelligitur error nestorij de quo habes xxiiij. q. iij. q̃dã. ꝟ. nestorij. q̃ dixit q̃ btã maria nõ fuit mater dei sꝫ hoĩs. ꝯ quẽ errorẽ loq̇t canon. xvi. di. c. sexta. ꝟ. tertia i epheso.

Nativitas multiplex.

x ℂ Nativitas. supple ex vtero q̃ est qñ puer exiens inotescit. de qua nativitate habes de cõse. dis. iiij. c. qui in maternis. Alia est in vtero: de qua nativitate habes. ꝰ. in ꝓxi. arti. et de conse. dis. iiij. firmissime. Tertia est nativitas gratie qñ quis nascit p baptismũ. de qua habes in. d. c. qui in maternis. Quarta est nativitas glĩe qñ vicꝫ deposita vetustate pene homo nascit ad gloriaꝫ de ꝯse. dis. iiij. post baptismũ. et sic mors sctõꝝ natalis dr̃. xxiiij. q. ij. sane. de duobus primis loquitur arch. d. c. firmissime. i glosa adde vt hoc meliꝰ intelligas. sꝫ quo ad alias nativitates magis plene habes p eundẽ. c. d. c. si baptizata. ꝟ. regenerationis. et presertim de tertia ꝛ de quarta habes glosã acc. ff. de ãnuis leg. l. cum quidam.

Quare causa xp̃s nasci voluit ex virgine.

y ℂ Ex virgine. supple maria q̃ ante partũ/ ꝛ in partu/ ꝛ post partum fuit virgo. xxvij. q. i. nuptiarũ. Quare autem xp̃s nasci voluit ex virgine multiplex causa siue rõ assignatur. Prima est vt sicut mulier adhuc virgo vicꝫ Eua fuit cã pctĩ: sic mulier ꝟgo esset causa salutis. Scḋa q: partus corrupte cũ essꝫ pctĩ particeps nõ essꝫ cõueniens remediũ vt tollere posset pctm̃. Tertia est q: decuit vt ille qui in celis erat sine matre esset i terris sine patre ne duos patres videret habere scḋm origenẽ: et etiam beatus Augu. in quadã omelia sup illḋ Luce. ij. postq̃ ꝯsũmati sũt dies marie ꝛc̃. Quarta est. q: sicut ꝑmus homo factus est de terra virginea sic cõgruũ erat q̃ xp̃s esset de carne virginea natus. Quinta est vt virginẽ que votũ virginitatis emiserat vt dicit Ber. ꝛ habet in canone. xxvij. q. ij. ꝟ. i. post mediũ: extolleret et exaltaret. Sexta est vt verificaretur ꝓphetia ysa. vij. Ecce virgo concipiet ꝛc̃.

Questio.

ℂ Sed quare potius de maria virgĩe q̃ de alia voluit nasci: habes notatũ p Jo. an. in. c. fidei. ꝟ. virginali. eꝫ. ti. in cle. qui dicit q̃ rõ est q: sicut ex superbissima natus est morbus: sic ex humillima inchoari debuit medicina. vnde verso noĩe eua/ ipsi virgini dictum est aue. Alia rõ est q: sicut ad sũmã humilitateꝫ dei filius voluit incarnari: sic summe humilẽ eligere debuit in qua et a qua tãta humilitas deberet inchoari: alia ibi videas.

Eludij error.

3 ℂ Incorrupta. supple semꝑ nõ solũ ante partum sed in partu ꝛ post partum. et ꝓpterea dicitur in. c. firmiter. ꝯcal. ꝟ. hec sctã trinitas maria semꝑ virgine. in quo tollit error eludij q̃ dixit mariam virginẽ cõcepisse et peperisse sed ex Joseph alios postmodum filios genuisse.

t ℂ Tertius. s. articulus ꝯcernẽs xp̃i hũanitatẽ.

a ℂ Vera xp̃i passio. supple scḋm humanitatem q̃ erat passibilis: nõ tñ scḋm deitatẽ que fuit impassibilis vt in. d. c. firmiter. ꝟ. hec sctã trinitas. vbi p modũ figure Ber. sup. ꝟ. ipassibilis ponit hos duos ꝟsus cõpendiosos. Nil Jsaac patitur aries fit victima xp̃s. Nec deitas patit cum moriat homo. Et nota q̃ ad tollẽdũ errorẽ manicheorum de quo habet. xxiiij. q. iij. quidam. ꝟ. manichei. qui sicut posuerunt xp̃i corpus fuisse fantasticũ et nõ verũ ita passionem xp̃i non in veritate sed in fantasia eẽ arbitrant. ponitur in textu hec dictio vera: iuxta illud. ysa. liij. vere languores nostros ipse tulit ꝛc̃.

Galani error.

b ℂ Et mors. hoc dicit ad tollendũ errorẽ Galani qui i xp̃o vnã vitã posuit sꝫ incorporalẽ ꝛ imortalẽ. cõtra quẽ errorẽ dr̃. i. petri iij. xp̃s semel pro peccatis nostris mortuus est.

Quare xp̃s i cruce mori voluit.

c ℂ In cruce. ꝯcor. here. i. c. firmit. ꝛ i cle. fidei ꝯal. Quare aũt xp̃s mortẽ crucis elegit mltiplex assignat rõ de q̃bꝰ no. i. d. cle. fidei. ꝟ. cruci. p Jo. an. Gessel. ꝛ paulũ in q̃bꝰ locis q̃ttuor rões ponũt q̃re voluit mori i cruce. Pria est vt i aere pẽdẽs ad oclm ostẽderet se mediatorẽ dei ꝛ hoĩm. p quo habes scripturã. i. ad thi. ij. et di. x. qñ. Scḋa est vt dãna q̃ p lignũ ꝑuenerãt p lignũ tollerẽt. Tertia vt dyabolus q̃ ligno vincebat p lignũ vinceret vt habet in ꝑfatõe de sctã cruce. de quo legit de ꝯse. di. i. inuenimꝰ. Quarta vt oñderet ꝓ q̃bꝰ patiebat. Patiebat ei ꝓ choris angeloꝝ reparãdo ꝛ hoc sigt̃ supior ps crucis. patiebat ẽt ꝓ existibꝰ i limbo saluandis ꝛ hoc sigt̃ p partẽ inferiorẽ crucis. patiebat quoq; ꝓ amicis redimendis: ꝛ hoc sigt̃ p dexterã pꝫ crucis. ꝛ ꝓ inimicis recõciliãdis: ꝛ hoc sigt̃ p sinistrã partẽ. vñ ꝛ q̃ttuor fuisse partes crucis xp̃i describũt vt dicit magr̃ i hystorijs vicꝫ cedrus i inferiori parte. s. pede. pars eleuata cypressus. trãsuersal palma. superius eleuata siue tabula de oliua. vbi notandum vltra doctores predictos q̃ dicta quattuor brachia crucis significant quattuor virtutes quibus extendi debet homo noster interior. Significat enĩ pars superior caritatẽ: inferior humilitatem: a dextris obedientiam: a sinistris pacientiã. vel in quattuor brachijs crucis: quattuor beneficia crucis designãtur. signat enĩ pars superior ianue celestis apertionẽ. pars inferior iferni destructõẽ. pars dextera gratie collationẽ. sinistra vero peccatorũ remissionem. ꝛ predicta quattuor ligna crucis ẽt quattuor alia designãtur. signat enĩ cedrus altitudinem cõtemplatiõis. Cypressus famam bone opinionis. palma fructum iusticie. oliua lenitatẽ misericordie. hec tho. vbi. ꝰ. li. iiij. c. xx.

Partes crucis quattuor.

d ℂ Sub tyrãno pylato. Hic nota scḋm Jo. an. qui sic notat in cle. vnica de baptismo magna glosa. q̃ tyrannus proprie est qui in re publica non iure principatur. Unde dicit phs q̃ sicut regnũ est rectus principatus: ita tyrannides est peruersum dominium de quo habetur. iiij. et. v. politicoꝝ. Quomodo autem pylatus sub quo xp̃s passus est tyrãnizauit. hic nimis longum foret scribere: sed vt videas te remitto ad legendam auream. vbi agitur de passione dñi. vltra mediũ. ꝟ. fuit quidam. Et aduerte q̃ predictis cõuenit id qḋ habes in simbolo/ passus sub poncio pylato: crucifixus mortuus et sepultus.

e ℂ Quartus. s. articulus pertinens ad xp̃i humanitatem.

f ℂ Descensio christi dei. hoc dicit q: homo nõ descendit: nã scḋm thomã de veritate li. iiij. c. xxi. eẽ vnio aĩe cũ corpe faciat hoiem xp̃s eo tp̃e quo corpus eius fuit in sepulcro: nõ fuit homo licet anima et caro tunc essent vnũ cũ verbo siue diuinitate.

g ℂ Ad inferos. Inferi scḋm ysid. li. ethi. xiiij. c. x. sic dicti sũt q: aĩe abhinc vsq; ibi deferantur. et idem est inferus qḋ infernus qui scḋm eundẽ ysid. globꝰ est i vmbilico tre. Et nõ q̃ vna cũ aĩa xp̃s voluit descẽdere ad inferos scḋm tho. li. ꝛ c. ꝓxi. ꝯal. est vt tantus eẽt descẽsus q̃ntus fuit liber idoꝝ casus. Primus eĩ hõ sic i statera liberi arbitrij positꝰ erat vt possꝫ ad vitã ascẽdere vł ad mortẽ descendere ꝓut vellet. sꝫ pctõ pacto sic brachiũ alterũ flatere per onus culpe depreſſum eſt vt eſſet in ymo inferni: alterꝫ vero in ſummo celi. Non aūt aſcēderet brachiū depreſſum niſi deſcēderet alterū brachiū. Deſcendit itaqꝫ dñs ad infernum vt hominē captiuū eleuaret vſqꝫ ad celum. Alia ratio eſt ſm eundem vicꝫ vt ſicut viuus fuit lumen mundi ꝑ preſentiā corporalē: ita mortuus eēt lumē inferni ꝑ diuinitatis maieſtatem et vide qđ dicam .ī. gloſa ſequen.

in[b] aīa quieſcēte corꝑe i ſepulcro ad ſpoliatōeꝫ[i] tartari. Quīt[k] [l]eſt vera [m]xp̄i reſurrectio[n] Sext[o] eſt vera [p]xp̄i ad celos aſcēſio[q]. Septimus[r] eſt ipſius venturi ad[s] iudicium certiſſima expectatio[t].

b ¶ In anima. per mortē nāqꝫ xp̄i aīa ſeparata eſt a corpore: ſꝫ diuinitas indiuiſibilis vtriqꝫ ſcꝫ carni et anime manſit vnita. Et vt dicit tho. loco proximo vbi .ſ. aīa xp̄i ꝑ triduū mortis ſue cū ſctis patribus in limbo fuit: ibidē etiam fuit latro cui dñs dixit hodie mecū eris in paradiſo. Et dicit ꝙ nomine paradiſi notatur dei fruitio: quia peracta paſſione tam ipſe latro ꝙ̄ alij qui erant in limbo viderūt deū ꝑ eſſentiam .ꝛc. Et ꝑ meliori intellectu premiſſoꝝ Nota ꝙ nomē inferni ſumitur dupliciter .ſ. pro pena et loco pene. ſm ꝑmū modū dr̄ ꝙ demones ſēꝑ portant ſecū infernum. ſm aliū modū quo videlicet infernus ſumitur pro loco pene. Nota ꝙ eſt infernus quadruplex. vnus .ſ. damnatoꝝ in quo eſt pena ſenſus et damni ac tenebre exteriores et interiores .i. priuatio luminis delectantis ꝛ abſentia gratie: et iſte infernus ſēꝑ hꝫ luctū: ꝛ ſupra hūc locū eſt purgatorius in quo eſt pena ſenſus et damni ad tp̄s. ibi tenebre exteriores: ſed non tenebre priuationis gratie. ad hunc autem locū xp̄s deſcendit ac ſuos inde liberauit: et ſic infernū momordit: qꝛ partem abſtulit partē reliquit. Mortem vo quo ad electos penitus deſtruxit. iuxͣ illud oſee .xiij. Ero mors tua o mors: ero morſus tuus inferne. Et hic nota ꝙ ꝑ tenebras exteriores intelligitur priuatio luminis delectantis ſm Origenem vt ſupra dixi. ꝑ interiores vero carentia grē ſiue cecitas cordis. ꝛ ſunt ibi tenebre exteriores et nō interiores qꝛ grām hn̄t. Et ſupra hunc locus eſt limbus pueroꝝ vbi eſt pena damni et nō ſenſus: ꝛ ſūt ibi tenebre exteriores ꝛ interiores. Supremus locus inter hec eſt limbus ſanctoꝝ patrū: vbi fuit pena damni et nō ſenſus: et fuerūt debitores pene eterne.

Quadruplex infernus

Tartarus

i ¶ Spoliationem tartari .i. inferni. et dicitur tartarus eo ꝙ oīa illuc turbata ſunt: vel a tremore frigoris qđ eſt algere ꝛ frigere .ſ. quia luce et ſole caret: quia illic nec vapores ſunt qui ex ſolis luce gignuntur. neqꝫ flatus qui eius motibus incitatur: ſed perpetuus ſtupor ſm yſid. loco vbi .ſ. Et intelligas ꝙ dicit ſpoliationem tartari ſm ea que dixi in gloſa predicta. Anima nanqꝫ xp̄i poſt mortē deſcendit ad infernum ſiue ad limbum ad liberationem eoꝝ qui chriſti membra exiſtentes de hoc ſeculo trāſierūt. Dyabolus eīn dum manus in eū extendit in quo nichil iuris habuit merito in alijs poteſtatem amiſit ſm tho. 3. d. c. xxi. in ꝑn.

k ¶ Quintus. videlꝫ articulus pertinens ad humanitatē xp̄i.

l ¶ Vera. hec veritas probata fuit per angelos vt patꝫ Math. xxviij. Item ꝑ ipſius xp̄i inimicos vt pꝫ. e. c. vbi habetur ꝙ quidam de cuſtodibus reuerſi ꝛc. Itēꝫ ꝑ comeſtionē. Jo. vl. ad oſtēdendum ꝙ non fiebant arte magica. Item ꝑ cōtactum ad oſtēdendū corpus ſuū non fore fantaſticū. Item ꝑ oſtenſioneꝫ cicatricum ad oſtendendū reſurrectionem ipſam factam in eodē corpore quo paſſus eſt. Item per ingreſſum ad diſcipulos ianuis clauſis vt ſic oſtēderet ſe reſurrexiſſe in corpore glorificato Jo. xx. c. ꝓbata etiam fuit hec veritas ꝑ multiplicem ſuā apparitionē ſicut pꝫ ex diuerſis locis euangelij.

m ¶ Reſurrectio. ſupple in carne. vt .c. firmiter. extra. e. ti. ꝫ. hec ſancta trinitas. qꝛ ſm diuinitatem que eſt imortalitatis ꝑ ſe ſolum reſurgere eēt inconueniens. ſed anima rediēs ad carnem ſurrexit in carne ſm Jo. an. in addit. d. ꝫ. hec ſancta.

n ¶ Sextus. ſ. articulus ꝑtinens ad xp̄i humanitatem.

o ¶ Vera ipſius. ſcilicet chriſti.

Celū multiplex

p ¶ Ad celos. pluraliter loquitur quia eſt celū aereū: celū ethereum: celum criſtallinū: ꝛ celū empireū. et iſtō in ꝑo. dicit. celū celoꝝ ad quem aſcendit xp̄s. iuxta illud in ſimbolo apoſtolorum. aſcendit ad celos.

q ¶ Aſcenſio .ſ. in corpore et anima. vt in .c. firmiter .ſ. hec ſancta extra e. ti. Et nota ꝙ aſcenſio chriſti proprie dicitur de chriſto ꝙ̄ virtute propria aſcendit. Sed aſſumptio dicitur de matre xp̄i que virtute xp̄i aſſumpta fuit. Euolatio vero ad ſanctos alios pertinet et fit angeloꝝ miniſterio ſm tho. qui dicit ꝙ locus euolantiū eſt diſtinctio celoꝝ. locus aſſumpte virginis eſt ſuꝑ choros angeloꝝ. locus vero chriſti aſcendentis eſt vltra celum aſſumpte virginis.

Aſcenſio.
Aſſūptio.
Euolatio.

¶ Corꝑis dñici adminiſtratores doceāt quibus miniſtrāt ſub ſpēbus panis eſſe verum chriſtum: ipſūqꝫ decenter ſumendum: ſub ſpecie autem vini quod non conſecratum datur eſſe ſolum vinum.

r ¶ Septimus. ſupple et vltimus articulus concernēs xp̄i humanitatē.

s ¶ Ad iudicium .ſ. finale et vltimū vbi iudicaturus eſt viuos et mortuos et redditurus ſingulis ſm opera ſua, put hec ꝛ alia legunt .di. c. firmiter. ꝫ. hec ſancta. ꝓpe fi. ¶ Et hic nota ſm Richar. ꝙ triplex eſt iudicium. Primū eſt vniforme hoc eſt iudiciuꝫ preſentis eccleſie que non iudicat niſi ſolum de qualitate retributionum in genere ſcilicet ꝙ bonis bona: mala malis redduntur .xj. q. i. lotharius. ſed numerū ꝛ quantitatem retributionū neſcit .xi. q. i. ſacerdotibus. Secūdum dicitur multiforme ſcilicet illud quod quilibet experitur in morte accipiendo ſententiam de omnibus bonis vel malis que geſſit ſed non omnia bona vel mala ſtatim recipit quia recipit in anima tantum et non in corpore et in anima. Tertiū eſt conforme ſcilicet vltimū iudicium quādo ſꝫ numerum et quantitatem recipiet quiſqꝫ bona et mala in corpore et anima. ꝛ hoc vltimū iudicium erit horribile ex omni parte qꝛ ſupra erit iudex auſterus ſubtus patens infernus. intus conſcientia remordens. extra mūdus ardens. a dextris peccata accuſantia. A ſiniſtris demonia terrentia. circa illos boni angeli in infernum propellentes. ibidem omnes ſancti ſententiam iudicis approbantes: et omnes mali cum bonis peccata damnādorum cognoſcentes.

Judicium triplex.

Nō de iudicio extremo.

t ¶ Expectatio. de his habes in euangelio Luce .xxi. ſm quoſdam. vel ſi velis iſtud intelligere de expectatione antichriſti poteſ de hac expectatione loqui ſm aplm Ad hebre .x. cum ſimilibus. Circa hanc materiam ſcilicet finalis iudicij. vide ſi placet ea que notant extra. e. ti. c. firmiter. ꝟ. circa finale iudicium cum ꝟſi. ſequen. per Johan. in coll.

a ALtiſſimus. Hec conſtitutio fuit Johannis peccham Cantuarien. archiepiſcopi ſicut et precedēs. et in hoc cap. facit tria. Primo ponit que ſit vel debeat eſſe fides vera circa ſacramentum eukariſtie miniſtratum ſimplicibus in paſchate vel alijs tꝑoribus. Secundo ibi / doceāt. tradit doctrinam circa illud quod eiſdem temporibus propinatur in calice. Tertio ibi / inſtruant: tradit doctrinam circa modū ſumēdi ipſum eukariſtie ſacramentum. et ita hic decidūtur ꝑmo prefatis auctoris. deinde illud qđ habetur .ſ. de pe. et remiſ. c. altiſſimus. et de cele. miſſa. co. c.

Diuiſio

b ¶ Sacerdotes. ſupple curam animarū habentes ſiue ſint plebani ſiue rectores ſeu vicarij perpetui. Nam ad tales qui preſunt cure animarum ex officio pertinet populum ſibi ſubiectuꝫ informare iuxta ea que notantur ſupra eo. c. i. gloſa. i. et. ꝟ. miniſtri. e. c. Sed nunquid idem eſt dicendum de ſacerdotibus parochialibus qui ſunt vicarij non tamen perpetui ſed temporales et habent exercitium et regimen cure animarum ſm ea que notantur in clemen. vnica de officio vicarij in magna gloſa per wil. videtur ꝙ non: nā talibus permittitur illa ſola docere que continentur in conſtitutione Johannis peccham que incipit ignorantia ſacerdotum ꝛc. vt legitur .ſ. de hereti. c. i. ꝫ. ſacerdotes vero. ſed illud de quo hic fit mētio non ꝯtinetur in dicta cōſtitutione ignorantia. ergo ꝛc. Puto contrarium videlicet ꝙ poſſint docere ea que hic dicuntur: nam in dicta cōſtitutione ꝛc. ꝑmittitur eis informare populum de ſeptem ſacramentis vt patet infra de offi. archipreſbyt. c. i. in princi. quorum vnum eſt ſacramentum eukariſtie .ſ. de ſacramen. iteran. vel non. c. ij. de cōſecra. di. i. omnis chriſtianus. ergo licꝫ eis docere illud ſine quo circa informationem veram illius ſacramenti nō poſſit haberi clara noticia eiuſdeꝫ ar. l. cui iuriſdictio. ff. de iuriſdi. om. iudi. cū

Altissimus ⁊ infra. Attendant sacerdotes ꝙ cum communionem sacramenti porrigunt simplicibus paschali tempore vel alio sollicite eos instruant sub panis specie eis simul dari corpus ⁊ sanguinem domini imo christum integrum viuū ⁊ verū qui totus est

de offic. deleg. preterea. vbi de hoc cū similibus maxime cū cōcernit fidem sine qua impossibile est placere vt dixi. s. c. proxio §. sciat. vnde licet ista doctrina non contineatur per expressum in dicta constitutione ignorantia. continetur tū sub ea implicite: et per modū coherentie. alias enim sequeretur absurditas videlicʒ ꝙ talis sacerdos nō posset informare simplices circa venerationē eukaristie. ꝯtra id qḋ ordinatum est. s. de rel. ⁊ vene. san. c. ij. sic nec circa formaʒ baptisandi in casu necessitatis. contra id quod habetur infra de baptismo. c. j. nec est p̄sumendū ꝙ auctor illi⁹ cōstitutionis. s. de hereti. c. j. voluerat vno flatu per illas dictiōes illa sola. alias constitutiōes rationabiliter editas tollere. vt. l. si quando in prin. C. de inoffi. test. et. c. ecclesia. l. e. ij. extra de elect.

Cōmunio

c ¶ Cōmunionē. simile habes. xxvj. q. vj. qui recedūt. ⁊. c. de his et hic ponitur cōmunio ꝓ cōmunione illa scilʒ qua christiani adulti cōmunicāt et participant de sacramento eukaristie. pro quo bene facit de conse. dis. ij. quotidie. in princi. e. di. c. omnis homo. et. c. seculares. Quandoq; cōmunio ponitur pro cōmuni obseruātia siue societate in. c. ex litteris. extra de rescrip. l. di. cōtinentes in prin. ij. q. j. multi.

d ¶ Sacramenti. scʒ altaris. de quo habes. e. ti. c. firmiter. §. vna quod etiam vocatur sacramentū eukaristie vt in. c. omnis vtriusq; extra de pe. ⁊ re. et inquantū dicit sacramēti simpliciter nō specificando sacramentū: potest intelligi vt dicatur sacramentum per excellentiā ⁊ anthonomatice sicut habes in simili inst. de iure naturali. §. sed quotiens. ⁊ ibi per accursiū. Excellit eīn istud sacramētū alia sacramenta. de con. dis. ij. nichil. j. q. j. multi. et hoc verum ratōe subiecti et sanctitatis. xcv. dis. ecce. vbi de hoc per Jo. et Arch. ꝟ. christo.

e ¶ Simplicibus. id est nō instructis siue ignaris misterioꝝ que cōcernūt sacramentū. sic alias simplex dr̄ ignarus forensium negocioꝝ. l. cū de indebito. §. sin autem. ff. de ꝓba. et talis simplicitas non est precise vituperanda imo vt in pluribus est tali simplicitati parcēdū vt. l. vlti. C. de testi. et. l. sancim⁹ in fi. C. de iure delibe. Q̄nq; tamen reprobat. vt. xxxix. dis. c. petrus. ⁊ in constitutione othonis cū non solum. ¶ Et nota ꝙ simplex dr̄. i. sine plica duplicitatis. vnde ⁊ deus dr̄ simplex et hoc ꝙ in eo nulla diuersitas partiū existat nec pluralitas p̄prietatū fm̄ qḋ no. Jo. in no. ex. e. ti. c. firmiter. in glosa q̄ incipit subā ꝟ diuina. vbi ponit ꝙ preter simplicitatez predictā que est in deo: est dare simplicitatem alio mō et hoc dupliciter. Est eīn simplicitas q̄ significat carentiam doli et hec dr̄ simplicitas colūbina et est cōmendabilis. xvj. q. j. si cupis. Alia est simplicitas q̄ sig̃t carētiaz discretionis ⁊ hec est vitupabilis. xxxvj. dis. in p̄n. ⁊ de hoc no. xxxix. di. d. c. petr⁹ ꝑ Jo. ⁊. e. c. ꝑ arch. q̄ dic̄ ꝙ aliq̄n simplicitas ē ꝯtria duplicitati. l. vlti. C. de furt. inst. de fideicōmiss. here. §. qr. q̄nq; etiā simplex idem est ꝙ purus. ex. de purgat. ca. c. vl. Aliq̄n ponit ꝓ claritate. iij. q. ix. pura et simplex. xxiij. dis. qui eps.

…e⁹ dr̄ sim…
…ex.

…simplici-
…s duplex

a ¶ Paschali tempore. quo tā masculi q̄ femine post adultam etatē tenent eukaristie sacramentū recipe nisi ad tempus de cōsilio sui sacerdotis duxerint abstinendū. vt ptʒ in. c. omnis vtriusq; sexus. ex. de pe. et re. et facit ad idem de conse. dis. ij. et si nō frequēti⁹. vbi addit ꝺ festo pēthecost. et nat. dn̄i. vide. s. glo. ꝓxi.

b ¶ Alio. s. in penthecoste ⁊ natali dn̄i. nā ⁊ his festis seculares tenent cōicare. alis inter catholicos nō habebūtur. de ꝯse. dis. ij. seculares. qḋ de clericis sc̄larib⁹ satis possʒ cōcedi quoꝝ vita dʒ eē religiosior q̄ laicoꝝ. di. iiij. deniq;. nā quo ad laicos puto eos nō artari nisi semel in āno vicʒ in paschali tp̄e vt in. c. oīs vtri. vl' qḋ hic dicit vel alio. pōt intelligi de his q̄ in infirmitate cōicāt: vel de his qui ob deuotionē alio tp̄e cōicare volūt: nā talib⁹ nō dʒ denegari dū tn̄ sint dispositi ad illud sumendū etiā si ad furcas vel ad patibulū eēs ducerēt. xxvj. q. vi. si quis. xiij. q. ij. q̄stitū.

c ¶ Panis specie. simile habes de ꝯse. dis. ij. species. Et nota ꝙ dicit sub panis spē ad excludendū errorē eoꝝ qui dixerunt ꝙ in sacro altaris simul cōtineat subā panis ⁊ subā corporis xp̄i qḋ est cōtra verbū xp̄i dicentis/ hoc est corpus meū. ad ostēdendū itaq; ꝙ in hoc sacro nō remaneat subā panis sʒ solū spēs vicʒ accidentia sine subiecto dicit sub panis specie. Et sciendū est ꝙ de corpore xp̄i tres sunt opiniones quas recitat Ber. extra. de ce. miss. c. cū marthe. sup. §. veritatē. et ponūtur in. iiij. li. sniaꝝ dis. xi. c. ij. et sequē. et recitāt ꝑ hosti. in. d. c. cū marthe. ⁊ hāc tertiā approbat in. c. firmiter. §. vna. ex. e. ti. vicʒ ꝙ subā panis et vini desinit eē post cōsecratōēz et tn̄ accidētia remanēt. s. sapor/ color/ et pondus: ⁊ sub illis accidētib⁹ est corpus xp̄i. ⁊ huic ꝯcor. qḋ hic dic̄ sub panis spē. Quare autē sub spē panis ⁊ vini sumat corpus xp̄i. multiplex est rō. vna est ꝓpter vitandū horrorem si sumeret in spē carnis vel sanguis de cōse. dis. ij. panis. circa mediū. ⁊. c. forte. Alia est ad vitandū paganoꝝ derisionē q̄ nos deriderēt bibēdo cruorē hōis occisi. de ꝯse. dis. ij. verū. ꝓpe fi. Tertia ꝓpter meriti ex fide acquisitōēz. de ꝯse. dis. ij. q̄d sit. ꝓpe fi. ꝓdicti ꝯcor. tho. de vitate li. vj. c. xiiij. q̄ dicit ꝙ corpus xp̄i sumit velatū accītib⁹: p̄mo ꝓpter meritū q̄tum ad bonos q: fm̄ Gre. fides nō hʒ meritū vbi humana rō p̄bet experimētū. Scḋo ꝓpter dignitatē quo ad malos. exemplū de bethsamitibus q̄ ꝑcussi sunt eo ꝙ archā dn̄i viderūt. ij. Reg. iij. c. Tertio ꝓpter imbecillitatē q̄tū ad oēs. nō eīn possumus videre claritatē corporis xp̄i glorificati. ⁊ ꝓ hac materia vide nōta ꝑ Jo. de cōse. dis. ij. c. forte p̄cal.

Post cōse-
cratōz desi-
nit eē subā
panis ⁊ vi-
ni.

Questio.

d ¶ Eis. scilicet simplicibus siue sumentibus.

e ¶ Simul dari. s. corpus ⁊ sanguinē vt seq̄tur. nā sub vtraq; spē xp̄s totus integer ⁊ indiuisus est. s. corp⁹ ⁊ aīa et de⁹: ac ꝑ hoc vtrobiq; est vnū et simplicissimū sacrm̄. sub spē nāq; panis est corp⁹ xp̄i ꝑ cōuersionē: et sanguis ꝑ cōnexionē. et aīa ꝑ ꝯiūctōē: ⁊ deitas ꝑ vnionē. Ista eī q̄ttuor nō p̄nt diuidi nec separi abinuicē. Et eodē mō dicēdū est de sanguie fm̄ tho. vbi. s. c. xi. ⁊ tangit ꝑ Host. in. c. cū marthe. ex. de ce. miss. §. q̄siuisti. in p̄n. ⁊ ꝑ Jo. an. post cū. sʒ meli⁹ de ꝯse. dis. ij. cōpimus ꝑ Jo. ¶ Sʒ cū q̄rit q̄re sāguis diuisim a corpe cōsecrat. dic ꝙ rō pōt sumi ex vsu ad quē est sacrm̄ ordinatū: q: manducatio ex cibo ⁊ potu cōsistit. Alia rō pōt sumi ex eo qḋ ꝑ sacrm̄ rep̄ntatur: q: in passione sanguis xp̄i a corpore diuisus fuit.

f ¶ Christum integrū. cōcor. de cōse. dis. ij. singuli. ⁊. c. quid sit sanguis. dic vt. ī. ꝟsi. totus.

g ¶ Viuū et verū. de conse. dis. ij. oīa. et. c. forte. et. c. sic̄ verus. et nota ꝙ dicit verū ad tollēdū errorē eoꝝ q̄ ponūt in hoc sacro nō esse corp⁹ xp̄i fm̄ vitatē: sʒ solū fm̄ figurā. quā opinionē recitat hostien. in. d. c. cū marthe. §. j. ꝟ. veritatē. et dicit eā oīno esse erroneam et hereticā: vel iō dicit verū ad excludendū opiniones q̄ ponūt ibi solū eē corpus xp̄i misticū ꝓut tāgit de cōse. dis. ij. ꝑ Jo.

h ¶ Totus. de cōse. dis. ij. q̄ māducāt. vt hoc meli⁹ intelligas cōsiderare debes ꝙ cū diuinitas ꝟbi replet totū mūdū ⁊ sit vbiq; vt in. c. q̄d sit sāguis. de cōse. dis. ij. facillimū est sibi subāʒ panis suo ꝟbo in corpus suū cōuertere sic ꝙ suū corpus augmētū siue diminutionē nō sumat ex hoc. nā sic de⁹ pepigit cū ꝟbis ⁊ elemētis ꝙ verbo apposito ad elemētū fieret sacrm̄. j. q. j. detrahe. voluit eīn ꝙ q̄n p̄sbyter dicit hec ꝟba pane in materia debita p̄nte (hoc est corpus meū) cū intētōe debita ⁊ in ea pte req̄sita ꝙ panis cōuertat in corp⁹ xp̄i. de ꝯse. dis. ij. panis. hoc itaq; fit ꝟtute ꝟboꝝ xp̄i in ip̄i⁹ ꝯferētis vt ibi dr̄. ⁊ ad vberiorē intellectū p̄missoꝝ scire debes ꝙ de⁹ dr̄ eē p̄ns multipl'r. Vno mō potētial'r ⁊ sic est vbiq; vt. s. dictū est. Alio mō g̃ciose. ⁊ sic est in predestinatis ita ꝙ nō in prescitis. Tertio mō corpalit: ⁊ hoc duob⁹ mōis. vno mō q̄n subest sub ꝓpriis suis dimēsiōib⁹ ⁊ mēsuris ⁊ hoc mō est in celo talis videlʒ ⁊ tātus q̄lis fuit in cruce: in corpe tn̄ glorificato. Alio mō ꝓut ei⁹ dimēsiōes subsūt mediāte subā ⁊ hoc mō est in q̄lʒ hostia integer ⁊ totus. nā in hostia est subā eius tota nō mediātib⁹ dimēsionibus ꝓpriis. s. ꝓpa q̄ntitate sʒ ip̄a q̄ntitas ⁊ illa accidentia ex naturali cōcantia subsūt mediāte subā sic ꝙ subā dn̄atur ibi ⁊ accidētia oīno accedūt et ꝑ oīa. vnde cuʒ subā sit indiuisibilis ⁊ inuisibilis per ꝯsns et accidētia q̄ ꝑ oīa ip̄aʒ in hoc casu hn̄t sequi. secus tamen est in aliis rebus in quib⁹ substantia regulat se fm̄ sua accidentia: quia mediāte quantitate diuiditur et mediante qualitate videtur fm̄ wil. qui sic notat in. c. si dominū sup verbo forma de reli. ⁊ veneratiōe sanctorum. in cle. et facit ad predicta quod nota. in. c. cū marthe. extra de cele. miss. ꝟ. veritatem

Multipli-
citer dr̄ de-
us eē p̄ns.

ꝟ. sꝫ nūquid fm̄ tho. ꝑ Jo. in coll. dic̄ et Tho. i. d. c. xi. pal. q xp̄s totus sic est in tota specie q in qualꝫ eiꝰ pte siue species illa sit integra siue diuisa: ⁊ ꝑ hoc nō est ibi vt circūscriptus vel occupans locū vel habēs situm vel perceptibilis per aliquē sensum corporeū. exēplū de sermone mult' ꝓlato. q: quilibet auditorū recipit illud totum. vnde q̄muis sermo sit vnicus in proferente totus tamen est in quolibꝫ audiente.

¶ Circa hanc materiam videlicet de mirabilibꝰ circa istud sacramētū et aliis dubiis videre poteris per Joan. et wil. in dic. clem. si dominū. ⁊ dic. cap. cum marthe. ꝟ. permutare ꝑ Jo. in no.

sub specie sacri doceant et eosdē q id qđ eisdē tpibꝰ in calice ꝓpinatur nō est sacramentū sed vinū purū eis hauriēdū traditū vt facilius sacramentū glutiāt quod ceperunt. Solis enī celebrantibꝰ sanguinē sub specie vini ꝯsecrati sumere in hmōi minoribꝰ ecclesiis est ꝯcessū. Instruāt etiā eosdē sumptū ore sacrm̄ nō nimis dentibus cōminuere sed tritū modice sorbere

Nō de eukaristia.

Specie sacramēti. i. specie panis. vñ hic scias q circa eukaristiā quoddā est sacramētū tm̄ ⁊ nō res vt species panis ⁊ vini. et sic sumitur hic. Quoddā est res et sacramentū vt corpus xp̄i verū qđ traxit de virgine. quoddā est res tm̄ et nō sacramētū vt corpus xp̄i misticū. ꝓ quo plenius vide in. c. cū marthe. extra de cele. miss. ꝗ. et ca. ꝟ. distinguendum.

Doceant. secunda pars.

In calice qui debet esse ex auro vel argento. de conse. dis. i. ut calix non autē de ligno ꝓpter porositatē: nec de vitro ꝓpter ꝑiculositatē. nec de cupro: q: prouocat vomitū. nec de auricalco quia habet rubiginē. de conse. dis. i. vasa. ⁊ c. seq. ꝑ Jo. ⁊ c. si. de cele. miss. ꝟ. licence ꝑ Her. et etiam per Hostiē. ¶ Sed nūquid liceat conficere in calice stagneo. dic fm̄ canones q sic saltē propter paupertatē sicut legit in. d. c. ⁊ calix. de hoc tamē reperit ꝯstitutio Ric. interdicēs ne eps̄ bndicat stagneū calicē. ꝗ. de cele. miss. c. precipimus. sed illa intellige ꝑ illū canonē ⁊ calix. vicꝫ nisi ꝓꝑ paupertatē.

Propinatur. i. est porrigitur siue ministratur.

Non est sacramentū. q: ante consecrationē nec panis nec vinū etiā in altari positū est sacramentū nec sacre rei signū. de cōsecra. dis. ii. panis est in altari. et ibi per Jo. ꝟ. sacramentū. sꝫ demū post consecrationē tūc est sacramentū. c. d. ante benedictionem. ꝓpterea dr̄ sacrificiū visibile est sed inuisibile sacramētū. i. sacre rei signū. c. di. sacrificiū. vñ vt ibidē sequitur sacrm̄ est inuisibilis gratie visibilis forma.

Diffinitio sacramēti.

Vinum purum. Sed que est ratio quare laicis nō datur eukaristia sub duplici specie. dic vna rō est q: sic possent credere q totus xp̄s non esset sub eadē specie cōtra illud qđ dixi. ꝗ. super ꝟ. simul dari. Alia rō est propter piculū: q: de facili posset effundi sanguis. Tertia est vt veritas rńdeat vmbre. q: in lege nō habebāt offerētes de libamine fm̄ tho. vbi. ꝗ. c. xiiii. in fi. Alia pōt esse rō q: non est decens nec securū vt tm̄ cōficeret de sanguine q̄ntū sufficeret vni magne parrochie in qua sunt q̄nq multa milia ꝑsonaꝝ. nec posset altare tale vas in quo cōficeretur recipere ad quod faciūt nota per anthoniū de butrio. eꝰ de cele. miss. c. ex parte. et huic glose adde qđ notatur de cōse. dis. ii. cōperimus in addic̄. dic ad huius declarationē ꝑ archid.

Quare laicis nō dat eukaristia sub duplici specie.

Questio. p Gluciant. i. in ventrē traiciāt vel recipiant. hic posset queri nūquid postq̄ sit eukaristia i vētrē recepta desinit ibi eē sacrm̄. Jo. de deo. de cōse. dis. ii. c. nō iste. videt sentire q postq̄ igrediat vētrē nō sit sacrm̄: q: sꝫ tūc sacrm̄ nō sit tm̄ si euomuerit cū veneratiōe est se. addū: q: fuit sacrm̄. Alii dicūt q̄diu sit sacrm̄ ⁊ tādiu corpus xp̄i sit in sumēte donec species est in ore: sꝫ q̄cito sapor nō sentit stati desīt esse sacrm̄: ⁊ corpus xp̄i desinit esse in sumente. ⁊ nota. ꝑ Jo. c. di. c. tribus sup. ꝟ. cōmiscere. Sed hugo de sancto victore dicit q q̄diu manēt ille species tā diu sub illis ē xp̄s integer. vñ si intrāt vētrē sub illis manet q̄diu sūt ibi. ⁊ nō. c. di. c. nō iste pall. ꝑ ar. ⁊ R. tho. vbi. ꝗ. c. xii. q dic̄ q dū desinūt forme tūc desinit ibi eē corpꝰ ⁊ sanguis xp̄i ⁊ ad idē vide nō. ꝑ arch. de ꝯse. dis. ii. c. si q̄s ꝑ ebrietatē. ¶ Sꝫ hic posset q̄ri vlteriꝰ an eukaristia sic recepta nutriat an nō. Jo. de deo. de cōse. dis. ii. c. tribꝰ pcalle. videtur sentire q nō ⁊ idē Bern. in. c. et si iudeos. eꝰ de iudeis. ꝟ. offendere. vñ dicit petrꝰ q nō vadit in corpus vt illud nutriat sicut ceteri cibi. itrat tm̄ ⁊ ē ibi sub spē sacramētali q̄diu illa durat et sic tenēt theologi fm̄ arch. qui sic notat in. d. c. non iste q̄ text' est ambrosii q̄ dicit q nō est cibus corporalis sꝫ spūalis ⁊ hoc itelligi pt quo ad rē cōtentā sub sacro nā illa res commixta sub sacro nō mutat in māducātē sꝫ substātia ⁊ ꝟitas intrāt sub spēbꝰ i corpꝰ: sꝫ spēs in corpus comedētis cōuertūtur: ⁊ sic in aliꝰ corpꝰ cōuerti pūt ipsaq accidētia in suo eē accītali nō nutriūt: sꝫ eo mō quo i aliꝰ ꝯuertūt vl' aliꝰ sub eis creat vel redit bñ nutrire pūt fm̄ q no. in. c. cū marthe pal. sup. ꝟ. miraculo. ꝟ. sed nūq̄d nutrire ꝑ Jo. in col. ⁊ in sū. ꝓce. ꝑ eundē vbi sup hoc ponit certas rationes ad hoc mouētes fm̄ Tho. qui etiam tho. in li. de ꝟitate pall. di. c. xii. dic̄ q licꝫ in sacro altario nō sint subā panis ⁊ vini sꝫ accidentia. ipsa tm̄ accītia eādē hn̄t effectū vt ꝓuoricꝫ saciare/iebriare/⁊ huiusmodi.

An eukaristia recepta nutriat an non.

q Solis celebrātibꝰ. i. sacerdotibꝰ hoc sacrm̄ cōficiētibꝰ: nā ꝑ aliū q̄ sacerdotē rite ordiatū nō pōt hoc sacrm̄ cōfici vt ꝑ xi. i. c. firmiter. ꝗ. vna. eꝰ e. ti. ⁊ ex hoc q dic̄ solis celebrātibꝰ sꝫ pcipere eukaristiā sub duplici spē: vel recipe sanguinē sub spē vini: potes colligere q aliis q̄ eē sūt dyaconi ⁊ subdyaconi nō est porrigēdū istud sacrm̄ nisi sub spē panis tm̄: ꝓsertim i ecclesiis minoribus vt sequitur. ⁊ vide qđ dicā. ꝗ. ꝟ. minoribꝰ ecclesiis. Sꝫ ꝯ hoc oppōit de eo qđ nōt Inno. i. c. ex pte. de cele. miss. q̄ dic̄ q celebrās missā pt aliq̄d de sanguie dimittere i calice vt cū vino apposito ministret aliis cōicātibꝰ. q̄ ꝓ hoc allegat cōsuetudinē cisterciēsiū ⁊ quotidiā alioꝝ. Et idē no. de cōse. dis. ii. cōpimꝰ ꝑ arch. Solūmō soli celebrātes recipiūt sanguinē ꝑ se sub spē vini cōsecrati vt sꝫ hoc absq cōmixtiōe alteriꝰ liquoris: sꝫ i casu posito ꝑ Inno. sic cōicātes nō recipiūt sanguinē ꝑ se sꝫ vna cū sanguie recipiūt vinū purū q: illud vinū ipositū nō ꝟtit in sanguinē nec ꝓꝑ adiectōꝫ vini desinit ibi eē sāguis q̄diu remanēt accītia q̄ prius erāt ꝓut no. Host. ⁊ Jo. an. i. d. c. cū marthe. ꝟbo circūfusum. et

r Minoribꝰ ecclesiis. hic vocat est textꝰ ibi i. ꝗ. q̄suisti. miores ecclias siue capellas rurales vel ēt i vrbe q̄ sūt parochiales. ⁊ dicūt miores respectu eccliaꝝ cathedraliū q̄ sūt maiores eccle. xvii. q. iiii. sic̄ antiq̄tꝰ. ad q̄s diebꝰ rogationū ire debēt sacerdotes ad letanias faciēdas. xxxviii. dis. q̄n pbri. vbi ꝯ hoc ꝑ Jo. ⁊ arch. ¶ Sꝫ nūq̄d i istis ecclīis cathedralibꝰ ⁊ aliis maioribꝰ liceat nō celebrātibꝰ dū cōicāt recipe sāguinē xp̄i i spē vini vr ex hac lra q sic. ar. sūpto a ꝯrio sensu qđ est i iure fortissimū vt in. l. i. ff. de officio eiꝰ cui mā. est iurisd. ⁊ hoc bñ putarē verū saltē quo ad ministrātes sacerdoti celebrāti q̄ sꝫ cōsuetudinē diuersaꝝ eccliaꝝ ipsi sacerdoti cōicāt recipiēdo ēt corpꝰ ⁊ sanguinē. et sic solet obseruari dū papa solēniter celebrat. nā postq̄ papa ꝑ calamū ptē sanguis hauserit residuū tradit dyacono hauriēdū et q teneat tal' cōsuetudo faciūt no. ꝑ Inno. in. c. ex pte. eꝰ de cele. miss. sꝫ meliꝰ ꝑ hostie. e. ti. c. cū marthe. ꝗ. q̄suisti. ꝟ. circūfusū. vbi ponit exēplū de cisterciēsibꝰ sic inquiēs. fratres inq̄t cōicāt i cōuētu sacerdos q̄ tenet calicē cū sanguie videns q q̄ntitas sāguis nō sufficeret oibꝰ fratribꝰ ponit ibi modicū de vino ⁊c. ꝑ hoc ei qđ dic̄ videns q q̄ntitas sanguis nō sufficeret ⁊c. vr apte innuere q si sufficeret liceret sacerdoti ipsis cōicātibꝰ ipsm̄ sanguinē ministrare. ⁊ fac̄ ad ꝓmissa de ꝯse. dis. ii. pacta. ⁊ dis. i. c. eps̄ deo. ⁊ optime dis. ii. c. dū frāgit. ibi dū sanguis de calice i ora fideliū fūdit ⁊c.

Minores ecclesie

Questio.

uisio.

cōtinē triplex.

s Est ꝯcessū. de hac cōcessiōe i spē nō memini me alicubi legisse sꝫ q celebrātes tā i ecclesiis minoribꝰ q̄ in maioribꝰ debeāt sumere nō tm̄ corpꝰ sub spē panis sꝫ sanguinē sub spē vini est non tm̄ ꝯcessū sꝫ ꝓceptū vt pꝫ de ꝯse. dis. ii. cōperimꝰ. ⁊ facit ad idē qđ habet in. c. ex pte. eꝰ de ce. miss. ibi totū ⁊c.

o Instruant. tertia pars. c.

t Dentibus cōminuere. hic posset aliquis querere ex quo in sacramento est idem corpus quod natum erat de virgine: quod pēdebat in cruce. de cōse. dis. ii. omia. nūquid ore sūpti dētibus terāt ⁊ cōminuāt. dic q lꝫ i sacro sit idē corpꝰ vt. ꝗ. allegat. nō tm̄ est i sacro eodē mō: q: nō sub ꝓpriis dimēsiōibꝰ seu q̄ntitatibus vñ tritio/fractio/siue cōminutio nō fit i corpe xp̄i sꝫ i spēbꝰ q̄bꝰ mediātibꝰ est ibi subā ⁊ ꝟitas corporis xp̄i ꝑ Jo. i col. d. c. cū marthe. ꝟ. ꝟitatē. ꝟsi. sꝫ nūq̄d frāgitur.

v Tritū modice. vide qđ dixi in glo. ꝓcedēti. rō aūt huius doctrine habetur. ꝗ. c. ne particula ⁊c.

x Sorbere perfecte. i. plenarie deglutire. ad qđ ꝓdest sorbitio vini cũ eukariſtia miniſtrari. non enĩ dꝫ in ore vel alibi per ſumẽtem reſeruari. ꝑut recitat de quadã femina q̃ ſacramento retento in ore oſculabat maritũ ſuũ credens ſic plus ab eo diligi: ⁊ quõ in ore ipſius mulieris cõuerſum fuit in carnem ⁊ nõ potuit extrahi prout plenꝰ videre poteris ex̃ de cele. miſſ. ſup ru. ꝑ Jo. an. in no.

perfecte ne[y] particulã aliquam eueniat in dentium interſticijs[z] vel alibi[⁊] remanere[ꝯ].

¶ De conſtitutionibus.

Johannes pecchã.

¶ Cõſtitutiõeꝫ cõtra cõcubinarios latã inuiolabiliter obſeruari ⁊ quattuor pncipalibꝰ ruralibus capitulis ꝑ officiales publicari ſub excõicationis pena iniũgit.

Quia incõtinentie viciũ ⁊[a] infra. conſtitutionem[b] dñi octoboni[c] cõtra cõcubinarios[d] editam preci-

y ¶ Ne particulã. hic põit rõnem quare non dꝫ niſi modicũ terere. vñ nota ꝙ q̃diu remanent ſp̃es ſub qualibet particula hoſtie cõtinetur verũ ⁊ totũ corpus xp̃i. de conſe. di. ij. dũ frangitur. vbi Jo. ponit exemplũ de ſpecło in plures ptes fracto vel diuiſo ſed ſm Tho. illud exẽplũ nõ eſt ꝯueniens: q2 in ſpeculo nõ eſt forma abſolute quieſcens in ſubiecto ſꝫ generat ex reuerberatione ꝑ quã in vna ſuperficie ſpeculi fit vna reuerberatio ⁊ per ꝯñs vna ymago reſultat. fracto aũt ſpeculo fiũt multe ſuperficies ⁊ per ꝯñs multe reflexiones et ſic multe imagines reſultantes. dic ergo ꝙ forma accidentalis continens q̃titatem ſicut albedo q̃ fundatur in ſupficie de neceſſitate eſt tota in toto: ⁊ pars in parte: ſed ſubſtãtialis eſt in toto ⁊ tota in qualibet parte. q̃d apparet facta eiꝰ diuiſione: q2 totalitas forme ſubſtantialis nõ reſpicit totalitatẽ q̃titatis ſicut eſt in formis accidẽtalibus. Corpus aũt xp̃i cõtinetur abſolute ſub ſpeciebus ⁊ hoc nõ cõuenit ſubſtãtie mediante q̃titate vt dixi. ꝫ. §. totus: ſꝫ rõne ſubſtãtie inq̃ꝫtum ſpecies panis eſt cõuerſa. ⁊ ideo ante fractionẽ ſiue tritionẽ eſt totũ in toto et totũ in partibus: q2 ſicut vbicũq3 tota eſſet natura panis ſi non fuiſſet facta cõuerſio: ſic factã cõuerſione ſub qualibꝫ pte ſpecierũ eſt tota natura corporis xp̃i ſm totã ſuã q̃titatẽ vt dixi. ꝫ. di. §. totus. ⁊ de hoc habes notatũ dicto c. cũ marthe. §. veritatẽ. §. ſed nũquid eſt totus. ꝑ Jo. an. in coll.

z ¶ Interſtitijs. i. inter dentes vel iuxta radices dentium.

⁊ ¶ Vel alibi. i. in foraminibus dentiũ forſan vel in gingiuis.

ꝯ ¶ Remanere. et ſic ibi remaneret corpus xp̃i q̃diu ſpecies ibi manerent vt dixi. ꝫ. §. gluriant. ibi videas.

Quia incõtinentie. Hec cõſtitutio fuit Johãnis pecchã apud redyng. ⁊ ſupplet ad ꝯſtitutionẽ Octoboni q̃ incipit q̃ⁱ idecorũ. Et hꝫ quattuor ptes pncipales. In pma ꝑcipit ꝯſtõnẽ illã priꝰ editã firmiter obſuari. In ſc̃a ibi. ordinũq3 mãdat eã certis tp̃ibus ſub certa pena publice recitari. In tertia ibi Si q̃s aũt. ĩponit penã impedientibꝰ ipſius recitationẽ. In quarta ibi Si q̃s vo. adijcit penã his qui eã neglexerint recitare.

Diuiſio.

a ¶ Et infra. ſub iſto infra continebatur in antiqua quomõ viciũ incõtinentie clerũ maculat et in ſcandalũ plurimorũ lamentabiliter dehoneſtat. quã materiam eo ꝙ eſt tractata ſufficienter per Jo. de athona in conſtitutione othonis licet ad profugandũ. hic recitare omitto. nam liber cõmunis eſt. Sed q2 occurrit materia loquendi de incõtinentia que quandoq3 poteſt dici viciũ: quandoq3 non. Nota ꝙ incõtinentia põt attendi circa aliquid tripliciter. Uno modo ꝓpꝛie et ſimpliciter. Alio modo ꝓpꝛie ſed nõ ſimpliciter. Tertio modo nec ꝓpꝛie nec ſimpliciter ſed ſm ſimilitudinem. Primo modo loquitur hec litera de incõtinentia ꝓut attẽditur circa concupiſcentias/delectationes tactus/que luxuria nũcupari poteſt et in clericis maxime eſt vitanda vt in ti. de vita et hone. cle. per totũ. ⁊ hoc modo incõtinentia bene dicitur viciũ duplici modo. Primꝰ eſt inquantũ ſic incontinens recedit ab eo q̃d eſt ſm rationem. nam talis motus concupiſcentie procedit totaliter ſm ſenſum ſiue ſenſualitatem ⁊ non ſm ratõem. Alio modo hoc fit eo ꝙ talis ſe iniungit quibuſdã turpibus delectationibꝰ. xxxij. q. vij. non ſolũ. hinc eſt ꝙ phus in. vij. eth. dicit ꝙ incõtinentia nũcupatur non ſolũ ſicut peccatũ q̃d. ſ. eſt per receſſum a rõne ſꝫ ſicut malicia q̃dam inquantũ. ſ. prauas concupiſcẽtias ſequit. Sc̃do modo incõtinẽtia vt dixi ponitur ꝓpꝛie vicꝫ inq̃ntũ homo recedit ab eo q̃d eſt ſm rationẽ ſꝫ non ſimpliciter vicꝫ q2 aliquis nõ ſeruat modũ rõnis in concupiſcẽtia bonorũ diuitiarũ ⁊ alioꝝ hmõi q̃ ſm ſe videnẽ eſſe bona circa q̃ non eſt incõtinentia ſimpliciter ſed ſm quid ⁊ ſic incõtinentia eſt viciũ ſiue peccatũ nõ ex eo ꝙ aliquis ſe immiſceat ipſis cõcupiſcentijs ſed ex eo ꝙ nõ ſeruat debitũ modũ rationis vicꝫ in cõcupiſcentia rerũ per ſe appetendar. Tertio modo incõtinentia dr̃ eſſe circa aliquid nõ ꝓpꝛie ſed ſm ſimilitudinem puta circa cõcupiſcentias eorũ quibus nõ poteſt aliquis male vti vt circa cõcupiſcẽtias virtutũ circa quas põt aliq̃s dici incõtinens ſm ſimilitudinẽ. q2 ſicut ille qui eſt incõtinens totaliter ducit ꝑ cõcupiſcentias malas: ita aliq̃s ducit ꝑ ꝯcupiſcentiã bonã q̃ eſt ſm rõeꝫ ⁊ talis incõtinentia nõ eſt viciũ ſiue peccatũ ſed ptinet ad ꝑfectiõeꝫ ſtudio. hanc materiã habes tractatã ꝑ Philippũ de pgamo ſuper catonem ꝑcepto prime ptis quarte metrice. vbi agit de octauo celi ſigno ad finem.

Incõtinẽtia triplex.

b ¶ Conſtitutionem. ſ. de qua ſupra fit mẽtio in pn̄cipio capituli. et ex hoc verbo facit ad titulum iſtũ.

c ¶ Octoboni. tũc ſancti Adriani diaconi cardinalis et apoſtolice ſedis legati qui in eccleſia cathedrali ſancti pauli londoñ. ix. kal'. maij. Anno dñi. M. CC. lxviij. pontificatus dñi clementis pape iiij. ãno quarto celebrauit ꝯciliũ ꝑſentibꝰ tũc ibidẽ Bonifacio cãtuarieñ. ⁊ waltero eborũ archiepis ac alijs epis abbatibus prioribꝰ decanis archidiaconis ⁊ alijs de clero regni Anglie Scocie Hybernie/⁊ wallie. Anno regni regis henrici filij regis Johannis. liij. ꝓut in libris quos vidi ſatis clare reperitur.

d ¶ Concubinarios. illos videlꝫ qui ſuas tenent et habent cõcubinas. Et pro huius materie pleniori indagatione nota ꝙ cõcubina in ſcripturis diuerſimode ſumitur. quãdoq3 cõcubina ponitur ſiue ſumitur pro vxore legitima ſicut patet in libro iudicũ vbi ſepe legitima vxor dicitur concubina ſm Hugo. ⁊ nõtur per ar. di. xxxiiij. §. cõcubina. in fi. ſuper hoc eſt hyſtoria ſatis clara Judicũ xix. c. Quãdoq3 cõcubina dicitur illa que nõ eſt vxor ſolẽniter ducta ſed vnica eſt et habetur loco vxoris. xxxiiij. di. ſi quis non habet. ⁊ c. ſequẽ. que tñ in effectu dicitur vxor ⁊ talis eſt quã nõ licet dimittere ſm quoſdam. ff. de concubinis. l. in concubinatu. maxime cũ hoc vir non fuerit proteſtatus vt ibi in gloſa. et. l. in liberi. ff. de ritu nup. per accur. Quãdoq3 concubina dicitur talis q̃ non aſſumitur affectu vxoris: ſed potius fornicaris talis videlꝫ quã velit ⁊ valeat dimittere. xxxiiij. di. c. audite. ⁊ hec vere et ꝓpꝛie dicitur concubina iuxta nota. per Jo. xxxiij. di. in ſumma. ſm hunc tertiũ modũ tam laicus q̃ clericus põt dici cõcubinariꝰ. Sꝫ primo vel ſc̃do modo põt tñ dici de laicis ⁊ his quibꝰ licꝫ ducere vxorẽ quales ſunt clerici nõ infra ſubdiaconatũ ꝯſtituti. xxviij. di. c. de his. et. xxxij. di. c. ſi quis eorũ. ⁊ c. lectores. Nã his q̃ in ſacris ordinibꝰ cõſtituti ſũt vxorẽ ducere nõ licꝫ vt pꝫ in cle. vnica de cõſan. ⁊ affini. Vñ ſi q̃ras in talibꝰ q̃ vxorẽ hñt vel forte cõcubinas quõ ꝯcubina dinoſcet ab vxore: q̃ materia vtilis ẽ vt ſciat quo ad eos q̃bus licita eſt ꝯiũctio ſiue copula ꝯiugalis q̃ q̃ñq3 ſub ſpecie vxoris detinẽt cõcubinas. vide nota ꝑ hoſtieñ. ⁊ Jo. an. in nouel. in c. illud. ex̃ de ꝑſumptio. Nã ſm eos vbi mulier cũ viro comedit i cadẽ menſa ⁊ in eodẽ diſco ⁊ vir eã honeſte induit ad eccliam mittit et in lecto ſuo recipit tũc pſumit ꝙ ipſam vxorẽ habeat. ſin autẽ eã mittat ad aquã ⁊ induat veſtibus vilibus ⁊ habeat lectũ ſeparatũ ad eã tñ accedit q2 ſibi placet tũc pſumit cõcubina eũ hoc tñ vocat Hoſti. ibidẽ fama pncipaliter attendit. Sꝫ q2 ꝑdicta in clericis in ſacris ordinibꝰ cõſtitutis locũ nõ hñt q̃bus tã vxoria q̃ quelꝫ alia carnalis cõmixtio in eccl̃ia occidentali eſt ꝓhibita. xxviij. di. c. decernimꝰ. ⁊ q̃ſi ꝑ totũ. Ideo ꝑ Jo de athona. in cõſtitutiõe othonis licet ad ꝓfugandũ. §. cõcubinas. hoc q̃d dicit Hoſti. in clericis non ꝓcedit ⁊ hoc verũ eſt: nec puto hoſti. de clericis talibꝰ intellexiſſe q̃ vxores ducere nõ poſſũt: ⁊ ſi fecerint excõicati ſunt: vt in cle. vnica de ꝯſang. ⁊ affi. ꝑall. in talibꝰ itaq3 clericis ſm Jo. de atho. in loco ꝑalle. ipſoꝝ cõcubine diſcerni pñt ꝑ mores incõpoſitos: q2 fornicatio mulieris in extollẽtia oculoꝝ ⁊ in palpebris eiꝰ cognoſcet. ꝓuerb. xxvj. c. Itẽ cũ nõ valet ſuis cõſiſtere pedibꝰ in domo: q̃ꝫ nũc foris/nũc intꝰ/nũc in plateã: nũc. eſt iux angulos inſidians. ꝓuerb. vij. c. Et ꝑdicta q̃ dicit Jo. de atho. vera eſſe puto ad ꝑſumendũ ꝓ incõtinentia mulieris nõ tñ ad ꝑſumendũ ꝓ cõcubinatu: vnde ꝓ cõcubina ꝑſumendũ exiſtimo q2 clericus ſimul in vna domo forſan alicui mulieri familiariter cohabitat vel ad eam vel cum ea ſuſpicioſe acceſſum vel inceſſum ſepius ha-

Concubina triplex.

ber: ita q ꝓpter huiuſmodi cohabitationē vel frequentē acceſſum vel inceſſum oriatur cōtra eos ſcandalū ſiue infamia. ꝓ quibus bene facit .xxxiiij. di. quorūdam. τ c. ſi̇c. ex̄ de preſump. τ de coha. cleri. τ muli. ꝑ totū. ꝓ ꝓdicta tn̄ nō ſit plenaria ꝓbatio niſi publice eā detineat. ꝓ quo vide nota. ꝑ eundē Jo. in conſtōne ꝑ all'. §. publice. τ c. tua. de coha. cle. τ muli. §. eūdē tn̄. per Ber.

pimus[e] inuiolabiliter[f] obſeruari[g] oībuſq3[h] τ ſinglis[i] coepiſcopis[k] ſuffraganeis[l] noſtris in virtute obedientie[m] et ſub[n] pena ſuſpenſionis[o] ab officio et beneficio

e Precipimus. Ex hoc apparet q cōtra faciens peccat: ſaltē ille q eſt ſubditus ꝓcipientis. nā vt ait Greg. in epl'a ad iouinianū. et ponit in canōe .xiiij. q. i. qḋ ꝓcipit. Qḋ inquit ꝓcipitur iperat: qḋ iperat neceſſe eſt fieri ſi nō fiat penā habet. et ſequitur vbi conſiliū dat offerentis arbitriū eſt. vbi preceptū neceſſitas obſequētis. vt videlicet obediat. τ huic cōcor. .xix. di. c. nulli. vnde ſolet dici q hoc verbū precipimus habet vim ſententie diffinitiue. vt in. c. quāto extra de tranſlatōe ep̄oꝝ. τ facit ad hoc. c. in his. ex̄ de verbo. ſig. τ no. ꝑ Inno. τ hoſtien. ditō. c. q̄nto. §. precipim⁹. τ c. cū ab vno de re iudi. per archi. li. vi. dicit etiā idem archi. in roſario de conſe. di. i. c. precepta. in prin. q a precipio is dicitur preceptū quaſi ꝓcedentis ſiue precellentis ceptū. i. captū. q a ſolo precedente ſiue ꝓcellente per ſubditū capitur. ad qḋ facit .xxxij. q. i. integritas. Et preceptū obligat ſemper τ ad ſemꝑ prout recitat ibi archi. τ hoc verū ſm eūdem archi. in ꝓceptis negatiuis: ſecus tn̄ in affirmatiuis q ſic doctrinā tradit de pe. di. v. in ꝓn. Quādoq tn̄ hoc verbū precipimus ponitur admonitiue ſiue ſuaſiue .xiij. q. i. Satagendū. τ ibi per archi. §. precipiunt. Q̄nq imponat ꝓmiſſionē ſiue ꝑſuaſionem. l. di. ſtudeat. §. precipimus per eūdem archi. et .xxxi. di. tenere. per eūdem. vbi recitat multas ꝯcor. in. §. precipiebatur. Licet itaq vt ex predictis ꝑz hec dictio ꝓcipimus diuerſimode ſumatur ſm diuerſitatem materie ſubiecte vt alias cuitetur cōtradictio ſiue legum correctio. In ꝓpria tn̄ ſignificatiōe hec dictio precipimus iponat aliquid de volūtate τ auctoritate ſuperioris faciendū vel non faciendū vt no. in. d. c. precepta. in prin. vn̄ ſic intelligendo ille cui ꝓcipitur tenetur preceptū adimplere niſi iuſtā habeat excuſationem quare hoc nō debeat vel nō poſſit vel nolit facere vt patet in. c. ſi qn̄. extra de reſcriptis. et ſuper hoc vide qḋ no. .xxiij. q. i. militare. circa mediū. per archi. τ vide qḋ dicam. j. §. obſeruari.

Preceptū

Verbum ꝓcipimus quid imponat.

f Inuiolabiliter. i. abſq vlla violatione ita. ſ. q ipſa cōſtitutio in omni ſui parte integraliter obſeruetur iuxta ordinationem et volūtatem ipſam ſic ſtatuentis. Eſt enī violare idem qḋ infringere .xxv. q. i. violatores. q̄nq ponitur ꝓ corrūpere .xlvij. di. virū.

g Obſeruari. Sed cū dicta ꝯſtitutio octoboni per ipſm qui erat maioris auctoritatis: q ꝑ legatū a latere erat edita et debite publicata videl3 .ix. kalen̄. maij. Anno dn̄i. M. CC. lxviij. vt ꝑz in hiſtorijs hyſtoria3 ſub hoc āno. τ no. in ꝓhemio cōſtitu. octoboni §. nos igit. §. digniū duximus per Jo. de athona. τ dixi. ſ. §. octoboni. ad quid ꝓcipitur hic dictā cōſtitutionem obſeruari cū per prius ſufficienter ligabat. dic q iſtud eſt preceptū potius executiuū illius quod primo ſtatutū eſt q auctoritatiuū: videlic3 cum iſtud preceptū eſt ad excitandū negligentes obſeruare conſtitutionem ipſam: q quādoq magis tenetur qḋ ſpecialiter imperat et q notabiliter fiunt niſi ſpāliter notent vident eſſe neglecta. l. Item apud labeonē. §. hoc edicto. ff. de iniurijs. Cū itaq in hoc iſtud qḋ hic dicit ſit cōſtitutionis ꝓcedentis executiuū Quero nūquid ꝯtrauenienis peccet mortaliter. q ſic facit. c. primū ad fi. de etate τ quali. in cle. τ facit ad idē .lxxiiij. di. q per ambitiōes .lxj. di. ſtatuimus. τ ſic videt tenere wil. dicto. c. j. de eta. et quali. τ de offi. or. c. j. in clem. §. iniūgimus. qui ad hoc allegat .iiij. di. deniq. Et ad ide3 faciūt notata per archi. de ſepulturis. c. j. §. obedientie. li. vj. τ c. li. c. quia plerią. de offi. ordi. glo. fi. per eūdem τ clarius ibidem per Jo. an. τ hoc verū puto de his qui volūtarie ſiue cōtemptibiliter τ ſine rōnabili cauſa tranſgrediūtur ꝓceptū legis ſiue cōſtitutionis aut canonis. facit ad hoc qḋ legitur τ notatur per doctores de treu. τ pace. c. j. de cele. miſſa. c. dolentes. de cenſi. c. grauis. de elec. generali. §. inhibemus. per Jo. an. li. vj. nā tales ipediunt finem quē legiſlator intendit. vbi tn̄ non volūtarie nec contemptibiliter: ſed ex cauſa rationabili aliquis tranſgreditur canonē vel cōſtitutione3 ꝓcepti nō peccat mortaliter ſm Tho. τ recitat ꝑ archi. .lxxvi. di. vtinā. τ no. ꝑ paulū in dcā cle. prima de eta. τ quali. §. offenſa3. τ vide qḋ dicā. j. §. mādam⁹.

Queſtio.

h Omnibuſq. Secūda pars. c. ad differentiā eius qḋ ſequitur.

i Et ſingulis. Nota ſm Jo. de athō. qui ſic ſcribit ſuper cōſtitutione othonis q ſic incipit Sacramenta vero in ſingulis. q hec dictio omnes ſumit ſuā ſignificatiōe3 coniūctim ab vniuerſo vt patet in lege ſi is qui ducenta. §. vtrū. ff. de re. dubijs. hec autem dictio ſinglī diuiſim vniuerſalitate3 ſignat. vt ex̄ de ſtatu mo. c. i ſingulis et l. ſingulis. ff. de excep. rei iudi. vnde qḋ hic dicitur omnibus vniuerſaliter et collectiue ponitur. quod autem ſequitur et ſingulis ponit ad ſignificandū vniuerſos diſtributiue tamen.

k Coepiſcopis. licet enī ordo epiſcopoꝝ diſtinguat in patriarchas archiepiſcopos metropolitanos τ ep̄os ſicut legit .xxi. di. cleros. in prin. omnes tn̄ hi vno eodēq vocabulo ep̄i noiantur vt ꝑz in. c. c. ſubſequenter. §. omnis autem.

l Suffraganeis ſic dictis q archiep̄o ſuffragari τ aſſiſtere tenentur. vocati enī ſunt in partem ſollicitudinis archiep̄i non in plenitudinem poteſtatis .ix. q. iij. c. j. et. c. ſequenti.

m Obedientie. ſimile habes ex eo qḋ legitur in. c. dolētes ad finem. extra de cele. miſſ. vbi notat Bern. q ꝓpter inobedientiam poſſunt ſubditi eorū beneficijs priuari. pro quo allegat extra de maio. τ obe. c. illud. ſed melius facit. c. ti. c. ij. vbi de hoc in gloſa Et q ſubditus tenetur obedire ſuo ſuperiori et quomodo et in quibus nota. in. c. ad aures. de tempo. or. per Bern. τ alios videlicet ꝑ hoſtien. et Joh. in nouella. Grauiter enī peccat qui obedientiā infringit. vt no. per Archi. de ſepul. c. j. §. obediētie. li. vj. vbi de hoc ſunt multe cōcor. et preſertim ſi veniat contra leges ſiue conſtitutiones per ſuperiorem rite τ rationabiliter editas τ ꝓmulgatas maxime cū conſtitutiones ipſe ſint preceptorie ſm hoſtien. qui ſic notat dicto. c. ij. de maio. τ obe. et. c. inter cetera. §. ꝓcipimus. de offi. or. ꝑ eūdem. τ hoc verū ſi ſpōte τ ſine cā hoc fiat: ſm Inno. qui ſic notat de cōſue. ſup ru. in fi. τ notat in ſimili .xxv. q. j. violatores. §. dānatur. ꝑ archi. et dixi. ſ. §. ꝓcipim⁹. ad fi. et vide qḋ dicā. j. §. mandamus. Et nota circa hanc materiā obedientie q obedientia q debetur homini ab homie eſt debita minoris ad maiorem reuerentia. vnde ſi mādatur id qḋ iuſtū eſt obediendū eſt. ſi iniuſtū nequaquā. ſi dubiū tunc illud ꝓpter bonū obedientie eſt explendū .xxiij. q. j. qḋ culpatur. de ſenē. excō. c. ceterū. §. poteſt. li. vj. de hac materia plura videre poteris τ notabiliter de maio. τ obe. ſup rub. ꝑ Car. li. vj. vbi circa hoc videre poteris quaſdā auctoritates bt̄i Bern. τ Ric. de ſctō victore.

Inobedi
tia priua
quē bene
cio.

Obedīēt

n Sub pena. τ ſic iſta ꝯſtitutio penalis eſt videl3 pene iam late qḋ patet ex hoc q dicit textus. j. ſeximus τ c. vide qḋ ibi dicam et nota q vtiliter adijcitur pena q alias cōſtitutio niſi ſit penalis modicā vtilitatem affert vt no. in cle. de eta. et quali. glo. i. ꝑ Jo. an. vn̄ imꝑfecta dicitur conſtitutio q penas contra facientib⁹ nō imponit vt legitur τ nota. de cenſi. c. ij. in prin. li. vj. τ ibi notatur per Cardi. Jo. et Archi.

o Suſpenſionis ab officio et beneficio. Circa effectū et naturā iſtorū terminorū vt ea que circa hanc materiā notātur per doctores melius intelligas: eſt ſciendū q in iure multiplex inuenitur ſuſpenſio ſiue multe ſunt ſpēs ſuſpenſionis quas videre poteris recitatas per Joh. an. de penis. c. cupientes. in ſua magna gloſa in cle. qui ibidem recitat circiter .xxiiij. ſpecies inter quas continetur illa de qua hic fit mentio videl3 ab officio et beneficio. Et hec fit q̄nq ſimpliciter vt hic. τ in. c. tam literis. extra de teſti. c. j. de ſecū. nup. τ c. tuarū. de priuile. q̄nq hmōi ſuſpenſio eſt determinata in tempus ſatiſfactiōis vel reſtitutionis. vt in. c. q ſepe. de elec. τ c. exigit. de cenſi. li. vj. q̄nq fit ſuſpenſio ab officio tn̄: et hoc q̄nq ſimpliciter: vt in. c. q in omnibus. ex̄ de vſuris. τ in cle. j. de rebus eccle. non alie. q̄nq ſuſpenditur ab officio per annū. in c. vlti. §. vt autem. de offi. dele. li. vj. τ c. cum eterni. de re iudi. c. li. q̄nq per trienniū. c. fi. ad finem. de clande. deſpō. τ in cle. j. de beneti. ad finē. eſt etiā ſuſpenſio a beneficio tn̄: τ hec q̄nq fit a beneficio habito ſimpliciter: vt in. c. nichil. ex̄ de elect. q̄nq eſt determinata vſq ad ſex menſes. vt in cle. ij. de vi. τ hone. cleri. q̄nq ad triennium. vt in. c. ij. de re. eccl'. non alie. li. vj. cū ſimilibus. hec etiā ſuſpenſio quandoq fit a beneficio obtinendo. vt in predicta cle. ij. de vi. τ ho. cle. τ c. ne in agro. §. ſi quis. de ſta. mo. c. li. vnde circa ſuſpenſum ab officio tn̄ eſt aduertendū q ſic ſuſpenſi officiū verſari poteſt circa plura videl3 circa officiū diuinū: circa officium

Suſpēſio multiplex

tēporale ⁊ circa officiū eo modo ſumptū quo aliquis exercet ea que pertinēt ad executionē ordinis vel poteſtatis ſibi cōmiſſe. ¶ Unde dubitari poteſt a quo vel a quibus actib⁹ ſuſpēſus ſit talis qui tm̄ ab officio ſuſpenſus eſt. Jo. de deo. xxiiij. q. j. audiuimus. gloſa ꝑma dicit ꝙ talis nō poteſt facere ea q̄ ſūt officij puta celebrare diuina ⁊ ſimilia. ꝑ hoc tñ nō impedit facere ea q̄ ſūt iuriſdictiōis. hoſti. in ſūma de offi. ordi. §. quid ſi religioſi. ṽ. qualiter impedit. dicit ꝙ ſuſpenſus ab officio eſt ſuſpenſus ab ordinaria ptāte. Innocen. ⁊ Berñ. ⁊ ꝯpoſt. poſt eū in. c. cum dilect⁹ extra de cōſuetu. ad ſpecialiora ꝓgredientes dicūt ꝙ ſuſpenſus ab officio tantū non poteſt eligere nec eligi. in di. c. cum dilect⁹ eū concor. nec poteſt poſtulare vt pꝫ in. c. j. de poſt. ꝓla. in fi. nec inueſtire nec prebendā dare vt in. c. q̄m. alias incipit qꝛ diuerſitatē. extra de cōceſ. preben. nec etiā excōicare poteſt ſꝫ doctores predictos: et hoc verū in eo qui eſt ſuſpēſus ab homine vel etiā a canone ſi ſit puplice denūciatus. alioquin in ſuſpenſo a canone non denūciato q̄diu toleratur in ſuo ſtatu valet qḋ ꝑ eū agit prout ſic notat ibidem Berñ. cōpoſt. di. c. cū dilectus prope fi. ꝓ quo faciūt iura. viij. q. iiij. nōne. et l. barbarius. ff. de offi. preſi. et c. ad ꝓbandum. extra de re iudi. pro quo dicvt dicam. j. eadē glo. ṽ. fallit tamē. ſed nota ꝙ huic qḋ dixi vicꝫ ꝙ ſuſpēſus ab officio tantū non poſſit dare prebendā cōtradicūt aliqui vt Jo. in. d. c. cum dilectus. pro quo dicit vincētius ꝙ epūs ſuſpenſus ab officio bene cōfert prebendas. ſed canonicus non. et ratio eſt diuerſa quia in epō alia ſunt ordinis alia iuriſdictionis: vnde licet ſuſpendatur in vno vicꝫ in ordine: in alio tamē non eſt ſuſpenſus videlicet in iuriſdictione. ar. l. ſi domus de ſeruitu. vr. pre. ff. ſꝫ canonici nullam habentes iuriſdictionē non habent cōferre beneficia niſi ex eo ꝙ ſunt canonici. Cū ergo canonicatus inſurgat ex clericali officio et receptione in fratrem pꝫ ꝙ q̄n canonicus ſuſpēditur ab officio nichil officij ſibi retinet ⁊ ita ex officio qḋ non habet nichil agere poterit. ⁊ de hoc notatur. c. audiuimus. xxiiij. q. i. in glo. ſcio. ꝑ archid. qui etiam dicit ꝙ ſuſpēſus ab officio tantū licet non poſſit excōmunicare: eligere tamen poteſt ⁊ alia facere q̄ ſunt iuriſdictionis. Et illud dictū Archid. itelligo verum ſm̄ ea que ſupra dixi vicꝫ diſtinguēdo inter ſuſpenſū ab homine et ſuſpenſum a canone. ꝓ quo etiam faciūt notata per hoſtien. in ſūma extra de elect. §. et qꝛ nullo. ṽ. Itē iure. circa medium. fallit tamē in electione ſiue poſtulatione vbi ſiue ſit ſuſpēſus ab homine vel a canone ⁊ ſuſpenſio etiā ſit occulta non tamen valet electio vel poſtulatio ꝑ talem facta vt plane notatur in. c. gratū de poſtula. prelato. ꝑ Innocē. dū tamē poſtea de huiuſmodi ſuſpenſione conſtet vt ibi dicit. talis etiam ſuſpēſus ab officio tantum ab homine vel etiam a canone et pro ſic ſuſpēſo publice denūciatus ſi interim ſciēter immiſceat ſe diuinis ſm̄ ſententiā doctoꝝ efficit irregular̄. cui ꝯcor. qḋ notat vuil. in cle. vt hi. de etate ⁊ quali. ṽ. vocē ꝓpe fi. glo. ⁊ nota. in ſiſi. xi. q. iij. in. c. ſi quis epūs in concilio. ſuper ver. prius. per archi. et idem archi. c. ſi quis epūs dānatur. ṽ. dyaconus: eadem q̄ſtione notat ꝙ talis etiā deponendus eſt. ⁊ allegat ad hoc. c. latores. extra de cle. excōi. mini. Illud tñ dictū in ſuſpenſo ab homine vel a canone ad tēpus fallit in ſuſpenſo ꝓpter crimen qḋ poſt penitentiā nō impedit ordinis executionem. pro qua materia vide qḋ legitur et notatur extra de renū. c. niſi cū pridem. §. propter conſcientiā. Fallit etiā in ſuſpenſo ꝓpter defectū vt eſt illegitimus ⁊ corpe viciatus. Item fallit in ſuſpenſo a confeſſore prout hec notātur de cle. excō. mini. c. ſi. per hoſti. et Jo. an. no.

Suſpēſus ab officio.

Epūs ſuſpēſus cōfert bñficiū: canonic⁹ nō.

Queſtio.

¶ Sed quero vbi in vna perſona plura cōcurrunt officia diuerſa et talis ſit ſimpliciter ſuſpenſus ab officio a quo officio dicit eſſe ſuſpenſus? Dic ꝙ ab eo in quo eſt ſibi minus grauamen. qꝛ in penis benignior interpretatio eſt facienda. vt in regu. iu. li. vj. et pro hoc facit qḋ notat in. c. j. de decimis. ṽ. officijs. per paulum in cle. nec obſtat huic dicto qḋ legitur ⁊ nōtur in. c. cū eterni. de re iudi. li. vj. vbi de hoc per docto. in. ṽ. officij. qui dicūt ꝙ debet intelligi de officio diuino: nam illud verū eſt q̄n ex mente legē condentis oportet ſic intelligi vt ibi patet in textu. vbi ſubdit ꝙ ſi ſic ſuſpenſus durante ſuſpenſione immiſceat ſe diuinis ſit irregularis. ex hoc enī ꝙ dicit ſi ſe immiſceat diuinis ſatis oſtenditur fuiſſe de mēte ſtatuētis ꝙ eſſet ſuſpenſus ab officio ordinis. alias autem ſi de ſtatuentis mente nō appareat tene qḋ prius dixi. ⁊ ad hoc faciunt notata ꝑ Jo. an. in dicto. c. j. ṽ. officijs. li. vj.

Suſpēſus a bñficio.

¶ Sed modo videamus aliqua circa ſuſpenſos a beneficio tantū. vbi nota ꝙ licet ſuſpenſus ab officio tantū nō poſſit eligere nec eligi ſm̄ ea q̄ ſupra dixi: ſuſpenſus tñ a beneficio tantū eligere pōt: vt in. c. wyntoñ. extra de elec. eligi tñ non pōt ad illa beneficia a quib⁹ ſuſpenſus eſt vel ad beneficia in illa eccl'ia in qua ſuſpenſus eſt vt in. c. ſi cōpromiſſarius. de elec. li. vj. talis etiā qui a beneficio tm̄ ſuſpenſus eſt celebrans non efficitur irregularis: qꝛ ibi non eſt cōtemptus clauiū nec ꝓpterea amittit ipſo iure beneficiū a quo eſt ſuſpenſus niſi hoc expreſſe in canone caueatur. nam tūc amittit ſuo caſu ⁊ non alio: vt in. c. cupientes. §. ceterū. de elect. li. vj. nec de talibus cauetur in iure ꝙ ſint irregulares ⁊ hoc ſufficit vt no. Inno. extra de renū. c. niſi cū pridem. §. perſone. ⁊ videtur textus de ſen. excōi. c. is qui. li. vj.

Queſtio.

¶ Sed nūquid talis a beneficio tm̄ ſuſpenſus poſſit miniſtrare in ſuo beneficio ſicut prius? Archidi. in dicto. c. cupiētes. §. ceterū dicit ꝙ ſic ⁊ nō tm̄ in officio ſuo pōt miniſtrare ſed etiā ob cauſam neceſſariā pōt ad hoc compelli ſm̄ Archi. ibidem in verbo beneficijs. et hoc ꝑ totalem priuationem ipſius beneficij niſi aliam cauſam rationabilē allegauerit. allegat ad hoc de cle. nō reſi. inter quattuor ⁊. c. peruenit. ij. de appella. Et cū archi. cōcor. Cardi. ⁊ Jo. an. in e. c. ſuper. e. ṽ. alioquin ſi ſubſit alia cauſa rationabilis quare nō debeat compelli tunc ſuperior per aliū faciet deſeruire eccleſie de fructibus ipſius beneficij. ar. predictorū iuriū: ⁊ facit ad hoc c. penulti. extra de cle. nō reſi. Ipſe quoqꝫ ſuſpenſus interim habebit neceſſaria ad viuendū de eodem beneficio ſm̄ Berñ. qui ſic notat. d. c. cū vuyntoñ. gloſa nota. et ſic notatur in ſimili. d. c. ſi compromiſſarius. ṽ. beneficijs ꝑ archi. li. vj.

Queſtio.

¶ Sed nunq̄d ſuſpenſus a beneficio tantū interim ingerens ſe beneficio ſicut prius ſit huiuſmodi beneficio priuatus. Dic ꝙ non ſed aliūde veniet puniendus ſm̄ Jo. d. c. cupientes. §. ceterū. ṽ. priuentur. ⁊ cōcor. archi. e. ṽ. et idem notat Jo. an. in cle. ij. de vita et honeſt. cle. ṽ. ſuſpenſus. dicit tamen ꝙ talis tenetur ad reſtitutionē. pro quo dic vt ibi. et hoc verū niſi cōtrariū expreſſe ſtatuatur. exemplum habes i cōſtitutiōe othonis licet ad ꝓfugiēdū. vbi de hoc per Jo. de athona ſup. ṽ. ipſis. Sed cum hic loquamur de ſuſpēſione ab officio et beneficio ꝯiunctim. poſſet per aliquē forſan bene prudētē dici ꝙ hoc qḋ dicit a beneficio ſuperfluit. nā ſuſpēſus ab officio per cōſequens ſuſpenſus eſt a beneficio vt voluīt aliqui doctores. pro quibus facit qḋ legitur et notat. lxxxi. diſt. ſi quis ſacerdotum. et. c. ſequen. et notatur in. c. latores. extra de cle. excō. miniſt. per Berñ. ſup verbo officio. et in. c. cum dilect⁹ extra de conſue. ṽ. ſuſpenſus circa mediū. ꝑ eūdē. et ſic videt ſentire hoſtiē. put eū recitat Jo. an. in. c. cū eterni. ṽ. officij. de re iudic. li. vj. diſtinguendo tamen inter ſuſpenſionem factam ab homine et factam a canone. vt in primo caſu qui ſuſpenſus eſt ab officio ſit ſuſpenſus a beneficio. Sed ſcdo caſu nō. huius tamē dicti expreſſe cōtrariū ponit Jo. xxxij. diſ. c. preter hec in prin. archidia. tñ reſidere videt in id qḋ prius dictum eſt: diſtinguēdo tamen inter ſuſpenſum ex leui cauſa vicꝫ propter infamiam vel ꝓpter ſcandalum et ſuſpenſum ex cauſa magna. vt ſcꝫ in primo caſu ſuſpenſo ab officio non ſubtrahatur beneficiū quod nō niſi ex magna cauſa ſubtrahi debet. xvi. q. vij. inuentū. ſecūdo caſu ſic: vt. c. cum inter extra de purg. cano. et idem eſt ſi ſuſpenſus cōtemnat ſuſpenſionem. vt in. c. cum bone extra de etate ⁊ quali. et hanc diſtinctionē poſuit goff. in. c. paſtoralis. extra de appel. Lanc. et Vinc. dixerunt ꝙ ſuſpenſo ab officio ſubtrahi debet beneficiū quando ſic ſuſpenſus eſt in mora petendi abſolutionem. alš non. ij. q. v. ſup cauſa. ad qḋ facit ne ſe. vacan. c. vnico. §. cū vero. li. vj. Has etiam opiniones recitat Jo. an. in cle. cupientes de penis. ad finē magne glo. ṽ. videas. et vide ſi placet qḋ notatur d. c. cū eterni. ṽ. officio ꝑ archid. li. vj.

Diſtinctio circa ſuſpēſionem.

¶ Unde circa hāc materiā ſi q̄ratur an ſuſpenſus ab officio ſit eoipſo ſuſpēſus a bñficio: diſtingue aut hmōi ſuſpenſio eſt ꝑpetua aut tp̄alis. ſi ꝑpetua tūc ſuſpenſus ab officio etiā ſuſpendit a beneficio cū beneficiū detur ꝓpter officiū. vt in. c. quia ꝑ ambicioſam. de reſcri. li. vj. et iuribus ſuperius allegatis. beneficiū eñ eſt ſequela ad officiū. vnde ſi cauſa ꝓpter quam ſit extincta ergo et eius ſequela. vt in regu. iur. acceſſoriū. Si vero ſuſpenſio ſit temporalis tunc aut infligitur ab homine vel a iure. ſi ab homine: tūc aut pro graui cauſa aut leui. ſi pro graui tunc ſuſpenſus ab officio videtur ſuſpenſus a beneficio. vt in. c. cū bone. extra de eta. et quali. et. c. paſtoralis de appe. et. c. apoſtolice de excep. cū ſimilibus. Si pro leui cauſa: tunc aut ſuſpenſus cōtemnit ſuſpenſionem ⁊ eſt in mora petendi abſolutionē: aut non. ſi contemnat vl' ſit in mora ſuſpenditur ab vtroqꝫ vt. ſ. dixi. Si non: tunc remanet ſuſpenſus ab officio tantū: niſi exprimatur de beneficio. vt hic et .c. quia ſepe. de elec. li. vi. et .c. exigit de cenſ. e. li. cū cōcor. Si autē ꝑ magna cauſa ſit ſuſpenſus: tunc etiā a beneficio videtur ſuſpenſus vt predixi. Ubi vero aliquis eſt ſuſpenſus ab officio a iure ſi ſuſpenſio ſit perpetua dic idem ſicut ſupra dixi. ⁊ ſi ſit temporalis tūc cū ſit penalis īflicta vna nō videtur inflicta alia niſi exprimat ſꝫ archid. in c. cum eterni preall.

quam in' ipſos ferimus' ſi ſpōte' circa' hoc fuerint ne

p ¶ In ipſos .ſ. ſuffraganeos qui cum de eis fiat mentio vt hanc incidant penam recte ipſi ligantur. alios autem ꝑ penam huiuſmodi latam in genere nō facta de eis mentione in ſpecie nō ligarentur: vt legitur in .c. quia periculoſum de ſentē. excō. li. vi. Et hic aduerte ꝙ hec cōſtitutio quo ad hanc penam ligat ſoluꝫ epōs ipſius ſtatuentis ſuffraganeos: nō autē epoꝝ ſubditos vt ſatis apparet ex lr̄a.

Queſtio

¶ Sed quid ſi ipſe metropolitanus in dioceſi ſua nō fecerit dictā cōſtitutionem octoboni obſeruari ſꝫ qḋ mandat fieri per ſuos ſuffraganeos: an ipſemet ligetur hac pena. ꝙ ſic faciunt oīa illa iura per que arguitur ꝙ faciens conſtitutionem penalem ligatur eadē cōſtitutione ſi cōtrafecerit. de qua materia plenius tractat in .c. ij. de conſtitu. ℣. promulgant. ⁊ idem etiam credo ſi ipſe per archid. li. vi. In cōtrariū faciunt iura ibi alle. ꝓ parte altera vna cū ſuis remiſſionibus quas ibi videre poteris. et eo. li. de ſen. excō. c. ſtatuimus ꝑ eundē archid. ℣. cōſtitutionibus. vbi habes argumenta pro et cōtra. et vide ꝑ hoc qḋ notatur extra de ſen. excō. §. et que ſit. ℣. quid ſi epus per hoſtien. in ſūma. ſed dic breuiter in hoc caſu ꝙ metropolitanus in ſua dioceſi nō obſeruans vel obſeruari faciens illud qḋ hic mandat non incurrit penam hic latam quia hec pena cōcernit eius ſuffraganeos vt in ſpecie qḋ patꝫ ex hoc ꝙ dicit in ipſos ⁊c̄. Secus forſan eēt ſi hec pena fuiſſet lata in quoſcunqꝫ cōtra facientes in genere. nā tunc et ipſe metropolitanus ea ligari poſſet ſm nota. ꝑ archid. et alios doctores in locis preall. non tamen teneo. quis metropolitanus in ea parte negligens penā ī cōſtitutōne ipſius domini octoboni latam eo ipſo incurrat vicꝫ ꝙ ſuſpenſus ſit ab vſu dalmatice tunice et ſādalioꝝ donec a ſe negligentiam excutiens ea que ibi ſtatuta ſunt duxerit exequēda.

q ¶ Ferimus. Et ſic hec eſt pena ſnīe late quam incurrit inobediens ipſo iure. executio tamē huius pene fieri non debet niſi prius ꝑ ipm ad quem ꝑtinet ſnīa declaratoria ſup hoc fuerit ꝓmulgata vt legitur in .c. cum ſm leges. de here. li. vi.

Queſtio

¶ Sed nūqd hanc penā incurrit epūs ſic negligēs nulla monitione precedente. videtur ꝙ ſic ratione ſumpta ex regula magiſtrali qua dꝛ ꝙ pena in ſtatuto appoſita verbis affirmatiuis incurritur pena ipſo iure ſine admonitione. vt in .c. ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij. de ꝓben. de multa. C. de ſecū. nup. l. j. ⁊ ij. Et notatur hec regula ī .c. extirpande. de ꝓben. ꝑ hoſtien. ⁊ Jo. an. in no. ſup glo. vlt. et notatur etiā. v. q. i. c. quidam. gloſa adde de iſta ⁊c̄. ꝑ archid. et notatur ꝑ eūdem in .c. licet canon. ℣. monitione. de elec. li. vi. E cōtra videtur ꝙ non: nam iuxta eandem regulā magiſtralē vbi pena in ſtatuto apponitur verbis negatiuis vel equipollentibus tunc non incurritur pena ſine monitione precedenti. ſed hic imponitur pena contra negligētes ꝓcurare ſeu facere vt recitet cōſtitutio octoboni de qua ꝑfertur ſub verbis in vim negatiue cōceptis. quia ſi circa hoc fuerint negligentes que quidem negligētia equipollet vni negatiue ſcꝫ non facere id qḋ mandat. ergo ſm regulam predictam abſqꝫ monitione nō incurritur pena. Et hoc verum putarem ſi huic cōſtitutioni penali cōcepte ſub terminis vni negatiue equipollentibus in ipſa cōſtitutione nō apponeretur tempus. nā ſi tempus apponitur ipſuꝫ ipſo interpellat abſqꝫ monitione alia ⁊ ſic ſtat .c. licet canon preall. et .c. cuꝫ in cunctis extra de elec. cū ſilibus. et ſic dictā regulam intelligit Jo. an. vbi .ſ. vnde cum hic ſit tempus ad faciendam dictaꝫ conſtitutionē recitari limitatū. puto ꝙ epi de quibus hic loquitur non obſeruantes hanc cōſtitutionem abſqꝫ monitione aliqua incidant in hanc penam. argu. premiſſoꝝ.

r ¶ Si ſponte. hoc ideo dicit quia ſi abſens fuerit a ſua dioceſi vel infirmus vel alia rationabili de cauſa impeditus non incurrit hanc penam. ad quod bene facit nota. in .c. ſi clericus de ꝓben. ℣. negligenter per Jo. an. li. vi. non enim poteſt dici ſponte negligere qui poteſtatem faciendi qḋ incumbit non habet. in .c. quia. extra de conce. ꝓben. et .c. vlt. de elec.

ſ ¶ Circa hoc. ſcꝫ quod infra ſtatuitur et fieri precipitur.

t ¶ Negligentes. hec enim negligentia eo ipſo probatur ꝙ epiſcopis vel eoꝝ officialibus aut decanis vel eoꝝ vicē gerentibꝰ nō rōnabiliter impeditis nō ſit executio eiꝰ qḋ hic mandat fieri. ꝓ quo faciūt nō. ꝑ arch. i .c. romana. de cen. ℣. negligētia. li. vi.

gligētes' firmiter iniūgendo' mandamus quatinus

v ¶ Iniūgendo mandamus. ⁊ ſic ꝓceptū importat cui obediendū eſt vt dixi. ſ. ℣. obedien. et ℣. ꝓcipimꝰ. et ℣. obſeruari.

Queſtio

¶ Sed quid ſi iſtud qḋ hic mandatur non fuerit moribus vtentiū obſeruatū immo quodāmodo abiit in diſſuetudinē nūquid ex hoc excuſentur nō ſeruantes hanc cōſtitutionē vel alias peccent ⁊ ſint tanqꝫ conſtitutionis ſeu canonis tranſgreſſores puniendi? Videt ꝙ ſint excuſabiles. nā vbi lex moribus vtentiū non approbatur non facit reū eius tranſgreſſorem. ſicut legitur in. iiij. di. leges. ⁊ ſic videtur ſentire Ber. in .c. j. de treu. et pa. glo. ij. ⁊ Inno. extra de conſue. ſuper rubri. in fi. Contra tñ videtur. nam cū hec conſtitutio cōtineat preceptū. ergo eam nō ſeruans peccat et vt tranſgreſſor puniendus eſt. ar. eoꝝ que ſcripſi. ſ. ℣. obſeruari. ar. eoꝝ que notātur in .c. dolentes. extra de cele. miſſ. glo. vlt. per Bern. vnde nec cōſuetudo nec diſſuetudo excuſare poteſt in hoc caſu a peccato. ar. eoꝝ que legūtur ⁊ notātur de cōſue. c. fi. per Ber. Inno. et Hoſtien. et Jo. in no. preſertim cū hec cōſtitutio ab initio ligabat. nec tēpus eſt modus tollende obligationis. l. obligationū. ff. de act. et obli. ij. §. placet. et ſic ſentire videtur Hoſti. d. c. j. de treu. et pa. ℣. paſche. ℣. ſi querit. pro cuiꝰ opinione facit. xij. diſ. c. j. in prin. lxxxij. di. c. propoſuiſti. in fi. nec obſtat. iiij. di. leges: cū ſuis cōcor. qꝛ illa iura intelligēda ſunt in illis ſtatutis ſeu legibus que ꝓceptoria nō ſunt: ponit exemplū de .c. ſtatuimus. extra de maio. ⁊ obedi.

Diſtincti

¶ Circa hic materiam aliqui diſtinguūt inter cōſtitutiones quibus īponitur pena ipſo facto: vt patet hic ⁊ in talibus diſſuetudo non excuſat quia eo ipſo ꝙ aliquis tali cōſtitutioni contra facit incidit in factū damnatū. ar. ad hoc. xxiiij. q. j. c. j. ij. et iij. in cōſtitutionibus quibus nō eſt pena impoſita ſed infligenda bene excuſat diſſuetudo et ſic ſtat dictū decreti leges. cū cōcor. Alij ſic diſtinguūt vt Inno. ⁊ cōpoſt. ꝙ ſi tale ſit ꝓceptū contra qḋ non liceat legem ſtatuere ſine pctō: tūc nec ꝑ ꝯrīā diſſuetudinē vel ꝯſuetudinē licet tali cōtrauenire: vt. d. c. fi. de cōſue. alīs aūt ſi liceat legē cōtrariā facere ſic etiam pōt ꝑ conſuetudinē tali ſtatuto derogari ꝓſertim ſi introducatur ꝑ eum vel eius auctoritate qui poſſet dictū ſtatutū prius editū tollere. de hoc no. extra de cōſue. ſup rubri. ꝑ Inno. et Jo. in no. ad fi. ⁊ vide ſi placet qḋ notat. d. §. leges. iiij. di. ꝑ arch. ſi velis hanc materiam vlterius dilatare videas Henricum de bouico. in .c. dudū. ij. de elec. extra. et adde qḋ dicā. j. de ſacra vnctiō. c. j. ℣. reluctantes.

An facie
cōtra leg
mortalit
peccet.

Et nichilominus vt inſtruaris in hac materia ſi queratur an faciens cōtra legem peccat mortaliter. ſcire debes ꝙ indiſtinctum lex ſiue cōſtitutio eſt ꝑmiſſoria ſiue cōſultoria cōtrauentio nō illaqueat ad peccatū. vbi aūt lex vel conſtitutio vetat ſiue ꝓhibet: tūc ſi lex illa contineat preceptū illaqueat ad peccatū. de maio. ⁊ obedi. c. ij. xiiij. q. j. qḋ ꝓcipitur. Et eſt hoc verum qñ cōſtat de mente legem cōdentis ꝙ vult illaqueare cōtra facientem ad peccatū. Si vero ſit dubiū de ipſius mente tunc ſi materia ſit ſimpliciter ꝓceptoria ꝑ quecūqꝫ verba loquatur ſiue dicat rogo vel hortor: cenſetur facere illo animo vt ꝓceptum ſeruetur in quo caſu ſi verba ſonent alias in ꝓceptum qꝛ verba ſūt imperatiui modi inducunt laqueū: alias non. ex quo verba ſunt omnino hortatoria vel cōſultoria ⁊ ſic ſtant dicta Archi. xvi. q. j. reuertimini. ℣. hortor. vbi exponit hortor .i. precipio. xij. q. j. dilectiſſimis. xi. q. iij. Rogo. de ℣bo. ſig. c. exiui. §. item qꝛ ꝓterea. in cle. vbi autem materia eſt ſimpliciter cōſultoria quibuſcūqꝫ verbis loquatur ſiue per verbū precipimus ſiue per alia verba imperatiui modi vel aliter nō illaqueat ad peccatū. xxix. q. ij. ſi quis ingenuꝰ. ꝑ Jo. xxxi. q. j. hac ratione. Nam imperatiuū debet dici preceptoriū vel non ſm naturā materie vt dicit Jo. xxviij. q. j. non ſolum. et eſt bonus textus in. d. c. exiui. §. Item qꝛ preterea et facit. l. cū pater. §. mando cum glo. ff. de lega. ij. quandoqꝫ lex emanat in materia indifferenti: qꝛ nec eſt cōſilij nec precepti ſꝫ pariter ſe habet ad vtrūqꝫ. et tunc pōderanda ſunt verba ſi ſint conſultoria vel hortatoria vel ſimplicia: vt ſtatuimus volumꝰ ⁊ ſimilia. et non inducit preceptum nec contrafacientē illaqueāt ad peccatum. Si autē verba ſonent in preceptū vt precipimus

cōſtitutōꝫ ꝑdictā faciāt' in quattuor anni principalibus capitulis ' ruralibus per ſe vel eoꝝ ' officiales

mandamus iubemus ꝛ ſimilia vel vitamus in materia negatiua: quia ois ꝓhibitio habet in ſe preceptū vt dicit arch. vj. di. in ſūma. xxxij. di. interdixit. tunc illaqueant ad peccatū. vt dicit textus in dicta cle. exiui. et hoc verū niſi mandatū ſit principaliter fundatū ſup vtilitate eius cui mādatur vt dicit textus in. d. §. mādo. Si aūt verba non ſint expreſſe ꝑceptiua nec ꝟba imperatiua tūc ſi cōſuetudo habeat ꝙ ſint ꝑcepti in aliqua materia ſi laqueant ad peccatū vt dicta cle. exiui. §. preterea. ad fi. Et idē erit ſi verba dirigātur ad ꝑſonā vt dicit Barth. ff. de fideiuſſo. l. ſi quis ꝓ eo. Si vero cōſuetudo nō diſponit aliquid de intellectu verboꝝ ꝛ tūc aut materia in qua ꝓferūtur attētis circūſtantijs eſt grauis et pōderoſa ꝛ veriſilr notata. tūc in dubio preſumit̄ ꝑcepti: qꝛ imperatiuū eſt ꝑcepti. xij. q. i. ſi petiſ. et ſic intelligit̄ dictū archi. iiij. di. et ſi legibus. Si autem materia eſt leuis ꝛ nō veriſilr pōderata: tūc nō eſt precepti ſꝫ exhortatōis. vt. d. §. Itē qꝛ preterea. materie q̄ cōcernūt fauorē eiꝰ cui iperatur vt. d. §. mādo cū gloſa ēt ſi verba dirigant ad ꝑſonā. ꝗ textus multū facit contra Barth. in. l. ſi quis ꝓ eo. ff. de fideiuſ. hec gloſa ſūpta eſt ex dictis anthonij de butrio ex̄ de cōſti. c. nā cōcupiſcētiā in fi.

r ❡ Faciant. illud factū cōcernit diligētiā quā adhibere tenētur ep̄i vt recitetur dicta cōſtitutio octoboni. Nō eñ tenet ep̄s nec eiꝰ officialis eā recitare ſꝫ tenet eē vigilās vt ꝑ ſe vel officialem ſuum videat ꝙ recitetur temporibus ꝛ locis hic ſtatutis.

Capitulū.

y ❡ Capitulis ruralibus. hic ſciendū ꝙ capitulū qñqꝫ ponit̄ pro loco in q̄ ſiūt cōes tractatus collegiatoꝝ vt in cle. i. de regu. qñqꝫ ponitur ꝓ loco in quo ſiūt diſcipline delinquētiū vt in. c. rep̄henſibilis in fi. ex̄ de appel. qñqꝫ ponit̄ ꝓ decretali vel alia certa diſtinctiōe ſacre ſcripture. vt in. c. cū ſup extra de ſepul. ꝓut hec notant̄ per vuil. dicta cle. i. ꝟ. in capitulo. Io. an. extra de reſcriptis. c. capitulū ſancte crucis. de varijs ſignificationibꝰ huiꝰ dictōis caplꝫ ponit hūc verſū. Diſtinguit minuit locat ꝛ collectio fertur. Fm ꝑmū modū vice ad notandū diſtinctionē ponūtur capitula decretaliū ꝛ alioꝝ libroꝝ vt in. c. ꝙ in dubijs. ex̄ de ſen. excōica. Iuxͣ modū ſecūdū ſignificat diminutiuū huiꝰ nois caput Scdm tertiū modū ſigt̄ locū in quo ſiūt cōes tractatus vt ſupra dixi. ꝛ facit ꝗd legit̄ in. c. in cauſis de electi. vltra mediū. ibi / foreꝯ capituli ꝛc. Quarto mō ſumit̄ ꝓ collectione ꝑſonaꝝ adinuicē de his q̄ eis incūbūt in locis ad hoc aſſignatis tractantium. vt dicto c. capitulū. et hoc mō ſumptū ſuppoīt qñqꝫ ꝓ ꝑſonis cōgregatis in eccleſia metropolitana vel cathedrali. Qñqꝫ ꝓ ꝑſonis cōgregatis in eccl'ia cōuentuali regulari vel collegiata. exēpla patēt de metropolitana in decretali poſt electionē. de inſtitu. de cathedrali ptꝫ in. c. cū vos. de his q̄ ſiūt a prela. ſine cōſen. capitu. de elect. c. maſſana. ꝛ. c. ſeq. de cōuētuali regulari ptꝫ in. c. q̄uis. de offi. ordi. li. vj. Et harū q̄lꝫ poteſt dici eccleſia collegiata large ſumpto vocabulo ſꝫ illud ꝗd dr̄. eccleſia collegiata eſt collectio hominū ſimul viuētiū. de elec. c. qꝛ ſepe. in ꝑnci. li. vj. ꝑ archid. ꝓprie tñ loquēdo caplm̄ dr̄ reſpectu eccl'ie cathedralis. cōuentus reſpectu eccl'ie regularis: collegiū reſpectu eccl'ie inferioris vbi eſt collectio viuentiū in cōi. ꝓ quo faciūt nōta ꝑ archid. de offi. ord. c. q̄uis. ꝟ. capitulū. cum duabus gloſis ſequen. li. vj. Qñqꝫ vero capitulū ponitur ꝓ collectione pluriū ꝛ nō cōiter viuētiū: ſed ob tractatus cōes inter ſe habēdos ad aliquē locū cōfluentiū. exēplū ptꝫ in caplis gñalibus monachoꝝ ꝛ alioꝝ regulariū de quibus legitur in. c. in ſingulis. ex̄ de ſta. mona. ſꝫ quē modum collectio rectorum / vicarioꝝ / ꝛ alioꝝ virorum eccleſiaſticoꝝ ob huiuſmodi tractatus cōmunes inter ſe habēdos etiā dicitur capitulū vt hic. Et quia vt cōiter huiuſmodi capitula celebrantur in locis minus inſignibus videlꝫ in rure conſtitutio hic eſt ꝙ capitula ruralia dicuntur vt hic apparet: et hec capitula quandoqꝫ appellantur conuentus in conſtitutiōe othonis. c. ſacra. ad finē. vbi de hoc per Io. de athona. ꝟ. cōuentibus. ꝛ horum capituloꝝ quedaꝫ tenentur de tribus ebdomadis in tres. quedam ſemel in quarta anni. et hec dicūtur capitula principalia propter maiorem cōfluentiam cleri. et quia in his de negocijs arduioribus tractari conſueuit de quibus qꝛ magis ninunt conſuetudini patrie q̄ iuri communi hic de eis vlterius ſcribere omitto.

Eccl'ia collegiata.

Capl'z / cōuēt' / ꝛ collegiū differūt.

ʒ ❡ Per ſe. ſi forſan preſentes ſint: alias autē ſufficiet vt ꝑ ſuas litteras fieri precipiant vel per nuncium vt in regula iuris. qui ſic facit per aliū. li. vj. preſertim cum nō deceat ſtatū pōtificalem in ſingulis capitulis huiuſmodi perſonaliter intereſſe. et ſic cōcor. ea que notantur per Iohan. an. in addi. extra de dolo ꝛ cōtu. c. venerabilis. ꝟ. vel alios. qḋ dic vt. j. gloſa proxima.

t ❡ Vel eorum officiales. hi enim quandoqꝫ miſſi dominici nūcupātur in. c. ij. extra de regula. et. c. i. de frigi. et male. quandoqꝫ tamen dicitur officialis is cui epiſcopus vices ſuas cōmittit vt notat Bernar. in. c. iij. extra de inſtitutio. gloſa. j. vbi tractatur de officialibus et eorum poteſtate per Innocen. Hoſtien. et Iohan. an. in no. ❡ Hic vero ſumitur officialis ꝓ eo cui generaliter cōmittitur cauſarum cognitio per epiſcopum: et talis officialis habet idem auditorium cum epiſcopo ipſum deputante. de appellatio. c. romana in princi. li. vj. Unde a tali officiali non appellat ad ipſum epiſcopum ſed ad eū ad quem appellari debet ab ip̄o ep̄o prout legitur in eo. c. talis etiam officialis dignitate fungitur ad effectum ꝙ ſibi valeant cauſe committi a ſede apoſtolica. vt in. c. et ſi principalis. de reſcrip. in cle. vnde merito tali iniungitur executio eorum que ratione iuriſdictionis pertinent ad epiſcopum vt hic. Sed nunquid epiſcopꝰ omiſſo ſuo officiali vel etiam ipſe officialis in caſu huiuſmodi conſtitutionis poſſit per alium facere vt dicta conſtitutio octoboni recitetur non incurrendo penam hic limitatam. videtur ꝙ ſic ar. regule iuris qui per alium. li. vj. cum concor. ibi alleg. per doctores. Et ad idem facit alia regula poſita in eo. ti. que dicit poteſt quis per alium quod poteſt per ſeipſum. et huic bene cōcor. quod legitur ꝛ notatur in. c. mulieres. extra de ſenten. excō. vbi de hoc per Bernar. E contra videtur nam hic videtur induſtria perſone eſſe electa ad minus ipſius officialis: ergo factum per ſe explicandum per alium explicare non poteſt. ar. l. inter artifices. ff. de ſolu. et. c. vlti. extra de offi. deleg. cum ſimilibus magis nanqꝫ timeri ſolet quod per ip̄m poteſtatem habentem imperat̄: q̄ ſi illud fiat nūcio mediāte vel litteris. ❡ Circa hūc articulum poteſt dici ꝙ cum ſecundum hanc conſtitutionem puniatur ſola ſpontanea negligentia epiſcopi non poſſet intelligi ſponte negligens ſi per litteras vel per nunciū mandet dictam conſtitutionem recitari. vnde ſi recepto mandato epiſcopi decanus vel eius vicem gerens cui ipſum mandatum dirigitur nō pareat preter penam inobedientie et contemptus. incurrit penam contra non recitantes inferius limitatam. Sed quia officialis in hoc caſu ſpecialiter ad hoc explicandus eſt electus maxime cum de conſuetudine ſoleat ſeu ſaltem debeat dictis quatuor pricipalibus capitulis preſidere. puto ꝙ ſi ip̄e officialis fuerit negligens ꝙ ex huiuſmodi negligentia epiſcopus qui erat diligens officialem ad hoc dirigendo non incurrit hanc penam. nam cum per ipſum non ſteterit ſibi non eſt imputandum vt in regula iuris imputari li. vj. nec negligentia officialis debet epiſcopo nocere. l. ſi quis in ſuo. C. de inoffi. teſtam. et. l. ſancimus de penis. cum ſimilibus. Si vero cōtingat officialem impediri legittime quominus poſſit actum perſonaliter per ſe explicandum perficere: tunc puto ꝙ per alium illud quod incumbit poterit explicare non vt hoc alteri deleget: ſed vt miniſterio alterius interueniente ipſemet hoc feciſſe videatur. pro quo facit C. de ca. tollen. l. vnica. §. ne autem. in fine. et. ff. de adminiſtratio. tuto. l. ita tamen. §. geſſiſſe cum ſimilibus. et bene facit. ff. de conſti. pecu. l. et licet. cui etiam concor. notata in dicto capi. venerabilis. extra de dolo et contu. ꝟ. vel in alios. per Iohannem an. i addi. ❡ Vlt̄ pro clariori premiſſorum intellectu eſt notandum ꝙ quedam ſunt facta que non poſſunt expediri per inſtrumentum ſeu miniſtrum ſeparatum ab ipſo corpore vt adulterium: et tunc qui facit per alium non videtur vere id feciſſe ſꝫ interpretatiue feciſſe dici poteſt. quedam ſunt facta que poſſunt explicari per inſtrumentum ſeu miniſtrum ſeparatum a corpore vt percuſſio homicidium ꝛ ſimilia. que poſſunt perpetrari ſagitta vel lapide emiſſo: et hic aduerte. nam quandoqꝫ illud inſtrumentum quo mediante talis actus perpetratur agit de neceſſitate nec ꝑt nō agere. et tunc q̄ facit mediāte tali inſtrumēto ſeu miſtro vere facit. ꝛ ſic ſtat lex Iul' mela i ꝑncipio. ff. ad. l. aq̄l. Qñqꝫ inſtrumētū ſeu miniſter q̄ mediāte ꝑpetrat̄ actꝰ agit i virtute ſue ꝓprie libertatis. vt ſi mando hoī habenti intellectum percutere vel occidere: tunc ille percutiēs vel occidens hoc facit

Officialis

Queſtio.

Negligē-
tia official'
non nocet
ep̄o.

vel saltē per decanos rurales vel gerentes eorum vices distincte ⁊ aperte coram toto capitulo exclusis laicis recitari. quā recitationem pro monitōe haberi volumus vt libere cōtra omnes viciosos huiusmodi pcedi valeat ne causari possint cū ad executionem priuatiōis in eos late sententialiter in cōstitutiōe pdicta pcessū fuerit se monitos non fuisse. ¶ Si qui aūt predicte cōstitutionis recitatōꝫ maliciose ipedierit excōicatiōi subiaceāt ipo facto. Si qs

ex libero arbitrio vnde ipe vere facit ego autem tm̄ videor prebere causam: qꝛ mandatū meū nō est necessaria causa actus sui ⁊ ita intelligitur .l. item si obstetrix. ff. ad .l. aquil. cū si. lib⁹. Modo ad ppositū vbi mandatur aliqd alteri qd post susceptū mādatum ipe suscipiens necesse habet facere saltem necessitate iuris quia de iure obligat ad illud pficiendū: tunc ille qui mandat vere facit id qd fieri mandatur ꝓ quo facit qd legit .i. l. pater. in fi. ff. de ma. vindic. ⁊ ff. qd quisq₃ iuris ī .l. iii. §. si pcurator sm bartho. qui hanc theoricā ponit in .l. sed ⁊ si vn⁹ §. seruus. ff. de iniurijs. ꝗ etiā predicta itelligit esse vera vbicūq₃ mādat alteri id quod licitū est vel honestum. nam post susceptum mandatum ille cui aliquid huiusmodi mandatur hoc facit necessitate iuris sm eum secus tn̄ est in mandato illicito vel inhonesto qd nō obligat recipientē mādati ex necessitate legali. vnde in hoc casu mādās vere non facit si interptamur. et ita loquit lex .i. §. deiecisse. ff. de vi et vi ar. ⁊ .l. si pater. ff. de his q in frau. credi. cōcludo g̃ iuxͣ premissa ꝙ epūs vel eius officialis in casu nr̄o mandās suo subdito qui sibi obedire tenet vt dictam cōstitutionē octoboni auctoritate et noīe suo faciat recitari: si fiat id qd mandatur vere id facere videtur et sic non incurrit penam hic impositā. ar. rationū et iurium pcalle.

Mādatū inhonestū ñ obligat.

a ¶ Saltem. de hac dictiōe notat arch. de rescriptis. c. statutum. ꝟ. saltem. li. vi. vbi dicit ꝙ quāq₃ hec dictio saltem est coniunctio aduersatiua. quāq₃ cōiunctio disiunctiua. qd dic vt ibi no. in h eni loco vt michi videtur hec dictio saltem est cōiūctio diminutiua sm intellectū quē ponit Bartho. in .l. i. ꝟ. sed quid si dicit. ff. de iureiu. est eni sensus ꝙ epūs vel eius officialis possit et p quēcūq₃ de suis subditis illud negociū facere explicari sed ad minus ꝙ faciat vt explicet p decanū vel eius vicem gerentē. ⁊ ad hoc facit qd legit. C. de emend. ppin. l. i.

Decani rurales.

¶ Decanos rurales. de quibus loquitur decretalis ad hec. ext. de offi. arch. et sūt hi decani tpales ad aliquod ministerium sub epo vel archiepo exercēdū cōstituti. vt no. in. c. c. sup ꝟ. ab omnibus p Innoc. et hostien. concor. in. c. c. et hos vocat Io. an. in addi. testes synodales de quibus fit mentio ext. de test. cogen. c. preterea. nec habent institutionē canonicā tanq̄ in beneficio sm doctores predictos. ⁊ de hmōi decanis etiā habet de cens. c. cū aplūs in ꝯstitutione othonis ꝙ in quodā. et in cōstitutiōe qm̄ tabellionū. ⁊ dicuntur decani eo ꝙ decē clericis siue prochijs psunt sm papiam. ⁊ no. l. di. in capite post principiū p arch. in rosario ⁊ facit ad idē. C. de deca. li. xij. vbi de hoc sup rubri.

b ¶ Eorum vices. cōtra hoc opponitur. nā cū huiusmodi decani sint vicarij epoꝝ ⁊ archiepoꝝ vt no. p Inno. in. c. ad hec extra de offi. archi. videtur ꝙ ipi aliū vicariū ꝯstituere nō possūt in. c. clericos. ext. de offi. vica. so. ibi loquit de vicario cōstituto ad curā animarū vel ad diuina cui regulariter nō licet vicariū substituere. hic loquitur de vicario gerente aliquod officiū vel administrationē exteriorē q bene potest aliū substituere loco suo. ar. l. pcuratori. §. si mandauerit. ff. mādati. ⁊ .l. neq₃ tutores. C. de pcu. sed huic solutioni obstare videt .l. a iudice. C. de iudicijs. per quā .l. dicit goffre. ꝙ nec talis vicarius possit aliū sibi substituere. vnde sm alios dici potest ꝙ hic loquitur sm consuetudinē p quā hmōi vicarij alios loco suo substituūt. secus tamē esset de iure cōi. ⁊ huic solutioni cōsonare videt glosa cardinalis de offi. vica. c. i. li. vi. sup ꝟ. vices Hostien. et Io. an. in d. c. clericos. dicunt ꝙ vicarius infirmus vel aliter rōnabiliter et legitime impeditus licet nō ppetuo ad tps tn̄ potest alijs cōmittere vices suas. ꝓ quo alle. l. i. pmo rn̄so. ff. de officio eius cui man. est iurisdi. nō tamen sic ꝙ ipi totaliter exonerent. et huic dicto cōcor. notata p Wil. in. c. vnico. de offi. vica. glosa sua magna. ꝟ. vi. in cle. et concor. paulus eo. c. ꝟ. vicarij. cōsimile etiā notatur in. c. cum ex eo. de elec. ꝟ. deseruiatur p arch. li. vi. et ibi de hoc p Io. an. no. et p eūdem in. c. iij. de offi. archipresby. sup ꝟ. cū omnibus.

c ¶ Distincte. vt scꝫ non fiat cum tali celeritate ꝙ ab audientib⁹ non possit intelligi: sed singulas clausulas cum cōgrua punctuatione. pferendo.

d ¶ Aperte. id est palam ⁊ alta voce vt possit recitans ab omnibus audiri.

e ¶ Coram toto capitulo. i. in presentia totius capituli. cui concor. qd legitur in .l. i. §. i. ff. de pcura. et in hoc casu requiritur ꝙ illi de capitulo id qd corā eis recitatur audiāt ⁊ intelligant. alias aūt nō dicit fieri corā eis. ar. ad hoc .l. corā ticio. ff. de verbo. sig. cum cōcor. ibidem.

f ¶ Exclusis laic. sic dictis a laos grece qd est ppls latine. xij. q. i. duo sunt. qui qꝛ clericis oppido sūt infesti. c. clericis de imunit. eccle. li. vi. merito ab hoc actu vicꝫ recitationis dicte constitutionis excludūtur ne audiētes recitationē eiusdem forsan contra eos ex ipoꝝ malicia solita amplius debacarent.

g ¶ Pro monitione. regulare eni est ꝙ grauem penam qualis est priuatio beneficij vel alia hmōi pcedere dꝫ monitio. ij. q. ij. indigne vbi de hoc. pro quo etiā faciūt q leguntur et no. in. c. i. de vi. et ho. cle. in cle. ꝯsilr habes de sen. excō. c. cōstitutiōꝫ. li. vi. Ex quibus vna cū sentētia doctoꝝ in eisdem locis colligitur ꝙ huiusmodi monitio fieri dꝫ noīatim ⁊ nō sufficit ꝙ fiat i gn̄e. cui⁹ tn̄ ꝯriū hic inuitur vicꝫ ꝙ hec recitatio facta in gn̄e sufficit vt habeat p monitōe. Sꝫ dic hoc ideo hic fieri: qꝛ in casu dicte cōstitutionis q̄ indecoꝝ. de cuius recitatione h loqtur non requirit monitio hois qꝛ lex ipa siue cōstitutio limitat tps .s. qd dꝫ desistere ⁊ illū ipo satis interpellat vt no. Ioh. de athona in ꝯstōne othonis lꝫ ad pfugandū. ꝟ. infra mēsem. ⁊ facit ad hoc. v. q. i. quidam. ⁊ ext. de locato ⁊ cōducto. c. fi. ad fi. Sꝫ ad tollēdū oē dubiū ex supabūdāti vult cōditor hui⁹ ꝯstōnis ꝙ hmōi rubrica ⁊ recitatio habeat p monitōe ne possint hi de qb⁹ loqtur dicta ꝯstitutio se excusare p ignorantiā dicte ꝯstōnis vel alias allegare ꝙ tātā punitōꝫ debeat monitio pcedere vt ī pactū: nā q semel certus est iterꝫ sup eod facto certiorari nō dꝫ. ff. de act. ēpti. l. i. in fi.

Ignorantia non e cusat.

h ¶ Volumus. vn̄ ⁊ alij etiā h velle debēt nā tal' volūtas leg hꝫ vigorē inst. de iure naturali. §. sꝫ qd pncipi. Et hec volūtas est satis cōsona rōni vt si viciosus hmōi vellet ptēdere ignorantiam ꝯstōis pdicte ꝙ nō dꝫ audiri. ⁊ huic ꝯcor. i sili qd no. i. c. i. de sen. excō. li. vi. ꝟ. volum⁹ p arch. ⁊ ꝯstōne othonis vsuꝫ pcuratoris. ꝟ. volumus per Io. de athona.

i ¶ Libere. s. nō obstāte allegatōe siue exceptiōe ꝙ nō pcessit monitio.

k ¶ Viciosos hmōi. s. clericos publice suas detinētes cōcubinas. ⁊ sic loqtur h de vicio pput inficit aīam ⁊ qd pcedit ex aīo. p q facit qd legit ⁊ no. ff. de edil. edcō. l. i. §. interdū cū §. seq. de h vicio dic plene pput no. p Io. de athona i ꝯstōne othonis licꝫ ad pfugandū ⁊c.

l ¶ Causari. i. conqueri.

m ¶ Executionē. facta pus declaratōe ipos bñficijs suis hmōi fuisse et esse priuatos. licꝫ eni ipo iure puari: sint necessaria tn̄ est snīa declaratoria vt no. Io. de athona dicta ꝯstitutōne othonis licet ad pfugandum. vbi habes sup hoc remissiones ad archid. de homicid. c. i. in fi. li. vi. et eo. li. c. felicis. de penis in glosa. ꝟ. infamis per eundem.

n ¶ Cōstitutione pdicta. s. octoboni q incipit q indecorum.

o ¶ Si qui. tertia pars.

p ¶ Maliciose. quō aūt pbabit aliquē maliciose facere no. i cōstitutōe othonis alicubi. audiuimus. ꝟ. callide p Ioh. de athona. et p isto vide quod no. in. c. cū plures de offi. deleg. ꝟ. maliciose per archid. li. vi. et de simili modo loquendi habes in. c. nobis extra de simonia. vbi habes concor. ꝙ malicijs hoim nō est indulgendū nota. ibi p Bern. ꝟ. maliciose. p quo etiā vide nōta p Io. an. in. c. vt circa. ꝟ. malicijs. et glo. sequen. de elec. li. vi.

q ¶ Ipso facto. ⁊ sic est cōstitutio late snīe. cui cōcor. qd no. p Io. an. in. c. q sit. ꝟ. eo ipo. de elec. li. vi. et p archid. e. ꝟ. requiritur. tn̄ snīa declaratoria sm doctores predictos pro quo etiam notat arch. de homicid. c. i. glo. vlti. li. vi. et optime in. c. felicis. ꝟ. infamis. de penis eo. li. p eundem.

r ¶ Si quis vero. quarta pars.

vero neglexerit eam recitare vel decanus vel gerẽs vicem eius: omni ſexta feria in pane et aqua ieiunare teneatur: niſi infirmitas impedierit donec

Negligẽs

f ❡ Neglexerit. De materia negligentie dixi ſupra. ꝟ. negligẽtes et dr̃ negligens ille qui eſt deſidioſus vel inconſideratus eſt ad ea que agere debet cum nõ ſubſit rõnabile impedimentũ vt notat Jo. an. in. c. ſi clericus. de preben. li. vj. in ꝟ. negligenter. et in hoc caſu videtur ꝙ negligentia modicũ differat a contemptu ꝓut alias notat ꝑ Jo. an. in. c. cupientes de elect. ꝟ. ꝯtẽpſerit. li. vj. de quo etiã no. ꝑ Jo. de athona in cõſtitutiõe othonis. c. baſilicaꝝ. ꝟ. negligi. qui dicit ꝙ vbi negligentia capit ortum a culpa ꝓpria tunc negligẽs modicũ differt a cõtẽptore. cũ itaqꝫ mandatum fuerit decano vel eius vices gerenti ꝑ epm̃ vel eius officialẽ vt recitet vel recitari faciat dictã conſtitutionẽ ⁊ hoc nõ facit ſcienter et voluntarie verũ eſt ꝙ cõtemnere videtur qđ idẽ eſt qđ aſpernari vel non curare. et hoc verũ eſt qñ non ſubeſt cã vt no. in. c. j. de appel. li. vj. ꝟ. cõtẽpſerit ꝑ arch. ſi aũt nõ voluntarie aut ſcienter ſꝫ potius ex quadã deſidia ⁊ inconſideratione qđ erat agendũ omiſerit: tunc nõ videt̃ ꝓprie contẽnere ſed potius negligere. modicũ tñ diſtant in hoc contẽnere et negligere vt predixi.

Cõtẽpt⁹ ⁊ negligẽtia quõ diff.

t ❡ Vel decanus. et hoc ptꝫ ꝙ actus recitationis tãtũ cõcernit decanũ vel eius vicẽ gerentẽ quo ad penam que ſequit̃. ſed act⁹ diligentie vt recitetur ꝑtinet ad epm̃ vel ei⁹ officialẽ vt. ſ. ptꝫ.

Queſtio.

❡ Quid igit̃ ſi i caplo ſint plures decani ꝑ quẽ eoꝝ fiet hmõi recitatio? Dic ꝙ ille ꝑ quẽ epus vel ei⁹ officialis id fieri mandauerit recitabit. nã vnuſquiſqꝫ eoꝝ tenetur in hoc caſu obedire cũ mandatũ ſit ſatis licitũ et canonicũ. ij. q. vij. ſacerdotes. de tẽp. ord. ad aures. vbi de hoc. alias aũt ſi nõ mandet vni in ſpecie puto decanũ loci in quo celebratur capitulũ ad hoc teneri.

v ❡ Vel eius vicẽ gerens. vicꝫ decano legittime impedito vl̃ qñ ex conſuetudine poteſt aliũ loco ſuo ponere vt dixi. ſ. e. ꝟ. vices eorũdem.

Feria.

x ❡ Sexta feria. i. die veneris. ⁊ nota ꝙ feria ponitur hic ꝓ die ebdomade. ⁊ dr̃ feria a fãdo ſm̃ yſid. eo ꝙ in ea ſit tẽpꝰ dictõis id ẽ fãdi in diuino officio vel hũano. ⁊ no. de cõſe. di. iij. ꝓnũciãdũ. in princi. ꝑ arch. in roſario. et conſimile habes in. c. j. de re. et vene. ſancto. ꝟ. intelleximus. ꝟ. quintã feriã. ꝑ Joh. in cle. Alio mõ dicũtur ferie ꝓut no. in ti. de ferijs ꝑ hoſtien. in ſũma.

Pene inflictę ob negligẽtiam.

y ❡ Pane et aqua. hic igit̃ habes vnã penã qua punitur negligentia. aliam habes. ſ. in ꝓnci. vicꝫ ſuſpenſionẽ ab officio et beneficio. quãqꝫ eſt pena negligentis depoſitio. xj. q. iij. placuit. vbi de hoc ꝑ archid. in roſario: quãqꝫ eſt pena excõicatõis duoꝝ menſiũ. j. q. j. quicqđ. quãqꝫ eſt pena amotiõis a bñficijs extra de offi. cuſtodis. c. j. et circa hoc vide qđ no. ti. de ſupplen. negli. ꝓla. ꝟ. ꝗ pena ꝑ hoſtien. in ſũma.

Queſtio.

❡ Sed hic quero nũquid iſte qui tenet̃ ieiunare in pane et aqua ſeruat penã iniũctã ſi eo die quo dꝫ ieiunare prorſus nichil comedat neqꝫ bibat. Omiſſis argumẽtis dico ꝙ non: qꝛ in ieiunio indicto a iure ſiue ꝑ hoiem iſte eſt vltimatus abſtinendi modus. ſ. abſtinere ab alijs cibis et potibus ꝗ̃ a pane et aqua. vnde rõnabiliter intendẽdo non poteſt cadere ſub intentione mandantis ieiunare vt ſcꝫ ieiunaturus nichil comedat neqꝫ bibat pñcipue cũ dicat btũs Hieronymus cuilꝫ ieiunare debẽti ſint inquit tibi ieiunia pura ⁊ moderata. i. quotidie eſurire et quotidie prãdere. de cõſe. di. v. ſint tibi. vbi no. ꝑ Joh. ꝙ nõ debet qs ꝑ totũ diẽ abſtinere. Forma igit̃ mãdati eſt diligenter ſeruãda. ff. mãdati. l. diligenter. de reſcrip. cũ dilecta. ſꝫ i caſu nr̃o nichil comedẽs aut bibẽs nõ ſuaꝫ mãdatũ. igit̃ ⁊c̃.

Queſtio.

z ❡ Teneatur. Hec eñi dictio teneat̃ neceſſitatẽ importat. ſic alias ponit̃ in. c. duobus de reſcrip. li. vj. vbi de hoc ꝑ arch. in ꝟ. teneant̃. et ibi vide cõcor. ſi placet. quãqꝫ tñ hec dictio nõ importat neceſſitatẽ vt nõt idẽ arch. in. c. ꝗ ſit. ꝟ. teneãtur. de elect. li. vj. ⁊ verũ eſt ꝙ ibi nõ importat neceſſitatẽ abſolutam: ſꝫ cauſatiuam ſic. nã ſi velit cõſentire ex neceſſitate tenet̃ hoc facere infra menſem. alioquin priuatus eſt iure ſibi cõpetẽti vt ibi dr̃. Sed nunquid ipſo iure virtute huius ſtatuti teneat̃ ſic negligẽs ieiunare vl̃ requiritur ad hoc ſnĩa hois. Videtur ꝙ ꝑ ſniam ar. notatoꝝ i. c. ſi diligẽti. ꝟ. cauſam ꝑdat eẽ de iudi. ꝑ Bern. nã vbi ꝯſtitutio penalis loqtur ꝑ verba pñtis tẽpis vel futuri vtputa cadat priuet amittat et hmõi. dꝫ intelligi ꝑ ſniam vt in glo. ꝑalle. cui concor. hoſtiẽ. et Jo. an. in no. et hoc verũ niſi adijceretur aliqua dictio ꝓuatiua vt ſtatĩ moꝝ vel eo ipſo oino vel aliqua cõſimilis. nã tũc intelligitur ipſo iure vt in autent. de inceſt. nup. ꝟ. j. ⁊ idem eſt vt ſcꝫ requiratur ſnĩa ſi lex vtatur verbo preteriti temporis vt puta ſit priuatus et hmõi. ꝓ quo facit. l. iubemus. ꝟ. ſane. C. de ſacroſan. eccle. vbi de hoc. et. l. in criminali. C. de iuriſd. om. iudi. vbi de hoc ꝑ cyn. ꝟ. ſecundo queritur. et concor. cum predictis Barth. in. l. imperator. ff. de iure fiſ. nam cũ intellectus verboꝝ ſit dubi⁹ debet fieri interpretatio in benigniorem partem vt no. Jo. an. i. c. ij. de heret. ꝟ. innodetur. li. vj. ꝓmiſſa vero ſm̃ baldũ qui de hoc notat in. l. iubemus ꝑalle. vera ſunt ſiue pena ſit afflictiua vt in. d. c. ſi diligenti. ſiue actiõis excluſiua. vt extra de iura. calum. c. fi. vbi tamen eſt pena iuriſdictõnis prohibitiua. vt ſi lex dicat nõ reddatur ius tunc intelligitur ipſo iure. ꝓ quo facit. C. de his qui ad eccl. cõfugi. l. ſi ſeruus. ibi cõcedat̃ ⁊c̃. vbi ſm̃ dictũ precedẽs nõ requiritur ſnĩa diſpoſitoria. hic tamẽ ſcias ꝙ in pena lata a iure ſi ſup facto oritur dubiũ neceſſaria eſt ſnĩa declaratoria. pro quo notabiliter facit textus in. l. eius qui delatorem. ff. de iure fiſ. et facit qđ notat̃ autent. de tabell. ꝟ. penul. vbi dicit gloſa ꝙ ſi tabellio ꝑ ſniam legis eſt priuatus tabellionatu hoc tñ nõ eſt declaratũ per ſententiã iudicis ſed eſt occultum ille tabellio eſt in quaſi poſſeſſione officij ⁊ valent ſua inſtrumẽta: quod eſt notabile: et ꝓ hoc vide quod ſcripſi. ſ. e. ꝟ. ipſo facto. vnde ex ꝓmiſſis ptꝫ ꝙ decanus vel eius vicẽ gerẽs debet cõpelli ieiunare vt hic dr̃ ꝑ decretũ ſuperioris. nec ad hoc preciſe aſtringitur ipſo iure. Et hic vide qđ ſcripſi. ꝟ. de clãdeſt. deſponſa. capitu. quia ex contractibus. ꝟ. quinto. ꝟ. ſit ſuſpenſus.

Debilitas ⁊ infirmitas

a ❡ Niſi infirmitas. Nota nõ dicit debilitas quia debilitas nõ preſtat tantã excuſationẽ ſicut infirmitas. Nã infirmitas eſt ꝗ morbo interueniente vires corporales eneruat et ꝗ excuſat ab agẽde impedimẽtũ eſt. ff. ſi quis cau. l. ij. ꝟ. ſi quis iudicio. debilitas vero licet corpus attediet nõ tñ ab agendis impedimẽto eſt. ſꝫ quo ad executionem a ieiunio puto ꝙ non ſolũ infirmitas ſed etiam magna debilitas ſufficiet. ar. eius qđ legit̃ in cõſtitutione othonis audiuimus. vbi debilitas ſicut et infirmitas dat excuſationẽ monachis ab eſu piſciũ et vt poſſint comedere carnes. infirmitas itaqꝫ excuſat a ieiunijs: et vt comedantur carnes tẽpore quadrageſimali ſicut legit̃ in. c. ij. in fi. de obſer. ieiu. vbi etiaꝫ in. ꝟ. prece. ptꝫ ꝙ infirmitas ⁊ debilitas quo ad ieiuniũ paria reputantur. vnde dicit canon ꝙ infirmis non eſt penitentia imponenda ſed amicorum orationibus et elemoſinis ſubleuanda. xxvj. q. vij. ab infirmis.

Duplex ẽ infirmitas.

❡ Et nota ꝙ duplex eſt infirmitas. vna eſt anime et alia corporis. xv. q. j. ꝟ. ij. et. ꝟ. itaqꝫ. et ibi dr̃ hinc ⁊ ei infirmitas anime viciũ dicitur qua infirmitate a deo ſeparatur hec tamen infirmitas non eſt peccatum: ſed pena peccati vt patet in loco preallegato. xv. q. j. infirmitas corporis eſt duplex. vno modo lãguor nature que eſt concupiſcentia carnis vt legit̃ dicta. q. j. ꝟ. vt itaqꝫ. Alio modo vt ibidẽ dicitur infirmitas corporis eſt qua elementorum ſeu humorum cõcordia turbata caro ipſa afficitur et tandẽ ipſa diſſoluitur.

Queſtio.

❡ Sed quero quomodo probabitur infirmus? Dic ꝙ per medicos. vt. l. ſi ſemel. C. de re militari. li. xij. Item poteſt probari per proprium iuramentum ipſius infirmi cum alijs indicijs que poſſent apparere per aſpectum. ar. l. minor. xxv. annis et aſpectu. ff. de minori. poteſt etiã ꝓbari per teſtes ſm̃ Barth. qui hoc notat in. l. queſitũ. ff. de re iudi. ad finem.

b ❡ Donec. ſume quod eſt infra. ꝟ. recitauerit et ſic ſtatim vt recitauerit relaxatur ſibi dictum ieiuniũ etiam abſqꝫ facto hominis. cui concor. quod notatur extra de etate et qualita. vt hi qui. ꝟ. donec per Johan. an. in clemẽ. et conſimile habes in cap. quia ſepe. de elect. li. vj. ſic etiã in cõſimili notatur de ſuſpenſo donec ⁊c̃. in conſtitutione octoboni domus dei. ꝟ. donec per Johan. de athona ꝗ dicit ꝙ idẽ eſt etiã de ſnĩa interdicti lata donec ⁊c̃. pro quo allegat cap. non eſt extra de ſponſa.

Queſtio.

❡ Sed quid de excommunicato donec recitauerit vel donec ſatiſfecerit an ſtatim poſt recitationem vel ſatiſfactionem ſit abſolutus. ꝙ non facit quia in abſolutione ab excommunicatione requiritur certa forma cum iuramẽto et alijs que habentur extra de ſententia excommunica. cum deſideres. vnde Johan. in no. in. c. fi. de matrimo. contrac. contra interdictum eccle. ad finem. dicit ꝙ in hoc de necessitate requiritur absolutio: et idē ipse tenet in c. j. de decimis. §. donec in cle. circa hoc vide qđ dicā ī de foro ꝯpe. c. j. §. quia vero. §. satisfecerit.

c ¶ In sequenti capitulo intelligendū est de ꝓximo. vt l. cum qui kalendis. ff. de verbo. oblig. Sed quid si in sequenti caplo etiaȝ neglexerit recitare. In hoc casu puto ꝙ negligētia incidit in contēptū et ꝙ arbitrarie possit puniri alia pena ꝙ̄ hic posita ff. de iure deli. l. j. de offi. deleg. c. de causis.

d ¶ Recitauerit. si nō fuerit impeditus.

e ¶ Seu. sic scȝ distincte et apte corā ipso caplo.

f ¶ Fecerit recitari. ꝑ aliū. s. ipso legitime impedito vt supra dixi.

in sequenti' capitulo ipsaȝ recitauerit' seu' fecerit' recitari.

¶ De consuetudine habituum clericorū decentiū obseruatiōnem sub pena qua constituta est precipit.

Iohannes stratforth.

a ¶ Exterior habitus et infra. hic deciditur quoddā ꝓhemium ipsius auctoris ad dicenda. et est pars huius īfra de vi. et hone. cle. c. exterior habitus.

Cōcilium triplex.

b ¶ Auctoritate cōcilii. scȝ prouincialis. Nā est cōciliū gñale qđ solus papa cōuocare solet. ij. q. iiij. alias. §. mandastis. et. xvij. dis. quasi per totū. est ⁊ ꝓuinciale qđ fit auctoritate metropolitani in sua ꝓuincia. xviij. di. pp ecclesiasticas. extra de accu. sicut oli. Est ⁊ cōcilium epale. xxxviij. di. c. quando.

c ¶ Precipimus. videt itaqȝ ꝙ facientes peccēt. ꝓ quo dixi s. ꝓximo. §. precipimus.

d ¶ Ordinarii. Nota ꝙ hec dictio ordinari' ꝓncipalr̄ hȝ locū de epo et aliis superiorib' q̄ soli sūt vniuersales in suis iurisdictōib' ... de ꝑsona. vbi de hoc. et de iure cōi solus epus est ordinari' sup oēs subditos suos vt no. ꝑ host. in c. vlti. et de offi. archipsl. sup §. renūciet. Sȝ sūt sub eo alii ordinarii hi vīcȝ qbus cōpetit iurisdictio ordinaria de iure ꝓuilegio vel cōsuetudine ꝓut legit et notat in c. q̄ i eccliaȝ. et de offi. ordi. ⁊ sic no. e. ti. c. pastoralis per Goffre. ⁊ ꝑ Barth. brixien. xxvj. di. ꝑlect' sup ꝟbo iurgia. vbi de hoc no. ꝑ archi. in rosario et de hoc no. etiā in c. ordinarii locoꝝ. de offi. ordi. li. vj. glosa. j. ꝑ eūdē. Et vide ꝓ hoc qđ notat ꝑ arch. in c. vt nraȝ. glosa. iij. de cōsti. li. vj. cū ergo hec dictio ordinarius sit gñalis ad quoscūqȝ hñtes iurisdictōē ordinariā vt ptȝ ex predictis.

Questio.

¶ Quero de quo ordinario sit hic intelligēdum? videtur ꝙ de epo iuxta theoricam illā qua dr̄ ꝙ noīe ordinarii simpliciter sumpti debet intelligi solus epus ꝓut no. in c. licȝ canon. de elect. §. ordinarius. li. vj. ꝑ arch. vbi habes remissiōes. et ad idē faciūt nōta ꝑ card. in c. ordinarii locoꝝ. de offi. ordi. li. vj. §. locoꝝ. et ibi ꝑ Io. an. e. §. Ecōtra facit illa clausula gñalis q̄ sequit quibus de subditoꝝ excessibus spectat inquirere ⁊c̄. que clausula pōt referri ad quēcūqȝ iudicē q̄ preest iurisdictioni ordinarie. pro qua sn̄ia faciūt notata per Io. an. de vi. ⁊ ho. cle. c. j. §. moniti. li. vj. Circa hunc articulū solet dici ꝙ in his que sunt ordinis vel sp̄alis dispensationis appellatione ordinarii continetur solus epus. extra de elect. cum et co. li. vj. Et sic intelligi pñt notata ꝑ arch. in d. c. licet canon. li. vj. et huic concor. notata per Guil. de testa. c. vnico. §. locoꝝ ordinariis. in cle. et c. ii. §. ordinarios. de statu mona. in cle. ꝑ eūdem. Sed tñ paulus in illis duobus locis intelligit ibi dicta posse hr̄e locū ī quolȝ hñte iurisdictionē ordinariā sub cui' iurisdictiōne potest factū cadere de quo agitur. Nam in iurisdictionalibus quilibȝ hñs iurisdictionē ordinariā dr̄ ordinarius vt s. dixi. et ptȝ ꝑ paulū in locis p̄al. ⁊ huic cōuenit qđ notat in ꝯstōne othonis cōtra latronū. §. loci ordinariū ꝑ Ioh. de athona. Sed quicquid sit in aliis casibus puto ꝙ in casu hui' ꝯstōnis illi sūt dicēdi ordinarii ad quos de iure vel cōsuetudine aut ꝓuilegio ꝑtinet institutio et destitutio presertim cū pena tendat in ꝓuationē beneficioꝝ delinquentiū cōtra statutū de quo hic fit mentio qđ cōtinet in se diuersas penas vt ptȝ infra de vi. et ho. cle. c. exterior habitus. et pro ista sn̄ia facit qđ notatur i. d. c. ordinarii ꝑ cardi. li. vj. §. locoꝝ. et. c. §. ꝑ Io. In aliis vero penis leuioribus q̄ possunt infligi ꝑ quēcūqȝ q̄ preest iurisdictioni ordinarie: puto ꝙ ois talis ī ea parte possit dici ordinarius argumēto premissoꝝ.

Appellatione ordinarii qđ continetur.

Questio.

e ¶ Inquirere. Quero q̄ sunt hi ordinarii ad q̄s spectat inquirere de excessibus subditoꝝ. videtur ꝙ ad solos epos vel eoꝝ superiores hoc spectat. Nam officialis epi non inquirit de huiusmodi excessibus nisi ad hoc habeat comissionē in specie ab epo vt legit in c. licet de offi. vicarii. li. vj. videtur igitur ꝙ inferior officiali iurisditione nō possit inquirere saltem ad finē ꝙ ipse idē qui inquirit peccatū corrigat vel reformet: cui satis cōuenit qđ no. ꝑ Hostien. in sūma extra de accu. sup rubri. de inqsit. §. quis possit inquirere vbi dicit ꝙ iquirere pñt hi qui possunt corrigere vt epi ⁊ eoꝝ superiores scȝ archiepi ⁊ patriarche ꝑ hoc vt videt innuēdo ꝙ inferiores de hm̄oi inquirere non pñt. dicit tñ ꝙ qñqȝ is qui nō pōt corrigere inquirit ad hoc vt superiori denūciet: non tñ auctoritate propria sed superioris sui. ꝓ quo alle. c. sicut olim. et de accu. de test. cogen. ꝓterea. C. de accusa. l. ea quidē. et ad premissa cōcor. notata ꝑ speculatorē ti. de inquisitiōe. §. j. §. Itē opponitur. Ecōtra videtur ꝙ inferiores epo possint inquirere saltem hi qui habent ordinariā iurisditiōȝ de cōsuetudine priuilegio vel de iure. nā vt notat specu. in loco preallē. illi qui possunt corrigere crimen subditi possunt super eius excessu inquirere. Sed multi sunt inferiores episcopis qui possunt corrigere. naȝ capitulum potest corrigere crimen canonici de capitulo vt in c. irrefragabili extrā de offi. ordi. et per consequēs inquirit de criminibus canonicoꝝ: sed illud obtinet de consuetudine. secus tamen est de iure cōmuni sm̄ ꝙ solus episcopus tanqȝ ordinarius cognoscit de causa crimiali. vt notatur per Bern. in dicto c. irrefragabili. §. per capitulum ipsum. Sic etiam ea que de consuetudine ꝑtinent ad archid. nō sunt eis auferēda. de excess. prela. ad hec. Sic quoqȝ abbates et priores in suos subditos iurisditionem exercent vt ipsorum excessus corrigant et reforment. de maio. et obedien. c. cum in ecclesiis. sed melius de prescrip. cum olim. Decani etiam ecclesiarum cathe. et collegiatarum excessus subditorum quandoqȝ corrigunt et reformant. de appella. dilecto. Sic etiam et alii inferiores de consuetudine vel priuilegio vt in c. cum ab ecclesiarum. extra de offi. ordi. Circa hūc articulum dic ꝙ inferiores episcopis de consuetudine prescripta possunt corrigere correctione plana et simplici scilȝ quando pena non est talis que inducit depositionē vel perpetuam suspēsionem: quia talis correctio siue punitio est iprescriptibilis ab inferiore episcopo. argu. ad hoc extra de consuetu. quāto. pro quo etiam facit quod notatur de conse. ecclesie vel alta. c. aqua. ⁊ sic stat c. cum contingat extra de foro compe. sm̄ Hostien. ⁊ Ioh. an. qui sic notant in dic. c. irrefragabili. pro quorum dicto bene facit quod legitur in d. c. cum olim de prescrip. ibi in leuiorib' culpis ⁊c̄. Unde archid. qui non solo nomine episcopoꝝ sed nomine suo proprio visitant inquirunt et corrigūt prout legitur in constitutione othonis de archidiaconis. in arduis tamen tenētur referre epo. extra de offi. archid. c. ad hec. Et sententie p̄misse conuenit quod notatur in c. j. de offi. ordi. in cle. §. epis. ꝑ Io. an. et eo. c. §. ad quod per paulum. et pro hac materia etiam vide notata per Iohan. in coll. d. c. cum contingat extra de foro competen. multum bene in dicto cap. irrefragabili in principio. per eundem.

Exterior' habit' ⁊ īfra auctoritate' cōcilii ꝓcipimus' vt locorū ordinarii' qb' de subditorū excessibus spectat inquirere' in locis sue iurisditōni' subiectis per se vel alios'.

An inferiores episcopis possint corrigere

f ¶ Jurisditioni subiectis. Quia extra territoriū sibi nō est parendum. ff. de iurisdi. om. iudi. l. fi.

g ¶ Vel alios. Per hoc videtur ꝙ loquitur de epis qui ꝑ suos archidiaconos vel eorum officiales faciunt inquiri de excessibus subditorum. de offi. archidia. c. ad hec. de offi. vica. c. licet. li. vj. vel potest loqui de inferioribus qui etiam per eorum officiales possunt hanc inquisitionem facere cum sit actus delegabilis vbi ad inquirendum non eligitur persone industria. extra eo. ca. venerabili. et sic notatur in c. statuimus de officio deleg. per archidia. li. vj. §. inquisitio. Sed cōtra hoc opponitur de c. fi. extra de offi. delega. vbi legitur ꝙ inquisitio alicui commissa non potest subdelegari. Solutio. illud verum erat sm̄ illa iura quando mandabatur inquiri de ydoneitate persone promouende in quo casu videtur electa industria inquirere debentis. hodie tamen videtur hoc expeditum in capitu. vnico de officio

Inquisitiō pt delegari.

deleg. in cle. hic iũ nota q̄ ſi in cōmiſſiōe vel mādato poſita fuerit hec clauſula p ſe vel p aliū: tūc bene pt ſubdelegari. textus ē in. c. is cui. de offi. dele. li. vj. vñ cū hic dicatur p ſe vel p alios nō obſtat dictū. c. ſi. Sed adhuc opponitur. nam cognitio criminalis et inqſitio ſup crimen ↄcernit merū iperiū: ſꝫ cāe meri iperij nō ſūt delegabiles. ff. de offi. et9 cui mā. ē iuriſdi. l. j. in pn. Nec ea q̄ ſunt meri iperij pñt p libellū expediri. ff. de offi. pconſul. l. nec q̄cq̄. ꝛ huic ſententie videtur cōcordare vinc. ex. de frigi. et maleſi. c. ſi. Solutio. cāe meri imperij nō delegātur de iure ciuili regl'ariter vt in cōcord. ꝑalle. fallit tñ in caſu abſentie ipi9 iudicio cognituri vt legit et no. d. l. j. ꝛ ibi p Barth. vel dic q̄ de equitate canonica etiā ea q̄ meri iperij ſunt pñt cōmitti ſm quā oīa cōmitti pñt et preſertim ea q̄ ↄcernūt vltimū ſuppliciū ꝛ mēbri mutilatōꝫ. p quo vide qđ legitur et no. in. c. in archiepatu ex. de rapto. vbi de hoc p Innocē. ꝛ alios. ꝛ notat in ſūi p hoſtiē. de offi. ord. quod ad ſedē. vbi de hoc etiā habes gloſam Ber. in fi. pme gloſe. ꝛ hoc videtur ſonare textus in. d. c. licet. li. vj. vbi de hoc p arch. in ꝟ. cōmittatur. ꝛ vide quod dicā. j. ꝟ. inquirant.

Nō de mero iperio.

annuatim[b] inquirant[i] ſup[k] obſeruatione cōſtitutiōis p nos[l] edite[m] de habitu clericali. Et cōtra reos[n] i hac parte cōſtitutionem[o] ipaꝫ per penas[p] in eadem limitatas diligenti[q] cautela faciāt[r] obſeruari ꝛc.

b ❡ Annuatim. i. ſingulis annis. ſic habes in ſili. C. quando dies le. cedit. l. j.

Inquiſitō triplex.

i ❡ Inquirant. p modū inquiſitōis gñalis vt ſatis colligitur ex lra ſequēti. ibi ſup ꝟ. obſeruatōe ꝛc. Ubi nota ſm Io. an. in addi. qui ſic nōt in. c. qualiter. et qñ el. ij. ex. de accu. ſup ꝟ. ↄuenit. q̄ eſt inquiſitio gñaliſſima que fit mero iudicis officio in gñali vel ꝑuinciali cōcilio de qua fit mētio in. c. ſicut olim ex. de accu. Alia eſt generalis que fit de ſtatu eccl'. ciuitatis caſtri vel loci preſertim dū pclatus viſitat. extra de offi. ord. c. j. ꝛ. c. irrefragabili. et hoc etiā fit mero iudicis officio: et qñq3 aliquo impetrāte vt ibi notat. Alia eſt ſpecialis et ſingularis cui9 exēpla videre poteris i loco ſpal. ꝛ vt vult ſpecu. ti. de inqſitione. ꝯ. qñ aūt. ꝟ. vt autē compendioſā. Inquiſitōis ſiue ſit generaliſſima gñalis ſiue ſpecialis alias ſingularis due ſūt ſpēs vna videlꝫ ꝑparatoria: alia ſolēnis. ꝑparatoria regulariter fit in genere ꝛ ſine exactione iuramenti. de cenſ. romana. ꝯ. ſane. li. vj. Solēnis vero fit cū iuramēto: extra de accu. qualiter el. j. ꝛ. c. ſequen. qđ aūt hic dr̄ inquirāt ſup obſeruatione ꝛc. intelligit de inquiſitiōe que eſt preparatoria ad ſolēnem. nā ſi p hanc inquiſitionem iueniatur aliquē nō ſeruare dictam conſtitutionē bene poteſt ex hoc vlterius ꝓcedi ad eius punitionē p iquiſitōꝫ ſolēnem: vel aliter ꝓut de iure fuerit ꝓcedend. ❡ Et nota q̄ hec inquiſitio gñalis poteſt fieri tribus modis. Primo mō quo ad ꝑſonas ꝛ quo ad delicta. verbi gratia: inquirit ordinarius ſi ſit in loco ſue iuriſditionis aliqs clericus vel laicus qui ſit vicioſus aut male cōuerſationis. Secundo modo eſt generalis quo ad ꝑſonas: ſed quo ad delictuꝫ ſingularis. vt puta ſi inquiratur an aliquis ſit infra iuriſditionē ipius inqrētis q̄ cōmiſit tale certū crimē. ꝛ ſic ſtat lex. i. C. de preuari. et. l. iiij. ꝯ. j. ff. ad. l. iul. pecul'. Tertio modo poteſt eſſe gñalis quo ad delicta: ſed ſpecialis quo ad ꝑſonas vicꝫ qñ inquirit contra certam ꝑſonam crimine nō expreſſo ꝛ ſic intelligi pōt. c. fi. extra de pur. canonica. Puto eñ hanc inquiſitionem de qua dicit inquirant ꝛc. ſortiri naturā ſcđi modi iuxta quē hmōi inqſitio eſt generalis quo ad ꝑſonas clericoꝝ delinquentiū. ſed eſt ſpālis quo ad non obſeruationem cōſtitutionis de qua hic loquitur. Et fit hec inquiſitio ꝑncipaliter ad crimē vl' defectū inueniendū. Unde ſatis pōt fieri p aliū cui is qui poteſtatem habet corrigendi et puniendi: hanc poteſtatem inquirendi cōmiſerit: vt. in. c. ſicut olim. extra de accu. et. C. de accu. l. ea quidem. et ſic non obſtant iura alle. ſ. in glo. ſup. ꝟ. vel alios. nam ad inueniendū crimen poteſt fieri inquiſitio etiam p non habentem iuriſditionē. vt in dictis cōcor. ſed punitio fieri debet p ipꝫ qui preeſt hmōi iuriſditōi: et ſic intelligi pt qđ. j. ſequit cōtra eos ꝛc. Et ſimiſſis cōcor. nota. ff. ad. l. iul. de adul. l. ij. ꝯ. ſi publico. ꝟ. ꝑ declaranda per Barth.

k ❡ Super obſeruatione. et ſic materia ſup qua inquiritur ē ſpecialis: ſed quo ad perſonas eſt generalis. vt dixi. ſ. in glo. ꝑce.

l ❡ Per nos. ſ. per Iohannem ſtratford.

m ❡ Edite. ſm quotationeꝫ quam ego vidi Anno domini. M. CCC. xliij.

Reus a reatu dr̄.

n ❡ Contra reos. i. culpabiles. et ſic hic intelligitur reus a reatu. licet cōiter dicatur reus a re que petitur. extra de verbo. ſig. c. forus. ꝯ. reus. et huic cōcor. quod legitur ꝛ notatur de re iudi. c. cum eterni. ꝟ. reum. per Ioh. an. li. vj.

❡ Cōſtitutōes hmōi diligēter obſeruāde ꝛ fideliter publicāde ſūt. Idem.

Huius autē cōcilii cōſtitutiones[b] ꝛ ꝑuiſa re[c]media pcipimus in noſtra prouincia[d]

o ❡ Conſtitutionē ipaꝫ. Hec cōſtitutio habetur. ſ. hoc li. de vi. ꝛ ho. cle. c. exterior habit9.

p ❡ Penas in eadem limitatas. Bene dicit penas in plurali. nam primo infligitur pena ſuſpēſiōis ab officio monitione tamen premiſſa. Secundo per viā aggrauationis pena ſuſpēſionis a beneficio nulla monitione premiſſa. Tertio punitur in erogatione quinte partis beneficiorū facienda pauperibus parroch. beneficiorū ſuorum ante ipſoruꝫ abſolutionem. Quarto puniūtur pena priuationis ſi immiſcuerit ſe diuinis vel adminiſtrauerint in ſuis beneficijs ſicut ꝑus. Et hec vera de beneficiatis. Penas vero nō beneficiatoꝝ videre poteris in dic. c. exterior habitus. ꝯ. non beneficiati. ſ. de vi. et honeſt. clerico.

q ❡ Diligenti cautela. que nichil aliud eſt q̄ diſcretio per quam prouidetur euentibus cōtrarijs ſm Iohan. de athona qui ſic notat in cōſtitutione othonis. qñ tabellionū. ꝟ. cautela.

r ❡ Faciant obſeruari. id eſt compellant ad eius obſeruationē.

Unde dicitur cōcilium.

Huius autem concilij. Iſtud capitulum ſumptum eſt ex clauſula finali ſtatutoꝝ Io. ſtratford. ❡ Et nō q̄ cōcilium dr̄ a cō. ꝛ ciliū. cilere ei idē eſt q̄ ↄuenire. Dr̄ itaq3 ↄciliū quia in eo hoīes congregant et cōueniunt ſicut cilia oculorum claudendo cōueniūt. Uel dicit cōciliū a conſcio. ſcis. q2 i eo plures conſciuntur: et cōuocant ſm hug. qui hoc notat. xv. diſt. j. et ibi per arch. ſuper. ꝟ. conciliū. Uel dr̄ conciliū quaſi concidium. d. mutata in l. eo q̄ in vnū dirigit omnē mētis intuitum. xv. diſ. canones. ꝟ. ſynodus. et notat p wil. in pōe. cle. ꝟ. cōcilio. ꝛ i hoc loco et ſiſibus ſcribitur per c. Sed conſiliū ꝓut ſumitur p deliberatione ſiue reſponſione viri prudentis et conſulti. l. iij. diſt. obeuntibus. vbi de hoc per arch. ꝟ. conſilio. ſic debet ſcribi per ſ. nam in caſu hoc deſcendit a conſulo. lis.

b ❡ Conſtitutiones. que ſunt plures vt. ſ. ꝑ ſuis locis et edite ſunt ſub anno dñi M. CCC. xliij.

c ❡ Prouiſa remedia. Hec eñ conſiſtunt in execucione penarū in ipis cōſtitutōibus cōprehenſarū q̄ licet bene ꝛ ſctē ꝑuiſa ſint a paucis tamen executioni mandantur et poteſt eē ratio. quia

Prelati muti de iure ſuo male tuti
Licet cornuti: non audent cornibus vti.

Queſtio.

d ❡ Prouincia. Illi eñ qui non ſunt de ꝑuincia ſtatuentis: nō artantur vt extra eam obſeruent conſtitutiones p eum editas. ff. de iur. om. iu. l. vlti. hi. tamen qui ſūt de eius prouincia artātur p cōſtitutiones ipas vt plene nota. de ſen. excō. c. romana. ꝟ. ſententie. per arch. et eo. ꝟ. p. ꝛ cardi. li. vj. ❡ Sꝫ quid ſi exiñs de prouincia non obſeruet has cōſtitutiones vel eis cōtraueniat exiſtēs extra ꝑuinciā an incurrat penas in eis limitatas: et nū qd poſſit cōtra eū ꝓcedi ſm remedia in his cōſtitutōibus ꝑuiſa? Uidetur q̄ nō q2 ex territoriū ius dicētis impune nō paret. vt in. d. l. vlt. Et ad idem facit. c. vt aīaꝝ de conſtitutionibus. li. vj. in fi. vbi videtur te. ꝯ. in terminis. In hac queſtione diuerſi diuerſa ſentiunt quoꝝ opiniones recitantur in. d. l. vlti. vbi de hoc per Barth. et plene per Cynū in. l. cunctos populos. C. de ſumma trinitate et fi. catho. ❡ Sed quicquid ſcribatur ſm varietateꝫ opinionū dic q̄ ſubditus delinquēs extra territoriū ſtatuētis ex ipo ſtatuto non ligatur pena ſtatuti. ꝛ hanc ↄcluſionem videtur ſequi Io. in no. de conſtitutionib9. d. c. vt aīaꝝ ſup ꝟ. furtū. ꝛ cōcor. Petrus de āchora. i. c. poſtulaſti. de fo. ↄpe. ꝟ. vj. opponitur. Et hoc verū ſm eū niſi ſtatutū expſſe diſponeret de ſubdito alibi delinquente qđ bene poſſet. vt. l. fi. ff. de decre. ab ordi. faci. et huic dicto concor. Barth. C. de ſūma trinitate. l. i.

cantuarienſi futuris[e] temporibus inuiolabiliter obſeruari[f] mãdantes noſtris coepiſcopis et ſuffraganeis vniuerſis vt ipſas conſtitutiones per ſe vel ꝑ alios[g] vt ius[h] exigit publicẽt et faciant publicari[i] ac i publicam notionem[k] deduci ad vtilitatem[l] cõmunem laudem[m] et gloriam[n] nominis Jeſu[o] chriſti.

¶ De continentia.

¶ Si tñ delinquat huiuſmodi ſubditus cõtra ius cõe etiã ex territoriũ ſui iudicis / pro eo ꝙ ius cõe artat vbiq; ⁊ dꝫ ab oĩbꝰ obſeruari: vt in.c.i.ex͂ e.ti. bene põt puniri pena iuris cõis: ſed non pena ſtatuti ſm petrũ in loco preal. ¶ Sꝫ qd͂ erit in caſu cõuerſo ſi homo de aliena ꝓuincia cõtraueniat alicui harum cõſtitutionũ ex͂ſo intra ꝓuīciã ſtatuentis: an teneat ex tꝑis ſtatuti? Dic ſi ex͂neꝰ ignorauerit ſtatuta huiuſmodi: ⁊ ipiꝰ ignorantia nõ fuerit craſſa ⁊ ſupina tũc nõ ligat. textꝰ eſt.d.c. vt aiarũ. Et hoc verũ qñ hmõi transgreſſio nõ eſt delictũ niſi rõe ſtatuti ſic fieri ꝓhibẽtis nec reſpicit publicã vtilitatẽ. Si autẽ reſpiciat publicã vtilitatẽ bene ligat extraneos. vt.l.i.§.cura carnis.ff.d offi. prefecti vrbis.cũ cõcor. ſimila.ia.de ra.in.d.l.cunctos ꝑplos.vbi d hoc ꝑ Cyn. ¶ Sꝫ quero ergo ad ſi. ¶ Sicq; ſi hmõi transgreſſio alias eſt delictũ etiã ſi nõ eẽt tale ſtatutũ: tunc ligatur extraneus: et põt puniri in loco delicti. vt in auc. qua in ꝓuincia.C. vbi de crimi. agi oporteat: etiã pena ſtatuta ſm Cyn. ibidẽ. Et põt eſſe rõ. qꝛ vbi circa eãdẽ rẽ vel ꝑſonam plus delinquo q̃ putarẽ punitur delictũ ad limites delicti ⁊ nõ ad limites intẽtionis.ff.de furt.l.vulgaris.§.ſed ⁊ ſi quis.ff.de iniurijs.l.cũ qui nocentẽ.§.penl. ¶ Antoniꝰ tñ in.c.ij.ex͂ eo.ꝟ.ex his.dicit indiſtincte ſe putare ꝙ nõ dꝫ puniri pena ſtatuti: ſꝫ ſolũ pena iuris cõis.ꝓ quo facit: qꝛ pena noua addita ãtique nõ punit ignorans. ¶ Et qꝛ hoc delictũ cõmittitur circa diuerſas iuriſdictiões ⁊ auctoritates. ſ.ꝫ auctoritatẽ pape et alteriꝰ ſtatuẽtis preſidentis. vñ cũ i delictis circa diuerſas res aut ꝑſonas nõ extendit delictũ vltra ꝓpoſitũ ad diuerſam rẽ aut ꝑſonã ignoratam. vt.d.l.cũ qui.§. penulti.et di.l. vulgaris.§.ſed et ſi quis.ſanus videtur ꝙ extraneus ignorãs penã ſtatuti ea non ligat. ¶ Fatetur tñ ꝙ ſi tãto tꝑe traxerit morã in loco ꝙ veriſimiliter potuit informari de cõditiõibꝰ ſtatuti et in tꝑe foret ſupina ignorãtia hoc ignorare ꝙ tũc puniret pena ſtatuti ꝑſumitur nãq; ſcire mores eoꝝ inter quos eſt cõuerſatus. d elec.ſi poſtq̃.⁊.c.annotauit. Et idem ſi eſſet ꝓpinquus loco et aſſiduam ibi faceret ꝯuerſatõnem: vel ſi cõiter tale factũ ſit ꝑ loca alia ꝓpinqua dãnatũ: ſꝫ ea q̃ no. Jo.an.eo.ti.ſup.rub.ī.i addi.ad ſpecu. Et ad hoc faciũt notata per arch.xij.di.illa.ꝟ. venerit.⁊.C. de ſũma trini.l.i.ꝑ Barth.

An ex͂neꝰ teneat pena ſtatuti.

e ¶ Futuris tꝑibus. huic cõuenit qꝺ legi ⁊ notat in.c.ſi.ex͂ eo.ti. vbi de hoc.C. de legibus.l.leges. Cũ eñ cõſtitutio eſt noui iuris ꝓmulgatiua regulariter reſpicit tñ futura et nõ preterita. vt notat ꝑ Jo.an.in.c. deteſtãda.ꝟ. de cetero. de conceſ. preben.li.vj. Secꝰ tñ vbi eſt ãtiq iuris declaratoria vt ibi nota.ꝑ eũdẽ. ¶ Sꝫ ꝓ tanto ꝙ poſſet aliqs dubitare de diuerſis cõſtitutiõibꝰ bone memorie Jo.ſtratford. de quibꝰ hꝫ locũ hec clauſula / an ſint iuris noui ꝓmulgatiue / vel iuris antiqui declaratiue: et ea occaſione vel alia dubitari poſſꝫ an reſpicerẽt preterita vel preſentia ad omne dubiũ tollendũ ſtatuit ꝙ futura tñ reſpicerent / et ſic non reſpiciũt preterita nec p̃ntia cuiꝰ rei dubia videre poteris in locis cõuenientibus ꝑ cõſtitutiões eiuſdẽ ꝗ. iſto eo.li. ſub ſuo titulis collocatas.

Queſtio. f ¶ Obſeruari. Sed quid ſi eaꝝ obſeruãtia fuerit tã ꝑ ſubditos ꝑmiſſa q̃ꝫ ꝑ iudices ⁊ prelatos ſuperiores quo ad penas infligendas neglecta / put probabiliter de hmõi omiſſiõe et negligẽtia eſt timendũ. ¶ Dic ꝙ inquãtũ hmõi conſtitutiones ſũt preceptiõe ſiue ꝓhibitione ꝯtra faciẽs peccat mortaliter ſi hoc ſcienter fecerit. ꝓ qua ſnia facit.xix. di.nulli.vbi de hoc ꝑ hug.⁊ ad idẽ notãt plures cõcor. in.c. deteſtanda.ꝟ.dãnabit.de cõceſſ. preben.ꝑ arch.li.vj.⁊ hec vera puto poſtq̃ inter ſubditos hmõi cõſtitutiões fuerit debite publicate. Pro quo vide qꝺ dicã ꝗ.ꝟ. publicẽt: nec ad nõ obſeruantiã earũdem aliqua rõabilis cã vrget. ꝓ quo dic vt dixi.ꝗ.e.ti.c.j.ꝟ.ꝑcipimus.⁊.ꝟ. obſeruari. Et an tales excuſantur ꝑ nõ vſũ: vide eo.c.ſup.ꝟ.mandamus.

Symon langham.

¶ Quamquam et veteri conſtitutione duntaxat maritus ſi trium aut plurium animalium dominus manſerit: et vxor ſi per annũ familiam rexerit ad mortuarij ſolutionẽ obligabatur: tamen vterq; ſeu triũ ſeu pauciorum dominus manet iuxta locorum ordinarios ad mortuarij preſtationem cenſebitur.

g ¶ Uel ꝑ alios. ſic ergo induſtria ꝑſone non eſt electa. ꝓ quo vide qꝺ ſcripſi.ꝗ.eo.c. ꝑxi.eo.ꝟ.

h ¶ Ut ius exigit publicent. videlꝫ.ꝗ.vj.menſiũ ſpaciũ ad minꝰ poſt cõciliũ prouinciale finitũ.xviij. di. decernimꝰ. conuocatis ad hoc vt ibi dicitur vniuerſo clero et ꝑplo ſue dyoc. et dꝫ fieri hec publicatio in eoꝝ ſynodis. et in.c.ſicut olim extra de accu. Si tñ iſta tꝑe predictũ metropolitanꝰ cõſtitutiões per ipſꝫ editas mãdet publicari tũc hec publicatio fieri dꝫ ſm formã mãdati cui parẽdũ eſt. vt dixi.ꝗ.eo.c.i.ꝟ.obediẽtie.

i ¶ Faciant publicari. ꝑ ſuos.ſ.officiales / archidyaconos / et alios iudices eis inferiores et ſubditos.

k ¶ Publicã notionẽ.i. noticiã. nã cõſtitutio neminẽ rõnaliꝰ ligat ãteq̃ ad eũ ꝑuenerit.lxxxij.di. ꝓpoſuiſti.in ſi.vbi de hoc. de cõſti.c.ij.vbi ẽt de hoc. et hoc verũ puto de cõſti. ordinarioꝝ quoꝝ cõſtitutiões nõ ligãt ignorantes niſi ignorantia hmõi fuerit craſſa et ſupina. de cõſti.c. vt animaꝝ.li.vj. ¶ In cõſtitutiõibus vero ꝑncipis ſolet dici ꝙ ligãt elapſis duobus mẽſibus poſt eaꝝ publicationẽ: alias vero ignorantes nõ ligant vt no.ꝑ Berñ. de cõſti.d.c.ij.⁊ ꝑ Jo.an. in.d.li. vj.ꝟ. quo autẽ.xvi.d. ꝙ dicitꝰ ꝑ arch. lxxxij.di. ꝓpoſuiſti.verſꝰ ſinẽ ꝑ eũdẽ.et.c.4.de cõceſ.preben.ꝟ.debuiſſent ꝑ eũdẽ. nec obſtat ꝙ qñq; precipitur cõſtitutiões ꝑncipis ꝑ epõs publicari. de pe.et remiſ.c.cũ infirmitas.§.penul. de accu.ſicut olim.i.rñ. de ſymonia: qñ ſymoniaca.§.ſi.cũ ſilibus: qꝛ hoc fit ꝓpꝰ mulieres ⁊ ruſticos milites: et alios ſimplices q̃ pñt iuris ignorantiã allegare ff.de ꝓba.cũ de indebito.§.i.et tractat.i.q.iiij.§.vlt.ſm hoſt.qui ſic notat extra eo.ti.§.quãdo ꝯſtitutio.in ſũma ſtatim poſt ꝑncipiũ. ¶ Circa hãc materiã dico aliter viꝫ ꝙ ꝯſtitutio ſtati ꝙ eſt edita ligat ſcientes.vt.l.ſi.ff.de decre.ab ordi.faci. De ignorantibus vero diſtingue. nã ſi conſtitutiones ſint preiudiciũ afferentes: et ſint generales tũc ligant poſt duos menſes. vt predictuꝫ eſt: ⁊ hoc verũ niſi ꝓlixiꝰ vel receſſus tꝑe fuerit appoſitũ. ar. ad hoc de preben.cũ ſingula.li.vj.auc. vt in ꝑuatis do. ⁊c. circa ſi. coll.v. ¶ Leges vero ſiue conſtitutiones municipales aut circa certam ꝓuinciã vel dyoce. ordinate vt hic habẽt ligare poſt modicũ tꝑs arbitrio ſtatuentis ordinãdũ. ita ꝙ nõ poſſit dici in ſupina ignorantia. vt legitur in.d.c. vt aiaꝝ. de cõſti.li.vj. Si ꝟo cõſtitutiõ ſit afferẽs cõmodũ ſtatiꝫ ſuũ opatur effectũ. ar.C. de decur.l.penl.⁊ ſi.lib.x.⁊ no.ꝑ barth.i.l. oẽs ꝑpli.ꝟ.qnto quero.ff. de iuſti.et iure. ¶ Uel dic ꝙ cõſtitutio iuris antiqui declaratoria ſtatim ligat: et eiꝰ in genere ꝑſumitur ſcia vt dicit glo. Jo.an.in ꝓhemio cle.ꝟ. de cetero. Et idẽ in euuaglisbꝰ reductio ad corpus iuris. vt no. paulus in ꝓhemio cle.ꝟ. de cetero. Et hoc verũ qñ ꝑus fuerũt publicate. ¶ Si vero cõſtitutio ſit noui iuris editoria: et ꝯſtitutio ipſa ſit generalis: tũc ſi diſponat qñ ligabit ſtatur diſpoſitioni. de ꝑben.cũ ſingula.li.vj. Si non diſponit qñ ligabit tene qꝺ notat paulus in dic. gloſa.ꝟ. de cetero. Si autẽ cõſtitutio ſit ꝑticularis dic vt notat Jo. an.in ꝓhemio cle.d.ꝟ. de cetero. ¶ Si vero ſit ꝓuincialis tũc dic vt no.ꝑ hoſti. i ſũma eo.ti.§.qñ incipit cõſtitutio. Et ꝓ ampliatiõe materie: vide nõ. per Henricum extra eo.ti.c.ij.

Pꝛicipis
cõſtitutio
ligat igno
rantes: o
dinarij a
tẽ non.

l ¶ Utilitatẽ cõem. Tal' ei dꝫ eẽ lex ſiue ꝯſtõ.iiij.di.erit aũt eũ ibi notatꝰ.

m ¶ Laudem.i.exaltatõꝫ. laudare eñ idẽ eſt qꝺ extollere.vj.q.i.ſũt plurimi.ꝑ arch. in ꝑn.

n ¶ Uel gloriã.id eſt ſũmũ honorem.

o ¶ Jeſu xp̄i. Jeſus interpretatur ſaluator. xp̄s / idẽ eſt ꝙ vnctꝰ a quo dicimur xp̄iani. vt no.in.c. decet. de imuni.eccle.ꝟ. Jeſu xp̄i.ꝑ Jo.li.vj.⁊.c.ꝟ.ꝑ arch. Nõ autẽ q̃re a xp̄o dicimur xp̄iani: et nõ a ieſu ieſuani eſt vt nõt ibi arch. qꝛ rẽ ſignatã hoc noĩe xp̄s.ſ. vnctionẽ nobis cõicauit. nã vt ait aplꝰs. Oẽs nos de plenitudine eiꝰ accepimꝰ: ⁊ vnctio eiꝰ docet nos de oĩbꝰ.c. cũ veniſſent. extra de ſacra vnctiõe. ¶ Sꝫ rẽ ſignificatã hoc noĩe ieſus nõ cõicauit

Quare a
xp̄o dici
mur xp̄ia
ni.

nobis. interpretatur enim saluator cuius effectus videlʒ saluare ipsi soli ꝯuenit. ipse enim vt dicitur i euãgelio Saluũ faciet ppl'm suũ ⁊c̃. ac si diceret ipse solus ⁊ nõ ali⁹. ad hoc facit de conse. di. iiij. nemo. et c. aliud. cum similibus.

Statutũ[a] ⁊ infra[b] Quia vero huius occasione statuti[c] inter rectores[d] ecclesiarũ ⁊ parochianos suos lites quas extinguere cupim⁹ freq̃nti⁹ oriunt͛: illud[e] duxim⁹ synodali[f] interp̃tatiõe[g] declarãdum[h] Ut vicȝ si decedẽs[i] tria vel plura cuiuscũq; gñis[k] i bonis[l] suis habuerit aialia[m]

Diuisio

a Statutũ ⁊ infra. Ista cõstitutio vt estimo nõ fuit ꝓuincialis sꝫ potius synodalis: ⁊ facit tria. Primo fit declaratio siue interp̃tatio cõstitutiõis ꝑus edite. Scḋo ibi. hac aũt restringatur p̃sens declaratio ne noceat consuetudini prius obtẽte. Tertio ibi/ absolutionẽ/ statuit remediũ cõtra nõ obseruãtes hic ordinata ⁊ declarata.

b ¶ Et infra. hic decidit quõ robert⁹ vuinchelse cãtuariẽn. archiep̃s edidit statutũ de mortuarijs soluendis motus forsan ex hoc ꝙ laici quãq; per ignorãtiã. quãq; ꝑ negligentiã ⁊ iniustã detentionẽ decimarũ ⁊ oblationũ delinquũt. vñ q: nõ remittitur peccatũ nisi restitutiõe facta. ideo statuit ꝙ ꝓ cõpensatiõe sic subtractoꝝ scḋm melius aial defuncti ecclie dãnũ debuit applicari. sic (cõtinet͛ in integra.

c ¶ Statuti. s. editi per bone memo. robertũ vuinchelse cuius tenorem habes. s. e. li. de sepulturis. c. fi.

☞ d ¶ Rectores ecclesiarũ. idẽ puto etiã quo ad vicarios institũ de ordinatione vicarioꝝ cõpositione vel ꝯsuetudine canonice p̃scripta ius percipiendi mortuariũ ad ipsos ptineat. nã pro his que ptinẽt ad portionẽ suã possunt vicarij agere ⁊ cõueniri iure ꝓprio vt no. ꝑ Hosti. in c. Si ꝑpetuus. extra de fi. instru. ⁊ hoc verũ quã est lis inter rectorem ⁊ vicariũ: vt ibi ptꝫ. ⁊ sic intelligere videtur Jo. de atona in cõstitutione otonis. ad vicariam. glo. j. ℣. quero primo. vñ in hoc Jo. de atona videtur sequi opinionẽ illã que vult ꝙ vicarius nõ possidet iure ꝓprio sed alieno. quã opinionem etiã sequi videt͛ vuil. in cle. vnica de offi. vica. in magna glo. in ℣. vj. Et hec fuit opinio goff. posita in. c. j. extra de offi. vica. ⁊ c. postulasti. extra de rescrip. Paulus tñ intelligit opinionẽ predictã cũ suis alleg. verã esse in vicario tp̃ali nõ in ꝑpetuo. nã vicarius ꝑpetuus s'm eũ ꝓprio noĩe possidet. ff. si ag. vectig. pe. l. fi. et cũ paulo cõcor. stephan⁹ in. e. c. cũ quibus ⁊ ego assentio dũ tñ habeat portionẽ sibi ordinatam seu altas limitatam.

e ¶ Illud. scilicet statutum.

Synodus

f ¶ Synodali. videtur ꝙ hec interpretatio nõ debeat vltra dyocesim extendi cũ nõ sit facta in cõcilio ꝓuinciali sed synodali Synodus enim solet dici conciliũ factũ siue congregatũ ꝑ ep̃m in sua dyocesi. de accu. cum olim. Sed dic ꝙ synodus est dictio generalis significans tam cõciliũ generale qḋ conuocat papa. xvj. di. vj. synodus. q̃ȝ etiã conciliũ ꝓuinciale quod vocat archiep̃s. xviij. di. nõ oportet. vñ potes dicere synodali. i. ꝓuincialis ꝯcilij de hoc tñ ꝯcilio nõ cõstat ꝑ libros quos vidi/ nec puto hanc processisse de decreto ꝓuincialis cõcilij. q: in pluribus vt michi videtur est contra fundamenta legũ ⁊ iuriũ vt. j. patebit.

g ¶ Interpretatione. vide q̃ dicã. s. ℣. hac autem. ver. interp̃tatiõe.

h ¶ Declarandũ. hec ergo cõstitutio nõ est noue cõstitutionis introductiua/ sed potius antique declaratiua/ sup quo vide qḋ scripsi. s. ti. ꝑxi. c. vlti. ℣. futuris temporibus.

i ¶ Decedens. i. de hac luce ad mortẽ cedẽs ⁊ supple infirmitate detentus. vnde postea morit͛ infra parrochiam/ vel extra in alia parrochia vt. j. colligitur ex litera ibi ecclesie sue ⁊c̃.

Gen⁹ capitur tripl'r.

k ¶ Cuiuscũq; generis. siue sint de equis/ tauris/ bobus/ vaccis/ ouibus/ porcis/ vel alijs hmõi. Dic ergo ad effectũ ꝙ debeat mortuariũ sufficit ꝙ sint tria aialia vni⁹ ⁊ eiusdem generis puta tres equi vel tres vacce/ vel etiã ꝙ sint duo eiusdẽ generis vt duo equi et tertiũ alterius generis quia vna vacca. Et idem erit si illa tria aialia fuerint triũ diuersoꝝ generũ vicȝ vnus equus/ vnus bos et vna ouis. Unde qḋ hic dicit͛ cuiuscũq; generis/ idẽ est ac si dixissꝫ cuiuscũq; sp̃ei. nam si tres boues habuerit nõ est ibi dare triplex genus q: vnius generis sunt sed sunt triplicis sp̃ei. Genus enim in iure tripliciter sumit͛. Uno modo ꝓ his q̃ consistũt in numero pondere vel mensura/ q̃ in genere suo recipiũt functiõẽ. ff. si cer. pe. l. ij. in prin. vbi de hoc per accur. ℣. pondere. Alio modo accipitur genus ꝓ quãtitate picta si michi debeatur tertia/ quarta/ vel dimidia ꝑs alicui⁹ rei ꝓ indiuiso debetur michi genus. ff. si pars heredi. peta. l. j. §. j. ⁊ ibi no. ff. ad trebel. l. deducta. §. nũcius in fi. magne glo. Tertio modo dicitur genus qḋ apud dyalecticũ dicitur species. ⁊ sic stat. l. legato generaliter. ff. de leg. j. vbi de hoc. ⁊ no. per Barth. in. l. meuius. §. duobus. ff. de leg. ij.

Questio

Questio

☞

l ¶ In bonis suis. s. ipsius decedentis. et intelligo suũ dici illud quo ad ꝓpositũ nostrũ cuius vendicatiõem habere potuit si vixisset. vt. l. quintus le. ij. §. argento. ff. de auro ⁊ argen. le. vñ presupponit dñium ⁊ ꝓprietatem. Si ꝗ habuit vsumfructũ vel vsum aialiũ nõ habebit locũ in eis id qḋ hic dicitur. nec si ea pignorata habuerit. ff. de leg. iij. l. seruos aũt suos. Sed q̃d si possideat aial bona fide nũquid ꝯputabit͛ in bonis suis quo ad effectũ istũ. puto ꝙ sic: maxime si aial hmõi ita habuerit vt inter sua aialia cõnumeraret/ et aial suũ in opinione alioꝝ reputaretur. vt. d. l. seruos. ¶ Sed quid si habuerit aialia cõia cum alio nũquid in eis habebit locũ hec ꝯstitutio? Videt͛ ꝙ sic. nã appellatione seruorum suorum cõtinentur et cõmunes. vt in. l. si quis seruos. ff. de leg. iij. pro quo etiã facit illud qḋ ex pluribus legib⁹ fũdatur vicȝ qḋ cõe est meum est. ff. de ritu nup. l. illud. ff. de leg. j. l. serui electiõe. §. labeo. vbi de hoc sunt cõcor. ꝓ qua parte etiã facit fauor debitus ecclesie p̃sertim cõcernens salutẽ aie defũcti vt vicȝ possit aial qḋ erat defuncti cũ alio cõe totũ ⁊ integrũ vendicare noĩe mortuarij salui satisfaciendo et qui habet cõionem in dicto aiali pro parte sua ad instar fisci qui põt rem quã habet cõem cũ alio totã vendere ex prerogatiua sua: satisfaciẽdo tñ ei cũ quo habet ipsam rem cõem s'm estimationem sue partis. C. de vendi. re. fisca. l. forma. li. x. E cõtra videt͛. nã si mandet per aliquẽ alicui ꝓuideri de bñficio vacaturo ptinẽte ad collatiões suã si beneficiũ vacans ptineat ad collatiõem illius cui mandat et etiã alterius cõiter nõ artat eũ cui dirigit͛ hmõi mandatũ. text⁹ est in. c. cũ in illis. in fi. de p̃ben. li. vj. nã tale qḋ est michi et alij cõe ꝓprie nõ est meũ vt no. in. l. id quod nostrũ. ff. de re. iu. vbi de hoc per accurs. Preterea iniustũ esset ꝙ ecclesia locupletaretur cũ aliena iactura. l. nã natura. ff. de cõdi. inde. sed si ecclesia haberet noĩe mortuarij aial qḋ erat defuncto et alteri cõmune sic fieret alteri iactura in parte sua: maxime cũ aial hmõi sit indiuisibile ⁊ necessario oporteret integrũ aial remanere penes eorũ alterũ ⁊ sic penes ecclesiam q̃ iuxta istũ statutũ petere põt aial scḋo melius: vt. ⁊c̃. Et ad effectũ ꝙ res ꝓprie sua dicatur necesse est ꝙ pleno iure ipsius sit. vt in. l. seruos aũt suos. ff. de leg. iij. Et puto verũ ꝙ in hoc casu nõ debet reseruari aial qḋ erat defũcto et alteri cõe noĩe mortuarij iuxta effectũ cõstitutionis hui⁹. nec obstat fauor de quo predixi: q: talis fauor nõ debet extendi in preiudiciũ alterius. ff. ne quid in loco publico. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quis a principe. extra de offi. ordi. licꝫ. ⁊ ad hoc facit qḋ no. xvj. q. j. super glo. ad de. videt͛ ꝙ debeãt per archi. ⁊ vide hic si placet no. ꝑ Jo. in no. de ꝟb. sig. c. vlti. ℣. tuorũ. li. vj. ⁊ per Cardi. e. c. glosa prima.

Qḋ cõe est meũ nõ est

☞

Diffinitio animalis.

m ¶ Animalia. aial dicitur illud qḋ per se mouetur et vno spiritu cõtinetur. ff. de ꝟb. sig. l. mouentiũ. ff. de vsuc. l. rerũ mixtura. in prin. et proprie intelligitur de bruto quod sensu intellectus caret. ff. si quadru. pau. fe. di. l. j. Et horũ aialiũ quedã sunt maiora vt equi boues ⁊ hmõi. minora vero vt porcus/ capra/ veruex/ ⁊ cõsimilia ff. de abige. l. j. Cũ itaq; omne per se mouẽs aial dici possit vt supra ptꝫ. quero nũquid illud qḋ hic dicit͛ locum habeat de quibuscũq; aialibus siue domesticis siue feris. Videtur ꝙ sic. saltem de his quoꝝ dñium nostrũ esse poterit. Hoc igit͛ dico q: quedã sũt aialia fera extra nostrã custodiã vel vsum nostrũ existentia ⁊ nullius boni sunt. Quedã vero sunt per nos occupata ⁊ sic non solũ sunt sub nostro vsu. sed etiã ꝓprietate ⁊ dñio constituta vt patet Insti. de rerũ diui. §. fere igit͛. vbi innuit ꝙ sub aialium noĩe non solũ cõtinent͛ bestie: sed ⁊ volucres ⁊ pisces dũ dicit aialia que in celo/ terra/ ⁊ mari nascũtur. Videtur ergo ꝙ si defunctus habuerit tria vel plura aialia/ siue hmõi aialia consistant in natura bestiarũ quadrupedũ/ siue pecorũ/ aut volucrũ/ aut piscium ꝙ locum habebit qḋ hic dicit͛ dummodo hmõi aialia in bonis ipsius defũcti fuerint. ad quod facit textus precedens dũ dicit: cuiuscũq; generis aialia. loquit͛ enim generaliter/ vñ generaliter dꝫ intelligi ff. de aleato. l. j. §. penl'. extra de cõiu. lepro. c. ij. vbi de hoc ꝑ Ber. glo. antepenul. Loquẽdo s'm ꝓprietatem et vim termini aialia optimo' cui de iure' fuerit debitū reseruato' ecclesie' sue a qua sacr'a' recepit dū viueret sine dolo' fraude' seu ɔdictōe' qualibet ꝓ recōpensatiōe' subtractiōis'

Generalitas restringi dz.

puto q̄ predicta sunt vera: ita q̄ de iuris rigore tertiū animal existens in bonis defuncti et ad eius vsum seu cōmodū deputatū quodcūq̄ fuerit faceret secundū aial debere reseruari ꝓ mortuario. Hec tñ generalitas restringitur quāq̄ ex mente loquentis: q̄ de talibus nō cogitauit. ff. de transac. l. cū aquiliana. quāq̄ ex non verisimilitudie. de deci. c. ij. §. i. li. vj. de offi. vica. c. cū in generali. e. li. quādoq̄ restringit siue arctatur ad solita ꝛ ɔsueta fieri. ff. de dā. infec. l. si finita. in prin. Itē arctatur ad id qḋ est verisimili'. ff. de cōdi. et demō. l. que cōditio. §. quibus. et l. cum vir vxori. Item ad eiusdem modū intelligendi. ff. de serui. l. si cui. Item arctatur ex cōsuetudine loquētis. ff. de vsufruc. l. sempronius. De his restrictionibus ꝛ aliis no. in c. in generali. de reg. iu. li. vj. per Cardi. Ex quib' satis videtur dicendū q̄ hec generalitas aialia restringi debet ad id quod consuetū est fieri. vnde dz intelligi de aialibus quadrupedibus q̄ sunt ad vescendum apta: vt porci et oues ꝛ consimilia. aut de his que sunt vsibus hoim cōmoda: vt equi/ boues/ asini ꝛ hmōi que als fm ysido. li. xij. ethymologiarū. c. i. pecora appellant. Sic enī obseruat ɔsuetudo q̄ est optima legū iterpres. ff. de legi. l. si de iterptatiōe.

n ❡ Optimo. scilicet animali.

o ❡ Cui de iure. si intelligas scripto: tunc ei debetur cui forsan ꝑ ipm testatorem dispositū fuerit in specie. Si autē in specie de eo nō disposuerit: sed in genere forsan tūc cadit sub administratiōe eorū quos sibi executores deputauerit ex vi clausule de residuo bonorū vel alterius clausule generalis. Sin autem nullos fecerit executores sed forsan intestatus decesserit tūc cadit sub administratione eorū quibus ordinarius id duxerit cōmittendū fm ea q̄ leguntur. ꝗ. e. li. de testa. c. ita quorūdam. Potest etiā ista littera intelligi de iure cōsuetudinario: ꝛ sic sequēda est cōsuetudo q̄ pro iure habet. ff. de legi. l. de quibus. C. que sit longa ɔsuetudo. l. ii. poteris ponere exemplū in heriettis soluēdis in quib' quāq̄ alii preferātur ecclesie et in casibus similibus.

p ❡ Reseruato. supple per ipm moriturū sic q̄ inde non disponat in preiudiciū illius cui de iure vel cōsuetudine debebit in euentū mortis superuenientis. ꝛ hoc innuūt illa verba que sequūtur sine dolo fraude ꝛc̄. Et hanc reseruationē sic fieri debere puto si ipse decedens sit mentis cōpos ꝛ intelligens: alioquin si sit alienatus a mente vel als distractus debet hec reseruatio fieri ꝑ administratores bonorū suorum.

q ❡ Ecclesie sue. hoc statim determinat et eo qḋ sequit a qua ꝛc̄. Et sic vigore huius cōstitutionis nō debetur mortuariū illi ecclesie cuius nō fuit parrochianus licet infra eius parrochiā decesserit. ex cōsuetudine tñ de qua loquit in fi. bene posset illi ecclesie vbi morit deberi mortuariū: licet ibi nō fuerit ꝑrochian' vt videlz ecclesia illa de rebus quas ibi habuerit primā forsan vel scdam meliores habeat noie mortuarij. Et q̄ ꝑferatur ecclesie vbi fuit parrochianus in optione illius rei. Et nichilomin' ecclesia vbi fuit parrochianus posset etiā de aliis rebus habere mortuariū prout se habuerit cōsuetudo in hac parte. Est tñ verū a pte iuris q̄ cū talia nō debeant nisi rōe iuris ꝑrochialis ex eo vicz q̄ decedens fuit ꝑrochian' ꝛ vt ꝑrochian' ecclie vbi habuit domiciliū et in qua solebat audire diuina ꝛ recipere ecclie sacramenta. ꝓut legit et nōtur in c. ij. de sepult. §. cū ab eo. li. vj. licet ex causa aliqua limitata per quā nō transferatur domiciliū: talis se transferat ad locū aliū ꝛ ibi moriat nō tñ debetur ecclesie infra cuius parrochiā moritur aliqḋ mortuariū: saltem in preiudiciū ecclesie parrochialis ipsius defuncti vbi habuit domiciliū. facit optime ad hoc. c. is qui. de sepul. li. vj. vbi de hoc per doc. ❡ Sz quid si erat domiciliatus in diuersis parrochiis: et in vtraq̄ viuens cōsueuit percipere sacramenta nūquid vtraq̄ ecclesia habebit mortuariū/ vel carū altera ꝑsertim cū hec cōstitutio nō statuat nisi de vno aiali vicz de scdo meliori. Omissis argumentis dico q̄ estimatio huius aialis debet diuidi inter ipsas ecclesias dum tñ in ipsarum parrochia sua domicilia equaliter collocauerit. textus est in simili extra de sepult. c. ij. li. vj. cui cōcor. in sili l. ticie textores. ff. de leg. j. et notabiliter. c. relatū. in fi. extra de testa. Secus tñ esset si in vno loco instructus esset. nam a maiori facienda est denoiatio. ar. ad hoc. ff. de sta. ho. l. queril. fm Cardi. i dicto. c. ij. Et idem qḋ dictū est de duabus ecclesiis pōt intelligi

Questio.

de pluribus fm Jo. in no. §. duo. dictō. c. ij. li. vj.

r ❡ Sacramenta recepit. Hec cōstitutio tñ cōsiderat receptionē sacramentorū: non aūt auditionem diuinorū. vnde si in vna ecclesia vel capella audiret diuina in alia perciperet sacramenta illa preferri debet in qua percepit sacramenta vt hic patet. ꝛ hec puto esse vera nisi cōsuetudo patrie aliud exegeris.

s ❡ Sine dolo. i. calliditate/ fallacia/ vel machinatiōe ad circūueniendū vel decipiendū ecclīam in ea parte adhibēda. sic enī sumitur dolus. ff. de dolo. l. i. Et dolus hmōi probari pōt ex perspicuis cōiecturis vt legitur in. c. ij. de renū. li. vj. Est nāq̄ viciū animi qḋ ex qualitate facti cognoscitur. ff. de excep. doli. l. i. in fi. C. de rescin. ven. l. dolus. et hmōi dolus quāq̄ presumitur: vicz qñ facti qualitas ad persone de cuius dolo agitur circūstantias relata ex iuris interpretatione dolum cōtinet. verbi gratia. Aliquis infirmitate preuentus et languens in extremis habēs tria animalia/ vel plura nulla necessitate ductus alienat oia aialia sua/ hic ꝑsumit dolus. nā soluere mortuariū stante constitutione ista est debitū cuius quidem debiti solutio est necessitatis. ff. de minoribus. l. q̄ si minor. §. restitutio. ergo alienando rem illā cuius venditio non pōt se cōpati cū eo quod sibi de necessitate incūbit. s. soluere siue reddere mortuariū facit dolū presumi. ff. de his q̄ in frau. cre. l. omnes. §. luci' ꝛ dicto. c. ij. de renū. preall'. Sic quoq̄ ꝛ dolus quāq̄ probat. quāq̄ estimatur. quāq̄ cōiecturatur. quāq̄ iudicatur vel demonstratur. pone exempla per ea que no. in. c. scienti. de re iu. ꝑ Card. li. vj.

Dolus.

t ❡ Fraude. hanc qui allegat ipsam ꝓbare debet sicut et qui dolum allegat. ff. de ꝓba. l. quotiens. §. qui dolū. et q̄diu cōsistit in aio absq̄ euidentia exteriori pōt purgari proprio iuramento. ex de excōica. pastoralis. fm Jo. de athona qui sic notat in cōstitutiōe Otonis. alicubi audiuimus. §. callidū in prin. Si vero progrediatur ad executionem actus qui cōsequenter sequitur ex dolo tunc ꝓbatur ex perspicuis indiciis et verisimilibus cōiecturis. C. de dolo. l. dolo. Hui' aūt ꝓbatio siue inuestigatio multiplex est vt ptz in loco preallē. per Jo. de athona. ad cuius declarationem etiā faciūt no. et alleg. in glosa ꝑcedenti. Et fm Papinia. fraus cōsiderari debet nō solū ex euentu sed ex cōsilio. ff. de reg. iu. l. fraudis. Ex quo videt q̄ fraus nō est sine dolo. ꝛ sic ibi sentit glo. Differunt tñ dolus et fraus super quo glo. in. l. iuris gentiū. §. dolo. ff. de pac. ponit tres opiniones fm quarū primā dolus est genus. fraus est spēs ꝛ sic inest dolo et fraus sicut species inest generi. Scdm alias duas dolus est species. fraus est gen' et sic etiam inest dolo fraus sicut genus speciei. Sed primā opiniones approbat ibi Barth. quo ad solutionem cōtrarii de quo ibi loquitur glosa qui etiā concludit q̄ dolus et fraus idem important in effectu.

Dolus et fraus dif

v ❡ Contradictione. primus enī remouet quācūq̄ euasionem occultā que possz fieri ex cordis imaginatiōe dum dicit sine dolo ꝛ fraude. Iam remouet euasionem apertam et inobedientiam siue rebellionem manifestā dū dicit sine contradictione qualibet et simile habes de concess. preb. constitutus. ❡ Sed quero quo iure tenent subditi suffraganeorū obedire huic ordinationi maxime cū constitutio liget tñ subditos constituentis. C. de sum. tri. ꝛ fi. catho. l. i. in prin. cū similibus. dici pōt q̄ auctoritate prouincialis concilii in quo si hec constitutio per archiepm fuerit edita ligat omnes de ꝓuincia. xviij. di. c. viii. de accu. sicut olim de preb. grauem. & sen. excō. a nobis. le. i. ꝛ ibi no. per Inno. ꝛ de loca. c. i. per Hosti. pro quo bene facit. viij. di. que contra. vbi de hoc per arch. pro quo vide qḋ no. de sen. excō. c. romana. §. sententie. per Cardi. ꝛ Archi. li. vj. Sed verisimile est hanc constitutionem non fuisse editam in constitutione prouinciali vt dixi. s. §. synodali. ad finem.

Questio

x ❡ Pro recompensatione. hic sume illud quod sequitur videlz scdm melius animal post obitū reseruetur.

y ❡ Subtractionis. supple ignoranter facte. nā si scienter ꝛ voluntarie subtraxeris decimas personales seu oblationes debitas ecclesie/ ꝛ decime ille vel oblationes extenderit se ad magnā q̄titatem videlz vltra estimationem aialis scdo melioris: non esset iusta recōpensatio vt forsan pro decimis vel oblationibus excedentib' se ad valorem. xx. s. solueres vnū aial. v. s. Et iste intelle

Queſtio

eius ſatis colligitur ex integra. ¶ Sed q̄d ſi nullus decimas vel oblationes hm̄oi ſubtraxerit an tenetur reſeruare aial ſcḋm melius de quo hic dicitur. Puto ꝙ in hoc reſpiciendũ eſt ad cõſuetudinem diutius viſitatam: vt pat3. ſ. e. c. §. hac autem.

decimarum perſonalium necnon et oblationum[a] ſecũdum[b] melius animal reſeruetur[c] poſt obitum[d] pro ſalute[e] anime ſue eccleſie[f] ſue huiuſmodi liberandũ. q[g] ſi duo tãtũ in bonis decedẽtis extiterint aialia de

Decime perſonales.

¶ Decimarũ perſonaliũ ꝗ debentur ex negotiatione/ artificio/ ſcientia/ militia/ et hm̄oi que potius reſpiciũt perſonã ꝙ̃ rem ipſam. et tales ſolui debent eccleſie vbi quis audit diuina et eccleſiaſtica percipit ſacramẽta. vt in. c. ad apoſtolice. et̃ de deci. et. xvi. q. i. queſti. Iudei tñ has decimas pſonales ſoluere nõ tenent: qꝛ eorũ perſone nõ ſunt de corpore eccleſie prout no. in. c. de terris. extra de deci. glo. i. per Ber. nec debet eccleſia hm̄oi decimas ab eis recipere ne videatur ipſorũ pſonas approbare iuxta no. p Io. xvi. q. i. c. decime. ſuper. v. negocio. Tu dic ꝙ ſi iudei inhabitent loca vbi xp̄iani ſolebant habitare ⁊ faciebant oblationes ⁊ ſoluebant decimas perſonales: ipſi iudei facient oblationes ⁊ ſimili modo ſoluent decimas perſonales: ne eccleſiis que ab inhabitantibus loca huiuſmodi ſolebant recipere oblatões ⁊ decimas perſonales fiat preiudiciũ per ipſos iudeos. et ſic no. doc. de vſuris. c. quãto. Et circa hoc vide quod dicam. ĩ. de deci. c. ſancta eccleſia. v. negociationũ.

Oblatio multiplex.

a ¶ Oblationũ. quarũ appellatione generaliter intelligendo cõtinentur oĩa ꝗ quocũq3 titulo ad eccleſiam puenĩũt. in. c. cũ inter extra de v̄b. ſig. ſiue ſint mobilia ſiue immobilia. Eſt tñ differentia inter oblationes ꝗ fiunt altari: ⁊ alias oblationes vt ibi no. Inno. ſpecialiter vero loquendo dr̄ oblatio id qḋ in miſſa offert ſacerdoti ꝗ in precipuis feſtiuitatibus debita ⁊ neceſſaria eſt. vt in. c. vt dñicis. extra de parrochi. ſm̄ Hoſtieñ. qui ſic notat in. c. cauſa. extra de verb. ſig. ⁊ ſumit hic. ¶ Pro cui⁹ materie declaratione ſcire debes ꝙ eſt oblatio ꝗ fit eccleſie: ſiue de bonis mobilibus ſiue immobilibus per modũ donationis inter viuos. Alia eſt oblatio ꝗ fit ad inſtar donationis ex cauſa mortis. ⁊ tales donationes ab initio ſunt gratuite nec poſſunt aliqui compelli ad eas faciendas. In aliis vero ſm̄ Hug. quis põt cogi p excõicatiões vt in. c. omnis xp̄ianus. de ꝯſe. di. i. Alii tñ intelligũt illud. c. de oblatione interiori/ vel bonorum operum inter quos eſt ray. Hoſtieñ. dicit ꝙ in precipuis feſtiuitatibus tenetur quis offerre: et cogi põt maxime cũ ſit quaſi gñalis cõſuetudo vbiq3 terrarũ. ⁊ ſic intelligit hoſti. illud. c. c. oĩs xp̄ianus ⁊ intelligit feſtiuitates pcipuas dies dñicos ⁊ alios dies feſtiuos ꝑut ſic no. p eũdẽ de proch. §. in qb⁹. in ſumma ſua. Ego aũt puto ꝯſuetudinẽ ſup hoc fore attendendã cui ſatis ꝯuenit qḋ legit in. c. ad aplicã et̃ de ſymo. et ibi no. per Inno. ⁊ de parroch. ſuper rub. p eũdẽ. ſed meli⁹ ibidẽ per Io. in no. et concor. no. p archi. in dicto. c. oĩs xp̄ianus. et de decimis. c. ꝗuis. per Io. in no.

b ¶ Secũdum melius aial. hic vide qḋ ſcripſi. ſ. v. aialia.

c ¶ Reſeruetur. ſupple per ipſm̄ decedentem. vel alias vt dixi. ſ. v. reſeruatis.

Queſtio

d ¶ Poſt obitũ. Quid ergo ſi paterfamilias adhuc viuens infirmitate tñ de qua moritur detentus ꝑpter neceſſitatem ⁊ ad releuamen paupertatis ſue vel indigentie vendat aliqua aialia ſua ſic ꝙ poſt obitũ ſuũ nulla remanẽt de quibus ſolui põt mortuariũ. quid erit eccleſie faciendũ. Dicendũ puto ꝙ ſi dolo vel fraude ceſſantibus fiat talis alienatio tũc eccl̃ia nichil habebit preſertim cũ liceat vnicuiq3 de re ꝓpria pro libito ad ſuã vtilitatem diſponere. l. in re mãdata. C. man. et ad hoc optime facit. §. ſi qs in. l. non ſolũ. ff. de al. iudi. mu. cã. nec debet eccleſia eſſe ſollicita in vita alicuius ſui ꝓchiani de bonis ſuis. ar. ad hoc. ff. de acqui. here. l. qui ſuperſtitis. Si autem dolo vel fraude facta ſit huiuſmodi alienatio tunc puto alienatiõem hm̄oi iniuſtum tendit in preiudiciũ eccleſie fore reuocandã. maxime vbi emptor erat ꝑticeps fraudis: et hoc per officiũ iudicis/ vel cõdictione ex hac cõſtitutione ad inſtar alienationis facte in fraudem patroni. ar. ff. ſi quis in frau. pa. l. i. et. ii. et. ff. ꝗ in frau. cre. per totũ. Si autem emptor ſit bone fidei tũc dicerem ꝙ illud ſcḋm melius aial reſtituetur eccleſie: et de aliis bonis defuncti reddet emptori preciũ

ſi tñ ipſm̄ aial habuerit ex titulo lucratiuo. tũc cũ ſibi damnũ nõ inferatur bene poſſit hm̄oi alienatio reuocari totaliter. ar. §. ſimili modo. in. l. qui aũt. ff. que in frau. cre. Si vero fcã ſit alienatio oim̄ bonorũ tunc eo ipſo preſumitur fraus ⁊ habes locũ cõſtitutio bone memorie Io. ſtratford quã habes. ſ. de donatio. c. cordis dolore. ibi videas.

mãſuetudine[h] eccleſie exactio[i] quelibet noĩe mortuarii[k] remittatur: quia ſi mulier[l] viro ſuperſtite obierit ad ſolutionẽ mortuarii minime[m] cohereceatur. Sed ſi poſt obitum mariti in domo[n] cum[o] familie regimine

e ¶ Pro ſalute aĩe ſue. ꝗ cõſiſtit in peccati remiſſione ⁊ ꝙ nõ remittitur niſi ſubtractũ reſtituat. et̃ de vſur. cum tu.

f ¶ Eccleſie ſue hm̄oi. ſ. a qua ſacramenta recepit.

g ¶ Q: ſi duo. ſecũda po

h ¶ De manſuetudine eccleſie. mãſuetus ſm̄ Papiam eſt ꝗ nullã iniuriã irrogat. ⁊ no. xvi. q. i. nos aũt. v. manſuetos. per Archi. ⁊. xii. q. ii. fraternitas. v. manſuetudine. Hec itaq3 virtus in perſonis eccleſiaſticis cõmendabilis ẽ ſic tñ ꝙ manſuetudo ornet rigorem ⁊ rigor regat manſuetudinẽ ſic ꝙ alterũ cõmendetur ab altero ne rigor ſit rigidus nec manſuetudo diſſoluta. xlv. di. ſunt nãq3. eſſ3 eni valde rigoroſum vbi tñ duo ſunt aialia: et vnũ debet forſan dño teneñ. vel alteri de iure vel cõſuetudine ꝙ eccleſia reciperet ſcḋm melius aial nullo relicto vxori vel liberis defũcti: pſertim vbi ſũt inopes ⁊ egẽtes.

Manſuet⁹.

i ¶ Exactio quelibet. Si ergo abſq3 exactione gratis offeratur videtur ꝙ illud oblatũ eccleſia recipere nõ ꝓhibetur vt ſic ſumatur exactio pro cõuentione iudiciaria qua inuitus quis ſoluere cõpellitur. ff. de leg. iii. l. fideicõmiſſa. §. ſi rem. In iſto tñ caſu videtur contrariũ. ſ. ꝙ etiã a volente nõ recipiatur. Pro quo facit textus hic dũ dicit exactio quelib3 remittatur. Improprie enim dicitur exactio ꝑut ſonat in petitionẽ remitti. Sed ꝑut ſonat in ſolutiõem ꝓprie dr̄ remitti. Dicere ergo quelib3 exactio remittatur perinde eſt ac ſi diceret ꝙ ſolutio remittat. ⁊ ꝯcor. in ſimili vic3 ꝙ etiã a volente nõ recipiatur. C. de ſalga. hoſpi. non preb. l. iſta. li. xii. Et faciũt nõ. per Archi. de reſcrip. c. ſtatutum. v. exigat. li. vi. Sed qḋ prius dixi puto verius. nã exactio remitti dr̄ qñ ius ad mortuariũ hm̄oi cõpetens relaxatur ſeu alis remittitur. faciunt ad hoc no. per Io. viii. q. iii. c. talia. Et ſic ly in hoc etiã caſu ſcḋm melius aial ſit in obligatione et debeatur eccleſie: non tñ erit in petitione vt ſ3 exigatur in effectu.

k ¶ Mortuarii. ſic dicti eo ꝙ relinquitur eccleſie ꝓ aĩa defuncti vt nota. de offi. ordi. conquerente. v. mortuariorũ. p. B. ⁊ quia cũ mortuo tp̄e ſepulture cõſueuit ad eccleſiam deferri cui cõuentũt no. per Io. an. de ſepult. c. i. v. eis quibus. in cle.

Mulier

l ¶ Mulier. i. vxor. qñq3 tñ ponitur pro impubere. qñq3 pro virgine. qñq3 pro corrupta ꝗ dic vt no. xxxii. q. ii. mulier. per Io.

m ¶ Minime cohereceatur. huius rõnem de iure non bene video preſertim cũ cauſa mouens cõdentem ꝗ eſt ſubtractio decimarũ perſonaliũ ⁊ oblationũ vt. ſ. pt3 in parte deciſa: eque põt concernere perſonã mulieris ſicut et viri. S3 forſan cõdens attendebat modũ ſoluendi heriectas vbi a viro moriente tanq̃ principali et capite domus a dominis tẽporalibus et aliis capitalibus exiguntur et non ab vxore moriente viuente viro. ſed non eſt par ratio vt patet ex predictis.

n ¶ In domo. intellige non tñ ſm̄ ꝓprietatem ſed vt in domicilio. vnde ſiue in ꝓpria domo ſiue in cõducta vel gratis inhabitet locum habebit quod hic dicitur. ar. l. lex cornelia. §. domũ. ff. de iniuriis: ſic tñ ꝙ familiã teneat ⁊ hoc eſt quod ſequitur.

Verbũ familie varie ſumitur.

o ¶ Cũ familie regimine. Et nota ꝙ familie appellatione contineri poſſunt oẽs ꝗ in ſeruitio alicuius ſunt ſiue liberi ſiue ſerui. ff. de edil. edic. l. ediles. §. familie. et. ff. de vi et vi ar. l. i. §. familie. et de publica. et vect. l. i. §. familia. ⁊ hoc modo itellige qḋ hic dr̄. Quõ autem familie vocabulũ varie ſumitur habes. ff. de v̄b. ſig. l. ꝓnũciatio. per totũ. et de triplici genere familie no. Archid. de priuile. c. licet. v. familiaribus. li. vi. ¶ Sed quid ſi mulier poſt mortem mariti ſolos habeat filios vel ſolas filias/ vel filios et filias/ vel forſan nepotes et neptes ſimul in domo/ et non alios famulos neq3 liberos neq3 ſeruos: an tales cõtinentur appellatione familie? In caſu iſto videtur ꝙ non. qꝛ feminarũ liberi in eius familia nõ ſunt ſicut legitur. ff. de v̄bo. ſig. l. familie: puto tñ ꝙ ſic illa ꝯſideratione: quia familia cenſetur collectio perſonaꝝ

Queſtio

sub regimine alicuius existentiū. vt dicta l. pnūciatio. §. familie appellatio. in prin. nec ob. l. alleg. in ɔtrariū. qꝛ ibi ponit̄ familia pro ptāte vt ibi no. in glo. Unde licet femina nō habeat liberos in ptāte post mortem mariti eos tn̄ bene pōt habere sub regimine vt sic dicātur de eius familia vt ꝓdixi: sed aliter dici pōt q̄ hec littera non dicit familie sue: sed familie simpliciter ⁊ sic pōt intelligi de his oībus qui sub vnius potestate fuerunt qui recte eiusdē familie sue vna familia appellant. vt dicta l. pronūciatio. §. cōi iure vt potius respiciat naturā q̄ ius. ❡ Sꝫ quid si vnū vel duos seruientes habeat ⁊ non plures an dicetur habere familiā. Videt q̄ sic. ff. de vi ⁊ vi ar. l. i. §. familie. vbi familia dr̄ fecisse qꝺ per vnū factū est. econtra tn̄ facit qꝺ legit̄ i. l. detestatio. ff. de vb. sig. §. vnicus. vbi dr̄ q̄ nec vnicus nec duo famuli faciunt familiā. Circa hoc estimo verū q̄ etiā duo nō faciūt familiā: imo tres ad minus: vt l. neracius. e. ti. vbi de hoc. sed per vnū bene retinet ius familie. ar. l. sicut. §. fi. ff. qꝺ cuiusqꝫ vniuersitatis noīe ⁊ no. d. l. per accursiū. Si tn̄ hec mulier secū habeat duos sibi ministrantes ipsa existēte tertia dico illos tres cōstituere familiā. nā ⁊ dn̄s siue caput domus numerat̄ et cōtinet̄ in familia. vt. d. l. pnūciatio. §. pater aūt famil. et l. familie. in prin. Et no. de cōcess. preb. c. post electionē. glo. iii. nec obstat. l. i. §. familie. ff. de vi et vi ar. qꝛ speciale est in illo interdicto in odiū violētie vt ptꝫ in dicta l. detestatio. per accurs.

Questio.

vidua p annū supuixerit iuxta formā supius scriptā ad mortuariū obliget̄. Hac aūt interptatiōe cōsuetudini laudabili sup mortuariis in nr̄a ꝓuincia aliter obseruate nolumus ꝑiudiciū generari. qn̄ si decedēs numerū hmōi aīalium habuerit seu nō habuerit vir vel vxor prius aut posterius decesserit sup pstatiōe mortuariorū ɔsuetudo ecclīastica obseruet̄. Ad solutionē aūt debiti de iure vel ɔsuetudine mortuarii renuētes volum⁹ p locorū ordinarios censura ecclesiastica coartari.

Edmundus.

❡ Rector ecclie decimas nōdū pceptas añ annūciatiōē diue virginis nō vēdet.

Nullus rector decias ecclie sue nondū p

Vidua.

p ❡ Vidua. i. nō maritata. ⁊ dr̄ vidua quasi a viro idua. i. separata. ab iduo qꝺ idē est qꝺ separo vel diuido vt no. Jo. de athona. in cōstitutiōe Octobo. ecclesiarū. §. viduarū. Et ꝓprie dr̄ vidua q̄ desiit esse nupta. qnqꝫ tn̄ dr̄ vidua etiā q̄ nūqꝫ fuit nupta. vt. C. de idic. vidu. toll. p totū. ⁊ est text. in l. malū. §. vidua. ff. de vb. sig. de hoc etiā no. C. qn̄ impera. inter pu. et vi. l. vnica. §. nō q̄ro. p Chy.

Propō p plura sigt.

q ❡ Per annū: hec ꝓpositio per significat cōtinuationē tēpis vt vicꝫ totius annus cōtinuet in viduitate. ⁊ huic ɔcor. nō. p Archi. in. c. cōtumacia. de heret. li. vi. §. p annū. vbi de hoc sunt concor. Significat nāqꝫ ꝓfectionē siue cōpletionē. vt. l. vrbana. §. procurare. ff. de verbo. sig. ⁊ no. in cle. causam. de elec. §. perlecto. per Jo. Qnqꝫ p denōt cām. xlvi. di. h̄ ꝓpriū. ibi p. i. ꝓpter. ⁊ l. di. vt cōstitueret. c. §. p archi. Qnqꝫ signat tēpis ɔcomitātiā. xxxv. di. sexto die. §. p qꝺ. p Archi. Ex hac littera ptꝫ q̄ si mulier manens vidua infra annū decesserit q̄ nō debet mortuariū. cuius rōem nō video nisi dicat̄ qꝛ p tantū tēpus retinet domiciliū viri ꝑmortui. ar. l. filii. §. vidua. ff. ad munici. et. C. de bo. mat. l. fi. vbi de h̄ p Chy. C. de priuile. sco. l. i. li. x. Sed p rōem illorū iuriū nō solū hoc retineret p annū sꝫ etiā q̄diu vidua ꝑmaneret. que ꝗ sit ratio dicat appollo.

r ❡ Superuixerit. supple et in eadē viduitate decesserit. nā si nupta fuerit alteri: tūc si decederet viuente scḋo marito nō esset cōpellenda ad mortuariū soluendū vt ptꝫ hic in textu.

s ❡ Formam superius scriptam. videlicet de reseruando secūdū melius animal vbi sunt tria animalia.

t ❡ Hac autem. secūda pars in qua precedentia restringūtur ne noceant consuetudini laudabili aliter obseruate.

v ❡ Interptatōe. vicꝫ sup dicto statuto Rober. winchelse. Hec nāqꝫ cōstitutio quā ascripsi Symoni langhā lꝫ in q̄busdā libris et male ascribatur Stephano langton q̄ longo tpe precessit Robertū winchelse interptando declarat dictā cōstitutionem Roberti q̄ est. s. de sepult. c. fi. Et hoc bene licet successori qui cōsiderata iurisditōne ⁊ dignitate reputat̄ eadē ꝑsona cū condente. ar. l. ꝓponebat. ff. de iudi. hoc nāqꝫ nō facit vt ꝑuatus sed vt archiepūs. cui dicto cōcor. qꝺ no. p Barth. ff. de appella. l. ab executore. §. quero virū vnus iudex. vbi videre poteris multa notabiliter posita super materia interptationis: quasi p totā legem. Et optime de iusti. et iu. l. oīs. §. vi. principaliter. cū. §. sequen. p eūdem. Et de hac materia no. de postula. pre. c. i. §. interpretatio per H. et alios. et. xi. q. i. c. sicut. per Jo. et Archi.

x ❡ Cōsuetudini laudabili. ad quā seruandā possunt cōpelli cōtra facere volentes. ꝓut legit̄ extra de symo. ad aplicam. vbi Hosti. ponit exemplū de cōsuetudine venetiis vbi post mortē alicui⁹ soluitur ecclesie decima oīm bonorū mobiliū. Itē in britānia soluitur tertia pars. Et pōt dici cōsuetudo laudabilis ois illa que nō est cōtra fidem vel cōtra bonos mores: ⁊ q̄ est pia erga deū ⁊ ecclesiam xi. di. consuetudinem. vn̄ in aliquibus locis cōsuetudo est q̄ ecclia habeat lectū defuncti vel ei⁹ vestes: vt no. Hosti. d. c. ad apostolicam.

Consue do laud bilis.

y ❡ Super mortuariis. s. soluēdis. vel nō soluēdis.

z ❡ In nostra prouincia. Ex hac lr̄a videtur q̄ supradicta ordinatio potius cōcernebat dyocesim q̄ ꝓuinciā vt dixi. s. e. §. synodali. quasi itendere velit vt p ordinatiōes factā in dyocesi nō ꝑiudicet cōsuetudini alibi existēti infra ꝓuinciā.

a ❡ Aliter obseruate. s. q̄ supra dictum est de soluendo scḋm melius animal ex tribus.

b ❡ Preiudiciū generari. cōstitutio nāqꝫ consuetudini speciali non derogat nisi de ea fiat mentio expressa. de cōsti. c. i. li. vi.

c ❡ Consuetudo ecclesiastica. siue sit vniuersalis siue particularis ꝓ qua materia latius videre poteris ex. e. ti. super rubri. per Jo. in no. et per Chy. C. q̄ sit long. consuetu. l. consuetudinis. et per Barth. in repetitione eiusdem legis.

d ❡ Ad solutionem. tertia pars.

e ❡ Ordinarios. eos vicꝫ qui presunt iurisditioni ordinarie et possunt vti censura ecclesiastica. pro quo vide. s. glo. ꝓxima.

f ❡ Censura ecclesiastica. i. per suspensionem/ excōicationem/ et interdictū. ex. de vbo. sig. c. querenti. Et nota q̄ censura ecclesiastica ⁊ aiaduersio ecclesiastica differunt. Est enī censura circa penam spūalem. aiaduersio circa penā tēporalem: vt no. Archi. de homici. c. i. §. aimaduersionis. li. vi. ⁊ de exceptionibus. c. fi. in fi. per eūdem. Hāc aūt censurā fulminare possunt ecclesiarū prelati quibus ab hoīe/ lege/ vel canone/ aut consuetudine tribuitur iurisditio ordinaria. de offi. ordi. c. cū ab ecclesiarū. ⁊. c. quāto. per Inno. Hosti. et Jo. an. in no. et de offi. archi. c. cū satis. vbi de hoc per Hosti. Et sic archi. potest hanc censurā fulminare vt patꝫ in locis predi. et no. xxiiii. q. iii. tam sacerdotes. per Archi. Simplices tn̄ curati hoc nō possunt hodie qꝛ prescriptū est cōtra eos vt no. docl. in. d. c. cū ab ecclesiarū. Et pōt hoc verū intelligi q̄ non excōicant personā certā sed generaliter sic. de offi. ordi. c. ii. et ꝓ hac materia vide no. per Hosti. in sūma. de sent. excōi. §. qs pōt excōicare. §. nedū autem ius. vsqꝫ in fi. An autē cōsuetudo possit hanc potestatem dare priuate persone. vide no. per docl. de fo. cōpe. c. cum contingat.

Cēsura e clesiastic et aiadue sio differ

a Nullus rector. sup. vel vicarius vbi est ꝑpetuus ⁊ de ordinatōe vicarie sue hꝫ ꝑcipere decimas de quib⁹ hic loq̄tur pro quo et quid importet hec dictio rector vide. i. §. rectorū. ⁊ etiā nota ea que scripsi. s. c. pxi. §. rectores ecclesiarum.

b ❡ Decimas. de quibus siue loquamur de predialibus/ siue ꝑsonalibus/ siue mixtis in casu huius constitutionis recurrendū est ad consuetudinem vt. i. patebit. §. consuetudine.

c ❡ Ecclesie sue. supple pertinentes.

d ❡ Non diu perceptas. de pceptis satis liceret sibi disponere vt sibi et suis de eis fidelem ⁊ debitā faciat dispensationē. xxxi. di. omnino. ⁊. l. di. c. studeat. Est nāqꝫ taliū fructuū perceptorū dn̄s et eorū habet ꝓprietatem q̄tum ad dispensationē predic. vt no. Archi. de rescrip. c. statutū. §. sue ꝓprio. versus finē glose. li. vi. et videtur esse textus in. c. cōsuetudinē. de cleri. nō resi. e. li. pro quo vide quod. i. dicam super. §. legata.

Dictio re rie sumi tur.

e ❡ Vendere presumat. potes intelligere incommutabiliter vt vicꝫ per illā venditiōem nō transferat ius decimarū per viā alienationis ꝑpetue. sed hoc nō fuit de mente condentis hanc cōstitutionem qꝛ nō liceret de iure cōi vt legit̄ et no. de re. permuta. c. vlti. sed intellige vendere. i. cōmutabiliter: vt vicꝫ ante annūciationem beate marie virginis nõ vendat ꝑceptionem fructuũ nondũ perceptorũ qꝺ tñ alẜ potuisset ad modicũ tẽpus ad instar vsufructuarij.ff.de vsufruc.l.arboribus.§.vsufructuarius.⁊ de loca.et ↄduc.c.vestra.⁊ ne ꝑlati vices suas.c.querelã.ꝑceptio nãq; fructuũ futurorũ recte emitur.ff.de cõtrahen.emp.l.nec emptio.

uestio

ceptas vendere presumat

¶ Sȝ qd si de facto vẽdat an teneat venditio facta ante istud tẽpus hic limitatũ. Videt ꝙ nõ.qꝛ ista vẽditio facta est cõtra ꝓhibitionẽ huius cõstitutionis.ꝗ nõ tenet ar.l.nõ dubiũ.C.de legibus.ꝑsertim in cõtractibus: vt ibi solet nõri.et facit ad idẽ regula iuris que cõcoꝛ.li.vj.cũ ibi ad hãc partem alleg.ꝑ Jo.an.⁊ Dy.in quib⁹ etiã locis videre poteris multa argumẽta in ↄtrariũ ad que sufficiat remittere. et vertũtur argumenta ꝑdicta pro ⁊ cõtra. sup hoc ꝙ id qꝺ contra leges factũ est haberi dȝ pro infecto.ad cuius cõtrariũ faciũt oĩa illa iura ꝗ dicũt ꝙ licȝ aliquid fieri non debeat factũ tñ tenet.ſm que videt ꝙ licet hic ꝓhibeatur venditio:facta tñ tenet. Sed puto contrariũ esse verius vicȝ ꝙ in hoc casu nõ teneat venditio facta cõtra ꝓhibitionem hanc. Pro cuius materie declaratiõe ⁊ pro cõcordantia opinionũ siue distinctionũ sup hoc positarũ dic aut lex siue cõstitutio aliqͩ fieri ꝓhibens hȝ causam ꝓhibitionis rationabilem annexã aut nõ. Si hȝ causam rõnabilem annexam/ aut illa cã est ꝑpetua aut tꝑalis. Si ꝑpetua.tunc nõ tenet factũ contra ꝓhibitionem legis.⁊ sic stant nõta ꝑ Ber.et Host.in.c.tua.de spon.duo.⁊.c.di.video.vbi de hoc ꝑ Jo.et Archi.⁊ ꝑ Accurs.dicta.l.nõ dubiũ. Vbi vero causa ꝓhibitionis est tꝑalis.tũc aut illi ꝓhibitioni apponitur decretũ ne quid fiat in cõtrariũ:et tũc factũ cõtra ꝓhibitionem nõ tenet.ad qꝺ optime facit qꝺ notaẜ in cle.prima de iure patrona.ꝟ.inhibentes.ꝑ Jo.et.e.c.ꝟ.districtius.per Paulũ. Si vero nõ sit decretũ appositũ tũc bene tenȝ factũ in ↄtrariũ vt ibi no.

In facta ʒ
ꝓhibitióez
leg teneāt

¶ Si vero legi seu cõstitutioni aliqͩ fieri ꝓhibẽti nõ sit cã annexa:tũc subdistingue.aut lex/ vel cõstitutio ipa stat in nudis finib⁹ ꝓhibitiõis vt hic.aut ꝓcedit vltra. Prio casu ʒ factũ nõ tenet.qꝛ sufficit ꝙ lex hoc ꝓhibeat:vt in.l.nõ dubiũ prealle.et sic intelligi põt opinio quã recitat Jo.an.dicta regula iuris.que cõtra.ꝑ pe.si.et opinio quã ponit Dy.in eadẽ regula.versus fi.li.vj.qꝺ verũ intelligo nisi alia lege caueaẜ ꝙ teneat.⁊ sic stat dictũ Archi.de rescrip.c.si eo tpe.ꝟ.ꝓuideri.li.vj.et Jo.an.de regularibus.ad apticam.ꝟ.obtinet. ¶ Scdo casu qñ lex ꝓhibitoria ꝓcedit vltra:tunc scdm modũ ad quem vltra ꝓcedit tenet aut non tenet vt no.docto.ꝑdic.in locis ꝓxi.alleg.⁊ cõcoꝛ.Cardi.de religi.do.ca.vnico.ꝟ.ꝓhibitiõem.li.vj.⁊ notaẜ per Chy.dicta.l.nõ dubiũ.ꝟ.vij.opponitur. Predicta intelligo vera in cõtractib⁹ ⁊ in his ꝗ si nõ obstaret ꝓhibitio essent licita Si aũt delictũ cõtineant et alias essent illicita: tũc ↄtra factũ vno respectu tenet/et alio respectu nõ tenet.tenet eñi in cõtra facientis incõmodũ vt ex illo facto siue delicto puniatur: sed nõ tenet ad eius cõmodũ vt ex eo aliqͩ cõmodius sequatur.⁊ sic stat dictũ Chy.dicta.l.non dubiũ.ꝟ.iiij.opponiẜ.cui etiã dicto cõcoꝛ.Jo.an.et Dy.in regula iuris predic.que cõtra.li.vj.

¶ Ante annũciationeȝ.i.diem quo celebratur festũ annũciationis beate marie virginis/et supple diem finitũ.ar.l.qui ante halendas.ff.de verb.ob.quã legem sic intelligit ibi Barth. Nam vt dicit idem doctoꝛ.l.i.ij.ff.si cer.peta.§.creditũ.ꝟ.aduerte.ꝓ hui⁹ declaratione:qñq; hec dictio ante/respicit terminũ instantaneũ id est qui finitur in instanti. vt si dicat ante mortem: qꝛ mors in vno instanti est:tunc nãq; ante significat tẽpus qꝺ ꝑcedit. Qñq; hec dictio respicit terminũ qui hȝ tractũ ⁊ durationem aliquam vsq; ad ꝑfectionẽ eiusdẽ vt in hoc exemplo.ante kal. ꝗ incipiũt de mane ⁊ terminanẜ in sero.⁊ in casu nostro ante annũciatiõeȝ id est annũciationis diem qꝺ(quo ad ipsius festi celebrationẽ) scdm cõsuetudinem regionis prius incipit ⁊ tardius terminatur vt in.c.qñ.extra de ferijs.vnde in talibus tũc dictiões ante kalendas/ante annũciationem et hmõi debent intelligi ante kalẽdas finitas/vel ante festũ siue diem finitã.alẜ.ad hoc.l.stipulationes diuidũtur.§.penul.ff.de verb.oblig.vbi de hoc in textu ⁊ in glosa.⁊.l.qui ante kal.preall.et.l.cũ qui ita.§.qui ita.e.ti. ⁊ sic stat decretũ.lxxvj.di.§.non aũt.ibi.nõ ante diẽ penthecostes ⁊c̃. Et pro hoc facit optime autẽ.hic finitur lex.ꝟ.si vassallus.ibi añ kal.martij et post kal.⁊c̃.

Dictio ãte
arie sumi
tur.

¶ Qñq; ista dictio adijcitur termio ꝗ habet tractũ ⁊ durationem post suã ꝑfectionẽ:vt si dicatur ante nuptias.nã postqͣ sunt nuptie ꝑfecte nuptie durant donec alter moriatur vel diuertat:⁊ tunc intelligitur ante nuptias.s.contractas.vt.l.sancimus.C.de nuptijs.vñ scdm ꝑdicta videtur ꝙ añ festũ annũciatõnis finitũ nõ possit fieri ista venditio de qua hic loquitur.

ante annũciationeȝ beate

¶ Sed ↄtra hoc opponitur.nã vbi tẽpus siue dies apponitur fauoꝛe alicuius dȝ intelligi eo modo quo possit magis tendere ad fauoꝛeȝ eius cui⁹ cã apponitur:vt.l.si ita fuerit libertas.ff.de manu.testa.⁊.l.cum qui kal.in fi.et.l.qui rome.ff.de verb.oblig. Sed hic vt videtur tempus istud apponitur fauoꝛe rectoris qui alẜ nõ possȝ disponere de hmõi fructibus cũ ante eorũ perceptioneȝ a parte iuris cõis nõ sint sui ad instar vsufructuarij sicut ptȝ Institu.de re.diui.§.si vero.ergo licet ante diem nõ possit eos vẽdere ipso tamen die hoc poterit.nã ⁊ debitoꝛ qui certo die ꝓmisit soluere licet ante finem diei nõ possit debitũ ab eo exigi cũ in eius fauoꝛem dies appositus sit:põt tñ illud añ soluere si velit:qꝛ totus dies est in ptãte ꝓmittentis.vt.d.l.cũ qui kal.in fi.et Insti.de verb.obli.§.in diem.vñ pari rõne videtur ꝙ in casu nr̃o totus dies cedit ad cõmodũ ⁊ dispositiõem rectoris in cuius fauoꝛem (vt videtur) appositus est.pro quo etiã bene facit.l.ꝙ quis.ff.de acti.et obli.⁊ de solutio. qꝺ in diẽ.solet nãq; dici ꝙ in fauoꝛabilibus sufficit initiũ tꝑis venisse vt no.per Accurẜ.in.l.iij.§.minoꝛem.ff.de mino.et.c.cũ in cunctis.eẜ de elec.ꝟ.exegerit.per Ber. Et pro hac parte optime facit.l.anniculus.l.j.ff.de verb.sig.vbi videtur casus in effectu ſm vnam lrãm. Quid dicemus?michi videtur primã partem veriorem.s.ꝙ debet intelligi illo modo ꝙ ante diem annũciationis finitũ nõ possit vendere fruct⁹ hmõi.nec obstãt alleg.in contrariũ que cõcludunt de fauore ob alicuius gratiaȝ introducto:vicȝ ꝙ ad eius maius cõmodũ facienda est interꝑtatio:qꝛ hoc fateoꝛ vbi fauoꝛ vertitur respectu vnius tñ vt patȝ in legibus ꝓ illa parte allega. Aliud tñ est vbi fauoꝛ vertitur respectu duorũ ad diuersos fines tendentiũ.verbi gratia. vbi tẽpus apponiẜ gratia stipulatoris vel gr̃a creditoris eius ve cui aliqͩ debetur tñ tũc ad eius cõmodũ dȝ inspici principiũ tꝑis:vt dcã l.si ita fuerit.ff.de ma.testa.cũ similib⁹.pro hoc facit.l.si ita.§.pegasus.ff.de leg.ij. Vbi vero tẽpus apponitur gr̃a rei vel gratia debitoris tñ:tũc debemus inspicere finem tꝑis:quia alẜ forsan esset cõtra eius cõmodũ.vt in.l.qui ante kal.cũ ad hoc superius allega. et facit bene ad hoc.l.qui hoc anno.ff.de verbo.obliga. Vbi tñ tẽpus apponitur gr̃a vtriusq; tunc dȝ expectari tẽpus finitũ vt solet notari dicta.l.qui rome.vbi de hoc.et ibi notaẜ per Barth.parũ post princi.

¶ Modo ad ꝓpositũ in casu nostro vt michi videtur/tẽpus istud annũciationis apponitur gratia duorũ vicȝ gratia rectoris incũbentis beneficio qui forsan tota hyeme deseruiuit ecclesie/et nulla vel pauca emolumenta: cũ nulla vel modica interim ꝓuenerint de ipa ecclesia ꝑceperit nec ꝑcipere potuit. Et qui nisi esset ista consuetudo alẜ ad debita sua ꝑsoluenda obstante iure cõi nõ posset disponere de fructib⁹ nõ ꝑceptis vt ꝑdixi. ¶ Itẽ apponiẜ gr̃a eius ꝗ sibi successurus est si forsan rectoꝛ ipse moriatur ante ꝑceptionem fructuũ: ⁊ ante ãnnũciationem:vt vicȝ tunc fructus reseruentur futuro successoꝛi. Unde cũ gratia vtriusq; hoc tẽpus appositũ sit: videtur ꝙ finis diei inspiciendus est:et fauoꝛ magis debebit successori pro quo facit ius cõmune ꝗ morienti qui nititur cõtra ius cõe licet ↄsuetudine iuuetur vt in.c.ꝑsenti.extra de offi.ordi.li.vj. Et ad illud facit id qꝺ sequitur in textu ibi.a quo die ⁊c̃.ac si excluderet dieȝ annũciationis et non includeret.ꝓ quo vide qꝺ dicã.i.glo.ꝓxi. Nec obstat.l.ãniculus.ff.de verbo.sig.que tñ fecit me musare:qꝛ vt apparet ibi per glo.littera in textu illius legis est diuersa ſm diuersos libros:et ideo minus credendũ est littere que dicit añ duodecimũ diem ⁊c̃.cũ ab illa littera plures libri discoꝛdẽt ⁊ dicant ante decimũ diem.⁊ vbi vna littera hȝ vtroq;:alia littera hȝ neutroq;.aliter dic ꝙ stante littera ante duodecimũ diem adhuc non obstat:qꝛ sic ibi cauebatur expresse vt dicit glosa dum addit inchoatũ/vel loquitur vbi tẽpus est adiectum gratia creditoris tñ vt predixi.alẜ viderentur alia iura:vicȝ.l.qui ante kal.et cõsimilia superi⁹ all.esse correcta cũ tñ legũ correctio sit vitãda. C.de inof.do.l.j.⁊.c.cũ expediat.de elec.li.vj.

Legũ correctio vitãda est.

¶ Itẽ nisi intelligat de die futuro alẜ resultaret malus intellectus.s.ꝙ in tanta solẽnitate vacandũ essȝ emptioni ⁊ venditiõi ⁊ negocijs secularib⁹ ʒ illud qꝺ legiẜ in.c.j.de ferijs.maxime cũ talia vix fieri possint sine peccato.de pe.di.v.qualitas.et.c.negociũ. ¶ Sed quero qñ

Questio

Dies ſᵹdi uerſos re=ſpectus di uerſimode ſumitur.

diceremus in caſu noſtro diē annūciationis incipere: et q̄n finiri. Dic ꝙ circa hoc poſſumus habere triplicē reſpectū. vnū quo ad feſtiuitatem ſiue celebrationem diuini officij ⁊ tūc incipit in primis veſperis ⁊ finitur poſt ſecūdas. ſed vt prius vel tardius inchoetur ⁊ finiatur relinquitur conſuetudini. extra de ferijs. c. ij.

marie virginis a quo^g die fructus^h de conſuetudine^i

Aliū reſpectū h̄re poſſumus ad diem naturalē qui cōtinet .xxiiij. horas. ⁊ ſic incipit media nocte et terminatur media nocte. ff. de ferijs. l. more romano. licet ſm aliquos icipiat in ortu ſolis ⁊ finiatur in occaſu. vel ſm quoſdā incipiat in meridie ⁊ finiatur in meridie: put no. Jo. in no. l. c. cōſuluit. de offi. deleg. Tertiū reſpectū habere poſſumus ad diē artificialem qui incipit in ſolis ortu et terminat̄ in occaſu. vel incipit de mane ⁊ terminatur ante noctis tenebras. vt in dicto. c. cōſuluit. ⁊ aut. de iudicibus. §. ſedebunt. colla. vj. Et no. in. l. vrbis. §. cuiuſcūq3 diei. ff. de verb. ſig. vbi de hoc. vnde in caſu noſtro puto hūc diem incipere in media nocte ⁊ terminari in media nocte. talis nā3 dies aptus eſt cōtractibus. vt dicta. l. more romano. vbi de hoc. ⁊ dicto. c. cōſuluit. et de ferijs. c. ij. ¶. prius icipere. p Ber. ⁊ Hoſti. ⁊ ſic iuxta ſuperius dicta neceſſe eſt hunc diem pfecte et integraliter labi vt ſic fiat cōputatio ad vltimū momentū iuxta no. p Accurſ. d. l. iij. ff. de mino. §. minorem. ¶. in momentū. ⁊ per Ber. dicto. c. cū in cūctis. ¶. exegerit. pſertim cū in caſu noſtro ſit dare tam fauorem q̄3 odiū vt ibi pat3. Sed cū a parte iuris cōis ꝑlatus eccl'ie pōt ad tēpus modicū vtputa bienniū vel trienniū fructus ad eccliam ſuā ſpectantes locare ⁊ vendere ſicut legitur in. c. veſtra. de loc. ⁊ cōduc. ⁊ in. c. j. in fi. de re. eccle. nō alie. in cle. mirū eſt ꝙ hec cōſtitutio hic ꝓhibeat venditionē decimarū maxime cū locare fructus arrendare ad firmā tradere ⁊ vēdere idē ſint. vt no. in dicta cle. j. ¶. venditiones. p Will. Dic ꝙ illa duo. c. loquūtur in rectore ꝑlato alicuius monaſterij qui ſi vendiderit vel locauerit hmōi fructus ⁊ forſan interim moriatur/ nichil ex hoc acquiritur alteri q̄3 ipſi monaſterio vel alꝭs ſucceſſori ſuo ad vtilitatem monaſterij. Sed hic loquitur de rectore eccl'ie prochialis vel alterius eccleſie. talis vice3 cuius iure vendendo fructus vel locando ſi interim moreret̄ eos vel eorū preciū forſan tranſmitteret ad ſuos heredes vel executores pſertim cōſuetudinis de qua hic loquitur. Et ideo voluit auctor huius cōſtitutionis ꝙ anteq̄3 cōſuetudo ipſa poſſet habere locū nō haberet libertatē locandi vel vendendi hmōi fructus ⁊ ſic etiā obſtat. c. querelā. extra ne ꝑlati vi. ſuas. vbi loquitur de rectore eccleſie prochialis q̄ dimiſit fructus eccleſie ſue ad firmā pro tpe ſeptēnij qui niſi effectus locationis illius tenderet in vtilitatem eccleſie nō obligaret ſucceſſorem vt ibi pat3 in gloſa. ⁊ ſic vtilitas que poterit accreſcere ſuis executoribus ibi non ponderatur: ſecus tn̄ in caſu noſtro.

A aliqn̄ excludit ⁊ aliqn̄ icludit.

g ¶ A quo die. ſ. annūciationis nō incluſo vt pt3 ex pdictis et ſic hec monoſyllaba a in hoc caſu ſtat excluſiue: put alꝭs ſtat excluſiue in multis alijs locis et nichilominus q̄nq3 incluſiue ſuper quo doct. ſunt varij in ſuis opinionibus. de hac materia tractat Archi. xxxj. di. aliter. ¶. a ſubdiacono. de preb. c. ſtatutū. ¶. a die. li. vj. et ibi per Jo. an. ⁊ notabiliter tangit etiā Archi. de elec. c. j. ¶. a die. e. li. ⁊ ibi etiā per Jo. an. per ſpecu. ti. de citatōe. §. viſo. in fi. no. etiā de appel. ca. ſicut. in cle. ¶. a die. per geſſ. et pan. et per Jo. in collec. de appel. c. ſup eo. ij. ſuper hoc nō inueni doctrinā claram ſed tn̄ tibi trado talem qualem. Dic igitur ꝙ hec monoſyllaba A ꝓfertur a iure vel ab hoīe. ſi a iure: aut in ipſo iure cautum eſt expreſſe ꝙ includat vel alias ꝙ excludat ⁊ tunc illud ſeruari d3 qd̄ iure circa hoc cautū eſt vt pt3 in. c. pia. de excep. li. vj. ⁊ de reſti. ſpol. c. frequens. e. li. cū ſimilibus. aut de hoc nichil cauetur expreſſe: ⁊ tunc vbi hec monoſyllaba A ꝓponitur in iure et excluſiue ſumpta repugnaret alteri iuri vel legi tūc ꝓpter cōtrarietatem vitandā ſtat incluſiue. Et idem erit ſi incluſio foret alteri iuri cōtraria. q2 tunc excluſiue intelligitur. Quādo vero proponitur ab homine: tunc ſi certū ſit ſiue expreſſe ſiue p coniecturas de volūtate hominis illa ſeruari d3. ſi dubiū ſit: tunc ſi excluſio cōtineat odiū et incluſio fauorem vel ecōtra ſemper cōſiderato fauore includit vel excludit. et ſic ſentit Cyn. C. de nup. l. a caligato. et geſſ. in cle. ſicut preal. Si aūt materia in qua ꝓfertur ſit indifferens q2 non h3 plus odij q̄3 fauoris nec pōt cōſtare de intētiōe ꝓferentis: tunc ſi referatur ad ipm ꝓferentem aſſumi debet intellectus qui facit cōtra illū vt in regula iuris preal. cōtra eu3 ⁊ huic diſtinctioni cōcordant nōta per dominicū de ſancto geminiano. d. c. ſtatutū. de preb. li. vj. ¶. nota gloſam. qui tn̄ magis late tangit hanc materiam.

Que ve unt app lationē ctus.

h ¶ Fructus. ſup. ītnō percepti vt. j. pat3. ⁊ pōt intelligi fructus dupli'r. vno mō vt appellatiōe fruct⁹ ꝯphendant̄ oīa illa q̄ cōcernūt decimas: q̄ q̄dē decime ꝯſiſtūt in ꝑceptiōe fructuū. Alio mō vt appellatōe fructuū cōphēdant̄ etiā illa q̄ ꝯcernūt glebam eccleſie. Et hoc ſiue fruct⁹ hmōi ſint induſtriales ſiue naturales. de quibus plene tractatur in. l. certū C. de rei vendi. per Cyn. pōt nāq3 cōſuetudo de qua hic loquitur habere locū tam de fructibus ſiue decimis maioribus q̄3 etiam minoribus: qd̄ dic vt. j. glo. pxi. Et nota ꝙ fructus noīe ꝯtinent̄ vindemie/ meſſes/ fenū/ herba/ ⁊ hmōi que de fundo ꝓueniunt. Item lana ouiū ⁊ fetus pecoꝝ: opere ſeruoꝝ et aīaliū. pēſiones ediū ⁊ prediorū. arbores cedue et germinales. lapidicina renaſcens. ſimiliter terre cretifodine/ argentifodine/ et aurifodine vl' cuiuſcūq3 alterius materie fuerint vel arene: put iſta legūtur in l. diuortio. ff. ſo. ma. aucupiorū quoq3 ⁊ venationū ac piſcationū redditus in fructu ſunt. ff. de vſufruc. l. item ſi fundi. §. aucupioꝝ.

Nota.

Queſtio

¶ Sed quero nūquid appellatione fructuū veniunt decime ꝑſonales q̄ prouenīūt de negociatiōe militia ⁊ hmōi. Videtur ꝙ non. q2 in negociatione nullus eſt fructus vt no. Hoſti. poſt Inno. in. c. paſtoralis. glo. j. ¶. ſ3 q̄d mouit. extra de decimis. vbi facit differentiā inter fructus ⁊ lucrū dicens ꝙ de fructibus ſoluūtur decime non deductis expenſis: ſecus tn̄ ſit de lucro ſup quo loco Jo. an. in no. ſed in addi. clarius dicit ꝙ lucrū eſt id qd̄ venit ex induſtria et labore hoīs abſq3 virtute generatiua vel germinatiua. ⁊ hoc lucrū ꝓuenit q̄nq3 ex negociatiōe vt ſi emo rem pro. x. et vendo pro. xv. Interdū ex quaſi negociatiōe puta id qd̄ datur doctori ꝓ doctrina vel aduocato pro aduocatione. Interdū fit extra omnem negociationē vt in eo qd̄ alicui donatur vel ad eū venit vſu gratuito vt inueniendo theſaurū abſconditū de quo habetur Inſti. de re. di. §. theſauros. nā theſaurus in lucro cōputat̄ ſ3 nō in fructu. ff. ſo. ma. l. diuortio. §. ſ3 ⁊ ſi vi. Fruct⁹ vero vt ait doctor predictus cōſideratur varijs modis. vno modo put loquitur. c. grauis. de reſti. ſpol. cū ſuis concor. Alio modo vt in ꝑceptione decimarū vel iuriū eccleſie ſaltē ad finem: vt aſi oīa deducitur expenſe vbi diſtinguit iter fructus ⁊ redditus. nā fructus ꝓprie dicitur qui principaliter ꝓueniūt de manu dei l3 ſecūdario ꝓueniant interueniente opa hoīs ſicut pt3 in his que obueniūt ex virtute generatiua vt in fetu aīaliū piſcib⁹ ⁊ hmōi. Item germinatiua vt ſunt frumentū/ ordeū/ auene/ faba/ piſa/ et hmōi. licet in his operetur manus hoīs: tn̄ non pōt homo talia producere ſine virtute dei operāte ad generationē vel germinationem. Redditus aūt dr̄ qui principaliter ꝓuenit ex induſtria hoīm licet in eo operetur ēt manus dei puta ex molendino penſione domus ⁊ ſimilibus. hec tn̄ que ipſe cōphendit ſub appellatione redditus large dicūtur etiā fructus vt. ſ. dixi. Ois nāq3 fructus eſt redditus ſed nō ecōtra vt no. Jo. an. in. c. generali. ¶. fructus. de elec. li. vj. et. e. c. ¶. redditus. per Archi. apparet itaq3 ex predictis ꝙ id qd̄ prouenit ex negociatione ⁊ alijs hmōi non debet dici fructus ſed lucrū. ⁊ hoc puto verū reſpectu rei de qua procedit: ſecus tn̄ dicerem reſpectu eccleſie cui debetur. Nā decima illius lucri bene pōt dici fructus reſpectu eccleſie. ⁊ idem dico in oblatiōibus. ꝓ quo aperte facit littera in extrauagāte Johānis ſuſcepti regiminis vbi appellatione fructus ꝯtinetur oīs vtilitas ad eccleſiā pertinens ⁊ hoc pt3 ibi ex littera in totū ⁊ ex littera nichil inde ꝑcipiunt ⁊c̄. ⁊ huic ſententie ꝯcor. qd̄ no. Inno. de verb. ſig. c. cū inter. ¶. nūcio. maxime ſi fiat ꝯtemplatione eccl'ie vt ibi dicit̄. pro quo etiā facit textus in. c. cauſa. e. ti. et ſic ſentire videtur Wil. in gloſa dicte extrauag. ſuſcepti regiminis. ¶. ꝯſueuit. vbi iter fructus nō decimales nūerat oblationes etiā quotidianas diſtributiōes. Et facit ad h̄ ꝙ decime ⁊ oblatiōes ad paria reputant̄. de deci. c. q̄uis. ⁊ i pleriſq3 locis oīs vtilitas ⁊ ꝓuent⁹ eccl'ie ſtat in decimis ꝑſonalib⁹ ⁊ oblatiōib⁹. ⁊ ad ꝓmiſſa facit. c. ſtatutū. de electi. in cle. ibi vndecūq3 ⁊c̄. Fateor tn̄ ꝙ vbi fructus hmōi ⁊ gn̄al'r oēs obuentiōes eccl'ie ptinēt ad defunctū tūc ꝓuidebit̄ ſucceſſori de tali portiōe vn̄ poterit honeſte ſuſtinere ſeipſ3 ⁊ onera eccl'ie vſq3 ad receptiōes nouoꝝ fructuū ſupportare ſicut legit̄ et nota. de offic. ordi. c. preſenti. §. porro. li. vj. de reſcrip. c. ſi ꝓpter. per Jo. an. et Archi. e. li. vbi de hoc.

Fructus lucrū di

Fruct⁹ tis mod capitur.

Fructus reddit⁹ ferunt.

i ¶ De cōſuetudine. ſecus tn̄ eſſet de iure cōi ſm ꝙ fructus nōdū cedere[h] debent ad ipsoꝝ[l] rectoꝝ si añ[m] fructuũ hmõi

percepti per defunctum pertinent ad successorem vel alias expendi debent in vtilitatem ecclesie. de offi. ordi. c. cum vos. ⁊ eo. ti. c. presenti. li. vj. ⁊ de elec. c. quia sepe. eo. li. ⁊ quod hic dicit de consuetudine intellige de prescripta vt. c. iij. de consue. li. vj. de offi. ordi. c. presenti. eo. li. nam verbum consuetudinis simpliciter prolatum intelligitur de prescripta vt probat de elec. c. cumana. maxime cum sit contra ius commune vt sit in casu nostro. cui concor. notata ꝑ archid. de consuetudine. c. si. §. cõsuetudine. li. vj. que nichilominus multo fortior esset si tanto tempore seruaretur ꝙ ipsius contrarij non esset memoria. de verbo. significa. super quibusdam. et de prescriptio. c. j. li. vj. Et nota ꝙ ista cõsuetudo fortificari potest ex hoc ꝙ alias legitur in simili de vasallo qui si moriatur ante kalendas martij nullo filio relicto fructus queruntur domino. si moriatur post kalendas tunc pertinebunt ad hered. vel executores vasalli. Autentica hic finit lex. §. si vasallus. col. decima. Et optime facit. c. si propter de rescrip. li. vj. vbi patet ꝙ de consuetudine fructus primi anni possunt deberi etiam singulari ꝑsone et sic mortuo vel ipsius heredi. et videtur expeditum in textu extrauagantis suscepti regiminis ꝑ ille. In hoc nãq; casu cõsuetudini stãdum est si de ipsa appareat ar. c. relatum. ij. §. licet. de testa. nec potest ista consuetudo impugnari tanq̃ ecclesie onerosa quia ꝑ eam principaliter non preiudicatur ecclesie sed successori et sibi imputet q̃ tale beneficium assumpsit. Et ꝙ ista consuetudo sit toleranda videlz ꝙ defunctus habeat dispositionẽ fructuũ etiam nondum perceptorum notauerunt Hugo et Lau. xij. q. ij. alienationes. Innocen. et Hostien. c. cum in officijs de testa. in principio magne glose. Ad quod etiã accedũt notata in. c. significatũ. de preben. §. ãniuersariũ ꝑ Johan. in no. sed melius per eundem in regula iuris. nemo potest plus. vbi recitat plura argumenta pro et contra. finaliter tamen concludit pro valore consuetudinis: ibi videas. archid. tamen vt ibi patet tenuit contrarium per magnas et fortes rationes que ibi allegantur. hanc insuper materiam videre potes per card. de rebus eccle. nõ alie. c. hoc consultissimo. §. imobili. hec materia etiã tractatur per Hostien. in. c. sane. de pecul. cleri. ⁊ per archid. xij. q. v. testamẽta. vbi recitat super hoc multas opiniones tandem distinguens inter fructus ꝑceptos et percipiendos. Sed de hoc dic vt supra et vt dicam. j. §. legata.

¶ Sed hic quero superius dixi ꝙ valet consuetudo vt fructus futuri non solum percepti sed percipiendi ꝑtineant ad dispositionem defuncti. Et ꝙ si viuat vltra festum annũciationis beate marie virginis et tunc decedat fructus ipsos transmittat ad suos executores. pono iam ꝙ sit alia etiam consuetudo vt videlicet episcopus pro tempore vacationis ecclesie percipiat integros fructus ecclesie conuersurus eos ad vtilitatem suam vel vt de eis disponat pro libito. que quidem cõsuetudo bene valet vt in dicto. c. presenti. de offi. ordi. li. vj. cũ concor. modo si mortuo rectore post annunciat. ecclesia vacauerit forsan vsq; mensem octobris ita ꝙ interim veniant fructus autũnales et fortassis tali tempore moritur ꝙ tam fructus maiores q̃ minores interim obueniunt. queritur quis iam debet preferri in habendo fructus nũquid episcopus vel executores defuncti? Omissis argumentis dico ꝙ fructus pertinebunt ad executores defuncti saltem ad tãtũ quãtum tribuit cõsuetudo. hoc ideo dico quia si consuetudo tribuat defuncto oĩa obuenientia ad ecclesiam forsan per annũ post eius mortem vel vsq; ad certum tempus tunc tempore vacatiõis epus nichil habebit de obuentionibus vsq; ad illud tempus completum. si autem cõsuetudo tribuat defuncto certos fructus forsan maiores dũtaxat tunc residuos qui nõ cadunt sub consuetudine prout contingit habebit epus tempore vacatiõis: ⁊ ꝙ executores debeant preferri ostenditur sic. Nam maioris efficacie in casu isto est cõsuetudo que vult fructus verti in cõmodum defuncti q̃ illa que vult eos verti in cõmodũ episcopi. probatur sic. ꝑ consuetudinem q̃ dat eos episcopo nichil sibi queritur nec re nec spe antequã vacet ecclesia. nec tunc potest aliquos fruct⁹ facere suos nisi postq̃ eos percipi contigerit: quia in percipiendis statim non habet ius. Sed tunc demum cũ durante vacatione collecti fuerint ad instar vsufructuarij qui tunc demum facit fructus suos cum fuerint percepti. ff. de vsufruc. l. arboribus. §. Julianus. ⁊ quib⁹ modis vsufruc. amit. l. si fructuarius. in fi. et de vsuris. l. qui sit. §. in alieno. Sed in casu huius consuetudinis sm quam hic loquimur Rector viuens post annunciatio. statim habet ius ad fructus non solum quos tunc viuens percepit sed etiam ad eos q̃ postea illo anno ⁊ si ante moriatur percipiendi sunt. q2 statim sibi debentur vt hic patet. vnde et illud ius sibi quesitũ per consuetudinem bene transmittit a tempore mortis ad executores licet rem de facto non habuerit nec sit disposita vt adhuc habeatur. Simile patet in vasallo vt supra dixi. ⁊ ad hoc bene facit. l. defuncta. ff. de vsufruc. sed meli⁹. l. post duos. C. de aduoca. diuer. iudi. sic etiã alias dominiũ rei legate licet ipsa res non apprehendatur recta via transit in legatariũ ff. de furtis. l. a ticio. Unde istud ius sibi quesitum amittere nõ debet sine facto suo vt in regula iuris. id qd nostrum. ff. e. ti. hoc autem factũ per quod amitteretur istud ius non potest eẽ mors que non potest dici esse factum suum: sed potius est factum dei. predicte etiam sententie consonare videtur glo. card. de offi. or. cap. presenti in. §. reseruari. li. vj. Sed si ipse viuus post annunci. ante perceptionẽ fructuũ renũciat beneficio vel alias facto suo interueniente vacaret tunc crederem illud ius esse extinctuz sic ꝙ fructus pertinerent ad epm si contigerit tempore vacatiõis quia ista consuetudo non preuidet sibi in casu mortis vt dicam infra §. decesserint.

Questio.

¶ Sed iuxta predicta quero cum fructus pertineant ad defunctum quomodo prouidebitur illi qui succedit in beneficio et nichil vel modicum percipit. non enim potest viuere vento nec cogendus est proprijs stipendijs militare de prescrip. c. cum ex officij. Et equũ est ꝙ qui seruit altari etiaz viuat de altari. de preben. cum sm aplm. Dic ꝙ in hoc casu qualitas consuetudinis attendenda est. Nam si consuetudo fuerit vt executores defuncti recipiant oĩa obuenientia ad beneficiuz per annũ post mortem defuncti tunc habebit locũ prouisio illi⁹ extrauagantis Jo. xxij. suscepti regiminis. Si vero consuetudo sit vt executores percipiãt dũtaxat fructus autumnales vel aliquam certam portionem obuentionũ tunc residuũ cedit ad cõmodũ successoris ꝓ sustẽtatiõe sua ⁊ onerib⁹ supportãdis. In illo nãq; residuo hz ius cõe suũ locũ qd vult fruct⁹ ꝑtinere ad successorẽ vt. s. dixi.

Qualitas cõsuetudinis ẽ attẽdenda.

Questio.

¶ Sz qd si illud residuũ nõ sufficiat ad victũ ipsius successoris et ad onera supportanda. Dic tunc illud qd minus est debere suppleri ex fructibus qui intelligi debent deductis his que necessaria sunt ministris ⁊ seruitoribus ⁊ incũbentibus oneribus vsq; ad nouos redditus supportandis vt in. c. pñti. §. porro. de offi. ordi. li. vj. Et hic vide qd dicã. j. §. decesserit.

h ¶ Cedere. i. incipere deberi. ff. de verb. sig. l. cedere diem. statim nãq; debentur fructus licet eorũ receptio differatur.

l ¶ Ad ipsorum rectorũ. Cõmuniter loquendo intelligas de rectoribus ecclesiarũ parrochialiũ. vt in. c. dilectus. de sequestra. poss. potest etiam intelligi de omni prelato ecclesie iuxta notata per Archi. in. c. presenti. §. rectoribus. de offi. ordi. li. vj. Pro quo facit. c. de rectoribus extra de cle. egro. xlv. di. licet. ⁊ cõcor. nota. per Cardi. de sen. excõi. c. j. §. quisquis. Vsi. ⁊ dico. li. vj. Et quo ad consuetudinem de qua hic loquimur puto ꝙ consuetudo potest esse tam de rectoribus maiorũ administrationũ q̃ minorũ vt sic appellatiõe rectorũ cõprehendat vicarios perpetuos vt innuit glosa Archi. in dicto. §. rectoribus. quod verũ esse intelligo: vt videlicet talis consuetudo possit concernere vicarios perpetuos sicut et rectores non tamen sic ꝙ consuetudo que cõcernit rectores extendatur ad vicarios. talis nãq; consuetudo cum onerosa sit stricte debet intelligi sicut et priuilegiũ. de priuil. c. porro. pro quo vide notata per Inno. ⁊ Jo. in no. de offi. archi. c. vlti. Et id quod dixi talem consuetudinem locũ posse habere in vicarijs. verũ intelligo vbi est eis portio limitata cuius cõmoda ⁊ prouẽtus etiã post mortem contingentes ad eos pertinere possent si consuetudo ita interpretata fuerit et pertinebit ad defunctum id quod superest deductis oneribus alijs de quibus dixi supra §. consuetudine. in fine.

Appellatione rectorũ veniunt vicarii perpetui.

m ¶ Si ante fructuũ. supple ẽt post annũciationem vt. s. patet.

n ¶ Decesserint. Sed nũquid idem erit si alio modo vacauerit ecclesia? puto ꝙ non. q2 consuetudo ꝓuidens in casu mortis non extenditur ad alios casus. argu. c. susceptũ. de rescrip. li. vj. et facit. l. commodissime. ff. de libe. et postu. Unde si ante receptionem fructuum beneficio expresse renunciauerit vel aliud beneficium cũ pacifica possessione eiusdem assecutus fuerit de fructi pceptiõeꝫ decesserint' legata' vel debita persoluenda

bus prioris beneficij nõ perceptis nichil habebit saltem de his que obueniunt ecclesie ratione decimaꝝ. Et idem puto de his que obueniunt de gleba ecclesie. Talis nanq; renũcians beneficio expresse saltem vbi tenet renũciatio statim perdit ius quod habet in illa ecclesia cui renũciauit. de renũ. c. ex transmissa. Talis nanq; est ad instar fructuarij qui licet fundũ in quo habet vsumfructum seminauerit ⁊ alios circa culturam sumptus fecerit si tamen ante perceptionem fructuũ decesserit vel alias vsumfructum amiserit nichil de ipsis fructibus habebit sed pertinebunt ad eum cuius est soluꝫ. ff. de vsur. l. qui scit. §. in alieno. et §. sequen. et l. si fructuarius. ff. q. mo. vsufruc. amit. ⁊ insti. de vsufr. §. item finitur. ⁊ insti. de rerum diui. §. his vero. predicta intelligo vera nisi quando fructus ecclesie de nouo assecute debent alteri in quo casu licet primum beneficiũ vacet quo ad titulũ vt predixi. non tamen censetur vacare quo ad fructus. de preben. c. si tibi concesso. li. vj. vbi de hoc per doctores.

An bñficiatus testari possit d fructib' ecclesie.

¶ Legata. ex hoc apparet q̄ beneficiatus testari potest de fructibus ecclesie. et hoc verum de cõsuetudine etiam de fructib' nondum pceptis vt hic et dixi supra. c. iiij. consuetudine. vnde a fortiori valet consuetudo vt possit testari de perceptis. secus tamen est de iure cõmuni. de testis. c. j. ⁊ c. relatum. verum quia est consuetudo per angliam quodammodo generalis vt videlicet beneficiatus testetur de mobilibus acquisitis ex fructibus ecclesie saltem perceptis et quandoq; non perceptis vt hic nulla habita distinctione vtrum beneficiatus ipse habuerit administrationem siue non. Omitto hic illam materiam scilicet an beneficiatus possit licite testari de rebus acquisitis intuitu ecclesie tractare tanq; superfluam quam tamẽ si videre volueris recurre ad notata per Hostien. de pecu. cleri. c. fane. et de te. eccle. non ali. hoc consultissimo per Cardi. et c. presenti de offi. ordi. li. vj. per Johan. an. sed melius de testis. c. j. per Joh. in coll'. vbi tractat an valeat super hoc consuetudo. et recitat in effectu ea que tetigi supra. iiij. consuetudine. Et circa hoc videre poteris satis notabiliter ea que notantur in dicto. c. fane. de pecu. clerico. p Henricum de bowyco. ¶ Unũ tamen aduerte q̄ cum doct. predicti sequantur distinctionem illam videlicet de habente administrationem vel non habente: michi videtur q̄ quo ad consuetudinẽ habitam in anglia de qua supra dixi vna cum iure cõmuni ⁊ opinionibus doctoꝝ ad quas. ꝫ. remisi: opꝫ considerare qualitatem habentium administrationẽ. Nam aliqui sunt qui administrãt in beneficijs maioribus vt episcopi ⁊ coꝝ superiores qui inquantum habẽt bona sue administrationi et dispositioni separatim limitata: possunt virtute consuetudinis si sit talis de fructib' sue administrationis pceptis et etiã nõ pceptis ad aliquod tamẽ rationabile tempus pcipiendis testari vt ex supradictis patet. Et idem intelligo de quibuscunq; inferioribus beneficiatis secularem administrationem habentibus quoꝝ porcio est ad ipsoꝝ solam dispositionem limitata ⁊ assignata. Secus si sit cũ alijs cõmunis quia tunc intelligo bona ipsa de administratione huiusmodi quesita non posse p ipsum administratorẽ disponi in preiudiciũ cõmunitatis: vtputa collegij vel alterius corporis ecclesiastici. pro quo facilis que leguntur et notãtur de religios. domi. c. quia contingit. et de testa. c. relatum. ij. §. nomine. In hoc tamẽ casu puto q̄ talis administrator possit dũ viuit et sanus est moderate donare. de dona. c. ceterum. et etiã infirmus vel moritur' elemosynam facere. de testa. c. ad hec.

Questio.

¶ Sed quero quid si rector vel huiusmodi beneficiatus decedat intestatus ⁊ nõ disponat de fructibus. Dic q̄ de iure cõi ecclesia in eis succedet. de testis. c. relatũ. ij. §. nolẽ. ⁊ p istis bñ facit. c. ij. de penis. de consuetudine tñ posset esse q̄ p ipsum vel aliũ ad quem ptineret bona testatoꝝ tueri: deberẽt distribui ad decedẽtis debita soluenda presertim in casu huius cõsuetudinis que viuenti post annũciationem dat nõ solũ dispositionẽ fructuũ sed ipsos fructus. dicit nanq; hic ista q̄ fructus a die annũciationis cedunt rectori ad legata vel debita soluẽda.

In disiunctiuis sufficit alteraꝫ esse veram

¶ Cum ergo loquamur disiũctiue sufficit alterum esse verũ. Inst. de here. insti. §. penul. ⁊ ff. de verbo. oblig. l. si ita quis stipulatur. de rescrip. inter ceteras cũ ibi notatis: et sic sufficit debita esse soluenda licet nulla sint legata: sed quid si nulla legata reliquit nec testatus est nec sunt eius debita aliq̄ an fructus huiusmodi ptinebunt ad dispositionẽ illoꝝ qui de alijs eius bonis administrando disponunt. vel pertinebunt ad ecclesiam. videtur q̄ ad ecclesiam: quia hic exprimitur causa finalis habendi istos fructus dum dicit ad legata ⁊c. psoluenda hec em̄ causa finalis est vt videtur introductionis et subsistentie huiusmodi consuetudinis qua cessante cessare debet effect'. C. de epis ⁊ cle. l. generaliter. de appel. c. cũ cessante. ff. de leg. ij. l. ticia seio §. vsuras. maxime cũ p̄dictis omnino cessantibus nulle alie remanent reliquie. ar. c. si pauper. de preben. li. vj. ff. de actio. et obli. l. qui cũ herede. cũ similibus. de quibus notat in. c. decet. de re. iur. li. vj. p dy. Preterea q̄ sit causa finalis pbatur: nam vbi causa vel eius impletio cõtinet qđ fauorabile et nõ tantũ cõcernit interesse eius qui debet cãm implere sꝫ alterius cã talis finalis intelligit. ff. de lega. iij. l. si tibi legatum. et eo. ti. l. pater filiũ. §. tusculanus. ⁊ no. C. de dona. l. si quis p redẽptiõe p dy. ⁊ p eũdem dicta. l. gñaliter. C. de epis et cle. ⁊ recitat p Jo. an. de renũ. c. post translatõꝫ. super glo. ar. est ibi. Vsi. qđ si dubitat. ⁊ de iureiu. et si xpo. iiij. sed si dubitatur per henricũ de bowyco. sed in casu nostro causa isti' ꝯsuetudinis est causa fauorabilis vt scꝫ soluant legata vel debita. et nõ tantũ concernit interesse eius qui causam implere debet videlꝫ debitoris sed etiã creditoris: ⁊ sic alteri'. ergo hec cã est finalis cã. sed hoc puto eẽ verũ vicꝫ q̄ sit cã finalis hui' cõstitutõnis siue cõsuetudinis. nõ tñ puto eẽ verũ q̄ cessante hac cã cessabit cõsuetudo vel eius effectus. et hoc siue causa ipsa dicat ppetua siue temporalis. Nam si causa dicat esse ppetua tũc etiã obseruantia cõsuetudinis erit ppetua. si vero tẽporalis tũc qꝛ ꝟ nõ exprimit cõsuetudinẽ siue cõstitutionẽ cessare p cessationẽ cause non cessat ipsius effectus. iuxta nõta p Henricũ de bowyco. in. c. predicto et si xpo. parũ ante finem. pro quo allegat. xxxij. q. j. dixit dominus. ⁊ sumitur ex dictis archid. in. c. neophitus. lxj. dist. Et nõ. p Bern. d. c. post translatõꝫ. de renũ. iiij. cessante. in fi. ⁊ ibi p Jo. in no. q̄ dicit q̄ cause cessatio nõ est modus reuocandi cõstitutionẽ. ibi videas. et latius si volueris in locis pceall. ⁊ ff. de dona. l. ij. §. ticio p barth. Ul' dic q̄ cũ queritur nũqđ cessante cã legis cessat lex. hoc potest dupliciter itelligi. Uno mõ sic scꝫ an in casu in quem cã legis se non extẽdit cesset lex vel eius dispositio. Et verũ est q̄ sic. qꝛ vbi cã est sepata sepatum debet esse ius. Et hoc verũ in cã finali. secus in impulsiua. ff. de postu. l. j. §. sexũ. Alio mõ potest itelligi sic an scꝫ cessante causa cesset lex l eo qđ pncipaliter disponit. ⁊ verũ est q̄ in cã impulsiua nõ cessat dispositio vt dicto. §. sexũ. Si vero cã sit finalis tunc si lex sit dispositiua ⁊ in fiendo sic q̄ lex nõdũ est in pfecto eẽ tunc cessante cã cessare debet dispositio. Et hoc verũ qñ cessat cã specifica. si aũt lex sit in suo pfecto eẽ ⁊ causa est generalis tũc cessante causa generali nõ cessat lex sed reuocari debet. de deci. c. suggestum. Si vero lex sit cõis vel ius cõe et causa sit ppetua tunc nõ est dubium quin legis obseruantia sit ppetua. Si vero causa sit temporalis dic vt dixi. ꝫ. Vsi. et hoc puto. fallit tñ hoc dictũ si interueniat necessitas. lv. di. priscis. Item si vtilitas. lxj. di. neophitus. Item si pietas. ix. q. ij. lugdunens. Item si consuetudo. x. di. leges. ⁊ predicta intellige qñ causa funditus cessat vt notat dynus in regula iuris decet. pceal. Et premissa notant de renũ. c. post translationẽ. Vsi. venio ad Vsi. p Anthoniũ de butrio. et hic vide qđ dicam. ꝫ. de iudicijs. c. excussis. iiij. p rectores. Unũ tamen scias sm Anthoniũ predictũ q̄ causa finalis dicitur illa que ex toto ⁊ fũditus animũ mouet disponentis alias verisimiliter non facturum. Impulsiua est que impellit statuentem qua cessante statuens nichilominus sic erat staturus. Quid autẽ in dubio sit dicendũ remittit ad notata p Barth. ff. de donatio. l. ij. §. ticio. decem.

An cessante cã legis cesset ipsa lex.

Nõ de cã finali ⁊ impulsiua.

¶ Ex predictis patet q̄ licet nulla sint decedentis legata siue debita et sic cesset causa consuetudinis: non tamen cessabit eius effectus: sed q̄ fructus ipsi aliunde disponantur pro salute anime sue per eos qui alia bona sua administrabunt. et nõ pertinebunt ad ecclesiam vel ad eius successorem / nec ecclesia vel successor poterit ipsos fructus stante tali consuetudine vendicare nisi forsan consideratione alicuius debiti. Nam recte cõsiderando vt michi videtur vix erit modum inuenire quin erit dare debitum quo ad psonam defuncti siue pro reparatione facienda siue p oneribus supportandis vel alijs occurrẽtibus q̄ potius declarari possunt ex veritate facti q̄ ex certa positione iuris.

¶ De tēpibus ordinatonū et qualitate ordinandorū.

Edmundus.

¶ Illegitimi non diſpēſati et a non ſuis ep̄is: aut in peccato mortali ordinati ab executione officii vſq3 ad ſatiſfactōȝ ſuſpēdātur.

Eos[a] q̄ de nō[b] legitio matrimonio nati ſūt et abſq3 diſpēſatione[c] ſufficienti ordinati[d] fuerint. Eos[e] etiam qui non[f] ſuis epiſcopis preter licentiam ſuorū epiſcoporum ſeu prelatorum[g] ad ſacros[h] ordines promoti fuerint: ab executione[i] ordinis ſic ſuſcepti ſuſpendimus[k] donec[l] diſpenſationis gratiam[m] fuerint conſecuti. ¶ Item decernimus[n] ꝙ hi qui in cōſciētia[o]

Diuiſio

a Eos qui. hoc capitulum attribuit edmundo archiep̄o. et habet principaliter duo dicta. ſcḋm ibi. item decernim⁹

b ¶ Non legitimo. vt quia matrimoniū de facto eſt cōtractū in gradu prohibito. vel potes exponere nō legittimo matrimonio id ē ex matrimoniū legittimū vtputa de adulterio/ſtupro/inceſtu/fornicatiōe ⁊ hmōi. tales nāq3 ordinari nō debēt. Sicut legitur ⁊ notat̄ de filiis pſbyte. c. j. et vixi. de ſeruis nō ordinā. c. cōſuluit. dr̄ eñ cōiter ꝑ doctores. d. c. j. de filiis preſbyte. ꝙ illegittime nati nō pñt ordinari ad ſacros ordines ſine diſpenſatōe pape niſi ingrediantur religionē quo caſu pñt ad oēs ſacros ordines promoueri etiam ſine diſpēſatione vt ibi notāt Innoceñ. ⁊ Hoſtieñ. et Jo. an. et alij. poſſunt tamē illegitime nati ꝓmoueri ad ordines minores ex diſpēſatōe ep̄i ꝓut legitur de filiis preſbyte. c. j. li. vj.

An illegitime nat⁹ poſſit ad ordines ꝓmoueri.

c ¶ Diſpenſatōne ſufficienti. vicȝ pape in maioribus ordinibus ſȝ ſufficiat ep̄i in minoribus vt dixi in gloſa p̄cedēti et in religioſo ius cōe diſpenſat vt ibi ēt dixi. ¶ Sed quero nūquid eo ipſo ꝙ papa vel ep̄s ordinat vel mandat ordinari illegittime natuȝ videtur cū eo diſpenſare ſup executione ordinis ſic ſuſcepti. dic in papa ꝙ ſi ignoranter hoc faciat non intelligitur diſpēſare. de elect. dudū. in fi. et de preben. c. nō poteſt. li. vj. cū ibi notat̄. Secus ſi ſciat ipſum quē ordinat vel mandat ordinari eſſe illegittime natū et ſup hoc indigere diſpenſatione et ſup hoc dirigat intentionem ſuā: nam tūc intelligitur cū eo diſpēſare. ad qḋ facit ratio legis ciuilis q2 dignitas collata ꝑ principē facit infamiaȝ aboleri. C. de nup. l. impialis. §. ſimiles. ⁊ inſtar ſacrilegi eſt dubitare an ſit dignus quem princeps elegerit ſaltem ex certa ſciētia. C. de cri. ſacri. l. ij. ⁊ cōceſſo vno oīa vident̄ eſſe cōceſſa ſine q̄bus illud ꝯceſſū explicari nō pōt. ff. de iuriſdi. om. iud. l. cui iuriſditio. extra de offi. deleg. prudētia. §. fi. cū ſilibus. nec obſtat decretalis Si ſūmus pontifex. de ſen. excō. in cle. vbi loquit̄ qñ papa ꝑ factū ſuū nō intēdit eū abſoluere cui cōicat nec cetera que ibi ponūtur approbare. ſecus eēt ſi intentio pape ſup hoc verteretur vt in. c. ij. de ꝓbatio. in cle. vnde cū in hoc caſu actus iſte alias eēt illegittime factus intelligitur ſic fieri vt valeat ſm̄ intētionē facientis vel fieri mandantis. Secus tñ eēt in actu q̄ alias valeret citra diſpenſationē et diceret̄ legittime factus: nam tunc nō intelligitur diſpenſare niſi hoc exprimat vt in. c. nō pōt §. fi. de preben. li. vj. vbi aūt inferior papa vtputa ep̄s talē illegitime natū ordinat vel facit ordinari et ſcienter nō videt̄ cū eo diſpenſare niſi precedat ſūmaria cognitio ſup cā diſpenſatōis puta an ſit neceſſitas vel vtilitas ſeu alia iuſta cā ⁊ ꝙ ſup hoc ep̄us interponat ſuū decretū ſm̄ opinionē quā ponūt Vinceñ. Goffre. Ber. ⁊ Hoſti. de ſciſma. c. ij. ⁊ Ber. et Hoſti. de ꝯ. ſbbl. lras ſȝ Lau. Barth. Brixeñ. ⁊ Archid. xliiij. di. in ſūma. et idē arch. no. lj. di. q̄ l aliq̄. iiij. di. ſi ſeruus abſente. de elect. licet canon. §. carere li. vj. Et de hoc vide nōta Henrici de bowyco in. c. veniēs. de fi. preſby. Michi tñ videtur ꝙ ſi ep̄s ꝓmiſſa cognitione ſūmaria ſup diſpēſatione facienda talē ordinauit vel mandauit ordinari intendēs cū eo diſpenſare licȝ verba diſpenſationis nō exꝑmat intelligi debet cum eo diſpenſaſſe. ⁊ ſic notat Joh. an. dic. c. ij. de ſciſma. cui conſentio.

Queſtio.

d ¶ Ordinati fuerint. ſiue ad minores ſiue ad maiores ordines cū indiſtincte dicat. ar. l. de precio. de publi. ac. cū ſilibus.

e ¶ Eos etiam. iſte eſt ſecundus caſus in quo ordinatus ſuſpenditur ab executione ordinum.

f ¶ Non ſuis ep̄is. ſuus eñ ep̄s eē dr̄ quo ad ordines dādos is in cuius dyoceſi oriūdus eſt: vel in cui⁹ dyoceſi eſt beneficiatus: vl' in cuius dyoceſi hȝ domiciliū ſicut legit̄ in. c. cū nullus. in ꝓn. de tempo. ordinan. li. vj. quilȝ eñ iſtoȝ poteſt talem ordinare ⁊ ſibi licētiam de qua hic dr̄ cōcedere vt patet ibi.

Quis dicatur ſu⁹ ep̄s

g ¶ Seu prelatorum. hoc dicit q2 etiā ep̄s pōt cōcedere dimiſſorias ex ſpeciali priuilegio indulto ſibi ſup hoc facto vel cōſuetudine preſcripta vt dixi. ī. c. p̄xi. §. dioceſano. in fi.

h ¶ Sacros ordines. qui ſtricte loquendo ſunt quattuor tantuȝ ſcȝ ſubdyaconatus/dyaconatus/preſbyteratus/et epiſcopatus. in quibus cōtinētia req̄rit̄. xxxij. di. c. i. xxviij. di. decernim⁹. Large tñ loquendo oēs ordines ēt minores dicūt̄ ſacri. vt no. Joh. dic. diſ. xxxij. in ſūma. et arch. de temp. ord. c. j. §. ordines li. vj. vñ ⁊ alias d' iur' cōi verȝ eſt. ſ. ꝙ ordiat̄⁹ a nō ſuo ep̄o nō ſolū ad ordines maiores ſȝ ēt miores īcurrat hāc penā ſic legi' ⁊ no. d' tēp. ord. i. c. eos q̄. §. is q̄ iura. li. vj. ⁊ ſic hic appellatōe ſacroȝ ordinū q̄ ad h' cōtinēt̄ ēt miores ordies. q2 ſic al's d' iure cōi ē ordiatū. Al's aūt hec clauſula tāq̄ penal' nō debereȝ extēdi ad minores ordines vt in regl'a iuris odia. li. vj. cum concor.

Sacri ordines q̄ttuor.

i ¶ Executiōe ordinis. in q̄b⁹ cōſiſtat executio cuiuſq3 ordis habes in canone cleros. xxi. di. q̄ſi a medio. c. vſq3 ad fi. ibi videas.

k ¶ Suſpendimus. et ſic videtur ꝙ illegitimus et etiā ſuſcipiēs ordines ab alieno ep̄o ꝑ hāc cōſtitutionē nō eſt ip̄o facto ſuſpēſus ſȝ ꝑ ſniam hoīs ſuſpendēdus ab executione ordinis ſic ſuſcepti. Sȝ ꝙ ordinatus a nō ſuo ep̄o ſit ip̄o iure ſuſpēſus notat cardi. et Jo. an. de temp. ord. c. eos. li. vj. vbi de hoc ꝑ Jo. an. §. ſtatuūt. ꝑ card. §. iura. et idē archid. ſup eo. §. qui oēs dicūt ꝙ tal' q̄ ad executionē eſt ip̄o iure ſuſpenſus. Dic igit' ꝙ ordinati a non ſuo ep̄o quo ad ſe ſunt ip̄o iure ſuſpenſi. ix. q. ij. lugduneñ. nō tñ quo ad alios ſed ſūt ꝑ hoīes ſuſpendēdi. vnde licȝ talis exequat officiū ſuū anteq̄ interdicatur ſibi ꝑ hoiem: nō tñ efficit irregularis exequendo. pro quo facit extra de cle. excō. mi. c. ſi celebret. Secus tñ ſi exequit' officiū poſt īterdictū hoīs vtputa ſui ep̄i vt notat Hoſtiē. de eo qui ord. furtiue ſuſcepit. c. j. gloſa q2 nō fuit et Jo. an. d. c. eos. et notat̄ ꝑ Henricū de bowyco eē de tēp. ord. c. qḋ trāſlationē. vbi videre poteris remiſſiones ad doctores alios. vñ ex hoc ꝙ lra dicit ſuſpendimus non aūt ſuſpenſum denūciamus videtur ꝙ potius gerat vicē ſnie hominis q̄ iuris vt accedant notata ꝑ archid. lxxvij. di. c. placuit. glo. ij. q̄ ſic intelligit decretū vel nō eſt compos. extra eo. ti. ibi: ſuſpendimus ⁊c̄. vnde ſic intelligendo talis ordinem ſuſceptū exequēs efficitur irregularis iuxta ſniam predictā. et hoc verū puto quo ad ordinatos an hanc ſniam. tñ inquantū hec ſnia quouiſmodo reſpicere pōt futura benignius eſt dicere ꝙ iſta ſit ſnia legis mortue quia conſtitutionis ꝑpetue non aūt viue legis tꝑalis ⁊ ſic nō incurrit irregularitatē niſi ꝑ hoieȝ īterdicat' vt dicūt doctores p̄dicti. i penalib⁹ nāq3 benignior īterꝓtatio faciēda ē. ff. de penis. l. īterꝓtatōe.

l ¶ Donec diſpenſationis. ⁊ ſic videt' ꝙ q̄cito fuerit cū eo diſpēſatū poteſt exequi ordines ſuſceptos: ⁊ ad hoc accedūt notata ꝑ Jo. an. de offi. ordi. c. preſenti. §. quouſq3. li. vj. ſed melius ꝑ eūdē in cle. j. de decimis ſup. §. donec. Sed puto in hoc caſu eſſe expediens vt ꝑ iudicē ꝓnūcietur ꝓ ſufficiēti diſpenſatione: q2 de ea poteſt dubitari vt notat̄ in ſiṁ ꝑ Jo. an. in gloſa cle. predicte. maxime vbi talis fuerit etiam ſuſpenſus ab hoīe vt predixi. et vide quod ſcripſi. ī. de conſti. c. q2 incōtinentie ſup §. donec. ¶ Sed quero ꝑ quē fiet iſta diſpenſatio: dic ꝑ illuȝ cuius auctoritas ſuffeciſſet a ꝑncipio. vnde in illegittime nato quo ad minores ordines ſufficiet diſpēſatio ſui ep̄i. in maioribus vero requiritur diſpēſatio pape. iuxta ea que ſcripſi. ī. c. glo. j. In eo vero q̄ ſine licētia ordinatus eſt a non ſuo ep̄o ſufficiet diſpenſatio facta ꝑ ſuū ep̄m qui poteſt illam ordinationē hr̄e ratam. ix. q. ij. lugduñēſis. ⁊ ſic ſentire videtur arch. de temp. ord. c. eos qui. §. iura. li. vj. ⁊c̄.

Queſtio.

m ¶ Gratiam. ſimile habes de elec. licet canon. li. vj. vbi de hoc ꝑ archid. in. §. gratiam. qui notat ꝙ multis modis dr̄ diſpēſatio ⁊ ſup hoc dat remiſſiones. ibi videas.

n ¶ Item decernimus. ſecunda pars.

o ¶ Conſcientia. id eſt cognitione ſuiipſius cordis ſm̄ papiam. ⁊ ſic notatur ꝑ archid. xxviij. q. j. omnes.

An peccatū mortale īpediat in suscept' ordinib' ministrare

p Peccati mortalis. nō distinguit hic de quantitate nec de q̄litate pctī. tñ distinguere poteris vt notat̄ ex. eo. ti. ex tenore per Her. Innocen. Hostien. et Joh. an. vnde quo ad huiusmodi materie intellectū est aduertendū q olim erant diuerse opiniones sup hoc vicȝ an pctm̄ mortale impediat aliquē in susceptis ordinibus vel suscipiendis ministrare. quā materiā satis diffuse tractant doctores in. d. c. ex tenore. q̄ quidem opiniones satis expedite sūt p decretalē vltimā eiusdē tituli q̄ dicit q peccatū occultum nō enorme post peractā penitentiā nō impedit in suscept' ordinib' exequēdis. nec in suscipiendis ministrare sm Hostien. Jo. an. in addi. sup dicta decretali ex tenore. dicit q hom agny et moderni dicunt nō esse curādū de distinctione quam posuit doctores in dicto. c. ex tenore quia hodie quantūcūq; quis est criminosus occultus preter homicidam post peractā penitentiā in susceptis administrat et ad superiores ascendit. sed ante penitentiā monendus est vt in suscept' nō ministret. extra eo. c. vlti. tñ id qđ de homicida dictū est intelligas de quocūq; criminoso cuius crimen post peractam penitentiam impedit ordinis executionē. de quo habes multa exempla posita p doctores ex. de renū. c. nisi cum pridem. §. p cōsciētia criminis. Regula enī est q recipiens ordines sacros ī peccato mortali suspensus est quo ad se ab executione hmōi ordinū quousq; egerit penitētiā vt no. p doctores i. d. c. ex tenore. et c. fi. ex. de tēp. ord. et ad hūc finē opatur cōstitutio ista que vult q nō ministret in ordine suscepto dū erat in peccato mortali occulto donec per sacramētū penitentie fuerit expiatus. de criminoso nō occulto vide notata eo. ti. §. preterea. vbi. cū queritur p Hostien. in sūma vbi distinguit inter enorme et mediocre.

pctī' mortalis prius' ꝑpetrati vel' propter questuȝ' temporale' tātū sacrū' ordinē susceperit officiū suū non' exequantur: nisi prius a peccato huiusmōi p' sacramētū penitentie fuerint expiati.' Idem.

Questio.

q Prius ꝑpetrati. supple et sic existens in pctō mortali fuit ordinatus et sic recipiens ordines cumulauit pctm̄ peccato. quia licet existens in peccato occulto nō possit ꝓhiberi ne ordinetur extra de simo. c. ex tue. peccat tamē sic recipiens ordines. i. q. i. et qꝛ simoniacos. et ꝓpterea merito d; abstinere ab executione ordinis vsq; quo p penitentiam fuerit expiatus. Sed quid de peccante post ordinē susceptū. dic q recepta penitētia pōt statim exequi officiū suū licet melius faceret si prius penitentiā ageret in toto vel in parte vt no. p Inno. d. c. ex tenore. et hoc verū nisi sit tale crimen qđ post pactam penitentiā impedit executionē. de q̄ materia vt dixi notat̄ p doctores extra de renū. c. nisi cum pridē §. p conscientia criminis.

r Uel propter. hic est alius casus in quo requiritur expiatio p penitentiā ante executionē ordinis.

s Questum. id est acquisitionem vel lucrum.

t Temporale tantū. nullo habito respectu ad officiū qđ est ordini annexū siue ad laudem dei. hoc enim incideret in vicium simonie. lxxiiii. di. c. fi. p Jo. et archid. potes ponere exempla ī his qui ordinantur potius vt gaudeāt priuilegio clericali in rebus q̄ vt deuote seruiant in gradu suscepto. Uel pone exemplum ī eo qui recipit ordinē nō ob deuotionē erga deū sed ꝓpter habēdū aliqđ temporale beneficiū talis nanq; intentio est corrupta qꝛ intentio hmōi principaliter vertitur sup lucro siue beneficio habendo: et est pctm̄ qđ tñ p penitentiā expiari pōt vt hic. adde qđ cōiter notat̄ in sūma de simonia §. qualiter cōmittatur in p̄n. p Host. in sūma. vbi tractat illam materiā an seruire alicui ꝓpter beneficiū habendū sit simonia. ibi videas. et nota glosam in simili materia quā ponit Jo. an. de cle. nō resid. c. i. glo. fi. li. vi.

u Sacrū ordinem. vicȝ subdyaconatum vel superiorem. pro quo vide. ī. §. sacros ordines. et sic videtur q illud de quo hic d' nō habet locū in ordinato ad minores ordines licet hmōi ordines etiam qñq; dicuntur sacri vt dixi in loco preallē.

x Non exequantur. tales nāq; quo ad se suspensi sunt licet non quo ad alios. i. q. i. sacerdotes. de cohabi. cle. et mu. c. vlti. et ideo ab abstinere debent vsq; quo p penitentiam fuerint reconciliati vt hic. Sed nūquid si tales interim exequantur ordinem susceptum sint irregulares. puto q non nisi p decretū hois fuerit prius interdicta hmōi executio vt dixi. ī. §. suspendimus.

Questio.

Tres sunt penitentie partes.

y Per sacramentū penitentie. bene dicit sacramentū penitentie: qꝛ penitentia voluntaria p se assumpta nō sufficeret. sed requiritur q fiat auctoritate ecclesie et sub potestate clauiū: et sic loquitur de penitentia exteriori q̄ fit ad arbitriū hois que ꝓprie sacramentū est: nō autē illa que sponte suscepta est sm Tho. de veritate li. vi. c. xviii. Et huius sacramēti penitētie ptes integrales sūt tres vicȝ cōfessio/ cōtritio/ et opis satisfactio. taliter enī assumpta penitētia est fructuosa. d. pe. di. iii. pfecta. et sic intelligas h̄ qđ hic d' de vera penitētia et nō ficta. ꝓ quo vide. l. di. c. vt constitueret et c. precedēti. Sz nūquid requiritur q penitentia iniuncta sit peracta vel sufficiat q sit incepta. in. c. ex tenore preallē. dicit̄ q sufficit partē penitētie esse factā. et cōcor. extra de furtis. c. vlti. sufficit nāq; incepisse. ff. de auro et argen. leg. l. et si nō sunt. §. argento cū concor. de quibus videre poter' ti. de tutore. §. generaliter. §. quid si cepit. vbi sunt argumēta ꝓ et cōtra per spe. et q sufficit egisse partē penitentie cōgruā licet nō totā estimo verū vbi delictū est mediocre et nō est notoriū vt ptȝ ex dictis superius alleg. secus forsan ē dicendū in manifestis siue notorijs vbi requiritur completio penitentie. l. dis. c. bene. et c. sequenti.

Questio.

z Expiati. id est expurgati siue mūdati: et cōsimile habes. l. di. c. de his clericis. et de hac expurgatione siue mūdatione que fit per penitentiam habes. e. di. c. purgabit.

Irreglares oēs vsqȝ ad legitimā dispēsatōȝ ab officii executōe suspendātur

In primis' et īfra. omnes' q irreglaritatē'

a In primis. Hec constitutio nō est noui iuris ordinatiua sed iuriū prius habitorū executiua siue declaratiua: et intitulat̄ cōmūdo in quibusdā libris. Et sciendū est q sub parte ista decisa cōtinetur in integra q ministri ecclesie maxime sacerdotes habēt diligenter discutere cōscientias suas quales ad ordines accesserint et quo fine. et est pars huius. ī. eo. c. cos. Et h; duas partes. scđa ibi / irregulares. In p̄ma denūciat oēs irregulares fore suspensos ab executōne ordinū quousq; fuerit cū eis dispensatum. In scđa parte recitat diuersos casus q̄bus irregularitas incurritur quo ad hoc vt ordinatus sit suspensus ab executione.

Diuisio.

b Omnes. hec dictio de sui natura et ꝓpria significatōe stat collectiue. put notat accur. ff. de lega. ii. l. si pluribus. qñq; tñ ponit̄ distributiue. ꝓ quo vide nōta p Barth. in. l. h ar. ff. de hered. inst. et nota ad idem. ff. de no. ope. nunc. l. i. §. nūciatio p eūdem.

Irregularitas

c Irregularitatem. que nomē accepit a regula quā statuit apostolus seruandā in ordinatione clericoȝ cuius cōtrariū d' irregularitas. i. contra regulā: et no. xlviii. di. c. quoniā multa. §. ex q̄cūq; p archid. lxiii. di. valentinianus. in fi. Et nota q irregularitas est quoddā impedimentū ꝓueniens ex cōstitutōe canonica: et non extendit nisi q̄tenus inuenit iure inflicta. de sen. exc. c. is qui. li. vi. vbi de hoc no. p archid. c. li. de temp. or. c. i. §. irregulares. sed melius de sen. et re iudi. c. i. §. irregularitatē p eūdē qui remittit ad notata p Hostien. extra de cle. excō. mi. c. ii. Et notabiliter vide de hoc de homic. c. i. §. irregularitatē p wil. in cle. Et nota q irregularitas rōne qñq; ꝓuenit ex defectu siue peccato vt patet in illegitime natoȝ in bygamo et corrupte marito et alijs defectibus de quibus legit̄ et notatur. l. di. non confidat. et. liiii. di. p totum. Qñq; irregularitas rōne ꝓuenit ex inobedientia quia vicȝ nō obedit preceptis ecclesie nec censuras obseruat. ꝓ quo dic vt notatur. ī. e. c. §. dispensare poterint. Et tales dicuntur irregulares non qꝛ sm regulā apostoli ordinari ꝓhibētur: sed quia extra regulā aliorum sunt. Quādoq; irregularitas contrahitur ex peccato siue crimine tali videlicet quod impedit ne ordinatus remaneat in ordinibus susceptis quo ad executionem nec promoueatur ad maiores et post peractam penitentiam absq; dispensatione pape vel inferiorum prelatoruȝ. de quibus notatur de temp. ordi. cap. dilectus. per Innocentiū Hostien. et Johan. an. et de his omnibus videre poteris exempla infra per processum huius capitu. et vide quod dicam infra §. dispensare poterint vbi. circa hunc. et que circa hoc notat Innocen. de renun. c. nisi cū pridem. §. irregularitas.

in[d] ordine ſuſcepto vel[e] ãte vel poſt[f] ordĩes ſuſceptos conſtat[g] contraxiſſe niſi cũ[h] eis diſpenſatum fuerit expreſſe[i] per eos qui cũ eis diſpenſare[k] poterint ab offi=cii[l] executione denunciamus eſſe[m] ſuſpẽſos donec cum eis ſuper[n] hoc legitime[o] fuerit diſpẽſatũ. Irregulares[p] vero quo ad pmiſſa[q] intelligimꝰ homicidas[r]

d ¶ In oꝛdine ſuſcepto. id eſt in tꝑe ſuſcipiendi oꝛdines. pone exemplum in ſcienter oꝛdinato ab heretico vel ſciſmatico et huiuſmodi infra patebit.

e ¶ Uel ante. pone exemplũ in homicida volũtario vt .ĩ. patebit.

f ¶ Uel poſt. pone exẽplũ etiã in homicida et in eo qui ſuſpenſus ab executione officij nichilominus miniſtrat in officio ſic priuus. de re iud. c. i. li. vj. cũ ſimilibꝰ

g ¶ Conſtat. ſ. ꝑ rei notorietatẽ ſcti euidẽtiã vl ꝑ ꝯfeſſiõꝫ i iudicio emiſſã ar. eoꝝ que legunt de cohabit. cle. ⁊ mul. c. fi. Et idẽ intelligo ſi conſtat ꝑ alias probationes legitimas que probationes habebunt locũ ex conſideratione legũ et iuriũ quibus cauetur aliquẽ eſſe irregularẽ. nã nemo cenſeri debet irregularis niſi caueatur de hoc expreſſe in iure vt in. c. is qui de ſen. excõ. li. vj. vnde vbi iura decernunt aliquẽ eẽ irregularẽ ſufficit ꝙ cõſtet de facto tali ꝓpter qḋ incurritur irregularitas de iure. ſic tamen ꝙ pars ſit preſens vel per contumaciam abſens.

h ¶ Cum eis. ſcꝫ qui contraxerunt hmõi irregularitates.

i ¶ Expreſſe. nõ igitur ſufficit diſpenſatio tacita que videret forſan fieri ſi ille qui poteſt diſpenſare cũ irregulari facto aliqḋ fecerit circa talẽ ex quo facto videret tollere hmõi irregularitatẽ vt puta ſi ſciens eũ irregularẽ mandaret ſibi vt adminiſtraret in ordine ſuſcepto vel eũ ꝓmoueret ad ordines nõdũ ſuſceptos. Et huic dicto ꝯcor. notata ꝑ doctores extra de filijs preſbyte. c. veniens. de ſciſma. c. ij. ⁊ c. ſi romanus pontifex. de ſen. excõi. in clem. per doctores. vbi de hoc et ti. de leg. §. qualiter aũt. vſi. dicũt aũt ꝑ ſpe. et hoc verũ puto in alio ꝙ̃ in papa. Secus tamen dicerem i papa: et eſt ratio q: papa eſt ſupra iura. C. de legi. l. digna. ff. de legibus. l. princeps. et in eo ſufficit ꝓ ratione volũtas inſti. de iure natu. §. ſed qḋ ꝓncipi. Inferior vero papa tenet obſeruare formã iuris cõis et ad minus vt precedat cauſe cognitio. ꝓ quibus videas quod ſcripſi .ſ. eo. ti. c. eos. ℣. diſpenſatõe ſufficienti.

Papa et pnceps ſoluti ſũt legibus.

k ¶ Diſpenſare poterint. ſolet eñ dici cõiter ꝑ doctores ꝙ ſuper irregularitate ſolus papa diſpenſat. vt no. ꝑ Berñ. et hoſtien. in c. clerici. de cle. excõi. mi. et de offi. lega. c. ꝙ tranſlationem. idem notat ti. de legato. §. iuxta. vſi. Item nota ꝙ ſuſpenſus ꝑ ſpec. et §. nũc de epoꝝ. vſi. ſed nũquid põt epõ. notat etiã .l. diſ. miror ꝑ Jo. ⁊ archid. xj. q. iij. ſi quis epõ dãnatus. ꝑ Jo. et archid. ſup ℣. diaconus. ⁊ .ix. q. ij. lugdunen. glo. antepenulti. ꝑ Jo. ⁊ .ij. q. v. q̃ de cauſa. ℣. cõmittimus ꝑ arch. ⁊ eſt textus de re iudi. c. cum eterni in fi. ⁊ de ſen. excõ. cũ medicinal. li. vj. vbi h idem tenent Innocen. hoſtien. ⁊ Jo. an. de cenſibus. in. c. exigit. ℣. ſuſpenſos. li. vi. Et ſic notat ꝑ wil. ⁊ geſf. de cõſan. ⁊ affi. c. vnico in cle. ℣. ꝯbẽtes. ⁊ ꝑ hẽrici de bowyco in. d. c. clerici de cleri. excõica. miniſt. ¶ Circa hũc paſſum eſt aduertẽdũ ꝙ irregularitas ꝯhitur multis modis. Quãq ex crimine. quãq ex defectu. quãq ex inobedientia ſeu violatione cenſure eccleſiaſtice vtputa ſi excõicatus ſuſpenſus vel interdictus ſcienter ingerat ſe diuinis. et in hoc caſu verũ eſt ꝙ ſolus papa diſpenſat: ⁊ ſic ſtant oĩa iura ſupꝰ alle. cũ dict doct. ſ. recitatoꝝ. Sed vbi irregularitas ꝯhit ex crimine ꝯmiſſo tũc ſi tale ſit crimen qḋ poſt penitẽtiam pactã ipedit executionẽ ordinis etiã ſolus papa diſpenſat vt no. ti. de legato. §. nũc de epoꝝ. vſi. item in his. ꝑ ſpec. Et quibꝫ caſus illi notant docto. ex de renũ. c. niſi cũ pridem. §. ꝓpter conſciẽtiam. ⁊ ponit ti. de legato. §. iuxta. ℣. Sit quoq ꝑ ſpec. Hoc tñ fallit vbi expſſe cauet ꝙ epõ poterit diſpenſare et qñ diſpenſatio nõ eſt reſeruata pape. exẽplũ pꝫ .l. diſ. pꝛbros. cũ ſua gloſa. Si vero ſit crimen qḋ poſt penitentiã nõ ipedit ordinis executionẽ nec aliquẽ ad ordines aſcẽdere tũc in adulterio ⁊ in minoribus criminibus pñt epĩ diſpẽſare niſi expſſe ꝓhibeant in iure vt legit ⁊ no. in. c. at ſi clerici. ex de iud. pꝫ exẽplũ in. c. fi. ⁊ c. ex tenore. ex de temp. ord. ⁊ de furt. c. vlti. cũ ſua gloſa. Ubi vero irregularitas ꝯhit ex defectu ſi defectus ille ſit a natura: vtputa in defectu natalĩũ tunc ad minores ordines diſpenſat epõ ſed ad maiores ſolus papa. de fi. preſbyte. c. j. li. vj. Et idem eſt vt vicꝫ ſolus papa diſpenſet ſi aliquis cũ defectu corpis naſcat: ꝙ vicꝫ ſit corpe viciatꝰ i mẽbro notabili. quod dic vt extra de corpe viciatis. ꝑ totũ. et idem eſt vbi irregularitas ꝓuenit ex euentu ſiue ob defectũ ſacramẽti vt in bigamia et marito corrupte vbi etiã ſolus papa diſpenſat ſicut in alijs caſibus niſi in aliquo caſu circa premiſſa inueniatur epõ cõceſſum vt diſpẽſet. et ſic breuiter dic ꝙ regulare eſt ꝙ ſolus papa diſpenſat cũ irregulari. fallit tamẽ aliquotiens in caſibus quibꝰ ꝑmittitur epĩs diſpenſare. de qbꝰ multa videre poteris ꝑ ſpec. ti. de legato. §. nũc de epoꝝ ꝑ totum: et c. §. ſpecialit videas ibi Ul. verum vt tantã ꝓ ſũdamento diſtinctõis predicte ⁊ ſup hoc videas notata ꝑ Hoſtien. in ſũma ti. de diſpenſatione qui ponitur de peni. et remiſ. ad fi. §. quis poteſt diſpenſare.

Mlti modis irregularitas cõtrahit.

l ¶ Officij executione. intelligas de ſolẽni executione tali vicꝫ q̃ ꝑtinet ad ordinem quẽ obtinet et ſub rõe ipſius ordinis. ¶ Que aũt ſint illa q̃ ad vnũquẽq ordinẽ ꝑtinent. habes .xxv. di. ꝑlectũ vnde talis irregularis de quo hic loquit ſe imiſcere nõ pt officio eccleſiaſtico vt vicꝫ publice ⁊ ſolẽniter miniſtret in ordine ſuo tꝑe quo dicũtur veſpere/matutine/miſſe/vel alie hore canonice ꝓut notat de ſenten. ⁊ re iudi. c. cũ eterni. ℣. damnabiliter. ⁊ ℣. ingeſſerit ꝑ archi. li. vj. priuatim tñ ⁊ ꝑ modũ ſuffragij poteſt dicere horas ſuas ad quas tenetur rõne ordinis aſſumpti vt no. ibidem ꝑ eũdem. ⁊ hoc puto verũ ſi extra ecclĩam hoc faciat. ſecus ſi in eccleſia q̃ ad talia deputatur ⁊ ſic ſentit Inno. de exceſſi. prela. c. tanta. poteſt talis tñ audire diuina in eccleſia vt notat ibidem archidi. de ſen. excõ. c. cũ medicinalis. ℣. irregularitatẽ. ⁊ ℣. diuinis. hoc verũ ſi hoc nõ faciat ex cõtemptu ſed ex deuotione vt ibi no. in hoc ꝯcor. hoſtien. extra de exceſſi. prela. d. c. tanta. anthonius de butrio ibi dicit ꝙ intereſſens cũ alijs tꝑe diuini officij habẽs preeminẽtiã ibidem vel auctoritatem eſt irregularis Secus ſi ſimpliciter abſq preeminẽtia vel auctoritate interſit. nam in pmo caſu videt participare officio diuino. in ſcdo nõ. alle. ad hoc. c. j. ⁊ fi. de clerico excõ. mi. et eo. ti. c. illud. Si tamẽ aliquis preter irregularitatem de qua hic loquit excõicatus ſit vel ab ingreſſu eccleſie ſuſpenſus nõ pt etiã audire diuina exiſtens in ecclĩa ꝓut notat archidi. de ſen. excõ. c. is qui. glo. i. li. vj. vbi ſup hoc alle. Ray. Et ad pdicta cõcor. notata ꝑ Berñ. ⁊ hoſtiẽ. de clerico excõ. mi. c. ſi quis epõ. ⁊ ꝑ Ber. e. ti. c. illud. ⁊ .xxviij. diſ. preſbyterum. ꝑ Jo. et archi. et notat ꝑ archi. iij. q. vij. §. tria. vſi. item teſtat ſup ℣. quare. ⁊ ꝑ cardi. d. c. cũ medicinalis. vſi. ab ingreſſu eccleſie li. vj. et ꝑ geſf. de regula. c. vt ꝓfeſſores. ℣. locorũ in cle. et ꝑ wil. et geſf. de cele. miſſ. c. graui. ℣. puritate in cle. et h quod hic dicitur videlꝫ ꝙ irregularis debet abſtinere ab executione officij donec fuerit cum eo diſpenſatũ. nõ ſolũ habet locũ in ordiato ad maiores ordines ſed ẽt ad minores. hoc notat hoſtien. de clerico excõ. mi. c. illud in fi. et Jo. an. de exceſ. prela. c. fi. ⁊ archid. d. c. cũ eterni. ℣. ingeſſerit li. vj. ⁊ .xj. q. iij. ſi quis epõ dãnatus. ℣. reſtitutõis. ꝑ eũdẽ. ⁊ ti. de lega. §. iuxta. ℣. qḋ de ſimplici clerico ꝑ ſpecu. Et notabiliter de h videas de cle. excõ. mi. c. ſi quis epõ. ꝑ hẽrici de bowyco. in vi. diſ. ſua. ¶ Sed quero / nunquid bñficiatus incidens in irregularitatẽ: et ſic ꝑ ꝯñs ſuſpẽſus ab executione officij vt dictũ eſt etiã eo ipſo ſuſpenſus a beneficio. dic ꝙ non. nam cum illa ſit pena iuris non dꝫ extendi ſm Hoſt. qui hoc notat de ſen. et re iudi. c. cũ eterni. ℣. officij. li. vj. Secus eſſet ſi eẽt inflicta ab hoĩe ſm eũ. et idẽ poſt multa argumẽta notat archid. eo. c. cum eterni. ſup ℣. officij li. vj. Et ꝓ hoc vide qḋ ſcripſi .ſ. de ꝯſti. c. qꝛ incõtinẽtie. ℣. ab officio ⁊ bñficio ad fi. glo.

Irregularis puatur ẽ officio eccleſiaſtico.

Queſtio.

m ¶ Eſſe ſuſpẽſos. ſcꝫ a iure priuo ordinato nõ ꝑ hũc ꝯſtõnẽ.

n ¶ Sup hoc. ſcilꝫ vt poſſint exequi officium ſuum.

o ¶ Legitime diſpenſatum. videlꝫ ex iuſta cauſa et certa ac cũ cauſe cognitõe habita ſcꝫ conſideratione ad neceſſitatem et vtilitatem et alia de quibus videre poteris ti. de lega. §. genera. et §. qualiter aũt .in fi. ꝑ ſpecu.

p ¶ Irregulares. ſecunda pars.

q ¶ Premiſſa. videlicet vt ſint ſuſpenſi ab executione officij vſq quo cum eis diſpenſetur.

r ¶ Homicidas. intellige de volũtarijs. extra de homi. c. latõr. ⁊ non ſolũ de eis qui facto hoĩem occiderũt: ſed etiam ſi eoꝝ precepto ſiue conſilio hoc factum ſit. ex de homi. c. ſicut dignũ. vbi

Nõ de homicidio.

aduocatos' in cauſa ſanguis: ſymoniacos' inter-

de hoc p Innocē. et hoſtien. de penis. c. felicis. §. cōciliū. li. vi. p archi. l. diſ. ſi quis viduam. etiā ſi occiſus ſit iudeus paganus vel ſaracenus. l. di. c. de his. et. c. clerici. Et idē intellige de his q̄ ratū habēt homicidiū noīe ſuo cōmiſſū. extra de ſymo. ſicut tuis. ff. de vi ꝛ vi arma. l. i. §. quotiens. et. i. q. iiij. quia preſulatus. ꝛ notat p Io. et archid. d. c. ſi quis viduā. ꝛ. xvij. q. iiij. c. oēs. in glo. adde tñ ſm Lau. per archidia. ꝛ idē eſt ſi homicidiū cōmittat ex neceſſitate euitabili. l. diſ. de his clericis. § de h. Sec⁹ ſi fuit oīno ineuitabilis. nā tūc nec quo ad pctm̄ nec q̄ ad irregularitatē imputatur. l. diſ. q: te. vbi de hoc p archi. i glo. penulti. et videt textus de homi. c. vnico. in cle. pro quo vide gloſam Io. an. ibi ſup v. nulli. Cōſilr irregularis eſt qui caſu occidit vbi etiam dando operā rei licite nō adhibuit omnem diligētiam quam potuit et debuit. ff. ad. l. aquil. l. qui occidit. §. penl. l. diſ. ſepe. et notat p hoſtien. extra de teſti. c. ſicut nobis. l. di. clerico. q ſi dederit operā rei illicite ſiue adhibuit diligētiā ſiue nō eſt irregularis tam quo ad ordines ſuſcipiēdos q̄ ſuſceptos. l. di. clerico. et. c. ſi q̄s volūtate. et eē de homi. c. continebat. et. c. dilectus. et notat p bern. et hoſtien. in. d. c. ſicut nobis. et. xvij. q. i. q̄ bona p archid. in magna gloſa. et de homi. §. qua pena. vſi. ſi vero facto p hoſtiē. in ſūma cōfeſ. c. ii. q. xix. et p aſtexen. li. vj. ti. de modeſtia ordinandoꝝ articulo. vj. Et nota q cū homicida volūtario ſolus papa diſpenſat q̄d poteſt lꝫ cū difficultate hoc faciat pro quo vide quod legit et notat extra de cōceſ. pben. c. propoſuit. ꝛ notat p hoſtien. extra de cle. pugn. in du. c. i. ꝛ. xxiiij. q. viij. occidit. p archi. Item cū homicida ex neceſſitate euitabili ſol⁹ papa diſpenſat. l. di. de his. in homicidio etiam caſuali vbi non adhibuit diligentiam ſiue dederit operā rei licite ſiue illicite ſol⁹ papa diſpenſat. l. di. clerico. et de homicidio. tua nos. ꝛ hoc verū quo ad ordines ſacros vt ad eos promoueatur vel in eis valeat miniſtrare. extra de cle. pug. in du. c. ij. ꝛ idē quo ad beneficiū cum cura. vt ibi no. hoſti. Sed quo ad beneficiū ſimplex vel minores ordines ep̄s pōt diſpenſare ſꝫ hoſtien. ibi. et idē notat de homici. c. continebatur et. c. ad audiētiam. etiam Io. an. ibi poſt eum. plura de hac materia videre poteris de homici. c. ſicut dignū p henricū de bowyco di. viij.

Caſus q̄ bus ſolus papa diſpēſat.

s Aduocatos in cauſa ſanguinis. ſiue p actore ſiue pro reo. l. diſ. aliquantos. vbi de hoc p Io. et archi. ꝛ p ſpec. ti. de leg. §. iuxta. ſi. eū criminalis. et ti. de aduocato. §. i. v. in cauſa autem criminali. et hoc verū vbi ex aduocatiōe hmōi ſequitur mors ꝛ aduocatus in mortem intendit vt ptꝫ in locis pcalle. Et notatur p Innocen. extra ne clerici vel monachi. c. ſententiā. ☞ vbi etiā hoſtien. dicit q ſola aduocatio in cauſa ſanguinis nō facit queꝫ irregularē niſi ſequatur mors. ꝛ p materia plenius vide p hoſtiē. de homicidio. c. ad audientiam. qui dicit q aduocatus in cauſa ſanguinis poteſt defendere reū et nō incurrere irregularitatem maxie vbi nō ſeqtur mors nec mutilatio mēbri. Et idē ſm eū vbi mors ſecuta eſt vel mutilatio qn̄ mors ipa vel mutilatio non ſequit ex vbo vel facto ipſius aduocati. ꝛ ponit ibi quattuor concilia quibus aduocatus in cā ſanguis pōt euadere irregularitateꝫ et eādē materiā tractat Io. an. de poſtulando. c. i. et henricus de bowyco. d. c. ad audientiam. Sed quicq̄d dicatur tutius eſt q clericus non poſtulet nullo modo in cauſa ſanguinis. p quo vide ſi placeat ea q̄ legūt ꝛ notantur in ꝯſtōne octoboni. c. iuxta ſacrorum. et per Io. de athona in ſecūda parte prima gloſa. Et nota q id quod hic dicit de aduocato in cauſa ſanguinis habet locum in iudice aſſeſſore notorio dictatore et teſte. put no. ſpec. ti. de lega. d. §. iuxta. vſi. ſi eū criminalis.

Nō pulcrā materiā d̄ ſymonia: ꝛ q̄liter q̄s p ſymoniā efficiat irregularis.

t ¶ Symoniacos. ſiue in ordine ſiue in beneficio vt. j. dicam. in ordine nanq; ſuſcepto ſiue crimen ſit occultum ſiue manifeſtuꝫ ſine ꝯmīnatione ipis ſuſpenſus eſt ipſo iure quo ad ſe et quo ad alios ab executione oīm ordinū etiam ſuſcipiendoꝝ. et de ſymonia. c. tanta. et. c. penul. in fi. i. q. i. reperiūtur. et. c. quibuſdam. et ſic notatur per Ioh. dicto. c. reperiuntur. et per Innocen. de ſymonia. c. per tuas. ij. §. miniſtret. et ibi per Bern. et hoſtien. et Ioh. an. et per archidi. i. q. i. ordinationes. Si vero aliquis ſit ſymoniacus in beneficio recepto tunc ſi crimen eſt notorium vel manifeſtū eſt ſuſpenſus quo ad ſe et oēs alios vt dicto. c. reperiunt et ita intelligit Vincē. c. accuſatum. extra de ſymo. Et hoc verū etiam ſi beneficium ſit ſimplex. argumento coꝝ que leguntur et notantur de ſtatu monacho. c. monachi. vbi notat petrus de ſā pſona abbas. et Io. an. q per ſymoniam cōmiſſam etiam in beneficio ſimplici efficitur quis irregularis etiā quo ad ordines. Si vero crimen ſit occultum tunc ſuſpenſus eſt quo ad ſe ſꝫ non quo ad alios qui eius officiū licite audiūt ſicut de alio quolibet crimino ſo. i. q. i. ſacerdotes. talis nanq; licite exequitur officiuꝫ poſt penitentiam ſed beneficiū retinere nō pōt. extra de ſymo. c. de regularibus ſm Innocen. et hoſtien. qui ita diſtinguūt dicto. c. tanta. et huic diſt. conſentiunt Lau. Vincē. et Io. an. dicto. c. accuſatum. et archidi. l. diſ. c. de his vero. in glo. adde idem notat. et notatur in dicto. c. accuſatum. et per henricum de bowyco.

Quis dī ſymoniacus ordine vel bñficio

¶ Sed quero quis dici debeat ſymoniacus ordine vel beneficio. dic q is qui pecuniā vel aliud temporale p ſe vel per alium dedit alteri q̄ ordinatori vbi aliter nō fuiſſet ordinatus vel beneficiatus. i. q. i. q̄ pro. et. c. q̄ſitum. q. iij. ſi quis obiecerit. et. c. fi. et. q. vj. c. i. ſecus ſi aliter fuiſſet ordinatus vel ad id beneficiū pmotus nam tunc non eſt ſymoniacus vt notat aſtex. li. vj. ti. de ſymonia. ar. ix. q. pone q aliqs dignus ꝛc. Si vero ſic dederit ipſi ordinatori vel pmotori ſiue alias eſſet ordinatus aut promotus ſiue non ſymoniacus eſt ſꝫ Innocen. et hoſtien. extra de ſymo. c. tanta. et idem notat archidia. i. q. vj. §. fi. glo. fi. Secus tamen eſt ſi alius ab ipſo ordinato tale quid dederit ipſo ignorante ſꝫ doctores predictos in locis pcalle. Sꝫ ecce dicitur in textu q ſymoniacus ꝛ alij hic enumerati ſunt ab executione ordinū ſuſpenſi donec fuerit cum eis legittime diſpenſatum.

Queſtio.

¶ Quero ergo quis poteſt cum tali ſymoniaco in ordinibus diſpenſare: dic q papa licite poteſt cum omni tali diſpenſare non ſolum vt in ordie ſuſcepto poſſit miniſtrare ſꝫ etiam ad ſuperiores aſcendere ꝛ i eis licite miniſtrare. i. q. i. ſi qui a ſymoniac. et. c. erga. et. c. ſi quis. cum ſimilibus. et eſt expreſſum de ſymonia. c. penulti. vbi de hoc. Quandoq; tamē cum talibus papa non conſueuit diſpenſare ob certas cauſas quas recitant hoſtien. et Iohan. an. de apoſt. c. fi. et notatur per Ioh. de deo. ix. q. i. in ſumma. et per aſtex. li. vj. ti. de collatione ordinum. in fi. et ti. de diſpenſatione articulo. iij. in inferiori autē papa quantum eſt ad diſpenſationē ſup ſymonia in ordinibus vel circa eos: dic q vbi ex pacto ſiue ex ꝯuētōe licet vel ſymōia p ipſū ordinatū vel ipo ſciēte a pncipio et tacite ꝯſētiēte vl ipo ſciente et poſt ratificante expreſſe vel tacite commiſſa: tunc nullus niſi ſolus papa poterit cum eo diſpenſare. vt extra de ſymo. c. nobis et cap. penulti. et notatur ibi per Bern. et per Io. i. q. iij. ex multis. in fi. et. i. q. v. pſentium. quod verum eſt etiam ſuper ordine illo vel alio prius ſuſcepto vel ſuſcipiendo quorum omniuꝫ executionem amittit vt notat Innocen. de ſymonia. per tuas. ij. ꝛ. c. penulti. et archidi. i. q. i. ordinationes gloſa. iij. Si vero talis ſymonia ſit cōmiſſa ipo ignorante vel ſciente et contradicente et in aliquo non ratificante tunc ſi ſit commiſſa ab inimicis vl in fraudem aut pniudiciū ipſius ordinandi non nocet / nec eſt neceſſaria diſpenſatio. extra de ſymo. c. nobis. et cap. ſicut tuis. Sin autem ab amicis facta ſit et non in fraudem ſeu pniudiciū ordinandi tunc in ordine ſymoniace ſuſcepto dicit Innocē. extra de ſymo. c. de ſymoniace q epiſcopus in hoc caſu poterit cū tali diſpenſare vt in. c. pſentium. i. q. v. et hoc verum dū tamen prius renunciauerit executioni ordinis ſm Io. in ſumma conſi. de ſymonia. q. xxv. in pnci. et. q. xlvij. dicūt etiam Lau. tan. hoſtien. et Io. an. in. c. pcalle. de ſymoniace. predicta fore vera vbi ſymonia eſt occulta. ſecus ſi ſit manifeſta: nam tunc ſolus papa diſpenſat. extra de ſymo. c. de regularibus. et. c. nobis. in fi. i aliis vero ordinibus non ſymoniace receptis poteſt ipſos recipiens miniſtrare ſine diſpenſatione: non tamen poteſt promoueri ad nouos ordines abſq; hoc q diſpenſetur cum eo i illo ordine ſymoniace obtento ſm Innocen. hoſtien. et Io. an. in dicto cap. de ſymoniace. conſimiliter vbi quis adeptus eſt dignitatē et eccleſiam curatam vel aliud beneficium ſymoniace ipſo ſciēte cōſentiente vel ratum habente tunc ſi retineat beneficiū non pōt epiſcopus cum eo diſpenſare ſuper executione ordinū: quia nō poteſt eſſe vere penitens niſi dimittat beneficium ſic obtentum de accu. c. inquiſitionis. q ſi beneficium dimiſerit et peregerit penitentiā tunc pōt ep̄s cum eo diſpenſare ſuper executione ordinum. ſiue ante ſiue poſt receptorū ſm Ray. et hoc credit wil. ſup Ray. fore verū ſiue loquamur de ordinibus quos non recepit ad titulū beneficij ſic recepti: ſiue de illis quos recepit ad ti-

De ſymonia manifeſta ſol⁹ papa diſpenſat.

uentores[v] simoniacarũ[x] pactionũ: ⁊ q̄ a labe[y] illa infecti[z] scienter[&] ordines susceperũt ab[aa] hereticis scismaticis[b] vel noiatim[c] excõicatis scienter[d] ordiatos. Item bigamos[e]

rulum dicti beneficij. Et sic notare videtur archidi. j. q. v. presentium. glo. penulti. non tamen potest episcopus dispensare cũ tali vt habeat beneficium in eadem ecclesia respectu eiusdem beneficij sic adepti: sed respectu alterius sic. Sed tunc debet tantũ in minoribus ordinibus ministrare et ad superiores non ascendet. j. q. v. c. j. Unde in hoc casu episcopus non potest dispensare cum tali vt promoueatur ad ordines non susceptos ſʒ Innocen. dicto. c. simoniace. vt tamen obtineat beneficiũ in alia ecclesia potest episcopus cum eo dispensare et etiam vt ministret in ordinibus susceptis ſm Anthoniũ de burrio in dicto. c. simoniace. vbi vero cõmittitur simonia in dignitate vel beneficio curato ipso beneficiato ignorante vel sciente et contradicente et in aliquo nõ ratificante tunc si ab inimicis et in fraudem cõmissa sit huiusmodi simonia non nocet. extra de simonia. c. nobis. si ab amicis tunc si promotus statim vt nouit dimisit beneficiũ: ⁊ illud beneficiũ sit dignitas. Berñ. extra de renunc. c. post translationem. videtur velle ꝙ episcopus eo casu nõ posset dispensare et mouetur ex hoc ꝙ ibi dicitur ꝙ potest dispensare cum adepto beneficiũ quasi secus sit in adepto dignitatem. Hostien. tamen dicit ꝙ ex euidenti vtilitate poterit dispensare alias opus est ꝑsona media. j. q. vij. et si illa. et sic sentit ibi Ioh. cald. Potest tamen episcopus cum eo dispensare sup ordinib' suscipiendis et absq; dispensatione potest talis in susceptis ordinibus ministrare ſm archidia. j. q. v. c. j. §. remouemus. Si vero in hoc casu scʒ ignorantie talis expectet sententiã tũc in tota illa vacatione ecclesiã vel dignitatem habere non poterit. extra de elect. c. si alicuius. Et hoc verum vbi necessitas vel vtilitas ecclesie aliud suadeat. j. q. vij. §. nisi rigore. In alia tamen vacatione poterit episcopus cũ eo dispensare. ar. dicti. c. si alicuius. Si vero beneficiũ simoniace adeptũ sit simplex tunc si renunciat sponte potest epũs etiam quo ad illud dispensare si ignoranter beneficiũ habuerit ꝑ simoniam. Si autem scienter tũc ex euidenti vtilitate beneficij poterit cum eo dispensare: alias nõ. Si vero nõ renũciet sed expectet sniam non fiet dispensatio respectu eiusdem vacationis nisi vtilitate vel necessitate suadẽte. ar. dicti. c. si alicuius. sed respectu alterius potest fieri dispensatio. Et premissa intellige vera vbi non est cõmissa simonia cum episcopo dispensante. nam si cum eo esset commissa in nullo casu dispensaret ꝓut notatur. j. q. v. presentium in glosa.

v Interuentores. qui aliter dicũtur mediatores. de testi. c. j. li. vj. et ſm legem vocantur ꝓxenete. ff. de ꝓxeneticis. l. i. et. ij. et talis si in spiritualibus recipiat salariũ vel aliquam ꝓmissionem cõmodi temporalis simoniacus est. de simo. cum essent. et infamis est. j. q. i. c. si quis epõ. et. q. iij. c. si quis prebendas. et notatur dicto. c. i. §. mediatores per Io. et archidia. li. vj.

Questio.

x Simoniacarũ pactionum. siue circa ordines siue beneficia vt patet ex his que notantur supra in. §. simoniacos. Quid ergo dicam de his qui his diebus sunt mediatores in ꝑmutationibus beneficiorũ fiendis? dic ꝙ tales si sint mediatores in tractatu ꝑmutationis beneficiorũ qui quidem tractatus transit in cõuentionem vel pactum inhonestũ seu alias illicitum vel aliter inter personas ꝑmutare volentes occasione cõmodi temporalis in cõuentionem vel pactum ea occasione deducti: tunc tales simoniaci sunt censendi vt hic: et faciunt ad hoc notata ꝑ doctores extra de transac. c. sup eo. maxime vbi non interuenit auctoritas superioris. ꝓ quo faciunt notata ꝑ Inno. c. ij. c. statuimus. glo. ij. Uñ. sed si aliquis. et de hoc etiã vide notata ꝑ doctores. in. c. quesitum. de re. ꝑmu. vbi ꝑ Hostien. ⁊ Io. an. in addi. et in nouel.

y Labe. i. putredine macula pernitie ruina siue miseria.

z Infectis. videlicet a simoniacis vel simoniace scienter ꝓmotis vel ordinatis. talis nanq; simoniacus vel simoniace ordinatus cũ executionem ordinũ non habeat non potest ea dare alteri. j. q. vij. daybertum. ⁊ nota per hostien. in sũma de simonia. §. qua pena. in princi. Uñ hoc intellige. ⁊ per Io. an. de simonia c. per tuas. ij.

& Scienter. secus si ignoranter vt ptʒ dicto. c. ꝑ tuas. ij.

aa Ab hereticis. supple ordinatos quod est. j. si enim aliquis receperit ordinẽ epalem in ecclesia ⁊ postmodũ lapsus fuerit in heresim vel scisma seu aliter in heresi vel scismate fuerit ordinat' tamen in forma ecclesie talis cõfert caracterem. xxxij. di. §. verũ. et. c. ad hec. et sic notat ꝑ Io. j. q. j. in sũma. ⁊ per Inno. de hereticis. c. fraternitatis. et Hostien. post eum in. e. c. et extra de temp. ord. §. et a quo. Uñ. dicas ergo per. c. hostien. in sũma sua. vnde licet ordinati a talibus recipiant executionem ordinis in habitu vt notat Inno. de scismaticis. c. j. in glosa quo ad executõnes. Uñ. nos dicim'. actu tamẽ nõ habebũt executionem anteq̃ cum ipsis ordinatis fuerit dispensatum. et hoc siue scienter siue ignoranter fuerint ordinati ſm Berñ. ⁊ hostien. dicto. c. de scismaticis. sup. §. irregularitas. et notatur ꝑ hostien. dicto. §. et a quo. Uñ. dicas ergo. Sed tamẽ quero quis cum talibus potest dispensare. dic ꝙ in episcopatu habendo sol' papa vt notat hostien. de scismaticis. c. ij. glo. fi. ⁊ in summa. c. ij. §. quid iuris. Uñ. ego distinguo. et idem Io. an. dicto. c. ij. et idẽ dicendũ in abbate monasterij exempti ſm eos. ar. extra de consuetudine. c. cum venerabilis. et de renũ. c. penulti. ⁊ fi. in alio vero beneficio siue ordine dicendum est ꝙ hereticus vel scismaticus aliquos ordinans demũ cõuersus ad vnitatẽ ecclesie ⁊ recept' in suo ordine siue honore cũ ordinatis a seipso dispensare nõ potest. j. q. j. presentiũ. et notat ꝑ Bernar. Innocen. hostien. et Io. an. dicto. c. ij. de scismaticis. Sed si loquamur de dispensatõe alterius q̃ ipsius heretici vel scismatici ordinantis tunc si scienter quis reciperet ordines ab heretico vel scismatico vel etiã excõicato solus papa dispensare potest. Si vero ignoranter a tali recepit ordines et ignorantia illa fuerit crassa ⁊ supina: et tunc etiã solus papa dispensabit. Sin autem fuerit ignorãtia ꝓbabilis proprius episcopus qui nõ deliquit poterit dispẽsare. extra de ordinatis ab epõ ⁊c. c. j. §. fi. ⁊. c. ij. delinquens vero nõ poterit vt dictũ est. ⁊ ad premissa vide notata ꝑ archidi. ix. q. j. in summa sup. §. rata haberi. ⁊ ꝑ hẽricũ de bowyco. extra de scisma. c. j.

Questio.

b Scismaticis. sup hoc dic in glosa precedenti.

c Noiatim excõicatis. hoc sumptũ fuit ex dictis Inno. de scismaticis. c. j. in glo. penulti. in fi. vbi videre poteris per eum plura circa hoc scripta. Sed circa hoc tu dic vt legit in. c. fi. de ordi. ab epõ qui renunciauit episcopatui. vbi patet ꝙ ordinatus ab excõicato recipit caracterẽ non tñ executionem. et hoc verum siue sciens cum talem vel ignorans ordinatus sit: nam vtrobiq; necessaria est dispẽsatio vt notat Ioh. ix. q. j. in summa. ⁊ cõcor. Io. an. de scismati. c. j. sup glo. ij. ad finẽ magne supplectionis. et de ord. ab episcopo. c. j. super glo. fi. tamẽ cum sic ordinatus ignoranter ex ignorantia ꝓbabili dispẽsat epũs. si vero scienter sol' papa. vt. d. c. j. ⁊. ij. de ord. ab epõ ⁊c. Si autem ordiatus quis fuerit a noiatim ꝑcisso ⁊ scismatico sic ꝙ duo vicia cõcurrũt: tunc solus papa dispẽsat. sic stat. c. ab excõicatis. ix. q. j. cũ ibi nõtis.

d Scienter. idem si ignoranter vt dixi in duab' glo. ꝑcedẽtib'.

bigami ordinari nõ debent.

e Bigamos. hi enim ordinari nõ debẽt. de bigamis. c. j. ⁊ si ordinati fuerint executionem ordinis nõ habẽt. c. ij. c. ij. vbi de hoc ⁊ intellige bigamos siue interpretatiue siue vere de quibus no. dic. c. ij. ꝑ Ber. sup. §. bigamis. sed latius est eo. ti. §. ij. et. iij. ꝑ hostien. in sũma. Dic tamẽ nõ ꝙ is bigamus ordinatus ipso iure sit suspensus ab executione ordinũ vt dictũ est etiã ꝓhibet ordinari. potest tamen papa cũ tali dispensare vt ꝓmoueat saltem ad minores ordines ⁊ ꝙ exequi valeat in susceptis. et sic no. Innocen. ⁊ hostien. in. c. sup eo. eo. de bigamis. in sacris vero ordinib' ꝑrius ꝑ bigamũ receptis quo ad executõem etiã papa dispẽsat l. dis. c. quicũq; penitẽs. vbi sic no. ꝑ archi. quo ad bigamũ ad ordines ꝓmouendũ etiã põt papa dispẽsare ex plenitudine potestatis vt no. hostien. et Io. an. dicto. c. sup eo. ⁊ no. ꝑ arch. xxxiiij. dis. si subdiaconus. ʒ melius in. c. lector. papa tñ de ꝑtãte sua recte regulata nõ põt dispẽsare vt bigamus ꝓmoueatur ad dyaconatũ ⁊ presbyteratũ vt notat hostien. ⁊ Io. an. dicto. c. super eo. sed sup ordine subdyaconatus põt dispẽsare vt. d. c. lector. ſʒ Innocẽ. et hostien. e. c. Epõ vero sup sacris ordinibus cũ bigamo nullo mõ dispensare põt. quo ad minores vero bñ põt ꝓpter necessitatẽ vt nõt hostien. in sũma sua. ti. de bigamis. §. fi. in fi. et idem archidi. dicto. c. lector. Io. tamẽ an. dicto. c. sup eo tenet cõtrariũ ꝑ decre. vnicã de bigamis. li. vj. Sed opinio Iohã. an. vera est in clericis q̄ bigamiã ꝓdiderũt statum siue priuilegium clericale. ſed opinio hoſtien. ⁊ archid. locū habet in laicis bigamis ſecus in his qui nūq̄ habuerūt ſtatum clericalē nec clericale priuilegiū. ⁊ hanc concordantiā ponit Henricus de bowyco dicto cap. ſup eo. iij. diſ. ſua. ꝓpe fi.

corruptarū[f] maritos: deo ſacratarum[g] virginū violatores[h] excōicatos[i] et furtiue[k] ordines ſuſcipiētes: ſortilegos[l] et eccleſiarū[m] incēdiarios: et ſi q̄ alii[n] huiuſmodi exiſtant.

Rō quo dicatur bigamus.

f Corruptarū maritos. ſuppl. ſi eas carnaliter cognouerunt: alias autem cōtrahens cum corrupta eam non cognoſcēs nō īcurrit bigamiā Ray. in ſumma ſua. §. Item quid ſi aliquis et notat ꝑ hoſtien. in ſūma de bigamis. §. penulti. verſi. viij. querit. Et intellige hoc qđ hic dicitur de corrupta non mēte vel alias ſine viro: ſed et actuali cōmixtiōe viri vt plenius notat de bigamis. c. ſup eo ꝑ henricū. vnde ſi ducens ſic corruptā ab alio viro eam cognoſcat efficit bigamus. ſecus ſi fuerit prius corrupta a ſeipſo et nō ab alio viro vt notat Jo. xxx. q. v. qualis. et ber. de bigamis. c. debitum. in fi. ⁊ de clericis cōiugatis. c. ſane. et tan. et Barth. brixi. in queſtione dominicali aliquis cognouit virginē. ⁊ Goffre. in ſūma de bigamis. §. Item queritur quid ſi quis ꝑ archidi. ⁊ xxxij. diſ. nemo. ⁊ Jo. an. de clericis cōiugatis. c. vnico. li. vj. et hoc tenet henricus de bowyco. dicto. c. ſup eo. di. j. vbi allegat multos doctores in idē doctor. vicꝫ Ray. in ſūma de bigamis. §. Itē queritur quid ſi quo ⁊ tho. in ſcriptis. ⁊ aſtex. li. vi. ti. de monogamo. q. vtrū ille. hugo vero ⁊ Jo. fa. in. d. c. qualis. et hoſtien. in ſūma. e. ti. de bigamis. §. penulti. ꝟ. vj. queritur. ⁊ in pluribus aliis locis tenent cōtrariū quorū ſententie videt concordare Barth. brixi. xxxij. di. nemo. et Archi. de clericis cōiugatis. c. vnico. li. vj. ⁊ Petrus de anco. dicto. c. ſane. et Jo. in col. de bigamis. c. debitum. Sed ꝓmā opinionē tenet ibi ioh. de ligñ. et Januen. in ſuo catholico. c. bigamus. et maxime ꝑ illam rationē q: in hoc caſu nec vir nec mulier diuiſit carnē ſuā ī plures qđ videt ſufficere de bigamis. c. debitum. in fi. xxvj. di. acutius. Et de hac materia notat in. c. tanta qui filij ſūt legitimi. vbi ioh. an. reſpondet ad motiua hoſtien. pro opinione cōtraria ibi videas.

g Sacratarū virginū. de quibus legitur. xxvij. q. j. ꝑ totum.

h Violatores. hi eñ ſunt ipſo facto excōicati in cōſtitutiōe iohānis peccham que ponitur .j. de penis. c. cū inualuit. et tales ſi clerici ſint deponendi ſūt. xxvij. q. j. ſi quis epūs. ⁊ ꝑ ꝯñs irregulares: q: oē crimen qđ exigit penā depoſitionis efficit ipm criminoſum irregularem vt notat ti. de legato. §. iuxta. ꝟ. generaliter. quicūq; ꝑ ſpec. tales eñ ſacrilegi ſunt. vt. xxvij. q. j. ſciendum. poteſt tamen cū talibus ꝑ epm diſpenſari. xxvij. q. j. c. virginem. et ad hoc bene faciūt notata ꝑ doctores in cle. vnica. ꝓpe fi. de cōſangui. et affi. et inquātū tales ſunt excōicati vide qđ dicam .j. gloſa ꝓxima.

i Excōicatos. hi eñ ſuſpenſi ſunt ab executione ordinū vt patet de ſen. excō. c. cū illorū: et ꝑ quē poſſit cū talibus diſpenſari vide ibi in tex. ⁊ de aliis occurrentibus ad materiā vide ibi ꝑ doctores: et vide qđ dicam .j. gloſa ꝓxima.

k Furtiue. vtpute ſi citra cōſcientiā ſui epi ordinatus ſit ſine examinatione. xxiiij. di. quādo epūs. lxiiij. di. eſt cōſcientiā et nō. ꝑ Ber. et hoſtien. de eo qui furtiue ordines recepit. c. j. gloſa. j. ſꝫ plenius de hac materia vide ꝑ hoſtien. in ſūma. e. ti. §. j. et ꝑ totū qui dicit q etiam ordinē furtiue recipit qui cū quattuor minoribus vna die recipit ſubdiaconatū. e. ti. c. cū. h. et hoc verū puto ſi ſine cōſcientia epi hoc faciat vt predictū eſt. Item furtiue dr̄ recipere ordines ſi duos ordines ſimul recipiat. eo. ti. c. innotuit. Item ſi vno ordine omiſſo ſaltū fecerit. de cleri. ꝑ ſal. ꝓmo. c. vnico. Et oēs tales ſunt ſuſpenſi ab executione ordinū quouſq; diſpenſetur cum eis. e. ti. c. innotuit. Ubi ſciendū eſt q ſi furtiue recipiens ordines ſit etiā excōicatus minori excōicatione epūs cū eo pōt diſpenſare cū nō inueniat ꝓhibitū ſm Jo. in ſūma cōfeſſi. ti. de lapſ. et diſpenſ. q. ix. Si vero ſit excōicatus maiori tunc epūs nō diſpenſat etiā ſi velit ingredi religionem: ſed ſolus papa ſiue de minoribus ſiue de maioribus loquamur ordinibus. per hēricū de bowyco. eo. ti. c. j. in fi. vt intelligat poteris miſericorditer ꝓuidere ſꝫ de licentia pape et ſic notat ꝑ Ber. eo. ti. cū. h. §. ꝓximas. de hoc tamen quod dixi de minoribus vel maioribus ſunt opiniones vt vicꝫ ſup minoribus poſſit in caſu ſ̄dicto epūs diſpenſare. hoc ſentit hoſtien. in dicto. c. cum. h. et in ſūma. eo. ti. §. a quo. Alij tamē dicūt q et quo excōicatus maiori excōicatione recipiens ordines minores eſt irregularis vt legitur et notatur de ſen. excō. c. cū illorū. et ſic notatur ꝑ hoſtien. de clerico excō. mi. c. clerici. apparet euidenter q ſolus papa cū talibus diſpenſat. vt dicto. c. cū illorū. nā cum irregularibus ſolus papa diſpenſat ſꝫ henricū qui ad hoc allegat innocen. extra de temp. ord. c. dilectus. et archi. l. diſ. non confidat. et tan. et Uincen. et Jo. an. dicto. c. cum. h. hoc notat henricus de temp. ord. c. cōſultationi. ꝟ. ſi quis mō. vbi dicit q ſi ordinatus furtiue nō eſt excōicatus nec aliqua macula damnabili reſperſus tunc cū eo poteſt epūs diſpenſare tā ſup ſuſceptis q ſuſcipiendis. vt dicto. c. j. de eo qui or. fur. rc. et faciūt ad hoc notata ꝑ Jo. an. dicto. c. cum. h. Ubi vero furtiue aliqs recipit plures ordines vno die vicꝫ ſacrū cum nō ſacro vel duos ſacros tūc eo remanente in ſeculo epūs diſpenſat ſup executione in minoribus nō tamē in maioribus vt notat in dicto. c. cū. h. Si vero trāſeat ad religionē tunc abbas ſuus cū eo diſpenſat vt ibi patet.

Quis habeat diſpēſare cū furtiue ordiato.

Cū irregularib⁹ ſol⁹ papa diſpēſat.

l Sortilegos. tales ſi clerici ſint debēt deponi. xxvj. q. v. non oportet. ⁊. c. ſi quis epūs. quod intellige vt notatur de ſortileg. §. qua pena. ꝑ hoſtien. in ſūma ⁊ de his plenius vide. xxvj. q. iij. ⁊. q. v. per totum.

m Eccleſiarū incendiarios. tales nanq; ſunt ipſo iure excōicati extra de rapt. et incend. c. in litteris. et. c. conqueſti. de ſen. excō. vbi de hoc. et tales poſtq; ſunt denūciati nō pñt abſolui niſi per papā in dicto. c. cōqueſti. et eo. ti. c. tua nos. niſi in mortis articulo vt dicto. c. in līis. nec refert an talis denūciatio fiat in genere vel in ſpecie dū tñ fiat ꝑ eū qui habet poteſtatē ad hoc. ꝓ quo videre poteris plenius ea que notat ſup hoc henricus dicto ca. cōqueſti. ibi videas.

n Alij huiuſmodi. ſ. ſuſpenſi ab executione officij. potes ponere exemplū in ꝓmoto ꝑ ſaltum extra de cle. ꝑ ſaltū ꝓmoto ꝑ totum. quod dic vt ibi per hoſtien. in ſūma. Item in illegittimo ⁊ in ordinato ab alio epiſcopo qđ dic vt. ā. e. ti. c. eos. Item de corpore viciato extra de corpore vicia. ꝑ totū. Itē de ordinato ab epo q renūciauit epiſcopatui. extra de ord. ab epo rē. ꝑ totum.

Nullus extra ſuā dyoceſim a nō ſuo ſcienter ordinetur epo. h. d.

Ricardus.

Quia[a] quidam et infra. epūs[b] nr̄e[c] iuriſditioni ſubiectus qui ſciēter[d]

a Quia quidam et infra. Hec conſtitutio in libro quem vidi attribuitur Richardo archiepo Cantuarien. et eſt ſolum iuris cōmunis executiua ſiue declaratiua vt ex eadem apparet.

b Epiſcopus. ſcopyn qđ eſt intendere vel ſpeculari componitur cum epy qđ eſt ſupra. ⁊ dr̄ epūs quaſi ſuper ſpeculator et ſuper intendens curam ſubditorum gerens. vel dicitur ab epy et copos quod eſt labor quaſi ſuperlaborans. i. ſuper gregem ſuum et eſt nomen oneris non honoris vt vult papias. Et de primo modo loquitur canon. xxj. diſ. c. cleros. de ſcdo. viij. q. j. qui epiſcopatum.

Ep̄us nomē eſt oneris nō honoris.

c Noſtre iuriſditioni. plane intelligendo loquitur de ſuffraganeis qui imediate ſubſūt iuriſditioni archiepi. extra de offi. or. c. paſtoralis. de appel. cū ſit romana. li. vj. cū ſententia doctorū ibidem. His eñ poteſt archiepo legem ſtatuere et eos ſuis conſtitutiōnibus ligare. Sed nūquid iſtud habet locū in epo extraneo qui forſan moratur .j. ꝓuinciā archiepi. dic q ſi talis ſit infra dioce. archiepi domiciliatus tūc ligat eū cū ex hoc q moratur īfra ſuā dioce. ſit eius obedientiarius et ſubiectus. extra de offi. ordi. c. quoniā. ſecus tamē ſi moret in aliena dioce. vicꝫ ſuffraganei ipſius archiepi tunc non eſt ſubiectus archiepi vt legitur et notat. d. c. paſtoralis. de offi. ord. ⁊ no. d. c. qm̄ ꝑ Ber. ꝟ. vicarium. bene ergo dicit noſtre iuriſditioni ſubiectus: q: ꝑ conſtitutionē iſtā nō pōt ligare non ſibi ſubditum. de conſtitu. c. ij. li. vj. cum ibi notatis. ſed aliter ligatur a parte iuris cōis ad idem ſtatuentis vt infra ꝑ alle. patebit.

Queſtio.

d Scienter. preſumitur eñ ſciens niſi ꝓbet ignorantiam: ⁊ ſufficit ignorantiā ꝓbare per ꝓpriū iuramentū vt notat eo. titu. c. eos. ꝟ. ſcienter. ꝑ Jo. an. et archi. li. vj. Et hoc verū ſm Paulum ibi quando ius nō preſumit cōtra huiuſmodi ignorantiam nec aliquid ſuper illa determinat ⁊ qñ nõ agitur de ꝑiudicio alteriꝰ de ꝓcura. c. ex inſinuatione. Si aũt ius ꝑſumat cõtra talem ignorantiã et vltra hoc aliquid determiat ſuper illa tunc nõ ſufficiet ſolũ iuramentũ. extra de regu. c. vidua.

clericum[e] vel parrochianum[f] alteriꝰ epiſcopi ordinauerit[g] ſine ipſius epiſcopi[h] licentia ſpeciali ab illius[i] ordinis collatione ad quẽ talem ſuſceperit vel ordinauerit vſq₃ ad condignã[k] ſatiſfactionez ſe nouerit eſſe[l] ſuſpenſum.

Walterus

¶ Prelatꝰ ſubditos ſuos a nõ ſuo epõ ſine litteris dimiſſoriis ordiari nõ faciet.

Cum[a] quãta et infra. ꝓhibemꝰ ne quiuis abbas[b] vel prior[c] monachos vel[d] canonicos ſuos ab alio epiſcopo q̃ loci[e] dioceſano faciat ordiari niſi cũ lrĩs[f] dimiſſoriis ipſius[g] epiſcopi vel in eius abſentia[h] vicarii[i] ſui generalis.

¶ De ſcrutinio in ordine faciendo.

¶ Nullus ſine diligẽti ſcrutinio ad quẽuis ſacrorũ ordinũ accedat: nec accedẽs niſi ydoneus admittatur.

Cum quãta ⁊ infra. nullꝰ ad ordines[a] accedat[b] vl' admittatur[c]

e ¶ Clericũ. i. prius ordinatũ ſiue in ordinibus maioribus ſiue in minoribus. nam ⁊ tales clerici appellantur. xxxiij. di. ſeriatim: ⁊ no. extra de ꝑben. c. ij. glo. j. per Ber. vnde poſtq̃ aliquis in ſortem dñi aſſumptꝰ eſt clericus efficitur. xij. q. j. clericus. etiã ſi primã tonſuram tñ habeat. de eta. et quali. ordi. c. cũ ꝯtingat.

f ¶ Parrochianuꝫ. ſup. laicũ prius non ordinatũ vt differat ab hoc qđ prius dixit clericũ. parrochia enĩ ſepe ponitur ꝓ dioc̃. ſicut no. xxiiij. diſt. ꝓbñ. ꝟ. parrochia. ꝑ Ar. Unde ⁊ parrochianus intelligitur quilibet habitans infra dioc̃. et ſimile habes. e. ti. c. eos. ⁊. c. vlt. li. vj. Parrochianus.

g ¶ Ordinauerit. cum dicat generaliter intelligi debet de quocũq₃ ordine ⁊ etiam de prima tonſura. ⁊ eſt textus in ſimili. e. ti. c. ſi. li. vj.

h ¶ Epiſcopi. vel alterius ꝑtãtem ad hoc habẽtis. qđ dic vt dixi ſ̃. e. ti. eos qui. ſup. ꝟ. ſeu ꝑlatoꝝ. et. c. j. ꝟ. vicarij generalis.

i ¶ Illius ordinis. ⁊ ſic nõ aliorũ ordinũ. pro quo faciũt no. e. ti. c. eos. ꝟ. ordinũ. per Cardi. li. vj. ⁊ cõcor. textus. e. ti. c. ſi. li. vj.

k ¶ Condignã ſatiſfactionem. hec ſatiſfactio ſiue pena limitatur ad vnũ annũ. e. ti. c. eos. ⁊. c. ſi. li. vj.

l ¶ Nouerit eſſe ſuſpenſum. ſupple nõ auctoritate huius ſtatuti ſed auctoritate iuriũ ſuperius allegatorũ. ⁊ ſic hec ꝯſtitutio ſolũmodo eſt iuris ꝑcedentis declaratiua vt dixi ĩ principio.

a Cum quãta ⁊ infra. hec cõſtitutio cũ ceteris eiuſdem date ſiue tẽporis in quibuſdã libris intitulatur Simoni mepħã archiepiſcopo Cantuarieñ. ⁊ forſan mouit ſic ſcribentes. q: hec conſtitutio cũ alijs eiuſdem tẽporis facta eſt iuxta quotationem cõmunem Anno dñi. M. CCC. xxij. ⁊ intitulat̃ concilio Oxoñ. ij. Sed verũ eſt ſm cronicas q̄ anno ꝑdicto ſedit in eccleſia Cãtuarieñ. archiepũs walterus cognomento Raynoldus. cui ſucceſſit Simon mepħã Anno dñi. M. CCC. xxiij. ⁊ ſic potius ſm quotationem illius tẽporis dꝫ attribui waltero archiepõ predeceſſori predicti Simonis mepham. nã Simon mepħã edidit cõſtitutiones illas que incipiunt Zelari oportet. de quibus patebit ĩ hoc libro loco ſuo. Et eſt pars huius. j. de ſcruti. in ordi. fa. c. vnico. et de cleri. peregri. c. j. ⁊ nota q̄ ſub iſta parte deciſa continebatur quõ cũ magna reuerentia et deuotiõe ad ſacramentũ ordinis eſt accedendũ. primo q: a nullo confertur niſi ab epõ. ſecũdo q: niſi certis tẽporibus. tertio q: premiſſo ieiunio nõ ſolũ ab ordinando ſed ab vniuerſa plebe.

b ¶ Abbas. ſic dictus ab abba pater q: eſt pater monachorũ ſm Januẽñ. in ſuo catholicon. ⁊ ꝯcor. glo. Jo. an. de reſcrip. c. j. ꝟ. abbates. in cle. Et ꝓprie habet locũ hec dictio de his qui preſunt religioſis. Sed quãq₃ ꝑſona ſecularis q̄ preeſt cure aiaꝝ vocat̃ abbas ſicut no. de cõſuetudine. c. j. ꝟ. officio. in ſi. per Archi. li. vj.

c ¶ Prior. ſ. cõuentualis q: eſt loco abbatis ⁊ ſic intelligi poteſt vbi eccleſia nõ habet abbatem ſed ſolet regi ſolũmodo per priorem. ad clauſtralem nãq₃ qui habꝫ abbatem ſupra ſe hoc qđ hic dr̃ nõ pertineret niſi de mãdato abbatis. de ſtatu mona. c. monachi. in ſi. ⁊. e. ti. c. cũ ad monaſteriũ. ꝟ. tales. cũ ſimilibus.

d ¶ Vel canonicos. ſ. regulares qui etiã quãdoq₃ regũtur per abbatem. quãdoq₃ per priorem.

e ¶ Loci dioceſano. in non exemptis hoc plane ꝓcedit. ſecus tñ videtur in exemptis. nã tales non ſolũ poſſunt ſuis monachis primã tonſuram cõferre: ſed etiã alienis vbi ad hoc fuerint inuitati dũ tñ ſic ordinati etiam ſint exempti. ſic notat Arch. de ꝑui. c. abbates. ꝟ. nec eos. li. vj. cũ ergo poſſunt tales ordinare multo magis videt̃ q̄ ꝑſit eos ab alio epõ q̄ dioceſano facere ordinari tales nãq₃ abbates exempti gerũt vices epĩ. put no. i cle. j. de re. ec. nõ alie. ꝟ. ꝓpter q̄ Jo. Sꝫ huic dicto videt̃ ꝯtradicere Cardi. de ꝑui le. c. j. ꝟ. caſibꝰ alijs. li. vj. vbi dicit q̄ i criſmate oleo ſancto ꝯſecrationibus baſilicarũ et ordinationibus clericorũ ſubeſſe debent exempti epõ dioceſano ⁊ ꝑdicta ab eo petere debet. de ꝑſcriptio. veniẽs ꝟ. criſma. xvj. q. j. interdicimus. cum ſimilibus. et iſtud verius eſt niſi in cõtrarium priuilegiati exiſtant vt in. c. cum nullus de tẽpo. ord. li. vj. vel niſi hoc habeãt ex cõſuetudine ꝑſcripta cui ſtandum eſt vt no. ibi Jo. an. ꝟ. epiſcopo. et Archi. ꝟ. idulũ. Quãq₃ enĩ pſone religioſorũ exẽpte ſunt in quas nichil per ordinariũ iure ſuo attentari põt. xvj. q. j. ſup. vnde nec ipſas ordinare poterit niſi de licentia vel priuilegio papali. ⁊ ad hoc bene facit de ꝑuil. c. auctoritate. li. vj. ⁊ poſſunt hmõi exẽpti dare litteras cõmendaticias ſuis monachis ad ordines quãdo ſunt ita exempti ⁊ dioceſani nõ habeat in clericis ſuis ordinationem vt Inno. no. in decretali. j. de cleri. peregri. alias eſt glo. ſuper rub. et no. d. c. cũ nullus. ꝟ. in non exemptis: per Jo. in no.

f ¶ Litteris dimiſſorijs. he enĩ ꝯmendaticie vocari ſolent vt notat Jo. an. de tempo. ordi. c. cũ nullus. in prin. li. vj. et dicũtur dimiſſorie q: per eas epũs dimittit ſubditũ ſuũ et licentiat vt alibi poſſit promoueri ⁊ q̄ alius epũs poſſit eũ ordinare. Lre dimiſſorie.

g ¶ Ipſius epĩ. ſ. dioceſani. nã alius inferior epõ hanc licentiã non cõcedit vt in. c. cũ nullus. de tẽpo. ordi. li. vj. Quid aũt ſit dicendũ de abbatibus vel alijs prelatis exemptis dic vt. ſ̃. ꝟ. dioceſano. Et ex hoc patet q̄ etiã archiepũs iure metropolitico non poteſt has litteras dimiſſorias cõcedere. cui ꝯcor. no. ꝑ Jo. i no. d. c. cũ nullus. ꝟ. dioc̃. ⁊ ꝑ Arch. ix. q. iij. c. ꝑ ſingulas. ibi vide. et hꝫ puto verũ extra tẽpus viſitationis metropolitice. nã durãte viſitatione bene cõcedit dimiſſorias ⁊ põt ordinare clericos dioc̃. per ipſum viſitate. ⁊ ſic ex conſuetudine obſeruatur.

h ¶ Abſentia. ſ. extra dioc̃. ſuam. pro quo vide no. per Jo. an. et Archi. d. c. cum nullus. ꝟ. remoti.

i ¶ Vicarij generalis. qui nõ ſolũ hanc licentiã cõcedit ſed etiaꝫ capitulũ ſede vacante et etiã is ad quem tunc adminiſtratio huiuſmodi pertinet in ſpũalibus vt. d. c. cũ nullus. vnde ⁊ archiepiſcopus Cantuarieñ. hanc licentiã cõcedere põt maxime vbi ad eũ inſolidũ adminiſtratio hmõi ſpectat ex conſuetudine preſcripta. ¶ Sed quid ſi ex vi cõpoſitionis adminiſtratio non pertineat libere ad capitulũ nec libere ad archiepũm: ſed per nominationem capituli aliquis per archiepũm aſſumitur ad adminiſtrationem hmõi pro tẽpe vacationis: nũquid tũc poteſt capitulum per ſe vel archiepũs per ſe dare hãc licentiã? dico q̄ non niſi in cõpoſitione aliqua clauſula ſpecialis hanc ꝑtãtem reſeruet ipſorũ alteri. ſed hec poteſtas pertinet ad ipſum qui nomie tam capituli q̄ archiepĩ ibidem deputatur vt in ſpiritualibus adminiſtret. Queſtio

Cum quãta ⁊ ĩ. Hec conſtitutio eſt vna earũ que intitulatur cõcilio Oxoñ. ij. de quo dixi. ſ̃. c. pxi. quãta. in ꝑn. et eſt pars huius. ſ̃. c. pxi. quãta. ⁊ infra de cleri. peregri. c. c. ⁊ habet duas partes principales. Secũda ibi Nullus etiam. Diuiſio. In prima ſtatuit q̄ ſine debita examinatione nullus ordinet̃. In ſecũda q̄ criminoſi et habentes canonicũ impedimentũ nõ ordinentur.

a ¶ Ordines. ſ. maiores vt differat a ꝟ. ſequen. ibi minores ⁊c. Sed quantũ eſt ad examinationem idem eſt in minoribus ⁊ maioribus: q: vtrobiq₃ non debet fieri ordinatio ſine examinatiõe precedenti. vt. xxiiij. di. c. vlti.

b ¶ Accedat. ſ. ꝓpria auctoritate ſe ingerendo.

c ¶ Admittat. ſ. auctoritate ordinãtis vel aliter ꝑ examinatorem.

d ¶ Canonice examinatus. de hac examinatōe q̄ſi p quos ꝛ de q̄bus fieri dꝫ habes. xxiiij. di. c. q̄ſi. debꝫ eni examinator inquirere de vita genere patria etate inſtitutione ſiue titulo ordinandi. Itē de loco vbi cōuerſatus eſt de ꝯſcientia fide et hmōi que leguntur. d. c. quādo. Item de his que concernūt regulā apoſtolicā de qua fit mentio p Hoſtien. in ſumma de tēpo. ordi. §. et cui. et ponitur .j. ad thimoth. c. iij. et de his tractat per ordinem in decretis di. xxvi. paucis interpoſitis. vſq ad cauſam. xlix. Nam licet prima regula ſpecialiter loquatur in epiſcopo ordinando: habet nichilominus locū in quolibet ad ſacros ordines pmouendo vt no. Hoſti. d. §. et cui. in fi. Et nō q̄ de iure cōi hec examinatio ptinet ad archidiaconū. de offi. archi. ad hec. aſo ſi ſit abſens ep̄o poteſt p ſe examinare ſi velit vel alijs ydoneis circa lar[illegible] committere ſm Hoſtien. in ſūma. e. ti. §. quādo. ſi dictis. De forma vero examinatiōis nōt ibi Hoſtien. §. q̄ ſit forma. in prin. [illegible] nūquid ſufficiat q̄libet ordinādus vel pri⁹ examinari. dic ī pentr⁹ ignoto [illegible] xxiiij. di. c. vlti. ſecus ī noto ꝛ digno. e. di. c. nullus. ꝛ ſic nota per Archi. dicto. c. vltimo. et iſto. e. ti. §. quid iuris. in prin. per Hoſtien. in ſumma. Et circa hanc materiā vide notata per Jo. de athona in ꝯſtōne othonis Sacer ordo. § illiteratos. ꝛ glo. ſeq.

e ¶ Minores. ſ. citra ſubdiaconatum.

f ¶ Inferiores gradus. ſ. lectoratū hoſtiariatū exorciſtatū ꝛ acolitatū. ꝛ dicūt gradus q̄ gradatī ordines ſūt ſumēdi ſicut p̄ꝫ ex natura. ti. de cle. p ſaltū pmoto. et legit ꝛ no. lxxvij. di. c. j. et. ij.

g ¶ Admittantur. ſup. ad ordines illos.

h ¶ Idoneos. vicꝫ archidiaconos vel alios ad hoc p ordinatorē deputatos vt dixi. ſ. glo. de hac.

i ¶ Pñtatores. hic nota q̄ in ordinib⁹ celebrādis pmo fit examinatio. ſ. p tres dies ante diē ordinū celebrādoꝝ. xxiiij. di. q̄ſi. ꝛ tūc in die ordinū celebrādoꝝ archidiacon⁹ vel examiator ali⁹ ad hoc deputat⁹ ī actu celebrationis ordinū p̄ntabit ep̄o ordinātī ipſos ordinādos vt legitur ex. e. ti. c. vnico. quod quidē. c. licet loquat̄ in ſacris ordinibus tantū: tamen ex mente huius conſtitutionis vult ſtatuēs idē fieri in ordinandis ad inferiores licet nō ſub eadem ſolēnitate. nam et in eis debet fieri examinatio ſicut in maioribus vt dixi. ſ. §. ordines. Tales etiam preſentari debēt ep̄o licet non ſm ſolēnitatem illius. c. vnici. extra eo. tamen ad min⁹ ſm formam conſtitutionis othonis que incipit Sacer ordo. et ſic ſentit ibi Jo. de athona in. § ordinari. et poſſunt hic etiam intelligi preſentatores idonei hi qui preſentant monachos canonicos regulares vel fratres qui de conſuetudine admittūtur ad ordines ſine aliqua examinatione. ꝛ hoc ſatis concedi poſſet in minoribus ordinibus vt hic: cum tales ſint vt cōmuniter in his que pertinent ad eorū officia exercitati: et ſatis noti: ꝛ ingreſſus religionis in eis tollit irregularitatem ſi que preceſſerit. de fili. preſbi. c. j. et vlti. vbi de hoc per Ber. et Hoſtien. et Joh. in no. Et pptera minor in eis requiritur examinatio. In maioribus vero ordinib⁹ puto ipſos de iure fore examinādos licet nō adeo exquiſite ſicut ſunt examinandi ſeculares.

k ¶ Nullus etiam. ſecunda pars.

l ¶ Symoniac⁹. hic videas q̄d ſcripſi. ſ. ti. prei. c. in pmis. § ſymoniacos. ꝛ tā p iſto q̄ꝫ p alijs hic ſequētib⁹ vide no. p Hoſti. ī ſūma de tēpo. ord. §. ꝛ cui. ſub explanatiōe pme regule q̄ ponit criminoſos nō eſſe ordinādos ſꝫ debere eſſe irreprehēſibiles: ꝛ vide q̄ dixi. ſ. ti. p xi. c. eos q̄ § peti mortalis. ꝛ ſi velis vide ſeriatī q̄ ſcripſi. ſ. ti. p xi. c. in pmis. a § homicidas. vſq in finē. vbi tales denūciant ſuſpenſi ab executōe ordinū ſuſceptoꝝ. hic vo pbibent ordinari.

m ¶ Canonicū impedimentū. puta bigamie vel aliud quod potius proueniat ex defectu q̄ꝫ ex crimine.

n ¶ Quoſcūꝗ ordines. ſic nō ſolū maiores ſed etiam minores. ꝛ hoc intellige ſine diſpenſatione. pro quo vide ea que ſcripſi. ſ. ti. prei. c. in primis. § diſpēſare poterint. ꝛ ſubſequenti queſtione p totū.

o ¶ Preſumat accedere ſcꝫ ſeipm ingerendo.

p ¶ Pñtetur. ſ. p examinatorē vicꝫ arch. vel aliū ad hoc deputatum.

q ¶ Admittatur. ſ. p examinatorem vel melius p ordinatorē. ¶ Sed q̄d ſi aliquis iſtoꝝ fuerit de facto ordinatus nūquid teneat ordinatio. Et an talis recipiat caracterē. Dic q̄ ſi ex parte ordinātis non fuit defectus immo ipſe ordinans eſt rite conſecratus in ep̄m ſm formam eccleſie: tūc quo ad caracterem bene tenꝫ ordinatio nō tñ quo ad executionem dū tñ ꝛ ipſe ſm formā eccleſie ordines cōferat. ſic no. p Hoſtien. de tēpo. ordi. §. et a quo. § dicas q̄ ꝛ bene facit ad hoc. j. q. j. ſi qui a ſymoniacis. ꝛ ſic in iſta materia no. p Inno. de ſciſmati. c. j. gloſa quo ad executionem. in prin. ꝛ cōcor. no. per Cardi. de temp. ordi. ſuper rubri. li. vj.

Questio

niſi canonice[d] fuerit examinatus minores[e] clerici ad inferiores[f] gradus nō admittantur[g] niſi idoneos[h] habeant preſentatores[i] ꝛ per teſtimoniū eorū admittātur. Nullus[k] etiā ſimoniacus[l]: homicida: excōmunicatus: vſurarius: ſacrileg⁹ incendiarius: vel falſarius vel alius habēs canonicū[m] impedimentū ad quoſcūꝗ[n] ordines pſumat[o] accedere vel ad eoſdem pſentetur[p] aut quōlibet admittat̄[q].

¶ De ſacra vnctione.

Edmundus.

¶ Archidiaconus de res ſacra in pphanū vſum cedat obſeruet et caueat.

Panni[a] criſmales[b] non niſi in vſum ornamentorum[c] eccleſie conuertantur: ſimiliter[d] alia ornamenta[e] eccleſie que pontificalem accipiūt bñdictionē[f] nullo mō in pphanos[g] vſus deputētur[h]. Et archidiacon⁹[i] in ſua viſitatōe[k] an hoc[l] obſeruet̄ diligēter[m] inquirat[n].

Walterus.

¶ Cōfirmationis ſacrm certo de cetero adminiſtrandū ē nō interuenientib⁹ parētib⁹ aut victrico vl nouerca.

a ¶ Panni. Hoc capitulū habet tria dicta. In primo mādat q̄ panni criſmales ſolū vertantur in vſum ornamentoꝝ eccleſie. In ſecūda ibi Similiter mandat q̄ ornamenta per ep̄m benedicta non vertantur in pphanos vſus. In tertia ibi Et archidiaconus hortatur archidiaconū vt ſit diligens circa obſeruationem premiſſorum.

Diuiſio.

b ¶ Criſmales. i. quibus induitur baptizatus poſt criſmationē in vertice: et eſt veſtis candida de qua habetur et quid ſignificet de cōſe. di. iiij. poſt baptiſmū. et. c. ſequenti.

c ¶ Ornamētoꝝ eccl̄ie. nō dicit miſtroꝝ eccl̄ie. ꝛ dic ornamētorū vicꝫ ſuppellicioꝝ vel aliꝫ ad inuoluēdū calices: ad cooperiendū cruces ad faciēdū amict⁹ ad reparādū albas ꝛ hmōi. vn̄ male faciūt qui de eis pānos lineos faciūt vel veſtes alias ad vſum pprīū ꝛ puniēdi ſūt.

d ¶ Similiter. ſecunda pars.

e ¶ Ornamenta eccleſie. ſic dicta q̄ı eorū cultu viri eccleſiaſtici ornantur et eccleſia decoratur.

f ¶ Benedictionē. veſtimenta n. ſcꝫ ꝛ alia ornamēta quibus dño miniſtratur non ſolū debent eſſe honeſta ſed etiā ſacrata ſiue benedicta. de conſe. di. j. veſtimenta. ꝛ debet hec benedictio fieri ab ep̄o: non autem a ſimplici ſacerdote. de cōſe. di. j. c. ex incōſulto.

A q̄ dꝫ fieri b̄ndictio ornamētorū eccl̄ie.

g ¶ Prophanos vſus. i. nō ſacros.

h ¶ Deputent. ſic nec ligna eccl̄ie dedicate debēt ad aliud opus cōuerti niſi ad aliā eccl̄iam vel ad profectum clericoꝝ in loco aliquo honeſto ſic q̄ ad op⁹ laicoꝝ verti nō debēt. de ꝯſe. di. j. ligna. Cōſimile ſtatuiꝫ de pallijs altaris cathedris cādelabris velis ꝛ alijs veſtib⁹ ſacris vetuſtate ꝯſumptis vt nō vertant̄ in pphanos vſus ſꝫ incēdio dent̄ ita q̄ cineres in baptiſterio vel in pariete aut ī foſſis pauimētoꝝ iactent̄ ne introeūtiū pedib⁹ ꝯculcent̄ vel coinq̄nent̄. e. di. c. altaris.

i ¶ Et archidiacon⁹. tertia ps.

k ¶ Viſitatōe. de qua no. j. de offi. archi. c. j. ꝛ de cen. c. j. Et hec viſitatio pōt fieri ſingulis annis. ex̄ de offi. archi. c. mandamus.

l ¶ Hoc. ſ. q̄d. ſ. dictū eſt vicꝫ q̄ nō ꝯuertāt̄ criſmalia ī alios vſus q̄ꝫ circa ornamēta eccl̄ie. ꝛ q̄ cetera ornamēta ſacrata nō deputēt̄ ī vſus pphanos.

m ¶ Diligēter. i. ſedule ſiue ſtudioſe ſꝫ Janu.

n ¶ Inq̄rat. ſ. de plano ꝛ ſine rigore pvīā inq̄ſitōis ḡnalis q̄ ſꝫ fieri ēt fama nō p̄cedēte maxie cū fiat tm ad corrigēdū vt no. ex̄ de accu. c. q̄liꝫ ꝛ q̄ſi. ij. § ꝯuenerit. p Jo. an. ꝛ eſt text⁹ ī. c. romana. de cēſi. §. ſane. ī pn. li. vj. ꝛ de hoc vide q̄ ſcripſi. ſ. de ꝯſt. c. exſior bi⁹ § inq̄rant

Sacerdotes[a] et infra[b]. Adultus[c] cōfirmandus per sacerdotē loci[d] vt prius confiteatur[e] admonendus[f] est: et sic postea cōfirmetur: et ad cōfirmationem veniat ieiunus ob reuerentiam sacramenti: frequenter[g] etiam moneātur[h] parentes[i] per sacerdotes vt paruulos[h] baptizatos[l] ad confirmatiōem ducāt[m] nec diu[n] expectēt aduentū epī sed pro cōfirmatiōe pueros[o] ad eū ducāt vbi eū prope[p] adesse audierit. post baptismū q̄citius[q] poterit secūq; fascias[r] siue ligaturas[s]

Diuisio.

a Sacerdotes. Ista ꝯstitutio intitulat̃ in cōcilio Oxoñ. ij. Et hȝ quinq; partes. In prima ponit doctrinā obseruādā circa adultos ꝯfirmandos. in secūda ibi Frequēter/ ponit exhortatio obseruanda circa cōfirmationē paruulorū. in tertia ibi Paruuli/ instruit quid fieri debeat post ꝯfirmationē susceptā. in quarta ibi Itē ad cōfirmationē ꝓhibet certas personas ne teneant pueros in ꝯfirmatione. In quinta ibi Ut sciāt/ docet q̄ in ꝯfirmatiōe ꝯtrahitur cognatio spiritualis sicut in baptismo.

b Et infra. hic decidit ꝑceptū q̄ sacerdotes frequenter moneāt populū vt post baptismū q̄ citius fieri poterit faciant pueros suos confirmari.

Etates homi nis sex.

c Adultus .i. maior .xiiij. annis ꝓ cuius intellectu nota q̄ sex sunt etates hominis. prima infantia et terminatur in septimo anno. secūda dicitur pueritia et terminat̃ in .xiiij. anno. tertia dicitur adulta etas siue adolescētia: et terminat̃ in .xxviij. anno/ vel .xxv. anno scḋm iura ff. de mino. l. iij. in fi. quarta dicitur iuuentus: et terminatur in quinquagesimo anno. quinta est etas senilis .i. grauitas: et terminatur in .lxx. anno. sexta est senectus que nullo annorū termino finitur. seniū vero est vltima pars senectutis: et terminatur in morte scḋm Ysid. Et nota. in ꝓhemio li. vj. ꝟ. perfectus. per Io. an. licet non eodē modo sed melius de cle. eg. c. vnico. ꝟ. senio per Arch. e. li.

d Sacerdotem loci. siue sacerdos ille sit rector vicarius aut sacerdos parrochialis sub alio habens curā aīaꝝ. nā vtrobiq; appellatione sacerdotis in casu isto debȝ intelligi de habente curam aīaꝝ. Et nota q̄ illū quem .s. c. eū sacri/ vocat ꝓbrm: hic vocat sacerdotem. et dicitur sacerdos quasi sacra dans .xxi. di. cleros. ante mediū. et sic he dictiōes presbiter et sacerdos sinonima sunt .lxxxi. di. si qui amodo. et c. sequenti.

e Confiteatur. istud sumptū fuit ex decreto vt ieiuni. de conse. di. v. Et dic cōfiteat̃ .i. pctā sua declaret corā sacerdote in foro penitentie. in sacramento enī isto .s. ꝯfirmatiōis dat̃ gratia. ex. c. ti. c. vnico. ꝟ. q2 vero xp̄s. qḋ verū est si digne et a digno suscipiat̃: tales nāq; sunt effectus sacramentorū ipsa accipiētibus quali corde et conscientia accipiuntur .i. q. i. ꝟ. ecce. et ideo sunt malis ad iudiciū. de conse. di. ij. c. et sancta. et nō penitentib9 sacramēta dari nō debent .xv. di. illud. quod dic vt in glosa ꝓxima.

An pro peccato occulto quis repellat a receptiōe sacramētoꝝ.

f Admonēdus est. et intellige q̄ admonitio fieri pōt tam in genere q̄ in specie. in genere etiā vbi ꝯfirmandus nō est suspectus de aliquo crimine vt vicȝ sacerdos dicat in genere moneo oēs sub cura mea existentes q̄ nemo eoꝝ qui adultus est accedat ad confirmationē nisi pri9 confiteat̃ pctā sua. in specie etiā pōt fieri admonitio talis: et si confirmandus de pctō suspectus nō sit. sed si nō confiteatur tñ ꝓpter peccatū occultū non pōt a sacramēto repelli. alioquin si peccatū eius sit manifestū pōt a sacramēto repelli donec confessus fuerit et de eius penitentia cōstiterit. ad q̄ bene facit de conse. di. ij. non ꝓhibeatur. vbi patet ex textu et scḋm doct. q̄ ꝓpter occultū peccatū non debȝ aliq̄s ꝓhiberi a receptiōe sacramenti: licet vt abstineat sit admonendus et honestius quo fieri poterit inducendus. pro qua etiā materia vide no. p Host. in summa de eta. et quali. or. ꝟ. ordo. ꝟꝟ. q̄ si clericus ieiunus. sic loquitur decretū vt ieiuni. de conse. di. v. hoc tñ non est de substātia sacramenti sed de bene esse scḋm Tho.

g Frequenter. scḋa pars. et dic frequēter .i. assidue. et sic nō solū bina vice vt solet notari de vi. et hone. cle. c. monasteria. ꝟ. frequentare. per Ber. Sed quotiens opus erit et sic frequēter idem est q̄ studiose ita q̄ sollicite et ꝯtinue sacerdos de quo hic loquitur sit intentus his que hic demandantur. Et ad hoc facit no. p Io. de athona in ꝯstōne othonis ad baptismū. ꝟ. frequenter.

h Moneantur. tam in specie q̄ in genere.

Appellati ne paren ū q̄ ꝯtinet

i Parentes .i. pater et mater. Sed hic habes scire q̄ noīe parentū intelligitur large loquēdo pater auus et ꝓauus et deinceps oēs superiores ac etiā mater et auia et ꝓauia. ff. de ḋbo. sig. l. appellatiōe parentis. ff. de in ius vocā. l. quiq;. ꝟ. parentes. recta tñ significatiōe parentes vsq; ad tritauū cōtinent et superiores dicūtur maiores. ff. de gradibus. l. iurisconsultus. ꝟ. parentes. vnde licet iuxta cōem intellectū nomine parentū intelligant̃ pater et mater quo ad diligentiā faciendā in premissis. his tñ deficientibus vl' forsan negligentibus puto q̄ vsq; ad tritauū eis hoc onus pertinere debeat maxime cū ad eos cura liberorū pertineat dū remāserint in eorum ptāte. vt in. d. l. quiq;. ꝟ. parentes/ falle. et ar. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. l. nā ciuiū. et l. seq. nec solū naturales et legitimos in hoc casu parentes intelligo sed etiā naturales tantū. vt colligit̃. d. l. quiq;. cū seq.

Questio

Sed nūquid id qḋ hic dicit habeat locū de parente spirituali qualis est baptizans et leuans in baptismo? videt̃ q̄ sicnaȝ et hi tenentur ꝓcurare ea que pertinent ad salutem aīe ipsius baptizati. de cōse. di. iiij. vos aūt. vñ et pater adopti9 etiā parentū noīe cōtinet̃. ff. de in ius vocā. l. adoptiuū. Sȝ ex mente hui9 ꝯstōnis nō puto eos ad hoc teneri vt .s. eos ducant ad ꝯfirmationē: sed ad hoc ꝓcurandū bene puto eos teneri vt dictū est.

Paruuli varie sumun tur.

h Paruulos .i. infantes qui dicūtur paruuli etate iuxta illud Math. xvj. sinite paruulos venire ad me. vel dic paruulos fidei nouitate .i. ad Corinth. iij. Tanq; paruuli in xp̄o lac potū vobis dedi. dicūtur tñ quādoq; paruuli in sensu .i. ad Corinth. xiiij. nolite fieri paruuli sensibus sed malicia paruuli estote. Item dicūtur paruuli affectu .i. ad Cor. xiij. Cū essem paruulus loquebar vt paruulus. Itē dicūtur paruuli humilitate. Math. xi. abscōdisti hec a sapientibus et reuelasti ea paruulis. Item paruuli .i. male cogitationes et illiciti motus iuxta illud psalmiste. paruulos suos allidet ad petrā. de pe. di. iij. in salicibus. vbi de h p Arch.

l Baptizatos. nam ante baptismū non debent confirmari sed post. de conse. di. v. nouissime.

m Ducant. loquitur de non adultis qui petendi confirmationem discretionem non habent.

Nō de dictiōe diu.

n Diu .s. post baptismū. Et dicitur diu q̄nq; per .x. annos. ff. q̄ et a quibus. l. si eū fideicōmissa. ꝟ. aristo. q̄nq; diu dicitur p spaciū vnius anni. ff. de succes. edic. l. j. ꝟ. largius. aliquādo intelligit̃ de biennio. ff. locati. l. eū diu. C. de omni agro deser. l. quicūq;. quandoq; de quadriennio. ff. de vsuca. l. q̄uis. Quādoq; dicitur diu .i. vltra sex menses. de cōces. preb. c. ij. de fideius. c. fi. Et sic potest intelligi hic vt .s. infra sex menses vel q̄citius fieri poterit ita q̄ parentes non sint circa hoc negligentes. de hac dictione diu notat Accursius in. d. ꝟ. aristo. et Archi. iij. q. ij. si epūs. in fi.

o Pueros. quos prius dixit paruulos hic dicit pueros. et ꝓprie intelligitur puer qui est maior septennio: sed minor .xiiij. annis. de eta. et quali. c. ij. glo. j. et in prohemio li. vj. ad fi. in prin. magne glo. per Io. pōt enī cōtingere q̄ dū baptizatus infans est non sit confirmatus. vnde in pueritia tūc poterit confirmari q2 confirmationis sacramentū si possit haberi non debet omitti nec est omittendū: q2 est sacramentū necessitatis sic q̄ contemni non debȝ prout no. j. q. j. ꝟ. sed notandū. ad fi. per Archi.

p Prope. ad septem miliaria vt habet cōis vsus.

q Q̄citius poterint. Istud determinat id qḋ .s. dixit nec diu et c.

r Fascias. fascia scḋm Januen. dicitur vestis qua puer inuoluitur: q2 in modū fasciculi corpus ligat et idē fasciale lanū cingulū quo puer circūligat̃ in fascijs. pꝫ ḡ q̄ q̄ntū est ad ꝓpositū in casu nr̄o dictator errauit in h vocabulo Fascia. potuit enīȝ dixisse fasciolas q̄ que fascie dr̄r quib9 vulnera ligant̃. nā de itentiōe isti9 ꝯstōnis ē vt parētes secū adducāt ligaturas de pāno lineo vel alia materia decēti et honesta q̄bus circūligari debeat et possit caput cōfirmādi. et hec ligatura scḋm Tho. vocat̃ vitta. q̄ dicit q̄ q̄dā sūt circa ꝯfirmatiōeȝ q̄ nō sunt de esse sacri sȝ de bene esse. quoꝝ vnū est vt ieiunio: a ieiuno det. Scḋȝ q̄ p aliquē epōs p̄sentet. Tertiū est q̄ vitta capiti circūliget̃ ꝓut hec ipse no. li. vj. de ḋitate. c. x. ꝓpe fi.

s Ligaturas. declarat imo corrigit id qḋ pri9 dixit fascias. Et nota q̄ ista ligatura ordinat̃ vt per eam locus vnctiōnis desiccetur et in q̄busdam locis talis ꝯfirmatus seruat̃ sub quadā disciplina custodiendo crisma ne vsq; ad septem dies per quos representant̃ septem dona spūssancti caput lauetur ꝓut ista no. de cō. di. v. nouissime. p Hug. et Arch. sȝ hodie apḋ nos tu dic vt ordia deferant ꝯpetentes: paruuli quoqꝫ confirmati tertia die poſt confirmationē deportenť ad ecclīaꝫ ⁊ frōtes eoꝝ ꝑ manꝰ ſacerdotū i baptiſterio ꝓpter reuerētiā criſmatis abluanť ⁊ ibidem ligature eorum tunc inſimul concrementť. Itē ad cōfirmationem nullus puer teneatur a patre vł matre victrico vel nouerca. Et volumus ꝙ hec prohibitio ſepe ꝑ ſacerdotes in eccleſiis publicetur: vt ſciant parētes ac alii qui pueros tenēt ad confirmādum ꝙ ſpirituale vinculū in hoc ſacramento ita cōtrahitur vt in baptiſmo.

Idem

Ad ſacramentum extreme vnctionis decenter ſuo tempore ſuſcipiendū: cohortandi ſunt xpiani .xiiii. annorū aut prouectiores.

tur .ꝫ. §. primo paruuli quoqꝫ.

t Deferant .i. de loco vnde veniunt ſecum ferant.

Nō de ꝯpetētia pānorū in ſacro ꝯfirmatiōis.

v Competentes. hec competentia conſiderabitur reſpectu longitudinis ⁊ latitudinis pannoꝝ ad ligaturas de quibus preſens ordinatorū. ſufficit enī ꝙ eam longitudinem habeant vt caput confirmādi cum ſpacio ad circūligandū circuire valeant in latitudine vero vt locū criſmatōis cooperire poſſint vt dixi .ꝫ. v. ligaturas. Errāt eī q̄ ligaturas adeo breues ⁊ ſtrictas deferūt vt potiꝰ circa collū q̄ caput eas ligari oporteat. ſcilicet in adultis modus ligature et obſeruandi criſma ſeruari poſſit vt predictū eſt: in paruulo tñ cum ligature ipe nō poſſunt. quādoqꝫ ob diuerſa agenda circa cuſtodiā ipſius paruuli imminētia per tres dies ſeruari in capite. puto eē ſufficiens ꝙ poſt deſiccationem criſmatis in fronte remoueātur a capite ⁊ vſqꝫ ad illū diem tertiū maneant circa collū ꝯfirmati.

Paruuli quoqꝫ. tertia pars.

Tertia die. Hugo recitat de .vij. dier vt dixi .ꝫ. v. ligaturas. hic vero ſtatuitur de die tertia ob memoriā trinitatis vel ob memoriam dñi noſtri ieſu chriſti qui tertia die reſurrexit. ⁊ pōt dici tertia ſiue vna die intermedia ſic ꝙ dies qua fit confirmatio computetur p̄ vna. ad quod facit littera que ſequitur poſt confirmationem: non dicit poſt diem confirmationis. ſed contra hoc opponitur de appel. c. ſuper eo .ij. in fi. cū ſuis cōcor. ff. de vbo. ſignif. l. anniculus .ij. q. vj. §. biduū. vł ſi aduerſus. de excep. pia. §. ſi q̄s. a ij. vj. de reſti. ſpol. frequens. c. li. in quibus omnibus patꝫ ꝙ dies qua fit citatio vel quo recipiuntur littere non includitur. ⁊ iſtud credo probabilius vt vicꝫ tertia dies dicatur duobus diebus intermediis maxime quando dies quo fit confirmatio ante ipſam confirmationem quaſi totaliter lapſus eſt. ita ꝙ modicū vel nichil de ipſa die ſupereſt. alioquin ſi maior pars diei poſt confirmationem ſupereſt ſatis conſonū eſt vt computetur pro vna die et ſic cōcor. opini. Jo. et Uberti quā recitat ſpeculator ti. de appel. §. reſtat. v. ſed nūquid.

x Deportentur. patet ꝙ loquitur de infantibus paruulis qui per ſe ire non poſſunt.

Queſtio

a Ad eccleſiā. nō ergo ad domū vel camerā ſacerdotis. Sꝫ quid ſi eccleſia multū diſtat ⁊ capella prope eſt an ſufficit ꝙ deferantur ad illam capellā omiſſa eccleſia? puto ꝙ ſic dum tñ in ipſa capella ſit baptiſteriū de quo hic loquitur textus: et ꝙ parentes illuc adducentes paruulū ſint ibi parrochiani quo ad ſacramentum baptiſmi.

b Frontes. iſtud eſt vnū de ſubſtantialibus huius ſacramenti vt criſmatio fiat i frōte. ⁊ ꝯcordat .ꝫ. e. c. ꝯfirmatiōis. v. ꝯfirmatꝰ.

c Per manus ſacerdotū. nō per manus parentū nec aliorū miniſtrorū eccleſiaſticoꝝ de mandato ſacerdotis vel eo diutius abſuturo poterit iſta lauatio fieri per diaconū: nam et baptiſmus in tali neceſſitate fit per diaconū. de con ſe. di. iiij. conſtat.

d Baptiſterio .i. loco in eccleſia vbi fit baptiſmꝰ. nō enī debes intelligere ꝙ iſta lauatio fiat in fonte baptiſmali nec de aqua fontis ſed debet fieri in loco vbi ſituatur fons vicꝫ iuxta ipm fontē.

e Ibidem .ſ. in baptiſterio iuxta fontem.

f Ligature. quibus capita ad ꝯſeruationē criſmatis ligabant.

Dictio tūc

g Tunc .i. illo tēpore quo frontes abluūtur: ita ꝙ fiat incontinenti nec debēt ligature vlterius ſeruari vt quidā faciūt ⁊ male. ⁊ hec dictio tunc eſt aduerbiū tꝑis et hic eſt futuri tꝑis. quāqꝫ eſt preteriti tꝑis. vt ſi dicā tūc cū ſuſcepta dabaref. ⁊ ſignificat aliquā contemitatem tꝑis. ff. de cōdi. et demō. l. iiij. ⁊ quādoqꝫ refertur ad cōditionis exiſtentiam non ad tēpus implicitū in conditiōe ff. de teſta. tu. l. penul. Quādoqꝫ hec dictio tūc ſequitur duas cōditiones quarū vna eſt expreſſa alia tacita. et in hoc caſu dictio tunc refertur ad expreſſum ⁊ non ad tacitū. ff. de vulg. ſub. l. i. ſubſtitutione. ⁊ de hac dictiōe no. de ꝯſe. di. iiij. c. tunc valere. in fin. per Arch. et per Jo. de athona in conſtitōne otho. q̄ſto .v. tunc.

h Inſimul. preſupponit plures eſſe ligaturas: ꝙ ſi ſolū vna fuerit debet etiam tunc abſqꝫ vlteriori conſeruatione comburi.

i Concrementur .i. cōburantur. ratio eſt ne ad opera illicita deueniant vtpute ad ſortilegia vel alia illicita exercenda. poſſunt tñ ad eūdem vſum in aliis cōfirmandis fiendū ſeruari. ⁊ ſimiliter fieri pt de pannis criſmalibꝰ. de ꝯſe. di. iiij. c. ſi q̄s voluerit.

k Item ad cōfirmationem. quarta pars.

Puer mltis modis ſumitur.

l Puer. ſupple nec infans nec adultus. ⁊ ꝓprie dicitur puer qui maior ē ſeptēnio: minor tñ .xiiij. annis. ⁊ dicitur puer q̄ſi a puritate ſiue paruitate piloꝝ ⁊ aliarū rerū quibus magis abūdant excedētes puericiā. Et nota ꝙ puer dr̄ quādoqꝫ ex natiuitate vt ibi. puer natus eſt nobis. quandoqꝫ ex etāte vt qui eſt infra .xiiij. annos ſicut predixi. Item obſequio ⁊ fidei puritate iuxͣ illud dñi ad Jeremiā. Puer meus es tu noli timere ſm Januen. in. v. puer. ⁊ no. ꝑ Arch. xxij. q. ij. ſi q̄s. ad ſi.

m Teneatur. quare ab alio tenetur cōfirmandus ratio eſt q̄a ante ꝯfirmatiōem ſe robur ſtandi ſpūaliter habere nō debet preſumere ⁊ ideo cōueniens eſt vt ab altero teneatur ad ſignificandum ꝙ per ſe ſtare nō poſſet. de cōſe. di. iiij. in cathecimo. ⁊ c. nō plures. et c. in baptiſmate: ſm Thomā. Et no. de cōſe. di. iiij. ſpiritus. in prin. per Arch. nec refert an tenens ſit vir vel mulier ſm Thomā licet cōuenientius ſit vt vir teneat maſculū ⁊ ꝙ mulier teneat feminam.

n Patre. intelligas de patre naturali ⁊ hoc ſiue ſit pater naturalis ⁊ legitimus ſiue naturalis tantū.

o Matre. idem intelligas qḋ dixi in precedenti glo. de patre.

p Uictrico. ille qui duxit aliquā mulierem in vxorem q̄ prius habuit filios vel filias ex alio marito dicitur illis filiis vel filiabus prius genitis victricus ⁊ eſt eis vice patris. ff. de gradibus. l. non facile. §. matris. vel aliter eſt. vł .iij. §. gradus autem. vnde tales de vxore ſua priꝰ genitos nō dꝫ tenere ad ꝯfirmatōēꝫ vt h.

q Nouerca .i. vxor patris ſuperinducta que liberis ſuis ex ipſo viro de alia muliere genitis dicitur nouerca. Inſtitu. de nup. §. affinitatis. ff. de ritu nup. l. adoptiuus. §. nunc videamus.

r Hec ꝓhibitio .ſ. ne pater mater victricus vel nouerca teneat filiū ſuū vel vxoris ſue aut ecōuerſo in cōfirmatiōe. ratio huius ꝓhibitiōis eſt quia ſicut per baptiſmū ſic per cōfirmatiōem cōtrahitur cognatio ſpūalis vt .ꝫ. dixi. Unde ſi vir leuet filiū ſuū vel vxoris ſue in baptiſmo vel teneat ad cōfirmatiōem facit vxorem ſibi cōmatrem ⁊ eſt inter eos cognatio ſpūalis. vnde olim ſtatutū fuit ꝙ tales deberent ſeparari. xxx. q. i. c. i. ⁊ ij. hodie tñ ordinatū eſt ꝯtrariū vicꝫ ꝙ ſiue ſcienter ſiue ignoranter hoc fecerint nō tñ debent ꝓpter hoc ſeparari. extra de cogna. ſpū. ſi vir. ⁊ ſic cognatio ſpūalis ſuperueniens poſt matrimoniū cōtractū nō dirimit matrimoniū vt ibi patꝫ. ⁊ ſic ſtat textus de cog. ſpūa. c. i. li. vj. ibi dum dicit poſt cōtractum. ☞

ſ Sepe .i. multotiens ſiue frequenter. ꝓ quo vide qḋ ſcripſi .ꝫ. e. v. frequenter. Aliquā tñ ſepe intelligit de duabus vel tribus vicibꝰ vt no. Arch. de electi. c. qr ſepe. glo. ꝫ. li. vj.

t In eccleſiis .ſ. cum populus affuerit cauſa audiendi diuina.

v Ut ſciāt. q̄nta pars. x Parentes .ſ. pater / mater / victricus / ⁊ nouerca / de quibus dictū eſt in. §. primo.

y Alij .ſ. q̄ nō ſūt parētes. z Qui pueros. ſup. vel et adultos.

a Ad cōfirmandū .i. ad recipiendū ſacrm̄ confirmationis.

b Spirituale vinculum .i. cognatio ſpiritualis.

c Hoc ſacro .ſ. ꝯfirmatiōis. d Ita .i. eiſdem modis.

Caſus i bus ꝯtrahi tur cogna tio ſpūali

e In baptiſmo. de h̄ eſt textus de coḡ. ſpū. c. i. li. vj. Et no. ꝙ hec cognatio ſpūalis ꝯtrahitur in h̄ caſu inter ꝯfirmantē ⁊ ꝯfirmatū. Itē inter filios tenētis ⁊ ꝯfirmatū. Itē inter vxorē tenētis p̄ priꝰ cognitā ⁊ cōfirmatū. Itē inter tenētem ⁊ ꝯfirmati. Itē inter tenētē ⁊ parētes ꝯfirmati ſicut pleniꝰ videre poteris l. o. c. i. in textu ⁊ etiā ꝑ doctores.

Cum magna reuerētia deferatur oleū infirmorū ad īfirmos ⁊ ipſos inungant ſacerdotes cum magna deuotione et oratōnū celebritate ꝙ ad hoc ſunt ordinate: moneant ſepe ppl'in ſacerdotes eos ſaltē ꝙ ſunt etatis .xiiii. annorū et ſupra ad extreme vnctōis ſacrm̄ recipiendū. Et ꝙ poſt ſacramentū ſuſceptū licite poſſit reuerti ad opus coniugale. Effectus enim iſtius ſacramenti patet ex verbis apoſtoli Iacobi dicentis. Infirmatur quis ex vobis inducat p̄ſbiteros eccleſie et orent ſuper illū vngentes cū oleo ſancto in nomine dn̄i ⁊ oratio fidei ſaluabit infirmū et alleuiabit eū dn̄s: et ſi in peccatis ſit dimittētur ei.

Sacrū criſma quotānis nouū ab ep̄o ſuo eiuſdē miniſtratores petētes rite id ipſum adminiſtrent.

Iohānes pecchā.

Cum ſacri criſmatis

a Cum magna. hec conſtitutio habet tres partes. In prima ſtatuit vt ſacrm̄ extreme vnctionis reuerenter ⁊ deuote miniſtretur. In ſecūda ibi Moneant / dicit quibus debet hoc ſacramentū miniſtrari. In tertia ibi Effectus / recitat quis ſit effectus huius ſacramenti.

b Reuerentia. ſ. cū ſupellicio ⁊ ſtola tamen ſine lumine ⁊ ſine campane pulſatiōe que duo debēt dūtaxat haberi ī deportatiōe ſacramenti eukariſtie ad infirmum vel aliū extra eccleſiam cōicandum.

c Oleū infirmoꝝ. h' eſt oleū ab ep̄o benedictū. de quo legitur de ſacra vncti. c. vnico. §. ad exhibendū. ⁊ .xcv. di. illud. de quo videre poteris ī his que ſequūtur. Et licet ex eis que legūtur i. d. §. ad exhibendū videat innui ꝙ oleū cathecuminoꝝ et oleū infirmoꝝ idem ſint. veritas tñ eſt ꝙ diuerſa ſunt ⁊ diuerſam habent benedictionem ſicut in pontificali plenius continetur.

d Ad infirmos. ex hoc patet ⁊ ex ſubſeqūtibus ꝙ ad habendū hoc ſacramentū nō debet illud volens recipere venire vel portari ad ſacerdotem. ſed ſacerdos debet accedere ad infirmū. Et nota ꝙ infirmus dicit̄ .i. ſine forma ⁊ ſine calore ſm Ianuen̄.

e Sacerdotes. pluraliter loquit̄ ⁊ ſic videtur ꝙ duo ad minus debeant id facere. ff. de teſt. l. vbi numerus / cū cōcor. ſed tu dic ꝙ vnus ſacerdos preſente clerico vel etiā ſolus ſine clerico pōt infirmū inungere. extra de vb. ſig. c. queſiuit. in prin. ⁊ hoc itelligat de neceſſitate que legem nō habet ſm Ber. ibidem vicȝ vbi non eſt niſi vnus ſacerdos miniſtrans in eccleſia qui nec habet ſacerdotē ſociū nec clericū qui valeat ſibi aſſiſtere. nā ſi cōmode pōt hr̄i vn⁹ cleric⁹ tūc dȝ adeſſe clericus ipſe ad minus. ar. de vi. ⁊ hone. cle. c. vt quiſqȝ. Alioquin pōt ſecū habere vnū laicū litteratū: quē ſi hr̄e neq̄at neqȝ clericū tūc pōt ipſe ſacerdos ſolus totū qḋ collationi dicti ſacramenti pertinet cōplere et ſibiipſi reſpondere. vt dicto. c. queſiuit.

ceſſitas
bȝ legē.

f Magna deuotione. ſ. ſub timore dei ⁊ obſeruatione diligēti eoꝝ ꝙ pertinent ad iſtud ſacramentū: vt vicȝ diligēter intendāt his que facere ⁊ verbis ꝓferre habent circa miniſtrationem ſacramenti. ad qḋ potes applicare notata ꝑ Archi. xvii. q. iiii. quiſquis. §. perſonis eccleſiaſticis.

g Orationū. in hoc enī ſacramento forma verborū eſt deprecatiua qꝛ iſtud ſacramentū videtur valere quaſi per modū ſuffragii. datur enī ad effectū quem homo per opera ꝓpria poſſet conſequi niſi infirmitas impediret: et forma quā inſtituit Greg. eſt talis. per iſtam vnctionem ⁊ ſuam piiſſimā miſericordiā indulgeat tibi dn̄s quicquid deliquiſti per viſum vel tactū ⁊c. Alia autem forma quam inſtituiſſe dicitur Ambroſius eſt idicatiua. vt ſic dicatur vngo iſtos oculos oleo ſanctificato In no. pa. ⁊ fi. ⁊c. Sed hec forma eſt de bene eſſe non de neceſſitate ſacramenti. vnde nec vſus eius eſt generalis ſed tantū apud quaſdā eccleſias ſeruatur ⁊ premittitur ante formā deprecatiuā vt notat Io. in ſumma confeſ. li. iii. ti. xxiiii. q. cxli. Et nota ꝙ in aliquo ſacramēto forma verborū eſt in ſola oratione vt hic. in quibuſdā ſacramentis conſiſtit in ſola enūciatione ſicut patȝ in baptiſmo. in aliquo ſacramento ſtat forma verborū tam in oratione ꝙ̄ enūciatione vt in ſacramento penitentie ſm Tho.

ma ſaz
a extre,
nctio;

h Celebritate. i. ſolēnitate.

i Moneant. ſecūda pars.

k Populum. ſ. ſub eius cura et regimine exiſtentem. Et dicitur populus collectio tam nobiliū ꝙ̄ ignobiliū eiuſdem ville ſiue ciuitatis. inſti. de iure natu. §. plebiſcitum.

pulus

l Saltem. cōiunctiō aduerſatiua eſt cū diminutione per ſyncopam: tracta ab hac dictione ſalutem. et eſt tractū a captiuis qui quādo capti erant ex timore non valentes loqui integre dicebāt ſaltem: ſaltem: ſaltem: ac ſi dicerent ꝙ capientes ipſos reciperent omnia eoꝝ bona dimittendo eis ſalutem .i. vitam ſm Ianuen̄. vnde dic ſaltem .i. ad minus.

ɔiū
aduer
s.

m .xiiii. annorū. in hac etate dicūtur adulti vt dixi. ſ. e. ti. c. ſacerdotes. §. adultus. ⁊ iſtud ſacramentū non dabitur niſi adultis qui peccata venialia videntur habere contra ꝙ inſtitutū eſt ſm Thomā ad qḋ faciūt notata per Io. xcv. di. c. preſbiteros §. ſed iſtud. §. ſacrificato

n Extreme vnctionis. dr̄ vnctio extrema qꝛ nō debet fieri niſi laborantibus in extremis et ī periculo mortis cōſtitutis quādo ſcȝ deficit auxiliū humanū ⁊ nō poteſt ſuccurrere niſi virt⁹ diuina. Santis autem nō datur hoc ſacramentū quia habent aliud remediū ſcilȝ penitentiā ſm Thomā. ⁊ ad idem notat Archi. xcv. di. c. preſbiteros.

o Opus cōiugale. ſupple ſi conualuerit.

p Effectus. tertia pars.

q Apoſtoli Iacobi. v. capitulo.

r Infirmatur. hoc dicit ad innuendum ꝙ non debet dari niſi infirmis illis videlicet qui ſunt in periculo mortis et intelligo naturalis: quando mors imminet ex defectu nature. nam latronibus qui occiduntur non dabitur nec preliantis in prelio vel duello: quia tales ſm fortunam ſunt in periculo mortis non ſm naturam.

ſ Inducat. hic includitur poſtulatio vel deſideriū infirmi vbi innuitur ꝙ non debet dari niſi petentibus verbo vel ſigno manifeſto ⁊ habentibus vſum liberi arbitrii qui ſoli petere poſſunt vnde conſueuit dici: non eſt vngendus furioſus morio paruus et dicitur morio a morte eo ꝙ in eo non viget intellectus: et hoc intelligas verū niſi furioſus haberet dilucida interualla in quibus ſacra recognoſceret: quia ſic ei in ſtatu illo conferri poſſet in periculo mortis.

Quid ſit
morio.

t Preſbiteros eccleſie. ex hoc patet ꝙ non debet dari niſi per ſacerdotes ⁊ ſic nō a laicis nec a diaconis ⁊ in neceſſitate poteſt dari per vnū preſbiterū vt dixi. ſ. e. §. ſacerdotes.

v Orent ſup illū. hic ponit̄ modus. ⁊ vide qḋ dixi. ſ. e. §. orationū

x Vngentes eū oleo. hic ponit̄ qualis dȝ eſſe materia vicȝ oleū oliue conſecratū ab ep̄o. in oībus nāqȝ ſacramentis ꝙ indigent materia ſanctificata prius ſanctificatio materie fit ꝑ ep̄m ⁊ vſus eiuſqȝ ꝑ ſacerdotem: vt oſtendat ſacerdotalis ꝑtās ab ep̄ali deriuata. nec debet balſamū poni in materia hui⁹ ſacramēti: qꝛ balſamū ꝓpter odorē ꝑtinet ad bonitatē fame qua de cetero nō indigent ꝓpter ſe exeuntes ſȝ idigent nitore ɔſcie ꝙ ꝑ oleū ſignificat̄.

y In nōie dn̄i. iſtud dicit formā ɔſecrationis olei ſm aliquos. vel dicit formā iſtius ſacramenti quod fit in nomine domini.

z Et oratio fidei .i. fidelis pbr̄i / vel ſm fidem facta.

a Saluabit infirmū. ſ. ab infirmitate ſpūali ꝙ īducitur ꝑ venialia quibus etiā aīa debilis efficitur ad exequendū actū gratie ⁊ glorie. Item ab infirmitate corporali maxime qñ ſanitas corporalis expedit ſanitati ſpūali. interdū nāqȝ ſanitas corporalis vtilis eſt ad meritū glorie cumulandū. Item ad deuotionem excitandā ſm Tho. cui⁹ ſunt quaſi oīa dicta ꝑcedentia. et ſuper his videre poteris notata de ſacra vnc. c. vnico per Io. in coll.

b Alleuiabit eū dn̄s. ſ. ab infirmitate duplici de ꝙ dixi ī gl̄. ꝑxi.

c In peccatis. ſ. venialibus vt dixi. ſ. §. xiiii. annorū.

d Dimittentur ei. ſ. ex vi ipſius ſacramenti.

a Cum ſacri. Iſta ɔſtitutio eſt Iohānis pecchā: ⁊ habet tres partes. In prima recitat quid fieri debet circa cōfectiōeȝ criſmatis eius petitionem ⁊ vſum. In ſecūda ibi Qḋ ne fiat. ponit quandā ꝓhibitionē. In tertia ibi. Qḋ ad ipſum. innuit ꝑ⁹ ordinata circa criſma fore extendenda ad oleū cathecuminoꝝ.

Diuiſio.

b Criſmatis. criſma grece dicitur vnctio latine. vnctio ſcilicet facta de oleo sanctificato vt no. Arch. xcv. di. illud. ℣. crismate. et quādoqꝫ dicit sacramentū inquantū vicꝫ adiūgitur corpori puta in confirmatiōe. et no. per Archi. i. q. i. multi. ℣. crisma. Et no. q̄ crisma fit de oleo et balsamo. extra. e. ti. c. vnico. in prin. vbi videre poteris quid importet misterij.

confectio[c] de anno[d] in annū per locoꝝ episcopos[e] sit agenda: iuxta sacroꝝ[f] canonū sanctiones et ipm crisma per eosdem[g] confectum annuatim[h] fidelibus[i] sit tradendū[k]: et vetus[l] seu quod superest de veteri crismate sit in sacris ecclesiis concremandū[m]. presbiteri[n] quoqꝫ qui p̄sunt[o] ecclesiis aut per se[p] aut p diaconos[q] aut subdiaconos[r] a locoꝝ[ſ] ep̄is annis singulis an̄[t] pasche solēnitatē: vel quāto citi[v] fieri poterit sacꝝ crisma

c ❡ Cōfectio. i. ꝯsecratio

d ❡ Anno in annū. i. quolibet anno ꝛ intelligas in cena dn̄i. de ꝯse. di. iij. litteris. Et in cōsti. octoboni. pastor bonus. ꝛ ibi in ℣. cōficiant. per Jo. de athona. ꝛ legit̄ ꝛ no. de reli. ꝛ vene. sanctorū. c. vnico. ℣. in die. et pōt confici in tpe interdicti. de senten. exc. c. q̄m. li. vj.

e ❡ Epos. ad quos solos pertinet crismatis confectio. xcv. di. illud. xxvj. q. vj. si iubet.

f ❡ Sacroꝝ canonū. vicꝫ allegatorū. ī. duab' p̄ximis glosis.

g ❡ Per eosdem. s. locorū epos sup. vel alios de mandato suo et ipsoꝝ auctoritate si rationabiliter fuerint impediti.

h ❡ Annuatim. id est quolibet anno.

i ❡ Fidelibus. i. credentibus qđ credendū est. ꝛ sic fidelis dr̄ qui seruat fidem quā ꝓmisit deo. no. in simili per Archi. de sum. tri. ꝛ fide ca. i. in prin. li. vj. vñ idem est dicere fidelibus. i. xp̄icolis.

k ❡ Tradendū. sup. petentibus vt. ī. p; in textu. ibi petere teneāt et intellige tradendū gratis sine precio vel re aliqua loco precij. ne committant' de symo. ca. quē. alio dicet symonia. i. q. iij. si qs p̄r et de symo. c. non satis. ꝛ in ꝯstitōne othonis. sacra

l ❡ Vetus. sic ergo vetus dr̄ qđ annū excedit. simile habes. xxxv. di. ff. de publi. et vect. l. viij. §. quotiens. sic ꝛ vetus vinū dr̄ qđ annū excedit. ff. de vino tri. oleoqꝫ le. l. vetus. ꝛ vide circa hoc per Cardi. de elec. c. generali. ℣. nouo. li. vj.

m ❡ Concremandū. de cōse. di. iij. litteris. sic ꝛ palle altaris et capsa altaris que sunt vetustate corrupta incendi debent. de ꝯse. di. i. altaris. Et ratio est q2 talia male tractari nō debent nec ad vsus prophanos cōuerti vt ibi p;. Et ex loco apparet q̄ non licꝫ nouū crisma miscere cū veteri qđ tñ apud multos male obseruatur.

n ❡ Presbiteri. hic ponit quō crisma peti debꝫ. ꝛ nota q̄ presbiter dr̄ quasi p̄bens iter. ꝛ sic est nomen latinū. vel presbyter grece senior latine fm Januen. ꝛ sic stat. ij. q. vij. criminationes. ℣. natu. vide de hoc per Archi. c. lix. di. officia. ℣. impleat. per eūdem. ꝛ qnqꝫ hec dictio presbiter denotat ordinē: qñqꝫ sapientiā: quādoqꝫ etatem. ꝛ no. xxj. di. cleros. in fi. glo. tñ per Arch. hec aūt tria pertinent ad eos qui preesse debent cure aīarum in ecclesiis parrochialib'. debent nāqꝫ esse presbiteri ordine. de elec. c. licet canon li. vj. debent esse sapientes in docendo. xliij. di. sit rector. debent etiam esse etate discreti ad minus xxv. annorū. de elec. c. cū in cūctis. ꝫ. inferiora.

Cōditiōes in pbr̄is requisite.

o ❡ Presunt ecclesiis. s. vt curati rectores vel vicarij vel presbiteri parrochiales. ꝛ sic dic presunt per modū tituli vel alio modo canonico ꝛ inquantū dicit ecclesiis simpliciter debet intelligi de q̄buscūqꝫ ecclesiis etiā cathedralibus inferiorib' siue collegiatis siue parrochialibus dum tñ in eis crismatis vsu opus sit. ar. ad hoc. xcv. di. presbiteri. ❡ Sed quid dices de ecclesiis regularib' non cathedralib' vbi ad vsum sacramentorū indigent crismate dic q̄ ab episcopo loci petere debent etiā si sint exempte nisi ex p̄uilegio eis cōpetat ab alio p eos eligendo id petere fm Jo. d. c. presbiteri. xcv. di. ꝛ est textus de prescrip. c. veniens. §. crisma. et h vide qđ scripsi. ī. de temp. ordi. c. fi. ℣. loci diocesano.

Questio

p ❡ Per se. s. vbi sunt ꝓpinqui ecclesie cathedrali infra octo vel decem miliaria vt no. Jo. de ꝯse. di. iiij. c. omni tempore. ℣. diaconus. ꝛ fm Archi. xcv. di. presbiteri.

q ❡ Diaconos. cōtra hoc opponitur de ꝯse. di. iiij. pbr̄i. vbi dicit q̄ dꝫ hoc fieri per ipm qui est eiusdem ordinis. sed dic illud correctū per. c. oī tpe ibi sequens. vbi Jo. soluit vt dixi glo. p̄xi.

r ❡ Subdiaconos. cōtra. xcv. di. pbr̄i. vbi dicit vel per illū qui sacrariū tenet. Sed subdiaconus nō pōt tenere vel ingredi sacrariū. xxiij. di. non oportet. §. i. vel. dic illud loqui fm antiqua tpa. qñ subdiaconatus non erat sacer ordo fm Archi. ibi. ❡ Sed qđ si non sit diacon' nec subdiaconus: dic in hoc casu vel vbi sedes episcopalis multū distat q̄ tūc vnus eligetur ab archidiacono qui oī anno sibi ꝛ sociis afferat crisma. ꝛ debet quicūqꝫ trāsiens secū habere tres ampullas. vnā ad crisma: alterā ad oleū cathecuminoꝝ. aliā ad oleū infirmoꝝ: vt no. Arch. in. d. c. pbr̄i. xcv. di.

ſ ❡ Locoꝝ ep̄is. s. infra quoꝝ dioc. ecclesie ipse site sunt. nō ergo ab alienis ep̄is crisma petendū est nisi ratiōne priuilegij id ipsis petentibus ꝯpetat vt. ī. dictū est. ℣. p̄sunt ecclesiis ❡ Sꝫ qđ si ep̄s loci nec p se nec p aliū de mādato suo ꝯficiat crisma īfra dioc. nūqđ tūc liceat petere ab alieno ep̄o. puto q̄ sic maxie si ep̄o ꝓprio rōnabile subsistat īpedimētū absqꝫ culpa sua. et tūc de licētia sui ep̄i pōt peti crisma ab ep̄o alt' dioc. sicut ꝛ in tali casu p̄st ordinādi de ipsius licētia recipere ordīes ab alieno episcopo de tēpo. ordinan. c. cū nullus. li. vj. Si aūt ep̄s loci nō possit crisma ꝯficere q2 forsan suspensus est a pontificalibus vel aliter per culpā suam est impeditus tūc credo q̄ sine licentia sua hoc idē possint. ar. eoꝝ que legūtur de tēpo. ordi. c. eos. in fi. li. vj. Et idē puto si ep̄s ipse in officio suo circa hoc fuerit negligens ꝛ remissus. ar. ad hoc. lxv. di. si forte. ❡ Sed nūquid episcopus alteri' dioc. tenetur crisma tradere pbr̄o alterius episcopi? dic q̄ si cessante causa rationabili nō dederit peccat: q2 episcopi tenētur ad inuicem sibi auxiliū prebere. xi. q. i. precipimus. et. vij. q. i. pontifices. Sed ne per hoc generetur aliquod preiudiciū episcopo loci estimo q̄ cautius facient subditi si per metropolitanū postulent sibi ꝓuideri: qui pōt supplere negligentiā episcopi suffraganei sui. de supplen. neg. prela. per totū. Ad quem si de facili non pōt hr̄i recursus vt cito ꝓuideat tūc fiat i casu necessitat' vt p̄x' dixi

Questio

Questio

t ❡ Ante pasche solēnitatem. sic scribitur in decreto pbr̄i. xcv. di. ꝛ hec solēnitas incipit in sabbato sancto vicꝫ in vigilia pasche. missa nāqꝫ illius diei trahit' ad diem sequentē. de cōse. di. iij. sabbato. q Archi. ꝛ p; expresse de ꝯse. di. iiij. c. de cathecuminis. et. c. venerabilis. in quibus dr̄ q̄ cathecumini baptizari debent in solēnitate pasche. ꝛ est intellectus post benedictionē fontiū a quo tpe preparata est materia aque ad baptismū. ꝛ pōt dici q̄ hec solēnitas durat a tpe benedictionis fontiū vsqꝫ ad octauū diē. qđ p; q2 totiens in ecclesia ꝓceditur ad fontē baptismalem ad ostēdendū q̄ ecclesia parata est interim quoscūqꝫ p̄uos cathecizatos recipere ad baptismū: et hoc estimo satis cōcordare canonibus lꝫ gnalis baptismus debeat fieri in sabbato scō statim expleta benedictione fontiū. de conse. di. iiij. nam ratione. et. c. seq. vnde sic intelligendo remanet dubiū de eo qđ hic dicitur. s. an pbr̄i de quibus hic loquitur teneantur petere crisma ante solēnitatem pasche inceptā: vel sufficit q̄ hoc fiat ante eandē finitam. ꝛ p meliori intellectu huius questionis vide quod scripsi. ī. de consue. c. nullus rector. sup. ℣. ante annūciat. vbi in casu simili dixi q̄ dꝫ intelligi ante solēnitatem finitā p rōnes quas ibi videre poteris. Et sic puto hic intelligendū: dum tñ ex mora petitionis periculose non differat baptismus in tali solēnitate imminēs: quia de mēte huius ꝯstōnis est q̄ in solēnitate paschali pbr̄i qui hn̄t baptizare ꝛ vngere baptizādos hoc faciāt cū nouo crismate. vñ si i sabbato scō vel paschali solēnitate durāte imineat baptismus fiendus ante illā diē crisma nouū dꝫ peti ꝛ haberi dū tñ distātia loci vbi conficitur hoc patiatur. ꝛ hoc est qđ sequitur in textu

v ❡ Vel quāto citius fieri poterit. vbi enī ꝯficit crisma i ecclesia cathedrali que distat a loco baptismi forsan per centū miliaria vl' amplius vt est ponere exemplū in dioces. Linconien. nō est imputandū presbitero siue curato si in ipso sabbato scō nō habeat nouū crisma cū esset ipossibile ꝛ ad ipossibile nemo obligat. ff. de reg. iu. l. nemo. et. c. nemo. e. ti. li. vj. Sufficit itaqꝫ q̄ curat' faciat qđ in se est. ꝛ istud tps erit arbitrariū cū lege vel canone nō sit limitatū. ff. de iu. deli. l. i. ꝛ de offi. dele. c. de causis. sicut alo in ꝯstī no. p Jo. an. ꝛ Cardi. de elec. c. q̄ sit. ℣. quotiens. li. vj. Et p Arch. e. ℣. dꝫ enī statim ꝓparare se ad transmittēdū vel vt mittat aliū. imputandū tñ est sibi si minus ydoneū nūciū ad hoc petendū miserit vt no. Arch. d. c. pbr̄i. xcv. di. ꝛ p hoc facit nota p Jo. iij. q. vij. in grauibus. glo. i. ❡ Sed qđ si ante nouū crisma habitū imineat puer baptizādus quē parentes petūt statī absqꝫ mora baptizari

De

Questio

singulis[x] ecclesiis petere[y] teneatur[z] adeo[a] vt si quis de alio[b] crismate q̃ de isto[c] nouo qđ ꝓpria ep̃i largitiõe[d] seu cõcessione[e] accepit baptizare[f] vel baptizatum in vertice[g] vngere (nisi preoccupãte[h] morte) tentauerit[i] ipse in se dãnationis[k] manifestat̃ ꝓtulisse[l] sniam. Quidã[m] tñ ignorãtia[n] crassa ducti q̃ dolo[o] dr̃ esse vicina[p] vel spũ cõtumaci[q] sacris in hac ꝑte canonibus[r] reluctãtes[s]

presertim vbi tñ tẽporis elapsum est ꝙ potuit habuisse nouum crisma ⁊ nõ habet? Dic ꝙ in casu mortis iminentis ꝑt baptizare cũ veteri crismate vt .s. dictũ est. Sed extra casum mortis cõsulo ꝙ differat baptismũ quousq; habuerit nouũ crisma. qđ si hoc differri nõ possit nec expediat forsan ꝓpter aliqđ periculũ iminẽs tũc põt puerũ baptizare et differre crismationem q̃ habet sequi baptismũ vsquequo habeat nouũ crisma. naʒ crismatio in vertice ꝑt postea suppleri si ob aliquã necessitatem fuerit omissa. de ꝯse. di. iiij. c. nullus. et facit ad hoc .i. ar. i. q. i. §. ecce quõ ab hereticis. in fine.

x ¶ Singulis ecclesiis. nõ ergo sufficit ꝙ vnus petat ꝓ multis aliis ecclesiis forsan ecclesie sue cõuicinis: sed reqrit ꝙ quilʒ petat ꝓ ecclia sua. sʒ vbi est magna distãtia locoꝝ istud esset nimis durũ ⁊ ꝓpterea satis rõnabile est ⁊ cõueniens honestati vt arch. ꝑ se vel ꝑ aliũ nunciũ ydoneũ petat ꝓ suo archidiaconatu: vl' decan⁹ ꝓ suo decanatu sicut dictũ est .s. e. ti. §. subdiaconos. i quo casu puto ꝙ absq; symonia nũcio ipm crisma deferẽti põt ꝑ singulas ecclias ꝓ suis sũptib⁹ ⁊ labore aliqua remuneratio fieri dũ tñ eo ꝑcetu ep̃o vel ipsius ministris ꝓ crismate bñdicto nichil soluat. nã h̃ symoniacũ esset vt dixi .s. e. §. tradendũ. nõ eni est absurdũ vt ille q̃ vice oĩʒ effũdit sumpt⁹ ⁊ suos ipendit labores ab oĩb⁹ aut in cõi vel singularit̃ mercedẽ accipiat cũ nõ teneat̃ ꝓpriis stipẽdiis militare. de ꝓscr. c. cum ex officii. ꝓpe fi. Et vnusquisq; ꝑ se crisma petitur⁹ sũptus foret aliquos facturus sine quibus non posset ipsemet ad ep̃m accedere vel aliũ suo loco transmittere.

y ¶ Petere. itellige cũ effectu. vt. s. adhibeãt diligẽtiã vt habeãt id qđ petũt. reqrit eni diligẽtia ex ꝑte petentis. ⁊ cõuenit hãc petitionẽ exaudiri ex ꝑte ep̃i q̃ nõ põt petita negare qꝛ tenet̃ tradere qđ ꝑʒ .s. in princi. vbi dicit annuatim fidelibus sit tradendũ. verbũ itaq; petere est intelligendũ cũ effectu sicut alĩs legit̃ et no. de elec. q̃ sit. li. vi. vbi electus qui consentit electioni de se facte tenetur petere confirmationem. ⁊ ibi Jo. an. ⁊ Cardi. sup. §. petere dicũt sufficit sibi petere licet nõ obtineat ita ꝙ non stat per ipm.

z ¶ Teneantur. ex necessitate. pro quo vide ea que scripsi supra de cõsti. c. qꝛ incõtinentie. §. teneantur.

a ¶ Adeo. i. intantum.

b ¶ De alio crismate. istud sũptũ est ex decreto. de ꝯse. di. iiij. si quis

c ¶ Quam de isto nouo. ⁊ sic nõ lʒ vetus ⁊ nouũ simul miscere de alio qđ ꝑʒ qꝛ vetus dʒ cõcremari vt .s. dictũ est. ⁊ hoc verũ puto post annũ elapsum: sed infra annũ hoc bene liceret si icipiat deficere oleũ bñdictũ: qꝛ tũc põt misceri oleũ nõ sacrũ ⁊ illud qđ prius sacratũ est trahit ad se nõ sacratũ. ex. de cõ. ec. vel al. c. qđ in dubiis

d ¶ Largitiõe. hic excludit ꝑciũ qđcũq;. ⁊ dic ꝓpria largitiõe qñ

e ¶ Cõcessione. vbi mãdat tradi ꝑ aliũ. ep̃s tradit ꝑ seipm.

f ¶ Baptizare. i. i baptismo intingere. vel dic meli⁹ baptizare. s. in aqua ad baptismũ bñdicta in qua infundi dʒ crisma sicut ꝑʒ de

g ¶ Vertice. i. suprema ꝑte capitis. ibi cõse. di. iiij. in sabbato. eni dʒ baptizat⁹ ꝑ ꝑbrm vngi crismate sicut ꝑʒ de sacra vnctiõe c. vnico. §. sed etiã. vbi habes quid illa vnctio significet.

h ¶ Preoccupãte morte. idẽ habes de cõse. di. iiij. si quis de alio. in tali eni casu necessitatis lex ponẽda nõ est. de cõsue. c. quãto. ⁊ sic necessitas facit licitũ qđ alĩs esset illicitũ. sed sic cõcessa non debent alias trahi in cõsequentiã. de reg. iu. c. in argumentũ.

i ¶ Tentauerit. i. ꝓsũpserit. k ¶ Dãnationis. i. qꝛ qđ dãnari dʒ.

l ¶ Protulisse sniam. i. h̃ fecisse ꝓpter qđ snia in eũ ferri dʒ. xxiiij. q. iij. si quis nõ recte. sʒ meli⁹ .xi. q. iij. placuit vniuersis. et c. de illis ꝓsoluer nãq; vngens baptizatũ de veteri crismate nisi in articulo mortis deponẽdus est. vt no. Jo. an. de sen. excõi. c. qñ verbo nõ extitit li. vi. allegãs ad hoc c. si quis de alio. de cõse. di. iiij. sed illud c. hoc nõ dicit. s. ꝙ sit deponendus. vñ Archi. in e. c. qñ. de sen. excõi. glo. vlti. dicit eũ ꝓpter hoc puniendũ. Et auctor huius constitutiõis limitat hãc penã ad suspensionẽ ipso facto: vt .i. ꝑʒ i fi. ibi suspẽsionis ⁊c. dic vt ibi. Sʒ inquãtũ talis est violator canonũ nec eos obſuat acri⁹ puniẽdus ẽ. qđ dic vt no. .i. §. reluctãtes

m ¶ Quidã tñ. §. vbi ponit inobedientia ꝑbroꝝ cõtra premissa

n ¶ Ignorantia crassa. hec est qñ aliquis ignorat id qđ publice factũ est in ciuitate. vel qñ aliquis ignorat id qđ apud oĩs alios vicinos est satis notũ vt no. Archi. de ꝯsti. c. vt aĩarum. §. crassa. li. vi. vbi dat multas remissiones sup hoc: ⁊ talis ignorantia nõ excusat vt ꝑʒ. d. c. vt aĩaꝝ: sʒ in sacerdotib⁹ vituperabilis est. xxxviij. di. c. i. ad qđ vide qđ scripsi .s. de sum. trin. ⁊ fi. ca. c. ignorantia. in fin. vñ cũ illud qđ hic dr̃ p̃t⁹ fuit apud oẽs ꝑbros notũ ꝑ publicatũ igrano h̃ dr̃ habere ignorantiã crassam q̃ nõ excusat vt patet ex premissis.

o ¶ Dolo. s. ꝓsumpto ex qualitate facti q̃ dolus ꝓsumit vbicũq; qs facit qđ scit vel scire dʒ se facere nõ debere. ff. de iniu. l. si nõ cõuicii. ⁊ ad. l. cor. de sic. l. i. in quo casu iuris ignorantia nõ excusat. ⁊ rõ est qꝛ talis ꝓtendit ignorantiã ei⁹ qđ est publice notũ ⁊ sic i lata culpa est. ff. de ꝟb. obli. l. cedere diem. §. vlti. ⁊ talis culpa dolo cõparatur vt ibi. ⁊ nota. per Dynũ in regula iuris ignorantia. li. vi.

p ¶ Esse vicina. hoc dicit qꝛ ignorãtia crassa nõ est verus dolus sed incidit in dolũ ꝓsumptũ sicut alĩs solet dici de lata culpa. ff. de ꝟb. sig. l. late. vñ lata culpa ⁊ ignorantia crassa pari passu ãbulant. Est eni lata culpa nõ intelligere qđ alii intelligũt qui sunt eiusdẽ cõditionis ⁊ ꝓpterea in sacerdotib⁹ ignorãtia iuris cõtinentis ad officiũ suũ est lata culpa q̃ vicina est dolo: eo ꝙ est dolus ꝓsumptus. ꝓ cuius materie declaratõne ampliori vide ⁊ poteris no. ꝑ Barth. ff. depositi. l. qđ nerua. vbi diffuse tractat de lata culpa ⁊ quõ equiparat̃ dolo et quomodo non.

Ignorantia crassa ⁊ lata culpa idem sunt.

q ¶ Cõtumaci. vicʒ qꝛ bene itelligit canones ꝑcipientes ꝯtrariũ ⁊ tñ nõ vult eis obedire sʒ sciẽter ꝯ facit. vñ ꝯtumax idẽ est qđ superbus iniuriosus repugnãs ꝯtẽnens siue inobediẽs sm Januen.

Cõtumax.

r ¶ Canonibus. q̃ ab oĩbus debent custodiri ⁊ oẽs ligãt. de ꝯsti.

s ¶ Reluctãtes. i. iobediẽtes siue resistẽtes. tales c. i. vbi de h̃. nãq; trãsgressores canonũ grauiter sũt puniẽdi: maxie vbi canõ ipse habet i vsu ⁊ nõ est sublat⁹ ꝑ ꝯsuetudinẽ rõabilit̃ introductã i ꝯtrariũ. nã si auctoritate ꝯsuetudis faceret quis ꝯtrariũ vbi canõ nõ importat ꝑceptũ vel ꝓhibitionẽ nõ est puniẽdus: ⁊ sic põt itelligi id qđ no. Arch. xxv. q. i. violatores. idẽ dico vbi nõ est talis ꝯsuetudo sʒ stãte canone i suo robore aliqđ facit ꝯtrariũ vrgẽte necessitate q̃ nõ hʒ legẽ de ꝯsuetudine. c. quanto. de ꝯse. di. v. discipulos. habes exẽplũ in h̃. c. ꝑoccupãte morte ⁊c. ⁊ videt̃ expssuʒ. d. c. violatores ibi voluntarie ⁊c. ⁊ no. ibi ꝑ Arch. vbi ꝟo canõ ꝯtinet ꝑceptũ vl' ꝓhibitioꝫ tũc cessante casu necessitat̃ vel alia cã rõabili punit trãsgressor ipsius canõis. ar. i. q. vii. si quis odiũ. ⁊. d. c. violatores. ⁊ xix di. nulli. vbi de h̃ ꝑ Jo. ⁊ idẽ sentire videt̃ Cardi. ⁊ Jo. an. de elec. c. generali. li. vi. ⁊ no. ꝑ vuil. in extrauag. Jo. xxii. execrabilis. i fi. si aũt ex cã rõabili cõtrauentiat aliquis tali vicʒ cã quã si legislator sciret nõ decerneret in eo casu canonẽ seruãdũ tũc non dʒ puniri vt trãsgressor. de obſua. ieiu. c. ꝯsiliũ. ⁊ no. lxxvi. di. c. post pascha ꝑ Arch. glo. ad hui⁹ intelligentiã. ⁊ idẽ dicũt aliq̃ vbi canon nõ est ꝯsensu vtentiũ approbat⁹ sʒ pot⁹ corruptela ꝯria obfuscat⁹. ⁊ sic no. Vinc. Ber. ⁊ Inno. de treu. ⁊ pa. c. i. qꝛ talis corruptela licet non excuset a toto excusat tñ a tanto. ar. de sponsa duo. c. fi. Sed circa hoc vide que dixi .s. de cõsti. c. i. §. mãdamus. ⁊ e. c. §. obseruari. ibi videas. Si vero canon non ꝯtineat preceptũ neq; ꝓhibitionem: cõtinet tñ diffinitionem. sed talis canon non est moribus vtentiũ approbat⁹ tũc nõ punit̃ transgressor ipsius canonis. ⁊ sic stat dictũ arch. iiii. di. leges. ⁊ §. hec et si legib⁹. secus tñ esset si canon talis sit morib⁹ vtentiũ approbatus. xi. di. i his vbi vero canon cõtinet ꝯsiliũ vel exhortationẽ tñ tũc ꝯtrauenientes nõ puniũtur nisi ꝯsiliũ tale sit ꝯsiliũ reuerentie qđ oĩno sequendũ est. vi. di. testẽ. ⁊ no. ꝑ Ber. de eta. ⁊ q̃li. c. ad aures. Sed nunc quero q̃ erit pena transgressoris canonis? Dic ꝙ si in canone ponat̃ certa pena ipsa dʒ infligi vt no. ꝑ Cardi. de elec. c. cupiẽtes. §. si ꝟo i discordia. §. ꝓuenit. li. vi. alĩs aũt erit pena depositiõis. iiii. di. §. vlti. ⁊. d. c. nulli. xix. di. ⁊. d. c. violatores. ⁊ sic põt intelligi qđ no. Jo. an. in c. qñ. de sen. excõi. cui⁹ dictũ posui .s. §. fi. in m. dico tñ ꝙ ꝓ ꝑma offensa nõ dʒ deponi vt ꝑʒ. xxiiii. q. iii. de illicita. ix. q. vlti. c. penl'. ⁊ no. per Arch. xix. di. in sũma. in fi. ⁊ de h̃ ꝑ Jo. an. de appel. c. vlti. glo. vlti. circa mediũ. li. vi. in no. põt tñ esse ꝙ aliquis violet canones credẽs ꝙ ecclia romana nõ hʒ ꝑtãte canones

Transgressor canõis venit puniendus.

Questio

qđ a crimine idolatrie ſeu pctō ariolādi nō multum oberrat: vetꝰ criſma alicubi ꝑ bienniū: alicubi ꝑ triēniū ⁊ eo amplꝰ reſeruātes eodē in baptiſmate ⁊ aliis ſacrificiis dānabiliter abutūtur nouū ab ep̄is locoꝝ de anno in annū nec accipientes nec petētes. Qđ ne fiat decetero diſtricte ꝓcipimꝰ ſub pena ſuſpēſiōis

condendi: et talis punitur vt hereticus. xix. di. nulli fas. vbi de hoc per Jo. an. et notat de elec. c. generali. per Cardi. ⁊ Joh. an. glo. no. ergo in hoc paſſu dicit dñicus de ſancto geminiano. d. c. generali ꝙ veniens cōtra canonem cōtēnendo ꝑtātem auctoris ⁊ illā negādo punitur vt hereticus vt. ē. dixi. ⁊ cōcor. paulus. in cle. j. de eta. ⁊ qua. ⁊ etiaꝫ talis eſt infamis vt nōt glo. vi. q. j. infames. ſi vero nō contēnat auctoris poteſtatē ſed obſeruationē canonis: tūc ſi canon ſit cōſiliū: ⁊ illud conſiliū ſit perfectionis veniens contra nō peccat mortaliter nec venialiter. Et ſic ſtat glo. Jo. an. in. d. c. generali. Si vero ſit conſiliū reuerentie tūc veniens contra talem legem peccat venialiter vt no. Archi. vi. di. teſtiū. allegans glo. ſi. in. c. ad aures. de eta. ⁊ qua. ⁊ idē nōt xxv. di. §. alias. ſuper glo. ſed nōne. ⁊ xxv. q. j. violatores. et dr̄ cōſiliū perfectionis qđ licite quis pōt reſiſtere actui et ipſe volens ſeruare conſiliū vt ex eo magis placeat nō reſiſtit. ſic itelligitur glo. §. ꝓpter deū. de maio. et obe. c. ſolite. conſiliū vero reuerētie eſt qđ ſuperior conſulit in materia quā aliquis deberet ſeruare non tū vult omnino ꝓcipere vt notabiliter ſentit gloſa ſi. in. c. ad aures preal. vbi vero canon eſt ꝓceptiuꝰ: tūc ſi non ſit receptus per ſubditos cōtrauenientes nō puniūtur iuxta nōta per glo. ⁊ doc. de treu. et pa. c. j. iiij. di. §. leges. Si aūt ſit receptus per ſubditos tunc ſi in eo appoſita eſt pena illa eſt cōtrafacienti imponenda de offi. dele. c. de cauſis. Si vero pena nō ſit appoſita tunc ſic veniens contra canonem ꝓcepti non venit oīno contra finem canonis ſi veniat cōtra ipſm canonem nō peccat mortaliter. Exēplū ꝑm in ieiunio ꝓcepti qđ ſi quis ex cā rōnabili nō ſeruat maxime tali quā ſi legiſlator ſciuiſſet non ꝓcepiſſet talis nō peccat mortaliter qꝛ nō repugnat oīno fini ⁊ intentioni legis ſiue canonis. Concluſio eſt Archi. lxxvj. di. vtinā. Si aūt veniat cōtra canonem ⁊ eius finem ſemel tñ nō eſt deponēdus vt no. Pau. d. cle. j. Si pluries cōtrauenīat eſt deponendus ⁊ ſic procedit glo. Jo. an. dicto. c. generali. li. vj.

Conſiliū

t ¶ Quod. ſ. reluctari et non obedire ſacris canonibus.

v ¶ Ydolatrie. iſtud ſumitur ex decreto ſciendū. in ſi. viij. q. j. vbi dr̄ quaſi ariolādi eſt peccatū repugnare ⁊ quaſi ſcelus ydolatrie nolle acquieſcere. ⁊ ad idē facit. xvj. q. viij. c. ſi quis deinceps. et lxxxj. di. ſi qui ſunt. in ſi. et. j. q. iiij. §. item peccato. et vide qđ dicā. ī. glo. pxi. Et hic nota ꝙ ydolatria nō ſolū conſiderat̄ circa culturā ydoloꝝ ſed etiam aliis modis vicꝫ per rebellem inobedientiam vt hic. Item per eukariſtie ſuſceptionem indignā. xxxij. di. §. porro. Item per eſtuantem auariciā. vj. q. j. quero. in pͥn. Itē per ſortilegioꝝ obſeruantiā. xxvj. q. ij. ſors. et. q. v. in pͥn.

Ydolatria

x ¶ Peccato ariolandi. Iſtud quod hic dicitur de pctō ariolandi et de ſcelere ydolatrie ſumit̄ originaliter. j. Reg. xv. c. ex verbis ſamuelis ad Saulē regē iſrl̄ precepto dn̄i inobedientē. Et nota ꝙ arioloꝝ. aris verbū deponēs idē eſt ꝙ diuinare: et deriuat̄ ab h̄ ariolus. li. id ē diuinator q̄ circa aras ydoloꝝ nepharias ꝓces facit et funeſta ſacrificia ſcḋm Januen. vn̄ pctm̄ ariolandi dr̄ inobedientia. qꝛ ſicut ariolus dr̄ q̄ ſequit̄ volūtatē ſuā in ſacrificiis et nō obedit deo ſiue preceptis miſtroꝝ dei: ſic in caſu nro eſt de illo q̄ nō eſt obediēs ſacris canonibꝰ ⁊ in effectu tñ eſt dicere ꝙ ille pctm̄ paganitatis incurrit q̄ ſe xp̄ianū aſſerit et ſedi apoſtolice obedire cōtemnit.

Ariolus.

☞

y ¶ Oberrat. id eſt deuiat.

z ¶ Baptiſmate. id eſt ſacramento baptiſmi.

a ¶ Aliis ſacrificiis. ſi iſtud quod hic dr̄ in hac cōſtitutione vicꝫ de criſmatiōe in baptiſmate facienda q̄ criſmatio ꝑ pb̄ros cōſt baptiſantes fit qñqꝫ ꝑ infuſionē criſmatis in fōtē baptiſmalem ī ipſius bn̄dictiōe vt dixi. ī. c. §. baptiſare. qñqꝫ fit poſt baptiſmū ī vertice baptiſati vt h̄ dr̄: intelligat̄ tñ de criſmatiōe faciēda per ſimplices pb̄ros ⁊ nō de ea q̄ fieri dꝫ ꝑ ſolos ep̄os q̄ etiā nūcupant̄. neſcio qđ importare debeat hec clauſula q̄ loquit̄ de aliis ſacrificiis. nō eñ occurrūt menti mee alia ſacrificia deo debita ī quibus vtēdū ſit criſmate ꝑ ſimplices pb̄ros niſi in baptiſmate dūtaxat. Criſmatio nāqꝫ in fronte eis nō cōcedit̄ vt ptꝫ. ī. c. pxi. et legit̄ et notatur de cōſuetudine. c. quāto. nec criſmatio q̄ fit in ꝑſona regū. nec criſmatio que fit in ꝑſonis ep̄oꝝ cōſecrandoꝝ nec criſmatio q̄ fit in ꝑſonis ſacerdotū ordinandoꝝ de quibus legit̄ de ſacra vnctiōe. c. vnico. nec criſmatio que fit in benedictione calicis et patene. imo talia ꝑtinēt ad ſolos ep̄os vt ibi ptꝫ videl. ꝙ illud qđ h̄ dr̄ aliis ſacrificiis ⁊c. ſonet in malū et in vetitū nō autē in ꝑmiſſum vt vicꝫ ſi cū criſmate veteri ꝑ pb̄ros de quibus hic loquitur decē q̄ fiat illicitum ad deceptionē plebis in ſuis ſacrificiis ꝓphanis et plebiū deceptoriis et h̄ ſonat dictio abutunt̄ q̄ ſtatim ſequitur. Sed qꝛ id idē poſſet fieri de nouo criſmate: neſcio qđ a ꝑterito hec clauſula ĩportet. Et hic nota ꝙ ſacrificiū ſacramentū ⁊ miſteriū differunt. naꝫ ſacrificiū eſt quod prece miſtica ſacrum factū eſt. j. q. j. multi. ⁊ eſt viſibile. Sacramentū eſt inuiſibilis gratie viſibilis forma. de cōſe. di. ij. ſacrificiū. Miſteriū eſt actus viſibilis ſacramento applicatus ſecretam in ſe cōtinens diſpenſationem. j. q. j. multi.

Sacrifi
ſacrm ⁊ mi
ſteriū diff

b ¶ Damnabiliter. innuit ꝙ in hoc peccat mortaliter. ſic. l. diſtin. de his. in ſi. de exceſ. prel. tanta. in ſi. de cōceſ. preb. deteſtanda. li. vj. Nam qui ſcienter facit contra ꝓceptū vel ꝓhibitionem canonis peccat mortaliter. xix. di. nulli. vbi de hoc per hug. ⁊ no. ꝑ Archi. d. c. deteſtanda. §. dānabiliter. li. vj.

c ¶ Abutūtur. i. male vtuntur/ vel peruerſe.

d ¶ Nouū. ſ. criſma.

e ¶ Accipientes. vbi forſan ab aliis defertur et eis offertur.

f ¶ Nec petentes. ſ. ſub forma predicta.

g ¶ Qđ. ſcḋa pō. et dic qđ. ſ. vt baptiſmus fiat cū veteri criſmate.

h ¶ Decetero. per hoc nō approbat id qđ prius factū eſt. ſꝫ priꝰ factū reprobādo ſub pena ꝓcipit ne fiat de cetero. ⁊ cōſimile habes in cle. abuſionibus. de peni. et remiſſi. §. decetero. per vuil. q̄ illud qđ ibi dr̄ allegat cōtra dictū Hoſtien. in. c. ſi. de ſpon. duo. ſup. §. decetero. Sed ſi velis vlterius ſcire de ſignificatiōne horū verboꝝ decetero. vbi ponūtur in conſtitutiōe de nouo edita. vide no. per Jo. geſſ. et Paulū in ꝓhemio cle. §. decetero. ⁊ ꝑ Cardi. et Archi. de elec. c. ꝓuida. §. decetero. li. vj.

i ¶ Precipimus. vnde cōtrafaciens peccat mortaliter. pro quo vide que ſcripſi. ī. iſto. e. c. §. reluctantes. ſed melius. ī. de conſti. c. j. §. precipimus.

k ¶ Suſpēſionis. generaliter dicit. vnde cū multiplex ſit ſuſpēſio ſiue multe ſunt ſpecies ſuſpenſionū de quibus circiter. xxiiij. recitat Jo. an. in cle. cupientes. de penis in magna ſua glo. Quero de qua ſuſpenſione debet intelligi qđ hic dicit̄: pōt dicī ꝙ intelligatur de ſuſpenſione ab officio ⁊ beneficio ſcḋm Inno. qui in cōſimili ſic notat. de eta. et qua. c. cū bone. glo. j. in pͥn. Et ſic ſentit Henri. de bowik. de cōſue. c. cum olim. in princi. Sed ꝓ huiꝰ materie maiori declaratione nota ꝙ vbi pena ſuſpenſionis ſimpliciter ⁊ indeterminate infligitur nulla ſpecie ſuſpēſionis adiecta vt hic. ⁊ potes ponere exēplū. xxi. q. iiij. c. nullus. tūc ſi queras de qua ſpecie ſuſpenſionis debꝫ intelligi. dic ꝙ ſiue talis ſuſpenſio ꝓferatur a iure vel ab homie cū non poſſit ꝓferri niſi per viam ſententie aut diffinitiue aut interlocutorie/ vel equiualentis cōſiderata perſona contra quā profertur vel in quam cadere habꝫ conſideratꝰ vicꝫ an ſit ep̄s/ inferior ve prelatus/ clericus ſecularis/ religioſus/ aut forſan laicus: vbi alſs de mente vel intentiōe infligentis hanc penam non conſtat: debet intelligi de tali ſuſpēſione que ſit minoris penalitatis. ff. de penis. l. ſi preſes. ⁊. l. interꝑtatione. de peni. di. j. pene. et de re. iu. c. in penis. li. vj. Propterea dixi vbi alſs de mente vel intentione infligentis nō conſtat. quia vbi profertur ab homie ſi de eius intentione forſan per acta precedentia vel aliter cōſtaret de qua ſuſpenſione intelligebat: illa deberet infligi. ar. ff. de his qui no. infa. l. ij. §. ignominie. Mi. ſꝫ ſi bene. de ſuſpec. tu. l. hic eni. Et forſan in hoc caſu iudex qui ſic tulit ſententiā pōt ſuam intentionem declarare de qua ſpecie ſuſpēſionis intellexit maxime ſi ſit ordinarius. quod dic vt no. doc. C. de appel. l. ab executore. et. ff. de re iudi. l. paulus. alſs aūt vbi talis ſententia fertur a iure. dic vt ꝓdixi. ī. ꝙ debet intelligi de minus penali. Et pro fornicatione ſimiliter bene faciunt no. per doc. de iuriu. c. quāto. vbi no. Goff. et Hoſti. ꝙ vbi pene capitales ſūt multe ꝓut no. ff. de pu. iudi. l. ij. ⁊. l. j. C. de fal. mo. que imponit penā capitis illi qui falſat monetā ciuitatis. debet itelligi de

Suſpēſio
nis mul
ſunt ſpe

minori.i. de pena exilij seu deportationis q̄ sunt pene capitales vt.d.l.ij. et hoꝝ sniam recitando approbat Io.an.d.c. quanto super glosa p̄ma. ex q̄bus videt̃ q̄ snia suspensionis hic lata dꝫ intelligi de minus penali.s. ab ingressu ecclesie. et h̃ puto verũ nõ obstante q̄ talis de quali h̃ dr̃ deponendus esset s̄m canones vt predixi. ⁊ sic sentire videt̃ Io. de atho. in ꝯstõe othonis tanta.§. suspendatur.

l ¶ Ferimus. et sic ē snia lata nõ ferẽda. ꝑ q̄ vide qđ dixi.s̄. de ꝯsti.c.j.§. ferimus.

m ¶ Cõtumaces.i. scienter et volũtarie ꝯfacientes. ⁊ vide ꝓ h̃.s̄.c. super h̃. cõtumaci.

n ¶ Cõtrariũ facientes.i. baptizãtes vl' vngentes i vertice de veteri crismate. ¶ Sed nunq̄d ista pena habeat locũ in ep̄is qui forsan in crismationibus ꝑ eos faciẽdis vtuntur veteri crismate. dic q̄ nõ: q2 de his in hac pena infligenda nõ fit mentio specialis. de sen. excõ. c. q2 periculosũ. li. vj.

Questio.

o ¶ Quod idipsm. tertia pars ⁊ dic idipsm.s. qđ ordinat.s̄. de crismate. vt.s. cõficiatur de anno in annũ: et q̄ ante pascha vel q̄ citius fieri poterit petat̃ in singulis ecclesijs. et q̄ vetus cõburat̃ ⁊ q̄ de veteri non fiat vnctio sed de nouo.

Cathecuminus.

p ¶ Cathecuminorum.i. de nouo instructorum siue informatoꝝ in fide nõdum t̃n baptizatoꝝ s̄m Januen. ⁊ dr̃ cathecumin⁹ q̄si minus catholicus. xxv. di. ꝑlectis. c.§. ꝑ arch. de ꝯse. di. iiij. cathecuminũ in p̄n. ꝑ eundem.

q ¶ Oleo.s. ꝑ ep̄m benedicto. ⁊ vocat̃ oleũ sc̄m de quo habet̃ de sacra vnctione. c. vnico.§. ad exhibendũ. et.§. q2 ħo xp̄us. et cum hoc oleo vngitur baptizandus bis ante baptismũ.s. semel in pectore et semel inter scapulas vt legit̃. d.c. vnico.§. ꝑal. q2 vero. vbi videre poteris quid significent he vnctiones: et de h̃ oleo legit̃ de ꝯse. di. iiij. c. deinde. vbi de hoc per archi.

r ¶ Credimus. nota nõ dicit decernimus nec statuimus nec aliquid tale qđ sonat in leg̃ sup h̃ ordinatiõe: sꝫ t̃n opinatiue dicit credimus. cuius opinio fundari pt ex paritate rõis. ff. ad.l. aq̃l.l. illud. videt̃ eñ par rõ q̄ oleũ sanctũ quolꝫ anno renouet̃ sicut et crisma et q̄ in cathecismo fiant vnctiões nõ de veteri oleo benedicto sed de nouo. vñ benedictio olei et confectio crismatis pariter recitant̃ in. d.§. ad exhibendũ ex̃ de sacra vnctio. c. vnico. ad innuendũ forsan q̄ eadẽ die debeat oleũ benedici et crisma ꝯfici. et h̃ verũ puto. Sed quo ad vsum veteris olei forsan reseruati vltra annũ nõ intelligo id qđ dictũ est de vsu crismat̃ saltẽ ex necessitate. q2 iura loquentia de crismate nullã faciũt mentionẽ de vsu olei sancti. q̄ si canonũ cõditores voluissent hoc exp̄ssissent. de decur. c. ad audientiã. fateor tamẽ q̄ ex honestate dꝫ id seruari in vno sicut et in alio. Si t̃n quo ad oleũ cathecuminoꝝ de q̄ h̃ loquit̃ nõ obseruetur ꝓut est statutum in crismate puto q̄ vngẽs baptizandũ oleo veteri ēt scienter cessante etiã casu necessitatis nõ sit puniendus nec pena canonis de qua supra dixi: nec pena huius ꝯstõis. Quia penalia hmõi potius sũt restringẽda q̄ ampliãda. de reg. iur̃. c. odia. li. vj. In penis nãq3 nõ est arguendũ ad silia. de pe. di. i.§. pene. ꝓ q̄ bene faciũt notata ꝑ card.§. sacramentoꝝ. de tẽp. ordi. c. j. li. vj. ⁊ ꝑ archi. ibi. in.§. ordines.

Pene sũt restrīgẽde.

a ¶ COnfirmatõis. istud ep̄m est Iohis pecchã sicut ⁊ p̄cedẽs ¶ Et infra. sub ista parte decisa continetur in tegra quõ multi et q̄si innumeri baptizati forsan ob nõ vigilantiã curatoꝝ sꝫ hmõi baptizati essent dieꝝ maloꝝ inueterati nõ t̃n recipiunt confirmationis sacramentum.

b ¶ Negligentes. loquit̃ de adultis vt.j. patebit. nã in carẽtibus discretiõe vt sũt pueri et infantes nõ pt ꝓp̄e cadere negligẽtia sꝫ in adultis ex eo apparet negligẽtia q̄ pt hr̃e ep̄m q̄ eũ cõfirmet: ⁊ nõ curat accedere vt cõfirmet: alias si non potuit hr̃e p̄ntiã ep̄i nõ pt dici negligẽs. ar. de elec. c. vlt. de ꝯces. p̄ben. q2 diuersitatẽ. Sꝫ vbi pt ꝯfirmari et nõ vult talis negligẽtia incidit in ꝯtẽptũ. nã negligere ⁊ ꝯtemnere quodãmõ paria sũt. licꝫ eñ de sui natura sint diuersa vt colligit̃. xx. distin. si de certa. q̄nq3 t̃n iura ꝓmiscue vtunt̃ his termis. vt no. card. et arch. de elec. c. cupiẽtes.§. ꝯtpserit. li. vj. ⁊ hic nõ q̄ vbi negligentia capit ortũ a culpa ꝓpa

Negligen ꝯtem gia sũt

ferimus i cõtumaces cõtrariũ facientes. Quod idipsũ de sacro cathecuminorũ oleo sane accipiendum credimus intellectum.

Idem.

¶ Nullus extra articulũ mortis ad eucharistiam suscipiatur nisi fuerit confirmatus aut legitime impeditus.

COnfirmationis et infra. Contra negligentes confirmationis suscipere sacramentum statuimus q̄ nullus ad sacrũ corporis ⁊ sãguis dñi admittat̃ extra articulũ mortis nisi fuerit

vi puta q2 monitus ⁊ inductus ꝑ curatũ suũ accedere ad ꝯfirmationẽ nõ vult sed negligit ꝯfirmari dũ hꝫ copiã ep̄i qui possit et velit eũ ꝯfirmare: tũc tal' negligẽtia ꝯpatur nõ solũ ꝯtemptui sꝫ etiã dolo. ar. c. vnici. in fi. de ꝯces. p̄ben. in cle. ⁊ faciũt no. ꝑ Joh. an. glo. fi. de appel. c. ab eo. li. vj. sed q̄n negligẽtia ortũ hꝫ ex non diligẽtia vel culpa alterius vi puta curati tũc ē excusabilis. ff. de ventre inspi. l. j.§. denũciare. ff. de adul. l. denũciasse. cũ silibus. ⁊ no. ꝑ Johã. de athona in ꝯsti. othonis basilicaꝝ.§. negligi.

c ¶ Cõfirmatõis.i. crismationis in fronte ⁊ fit ꝑ solos ep̄os de ꝯsue. c. quãto. ⁊ est oĩbus fidelibus necessaria. de ꝯse. di. v. c. j. ⁊ in h̃ sacro sp̄us sancti gr̃a augmẽtatur vt ꝯfirmemur ad pugnã sp̄ualẽ. c. di. c. sp̄ussctus ⁊ c. nouissime. ⁊ id in fronte vt a recipiẽte fides xp̄i sine erubescẽtia ꝓdicet vt legitur. d. c. nouissime.

d ¶ Sacrm. hoc sacrm nũciatũ fuit ꝑ xp̄m q̄n manus paruulis imposuit Marc. iiij. ⁊ est sacrm pugnãtiũ ⁊ dat̃ ad robur vt dixi.s̄. glo. pxi. ¶ Et nõ q̄ sex sũt de subã huius sacri quoꝝ duo sunt ex parte ipsius sacri vicꝫ materia crismatis ⁊ forma vboꝝ. de ꝯse. di. v. nouissime. vbi de h̃ ꝑ archid. q̄ recitat opinionẽ Hug. vicꝫ q̄ posset hoc sacrm ꝯferri sine vbis dũmõ fiat crismatio in fronte. sed ꝯtrarium dictũ tenent theologi. est eñ forma vboꝝ. signo te signo crucis / cõfirmo te crismate salutis In noĩe p̄ris ⁊c. ⁊ dꝫ fieri cũ signo crucis vt ꝓbat̃ de ꝯse. di. v. nunq̄d. alia duo sunt ex parte ꝯfirmãtis vicꝫ dignitas pontificalis. de ꝯse. di. v. manus. et intẽtio debita. nã si ep̄s nullo mõ intẽdat cõfirmare nichil agit sicut nec in baptismo s̄m hug. q̄ de hoc notat de ꝯse. di. iiij. solet queri. hostien. t̃n dicit q̄ sufficit si ꝯria intẽtio nõ assit. ꝓut ipse h̃ nõt de bap.§. q̄s sit effectus. vsi. sit ergo. ⁊.§. q̄ sit eius forma.§. q̄d si baptizans. hanc materiã nõ ꝓsequor hic sed reseruo eã donec ꝑ dei volũtatẽ veniã ad ti. de baptismo et ei⁹ effectu.j. hoc li. Potes t̃n si placet plenius videre ex̃ de bapt̃. et ei⁹ effec. c. nõ vt apponeres. vsi. si est defectus ex parte intentiõis ꝑ host̃. Duo alia requirunt̃ ex parte confirmandi.s. frons in quo debꝫ fieri crismatio. de ꝯse. di. v. nouissime. Itẽ q̄ ꝯfirmãdus sit baptizatus. c. di. c. j. ⁊ d. c. nouissime. vbi de hoc ꝑ arch.

Sex sũt de subã sacri ꝯfirãtõis

e ¶ Statuimus. ꝑpetuitatem sig̃t. de ꝯsti. c. j. ⁊ ij. li. vj.

f ¶ Nullus. intellige de adultis.

g ¶ Corporis ⁊ sanguis. de h̃ sacro dixi.s̄. de sũma trini. ⁊ fi. catho. c. altissimus. ⁊ hoc sacrm tenet̃ quilꝫ adultus semel in ãno ad minus in paschate recipere. de pe. ⁊ re. c. omnis.

h ¶ Admittat̃. sic q̄ talis nõ ꝯfirmatus se forsan cũ alijs ingerẽs pt repelli a cõione vt h̃ videt̃. Sꝫ ꝯ opponit̃ de. c. si sacerdos. ex̃ de offi. ord. vbi apparet q̄ ēt criminosus ingerẽs se cõioni nõ est repellẽdus: sꝫ potius priuatim inducẽdus ⁊ admonendus ne cõmunionẽ recipiat. Solutio. dic q̄ illud hꝫ locũ vbi crimen est occultum ⁊ sacerdoti tanq̄ deo in foro pniali notũ. in quo casu ēt id dicẽdũ crederẽ de nõ cõfirmato si videlicet alij id ignorãt. id t̃n notũ esset sacerdoti: q2 in hoc casu ꝓp scandalũ vitãdũ estimo q̄ sacerdos talẽ quẽ sciret nõ eẽ ꝯfirmatũ se ingerẽtẽ cũ alijs ad cõionẽ poti⁹ admitteret q̄ publice reijceret. alioq̄n si nullũ extĩ scandalũ ꝯ ip̄m nõ ꝯfirmatũ oriret: bñ puto q̄ possit eũ nõ admittere vt hic. nã de p̄cepto vel cõsilio sui sacerdotis pt ⁊ dꝫ ēt adultus a cõione abstinere vt legit̃ de pe. et re. c. olis vtriusq3.

i ¶ Articulũ mortis. nõ hꝫ Januẽ. q̄ articul⁹ id ē q̄ p̄m⁹ ar⁹ i. digit⁹. Itẽ ē ꝑs orõis solã relatiõꝫ signãs. Itẽ articul⁹ i. finis. Itẽ ē q̄dã color rethoric⁹. Itẽ põit ꝓ momẽto siue hora vt h̃. Itẽ id ē q̄ ꝯfisura vl' artitudo. Itẽ i. ip̄ẽs nũeri ⁊ h̃ adde qđ dixi.s̄. de sũ. tri. ⁊ fi. ca. c. j.§. articulos. Vñ h̃ ponit̃ articul⁹ ꝓ t̃pe vl' hora. ⁊ scire debes q̄ ꝑsõis alicui restricta i penã siue suspẽ⁹ siue alteri⁹ laxat̃ i ꝑlib⁹ ⁊ ē libera i articl'o mort̃ p3 exẽplũ h̃ vbi lꝫ n̄ ꝯfirãto h̃ neget̃ eukaristia dũ san⁹ ē t̃n vbi est i articl'o mort̃ cõcedit̃. ꝯsile habes h̃ pe. ⁊ re. c. q̄ i te. i p̄n. ⁊. c. ti. c. de⁹ q̄. i fi. n̄ ei decꝫ vt xp̄ian⁹ absq3 viatico decedat de h̃ sclo dũ t̃n penitẽs sit. l. di. penitẽtes. i fi. ꝯsile hẽs h̃ excõicato a delegato pape quẽ null⁹ ali⁹ q̄ ipe vl' papa pt absoluer̃ salũ t̃n i mort̃ articl'o vbi simplex sacerdos h̃ pt. h̃ of.

Articulus

Dñ

ord. c. pastoralis. §. preterea. sic etiam penitēs clericū cuius absolutio reseruat sedi aplice pōt in mortis articulo absolui ꝑ aliū. xvij. q. iiij. si quis suadente. ⁊ sic habes de sen. exco. c. quod de his.

k ¶ Cōfirmatus. ratio potest esse quia licet ꝑ baptismū effectus sit plene xpianus plenitudie sufficiētie. plenius tñ pōt fieri xpian⁹ deo sibi ad pugnā spiritualē cooperāte de cōsecratione dis. v. c. j. Cōfirmat nāqz hoc sacrm gratiā datam in baptismate ⁊ preparat ad militiā spūalem ⁊ ad cōfessionē cōstantem nois xpi animat. nā primo vt cōfiteamur xpm deum patri et spūi sancto coequalem in verboꝝ forma fit expressio trinitatis. vt cōfiteamur in eo humanā naturam ⁊ ipm crucis supplicū ptulisse fit crucis signatio. in fronte vero id fit ad signandū audaciā. cōfessionis cuius impedimentū est timor ⁊ verecūdia que specialiter manifestatur in pallore et rubore frontis ex propinquitate cellule ymaginal' fm Tho. ⁊ hec crucis signatio fit cū crismate qd cōficit ex oleo et balsamo vt habemus inter⁹ cōscie puritatē q̄ intelligit ꝑ oleū. et exterius bone fame odorē q̄ intelligit ꝑ balsamū. ex de sacra vnctio. c. vnico. §. ad exhibendum.

Effect⁹ sacramēti cōfirmatōis.

confirmat⁹ vel nisi a recepcōe cōfirmationis rōabilr fuerit ipedit⁹.

¶ De sacramentis iterandis vel non.

W. alterus.

¶ Caueāt parētes ne liberos iterū cōfirmari patiantur cū per hoc masculi irregularitatem ⁊ ipsi parentes graue icurrāt dampnū.

Sacerdotes ⁊ infra. Caueāt diligenter parētes ne paruulos suos perferant iterato cōfirmandos cū et ipsi paruuli ꝑ ipm sacramentū iteratū efficiātur irregulares si masculi fuerint et ipsi parētes ex tali negligētia graui scdm canones subiaceāt vltioni.

Idem.

¶ Extrema vnctio nō nisi elapso anno ⁊ euidēti piculo iterū conferatur.

Sacramentuz extreme vnctionis āno elapso potest licite iterari vt videlicet quolibet anno semel cōferat in graui

l ¶ Impeditus. quia nō potuit hēre copiā epi a quo cū cōfirmaret. vel quia infirmus erat nec potuit accedere ad locū vbi erat eps ⁊ sic patz quod baptisato nō cōfirmato ministrari pōt sacrm eucharistie quia nō stetit ꝑ eū quod nō fuit cōfirmatus sz vellet cōfirmari si nō esset rōnabile impedimentū. Item in mortis articulo vt predictum est.

Diuisio.

Sacerdotes. Pars huius cōstōis est. ē. ti. pri. c. sacerdotes. ⁊ hz tres partes. In pma ponit ꝓhibitōz ne iteret cōfirmatio puuloꝝ. in scda ibi. Cū ⁊ ipsi. declarat i speciali penā quā incurrit recōfirmatus. In tertia ibi. Et ipsi. ostēdit parētes ad h' opantes fore puniendos.

a ¶ Caueant. i. obseruent videāt ꝓspiciant / vitēt vel cū aliquā vitandi cautelā adhibeāt fm Januens.

b ¶ Diligenter. i. studiose.

c ¶ Parētes. i. pater mater vel alij de quibus dixi. ē. ti. pri. c. sacerdotes. ṽ. parentes. h' tñ videt stricte intelligendū de patre et matre ꝓp dictionē suos q̄ sequit. dicit eñ puulos suos sed in dicto c. sacerdotes. ē. ti. pri. dicit solū paruulos absq dictōe suos

Sacra nō iteranda.

d ¶ Iterato cōfirmandos. tria eñ sūt sacra q̄ iterari nō debēt. s. baptismus / cōfirmatio / ⁊ ordo. de baptismo ⁊ ordine hēt. j. q. j. c. sacramēta. ⁊ c. manus. de cōfirmatōe habes de cōse. di. v. c. dictū est. et c. de hoīe. ⁊ c. de his. Si tñ dubiū sit de cōfirmatōe dic vt dixi. ē. c. j. de baptismo. vicz quod possit recōfirmari hoc mō. si es cōfirmat⁹ ego te nō recōfirmo: sz si nō es cōfirmatus signo te signo sctē crucis ⁊ cōfirmo te crismate salutis. In noie pris ⁊ filij ⁊ spūssancti.

e ¶ Cū et ipsi paruuli. secunda pars.

f ¶ Efficiant irregulares. s. q̄ ad pmotionem ad ordines vel beneficia. lj. di. qui in aliq. j. q. vij. qui in qlz. qd dic vt scripsi ifra eo. c. qd in cōstōe. ṽ. iterare. vbi h' notat de rebaptisato. nec maior etas pōt talibus in toto lz in tāto subuenire vt vicz facilius cū eis dispenset. ar. ex de apostatis. c. ex liraꝝ. Et sic punit tal' recōfirmat⁹ sine culpa: nō tñ sine cā. ad qd videre potes pꝫ dicta in c. sine culpa de re. iur' ꝑ card. Jo. an. ⁊ dy. li. vj. Sz ꝓpinquius ad ꝓpositū de cōse. di. iiij. c. q̄ bis ꝑ Jo. vbi ꝑ arch. sup hoc ponūt opiniōes: declinat tñ in illā opinionē tanq tutiorē quod et ignorāter rebaptisat⁹ vt cōtingere pōt in dormiēte et quotidie pōt cōtingere in paruulis nō possit pmoueri absq dispensatōne epi. allegat ad h' j. q. iiij. placuit. Et facit qd legit de cōse. di. iiij. c. eos in fi. ⁊ no. ibi archi. quod illud qd dr de rebaptisato scz quod nō possit ordinari absq dispēsatione hz locū in reordinato ⁊ recōfirmato. ar. lxviij. di. c. j. ⁊ de cōse. di. v. dictum cum similibus.

Ignorant rebaptisatus nō pōt ꝓmoueri absq dispensatione.

g ¶ Masculi. est eñ de substantia sacri ordis inter cetera quod ordinandus sit masculus nō femina. ꝓ qua materia plenius videre poteris de temp. ord. §. sed et ꝓter ā pn. ꝑ hostien. in sūma.

h ¶ Et ipsi parentes. tertia pars.

i ¶ Scdm canones. de canonibus loquentib⁹ de iteratione baptismatis pꝫ aliqualiter ꝑ ea q̄ scripsi. ī. e. c. qd in cōstōne. ṽ. iterare. Et quod idē sit cēsenduz de iteratione cōfirmationis sicut de iteratōe baptismatis scripsi. ē. ti. eo. c. ṽ. irregulares. ad finē. ⁊ pbat ꝑ canonez de cōse. dist. v. dictū. ⁊ c. seq. quā tñ penā limitatam infligant canones parētibus q̄ puulos suos faciūt recōfirmari in specie nō inueni. vñ in h' casu puto fore recurrēduz ad id. quā posui circa baptismū. ī. e. ti. c. qd in cōstitutione. ṽ. iterare.

k ¶ Vltioni. nā si scienter hoc fecerint pūt excōmunicari ad instar scienter rebaptisantis vt dixi. ē. dicto. ṽ. iterare. ī. e. c. qd in cōstitutione. imo potius iux hanc litteraz que loquit in casu negligentie videret penā arbitrariam fore imponendam vt sibi visū.

Sacramentum. non diuiditur.

a ¶ Anno elapso. iste annus cōputari dz nō de momento in momentū. sz de die in diē. ff. de verbo. sig. l. anniculus nō statim. ⁊ habet annus dies. CCC. lxv. ⁊ sex horas. ff. de statu libe. l. cuz heres. §. stichus. ītecta l. iij. §. minori cū glo. ff. de mino. Et si sit annus bisextilis numerāt' ꝓ anno. CCC. lxvj. dies. vt no. ꝑ cardina. ex de re iud. cū eterni. ṽ. annū. ⁊ ṽ. durante. ꝑ card. li. vj.

Quattuor sacra iterabilia.

b ¶ Iterari. quattuor eñ sacra sūt iterabilia videlz eucharistia de qua pꝫ de cōse. di. ij. quotidie. Item matrimoniū de q̄ pꝫ. xxx. q. j. apiani. ex de scdis nupt. ꝑ totum. Item pnia nō solēnis. ex de pe. et re. c. oīs. Solēnis vero nō iterat' vt volūt aliq. ⁊ no. ꝑ Jo. l. di. quis. xxviij. di. pbr'. lxxxj. di. si quis epis. xxx. di. si quis presbyter de peni. di. iij. reperiunt. ⁊ h' verū nisi cōsuetudo sit in cōtrariū ꝓp iterationē delicti sicut in multis locis de cōsuetudine obseruatur. vt dr de peni. di. iij. ex psona. ⁊ ꝓ hoc facit de penis. c. j. ⁊ no. per archid. d. c. quis glosa fi. Item extrema vnctio iterat' elapso anno vt h'. illud eñ sacrm cum sit medicina corpis ⁊ aie adueniente morte apponi pōt. xcv. di. illud. ex de offi. archipsb'y. c. ij. Alia vero tria sacra nō iterant. Unde versus.

¶ Fons / ordo / crisma / non cetera sunt iteranda.

Et rō est quare illa tria non pñt iterari: quia in pma collatione cuiuslibet eoꝝ imprimitur caracter aie: qui etiam in morte non separatur ab ea. Unde si aliquis suscitaret non esset rebaptisandus vel ordinandus / vel recōfirmandus. sed secus in aliis quattuor sacramentis. et probatur hec diuersitas ab August. xxxij. q. vij. liceat. ⁊ j. questio. j. quod quidam. et notatur per Archidia. xcv. distinct. ecce.

c ¶ Quolibet anno semel. huic pcor. quod dicit Tho. de veritatibus li. vj. c. xxxiij. quod si sepe quis ad mortem infirmatur sepe potest inungi. sed in vna infirmitate non debet bis inungi nisi eadem infirmitas vltra annū protrahatur ita quod in vno anno propter vnam infirmitatem nequaq bis inungatur ⁊ sup hoc notatur per Johan. in summa confes. de sacra vnctiōe. q. viij. ⁊ vide ī. glosa ꝓxima.

An infirmitas ipedi at sacrm extreme vnctiōis.

d ¶ Graui infirmitate. dicit eñ thomas prout eum recitat Jo. vbi. ē. quod quedam sunt infirmitates q̄ nō sūt diuturne. vnde si in eis datur hoc sacramentum tunc cū hō ad statum illum peruenit quod est in periculo mortis nō recedit a statu illo nisi infirmitate curata ⁊ ita iterū nō debet inungi: sed si recidiuū patiatur erit alia infirmitas ⁊ poterit fieri alia inunctio. et hoc verū dū tamē non fiat nisi semel in anno vt hic. Quedam vero sunt egritudines diuturne vt ethica ydropisis ⁊ hmōi. et in talibus non debz fieri inunctio nisi qñ videntur perducere ad periculum mortis.

Et ſi homo idem periculum euadat eadem infirmitate durante et iterum ad ſimilem ſtatum ꝑ illam infirmitatem reducatur: ꝓt teſt inungi q꞉ iam eſt quaſi alius ſtatus infirmitatis ꝯ̄uis non ſit alia infirmitas ſimpliciter: et iō iteratur hoc ſacr̄m q꞉ imp̄mit effectum non ꝑpetuū ſed delebilem: et cum predictis ꝯcor. petr⁹. Sed Albertus dicit ꝙ ſi vltra annum durat morbus poſt acceptā vnctionem iterari ꝓt vnctio: et cā huius eſt: q꞉ non iudicatur idem morbus numero qui eſt ſm̄ ꝓfectaꝫ mutationē ſupioꝝ ꝛ hec ſnīa recidit in hoc qḋ ħ dr̄ ꝛ de hac materia videre poteris aſtex. li. vi. ti. vlti. de extrema vnctione in fi.

infirmitate de qua metus mortis iminet egroto.

Iohannes peccham.

¶ Baptiſmus etiam a laicis rite miniſtratus nō eſt a ſacerdote iterandus.

Quod in conſtitutione. pars huius eſt .ꝫ. de baptiſmo qḋ i cōſtitutiōe vbi habes illḋ qḋ decidit ſub dictōe .ꝫ. ħ poſita

Dictio forte plura ſignificat

a ¶ Forte. euentū ſignat ħ. quandoqꝫ eſt nota aſſirtōis. de teſta. c. ingredientibus. ꝟ. forte ꝑ Ber. quandoqꝫ eſt temꝑamentū phiſicū. ff. de le. iij. l. ſi mulier. §. ſi rē. ꝟ. forte.

b ¶ Pueros. idem intellige ſi ſint adulti vel alterius etatis.

c ¶ Mortis periculū. in quo caſu ſatis licet laico vel patri propriū filiū baptiſare: et baptiſm⁹ in hoc caſu ꝑ laicū factus: alias tamen rite vt .ꝫ. dicam. ꝟ. legitime bene tenet. ꝛ ſufficit ad ſaluationem. de conſe. diſt. iiij. in neceſſitate. ꝛ c. ſanctum. ſic etiam in mortis periculo licet aliquid facere qḋ alias nō liceret. patet ex plū. e. di. c. de catecuminis. ꝛ tribus. c. ſequenti. ꝛ ad hoc vide qḋ ſcripſi .ꝫ. ti. ꝓxi. c. cōfirmationis. ꝟ. articulum mortis.

d ¶ A laicis .i. his qui nullū ordinē receperunt in eccl̄ia. ꝛ dr̄ laicus a. ca. cum .i. popularis. vn̄ laos grece idem eſt ꝙ populus latine. xij. q. i. duo ſunt. Unde etiā vir literatus dū tn̄ nullū ordinē habeat in eccl̄ia laicus appellatur. ꝛ nota ꝙ id qḋ hic dr̄ de laico .ſ. ꝙ pōt in caſu neceſſitatꝭ baptiſare locū hꝫ a fortiori in ꝯ̄cleꝛ ꝙ etiam clerico citra ordinem preſbyteratus. vn̄ ꝓ vero teneas ꝙ ex caſum neceſſitatis ſolus ſacerdos eſt debitus miniſter ad ſacr̄m baptiſmi. no. ꝑ hoſtien. in ſūma de baptiſmo. §. quis poſſit. ꝛ ꝯcor. doctor. theologi. pro quoꝝ dictis facit de pe. di. i. quem penitet. de ꝯſe. di. iiij. cōſtat. ꝛ c. mulier. ꝛ peccaret mortaliter aliquis nō ſacerdos baptiſans p̄terꝙ̄ in articulo mortis. ſi tn̄ de facto baptiſaret aliquis nō ſacerdos ex articulū neceſſitatis cum tn̄ debita intentōe ꝛ i forma eccl̄ie tenet baptiſmus ad effectum ꝙ ſic baptiſatus nō dꝫ rebaptiſari. et idem dico de nō baptiſato baptiſante. q꞉ bonitas ſiue ſanctitas miniſtri non eſt de neceſſitate baptiſmi ſed de congruentia. de ꝯſe. di. iiij. c. baptiſmus. vnde et ſi baptiſans non credit ſacr̄m baptiſmi nec aliquid ibi fieri ſpūale: dūmō in genere intēdat facere qḋ facit eccleſia valet baptiſmus ſm̄ Ray. in ſūma. e. ti. §. vij. ꝟſ. Item ſolus ꝛc. Et ꝓbat. d. c. mulier. ꝛ. xxx. q. iij. ſup quibus. et melius de conſe. diſt. iiij. romanus. cū tribus. c. ſequen. ꝛ no. de baptiſmo. c. de quibus ꝑ henricū. vbi plenius videre poteris.

e ¶ Sacerdotes. ad quos extra caſum neceſſitatis ꝑtinet baptiſare vt dixi in gloſa precedenti.

f ¶ Ne baptiſmū. ſiue ꝑ laicū ſiue ꝑ clericū etiam per paganum. in caſu neceſſitatis.

g ¶ Legitime factuꝫ. intellige de baptiſmo fluminis ad cui⁹ eſſentiam vt legitime fiat duo ſunt neceſſaria. ſ. verbum et elementum aque. forma verboꝝ eſt vt dicat ſic. Ego baptiſo te In noīe patris et filij ꝛ ſpūs ſancti. Amen. ex de baptiſmo. c. i. Sed licet hoc ꝓnomen ego omittat. et etiaꝫ hec dictio amen nichilominus valet baptiſmus licet tucius ſit ꝙ he dictiones exprimant ſm̄ Tho. in vlti. ꝑte ſūme. q. lxvi. ar. v. Et nota ꝙ ſi baptiſans in baptiſando nulla verba ꝓferit nō eſt baptiſatio legitima q꞉ alterum eſſentialiū deficit .ſ. verbū vt. d. c. i. et de cōſe. di. iiij. ꝓbe. ꝛ. i. q. i. detrahe. ꝙ ſi ꝓferat verba impertinentia tamē ad baptiſmū tunc idem eſt q꞉ ꝓ nichilo reputant nulla verba ꝓferre et proferre aliqua ſed impertinētia. ff. de verb. ob. l. i. §. ſi quis ita. et. l. inter ſtipulantem. §. ſi ſtipulantem. cū ſimilibus. Aut ꝓferit verba ꝑtinentia ſꝫ mutādo formā: et hec mutatio fit circa formā intelligibilē ꝛ circa ſignatōꝫ ſeu modū ſignatōis vt ſi diceret ego baptiſo te In nomine genitoris et geniti ꝛ flamīs almi nō tenebit baptiſmus: q꞉ genitor et genitus nō ſignāt ꝑſonas mō ꝓncipali ſed actus notionales potius ſm̄ petrū. ꝛ no. ꝑ Inno. de baptiſmo. c. i. glo. ij. i ꝓn. ꝛ ibi ꝑ Hoſti. ꝛ Io. an. poſt eū. ꝛ de cōſe. di. iiij. multi ꝑ arch. in glo. penulti. dicit etiā dn̄s Tho. ſup. iiij. ſen. ꝙ ſi dicat baptiſo te in nomine trinitatis nō valet baptiſmus: et hoc verū intelligo ſi ſolū fiat implicite et nō explicite. baptiſmus nāqꝫ fieri debet in noīe trinitatis ſic vt ꝑſone explicent. de ꝯſe. di. iiij. multi. ꝛ c. in ſynodo. Et licet in ꝓmitiua eccl̄ia iſpirante ſpū ſctō apl̄i baptiſabāt in noīe xp̄i ad ampliationē laudis nomīs xp̄i. hodie tamē talis baptiſmus nō valet vt no. ꝑ hugo. ꝛ archi. de ꝯſe. di. iiij. Ꝗdam. ꝛ ꝑ hoſtiē. in ſūma de baptiſmo. §. q̄ ſit eius forma. ꝟſi. quid ſi dicat. et his ꝯcor. Io. in ſūma ꝯfeſ. rub. de bap. q. xij. ꝛ aſtex. li. iiij. c. ti. arti. v. q. iij. et breuiter dico ꝙ ſi dimittat alias omittatur aliqua dictio de ſubſtantia ꝟboꝝ ad baptiſmū ꝑ xp̄m inſtitutoꝝ nō valet baptiſmus. idem intelligo ſi addatur aliqua dictio q̄ nō ſit de forma baptiſmi. vel ſi verba dicant ordine ꝓpoſtero. ſm̄ Tho. et nōt. de baptiſmo. §. q̄ ſit eius forma. ꝟſi. qḋ ſi aliquod ꝟbū cū ſequentibus ꝑ hoſtien. in ſūma. forme namqꝫ verboꝝ nichil addēdū vel detrahēdū eſt. de cō. di. iiij. firmiſſime. ꝛ c. de arrianis ſm̄ hoſti. in loco ꝑall'. ꝛ ꝯcor. Inno. ꝛ Io. an. de baptiſmo. c. i. glo. ij. vbi tn̄ verba ſubſtātialia forme baptiſmi mutant in aliud ydeoma ita tn̄ ꝙ ſit idem modus ſignādi ꝛ eadē ſignatio: talis mutatio nō obeſt. nam forma realis potius attendēda eſt ꝙ̄ verbalis. de ꝯſe. di. iiij. retulerūt. ꝛ in hoc ꝯcor. hoſti. i ſūma deo. §. q̄ ſit eius forma. ad fi. ꝛ Io. an. de baptiſmo. c. i. et idem eſt vbi talis ē mutatio ꝟboꝝ ex q̄ nō mutat vera ſignificatio forme. vt ꝓxi. in. d. c. retulerūt. ꝙ ſi in ꝓlatione ꝟboꝝ fiat aliq̄ diſcōtinuatio ſiue interpoſitio modica vtputa rōne tuſſis vel reſpirationis aut alterius impedimenti hmōi nō nocet. argu. C. de teſta. cum antiquitas. ſecus ſi ſit magna talis .ſ. que actū euidenter diſcontinuat. nam tunc nocet ſꝫ hoſti. §. ꝓxi. ꝟ. qḋ ſi in ꝓlatione. ex parte elemēti requirit aqua naturalis. vnde in ſaliua vel in vino aut alio liquore nō tenet baptiſmus. ꝛ idem ſꝫ hoſti. ſi liquor alius aque ſit admixtus ꝓut ipſe hoſti. notat. d. §. que ſit eius forma. ꝟ. qḋ ſi alius liquor. aliq̄ tn̄ diſtinguūt an maior pars ſit de aqua vt tūc ſit baptiſatus. ſecus ſi minor pars ſit de aq̄. nota. ꝑ Io. de ꝯſe. di. iiij. c. baptiſmi vicē. ꝟ. neceſſitatis. ꝛ ꝑ Goffre. in ſūma de baptiſmo. §. Item qḋ ſi aque. Secūd Tho. dicit ꝙ ſi ex mixtura deſinit ſpēs aque tūc in tali liquore factus baptiſmus nō tenet. ſecus ſi maneat ſpēs aq̄. vn̄ in aq̄ maris. Itē in lexiuio ꝛ in aquis ſulphureis ꝛ in alijs aquis q̄ ex terra ꝑ ꝗ̄s trāſeunt imutant ꝓōt fieri baptiſmus: nō tn̄ in aqua q̄ rōe luti admixti dimīit hꝫe puritatē ſuā. ſic nec i brodio pinguiū carnīū ceruiſia velvtina aut aqua quā faciūt alcumiſte ad miſcēda metalla nec i aq̄ roſacea aut alia artificiali ꝯ̄cūqꝫ ꝓt fieri baptiſm⁹ ſm̄ Tho. ꝛ alios theologos ꝓut no. Io. in ſūma cō. ti. de ſacris iterandis vel nō. Rub. de baptiſmo. q. xiiij. ego ꝟo ſi puerū in tali aq̄ ꝑmixta cōtingeret forſan baptiſari cōſulerem vt rebaptiſaret ſicut fieret vbi dubiū eſt de baptiſmo vicꝫ ħ modo. ſi es baptiſatus ego te nō rebaptiſo: ſꝫ ſi nōdū es baptiſatus ego baptiſo te. In noīe p̄ris ꝛ filij ꝛ ſpūſſcti. iſte modus in caſu dubij ꝓbat ex de baptiſmo. c. ij. ſcire et debes ꝙ ſi vn⁹ ꝓferat verba alius vero baptiſat nō tenet baptiſmus ſm̄ Inno. ꝛ hoſti. de baptiſmo. c. debitū. requirit itaqꝫ ꝙ ille q̄ ꝓfert ꝟba ipſm baptiſandū imergat vel aliud faciat equiualens vt .ſ. cū aqua aſpergat. et videt caſus in. c. i. ex de baptiſmo. Et pōt vnus ſil' plures baptiſare ſicut pꝫ. de ꝯſe. di. iiij. c. ꝓpter. circa mediū. §. ħ aūt. ꝛ hoc verū dūmō itēdat oēs baptiſare. ħ tn̄ fieri nō dꝫ ſine magna neceſſitate ſm̄ Tho. in vlti. ꝑte ſūme. q. lxvij. arti. vi. ¶ Ex p̄dictis colligere potes in quibuſdam qn̄ baptiſmus eſt legitime fact⁹ qn̄ nō. quātū ē ad materiā p̄ſētis tituli ſup alijs dicā deo dante .ꝫ. de baptiſmo ꝛ eius effectu.

ꝗ̄ plene e matia ꝛ ma baptiſmi.

Quod[a] i cōſtōe ꝛ ifra ſi forte cōtigat pueros[b] ꝓp mortis[c] ꝑiclm a[d] laicis baptiſari caueāt ſacerdotes[e] ne[f] baptiſmū legitime[g] factū audeāt[h] iterare[i].

Un⁹ ſil' p̄t plures baptiſare.

b ¶ Audeant. hec dictio inuit arrogātiā ſiue temeritatē. ꝯcor. in ſūl. C. vnde vi. ſi quis in tātā. de ſepul. viol. l. pꝫt audacia. de cēſibus. c. exigit. li. vi. ſꝫ itaqꝫ audacia in malo qn̄ fit aliq̄d ꝯ̄ inuēt notat. viij. q. i. audacter. glo. i. ꝑ Archi. ꝛ de his q̄ vi metus ve cā fi. c. vnico. ꝟ. audacia. li. vi. ꝑ eūdē. ſꝫ meli⁹ di. c. exigit. ꝟ. audaciā ꝑ eūdē. ꝛ i loc' p̄dict' videre poteris quō ſumit quandoqꝫ in bono.

Audacia: in bono et i malo ſumit

i ¶ Iterare. Scꝫ ei baptiſat⁹ nō dꝫ rebaptiſari. ꝙ ſi fiat rebaptiſans grauiter punietur ⁊ ē pena ſm legem vltimū ſupplicium. C. ne ſanctum baptiſma iteretur. l. ij. ⁊ hoc verū vbi conſtat de baptiſmo precedenti pfecte facto. vicȝ tam baptiſāte q̄ baptiſato. ſm canones vero ſi talis clericus ſit deponi dȝ. de ꝯſe. di. iiij. eos. et. c. qui bis. laicus vero excōicari dȝ ⁊ nec talis poterit ordiari. l. di. qui in aliquo. j. q. vij. qui in qualibet. niſi diſpēſatione ꝓbabita. ⁊ hoc verū ſi factus ſit publicū. ſec⁹ ſi ſit occultū nā tunc pacta pnia pt ꝓmoueri ſine diſpēſatiōe vt no. per Ber. ⁊ hoſti. de apoſtatiſ c. ex litteris. Et ſciendū q̄ vbi ſciēter fit iteratio baptiſmi prius legatie facti tā rebaptiſans q̄ rebaptiſatus efficiƚ irregularis vt no. d. c. ex litterarū. ⁊ in ꝓal. canone q̄ in aliquo p archi. bi. rebaptiſari. et idē notat de ꝯſe. di. iiij. q̄ bis glo. i. Si vero nō conſtat vtriq; ſed alteri tm̄ tūc ſciens punitur vt ſ. dixi. ignorās vero probabiliter excuſari dȝ. C. de tabul. l. generali. li. x. ſed ſi eius ignorantia fuit craſſa et ſupina dȝ puniri arbitrarie. ar. ext. de offi. delega. c. de cauſis. in fi. vbi vero vtriq; dubiū eſt dȝ baptiſari ſub ꝯditione ſm formā poſitam ext. de baptiſmo. c. ij. de qua dixi ſ. c. v. legittime factū vl. ego vero. ¶ Sed tūc quero q̄re baptiſmus legittime factus nō dȝ reiterari. dic q̄ ſex pñt aſſignari cauſe. vna eſt q̄ caracter qui ibi imp̄mit indelebilis eſt ſicut in ꝯfirmatione ⁊ in ordine et cū quadā conſecratōe daƚ: ⁊ iō ſicut alie conſecrationes nō reiterāt in eccleſia ſic nec baptiſmus. Scda cā eſt q̄ originale pctm̄ ꝯ qđ p̄ncipaliter daƚ nō iterat. Tertia eſt q̄ baptiſmus morti xp̄i aſſimilatur. nā in morte xp̄i baptiſamur p quā morimur pctō: et reſurgimus i nouitate vite. xp̄s aūt ſemel tātū mortuus eſt ⁊ ideo nec baptiſmus dȝ iterari. Quarta eſt q̄ p baptiſmū fit vniuerſalis purgatio pctōꝝ. vnde ſi iterari poſſet daret homibus incētiuū peccādi. has q̄tuor rōes aſſignat Tho. in iiij. parte ſūme. q. lxvj. arti. ix. Quinta rō eſt q̄ baptiſmus eſt quedā ſpūalis generatio. vñ ſicut gn̄atio in vtero nō pōt reiterari ſic nec baptiſmus vt dicit Aug. ſup Jo. c. iij. p quo facit: quia ars imitatur naturā inquātū pt. inſt. de adop. §. minorē. iſta eñ generatio ſpūalis carnali equiparaƚ. xxx. q. iij. ita diligere. C. de nup. l. ſi. quis aliū. Sexta eſt q̄ baptiſatus p baptiſmū acquiritur deo: et tranſit in dominiū ei⁹. de ꝯſe. di. iiij. poſtq̄. vñ ſi iterū baptiſaret ſequeret noua et iterata ac multiplicata acquiſitio dominij qđ eſſe nō poteſt. q̄ quod ſemel meū eſt amplius ex eadē cauſa meū fieri nō pōt. ff. de acqui. poſſ. l. iij. §. ſi ex pluribus. de fide inſtru. c. inter dilectos in fi. maxime tñ caracter per quem acquiritur ſit indelebilis. vnū tñ ſcias ſm hoſtien. et Joh. an. de baptiſmo. c. j. q̄ ea q̄ non fuerūt facta vel dicta p laicū vel aliū nō p̄ſbyterū qui in neceſſitate baptiſauit p p̄ſbyterū ſūt ſupplenda ſicut ſunt catheziſatio / appoſitio ſalis / inunctio: cereus / ac oīa alia excepta imerſione cū ꝓlatione verboꝝ: et h verū vbi tenet baptiſmus alias in dubio dic vt in. c. ij. ext. de baptiſmo. ⁊ vt. ſ. dixi.

¶ Septē gratie ſacroꝝ q̄n qȝ ab oib⁹ xp̄ianis rite ſuſcipiēda ſūt Baptiſm⁹: cōfirmatio: pnia: euchariſtia ſuo tp̄e ⁊ extrema vnctio i mortis articlo ab iis q̄ adhuc ſane ſūt mētis aut dū ſane mētis erāt deſideraūt.

Diuiſio.

a ¶ Ignorantia ſacerdotū ⁊. §. paro huius eſt. ſ. de ſūma tri. et fi. ca. c. j. ⁊ §. de offi. archip̄ſbyꝛ. c. j. et diuidit in duas partes. In p̄ma de ſacramētis eccleſie recitat ea que ſūt neceſſitatis cū determinatione ſup ſacro extreme vnctionis. In ſcda ibi: ſūt et duo. recitat ſacramenta que nō ſunt neceſſitatis.

b ¶ Septē. que figurant p ſeptē ſignacula quibus fuit veteris teſtamēti pagina ſigillata. Apoc. v. Itē p. vij. tubas q̄b⁹ āgeli cecinerunt Apoc. viij. Et p ſeptem ſtellas quas habuit filius filio hominis in dextera ſua. Apoc. j. Item p ſeptē panes q̄bus dn̄s turbas ſaciauit. Math. xv. Itē p ſeptē oclos ſup vnū lapidē. zach. iij. ⁊ p ſeptē lucernas tabernaculi ſuppoſitas candelabro. zach. iiij. Item p. vij. circuitiones ierico. Joſue. vj. Itē p. vij. locutōes naamā in iordane. iiij. Reg. v. hec aūt ſacra ſeptē ſūt que diſponūt ad. vij. virtutes b̄ndas. nā baptiſmus eſt ſacramētū fidei: cōfirmatio ſpei: euchariſtia caritatis: pnia iuſticie: extrema vnctio ꝑſeuerantie q̄ eſt fortitudinis cōplemētū. ordo prudentie: matrimoniū temp̄antie. Unde ⁊ hec. vij. ſacra ordinanƚ ꝯtra triplicē culpam et cōtra quadruplicē penā. baptiſmus eñ ordinaƚ cōtra pctm̄ originale. pnia ꝯtra mortale. extrema vnctio cōtra venialia. ordo cōtra ignorantiā. euchariſtia cōtra maliciā. cōfirmatio ꝯtra impotentiā. matrimoniū ꝯtra ꝯcupiſcētiā quā tēperat ⁊ excuſat ſm Tho. de veritate li. vj. c. iiij.

c ¶ Gratie. ſic dicta nō q̄ in eis gr̄a ſubſtantialiter cōtineƚ vl' cauſaliter efficiaƚ cū in ſola aīa habeat collocari ⁊ a ſolo deo infundi: ſed q̄ in illis ⁊ p illa gr̄am curatōnis a ſūmo medico xp̄o op̄ȝ haurire licȝ nō ſic obligauerit potētiā ſuā ſacramētis q̄n etiā p alias res gr̄aȝ ſuā ꝯferre valeat ſm Tho. ⁊ nō q̄ ſacra hn̄t ſp ſignificationes veritatis ſed non ſp hn̄t efficaciā curationis qđ non eſt p̄p defectū ex parte ipſius ſacri: ſed ex parte ſuſcipientis: quia gratia nulli datur repugnanti ⁊ impugnanti fontem gr̄e. Un̄ ſacramenta non ſanctificant niſi accedentes digne et abſq; omi fictione ſm Tho. li. quo. ſ. c. iij. dicit tñ q̄ nōnūq̄ virtute ſacroꝝ fit aliq̄s de attrito cōtritus. ita q̄ defectus dignitatis vel preparationis ex parte ſuſcipientis ſuppletur virtute diuina in ſacramentis dummodo non accedat ſciens in mortali peccato vel in propoſito peccandi. et hic vide quod dicam. j. prope finem. §. gratiam.

Sextū aūt vicȝ ordo a pfectis: ſeptimū vero vtpote matrimoniū: a minus perfectis.

Idem.

Ignorantia ſacerdotū ⁊ infra. Septē ſunt gratie ſacramēta quoꝝ diſpēſatores ſūt p̄lati ec-

d ¶ Sacramenta. ſic dicta ſm Aug. q̄ ſūt ſacre rei ſigna. ſed hoc potius dr̄ ſm ethimologiam nois vocabuli q̄ ſuā diffinitiōem licet petrus in ſcriptis ſup. iiij. ſen. diſ. j. videaƚ ſic diffinire dicēs q̄ ſacrm̄ eſt ſacre rei ſignū. Sed Aug. in li. de doctrina xp̄iana dicit q̄ ſacramentū eſt inuiſibilis gr̄e viſibilis forma. vel aliƚ ſic ſȝ eūdem ſacrm̄ eſt illud in quo ſub tegumēto rerū viſibiliū diuina virtus ſecretius opatur ſalutem. Hugo de ſancto victore dicit q̄ ſacramētū eſt materiale elemētū extrinſecus oculis ſuppoſitum ex inſtitutione ſignās: ex ſilitudine repreſentās: ex ſanctificatiōe aliqua inuiſibilem gr̄am conferens ꝓut iſta notat Joh. in ſūma cō. ti. de ſacramentis nō iterādis. q. j. ⁊ hanc vltī. recitat Alex. li. iiij. ti. j. in p̄n. Jo. an. in no. extra. c. ti. ſuper rubrica ponit duas diffinitiones videlicet vnam ſm Grego. ⁊ Augu. quā tamen impugnat. aliam ponit ſm abbatem. Et eſt eiuſdem effectus cū diffinitione quā poſuit Hugo de ſancto victore. Et ſcias ſm Jo. an. in loco ꝓalle. ad finem q̄ ſacramenta ſunt inſtituta propter tria. Primū propter humiliationem vt dū homo rebus ſenſibilibus et inferioribus ſe ſubijcit reuerenter ex hoc apud deum ampli⁹ mercatur. ad quod facit. xj. q. iij. quid ergo. ſecundo propter eruditionem vt per illud quod foris in ſpē viſibili cernitur ad cognoſcendū inuiſibilem ſacramentorū virtutem erudiamur. extra de ſacra vnctione. c. vnico. in p̄n. Tertio ꝓpter exercitationē vt vitetur ocium. ad hoc extra de renū. c. niſi cum pridem. §. veꝝ. et iſta ſumūtur de magro. iiij. ſent. in p̄n.

e ¶ Diſpenſatores. i. diſtributores ſiue miniſtratores.

f ¶ Prelati eccleſie. hic vocantur prelati nedum ſuperiores vt epiſcopi ſed etiam inferiores vt archidia. preſbyteri plebani et rectores eccleſiarum. ad quod facit de offi. ordi. c. cum ab eccleſiarum. de offi. delega. c. ſi quando. et notatur de foro compe. c. j. §. latos. per card. li. vj. vnde quo ad hanc diſpenſationem quilibet qui preeſt cure animarū dicitur eſſe prelatus dūmō habeat poteſtatem ſacramenta diſpenſandi. Unde hic nota q̄ circa diſpēſationem ſacramentorum quedam reſpiciūt excellētiam dignitatis vt ſacramentū confirmationis et ordinis que duo conferuntur et diſpenſantur ſolum per epiſcopos. Unde in iſtis duobus quod dicit hic prelati ⁊c. debet intelligi de prelatis maioribus. quedam ſūt ſacramenta que reſpiciūt indigentiam neceſſitatis vt baptiſmus et matrimonium quorum vnū regenerat: alterū vero generat. et horum diſpēſatio perſonis inferioribus cōceditur et maxime in articulo neceſſitatis. Quod dico rōne baptiſmi vbi etiam laicus poteſt conferre ſacramentum vt patet ſupra eo. capitu. j. quedam ſunt ſacramenta quaſi media vt euchariſtia / penitentia / et extrema vnctio. Et iſtorum diſpenſatio ad ſolos pertinet ſacerdotes qui ſunt quaſi in medio inter epos et minores pſonas conſtituti ſm Tho. li. vj. de veritate. c. vnico. Scias tamē q̄ non omnis ſacerdos eſt ydoneus diſpenſator hoꝝ ſacroꝝ. nā ſacrm̄ extreme vnctōis vl' euchariſtie clerici clesie quoꝝ quinqꝫ ab oibus debēt recipi xp̄ianis. vtpote baptismus. confirmatio. penitētia. eucharistia suo tēpore ꝛ extrema vnctio: que tātuꝫ illis dari debet qui grauis īfirmitatis indiciis videnꝰ mortis appropiquare periculo: qbus si fieri pōt detur duꝫ sunt cōpotes mētis ꝛ rōis et si cōtingat eos frenesi vel alia quacūqꝫ alienatione mētis laborare: si ante alienationē erāt de salute sua solliciti consulimus nichilominꝰ hoc sacrm̄ eis fiducialr' mīstrari. Credimꝰ eī ꝛ experimētis didicimꝰ quātūcūqꝫ frenetico

aut laicꝭ ministrare vel matrimoniū solēnizare nō debēt sacerdotes religiosi absqꝫ sacerdotis prochialis licentia speciali: qđ si fecerint ipso facto sūt excōicati. de priuil. c. j. in cle. De aliis etiam p̄sbyteris q̄ nō hñt executōnē officij sacerdotalis intelligo q̄ q̄diu remanet potestas eoꝝ ligata nō sūt idonei mīstri ad sacramenta hmōi q̄ ad solos p̄sbyteros ptinēt administrāda. Si tñ tales sacra ministrauerint bñ tenet collatio sacri: qꝛ excōicati symoniaci/ scismatici/ depositi/ suspensi/ vel interdicti vera cōferūt sacramēta dūmō hoc faciant in forma eccl'ie ꝫ hostien. q̄ hoc notat de tēpo. ordi. §. ꝛ a quo. ꝟ. hec igit. Et dicit btūs Thom. q̄ sacra ministrari pñt a bonis ꝛ a malis ꝛ a fidelibus ꝛ infidelibus īfra eccl'iam ꝛ ex. qꝛ si dispensari possent tm̄ a bonis nullus eēꝫ certus de susceptione sacramēti cū nullus sit certus de bonitate ministri sicut nec de ppria. et ita oporteret sꝫ iterari et malicia vnius p̄iudicaret aliene saluti.

g ℭ Quoꝝ. s. septē sacramentorum.

h ℭ Quinqꝫ. s. que immediate sequuntur.

i ℭ Debent recipi. ex necessitate vt apparet ex illa dictiōe debēt. ar. de cele. miss. c. ex parte. ꝛ sic hec clausula innuit q̄ hec quiqꝫ sacramēta sūt sacra necessitatis. qđ dic vt no. archi. j. q. j. nōdū. qui dicit q̄ sacramētoꝝ q̄dā sūt gnalia siue necessaria. alia sūt specialia siue volūtaria. Generalia dicūt que oēs contingūt ꝛ oībꝰ cōueniūt. et dicunꝰ necessaria: qꝛ sine eis vix vel nūqꝫ salus haberi pt. ꝛ sūt hec quīqꝫ q̄ hic in textu recitanꝰ. Scias tñ q̄ hoꝝ baptismus ꝑpie dr̄ sacrm̄ necessitatis: qꝛ in quibusdā vt in pueris nulla salus sine illo eē pōt. de cōse. di. iiij. sed nulla. Sꝫ pueris sine aliis pt eē salus. in adultis vo ꝛ discretis pt eē salus sine aliq̄ hoꝝ quīqꝫ sacroꝝ: nō dico spretis sꝫ nō receptis. nā in adultis req̄ritur baptismus interior vel exterior. Item cōfirmatio interior vel exterior. Itē pceptio eucharistie corde vel ore: sic etiā adultis sine pnia interiori vel exteriori. Item sine extrema vnctione interius vel exterius facta salus eē nō pt. Vñ si in aliquo istorum sacroꝝ nō posset adultus ī forma ecclesie recipe sacrm̄ q̄ ad actū extrinsecus ostendēdū: sufficit si illud interius recipiat p verā fidem quā hꝫ in eodē sacro vt ptꝫ ex p̄missis. et his que dicta sunt ꝯcor. nōta p Ber. ꝛ Host. de transac. c. veniens. glo. p̄ma.

h ℭ Baptismus. istud sacramentū est introductiuū. ꝛ dr̄ ianua oim sacroꝝ. xxxij. di. §. verū. et c. ad hoc. Et in necessitate pt a quocūqꝫ ꝯferri dūmō cōferaꝰ in forma eccl'ie. de ꝯse. di. iiij. c. constat. et c. mulier. ꝛ c. in necessitate. et notaꝰ de transact. c. veniēs. p Ber. et alios ꝛ dixi. s̄. e. c. j. ꝟ. legittime factū.

l ℭ Cōfirmatio. istud est sacramētū pugnātiuū ꝛ daꝰ ad robur. de ꝯse. di. v. c. j. ꝛ ij. ꝛ dixi. s̄. ti. xxi. c. cōfirmatōis. ꝟ. cōfirmatus.

m ℭ Penitentia. Istud est sacrm̄ redeūtium. de pe. di. j. c. ij. ꝛ est de necessitate salutis oībus petō subiacētibus. in hoc eñ sacro opaꝰ virtus passionis xp̄i p absolutōꝫ sacerdotis sil' cū opere penitentis q̄ coopaꝰ ad destructōꝫ pctī. vnde dicit Augꝰ. sup Io. qui creauit te sine te/ non iustificabit te sine te. vñ istd̄ sacrm̄ post pctm̄ est necessariū ad salutē sicut medicatio corpalis postqꝫ hō in morbū piculosum inciderit fm̄ alex. li. v. ti. ij. arti. iiij. dico tñ q̄ lꝫ laicis possꝫ q̄s ꝯfiteri in necessitate vt p hoc appareat ecclesie de sua contritione: non pt tñ laicus absoluere vel ligare cum nō habeat claues ecclesie. de offi. ordi. c. pastoralis. glosa. q̄ casu in fi. p Ber. ꝛ eo. c. per hosti. ꝛ ꝯcor. gest. de sepult. c. sup cathedrā ꝟ. ꝯfessiones. in cle.

n ℭ Eucharistia. istud est sacrm̄ ꝓgrediētiū. vñ ꝛ viaticū dr̄. xxvj. q. vj. q̄ recedūt. ꝛ c. si q̄s de corpe: ꝛ dr̄ eucharistia ab eu qđ est bonum et caris q̄đ est gr̄a. vñ eucharistia. i. bona gr̄a vl' grāꝝ actio. Quid est eñ melius/ q̄đ gtiosius q̄ꝫ corpus ꝛ sanguis xp̄i fm̄ Ianuen. ꝛ istud sacrm̄ lꝫ nō possit ꝯficiñ nisi p sacerdotē de sūma tri. c. j. §. vna. pt tñ ministrari in necessitate p diaconū. xciij. di. diaconos. vbi de hoc.

o ℭ Suo tp̄e. in quolꝫ vicꝫ adulto ad minus semel in pascha. ex de pe. ꝛ re. c. ois vtriusqꝫ. Item fm̄ aliquos canones in pēthecoste. ꝛ in natali dñi. de ꝯse. di. ij. seculares. in infirmitate vero q̄tiens de morte timeatur. vide qđ scripsi. s̄. ti. xxi. c. cōfirmationis ꝟ. articulo mortis. et vide et q̄đ scripsi. s̄. de sūma tri. ꝛ fi. cath. c. altissimus. ꝟ. paschali tp̄e. et glo. sequen.

p ℭ Extrema vnctio. de qua dixi. c. ti. xxi. c. cū magna p totum. ꝛ de tp̄e ꝯferēdi istud sacramentū et de eius effectu ptꝫ. j. in textu. ꝛ istđ sacrm̄ dr̄ exeuntiū: qꝛ tm̄ exeuntibus de hac vita ꝯfertur vt. j. dicam.

q ℭ Que. scilꝫ vnctio extrema.

r ℭ Grauis infirmitaꝰ. hic vide q̄đ dixi. s̄. ti. xxi. c. cum magna. ꝟ. infirmatur. istud eī sacrm̄ eo q̄ est medicina corpis ꝛ aīe adueniente morte cōferri pt ꝛ dꝫ si petaꝰ. xxv. dis. illud. ꝛ ex. de offi. archip̄sby. c. ij. ꝛ vide q̄đ dicam. j. e. c. sacrificiū. ꝟ. graui infirmitate.

s ℭ Indiciis. id est signis.

t ℭ Appropinquare. sic apparet q̄ si sit verisilis spes de ꝯualescētia non debet ministrari hoc sacrm̄. vbi tñ timeꝰ de morte nō debet collatio eius nimiū differri vt. j. patet ex textu.

v ℭ Quibus. scilicet infirmis.

x ℭ Si fieri potest. hec potentia cōsiderari pōt vno mō a pte iuris vicꝫ si p̄sona vngenda sit catholice disposita ad sacrm̄ recipiendum. p quo vide qđ dixi. s̄. ꝟ. q̄re. vel pt ꝯsiderari a parte facti vt vicꝫ si de facto nullū rōnabile impedimētū occurrat: aut ex parte sacerdotis hoc sacramentū ministraturi. vel alias ex parte infirmi illud recepturi.

y ℭ Detur. s. gratis nō vendaꝰ nec etiā p̄textu ꝯsuetudinis iuxta quam forsan ministranti hoc sacrm̄ aliq̄đ solebat dari ministratio sacramēti differatur. Sed postqꝫ sacramētū ministrauerit licite pt exigi id q̄đ ꝯsueuit solui a parte ꝯsuetudinis in ea parte laudabilis. de simonia. c. ad aplicā cū ibi notatis. ꝛ vide in ꝯstitutione othonis sacra. et ibi in. ꝟ. labe. p Io. de atho.

z ℭ Cōpotes. i. sensu seu voto potētes. vel dic ꝯpotes mētꝭ. i. sane mētis. sic alias dr̄ in sili. ex. de tēp. ordi. c. vel non est cōpos.

a ℭ Et si ꝯtingat. ꝟꝟ.

b ℭ Frenesi. i. rabie vl' īpedimēto mētis fm̄ Ianuēs.

c ℭ Alienatōe mētꝭ. vtputa insania siue furia. vel itellige de q̄cūqꝫ sensuū distractōe seu turbatōe p quā īpedit rectus itellectꝰ/ siue sensus ip̄ius infirmi.

d ℭ Ante alienationem. s. dū erat sane mentis.

e ℭ Salute. itelligas d̄ salute aīe quā pre oībꝰ dꝫ inq̄rere hō iux illđ Math. vj. p̄mo q̄rite regnū dei ꝛc̄. Est eī īfirmitas aīe piculosissima qꝛ tūc aīa nullā hꝫ potētiā resistēdi pctō. vñ ad auxiliū grē ē recurrēdū vicꝫ ad eccl'ie sacra q̄ īstituta sūt ī medicinā hūani gn̄is. he aūt medicie iuētē sūt ad sanādas īfirmitates aīe ꝛ ad adiuuādū ꝟtutes. ois aūt īfirmitas sp̄ūalis aut est culpe aut est pene. īfirmitas culpe ē triplex. s. origīal' ꝫ quā ē baptismꝰ. actual' mortal' ꝫ quā est pnia. actual' venial' ꝫ quā ē extrema vnctio. Infirmitas pene est q̄druplex. s. ignorātia ꝫ quā est ordo. īpotētia ꝫ quā est ꝯfirmatio. malitia ꝫ quā est eucharistia. Cōcupiscentia ꝫ quā est mr̄ioniū. Et ad adiuuādū ꝟtutes he medicine operanꝰ vt dixi. s̄. e. ꝟ. septē. merito itaqꝫ recurrēdū est aīe infirme ad has medicinas ꝛ hoc est q̄đ intēdit h̄ textꝰ dū dicit de salute sua solliciti. vicꝫ qꝛ p̄mo recurrebat infirmus ad sacrm̄ pnie qꝛ ꝯfessus ē. vl' cū ꝯtritōe p̄uia voluit ꝯfiteri: sꝫ alienatōe mētis p̄peditꝰ h̄ facere si potuit.

f ℭ Cōsulimus. nō penit h̄ p modū p̄cepti sꝫ ꝯsilij. vñ h̄ facere vl' nō facere remanebit ī arbitrio ꝛ discretiōe sacerdotis. xiiij. q. j. c. q̄sq̄s. et c. q̄đ p̄cipiꝰ. Expedit tñ q̄ q̄s cōsilio sapientū se cōformet. lxxxiiij. di. c. j. Et lꝫ cōsiliū p̄lectiōis nō teneaꝰ q̄s sequi: tñ ꝯsiliū reuerētie sequi teneꝰ. nota. per Ber. de eta. et quali. c. ad aures. glosa fi.

g ℭ Nichilominus. i. nō obstante frenesi vel mētis alienatione.

h ℭ Hoc sacramentū. s. extreme vnctionis.

i ℭ Fiducialiter. i. confidenter et sine timore.

k ℭ Credimꝰ eī. ꝟꝟ. ꝛ dic credimꝰ. i. ī mēte ꝯsideramꝰ vel ad h̄ aīs inclinamꝰ vl' credimꝰ. i. opīamur siue p̄sumimꝰ. ex h̄ p̄sūp. c. q̄sdā

l ℭ Experimentis. i. pbationibus. expertis eñ credendū est qꝛ rē

[illegible] necessi tatē ipotes.

Sacra generalia.

Baptismꝰ oīū sacroꝝ ianua dr̄.

Infirmitas aīe piculosa.

Infirmitas sp̄ūal' duplex.

certius nouerit.ff.de leg.ij.l.legatis seruis.§.ornatricib⁹.⁊ facit C.de iudicijs.l.certi iuris.et circa hoc vide notata p card.in.c. q̄s sit.§.experientia.de elect.li.vi.

si tamen sit predestinationis filius: ipsius susceptionem vel ad habendum dilucidum interuallum vel saltem ad spirituale commoduz vtpote ad augmentum gratie profuturam.

Predestinatio et prescientia differunt.

m ¶ Predestinationis.est em̄ predestinatio / preparatio gratie in presenti / ⁊ glorie in futuro ſm Ianuen.⁊ nota q̄ predestinatio tñ in bono sumit sc3 de bonis saluandis. Sz prescia cōīter de bonis et malis.est etiā pdestinatio ſm Aug. gr̄e ppatio qua ab eterno de⁹ bonis bono ⁊ cūctis bonis q̄s presciuit cōformes fieri ymaginis filij sui bōa sine meritis pparauit.⁊ intelligas bona.i.gr̄as nō autē vitā eternā: q2 illa ex labore ⁊ meritis acquirit.xxxiij.q.iiij.obtineri.et no.de pe.distinct.iiij.si ex bono.p arch.idē tñ archi.in dicto.c.obtineri dicit q̄ licet pdestinatio sit pprie tñ de bonis predictis tñ q̄nq3 extēditur ad bona alia q̄cūq3: et sic sumit p dispositōe. aliq̄n etiā extendit ad mala ſm Ambro. qui dic̄ q̄s presciuit de⁹ hanc vitam in petō terminaturos pdestinauit supplicio interminabili puniendos. aliq̄n plus extendit vt sumatur p sciētia. Vñ dicit Aug. Que cūq3 scit deus pdestinauit ⁊ ſm hoc mali dicūt predestinati impropie tamē q2 vt dixi proprie ⁊ p se dr̄ tñ de bonis: sed ex aliquo adiecto extendit. vñ soli electi dicūt pdestinati ⁊ in malis sola prescia dei intelligenda est: et soli reprobi dicūt presciti h3 eius ibi videas. Et p hac materia videas ea que legunt.xxiij.q.iiij. vasis ire.⁊ ibi.§.pdestinatio p archid.⁊ si vis plura videre circa hanc materiā pdestinatōis vide notata p Io.in coll.de sūma trini.⁊ fide cath.c.i.§.est etiā sciendū. ibi vide q̄ p duo folia.

Dilucidum interuallū.

n ¶ Dilucidū interuallū.i.clarū spaciū ſm grāmaticalit loquendo. Est em̄ dilucidū idē q̄ clarū.interuallū dr̄ idē qd̄ spaciū ſm Ianuen. Vñ dilucidū interuallū dr̄ illud spaciū tp̄is q̄ furiosus amens ⁊ insaniens siue mente captus seu alis freneticus de quo hic loquit clarū sensū h3 ad rōnabilit loquendū ⁊ intelligendum. C.qui testamēta facere pñt.l.furiosum.

o ¶ Spūale cōmodū.de h̄ cōmodo statim exemplificat ibi.

p ¶ Vtpote.h3 Ianu. vtpote idē est q̄ aliq̄ñ iste sensus nō cōuenit huic lr̄e.sed meli⁹ dixisset puta qd̄ idē est q̄ ibi gl̄a vel sicut ſm eūdē.vel dic q̄ vtpote h̄ est 9iūctio expositiua.et sic idē significat quod vtputa.

q ¶ Augmentū gr̄e.s.que recepte in collatione alioꝝ sacramentorum necessarioꝝ ad salutē vic3 baptismi / cōfirmatōis / pnie / et eukaristie: post q̄ sacramēta istud tanq̄ vltimū cōferri dz vt supra dixi.§.extrema vnctio.⁊ vide qd̄ dicā.i.§.vi.ꝓxi.§.grām.

r ¶ Sunt et duo.secunda pars.

s ¶ Alia duo sacramēta .s.a quinq3 predictis.

Ordo.

t ¶ Ordo.istud est vnū de duobus sequentib⁹ ⁊ sextū in numero alias cōnumeratis pcedētibus.⁊ nō q̄ ordo ꝓut est sacrm̄ eccle vt h̄ est signaculū qddā p qd̄ spūal' ꝑtās tradit ordīato h3 Ianuen. ⁊ ſm Tho. istud sacramētū ptinet ad gn̄atōe3 spūalē. Matrimoniū vero de q̄ sequit ptinet ad gn̄ationē carnalē: et istō sacramētū nō cōuenit oībus sicut nec matrimoniū de quo sequit et hec duo sacramēta dicitur volūtaria: q2 cū eis et sine eis sal⁹ eē pōt: et istud sacrm̄.s.ordis dr̄ sacrm̄ dignitatis: q2 a dignioribus id ē solis ep̄is 9feri. vel q2 nō nisi dignis cōferri dz.de etate ⁊ q̄lita.c.cū sit ars.⁊ p istō sacrm̄ eccl̄ia regit.⁊ p istō hn̄tur alia sacra.

v ¶ Matrimoniū.istud est septimū de sacramētis pdictis et nō cōuenit oībus sicut nec ordo: ⁊ iō dr̄ volūtariū: q2 istud sacramētū subire simplr̄ nemo cōpellit inuitus sicut nec recipe sacrm̄ ordinis ſm hostien.ex.e.ti.§.quot sūt spēs ad fi.in sūma.

x ¶ Quorum.s.sacramentoꝝ.

y ¶ Primū.s.ordo

Perfect⁹.

z ¶ Perfectis.i.his q̄ omissis tp̄alibus rebus diuinis insistere cupiūt. Et nō q̄ pfectus dr̄ q̄nq3 ex securitate sūme fruit ⁊ 9scie q̄si nullus.s.pcti venialis vl mortalis sibi 9scius est imo ita securus est q̄ si statim moreret euolaret.⁊ talis h3 vitā in paciētia: et mortē i desiderio. dr̄ ēt pfect⁹ habitu ⁊ abrenūciatōe ꝓprij vt religiosi. et hec pfectio est cōcilij nō pcepti. q̄nq3 q̄s dr̄ pfect⁹ rōne sufficiētie: ſm q̄ ōis bonus est pfectus. Itē cōpatōe ſm q̄ oēs clerici debēt eē pfecti cōpatōe laicoꝝ ⁊ sic loquit hic. Et nō q̄ est pfectio platoꝝ cuius signū est ponere aiam p ouib⁹.de pe.di.ij.Si quis tantū. Item cōtemplatiuoꝝ.cuius signū est relinquere oīa et cōtinenter viuere.xij.q.i.duo sunt.et de tali pfectiōe loquit h̄. nā ad clericos tanq̄ pfectos ptinet tp̄alia cōtemnere. nil preter xp̄m querere.c.q.c.clericus. Item totaliter orōi et cōtemplationi intendere dicto.c.duo sūt.debēt ēt iniurias pacienter tolerare.xiiij.q.i.qd̄ debet.⁊ de hoc videas no.p archi.xiiij.q.i.c.i.l pn̄. tales nā q̄ q̄ totū suū studiū deputant ad vacandū deo ⁊ rebus diuinis ptermissis alijs nisi quātū necessitas pn̄tis vite requirit pfecti dicūtur pfectōe caritatis q̄ est possibilis i hac via. s3 hec pfectio nō est cōis oībus. vñ respectu taliū hi qui sūt coniugati ⁊ possessionibus vacāt terreanis colunt et tp̄alibus se imiscent quales sūt laici vt legit dicto.c.duo sunt.dici pñt imperfecti vt.i.dicitur.

Nō de e
ctib⁹ glo
onis .et
dicant p
cti et q

Sūt ⁊ alia duo sacramēta .s.ordo ⁊ matrimoniū: quorū primū pfectis cōuenit. Secūdū vero noui testamētī tp̄e solis cōuenit iperfectis: ⁊ tñ ipsis ex vi sacramēti credim⁹ largiri gr̄az.

a ¶ Secūdum.s.de dictis duobus sacramentis.

b ¶ Noui testamenti.i.ꝓmissionis eternoꝝ q̄ ꝓmissio facta est p xp̄m.et dr̄ nouū ad drām veteris in quo ꝓmittebant transitoria et terrena.de cele.mis.c.cū marthe.§.ceterum.

Diuisio.

c ¶ Imperfectis.s.laicis q̄ respectu clericoꝝ dicūt imperfecti vt notaui.i.§.pfectis.vel dic imperfectis.i.hi qui cōtemplationi ⁊ orōni cū ꝓposito castitatis vacare nō cupiūt: s3 potius rer tp̄alium sollicitudini et ꝓlis gn̄ationi insistere cōcupiscūt: talibus nāq3 solis noui testamēti tp̄e cōuenit sacrm̄ matrimonij. ¶ Et nō q̄ hoc tho dicit q2 in nouo testamēto clericis salt̄ in ordinib⁹ sacris existentib⁹ nō cōuenit sacrm̄ matrimonij: imo si matrimonium 9trxerint de facto nō tenet s3 ex hoc ipso iure sūt excōicati.de cōsang.⁊ affi.c.vnico.in cle.imo nec tales cōiugati pñt ordinari sic vt post sacrū ordinē susceptū vxoribus sicut prius adhereant.ex de cleri.cōiuga.c.ij.⁊ hoc verū est apud latinos in eccl̄ia occidentali.secus tñ est apud grecos in orientali. qui licet in sacris ordinibus cōstituti nō contrahāt: vtunt tñ matrimonio prius in minoribus ordinibus 9cto.de cleri.cōiu.c.cū olim. Et hic colligere potes ex hoc q̄ dicit sacrm̄ cōuenire solis imperfectis. q̄ cōstituti in minoribus ordinibus numerant inter ipfectos nā ⁊ hi matrimoniū 9here pñt.xxxij.dist.si quis eoꝝ.⁊.d.c.cū olim. Et hoc verū intelligo stati q̄ñ ꝓpositū pfectionis assumpte dereliquerūt. alias vero manētes eodem ꝓposito inter pfectos numerari poterunt.

Nota de si
lo pbri.

d ¶ Ipsum.scilicet sacramentum matrimonij.

e ¶ Vi sacri.de cui⁹ natura est vt gratiā cōferat vt dicā.i.§.gr̄az.

f ¶ Credimus.opinando dicit non diffiniendo: animū tñ suum magis ad illā partē applicando siue inclinando. Et cōsilie habes.i.eo.§.credimus em̄.

Nō de b
nis sa
to mrio
collatis

g ¶ Gratiam.de natura em̄ sacramēti est vt cōferat gratiā. lxxv. dist.§.i.⁊.c.i.⁊.c.q̄ a pluribus.i.q.i.multi.⁊ dixi.i.§.gratie. In sacramēto tñ matrimonij volūt aliqui q̄ nō 9feratur gratia: tū q2 pecunia mediante 9hitur.xxx.q.v.aliter. tum q2 infidelibus cōuenit.de diuorcijs.q̄to. quibus certū est gr̄am nō dari.i.q.i.multi.⁊.c.si quis inquit. theologi tñ dicūt q̄ si fideles vacent orōib⁹ ⁊ ea intentione qua debēt cōtrahūt ⁊ alias ad recipiendū gratiam se habilitent aliqua dat gratia in sacramēto matrimonij. nā citius de⁹ eis dat ꝓlem: fortiores reddunt ad fidem inuicē seruādā magis abūdāt in tp̄alib⁹: ⁊ diutius ⁊ cōsolatius viuūt. p quo opinione facit hystoria tobie.vj.⁊.vij.c. Et coꝝ opinioni cōsentit Io.an.ex de sacra vnct.c.vnico.§.i.§.sacrm̄.q̄ dicit q̄ in matrimonio cōferi gr̄a 9 triplicē inordiatōe3 9cupiscētie. Cōcupiscētia ei inclinat ad multas mulieres s3 p gr̄am sacri hō adheret vni soli ⁊ cōiugi.⁊ tñ oriē bonū fidei. Cōcupiscētia ēt iclinat ad solam delectatōe3 s3 gr̄a sacri inclinat ad ꝓlis ꝓcreatōe3 ⁊ inde orit bonū ꝓlis. Cōcupiscētia ēt post ipletōe3 generat fastidiū: q2 luxuriosus p⁹ libidinē expletā q̄rit aliā. S3 i matrionio dat grā q̄ sp velit eē cū vna sic vt ñ separēt: ⁊ sic orit bonū sacri. nec obstat h3 eū q̄ matrimoniū 9hit pecunia mediāte: q2 illō tolerat pp onera matrimonij ar.i eo qd̄ legit ⁊ no.ꝯ vsur.c.salubrit.⁊ q2 poti⁹ ordiat ad carnalitatē.s.ꝓlis ꝓcreatōe3 q̄ ad spūalitatē. si aūt p bn̄dictiōe recipet pciū eēt symonia.de symonia.c.cū in eccle. Ad id qd̄ dicit de infidelibus quibus istud sacramentū est cōe q̄ eis nō datur gratia dicit ꝙ id nō eſt ex defectu ſacramenti ſed ex inhabilitate ipſorū ac ſi exiſtens in mortali pctō reciperet eukariſtiā vel fictus vel cōditōaliter coactus recipiat baptiſmū. hec Jo. an. in loco ſal.

b ¶ Sincero aīo. ſ. ꝓpter ipſa bona matrimonij de quibus dixi i gloſa ꝓxi. nō cā lucri tēpalis tantū vel libidinis explende tantum. ⁊ dic ſincero. i. puro aīmo ſiue mūdo ſʒ Januenſ. Unde ſi vir et mulier cōtrahāt ad inuicē ſub ea cōditiōe ꝙ nō habeant ꝓlem ex tali ɔtu nō ſit matrimoniū: qꝛ totaliter deficit bonum ꝓlis. Item ſi ɔhāt eo animo vt nō ſeruent ſibi fidem mutue ſuitutiſ. i. vt nō cōmiſceant̄ īpedit mr̄imoniū qꝛ in h̄ deficit bonū fidei. Itē ſi ɔhāt eo aīo vt quācūqꝫ ivita eoꝝ vicꝫ poſt aliqd tp̄s ab inuicē ſeparēt īpedit mr̄imonium: qꝛ deficit ſacr̄m ſm hug. quē ſic recitat archi. xxvij. q. ij. oē bonum. ⁊ facit ad ꝓmiſſa id qd legit̄ ⁊ no. ex̄ de cōdi. appo. c. ſi. i ſi.

ſi ſincero[b] animo contrahatur.

¶ De filiis preſbyterorꝝ

Johannes peccham.

¶ Rectorꝝ ⁊ pbr̄oꝝ filii: qꝛ paternorū bn̄ficiorꝝ ꝑ immediatā ſucceſſionē capaces non ſunt: ab illis ſi occupauerint repellantur.

Diuiſio.

a ¶ Cum a iure. diuidit i duas ꝑtes ꝓncipales. ſcḋa ibi. Precipimus. In ꝓma recitat id qd prius ordinatū eſt circa filios pbr̄oꝝ nō ꝓmouēdos ad bn̄ficia in qb⁹ p̄res eorū imediate miſtrauerūt. in ſcḋa mādat ſiue ꝓcipit tria: et q̄rto ſubnectit rōnē mandati ſiue ꝓcepti. Primo ꝓcipit ꝑ ꝓlatos ſuper prius ordinatis diligētē inquiſitionē fieri. ſcḋa ibi. Et iuxta. mādat ꝙ iuxta cōꝑta in inquiſitione fiat ſuꝑ ipſis cōpertis ordinatio ſm iuris exigentiā. tertia ibi. Cautius. hortat ad bonā cautelā in futurū. quarta ibi. Ne cōtra. ſubijcit rōnē prius dictoꝝ.

a ¶ Sit inhibitū. ſ. ꝓut ſequitur in textu: et de hac inhibitione habes extra. e. ti. c. ij. ⁊. iij. ⁊. iiij. ⁊ quaſi ꝑ totum.

b ¶ Diſpenſatione apl̄ica. ex̄. e. ti. c. penl̄. ⁊ vlti. ꝓ iſto tñ vide qd dic am. §. ꝟ. miniſtrarūt.

c ¶ Rectorꝝ. et ſi rectores ibi nō ſint pbr̄i vt differat ab h̄ qd ſeqt̄ pbr̄oꝝ. et ad hoc facit ex̄. e. ti. c. ex tua. ibi ſacerdotū vel clericoꝝ.

d ¶ Immediate. i. nulla pſona intermedia ibi miniſtrante. nā pſona media purgaret viciū. extra eo. ti. c. ex tranſmiſſa.

e ¶ Proximo. expoſitio eſt eius qd dixit imediate.

Nota de filio pbr̄i.

f ¶ Miniſtrarūt. h̄ aduerte qꝛ illud qd h̄ dicit ſcꝫ ꝙ filius rectoris ſiue pbr̄i nō ꝑt ꝓmoueri in eccl̄ia i q̄ pr̄ ei⁹ ꝑcie miſtrauit abſqꝫ apl̄ica diſpēſatōe: ꝑt intelligi diuerſimode. ꝑt eī intelligi ꝙ nō ꝑt intitulari in eadē eccl̄ia. ſ. i eodē bn̄ficio ſine titulo. ꝑt ēt intelligi in eadē eccl̄ia. i. in alio bn̄ficio ſine titulo poſito ꝙ in eadēꝫ eccl̄ia ſint diuerſa bn̄ficia. ꝑt ēt intelligi de filio talis rectoris ſiue ſacerdotis legittimo ⁊ ēt de illegittimo. ꝑt ēt itelligi id qd dr̄ de filio ſacerdotis tā de ſacerdote bn̄ficiato q̄ꝫ nō bn̄ficiato vicꝫ de ſacerdote parrochiali. ¶ Pro cui⁹ materie pleniori declaratōe nō ꝙ hec ꝓhibitio locū nō hꝫ in filiis pr̄bꝛ. q̄ miſtrāt i eccl̄ia vt vicarius tp̄alis q̄lis eſt ſacerdos ꝓchialis/vel alius capellanus ibi miſtrās ſine ti. ꝑpetuo. ex̄ eo. ti. c. cōſtitutus. in eo tñ q̄ bn̄ficiū obtinuit ꝑ modū tituli locū hꝫ vt vicꝫ diſtinguat vt ſequtur ſcꝫ inter eū q̄ miniſtrauit de ꝑterito i eadē eccl̄ia ꝑ viā tituli ꝑpetui et tūc hoc caſu ſi ille filius fuerit illegittimus qꝛ ꝑ talem bn̄ficiatū extra mr̄imoniū genitus eſt. dic ꝙ in eadē eccl̄ia ꝑt obtinere bn̄ficiū ſimplex ēt ex diſpēſatōe ep̄i illud ſcꝫ qd pr̄ ſu⁹ ꝓus nō habuit. nō tñ dignitatē pſonatū vel bn̄ficiū curatū ſine diſpēſatōe pape. ex̄. e. ti. c. j. li. vj. Sꝫ ſi pater eius ꝑſtialit̄ in eccl̄ia ipſa ꝑ viam tituli ꝑpetui miniſtrauit vel bn̄ficiatus extitit abſqꝫ diſpenſatōe pape in eadē eccleſia ꝓmoueri non ꝑt ēt ſi religioſus exiſtat. ex̄. e. ti. c. cū decorē. ⁊ no. ꝑ Ber. e. ti. c. ad abolendā. ⁊ ꝑ hoſtien. poſt eū. Et ꝑ Ray. in ſūma. e. ti. §. qd de legittimis. ⁊ ꝑ hoſtien. in ſūma. e. ti. §. qui filij. ꝟſi. quinimo. Eccleſiā vero quā pater ſuus prius obtinuit ſiue aliud bn̄ficiū eccleſiaſticū curatum dignitatem ve ſeu pſonatū abſqꝫ diſpenſatōe pape obtinere nō pōt niſi i bn̄ficio eodē media pſona interuenerit. ſimplex q̄ꝫ beneficiū qd imediate obtinuit pater ſuus obtinere nō ꝑt ſine diſpenſatione pape. extra. e. ti. c. penul. Et eſt. rō qꝛ in iſto caſu eſt duplex impedimentū. ſ. qꝛ illegittimus: et qꝛ filius ſacerdotis. quod quidē duplex impedimētū plus impedit q̄ vnū. ff. ad ſil. iij. §. ſi. auctem. de cōſanguineis. ⁊ vte. fra. ad ſi: coll. ix. e. ti. c. ij. li. vj. Et no. ti. de leg. §. nūc oñdēdū. ꝟ. lxiij. ꝑ ſpec. ⁊ ꝑ card. iſto. e. titu. c. j. ꝟ. nataliū. li. vj. Unū tñ nota ꝙ ſi pater fuerit vel eſt rector alicuius eccleſie filius ſuus nō ꝑt eē vicarius in eadē ꝑpetu⁹ nec eꝫ niſi ꝓus illud bn̄ficiū qd in eadem habebat pater obtinuerit alia media pſona. extra eo. c. michael. ¶ Sꝫ cū predicta locū habeāt i filio qd dicem⁹ de filio legittimo vicꝫ de eo q̄ natus eſt de vxore legittima añ ſuſceptōēꝫ ſacroꝝ ordinū. dic ꝙ in eccl̄ia vbi pater nō fuit nec eſt bn̄ficiat⁹ ꝑt bn̄ficiari ſine diſpenſatione. ar. ad hoc de ꝓſump. dudum. ⁊ extra. e. ti. c. cū decorē. ⁊. c. ad abolendā. In eccleſia vero vbi pater ſu⁹ eſt bn̄ficiatus ꝑt obtinere bn̄ficiū dūmō idē beneficiū imediate non occupauerit pater ſuus. ex̄ eo. ti. c. ad hec. vbi ſic no. ꝑ hoſtien. et idē dicit hoſtien. in eccleſia vbi pater ſu⁹ non eſt ſed fuit beneficiatus ſi tñ in illa eccleſia nō ſit certus numerus beneficioꝝ. ar. extra de prebē. c. dilecto. Si vero ſit ibi certus numerus beneficioꝝ tunc beneficiū quod erat patris ſui ſi pſona media interuenerit habere poteſt vt dicto. c. ex tranſmiſſa. etiam ſi frater ſuus diſpenſatiue fuerit illa media pſona ſm hoſtien. in ſūmā huius ti. §. qui filij. ꝟſi. quid ſi filius. Et idē dic ſi media pſona non interuenerit ſm hoſtien. extra eo. ti. c. ex parte. ſaltem ex diſpenſatione ep̄i. et idem tenet in ſūma. e. ti. §. quis poſſit diſpenſare. ꝟſi. ſcḋa vero. Et idē tan. ⁊ Jo. an. in dicto. c. ex parte. ⁊ Ray. in ſūma huius ti. ⁊ Joh. in ſūma confeſſ. eo. ti. q. v. Et tan. ⁊ Goffre. extra de elect. c. innotuit. ⁊ Joh. an. et archidi. eo. ti. c. j. ꝟ. diſpenſari. li. vj. Et nota. e. ti. per Henrich. c. ſi. quia i tali filio legittimo non eſt niſi vnū impedimentū ſcꝫ quia eſt filius ſacerdotis quod non nocebit tantū ſicut duo impedimēta de preben. c. is cui. §. ſi vero. li. vj. aliud vero beneficiū in eadem eccleſia quod nō habuit pater ſuus bene poteſt habere. extra. e. ti. c. ad extirpandas a cōtrario. et de preſump. c. dudum. fallit tñ in caſu. c. michael. quia ſi pater ſuus fuit rector talis filius nō ꝑt eſſe vicarius vel ecōtra vt ibi abſqꝫ diſpenſatione. ¶ Sed tūc quero nunquid filius ſacerdotis ex vxore legittima genitus in ſacerdotio vel in ſacris ordinibus cenſeri debet legittimus vel illegittimus. dic ꝙ ſi fuit conceptus ante ſuſceptionem ſacroꝝ ordinū cenſebitur legittimus. ex̄ qui filij ſunt legiti. c. ij. ff. de ſta. li. l. qui in vtero. et notatur per hoſtien. et Jo. an. extra. e. c. litteras. Si vero fuit conceptus poſt ſuſceptionem ſacroꝝ ordinum tunc ſi pater fuit ordinatus ignorante vxore vel inuita: talis filius erit legittimus. xxvij. di. ſi vir. de conuerſ. cōiuga. c. quidem. et. c. placet. Secus ſi vxore conſentiente. lxxvij. di. epiſcop⁹ benedictionem. xxxij. di. ſeriatim. cum ſimilibus. Et idēꝫ ſi vxor ſciuit ⁊ nō ɔdixit: qꝛ debet cenſeri legittimus. liiij. diſ. ſi ſeruus. xxvij. q. j. agathoſa. ſic notatur per Hoſtien. in ſūma iſto. e. ti. §. quis poſſit diſpenſari. ꝟ. quid ſi ſacerdos. Et per aſtex. li. vj. eo. ti. arti. iij. q. quid ſi preſbyter. et per archidi. lxxxi. di. miniſtri. et ꝑ Henri. dicto. c. litteras.

Queſtio

Queſtio

Cum a iure ſit[a] inhibitū ne abſqꝫ diſpēſatōne[b] apoſtolica ꝓficiant̄ filii rectorꝝ[c] aut pbr̄oꝝ i eccleſiis i qb⁹ p̄res eoꝝ immediate[d] ſeu ꝓximo[e] miſtrarūt[f]: ⁊ cōſtet[g] ipſa bn̄ficia vacare[h] ſi contrariū[i] de facto fuerit attētatum precipimus[k] vt ꝓlati[l] d̄ eccliis ſic vacātib⁹

g ¶ Conſtet. a parte iuris.

h ¶ Vacare. de filiis preſbyterorum. capitu. ij. iij. et. iiij. ⁊ capit. quoniam. et quaſi per totum. et dic vacare de iure: quia inſtitutio talium abſqꝫ diſpenſatione preuia non tenet. extra eod. titu. capitu. fina.

i ¶ Contrarium. i. ſi tales preficiantur eccleſijs in quibus p̄res eoꝝ ꝓxime et imediate miniſtrarunt.

k ¶ Precipimus. ſecunda pars/ et cuius effectus ſit hec dictio precipimus: vide quod ſcripſi ſupra de conſtitutio. capitu. j. ꝟ. precipimus.

l ¶ Prelati. videtur intelligendus de maioribus ſcilicet epiſcopis per id quod ſubdit non differant ordinare. et ibi ne tales admittant ⁊c̄. Nam regulariter ordinatio eccleſiarum et admiſſio ad eas pertinet ad epiſcopos et non ad inferiores. vide ibi. ꝟ. inquirant. vel poteſt intelligi etiā de mioribus dū tamē ad eos pertineat iſtitutio ſiue ordinatio eccleſiarũ de quibus agitur: et habent in eiſdem viſitationem cleri et populi et iuriſdictionẽ ordinariam iuxta notata per Innocẽ. et alios doctores in. c. ab eccleſiarum de offic. ordi.

m Inquirant. ſ. inquiſitione generali que fit in viſitationibus ⁊ nulla fama pcedẽte. de offi. ord. c. i. ⁊ c. irrefragabili. et fit tal' inqſitio ſummarie et de plano ſine receptiõe iuramẽti. ꝟ cẽſi. c. romana. §. ſane. li. vi. In qua iquiſitiõe ſi detegat aliq̄s occupare beneficiũ i quo imediate ꝓfuit pater ipſius poteſt plar' ipſe viſitãs vlteri' procedere contra talẽ ad inqſitionẽ ſpecialẽ. ⁊ debꝫ ſeruari forma quã habes i c. qualiter ⁊ quando le. ij. §. debet de accuſ. Et puto q̄ archiẽ. et prelati inferiores pñt in ſuis viſitatõnib' de talibus inquirere p modũ generalis iquiſitiõis nõ vt ipſi poſtea ſpecialiter inquirãt nec talẽ ab eccl'ia amoueãt ſed vt epiſcopũ ſup talibus certificent. Et hic videas qđ ſcripſi. ꝟ. de conſti. c. exterior habit' verbo inquirere. et verbo inquirãt. Sed querõ cũ hec inquiſitio tẽdat ad amotionẽ illius q̄ aſſerit filius ei' qui ꝑime ⁊ imediate miniſtrauit in eodẽ beneficio ſi is ad cuius amotionem agit' neget illũ qui ꝑime miniſtrauit in dicto beneficio fuiſſe patrem ſuũ quomõ ꝓbabit' cõtra eum. dic q̄ ſi natus fuit i matrimonio eo ipſo q̄ conſtat illũ q̄ ꝑime miniſtrauit in dicto beneficio fuiſſe maritum matris ſue tp̃e cõceptionis et etiã natiuitatis eiuſdem ꝓbatur ſaltem preſumptiue ipſm maritum fuiſſe ipſius de quo agitur patrem. nam quicũq; ſemen appoſuit marito acquiritur qui eſt dñs ventris. ff. de in ius voc. l. q2 ſemp. et. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris. l. filiũ. Et hoc verũ vbi maritus ipſe cõuerſabat' cũ vxore tp̃e quo erat ille de quo agit' cõcept'. vt dicta. l. filiũ. Si vero natus fuerit ex cõcubina vel al' ex matrimonio tũc ꝓbabit' p famã recognitionem et affectionẽ et etiam p teſtes. Conceptus eñ et natus ex illa quã ſacerdos publice tenet in domo eius vt cõcubinã ꝓſumitur filius illi'. C. de nupt. l. ſi vicinis. ꝓbabit' etiam ex hoc q̄ ille vocabat eũ patrem ⁊ ſic cõiter habebatur et noiabat' filius eius apud alios. extra de ꝓba. c. per tuas. Item ex poſſeſſione filiationis. C. de ꝓbatio. l. nõ nudis. et nota. p bartħ. ff. de queſti. l. j. §. ad queſtionẽ. de hac materia videre poteris qđ no. p Ber. et hoſtien. ⁊ alios extra eo. ti. c. michael. et eo. ti. §. qualiter ꝓbabitur p hoſtien. in ſũma. ꝟ. naturalis tñ. Si etiã conſtet ſacerdotem cũ muliere peccaſſe: et poſtea filium qui ex ea natus eſt ⁊ ab eo nutritus eſt filiũ ſuũ noiabat vel eũ vt filiũ tractabat vere pſumit' eſſe filius eius. C. de ꝓba. l. non nudis. C. de teſti. l. neq; profeſſio. de pſum. c. j. ff. de inoffi. teſt. l. ſi inſtituta. §. j. Tamen cõtra tales preſumptiões admitti' ꝓbatio in contrariũ. extra qui fi. ſunt legit. tranſmiſſe ſm Inno. in dicto cap. michael. et ſic notat p henri. extra qui fi. ſũt legit. c. per tuas. ⁊ pro hac materia vide notata p Bartħ. in. l. ij. §. j. ff. de lib. agnoſ.

diligẽter inquirãt[m] ⁊ iuxta iuris[n] exigẽtiã de eis non[o] differãt ordiare: cauti[p] precauẽtes decetero[q] ne[r] tales ad hmõi[s] bñficia vllo[t] titulo admittãt: ne[v] cõtra iuſticiã[x] hereditati[y] crucifixi p ſurreptionẽ[z] loc[⁊] ſucceſſioni pateat.

De clericis peregrinis. [illegible] alterus.

Exteri atq; ignoti ſine ordinarioꝝ ſuoꝝ lr̃is cõmendaticijs vel dimiſſorijs nõ admittant' ad ordinis executiõeꝫ ſine ſufficiẽti diſpẽſatione atq; de ordinatione eorum habita approbatione et per epiſcopum admiſſione.

Cum quãta et infra. Ordinati[a] in hibernia[b] / wallia[c] / ſeu ſcotia[d] / vel alibi[e] ſine[f] litteris ordinariorum[g] ſuorum cõmen

n Iuris exigentiam. ius exigit vt tales amoueant' ⁊ alij ydonei loco eorum ipſis eccleſijs ꝓficiant extra eo. p totũ. Et in tali amotione ſi manifeſtũ ſit q̄ filius imediate ſuccedit patri remouebitur ſine aliqua teſtium receptione. extra eo. c. qm̃. ius etiam exigit q̄ patrono eccl'ie conſeruet' ius ſuũ in cõferendo / preſentando / ſeu noiando aut eligendo alium niſi forſan ſcienter talẽ in ipſa eccleſia poſuerit elegerit ſiue ad eã preſentauerit ſeu nominauerit. nam ſi ſit ep̃us qui ſcienter contulit tali eccleſiã ipſm ab ea remouere non poteſt. extra c. veniens. ſic forſan nec q̄ ſcienter preſentauit talẽ iã preſẽtabit aliũ: ſꝫ deuoluitur poteſtas ordinandi ad ſupiorem: qđ dic vt extra de offi. ordi. c. cũ vos. ⁊ ibi per Ber. et alios.

o Non differant. in beneficijs eccleſiaſticis ordinandis dilatio eſt piculoſa. extra de elect. ne ꝓ defectu. cum concor.

p Cautius precauentes. ꝟſi. in quo precipit cautelã adhiberi.

q Decetero. hic vide quod ſcripſi ſupra de ſacra vnctione. c. cũ ſacri. ꝟ. de cetero.

r Ne tales. ſcꝫ filij rectoꝝ vel ſacerdotum.

o Huiuſmodi beneficia. in quibus patres eorum immediate miniſtrauerunt.

Titul' varie ſumit'

t Ullo titulo. hic nõ q̄ titulus i iure diuerſimode ſumitur. eſt eñ titul' q̄nq; idem q̄ detentatio C. depoſiti. l. pe. ⁊ q̄nq; ponit' ꝓ cã q̄ dñium trãſfert. C. in quibus cauſis ceſ. lon. tẽp. pſcrip. l. hereditatẽ. q̄nq; dicit' titulus. i. neceſſitas. C. a q̄bus mu. vel ꝑſta. q̄s excuſ. l. j. li. x. q̄nq; titulus dr̃ ſignũ alias ipſm bñficiũ al' ipſe ordo eccleſiaſticus. vel quelibꝫ dignitas vel prelatis. de elec. c. dudũ. ij. ꝟ. intitulataſ de offi. archipreſby. c. vt ſingule. ꝟ. titulos. Item titulus eſt q̄dã ſubſcriptio ſiue ſupſcriptio ipoſita domui ad denotandũ q̄ noie vnius potentis poſſidetur. C. de his qui po. nomine. l. i. glo. j. Archi. xxj. q. j. c. clericus. dicit q̄ titul' canonicus eſt ius ſpũale ſiue cã bñdi bñficiũ eccl'iaſticũ vel res eccl'ie diſpẽſandi. Et talis titulus ſolis ꝯgruit clericis: ibi videas. Alias ẽt ſignificationes hui' dictõis titulus notat archi. l. di. ſi q̄s diacon'. ꝟ. titulos. hic vero dic titulũ ſigr̃e vt nõt archi. vbi ſupra. ⁊ dic vllo titulo ſiue p viã collatõis pñtatiõis noiatiõis ſiue electõnis ſeu poſtulatõis inſtitõnis ſeu cõmende aut alterius ꝓuiſionis cuiuſcũq; hm̃õi q̄ ſũt mõi iducẽdi titulũ i bñficio eccl'iaſtico. de ꝓbẽ. c. cũ i illis. li. vj.

Tituli diffinitio

v Ne ꝫ. vſi. ⁊ eſt rõ ꝯcernẽs ꝓmiſſa.

x Iuſticiã. ſ. legẽ hoc ꝓhibẽtẽ. ex. e. c. cũ ex trãſmiſſa. ⁊ ca. ad extirpandas. vel dic iuſticiã. i. iur' ſtatũ. ex de ſb. ſig. c. forus. §. j.

y Hereditate crucifixi. i. portõe eccl'iaſtica que alias in iure dicitur patrimoniũ crucifixi. ex de prebẽ. c. cũ ſm apl'm: ⁊ ſic dr̃ ex eo q̄ ipſius xp̃i p̃cioſo ſanguie hec porcio acq̄ſita eſt: ⁊ ſuis fidelib' data his vicꝫ q̄ ſe eius ſpũali obſequio manciparunt. ſpũaliter nãq; viris eccl'iaſticis hec porcio aſſignata eſt vnde et ipſis viris eccleſiaſticis ẽt ipſe xp̃s dr̃ eẽ hereditas cui' obſequio deputati ſũt. xij. q. i. cui porcio. et i pſ. Cõſua me dñe. ibi: dñs pars here. mee ⁊c.

z Per ſurreptiõe. i. latẽtẽ introitũ. xxv. q. ij. c. dictũ. vbi ħ ꝟ p arch.

⁊ Succeſſioni. ſupple hereditarie q̄ nõ ħt hẽe locũ in bñficijs eccl'iaſticis. de inſti. c. ad decorem. vbi de hoc.

Cum quãta pars huius ꝯſtitutõis habet. ꝟ. hoc libro de tẽporibus ordi. c. cũ quanta. ⁊ de ſcrutinio in ordine faciendo. c. vnico. et hꝫ duas partes principales. ſcđa ibi. Item ꝓcipimus. In ꝓma ſtatuit q̄ ordinati i hibernia wallia ſiue ſcocia vel alibi ſine lr̃is ordinarioꝝ ſuoꝝ cõmendaticijs vel dimiſſorijs nõ admittant' infra ꝓuinc. Cantuarieñ. ad executões ordinis ſuſcepti niſi ſub certis modis et forma. In ſcđa ordiat q̄d faciendũ ſit de ſacerdotibus ignotis vndecũq; fuerit et quõ admitti debẽt ad deſeruiendũ eccleſijs

Diuiſio

a Ordinati. ſiue ad ordines maiores ſiue minores cũ generaliter loquatur vt. l. de p̃cio. ff. de publi. cũ ibi notatis. Nam de his ordinibus etiã conſtare dꝫ ſicut de maioribus ne p ſaltũ q̄s ꝓmoueat'. extra eo. c. j.

b Hibernia. q̄ eſt ꝓuincia p ſe ⁊ nõ ſubeſt archiep̃o Cantuar'.

c Wallia. in q̄ ſũt q̄tuor ep̃atus: ⁊ ſubſunt archiep̃o Cãtuar'.

d Scotia. q̄ eſt regnũ p ſe ⁊ hꝫ tres ꝓuicie adiacẽt regno anglie de q̄b' rõe ꝓpiq̄tat' ꝯſueuerũt q̄nq; clerici accedere i ꝓuiciã Cãtuarie.

e Uel alibi. intellige ſiue. ꝟ. regnũ anglie ſiue ex q2 ſp remanet eadẽ rõ vñ cũq; tales ordiati veniãt ⁊ ꝓpterea idẽ erit ius. ff. ad. l. aq̄l. l. illis. cũ ſimilib': fallit tñ ſi p papã vel de mãdato ei' ordiati fuerit. de tẽp. ordi. c. j. li. vj.

f Sine lr̃is. ſume qđ eſt. ꝟ. cõmendaticijs vel dimiſſorijs.

g Ordinarioꝝ ſuoꝝ. ſ. ep̃oꝝ quoꝝ ſũt ſubditi qui i his que ſũt ordinis vel ſpecialis diſpenſationis appellatione ordinarioꝝ continentur. i. eorum qui habent iuriſdictionẽ ordinariam ⁊ ſub quoꝝ iuriſdictiõe ꝓt cadere factũ ſiue pſõs de q̄ agit. ꝓ q̄ materia vide

Qui dicu[n]tur ordi[na]rij

plenꝰ. ś. de ꝯsti. c. exterior habitus. §. ordinarii. sꝫ qͣtū est ad materiā pñtem. s. cōcessionē lrāꝝ dimissoriarū vicꝫ q̄ in eo casu dici debent ordinarii. vide no. ś. hoc li. de tempo. ordi. c. cū quāta. §. diocesano. cum glo. sequen. ⁊ vide qđ dicā. j. duabus glo. sequen.

daticiis vel dimissoriis nō admittātur a quocūqꝫ infra prouinciam nostram ad ordinis sic suscepti executionem: nisi magna necessitas inducat. ⁊ tunc qđ cum eis auctoritate sufficienti fuerit dispensatum super executione ordinis memorati vel alias a suis ordinariis ordo sic susceptus ratificetur: prouiso nichilominus q nullo modo admittantur nisi prius constiterit de eorum legitima ordinatione: vite

Lre cōmēdatitie.

b ¶ Cōmendaticiis. sic dictis: q: cōtinent testimoniū siue cōmendationem de vita bonestate ⁊ moribus ordinādi. de quibꝰ satis habes lxxii. di. c. primatus. cum aliis. c. ibi seq. ⁊ nota. de his extra de cleri. non resi. c. fraternitati. p Ber. et alios. sed melius per Inno. extra. e. ti. c. j. he tñ littere dicūtur alias forme de quarū forma habet lxxiii. di. per totū. ⁊ tales littere si essent ꝑdite pñt ꝓbari p testes. extra de cleri. pereg. c. tue. sm Vinc. Hosti. et Abbatē. Et has non pñt cōcedere inferiores epis nisi hoc habeant de cōsuetudine siue priuilegio sm Jo. an. extra de cle. non resi. c. fraternitati. ⁊ hoc estimo verū quo ad ordines suscipiendos ad quod vide ea que legūtur ⁊ no. de tēpo. ordi. c. cū nullus. li. vj. ⁊ p docto. in. c. significasti. extra de offi. archi. ⁊ no. p Jo. an. in addi. d. c. fraternitati. Secus quo ad recipiendū hmōi clericū ad diuina in ordinibus susceptis dū tñ ipse qui has litteras cōmendatitias cōcedit notus sit ⁊ persona credibilis. nam non solū epūs sed quicūqꝫ bonus prelatus tales litteras cōmēdatitias cōcedere potest sicut no. Inno. extra. e. c. j.

Littere dimissorie.

i ¶ Vel dimissoriis. he dicūtur p quas aliquis dimittit a iurisdictione siue ptāte sui prelati sm Inno. extra. e. c. j. ⁊ dicūtur qñqꝫ licentiales qñ vicꝫ licentia datur ad aliqđ faciendū vtputa ordines ab alieno epo suscipiendos. de quibus lxxii. di. p totū. et de tēpo. ordi. c. eos. et. c. cū nullus. ⁊ de ꝑben. c. si. epūs. li. vj. Et has pñt papa et epi suis subditis ꝯcedere. s. vt ipsarū vigore ipsas obtinētes valeant ab aliis epis ordinari vt. ś. dixi. has tñ litteras ad ordines non pōt cōcedere ꝑlatus nō exemptus inferior epo vt ptꝫ. d. c. cū nullus. ⁊ de offi. archi. c. significasti: nisi sibi h ꝯpeteret de cōsuetudine prescripta. ix. q. ij. epm. vbi hoc no. Lauren. et Jo. an. d. c. cū nullus. §. inferiores. li. vj. Et idem est de priuilegio speciali vt ibi no. Prelatus vero exemptus cū suis clericis ita q in eis epus loci nō hꝫ iurisditionem siue ordinationem etiam si ꝑlatus ipse nō sit epus pōt tales litteras ꝯcedere sm Inno. extra. e. c. j. ad qđ facit. d. c. cū nullus. §. inferiores. li. vj. Secꝰ vero esset si clerici hmōi subsint epo quo ad ordinationem. extra de ꝑscriptio. c. veniens. et vide no. per Jo. xviii. q. ij. abbatibus. et p Cardi. de priuile. volentes. in glo. vtputa. li. vj. quia tunc qñ subsunt hmōi clerici epo non pōt talis prelatus exemptus cōcedere eis dimissorias ad ordines nisi obtineat hoc ex priuilegio speciali vel cōsuetudine prescripta. hoc tñ scias q quo ad diuina officia celebranda tales littere bene valent dūmodo cōcedantur per eū qui eas cōcedere pōt vel aliūde possit constare de ordinatione ipsa. s. exhibentis. extra. e. c. ij.

h ¶ Non admittāť. sume qđ est. j. ad ordinis suscepti executiōem

l ¶ A quocūqꝫ. s. curato vel nō curato ad quē pertinet tales in sua ecclesia vel in loco cui preest admittere.

m ¶ Infra prouinciā nostrā. hoc dicit q: extra ꝓuinciā nō poterit hec ꝯstitutio nō subditos ligare. ff. de iurisdi. om. iu. l. fi. ⁊ hic vide ea que scripsi. ś. de cōstitutio. c. huius ađs. §. nostra ꝓuincia

n ¶ Ordinis sic suscepti. s. sine licentia sui ordinarij.

o ¶ Executionem. ratio est q: tales ordinati a non suo epo sunt ipso iure suspensi. vt no. Archi. de tēp. ordi. c. eos. §. iura. li. vj.

p ¶ Necessitas. vtputa defectus ministrorum.

q ¶ Auctoritate sufficienti. s. pape vel ipsius legati vel alias epi sui ꝓprij vt dicam. j. glo. ꝓxi.

r ¶ Dispensatū. hec dispensatio fieri pōt per suū ꝓprium epm vt no. Archi. de tempo. ordi. c. eos. §. iura. li. vj.

s ¶ Executione. Intellige sic vt publice fias vel solēniter. extra. e. c. tue. nā in secreto pōt tolerari vt hi de quorū ordinatione dubitatur in ordinibus susceptis ministrent dū tñ de ipsorū ordinatione sit cōiectura ꝓbabilis vt ptꝫ in. d. c. tue. Et circa hoc vide no. per Inno. extra de eo qui furti. ordi. re. c. fi.

t ¶ Suis ordinariis. quoꝝ q̄ ad ordines suscipiēdos sūt subditi.

v ¶ Ratificetur. hec ratificatio equiualet dispensationi. Nam is qui potuit talem ab inicio ordinare ⁊ ipm vt ab alio ordines recipiat licentiare: pōt ipsius ordinationem ab alieno epo factam ratificare. ix. q. ij. lugdunēs. et no. per Archid. de tempo. ordi. d. c. eos. §. iura. li. vj.

x ¶ Nihilominus. i. non obstante dispensatione/ vel ratificatione de quibus đr in textu.

y ¶ Nullo modo. i. sine pretextu dispensationis vel ratificationis ipsorū ordinū. vel dic nullo mō id est nec in publico nec in priuato. ⁊ hoc potes intelligere verū qñ sufficiēter cōstat q aliqui tales fuerint ordinati a nō suo epo sine litteris dimissoriis vt đr in textu. alioquin si de hoc nō cōstet sed de ordinatione taliū sit cōiectura ꝓbabilis tunc rōne incertitudinis nō debent tales admitti in publico: sed in loco secreto ordies susceptos exeq̄ pñt tolerari vt dixi. ś. e. §. executiōe

z ¶ Admittātur. s. quocūqꝫ loco infra ꝓuinciā Cantuarieñ. vt. ś. dictū est. sed hic aduerte q littera huius. c. que habet in pricipio pōt intelligi dupliciter. Uno modo ꝑt intelligi sic q ordinati in hibernia/ scotia/ vel wallia/ non admittātur in ꝓuicia Cantuař. ad executionem ordinū sine litteris cōmendatitiis vel dimissoriis ordinariorū suorum. ⁊ iste intellectus quo ad litteras commendatitias bene posset ꝓcedere. vt. s. tales nō admittātur sine lrīs testimonialibus ordinariorū suorū. et sic intelligendo esset sentire cū. §. seqñ. Et quo ad litteras dimissorias q̄ dantur ad ordines suscipiendos nō possit iste intellectus ꝓcedere nec etiam quo ad ordinatos in wallia que tota est de ꝓuincia Cantuarieñ. Alius intellectus est vt hi qui ordinati sunt in hibernia/ scotia/ wallia/ vel alibi sine dimissoriis litteris ordinariorū suorū non admittātur ad executionem ordinū hmōi nisi vt hic cauetur in textu. Et sm hunc intellectū glosaui hoc. c.

a ¶ Nisi prius. s. ante eorū admissionem.

b ¶ Constiterit. s. de tribus q̄ sequūtur vicꝫ de eorū ordinationis licentia: de vite mūdicia et litteratura. ¶ Sed quero quomodo cōstabit de his tribus maxime vbi tales sunt extranei vel ignoti nec habent litteras cōmendatitias super ꝑmissis: dic q super litteratura poterit constare per examinationeꝫ. de vite mūdicia cōstabit per experientiā ⁊ approbationem sue cōuersationis. ex. e. c. inter quattuor. De ipsorū vero ordinatiōis licentia poterit cōstare per litteras super ordinibꝰ susceptis eis ab ordinatore suo inde factis. qđ dic vt extra. e. c. j. pōt etiam cōstare per testes vt legitur. e. ti. c. tue. Hoc tñ scias q vir bene notus ⁊ bone fame qui vbi cōuersatus est longo ꝑe habitus est ꝓ ordinato nō cogitur nec per litteras nec per testes ꝓbare ordinationem suā: q: presumitur talis pro rite ordinato. ⁊ tales presumptiones sunt argumenta sufficientia sue ordinationis. extra. e. ti. c. inter. ⁊. c. sequē. ⁊. ix. q. ij. lugdunenš. ⁊ notař p Inno. de eo qui fur. or. re. c. innotuit. et per Arch. d. c. lugdunensis. §. ordinator. quibus etiā videtur q talibus presumptionibus standū sit etiam si constet eum ab alieno epo ordinatū. Nam cū hoc peccatū in suū et non alienum periculū vergat: minus exacte ꝓbationes requirūtur scḋm eos. si vero tales presumptiōes deficiant tūc nō creditur rite ordinatus nisi ꝓbet de sua ordinatione. Et etiam dicūt docto. predicti in dicto ca. innotuit. loquēdo de equitate q si factū est antiquū seu ordinatio antiqua nisi aliud ꝓbetur rite ordinatus ꝑsumitur. ar. in eo qđ legiť ⁊ no. de ꝑsbi. nō bapti. mi. c. si. de ꝑsump. c. si. sufficit eni q sic agat sic cōtrahit/ ⁊ talis fuit ⁊ est ab epo ⁊ vicinis cōiter reputatꝰ ordinatꝰ. ff. ad macedo. l. iij. de sen. ex. in pñtia. sed in facto recenti si epo nō ꝓpriꝰ referat sibi qōnem de ordinatiōibꝰ suis: tūc tenet eū certificare. ar. l. eo qđ legiť ⁊ no. de cle. ex. mi. ꝓposuit. §. penl. ⁊ si. Et videt expssuꝫ de cleri. p sal. ꝓmo. c. vnico. Itē ꝑt sibi interdicere executiōe ordis i posterū: q̄uis quo ad ꝑteritū debeat sub dissimulatiōe trāsire. ar. ex. de cō. ec. vel al. c. aq̄. sꝫ sm rigorē iur: tūc idē in facto antiq̄ sicut i facto recēti sm Hosti. ⁊ Jo. an. i loco pal.

Questio.

c ¶ Legitima ordinatiōe. vicꝫ p eū qui potuit eis ordines cōferre q: erat eoꝝ epus ꝓprius. vel talis qui de ipsius licētia ⁊ auctoritate eos ordinauit vel alias ex pie iuris ordines eis conferendi habuit ptātem. vt de hoc vltimo patet exemplū in papa vel alio de eius mandato. de tēpo. ordi. c. j. li. vj. ⁊ de alijs patꝫ veritas. c. ij. c. sequen. per totum.

Mūdicia vite i pluribꝰ ꝯsistit.

d ¶ Vite mūdicia. q̄ ꝯsistit i pl'ibꝰ. ꝑmo vicꝫ q̄ eoꝝ vita ⁊ ꝯuersatio sit casta. ex. ꝯ. vi. ⁊ ho. cle. c. vt clericoꝝ. scđo q̄ sit i cibo ⁊ potu tēperata. c. ij. a crapula. tertio q̄ ñ sit tabul' ⁊ comessatōibꝰ dedita. xliiij. di. c. j. ⁊ c. comessatōes. ⁊ ꝑ totū. q̄rto q̄ sit oratōibꝰ assueta. xxxvj. di. c. si. Quito q̄ se nō immisceāt cetibꝰ vbi cātāt amatoria vel exercēt īhonesta. xxxiiij. di. ꝑbri. sexto q̄ ab ebrietate oīo se abstineāt. vt pꝫ. d. c. a crapl'a. et. xxxv. di. añ oīa ꝑ q̄ materia vide ea q̄ no. ꝯ tēp. or. §. ⁊ cū. v. d. j. cū noua regl'a sit ñcra ꝑ hosti.

mūdicia: pariter ⁊ litteratura. ¶ Item precipimus ne sacerdotes ignoti de quoꝝ ordinatōne non cōstat ad diuinoꝝ celebrationē deseruiendo ecclesijs admittantur: nisi de licentia episcopi diocesani: cū per litteras testimoniales vel testimonium bonoꝝ viroꝝ eis de eorum vere constiterit ordinatione. et sufficiēter fuerit fctā fides.

Thomas arondell. in cōcilio Oxonieñ.

¶ Nullus alterius dioceseos capellanꝰ ad celebrationem admittatur sine diocesani sui litteris aut alterius epi dūmodo de eius fide et moribꝰ bona sit existimatio.

e ¶ Litteratura. s. si nō ma ⁊ sufficiēs q̄ l'ra sit ꝯpetēs l'ꝫ nō eminēs. ex. de elec. cum nobis olim.

f ¶ Itē ꝑcipimꝰ. scđo no

g ¶ Sacerdotes. textus ꝑcedens hꝫ locū in quocūq; ordinato sed. §. iste loquit tm̄ in sacerdotibꝰ

h ¶ Ignoti. nō solū intellige de his qui sunt aliene dioc. iij. q. vj. peregrini. vj. q. iij. c. j. et. ij. de ꝯse. di. v. nō oportet. qui ꝓprie dicūtur peregrini. sed etiā intellige de incolis quoꝝ vita genus ⁊ origo et irregularitas epo sunt incognita. xxiiij. di. q̄si epūs. xlij. di. quiescamus. ⁊ ad hoc vide no. per Archi. lxxj. di. c. nulli peregrinoꝝ. vbi ponit differentiā inter peregrinos ⁊ ignotos.

i ¶ Nō ꝯstat. q̄ nō hñt l'ras ordinū nec testes nec alia argumēta ꝑ q̄ ondere pñt de ipsoꝝ ordinatōe. ¶ Sed q̄d si ondant l'ras sup sacerdotio ⁊ nō de inferioribꝰ ordinibꝰ nūquid tales sūt admittēdi. dic q̄ nō q2 pōt esse q̄ talis ꝑ saltū omissis ordinibꝰ forsan ꝑmotꝰ est. ⁊ in canone vbi ponit forma l'raꝝ cōmendatitiaꝝ vnes. lxxij. di. In noīe pris. ⁊ c. sequēti. dꝫ q̄ in ipsis dꝫ etiā fieri mētio de minoribꝰ ordinibus ⁊ q̄ gradatim ꝑmoti sint. ꝑ quo facit ex. e. c. j. ⁊ hoc verū est sm̄ Inno. nisi ordinator sit tāte discretōis q̄ presumat eū non ordinasse nisi visis l'ris inferioꝝ ordinū.

k ¶ Diuinoꝝ. ꝑ hoc q̄ dꝫ. j. deseruiendo ecclesijs videt q̄ loquit de his q̄ gerūt curā aiaꝝ. vñ sic itelligēdo ꝑ hoc q̄ dicit diuinoꝝ itelligo nō solū missaꝝ ceterarūq; horaꝝ canonicaꝝ celebratōeꝫ sed etiā sacramentoꝝ ministratiōes. ⁊ vide q̄d dicā in glo. seq.

l ¶ Deseruiendo eccl'ie. s. in cura aiaꝝ vt dixi in glo. ꝑxi. vel pt intelligi de his q̄ sūt admittēdi in collegijs vel ecclesijs cathedralibꝰ in ordie sacerdotali vt vicꝫ nec hi admitant nisi sm̄ modū h'

m ¶ Admittātur. s. ꝑ gubernatores ipaꝝ ecclesiaꝝ. limitatū.

Licentia

n ¶ Licentia. hec licētia equalet dispensatiōi de qua loquit in. §. ꝑcedenti. sꝫ illa dispensatio locū hꝫ in casu necessitatis dūtaxat. hec vo licētia locū hꝫ etiā ex̄ cām necessitatis. est tñ hec licentia dispensatiōis sicut al's legit. j. q. j. c. viij. vñ ⁊ licētia dī grā ꝑ quā licet q̄d antea nō licebat. vt no. ꝑ W. in cle. viij. de elec. vbi de hoc

o ¶ Epi diocesani. nō ḡ sufficit admissio sola iferioris epo nec eiꝰ licētiat h' vcꝫ nisi ꝯsuetudo vel ꝑuilegiū aliꝰ iducat. q̄d dic vt di

p ¶ Cū ꝑ l'ras. sume q̄d est. j. ꝯstiterit xi. ē. e. ḣ. epis locoꝝ. Et sic ex hac l'ra appet q̄ vbi nō ꝯstat de ordinatōe talis sacerdotis ignoti nō dꝫ epo licentiā de qua hic dꝫ concedere. ⁊ hoc satis inuit hec l'ra: ac si diceret q̄ āteq; ꝑ l'ras vl' alio mō vt sequit ꝯstiterit de ipsoꝝ ordinatōe nō dꝫ epūs hāc dare licētiā. Et sic hec dictio cū signat ꝑncipalr̄ tꝑoꝝ secūdario ꝯditōeꝫ tacitā. ꝑ q̄ materia vide as no. ex. de ꝯdi. apposi. sup rub. ḣ. scđo q̄ro. ꝑ petrū de āchorano

q ¶ Testimoniales. s. sup ipoꝝ ordinatōe. q̄d dic vt extra. e. c. j.

r ¶ Testimoniū. vñ ꝑ testes ipoꝝ ordinatio ꝓbari pt. ex. e. c. tue.

s ¶ Bonoꝝ viroꝝ. i. bone fame ita q̄ sint credibiles ꝑsone. et dꝫ bonꝰ ꝯsideratōe animi talis vicꝫ cui nō ꝑualet malū sm̄ Ianuē.

t ¶ Eis. s. epis. v ¶ Vere ꝯstiterit. nō ḡ sufficit ꝓbatio facta ꝑ presumptionem vel iuramentū ꝓpriū sup receptiōe ordinū eoꝝ de quibus hic agit admittendoꝝ. sed requiritur clara ꝓbatio.

a ¶ Reuerendissime synodo. Hec ꝯstitutio fuit edita per dñm Thomā arūdell. in ꝯcilio celebrato Oxoñ. Anno dñi. M. CCCC. viij. Et est ꝑs huiꝰ. j. de magist. c. j. ⁊ de hereti. c. j. ⁊ ꝑ to. Et hec ꝯstitutio vt michi videt est ꝯstōis ꝑxime ⁊ canonū alis in hac parte editoꝝ vt executiōi demandent exhortatoria ⁊ executoria cū specialitate q̄dā insertiōis viiꝰ clausule quo ad opiniōes fidei catholice aut bonis moribus contrarias.

Reuerēdissime synodo et infra. Nullus capellanꝰ admittatur ad celebrandū in aliqua diocesi nostre Cantuarieñ. ꝓuincie in qua oriūdus siue ordinatus non fuerit nisi deferat secū litteras ordinū suoꝝ atq; litteras cōmēdatitias diocesani sui. et nichilominus alioꝝ episcoporum in quorum dio

b ¶ Infra. sub hac pte decisa ꝯtinet vna aranga siue ꝑfatio ꝑ ipm̄ ꝯstituentem ad statuendū ea q̄ sequūtur inductiua quam potes videre in integra.

c ¶ Nullus capellanꝰ. i. nullus sacerdos.

d ¶ Admittatur. etiā sub forma posita. ē. e. c. j.

e ¶ Ad celebrandū. i. hoc differt a. §. viij. ē. e. c. j. q2 ibi loquit de his qui celebrant deseruiendo ecclesijs. hic vero loquitur de his q̄ celebrāt annualia vel aliter absq; hoc q̄ deseruiant ecclesijs.

f ¶ Aliqua dioces. etiaꝫ in dioc. Cantuarieñ. que est caput ꝓuincie.

g ¶ Oriūdus. i. natus. h ¶ Non fuerit. sic apparet ar. sumpto a ꝯrio q̄ si fuit natus in illa dioc. in qua petit se admitti ad celebrandū vel al's fuerit in eadē ordinatus q̄ pōt admitti ad celebrandū etiā si secū nō deferat l'ras ordinū vel al's ꝯmendatitias de quibꝰ hic loquit. Et quo ad cōmendatitias q̄ solent dari clerico transituro in in aliā dioc. vt dixi. ē. e. c. ꝑxi. puto hoc esse bñ dictū. Sed quo ad litteras ordinū estimo q̄ etiā natꝰ vel ordinatus in aliqua dioc. ad effectū vt admittat in eadem dioc. ad celebrandū vt hic dꝫ si eiꝰ vita genus ⁊ origo incognita sint ꝑut verisimile ꝯtingit vbi diocesis est ampla tenet ondere l'ras ordinū suoꝝ ꝑ quas possit ꝓbare ordinationē suā. ar. ad h'. xxiiij. di. q̄si epo. xlij. di. quiescamus. ⁊ dixi. ē. c. ꝑxi. §. Itē ꝑcipimus. ḣ. ignoti ⁊ nō solū dꝫ ondere l'ras sup ordine ꝑsbiteratus sꝫ etiā aliorum inferioꝝ ordinū. ꝑ quo dicꝰ scripsi. ē. c. ꝑxi. §. Itē ꝑcipimus. ḣ. cōstat. ¶ Quid enī si natꝰ in dioc. Lincoñ. alibi ordinatꝰ sit forsan sine auctoritate sui epi nūquid rōne originis etiā si bene notus sit excusabil' ab exhibitiōe l'raꝝ ordinū alibi receptoꝝ: non certe. ⁊ idē dico etiā quo ad l'ras cōmendatitias etiā si in eadem dioc. in qua natus est ordinatus sit dū tñ in aliena dioc. diutinā morā fecerit sic q̄ eius mores ⁊ cōuersatio sint incogniti.

Questio

i ¶ L'ras ordinū. s. oīm tam maioꝝ q̄ minoꝝ vt dixi. ē. c. ꝑxi. §. Itē ꝑcipimꝰ. ḣ. cōstat. ⁊ hoc appet ex hac l'ra q̄ pluralr̄ ⁊ indistincte loquit. dꝫ n. ꝗlibꝫ ordinans ordinato sup ordinatōe sua l'ras testimoniales ꝯficere ⁊ formare. ij. q. j. legiū. ⁊ j. q. ij. sicut. ⁊ ꝓ eis cōcedēdis carta cera sigillatiōe vel scriptura nihil exigi dꝫ: gratis tñ oblatū accipi pōt siue hoc fiat ante ordinatōeꝫ aut l'ras hmōi receptas siue post sm̄ Archi. ibideꝫ. ⁊ ad hoc faciunt no. per Io. de atho. in constōne othonis. sacramentū. ḣ. Labe. in prin.

k ¶ Cōmendatitias. de quibus dixi. ē. c. j. ḣ. cōmendatitijs.

l ¶ Sui diocesani. in cuiꝰ dioc. natus est. ar. ff. ad munici. l. assumptio. ⁊ l. q̄ ex vico. vel dic in cuiꝰ dioc. domiciliū hꝫ. Nā in vtroq; casu pōt epūs sue originis siue domicilij has l'ras ꝯmendatitias etiā ad ordies sibi ꝯcedere. de tēp. or. c. cū nullus. li. vj. Et posito q̄ talis natus sit in vna dioc. ⁊ rōe domicilij trahat morā in alia tūc ꝑ diocesanū simplr̄ positū intelligo potius epm̄ domicilij q̄ originis. cui dicto satis ꝯsonāt no. ꝑ Io. an. de rescrip. c. statutū. glo. q̄ incipit olim dicebamꝰ ꝟ. fine. li. vj. Et nichilominꝰ i casu nostro pñt hę littere cōmendatitie cōcedi ꝑ nō epm̄ sm̄ ea q̄ scripsi. ē. c. ꝑxi. ḣ. conmēdatitijs. in fi.

m ¶ Episcoporum. supple vel aliorum quibus tales subfuerunt per modū iurisditionis et q̄ de ꝑuilegio vel ꝯsuetudine possunt dare cōmendatitias. verbi grā Cancellariꝰ vniuersitatis Oxoñ. vel Cantebrigie.

cessibus interim[n] per magnū[o] tēpus cōuersatus est in quib[p] expssē[q] caueri volumus ⁊ mādamus de moribus[r] ⁊ ꝯuersatiōe[s] eiusdē ⁊ an sit diffamat' de ⁊ sup aliq̄bus nouis[t] opiniōibus i fide catholica[v] aut bonis moribus male[x] sapiētibus vel sit de eisdē omino[y] imunis[z] alioquin[a] tam[b] ip̄e celebrans ꝙ ipsum sic celebrare ꝑmittens acriter[c] puniatur[d].

De officio archidiaconi.

n Interim.i.medio tempore post ordinem sacerdotij receptū: et tempus de quo hic loquitur.

Nō de tpe magno et paruo. o Magnū tēpus.ad minus vltra vnū annū. Nam infra annū pōt dici tempus paruū siue breue. argu. eorū que leguntur et no. de vi. et hone. cle. c. vnico. li. vj. ⁊ specialiter ibi per Jo. an. ꝟ. breuiori. ⁊ ꝓ hoc vide no. ꝑ doct. de re. eccle. nō alie. c. j. in cle. videlicet ꝑ Jo. an. ibidē ꝟbo tēpus modicum. vbi inter ceteras opiniones ponit ꝙ tale tēpus an sit modicū vel magnum et scd̄m qđ spaciū terminari dꝫ relinq̄tur iudicis arbitrio. Et huic dicto ꝯsentio. ⁊ sic sentit Gesf. ibidē. ꝟ. modicum tēpus. ⁊ wil. eo. ꝟ. ⁊ idē Paulus eo. ꝟbo.

p In quibus.s.litteris cōmēdatitijs.

Expssum. q Expresse caueri. hic no. ꝙ expssum dicit vno de trib' modis. dicit eni expressum vno modo id qđ in genere dicit vt. l. fi. in fi. cum ibi notatis. C. qđ cū eo. Alio modo dicit expssum qđ spāliter exprimit. ff. ad. l. Cornel. de fal. l. i. §. iter filiū. et. d. l. fi. C. qđ cū eo. fm aliā opinionem. Tertio modo dicit expressum id qđ singulariter ⁊ ꝓprio noīe exprimitur. vt. l. qđ in rerū. §. fi. ff. de leg. j. vbi de hoc. ⁊ no. ꝑ Barth. l. j. ff. de vulg. et pupil. substi. ⁊ circa hoc vide no. de rescrip. c. duobus. ꝑ Jo. in no. li. vj. vnde q̄ntū est ad casum nostrū apparet ꝙ sufficit expressionem de qua hic loquitur fore generalē; vt vicꝫ scribens litteras cōmendatitias de quib' hic loquitur in genere talem cōmendet sic vt dicat eū habere bonos mores ⁊ esse cōuersationis honeste ⁊ nullatenus diffamatū de heresibus et erroribus. non aūt oportet in specie vel singulariter descendere ad describendū ipsius mores vel cōuersationis modū: licet q̄ ad ordines sic. lxxiij. di. In noīe p̄ris. ⁊ c. decetero.

r Moribus.i.virtutibus siue actibus virtuosis.

s Cōuersatione.i.modo viuendi cū alijs.

Noua opinio. t Nouis opinionibus. noua opinio dicitur que prius non fuit sicut no. per Card. de elec. c. auaricia. ꝟ. nouū. li. vj. pōt etiā dici noua opinio illa q̄ prius fuit suspecta ⁊ per ecclīam reprobata mō tñ est renouata. ad quod vide no. per Jo. de atho. in ꝓhemio cōstitutionū othonis. ꝟ. renouatis. vñ nouū dicit respectu p̄ncipij scꝫ id qđ nunq̄ fuit. vij. q. i. nō aūt. Itē nouū dicit qđ desijt esse sꝫ est renouatū. xviij. q. ij. de monachis. ⁊ vtroq; istorū modorū potest sumi hic. Et pro hoc vide no. per Paulū in clem. cupientes. de penis. ꝟ. de nouo.

v Catholica. vniuersali.

x Male sapientibus.i.malam sapientiam innuentibus.

y Omnino.i.penitus siue ex toto vicꝫ vt nec de talib' opinionibus suspectus sit. ar. de here. c. accusatus. in prin. li. vj.

z Immunis.i.alienus/expers vel sine parte.

a Alioquin.i.aliter. vel si p̄dicta nō fiant. ⁊ sic hec dictio ꝯtinet in se plenā orationem. ad qđ facit. l. si finita. §. ex hoc edicto. ff. de dā. infec. et ibi no. Et de sui natura importat cōditionem vt plenius videre poteris per Barth. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. l. j. ꝟ. quarto quero. ⁊ est hic sensus. Si talis sacerdos de quo hic dicit admittatur ad celebrandū sine hoc ꝙ ostendat litteras ordinū suorū et ꝙ habeat litteras cōmendatitias ꝓut hic dicitur.

b Tam ipse celebrans. sume qđ est. j. puniatur. Et nota ꝙ iste celebrans punitur in casu isto ꝓpter inobedientiā q: cōtra formā huius ordinationis p̄sumit celebrare. licꝫ eni cōstitutio hec expresse non ꝓhibeat talem celebrare: sꝫ ꝓhibeat eū admitti ad celebrandū sicut ptꝫ. ꝟ. in prin. tñ tacite videt huius cōstitutiōis lator voluisse ꝙ absq; ostensione litterarū de quib' hic dicit sicut nec debet admitti sic nec ipse se debet ingerere ad celebrandum. Et puto ꝙ ea que hic dicūtur intelligi debēt de tali qui publice celebrat secus tñ esset si in secreto hoc faciat ex deuotione vt legitur extra. e. c. tue.

c Acriter.i.aspere vel fortiter.

d Puniatur.s.pena arbitraria ex quo pena hic nō limitatur. extra de offi. dele. c. de causis. cū concor.

a Ut archidiaconi. Ista ꝯstitutio fuit stephani quondā Cant. archiep̄i edita in cōcilio Oxon. Anno domi. M. CC. xxij. Et post plura q̄ pertinent ad officiū archidiaconi in sua visitatiōe. Et sūt hui' c. quinq; partes. Diuisio. In prima docet q̄d faciet archidiaconus circa p̄bros celebrantes. In secūda ibi Doceant/ instruit quid agere debeat circa laicos. In tertia ibi Prouideant/ tradit doctrinā quid agere debeat circa eukaristie/ crismatis/ ac olei sancti custodiam. In quarta ibi Habeant/ ꝓuidet circa libros ⁊ alia ornamenta eccl̄ie. In quīta ibi Itē ꝓuideant/ ordinat de diligentia adhibenda circa ꝓfectū possessionum. ad eccl̄ias ptinentium

Archidiaconi est ꝓspicere vt sacramēta rite ꝯsecrētur ⁊ administrentur atq; potissimū eucharistia ⁊ sc̄tū oleū sub clauib' custodiantur. Ornamēta quoq; ecclesijs ab eodē visitentur ⁊ possessiones recēseantur.

Stephanus.

Ut[a] archidiaconi scd̄m apostolū[b] nō que sua[c] sūt q̄rāt sed q̄ iesu xp̄i[d] in sua visitatōe[e] prouideāt ꝙ canon[f] misse emēdetur[g] ⁊[h] ꝙ sacerdotes rite

b Scd̄m aplm.i.ad corinth. c. x.

c Que sua sunt.i.ad suā vtilitatē. ex̄ de cens. c. ꝓcurationes.

d Jesu xp̄i.i.ad honorem iesu xp̄i ⁊ salutem animarum.

e Uisitatiōe. de qua habes ex̄. e. c. mandamus. ⁊ hanc visitationem fm quosdā exequit archidiacon' in archidiaconatu suo iure cōi. vt ex̄. e. c. j. ⁊ c. ad hec. §. j. ⁊ ij. ⁊ sic no. Uinc. ⁊ Hosti. d. c. mandam'. ⁊ Archi. xciij. di. c. ij. glo. fi. sed alij inter quos wil. de monte laud. ex̄ de cens. c. j. glo. penul. in cle. videt tenere ꝯtrium. ꝓ quibus dic ꝙ visitationē per modū scrutationis simplicis tanq̄ vicarius ep̄i habet archi. de iure cōi vt in. c. superius alle. Sed in tali scrutatiōe vt noīe suo correctiones faciat preterq̄ in leuioribus nisi cōsuetudo hoc sibi tribuat ius nō habet. Et nota ꝙ archi. etiā si nō subsit cā pōt semel in anno visitare. vt. d. c. mandamus. Sed si subsit causa sepius visitandi pōt etiā sepius in anno visitare vt ptꝫ. j. e. c. ⁊ ex̄ de cens. c. cū venerabilis. nec obstat ex̄. e. c. j. vbi dicit ꝙ dꝫ visitare de triennio in trienniū: q: hoc dꝫ intelligi sic: vt scꝫ de triennio in trienniū visitet de necessitate: sꝫ quolibet anno pōt visitare si velit fm Phi. ibidem.

f Canon misse. de hoc canone habes extra de cele. miss. c. cum marthe. in prin. vbi dicit Hostien. ꝙ canon misse accipit ꝓ illis verbis xp̄i quibus fit transubstātiatio panis in corpus ⁊ vini in sanguinem. licet quidā simplices sacerdotes intelligāt canonē q̄cquid est in secreto misse ⁊ stricte intelligendo canonē puto ꝙ Hostien. dicit verū. est nāq; canon idē qđ regula. iij. di. Canon. Canon. missa ꝟo ꝓp̄e dr̄ eukaristie cōsecratio. alia aūt oīa q̄ vel sacerdos dicit vel chorus canit gratiarū actiōes sunt vel certe obsecrationes. de ꝯse. di. ij. verū. in fi. vnde canon misse vere dr̄ regula illa ꝑ quā eukaristia cōsecratur: hoc est illorū verborū per q̄ panis in corpus ⁊ vinū in sanguinē transubstātiant. de quibus legit. d. c. cū marthe. large tñ intelligendo canonē misse iuxta cōem intellectū simplicium sacerdotū denotat totā secretā misse post p̄fationē que in secreto dicit sex de causis q̄s recitat Jo. an. d. c. cū marthe ꝟ. canone in nouella. Sex ꝯ causis canon misse secreto dicit. Prima est q: de' cordis nō vocis clamorē attendit. Secūda est ne sacerdos in longo clamore deficiat. Tertia est ne īpediat populus orare. Quarta est ne verba tanti misterij q̄tidiano vsu vilescant. Quīta est q: hec ad solū sacerdotem ptinent. Sexta est ne verba canonis sepius audita dicant a laicis et locis incōgruis recitētur. et de canone isto mō sumpto loq̄tur glo. Archi. de ꝯse. di. j. c. Jacobus glo. adde ad hui' dicti. ⁊. c. de hymnis. ꝟ. grāꝝ actiōes. Sꝫ in h loco estimo hui' ꝯstōnis latorē itellexisse de canone misse tā p̄io mō q̄ alio modo sūpto: vt vicꝫ

g Emendetur.i.correcte ⁊ littera aperta ⁊ bene legibili scribat. cui cōsonat id qđ sequitur in l̄ra huius ꝯstōnis istud videlicet

h Et ꝙ sacerdotes rite nouerint ꝓferre ꝟba canonis. ⁊ dic canouerit pferre verba canonis et baptismatis: ꝙ in hac parte sanū habeāt intellectum: doceant etiam laicos i qua forma baptizare debeant in casu necessitatis vt saltem hoc sciāt facere i aliquo ydiomate. Prouideant quoqꝫ diligenter archidiaconi ꝙ iuxta formā generalis ꝯcilii eucharistia crisma et oleū sctm̄ saluo sub clauibus recōdant fideli custodie deputata. Habeant etiā archidiaconi i scriptis redacta omnia ornamēta et vtensilia ecclesiarum. vestes quoqꝫ et libros q̄ singlis annis suo faciāt cōspectui pn̄tari vt videāt q̄ fuerūt adiecta p diligentiā psonarū vel que tēpore intermedio per ipsarū maliciā vel iperitiā deperierūt. Itē ꝓuideāt de possessionib⁹

nonis .i. sacramentaliū verborū de quibus legit extra de celeb. miss. c. cū marthe. fm primū intellectū. vel canonis .i. oim que sequūtur prefationem vsqꝫ ad orōnem dñicam iuxta nōta per Archi. d. c. cū hymnis. glo. pcalle.

i ❡ Baptismatis. de his verbis plenius dixi .s. de sa. iterā. c. j. §. legitime factū. Et pōdi ctis cōcor. i. q. i. c. placuit

k ❡ In hac parte .s. circa verba canonis et formā baptismatis.

l ❡ Sanū intellectū .i. fidelem intellectū siue catholicū. Et ex hoc apparet ꝙ in archidiacono requiritur scripturarū scia quā nāqꝫ posset in aliis canonis misse verbonis baptismatis sanū intellectus exigere nisi ipe prius eadem sano sapuerit intellectu. nam nō cōuenit talē aliis preficii in magistrū qui nondum se nouit esse discipulū. xlix. di. sacerdotes. et ad premissa bene facit quod legitur extra de elec. c. cū in cunctis. §. inferiora.

m ❡ Doceant. secunda pars.

n ❡ Laicos .i. populares. tales vicꝫ qui sunt litterarū ignari. Dicitur laicus a laos qđ est populus. xij. q. i. duo. vel sic dr̄ a laos qđ est lapis .i. durus siue lapideus sine scia litterarū. Et si litteratus quis sit dum tñ inter clericos ordinatus non fuerit laicus appellatur. ar. d. c. duo sunt. xij. q. j.

o ❡ Forma. hāc formā habes ex de baptismo. c. j. et .s. de bap. c. j.

p ❡ Necessitatis. in q̄ casu nō solū laicus xp̄ianus sꝫ etiā paganus baptizari pōt. qđ dic vt .s. de sa. nō ite. c. ꝙ in ꝯstōne. §. laicis.

q ❡ Ydiomate .i. loquendi ꝓprietate siue linguagio. nō eni refert an fiat lingua hebraica/ greca/ siue latina/ teutonica/ anglica siue gallica/ vel qualibet alia ita ꝙ forma substantialis verborum nō mutetur. qđ dic vt scripsi .s. de sa. nō ite. c. ꝙ in cōstōne. §. legittime factū.

r ❡ Prouideant. tertia pars.

s ❡ Generalis concilij. extra de custo. euka. c. j.

t ❡ Eukaristia. sic dicta a caris qđ est gratia/ et eu qđ est bonū .i. bona gratia/ vel gratiarū actio. Unde eukaristia dr̄ sacramentū panis et calicis .s. sacramentū corporis et sanguinis xp̄i quasi bona gratia. quid eni est melius: quid gratiosius corpore et sanguine xp̄i fm Grego. et ponitur in canone. i. q. i. multi. vltra mediū.

v ❡ Crisma et oleū sanctū. de his dixi .s. de sa. vncti. c. cum sacri.

x ❡ Sub clauibus. simile habes ex de custo. euka. c. j.

y ❡ Fideli custodie .s. sacerdotis .s. de custo. euka. c. j. §. sacerdotes et sic sentire videt Hostien. ex de cust. euk. §. fi. in sum.

z ❡ Habeant etiam. quarta pars.

a ❡ In scriptis. vt hec scripta indētata forent bonū esset sic vt vna pars remaneret penes archid. alia penes parrochianos per modū cirographi/ aliis singraphi/ q̄ scriptura dr̄ indentata. Sꝫ differunt cirographus et singraphus. qꝛ singraphus est scriptura inter creditorem et debitorem indentata in cuius scissura litteris capitalibus scribebatur hec dictio singraphus. sed cirographus dr̄ qđ manu vnius tñ puta debitoris scribitur et penes creditorem relinquit. aliqñ tñ ꝓmiscue sumitur fm Januen. de cirographo fit mentio. xciij. di. c. iuxta sanctorū/ in textu. et ibi. c. §. per Archi. et. ff. de leg. iij. l. qui cirographum.

Cyrogrphus et singrphus differunt

b ❡ Ornamenta. q̄ sic dicta sunt qꝛ eorū cultu ecclesie ornant et decorant. sunt nāqꝫ ornamenta fm Januen. decus/ gloria/ laus/ dignitas/ siue pciosa vestimēta seu iocalia q̄ꝫ cultu eccl'ie decorant

Ornamēta

c ❡ Utensilia .i. ad vtendū apta siue necessaria. hec aūt alibi vocant cimilia sicut legit ex de offi. ar. c. ea q̄. et. xij. q. ij. apticos. Et per hec vtensilia intelliguntur vasa ecclesie queciqꝫ sacrata vel non sacrata.

d ❡ Ecclesiarū. de his habes .s. de eccle. edi. c. vt parrochiani.

e ❡ Uestes quoqꝫ .s. sacerdotales/ diaconales/ et subdiaconales/ et alias tā ad altaria q̄ etiā ad cetera loca in eccl'ia et ecclesie ministros pertinentes. de quibus legit de cōse. di. j. vestimenta. et de his habetur .s. d. c. vt parrochiani. de eccle. edifi.

f ❡ Libros. de his etiā habet. d. c. vt parrochiani. et si vis scire q̄d cōtinet appellatione librorū: vide. ff. de le. iij. l. librorū. in prin.

g ❡ Singulis annis. nam singulis annis visitare possunt vt dixi .s. e. §. visitatione.

h ❡ Pn̄tari .s. p ꝓchianos vel deputatos ad custodiā pdictorū

i ❡ Uideant. sic q̄ archidiaconus psonaliter accedere debet ad locū visitandū nō aūt debet ad hoc mittere aliū. et si faciat nō habebit ꝓcuratōnes debitas rōne visitationis in denariis. ex de cens. c. ꝓcurationes. Secus tñ vt ille quē mittet noie suo recipiat ꝓcurationes ꝓ se et suis in victualibus. ar. ad hoc de offi. ordi. c. si ep̄s. li. vij. et .s. de cens. c. j. et in c. felicis de cens. li. vj.

k ❡ Personarū. pōt intelligi de diligentia rectorū qui apud anglicos vocātur persone vt no. Archi. de consuetu. c. j. §. officia. li. vj. sed non puto hanc expositiōem fore de mente statuentis: qꝛ istud onus scꝫ ꝓuidendi de ornamentis vasis libris et hmōi nō pertinet ad rectores sed ad parrochianos .s. de eccle. edi. c. vt parrochiani. Et ideo dic in hoc loco noie personarū ꝯprehēdi vniuersitatē corpus siue collegiū eorū ad quos spectat de talibus ꝓuidere et sic sumit. ff. de fideiuss. l. mortuo. fateor tñ ꝙ si aliq̄ bona ad eccl'iam pertinentia deperdita sint per maliciam vel imperitiā rectoris siue ipsius curati ꝙ tunc ad iudiciū archi. tenebitur ecclesie de equiualenti satisfacere.

l ❡ Maliciā. que dolū et fraudem importat. put no. Jo. de atho. in cōstitutione octoboni Sacrorū. §. maliciam. ad qđ vide no. de offic. iudi. dele. c. vt plures. §. maliciose. li. vj. per Archi. Et licet omnibus hoim maliciis viam precludere impossibile sit. vj. q. i. si omnia. xxxj. q. j. hac ratione. in fi. ipsis tñ hoim maliciis obuiandum est iuxta posse. de elec. c. vt circa. vbi de hoc p Jo an. §. maliciis. et glo. seq. li. vj. Et ad idē vide no. de symo. c. nobis p Ber.

m ❡ Imperitiā. hec enim culpe annumerantur insti. de leg. aquil. §. preterea. ff. de re. iur. l. iperitia cū cōcor. ❡ Sed q̄ro si aliqua bona spectātia ad ecclesiā saltem de his q̄ pertinēt ad onus parrochianorū vt ea inueniant fuerint p maliciā vel impiciā alicuius vel aliquorū de ipsis parrochianis depdita: an archidiacon⁹ possit ipsos quos reperit in culpa condemnare ad satisfaciendū de bonis seu rebus eiusdē speciei equiualētib⁹. videtur ꝙ nō quia solū nuda scrutatio absqꝫ correctione preterquā in leuiorib⁹ iurgiis ptinet ad archid. prout notant doct. xciiij. di. c. si quis. et ibi per archid. nā grauiora debēt referri ep̄o. et sic videt sentire arch. xxv. di. c. perlectis vbi de hoc. et iura loquētia de offic. archid. vt videtur locū habēt circa clericos nō autē circa laicos ex. c. ti. per totū. cui cōsonare videtur glo. her. ex de penis. c. licet. glo. i. econtra videt ꝙ pōt. nam arch. in his que spectant ad visitationē suā habet iurisdictionē saltem de cōsuetudine etiā super laicos. videtur ergo ꝙ pōt oīa exercere sine quib⁹ iurisdictio sua explicari nō possit. vt in. l. cui iurisdictio. ff. de iurisdi. o iud. vnde vbi pōt cognoscere poterit ꝓnunciare et etiā condēnare. ar. ad hoc ex de causa poss. et ppri. c. cū sup et de offic. dele. c. ex litis cū similib⁹. et sic sentit Innocen. ex. e. c. ad hec. arg. l. de qua re. ff. de iudic. cui dicto cōcor. Jo. in coll. c. fall. et hoc puto verū de cōsuetudine et indistīcte cognitio et reformatio huiusmodi spectant ad forum ecclesiasticum. Unde et archid. laicos pro nō reparatione ecclesie punit et eis sup hoc penā iponit .s. e. c. vlti. et facit ad idē ex de offi. ord. c. i.

Questio

Nō de p
te iurdi

n ❡ Item prouideant. quinta pars.

o ❡ Possessionibus ecclesiarum .i. bonis siue rebus iure et noie ecclesie possess. accipit nāqꝫ possessio qñqꝫ pro re possessa. C. cōmunia vtriusqꝫ iudi. l. possessionū. qñqꝫ sumitur pro vsu. ff. de. v. sig. l. questio. C. de acqui. poss. l. licet. vnde cum hec dictio possessio sit nomē verbale est equiuocū vt sit rei possesse passio et possidentis actio. vt notat per cardi. de preben. c. si tibi cōcesso. §. vacare. li. vj. Et qđ hic dicit possessionibus intellige siue possessio vt ita ſingulis[p] annis proficiant[q] ne eccleſia ſuo[r] iure defraudetur.

¶ Archidiaconus articulos excōicationis ꝓmulgari: ⁊ ꝑcepta moralia ad ſalutem neceſſaria ab his quoꝝ intereſt faciat ꝑdicari.

Johannes peccham

Eiſdem etiam tēporibus[a] et[b] infra. De publicatiōe[c] articuloꝝ fienda quibus ſententia excōmunicatōis incurritur ipſo[d] facto archidiaconi diligēter inquirāt[e]. Et[f] quotiēs preſbyteros[g] inuenerit inſtructionē moralem[h] videlicet xiiii. articulorum[i] fidei: decem[k] mandatoꝝ decalogi: duorū preceptoꝝ euāgelii: ſeptē operū miſericordie: ⁊ ſeptem peccatorū criminaliū cum ſua progenie: ſeptem virtutū principaliū: ac ſeptē gratie[l] ſacramentorum ſeu excōicationū[m]

nes ipſe fuerint ſub diſpenſatiōe ſeu regimie rectoris ſeu vicarii aut aliorum miniſtroꝝ eccleſie vel alioꝝ parrochianorum. nam in vtriſqꝫ regendis ⁊ gubernandis ne depereant prouidere debet archid. vt hic. ⁊ in ꝯſtitutiōe othonis de archidiaconis. vbi de h. Et puto i hoc loco noīe poſſeſſionū intelligi debere nō ſolū emolimēta ⁊ iura ad ſuſtentationē ornamentoꝝ et fabrice eccl'ie ſiue luminariū ordinata legata vel alias quouiſmodo ſeparata vel acquiſita. Sed ēt decimas oblationes et huiuſmodi iura in quibus eccleſie poſſeſſe ſunt et que ipſarū rectores ſiue de iure ſiue de conſuetudine recipere et habere ſolent.

p ¶ Singulis annis. quibus archidiaconus viſitat vt predixi.

q ¶ Proficiant. i. creſcāt vel augeantur. ⁊ ſic referatur iſte ꝓfectus ad poſſeſſiones. vel dic ꝓficiāt actiue vt vicꝫ ipſi archidiaconi ꝓuideāt vt poſſint ꝓficere ſingulis annis circa poſſeſſiones eccleſie conſeruandas ⁊ ne eccleſie ſuo iure defraudentur.

r ¶ Suo iure. ſiue ius ipſm ꝯſiſtat in decimis/oblationibus/mortuariis/aut aliis rebus vt ſic hec clauſula referat ad curatos vꝉ ipſaꝝ eccleſiarū rectores. vel ſi hoc referas ad parrochianos dic ſuo iure eo videlicꝫ quo aliquid prouiſum eſt ad ornamenta ſeu fabricā eccleſie vel ipſius luminaria aut alia hmōi ſuſtinenda.

uiſio.

Eiſdem etiā. Hec ꝯſtitutio habet duas partes. In prima mandat ꝑ archi. inquiri de publicatione articuloꝝ quibꝰ ipſo facto incurrit aliquis excōicatiōis ſententiā. In ſecūda ibi Et quotiens/hortatur ipſos archidiaconos vt puniant negligentes in publicatione hmōi ⁊ etiam curatos qui nō predicant doctrinā moralem que incipit Ignorantia ſacerdotum.

a ¶ Tēporibus. ſ. poſit' in ꝓncipio dicte moralis doctrine Joh. q̄ incipit Ignorantia ſacerdotū. de qua etiā patet. ī. ti. ꝓxi. c. j.

b ¶ Et. ī. Sub hac deciſione ponūtur in integra multi articuli quibus incurritur excōicationis ſententia ipſo facto ⁊ ponūtur. ī. de ſen. excōi. c. cum malum.

c ¶ Publicatione. i. diuulgatione ſiue patente manifeſtatione.

d ¶ Ipſo facto. quid importat hec clauſula habes notatū ꝑ Archi. in c. felicis. §. infamis. de pe. li. vi. ⁊ no. per docto. in c. q̄ ſit. de elec. li. vi. §. eo ipſo. ⁊ eſt dicere ipſo facto ac ſi diceret ipſo iure ſcꝫ nullo hols miniſterio interueniente. ⁊ no. per Archi. de reſcꝑ. c. j. §. ipſo iure. li. vi.

e ¶ Inquirāt. ſm modū de quo ſcripſi. ſ. de ꝯſti. c. exterior: hitus §. inquirāt. ⁊ in hoc loco nō ſolū archidiaconi ꝓcedunt vt inquiſitores ſed vt iudices. qđ ꝑꝫ. ī. vbi mandat negligentes circa premiſſa per ipſos archidiaconos canonice puniri. ⁊ facit ad idem id qđ no. per Her. ⁊ alios in c. exhibita. eꝫ de iudi. §. inquirent.

f ¶ Et quotiens. id eſt quot vicibus.

g ¶ Preſbiteros. ſ. parrochiales ⁊ curā aiarum habentes.

h ¶ Moralem. i. ad mores ꝑtinentē vel de moribus tractantem.

i ¶ xiiii. articloꝝ fidei. ⁊ de his plenꝰ vide. ſ. de ſū. tri. ⁊ fi. ca. c. j.

k ¶ Decē mandatorū. de his ⁊ aliis q̄ ſequūtur vide. ī. ti. ꝓxi. c. j.

l ¶ Gratie ſacramentorū. de his vide. ſ. de ſa. iterā. vel nō. c. fi.

ctio

m ¶ Excōmunicationū ſententias. intellige de his q̄ recitant. ī. de ſen. excō. c. cū malū. Nā de his ſpecialiter intellexit ꝯſtituēs ſicut apparet ex integra. alii tū articuli publicādi ſunt pari rōne ne vicꝫ ꝑ ignorantiā aliquis ipſoꝝ aliquo inuoluat. ¶ Sed quero ſi articuli quibus incurrit excōicatio nō publicent an nichilominus ignorantes ligent ꝑ ꝯſtitutiones ipſas excōicationū ſententias fulminantes ac ſi ad ipſorū notitiā deuenirent. Dic a principio q̄ nō niſi ipſorū ignorātia craſſa fuit aut ſupina. de hoc habes textū de ꝯſti. c. vt aiarum. §. j. li. vi. Et eſt verū in ſtatutis inferiorū papa. Conſtitutio vero pape generalis poſt duos menſes cōputandos a tpe publicationis eiuſdē generaliter facte in ꝯſiſtorio ligat etiā ignorantes ꝓut no. Archi. lxxii. di. ꝓpoſuiſti. et Jo. an. in dar. vi. libri. qđ verū puto quo ad eos qui inter hoies cōuerſati ſunt ⁊ capaces fuerūt ad intelligendū id quod ſtatutū eſt. Secus tū dicerem ſi nō eſſent ad ſic intelligendū capaces: vt puta q: a tpe editionis ipſius ſtatuti erant cōtinua furia detenti vel mente capti vel q: talis ignorans fuerit pupillus ⁊ non doli capax. vel ſi forſan adultus eſſet per illud tū tempus fuerat i carcere clauſus vel in heremo vel in inſula inhabitabili abſqꝫ cōuerſatione hoim. talis nāqꝫ ignorantia cū ſit ꝓbabilis bene excuſat ſm Henr. qui de hoc no. eꝫ de ꝯſti. c. cognoſcentes. circa mediū. Et hic vide q̄ ſcripſi. ſ. de ꝯſti. c. vlt. §. publicā notionem. vel dic q̄ in delictis requirētibus dolū tacite vel expreſſe vt in legibus imponentibus penaꝫ perſone afflictiuā vt patꝫ in. l. in actiōibꝰ. ff. de in li. iurā. vel q: expreſſe in. l. fit mētio doli. vel q: lex loquit per vocabula de iure exigentia dolū. vt. l. j. ff. de furtis. C. de falſis. l. exemplū. vel q: lex punit factū quod pricipaliter infert perſone. vt. l. iii. ff. de iniuriis. in talibus omis ignorantia que nō hꝫ in ſe dolū verū nec latiſſimā culpam que idem eſt qđ dolus preſumptus excuſat. licet habeat in ſe latā culpam leuem vel leuiſſimā. nam in talibus culpa non equiparat dolo vt dicit glo. d. l. in actionibus. punitur tū pro modo culpe mitius q̄ ſi doloſe deliquiſſet. ff. ad. l. cor. de ſic. l. lex cornelia. ſecus tū eſſet ſi ignorātia haberet in ſe dolū verū vel preſumptū q: eſt craſſa et ſupina. eꝫ de ordi. ab epo q̄ re. epiſ. ca. j. in fi. de cle. excōi. mi. c. ad apoſtolice in delictis aūt non requirentibus dolū tacite vel expreſſe vt q̄ non faciūt mentionem doli nec lex loquit perverba q̄ de iure habent in ſe dolū vel q: punit delictū nō in perſonā ſed in rem. vel q: delictū punit pecuniariter. in omnibꝰ his ſi ignorātia habeat in ſe latiſſimā culpam vel latam culpā nō excuſat. q: lata culpa in talibus equiparatur dolo. Sed ſi ignorantia non habeat in ſe dolū neqꝫ latiſſimā culpam nec latam: ſed habeat in ſe culpā leuem vel leuiſſimā: tunc in penis ciuilibus parti applicandis punitur pro modo culpe vt. ſ. pro culpa leuiſſima leuiſſime. pro leui leuiter puniatur. ff. de re. iu. l. quod calore. cū ibi nō. Si vero pena ſit criminalis debet etiā puniri ſm qualitatem culpe. vt. l. reſpiciendū. §. deliquit. ff. de penis. ⁊ ibi textus ⁊ glo. ⁊ Barth. contra no. per Cy. in. l. ſi quis non dicaꝫ. C. de epiſ. et cle. in fi. Unde iuxꝫ premiſſa ignorātia iuris naturalis q: includit in ſe latiſſimā culpā ⁊ ſic dolū preſumptū nō excuſat. ignorantia vero iuris poſitiui et cōis limitati et certi q: de eo eſt caſus legis cū habeat in ſe latā culpā eo q̄ oēs ſcire debent leges ⁊ lata culpa eſt ignorare qđ oēs ſcire debent: vt no. Barth. in. l. q̄ ſi na. ff. depoſiti. imo ⁊ latiſſima videt vt ſentit glo. Jo. an. de ꝯſti. c. ii. li. vi. talis ignorantia nō excuſat. ⁊ hoc verū qn lex ipſa fundatur ſuper cōibus regulis. ſecus ſi eſſet lex ſingularis vel alis occulta ratiōe diſcrepans a cōmunibus regulis. q: in talibus nō eſſꝫ culpa lata talē legem ignorare. ad qđ facit. ff. de iur. et facti ignoran. l. regula. §. penul. vbi ſtultus appellatur qui ignorat iura cōmunia et certa

Lata culpa dolo cōparatur.

¶ Si aūt lex ſit dubia in ſuo intellectu vt q: habet plures intellectus/vel q: diuerſe ſunt opiniones doctorū: hanc ignorare nō eſt lata culpa. ſed an ſit leuis vel leuiſſima relinquit eſtimationi boni viri ſcꝫ iudicio. et vbi ius eſt intricatum q̄ſtionibus dubiis ita q̄ nulla ſit cōis opinio ignorantia in tali caſu eſt ſatis ꝓbabilis et magis imputat cōdenti q̄ non clare conditū ignoranti. extra de conſti. c. fi. Si vero lex dubia ſiue intricata hꝫ cōmunem opinionē vel pōt decidi ex ſimilibus. tunc ſi eſt in loco vbi eſt copia iuriſperitoꝝ talem legem ignorare eſt eſſe in lata culpa quia debuit ſcire quod potuit ab aliis ſciri. ſi nō eſt ibi copia peritorū tūc ignorantia habꝫ in ſe aliqualem culpā ſed non latā. facit ad hoc glo. Joh. i. q. iiii. §. ſed notandū. in iure vero municipali ſiue ſtatutario dic q̄ in hoibus eiuſdem municipii vel his qui longā morā ibi traxerunt ⁊ sunt eiusdē conditionis ⁊ capaces sensu ad sciendū legem talem idē est dicendū sicut in scientia ⁊ ignorātia iuris cōis. In hominibus vero alterius municipii ignorantia regularit excludit omnē culpā sicut ignorātia facti q̄ peritissimos fallit. ff. de iuris ⁊ fac. igno. l. ij. regl'r dico q̄ possent esse tales circūstantie ex quibus concluderet culpa ⁊ īputa q̄ factū est cōtra damnatū ⁊ q̄ in causa dubij nō cōsulit peritos cū possz. in talibus nāq; presumitur sciētia. Insti. vi bo. rap. §. q̄ tn̄. ⁊ licet ignorātia posset ꝓbari per iuramētū ꝓpriū de homicid. significasti. fallit tn̄ q̄n vehemens ꝓsumptio est in contrariū sm Antho. de butrio qui sic no. in c. cognoscentes. ex̄ de cōsti.

sententias statutis[n] temporibus populo minime predicasse[o] seu publicasse[p]: totiens[q] eos arguant[r] ⁊ pena[s] canonica castigando[t] supplere compellant[v] quod temere[x] omiserunt.

¶ Archidiaconus curet vt altaris ornamēta sint decētia: ⁊ ecclesiar libri idonei: ⁊ sacerdotū que vestimēta in officio honesta ⁊ saltē duplicata.

W alterus.

Sint[a] ecclesiarū rectores ⁊ infra prouinciā archidiaconi vt lintheamina[b] et alia ornamenta[c] altaris sicut[d] decet sint honesta[e] et[f] libros habeat ecclia idoneos[g] ad psallēdū[h] pariter

n ¶ Statutis tēporibus. scilicet qualibet quarta anni semel ad minus. ſ. ti. ꝑui. c. i. in prin. ⁊ hoc verū quo ad doctrinā moralem de qua ibi loquit'. sed quo ad publicationē articulorū de quibus. ſ. dictū est tēpora ad hoc statuta haben. ſ. de sen. exco. c. vlti.

o ¶ Predicasse hoc refer ad doctrinam moralem.

p ¶ Publicasse hoc refer ad excōicationis sententias.

q ¶ Totiens nam que frequenti ꝑuaricatione iterantur frequēti sententia puniri debent. ex̄ de penis. c. i. vbi de hoc.

r ¶ Arguant. i. reprehendant.

s ¶ Pena canonica. de penis quas infligit canones multe notant. ex̄ de offi. ordi. c. ad reprimendā. §. canonibus per Hosti. et alios doctores. ⁊ alie notant de penis. §. quot sunt species. per Hostien. in sum. ⁊ intellige hanc penā fore arbitrariā eo q̄ nō est expressa sicut illo in simili no. per Cardi. de sup. negli. ꝓle. c. i. §. pena. li. vj. talis nāq; pena canonica dici pōt eo q̄ per canones sit infligenda vt ibi no. vnde cū multe sint pene canonice pōt penā infligens ab earū aliqua inchoare sm qualitatem culpe sic q̄ incipiat a leuiori ipsi culpe correspondente. Et sic sm aggrauationem culpe aggrauet et pena. ar. ad hoc de offi. dele. c. quia. li. vj. ⁊ ibi no. per Archi. §. primo. ¶ Sed quero nūquid archidiaconi possunt laicos punire pena pecuniaria? videtur q̄ non. Nam hic cōceditur archidiaconis castigatio siue punitio dūtaxat per penā canonicā que dz esse spūalis vel corporalis sm exigentiā delicti sicut apparet ex locis supradictis in quibus cauetur de penis canonicis inter quas nō reperitur ordinatū de aliqua pena pecuniaria saltē ratiōe iurisditionis spūalis infligēda. ergo ⁊c. ꝓ hoc faciūt ea q̄ leguntur et no. ex̄ de penis. c. licet. vbi apparet expresse q̄ per archidia. pena pecuniaria non est imponenda cui etiam dicto cōcor. no. p Hostien. in summa de offi. ordi. §. quid ꝑtinet. §. debet etiā. in prin. vbi idem no. Hosti. non solū in archidiacono sed in quouis etiā ordinario maiori iudice. nec obstat ex̄ de rapto. c. in archiepatu. q̄ loquitur vbi iudex ecclesiasticus ꝓcedit vt delegatus iudicis tēporalis. sic etiā in c. vlti. ex̄ de maledic. loquit' de pena pecuniaria per iudicē tpalem infligenda. nec obstat. c. postulasti. ex̄ de iudi. vbi per iudicē ecclesiasticū imponit pena pecuniaria. q̄ decretalis illa loquit' de iudeo cui nō potuit imponi pena spūalis: ⁊ erat de iurisditiōe tpali ipsius epi. Sic etiā respondet ad. c. ij. de deli. puer. cū alijs similibus: vt vicz locū habeat vbi delinquentes sunt de tpali iurisditione ecclesie et q̄ archidiaconi pro delicto non possint infligere penas pecuniarias patz non solū. d. c. licet: sed etiā. xxiiij. di. c. dictū. et hoc verū sm Jo. ibi nisi hoc eis cōpetat de consuetudine ꝓscripta in quo casu vt dicit talis pena nō debet infligi pro eodem peccato nisi ter in anno. ⁊ pro hac opinione Jo. faciunt ea q̄ no. per Archi. de sen. exco. c. venerabilibus. §. pecuniar. li. vj. ¶ Circa hanc materiā solet dici q̄ vbi pena pecuniaria est in iure statuta ipsam infligere pōt is qui pōt de ipso delicto cognoscere. ff. de iudic. l. ij. §. vlti. ex̄ de rapto. c. in archiepatu. cū cōcor. alle. per Hosti. in. d. c. licet. de penis. vbi vero pena spūalis vel corporalis limitata est tunc illa mutanda nō est nisi per eū qui pōt super eo pro quo infligitur pena dispensare. Si vero nulla pena limitata est tūc ad arbitriū iudicis pōt infligi vna vel alia etiam pecuniaria. extra de offi. dele. c. de causis. dūmodo iudex talis sit qui possit in hoc dispensare. sic no. Ber. in. d. c. licet. ⁊ ipm in hoc sequūtur q̄si oēs docto. Unde sm hoc apparet q̄ archidiaconi in casu nostro nō possunt penā pecuniariā infligere q̄ nō possunt circa nō obseruantiā eorū que hic dicitur dispensare. Et hoc verū nisi eis hoc cōpetat de cōsuetudine prescripta vt. ſ. dixi. ⁊ faciūt ad hoc no. i. d. c. licet per Inno. et Jo. an. in no.

Questio

Nō de pena pecuniaria: quis pōt eā infligere.

t ¶ Castigādo. i. corrigēdo. si intelligas de leui cohertione sanus est intellectus etiā a parte iuris cōmunis vt. ſ. delinquentes cohereeant archidiaconi saltem vice epi. ex̄. c. c. ad hoc. et ibi no. p Innocen. in. §. corrigat. vt aūt noīe suo ꝓprio hoc faciāt nō possunt nisi ex ꝓuilegio vel cōsuetudie prescripta hoc habeant sm quosdā. ꝓ quibus facit extra de excē. pre. c. ad hec. cū similibus. alij tn̄ dicūt idez in hoc casu q̄d paulo dictū est vt scz in leuioribus possint corrigere etiam de iure cōi in archidiaconatu eis specialiter assignato. Sed puto primus dictū verius. nec obstāt iura allegata in cōtrariū si bene inspiciant.

v ¶ Compellant. Sed nūquid possunt per censuras ecclesiasticas compellere? dic q̄ per suspensionem ad modicū tēpus bene possunt vt nōtur per Inno. d. c. ad hec. §. corrigat. et dixi. ſ. glo. ꝓxi. excōmunicare etiam poterūt absq; solēnitate. de quo etiam fit mentio. xj. q. iij. debet. et. c. fi. Et hoc ꝓbatur extra de preb. referente. de sen. exco. venerabilibus. i. re. li. vj. Et sic stant notata per Archi. xxiiij. q. iij. tam sacerdotes. et per Innocen. ⁊ Hosti. extra. c. c. ad hec. fateor tn̄ q̄ vbi cōsuetudo est in contrariū archidiaconi non possunt excōmunicare. ⁊ sic itelligo illud de quo habetur. xvj. q. ij. visis. et. xxiiij. q. iij. corripiātur. et idem quod dixi in excōmunicatione intelligo etiam in sentētia interdicti. ar. eorum que legūtur in. c. romana. in prin. de sen. exco. li. vj.

Questi

x ¶ Temere. ex hoc q̄ iuri resistit. extra de sent. exco. c. dilecto. et no. e. ti. c. cū medicinalis. §. temerarius. per Archi. li. vj. Et dicit temere fieri. i. ꝓsumptuose/ fatue/ stulte/ sine causa/ vel sine cōsilio sm Januen. vel temere dicit'. i. pertinaciter vel proterue sm wil. in cle. fidei. §. temere. de sum. tri. et fi. ca. Et de hoc etiam no. per Cardi. d. c. cū medicinalis. §. temerarius. li. vj.

a ¶ Sint ecclesiarū. In hoc capitulo quatuor tangūtur q̄ spectant ad prouidentiā archidiaconi. Primū est circa pallas et ornamenta altaris vt sint honesta. Secundū vt libri tam ad psallendū q̄ ad legendū sint cōpetentes. Tertiū vt vestimenta sacerdotalia ad minus duplicentur. Quartū vt deseruientes altari superlicijs induantur

b ¶ Lintheamina. cōsimile habes. ſ. de cele. mis. c. lintheamina. de cōse. di. ij. c. si quis per negligentiā. ¶ Et hic aduerte q̄ lintheamen ꝓprie sumptū vel iuxta cōmunem vsum loquendi ponitur ꝓ lintheo lecti siue preparato ad lectū. ea vero que preparantur ad altaria dicūtur nunc palle/ nunc velamina. de cō. di. i. c. altaris. et in. c. sequente.

Nō de
cētia
mētou

c ¶ Ornamenta altaris. qualia sunt frontalia/ cortine/ et cetera huiusmodi.

d ¶ Sicut decet. hec decentia respici debet sm qualitatem ecclesie et ipsius facultates vt scz sm q̄ ecclesia magis abūdat in facultatibus sic meliora et preciosiora habeat ornamenta.

e ¶ Honesta. i. mūda non rupta non conscissa. ſ. de cele. miss. c. lintheamina. in prin. de conse. di. i. c. vestimenta.

f ¶ Et q̄ libros. secunda pars.

g ¶ Idoneos. i. aptos siue cōuenientes.

h ¶ Psallendū. i. cantandū vicz in matutinis/ missa/ vesperis/ et alijs horis canonicis. talis enī cantus inuentus est vt ad cōpunctionem ꝓuocet animas audientiū. xxi. di. cleros. vltra mediū. multi tn̄ sunt qui dū miserabiliter psallunt audientes magis ad lamentationem q̄ ad cōpunctionem impellunt vt ibi dicitur: sz et bene psallenti cauendū est ne magis fauorem populi querat dū psallit q̄ laudem dei. q̄ dū in cantando ad fauorem populi blanda vox queritur congrua vita deseritur. xcij. di. cātantes. sed

Ds

meliꝰ facit.c.d.c.in ſancta.

g ¶ Et legendũ. de iſtis libris quorũ ſumptibus prouideri ⁊ quales eſſe debent legitur ĩ. de eccle.edi.c.vt parrochiani.

h ¶ Et ad minus. tertia pars.

l ¶ Duplicia.ſ.vnũ pro dñicis.aliud pro ferialibus diebus.

m ¶ Sacerdotalia.loquitur ĩ pauperibꝰ eccleſijs vbi forſan nõ eſt niſi vnꝰ ſacerdos celebrans diuina.⁊ vix his diebus reperiunt qui velint in certis eccleſijs curã exercere ꝓpter earũ exilitatem ſic ꝙ in eis nõ oportet ꝓuidere de veſtibus diaconalibus nec ſubdiaconalibꝰ cũ non ſit in eis ad hoc dare miniſtros.alias videtur ꝯtra.d.c.vt parrochiani. ibi veſtimentũ pꝛincipale cũ caſula ⁊c.

n ¶ Et vt honor. quarta pars.

et[g] legendum: ⁊[h] ad minus duplicia[l] ſacerdotalia[m] veſtimenta: et[n] vt honor debitus diuinis[o] officiis in omnibus impendatur. precipimus etiã vt qui altari[p] miniſtrat ſuppellicio induatur.

Item

¶ Eccleſiarũ reparationi debite archidiaconus inuigilet.

o ¶ Diuinis officijs.que cõſiſtunt in ſeptem horis canonicis videlz matutinis/prima/tertia/ſexta/nona/veſperis/⁊ cõpletorio. de quibus partim legit.xcj.di.c.pſbiter.ſed plenius ibidem.c.ſequẽti.in hoc tñ loco puto ꝙ principaliter intelligatur de officio miſſe.qđ apparet ex eo qđ ſequit qui altari ⁊c.qđ etiam officiũ in ſeruitio diuino peroptimũ eſt.vij.q.j.illud.et.c.ſequenti.

p ¶ Altari miniſtrat.videlicet pbro celebranti aſſiſtens.⁊ idez in miſſe tpe miniſtrans.vel pōt intelligi de ſacerdote quouis tpe accedente ad altare vt aliquid faciat vel diſponat circa corpus xpi vt vicz illo tpe ſit indutus ſuppellicio. ⁊ iuxta cõem intellectũ dic ſuppellicio.i.veſte linea ad talem vſum ꝑparata. de qua tñ veſte non memini me legiſſe in toto corpore iuris canonici vel ciuilis nec etiam in ſacra ſcriptura:fit tñ de eo mentio.ĩ.de eccl. edi.c.vt parrochiani.⁊ pōt ſignificari ꝑ tunicã lineã qua induebãtur filij aaron in veteri lege.de qua legitur Exod.xxviij.ad fi. Sed eſtimo ꝙ ꝓprie ſuppelliciũ eſt indumentũ de pellibus confectũ:ſed in noſtro cõmuni vſu intelligitur vt prius dixi.

a ¶ Archidiaconi.Hec cõſtitutio habet duas partes. Jn pꝛima hortatur vt per archidiaconos vel eorũ officiales fiat diligentia circa reparationẽ nauis eccleſie et cancelli. Jn ſecũda ibi Per ſe/hortatur vt fiat diligentia circa exceſſus quos archidiaconi in ſuis viſitationibus repperierint corrigendos.

b ¶ Officialibus.de his habes extra de noui ope. nũcia.c. penl. vbi legitur de offi.archi.

c ¶ Viſitationibus eccleſiarũ.hic videtur innui ꝙ offic. archid. poſſit viſitare qđ tñ non eſt verũ ſaltem iure ꝓprio.pōt tñ hoc facere iure archidiaconi vbi ipſe archidiaconꝰ eſt ĩpeditus. quod dic vt dixi.ſ.e.c.j.ꝟ.videas.

d ¶ Fabricam eccleſie.i.ſtructuram ſiue cõſtructionem que cõſiſtit in parietibus/feneſtris/⁊ tecto.Et ex hoc ꝙ dicit eccleſie cõprehendit eccleſiam integrã vicz nauem cũ cancello:circa cuiꝰ reparationem in ſua viſitatiõe debet inuigilare epus.x.q.j.decreuimus.et duobus capitulis ſequentibꝰ.Unde ⁊ archidiaconus q̃ vicarius epi eſt.ex.e.c.j.⁊.c.ad hec.idem facere debet.

e ¶ Maxime. hic vt videtur hec dictio maxime abũdat cũ appellatione eccleſie cõtineatur ⁊ cancellus vt dixi in gloſa precedenti.ſic al's abũdat.ff.ſi quis omiſſa cã teſt.l.iiij.circa mediũ.⁊ l.licet.in fi. Quãq ponitur ꝯparatiue vt no.ex de ſponſ.c.ſpõſam per Ber.Et ſolet dici ꝙ vbicũq ſenſus implicitus per hanc dictionẽ reſultat iuri cõtrarius tunc abũdat.C.de ma.teſt.l.viij.ꝟ. ſin autez.⁊ no.C.de reſcin.ven.l.ſi pater.ꝟ.ſcđo opponit.⁊ de anna.excep.l.ſi ex multis.ꝟ.ſcđo queritur.per Chy. ſuper hoc vide no.per Henr.de fi.pſbro.c.ad abolendã.⁊ de ſen.excõ.c. vniuerſitatis.diſt.j.et per dei gratiã cũ deliberatione alibi dicam.

f ¶ Cancelli.cancellus eſt interſticiũ inter ꝓpugnacula murorũ quale eſt qđ claudit chorũ a naui eccleſie. Papias vero dicit cãcellus eſt cantorũ excellens locus.⁊ cõſimile verbũ habes in cõſtitutione octoboni ĩprobaui.ꝟ.cancello.

g ¶ Reparatione.hec reparatio de iure cõmuni pertinet ad eum qui recipit quartã illam que ab ãtiquo aſſignata ẽ fabrice eccl'ie xij.q.ij.quattuor.⁊ ſic de iure cõmuni ptinet ad rectorem qui habet ipſam quartã non aũt ad parrochianos.x.q.iij.c.vnio.vbi de hoc.et no.de pe.et re.c.j.in prin.ꝟ.fabrice.per Arch.li.vj.Cõſuetudo tñ transfert onus reparatiõis ſaltem nauis eccleſie in parrochianos ⁊ ſilr cãcelli quãq ſicut ſatis cõſtat in ciuitate Londoñ. in multis eccleſijs.⁊ hãc ꝯſuetudinem ſeruare debent ꝯpelli parrochiani vbi talis eſt cõſuetudo.⁊ ſic no.extra de eccl.edifi.c.j.per Joh.an. in no. et hanc materiã latius ꝓſequere ſi vis ꝑut no. Jo. de atho.in.d.cõſtitutiõe improbaui.ꝟ.tenent.vbi primo cõcludit ꝙ licz cõſuetudo excuſet rectorez a ſolutione ſumptuũ:nõ tñ liberat eũ a ſollicitudine ⁊ cura circa ipſaz reparationem ipendendis ⁊ quin teneat audire cõpotũ expenſarũ et ꝓuentuũ fabrice relictorũ. Secũdo cõcludit ꝙ in caſu dicte cõſuetudinis parrochiani debent cõtribuere ad fabricã ſm portionẽ terre quã poſſident ⁊ numerũ animaliũ q̃ tenent ⁊ nutriunt infra pꝛochiam. Jn eadem etiã gloſa idem Jo. plura ponit ad que te remitto.⁊ q̃ potius cõcernũt materiã.c.vt parrochiani.ĩ.de ec.edi. ꝟ.fi.vbi hec materia cõuenientius tractabitur.ideo hic pertranſeo. Videas tñ circa hoc ſi placet no.per Henr. extra de ec.edifi. c.j.

Qui teneñt ad eccl'ias repandas.

Archidiaconi[a] ⁊ ĩfra Iniũgimꝰ archidiaconis et eorũ officialibus[b] vt in viſitationibus[c] eccleſiarum faciendis diligentem adhibeant conſideratioñ ad fabricam[d] eccleſie ⁊ maxime[e] cancelli[f] ſi forte indigeãt reparatiõe[g]: ⁊ ſi quos inuenerint defectus hmõi certũ[h] ſub[i] pena prefigant terminũ infra quem emen

Certum

h ¶ Certũ.ſume qđ eſt infra terminũ.Et nota ꝙ certũ dicit illud qđ apparet ex ſe quid quale quantũve ſit adiecto ꝓprio nomine vel alia demonſtratione.ff.ſi certũ pe.l.certũ.Certũ etiam dicit id quod per ipſius oſtenſionez pōt reddi certũ licet ab initio fuerit incertũ.patet exemplũ ſi ꝓmitto vinũ exiſtens in certa domo cuius certitudo pōt haberi ex oſtenſione ipſius vini.ff. de vbo. obli.l.vbi autez.ꝟ.ſed qui vinũ.Et no.de verb.ſig.c. ꝯſtitutionẽ. ꝟ.feciſſet.per Cardi.li.vj.Et ſic certũ dicit illud quod per aſpectũ vel alias de facili pōt fieri certũ.ar.ff.de dam.infec.l.damni. ꝟ.ſabini.⁊ de hoc no.de elec.c.ſorte.ꝟ.euidenter.per Archi.li.vj. Item certũ dicit id quod eſt clarũ ſiue manifeſtũ et nullatenus obſcurũ.xj.q.iij.certũ.et no.de elec.c.in electionibus.ꝟ. incerta. per Archi.li.vj.

i ¶ Sub pena.ex quo pena nõ limitat erit arbitraria.ex de offi. dele.c.de cauſis.cũ ſimilibus.hec aũt pena excõicationis nõ poterit eſſe inflictum ꝯcernẽs parrochianos vt vniuerſos qui tenent ad fabricã nauis eccleſie. Nam pena excõicationis non infligit in vniuerſitatem.de ſen.excõi.c.romana. in ſi.li.vj. Licet poſſet infligi in ſingulares perſonas ſingulariter que in ea parte eſſent culpabiles.Et idem puto in hoc caſu quo ad ſuſpenſionis penã talem vicz que non pōt cadere in parrochianos tanq̃ cõitatem ſiue vniuerſitatem.poſſz tñ archidia.in hoc caſu ſi defectus fuerit enormis apponere penã ne tpe limitato elapſo in ipſa eccleſia celebrentur diuina vſq ad cõgruã reparationem factaz vt ſic parrochiani puniãtur per ſuſpenſionem ſiue interdictũ loci. ar. ad hoc.ex de ſponſ.c.nõ eſt vobis.Si vero aliqui ſint qui tenent ad reparationem cõtribuere ⁊ dũ poſſunt nolunt vel nimis remiſſi ſunt:tales monitione premiſſa pōt ad hmõi contributionẽ cõpellere per excõicationis penã:ne ꝓpter eorũ culpã etiam eccleſia diu maneat irreparata.ar.ad hoc.d.c.romana.ibi: culpabiles ⁊c.⁊ hic vide ad roborationem premiſſorũ ea que no.per Jnno.d.c.romana.ꝓpe fi. ¶ Sed nũquid gardiani eccleſie ad hmõi reparationem faciendã ⁊ alias ad bona eccleſie diſponẽda electi poſſunt per penã hmõi.ſ.excõicationis vel ſuſpenſionis aut per penã aliã cõpelli ad reparationem de qua hic dicit. eſtimo ꝙ ſi ſufficienter habere poſſint vnde fiat reparatio hmõi tunc ſi circa hoc negligentes extiterint poſſunt per cenſurã ad hoc compelli. Alioquin ſi per eos nõ ſteterit nõ eſſet cõtra eos ſic ꝓcedendũ. ar.ad hoc de reg.iu.c.imputari.li.vj.cũ ſimilibus. Sed cũ archidiaconi ex cõſuetudine pſcripta imponũt penas quãq pecuniarias.qđ dic vt dixi.ſ.e.c.eiſdez.ꝟ.pena canonica.⁊ maxime in caſu de quo loquimur:vicz pro reparatiõe eccleſie.Quero ſi parrochiani incidant in hanc penã cui applicabitur ipſa pena: pōt

Questio

dentur[k] vel suppleātur[l]. per[m] se etiā ⁊ suos[n] inquirāt[o] si i parrochia i qua officiū visitatōis ipendūt i rebus[p] vel personis[q] aliqd fuerit corrigēdū: ⁊ excessus si quos ibidem inuenerint: vel tunc[r] vel in proximo[s] capitulo corrigantur[t].

¶ De officio archipresbyteri.

Johannes peccham.

¶ Quilibet sacerdos curā animaꝝ potissimū gerens: quater in anno dilucide exponat subditis suis articulos fidei et precepta moralia ad saluteꝫ necessaria: vt i hoc capitulo summatim recitantur.

Ignorantia[a] sacerdotū ⁊ infra. precipimus[b] vt qlibꝫ sacerdos plebi ꝑsidēs[c] quater[d] i āno hoc ē semel i qualibꝫ quarta āni die vna solēni[e] vel plibus[f] per se[g] vel ꝑ alium[h] exponat populo[i] vulgariter[k] absqꝫ cuiuslibet subtilitatis[l] textura fātastica[m]. xiiii[n] fidei articulos: decem[o] mādata decalogi[p]: duo precepta euāgelii: videlicet gemine[q] caritatis. septē opa[r] misericordie. septeꝫ peccata mortalia sua cū proge-

dici q̄ si archidiaconus habeat aliūde sufficiēter vnde viuat tūc penā ipsam cōuertere dꝫ in pios vsus vicꝫ pauperū aut alias in vtilitatem ecclie. ex de penis. c. pbři. xxiij. q. v. dicat aliqs. iij. di. nō militare. xvj. q. vij. c. j. Si vero nō habeat vnde debite viuat tunc illā pōt cōuertere in vsus suos. ex de offi. ordi. c. dilectus. et facit qd no. p Archi. xxiij. q. v. si vos. glo. ā penul. in fi. ⁊ de sen. excō. c. venerabilibus. §. deniqꝫ. li. vj. ⁊ p Gosf. ex de elec. c. statutū. in de. Quātū vero est ad reparationeꝫ videtur hec materia decidi. §. de censi. c. quātus lex nature. §. Item qz. vbi de hoc. v. nequit impiguantes.

k ¶ Emendentur. s. defectus nondū incepti vt reparentur.

l ¶ Suppleātur. s. icepti sed non completi.

m ¶ Per se. scda pars.

n ¶ Et suos. s. officiales et ministros qbus in notorijs creditur. vel si iurati sint nullos excessus se delaturos nisi de quibus cōstat vel grauis regnat infamia.

o ¶ Inquirant. itelligas de inquisitione generali de qua dixi. s. in ɔstōne exterior hīus. v. inqrāt. et fiat hec inqsitio simplr ⁊ de plano sicut legit ex ꝺ accu. c. sicut oli. ⁊ i notorijs talibus est credēdū alr nō nisi sint iurati vt nōi solet ꝑ doc. i. d. c. sicut oli. ad fi.

p ¶ Rebus. s. ptinentibus ad ecclīam de quibus habes. s. de eccle. edi. vt parrochiani. ⁊ s. e. c. j. ⁊ dic in rebus. i. circa res. s. aut male gestas aut male custoditas. ⁊ ꝺ appellatōe rerū itelligo cōtineri iura ad ecclīaꝫ quouismō ptinētia. ar. ff. de vb. si. l. rei appellatio.

q ¶ Personis. siue clericorum siue laicorum.

r ¶ Tunc. s. in ipsa visitatione vel tempore visitationis.

s ¶ Proximo. hic vide qd scripsi. s. ꝺ ɔsti. c. j. v. capitulis ruralibus.

t ¶ Corrigātur. sic ꝑ ptꝫ q̄ correctio criminū etiā ptinet ad arch. ⁊ huic ɔcordat id qd legit in ɔstōne othonis. c. de archidiaconis vbi de ꝺ ꝑ Jo. de athona in. v. corrigenda. Sed ꝑ hoc dic vt dixi s. de cōsti. c. exterior habitus. v. inquirere.

Diuisio.

a ¶ Ignorantia sacerdotū ⁊ c̄. Huius. c. pars est. s. de sum. tri. et fi. ca. c. j. de sac. itc. c. ij. ⁊ istud. c. hꝫ principaliter. ij. dicta. In prio dat pceptū de certa doctrina faciēda cōcernēte mores hoim ꝑ sacerdotes curā aiaꝝ hn̄tes in ecclesijs parochialibus. In scdo ibi Et ne / declarat doctrinā ipaꝫ distinguendo eā in sex dicta. Prio ibi Decem enī / declarat decem mandata decalogi. Scdo ibi Duo aūt / declarat duo pcepta euāgelij. Tertio ibi Sex aūt / declarat q̄ sunt opa mie. Quarto ibi Septē vero / declarat q̄ sunt pctā mortalia. Quito ibi Septē virtutes / septeꝫ virtutes principales declarat. Sexto ibi De septem / remittit ad locū vbi tractatur de septem sacramentis.

b ¶ Precipimus. hic vide qd scripsi. s. de cōsti. c. j. v. precipimus.

c ¶ Presidens. s. per viam cure.

Quattuor anni ptes

d ¶ Quater in anno. huius expositio statī sequit in textu ibi hoc ē semel in qualibet quarta anni. lꝫ enī annus diuidat in quatuor tpa vicꝫ in ver / qd incipit in medio februarij vel ꝓpe et durat ꝑ tres menses. deinde in estatē q̄ durat tantūdem. tertio in autūnū qui etiā tantū durat. quarto in hiemē q̄ etiā tot mensibus durat vt no. accurs. ff. de aqua quo. ⁊ esti. l. j. §. estatē. annus tn̄ vsualis q̄ incipit in ianuario pmo die ⁊ durat vsqꝫ ad ianuariū anno reuoluto vt no. Archi. de rescrip. c. si ꝓpter. v. anni. li. vj. ⁊ qui hꝫ. ccclxv. dies. ff. de statu liberis. l. cū heres. §. stichus. diuisus in quattuor ptes hꝫ ꝑ pria quarta. iij. menses. s. ianuar. februa. ⁊ mar. vel qd est verius ɔputando ꝑ dies ⁊ horas hꝫ. xcj. dies ⁊ sex horas. vn̄ pma quarta incipiendo a media nocte post vlti. diē decembris terminatur ad mediā noctē prime diei aprilis sicꝫ sibi sex horis diei naturalis sequentis. scda quarta terīatur in meridie scde diei iunij vicꝫ hora xij. tertia quarta terīatur in vespere prime diei octobris. quarta quarta terīatur in media nocte vltime diei decembris. vn̄ sufficit illud qd hic pcipit fieri aliquo die solēni quocūqꝫ infra aliquā dictarū quartarū siue in pncipio medio vel in fine etiā vltimo die ipsius quarte. ff. de v. ob. l. si ita stipulatus fuero. ff. de vb. sig. l. si qs sic dixeris. appet tn̄ de volūtate cōstituentis fuisse vt hec doctrina fieret certis tpibus sicut colligi pōt. s. ꝺ offi. archi. c. eisdē tpibus vicꝫ illis tpibus de qbus legit. s. de sen. excō. c. vlti.

e ¶ Solenni. s. dnica vel alia q̄ parochiani ꝺ mādato ecclie ɔueniūt ad diuina.

f ¶ Pluribus. vicꝫ si in vna die tota ista doctrina expediri nō poterit. naꝫ lꝫ pluribus diebus ꝑticulatim ministret semel tn̄ dūtaxat fit integraliter. et hoc est qd. s. dixit semel i qualibꝫ quarta anni. nō vt illud li semel itelligat .i. simul sicut alr sumit ff. de iu. pa. l. si libertus. §. fi. sꝫ semel vicꝫ in huius ɔstōnis totalitate ꝑ singulas qrtas āni exeqnd.

g ¶ Per se. si legitime ipeditus nō fuerit.

h ¶ Per aliū. s. locū suū in cura sua tenentē vtputa pbřm parochialem vel alr per aliū capellanū siue infra suā ecclīam vel extra diuinis officijs exequendis assuetum.

i ¶ Populo. i. tā nobilibus q̄ ignobilibus. insti. de iure natu. §. plebiscitū. nā populi vniuersi ciues itelligūtur vt ibi. ⁊ hoc verū in his qui sunt eiusdē ꝓfessionis. secus si fuerint diuerse ꝓfessionis vt sunt clerici ⁊ laici. xij. q. j. c. duo sunt. vn̄ interdicto ppl'o nō est iterdictus clerus. nec ecōtra. de sen. excō. c. si sntia. li. vj. iux qd videt q̄ hic ꝑ populū intelligant solū laici qbus maxime ɔuenit hec doctrina. puto tn̄ q̄ et clericis interessentibus nō dꝫ illud qd ꝺ precipit omitti qz etiam vtriqꝫ statui hec doctrina cōmunis esse debet et vtriqꝫ est necessaria.

k ¶ Vulgariter. s. in lingua materna et vulgari. anglica vicꝫ anglicis. gallica gallicis. ⁊ est idem dicere vulgariter. i. nō litteralr sed ad intellectū vulgi. i. cōitatis plebiū simul cōmorantiū.

Subti
tas

l ¶ Subtilitatis. q̄ si sit fantastica ⁊ ad veritatē dicendorū minus fructuosa vel inutilis aut alr pniciosa reprobāda est. ex de iudi. c. dilecti. cum cōcor. ibi no. ⁊. xxiiij. q. j. scisma. ⁊. xxxvij. di. relatū. finalr si sit vtilis ⁊ rōnabilis tendens ad idagatiōeꝫ itellectus alicuius veritatis talis subtilitas approbat. ex de scr. capellanus. in fi. de cele. miss. c. cū marthe. de trāsla. epis. c. ij. §. j. v. dicūt q̄. ⁊ sic no. ꝑ Hosti. d. c. dilecti. Vn̄ vana subtilitas respuēda est. C. ꝺ legi. l. vlti. illa ēt q̄ innitit vbis ⁊ recedit a mēte iuris. ex de vb. sig. c. intelligentia. ⁊ no. d. c. dilecti. ꝑ Jo. an. ⁊ ꝑ Hosti. d. c. capellanus. sic etiā subtilitas q̄ est circa medullā materie est laudabilis nō aūt illa q̄ ɔsistit circa vocē tn̄ sicut no. xij. q. v. c. obitū. per Archid.

m ¶ Textura fātastica. est enī textura idē q̄ opimentū vel itersartio q̄ aliqd qd alr apperet latēter abscōdit ⁊ hoc etiā multotiēs fit ex imaginatione que alr fantasia dr̄ dū aliud forsan aliquis causa curiositatis scripture adijcit vel admiscet ei qd i ea plane posita cōtinetur. et per talem adiectiōeꝫ siue mixturā verus vt sepe contingit non habetur vel alias obfuscatur itellectus.

n ¶ xiiij. fidei articlos. ꝺ his sufficienter dixi. s. de su. tri. ⁊ fi. ca. c. j.

o ¶ Decē mādata. ꝺ his seriatī legit. s. e. c. a vbi. decē eī. vsqꝫ ad vbi.

p ¶ Decalogi. sic dicti a decē ⁊ logos qd est sermo scdm his aūt Januen. Et est decalogus sermo decem preceptorū. de hoc decalogo habetur Deutro. v. ⁊ Exod. xx. c. xxij. q. iiij. meretrices.

Decal

q ¶ Gemine caritat. s. dilectōis dei ⁊ pxi. de qbus hēs. s. e. v. his aūt.

r ¶ Opera misericordie. de his habes. s. e. v. sex autem.

nic: ſeptem virtutes principales: ac ſeptē gratie ſacramēta. Et ne quis a predictis per ignorātiam ſe excuſet expoſitis. xiiii. fidei articulis ſub titulo cōgruenti: cetera ſub quadā vt ſequitur perſtringimus ſummaria breuitate. Decē enim mādatorum ꝑcepta veteris teſtamenti tria ordinantur ad deum que dicunt mādata prime tabule. ſeptem vero ad proximum que dicuntur ſecunde tabule mādata. In primo prohibetur omis ydolatria cum dicitur: non habebis deos alienos coram me: in quo implicite prohibentur omnia ſortilegia et oēs incātatiōes cū ſupſtitionibus characterum et huiuſmodi figmentorum.

r ¶ Septem virtutes. de his habes ꝭ. c. d. ſeptem virtutes.

s ¶ Gratie ſacramenta. de his habes. ī. de ſacramen. iteran. vel non. c. ij. quod eſt pars huius.

t ¶ Et ne quis. ſecunda pars principalis. et dic ne quis ſcilicet ad quem ſpectat iſta docere.

v ¶ Predictis. ſ. doctrina ſiue expoſitiōe eoꝝ ꝗ ſtatim ſupra dicunt.

x ¶ Per ignorātiam. ꝗ i his vitupāda ē i hn̄te curā aīaꝝ. qđ dic vt dixi. ī. de ſūma tri. ꝛ fi. catholi. c. j. gloſa. j.

y ¶ Titulo cōgruēti. ſcꝫ ſupra de ſūma tri. ꝛ fi. catholi. c. j.

z ¶ Sūmaria breuitate. id ē cōpēdioſa breuitate tali vicꝫ ꝗ in paucis totū cōtinet ſicut alias ptꝫ exemplū in ꝓhemio inſtitutōnū. ꝛ ꝑ totū librū.

ura. x.
datoꝝ.

a ¶ Decem enī. Hic incipit agere de decem ꝑceptis decalogi de ꝗbus premiſit. ꝛ nō ꝙ decem mandata pn̄t figuratiue recolligi in corpe humano tripliciter. Primo in decē articulis pedū vt ꝑ eoꝝ numerū aſſit memoria decē mandatoꝝ ad dirigendū in nobis greſſus affectionum. Scđo ꝑ decē digitos manuū ꝑ quoꝝ numerum adeſſe dꝫ memoria decē mandatoꝝ ad regendū actus nr̄aꝝ oꝑationū. Tertio ꝑ decem organa quinqꝫ ſenſuū. ſunt enī in corpe humano duo oculi ad videndū: due aures ad audiendū: due nares ad odorandū due fauces ad guſtandū: ꝛ due manus ad tangēdū. ex ꝗꝝ numero adeſſe nobis dꝫ memoria decē mandatoꝝ ad moderandum actus noſtraꝝ cōuerſationū. Et nota ꝙ iſte numerus ſumitur h̄ mō. vt ſcꝫ hoꝝ tria ꝗ ſūt ꝑme tabule ordinēt nos ad deū: et h̄ tripliciter. Uno mō ꝑ meditatiōem cordis et ad hoc dirigit tertiū ꝑceptum. ſ. ſctificatio ſabbati quo aliquod tp̄s deputatur ad vacandū diuinis ceſſando ab omibus que etiam diuina ꝑturbare poſſent. Alio mō ꝑ reuerentiā oris quod fit dū deus laudatur: ꝛ nomen eius ī reuerētia tenet. et ad hoc dirigit ſecūdū mandatū. Tertio vt in oꝑe ſeruitiū debitū deo exhibeatur qđ latria dr̄ ad cuius actū ordinatur ꝑmū ꝑceptū ꝑ ꝓhibitionē ꝯtꝫ. ſeptem alia precepta ordinant nos ad ꝓximū: ꝛ hoc dupl'r. Uno mō vt beneficiū ei impēdatur qđ maxime parentibus faciendū eſt. Unī in pmo ꝑcepto ſcđe tabule honor parentū ꝑcipit in quo intelligitur oē bn̄ficiū ꝓrio exhibendū. Nā honor iſte nō ſolum attēdit ī reuerentia: ſed in adminiſtratiōe eoꝝ ꝗ corpi ſūt neceſſaria. Alio mō vt ꝓximo nocumētū nō inferat: et ad hoc ꝑtinent ſex precepta ꝗ ſequūtur: ꝛ ſic ordinant. Nocumentū ꝓximo inferri pōt tripl'r. corde/ore/et oꝑe. Corde dupl'r q̄qꝫ reſpectu rei rōnalis ꝯtra qđ dr̄ nō ꝯcupiſces vxorē proximi tui. vbi ꝓhibet cupiditas rei aliene ꝗ eſt cū eo idē corpus et ſibi res coniuncta. Et etiam cupiditas rei aliene ꝗ nō eſt ſibi cōiūcta vt vnū corpus: ſꝫ eſt ex̄ eū duꝫ dicit nō ſeruū nō āctillā ꝛc. q̄qꝫ reſpectu rei irrōalis cū dicit nō ꝯcupiſces res ꝓximi tui/nō agrū/nō domū ꝛc. Ore vel alias verbo infertur ꝓximo nocumentū. Et ꝯtra hoc dr̄ nō loqueris contra ꝓximū tuū falſum teſtimoniū. Oꝑe vero nocet ꝓximo tripliciter. Uno mō in ꝑſonam ꝓpriā et hoc ꝓhibet dū dr̄ nō occides. Alio mō in ſuos. et ꝯ hoc dr̄ nō mechaberis. Tertio mō in ſua: et contra hoc dr̄ non furtum facies.

ripl'r ꝑt
ferri no-
mētū ꝑ-
mo.

b ¶ Veteris teſtamēti. quod ſcꝫ hircoꝝ et vituloꝝ ſanguine fuit dedicatū ꝛ tp̄alia ꝓmittebat cū tn̄ teſtamētū nouū quod eſt xp̄i ſanguine cōſecratū ꝓmittat eterna. dr̄ itaqꝫ vetus teſtamentum qꝛ tranſitoriū. aliud dr̄ nouū qꝛ eternū. ex̄ de cele. miſſ. c. cū marthe. §. ceterum.

c ¶ Tria. ſ. ꝑma in ordine de quibus ꝭ patet.

d ¶ Ad deū. ſcilicet contemplandum vel diligendum.

e ¶ Prime tabule. Joſephus qui fuit doctor hyſtoricus dicit ꝙ ꝑcepta diuina fuerūt ꝑ equas partes in duas tabulas diſtincta ſic ꝙ quinqꝫ fuerūt in vna et quinqꝫ in alia. Sed Origenes Auguſtinus: et alij docto. miſtici dicūt ꝙ in ꝑma tabula cōtinebant ſolū tria precepta ꝗ ordinant ad deū: et hoꝝ dicta ſequit auctor in hoc loco ꝛ de his tabulis videre poteris Deutero. v. c.

f ¶ Septē vero. ſ. ſequentia et ſupple ordinantur ad ꝓximū ſcilicet diligendum.

g ¶ Secunde tabule. eo ꝙ dicta ꝑcepta fuerunt ſcripta in duabꝰ tabulis lapideis vt habet Deutero. v.

h ¶ In primo. ſcilꝫ precepto prime tabule.

Ydolatria triplex.

i ¶ Ois ydolatria. que ē triplex reſpectu triplicꝭ ſecte. ſ. infideliū vtputa iudeoꝝ ꝛ paganoꝝ. Itē hereticoꝝ ꝛ etiā maloꝝ xp̄ianoꝝ. Sunt enī in h̄ ꝑmo ꝑcepto tres clauſule ꝑma eſt illa ꝗ ſequit h̄ in textu hec videlicet

k ¶ Non habebis deos alienos. et iſtud ꝑceptū principaliter ordinatur ad deū patrē cui tāqꝫ ad fontale ꝑncipiū totiꝰ deitatis eſt ꝑncipalit' orandū: ꝛ eſt de diuina vnitate. et ꝯtra hāc clauſulaꝫ veniūt iudei et ſaraceni ꝗ deos hn̄t alienos. Judei vicꝫ meſſiā. i. ātixp̄m. ſaraceni vo machometū. Scđa clauſula eſt: nō facies tibi ſculptilia hoc eſt ymagines fictas ꝗ nullius rei naturalis ſunt repreſentatiue. Et contra h̄ faciūt heretici qui nō credūt de deo niſi qđ in ymaginatiōe et fantaſia cōfingunt. Tertia clauſula eſt: neqꝫ oēm ſilitudinē. ſ. rei naturalis ymaginē ꝗ eſt in celo deſup vt ſolis et lune. et ꝗ in terra deorſum vt hois bouis et ſilium. Neqꝫ eoꝝ que ſūt in aqs id eſt piſciū. ꝯtra hoc faciūt mali xp̄iani. Supbus nāqꝫ et ambicioſus colūt ſilitudinē eoꝝ ꝗ ſūt in celo deſup. nam tales ſuper oia diligunt excellentias et prelaturas. Auarus colit ſilitudinē eoꝝ ꝗ ſunt in terra/ aurū. ſ. ꝛ argentū/ et terrenas diuitias/ et nūmū colit ſicut deū. Unde auaritia eſt ydoloꝝ ſeruitus ſꝫ apl'm ad eph. v. voluptuoſi vt ſunt guloſi ꝛ luxurioſi colūt ſilitudineꝫ eoꝝ ꝗ ſunt in aquis vicꝫ carnis voluptatem et delitias de talibꝰ dicit quoꝝ deus venter eſt: ꝛ gloriant in ꝯfuſione ipoꝝ. ad phil. iij. ¶ Ex pmiſſis apparet ꝙ reprehēdi nō debēt veri xp̄iani qui faciūt ymagines nō vt eas tāqꝫ aliꝗd numinis habētes colant vel adorent ſed ad memoriā et recordationē ſctōꝝ quos repreſentant eas venerant. de ꝯſe. di. iij. c. ꝑlatum. ꝛ c. ſeq. talis nāqꝫ honor non eſt latrie ſed dulie ſm Thomam.

l ¶ Omnia ſortilegia. i. diuinationes et maleficia. xxvj. q. v. c. ſortes. ꝗ oīno illicita ſunt ſicut ptꝫ. e. cā. q. ij. §. his ita. et c. ſequenti. et quaſi ꝑ totū. et de his et ea ꝯcernentibus plenius videre potes. xxvj. q. ij. illud. ꝛ ꝑ totā cām illā. et no. ꝑ Hoſtien. in ſūma ex̄ de ſortil. §. j ꝑ totū. et ſpecialiter in. §. quot ſūt eius ſpēs ꝛ. §. i quo caſu. ibi videas ꝓ materia et remiſſionibus.

m ¶ Incantationes. vtputa in collectionibus herbaꝝ ꝗ medicinales ſunt aliquas obſeruatiōes attendendo: niſi ſimbolū vel orationē dn̄icam. xxvj. q. v. c. non liceat. vbi de hoc ꝑ arch. ꝛ idē in alijs ſimilibus. Dicunt enī incantatores hi qui artem verbis ꝑagunt ſicut legitur. xxvj. q. iiij. c. j.

Incātatoꝛ

n ¶ Cū ſupſtitionibus. ſupſtitioſum eſt omne illud quod ab hominibus fit ad colendum creaturam vel partem creature: ſicut deū vel ad inuocationē demonū vel ad exercendū magicas artes. de quibus habent multa exempla. xxvj. q. ij. c. illud et generaliter oīe illud quod ponit ſpeꝫ in aliud ꝑterqꝫ in deū. xxvj. q. v. non liceat.

Supſticio ſū qđ ſit.

o ¶ Caracterum. i. figurarum ſiue litterarū. Solent enim aliqui aliqua diuina verba ſup ſe geſtare circa collū vel alibi quibꝰ cauendū eſt ne talis ſcriptura fiat ad inuocationem demonū: ne ve contineat aliquid falſitatis: qꝛ ſic eius effectus non poſſꝫ expectari a deo qui non eſt teſtis falſitatis. Cauendū eſt etiam ne cum verbis ſacris contineantur aliqua vana videlꝫ ſigna ſiue caracteres iſcripti ꝑter ſignū crucꝭ vt nōt archi. dicto. c. non liceat.

p ¶ Figmentorum. poſſunt enim dici figmenta omnia talia que non habent in ſilitudine ſua realem exiſtentiam. ſed finguntur ab aīs hoīs vt ſūt illa ꝗ hn̄t caput hoīs ꝛ corpus bouis ꝛ hmōi. Uel poſſunt dici figmenta ꝓut aliqui fingunt nomia hebraica angeloꝝ et ea litteris ſiue carminibus inſcribunt. Et in modo ſcribendi ſpem ponūt ac etiā in ligaturis ꝛ alijs vanitatibꝰ ſuis

Figmētuꝫ

In secundo[q] mandato cuz dicitur non[r] assumes nomen dei tui in vanum. prohibetur principaliter heresis[s] vniuersa: et secundario omnis blasphemia[t] et irreuerens[v] dei nominatio precipue in periurio[x]. In tertio[y] mandato cum dicitur memento[z] vt sabbatū[a] sanctifices[b]: precipit cultus religionis[c] xp̄iane ad[d] quē indifferēter clerici et laici obligant. Ubi sciēdū est q̄ obligatō ad feriādū[e] in sabbato[f] legali secūdū formā[g] veteris testi expirauit[h] oino cū ceteris in lege cerimoniis[i]: et

consiliū. vt verbi gratia q̄ teca in qua portant reliquias sit quadrata vel triangula vel aliud hm̄oi qđ nō fit nec fiat ad reuerētiam dei fm̄ archid. in loco p̄eal. et idē intelligo de his qui portant breuia q̄bus inscripta sūt noīa nō vsitata q̄̄ noīa dei ineffabilia et etiā de talibus q̄bus asserit q̄ quicūq̄ breue tale sup se portauerit nō p̄iudicabit sic vel sic: aut illud vel illud bonū sibi ꝯtinget &c. vide. sup ray. ti. de sortilegijs et fratrem Joh. in sūma ꝯfes. c. ti. q. xiij. Et hac materia nota plenius p̄ henricū ex. de sortilegijs. c. j. distinct. j.

q ¶ In secundo. hic agit de secūdo mandato p̄ime tabule.

r ¶ Non assumes nomē dei tui in vanū. et istud preceptū ꝯtinet ad filiū qui est nomē patris et est de iuramenti veritate. et dic in vanū. i. pro nichilo vel p̄ re q̄ nō est iuranda.

Nō i qb' ꝯsistat heresis.

s ¶ Heresis vniuersa. hec autem cōsistit in corde aut in ore vel in ope. corde consistit in oībus his qui noīe tm̄ sine re dicūt xp̄iani. Tales nāq̄ licz sacrm̄ baptismi receperint tn̄ rē sacri. i. grām non habēt et sic nomē dei sumūt in vanū. Ore aūt hoc accidit multis modis vicz p̄ vanā iurationē. per voti transgressionē. per vanā predicationem talem vicz q̄ fit mala intentiōe et p̄ indeuotā orationem: de qua dr̄ ppl's iste me labijs honorat cor aūt eoꝝ lōge est a me. Item opere. hoc contingit maxime in ypocritis quorū opera consistūt in simulatione opis exterioris nō in pietate cordis et in oībus istis consistit heresis. i. diuisio p̄ quā deuiat a vera fide q̄ non habetur sine opibus bonis. Jaco. iiij.

Blasphemia.

t ¶ Blasphemia. q̄ dr̄ irreligiosa reprehensio. detractio vel vituperatio. ꝓprie tn̄ et stricte loquendo blasphemare est deo iniuriam irrogare. videlicet aliquid attribuendo qđ ei nō ꝯuenit et h̄ est ꝯ iniam. aut cū ab eo remouet id qđ ei conuenit et hoc est contra iusticiam. aut cū creature attribuit illud quod est ꝓpium dei. et hoc est cōtra eius maiestatem fm̄ Januen. et de hm̄oi blasphemia habes. xxij. q. i. si qs p̄ capillū. et quesit pena blasphemi contra deū vel sanctos habes ex. de maledic. c. statuimus. hi eciā qui p̄ intestina vel membra dei saltem talia que essent in hoībus inhonesta iurant deo blasphemiā irrogant. vt in decre. c. si qs p̄ capillū. nec tales excusant a pctō mortali fm̄ Thomam.

v ¶ Irreuerens noiatio. vtputa cū iurat p̄ vulnera xp̄i fm̄ Tho.

Mlt' modis nomē de' sumit i vanum.

x ¶ Periurio. qđ fit tribus modis. s. iurando contra ꝯscientiam iurando illicitum: vel veniendo ꝯ iuramētū: sic itaq̄ potes notare q̄ nomen dei multis modis sumit in vanū. vno mō p̄ frustrationem sacramenti vt quādo quis non credit vt hereticus vel credit sed se non disponit vt vsurarius. vel quando gratiam susceptam in sacramento non custodit. Secūdo mō p̄ voti fractionem vicz quando votum irrōnabiliter differt vel quando vouens mutat voluntatē vel apostatice rebellat. Tertio mō p̄ blasphemi homis locutōnem hoc est p̄ locutionem maledicam quando maledicit deum. Item p̄ locutionem falsidicam. vt si de deo asserat falsum et neget verum. Item p̄ locutionem opprobriosam vt cū quis loquitur de secretioribus membris xp̄i in q̄bus pro nobis factus est humilis. Quarto modo in vanā predicatione. Quinto modo in indeuota oratione. Sexto modo in ypocritica conuersatione.

y ¶ In tertio. s. mandato p̄me tabule.

z ¶ Memento. hoc dicit vt istud mandatum magis imprimat memorie: et ad hanc memoriam habendam monere debēt homines tam natura q̄ scriptura. fm̄ naturam nanq̄ omnia post laborem appetunt quietem. exemplum patet in herbis segetibus et plantis et arboribus que suo modo fructificando laborant in vere/estate et autūno. sed in hyeme quiescunt. scriptura etiā monet ad hoc q̄ deus post operationē sex dieꝝ quibus creauit oīa requieuit die septimo. Gen. ij. Sic etiam apostoli/martyresq̄/ et alij sancti post eorum laborem in hoc seculo iam requiescunt in celo. Item ad habendum hanc memoriam moueret nos voluntas diuina que est vt in die festo vacetur diuino cultui vt infra patet. aliter autem quare dicat memento videtur notare littera Deutero. v. ubi memento q̄ et ipse seruieris in egypto. &c. Et sequitur idcirco p̄cepit tibi vt obseruares diem sabbati.

a ¶ Sabbatum. hic nota q̄ sabbatum quandoq̄ sumitur pro die septimo et sic stat proprie et interpretatur requies quia illo die auctor omniū requieuit ab omni opere suo. Gen. ij. ponitur etiā sabbatum quādoq̄ pro tota septimana vt ibi: ieiuno bis in sabbato. Luce. xviij. q̄nq̄ p̄ quolibet die septimane vt ibi prima sabbati. i. p̄ma die post sabbatū. secunda die sabbati. i. secūda die &c. proprie autez sabbatum dicitur dies septim' vt predixi et tropologice figurabat cessationem a peccato: allegorice quietem corporis christi i sepulchro. Anagogice requiem eternaz in celo.

Sabb mis sumit.

b ¶ Sanctifices. i. sanctum et mundum venerando serues generaliter scilicz illo die a vicijs cessando. spāliter ab operibus corporalibus que impediunt vacationē ad deum abstinēdo. specialissime contēplationi diuinoꝝ totaliter inherendo. horū prima est necessaria. secunda debita. tertia p̄fecta.

c ¶ Religionis xp̄iane. sic dicte quia per eam xp̄iani religantur ad cultum vnius dei vinculo seruiendi fm̄ ysidorum. Sed aliter potest dici hec religio virtus que supiori nature quā diuinā vocamus cultum cerimoniāq̄ offert: et habet in se tria: fidem p̄ quā homo intelligit quid credendum. spem p̄ quā concipit qđ sperandum. caritatem per quam aduertit quid amādū. hec notat archidia. de regula. c. j. §. religionis. li. vi. et nota bene qđ dicit xp̄iane: qr ad cultū religionis iudaice qui obseruant sabbatum ad lrām in die septimo nō astringimur vt. j. p'x. et sup h̄ habetur sn̄ia beati Gregorij in canone puenit. de ꝯse. di. iij.

Relig

d ¶ Ad quem. scilz cultum.

e ¶ Feriandū. i. ab operibus seruilibus cessandū et solēnizādū.

f ¶ Sabbato legali. quod celebratur ad litteram die septimo vt supra dixi.

g ¶ Formam veteris testamenti. iux̄ quā non licuit etiam cibos preparare i sabbato nec vltra vnū miliare exire. Actuū. j. c. ibi sabbati habens iter.

h ¶ Expirauit oino. de ꝯse. di. iij. puenit. et huius loco successit dies dominicus nō quidē ex vi precepti veteris legis s; ex ꝯstitutione ecclesie et cōsuetudine ppl'i xp̄iani: et iō non est ita arta p̄hibitio operandi in die dn̄ico sicut in die sabbati fuit in antiqua lege fm̄ Tho. in summa. quē sic recitat Jo. in sūma ꝯfes. li. j. titu. xij. q. vj.

Nō de pro sa catōis bati.

i ¶ Cerimonijs. ex hac lr̄a videt q̄ preceptum de obseruatione sabbati in veteri testō fuit cerimoniale. s; Jo. de deo. vi. di. Non est pctm̄. dicit q̄ fuit sacramētale. et cū eo ꝯcor. Hen. ex. de ꝯsti. c. j. di. j. vsi. Et ne p̄cedas. Sacramētalia eīn p̄cepta s; eos fuerūt ea de q̄bus ad lr̄am rō reddi potuit vt in circūcisione p̄ quā damnatōis piculū vitabat. ex. de baptismo. c. maiores. Item in obseruatione sabbati. cuius rō fuit qr illo die dominus requieuit ab oī ope qđ patrarat. Gene. ij. Cerimonialia fuerūt quoꝝ ad litterā nō fuit dare rōnē vt sunt illa nō arabis i boue et asino. nō feres vestē lana linoq̄ ꝯtextā. nō seminabis agrū diuersis semie. circa hāc materiā dicit Januē. q̄ in veteri testō erāt p̄cepta moralia q̄lia erāt p̄cepta decalogi de q̄bus h̄ habem'. Itez iudicialia q̄le est illud si emeris seruū ebreū &c. Exod. xxj. et illa ꝑtinēt ad pacē inter hoīes seruādā. Alia erāt cerimonialia. et hec erāt i differētijs sacrificioꝝ. in discretiōe ciboꝝ: i expiatōe imūdiciarū: et i obseruatōe solēnitatū. de q̄bus habet i leuitico fere p̄ totum. Erāt et ꝓmissa ad alliciendū sicut ꝓmissio terre fluētis lac et mel. Exod. iij. et alia hm̄oi. fuerūt et sacralia q̄ erāt figure sacroꝝ noue legis sicut est sacrm̄ phase. Exod. xij. sacrm̄ vitule ruphe. Numeri. xix. Et sic ex p̄dictis apparet q̄ scificatio sabbati fuit morale inquātum ꝯtinet inter p̄cepta decalogi que sunt moralia. fuit etiā cerimoniale inquātū cōcernit obseruationem solēnitatum vt dicit Jo. et Henr'. vel alias inquantum concernit solēnitatem sacrificiorum. Nā et cerimonie dicuntur ipsa sacrificia q̄ mō nō sunt in vsu fm̄ Januen. p̄ q̄b' aduerte q̄ sicut dicit Tho. i sūma. q. c. xxij. arti. iiij. et recitat eū Jo. i sūma ꝯfes. li. j. ti. xij. q. v.

ſufficit in nouo teſtō modus vacādi diuino[k] cultui dieb⁹[l] dñicis et ceteris diebus [m]ſolēnibus ad hoc auctoritate[n] eccleſie deputatis q̇bus [o]dieb⁹ modus vacandi[p] nō eſt ſumendus a ſupſtitōe[q] iudaica[r] ſed a canonicis[s] īſtitutis. Primū[t] ſcd̄e tabule mādatū eſt patrē[v] ⁊ matrē explicite[x] tp̄aliter[y] et ſpūaliter[z] honorare[a] implicite[b] autem ⁊ ſecūdario ois[c] hō pro ſui gradus[d] merito ex eodem mandato intelligitur honorādus

Preceptum de ſctificatione ſabbati lr̄aliter intellectū fuit partim morale q̄: natura ad hoc īclinat vt hō aliqđ tp̄s vite ſue deputet ad vacandū diuinis. fuit et cerimoniale īq̄ſtū determīauit aliq̄d determinatū tp̄s in ſignū creatiōis mūdi vel inq̄ſtū figurauit quietem fruitiōis dei q̄ erit in patria. Cū his et ꝯcor. Tho. in ſcripto ſup iij. ſent. di. xxxvij. q̄ et dicit ꝙ fuit ⁊ iudiciale quantū ad modū vacatōis ab opib⁹ determinatis. Et inquātū ordinabat ad quietem laborantiū qđ ptinebat ad iuſticiam dn̄atiuā q̄ eſt inter dñm et ſeruū. Et ꝓdictis ꝯcor. Tho. li. v. de veritate. c. lxi. Qui dicit ꝙ in h ꝓcepto quoddā eſt morale vt vacatio q̄ eſt ad deū orando/colēdo/meditando. quoddam cerimoiale vt aſſignatō diei ſeptimi q̄ figurabat tropologice ceſſationē a pctō. allegorice quietē corpis xp̄i in ſepulchro. Anagogice requiē eternam in celo. Unde ſm qđ ſabbatū dr̄ requies ſiue vacatio ad deum: ſic dies dñica pt̄ dici dies ſabbati: ⁊ q̄lʒ dies ſtatuta ad diuinam venerationē q̄bus ceſſandum eſt ab ope ſeruili. i. a pctō et ab opere impediente vacationem ad deum.

k ¶ Diuino cultui. i. veneratiōi ſiue religiōi quā credentes exhibemus deo.

l ¶ Diebus dñicis. i. feria ꝓma que iō dr̄ dñicus dies: q̄ illo die dñs reſurrexit. lxxv. di. quod in die. ⁊ quicq̄d inſigne a dño cōſtitutū eſt illo die factū ē vt ibi dr̄. ⁊ vt dicit canon die dñica nichil aliud agendū eſt niſi deo vacandū. Nulla opatio in illa die ſctā agatur: niſi tantū hymnis ⁊ pſalmis et canticis ſpūalib⁹ dies illa tranſigatur. de conſe. di. iij. c. ieiunia.

m ¶ Diebus ſolēnibus. de his habet̄ de ꝯſe. di. iij. c. j. et ex de ferijs. c. conqueſtus. Et ꝓ hoc vide. ſ. de ferijs. c. ex ſcripturis. et per totum.

n ¶ Auctoritate eccleſie. Pro iſto dic vt in remiſſionibus q̄s habes in gloſa ꝓxia: ⁊ bñ dicit auctoritate ecclīe: q̄ q̄dā ſūt ſolēnitates ſiue ferie q̄ nō indicunt̄ ab ecclīa ſed aliūde vicʒ a principibus ſclaribus q̄nq̄ ꝓꝑ victoriā habitā de hoſtib⁹ vel q̄ tali die vxorem duxit. Uel q̄ ei filius natus eſt. et he dicūt̄ ferie repētine de quibus ⁊ alijs habes ex de ferijs. ſ. qualiter diſtinguant̄ ꝑ Hoſtie. in ſūma. Ubi et habes ꝙ ferie ſolēnes q̄nq̄ indicūt̄ a ꝓncipibus ſed nō ob reuerētiā dei ſed alijs de cauſis.

o ¶ Quibus diebus. ſcʒ dominicis et ſolennibus.

p ¶ Uacandi. ſcʒ ab operibus ſeruilibus.

q ¶ Supſtitione. que a religione de qua dixi. ſ. e. ꝟ. religiōis xp̄iane. differt ī h q̄ religio ꝯſiſtit ī ꝟtute ſʒ ſuperſtitio in vicio. i. in cultu illicito. notatur ꝑ archi. de regularibus. c. j. ꝟ. religionis. li. vj. Et vide qđ dixi. ſ. e. ꝟ. ſupſtitionibus.

r ¶ Judaica. que ſolū ſenſui litterali adheret.

ſ ¶ Canonicis īſtitutis. nota nō dicit ab euāgelicis īſtitutis nec apoſtolicis ſed canonicis in ſignū ꝙ mutatio ſolēnitatis ſabbati in diē dñicā ortū habuit a ꝯſtōne ecclīe vt dixi. ſ. ꝟ. exſpirauit omnino. Sed hic quero q̄ ſunt illa opa a quibus ceſſandum eſt diebus dñicis et alijs feſtiuis ⁊ q̄ ſūt illa quibus vacandum eſt. Jo. in ſūma ꝯfeſ. li. j. ti. xij. q. vij. et ſequentib⁹ hanc materiā extenſe ptractat cuius ſcripta hic recitare eſt nimis onerosum. hūs tn̄ iſtam ſniam ꝙ ab oī pctō illis diebus ꝓncipaliter abſtinēdū eſt. q̄ pctm̄ ē maxime opus ſeruile eo ꝙ faciat hoīem ſeruū dyaboli. Secūdario abſtinendum eſt ab operibus mechanicis: ab agricultura. a mercatis et a placitis. et hoc verū niſi qñ ꝯriū exigit neceſſitas vel pietas. ex de ferijs. c. ꝯqueſtus. ꝓ qua materia ſcire debes ꝙ omne opus maxime dꝫ penſari a fine intēto ⁊ ꝙ illud dr̄ opus ſeruile qđ opponit̄ liberali. vnde ſines illi q̄ ſūt circa ſpūales corpis actus liberales dici debēt. illa vero q̄ reſpiciunt bona corpis ipſius opantis tanq̄ finem ꝓximū et ꝓprium ſeruilia ſunt cenſenda. etiā ſʒ materialiter ſint ſpūalia. Circa cuius materie noticiā meliorē. ¶ Nota ꝙ operū exterioꝝ que facit homo quedā ſunt q̄ tam materialiter q̄ finaliter ſunt ſeruilia vtputa terrā colere. agrū ſerere mercata vel placita exercere cā lucri ꝓpꝛij vel dñi ſui vel magiſtri ad cuius cōmodū opus illud opatur. et plura hmōi. et a talibus oīno ceſſandū eſt diebus dominicis vel feſtiuis equalis ſolēnitatis ex vi huius precepti et hoc verū niſi interueniat neceſſitas aliq̄lis nō dico extrema ſed rōnalis. patent exempla ex de ferijs. c. j. ⁊ c. licet. cū ꝯcor. nec video ꝙ cā pietatis hmōi opa fieri poſſint talibus dieb⁹ q̄cq̄d alij dicant: niſi quatinus aliqua rōnabilis neceſſitas includitur nec obſtant ea q̄ legunt̄ e. ti. c. ꝯqueſtus. in fi. vbi gloſa intelligit pietatē cōſiſtere quo ad placita exercenda in cauſis debiliū ⁊ miſerabiliū pſonaꝝ: q̄ ſatis cōſtat hanc pietatem quādā rōnabilem neceſſitatem includere: et ideo intelligo de ſilibus exēplis in q̄bus verſat̄ pietas nā ſp illa pietas vnam rōnabilem neceſſitatem includit ſi bene inſpiciatur. et al' ex ſola cauſa pietatis niſi aſſit rationabilis neceſſitas non licet huiuſmodi opa ſeruilia talibus diebus exercere. Alia ſunt opera que ſūt materialiter et etiā finaliter liberalia ſiue ſpūalia qualia ſunt libare/orare/pulſare/et hmōi. et talibus dictis diebus vacandum eſt ⁊ viuaciter inſiſtendum. Quedā vero ſunt opa que materialiter ſunt ſpūalia: ſed finaliter ſeruilia vt cogitare de aliqua defenſione in iudicio facienda ad ꝓpriū lucrū temporale vl' alterius cui in hoc ꝓficere intendit vel de aratione alio ve negocio temporali poſt lapſum diei dñice faciendū. et in his caſibus et ſimilibus michi videtur ꝙ ſic operans peccat mortaliter ſi rōne talis opationis ea que ad dei cultum ptinent ⁊ ad que obligatur ſciēter omittat. Sūt etiam opa q̄ materialiter ſeruilia ſunt. finaliter tn̄ ſunt ſpūalia et talia his dieb⁹ fieri poſſunt. habes exemplū de eo qui ad mandatū xp̄i tulit grabatum ſuū in ſabbato. Jo. v. Tollere eīn grabatum fuit opus ſeruile materialiter ſed finaliter erat ſpūale q̄ fiebat ad miraculi declarationem: et ad icredulorum in fide cōfirmationem: et ptātis xp̄i oſtenſionem.

t ¶ Primū ſecunde tabule. Jſtud primum mandatum eſt quartum in ordine ſed eſt primum de. vij. mandatis que ordināt ad proximū: ſicut tria precedētia ordinant ad deum.

v ¶ Patrem et matrem. carnales videlicet et ſpirituales vt infra patet. Eſt enim pater carnalis homo qui eſt principium per generationem quo ad eſſe nature. eſt etiam pater ſpiritualis homo qui eſt principium per miſteriū regenerationis quo ad eſſe gratie de quibus. ſ. patet.

x ¶ Explicite. ſ. ſicut littera ſonat et precepta dātur.

y ¶ Temporaliter. id eſt temporali obſequio et hoc tripliciter. ꝓmo q̄ ab eis recipimus eſſe debemus eis temporalem reuerentiam. Secundo quia ab eis recepimus nutrimentum debemus eis temporalem diligentiam: vt ſicut nutriuerunt nos in iuuentute/ſic nos nutriamus eos in ſenectute. Tertio quia ab eis recepimus documentum debemus eis temporalem imitationem et obedientiam.

Tria obſequia parētib⁹ debita

ʒ ¶ Spiritualiter. poteſt intelligi in reuerentia et obedientia ſʒ diuerſimode ſm diuerſitatē patrum: quia patri ſpirituali debemus obedire in ſpūalibus. patri ſeculari ſicut regi in temporalibus. patri vero carnali in diſpoſitione rei familiaris.

a ¶ Honorare. ſ. ſpāli obſeq̄o ⁊ reuerētia ⁊ obedientia vt. ſ. dixi.

b ¶ Implicite. i. ſm legem nature inatē. nā q̄cq̄d in his ꝓceptis mandat̄ explicite hoc idē ꝯtinet lex nature īplicite ſm Thomā.

c ¶ Ois homo. hoc dicit vt oſtendat deū qui eſt pater oīm ſpūaliter non includi in hoc precepto. Nam hoc preceptum proprie ordinatur ad proximum vt predixi.

d ¶ Gradus merito. hoc dicit quia diuerſis reſpectibus dicitur quis pater et ſm merita diuerſorum graduū. Eſt enī pater creatione/et ſic deus dicitur pater omniū. ex de ſum. tri. ⁊ fi. catho. c. j. Item dicitur pater recreatione vel regeneratione. xij. q. ij. q̄ abſtulerit. Eſt etiā pater auctoritate: ⁊ ſic epi ⁊ ꝑlati dicūtur patres. diſ. xvj. c. ſexta ſynodus. Eſt et pr̄ tp̄is antiq̄tate. ex de ſepulturis. c. fraternitatem. Item dr̄ pater ſacri collatiōe ſicut baptiſmi/ vl' ꝯfirātiōis/vel pnīe. ex de cognat. ſpūali. ꝑ totum. Item dr̄ pater iuris fictiōne vt adoptiuus. ex de cogna. legali. c. vnic. ff. de adop. ꝑ totū. eſt et pater in opinione: ⁊ ſic Joſeph dicebat̄ pater xp̄i. ex de verbo. ſig. c. Joſeph. Item carnali generatione vt hic.

diuerſis reſpectib⁹ dr̄ q̄s pater.

qb⁹ ceſ-
ndū et q̄
o vacan
ū eſt die-
⁹ dñicis.

Opa extia
mltiplicia
a ſunt.

In hoc aūt mādato intelligitur nō solum pater ⁊ mater carnaliter verūetiā spiritualr: vt pater sit p̄latus ecclesie mediatus vel imediatus mater aūt eccl'ia cuius sunt filii catholici vniuersi. Secūdū est nō occides. in quo explicite inhibet̄ illicita persōe alicui⁹ interēptio cōsensu: verbo: ope: vel fauore. Implicite vero ois iniusta alicui⁹ psone lesio inhibet̄. spūalr enī occidūt qui nō reficiūt indigētes. Silr occidūt q detrahūt vel qui inocētes opprimūt ⁊ cōfūdūt. Tertiū mādatū est nō mechaberis i quo explicite ihibet̄ adulterium: implicite vero fornicatō que explicite prohibetur in deuterono. vbi dicit̄ nō erit meretrix de filiab⁹ israel nec scortator de filiis israel. Inhibet̄ etiā i codē mādato ois cōmixtio viri ⁊ mulieris quā bona matrimonii nō excusant. ois ēt voluntaria pollutio quocunqȝ modo studiose vel volūtarie pcurata. Quartū mādatū est nō furtū facies. in quo explicite phibet̄ clamdestina cōtrectatio rei aliene inuito dño: implicite vero ois iniuriosa seu p fraudē seu per vsurā seu p violētiā seu p metum rei vsurpatio aliene. Quitū mādatū est non loqueris cōtra fratrē tuū

Item predestinatione. Item doctrina vel officio. Item auctoritate vel dignitate. Itē etate. de q̄bus magis late notat̄. xxii. q. ii. c. q̄rit p arch. v. diaconi. Et q̄cūqȝ mō de p̄missis sumat̄ pr̄ in q̄stū refert ad hoiem hȝ locū h̄ preceptū vt hic ptȝ.

e ¶ Mediatus sicut papa archiep̄s ⁊ hmōi sub quibus sūt alii medii tāq̄ patres.

f ¶ Immediat⁹. vt ꝓprius curatus q̄ absqȝ medio p̄est alicui qui ēt pr̄ dr̄ vt ptȝ ex supradictis.

g ¶ Secūm est. s. mādatū ordinādo ad p̄mum.

Occisio triplex iniusta est.

h ¶ Non occides hoīem. id est iniuste. ⁊ dr̄ occisio hoīs iniusta triplr̄. p̄mo ex cā vt q̄n aliq̄s occiditur sine culpa. Scdo ex ordine vt cū ille q̄ nō est minister legis occidit. Tertio ex aīo vt q̄n etiā minister legis occidit ex libidine vindicte non ex amore iustitie.

i ¶ Illicita. h̄ iō dicit qr̄ ille qui ex auctoritate iudicis aliquem occidit nō facit hoc illicite s; licite. xxiii. q. v. miles. dūmō faciat amore iustitie. Sic etiā occisio q̄ fit ad sui ꝓprius defensionē nō ē ois illicita. ex̄ de homic̄. c. ii. Silr̄ si in iusto bello laicus aliquē interficiat sine pena est. xxiii. q. i. q̄d culpatur.

k ¶ Persone. i. corpis humani aīati. hoc dico pp eos q̄ pcurāt aborsum fieri. Nā tales si aīa sit infusa sūt vere homicide. ii. q. v. ꝯsuluisti. q̄ si aīa nō sit infusa hmōi aborsum procurans nō reputat̄ vere homicida. xxxii. q. ii. c. q̄d vero. et h̄ verū quo ad crimen: lȝ q̄ ad pniam aliud sit dicēdū. ar. ff. ad l. aq̄l. l. si seruus. §. si mulier. et ad l. cornel. de sic̄. l. si mulierem.

l ¶ Consensu. ēt tacito vicȝ nō ꝓhibendo dū p̄t. Item nō impediendo dū p̄t. xxiii. q. iii. q̄ p̄t. ⁊ c. vlti. lxxxvi. di. faciētis. ex̄ de homicid̄. c. sicut dignū. vel dic ꝯsensu. i. volūtate: nā i talibus etiaȝ voluntas attendit̄. ff. ad le. cor. de sic̄. l. in lege. et l. diuus. de pe. di. i. omis iniquitas.

m ¶ Verbo. s. mandādo consulendo vel suadendo.

n ¶ Opere. id est actu.

o ¶ Fauore. q: occisorē defēdit aut sustinet. ex̄ h̄ cle. pug. i duel. c. hēricus.

p ¶ Persone lesio. ⁊ nō solū lesio s; ois malus motus ad nocendū h̄ ꝓhibet̄. de pe. di. i. c. homicidiū ⁊ hoc verum siue sit cordis vt ira: siue oris vt cōtumelia: siue opis vt pcussio citra mortē vel depilatio s̄m Tho. de veritate. li. v. c. lxiii.

q ¶ Spūaliter. hoc dicit q: est occisio nō solū corpalis sed spūal' de qua ifra seq̄tur. Et istud spūale homicidiū interp̄tatie fit duobus modis. Vno mō omittendo. alio mō ꝯmittendo. de primo mō scȝ omissionis statim sequitur dum dicit

r ¶ Qui nō reficiūt. nam necare dr̄ qui negat alimēta. ff. de libe. agnos. l. necare. de hoc legit̄. lxxxvi. di. c. nō satis.

s ¶ Detrahūt. de hoc ⁊ aliis sequentibus legit̄ de pe. di. i. c. homicidiorū. et c. sequen. et ista fiunt cōmittendo.

t ¶ Opprimūt. p iniusticiā. de h̄ legit̄ de pe. di. i. c. omis iniq̄tas. Et his addere potes ⁊ odiū de quo ēt loq̄tur dcō. c. homicidiorū.

v ¶ Cōfundūt. s. male psuadēdo aut malo exēplo alliciēdo. h̄ pe. di. i. noli putare. ⁊ sic q̄nqȝ casibus cōmitit̄ homicidiū spūale. ⁊ sic notat̄. xxiii. q. v. c. si homo. p arch.

x ¶ Tertium mādatum. s. secunde tabule.

y ¶ Non mechaberis. quid hoc iportet sequitur in littera.

z ¶ Adulteriū. xxxii. q. iiii. meretrices. ⁊ ꝓprie dr̄ adulteriū vbi celebrati ꝯiugii iura violant̄. xxxii. q. iiii. nemo. vel adulterium dicit̄ alterius thori violatio. xxxvi. q. i. lex illa. §. cum ergo.

a ¶ Fornicatio. hec aūt lȝ videat̄ eē genus cuiuslȝ illiciti coit⁹ q̄ fit ext̄ vxorē legittimā ⁊ sic ꝯp̄hendit incestū raptū ⁊ ēt stuprum.

Tn̄ spūaliter intelligit̄ in vsu viduaȝ vl' meretricū vl' cōcubinaȝ. xxxvi. q. i. lex illā.

b ¶ Deuteronomio. c. xxiii.

Meretrix

c ¶ Meretrix. que mercatur p̄ciū libidinis. xxxii. q. iiii. meretrices. Alias dr̄ meretrix que multoȝ libidini ptȝ. xxxiiii. di. vidua.

d ¶ Scortator. i. scortū exercēs. est eīn scortū idē q̄ meretrix.

e ¶ Viri ⁊ mulieris. supple naturalr̄ vl' alit̄ facta.

f ¶ Bona matrimonii. que sūt tria. s. fides / ples / et sacrm̄ de q̄b⁹. h̄. dixi. de sacra. itera. c. ignorātia. §. gratiam.

g ¶ Nō excusant. ⁊ sic ext̄ vxorē legittimā ois coitus sub h̄ p̄cepto ꝯtinet̄ ⁊ ois mēbroȝ g̃nitaliū deputatoȝ vsus nō legitim⁹ ꝓhibet̄. xxxii. q. iiii. ois mechia.

h ¶ Volūtaria pollutio. de q̄ loquit̄ btūs Iero. xxxii. q. iiii. c. i. eo. ⁊ iō dr̄ volūtaria: q: aliud ē dr̄ pollutōe s; volūtaria q̄ pluries i sōno ꝯtigit. q̄d dic vt legit̄ ⁊ no. vi. di. testiū. §. s; p̄sandū. et c. seq.

i ¶ Quartuȝ mandatū. est. scđe tabule.

k ¶ Nō furtū facies. q̄d hoc iportat / statim seq̄t̄.

l ¶ Clādestina. i. latēs ⁊ occulta. dr̄ eī furtū a furuo. i. nigro. q: clā ⁊ obscure fit et p̄limū de nocte. ff. de furtis. l. i.

m ¶ Cōtrectatio. aliās ꝯtatio. ⁊ est ꝯtatō idē q̄ i manib⁹ tractatio. ⁊ ē ꝯtare de loco ad locū mouere. ff. de acq̄rē. pos. l. rei. §. si rē. vñ sola cogitatiōe n̄ offēdit q̄s ꝯ h̄ p̄ceptū.

n ¶ Rei. siue modica sit siue magna: q: i h̄ cāu n̄ rei furate q̄ntitas s; mēs furātis attēdit̄. Inst. de re. di. §. gallinaȝ. xiiii. q. vi. c. vlti. et dic rei mobil': q: rei imobil' n̄ fit furtū. Inst. de vsuca. §. q̄d āt. Itē dic rei corpal' q: icorpalia ꝯtari n̄ pñt. ff. de acq̄rē. re. do. l. fu⁹ q̄ bona fide. §. icorpal'.

o ¶ Aliene. h̄ dr̄ q: i re q̄ p̄pria nō ꝯmittit̄ furtū. p q̄ vide nō. p Host. i sūma ex̄ de furt. §. q̄d sit furtū. parū p⁹ p̄ncipiū. ⁊ iď ē de re q̄ nulli⁹ ē vt nōt ibi hosti. v.

p ¶ Inuito dño. h̄ dr̄ nā si putat dñs ꝯcessurū fuisse ibo ēt. siue vo siue n̄o h̄ putet n̄ ꝯmittit furtū: q: nichil dolo facit. ff. de furt. l. iter oēs. §. recte. ⁊ nō q̄ iuit⁹ dici n̄ p̄t dñs q̄ rē habuit p derelicto vl' ꝓiecit vl' dedit ptāt̄ accipiēdi vl' vēdēdi p debito. ff. de furt. l. falsus. §. si q̄s. ⁊ §. si iactū. Et nō q̄ ꝯtatio rei aliene p̄t licite fieri inuito dño in trib⁹ casib⁹. Vn⁹ est q̄n fit ex obediētia: nō āt ex cupiditate sic̄ fecerūt filii isrl' auferēdo vasa egiptiorū. xiiii. q. v. dixit dñs. Ali⁹ ē q̄n fit ex cautela vt si q̄s furet gladiū furiosi ne sibi vl' aliis noceat. Terti⁹ ē q̄n fit ex necte cū famis nimie. h̄ ꝯse. di. v. discipulos. nā i h̄ cāu talia debēt eē ꝯia. Et h̄ itelligo verū in cāu magne nccit' ⁊ i hiis q̄ sunt necessaria ad viuēdū. xlii. di. c. i. ⁊ xlvii. di. sic̄ hi. lxxxvii. di. c. pasce. et c. n̄ satis. tal' nāqȝ potr⁹ iure suo naturalr̄ sibi ꝯpetēti vt⁹ eē q̄ furtū fecisse dr̄. ff. p socio. l. merito.

Cas⁹ q̄
res ali
licite ꝯ
ri pōt.

q ¶ Iniuriosa. sume q̄d ē ꝯ. Vsurpatio. ⁊ pone exēplū i seq̄ntib⁹ ⁊ potes ponere exēplū i sp̄e i eo q̄ iiuriose retiet penes se id q̄d ptinet ad aliū. Vbi gr̄a. A creditore debitū vl' a mercēnario mercedē vl' i eo q̄ simoniace occupat bn̄ficiū eccl'asticū vl' q̄ male dispēsat bona eccl'iastica. xxiiii. q. iii. c. tres psonas. Et p hac lr̄a est text⁹ xiiii. q. v. c. penale.

r ¶ Fraudē. vt cōiter fit i negociādo.

s ¶ Vsuram. de q̄ sufficiēter tractat̄ ex̄ de vsuris p totum.

t ¶ Violentiam. vt in rapina. xiiii. q. v. c. penale.

v ¶ Metū. p h̄ vide ea q̄ no. ex̄ h̄ his q̄ vi met⁹ ve cā fiunt p totū.

x ¶ Vsurpatio. silr̄ habes. xiiii. q. v. penale.

y ¶ Quintum mandatum. scilȝ tabule secunde.

z ¶ Nō loq̄r̄. ⁊ sic isto p̄ceptu ꝯdēnat nocumētū ꝓxi q̄d pcedit ab ore

a ¶ Fratrē tuū. intellige nō solū de carnali s; de eo q̄ fide ⁊ natura est frater. p q̄ sciēdū est q̄ frater dr̄ multis mōis. q̄nqȝ rōne sacramenti in baptismo. xi. q. iii. ad mēsam. ⁊ pcedit hec fratnitas

Frat
tio mo
sumitur

ſiue proximū[b] falſum[c] teſtimoniū · in quo explicite ꝓhibetꝛ falſa[d] teſtificatio ad[e] nocendū: īplicite aūt falſa teſtificatio ad indignū[f] cōtra merita ꝓmouēdū[g]. In hoc ēt mādato omne[h] mendaciū ſed ꝑniciosū ꝑcipue cōdēnatur. Sextū[i] mandatū eſt nō[k] concupiſces domū[l] ꝓximi tui: ſupple cum eiꝰ iniuria[m]. In quo mādato īplicite ꝓhibetur cupiditas[n] poſſeſſionis[o] īmobilis catholici[p] ꝑcipue cuiuſcūqȝ. Septimū[q] mādatuȝ eſt: nō[r] deſiderabis vxorē[ſ] ꝓximi tui neqȝ[t] ſeruū neqȝ[v] ancillā nō[x] bouem nō aſinum nec omnia que illius[y] ſunt: i[z] qbꝰ ois cupiditas poſſeſſionis[a] aliene ꝗtū ad res mobiles[b] cōdēnatꝛ. His[c] autē decē mandatis ſupad-

quia vicȝ vnū habent generantē deū ⁊ vnā matrē eccliam. xij. q. ij. qui abſtulerit. fratres ēt dicūtꝛ rōne cognatōis ſpūalis. ex͠ de cognat. ſpūal. c. j. ⁊. iij. fratres ēt dicūtꝛ rōe ordinis vt epi. vij. q. j. qꝛ ſup. ⁊. c. ſcias. fratres etiā vocantur ex humilitate et reuerentia. xij. q. j. dilectiſſimi. ex͠ de exceſ. ꝓla. c. j. Item fratres dicūtꝛ rōe officij. de offi. dele. c. j. li. vj. Itē rōe īſtōnis in eadeȝ ecclia. vij. q. j. terrulas. de reſcriptis. c. cū a deo. Itē ē frater carnal. viij. q. j. olim. de ſymonia. et ſi qn̄es. Itē frater dr̄ rōne religionis. ex͠ de regula. ꝑ totū. de elect. cū i veteri. cū ſilibꝰ. ⁊ no. ꝑ Joan. in addi. ex͠ de regula. c. Johes. ꝟ frater.

b ¶ Proximū. nō ſolū intelligas ſm appropinquationē reſpectu loci vl' ſanguis ſȝ ēt ꝯditōis nature ſcdm quā ois hō dr̄ ꝓximus. Eſt eī ſm theologos quadruplex rō ꝓximitatis. qꝛ eſt ꝓximus natura eo ꝙ eandem hȝ naturā cū alio ſm ꝙ differt hō a ceteris creaturis. eſt ēt ꝓximus origine ꝗ ab vno natus eſt cum alio ſm ꝙ differt hō ab animalibus. nā nō oia aialia ab vno. eſt ēt ꝓximꝰ hereditate cui eadē hereditas ꝓmittitꝛ cū alio ſm ꝙ differt hō a demonibꝰ qui ab hereditate celeſti excluſi ſūt: nec pñt iā ꝑuenire. eſt ēt ꝓximꝰ intentiōe vel lege ſm ꝙ eadē intentio ligat oēs et ſic oēs ligamur xp̄o bn̄ficio incarnationis. ⁊ ſm h͞ differt hō ab angelis ꝑut hec notat notinghā ſup illud euāgelij. Math. xxij. Diliges ꝓximū tuū ſicut teipm. ⁊ his ꝯcor. Januen. in ſuo catholicon. c. ꝓximꝰ. vbi dicit ꝙ ꝓximus dr̄ cōditione ꝯme natiuitatis quo ad naturam. ſpe ꝯuerſatōnis quo ad hereditatē celeſtem. ꝓpinqtate cognatōis ꝗ ad originē: ⁊ rōe bn̄ficij exhibitōis ꝗ ad xp̄i icarnatōēȝ.

Proximitas ꝗdruplex.

c ¶ Falſum teſtimoniū. qđ hoc iportat ſtatim inſinuat.

d ¶ Falſa teſtificatio. teſtis falſus vt dicit yſidorus i libro de ſummo bono. c. lix. tribus eſt obnoxius. vicȝ deo quē cōtēnit: iudici quē decipit: innocēti quē ledit: ꝑ quo plenius videre poteris ex͠ de crimine falſi. c. falſidicus teſtis. et ibi in gloſ. et ꝑ doctores.

Falſus teſtis tribus obnoxiꝰ ē.

e ¶ Ad nocendum. hoc pōt intelligi ad ꝯriam eius qđ ſequitur ibi ſcȝ falſa teſtificatio ad ꝓficiendū. et ſub hoc mēbro intelligi pōt ois inordinatio lingue cōtra ꝓximū vtpura murmur: periuriū: mendaciū: detractio: ſcurrilitas: cōuiciū: cōtentio: bonoꝝ viroꝝ deriſio: prauū cōſiliū: ſeminatio diſcordiaꝝ: ſtulta promiſſio: maledictio: adulatio: iactantia: ſecreti reuelatio: ⁊ alia hmōi.

f ¶ Indignum. id eſt talem ꝗ ꝯrium hȝ dignitati ⁊ ꝗ nullo mō ꝓmouendus eſt. vel dr̄ indignus ꝑuatiue. i. qui priuatꝛ dignitate non tñ eius ꝯriū habēs ⁊ cū tali ꝑp neceſſitatē eccliarū poterit diſpenſari vt ꝓmoueatꝛ: ſic tamē ꝙ interim addiſcat ſm ꝗſdā lȝ multi valentes dicant cōtrariū: qꝛ in ꝓmouēdo maxime ad curā aiaꝝ nō ſufficit ꝓmouenti vt ſciat ipm quē ꝓmouet nō eē malum ſed neceſſe eſt ꝙ ſciat eū eſſe bonū ꝑ talē rōnem qualem poſſibile eſt hēri de hoie. ex͠ de elect. nichil eſt. ⁊ no. j. q. j. c. ſi ꝗ ꝑ arch.

g ¶ Promouendū. ſiue ad ordines ſiue ad beneficiū eccliaſtici. extra de etate et quali. ord. per totum.

h ¶ Omne mēdaciū. octo eñi ſūt gn̄a mēdacioꝝ vt ait Aug. Primū eſt qđ fit in doctrina fidei: vt ſi dicat xp̄m nō eē natū de virgine. Scdm eſt qđ nulli ꝓdeſt ſed alicui obeſt vt mendaciū detractoris ⁊ falſi teſtis in cā criminali. Tertiū eſt qđ alicui ꝓdeſt ita vt alteri obſit. vt falſum teſtimoniū in cā pecuniaria. Quartū eſt qđ ſola mentiendi fallēdiqȝ libidine fit ſine cā vel vtilitate. Quintuȝ eſt qđ fit ſola placēdi cupidine vt eſt mendaciū adulatoꝝ. Sextū eſt qđ nulli obeſt ſed alicui ꝓdeſt ad vitandū periculū reꝝ. Septimū eſt qđ nulli obeſt ſed alteri ꝓdeſt vt ſi quis nolens hoiem ad mortem queſitum ꝓdere mentiatur ad vitandū periculū ꝑſone. Octauū eſt qđ nulli obeſt ſed ꝓdeſt alicui vt ab immunditia corꝑali mentiēs aliquē tueatur. de his legit. xxij. q. ij. c. ꝓmum.

Octo mendacioꝝ genera.

¶ Perniciosū. octo genera mendacioꝝ ꝓdicta reduci pñt magiſtraliter ad tria. nā mendacioꝝ aliud eſt ꝑnitioſum ⁊ malignitatis. aliud eſt officioſum ſiue pietatis. tertiū iocoſum ſiue iocoſitatis. ꝓmū nocet ꝓximo ⁊ ſemꝑ eſt pctm̄ ſm quoſdam. ſecūdum nulli obeſt ſed alicui ꝓdeſt. tertiū nec obeſt nec ꝓdeſt. ꝓmū comprehendit quinqȝ gn̄a ꝓma. ſecūdū alia tria. tertiū addit ꝓdictis ſm Ray. et ꝗſdam alios. ⁊ de h͞ no. xxij. q. ij. c. ne qs. doctores tñ theologi vt Alexāder āglicus: Bonauētura: Richardus: Thomas ⁊ Petrus dicūt ꝙ mendaciū iocoſum nō ſupadditur ſȝ cōprehendit in ſe quartuȝ ⁊ quintū genus. Sciendū eſt ꝙ mendaciū hȝ ꝑ formali ꝯpletio intentionem fallendi. Eſt nā ꝙ mendaciū falſa ſignificatio vocis cū intentione fallendi. vñ ſm intentionē dicētis hȝ mendaciū diuerſificari. Si eñ intendat ꝓdeſſe ſic eſt officioſum. ſi delectari ſic eſt iocoſum. ſi ledere ſic eſt ꝑnicioſum. Pernicioſuȝ aūt cōtinet tria ꝓma genera. nam vt poſſit aliquis ledere in ſpūalibꝰ ſic cōtinet ꝓmū genus. vt in tꝑalibus ⁊ vt alicui obſit et nulli ꝓſit ſic ē ſm genus. ſi fiat vt alicui obſit et alicui ꝓſit ſic eſt tertiū genus. iocoſum vero mēdaciū cōtinet quartū et quintū. nam ſi mentiens intēdit delectare ſeipſum ſic eſt quartum genus ſi intendit delectare alium: ſic eſt quintum genus. mendacium vero officioſum continet tria vltima. nam ſi intendit prodeſſe alteri in rebus ſic eſt ſextum genus. ſi in corpe: ſic eſt ſeptimū: ſi in aīa ſic eſt octauū.

Diffinitio mendacij.

i ¶ Sextum mandatum. ſ. ſecunde tabule.

k ¶ Non concupiſces. hic ꝓhibetur affectus qui conſiſtit in cōcupiſcentia oculoꝝ nō illa ꝗ ꝓcedit ex corruptione fomitis vel delectatione ſenſualitatis: qꝛ impoſſibile eſt ꝙ illa concupiſcentia non ſit in nobis. ſed prohibetur illa cōcupiſcētia ꝗ procedit ex ꝯſenſu rationis.

l ¶ Domū. ⁊ ſic rem imobilem et ſic pari rōne nec agrū nec villā

m ¶ Iniuria. nam cū eius volūtate ⁊ bn̄placito hoc ſatis liceret

n ¶ Cupiditas. que regulariter ſonat in viciū ⁊ ꝯſiſtit in acquirēdo et eſt radix omniū maloꝝ. xlvij. diſ. c. bonorum.

o ¶ Poſſeſſionis imobilis. hic ponitur poſſeſſio pro re ipa. ſic alias ponitur. C. de pact. inter empt. et vendit. l. in initio. et ibi per Accurſ. et dixi. ſ. de offi. arch. c. j. ꝟ poſſeſſionibus eccliaꝝ.

p ¶ Catholici. i. recti ⁊ fideles in lege xp̄i. et idem eſt de poſſeſſionibus ſaracenoꝝ et alioꝝ infideliū eorum videlicet que prius non fuerunt in manibus xp̄ianoꝝ. quod dic vt no. xxiij. q. vij. c. ſi de rebus ꝑ arch. et extende materiā ſi velis iux͠ nōta ꝑ Hoſtiē. ex͠ de voto et voti redēp. c. quod ſuper.

q ¶ Septimum mandatum. ſ. ſecunde tabule.

r ¶ Non deſiderabis. idem importat ſicut illud qđ. ſ. dixi nō cōcupiſces. nam vbi exod. c. xx. dr̄ non deſiderabis. Deutero. v. dicitur non concupiſces.

ſ ¶ Vxorem eius. et ſic rem rationalem que eſt ſibi coniuncta ⁊ cum eo idēm corpus.

t ¶ Neqȝ ſeruum. in maſculino ſexu. et ſic neqȝ rem rationalem ꝗ eſt extra corpus ſuū nec eſt ſibi perſona coniuncta.

v ¶ Neqȝ ancillam. in ſexu feminino. et ſignificat eam que eſt ſeruilis conditionis. ff. de le. iij. l. ſeruis legatis.

x ¶ Non bouem. et ſic comprehendit rem irrationalem.

y ¶ Que illius ſunt. ſ. in ꝓprietate et dominio vel alio mō legitimo equiualēti. cuius materie indaginē hic ꝑtranſeo.

z ¶ In qbꝰ. pluralit̄ loqꝛ: qꝛ. ſ. i h͞ mādato de pluribꝰ fcē mētōēs.

a ¶ Poſſeſſionis aliene. hic ſumitur poſſeſſio tam pro re ipa vt ſupra dixi in proximo mandato. ꝟ. poſſeſſionis immobilis. ꝗȝ etiam pro dominio et proprietate. nam inquantum hec dictio poſſeſſionis refertur ad ſeruum / ancillam / ⁊ bouem / et aſinū ⁊c̄. deſignat rem ipam. inquantum vero refertur ad illam clauſulam: omnia que illius ſunt deſignat dominiū et proprietatem: et ſic alias ſumitur. lxiiij. diſt. abbati. vbi de hoc ꝑ arch. in. ꝟ. poſſeſſio. ⁊. iij. q. j. redintegranda gloſa. j.

b ¶ Mobiles. quarum etiam appellatione continētur et ſe mouentes. ff. de verbo. ſig. l. mouentium.

c ¶ His autem. ſecunda pars.

dit euangeliū duo videlz dilectionem dei et proximi. deum diligit qui predicta mandata ex amore et non timore pene custodit. Proximū aūt debet quilibet diligere sicut seipsuz: vbi hec particula sicut non dicit equalitatem: sz cōformitatem vt vicz diligas proximū tuum ad q̄d teipm: hoc est ad bonū et non ad malū. τ quomodo teipm hoc est spiritualiter τ nō carnaliter secundū q̄ carnaliter dicit viciū. Itez q̄ntum teipm hoc est in psperitate et aduersitate: sanitate et infirmitate. Item q̄ntum teipm respectu temporalium: p tāto vt plus diligas omnē hoiem τ singulos q̄ omnē affluentiā temporalē. Itē sicut teipz pro tanto vt plus diligas proximi tui aiam siue aie salutem eternā q̄ tuam vitam ppriam temporalē: sicut et aie tue vitā debes pponere vite carnis tue. Itē qualiter teipz vt videlicet omni homini in necessitate subuenias sicut tibi velles i necessitate consimiliter subueniri. hec enim oia intelliguntur cum dr̄ diliges pximū tuuz τc. Sex aūt misericordie sunt opera que ex Math. euangelio patefiunt que sūt pascere famelicū: potare sitientem: hospicio recipere peregrinū: vestire nudū: visitare infirmū: cōsolari carceri mācipatū. septimū ex tobia colligit q̄d est sepelire corpa mortuoꝝ. Septem vero peccata capitalia sunt superbia: inuidia: ira: odium: accidia: auaricia: gula

d ¶ Euangeliū. Math. xxij. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo / τ ex tota aīa tua / τ ex tota mēte tua. Ex toto corde. vt. s. cor tuū nō sit inclinatū ad vllius rei dilectōz magis q̄ dei. Et ex tota aīa. i. certissimo aīo in veritate τ firmitate fidei. Et ex tota mēte vt. s. oēs sensus tui deo vacēt cui⁹ ei intellect⁹ deo ministrat. cui⁹ sapiētia fm̄ deū est. cui⁹ cogitatio ea q̄ dei sūt tractat. cui⁹ memoria q̄ bona sūt recordat: tota mēte diligit deus. hec Crisō. i opere iperfecto sup math. vel dic fz Aug. toto corde. i. intellectu sine errore. tota aīa. i. volūtate sine ɔ̄dictiōe. tota mente. i. tota mēoria sine obliuione. vel dic ex toto corde. i. sapiēter. ex tota aīa. i. dulciter. ex tota mēte. i. fortiter fm̄ Januen̄. et de isto vide q̄d legit de pe. di. ij. §. caritas.

Diligere deum qd sit.

f ¶ Et pxi. hec ei dilectō differt a dilectiōe dei. q2 diligere deuz est velle ei bonū q̄d hz scz q̄ sit optimus summe bon⁹ τ hm̄oi. Itē diligere deū est ei⁹ pcepta seruare cū intētione fruendi eo: Itē diligere deū est volūtatē dei volūtati sue pferre. sz diligere pximū est velle sibi similimū bonū nō p essentiā sed p grām. Itē diligere pximū est idē velle τ idē nolle i bono. Itē diligere pximū est ei successiuz bonū optare τ querere. Itē diligere pximū est velle ei h q̄d ipsi. Itē de⁹ diligēdus est in se τ pp se sz pxim⁹ in deo et pp deum.

Diligere proximum.

g ¶ Predicta mandata. scz decalogi.

h ¶ Ex amore. hui⁹ amoris multi sunt gradus. Primus est q̄n hō diligit se pp se: τ talis amor nō est bonus. Scd's est q̄n diligit deum pp seipm hoiem. i. ob suā ppriā vtilitatē: τ iste amor est mercenarius τ est bonus si pncipalis finis sit de⁹. Tertius est q̄n diligit deū pp ipm deū: τ iste amor est valde bonus. Quartus ē q̄n hō diligit seipm pp deū: et iste amor est optimus: q2 in tali amore nichil querit hō de suo et in seipso: sz solūmō q̄ dei sunt.

Timor pene duplex.

i ¶ Timore pene. iste timor pt dupl'r ɔsiderari. Uno mō vt dicat initialis. Alio mō vt dicat seruilis. Initialis est q̄ quo timet gehēnā et dei offensam et hz duos oculos. vnū ad deū: aliū ad penas. et de h habes de pe. di. ij. §. hec q̄. vli. sicut certa. Seruilis est quo quis timet peccare pp penā gehēne pncipalit̄. τ de h habes. xxiij. q. iiij. c. hec aūt. i fi.

k ¶ Proximū aūt. i. oēz hoiem fz Aug.

l ¶ Sicut teipm. quō illud sz intelligi statim sequit p sex exēpla

m ¶ Equalitatē. scz in oībus. q2 lz hō debeat velle pximo suo tm̄ bonū q̄ntum vult sibiipi: nō tn̄ tam intensa volūtate h facere tenet. q2 fz ordinē caritatis intēsius vult hō bonū sibiipi q̄ alicui alij. ar. C. de seruil. τ aqua. l. preses. τ ɔ̄liter vnicuiq3 alij quo magis sibi ɔiūctus est cognatione / affinitate / ofone / vel bn̄ficijs fz Lincolū. dicto. xxvij. q̄ dicit q̄ quo ad q̄ntitatē boni optati dz equaliter diligere pximū sicut seipm nō tn̄ q̄ ad intētionē boni optati q2 citi⁹ eligeret sibi vitā etnā q̄ alij si ppōneret vni vn̄ recipiēda

n ¶ Conformitatē. vt scilz tn̄ bonū spūale vl' tpale optet hō suo pximo q̄ntum sibi.

o ¶ Non ad malum. nō eīn amat seipm q̄ diligit iniquitatem sed diligere se est velle seipm a malo auerti et ad summū bonū conuerti et sic debet pximū diligere fm̄ Lincolū. vbi. s̄.

Caro varie sumitur

p ¶ Uiciuz. caro eīn in scriptura q̄nq3 sumit fm̄ naturam vt ibi Uerbū caro factū est. Jo. j. q̄nq3 fm̄ culpam vt ibi / caro cōcupiscit aduersus spm̄. τ c̄. ad Gal. v. q̄nq3 pro corruptibilitatē vt ibi: memoratus est q2 caro sūt spūs vadēs et nō rediens in psalmo. sic igitur carnalitas put sonat culpam signat viciū sup̄ q̄d dr̄ caro τ sanguis regnum dei non possidebunt.

q ¶ Affluentiā tpalē. est eīn de ordine dilectōis magis diligere hoiem qui tecum est idem in natura q̄ bona temporalia et mūdana. de pe. di. ij. §. caritas. vsi. diligere etiam.

r ¶ Aie salutē. de pe. dis. ij. §. caritas. v. diligere. xxiij. q. iiij. debet homo.

s ¶ Uite carnis. est de pe. ni. τ remis. cū infirmitas.

t ¶ In necessitate. d̄ mō subuentiōis hm̄oi vide q̄d legit. lxxxvi. di. c. nō satis.

v ¶ Uelles. Math. vij. τ in pnci. decretoꝝ.

x ¶ Sex aūt. tertia pars.

Misericordia

y ¶ Mie. s. corpalis. Est et mia spūal' q̄ est septuplex τ ips⁹ opa ɔtinet in hoc vsu. ¶ Cōsule castiga: remitte: solare: fer: ora. Cōsule. i. doce ignorātē et dirige dubitantē. vn̄ i h intelligit duplex spūalis elemosina. i. doctrina τ ɔsiliū. xlv. dis. disciplina. xliij. dis. sit rector. castiga. s. delinquētē. xlv. di. tria. solare. s. cōsolare tristem. remitte. s. delinquētibus in te. l. dis. considerādū. fer. i. porta iniqtates alioꝝ p ɔpassionem. iij. q. ix. Judicas. lxv. di. vera iusticia. τ c. recedite. ora. s. p omnibus dist. xxxvi. c. si quis vult.

z ¶ Euāgelio. math. xxv.

a ¶ Pascere famelicū. s. esurientē. et hoc est opus mie ɔ miseriam defectus cibi.

b ¶ Sitientem. contra miseriam defectus potus.

c ¶ Peregrinū. s. longe a patria sua iter agentē. et sic stat in bona significatiōe. q̄nq3 sūit i mala pte. p deportato sicut nōt Accurs. in l. de hered. in. §. si. τ p illis op⁹ succurrit miserie q̄ ē defect⁹ hospitij.

d ¶ Uestire nudū. cōtra miseriā q̄ est defectus indumenti.

e ¶ Infirmū. ɔtra miseriā q̄ est sanitatis priuatio.

f ¶ Carceri mācipatum. ɔtra miseriā que est defectus libere potestatis sui corporis et suoꝝ membroꝝ.

g ¶ Tobia. tobie. ij.

h ¶ Mortuoꝝ. hoc mie opus vt ait Lincolū. dc̄ō. ij. forte plus viuis q̄ ipsis mortuis ipēdit q2 magis est ad solatiū viuoꝝ q̄ mortuoꝝ. nichil ei̇ hic defūct⁹ ex eo q̄d sepelit.

i ¶ Sepel' vero q̄ vt ait Crisō. signa sūt i sepul ppha q̄ terrā pmissionis israeli pmissaꝝ tenebāt. et est quarta pars.

k ¶ Capitalia. q̄ alibi dicūt crimialia. xxij. q. i. pdicādū. dicūt et mortalia. xxv. di. §. crimis. τ nō q2 ppe pctā capitalia fz iura sūt illa q̄ iponūt penā capit / deportatiōis / exiliū / vl' ppetuā carceratiōis. large tn̄ loquēdo pctm̄ capitale dr̄ pctm̄ mortale q2 dformat caput aie. i. mētē hoīs τ sic sumit h. vl' ista dicūt capitalia: q2 ex eis oriunt oīa mala. vl' q2 ei pctm̄ vl' malū ē q̄d n̄ ab aliq̄ hoꝝ origine trahat.

l ¶ Suꝑbia. hec oīs mali iniciū dr̄ ei. ecc. x. nō pp cā q̄ lucet i oī pctō q2 i oī pctō lucet ɔtēpt⁹ dei q̄ ē q̄dā eē pctī. Itē lz ɔtēpt⁹ ē auersio a creatore q̄ ē i oī pctō vbi ppōit bonū ɔmutabile bono icōmutabili: q2 sic sn̄ caritate aliqūtū nichil sit ita sine suꝑbia alia vicia nichil s̄t. abstrahe suꝑbiā τ bōbis grās q2 suꝑbis de⁹ resistit τ hūilib⁹ dat grām. Jac. iiij. c. tn̄ q2 suꝑbia pmū fuit pctm̄. h ei pmo peccauit dyabol⁹ i celo: τ pm⁹ hō i padiso. tn̄ q2 ex ea alia vicia nascūt fz pus τ posterius h est mediate vl' imediate. nā suꝑbia q̄ vult oēs excellere doles si aliq̄s ei cōp̄ τ sic ex ea nascit inuidia. Inuid⁹ vo q2 de facili irascit ei cui inuidet iō ex ea nascit ira. sz ira cū non potest se vindicare tristatur: et sic ex ira nascitur accidia. Accidia vero consolationem querens facit auarū. Auaricia cuz in temporalibus abundat potest magis exercere gulam. Gula

Ex sup
ceta vi
pcedu

ꝓp vẽtris repletõez de facili ſpumat i libidinẽ ⁊ ſic gñat luxuriã.

m ℂ Excellentie ꝓpe. iſte amor ſiue appetitus ꝑcipue ꝯſiſtit circa dignitates vel honores. ptꝫ exẽplũ in pctõ ꝑmi angeli q̃ eminentiã appetiit: et iſtud viciũ eſt valde timendũ. nã vt ait Aug. ve cui auriga eſt ſupbia. neceſſe eñ eſt vt in ꝑcepꝰ eat.

luxuria. Et eſt ſuperbia amor excellẽtie proprie. de qua oriunt̃ iactantia: oſtẽtatõ: ypocriſis: ſciſmata ⁊ ſimilia. Inuidia vero eſt odiuꝫ felicitatis aliene de qua oriunt̃ detractio murmuratio: diſſenſio: peruerſa iudicia et ſimilia. Ira eſt appetitus vidicte et nocumenti alieni q̃ cum pſeuerat in corde fit odiũ de qua oriuntur pſecutiones verboꝝ ⁊ fctoꝝ plage.

n ℂ Iactantia. i. arrogãtia ſiue vanitas q̃ ꝗs enumerat bona ſua vt laudabilis appereat. Differt eñ ſupbia ⁊ arrogantia. Nã ſupbia eſt ſupgredi ens mentis elatio de eo ꝙ nõ eſt. arrogãtia vo eſt ianis gloria de eo ꝙ eſt. de ſupbia eniꝫ naſcit arrogãntia. nã niſi ꝑceſſerit occulta elatio mentis non ſequitur aperta iactantia laudis.

Arrogantia ⁊ ſuperbia diſt.

o ℂ Oſtentatio. i. frequens oſtẽſio vanitatis vt ꝗs videat. de hac ſpecie ſupbie dr ſic. ois ſupbus eſt habitu ſupfluus: inceſſu põpoſus. ceruix erecta: facies vaga: truces oculi: de loco certat ſupioribus: ſniaſ ſuas ⁊ vba ⁊ facta iactat: ⁊ reuerẽtiã i obſeꝗo nõ obſeruat

Superbie deſcriptio.

p ℂ Ypocriſis. i. ſimulatio qñ aliꝗs ſimulat ſe eſſe ꝙ nõ eſt. habꝫ eñ in ope exteriori apparentiã boni cum tamen de ſeipſo ſit malus. xi. q. iii. ſi quis vero.

q ℂ Sciſmata. i. diuiſiones ab vnitate virtuoſa quacũq.

r ℂ Similia. videlicet inobediẽtia / ꝯtẽtio / ptinacia / diſcordia / nouitatũ preſumptio. inobediens eñ in nullo vult videri inferior. Cõtẽtioſus nitit̃ vincere cũ clamore ⁊ ꝑ h̃ apparere. ptinax autẽ factũ ſuũ malũ vel dictũ defendit ne erraſſe videat. diſcors omẽ dictũ ſuũ ꝯriat ꝓp vanã gloriã. Nouitatũ ꝑſumptor noua dicit vel inuenit vt laudet. Et no. h̃ ꝑ Ber. ꝙ gdus ſupbie ſũt. xii. viꝫ curioſitas: mẽtis leuitas: inepta leticia. iactantia: ſingularitas: arrogantia: ꝑſumptio: pctõꝝ defenſio: ſimulata ꝯfeſſio: rebellio: libertas: peccãdi ꝯſuetudo. de qb⁹ no. in li. iii. de veri. c. xv.

Grad⁹ ſuperbie xii.

ſ ℂ Inuidia. hec eñ vt ſ. dixi ſcdo loco orit̃ ex ſupbia eo ꝙ ſupbus dolet quando aliquis ei equatur

t ℂ Felicitatis aliene. hanc deſcriptionẽ ponit Aug. ſed Io. damaſ. dicit ꝙ inuidia eſt triſticia de bonis alienis ⁊ recidit in idẽ. Et nõ ꝙ iſta triſtitia pt cõtingere ꝗtuor modis. vno mõ qñ aliquis dolet de bono alterius ſolũ illa cõſideratiõe qua timet nocumentũ ſibiipſi vel alijs bonis viris ꝑ ipm inferri. et talis triſticia nõ eſt ꝓpe inuidia ⁊ pt eẽ ſine pctõ vt dicit Grego. xxii. moralium. Alio mõ pt ꝗs triſtari de bono alterius nõ ex eo ꝙ ali⁹ habꝫ bonũ ſꝫ ex eo ꝙ ſibi deeſt illud bonũ: ⁊ talis triſticia dr ꝓpe zelus ſm Phm. ii. reth. ⁊ ſi ille zelus ſit circa bona honeſta laudabilis eſt vtputa circa vtutes. ſi aũt ſit circa bona tpalia pt eẽ cũ pctõ ⁊ ſine pctõ. Tertio mõ triſtat ꝗs de bono alicuius eo ꝙ ille cui accidit illd bonũ eſt eo indignus ⁊ ſolũ orit̃ de bonis tpalibus ⁊ talib⁹ q̃ pñt ꝓuenire dignis ⁊ indignis. ⁊ hec triſticia ptinet ad bonos mores ſꝫ ſꝫ doctrinã bone fidei hec iuidia ꝓhibetur qꝛ tpalia bona q̃ indignis ꝓueniũt ex iuſta dei ordiatõne diſponũt vel ad coꝝ correctõꝫ vel dãnationẽ. ar. ad hoc. xlvii. diſt. ſicut hi. Quarto aliquis triſtat de bono alicuius inquãtũ alter excedit ipſum in bonis: ⁊ hec ꝓpe eſt iuidia. ⁊ hec ſp eſt mala qꝛ dolet de quo gaudẽdũ eſt. ſi tñ talis inuidia ſit impfecta. ſ. in motu ſenſualitatis ſolũ ſic eſt veniale. nã ꝑmi motus iuidie qñq ẽt in viris pfectis inueniuntur.

v ℂ Detractio. hec cõſiſtit in adnichilando vel diminuẽdo bonũ alterius. vñ aymo dicit detrahere eſt alioꝝ bona inuertere vl̃ negare. vl̃ ſic. detractio eſt reuelatio defectus abſentis facta alicui vt ipm in bono minoꝛ exiſtimet: ⁊ ſm has duas notificatões diſtinguũt ſex ſpecies detractionũ viꝫ tres ſm ꝑmã ⁊ tres ſm ſcdam. Tres ꝑme ſumunt reſpectu boni viꝫ cũ ꝗs negat bonũ alterius aut tacet vbi nõ dꝫ aut illud inuertit. tres ſcde ſumunt reſpectu mali videlꝫ cũ ꝗs reuelat alterius pctm̃ vbi non debet aut illud aggrauat aut fingit ꝙ nõ eſt.

Detractio duo diffinit ⁊ ſpe⁹. vi. cies.

x ℂ Murmuratio. i. oblocutio indebito mõ ꝯ dictũ vel factum alicuius facta. ⁊ hec reprobat. xc. di. c. alienus. ⁊ c. ſeq. ℂ Et nõ ꝙ eſt murmur ſpẽs iuidie vt h̃. ⁊ Math. xx. vbi dr murmurabãt aduerſus patrẽfamil. dicẽtes hi nouiſſimi vna hora venerũt ⁊c. Et eſt murmur ſpecies ſupbie. Luce. vii. Vidẽs phariſeus q̃ vocauerat eũ ait intra ſe. h̃ eñ ſi eſſꝫ ꝓpheta ſciret ⁊c. Eſt etiã murmur ſpecies auaricie. vñ Io. xii. quare hoc vnguẽtũ non venundat ⁊c. Eſt qñq murmur ſpẽs impaciẽtie. Nume. xi. ortũ ẽ murmur ppli q̃ſi dolentiũ ꝓ labore cõtra dñm. Et eſt murmur ꝯſcie ſcꝫ qñ aliꝗs murmurat facere ꝙ ꝯ dñm eſt ab alio coactus. ptꝫ exemplũ in figura Numeri. xxii. de aſina Balaã q̃ murmurabat facere ꝯ dñi volũtatẽ.

Murmur ſpecies ſiiii.

y ℂ Diſſẽſio. i. diſcordia.

ꝫ ℂ Peruerſa iudicia. h̃ ſumitur iudiciũ nõ ſolũ ꝓ actu iuſticie: ſꝫ ẽt pro ꝯceptu ⁊ actu q̃lꝫ hũane ⁊ iudicatorie opinionis ad quẽ vel i q̃ quilꝫ mortalis ſua credulitate firmat: et tale iudiciũ ꝓcedit ex ſuſpitione q̃ ſi ſit i malũ hꝫ oriri ab vno ex tribus ſequentib⁹. quãdoq ꝓuenit ex hoc ꝙ aliquis in ſeipſo malus eſt ⁊ ex h̃ ꝙ ipe q̃ſi ꝯſci⁹ ſue ꝓpe malicie faciliter de alijs malũ opinat. Aliqñ ꝓuenit ex hoc ꝙ aliꝗs male afficit ad aliuꝫ. Cũ eñ ꝗs cõtẽnit vel odit aliũ vel ei inuidet ex leuibus ſignis opinatur mala de ipſo ſuſpitione illa qua leuiter credit illud ꝙ appetit. Tertio mõ ꝓcedit ex longa experientia. Vñ ſm Phm v. rethorice. ſenes ſũt maxie ſuſpicioſi. qꝛ m ltotiẽs expti ſũt aliorum defectus. ꝑme due manifeſte ptinẽt ad pueſitatem affect⁹. Tertia vero cũ rõnem ſuſpitionis diminuit in q̃tũ expientia ad certitudinẽ ꝓficit q̃ eſt ꝯ rõnẽ ſuſpitionis. ℂ Et nota ꝙ triplex eſt gradus ſuſpitiõis. Primus eſt vt hõ ex leuibus indicijs de bonitate alicuius dubitare incipiat et hoc eſt veniale ⁊ leue peccatũ: ptinet eñ ad tẽtationẽ humanã ſine qua vita iſta nõ ducit vt habet in gloſa ſup illd. i. ad corinth. iiii. Nolite ante tps iudicare. Scdo gradus eſt cũ ꝗs pro certo maliciam alteri⁹ eſtimat ex leuibus idicijs. et hec ſi fiat ex aliquo graui eſt peccatũ mortale inq̃tũ nõ eſt ſine cõtẽptu ꝓximi. vñ gloſa ibidẽ ſubdit. et ſi igitur ſuſpitiones vitare nõ poſſumus qꝛ hoies ſumus. Iudicia id ẽ diffinitiuas ſniaſ cõtinere debemus. Terti⁹ gradus eſt cũ aliquis iudex ꝓcedit ex ſuſpitione ſola ad aliquẽ cõdẽnandum ⁊ hoc ptinet ad iiuſticiã. vñ eſt pctm̃ mortale ſm phy. Io. de ꝑgameno in li. Catholis pte ꝓpſaica ꝑcepto. xvii. Nunc iudica.

Grad⁹ ſuſpitiõis triplex.

a ℂ Similia. hꝫ eñ iuidia ſm Greg. quinq filias. Prima eſt odium occultum ꝙ eſt velle malũ alicui et nolle bonũ. Scda exultatio in aduerſis ꝓximi. Tertia eſt afflictio in ꝓſpectis proximi. Quarta eſt ſuſurratio que eſt detractio latens. Quinta eſt detractio que fit in aperto intenditq melior apparere illo cui detrahit. Ira etiam hoc in loco oritur ex inuidia: qꝛ inuidus de facili iraſcitur ei cui inuidet.

Quinq filie inuidie

b ℂ Vindicte. hanc deſcriptionez tradit Aug. ſm quoſdã vel potius ſic. Ira eſt vlciſcendi libido. ſic ponitur ꝑ Aug. de ciui. dei. li. xiiii. vel deſcribitur ſic. Ira eſt impetus concitati ſpiritus id ẽ anime rõnalis que eſt natura ſpiritualis et per iram precipitat in furorem. hec diffinitio patet ꝓuerb. xviii. vel ſic ſm phm. Ira eſt accenſio ſanguinis circa cor.

c ℂ Nocumenti alieni. hec enim eſt ira per ſcelus ſiue viciũ quãdo videlicet homo appetit ſeipm de proximo vindicare cum tamen illam vindictam deo reſeruaret ſiue iudici ſub deo conſtituto. Alia eſt ira per zelum et hec eſt virtus iuſticie quando videlicet homo iraſcitur delinquentibus iuxta illud. ps. Iraſcimini et nolite peccare. et eccle. vii. melior eſt ira riſu ⁊c.

d ℂ Fit odium. quod nichil aliud ẽ q̃ ira inueterata de vindicatõne ſemper cogitans. hic tamen nota ꝙ odium diſpoſitiue soluꝫ oritur ex ira ſed directe et formaliter oritur ex inuidia. nam per inuidiam fit bonum proximi triſtabile et per conſequens odibile. ex ira autem cauſatur odium per quoddam augmentum. naꝫ primo per iram appetimus malum proximi ſecundum quandã menſuram inquantum ſcilicet habet rationem vindicte. poſtea per continuationem et diuturnitatem ire peruenimus ad hoc ꝙ homo malum proximi abſolute deſiderat quod pertinet ad rationem odij. vnde patet ꝙ odium ex inuidia oritur formaliter et directe ſecundum rationem obiecti. Ex ira vero ſolum diſpoſitiue.

e ℂ Verborum. vide exempla infra. s. ſimilia.

f Factorum. pone exemplũ per ſequentia.

g ℂ Plage. id eſt vulnera que non ſunt ad mortem.

homicidia^h et similia^i. Accidia^k ē tediū^l boni spūalis^m ex quo^n hō nec in deo nec i diuinis laudibus delectat̄ ex qua^o sequit̄ ignauia^p pusillanimitas^q: desperatio^r et similia^s. Auaricia^t est imoderatus amor^v mobilis vel imobilis affluētie^x vel illicite^y acq̄rēdo vel illicite detinēdo^z. ex qua oriūt̄ fraus^a: furta^b: sacrilegium^c: symonia^d et oē turpe lucrū^e. Gula^f est imoderat^9 amor^g delectatōis scd̄m gustū^h i cibo^i et potu. i qua quītupliciter peccatur vicz in tempore quādo comeditur nimis^k mane vl' nimis^l tarde aut^m nimis assidue. Itez in qualitate quando queruntur cibaria nimis^n delicata. itē in quātitate quādo nimis^o comeditur aut bibitur qd̄ est vilissimum^p genus gule. est enim^q nimium in cibo et potu quando corpus^r aggrauat vel quādo ipedit sensuz iteriorē^s aut exteriorē^t: seu quādo ledit

Sex sūt filie ire.

h ℭ Homicidia. id est hominum occisiones.

i ℭ Similia. sunt em̄ ire filie sex scd̄m gregoriū. Prima est rixa q̄ est audax voluntas vindicandi iniuriā facti precedētis. Scd̄a est timor mētis q̄ est volūtas vindicādi aduersitatē vel alias aduersantē pp̄ estimatas inimicitias. Tertia est cōtumelia q̄ est voluntas se vindicādi p̄ exprobrationē maloꝝ. Quarta est clamor q̄ est voluntas se vindicādi in exaltando vocē p̄ vituperiū ad aliorū aures prouenientis. Quinta est indignatio q̄ est volūtas se vindicādi p̄ signū molestie exterius declaratum. Sexta est blasphemia q̄ est volūtas se vindicādi p̄ opprobriū deo vel sanctis illatum.

k ℭ Accidia est. hec em̄ oritur ex ira: q: irat^9 cū nō p̄t se vindicare tristatur et sic ex ira nascit̄ accidia.

l ℭ Tediū. idest fastidiū indignatio siue āxietas

Accidia

m ℭ Boni spūal. hec descriptio Augustini aliter describit sic. Accidia ē ex suffocatione rebus vel carnis desiderio turbate mentis anxietas. vel sic s3 Tho. Accidia est de bonitati laudabili exercitio virtutisq̄ bonis delectio languida. vel sic scd̄m eūdē. Accidia est diffidētia de cōpatio viribus et cū auxilio dei implēdi ardua. et q̄ h̄ dicit spūalis boni nō intelligas de quocūq̄ bono spūali sed de bono illo cui tenet hō de necessitate intēdere. vn̄ si q̄s cōtristat de h̄ q̄ aliq̄s cogit eū iplere opa virtutis q̄ facere nō tenet nō est pctm̄ accidie: sed qn̄ tristatur in his q̄ iminēt ex necessitate faciēda pp̄ deū. notat̄. xxv. dis. criminis. ℣. de isto peccato p̄ arch.

n ℭ Ex quo. s. tedio. o ℭ Ex qua. s. accidia.

p ℭ Ignauia. i. pigritia tarditas siue stultitia.

q ℭ Pusillanimitas. sic dicta q: pusillus animo modicā h3 fiduciam aggrediēdi bonum.

r ℭ Desperatio. q̄ est relaxatio mētis ad peccādū vt dicit Aug. et solet p̄uenire ex nimia tristicia. prouerb. xxvij. i merore aī deijcit̄

s ℭ Similia. Ad accidiā em̄. xvj. vicia p̄tinēt. vicz [spūs. tepiditas/mollicies/somnolētia/ociositas/dilatio/tarditas/negligentia/impseuerantia/remissio/dissolutio/ēuria/ignauia/indeuotio/tristicia/tedium vite/et desperatio.

t ℭ Auaricia. hec oritur de accidia. cū em̄ homo perdit cōsolationem superne visitationis tūc q̄rit cōsolatōes terrenā et fit auarus.

v ℭ Amor. q̄ al' scd̄m Augu. dr̄ libido. Sed cū hac diffinitione hic posita cōcor. Tullius q̄ dicit q̄ auaricia est imoderatus appetit^9 habēdi. vel scd̄m Ber. Auaricia est quarūlibet reꝝ insatiabilis et inhonesta cupido. et scd̄m apl̄m est ydoloꝝ seruitus. ad eph̄. v.

x ℭ Affluentie. i. diuitiarū q̄ cōsistūt tā i bonis mobilibus q̄ im [mobilib^9.

y ℭ Illicite acq̄rēdo. hec dr̄ cupiditas.

z ℭ Detinendo. hic p̄p̄e est auaricia. et p̄ hac materia vide canonem sicut hi. xlvij. di.

a ℭ Fraus. i. deceptio q̄ cōiter interuenit in negociatiōe. p̄ cuius materie maiori declaratione vide nōta. s. de cōsue. c. j. ℣. fraude.

b ℭ Furta. h̄ vid̄ si placz ea q̄ no. s. e. c. sub. iiij. mādato scd̄e tabule

Sacrilegium.

c ℭ Sacrilegiū. i. rei sacre violatō vel vsurpatio [si furtū faciens. et cōmittit tribus modis. rōne psone cū quis vulnerat vel verberat clericum. xvij. q. iiij. si q̄s. rōne loci cum q̄s ecclesie vel cymiterij imunitatē violat. xij. q. ij. de viro. ex̄ de imuni. eccle. p̄ totum. Ratione rei cum res cōsecrata vel sacro vsui deputata vsurpat et hoc siue auferat sacrum de loco sacro vel nō sacro vel nō sacrū de sacro. vt. xvij. q. iiij. quisquis.

d ℭ Symonia. q̄ est negociatio spūalis et facit domū dei domus negociatiōis. de q̄ plenius videre poteris. ex̄ de symonia p̄ totū

auaricie filie. xij.

e ℭ Turpe lucrū. reputa de vsura et rapina. de meretricio et al' p̄ iniustā exactionem: per negociationē illicitam. p̄ aduocationez siue postulationē iniustā: p̄ falsa iudicia: p̄ sordes et corruptionez p̄ piuria et p̄ dolū. Item p̄ mendaciū acquisitū. Auaricie em̄ filie sunt. xij. vicz Usura/rapina/talliatio iniusta/fraus negociatoꝝ deceptio aduocatoꝝ/acceptio munerū: symonia: p̄motio cōsanguineoꝝ: pctm̄ anacoritaꝝ. i. illoꝝ q̄ p̄mouent fauore et potentia p̄ncipū/dolus/auaricia scientie/et iniquitas lusoꝝ. et hec notantur in dicta salutis. c. de auaricia ad fi. Tho. aūt li. iij. c. xix. dicit scd̄m Grego. q̄ auaricie filie sūt septem. Pria est obduratio cordis q̄ fit omittēdo. et p̄ ysidoꝝ vocat̄ inhumanitas. Scd̄a violentia q̄ fit nocendo alicui p̄ facta mala. et p̄ ysidoꝝ dicit̄ rapacitas. Tertia est iquietudo q̄ est appetit^9 lucri. Quarta piuriū qd̄ sepe incidit in emptione et vēditiōe. Quinta fallacia q̄ fit p̄ verba deceptoria in occulto. Sexta fraus q̄ est deceptio pfecta: et hoc i presentia illi^9 q̄ decipit̄. Septima p̄ditio q̄ ē idē q̄ deceptio q̄ fit in absētia decepti.

f ℭ Gula. hec p̄cedit ex auaricia q: qn̄ aliq̄s abūdat in temporalibus potest magis exercere gulam.

g ℭ Amor. alias appetitus s3 alios qui dicūt q̄ gula est imoderatus appetitus edendi et potandi.

h ℭ Gustū. delectatio em̄ gulosi est i gustu sicut luxuriosi i tactu.

i ℭ Cibo et potu. Dicit em̄ Aug. q̄ gula est imoderata cibi et potus auiditas al' dr̄ vorax edacitas nature finibus non contēta.

k ℭ Nimis mane. vicz quando aliquis p̄uenit horā comedendi maxime in diebus ieiunioꝝ. figuram ad hoc habes de Jonata qui meruit mortē q: tp̄s cōstitutū antecessit. j. Reg. xvj. et vide q̄ leguntur de conse. dis. j. c. solent.

l ℭ Nimis tarde. iiij. dis. deniq̄. de conse. dis. v. sint tibi.

m ℭ Nimis assidue. xliiij. di. c. j. et. ij. de cōse. di. v. non dico.

n ℭ Nimis delicata. de q̄bus Ouidius. Est virtus placidis abstinuisse cibis. figurā habes de filijs isrl'. Nume. xj. etiā de diuite qui quotidie epulabatur splendide. Luce. xvj.

o ℭ Nimis comedit. excedēdo mensuram sue nature p̄porcionatā. nā hec mensura nō cōsistit in cibi quātitate sed in comedentis qualitate. q: qd̄ vni est mensura debita alteri est excessus.

p ℭ Vilissimū. hec em̄ crapula dr̄ de qua legit̄ ex̄ de vi. et ho. cle. c. a crapula. de cui^9 vilitate sic ait Hiero. multi impaciētia gule vomitu remediant̄. et qd̄ turpe igesserunt turpius egerūt. de consecra. di. v. c. ne tales. circa medium.

q ℭ Est em̄ nimiū. hic declarat quō intelligit̄ nimietas cibi.

r ℭ Corpus aggrauat. abūdātia nāq̄ ciboꝝ morbū generat: molestias ingerit: et egritudines generat vt ait Jo. os aureum. de cōse. dis. v. nichil. ij.

s ℭ Interiorem sensum. qui scd̄m aīam tripliciter cōsiderat̄ vt ait Lincoln̄. dicto. xv. p̄mo in memoria et intelligentia et dilectōe trinitatis et q̄. s. ipam est. Scd̄o in cognitōe et amore ordiato suipsius et eius qd̄ sibi par est. Tertio in cognitione regendi et administrandi ea q̄ sub se sunt. et sic scd̄m eūdē Lincoln̄. spirituales sensus aīe sūt hi. intelligentia/intellectus/scīa/ars/prudētia/siue cōsiliū. Aliter aūt scd̄m Bern̄. quinq̄ sensus aīe sunt isti. Primus amor pius/quo parentes diligimus q̄ est sicut tactus. Secundus amor iocundus/q̄ diligimus socios et est sicut gustus. Tertius amor erga omnes bonos iustus qui est sicut odoratus. Quartus erga inimicos amor violētus q̄ est sicut auditus. Quītus erga deū amor sctūs siue deuotus q̄ est sicut visus. Hoꝝ aūt quinq̄ sensuū vinculū et imobilitas vt nō possint agere peccatū est: et p̄sertim gula siue ebrietas vt hic et cetera peccata. Crapula em̄ pturbat cerebrū et p̄ cōns ebetat ingeniū: et mētis obliuionem inducit. obcecat cōscientiā et sepelit rōnem. ex̄ de vita et hone. clerico. c. a crapula.

Sēl' sp les aie.

t ℭ Exteriorem. reputa visum/auditū/et alia hmōi. tales nāq̄ q̄ nimiū comedūt atq̄ bibunt vt sepe quid loquātur nesciūt: s3 sine sensu iacent sepulti. xv. q. j. sane.

corporis' ſanitatem. itē in auiditate' ſeu voracitate ⁊ vltimo in curioſa alimentorũ ꝑparatione' pro gule delitiis excitādis' q̄ quiqꝫ ꝯtinētur in hoc verſu. Pre propere laute nimis ardēter ſtudioſe. luxuriam' non oportet notificare' cuius infamia aerem' inficit vniuerſum. Septem' virtutes pͥcipales' ſunt fides ſpes charitas q̄ ad' deũ ordinātur ⁊ ideo theologice' appellātur. prudentia'. temperantia. iuſticia: ⁊ fortitudo. per quas ad' ſeipm̄ et ꝓximũ' homo ordinatur. Et eſt act⁹ prudentie bonum' eligere. actus iuſticie recte facere. actus temperātie non ipediri deliciis. actus fortitudinis non dimittere bonũ agendũ pro anguſtiis vel moleſtiis quibuſcũqꝫ. Et dicũtur he quattuor virtutes cardinales': hoc eſt pͥcipales: q2 iſtis quattuor plures' alie ſunt ſubiecte. de quibus q2 pro ſimplicibus laboramus: ad pͤſens amplius non tractamus. De ſeptem' gratie ſacramentis ſupra dictum eſt ſuo' loco.

Edmũdus.

¶ Sacerdotes admoneat pregnantes ſibi ſubditas habere inſtāte partu aquā ſi neceſſe fuerit ad baptiſmũ paratā: et vt tempore confiteantur.

Exceſſus cibi ⁊ pot⁹ v ¶ Corporis ſanitatem. Exceſſus eni cibi ⁊ potus morbũ facit/ moleſtias ingerit/ egritudines generat/ conſumit ⁊ cōputreſcere facit corpus humanũ/ carnesqꝫ macerat egritudine diuturna/ ⁊ tādem morte crudeli conſumit. de ꝯſe. di. v. c. nichil enim.

x ¶ Auiditate. hec eſt quarta ſpecies gule quādo quis comedit nimis ardenter vel feſtinanter. nā nō vſus ciborũ ſed cōcupiſcentia ī vicio eſt. xlj. diſt. c. 4. figurā hēs de eſau qui ꝓpter auiditatem cibi vendidit primogenita. Geñ. xxv.

y ¶ Preparatiōe. de his quiqꝫ habetur ī canone de ꝯſe. di. v. c. quinqꝫ.

z ¶ Excitandis. cōtra qḋ ſic ait Ber. nō ſapor ſed fames excitet appetitũ.

a ¶ Luxuriā. q̄ eſt ex immūdis deſiderijs veniēs lubrica mentis ⁊ carnis ꝓſtitutio ſeu alias libidinoſe voluptatis appetitus talis vicꝫ qui ex cōſenſu rōnis eſt. Nam appetitus talis eſt mortale peccatũ qñ ratio non cohibet hmōi appetit⁹ cuꝫ poſſet.

b ¶ Notificare. ſ. ꝑ ſuas differētias que ſunt octo Prima eſt fornicatio q̄ eſt ſoluti cũ ſoluta. Secũda meretriciũ qḋ fit dupliciter. ſ. vagam libidinem cũ diuerſis ſectando vel cũ publice venali cōcumbendo. Tertia eſt adulteriũ quo ꝯiugalis thorus violatur. Quarta ſtuprũ quo virginalis integritas corrũpitur. Quinta incōtinentia qua deo ſacratus leditur vt in clericis in ſacris ordinibus religioſis ⁊ in his qui emiſerunt votũ cōtinentie Sexta inceſtus quo vinculũ conſanguinitatis et affinitatis vel cōpaternitatis corrũpitur. Septima peccatũ contra naturā vel ſodomia qua naturalis vſus coeũdi peruertitur. Octaua libidinoſus vſus coitus coniugalis.

c ¶ Aerem inficit. fetet eni libido. extra de ꝓſumptio. cũ in iuuentute. et ſuper hoc vide no. in ꝯſtōne otho. licet ad ꝓfugandũ. per Jo de athona. Et nota exemplũ de angelo qui ad aſpectũ iuuenis luxurioſi obturauit nares vt legit in vita patrum.

d ¶ Septem virtutes. quinta pars.

e ¶ Principales. ſic dicte q2 ſub eis alie virtutes continentur vt ꝭ patet in littera.

f ¶ Ad deum. he eni tres virtutes theologice. ſ. fides/ ſpes/ ⁊ caritas a ſequentibus differunt: q2 he tres mouent in finem ſed ſequentes mouent ad ea que ſunt ad finem. Itē harũ triũ obiectũ eſt deus. ſed cardinaliũ virtutũ finis eſt ipſe deus ſed nō obiectũ ꝓprie. Item he tres habentur per infuſionem. alie vero per acquiſitionem. Item he tres mouent ad opera ex rationib⁹ ſupͥis a iure diuino: ſed alie a iure naturali. Item he tres attendũtur q̄tum ad actus interiores: alie aũt quo ad opera exteriora. Item he nō habentur ſine donis: ſed alie ſine donis haberi poſſunt. Itē he ſunt directiue actuũ in deũ: ſed alie ſunt directiue actuũ in ꝓximũ. Item in his habitus generant actus: ſed in alijs act⁹ generant habitus. ſm quod dicit philoſophus quales ſunt inq̄ actus tales ſunt habitus.

g ¶ Theologice. ſic dicte q2 principaliter in deũ dirigũt. fides eī dirigit in ſumme verũ credendo ⁊ aſſentiendo. Spes in ſumme arduũ intendendo ⁊ expectando. Caritas in ſumme bonũ deſiderando et amando. Et he virtutes multipliciter differũt inter ſe. Primo ſm actus ꝓprios. nā ſm fides facit deo aſſentire. ſpes in deo confidere. caritas deũ diligere. Secũdo ratione ſubiecti. nam fides eſt in rationali. et ſpes in iraſcibili. caritas in cōcupiſcibili. Tertio ratione ſubiecti. nam fides eſt circa verũ. ſpes circa arduum. caritas circa bonũ. Quarto ratione effectus. nam in preſenti fides deũ ſequitur. ſpes in celũ comitatur. caritas perēniter amplexatur. Quinto ratione finis. quia per fidem deus cognoſcitur vt veritas. per ſpem habetur vt eternitas. per caritatem diligitur vt bonitas.

fides / et ca- / i mul / differt.

b ¶ Prudentia. hic et in ſequentibus recitat quattuor virtutes cardinales que de ſe per ſe patent.

i ¶ Ad ſeipſũ. he eni quattuor virtutes aīam hominis reddunt ſtabilem et quadratam. prudētia nāqꝫ aīam tenet in veritate materiali ne ꝑ ignorantiam vel errorem vel curioſitatem recedat ab ea. Temperātia tenet eā in neceſſitate ne per ſuperfluitatem vel diminutionem ab ea recedat. Fortitudo eam tenet in quadaꝫ equalitate ne aduerſitas eā deijciat. et ſic he tres animaꝫ tenent quo ad ſeipſam ſed iuſticia tenet eam in ꝓximi vtilitate nō vt ei noceat ſed potius vt eius vtilitati intendat. Uel aliť he quattuor virtutes motus pͥcipales anime dirigunt. prudētia eī dirigit actuꝫ rationalem qui eſt diſcernere inter bonũ et malũ vł inter duo bona quod melius eſt: vel inter duo mala quod mai⁹ eſt malum. Temperantia dirigit actũ concupiſcibilem qui eſt velle bonũ et delectabile. Fortitudo dirigit actũ iraſcibilem qui eſt aggredi arduum et ſuſtinere quod eſt difficile ad ſuſtinendũ. et iſte tres dirigunt actus principales triũ virium anime q̄tum ad ſe. Sed iuſticia actus illos dirigit reſpectu proximi. ipſa eni circuit omnes vires ſicut dicit glo. Yſido. ſuper Geñ. ij.

h ¶ Et proximũ. habes exemplũ in glo. precedenti.

l ¶ Bonũ eligere. de hoc dixi. ſ. ꝟ. ad ſeipm̄. ⁊ huic actui et ſequētibus cōuenit illud Auguſti. qui dicit Prudentia eſt eligere qḋ diligendũ eſt. Fortitudo nullis auelli moleſtijs. tēperantia nullis illecebris. iuſticia nulla ſuperbia. Et alibi per eũdem. Prudentia eſt in precauendis inſidijs. iuſticia eſt in ſubueniendo miſeris. fortitudo eſt in perferendis moleſtijs. temperantia in non exercendis delectationibus prauis.

m ¶ Cardinales. ſic dicte q2 ſicut oſtiũ vertitur in cardine: ita in his vertitur et regitur vita hoīs. Uocantur etiam politice: q2 hominem ordinant in vitā ciuili. Dicũtur etiam humane: q2 humano ſtudio acquirũtur niſi diuinitus infundantur. Appellantur etiam conſuetudinales: q2 non ex vno actu ſed ex conſuetudine naſcũtur vel q2 honeſtas humana ſe magis exercitat in his q̄ in virtutibus theologicis. Aliter vero he quattuor virtutes dicũtur politice ſm q regunt vitam hominis quo ad opera exteriora prout pugnant contra vicia: ⁊ hoc modo ſunt incipientiũ. Dicũtur etiā purgatorie ſm q iā ſunt in victoria viciorũ et conſiſtunt partim intra/ partim extra. ⁊ ſic ſunt proficientium. dicũtur etiā purgati animi ſm q iam deuictis vicijs quieſcit homo: ita q raro primi motus inſurgunt. ⁊ hoc modo ꝯtinent ad ꝑfectos. dicũtur etiā exemplares ꝓut ſunt in mente diuina. nā ſicut oīm rerũ deus exemplar eſt: ita ⁊ ydee virtutũ in eo conſiſtunt.

n ¶ Plures alie. quas ponit philoſophus. ij. ethicorũ circa finem vbi preter prudentiā et iuſticiā ponit et enumerat decē virtutes morales videlicet fortitudinem/ temperantiam honoris amotiuā/ magnanimitatē/ curialitatē/ liberalitatē/ magnificētiā manſuetudinē/ affabilitatē/ ⁊ eutropeliā/ q̄ eſt virtus circa ludos et ſolacia. ſunt eni quidā in ludis ⁊ ſolacijs nimis abūdātes vt hiſtriones. quidā nullũ ſolaciũ recipe volentes ⁊ tales dr̄ agreſtes ⁊ hiſpidi. hoꝵ mediũ tenet eutropelia q̄ recipit ſolacia honeſta ſm q opꝫ ⁊ vt opꝫ.

o ¶ De ſeptem. ſexta pars.

p ¶ Suo loco. vicꝫ. ſ. de ſacramentis iterandis. c. ij.

Diuiſio. a Item cōmoneant. Iſta conſtitutio facit duo. Primo ponit doctrinā quā ſeruare debent mulieres pregnātes inſtante puerperio circa ꝓuidentiā partus in neceſſitate baptiſandi. Secūdo ibi Et ꝙ ꝓpter. dat doctrinā neceſſariam quo ad ſtatū ipſarū mulieꝝ propter periculum mortis imminentis.

Item cōmoneant ſacerdotes mulieres pregnantes de parrochia ſua vt cū tēpus partus inſtare itellexerint ſibi ꝓſpiciāt ꝙ aquam promptā ⁊ paratā habeant pro partu ſi immineat neceſſitas baptiſando et ꝙ ꝓpter imminēs periculū confiteātur ſacerdoti ne ſubito preoccupate nō poſſint cū voluerit copiā habere ſacerdotis.

Stephanus in concilio Oxonieñ.

Sacerdotes ſint diligētes ſuoꝝ in verbis diuinis inſtructores ne muti cēſeātur canes. ſintq̧ parati ſuorum egrotorū viſitatores.

Presbiterorum ⁊ infra preſentis cōcilii diffinitōe diſtricte duxim⁹ iniungendū vt rectores et vicarii plebes ſibi commiſſas pabulo verbi dei ſcḋ ꝙ fuerit eis īſpiratū informare procurent ne canes muti merito iudicētur cuȝ latratu ſalubri a caulis dominicis luporꝫ ſpiritualiū morſus nō expellūt. Illud etiā euāgelii memoriter retinētes ꝙ i nouiſſimo examine viſitatores infirmorum premio remunerabūt eterno: quotiēs fuerit accerſiti celeriter accedāt et hilariter ad egrotos.

De officio vicarii.

Idem in eodem.

Nullus ad vicariam admittat niſi q̄ ⁊ pſens eſſe ⁊ ſacerdos effici de ꝓximo pretendat: aliter admiſſus repellatur.

Cum hoſtis ⁊ infra. ſtatuim⁹ vt null⁹ epiſcoporum ꝓuincie noſtre quēquā ad vicariam admittat niſi velit in eccleſia in qua vicaria cōceditur perſonaliter miniſtrare ac talis exiſtat

b Sacerdotes. ſ. curam habētes aiarum vt. ſ. ꝓx ſibi de parrochia ſua.

c Intellexerint. ſ. ipſe mulieres.

d Aquam. qualis erit hec aqua vide. ſ. de ſac. ūc. c. i. ꝟ. legitime factū. ꝟ. ex parte elementi.

e Et paratam. expone et. p. i. qꝛ idem ſignificat hec dictio prōpta ⁊ hec dictio parata. ſimile habes diſt. ij. plebiſcita. et ibi per Archidi.

f Si neceſſitas. in caſu neceſſitatis etiā pōt domi ⁊ a quocūq̧ baptiſari dum tñ ſit intentio baptiſantis et ſeruetur forma eccleſie. qḋ dic vt. ſ. de ſacra iteran. c. i. ꝟbo a laicis.

g Et ꝙ ꝓpter. ſcḋa pa.

h Periculū. ſ. mortis ipſarū mulierum

i Confiteātur. ſ. peccata ſua.

k Sacerdoti. ſupple ꝓprio curato vel alteri de ipſius licentia. extra de peni. ⁊ remiſſ. c. omnis vtriuſq̧ ſexus

l Copiā habere. forte ꝓpter diſtantiā magnā a loco vbi eſt ſacerdos. vel pōt intelligi ꝓpter h ꝙ non cōuenit viris tpe parturiendi intereſſe: ſed in caſu neceſſitatis hoc nō inuenio ꝓhibitū: immo ſatis hoc liceret potius ꝙ̄ mulier ſine confeſſione periclitaretur.

m Presbiterorū et ꝫ. Hec fuit conſtitutio Stephani archiepi Cantuarieñ. edita in ꝯcilio Oxoñ. ⁊ facit pncipaliter duo

Diuiſio. Primo hortatur curatos ad pdicandū ſuis ſubditis verbū dei Secūdo ibi Illud etiam. hortatur eoſdem ad celerem viſitationem infirmorum.

n Et ꝫ. ſic cōtinetur in integra presbiterorū parrochialiū alios ad ea que magis noſtris tēporibus expediunt exercenda ſtudio ſuo excitare volentes eis ⁊c.

o Preſentis cōcilii. celebrati vicȝ Oxoñ. Anno dñi. M. CC. xxii. regniq̧ regis Henrici tertii filii Iohannis octaui.

p Pabulo verbi dei. Illud pabulū maxime neceſſariū eſt ad ſalutē populi xpiani. qꝛ ſicut corp⁹ materiali ſic aia ſpūali cibo nutrit: eo ꝙ non in ſolo pane viuit homo: ſed in omni verbo qḋ procedit ab ore dei. extra de offi. ordi. c. inter cetera.

Malus p̄lat⁹ varia patit ſigna

q Canes muti. Yſa. lvi. et. xliii. di. ſit rector. vbi archidiaconus no. ꝙ malus prelatus aliquādo dr̄ lupus rapiens predā. lxxxiii. di. nichil. quādoq̧ canis impudicus. ij. q. vii. qui nec. Itē coru⁹ ij. q. vii. non omnis. Item ſal infatuatum ad nichilum proficiēs. ij. q. vij. non omnis. Item porcus. xl. di. in mandatis. Item gallus gallinacius. i. capo: quia ſicut capo nō cantat ſic nec malus prelatus. Item non generat nec pugnat pro ſubditis. Itē ſicut capo nō vocat gallinas: ſic malus prelatus nō vocat pauperes. Itē ſicut capo ſe īpinguat ſic malus ꝓlatus. ⁊ ideo cū ꝙrat epulis ⁊ delicijs abūdare eiciet in ignē īferni. xxxv. di. eccle principes

r Latratu. i. pdicatione vel doctrina. ꝓlatus ei qui in doctrina mutus eſt nō eſt vere ꝓlatus cū officiū ꝓlati nō exerceat ſed ſolū ſilitudinem hꝫ ꝓlati. ſicut ydolū qḋ non exercet officiū hois ſed ſolū ſilr̄ eſt homini ⁊ nō eſt hō. tales eī recte dici pñt ydola. de q̄bus dr̄ Baruch. c. vi. Ligua eoꝝ polita a fabro ⁊ nō pñt loqui.

ſ Caulis. i. ouilibus. ⁊ ſimile habes. xxiiii. q. iii. reſecande.

t Luporū ſpūalium. i. demonū. iuxta illud euangelii lupus rapit ⁊ diſpergit oues. vel dic luporū. i. hereticorū vel ypocritarū q̄ veniūt in veſtimētis ouiū intrinſecus vero ſunt lupi rapaces. Math. vii. ⁊ xl. di. iiii. Quomodo. circa mediū. Et nota ꝙ lupus lȝ ouina pelle tect⁹ tñ cognoſcitur ex tribus. Primo qꝛ dentib⁹ mordet: ſed ouis non. Mordet enī ypocrita bonos et eis detrahit et ſic cognoſcit per actū. Secḋo cognoſcit per vocem. vñ Criſoſto. qui vocem humilitatis ⁊ vere cōfeſſionis emittit ouis eſt. qui vero contra veritatem blaſphemans vlulat cōtra deū lupus eſt. Tertio lupus per cibum cognoſcitur qꝛ virtuoſus velut ouis paſcit herbis virentibus. i. celeſtibus amenitatibus. Viciosus autē velut lupus paſcitur voluptatibus. vñ ad Romanos. viii. dicit apſus. Qui ſunt in carne q̄ carnis ſunt ſapiunt.

Lupus trib⁹ di ſcitur.

v Illud etiā. ſcḋa pa.

x Euāgelii. Mat. xxv.

y Accerſiti. i. vocati ꝑ ut cōiter ſolent ꝓrochiani curatū ad īfirmos vocare. ſed ꝑ hoc non excluditur quin etiam nō vocatus talis curatus teneat infirmos ſue ꝓrochie viſitare. vt dicat cum apſo Quis infirmatur et ego non infirmor. xxiiii. q. i. que dignior. et xlv. diſt. recedite.

z Celeriter. i. ſine moroſa tardatione vicȝ ne quid ſua culpa tardius fiat. ad qḋ vide no. xxiii. di. c. i. per Archi. et extra de peni. et re. c. vi. glo. prima. in fi. per Ber.

ꝛ Hilariter. nam hilarem datorem ſui ſeruitii diligit deus. ij. Corinth. ix. vt vicȝ nō ex triſticia animi hoc faciat aut neceſſitate coactus vel alias inuitus. ſed ſpontaneo deſiderio ⁊c.

a Cum hoſtis. Hec eſt conſtitutio Stephani Cantuarieñ. archiepi edita in cōcilio Oxoñ. primo. et eſt. xiiii. in ordine. et hꝫ duas partes principales. In prima ſtatuit circa ea q̄ obſeruari debent in admittendis ad vicarias perpetuas. In ſecūda ibi Quod ſi/ ſub certa qualitate adijcit penam. Diuiſio.

b Epiſcoporum. ad quos ſupple regulariter ſpectat admiſſio curatorū ad beneficia eccleſiaſtica quibus iminet cura aiaꝝ. eẋ de inſtitutio. c. ex frequentibus. vbi tñ hmōi admiſſio ꝑtinet ad alios tenent ſeruare illud qḋ hic dr̄ ſicut alr̄ no. eẋ de offi. ordi. c. cum vos. ꝟ. yconomos. ibi cū dicit vel alius ꝓlatus ad quem pertinet inſtitutio. ⁊ ibi no. ꝑ Io. an. in addi. parū ante finē. qui hoc allegat. c. cū veniſſent. de inſtitutio.

c Ad vicariā. ſup. ꝑpetuā. ⁊ habes ſilr̄ in ꝯſtōne othonis ad vicariā. vbi de hoc ꝑ Io. de atho. glo. prima. vbi tractat quis dicat vicarius perpetuus. quis temporalis. ⁊ ꝙ quattuor ſunt genera vicariorum: ibi videas.

d Velit. hodie ꝑ ꝯſtōnem othonis ad vicariā talis dȝ ad hoc artari per iuramentū. alioq̧n ipſius inſtitutio ipſo iure eſt nulla vt ibi patet.

e Perſonaliter miniſtrare. predicta ꝯſtitutio othonis artat talem vicariū ad reſidentiā ꝑſonalem: nec loquit de miniſtratione qui infra breue[f] tempus in pb̄rm[g] ordinari valeat[h]. ꝙ si admissus fuerit aliquis ⁊ noluerit[i] in pb̄rm ordinari vicarie bn̄ficio spolietur[k].

Idem

¶ Vicario nisi valde tenues sint ecclesie ꝯditiões non minor q̄nqꝫ marcaꝝ assignet̄ quotānis redditꝰ. Aliaduertat aūt ꝓpt̄ ep̄s vter p̄ncipalis ne ad vicariꝰ onera ecclie subeat: q̄ nō nisi ab altero exigent̄ p archidiaconū.

QUoniā[l] aūt ⁊ infra[m] Statuimus vt vicario perpetuo ad min⁹[n] redditus[o] quinqꝫ[p] marcarum assignetur[q] qui scꝫ ꝓ quīqꝫ marcis solꝫ dari ad firmā[r]

Sed Jo. de athona ibi in. ꝟ. residentiā: dicit ꝙ hoc nedū statuit ꝓpter eorū continuū officiū in ministrando sacra ⁊ sacramentalia: sed etiā ꝓpter hospitalitatem tenendā. ⁊ sic intelligit idē Jo. id locū habere non solū rōne residentie sed etiaꝫ vt personaliter ministret sacramēta ⁊ sacramentalia. Et ex his videt ꝙ talis vicarius non pōt aliū sibi assumere coadiutorē ad ministrandū sacramēta ⁊ sacramētalia. ⁊ hoc verū est de ignoto vel peregrino. extra d cleri. pere. p totū. de temp. ordi. c. j. li. vj. ⁊ no. per wil. de mōte lauduno de offi. vica. c. vnico. in clemen. glosa magna. ꝟ. vij. an tales. Secus tn̄ est de bene noto ⁊ de cuius ordinatiōe cōstat quia talem etiā si ipse vicarius presens sit pōt ipsm̄ secū in sui adiutoriū assumere dūmodo statutū synodale vel ꝓuinciale hoc non īpediat. vij. q. j. c. illud. ⁊ c. nichil. et no. per eūdem wil. glo. p̄alle. ꝟ. vi. an tali. vbi vero talis vicarius perpetuus absens est a sua vicaria potest ad modicum tempus videlicet per vnū duos vel paucos dies dūmodo hoc fiat ex magna causa ⁊ non nimis frequenter aliū loco suo ponere. extra de appella. c. peruenit. ij. Alis autem nō posset sm̄ Hostien. extra. e. ti. c. clericos. ⁊ in summa ne clerici vices suas. ad fi. ꝟ. sed nūquid pōt. et ratio est qꝛ tenet personaliter residere et etiā deseruire. vt dicta ꝯstitutiōne ad vicariā. et hic. et extra. e. ti. c. vlti. et no. d. c. clericos. per Henricum.

f ¶ Breue tempus. s. in ꝓxima celebratione ordinū. sic limitatur in dicta constitutione ad vicariam.

g ¶ Presbiterū. sic igitur nō est opus vt tp̄e sue admissionis sit presbiter sed sufficit ꝙ sit diaconus et ille ordo requiritur in eo ad minus vt patet in dicta ꝯstitutiōne othonis ad vicariam.

h ¶ Valeat. qꝛ nichil sibi obuiat de canonicis institutis: nec ratiōe etatis. nec defectus aut alterius cause cuiuscūqꝫ cuius rōne non possit ad sacerdotiū ꝓmoueri.

i ¶ Noluerit. mutata forsan volūtate post qua voluit ꝓmoueri et de tali mutatione volūtatis habes in. c. cōmissa. de elec. li. vj. per quod. c. apparet ꝙ si euidenter cōstet admissum hmōi nō posse ordinari in sacerdotem in ꝓxima celebratiōe ordinū adhuc nō debet ipsa vicaria alteri conferri ante illud tempus elapsum.

k ¶ Spolietur. per sententiā. ar. notatoꝝ per Bern. extra de foro cōpe. c. si diligenti. ꝟ. causam perdat. et vide ea que circa hoc notaui. s. de cōsti. c. primo. ꝟ. teneat. Et hodie per dictam ꝯstitutiōnem othonis ad vicariam: talis nō ordinatus in pb̄rm cessante impedimento legitimo ipso iure ipsa vicaria est priuatus.

l QUoniā autem. Ista cōstitutio fuit eiusdem cuius et supra dicta. et est. xvj. in ordine.

m ¶ Et infra. sub hac parte decisa cōtinetur in integra quomodo sicut multotiens abūdantia rerū temporaliū nōnullos segregat et abducit ab officio sibi cōmisso: sic inopia quosdā facit infeliciter mendicare. voluit itaqꝫ statuens ꝓuidere regimini ecclesiarū in vtroqꝫ casu habita moderationis tꝑerie. ⁊ istud. c. diuidit in tres partes. In prima ꝓuidetur circa congruam portionem assignandam vicarijs perpetuis. In secūda ibi Prouideat / statuit quid sit faciendū circa onera ecclesie. In tertia ibi Prouiso: decernit quod obseruari debeat circa ꝓcuratiōnē ordinarij visitātis.

n ¶ Ad minus. sic ꝙ. s. istam summam non dꝫ fieri assignatio nisi vt. s. sequit in textu. ipsam tn̄ augmentare bene licet ⁊ expedit.

o ¶ Redditus. huius vocabuli significatione intelligitur omnis fructus ⁊ est generalis ad omnem vtilitatem. no. per Archidi. de elec. c. generali. ꝟ. redditus. li. vj. et per Jo. an. e. c. et. e. ꝟ.

p ¶ Quinqꝫ marcarū. Ista summa tꝑe huius cōstitutionis reputabatur sufficiens ⁊ hoc videtur ex alia cōstitutione eiusdem que est. s. de cle. non resi. c. cū hostis. §. ij. et in antiqua sic incipit et qꝛ inhonestū est: alis ad hec qꝛ inhonestū. ex post hanc tn̄ cōstitutionem per constitutiōnem Symonis yslep. Cantuarien. archi. hec summa quo ad habentes curā animarū etiam licet solū fuerint vicarij tēporales vicē presbiteri sub rectoribus vel vicarij parrochiales limitata fuit ad sex marchas: deinde vero sub Symone sudbury archiep̄o Cantuarien. extensa fuit etiam quo ad tales vicarios tēporales ad octo marcas vel alias ad quattuor marcas cū cibarijs sicut de predictis ptꝫ ⁊ legit. s. de cele. miss. c. effrenata. vnde si in vicarijs temporalibus considerata temporū qualitate hec summa a quinqꝫ marcis ad octo marchas sit augmentata et nichilominꝰ tali salario sacerdotes ipsi nō cōtentantur in pluribus locis his diebus nisi decē ad minus marcas pro salario receperint. Multo magis apparet ꝙ ista summa. s. quinqꝫ marcarū nō erit hodie sufficiens tali vicario perpetuo de quo hic loquit maxime attentis et consideratis oneribus et si que sint incumbentibus ratiōe residētie reputa in hospitalitate ⁊ in alijs de quibꝰ no. Jo. de athona in cōstitutione otho. ad vicariam. in multis glosis quas ibi videre poteris. considerāda nāqꝫ est cōpetentia beneficij siue sufficientia non solū respectu persone sed etiam respectu onerū imminentiū illi beneficio. respectu persone habetur consideratio ad nobilitatem / scientiā / ⁊ dignitatem sm̄ ꝙ no. Ber. extra de rescrip. c. cū adeo. ꝟ. sufficiētem. immo etiam ad mores virtuosos sm̄ no. ibidem per Hosti. et debet etiā illa sufficientia attendi respectu onerū. s. vt sibi sufficiat et suis. l. di. studeat. Et ꝙ aduenientes possit recipere ⁊ iura episcopalia persoluere. extra de preben. c. de monachis. vbi de h per Hostien. ⁊ pro ista sufficientia vide nōta per Jo. an. de preben. c. j. li. vj. in nouel. ⁊ in cōstitutione othonis alicubi. ꝟ. pingui. per Jo. de athona et. s. e. c. ꝟ. ad firmam. et. ꝟ. ad tenuitatem.

q ¶ Assignetur. s. tꝑe ordinationis ipsius vicarie vel saltē antequā vicarius in ipsa ecclesia instituatur. vt dicto. c. de monachis. Et nota sm̄ quosdā ꝙ hec assignatio primo debꝫ fieri per patronū qui si infra sex menses expectatus portionem congruam nō assignauerit tunc ep̄us portionem ipsam assignabit et vicarium instituet auctoritate sua. extra de suppl. neg. prela. c. ij. et nō. d. c. de monachis. ꝟ. assignatū. per Hostien. Ipsm̄ tn̄ dictū Hostien. non procedit hodie nisi presentatus fuerit indignus: qꝛ si presentatus sit dignus ep̄s tenetur eū admittere. sed potest elapso tempore cōgruo per eū patrono ecclesie prefigendo portionem sufficientem assignare si patronus ipsam assignare distulerit vel neglexerit prout legit in clemē. prima de iure patro. vbi de ista materia legitur et notatur.

r ¶ Ad firmam. ita videlicet vt quicūqꝫ alius suis laboribus nec non sumptibus et expensis fiendis circa leuationem ⁊ collectionem hmōi redditus deductis velit de claro soluere ipsi vicario quinqꝫ marcas sic ꝙ vicarius de ipsis quinqꝫ marcis sustentet se ⁊ suos et supportet onera ecclesie imminentia sm̄ quem intellectum satis rationabiliter dici posset talem portionem esse minꝰ sufficiētem: quia portio assignanda debet esse talis vnde non solum vicarius sustentari valeat arcte viuendo in penuria: sed vt sibi et suis sufficiat in victu et vestitu et lectisternijs et alijs oneribus. ar. xxxj. di. omnino. et notatur dicta clemen. prima. ꝟ. congruam. per Paulum. Unde et in hac sufficientia attendi debet vt portio vicarij sit talis que sibi ad minus et vni clerico vel pluribus sm̄ qualitatem et quātitatem parrochie sufficiat in victu et vestitu. extra de vita et honest. cleri. c. vt quisqꝫ. Item quo ad hospitalitatem tenendā et iura episcopalia soluenda vt in. c. primo de preben. li. vj. Item ꝙ possit prouidere personis coniunctis indigentibus. extra de coha. cle. et mu. c. j. Et de tali sufficiētia loquitur. c. extirpande. extra de preben. et nota. per Hostien. dicto. c. de monachis. et de preben. c. j. per Joh. in nouel. et de statu mona. c. j. per eūdem Jo. li. vj. Quod si intelligatur ꝙ vicariꝰ hanc summā habeat de claro omnibus sumptibus expensis et oneribus aliūde supportatis sic vt de hac summa solus ipse sustineatur: adhuc non censebitur portio congrua vt patet ex superius allega. ꝟ. quinqꝫ marcarum. Et sic seruari non potest honestas persone sue que multū ponderari debet vt patet in dicta clemen. j. de iure patro. §. vltimo. Et hic vide quod dicam infra eo. ꝟ. conferre.

Nō de ꝓportione vicario assignāda.

f ¶ Nisi forte. excipit ab eo quod prius dixit.

t ¶ Partibus wallie. non dicit de tota wallia sed de quibusdaz eius partibus. Et hoc idem qd dicit de partibꝰ wallie dicit etiā habere locū in partibus anglie cū eadem sit ratio vtrobiq. ff. ad l. aquil. l. illud.

v ¶ Sit. s. talis vicaria.

nisi forte in illis partibus Wallie sit in quibus ꝓpter tenuitatē ecclesiarū minori stipēdio vicarii sint cōtēti.

x ¶ Tenuitatem. i. exilitatem. Considerande enī sunt facultates ecclesie in assignanda vicarij portiōe. extra de vi. et hone. cle. c. quoniam. vt ait scriptura. Sic etiam et mos patrie attendi dz vt hic in textu. nā personis equalibus minus sufficeret in quibusdā partibus q̄ in alijs ꝑut in simili no. Joh. in no. de p̄bē. c. j. li. vj. vbi dicit q personis equalibus minꝰ sufficeret in ꝓuincia wallie q̄ in anglia vbi fiunt maiores sumptus ad quod facit. xciij. di. quisquis. et̄ de dona. ceterū. de censi. cum apostolus. §. fi.

Stipēdiū.

y ¶ Minori stipendio. i. fructu laboris siue mercedis. ⁊ sic ponit hic stipendiū pro vtilitate siue fructu qui prouenit ex redditibꝰ assignatis ad victū ⁊ sustentationē vicariorū de quibus hic agit Alias vero ꝓprie loquendo stipendia dicta sunt q̄ pro sumptibus dabantur militibus. ⁊ hoc ideo q: per stipes. i. per exigua erabātur. ff. de vb. sig. l. si ager. §. stipendia. vel dic minori stipendio. i. beneficio siue officio. ¶ Consimile habes. xxxi. di. qui ecclesiasticis in prin. §. stipendijs per Archi.

z ¶ Sint contenti. hoc enī sufficit vt vicarius instituendus vicaria licet q̄tumcūq; modica sit contentus. pōt enī quo ad sufficientiam portionis habende siue assignande illi iuri qd in ipsius fauorem introductū est renūciare. et̄ de regula. ad apostolicā. C. de legibus. l. qd fauore. et facit ad hoc. ff. de no. ope. nūci. l. j. §. ⁊ post opera. ¶ Sed nūquid vicarius admissus ⁊ in tali vicaria modica et exili institutus voluntarie eandem recipiens a principio absq; assignatione hmōi portionis possit ex postfacto petere vt sua portio augmētet̄: videt q non: q: cū scienter ipsam recepit videtur portione licet modica ⁊ insufficienti fore contentus. Pōt nāq; renūciare iuri pro se introducto vt predixi. Unde cū in sua admissione vel potius ante eā non petiit portionem sufficientē sibi assignari s̄m formam. c. j. de iure patrona. in clemen. Imputet sibi q ad tam tenuem ecclesiam siue vicariā permiserit se promoueri. Ad qd faciūt no. per Jo. xcj. di. clericus. qui ponit exemplū in matrimonio carnali vbi vir nubens scienter mulieri q̄ ei debitū reddere non pōt tenetur eā nichilominus alimentare et sibi imputet q talem duxit. ad hoc allegat. xxxij. q. vij. hi qui. sed melius facit eadem causa. q. c. si vxorem. Et illud sic cōfirmatur nā prouisio canonis sup assignatione hmōi portionis edita loq̄ videtur de assignatione fienda ante admissionem ipsius vicarij et non post. vt̄ in. c. de monachis extra de p̄ben. mādatur q ep̄s nullū admittat in vicariū ad p̄sentationem religiosorū nisi tātū sibi assignetur de ꝓuentibꝰ ecclesie vnde iura episcopalia possit persoluere: et congruā sustentatiōem habere. ex quo textu innuitur q assignatio portionis debet precedere. et eodem mō videt sonare littera decretalis prime de p̄ben. li. vj. vbi illud idem extenditur ad p̄sentatos etiā per exemptos. ⁊ sic etiā in simili ꝯcordare videt textus de iure patronatus. c. j. in p̄n. in cle. vbi fit extensio et declaratio iuriū precedentiū. Sed p̄dictis nō obstantibus tu dic contrariū q: licet in iuribus predictis statuatur q ep̄s nō admittat vicariū ad p̄sentationē alicuius nisi tantū sibi assignetur vt iura ep̄alia possit persoluere et congruā sustentationē habere non tn̄ in ipsis iuribus dr̄ per expressum q hoc prius fieri debet ante admissionem. sed potius innuit q pōt fieri post admissionē vt̄ textus in illa clemen. j. de iure patro. §. j. in fi. dicit q diocesanus elapso termio limitato ad portiōez congruā assignandā dz presentatū admittere et q ad eū deuoluat ptās assignandi portionem. vbi dicit Jo. an. et wil. q non refert vtrū assignatio portionis precedat admissionem vicarij vel sequatur. cū quibus cōcor. Paulus ibidem. §. admittere. ⁊ Stepha. e. §. ⁊ pōt esse ratio nā sicut p̄sentantes prius possunt p̄sentare et postea portionem assignare vel ecōtra. sic diocesanus prius pōt admittere et postea assignare portionez vel ecōtra. nec obstat qd. s̄. allegat vicz q vicariꝰ in hoc videt renūciare iuri in ipsius fauorem introducto qd non pōt. q: iste fauor non solū introductus est in fauorem ipsius sed in fauorem ecclesiarū ⁊ etiā animarū vt p3 in. d. c. j. de p̄ben. li. vj. vnde tali fauori non possz renūciare etiā si vellet prout no. Jo. an. in. d. cle. j. de iure patro. ⁊ pro hoc remittit ad nōta per eū post Inno. et Ber. compos. de rescrip. c. cū dilecta. super quarta glosa. Et q: forsan vicarius colludere posset cū patronis de non petendo congruam portionez hinc est q non solū ad ipsius instantiā s3 ex officio poterit diocesanꝰ ꝓcedere ad assignationem hmōi ne iuri publico derogetur. sic nōt dicta clem. prima. §. compelli. per wil.

¶ Prouideatᵃ quoq3 diocesanusᵇ ep̄s pensata ecclesieᶜ facultate vtrū vicarius oneraᵈ ecclesiastica subire

a ¶ Prouideat. secūda pars. ⁊ dic ꝓuideat. s. tempore assignande portionis vicarij.

b ¶ Diocesanus. sic igitur hec prouisio nō ꝑtinebit ad alios ordinarios inferiores qui de priuilegio cōsuetudine p̄scripta vel alio instituūt vicarios eis p̄sentatos. Consimile habes in clem. prima de iure patrona. vbi ꝓuisio assignationis portionis vicarie pertinet ad diocesanū sic q nō ad inferiorē ordinariū. qd p3 in. d. c. de monachis. vbi loquit papa ep̄o wigorn. et sic diocesano. et idem terminus repetit in. c. j. de p̄ben. li. vj. cuius etiā vocabuli preteritu octies vt dicit Jo. an. in dicta cle. j. repetiri. nōt ibi idez Jo. an. in. §. diocesanus. q ordinarius inferior ep̄o non pōt portionem assignare nec terminū ad ipsm assignandū limitare. sed quo ad termini prefixionem et portionis assignationez recurret ad ep̄m dioc. et cōcor. Paulus. e. c. §. dioces.

c ¶ Ecclesie facultate. onera ei subire debēt iux̄ facultates ecclesie extra de vi. et hone. cle. c. quoniā. de offi. ordi. cōquerente. ⁊ intellige q hic dicit ecclesie facultates prout vicz in redditibus abūdat magis vel minus sic q ille apud quem remanet ius vniuersale percipiendi fructus ecclesie subire debeat hec onera. nō aūt ille qui habet ius particulare iuxta no. per wil. de censi. c. primo §. episcopalia. et per Jo. de atho. in ꝯstōe octoboni quoniā alienationes. §. incumbentia. Pōt tn̄ ep̄s in assignatione portiōis vicarij iuxta q̄titatem sue portionis onera sibi limitare vt vicz iuxta receptionem prouentuū sic supportet onera. ar. ad hoc de reg. iu. qui sentit. li. vj. et. d. c. j. de cens. in cle.

Ordinaria
onera et ex
ordinaria
unt.

d ¶ Onera ecclesiastica. s. ea que auctoritate ecclesie sunt imposita forsan in fundatione seu tp̄e donationis rerū et si a laico fuerint assignata vt no. Hostien. extra de cens. c. j. §. ecclesiasticis. vl' potes dicere ecclesiastica talia vicz quibus grauari solet ⁊ grauari pōt ecclesia: et sunt hec onera ecclesiastica varia ⁊ diuersa. Quedam enī sunt q̄ dicuntur episcopalia de quibus legit̄ et̄ de offi. ordi. cōquerente. ⁊ inter hec cōtinentur sinodaticū cathedraticum quarta decimationū ⁊ mortuariorū vbi de cōsuetudine debent̄. Item ꝓcuratio nomie visitationis. et subsidiū caritatiuū. onus etiam ecclesiasticū est receptio nunciorū sedis apostolice. et̄ de censi. c. cū instantia. ⁊ no. de p̄ben. c. j. §. onera. per Jo. li. vj. q̄ etiā addit receptionem hospitū. reparatio etiā ecclesie et maxime cancelli est onus ecclesiasticū vt in ꝯstōne octoboni improbaui. ⁊ ꝑ hoc vide ea que scripsi. s̄. de offi. archidia. §. reparatione. est etiā onus ecclesiasticū si vna ecclesia in decimis vel oblationibꝰ aut alijs eius prouentibus sit pensionaria vel portionaria alteri ecclesie. sic nō. per Ber. extra de censi. c. j. §. seruitio. in fi. ⁊ inter hec onera numerari possunt panis/ vinū/ cera/ oleū/ et oīa alia que necessaria sūt ad cultū diuinū. de quibꝰ habes et̄ de offi. sacriste ⁊ de offi. custo. per totū. sed hic aduerte ad finez vt scias que onera siue ecclesiastica siue secularia ꝑtineāt ad ecclesiam: ⁊ que nō. q onerū quedā sunt honesta/ quedā sordida. horū etiā quedam sunt ordinaria: quedā extraordinaria. Ordinariorū vero alia ꝑsonalia alia realia: alia mixta. realiū autem quedā prestant a rebus et per res ipsas. quedā a personis ⁊ per personas ipsas rōne rerū vt. l. munerū. §. patrimoniorū. ff. de mu. et ho. Extraordinariorū autem alia cōcernunt pietatem/ alia publicam vtilitatem. alia captitanciā volūtatem. quibus presuppositis nota q sordida onera nullo modo subit ecclia nec etiam clerici. verbi gratia Calcis coquende: arene fodiende: et alia hmōi de quibus sunt multa exempla in. l. munerz le. ij. vsq ad. §. patrimoniorū. ff. de mune. et ho. Ordinaria vero onera secularia que sunt mere personalia: talia vicz in quibus oneratur ipsa persona vt aliquid faciat etiā absq sumptibus ꝓprijs non pertinent ad ecclesiam nec ad

Onera e
clesiastic
sūt diuer

ssio.

clericos. nec talia per ſe aut ſuos facere tenentur. xij. q. ij. c. eccleſiarū ſeruos. fallit tñ hoc vbi agitur de cuſtodia ciuitatis cōtra hoſtes. extra de immu. eccle. c. peruenit. ſic etiā nec onera perſonalia ſecularia que artant perſonā ad aliq̄d faciendū ſed tamen ſumptibus alienis: non pertinent ad eccl'iam. extra de immu. eccle. c. non minus. vbi de hoc. Ordinaria autem onera ſecularia realia. ſ. que cōcernunt mere res ipſas bene pertinent ad eccl'iaꝫ qꝛ res tranſit cū ſuo onere. xvj. q. j. ſi quis laicus. ⁊ cōcor. no. per Ber. extra de cenſi. c. j. fallit tñ hoc in rebus illis in quibus a ꝑncipio fundatur eccleſia. qꝛ viri eccleſiaſtici nec de decimis ⁊ oblationibus nec de terris et locis ad fundandū eccleſiam eiuſqꝫ cimiteriū conceſſ̄ domib' etiā ac hortis iuxta eccl'iam poſitis immo nec de manſo eccleſie debent aliquod ſeruitiū ſeculare ipendere. extra de cenſ. c. j. vbi de hoc. Onera vero mixta ſecularia ea viꝫ que partim ſunt perſonalia / partim realia viꝫ vbi interuenit miniſteriū perſone ⁊ etiam ſumptus facti de ꝓprijs facultatibus. vt in. §. mixta. d. l. munerū. ff. de mune. ⁊ ho. nō pertinet ad viros eccleſiaſticos. prout no. C. de ſa. ſanc. eccle. l. placet. §. modo veniamus. per Chy. Extraordinaria vero onera vbi ꝯcernūt pietatem ſm quoſdam ſpectant ad eccleſiam vtputa refectio pontiū et viarū. C. de ſacroſan. eccle. l. ad inſtructionem. Item refectio ſiue reparatio eccleſiarū ſm wil. qui ſic no. de vi. ⁊ hone. cle. c. j. §. in rebus. in cle. Hoſtien. tñ in ſumma ſua de immu. eccle. §. a quibus muneribus. §. verum ad extraordinaria. et. §. ſequenti vſqꝫ ad finem illius. §. cōcludit ꝙ ad extraordinaria onera etiaꝫ que cōcernunt pietatem nō tenentur viri eccleſiaſtici ex debito ſed potius ex caritate. et conſimiliter dicit in his que cōcernunt publicam vtilitatem ſcꝫ ꝙ ad ea nō tenentur niſi gratis eccleſia velit ad hoc aliquid dare. ⁊ ad hoc facit illud quod legitur in. d. c. non minus. de immu. eccle. In his vero q̄ pertinent ad volūtatem capitaneā nullatenus tenet̄ eccleſia. ⁊ circa hec ibi Hoſti. allegat multa ſuper quib' ſe refert ad leges nouas ⁊ in quibuſdā ad conſuetudinem.

¶ Sed ecce ad meliorē intellectū premiſſorum quero in quo differunt ordinaria onera et extraordinaria. ſuper hac materia diuerſe ſunt ſententie doctoꝝ. Chynus. C. de ſacroſa. ec. l. placet / dicit ꝙ onera ordinaria ſunt q̄ habent regularem preſtationem ⁊ tributa ⁊ cenſus. Extraordinaria ſunt que extra regulam ꝑſtantur. vt. C. de ſuperindicto. l. j. Archid. in roſario. xvj. q. j. nouarū / dicit ꝙ onus ordinariū eſt illud qđ certis tēporibus ſoluit̄. extraordinariū vero eſt illud qđ caſu accidit. Barth. in. l. hi qui. ff. de iure imu. §. quero q̄ dicātur / dicit ꝙ onera ordinaria ſunt que imponūtur a principe vel a lege. allegat ꝓ hoc. C. de his qui pu. mu. vaca. recipiunt. l. vnica. Et ideo putat vt dicit ꝙ collecte que imponūtur a lege municipali edita in ciuitate ſuper hoc a toto populo dicātur onus ordinariū. Et ideꝫ putat de his q̄ imponūtur a papa clericis vł ab imꝑatore laicis. Sed collecte que iponūtur a magiſtratibus vel maioribus alijs ve ꝑpoſitis ciuitatū vel locoꝝ etiam habentibus ad hoc auctoritatem dicentur onus extraordinariū. alle. pro hoc. l. in honoribus. §. qui munus. ff. de vaca. ⁊ excuſa. mune. ⁊ ē dictā. l. vnicam C. de his qui pu. mu. vaca. reci. vbi etiā de hoc no. in glo. Sꝫ iſtō dictū Barth. ſane intelligas de ipoſitione viꝫ pape vel ꝓncipis vt. ſ. intelligat de ipoſitione q̄ non eſt voluntaria ſed q̄ fit per viā legis ꝯſtōnis vel ſtatuti ⁊ ſic intelligit glo. in. d. l. vnica. C. de his qui pu. mu. vaca. reci.

¶ Iuxta premiſſa quero nūquid reparatio cancelli q̄ imminet ꝓlato eccleſie ſit onus ordinariū vel extraordinariū. iſtud ꝓdeſt inueſtigare ꝓpter compoſitiones q̄ plures fiunt inter rectores et etiam vicarios vt viꝫ vicarius ſuſtineat omnia onera ordinaria ⁊ rector onera extraordinaria vel ecōtra ꝙ ſit onus extraordinariū videt̄. Nam onera extraordinaria ſūt illa q̄ non habent regularem preſtationē ſed ex caſu accidūt ꝓut ſupra dictū eſt. Sed reparatio cancelli vt videtur regularem preſtationem nō hꝫ qꝛ non ratione tēporis limitati nec ratiōe quātitatis ſumme expendende q̄ ⁊c. Preterea reparatio hmōi dependet a caſu. Quādoqꝫ ratione tēpeſtatis per quam tollitur coopertura. Quādoqꝫ ex violentia predonū per quos franguntur oſtia feneſtre ⁊ parietes. Item quādoqꝫ per incendiū ⁊ alios caſus fortuitos. Rationabiliter itaqꝫ videtur ꝙ potius onus ſit extraordinariū q̄ ordinariū. vnde ⁊ ſubſidiū caritatiuū quod. ſ. ꝑ epm ob aliquā ingruentē neceſſitatē exigit a clero. vt in. c. cum apl'o. ex. de cenſ. on' eſt ordinariū qꝛ nō currit cū limitatiōe certi tēpis. nec cū limitatiōe certe q̄titatis ſoluende ſꝫ dꝫ eſſe maius vel minus iuxta neceſſitatem imminentem vt ibi apparet. ⁊ ad hoc facit. C. de cenſi. l. j. et. iij. li. x. ſic etiam et reparatio pontiū et viarum inter onera extraordinaria numeratur. C. de ſacroſan. eccle. l. ad inſtructionem. ⁊ in aucten. de eccleſiaſticis titulis. §. ad hec. colla. ix. Et nota. extra de cenſi. §. a quibus. §. extraordinariorū. per Hoſtien. in ſumma. et de vi. et hone. cle. c. j. §. in rebus. per wil. in clemen. qui etiā plane dicit ꝙ refectio eccleſie eſt on' extraordinariū ⁊ cū wil. per viam recitationis cōcor. Henricus de bowico. extra de immu. ec. c. nō minus. Si igitur reparatio eccleſie ſit onus extraordinariū per cōſequens ⁊ reparatio cācelli Cū idem iuris ſit de parte quo ad partē ſicut de toto quo ad totū. ff. de rei vendi. l. que de tota. ecōtra ꝙ reparatio cācelli ſit on' ordinariū videt̄ nā onera ordinaria ſunt illa que habent regularem ꝑſtationem vt ait Cynus in loco ꝓalle. Regularis vero preſtatio nichil aliud eſt niſi ꝑſtatio a iure ꝓcedens. ex iure nāqꝫ ſumitur regula: non aūt ex regula ius. ff. de re. iu. l. j. Unde illa ꝑſtatio quā īdicit lex ſtatutū vel ꝯſtitutio vniuerſaliter ligās eos ꝓ quibus ⁊ cōtra quos ordinatur ꝓ regula haberi dꝫ eo ꝙ om̄s tales regere ⁊ regulare debeat. iij. di. canon. ⁊ c. regula. Sed a preiuris hoc eſt verū ꝙ reparatio cancelli immo et ipſius eccleſie cōcernit prelatū eccleſie ⁊ eū artat ad refectionem ⁊ reparationem eiuſdem. x. q. iij. c. vnio. vbi de hoc. ⁊ no. de pe. ⁊ re. c. j. in prin. §. fabrice. per Archi. li. vj. Uidetur ḡ ꝙ illud onus tanq̄ a lege impoſitū ⁊ indictū cenſeri debeat ordinariū et non extraordinariū. et hec ſententia cōfirmari videtur ex dictis Barth. vbi ſupra q̄ ponit ꝙ onera ordinaria ſunt illa que imponūtur a ꝓncipe vel a lege. ⁊ pro iſta parte etiā facit ꝙ ſolutio cathedratici ſinodatici et ꝓcurationū ratione viſitatiōis ⁊ alia hmōi de quib' non dubitatur quin ſint onera ordinaria ſuū capiūt effectū ab impoſitiōe legis. vt in. d. c. cōquerente. cū ſimilibus. ḡ ⁊c.

Nō de reparatōe cācelli ⁊ eccle

¶ Pro premiſſorum veritate inueſtiganda eſtimo ſic dicendū. aut eniꝫ prelatus eccleſie habet aliquid perpetuo aſſignatū ad fabricā eccleſie vel cancelli: vel nō habet. ſi habet verbi gratia quartā de qua loquit̄ decretum. xij. q. ij. c. quatuor. vel aliud equiualens qđ ſufficit ad hmōi reparationem: tūc qꝛ ex iure cōi vel alias ex ordinatione iuris cōis reparatio hmōi ad eū pertinet ſicut ſatiſ liquet. x. q. iij. c. vnio. puto ꝙ hmōi reparatio in hoc caſu pertinebit ad eum ſic vt ſit onus ordinariū qꝛ a iure cōi impoſitū. Si vero portionem aſſignatā habeat ſed illa nō ſit ſufficiens: tunc inquantū ſufficit erit onus ordinariū. inquantū vero non ſufficit dicetur onus extraordinariū. Et vbi plures in eadem eccleſia ſunt beneficiati ſinguli tenentur ſm qđ percipiūt de ꝓuentibus eccleſie cōferre ad hmōi reparationem. nam qui emolumentū percipit dꝫ ſentire ⁊ onus. extra de cenſi. c. j. in cle. cū cōcor. ſi autem vnus tm̄ in eccleſia beneficiatus ſit: tūc ad ipſm pertinebit totaliter reparatio cū totales prouentus recipiat. ꝙ ſi ad fabricā non ſit aliqua portio deputata tunc vt predixi vbi ſunt plures beneficiati in eadē eccleſia vt eſt videre in rectore et vicario nec eſt ſuper reparatione aliqua ordinatio vel cōpoſitio facta. puto ꝙ ſinguli ſm portionem quam de ipſa eccleſia percipiunt ad reparationem cōferre debent: vt ſic onus reparationis ſit onus extraordinariū. quēadmodū ſolet fieri in refectione pontiū et viarū publicarū. ⁊ ſic intellige dictū wil. in. d. cle. j. de vi. ⁊ ho. cle. §. in rebus. ⁊ hoc ar. dicti. §. ad hec. de eccle. titu. ⁊ huic diſtinctioni cōcor. videnť nō. ꝑ Hoſt. et Io. an. ex de ec. edi. c. quicūqꝫ. ⁊ per arch. xij. q. ij. d. c. quatuor. in gloſa adde de hoc legit. ſꝫ forſan dices etiā inuentū ꝙ ꝓlatus habeat portionē ſufficientē ꝓ reparatiōe quō dicet̄ onus ordinariū cū reparatio nō habeat tēps certū ſed ex cauſa eueniat. dic qꝛ in hoc caſu magis dꝫ inſpici aptitudo rei q̄ ipſm factū ſicut videmus in ſeruitute ſtillicidij q̄ eſt ſeruitus cōtinua nō qꝛ ſtillicidiū ſemꝑ cadat: ſed qꝛ ad h̄ aptū eſt vt aſſidue cadat. ff. de ſerui. vr. ꝑ. l. foramen. ſic etiā ⁊ aqua dr̄ quotidiana nō qꝛ quotidie ducitur ſꝫ qꝛ apta eſt quotidie duci. ff. de aqua quoti. et eſti. l. j. §. q̄tidiana Unde qꝛ in caſu noſtro inſpecta aptitudine pōt omi anno imminere reparatio: bene pōt dici onus ordinariū tanq̄ habens regularem ꝑſtationem: licet quolibet anno de facto reparatione loc' nō indigeat. ⁊ facit ad idem. ff. de flumi. ⁊ ne quid in flu. pu. fiat. l. j. §. Iteꝫ fluminū. ⁊ inſti. ad. l. aquil. §. his aūt.

¶ Ex ꝑmiſſis pōt inferri ꝙ etiā vbi aliqua portio eſt aſſignata ad reparationes cācelli vicaria tñ ſolūmodo dotatur in certa portione ꝓuentuū eccleſie obuenientiū extra portiones illam q̄ deputatur ad fabricā tunc reparatio cācelli quo ad vicariū dicetur onus extraordinariū licet ſit ordinariū quo ad eum qui habet dictam portionem ſi tñ portio illa vel eius pars tranſeat in portionem vicarij inquantū transit intantū pertinebit ad eū tanq̄ onus ordinariū. alias aūt dicetur onus extraordinariū. Q si dubium sit an aliqua portio fuerit assignata ad fabricam in hoc casu ratiōe incertitudinis iudicabo sicut de re que non apparet vt. s. tunc dicatur onus extraordinariū. ar. l. in lege. ff. de ꝯtrahen. emp. et ven.

e ¶ Persona. i. rector. et est persona vulgare anglicorum.

f ¶ Ea. s. onera ecclesiastica.

g ¶ Simul. sic q̄ vnus nō teneatur separatum ferre onera ꝓ vna parte ⁊ alt' ꝓ alia parte sed q̄ simul hoc faciant vt dicā ī glosa ꝓxima.

h ¶ Conferre. s. vbi non assignat portio sufficiēs vicario ad sustinendum oia onera sed quedā remanent onera per rectorem supportanda. pōt eī esse q̄ rector q̄ habet sub se vicariū sustineat oia onera pertinentia ad ecclīam sola sustentatione vicarij excepta. in quo casu sufficiet rectori ipm vicariū decenter tractare ⁊ sibi sustentationem congruā et sufficientem ꝑstare vt plane habetur de iure patro. c. j. §. fane. in cle. ⁊ in hoc casu nichil pertinebit ad vicariū quo ad onera. sed sufficiet ep̄o videre q̄ sustentatio sua sit sufficiens. ⁊ circa hoc vt puto facta fuit ꝓuisio huius ꝯstōnis que loquitur de quinq̄ marcis. Pōt etiā esse q̄ tanta portio assignetur vicario q̄ ipse solus debeat omia onera sustinere et rector nulla: ⁊ sic ꝓuideri melius foret vt vicz aut rector sustineat oia onera aut q̄ vicari' sustineat oia. ad hoc facit de ꝯse. di. ij. cōperim'. ff. de admini. tu. l. cū q̄ritur. Nā particularis exactio hʒ magna incōmoda. extra de cens. c. cū instātia. ff. de exercito. act. l. ij. ⁊ bene facit ad ꝑmissa de capel. mo. c. j. li. vj. Et sic intelligunt doctores illū. §. fane. de iure patro. c. j. in clem. Si tñ ad certa onera sustinenda et non ad oia assignetur portio vicarij tunc equum est vt vterq̄ subeat onera sibi incumbentia Sin autem onera non sint specificata q̄ sustinebit vnus que alt' tūc ex ordinatione ep̄i fieri poterit q̄ sub certa forma simul cōferant ad hmōi onera vicz vnusquisq̄ ſm facultates eccl'ie cum cōtingētes. ⁊ ad ꝑmissa faciūt q̄ legū ⁊ no. ex de ꝑscrip. c. accedētes.

i ¶ Prouiso tamen. tertia pars.

k ¶ Archidiaconus loci. idem intelligas de quocūq̄ alio visitāte iure ordinario cū vtrobiq̄ sit eadem ratio ergo ⁊ idem ius. ff. ad l. aquil. l. illud. cum concor.

l ¶ Ab illis. s. rectore et vicario simul.

m ¶ Altero eorū. q: solū a rectore vel solū a vicario.

n ¶ Debeat. s. vigore ordinatiōis in assignatiōe portiōis vicarij.

o ¶ Procurari. intellige in victualibus ſm exigentiā iuris cōis extra de cens. c. cū apostolus. de cens. c. romana. §. procuratiōes li. vj. et c. ij. c. exigit. Item in hospitio non tñ soluendo pro vectura equorū vt no. Archi. in. d. c. ij. §. in victualibus. Consuetudo tñ operatur in pluribus locis vt ꝓcuratio hmōi sumatur in pecunia q̄ ꝯsuetudo bene pōt ꝓcedere vt sumatur a volentib' sic in pecunia soluere. non aūt a nolentibus vt in extrauaganti benedicti. xij. q̄ incipit Uas electionis. in prin. ⁊ est textus in. c. felicis. de cens. li. vj.

p ¶ Una tñ. s. ꝓcuratione vt sequitur. ac si diceret nō hʒ exigere vnā ꝓcurationem a rectore ⁊ aliā a vicario. vnde si ꝓcuretur in victualibus per rectorem nichil debet recipere a vicario nec ecōtra. Sufficit enī si ab vna ecclesia vnā hoc est vnius diei procurationem recipiat. vt. d. c. felicis. de cens. li. vj. vbi patet q̄ etiam si plures ecclesias in die visitauerit nō recipiet nisi tantū vnā procurationem illam vidz quā percipiet a loco ꝑsonaliter visitato.

q ¶ Sit contentus. s. archidiaconus.

Diuisio.

r Statuimus. istud est. c. ij. editum per Stephanū archiepm Cantuarien. in cōcilio Oxon. ⁊ facit quattuor. Primo ordinat q̄ ep̄i habeāt elemosinarios honestos. Scd'o ibi Et vt ipsi q̄ sint hospitales. Tertio ibi Et vt boris. vt sint parati ad audiendū querelas et causas pauperū. Quarto ibi Et in personis q̄ personaliter audiant confessiones subditorum.

debeat aut persona[e]: an ad ea[f] simul[g] debeat conferre[h] vtriq̄. prouiso[i] tñ q̄ archidiaconus[k] loci siue ab illis[l] aut altero[m] eorū debeat[n] ꝓcurari[o]: vna[p] tñ procuratione sit[q] contentus

¶ De officio iudicis ordinarii.

Stephanus Oxon.

s ¶ Prelati. i. ep̄i. de his enī specialiter loq̄tur hoc statutū vt pz ibi in ecclesijs suis cathedralibus ⁊c. Alias aūt ep̄is inferiores prelati dicūtur. ꝓ quo vide quod scripsi. ī. de sac. iterā. vel nō. c. ignorantia. ꝟ. prelati ecclesie.

t ¶ Elemosinarios. i. elemosine distribuende collectores / conseruatores / ⁊ eiusdem distributores. cōsistere enī debet elemosina ꝑlati quāq̄ in elemosina corporali exhibenda pauperibus et alijs indigētib' ſm opa misericordie corporalia: q̄nq̄ ſm opera misericordie spūalia. de quibus dixi. ī. de offici. archi. c. j. §. Sex aūt. ꝟ. misericordie. et glosis seq̄n. non enī vt ait Grego. sufficit ep̄o lectio et oratio nisi assit elemosine largitio. lxxxvj. di. fratrem. nec debet elemosina vni tantū sed diuersis ſm exigentiā ꝑsonarū distribui vt pz in. e. c. Oꝫ igit q̄ ipsius elemosine dispositor fidelis et circūspectus sit ⁊ q̄ ad officium illud viri honesti recipiātur. Elemosine eī largitio ſm quosdā cadit sub precepto ⁊ hoc verum est de eo q̄d homini superfluit vel vbi aliquis est in extrema necessitate posit'. lxxxvj. di. pasce. ⁊ no. per Archi. xlvij. di. sicut hi. Alis aūt est de cōsilio ſm eū. ⁊ cōcor. in illud idē Thomas scd'a scd'e. q. xxxij. Et vt michi videtur ista cōstitutio q̄ vult q̄ ep̄i habeant elemosinarios honestos ad mentē statuentis dʒ intelligi de elemosinarijs operū misericordie corporalis q̄ licet possunt ⁊ deberent ep̄i in eorū personis ꝓprijs exercere: possunt tñ causis rationabilibus ipediti illud officiū per aliū expedire. sic tñ q̄ saltim elemosine spūali ipendēde sepi' ⁊ ꝑsonaliter intersint vt. j. ꝓx. de audiendo ꝯfessiones ⁊ iniūgendo pnias. hec nāq̄ absolute loquēdo melior est q̄ elemosina corporalis ⁊ ꝓpterea est illi magis insistendū ⁊ hoc ostendit triplici rōe. Prima est q: illud q̄d exhibetur nobilius est. s. donū spūale q̄d preeminet corporali. Secūda ratio est q: spūs cui subuenitur nobilior est corpore. Tertia ratio est quo ad actus q: spūales actus sunt corporalibus nobiliores. pōt tñ cōtingere q̄ corporalis elemosina sit ꝑferēda spūali in aliquo ꝑticulari casu puta si quis fame deficeret. Nam talis potius foret pascendus q̄ docēdus. hec no. Philippus de ꝑgamo sup catonē prima parte metrica ꝑcepto. xxxv. ꝟ. pro huius ꝑcepti intelligentia. ¶ Sed quero nūquid elemosinarius ad distribuendū elemosinā corporaliter deputat' possit licite sibiipsi aliquid reseruare de ipsa elemosina. Astex. li. v. ti. de elemosina dicit q̄ licet ꝓprie loquendo nullus possit sibiipsi elemosinam facere cū elemosina sit opus misericordie q̄ quidē misericordia nō est ꝓprie ad seipm: tñ ex persona alterius pōt forte sibi elemosinā facere. Nam cū elemosinarū factus sit distributor pōt ⁊ ipse elemosinā accipere sibi si indigeat eo tpe quo alijs administrat. Sed q: ad subueniendū sibi in corporalib' natura satis idinat: ideo de hoc nō oportuit dari preceptū sed solū de subueniendo anime ad q̄d non ita multi inclinātur. Unde di eccle. xxx. miserere anime tue placens deo. hec Astex. in loco ꝑallegato.

Elemo
na alia
poralis
lia spūa

Questio

v ¶ Honestos. i. cōseruantes honoris statū absq̄ nota turpitudinis ſm Januen. deriuatur nāq̄ honestas ab honor: sicut maiestas a maior ſm priscianū. si stricte sumitur ꝓ castitate corporis vt no. Jo. an. in no. de vi. et ho. cleri. super rub. li. vj.

x ¶ Et vt ipsi. secūda pars.

y ¶ Juxta apostolū. j. ad Thimoth. iij.

z ¶ Hospitales. hospitalitas enī maxime a prelatis ⁊ religiosis seruanda est. lxxxix. di. volumus. sic etiā a sacerdotib' ⁊ clericis xlij. di. per totum. de ꝑben. c. de monachis. vbi de hoc per docto. ¶ Sed circa hanc materiā aduerte q̄ hospitalitas quedā est caritatiua ⁊ pertinet ad officiū pietatis. xlij. di. §. j. ⁊. c. quiescamus. Alia est que fit ex debito seruitutis. C. de epis. et cle. l. j. ⁊ de immu. eccle. c. j. hospitalitatē ꝑmo modo dictā clerici beneficiati seruare tenētur. lxxxv. di. florentinū. ⁊ in cōcor. ꝑalle. et videtur casus in extrauagāti Jo. xxij. execrabilis. in prin. vbi de hoc per Gesf. ꝟ. debita. Et in hac hospitalitate vbi sic beneficiatus pōt oibus

Hospi
tas du

¶ Prelati ipsi honestos habētes elemosinarios: sint hospitales et comes: inq̄ suos beniuoli.

Statuimus[r] auctoritate ꝑsentis ꝯcilij vt prelati[s] singuli elemosinarios[t] honestos[v] habeāt. Et[x] vt ipsi ꝑlati iuxta[y] apostolū sint hospitales[z]:

abūdare tūc dz dare oībus indigentib⁹. patent exēpla de Loth et abraham Gen. xviij. et. d. c. quiescamus. Si aūt non possit oībus abūdare tunc in pferendo aliq̄s dz seruari doctrina Ambrosij. lxxxvj. di. nō satis. hospitalitatē vero scđo modo dictā clerici non tenent subire etiā beneficiati. vt. d. l. j. C. de epis. et cleri. et. d. c. j. ꝯ allega. et hoc est verū nisi i ꝯcessiōe possessiōis ecclesie donatr aliq̄d tale fuerit reseruatū. ar. ex de censi. c. j. et. c. quanto. Ratio aūt quare primo modo clerici debent esse hospitales est: q: dom⁹ clericorū vt ait Hieroni. oībus debent esse cōes. xvj. q. i. §. i. et. c. qm̄ quicquid. Item q: hospitalitatis hortator esse nō poterit qui domū propriā hospitibus clauserit. xlij. di. §. i.

et vt horis cōpetentibus ad pauperes audiendos ⁊ iusticiā exhibendam suam in publico exhibere presentiam procurent. ⁊ in personis propriis ꝯfessionibus audiēdis interdū intersint ⁊ penitētiis iniungendis.

Bonifacius.

Precipiendū est priuilegio clericali gaudere volētibus: vt habitū vestitū et tonsuram clericalem suis locis deferant.

Item statuim⁹ q epi in suis synodis et aliis cōuocationibus: et singuli archidiaconi i suis capitulis: et capellani ecclesiarū parrochialiū in suis ecclesiis ter in anno denūcient omnibus qui clericali priuilegio gaudere volue-

a Et vt hor. tertia pa.

b Competentib⁹. hec cōpetentia attendi dz tā respectu ipsorū p̄latorū q̄ suorū subditorū. primo respectu p̄latorū vt. s. hora sit sibi cōpetens talis vicȝ vt tūc minime retrahant a diuinis officijs q̄ etiā dicenda sunt horis competentibus. ex de cele. miss. c. j. Scđo attendi debet respectu subditorū vt. s. hec audientia non fiat nimis de mane vel de sero sic q subditi nō possint cōmode ad eos accedere.

c Ad pauperes audiendos. in hoc enī vt pauperib⁹ puideat esse dz gloria epi. xvj. q. ij. gloria. quos etiā in suis q̄relis eo cit⁹ audire dz quo forsan si eos vt ab alijs audiant assignet cū nichil habeant qđ offerant nō solū audiri ꝯtēnentur sed etiā cōtra veritatem opprimentur. cito nāq̄ violatur auro iusticia nullāq̄ reus pertimescit culpā quā redimere nūmis existimat. xj. q. iij. pauper. Et pōt in casu isto intelligi paup qui victū laborādo q̄rit vel q̄ quinquaginta aureos nō hz in bonis. vt. l. nōnulli. ff. de accu. ⁊ nō. p accurs. ff. de excu. tu. l. paupertas. alr aūt dr pauper q̄ laborare nō pōt. xxxi. q. i. quod. Sz hic intelligo dici pauperē oēm illū q̄ nō abūdat bonis terrenis sic vt iurisperitis quos cōsulat nō hz q̄d refūdat. ⁊ talis quis hz p̄sumit nisi pbet diues sicut no. p Io. an. de re. iu. c. semel. li. vj. vnde ⁊ pauper dr quasi parū habēs vel parū parans. ⁊ sic licet aliq̄d habeat tñ dr pauper. Sed inops dr qui nichil hz fm Archi. viij. di. quo iure. §. pauperes. dz igit epus hmōi pauperibus nō solū puidere vt audiant vt hic sed etiā vt aduocatos habeāt si illud petant maxime si femine sint aut pupilli debiles ve/vel hi qui sane mentis nō sunt. ⁊ si illud nō petit dz illud vltro ⁊ sponte facere. ff. de offi. pcō. l. nec quicq̄. §. obseruare.

Pauper.

Inops.

d Iusticiā exhibendā. Intellige nō solū ipsis pauperibus sed q̄buscūq̄ etiā diuitib⁹. ⁊ hic aduerte q lz statuat pauperes fore cū benignitate audiēdos nō tñ p̄cipit eoꝝ petitiones si iusticiā fieri. nā paupi in mala cā nō dz iudex esse misericors. Exo. xxiij. c.

e In publico. vbi vicȝ absq̄ impedimēto possint subditi ad eos accedere. ⁊ dici pōt loc⁹ talis publicus ecclesia cathedralis vbi sibi sint. alioq̄n si in aliquo maneriorū suorū fuerint eiusdē manerij capella vel ecclesia parrochialis vicinalocus vel alius ad hoc assignādus in quo ad eos publice pōt haberi recursus.

f Presentiā. s. corporalem sic vt ꝯfitentes psonaliter audire valeat ⁊ ipsi possint eū psonaliter alloqui. ff. de hdo. ob. l. i. in fi. Non aūt sufficit q sic sit presens vt forte existens in camera ipsos de lōge exaudiat sicut solet dici familiā esse presentem si sit in illo loco vñ dñm audire potuisset. C. de his qui. vt indi. l. talis. in fi. vbi de hoc per Cy. multipliciter nāq̄ dr quis esse presens vt no. in auct. de fideius. in prin. §. presentes.

g Et in personis. tertia pars.

h Cōfessionibus. s. q̄ fiunt in foro aīe. Non enī intendit de illis q̄ fiunt in foro iudiciali. de quibus habet ti. de ꝯfes. per totū. Epi enī officiū est vt cōfessiones audiat subditorū sibi ꝯfiteri volentiū vt no. Io. an. de peni. et remiss. c. ij. li. vj. ⁊ maxime in casibus reseruatis de quib⁹ no. per eūdem Io. ibidem. §. reseruatur. et p Hostien. in summa ti. de peni. ⁊ remiss. §. quibus cōfitendū sit. §. nec in hoc. ⁊ q principaliter hoc ptineat ad epm. s. audire cōfessiones subditorū legit ⁊ no. ex de offi. archipsb. c. iij. vbi de hoc per doctores. Ipse enī numeratur inter ꝓprios sacerdotes vt plene notatur per Hostien. in summa de peni. et remis. §. cui confitendū. sub. §. verū: ⁊ de hac materia per Io. in sūma cōfes. q. lvij.

i Interdum. id est aliquotiens.

k Penitentijs iniūgendis. in quibus magna discretiōe opus est. in his enī iniūgendis attendi dz qualitas psone vicȝ an sit liber vel seruus. diues vel pauper. si puer vel adult⁹. iuuenis aut senex. p̄latus vel subditus. religiosus vel secularis. clericus vel laicus. vir aut mulier cōiugata vel soluta. Considerari etiā dz grauitas pctī vtvicȝ fm diuersas circūstātias maior vel minor penitentia iniūgat. oportet itaq̄ in hmōi penitētijs iniūgendis cōfessorem esse discretū ⁊ cautū ad cuius informationē pficit videre notata per Hostien. in summa. ti. p̄cealle. §. que penitentia sit pro peccatis singulis iniūgenda. per totū ꝛc.

In pnīa in iungenda plura debēt attēdi.

l Item statuimus. Hec cōstitutio est bonifacij archiepi. ⁊ est xxv. ponens quandā puisionem circa eos qui volunt gaudere priuilegio clericali.

m Synodis. hec dicitur cōuentus siue cōgregationes senū et psbiterorū. et debent fieri per epos annuatim. extra de accusa. c. sicut olim. in fi. ⁊ ad eas tenentur venire omnes illi qui sub illo epo habent curā aīarum. ex de maio. et obe. c. sup his. §. de hoc.

n Alijs cōuocationibus. quas ex varijs causis facere pōt epus vicȝ ppter subsidiū caritatiuū exhibendū. ex de censi. c. cū apostolus ppter visitationē exercendā. vt in. e. c. ⁊ de censi. c. romana. li. vj. in prin. Item ppter pdicationem verbi dei. vt in. c. inter cetera. extra de offi. ordi. ⁊ in alijs q̄ varijs de causis possunt occurrere.

o Singuli archidiaconi. nō igit sufficit q fiat p vnū vice oīū.

p Capitulis. nota bene ppietates terminorū. nā epis tribuit synodos: archidiaconis vero capitula. ⁊ concor. illud qđ habes in sili in phemio clem. §. cōcilio. p wil. ⁊ hic vide si placeat quod scripsi. ō. de cōstitutio. c. j. §. capitulis ruralibus. in fi.

q Capellani. rectores. s. qui debēt esse capellani infra annū. de elec. c. licet canon. li. vj. Itē vicarij ppetui q̄ debent esse capellani ad minus in ꝓximis ordinib⁹ sequētibus vt in ꝯstōne othonis ad vicariā. ⁊ pōt etiā intelligi hec littera de capellanis parrochialibus qui sunt vicarij temporales de quibus no. de offi. vica. c. vnico. glosa magna per wil. in de.

r Suis ecclesijs. ex hoc apparet auctorem sensisse de ipsarū ecclesiarū p̄latis siue curatis perpetuis ad quos p̄cipaliter cura aīarum ⁊ administratio rerū ecclesie spectant. qđ apparet ex hoc q dicit suis ꝛc. fateri tñ satis cōuenit vt et taliū mercenarii q̄ vicarij tēporales dicūtur vt dixi in glosa p̄cedenti hec et silia satis possint expedire. Sua nāq̄ dici pōt ecclesia aliquis respectu. s. ratione cure quā administrat. Pro cui⁹ meliori declaratiōe nota q regulariter hec pnomia possessiua meū tuū suū dñium significant vl quasi. ff. de leg. iij. l. seruos. de au. ⁊ ar. leg. l. quintus. Fallit tamē q̄nq̄ ex natura ei⁹ de quo quis loquit. vt si dico lego seruo oēm pecuniā suā: q̄a sic intelligit nō de vero dñio sz ipropē vt haberi pōt. ff. de manumiss. l. iiij. in prin. ⁊ idē pz in monacho ⁊ filijs. Fallit etiā rōne psone loquētis reputa colonus dicit campū meū. vel custos equoꝝ dicit equū meū. nā intelligit q̄tū ad curā ⁊ sollicitudinem vt no. in. l. ij. in prin. ff. de orig. iu. ⁊ facit. l. q̄ pupilli. §. Item q̄ritur. ff. de nego. ge. Fallit tertio ratiōe rei de qua quis loquit vt si aliq̄s legat oībus famulis suis. nō ei intelligit q eos habeat in dñio. vt. l. ⁊ si nō exhibuissent. §. j. ff. de publi. et vectiga. Sic itaq̄ in casu nostro ecclesia pōt dici capellani parrochialis siue vicarij tpalis ratiōe cure ⁊ sollicitudinis quā gerit in ea. p̄dicta fundantur super dictis Barth. ff. de au. et ar. lega. l. quintus. §. argento.

Pronomia possessiua q̄d important.

s Ter in anno. fm tres tertias anni videlicȝ semel in singulis quattuor mensibus.

t Clericali priuilegio. qđ ꝯsistit in multis vicȝ q: non debent a rint ꝙ habitum' clericalem necnō coronam' ⁊ tonsurā' patēter' in locis debitis deferant' cōpetentem':et maxime' coram' suis ordinarijs:et in ecclesijs':et in cōgregatiōibus clericorum.

¶ De maioritate et obedientia.

Robertus winchelse

¶ Capellani ⁊ vicarii celebrare volentes iuramentū cōparendi ad horas solēniter canēdas:et obedientie superioribus seruāde p̄stent.

Presbiteri' et infra Capellanis' ad celebrādum in quacūqȝ' ecclesia nostre ꝓuincie receptis debet' iniūgi in virtute' obedientie vt sint p̄sentes

Nō late de priuilegijs clericorū.

laicis iudicari. extra de foro cōpe. c. ij. Item ꝙ laicos super reb⁹ ecclesiasticis corā iudicibus ecclesiasticis possunt cōuenire. c. ti. c. si clericus. ⁊ c. cū sit. Item ꝙ laici vel alij nō sui iudices ipsos detinētes violenter etiā absqȝ lesione in custodia publica vel priuata sunt excōicati. de sen. excō. c. nuper. Et breuiter loquendo istud priuilegiū consistit principaliter in duobus. Primo vt clerici nō vexentur in eorū personis vt supra dictū est. ⁊ p̄s. xvij. q. iiij. c. si quis suadente. Secūdo vt nec vexentur aliquibus exactionibus in personis vel in reb⁹. C. de epis. ⁊ cle. l. j. ⁊ ij. ⁊ no. de bigamis. c. altercationis. ℣. priuilegio. per Jo. an. ⁊ Cardi. li. vj. ⁊ p wil. de vi. ⁊ hone. cle. c. j. ℣. in rebus. et ℣. personis. in cle. ¶ Circa hanc materiam tū dic latius ꝙ priuilegiū clericale cōsistit in. xiiij. Primo in hoc ꝙ non cōueniant corā iudice seculari. extra de foro cōpe. c. si diligēti. Secūdo ꝙ verberans clericū incidit in canonem. xvij. q. iiij. c. si quis suadente. Tertio ꝙ non vocant ad onera secularia. extra de immu. eccle. c. nō minus. Quarto ꝙ possunt facere collegiū vbi hoc laicis nō licet. extra de reli. domib⁹. c. fi. Quinto ꝙ possunt vendicare rem cōcessam ecclesie ante traditionem. C. de sacrosan. eccle. l. fi. Sexto ꝙ eodē priuilegio gaudet persona ⁊ familia. Septimo ꝙ facientes statuta cōtra clericos sunt ipso facto excōicati. de immu. eccle. c. eos qui. li. vj. Octauo ꝙ soli clerici possunt beneficiū ecclesiasticū obtinere. de transac. ex literis. Nono ꝙ per litteras impetratas cōtra laicū cū clausula quali nō possunt clericus cōueniri. no. p Ber. de rescrip. c. sedes. Decimo ꝙ in ciuili noie sportulaȝ non tenent dare nisi quatuor siliquas. C. de epis. et cle. au. sed hodie. hec tn̄ de iure canonū nō debent. et de vi. et bone. cleri. c. cū ab omni. Undecimo ꝙ de acquisitis licet sint in ptāte patris possunt testari. C. de epis. et cle. au. presbyteros. Duodecimo ꝙ sine cōsensu patris agere possunt p reb⁹ suis recuperādis. no. per Archi. de iudi. c. fi. li. vj. Decimotertio ꝙ non possunt pignorari vt no. per Hostien. extra de eta. ⁊ quali. c. indecorū. licet Inno. ibi cōtra. Decimoquarto si sciente dn̄o seruus efficiat clericus liberatur a dn̄i potestate. hec notat Bertrandus in clem. j. de vi. et hone. cleri.

y ¶ Habitū clericalem. pro quo vide extra de vi. et hone. cleri. c. clerici. ⁊ c. ti. c. ij. in cle. j. e. ti. c. exterior habitus.

z ¶ Coronā. hoc est signū regni ⁊ perfectionis cū sit circularis carens angulo in signū carentie sordiū. qȝ vbi angulus ibi sordes. Clerici nāqȝ seipsos ⁊ alios regere ⁊ a sordibus mūdare debent ⁊ sic in deo regnabūt. xij. q. ij. duo. ⁊ fit corona ex rasura in summitate capitis ⁊ tonsione capillorū in parte capitis inferiore et sic circulus capillorū ꝓpter dicit corona prout no. per Jo. an. in cle. j. de vi. et ho. cle. ℣. tonsuram. Et incepit a beato Petro cui gentiles raserunt caput desuper in modū spere. Ipse vero hoc cōuertit in memoriā dn̄ice passionis qui corona spinea visus est ⁊ no. xxiij. di. prohibete. per Archi.

Tōsura a btō petro incepit.

⁊ ¶ Tonsurā. hec cōsistit in precisione capillorū ex parte inferiori vt no. Jo. an. in cle. ij. de vi. et hone. cleri. ℣. tonsurā. et debet fieri supra aures sic ꝙ aures pateant. xxiij. di. c. penulti. Et est signū ꝙ precindenda sunt vicia cordis ⁊ corporis ne intuitū diuinorum impediant vt notant doctores in locis preallegatis.

3 ¶ Patenter. i. publice sic ꝙ videri possint.

a ¶ Deferant. si nāqȝ clericus deferat habitū ⁊ tonsurā clericalē regulare est ꝙ gaudere debeat priuilegio clericali maxie vbi nō est cōiugatus ⁊ nō delinquit cōtra statū ordinis clericalis. pro qua materia vide plenius ꝗ no. extra de vi. et ho. cleri. c. ex litte. in tertia di. per Henricū de bowico. Si vero sit cōiugatus de facto et de iure qui solū in minoribus cōstitutus ex illo cōiugio incurrit bigamiā etiā licet deferat habitū ⁊ tonsuram non gaudet priuilegio clericali immo tali sub anathemate prohibetur deferre habitū et tonsuram clericorū. de biga. c. vnico. li. vj. vbi vero nō est bigamus etiā si deferat habitū ⁊ tonsurā siue sit coniugatus siue non: tn̄ ꝓpter exercitiū vite inhoneste puta ioculatorū/ goliardorū/ ⁊ aliorū huiusmodi cōtinuatū per annū vel breuiore tpe post trinā admonitionem si nō resipuerit carebit perpetuo priuilegio clericali. de vi. ⁊ ho. cle. c. vnico. li. vj. Si vero exerceat officiū carnificū macellariorū tabernariorū ⁊ huiusmodi tūc tene qd̄ legit ⁊ no. in cle. j. de vi. et ho. cleri. Si aūt in nullo p̄missorū culpabilis fuerit sed tn̄ tā habitū ꝙ tonsurā derelinquat quādiu sic steterit carebit priuilegio clericali. de cleri. cōiu. c. vnico. li. vj. Si tn̄ postea habitū ⁊ tonsurā reassumpserit gaudebit priuilegio clericali. ad qd̄ faciunt no. per Cardi. ⁊ Archi. in. d. c. vnico. de cle. coniuga. ⁊ per Jo. an. et de cle. cōiu. c. Johānes.

b ¶ Cōpetentem. vt. s. differant a religiosis. ⁊ simile habes de vi. ⁊ ho. cle. c. clerici. ⁊ ibi in glo. ℣. cōgruentem. sed melius per Hostien.

c ¶ Maxime. hic ponit hec dictio cōparatiue ac si diceret in alijs locis debent patenter portare habitū ⁊ tonsurā sed multo magis corā personis ⁊ in locis subscriptis ⁊ sic sumit ꝓprie. cōcor. in simi. est de sponsalibus. c. sponsam. ℣. maxime. per B. ⁊ de filijs presbi. c. ad abolendā. vbi de h. ⁊ sic idē implicat in casu cōuerso. Sepe tn̄ abūdat vel ponit ꝓ tantū vt p̄s. xviij. di. c. quenit. xi. q. iij. c. j. cū cōcor. Circa hoc dicit Jo. an. in. d. c. ad abolendam ꝙ vbi dictio maxime cōnectitur verbis sapientibus causam finalem tūc abūdat vel ponit ꝓ tn̄. dū vero annectit verbis sapientibus causam impulsiuā ⁊ hoc cōstat vel saltem dubiū est: tūc stat ꝓprie. s. comparatiue ⁊ denotat idem in casu cōuerso ⁊ hic. vide qd̄ scripsi. s. de offi. archi. c. vlti. ℣. maxime.

d ¶ Corā ordinarijs. i. p̄sentibus ordinarijs ⁊ id videntibus. ff. de ℣b. sig. l. corā. ⁊ qui in hoc casu dicent ordinarij videre potes s. de cōsti. c. exterior habitus. ℣. ordinarij.

e ¶ In ecclesijs. ex isto ⁊ ex hoc qd̄ sequit vicȝ in cōgregationib⁹ clericorū. apparet auctorem voluisse ꝙ hi qui volūt gaudere priuilegio clericali debent portare habitū et tonsuram ad minus in locis publicis et ad extra. cui cōcor. in simili id qd̄ legit in cōstitutiōe othonis que de habitu. vbi de hoc per Jo. de athona. nā licet in locis priuatis vt puta in domo ꝓpria vel alibi extra conspectū populi aliquis nō deferat huiusmodi habitū coronā ⁊ tonsurā nichilomin⁹ gaudebit priuilegio clericali dū tn̄ patēter ad extra hoc faciat ad qd̄ faciūt no. p wil. de vi. ⁊ hone. cle. c. ij. ℣. publice. in cle.

f ¶ Presbiteri. Hec cōstitutio est Roberti winchelse Cantuariēn. archiepi. ⁊ est pars huius. s. de iurin. c. presbiteri. ⁊ de cele. mis. c. c. ⁊ de pe. ⁊ remiss. c. c. ⁊ hȝ duas partes. In prima statuit ꝙ presbiteri celebrātes in ecclesijs ex debito obediētie tenent interesse horis canonicis que dicūtur cū nota. In scda ibi Ipsi presbiteros statuit quod ipsi presbiteri p̄stabunt rectoribus ⁊ vicarijs alijsve p̄sidentibus ecclesiarū in quibus celebrant obedientiā iuratoriam.

g ¶ Capellanis. siue sint parrochiales siue cantorias habentes aut annalia pro viuis vel defunctis celebrantes.

h ¶ Quacūqȝ ecclesia. siue metropolitana/ cathedrali/ collegiata cōuentuali/ aut parrochiali. ⁊ idē intelligo si sit capella. ar. s. de iurin. c. presbiteri: ibi capellis ⁊c.

i ¶ Receptis. per eos ad quos pertinet. qd̄ dic vt patet. s. de cleri. peregri. c. j. in prin. et. §. item precipimus. ⁊ ibi dixi.

k ¶ Debet iniūgi. s. p ipsos qui dictis ecclesijs p̄sident. ⁊ nota qd̄ dicit dȝ. qȝ ex debito tenent p̄sidētes videre ne sub eis in ecclesijs ministrantes negligant honorem cultus diuini vt hic patet.

l ¶ In virtute obedientie. qua. s. tenent obedire canonibus ⁊ cōstitutionibus rite editis ⁊ publicatis. qd̄ dic vt no. xxv. q. j. violatores. p Archi. vel dic obedientie qua. s. tenent curatis ecclesiaȝ in quib⁹ celebrātur obedire vt. j. patebit. Et nota ꝙ obedientia cōsistit in trib⁹. s. reuerentia exhibenda/ mādato suscipiēdo/ et iudicio subeūdo. Reuerentiā ei dȝ minor maiori vt vicȝ sibi assurgat: locū primū i sedendo vel stādo vel eūdo sibi cedat. mādatis etiā sui maioris honestis dū tn̄ administrationē vel officiū in loco diebus dominicis[m] et festiuis[n] ac aliis[o] quando[p] ⁊ vbi[q] matutine: misse: et alie hore[r] cū nota[s] dicitur: canentes[t]: legentes[v]: ⁊ psalmodizantes[x] super quibus[y] ab eis[z] in ipoꝝ receptiōe[a] iuramentū[b] recipi[c] volumus ⁊ p̄stari[d]. Item presbyteros[e] huiusmōi iuramēto[f] volumꝰ astringi[g] ꝙ rectoribus vel vicariis[h] et presidentibus[i]

illis habeat parere tenetur. non tñ ipsius iudicio nisi iurisdictionē in ipm̄ habeat, ꝓut no. xciij. di. in sūma. ⁊ bñ faciūt nota ꝑ Ber. ex͂. de temp. ord. c. ad aures. glo. ij. ⁊ in ꝯstōne octoboni pastor bonus. §. obedientie. ꝑ Jo. de athona. nec ꝑ talem obedientiā dz sic obediēs dici subditus illius cui talē obedientiā p̄stat nisi h̄ faciat eo animo vt sit eius subditus. de resti. spo. c. olim inter te. glo. ij. ⁊ nota s3 card. ꝙ hec verba i virtute obediētie petm̄ mortale important si cōtra factum fuerit. sic ipse notat de sepultur. c. j. §. obediētie. li. vj. Sed circa hoc vide qđ scripsi supra de ꝯstitu. c. j. §. obedientie. et vide quod dicam infra e. c. §. parebunt.

m Diebus dñicis. quibus totaliter deo est vacandum. de cōse. di. iij. ieiunia. et iō dico ille est magis venerandus ꝙ in eo mundus sumpsit exordiū et ꝑ resurrectionem xp̄i mors interitū ⁊ vita accepit principiū. lxxv. di. ꝙ die. Magna eñ est huius diei prerogatiua. nā die dñico cōsecrant ep̄i. vt. d. c. ꝙ die. hac die placito nō est insistendū. xv. q. iiij. ꝑ totū. nec hac die dz sup scā euangelia iurari nisi ꝓ pace vel alia necessitate: nec ēt hac die mercata teneri debēt. ex͂ de ferijs. c. j. Et hic vide qđ scripsi. s̄. de offi. archipsb. c. j. §. diebus dñicis. ⁊ §. expirauit omnino.

n Festiuis. de quibus habes de ꝯse. di. iij. c. j. ex͂ de ferijs. c. conquestus. ⁊ j. de ferijs. c. ex scripturis. et per totum.

o Alijs. s. non festiuis.

p Quando. tempus significat.

q Ubi. signat locū: ⁊ est sensus ꝙ quacūq3 hora sit seruiendū deo siue de meridie siue post meridiē siue de nocte. ꝙ illo tp̄e debent pbr̄i de quibus hic loqtur officijs diuinis interesse. et ꝯsiliter in loco siue sit in choro siue extra chorum.

Questio

r Alie hore. s. prima/ tertia/ sexta/ nona/ vespe/ ⁊ ꝯpletoriū. ex͂ de cele. miss. c. j. Sed qđ dices de antiphona bte Marie virginis q̄ solet cantari ꝓpe noctē an vigore huius statuti teneant illi antiphone interesse. dic ꝙ si illa antiphona cantet statim finito cōpletorio tūc tenētur interesse: q2 q̄ incōtinenti fiūt inesse videnī. l. lecta. ff. si certū petat. ⁊ q̄ religiosis adherent religiosa sunt. ff. de rei ven. l. q̄ religiosis. Si vo illa antiphona cātetur post magnū interuallū cōpletorio finito vel forsan vbi nō dr̄ cōpletoriū cū nota tūc ad interessendū eidem nō arctāntur ꝑ hanc ꝯstitutionē q̄ solū loquitur de matutinis/ missis/ ⁊ alijs horis. quarū ista nō est vna. ⁊ facit ad pmissa id qđ legit et no. de ꝯse. eccl. c. j. li. vj. fateor tñ ꝙ ad p̄ceptū presidentis ecclesie capellani hm̄oi tenēt illi antiphone cantande interesse ⁊ illā cantare. in his nanq3 q̄ ad ipsius officium spectant sibi parere teneñ. vt no. Ber. d. c. ad aures de temp. ord. maxime cū tale p̄ceptū tendat ad augmētationem cultus diuini. ⁊ vide qđ dicam. j. §. parebūt. Et videt expressum. j. e. li. de cele. miss. c. pbr̄i. §. decreuimus. in princi. ibi et alijs diuinis officijs ⁊c̄.

s Cū nota. i. cātu q̄ fit ꝑ notas. i. certa signa ad artem illā inuēta. Et he note nō sūt lr̄e s3 figure aliqđ ꝑ se significātes. ff. de bo. pos. l. sed cū patrono. §. notis. Aliter vero nota idē est ꝙ infamia. ff. de his qui nō. inf. l. ij. §. j. Item nota idē est ꝙ reprehēsio. ff. ꝓ socio. l. nūcius. itē nota dr̄ idē ꝙ indiciū signū vel cicatrix ꝓut notat lxxvij. di. monachus per Jo.

t Canentes. vtputa inuitatoriā/ hymnos/ antiphonas/ responsoria/ graduale/ et huiusmodi.

v Legentes. vicz lectiones/ epistolas/ euangelia. et hm̄oi.

x Psalmodizātes. i. psalmos canētes. Et ex his potes colligere ꝙ hi q̄ vt p̄fert debēt interesse hm̄oi officijs diuinis cū nota nō debēt solū interē in ecclia vel in choro vt matutinas vel alias horas ꝓuatim dicāt s3 debēt cū alijs cantare/ legere/ ⁊ psalmodizare. quibus tñ diligēter attēdēdū est vt magis corde q̄3 voce cantent. xcij. di. c. canentes. nā plerūq3 fit vt in sacro mysterio dū blāda vox queritur ꝯgrua vita negligat. e. di. c. in sancta.

y Sup quibus. s. vt sic sicut. s̄. dr̄. officijs intersint cātādo/ legendo ⁊ psalmodizādo.

z Ab eis. s. capellanis.

a Receptione. s. ad celebrandū in ipsa ecclia vl̄ alias i dñica vl̄ aliꝰ die festiuis post receptōz suā. j. de iureiu. c. pbr̄i. in p̄nci.

b Iuramētū. inspectis sacrosctis s3 nō tactis. de q̄ ⁊ de alijs et q̄ talis iurabit vide. j. de iuriu. c. pbr̄i. qđ c. est pars huius.

c Recipi ꝑ presidēti ecclie. vt. j. de iuriu. pbr̄i. in prin.

d Prestari. ꝑ ipm̄ sic receptū.

e Itē pbr̄os. scđa pars.

f Iuramēto. sic q̄ apparet ꝙ isti de quibus h̄ loqt p̄stabūt obedientiā iuratoriā. Iurabūt nāq3 ꝙ nō detrahent p̄sidēntibꝰ et ꝙ eis parebūt et reuerētiā facient. vt. j. pꝫ. Sz ꝯ h̄ opponit. Nā ep̄s a suis subditis nō exiget obediētiā iuratoriā nisi ab his q̄bus cōmiserit curā aīaꝝ. ex͂ de iureiu. c. nullus. de maio. ⁊ obe. c. legebatur. Si ḡ ep̄s hāc obediētiā n̄ exigit ḡ nec inferior curatus q̄ est minor cū nō debeat licere curato inferiori qđ nō licebit ipi ep̄o q̄ in dignitate ⁊ ēt ptāte p̄cellat. ar. ex͂ de elect. c. cū in cūctis. in princi. ⁊ ibi ꝑ Ber. §. multo fortius. Solutō. dic ꝙ illud qđ habet i. d. c. nullus regulare est. fallit tñ vbi est ꝯsuetudo p̄scripta ꝙ tales simplices sacerdotes ēt nō curati debēt iurare sicut pꝫ in sili ex͂ de sb. sig. cū clerici placētini. Fallit ēt vbi tales alias fuerūt rebelles vel sunt de rebelliōe suspecti. ex͂ de ma. ⁊ obe. cū in ecclesijs. fallit ēt vbi sup h̄ est statutū speciale vt h̄ maxime vt subsint ⁊ obediant rectori/ vicario/ vl̄ alteri p̄sidēti ecclie in q̄ celebrant. ar. ex͂ de of. archip̄sb. c. vt singule. Pñt nāq3 archiep̄i ⁊ ep̄i ꝯstōnes facere iuris cōis declaratorias et reuocatorias ⁊ vbi pena deficit in iure pñt penas apponere ⁊ veterē penā augere. pñt ēt ꝯstitutionibꝰ papalibus addere ⁊ eas supplere. Et ad correctionē moꝝ statuta facere p̄ceptoria/ ꝓhibitoria/ et penalia. dū tñ ius cōe nō subuertant f3m Host. qui hoc notat in. d. c. vt singule. ⁊ idē Jo. an. no. post eū. Pñt ēt in his q̄ ad ipoꝝ iurisditionem ptinēt statuta facere dū tñ legibus gn̄alibus nō obsistant ꝓut notat ꝑ Jo. an. in no. ex͂ de offi. le. c. vlt. l in fi. cū itaq3 ꝯsuetudo possit h̄ opari ꝙ simplices sacerdotes teneant iurare obedientiam vt. s̄. dixi. ḡ et statutū id idē opari pt. Nā ius scriptum statutū et ꝯsuetudo equari videnī. ex͂ de iureiu. venientes. xj. di. in his. ff. de legibꝰ. l. de q̄bus. Itē statuta ⁊ ꝯsuetudines equanī de ꝯstitu. c. j. li. vj. de elec. q2 sepe. de ca. mo. c. vnico. e. li. ⁊ facit ad h̄ l. Itē cor. ff. qđ cuiusq3 vniuers. noīe in fi. cū ꝯcor. ibi all. ⁊ ex͂ de ꝯsuetu. c. cū dilectꝰ. de rest. in integ. c. ij. cū filibus. Sed ꝓ sano intellectu eiꝰ qđ h̄ dr̄ estimo sic fore ꝯcludendū. ꝙ istud iuramētū nō sit exigendū ab huiusmodi capellanis sine cā vt sic fiat cōcordia inter hoc qđ h̄ dr̄ et inter illa q̄ legunt in. d. c. nullus. et. c. cum in ecclesijs. Ita vicz ꝙ si capellani ipi suis p̄sidentibus rebellare incipiant tūc liceat ab eis hoc iuramentū exigere. Et iste intellectus satis cōuenit huic lr̄e. Nam hic nō dr̄ ꝙ debēt statim in sua admissione p̄stare siue iurare hanc obedientiam sed statuens vult ꝙ tale iuramentum debeat ab eis prestari. ⁊ hoc satis pōt fieri cū opus fuerit vt sic ꝯcor. iuribus predictis.

Ius scriptū: statutū ꝯsuetudo pña sūt.

g Astringi. non ponit de certo tp̄e et ideo opꝫ vt intelligat f3m alia iura. qđ dic vt in glosa precedenti ad finem.

h Uel vicarijs. vbi forsan non est rector. nā si sit tā rector q̄3 vicarius vtriq3 si petatur dz p̄stari iuramentū saltem in his que ꝯcernūt ipoꝝ statū et vbi portio vicarij et etiā administratio sūt sepate a iure rectoris. Nam in hoc casu sicut rector pōt prouidere sibi et statui suo sic ēt vicarius. ꝓ quo vide ea que scripsi supra de ꝯsue. c. j. §. rectores ecclesiarum.

Questio

i Presidentibus. talibus videlz qui nec dicūtur rectores nec vicarij vtputa decani/ p̄positi/ magistri/ custodes/ gardiani/ plebani/ archipresbyteri/ ⁊ alij cōsimiles. Sed nunqđ capellanus ꝯductitius temporalis qui sub rectore vel vicario aut alio presidente gerit curam aīarum possit istaꝫ obediētiā exigere. dic ꝙ ipo q̄ eū delegauit p̄nte absq3 eius mandato nō pōt: q2 in presentia maioris cessat ptās minoris. ex͂ de priuile. c. antiqua. vbi ꝑ Ber. §. nisi in vrbe. Et facit ad hoc. ff. de officio ꝓconsul. l. j. in prin. xxi. di. denique. et hoc verū in his que sunt honoris et preeminentie vt patz in dictis ꝯcor. Potest tñ ipso presente curam sibi cōmissam vt prius ministrare si nō fuerit expresse reuocata. xi. q. j. ꝯuenit. C. de donatio. l. in hac sacratissima. Secus si fuerit reuocata. ar. ff. de iudi. l. iudiciū. C. de officio rectoris ꝓuincie. l. potioris. ex͂ de rest. spo. audita. cū ibi nōtis. In absentia aūt delegātis vbi. j. modicum tempus ipse delegans est reuersurus etiam non poteſt hanc obedientiam exigere niſi de hoc habeat mādatum ſpeciale. Secus tñ eſt ſi longo tpe fuerit abſuturus. Et ad h faciūt notata p Barth. ff. de offi. ꝯſul. l. officiū. viſ. Item eſt argumentum. Et faciūt ad idem que legunt ⁊ no. ff. de iudicijs. l. ſi lōgius. in prin. ff. de va. et excuſ. mu. l. penulti. in fi.

eccleſiarū ſeu capellarū[k] in qb⁹ celebrauerint nō detrahent[l]: ſed q eis humiliter[m] parebūt[n]: et debitam[o] reuerētiam facient ⁊ impēdēt.

De treuga et pace.

Edmundus.

Prelati eccleſiarū ad concordiā ſubditorū vt in xpo vnū ſint ſūmope intēdant.

Magna[p] nobis ⁊ īfra. diſtricte p̄cipim⁹ quatin⁹ rectores et vicarii ac alii[q] eccleſiarum curati pacem[r]

k Capellarū. poteſ intelligere de capellis que ex gratia ⁊ nō ex debito habentur. In qbus capellani celebrantes pſtabunt obedientiā ⁊ iurabūt curatis matricis eccleſie vt hic cōtinet. Ad qd facit qd legit ⁊ no. in ꝯſtōe octoboni gña. vbi de hoc. Poteſt etiā intelligi iſtud de capella que eſt pars ſiue mēbrū matricis eccleſie vl' ab ea dependens vel eidem annexa. Sic etiam q in ea ſit dare curā aīarum ſm ea q̄ leguntur et no. de prebendis. c. extirpande. et de eccle. edi. c. ad audientiam. de etate et quali. c. cum te. vbi. de hoc. Pt tertio intelligi de capella dignitatem hñte vt pz exemplū ex de priui. c. cū capella. Patet etiam in capellis regijs et alijs diuerſis que ſunt in anglia. Nam quomōcūqz ſumat capella ſemp capellani miniſtrantes ibidem tenentur pſidenti eidē capelle i hijs que ad eius officiū ptinent obedire vt hic patet.

l Non detrahent. neqz verbo neqz facto. Eſt enī verbo detrahere bonū alicuius negare vel inuertere vt nota. de peni. diſt. i. homicidiorū p Io. vel aliter detrahere eſt defectum abſentis alicui reuelare vt ipm in bono minorē eſtimet. Et in hoc differt a contumelia qz cōtumelia eſt dictū opprobrioſū in facie alicui⁹ manifeſte platum. Sed detractio fit in aliquo abſente et nō audiente. et cōtumelia derogat honori eius cui fit. ſed detractio derogat eius fame. Facto aūt detrahere eſt ꝯmodū vel vtilitatem alicuius impedire vel diminuere. et cōtra hoꝝ vtrūqz prouidet. ꝯ. de treu. c. pbři. et de cele. miſ. c. pbři. que ſūt pars hui⁹. De hac materia detractionis dicit. ꝯ. de offi. archipreſbyt. c. i. vbi agitur de inuidia. ꝯ. detractio. et p hac materia vide notata p archid. vi. q. i. ſumma. ⁊ c. pcedenti.

[illegible]

Obedientie cōditiones ix.

m Humiliter. Nouem enī cōditiones habere dz obedientia. ſ. vt fiat libenter ſine cordis murmuratione. humiliter ſine vocis ꝯtradictione. celeriter ſine dilatione. hilariter ſine triſticia vl' merore. integraliter ſine operis diminutiōe. ſimpliciter ſine mandati nimia diſcuſſione. prudenter ſine manifeſto errore. veraciter ſine fictione. pſeuerāter ſine intermiſſione. Vñ beatus bern. verus inquit obediens neſcit moram nec mandata pcraſtinat ſed aures parat auditui. oculos viſui. manus opi. pedes itineri. et ſic ſe totum interius colligit vt imperantis exterius adimpleat voluntatem. hec notā. viij. q. i. ſciendū. in pn. p archid.

n Parebunt. i. obedient. ⁊ intelligo qd h dr maxime circa ea que in iſto. c. ⁊ ꝯ. de treu. c. pbři. ⁊ de pe. ⁊ re. c. pbři. ⁊ de cele. miſſa. c. pbři. ſtatuitur in ceteris nichilominus que in predictis locis nō exprimūtur dum tñ ad officiū hmōi pſidentiū ptineāt etiam obedire tenentur vt pz p notata ex de temp. ordi. c. ad aures. gloſ. ij. p Ber. chorū regere. āntiphonas ⁊ reſponſoria inchoare. lectiones legere. miſſas certas et alia diuina officia certis dieb⁹ et tpibus celebrare. ex de offi. archipſl. c. i. ⁊ ij. ibi aūt cui ipſe iniūxerit. ⁊ c. ij. c. officiū. ⁊ ad idem facit. c. ij. c. ij. videbit enī pſidens q diuinū officiū recto tramite dirigatur ita q debitus ordo ſeruet nec pepoſtere dicātur hore. et q nō fiat in legendo vel pſallēdo dictionū vel ſillabaꝝ ſincopatio. contra id de quo legitur de cele. miſſ. c. dolentes. et predicta pbant extra de offi. archipreſ. c. ij. dz etiam hmōi pſidens videre ne capellani in ipſius eccl'ia miniſtrantes ſcurrilitatibus magis ac diſcurſionibus indulgeant vt pz in. d. c. ij. In hijs itaqz ⁊ alijs ſimilibus tenētur huiuſmodi capellani ipſius preſidentis mandatis parere et obedire. Queſtio. Sed quero nunquid aliquis capellanorum huiuſmodi excuſari poſſit ab intereſſendo officijs diuinis que dicuntur cū nota ſi eodē tempore vocatus ſit vt matutinas / horas / vel veſpas dicat aut recitet extra chorum coram eo cuius ſumptibus recipit ſtipendium ſuum. Dic aut iuramentum preſtitit in ſua admiſſione ꝑut cauetur ſupra in pricipio huius capituli: aut nō. ſi iurauit tūc ſine licentia preſidentis non debet matutinas / horas / vel veſperas dicere extra chorum. Nam ⁊ alias tenetur eas dicere in choro cum alijs cōiter etiam ſi ſine nota dicuntur ꝯ. de cele. miſſ. c. preſbyteri. ꝯ. decreuimus. Si nō iurauit adhuc vr non fore excuſandus quin eas dicat in choro. ar. dic. ꝯ. decreuimus. pōt tamē cum licentia preſidētis ex cauſa predicta vl' alia ratōnabili matutinas ⁊ alias horas extra chorū dicere dum tamen p e⁹ abſentiam cultus diuinus aut alias honeſtas diuini officij nō minuatur forſan propter paucitatem miniſtrorū. vel qz ſubſtantia dirigēdi chorum in cantu et pſalmodia reſidet in pſona iſti⁹ ſic abſuturi. facit bñ ad premiſſa. xcj. diſ. eleutherius. Debent nanqz hore canonice etiaꝫ tempore interdicti p viros eccl'iaſticos dici in cōmuni. ar. ad h de pe. ⁊ re. c. q in te. de ſen. excō. c. alma mater. ꝯ. adiicimus. li. vj. et q debent dici in choro bene facit extra de cele. miſſ. c. dolētes ibi chori ſilentiū fugientes ⁊c. nec obſtat ſi dicas predicta locuꝫ habere in eccleſijs cathedralibus et collegiatis quia idē intelligendū eſt in eccleſijs parrochialibus ſaltem illis diebus quib⁹ populus ſolet ꝯfluere ad diuina vt pz in. c. i. extra de cele. miſſ. et notatur in. c. c. in pma diſtinctione p Henricū. et hoc verū maxime vbi eſt dare copiam ſacerdotum et alioꝝ miniſtroꝝ ad officiū diuinum publice decantandū. Queſtio. Sed quid ſi capellan⁹ talis pacto ſpirituali ſit aſtrictus ſoluenti ſtipendium ſuū vt corā eo forſan in eccl'ia extra chorū vel alibi recitet matutinas quotiens ab eo illud exigere voluerit nūquid vigore talis pacti poterit a predictis excuſari. Dic q extra tpa illa quibus matutine et alia diuina officia celebrātur in eccleſia bene poteſt excuſari nō tamē horis illis quibus dr officiū diuinū in eccleſia in cōi. pactum nanqz priuatoꝝ huic iuri publico derogare non debet. ff. de pac. l. ſi vnus. ꝯ. pacta. et Hoſtien. in ſumma. et ex de foro compe. c. ſi diligenti. et inſuper tale pactum tendit ad impoſſibilitatem iuris vel facti non tenet. extra de pactis. c. ſi. foret enī impoſſibile vt ſimul eodem tpe capellanus huiuſmōi vacet diuino officio in choro et ad illud recitandū corā alio extra chorū. Concludendo igitur dico q ſiue capellanus huiuſmodi ad ea que i hac ꝯſtitutione mādātur iurauerit ſiue non ſemp tenetur ad mādatum eccl'ie pſidentis in hijs et alijs de qbus. ſ. dixi parere ⁊ etiam obedire. alias aūt pōt tanqz inobediens puniri vt hñ no. dicto. c. dolentes per Ber. et q tales ꝓmiſſiones poſſunt etiam ſub cautione iuratoria ab huiuſmodi capellanis exigi bene facit. xxiij. diſ. ꝗꝗ. vbi de hoc p Io. ꝯ. fidem.

Reuerentia.

o Debitam reuerentiam. Reuerentia enī debet ſupiori vt ſcilꝫ minor ſibi aſſurgat nec ſedeat ipſo ſtante. xciij. diſ. non oportet. nec in equali ſede. ff. de offi. pſid. l. obſeruandum. et vt cum ſalutet cum reuerentia ſorte inclinando et pilleum remouendo. ſic enim interpretatur conſuetudo et legitur. C. de offi. diuer. iudi. l. fina. debet etiam maior precedere: minor vero ſequi. debz etiam minor ſuo ſuperiori parere faciendo in diuinis officijs ſeruitia conſueta. extra de ma. et obe. ſtatuimus. vbi de hoc p Bern. gloſa fina. et notatur per Hoſtienſem in ſumma eodem titu. ꝯ. in quibus.

Diuiſio

p Magna nobis et infra. iſta conſtitutio dr fuiſſe Edmundi archiepi in qua primo precipit curatis vt pacem cū cunctis habeant. ſecūdo ibi. Parrochianos. q parrochianos ſuos ad pacem et concordiam moneant ⁊ inducant. tertio ibi. Inimicitias. q diſcordantes inſtum poterunt ad vnitatem reuocent.

q Alij. ſ. eiuſdē ſtatus qles ſunt h notati vel q ſūt īferiorꝭ ſtat⁹. nā ſub clauſula nō ꝯtinēt maiores ſꝫ eqles vl' minores. ex h reſcri. c. ſedes aplica. Et ſic h qd h dr h artat ad archidiaconos / diaconos vel eos qui rectoribus vel vicarijs ſūt maiores.

Pax.

r Pacē. pax ſꝫ Hoſt. ē finis diſcordie ſic nōt de treu. ⁊ pa. ꝯ. qd ē pax. i ſūma ſua. arch. h of. le. c. i. li. vj. v. pace. dic q pax ē trāqlla libertas. ad h. xxiij. q. i. noli. vbi ēt no. id qd Hoſt. ⁊ dr pax a pactiōe nā pactio q̄ fit p pace publi² pax vocat. ff. h pac. l. i. C. h cadu.

coll. i. vnica. in princi. dicit etiā pax seruatio equalitatis vt neqꝫ lucri neqꝫ passiōis alicuius cā ad partialitatē declinet. auten. de mand. princi. §. deinde cōueniens. colla. iij.

ſ ¶ Quantum in eis est. ꝯcor. iij. q. vj. hec quippe. in fi. vbi dr ꝙ necesse est viris ecclesiasticis vt quantum in se est pacem quam predicant seruare studeāt ad omnes.

t ¶ Cū omnibus habētes. Istud sumitur de epla pauli ad Roma. xij. et nō ꝙ dicit quantum in eis est. nā vix aut nullatenus fieri potest vt pax cū oībus seruetur. Si ei paganus iudeū vel hereticū increpaueris ille qui te contempserit nō vult tecū habere pacē. sic et hoiem xpianū si caritate fraterna increpaueris delinquentē dū tua increpatio sibi displicet cū illo pacē habere nō potes. sufficit tn tibi vt aīm ita pacatū serues et quietum vt cū eo pacē habeas illū diligēdo licꝫ ipse se a te separet. hec remig. in loco preallegato et ꝯcor. in sūi. xi. q. iij. c. inter verba. in fi.

quantum in eis est cū omnibus habentes parrochianos suos moneant vt in vnitate fidei et pacis vinculo vnū corpus sint in christo. inimicitias si exorte fuerint in suis parrochiis diligenter sedantes. amicitias copulantes. discordantes ad concordiam reuocantes quantum in eis est non permittentes ꝙ sol occidat super iracūdiam parrochianoꝝ suoꝝ.

v ¶ Parrochianos. secundum dictum.

x ¶ Unitate fidei. ad ephe. iiij. de hac vnitate dicit canon. nichil ꝯtrariū diuersitas psonaꝝ format vbi efficaciā psperitas vnitas fidei repsētat. vij. q. i. nichil. de ista vnitate legit. xxiiij. q. i. loquitur. et hec vnitas tollit oēm heresim et errorem. e. q. c. alienus. Item oēm diuisionem et omne scisma. e. q. c. scisma. cōsistit nāqꝫ hec vnitas in membroꝝ ad caput cōiunctione qꝛ non se vnitati cōiccat ꝗ partem faciens a capite separat vt. d. c. scisma. in fine.

y ¶ Pacis vinculo. i. dilectione dei et pximi. dr eñ dilectio vinculū qꝛ duos ligat scꝫ deū et hoiem. et hoiem et suū pximū. et eos pacificat. vñ et caritas dicit vinculū pfectionis. ad colo. iij. et hoc ideo qꝛ p illam oīa bona ligantur ne pereant.

z ¶ Unū corpus. s. misticū. sicut eñ in corpore hūano multa mēbra faciūt vnū corpus verū: sic in ecclia que est congregatio fidelium oēs credentes siue altioris siue minoris status fuerint constituūt vnū corpus misticū cuius caput est xps. oculi sūt apostoli et predicatores. aures sūt fideles auditores. nares sunt ꝗ vim discretiōis hñt inter odores virtutū et fetores vicioꝝ. Os sunt ꝗ diuina eloquia aliis eructuant. i. doctores. manus sūt qui operātur vnde alij viuant. pedes sunt qui in negociis secularibus ad vtilitatem ceteroꝝ discurrunt. ista eñ membra vnū corpus efficiūt inter que nullā cōuenit esse discordiam cū ad instar mēbrorum corporis humani vnūquodqꝫ eoꝝ alteri necessariū sit nec possit vnū alteri dicere nō es michi membrū necessarium.

a ¶ In xpo. s. capite. et dic in xpo. i. cū xpo. sic etiam alibi ponit vt ibi in baculo meo trāsiui iordanem istū. i. cū baculo meo.

b ¶ Inimicitias. tertium dictum.

c ¶ Exorte fuerint. i. he eñ oriri solent inter hoies pter diuersas causas. qñqꝫ pter abūdantiā siue cupiditatē bonoꝝ tpaliū. prout exēplū inter pastores Abrahā et Loth fratris sui. Gen. xxvj. quādoqꝫ ex impaciencia cordis. nā hō iracūdus suscitat lites et in medio pacē hñtiū immittit inimicitias. eccl. xxviij. qñqꝫ orit inimicitia ex verbis. qñqꝫ ex factis. qñqꝫ ex istis sicut al. solet dici de iniuria alicui facta ꝗ est occasio inimicitie. qđ dic vt notat est de iniurijs. §. qt modis p Hostien. in sūma. qñqꝫ orit ex dāno alicui illato circa diminutionē patrimonij. qđ dic vt notat p Hosti. in sūma. ti. de dāno dato p totū.

d ¶ Sedantes. i. mulcētes/trāquillātes/leniētes siue cōpescētes et sic sedare est qͥ sedantes pacificos facere sm Januen.

e ¶ Amicitias. q sm Tulliū sūt idē velle et idē nolle i rebꝰ honestis. Et nō ꝙ amicitia plus iportat ꝗ amor. qꝛ ad rōnē amoris sufficit ꝙ hō velit bonū qđcūqꝫ alicui. sꝫ ad rōnē amicitie opꝫ ꝙ aliqs velit ei bonū qđ vult sibi vt. s. velit ꝯuersari cū ipo et ꝯuiuere i illis ꝗ marie amat. vñ iter mītū distātes eē pt amor: sꝫ ñ amicitia. qꝛ ñ ꝯuersāt sit qđ ppiū ē amicitie sꝫ Janu. i suo ca. c. amor.

f ¶ Copulantes. hāc eñ copulatōꝫ p munera fieri nō ꝯuenit. ar. ff. de dona. iter vi. et vx. l. iij. i pn. qꝛ amicitia ꝗ fit vl hēt interuētu munerū illis cessantibꝰ cito dissoluit sm ysidoꝝ de sūmo bono. Unde metrice scribit.

Versus.

Cū fortuna manet vultꝰ generāt amici
Cū cecidit turpi vertit hic ora fuga.

Debēt eñ i copulatōe amicitie. ix. eē ꝗ sequūt vt pmaneat ad eē. vicꝫ caritatia affectio: vnanimis ꝯfessio: mutua subleuatō nociuoꝝ abvtroqꝫ repulsio. adiutorij prōpta collatō. vtriusqꝫ ab alio mutua veneratio. supiori cū iferiori pificatio. pia iter eos ꝯpassio. et hūilica supportatio. His eñi iteruenientibus erit copulatio amicitie virtuosa et eiusdē ꝯsuatia. Et hec si velis amplꝰ pseqꝫ vide no. p philippū de pgamo sr li. cathōis pma pte metrica. vincere cū possis. ꝛc.

Amicitie cōditiones. ix.

¶ De transactionibus.

Stephanus.

¶ Gratis ab officiali et eiꝰ vicario fiat discordantiuꝫ recōciliatio: nisi inter se iuste quid postulent.

Ceteꝝ districtiꝰ iniungim9 ibidēdū: ne archidiaconi vl eoꝝ officiales aut aliꝰ iudices p bono pacis si quando discordantes se sibi adinuicem volūt concordare aliquid exigāt: sꝫ

g ¶ Discordātes. hic aduerte ꝙ discordia mentiuꝫ mītotiens inducit separatōeꝫ corpoꝝ. lvi. di. ismael. et orit qñqꝫ materia discordie ex cultus diuersitate. xc. dis. c. platū qñqꝫ imo pmarie p linguā malā ꝗ seminat discordias inter fres qđ malū est ois detestabile apđ deū. puerb. vj. c. alias ēt de cāis de qbus dixi. ō. c. §. exorte fuerit. et cuius detestatōis sit h pctm. s. discordie potes plene videre. xc. di. p totum.

h ¶ Concordiā. de ꝗ in mēbris suis gliat deꝰ. ix. q. iij. archiepus. hec tñ vt ait Salustiꝰ est nutrix amoris p quā pue res crescunt et ꝗ cessante et i discordiā vsa res aggregate ēt marie dilabūtur.

Cōcordie diffinitio.

i ¶ Reuocātes. h eñ ad officiū plati spectat vt discordātes siue clericos siue laicos magis ad pacē ꝗ ad iudiciū coherceāt. xc. di. studendū. et bñ facit. e. di. discordantes. et c. placuit. et c. pcipimus. extra eo. ti. c. j.

k ¶ Quātū i eis ē. hec clausula exposcit eoꝝ diligētiā sic ꝙ ex pte eoꝝ nō sit aliqđ qđ eis iputari possit. et vide qđ dixi. ō. c. §. cū oibus habētes.

l ¶ Nō pmittētes. sufficit itaqꝫ ꝙ faciāt diligētiā suā.

m ¶ Sol occidat. sumit de epla pauli ad ephe. iiij. et no. ꝙ hec auctoritas dupl pt itelligi. vno mō sic vbi gra. si aliqs ad xpm fuerit ꝯmotꝰ aduersus pximū suū añ solis occasū fiat iter eos recōsiliatio. vel aliter sic. sol. i. xps ꝗ in scripturis dr sol iusticie nō occidat. i. nō recedat a discordātibꝰ qꝛ pmanētiā ire et peti sui.

n ¶ Iracūdiā. dñr ei iracūdia et ira. qꝛ iracūdia iportat diuturnitatē maiorē ꝗ ira. nā iracūdia dr ꝯsuetudinē irascēdi. sꝫ ira dr simplicē passionē cui vix resisti pt i suis motibꝰ. vult ꝗ ꝙ pmanentia ire tollat et nō imerito: qꝛ vt dr Job. v. virū iustū iterficit iracundia. sup ꝗ textu sic ait btūs Greg. māsuetudo inqt i nobis ymaginē dei seruat ꝗ sꝫ trāqllius est. sꝫ ira dissipat ꝗ nos multꝰ virtutibus priuat ꝗ dū quietē mētis tollit spūs scūs ibi nō requiescit.

Ira et iracūdia differunt.

o ¶ Ceterū. hec ꝯstitutio fuit Stephani Cantuarieñ. archiepi edita in cōcilio Oxoñ. et est. xxiij. in ordine.

p ¶ Alij iudices. hec lrā nō ꝯtinet in antiqꝫ sꝫ a gitate rōis h posita est vt. s. idē itelligat de alijs iudicibꝰ sic de archidiaconis et eorū officialibꝰ. et est exꝑssū i ꝯstōe othonis ceterū. vbi habes qͥ in oibꝰ idē qđ h statuit et adijcit pena i ꝯstōne octoboni cū partes.

q ¶ Bono pacis. de ꝗ plura dixi. ō. ti. pxi. et ad h bonū laborare debēt iudices summope vt pꝫ i ꝯstōne alle. ō. c. pxi. §. reuocātes. et di cā. ꝗ. §. exigāt.

r ¶ Discordātes. i. litē iter se mouētes. et loqͥt de discordia ꝗ orit ex lite iudiciali vt. ꝗ. pꝫ §. a lite

ſ ¶ Volunt cōcordare. forsan motu pprio vel ad istigatōꝫ amicorū coīm vel alioꝝ ad qͦꝝ officiū spectat discordantes ad ꝯcordiā reuocare. de quibus vide. ꝗ. glosa pxi.

t ¶ Exigant. istud intelligi pt si forsan ipsi iudices p bono pacis inter huiōi litigantes partes suas interposuerūt ad ipos ꝯcordandū. nā ad h tenent ex sacroꝝ canonū institutōe vt pꝫ i ꝯcor. positio. ō. ti. pxi. c. vnico. §. reuocantes. et ad hoc facit quod legitur et notatur extra de transactio. c. viij. et de mutuis peti. c. j. glo. viij. et. v. q. ij. si pmates. i quibus oibus patet ꝙ iudex pmo

licentia petita liceat partibus a lite per cōpositōem discedere quandocūq; voluerit: si tn̄ lis cōpositōem admittat.

et ante omnia debet partes inducere ad concordiam si possit: potest etiā istud intelligi et si absq; iudice partes voluerint inter se cōponere. nam vtroq; casu vt hic apparet nō debēt impediri. nec ab eis aliquid ds per iudicem vel eius ministros ea occasione exigi.

Questio.

¶ Sed quero quo colore pōt iudex aliq̄d exigere a partibus volētibus inter se concordare vt sic illud qđ est hic inhibitū pcedat sup aliquo dubio. dic q ad hoc posset iudex mouere per iura illa q̄ volūt q actor sub pena psequi debet causaz ad finem vbi causa nō mouet ex ɔsensu vtriusq; partis. vt. C. de epis et cle. auten. generaliter. cū similibus. Item q reus ɔtestabit litē .i. du os menses. C. de lit. ɔtest. auten. libellū. q: lz ab initio nullus cōpelli debeat agere. pt tn̄ postq̄ agere cepit cogi vt pseueret et causam vsq; ad finem deducat. C. quomō et quādo iudex. auten. q semel. et hoc in causa ciuili. potest etiā esse q cā sit crimialis vel alias talis in qua possit dubitari an cōponēdo cōponētes inciderent in penam turpilliani. ff. et C. ad turpil. p totum. et ne videant collusisse. et de collu. dete. c. i. vbi de hoc p Bern. et Gratiam. Sed ɔtra premissa hic puidet illa rōe: q: iura predicta locū habent altera ptiū ad iudiciū instāte. istud vero locū hz vtroq; ad ɔcordiam cōsentiēte. et hoc innuūt ūba hic i textu posita se sibi ad inuicem ⁊c. p qua materia magis videas apte .j. ūb. compositionem admittat.

v ¶ Licentia petita. licet non obtenta sicut alias legit et no. ext. de regularibus. c. licet. vbi de hoc per Bern. v. licentiā. Sed in ɔstōne othonis ceterū psalle. nō requirit petitio licētie. vñ in hoc videtur ista constitutio correcta p illam cū fuerit posterius edita. pt tn̄ vtraq; saluari vt videlz ob honestatē iudicij et ob reuerentiaz iudicis petat licētia lz nō obtineatur vt sic legū vel cōstitutionū correctio euitet. cū expediat iura iuribus ɔcordare. de elec. c. cū expediat. li. vj. vel istud possz intelligi ex eo q aliqn̄ in hmōi ɔpositionibus requiritur iudicis auctoritas. vt no. d. c. i. de collusione et gratiam p Bern. et Hosti. et alios doct. qđ dic vt ibi.

x ¶ Partibus. nō dicit parti q: ad effectum q desistat a lite inchoata req̄rit aut vt in totū actor renūciet liti. C. de pact. l. postq̄. aut vt hoc faciat de ɔsensu alterius ptis. nā siue actor siue reus post litem inchoatam instet vt cā siue lis finē habeat altera forsan parte dilatōes querente audiri debet. et pt cām ad finem deducere sicut legit et no. C. quō et qn̄ iudex. auten. qui semel. et quo ad psonam actoris litē differentia est hoc verū qn̄ actor vult oīo desistere a quocūq; pcessu vlteriori. vt in. d. auten. qui semel. secus tn̄ est si pcessu inchoato omisso velit de nouo formare aliuz pcessum. nā tūc nō videt desistere nec frustrari litē. qđ dic vt nōt chy. C. de edēdo. l. edita. v. vij. querit in fi.

y ¶ A lite. p hoc apparet q loq̄t de lite iudiciali q̄ pprie dr lis maxime in cā ciuili vel pecuniaria. ff. de ūbo. sig. l. litis. quidā tn̄ dicūt q lis pdicat tam de ea q̄ habet cū iudiciū q̄ de ea q̄ habet i iudicio: sed pprie loquendo puto q hic itelligi dz de lite iudiciali tali vicz in qua fit lit. ɔtestatio. p quo bene facit cē de ūb. sig. c. ex parte. ij. et notat. C. de transac. l. cās. et ibi p chy. nam ɔtentio que habet inter aliquos cū iudiciū mag. dr discordia pprie q̄ lis

Verbū cōpono.

z ¶ Cōpositionē. i. pacē vel cōcordiā. hz nāq; ūbū cōpono plures significationes que cōtinent in his ūsibus. ¶ Componit sepelit coniungit fingit et armat. Instruit informat pacificare solet. Et potest hec compositio fieri etiā si agat de crimie. et rō reddit ff. de no. op. nūc. l. i. §. et post op. et nota. C. de transactio. l. transigere. qđ dic vt. j. v. ɔpositionem admittat.

a ¶ Quācūq; voluerint. siue ante litem cōtestatā siue post. et ɔcor. in fin. in ɔstitutione othonis ceterū psalle.

Cōpositio duplex.

b ¶ Cōpositionē admittat. hic nota q quedā est cōpositio amicabilis et gratuita talis vicz que fit absq; cōuentione pacto mō cōditiōe seu spe certe remuneratiōis. alia est ɔpositio nō gratuita vicz q̄ fit aliquo dato retento vel pmisso q̄ si fiat anq̄ negociuz in iudiciū deducat pactio est. si postea transactio dr. et sic sumi videt h ūū dicit a lite discedere. et intelligi dz vt pcedat sup re dubia et lite incerta. ff. de transact. l. i. et p totū. et in h casu videnduz est qualis sit cā. q: q̄dā sunt cause mere ciuiles. quedā sunt cause ciuiles in q̄bus agit de crimine puato. quedā sunt cause ciuiles in q̄bus agit de crimine publico. Quedā et sūt cause crimiales de q̄bus agit de publico crimine. ff. de pub. iudi. p totū. et oriunt ex lege publicoꝝ iudicioꝝ. Quedam sunt cause populares

Cause sūt multiplici diūa.

vbi. s. vertit interesse publicū. quedā sunt cause mixte vt ptz de pcura. c. tue. q̄dam sūt cause spirituales vt. j. patebit. In causis ita q: mere ciuilibus regulare est q pt fieri ɔpositio gratuita et etiā nō gratuita q̄ dr transactio. C. de transac. l. causas. et p totū. fallit tn̄ in alimētis futuris in vltima volūtate relictis sup quibus non valet transactio nisi fiat auctoritate iudicis. ff. de trāsact. l. cum hi. fallit secūdo in relictis in testamentis de et sup quibus transigi nō pt nisi pus inspectis ūbis testi. ff. e. l. de his. fallit et in matrimonio et machinatiōe et similibus vbi vertit piculū aie. ext. e. c. vlti. qđ dic vt. j. patebit. Scias tn̄ q in hmōi causis ciuilibus an litē cōtestatam pt agens desistere qn̄ vult nō solū p gratiam sed ppria auctoritate. C. vt nemo inuitus agere ɔpella. p totū. et h verū nisi diffamauerit aliquē q: tūc lz nō cōpellat pcise agere cōpellit tn̄ causatiue vt scz aut ab infamia desistat aut agat. C. de ingenuis ma. l. diffamari. post litē vero motam pt desistere totaliter renūciando liti. C. de pact. l. postq̄. de renūcia. c. veniens. suspendere vero iudiciū non potest quin cōtra eū tanq̄ ɔtumacē pcedat. C. quō et qn̄ iudex auten. qui semel. de dolo et ɔtu. c. causā. saluo ppter piculū possessorij. et de test. c. significauerūt. Reus aūt ante litem motā desistere nō pt q: iudiciū reddit in inuitus. ff. de verb. obli. l. inter stipulantē. §. i. lite āt mota nō pōt quin remedijs debitis ɔ eū pcedat. In causis vero ciuilibus vbi agit de crimine puato vtputa furtis et alijs hmōi in quibus pncipaliter offendit priuatus puto q bene liceat ɔponere et transigere etiā sine iudicis auctoritate cū nō repiat cē pibitū. et sic itelligo glosam Accur. C. e. l. trāsigere. v. publicis. et facit ad hoc. C. de furt. l. post decisionē. fallit tn̄ in actōe famosa vbi nō pt trāsigi ex pte actoris absq; iudicis auctoritate. nec etiā ex parte rei sine pena infamie q: transigens huiusmōi habetur pro confesso et infamatur ex hoc. ff. de his q̄ no. infa. l. furti. §. pactus. et §. qui iussu. vbi aūt causa est criminalis et agit ex crimine priuato tūc an inchoatum iudiciū accusator volēs desistere pt pacisci ad impediendū seipz si nō aliū. ff. ad. l. iul. de vi pu. l. q̄ cetu. §. fi. ad. l. iul. de adult. l. maritus. §. si negauerit. et hoc verū qn̄ actio cōpetit nō solū sibi sz alijs. ff. de iniurijs. l. lege cornelia. inchoato aūt iudicio accusator ex gratia desistere nō pōt impune nisi vt. j. dicā in causa mere criminali. nec etiā p pactū nec transactionē qui puniet ad minus pena extraordinaria sed auctoritate iudicis bene potest desistere vt. j. dicam in cā crimiali. Ubi ergo cā est omnino criminalis et agit de crimine publico tūc si crimen ipm est capitale q: exinde sequit mors aut pditio libertatis vel ciuitatis tūc accusator postq̄ se inscripserit ad penam talionis et postq̄ dederit fideiussores de iudicio sisti non potest absq; licentia obtenta desistere legittime sine pena calumnie. ff. ad turpil. l. in senatus. §. qui pmo. et. l. q̄situm. et. l. ab accusatione. et C. ad turpil. l. i. Si vero āte inscriptionē hoc velit facere postq̄ tn̄ reū conuenerit ad ipm accusandū tūc in crimine publico ingerente penā sanguinis verum est regulariter q licet transigere et pacisci vt. d. l. transigere. C. de transact. et hoc verū siue sit tale crimen qđ ingerit penam mortis siue mutilationis membri quod etiam crimen dicit capitale. auten. de colla. §. prohibemus. coll. ix. nā in hoc casu scz mutilationis membri est eadem ratio. s. redemptio sanguinis. regulariter dixi quia fallit in crimine adulterij vt patet in dicta. l. transigere. et est ratio quia illud crimen nimis frequentatur. xxxij. q. vij. quid in omnibus. et ideo magis prosequendū: q: multis grassātibus opus est exemplo. ff. de penis. l. aut facta. §. vlti. alia rō est quia leges et canones in subditis pudicitiam inuiolatam precceteris exigunt. auten. de lenonibus. in pnci. colla. iij. et in prohemio decretaliū. fallit secūdo eadem ratione in raptu. ff. ad. l. iul. de vi publica. l. qui cetu. §. qui vacantem. vbi de hoc in glosa. Fallit tertio in incestu. argu. l. si adulterium cū incestu. ff. ad. l. iuliā de adulte. et. xxxij. q. vij. c. adulterij. Fallit quarto in crimine lese maiestatis. fallit quinto in crimine heresis. C. de hereticis. auten. gazaros. fallit. vj. in crimine patrie expugnate vel prodite. fallit. vij. generaliter in criminibus exceptis. quia non paciscēdo sed suam innocentiā demonstrando rei se debēt purgare. ff. de bo. eoꝝ q̄ an senē. mor. sibi cōsciue. l. ij. cū ibi nōt. I casu vero q̄ crimē hmōi nō igerit penā sanguis tūc reglariter nō lz trāsigere vt. d. l. transigere. ij. rñso. Et est rō ppter publicū zelum et publicā vtilitatē seu publicū interesse puniēdi delicta. ff. ad. l. aquil. l.

nec propter[c] hoc penā[d] aliquam eis infligāt niſi[e] eis de iniuſticia[f] actoris vel[g] rei conſtiterit[h].

ita vulneratus.de fideiuſ.l.ſi a reo.§.id quod vulgo.extra de ſenten.excō.c.vt fame. In his itaq; accuſator ante inſcriptionē licite poteſt deſiſtere.de accuſ.c.veniens.ff.ad turpil.l.qui deſiſtit. Poſt inſcriptionem vero deſiſtere non poteſt ſine abolitiōe legittime impetrata et ꝯceſſa:alias autem deſiſtens incideret in turpill.et illa pena puniretur.⁊ tanq̄ infamis repelleretur a poteſtate accuſandi.ſed impetrata abolitione poteſt impune deſiſtere.ij.q.viij.libellorum.et talis deſiſtentia ſiue tranſactio facta ſine abolitione nō proderit reo quin poſſit accuſari ab eodem qui deſtitit ante inſcriptionem factam. Si vero deſtitit poſt inſcriptionem factam licet non poſſit iterum accuſari ab eo qui deſtitit. Ipſe tamen reus ſic tranſigens habebitur ꝓ cōfeſſo.et inſtātiam inchoatā poterit iudex ex officio finire ⁊ illū de delicto condemnare.ex. de collu.dete.c.j. Quare etiam in talibus non licet tranſigere aſſignari poteſt alia ratio. Nam ſi ſuper publicis criminibus poſſet tranſigi de facili diuites mouerentur ad delinquendū quia corrumpendo aduerſarios per pecuniam euaderent.ar.ff.de pacto dotali.l.conuenire.hoc tamen fallit in crimine falſi vt patet dicta.l.tranſigere vbi ratio reddit in gloſa. Alia ratio eſt q: ſicut in pena ſanguinis licet tranſigere quia ibi homo adnichilatur et deformatur:ita et in pena falſi quia inter homines homo falſus adnichilatur quia ab hominibus tenet ſine cōſcientia:et in perdente famam peior eſt vita q̄ mors. ar. C. de apoſt.l.hi qui. ¶ Ex predictis itaq; potes cōcludere q̄ vbi poteſt tranſigi de crimine tūc ex parte accuſatoris effectus eſt q̄ deſiſtens non eſt infamis nec repellitur ab accuſatione aliorum / nec etiam eius cum quo tranſegit ſuper alio crimine. Alius effectꝰ eſt quia deſiſtens euitat penam talionis et calumnie. Item non habetur pro cōfeſſo de delicto calūnie. Effectus ex parte rei eſt quia licite tranſigendo non habetur pro conuicto de delicto vbi alias haberetur pro conuicto ſiue pro confeſſo.ff.de preuari.l.in omnibus.et de his qui no.infa.l.quoniā.et.l.athletas.in fi. Secūdus eſt q̄ tranſigendo accuſator repellitur ab eius accuſatione. Tertius eſt: quia ex eadem inſtantia non poterit ad petitionem accuſatoris vel tertij vel etiam iudicis damnari vbi alias poſſet / altero autem accuſante vel nouā inſtātiam inchoante bene poteſt damnari. In cauſis vero in quibus tranſigi non ꝑt effectus eſt a parte accuſatoris q̄ cadit in omnes penas turpill.⁊ infamis efficitur vbi poſt inſcriptionem ſiue litem deſiſtit ⁊ etiā puniri pōt pena calumnie quaſi cōfeſſus ſe calumniaſſe. Item ꝑ hoc quaſi infamis repellitur a poteſtate hūc vel aliū accuſandi. Ex parte rei effectus eſt q̄ per talem tranſactionem non repellitur accuſator licet ex deſiſtentia repellatur. Item reus in hoc caſu habetur pro confeſſo vt predixi. Item ex eadem deſiſtētia poterit ipſe damnari ex officio iudicis. C. de abolitio. l.ij.et extra de collu.dete.c.j.in popularibus vero cauſis quales ſunt ſm canones cauſe beneficiales.de elect.cum dilecti.non poteſt tranſigi in preiudiciū alterius agere volentis quādo agitur ad remouendum prelatum malum.ratio eſt propter intereſſe eccleſie. Alias autem in huiuſmodi cauſis popularibus idem dicēdum eſt qđ dictum eſt in ciuilibus vt ſcʒ in eis fieri poſſit gratuita pactio que magis poteſt habere locum in criminibus ſm canones q̄ trāſactio:q: ſm canones nō habet locū pena ſanguinis.xxiij.q.viij.his a quibus.extra ne cle.vel mo.c.ſniam ſanguinis.⁊ de rapto.c.in archiep̄atu.et notat per Hoſtiē.in ſūma de collu.dete.§.qualiter.⁊.ij.q.iiij.c.j.ꝯ.in omnibus ꝑ Io.et ibi per archidiaconū.et hec que predixi locū habēt in cauſis ciuilibus et in cauſis criminalibus. In cauſis vero ſpūalibus dic q̄ in matrimonio vt aliquid cōtra matrimoniū ſtatuat nō habet locū ꝯpoſitio nec trāſactio ſicut legitur et notat extra .e.c.fi.et huiuſmodi cauſe matrimoniales dicunt mixte ſm canones quia ſūt partim ciuiles partim criminales.extra de ꝓcurat.c.tue.et in his ſcias q̄ in deſiſtētia gratioſa abſq; pacto vel tranſactione idem dicēdū eſt qđ dictum eſt in ciuilibus hoc ſaluo q̄ eidem iterato agere volenti nichil obſtat ex de re iudi.c.lator.et.c.cōſanguinei. Item i his partibus deſiſtentibus ꝑ pactū nō tollit facultas iudici quin ex officio poſſit eādem inſtātiam ꝓſequi vel aliam inchoare.de clādeſt.deſpon.c.cū inhibitio.de fri.et male.c.fi. Sed ꝑ viam tranſactiōis quo ad inſtantiā poſſunt partes ſibi preiudicare.ex de integ.reſt.c.ex litteris.ſed ad ſubſtātiam matrimonij nō.de trāſ.c.fi.de eo qui cogno.cō.vx.ſue.c.ſup eo. Iudici vero volenti eandem inſtantiā vel aliā ꝓſequi nō pn̄t partes preiudicare. Si vero agatur ad ſeparationem thori bene poſſunt partes ſibi preiudicare etiam cōfitendo.extra de diuor.c.j.et tranſigendo. de furtu.c.quēadmodū.tamen quo ad finem et poteſtatem denūciandi peccatū trāſactio vel pactum nō excludit denunciantē vt ptꝫ.d.c. quēadmodum. In alijs autem cauſis ſpūalibꝰ dic q̄ ꝑ viam compoſitionis amicabilis ita q̄ ſit gratuita abſq; conuentione pacto modo conditione ſeu ſpe certe remunerationis: bene poteſt lis ſopiri .extra de pac.c.cū pridem.et de tranſact.c. ſtatuimus.et.c.de cetero.et hoc nedum inter clericos ſed etiam inter clericos et laicos :et ſic intelligit Hoſtien.dictū.c. ſtatuimꝰ. Sed et per compoſitionem non gratuitam que fit aliquo dato retento vel promiſſo et que ſi fiat ante negociū in iudiciū deductū dicitur pactio:ſed poſtea dicitur tranſactio.ex.e.c.ſup eo:ibi in litigiū deducto ⁊c.etiam licet cauſam ſopire vbi datur ſpirituale ꝓ ſpirituali eiuſdem generis per viam ſeu modum ꝑmutationis licite ſuperioris auctoritate nullo cōtractu illicito ſeu pactione interueniente inter partes approbate.extra de rerū ꝑmuta.c.queſitum.et ibi ꝑ inno.et alios .et.c.ad queſtiones .et ꝑ totū.ſecus tamen ſi pactio inter partes interueniret in facto ꝑmutatiōis vel ante vt volunt docto.in loc ꝓallē. Et hec vera puto in rebus ſpūalibus que poſſunt adinuicem ꝑmutari . quia multe ſunt res ſpūales inter quas vel in quibus non cadit ꝑmutatio vtputa in xenodochijs hoſpitalibus leproſarijs ſeu elemoſinarijs et huiuſmodi.in quibus non eſt dare titulum inſtitutionis canonice ꝓut notat in cle.ꝑ litteras de preben.vbi de hoc ꝑ wil.et geſ.ꝯ.noſcantur. Item in his in quibus ius ſolum ad rē ꝑtinet ex gratia ſedis apoſtolice .ar.extra de reſcri.c.in noſtra.⁊ in extrauag.Io.xxij.execrabilis.§.ꝑ hec.vt notat wil.in extrauag.eiuſdem.Io.que incipit ſedes apoſtolica.ꝯ.ius ad rem. Item i alia re ſpirituali que habetur non per modum beneficij neq; inſtitutionis canonice vtputa portionis decimarū vel aliud huiuſmodi.ar.de re.ꝑmuta.c.licet.li.vj.ibi ſua beneficia ⁊c. vt autē ſpirituale detur pro ſpirituali non per viam ꝑmutationis ſic vt preſertur auctoritate ſuperioris facte ſed per conuentionem habitam inter partes ſine auctoritate ſuperioris non valet pactum ſiue compoſitio vt in dicto.c.queſitum.et.c.ad queſtiones.et notatur per Innocen.eo.ti.c.ſtatuimus.gloſa.ij.ꝯ.ſed ſi aliquis.et per Ber.de magiſtris.c.penulti.in fi. q̄ vero ſpirituale detur ꝓ temporali maxime ſine ſuperioris auctoritate non licet.vt dicto c.ſup eo.extra e.ti.cum ibi notatis.ſi tamen aſſit ſuperioris auctoritas et factum verſetur in beneficijs eccleſiaſticis loquendo de beneficio vt beneficio non licet ſic componere.vt dicto.c. ſup eo.et de re.permuta.c.fi.niſi fieret cum auctoritate pape qui poſſet in tali caſu diſpenſare .vt notatur de tranſlatio.epiſco.c.poſt tranſlationem.cū ſimilibus.ſi vero loquamur de beneficio vt ꝓprietate:tunc bene licet ſm Bern.et Hoſtien.dum tamē caueatur ne temporale pro ſpirituali detur ſed pro temporalibus annexis ſpirituali vt in dicto.c.ad queſtiones.et probatur iſtud dictum in.c.cum qui.de eo mittitur in poſſe.cauſa rei ſeruande. li. vj. Sūt nichilominus alia ſpiritualia in quibus pactio vel trāſactio non poteſt interuenire abſq; ſymonia vtputa in ſacramentis eccleſie vt notat Ber.de offic.de.c.ex parte.j. Si vero loquamur de decimis et primicijs tunc bene valet compoſitio vt probatur extra de cenſ.c.quanto.et ibi per Hoſtien.et extra de decimis.c.ex multiplici.vbi de hoc.

Nō i oībꝰ
rebꝰ ſpūa
libꝰ cadit
ꝑmutatio

i cis
alibus
rueni
ſactō

c ¶ Propter hoc.ſ.quia recedunt a lite ꝑ cōcordiam.

d ¶ Penam eis infligant.tanq̄ pro calumnia . extra de calum. per totum.et pro colluſione vt extra de collu.dete. c.j.⁊.ij.et ibi notatur in.c.j.ꝑ Ber.ꝯ.gratiam.

e ¶ Niſi eis . ſcilicet iudicibus.et excipit ab eo quod prius dixit.

f ¶ Iniuſticia actoris.ſcilicet q̄ calumnioſe ꝓceſſerit.

g ¶ Vel rei.ſcʒ quia ſit in cauſa condemnatiōis.et q: crimina vndecumq; claruerint punienda ſunt.de collu.dete.c.j.

h ¶ Conſtiterit.ſiue per proceſſum coram eis habitum ſiue alias ꝓbationes vel forſan per inquiſitionem exinde ex officio captam.ar.ad hoc dic.c.j.de collu.et de ſymonia.c.licet.§.cum igit.ꝯ.nos vt prediximus.

De postulando.

Stephanus.

Aduocatus matrimoniū sine excusatione iudicis impediens ꝑ annū priuetur ab aduocandi officio.

Quoniam per aduocatos multotiens matrimonia perturbantur statuimus vt sententia lata pro matrimonio aduocatus qui contra illā steterit hoc ipso ꝑ ānū aduocatione priuat⁹ existat: nisi iudex cum in ipsa sententia propter iustū errorem

Diuisio.

g Quoniam aduocatus. Hec cōstitutio fuit edita ꝑ Stephanū Cantuarien. archiepm in concilio Oxoñ. ⁊ habet tres partes. In prima ponitur cōstitutionis causa. scḋa ibi: Statuimus. ponit ipā ꝯstitutō. In tertia ibi. Nisi iudex ponit exceptōꝫ

h Aduocatos. supple infideles et cauillosos quoꝝ malicijs iusticiā depēnt et litiū ꝓcessus innumeris subterfugijs impedit. in ꝯstōe octoboni laudabilem in princi.

i Matrimonia ꝑturbantur. vicꝫ ꝑ querelas iniustas et appellationes friuolas et alia remedia exquisita que per consilia huiusmōi aduocatorum ꝑuersorū inueniūt

m Statuim⁹. scḋa ps.

Sententia. scꝫ diffinitiua. et intellige de sententia lata ꝑ eum qui ad hoc habuit potestatem et ꝙ sententia ipsa alias a parte iuris sit aliqua. nam in casu quo sententia esset nulla estimo ꝙ hec pena nō haberet locū. et de sententia nulla multis de causis. que notantur ꝑ Io. an. de re iudi. c. j. li. vj. et ꝑ spe. de sniē ꝓlatione. §. iuxta. in princi.

n Pro matrimonio. s. ꝯiungendo. est enī hec causa. s. matrimonialis in multis priuilegiata vt no. ex. vt lit. nō ꝯtest. c. j. ⁊. non vsquequaqꝫ seruat ꝑ Her. et legit ex. qui matri. accu. pōnt. c. videtur. ⁊ ibi de hoc. ⁊. fauorabilis ꝑ Hostien. qui multas recitat ꝓrogatiuas. et sup hoc tradit versus quos ibi videas.

o Aduocatus. generaliter intelligendo aduocatus dr qui controuersijs agendis quoquo studio opatur. Unde et in hoc casu forsan dicerent aliqui ꝙ ꝓcuratores aduocati dnr. ar. ff. de va. et ex̄tor. cog. l. j. §. aduocatos. v. q. iij. c. vlt. stricte tn̄ loquendo dicitur aduocatus qui est patronus cause et vocatur togatus. C. de aduoca. diuer. iu. l. sancimus. et l. aduocati. et de talibus intelligitur. ff. de postu. l. j. §. ait pretor. ff. de offi. ꝓconsu. l. nec quicqꝫ. §. obseruare. et ꝙ ꝓcuratores licet assistant cause non dicantur aduocati tenet Barth. in d. l. j. §. aduocatos. et est rō sm eū qꝛ i eis nō cōcurrūt ea que de necessitate requirūtur in aduocato scilꝫ ꝙ studuerit ꝑ quinquenniū in iure. et ꝙ doctor inuenerit eū ꝑitia iuris instructū. C. de aduoca. diuer. iudi. l. nemini. nec obstat id qd dr in illo. §. aduocatos quoquo studio ⁊c. qꝛ sm glosam ibi dꝫ intelligi siue debet adesse in allegationibus tm̄ siue vsqꝫ ad litem cōtestatam tm̄: siue in causa ꝓncipali nō in causa appellationis: siue in vtraqꝫ: siue in vna tm̄: ac etiā siue in vno loco siue in alio siue in quolibet.

p Steterit. siue in prima siue in scḋa instantia vt. s. dicam. ⁊. iustum errorem: et pōt istud intelligi sic ꝙ ly steterit significet actū etiam vnicū postulandi in iudicio ꝓut ꝑtinet ad officiū aduocati cuius officiū est stare nō sedere. C. de postulando. l. quisquis. in fi. vel potest intelligi vt hec dictio steterit importet actū continuatū in iudicio ad eneruandū sniam prius ꝓ matrimonio latam: et sic significat ꝑseuerantiā qd verius credo. nā pena q̄ ipso iure incurritur vt hic nō cōmittit ex delicto inchoato nō cōsūmato. sicut notat de re iudi. c. in penis ꝑ Io. an. no. li. vj. ibi oīno videas ꝓ argu. et vide qd dicam infra ⁊. errorē. ⁊ ⁊. ignorantiā.

q Hoc ipso. s. ꝙ sic steterit ꝯtra sniam ꝓ matrimonio latā. et ex ista lr̄a apparet ꝙ non requiritur in hoc casu sententia hōis licꝫ vbi dubiū forsan esset qꝛ sic aduocans sup hoc ad sui excusationem vellet contendere declarari posset sententialiter talem ꝑ annū esse priuatū officio aduocādi. ad qd bene facit qd legit et notatur in. c. ꝗ sit de elec. li. vj. et ibi ꝑ Io. an. ⁊. hoc ipso. ⁊ cōcor. ibi archid. in eo. ⁊.

r Per annū. s. a tempore sententie late in illa snia in qua postulauit.

s Aduocatione. id est officio aduocandi. simile habes. ff. de officio prefecti vrbis. l. j. in fi.

Questio.

t Priuatus existat. scꝫ ipso iure absqꝫ facto hōis salua declaratione in casu dubij. pro quo vide id qd scripsi supra de cōsti. c. quia incōtinentie. ⁊. teneat omnino videas. Sed quero nunquid talis sic ad tempus priuatus officio aduocandi sit solū priuat⁹ illo officio quo ad consistoriū siue ad curiam iudicis corā quo sic aduocauit: vel generaliter in quacūqꝫ curia existente in ꝓuincia condentis hanc constitutionem. ꝙ locū habeat solū in curia eius coram quo postulauit videtur: nā cū hec sit constitutio penalis non specificans curiā in qua talis nō debet postulare graue esset ꝙ comprehenderet oēs curias prouincie cū regulariter aliquis puniri debeat in loco illo siue in curia illa in qua deliqt. C. vbi de crimie agi opꝫ. auten. qua in ꝓuicia. ⁊ i penalibus pene potius sunt restringēde ꝙ āpliāde. ff. de penis. l. interpretatione. et de re iudica. c. in penis. li. vj. preterea cū ista cōstitutio in hoc casu sit obscura minimū punibile vt videt est sequendū. ar. c. in obscuris. de re iudi. li. vj. Nā ⁊ si constitutōnis lator hāc penam ad totam prouinciā extendere voluisset hoc expressisset ex. de dec. c. ad audientiam. nec verisimile est eū sensisse de alia curia ꝙ illa in qua cū solito iuramento aliqs est admissus in aduocatum. ar. C. de iudi. l. rem nō nouam. §. patroni autem causarū. ecōtra videt. s. ꝙ hec pena ꝑ totā ꝓuinciā huiusmodi aduocatū ligabit. Nam hec dictio aduocatione posita hic in textu ponit indiffinite et generaliter ergo et generaliter et vniuersaliter debet intelligi maxime cū sit indiffinita constitutionis regulā tradere cupientis. ar. notatoꝝ ꝑ card. de elec. c. vt circa. li. vj. ⁊. ecclesiasticoꝝ. et ꝙ extendat ꝑ totam ꝓuinciam statuentis optime facit lex ex ea causa. ff. de postulan. vbi dicitur ꝙ interdictus ꝑ presidem postulare non recte postulat in ea prouincia qua fuit preses qui contra eum sententiā dixit. ibi videtur casus et istud puto verum. Nam alias forsan sequeretur ꝙ delictuꝫ huiusmodi aduocati remaneret impunitum quod esse nō debet. ff. ad. l. aq. l. ita vulneratus. posset enī esse ꝙ iudex coram quo talis aduocaret esset commissarius specialis et delegatus qui nullam curiam haberet causa coram eo ventilata finita. et sic hec constitutio foret in eo casu illusoria.

Questio

Sed quero nunqd aduocatus huiusmodi durante āno de quo hic dicitur posset extra iudiciū adire iudicem non allegando sed rogando pro se vel amico suo. dic ꝙ sic. Nam talis non dicitur aduocare. ⁊ idem dico si manens in domo sua det consilium parti. notatur de varijs et extraor. cogni. l. j. §. aduocatos. per Barth.

Aduocare

aduocare nanqꝫ est desiderium suum vel amici sui in iudicio pandere. ff. de postulan. l. j. §. postulare.

v Nisi iudex. tertia pars vbi excipit a premissis.

x Ipsa sententia. scilicet diffinitiua lata pro matrimonio siue in prima instantia: siue in secunda. si tamen intelligas de sententia lata in secunda instantia oportet ꝙ intelligas de sententia ꝑme confirmatoria. nam si primam sententiam infirmauerit excusabilis est aduocatus qui contra eum steterit in secunda instantia maxime si primam sententiam iudex inuenerit nullam vel alias ex eisdem actis adnullandam: ad quorum maiorem declarationem vide que notantur per spe. titu. de sententia et his que eam sequuntur. §. iuxta. et §. sequenti. ex finali nanqꝫ cōclusione apparet talem aduocatum cum iusticia fecisse. argumen. ad hoc. C. de iudic. l. rem non nouam in fine. exitus nanqꝫ acta probant vt ibi patet.

Error triplex.

y Iustum errorem. Barth. in. l. celsus. ff. de vsuca. tradit doctrinam de errore iniusto / iusto / et iustissimo: dicens ꝙ error iniustus est error iuris vt. l. nunqꝫ. in principio. ff. de vsuca. et. l. si fur. §. primo. Item error iniustus est qui consistit in facto proprio nullo alio cui aliquis crederet id suadente. vtputa puto me rem emisse vel rem michi donatam fuisse cum sic non fuerit. Sic stat l. quāqꝫ. ff. ad velleia. Error vero iustus potest consistere in facto proprio aduersario vel alio cui credere debeam id suadente. sic stat. l. iij. ff. pro suo. et. ff. pro soluto. l. si existimas. Error autem iustissimus est in facto alieno vt in. l. ꝙ vulgo. ff. pro empto. et pro suo. l. viij. Est etiam error iustissimus ex euidētia rei vtputa in pupillo qui est magnus et ideo puto eum puberem cum nō sit. ff. pro emptore. l. ij. §. si a pupillo. Item si ex fama publica seu opinione vicinie inducitur iustissimus error vt. l. cum quidam §. quod dicitur. ff. de acquiren. heredi. Et nota ꝙ errare est aliud pro alio putare. et differt ab ignorantia. qꝛ ignorare est de iure vel facto tali videlicet qđ quis tenetur ſcire. et no. p archidi. xxxviij. di. c. q̃uis. ⁊ xxij. q. ij. c. in quibus. Unde poterit eſſe ꝙ aduocatus forſan ex certa relatione parentum alterius litigantiũ vna cum fama publica vel opinione vicinie veriſiliter putauerit inter eos de quorum matrimonio agitur fore conſanguinitatem vel affinitatẽ in gradu prohibito aut aliud impedimentũ perpetuũ cuius occaſione non poſſit tenere ſentẽtia pro matrimonio lata cũ tñ reuera nullũ tale fuerit impedimentum. in hoc caſu iuſtus error: imo iuſtiſſimus ſufficit ad excuſationem ipſius aduocati dum tamen re veritate cognita a patrocinando deſiſtat nam ad hoc tenet ſicut patet. C. de iudicijs. l. rem non nouam. §. patroni autem cauſarum et. ff. de iudicijs. l. deſtitiſſe. in fi. Et in hoc caſu vicz quando aduocatus ſcit ſe fouere iniuſtam cãm et non deſiſtit poteſt hec cõſtitutio intelligi vt locũ habeat in ꝑma inſtantia. ad quod facit littera hic in textu ibi niſi iudex eum in ipa ſentẽtia ⁊c. que littera videtur ſonare de ſententia lata ꝓ matrimonio etiã in prima inſtantia: et hoc bene poteſt procedere cũ aduocatus ſit in dolo ſm iura predicta. et ꝙ publica fama cauſet iſtum errorem ꝓbat p. l. miles. §. mulier. ff. de adul. et cõſimiliter facit relatio facta a fide dignis. vt. l. qui cũ maior. §. penul. ⁊ fi. ff. de bo. li. et notatur ff. ad. l. corneliã de falſis. l. athletas. §. ij. notat p Barth. ⁊ ad turpillia. l. j. §. j. vbi. vlterius ꝓcedo p eundem.

vel probabilem ignorantiam expreſſe habeat excuſatum.

Johãnes pecchã.

¶ Argumentum manifeſtarium eſt.

Velocces ad audiendum et ĩfra. nullus decetero permittatur aduocationis officium publice exercere: niſi prius ad minus per trienniũ audiuerit ius canonicum ⁊ ciuile cum debita diligẽtia. huius aũt rei fidẽ vbi nec de cõdigno apparet teſtimonio nec per facti eui-

z ¶ Probabilem ignorantiam. hanc opꝫ vt in facto conſiſtat qꝛ ignorantia iuris non eſt ꝓbabilis vt no. p Jo. an. de poſtula. ꝓlato. c. vnico. §. ꝓbabiliter li. vj. et ad idẽ facit glo. eiuſdẽ de conſanguinitate et affinitate. c. eos. §. ſi. ſcienter. in cle. Et ꝙ ꝓbabilis ignorantia facti excuſat notat Hoſtien. eñ de ſagittar. c. vnico. in fi. qui ad hoc allegat. c. apoſtolice. de clerico excõ. miniſt. vbi de hoc. et notat p accur. in. l. regula. ff. de iuris et facti igno. et poteſt in caſu noſtro eſſe ꝓbabilis ignorantia ſi forſan in prima inſtantia ignorauerit veritatem facti de quo adhibita omni diligentia non fuit vel forſan fuit tamẽ cõtra veritatem informatus: et poteſt dici ꝓbabilis ignorantia ſi iudex in ſcđa inſtantia confirmauerit ſnĩam primã non ex eiſdem actis ſed ex nouo ꝓpoſitis et ꝓbatis coram eo. Poterit eñ eſſe ꝙ iudex primus ſententiando ꝓ matrimonio male ꝓnũciauit et ꝙ ex eiſdem actis ſententia debuit infirmari in quo caſu excuſabilis erit aduocatus licet ſteterit cõtra ſentẽtiã prius latam ꝓ matrimonio. Unde ſi ex nouis ꝓpoſitis in ſcđa inſtantia ſm ea que leguntur in. l. ꝑ hanc. C. de tempo. et repa. appellationũ. et nõ ex primis ꝯfirmata fuerit prima ſententia excuſabilis erit aduocatus cum ꝓbabiliter potuerit hec de nouo ꝓpoſita ignorare. ad que bene facit qđ notatur. ij. q. vj. omnimodo p Archidiaconum. Probabilis ignorãtia.

⁊ ¶ Expreſſe. vt ſcilicet in ipa ſentẽtia aliquid exprimatur qđ tẽdere debet in huiuſmõi aduocati excuſationem. et puto ꝙ in hoc caſu ſufficiat vt quouiſmodo de mente vel intentiõne iudicis cõſtet ꝙ velit aduocatum in ea parte fore excuſatum: ſicut alias notatur de reſcriptis. c. duobus. p Jo. in no. li. vj. vbi de hoc plenius videre poteris ꝑ remiſſionibus et ſolutione cõtrariorum. huic ſententie ꝯcor. dictum Barth. ff. de vul. et pupill. ſubſt. l. j. in prin. §. ij. pꝛincipaliter. vbi dicit ꝙ expreſſum dicitur tribus modis. Uno modo expreſſum dicitur illud quod in genere dicitur. vt. l. ſi. i ſi. cum ibi notatis. C. qđ cum eo. Secũdo mõ dicitur expreſſum id quod ſpecialiter exprimitur. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. j. §. inter filiũ. Tertio modo dicitur expreſſum id quod ſingulariter et pro proprio nomine exprimitur. vt. l. quod in rerum. §. ſi. ff. de lega. j. Expſſũ dr tripli.

a Velocces ad audiendum et infra. Iſta cõſtitutio fuit fratris Johãnis pecchã archiepi Cãtuarien. edita apud lambhyth. et eſt cõſtitutio penul. et cõtinet tres partes. In prima ponitur exordiũ qđ continetur ſub deciſa et ſumptum fuit ex epla Jacobi. c. j. In ſcđa ibi. Nullus. ponit ſuam ꝯſtitutionem. In tertia ibi. Huius aũt ꝓprius ordinatorum diſponit et ſtatuit ꝓbationem. Diuiſio.

b ¶ Decetero. ſic ergo vt videtur reſpicit futura tñ et preterita tolerat. vt extra de elec. c. auaricie. §. ſi. li. vj. qđ dic vt notat in cõſtitutione othonis. eccleſias. §. decetero. p Joh. de athona. ⁊ importat hec dictio noui iuris deciſionem nõ autẽ antiqui declarationem vt notat de elect. c. ꝓuida. c. §. p Card. et Jo. an. li. vj. Et circa hoc vide notata per Jo. an. i. ꝓhemio clem. c. §. et c. §. p geſſ. et Paulum. nec ſemp hec dictio approbat ea q̃ preceſſerunt vt notat wil. de pe. et re. c. ſi. c. §. in cle.

c ¶ Permittatur. i. toleretur ꝓut al. de h et multiplici ſignificatione huius dictiõis ꝑmittere notat. iij. diſ. omnis autem lex. ſm Jo. vel dic ꝑmittatur. i. ꝯcedat. ſic als exponitur de eta. et quali. c. vnico. p Card. ⁊ archid. li. vj.

d ¶ Publice. i. coram iudice vel publice. i. notorie vel palam. de vſuris. c. j. §. publice p arch. li. vj. publice nãqꝫ id fieri dicit qđ oibus patet. ff. de ſuſpectis tu. l. j. §. ꝯſequens. ſed in hoc caſu puto publice debere intelligi reſpectu nõ ſolum iudicis ſed fori ſeu curie et multitudinis: ibi preſentiũ. ꝓut als notat in. c. ſi. de vi. et neſt. cle. §. publice. p wil. in cle. et ſic publice dr corã ꝑplo vel publice. i. cõiter coram multis. ad qđ vide notata i ꝯſtitutiõe othonis licet. §. publice p Jo. de athona.

e ¶ Prius. ſ. anteqꝫ illud officiũ exerceat.

f ¶ Per trienniũ. de iure ciuili limitatur quinquenniũ vt pꝫ in ꝓhemio. ff. §. Sed quia ſolitum. et legit et notat. C. de aduocatis diuer. iudi. l. iubemus. nec video quid moueret ſtatuentẽ ad limitationem minoris temporis niſi intelligas hoc vt. ſ. aliquis aduocet in curijs pedaneis et inferioribus vbi non tractant cauſe graues ſed modici ponderis. in talibus namqꝫ ſufficere videt ꝙ aliquis ſit exercitatus in cauſis et habeat practicam cũ ſpeculatiua per trienniũ vt hic. et facit ad hoc. C. de iudicijs. l. certi iuris. in curijs tamen maioribus et in quibus tractant arduę cauſe opus eſt in aduocatis maior ſciẽtia vt. d. l. iubemus. cũ ſeꝗ.

g ¶ Audiuerit. vt diſcipulus ſub magiſtro ſiue doctore. nec refert vt videtur an in ſtudio generali vel alibi audiuerit: dũ tamẽ ad ſciendum ſuam diligentiam adhibuerit. quia hic loquitur generaliter abſqꝫ ſpecificatione loci. ſed cõtrariũ puto videlicet ꝙ debeat iura audire ſub doctore in loco vbi iura huiuſmodi publice docentur. ar. l. nemini. circa mediũ. C. de aduoca. diuer. iudi. et in ꝓhemio. ff. hec autem.

h ¶ Ius canonicum. i. ab eccleſia ſeu viris eccleſiaſticis inſtitutũ et dicitur canonicũ a canon quod eſt regula: eo ꝙ tanqꝫ regula recte ducit nec aliquando alioꝛſum trahit. vel quia recte regit ⁊ normam recte viuendi prebet et id quod diſtortum prauũqꝫ eſt corrigit. iij. diſ. c. canon. et. c. regula.

i ¶ Et ciuile. cum principalis intentio ſtatuentis vt apparet in integra ſub parte deciſa verſetur circa aduocatos in cauſis eccleſiaſticis puto ꝙ ſufficit vt talis audiuerit ius ciuile ſm remiſſiones que ponuntur in gloſa iuris canonici et ſine quibus iura canonica preſertim in iudicialibus nõ pñt bene intelligi neqꝫ ſciri. Alioquin ſi ſtudiũ ſuũ diuideret nũc vnũ nũc reliquũ audiendo non poſſet in ſcientia vnius vel alterius ꝓficere qꝛ dũ ad vtrũqꝫ feſtinauerit neutrũ bñ pageret. C. de aſſeſſ. l. nemo. iux illđ

Qui binos lepores vna ſectabitur hora:
Uno quandoqꝫ: quandoqꝫ carebit vtroqꝫ. Verſus.

k ¶ Diligentia. ad quã plura ſũt neceſſaria q̃ tradit Hoſt. i ꝓhemio ſumme ſue ſub his verſibus. Si quis forte cupit iuriſcõſultus haberi Cõtinuet ſtudiũ: velit a quocũqꝫ doceri. Inuigilet: nec vincat eũ tortura laboris. Fortior inſurgat cũctiſqꝫ recentior horis. Verſus.

l ¶ Huius autem. Tertia pars.

m ¶ Rei. ſcꝫ ꝙ per trienniũ ſic audierit ius canonicũ ⁊ ciuile.

n ¶ Fidem. id eſt probationem.

o ¶ Teſtimonio. ſ. p teſtimoniũ doctoris ſub q̃ ſtuduit. C. de aduo. diuerſ. iudi. l. nemi. circ̃ mediũ. poſſet ẽt i h caũ ſufficere lrã teſtimonial cãcellarij vniuerſitatis i q̃ ſtuduit: vel poterit h ꝓbare per teſtes.

p ¶ Facti euidentiam. qꝛ poſitus ad examen non eſt reptus habilis nec in iure peritus reſpectu tꝑis triennij.

Questio.

q ¶ Iuramento. sic ergo sufficit ad effectū q̄ ꝑmittatur publice postulare deficiente cōdigno testimonio vel facti euidentia si iuret ꝑ trienniū se audiuisse ius canonicū et ciuile cum debita diligentia. ¶ Sed quero q̄d opabitur ꝓstatio huius iuramēti cū ꝑ facti euidentiā appareat insufficiens. Dic q̄ opabitur ad hoc vt ꝑ illud probet se ꝑ triēniū audiuisse iura nō tamē ad hoc q̄ ꝓpterea iudex teneat admittere eū ad officiū aduocādi. nā licet iudex prestito huiusmodi iuramento possit eū admittere non tamen ad hoc tenet. q̄ nō quicq̄d iudicis potestati ꝯmittitur iuris necessitati supponit. ff. de iudiciis. l. nō q̄cq̄d. Et in euentū quo debeat i aduocatum admitti etiam debet prestare iuramentū ab aduocato in sua admissione exigi ꝯsuetū de quo loquit i ꝯstōe octoboni laudabilem. et. C. de iudic. l. rē nō nouā. §. patroni autē causaꝝ.

dentiā proprio faciat iuramento.

¶ De procuratoribus.

Iohannes peccham.

¶ Nullus officialis aut minor eṗo episcopi sigillū apponat procuratorio: aut triennio suspendatur trāsgressus: et falsum procurans ad beneficia inhabilis quoqȝ censeatur: et si iam inhabilis est excommunicetur: irritis omnibus per ipsum actis: ⁊ dāno partibus repenso.

r ¶ Exhorrēda. Hec fuit ꝯstitutiō fratris Iohannis pecchā archiepi Cantuarieñ. edita apud lambhyth. Anno dñi. M. CC. lxxxi. et est. xv. in ordine: et hȝ duas partes ꝑncipales. secūda ibi. Quicūqȝ. etiā in ꝑma facit duo: q̄ꝛ ꝑmo statuit q̄d debeat seruari circa procuratoriā alieno sigillo sigillanda. secūdo ibi. Quicūqȝ vero. ponit penaȝ cōtrariū ex certa malitia facienti. In secūda parte facit quinqȝ: q̄ꝛ ꝑmo ordiat penam cōtra aduocatos non vocatos qui procurauerint fictum vel falsum fieri ꝓcuratorium. secūdo ibi q̄ si. ponit penā si sit vocatus. tertio ibi. Et id q̄d. addit penā quo ad nullitatē ꝓcessus habiti vigore talis ꝓcuratorij. quarto ibi: Procurator aūt. imponit penā ipi ꝓcuratori tale ꝓcuratoriū occupanti. quinto ibi. et hi. limitat penā cōiter ꝯtra oēs ꝑdictos.

f ¶ Nullus decanus. siue ecclie cathedralis siue collegiate vel alis si sit decanus ruralis. nam et oēs hi sigilla autentica habere debēt ꝓut legitur in ꝯstitutione othonis q̄m tabellionū vsus.

t ¶ Officialis eṗi. qui etiā sicut ceteri hic enumerati sigillū autenticū habere debet. et diligenter cōsidera q̄ hec cōstitutio tm̄ facit mentionem de quattuor ꝑsonis viȝ decanis archidiaconis officialibus archidiaconoꝝ et officialibus eṗoꝝ. vnde cū hec cōstitutio sit penalis: alij vtpute abbates necnō cōmissarij generales et hmōi etiā habētes sigilla autentica nō artant pena hmōi ꝯstitutionis. nā in penis non est arguendū ad silia. de pe. dis. i. §. pene. nec debent penalia excedere casum suū nisi essȝ oīmoda similitudo. Nam in hoc casu nō dȝ fieri extensio pene ꝓut notat de temp. ord. c. i. ṽ. italie. ꝑ Io. an. li. vi.

v ¶ Sigillum suū. quod quale ēe debet et quomō custodiri: et q̄bus litteris apponi plenius videre poteris in dicta ꝯstitutione othonis quoniam tabellionum vsus.

x ¶ Procuratorio. i. mandato siue litteris in quibus continetur potestas ꝯcessa alicui ꝓcuratori.

y ¶ Petatur. s. a constituente procuratorem.

z ¶ Publice. i. palam sic q̄ nō fiat in abscōdito forsan in aliquo angulo vel alias clanculo.

a ¶ In iudicio. id est coram iudice in causis cognoscente.

b ¶ Extra iudicium. forsan in domo sigillū apponentis vel alio loco honesto.

c ¶ Constet. supple ipsi q̄ apponet sigillum suum.

d ¶ Verū dñm. i. cause in qua cōstituitur ꝓcurator.

e ¶ Corporaliter. i. i ꝑsona propria: et sic nō sufficit vt hoc faciat ꝑ aliū vt euitet fraus q̄ posset fieri ꝑ suppositam ꝑsonam.

f ¶ Quicūqȝ vero. secūda pars prime partis.

g ¶ Certa malitia. quia viȝ apponens sigillū scit eū qui petit sigillū apponi nō esse verū dñm cause et dolose hoc petere. vel si hoc ignoret nō tm̄ facit suā diligentiā vt sciat q̄ꝛ sic incidit in latam culpam que dolo comparatur. ad quod vide quod scripsi supra de sacra vnct. §. i. ṽ. dolo. et glosa sequenti. ⁊ sic potest dici i casu isto certa malitia quando ex ꝓposito aliquid sic fit q̄ includit dolum et falsitatem. de renūciat. c. cū illud. in fi. in constitutione de. et facit ext. de rescrip. c. sup litteris. §. i. de presumpt. c. i. de appel. c. suggestū. §. viii. et sic exponitur ꝑ Hostien. de cō possess. et proprie. c. pastoralis. §. viii. in fi. ibi malitia. i. dolo. ⁊ notat in cōstitutōne othonis sacroꝝ ordinū. ṽ. malitiā per Io. de athona. Si tm̄ decanus vel aliq̄s eoꝝ q̄ h̄ nominātur sigillauerit ꝓcuratoriuȝ absente eo qui ꝯstituit ꝓcuratorem ⁊ illud nullatenus ꝑ se petente sed ꝑ aliuȝ puta ꝑ filiū famulū vel amicū sic tm̄ q̄ possit verisimiliter cōstare apponenti sigillū de volūtate cōstituentis et q̄ nulla fraus interueniat. puto q̄ talis etiā extra iudiciū apponens sigilluȝ ipsi ꝓcuratorio etiam in absentia constituentis et ipso ꝑsonaliter id non petēte non incurrit penam huius constitutionis quia hic cessat malitia de qua hic loquitur. nam ad effectū vt incurrat penam requiritur q̄ malitiose hoc faciat vt hic apparet.

Exhorrēda ⁊ infra statuimus vt nullus decanus seu archidiaconus vel eius officialis vel officialis eṗi sigillū suū alicui procuratorio appōat nisi hoc ab eo petat publice in iudicio vel extra iudiciū vbi is q̄ ꝓcuratorē cōstituit ⁊ quē cōstet ēē verū dñm pn̄s corporalr hoc reqrat vt fraus q̄lȝ excludat. Quicūqȝ vero decanus archidiaconus vel eius official seu ēt officialis episcopi ex certa malicia contrarium fecerit: ꝑ

Questio.

b ¶ Cōtrariū fecerit. s. ꝓcuratoriū sigillando aliter q̄ h̄ ordinat. Sed ecce dȝ h̄ q̄ nullus istoꝝ h̄ enumeratoꝝ apponat sigillū suū nisi sm̄ modū hic limitatū. ¶ Quid ergo si alius sigillū apponat nūquid is cuius est sigillū ex hoc incurrit hanc penam videtur in aliq̄bus locis viȝ in dyoces. Saꝝ. q̄ decani rurales sigillanda ꝑ eos vt cōiter expediūt ꝑ alios. vtputa ꝑ ꝓcuratores q̄ assidue vacant ꝯsistoriis q̄bus tradunt sigilla sua q̄i ꝑ totum tps administrationis sue. sic ēt officiales archidiaconoꝝ multotiēs clericis registri sui liberant sua sigilla custodienda et gubernanda vt facilius expedire possint circa eoꝝ officia exercenda et gubernanda quo ad sigillationem līarum. possȝ ḡ dubitari in casibus his et silibus nūquid appositio sigilli facta ꝑ illum cuius custodie et regimini est cōmissum afficiat ipm cuius principaliter est sigillū pena hic limitata in casu quo constat q̄ ipm sigillū ex parte apponentis sit appositum ex certa malitia. Omissis argumentis michi videtur in hoc casu distinguendum. aut is cuius est sigillū mandat ipȝ sigillū apponi ꝑ aliū aut nō mandat. si mādat tūc aut scit fraudē interuenire vel nō scit. Si scit incurrit penā argu. l. i. §. deiecisse. ff. de vi ⁊ vi ar. cū silibus. Si vero fraudis nō sit ꝯscius ȝ solū sic mādauit fieri si illa ignorantia fuerit ꝓbabilis et nō affectata q̄ꝛ adhibuit oēm diligentiā possibilē ad sciendū sic q̄ in illo nulla poterit reputari malitia siue dolus excusat vt. ṡ. dixi sup. ṽ. malitia. in ꝑn. Si vero nō adhibuit diligentiā suā saltē vbi potuit et debuit ȝ sine inuestigatiōe aliq̄ mandauit sigillū apponi: estimo q̄ non sit imunis ab hac pena: q̄ꝛ dolo saltē ꝑsumptio nō caret vt ibi patȝ ꝑ remissiones. maxie cū apponēs fuit in vero dolo eo q̄ h̄ malitiose fecerit vt. ṡ. ꝑsupposuimus h̄. et diligēter hēret ꝓspicere cui sigillū suū traderet gubernanduȝ vt in ꝯstōne otho. q̄m tabellionū vsus ꝑal. ⁊ in h̄ casu cū versetur ipius delictū circa hmōi ꝯstitutōis non obseruationē videt ꝯtinere ⁊ sic ꝑ ꝯñs malitiose agere. argu. notatoꝝ ꝑ archid. in. c. cū plures. ṽ. malitiose. de offi. dele. li. vi. Si aūt nō mādauit sigillū apponi nec illud fieri cōsensit nec ratum habuit: ȝ custos sigilli absqȝ ipius mādato scia ꝑsuasione ꝯsensu rati ve habitiōe cū suo noie ageret illud apposuit nō incidit in penā h̄ limitatā: q̄ꝛ ipse hoc fecisse nō videt nec vere nec interpretatiue. ¶ Ad cuius materie declaratiōē clariorē ⁊ vt scias q̄n ille q̄ mādat aliq̄d fieri secuto facto vere dicat illud facere vel interpretatiue. Nota q̄ quādo aliquis mādat alteri aliq̄d facere q̄d post susceptum mādatū

n man-
is aliqd
ri videa
r illis fe-
ciſſe.

ille cui mãdatur habet neceſſe facere neceſſitate ciuili: qꝛ forſan obligatur ad hoc eo q illud quod mandat eſt honeſtũ vel ſi dñs mandat ſeruo aliquid qđ non cadit in graue delictũ tũc ille vere facit cuius mandato fit. ratio eſt qꝛ inſtrumentũ quo mediãte agit de neceſſitate ſaltem ciuili agit. ſic ſtat. l. pater. in fi. ff. de ma. vin. ⁊ qđ quiſq; iuris. l. iij. §. ſi ꝓcurator. Si tñ mandatũ fuerit illicitũ tunc qꝛ ille per quẽ quis facit nõ facit de neceſſitate nature qꝛ liberũ arbitriũ hʒ. nec de neceſſitate legali qꝛ rei turpis nullum eſt mandatũ. tunc ille q mãdat vere nõ facit ſed interpretatiue. ita loquitur. l. j. §. deieciſſe. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊. l. ſi pater. ff. de his q in frau. credi. cũ ſimilibus. Sed ꝑmiſſis videt obſtare. c. mulieres. extra de ſen. excõi. in fi. vbi dicit q ille vere cõmittit cuius auctoritate ⁊ mãdato aliquid factũ eſt. Sed dic hoc fore verũ quo ad peccatũ qđ cõſiſtit in aĩo. ſecus tñ quo ad ipſm factũ. ſic no. ff. de iniuri. l. ſed ſi vnus. §. ſeruus. ṽ. tamen modo. per Barth. et vide circa hoc quod ſcripſi. ſ. de cõſtitu. c. qꝛ incõtinentie. ṽ. vel eorũ officiales. vltra mediũ glo.

trienniũ ipſo facto ab officio et beneficio ſit ſuſpenſus. Quicũq; etiam aduocatus fictũ vel falſum ꝓcuratoriũ fieri procurauerit: ſuſpenſus ſit per trienniũ ab officio aduocandi ⁊ inhabilis ſit ad beneficiũ eccleſiaſticũ obtinendum. Qui ſi ſit vxoratus aut bigamus excõicationi ſubiaceat ipſo facto. Et id qđ ꝑ talẽ fictum vel falſum procuratorẽ actum fuerit vel procuratum modis omnibus ꝓ infecto penitus reputetur.

i ¶ Ipſo facto. eſt ḡ cõſtitutio hec ſententie late.

k ¶ Ab officio et beneficio. hic vide qđ ſcripſi. ſ. de cõſtitu. c. quia incontinentie. e. ṽ.

l ¶ Quicũq; etiam. ſecũda pars principalis.

m ¶ Aduocatus. cuius officiũ non eſt ſigillũ apponere ſʒ ſuo cliẽtulo in his q ſunt iuris cõſulere ⁊ eius deſideriũ in iudicio ꝓponere ⁊ pro eo publice poſtulare. ff. de poſt. l. j. ⁊ dixi. ſ. de poſtulã. c. j. ṽ. aduocatus.

Queſtio

n ¶ Fictũ. i. ſimulatũ ſiue cõpoſitũ cũ verũ non ſit ⁊ ſic hoc quod hic dr̃ fictũ idẽ importat qđ falſum. Poteſt igit intelligere id qđ ſequit vel falſum vt ly vel ponat declaratiue. Solet nãq; dici q quã hec dictio vel ponit inter ſinonyma nõ ſapit incertitudinem neq; alternationẽ ſed declarationẽ vel ampliationẽ. nã tunc ponit ꝓ ſeu. nõ ꝓ docto. de teſta. c. raynũcius. ṽ. corã quo. ibi fideicõmiſſi vel ſubſtitutiõis. ⁊ ibi no. ꝑ Jo. an. ſup. ṽ. vl' ſubſtitutiõis.

alſum et
ui vinu.

o ¶ Vel falſum. ꝓ eodẽ ſupponit vt. ſ. intelligat falſo mõ fictũ. ad qđ vide no. in glo. ꝑcedenti. Poterit tñ inter predicta aliqua dari differẽtia vt. ſ. fictũ dicat ꝓcuratoriũ qñ interuenit perſona ficta ſiue ſimulata ad conſtituendũ ꝓcuratorem ac ſi eſſet verus dñs. falſum vero eſt qñ omnino non apparet aliquis cõſtituens ſed eſt ex mera falſitate compoſitũ ſiue fabricatum.

p ¶ Procurauerit. nõ dicit fecerit ſed ponit id qđ minus eſt vt ſi ad hoc perſuaſerit vel alĩs cõſiliũ dederit vel ſollicitauerit: ⁊ intellige cũ effectu. Nã ſi effectus non fuerit ſecutus non incurreret hãc penã: qꝛ vbi pena incurrit ipſo iure nõ incurritur ex delicto inchoato nõ ꝯſummato vt alĩs dixi. ſ. de poſtulando. c. j. ṽ. ſteterit.

q ¶ Suſpenſus ſit. non ipſo facto ſed expectata ſentẽtia vt videt prima facie: qꝛ nõ addit ipſo facto. ſunt nãq; hec ṽba ſuſpenſus ſit habentia intellectũ dubiũ ⁊ ideo dʒ fieri interpretatio in benigniorem partẽ vt no. Jo. an. de heret. c. ij. ṽ. innodet. li. vj. ⁊ ad h' facit. l. iubemus. §. ſane. C. de ſacroſan. eccle. et. l. in criminali. C. de iuriſdi. om. iudi. vbi de hoc ꝑ Cyn. ṽ. ij. querit. ⁊ hic vide ea q ſcripſi. ſ. de conſtitu. c. j. ṽ. teneat. ¶ Sed cõtra videtur nã. ſ. ſtatuit apponenti ſigillũ ex malicia penã ſuſpenſionis per trienniũ ipſo facto. ⁊. ĩ. apponendo penã aduocato vxorato etiã ſtatuit penam excõicationis ipſo facto. videtur ḡ tam ex effectu clauſule ꝑcedentis q̃ ſubſequentis q hec pena dʒ etiã intelligi impoſita ipſo facto vt vicꝫ hec adiectio ipſo facto q ſequit tanq̃ ſuſpenſiua ſic intelligat vt non ſolũ determinet penã limitatã aduocato cõiugato ſeu bigamo q eſt excõicatio: ſed etiã penã limitatã aduocato non cõiugato nec bigamo q eſt ſuſpenſionis ab officio aduocandi per trienniũ ⁊ inhabilitationis ꝑ idem tẽpus ad beneficia eccleſiaſtica. Et iſtũ intellectũ puto veriorem. ar. eorũ que leguntur ⁊ no. ff. de lega. j. l. talis ſcriptura. §. fi. extra de appella. c. ij. requiris. et. c. antepenul.

r ¶ Inhabilis. ſic intelligas ipſo facto vt dixi gloſa ꝑcedenti. et de cõſimili pena habes in extrauaganti Joh. xxij. execrabilis. §. ſtatuimus. ⁊ de penis. c. j. de vi. ⁊ ho. cle. c. ij. et de ſtatu regu. c. ne in agro. ṽ. q ſi nullã. in cle. Et hãc penã inhabilitationis imponere poſſunt legatus de latere ⁊ etiã epĩs tam clerico q̃ laico ſm wil. in ſpecu. ti. ij. §. ſupereſt. ṽ. Sed nũquid pñt. et nota. d. c. ij. de vi. ⁊ hone. cle. ṽ. inhabilis. per geſſ. et pau.

s ¶ Beneficiũ eccleſiaſticũ. quodcũq; ſupple tale vicꝫ qđ inſtitutionem canonicã requirit vel titulũ canonicũ ſiue beneficialem etiã ſi pſtimonia vel penſio ſit. ꝓut nõre videtur Jo. an. d. c. ij. de vi. et hone. cle. i cle. ṽ. quodcũq; beneficiũ. et ad hoc vide quod no. de pben. c. ſi motu ꝓprio. li. vj. per Archi.

t ¶ Obtinendũ. etiã per viã ꝑmutationis ſi aliud prius obtinuit. nã de obtentis pena hec locũ nõ habet. ſic ſentit Paulus in ſũi de penis c. j. ṽ. obtinendũ. in clemen. ¶ Sed nũquid talis interim poſſit eligi ad epatum? videt q ſic: qꝛ noĩe beneficiorũ non cõprehenditur epatus. extra de cõceſ. pben. dilectus. eſt eni culmen dignitatũ. de pben. venerabili. ⁊. c. cũ olim. Contrariũ puto qꝛ ſi indignus eſt minori fortius maiori. de elect. cũ in cũctis. ⁊ facit qđ no. e. ti. ſcriptũ. xij. di. non cõſuetudinem. de fili. pbro. c. j. li. vj. Et no. de ſtatu regula. c. ne in agro. ṽ. q ſi nullã. ṽ. eccleſiaſticũ. ꝑ Pau. in cle. ¶ Sed quid ſi talis inhabilitatus interim de facto recipiat beneficiũ eccleſiaſticũ an ex hoc ſit irregularis? dic q non cũ nec tales etiã diuina celebrãtes forent irregulares. notat Inno. de renũci. c. niſi cũ pridem. circa fi. ⁊ qꝛ iure cautũ non reperit. ar. ad hoc. de ſen. excõi. c. is qui. li. vj. hoc no. geſſ. wil. et paulus in. d. cle. ij. de vi. et hone. cle. Tenentur tñ ad reſtitutionẽ fructuũ receptorũ ſm Paulum.

Queſtio

Queſtio

v ¶ Qui ſi ſit. ſm dictũ ſecũde partis.

x ¶ Vxoratus. quo caſu de iure non põt habere beneficiũ eccleſiaſticũ. extra de cle. cõiuga. c. j. ⁊. c. q a te. ⁊ ſic pena inhabilitatiõis in eo locũ habere non põt ſtante ꝯiugio inter eũ ⁊ vxorem ſuam.

y ¶ Bigamus. qui etiã beneficiũ eccleſiaſticũ obtinere non põt cũ nec ad ordines ꝓmoueri poſſit. extra de bigamis. per totũ. ad qđ vide que ſcripſi. ſ. de tẽpo. ordi. c. in primis. ṽ. bigamos.

z ¶ Excõicationi. ſ. maiori. nã excõicatio ſimpliciter ꝓlata intelligit de maiori. extra de ſen. excõ. c. ſi quem. xj. q. iij. debent. ꝑ Jo.

a ¶ Ipſo facto. hec adiectio põt determinare oĩa ꝑcedentia ab illo ṽbo. quicũq;. etiã vt vicꝫ aduocatus ſiue cõiugatus ſiue nõ ꝯiugatus faciens cõtra iſtam cõſtitutionem ipſo facto hanc penam incurrat. ⁊ de hoc. ſ. dixi. e. ṽ. ſuſpenſus ſit. in fi. ibi videas.

b ¶ Et id quod. tertiũ dictũ ſecũde partis.

c ¶ Actũ fuerit. ſiue verbo ſiue re. ff. de ṽbo. ſig. l. labeo. et iſtud intellige quo ad ea que ꝓprie reſpiciunt factũ vt ſunt confeſſiones atteſtationes et cetera hmõi.

d ¶ Vel ꝓcuratũ. hoc intellige circa ea que concernũt iudiciũ vt ſunt citationes / ſatiſdatões / ⁊ alia hmõi. huic gloſe ⁊ ꝑcedenti ꝯcor. no. ꝑ Jo. an. de ṽbo. ſig. c. ſepe. ṽ. defenſiones legitime. in cle. qui remittit ſuper hoc ad no. per Inno. ⁊ Hoſtien. extra de teſti. c. cauſam que. ⁊ in idem cõcor. Archid. de electio. c. indẽnitatibus. ṽ. figura. li. vj.

e ¶ Pro infecto. cõcor. C. de legi. l. nõ dubiũ. Et intellige ꝓ infecto vicꝫ quo ad cõmodũ facientis vel alĩs eius pro cuius vtilitate ſic factũ eſt: vt. ſ. nec vnus nec alius cõmodũ inde conſequat. habebit tñ pro facto quo ad incõmodũ ipſius vel cuiuſcũq; alterius in ea pte culpabilis ſiue delinquẽtis aut cõmodũ habituri. vt vicꝫ ratione talis facti puniat. pro qua materia vide q alĩs ſcripſi. ſ. de cõſue. c. nullus rector. ṽ. non ꝓſumat. in fi.

f ¶ Reputetur. i. cenſeatur ſiue habeat ſupple corã quocũq; iudice talis falſitatis noticiã habente. ¶ Sed q̃ro quid ſi is cuius noĩe talis falſus ꝓcurator interuenit ſciens cauſam noĩe ſuo agi tacet ⁊ ſic tacite patit cauſam agi ad finem vel ea finita ratũ hʒ id qđ noĩe ſuo factũ ⁊ ꝓcuratũ eſt. an tũc teneat ſic actũ vel ꝓcuratũ? dic in primo caſu. ſ. vbi ſcit ⁊ tacet q fit ſibi preiudiciũ: nam ex volũtate ſua talis videtur agere. Unde cũ poſſet ꝓhibere et nõ ꝓhibet ſibi ꝓiudicat. ar. ad hoc. ff. de re iudi. l. ſepe. et facit qđ no. eẽ de teſti. c. veniens. le. ij. glo. ſed quare. debuit nãq; ipſe cuius noĩe ſic agebatur ꝓteſtari q factũ talis fieri vel falſi ꝓcuratoris

Queſtio.

sibi displicebat. C. de filio famil. ꝛ quẽadmodũ pater pro his teneatur. l. ij. li. x. Et sic no. de ꝓcu. c. qui ad agendũ. §. admitti nõ debet. ꝓpe fi. glo. per Archi. li. vj. Et idem dicit Archi. si expresse ratificet factũ siue ꝓcuratũ ꝑ talem ꝓcuratorem. alle. etiã nõta de arbitrio. c. per tuas. in glo. penl. Et in ꝑmissis concor. Jo. an. in no. d. c. qui ad agendum §. nõ debet. ꝛ sic respondetur ad vtrũqꝫ quesitũ. ꝛ ad illud vltimũ faciũt ea que legũtur ꝛ no. ff. de iudi. l. licet. Anthoni⁹ de butrio de rescrip. ex parte decani circa hoc dubiũ. s. nũquid sciens causam noie suo agi et tacens videatur ratũ habere: dicit sic. aut agens est alias ꝓcur. in veritate in illa causa tñ non habet mandatũ ꝛ tũc dño sciente ꝛ non cõtradicente valet qđ agitur. de offi. deleg. cũ olim. §. si aũt agens in veritate sit procur. in eadem cã sed tẽpore quo gerit est reuocatũ eius mandatũ tunc si dñs expresse dicit se ratũ nõ habere non valet qđ agitur. si dñs nichil dicit tunc valet qđ agitur ꝛ sic stat dictũ Inno. in. c. ex parte decani de rescrip. ꝛ Archi. d. c. qui ad agendũ de ꝓcur. li. vj. Et ratio est ꝓpter bonũ iniciũ. ar. eorũ que notat Inno. de rescrip. c. super litteris. Si autem nullũ mandatũ habet nec vnqꝫ habuit tunc aut illa que agit tendunt ad cõmodũ dñi ꝛ verũ est ꝙ tacendo videtur ratificare. ꝛ hoc mõ procedit dictũ dñorum de rota in cõclusione. lxiij. et. lxiiij. vbi dicunt ꝙ si me tacente ꝛ presente aliquis appellat a sententia contra me lata ipsa appellatio me defendit. Si aũt tendant ad incõmodũ dñi tunc nullo modo preiudicant: ꝛ ita stat dictũ Inno. in c. quis de re iudi. Et hec sunt vera in extraneo. In cõiũcta autem persona Cyn. in. l. mandatũ. C. mãdati: dicit ꝙ tacendo videtur dñs consentire. alle. nõta. ff. solu. ma. l. que dotis. ꝛ ibi plus dicit ꝙ si agens noie alterius esset valde amicus idem esset qꝛ talis censetur persona cõiũcta. in hoc tñ puncto dicit anthonius ꝙ nõ placet sibi illud qđ dicit de amico qꝛ iura loquẽtia de cõiũcta persona loquũtur de cõiũcto sanguine non amicitia iuxta notata in c. nõnulli de rescrip. Et predicta intellige vera qñ est certũ ꝙ nõ habet mandatũ sed qñ est dubiũ an habeat mandatũ tũc si agit et dñs scit et tacet presumitur habere mandatũ: ꝛ ita procedit dictũ Inno. c. cũ in iure de offi. dele. Et in hanc sententiam cõcor. Dominicus de sancto Geminiano. d. c. qui ad agendũ. §. j. li. vj.

Distinctio

ꝓcurator⁹ aũt ipse toti⁹ falsitatis itẽtator⁹ ab oĩ actu' legitimo ꝑpetuo' repellat'

g ¶ Procurator autem. quartum dictum secunde partis.

h ¶ Intentator. i. factor siue operator.

i ¶ Actu legitimo. Actus legitimi sunt qui quacũqꝫ iuris scripti parte sunt inuenti vt no. per Dy. in regula iuris actus legitimi. in prin. li. vj. qui ponit exemplũ in electionibus postulationib⁹ et aliis que ibi videre poteris. sed melius ꝑ Roff. in libellis suis titulo de actione confessoria. Et valde grauis est pena ista. nam quasi oĩa a iure scripto introducta dicũtur actus legitimi. Sunt eni actus legitimi emptio/ venditio/ locatio/ cõductio/ societas/ mutuũ/ depositũ/ et alij quãplures sine quibus vix põt consistere vita homis. equiualet igitur excõicationi que separat a cõione hoim et participatione sacramentorũ: immo vt videtur pena ista maior est excõicatione. qꝛ excõicato licet in pluribus actus legitimos exercere. põt eni excõicatus ad sui defensionem appellare ꝛ cetera i iudicio facere et exercere que ad eius defensionem pertinent ꝓut legitur ꝛ no. de excep. cũ inter glo. j. ꝛ penl. ꝛ. c. dilecti ꝛ. c. significauerunt. cũ glo. ꝛ. c. fi. Põt etiã matrimoniũ contrahere vt no. Jo. xcv. di. illud. qui ad hoc alleg. c. significasti. in fi. extra de eo qui duxit in matri. quã pol. per adul. potest etiam testari vt per plura argumenta recitat Jo. in no. de sen. excõ. c. decernimus. li. vj. Potest etiam plura facere que ibi recitãtur per eũdem. si ergo eadem non possit facere is cui interdicitur actus legitimi. satis apparet hanc penã excõicatione fore maiorem cũ tñ excõicatio dicatur maior pena que sit i ecclesia dei. Dic ꝙ excõmunicatio est maior pena ecclesiastica consideratiõe anime quã ligat. xxiiij. q. iij. certũ est. ꝛ que est dignior corpore. Alie tñ sunt maiores aliis respectibus. vel dic illud qđ hic dicitur de actibus legitimis: debet intelligi de iudicialibus a quibus talis est merito repellendus cũ circa iudicialia deliquit: iustũ est nãqꝫ vt pena sit conformis delicto. xxiiij. di. si quis. Uel potest intelligi de iudicialibus et etiam extraiudicialibus. ꝛ hoc videtur innuere textus dum dicit omni actu legitimo. Et tunc intellige de omni tali actu qui posset tendere ad eius honorem/ cõmodũ/ seu vtilitatem. Secus tñ si tenderet ad ipsius incõmodum prout alias dici solet de excõmunicato. et no. in. c. pia de exceptio. super glo. Jo. que incipit Olim erat. per Jo. in no. li. vj.

h ¶ Perpetuo. licet hoc non fuisset expressum tñ subintelligitur quãdo pena imponitur ꝓpter delictũ et tempus non adijcitur. ij. di. c. j. et extra de cõsti. c. ex litteris. ꝛ hoc verũ siue pena imponatur ꝓ delicto simplr siue ꝓ causa a cõtumacia. xj. q. j. rursus. et. c. quicũqꝫ. de eta. et quali. cũ bone. de hereti. cum contumacia. li. vj. Secus si pena imponatur pro contumacia tantũ vt notat Innocen. et Hostien. et compost. in dictõ c. ex litteris. ꝛ de hoc. ff. de post. l. puto. §. j. ꝛ. C. e. ti. l. j. ꝛ de isto sic notat de rebus eccle. non alienan. c. j. §. penam suspensionis. per Pau. in clem. qui dicit hoc maxime verũ quãdo delictũ est tale quod perpetuã penam posset requirere. allegat ad hoc. xij. q. ij. apostolicos. et. c. monemus. In hoc passu Anthonius dicto. c. ex litteris dicit ꝙ vbi causa exigit penam perpetuã tunc pena erit perpetua. Si causa exigat penam temporalem tunc erit temporalis. ff. de suspect. tu. l. hec eni. In dubio vero si pena infligatur pro delicto tunc si pena est momentanea intelligitur perpetua. si successiua vt est priuatio officij vel artis. tunc vbi profertur cum cause cognitione intelligitur perpetua. si sine cause cognitione intelligitur temporalis vt notatur in. l. fina. ff. de penis. et per Innoc. de offi. delega. c. fi. ꝛ de eta. ꝛ quali. cum bone. hoc tamen fallit in sententiis que iniecto vinculo exigunt absolutionem vt in suspensione ꝛ excõmunicatiõe: qꝛ intelliguntur donec absoluatur vt dicit Inno. dicto. c. cum bone. Quandoqꝫ pena imponitur pro contumacia ꝛ tunc si cõtumacia transit in specificũ aliud delictũ pena intelligitur perpetua. de cleri. non resi. ex tue. Si non transit in specificũ delictũ sed stat in suo genere cõtumacie tunc pena intelligitur tẽporalis vt. d. c. ex litteris. Si autem sit dubiũ an pro contumacia an pro delicto imponatur: et tunc pena debet presumi temporalis vt sit propter cõtumaciã imposita: qꝛ in dubio debet in penis fieri interpretatio in benigniorem partem vt in re. in penis. de re. iu. li. vj.

Et hi' omnes' nichilominus' si super' hoc cõuinci' valeãt ꝑti lese' ad iteresse'

l ¶ Repellatur scilꝫ per exceptionem sicut alias solet dici de excõmunicato. de exceptio. c. pia. in princi. et nichilominus repelli potest ex officio iudicis etiam si reus non excipiat vt legitur de excommunicato. d. c. pia. in fi.

m ¶ Et hi. Quintũ dictũ secunde partis.

n ¶ Omnes. s. tam decanus/ archidiaconus/ seu eius officialis/ seu alis officialis episcopi tale falsum procuratoriũ sigillans qꝫ aduocatus illud fieri procurans ac etiam procuratoriũ ipm occupans. ꝛ hoc intelligitur vbi omnes sunt in dolo. ꝛ vide que dicam. j. glosa vltima.

o ¶ Nichilominus. i. sine dubio non minus. sic exponitur per Archidia. de senten. ꝛ re iudi. c. cũ eterni. §. nichilominus. li. vj. vbi ponit cõcor. ꝛ est sensus ꝙ stantibus penis ꝑdictis nichilominꝰ hi etiam restituere dãna ꝛ interesse parti lese.

p ¶ Super hoc. scilicet quod per eorum maliciam falsitatem siue dolũ rõe talis ficti vel falsi ꝓcuratorij pars lesa siue dãnificata sit.

q ¶ Conuinci valeant. sic igitur requiritur cause cognitio ꝛ sufficit eos cõuinci ꝑ cõfessionẽ ꝓpriã vel ꝑ testes aut alias ꝓbationes legitimas vicꝫ ꝑ facti euidentiã vel ꝑ ꝓsumptionẽ violentã ar. ad hoc in his que legũtur ꝛ no. de restitu. spol. c. cũ ad sedem. §. nos priores. cum glosa ibidem.

r ¶ Parti lese. siue fuit actrix siue rea. ¶ Sed quõ poterit pars dici lesa cũ ꝓcessus non teneat vt. s. ꝓx. §. ꝛ id qđ per talem ꝓcessũ dicãtis cognoscatur veritas ꝛ eruatur falsitas oportebit forsan expẽdere ꝛ exponere multa. ꝛ põt hec lesio cõsistere non solũ in bonis sed etiam in fama/ statu/ et honore ipsius partis. Questio

s ¶ Interesse. hãc materiã. s. iteresse plení⁹ videre poteris tractari ꝑ Cyn. C. de sen. q̃ pro eo qđ iteresse. l. cũ sup eo. qui ꝑ duo folia. vnũ tñ nõ ꝙ ꝓbatio hui⁹ interesse põt fieri in h̃ casu ꝑ iuramẽtũ ipsius lesi. sic sentit Bern. extra qđ me. cau. c. vlti. ꝛ est ratio qꝛ insurgit illud interesse ex maleficio. secus esset si insurgeret ex cõtractu vt ibi no. ad hoc facit. iij. q. iij. §. fi. vbi de hoc per Jo. ꝛ cõcor. Hostien. d. c. vlti. §. sacrm. Sed tu circa hoc pleni⁹ dic vt no. in. d. l. cũ super eo. §. quinto loco. per Cyn. Ad ꝑmissa vide no. ꝑ Inno. et Hosti. de sen. excõ. c. sacro. et per Cardi. Archi. et Jo. in no. de sen. excõi. c. cũ medicinalis. ꝟ. interesse. li. vj.

t ¶ Dãna omnia. s. tam extrinseca ꝙ̃ intrinseca: cũ hec damna insurgãt ex delicto. ar. ad hoc. ff. de fur. l. si ꝗ̃ vxori. al'. l. si pecunias §. si seruus. sic etiam no. alſ in ꝯstitutione othonis: ad elidendũ ꝟ. resarciendũ. per Io. de athona. qui dicit ꝙ damnũ generaliter continet omne illud qđ est diminutio patrimonij. vt no. de offi. ordi. c. si canonici. li. vj. Et sic sub dãno continẽtur expense licet alſ quãdoq₃ ponant vt diuersa. extra de iniur. c. in nostra. vbi de hoc per Ber. et alios docto. huic tñ dicto Io. de athona videlʒ ꝙ veniãt etiam damna extra rem que dicitur extrinseca cõtradicere videtur Host. in d. c. in nostra. et in Specu. ti. de fruct. ꝛ interesse. §. viso. ꝟ. in summa. Sed intellige Host. et Specu. vt loquãtur in cõtractibus vel quasi et nõ est cõtrarietas. nam cũ dicto Io. cõcor. Chy. Pe. et alij vt plenius patet C. de snia que pro eo qđ interest. l. vnica. ꝟ. Est secũda diuisio. vbi ponũtur alie distinctiones circa hanc materiã. quaꝝ vna est talis vbi quis facit qđ facere non debuit tunc venit omne damnũ extrinsecũ. ff. de fur. l. inficiando. de in litem iuran. l. nũmis. Secus tñ est quando non est factum quod fieri debuit. ff. de ac. emp. l. si sterilis. §. cum per venditorem. ꝛ hec distinctio incidit in eam que distinguit inter damna obuenientia ex delicto: ꝛ ea que obueniunt ex contractu.

Quid cõti et appel- uõe dãni

v ¶ Teneantur. s. per sententiam. Et hoc patet ex eo qđ. s. dixi. si conuinci valeant ꝛc. Et hic vide ꝗ. s. scripsi de cõsti. c. j. ꝟ. teneat.

uestio.

¶ Sed quero supra dictũ est ꝙ omnes hi vicʒ tam sigillans ꝙ̃ procurans ꝛ etiam occupans falsum procuratoriũ tenentur ad dãna ꝛ interesse partis lese. Nũquid igitur eorũ singuli tenebũtur vel alſ vno soluente ceteri liberantur. ꝓ potest dici ꝙ cum hic solũ agatur ad interesse siue damna non autem ad penam vno soluente alij liberabũtur. Secus esset si ageretur ad penam quia tunc pena vnius non liberaret aliũ. sic nõ. xij. q. ij. monemus. per Io. et Archi. et extra de his que vi metus ve cã. c. ij. in glosa. ꝛ ff. de iurisdi. om. iu. l. adeo. per accur. ꝛ nota illã glosam. ¶ Circa hãc materiam aduerte aut queris nũquid vbi plures delinquũt vno cõuento ceteri liberentur. an vno soluente ceteri liberantur et dic vbi illud ad quod agit est pena ex parte rei est tñ interesse ex parte agentis prout est in casu huius constitutionis. tunc si omnes deliquerũt cõmunicato consilio vnius cõuentio liberat alios ſm Dy. qui sic notat. ff. quod vi aut clam. l. semper. §. si in sepulchro. hoc verũ intelligas ſm Ia. de are. s. ꝙ vnius conuentio alios liberat de rigore. vt. d. l. semper. §. si in sepulchro. Sed de equitate non liberantur cõuentione sed perceptione. ar. l. duob⁹. §. j. ff. de pecul. et l. perceptione. ff. de his qui deie. vel effu. Si vo deliquerunt quilibet proprio animo: tunc aut ꝯcurrerunt in idẽ tempus sic delinquendo et vnius conuentio liberat alios perceptione secuta. vt. l. j. §. pe. ff. de his qui deie. vel effu. et l. j. §. j. et pe. ff. de eo per quem factũ est. Si vero diuersis tp̃oribus tunc vno soluente alter non liberatur. vt. l. qui re. §. j. ff. de fur. hanc theoricam ponit Bar. in dicta. l. semper. §. si in sepulchro. vbi potes videre quid dicendum est si pena vertatur tam ex parte agentis ꝙ̃ conuenti. Quam materiam de presenti omitto qꝛ forsan eam alibi magis ad libitum tractabo.

vno sol nte cete liberent

Questio

ꝛ restituenda dãna' omnia teneantur'.

✣

¶ Explicit apparatus primi libri

✣

¶ Incipit liber secũdus.

✣ ✣

¶ De iudiciis.

✣ ✣

✣ ✣

IN causis. Hec cõstitutio fuit Stephani archiepiscopi Cantuarieñ. edita in concilio Oxoñ. primo. et habet tres partes. in prima statuitur ne decani rurales presumant audire causas matrimoniales In scđa ibi Sed earum/ statuitur quibus examinatio eaꝝ debet cõmitti In tertia ibi Quib⁹ ꝛc. statuitur qđ fieri debeat quo ad pronũciationem in eisdem causis.

Diuisio.

¶ Cause mrimonialis examinatio nõ ad decanos rurales: sed ad discretos viros spectabit.

∴

a In causis' ꝛ infra' Statuim⁹ vt decani' rurales nullam' causam matrimonialem decetero audire' presumant: sed' earum

b ¶ Et infra. hic deciditur quomodo in causis matrimonialibus discretio est necessaria et ideo periculosuʒ est eas a simplicibus tractari et propterea statuit vt sequitur

c ¶ Decani rurales. de his legitur de offi. archi. ad hec. in fi. vbi dicit Inno. ꝙ sunt ꝑsone hñtes ꝗ̃dã officia cõmuniter spectantia ad episcopũ et archidiaconũ ꝛ ideo cõmuniter eorũ receptio ꝛ amotio pertinet ad vtrũq₃ vt ibi dicitur in textu et eorũ officiũ est tp̃ale non ꝑpetuũ Io. an. i addi. aliſ intelligit ꝙ decani dicũtur archipresbiteri tales videlicʒ qui perpetui sunt et nõ amouentur sine causa. ꝛ alios vocat testes synodales de quibus habetur de testi. cog. preterea. xxxv. q. vj. episcopus in synodo. §. Idem tamen Io. an. in no. super. c. ij. ad hec cõcor. cum Inno. et Ber. nam aliud dictũ eiusdẽ Io. hʒ locum in decanis perpetuis prout sunt decani ecclesiarũ cathedraliũ. et ecclesiarũ collegiatarũ et aliarũ ecclesiarũ quibus perpetuo intitulantur. vnde pro huius materie intellectu notabis ꝙ iura canunt de decano multipliciter. est enĩ decanus sic dictus quia preest decem militibus C. de decanis. li. xij. per totũ. et ibi nota. super rubrica. est etiam decanus ruralis vt predixi ꝛ de quo cauetur extra de censi. c. cuʒ apostolus. in constitutione othonis quod in quodam. ꝛ in constitutione qđ tabellionũ vsus. est etiam decanus ecclesie cathedralis vel collegiate de quo legitur extra de app. c. dilectus filius. de rescrip. eam te. de senten. excõ. dilecto. li. vj. le. di. c. j. et ij. cũ similibus. de decano vltimo mõ sumpto nõ loquiſ hec ꝯstitutio. nec de decano p̃io mõ sũpto sʒ de decano sũpto secũdo mõ ꝛ de istis decanis satis cõstat quasi per totũ regnũ anglie. et circa hos decanos vide quod scripsi. s. de cõsti. c. j. ꝟ. decanos rurales.

Decanus.

d ¶ Nullam causam matrimonialem. scilicet nec ad matrimonium coniũgendum nec ad matrimoniũ disiungendũ: quia vtrobiq₃ agitur de federe matrimonij ꝛ eius viribus. ex. de ꝯsangui. ꝛ affi. c. j. ꝛ ꝑ ꝯñs nõ p̃nt audire causas incidẽtes nec etiã accessorias. ex. de dona. inter virũ ꝛ vxo. c. de prudentia. nã ꝓhibito ꝓ̃ncipali ꝓhibet ꝛ accessoriũ: sicut ꝑẽpto ꝓ̃ncipali perimit ꝛ accessorium. ff. de pecul. leg. l. j. et ij. ꝛ faciunt no. per docto. de re. iu. c. accessorium. li. vj. et multum bene de consti. c. nã concupiscentiam.

e ¶ Audire presumant. s. cognitionaliter. et per consequens nec decidere. magis nãq₃ est causam decidere ꝙ̃ audire seu examinare. vnde si ꝓhibetur quod est minus multo fortius quod est maius. extra de elec. c. cum in cunctis. cum concor. ibi positis. et ex. de offi. dele. super questionũ. §. intentionis. et ad hoc facit qđ legitur in constitutione othonis. cũ non solum. ꝑpe fi. et intellige id quod hic dicitur audire non presumant scilicet ratione officij sui vel pretextu alicuius consuetudinis. nam cum tales decani rurales non sint perpetui et quicquid faciunt non suo sed alieno nomine faciunt: etiam ratione consuetudinis prescribere nõ possunt. extra de consuetudine. c. vltimo. ꝛ C. de prescrip. xxx. anno. l. male agitur: immo nec illis qui eos constituerint hanc potestatem acquirunt cum illi hoc non intendant. extra de offi. dele. cum super. C. si quis sibi vel alteri. l. multum interest. et nõtur dicta constitutione cum non solum. ꝟ. si qui. per Io. de athona Alia ratio huius constitutionis potuit esse quia vt communiter tales decani rurales sunt imperiti et iuris ignari vt notatur etiam per Io. de athona in eadem glosa. An autem ex commissione speciali forsan hoc poteris vide qđ dicã. i. ꝟ. viris discretis

f ¶ Sed earum. secunda pars.

g ¶ Examinatio. que consistere debet in audiendo iura et allegationes partiū ac ea que in facto consistunt vna cū probationib⁹ in ea parte recipiendis citra tñ cause decisionem. ad quod facit in ar. q̄d legitur in cōstitutione othonis. cū non solū. §. si qui vo. ⁊ sic sentire videtur Jo. de athona. c. cōstitutione. ꝟ. tractāde. vel pōt exponi examinatio. i. iudiciū. sicut dici solꝫ de hac dictione examen vt no. de ap. c. i. ꝟ. examen ꝑ Archi. li. vj. cū regulariter sit verū q̄ de qua re iudex cognoscit de eadem ꝓnūciare dꝫ. ff. de iudic. l. de qua re. vt sic examinatio idē intelligatur q̄d equalis iudicatio discussio vel diligens inuestigatio. sed ad mentē statuentis puto q̄ primus intellectus sit verior. pro quo vide quod dicam. j. glo. viii.

examinatio non nisi discretis viris cōmittatur qui

h ¶ Viris discretis. Hic nota q̄ discretio idē est q̄d diuisio. scia discussio vel quarūlibet rerū cōsideratio ad q̄d tendant. sm̄ Januen. ⁊ dr̄ discretio oīm virtutū esse mater. ex̄ de offic. custo. c. j. ⁊ hec discretio cōsiderari dꝫ in hac materia maxime vt is cui talis cā cōmittitur sciat discernere circa ea que in talibus causis a parte iuris canonici sunt pōderanda. ex̄ de ꝯsang. ⁊ affi. c. j. in fi. qui si in iure canonico peritiā habeat tanto magis ad hoc erit dispositus. ad q̄d facit id q̄d legit̄ in dicta ꝯstōne othonis cū non solū. ꝟ. ꝓpterea. vbi etiā videtur q̄ sufficit tali vt habeat cōpetens iuris exercitiū.

Questio.

¶ Sed nūquid decanus ruralis ex cōmissione speciali possit cognoscere in cā matrimoniali si sit vir discretus et iurisperitus? puto q̄ sic p̄sertim si talis cōmissio non cōcernat eius officiū principaliter sed potius eius circūspectionem ⁊ prudentiam. ¶ Sed cōtra hoc opponitur per ea q̄ legūtur in cōstitutiōe octoboni. iudicij robur. vbi statuitur q̄ cause nō cōmittātur nisi personis in dignitate vel officio cōstitutis: aut ecclesiarū cathedraliū vel aliarū collegiatarū canonicis. Solutio. illa cōstitutio nō fuit a subditis acceptata vt dicit ibi Joh. de athona glo. fi. vñ nō videtur artare. ad q̄d vide ibi remissiones. ⁊ hoc verū maxime cū de iure cōi ordinarius quilibet in causarū cognitionibus cōmittere valeat vices suas his qui peritiā ⁊ exercitiū in talibus habent etiā aliis q̄ in dignitate vel officio cōstitutis aut canonicis cathedraliū ecclesiarū prout plenius no. in. c. statutū. de rescrip. j. Rñ. in glo. si hec clausula. ꝑ Archi. li. vj. Unde si talis decanus ruralis alias sit ad talia discretus sciens et ydoneus bene pōt talis cā sibi cōmitti. ad q̄d bene faciūt no. in cle. et si principalis. ꝟ. foraneos. per Gesf. Jo. et Pau.

i ¶ Cōmittatur per eos ad quos ꝑtinet. hoc ideo dico q̄ principaliter hec ptās. s. tā cognoscendi q̄ cōmittendi ꝑtinet ad ep̄os de excess. prel. c. accedentibus. vbi de hoc. possunt nichilominus abbates ex priuilegio vel cōsuetudine p̄scripta cognoscere i causis matrimonialibus vt ibi no. ꝑ Barth. et Hosti. sic etiā archidiaconi possunt de cōsuetudine cognoscere in causis matrimonialibus non tñ de iure cōi. ex̄ de resti. spo. c. litteras. j. Rñ. vbi de hoc ꝑ Inno. glo. j. possunt etiā decani ecclesiarū cathedraliū et collegiatarū qui presunt iurisditioni etiā in dictis causis cognoscere ⁊ eas cōmittere si cōsuetudo hoc habeat sicut de hoc legit̄ et nōtur in dicta cōstitutione othonis cum non solum. §. finali.

An in cōmissiōe generali veniāt cause m̄rimoniales.

¶ Sed quero nūquid decani qui subsunt archiep̄o Cātuarien. ⁊ per eū deputant̄ in locis vbi hꝫ peculiarem iurisditiōem vtputa decan⁹ de shorhā. in diocesi rofeñ. de croydon. in diocesi wyntoñ. ⁊ alij cōsimiles possint ex cōsuetudine p̄scripta cognoscere i causis matrimonialibus? Videt̄ q̄ sic. nā tales in locis suis habent iurisditiōnem archidiaconalem nec alicui subsunt nisi solū archiep̄o eos deputāti cū tñ ceteri decani rurales etiā vt cōiter subsint archidiaconis vt pꝫ in. c. ad hec. de offi. archi. sed dico q̄ tales inquātū sunt remotiui ad nutū nō possunt talem ptātem p̄scribere vt dixi. s. ꝟ. audire p̄sumant. Secus tñ putarem si ꝑpetui essent ⁊ haberent talem decanatū ꝑ modū tituli. nā tunc possent de cōsuetudine talem iurisditiōem acquirere sicut et archidi. Ad q̄d faciūt no. in dicta cōstitutione othonis cū non solū. ꝟ. si qui. glo. j. per Jo. de athona. ⁊ ex̄ de offi. ordi. c. cū ab ecclesiarū ꝑ Inno. et alios. Et idē q̄d de p̄dictis dixi etiā dico de decano ecclesie de arcubus quo ad subditos illius decanat⁹. s. q̄ ex sola cōsuetudine absq̄ cōmissione archiep̄i non pōt cognoscere in causis matrimonialibus. cū cōmissione fateor q̄ bene posset. ar. ex̄ de offi. dele. §. ꝑ debilitatē.

Questio.

¶ Sed nūquid sufficit generalis cōmissio vel alias requirit̄ in cā matrimoniali cōmissio specialis. q̄ requirit̄ cōmissio spālis videt̄ ex eo q̄d alꝭ legit̄ de ꝓcuratore. Nam ꝓcurator habens generale mandatū nō pōt agere vel defendere in causis q̄ requirunt speciale mandatū vt pꝫ. c. ti. c. qui ad agendū. vbi dicit Jo. an. sm̄ Vinc. q̄ etiā in cā matrimoniali requirit̄ speciale mandatū. Unde cū arguendū sit de mādato ꝓcuratoris ad mandatū iudicis ⁊ ecōtra. ff. de iurisdi. om. iu. l. ⁊ quia. videtur q̄ etiā sub cōmissione generali nō veniunt cause matrimoniales. ⁊ sic sentire videt̄ Jo. de athona in ꝯstōne othonis cū nō solū. ꝟ. magna. vbi dicit q̄ sub iurisditiōe generaliter dicta nō transeūt cause altioris naturā habentes. ex̄ de offi. vica. c. licet. et. c. fi. li. vj. ⁊ fortificat hoc dictū ex eo q̄ cā matrimonialis est de causis maiorib⁹. ex̄ de cōsang. et affi. c. j. in fi. nec eā cōmittit papa nisi ep̄o sicut plenius no. de rescrip. c. statutū. ꝟ. in his casib⁹. per Archi. li. vj. ⁊ q̄ sit de maioribus causis notat Gesf. de ꝓcura. c. nō pōt. ꝟ. grauiora. in cle. Et cōcor. Jo. an. in addi. de ꝓcu. c. querelā. ꝟ. grauibus causis. ⁊ Hosti. ibi. c. ꝟ. Omissis argumentis in ꝯtrariū dico q̄ in officialem ep̄i principalem ⁊ eius vicariū in tp̄alibus ⁊ spūalibus gn̄alem quorū vtrūq̄ cōstat idem ꝯsistoriū habere cū ep̄o sicut pꝫ de cōsuetudine. c. nō putamus. li. vj. iūctis his q̄ notātur ibidem ꝑ Archi. ꝟ. ad scripm. ꝟ. Item si ab officiali ⁊c̄. Junctis etiā his q̄ no. per Inno. ex̄ de offi. dele. c. licet. in fi. ꝑ cōmissionē generalē transeūt oīa q̄ sunt iurisditiōis quo ad cognitionē causarū. exceptis his de quib⁹ legit̄ et no. d. c. licet. ⁊ c. vlti. de offi. vica. li. vj. ⁊ aliis specialiter in iur̄ exceptis. Et idē intelligo de officiali quē dat capitulū vel alius ad quē spectat sede vacante. Est nāq̄ sic deputatus officialis iurisditionis ep̄alis. Ad q̄d facit de maio. ⁊ obe. c. vnico. li. vj. Et cōsimiliter puto de officiali electi ꝯfirmati nondū cōsecrati. ex̄ de elect. transmissam. maxime q̄ ad officialis iurisditionem cōsecratio nichil addit. facit de tēpo. or. cū nullus. §. j. in fi. li. vj. ⁊ no. in simili ꝑ Jo. an. Gesf. ⁊ Pau. de rescrip. c. et si principalis. ꝟ. officialis. in clemen. Tales nāq̄ officiales respectu habito ad causarū vniuersitatem vices ep̄oꝝ gerunt et in eos causarū cognitio transferi ꝑ cōmissionem officij generalē sibi factā vt pꝫ. d. c. licet. de offi. vica. li. vj. Et per hoc ordinarij sunt censendi vt no. d. c. et si principalis. per gesf. glo. j. qui etiam ibidem in. ꝟ. officialis. cōcor. cū his q̄. s. dixi. Uñ in talibus puto q̄ ꝑ cōmissionem officij seu alꝭ ꝑ cōmissionem gn̄alem transfertur in eos cognitio etiā in cā matrimoniali cuius cognitio ꝑtinet ad ep̄m vt pꝫ. d. c. accedentibus. de excessi. prela. Secus tñ estimo in officialibus foraneis etiā ipsorū ep̄oꝝ quales inter ceteros dici possunt decani de quibus. s. quesiui. Nec obstat si dicatur forsan q̄ tales sunt dati ad vniuersitatem causaꝝ q̄ nō generaliter vbicūq̄ ep̄s hꝫ iurisditiōem sunt dati sed ꝑticulariter i certa plaga vel certo loco ꝑtinenti ad iurisditiōem ipsius ep̄i. Et tales nō habēt idem cōsistoriū cū ep̄o sed ab eis ad ep̄m est appellandū ꝓut clare faciūt nō. ꝑ wil. in. d. c. si pn̄cipalis. glo. ij. in fi. sed melius. e. c. ꝟ. foraneos. per Gesf. et Pau. ¶ Sed circa p̄missa restat videre an. s. cōmissio talibus facta sit oīs gn̄alis vl̄ alꝭ an habeat aliqua specialia expressa. In primo casu regulariter nō trāsit potestas cognoscēdi in cā m̄rimoniali cū sit de maioribus causis vt prediri maxime cū tales a pte iuris cōis virtute hmōi cōmissionis nō sint capaces talis iurisditiōis. In scd̄o casu distingue aut illa specialia expssa sunt maiora q̄ sit cā matrimonialis. vel ad min⁹ sūt equalia. ⁊ tūc sub tali ꝯmissione trāsit etiam cā matrimonialis. Si vero nō sint equalia sed minora tūc virtute talis ꝯmissionis nō trāsit cā matrimonialis. Et ad hoc faciūt no. ex̄ de rescrip. c. sedes. ꝑ Bern. et alios. de ꝓcura. c. q̄ ad agēdum. li. vj. ⁊. e. ti. c. nō potest. i cleme. cū ibi nō. Sed cū abbates/ decani ecclesiarū cathedraliū/ archidiaconi/ ⁊ alij qui nō de iure cōi sed de cōsuetudine pñt cognoscere i causis matrimonialibus habeāt suos officiales per quos exercēt gn̄aliter ea q̄ spectāt ad iurisditiōem suam nūquid in tales per gn̄alem cōmissionem trāsit potestas cognoscēdi in causis matrimonialibus? videtur q̄ sic: nā cū cognitio talis cause pertineat ad cōmittentem ergo ad ei⁹ officialem cū idem ꝯsistoriū habeāt ⁊ a tali officiali ad cōmittētem nō sit appellādum: sed ad illū ad quem appellaretur ab ipso cōmittente ꝓut clare no. per Bern. de appellatio. c. dilecti filij prior in magna glo. ꝟ. de appellatiōibus. ⁊ est text⁹ de appella. c. romana in ꝓnci. li. vj. Uñ si in officialem ep̄i hac cōsideratiōe debeat trāsire causa matrimonialis: pari ratiōe trāsire debet ad officiales inferiorū cū sit eadem ratio. extra de cōsti. c.

translato.ff.ad legem aquil.l.illud.extra de transla.epo.c.inter corporalia.§.j.de excep.cũ inter.§.vltimo.Cõtra videt̃ nam ob auctoritatem ep̃alis officij cui in multis defertur vt patz in.c.qñ põtificali.de offic.dele.li.vj.maior etiam prerogatiua debetur eius officiali.vnde et tali cause cõmitti possunt a sede apostolica non tñ officiali archidiaconi/vel alterius inferioris vt clare nõt Gesf.d.c.ꝛ si principalis.§.officialis.l.cle.q̃ etiã dicit q̄ nõ est eadẽ rõ i officiali ep̃i ꝛ officialib⁹ alioꝝ cũ de iure cõi nõ solum ep̃s sed et⁹ officialis habeat territoriũ siue districtũ: q̄d tñ non habẽt inferiores prelati nec eorũ officiales sicut plenius notat̃ i c.cum cõtingat.de fo.cõpe.per Hostien.Et ad h̄ facit q̄ licz archiepiscopus alius ve prelatus cui competit talis iurisdictio pro cuius discretione ꝛ scientia prima facie presumitur possit de consuetudine in tali causa cognoscere: non tamen sic poterit eius officialis.nam vt cõiter tales officiales modicã peritiam in iure habent ꝛ sic eadem ratiõe repelli debent a talibus qua et decani rurales vt dixi.ĩ.c.§.audire presumant. Puto igitur securũ vt in sua cõmissione specificetur potestas cognoscendi etiam in causis matrimonialibus iuxta illud tene certum et dimitte incertũ.ex de sponsa.c.iuuenis.

bus[h] assidentibus[l] si cõmode[m] fieri poterit postmodũ[n] sententia[o] pronũcietur[p].

Johannes pecham.

¶ Decani rurales iurabũt quotãnis nulli se certificatoriũ daturos nisi citatiõe aduerse ptis rite ac debite suo loco et tẽpore facta.

* * *

h ¶ Quibus.tertia pars.ꝛ dic quibus.s.viris discretis.his.s.quibus causa hmõi fuerit commissa.

l ¶ Assidentibus.s.committenti.

m ¶ Si cõmode.hoc quãdoq̄ exponitur sic.i.sine turpitudine vl' infamia.ff.de iure do.l.auus.§.j.alias dicitur cõmode posse fieri inspecta qualitate personarũ locorũ temporũ et etatũ.ff.de verbo.obli.l.cõtinuus.§.ij.et notat̃ de elec.c.cupientes.§.ceterũ.§.cõmode.per Cardi.li.vj.Item ad hoc q̄ cõmode aliquid fiat cõsiderari debet impedimentũ vt notat Archidia.dicto.c.cupientes.§.cõmode.in prin.vnde dicitur quis posse cõmode aliquid facere cum ad hoc faciendũ habet opoꝛtunitatem.notatur per wil.in clemen.j.de penis.§.cõmode.in prin.et.c.§.per Jo.an.et Pau.in quibus locis poteris videre plura pertinentia ad intellectũ huius dictionis cõmode.In hoc vero loco intelligo commode fieri posse si venire ad assidendum cõmittenti non exposcat graues labores aut sumptus q2 forsan locus non multũ distat et cito potest iri et reuerti absq̄ preiudicio corporis siue reꝝ

ctio cõ
de va=
famil.

n ¶ Postmodũ.s.post examinationem cause.

o ¶ Sententia.s.diffinitiua.

p ¶ Pronũcietur.s.per eos qui causas huiusmodi commiserũt Sed contra hoc opponitur de eo quod legitur in constitutione othonis/cum non solum.in fi.vbi apparet q̄ hi qui de consuetudine vel priuilegio possunt cognoscere in causis matrimonialibus non solum possunt cognoscere sed etiam sententiare: requisito tamen prius super hoc cõsilio episcopi et obtento. Solutio illa constitutio loquitur de his qui iure sibi in ea parte competenti cognoscunt non nomine proprio Sed hec loquitur de his qui non nomine proprio sed alieno cognoscunt habentes soluz potestatem ad examinandũ.non autem ad decidendum.et hoc satis colligitur ex eo q̄.ĩ.dicit̃ in textu sed earũ examinatio ꝛc. Sed adhuc etiã contra hanc solutionem opponitur ꝛ videtur q̄ sic intelligendo hec constitutio sit iuri cõmuni cõtraria.nam de qua re iudex cognouit de eadem pronũciare debet.ff.de iudicijs.l.de qua re.ꝛ de causa possess.et ꝓprie.c.cũ super.Et vbi est semel acceptũ iudiciũ ibi finiri dz.ff.e.ti.l.vbi. Solutio.hec cõstitutio loquitur in iudice ordinario qui causam alteri delegat.vnde cũ cõmittentis ꝛ cõmissarij quo ad hoc idem sit auditoriũ si cõmittens solam examinationem committat reseruata sibi sententia quod potest.C.de iudicijs.aut.ad hec.et.c.super questionũ.in princi.extra de offi.dele.vel si causam totaliter delegatam ad se reuocet q̄d etiam potest vt legitur.ff.de re iudi.l.quod iussit.ꝛ.ff.de iudicijs.l.iudiciũ.tunc videt̃ idem esse iudiciũ et causa apud eũdem agitari.hec solutio colligitur ex dictis Barth.d.l.vbi acceptũ.§ff.quero quid si iudex.

q ¶ Quidam ruraliũ.Hec cõstitutio fuit Johãnis pecch̃.l.apd Lambeth.ꝛ hz duas partes p̃ncipales.sc̃da ibi Qd si aliquo. Prima subdiuidit̃ in duas.In p̃ma statuit quid seruari debeat circa certificatoria sigillanda sigillis decanorũ ruraliũ. In sc̃da ibi Hoc adiũcto/ponit quoddã moderamẽ circa eandẽ materiã Sc̃da pars p̃ncipalis facit tria.p̃io ponit modũ citãdi ꝛ certificãdi qñ ꝓpter breuitatem tp̃is nõ est locus dilatiõi. Sc̃do ibi Et nullus/ꝓhibet ne fiat certificatoriũ ante citatiõem factã.Tertio ibi Et hoc/mandat sup̃ h̄ a decanis recipi iuramẽtũ Diuisio.

Quidam ruraliũ[q] ꝛ infra[r]. Statuimus vt nulli tradatur[ſ] certificatoriũ[t] vel alĩs cõcedatur[v] sub sigillo[x] alicuius decani[y] ruralis consignatũ nisi prius[z] in aliquo die sollẽni[a] intra[b] missarũ sollẽnia in[c] ecclesia vbi citatus fouet[d] larem vl' amplius[e] conuersatur pu-

r ¶ Et infra.Hic decidit quõ decani rurales pecunia corrupti sigillabant multotiens falsa certificatoria et alijs malicijs circa ea vsi sunt in preiudiciũ multorũ.vñ circa ea facit ꝓuisionem vt sequitur

ſ ¶ Tradatur.i.de facto siue realiter tribuatur.

t ¶ Certificatoriũ.i.littera responsiua directã iudici super mãdato q̄d ab eo emanauit ad aliquem citandũ.Et de hoc videre poteris q̄d legit̃ in cõstitutiõne othonis.tãto.in fi.vbi de hoc.ꝛ in cõstitutiõne octoboni que incipit Ita mortaliũ.

v ¶ Concedatur.Idem importat sicut id q̄d.ĩ.dixit tradat̃.vel potes intelligere cõcedatur etiam verbo nisi sub forma hic assignata.vel dic tradatur quando ipsemet decanus citat Concedatur vero intelligas qñ alio citante requiritur eius sigillũ.

x ¶ Sub sigillo.Idem intellige etiam sine sigillo ne forte falsum vel fabricatũ sigillũ tali littere apponatur.

y ¶ Decani ruralis.cuius officiũ est in causis ecclesiasticis citationes ei transmissas exequi vt plenius legit̃ et no.in dictis cõstitutionibus tanto.ꝛ cõstitutiõne ita mortaliũ.ꝛ cui⁹ sigillũ in talib⁹ est auctenticũ vt in cõstitutiõne othonis qm̃ tabellionũ vsus.

z ¶ Prius.s.ante sigillationem.

a ¶ Die sollenni.i.festiuo puta die dñico vel alio ab ecclesia sollẽniter celebrari indicto.

b ¶ Intra missarũ sollẽnia.s.finito offertorio anteq̄ sacerdos incipiat secretam misse.nã cõuenientia tp̃is attendi dz.ꝛ ꝓpterea talia dictis tp̃ibus fieri mandantur: q2 his diebus verisimile est parochianos fore i missa p̃ntes ꝛ ad h̄ tenent̃.de cõse.di.j.c.ꝛ hoc.

c ¶ In ecclesia.sed quid si citandus in diebus hmõi sollẽnibus cõsueuit audire diuina in capella dependẽte ab ecclesia matrici vel alias eidem annexa q2 forsan talis capella hz iura ꝛ insignia parochialia prout obseruat̃ in plurib⁹ partibus anglie nũquid sufficit quod hic dr̃ fieri in capella licet nõ in ecclesia matrici: Dic q̄ sic q2 et ipsa capella ecclesia dr̃.extra de imu.eccle.c.ecclesia.ꝛ de capel.mona.p totũ.ꝛ q̄ hoc de quo hic dicitur fieri dz in tali capella facit textus hic qui dicit vbi citatus ꝛc. Questio.

d ¶ Fouet larem.i.vbi hz domũ in qua morat̃ ꝛ fouet ignem.est enĩ lar laris idem q̄d domus.ꝛ dr̃ a largior iris.vel a largus: q2 inde procedit largitas.ꝛ dr̃ lar laris idẽ q̄d ignis.vñ in antiquoꝝ prouerbijs dr̃ vidi lares in laribus.i.ignẽ in domib⁹ s̃m Januen.ꝛ sic idẽ est fouere larẽ q̄d hr̃e domiciliũ.ꝛ ad h̄ cõcor.q̄d legitur in textu.l.vlti.C.vbi sena.vl' clari.alĩs est.l.ij.ꝛ incipit Senatores.vel potes exponere larem.i.familiã.ꝛ sic exponit p̃ Inno.in c.ex parte.ex de foro cõpe.§.replicatũ.Et simile habes.C.de incolis l.ciues.li.x. ¶ Sed quid si sit domiciliatus vel habeat familiaꝫ in duobus locis ꝛ sub diuersis ecclesijs? dic quo ad recitationeꝫ de qua hic loquit̃ sufficit eã fieri in ecclĩa vel loco vbi citatus habitat tp̃e citationis dũmodo sit infra iurisdictiõẽ citari mãdantis nã si fuerit extra ei⁹ territoriũ non põt ibi citari s̃m quosdã.vt in cle.pastoralis.de re iudi.sed dz iudex scribere iudici illius territorij vt ipse eũ obtẽtu mutue vicissitudinis citet vel citari faciat ar.ad hoc.ff.de requi.reis.l.diui seuer.§.cõsidens.ꝛ sic cõiter seruatur.sed q̄ a parte iuris teneat ꝛ possit fieri talis citatio notãt doct.vicz Cy.in.l.omo.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ Cardi.de fo.compe.c.romana.§.contrahentes.li.vj.Tu vero circa hoc vide quod dicam.j.e.c.§ff.citationem rectam.

Nõ de lare

Questio

e ¶ Amplius cõuersat̃.forsan vbi larem ꝓprium siue domiciliũ nõ hz blice[f] recitetur[g]: hoc[h] adiuncto moderamine vt citatus sufficientes[i] habeat inducias: vt die[k] et loco[l] ſibi

vt qꝫ ſeruiens eſt. vel ſi forſaſſis artifex ſit qui ſuū artificiū exercendo in varijs locis victū querit vel aliter abſqꝫ domicilio proprio in domo alterius morā trahit. Alio mō potes ponere exēplū de eo qui in aliquo loco domiciliū hꝫ: non tñ ibi cōiter moratur. ſed alibi vbi cōſtituit ſibi tabernā ꝑ gulā: hoīz cū armariū vel officinam ſm ea que legitur i. l. heres abſens ff. de iudi. in ꝗlibet nāqꝫ iſtorū caſuū et in ſimilibus debet fieri recitatio de qua hic loquitur in loco illo vbi talis citādus cōmuniter moratur ⁊ habitare conſueuit.

Queſtio. ¶ Sed quid ſi citandus ſit vagans per mundū nec in aliquo certo loco ſe figit? dic ꝙ tūc ſufficit hāc recitationem fieri in eccleſia illius loci vbi perſonaliter apprehenſus eſt ⁊ citatus. ⁊ pro hoc faciunt notata. d. l. heres abſens. ꝟ. debent per accur. ⁊ C. vbi de crimine agi op3. l. i. glo. fi. per eūdem. ⁊ ad idem faciunt notata per Barth. d. l. heres abſens. ꝟſi. ꝗro ſi debitor. ⁊ cōcor. nō. per Cyn. d. l. i. C. vbi de crimine agi op3.

f ¶ Publice .i. in aperto ſic ꝙ ab omnibus audiri poſſit. nō enim debet fieri in aliquo loco eccleſie ſecreto ſꝫ palam populo id audiente et ſciente.

g ¶ Recitetur .ſ. certificatoriū. nō enim intelligas ꝙ citatio debeat ſic fieri ſed ſolū citationis recitatio vt ꝑ hoc conſtare poſſit ꝙ decanus apponens ſigillū non eſt in dolo vel fraude ſigillādo forſan fictū vel falſum certificatorium.

h ¶ Hoc adiūcto. ſm dictū prime partis.

i ¶ Sufficientes inducias. hec ſufficientia eſtimari debet quādo tñ tēporis ſupeſt ꝙ a tēpore citationis facte citatus poſſit cōmode accedere ad locū iudicij die ſibi limitata ⁊ ꝑfixā vel per procuratorem ibi cōparere. Alias enī ſi citatio eſſet peremptoria et terminus nimis breuis daret materiā appellandi. extra de dilationi. c. i. vbi de hoc per Ber. qui dicit ꝙ ſufficientia tēporis debet cōſiderari ex qualitate cauſe ⁊ locorū diſtantia ⁊ etiam ex qualitate perſone. ad qđ bene facit de appella. cū ſit. vbi etiam de hoc notat per Bern. ⁊ melius de ꝓcur. c. dilectus. ꝟ. cōtendere. ꝑ eūdem. vbi dicit ꝙ inducie citatorie ſunt arbitrarie. ⁊ cōcor. Archi. v qui ꝑrem. in prin: ⁊ Specu. ti. de citatio. §. nūc de tempoꝛū. ad fi. Et de tali ſufficientia tēporis decernere ꝑtinet ad arbitriū boni viri ꝑut nōt Inno. in. d. c. i. ⁊ ad hoc allegat l. cōtinuus. ff. de verbo. obli. Et nota ꝙ quādo citatio fit tali tēpore ꝙ citatus non pōt in die limitato venire talis citatio nō valet. ad hoc optime facit l. aut qui aliter. §. i. et. §. ſi quis. ff. qđ vi aut clam. ⁊ ibi ſic notatur ꝑ Barth. Sed huic dicto cōtradicere videt Jo. an. extra de reg. iu. c. nemo pōt. li. vj. qui dicit ꝙ talis citatio licet ſit impoſſibilis nō tñ eſt omnino inutilis. ⁊ allegat ad hoc Hoſti. ⁊ Goff. extra de dolo ⁊ cōtu. c. cū dilecti. qui dicūt ꝙ licet tales nō poſſint venire in termino: tenent tñ venire poſt ꝗcito poterint. hāc materiā poteris plenius videre ꝑ Hoſti. ⁊ Jo. an. d. c. cū dilecti. ſed eius declarationem omitto aliās dei gratia ſi occurrat de ea plenius dicturus. vnū tñ nota ꝙ illud quod ꝑius dictū eſt approbat cōſuetudo maxime vbi agit ad partis inſtantiā. Secus tñ vbi agitur ex officio vel ad ſalutem anime. ⁊ ſic ſtat dictū c. cū dilecti. cū ſimilibus ſm qđ ibi notat Jo. in coll. Anthoni⁹ in. d. c. cū dilecti tenet dictū Barth. niſi ſit ita ꝙ iudex prorogauerit terminū ad diem ſequentē vel ad diem conſuetū prorogari. nam tunc citatio artat ad validandū actū ⁊ ad condēnationem expenſarū. Si vero prorogat in vlteriorem diem non artat prorogatio niſi intimet abſenti ꝑ c. conſuluit. de offi. deleg. ⁊ ratio que ponitur in. d. c. cum dilecti. tunc concludit quādo remanet vis citationis lapſo die vt qꝫ citatur ad totam cauſam ꝙ tunc bene ſunt duo in citatione .ſ. vt compareat ⁊ vt ad diem compareat. Sed vbi citatio artat ad certū diem ex dici euentu preceptū finitur ad illud tempus determinatū. ⁊ ideo preceptū tunc nō concludit duo. ⁊ hoc tenent domini de rota ſua concluſione. cccxxviij. et ſua concluſione. cccix.

k ¶ Die. dies enim ſiue terminus in citatione limitari debet videlicet quo die citatus comparere debeat. ff. quod vi aut clam. l. aut qui aliter. §. ſi quis. Ex quo textu notat Barth. ꝙ citatio debet eſſe clara et limitata: aliās non valet. huic tñ dicto contradicere videtur id quod legitur extra de appella. c. cū parati. in fi. vbi ſit citatio ſine ꝑfixione termini. ⁊ iuxta qđ arguit Jo. an. in addi. ꝙ valet citatio ſine ꝑfixiōe termini. ⁊ hoc dicit placere wil. in ſpecu. ti. de citatione. §. ſequitur. ꝟ. quid ſi non ꝑfixerit: ſed ibi ⁊ etiam in nouella idem Joh. dicit ꝙ terminus ibi ꝑfixus erat licet de hoc non appareat in antiqua. ⁊ concor. cum dictis Barth. vicqꝫ ꝙ ſine die non teneat citatio. cōcor. Pe. de bella ꝑtica vt recitat cum Cyn. C. de ferijs. l. dies feſtos. ad finem. qui ad hoc allegat. l. ita ſtipulatus. in princi. ff. de verbo. obli. Pro quorū opinionū diuerſitate poterit ſic dici. ſ. ꝙ iura illa que approbant citationem ſine ꝑfixione termini loquūtur in citatione iuris vel principis. in citatione vero aliorū procedit opinio altera vt vicqꝫ fiat cū limitatione termini. ⁊ ſic ſentire videt Henricus de bowico. d. c. cum parati. diſt. ij. ⁊ poteſt eſſe ratio in principe quia ſolutus eſt legibus. C. de legi. digna vox. et qđ ſibi placet legis habet vigorem. vt inſti. de iure natu. §. ſed qđ principi. Et vt michi videtur hic modus citandi eſt fauorabilior ꝙ̄ vbi ꝑfigitur dies certus. nam in hoc caſu non artatur ad comparendū niſi quācito cōmode poterit prout vult ſpecu. in loco preallegato. facit ad hoc. l. ſi peculiū. §. fi. ff. de ſtatu libe.

Nō de citatione.

l ¶ Loco. ſicut enim dies comparitionis in citatorio exprimi debet. ſic et locus. ff. qđ vi aut clam. l. aut qui aliter. §. ſi quis. ibi et vbi ⁊c. et de hoc legitur ⁊ notatur extra de reſcrip. c. viij. vbi de hoc per Bern. ꝟ. indeterminate. debet enim locus comparitiōis eſſe certus. ff. de iudi. l. ſi locus. aliās enim intelligitur de illo loco in quo iudicari conſueuit vt ibi patet. et debet locus honeſtus eſſe. nam in loco inhoneſto non teneretur citatus comparere. ff. de arbitriis. l. ſi cum dies. §. ſi arbiter. ad finem. Et ꝙ locus debet eſſe certus facit in ar. C. quō et qñ iudex. l. ſi vt ꝓponis.

Queſtio. ¶ Sed quid ſi aliquis citatus eſt ꝙ compareat coram iudice London. vel in alia villa certa non tñ ſpecificatur locus ville in quo debeat cōparere an teneat talis citatio. ex predictis apparet ꝙ ſic quia ſi ſit locus tali iudici ad iudicandū deputatus ⁊ in illo aliās iudicare conſueuit: de illo loco debet intelligi vt patet dicta. l. ſi locus. et ad idem facit. ff. de iuſt. et iure. l. penult. in fi. Si autem non habeat certum locum ad iudicandū limitatū tunc ſi vir notabilis auctoritatis ſit debet citatus eum in loco habitationis ſue querere. ar. ad hoc in. d. l. ſi cum dies. §. ſi arbiter. ꝟ. quid tñ. ⁊ ad hoc faciunt nō. per Jo. an. in c. cupientes. de elect. §. ꝙ ſi per ex. dies. ꝟ. propoſita. in fi. li. vj. Alias autem ſi mandans aliquē citari perſona modice auctoritatis exiſtat nec certam habitationem habeat ſic ꝙ citatus propter incertitudinē ꝓbabiliter ignoraret vbi coram eo deberet comparere. puto ꝙ talis citatio non artaret citatū ad conſtituendū eum contumacem. ar. eorum que notātur per Ber. d. c. viij. glo. ꝑalle.

Queſtio. ¶ Sed quero quomodo poteſt ꝓcedere citatio quam facit archiepiſcopus Cantuarien. quādo ſcꝫ vocat ſubditos vt coram eo compareant certo die vbicūqꝫ fuerit in ſua ꝓuincia vel dioc. cum aperte conſtet talem locū eſſe omnino incertū contra iura ſuperius allegata. Pro inueſtigatione veritatis huius queſiti debes ſcire ꝙ archiepiſcopus Cantuarien. eſt legatus ſedis apoſtolice natus ſicut legit extra de offi. lega. c. i. Et ad legatos dicte ſedis ſpectat vt in citationibus ⁊ aliis formis ſequant ſtilū curie romane qui ſuper iura fundatur vt notat ſpecu. ti. de leg. §. ſupereſt. ꝟ. vltio cōſulo. ⁊ ꝙ mos curie romane ſequendus eſt no. bene per Hoſtien. c. ex litteris. ꝟ. mortis noſtri. extra de ꝯſti. papa vero qñ citat aliquos vocat eos quoqꝫ ad pñtiā ſuam vt in. c. ij. extra de reſcrip. de dolo ⁊ cōtuma. cū dilecti. de exceſ. ꝑla. tanta. vel vt ſe preſentent ſuo cōſpectui de reſtitu. in inte. c. cū ex litteris. in fi. de dila. c. expoſuit. de dolo ⁊ cōtu. veritatis. de teſti. cū olim. de appella. cū parati. de ſen. exc. cōqueſti. de elec. c. ꝗuis in. vi. de poſt. ꝑla. c. penul. quādoqꝫ citat ad audientiā ſuam. de elec. c. cū inter vniuerſas. quādoqꝫ vt cōpareant apud ſedem apoſtolicā. de elec. c. i. li. vj. ⁊ c. cupientes ⁊ ti. de offi. ordi. c. ꝗuis. e. li. ſed quocūqꝫ modorū predictorū fiat talis vocatio in ſingulis pꝫ talem citationem ꝓcedere ſine limitatione certi loci. qꝫ licet cōſiderato loco vbi eſt curia tꝑe citationis emanantis ſatis veriſimile ſit citatū poſſe ⁊ debere cōparere in eodē loco. Si tñ interim curia ad aliū locū trāſlata ſit neceſſe eſt vt i alio loco citat⁹ ꝯpareat. ar. eoꝝ ꝗ leguntur in. c. ne romani de elec. in cle. nā vbi eſt curia ſiue audientia ibi cenſet papa eſſe ꝑſens vt ibi no. ꝑ Jo. wil. et Paulū. Et ſic pꝫ ex ꝑdictis ꝙ ex ꝗ archieps Cantuarien. eſt legatus ſedis apoſtolice et ad legatū ꝑtinet in citationibus ſe ꝯformare ſtilo curie romane ꝙ ad inſtar pape cui⁹ vices gerit poterit ad locū indeterminatū citare.

Ubi p
ibi ro

m ¶ Competenter .i. cōgruenter .s. hora debita. ⁊ alˀs iuxta formā citationis sibi facte .s. personaliter si sic citatus sit. alˀs autem per ꝓcuratorem legitime constitutū et cum consilio sibi in ea parte necessario.

n ¶ Q̃ si aliquo .secūda pars principalis.

prefixis competenter[m] valeat cōparere. q̃ si[n] aliquo casu tñ tēpus artet[o] q̃ dilationi[p] locus non pateat: citatione[q] facta publice[r] coram testibus detur certifi-

o ¶ Tēpus artet .s. executionē mādati ⁊ citationis.

p ¶ Dilationi. pone exēplū. mādatarius forsan recepit mandatū die dominico post missam vel tali tꝑe qđ quo ad recitationem certificatorij de qua loquitur hec constitutio non posset fieri dicta recitatio nisi fieret in dñica sequēte q2 interim non euenit dies solēnis vel si eueniret tñ expectādo diem illū non possꝫ iudex certificari die ad comparendū prefixo ꝓpter breuitatem tꝑis medij inter tēpus sigillandi certificatoriū ⁊ diem quo debꝫ cōparere citatus.

q ¶ Citatione facta .supple iuxta formā mandati. ⁊ ꝙ debet precedere sigillationem certificatorij vt pꝫ .j. ꝟ. ⁊ nullo modo.

r ¶ Publice coram testibus. hoc intellige de bene esse non tñ de iuris necessitate. quicquid notet specu. circa hoc ti. de citatiōe. §. sequitur. ꝟ. sed nūquid credetur. vbi videt innuere q̃ citatio debet fieri corā testibus ⁊ alˀs nō sit credēdū soli nūcio certificanti etiā si sit nūcius publicus. sed illud dictū spec. intelligo verū vbi aliꝰ vir honestus qui dr̄ esse citatus iurat se non esse citatū vel vult ꝓbare contrariū. nam nūcio non est sic credendum quin aliūde possit recipere iudex informationē ⁊ ꝓbationes in contrarium si offerantur. ar. ad hoc ex̄ de in inte. resti. c. ex litteris. de presum. c. illud. de prescrip. ad audientiā. ⁊ ad hoc bene faciūt nō. per hostien. c. cū parati. ex̄ de appel. sed melius de dolo ⁊ cōtu. sub rub. de cōtuma. §. qualiter. ꝟꝰ. quid si absens. ꝑ eūdem in summa. vbi tenet q̃ prima facie creditur nūcio iurato non tñ sic quin alius possit ꝓbare contrariū. ⁊ ideo dicit tutū fore vt citatio fiat corā testibus. pro quo allegat c. sacro. ex̄ de sen. excō. ⁊ cū Hosti. decre. Jo. in colla. de dolo et cōtu. cū dilecti. ad fi. qui etiā dicit q̃ tutū est citatiōem fieri corā testibus ne forte si nūcius moriat anteqꝫ certificet non possit ꝓbari citatio. Sed licet nō fiat coram testibus bene tñ creditur soli nūcio. ꝓ quo in suo officio ꝓsumit nisi illa presumptio alia ꝓsumptione elidat. ⁊ sic ex dictis predictoꝝ doctoꝝ apparet esse arbitrariū iudici an credendū sit nūcio etiā iurato necne vbi alius cōtradicit. Et sic sentit etiā Archi. lxxxij. di. c. ꝓposuisti. Idem tñ Archi. in c. venerabilibus. de sen. excō. li. vj. ꝟ. citatus. dicit q̃ tali nūcio creditur donec contrariū ꝓbet. Et q̃ prima facie credat nūcio nōt Hosti. de ꝓba. c. qm̄ ꝯ falsam ꝟ. citatiōes. Si tñ neget ꝑ solū nunciū nō ꝯuincet negans. vt. d. c. sacro. ⁊ C. de decu. l. j. li. xij. C. de accuˀ. l. singuli. ff. de custo. re. l. diuus. Cy. circa hoc dicit q̃ credit nūcio qui refert se citasse dūmodo ad hoc habuerit cōmissionem vel mandatū. ☞ Nam credit alicui in officio suo. C. ad .l. cor. de falsis. l. si quis decurio. vbi vo refert aliquid qđ non cōcernit factū suū vtputa aliquē cōmisisse aliquod maleficiū tunc nō credit sibi nisi hoc ꝓbet. hec no. Cy. C. qui accuˀ. non pñt. l. ea quidem. ꝟꝰ. iuxta ꝓmissa. Et cum hoc dicto Cy. cōcor. Barth. ti. quō in crimine lese maiestatis ꝓcedi debeat. §. ad hec. ꝟ. per nunciū. in fi. colla. xi. ⁊ ff. de offi. ꝓfecti vr. l. ola. ꝟ. vlti. per eūdem. Jo. an. in addi. ad spec. d. §. sequit. ꝟ. sed nūquid. super hac materia recitat opiniones quasi oīm precedentiū tam ciuilistarū ꝗ canonistarū. Inter has vero opiniōes vna fuit q̃ soli nūcio publico ⁊ iurato in citationibꝰ credat simpliciter. Nuncio vero priuato licet iurato nō credat nisi presumptiue que tñ presumptio possit elidi per ꝓsumptionem aliā vel ꝓbationem contrariā. Alia opinio fuit q̃ nuncio publico ⁊ iurato crederet prima facie non tñ sic quin per plenam ꝓbatiōnem possit ostendi contrariū. Tertia opinio fuit tali nūcio credendū si non esset contradictor. secus si ille qui dr̄ fuisse citatus velit iurare se non esse citatū etiā absqꝫ alia ꝓbatione. Quarta opinio fuit q̃ etiā tali nūcio non credit nisi ꝓbet citationē per duos testes aut ꝑ publicū instrumentū. Quinta opinio fuit q̃ in iudicio ecclesiastico non creditur tali nūcio sed in foro seculari sic. Sexta opinio fuit q̃ in hoc seruanda esset consuetudo cuiusqꝫ patrie. Septima fuit q̃ in minoribus causis credat tali nūcio. in maioribus vero nō. Octaua fuit q̃ sit in arbitrio iudicis an credendū sit nūcio tali necne inspectis ꝑsonaꝝ ⁊ negocij qualitate. Et hec opinio cōiter approbat vt. j. dicē. Tu igr̄ circa premissa sic dicas nūcio cuicūqꝫ habenti ptātem a iudice ad aliquem citandū referenti se citasse vt fuerat sibi demandatū siue nūcius ille sit publicus vel priuatus iuratus vel non iuratus credit simplr̄ vbi in cōtrariū nullus apparet ꝯdictor. Pōt nāqꝫ iudex sibimet nunciū cōstituere. C. de sportul. l. ij. auˀ. de iudi. §. necesse colla. vj. Et licet talis debet iurare se suū officiū facturū legaliter. ar. C. de fi. instru. l. ꝯparatiōes de secū. nup. l. hac edicta li. §. his illud. ⁊ in auˀ. iusiur. qđ prestat ab his ⁊c̄. Pōt tñ sine iuramēto tale officiū exercere. ar. C. de arbi. auˀ. decernimus. ⁊ no. per Barth. d. colla. xi. ꝟ. per nunciū. in prin. Unde nisi talibꝰ crederetur modica vtilitas esset in corū officio. Et sic intellige nō. per spec. ti. de citatione. §. sequit. ꝟꝰ. sed nūquid credet. in princi. Si vero post relationem factā cōtradictor aliquis appareat vtputa ꝑsona que dr̄ citata ad impugnandū ꝓcessum iudicio dicit se non fuisse citatū tunc in nuncio priuato non iurato dico q̃ nō est sibi soli statim credendū nisi ꝓsumptiue ea .s. ꝓsumptione qua ꝓsumit aliquem nolle falsum dicere. Et etiā si iuratus sit ea presumptiōe q̃ nollet deierare .j. q. vij. scimus. Et ad hoc facit. C. de testi. l. iurisiurādi. Uñ si talis nūcius nō iuratus solo verbo asserat se eū citasse. Alius vero qui dr̄ citatus asserat cōtrariū. vel si talis nūcius iuratus dicat se eū citasse. alius vero etiāꝫ iuratus asserat contrariū cū eque presumat ꝓ vno sicut pro alio. videtur rationabiliter dicendū q̃ vna ꝓsumptio habet elidere aliam. Et hoc maxime vbi nūcius hmōi non est alˀs ad tales citatiōes deputatus sed ad vnicā forsan citationē illa vice faciendā assumptus. Ad hoc faciūt no. ꝑ Bern. ⁊ Inno. de ꝓba. c. quoniā cōtra falsam. ꝟ. citatiōes. ⁊ que no. Ber. de appel. c. cū parati. ꝟ. nūcius. Si vero nūcius est publicus ⁊ ad citandū ḡnaliter assumptꝰ nō tñ iuratus tunc sibi soli non credit. vt. d. l. iurisiurandi. Si vo sit iuratus tunc si is qui dr̄ citatus esse cū iuramento neget se fore citatū. iudex inspectis ꝑsonaꝝ negociiqꝫ qualitate arbitrabit an magis sit credendū nūcio ꝗ parti. si nāqꝫ pars negans se esse citatam sit ꝑsona alˀs honestior ⁊ grauioris opinionis potius est sibi credendū maxime cū iuramento ꝗ nuncio qui non est equalis opinionis vel honestatis. Et sic intelligo nō. ꝑ Hostien. ⁊ sequaces suos in dicto c. cū parati. ⁊ d. c. qm̄ ꝯ falsam. ꝟ. citatiōes. Ubi vo pars que dr̄ esse citata est leuioris opinionis siue honestatis ꝗ est ipse nuncius tunc potest dici q̃ simpliciter standum est nūcio nisi plene ꝓbet cōtrariū. Nā in hoc casu ex parte nūcij sunt tria. videlꝫ eius officiū qđ est publicū. eius iuramentū. ⁊ eiꝰ opinio celebrior. Cū tñ ex parte negantis se citatū solū versetur ꝓpriū iuramentū. et sic bene stant nō. per Goff. de elec. c. q̃ sicut ⁊ ꝑ Arch. c. venerabilibus. ꝟ. citatus. in fi. li. vj. de sen. excō. ⁊ sic saluari pōt dictū Jo. de deo qđ ponit circa hoc. lxxxij. di. ꝓposuisti. ꝟ. nō ꝓbat. ⁊ sic possunt intelligi nō. ꝑ Cy. ⁊ Barth. in locis preallē. ⁊ hoc verū intelligo vbi parti ex hoc nō aufert nisi modicū damnū seu preiudiciū vtputa q̃ teneat solū respōdere libello vel vt soluat moderatas expensas. q2 in termino nō comparuit. ar. ad hoc ex̄ de procu. c. auditis. C. de iudicijs. l. sancimus. Q̃ si inter nunciū ⁊ eū qui dr̄ citatus sit forsan omnino equalitas vel modica differentia in opinione fama ⁊ honestate ⁊ etiā rōne iuramenti cōcurrant q2 vnus iurat se citasse. alius iurat se nō fuisse citatū: tūc etiam vbi modicū vertitur preiudiciū puto satis fore credendū nūcio ratione publici officij qđ gerit in quo aliū excedit. ar. C. de testi. l. iurisiurandi. de fide instru. cū dilectus. Si vo in hoc vltimo vel alias in ꝓximo superiori casu vertatur graue preiudiciū vtputa amissio cause vel q2 in causa criminali forsan non cōparens bānirer vel haberet pro cōuicto. vel alˀs grauiter puniret in his ⁊ similibus puto q̃ eo qui dicit citatus id negāte cū iuramento non est credendū ipsi nūcio etiā publico ⁊ iurato nisi q̃ eū citauerit effectualiter ⁊ legitime ꝓbet. ⁊ sic intelligi pōt dictū spec. d. §. sequitur. ꝟ. sed nūquid. in fi. ego dico q̃ nuncio. ⁊ sic bene stat opinio Uincen. quā recitat archidiaconus. d. c. venerabilibus. ꝟ. citatus. li. vj. si tñ cōsuetudo patrie alio modo interpretat illā puto sequendā. Unde dicit Joh. an. in suis addi. ad spec. loco preallē. q̃ cōsuetudo italie est vt credat nūcio simplr̄. ibi poteris videre remissiones ⁊ noīa doct. qui tractarūt de hac materia et vbi. sed q2 taliter qualiter tetigi materiam quō sit cre

citatio
beat fie
ram te
bus.

An nūcio citanti credendū sit.

In nuncio tria reqrūtur.

catoriū i ecclia vl i vno loco publico corā testib⁹ fide dignis. ita q dies citatōis et locus in ipo certificatorio exprimant. Et sic nullo mō fiat certificatoriū āte

Questio. dendū nūcio referenti se citasse vel non sit credendū. Iam quero an citandus teneatur ipm credere esse nunciū sic vt teneatur obedire eius citationi. dic in locis illis in quibus nūcij habent certa signa per que eoꝝ officiū cognosci poterit si sint missi a iudice ordinario bene tenetur quis talem credere nunciū. ⁊ idem est si nulla talia signa habeāt est tn̄ eorū potestas p totam iurisdictionē ipsius iudicis satis nota ⁊ eoꝝ psone satis note. ⁊ sic notatur per Barth. d. §. ad hec. colla. xj. v. per nūciū preall. in nūcijs autem delegatorū dicit q non est eis credendū absq literis citatorijs sub sigillo ipsius iudicis. allegat ad hoc c. prudentiam. ex de offi. dele. ⁊ cōcor. spec. ti. preall. de citatione §. sequit. v. vtrū autem. ego aūt puto q talia signa de quib⁹ predixi ⁊ etiam ipsius psone notitia bene sufficiūt ad hoc vt credat esse nūcius iudicis non tn̄ vt ex hoc credat cōmissionem sibi factam vt citet aliquem in specie. Nam licet sit nuncius siue apparitor generalis etiā iuratus non tn̄ pōt aliquem citare absq precepto iudicis. C. de exhiben. reis. l. neminem. de quo precepto tenet citandū reddere certū si hoc petat. ⁊ sic sentire videtur Io. an. in addi. ad spec. loco superius alle. In dubio tn̄ consulo vt sic citatus corā iudice cōpareat qꝛ presumendū est talem nunciū iuratū neminem velle citare absq mandato ⁊ si certificet talis nūcius se ipm citasse credit ei quousq aliud appareat vt predixi. ⁊ sic tenebit processus in ea parte factus.

ſ ¶ Certificatoriū. qd continere dꝫ tenorem mandati ⁊ formam ⁊ modū executōis per mandatariū facte. ita q forma mādati diligenter seruetur. ex. de rescrip. cum dilecta.

t ¶ In ecclesia. que est locus publicus eo q ibi sepe fiat congregatio populi. ar. ff. de suspec. tu. l. j. §. consequens. C. de vsuris. l. acceptam. §. secundo.

v ¶ Loco publico. intellige magis vicino vicꝫ mercato nūdinis vel loco alio vbi est populi congregatio. ⁊ cōcor. ad hoc no. per Ioh. in cle. causam. de elec. vbo publico. ⁊ glo. sequē. Super quo vbo dicit ibi Paulus q in talibus quis locus dr̄ publicus relinquitur arbitrio boni viri eo q non posset lege terminari. Et sufficit q fiat cor ⁊ talibus psentibus q bene possꝫ talis publicatio diuulgari. ⁊ q dꝫ fieri in loco viciniori facit de foro ɔpe. c. j. in cle.

x ¶ Dies citationis. hec enī apponi precipitur vt possit apparere an habeat tēpus sufficiens ad comparendū. Et etiam vt si falso modo certificet: possit forsan pbare illo die se fuisse continue absentem a loco in quo certificat fuisse citatus: scḋm ea que legunt et no. ex. de testi. c. ex tenore. C. de ɔ̄hen. ⁊ cōmit. stipu. l. optimam.

y ¶ Locus. s. in quo dr̄ fuisse citatus. Et nō q locus etiā apponi precipit vt cessent fraudes que alr̄s possent interuenire.

z ¶ Exprimantur. per certificantem se citasse.

⁊ ¶ Et nullo modo. scḋm dictū secunde partis principalis.

Citatio variis mōis fieri pōt.

a ¶ Ante citationem factam. hic nota q citatio fit aliqn̄ viua voce. aliqn̄ per lr̄as. viua voce fit qnq per ipm iudicem ore pprio qnq per notariū siue tabellionem suū. qnq per partem. qnq p preconem. qnq per nunciū. ⁊ sic viua voce fit quinq modis de qb⁹ habes exempla per spe. ti. de cita. §. sequitur in prin. per longum passum. per lr̄as vero duobus modis. vno modo p lr̄as ipsis citandis directas. Alio modo qn̄ lr̄e alteri tradūtur vt aliquem citet put no. spe. ti. preall. §. iam de citatione. sed in hoc casu. s. qn̄ dirigunt lr̄e alicui vt aliquem citet pōt dici citatio mixta. s. tam per lr̄as q̄ viua voce. Est igr̄ alia species citationis per solas literas qn̄ fit per edictū. ⁊ de tali modo citandi dicam. ꝯ. c. pxi. his modis citandi potes addere aliū modū qui fit p. l. mortuam. de elec. c. j. ⁊ c. cupientes. li. vj. cū similibus. fit etiā citatio qnq verbalis qnq realis vt no. Accurs. ff. de in ius voc. l. sed ⁊ si. ⁊ nota. etiam p Cardi. de foro cōpe. c. romana. §. ɔ̄hentes. glo. j. li. vj. hic tn̄ nota q citatio fieri dꝫ scḋm formā contentā in mandato iudicis vbi citat p aliū hoc est vt citandus citet aut psonaliter vel ad domū vel alr̄s per edictū. ⁊ q cōpareat aut psonaliter aut per pcuratorem cū expressione cause diei ⁊ loci vt pꝫ p spec. d. ti. de citatōe quasi p totū.

Questio ¶ Sed tunc quero nūquid citandus si fuerit extra loca iurisdictionis iudicis citare mandantis possit eius auctoritate citari extra ipsius iurisdictionem? In hac questione varie sunt opiniones. Cardi. in loco preall. vicꝫ. d. §. ɔ̄hentes dicit q in ɔ̄tibus non pōt fieri citatio realis ⁊ verbalis. sed verbalis tn̄ bene pōt fieri etiam extra territoriū. fatetur tn̄ tutius fore q fiat in iuris subsidiū p iudicem territorij in quo citandus moratur. Et q talis citatio vbalis in ɔ̄tibus possit fieri extra territoriū citantis tenet Io. an. in nouel. d. §. ɔ̄hentes. qui super hoc in oppositū multa scribit. ⁊ huic dicto cōcor. Cy. ⁊ Iaco. de ar. C. de epis ⁊ cle. l. omnes. §. verū si apparitor. vbi videtur casus. et ad argumēta in contrariū respōdet ⁊ primo ad. l. fi. ff. de iu. om. iudi. de cōsti. c. ij. li. vj. Nā illa iura loquūt in ius dicente extra territoriū qd non licꝫ. sed citare nō est ius dicere sed potius requirere. ad qd facit qd no. Cardi. d. §. ɔ̄hentes dicens q actus citationis non est iurisdictionalis. vñ licꝫ ea que sunt iurisdictionis nō possint exerceri in territorio alterius. ea tn̄ quorū effectus fertur intra territoriū mandantis bene possunt fieri ad ex scḋm no. Cy. d. l. omnes. Ad clemē. pastoralis. de re iudi. vbi dr̄ nō valere citationem q̄ fiebat cōtra regem cicilie in territorio ecclesie ⁊ sic extra territoriū suū sed debuit fieri p iudicem loci in iuris subsidiū. Respondet q imperator ibi nō erat iudex ex loco delicti. ⁊ sic non obstat qꝛ nos loqmur in ɔ̄tibus. Alias solutiones ibi videre poteris ad quas te remitto. Paulus in. d. clem. pastoralis. v. artauit post quedā ar. cōtra opinionem pdictam dicit q iudex etiam extra suū territoriū citare non pōt qꝛ talis citatio hꝫ vim sn̄ie quam ferre non pōt in territorio alieno. ⁊ idem dicit de citatione reali que fit p captionem. de qua habetur de sen. excō. si clericos. li. vj. vbi tn̄ subditus suus rōne domicilij forsan qd hꝫ in territorio suo absens est in territorio alieno tunc etiam per lr̄as ⁊ p nunciū p preconem ⁊ p edicta pōterit vbaliter citare. ratio est qꝛ talis p aliū citari nō pōt. nam cū citatio respectu principijs pcedat a superioritate talis alibi non delinquens nec ɔ̄hens aliū non hꝫ superiorem nisi iudicem domicilij. qꝛ sola sistentia vel transitus nō facit eū subiectū. facit ad hoc de foro cōpe. qd clericis. ⁊ ibi p Hosti. ff. de iudi. l. heres absens. §. nūquid. de tēpo. ordi. cū nullus. li. vj. vbi vero talis citandus non est de foro citantis nisi rōne delicti vel ɔ̄ctus tn̄. tunc talis citatio per lr̄as preconem vel edictū psonam eius non artat vbi apprehensus est extra territoriū. sed dꝫ citatio fieri p iudicem loci vbi moratur vt in. d. c. pastoralis. tn̄ quo ad executionem in rebus quas forsan talis hꝫ infra territoriū bene pōt fieri citatio etiā extra territoriū vt predictū est. Et sic possunt intelligi no. p Inno. de foro cōpe. licꝫ. ⁊ p Io. an. e. c. ⁊ cū dicta sn̄ia Pauli recitatiue concor. Barth. in col. xj. c. j. §. ad hec. v. p edictū. vbi. sed an predictis. Barth. vo predictus in. l. j. ff. de requi. reis. v. ij. nota. dicit q qnq sūt plures iudices habentes iurisdictiones separatas tn̄ ille iurisdictiones habent dependētiā ab vno principe vt pꝫ exemplū in pluribus presidibus pꝟinciarū sub imperatore vel vno rege et tunc vnus pōt citare vbo in territorio alterius. vt. d. l. omnes. §. si vo apparitor. cū similibus. quasi hoc videat permissum ab illo pncipe. facit ad hoc. l. Quero. ff. de solu. ⁊ ff. de admi. tu. l. ticiū. §. tutores. quidā habent iurisdictiōes distinctas ⁊ separatas ita q vna ab alia non dependet nec sunt sub eodem dn̄o. exemplū pꝫ in papa ⁊ imperatore scḋm opinionem que vult q imperiū nō dependeat ab ecclesia ⁊ tunc vnus non citat in territorio alterius ⁊ sic stat. d. c. pastoralis. sed tenendo q imperiū dependeat ab ecclesia qd est verius: tunc licꝫ vnus iudex possit citare in territorio illius cui non subest. vt in. d. §. si vo apparitor. cū similibus. tn̄ inferior in territorio maioris a quo hꝫ iurisdictionē ppter eius reuerentiā citare non pōt. pro quo alle. in ar. ff. de dam. infec. l. iiij. §. si tam vicinū. ⁊ sic vt dicis stat. c. pastoralis. ¶ Ex premissis potes colligere p veritate hui⁹ materie distinctionem que sequitur. Aut iudex qui vult citare aliquem in territorio siue iurisdictione alterius est in exercenda hmōi iurisdictione plan⁹ superior ei⁹ in iurisdictōe cuius vult aliquem citare. aut in hmōi iurisdictione exercenda est eius subditus ⁊ inferior. Vel alr̄s nec sibi preest nec subest sed vterq hꝫ suam iurisdictionem ab alio distinctā ⁊ separatam. In primo casu. s. qn̄ in exercitio hmōi iurisdictionis est alius superior bene licꝫ quēcunq etiā subditū ipsius inferioris citare. pꝫ exemplū in papa qui pōt vbiq citare cū sit vicarius xp̄i cuius est terra ⁊ plenitudo eius. de iudi. c. j. in clem. pōt etiā poni exemplū in legato sedis apostolice qui in prouincia sibi decreta pōt vbiq citare. de offi. lega. c. j. Sed melius pone exēplū in epo

Not
chal
cion
qs p
citati
terri

qui per totam dioceſim citat etiam infra loca vbi archidiaconi habent iuriſditionem. Secundo caſu. ſcȝ quando citare volens eſt omnino ſubditus eius in cuius territorio vel iuriſditiōe vult citare. tunc dico ꝙ non poteſt talis inferior citare in loco iuriſditionis ſpecialis ſui ſuperioris nec ratione delicti / contract⁹ / aut rei de qua agitur: ſȝ debet ſibi ſupplicare vt in iuris ſubſidium eum citet ipſe ſupior vel citari faciat. et ſic poteſt intelligi dictum. c. paſtoralis. et ad hoc faciunt ea que leguntur et notant̄ de maiorita. et obe. c. ſi inferior. et ibi p Inno. Tertio caſu. ſ. quando loquimur in duobus habentibus iuriſditiones diſtinctas quorū neuter alteri preeſt vel ſubeſt. tūc ſubdiſtinguo. aut vnus illorum vult citare illum qui omnino eſt ſubditus alterius et tunc non poteſt. vt. d. l. fina. ff. de iuriſ. om. iud. cū ſimilibus. aut vult citare eum qui omnino eſt ſuus proprius ſubditus licet ꝓ tempore trahat moram in iuriſditione alterius. et tunc dico ꝙ p nūcium litteras preconem et per edictum tali ſcȝ modo quo ſe non oſtendat habere iuriſditionem in loco vtputa ꝙ non mittat preconem cum tuba ſm̄ ea que notant̄ in. c. ꝙ clericis. de foro ꝯpe. et per Inno. in. c. dilectus de capell. mo. nec ponat edictū ſolēniter ſed per viam intimationis verbaliter poteſt eū citare nō tamen realiter nec in ꝑſona propria. ꝓut notat pau. in loco preal. et in hoc caſu ſi non cōparuerit poteſt non ſolum contra eū procedere quo ad miſſionem in rebus quas habet infra territoriū eius: ſed etiam eius perſonam excōmunicare. et ſic intelligo dictum. §. ſi vero appitor cum ſimilibus. Nam in hoc caſu non eſt neceſſe locum in quo citatur eſſe de iuriſditione citantis vt alias patet in arbitro. ff. de arbitris. l. ſed ſi interpellatur. §. j. et l. canonicis citantibus ad elect. extra de elect. bone cum ſimilibus. Unde citatio huiuſmodi facta per ſuum proprium iudicem artat eum quia non habet aliū iudicem per quem ita citari poſſet vt predixi. et huiuſmodi citationis effectus erit vt imponatur ſibi pena corporalis quando illa pena ſtatim infligitur a iure cōmuni vt quia. l. ſtatim imponit penam infamie delinquenti. iij. queſt. vij. §. porro. Et ratio eſt quia imponitur a iure cōmuni cui omnes ſubſunt. de conſti. c. j. et idem ſi ſententia habeat executionem a iure quo ad actum priuationis ſicut ꝓpter delictū clerici qui beneficio priuatur. de cle. non reſiden. tue. Quia quantum ad priuationem ipſo iure trahit ſecum executionem. licet ſecus quo ad executionem facti. de foro competen. capit. poſtulaſti. Et ſic ſentit paulus dicta clementi. paſtoralis. ꝟ. inuentus. Sed ſecus eſſet ſi requireret executionem hominis miniſterio. Aut vult citare talem qui in totum non eſt ſibi ſubditus ſed pricipaliter eſt ſubditus alterius ſibi tamen tenetur ſubeſſe ratione delicti / contractus / domicilij / vel rei infra eius territoriū conſtitute. Et tunc dico ꝙ ſi velit ratione delicti eum citare non poteſt nec ad finem vt ꝓcedatur contra eum in perſona neqȝ in rebus. Et ſic notatur per Innocentium extra de foro competen. c. poſtulaſti. circa mediū. et bene probatur in dicta clementi. paſtoralis. et ſic notatur de foro competen. c. ſi. per Iohannem in coll. verſ. ſed nunquid iudex delinquentem. hoc intelligas verū quando contra abſentem non poteſt procedi ad ſententiam diffinitiuam. ſi autem poſſet procedi ad ſententiam diffinitiuam contra abſentem valebit citatio ex quo territoria non differunt in iuriſditione vniuerſali ſed in particulari. caſus eſt in dicta extrauaganti ad reprimendam. et ſic intelligit eam ibi Barth. et facit ad hoc de dolo et contuma. veritatis. Si vero ratione contractus in ſuo territorio initi vel rei quam habet infra territorium ſuum exiſtentis velit eum citare. Tunc dico ꝙ verbaliter hoc facere poteſt per nūcium preconem litteras vel per edictum. nō tamen per ſe nec realiter vt predixi. et in hoc caſu effectus talis citationis erit vt procedatur contra eum ad miſſionem faciendam in rebus tantum non autem in perſona: quia in hoc caſu perſonam eius excommunicare non poteſt. et ſic poſſunt intelligi ea que leguntur et notantur dicto. §. contrahentes. c. romana de foro competen. li. vj. et ſic notatur dicto. c. fina. verſ. ſed nunquid iudex contractus. in princi. per Iohan. in coll. Quod autē dixi ꝙ perſonam excōmunicare non poteſt. intelligitur verum quando perſona non erat preuenta citatione antequā exiret territorium. quia ſi erat preuenta poteſt eam excommunicare vt notat Innocen. de foro competē. c. fina. et in. c. preterea. de dilationi. in gloſa magna. et notatur per Iohan. caldri. c. j. de rapto. et per dominicū de ſancto geminiano de foro competen. §. contrahentes. li. vj.

citatiōem factam. Et hoc iurent decani rurales fideliter ſe facturos in epiſcopali ſynodo omni anno.

Symon mepham.

¶ Immunitatis eccleſiaſtice violatores reiqȝ vſurpatores: quia ipſo facto excōmunicati ſunt difficultate citatiōis ſententiam nō euitēt: ſi tamen fieri poteſt ſuis citentur loco et tempore. In loco videlicet delicti etiam ſi non affuerint: habito ſuper ea re certificatorio.

⁂ ⁂ ⁂

Item omnes illi et infra: vt imunitatis eccleſiaſtice violatores q̄ videlicet de domibus

b ¶ Et hoc. tertium dictum ſecunde partis pncipalis. et intelligas illud quod hic dicitur et hoc et cetera. referri non ſolum ad id quod hic vltimo dictum eſt in. §. ꝙ ſi aliquo. ſed etiam ad id quod dictum eſt et ordinatum in. §. primo.

c ¶ Decani rurales. de his nominatim et ſpecialiter iſtud ordinatur quia per eos potius q̄ per alios qui habent ſigilla autentica multe fiebant fraudes: vt patet ſupra in princi. in parte decisa.

d ¶ Omni anno. hoc ideo dicit fortaſſis quia quolibet anno mutantur decani et fiunt noui. alias poſtq̄ ſemel iurati eſſent non oporteret huiuſmodi iuramentum requiri niſi ſubeſſet cā ſuſpitionis vt notatur. xxiij. q. viij. c. vt pridem. p Iohannem.

e Item omnes illi. Hec conſtitutio fuit edita per Symonem Mepham in concilio ſuo prouinciali celebrato. Anno domini Milleſimo. CCC. xxiij. Et habet quattuor dicta. In primo diſponit de modo citādi violatores immunitatis eccleſiaſtice in caſibus contentis in conſtitutione Octoboni que incipit Ad tutelam. et extendit eundem modum citandi ad omnes caſus contentos in dicta conſtitutione. In ſecundo ibi. Prefatos etiam. ſtatuit quoſcunqȝ violatores immunitatis eccleſiaſtice poſſe conueniri in loco delicti licet ibi non inueniātur. In tertio ibi. Utrum autem ordinat ꝙ ſtetur in huiuſmodi citationibus certificatorio illius cui mandatum dirigitur. In quarto ibi. Et vt in premiſſis. precipit vt iudices ordinarij ſue prouincie iuuent ſe mutuo in executionibus huiuſmodi faciendis.

Diuiſio.

f ¶ Et infra. Hic deciditur ꝙ hi de quibus loquitur hec conſtitutio hic in principio declarati ſunt per ſtatuentem violatores eccleſiaſtice libertatis et immunitatis ac ipſo facto excommunicati per conſtitutionem bo. me. Stephani archiepiſcopi editam in concilio Oxoñ. de qua habetur infra de ſen. excom. c. auctoritate dei patris et c̄.

g ¶ Immunitatis eccleſiaſtice. id eſt libertatis eccleſiaſtice. argumen. ff. de iur. imunita. per totum. Et concor. notata per archidiaconum. xvj. queſt. j. generaliter. ꝟ. immunitate. qui dicit ꝙ immunitas eſt libertas competens viris eccleſiaſticis in perſonis rebus et locis ad eas pertinentibus. alibi dicitur priuilegium competens in premiſſis vt notat Iohan. xvj. queſt. j. cum deuotiſſimam in principio.

Immunitatis diffinitio.

h ¶ Uidelicet. quod prius dixit in genere / iam declarat in ſpecie.

i ¶ Domibus. ſiue proprijs ſiue alienis dum tamen aliquo iure ad perſonas ſeu loca infra ſcripta pertineant. argumen. ad hoc. ff. de iniurijs. l. lex cornelia. §. domum. et vide quod dicam infra ver. pertinentibus. et intellige non ſolum de domibus quibus inhabitatur. Sed etiam de his que ad inhabitandum ordinate ſunt. et in quibus aliquid cauſa cuſtodie reponitur. ff. de verbo. ſignificatio. l. in lege cenſoria. et domus generaliter intelliguntur queeunqȝ edificia. ff. de legatis. j. l. domus. et que conſiſtunt ex ſolo et ſuperficie. ff. de rei vendi. l. ſolum. et ſic intellige hic ſiue ſint in vrbe vel in rure poſita. argumen. ad hoc. ff. de verbo. ſignifica. l. fundi.

Domus.

maneriis ' grangiis ' aut aliis "locis ad archiep̄os ep̄os vl' alias pſōas " eccleſiaſticas ſeu ad 'ip̄as eccleſiaſ ptinētibꝰ " quicq̄ 'p̄ter' volūtatē aut 'pmiſſiōꝫ dñoꝝ'

Māſus.

k ¶ Maneriis. ſic dicit' a manēdo. ꝛ i quib' habet māſus vl' hītur māſi. eſt enim manſus quantitas terre q̄ cum vno pari boum coli poteſt vtan. c. j. extra de cenſi. ꝛ x. coll. ſi de feu. contro. ſu. c. j. ꝛ intellige hic maneria non ſolum domos ipſius manerij ſꝫ etiam manſos agros et vineas et loca ipſis manerijs pertinentia. ar. ad hoc ff. de rei ven. l. q̄ religioſ. ff. de iud. l. inſule

l ¶ Grangiis. ſic dictis a granis que ibi reponūtur. et dicuntur grangie domus ſiue edificia nō ſolum vbi reponunt grana vt ſūt horrea. ſed ēt vbi ſunt ſtabula p̄ equis. boſtaria ſiue preſepia p̄ bobus et alijs aīalibus. caule pro ouibus. porcitreca p̄ porcis. ꝛ ſic de alijs q̄ pertinent ad yconomiam. vt ſunt loca deputata p̄ ſeruientibus ad agriculturam ꝛ opera ruſtica. ꝛ de eis fit mentio in. c. auctoritate extra de cenſ.

m ¶ Alijs locis. ſ. quibuſcūq; edificatis vel nō edificatis. clauſis vel apertis. cultis vel incultis. aquoſis vel inaquoſis. nemoroſis vel campeſtribus ꝛc. dummodo ad perſonas infra ſcriptas pertineant.

n ¶ Perſonas eccleſiaſticas. ſ. clericos in quocūq; ordine conſtitutos preter quos etiam comprehendūtur ſub his pſonis eccleſiaſticis templarij hoſpitalarij conuerſi ꝛ quilꝫ religioſi vt notat per Cardi. de immu. ꝟ. perſonis eccleſiaſticis. li. vj. ꝛ ꝯcoꝛ. Johā. an. de cleri. c. ſciant cuncti. vl' eccleſiaſticas. co. lib. et no. xvij. q. iiij. c. quiſquis. et cum hic generaliter loquatur de rebus ad perſonas eccleſiaſticas ptinentibus. Nota q̄ non ſolū iſtud debeat intelligi de locis eccleſiaſticis: ſed etiam de alijs puta patrimonialibus et priuatis ad ipſas perſonas eccleſiaſticas quouiſmodo ſpectantibus. Sufficit enim q̄ perſona ad quam loc' ptinet ſit eccleſiaſtica licet locus ipſe nō ſit eccleſie: et hoc patet ex eo quod ſequitur ſeu ad ipſas eccleſias ꝛc. et p̄ iſto faciunt que leguntur et notant de vi. ꝛ honeſt. cleri. c. j. in clem. vbi de hoc per wilhelmū. ꝟ. in rebus. et ad hoc facit dictio ſeu que ſtatim ſequitur: et eſt dictio ampliatiua. ff. de au. et argen. lega. l. ſi quis ita ꝛ legitur ꝛ notat. lectu. diſ. ego. vbi de hoc p̄ Johannem.

o ¶ Ad ipſas eccleſias. ex hac litera et precedenti videtur q̄ auferentes bona aliqua que non pertinent ad eccleſias vel perſonas eccleſiaſticas non includuntur ſub hac conſtitutione et ſic auferentes res proprias vel alienas que non pertinent ad eccleſiam nec ad perſonas eccleſiaſticas non artantur hac conſtitutione. ſed iſta ſequens limit' intellectū: ibi vel eoꝝ qui ſunt hmōi rerū cuſtodes ꝛc. dic vt ibi ꝛ. ſ. glo. pxi.

Verbū ptinere.

p ¶ Pertinentibus. verbum pertinere latiſſime patet. quia nō ſolum ſpectat ad ea que noſtri dominij ſunt ſed ad ea que iure aliquo poſſidemus licet dominij noſtri nō ſint: et etiā ea ad nos pertinere dicuntur que nobis ex aliquo ꝯtractu debentur. ff. de verbo. ſig. l. verbum illud. Unde et res pignorata ad nos pertinet et bona fide poſſeſſa vt dicit ibi glo. ꝛ ad hoc facit quod legitur. ff. de edendo. l. ſi quis ex argentarijs. ꝯ. pertinere. ꝛ ꝯcoꝛ. notata per Barth. extra de fi. inſtr. inter dilectos. ꝟ. ptinere. licet ergo res non ſit ꝓpria ipſius eccleſie vel perſone eccleſiaſtice dūmō in ea aliquod ius ſiue intereſſe habeat ſufficit vt locū habeat hec conſtitutio. ad quod facit. l. ſuper poſſeſſione. C. de tranſac. ibi ad quem res pertinet. ꝛc.

q ¶ Quicq̄. id eſt aliquid ꝛ ſic etiam ſi modicū ſit hꝫ locū conſtitutio iuxta notata p̄ Barth. ff. de acqui. here. l. ſi ſeruum. et notat plane in gloſa extrauagantis. Jo. xxij. ſuſcepti regiminis. ꝯ. fi. ꝟ. quicq̄.

Preter diuerſimode ſumitur

r ¶ Preter voluntatem. id eſt abſq; voluntate. et ſic dictio p̄ter ſtat excluſiue. nam ſi cum voluntate dñi hoc faceret non haberet locum qđ hic dī. ff. de furtis. l. qui vas. ꝯ. qui ex voluntate. Et vt melius in hoc articulo procedas nota q̄ hec dictio preter diuerſimode ſumitur in iure. Sumitur eñ quandoq; p̄ contra vt no. Jo. an. de elect. c. ſi cui. ꝟ. preter. li. vj. alias ponitur p̄ extra vt notat ibi archid. in princi. ꝛ in vtroq; caſu ſtat excluſiue. Aliquādo ponitur pro vltra vt in. c. decet. de immuni. eccle. ad fi. li. vj. vbi de hoc per archid. ꝟ. preter. et ſic ſumitur incluſiue. tamen de ſui natura hec dictio habet excludere vt notat idem archi. c. ad apoſtolice. ꝟ. preter. de re iudi. li. vj. et ſic ſtat hic ſcilꝫ vt excludat voluntatem. Quomodo autem quandoq; ponitur incluſiue quandoq; excluſiue potes videre remiſſiones quas ponit ſuper hoc archidiaco. xiij. q. ij. ebron. vbi circa hoc ponit hanc theoricā q̄ quandocunq; illud quod ſequitur dictionem preter de ſui natura alias deberet includi ſub eo quod precedit tunc ponit excluſiue. verbi gratia. lego tibi oīa aīalia mea preter talem equū: conſtat eñ q̄ equus continetur de ſui natura appellatione animalium. vnde in iſto exemplo et ſimilibus ſtat excluſiue. vbi vero id quod ſequitur non comprehenditur de ſui natura ſub eo quod precedit. verbi gratia. lego tibi omnia aīalia mea preter talem ciphum argenteum. in hoc caſu et ſimilibus ſtat incluſiue. ꝛ huic dicto ꝯcoꝛ. Paulus in clem. fidei de ſūma trini. ꝛ fide catho. ꝟ. preter. Idem tamen Paulus i cle. multorum. ꝟ. canonis de penis. dicit q̄ quando dictio preter ſequitur propoſitionem affirmatiuam ſtat excluſiue. Si vero ſequatur propoſitiōem negatiuam ſtat incluſiue. Allegat Petrū de bell. ptī. C. de tranſactio. l. iiij. ibi eñ dicit Petrus q̄ vbi dictio preter ſequitur propoſitionem affirmatiuam et comprehēdit aliquid quod non continetur ſub precedenti propoſitiōe tūc includit. Si vero comprehendit tale quid quod continetur ſub precedenti propoſitione tunc excludit. vbi autem ſequitur negatiuam ſemper includit vt dicta. l. iiij. cum ſimilibus. Berñ. cōpo. in. c. dudum. le. ij. extra de elec. dicit q̄ in materia fauorabili: vt puta in teſtamentis hec dictio preter ſtat incluſiue. In materia vero odioſa vtputa in diſpenſatione ſuper pluralitate ſtat excluſiue. Barth. in. l. j. ff. de pigno. act. in fi. dicit q̄ quandoq; dictio preter apponitur parti contentorum ſub premiſſis et ponit excluſiue. quandoq; apponitur ei quod ſub premiſſis non continetur et ponitur incluſiue. et iſtud dictum Barth. recidit in id idē quod ſupra dictuꝫ eſt per archidiaco. quo ad preſens michi placet dictum Petri de bell. pertica in dicta. l. iiij. hic tamen nota q̄ aliud eſt facere preter volūtatem et aliud contra voluntatem. Nam facere contra voluntatem eſt aliquid facere quod directe obuiat voluntati ad hoc non conſentienti ſed contradicenti. Sed preter voluntatem facere eſt aliquid facere illo ignorante vel non conſentiente cuius voluntas ſiue conſenſus in ea parte requiritur licet expreſſe non contradicat. ff. de furtis. l. qui vas. ꝯ. vetare. ſic et alias dicimus aliquid fieri contra legem vbi directe aliquid fit contra verba et mentem legis quid fieri vel nō fieri prohibentis. Sed preter legem fieri dicitur id quod alio modo fit q̄ lex ſtatuit vel conſentit fieri illud tamē factū nec ipſi legi nec lex ipſa tali facto cōtradicit nec repugnat. ad qđ faciunt notata per Berñ. de ſen. et re iudi. c. cauſam que. gloſa pma vbi de hoc ſunt concordantie.

Preter
cōtra

s ¶ Aut permiſſionem. intellige expreſſam vt ſic permiſſio ſumatur pro conceſſione. ſic alibi ſtat videlicet de etate et quali. capi. vnico. li. vj. nam ſola permiſſio prout ſumitur pro tolerantia nō ſufficeret. quia nō quicquid homo tolerat id approbat. xxxi. q. j. hac ratione. et ratio eſt quia in preiudicialibus preſumitur quis inuitus. ff. de furtis. l. qui vas. ꝯ. vetare. abſens nanq; et ignorans non videt' conſentire vt ibi patet imo nec quandoq; ſciens maxime ſi ſit abſens. ff. de noxali. act. l. in delictis. in princi. immo et ſi preſens eſſet ſciens et intelligens rem ſuam vel ſue cuſtodie cōmiſſam auferri per ſolam taciturnitatem non videretur conſentire. vt. l. filius. ꝯ. inuitus. ff. de procur. ꝛ. ff. de aucto. tu. l. iij. Poſſet tamen hic diſtingui an inter auferentem et ipſum a quo aufertur preceſſerit aliquis contractus ex cuius natura teneret pati rem huiuſmodi auferri: et tunc tacens habetur pro conſentiente. C. de acquiren. poſſeſſi. l. ij. ſi vero talis contractus non preceſſit ſic in modico preiudicio tacens videtur conſentire. vt l. q̄ tuberonis. ꝯ. ſunt quedam. ff. de pecul. et. ff. cōmuni di. l. ſabinus. et. l. labeo. in ſua gloſa. In magno autem preiudicio nō videtur conſentire. ff. de furtis. l. penul. et notatur. C. de acquiren. poſſeſſ. l. ij. Hanc materiam latius videre poteris tractataꝫ per Bartho. in. l. que dotis. ff. ſolu. matrimo. per columnam ante finem.

Cōſentire
bonū et
malū

t ¶ Dominorum. ſcilicet huiuſmodi rerum ſeu bonorum ad perſonas eccleſiaſticas et ad ipſas eccleſias pertinentium. et ex hoc loco apparet q̄ perſone eccleſiaſtice dicuntur domini bonorum eccleſie. quod ſatis dici poteſt ſaltem in perceptis et quo ad fidelem diſpenſationem. ſic notat arch. de reſcrip. ſtatutum. ꝯ. aſſeſſorem. ꝟ. de proprio. li. vj. Johan. tamen carum

An d
ſint
ri ecc

vel[v] eorum qui ſunt huiuſmodi rerum[x] cuſtodes[y] deputati: abſtrahere[z]: conſumere[a]: cōtractare[b] vel ꝑſūpſerit[c]: abſtrahi cōſumi vel cōtractari fecerint[d]: ſeu huiuſmodi abſtractionē: conſumptionem: vel cōtractationē ſuo[e] noīe vel a familiaribus[f] ſuis factam ratam habuerint: occaſione difficultatis[g] citatōis eorūdē[h] non euitēt ſicut pluries fieri conſueuit: ne cōtra eos ea occaſione procedi valeat vt deberet de fratrū[i] noſtrorum et totius concilii cōſenſu ꝛ aſſenſu decernimus quēcūqꝫ violatorem[k] huiuſmōi ſi ꝑſonaliter[l] inueniri et tute[m] adiri valeat ꝑſonaliter[n] fore vocandum

de athona ꝓut ipſe de hoc notat in ↄſtõne Octoboni xp̄iane. ꝟ. alimonia. dicit hoc eſſe verum improprie loquēdo de dominis nam ꝓprie et ſimpliciter ꝑſone eccleſiaſtice nō ſunt dñi ſed loco dñoꝝ. Unde dicunt̄ ꝓcuratores nō dñi extra de dona. c. fraternitatem. et iſtud dictum poſſet ſatis cōcedi ſic vt ꝓcedat in reb9 eccl'iaſticis. ſecus tamē in rebus priuatis et patrimonialibus ipſoꝝ clericoꝝ. Nam in his ipſi clerici veri dñi ſūt. vnde littera iſta que loquitur diſiunctiue dū dicit dominoꝝ vel eoꝝ ꝛc. Põt ſic exponi vt ly dominorum referat ad ꝑſonas eccleſiaſticas ꝛ bona eorū patrimonialia in quibus ſunt domini. Quod autem ſequitur vel eorum qui ſūt cuſtodes ꝛc. Referatur ad id qḋ pri9 dixit ad eccleſias ꝑtinentibus. nam haꝝ rerū viri eccl'iaſtici potius ſunt cuſtodes ſiue adminiſtratores q̄ dñi vt pꝫ in locis ꝑallegatis. iſte tamē intellectus non eſt cōis apud oēs q2 cōiter intelligit̄ alio mō ꝓut dicam. ī. glo. pxi. ꝛ ꝟ. cuſtodes. de hac materia videlicet an clerici ſint dñi reꝝ eccl'iaſticaꝝ tractat arch. in loco ꝑallegato. Et card. de rebus eccle. nō alienan. c. hoc ↄſultiſſimo. ꝟ. ipaꝝ. et ꝟ. imobilia. li. vi. In dicto. ꝟ. ipſarum ad finem dicit card. q quo ad dominiū bona eccleſiaſtica ſunt xp̄i tanq̄ capitis. Sūt vero eccleſie que eſt congregatio fideliū tanq̄ corporis. quo ad debitū ſiue ſuſtentationē dicit q ſunt pauperū ſed quo ad vſum ꝛ adminiſtrationem ſūt ipſorum clericorum.

v ¶ Vel eoꝝ. Jo. de athona in ↄſtitutione octoboni ad tutelam. ꝟ. ad hec. exponit hanc litterā vt referat ad ſeruientes qui habēt cuſtodiam rerum ſub ipſis viris eccl'iaſticis quos ātea text9 iſte vocauit dños. ꝛ ſic cōiter intelligitur. aliū intellectū poſui ſupra gloſa proxima.

x ¶ Reꝝ. ꝑtinētiū ad ꝑſonas eccl'iaſticas vel ad eccleſias.

y ¶ Cuſtodes. vt ſūt prepoſiti et balliui ꝛ quilꝫ ſeruiens in officio ſibi cōmiſſo. item parcarij ꝛ foreſtarij ꝛ alij warennaꝝ cuſtodes qui ſub viris eccleſiaſticis reꝝ et locoꝝ cuſtodes deputati ſunt. Et puto q etiam ſi res laici ſit cōmiſſa cuſtodie alicui9 ꝑſone eccl'iaſtice ita q teneatur ꝓ ea reſpondere ſi talis res ſit de locis illis de quibus hic dꝫ ſine ipſius volūtate ꝛ ꝑmiſſione ſubtracta q locū habet pñs ↄſtitutio. Poteſt eñ eē q ad eum ꝑtineat ratione pignoris vel quia eam conduxit vel q2 eā hꝫ precario vel per viam cōmodati ſeu depoſiti. Unde cū iſtis caſibus ꝛ ſimilibus periculum rei poſſit in caſu ſuo ad cuſtodē talē ꝑtinere in eodē caſu putarem hāc ↄſtõnem habere locū vt dixi ſupra. ꝟ. pertinentibus.

z ¶ Abſtrahere. i. in aliā partem trahere / lacerare vel abſcindere ſm Januenſem.

a ¶ Cōſumere. i. vaſtare / deſtruere vel in malo expēdere. ꝛ ſic nō ſolū cōcernit extraneos ſed ēt familiares. qui forſan in malis vſib9 cōſumūt bona dñoꝝ ſuoꝝ. Et ponit̄ hic cōſumere in malo. Quāq̄ tñ ſonat in bonū vt pꝫ. ff. qḋ metus cā. l. videamus. ꝛ. l. ſeq.

b ¶ Cōtractare. aīm furandi importat. ff. de furt. l. i. §. fi. et ponit9 ſiḡr factū tam circa rem mobilem q̄ imobilem vt ibi pꝫ in glo. et eſt contractare aliq̄d de loco ad locū mouere. ff. de acq̄r. poſſ. l. rei. §. ſi rem. vt notat Barth. dcā. l. i.

c ¶ Preſumpſerint. in malo hic ſumit̄ ꝑſumere. i. aliquid nō audendū cōmittere. Quāq̄ tñ ſumit̄ in bono ꝓut notat archi. de reſcrip. c. ſtatutum. ꝟ. ꝑſumat. li. vi. vbi de hoc ſunt ↄcor.

d ¶ Fecerint. iſtud non cōtinetur in. d. §. ad hec in ↄſtõne octoboni que incipit ad tutelā. Sed poteſt colligi ex eo qḋ ibi legitur ī. §. nos igitur. vbi loquitur de auferentibus res alienas poſitas cauſa ſecuritatis in eccl'ijs vel eaꝝ cymiterijs vel infra ſepta eccleſiaꝝ. Et ſignanter attende ad id qḋ hic dꝫ fecerint. magis nanq̄ importat q̄ ſi dixiſſet mādauerint. Nā in h̄ caſu ſiue mādauerit / ꝓcurauerit / ſollicitauerit / excitauerint ſeu ad hoc īduxerint. aut ↄſiliū dederit ſic q fuerit cā vel occaſio talis malefacti tenēt et ligantur hac conſtitutione. Verbum nanq̄ facere omnē cauſam complectitur. ff. de verbo. ſig. l. verbū facere. et huic ſniē concor. ff. de iureiu. l. non ſolum. in princi. et. §. ꝓculus. Alias eſt. §. ſi mandato. vbi dicit Barth. q non refert quibus verbis q̄s vtatur ſiue dicat volo / mando / rogo / conſulo vel quibuſcunq̄ alijs verbis vtatur ad effectum q aliquis talis teneatur iniuriarum actione.

e ¶ Suo noīe. Sume qḋ eſt infra ratam habuerint. Alias autem ſi nō ſuo ſed alieno nomine factum ſit non tenentur per ratihabitionē vt in c. ratum. de regu. iur. li. vi. Immo requiritur etiam q ille cuius nomine factum eſt ſit talis q̄ ab initio potuit illud facere et mandare aliter ratihabitio non obeſt. ar. C. de cadu. tol. l. i. §. ne autem. In talibus eñ quo ad penas ratihabitio nō equiparatur mādato. facit de ſenten. excō. c. cū quis. li. vi. Opus etiam eſt vt id quod nomine alicuius factum eſt ratum quis habeat vt nomine ſuo geſtum. Alias ſi ratū habeat non tamen vt nomine ſuo geſtum imo doleat nomine ſuo fuiſſe factum non tenetur per talem ratihabitionem vt bene notatur. ff. de vi et vi armata. l. i. §. ſed et ſi cum quis. per accurſ. glo. i. ꝛ ↄcor. ibi barth. quod tene menti. Et ad premiſſa faciunt notata per Paulū in clem. i. de penis. ꝟ. facta. et glo. ſequenti. et que notat archidia. de penis. c. felicis. ꝟ. habuit. li. vi.

f ¶ A familiaribus. etiam ſi nomine ſuo factum ſit vt videtur. et hoc innuit hec diſiunctiua vel / que ponitur hic in textu vt differat a precedentibus. ſed puto q etiam ſi a familiaribus tale quid factum ſit dño nolente vel ignorante ſola ratihabitio dñm non ligat niſi noīe ſuo factū ſit vt dixi in glo. precedēti. Et ad hoc facit quod legitur dicto. §. ſed et ſi cum quis. cum. §. ſeq. ff. de vi et vi armata. niſi quatenus aliquid ad dñm mediantibus hmōi familiaribus ꝑuenerit vt ibi legitur ꝛ notat̄.

g ¶ Difficultatis. ſcilicet veniendi ad perſonas eorum qui citandi ſunt quia forſan latitant vel quia impediunt per ſe et per alios ne ad eos peruenire poſſit citatio. vel quia locus vbi ſunt nō eſt tutus. Et concor. in ſimili de iudicijs. c. i. in clem. Et idem intelligo ſi propter metum vel potentiam citādi vel ſuoꝝ difficultas hec emerſerit vt in. c. cauſam. §. fi. de elec. in cle.

h ¶ Eorūdem. ſcilꝫ violatoꝝ immunitatis eccl'iaſtice.

i ¶ De fratrum noſtroꝝ. ꝟꝟ. vbi ꝓcedit ad ſtatutum.

k ¶ Violatorem huiuſmodi. ſcilicet in caſibus ſuperius recitatis.

l ¶ Si perſonaliter inueniri. ponit ordinem citādi et conſimilem modum habes de elect. capitu. cauſam. in clementi. vbi de hoc per Paulum in ꝟ. talem. et de foro compe. c. i. et ibi per eundem in ꝟ. domum.

m ¶ Tute adiri. ſcilicet tam ratione itineris q̄ ob metum forſan perſone citande vel ſuorum. Et talis metus non debet eſſe vanus ſed veriſimilis. argu. extra de ſpon. veniens. ff. q metus cauſa. l. metum. Prouident enim iuriſꝑiti tute non valenti adire iudicem. de appellationibus ex parte. ita prouideri debet iudici apparitori et executori. vt lite non conteſt. quoniam. et capitu. accedens. Debet tamen hoc exprimi in citatione. ff. de tranſactioni. l. cum hi. §. ſi pretor. de appellatio. Romana. §. cum autem. libro ſexto. et notatur in clementina. i. de iudicijs. ꝟb. tute. per Paulum.

An citatio debeat fieri ꝑſonalr.

n ¶ Perſonaliter. Ex his que hic dicuntur patet q ſi citandus poſſit inueniri et ad eum tutus ſit acceſſus q debet citari perſonaliter. Ad quod vide que ſuper hoc plenius notantur per Hoſtienſem extra de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruande. capi. viii. Et ad hoc concor. notata in dicta Clementi. i. de foro competen. per Geſ. et Paulum. nam ſi perſonaliter non ſit citatus dūmodo tute talis citatio poterit fieri non reputabitur contumax vt ibi notat Paulus. ꝟ. perſonaliter. Ad quod alle. de do. et cōtu. cum olim. de cle. non reſid. ex tue. Et circa hoc vide quod dicam. ī. glo. proxi.

Si vero nō inueniri vl' nō tute adiri valeat: tūc[p] in domicilio[q] si qd̄ habeat quo tute[r] citari possit. Si vero[s] in domicilio[t] qd̄ hz citari tute neq̄at: tūc in ecclesia[v] parochiali ipsius[x] domicilii: vel[y] si nullum habeat vel non constet[z] eū[a] habere domicilium[b]: tunc[c] in ecclesia[d]

o ⁋ Si vero non inueniri. Ex hac lr̃a ⁊ sequenti satis pz q̄ in huiusmõi citatiõe fienda ordo seruandus est vt. s. p̃mo citenł personaliter si inueniri ⁊ tute adiri possint. Alioquin tūc demū vt sequitur. Et sic ab initio nō p̃t fieri citatio ad domū ēt in his casib⁹ nec in alijs. Et huic ꝯcor. nota. p Dy. ⁊ Barth. ff. de dam. infec. l. iiij. §. ait p̃tor. Et ꝯcor. nō. p Ber. in glo. c. cū olim ꝗ. de do. ⁊ ꝯtu. Sed cū hic dr̃ si inueniri non valeat ⁊c. Quero de quo loco dz hoc intelligi. alij dicunt sufficere ad effectum vt aliq̄s citetur ad domū q̄ non inueniał i iudicio vt in. d. §. p̃tor ait. alias in §. abesse. d. l. iiij. Et hoc intelligit ibi barth. eē verū in his que req̄rūt celeritatem vt pz in cautione damni infecti. ff. de dam. infec. l. j. ⁊ ēt in alijs que ponunł ff. de appel. reci. l. fi. Alias aūt dz intelligi q̄ non possit reperiri i ciuitate vel in villa qua ꝯsueuit morari vt in auten. de exhi. reis. §. si vero quidā. coll. v. ⁊ sic sentire videł Inno. d. c. viij. eē de eo qui mit. in pos. cā rei seruāde in ṽ. remota. alij dicunt q̄ psonaliter citari dz si sit ꝗ iurisdictiōnē citantis vel alias ꝗ p̃uinciam loquendo de p̃uincia vulgari. ar. ad hoc. iiij. q. v. quisq̄s. de dolo ⁊ ꝯtu. c. cū olim. ibi si in hibernia ⁊c. Et sic notat archid. iij. q. ij. caueant. glo. adde ad idem. ⁊ Henri. d. c. causam que. de dolo et ꝯtu. vbi sup hoc remittit ad Host. qui sic notat ibidem. ⁊ dicit q̄ citatio ad domū nō dz fieri vbi quis facit suip̃sius presentiā sed dz fieri in vltimū refugiū. ⁊ huic sniē ꝯcor. Paulus in clem. quis de foro ꝯpe. ṽ. psonaliter. ⁊ de elec. c. causam. ṽ. talem. vbi de hoc no. p eūdē. ⁊ ꝯsimiliter notał p archidi. de fo. ꝯpeten. c. j. ṽ. contemnant. li. vj.

p ⁋ Tunc. s. qñ non pñt inueniri vel ad eos nō patet tutus accessus. requiritur itaq̄ diligens requisitio taliū anteq̄ fiat citatio ad domū. vel alias p edictū vt pz h. Sanum igił est ꝯsiliū vt iudex anteq̄ decernat citationē fiendam ad domū / discutiat ⁊ diligenter inquirat vbi citandus inueniri poterit vt sic s̄m distantiam loci absentie det dilationem ipsi citando. ad qd̄ bene facit qd̄ legił in. d. §. si vero quidā. auten. de exhi. reis. sed licet sic nō faceret tn̄ būt tenebit p̃cessus iudicio obseruando formā hic positā vt notat barth. in. d. §. pretor ait. de dam. infec. l. iiij. Si tn̄ dilationem nimis breuem dederit dat parti materiam appellandi. extra de dila. c. j.

Questio.

q ⁋ Domicilio. id est ad domiciliū vel ante domicilium: quia domū ad citandū ingredi non licet. ff. de in ius vocando. l. plerique. alias tenet iniuriaz s̄m Vincen. ⁊ abbatē q̄ sic notant de eo qui mit. in pos. cā rei seruande. c. viij. Et ꝯcor. Paulus de elec. c. cū ṽ. in domo in cle. ⁋ Sed quare nō fit hic mentio de p̃curatore citando si quē dimiserit cum alias in h̄mõi citationibus faciendis ordo sit vt psona principalis citetur si valeat inueniri alioquin eius p̃curator si quē dimiserit: quo nō inuento tūc demū fiat citatio ad domū vt notant docto. in. d. c. causam que. de do. ⁊ ꝯtu. dic istud debere sic subintelligi vt in hoc cōueniat iuri cōi. ar. ad hoc. ff. de excu. tu. l. scire op̃z. sed melius de vsuf. l. si stipulatus de li. et postu. l. gallus. §. quidam recte. et de leg. ij. l. si legati serui noie. vel p̃t dici q̄ istud sit in his casibus speciale vt scz p statutum aliquid subtrahatur iuri cōi cū alias nil op̃eł. ar. ad h ff. de rei ven. l. non soluz. de leg. iij. l. iij. §. si rem. vel istud intellige quando satis ꝯstat nullū eē p̃curatorem ꝯstitutum. secus tamē esset si de p̃curatore constaret. et ad hoc faciunt notata p barth. dicto. §. pretor ait. ṽ. quero an debeat. Sed licet dicat hic text⁹ tales de quibus hic loquitur fore citandos in eoz domicilio: melior tamen esset littera et magis concordans alijs iuribus q̄ de tali citatione loquuntur si dixisset domo q̄ domicilio.

Domus et domiciliū differ.

Differunt namq̄ domiciliū et domus. Nā domus dicitur quā q̄s quocūq̄ modo inhabitat etiam siue sit p̃pria siue aliena absq̄ domicilio siue familia. verbi gratia: pone exemplū in eo qui ad tempus moratur in aliquo loco non tamen animo constituendi sibi domicilium vt patet in eo qui causa studij tantum moratur i aliquo loco. ff. de iniur. l. lex cornel. §. domū. ad fi. domicilium vero habere quis dicił in tali loco vbi maiorem partem rerum suarū habet vel alias fouet larem et assidue conuersatur. C. vbi senatores vel clarissimi. l. senatores. et alijs modis nota. p Bern. extra de rescrip. c. dilectus filius. vbi dicit q̄ habens ecclesiam vel prebendaz in aliquo loco non p̃pter hoc intelligitur habere sibi domiciliū. Quandoq̄ tamen domus et domiciliū equiparantur vt notat Ioh. an. de preben. c. presenti. ṽ. domus p̃pria. li. vj. Sz tamen ibi ponuntur vt diuersa. Nam sola domus possessio quaz forsan quis habet in aliquo loco non facit domiciliū. ff. ad municipa. l. libertus. §. sola. vnde Paulus in clem. j. de foro compeτē. ṽ. domū. intelligit id qd̄ ibi dicitur de domo quā q̄s inhabitat non autez de domicilio. et idez ipse notat de elec. c. causam. ṽ. habitare ⁊ ꝯcor. ibi doc. alij. circa hanc materiam vlterius vide. i. ṽ. domicilij ⁊ quod ibi dicam.

Questi

⁋ Sed quero nūquid talis possit citari ad stationē vbi forsan consueuit stare ad artem exercendam. dic q̄ non sed debet hec citatio fieri ad locū vbi familiariter moratur vt. l. i. §. permittitur. ff. de libe. agnosc. vbi de hoc per Barth. qui consimiliter sentit de hospicio in quo aliquis paulisper inhabitat vt scilz sub hoc modo citandi ibi non citetur q2 illud nō est habitare vt l. j. §. habitatores. ff. de his qui deic. vel effu. si tamen habet domū vbi solet manere cum familia licet fuerit absens: potest tamē ibi citari vt notat glo. dicta. l. j. et ad hoc facit. ff. de vsu ⁊ habi. l. si maritus. et de leg. iij. l. quesitum. §. j. Cum igitur iuxta p̃missa domus intelligi debet de illa in qua magis familiariter habitare consueuit puto q̄ in hoc casu modicū differūt domus ⁊ domiciliū. Nam sepius in iure p̃miscue sumuntur.

r ⁋ Tute citari possit. sume hic litterā que est infra citationē decernimus ⁊c. Et dic tute. s. absq̄ piculo psone citantis. ⁊ ꝯcor. qd̄ legitur in dcā clem. causam. vbi de hoc p gesf. ṽ. tute.

s ⁋ Si vero. vers.

t ⁋ In domicilio. i. ante domiciliū vt predixi: tunc. s. quādo habet domiciliū sed ibi non potest tute citari.

v ⁋ In ecclesia parrochiali. sic ergo non sufficit q̄ fiat in cymiterio vel loco adherenti ipsi ecclesie dum tamen possit intrare ecclesiam. cui ꝯcor. notata per Paulum dicta clem. causaz de elec. ṽ. in ecclesia. vbi poteris videre motiua in ꝯtrū ⁊ solutiões.

Questi

x ⁋ Ipsius domicilij. s. vbi tales cōiter consueuerunt habitare vt sic large sumendo domiciliū et domus idē significent: lz aliquotiēs sumantur vt diuersa vt dixi supra ṽ. domicilio. ⁋ Sed quero quid si habeat duo domicilia ⁊ quandoq̄ habitat in vno quandoq̄ in alio? dici potest q̄ citatõ huiusmodi fieri debet ibi vbi citandus magis habitare consueuit. ar. ff. de verbo. signifi. l. maiorem. sed si equaliter habitaret in duobus locis tunc citans eligere posset in quo loco velit citare: licet securius sit q̄ fiat in vtroq̄. facit ad hoc de sepul. c. cum quis. li. vj. et notatur per Iohannem an. in dicta clementi. causam. ṽ. cōmuniter. Ego autez puto q̄ debet citari vbi degit vel tenet domicilium tempore citationis. argum. d. §. pretor ait. l. iiij. ff. de dam. infect. sed quo ad intimationem de quā loquitur dicta clemen. causam. bene procedit dictum Iohan. an. Unde si in duobus locis equaliter habitat inspici debet tempus citationis. et sic notatur in dicto. §. pretor ait. ṽ. sed quid si maior. p Barth. et ꝯcor. Paulus in cle. causam. ṽ. habitare de elec.

y ⁋ Vel si nullum habeat. scz domicilium vt infra sequitur.

z ⁋ Non constet. sed neq̄ iudici neq̄ executori mandati ad citandum.

a ⁋ Eum. scilicet citandum.

b ⁋ Domicilium. id est certum habitationis locum vt patet ex precedentibus. potest enim quis in pluribus locis habere domicilium vt notant Bern. et Innocen. de maio. et obedi. c. omnes. et statim cum quis recedit cum rebus suis de loco presumitur habere animū mutandi domiciliū vt notat p Inno. eē de renū. c. ij. Hic tamen loquitur textus de eo qui nullū habet domiciliū vel non constat de aliquo q̄ habeat: quia forsan vagabundus est. in quo casu fiet citatio vt sequitur.

c ⁋ Tunc. scz quando sub forma p̃missa nō potest fieri citatio.

d ⁋ In ecclesia cathedrali. simile habes de elec. c. causam. de foro competen. quis in cle. Et ex hoc qd̄ dicit in ecclesia patet q̄ non debet fieri in cymiterio / neq̄ in claustro: si tamen possit ingredi ecclesiam. ad quod vide glosam quam posui. s. ṽ. in ecclesia parrochiali vbi de hoc remisi.

cathedrali loci[e] quo immunitas[f] ecclesie dicitur esse lesa: et nichilominus[g] in ecclesia parrochiali eiusdēꝫ[h] loci si tute[i] fieri possit citationem[k] decernimus[l] fore faciendam huiusmodiq̄ꝫ[m] citationem i domicilio vel in ecclesia publice vt premittitur factam volumus non solum in casibus supradictis sed etiam in omnibus casibus constitutionis domini octoboni quondam apostolice sedis legati in anglia que incipit ad[n] tutelam sic[o] artari citatum ac si esset per citationē personaliter[p] apprehēsus: eiusdemqꝫ citationis[q] virtute contra eum posse procedi ad omnem[r] effectum ad quem posset si citatus personaliter extitisset. Prefatos[s] etiam et quoscunqꝫ[t] alios ecclesiastice[v] libertatis seu immunitatis violatores decernimus in loco[x]

e ¶ Loci. etiam si locus hmōi ab ep̄o illius diocesis exēptus sit.

f ¶ Immunitas ecclesie. supple in aliquo casuū hic enumeratoꝝ

g ¶ Et nichilominus. i. non minus. ꝛ ꝯcor. de re iudi. c. cū eterni. ꝟ. nichilominus. ꝑ archid. li. vj.

h ¶ Eiusdem loci. scꝫ vbi imunitas dr̄ esse lesa.

i ¶ Tute fieri. istud semper ꝯsiderandū est vt notat Gess. de elect. c. causam. ꝟ. tute. in cle.

k ¶ Citationem. sume ꝓut sequitur.

l ¶ Decernimus fore faciendā. scꝫ. ꝛ intellige faciendā ꝯ violatores huiusmōi imunitatis. ꝛ dic citationē. i. executionē siue actū citationis.

Questio

¶ Sed quero nūquid indistincte quilꝫ iudex possit in tali casu istū modū citandi exercere? Dic ꝙ iste modus citādi solis ordinarijs iudicibꝰ ꝛ delegatis a principe cōuenit. C. quō et quando iudex. auten. qui semel. sed eriti ds solū ꝯ eos qui curant ne ad eos citatio ꝑueniat: vel ad quę loca non pōt tute accedi. de iudi. c. j. in cle. et sic apparet ex textu huius constitutionis in principio. occasione difficultatis ꝛc. Et dixi supra. ꝟ. difficultatis. Iste enim modus citandi scilicet qui fit in ecclesia cathedrali vel ꝓchiali vel alio loco publico si apprehensa ꝑsona ꝑsonali citatione est quodāmō citatio ꝑ edictum q̄ solū cōuenit ꝑsonis supradictis vt ptꝫ ex iuribꝰ ꝑallc. et no. in coll. xj. §. ad hec. ꝟ. ꝑ edictū. in fin. ꝑ Barth. Unū tamē hic scias ꝙ vbi aliquis in cā de qua agitur nūq̄ fuit in iudicio tunc ꝓ͂ma facie nō ꝑt citari ad domū nisi ꝑsonaliter nō valeat apprehendi. Alioquin si incepit litigare et post nō cōparet in iudicio ꝑt citari ad domū. ꝛ talis citatio sufficit vt. l. ab eo. C. quō ꝛ qn̄ iudex. cū ibi nō. ꝛ autē. q̄ semel ibi posita. ꝛ ē hec ꝯclusio Barth. ff. de libe. agnosc. l. j. §. ꝓmittitur. ꝟ. ij. nota.

m ¶ Huiusmodiq̄. vers.

n ¶ Ad tutelam. de hac ꝯstōe octoboni. §. si. sumptum fuit id qd ponitur in principio huꝰ ꝯstōnis. nichilominus in eadē ꝯstōne exprimunt alij modi violationis libertatis/ siue imunitatis ecclesiastice. vicꝫ Primo de his q̄ ꝑsonas ad ecclias/cymiteria/siue claustra eaꝝ fugiētes violēter inde abstrahūt. Secūdo de his q̄ taliter fugientibus victū necessariū ꝓhibent. Tertio de his q̄ res alienas in locis ꝑdictis depositas violenter aut hostiliter asportant: asportariue fecerint aut asportationē hmōi suo noīe factā vel a familiaribus suis ratā habuerint. aut abstrahētibꝰ ꝓhibētibꝰ vel asportantibus hmōi ꝑbuerint publice vel occulte auxiliū/ꝯsiliū/vel ꝯsensū. ꝓmissa legunt ibi in. §. nos igit. ꝛ ibi in §. statuit idē ꝯ eccliaꝝ incēdiarios ꝛ eaꝝ effractores. Quā in oībꝰ istis casibus habet locū constitutio ista.

de mo
violen
liberta=
ecclie.

o ¶ Sic artari. scꝫ ad comparendum.

p ¶ Personaliter. hic aduerte ꝙ vbi aliquis apprehensus est ꝑsonali citatione si sic citatus ꝑsonalr̄ nō cōpareat efficit vere cōtumax: etiā ad effectū ꝙ talis cōtumax in nō veniendo cessante rōnabili impedimento quare nō venit non audit appellās ꝓut clare notat Hern. ꝯpost. de elect. c. statuimus. ꝟ. de facto ꝓponit ꝟ. Quibus fuit quesitū. all. ad hoc. ff. de appella. l. ex ꝯsensu. §. vlti. Secus tū est vt dicit in eo qui citatus est ad domū vel i ecclia sic ꝙ citatio nō apprehēdit eū ꝑsonaliter. all. ad hoc. l. ab eo. C. quomō et qn̄ iudex. nā talis nō vere ꝫ interꝑtatiue dr̄ ꝯtumax. ꝛ huic simile ꝯcor. Io. an. in cle. vnica de do. ꝛ ꝯtu. ꝟ. manifeste. in fin. ꝛ ꝯcor. ibi gess. ꝛ wil. ꝛ paulus. c. ꝟ. barth. vero. d. l. ex ꝯsensu dicit ꝙ vere ꝯtumax est nō solū q̄ ꝑsonaliter est citatus sꝫ ēt ille q̄ nouit se eē citatū ēt ad domū vel in ecclia vel alio loco. Est igit fm eū vere cōtumax q̄ nouit se citatū legitime ꝛ cū potuit venire nō venit in terio. quocūq̄ enim modo cognouerit se citatum sufficit vt. l. Item veniūt. §. a quo. ff. de pet. her. ꝛ ad idē facit lrā in dctā. l. ex ꝯsensu. §. vlti. ꝛ ibi nōt ēt ꝑ accurs. ꝛ ad hoc faciūt nota. ff. de in integ. resti. l. inter minores. ꝟ. venio ad quintā. ꝑ e.

Cōtumax

Barth. qui super hoc ponit longā distinctionē. Ex quoꝝ oīꝫ doctoꝝ dictis ptꝫ ꝙ ad effectū vt aliq̄s censeat vere ꝯtumax requiritur ꝙ nouit se citatū legitime ꝛ ꝙ sic nouit tpe ꝯgruo tali vicꝫ quo potuit virtute hmōi citationis ꝯparere in terio. vnde ꝑinde ē citationem. s. ꝑuenisse ad noticiā citati ꝛ eū ipsa citatione ꝑsonaliter apprehēsum ad effectū vt possꝫ ꝯ eū ꝓcedi tanq̄ ꝯ ꝯtumacē. Et hoc ē qd hic intēdit dicere. et vide qd dicā. j. ꝟ. effectū.

q ¶ Citatiōis. s. sic facte ad domū vel i ecclia ꝑrochiali vel cathedrali vt hic dicitur.

r ¶ Omnē effectū. sume lrām q̄ seq̄tur ad quē ꝛc. ꝛ dic oēm effectū. s. resultātē ex iure. ¶ Pro cuius materie declaratione habes scire ꝙ i ꝯstōe octoboni ponit pena taliū et ēt modus puniendi ꝛ ꝓcedēdi ꝯ tales siue sint clerici siue sint laici. Pena est excōicatio lata a canone. Modus ꝓcedendi est vt siue laicus siue clericus sit delinquens ꝙ procedatur contra eum monitione premissa ad satisfaciendū intra certum terminū rationabiliter ꝑfigendum. Alioquin ꝙ termino huiusmodi elapso procedatur contra talem ad alias penas ibi limitatas. et hec oportet intelligi vbi constat de delicto. Si vero non constat de delicto nisi solū per suggestionem vel denūciatōnem damnū passi vel alterius cuius interest. tunc videndum est an talis citatus comparet vel nō ꝯparet. Si cōparet tūc aut instat contra eū accusator vel non. si sic tūc ꝓcedi debet. vt notat specu. titu. de accus. §. j. Si vero non comparet accusator vbi proceditur per modum accusationis tunc dic vt notatur eo. titu. §. Quinto tractandum est. si vero instāte accusatore accusatus nō comparet. tunc dic et tene doctrinam quam ponit specu. ti. predicto. §. sequitur videre. Ubi vero iudex procedit per viam denūciationis tunc tenendus est modus quem ponit specu. titu. de denuncia. §. nunc dicendum. Q si per viam inquisitionis ꝓcedatur dic vt per eundem titu. de inquisi. per totum et precipue §. Nunc tractemus. sūmarie vero potes colligere ea que in hoc casu requisita sunt ex his q̄ notat Henri. de do. ꝛ ꝯtu. c. veritatis distin. j. ibi videas.

Pena violatoꝝ ecclesiastice libertatis.

s ¶ Prefatos. secūda pars. ꝛ dic prefatos scilicet de quibus hic loquitur et dicta constitutione octoboni ad tutelam.

t ¶ Quoscūq̄ alios. s. a ꝑdictis. ꝛ sume qd est infra violatores ꝛc.

v ¶ Ecclesiastice libertatis. que cōsistit in multis que per lōgum processum recitat Inno. in. c. nouerit extra de senten. exc. qui ibi distiguit inter libertatē ecclesiasticā prout cōcernit ecclesiam vniuersalem et prout cōcernit aliquā ecclesiam singularem dicēs ꝙ violans libertatē alicuius ecclesie singularis nō incidit in penā excōmunicationis de qua ibi loquit textus. Sed habet itelligi de libertate ecclesiastica generali. et cōcor. Io. an. ibi in nouel. et de tali libertate pōt ꝛ vt puto debet itelligi hoc quod hic dicit. hoc saluo ꝙ sicut in dicto. c. nouerit ratione pape statuētis illud intelligit de ecclesia vniuersali ꝛ eius libertate. sic in hoc loco ratione archiepi cantuarieñ. sic statuētis debet hoc intelligi de ecclesia ꝓuincie sue et libertate eiusdēꝫ ecclesie inquantū libertas huiusmodi vltra libertatē ecclesie vniuersalis aliq̄d cōtinet specialitatis obseruate forsan in ꝓuincia cantuarieñ.

Libertas ecclíastica duplex.

x ¶ Loco delicti. nō intelligas ꝑcise de loco vbi delictū cōmissum est sed de territorio iudicio cuius est iurisdictio in loco illo. nō eñ debet iudex artari ad vnū angulū iurisdictiōis sue. sed potest cognoscere in quocūq̄ loco existente ꝯ. iurisditionem suā vt legitur in. c. cū ep̄s. de offi. or. li. vi. et ibi notat in. ꝟ. sedere per archid. Et ꝙ ratiōe delicti sortiatur quis forū licet aliter nō sit subditus eius in cuius territorio deliquit notatur. C. vbi de crimine agi oportet. autē. qua in ꝓuincia. et ibi per cyn. extra de rapto. c. i. vbi de hoc per bern. ꝛ alios. ꝛ quō in talibus ds fieri remissio tractatur in locis predictis. et de fo. ꝯpe. c. romana. §. ꝯtrahentes delicti etiam ſi ibidem nō[y] inueniantur: tā ex officio iudicis q̄ ad partis inſtantiā poſſe[z] conueniri[a]. Utrū[b] autem huiuſmodi violatores[c] eccleſiaſtice libertatis ſeu immunitatis inueniri[d] ſeu tute adiri valeant: domicilium vel habeant vel non volumus in dubio[e] ſtari certificatorio[f] illius[g] cui mandatur citatio facienda et vt[h] in premiſſis caſibus et aliis[i] iniuriam paſſi iuſticiam[k] debitam facilius aſſequātur. diſtricte hoc approbante[l] concilio prouinciali precipimus vt omnes iudices[m] ordinarii noſtre Canturieñ. prouincie ſeinuicem[n] ſine aliqua difficultate iuuent[o] in cita-

per doct. in li. vj. Optime tamen ꝑ Io. an. ꝛ Paulū in cle. paſtoralis de re iudi. §. de more. ꝛ vide qḋ dicam infra §. iuuent.

y ¶ Non inueniant. hoc intellige ſic vt delinquēs remittat ad locū delicti vt in auten. vt nulli iudicū. §. ſi vero quis cōprehenſoꝝ. coll. ix. qꝛ ſi ibi inueniat ibi bene poterit citari. Alias aūt ſi nō inueniat ibi dꝫ remitti per iudicem ſub cuius iuriſdictiōnem degit vt no. in. d. c. j. de rapto. nam talē qui ſolū ſubeſt alicui rōe delicti non poteſt iudex citare ex ſuū territoriū. vt dixi. s̄. e. c. j. §. citationem factam. vltra mediū glo.

z ¶ Poſſe. nota non dicit debere ſed poſſe. vnde iſta lrā facit ad hoc q in delictis nō dꝫ fieri remiſſio de neceſſitate. Nam ex hoc quod dicit poſſe cōueniri nō artat quin etiam vbi degit poſſit cōueniri ſi velit is cui damnū illatū eſt. et ſic videt notare accurſ. ff. de accu. l. ſi cui. §. fi. ꝛ ſic videt ſentire Inno. d. c. j. d rapto. Hoc aūt intelligit Hoſt. verū in leuibus delictis. Nam in grauibus vult dicit fieri remiſſio ex neceſſitate vt ipſe notat eo. c. Circa h dicit paulus q vbi petitur remiſſio in foro eccleſiaſtico hꝫ ꝓcedit dictū Hoſt. ꝛ idē intelligit in foro ſeculari ſi petat remiſſio de his locis q̄ ſunt eiuſdē dominij ꝛ iuriſdictiōis et depēdēt ab vno ſuperiore. Si vero loca ſūt eiuſdē dominij ꝛ diuerſe iuriſdictiōis nec dependent ab vno nō eſt de neceſſitate facienda remiſſio niſi h habeat ꝯſuetudo. ꝛ ſic pōt intelligi dictū accurſ. ꝛ ſequaciū. hoc notat Paulus in. d. cle. paſtoralis. de re iudi. §. de more. in princi. Barth. vero in. d. l. ſi cui. §. cū ſacrilegiū. tenet cū Hoſt. ſcilꝫ q de neceſſitate dꝫ fieri remiſſio ſi petat. ar. d. §. ſi quis vero ꝯprehenſoꝝ. et h vt dicit importat vbū Iubemus ibi poſitū quod eſt verbum neceſſitatis. Et hoc verū puto ſi velit penam inobedientie euitare quo ad ſuperiorem qui ſic fieri iuſſit. ꝛ vide quod dicam. s̄. §. iuuent.

a ¶ Conueniri. In quo caſu ſemꝑ neceſſaria eſt citatio q̄ niſi in loco delicti delinquens inueniat non pōt fieri ꝑ iudicē loci delicti ſed opꝫ q fiat in iuris ſubſidiū ꝑ iudicem ſub quo degit vel de eius mandato vt dixi. s̄. §. nō inueniant. ¶ Sed hic quero ſupra dictū eſt q puniendi ſunt tanq̄ violatores eccleſiaſtice libertatis nō ſolū faciens ſed mandās ratū habens ꝛ alij ſuperius enumerati. Nūquid ꝑ mandās et ratum habēs et alij ſupradicti pñt cōueniri in loco delicti cōmiſſi vel in loco mandati vel ratihabitionis. dic q in loco delicti ar. ad hoc. ff. vi bo. rap. l. pretor. §. hoc aūt edicto. ꝛ no. ꝑ Barth. ff. de iniurijs. l. nō ſolū. §. ſi mandato. ꝛ ff. de fideiuſſ. l. ſi vt proponitur.

Queſtio

b ¶ Utrum autem. tertia pars.

c ¶ Uiolatores. ſcilicet de quibus loquitur ꝯſtitutio iſta ꝛ cōſtitutio octoboni ad tutelam.

d ¶ Inueniri. ſcilicet perſonaliter.

e ¶ In dubio. vtputa quia ſunt aliqui qui dicunt citandum poſſe ꝑſonaliter ꝛ tute adiri et q in aliquo certo loco hꝫ domiciliū. Alij forſan aſſerūt ꝯtrariū vel forſan ſuꝑ h ſcꝫ q latitat ꝛ inueniri nō pōt vel q ad eū tutus nō ptꝫ acceſſus vel q certum non hꝫ domiciliū iudex aliqḋ hꝫ indiciū non tñ certum neq̄ clarum prout alias no. in ſimili. C. de ꝓcur. l. j. ꝟſ. ij. quero ꝑ Chy. vbi tractat quō efficit res dubia et an ꝑ ſolam negationē efficiat res dubia. et ꝯcludit q non niſi cū hoc aſſit aliquod indicium magis inclinans ad vnam partē q̄ ad aliā. ibi videas. In tali eñ dubio credendū erit nūcio certificanti v hic tꝫ. Ad qḋ vide gloſam q̄ ponitur. j. §. illius. Et ꝓ ꝑmiſſoꝝ intelligentia vicꝫ vt ſcias qñ negatione fit res dubia. habes ſcire q quando negatio hꝫ ꝓſumptiōꝫ cōtra ſe vt in facto qḋ dr̄ eē notoriū. tūc ſola negatione nō efficitur res dubia. nō. ꝑ arch. ij. q. j. §. qñ aūt. Sic et negatio extraiudicialis nō facit rem dubiā: vt dicit arch. xj. q. j. qꝛ reus. Si tñ negatio ſit iudicialis ꝛ non habet contra ſe preſumptionem euidentem: tunc negatione fit res dubia vt no. doct. d. l. j. C. de ꝓcu. vbi de h per Chy. Et fortius hoc erit ſi negetur id cuius negationis intētio alias eſt in iudicio ꝓfundata. de teſti. ſpo. c. ad decimas. li. vj. ꝛ nota per Inno. de cenſi. c. venerabilis. et per archidia. d. §. quando aūt. ꝓcalle. Tunc eñ negatione non fit res dubia ꝓpter preſumptionem euidentem in cōtrariū. Unde dicit Caldrinus q negatum ꝓbabiliter facit rem dubiam. ſecus tamen ſi improbabiliter ſit negatum. Et idem tenent ꝺñi de rota concluſione ſua ccc. xxij. ſm alle. per chy. dicta. l. j.

An negatione fiat reo dubia.

f ¶ Certificatorio. In quo mandatarius ſiue nuncius debet referre ſe feciſſe ſm formā cōmiſſionis ſibi facte ſic q ſm ordinem contentoꝝ in cōmiſſione referat in certificatorio ꝓut veritas ſe habꝫ ad quod faciūt notata per Barth. ff. de dā. infect. l. iiij. §. pretor ait. ꝟſ. Sed quid nuncius. ſed melius ꝑ Paulum in cleñ. cauſam de elect. §. talem.

g ¶ Illius. ſcilꝫ mandatarij ſiue nūcij cui cōmiſſa eſt citatio. Et hoc verum quando iuratus eſt fideliter exequi cōmiſſionem ſibi factam et fideliter referre. ar. ad hoc. C. de teſti. l. iuriſiurandi. ſed circa hoc dic vt dixi ſupra. e. c. quidam ruralium. §. coram teſtibus. ꝟſ. tu igitur. vel poteſt dici iſtud fore ſpeciale in odiū huiuſmodi malefactoꝝ vt ſcꝫ credatur vni ſoli in his que ſibi mandata ſunt etiam ſine iuramento. ſicut alias legitur in. c. ij. de foro competen. in cle. ꝛ ibi no. per Iohan. an. §. aſſertiōnibus. ꝛ eo. §. per Paulum.

h ¶ Et vt in premiſſis. quarta pars.

i ¶ Et alijs. ſcilꝫ caſibus ſuperius nō enumeratis. Pñt eñ occurrere alij caſus in quibus neceſſariū eſt vt iudices ſibi mutuo ſubueniant et inuicem ſe iuuent. vtputa quādo agitur cōtra executores vel alios qui ſunt diuerſarum dioč. vel iuriſdictionū ſic q oportet omnes ſimul conuenire nec ſufficit agere contra vnū prout in ꝯſimili notat Barth. in pluribus heredibus qui tenentur aliquam perſonam alere. ff. de alimen. leg. l. ſolent. ꝟſ. quid ſi heredes.

k ¶ Iuſticiam debitam. Hanc cōſequitur damnū paſſus ꝑ cauſe terminationem. lis nanq̄ dum proponitur dicitur cauſa dum diſcutitur dicit iudiciū. dum finitur debito modo dicit iuſticia extra de verbo. ſignifi. c. forus. et nota. per cardina. de iudi. ſuper rubrica. li. vi.

Lis

l ¶ Approbante. ſimile habes de penis. c. j. in cle. de ꝓuil. ꝛ exceſſ. ꝓ. c. archiepo. e. li.

m ¶ Iudices ordinarij. Ex hoc apparet q hec conſtitutio in delegatis non habet locum. et hoc verum niſi in delegato a principe qui in cauſa ſibi cōmiſſa eſt maior omni ordinario. de offi. ord. c. paſtoralis. Tali nanq̄ delegato tenent etiā ordinarij obedire vt ptꝫ de offi. deleg. c. ſane. cum ꝯcor.

Dꝫ

n ¶ Inuicem. ſimile habes extra de treu. et pa. c. j. in fi.

o ¶ Iuuent. Ex iſta littera videtur q vbi iudex loci in quo commiſſum eſt delictum petit delinquentem citari vel remitti ad locum delicti tunc iudex loci vbi delinquens moratur tenetur ex neceſſitate hoc facere. iſtud probatur ex littera ſuperiori que dicit approbante concilio precipimus. ſicut alias imperator in caſu conſimili dicit iubemus. autent. vt nulli iudicum. §. ſi vero quis comprehenſorum. colla. ix. et dixi ſupra §. poſſe. Et ad idem facit quod hic dicit ſine difficultate ꝛc̄. vbi excludit contradictionem et excuſationem quācunq̄. Et hoc in caſu iſto puto verum maxime cum omnes iudices ordinarij de quibus hic loquitur ſunt ſubditi precipientis et in ſuo prouinciali cōcilio ſic ſtatuentis fieri. vnde tenentur tale ſtatutum omnino ſeruare qꝛ per totam prouinciam ligat. de ſenten. excommunicatis. c. Romana. §. porro. vbi de hoc per Cardina. §. fini. et eo. §. per Ioh. an. li. vj. ¶ Sed quero nunquid iudex delicti poſſit compellere iudicem ſub quo degit delinquens vt eum citet vł remittat: ex ꝑmiſſis videtur q ſic. et ad hoc facit lrā q̄ ſequit quibuſcūq̄ mandatis ꝛc̄. Superioris nāq̄ eſt mādare: inferioris obedire. xiiij. q. j. qḋ precipit. ꝛ ſic tenēt Iaco. de Rau. petrus de bell. pt. et Chy. C. vbi de crimine agi oportet. auten. qua in ꝓuin ia. et

Queſtio

tionibus et executionibus faciendis ac quibuscūq₃ mādatis licitis exequendis.

Johannes stradford.

Citatōes primarie pro correctione fieri solite: nō per ordinarios cōfessores potissimū: sed p officiales decanos: apparitores: alios ve deinceps fiant.

Execussio et infra. Ut episcopi et archidiaconi et eorum officiales et alii ordinarii: eorūq₃ cōmissarii: citationes primarias pro correctiōibus delinquentiū fieri per rectores vicarios seu parrochiales sacerdotes demādāt ipsis frequenter imponit q̄ super his quibus fit citatio confessiones citatorū occultas in foro anime factas pverse revelāt. Quapropter in ipsos scādalizāt turpiter et illis extūc pochiani petā renuūt cōfiteri. Statuimus q̄ huiusmodi citatiōes primarie dictorum ordinariorū fiende auctoritate per

ssiorum sine ꝯcor. Hug. vt patet in glo. xlv. di. c. si forte. ibi tamē Jo. de deo tenet contrarium. et dicit q̄ talis compulsio debet fieri per illius iudicis superiorē cui scribitur. et cum hac snia ꝯcor. Jo. an. de re iudi. c. pastoralis. § more. in cle. ꝯcor. etiam Paulus in. c. § qui dicit q̄ non obstat illud quod dicitur in dicto. §. si quis vero cōprehēsoꝝ vbi dicit imperator iubemus ⁊c. quia verū est q̄ illud verbū iubemus est necessitatis respectu imperatoris iubētis p quē non obediens possꝫ puniri. sed talis iussio siue punitio p hoc nō datur requirenti. iuxta quorū sniam potest dici ꝯsimili modo q̄ licꝫ hic dicat precipimus ⁊c. qḋ est verbum necessitatis, verū est respectu archiepi qui alias potest eū compellere ⁊ punire: non tamē respectu requirentis. et sic itelligo dictū barth. qḋ ponit in. l. si cui. ff. de accus. de quo dixi. s. e. § posse. Fateor tamē q̄ si requirens alias sit iudicio ꝯcessiti superior vtputa metropolitanus requirit suffraganeū: tunc potest eū ad hoc compellere et artare. pro quo facit de foro compe. Romana. § ꝯtrahentes. in fi. li. vj. de offi. or. pastoralis. in princi. Et sic notat Paulus in dicta clem. pastoralis verf. more prealle.

Verbū iubeo dē necessitatē

p Citationibus. vbi scꝫ citatio facta p iudicē loci vbi reus cōuenitur alias non haberet locum siue efficatiam nisi fiat per iudicem vbi reus moratur vel de eius mandato. qḋ dic vt dixi. s. e. ti. ij. § citationem factam.

q Executionibus. tam concernentibus cōtumaciam fortassis ipsius citati q̄ alia decreta ipsius iudicis cognoscētis. Judex nāq₃ qui cognoscit potest discernere et pronūciare: sed executio fiet p iudicem vbi conuentus degit in multis casibus. prout legitur et notatur extra de foro compe. c. postulasti.

r Mandatis. proprie fiat respectu superioris: sed respectu inferioris improprie sic. s. vt imponet preceptū vel iussum. Nā tunc scꝫ quando scribit inferior rogando scribi debet et nichilominus mandatum appellat. ff. mandati. l. j. Quia non refert an dicatur volo/rogo/mando/ vt ibi dicitur. Non enim sp̄ intelligitur mandare pro precipere: sed quandoq₃ ponitur pro rogare. vt notat archi. de elec. c. fundamenta. § mandata. li. vj.

a Execussio et infra. ascribitur Johanni stradford. non tamen habetur in pluribus libris nec continetur inter constitutiones suas que sic incipiūt Sponsam xp̄i ⁊c. rationabilis tamē est ista constitutio. ⁊ habet tres partes. In prima ponit causam condende huius constitutionis. in secunda ibi. Statuim⁹. ponit suū statutum. In tertia ibi. Si vero. decernit cōtrariū si fiat non artare illum cui mandatum dirigitur. Et q̄ processus inde secutus ipso iure sit irritus et inanis.

Questio

b Eorum. scilꝫ epōrum et archidiaconorum.

c Ordinarij. vtputa tales qui eliguntur ab vniuersitate vl̄ collegio de quibus plenius notatur extra de offi. or. c. cum ab ecclesiarum per Inno. ⁊ alios post eum.

d Eorūq₃. scilicet ordinariorum.

e Commissarij. Quilibet enim ordinarius pōt ea que ad eius iurisditionem spectant alijs committere. ff. de iurisdi. om. iu. l. cum qui. cum sua glosa.

f Primarias. id est prima vice emanantes.

g Correctionibus. Intellige de his qui in suis commissionibus habēt potestatem sibi datam in speciali ad corrigendum et reformandum crimina et excessus. Nam i generali cōmissione talia non transeunt. de offi. vica. c. licꝫ. li. vj.

h Delinquentium. supple infra iurisditionem suam. Alias aūt si delinquant ad extra forsan non possent eos corrigere. Pro quo dic vt dixi supra de constitutio. c. huius autem. § nostra ꝓ

uincia. Et ad hoc vide notata per Paulum in clem. pastoralis. § inuentus. de re iudi.

i Ipsis. scꝫ rectoribus et alijs curatis.

k Imponitur. scꝫ per ipsos sic citatos vel alios qui sunt eorundem citatorū fautores.

l Super his. scꝫ delictis.

m Occultas. i. in secreto vl̄ in abscōdito factas.

n In foro anime. Hoc dicit ad differentiam cōfessionis que fit publice in foro iudiciali. vnde si talis curatus habēs forsan in parrochia sua ecclesiasticam iurisditionē publice in iudicio audierit confessionem parrochiani sui emissam sup aliquo crimine p eū cōmisso. vel si talis confessio aliter q̄ in foro anime etiam occulte sibi sit facta tanq̄ priuato puto q̄ nō habet locū ista constitutio.

o Reuelant. quod nullo mō fieri dꝫ ꝓut legit de pe. et re. c. ois vtriusq₃. §. caueat.

p In ipsos. s. curatos.

q Scādalizantur. Sume ista q̄ est. s. pochiani. ⁊ dic scādalizant. i. offendunt vel ruine occasionē accipiūt sm̄ Janu. ⁊ ꝯcor. archid. de offi. leg. c. j. § scandala. li. vj. ⁊ de pac. c. vlt. § scādala. e. li. Et ꝯcor. wil. i cle. j. de offi. ord. § scādalū. Possꝫ eñ h̄ scādalū oriri ex h̄ q̄ estimarēt crimē suū deuenisse ad noticiā iudicꝭ ex denūciatiōe ipi⁹ curati vel poti⁹ ex eo q̄ p citatiōnē videt patefacere crimen sibi in foro anime prius ꝯfessatū cū tñ ante ipām citationem fuissꝫ a noticia vicinoꝝ abscōditū. Et vt dr̄ i. d. c. ois vtriusq₃ de pe. ⁊ re. sacerdos nō dꝫ reuelare penā sibi ꝯfessum nec signo nec nutu vl̄ alio quouis mō.

r Et illis. scilicet curatis.

s Ex tunc. scꝫ postq̄ sic scandalizati fuerint.

t Parrochiani. nō solū hi q̄ p eos citati sūt sed etiā alij.

v Petā. ad q̄ de facili labit hūana natura. auten. de monachis § si vero. coll. j. xij. q. j. ois.

x Renuūt. i. refutāt vel recusant.

y Statuimus. secunda pars.

z Huiusmodi citatōes. s. p̄marie vt seqtur. ⁊ q̄ fieri decernūt ꝓ correctōibus delinquētiū ⁊ sic in alijs citatōibus post p̄mā citationē et in hmōi correctōnū causis nō loquit hec ꝯstitutio nec ētiam citationibus p̄marijs que decernuntur in alijs causis.

a Dictoꝝ ordinarioꝝ. s. epōꝝ archidiaconoꝝ eoꝝq₃ officialium ⁊ alioꝝ ordinarioꝝ.

b Per rectores. Sed q̄ro qd̄ si i eccl'ia sint vnus rector ⁊ vn⁹ vicarius ⁊ ad vicariū ptinet exercitiū cure aiaꝝ insolidū sic q̄ rector nō audit ꝯfessiones pochianoꝝ. nūqd in h̄ casu locū habeat hec ꝯstitutio. videt q̄ sic. nā verba q̄ ponūtur in ꝯstōne. s. a §. Statuim⁹ vsq₃ ad finē gn̄alia sūt nec faciūt mētionē vtrū rector talis habuerit curam aiaꝝ nec ne seu alias ei⁹ exercitiū. vñ indistincte debēt intelligi. ar. ff. de fuitu. vi. p. l. si seruitus cū glo. Ad idē facit lr̄a h̄ q̄ dicit q̄ tales citationes nō debēt mādari rectoribus/vicarijs vel pbris. Et sic videt excludere q̄scūq₃ tales ne ēt ad eos mādata dirigant. Ad h̄ facit de ꝯiugio lepro. c. ij. glo. a penul. ff. de aleato. l. j. § penl'. Ecōtra videt q̄ in hoc casu locū nō habeat hec ꝯstitutio vicꝫ attenta cā mouente ad sic ꝯstituendū q̄ est scādalū qḋ insurgere poterit ex tali citatiōe ꝓ eo ⁊ ex eo q̄ citās prius audiuit ꝯfessionē citati i foro aie quā quidē ꝯfessionē nullo mō debuit reuelare. Hec vero cā cessat in casu isto q̄ cessante cā ꝯstitutiōis cessabit effectus eiusdē. ex. de appellatōib⁹ cū cessante. C. de episco. ⁊ cle. l. gn̄alit.

Questio

Cessāte cā cessare debet effect⁹

Solutio. michi videt q̄ ēt in casu hic posito locū habebit hec ꝯstitutio. q2 hec cā hic expressata q̄ scꝫ mouebat cōdere hanc cōstitutionē fuit cā impulsiua nō finalis. Hoc ꝓbat sic. vbi cā legis condende habet respectum ad preteritum vel ad presens causa illa dr̄ impulsiua vt clare notat Barth. ff. de condi. et de. l. demōstratio. §. qḋ autem. §§. viij. quero. vnde tali cā cessante nō tamē cessabit lex siue ꝯstitutio vt ibidem dicit. Et hoc idem ipse notat rectores aut alios predictos decetero non mandentur: ſʒ fiant ꝑ officiales decanos appitores aut miſtros alios eorūdē. Si vero hmōi citationes primarie rectoribus vicariis aut preſbyteris demandētur ipſis ſuꝑ his parere minime teneantur: ſed citationes ipe primarie facte ꝑ eos ac exinde ſubſecute cēſure vel proceſſus ſint ipſo iure irriti et inanes.

Cā ⁊ ratio drīa.

ff. de donatiō. l. ij. §. titio. ℳ. fi. ⁊ ſibi ponit drīam īter cauſā ⁊ rōnē legis cōdēde: dicēs q̄ cā eſt de p̄terito vel de preſenti. Rō aūt reſpicit futurū. vnde ſi cā accipiat̄ ꝓ eo qđ p̄teritū eſt vel preſens potius eſt impulſiua q̄ꝫ finalis. et ea ceſſante non ceſſat effec⁹ legis. vt. ff. de poſtu. l. j. §. ſeruum. Si vero cā accipiat̄ ꝓ rōne diſtinguit̄ aut actus eſt ꝑfect⁹ et tūc ceſſante cā nō ceſſabit effectus legis. vt. l. fi. ff. vn̄ liberi. Si ſit act⁹ ꝑficiendus tūc aut ſuꝑſunt reliquie vel nō. ſi ſic tunc ceſſante cā nō ceſſabit effectus. vt. l. ij. ff. rex amo. ⁊. l. ex duob⁹. ff. de vulg. et pu. ſubſtit. ſi nulle reliquie ſuꝑſūt: tūc ceſſante cā ceſſat effect⁹ vt in. l. gn̄aliter. C. de epi. ⁊ cle. cū itaqꝫ in ꝯſtōne iſta cā exprimit̄ ꝑ verba p̄mio ſꝑis dicit eīn ſic q̄ꝛ epi. ⁊c. citatōnes demandāt. ⁊ iō curatis īponit̄ q̄ peccā ꝯfitentiū reuelant. Et ꝓpterea ꝑochiani ſcādaliʒant et eis rēnuūt ꝯfiteri. Patet iuxta p̄miſſa hāc eē cauſam impulſiuā. q̄ ceſſante nō ceſſabit ꝯſtitutio vt prediri. ⁊ dato q̄ eēt cā finalis tn̄ non ceſſaret ꝯſtō. Ad qđ vide qđ plenius ſcri ꝑ ho. ē. de cōſuetudine. c. nullus. §. legata. Et iuxͣ doctrinā p̄miſſam dico q̄ ēt hec ꝯſtitutio nō ſolū hʒ locū in curato qui audiuit ꝯfeſſionē ſui ꝑochiani ſʒ ēt in eo q̄ nō audiuit. Nā vtrobiqꝫ licet ceſſet cā cōdendi ꝯſtōnē nō tn̄ ceſſat ꝯſtitutionis effectus vt apparet ex predictis.

c ⸿ Predictos. ſ. vicarios ⁊ capellanos ꝑochiales. vn̄ hec conſtitutio nō obuiat quin alij capellani ſtipendiarij et cantarias in tali loco hn̄tes teneāt ⁊ debeāt exeq̄ talia mādata ſi eis dirigāt.

d ⸿ Decetero. ex hoc apparet q̄ iſtud reſpicit futura et non preterita neqꝫ preſentia. et h̄ verū quo ad effectū ꝯſtōnis ſeruāde. non tn̄ quo ad cām vt cōderet̄ ipa ꝯſtitutio impellētē. q̄ꝛ cā ipa pot⁹ reſpicit ipa preteritū vel ad tūc p̄ns vt diri in glo. p̄rece.

Queſtio.

e ⸿ Non mandent. ſed qđ ſi crimen ſuꝑ quo emanat talis citatio ſit alias publicū ſiue notoriū in ꝑochia vbi citandus moratur. Nūqđ tale mandatū poſſit dirigi curato vt eū citet nō obſtante hac ꝯſtōne. videt̄ q̄ ſic. q̄ꝛ in hoc caſu non pōt ſibi imputari reuelatio peccati cū alias ſit apđ alios publice notū. Dico tn̄ cōtrariū. ſ. q̄ nō dʒ tale mandatū dirigi ſibi. et ſi dirigat̄ nō tenet̄ illud exequi: q̄ꝛ in illo curato qui nūqꝫ audiuit alicuius ꝯfeſſionē nō pōt timeri de reuelatione pcti qđ nō audiuit nec ſi citet ſuū ꝑochianū poterit ſibi talis reuelatio imponi: ⁊ tn̄ i pſona talis nō ceſſat hec ꝯſtitutio vt diri. ē. §. ꝑ rectores. vn̄ nec ceſſabit ēt in caſu iſto. ar. notatoꝶ in gloſa predicta.

f ⸿ Officiales. hoc referas ad epiſcopos ⁊ archidiaconos.

g ⸿ Decanos. hi ſunt miniſtri tam epoꝶ q̄ꝫ archidiaconoꝶ: nō tn̄ alioꝶ ordinarioꝶ. ex̄ de offi. archi. c. ad hec. ad finem.

Apparitores.

h ⸿ Apparitores. ſic dictos: q̄ꝛ faciūt reos apparere in cōſpectu iudicū. vel q̄ꝛ ipi ad obſequendū ſemꝑ apparent ⁊ ſunt pati. Et de his loquit̄. l. oēs. §. verū ſi appitor. C. de epis et cle. hi vocantur quandoqꝫ miſſi. ex̄ de imu. eccle. c. j. Quandoqꝫ nūcij. de offi. dele. prudentiaꝫ. de appella. cum parati. qūdoqꝫ officiales. iiij. q. iiij. §. aliquando. in princi. C. de accuſ. l. ea quidem. Quandoqꝫ notarij. xxiij. q. v. circūcellionēs. in princi. Quandoqꝫ apparitores. vt hic. et extra de homi. tua. ꝓpe finem. ⁊ C. li. xij. in multis titulis de appāritoribus. Quandoqꝫ executores. C. de ſportul. l. ij. vbi dicit̄ q̄ tales poſſunt ad voluntatem iudicis remoueri. quandoqꝫ portarij. extra de ꝓbil. cum olim. qn̄qꝫ ceſariani ſiue cataliciani. C. de bonis ꝓſcript. l. penulti. in fi. quandoqꝫ miniſtri. xxiij. q. v. ſi homicidio. et. c. cum miniſter. Quandoqꝫ viatores. inſti. de actio. §. tripli. qūdoqꝫ cauſas preparantes. autē. de iudicibus. §. audient. ℳ. hi qui cauſas p̄parant ⁊c.

Miniſter et apparitor drīa.

i ⸿ Miniſtros alios. poteſt hec dictio miniſter importare idem qđ apparitor vt diri. ē. glo. p̄xi. hic tamen puto q̄ ſit differentia inter apparitorem ⁊ talem miniſtrum de quo hic loquitur. nam apparitor eſt qui officiū publicū in talibus executionibus fiendis adminiſtrat. ſed miniſter ꝓut hic ſumitur poteſt eſſe quilibʒ priuatus ad executionē hmōi faciendā miſſus. et dicitur miniſter quaſi minor in ſtatione. et idē eſt qđ ſeruiens. quandoqꝫ miniſter idem eſt qđ aliquod officiū gerens et deſignat ſacerdotē diaconum et ſubdiaconū. xxiij. diſt. preſbyteri. vbi de hoc ꝑ archid. in §. miniſter. quandoqꝫ miniſter ponitur pro rectore vl' gubernatore de offi. ordinarij. c. preſenti. §. miniſtris. li. vj.

h ⸿ Si vero. tertia pars.

l ⸿ Citationes hmōi. ſ. decrete ad correctōes delinquentium.

Queſtio.

m ⸿ Primarie. i. p̄me. ſʒ qđ ſi p̄ma citatio nō ſit peremptoria an ſecūda citatio poſſit dirigi curato ipſius citandi. dic q̄ ſic. quia conſtitutio iſta non loquit̄ niſi ſolum de p̄ima. ⁊ vbi de tribus edictis ꝑuenitur ad ꝑemptoriū dicunt iura tres eſſe citationes ⁊ non vnam tantuꝫ prout legitur. ff. de iudi. l. ad ꝑemptoriuꝫ. cū. l. ſequentibus. ⁊ C. quomodo et quando iudex. l. tres. ⸿ Sed quid ſi in citatione non exprimatur delictū ꝓut multi iudices ſcribūt in correctionibus faciēdis: ſed ſolum citant vt aliquis cōpareat reſpōſurus in cā correctionis aīe ſue. nūqđ in hoc caſu poſſit citatio dirigi curato ipſ⁹ citandi ad effectum vt teneat̄ ipm citare nō obſtante ꝯſtōe iſta? Videtur q̄ ſic: quia hic ceſſat cā mouens ad editionē huius cōſtitutōnis q̄ eſt euitatio reuelationis cōfeſſionis ipius ꝑochiani et ſcandali exinde ſecuturi. ſed vt prediri in. §. ꝑ rectores. ceſſante cā huius ꝯſtōnis non tn̄ ceſſat ipa ꝯſtitutio. vnde iuxta ea que ibi diri pꝫ q̄ talis citatio non artat curatum ſed locum habebit etiam in hoc caſu cōſtitutio iſta. Item talis citatio alias ē inualida. quia in citatione dʒ exprimi cauſa ob quā aliqs vocatus eſt. v. q. ij. c. vlti. iij. q. ix. iudicas. et notat̄. iij. q. ij. ſi eps. ꝑ Io. de ſila. c. ij. cum glo. ibidem.

n ⸿ Preſbyteris. ſ. ꝑochialibus vt. ē. §e in textu.

o ⸿ Demandentur. ſcilicet de facto.

p ⸿ Ipſis. ſcilicet mandantibus.

q ⸿ Super his. ſ. que mandantur. vel dic ipſis ſcꝫ mandatis citatorijs ſuꝑ his ſcꝫ citationibus fiendis.

r ⸿ Minime. pro non.

Caſus i
b⁹ infe
nō tene
obedir
perio

ſ ⸿ Teneantur. Ratio eſt: q̄ꝛ tale mandatū eſt illicitū q̄ꝛ ꝯtra ꝓhibitionē hui⁹ ꝯſtōnis. et ſic habes hic vnū caſum in quo ſubditus non tenetur obedire mandatis ſui ſuꝑioris. alium caſuꝫ habes ſi mandatum vergat in periculum anime vtpote ſi papa mādat ꝓuideri impuberi de beneficio curato ꝓut de hoc notat̄ per archid. de reſcriptis. c. ſi eo tempore. §. mandauimus. li. vj. Sic etiam vbi mandatū ſuꝑioris eſt expreſſe ꝯtra legem et de hoc ſatis conſtat ſubditus non tenetur tali mandato obedire ꝓut notatur per Dy. de re. iu. c. quod quis mandato. lib. vj. Et de hac materia ſcꝫ quando ſit obediend ſuꝑiori quando non: notat̄ plene ꝑ Hoſtien. in ſūma de ſen. excō. §. quibus ex cauſis. ℳ. q̄ ſi ꝑlatus. vſqꝫ ad. §. qualiter ꝓferatur.

t ⸿ Per eos. ſcilꝫ rectores / vicarios vel preſbyteros ꝑochiales forſan timentes ne cadant in peccatum iobedientie vl' in cōtemptum erga ſuperiorem.

v ⸿ Exinde. ſcꝫ virtute talis citatōis ⁊ certificatorij ſuꝑ eadem.

Cenſur

x ⸿ Cenſure. id ē ſententie ſiue ſuſpenſionis ſiue excōicationis ſiue interdicti. Hec eīn tria continentur appellatione cenſure eccleſiaſtice. extra de verbo. ſig. c. querenti. Et eſt cenſura idem qđ ſeueritas vigor menſura vindicta poteſtas vel ſentētia ſm̄ Iah.

y ⸿ Proceſſus. i. obſeruantia terminoꝶ et alioꝶ que fiūt in iudicio poſt receptū certificatoriū de ex ſuꝑ citatione prius emanante vſqꝫ ad ꝓnūciationem finalē in negocio de quo agitur. de tali ꝓceſſu loqt̄ur glo. in. l. ꝓlatā. C. de ſenten. et īterlocu. om. iudi.

z ⸿ Ipſo iure. ſic ergo non eſt opus executione ſed tantū vt ſuꝑ hoc fiat declaratio vt videt̄. ad qđ faciūt nōta ꝑ arch. de elect. c. q̄ꝫ ſit. §. eo ipo. li. vj. ⁊. c. §. ꝑ Io. an. ſumit̄ eīn hic ipo iure. i. leg̃ ſiue ꝯſtitutionis poteſtate. ſic q̄ non ſit opus facto hoīs. ar. ad h. C. de inoffi. teſta. l. cū ſcimus. ff. de rit. nup. l. palam. §. qui i adulterio. Et ad hoc ꝯcor. notata per Ioh. an. de reſcript. c. j. glo. j. li. vj. vbi ſuper hoc in ſimili recitat opiniones cōtrarias ſcꝫ Inno. in. c. prudentiam de offi. dele. §. vj. item berh. ꝯpo. extra de reſcri. c. ſuꝑ litteris. Et ꝯſimiliter notat ibi archid. glo. j. ⁊ predictis cōcor. Io. an. et Paulus. et Geſſ. de reſcriptis. c. j. in clem.

⁊ ⸿ Irriti ⁊ inanes. ſimile habes in. c. j. de reſcri. in clem.

¶ De foro cōpetenti.

Bonifacius

¶ Potestas secularis clericū notū ꝛ honestum sine delectu personaruꝫ iniuste capiens ꝛ contra requisitionem ordinariorū detinēs publice denūcietur excōicata ꝛ loca eius interdicta. Iniusti quoqꝫ eorū delatores et accusatores pari pena plectātur. Idem quoqꝫ fiat ei qui ignotū pri⁹ post q̄ notificatus ꝛ ab ordinario requisit⁹ fuerit detinuerit. Nec clerici ecclesie redditi ad emerciamenta a seculari iudice indicta tenebuntur.

Contingit[a] aliqñ ꝙ clerici[b] sine delectu[c] personarū[d] q̄uis in facto[e] non fuerint dephensi[f] nec[g]

a Contingit aliqñ. Istud est statutū Bonifacij archiepi ꝑ ut sunt plura alia in hoc libro inserta. ꝛ ꝓ maiori pte cōstitutiōes ipsius Bonifacij sunt penales ꝛ concernunt libertatem ecclesiasticam ꝛ eius violationem. sed qꝛ in paucis seruantur he cōstitutiones ideo circa earū glosationem breui⁹ pertranseo. Intendo tñ ostēdere in quib⁹ cōcordant cuꝫ iure cōi ꝛ vbi in iure cōi fūdari possunt. ꝛ istud capitulū facit quinqꝫ. Primo ponit causam huius statuti recitando quedā grauamina clericis ꝑ iudices seculares illata. Secūdo ibi Quia vero/ ꝓuidet contra ꝑdicta grauamina ꝑ penam inferēdam ipsis iudicibus. tertio ibi Illi autē/ statuit penā contra ꝓponētes vel fingentes maliciose crimina aduersuꝫ clericos ꝓpter que capti fuerint vel iniuste vexati. Quarto ibi Clerici vero/ ordinat quid fieri debet vbi hmōi clerici sunt vagi ꝛ ignoti. Quinto ibi Nec si clerici/ ꝓuidet ꝯ amerciamenta clericorū facta per ipsos iudices seculares.

b ¶ Clerici. intellige nō solū de existentibus in ordinibus sacris sed etiam de habentibus primā tonsuram. ex͠ de ꝑben. c. ij. glo. j. ꝛ facit. xj. q. j. de persona.

c ¶ Delectu. i. differentia. ꝛ simile habes. C. de postu. l. quisquis. ꝛ idem est dicere sine delectu qđ passim vel indistincte. ff. de ritu nup. l. palam. in prin.

d ¶ Personaꝝ. s. non ponderando ꝙ tales sint clerici ꝛ ꝑsone priuilegiate que ꝑ laicos iudicari vel distringi non debent. ex͠ de foro compe. c. ij.

e ¶ In facto. s. flagitioso vel aliquo tali ꝓpter quod merito puniri debeant.

f ¶ Dephensi. lr̃a ista applaudet illi opinioni que vult ꝙ iudex secularis possit clericū in aliquo facinore dephensuꝫ capere et detinere absqꝫ pena excōicationis. sic sentire videt Ber. ex͠ de iudi. c. cū non ab hoīe. glo. j. qui dicit ꝙ clerici sic capti vt eorū crimen fiat notū possunt detineri ꝑ. xx. horas. Pro quo all. ff. ad. l. iul. de adult. l. capite. ꝛ cōcor. Io. lxxxi. di. c. pōt. ꝟ. captus. cōcor. etiā Lau. ꝛ Vinc. in. d. c. cū nō ab hoīe. ꝛ Barth. brix. l. di. de his. ij. sic etiā sentire videt Hosti. saltem in eo casu qui sequit si vicꝫ clericus cū vxore/ matre/ sorore/ vel filia alicuius capiat. put ipse sic nōt ex͠ de sen. excō. c. si ꝟo. §. viii. ꝟ. turpiter inuentū. sic etiam videnť sentire Ab. ꝛ Io. an. in addi. d. c. cū non ab hoīe. maxime vbi licentia prelati haberi non pōt ꝛ timet de fuga. all. l. egl. ff. de his que in frau. cre. ait pretor. alr̃ aūt non posset detineri etiam in crimine inuent⁹ nisi in casu dicti. c. si ꝟo. in fi. his cōcor. Inno. de sen. excō. c. vt fame. Hosti. tñ in hoc vltio dicit ꝯtrariū vicꝫ ꝙ etiā vbi timet de fuga laicus ꝓpria auctoritate nō pōt capere clericū vel detinere inuitū absqꝫ hoc ꝙ incidat in canoneꝫ si qs suadēte. xvij. q. iiij. Archi. tñ. lxxx. di. ꝑsbiter. in fi. refert Hosti. nolle decidere an tales incurrant excōicationem vel non. Henri. de bowico in. d. c. cū nō ab homie dicit ꝙ regulariter nullus clericus nō superior vel laicus pōt capere vel detinere clericū inuitū absqꝫ hoc ꝙ incurrat penā excōicationis: nisi hoc faciat de mādato iudicis ecclesiastici cui subest hmōi clericus qui capit. ꝛ dicit ꝙ stabit illi canoni si quis suadente. nisi inueniat eam per alium canonē similis auctoritatis reuocatā. ar. C. de testa. l. sciemus. xviij. di. §. j. hanc etiam opinionem tenent wil. ꝛ Gesf. ex͠ de offi. ordi. c. j. super. ꝟ. clericalis. in cle. Ioh. in coll. d. c. cū non ab hoīe dicit ꝙ etiam vbi timet de fuga non pōt laicus capere clericū absqꝫ h ꝙ incurrat penam canonis illius si quis. nisi sua specialit interesset. all. ad hoc nō. de homicidio. c. vnico. in fi. in cle. ꝛ sic ipse intelligit no. ꝑ Ber. d. c. cū non ab homie cū suis sequacibus. Credit ēt idē Io. laicū capientem clericū delinquētem constitutū in fuga fore excōicatum nisi statuto vel consuetudine excuset. Mas vt dicit ibidem in ꝓuincia officiales curie secularis statuto prouinciali sup his excusant. Bertran. in dicta clemē. vnica. de offi. ordi. dicit ꝙ capiens clericū delinquentem de cuius fuga timetur non incidit in canonem: qꝛ excōicatio non infligitur nisi pro mortali peccato. xi. q. iij. nemo. Sed ille non peccat qui aliquid facit legis auctoritate. xxiij. q. iiij. qui peccat. C. đ adult. l. gracc⁹. Alias autem vt dicit daret occasio delinquendi. Et vt dicit de mente iuriū istud satis colligit. Et ad hoc facit quod no. de sen. excōi. si clericos. li. vi. In h passu mihi videt vt apparet ex ꝑmissis ꝙ vbi captio clerici fit ꝑ laicū de mandato iudicis ecclesiastici cui subest hmōi clericus tunc capiens nō incurrit penam excōicationis sic ꝙ in capiendo nō apponatur maior violentia q̄ꝫ requirit resistentia capiēdi. ex͠ de sen. excō. c. vt fame ꝑalle. ꝛ sic stat dictuꝫ Bern. in. d. c. cum nō ab homie. glo. j. ꝛ legit ꝛ no. de sen. excō. c. si clericos. li. vi. Sic intelligo notata per Io. l. di. de his. vbi sic notatur per Archi. in glo. adde videtur ꝙ si capiens. sic etiam intelligo nōta per Ioh. e. di. c. si quis diaconus. ꝛ lxxxi. di. presbiter. Et hec est conclusio Bern. expressa extra de penis. c. tue. ꝛ faciunt ad hoc notata per eūdem de priuile. c. ex parte.

Questio

¶ Sed si queras nunquid laicus ꝓpria auctoritate scꝫ non expectato mandato iudicis ecclesiastici cui subest talis clericus possit clericū facinorosū capere ꝛ detinere. Puto distinguendū an. s. ipsius laici talē clericū capientis vt capiat ꝛ puniat intersit: vel alias eius nō intersit si non intersit dubiū non est quin incidat in penā canonis vt ꝑꝫ de sentē. excōi. c. iij. in fi. vbi de hoc in glo. qꝛ in tali casu culpa est se immiscere rei ad se non pertinenti. ff. de regu. iu. l. culpa. si ꝟo intersit capientis tunc aut eius interesse est publicū aut priuatum. si publicum vtputa clericus se immiscet seuis enormitatibus talibus vicꝫ que turbant totam ꝓuinciam qꝛ seditiosus est vel mouet guerras vel est publicus latro insidiator viarū aut depopulator agrorū: ꝛ monitus canonice non vult corrigi. Puto ꝙ in hoc casu ꝛ similibus liceat laicis publicū officium gerentibus si timeatur de fuga talis clerici facinorosi ꝛ de facili non potest iudex suus adiri etiam sine mandato iudicis ecclesiastici talem capere ꝛ detinere vt presentetur ordinario suo canonice puniēdus. Et sic intelligo notata per Ioh. an. in coll. in dicto. c. cum nō ab homine. Istud nāqꝫ interesse cōcernit rem publicam cuius interest ne maleficia remaneant impunita. de sen. excōi. c. vt fame. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. Et ad hec faciūt que legūtur ꝛ notant de sen. excō. c. ꝑpendimus. ꝛ. c. si. cum nō ab homie. §. viti. C. quādo liceat vnicui. sine iudi. se vindi. per totū. si ꝟo interesse capientis sit priuatū tunc refert. Aut sua interest respectu persone ꝓprie vel rerū tuendarū aut respectu alterius. In primo casu licet laico tali resistere ꝛ eū capere ꝛ detinere. arg. ad hoc extra de sen. excō. c. iij. cū similibus. in secūdo casu videndū est an ꝑsona talis sit ꝑsona coniuncta seu alias propinqua vel alias ꝑsona remota. si sit ꝑsona coniuncta vel propinqua vtputa vxor/ mater filia vel soror ipsius laici cū qua laicus ipse forsan reperit eū turpiter agentem tūc etiam propria auctoritate licet talem capere absqꝫ pena excōicatiōis: vt legit dicto. c. iij. ꝟsus finem. In alijs autem ꝑsonis vel ꝓpter eas nō licet talem capere sine mādato iudicis ecclesiastici vt ibi dicit in fine. quia sua sic nō interest sicut in precedentibus. Nec obstant premissa nōta per Hostien. wil. Gesf. et Henri. in locis preallega. qui dicunt se velle adherere regule generaliter loquenti ꝛc. quia regula illa loquitur in illo qui suadente diabolo et temere inijcit in clericū manus violentas. sed in casibus premissis hec iniectio fit nō suadente dyabolo sed suadente iusticia et lege permittente cuius auctoritate faciens nō peccat. Vñ in tali iniectione nō est temeritas ꝛ sic vt cōcipio sentit Bertrādus in loco preallē.

g ¶ Nec conuicti. supple per suos ordinarios. nam coram laico non pōt dici clericus esse cōuictus saltem vt ex hoc condēnetur qđ dic vt legit ꝛ notat ex͠ de iudicijs. c. at si clerici. Et intelligas eos conuictos per ſniam vel cōfeſſionem ꝓpriam vel facti euidentiam. ex͂ de coha. cle. et mul. c. veſtra.

h ¶ Tanq̄. ſimilitudinarie ponit̃ ⁊ ſimilit̃ ponit̃ auc͂. de exhibē. ⁊ intro. reis. §. optimū. coll. v. ff. de pecul. l. iij. §. ſi filiuſfamil. quãq̄ tñ eſt expreſſiuū veritatis vt no. de maio. ⁊ obedi. c. ſolite. ꝟ. tanq̄.

conuicti: tanq̄[h] facinoroſi[i] vel ſuſpecti[k] de crimīe[l] ſeu delicto[m] vel iniuria ꝑſonali[n]: capiūtur per potentiā[o] laicalē ⁊ in carcerē[p] detruduntur: nec redduntur ordinariis[q] eos requirētibus[r] ſecūdū canones[s] libere[t] iudicādi. Et ſi clerici q̄bus crimina iponunt̃[v] corā iudicibus ſecularibꝰ vocati[x] nō cōparuerit foris[y] bāniūtur a regno. Quia[z] vero i hoc libertas[a] eccleſiaſtica cōfūditur[b] cū clericus a laico iudicatur[c]. Statuimus ꝙ ſi clerici ſic capti noti[d] fuerit ⁊ honeſti[e] capiētes[f] ipos et etiā detinentes[g] et cōtra[h] requiſitionē ordinariorum[i] reddere[k] recuſantes per locorū[l] ordinarios publice ex-

i ¶ Facinoroſi. ſic dicti: qꝛ faciūt quod alteri noceat ſm̄ Januen̄.

Suſpicio triplex.

k ¶ Suſpecti. Hic nota ꝙ eſt ſuſpicio temeraria veriſimilis ⁊ violenta. Prime nō credit̃. ſecūda inducit preſumptionem. tertia condēnationem. notatur ꝑ Bern̄. de purg. ca. c. ſi quis de gradu. vi. q. j. oues. ꝑ Jo. ij. q. j. primo. ꝑ eūdem. ⁊ tangitur de ꝑſum. c. quāto. i glo. vbi ponit ꝑſumptionem ⁊ ſuſpicionē vt idem in ſignificatiōe. Et Hoſt. Archi. d. c. oues. vi. q. j. qui ſm̄ tancretū addit quartū genus ſuſpicionis ſiue ꝑſumptionis. Et dꝛ ſuſpicio ſiue ꝑſumptio neceſſaria. Et dꝛ iuris ⁊ de iure. ⁊ in hoc differt a violenta: qꝛ nō recipit probationē in contrariū. Et ideo dꝛ eſſe iuris ⁊ de iure qꝛ vehementer preſumit ſic eſſe vel non eſſe ⁊ ꝓpter talem ꝑſumptionem ſtatuitur. pꝫ exemplū ex͂ de conſ. ꝑ ꝑ. per tuas. de deſponſ. impuber. de illis. cū ſimilibus. Temeraria igit̃ preſumptio ſiue ſuſpicio repelli dꝫ nec dꝫ mouere animū iudicis. ij. q. j. primo. ⁊ d. c. oues. ⁊ hec ſuſpicio ſurgit a malis hominibus ⁊ ex cauſis vilibus vt videntes aliquem loqui cū muliere et ſtatim ſuſpicant malū cū tñ dubia in meliorem ꝑtem interꝑtanda ſint. de re. iu. c. eſtote. Probabilis vero ſiue veriſimilis ſuſpicio ſurgit ex aliquibus ſuſpicionibus precuntis ⁊ fama crebreſcente ⁊ talis preſumptio ſiue ſuſpicio inducit purgationem vt in. d. c. ſi quis ex gradu. ⁊ dicit̃ preſumptio iudicis: recipit tñ probationē in contrariū. ex͂ de re. iu. ſuper hoc. violenta ꝑſumptio oritur ex veriſimili ꝓbatione. ⁊ dꝛ ꝑſumptio iuris verbi gratia cirographū apparet cancellatū vñ ius preſumit debitorem liberatū. ff. de ꝓba. l. ſi cirographū. ⁊ preſumit ius ꝙ nullus renūciet ꝑſonatui alicuius eccleſie: ⁊ poſtea recipiat vicariā eiuſdem. de ꝑſump. c. qꝛ veriſimile: talis tñ ꝑſumptio recipit ꝓbationem in contrariū. ex͂ de ꝓba. c. ꝓpoſuiſti.

l ¶ De crimine. q̄ dictio quid iponet legit̃ ⁊ no. xxv. di. §. criminis. vbi nōt Jo. ꝙ crimen ſumit̃ quattuor modis et in quo differant crimen ⁊ delictū vide in glo. ſequenti.

Delictum peccatū et crimen differūt.

m ¶ Delicto. differūt enī peccatū. delictū. ⁊ crimen. Eſt enī peccatū idem ꝙ malus actus. delictū vō boni deſertio. i. derelictū. crimen aūt eſt graue peccatū accuſatione ⁊ dānatione digniſſimū. Sic no. in regula iuris peccatū. in prin. ꝑ Jo. an. li. vj. vbi dic ꝙ delictū eſt genus generaliſſimū ſiue veniat ex animo ſiue non. Crimen vero eſt gñaꝰ ſubalternū ⁊ cōtinet ſub ſe furtū ⁊ adulteriū ⁊ alia que ex animo ꝓueniunt et ex ꝯſcientia. ſic no. ꝑ Archi. de cleri. cōiu. c. vnico. ꝟ. delictis. li. vj. qui ſuper hoc remittit ad. l. j. C. ſi aduerſus delictum.

n ¶ Iniuria ꝑſonali. hec eſt ois culpa ſiue offenſa q̄ in crimē ſiue delictū nō incidit. pꝫ exēplū Inſti. C. ⁊ ff. de lege aquil. per totū. et de his qui deie. vel effu. per totum.

o ¶ Per potentiam. in malo hic ſumitur potentia pro oppreſſione ſicut alias legitur. C. de his que vi me. ve cā. l. penl. in fi.

p ¶ In carcere. hoc etiā fieri non debet ꝑ prelatū ipſius clerici ſi clericus velit dare fideiuſſores de parendo iuri. ꝓut legit̃ de ſen. excō. c. ſi clericos. li. vj. Multo fortius non pōt fieri ꝑ laicū. pñt tñ clerici facinoroſi ꝑ laicos capi ⁊ incarcerari de mādato ſuꝑiorū ſuorū. ſ. ꝓlatorū: vt ibi dꝛ ⁊ detineri donec dederint fideiuſſores vt ibi patet.

q ¶ Ordinariis. ſ. ipſorum clericorum.

r ¶ Requirentibus. pñt enī ordinarij iudices clericorū eos ꝑ iudices ſeculares captos ⁊ detētos repetere ⁊ ipſos iudices ſeculares requirere vt eos remittāt ad forū eccleſiaſticū iudicādos. de ſen. excō. c. ſi iudex. li. vj. Et ad idē facit qđ legit̃ ⁊ no. de fo. cōpe. c. nullus.

ſ ¶ Canones. de hoc legit̃ et no. ex͂ de iudicijs. c. cum nō ab hoie. et. c. at ſi clerici.

t ¶ Libere. i. ſine impedimento fori ſecularis. ⁊ ſimile habes de cleri. c. cū ex eo. vbi de hoc ꝑ Archi. ꝟ. libere. li. vj.

v ¶ Et ſi imponūtur. q̄. dixit de clericis captis ꝓpter ſuſpicionē nunc loquitur de his quibus crimina per accuſationem ſunt impoſita coram iudice laico.

x ¶ Uocati. i. citati.

y ¶ Foris banniūtur. ſ. q̄ ꝓpter eorū contumaciā cū tñ in veritate cōtumaces non ſunt qꝛ talis citatio eos artare non pōt cū nō ſubſint iuriſdictiōi ipſius qui eos ſic vocari fecerit. ar. ad h. ff. de iudi. l. iij. vbi dicit Barth. ꝙ vbi in forma citatiōis iudex ſecularis mandat aliquem citari nolando eū clericū vel ꝑbrm ſic ꝙ ex forma citationis conſtat eū non eſſe ſubditū ipſius citantis: talis citatio nō artat citatū. ⁊ ꝓpterea vt dicit aliqui in ſuis citationibꝰ omittūt ponere aliquā demōſtrationē ex qua poſſit demōſtrari clericus: vt ſic ꝓpter dubiū teneat̃ ire ad allegandū priuilegiū. ſꝫ in hoc male agit. Concludit tñ ex tali vocatione vel ꝓceſſu inde ſecuto etiā ſi ſit dubiū reſpectu iudicis vel actoris ſi tñ ſit veritas talem citatū ſi eſſet ꝑſona nō debere cōpelli ſubire iudiciū nō tenet ꝓceſſus contra eū ex quo poſſit ſibi oriri magnū preiudiciū vt. d. l. iij. ⁊ ff. iudic. ſolui. l. vir bonus.

z ¶ Quia vero. ſecunda pars

a ¶ Libertas eccleſie. q̄ in quibus cōſiſtit no. de ſen. excō. c. nouerit. ꝑ Inno. ⁊ ad h remiſſi. q̄. ſi iudi. c. iiij. ol. ꝟ. eccliaſtice libertati.

b ¶ Cōfundit. i. decipit vel fruſtrat ſm̄ Januen̄. vel dic cōfundit id eſt extinguitur. ſic ſtat. ff. de negol. geſt. l. fideiuſſor. in princi. Et huic dicto cōcor. xi. q. j. peruenit. in fi.

c ¶ Iudicatur. quod eſſe non debet. xi. q. j. de perſona. ⁊ c. ꝯuenit. et. c. nullus epiſcopus. et. c. clericū. fallit tñ in caſibus qui no. per Jo. xxiij. q. v. c. principes.

d ¶ Noti. ſimile habes de ſent. excō. c. ſi iudex. in prin. li. vj.

e ¶ Honeſti. ſupple maxime qꝛ ⁊ ſi inhoneſti ⁊ vere criminoſi forent nō poſſent eos detinere nec iudicare ſi a ſuis ordinarijs peterentur vt. ſ. liberent̃ iudicandi ꝑ eccliam. facit ad hoc ex͂. de foro cōpe. c. ſi diligenti. xj. q. j. inolita. ⁊ c. ſequenti. et ad idem faciunt cōcor. poſite. q̄. c. ꝟ. iudicatur.

f ¶ Capientes. ſupple ſine mandato ordinariorū. ar. c. vt fame ex͂ de ſen. excō. ⁊ c. ſi clericos. e. ti. li. vj.

g ¶ Detinentes. poteſt enī eſſe ꝙ detinentes ſint alij ab ipſis capientibus. vñ multomagis fiet qđ hic ordinat̃ ſi eedē ꝑſone fuerint capientes et hi qui detinent. magis nāq̄ eſt captū detinere ne per eccleſiam iudicetur q̄ tantūmodo capere vt pꝫ ex. d. c. ſi iudex. de ſen. excōi. li. vj.

h ¶ Contra requiſitionē. Hanc requiſitionē pōt facere prelatus etiā de clerico nolente ⁊ ſe laicū cōfitente vt no. Innoc. in. d. c. vt fame. Ratio eſt qꝛ fit iniuria eccleſie. ar. ad hoc de ſen. excō. c. cōtingit. ij. q. j. in primis. in prin. dicit etiā ibi Inno. ꝙ epūs qui eſt ordinarius capientis ſiue detinentis pōt ꝑ modū inquiſitiōis ꝓcedere ꝯ detinentē qꝛ crimen ſacrilegij eſt clericū detinere. xvij. q. iiij. quiſquis. et. c. ſi quis deinceps. et. c. ſequēti. Et hoc verū ſi fama eſt eū eſſe clericū. Si vero ſit notoriū tunc ſine inquiſitione requirit eum et excōmunicat detinentem.

i ¶ Ordinariorū. ſ. ꝓpriorū ipſorū clericoꝝ. Et hic nota ꝙ appellatio ordinariorū ꝓprie loquendo dat intelligere epōs qui ſunt iudices ordinarij in ſuis dioceſibus ⁊ ciuitatibus. Hic tñ puto intelligi de oi iudice eccleſiaſtico qui ſuꝑ clericos hmōi hꝫ ordinariā iuriſdictionē. Ad quod facit. de priuil. c. abbates. in fi. li. vj. xxiij. q. v. adminiſtratores. Et cōcor. no. ꝑ Jo. an. de teſta. c. Johānes. ꝟ. dioceſanū. ⁊ de vſur. c. q̄q̄. ꝟ. ordinario. li. vj. per eūdem. ⁊ de ſen. excōi. vt fame. per Antho. de butrio.

k ¶ Reddere recuſantes. nō ſolū q̄ tenent capientes ſed etiā detinētes ⁊ ipſos ordinario petenti reddere recuſantes vt h habes

l ¶ Locoꝝ ordinarios. ſ. in quibus tales clerici detinent̃. Et potes intelligere ſiue hmōi ordinarij ſint epī vel alij ꝓlati inferiores

Ordinarij in duplici sunt differētia.

habentes tm̄ ordinariam iurisdictionem in ipso loco. ⁊ faciunt ad hoc no. per Jo. an. Cardi. ⁊ Archi. de offi. ordi. c. ordinarij locorū ꝟ. locorū. li. vj. ⁊ dixi. ſ. e. ꝟ. ordinariorū. Et hic aduerte q̄ hec lr̄a in hoc loco facit differentiā inter ordinarios requirentes hm̄oi clericos ⁊ ordinarios quibus incumbit exequi censuras de quibus hic loquit̄. Nā quo ad requisitionē vt reddatur clericus detētus sufficit vt fiat ꝑ ipm̄ qui est iudex ordinarius ipsius clerici. sed quo ad fulminationē censurarū dz fieri ꝑ ordinariū loci vbi degunt ipsos clericos capientes detinentes vel sic captos ⁊ detentos reddere recusantes: vel ꝑ eos in quorū locis talis captio vel detentio facta est.

communicati nūcientur Loca etiam in quibus detenti fuerint et terre capiētium et detinentiū supponantur ecclesiastico interdicto donec ordinariis eorum reddātur et super huiusmōi excessu satisfecerit

m ❡ Excōicati. quo ad capientes. hoc habet ex canone si quis suadente. xvij. q. iiij. ⁊ c. iij. et c. vt fame. de sen. excō. Item quo ad detinentem clericū q̄ sit excōicatus pz de sen. ex. c. nup. cū similibus.

n ❡ Nūcientur. Sed ante hanc nūciationem requirit̄ sententia declaratoria vt in. c. cū sm̄ leges. de hereti. li. vj. Nec opus est monitione in hoc casu sed sola citatione vt. s. capientes ⁊ detinētes veniant allegaturi causam rōnabilē quare declarari nō debeāt incidisse in dictā sn̄iam. Potest nāq; esse q̄ capiens et detinens aut recusans hm̄oi clericū reddere possit factū suū iustificare q̄ hoc sibi forsan liceat a parte iuris vt dixi. ſ. e. ꝟ. deprehensi. ⁊ ad hoc facit q̄d legit̄ ⁊ no. ꝑ docto. de sen. c. licet. ij. li. vj. ⁊ ibi ꝑ Archidi. ꝟ. vocato. Sed melius. e. ꝟ. ꝑ Jo. an. Optime ꝟo faciunt ad hoc no. ꝑ docto. de cens. c. fi. in clem. vbi de hoc ꝟbo cōstiterit. ꝑ Joh. an. ⁊ Gess. wil. ⁊ Pau. ⁊ ad idem facit. C. si ꝑ vim vel alio mō. l. fi. de maio. et obe. c. inter quatuor.

Appellatione locorū quid ꝯtinet.

o ❡ Loca etiam. ꝟb. ⁊ sic intellige hic locorū appellatione nō solū castra seu prisonas forsan in quibus tales detinent̄ continerī: sed etiā districtus ⁊ territoria/ villas/ oppida/ vrbes/ ciuitates/ municipia/ ⁊ burgos in quibus hm̄oi loca cōsistunt. ⁊ simile habetur de penis. c. felicis. li. vj. ⁊ e. ti. c. j. in cle. ꝟ. in feudis. ad fi. et ad hoc facit extra de ꝟbo. sig. c. cū in partibus. in fi.

p ❡ Terre. potes intelligere q̄ hārū appellatōe nō solū cōtinent̄ terre ꝓprie sed ⁊ he q̄ sunt de eorū iurisdictione ꝑut alias no. in simili de postu. prela. c. j. ꝟ. terrā ꝓpriā. ꝑ Berñ. vbi de hoc. Intelligi etiā pōt de terris dotalibus. nam et he in dominio mariti sūt C. de rei vendi. l. doce. ff. de au. et argen. lega. l. quintus. nō tm̄ de terris eis impignoratis nisi sic dictū sit terre quas tenent ⁊c̄. sm̄ Jo. an. d. c. j. super glo. ꝑdicta. ⁊ cōcor. Archi. de sen. excō. c. si sententia. glo. ij. li. vj. nec dz istud interdictū extendi vltra vnā dioc̄. sicut al's legit̄ in simili de penis. c. j. in clem. q̄ si habeant terras in diuersis diocesibus tunc fiet ꝑut ibi statuitur.

q ❡ Detinentiū. nota q̄ quo ad interdictū nō repetit reddere recusantes sed tm̄ capientes ⁊ detinentes cū tm̄ sub excōicatione decreuerit ipsos recusantes cōprehendi vt. ſ. pz. sed q̄d ibi dicit reddere recusantes. dz referri ad id quod prius dixit capiētes ac etiam detinentes.

r ❡ Ecclesiastico interdicto. sic dicto ad drām interdicti pretorij. Insti. de interdic. in prin. ⁊ ad drām interdicti q̄ est pena iuris ciuilis. ꝑut legit̄. ff. de penis. l. moris. vbi hēs de multiplici interdicto. ⁊ no. q̄ interdictū ꝑut hic ponitur spectat ad loca. suspensio aūt ad personas sm̄ Goff. qui sic no. de maio. ⁊ obe. c. his q̄. ⁊ recitat eū Archi. xxiiij. q. j. omnis. in addi. adde no. Goff. vbi dicit Archi. q̄ loca nō interdicūtur sed subijciūtur interdicto propter homines. ar. ad hoc de priuil'. c. peristis. homines ei sunt qui delinquūt non res. aut. de man. princi. ꝟ. debet. coll'. iij. Aliqñ tm̄ ⁊ homines interdicūtur. ex̄ de offi. dele. c. sane. sm̄ Goff. qui sic no. ex̄ de re. do. cū dilectus. de hoc no. etiam Berñ. de excess. prel'. c. vlti. ⁊ de pena clerici celebrantis siue officiantis in loco interdicto habet de cle. ex. mi. postulasti. ꝟ. vlti. Nam sm̄ Goff. et Hosti. ibi nō agitur de clerico excōicato siue interdicto ministrante sed de clerico nō interdicto officiante ecclesiam interdictam.

Donec varie sumit.

s ❡ Donec. sume q̄d est. ſ. Reddant. ⁊ q̄d sequit̄ Satisfecerit ⁊c̄. ⁊ hic ponitur hec dictio donec pro vsq; et significat durationem tp̄is. sic al's sumit̄ de offi. dele. c. si delegatus. li. vj. Qñq; ponitur pro q̄diu. de ꝟbo. sig. c. abbate. ad fi. Qñq; sumit̄ ꝓ antequā. de iudi. c. j. ⁊ hic vide q̄d dicam. ſ. ꝟ. satisfecerint.

t ❡ Ordinarijs eorūdem. non dicit ordinarijs locorū in quibus detinent̄ sed ordinarijs eorūdem clericorū. ⁊ sic ex hac lr̄a habes q̄ requisitio clerici capti et detenti per laicū debz fieri per eū qui est iudex ordinarius ipsius clerici.

v ❡ Satisfecerint. duo igit̄ requirūtur in h̄ casu ad effectū q̄ relaxetur hoc interdictū. vnū est q̄ persone sic capte et detente suis ordinarijs reddātur Secundū est q̄ capientes ⁊ detinentes satisfaciant competenter. ⁊ simile habes de cens. c. vlti. in cle.

Questio

❡ Sz hic quero nūquid ꝑsona reddita ⁊ facta satisfactione de qua hic loquitur eo ipso relaxatur interdictū sine facto hoīs. Jo. an. in. d. c. fi. videtur innuere q̄ non: imo opus est relaxatione iudicis. all. ad hoc. de cens. c. q̄. ꝟ. in fi. li. vj. ⁊ cōcor. Inno. in fili. de eta. ⁊ q̄li. c. cū bone. ratio sua est q̄z posset dubitari de satisfactiōe vno forsan dicente fore satisfactū alio asserente contrariū. Jo. tm̄ an. circa hoc alibi dicit q̄ in tali casu sufficit q̄ iudex declaret super satisfactione etiā sine alia absolutione vel relaxatione. hoc ipe no. in cle. j. de decimis. ꝟ. donec. ⁊ sic videt̄ cōtradicere glose quā posuit in. d. c. fi. de censibus. Idez quoq; Jo. in. c. q̄z sepe. de elec. ꝟ. donec. li. vj. dicit q̄ facta satisfactiōe sine restitutiōe de qua ibi loquitur eo ipso tollit̄ hm̄oi censura absq; facto hominis. ⁊ idē tenet de offi. ordi. c. ꝑsenti. ꝟ. quousq;. eodē li. Sed in dicto. c. quia sepe Archidiaconus recitat opinionem contrariā circa quam dat remissiones ibidem. in. ꝟ. restituerint. ⁊ fili. ij. q. v. c. presbiter. ꝟ. exequatur Berñ. in. c. non est. de spons. tenet q̄ in casu illius decretalis non est opus ministerio hominis. ⁊ idem tenet de matrimonio cōtracto cōtra interdictū ecclesie. c. de muliere. fatet̄ tm̄ ibi q̄ tutius est q̄ absolutio impendat̄ ad cautelam. Inno. ꝟo in. c. sicut. de cohabi. cle. et mu. videt̄ sentire q̄ in casu huius dubij non est necessaria absolutio. ⁊ sic cōtradicere videt̄ glose quā posuit i. c. cū bone. de eta. ⁊ quali. cū primo dicto Inno. tenent wil. de penis. c. j. ꝟ. satisfecerit. et Gess. de priuil. c. j. ꝟ. ceterū. ꝟ. vsq; ad satisfactionē. in clem. qui dicit q̄ qñq; aliquis suspendit̄ a deo propter peccatū ⁊ talis statim cū satisfecerit desinit esse suspensus ⁊ interim celebrans nō est irregularis dicens q̄ sic intelligi pōt q̄d no. Inno. de cohabi. cle. et mulie. c. sicut. sed sic suspensus ab homine vel a iure celebrans est irregularis ⁊ post satisfactionez est necessaria absolutio vel sententie relaxatio. sic intelligat̄ no. per Inno. de eta. et q̄li. cū bone. Jo. an. in. d. c. cū bone. in casu satisfactionis distinguit inter satisfactionem q̄ facienda est iudici ⁊ eā que facienda est alteri extraiudicialiter. In ꝑmo casu q̄n iudici suspendenti fieri dz ⁊ facta est satisfactio statim tunc absq; relaxatione tollit̄ censura. In secūdo casu non sed opus est absolutione vel ad minus declaratione q̄ est congrue satisfactū. Ratio huius dicti posset esse q̄z factū vsq; ad cuius euentū censura est inflicta est in primo casu satis notū: sic q̄ nec reuocat̄ in dubiū illud iam esse completū. vñ non est necessaria absolutio nec etiam declaratio iudicis. ⁊ sic stant no. in. c. non est. de spons. cū similibus vbi vero reuocat̄ in dubiū prout pōt cōtingere in secūdo casu. s. q̄n satisfactio est extraiudicialis vbi forsan dubitat̄ de satisfactione cōpleta vel restitutione aut alio simili vtputa redditiōe clerici vt hic. tunc necessaria est ad minus iudicis declaratio. Et sic pōt itelligi dictū Inno. d. c. cū bone. Si ꝟo in tali dubio sit clare ꝓbatū cōgrue fore satisfactū vel aliud q̄d fieri dz eē ꝯpletū: tunc cū de hoc constet non est necessaria absolutio vel censure relaxatio. ⁊ sic intelligi pōt q̄d no. Innoc̄. in. d. c. sicut. licet tutius esset sententiā relaxari vt no. Berñ. in. d. c. de muliere palle. premissa q̄ dixi vltra Jo. an. in. d. c. cū bone. colligūtur ex dictis Henrici de bowico. e. c. cū bone. Jo. in coll'. dicit in. e. c. cū bone. q̄ in sententia suspensionis vel interdicti lata sub illa forma donec aliquis satisfecerit aliquid restituerit aliudve quicq; impleuerit ipso facto cōpleto cessat censura absq; relaxatione. Secus tm̄ est sm̄ eū in sn̄ia excōicationis. nā in sn̄ia excōi. opus est absolutiōe sm̄ eū qui ad hoc all. de iudicijs. c. j. ⁊ dicit q̄ probat̄ vtrūq; in. d. c. j. de decimis. in cle. vt ibi no. ꝑ Jo. an. ꝟ. donec. sed hu(ius) dicti sui non reddit rōnem. Paulus ꝟo in. d. clemen. j. de decimis recitando dictā opinionē assignat rōem istā q̄z in sn̄ia excōicationis requiritur certa forma quo ad absolutionē vt pz in. c. cū desideres. de sn̄ia excō. talis tm̄ forma nō requirit̄ in relaxatione suspensionis vel interdicti. ⁊ simil' hec ratio ex dictis Hosti. in. c. fi. de matri.

Satisfactio duplex

cōtra ac. con. interdi. eccle. §. donec. Sed hāc rōem Paulus reprobat in loco pallē. ⁊ bene iudicio meo. Tu ergo dic cū Paulo ibidem cuiꝰ dicto adhereo q̄ qn̄q̄ tēpus vel factū adijcitur abſolutioni fiende. qn̄q̄ durationi ſentētie. Primo caſu abſolutio ſemper eſt neceſſaria. Paulus ibi ponit exemplū per capitulū parrochianos de ſen. excō. ⁊ c. conqueſti. c. ii. ⁊ per c. ſignificauit de offic. ordi. Scḋo caſu nō eſt neceſſaria abſolutio ſed ſufficit iudicio declaratio. facit ad hoc de imu. eccl. c. aduerſus. in fi. de ſponſ. nō eſt. xxxi. di. Si q̄ ſunt cū cōcor. ſm̄ hanc theoricam bene ſtat dictū Jo. an. de cenſi. c. fi. in cle. §. donec. inſpitum ꝓ illo dicto alleg. c. q̄ṅq̄s. in fi. de cenſ. li. vi. quia in illo. c. q̄ṅq̄s tempus ſeu alias factū adijcitur abſolutōni fiende vt ibi pꝫ. Et qḋ dicit Paulus de abſolutione idem intelligo de relaxatione ſentētie. ar. dicti c. q̄ṅq̄s. in fi.

competenter[r]. Illi[y] autem qui eis[z] taliter falſa crimina impoſuerint ſeu malicioſe confinxerint cōmenta[a] vel fraudes propter que capti fuerint et iniuste[b] detenti excōmunicati ſimiliter[c] nūcientur cū ſint excōicati auctoritate cōcilij[d] Oxoñ. ipſo facto. Clerici[e] vero vagi[f] et ignoti[g] capti ex cauſis aliquibꝰ et detenti ſi in poſſeſſione[h] clericatꝰ inuenti fuerint per locorū[i] ordinarios requirātur a dn̄o[k] rege vel ab eo qui habet[l] poteſtatē reddendi eoſdem vt ipſos reſtituat per[m] eccleſiam libere iudicādos. Et ſi denegentur[n]: procedatur cōtra reſiſtentes ⁊ detentores ꝑ penas ſuperius recitatas[o]. Quod[p] ſi clerici eccleſie redditi pro tranſgreſſione[q] aliqua ꝑſonali[r] amerciati[ſ] fuerint a iudice ſeculari: prelati[t] ad hmōi amerciamenta exſoluenda predictos clericos non compellant: cum a nō[v] ſuis iudicibus fuerint condēnati. Et[x] ſi propter[y] hoc prelatos diſtringi[z] aut attachiari[a] contingat ſe[b] defendant cōtra hmōi attachia-

r ¶ Cōpetenter. i. cōgrue vt alias dicit Archid. de cenſi. c. q̄ṅq̄s. §. cōpetenter. li. vi. Et dr̄ cōpetens ſatiſfactio iuxta conſiderationem variā vicꝫ qn̄q̄ cōſideratione loci. qn̄q̄ rōne ꝑſone vt dicit ibi Archi. qḋ dic vt per eū ibi no. Alij dicūt hanc cōpetentiā debere conſiderari ſm̄ arbitriū iudicis. ar. c. de cauſ. eſt de offi. dele. ſic dicit Geſſ. de cenſi. c. fi. in fi. §. cōpetenter in clem. qui ibi dicit hoc cōſiderari debere tū rōne dei. tum rōne partis: tum rōne iudicis. Unde q̄ reus offendit tribus tenet obnoxius alie. ad hoc eſt de falſar. c. i. Et hoc in iſto caſu puto verū vt. ſ. ſatiſfacere debeat deo iudici et parti.

y ¶ Illi autem. tertia pars.

z ¶ Eis. ſ. ſic vt premittitur captis ⁊ detentis.

a ¶ Cōmenta. i. fraudes. mendacia. machinamenta vel alias ficte in animo cōceptus adinuentōes ſm̄ Januen. Et cōcor. Cardi. de in integ. reſti. c. i. §. ꝯmentū. li. vi. Jo. an. ibi exponit cōmentū. i. deceptionem vel malicioſum tractatū. Et ſimile verbū habes de teſti. cogen. peruenit. in fi. Alias vero ꝯmentū vt no. Cardi. in loco pallē. intelligit expoſitio ſententie alicuius libri non cōſiderans iuncturā vbo꜄ ſiue dictionū. pꝫ exemplū de Chyno Barth. ⁊ alijs qui in ſuis cōpilationibus ſniam cōſiderant ⁊ nō vbo꜄ iuncturā. Sic etiā procedit Petrus de anchorano doctores noueli ſuper decretales. Et iuxta hunc modū in hac cōpilatione ꝓpoſui materias occurrentes tractaſſe. ſed q2 nō ſolū ſapientibus ſed inſipientibus (vt loquar cū apoſtolo ad roma. i.) debitor ſum. Et pſens opus nō precipue nec principalit viris ſcribo ſcientia litterarū preditis: ſed potiꝰ ſimpliciter litteratis ⁊ pauca intelligentibus quo꜄ labor vt plurimū magis aſſueſcit in inſpiciendis cōſtitutionibus ꝓuincialibus q̄ꝫ alijs eccleſie conſtitutionibus generalibus. ꝓpterea ad faciliorem harū conſtitutionū intellectū qui ex verbo꜄ expoſitiōe ⁊ eorūdem ſignificatōe reſultare pōt ad maiorem vtilitatem ſimpliciū in hoc opere ſtudere volentiū ſic vt pꝫ ꝓcedere dignū duxi aliqua iuxtā verbo꜄ ꝓprietatē ad vtilitatem eorūdem ſtudentiū interſerens que ex ipſarū cōſtitutionū ſententia ſumi ſeu alias ꝯuenienter tractari minime potuiſſent.

b ¶ Iniuſte. ſecus ſi iuſte. ꝓ quo dic vt dixi. ſ. e. §. deprehenſi.

c ¶ Similiter. vt. ſ. ē. dictū eſt de capientibus clericos ⁊ eos detinentibus quos mandat publice denūciari excōicatos.

d ¶ Concilij oxon. de hoc cōcilio habet. ſ. de ſen. excō. c. i. Et eſt de eo qḋ hic dr̄ cautū. in. §. i. eiuſdem cōcilij: vbi excōicant omnes illi qui eccleſias malicioſe ſuo iure priuare preſumūt aut per maliciam libertates earūdem infringere vel perturbare cōtendunt.

e ¶ Clerici vero. quarta pars.

f ¶ Vagi. i. per patrias diſcurrentes ſiue inſtabiles. vagari nāq; animi inſtabilitatem ſigt vt no. Archidi. de reſcrip. c. viii. §. vagādi. li. vi. Et dicūtur vagi ſiue vagabūdi qui nō habent certū domiciliū. Ad qḋ facit glo. ff. de dam. infec. l. iiij. §. pretor ait. Et ita videt ſentire Inno. in c. ſi. extra de eo qui mit. i poſ. cauſa rei ſer. i viii. glo. Et ſic ſentit glo. i. l. heres abſens. ff. de iudi. Et de tali vagabūdo tangit glo. ſ. C. vbi de crimine agi oportet. Et no. per Barth. d. §. ait pretor. §. vlterius dicitur.

Vagabūdus.

g ¶ Ignoti. pone exēplū de clericis peregrinis. c. i. et. c. ſue.

h ¶ Poſſeſſione clericatus. Hec poſſeſſio ꝓbat ex delatiōe habitus clericalis vicꝫ tonſure ⁊ veſtis clericalis dūmodo ante captionē publice ſe nō geſſerit ꝓ laico vt legit de ſen. excō. c. ſi iudex §. idem eſſe. li. vi.

i ¶ Locorū ordinarios. Nota nō dicit ſimplicit ordinarios ſed addit locorum. ſ. eorū in quibus deprehenſi ſunt tales clerici. Nam cuꝫ tales vagi ⁊ ignoti capiūtur nec ſcit qui ſunt eorū ſpeciales ordinarij tn̄ requiri debēt ꝑ eos in quorū locis ſiue iuriſditionibus detinent. Nam ſicut alſ tales vagabūdi vbiq; ſortiūtur forū ⁊ cōueniri poſſunt in eorū preiudiciū: vt no. ff. de iudi. l. heres abſens. C. vbi de crimine agi opꝫ. l. i. ff. de dam. infe. l. iiij. §. pretor ait. ff. ad munici. l. ciuis. in fi. Sic in eo꜄ releuamen poſſunt vbiq; tueri ⁊ defendi ꝑ eoſdē iudices. nā vtrobiq; eorū ſubditi intelliguntur vt pꝫ ex iuribus predictis.

k ¶ A dn̄o rege. i. ab his qui vice regia funguntur. vel dic q̄ ſuper hoc adiri pōt ⁊ dꝫ ipſe rex ſi opus ſit. ⁊ hoc exigat ꝓteruia miniſtrorū. qḋ dic vt legitur. ſ. de penis. c. i. §. ſtatuimus.

l ¶ Habet ptātem. vtputa regis cancellarius ⁊ alij iudices nec non vicecomites / balliui / ⁊ alij qui ſub rege ⁊ eius vice funguntur poteſtate tali inquantū tale factū eorū vel eorū alicuius ptātem concernit.

m ¶ Per eccleſiam. i. iudices eccleſiaſticos quibus tales a parte iuris ſubeſſe debent.

n ¶ Denegentur. ſupple ſine iuſta cauſa.

o ¶ Recitatas. ſeruato tn̄ moderamine iuris qḋ habes. ſ. e. libro de penis. c. i.

p ¶ Quod ſi clerici. quinta pars.

q ¶ Tranſgreſſione. i. iniuria ſiue preuaricatione tali vicꝫ q̄ non incidat in feloniam.

r ¶ Perſonali. ſic dicta q2 ſolū delinquentē perſonā cōcernit. vl q2 ea occaſione competat actio perſonalis dūtaxat.

ſ ¶ Amerciati. i. mulctati ⁊ eſt vulgare anglicorum.

t ¶ Prelati. ſ. ipſorū clericorum.

v ¶ Non ſuis iudicibus. cōcor. extra de iudi. c. at ſi clerici.

x ¶ Et ſi. vſ.

y ¶ Propter hoc. ſ. q2 non compellunt clericos ad hmōi amerciamenta ſoluenda.

z ¶ Diſtringi. ſupple in rebus.

a ¶ Attachiari. ſ. in perſona.

b ¶ Se defendant. ex hac lrā apparet q̄ prelati de quibus hic loquit ſibi iniuriātes punire poſſunt ꝓpria auctoritate. Et ſimile habes. xlv. di. c. qui emendat. vbi ſunt argumenta pro et cōtra ꝑ Jo. Sed huic dicto facit cōtra eſt de pen. c. dilectus. vbi pꝫ q̄ iniuria facta iudici dꝫ reformari per ſuperiorē. ratio eſt: q2 nemo eſt ydoneus iudex in ſua cauſa. C. ne quis in cauſa ſua. l. i. Sed pro lrā iſta optime facit de ſen. excō. c. dilecto. li. vi. vbi pꝫ q̄ ſtatus cōtra potentiā laicalem ſpūali gladio vicꝫ cenſura eccleſiaſtica ſe tueri pōt. Et nota q̄ ad talem tuitionē vel defenſionē non requiritur monitio ꝓut no. Inno. de cenſ. c. venerabili. in magna glo. vltra mediū. ¶ Circa tn̄ hanc materiā vicꝫ qn̄ iudex aliquis poterit iniuriā ſibi factā auctoritate ꝓpria punire vel in cauſa ſua iudicare. Dic q̄ papa in cauſa ſua priuata que nō tangit eccliam

An iu
ſit eſſe
dex in
ſa ꝓp

tiones vel diſtrictiões ꝑ remedia[c] antedicta. Idem[d] fiat quotienſcunq; fuerint emerciati viri eccleſiaſtici per iudicem ſecularem ꝓ his que ad forũ eccleſiaſticũ mere[e] ꝑtinere noſcũtur.

Excerpta ex reſpõſionibus regiis.

¶ De mere ſpiritualibus: vt in hic notatis xiii. caſibus: dũmodo correctionẽ morũ non lucrum pecuniarium pretendant: iudicent eccleſiaſtici.

Circũſpecte agatis[f] ⁊ iſtra. de negocio tãgente Norwycenſem[g] ep̃m et eius clerũ non puniendo eos: ſi placitũ[h] tenuerit de his que ſunt mere[i] ſpiritualia videlicet[k] de correctionibus quas prelati[l] faciunt pro mortali[m] peccato vtputa[n] pro fornicatione[o] adulterio[p] et huiuſmodi[q]:

non põt eſſe iudex ſed dʒ eligere arbitros vt no. glo. xvi. q. vi. c. j. vel põt illã cauſam alteri delegare ſicut imperator qui retractat cauſam ſuã p ꝓcuratorem ceſaris. C. ſi aduerſus fiſcum. l. ij. vbi cauſa nõ eſt priuata ipſius pape ſed eccleſie tũc ipſe papa poteſt cognoſcere ſicut ptʒ qñ diſputat de exemptione eccleſiarũ vt no. glo. in. c. cũ veniſſent. ex de iudi. ⁊ hec vera in cauſis ciuilibus. in criminalibus aũt ſi agatur de hereſi pape põt iudicari ab alijs. xl. di. ſi papa. ⁊ in hoc caſu erit iudex conciliũ: vt no. Arch. de hereticis c. in fidei. ſi vero agat de alijs eius delictis factis vel dictis aut eius ſententia: nullus põt cognoſcere niſi ſolus deus. ix. q. iij. nemo. ⁊ c. cuncta per mũdũ. ⁊ hoc verũ niſi crimina eius ſint enormia et ſepius monitꝰ noluerit ſe corrigere ⁊ ex eis ſcandalizat vniuerſalis eccleſia. qꝛ tunc etiã poſſet puniri cũ etiã ſapere videant hereſim. ita notat glo. xl. di. ſi papa. vbi ꝟo loqͥmur de crimine cõmiſſo in eũ vel iniuria: tunc ſi iniuria ipſa ſit notoria poteſt eſſe iudex in cauſa ſua ꝓpria. xxiij. q. iiij. guiliſarius. ſi ꝟo iniuria nõ fuerit notoria: tũc de illa faciet p aliũ inquiri. C. ſi quis impera. maledi. l. j. ex quo iniuria tangit perſonã propriã. ſi ꝟo iniuria tangit eccleſiam tunc ſiue ſit notoria ſiue nõ poterit ipſam punire vt no. Jo. an. de pen. c. j. li. vj. In iudicibus aũt inferioribus ⁊ maxime quo ad propoſitũ huius. c. dic q̄ vbi impedit ſeu turbat iuriſdictio iudicis vt hic innuit tunc põt illã iniuriã punire auctoritate ꝓpria vt legit ⁊ no. de offi. dele. c. j. ꝟ. eccleſiaſtica. p Inno. ⁊ eſt ratio. qꝛ ex quo iuriſdictio eſt ſibi cõmiſſa p cõſequens ⁊ omia ſine quibus iuriſdictionẽ illã explicare non põt. ff. de iuriſd. om. iu. l. ij. de offi. deleg. c. preterea. ⁊ c. ſane. ij. et c. prudentiã. §. viii. et qꝛ regulariter cuilibet iudici conceſſum eſt iuriſdictionem ſuã defendere penali iudicio. ff. ſi quis ius di. nõ obtẽperauerit. l. vnica. in princi. maxime ſi iniuria talis ſit notoria vt legit ⁊ nota. de penis. c. j. li. vj. Alias aũt in cauſa ꝓpria epi ciuili et priuata nõ põt ep̃s cognoſcere ſed eligent arbitri. xi. q. ij. c. ſi clericus. ſi vero talis iniuria ſiue cauſa cõcernit eccleſiam tali prelato cõmiſſam põt etiam hmõi iniuriã auctoritate ꝓpria punire vt legit ⁊ no. xlv. di. ⁊ qui emendat. xxiij. q. iiij. guiliſarius. vbi de hoc p Jo. ⁊ no. p Inno. ⁊ hoſti. de penis. c. cũ dilectus. ꝑalle. in hoc eñ caſu non eſt iudex in cã ſua ſed eccleſie. qđ ſatis fieri põt vt no. Inno. ⁊ hoſti. de elect. c. noſti. et p hoſti. de vb. ſig. ex parte. i. ꝟ. nichilominus. in fi. ⁊ hec intellige vera qñ eſt notoriũ q̄ res ſup quibus agit ſunt eccleſie nec p aduerſariũ negat. tunc eñ poterit ep̃s monitiõe premiſſa hunc notoriũ ſacrilegũ excõicare. ⁊ ita intelligit vno modo. ij. q. vij. ſi quis erga. nec eſt iudex tunc in cauſa ꝓpria ex quo notoriũ eſt cũ non requirit cauſe cognitio. ij. q. j. manifeſta. ſed eſt potius executor. Si vero aduerſarius negat rem de qua agit eſſe eccleſie et oñdit aliquid propter qđ res efficitur dubia vt qꝛ petit iuriſdictio et ꝓducitur priuilegiũ exemptionis tunc non poterit cognoſcere ſed ſuperior erit iudex. C. ſi a non cõpe. iu. per totũ. xi. q. iij. clericus. ſm Inno. de vb. ſig. c. ex parte. Poſſʒ tñ diſtingui i iſto caſu qñ agit de re eccleſie ſiue q̄ aut res illa ſpectat ad menſam ꝓpriã ipſius prelati et tunc non põt eſſe iudex qꝛ nõ videt cauſa eccleſie ſed ꝓpria. xi. q. j. qui manumittit. et ita ſentire videt Inno. in. c. inſuper. de teſtib. Aut agit de cauſa criminali ipſius prelati et planũ eſt q̄ non põt eſſe iudex. C. ne quis in ſua cã. per totũ. vbi ipſe dicit cõmiſiſſe crimen. ſi aũt crimen ſit illatũ contra eũ vt in iniuria ſibi facta et ipſa iniuria non cõcernit eccleſiam ſed pſonã prelati epi vicʒ vel ſuperioris ſub papa. tunc ſi iniuria ſit notoria vel alias manifeſta poterit eã in ſubditos ꝓprios vel extraneos in ſua iuriſdictiõe delinquentes ꝓpria auctoritate punire. ij. q. vij. Si quis a ꝓprio. et in. d. c. romana. vbi de hoc p Jo. an. ꝟ. punire Archiepiſcopo vero facere põt ꝓut legit in. e. c. in fi. Si vero ſit occulta non põt eã punire ſed proſequet apud ſuperiorem. ar. xxiij. q. iiij. Inter querelas. ⁊. q. v. de occidend. cũ ſimilibus. Hoc tñ caſu licʒ non poterit talem punire: poterit tñ eũ in carceribus ponere ⁊ reſeruare ſucceſſori cognitionẽm. ff. de offi. preſi. l. ſenatus. et eſt dictũ Cyni poſt Jacobũ de are. in. l. j. C. ne quis in ſua cauſa. et põt ꝓbari per textũ. j. q. j. In primis. in duobus locis. Inferior vero iudex ordinarius vtputa decanus/ archidiaconus/ et alij hmõi non poſſunt vllo modo iniuriã propriam punire ſed talis punitio debet fieri per ſuperiorẽ Et ſic põt intelligi opinio Archi. in. c. ali. et qui emendat. et in. c. ſi quis ab ep̃o. glo. fi. ij. q. vij. vbi dicit q̄ ſi litigator dicat iniuriam iudici ordinario non ipſe puniet ſed ſuperior per. c. ꝑall. dilectus. de penis. Ratio vero inter premiſſa põt eſſe iſta. Nam inferior prelatus de facili põt adire ep̃m qui prope eſt. ar. ad hoc de tẽpor. ordi. c. cum nullus. §. ep̃o. de offi. ordi. c. Romana. §. officiales. li. vj. Non tñ ſic eſt in iniuria facta ep̃o vel ſuperiori maxime p aliquem de extra ſuã dioceſim exiſtentẽ vbi non põt haberi recurſus ad aliquem de dioceſi rõne delicti ꝑcerꝗ ad eũ cũ de iure cõi ipſe ſolus habeat forũ ſeu territoriũ in ſua dioceſi ad puniendũ extraneos ibi delinquentes ꝓut no. Inno. ſed expreſſius Hoſtien. de foro cõpe. c. cũ cõtingat. Unde nimirũ ſi deficiẽte copia iudicis poſſit de iniuria notoria ſibi facta iniuriantẽ punire. ar. eorũ que legũtur ⁊ no. C. qñ licʒ vnicuiq; ſine iudice ſe vindi. per totũ. ff. de his q̄ in frau. credi. l. ait pretor. §. ſi debitorẽ C. de decur. l. generali. li. x. De hac materia bene no. per Henricũ de bowico de offi. dele. c. j. di. ij. in prin.

Judex inferior nõ põt iniuriã ſibi illatã punire.

c ¶ Remedia antedicta. ſ. per excõicationem et interdictũ ſupple ſeruato modo de quo habes ſ. e. li. de penis. c. j.

d ¶ Idem fiat. ꝟſ.

e ¶ Mere pertinere. ſup hoc habes plures caſus ſ. de penis. c. j. in prin. ibi videas. Et ad idem vide ſ. c. proximo.

f ¶ Circũſpecte. Iſtud. c. non eſt cõſtitutio ꝓuincialis: ſʒ emanauit a decreto dñi regis quõ vicʒ iuſticiarii ſui miſſi in dioceſi norwycen. ad aliqua ibidem ex parte regis facienda ⁊ inquirenda ſe quo ad clerũ eiuſdem dioceſis abſtinerent ab infra ſcriptis dimittentes ea foro eccleſiaſtico ⁊ eccleſie iudicio terminanda ⁊ decidenda. Et nota q̄ in hoc. c. recitãtur in ſpecie. xiij. caſus ſiue articuli in quibꝰ cognitio mere pertinet ad iudicem eccleſiaſticũ. Plures caſus habes ſ. de penis. c. j. in prin.

g ¶ Norwicen. ep̃m. rex ei miſit certos iuſticiarios ſuos ad ꝓcedendũ ſub certa forma cõtra ep̃m norwicen. ⁊ alios de clero ſibi adherentes quibus poſtea rex ſcripſit vt hic habetur

h ¶ Placitũ. i. litem ſiue cõtrouerſiam ſeu alias iudiciũ. ⁊ dr̃ placitũ a placeo places per antifraſim qꝛ non placet ſm Januen. et habes ſimile extra de ferijs. c. j. xv. q. iiij. c. placita.

Placitũ.

i ¶ Mere ſpũalia. ſic dicta qꝛ nõ habent mixturã temporaliũ.

k ¶ Uidelicet. exempli gratia hoc ponitur.

l ¶ Prelati. ſ. quibus hoc competit a parte iuris/ priuilegij/ vel conſuetudinis preſcripte.

m ¶ Mortali peccato. non intelligas de oi peccato mortali ſʒ de tali cuius punitio de ſui natura ſpectat ad forũ eccleſiaſticũ. nã ſi rõe cuiuſlʒ pcti mortalis cognoſceret eccleſia ſic periret tꝑalis gladij iuriſdictio cũ vix eſſet dare cauſam quin rõe peccati poſſit deferri ad eccleſiam. ſic nota. per Cardi. de relig. do. c. vnico. §. ad hec. ꝟ. notaliter. ⁊ per Jo. an. de iudi. c. nouit. quibꝰ cõcor. Barth. in coll. xi. c. j. ꝟ. denũciationem. ꝟ. contra iſtam.

n ¶ Utputa. i. verbi gratia.

o ¶ Fornicatione. ſ. ſimplici q̄ eſt ſoluti cũ ſoluta. ⁊ ſic hic habes q̄ fornicatio eſt peccatum mortale. cui cõcor. canon. xxxij. q. iiij. ois mechia. vbi de hoc per Jo. et patʒ ex verbis Augꝰ. xxvij. q. j. nubẽdi. et no. per Jo. xxxij. q. iiij. nemo. Et probat ex dictis apli ad ephe. v. c. ibi omnis fornicator ⁊c.

p ¶ Adulterio. qđ ꝓpe fit vbi cõiugij iura violãt. xxxij. q. iiij. nemo.

q ¶ Huiuſmodi. verbi gratia ſtupro/ inceſtu/ ⁊ alijs q̄ ſub peccato pro quib⁹ aliq̄n infligit᷑ pena corporalis: aliq̄n pecuniaria maxime si conuictus fuerit de hm̄oi liber homo. Itē si plat⁹ puniat ꝓ ecclia nō facta: cimiterio nō clauso: ecclia discoopta vel nō decēter ornata. in q̄bus casibus nō pōt infligi alia pena q̄̄ pecuniaria. Itē si rector petat a parrochianis suis oblatōes vł decimas debitas vel ꝯsuetas: vel si rector cōtra aliū rectorem agat de decimis maiorib⁹ vel minorib⁹ dūmodo nō petat᷑ quarta bonorū alicui⁹ ecclesie. Itē si rector petat mortuariū in ꝑtibus vbi mortuariū dari consueuit. Itē si ꝑlatus alicui⁹ ecclesie vel aduocat⁹ petat a rectore pensionē sibi debitā. nam oēs hm̄oi pensiones petēde sunt in foro ecclesiastico. De violēta etiā manuū iniectiōe in clericū et in cā diffamatiōis placitū tenebitur in curia xp̄ianitatis dūmodo ad corre-

luxurie cōtinent. hic potes addere alia crimina q̄ etiā sunt tractanda ⁊ punienda in foro ecclesiastico vi; sacrilegiū. crimen vsurarū. heresis. symonia. ⁊ ꝑiuriū. ꝙ no. ꝑ Bern. in. c. cū sit de foro cōpe. ⁊. malefactores. ⁊ ad h̄ facit. xxvi. q. v. ecce. vbi ꝓdictis cōnumerant᷑ inspectatores nugaꝝ. cōsultores mathematicoꝝ. ꝑhanatici augures. auruspices. et coniosi. Alia aūt recitant ꝑ Hosti. i sūma de peni. ⁊ remis. §. de quib⁹ pctis. vꝫ. q̄ autē sint pctā mortalia. vbi inter cetera recitat vicia ꝯ naturā ⁊ ydolatriā ꝯnumeratas pluribus aliis vbi etiā seriose tractat de septem pctis mortalib⁹ ꝑncipalib⁹ et eoꝝ speciebus. ibi videas ⁊ ĩ accus. §. qs sit effect⁹. ⁊. sed q̄ sunt illa ꝑ eūdē.

r ❡ Infligitur. s. per iudices ecclesiasticos.

s ❡ Pena corporalis. s. i corpore ⁊ corporaliter ꝑagenda. vt puta disciplinatio publica corā ꝓcessione vel ĩ aliis publicis locis fiēda de q̄ legit᷑ de peni. c. felic. §. cū ītr. li. vi.

t ❡ Pecuniaria. que per quem possit aut debeat infligi in parte notaui. ĩ. de offi. archi. c. eisdem. ⁊. canonica pena. ⁊ alibi per dei gratiā magis aperte dicam. ⁊ vide qđ dicam. ĩ. glo. proxima.

[illegible]

v ❡ Liber homo. hec lr̄a decernit illā theoricā q̄ ponit vt aliter puniat᷑ seru⁹ aliter liber hō ꝓut legit᷑ ⁊ no. ff. de iurisd. om. iu. l. si quis id. §. in seruos. ⁊. ff. de pe. l. in seruoꝝ. ⁊ videt᷑ hec lr̄a innuere ꝙ libero hoi nō sit iponenda pena corporalis s; magis pecuniaria. et vt hō seruilis ꝯditiōis puniat᷑ in corpore: hō vo liber pecuniariter puniat᷑. ⁊ sic in h̄ passu locū h; q̄stio quā ꝑit Io. de athona ĩ ꝯstitutiōe othonis de arch. ⁊. crimia puniāt. vbi post aliq̄ argumēta ꝯcludit ꝙ hoc relinquendū est discretiōi ⁊ arbitrio iusti iudicis. ibi videas. hoc tñ scias ꝙ pena maior corporalis d; imponi vili q̄̄ nobili. Secus tñ in spūali vel pecuniaria. no. de cens. c. ij. ⁊. inferiores. ꝑ Io. an. ⁊ ibi ꝑ Cardi. ⁊. bñficio. li. vi. ⁊ no. xxiiij. q. i. qui cōtra. ꝑ Io. et de iuriu. cū quidā. vbi de hoc. Et ad h̄ facit lex pedius. ff. de incen. ru. naufrag. C. de sum. tri. ⁊ fi. ca. l. nemo. ij. ff. ad leg. iul. de vi pub. vel pri. l. seruos. vbi de hoc ꝑ Accurs. Ecce in hac materia dic s̄m doct. ꝙ pena corporali plus punit᷑ ignobilis q̄̄ nobilis in dignitate positus s; plus in dignitate posit⁹ q̄̄ priuatus pena spūali: ⁊ pena pecuniaria s̄m q̄ntitatem reatus si cōstet quis plus ꝯtempserit q: q̄ntitas reatus metit᷑ ex q̄ntitate cōtempt⁹. Si dubiū est in dignitate posit⁹ plus censet᷑ continere ideo plus punit᷑. Itē in posito in dignitate pl'a ꝯcurrunt quare in eo maior notat᷑ ingratitudo q̄nto maiorib⁹ fungit᷑ donis gratuitis a deo. Itē q: in eo magis trahit᷑ exēplū et maior dat᷑ aliis audacia delinquēdi: ⁊ sic in se et in aliū delinquit. ⁊ q: delicta sua magis nota sunt q: pluribus patent. De hac materia no. ꝑ Iac. de belloviso in. l. ꝓhi. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ ꝑ Cy. C. de sum. tri. ⁊ fi. ca. l. nemo. i. q. iij. saluator. ꝑ Io. ⁊ q. viij. ꝓhi. de transla. ꝑla. c. ij. in vi. ⁊. de statu mo. ea q̄ sup glo. iij. ⁊ cōtra p̄missa opponit᷑ et de offi. iudi. deleg. c. sane ij. vbi. Solutio verū est ꝙ defert᷑ in dignitate ꝯstituto ab initio vt ibi. sed patefacto delicto plus est puniendus q̄̄ ali⁹. xi. q. iij. ꝑcipue. sic no. de sta. mo. c. ea q̄. ꝑ Petrū de ancho. ⁊ Antho. de butrio qui dicit ꝙ si alicubi ꝯtrariū inueniat᷑ spāle est vt ibi ꝑ; in religiosis. ⁊ no. etiā. de. c. cū quidā. de iuriu. per Io. in coll.   x ❡ Item si prelatus. vꝫ.

y ❡ Non facta. pone exemplū vt in ꝯstitutione othonis basilicarum. ⁊. diocesanus vero.

Cimiteriū

z ❡ Cimiterio. sic dictū a cymis qđ est dulcis ⁊ sterion qđ est statio inde cimiteriū. i. dulcis statio animaꝝ vel potius corporū. alias dr̄ cimiteriū q̄si cimisteriū: q: ibi cinis mortuoꝝ terit᷑ s̄m Ianuen.

a ❡ Ornata. s. i libris. vestimētis. ⁊ aliis ad diuinū cultū necessariis.

b ❡ Q̄̄ pecuniaria. sup hoc tu dic vt dixi. ĩ. de offi. archi. c. Archi. ⁊. sub pena.   c ❡ Item si rector. ⁊.

d ❡ Decimas debitas. siue ꝑdiales siue ꝑsonales iux. no. ꝑ inno. de decimis. super rubrica

e ❡ Vel ꝯsuetas. hec lr̄a ꝓcedens pōt sic legi vt dictio oblatiōes referat᷑ ad id qđ dicit Debitas. Dictio autē Decimas. referat᷑ ad id qđ dicit Consuetas sic referendo singula singulis. iuxta quem intellectū posset hic tractari illa materia an in solutiōe decimaꝝ locū habeat cōsuetudo quā materiā hic ꝑtranseo tractare eo ꝙ textus iste nō est autentic⁹ s; tñ ad declaratiōē; iuris ecclesiastici per reges explanat᷑.

f ❡ Vel si rector. vꝫ.

g ❡ Aliū rectorem. idem possent aliq̄ sentire de vicario marie tali cui est ꝓpria portio limitata s̄m ea q̄ dixi. ĩ. de ꝯsuetudie. c. nullus. glo. i. ⁊. c. ij. c. i. ⁊. rectores ecclesiarū. S; puto cōtrariū fore veꝝ. s. ꝙ id qđ h̄ dr̄ non h; locū ĩ tali vicario q̄ supra se in eodē loco rectorē h;. naꝫ in h̄ casu quo ad ius patronat⁹ qđ hic ponderat᷑ s̄m leges regni nō h; locū illud motiuū iuris regij cū portio vicarij semper depēdeat a iure rectoris tanq̄̄ ꝑncipali. sec⁹ tñ dicerē in tali vicario q̄ integraliter recipit oīa emolumenta ecclie iure ꝑpetuo aliquā forsan portiōē; eidē a se exsoluēdo alteri ꝓut de ꝓmissis ĩ casu ꝯsimili patent exēpla de iure patro. c. i. vbi de hoc ꝑ docto. in. §. sane. in cle. Et ad ꝓmissa facit lr̄a q̄ sequit᷑. ibi Quarta pars bonorū ecclesie. non autē dicit vicarie sed ecclesie cuius appellatione cōprehenditur integra portio ad ecclesiam pertinēs. et. ne prelati vices suas. c. viij. vbi de hoc in glosa.

h ❡ Quarta pars bonorū. diligenter cōsidera lr̄am istā. ⁊ nota ꝙ aliqui libri habent sic dūmodo nō petatur quarta pars ecclesie. Aliq̄ libri addūt h̄ac dictiōē; bonoꝝ: s; nō inuenio sic scriptū dūmō nō petat᷑ quarta ps oblationū vel decimarū. ⁊ verū est ꝙ ꝓhibitiōes regie q̄ occasione istius quarte emanāt fundant᷑ vt vidi sup ꝑiudicio qđ in ea pte poterit afferri patrono ecclie circa ius patronat⁹. Sed vt michi videt᷑ saluo iudicio meliori: si ageret᷑ inter duos rectores etiā de totalitate oblationū vel decimarū ad alterā ecclesiam ꝑtinentiū nō posset h̄re locū regia ꝓhibitio saltē occasione ꝑiudicij qđ exinde posset generari circa ius ꝑonat⁹ quale ius marie fūdat ex aliis de his trib⁹ vi; ex ꝯstructiōe fundatiōe vel dotatiōe ecclie vt no. plenī⁹ ꝑ Io. an. in add. de iu. patro. c. nobis ⁊. cōstruxit. ⁊ p; ꝑ eūdē; in. e. c. ⁊. circa materiā hui⁹ rubrice. vbi post descriptiōe; siue diffinitiōe; iuris patronat⁹ dicit ꝙ ius patronat⁹ est honorificū ius onerosū ⁊ vtile ꝯpetens alicui i ecclia ꝓ eo ꝙ diocesani auctē illā fūdauit dotauit vel cōstruxit ipse vel is a quo iusta cām h;. Ex q̄bus p; ꝙ ius patronat⁹ respicit non oblatiōes vel decimas ad ecclesiam ꝓuenientes s; potius ꝯstructiō; vel fundū in quo situat᷑ ecclia ⁊ dotē eidē assignatā. vñ si sup his ꝯtenderet᷑ litigiū forsan bene ꝓcederet id qđ hic dr̄ cū ex h̄ pareret patrono ꝑiudiciū. secus tñ credo vbi agit᷑ ꝓ oblationib⁹ vel decis vt ꝓmissi. cū eis euictis nihilominus ius patronatus ipsi patrono saluū ⁊ integrū remaneat.   i ❡ Item si rector. vꝫ.

Diffini iuris p natus

k ❡ Mortuariū. ĩ hac materia vide qđ scripsi. ĩ. de ꝯsuetu. c. i. vbi ꝑ totū.

l ❡ Itē si ꝑlat⁹. vꝫ. ⁊ dic ꝑlat⁹ vt puta eps archieps vel abbas vł alius ꝯsimilis cui forsan debet᷑ talis pensio ex aliq̄ iusta ⁊ rōnabili cā. Et h̄ vt puto appellatiōe ꝑlati ꝯtinet᷑ & rector ecclie parochialis cui forsan ab alia ecclesia vel capella pensio debet᷑. ꝓ quo facit nō. de fo. cōpe. c. romana. ⁊. ꝑlatos. ꝑ Cardi. ⁊ Archi. li. vi.

m ❡ Aduocatus. i. patron⁹ sic habes et de iu. patro. c. ꝓterea. ij. Et dr̄ aduocatus q: tueri et defendere ecclesiam ⁊ eius iura tenetur ad instar aduocati qui in iudicio causam alicui⁹ defendit facit qđ legitur. xvi. q. vij. filiis ac nepotibus.

n ❡ Pēsionē. q̄ iniquū h̄ loqui de ꝑsono iponi ꝑ; i limine fūdatōis eidē soluēda s; ea q̄ leguntur ⁊ no. in. d. c. ꝓterea. ij. de iur. pꝰo. i aliis sua qđ legit᷑ ⁊ no. de cens. c. ꝓhibemus.   o ❡ De violēta. vꝫ.

p ❡ Curia xp̄ianitatis. i. ecclesie in qua seruantur leges xp̄i: cum tamen in foro regio seruentur leges mundi.

q Correctionem. s. canonicam.

r Non petat. s. in libello siue in cōclusione libelli ꝯuentionalis.

ustio.

a Verū inualescens. Hec est cōstitutio Johannis stratford archiepi. que diuidit in duas partes. In prima ponit cām statuendi. In secūda ponit ipm statutū: ibi Unde cum ꝓcessus ꝛc.

ctionem peccati agatur et non petatur pecunia.

Johannes stratford.

Quicūq3 clerici aut laici fraudulenter ꝛ maliciose p breuia regia ꝯtra insontes et ignorātes ꝓcesserint ac ꝓcedentes fouerint maioris excōmunicationis sententiam ferant.

Verū inualescens malicia ꝛ infra. Cuz nostre ꝓuincie nōnulli alius malignari conātes breuia regia de cōpoto seu transgressione vel alia contra illos quibus nocere desiderant: ad extraneos comitatus in quib⁹ sui nunq̄ fuerūt aduersarii nec cōtraxerunt vel deliquerūt ibidē bona ve administrarūt inibi cuiuscūq3 fraudulenter et maliciose impetrare presumūt ꝛ adeo ꝯtra eos ignorātes clam ꝓsequūtur in illis q relegātur vel foris bānunt̃ de regno. Unde cū ꝓcessus ꝛ sn̄ia cōtra ignorātes et taliter indefensos habiti a iure merito reprobent̃ nec sit maliciis hoiz idulgendū. Statuimus vt quicūq3 clerici vel laici in nostra ꝓuicia talia surreptitie fraudulenter vel maliciose decetero vt ꝑmittit̃ ipetrantes ꝛ ꝓsequentes facientes ꝛ ꝓcurantes seu ad ea ipendentes sciēter consiliū auxiliū vel fauorem aut ea rata habentes suo noie facta maioris excōmunicationis sententiā incurrant ipso facto.

b Inualescens malicia id est hoim in diebus viuentiū. dies eni ipi de se mali nō sunt. sed dicūtur mali ꝓpter malicias hominū q̄ in eis ꝯmittūtur ꝓpterea dicit apostolus redimētes tēpus q2 dies mali sunt. de symonia. dilectus.

c Breuia. i. līas sub q̄dā breuitate scriptas et breue idem importat qđ preceptū vel citatio ꝛ in eo ꝯtinet grauamen sup quo ꝓcedit actio ipsius agentis siue ꝓsequētis.

d Alia. s. breuia forsan occasione debiti vel ꝓsecutione alterius.

e Comitatus. comitatus dicit̃ comitis dignitas vel vn̄ spaciū terre q̄ntum tenet comes vnus ſm Januen. ꝛ de hoc vocabulo fit mētio. x. coll. de pace tenēda. §. si cleric⁹

f Nunq̄ fuerūt. s. domiciliati vel forsan corporaliter presentes. nā si ibi essent domiciliati bene possent ibi cōueniri. C. vbi de crimine agi oportet. l. j.

g Contraxerunt. si eni ibi contraxissent bene possent ibi cōueniri. q2 ratione cōtractus sortitur quis forū. vt legitur et nota. de foro cōpe. c. romana. §. cōtrahentes. li. vj.

h Deliquerunt. nam ratione delicti posset ibi cōueniri si ibi deliquerit. C. vbi de crimine agi opꝫ. aut. qua in prouincia.

i Administrarunt. hac etiam de causa sortitur quis forū vt pꝫ ff. de iudiciis. l. heres absens. §. j.

k Impetrare. et etiam prosequi vt sequitur.

l Adeo. i. intantum.

m Eos. s. quibus nocere cupiunt.

n Ignorātes. q2 siue monitio siue citatio vera vel ficta nunq̄ ad eorū notitiā tacite vel expresse ꝑuenerat nec aliqua ꝑmunitio.

o Clam. i. latenter vel occulte.

p Relegant̃. i. alieni a legibus regni efficiūtur ꝛ extra legiorē regis ꝓtectionem ponūtur. ꝛ habes simile. C. de natura. libe. l. senatores. ꝛ ad hoc facit ff. de decre. ab ordi. faci. l. viri. in greco prout notat Cyn. in dicta. l. senatores.

q Foris banniūtur de regno. de hac pena bānitionis fit mētio de penis. c. j. in cle. ꝛ de statutis et consuetudinibus contra libertates ecclesie editis in multis. c. ibidem. coll. x. et. xv. q. iiij. c. si. de preben. c. ad audientiam. de iureiu. cum olim.

r Unde cum processus. secunda pars.

s Reprobent̃. s. a iure vt predicit̃ in textu. ꝛ ad hoc facit ff. q̄ sine sine app. rescin. l. j. §. Item cū ex edicto. ꝛ est ibi expressum.

t Maliciis hoim. ff. de rei ven. l. in fundo.

v Talia. s. breuia.

x Surreptitie. aduerte tria hic posita. s. surreptitie fraudulenter et maliciose. q̄ tria opꝫ simul cōcurrere ad effectū vt habeat locū hec pena hic posita. Et quartū est relegatio inde secuta ad qđ facit no. de sn̄ia ꝛ re iudi. c. j. §. cētera iusticiā. et §. multiplici. li. vj. p Archi. ꝛ eo. c. per Jo. an. no. iiij. in glo. hoc est quartū ꝛc.

y Impetrātes. siue per se siue per aliū. nam qui p aliū facit ipse hoc fecisse videt̃. de reg. iu. c. qui per aliū. li. vj.

z Prosequentes. dic vt dixi in glo. proxi.

a Facientes. s. illa breuia. vel dic vt scripsi. ꝭ. de iudiciis. c. Item omnes illi. §. fecerint.

b Ea. s. breuia impetranda eorūq3 prosecutionem.

c Sciēter. Quomō aūt aliquis scire intelligat vide nō. p Arch. de elec. c. cupientes. §. notitiā. li. vj. ꝛ e. §. per Cardi.

d Consilium. simile habes de penis. c. felicis. li. vj. vbi de hoc p Archi. §. ꝯsiliū. Et intellige de cōsilio nō nudo sed fraudulento. vt no. de sen. excō. c. nup. glo. ij. Et facit ad idē de homici. sicē dignū §. clericos. ꝯ renū. c. sane. ff. de reg. iu. l. consilij. ꝛ e. ti. c. nullus ex consilio. li. vj. vbi de hoc p Dy. et. ff. de vbo. signi. l. sepe. in fi. Insti. de oblig. q̄ ex deli. nas. §. ope. Consiliū autē ꝯstatur suadendo rogādo ipellendo instruēdo vel vtilitatē inde secuturā ostēdēdo vt no. Inno. de homici. ad audientiā. ꝛ probat. ff. de furtis. l. in furti. §. consilium. De consilio vo nudo hic non prouidet de quo regulariter q̄s nō tenet. Insti. mandati. §. tua gr̄a. vbi de h i glo. Et ad hoc vide qđ no. de penis. c. j. §. consiliū. p Paulū. in clemen.

Cōsilium mītis modis ꝯstat.

e Auxiliū. i. opem prout alꝰ legit̃. ff. de furtis. l. in furti. §. ope. Et hic intelligo auxiliū p quoꝫ adiutorio siue. s. mutuet pecunia siue quicq̄d aliud fiat qđ ad sui ꝓpositi cōpletionem tendit. ar. ad hoc. ff. ad. l. iul. maiesta. l. iiij. post principiū. ibi cui⁹ ve opera ꝛc.

f Fauorem. Decor. de penis. c. j. §. fauorē. i. cle. vbi de hoc p Paulū qui in casu illo intelligit nō de fauore simplici sed fraudulēto vt dixi. ꝭ. §. ꝯsiliū. Et ad effectū q fauens icidat hāc penā puto nō sufficere q talis fauor sequat̃ ipm maleficiū sꝫ reqritur q ipm ꝓcedat vel cōcomitet ad min⁹ ꝓut in dicto casu no. ibi Pau. §. fauorem. ꝛ Jo. an. §. defensauerit. circa mediū. glo licet aliud sit in fautore heretici vt ibi no. cuius fauor etiā attēdit post delictū cōmissum ꝛ sn̄iam latam.

g Ea. s. impetrationem taliū breuiū necnon ad ꝓsecutionem ꝛ ꝓcessum ac sn̄iam vt legationis vel bānitionis exinde secutā.

h Noie suo. hic vide qđ nōuit. ꝭ. de iudi. c. Itē oēs. §. suo noie.

i Ipso facto. sine ministerio hois. requirit̃ tn̄ sn̄ia declaratoria vt legit̃ in. c. cū ſm leges. de heret. li. vj. Sed cū rex p totū regnū habeat iurisdictiōes ꝛ ptātem cognoscendi insolidū ꝛ in quoꝫ loco regni sui p se ꝛ alios officiales ꝛ ministros suos iuxta ea q̄ legūtur ꝛ no. in si. de offi. ordi. c. cū ep̄s. li. vj. Et notabiliter ibi p Archi. in. §. sedere. vbi dat plures remissiones. vn̄ est q in hoc casu iponit̃ tam grauis pena. cū id qđ legittime fit penā nō meret̃. C. de adul. l. gracchus. Maxime etiā cū in hoc casu interueniat rescriptū ipsius principis qđ in tali casu sufficit. vt legit̃. C. de iurisdi. om. iu. l. in criminali. ꝛ de dila. l. si qn̄. Dic q illud ideo fit q2 ille qui cōuenit nō est ad hoc vel alias ad ibi respondendū legittime vocatus. neq3 ſm formā iuris ꝑmunitus sed latēter et surreptitie ꝓcedit cōtra eū ignorantē ꝛ absentē qđ fieri nō dꝫ ſm ea q̄ legūtur ꝛ no. ex. vt lite nō contest. c. qm̄ frequēter. vbi de hoc. §. sacris canonibus. per Bernar. Alia ratio potest esse quia cum in singulis comitatibus statuti sunt iudices ordinarij pro causis subditorū illorū comitatuū iudicandis iudices ipsi nisi sint negligentes non debent omitti. aut. vt differen. iudi. §. j. et de manda. princi. §. sit tibi. Unde propter refrenandam maliciam taliū impetrantiū et ad euitandū peccatū mortale exinde alias secuturū maxime cū tanto preiudicio tam persone q̄ rex ipsius sic relegati merito statuta est ab ecclesia ista pena.

k Excussis et ce. Ista cōstitutio attribuitur Johāni stratford nō tamē reperitur inter cōstitutiones eiusdem quarū exordiū incipit sponsam xpi et cetera. Et diuiditur in tres partes. In prima exprimit causam statuti. In secūda ibi Propter que: ponit statutū. In tertia ibi Citationes adiicit penam contrafacientibus.

Diuisio.

Idem

¶ Omnes ordinariam iurisdictionē habētes: cōsistoria: sessiones et capitula sua in locis magis insignibꝰ et victui magis opportunis celebrent: nec ad alia loca citatos dāno afficiant aut ipsi ab ingressu ecclesie suspendantur.

Excussis et infra. Cōsiderantes ex eo ꝙ quidam epōꝝ archidiaconoꝝ et aliorū ordinariorū officiales sua consistoria: sessiones et capitula de tribus in tres vel de quattuor in quattuor septimanas annis singulis celebrantes per varia loca suarū iurisdictionū et decanatuū nostre prouincie illuc frequēter quo victualia venalia cū difficultate obtinere valeant declinantes rectores et vicarios ecclesiarū in locis quibꝰ hmōi sua celebrant cōsistoria sessiones seu capitula vel vicinis similibꝰ sumptibꝰ onerāt excessiue ac scādali et calūnie materiā suscitant eo grauiꝰ quod si per rectores et vicarios ecclesiarū hmōi diebus illis splendide nō procurētur ad votū ipsos laboribus vexātes quesitis coloribus et causis confictis infestant grauiter et molestāt. Propter que et alias iniustas causas pñtis statuimus deliberatiōe cōcilii quod hmōi cōsistoria singula sessiones et capitula in locis iurisdictionū et decanatuū predictorū magis insignibus vel saltem in quibꝰ victualia cōiter valeant inueniri venalia decetero celebrentur. Quodqz officiales et ceteri ordinariorū ministri suorū sumptibus dñoꝝ tā in hmōi celebratiōe cōsistoriorū sessionū et capitulorū quā in aliis actibus quos pro suis exercēt dñis faciāt que incumbūt. Citationes aūt ad cōsistoria sessiones et capitula hmōi in aliis locis quā expssis superius celebrāda et processus quos in eis cōtigerit iposterū fieri ipso iure decernimus fore nullos ac officiales predictos pro suorū dñoꝝ expediēdis negociis sumptꝰ a dictis subditis exigentes seu ipsos occasione nō prestatōis sumptuū hmōi infestātes eoipso ab officio et ingressu ecclesie suspensos volumus remanere.

Cōsistoriū et tribunal differunt.

l ¶ Consistoria. s. quo ad epōs. Differūt enī cōsistoriū et tribunal. nā tribunal est locus in quo sedet ordinariꝰ inferior: vt no. vi. q. ii. anteriorum. §. ad hec. s. cōsistoria. per Arch. Sed cōsistoriū est locus in quo sedet princeps ad iudicandum.

m ¶ Varia loca. quod satis liz fm ea que legūtur et no. de offi. ord. c. cū epūs. li. vj.

n ¶ Decanatuū. s. ruraliū per quos hmōi capitula solent celebrari.

o ¶ Vicinis similibus. s. vbi cū difficultate reperiuntur victualia.

p ¶ Calūnie. i. iurgii vel accusatōis. C. de penis. l. sancimus.

q ¶ Diebus illis. s. quibꝰ tenēt cōsistoria sessiones et capitula hmōi.

r ¶ Procurent. s. in victualibus perse et suis ministris cum tamē in hoc casu nulla procuratio eis debeatur vt sequitur.

s ¶ Votū. i. desiderium.

t ¶ Ipsos. s. rectores vel vicarios.

v ¶ Propter que. scda pa.

x ¶ Iniustas causas. que. s. sepe excogitāt a talibus officialibꝰ ad vexationē subditorū. hūt nāqz ad instar sathane mille nocendi modos. xvi. q. ii. c. i.

y ¶ Cōcilii. de tpe huius cōcilii nichil certū reperiri pōt: cōtinent tamē in eo cōtēta magnā equitatem.

z ¶ Magis insignibꝰ. vt puta ciuitatibus municipiis siue burgis sup quibꝰ ops recurri ad opinionē cōem pūcie. ar. ff. de suppel. le. l. labeo. et no. de rescrip. c. pñti. s. locis magnis. per Bern. Compost. qui dicit quod loca hmōi debēt esse talia quod in eis iueniant hospitia pro aduentantibus et eorū euectionibꝰ et quod ibi reperiant victualia cōi precio. nā aliqua sunt loca magna vbi tamē nō inueniūtur predicta vel saltem cū magna difficultate ibi inueniūtur. vñ talis locus nō est ydoneus fm eū. et huic dicto cōcor. hec littera que vult hec fieri in locis magis insignibus.

a ¶ Saltem. hec est cōiūctio aduersatiua siue diminutiua innuens quod si fieri nō possit vt predicitur ad minus fiat hoc modo facti. C. de emend. propinq. l. i. et nota. ff. de codicil. l. i. §. sed quid si dixit. per Barth.

b ¶ Cōiter. vtputa in villis vbi tenentur nūdine seu mercata rerum venalium maxime victualium.

c ¶ Quodqz officiales. s.

d ¶ Ordinariorū. s. supradictorum.

e ¶ Ministri. puta clerici scribe notarii apparitores et eorū seruientes

Dñs a domo dicitur

f ¶ Dominorū ipsorum. vicz quorū nomine hec aguntur. et dicitur domini a domo cui presunt fm Januen.

g Aliis actibus. vtputa inquisitionibus fiendis et aliis quibuscūqz dū tamen actus ille nō sit visitatio ordinaria. Nā si per modū visitatiōis ordinarie venerint tunc possunt recipere procuratiōes que debent ratione visitatiōis. ext. de cens. c. procurationes. quod dic vt ibi legit et no. et §. hoc eodem li. de cens. c. i.

h ¶ Que incūbunt. sumere quod. s. de sumptibus dñorum suorum.

i ¶ Citatiōes. tertia pa.

k ¶ Aliis locis. s. minꝰ insignibus vel vbi victualia nō possūt cōiter et de facili haberi.

l ¶ In eis. s. locis minus insignibus et cetera.

m ¶ Ipso iure. et sic nō est opus executiōe. pro quo vide quod scripsi. s. de iudici. c. excussis. s. ipso iure.

n ¶ Negociis. sup. que non cōsistunt in visitatiōe ordinaria vt dixi. s. s. actibꝰ

o ¶ Exigentes. si quis gratis absqz exactiōe sumptꝰ eis ministrent non hēbit locū hec pena. ar. ad h. xviii. di. de eulogiis. vbi de h per Jo. et cōcor. Accursi. de origi. iu. l. ii. glo. vlti.

p ¶ Ipsos. s. rectores vel vicarios vel alios subditos

q ¶ Infestātes. i. vexātes molestātes vel inquietātes.

r ¶ Eoipso. absqz hominis ministerio.

s ¶ Ab officio. s. sue administratiōis in quo deliquerunt vt sic pena sit cōformis delicto. ar. ad h. ext. de re. eccl. nō alie. c. ii. vbi de hoc per Ber. glo. fi. simelꝰ de iurepatro. c. pastoralis. § fi. et de trāsla. epo. c. quāto. Aliter cū hic sit suspensus simpliciter ab officio nō specificādo a quo officio dicitur vt dixi. s. de cōstitu. c. i. s. ab officio et beneficio. §. Red quero vbi et cetera.

Dupli na pe puni

t ¶ Ingressu ecclie. sic quis punit talis delinquens pena duplici contra illos quod legit de iudi. c. at si clerici. § fi. Sz dicit ibi Ber. quod quādo pena nō est sufficiens tūc duplici pena pōt aliquis puniri. ad quod allegat ibi plres cōcor. et in id idem cōcor. ibi Innoc. Et his cōcor. quod legit de re iudi. c. i. i fi. li. vj. et de penis. c. felicis. et li. et de penis. c. i. i cle. Quia enī ex vno delicto pluriū surgit offensa et tūc delinquens pluribus penis puniri pōt. Et sic habeo limitationem ad d. c. at si clerici de iudi. prealegatū. et sic stat illud. c. i. de re iudi. li. vj. et hic

v ¶ Suspēsos. hec pena iponitur sine prefinitiōe tpis. vñ de sui natura est ppetua. ext. de cōstitu. c. ex litteris. vbi de h per Ber. et h verū est quando talis pena iponitur pro crimine quod requirit penā ppetuā. alias secꝰ. Sz si dubitet an pena debeat esse tpalis vel ppetua debemꝰ iterptari in benigniorē ptē. ar. ad h de re. iu. c. in penis. li. vj. et sic sentit Jo. an. d. c. ex litteris. et d. c. in penis. Tu dic quod cū hec pena hic infligitur pro crimine et a statuto ppetuo ipsa etiā pena dz intelligi ppetua. Pro quo bñ facit quod legit et no. de offi. leg. c. vlti. vbi de h per Jo. an. i no. maxime cū iposita sit cū cause cognitiōe. et huic snie cōcor. Henricꝰ de bowyco. d. c. ex litteris. ad fi. dist. cōcor. etiā Jo. in collectario. e. c. quod dat remissiones ad archid. de re iudi. c. ad apostolice. glo. ii. li. vj. cū aliis remissionibus quas ibi videre poteris. sed si vis super hoc pfecte instrui vide Henricū in loco prealegato.

¶ De ferijs.

Symon mepham

¶ Dies paraſceues ſācta tota ſāctis ac pijs officijs impartiatur.

Animaruꝫ[a] ſaluti ꝓſpicere cupiētes initiū ordimur[b] de fontib⁹[c] ſaluatoris. Statuim⁹[d] itaq; et ordinamus vt dies illa ſancta paraſceues[e] qua ſaluator noſter dn̄s ieſus xp̄s ꝓ ſalute hominū ꝑcioſam aīam ſuā poſt multa flagella poſuit in cruce[f]: ſecundū ritum[g] eccleſie in lectione[h] cum ſilentio[i] in oratione[k]:

a Animarum ſaluti. Iſta conſtitutio fuit Symonis mepham. Et habet duo dicta. In primo ponit ꝓhemiū ſiue exordium. In ſecūdo ponit ſtatutū ibi. Statuim⁹ Secunda pars facit tria. primo ſtatuit diem paſceues feſtiue debere celebrari. Secundo ibi. Auctoritate. Inhibet illo die fieri opus ſeruile. Tertio ibi Per hoc. modificat dictā inhibitionē.

b ¶ Ordimur. id eſt incipimus.

c ¶ Fontibus ſaluatoris. id eſt de paſſione ſeu vulneribus Ieſu xp̄i de q̄bus quidā deuotus ſic ait. Fundūt riuos ſanguinis vene ſaluatoris cuncti currant veniāt ad fontes redemptoris. mirum potum ꝑpotent cuꝫ iuſtis peccatores. fons hic fluit refluit amores et dolores. In his eñ fontib⁹ angeli q̄ſi celi volucres bibunt ſue ruine reſtaurationem: viri iuſti qui vere dicuntur homines bibūt redemptionē. Penitentes quaſi reptilia bibunt veniam. et ꝓficientes quaſi quadrupedia hauriunt diſciplinam.

d ¶ Statuimus. ſecunda pars.

e ¶ Paraſceues. id eſt preparationis ſic dicta q2 in ſexta feria iudei preparabant ea que erant neceſſaria ad ſabbatū ſm̄ Ianuē.

f ¶ In cruce. Quare autem xp̄s voluit mori in cruce vide quod ſcripſi. ſ. de ſūma tri. et fide catho. c. j. §. in cruce.

g ¶ Ritum. id eſt conſuetudinē ſiue morem.

h ¶ Lectione. Intellige nō ſolū de lectura lectionū que ſolēt legi in eccleſia tempore diuini officij. ſed etiam de lectura pſalterij et deuotarum meditationum ac etiam hyſtoriaruꝫ que ad deuotionem poterūt animū excitare dum tamen ob talem lecturā officiū diuinū nō omittatur nec impediatur. talibus eñ lecturis non ſolum hac die ſed etiam alijs vacare debent clerici maxime ſacerdotes. nec debēt ſe gentiliū nec poetaꝝ libris legēdis ingerere ꝑſertim his que ad luxuriam vl' aduanitatē ꝓuocāt. xxxvij. di. ſacerdotes ⁊ q̄. per totum. Potes etiā intelligere id q̄d hic dicitur lectione ⁊c. ſcꝫ de lectione euangelij ⁊ omeliaꝝ quib⁹ populus inſtruendus eſt vt ſic lectio predicationem et doctrinam importet ſicut alias legitur. xxxvij. diſ. c. turbat. in fi. cui ē dicto ꝯcor. apl'us dicens ita ad Thym. iiij. attende lectioni exhortatiōni et doctrine ⁊c. et puto q̄ laicis litteratis licitū eſt hac die legere paſſionem xp̄i ⁊ alia que ad deuotionem ꝑtinent: nō tamē romantias vel alias ſcripturas vanas. vt de clericis predixi.

i ¶ Silentio. potes intelligere de ſilentio ſeruādo a parte ipſi⁹ legentis. vt. ſ. ſilenter et contemplatiue legat. vel potes intelligere de ſilentio tenendo a parte audientis. vt ſcꝫ. dum lectiones legunt audientes ſilentiū teneant. vel potes intelligere de ſilentio ſeruando hac die vt vicꝫ nec in eccl'ia nec extra aliquis indiſcretis vocibus ſtrepitum faciat. aut quibuſlibet tumultib⁹ alios ꝑturbet nec obſtinatis diſceptationibus tumultuoſas voces effundat: attendēs q̄ cultū ſuū iuſticia ꝑdit q̄ſi ſilentiū deuotionis obſtrepentiū turbo ꝯfundit. v. q. iiij. in loco.

k ¶ Oratione. que quid ſit: vnde dicat' que ſit eius diuiſio. ad quē ſit porrigenda. ꝑ quem. Ad quid / qualiter / vbi / et q̄s ſit eius effectus notat plenius de reliquijs et ven. ſanctoꝝ. c. ſi. dūm in gloſ. ſ. ſedulas. ꝑ Io. an. cuius gloſam in effectu ſic ſūmarie repilogo dico eñ q̄ oratio eſt petitio decentiū cū affectione mentis in deum vt vult damaſcenus. quo ad primū dicitur oratio quaſi oris ratio. vt ſcꝫ rōnabile petatur. Quo ad ſecundū diuiditur in quatuor. ſ. obſecrationem / orationē / petitionem / et gratiaꝝ actionē de quibus loquitur apl'us ad philip. iiij. et eñ ſm̄ damaſcenuꝫ obſecratio petitio pro peccatis q̄ vnuſq̄ſq; ꝯpunctus pro petis veniam deprecatur. oratio qua aliquid offerimus ſiue vouem⁹ deo. poſtulatio quam pro alijs emittere ſolemus vel ꝓ caris noſtris vel pro pace terre ſerenitate aeris q; vel pro rebus temporalibus. Gratiaꝝ actio eſt q̄ſi mens vel preteritia dei recolens beneficia vel pn̄tia amplectens: vel futura deo gr̄as agit. Aliter ſm̄ Nico. de lyra et vltra glo. Io. an. opꝫ in orando ꝑmo ad deū accedere ꝑ mentis eleuationem. et hec vocatur oratio q̄ eſt aſcenſus mentis in deum. Secundo quod queritur determinate proponere ſaltem verbo mentali. Et hec vocatur petitio. Tertio q̄ ꝓponens ſe diſponat vt exaudiri debeat: et hec vocatur gratiarum actio. nam vbi aliquis gratum ſe oſtendit de receptis beneficijs meretur recipere potiora. Quarto q̄ exprimat illud ꝑ q̄d ſiat exaudibilis ex ꝑte dei quod eſt ei⁹ ſanctitas ⁊ hec vocat' obſecratio ſicut eſt q̄ñ dicimus ꝑ natiuitatē tuā libera nos dn̄e ⁊c. et hoc quo ad tertiū. quo ad quartū vero porrigēda eſt oratio ad deū ꝑncipaliter: ad ſanctos vero non tanq̄ per eos implenda ſed vt eorum meritis et precibus orationes ſortiantur effectum. vnde a ſctā trinitate petim⁹ vt noſtri miſereat': ab alijs ſanctis vt orēt ꝓ nobis ⁊ nr̄as orones q̄s ad eos verbo vel corde fundimus deo manifeſtante cognoſcunt. Debꝫ quo ad quintū porrigi ꝑ bñ diſpoſitum ⁊ ꝯtritū ac penitētē. naꝫ peccatorem ſm̄ deſideriū peti nō audit de⁹ ex mīa ſed ad vindictam quandoq; dum permittit amplius ruere in peccatum. cui concor. auguſt. dicens. deus quedam negat propitius que cōcedit iratus. peccatorē vero cui⁹ deſideriū ꝓcedit ex deſiderio bone nature deus exaudit non quaſi ex iuſticia ſed ex pura miſericordia. Quo ad ſextū in oratione petenda ſunt principaliter anime ſalutifera: ſecundario bona temporalia non vt finem conſtituamus in illis ſed vt ſint adminicula beatitudinis cōſequende vt ſcꝫ quaſi inſtrumentaliter deſeruiant ad ſuſtentationem vite corporalis exercende ad actus virtuoſos. Quo ad ſeptimū Hoſtien. in ſumma de penit. §. quis ſit effectus. ſ. carnis aūt maceratio: dicit q̄ xiij. requirūtur in oratione que ibi videre poteris. ſed Io. an. in loco preallē. dicit q̄ modus orandi requirit quatuor. ſ. humiliationem corporis: deuotionem cordis: attentionē ⁊ breuiloquiū. pro primo alle. ſcripturam. eccle. xxxv. Oratio humiliantis ſe penetrat nubes. ⁊ debet hec humiliatio fieri principaliter obtentu deuotionis non recreationis corporalis. Secūdum ꝓbatur extra de voto. c. magne. circa fi. Et Auguſtinus ait Quid prodeſt ſtrepitus labioꝝ ſi mutū eſt cor. et Grego. in moralibus. Ueraciter orare eſt amaros in compunctione gemitus non verba compoſita reſonare. ⁊ iterū. Animarū verba ſunt ipſa deſideria in quibus tanto quis minus clamat quāto quis min⁹ deſiderat. Tertiū probatur de cōſe. di. v. nunq̄. et dicit Greg. illā orationem deus non audit cui ille qui orat non attendit. ⁊ hoc verū intellige quādo attētio nullo modo orationi coniūgitur. Non enī requiritur q̄ attentio ſemper maneat in oratōe per cōtinuatiam actus ſed ſatis eſt q̄ maneat per virtutem q̄d eſt quādo bona attentione quis ad orationē accedit ⁊ ſi in ꝓſecutione mens ad alia rapiatur. ſemper enī prime intentiōis vis permanet niſi tanta ſit euagatio q̄ attentio omnino depereat. Tunc enī habet locū illud Cipriani ſup oratiōe dn̄ica. Quomodo inquit audiri te a deo rogas cū teipſm non audias. Quartū ꝓbatur Math. vj. vbi dicitur cū oraueritis nolite multa loqui. Et facit de cōſe. di. v. non mediocriter. breuiloquiū tamen non eſt de neceſſitate orationis. nam oratio non ſolū ſm̄ ſuam cauſam que eſt deſiderium caritatis ſed etiam ſm̄ ſeipſam poteſt eſſe diuturna. xp̄us enī pernoctauit orando. Luce. vj. alibi etiam dicit. Oportet ſemper orare et nō deficere. verū q2 ſm̄ Augu. ad probam multa loqui in orando eſt rem neceſſariam ſuperfluis agere verbis cum pleruq; hoc negociū plus gemitibus q̄ ſermonibus agatur. Ideo monemur ad breuiloquiū. nā vt volunt ſancti breuis et frequēs debet eſſe oratio ne immorantib⁹ nobis aliud cordi ingerat inimicus. Et nota q̄ oratio cōmunis que fit per miniſtros eccleſie in perſonam totius populi vt innoteſcat ei pro quo fit merito ex inſtitutione debet eſſe vocalis. ſed ſingularis oratio quam quis pro ſe vel alio porrigit de neceſſitate non debet eſſe vocalis. Adiūgitur tamen vox triplici de cauſa. primo ad excitandū interiorem deuotionem. Uerbis nāq; ⁊ ſignis noſipſos interius excitamus ad ſanctū deſideriū augendū vt dicit Auguſti. ad probam. ſecundo ad redditionē debiti vt ſcꝫ ſeruiat orans deo ſm̄ ſe totū

In modo orandi q̄tuor requiruntur.

sꝫ corde et corpore. de ꝯse. dis. v. nunꝙ. Tertio ex quadam redundantia ab anima in corpus ex vehementi affectiōe. vnde ps. Letatum est cor meū et exultauit in me lingua mea. De. viij. pater math. vj. vbi dicitur cum oraueris intra in cubiculum tuū ⁊ clauso hostio ⁊c. sup quo loco dicit Cassianus. Intra cubiculū oramus cū a cogitationū ⁊ sollicitudinum strepitu corde remoto secrete et familiariter preces nostras soli deo referimus. Nō tñ q̄ in ecclesia principaliter orationes fieri debēt vt pꝫ extra de purga. post partum. c. vnico de imuni. eccl'. c. decet. li. vj. de cele. mis. c. j. in cle. Attende tamen vt dicit Bern. in li. meditationū q̄ vbicūꝙ fueris intra te metip̄s orare debes si lōge fueris ab oratorio nō queras locū qm̄ ipse locus es. Et vt dicit Joh. an. in loco preallegato nō refert vtrum versus orientem vel occidentem locumve celi alium oremus deum vel missas dicamus. nā deus vbiꝙ est licet ob certas causas magis cōueniens sit versus orientem orationes fundere et missas celebrare, put notatur ꝫ. di. ecclesiasticaꝫ. vbi de h per Archidi. ¶ Circa nonū dic q̄ orōnis effectus est duplex. nā hꝫ virtutem merēdi et etiā impetrandi de quibus patent exempla p Jo. an. in loco preallegato. Et nota q̄ ad primū effectum non ex necessitate requiritur q̄ attentio assit orationi p totū. sed vis pme intentionis totam orationem meritoriam facit. et similiter ad secūdū effectum scilꝫ impetrandi sufficit prima intentio quā deus principaliter attendit. Tertius vero oratiōis effectus est quedam spiritualis mentis refectio. Et ad hunc effectum de necessitate requiritur in oratione attentio vt predixi supra ꝟ. quo ad septimū. et insup nota q̄ per orationē meretur homo a temptatione liberari. Est nanꝙ oratio fm Aug. orantī presidium: aduersario incendiū: angelis solatiū: deo gratū sacrificiū. et valet principaliter contra spiritualia vicia. quia vt dicit Hieronim' oratione sanantur pestes mentis. Ieiunio aūt pestes corporis. Quod autem oratio habeat efficaciā impetrandi patet iuxta illud Boecij dicentis. non enim frustra in deo spes ponitur. preces nanꝙ que recte sunt inefficaces esse non possunt. Item iuxta illud beati Bern. in meditatiōibus. Ex duobus inquit vnū indubitāter sperare debemus. aut dabit nobis quod petim': aut quod nouit esse vtilius.

Orōis ef-
fectus du-
plex.

cum[l] ieiunio in cōpunctione[m]: cū[n] lachrymis festiue[o] celebretur. Auctoritate[p] ēt presentis cōcilij districti' inhibemus ne decetero q̄spiam seruilibus[q] ipsa die intendat operibus vel quevis alia[r] exerceat que a pietatis[s] cultu fuerint aliena. Per hoc[t] tamen legē pauperibus[v] non imponimus nec diuitibus phibemus quin ad agriculturaꝫ[x] pauperum pmouēdam suffragia[y] consueta charitatis[z] intuitu subministrent.

Idem.

¶ Festum cōceptionis diue virginis Marie festiue et solēniter celebretur.

* * *

Ad hec[a] quia inter omēs sanctos memoria beatissime virginis Marie matris[b] dñi eo frequentius agitur atqꝫ festi

l ¶ Cum ieiunio. simile habes de conse. di. iij. c. rogationes. vbi letanijs et orationibus ieiuniū annectitur. Ratio est q2 vt dixi in glo. precedēti. Et sumit ex Hieronimo sup Marcū. c. ix. vnicuiꝙ vulneri sua adhibenda est medicina. Non enī sanat oculū quod sanat calcaneū. Oratio itaꝙ sanat pestes mentis sed ieiuniū sanat pestes corporis.

m ¶ Compunctione. id est peccatoꝝ cum merore recordatione. Hec enim vt ait Crisostomus de cordis cōpunctione. li. ij. sola est que aīam horrescere facit vestē purpureā siue delicatā. desiderare cilicium. amare amaras lachrymas. et risum fugere mūdialem. Hec enī sicut ignis omnis anime purit viciū et amoris inflammat incendiū. Et sicut nequit stare puluis ante faciē venti. Ita nichil male cogitationis in anima residere poterit vbi compūctio cordis affuerit. De hac ḋs sic loquitur Gregorius. xxiij. moraliū. c. xiij. Quattuor inquit sunt qualitates quibus anima iusti viri in cōpunctione contritionis vehementer afficitur cuꝫ actum suoꝝ maloꝝ reminiscitur. considerans vbi fuit aut in iudicio dei metuens sententiā. secum querens et cogitans vbi erit aut cum mala vite presentis solerter attendens merens cōsiderat vbi est. Aut cum bona superne patrie cōtēplatur. que quia necdum adipiscitur lugens conspicit vbi non est. huic sententie ꝯcor. ysido. de sūmo bono. li. ij. c. xij. Quattuor inquit sunt quib' mens compuncta salubriter vulneratur. scꝫ memoria preteritoꝝ facinoꝝ. penarum futurarum recordatio. longinqua huius exilij pegrinatio. ⁊ desiderij superne patrie inflāmatio.

Nō de effe-
ctu ꝯpun-
ctionis.

n ¶ Cum lachrymis. Hec enim doloris intrinseci testes sunt et medicina peccati. Iuxta illud Bede in suis exhortationibus. si penam sentis querelam deo refer quia medicus est. Si medelam appetis cur non ploras. signa enī doloris frustrari non possunt: lachryme fluentes quicquid appetunt accipiunt. et nota q̄ lachryme cōmēdabiles sūt in septemplici dīa. Sūt enī lachryme timoris que flentis declarāt innocentiam in excusatione. patet exemplum de Susanna. Daniel. xiij. Sunt secūdo lachryme doloris que mentis alleuiant angustiam in cōtristatione. iuxta illud ps. fuerunt michi lachryme mee panes die ac nocte ⁊c. Sunt tertio lachryme compassionis q̄ proximū adiuuant in desolatione. patet exemplū de xpo in suscitatiōe lazari. Jo. xj. Sunt quarto lachryme deuotionis que deū delectant in contemplatione. ps. Qui seminant in lachrymis in exultatione metent. Sunt quinto lachryme proprie cognitionis que diabolū fugant in temptatione. Judith. xiij. stetit Judith ante lectū orans cū lachrymis ⁊c. Sunt sexto lachryme interne contritionis que delictū lauant in confessione. patet exemplū de Petro qui post negationem dñi et magistri egressus foras fleuit amare. patet etiā de Magdalena que lachrymis rigauit pedes saluatoris. Sunt septimo lachryme feruide dilectionis que petitū impetrant. patet exemplū j. Reg. j. Dum esset Anna amaro animo eo q̄ sterilis esset orauit dominū flens largiter.

Lach
sūt i
plici d

o ¶ Festiue. id est ad instar dici festi.

p ¶ Auctoritate etiam. vers.

q ¶ Seruilibus. sume qđ statīꝫ sequitur opibus ⁊c. Et circa hoc vide qđ scripsi. s. de offi. archipresb. c. j. §. canonicis instituti.

r ¶ Alia. scilicet opera.

s ¶ Pietatis cultu. i. misericordie que studet ad releuādas proximoꝝ miserias. ⁊ nō q̄ pietas aliqñ dicitur donū sp̄us scti. et in h differt a mia: q2 mia studet ad releuandas miserias proximoꝝ ex hoc q̄ sunt coniūcti vel ꝯsanguinitate vel familiaritate vel saltē nature similitudine in oībus aliquid humanū p mensura accipiens. sed pietatis donū mouetur ad releuandum eoꝝ miserias ex aliquo diuino. scilicet inquantum sunt filij dei vel diuina similitudine insigniti.

Pieta
mia

t ¶ Per hoc tamen. vers.

v ¶ Pauperibus. hic vide qđ scripsi. s. de offi. ordi. c. j. §. pauperes. ⁊ in hoc casu intelligo pauperes eos q̄ aīalia seu bestias nō hñt ad arandū nec sufficiunt ad alioꝝ operas cōducendū.

x ¶ Agriculturā. ꝯcor. huic fnie Jo. in sūma ꝯfess. li. j. ti. xij. c. xj. vbi dicit q̄ diebus dñicis ⁊ in maiorib' festiuitatib'. s. festis xpi ⁊ btē Marie virginis. die etiā aploꝝ Petri ⁊ Pauli nō licꝫ arare agros pauperꝝ vel alia opa seruilia ad opus eoꝝ exercere. ceteris tñ festiuitatibus credit hoc licere fm consuetudinem regionis quā scit eꝑus loci et nō reprobat dū tñ p hoc laborantes nō reuocent ab audiendis diuinis q̄ tenētur audire ⁊ q̄ talia principaliter fiant pꝑter deū nō pꝑter affectū carnalē aut spem remunerationis temporalis siue in pastu hominū laborantiū aut animalium: et q̄ necessitas paupertatis illius cui hec fiunt hoc videatur exigere.

y ¶ Suffragia cōsueta. s. siue ministrando seruientes vel aīalia vel alia quecūꝙ ad tale opus necessaria et ꝯsueta.

z ¶ Charitatis intuitu. ⁊ sic gratis vt dixi. s. §. agriculturam. pꝫ finem glo.

a Ad hec. hec ꝯstō ē eiusdē cui' ⁊ pcedēs. ⁊ hꝫ duo dcā. In primo ponit exordiū ⁊ cām statuēdi. In scdo ibi. Venerabilis. pcedit ad statutum faciendum.

Diuis

b ¶ Matris dñi. h dicit ad tollēdū errorē nestorij q̄ dixit virginē Mariam non dei sed hominis genitricem vt aliam personam carnis: aliam faceret deitatis. cuius opinio damnata est in cō-

Erro
flori

uius quo maiorem gratiam apud deū q̄ eius conceptionem predestinataꝫ ad vnigeniti sui tp̄alē originem et oīm salutem veraciter ordinauit creditur inuenisse vt per hoc salutis nr̄e cōmunis remota primordia i quibus deuotis occurrit mentibus spiritualiū materia gaudioꝝ deuotionē omnibus augeāt et salutē. Venerabilis Anselmi predecessoris nostri qui post alia quedā ipsius antiquiora solēnia conceptionis solēne supaddere dignū duxit vestigiis inherentes Statuimus et firmiter precipiendo mandamus quatinus festū conceptiōis predicte in cunctis ecclesiis nostre Cantuariēsis prouincie festiue et solēniter decetero celebretur.

Symon islepe.

cilio ephesino sicut legitur. xvj. di. c. sexta synodus.

c ¶ Maiorem gratiam. ceteris nāq; gr̄a p partes dat. Marie vero simul se totam infudit gr̄e plenitudo vt dicit Hieronym⁹ ad paulā ⁊ eustochiū. ⁊ in eadē ep̄la p eūdē mater ab āgelo salutat ⁊ gr̄a ꝑdicatur plena p quā largo sc̄i sp̄us ymbre superfusa est oīs creatura. ⁊ ibidē dꝫ: talibus decebat vgīnē obūbrari mūerib⁹ vt eēt gr̄a plēa q̄ dedit celis gl̄iam terris deū: hoīb⁹ pacē: q̄ refudit fidē gentib⁹. finē vicijs: vite ordinē: et moribus disciplinam.

d ¶ Eius. scꝫ marie.

e ¶ Cōceptiōeꝫ ꝑdestinatā. de hac ɔceptiōe sic ait anselmus in li. de conceptiōe vgīs gloriose. Palatiū inq̄t ipatoris delicatis vsib⁹ ɔstruēs vitat fundamētū luculētū ⁊ īualidū sꝫ forti nobili et firmo fūdamēto totum submittit regale edificium. sꝫ sap̄ia dei añ oīa secula mariā sibi ꝓposuit in hītaculū ɔstruere. si q̄ aliq̄ alicu⁹ pcī macula ei⁹ ɔceptiō corrupta fuit tūc fūdamētū hītacli dei structure superstrate nec ɔgruebat nec sufficiebat nec coherebat sꝫ distrahebat. ⁊ seq̄t ibidē. videt michi inq̄t videre q̄ si q̄d originalꝭ pcī i ꝓpagatiōe mr̄is dei extitit p paganciū parētū nō ꝓpagatiōe ꝓlis fuit. Ex hoc loco apparet anselmū velle innuere q̄ ɔcepta fuit vgo maria sine pc̄ō originali. sꝫ Jo. de deo de ɔſe. di. iij. c. j. dicit eā fuisse ɔceptā i pc̄ō originali et ꝓpterea ei⁹ ɔceptiōem nō fore celebrādā. Et idē nō. di. iiij. c. ij. ℣. miraculo. ⁊ arch. ibidē. in c. firmissime. ⁊ ɔcor. Jo. an. de fer. c. cōquestus. ℣. vgīs. i nouel. Et specu. ti. de fer. ℣. j. in fi. Et huic sn̄ie ɔcor. q̄si oēs doc. excepto Ansel. sic recitat Bonauētura. li. iij. di. iij. q. ij. ⁊ btūs ber. in ep̄la ad ecclesiam Lugdun. post mltas rōes vrgētissimas ɔcludit sic de ɔceptiōe eiusdē. dicere inq̄t illā ɔceptā ex pcō originale nō ē vgīnē honorare: sꝫ honori detrahere libēter. q̄ vgo gl̄iosa h̄ honore carebit q̄ vel pcīm honorari vl falsa scitas vr induci. ⁊ ɔcor. Jo. i coll. s. sum. tri. c. firmiter. ℣. sꝫ nūq̄d btā maria. His tñ nō obstantibus h̄ ordinat vt seruetur sue ɔceptiōis solēnitas. quā deuotoꝝ nō iprobāt doctores vt p3 p specu. ⁊ Jo. an. no. i loc. ꝑalle. marie si hec solēnitas referat ad eius sctificatiōē i vtero potius q̄ ad ip̄i⁹ ɔceptiōꝫ carnalē vt vult Jo. in sum. ɔfess. li. j. ti. xij. c. ij. in fi.

f ¶ Unigeniti. Hic vide q̄d scripsi. s. de sum. tri. ⁊ fi. ca. c. j. ℣. vnigenitum.

g ¶ Tp̄alē originē. i. incarnatiōꝫ quā tp̄aliter habuit ex matre cū tñ ꝑus eternaliter nasceret ex patre.

h ¶ Per h̄. s. statutū q̄d seq̄t vel p h̄. s. vt magis ⁊ frequēti⁹ hēat memoria btē vgīs. et sic in h̄ loco istud ꝓnomē h̄ / sꝫ nō sit demōstratiuū ad oculū corpis: est tñ demōstratiuū ad oculū mētis p ut alias p3 i corpalib⁹ q̄ demōstrant p h̄ ꝓnomē h̄ ⁊ hec ⁊ h̄. p3 exemplū. ff. de no. o. nūc. l. h̄ edictō. ⁊ l. hec actio. ff. de calū. ⁊ l. hec actio. ff. de edē. Et nō. p l. h̄ edicto. in fi. p Barth.

i ¶ Remota ꝑmordia. Fuit nāq; marie ɔceptio ꝑmordiū nr̄e salutis remotū valde respectu sue natiuitatis ⁊ vtroq; sꝫ remotius respectu ānūciatiōis dn̄ice icarnatiōis in q̄ erat primordiū ꝓpinquā hūane saluatiōis.

k ¶ Venerabilis anselmi. sc̄a po.

l ¶ Ipsius. scilicet beate virginis.

m ¶ Solēnia. vicꝫ natiuitatis/ annūciatiōis/ purificatiōis/ et assūptiōis. de q̄bus legitur ex. c. c. conquestus.

n ¶ Supaddere. de isto sc̄ō Ansel. p3 in legēda quā nōnulli libri habent in festo ɔceptiōis btē marie. vbi narrat sup h̄ diuersa miracula. et ponit i legenda aurea s̄m antiquos libros.

o ¶ Statuimus. nouā ɔstitutiōeꝫ denotat. secus si dixisset innouamus. ex. de offi. ordi. c. vt litigātes. ℣. statuimus. p Jo. li. vj. et de cle. nō resid. c. vnico. ℣. recepit. p eundem.

p ¶ Cunctis ecclesijs. scꝫ tam regularibus q̄ secularibus.

¶ Festa hac constitutione contenta solēniter sunt celebranda: in ceteris licꝫ impune consueta facere opa.

Ex scripturis et infra. De fratrum nostrorum cōsilio dies festos presentibus inserere duximus quibus ab vniuersis seruilibus operibus etiam reipublice vtilibus p nostram Cantuariēn. prouinciam fuerit regulariter abstinendum. In primis sacrū diē dn̄icū ab hora diei sabbati vespertina inchoādum nō ante horam ipsam preueniēdo ne iudaice ꝓfessionis participes videamur. Quod etiaꝫ in festis

a ¶ Ex scriptur. s. hec est ɔstitutio Symonis Islepe Cātuarieñ. archiepi: ⁊ h3 tria dicta. In ꝑmo q̄i in sūma ponit suā intētionē. In. ij. ibi. In ꝑmis. indeterīate ꝓcedit ad eādē. In. iij. ibi Reliquis eñ. declarat sup nō deteriate positis.

Diuisio.

b ¶ Et. j. hic decidit vna lōga arēga in q̄ ꝑmo ponebat ꝑfatio statuētis. deinde recitabant cause īpellētes quas videre poteris in antiqua.

c ¶ Reipublice vtilib⁹. his vicꝫ q̄ expediri solēt p mercēnarios ⁊ mecanicis artibus insistētes vt p3 i integra. vñ ⁊ hec inter seruilia opa numerant vt h̄. ⁊ circ̄ h̄ vide q̄d scripsi. s. h̄ of. archip. c. j. ℣f. in tertio. p totū. sꝫ marie sup. ℣. canonicis institut.

d ¶ Regulariter. h̄ io dicit q̄ nō indistīcte dieb⁹ h̄ enumeratis est abstinēdū ab oī ope seruili. nā facere opa his dieb⁹ q̄ ꝑtinent ad ꝓuidētiā necessarioꝫ tā sibi q̄ ꝓximis sic seruādo ꝑsonā vel res nō ē illicitū exēplo machabeoꝫ qui pugnantes sabbato excusant. ⁊ sile est de q̄cūq; dāno rei exterioris iminēte vitādo. Math. xij. Quis erit ex vobis hō q̄ habuerit vnā ouē ⁊ ceciderit i sabbato i fouea ⁊c. hec Thomas. cui ɔcor. petrus i scrips. ⁊ dicit thomas i sūma. q. xl. arti. iiij. q̄ obseruatio festoꝝ nō ipedit ea q̄ ordināt ad hoīm salutē et corpalē. vñ medici p̄nt medicari hoīes i die festo: sic etiā bellare sꝫ his dieb⁹ ad vtilitatē rei publice vbi necessitas exigit ne de⁹ tētari videat tali tñ necessitate cessante nō est licitū bellare his dieb⁹ sꝫ dn̄t hoīes diuinis vacare. huic sn̄ie ɔcor. Ray. eo. ti. ℣. viij. dicēs q̄ si vigeat necessitas vel arare vl fruct⁹ colligere in dieb⁹ dn̄icis vl alijs festiuis ꝑp periculū hostiū q̄ alijs dieb⁹ caperēt vl occiderēt eos. Satis videt q̄ ecclia tūc possit idulgere eis q̄ iustū hēt bellū ⁊ q̄ tāta necessitate artāt opari i diebus dn̄icis ⁊ alijs festiuis ꝑterq̄ i maiorib⁹ āni solēnitatib⁹. ⁊ tūc ēt si maior appareat necessitas advictū suū ⁊ sustētationē necessariā acq̄rēdā ita tñ vt de illis studeāt ꝓ posse largiores elemosynas erogare. ex. e. c. lꝫ. xxiij. q. viij. ℣. nulla. sic ēt dieb⁹ dn̄ic. ⁊ festiuis ꝑterq̄ i maiorib⁹ āni solēnitatib⁹ q̄n ɔgruū tēp⁹ est ad capiēdū alleca: lꝫ tali piscatiōi vacare. vt. d. c. licet. sic ēt eisdē dieb⁹ lꝫ iminēte inūdatiōe aq̄rū agere scrobes vineis ⁊ sulcos frumētis. C. de fer. l. oēs iudices. In tali tñ necc̄te hñda est licētia ep̄i si ɔmode fieri possit. alioq̄n sufficit licētia curati ꝓprij ⁊ posset eē necessitas tal̄ ⁊ tā notoria q̄ sufficeret auctoritas ꝓpria ut Jo. i sūma ɔfes. c. xi. q. viij. q̄ ēt i. c. ibidē ꝓpi. sequēti dicit q̄ de necc̄te ob quā ꝑt aliq̄s vacare opib⁹ seruilib⁹ i dieb⁹ festiuis nō ꝑt tradi certa doctrina sꝫ pot⁹ relinq̄t arbitrio boni viri vbi sup hac materia poteris plura videre. ⁊ h̄ vide q̄ dixi. s. de offi. archip. c. j. ℣. in tertio. ℣. canonicis institutis.

Nō ab oīb⁹ opibus dieb⁹ festiuis abstinendū est.

e ¶ Diē dn̄icū. q̄ inter sūmas ⁊ ꝑcipuas festiuitates ɔtiet. ⁊ hūc diē colere debem⁹ ꝑp honorē ⁊ gaudiū resurrectiōis dn̄ice. h̄ ɔſe. di. iij. sabbato. ⁊ vide q̄d dixi. s. h̄ of. archip. c. j. ℣f. i tertio. ℣. dieb⁹ dn̄ic.

f ¶ Vespertina. ɔcor. ex. e. ti. c. j. tñ q̄ ad festoꝝ initiū ⁊ finē ɔsiderāda ē ɔsuetudo diuersaꝝ regionū iux. eaꝝ q̄litatē vt. s. sicut magnitudo eoꝝ ea exigit celebrari sic ꝑus incipiāt ⁊ tardi⁹ finiant. ex. e. c. ij.

g ¶ Judaice ꝓfessionis. qui solēnizant sabbatum. de ɔſe. di. iij. puenit. ⁊ facit ad hoc. e. di. c. j.

h ¶ Quod etiam. scꝫ vt celebrent a vespera in vesperam.

que ſuas habent vigilias' obſeruentur. Item feſtū natiuitatis dn̄i. ſc̄tōꝝ Stephani: Johānis euāgeliſte Innocētiū. Thome' martyris. Circumciſionis dn̄i. Epyphanie dn̄i. Purificationis btē Marie virginis Sc̄ti mathie' apl̄i. Annunciationis btē Marie. Paſche' cū tribus dieb' ſequētibus. Sc̄ti marci' euangeliſte. Aplōꝝ philippi' et Jacobi. Inuētōis' ſc̄tē crucis Aſcenſionis' dn̄i. Penthecoſtes' cū tribus diebus ſequentibus. Corporis' xp̄i. Natiuitatis bt̄i Johannis baptiſte. Apoſtoloꝝ Petri et Pauli. Tranſlatōis' ſc̄ti Thome martyris. Sācte marie' magdalene. Sācti Jacobi apoſtoli. Sancti laurētii. Aſſūptiōis btē marie. Sc̄ti bartholomei. Natiuitatis btē marie. Exaltatōnis ſc̄tē crucis. Sancti mathei apoſtoli et euāgeliſte. Sancti michaelis' ſc̄ti Luce euāgeliſte. Apoſtoloꝝ Symonis et Jude. Omniū ſanctoꝝ. ſancti Andree apoſtoli. ſc̄ti Nicolai. Cōceptiōis' btē marie. ſc̄ti Thome apoſtoli. Solēnitas dedicationū' eccleſiaꝝ prochialiū' ꝛ ſc̄tōꝝ i quoꝝ honore eccl̄ie prochiales dedicant̄. Aliaqꝫ feſta q̄ in ſingulis dioceſib' dicte ꝓuincie p locoꝝ' ordinarios ex certa ſcia peculiariter īdicūt̄ ꝛ īfra'. Reliquis' enī ſc̄tōꝝ' feſtiuitatibus impune poterint opera fieri conſueta.

Henricus chichile.

¶ Dum Georgii martyris feſtū officio duplici ad modū maioris duplicis feſti tam a clero q̄ꝫ a laico celebret̄. Feſta quoqꝫ ſanctoꝝ epoꝝ Dauid ꝛ cedde: nec nō et wenefrede virginis cū regimine chori ꝛ. ix. lectiōib' ſuis dieb' celebrēt̄.

* * *

i ¶ Vigilias ſc. dictas q: in eis nō ſolū ieiunandū eſt ſꝫ vigilijs et orōnibus ꝓnoctāter inſiſtendū. lxxvi. di. noſce. ꝛ nota q: a parte iuris cōis feſta īfraſcripta hn̄t ſuas vigilias. vicꝫ natalis domini. aſſumptio btē marie. oīm aplōꝝ. et btī mathie. ꝓut legit̄ ex de obſua. ieiu. c. j. ꝛ. c. cōſiliū. Item feſtū paſche et penthecoſt. vt patꝫ. d. c. noſce. ꝑter has ordinauit eccl̄ia vigiliā ſc̄ti Johānis bapt. ꝛ ſc̄ti laurētij. ac feſtiuitat̄ oīū ſc̄tōꝝ q̄ potius trahunt ex cōi obſuantia cū ſpē pro eccl̄ie q̄ꝫ alicui' canonis auctoritate. vñ vt dicit Jo. an. d. c. j. de obſer. ieiu. de feſtiuitatib' btē marie ſolū feſtū aſſumptiōis tāq̄ꝫ ꝓncipali' vigiliā hꝫ. ad qḋ facit qḋ legit̄ de ſen. excōi. c. alma. ꝫ aduēimus. li. vi.

k ¶ Thome martyris. H[ic] erat archiep̄s cātuarien. q̄ ſub Henrico rege Anglie .ij. poſt ꝯqueſtū martyriſatus eſt. de cui' tn̄ feſtiuitate iter ceteras nec in canonibus nec in decretalibus fit mentio. ꝓut pꝫ de feſt. c. ꝯqueſtus. de ꝯſe. di. iij. c. j. in q̄bus de hmōi feſtis diebus fit mentio. hui' tn̄ loco ponit in eiſdē feſtū ſācti ſiluēſtri qḋ tn̄ apd̄ nos ñ obſeruat̄: nec i h̄ loco obſeruari ꝑcipit. ꝛ ꝓt eē rō: q: h̄ ꝯſuetudo rōe eccl̄ie ſeruanda ſit in iudicijs ex de re iudi. in cāis. Itē in ſacris ex de hereticis. ad abolēdā. et i ieiunijs ſolēnib' q̄ oīb' indicūt̄ ex de obſua. ieiu. c. ij. nō tn̄ in diuinis officijs. nā in eis quelꝫ eccl̄ia ſuat ſuā ꝯſuetudinē xij. di. illud. alſ tenet̄ ꝯſuetudinē metropolitane eccl̄ie ſuare. xij. di. de his. ſm̄ Hoſti. q̄ ſic nōt ex de feri. c. ij. ꝛ idē nōt wil. de celeb. miſ. c. qñ. ꝟ. horas canonicas. in ſi. in cle. Et hec puto vera quādo vicꝫ in illo die ſc̄ti ſiluēſtri nō opꝫ abſtinere ab opibus ſeruilibus manualib' ſed a placitis et actibus iudicialibus ſic vt pꝫ in dicto c. conqueſtus.

l ¶ Purificationis. de hac fit mētio. de. c. j. de ꝯſe. di. iij.

m ¶ Mathie. de h̄ feſto habes de obſua. ieiu. ꝛ de vb. ſig. c. q̄ ſūt.

n ¶ Paſche cū tribus. dcā decre. ꝯſtitus. ꝛ de ꝯſe. di. iij. c. j. dicūt de vij. dieb' ſequētib' ꝛ et ꝓcedētib'. ſꝫ hec intelligo vꝫ q̄ ad iudicia. Ipſis aūt q̄ ad alios labores hoīꝫ i opib' ſuilib' ꝛ mechanicis.

o ¶ Marci euāgeliſte. iſtḋ approbat̄ i. c. gl̄ioſus. de reli. ꝛ ve. ſan. li. vi. vbi ſtatuit q: feſta oīm aplōꝝ ꝛ euāgeliſtaꝝ ꝛ q̄tuor doctorū. ſ. Greg. Aug. Ambro. ꝛ Hierony. celebrēt ſub officio duplici.

p ¶ Philippi ꝛ Jacobi. Iſtud colligitur ex. d. c. gl̄ioſus. li. vi.

q ¶ Inuētōis ſc̄tē crucis. ꝯcor. de ꝯſe. di. iij. c. crucis. vbi dr̄ glo. q: celebramus feſtū crucis q: in ea facta fuit nr̄a redēptio. feſtū ho aſine cui inſidēs xp̄s venerabat̄ a pp̄lo nō colimus q: laus illa erat humana de qua nō eſt curandū.

r ¶ Aſcēſionis. qḋ aūt dr̄ de tribus dieb' rogationū ꝓcedētibus vt pꝫ in. c. j. de ꝯſe. di. iij. nō obſuat̄ quo ad intentū huius ꝯſtitutiōis lꝫ obſeruet̄ apud aliquos quo ad iudicia.

ſ ¶ Penthecoſtes cū tribus. Alij libri. d. c. ꝯſtitus de ferijs hn̄t in lr̄a cū duob'. Textus vero in. d. c. j. de ꝯſe. di. iij. dr̄ ſic ſc̄ti dies pēthecoſtes. nec deteriando ad duos nec ad tres. ꝯſuetudo vero cui ſtandū eſt interpretat̄ de tribus nō ſolū quo ad iudicia ſꝫ etiā quo ad ſeruilia opa nō exercenda.

t ¶ Corporis xp̄i. de h̄ feſto et de indulgentijs ꝯceſſis ipm̄ celebrātibus hēt in cle. ſi dñm. de reli. ꝛ ven. ſc̄tō. Hoc inſup feſtū ſolēnizantibus ꝛ officijs diuinis in eccl̄ijs vbi celebrat̄ intereſſentib' papa Martinus q̄ntus anno pōtificatus ſui. xij. āpliauit indulgentias antiquas vicꝫ anno dn̄i. M. CCCC. xxix. ꝯceſſit oīb' et ſingul' vere penitētib' ꝛ ꝯtritis q̄ in vigilia eiuſdē feſti ieiunauerint vel alias de ꝯſilio ſui ꝯfeſſoris aliud opus piū in eadē vigilia fecerit. C. dies. Item ſingul' intereſſentib' i ꝓmis veſperis matutinis miſſe et ſc̄dis veſpis ipſius feſti ducētos dies ꝓ q̄lꝫ ipaꝝ horaꝝ. His vo q̄ ꝓme/tertie/ſexte/none ꝛ ꝯpletorij eiuſdē feſti officijs interfuerint ꝓ q̄lꝫ eaꝝ. lxxx. dies. Illis vo q̄ ꝑ octauas ꝛ in octauis interfuerit ꝓmis veſpis matutinis/miſſe/ꝛ ſc̄dis veſpis ꝓ q̄lꝫ eaꝝ centū dies. Illis autē q̄ ꝓme/tertie/ſexte/none/ꝛ ꝯpletorij officijs dictis octauis interfuerit ꝓ ipaꝝ q̄lꝫ. xl. dies. Pbr̄is vo q̄ dictis dieb' miſſas ſuas deuote celebrauerint et ꝓ pace eccl̄ie orauerit ꝓ ſingl̄is miſſis cētū dies. Ipſis vo q̄ in ipo feſto ꝓceſſionē in q̄ eukariſtiā deferri ꝯtigerit continuo ſecuti fuerit ſingulis ꝯceſſit cētū dies. Ipſoꝝ ſingul' q̄ in dc̄ō feſto ſacra ꝛ cōionē receperit et cētū dies īdulgentie de iniūctis eis penitētijs ꝯceſſit ānis ſingul' i ꝑpetuū durature. Cōceſſit inſup xp̄ifidelib' q̄ ſacerdotē eukariſtiā ꝑ..ea deferentē ad infirmū ꝓceſſerint vl' ſecuti fuerint cū lumie acceſo cētū dies. His q̄ꝫ q̄ tali tp̄e abſqꝫ lumie reuerentiā ꝓcedēdo vel ſequēdo rāto fecerit ſacro ſingul' ipoꝝ q̄nquaginta dies vt. ſ. ꝯceſſit totiēs q̄tiēs h̄ egerit et ī ꝑpetuū durature. Huius vero indulgētie verā bullā ego vidi et ꝑlegi cui' effectū ne a mēoria recederet hic inſcribere curaui.

Indulg ſe corpis ſolēni tib' ꝯ

v ¶ Trāſlatiōis ſc̄ti thōe. h̄ feſtū ſi. ꝓcedit a iur̄ cōi ſꝫ ꝯſtōe ſpāli.

x ¶ Marie magdalene. hoc et feſtū potius p nouā ꝯſtōnē eccl̄ie introductū eſt q̄ꝫ p canones vel decre. antiq̄s. ſic et ꝛ feſtū exaltationis ſc̄tē crucis de quo ſtatim ſequitur.

y ¶ Sc̄ti michaelis. ſ. penultimo die ſeptembris. ꝛ dr̄ dedicatio ſc̄ti michaelis vt pꝫ in ꝓalle. c. ꝯqueſtus.

z ¶ Conceptionis. de hoc dixi. ſ. c. ꝓxi.

a ¶ Dedicatōnū. ꝯcor. de ꝯſe. di. iij. c. j. ꝛ di. j. c. ſolēnitates. ꝛ. c. ſeq.

b ¶ Parrochialiū. Idē intelligo de cathedralibus ꝛ alijs et regularib' et collegiatis. ar. d. c. ſolēnitates. de ꝯſe. di. j. qḋ indiſtincte loq̄t̄. ſꝫ h̄ ſpālit̄ loq̄t̄ de ꝓchialib' q̄ in rure poſite ſūt vt cōit̄ vel ſi i ciuitate vel municipio ſint. Ipaꝝ tn̄ ꝓchiani magis aſſueſcunt hmōi opibus ſuilibus q̄ꝫ miniſtrantes in eccl̄ijs cathedralibus regularibus vel collegiatis.

c ¶ Locoꝝ ordinarios. i. ep̄os qḋ pꝫ ex h̄ qḋ. ſ. dixit dioceſib' ꝛc. ex hac lr̄a apparet q: ep̄s in ſua dioceſi pt̄ ſtatuere aliquē ſc̄tm̄ ſolēniter venerari abſqꝫ auctoritate ſedis aplīce. Et h̄ intellige verū de ſc̄tō p ſedē aplīcā ꝓus canonizato. Secus tn̄ de eo q̄ nōdū p ſedē aplīcā eſt canonizatus. Ad quod vide nōta p Innocē. et Hoſti. ex de reli. ꝛ vene. ſc̄tōꝝ. c. vnico. li. vi.

d ¶ Et infra. Hic cōtinebat̄ in antiqua mandatū directū ſub certa forma ad executionem huius ꝯſtitutionis.

e ¶ Reliquis. tertia pars.

f ¶ Sanctorum feſtiuitatibus. Excipe feſtum ſancti Georgij vt patet ſ. c. proximo.

Ineffabilis[g] ꝛ infra[h] Nos q̄ dei laudē in sctis suis in q̄b⁹ gloriosus[i] existit in nostra ꝓuīcia cupimus ampliari regiis et regni incolarū ad hoc hortatibus[k] excitati cōfratrūq; nostroꝝ ꝛ cleri ꝓuincie nostre ducti consiliis ꝗnimo ꝛ nostri ꝓuincialis cōcilii robore ac decreto suffulti antiquorū[l] patrū pium erga sctōs dei deuotōnis affectū ꝓsequētes festū bti Georgii martyris sub officio[m] duplici ꝛ ad modum maioris[n] duplicis festi taz ꝑ cleruz q̄z ꝑ[o] populū dicte ꝓuincie ꝑ vniuersas ecclesias eiusdē de expsso cōsensu nostroꝝ fratrū cleri ātedicti volumus statuimus et precipimus annis singulis ꝑpetuis futuris tꝑib⁹ solēniter celebrari ꝛ in ipso festo ab omni[p] seruili ope ꝑ oēs ciuitates ꝛ loca ipi⁹ ꝓuincie sicut et ꝓut in festo natalis dn̄i ꝑcipimus feriari: quo magis in ipso festo plebs fidelis ad eccl'as cōueniāt: deū laudēt: et ipsius scti ꝛ oim btōꝝ patrocinia deuotius implorent ꝛ ꝓ rege ac regni salute instent frequētius ꝛ exorent. Ad hec[q] dicti ꝓuicialis cōcilii auctoritate decernimus ꝛ ēt statuimus ꝑ presentes q̄ festa sctōꝝ dauid et cedde epoꝝ et wenefride virginis decetero ꝑ totā ꝓuinciā nostrā añdictā suis tꝑib⁹ vicz scti dauid primo: scti cedde scdo mēsis martii dieb⁹ wenefrede aūt tertio die nouēbris cum regimine[r] chori ꝛ nouem lectōibus ꝑpetuis futuris tꝑibus ēt celebrent.

Idem.

Diui Johānis beuerlaco cōfessoris et pontificis depositōis festū ad modū festi vnius cōfessoris ꝛ pōtificis paschal' tꝑis cū regimie chori scdz vsū Sarū. vii. maii celebret. Trāslatōnis aūt ei⁹ dies cū festo crispini ꝛ crispiniani agatur.

Anglicane[s] ecclie et infra De fratrū nostroꝝ ꝛ cleri in presenti cōcilio presentiū volūtatib⁹ ꝛ assensu et nichilominus ad xp̄ianissimi principis ꝛ regis[t] nostri instātiā spālē sctissimi cōfessoris et pontificis Johānis beuerlaco memoriam vbiq; ꝑ nostrā ꝓuiciā votiuis et deuotis affectib⁹ duximus exaltādā. Statuim⁹[v] igit ꝛ de predictoꝝ fratrū[x] nostroꝝ cō-

g Ineffabilis. hec ꝯstitutio fuit Henrici Chychele archiepi Cantuarieñ. moderni qui hanc ꝯstitutionē spāliter edidit ad excitationē regis Henrici anglie quinti in ptes Normanie trāsituri. ꝛ hȝ duo dicta. In ꝑmo statuit circa festū scti Georgii solēniter et festiue celebrādū. In. ii. ibi. Ad hec. statuit circa alia tria festa sub nouē lectōnib⁹ ānis singulis celebrāda

isio.

h Et infra. hic decidit magna aranga circa exordiū ꝯstōnis.

i Gloriosus existit. de rel. ꝛ ven. sctōꝝ. c. vnico. li. vi.

k Hortatib⁹. i. suasiōibus vel instigatōnibus.

l Antiquoꝝ patrū. facit qđ legit. de. c. vnico. in fi. de rel. ꝛ ven. sctōꝝ. li. vi.

m Officio duplici. Sic habes. de. c. gliosus. vbi archdiac̄ glosa antepenl'. dicit q̄ q̄dā festa dicunt in totū duplicia ꝛ q̄daz simplr duplicia ꝛ q̄dā semiduplicia. ꝓ q̄ꝝ declaratōe remittit ad rōnale dn̄i wil. durādi. li. vii. rubrica de festiuitatib⁹ sctōꝝ. §. q̄dā aūt. Jo. an. l. c. c. glo. fi. ponit opinionē de festis duplicib⁹ vt. s. ea dicant festa duplicia i q̄bus tota antiphōa dr̄ añ ps̄. ꝛ post ps̄. cū alias nō tota sȝ solū ꝑncipium dicat añ ps̄. finalr tn̄ sup hoc remittit ad clericos ego ꝟo sup hoc te remitto ad vsū Sarū ecclie sȝ quē est repire festa duplicia ꝑncipalia. quedā festa duplicia maiora. q̄dā festa duplicia minora. q̄dā festa duplicia inferiora. ꝛ sunt sup his regule posite in ordinali ad q̄s te remitto.

n Maioris duplicis. nō ē ꝗ̄ tāte solēnitat' i ecclesia sicut sunt festa ꝑncipalia. tn̄ quo ad abstinendū ab opibus seruilibus est eiusdē dignitatis vt ꝗ patet in textu.

o Per ppsim. hoc scdo addit q̄ q̄dā sūt festa duplicia q̄ ad officiū diuinū dicēdū in ecclia ꝑ clericos: nō tn̄ quo ad audiendū ꝑ laicos. ꝓut exemplū in festis. iiii. doctoꝝ. Item scti augustini anglor apli. sancti edwardi regis: et alioꝝ huiusmodi.

estio

p Omni seruili ope. Sed nūq̄d lȝ hac die ac aliis dieb⁹ festiuis facere radi barbas vel ferrare equos. Jo. in sūma cōfess. li. i. ti. xii. c. ix. in fi. dicit q̄ vbi aliq̄s ante nō potuit sup hoc cōmode ꝓuidere credit tales fore excusabiles. de ipis vero barbariis vel ferrariis credit q̄ sint excusabiles si ꝑncipaliter ꝓp necessitatē eoꝝ quibus hmōi opas impendunt hoc faciunt. si autē principalit ꝓpter questū hoc faciūt vel improbā lucrandi cupiditatē nō reputat eos excusabiles. Carnifices etiā et pincerne q̄ his dieb⁹ preparant ea q̄ debēt vendere in crastinū in mercato vel stationibus suis et ceteri q̄ preparāt victualia his diebus si tn̄ die precedēti nō potuerint cōmode preparare aut ꝑparata seruare sine periculo nō credit q̄ peccent mortalr. putat etiā q̄ iusto metu dn̄oꝝ laborātes in diebus festiuis hmōi excusant nō tn̄ putat eos excusari q̄ aliqua debere tenentur ad cōmodū alioꝝ si vecturas huiusmodi faciant diebus festiuis vt liberius diebus ꝓfestis possint vacare necessitatibus ꝓpriis nisi arta necessitas sit in cā.

Questio.

Sed quero quid de his q̄ vadunt ad mercata q̄ fiunt diebus dn̄icis vel aliis festiuis maxime ꝑcipuis vt in casu hui⁹ ꝯstōnis nūquid peccent mortāliter? Dic si aliquis aliq̄d ꝓ sua necessitate sic q̄ nō fiat ex ꝯsuetudine ħ faciat non peccat mortalr. sec⁹ si ex ꝯsuetudine ħ faciat vel al' ex improba cupiditate lucrādi sicut faciunt mercatores q̄ ꝓp frequentanda mercata aut nundinas vix aut nūq̄ intrant ecclesias. tales nāq; credit idē Jo. peccare mortalr. ꝛ ꝯsimiliter eos q̄ veniunt ad mercata ꝓhibita ꝑ epos in suis dioc̄. intātū q̄ si eps excōicauerit oēs qui veniūt ad hmōi ꝓhibita mercata si aliq̄ de aliena dioc̄. scilicet illuc venerint incidūt in ipsam sniam eo q̄ rōe delicti efficiunt de iurisdictione illius epi. Dicit tn̄ mercata q̄ fiūt de victualibus necessariis ad die quātūcūq; solēnē vicz ħ pane / vino / carnib⁹ / gallinis / anseribus ꝛ hmōi nō esse illicita aut facile ꝓhibenda dū tn̄ ꝓp hoc parochiani se non subtrahant a diuino seruitio. hoc ipe notat loco preallē. c. xii.

q Ad hec. scda pars.

r Regimine chori. q̄d hoc importet remitto te ad ordinale Sarum ecclesie.

s Anglicane ecclesie. Ista ꝯstitutio est eiusdē cui⁹ ꝛ precedens. ꝛ hȝ duas partes ꝑncipales. scda ibi. Ceteꝝ. Prima diuidit in duas. In quarū ꝑma intētū suum declarat circa solēnitatē festi depositōis scti Johannis de beuerlaco in sua ꝓuincia celebrādā. i scda ibi. Statuimus. procedit ad suū statutū. Scd̄a etiā subdiuidit in duas partes. In ꝑma declarat mentē suam circa translationē eiusdē scti celebrādā cū incremēto festiuitatis alterius eodē die cōtingentis. In scda ibi. De fratrū nostroꝝ. Progredit ad suum statutum.

Diuisio.

t Regis nostri. scz Henrici quinti.

v Statuimus. scd̄a pars prime partis.

x Fratrū nr̄oꝝ consilio. Ista verba vt videt sunt necessitatis potius q̄ꝫ ꝯgruentie: q̄ ardua negocia nō nisi cōsilio ꝯfratrū expediēda sunt. de his q̄ fi. a p̄la. sine ꝯsensu ca. c. nouit. et. c. sequen. de iudi. c. cū deputati. Et in papa q̄ lȝ sit solutus legib⁹ tn̄ s̄m leges viuere debet. C. de leg. l. digna. ix. di. iustum. xii. q. ii. nō liceat. sic nōt ꝑ Card. de here. c. sup eo. e. ħ. li. vi. In hoc tn̄ ꝯdicūt alii doctores dicētes q̄ papa ꝑt talia expedire sine eis: q̄ etiā ipe est. ħ. ꝯciliū gn̄ale. de elect. significasti. de ꝯcess. ꝑben. ꝓposuit. Et hāc partē tenet Hugo. iiii. di. leges. dicēs q̄ ipe hȝ plenitudinem potestatis. ix. q. iii. conq̄stus. ꝛ. c. ꝑ ꝑncipalem. ꝛ idē dr̄ de imperatore vt. s. possit q̄cūq; ad eū spectātia sine ꝯsilio suoꝝ baronū facere. nec est credēdū Johāni monachi q̄ erat cardinal' ꝛ suspectus erat ꝙ voluit sustinere cām ꝓprias sicut ista notat dn̄icus de sctō geminiano. d. c. sup eo p̄alle. ⁊ q̄ ad ea q̄ hn̄t fieri in ꝯcilijs ꝓuincialibus ꝓut h̄ loqmur faciūt ad p̄missa q̄ legunt ⁊ notāt in. c. q̄ue ex̄ de p̄ben. ⁊ ix. q. iij. c. nullus primas.

y C Depositionis .i. obitus siue mortis. tūc nāqꝫ iustus hō deposita vetustate pene nascitur ad glīam. et idō dicis mortis de sctōꝝ natalis xxxiiij. q. ij. sanc.

z C Vsū sarū ecclesie. opponitur contra hoc. xij. di. de his. vbi ordinatur ꝙ officiū diuinū seruari dꝫ ⁊ dici ꝑ totā ꝓuinciā s̄m modū et vsum metropolitane ecclie. ⁊ cōcor. ad hoc de ꝯse. di. j. altaria. et di. ij. institutio. Solutio. dic ꝙ hoc qd̄ allegat ꝓ ꝯtrio verū est a pre iuris cōis. Illud tn̄ qd̄ h̄ de de vsu sarū tenēdo oꝛtum hꝫ ex longa consuetudine q̄ cū sit rōabilis tenenda est. sic sentit archidi. d. c. altaria. Et notat de offi. ordi. §. qd̄ gri ner sub §. fiūt abb. vꝫ. vario ꝑ Hosti. in sūma. et de sup. ne. ꝓla. c. j. ꝑ card. ⁊ concilium. vꝫ. officium variis. li. vj. vel dic ꝙ ad solutionē ꝯtrij sufficit sic fore hic statutū maxime cū ꝑ tota ꝓuincia hūc vsum sequat. sicut insti. ne vica. §. fuītur ⁊ ista. qui et ꝙ quib⁹ cau. ma. nō pos in ppu. ff. qui ⁊ a quibus .l. ꝯpetit. Epo namqꝫ Sarū in collegio epoꝝ est precētoꝛ et tp̄ibus quibus archiepus Cantuarien. solēniter celebrat diuina p̄sente collegio epoꝝ choꝝ in diuinis officiis regere dꝫ de obseruantia ⁊ ꝯsuetudine antiqua.

silio ⁊ assensu pro ꝑpetuis futuris tp̄ibus ordinam⁹ ꝙ festū depositōis dicti scti qd̄ septimo die maii vꝫ in crastino scti Iohānis ante portā latinā dinoscit cōtingere: ad modū festi vnius cōfessoris ⁊ pontificis paschal' tp̄is cū regimie chori scd̄m vsū Sarū ecclesie ꝑ ꝓuinciā nostrā an̄dictā futuris tp̄ib⁹ ꝑpetuo celebret. Ceterū qꝛ i festo trāslatōis eiusdē qd̄ .xxv. die mensis octobris etiā ānuatim cōtingit de sctis crispino ⁊ crispiniano scd̄m vsuꝫ Sarū ecclesie p̄dicte cōsueuit quasi ꝑ oēs ecclesias p̄dicte ꝓuincie celebrari et seruitiū fieri ab āntiquo: ne vni⁹ festi introductio diminutio alteri⁹ existat: sꝫ magis sub vna celebritatis leticia dicti martyres ⁊ vna cū prefato cōfessore almifico pariter honorent de fratrū nostroꝝ ⁊ cleri p̄dictoꝝ cōsensu vnanimi. statuimus decernimus ⁊ ordinamus ꝙ decetero singulis annis dictus dies .xxv. mēsis octobris vbiqꝫ ꝑ prouinciaꝫ p̄dictā cū nouē lectōib⁹ celebris hēat. quarū tres prime erūt de ꝓprietate sctōrum crispini et crispiniani. tres medie de trāslatōe sci Iohānis p̄dicti. ⁊ tres vltime de expōne euāgelii plurimoꝝ martyꝝ cū seruitio scd̄m vsū sarū in talibus fieri consueto.

⁂

De sequestratione possessionis ⁊ fructuum.

Iohānes stradford.

Violatores sequestroꝝ in casibus a iure ꝑmissis interpositoꝝ post publicatōnē debitis loco ⁊ tp̄e factā maioris excōicatōis sniaꝫ incurrāt: nisi a sequestro legitime fuerit appellatum.

Frequens peruersoꝝ et ītra. Presentis statuimus deliberatōe cōcilii ꝙ in ꝓuīcia nr̄a violatores sequestrorum per episcopos aut vicarios suos generales ipoꝝ vel officiales

a C Ceterū. secūda ps principalis.

b C Eiusdem. scꝫ sancti Iohannis

c C Quasi ꝑ omnes. hoc ideo dicit qꝛ nō oēs ꝓuincie seruant vsū ecclie saꝝ. sꝫ hn̄t vsū ꝓpriū ab ipo vsu Sarū ecclie diuersū qd̄ sat lꝫ rōne cōsuetudinis vt predictū est supra. ꝟ. vsum sarū ecclesie.

d C Celebritatis .i. solēnitatis cultus siue venerationis.

e C De fratrū nostroꝝ. scd̄a pars secunde partis.

f C Vicesimusquintus. isto die qui tunc accidebat die veneris fuit bellū de Agincourt in Picardia. Anno dn̄i. M. cccc. xv. ob cuius victoriosum exitum dictus rex Henricus quītus ꝓcurauit ꝑ ecclīam Anglicanam sic ordinari ꝓut hic habet. et sic non solū hoc festum numerari pōt inter ferias solēnes sed etiā repentinas de quibus plenius tractatur eo. ti. §. qualiter distinguantur per Hostien. in summa.

Diuisio.

g Frequens peruersoꝝ. hec est ꝯstitutio Io. stratford archiepi. q̄ diuidit in duas partes. In prima ponit statutum penale ꝯ violatores sequestrationū interpositarū ꝑ epos eoꝝ vel vicarios generales aut officiales ꝑncipales. In ij. ibi. Si tn̄ ipm statutum modificat in casu appellationis interposite ab huiusmodi sequestro.

Seqstruz qd̄ sit.

h C Sequestroꝝ. que fiunt altero de duobus modis. vꝫ aut de ꝯsensu partiū. aut iudicis auctoritate. sequestrū enī p̄mo modo sumptum est rei que in cōtrouersiam deducit cū ꝯsensu concertantium apud tertiū depositio. ff. deposi. l. licet. ⁊ l. et apud. in princi. et talis sequester tn̄ potestatē hꝫ in ipa re sequestrata quātum inter partes ꝯuenerit. vt. d. l. et. §. fi. ⁊ talis sequester etiā si de hoc nihil actū sit possidet ad effectū ꝙ neuter contendentiū poterit rōne possessionis ipius rei se iuuare ꝯtra aliū licet cōtra tertium victor se iuuare poterit nisi in cōtrariū aliquid expresse inter cōtendētes ipos cōuentū sit. facit ad hoc. ff. si seruitus vendicet. l. loci corpus. §. competit. ⁊ sic stat. l. interesse puto. ff. de acquiren. poss. et d. l. licet. Sequestrum vero quod iudicis auctoritate interponitur qñqꝫ fit de re non contentiosa et hoc dupliciter vꝫ ad iuris alicuius conseruationem ꝓut de hoc ptꝫ exemplū. ff. famil. her. l. cedere. §. fi. et. l. sequen. aut alicuius oneris euitatōnē sicut patet exemplum C. de vsur. l. acceptā. ff. e. ti. l. ticij debitoꝛ. ⁊ tunc sequestratio est sui iuris tuendi seu oneris euitādi gr̄a apud aliū depositio. si vero fiat de re contentiosa tunc sequestratio est rei possesse seu detente eius q̄ in cōtrouersia ꝟtit a possessore seu detētore iudic. officio exā separatio et penes aliū depositio. hec notant in regula iur. locupletari li. vj. ꝑ Card. statim post ꝑnci. vbi ꝑ longū ꝓcessum tractat de materia sequestrationis. ⁊ vide qd̄ dicā. §. ꝟ. iustis. et. ꝟ. a iure ꝑmiss.

Seqstru

i C Epos. sic ꝙ hec ꝯstitutio non habet locum i sequestrationibus interpositis ꝑ inferiores ordinarios vtputa abbates decanos/arch. et hmōi.

k C Vicarios generales. horuꝫ potestas differt ab officialiū ꝑncipalium potestate de quibus sequitur in textu. nā officiales dicuntur quibus cārū cognitio generaliter ꝑ habentes iurisditionem ecclesiasticam cōmittitur et in tales transfunditur cognitō cārum totius dioc. non tamen inquisitio nec correctio siue punitio criminū vt legitur in. c. licet. de offi. vica. li. vj. nec possunt aliquos amouere a beneficijs nec conferre beneficia nisi sp̄aliter fuerint talia eis cōmissa. sed vicarij generales omnia predicta facere possunt virtute officij excepta collatione beneficioꝝ vt patet de offi. vicarij. c. vlti. li. vj. et notatur ꝑ Wil. de offi. vica. c. j. in glo. magna. ꝟ. circa quartam. in cle. vbi bene notat de potestate tam huiusmodi vicarij q̄ etiam officialium.

l C Officiales principales. quia officialis est qui scribit. placet hic circa potestatē officialiū aliqua tractando inserere. vnde nō ꝙ officialis epi in iure vocatur qñqꝫ missus dn̄icus ex. de regu. c. ij. de frigi. et male. c. j. ⁊ dicit officialis cui epus vices suas ꝯmisit vt nōt Ber. ex. de insti. c. iij. glo. j. vbi tractat de officialibus et eoꝝ ptāte ꝑ Inno. Hosti. ⁊ Io. an. Et verū est large loquēdo de officiali ꝙ qlꝫ cui administratio alicui⁹ officij cōmissa est p̄t dici officialis. C. de appella. l. iudicib⁹. de hereticꝫ. c. volētes. §. notarij. in cle. Hic tn̄ officialis sumit ꝓ eo cui cāꝝ cognitio gn̄alr per epm̄ tāqꝫ officiali cōmissa est. tanqꝫ officiali. ideo dixi qꝛ sola ꝯmissio gn̄alis cognoscēdi in causis nō sufficit ad ꝯstituendū aliquē officialē ꝑncipalē absqꝫ h̄ ꝙ illis exp̄mat ꝑ ꝯmittētē vbo vl' in scriptis sic ꝙ de ei⁹ intētōe ꝯstet. ar. ad hoc. xcvij. di. c. fi. vbi notatur

Nō de
cialib⁹
q̄b⁹
eoꝝ offi
um.

p̄cipales ex cauſis[m] iuſtis et veris[n] in bonis eccleſia-

per Jo. Et facit ad idem. lxiij. di. lectis. ⁊ C. de man. princi. l. vnica. vbi ptꝫ ꝙ nō eſt habendus ꝓ cōſtituto in dignitate miſſus a principe niſi q̄tenus ex eius l̄ris claruerit. ⁊ facit. C. de iur. fiſci. l. ꝓhibitū. li. x. Cū itaq; officialis dignitatē habeat vt. ī. patebit neceſſaria eſt declaratio ſiue ſpecificatio ſui officij. cū etiā non oēs deputati ad vniuerſitatē cauſarū ſint officiales ſꝫ plures eorum vocant cōmiſſarij generales vt ptꝫ in dioc. Cantuarieñ. ⁊ pluribus alijs locis. Opꝫ igr̄ vt de ipſorū officio cōſtet aut ꝑ l̄ras vt dictū eſt. aut aliūde ꝑ expſſiones intentiōis cōmittentis. ꝓ quo bene faciunt no. xcvij. di. nobiliſſimis. ſtatim poſt princi. ꝑ Archi. ⁊ facit ad idem auten. vt litig. iurent §. qui ꝟo. colla. ix. Hec maxime vera intelligo in regionibus illis vbi iudicū officia per diuerſa nōia diſtinguūtur. nec puto ſufficere locū vbi talis iudex tenet curiam vt vicꝫ rōne loci dicat officialis niſi cōſtet deputantē ſic voluiſſe. Locus nāq; de ſe nō ſufficit ad dandū talem auctoritatē. xl. di. multi. niſi aliud fuerit de cōſuetudine introductū vt. ſ. quicūq; iudicauerit in illo loco vbi eſt ↄſiſtoriū epiſcopale eoipſo cenſeat officialis. Talem ꝟo conſuetudinē fore Tholoſe notat wil. in clem. vnica de offi. vicarij. glo. viti. In quo caſu ſm̄ ipm̄ auctoritas officij appropriat ipſi conſiſtorio potius q̄ ipſi officio ſic ꝙ conſiſtoriū facit officialem quicūq; ſit ille ſed nō ecōtra. de hoc vocabulo official' dicit wil. in clem. ⁊ ſi principalis. de reſcrip. ꝙ hic dr̄ ab officio eis. qđ idē eſt qđ nocere qꝛ tales vtplurimū nocent maxime ſubditis quibꝰ preſunt. Iſtud dictū wil. bene cōuenit officialibus largo modo ſumptis iuxta quem vnuſquiſq; habens adminiſtratiōem aliquā dr̄ officialis maxime cū eorū officiū ⁊ ſollicitudo verſetur circa pecunias leuandas ⁊ colligēdas. Secus tn̄ dicerem in illis quorum officia ⁊ ſollicitudo verſant in exhibitione iuſticie quales eſſe debent officiales archiepiſcoporū ⁊ epōꝝ quibus ꝓpter ſue dignitatis honorem cauſe q̄ alijs officialibus inferiorū iudicū cōmitti nequeūt tanq̄ viris honeſtis iuſtis ⁊ ſcientificis ꝑ ſedē apoſtolicā cōmitti ↄſueuerūt prout no. de reſcrip. c. ſtatutum. §. canonicis. ꝑ Cardi. qui notat ꝙ hmōi officiales epōꝝ habent dignitatē ⁊ ipſoꝝ auditoriū eſt idem cū auditorio ipſorū epōꝝ. de cōſue. c. nō eſt. li. vj. Horū eni officiū dr̄ nō ab officiendo. i. nocendo. ſed efficiendo qꝛ ſingulis iuſticiā faciūt atq; reddunt. Horū eni officiū maxime cōſiſtit in cauſarū cognitiōe q̄ ꝑ cōmiſſiones eis etiā gn̄aliter factā in eos virtute ipſius officij transfundūtur de offi. vica. c. licet. li. vj. Ceſſat tn̄ eorū poteſtas in criminū correctione. exceſſuū punitiōe. ⁊ a beneficijs vel adminiſtrationibus amotione. nec etiā poſſunt ↄferre bn̄ficia abſq; cōmiſſione ſpāli vt de ꝑmiſſis ptꝫ. d. c. licet. ⁊ c. e. ti. c. fi. De ptāte ꝟo hmōi officialiū ⁊ quō habent ordinariā iuriſditionē no. d. c. licꝫ. glo. ij. ꝑ Jo. an. li. vj. qui etiā vltra ꝑmiſſa ab eorū ptāte excepta ponit ꝙ nō pñt ↄcedere l̄ras cōmendatitias ad ordines. alle. ad hoc de tēpo. ordi. c. cū nullus. §. j. li. vj. excipit etiā caſus decretalis in. c. j. de offi. ord. in fi. li. vj. vbi ſtatuit ꝙ officialis archiepi nō pōt ſuſpendere epm̄ ſuffraganeū ipſius archiepi vel in eū ferre ſniam interdicti ipſo archiepo exiſtente infra ꝓuinciā ſuā vel circa illā. Et nota ꝙ ptās horū officialiū nō ſolū ꝑ reuocationē ſed etiā ꝑ mortē deputantis ceſſat. ar. ad hoc. de offi. vica. c. romana. li. vj. Mortuo tn̄ epo transfert de iure cōi iuriſditio in caplm̄ ſede vacāte vel in aliū ꝓut de cōſuetudine pſcripta fuerit obſeruatū. de ma. ⁊ obe. c. vnico. li. vj. Non igitur conuenit vt is in quem transfertur iuriſditio inuitus habeat officialem ſibi forſan odioſum. ar. notatorū ꝑ wil. in dicta clem. ⁊ ſi principalis. glo. fi. in fi.

io l q̄
o ceſſat
s offici
um.

ueſtio.

¶ Sed q̄ro in quibꝰ differant hi officiales ab alijs iudicibꝰ ꝑ epōs deputatꝭ dic ꝙ in multis diffēt. Primo qꝛ habent idē auditoriū cū epo. de appel. c. romana. in prin. li. vj. Nec ab eis appellat ad epōs ſꝫ ad eos ad quos appellaret ab ipſis epis vt ibi patꝫ. non tn̄ ſic eſt in alijs qui nō ſunt officiales pn̄cipales quales ſūt officiales foranei etiā ad vniuerſitatem cauſarū in certa parte dioc. deputati. ⁊ idē ſi duo ſint deputati equaliter tn̄ vnus eorū reſidet in loco pn̄cipaliori. nā ille cenſebit officialis principalis. ab alijs ꝟo bene pōt appellari ad ipm̄ epm̄ vt no. wil. d. c. ⁊ ſi principalis. glo. ij. differunt etiā in hoc ꝙ hi officiales ſunt ordinarij vt. ſ. dixi Alij ꝟo ſunt delegati. differunt etiā in dignitate cuius cōtēplatōne poſſunt cauſe eis a ſede apoſtolica cōmitti nō tn̄ alijs vt ptꝫ ex ſupradictis. ⁊. d. c. et ſi principalis.

ueſtio.

¶ Sed qđ ſi epo habeat duos officiales in diuerſis locis deputatos inſolidū ⁊ cōmittit cauſa a ſede apoſtolica officiali ſimplr̄. cui eorū videt cauſa cōmitti. dic ꝙ pn̄cipaliori. ar. notatorū. d. c. ⁊ ſi principalis. glo. quid ergo. ꝑ Jo. an. qui etiā dicit ꝙ ſi ſint duo eque pn̄cipales ſic ꝙ neſciatur quis ſit principalior tūc ſeruari debet ſm̄ eū id quod notat Ber. in magna glo. ꝟſus fi. extra de offi. delega. c. qm̄ abbas. vicꝫ ꝙ is erit iudex de quo ſenſerit impetrator: vel ſi reſcriptū impetratū fuerit a duobꝰ vnuſquiſq; aſſerit ſe intellexiſſe de vno: alius de alio: tunc ille ſit iudex cui prius littere fuerint pn̄tate. pro quo facit de reſcrip. c. capitulū ſancte crucis. de appella. vt debitus. Si ꝟo ſimul eſſet preſentatio facta tunc dignior debet preferri. ſi equales ſunt ſorte dirimatur. ff. de iudi. l. ſed cū ambo. xxvj. q. ij. ſors non eſt. Sed pone ꝙ cauſa cōmiſſa ſit officiali ⁊ ante finitam cauſam deſinit eſſe officialis an remanet iudex. Dic ſm̄ Jo. an. in loco preallega. ꝙ ſi non erat expreſſum propriū nomen deſinit eſſe iudex. alias vero ſi fuerit expreſſum remanet iudex vbi aliud eū nō impedit. ⁊ ↄcor. in ſimili notata per Archi. de reſcript. c. ſtatutum. §. committantur. ⁊ ibi etiam per Cardi. §. canonicis. li. vj. Et concor. notata per Joh. an. de offi. deleg. c. q̄uis. e. li. in nouella.

m¶ Cauſis iuſtis. harū vna eſt quādo interuenit conſenſus partiū. ff. de ſolu. l. ſi ſoluturus. ff. depo. l. licet. de ꝟbo. ſig. l. ſequeſter. Item in re dotali ſi furor mariti interueniat. ff. ſolu. matri. l. ſi cū dotem. §. ſi vero dotis. vel quādo maritus cauere non poteſt et ſcandalizaretur ſi mulier miniſtraret. extra de donati. inter vi. et vxo. per veſtras. Et idem ſi tam maritus q̄ vxor ſint ſuſpecti de dilapidatione. Iuſta etia cauſa eſt quandoq; aduerſarij contumacia precipue intuitu religionis cuius pretextu mitius agendum eſt. extra de dolo et cōtu. c. ij. Eſt etiam iuſta cauſa quando perſona a qua res mobilis petitur ſuſpecta eſt ⁊ timetur de eius fuga. ff. qui ſatiſda. cogū. l. ſi fideiuſſor. §. viti. ff. de offi. preſidis. l. ſenatus. C. de agrico. et cenſi. l. litibus. li. xj. Alia cauſa eſt fauor pſumptus ex pie iudicio cuiꝰ familiar' ſone furtū paſſus repetit rem furtiuā vt patꝫ in. d. l. ſenatus. Cauſa inſuper iuſta eſt ꝓpter conditionem perſone vt ſi ſeruus proclamat in libertatē vt tūc ſeqſtrētur res peculiares ne dn̄o eas diſſipet. C. qui. ad li. proc. nō li. l. iij. C. de aſſer. tol. l. j. §. ſup peculio. ⁊ idē ſi dn̄s ſeruū ſuū vel liberū hoiēs mercenariū ſuū vel vaſallū male vel iniurioſe tractauerit ſi ab alio qui dn̄s tales recognoſcūt petāt. ptn̄ nāq; ſeqſtrari ſi timeat ꝑ certas ↄiecturas ꝙ ꝓpter hoc poſſeſſor grauior eis exiſtat. ar. ad hoc. ff. de offi. prefe. vi. l. j. §. ꝙ autem. inſti. de his q̄ ſunt ſui vel alie. iuris. §. dn̄orum. et optime. ff. de adul. l. ſi poſtulauerit. §. idē. cum ſimilibus. Dicitur etiam cauſa iuſta conſeruatio virginitatis quando ſcꝫ maritus petit vxorem virginem ſibi reſtitui que negat matrimoniū contractum. ſequeſtrabitur nāq; puella quouſq; cauſa fuerit terminata. extra de ſpōſ. c. cum locū. Iuſta etiam cauſa eſt trepidatio mulieris cuius reſtitutio petitur cum ei per cautionem ſufficientem mederi non poteſt eo ꝙ vir eam proſequitur odio capitali. extra de reſtitu. ſpolia. c. litteras. §. viti. Dicitur etiam cauſa iuſta appellatio interpoſita ab executore vt videlicet interim ſi ſit res mobilis ſequeſtretur ipſa res. ſi immobilis ſequeſtrentur fructus. C. quo. appellatio. non recipiun. l. ab executore. Eſt quoq; cauſa iuſta quando colonus negat penſionem deberi ei qui petit cum longo tempore ceſſauerit. C. de agricolis et cenſitis. l. litibus. Item quando queſtio eſt de poſſeſſione ⁊ non poteſt probari quis poſſidet. ff. de acquirenda poſſeſſione. l. in ſequeſtro. Item quando poſſeſſor victus appellauit et incipit diſſipare vel alienare fructus. ij. q. vj. quotiens. extra. e. c. viti. ff. de appellationi. l. imperatores. Item vbi quis miſſus eſt in poſſeſſionem cauſa rei ſeruande ſi alienet fit ſequeſtratio fructuū. extra. e. c. dilectus. Itē in re litigioſa. xj. q. j. c. viti. Item propter contumaciam nolentis cauere. ff. ꝟ coll. bo. l. j. §. ſuper. Item ne impediatur vendendi cōmoditas. ff. de dolo. l. ſi oleum. hoc caſu notat Hoſtieñ. in ſumma extra. e. ti. §. ⁊ an ſit licita. ⁊ vide quod dicam. ī. e. §. permiſſis.

Nō late q̄ ſint iuſte cāe ſeqſtrationis.

n¶ Et veris. non ſolum requiritur cauſam ſequeſtrationis eſſe iuſtam ſed etiam oportet ꝙ ſit vera. ⁊ ſic ſuper hoc requiritur cauſe cognitio ſaltem vt ſuper hoc iudex de plano inquirat et ſummarie ſe informet. ar. ff. de offic. proconſul. l. nec quicquā. §. de plano. et de officio preſidis. l. ſenatus. Et ꝙ fieri debet cum cauſe cognitione notat Johan. in coll. extra eodem titu. capitu. ij. et Cardi. in. c. locupletari. de regu. iuris. li. vj. et Paulus in cle. ad compeſcendas.e.ti.§.beneficiū.§.ſuo ſi.glo.debꝫ etiam fieri ꝑte vocata ⁊ ꝑſente ad min⁹ ꝑ ↄtumaciā abſente vt nō in locis ꝑall.

o Aliis.vtputa dotalibus ⁊ hmōi ſuper quibus eccleſia poteſt cognoſcere ſuo iure.

ſticis aut aliis in caſibus a iure permiſſis interpoſitorum poſt et contra publicationem debite factam in locis quib⁹ bona ſic ſequeſtrata conſiſtunt maioris excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrāt Si tamen a ſequeſtro fuerit appellatū et appellatio legitime proſecuta ea pendente poſſeſſores bonorū ſequeſtratorū et alii libere et impune vtantur eiſdeꝫ.

p Iure permiſſis.hoc dicit ꝙ regulariter omis ſequeſtratio eſt ꝓhibita iuxta naturā tituli.C.de ꝓhibi.ſequeſtra.per totū.fallit tñ in certis caſibus ibi notatis per Cby.⁊ hoꝝ plura notat Ber.extra eo.ti.c.ij.glo.viti.vbi ponit.xj.caſus.ſed Hoſtien.ibi addit plures de quibus dixi.ſ.e.§.iuſtis.⁊ predictis caſibus adde caſum conſtit.cle.e.ti.ad cōpeſcendas.vbi dicit ꝙ in cauſa beneficiali ſi contra poſſeſſorem qui tñ triennio pacifice nō poſſedit feratur in curia ſentētia diffinitiua tunc iudex ordinarius debet ſequeſtrare beneficiū etiam ſi ſit dignitas vel beneficiū curatū.Item ne partes veniant ad rixam: ſequeſtratio quandoqꝫ interponitur:vicꝫ vbi duo cōtendunt ſuper aliqua re et parant ſe ad arma cauſa fructuū colligendorum vel alias.facit ad hoc de iure patronatus.c.j.⁊.ij.ff.de vſufruc.l.equiſſimū.⁊ no.e.ti.in prin.§.Sed nūquid.per ſpec. De hac materia poteris videre amplius ⁊ plenius per Archi.ij.q.j.c.qꝛ reos.et.c.ti.c.Ad cōpeſcendas.§.beneficiū ipm.ꝑ Paulū.in cle.

q Interpoſitorū.patet itaqꝫ ꝙ loquitur de ſequeſtratione que fit iudicis poteſtate.⁊ hoc fit qñqꝫ ipſius iudicis officio mero:quādoqꝫ officio iudicis mercennario:quādoqꝫ ad partis petitionē. Quam materiam latius videre poteris in locis ꝑallega.ſ.ad finem glo.ꝓxi.

r Poſt publicationem.ſic ergo ante publicationeꝫ de qua hic loquitur etiam poſt decretū ſequeſtrationis interpoſitū violans hmōi ſequeſtrationem non incurrit penam poſitā inferius etiā ſi publice in iudicio multitudine populi ꝑſente ipſa ſequeſtratio publicata ſit prout alias in ſimili notatur per Io.an.§.publice.in clemen.j.de ſepulturis. Nam ad effectum huius pene requiritur publicatio in locis quibus bona ſequeſtrata conſiſtunt vt patet hic in textu.

ſ Debite factam.ſ.corā multitudine populi vicꝫ in eccleſia aliquo die feſtiuo dū populus cōfluit ad diuina vel tali modo quod publice omnibus vicinis pateat.ar.notatorū per Io.an.d.§.publice.in cle.j.de ſepultu.Et vide qđ ſcripſi.ſ.de iudic.c.ij.§.loco publico.

t In locis.nō intelligas determinate de locis vbi ſunt res ipſe ſꝫ de parrochia infra quā loca ipſa cōtinent:vel de loco publico vicino ſic ꝙ talis publicatio poſſit peruenire ad notitiā inhabitantiū loca illa vt dixi.ſ.glo.ꝓxi.

Queſtio.

v Excōicationis ſententiā.Simile habes in clemen.ad compeſcendas.extra.e.ti.Sed nūquid ipſe violans hmōi ſequeſtrū incidat in hanc penam.dic ꝙ ſic:qꝛ id qđ dr̄ in.c.qꝛ periculoſum de ſen.excō.li.vj.locū habet in ſententia ſuſpenſionis ⁊ interdicti non autem in ſententia excōmunicationis ꝓut notat Io.an.dicto.c.ad compeſcendas.§.ſi quis.Et concor.Geſſ.e.§.⁊ etiaꝫ Pau.§.incurrat.

x Si tamen.ſecunda pars.

Queſtio.

y Fuerit appellatū.ſupple legitime.⁊ ex hoc ptꝫ ꝙ loquitur de ſequeſtro interpoſito iudicis auctoritate non aūt ex partiū conuentiōe. Sed quero quō poſſit tenere appellatio interpoſita a tali ſequeſtro qđ interponit ex iuſtis cauſis ⁊ veris:et in caſu a iure permiſſo cū appellatio impedire non debeat ne fiat id qđ a lege fieri decernit.ff.de appel.rec.vel non.l.viti.Dic qꝛ forſan iudex ꝓceſſit ad ſequeſtrū abſqꝫ cauſe cognitiōe ⁊ parte non citata qđ non licet vt dixi.ſ.e.§.veris.vel qꝛ aliūde grauauit.ar.ad hoc C.quorū appel.nō reci.l.ab executore.cū ſimilibus.

z Proſecuta. Nota non dicit finita ſiue determinata ſed ſufficit ꝙ appellans ſit diligens in ꝓſequendo appellationem interpoſitā vt habeat locū quod hic dicitur.legitime itaqꝫ appellationem proſequi intelligitur qui facit ſuam diligentiam vt eam poſſit infra annū terminare.vt in clem.ſicut.de appel.Alias aūt ſi ceſſante legitimo impedimento in proſecutiōe huiuſmodi negligens ſit rata manet prior ſententia.extra eo appel.c.ſepe.ff.de his qui notan.infa.l.furti.§.j.cum glo.ibidem.Et nota ꝙ ad ꝓſequendum appellationeꝫ non ſtatuitur terminus a iure ſed ad finiendū ſtatuitur annus vt predixi.⁊ ex cauſa bienniū vel vltra de appella.ex inſinuatione.⁊.c.oblate.⁊.c.ex ratione. Iudex tamen a quo ſtatuere poteſt tempus ad proſequendum.de appel.c.perſonas.vbi de hoc. Ipſe etiā appellans pōt ſibi tempus ſtatuere tamen arbitrio iudicis vt ibi patet. Poteſt tñ proſecutio appellatōnis de conſenſu partiū ꝓrogari vltra terminū iuris vel hominis.de appel.c.quādiu.in clemen.

⁊ Vtantur eiſdem.ratio eſt quia appellatio legitima non ſolum ſuſpendit ſed extinguit pronūciatum.ff.ad turpill.l.j.in fine.⁊ nota.de appella.c.paſtoralis.§.dominaſſe.per Bernardum.⁊ ea iuſte interpoſita nichil eſt interim innouandum.ij.q.vj.appellatione.licet fallat in certis caſibus ibi recitatis in gloſa.Vnde in hoc caſu appellatio interpoſita et proſecuta ſaluat eos a vinculo excōmunicationis quam alias incurrerent ipſo facto violando ſequeſtrum vt hic patet. Nam ſuſpenſo principali ſcꝫ ſequeſtro ſuſpenditur et acceſſoriū videlicet excommunicatio que fertur occaſione violationis ipſius ſequeſtri ff.de pecul.lega.l.j.et.ij.ff.de diſtractio.pigno.l.cum ſoluende.

Sed quero quid ſi appellatio proſecuta fuerit pronunciata iniuſta nunquid tunc appellantes incidunt in hanc ſententiam tanqꝫ violatores ſeqſtri.videt ꝙ nō per hoc qđ dicit hic textus eos vti poſſe bonis huiuſmodi ſequeſtratis libere et impune.nec eſt conueniens vt vna et eadem lex operetur diuerſos effectus ſibi cōtrarios quales ſunt vti ſine pena et vti incurrendo penam.ar.ff.de negoc.geſt.l.ſiue hereditaria.cum concor.ibi allega.nec ſic occupando poterunt dici eſſe in culpa cum hoc faciant huius cōſtitutionis auctoritate iuxta quam aliquid faciens non peccat.xxvj.diſt.c.deniqꝫ.circa medium.xxiij.q.iiij.qui peccat. Preterea appellatio legitime interpoſita reſeruat ſtatum appellantis integrum etiam ſi de crimine capitali damnatus ſit.ff.de teſtamentis.l.qui a latronibus.Et ſententia lata extincta eſt per appellationem ſequentem.ff.ad turpill.l.j.in fine.Et notatur per Accurſium.ff.de his qui notan.infa.l.furti.§.j.Vnde et damnatus ſuper crimine:appellatione ſecuta videtur non damnatus.ff.de penis.l.ij.§.vltimo.Integer nāqꝫ remanet ſtatus huiuſmodi appellantis.ff.appel.interpo.nil nouari.l.vnica.§.integer. Et talis teſtari poteſt et alia facere ſicut prius.ff.de iniuſto rup.irrito.ꝗ teſtamen.l.ſi quis filio.§.hi autem omnes. Econtra videtur ꝙ tales ſuccumbentes in cauſa appellatiōis incidāt in hanc penam.nam ex hoc apparet primā ſniam interpoſitionis ſequeſtri fore iuſtam / et appellationem eſſe iniuſtam / et per conſequens ꝙ tenuit ſequeſtrum et ꝙ appellans iniuſte interim occupauit bona ſic ſequeſtrata. In tali nanqꝫ caſu vt videtur rata manet prima ſententia ſcilicet ſequeſtrationis.extra de appellationibus.c.ſepe.et.c.cum ſit romana.ad cuius dicti fortificationem facit.l.furti.ꝑallega.§.j.vbi dicitur ꝙ damnatus ſuper crimine famoſo appellans effectualiter non proſequens ſuam appellationem efficitur retro infamis. Preterea appellans deficiens in probatione appellationis ſue cenſetur ab initio nō appellaſſe:et ſententia prius lata in ſuo robore ꝑmanet.C.de tempo.et repara.ap.l.viti.§.illud.ſed ſi is cuius bona ſequeſtrata ſunt non appellaſſet occupando eadem bona incurriſſet ſententiam excommunicationis de qua hic loquitur.ergo ideꝫ erit in queſtione noſtra cum prior ſententia iam maneat firma.Et ad huius argumenti fortificationem faciunt notata Ia.de Butrigar.in.l.viti.C.de ſniam paſ.qui dicit ꝙ in his que retro finguntur oia reſcinduntur perinde ac ſi ab initio ſententia prima ꝓceſſiſſet.alle.ad hoc.ff.de ſuis et legi.here.l.penul. Quis dicem⁹ ecce in caſu queſtionis noſtre michi videtur primam partem veriorem ſcilicet ꝙ appellatione pronūciata iniuſta non incidat appellans in ſententiam excōmunicationis de qua hic fit mentio tanqꝫ a retro.et hoc per rationes ibi et pro parte illa tactas. Nec obſtant motiua in ↄtrariū vicꝫ.c.ſepe de appel.vbi dicitur ꝙ rata manet ſnia prima nec illa.l.furti.§.j.vbi dicit ꝙ taliter dānarus ceſſante appellatione efficitur retro infamis. Nam iura predicta loquūtur in eis qui non proſequūtur appell. ꝓideo interpoſitas ſed ꝓpter lapſum fataliū appellationes ipſe habentur pro deſertis. patet iſte intellectus primo ex littera illius decre. ſepe. ꝟꝟ. ſaluis ⁊c. ibi appellationeꝫ ſuam ꝓſequi non curantibus ⁊c. Secūdo ex littera dicte l. furti. ibi omnia tēpora ꝓuocationis lapſa ſunt ⁊ intellige ꝓuocationis ꝓſequende vt ibi notat in gloſa. Sic etiam intelligitur l. illa vlti. §. illud. C. de tempo. ⁊ repara. appella. vt patet ibi in tex. Unde pro boni clariori intellectu habeo conſiderare circa appellationeꝫ a quocūqꝫ grauamine interpoſitā tria tēpora. Primū tēpus eſt ipſa appellatione pendente illud videlicet quo durat ꝓſecutio ipſius appellationis ⁊ de tali tēpore loquit hec cōſtitutio quod ſatis apparet ibi in textu ea pendente ⁊c. Et ſm hanc conſiderationem dic ꝙ pendente appellatione appellatio extinguit ſententiā et eius effectū in totū in cauſis ciuilibus: ſimiliter etiā in cauſis criminalibus preterqꝫ quo ad bona in quibus quo ad q̄d remanet aliquis effectus prime ſententie. C. ſi pen. appell. mors interue. l. iij. ⁊ C. ſi reus vel accu. mor. fue. l. vlti. Secundū tēpus poſt appellationem interpoſitā conſiderandū eſt videlicet curſus fataliū ob defectū ꝓſecutionis quo caſu appellatio dicit deſerta ⁊ manet firma prima ſentētia vt in dicto. c. ſepe. ⁊ in hoc caſu fingitur nunqꝫ eſſe appellatū ⁊ ſic ſtat allegatū in dicta. l. furti. ⁊ in. d. l. vlti. §. illud. C. de tēpo. ⁊ repara. ap. Tertiū tempus poſt appellationem interpoſitā conſiderandū eſt in quo forſan ſentētia prima eſt confirmata tanqꝫ iuſta ⁊ appellatio ꝓnunciata iniuſta. vt in caſu queſtionis noſtre ⁊ tunc habet ſuum effectū prima ſententia nō vt a retro ſed a die confirmationis eiuſdē ⁊ ſic actio oritur ex ſententia confirmante non autem ex confirmata prout plenius notatur per Cyn. C. de appel. l. eos. ꝟꝟ. vij. querit. ⁊ hāc theoricā premiſſam potes colligere ex notatis per Barth. dicta l. furti. §. i. ¶ Sed quid ſequeſtratio eſt per epiſcopū eius vicariū vel officialem interpoſita ⁊ debite publicata nichilominus bona occupantur vt prius nūquid occupans poſſit tanqꝫ violator ſequeſtri denūciari excōmunicatus infra decem dies conceſſos ad appellandū. videtur ꝙ non ſm ea que notat Accur. ff. nil no. pen. appel. l. i. vbi dicit ꝙ infra tēpus datū ad appellandum non poteſt fieri executio. ⁊ cōcor. ibi alij docto. Sed econtra videtur nā vbi ſentētia lata ſtatim trahit ſecū executionē: ibi appellatio ſubſequens non ſuccurrit quin ſtatim incurratur ipſa pena. ff. de penis. l. qui vltimo. et l. quo ad ſtatū. ⁊ ſic expectare tēpus appellationis interponende fruſtratoriū eſſet. ar. C. de proba. l. ad probationem. ſed verū eſt ꝙ ſententia excōmunicationis lata trahit ſecum executionem vt legitur ⁊ notatur extra de appel. c. paſtoralis. ergo non oportet tēpus datū ad appellandū expectare ſed ſtatim poteſt fieri executio ſeruato tamen ꝓceſſu legitimo contra ipſm violatorem ſequeſtri: vt ſcilicet vocetur allegaturus cauſam rationabilem quare non debeat ꝓnunciari incidiſſe in ipſam excōmunicationis ſententiā. ⁊ ꝙ non expectato tēpore ad appellandū conceſſo poſſit fieri executio facit. l. addictos. C. de appella. In hoc paſſu dicit Barth. dicta. l. qui vltimo. ꝙ illa. l. i. ff. nil no. pen. ap. loquit in cauſis ciuilibus. Secus tamen dicendum eſt in criminalibus. finaliter tamen dicit ꝙ quedā eſt executio que fit a iure vtputa ꝙ efficiatur infamis vel ꝙ ſit excōmunicatus vt hic. ⁊ tunc talis executio poteſt ſtatim fieri vt dicta. l. q̄ vltimo. ⁊ dicto. c. paſtoralis. ⁊. ff. de his qui no. infa. l. furti. in pn. Quedā eſt executio que debet fieri ab homine ⁊ illa vt putat nō debꝫ fieri infra. x. dies ⁊ ſic ſtat. l. i. ff. nil no. pen. ap. nec obſtat dcā. l. addictos. quia ibi fiebat executio ante ⁊ male faciebat iudex ſic faciens ſm eum. Michi autem videtur in caſu noſtro ſic dicendū ſi notorie conſtet ſequeſtrationem eſſe validam et rite latam poſt violationem eiuſdem debite publicate poteſt violans nō expectatis. x. diebus denūciari excōicatus ſi vocatus nullam ꝓ ſe cauſam rationabilem alleget. ratio eſt qꝛ dato ꝙ in hoc caſu appellauerit ſequeſtrans nō tenet deferre appellationi. extra de appel. c. cum appel. li. vj. Si autem conſtet ſequeſtrationem non tenere de iure cautius eſt ꝙ abſtineat ſequeſtrans ab vlteriori proceſſu. ar. l. ſi duobus. §. ſin autem. C. communia de legatis. In dubio autem etiam abſtinendū eſt propter appellationem forſan ſuperuenturam in quo caſu cognitio veritatis ſcilicꝫ an talis occupans bona huiuſmodi ſequeſtrata ſit excōmunicatus pendet ex euentu future probationis vel non probationis ſuggeſtorū in appellatiōe ſi que interpoſita fuit. vt dixi. §. in fine queſtionis precedentis. ⁊ ad hoc faciunt notata per Hoſtiē. dicto. c. paſtoralis. §. nos itaqꝫ. v. ſecum trahat.

¶ De preſumptionibus.

Stephanus.

¶ Nemo eccleſie ſue renūcians eiuſdē recipiat a ſubſtituto vicariaꝫ: aut vterqꝫ hic vicaria: ille pcipiat perſonatu.

Ne lepra[a] et infra[b]. Inhibemꝰ ne quis eccleſie[c] ſue renuncians[d] a ſibi ſub

Diuiſio.

a ¶ Ne lepra ⁊c. Iſta cōſtitutio fuit Stephani archiepī edita in concilio Oxoń. ⁊ habꝫ tres partes. In prima ponit quandā inhibitionē. In ſecūda ibi Uehementer/ ſubdit ſue inhibitionis rōeꝫ. In tertia ibi Qui ſi/ apponit penā ꝯfacientibꝰ.

b ¶ Et infra. hic deciditur quoddam paruū ꝓhemiū ad dicenda ⁊ eſt pars huius. §. de conceſ. preben. c. ne lepra.

c ¶ Eccleſie ſue. ſupple parrochialis ꝓbendalis vel alterius cuiuſcūqꝫ in ſe vicariū habentis. Et nota ꝙ de materia ſimili loquitur decretalis qꝛ veriſimile. extra. e. ti.

d ¶ Renūcians. Hec aūt renūciatio fieri debet in manibus eius qui habet poteſtatem eam admittendi ſiue talis ſit epūs ad queꝫ ptinet in ſua dioceſi de iure cōmuni ſiue inferior ꝓlatus qui hoc poteſt de conſuetudine ꝓſcripta vel priuilegio ſpeciali. et de renū. c. admonet. cū ibi notatis. et. e. ti. c. cum illuſis. v. beneficio. in prin. in cle. Unde ſi in manus laici talis renūciatio facta ſit etiaꝫ ſponte nō tenet vt legit. e. ti. c. qꝫ in dubijs. ⁊ hoc verū in preiudiciū eccleſie vel illius ad quem pertinet reſignationis admiſſio vij. q. i. non oportet. valet tamen i preiudiciū reſignantis vt ſcilicꝫ ipm beneficiū nō poſſet repetere maxime cū reſignatio ſit ꝑ ordinariū admiſſa ſm Goff. Lauren. Vinc. Phy. Egi. ⁊ Ber. d. c. qꝫ in dubijs. Wil. Naſo ⁊ Hoſti. in. e. c. Alicunt ꝑ tertiū ibi q̄ dicit nō tenere renūciationem. Inno. dicit cui adhereo ꝙ ꝑ talem reſignatiōem amittit poſſeſſio beneficij non tñ ꝓprietas. Ratio eſt qꝛ poſſeſſio ſolo animo amittit. C. de acqui. poſſ. l. licet. Et huic dicto ꝯcor. Henricus in. e. c. Et ad hoc faciūt nōta ꝑ Archi. xvij. q. ij. gonſaldus. Proprietas vero non amittit qꝛ ſine conſenſu ſuperioris non tenet reſignatio vt predixi ſm Inno. dicto. c. quod in dubijs. Et hoc verū niſi reſignans velit intrare religionem arctiorem. extra de regula. licet. de regula. c. beneficiū. li. vj. Et notatur ꝑ Archi. xviij. q. ij. abbas. in quibus aūt caſibus non tenet renunciatio no. de renunc. ſuper rubrica ꝑ Cardi. li. vj. Hoc tamen ſcias ꝙ vbi ordinarius non admittit reſignationem de aliquo beneficio factam non in manus ſuas ſed alienas qui nō potuit eam recipere: ſed ſtat in deliberatione vtrū velit admittere nec ne. Si interim ſic renuncians re integra peniteat poteſt ſine noua inſtitutiōe iterū illud idem beneficiū occupare vt prꝰ. nā cum nō perdat proprietatem vt predixi: videtur ſufficere tolerātia prelati qui ipſum poterat retinere. ar. ff. qui. mo. pig. vel hypo. ſol. l. volūtate. et extra de renū. c. vlti. ſic no. ꝑ Archi. de renū. c. ij. v. renūciet. ꝟꝟ. ſed pone. li. vj. Et idem videtur forte dicendū etiā ſi renūciet in manibus illius qui habet poteſtatem admittendi reſignationem dum tamen hoc faciat nō ꝑ ſe in ꝑſona ꝓpria ſed per aliū puta per ꝓcuratorem vel per literas. Nam ſi in perſona ꝓpria renūciet planū eſt ꝙ renūciatio tenet nec vlterius poterit redire. vij. q. i. qꝛ periculoſum. de cōſe. di. iiij. queris. ꝓut hoc no. Archi. in dicto. c. ij. v. renūciet. in prin. Et hoc verū puto niſi ſtatim penitens reuocet ipſum renūcia. ⁊ tūc recuperabit beneficiū potius implorato iudicis officio qꝫ iure actionis. extra de pact. c. cū pridem. vj. q. iij. denique. ⁊ ibi ꝑ Jo. ⁊ ad hoc faciunt nō. in. d. c. ij. de renū. in fi. ꝑ Jo. in no. li. vj. ⁊ faciunt ad idem nō. ꝑ Paulū in. c. cū illuſis. de renū. v. cedendū. in cle. ¶ Circa premiſſa tñ puto diſtinguēdū inter eū qui reſignat bñficiū ſimplex tale vicꝫ qꝫ nō habꝫ curā aiarū ⁊ eū qui reſignat beneficiū curatū vt vicꝫ in primo caſu cū eiꝰ ſolius interſit ſtatī in eiꝰ preiudiciū teneat reſignatio etiam abſqꝫ conſenſu ſuperioris. ſecus tamen vbi imminet cura animarū qꝛ tam non ſolum eius intereſt ſed etiam aliorū quibꝰ

Diſtinctio circa reſignationeꝫ

tenetur predicare. vnde in hoc casu necessaria est ratihabitio epi vel ipsius qui pōt de iure vel cōsuetudine talem resignationem admittere. ⁊ ad hoc faciūt nō. p Archid. d. c. ꝙ periculosum. ads. sed mirandū est. c. vj. q. iij. deniqꝫ. ads. idem notat hic Jo.

stituto[e] recipiat[f] vicariam[g] eiusdē. cum[h] vehementer possit presumi[i] ꝙ talia fiāt per illicitā[k] pactiōem. q[l] si sec[l] ab aliquo[m] ꝑsumptū[n] fuerit ille[o] vicaria et alius[p] personatu[q] priuentur[r].

e Substituto. supple auctoritate illius ad quem pertinet institutio in ipso beneficio. nā ipse renūcians auctoritate sua neminē possꝫ substituere vt titulū habeat in ipso beneficio. ex de institutio. c. ex frequētibus. imo nec patronus qui non habet potestatē nisi solū ad ecclesias presentandi. extra de iur. patro. c. cura. Et facit de regu. iu. c. beneficiū. li. vj.

f Recipiat. supple per viā presentationis simplicis. puto tñ ꝙ per viā permutatiōis admittende ⁊ auctorizāde per episcopū vel aliū ordinariū ad quem pertinet institutio: vt dixi. s. glosa proxima hoc possit facere. extra de rerū permuta. c. quesitū. ⁊ c. cum vniuersorū. ratio mea est quia in permutatione fienda totū pendet ab auctoritate superioris ⁊ non a voluntate permutantiū. vt dicto. c. quesitū. qua auctoritate presupposita cessat ꝑsumptio de qua hic loquitur. Et cōcor. in simili Lappus de rerū permuta. c. vnico. in clem. prout eū recitat Jo. de lig. ibi. sed quid si habens beneficiū pingue ⁊c.

Questio.

g Vicariam eiusdem. Intelligas de vicaria perpetua prius in eadem ecclesia ordinata per modū beneficij de quali vicaria loquitur cōstitutio othonis ad vicariam. ⁊ extra de offi. vica. quasi per totū. Sed quid si aliquis renūciauit beneficio ⁊ alius in eius locū canonice subrogatus est qui quidē subrogatus de nouo ordinat vnam vicariā de consensu episcopi et patroni quod facere licet. extra de offi. vica. c. iij. Modo ad istam vicariā presentat illū qui prius fuit ibi rector ⁊ ipsam ecclesiā resignauit. an in hoc casu posset is qui resignauit recipe huiusmodi vicariā. hec littera stricte sumpta facit ꝙ non cum posset eque intelligi de vicaria tam existente vel futura et vtrobiqꝫ potest timeri de illicita pactione vt hic dicit. Sed puto ꝙ in hoc casu bene possit recipere vicariā: quia iste textus debet intelligi vbi rector renūciat ea intentione vt sit vicarius et ꝙ vicarius sit rector. ꝓut legitur in simili extra. e. c. quia verisimile. in quo casu est vehemens presumptio de illicita pactione vt hic. talis tamen ꝑsumptio cessat in casu questionis. vnde ⁊ si rector qui renūciauit ecclesie vbi est vicarius postea mortuo vicario presentetur per suū successorem ad dictam vicariam estimo ꝙ non offenditur ista constitutio.

h Cum vehementer. secunda pars.

i Presumi. Ista presumptio insurgit ex hoc ꝙ non est verisimile ꝙ quis velit renūciare maiori beneficio pro minori. extra. e. c. quia verisimile. licet secus foret econuerso. extra de cle. non residen. c. j. et nota ꝙ doctores de presumptionibus varie loquūtur. Tractatur eñ de hac materia extra. e. ti. per Hostien. in summa. §. ij. ⁊ eodem ti. §. ij. per spec. liiij. di. fraternitatem. et. l. di. ferrum. ff. ꝙ metus causa. l. non est verisimile. xliij. di. multis. et est e. ti. q. verisimile. de renūci. c. super hoc. de spons. c. is qui. ⁊ multum bene. vj. q. j. oues. per Archi. Ex locis predictis potest colligi ꝙ presumptionū quedam est temeraria. ⁊ hec a iure reprobatur. ij. q. j. c. j. ⁊. vj. q. j. c. oues. quedā est probabilis surgens ex suspicionibus et fama ⁊ tunc potest indici purgatio. ij. q. v. presbiter. ⁊ hec cū vno teste facit plenā probationē. de presump. c. illud. C. ne de sta. defuncto. l. ij. Quedā est presumptio violenta et ista sufficit ad condēnationē. de presump. c. ij. Recipit tamen probationem in contrariū. de probatio. proposuisti. et ista appellatur iuris tñ. Quedā est presumptio necessaria que est iuris et de iure. de spons. c. is qui. tamen cōtra ipsā admittitur confessio partis vt dicit glo. singularis auten. de equalit. dotis. §. si autē mulier. coll. vij. De vehementi presumptione non solū patet in hoc loco sed etiam extra. e. c. litteras. vbi notat Bern. ꝙ talis presumptio non sufficit ad condēnationē maxime in grauibus causis. de hac materia plenius videre poteris dicto. c. is qui. per Henricū de bowyco.

Presumptio multiplex.

k Illicitā pactionē. que in spūalibus oīno reprobatur quia continet symoniā. extra de pactis. c. fina. vbi de hoc. ⁊ ad materiā faciunt notata de preben. signatū. centesima di. in ea. per Jo. xviij. q. ij. c. eleutherius. per eundē. Sed quero quare fit hic presumptio in deteriorē partē cū in dubijs presumi debeat in meliorem et benigniorem partē. extra de presump. c. dudū. ff. de ma. testa. l. seruos. ff. de leg. ij. l. cum pater. §. rogo. dic ꝙ hic agitur de salute anime vnde presumitur in duriorem partē. sicut alias legitur extra de spons. c. iuuenis. lxxxiij. di. presbiteri. talis enī interpretatio licet sit durior est tñ melior et tutior. de conse. di. iiij. paruulos. Et notatur per Bern. de scruti. in ordi. faci. c. vnico. glo. vlti.

Questio.

De iureiurando.

Stephanus.

Presentans iuret a presentato nichil recepisse nec pactionem cum eo iniisse.

Presenti[a] statuto diffinimus vt episcopus[b] ab eo q ꝑñtatus[c] sibi fue

l Et si. tertia pars.

m Ab aliquo. s. rectore vel vicario.

n Presumptū fuerit. sonat in viciū licet quandoqꝫ sumatur in bona parte. sic alias in malo sumit. viij. di. qui contēpta. x. di. c. ij. xvij. di. c. multis. He enī due dictiones ausi fuerint et presumpserint vt cōmuniter īportant contemptū vt notat Inno. de sen. excō. c. cū medicinalis. glo. vlti. li. vj. ⁊ cōcor. Hosti. e. c. §. irregularitatē.

o Ille. s. renūcians ecclesie vel personatui.

p Alius. s. qui erat vicarius. ⁊ sic recepit ꝑsonatū vel ecclīam.

q Personatu. i. prelatura siue titulo ad personā siue rectorem ipsius ecclesie pertinēte. Est enī hec dictio persona vulgare anglicorū et ponitur pro rectore. Scias tamen ꝙ de personatu doctores varie scribunt. Nā archidiaconi et archipresbiteri in cathedralibus ecclesijs dicūtur habere personatus sicut no. de rescrip. c. statutū. §. personatū. li. vj. per Archi. cognoscit enim personatus sm eum quādo aliquis habet prerogatiuā in choro vel in capitulo: in optionibus: in processionibus: in vocibus dandis ⁊ huiusmodi pre alijs canonicis eiusdē ordinis: nō tñ sicut hi q sunt in maioribus dignitatibus constituti. nota. de consuetu. c. j. §. officia. circa mediū glo. per eundē Archi. qui ad hoc dat remissiones ad Innoc. et Hostien. in. c. dudum. ij. de elec. ⁊ de preben. c. de multa. Unde vt dicit Cardi. de elec. c. vt circa. §. personatuū. personatus ⁊ dignitas vere supponunt pro eodem. licet in aliquibus locis rectores ecclesiarū vocent ꝑsone. ⁊ sic habent ꝑsonatū non tñ dignitatē. ⁊ sic sumit in loco isto sm sententias doctorꝫ in locis preallegatis. quibus etiā addere potes no. in. d. c. j. de cōsue. per Jo. in no. li. vj. in. §. personatus. Et circa hoc vide que dicam. i. de vi. et hone. cleri. c. j. §. dignitatibus.

r Priuentur. scilicet ꝑ sententiā. Non enī est istud statutū sententie late sed ferende. Ad quod faciūt notata per Ber. extra de foro cōpe. c. si diligenti. §. causam perdat. Et ad hoc vide notata que scripsi. s. de constitu. c. j. §. teneatur. Unde licet presumptio de qua hic loquitur textus vehemens sit ⁊ sic licet in casu isto si nichil proponeretur in contrariū possit talis presumptio operari ad sufficientem probationem vt dixi. s. §. ꝑsumi. potest tamen recipere probationes in contrariū vt ibi dixi. Est enim ista ꝑsumptio nō iuris ⁊ de iure sed iuris tñ. ꝓut nota. vj. q. j. oues. in fi. ꝑ Archi. Et cōcor. Hostien. e. ti. e. c. quia verisimile. Et nō ꝙ he due ꝑsumptiōes differūt. Nā ꝑsumptio iuris est qñ ius ꝑsumit. pro vna parte ⁊ tolerat sententiā sic ferri: non tamen dicit ꝙ contrarium non ꝓbet. habes exemplū. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. l. filiū. de rei ven. l. officiū. est cōcor. ꝑsumptio iuris ⁊ de iure est que sic formata est vt non recipiat ꝓbationem in contrariū. habes exemplū. ff. ad velle. l. antique. de re iudic. l. res iudicata. C. ad macedo. l. vlti. et de spons. is qui. cum similibus. Potes istā materiā vlterius ꝓsequi iuxta notata ꝑ Cyn. C. de ꝓbatio. l. siue possidetis. &c. ij. querit. vbi de hoc habet longā glosam. quā posuit Henricus de bowyco. d. c. is qui. vltra mediū.

a Presenti. Hec est cōstitutio Stephani archiepiscopi edita in concilio Oxon. j.

b Episcopus. Idem intelligas de quocūqꝫ alio ad quem de iure consuetudine ꝑscripta vel priuilegio speciali ptinet potestas instituendi in beneficio ecclesiastico.

c Presentatus. ꝑsentatio ptinet ad patronū ex vi iuris patronatus non autem concessio etiam si sit patronus ecclesiasticus. de iure patro. c. trāsmisse. et. c. dilectus. de re iudi. c. cū bertoldus maxime vbi institutio ⁊ admissio pertinet ad aliū. Sic etiam ad tales pertinet electio large sumpto vocabulo electionis inq̄tū scꝫ concernit ecclesiam non collegiatam. sed parrochiam vel capellam. extra de electi. c. querelam. de iure patro. c. nobis. xvi. q. vij. decernimus. Secus tamen in eccl'ia collegiata. de elec. c. sacrosancta. vbi de hoc ⁊. c. massana. collatio ꝟo pertinet ad eum qui potest conferre cui vult absq̄ facto alterius de preben. si tibi absenti. li. vj. et. c. ti. c. licet. ⁊. c. statutum. cum similibus. De quibus et quomodo differāt collatio/ prouisio / presentatio/ dispositio/ electio /institutio/ inuestitura/ et inductio/ notat' de preben. c. cum in illis. ꝟ. collationem et glo' sequentibus. per Archi. li. vj.

rit recipiat iuramētū' qđ ꝓpter' pñtationē illā nec promiserit' nec dederit' aliqđ' pñtanti' nec aliquā ꝓpter' hoc inierit pactiōꝫ' maxie' si p̄sentatus ipse sup' hoc

d ¶ Iuramentū. hoc autē vt consideretur ipsius descriptio dici potest assertio vel negatio de aliquo licito possibili ⁊ honesto sacre rei attestatione firmata. ⁊ intelligo sacram rem. i. euangeliū vel fidem. Nam per fidei interpositionem obligatur quis sicut per iuramentū. extra ne prela. vices suas. c. querelam. de arbi. c. peruenit. Iurari enim debet per rem sacram non autem per creaturas non sacras ſm Goff. iurare enī licet per creaturas sacras i casib⁹ a iure expssis: vtputa p cruce' pcipue si fuerit cōsecrata. Itē p manū epi. xxij. q. v. qui periurat. Itē p euāgeliū. xxij. q. i. si aliq̄. Item per ordinem. i. q. vij. quotiens. Itē per altare. xxij. q. ij. habemus. notatur per Hostien. extra de iureiuran. c. et si xp̄us. §. i. ꝟ. creaturam. Et nota q' in iuramentis que in iure precipiūtur vt est iuramentū testis ⁊ calūnie semper est iurandum super sancta dei euangelia. extra de iuramen. calum. c. vlti. xi. q. i. testimoniū. Et idem intelligo in omnibus aliis iuramentis que a iure vel a iudice vel a partibus ex necessitate deferūtur. et idem si partes promiserint aliquid iurare nulla forma distincta. nōtur per Io. in summa confes. li. i. ti. ix. q. viij.

e ¶ Propter presentationem. hoc enī symoniacū esset maxime si propter promissum vel datum habere presentationem fuerit causa finalis. ⁊ sic q' hec dictio propter significet appreciationeꝫ prout notatur in glosa wil. super Ray. de symonia. §. v. et cōcor. Io. in summa confes. li. i. ti. i. c. xij. Et faciūt ad hoc nōta in textu et per docto. de preben. c. signatū. et. lxiij. di. Agathosa. ꝟ. ordinatione. per Archid.

f ¶ Promiserit. intelligas siue nudo verbo seu pollicitatione seu sponsione seu stipulatione hanc promissionem oporteat intelligi. ff. de di. edic. l. sciendum. §. i.

g ¶ Dederit. itelligas nec pmutādo nec ꝯpensando. ff. de ꝟb. sig. l. dedisse. Item nec prius datum confirmando. ff. de offi. procon. l. si in aliqua. i. ꝟsi. Item nec legatum relinquendo. ff. de lega. ij. l. si idem seruus. in fi. Item nec remittendo. ff. de condi. causa data. l. si mulier.

h ¶ Aliquid. hec dictio etiam rem modicam significat. ad quod facit quod legitur de symonia. c. i. et. c. non satis. sed melius. c. ti. c. ex tue. facit tamen contra. c. ti. c. et si questiones. Sed dicunt aliqui intentionem in hac re considerandā. vt ibi notatur super. ꝟ. intentione. ⁊ hoc verū ad inducenduꝫ simoniam mentalem que per penitentiam aboletur. ex de simonia. c. vlti. Nam sola intentio simoniam conuentionalem non induceret ſm Hostien. Tu dic q' modicū ex pacto et intentione hoc recipiendi pro spirituali inducit simoniam si de hoc constet. in dubio est differētia inter modicū et magnū. q2 modicū presumptiue non presumitur datū propter intentiōem habendi spirituale. multū vero sic. vt in. d. c. et si questiones. vnde si tempore presentationis habite p̄sentat⁹ miserit exennia presentanti vel aliquid dederit nō presentatōis contemplatione sed alias daturus. nec ex pacto sed gratis sicq̄ q' ad munerū q̄titatem nō accedat puto q' nō sit simoniacū. Cauendū tamen est ne in talibus vel propter ea animus presentantis principaliter moueatur ad sic presentandū: ⁊ q' tam ex parte presentantis q̄ presentati absit corrupta intentio: faciūt ad hoc nōta per Archi. i. q. i. c. cos. gl'. vlti. Sed ecce cum munus siue donū nō tantū possit esse a manu sed etiā ab obsequio ipsius p̄sentati. i. q. i. sunt nōnulli. quero nūquid is qui suū seruitiū alicui dederit per annū forsan vel biennīū aut amplius stando in ipsius presentantis obsequijs possit sana conscientia istud iuramentū prestare. dic q' si huiusmodi obsequiū fuerit impensum principaliter pro beneficio obtinendo promisso pacto vel cōuentione ad hoc interueniēte nō potest q2 est simonia. extra de simonia. c. tua. de pac. c. vlti. i. q. ij. q̄ pro. Si ꝟo ꝓmissio pactū vel cōuentio nō interuenerit nec principaliter ad hoc dirigatur intentio dātis vel seruiētis pōt: q2 nō est simonia ar. lxj. di. quid proderit. Et notatur de simonia. c. cū essent. p Ber. et Hostien. vbi autem principaliter seruit aliquis intentiōe beneficiū consequendi cessante tamen ꝓmisso pacto vel cōuentione talis nō pōt secure iurare: q2 ſm Ber. est simonia. Hosti. tamen dicit ⁊ melius q' nō est realis simonia sed mentalis: que per penitentiā tolli potest. de simonia. c. fina. ⁊ huic sententie cōcordare videntur wil. et Goff. de re. eccl'. nō alie. c. i. ꝟ. administrationem. in cle. ⁊ hoc puto verū quādo seruiens est dignus vt notat Io. i. q. i. sunt nō nulli. glo. iij. ⁊ cōcor. Vinc. ⁊ Io. an. d. c. cum essent. secus tamen si sit indignus. ad quod faciūt nō. i. q. i. si quis neq̄. ꝟ. amore. per Io. Tu dic q' vbi intentio seruientis et presentantis adaptatur ad certum beneficiū sic potest procedere opinio glose ibidem. Alia opinio procedit quādo intentio nō adaptatur ad certum beneficiū. sic notat Anthoni⁹ de butrio. d. c. ex tue. qui dicit hoc tenendū menti. Hanc materiam videlicet quādo munus ab obsequio est symonia tractāt Io. in summa ꝯfes. li. i. ti. i. c. xij. ⁊ aster ti. de simonia. arti. tertio. ꝟſ. circa ꝟo munus. ⁊ Archi. i. q. i. ordinatiōes. glo. vlti. vbi dicit q' dare beneficiū pro seruitio licito sic q' ly pro nō notet causam finalem sed potius excitatiōem ad sic dādū nō est simonia. ⁊ hoc verū puto qñ excitatur animus presentātis nō respectu obsequij sed respecu meritorum prestantis obsequiū quibus cognitis dandum est beneficium pro meritis nō autem pro seruitio. quia sicut dicit quidam sapiens. Curie prelatorū probatoria sunt clericorum: talia autem merita probari nō possunt per dationem pecunie ſm Archi. in loco preallē.

An mun⁹ ab obseq̄o inducat simoniam.

Simonia alia realis alia mētalis.

Dß

i ¶ Presentāti. In hoc enī casu simonia esset vt no. Inno. ⁊ Hostie. de simonia. c. tanta. ⁊ Arch. i. q. vj. §. vlti. glo. fi. Q' si nō p̄sentanti sed alij aliquid ꝓmiserit dederit vel super hoc pactionem inierit tunc si alias beneficiū habiturus fuisset nō est simoniacū ar. i. q. vj. §. fi. Si vero alias non fuisset habiturus est simoniacū. i. q. ij. q̄ pro. ⁊. c. quesitū. ⁊. q. iij. si quis obiecerit. Cauendū tamē est ne aliquid hmōi detur intentōne corrupta que in foro anime sufficit vt iudicetur simonia. de simonia. c. tua ⁊. c. fi.

k ¶ Propter hoc. s. vt presentetur.

l ¶ Pactionē. duo q̄ precedunt loquūtur de p̄sona pñtantis tm̄ vt ibi ptꝫ. sed ista clausula est gn̄alis q̄ nō solū respicit pñtantem sed etiā alios. qđ dicit dixi. s. ꝟ. pñtanti. ¶ Sed q̄ro cū pñtatio nō sit res sp̄ualis sed quoddā ius resultans ex iure patronatus vt dixi. s. c. ꝟ. presentatus. Unde est q' dando aliquid tp̄ale pro tali presentatione sit simonia? Dic q' stricte vel proprie loquendo de sp̄uali nec ius patronatus nec presentatio est res sp̄ualis. Nā sp̄uale stricte vel ꝓprie loquendo dicit illud solū quo sp̄us sanctus habetur vel virtus gratum faciens vel quo datur sacramentū vel quo sacramentū haberi significat vt ꝓphetie donū et potestas faciendi miracula. Large autem vel cōmuniter accipitur ſm q' comprehendit non solum predicta sed et ea que sequūtur ex sacramento ordinis ⁊ etiam id quod antecedit admissionē alicu⁹ persone ad beneficiū ecclesiasticū obtinendū vtputa ius patronatus et p̄sentatōem q̄ competit ratiōe iuris patronatus ad consequendū per inuestiturā illud beneficiū ad quod p̄sentatur. Hec enī pñtatio d' quoddā sp̄uale inquantū auctoritas presentandi respectu rei ad quam p̄sentatur sp̄uale est aliquo mō. sed inq̄tum illa auctoritas nō est principalis sed ꝑparatiua ad actū auctoritatis ꝑncipalis q̄ est istitutio siue iuestitura et est extrinsecus adiunctū principali cui precisū est sic est annexū sp̄uali Sic etiā et ius patronatus d' annexū sp̄uali sicut id qđ ad alterum adminiculando ordinatur. Predicta colligitur ex notatis per Archi. xvj. q. vij. pie mentis. in glo. adde ad huius intelligētiam. ⁊ per Io. in summa confes. li. i. ti. i. c. i.

Questio.

Spiritua le quid sit.

m ¶ Maxime. Circa intellectū huius dictionis dic vt dixi. s. de offi. ordi. c. Item statuimus. ꝟ. maxime.

n ¶ Sup h. s. q' aliqđ ꝓmisit vel dedit vel pact⁹ est ꝓ pñtatione.

suspectus' fore verisimiliter' videatur.

Bonifaci⁹ archidiaconus

¶ Laici ad prestandū de veritate testimonium pena excommunicationis compellantur: qua impedientes quoq; astringantur.

Evenit' ⁊ infra'. Statuim⁹ ꝙ laici vbi de subditorū peccatis ⁊ excessibus corrigēdis per prelatos' et iudices ecclesiasticos' inquiritur' ad prestandum de veritate' dicēda iuramentum per excōmunicationis sentētias si opus' fuerit cōpellantur'. Impedientes' vero ne huiusmōi iuramentū' prestetur ꝑ interdicti' ⁊ excōmunicationis' sententias arceantur'.

Robertus winchelse.

¶ Capellani stipendiarii in parrochiali ecclesia' celebraturi prestent suis superioribus fidelitatis tenēde et inter commissos cōcordie quaten⁹ per eos fieri poterit seruande iuramentum: neq; prius celebrēt. Periurio aūt conuicti iterdicātur officio. Sꝫ hec iuramēta sunt a superioribus benigne suscipienda. ✣

Presbiteri stipendiarii ⁊ infra'. pbri pdicti' die' dñica vel festiua post'

Suspitio triplex.

o ¶ Suspectus fore. hec enī suspitio oriri potest ex eo ꝙ prius in casu simili malefecit. ff. de accus. l. si cui. §. iisdem. Et facit ad hoc regula iuris semel malus. potest etiam insurgere ex ꝓsumptione iuris de qua dixi. ȝ. ti. ꝓxi. c. vnico. §. ꝓsumi. Item ex signis verisimilibus et ex fama. ii. q. v. c. presbiter. ⁊ q. i. c. deus omnipotens. §. qđ autē. Item ex mala cōuersatione. ff. de admi. tu. l. si plures.

p ¶ Verisimiliter. i. ꝓbabiliter. Est nāq; suspitio temeraria, ꝓbabilis ⁊ violenta de qua materia notat. vi. q. i. c. oues. ꝑ arch. Et circa h vide q̄ dixi. ȝ. de foro ꝯpe. c. i. §. suspecti.

Diuisio

q ¶ Evenit ⁊ i. Hec est ꝯstitutio bonifacii archiepi. ⁊ habet duo dicta. In primo ponit statutū cū pena contra nonparentes. In secūda subiūgit penā ꝯ impedientes.

r ¶ Et infra. Hic decidit cā editionis huius statuti vicꝫ prelati ecclesiastici ꝓcedebant ad inquirendū de criminibus vel excessibus subditorū suorum ⁊ laici suffulti ꝑtāte dñoꝝ tēpalium in hmōi inquisitionibus citati noluerūt iurare de veritate dicenda: ideo statuit ꝓut hic continetur. ⁊ est pars huius. ȝ. de penis. c. euenit.

s ¶ Prelatos. i. epōs abbates/decanos/archidiaconos/ ⁊ hmōi ad quos rōne prelaturarū suarū de iure vel cōsuetudine ꝓscripta aut priuilegio talia competunt.

t ¶ Iudices ecclesiasticos. s. a supradictis ꝯmissos ⁊ deputatos.

v ¶ Inquiritur. Circa hanc materiā vt scias per quos possit fieri talis inquisitio ⁊ quō vide que scripsi. ȝ. de constitu. c. exterior habitus. §. inquirere. ⁊ §. vel alios. et §. inquirant.

x ¶ Veritate dicenda. sume qđ sequitur iuramentū ⁊c̄. Et de isto modo iurandi legit de iudi. c. i. li. vi. vbi ponūtur diuerse cōcor. ꝑ Archi. §. dicenda. Et debet ꝓstari ꝓut littera sonat. ⁊ eodem mō responderi cum tñ in iuramento calūnie sufficiat respōdere per illud quod aliquis credit aut estimat vt notat Io. an. d. c. i. §. dicenda. ⁊ ꝯcor. Archi. de testibus. c. presentiū. §. veritate. vbi dicit ꝙ qñ iuratur de veritate dicenda tam ponens q̄ respondens nō qđ credit sed qđ nouit dicere debet. Ar. iii. q. ix. hortamur. Et ad idem faciunt no. per Ber. de iureiu. c. ex litteris. glo. i. vbi dicit ꝙ hoc iuramentū in causis spiritualibus prestatur. ⁊ cōcor. de iuram. calū. c. i. li. vi.

y ¶ Si opus fuerit. vicꝫ ꝙ alias iurare nolunt.

z ¶ Cōpellantur. opponit cōtra hoc de censibus. c. romana. §. sane li. vi. Sed dic ꝙ illud locū habet in inquisitione ꝓparatoria ad solēnem. nā in inquisitione solēni bene recipit iuramentū vt hic Ad cuius rei meliorem intelligentiā vide q̄ notaui. ȝ. de cōstitu. c. exterior habitus. §. inquirant. hoc enī scias ꝙ a principio vbi inquisitio fit generalis non debet exigi iuramentū per qđ aliquis peccatū alicuius occultum ꝓdere cogatur. Ex quo tñ crimina sine iuramento referūtur corrigenda poterit inquisitor super his exigere iuramentum vt notat Ioh. an. d. c. romana. §. coactione ⁊ cōcor. Archi. e. §.

a ¶ Impedientes vero. secūda pars. ⁊ dic īpedientes non solū clericos sed etiā laicos vt patet in integra.

Interdictum.

b ¶ Iuramentū hmōi. s. de veritate dicenda.

c ¶ Interdicti. hoc est vnū de censuris ecclesiasticis sicut et excōicatio ⁊ suspensio. extra de verbo. sig. querenti. Est enī interdictū censura ecclesiastica in penā contumacie: vel offense lata arcens precipue populum ne cōmunicet sacramentis. Ecclesiastica ideo dixi ad differentiam interdictoꝝ legaliū que olim erant solēnes verborū cōceptiones quibus pretor aliquid fieri iubebat vel ꝓhibebat maxime cū de possessione vel quasi inter aliquos cōtēdebatur. ⁊ ex illis quedam erant restitutoria. quedam exhibitoria. quedā ꝓhibitoria. Insti. de interdic. per totum. Sacramentis ideo dixi vt notet differentia effectus excōicationis que separat etiam a cōmunione fideliū ⁊ sic habet similitudinem cū excōmunicatiōe minori que a sacramentis tantū separat. iii. q. iiii. engeltrudam. vnde cū excōicatio minor ab aula recesserit interdictum videtur quodāmodo in eius locum mutato nomine surrexisse.

d ¶ Excōmunicationis. successiue intellige vt scꝫ primo feratur sententia interdicti ⁊ postea si op⁹ fuerit exigente contumacia feratur sententia excōicationis. Nam crescente cōtumacia crescere debet et pena. ff. de penis. l. relegati. vel potes intelligere ꝙ vnam istaꝝ exerceat illam vicꝫ quā magis viderit expedire. Ad quod faciunt que leguntur et notantur de offic. deleg. c. sane. Regulariter tamen incipiendū est a minori vt ibi dicitur et notat. Et ad premissa facit qđ legitur de vbo. sig. c. querenti.

e ¶ Arceantur. i. refrenentur vel retrahantur alias prohibeantur.

n Presbyteri stipendiarii. hec constitutio attribuitur Roberto wynchelse archiepō Cantuarieñ. Et est pars huius supra de maio. et obe. c. pbri. ⁊ infra de cele. miss. c. pbri. et de peniten. et remiss. c. pbri. Et habet quattuor dicta. In primo statuit circa iuramenta que prestabunt capellani stipendiarii celebraturi in ecclesiis vel capellis parrochialibus. In secundo ibi Volumus. Ordinat ꝙ dicti presbyteri non celebrent diuina in huiusmodi locis ante prestationem iuramenti si presidentes ipsis locis hoc voluerint. In tertio ibi. Quod si. Prouidet de pena non seruantiū huiusmodi iuramenta. In quarto ibi. Dicti vero. vult ꝙ hi qui habent recipere huiusmodi iuramenta benigne hoc faciant. et ꝙ huius constitutionis copiam habeant in ecclesiis suis.

f ¶ Et infra. Hic deciditur illud quod habetur. ȝ. de cele. miss. c. presbyteri. in princi. vsq; ad §. decernimus.

g ¶ Predicti. s. stipendiarii aut alii propriis sumptibus vel per alios sustentati vt patet. ȝ. de celebra. miss. c. presbyteri. in ꝓin.

h ¶ Die dñica. Sume qđ est infra iurabunt ⁊c̄. Sꝫ ꝯ illud opponitur eē de feriis. c. i. Vbi dicitur ꝙ iuramēta die dñico recipi nō debent nisi ꝓ pace vel alia necessitate. Potes dicere sm Bern. ibidē ꝙ hic interuenit necessitas rōne obediētie que cōtinet sub isto iuramēto. Exponit nāq; Bern. ibi, ꝓ necessitate puta ꝓ fide pro obedientia: pro fama: alleg. ad hoc. c. significasti/de elect. Et ꝯcor. Ray. in summa. li. ii. ti. v. §. xl. vbi addit etiam iurandū esse pro indemnitate ecclesie vt in casu isto. Dic etiam cum illud iuramentū interponatur propter pacem conseruandam nedum inter curatū ⁊ huiusmodi presbiteros: sed etiam inter curatum et suos parrochianos licꝫ illud exigere etiam die dominica vt ibi dicit textus pro pace ⁊c̄. Inno. dicit illud. c. loqui de honestate: non tñ de iuris necessitate. Et concor. ibi Hostieñ. §. sacram. Et idem Io. an. ibi in no. vel sm eūdē in addi. potes illud intelligere in iudicialibus que illo die cessare debent vt ibi. ⁊. C. de feriis. l. dies festos. Et hoc puto verū. vel dic ꝙ illud. c. debet intelligi de iuramento solenni videlicet super sancta dei euangelia prout alias legitur. xxii. q. v. decreuit. Vnde cum hic non statuatur iurari debere super euangelia sed tñ presentibus sacrosanctis et inspectis: non obstat. d. c. i.

i ¶ Post admissionem. que fieri debet per rectores vel vicarios aut eorum deputatos. Et in hac admissione consideranda est admiſſionem ſuã iurabũt corã ' rectoribus vicariis vel eorum vices' gerentib⁹ intra miſſarum' ſolēnia. Alioquin ' coram locorum ordinariis' apertis' coram ipſis ſacroſanctis ' et inſpectis ' q eccleſiis vel capellis parrochialibus in quibus diuina celebrant earumqʒ rectoribus vel vicariis ac ipſorum loca' tenentibus vel eis quorum ' intereſt nullum omnino inferent damnum ſeu preiudicium circa oblationes '

conſtitutio quam habes. ſ. de clericis pegri. c. j. ⁊ ij.

h ¶ Coram rectoribus id eſt eis preſentibus audientibus et intelligentibus. Alias non dr̄ fieri coram. ff. de verbo. ſignifica. l. coram ticio.

l ¶ Vices gerentibus. ſcʒ preſbyteris parrochialibus aut curatorum abſentium procuratoribus.

m ¶ Miſſarum ſolēnia. ſic vt hoc fiat in ꝯſpectu ppl'i ⁊ ſub eius teſtimonio.

n ¶ Alioquin. Id eſt alias vel aliter vt ſit aduerbiū qualitatis ſʒ Hugu. Papias vero dicit alioquin .i. ſi minus vel ſi nō vt ſit ꝯiunctio rationalis vel collectiua ſm Januen. Et exponitur alioquin .i. ſi non. ff. de dam. infect. l. ſi finita. §. ex hoc edicto. et ibi p Accurſ. Unde ſi dicas alioquin .i. aliter tunc ponitur alternatiue vt ſcʒ iſtud iuramētū preſtetur vel coram ipſis curatis vel coram locorum ordinariis. Si vero exponitur alioquin .i. ſi nō: tūc ponit ordinem ſcʒ vt preſtetur hoc iuramentuʒ coram rectore vl' vicario ſi hoc petierint vt ſ. e. §. volumus. in fi. Alioquin .i. ſi ipſi capellani hoc nō fecerint vel ſi ipſi curati coram eis ſic iurare nō curauerint: ſed potius vt preſtetur huiuſmodi iuramentum coram ordinariis tunc coram ordinariis vocentur et ibi preſtent iſtō iuramentū. Et iſtum puto huius littere veriorem intellectū.

o ¶ Ordinariis. non requiras intra miſſarū ſolēnia vt ſupra dixit ſed ſufficit vt fiat in iudicio coram ipſis vel in tempore viſitationis aut alias ſub teſtimonio publico.

p ¶ Apertis. Hec dictio innuit ſacroſancta de quibus dicitur ſ. talia eſſe debere q̄ claudi et aperiri poſſūt vt puta liber et huiuſmodi ⁊ debent aperiri vt videre poſſit iurans qualitatē rei ſup quā iurat. vide infra glo. pxi.

q ¶ Sacroſanctis. non dicit euangeliis. vnde vt videt ſufficit q ſit liber ſacer in quo non ſint euangelia. vel q ſit aliqua tabula nō clauſa in qua ſint ſacre reliquie repoſite vel q ipſa ſacra repoſita ſint forſan in aliquo vaſe non clauſo. Utputa pixide / cupa / vel archa ad hoc preparata. Sup talia nanq licet iurare vt dixi. ſ. e. c. j. §. iuramentū. ⁊ vide qd dicam ſ. glo. pxi.

r ¶ Et inſpectis. nota non dicit tactis ſed tantū tria hic ponderat ſcʒ q res ſup quam iuratur ſit ſacra. q ſit aperta et non clauſa: ⁊ q videatur. Unde p intellectu huius materie ſcʒ in iuramēto nūquid debeat iurari ſup euangelia vel ſup rem aliam et an res ſuper quā iuratur debet tangi: vel ſufficit q ſit preſens et videatur. nota ꝯſiderandum fore an certus modus iurandi ſit limitatus nec ne. quandoq eñ in legis diſpoſitione vel hominis limitantis iuramentū fit mentio de iuramento preſtando ſimpliciter abſq alia qualitate. patʒ exemplū de iureiur. p totum. li. vj. de teſti. preſen. eo. li. de exceptio. c. paſtoralis. et in tali caſu (ſaluo qd ſ. dicam) puto ſufficere q iuretur illo modo q iuramentum obliget ipſum iurantem ſiue fiat p deum ſiue per librū ſacroꝝ euangelioꝝ. ſiue ſup altare ſiue ſup crucem vel aliam rem ſacrā vel cum fidei interpoſitione. nam p fidei interpoſitionē obligat ſic iurans. extra ne pla. vices ſuas. c. querelam. de arbitrio. c. quenit. et ad hoc faciunt notata de ſepul. c. j. §. fide interpoſita p Archidi. li. vj. de iureiur. c. ⁊ ſi xp̄s. §. aliud. p Inno. qui dicit q iuramentum eſt quando aliqs dicit piculo aie ſue. ⁊ ad hoc allegat c. fraternitatem. de frig. ⁊ malefi. Si vero iuramentū quo ad modum iurandi ſit p legem vel partes limitatum tūc illa limitatio debet ſeruari dū tamē ſit licita. ff. de iureiur. l. iij. §. vlti. cū legib⁹ ſequen. Alias autem ſi nulla ſit talis limitatio tunc ſufficit ſic iurare q obliget iurantem vt pdixi. niſi aliud de cōſuetudine fuerit in talibus obſeruandum. hoc dico ppter iuramenta que l. iure precipiunt vt eſt iuramentū teſtis. ⁊ de calumnia ⁊ hmōi. naʒ in talibus vſus et conſuetudo obtinuerunt vt iuret ſup euangelia. et idem intelligit Inno. vbi. ſ. in omnibus aliis iuramētis que a iure vel a iudice vel a partibus ex neceſſitate deferuntur. ⁊ etiam vbi partes promiſerunt iurare nulla forma diſtincta vl' limitata. ⁊ ꝯtra poſt cum Hoſtien. ⁊ Joh. an. in no. in eo. c. quandoq fit mentio de iuramento preſtando corporali abſq alia limitatione vel qualitate adiecta. patet exemplum de hereticis. c. ad abolendam. §. ſtatuimus. de ſenten. excō. venerabili. de elect. vbi periculum. §. ſuper his. et. c. vt circa. ⁊ c. pcuratoꝛ. li. vj. ⁊ tunc puto ſufficere ſi iuretur tactis ſacroſanctis licet non ſint ibi euangelia. Corporale nanq iuramentum requirit tactum vt notant Card. et alij docto. dicto. c. vt circa. nec ſufficit leuare manū verſus eccleſiam vel altare vel aliam rem ſacrā. Immo corpaliter debet tangi cum manu ſi habeat. alias cum lacerto vl' humero vel capite. non autem cum pede ſm Cardina. in loco p̄alle. ſup verb. corpali. et eo. §. per Jo. ⁊ cōcoꝛ. wilhelmus de hereticis. c. j. §. corporali. in cle. vbi eñ legis diſpoſitio vult illud ſup quod iuratur tangi: ⁊ limitat id ſuper quod iurari debet oportet modū illum obſeruari. patet exemplum. C. de iudi. l. rem non nouam. §. patroni autem cauſarum. quādoq tamen legis diſpoſitio non artat ad tactum ſed vult q iuretur preſentibus ſacroſanctis et inſpectis vt hic et dicta. l. rem non nouam. §. cum igitur. ⁊ tunc ſufficit ſic ſeruari. Simile habes de iura. calum. c. fi. vbi epūs iurans de calumnia ob preeminentiam dignitatis epiſcopalis priuilegiatus eſt vt non tangat ſed ſufficit q iuret preſentibus ſacris per ipſum inſpectis. Tutius tamen eſt vt etiam epiſcop⁹ quando iurat tangat id ſuper qd iurat vt volunt Joh. an. Card. et Archid. dicto. c. vt circa. quedam enim ſunt in quibus epiſcopus etiam de iuris limitatione tāgere debet ſacroſancta videlʒ in abiuratione hereſis. ij. q. v. quotiens. Item quando ſe purgat ſup crimine ſymonie. extra de purgatio. ca. c. quotiens. quandoq etiam fit mentio de iuramento vt etiā fiat ſuper ſancta dei euangelia abſq illa limitatione corporaliter vel q etiam tāgāt. patet exemplum dicto. c. quotiens de purga. ca. et in hoc caſu requiritur tactus quod ſatis denotat hec dictio ſuper: et idem erit ſi dicat ad ſancta dei euangelia. Sic q ly ad realitatem ⁊ pfectōnem denotet. Ad quod facit. ff. de condi. et demonſtra. l. non putabam. quandoq limitatur modus iurandi cum omnibus predictis videlicet q iuratus preſtet iuramentum ad ſancta dei euāgelia per eum corporaliter tacta vt in clem. j. §. porro. de here. et tunc modus limitatus ſatis eſt planus et apertus et ſic ſeruandus. Et nota q vbi in iuramento limitatur vt fiat corporaliter non ſufficit vt videantur ſacroſancta ſed requiritur tactus licet aliqui dicant q ſufficit viſus ſicut contingit in apprehendenda poſſeſſione. ff. de acqui. poſſ. l. iij. §. ſi per venditorem. nam in illo caſu ratio eſt quia illud operatur intentio tam tradentis q̄ recipientis ſm Joh. an. qui ſic notat in dicto. c. j. de hereti. in clem. §. tacta. Et ꝯtra ibi Paulus eo. §. cuius etiā dicta bene faciunt ad ea que ſupra dixi ibi ſup. §. euangelia. Fateor tamen q vſus cōis obſeruat vt in actib⁹ iudicialibus et extraiudicialib⁹ quibus et maioribus iuret tactis euangeliis vel aliis rebus ſacris Imo q̄ſq tacto qualicūq libro. Qui quidem vſus vbi agit de iuramento corporali preſtando ſine alia qualitate bene pōt pcedere vt notatur in. d. clem. j. §. tacta. per Jo. an. Unde ſi ſuper quocunq libro aliquis in tali caſu iuret dirigendo intentionē ſuam ad obligandum ſe deo et dicere veritatem credo q ex tali iuramento obligatus ſit licet ſuper hoc ſint argumēta et opiniones ꝓut videre poteris in auten. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. ven. & li. vj. quero per dyn.

Diſpō legis eſt obſeruanda.

Quid ſit corporaliter iurare

s ¶ Loca tenentibus. videlicet ſacerdotibus parrochialibus aut his quos in ſui abſentia ſuos deputauerint procuratores vel aſſignatos.

t ¶ Quorum intereſt. vtputa firmariis forſan vel aliis perſonis que in obuentionibus eccleſie certam habent portionem. quandoq duas partes. quandoq tertiam partem. quandoq mediaʒ partem prout in multis eccleſiis obſeruatum eſt: quarum talem et ego quondam obtinui ⁊ de obuentionibus quibuſcūq ad infra vel ad extra pertinentibus et venientibus ad eādem non recipiens niſi tertiam partem: quibuſdā religioſis viris duas partes obtinentibus.

v ¶ Oblationes. quid harum appellatione cōtinetur vide quod ſcripſi ſ. de conſuetu. c. j. §. oblationum. Et nota q huiuſmodi portiones[r] obuentõnes denarios[s] perquiſitos tricennalia[t] ſeu iura q̃cunq̃ quocũq̃ nomĩe cenſeant̃. Immo quatenus in eis eſt eoſdem[a] ſeruabũt indemnes[b] in premiſſis ⁊ ſingulis premiſſorum. Jurent[c] etiam ſpecialiter[d] dicti ſacerdotes ꝙ odia[e] ſcandala[f] rixas[g] et contentiones[h] inter rectorem et parrochia

Quib⁹ debent oblatões eccłie

oblationes que diebus dominicis et feſtiuis et aliis quotidianis fiunt in eccleſia debentur ipſius eccleſie curato cuius officium eſt orare pro peccatis populi. x.q.i. quia ſacerdotes.x.c. hãc conſuetudinem.et.xvi.q.i.doctos.nec debent oblationes huiuſmodi ad alios preſbyteros in eadem eccleſia celebrantes ad q̄rum manus forſan offerũtur pertinere. ratio eſt quia offerentes non ſũt ſui parrochiani. Fallit tamen vbi conſuetudo eſt in contrariũ. Itẽ fallit vbi epiſcopus celebrat in aliqua eccłia ſue dioč. Nam tũc oblationes factas ad manus ſuas percipiet ipſe et non curatus eccleſie. Eſt nãq̃ parrochia ſua extra de rapto.c.i. Caueat tamen epiſcopus ne nimis in eccleſia vna hoc frequentet vt ſic graue preiudicium curato afferat. nam tunc oblationes huiuſmodi non habebit.argu.extra de decimis.c.ſuggeſtum.hec vera ſm Hoſtien.maxime quando epũs viſitat. prout ipſe hoc notat de parrochi.et alie.parroch.§.in quibus.vſ.quid ergo in ſũma. et ſic notatur eo.titu.c.vt dominicis §.ſi quid ſi epiſcopus.per Joh.in coll. Inſuper in hac materia ſcire debes ꝙ ad oblationes teneri poteſt aliquis quadruplici rõne. Primo ex conuentione precedenti:verbi gratia.vt occupãs aliquem fundum vel aliquam domũ certis temporibus offerat aliquod certum. Et talis oblatio habet rationem cenſus. Secundo propter precedentem promiſſionem ſeu deputationem vt puta quando aliquis inter viuos vel ex cauſa mortis aliquam rem mobilem deputat ad vſum eccleſie. Tenetur nanq̃ ſtãte tali voluntate ꝓmiſſum implere et perficere. Tertio propter eccleſie neceſſitatem videlicet ſi miniſtri eccleſie non habeant vnde ſuſtententur. quarto ꝓpter conſuetudinem ſm quã fideles tenentur certis feſtiuitatibus facere aliquas oblationes conſuetas. Et hanc conſuetudinem poſſunt parrochiani compelli ſeruare non per curatum ſed per epiſcopum.de ſymo.c.ad apoſtolicam. de materia predicta notatur ti.de decimis.c.xix.ꝑ Raymũdum et per Joh.in ſumma confeſſ.li.i.ti.xv.q.i.

Quadruplici ratõe quis tenetur ad oblat.

r ¶ Portiones.potes ponere exemplũ in eo qui in aliqua eccleſia recipit non totum ſed portionem aliquam vtputa tertiã partem vel aliquam aliam quotam.extra de verbo.ſig.c. cum inter. et c.ex parte.ii. Et potes ponere exemplum ſm ea que legunt̃ ⁊ notantur extra de teſtib.c.requiſiſti.extra de ſepul.c.certificari. et capi.de his.

s ¶ Denarios perquiſitos. Aliqui libri habent ſic denarios pro requeſtis. et ſunt hi denarii qui in aliquibus partibus conſueuerunt dari curato pro habendis memoriis defunctorum. et ab aliquibus dicuntur denarii memoriales quia vt habeatur memoria defunctorum ſolent ſolui. et poſſunt dici pro requeſtis: quia penes curatum fiunt requeſte vt aliquo certo die ſpecialiter oret ꝓ anima alicuius defuncti.vel poſſunt dici denarii perquiſiti.quia ex deuotione perquirũtur a parrochianis preter ⁊ vltra oblationes cões tam in eccleſiis q̃ al'.dum per ſacerdotes domi viſitantur: vel quia dantur in penitentiis iniungẽdis. Faciunt notata ꝑ Hoſtien.de verbo.ſig.c.cum inter.§. parrochiani.

t ¶ Tricẽnalia.i.triginta. Solent nanq̃ aliqui facere celebrari triginta miſſas ſm certum ordinem inſtitutum vt dicitur per beatum Grego. Soluuntq̃ aliquod certum celebranti ꝓ ſuo labore.vel dicuntur tricẽnalia ea ſcilʒ que obueniunt in ſolẽnitate diei triceſimi.

a ¶ Eoſdem.ſcilʒ rectores et vicarios et eorum vices gerẽtes.

b ¶ Indemnes.et ſic non ſufficit eis vt a malo abſtineant:ſed facere debent id quod bonũ eſt.xxii.q.v.de forma.

c ¶ Jurent etiam.verſ.

d ¶ Specialiter.ſolet nãq̃ plus timeri q̃d aliquis ſpecialiter pollicetur q̃ q̃d ſponſione generali cõcluditur.xxiii.di.q̃ſq̃. vbi habes ꝯcor.ꝑ Johan.

e ¶ Odia. Odium enĩ et emulationes clerici tam in ſe q̃ in aliis fugere debent.xxiii.di.His igitur. Et intelligas de odio prout ſumit̃ in malo ⁊ dirigitur contra perſonam alicuius.de cuiuſmodi odio dixi.ſ̃.de offi.Archipreſ.c.i.§.Ira.§.odium. Quandoq̃ enim ſumitur odium in bono vt ſcilicet quis odiat in homine peccatum non tamen eius perſonam.lxxxvi.diſt.c.odio. Et ad idem vide notata de re iudi.capitu.i.§.odium.per Archid.li.vi. Et eſt odium inimicitia de vltione cogitans prout ſumitur in malo.et tale odiũ non poteſt eſſe ſine peccato ſm Thomã. vnde.i.Jo.iii.dicitur omnis qui odit fratrem ſuum homicida eſt. et facit de peni.di.i.homicidiorum. Dicit enĩ lincolñ.dicto.xxi.ꝓpe finem. Qui odit aliquem vellet ipſm quem odit priuari vita corporis aut parte vite in membris mutilatis vel ſaltem vite ſocialitate. in poſſeſſionibus ablatis. Nec veriſimile eſt odientem q̃ vellet partem vite auferri vt limitet ſuum velle ad aliquam partem certam quam vellet auferri et non maiorem. et licet vna pars eſſet ablata non tamen ſic ſatiaretur eius odium ſʒ vellet aliam auferri et ſic de ſingulis:donec auferatur totũ. Unde ſi ita eſt ſequitur ꝙ qui odit quia in voluntate habet totã vitam auferre homicida eſt. Noli inquit igitur odire ꝙ aut odis naturam:aut vicium. Si naturam teipſum odis qui es eiuſdem nature: et totum humanum genus odis: xp̄m hominem odis imo et deum amatorem humani generis odis: quia nemo poteſt diligere amatorem illius quem odit.ꝙ ſi deum odis nec lucem recto oculo reſpicies. Si ergo recto oculo lucem non reſpicis in tenebris es.propterea dicit ſcriptura. Qui odit in tenebris ambulat et in tenebris eſt.ſi vero odis vicium cõcedo inde vt illud occidas:q̃d melius facere non poſſes q̃ vt bono repenſo ꝓ malo id facias.

Odiũ

f ¶ Scandala.eſt enĩ ſcandalum dictum vel factum minus rectum vel ſignum cuius occaſione aliquis trahitur ad conſenſum alicuius peccati et prebet alicui occaſionem offenſionis vel ruine.ſic notatur de offi.lega.c.i.§.ſcandala.per Archidi.li.vi. Scandalon enĩ grece latine ſonat offenſio:vel ruina vel rixa. Et dicit ſcandalum quando ſubito inter aliquos oritur diſſenſio vel pugna vt notat etiam Archi.de pactis.c.viii.§.ſcandala.li.vi. ⁊ cũ premiſſis concor.notata per wil.de offi.ordi.capitu.i.§.ſcandala.in cleſi.

Scãdala

g ¶ Rixas. Rixa dicitur quedam inuaſio que inter multos cõmittitur et ſolet oriri ex litibus et contentione.ff.de ac.et obli.l.ſeruus non in omnibus.et non ſolum in multitudine ſed inter duos rixa ꝯmitti dicit̃.ff.vi bono.rapto.l.pretor ait.ii.§.quid ergo.⁊ vt dicit Thomas in ſũma.q.xli.arti.i. Rixa dicit quãdam inuaſionem in factis quando videlicet ex ira aliqui ſe inuicẽ percutiunt in priuata pugna nõ ex publica auctoritate ſed magis ex inordinata voluntate et ſemper importat peccatum et in eo q̃ alterum inuadit iniuſte eſt mortale peccatum. In eo autem q̃ ſe defendit poteſt eſſe ſine peccato veniali et quandoq̃ cum mortali ſm diuerſum modum ſe defendendi. Nam ſi ſolo animo repellendi iniuriam illatam cum debita moderatione aliquis ſe defendat non eſt peccatum nec poteſt proprie dici rixa ex parte eius. Si vero cum animo vindicte vel odii vel cum exceſſu debite moderationis ſe defendit ſemꝑ eſt peccatum. ſed veniale quidem: quando aliquis motus odii vel vindicte ſe immiſcet vel cũ ratiõ non multum excedit moderatam defenſionem. Mortale autem eſt quando obfirmato animo in ĩpugnantem inſurgit ad eum occidendũ vel grauiter ledendum. Sic notatur per Joh.in ſumma cõfeſſ.li.iii.ti.xxxiiii.c.CC.xxvii.

Rixa.

h ¶ Contentiones. Contentio quãdam contrarietatem importat in locutione.et hec ꝯtrarietas poteſt attendi dupliciter.vno modo quantũ ad intentionem contendentis. Alio modo quãtum ad modum. In intentõne conſiderandũ eſt vtrum aliquis contrariatur veritati quod eſt vituperabile.vel falſitati quod eſt laudabile. In modo autem conſiderandum eſt vtrum talis modus contrariandi conueniat et perſonis et negociis vt ſic ſit laudabilis.vel alias excedat conuenientiam perſonarum et negociorum vt ſic ſit vituperabilis. Sumendo itaq̃ contentionem ꝓut eſt impugnatio veritatis et habet in ſe modum inordinatum ſic eſt mortale peccatum.vnde hoc modo diffinitur cõtentio ab Ambroſio.dicit enĩ ꝙ contentio eſt impugnatio veritatis cũ cõfidentia clamoris. Si autem contentio dicatur impugnatio falſitatis cum debito modo acrimonie. Sic contentio eſt laudabilis. Si vero in hoc caſu modum inordinatum habeat ſic põt eſſe

Cōten

veniale peccatum niſi forte tanta inordinatio ſit in contendente ꝙ ex hoc generetur ſcandalum. Unde Apoſtolus cum dixiſſet. ij. ad thimotheum. ij. noli verbis contendere. ſubdit. ad nichil enim vtile eſt niſi ad ſubuerſionem audientium. hec Thomas in ſumma queſtio. xxxviij. ar. j. ⁊ Jo. in ſumma confeſſ. li. iij. ti. xxxiiij. c. CC. xxvj.

nos nullo modo ſuſcitabunt ſuſtinebunt aut aliquo modo fouebunt: ſed quatenus in eis eſt concordiam nutrient et ſeruabunt inter eoſdem. volumus inſuper ac firmiter iniungendo mandamus quatinus preſbyteri ſupradicti diuina non preſumant in eccleſiis ſeu capellis huiuſmodi celebrare priuſquam preſtiterint ſub forma predicta iuramentum. ſi tamen rectores vel vicarii aut ceteri ſupradicti voluerint ⁊ petierint ſic iurari: decernentes ꝙ ſi quis preſbyteri huiuſmodi contra prohibitionem hanc in loco ſic eis interdicto celebrare preſumpſerint eo ipſo irregularitatem incurrant preter alias penas quas canones ſacrarum conſtitutionum violatoribus ordinant infligendas. Quod ſi predicti capellani ſic vt premittitur iurati coram iudice competente ſuper violatione iu-

i ¶ Suſcitabunt. ſcz a principio per ſe vel alios.

k ¶ Suſtinebunt. ſcz prius ſuſcitata.

l ¶ Fouebunt. ſ. clam vel occulte vt differat a precedenti quod eſt ſuſtinere ⁊ ſignificat aptam intentionem et ſic hic tria ꝓhibentur ſcz primordialis horum que hic dicuntur ſuſcitatio. apta eorundem ſuſcitatorum manutentio et ſecreta eorundem nutritio.

m ¶ Quatenus in eis eſt. cor. id quod habes. xi. q. iij. Inter verba. et dixi. ſ. de treu. et pa. c. vnico. ꝟ. cum omnibus.

n Uolumus. ſecunda pars.

o ¶ Diuina. Intellige non ſolum de miſſis: ſed de aliis officiis. Nam omnes hore canonice appellatione diuinorum continentur. de cele. miſſ. c. fi. in cle. de immu. eccle. c. decet. li. vj. de offi. ordi. c. ſi canonici eo li.

p ¶ Preſumant. contemptum et inobedientiam ſignificat preſumptio in hoc loco. Ad quod vide que ſcripſi. ſ. de preſumptio. c. vnico. ꝟ. preſumptum fuerit.

q ¶ Celebrare. id eſt ſolennizare/ frequentare/ venerari/ vel colere ſecundum Januenſem.

r ¶ Si tamen. ꝟſ. in quo modificat quod prius dixit. Hoc enim quod hic dicit potius modificationem reſpicit quam conditionem ſicut alias notatur in ſimili de ſponſ. c. j. ꝟ. conditiones. per archid. li. vj. ¶ Unde nota ꝙ hec monoſillaba ſi/ quandoque facit conditionem. ff. de condi. et demonſtra. quaſi per totum. Quandoque non facit conditionem ſed diſpoſitionem puram reputata in caſu quo illud quod eſt expreſſum ſubintelligitur. ff. de condi. ⁊ demonſt. l. aliquando. ⁊ l. conditiones extrinſecus. Quandoque facit modificationem vt predixi. Quandoque ſignificat admonitionem. ff. de tutelis. l. muto. §. hanc autem. et ibi de hoc in. ꝟ. non conditionem per accur. De iſta materia potes videre notata per Innocen. extra de preſump. c. vlti. et per Joh. an. in cle. j. de offi. dele. ꝟ. reperint. ⁊ plura alia de natura huius dictionis ſi/ potes videre per Barth. de condi. et demonſtra. l. j. a ꝟſ. videndum vſque ad ꝟſ. ſecundo quero.

Dictio ſi/ [illegible] ſumi tur.

ſ ¶ Petierint. Non enim ſufficit eorum voluntas ſed requiritur actus petendi. ff. de verbo. obli. l. quicquid. Unde ſi huiuſmodi rectores vel vicarij ſic iurari non petierint tunc ſatis licebit preſbyteris de quibus hic loquitur celebrare diuina eo non obſtante ꝙ non preſtiterunt iſtud iuramentum. ar. ſumpto a contrario ſenſu. Natura namque huius dictionis ſi/ eſt vt ex ea reſultet validum argumentum a contrario ſenſu. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſdi. l. j. Et notatur. C. de epiſco. et cleri. l. conuenticulam per cyn.

t ¶ Sic eis interdicto. ſcz contra prohibitionem huius conſtitutionis que vult ꝙ talis ſacerdos non celebret in eccleſia vel capella aliqua infra prouinciam Cantuarienſem. niſi prius iurauerit vt hic dicitur ſi ſic iurare per eum cuius intereſt requiſitus fuerit. et ſic loquitur de interdicto etiam prout ſonat in cenſuram eccleſiaſticam. de verb. ſig. querenti. Eſt namque tali preſbytero eccleſia vel capella quelibet dicte prouincie ſi ſic exactus iurare recuſauerit quo ad celebrationem diuinorum prohibita ⁊ interdicta vt hic patet.

v ¶ Preſumpſerint. Hec preſumptio probatur ex hoc ꝙ conſtet eum requiſitum fore ad iurandum prout hic ſtatuitur ⁊ ꝙ recuſauit iurare ⁊ ꝙ poſtea celebrauit in tali eccleſia vel capella ſibi interdicta.

x ¶ Irregularitatem incurrat. hec irregularitas prouenit ex inobedientia quia non paret preceptis eccleſie. pro quo vide que ſcripſi. ſ. de tempo. ordi. c. in primis. ꝟ. irregularitatem. et. ꝟ. diſpenſare poterint. Et nota ꝙ talis eſt ſimilis ſuſpenſo a celebratione diuinorum a canone. qui ſi interim celebret in ſuo officio ſicut prius efficitur irregularis. de re iudi. cum eterni. de ſenten. excom. c. cum medicinalis. li. vj. vbi de hoc. Et ſufficit ꝙ a parte huius conſtitutionis expreſſe cautum ſit tales fore irregulares. de ſenten. excom. is qui. li. vj. vbi de hoc per archi. ꝟ. ſuppoſito et glo. ſequen. et optime ſuper ꝟ. irregularitatem. ſed contra hoc quod dicit hic videlicet tales preſbyteros eſſe irregulares ſi celebrauerint in huiuſmodi eccleſiis vel capellis ante huiuſmodi iuramentum preſtitum ſi ab eis exigatur opponitur ſic: quia prohibitio ſola epiſcopi vel ſuperioris ne celebret in aliqua eccleſia non facit celebrantem contra tale preceptum irregularem niſi ipſa eccleſia fuerit ſpecifice interdicta. poteſt poni exemplum vbi propter controuerſias patronorum epiſcopus claudit oſtia eccleſie ⁊ tollit reliquias: precipiens ne quiſquam ibi celebret prout notat Innocen. de exceſſ. prela. c. tanta. et ſpeculator ti. de legato. §. iuxta propoſitionis. ꝟ. Illud queritur. Unde cum hic non dicatur eccleſiam fore interdictam in ſpecie ſed potius prohibitum eſſe ne ibi per tales preſbyteros celebret. videtur ſic celebrantes non incurrere irregularitatem. ar. premiſſorum. Solutio. licet eccleſia per hanc conſtitutionem non ſit interdicta generaliter aut ſpecialiter quo ad ipſam eccleſiam. Eſt tamen interdicta quo ad tales preſbyteros inobedientes non tamen reſpectu ipſius loci ſeu eccleſie ſed reſpectu perſone in ipſo loco celebrare prohibite et interdicte. facit ad hoc natura tituli de cleri. excom. depoſito vel interdicto mini. ff. de interdictis et rel. per totum. de ſen. excom. cum illorum. de matri. contrac. contra interdi. eccl. c. iij. per totum. Et quibus allegatis patet ꝙ interdictum ⁊ prohibitio ſupponunt pro eodem. et vbicunque interdicitur perſona ab ipſo qui ad hoc poteſtatem habet ne celebret vel in diuinis officiet ſi contrarium faciat efficitur irregularis. xi. q. iij. ſi quis epiſcopus in concilio. de cleri. excom. miniſtr. c. clerici. et c. ſequen. cum ſimilibus.

y Uiolatoribus. Circa quod vide que ſcripſi. ſ. de ſacra vnctione. c. j. ꝟ. reluctantes.

z Quod ſi. tertia pars.

a ¶ Competente. hec competentia reſpectu amotionis de qua hic loquitur conſiderari poteſt dupliciter. vno modo in quantum concernit capellanos forſan in aliquo beneficio eccleſiaſtico. vbi gratia in aliqua cantaria perpetua in aliqua eccleſia fundata intitulatos. alio modo inquantum concernit alios capellanos non beneficiatos: ſed ſtipendiarios tantum vel annalia ibi celebrantes. In primo namque caſu dicetur iudex competens is cuius eſt talem admittere et inſtituere in tali cantaria vt ſic inde veniat iuris priuatio vnde ⁊ admiſſio. auten. de defenſ. ci. §. non habente. coll. iij. et ſic officialis epiſcopi in hoc caſu non erit iudex competens niſi talis poteſtas ſibi ſpecialiter ſit commiſſa. de offi. vicarij. c. licet. li. vj. In aliis vero preſbyteris non beneficiatis erit quo ad hoc iudex competens ille qui in ipſo loco habet iuriſdictionem ordinariam vel delegatam ab eo. extra de of. ordi. paſtoralis. Reſpon. j. de appel. dilecti filij prior. ⁊ ibi notatur in fi. magne glo. ¶ Sed quid dicemus ſi habens cantariam in aliqua eccleſia ad quam non admittitur per epiſcopum nec vllam habet inſtitutionem eccleſiaſticam in eadem ſed forſan vigore fundationis eiuſdem eam recipit ex donatione aliquorum laicorum et etiam per eoſdem amoueri debet ab eadem in caſu quo fuerit amouendus: nunquid in hoc caſu ipſi laici dici debeant iudices in ea parte competentes? Uidetur ꝙ non quia non eſt dicendus iudex competens qui nulli iuriſdictioni preeſt. C. de iur. om. iud. l. j. ⁊ l. priuatorum. vnde cum tales non dicantur preeſſe alicui iuriſdictioni non poſſunt dici iudices competentes. et ſic non tenebit proceſſus coram eis habitus nec ſententia per ipſos lata vt patet in legibus preallegatis. et extra de foro compe. c. ſignificaſti. ar. ſumpto a contrario ſenſu. Preterea cum cauſa iſta ſit de ſe mere eccleſiaſtica quia ſuper periurio nota. extra de iudi. c. nouit. §. fi. et iſup

Non de competentia iudicio.

Queſtio.

ramēti huiusmodi per probatiōes legittimas fuerit conuicti aut super hoc diffamati se purgare nequiuerint omnino amoueantur: et tanq̄ periuris interdicatur eis diuinorum celebratio in prouincia nostra donec cum eis super hoc canonice fuerit dispē

verū habeat eadem causa inter personas ecclesiasticas quia inter rectorē vel vicar. ex vna parte et ipsm capellanum ex alia parte. p3 q causa ipa oīno tractāda erit coram iudice ecclesiastico ad quē ptinet inter tales cognoscere et iudicare. extra de foro cōpeten. c. j. et c. si clē. et c. si diligenti cū similibus. Ecōtra videtur q sic. nam in casu posito tuo qd talis capellanus habet in tali cantaria non est aliqd spūale nec vt videt spūali annexum: sed est quoddam tpale ad ipsi' sustentationē limitatū. vt magis ex hoc pro suis bñfactoribus deo preces fundere et eius obsequijs insistere teneat. vñ vt videtur talis capellanus ad instar vassalli (qui licet sit clericus) tenet causam feudi coram dño ipsius feudi etiam laico agitare: debet etiam causam de qua queritur coram istis laicis mouere et defendere et ipsoꝝ iudiciū subire. ar. eoꝝ que leguntur et notant de iudi. c. ceterum. de foro cōpe. c. verum. In quo etiam casu considerari debet q sicut plures ꝯtingit amotio taliū capellanoꝝ ad tales laicos forsan ex defuncti voluntate qui sic disposuit et ordinauit ptinet. vnde cum hanc voluntatem seruari oporteat et eā etiā ecclesia tueri habeat et non ipugnare. C. de sacrosanct. eccle. l. j. de episco. et cle. l. nulli. rōnabiliter vt videt posset cōcludi talia fore laicoꝝ huiusmodi iudicio relinquenda: sed qd prius dixi puto verius nec obstant allegata in contrariū q2 qd dicit de feudo videlicet q debet causa tractari coram dño: verū est vbi agitur de ipso feudo et in casu concernente ipm feudum. alias vero agi deberet coram ordinario vt notatur in dicto. c. ceterum. p Ber. Inno. Hostien. et Jo. an. Sed hic iuxta argumentum sumptum nō agit sup iure huius cantarie. sed agitur an habens ipam cantariam iuramentum p se interpositum violauerit nec ne. in quo casu iurisdictio non potest ad tales laicos ptinere vt apparet ex predictis. Nec obstat qd dicit de voluntate defuncti seruāda. nā eius voluntas non potest esse tante efficacie vt tollat iurisdictionē ordinarij in suo subdito. nec potest facere quin ius cōmune suū locum habeat. ff. de regu. iuris. l. id qd nostrum. extra de testis. c. re quisisti. post pncipiū. cū glo. et p Joh. an. Et ad hoc facit. ff. de lega. j. l. nemo potest. et l. si quis inquilinos. §. si quis scripserit. poterit ergo ordinarius talem ppter piuriū decernere amouendū et vere amouere sic q talis piurus etiam facto amoueatur p laicos qui sibi dictam cantariam concesserunt et sic tales laici erūt executores snie ipsius ordinarij sicut alias notatur de foro cōpe. c. postulasti. In quo casu si tales laici nolint mandata ordinarij exequi possunt si eius subditi sint ad hoc p censuras ecclesie cōpelli. de foro compe. c. romana. §. cōtrahentes. in fi. li. vj. et de of. ordi. c. pastoralis. in princi. et faciunt notata p Pau. de re iudi. c. pastoralis. §. more. in cle. si vero non sint sui subditi debēt p suū superiorem compelli siue superior ille sit ordinarius et mutue vicissitudinis obtentu hoc facere debeat. ad qd vide que scripsi. s. de iudic. c. item oms illi. §. et vt in pmissis. §. iuuent. siue sit metropolitanus qui vigore appellationis ad eum interponende: vel alias ob inferioris negligentiā vel iure legationis si legatus natus sit per viam simplicis querele hoc agere debeat. extra de offi. ordi. c. duo. et c. pastoralis. de supp. negli. prela. per totum. et extra de offi. lega. c. j.

Probatōnis legittime multe sunt spēs.

b ¶ Probationes legittimas. quarū sunt multe species scz p testes. p instrumenta. p ꝯfessionem partis. p facti euidentiam. extra de restitu. spo. c. cum ad sedem. ppe finem in textu. vbi glosa addit quintam. vicz violentā presumptionem. Hostien. i. summa ti. de pbatōib'. §. et quot sunt species. in princi. Addit alias quattuor: scz per famam cōsentientē. extra de testibus. c. preterea. ff. de testibus. l. iij. Item p iuramēti delationē. xvj. q. iij. dilectis. ff. de iureiur. l. manifeste. extra de iureiur. c. vlti. Item p oculorū inspectionem. de frig. et male. c. fraternitatis. et c. vlti. Item p libros antiquos et scripturas antiquas. extra de proba. c. cuz causam. xxxiiij. q. ij. c. sane. ij. ff. de albo scri. l. j. s. bꝫ latius ibi tractat Hostien. qui etiam dicit q quandoq fit pbatio p litteras episcopi extra de pba. c. post cessionem. et ibi super hoc tractat per longum passum. Et nota q huiusmodi pbationū quedam sūt plene. quedam semiplene. put plenius notatur. ff. de testibus. l. testium. §. ij. §. speciem per Accurs. vbi inter cetera dicit q multe semiplene pbationes simul collecte faciunt plenam pbationem. Et quandoq semiplena pbatio facit plenam fidem videlicet vbi tractatur de modico preiudicio. notatur extra de pcu. c. iij. §. supstites. clerici p Ber. Sed in casu nostro nō possunt omnes he species simul cōcurrere licet plures earum adminiculatiue possunt pdesse. Potest eni casus de quo hic agitur plene probari p testes. Item per confessionem ppriam et per facti euidentiam videlicz cum notorium sit talem presbyterum aliquid fecisse quod tendat in violationem sui iuramenti. extra de accus. c. euidentia. de cohi. cle. et mul. c. fi. ¶ Sed quero nūquid ista violatio iuramēti possit pbari p instrumentum. omissis argumentis dic q si violatio iuramenti fiat ratione alicuius societatis inite seu contracte in preiudicium rectoris vel vicarij vel ratione pacti seu coniuratōnis inite contra eum bene potest talis violatio probari p instrumentum in quo cauetur tale pactum vel talem cōiuratōem fuisse initam. sic etiam q habeatur instrumentum super prestatione iuramenti. Alias autem non potest fieri probatio per instrumentum nisi adminiculatiue maxime vbi agitur criminaliter. Ad quod faciūt notata p chy. C. de pbatio. l. sciāt. in fi. ff. ad turpill. l. in senatus. §. j. per Barth. Si tamen agatur ciuiliter potest crimen per instrumentum probari vt notat chy. in loco preallē. Ratio est quia in criminalibus debent fieri probationes luce clariores vt patet dicta. l. sciant. C. de probationi. Hanc materiam latius videre poteris de regu. iur. semel malus. p Johan. in no. li. vj. et per Henri. de bowyco de maio. et obe. c. cum in ecclesijs ij. q. vij. plerūq p archidi.

c ¶ Super hoc. scz violatione iuramenti.

d ¶ Diffamati. Ita q publica super hoc laboret infamia. extra de accus. c. inquisitionis. in fi. Et q huiusmodi infamia sit apud maiorem partem parrochie in qua talis sacerdos moratur sm Ber. ibidem glo. vlti. Et ad idem facit de purg. ca. c. nos inter. et c. accedens. et c. cum dilectus. in fi. Rumor vero ad hoc nō sufficeret. ar. xxiij. q. iiij. non inuenitur iuxta fi. vbi de hoc per Johā. §. rumoribus. Et est rumor quando aliqua pars vicinie aliquid dicit non tamen maior pars sm Hostien. Tu tamen dic clarius q rumor est particularis assertio ex incerto auctore et sola suspitione pueniens: et minus pbat q̄ fama. Nam fama est cōis vicinie acclamatio. Rumor vero cum pauci aliquid dicunt nō tamen publice. vt satis probatur extra de regu. c. veniens. et notatur per spe. ti. de noto. crimini. §. nūc de rumore. et notat. xxxv. q. vj. si duo. addi. adde rumor est. p archid.

e ¶ Nequiuerint. Sic ergo deficiens in purgatiōe iur. fictiōe cēsetur eē ꝯuictus. de purg. ca. c. inter sollicitudines in fine. vbi de hoc. Et ad idem ꝯcor. per archi. de hereticis. c. accusatus. §. ceterum li. vj. Et facit ad idem de symonia ad hec. et c. insinuatum. et de purg. ca. c. cum p.

f ¶ Amoueantur. de hoꝝ amotione quedā dixi. s. e. §. cōpetente ibi videas. et quo ad hoc quod dicit omnino habes sīle de elec. c. licet canon. li. vj. vbi archi. ponit ꝯcor. in §. omnino. Et de hac dictione notatur de vi. et ho. cle. c. j. §. omnino. p Jo. an. in cle. et p Paulū. e. §. Et expone hic omnino. i. penitus vel ppetuo. Sic exponitur p Jo. et Pau. in locis preallē. lz nō ad intellectū litere ibi posite vt ibi ptz. vel dic omnino. i. vt hec pena q̄ hic statuitur p piurio nō cōmutetur in aliam. Vñ cū hec sit pena regularis et ꝯsueta ppetuo infamat. ff. de his qui no. infa. l. j. in fi. Et vide quod dicam. j. verbo dispensatum.

g ¶ Et tanq̄. §. Et nota q hec dictio tanq̄ est expressiuū veritatis. simile habes de ma. et obedi. c. solite. vbi de hoc per Ber. §. tanq̄.

h ¶ Interdicat. scz p sniam. vñ ꝯtra tale interdictum interim celebrans diuina infra puinciam efficit irregularis. Ad qd faciūt notata. xj. q. iij. si q̄s eps in ꝯcilio. de vi. et ho. cle. c. vt clericorum. §. si quis igitur. de excess. prela. c. tanta.

i ¶ Super hoc. vt scz nō obstante violatione sui iuramenti possint diuina celebrare infra puinciam.

k ¶ Canonice dispensatum. Ad hunc effectum requiritur primo penitentie integra peractio. de iudi. c. at si clerici. super quo vide

…i ꝯuicto …iurio so… papa di…pensat.

An violatio iuramēti possit pbari p instrumentum.

Questio.

Rumor.

Fama.

…etuo cō…tatz.

ſatum et infra.[l] Dicti[m] vero rectores vel vicarii ſeu eorum loca tenentes debent benigne[n] recipere iuramenta predicta: et de ꝓmiſſis[o] ac aliis in hac parte ſtatutis[p] habebunt copiam conſcriptam in eccleſiis ſuis.

◆ ◆

¶ De appellationibus.

◆

Johannes ſtratford.

¶ Pendente legitima ab interpoſitiōe ſequeſtri appellatione: vtantur poſſeſſores bonis ſequeſtratis impune.

FRequens[q] perverſorū ⁊ infra Si ab iterpoſitiōe ſeq̄ſtri[r] fuerit appellatū[s]:

quod ſcripſi. ſ. de tempo. ordi. c. eos. glo. penul. ſed et poſt penitentiam peractam non poteſt cōuictus de piurio ⁊ ꝓ tali per ſententiam declaratus diuinū officiū in ſuo ordine exequi ſicut prius abſq; diſpenſatione. Ratio eſt nam taliter declaratus periurus eſt infamis. extra de teſtibus. c. teſtimoniū. et infamis ſaltē infamia iuris eſt irregularis. ij. di. qui in aliquo ij. q. iij. § notandū. C. de infamibus. l. j. ⁊ d. c. teſtimonium. Unde cū cōuictus de piurio ſit infamis infamia iuris vt ꝓdixi in hoc requirit diſpenſatio pape ad quē pertinet huiuſmōi infamiā relaxare: nō aūt ad epm ꝓut ſentire videtur archid. ij. q. iij. § hinc colligitur. in gloſa adde tu dic. Et ſumit ex glo. Innocen. de re iudi. c. cū te. § infamia. ⁊ ɔcor. ibi hēricus de Bowyco in. ij. diſ. vltra mediū. ¶ Sꝫ q̃ro nunqd poſt diſpenſationem canonicam poſſit talis capellanus in talibꝰ eccleſiis officiare in quibus ſolet a capellanis tale exigi iuramentum. Et nunquid ab eis tale debeat exigi iuramentum. videtur ꝙ non. nam iuramentū ſemel de piurio cōuicti non debet recipi extra de purga. cano. c. i. nec talis debet admitti ad iuſiurandum vj. q. i. quicūq;. xxii. q. v. paruuli. cū ſilibus. Sed in cōtrariū facit de maio. ⁊ obe. c. in eccleſiis. vbi etiam piurus admittitur iterū ad iurandū. Solutio. dico ꝙ bene tenentur tales piuri iterū iurare et ad huiuſmodi iuramenta debent admitti. ꝓ cuiꝰ rei euidētia ſcire debes ꝙ aliqđ eſt iuramentū honoris vt eſt iuramentum teſtis. et iuramentū cōpurgatoris ⁊ ſi͞ilia que ſunt ad iurantis honorem ⁊ ad talia non admittitur piurus vt in ꝓmis concor. et extra de teſtibus. c. teſtimoniū. de hereticis. c. accuſatus. § licet. li. vj. Aliud eſt iuramentū oneris vt eſt iuramentū de ſtādo mandatis eccleſie de calūnia ⁊ de veritate dicenda et hmōi. ⁊ ad talia bene cogitur ſm Inno. ⁊ Hoſtien. et Jo. an. de preſum. c. litteras. et ɔcor. Jo. et arch. d. c. paruuli. et Ber. de appella. c. queſtioni. ⁊ geff. de regula. c. j. in cle. et Henri. d. c. cū in eccleſiis. diſ. ij. vnde ex predictis apparet ꝙ cum hmōi ſint iuramenta oneris ad ea bene poteſt talis capellanus admitti et etiam compelli. fateor tamen ꝙ talis poſſet eſſe diſpenſatio ꝙ eius virtute poſſent admitti tales etiam ad iuramenta q̄ nō ſolum ſunt oneris ſꝫ honoris. ar. ad hoc de re iudi. cum I. et A. et notat ꝑ Uincen. de teſtibus. c. teſtimoniū. ⁊ ad hoc facit dictus § licet in. c. accuſatus de hereticis. li. vj. ⁊ ɔcor. notata per Jo. in addi. in. d. c. teſtimonium. in. ij. glo. vſ. ſed nunquid papa. et glo. ſequen.

ɔuicto piurio ſo papa di pēſat.

ueſtio.

l ¶ Et infra. hic deciditur illud qđ habes. ſ. e. li. de cele. miſſ. c. pſbyteri. § decernimus. vſq; ad finem. ⁊ ſ. eo. li. de peni. et remiſſ. c. preſbyteri.

m ¶ Dicti vero. quarta pars.

n ¶ Benigne. i. ſuauiter/ blande. et cū dulci alloquio vt eos inuitent ſua dulcedine et bonitate. et per hoc nititur huius conſtitutiōis lator remouere rigorem et auſteritatem.

o ¶ De premiſſis. ſcꝫ que in hoc. c. ſtatuuntur.

p ¶ Statutis. ſ. ſupra de maio. et obe. c. pbři. ſ. de cele. miſ. c. pbři. et de peni. et remiſ. c. preſbyteri.

q FRequens. Hec conſtitutio eſt Johānis ſtratford Cantuarieñ. archiepi. ⁊ eſt pars huius ſupra de ſequeſtra. poſſ. et fruct. c. frequens. vbi habes idem qđ hic de. ſꝫ iō hunc vſiculum in hoc loco repetij vt citius inueniretur cum ad materiam vtriuſq; ti. facias.

r ¶ Sequeſtri. ſupple interpoſiti ꝑ epm vel eius officialem vel eius vicarium in ſpūalibus generalem. Nam in ſequeſtris interpoſitis ꝑ inferiores non habet locū ɔſtitutio iſta vt patet in dcō c. frequens. preal. ſ. de ſequeſtra. poſſ. et fruct.

s ¶ Appellatū. intellige de appellante q̄ non fuit vere cōtumax. nam vere ɔtumax nō audit appellans. ⁊ intelligo verū ɔtumacē illum qui inuentus et ꝑſonaliter citatus ceſſante impedimento legittimo nō comparet in termino ꝓut plenius notatur ꝑ Joh. an. de dolo ⁊ contuma. c. ſi autē. § manifeſte. in cleñ. ⁊ ɔcor. wil. e. § ⁊ idem Paulus e. § ad fi. glo. Ad effectum enim vt aliquis dicatur verus cōtumax duo requiruntur. ſ. ꝙ cognouerit ſe citatum legittime. Item ꝙ potuerit venire. ff. de appella. l. ex cōſenſu. ⁊ ibi notatur per Barth. qui dicit ꝙ ſufficit quocūq; modo cognouerit. vt. l. Item veniunt. § a quo. ff. de pet. here. vnde ſm eū citatꝰ ad domū ſi ad eius noticiam cōgruo loco et tpe ꝑuenerit dicetur verus cōtumax. glo. etiam accurſ. in dicta. l. ex conſenſu dicit ꝙ verus contumax eſt qui inuentus et citatus dixit ſe nolle venire. et hoc itelligit Jo. an. fore verum quando hoc dicit in iudicio. ſecꝰ ſi extra iudicium ꝓut ipſe notat de ſenten. excōi. c. venerabilibus. § ſecus vſ. in iudicio. li. vj. et hoc intelligit Barth. verū in eo qui non eſt citatus ꝑemptorie. ſecus ſi fuerit citatus ꝑemptorie. Nam tunc ſiue in iudicio ſiue extra hoc dicat dicendus eſt verus cōtumax ſm Barth. qui ſic notat dicta. l. ex cōſenſu. et idem ipſe notat. ff. de in integrū reſtitu. l. fi. vſ. venio ad quintam: vbi ſubſequenter dicit ꝙ ille contumax non poteſt appellari qui per contumaciā non venit: vt dicit textus in. l. ⁊ poſt edictum. in fi. ff. de iudi. et debet intelligi de contumacia eius qui potuit venire et non venit in termino ꝑemptorio. Finaliter vero concludit ꝙ verus cōtumax tam apparenter q̄ꝫ exiſtenter eſt qui inuentus et citatus dixit ſe nolle venire vel qui inuentus dixit ſe venturum vel nichil dixit: et poſtea non venit abſq; aliqua cauſa. talis enim non audiet appellans. potuit enim venire et noluit: et ſic non ſolū eſt cōtumacia ſed contemptus iudicis. vbi vero citatus dixit ſe nolle venire mutato tamen ꝓpoſito voluit venire ſed dolo aduerſarij īpeditꝰ eſt aut alio caſu abſq; culpa ſua talis eſt verꝰ cōtumax apparenter ſed non exiſtenter. vnde ſi vult appellare non audietur a iudice a quo appellatur nec admittetur eius appellatio. tamen coram iudice ad quem eſt appellatum ꝓbando cauſam impedimenti procedetur ſuper appellatione ſua ſicut ſi eſſet admiſſa. ff. de appellatio. rec. l. ſciendum. et reputabitur non verus contumax. et idem dicit de eo qui fuit inuentus et dixit ſe venturum vel nichil dixit. Nam ſi non venit eſt verus cōtumax apparenter. Si tamen coram iudice appellationis probet impedimentum non reputabitur cōtumax exiſtenter: et ideo ꝓcedetur in appellatione vt ſupra dictum eſt. Sic ergo patet ꝙ verus contumax in non veniendo apparenter et exiſtenter nullo modo auditur appellans. Contumax autem verus apparenter nō tamen exiſtenter licet non audiatur quo ad iudicem a quo: tamē bene audietur quo ad iudicem ad quem. et ꝙ verus contumax non auditur appellans intellige verum ſi non venerit iudice ſedente ꝓ tribunali. Alioquin ſi venerit iudice ſedēte bene poteſt appellare. ff. de in integ. reſti. l. diuus. ¶ Sed quid dicemꝰ de citato ad domū an contumax in nō veniēdo audiri debeat appellans. dic ꝙ ſi citatio nō peruenit ad eius noticiam cōgruo tempore et cum poſſet venire non venit tunc eius appellatio recipietur a iudice a quo quia ſibi nō liquet ipm fore verū cōtumacem ſed ſi coram iudice appellatiōis ꝓbetur ipm ſciuiſſe ⁊ contēpſiſſe venire nō ꝓcedet ſup eius appellatione. C. de iudi. l. ꝓperandum. § ſin autem. in fi. iūcto. § ꝓcedēt. ibi parte actoris minime inuēta. hec Barth. d. l. fi. vbi etiā dicit ꝙ ſi taliter citatus et ſciēs ſe fore citatum ex cā rōnabili que poſſet ipm excuſare a contemptu noluit venire vtputa ruſticꝰ noluit venire ſine aduocato: credit ipm debere audiri appellantem q: ceſſat vera cōtumacia. Sꝫ quid ſi ꝓcurator ſit vere contumax an dñs audietur appellans videtur ꝙ non nam ex facto ꝓcuratoris non puniet dñs. vt. l. j. § ſi ꝓcu. ff. ſi quis ius dicen. non obtem. ⁊ ſic ſentit Barth. in loco preallē. Cui ɔcor. notata per Inno. extra vt lite nō ɔteſt. c. j. in fi. Concludit etiam ibi barth. ꝙ ſi tota cauſa fuerit agitata ꝑ ꝓcuratorē ⁊ dñs forſan citatus ad audiēdū ſniam non venerit vel dixerit ſe nolle venire vel nichil dixit nō dicetur verus ɔtumax:

erus cō max.

Quis cōtumax audit appellās: ⁊ quis nō.

Queſtio

quia non tenetur ire licet posset si voluerit vt .l. pcuratorib⁹. C. de pcura. ⁊ ideo cum habet iustam cām nō debet pati penam cōtumacie sicut nec ceteri qui habent iustam causam nō veniendi vt .l. cōtumacia. §. j. ff. de re iudicata.

et appellatio legitime prosecuta 'ea pendente' possessores' bonorum sequestratorum et' alii libere et impune vtantur eisdem.

Symon Mepham.

ℂ Licet cōtra oxonien. statutū a grauamine iudiciali ante diffinitiuā sentētiā appellare. Et si qui secus iurauerint absoluantur.

b ℂ Prosecuta. hic nota q ad psequendū appellationem nō statuitur termin⁹ a lege sz ad finiendum statuit annus vel ex cā biennium vl' vltra. de appel. ex insinuatiōe. ⁊ c. oblate. in glo. non pōt. ⁊ c. ex ratione. Iudex tamen a quo potest statuere terminū ad psequendū infra quē si nō psequat cōpellat appellans stare snie prioris iudicis. de appel. c. psonas. licz prior iudex fuerit delegatus eo. ti. c. ad aures. Et sz qs psequit appellationem qui litteras impetrat. de except. c. dilecte. Potest etiam appellans sibiipsi statuere terminū ad psequendū non tamē pars appellata vt notatur de appel. c. cordi. §. principales psone. p archid. li. vj. si vero nec iudex nec pars appellans talem terminū pfixit expectabit terminus legis vt predicto c. oblate. et nota q licet iudex pfigat terminū ad psequendū appellationem nō tñ ex hoc videtur deferre appellationi vt notatur de appel. c. cū appellationibus. §. remittenda. per Jo. li. vj. imo si appellans non psequens appellationē infra terminū a iure vel homine sibi pfixum pbare velit se fuisse legitime impeditum admittetur ad hoc anteq lis cōtestetur in causa appellationis. de elect. c. j. §. pcedatur. p archidi. li. vj. Et si vna die fuerit quis impeditus de anno appellationis psequēde habebit integrū annū. de elect. c. si electionem glo. ij. p Jo. an. li. vj.

c ℂ Pendente. q si ea pendente aliqua fuerint innouata seu attēptata quomodo debeāt reuocari nōtur multū hn de appellatio. c. non solum. §. reducendū. p Jo. an. li. vj. Et notabiliter hāc materiā dilatare potes p ea que notat Card. de electi. c. cupientes. §. si. §. a grā. li. vj.

d ℂ Possessores bonoꝝ. hi em̄ appellatione pendēte licite re priuis possessa vtuntur dūmodo nichil illicitum vel dolosum circa eam in partis pciudiciū innouent vel imutent. ff. de rei ven. l. vtiq. in fi. et vt lite pendente. c. ij. viij. q. iiij. nōne. Alioquin si illicite vel fraudulenter circa possessionem rei de qua agitur aliqd attēptent p modū attēptati reuocabitur. extra vt lite pendente p totū. de appella. c. bone. ff. de edil. edcō. l. ediles. §. Item sciendum. de aqua plu. arc. l. Itē. §. officiū. ⁊ huic dicto concor. notata i clem. vlti. vt lit. pen. §. Innouari. p Jo. an. ⁊ concor. Paulus eo. §.

e ℂ Et alii. supple ab eis causam habentes.

Diuisio.

In concilio. Ista cōstitutio fuit Symonis Mepham. et hz duas ptes pncipales. In pma recitatiue ponit vnū statutū editū in dioc. Oxonien. cōtra appellatōes ad superiorem interponendas p subditos iurandū cū pena inde secutura. In scda ibi. Nos huiusmodi. reprobat illud statutum absoluens iurātes ab obseruatione ipsius iuramenti.

a ℂ Concilio. i. synodo. epi nanq in suis dioc. faciunt synodos. metropolitani vero cōcilia. extra de accus. c. sicut olim. Quīq tamen congregatio facta per episcopū dicitur cōciliū. xxxviij. di. c. quando. p quo vide §. de cōstitu. c. exterioris habitus. glo. j. ⁊ de consuetudine. c. j. §. synodali.

b ℂ Statutum. potest em̄ eps in sua dioc. statutū facere quo ligari debeāt sui subditi put legitur et notatur de maio. et obe. c. ij. ⁊ ibi p Ber. glo. j. ⁊ tale statutū dr canon epalis vt ibi dr. cui concor. qd legitur et notat. iij. dis. porro. xviij. di. in sūma. et xviij. dis. §. j. Et si tale statutum possit et debeat seruari sine scriptura plene disputatur p Jo. an. de regu. iur. c. nemo. li. vj. Nota tamē q cōtra canones nō pōt eps aliquid statuere. de offi. archipsby. c. ij. vbi de hoc p Hosti. in no. ⁊ ad hoc vide que scripsi §. de maio. et obe. c. j. §. iuramento.

c ℂ Grauamine iudiciali. scilicz illato p viā interlocutorie vt differat ab appellatione a diffinitiua vt sequitur. et potuit mouere ad sic statuendum quia a tali grauamine nō licet appellare nisi expressa causa. extra eo. c. vt debitus. et c. cum causam. vbi de hoc et perinde est nullam esse causam ⁊ esse vanam vel friuolam vt patet infra. §. friuole. ⁊ dicitur grauamen iudiciale qd infert alicui iudicialiter in aliquo actu iudiciali ⁊ in iudicio. de appel. c. cordi. §. iudicio. p cardi. et archidia. ⁊ dr iudicium ex quo quis citat⁹ est. de foro compe. c. penul. de offi. deleg. c. gratum. ⁊ intelligas de grauamine illato vel cōminato vt notat Jo. an. in no. dcō c. cordi. §. grauamine. A iudice nanq qui cōminat de his que ptinēt ad iurisditionē suā bn̄ tenet appellatio. alias non. ff. q metus causa. l. ij. ⁊ l. viij. §. j. et notatur p Innoc. de appel. c. cū cessāte. §. cōminādo.

In cōcilio 'Oxonien. quoddā dicitur emanasse statutū' quo inter cetera prohibetur q a nullo grauamine' iudiciali ante' diffinitiuā sententiā friuole' appelletur: quoqz' omnes aduocati et procuratores illius cōsistorii ad obseruationem huius' statuti astringi debeant vinculo iura-

d ℂ Ante diffinitiuam. potuit mouere statuentem id qd legit et notatur. ff. de appella. reci. l. ij. vbi apparet q ante diffinitiuā nō licet appellare ab interlocutoria si grauamen posset reparari p appellatōem a diffinitiua. ⁊ facit quod legitur et notatur. C. quorum appel. nō reci. l. ante snie. tu tamen vide qd dicam circa hō infra eo. §. statuti. et hic nota q ad hoc vt valeat appellatio in iudicio facta ante sniam diffinitiuam requiruntur decem. quorum si vnum defuerit nō valebit. Primū est causa grauaminis illati vel cōminati. de appel. c. cum cessante. Secūdum q causa sit legitima eo. ti. c. cum speciali. §. excessu. Tertium q causa sit vera eo. ti. c. interposita. Quartum q sit expressa eo. ti. c. cum causam. Quintum q non fuit admissa appellantis petitio vt notatur dicto c. interposita. Sextum q quia non admittebatur fuit appellatum. eo. ti. c. dilecto. et c. vlti. Septimū q fiat in scriptis. Octauum q petantur apli. Nonum q si appellatus hoc petierit veniat instructus appellans. hec tria colliguntur de appel. c. cordi. li. vj. Decimū q fiat infra decem dies. vt eo. li. et eo. ti. c. romana. extra de cōst. vlti. c. bone. de re iudi. c. cum inter. ⁊ c. qd ad cōsultationem fm Hostien. qui ita notat in dicto c. cordi. Et notatur ij. q. vj. c. non ita. §. dicta. p Archidi.

Ut va
appella
ali diffi
tiuam s
r. requi

e ℂ Friuole. Dicitur em̄ friuola appellatio que est vana ⁊ inanis. C. de rescind. ven. l. quisquis. Talis em̄ iniuriam facit iudici qui frustratorie ab eo appellat. C. quādo prouo. nō est necesse. l. vlt. ⁊ legitur ⁊ notatur. l. di. si quis prepostera. Et sic notat p archid. de appel. cum appellatiōibus. glo. j. li. vj. vel potest dici appellatio friuola quādo nulla cā est expressa vel nō legitima dato q sit vera vl' licet sit legitima est tamē manifeste falsa. sic notat de do. et contu. c. vnico. §. manifeste. in prici. glo. p Joh. an. in cle. Et ex hoc vt videt posset iustificari hoc statutum eo maxime q ēt friuolis appellatōib⁹ nec iusticia deferat nec sit a iudice deferend. sicut legitur in c. cū appellatōibus. e. ti. li. vj. Sed sup hoc dic vt habetur infra c. §. palliatur.

Appella
tio friuo
la.

f ℂ Quodcq. verb.

g ℂ Huius statuti. et sic in specie prestaretur iuramentū de seruādo hoc statutum. vbi videndum est Primo an de iure valeat tale statutum. Scdo an iuramētū virtute talis statuti prestitum sit obligatorium. Quo ad primū q valeat tale statutum videtur Nam episcopus in sua dioc. bene potest statuta condere et decreta facere. de cōse. di. iij. [illegible] j. di. catholica. de maio. ⁊ obedi. c. ij. vbi de hoc. et dixi. §. c. §. statutum. valebitq tale statutum inter subditos et eos ligabit maxime vbi huiusmodi statutum est iuri cōueniens. Cōuenit em̄ iuri ciuili qd phibet ante sniam nisi in certis casibus appellari. extra e. Super eo. ⁊ C. quorum appella. nō reci. l. ante snie. Et specifice cōgruit legi secūde C. de epis. audi. que expsse de clericis loquit. ⁊ ratio cōstat q hui⁹ legis magna est equitas que ad vitandos labores et sumptus pertinet ⁊ vult finem litibus imponi. de do. et contu. c. finem. et c. fi. Et temerariam appellantium audaciā refrenat. de elec. quis. in pn. li. vj. Preterea pactum ⁊ statutum multotiens in iure ad paria reputantur. de sepul. c. dudum. §. nos etem. ff. de pact. l. pacisci. et l. non impossibile. Sed appellationi non solum interposite sed

Qd iura-
mentum sit
obligatori
um ⁊ qd si.

mentiˀ et aliis in ipſo ſtatuto contentis: ſi cõtraˀ illud venerint affligendiˀ. Noſˀ huiuſmodi ſtatutū quod ꝛ ſi colore verboꝝ ſuperficialiter pallietˀ ad auferendū tamen oppreſſisˀ appellationis remediūˀ extitit realiter itroductū. Et quicq̄dˀ ex eo vel ob idˀ fuerit ſubſecutū penitus reprobamꝰ. Et omnesˀ illos qui ad hu

etiam interponende renūciari poteſt per pactum. ergo et per ſtatutum. de p̄mo patet. ij. q. vj. Si quis libellos. de offi. del. gratū. de teſtibus. cum veniſſet. de ſcdo patet. C. de temp. appel. l. vlti. ad fi. ff. qui et a qui. l. j. §. Si quis. et notatur de arbitr. cū dilectꝰ. in fi. ſcde glo. vbi de hoc ꝑ Jo. an. Item ꝯſimiliter ius ſcriptum ꝛ cõſuetudo ꝛ ſtatutū parificant. de iureiur. venientes. xj. di. in his. de cõſti. c. j. li. vj. de elect. q: ſepe. de ca. mo. c. vnico. eo. li. Sed ius ſcriptum q̄n q: prohibet appellari vt notatur ꝑ wil. in ſpe. de appel. §. j. q̄bꝰ. Appellatõ et an valeat vl' nõ iudicat ſ; ꝯſuetudinē ſup q̄ ſūdat. ex. de eo q̄ mit. i poſſ. c. cū veniſſet. Sic ergo pari forma erit in ſtatuto. ar. l. Itē cor. ff. quod cuiuſq; vniuer. no. in princi. facit ad idem de ꝯſue. cū dilectus. cū ſilibus. et ptē iſtam corroborare poteſt q: etiā a parte canonū friuolis appellationibus nõ eſt deferēdum. e. ti. c. cum appellationibꝰ. li. vj. Opponitur tñ ꝛ videt q̄ tale ſtatutū nõ valeat. Nam epũs nichil ſtatuere poteſt in ſynodo q̄d obuiet canonicis iſtitutis. ex. de ma. et obedi. c. quod ſup his. Sed canonica inſtituta ꝑmittūt grauatos appellare etiā ante ſñiam. ij. q. vj. in p̄n. ꝛ ꝑ totum. extra eo. ti. c. cum ſit. et. c. vt debitus. ꝛ ſufficit q̄ cā ſi eſſz ꝓbata deberet legitima reputari vt ptz dicto. c. vt debitus. Ergo ſtatutum epĩ. hꝰ ꝓhibens nõ valet. Nam inferior legem ſuperioris tollere nõ poteſt. de elect. c. ij. in cle. Preterea epĩ in preiudiciū iurꝰ etiam inferiorū ſtatuta facere nõ poſſunt. extra de locato. c. ij. Et vt ibi dicunt Inno. Hoſti. et abbas epũs etiam cū capitulo nõ poteſt facere ſtatutum in preiudiciū alioꝝ niſi hi quorum intereſt conſentiant vel ſaltem ſint preſentes. ergo a fortiori hoc facere nõ pñt in preiudiciū ſuperiorum. Et q̄ per ſtatutū nõ poteſt ledi ius ſuperioris patet de iureiur. venientes. q̄d etiam. c. loquitur in tali iure quod habet ſuperior. vt ſcz ad eum poſſit a grauaminibus appellari. Et q̄ appellationibus ad eū interpoſitis deferri debeat ꝛ bene facit ad hoc de offi. ordi. c. licet. Et hanc partem reputo veriorem tum rõne ſuperioris cuius ius in ea parte lederet per ſtatutum. tum rõne litigātis per interlocutoriam grauati. Nā hic preſupponit grauamē dum dicit a grauamine iudiciali. tum ratione abſurditatis inde ſecuture. q: ſi vnus epũs ſic poſſet ſtatuere. ſili modo poſſet hoc facere vnuſquiſq; et ſic vniuerſaliter fruſtraret ius cõmune. tum q: ſi teneret ſtatutum ſic epũs auctorizaret in facto ꝓprio vel ſui officialis cuius eſt idem cõſiſtoriū. extra eo. romana. p̄mo reſp̃o. Et q̄ non poſſit auctorizare in facto ꝓprio patet in clem. de re. eccle. nõ ali. c. ſi vna. ſcdo reſp̃o. vbi habes ꝯcor. ꝑ Joh. an. in glo. ij. Hanc materiam dilatare potes ꝑ ea que notant eo. ti. c. ſi. ſup glo. vlti. ꝑ Joh. an. in no. li. vj. vbi ſi volueris poteris colligere plura argumenta in eadē materia. et ſolutiones ꝯtrarioꝝ. Et ꝓ hac cõcluſione faciūt notata ꝑ Barth. i l. ſi. ff. de aqua plu. ar. vbi cõcluſionaliter dicit nõ valere ſtatutū q̄ nõ appellet vbi ſtatuens ſolam habet cognitionem in cā p̄ncipali ꝛ non in cā appellatõis: q: ſic ſtatuit ſup hoc q̄d non cadit ſub iuriſditione ſua. Secus tamē eſſet ſm eū ſi in. ij. ꝛ. iij. inſtantia poſſit cognoſcere. Quo ad. ij. queſitum vide. ſ. glo. ꝓxi.

b Juramenti. hic videndū eſt ſi tale iuramentum in caſu q̄ preſtitum fuerit obliget ipm iurantē. ea que dixi. ſ. glo. ꝓxi. faciunt pro ꝛ cõtra. nam ſi teneat ſtatutū quod eſt principale bene tenebit iuramentū q̄d eſt eius acceſſoriū. et ecõtra ſi nõ teneat nõ ligabit iuramentū. ar. regule iuris acceſſoriū. li. vj. ad q̄d etiā faciunt notata de foro cõpe. c. ſi diligenti. glo. ſi. Tu tñ latius circa hoc ſcias ſm doctores q̄ iuramentum illud quod derogat charitati nõ obligat iurantem ad obſeruandū id quod iurat. ꝛ quia omnia precepta diuina et conſilia ordinantur ad charitatē iuxta illud finis precepti eſt charitas. nullum iuramentum eſt obligatoriū q̄d derogat alicui precepto vel conſilio diuino. vnde cū quodlibet peccatum mortale deroget alicui precepto diuino q̄ eſt contra aliquod diuinū preceptum et etiam quodlibet peccatum veniale derogat alicui precepto diuino inquātum eſt quedam obliquatio a rectitudine preceptorum diuinorū et diſpoſitio ad mortale peccatum. ideo concluditur q̄ nullum iuramentum de faciendo peccatum aliquod mortale vel veniale eſt obligatorium. xxij. q. iiij. ſi aliquid. et. c. diffinitio. Similiter ſi iuramentum vergat in peiorem exitum non ligat. et dicitur vergere in peiorem exitum. vj. modis. Primo cum iuratur aliquid q̄d eſt mortale in ſe. Secundo cum iuratur aliquid quod eſt veniale in ſe. Tertio cum iuratur aliquid indifferens quod ex circumſtantia efficitur mortale vel veniale. Quarto cum iuramentum excludit opus pietatis ex charitate faciendum. Quīto cū excludit opus de genere bonorū. Sexto cum excludit opus indifferens pia intentione ꝓ deo aut ꝓximo faciendum ꝓut iſta no. d. c. ſi aliquid per arch. in princi. et ſumpta fuit hec glo. de Johan. in ſūma confeſ. li. j. ti. ix. c. xiij. vbi vlterius dicit idem Jo. q̄ in primis tribus caſibus iurans auctoritate ꝓpria poteſt contrauenire. Sed eſt ei imponenda penitentia pro temerario iuramēto. In reliquis tribus dicit q̄ quāuis huiuſmodi iuramenta non ſint obligatoria non tamen expedit ꝓpria auctoritate contrauenire. tum ꝓpter reuerentiam ſacramenti. tum ꝓpter ſcandalum quod exinde ſimplices incurrerent. Sed petēda eſt abſolutio a ſuperiore qui de facili tale iuramentum relaxabit vel potius oſtendet ſic iurantes non eſſe obligatos. Predicte ſententie ꝯcor. Thomas in ſūma. ar. vij. ꝛ in ſcriptis. arti. iij. q. j. Poteſt itaq; ex premiſſis concludi q̄ cum tale ſtatutum non teneat vt ſupra dixi. ꝑ ꝯſequens iuramentum inde dependens et ei acceſſorium non poteſt obligare iurātem. eſt nanq; tale iuramētum nõ ſolum incautum ſiue temerariū: ſed etiam excludens opus pietatis quo releuari deberent oppreſſi maxime per ipſoꝝ procuratores et aduocatos qui ipſos clientulos grauatos per iuris remedia defendere debent que nõ ſunt ſubtrahenda. de excep. c. cum inter. ꝛ. c. ſignificauit. ꝛ excludit opus ſaltem indifferens pro ꝓximo faciendum. vnde per ꝯſequens non eſt obligatorium vt predixi.

q̄d iura- ... tum ſit obligatori um ꝛ q̄d ſi.

i Contra illud. ſcilicet ſtatutum.

k Affligendi. forſan pena limitata in ſtatuto: alias arbitraria. ff. de iure delibe. l. j. extra de offi. deleg. c. de cauſis.

l Nos huiuſmodi. ſecunda pars.

m Pallietur. i. induatur vel tegatur. eſt eñ huius ſtatuti palliatio multum colorata cuꝰ color elici poteſt ex his que dixi. ſ. c. §. ſtatuti. et multum rationabilis eē videt cum nõ ꝓhibeat indiſtincte appellari ante ſententiam. ſed dūtaxat friuole vt appareat ex verbis ipſius ſtatuti. et ad hoc facit extra eo. c. vt debitus. in prin. Sed aduerte q̄ diſcuſſio appellationis an ſit iuſta vl' iniuſta friuola vel non friuola non ſpectat ad iudicem a quo appellatur ſed ad iudicem ad quem. extra eo. c. cum ſit romana. §. ſi autem. ꝛ eo. ti. c. vt debitus. verſus finem. poſito ergo q̄ ex ſtatuto tali non liceret friuole appellare et hoc ſatis foret equum. tamen ꝑ tale ſtatutum ſatis conſtat preiudicari iuri ſuperioris ad quem ꝑtinet recipere appellatiões ad eū interpoſitas ex quacunq; etiam cauſa leui vel minima. extra eo. de appellationibꝰ eiuſdem iuriſditionem per hoc impediri et diminui quod eſſet iniquum vt ſupra dixi. §. ſtatutus. Sufficiet ergo iudici a quo q̄ non obſtante tali appellatione ſi ei non deferat / poteſt nichilominus in cauſa procedere vt patet dicto capitu. cum appellationibus. eo. titu. li. vj. vbi etiam patet q̄ non poteſt impedire appellantem proſequi appellationem ab eo interpoſitam. poteſt tamen nichilominus procedere quouſq; ſibi inhibeatur ꝓut ibi notat Card. in. §. preſumat.

Ad iudicē ad quē ſpectat diſcuſſio appellationis.

n Oppreſſis. contra illud. ij. q. vj. Omnis oppreſſus. et. c. ad romanam. extra eo. c. cum ſpeciali. §. porro.

o Remediū. q̄d eſſe nõ debet vt ptz in regula iuris indultum. li. vj. et eſſet cõtra ius naturale ſm q̄d licet vnicuiq; ſe ab iniuria defendere. ad q̄d fac. q̄d legit de re iud. c. paſtoral. §. piſan. a. i. cle.

p Quicquid ex eo. vtputa iuramenti de eo ſeruādo p̄ſtationē.

q Ob id. vtputa pene a ꝯfacientibus exactionem.

r Reprobamus. huius reprobationis effectus eſt vt nullum obliget in futurū tale ſtatutū. ad q̄d facit dictio penitus hic poſita que idem importat q̄ omnino / prorſus / vel ex toto: prout alias notatur de offi. ordi. c. ordinarij locorum. §. penitus. li. vj. per Archidiaconum.

ſ Et omnes. verſ.

t ¶ Absoluimus. videtur ꝙ talis absolutio non esset necessaria nam cū iuramentū tale non sit obligatorium: vt dixi. ſ. e. ℣. iuramenti. videretur non esse opus absolutione cū absolutio presupponat vinculum precedēs. Dic ꝙ ideo in hoc casu opus fuit absolutione. quia licet nō posset tale iuramentū firmare statutum quod editū est cōtra canones vt colligi pōt per doctores ex notatis ī regula iuris nō est obligatoriū. li. vj. tū nō esset expediens vt sic iurans scienter et voluntarie auctoritate ꝓpria ꝯtraueniret sicut dixi. ſ. e. d. ℣. iuramenti. ꝓpe fi. Nam iuramētū licet vsquequaqꝫ nō sit obligatorium: est tamen seruandum quousqꝫ vt satisfiat conscientie ꝓut notatur. xxij. q. iiij. ſi. ad petrū ꝑ Joh. ⁊ sic ista absolutio ad cautelas ⁊ de facto potius fit q̄ de necessitate. sicut alias legitur et notat͛ de iureiurā. c. cū quidam. in fi. ⁊ pōt exponi absoluim⁹. i. absolutos fore ostendimus. sic alias exponit. xv. q. vj. c. auctoritatem. in glo. adde dicas per archi. ¶ Et est hic notandū ꝙ regulariter nulli licet ꝓpria auctoritate venire contra iuramentum suū. et de elect. c. venerabilem. ℣. vltimo. Fallit tū in certis casibus. Primo qū eius obseruantia vergeret in dispendiū anime Scđo quādo vergeret in dispendiū oīm bonoꝝ vel maioris partis alicuius sine quibus non posset vitam tꝑalem agere. xxij. q. iiij. ℣. finali. in fi. Tertio quando tendit in deteriorem exitū. eadem causa et. q. c. si aliquid. Quarto si sit prestitum de re tertij. s. ecclesie per prelatū. extra de iureiuran. c. ij. de elect. c. nosti. maxime si sit prestitum ꝯtra primū iuramentū ꝑ cū factū de nō alienādo res ecclesie. Quinto si sit prestitum cōtra ius publicū auctoritate et vtilitate. extra de foro compe. c. si diligenti. Sexto quādo est prestitum cōtra primū iuramentū licitum. extra de iureiuran. c. intellecto. Septimo quando vis conditionis apposite h sustinet. e. ti. c. quēadmodum. quandoqꝫ etiā vrgentissima necessitas hoc inducit vbi scilꝫ superioris licētia haberi nō potest. xj. q. iij. antecessor. Item magna spiritualis vtilitas ꝓut notat Innocen. dicto. c. venerabilem. et facit in ar. extra de obseruatione ieiunioꝝ. c. consilium. Et de premissis videre poteris notata ꝑ wil. de iureiuran. c. romani. sup ℣. respondit in clem.

[illegible]

iusmodi obseruationē statuti prestiterint iuramentum absoluimus ab eodē.

¶ Explicit liber secūdus.

¶ Incipit liber tertius.

¶ De vita ⁊ honestate clericorum.

Stephanus in concilio Oxoniēs.

¶ Omnes prelati hac cōstitutiōe nominādi in habitu clericali ⁊ cappis clausis incedāt: nec quiuis clericoꝝ comatus aut in laicali vestitu nisi in casu legitimi timoris eat. Et oēs crapulā et ebrietatem vitare compellantur.

Ut clericalis ordinis honor debitus obseruetur p̄sentis cōcilii auctoritate decernim⁹ vt tam archidiaconi q̄ decani et omnes alii in personatibus et

Diuisio.

V ¶ Ut clericalis. Hec est ꝯstitutio Stephani archiepiscopi edita in ꝯcilio Oxoñ. ꝑmo. Et habet duas partes principales. In ꝑma ꝓuidet circa honestatem habit⁹ clericalis. In secūda ibi. Et crapula ⁊c. ꝓuidet circa eorum abstinentiam ⁊ honestatem contra vicium gule. Prima facit quinqꝫ. Nam ꝑmo ponit motiuū ad ordinanda. Scđo ibi. Presenti. ponit suū statutum circa habitum clericalem. Tertio ibi. Idem quoqꝫ extendit suum statutum ad personas prius non enumeratas quo ad certa loca. Quarto ibi. Et nec ipsi. ponit aliud statutum de coma non nutrienda et super honestate et congruentia tonsure. Quinto ibi. Nisi forte. excipit a prius statutis quo ad transformationē habitus. pars autem huius est infra titu. ꝓximo. c. j. de testis. c. j.

Ordo diffinitio.

b ¶ Ordinis. dicit Hugo de sancto victore ꝙ ordo est signaculū quoddam sacrum in quo spiritualis potestas traditur ordinato ad officium. et s̄m Petrum in scriptis super. iiij. senten. distin. xxiiij. actus exterior dicitur signaculum. effectus interior dicitur potestas: sed executio illius potestatis dicitur officium. ⁊ vt volunt theologi quasi omnes solum sunt. vij. ordines videlicet hostiariatus/ lectoratus/ exorcistatus/ acolitatus/ subdiaconatus/ diaconatus/ et presbyteratus. Unde s̄m eos prima tonsura que vocatur psalmistatus non est ordo sed solum dispositō ad ordines. sic etiam episcopatus s̄m eos non est ordo inquantum sacramentum sed dignitas. cui sententie concor. notata ꝑ Archi. xxj. di. cleros. glosa adde quicquid dicatur. Ordo nāqꝫ sumitur multipliciter. Nam aliquando est nomen dignitatis ⁊ sic episcopatus dicitur ordo. Aliquādo est nomē officij et sic psalmistat⁹ dicitur ordo. Aliquando est nomen spiritualis potestatis et sic diaconatus dicitur ordo. et hoc vltimo modo accipitur quando ordo dicitur sacramentum sꝫ quē modū psalmistatus nō est ordo sꝫ officiū quoddam annexum ordini lectoris. Nam lector legēdo excitat intellectū sed cantando deuotionē affectus. Et sic recitatur ꝑ archidia. dicto. c. cleros glosa adde hoc tenent. Prefate tamen sententie quo ad primam tonsurā obuiat expresse textus in. c. cum contingat. in fi. extra de etate et qualita. vbi patet ꝙ in prima tonsura confertur ordo clericalis et est ille ordo certus in ecclesia dei per quem datur officium cantandi in ecclesia prout ibi notat Hostien. glo. j. Unde et tonsura clericalis appellatur. de etate et qualita. c. nullus. li. vj. et de priui. c. abbates. eo. li. et pro hac opinione facit quod legitur dicto capitu. cleros. in princi. et quod notatur in prohemio. li. vj. ℣. Episcopus. per Johan. an. vbi ponit. ix. esse ordines in ecclesia dei inter quos enumerat psalmistatum et episcopatum vt ibi patet. et ibi notat Johan. de deo dicto cap. cleros. ℣. psalmista. et idem Hostien. vbi ſ. et concor. Archidiaco. de tempo. ord. c. nullus. ℣. tonsuram. li. vj. Et de hac materia etiam et ꝙ tam psalmistatus q̄ episcopatus sūt ordines in ecclesia clare notatur de ord. ab episcopo qui renū. episcopa. ℣. j. in princi. per Hostien. in summa. Hic vide q̄d dicam infra de eo qui fur. ordi. reci. c. j. ℣. ordinibus.

Ordines vij. sꝫ aliquos.

Ordo v rie sumi

Ordin ix. sꝫ Jo an.

c ¶ Decani. scilicet ecclesiarum cathedraliū. et nota hic ꝙ arguēdo ex ordine scripture huius dignior est Archidiaconus q̄ decanus. hoc idem probatur ex locatione tituloꝝ in antiquis vbi primo agitur de officio archidiaconi et postea de officio archipresbyteri. Et vt legitur de officio Archipresby. c. j. Archipresbyter qui idem est ꝙ decanus subesse debet in omnibus mandatis archidiaconi. Ubi pro huius maioritatis declaratione dicit Ber. ꝙ Archi. maior est dignitate non tamen ordine. Innocenti⁹ hoc intelligit verum vbi Archidi. maior est de consuetudine. et ī his que ad ipsius officium de iure vel consuetudine pertinent. Hostien. intelligit Archidiaconum fore maiorem ratione iurisditionis et extra ecclesiam et in hoc decanus sibi subesse debet. Sed infra ecclesiam et in celebratione diuinorum et quo ad ordinem archidiaconus debet subesse decano. Si tamen archidiaconus esset presbyter quod esse potest. tunc tam ratione ordinis q̄ iurisditionis precelleret decanum. Sed in his omnibus consideranda est ecclesiarum cōsuetudo s̄m quā decanus simpliciter loquēdo maior est archidiacono vel ecōtra. ⁊ sic notat Joh. an. in no. dicto. c. j. in fi. Post Hostiē. qui dicit ꝙ diuersis respectibus vnus est maior alio: super quo potes ibi videre exempla.

An archi dia. sit ior dec et in q

d ¶ Personatibus. vt sunt nō solum predicti sed etiam alij inferiores prelati vt notat archid. de rescript. c. statutum. ℣. personarum. sed melius de consuetudi. c. j. ℣. officia. li. vj. Et circa hoc vide quod scripsi supra de presumptis. c. vnico. ℣. personatum. ⁊ vide quod dicam infra glosa ꝓxima. Hic tamen nota vltra premissa ꝙ quicunqꝫ habet dignitatem habet personatum sed non ecōuerso prout notat archidia. dicto capitu. j. ℣. officia. ad finē glose. vbi etiam dicit ꝙ persona dicitur quandoqꝫ curator alicuius ecclesie parrochial. extra de consuetudi. c. ex parte. de appella. c. ꝑsonas. ⁊ tales non sunt in dignitatibus ꝯstituti. ad q̄d facit. j. q. iij. ꝯstitui. Quis dicant ꝑlationis officiū ī ꝓch. ecclia exercere. cꝫ dignitatibus[e] conſtituti. Itē[f] oēs decani rurales et preſbiteri decenter[g] incedant i habitu[h] clericali ⁊ cappis[i]

de cle. egro. c. tua. Secus tñ dicit in archipreſbiteris ⁊ prepoſitis et decanis parrochialiū eccleſiarū. de quibus habetur. l. di. in capite. nam illos dicit in dignitate cōſtitutos. ad quod allegat de offi. ordi. cum ab eccleſiarū. de preben. c. cū olim. Eſt enim iſtud nomen perſona vulgare anglicorū. prout legitur et notatur de inſti. cum veniſſent. in ꝓuincia vero tales vocantur priores. In terra laboris appellantur abbates. et de talibus ꝑſonis loquitur textus de offi. vica. c. ij.

e ¶ Dignitatibus. Circa hoc vide quod dicam. j. ℣. officiales. ad fi. Et nota ꝙ perſonatus ⁊ dignitas fere ſupponunt pro eodem niſi ſit alicuius loci conſuetudo in contrariū vt notat Cardi. de elec. vt circa. ℣. perſonatuū. li. vj. ⁊ de eis vt dicit idem iudicium eſt habendum. extra de elec. c. dudum. ij. de preben. c. de multa. et dicit. fere ꝓpter perſonatus prout vulgariter ſumūtur in anglia. Nam tales perſonatus non ſunt dignitates ſm̄ Innoc. dicto. c. de multa. glo. fi. ⁊ hec tria dignitas / perſonatus / et canonia quādoq; equiparantur. de elec. c. j. li. vj. Alibi equiparātur dignitas perſonatus ⁊ beneficiū cum cura animarū. extra de fili. preſbit. c. nimis. alibi beneficium curam habens / ⁊ perſonatus. de elect. c. dudum. ij. Alibi perſonatus / ⁊ ordo preſbiteralis / extra ne cle. vel mo. ſuper ſpecula. §. quia vero. Et pro eo qꝺ hic dicit dignitatibus ⁊c. nota ſm̄ Cardi. qui ſic ſcribit de elec. c. ſi forte. ℣. dignitatem. li. vj. ꝙ appellatione dignitatis continetur omne beneficiū: cum dignis beneficia conferri habeant. de reſcrip. c. cum adeo. Et a digno deſcendit dignitas que hominibus integri ſtatus conferri debet. C. de dignitatibus. l. iij. li. xij. Et hoc verū puto large ſumpto vocabulo dignitatis. Nam proprie loquendo de dignitate ordo epiſcopalis dicitur dignitas. liiij. di. ſi ſeruus ℣. ordo epiſcopalis. de tranſla. epiſco. c. inter corporalia. de hereti. c. ad abolendam. §. ſtatuimus. ℣. ciuitas. Sic etiā abbates dicitur eſſe in dignitate vt notat Inno. dicto. c. de multa. gloſa fi. Item prior conuentualis dicit habere dignitatem. de reſcrip. c. et ſi pĩcipalis. in clem. Item officialis epī. vt ibi patet in textu et per docto. iuncto. c. ſtatutū. de reſcrip. li. vj. Circa quod vt plenius inſtruaris vide notata per Jo. an. in no. dicto. c. de multa. ℣. perſonatus. vbi inter cetera dicit ꝙ dignitas debet intelligi ſm̄ inſtitutionem primeuam vel conſuetudinem in ea parte obſeruatam vt videlicet illa dicatur eſſe dignitas q̄ pro tali in eccleſia habetur et nominatur. et idem intelligit de perſonatu. Paulus vero in dicta clem. ij. de eta. et quali. ℣. dignitatis dicit ꝙ dignitas in larga ſignificatione ſm̄ quod eſt quedam preeminentia in gradu comprehendit perſonatū. tamen ſtricte ſumpta accipitur pro epiſcopatu et maioribus. Cognoſcitur vero vt dicit primo ex adminiſtratione rerum eccleſiaſticarū cum iuriſditiōe lxxxix. diſt. volumus. Et hoc intellige verum quādo adminiſtratio ſibi aſſignatur ꝑpetuo. Secus ſi ad tēpus. vt no. Jo. an. de preben. c. de multa. Secundo, cognoſcitur ex nomine et prelatione quam habet in choro ⁊ capitulo. de conſti. cum acceſſiſſent de conſue. cum olim. Tertio ex conſuetudine loci. xij. di. conſuetudo. perſonatus vero vt dicit ibidem in glo. ſequenti cognoſcitur ex prerogatiua quam habet in capitulo. In optionibus / proceſſionib⁹ / vocibus dandis / ⁊ ſimilibus. Et hic nota ꝓ declaratione premiſſorū ꝙ vbi a iure imponitur nomen beneficio quod ſonat in nomen dignitatis: illū beneficiū cenſebit dignitas. Et in inferioribus ep̄s ius nō imponit nomen dignitatis ſonās in dignitatem niſi archidiaconis ⁊ archipreſbiteris propter iuriſditionem ⁊ preeminētiam quas habent ſuper alios ⁊ preſertim in ſubditos ⁊ in perſonas eccleſiaſticas vt patet expreſſe in titulo de officio archid. et de offi. archipreſbi. immo licet archidiaconi nullam haberent iuriſditionem ex conſuetudine: tamen ratione nominis ſonat in dignitatem vt predixi. Et hec eſt concluſio dn̄orum de rota concluſione. lxij. Ex predictis deciditur an perſonatus ſit dignitas necne. quia conſiderare debemus an in eo concurrat aliquod ſignū de ſupradictis nam tunc dicetur dignitas. alias nō. Unde propter prerogatiuam in choro ⁊ capitulo in optionibus proceſſionibus et vocibus dandis ⁊ ſimilibus plus q̄ alij canonici eiuſdē ordinis. Minus tamē q̄ alij dignitates habentes qui in predictis ꝓrogatiuis preferūtur eiſdē non dicentur habere dignitatē ſed perſonatum. Et ſic intelligi poſſunt iura que ponūt dignitatem et perſonatū vt diuerſa. Ex his etiā deciditur de officio an ſit dignitas conſiderando an in eo concurrat aliquid ex ſignis predictis. Et ideo iura quandoq; dicunt officium dignitatem vel perſonatum. j. q. iij. epiſcopus. de cleri. non reſi. c. iij. de conceſ. preben. c. ij. Quādoq; litigare dicitur officium. xvj. q. j. de preſentium. in fi. Item is cui commiſſa eſt diſpenſatio habꝫ officium vt patet in prohemio libri ſexti. Item habens dignitatem ſecularem vel tabellionatus. de hereti. c. vt officium. §. ad conſcribendas. li. vj. Item prepoſitura dicitur officiū. de elec. c. dudū. j. Item plebania. de ſta. mo. qꝺ dei timorem. Et ideo quādoq; officium ponitur vt differens a dignitate et perſonatu. de preben. quia ſepe et. c. fi. li. vj. Dicitur etiam quandoq; officium ſimplex ſcilicet quando quis habꝫ adminiſtrationem aliquarū rerum ſine aliqua ꝓrogatiua chori vel capituli vltra alios ſui ordinis ſicut ſunt prepoſiti quarūdam eccleſiarum. Et idem ſi quis habet id cui eſt onus annexū ſine honoris prerogatiua vt ſunt ſindici procuratores et huiuſmodi: de quibus. j. q. iij. ſaluator. Item vicedominus. lxxxix. diſt. officium. Si autem habet quis officium cum iuriſditione vt camerarius pape dici poteſt dignitas. ff. de offi. ꝑfecti auguſta. l. j. ff. de officio preſidis. l. legatus. Ex his etiam deciditur quid de plebanis prioribus ⁊ alijs ſimilibus. quia ſi preficiūtur eccleſijs collegiatis ⁊ ipſi ſint caput eccleſie ⁊ habeant preeminentiam et iuriſditionem in canonicos eccleſie ⁊ illi teneantur eis obedire dicūtur habere dignitatem. facit ad hoc de offi. ordi. c. cum ab eccleſiarū. Et ita dicunt domini de rota in loco ꝑalle. Et pro hoc facit quod notāt doctores de ꝓben. niſi eſſent. ⁊ in clem. ⁊ ſi principalis. de reſcrip. vbi diſtinguūt de prioratu ſi ſit dignitas an ſit collegiata eccleſia vel non. Et hec materia notatur de conſuetudine. c. j. per Dominicū de ſancto geminiano poſt Jo. an. ⁊ alios li. vj. De hac materia ſcilicet quot modis ſumatur dignitas notatur per Bern. de reſcriptis. c. ſedes. ℣. dignitates. de cle. non reſiden. c. iij. ℣b. dignitates. per eūdem. liij. di. denique. glo. j. per Jo. et vide vltra hoc quod dicā. j. de conceſ. preben. c. j. ℣. dignitates.

ppellati de digni conuenit omne bñfi um.

Officiū varie ſumit.

f ¶ Item omnes. ℣.

g ¶ Decenter. hec decentia habere poteſt reſpectū ad formam. vt. j. e. c. prox. Item ad longitudinem breuitatē ſtrictitudinem vl' amplitudinem veſtiū. j. e. c. exterior habitus. in prin. ⁊ ad alia que hic ⁊ in dictis capitulis videre poteris.

h ¶ Habitu clericali. Iſte habitus quo ad colorem non erit rubeus neq; viridis vt legitur extra eodem. c. clerici. ⁊ hoc intelligas verum. cauſa iactantie ſeu voluptatis. Nam vſus veſtiū ſeu ciborum non culpatur ſed iactantia ſiue voluptas. xli. di. c. ij. ⁊ c. parcimoniam. vnde ſm̄ regionis conſuetudinem his veſtibus vti poſſunt clerici ita ꝙ nimis fulgidis nec nimis ſordidis veſtibus ſe ornent quia conformare ſe debent moribus illorum cum quibus viuunt. xli. di. c. j. §. vlti. Et ſic notatur eodem titulo. §. ij. ℣. Item conſiſtit in habitu per Hoſtien. in ſumma. et vt dicit Jo. an. ſuper dicto. c. clerici. quare magis dicti colores prohibeantur q̄ alij ratio reddi non poteſt. vt. l. non oīm. ff. de legibus. Erit etiam iſte habitus de panno plano non ℣gato nec partito ſicut legitur eodem titulo. c. ij. in cle. Ubi cōtrarium facienti imponitur pena quam ibi videre poteris. ⁊ ibi in fi. prohibetur ne clerici maxime beneficiati publice vtantur caligis ſtaccatis viridibus vel rubeis. pena tamen ꝓcedens in eodem. c. ſuper hoc nō artat vt vult ibi Jo. an. ℣. ſanctioni. qui etiā notat in cle. de elect. gloſa fi. ꝙ licet certi colores ⁊ forme prohibeantur clericis vt ſupra dictū eſt. tamen nō habent certū habitū eis deputatū nec in colore nec in forma. et ideo poſſunt qualiſcūq; veſte vti eorū ſtatui congruenti dūmodo eis non ſit expreſſe prohibita. ⁊ concor. wil. in. d. c. ij. in fi.

Nō de decētia veſtiū in clericis.

i ¶ Cappis clauſis. cōcor. dicta decre. clerici dum dicit deferant clauſa deſup indumenta. ſed ꝓpinquius q̄ in terminis in cōſtitutione othonis Quoniam de habitu. et conſtitutione octoboni Cū ſancti. §. ſtatuimus. ℣. qui autē. ⁊ dicitur cappa a caput quia eſt ornamentū capitis. vel dicitur a capio capis quia quaſi totum hominem capiat ſm̄ Januen. ⁊ concor. notata de ſta. mo. c. ne in agro. ℣. cappā. per Jo. an. in clemē. ⁊ eodem. ℣. per Pau. Iſtud itaq; vt ſcilicet certi viri eccleſiaſtici vtātur cappis clauſis trina vice ſtatutū eſt. primo ꝑ Stephanū Cantuarien. archiepm vt hic. Sedo per othonem ſe. ap. legatū vt in dicta conſtōne q̄m clausis vtantur. Idē[h] quoqȝ obseruent officiales[l] ipsoꝝ archidiaconorum cū fuerint i ꝯsistorio[m]. Et nec[n] ipi[o] nec alii clerici[p] comam[q] nutriāt[r]: sȝ honeste tonsi[s] et coronati[t] cōuenienter[v] incedāt nisi forte[x] iuxta causa timoris[y] exegerit habitū trāsformari[ȝ]. A crapula[⁊] quoqȝ et ebrietate[a] ⁊ aliis q̄ bonestatem eorum deformant[b]

de habitu. Tertio per octobonū etiā se. ap. legatū in dicta ꝯstōe cū sancti. Sed tn̄ vt experiētia rei docet nō obseruat quo ad hoc sicut nec quo ad plura alia vbi posset dubitari an nō obseruātes peccent vel nūquid nō obseruātia poterit tales excusare Joh. de athona in dicta ꝯstōne qm̄ de habitu. v. capis claus. ponit ꝓ fundamēto q subditi nō admiserunt has constitutiones et propterea arguit q per eas non artantur. allegat ad hoc. iiij. di. §. leges. ⁊ c. deniqȝ. in fi. ⁊ no. p Ber. ⁊ Innoc. de treu. ⁊ pace. c. j. Subsequēter ponit vnā distinctionē cuius effectus est q in ꝯstōe preceptoria Si maior pars cōitatis ipsam obseruet nō obseruātia minoris partis nō excusat nec ipedit artatiōēȝ ꝯstōis. xvj. di. qd̄ dicitis. lxxxiij di. proposuisti. §. fi. ⁊ hoc verū nisi legislator scienter hoc toleret. xxviij. di. de syracusane. §. fi. si vero a nullis acceptet tn̄ eius non obseruantia vel nō acceptatio generat scandalū vel inducit peccatū vel subuersionem bonorū morū tūc nō obstante tali nō vsu bene tenet ⁊ artat ꝯstō. Secus tn̄ est si ꝯstō ipsa nō essȝ scādali vel peti inductiua vel occasio subuersionis bonorū morū. nam tunc nō obseruātia bene excusaret saltē a pena ipsali vt no. d. c. deniqȝ. cle. ar. q. Ubi vero nō obseruātia ꝯstōis nō est occasio scandali vel peccati nec tendit ad subuersionem bonorū morū: tunc vbi ipsa ꝯstō hȝ penā annexā artat etiā nō admissa qr in hoc casu vsus cōtrarius semp est dānatus dū tn̄ statuens sit talis qui hȝ ptātem statuendi. sic stat. c. j. de vi. ⁊ ho. cle. in clem. ⁊ idē intelligit si statutū interdicat vsum vel cōsuetudinē ꝯtrariā. licet pena executiua nō sit annexa. ar. C. de furtis. auten. nauigia. C. de vsuris. l. eos. si vero nō habeat penā annexā nec vsus cōtrarius in ipsa ꝯstōne reprobat tunc cōis obseruantia ꝓualet ꝯstōni et excusat. sic stat iiij. di. leges. ⁊ facit ad h̄ de eta. ⁊ qli. c. gnālem. in cle. vbi de hoc p vel i pn̄. huic dicto ꝯcor. Jo. de atho. adde qd̄ dixi. s̄. de sac. vnct. c. iiij. v. reluctātes. ⁊ de ꝯstōibus. c. j. v. mādamus. ⁊ v. obseruari.

h ¶ Idem quoqȝ. vt.

l ¶ Officiales archidiaconorū. aduerte q ista ꝯstitutio ꝑ vtā decreti astringit ad gestandū capas clausas archidiaconos ⁊ decanos ⁊ oēs in psonatibus ⁊ dignitatibus ꝯstitutos. Itē decanos rurales ⁊ pbros gnāliter. officiales etiā archid. spāliter cū fuerint in cōsistorio de qbus estimo q hic facit mentionē spālem vt ponat drām inter eos ⁊ officiales epoꝝ qui ꝯphendunt sub his qui in dignitate sunt vt dixi. s̄. de sequestra. pos. ⁊ fruc. c. frequens. v. officiales principales. sub qua tn̄ nūcupatione dignitatis nō cōprehendunt officiales archidiaconorū nec etiā sub noīe psonatus nec decanatus nec psbiteratus cū sepius cōtingat nōnullos archidiaconorū officiales fore absqȝ ordine sacerdotij cōstitutos. Insuper aduerte q quo ad hoc qd̄ hic dicit de vtēdo capis clausis cōstitutio Othonis que incipit Qm̄ de habitu. hoc extendit non solū ad psbiteros vt hic sed ad constitutos in sacris ⁊ sic ad diaconos et subdiaconos. Constitutio vero octoboni q̄ incipit Cum sancti. hoc limitat solū ad cōstitutos in sacerdotio ad decanos ad archidiaconos et ad dignitates quibus imminet cura animarū. Unde que istarū constitutionū alteri preualeat est videndū. Et puto quālibet valere nec vni per alteram derogari cum in nulla earū sit aliqua clausula alteri constitutionū predictarū derogans. sed quod in vna minus dicitur in alia exprimitur. Nam legū correctio est vitanda. de elect. c. cū expediat. li. vj. cum cōcor. ibi positis. Credo tn̄ q hoc quod hic dicitur de dignitatibus in genere specialiter declaretur per constitutiōnem octoboni Cum sancti. vt s. intelligatur de dignitatibus habentibus curam animarū vt ibi dicitur. Et ad huius materie clarioreȝ notitiam videas notata per Cardi. de cōsti. c. j. v. reuocare. li. vj.

m ¶ In consistorio. ⁊ sic alibi ad hoc nō artantur nisi quatenus sunt de numero aliorū hic nominatorum.

n ¶ Et nec. vt.

o ¶ Ipsi. s. superius recitati.

p ¶ Clerici. s. quicūqȝ vt sic includat etiam habentes primā tonsuram dūtaxat. de eta. ⁊ quali. cū contingat. de foro cōpe. c. ij.

q ¶ Comam. i. capillos. simile habes extra. e. ti. c. clericis. et. c. si quis. et. c. clericus.

r ¶ Nutriant. q si contrafecerint inuiti per suū archidiaconū tondeantur. extra. e. c. clericis. ⁊ xxiij. di. clerici.

s ¶ Tonsi. hec tonsura sic fiet vt aures sint patentes. xxiij. di. non liceat. ⁊ hoc si religiosus sit altius. si secularis dimissius. Et sic q inter presbiterū et alios inferiores sit differentia prout notat Hostien. extra. e. clerici. v. congruentem.

t ¶ Coronati. rasura superior ⁊ tonsura inferior faciunt de circulo capillorū coronam. De hoc vide quod dixi. s̄. de offic. ordina. c. ij. v. coronam.

v ¶ Cōuenienter. scilicet sm̄ moduȝ quem dixi. s̄. v. tonsi. Et faciūt ad hoc notata per Paulum. e. ti. c. ij. v. clericalem. in clem.

x ¶ Nisi forte. excipit ab eo quod supra dixit de clericali habitu ferendo.

y ¶ Timoris. simile habes extra. e. clerici. vbi Hostien. idem intelligit de quacūqȝ iusta causa. et cōcor. ibi Jo. an. in no. v. necessitatis. ⁊ vide quod dicam. j. glo. pxi.

ȝ ¶ Transformari. Hic nota q causa peregrinationis vel alia honesta licitū est clerico habitū transformare et laicalem accipere vt patet dicto. c. clerici. Et cōcor. xxj. q. iiij. epi. Monachus vero vt vult Hostien. de statu mo. §. ij. in summa In omni casu debet ferre habitum suum etiam si epūs sit vt pȝ dicto. c. clerici. ad fi. et hoc verū nisi scandalū generaret vel loca minus tuta transeat. nam tunc superius potest mutare habitū ⁊ se aliis cōformare sȝ vestem ꝓpter carnem non derelinquet nam sub superiori tenetur ipsm deferre quātum ꝯmode poterit. Et sic intelligit dictū. c. clerici offi. et tabernas. et. e. ti. c. deus qui. ¶ Sed nūquid licet clerico in tali casu transformare tonsurā sicut ⁊ habitū: videtur q non: qr hic et in dicto. c. clerici. textus tn̄ loquit de transformatione habitus. Unde si legislator idem voluisset de tonsura hoc dixisset. ar. ad hoc de decimis. ad audientiā. Sed puto contrariū esse verū a paritate rationis. ff. ad. l. aquil. l. illud. Et ad hoc faciunt notata extra. e. ti. c. si quis ex clericis. vbi de h̄ per Ber. Nā vt ibi pȝ in textu clericis comam relaxare nō licet. Fallit tn̄ in causa iusta vt ibi patet in glosa.

An lic
clerico
bitū m
formar

Quest

⁊ ¶ A crapula. secūda pars. Et hic nota q crapula dicit nimie comessionis voracitas. de cōse. di. ij. si quis. quasi cruda epula qua stomachus grauatur. iiij. di. deniqȝ. vj. di. testamentum. Et simile habes extra. e. a crapula. Et scias q crapula sumitur quādoqȝ ꝓ excessu in cibo de quo ecclesiastici. xxxvij. dicit. propter crapulam multi perierunt. Et facit de cōse. di. v. nichil. Quādoqȝ ponit pro excessu in potu ⁊ cibo simul. ad Roma. xiij. non in cōmessationibus ⁊ ebrietatibus ⁊c.

Crapu

a ¶ Ebrietate. sic dicta ab e. quod est extra vel sine ⁊ bria quod est mensura. i. sine mensura. Quomodo aūt ex ebrietate multa mala sequunt notat Aristo. li. vj. secretoꝝ. nā obscurat intellectū: impedit sensum: turbat cerebrū: debilitat virtuteȝ naturalem: generat obliuionem: omnes quiqȝ sensus ledit quibus regit et dispergit tota operatio corporalis: appetitū fugat. iuncturas corporis debilitat: tremorem membrorū generat: lippitudinem oculorū obscurat: calorem accendit circa epar ⁊ eius sanguinē grossum reddit: corporis colorem denigrat. Exinde etiā veniūt timor ⁊ tremor et horror et in somnis locutio: fantastice visiones: corruptio oris: debilitatio genitaliū: destructio sensus: abhominatio stomachi. holem distemperat: corruptionem generat: corporis grossitudinē ⁊ sepius leprā inducit. hoc viciū detestat Augꝰ. sic dicens. Ebriosus inqt cū absorbet vinū absorbet a vino. Abhominat a deo. despicit ab angelis. deridet ab hoībus. Itē Augustinus Ebrietas aufert memoriā. dissipat sensum. confundit intellectū. cōcitat libidinē. inuoluit linguā. corrūpit sanguinē. oīa mēbra debilitat. vitā diminuit ⁊ oēȝ salutē exterminat. De h̄ etiam vicio sic ait beatus Grego. Ebrietas est blandus demon. dulce venenū. suaue petīn. quā qui hȝ nō se hȝ. quā q̄ facit nō facit peccatū sȝ est totus peccatū. Igit ꝓpter pmissa ⁊ qr ebrietas est fomes ac nutrix oīm viciorū. xxv. di. ante oīa. clericis maxime vetatur.

Effect
ebrieta

b ¶ Deformant. reputa q cū laicis maxime in choro ⁊ i agēdis diuinis officijs nimiū misceant. extra. e. c. j. xvj. q. vij. in noua. deformat etiā honestatē clericalē tonsure incōgruentia vt supra pȝ

Item immodeſtia verborũ. Item rapidus ꝛ feſtinans inceſſus quia vt ait Auguſtinus Incõpoſitio corporis qualitatem indicat mentis. et inceſſus modo citus modo tardus inſtabilitatem demonſtrat. xli. di. §. viri. Conſiſtit etiam hec deformitas in vanitate habitus vt ſupra dixi. Item in mala ſocietate. quia ſepe cõſortia maloꝝ bonos mores corrũpunt. xxxviii. q. i. ſepe. preſertim in cohabitatione mulierũ. extra de cohabita. cle. ꝛ mulie. per totum. Itẽ deformatur hec honeſtas cũ clericus ſe immiſcet negociis ſecularibus. extra ne cle. vel mo. p totũ. Itẽ intendendo mimis ꝛ ioculatoribus. Item tabernas ingrediendo niſi tẽpore itineris. Item ad aleas et taxillos ludẽdo vel eiſdẽ intereſſendo. Item quocũq; ornatu ſuperfluo vtendo de quibus ꝛ aliis plura videre poteris notata extra. e. ti. §. ii. per Hoſti. in ſumma.

omnes[c] omnino clerici abſtineant ꝛ vigilãter[d]. Et ad hec omia ſtudioſius obſeruanda ſecundum formam generalis[e] cõcilii a ſuis ſuperioribus[f] diſtrictius cõpellantur.

Iohannes peccham.

Quilibet in ſacris cõſtitutus veſtem exteriorem a militari ꝛ laicali gerat honeſtate differentem: aut ab ingreſſu ſuſpẽdatur eccleſie. Statutũ autẽ legati cõtra clericos portãtes infulas aut tenas publice ratuz ſit ac publicetur cũ penarũ irrogatõe in tranſgreſſores.

* * *

Quamuis[g] religionis et infra[h] Statuto adherẽtes domini octoboni[i] quondã in anglia apoſtolice ſedis legati Ordinam⁹ et diſtricte precipimus vt quilibet clericus conſtitutus in ſacris[k] ordinibus veſtem exteriorem[l] gerat diſſimilem militari[m]: vel laicali[n] vtpote anterius ꝛ poſterius nõ birratam[o] vel ſaltẽ ex forma[p] ſua militari vel laicali congrua honeſtate diſſimilẽ[q]. Et qui[r] ſecus facere preſumpſerit quãdiu[s] forme contrarie habitum tulerit ab ingreſſu[t] eccleſie

c Omnes clerici. etiam primã tonſuram ſolũmodo habentes. Nam et hi clerici appellantur. extra de eta. ꝛ quali. c. cũ ꝯtingat.

d Et vigilanter. ſſ. nota q̃ dicit vigilãter. Nam vigilare debꝫ erga ſubditos cura ꝛ ſollicitudo prelatorũ. viii. q. i. in ſcripturis. de accuſ. c. qualiter ꝛ quando. ii. §. ad corrigendos. Sed cuz hec conſtitutio nichil lucri tẽporalis importare valeat in burſis prelatorũ pauci ſunt vel nulli qui eam exequãtur cum tñ vt cõmuniter prelati circa obſeruantiã illarũ conſtitutionũ multũ inuigilent quaꝝ pretextu pene alique pecuniarie a ſubditis leuari poſſint prout alias notatur in cõſtitutione othonis Quã de habitu. ſſ. clauſis capis. per Io. de athona.

e Generalis concilii. extra. e. c. clerici.

f Superioribus. ſuppleas habentibus ſuper eos iuriſditionem vt ſunt epiſcopi archidiaconi ꝛ eorũ officiales ac alii quibus de iure vel conſuetudine aut alias hoc incumbit prout notatur et exemplificari poteſt per doc. extra de offi. ordi. c. cũ ab eccleſiarũ vbi de hoc per Inno. Hoſtien. et Io. an. ꝛ quaſi per omnes.

g Quamuis. Hec eſt conſtitutio dñi Iohannis peccham edita apud lamberth. Et diuidit in quattuor partes. In pͥma adherendo ſtatuto octoboni prius edito ordinat de differentia habitus clericalis ab habitu militari vel laicali cũ appoſitiõe pene. In ſcđa ibi Et q2 recitat ſtatutũ prius editũ contra clericos publice portantes infulas ſiue tenas cum pena contra tales in eodem ſtatuto appoſita. In tertia ibi Nos huiuſmodi. tollit monitionem que prius requirebatur ad effectũ incurrendi penam prioris ſtatuti. In quarta ibi Mandamus. ſtatuit inquiri contra violantes eã q̃ ſtatuta ſunt. et q̃ contra eos in forma canonica procedatur.

Diuiſio

h Et infra. hic decidit vna longa aranga: de qua pꝫ in integra.

i Octoboni. ſ. in ꝯſtõne que incipit Cum ſancti.

k Sacris ordinibus. In hoc vt videtur iſta cõſtitutio differt a dicta conſtitutione octoboni. q2 ibi primo ſtatuit q̃ vniuerſi clerici gerant veſtes non breuitate nimia ridiculoſas vel notãdas ſed ſaltem vltra tibiarũ mediũ attingentes. Poſtea ſtatuit q̃ in ſacerdotio ꝛ etiã in dignitatibus curatis cõſtituti vtantur capis clauſis. Sed q2 inferiores clerici extra ſacerdotiũ conſtituti licꝫ forſan veſtes gererent non breuitate nimia ridiculoſas vel notãdas ſed vltra tibiarũ mediũ attingentes: eas tñ in forma habuerunt conſimiles veſtibus militũ ꝛ aliorũ laicorũ. Unde hoc hic prohibet ſaltem clericis in ſacris ordinibus conſtitutis. In his nãq; exigitur maior honeſtas. ar. C. de epiſ. et cle. l. preſbiteri.

l Exteriorem. Per hunc enĩ habitũ exteriorem habitus interior ſepe deſignatur vt legitur in conſtitutione octoboni Cum ſancti. in princi. Et ideo oportet hunc habitum talem eſſe vt in nullo corda videntium ſcandalizet vt ibi dicitur. Et ad hoc faciunt notata in. c. decus qui. extra. e. ti. vbi de hoc per Hoſtien. §. in vnum. et per Io. in no. gloſa hoc intendit. Et ſic ad habitum gerendum ſub habitu exteriori non extenditur iſta conſtitutio. faciunt ad hoc notata p Paulum in clem. ne in agro. de ſtatu mona. §. veſtis. Et ad premiſſa facit quod habetur in clemen. ii. iſto. e. ti. vbi prohibet clericis ſub certa pena ne veſte virgata vel partita vtantur publice quam tamen ſecreto gerere poſſunt non incurrendo penam vt volunt doctores ibidem. §. publice.

m Militari. vtpute cũ ſericis vel aureis intexturis aut aliorum colorum ornamento in veſtium ſummitate. quod clericis non licet maxime in ſacris ordinibus conſtitutis. xxi. q. iiii. omnis iactantia ad finem.

n Laicali. Exemplum ſtatim ſequit vtpote ꝛc. Et potes ponere exemplum ſm ea que leguntur infra eo. c. exterior. in parte deciſa que aſcribit veſtem notabiliter breuem vel ſtrictam potius militib⁹ vel laicis q̃ clericis fore congruentem

o Birratam. Birrũ ſm Ianueñ. dr̃ groſſum veſtimentũ. Inde birratus birrata birratũ. i. birro indutus. et iſto modo ſumitur xxx. di. c. ſi quis virorũ. vbi de hoc per Archidiaco. §. birris. Sed ſm iſtũ ſenſum dat intelligere q̃ clerici huiuſmodi non debeant vti veſtibus vilibus vel abiectis que ſint contra ipſorũ honeſtatez. Birrũ aliqñ ponit p gremio vt aliq intelligũt illud qđ legit de ſancto Bricio q̃ portauit prunas ardẽtes i birro ſuo licꝫ in dicto loco birrũ vt. ſ. dixi poſſis ſupponere p aliquo veſtimẽto de groſſo panno quo viſus eſt. vnde capiendo birrũ pro gremio poteſt eſſe hic ſenſus vt clerici non habeant veſtes ante et retro birratas. i. ſciſſas ſiue diuiſas aut complicatas ex qua ſciſſura ſiue plicatura multa fiant gremia. Ad qđ facit. xxi. q. iiii. precipimus. ibi ſuperfluitate fiſſure ꝛc.

Birram.

p Forma ſua. ſ. ipſius veſtis clericalis.

q Diſſimilẽ. ꝯtra. xxi. q. iiii. c. null⁹. et. c. ſe.

r Et qui. ſſ.

s Quãdiu. ſic ergo depoſita illa forma ceſſat pena abſq; relaxatione facienda per hoiem. pro quo vide plenius que dixi. ſ. de foro cõpe. c. i. §. ſatiſfecerint.

t Ingreſſu eccleſie. De tali ſuſpenſiõe loquitur. c. ſane. extra de offi. dele. de ſen. excõi. c. ſacro in princi. de ſen. excõi. c. is cui. li. vi. vbi patet q̃ taliter ſuſpenſus ingerens ſe diuinis in eccleſia in ſuo officio agens ſicut prius efficitur irregularis nec dꝫ talis niſi penituerit in eccleſia vel cimiterio ſepeliri. nec ſuſpenditur eius effectus per appellationem ſequentem. poteſt tamen talis extra eccleſiam celebrare diuina vt notat ibi Io. an. §. in ea. non incurrendo irregularitatem. Tales etiam ſuſpenſi ſcilicet ab ingreſſu eccleſie durante ſuſpenſione non debent eccleſiam intrare etiaz cauſa orandi. Ad quod facit quod legitur ꝛ notatur de peniten. di. i. c. qui ſanctus. ꝛ. xxiii. q. iiii. vir cũ ꝓpria. vbi de hoc in gloſa. ꝛ nõtur de offi. dele. c. q2 pontificali. §. ingreſſus per Archi. li. vi. In hac materia potes dicere q̃ ſuſpenſus ab ingreſſu eccleſie ad orandum in eccleſia tempore diuini officii vel per eã tranſeũdo ſine oratione non põt eam intrare. v. q. ii. c. ꝓſenti. ꝛ. d. c. is cui. qñ vero non celebrant diuina. nec cauſa orãdi ſed alias tranſeũdo p factis ſuis poteſt eccleſiam intrare ſm Inno. de ſen. excõi. c. ſacro. in hoc tñ Io. Caldrini in tractatu ſuo de eccleſiaſtico interdicto. ii. membro. ſſ. Sed querit. videt dicere ꝯtrariũ Innocẽs q̃ ſuſpenſus ab ingreſſu eccleſie nulla de cã põt eã intrare. vñ et ſepeliri in ea non põt vt. d. c. is cui. Sed hoc verũ niſi penituerit vt

Suſpẽſus ab igreſſu ecclie non audit appellans.

suspendatur[v]. Et quia[x] predictus legatus cõtra clericos portãtes insulas[y] aut tenas[z] corã prelatis aut coram populo publice[a] deferẽtes statuit Ut si moniti[b] minime se emẽdauerint ipso facto ab officio suspẽsionem incurrãt. in qua si per tres mẽses persisterint extũc[c] a beneficio[d] sint suspẽsi[e] a qua suspensione[f] absolui nequeant nisi data[g] sexta parte ecclesiasticorum[h] bonorum suorum per manus episcoporum[i] pauperibus[k] eroganda: nichilominus penis[l] aliis puniendi ad arbitrium prelatorum. Nos[m] huiusmodi statutũ aduertentes modice efficacie hactenus extitisse ꝓ eo ꝙ minores[n] prelati huiusmodi[o] clericos mõstruosos[p] monere non audent[q]. propter[r] quod in penas[s] a dicto legato statutas vidẽtur[t] pusillanimitatis[v] sue merito incidisse et raro clerici huiusmodi episcopoꝝ

sibi dicitur. nec obstat. c. preallegato cum. quia loquitur tñ de celebratione diuinorũ. et c. presenti. ṡ. alleg. prohibet auditionem: ⁊ sic referũtur ad tempus quo celebrãtur diuina. facit quod notatur j. q. i. studet. ⁊ sic extra tempus diuini officij potest intrare vt videtur. ⁊ sic no. Archi. de offi. del. c. Or põtificali. ṽ. ingressus li. vj.

v ¶ Suspendatur. s. per sententiã vt videtur. ar. notatorũ p Ber. et alios de foro cõpe. c. si diligẽti. ṽ. cũ impdat. Super quo vide q̃ñ nõui ṡ. de cõstitutio. c. j. ṽ. teneatur.

x ¶ Et quia. secunda pars

y ¶ Insulas. que vulgo coiphe dicũtur. vt patet in cõstitutione octoboni cum sancti. §. statuimus. Gess. in. c. ij. ex. c. i. cle. ṽ. insulã. nõ tñ insulã posse dici vestem põposã puta ad collũ extrinsecus circũquaq; foderatã. Alio sm̃ eũ insula idem est ꝙ coipha sm̃ vulgare quarundam regionũ. Et sz Jo. an. sumitur quandoq; ꝓ corona imperiali. C. de quadri. prescrip. l. fi. in fi. Quãdoq; ꝓ alba fasciola sacerdotalis capitis. ⁊ concor. Pau. ibi. in. ṽ. seu. wil. dicit ꝙ insula est vestis candida pro capite qua incedunt libẽter lombardi forata desuper varijs pellibus a parte inferiori per oram. Januen. dicit ꝙ insula est fasciola sacerdotalis capitis alba in modum diadematis a qua vitte ab vtraq; parte dependent que insulam intrant ex istis nichil aliud intelligere possum nisi ꝙ hic de quibus hic textus loquitur per visum insularũ ois ornatus capitis superfluus sit prohibitus maxime in forma superius expressata.

Insula q̃d sit.

z ¶ Tenas. tena sm̃ Januen. dicitur a teneo nes. ⁊ est tena vitta rũ extremitas dependens diuersorũ colorũ. Uitte autem sunt q̃ crinibus innectũtur quibus fluentes religantur capilli. sic dicte ꝙ vinciant. In dicta tamen constitutione octoboni cum sancti. videtur per glo. de athona in ṽ. coiphas. ⁊ ṽ. portare. ꝙ insula et tena supponunt pro eodem.

a ¶ Publice. sup. in capite. secus tñ essz si in sinu vel in crumena tali a gestauerit vt eis forsan vtatur de nocte vt nõt Jo. de athona in cõstitutiõne predicta cũ sancti. ṽ. portare. vñ et priuatim in camera sua poterit aliquis tali insula vel tena vti nullã incurrẽdo penã. ad quod faciunt notata per wil. de vi. et hone. cleri. c. ij. ṽ. publice. in clem. qui videtur sentire ꝙ tali insula vel tena sub capicio causa frigoris vel infirmitatis vti non sit ꝓhibitũ. Et predictis cõcor. Gess. ibidem. e. ṽ.

b ¶ Moniti. etiam vna monitione que sufficit ad constituendũ aliquem in mora siue dolo. ff. de edendo. l. quedam. §. his autem cũ glo. ⁊ hec monitio fieri debet per ordinariũ delinquentis vt infra apparet in ṽ℟. huiusmodi.

c ¶ Extunc. s. elapso spacio triũ mensiũ a tempore suspensionis ab officio.

d ¶ A beneficio. ex hac littera videt ꝙ suspensus ab officio non sit ex hoc suspensus a beneficio. circa cuius materie declarationem vide quod scripsi ṡ. de constitutiõi. c. j. ṽ. officio ⁊ beneficio ṽ℟. sed modo videamus.

e ¶ Sint suspensi. s. ipso facto sm̃ ea que scripsi ṡ. de cõstitutionibus. c. j. ṽ. teneatur.

f ¶ Suspensione. s. a beneficio. et idem intelligas de prima suspẽsione. s. ab officio ꝓut clare facit textus illius ꝯstitutionis octoboni cũ sancti. §. si qui vero. ibi ab hmõi sententijs ⁊c̃.

g ¶ Data. sic ergo requiritur ꝙ soluatur pena ante absolutionem Ratio est q: hic fertur sententia suspensionis propter offensam magis q̃ꝫ propter contumaciam. extra de ṽbo. sig. c. ex parte. j.

h ¶ Ecclesiasticorũ bonorũ. textus in dicta ꝯstõe cũ sancti. dicit de sexta parte reddituũ anni illius: sm̃ quẽ textũ opz hanc l̃ram intelligi. sed videt ꝙ nec vna littera nec alia põt rõabiliter stare. nã talis qui suspensus est a beneficio nichil ꝑcipiet de ꝓuentibus ipsius beneficij durãte ipsa suspensione maxime cũ etiã sit suspẽsus ab officio vt hic pz. ꝓ q̃ vide q̃ꝺ no. de elec. c. si cõpromissarius ṽ. beneficijs. p Archi. li. vj. ⁊ c. ti. c. gñali. ṽ. aliq̃d ꝑcipere. p eũdẽ. ⁊ est de appel. c. pastoralis. ṽ. subtrahũtur. p Ber. Quõ ergo ante relaxationẽ hmõi suspensionis possz rõabiliter dare seu soluere sextã partẽ reddituũ illius anni vel bonorũ suorũ ecclasticorũ cuz durante suspensione nichil de ipso beneficio ꝑceperit. põt dici ꝙ textus in dicta ꝯstõne cũ sancti q̃ loquitur de sexta parte reddituũ dz intelligi nõ quo ad ipsam rẽ sed quo ad valorem ⁊ estimationẽ quã hz soluere de bonis ante acquisitis. nã talia bona bene dicũtur ꝓpria ipsius bñficiati quo ad fidelẽ dispensationez vt no. Archid. de rescrip. statutũ. §. assessores. ṽ. de ꝓprio. li. vj. ⁊ sic põt intelligi l̃ra ista q̃ dicit bonorũ suorũ ecclesiasticorũ. vel circa hoc dic vt j. c. ꝓxi. ṽ. vnius anni.

i ¶ Episcoporum. non q̃ archidiaconorũ vel aliorum nisi de mandato episcopi.

k ¶ Pauperibus. cũ q̃ hec portio ad certũ vsum limitata sit nõ pt ad arbitriũ epi in alios vsus cõuerti sed pauperibus dz erogari sz modũ quẽ habeo. C. de epis. ⁊ cle. l. si q̃s ad declinandã. ⁊ circa h̃ vide q̃ꝺ dicã j. de cle. nõ resi. c. i decimis. ṽ. paupibus ꝑochianis.

l ¶ Penis alijs. hoc intellige sm̃ l̃ram illius ꝯstõis cũ sancti. q̃ dicit saluis alijs penis ⁊c̃. Et sic videt ꝙ tales duplici pena puniri possunt ꝯ illud q̃ꝺ legit ⁊ no. de iudi. c. at si clerici. l. fi. Nisi forsan diceres ꝙ pena prius inflicta nõ sufficeret. vt ibi no. p Ber. ⁊ alios Sz aduerte ꝙ talis ipso facto sit suspensus ab officio demũ etiã a beneficio nulla monitiõe preuia vt j. dicit: cũ hoc etiã vt nõ absoluat absq; solutiõe sexte partis bonorũ suoꝝ ecclasticoꝝ: satis est pena dura. Sic tñ nõ ꝯtingit sz illã ꝯstõez cũ sancti. vbi absq; monitiõe nõ incurrit illã penã. Juste q̃ illius ꝯstõnis lator seruauit ꝑlatis ꝑtãtem infligendi penã arbitrariã q̃ tunc infligi pt cũ nõ incurrit alia. s. pena suspensionis eo ꝙ nulla monitio sit facta Hic ṽo cũ absq; monitiõe statim eo ipso incurrat pena suspensionis ab officio. Et sic post lapsum triũ mensiũ pena suspensionis a beneficio etiã cũ illa aggrauatione de soluendo sextã partẽ ⁊c̃. nõ videt consonũ fore nec iuri nec rõni vt talis nihilominus puniret aliũde ad arbitriũ sui ꝑlati: q: sic nõ solũ duplici sz quadruplici deberet cõtritione conteri. vel potes aliter dicere ꝙ vbi pena adijcit in aliqua ꝯstõe noua accumulatiue penis alijs ab alia lege prius statutis tunc vtraq; pena põt infligi nec vna tollet reliquã. ⁊ sic stat q̃ꝺ hic dr̃. Et sic vide q̃ꝺ dicam j. de clande. despõs. c. humana concupiscentia. ṽ. nichilominus arceantur.

m ¶ Nos huiusmodi. tertia pars.

n ¶ Minores ꝑlati. s. archidiaconi ⁊ ꝯsimiles iurisdictiõez hñtes.

o ¶ Huiusmodi clericos. s. insulas siue tenas publice deferentes

p ¶ Monstruosos. sic dictos q: statim monstrant quales sint in eorum vanitatibus.

q ¶ Non audent. forsan ꝓpter eorũ ꝑtãtem ⁊ perhorrentiam. talis tñ timor reprehensibilis est vt j. pz. ṽ. pusillanimitatis.

r ¶ Propter quod. s. q: tales non curant monere.

s ¶ Penas. i. penam. ⁊ sic ponitur plurale pro singulari sicut alibi notatur Insti. de iure perso. in prin. Nam archidiaconis et inferioribus prelatis infligitur solũ pena suspensionis ab ingressu ecclesie sicut patet dicta constitutione cum sancti. §. precipimus autem. ṽ℟. archidiaconi vero.

t ¶ Uidentur. i. apparent. ⁊ significat hec dictio realitatẽ existentie sicut alias legitur. ff. de arbitrio. l. quid tñ. §. si arbiter de lega. iij. l. ex imperfecto. nisi dicas tales ob aliquã iustã causam nõ audere facere hmõi monitiones. Nam iusta cã timoris tales bene posset excusare a pena licet etiã malũ inde non esset secutũ. ff. lo cati. l. habitatores. §. fi. cũ cõcor. ibi positis in glo.

v ¶ Pusillanimitatis. id est pusilli animi siue vecordie. Et est

ſillani
io
dacia

puſillanimitas vicium per quod aliquis timet aggredi ea que ſunt aggredienda. Sic etiam audacia eſt vicium per quod aliquis aliqua aggrediendo vltra preſumit ꝙ ratio exigit. inter que duo extrema virtus conſiſtit in medio que dicitur fortitudo vt notatur de cenſ. c. ij. §. audacia. li. vj.

x ¶ Preſentant. ſic ꝙ eſt nō vident eos talia portantes ⁊ ſic eis monitiones nō faciunt cum per facti euidentiam hoc eis non conſtat. per hoc tamen epiſcopi non excuſantur quin incurrāt penam dicte conſtitutiōis cum ſancti / ſi ſuper his nō faciant inquiri vt ibi patet.

aſpectibus ſe preſentant. Statuimus vt omni monitione ceſſante cum clericos iuris ignorantia non excuſet predicti clerici ſue proteruie merito quotienſcūqꝫ publice corā populo vel prelatis hmōi inſulas portauerint niſi forſan in itinere in penas omnes incidant ſupradictas. Mandamus inſuper vt impoſterum de talibus per decanatus ſingulos fiat inquiſitio ſpecialis: et cuiuſcūqꝫ ſint gradus vel excellentie contra ipſos in forma canonica procedatur.

y ¶ Statuimus. ⁊c.

z ¶ Monitione ceſſante.

Si quomodo poteſt archiepiſcopus qui eſt inferior tali legato tollere ſtatutum ipſius legati vel aliquid ſtatuens in contrariū contra illud quod legitur de elect. c. ij. in clem. cum concor. ibi poſitis per docto. Dic ꝙ conſtitutio octoboni non ſtatuit ſimpliciter vt fieret monitio ſed conditionaliter dicit ſi moniti ⁊c. Et ſic ibi monitio non erat omnino neceſſaria niſi ad hoc ꝙ alias non incurreretur pena ibi poſita.

a ¶ Clericos. ſupple maxime. quia idem eſt de laicis quod dic vt legitur et notatur in regula iuris ignorantia. li. vj.

b ¶ Iuris. maxime ad ſuam profeſſionem ſpectantis. pro quo vide quod ſcripſi. ſ. de ſacra vnctio. c. j. verbo vicina. Iſtud autē ius hodie eſt expreſſum. e. ti. c. ij. in clem. vbi prohibetur certis clericis delatio taliū inſularum.

c ¶ Non excuſet. de reg. iur. c. ignorantia. li. vj. j. q. iiij. §. notandū. vbi diſtinguitur inter ignorantiam iuris naturalis ⁊ ciuilis. ſed tu circa hoc dicas plenius vt notat per Dy. in dicta regula Ignorātia. et vt dixi. ſ. de offi. archidi. c. eiſdem. v. excōicationū ſnias.

d ¶ Predicti clerici. Oportet ꝙ hoc intelligas de conſtitutis tm̄ in ſacerdotio vel dignitatibus aut curam animarum habentibꝰ vel canonicis eccleſiarū cathedraliū prout legitur in dicta cōſtitutione cum ſancti. §. ſi qui vero.

e ¶ Proterue. i. ſuperbie ſiue terribilitatis aut ferocitatis.

f ¶ Quotienſcūq. ex iſta littera apparet ꝙ deferentes huiuſmōi inſulas non ſolum poſſunt incurrere penam conſtitutionis huius ratione vnice vicis tantū ſed etiam propter vnāquāq vicem quia tales inſulas portauerint. Sed contra hoc opponitur. ff. de furtis. l. inficiando. §. infans. vbi patet ꝙ per continuationem tēporis non ſequitur pluralitas delictorum. Circa declarationem huius puncti Barth. in dicto. §. Infans. dicit ꝙ quedam delicta fiunt negligendo. quedam faciendo. cuius diſtinctionis primū membrū hic omitto ad preſens. ⁊ quo ad ea que ſunt in faciendo vt hic ſcias ꝙ horum quedam ſunt delicta momentanea: quam etiam materiam hic pertranſeo. Alia vero ſunt delicta habentia cauſam ſucceſſiuam. et horum quedam ſunt in quibus animus plurimū operatur. patet exemplū in heretico. C. de here. auten. credentes. Item in furto vbi requiritur animus furandi. Item in retentione poſſeſſionis vbi requiritur animus. vt. l. iij. in prin. ff. de acquiren. poſſ. ⁊ in iſtis pro toto tempore vnū maleficiū eſt. et ſic ſtat dictus. §. infans. niſi poſſeſſio interrumpatur. ⁊ facit ad idem. ff. de acquir. poſſ. l. ſi is qui ꝓ emp. §. penul. ⁊. l. qui bona fide. §. fi. e. ti. Quedam ſunt in quibus animus ſolus nō operatur ſed magis actus corporeus vt portare arma vel veſtes ꝓhibitas vt hic et ſimilia que actū perſone mere concernunt. ⁊ tunc putat Barth. ꝙ cum talia naturaliter interrumpātur debemus dicere ꝙ pro qualibet vice ſit vnū delictū. vt. l. foramen. ff. de ſeruitu. vr. ꝑdi. facit ad idem. ff. de furtis. l. quod deſtinauit. de ope. liber. l. j. Et idem eſt in illis actibus qui habent ſucceſſionem ex reiteratione prout notat Barth. in loco preallegato. ⁊ vt ſic quotienſcūqꝫ talis deliquerit totiens puniatur. facit ad hoc. l. cum mancipiū. ff. de edili. edic. ⁊. l. ſcire debemus. ff. de verb. obli. Et pro dilatatione materie ſi forſan queratur an incidendo totiens in penam ſuſpenſionis totiens requiratur abſolutio vel ſufficiet vna ꝓ omnibus. vide notata per docto. de ſentē. excōi. c. cum pro cauſa. ibi ꝑ Bern. Innoc. Hoſtien. Io. an. ⁊ optime per Henri. In hac materia tu dic ꝙ quando excōmunicationi vel ſuſpenſioni concurrit multiplicatio cauſe et vinculi ꝙ multe ſunt cauſe excommunicandi et multe excōmunicationes: tunc ſi omnes in abſolutione ſint petite et ex omnibus facta eſt abſolutio liberatus eſt. facit. l. ſub pretextu. C. de tranſac. Si ex omnibus cauſis petita eſt abſolutio et ex aliquibꝰ tm̄ expreſſio facta eſt abſolutio proficit quo ad illas tantū de quibus facta eſt abſolutio: ⁊ illa nō eſt effectualis donec abſoluat ab aliis iuxta notata de ſenten. excom. c. officij. Si ex aliquibus petatur abſolutio et facta eſt abſolutio indiffinite valet ſolum quo ad expreſſa. facit. l. ſi de certa. C. de tranſac. Quandoqꝫ excōicationis vel ſuſpenſionis multiplex eſt cā ⁊ vna excōicatio vel ſuſpenſio. tunc ſi ſententia eſt lata ſpecifice ⁊ ſingulariter ex qualibet cauſa tunc idē dico qꝺ ſupra dixi in pluribus ſententiis latis ex pluribus cauſis vt in ꝑcedenti membro. Si vero iudex tulit ſententiā ex altera parte earū tm̄ de quo conſtat tunc ſi cā ipſa ſit tacita aliis expreſſis nō valet abſolutio. Si eſt expſſa aliis tacitis ex certa ſcientia ⁊ doloſe etiam non valet abſolutio. Si aūt cauſa principalis eſt expreſſa aliis tacitis ignoranter valet abſolutio: quia ille nō erant cauſe oīno inductiue ad abſolutionem concedendā vt dicit in ſimili textus in. c. ſuper litteris. de reſcrip. Si vero lata eſt ſententia ex pluribus cauſis ſimul iunctis tunc altera tacita nō valet abſolutio quia eſt ſurreptitia: nec tenet abſolutio in expreſſa: quia pro illa tm̄ nō fuit excōicatus. Si eſt dubiū an ex vna cā vel pluribus ſit excōicatus tunc ſi quelibet de ſe eſt ſufficiens ꝑſumptio eſt ꝙ ex qualibet ſingulariter lata fuerit ſententia. Si altera tm̄ eſt ſufficiens tunc ex illa preſumitur lata ſententia. Si omnes ſimul iūcte ſint ſufficientes ſed ſeparate nō preſumitur ex omnibus occaſionata ſimul. ſic no. per Anthoniū de butrio. d. c. cū pro cauſa preallegato ad fi.

ꝑ cōſti‐
tiones
ſequa
plurali
delic‐
m.

g ¶ Publice. hoc exponit ſtatim in lr̄a cū dicit corā populo vel prelatis. ⁊ huic qꝺ dicit publice concor. littera clem. ij. e. ti. vnde occulte hoc faciendo nō incurrit has penas vt ibi no. per docto.

h ¶ Portauerint. ſuple in capite vt legit in dicta clem. ij. ⁊ notat ibi Geſſ. ꝙ ſecus eſſet ſi hmōi inſulam in alia parte corporis geſtaret prout ipſe hoc notat ibidem. v. in capite.

i ¶ Niſi forſan. excipit ab eo qꝺ ſupra dixit.

k ¶ In itinere. concor. qꝺ habes in dicta cle. ij. dū dicit preterꝙ̄ rationabili cauſa ⁊c. ⁊ intelligit ibi Wil. rationabilem cauſam. ſ. pluuiam vel alias periculoſam peregrinationem.

l ¶ Penas omnes. ſ. tam ſuſpenſionis ab officio ꝙ̄ a beneficio ⁊ de ſoluendo partem ſextā vt ſupra dictū eſt. Non tm̄ intelligas ꝙ in omnes iſtas penas ſimul incidat ſed ſucceſſiue ꝓut ſtatutū eſt in dicta cōſtitutione cū ſancti. hoc ſaluo ꝙ hic non eſt neceſſaria monitio vt predictū eſt.

m ¶ Mandamus. quarta pars.

n ¶ Talibus. ſ. publice portantibus inſulas ſiue tenas.

o ¶ Decanatus. ſ. rurales.

p ¶ Inquiſitio ſpālis. per quos fieri debeat hec inquiſitio hic nō ſtatuitur ſed in dicta conſtōe cum ſancti. mandatur hoc fieri per archiepiſcopos / epiſcopos / archidiaconos ⁊ alios prelatos in ſuis iuriſditionibus. Sed quō ad tales prelatos inferiores ſpectare poterit officiū inquirendi ⁊ talia puniendi: vide. ſ. de cōſtitu. c. exterior habitus.

Gradus

q ¶ Gradus. potes intelligere de gradu ſcolaſtico vel ēt eccleſiaſtico Et eſt gradus idē qꝺ ſtatꝰ ſiue dignitas quia ad talē ſtatū ſiue dignitatem gradatim eſt procedendum. ff. de munc. et ho. l. vt gradatim. lix. di. ꝑ totū. ⁊ facit. C. de aduocatis diuer. iudi. l. petitiones

Dꝫ

r ¶ Excellētie. forſan quia rōe iuriſditōis aliis ꝑeminent vel alīs rōe origīs ſiue ſanguīs alios excellūt. ⁊ ex h loco potes colligere ꝙ apd iudicē nō dꝫ eē acceptio pſonaꝝ. facit de pe. di. iiij. nec quēqꝫ xxvj. q. vij. c. ſacerdos. ⁊ eſt expſſum de regu. iu. c. in iudiciis. vbi de hoc ꝑ Dy. ⁊ alios.

ſ ¶ Procedatur. ſupple per eos quorū iuriſditioni ſubſunt ſiue ipſi iuriſditionem habentes ſint epi ſiue archidiaconi ſiue alij prelati vt pꝫ ex ſupradictis.

a ¶ Exterior habitus. Ista constitutio fuit dñi Johannis stratford Cantuariēn. archiepi. Et est pars huius. ti. de cōstitu. c. exterior: ⁊ diuiditur in septem partes. In prima que est pars decisa recitātur plura incōuenientia ante istam cōstitutionem tam in habitu ꝙ̄ in tonsura ⁊ ceteris apparatibus per clericos Cantuariēn. ꝓuincie vsitata. In secūda ibi Hoc sacro quo ad obtinentes beneficia ecclesiastica primo ordinat vt gestent habitū ⁊ tonsuram clericales suo statui competentes. In tertia ibi Si qui autē statuit generaliter cōtra omnes clericos beneficiatos Cantuariēn. ꝓuincie aliquo dictorū incōuenientiū vtentes vt si moniti nō destiterint certas penas incurrant. In quarta ibi Nō beneficiati. ꝓuidet contra non beneficiatos etiam cum adiectiōe pene. In quīta ibi Et preter. aggrauat huiusmodi penā contra studentes in vniuersitatib⁹. In sexta ibi Presenti tn̄ modificat statutum quo ad certa loca et tempora. In septima ibi Clerum. statuit quid faciant epi circa seipsos et suos commensales.

Diuisio.

Johannes stratford.

Cum in sacris beneficiati vestem ⁊ tonsuram suo statui deferant cōpetentē: nec vestiū luxuria aut annulorū abutant̄: vel post legitimā admonitionē ab officio suspendātur et suspensi contrauenientes grauiter puniātur. Sine beneficio autē clerici in his peccātes quatuor proximis mēsibus fiant ad beneficia suscipienda inhabiles: sicut ⁊ scolastici in vniuersitate degētes. Clericū clerici pōt itineri cōgruū cōmode suscipere amictū. Sꝫ ante oēs epi hi⁹ ⁊ vestiū colāt honestatē.

Exterior habitus ⁊ infra. Hoc sacro approbante cōcilio statuim⁹ ⁊ precipimus ꝙ quicunqꝫ obtinētes beneficia ecclesiastica nostre prouincie in ordinib⁹ sacris potissime constituti vestes ⁊ tonsurā clericales deferant suo statui cōpetentes. Si qui autem clerici nostre prouincie publice incedētes i ca veste superiori breui aut stricta notabiliter aut cū longis et latis excessiue manicis cubitos circunquaqꝫ non tegentibus sed pendulis crinibus intonsis barbisve prolixis aut anulis suis vtantur digitis publice. Alii ꝙ̄ quibus ratione dignitatis et honoris hoc congruit seu in premissis vel aliquibus premissorū superius expressatis

b ¶ Et infra. sub ista parte decisa cōtinetur in integra quod exterior habitus mores ⁊ cōditiones intrinsecas ꝑsonarū frequenter ostendit: et quod clerici qui esse deberent speculū et exemplū laicorū tam in vestib⁹ ⁊ tonsura ꝙ̄ ornamentis equorū ac aliis apparatibus grauiter ecclīam scandalizabant ⁊ etiā statū clericalem per suas gyras varias incōuenientes de quibus alique ponūtur infra in textu. §. si qui autem. in prin. Alie ponūtur infra. e. §. super ṽ. expressatis. in glosa.

c ¶ Beneficia ecclesiastica. nota ꝙ appellatione beneficij ecclesiastici continetur non solum beneficium cum cura sed etiam prebenda. de rescriptis. c. postulasti. ṽ. beneficio. per Bern. ⁊ cōcor. Archi. de preben. c. si motu ꝓprio. ṽ. beneficiū. li. vj. de rescrip. c. gratia. e. li. ⁊ breuiter in hoc loco intelligo contineri appellatione beneficij dignitates personatus prebendas ⁊ ecclesias oēs ⁊ alia quecūq cum cura et sine cura que cū titulo habentur ⁊ institutione canonica. cui cōueniunt notata per Jo. an. de reg. iu. c. beneficium. li. vj.

Appellatiōe beneficij qd cōtinet

d ¶ Potissime. si enī constituti in ordinibus non sacris ad hoc artentur multo fortius hoc facere debent cōstituti in sacris. xxj. q. iiij. episcopi. C. de episco. et cleri. l. presbiteri.

e ¶ Competentes. Circa hanc competentiam vide que dixi. ṡ. e. c. j. ṽ. habitu clericali

f ¶ Si qui autem. tertia pars.

g ¶ Clerici. etiam tonsuram primam dūtaxat habentes. extra de eta. et quali. c. cum contingat.

h ¶ Publice. hoc enī maxime ponderatur vt hic patet. et. ṡ. e. c. j. et. ij. et cōcor. e. ti. c. j. et. ij. in clemen. vbi concorditer notant doctores ꝙ in occulto videlꝫ in camera vel in aliis locis priuatis dimittens habitū clericalem ⁊ alio vtens non incurrit penas in ea parte statutas.

i ¶ In ea. s. prouincia.

k ¶ Veste superiori. hanc vestem magis pōderant iura ꝙ̄ vestes inferiores ex quibus cū visui non pateant ita de leui non generatur scādalū. ⁊ quia habitus exterior est signū habitus intrinseci vt dixi. ṡ. e. c. sub parte decisa. ⁊ ṡ. e. c. quia. ṽ. exteriorem.

l ¶ Breui. debent enī vestes clericoꝝ esse talares. xxiij. di. c. penl. vel ad minus vltra mediū tibiarū sicut patet in cōstitutiōne octoboni cum sancti. §. statuimus.

m ¶ Stricta. talis enī forma posset magis dici laicalis ꝙ̄ clericalis. Nam clericis non conuenit corporis formam ostendere sed potius occultare.

n ¶ Notabiliter. potest dici vestis notabiliter breuis quando nō operit genua. est etiam notabiliter stricta quādo non potest clausa reuersari vltra caput.

o ¶ Longis. vltra extremitates digitorum.

p ¶ Latis. sic vt sequitur ibi cubitos ⁊c̄.

q ¶ Excessiue. Excessus enī siue nimietas euitari debet quia pene nichil immensum bonū est. aut. vt determinatus sit numerus cleri. in prin. coll. j. et mediū tenere honestum est ⁊ cōmendabile presertim in moribus vt hic. et extra. e. c. clerici. ⁊ de offi. custod. c. j. Item in abstinentia. iiij. di. denique. Itē in opinionibus. de offic. deleg. querenti. Item in verbis. xliij. di. sit rector. sic notatur per Hostien. e. ti. c. clerici. ṽ. nimia breuitate.

r ¶ Non tegentibus. vbi nāq manice aperte sunt et multū late ad oēm eleuationem brachiorū apparent cubiti qui quidē cubiti vsq ad manū dicūtur extendi vt vult Januen. qd tn̄ hic reprobat

ſ ¶ Pendulis. s. manicis que si essent clause: nō pendule sed brachiis adaptate bene tegerent cubitū. ¶ Quid ergo dicemus de manicis latis pendulis non apertis sed clausis ⁊ cubitū cooperientibus quibus his diebus vtūtur multi etiā clerici? Dic ꝙ licꝫ tales manice clericorū statui nō cōueniant: tn̄ eis vtentes non incurrunt penā hic positam. quia statutū penale non excedit limitationem in eo positā. ff. de penis. l. interptatione. ⁊ in regula iuris in penis. li. vj. de pe. di. j. pene. licet posset dici etiam in hoc casu locum habere hanc cōstitutionem: nec dꝫ dici extensio cū per oīa sit eadem ratio ꝓut alias no. de temp. ordi. c. j. §. ytalie. p Jo. an. li. vj

t ¶ Intonsis. istud et illud qd sequitur de barbis ꝓlixis est cōtra oīa illa statuta que volunt ꝙ clerici comā non nutriant. de quib⁹ dixi. ṡ. e. c. j. ṽ. comam. ⁊ glo. sequenti.

v ¶ Anulis. Istud prohibetur extra. e. c. clerici. Nam per anulū ꝑsumitur matrimoniū. xxx. q. v. femine. de presump. c. illud. in fi.

x ¶ Publice. vide quod dicam. ī. e. ṽ.

y ¶ Dignitatis. vt sunt epi ⁊ superiores qui sunt sponsi ecclesie ⁊ per quorū mortem dicūtur ecclesie viduate. de postul. prela. bone. j. ⁊ ij. de elec. ne pro defectu. ⁊ ipsum defert episcopus in quarto digito vt sciat se seruientem ecclesie corde et aīo. Fertur nāq in digito illo venam esse que a corde procedit. xxx. q. v. femine. Abbates vero ⁊ alij prelati anulis vti non debent nisi hoc eis ex priuilegio competat sicut legitur de priuile. c. ad apostolice. li. vj. Potest tamen clericus in signū possessionis per anulū de beneficio inuestiri. de senten. et re iudi. c. cum olim. de conces. preben. c. proposuit.

ȝ ¶ Expressatis. scilicet in integra sub parte decisa vbi recitat de caputijs cū tipetis mire longitudinis ac zonis stipatis preciosis mire magnitudinis: bursis etiam cū ymaginibus varijs sculptis anemalatis ⁊ deauratis cultellis ad modum gladiorū dependentibus. caligis etiam rubeis staccatis ⁊ viridibus sellis cum croparijs sotularibus rostratis ⁊ incisis multimode ac cornibus ad colla pēdentibus: epitogijs ac clochis furratis ad orā. Sed quo ad hec vltimo dicta videlicet de epitogijs ac clochis furratis ad oram nimis large locutus est auctor. quia clemē. ij. c. ti. nō prohibet nisi epitogiū vel tabardū furratū ad orā qd est veste inferiori notabiliter breuius vt ibi patet.

exceſſerint' niſi īfra ſex mēſes a tpe cōmiſſi' exceſſus hmōi moniti' ſe correxerit ⁊ effectualiter' hmōi dimittant exceſſus: eccleſiaſtica habētes beneficia poſt predictorū lapſum ſex menſiū ipſo facto ab officio ſuſpenſionem incurrant. In qua ſi per tres menſes ſequentes' ſteterint a ſuis extunc' beneficiis nulla requiſita monitione alia ſint ipſo iure ſuſpenſi'. Nec' extunc p ſuos dioceſanos' quibus eorū abſolutionem preſentis auctoritate concilii reſeruamus' prius ab hmōi ſententiis' abſoluantur q̄ȝ quintam' partem prouentuū vnius' anni ſuorū beneficiorū' eccleſiaſticorum perſoluāt per dioceſanos' ipſos in quorum dioceſibus' huiuſmodi beneficia obtinent pauperib' ī locis beneficiorum' ſuorum degentibus' infra tres menſes poſtmodum' fideliter' erogandam. Et ſi' ſuſpenſionibus' hmōi durantib' diuinis' ſeu adminiſtratiōibus' dictorum beneficiorū ſe ingeſſerint vel miſcuerit ſicut pri' extunc' dictis bñficiis ſint eoipſo priuati'.

a ¶ Exceſſerint. Exceſſus enim ſiue nimietas reprehenditur vt hic. ⁊ dixi. ſ. e. ∜. exceſſiue.

b ¶ Commiſſi exceſſus. cōcor. notata per Jo. in cle. ij. e. ti. ∜. infra menſem. ⁊ per Paulū. e. ∜.

c ¶ Moniti. ſ. p ſuos ordinarios. vnde ſi monitio nō interuenerit non habebit locuȝ pena hic poſita. Et aduerte q̄ tēpus ſex menſiū de quo hic loquitur currit non a tempore monitiōis ſȝ a tempore commiſſi exceſſus. Et ſic ſufficit monitōnem ſequi exceſſum non ſolū forſan ſtatim in primo vſu ipſius veſtis vel rei prohibite ſed etiā quādocūq̄ poſt ante finem dictorū ſex menſiū. Intelligas tamen hanc monitōnem debere fieri tempore cōgruo. ar. ff. locati. l. ſi merces. ∮. conductor. ſic vieȝ vt monitus poſſit exceſſū dimittere. ⁊ de aliis ſibi cōuenientibus abſq̄ exceſſu ante fineȝ dictorum ſex menſiū ꝓuidere. Et facit ad hoc de ſenten. excō. c. conſtitutionem. li. vj. Et credo q̄ ſufficiet talem monitionem fieri non ſolum in ſpecie ſed etiam in genere. cum hic non mandet legiſlator eam debere fieri nominatim prout alias precipitur in clemen. j. e. ti. ⁊ de ſen. excō. dicto. c. conſtitutionem. li. vj. Tantū n̄ aliq̄ operabitur monitio generalis quo ad omnia ſicut ſpecialis quo ad quedam ſpecialia. ff. de admi. tu. l. ſi duo. in fi. ff. pro ſocio. l. actione. ∮. renūciare.

d ¶ Effectualiter. ſic vt tali apparatu dimiſſo eundem vel ſimilē non reaſſumat.

e ¶ Sequentes. ſ. dictos ſex menſes. Et ſic anteq̄ incurratur pena ſuſpenſionis a beneficio opȝ labi. ix. menſes.

f ¶ Extunc. i. poſt nouem menſes finitos vel alias dictis tribus menſibus vltimis plene elapſis. Nam hec dictio tunc extremū tempus ſigñt. ff. de cōdi. et de. l. ſi ita. ∮. ſi ita.

g ¶ Suſpenſi. Simile habes. ſ. e. c. proximo.

h ¶ Nec extunc. ſ. poſtq̄ fuerint ſic ſuſpenſi non ſolū ab officio ſȝ etiam a beneficio.

i ¶ Dioceſanos. ſic ergo hec abſolutio non poteſt fieri per iudices epiſcopo inferiores.

k ¶ Reſeruamus. Hec reſeruatio vt videtur fruſtratoria eſt. nam vbi abſolutio a pena canonis non eſt ipſi ſtatuenti ſpecialiter reſeruata ipſo iure poteſtas abſoluendi remanet penes ordinariū inferiorem. extra de ſen. excō. c. nuper. Sed dic q̄ hec reſeruatio operatur hoc q̄ non licet inferiori epō hanc abſolutionem impēdere. Nam quod in quibuſdam cōceditur in aliis negatur. C. de ꝓcura. l. maritus. ff. de cōpen. l. quod labeo. vel potes hoc intelligere ſm opinionem illorū qui ponūt q̄ a pena ſtatuti prouincialis ad archiepm̄ pertinet abſolutio. Cui opinioni cōtradicit Jo. an. in no. de preben. c. grauis. ∜. relaxetur. niſi quatenus reſeruauerit ſibi abſolutionem in ipſo ſtatuto. Et concor. archi. xvij. di. c. j. ſtatim poſt princi. Et Jo. de athona in prohemio conſtitutionū othonis. ∜. conſenſu. Dic ergo vt prius dixi.

l ¶ Sententiis. ſ. ſuſpenſionū ab officio et beneficio. Et ſimile habes in conſtitutione octoboni Cum ſancti. ∮. ſi qui vero. et tetigi ſ. e. c. pxi. ∜. ſuſpenſionem.

m ¶ Quintā partē. ſ. e. c. pxi. ⁊ dicta ꝯſtōne Cū ſancti. ponit in caſu ſimili penā ſexte partis. Et circa hoc vide qđ ſcripſi. ſ. e. c. proximo. ∜. eccleſiaſticorum bonorum.

n ¶ Vnius anni. Aduerte q̄ in ꝯſtōne octoboni Cū ſancti. text' loquiť de ſexta pte redditū illius anni. in ꝯſtōe Johis peccham prima ꝓcedenti dicit de ſexta parte beneficiorū ſuorū eccleſiaſticorū. hic ꝟo loquiť de quinta parte vni' anni. Et vt videt hec lr̄a nō pōt rōabiliť ſtare ſicut de his duab' dixi. ſ. e. c. pxi. ∜. bonorū eccleſiaſticorū. per rationes ibi allegatas. Sed vltra per me ibi dicta potes dicere q̄ hec pena. ſ. ſuſpenſionis a beneficio vna cū ſolutione ſexte partis vt pȝ in locis ꝓcedentibus vel alias quinte partis vt hic pȝ. ideo adiecta eſt vt. ſ. timore talis pene citius ſe corrigat delinquens de ſuo exceſſu. nec eſt veriſimile q̄ patietur ſe longo tpē fructib' ſui bñficij deſtitui. ff. de vſur. l. cū de indebito. cui vtilius eſt vt ſtatim ſe corrigens ante abſolutioneȝ ſuā ſoluat quintā vel ſextā parteȝ beneficij ſui p vnū annū q̄ȝ ſuū exceſſuȝ cōtinuādo interim pdat ꝓuentus eiuſdeȝ forſan oēs vel maiorē partē eorūdem iuxta morā ſuaȝ in ſuſpēſione hmōi. Quā ſi diuti' cōtra ſe regnare patiatur ſibi iputet q̄ de ſuo beneficio nichil aut modicū recipiet: ⁊ egeſtate ꝑmatur. cū male meritos iuſtū ſit egeſtate laborare. ff. depoſiti. l. bona fides.

o ¶ Beneficiorū eccleſiaſticorū. etiaȝ pluriū ſi ea habeat talis clericus infra iuriſditioneȝ iudicātis a principio monentis vt a talib' deſiſtat. Nam cū iſtud ſtatutū ſit penale monitio vni' iudicis non pōt eū artare quo ad beneficia que habet in iuriſditiōe alterius. ff. de iuriſdi. om. iu. l. vlti. de ꝯſti. c. ij. ∮. vlti. li. vj.

p ¶ Dioceſanos. nō q̄ p inferiores ꝓlatos vt dixi. ſ. e. c. pxi. ∜. epor.

q ¶ Dioceſibus. facit hec litera ad ea que dixi. ſ. e. ∜. beneficiorū eccleſiaſticorum.

r ¶ Beneficiorū. hec lr̄a limitat loca in quib' ꝓuentus ꝓdicti debent pauperibus erogari. cū tn̄ in ꝯſtōe octoboni cū ſancti. ⁊ ſ. e. c. pxi. lȝ fiat mentio de hmōi parte ꝓuentuū pauperibus erogan da. licuit tn̄ ipſis dioceſanis ad libitū erogationem hmōi facere nullius loci reſpectu habito. qđ tn̄ ſm ꝯſtōem iſtā facere non licȝ ad qđ facit. C. de epiſ. ⁊ cleri. l. ſi quo ad declinandā. ∮. hec tamen.

ſ ¶ Degētib'. ita q̄ ſint ibi parochiani ⁊ nō trahentes morā ad tē.

t ¶ Poſtmodū. ſ. poſt obtentam abſolutionem.

v ¶ Fideliter. ſic q̄ nichil retineant ad vſum ſuū ꝓpriū vel de ea quicq̄ aliunde expendant.

x ¶ Et ſi. ∜.

y ¶ Suſpenſionib'. pluraliter loquiť vnde p hoc apparet q̄ aliud eſſet ſi vna earū eſſet ſublata altera remanente: et ſic ad effectum q̄ habeat locum pena priuationis que ſequitur requiritur q̄ hee due ſuſpenſiones concurrant. Et ideo ſi durāte prima ſuſpenſione. ſ. ab officio tn̄ ante incurſum ſecunde. ſ. a beneficio ſic ſuſpenſus ab officio ingereret ſe diuinis ſicut prius nō eſſet propterea beneficio priuatus licet propter hoc incurreret irregularitatem vt legitur et notatur de ſenten. et re iudi. c. cum eterni. li. vj. Et q̄ duo predicta concurrere opus eſt ad effectū incurrendi penam priuationis hic poſitam: faciunt notata per Archi. d. c. cū eterni. ∜. multiplici. ⁊ ſuper hoc vide que ſcripſi. ſ. de foro compe. c. Dicrum. ∜. ſurreptitie.

z ¶ Diuinis. reſpectu ſuſpenſionis ab officio.

a ¶ Adminiſtrationibus. reſpectu beneficiorū vt ſequitur.

b ¶ Extunc. id eſt poſt talem ingeſſionem quo ad diuina vel adminiſtrationem quo ad beneficia. Nam ipſis ſuſpenſionibus ſimul concurrentibus ſufficit ad effectum incurrendi penam que ſequitur q̄ contra vnam earum delinquat: ⁊ hoc patet ſufficienter ex dictione ſeu que hic ponitur diſiūctiue dum dicit diuinis ſeu adminiſtrationibus. Sic eni ſumitur hec dictio ſeu. ff. ad trebel. l. j. ∮. ſublata. C. de ſacroſan. eccle. l. generali. C. de. ∜. ſig. l. cuȝ quidam. circa mediū. Quādoq̄ tamen ponitur ampliatiue vt legitur et notatur. ff. de au. et ar. le. l. ſi quis ita. vbi de hoc per Accurſ. ſed melius per Barth.

Dictio ſeu varie ſumitur.

c ¶ Priuati. in hoc tamen requiritur ſententia declaratoria ſm ea que legitur de hereti. c. cū ſm leges. li. vj.

Non beneficiati' vero clerici publice ꝛ cõiter pro clericis se gerentes' si in predictis excesserint vel eorũ aliquib' nisi moniti' infra sex mensiũ spaciũ' se correxerint cum effectu eo ipso sint inhabiles' ꝑ quattuor' mẽses ad beneficiũ ecclesiasticũ obtinẽdum'. Et preter' hec in vniuersitatibus'' dicte ꝓuincie studio'' litterarũ vacantes et pro clericis se gerentes si se a premissis effectualiter non abstineãt ad quoscũq3 gradus ecclesiasticos ꝛ honores in ipsis vniuersitatibus ipso facto reddanť inhabiles donec' suis morib' atq3 gestu' maturitatem' exhibeant honestis scholaribus ꝯpetentẽ' saluis' penis aliis editis' ꝫ hmõi delinquentes. Presenti' tñ constitutiõe nolumus ꝓhibere quin clerici apertis' ꝛ patentib' supertunicis' alias mensalibus' nũcupatis cũ manicis cõpetentibus' locis' ꝛ tẽporibus' oportunis ac etiã itinerãtes' pro eo dũtaxat tẽpore quo per patriã' iter faciunt breues ꝛ strictas vestes sibi assumere ꝛ illis vti valeant, ꝓut eis videbitur' expedire. Verũ' cũ fronte libera ceteros redarguere nequeãt epi si seipsos ꝛ domesticos ꝓprios nõ' corrigant in hac parte Statuimus' q' epi nostre prouĩcie venustatem' in tonsuris vestib' ꝛ ceteris supradictis obseruent et a suis clericis cõmensalibus faciant' obseruari.

✣

De cohabitatione clericorum et mulierum.

Stephanus in concilio Oxoñ.

d Non beneficiati. quarta pars.

e Gerentes. hoc enim sufficit quo ad possessionem clericatus: et vt pro tali reputetur ꝛ habeatur donec constet de contrario, ꝓut legitur ꝛ no. de sen. excõi. c. si iudex. li. vj.

f Moniti. per suos ordinarios.

g Spaciũ. a tẽpore cõmissi excessus vt supra dicitur.

h Inhabiles. circa hãc penam vide q̃ď dixi. s̃. de procura. c. vnico. v. inhabilis.

i Quattuor menses. simile habes. e. ti. c. ij. i. cle. vbi loquitur de sex mensibus.

k Obtinẽdũ. Et sic priuatur spe qui non potest priuari re. xviij. q. i. c. i.

l Et preter. quinta pars. vbi aduerte q' hi q̃ se gerũt pro clericis studentes in vniuersitatibus siue sint beneficiati siue non vltra penas ꝑdictas incurrunt etiã penam hic limitatam vicȝ inhabilitatis ad quoscũq3 gradus scholasticos. ad q̃ď facit littera que s̃. ponitur saluis penis aliis ꝛc̃.

m Uniuersitatibus. videlicet Oxoñ. et Cantabrigie. he autem vniuersitates prout alie hmõi alio nomine studia generalia nũcupantur. de sepultu. c. dudũ. §. nos autẽ in cle. et constituũtur ex priuilegio vel cõsuetudine cuius initij nõ est memoria prout notat ibi Jo. an. v. generalibus. Et ad hoc alleg. c. tue. extra de cleri. non resid. de priuil. c. ij. li. vj. Et in ꝓhemio digestorũ. §. hec autem tria. ꝛ cõcor. Gess. ibidem eodem vbo. Dicũtur autẽ studia generalia in quibus docentur sacra pagina, iura, ꝛ artes fm Hostien. ȷ. c. tue. et debent esse in locis insignibus vt patet in ꝓhemio. ff. §. Hec autem tria. Et notatur dicto. c. dudũ. v. generalibus. vbi distinguũtur diuersa genera studiorum.

Studia generalia.

n Studio litterarũ. de istis studentibus et eorũ priuilegiis legitur et no. de priuilegiis. c. ij. li. vj. ibi videas.

o Donec. et sic ex hac littera colligitur q' talia dimittendo ꝛ apparatum honestũ capiendo eo ipso cessabit hec pena. Circa q̃ď vide alias per me scripta. s̃. de consti. c. j. §. fi. v. donec.

p Gestu. i. actu vel corporis agitatione.

q Maturitatem. i. discretionem siue sapientiam. vij. q. j. nouacianus. Quãdoq3 maturus idẽ est quod festinus. de peni. di. iiij. si ex bono. Item maturus. i. tardus. de peni. di. ij. dum sanctam. Item maturus. i. aptus thoro. xxvij. q. i. c. i. de his notatur. xxiij. q. viij. cõuenior. in prin. per Archi.

Maturus

r Competentem. Hec competentia considerari debet vt se cõforment in habitu tonsura ꝛ aliis apparatibus premissis his inter quos conuersantur ꝛ qui apud eorũ iudices ꝛ rectores reputantur scholares honesti. faciunt ad hoc notata. xli. di. c. j. ꝛ. ij. et dixi. s̃. e. c. j. v. habitu clericali.

ſ Saluis. hec littera facit pro eo q̃ď dixi. s̃. e. v. et preter.

t Editis. his videlicet de quibus supra fit mentio. et etiam aliis de quibus habetur. s̃. e. c. j. et in constitutione othonis quoniam de habitu. ꝛ constitutione octoboni. cum sancti. et eodem ti. c. ij. in clemen.

v Presenti. sexta pars.

x Apertis. i. in parte anteriori.

y Supertunicis. has statim declarat in textu.

z Mensalibus. sic dictis q' in eis solebant vtentes sedere ad mensam. Et erant huiusmodi supertunice antique vestes preparate ad ꝑcendum vestibus magis preciosis maxime tẽpore prandij vel cene quibus temporibus solent comedentiũ ꝛ bibentiũ vestes cibo vel potu ab ore cadente deturpari.

Supertunica.

a Competentibus. strictis videlȝ ad brachia ꝛ cubitos circũquaq3 tegentibus.

b Locis. vicȝ secretis in propria domo.

c Temporibus. scilicet diebus feriatis ꝛ non festiuis cum non solent superuenire extranei. Secus tamẽ dicerẽ si essent in loco alieno vel in presentia extraneorũ aut alicuius multitudinis. Ad quod facit quod. s̃. ponitur in lr̃a ibi publice ꝛc̃.

d Itinerãtes. s. sicut sequitur.

e Per patriam. non tamen per campos spaciãdo nec in villis vbi habitant itinerando sed dum longũ iter agere habent videlicet gratia peregrinationis vel alia de causa. Ad quod vide que leguntur in constitutione octoboni cum sancti. §. statuimus.

f Videbitur expedire. ex hac littera apparet q' talis clericus itinerans possit si velit transire in veste breui vsq3 ad nates vel stricta ad instar dyplodis quod tamen nõ esset honestũ ordini clericali. et ideo dic q' hoc quod hic dicitur videbitur expedire: denotat arbitriũ boni viri. Ad quod facit. ff. de fidei commissa. lib. l. libertas. Unde non potest talis clericus eligere modum vestium quem vult sed tales quales bonus et honestus vir eligeret. Pro cuius intellectu scias q' voluntas libera et arbitriũ boni viri dñr. de volũtate enim est q' sit libera nec põt cogi necessitate ꝑcisa. C. de her. insti. l. cũ ꝓponas. sed quadã necessitate ꝯsequentie. vt si quis velit fugere tormẽta per cõsequẽs vult illud sine quo tormenta fugere non potest. Et sic coacta voluntas est voluntas. ff. q̃ď me. cã. l. si mulier. §. si metu. Et est volũtas libera quia libere vult antecedens ꝛ ex illo libere deducitur ad volendũ consequens. dicunt etiam philosophi et theologi q' voluntas nunq3 appetit nisi bonũ vel apparens bonũ. Nam licȝ quãdoq3 appetat q̃ď cognoscit esse malũ illud tñ vult sub ratiõe boni delectabilis vel apparentis ipsi volenti. Et talis volũtas siue sit ratione regulata siue non dicitur voluntas libera. Sed vbi talis voluntas est ratione regulata dicitur arbitriũ boni viri quia sic bonus vir arbitrabitur. ff. iudi. solui. l. vir bonus. ff. pro socio. l. societatem. §. arbitrorũ. Apparet itaq3 ex predictis q' quo ad vsum taliũ vestiũ requiritur discretio vtentis si sit bene regulata. Nam vt predixi hec verba videbitur expedire. denotant arbitriũ boni viri quod debet ratione regulari: non autem voluntatem liberam que non potest ratione regulari. Faciunt ad hoc notata per Barth. in extrauaganti ad reprimendam. ver. videbitur expedire. coll. xi.

Voli
ꝛ arbi
diffe

Coa
lunta
volu

g Verum. septima pars.

h Non corrigant. Corrigere enim debȝ primo seipsum qui vult alios corrigere. de sta. mo. c. viii. vbi de hoc per Ber. v. seipsis. ꝛ ibi super hoc sunt multe concordantie.

i Statuimus. viij.

k Venustatem. i. pulchritudinem/decorem seu decentiam.

l Faciant obseruari. Simile habes in constitutione othonis q̃ď de habitu. ad finem.

m ¶ Ut clericalis. Hoc eſt ſtatutū Stephani archiepiſcopi in concilio Oxonieñ. et eſt pars huius ſupra ti. p̄xi. c. i. et ꝟ. de teſtamentis. c. i. ⁊ habet quattuor dicta. In p̄mo ſtatuit ne clerici beneficiati vel i ſacris cōſtituti publice teneant concubinas nec cum ſcandalo acceſſum habeant ad eas. In .ii. ibi. Et ſi forte. ponit modū procedendi ꝯ eoꝝ cōcubinas et penaꝫ primo eis infligendam. In tertio ibi. Et ſi nec. addit cōtra eas aliaꝫ penam ⁊ alium modum ꝓcedendi. In quarto ibi. Ipſos autē ordinat circa punitionem ipſorum clericoꝝ ſic delinquētiū.

n ¶ Et infra. hic decidit quod habes ꝟ. titulo proximo. capitu. i.

o ¶ Beneficiati. qualicūq; beneficio quod habetur per modum tituli et per inſtitutionem canonicam vt dixi. ꝟ. ti. p̄xi. c. exterior ꝟ. beneficia eccleſiaſtica. ¶ Sed quid dicemus de decanatu eccleſie ſancti Martini magni London. et aliis que pertinent ad donationem regiam vel alioꝝ viroꝝ tp̄alium ſic ꝙ talia occupantes non habeāt inſtitutionem ab ep̄o nec inductionem ipſius auctoritate ſed omnia expediuntur ꝑ ipſm regem et alios viros tēporales de eorū mandato. Nunquid tales quo ad caſum iſtum et etiam quo ad veſtes que deferri habent a beneficiatis et penas in ea parte inflictas de quibus dixi et patet in textu. ꝟ. titu. p̄xi. c. viii. comprehendantur appellatōe beneficioꝝ. videtur ꝙ non ſaltem intelligēdo de beneficio eccleſiaſtico quod ſine inſtitutione canonica obtineri non poteſt vt legitur in regula iuris beneficium. li. vi. Tales eñ decanatus vt in pluribus non ſubſunt epiſcopo nec eoꝝ decani ab eo nec ab alio iudice ordinario eccl'iaſtico inſtitutionem accipiūt. vnde videtur ꝙ decanatus huiuſmodi non ſint beneficia eccleſiaſtica vel alias ꝙ iuri epiſcopali eſt in eis ⁊ circa ea derogatum. Conſtat nanq; ꝙ inſtitutio ad effectum ꝙ ſit canonica debet fieri per epiſcopuꝫ. xvi. q. vii. c. nullus. cum pluribus cap. ibi ſequenti. in quibus patet ꝙ nec reges nec principes aut laici ſine conſenſu epiſcopi poſſunt clericos in aliqua eccleſia inſtituere. vnde ſm̄ p̄miſſa vt apparet aut talis inſtitutio facta per regem eſt vſurpata ⁊ facta contra iura: aut alias dici debet talis decanatus non eſſe beneficium eccleſiaſticum. Argu. premiſſorum. cui etiam dicto concor. quod legitur de hereticis. c. cum ex iniuncto. ad fi. Preterea ſepe videm⁹ ꝙ clericis etiam de bonis eccleſiaſticis in certis redditibus percipiendis quedam aſſignantur ad ſuam exhibitionem et ſuſtentationem pro certis laboribus ⁊ oneribus ſubeundis que tamē ſic aſſignata quouſq; ad ipſoꝝ vitam durent: beneficia tamē eccleſiaſtica dici non poſſunt. xii. q. ii. quicūq; ſuffragio. xvi. q. i. c. poſſeſſiones. etiam ſi mortuo poſſeſſore talis iuris ſiue officii debeat idem ius ſiue officium alteri in eodem onere ſuccedenti conferri. Ad quod notabiliter facit extra de magiſtris. c. q2 nōnullis. ſi ergo talis ꝑceptio in his que ꝓcedūt de rebus eccleſie nō cēſeatur beneficiū vt ex predictis apparet: multo magis hoc dicēdū eſt cum talis perceptio ſolum cōſiſtit in rebus temporalib⁹, ꝑut de facto eſt videre in dicto decanatu ſancti Martini magni. nec obſtat ꝙ dicatur ꝙ eidem decanatui alique eccleſie ſint annexe vnite et appropriate: q2 eas tenet ipſe decanus nō vt beneficium ſed vt proprietatem, ꝑut alias ſtat. c. cura paſtorali. extra de iure patronatus. ſicut ibi illud. c. intelligit Io. an. et in regula iuris beneficium. ꝟ. obtineri. li. vi. Et pro hac ſententia multum benefacit quod legitur de preben. c. per litteras. vbi patet ꝙ hoſpitalia leproſarie xenodochia ⁊ huiuſmodi licet habeant eccleſias cymiteria decimas et alia iura eccleſiaſtica: nō tamē ꝯtinētur appellatione beneficioꝝ eccleſiaſticoꝝ quia ea habēt vt acceſſoria non tamē per viam principalitatis. Preterea ad naturam beneficii eccleſiaſtici non electiui ſpectat vt ſit permutabile cum alio beneficio vbi ſubeſt cauſa rationabilis et legitima per ſuperiorem approbanda ſicut patet ex natura titulorum de reꝝ ꝑmuta. in antiquis. lib. vi. ⁊ in clem. Sed in decanatu ſancti Martini magni ⁊ ſimilibus nō habet locum permutatio vt infra dicam. ergo talis decanatus non ſapit naturam beneficii eccleſiaſtici. Qꝫ permutatio in talibus locum non habeat oſtenditur. Nam in permutatione beneficiorum requiritur conſenſus et auctoritas epiſcopi. extra de re. permuta. c. queſitum. et c. cum vniuerſorum. Cuius officiū in talibus eſt ex cauſa neceſſaria vel vtili ipſi beneficio beneficiatum de vno loco ad alium transferre vt patet in dicto. c. queſitum. Unde alius cui hoc de iure non conceditur hoc vſurpare non debet. i. q. i. ꝟ. ſicut ergo. de priuileg. c. ſane. cum concor. ibi notatis. Eſt eñ ep̄s in beneficiis eccleſiaſticis preordinator et diſpoſitor. xxv. diſt. Perlectis. Et vnaqueq; eccleſia regenda eſt prouiſiōe epiſcopi. x. q. i. decretum. et c. regenda. cum ſimilib⁹. Cum ergo in dicta eccleſia epiſcopus loci poteſtatem non habeat nec preordinationem aliquam. imo nec quiuis alius iudex eccleſiaſticus ſatis apparet ꝙ decanatus ipſe non ſapiat naturam beneficii eccleſiaſtici. Item ad confirmationem huius dicti applicari poteſt ꝙ in pluribus aliis deficit ipſe decanatus que ſapiunt naturam beneficii eccleſiaſtici. Non enim eſt in eius collatione ſiue preſentatione certum tempus limitatum nec cōtra patronū currit deuolutio cum tamē in beneficiis eccleſiaſticis cōtrarium obſeruetur. extra de cōceſ. preben. c. ii. viſitatur etiam vt pluries ꝑ merelaicum quia per regis cancellarium qui de neceſſitate nō erit clericus ſed poteſt eſſe vir in ſtatu laicali cōſtitutus cum tamē beneficia eccleſiaſtica epiſcopos pro viſitatoribus habere debeant. de cenſibus in antiquis. ⁊ in ſexto quaſi per totum. de preſcript. c. cum ex officii. cū ſimilibus. ¶ Ad oppoſitum videtur. Nam illud beneficiū dicitur eccleſiaſticum quod quis obtinet per modum tituli ⁊ iur perpetuo, ꝑut notatur de reſ. do. c. quia contingit ꝟ. beneficium. per Paulum. in clem. ⁊ per Iohā. an. in addi. de cleri. cōiuga. c. Iohannes. ꝟ. Quarto veniamus ad tāgenda. et ea ratione ſic intitulatus facit fructus ſuos et tenetur ad horas canonicas ſicut alii clerici quibus preeſt vt notat Paulus in loco preallega. Sed in decanatu de quo loquimur confertur titulus et etiam habetur inductio licet non per ꝯſenſum epiſcopi expreſſum tamē fit per regem et de ipſius mandato ex ꝯſenſu epiſcopi tacito vt infra dicam. Et cōfertur non ad tempus ſꝫ ꝑpetuo. obligatur inſuper ad horas canonicas ſicut ceteri clerici quibus preeſt, ꝑut predicta vt eſtimo colligi poterunt ex fundatione eiuſdem ergo ⁊c. Qꝫ autem ſufficit ꝯſenſus epiſcopi tacitus licet non expreſſus in hac parte Notat Bern. ſm̄ vnam opinionē in capitu. cura paſtoralis. ꝟ. legittimo. de iure patrona. q̄ etiam opinio ibi recitatur per Hoſtieñ. Et hanc ſententiam tenent Vincen. et Phi. extra de inſtitutis. c. ex frequentibus. licet alii teneant cōtrarium vt notatur. xvi. queſt. vii. Si quis deiceps per Archidiaco. Cum predicta etiam opinione concordare videtur Vincen. et Innocen. dicto. c. cura paſtoralis. ꝟ. legittima. in fi. glo. qui dicit ꝙ tacitus conſenſus habetur pro titulo. alle. ad hoc extra de his que fi. a prela. ſine ꝯſenſu capituli. capitu. ii. et. iii. Et idem notat Archidiaco. i. queſt. i. nullus epiſcopus. in glo. adde hoc tene pro regula. Et cōcor. Petrus de anchorano in dicto capitu. cura. ¶ Preterea vbi res aliqua continet in ſe qualitates diuerſas eam talem iudicabimus qualis magis apparet. patet exemplum. ff. de ſta. ho. l. queritur. ff. de teſtibus. l. repetundarum. ꝟ. fina. cum ſimilibus. Unde cum in decanatu predicto ſit dare vnam vel duas qualitates que illū oſtendūt non eſſe beneficium eccleſiaſticum. vtputa donationē regiam. ⁊ alia de quib⁹ ſupra dixi. plures tamē habet qualitates alias ꝑ quas apparet ipſum eſſe beneficium eccleſiaſticū. Habet nanq; omia inſignia beneficii eccleſiaſtici quia habet eccleſiam nauem ſcilꝫ et chorum et campanile cum campanis. capitulū. clauſtrum. et cymiterium. Habet inſuper baptiſterium parrochianos et miniſterium ſacramentorum et ſacramentalium que omnia miniſtrāda ſūt ꝑ decanū vel aliū de ipſius mādato, ꝑut hec oīa patēt de facto ⁊ de notorietate facti ꝑmanētis circa que nō op; iura allegare. Habet inſup imunitatē eccl'iaſticā tā ꝓ ꝑſonis q̄ꝫ rebus cōuolātiū ad eādē ꝯferri his reb⁹ q̄ꝫ. ꝑcinctū eiuſdē ineuntiū. hꝫ ēt iuriſdictōnem eccl'iaſticam a iuriſdictōne ep̄i nullatenus dependentem ſed ab ea diſtinctam et ſeparatam. Igitur ex his omnibus

Tacit⁹ cōſenſus ꝑ titulo habet

¶ Clerici in ſacris ac beneficiati domi ꝯcubinas nec habeāt nec ad proſtitutas cum ſcandalo accedāt: aut ſi admoniti non deſiſtant interdicatur eis ſacramentis eccleſiaſticis. A quib⁹ ſi non abſtinuerint excommunicētur et beneficii ſubtractione puniantur.

Ut clericalis[m] ordinis et infra[n] Clerici beneficiati[o] aut in ſaet singulis simul coniunctis eo q multo plura insurgunt q̃ magis ostendūt ipsius qualitatem ecclesiasticam q̃ temporalem. videtur q ſm id quod in ea magis existit pricipale iudicari debet ar. premissoꝝ. Ad quod etiam faciūt iura. C. de dona. l. sanctim⁹ §. ne autē. ff. de auro ⁊ argen. leg. l. ⁊ si nō sūt. §. fi. de leg. iij. l. legatum. §. ij. cū ssib⁹. Finaliter hanc partem confirmare videntur iura quibus cauet q reges Anglie licet nō de iure scripto tamē de ꝯsuetudine legittima prescripta ꝯferāt quosdam decanatus et prebēdas que sunt sui patronatus iure suo absq cōsensu epi saltem expresso. patet exemplum de decanatu ⁊ prebendis ecclesie sancti Petri de curia in ciuitate Cenomanēsi in normānia vbi rex anglie Johānes rōne ducatus sui Normānie cōtulit decanatū ⁊ prebēdas dicte eccl'ie sancti Petri vt plenius legitur in. c. cum inter. de consuetu. in parte decisa. que decisio habetur in compilatione antiqua quā vidi et perlegi in tertia compilatione. ⁊ notatur p Johā. x. dis. c. Imperium. qui dicit hoc pcedere de priuilegio super hoc specialiter indulto. Lāc. tamē dicit q rex Anglie qui est dominus omniū ecclesiarū Anglie ⁊ Normānie que ab eo magna feuda habent. Quandoq ratiōe patronatus: quandoq ratione feudorū ꝯfert prebendas ipsarum. In quibusdam etiā dum sedes vacat vt extra de iure patrona. c. ex diligen. que hodie nō habetur in noua compilatiōe decretalium sed bene habetur in antiqua in prima compilatiōe vbi eam vidi. Et in quibusdam ecclesiis vt patronus earūdem semper cōfert put patet in casu nostro videlicet de decanatu sancti Martini ⁊ aliis similib⁹. quod infallibiliter verum est quādo ex priuilegio vel auctoritate pape hoc facit. put notat Johānes. xvi. q. vii. in summa ad finem. Et sic concludit Archidia. dicto. c. Imperiū. in fi. ¶ Ecce q iam vidimus motiua ad vnam partem ⁊ ad aliam: restat inuestigare veritatem questi. Et an donatio regia cum inductione secuta absq auctoritate epi sufficiat p ti. canonico vt sic dicatur beneficium ecclesiasticū vel non ecclesiasticū. Pro cuius solutione pono p expedito q si rex sup hoc sufficiēti priuilegio sit fulcitus aut auctoritate pape talem inuestituram faciat etiam sine cōsensu episcopi sufficit p titulo canonico. et habetur talis inuestitura loco institutiōis canonice sicut apparet ex his que dixi in vlti. ar. sz notata p Jo. de deo ⁊ archi. facit ad hoc qd legitur. lxiii. di. adrianus. ii. ⁊ qd notatur de elec. c. q sicut. §. nominatio epoꝝ p Inno. Instar nāq sacrilegij est dubitare an is sit dignus quem papa elegerit maxime si hoc fiat ex certa scientia. C. de crimine sacrileg. l. ij. Si autem rex hoc nō faciat auctoritate pape nec eius sup hoc priuilegio fulcitus sit sed solum ex diuturnitate temporis epo forsan hoc sciente ⁊ tolerante hoc faciat tunc licet rex vt patronus laic⁹ possit dare clerico temporalia que ad ecclesiam spectant et vassalagia ⁊ huiusmodi: nō tamen potest dare iure suo potestatem circa spiritualia vicz circa ea que ptinēt ad regimē ecclesiasticū ⁊ ministrationem sacramētoꝝ ⁊ sacramētaliū: necnō circa ecclesiastice iurisdictiōis exercitium et huiusmodi que iure spūalia sunt: nec in hoc casu potest sibi pdesse prescriptio etiam lōgissimi temporis quia talia spūalia nō possunt p regem possideri et p ꝯs nec vt transeant sub sua potestate possunt prescribi nec cōsuetudine introduci. extra de prescrip. c. causam que. de re. iur. l. c. cū possessione. li. vi. et sic notatur de preben. c. ij. §. pontificem. p Cardina. li. vi. nō obstante q rex vnctus non sit mere persona laica sed mixta ſm quosdam et est expressum. xvi. q. vii. c. si quis deinceps. et c. sequenti. que decreta specialiter loquuntur de regibus et principibus. Nec obstat qd. ē. allegaui de ꝯsensu epi tacito vt scz habeatur pro titulo. q: illud locū habet in titulo quo ad prescriptionem faciendam p clericos qui forsan ecclesiam receperūt de manu laici. talis nanq cōsensus tacitus sufficiet eis p titulo ad prescribendum cū ecclesiam possidere habiles sint. put patet in dicto. c. cura pastorali. Illa tamen iura non arguūt q donatio laici pbeat eis titulum in ipso beneficio. nec titulū canonicū vt patet in dictis. c. si quis deinceps. et. c. sequenti. nec etiam titulum prescribendi. extra de decimis. c. dudum. Ad fortificationē premissorum possunt induci oia iura que volunt q institutio auctorisabilis que ad solum epm ptinet. de offi. delega. c. sup eo. de excess. prela. c. iij. cū ꝯcor. quas posui. ē. in pn. huius glo. non posset prescribi etiam p personam ecclesiasticam. vt notatur p Jo. an. in no. de offi. archi. c. cum satis. §. licētia spūali. et eo. c. p Hostien. §.

An donatio regia sit sufficiens titulus ad beneficium cōsequendum.

cris' ordinib' cōstituti i hospitiis' suis publice' tene-

curam. saltem nisi hoc primo habuerit de concessione epi. vt notat Hostien. c. ii. c. fi. ad quod facit de insti. c. cum venissent. vnde cōcludūt q licet archidiaconus possit ecclesiam alicui ꝯcedere vbi de consuetudine forsan ꝯfert beneficiū sicut potest poni exēplū de excess. prel. c. ij. de preben. referente. tamē is q recipit talē collationem anteq ĩgrediat possessionē dz recurrere ad episcopū vt videlicet auctoritatem ab eo recipiat in administratione spūalium. alias eñ diceret fur et latro. vij. q. j. non furem. ⁊ c. deniq. ⁊ beneficium sibi vsurpat de iure patronatus. c. relatum. Si igitur hec vera sint in psona ecclesiastica que alias eēt talis iuris capax. multo magis hoc fateri opꝫ in rege qui nō est psona ecclesiastica. sed secularis vt vicz possit tale beneficiū cōferre vel donare: collatarius tamen ingredi debet auctoritate epi et nō regia tm̄. ar. premissoꝝ. ⁊ ad idem faciunt notata p Inno. ⁊ Hostien. de priuile. c. volentes. §. sane. §. questiones emergunt. li. vj. Posito ergo q rex habeat super hoc priuilegiū ⁊ fultus sit auctoritate papali tunc satis cōstat talem inuestituram esse loco institutionis canonice quam alias faceret episcopus. Et sic per ꝯñs dicitur beneficiū ecclesiasticum vt dicto. c. beneficiū de re. iuris. li. vj. Si vero non habeat sup hoc priuilegiū nec auctoritate pape hoc faciat licet non teneat institutio tanq facta ab eo qui non habet potestatem vt predixi et propter hoc collatarius sit ab huiusmodi decanatu remouendus vt patz dicto. c. si quis deinceps. ⁊ c. sequenti. cū multis aliis positis in ea. q. tamen dico q hoc non obstante dici debet beneficium ecclesiasticum. ar. eorū que posui supra §. preterea vbi res. Nā licet institutio non sit canonica nō tamē sequitur q non sit beneficium ecclesiasticū. Qz regula iuris beneficium sic debet intelligi q illud beneficium quod est ecclesiasticū nō potest obtineri sine canonica institutione vt iam predixi. Sepius eñ cōtingit q aliquis sine institutione canonica occupat aliquod beneficium et tamen nichilominus satis cōstat illud beneficiū fore ecclesiasticum. Patet itaq ex predictis q illud non est bonum argumentum. A in eccl'ia quam possidet non habet institutionē canonicā ergo illa eccl'ia nō est beneficiū ecclesiasticū. sed istud est bonum argumentū. A in eccl'ia quam possidet nō habet institutionem canonicam ꝗ nullū ius habet in ea. et est propterea ab ea remouendus. Hanc materiam ppterea hic perstrinxi quia semel noui decanū dicti decanatus qui cum eo habuit plura alia beneficia fuisse priuatum omnibus beneficiis ecclesiasticis que habebat. et dubitabatur an esset priuatus decanatu sancti Martini quem tunc obtinuit. cuius dubij solutio patet ex precedentibus et etiam q talis incidit in penas cōtra beneficiatos limitatas.

p ¶ In sacris. Idem intelligas de constitutis in inferioribus ordinibus. xxxij. distin. interdixit. extra de cohabita. cle. ⁊ mulie. c. si autem.

q ¶ Hospitijs suis. licet eñ hospitiū stricte sumptū intelligatur de loco vbi aliquis modico tpe moratur. Hic tamē sumitur large p domo quacūq quā clericus inhabitat. facit ad hoc. xxxij. dist. hospiciolum.

r ¶ Publice. Simile habes in constitutione othonis licet ad pfugandam. Et in casu isto dicitur publice fieri quando omnib⁹ patet: et sic diocesanum latere non potest. ar. ad hoc extra q ma. ac. pos. c. fi. Et faciunt notata per gesf. et wil. de vi. et ho. cle. c. j. in clem. §. publice. Sed cum hic phibeat clericis publice tenere suas concubinas. Nunquid hoc licet eis facere occulte. videtur q sic. Nam vnum prohibendo aliud videtur concedere. de presump. c. nōne. xxv. dist. qualis. Et etiam arguēdo a cōtrario sensu quod est fortissimum. ff. de officio eius cui mā. est iuris. l. j. Et in casu similis prohibitionis sic sentire videntur quasi omnes doctores in capitu. j. de vita et honesta. clerico. in clem. vbi prohibetur clericis ne publice exerceant officium carnificum aut tabernariorum. Occulte tamen hoc possunt prout ibi volūt doctores non incurrendo penam ibi positam. Sic etiam prohibetur clericis ne publice gerant certas vestes vt patet in clemē. ij. de vita et honesta. clerico. et. ē. titu. proxi. capitu. j. et vlti. ⁊ quasi per totum. Occulte tamen eas gerendo non incurrunt penas ibi limitatas vt volūt doctores in dicta clem. ij. §. publice. Sed tu dic q nec publice hoc licet nec occulte. Nec habet locum argumentum a contrario sensu. Non eñ tenet talis argumētatio qñ ex eo sequeret absurditas. put nōt ī fo. ꝯpe. c. significasti. p her.

Qu

re concubinas[f] non audeant nec etiam alibi cũ ſcandalo[g] acceſſum[h] publicum habeant ad eas[i]. Et ſi forte[k] eorum concubine cum monitione publice[l] premiſſa ab eis non receſſerint: ab eccleſia[m] dei quam ſic infamare preſumunt expellantur[a] nec admittãtur ad eccleſiaſtica ſacramenta[b]. Et ſi[c] nec ſic duxerint abſtinendũ: excõicationis[d] mucrone percellantur[e]. ⁊ tunc demum[f] contra eas inuocetur brachium[g] ſeculare. Ipſos[h] autem clericos per ſubtractõez[i] officii ⁊ bene-

Et idem eſt vbi ius in cõtrarium inuenitur. de elec. c. cum in cũctis. §. inferiora. de eta. et qualita. indecorũ. Et in hoc loco ꝯcor. Jo. an. de ſen. excõi. c. et frequentibus. §. nos igitur. ꝟ. obſeruare ꝯtrũ geſſ. in cleñ. j. de elec. ꝟ. alterius. Et in cleñ. ne in agro de ſta. mo. ꝟ. ſeculares. p eũdem. Et in hanc ſniam cõcordãt notata p Chy. in l. cõuenticulã. C. de epis et cle. ⁊ p Hẽricum in c. ꝓhibeas. de magiſtris. di. ij. Et idem notatur in dicto. c. ſignificaſti. p Jo. in col. ad fi. qui etiam dicit ꝙ non tenet quando eſt cõtra bonos mores. Et ad premiſſa ꝯcor. notata p wil. in dicta cleñ. ij. ꝟ. licet illud. et de eta. et quali. c. generali. ꝟ. etatis. i. de cle. et p Card. in c. generali. ꝟ. ad fructus. de elec. li. vj. de eta. et qua. c. ꝯmittimus. in princi. per Jo. an. co. ij. ¶ Circa hanc materiam Archid. xvij. q. ij. gonſaluus. ponit quedam alia que ibi videre poteris. vnũ tamẽ ſcias ꝙ quedam ſunt quoꝝ cauſe ſiue rationes ſunt ꝑpetue ⁊ nũꝗ ceſſant ⁊ in talibus argumentum a ꝯrio ſenſu non tenet. ptꝫ exemplum in d. l. cõuenticulam. vbi cauſa ſiue ratio ꝓhibitionis eſt turbatio fidei vitanda q̄ cauſa nũꝗ ceſſat in quocũq; loco fiant cõuenticule. patet etiam exemplũ in hoc loco vbi cauſa huius ꝓhibitionis eſt incõtinentia que reprobatur maxime in clericis. di. xxviij. per totum. Hec autẽ cauſa nõ ceſſat ſiue cõcubina teneatur publice ſiue occulte. q2 quocũq; modo fiat eſt pctm̃. Nec obſt. qḋ dicũt docto. in. d. c. j. et ij. de vi. ⁊ hone. cleri. vbi ptꝫ ꝙ licet publice illa nõ debeant fieri: poſſunt tamẽ talia facere occulte. q2 hoc eſt verum ad effectũ euadendi penam q̄ licet infligatur publice talia ꝓhibita facientibus non tñ extẽditur ad occulte facientes ⁊ ſic excuſantur quo ad penam: nõ tñ quo ad culpam ꝓut notat Paulus dicta cleñ. j. ꝟ. ꝑſonaliter.

rgumen tum a ꝯrio ſenſu non h̃et vali dum.

f ¶ Cõcubinas. Hic vide quod ſcripſi. ſ. de ꝯſtitu. c. j. ꝟ. concubinarios.

g ¶ Cũ ſcãdalo. videtur ergo ꝙ ſine ſcandalo hoc poſſunt. ar. ſũpto a cõtrario. Sed circa hoc dic vt dixi. ſ. e. c. ſup. ꝟ. publice.

h ¶ Acceſſum publicũ. Per hoc nõ videt̃ concedere vt liceat habere acceſſum priuatum. Nam in oĩbus iſtis ceſſat argumẽtum a ꝯrio vt predixi.

i ¶ Ad eas. ſcilꝫ concubinas.

k ¶ Et ſi forte. ſecunda pars.

l ¶ Publice premiſſa. ſic ꝙ ꝓbari poſſit. de ſentẽ. excõ. c. ſacro. Et potes iſtud intelligere de monitione publica ⁊ ꝑſonaliter facta. vel hoc potes intelligere de monitione publica ⁊ generaliter facta vt vicꝫ ſufficiat monitionẽ fieri in gñe ꝙ quecũq; clericoꝝ ꝯcubine ab eis recedant. ꝯ certum tempus limitandũ p ipſm monentẽ. Sed ſanctius eſt et magis iuri ꝯſonũ eas noïatim monere etiã ſpecie q̄ ꝙ hoc fiat in genere. Ad quod faciũt notata p Jo. an. ⁊ wil. in cleñ. j. de vi. ⁊ hone. cle. ꝟ. noïatim. Et ad h̄ vide qḋ legitur in glo. wil. ſup Ray. eo. ti. §. ix. Et ponit ea. glo. per Jo. in ſumma cõfeſſoꝝ. li. iij. ti. xxx. c. xij. vbi poteris videre motiua ad vtrãq; partem. Et ibi recitat̃ vna ꝯſtitutio Galonis apoſtolice ſedis legati in regno Frãcie cõtra tales ꝯcubinarios maxime vbi publice et cũ ſcandalo detinent ſuas ꝯcubinas vt vicꝫ monitiõe ꝑmiſſa niſi eas amoueant incurrãt excõicationis ſententiam ipſo facto: quã tamẽ nõ incurrũt vt ibi notatur niſi publice hoc faciant ⁊ cum ſcandalo. Et eſt ratio quia cũ illa ꝯſtitutio ſit penalis nõ tranſgreditur caſum ſuũ quo ad incurrendum penam licet nichilominus a culpa ⁊ a peccato nõ poſſint excuſari vt dixi. ſ. ꝟ. publice. ad fi. glo.

Que

m ¶ Ab eccleſia dei. Jd eſt eccleſie ingreſſu.

a ¶ Expellantur. ſcꝫ per ſententiam.

b ¶ Sacramẽta. ſic itaq; hoc qḋ hic continetur tñ minorẽ excõicatõis ſniam cõtinet que excludit a ꝑceptione ſacramentoꝝ nõ autem a cõione fidelium. de excep. c. a nobis. de cle. ex. mi. ſi celebrat. ⁊ circa hoc vide que notant̃ per Archi. de ſen. excõ. c. ſtatuimus. ꝟ. minori. li. vj.

c ¶ Et ſi nec. tertia pars.

d ¶ Excõicatõis mucrone. qḋ dicit excõicatõis intellige de maiori. extra de ſen. excõ. c. ſi quem. Qḋ autẽ dicit excõicatõis mucrone ponitur ad differentiã mucronis eccl'iaſtice diſciplie de quo habet̃ xvj. q. ij. viſis. in fi. ⁊ de purga. cano. inter ſollicitudines. ad fi. vbi ponitur ꝓ degradatiõe. dr̃ etiã qñq; mucro eccl'iaſtice aiaduerſionis. de homici. c. ꝓ humani. §. nos tanto. li. vj. et ſic in eccleſia dei eſt duplex mucro. ſcꝫ tp̃alis et ſpũalis de q̄bus habet̃ in c. dilecto. §. 1. qñ. de ſen. excõ. li. vj.

Mucro duplex. temporalis et ſpũalis.

e ¶ Percellant. i. terreãtur vel percutiant̃. ſꝫ percutere ꝓpe ptinet ad corpus: percellere ad aiam ſm Januen.

Percutere ⁊ ꝑcellere diff.

f ¶ Tunc demũ. i. poſt inflictã maioris excõicatõnis ſniam de qua et loquitur. c. ſi ꝯcubine. eꝯ. ti. ſen. excõ.

g ¶ Brachiũ ſclare. ꝯcor. xxxij. di. c. eos qui. ⁊ ſile habes de iudicijs. c. cũ non ab hoĩe. ⁊ xxiij. q. v. adminiſtratores. vbi tractat̃ p archi. q̄ ſunt illi iudices qui poſſunt inuocare brachiũ ſclare. ⁊ ꝯcludit ꝙ epi et eoꝝ ſupiores hoc poſſunt. Inferiores tamẽ prelati ordinarij iuriſditionẽ habẽtes nõ poſſunt inuocare brachiũ ſeculare ſed ſnias ipſoꝝ exequentur epi vt legit̃ ⁊ notatur de offi. ordi. cum ab eccleſiarum. ⁊ ad hoc facit de offi. archipreſ. c. vlti. de epiſcopis eſt expreſſum de offi. ordi. c. j. An vero iudex delegatus poſſit inuocare brachiũ ſeculare notat arch. in loco preallẽ. Sed melius p Henri. extra de offi. dele. c. ſignificaſti. et de hoc ac quando recurrendũ eſt ad brachiũ ſeculare notatur de offi. del. c. vnico. ꝟ. vices ſuas. p wil. in cle.

h ¶ Ipſos autem. quarta pars.

i ¶ Subtractionem. Iſta ſubtractio poteſt equiualere ſuſpẽſioni ab officio et beneficio q̄ potius eſt tp̃alis q̄ ꝑpetua. nam ſi eſſet perpetua potius ſonaret in priuationem vel depoſitionẽ q̄ tp̃alem ſuſpenſionem. Sed licet prima vice a minore pena inchoandũ ſit. eꝯ. de teſti. cogen. c. ij. Videtur tamen ꝙ cõſideratis circũſtantijs et qualitatibus ꝑſonaꝝ et maxime qualitate malitie et ꝑſeuerantia in crimine poſſit ⁊ debeat hec ſubtractio ꝓcedẽte monitione de qua hic loquitur intelligi de ſubtractione totali: tali vicꝫ que ſonet in depõnem quo ad officiũ et priuationẽ quo ad beneficiũ. Ad quoꝝ vtrũq; facit quod legitur ⁊ notat̃ de eta. et quali. ordi. c. queris. ⁊ ibi per Ber. in glo. vlti. Sed melius ibi p Inno. qui intelligit in illo caſu ſubtractionẽ officij ⁊ beneficij debere intelligi de ſubtractiõe ad tempus. ſ. donec paruerit monitioni ſibi facte. Sed Hoſtien. ibi videt̃ ſentire ꝙ debeat intelligi de priuatione totali. ⁊ ꝓ opinione Hoſtien. fac. de offi. vicar. c. fi. vbi loquitur de ſubtractione ꝓuentuũ beneficij q̄ multũ diſtat a ſubtractione beneficij vt ibi patet in textu dũ dicit vel vicariaꝝ. ꝓ ⁊ ꝯtra facit quod legitur et notatur in ꝯſtitutiõe othonis licet ad ꝓfugandam. ⁊ ibi in. ꝟ. beneficijs eccl'iaſticis p Jo. de athona. In hac materia habes ſcire ꝙ hec pena ſubtractiõis beneficij qñq; reſpicit aliquid agendũ de iuris neceſſitate q2 ius ſtatuit aliquid preciſe fieri debere vtputa ꝙ abbas ordinetur in preſbyterum. archidiaconus in diaconũ. curatus eccleſie parochialis in ſacerdotem infra annũ et hmõi. tunc ſi hoc non fiat tẽpore ſuo ceſſante impedimento debet intelligi de ſubtractiõe ⁊ priuatione totali. ſic ſtat. c. j. extra de eta. et quali. et c. cum in cũctis. §. inferiora. de elec. de offi. vica. c. fi. de elec. c. licet canon. li. vj. cũ ſilibus. Quandoq; hec pena reſpicit aliquid agendũ non ex legis ordinatione abſoluta ſed q2 ob aliquã vrgentẽ vtilitatem vel neceſſitatem ſic conuenit fieri ⁊ tunc monitiõe ꝑmiſſa vt id fiat ſi non obediat pena ſubtractionis beneficij erit tp̃alis videlicet quouſq; obediatur vt dicit Inno. in dicto. c. queris. extra de eta. ⁊ quali. et hoc verũ quando in monitione nõ eſt tẽpus adiectũ. ſi tamen tempus adiectũ fuerit tũc nõ obediẽtes infra illũ tempus pena erit ſubtractio totalis que ſonat in priuationẽ. et ſic ꝓt eſſe vera opinio Hoſti. ⁊ ideo qḋ dixi de vrgente neceſſitate vel vtilitate intelligo etiã ꝓcedere in caſu magne honeſtatis eccleſie vt in caſu huius ꝯſtitutionis q̄ vult vt miniſtri eccleſiaſtici in ſacris ordinibus ꝯſtituti viuant caſte. ⁊ ꝙ nõ teneãt ꝯcubinas. vnde ſi ꝯtra facientes moniti vt eas abijciant nõ obediant ipſis monitionibus poſſunt ad hoc ꝯpelli p ſubtractionẽ bñficij ſicut priuentur ipſo beneficio. extra de cohabitatio. cle. et mulie.

c. ſicut ad extirpandas. et in conſtitutione Othonis licet ad ꝓfugandum. ⁊ ad premiſſa cōcordant notata ꝑ Joh. an. de elect. c. licet canon. §. priuatus. li. vj.

h ¶ Canonica monitione. hec debet eſſe trina vel vna pro omnibus continēs in ſe aliquoꝝ dieꝝ competentiuꝫ interualla. qđ dic vt legitur in. c. ꝯſtitutionem. de ſenten. excō. li. vj. Et licet poſſit fieri generaliter tamē debet fieri ꝓprijs nominibus expreſſis ſaltem in penalibus vt ptꝫ. d. c. ꝯſtitutionem. ⁊ de vit. ⁊ hone. cle. c. j. in clem. Et dixi. ꝟ. §. publice premiſſa. ⁊ circa hoc vide qđ ſcripſi. ꝟ. de ꝯſtitutionibus. c. j. §. pro monitione.

ficii canonica [h] monitione premiſſa volumus exerceri.

¶ De clericis cōiugatis.

Richardus.

¶ Ante ſubdiaconatum licita ſūt clericis relictis beneficiis matrimonia: qui poſt contraxerint inuitas relinquant.

Si qui [l] clerici infra [m] ſubdiaconatū conſtituti matrimoniū contraxerint [n] ab vxoribus ſuis (niſi de cōmuni [o] ꝯſenſu ad religionē [p] trāſire voluerint [q] ⁊ ibi in dei ſeruitio ꝑmanere) nullatenus [r] ſeparentur. ſed [s] cum vxoribus viuentes eccleſiaſtica [t] beneficia nullo modo [v] percipiant.

l Si q̄ clerici. Hec cōſtitutio attribuitur Richardo archiepō. ⁊ hꝫ tria dicta. In primo ſtatuit q̄ clerici in minoribus ordinibus coniugati non debeant ab vxoribus ſeparari niſi de cōi cōſenſu velint ingredi religionem. In ſcđo ibi. Sed cum. vult q̄ tales coniugati nō ꝑcipiant beneficia eccleſiaſtica. In tertio ibi. Qui autem. Ordinat quid ſit agendū de exiſtentibus in ſacris ordinibus cōuolantibus ad matrimonium. Diuiſio.

m ¶ Infra ſubdiaconatum. vtputa pſalmiſta / hoſtiarius / lector / exorciſta vel acolitus: de quibus legitur. xxv. di. ꝑlect.

n ¶ Contraxerint. et hoc ſatis licet extra eo. c. j.

o ¶ Cōmuni ꝯſenſu. ſcꝫ ipſoꝝ cōiugum. Et hoc intellige poſt carnalem copulam ⁊ matrimoniū cōſūmatū. Nam licet matrimoniū inter aliquos fuerit ꝯtractum ⁊ ſolēnizatum nō tamē ꝑ carnalem copulam cōſummatū licite poteſt alter cōiugum altero inuito religionem intrare. extra de ꝯuer. cōiuga. c. ij. Secus tamē eſt poſt carnalem copulam ⁊ matrimoniū ꝯſūmatū. e. ti. c. j. nam tunc requiritur cōſenſus vtriuſq; vt ibi patet.

p ¶ Ad religionem. aliquam ſcꝫ de approbatis. extra de religioſis domibus. c. fi. Sic vicꝫ vt vir tranſeat ad religionem viroꝝ. vxor vero ad religionē mulierū. Et textus iſte loquitur ſm iura illa q̄ volūt q̄ vbi cōiuges poſt carnalem copulam mutuo conſentiunt cōuerti ad dn̄m et ſeruare ꝯtinentiā q̄ tunc vno eoꝝ religionem intrante alter etiā tenet religionē intrare ſi ſit iuuenis ſicut legit in. c. vxoratus. ⁊ in. c. ad apoſtolicā. eꝫ de ꝯuerſio. coniuga. Alioquin ſi iuuenis non ſit nec de eius lapſu timeat ſufficit vt continentiam ſeruare voueat ſic q̄ maneat in ſclo aut in ꝓpria domo vel alibi vbi deo ſeruire honeſte valeat vt patet in. c. ꝑ alle. Qđ ſi alter ꝯiugū cōſentiat alteri vt ingrediat religionem ſic tn̄ ꝯſentiens nō ꝑmittit cōtinentiā ſeruare bn̄ pōt talis ꝯſentiēs nō tn̄ cōtinentiā ſeruare ꝑmittens ꝓcurare vt ſic ingrediens religionē reuocetur ſaltem officio iudicis vt notat Bern. d. c. vxoratus. glo. j. Et ꝯcor. ibi Phi. vinc. goffre. Bern. Hoſtien. et Jo. an. de cōuerſ. cōiug. c. ſignificauit. et Hoſtien. in ſūma eo. ti. §. qualiter. ꝟ. ergo ſciendum. ⁊ archid. xxvij. q. ij. agatoſa. glo. adde. Sed cōtra ꝑt etiā ſic cōſentiens ingredientem iure ſuo reuocare ſi dolo mediante cōſenſit. eꝫ de cōuerſ. cōiug. veniens. et ſic notat Jo. an. eo. ti. c. ex parte. ¶ Sed quid ſi vir cōſentiente vxore ſacros ordines receperit nūqđ vxor teneatur religionē intrare vel ſufficit et remanenti in ſclo caſtitatē ſeruare. Dic q̄ ſufficit ſi viuendo in ſeculo cōtinentiā ſeruare ꝑmittit ꝓut notat ꝑ Jo. xxviij. di. quia ſunt. Et facit ad hoc qđ legitur et notat de ꝯuerſ. ꝯiug. c. cōiugatus. vbi de hoc ꝑ Ber. glo. fi. cuius dictū ſequor. nec obſtat. c. ſane. eo. titu. q2 ſpeciale eſt in vxore ꝓmoti ad epiſcopatum. Queſtio.

q ¶ Voluerint. Hec lr̄a requirit ꝯſenſum vtriuſq; ad ingrediendū religionem. Circa qđ dic vt dixi glo. ꝑceden. in ꝑnci.

r ¶ Nullatenus ſeparent. Ex hac littera apparet q̄ licet clerici in minoribus cōſtituti poſſint licite matrimoniū ꝯtrahere et teneat cōtractus huiuſmodi: ipſis tn̄ ꝯiugibus cōi aſſenſu religionē ingredientibus matrimoniū huiuſmodi ſeparatur. qđ potes intelligere de ſeparatione quo ad carnalem copulam nō tn̄ quo ad vinculum matrimonij. vel potes hoc intelligere vt etiam hec ſeparatio intelligi debeat tam quo ad carnalem copulā q̄ quo ad vinculum matrimonij. Et in caſu religionis iſte eſt verus intellectus vt ſcꝫ eoꝝ altero ad religionē ꝯuolante ante carnalē copulam ſoluatur vinculū matrimonij. eꝫ de ꝯuerſ. cōiug. c. ex pte. ij. ꝟ. nos tamē. et notatur de voto ⁊ voti redem. c. vnico. ꝑ Joh. an. li. vj. Secus tn̄ in receptiōe ſacri ordinis vt notat ibi idē Jo. Ubi vero matrimoniū fuit carnali copula cōſūmatū tūc ingreſſus religionis vnius cōiugū tn̄ nō ſoluit vinculū matrimonij. Sꝫ ſi ambo ingrediantur religionē ꝓfeſſione ſolēni emiſſa tūc etiā quo ad vinculū ſoluitur huiuſmodi matrimonium. xxvij. queſt. ij. ſcripſit nobis. in principio.

s ¶ Sed cum vxoribus. ſecunda pars.

t ¶ Eccleſiaſtica bn̄ficia. Illa vicꝫ q̄ canonicū titulū requirunt. Nam abſq; titu. ſimplex beneficiū quaſi ſtipendium obtinere pt clericus cōiugatus videlicet cauſa pulſandi cāpanas vel accendendi luminaria claudendi oſtia et huiuſmodi. ꝓut notat ꝑ hoſtien. extra eo. ti. c. Johannes. et eo. c. ꝑ Jo. an. in no. ⁊ i addi. ꝟ. quarto veniamus.

v ¶ Nullo modo. hoc intellige vt dixi. ꝟ. glo. pxi. ſ. ꝑ viam tituli. ad quod facit extra eo. c. diuerſis fallacijs. ⁊ c. ſane. ⁊ c. cū decorē. Poſſunt tn̄ ex diſpenſatiōe pape beneficiū qualecūq; obtinere etiam ꝑſonatum. xxviij. di. de ſiracuſane. de ꝯcel. preben. c. ꝓpoſuit de ſta. mo. cū ad monaſteriū. ad fi. ⁊ notat ꝑ Hoſtien. in ſūma de fil. preſby. §. fi. in fi. Ex diſpenſatione vero epī vel alterius papa inferioris dignitatem aut perſonatum vel beneficiū cū cura aut beneficia maiora obtinere nō poſſunt vt ptꝫ. d. c. ſane. ⁊. c. diuerſis fallacijs. Beneficiū vero ſimplex ſi vult viuere clericaliter et habitum et tonſuram gerere ⁊ a mercimonijs abſtinere ex diſpēſatione epī obtinere poteſt. xxij. di. ſi qui vero. lxxxi. di. dictū. xij. q. j. quia tua. ⁊ dicto. c. Johannes. Sic notat ꝑ Goffre. ⁊ Phi. eꝫ eo. c. cum decorē. ⁊ ꝑ ſpec. titu. de lega. §. nūc de epoꝝ. ꝟ. xxi. et per Henri. d. c. diuerſis fallacijs. diſ. j. ¶ Sed quero nūquid beneficium clerici coniugati qđ prius obtinuit vacet ipſo iure. Dic q̄ ſi matrimoniū tenuit tūc ſtatim vacat vt legit ⁊ notat eꝫ eo. c. j. Si vero nō tenuit forſan ex defectu cōſenſus vtputa rōne iuſti metus vel q2 vterq; vel alter ꝯſentiū patitur defectū etatis legitime ad ꝯtrahendū. tūc etiā non cenſebit beneficiū tale vacare licꝫ talis ꝯtractus faciat ſponſalia. Nam ſicut per promiſſionem quā facit quis profitendo non vacaret ipſius beneficium. de regula. capitu. beneficium. li. vj. Ita nec per ſponſalia. Item ſicut nec ꝑ acceptationem ſecundi ante habitam poſſeſſionem vel per ipſum ſteterit quo minus haberet non vacat primum beneficium de preben. c. licet. li. vj. Ita nec per ſponſalia. Et idem dico ſi defectus cōſenſus proceſſit a furore maxime ſi furor fuerit ex parte clerici. ſecus ſi ex parte mulieris. Nam tunc ſecundū quoſdam ad inſtar eius qui cum conſanguinea contrahit videtur q̄ beneficium perdat. fecit namq; quod potuit. licet equius ſit dicere q̄ beneficium non perdat plus q̄ ſi cum ymagine contraxiſſet vel cum dormiente ſm Johan. an. qui ſic notat de clericis coniugatis. capitu. Johannes. verſ. de ſecundo. vbi vero matrimonium tenet ex conſenſu ſed obſtat ordo contrahentis tunc ſi non contraxit bigamiam de rigore iuris ſtatim perdit beneficium. Sed epiſcopus ſuper hoc poteſt cum eo diſpenſare. extra eodem cap. ſane. xxviij. diſtinct. preſbyter. Si vero propter aliud impedimentum non tenuit videlicet propter conſanguinitatē tunc videtur habere beneficium pro derelicto ſecundum Damaſum. et Bartho. brixien. niſi in fraudem prelati in cuius manibus renunciare deberet hoc fecerit. Nam in hoc caſu licet teneat renunciatio tacita quo ad eum non tamen quo ad ſuperiorem quin illum inuitum poſſit in beneficio retinere. alias facile eſſet prelatum illudere contra id quod habetur de renū. ca. Queſtio.

admonet ꝓut hec notat Jo. an. in loco preallē. Ber. vero in. c. j. extra eo. tenet indistincte q̄ statim perdit beneficiū. ad quod facit .lxxxi. di. c. eos qui. Sed hec vera dici possunt vbi matrimonium tenuit vt predixi.

x ¶ Qui autem. tertia pars.

y ¶ Relinquāt. hodie tales sūt ipso facto excōicati vt legitur i cle. vnica. de cōsanguini. ⁊ affi.

Diuisio.

a ¶ Cum ex eo. Hec est cōstitutio dn̄i Henrici chychele Cātuariē. archiepi. Et hʒ quinq; dicta. In p̄mo recitat motiua huius ꝯstitōis edende. In scđo ibi. Nos igitur. Procedit ad statutū. In tertio ibi. Vbiq;. Adijcit penā ordinarijs ꝯtrafacientibus. In q̄rto ibi. Citationes. Apponit penā circa processum ⁊ acta in ꝯtrium habita. In quinto ibi. Idē q;. annectit penam clericis cōiugatis bigamis vel laicis ꝯ hanc ꝯstōnē se ingerentibus.

b ¶ Bigami. lʒ tā nō cōiugati. Et hic nota q̄ bigamus dr̄ aliq̄s dupliciter. s. vere et interpretatiue. vere q̄n q̄s duas habuit vxores legitimas successiue: et vtrāq; carnaliter cognouit. Interpretatiue vero dī bigamus multis modis. primo quādo quis contraxit cū vidua prius cōiugata ⁊ ipse ꝯtrahens etiam eam cognouit. facit notata de testibus. c. tā litteris. §. vidua. p Ber. Scđo qui contraxit cū prius corrupta licet hoc ignorauerit .xxxiij. di. nemo. p Jo. et intellige hoc de corrupta realiter et de facto nō aūt de ea que sola mente corrupta est. Et q̄ cū ea cōtrahens ēt eam cognouerit. Tertio qui habuit duas vxores ante baptismū. vl' vnā ante et aliā post. xxvj. di. vna tātū. xxxiiij. di. si quis viduam. Quarto qui castitatē ꝓmissā violat. xxvij. q. j. quotquot. Et hoc intellige vbi cōtrahit matrimoniū vt ibi innuitur. Et facit ad hoc. ꝯ. e. c. penul. Quinto qui vnā de facto sciens impedimētū alteram de iure: vel corruptā de facto: vel duas de facto duxit vxores et eas cognouerit. xxxiiij. di. xp̄iano. de diuor. gaudemus. de bigamis. nup. ⁊ c. a nobis. Sexto si vxorē adulteram cognouerit .xxxiiij. di. si cuius. Septimo qui repudiatam duxit. extra de bigamis. c. j. Et intellige repudiatam. i. dimissam ob cām fornicationis. l. di. si quis viduā. vel repudiate dicūtur ille q̄ ꝓpter ꝯsanguinitatem vel aliud impedimentum separant prius cognite fm̄ Jo. an. d. c. j. Et ista partim notāt de bigamis. c. ij. §. bigamis. p Ber. et eo. ti. §. quot sunt species. per Hosti. in summa.

Alij modis dī q̄s bigamus.

Questio.

c ¶ Laici. etiā nō cōiugati. Et dicūtur laici nō solū illitterati ʒ etiam litterati dū tn̄ primā tonsuram nō receperint.

d ¶ Jurisditionē ecclasticā. que cōsistit in his de quibus dixi. ꝯ. de foro ꝯpe. c. circūspecte agatis. et infra de penis. c. j. in p̄nci.

e ¶ Pertinentibus. de his videre poteris in remissionib' positis sup glo. ꝓxi. ⁊ de foro ꝯpe. §. iij. parum an. fi. p Hosti. i sūma.

f ¶ Suo. q̄ forsan recepit iurisditōem cū eī' ꝓuentibus ad annuū censū qđ nō lʒ. infra ne p̄lati vices suas. c. vnico.

g ¶ Alieni nois. s. magistri sui cui subest sicut sepius videm' fieri p officiales archidiaconoꝝ ⁊ alioꝝ inferioꝝ p̄latoꝝ q̄ oia q̄ q̄ ad correctionē criminū ꝑtinēt expedire solēt p suos clericos.

h ¶ Inuestigare. i. explorare vel inquirere. et sic dictio et que seq̄

¶ Qui autē[x] in subdiaconatu vl' supra ad matrimoniū conuolauerint mulieres renitentes et inuitas relinquant[y].

Henricus chychele.

¶ Nullus clericus coniugatus bigamus seu laic' iurisditionem spūalē quouismodo et qualēcūq; exerceat: nec registrari' existat. Nec a prelato minore q̄ episcopo ad hoc assumatur: aut assumēs suspēdatur: et se ingerēs laicus excōicetur: cunctaq; p eū acta irrita sint et cassa.

Cum[a] ex eo q̄ clerici coniugati: bigami[b]: necnon laici[c] iurisditionē[d] ecclesiasticam exercere ac de criminibus et excessib' ad forum et cohertionem ecclesie pertinentibus[e] interdum suo[f]: interdum sub alieni[g] nominis vmbra seu velamine inuestigare[h] ⁊ inquirere eaq; punire et corrigere ac excōmunicationū litteras et suspensionū decernere[i] presumunt: ac negociorū correctionū huiusmodi scribe[k] et registrarii[l] ac registrorū eorūdem custodes existunt non modicū patiatur ecclesia scandalum[m]: ac ecclesiastica vilescat auctoritas pariter ⁊ censura. Nos[n] igitur huiusmodi scandalis occurrere et ecclesie honestati decoriq; ꝓuidere volentes: sacrorū imitādo vestigia[o] canonū: presentis auctoritate concilii ordinam' ⁊ statuimus q̄ nullus clericus coniugatus bigamus siue laicus quouis exq̄sito colore sub suo vel alieno nomine infra nostram Cantuariēn. prouinciam decetero[p] iurisditionem spiritualē[q] exerceat[r] qualēcūq;

tur ponitur expositiue. p id est. silr̄ habes. ff. de pactis. l. si intra.

i ¶ Decernere. nō dicit excōicare vel suspendere. ⁊ forsan legislator ex certa scia sic scripsit vt innueret q̄ ꝑsonis p̄dictis ēt decernēdo nō licet se intromittere de rebus spūalibus. extra de iudi. decernimus. vbi etiam ꝓhibetur ne p̄lati laicis talia cōmittant nec laicus potest habere iurisditionē in clericum eo. ti. c. vnico. li. vj. An vero laicus de mādato superioris possit excōicare vel suspēdere notat p Jo. xxij. di. §. verū. §. ducibus. q̄ dicit q̄ de precepto pape hoc bn̄ posset facere. Secus tn̄ esset de mādato inferioris vt ibi innuit. facit ad hoc. xciiij. di. c. j. vbi de hoc. ⁊ notat xcvj. di. c. bene quidē. §. laico p Jo. Sed meli' .e. c. §. romanū. p eūdē. Alij tn̄ dicūt q̄ laici de mandato epi pñt excōicare ⁊ suspendere. ad qđ facit xvj. q. j. plures. nā excōicare ⁊ absoluere est iurisditionis. extra de elec. trāsmissam. ⁊ ibi cadūt in laicos fm̄ Goffre. sed prima sententia approbatur per notata Innocen. et Hostien. de arbitris. c. contingit. Et melius per Innocē. de senten. excōica. cum illorū. §. abbatis. ⁊ notat. xcvj. di. §. bene quidē. ita addit. per archidi. et de offi. dele. c. ab arbitris. glossa. j. per eūdem. li. vj. et de hac materia plenius vide de iudi. capitu. decernimus. per Henricum de bowyco.

k ¶ Scribe. i. notarij qui scribunt acta corā eis habita ⁊ sic scriba nomen est officij.

Scriba nomen est officij.

l ¶ Registrarij. qui scʒ acta et ꝓcessus iudiciū in librū registri redigunt.

m ¶ Scandalum. hoc scandalū insurgere pōt ex hoc q̄ per hoc offenditur libertas ecclastica q̄ vult q̄ laicus non sit iudex clerici. de foro cōpe. c. ij. ⁊ q̄ laici de spūalib' se nō debeant intromittere. de iudi. c. decernimus. xcvj. di. c. bene quidem. xvj. q. vij. laicis.

n ¶ Nos igitur. secunda pars.

o ¶ Vestigia canonū. quo ad clericos cōiugatos non bigamos habemus canones q̄ parificantur laicis ⁊ ꝓ talibus reputant xij. q. j. duo sunt. vbi dicit q̄ hi quibus licet vxores ducere laicis cōnumerant ⁊ tales cōiugati si nō gerāt habitū et tonsurā clericales nullo gaudēt priuilegio clericali sicut nec laici. Qz si habitū ⁊ tonsuram gerant hmōi adhuc nō gaudent priuilegio clericali nec reputabūtur clerici nisi in duobus casibus. s. quo ad canonem si quis suadente. xvij. q. iiij. et quo ad priuilegiū fori de q̄ habetur de fo. compe. c. ij. sicut clare patet in. c. vnico. e. ti. eo. li. vj. de bigamis. q̄ sunt denudati omni ꝓuilegio clericali ⁊ q̄ numerandi sunt inter laicos ptʒ de bigamis. c. vnico. li. vj. ⁊ q̄ laici ēt nō coniugati neq; bigami nō debeāt iurisditionē spūalem exercere: nec clericos corrigere aut punire patet ex allegatis ꝯ. eo. §. decernere. et §. scandalum.

p ¶ Decetero. ⁊ sic p̄terita nō punit nec circa ea statuit ʒ solūmō circa futura. silr̄ habes in ꝓhemio de. §. decetero. p Joh.

q ¶ Spiritualem. hanc supra vocauit ecclesiasticam.

r ¶ Exerceat. s. vt iudex vel vt habēs ptātem iudicādi. vel aliqđ inter partes vel ex officio decernēdi. laicus nanq; nō pōt eē vicarius vel officialis epi. ꝓut notat ab. et Pe. de sap. et eo. c. ij. p quibus bene facit de appellatio. capitu. romana. in princi. li. vj.

et notatur extra de cleri. cōiu. c. Johānes. per antho. §. ad quintum. et concor. ibi petrus de ancho. §. quinto quero.

f ¶ Nec in cauſis. §.

t ¶ Correctionum. has vt videtur diſtinguit legiſlator duplici conſideratione vt ſequitur.

v ¶ Scilȝ cū ad correctōnem. hec eſt vna ꝯſideratio.

x ¶ Uel vbi. hec eſt ſcđa conſideratio.

y ¶ Officio. hec lr̃a pōt intelligi vt habeat locū vbi ex iudicis officio ꝓceditur ſolūmō ad correctionē aīe abſqȝ alicuius partis inſtātia ſic ꝙ littera ꝓcedēs intelligatur vbi ꝓceditur ad correctionem aīe ad alicuius partis inſtantiā. Aliter iſta lr̃a poteſt intelligi vt etiam vbi ꝓcedit ex ſolo officio iudicis licet nō ad correctionē aīe ꝓcedat qđ hic ſtatuit. et iſte intellectus ſatis colligitur ex hac dictōe vl' cui⁹ natura eſt vt diſiūgat inter diuerſa qđ ſcȝ ponitur inter plura prout bene notat p Barth. ff de aqua plu. arc. l. ſi. preter. §. officiū. ad ſi. Nec obſtat littera q̄ ſequitur ibi correctionē ꝛc. q[uia] illa littera dat intelligere ꝙ hi de quib⁹ hic ſtatuitur nullo modo poſſunt eſſe cuſtodes regiſtroꝝ huiuſmodi correctionū ꝛ nichilominus ꝓhibentur eſſe ſcribe vel regiſtrarij in cauſis correctionū vbi iudex ꝓcedit ad correctionē aīe. vel etiam vbi alias ꝓcedit ex officio ꝓut innuit littera hic poſita ſi plane intelligat. ꝛ intelligas ad correctionē aīe ꝓcedi quādo nō agitur ad penam canonicam ſcđm qualitatem criminis vel delicti infligendā: ſȝ ſolum vt delinquēs ꝑter talem penam emendet de crimine. extra de accuſ. ſup his. ſed ex cauſa motiua huius ꝯſtōnis q̄ recitatur in ꝑncipio huius capituli. et ſcđm quā debet colligi mens ipſaꝝ cōſtitutionū vt dicam .ı. de teſtis. c. ſtatutū. ỽ. verbis infraſcriptis. apparet ꝙ ſtandū ſit illi intellectui q̄ ponit hanc cōſtitutionem locū habere vbi iudex ex officio procedit in cā correctionis dūtaxat quia in rōne huius ꝯſtōnis motiua nō ſit mentio ſi in aliis caſibus ꝓcedatur ex officio q̄ in cauſis correctionū vt ptȝ inſpicienti. Sed quod pri⁹ dixi magis conuenit littere. et quiſqȝ in ſtatutis plura cōtinent q̄ in cauſa mouēte recitentur ꝓpter identitatem rōnis ſicut ſtudioſus in multis iuribus reperire poterit.

Nō qđ ſit procedere ad correctionem aīe.

z ¶ Regiſtri correctionū. Sic ergo in aliaꝝ cauſaꝝ regiſtris cuſtodiendis hoc non habet locum imo vbi nō agitur ex officio iudicis nec ad correctionē aīe hi de quibus hic loquitur bene poſſunt eſſe ſcribe et regiſtrarij ꝛ regiſtroꝝ cuſtodes nō incurrendo penam hic poſitam.

a ¶ Quomodolibet .i. quouiſmodo. Et eſt vna dictio ꝯiūctiua ſimile habes ꝯ elect. c. indēnitatibus. li. vj. vbi archidiaconus ſuper eo. ỽ. dicit ꝙ hec dictio eſt diſtributiua modoꝝ et exponitur ibi id eſt quocūqȝ vel quolȝ modo. Et vlterius dicit ꝙ ſi ei poſtponatur negatio remouet illđ qđ ſequitur ab omni eo quod diſtribuit. Et ſic eſt idem dicere quomodolȝ nō id eſt nullo mō. Et ibi potes reperire ꝯcordantias ſup hac dictione ad quas ibi remittit archidiaconus.

b ¶ Quodqȝ. tertia pars.

c ¶ Epiſcopo inferior. Hoc ideo dictum eſt ꝓpter id qđ legitur et notatur in .c. quia periculoſum. de ſen. excō. li. vj. vt ſic p expreſſum excludatur epiſcopus ꝯtra hāc ꝯſtōnē faciēs a pena ſuſpenſionis q̄ hic inferius infligitur quā ꝛ ſi hoc additum nō fuiſſȝ nō incurriſſet. Nam illa decretalis quia periculoſū. loquit tm̄ de ſententijs ſuſpenſiōis ꝛ interdicti quas nō incurrūt epi ꝛ eoꝝ ſuperiores niſi de eis ad illas incurrendas fiat mentio ſpecialis vt ibi patet. Sed ſniam excōicationis bene incurrerent ipſo iure p ꝯſtitutionem ſniam vel mandatū latam vt ibi ptȝ. et notat per Joh. an. in. ỽ. ſuſpenſionis.

d ¶ Obtinens. ſcȝ non vt ordinarius ſed forſan vt delegatus. Et ſic dictio ſeu ſupra poſita ponit ampliatiue nō vt diuerſitatē ſignificet Sic alias ponit ꝯ lit. cō teſt. c. j. li. vj. vbi de h. ỽ. finita. p Card. ꝛ .lxiij. di. Ego lodowycus. ỽ. ſeu. p Johan.

Nec in cauſis correctionū ſcilȝ cū ad correctionem aīe vel vbi ex officio iudicis ꝓceditur ſcriba aut regiſtrarius aut regiſtri correctionū huiuſmōi cuſtos quomōlibȝ exiſtat. Q̄ꝙ q̄cūqȝ ordinari⁹ epō inferior ſeu iuriſditionem obtinens eccleſiaſticam clericum coniugatum laicuȝ vel bigamuȝ ad premiſſa vel eorum aliquod aſſumere: recipere: vel poſt duorum menſium ſpacium a tempore publicatōnis huiuſmodi conſtitutiōis i officio iuriſditiōis huiuſmodi tolerare ſcienter ſeu retinere p̄ſumpſerit: vel admiſſum vel īpoſterum admittendū realiter nō amouerit: penā ſuſpēſionis ab exercitio iuriſditionis huiuſmodi necnō ab ingreſſu eccleſie incurrat ipſo facto. Citatiōes inſuper ꝓceſſus ſentētie actaqȝ ꝛ geſta q̄cunqȝ per eoſdē clericos cōiugatos laicos ſiue bigamos habita ſiue facta in premiſſis vel aliquo premiſſoꝝ p modū ſupius expreſſatū ſint nulla caſſa irrita et inania ipſo iure. Jidē qȝ clerici coniugati bigami ſiue laici p̄miſſis vel eorū alicui cōtra p̄ntis ꝓhibitionem cōcilii ſe ingerentes: ſententiaȝ maioris excōmunicatōnis incurrant ipſo facto.

e ¶ Premiſſa. ſcȝ iuriſditionem ſpūalē exercēdā vel vt ſint ſcribe aut regiſtrarij vel regiſtrorum cuſtodes in cauſis correctionū aiaꝝ vel vbi ꝓceditur ex iudicijs officio vt predixi.

f ¶ Aſſumere. ſcȝ de nouo. Et idē intelligas de eo ꝙ ſtatim dicit recipe.

g ¶ Duoꝝ menſium. faciunt ad hoc nōta p Ber. de ꝯſti. c. ij. et p Jo. an. in data. vj. li. §. quero aūt.

h ¶ Publicationis. Qn vero vel p quos dȝ fieri talis publicatio et quādo cenſet eē facta talis publicatio nota p ea q̄ ſcripſi .ſ. de conſtitu. c. ſi. ỽ. publicens et. ỽ. publica notioni.

i ¶ Juriſditionis. Ex hoc loco apparet ꝙ pena infra poſita non habet locū in eis qui tales ꝯtre hui⁹ ꝯſtitutiōis aſſumptos vel receptos tolerauerint vel retinuerint etiā ſcienter in officio ſcribe regiſtrarij aut regiſtroꝝ cuſtodis. Nam vt videt clauſula iſta ſpecifice loquitur de officio iuriſditionis exercēde nō autem de officio ſcribe regiſtrarij vel regiſtroꝝ cuſtodis. Sed dic ꝙ illud qđ ſequitur ſcȝ ſeu retinere preſumpſerit ꝛc. referri dȝ nō ſolum ad id quod dictum eſt de iuriſditione: ſed etiam ad id quod dictuȝ eſt de officio ſcribe regiſtrarij et regiſtrorū cuſtodis Ad quod facit littera ꝓcedēs ibi ad premiſſa vel eoꝝ aliqđ. et ēt littera que ſequit ibi ꝛ admiſſum ꝛc. nō amouerit.

k ¶ Necnō ab ingreſſu eccleſie. Et ſic duplicem penam incurrit. Simile habes .ſ. de foro cōpe. c. ſi. ỽ. ingreſſu eccl'ie.

l ¶ Citationes. quarta pars.

m ¶ Superius expreſſatum. ſcȝ ſi exerceant iuriſditionem ſpūalem vel ſi fuerint ſcribe regiſtrarij aut regiſtrorum cuſtodes i negocio correctionis anime vel vbi agitur vel ꝓcedit ex officio iudicis vt predictum eſt.

n ¶ Jdemqȝ. quinta pars.

o ¶ Jngerentes. etiam de mandato vel cōmiſſione eius ad quē pertinet talis iuriſditio. Nam tale mandatum ſiue cōmiſſio nō excuſat cōtra ꝓhibitionem huius concilij de qua habetur ſupra eo. §. nos igitur. ¶ Sed nunquid per viam diſpenſationis poſſit clericus coniugatus bigamus vel laicus talia que hic eis ꝓhibentur exercere non obſtante conſtitutione iſta. Dic ꝙ de diſpenſatione pape bene poteſt clericus coniugatus talia facere et exercere et etiam laicus vt patet ex eis que dixi ſupra. ỽ. decernere. Et idem puto etiam in bigamo cum quo etiam quo ad ordines papa poſſet diſpenſare vt dixi ſupra de tempo. ordi. cap. in primis. ỽ. diſpenſare poterint. Sed melius eo. cap. ỽ. bigamos. Uidetur tamen ꝙ nec archiepiſcopus nec epiſcopus poterit diſpenſare contra omnia que hic prohibentur. Nam hic prohibet ne clerici cōiugati bigami vel laici iuriſditionē ſpūalē qualēcūqȝ exerceant. et vt dixi .ſ. eo. ỽ. decernere circa hoc ſolus papa diſpēſat. Faciūt ad hoc nōta .xxxij. di. verū. ꝛ .ij. q. v. mēnā. ꝛ p hoſtien. de etate et quali. c. ij. Et per archidiaco. lxxxix. diſt. Judicatum ſuper. ỽ. cōmittantur. Nam nullus laicus quantūcūqȝ religioſus habere debet diſpenſationem ſpūalium vel etiā

Queſtio

Cum bi
mo q̄ ad
dīes ſolū
papam
ſat.

Dē

clericoꝝ.xcvi.di.bene quidem.xvi.q.vij.laicis.lxxix.di.quoniā in quibusdam.et.c.iudicatum.de ꝯstitu.c.ecclesia.de re.eccl.non alie.cum laicis.Et notatur de decimis.c.quis.p Ber.Et q̄ laici nō debeāt exercere iurisditionē in clericos etiam de mandato epī:ꝑꝫ de iudicijs.c.decernimus.Et notatur de arbitris.c.contingit.p Ber.ꝛ Hostien. Sit autem tales clerici cōiugati/bigami/vl' laici possint esse scribe registrarij vel registroꝝ custodes in causis correctionū vel vbi ꝓceditur ex officio iudicis videt nō improbabiliter dicēdū q̄ nec epus nec archiepiscopus possit circa h̄ dispensare. Nam si epus cōtra statutum ꝓprium dispensare nō pōt vt clare notat Archi. de elect. c.licet canon. §.carere. vers.vnū tñ.li.vj. Sic videtur q̄ nec etiā archiepiscopus dispensare poterit cōtra statutū per se editū. ꝛ hoc sentire videtur ibi archi. expresse. q̄ idem qḋ dicit de episcopo intelligit de iuribus ꝯditis ab aliis superioribus. ꝛ huic sñie ꝯcor. videtur Jo.an.in no. de tē pore ordi.c.dilectus.§.dispensatio. Jdē tñ Joh.an.in no.d.c.licet canō. tenet ꝯtrariū dicēs q̄ nō sūt mutāda q̄ ꝯtinuam obseruatiōē habuerunt ff.de legib^s.l.minime.et hanc partē tenet Jo.de san.gi. paresl ptās inducendi et tollendi. de pe. dis.j.verum.et idē tenet lap.ab.d.c.licet canon.dicens q̄ hoc tenuit Jnno.de sta.regu.c.cū ad monasterium.et idem tenet Jo.an.in regula iuris cui licet de regul' iur.li.vj. Paulus dicto.c.licet canon.reducit opiniones ad concordiam dicēs q̄ aut ex ipsa cōstitutione est alteri ius quesitum et tūc epus nō pōt dispensare. ita ꝓcedit opinio archi.aut alteri non est ius quesitū et tūc pōt et ita ꝓcedit alia opinio.nec obstat rō archidi.q̄ dicit q̄ dispensationes sunt odiose q2 idem esset dicendū cōtra oēs dispensationes q̄ sūt odiose et cōtra ius introducte.sed planū est q̄ ille qui pōt ius cōdere potest illud tollere.extra de elect.c.significasti.et c.innotuit.cū multis silibus.ꝛ sic rō Archi.nō obstat fm paulū.

¶ De clericis nō residentibus.

Stephanus in concilio Oxonien.

¶ Episcopi i ecclesiis suis subinde loco ꝛ tempoꝛe cōgruis resideant.

Statuimus[p] ꝛ infra Epi in ecclesiis suis cathedralib^9[q] residere[r] procurent in aliquib^9 maioribus[s] festis ꝛ saltē in aliqua parte[t] quadragesime ꝓut anime sue saluti viderint[v] expedire.

Idem.

¶ Episcopi nullum assumant vicarium qui non interesse ꝑsonaliter: ac intra annū ad sacerdotium tendere decenter velit: assumptum autem et nolentem reiciant. Nec ecclesiam nō vltra quinq; marcas habētem in ea residere nolenti conferant: collatam vero auferant.

Cum hostis[a] āntiquus et infra Solerter[b] cauendum est ne talibus cura gregis dominici cōmittatur qui aut negligūt aut ignorant custodie sibi commisse vt decet intendere vigilāter. Statuimus[c] itaq; vt nullus episcopoꝝ[d] ad vicariam[e] quēquā admittat nisi velit[f] in ecclesia in qua ei vicaria conceditur ꝑsonaliter[g] ministrare: ac talis existat qui infra breue[h] tempus valeat in presbyterum ordinari. Quod si[i] admissus fuerit aliquis et noluerit[k] in presbyterum ordinari: vicarie beneficio spolietur[l]. Et quia[m] inhonestum est vt ecclesie propter minores redditus pastorib^9[n] maneāt desolate: presenti decreto statuim^9 vt ecclie

p Statuimus. hec cōstitutio fuit Stephani archiepi in cōcilio Oxonien.primo.

q ¶ Cathedralibus.nō aūt intendit auctor de collegiatis.n. cathedrales ecclie sūt sponse epoꝝ ipsoꝝ. de transla.epoꝝ.c.inter. in ꝯstōne octoboni pastor bonus.ꝛ ad h̄ bn̄ facit.vij.q.j.placuit. Sꝫ qd̄ si epus i diuersis ecclesijs diuersas hꝫ cathedras sicut ꝑꝫ in ecclesijs Bathoñ.ꝛ wellen. Jtem Lychefeld.ꝛ Couentr. dic q̄ pōt q̄busdam festis seu t̄pibus residere in vna:q̄busdā in alia ꝑ q̄ facilis nōta p Jo.an.de p̄ben.c.nō sꝫ.§.retinere.li.vj.fac. ad hoc.ff.ad municip.l.assumptio.§.viris prudentib^9.et h̄ verū quādo loca sūt vicina.xxij.q.v.ita nos.ad fi.sꝫ vbi loca nō sūt vicina ita q̄ cōmode nō pōt vtriq; deseruire.tūc fm Jo.an.in loco p̄alle. pōt eligere in quo loco voluerit residere.ꝛ hoc verū intelligo qñ ecclie sūt eq̄les.sꝫ si sint inequales dꝫ residere in maiori ꝛ digniori ꝛ in alia deseruiat p vicariū.facit ad hoc.c.extirpande.§.q̄ vero.de p̄ben.et sic notat p Anthoniū de butrio.d.c.non potest.

r ¶ Residere. sile habes in ꝯstōne othonis.quid ad venerabiles et in ꝯstitutiōe octoboni pastor bonus. ꝛ de hoc legit ꝛ notatur vij.q.j.queuit et.c.sequenti.

s ¶ Maioribus festis.de iure cōi epus tenet diebus dñicis in ecclesia sua ꝑsonaliter interesse.de ꝯse.di.iij.epus.vbi de hoc p Jo.h^s tenetur et Archi.hic tñ addit de festis maioribus. ꝛ nō q̄ de istis festis epus i ecclia maioribus legit.vij.q.j.si q̄s in clero.ꝛ de feri.excō. Alma mater §.penul.li.vj.et notat ex. de ferijs licet.§.maioribus.p Ber.in cōstitutiōe dō othonis q̄d ad venerabiles dī q̄ epi debēt in suis ecclesijs interesse p̄cipuis festiuitatibus diebus dñicis in quadragesima ꝛ i aduētu. Jn ꝯstōne octoboni pastor bon^9.specifice dī de die ceneꝝ.s.tūc i suis ecclesijs sint p̄ntes ad cōficiendū crisma.

Quib^9 die tenetur epus i eccl'a residere.

t ¶ Parte q̄dragesime. vltra istaꝫ ꝯstōnē statuit dñs Otho.in.d.c. q̄d ad venerabiles q̄ dieb^9 dominicis. Jtem in q̄dragesima ꝛ et i aduētu sint i ecclesijs suis cathedralibus residētes ꝛ vlterius statuit in ꝯstōne octoboni pastor bon^9 vt ꝑꝫ ibi et dixi in glosa ꝑcedēti.

v ¶ Viderint expedire. hec clausula denōt arbitriū boni viri.p cui^9 meliori intellectu vide q̄ scripsi.s̄.de vi.ꝛ ho.cle.c.vl. §.videbit expedire.

a Cum hostis. Hec ꝯstō est eiusdē cui^9 est superior. Et hꝫ p̄ncipaliter duo dicta. Primuꝫ dictū facit tria. Primo declarat q̄b^9 cōmittenda est cura aiaꝝ. Scd'o ibi Statuimus.ordinat circa admittēdos ad vicarias ꝑpetuas. Tertio ibi. Quod si.addit modū puniendi. Scd'm dictū ibi. Et q2. facit duo.p̄mo statuit circa collatōꝫ ecclesiaꝝ certi modici valoris. Jn scd'o ibi. Quod si forte.ordīat de pena infligēda. Et po hui^9 ē.s̄.de of.vica.c.cū hostis

Diuisio.

b ¶ Solerter.i.sapiēter/ingeniose/sagaciter/caute/vl' diligēter.

c ¶ Statuimus.vers.

d ¶ Episcoporum. de his loquitur in speciali quia ad eos de iure cōi spectat institutio ꝛ admissio in vicarijs de quib^9 hic loquitur.xvj.q.vij.c.nullus.p q̄ vide notata.s̄.de cohabi.cle.ꝛ mul.c.vnico.§.beneficiati.Tu vero idē intelligas de alijs quibus cōpetit forsan de priuilegio vel cōsuetudine p̄scripta presentatos admittere vel beneficia hmōi cōferre. Pro quo vide q̄ð dixi.s̄.de offi.vica.c.j.§.episcoporum.

e ¶ Vicariam.scilicet perpetuam.

f ¶ Nisi velit. Quomodo ḡ cōstabit de hac volūtate. dic q̄ p ꝓmissionem ipsius instituendi. Hodie nanq; iurabit admittēdus ad vicariā q̄ ꝑsonaliter et cōtinue residebit in eadem sicut patet in constitutione othonis ad vicariam.

g ¶ Personaliter.supple ꝛ cōtinue vt legitur in dicta cōstitutione othonis ad vicariam.vbi de hoc p Joh.de athona.et dixi.s̄.de offi.vica.c.j.§.ministrare.

h ¶ Breue tempus.scꝫ in p̄rimis ordinibus. Et sic requirit q̄ talis admittendus in vicarium ad minus sit diaconus vt ꝑꝫ dcā constitutione ad vicariam.

i ¶ Quod si.vers.

k ¶ Noluerit. Jstū nolle ostēdet p factū ꝯtrariū.s.cū ipso q̄ nō est ordinatus.ex eo.c.relatū.vbi de hoc p Ber.ꝛ Jnno.

l ¶ Spoliet. Hodie tal' ipso iure p̄uatus est p ꝯstōnē othonis ad vicariam.

m ¶ Et quia.secūda pars.

n ¶ Pastoribus.id est curatis.nā ꝛ prochialis sacerdos dicitur pastor.xxv.di.ecclie. Jtē plebanus.lxiij.di.si i plebib^9. Laici ho dicunt oues. vij. q. i. oues. Et sic notat de electio. licet canon. Ab. Grego. per archidi. li. vj.

o ¶ Redditibus. Notum nomine ois fructus intelligitur vt notat archidia. de elec. c. generali. §. redditus. li. vj.

p ¶ Quinq marcas. de hac materia vide. s. de offi. vica. c. ij.

q ¶ Residcant. s. cū effectu. Et nota q cū effectu residere dicit q continue in suo beneficio morat. C. de metatis. l. deuotū. li. xij. non tamē sic amare intelligi debet vt nunq̄ inde recedat. Nā verba ciuili modo sūt intelligenda. ff. de seruitu. l. si cui. cum cōcor. quas ponit archidi. de elec. c. licet canon. §. residentiam. li. vj. Et hoc verum est in habentibus dignitates Et in his qui habēt diuersa bñficia puta vnū intitulatū aliud cōmendatum. de elect. dudum. et in his qui habent beneficia dependentia. de preben. extirpande et. c. exposuisti. Ubi vero beneficiū habet onus annexum vl' habet vnum ministrum solum strictius sumitur verbū residētie vt patet de preben. c. signatum. et. d. c. extirpande. In loco autē vbi plures sunt ministri latius sumitur. lxxxij. di. pposuisti. Unde licet varijs modis sumat verbū residentie. callida tñ interpretatio nunq̄ facienda est sed talis vt cessent fraudes et negligētie de offi. archi. ea que. Sed nunquid dictio cōtinue quo ad residētiam aliquid magis importet. puto q non. Nam id quod continuum dicitur interpellationē patitur. de frigi. et malefi. c. fi. ff. de here. insti. l. ex facto. §. verum autem. Stillicidiū enī non semp cadens habet causam cōtinuam. ff. de serui. vr. predi. l. foramen. ff. de aqua quoti. et esti. l. i. §. quotidiana. facit ad predicta. l. dif. si quis voluntarie. ff. de verbo. obli. l. continuus. in prin. de con. et de. l. si quis ita legauerit. Hec notātur extra eo. c. ex parte. per Io. in no. Et p Archid. d. c. licet canon. verb. residentiam. et per Petrum de anchorano. d. c. ex parte. Premissa faciunt ad hoc q testis qui deponit se vidisse ticiū decē annis cōtinue possidere bene pbat. nam non oportet q omni momento eū viderit sed sufficit q omni anno viderit eū recolligere fructus. et hec est cōclusio bart. ff. de condi. et demon. l. si quis ita legauerit. sed melius. ff. so. matri. l. i. §. nunc ad solutionē. p eundem.

Nō de cōtinua residentia.

q in redditibus [o] vltra quinq marcas [p] non habent nō nisi talibus personis cōferantur que residcant [q] in eisdem et in propria [r] persona ministrent. Q si [ſ] forte tales admissi fuerint qui residere noluerint aut etiaz ecclesie ministrare (cum non nisi laborātibus panis [t] dominicus sit largiendus) ecclesijs ipsis pmissa admonitione [v] debita per diocesanum epm spolientur [x].

Iohannes peccham.

¶ Rectores non residentes nec vicarios habentes per yconomos suos parrochianis suis subueniant et predicantibus hospitalitatem exhibeant.

Preterea [a] et infra statuimus vt rectores q in ecclesijs non faciunt [b] residentiam corporalem nec

r ¶ Propria psona. industria enī psone electa est. de offi. deleg. c. fi. Et verbū residere presentiam psonalem denotat et q beneficia sua in ecclesia parrochiali curata tenet in eadē psonaliter residere habes extra de preben. extirpande. vbi excipiūtur certi casus in quibus pt beneficiatus talis deseruire per substitutum. Scias tamē q vltra enumerata in dicto. c. extirpande. plures est reperire casus in quibus etiam fallit qd ibi dicitur videlicet q debeat deseruire p seipsum. Fallit enī rōne pplexitatis vbi scz habet aliquis duo beneficia quoz quodlibet requirit residentiam. nam cum non posset se in duo diuidere seruiet alteri per vicariū Scdo fallit rōne occupationis vt in episcopo qui habet plures vicarios. de offi. archi. c. i. Tertio rōne ꝯstitutionis vel rōnabilis ꝯsuetudinis. vt quia beneficiatus paup est et opꝫ aliūde querere residuū victus sui. Sꝫ qr cōsuetudines in talibus possunt esse diuerse. scias q ille qui ratione talis cōsuetudinis se forsan absentat vbi ecclesia indiget tenet dare et dimittere vicariū q vices suas in sua absentia adimpleat. eē eo. c. penul. Quarto fallit rōe dispensationis. de fil. presby. pposuit. Quinto rōne remotionis loci. de eccle. edi. c. vlti. Sexto rōne religionis. de donatōib. c. cōsultationibus. Septimo rōne diuerse natōnis. de offi. ordi. qm. Octauo rōne pdicatōis. c. ii. inter cetera. Nono rōe debilitatis vl' infirmitatis. et hec pt eē temporalis vel ppetua. extra de cle. egro. p totū. Decimo ratione peregrinationis terre sancte. extra de voto. c. fi. Undecimo ratione absentie probabilis puta studij et hoc de licentia prelati. extra eo. c. relatum. de conse. di. iiij. non ops. Duodecimo ppter augmentationem diuini cultus. vij. q. i. illud. et. c. nichil.

Casus i qbus qs pt p aliū residere.

ſ ¶ Q si forte. vers.

t ¶ Panis dominicus. i. sustentatio que puenit ex redditibus ecclesie. Et nota q in iure reperitur multiplex panis. Est enī panis elemosyne. lxxxvj. di. pasce. xlvij. di. sicut hi. Item eucharistie de cele. miss. c. cum marthe. Item tribulationis siue penitentie. xxiij. q. iiij. quillisarius. Item doctrine. de offi. ordi. inter cetera.

v ¶ Premissa admonitiōe. simile habes de cleri. non residen. c. ex tue. cū siłibus. Sed opponitur cōtra hoc et videtur q nō sit necessaria monitio vt videtur posse colligi de preben. c. extirpande. vbi apparet q nō residēs in beneficio absq monitione pcedente est ipso beneficio priuatus. Sed dic q pena priuationis de qua ibi loquit habet locū in illo casu q non dat vicar. in ecclia parrochiali que est annexa dignitati vel prebende in ecclia cathedrali: et sic dictio alioquin ibi posita debet referri nō ad vtrūq casum pcedentem sed ad proximiorē. facit. l. si idez. ff. de iurisd. om. iu. vnde in eo qui tenet residere in psona ppria habet locuz monitio vt hic dicitur. vñ dicūt Innocen. et Hostien. in dicto. c. extirpande q ad effectū vt aliqs sit priuatus beneficio suo ipso iure ppter non residentiam requiritur monitio congruo loco et tempore. Item termini assignatio p suū iudicē et expectatio aliqualis post lapsum termini. facit ad hoc extra eo. c. ex parte. cum duobus c. sequen. ¶ Sꝫ quero cū non residere sit delictū postq̄ cōstat de delicto notorie quia non residet quare requiritur alia monitio. est enī in dolo eoipso q non facit quod facere debet. vt l. dolus. ff. man. Solutio. dicunt ipsi quandoq pena apponitur negatiue vel verbis equiualentibus vt si dicatur si non residerꝫ in ecclesia scias te priuatum et in hoc casu opus est monitione et obseruatio q dixi priuatus est sine alia snia. vbi vero adijcit affirmatiue vt in c. si quis suadēte. xvij. q. iiij. cū siłib. ipso facto sine monitione penam incurrit. Et idem est vbi irrogatur infamia ipso facto. ff. de ritu nupt. l. palam. §. q in adulterio. Et qd dictū est de negatiua videlicet q monitio requirat verū est vbi tps nō est limitatum alias si tps esset limitatū tūc elapso tpe incurreret penam impositā ꝯstōni negatiue vt ptz in. c. licet canon. de elec. §. is ēt. li. vj. Ratio est qr lapsus termini a iure statuti iterpellat p hoie. extra de elect. c. potuit. et sic notat p Io. an. d. c. licet canon. i nouel. Paulus ibi soluit aliter. Nam aut imponit pena simpliciter ex non residentia et tunc requiritur monitio. aut imponitur alia qualitate adiecta videlicet vt resideat cū qualitate ordinis: et tunc nō est opus monitione. Nam primo casu potest residere cū minoribus ordinibus. Sed scdo casu de quo loquit dictus. §. is etiam. debet residere cū ordine presbyterali. Sed prima solutio videtur melior quia solutio pauli ostendit tantuz diuersitatem illius. §. is etiam. ab eo qd notat Innocen. in dicto. c. extirpande sꝫ nō tollit cōtrariū de pena que imponitur facto negatiuo: qr ita est factū negatiuū nō residere in minoribus ordinibus sicut nō residere sine sacerdotio sm Dominicū de scto Geminiano dicto. §. is etiam. preallc.

Questio.

x ¶ Spoliētur. concor. extra eo. c. ex tue. vbi dicit Hostien. super v. spoliari. q nō requiritur snia sed dabitur ecclesia alij tanq̄ vacans. Et sic absens spoliari videtur. et habes simile de preben. c. referente. et cum dicto Hostien. predicto cōcor. petrus de anchorano. c. ex tue. vl. quarto nota. Antonius tamē ibi dicit q tutius est q priuetur p sniam anteq̄ beneficiū alteri conferat. arg. de preben. c. i. de ꝯcess. preben. c. nostris. et. c. litteris. Et ad idē faciunt notata doct. extra eo. ti. c. qualiter.

a ¶ Preterea. Hec est cōstitutio Iohannis peccham archiepiscopi apud lambyth.

b ¶ Non faciunt residentiam. supple etiam ad hoc licenciati per suos epos vel alios ad qs ptinet. Nā si sine licētia nō residerent non ſolũ tenerentur ad obſeruantiã huius cõſtitutionis ſed als contra eos ꝓcedi poſſet ſm exigentiam aliorũ iuriũ in ea parte ſtatutorũ. Et qualis erit talis ꝓceſſus notat in parte extra. e. c. clericos ꝑ Bern. Sed melius vt lite non cõteſ. c. qm̃ frequenter in glo. de hac abſentia: ⁊ notat per Inno. extra. e. c. ex tue. ⁊ ꝑ Jo. ⁊ Arch. vij. q. i. c. qꝛ frater Et potes circa hoc videre notata in. d. c. ex tue. ꝑ Petrũ de anchorano. et per Anthonium.

habent' vicarios per yconomos' ſuos hoſpitalitatis' gratiã exhibeant iuxta qđ ſufficiunt eccleſie facultates': adeo vt ſaltem' parrochianorũ' pauperũ' neceſſitati' ſubueniatur extreme. Et vt qui ibidẽ veniũt tranſeũteſqꝫ predicãt' verbũ dei neceſſaria recipiant

c ¶ Nec habent vicarios. Hec litera innuit ꝙ hi qui ſub ſe habent in bñficiis ſuis vicarios excuſant a reſidentia ꝑſonali. Et hoc poſſet ſatis ↄcedi vbi eccleſia parrochialis eſt annexa ꝓbende vel dignitati. nã tunc ꝑſona ꝑncipalis excuſat a reſidẽtia perſonali per vicariũ vt pꝫ de ꝓben. c. extirpande. ratio eſt qꝛ tenet reſidere in beneficio ſuo maiori vt ibi dicit. Hec tñ ratio locũ non habet vbi in eccleſia eſt rector et vicarius q̃ quidem eccleſia ab alia non dependet. vnde obtinẽs talem eccliam non excuſatur a reſidẽtia ꝓpter vicariũ quem ibi habet Nec obſtat ſi forſan dicas ꝙ talis rector non habet curã animarũ ſed vicarius. nã habitu ⁊ quo ad ꝓprietatẽ cura eſt penes rectorem principalẽ. ſed quo ad exercitiũ ⁊ effectũ eſt penes vicariũ. no. d. c. extirpande. ꝟſ. ix. nota per Petrũ de anchorano. Et ad idem faciũt no. per Jo. an. ⁊ Cardi. in. c. ſuper eo de ꝓben. li. vj. Hic tñ aduerte ꝙ hec litera bene facit et innuit ꝙ rectores habentes ſub ſe vicarios non tenent ad hoſpitalitatem de qua hic loquit. niſi dicas ꝙ hic ceſſet argumentũ a ↄtrario ſenſu. Fallit eni hec argumentatio qñ ius reperitur in contrariũ vt dixi. ſ. de cohabi. cle. ⁊ mul. c. i. ꝟ. publice. Volunt enim iura ꝙ curati ⁊ ꝑlati eccleſiaſtici ſint hoſpitales. lxxxix. di. volumus. xij. q. i. qꝛ tua. ⁊ q. ij. mos eſt apoſtolice ſedis. Et licet iura ꝑdicta ſpecialiter loquãtur de epis Idez tñ intelligas de aliis clericis. xvj. q. i. qm̃ quicquid. et facit. xlij. di. c. i. ⁊ c. quieſcamus. Et vide q̃ circa hoc dixi. ſ. de offi. ordi. c. i. ꝟ. hoſpitales.

Queſtio

d ¶ Yconomos. yconomus dr̃ cui res eccleſiaſtica gubernanda mandatur. C. de ſacroſan. eccl'. l. iubemus. ⁊ que ſit differentia inter yconomũ et vicedominũ/ ſindicũ/ et actorem no. xvj. q. vij. qm̃ in quibuſdam per Joh. Et dicitur yconomus non ſolum in rebus epiſcopi ſed aliorum clericorũ vt no. lxxxix. di. diaconum. per Jo. et. i. q. iij. ſaluator. ꝟ. prepoſitum. per eundem. ¶ Sed quero nũquid talis yconom⁹ poſſit eſſe laicus: dic ꝙ ad ſpũalia laicus non põt de rebus eccleſie ſe intromittere etiã de mandato epĩ vt dixi. ſ. de cleri. coniu. c. vlti. glo. ſi. nec etiã põt laicus negocia eccleſiaſtica tractare noĩe ſuo ꝓprio tanꝗ̃ ius in eis habens. x. q. i. c. i. et. ij. et. iij. ⁊ quaſi per totũ. faciunt ad hoc no. per Inno. ⁊ Hoſtien. de iudicijs. c. decernim⁹. ⁊ per Jo. an. de ꝓcur. c. i. li. vj. Nomine ꝟo ipſorũ clericorũ vt. ſ. fructus eccleſie percipiãt ad firmã ⁊ ſic bona eccleſiaſtica adminiſtrent bene poſſunt laici admitti. de locato ⁊ ↄduc. c. veſtra. ⁊ ne ꝑlati vices ſuas. c. querelã. Circa qđ vide. ſ. de loca. ⁊ ↄduc. c. ij. ⁊. iij. Alia vero negocia eccleſie tractare tanꝗ̃ ꝓcuratores vel ſindici bene poſſunt. extra de ſindico c. vnico. de ſen. excõi. c. vniuerſitatis. ⁊. c. vt fame. §. ſi. ⁊. c. ti. c. ſi clericos. li. vj. ⁊ de ꝓcur. c. i. li. vj.

yconom⁹

Queſtio

e ¶ Hoſpitalitatis. hic vide quod dixi. ſ. de offi. ordi. c. i. ꝟ. hoſpitales. ⁊ ꝙ rectores et vicarij debent eſſe hoſpitales legitur et no. de ꝓben. c. de monachis. vbi Jo. an. intelligit hanc hoſpitalitatẽ debere fieri ſolito ⁊ cõpetenti modo. qꝛ non poſſet omnes recipe. vnde ſolet dici ⁊ notatur per Philip. de elec. dudũ. ꝙ illa eccl'ia tenuis eſt que non põt honeſte ꝓcurare ꝑlatũ nec hoſpites recipere vt dicto. c. de monachis. ⁊ per hoc concludit ꝙ eccleſia dꝫ eſſe ditiſſima cũ omnes hoſpites indiſtincte recipere teneat. xlij. di. quieſcamus. ⁊ domus clericoꝝ debent eſſe cões. xvj. q. i. c. vltimo. In contrariũ vero arguit ſufficere ꝙ habeat neceſſaria. que neceſſitas reſtringit ad victũ ⁊ veſtitũ. xij. q. i. epõs. Soluendo ꝟo dicit hec oĩa conſideranda ſm qualitatem perſone ⁊ ſitũ eccleſie ꝓbatur primũ. xlj. di. nõ cogantur. De ſecũdo exemplificat plus indigere eccleſiã que eſt in via ⁊ loco patenti ꝙ̃ illam que eſt extra viam ⁊ in ſiluis. ⁊ conſuetudo maxime eſt conſideranda. iiij. diſt. erit. vnde vlterius dotari debẽt eccleſie in anglia vbi requirũtur maiores expenſe ꝙ̃ in prouincia vbi ſufficiunt expenſe minores. faciunt ad hoc no. per Joh. in no. de preben. c. cũ ſm. ꝟ. ↄſtitute.

f ¶ Facultates. dic de his vt. ſ. glo. ꝓxi. et vide circa hoc qđ dixi. ſ. de offi. vica. c. qm̃ autem. ꝟ. tenuitatem.

g ¶ Saltem. ex hac coniũctione aduerſatiua apparet ꝙ non intẽdit legiſlator eos de quibus hic loquitur artare ad omnẽ hoſpitalitatem ſed ad congruentem ⁊ ad minus eam que ſequitur.

Saltem dictio aduerſatiua.

h ¶ Parrochianorũ. nõ dicit oim ſꝫ vt ſequitur.

i ¶ Pauperũ. nec intendit vltimate de oi paupe parrochiano ſed de eo q̃ indiget neceſſitate extrema ⁊ hoc eſt qđ ſequitur

k ¶ Neceſſitati extreme. de hac neceſſitate aliqua dixi. ſ. de offi. ordi. c. i. ꝟ. elemoſinarios. Dicitur eĩ ita Jo. iij. Qui viderit fratrem ſuũ neceſſitatem habentẽ ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo quõ charitas dei manet in illo: tenetur itaqꝫ quilibet maxime vir eccleſiaſticus neceſſitatem habenti ſubuenire ex charitate. Sed qꝛ in oĩ neceſſitate non poteſt quis alteri ſubuenire ideo tenetur ſaltem in neceſſitate extrema ſuccurrere. Et intelligo neceſſitatem extremã non tñ in mortis articulo. vt als legit. xxvj. q. vj. c. his qui. et. q. vij. ꝑ ipſa plenitudinis. Sed etiaꝫ qñ is qui neceſſitatem patitur ſuſtentari non poteſt. In illo enim caſu habet locũ illud Ambro. Paſce fame morientem: ſi non paueris occidiſti. lxxxvj. di. paſce. Et predicta intelligo vera vt talis ſuſtentatio fiat de eo qđ alicui deductis neceſſarijs pro ſuſtentatione ꝓpria ⁊ ſuorũ ac onerũ ſibi incumbentiũ ſupereſt. illud nãqꝫ ſuperfluũ de neceſſitate ꝓcepti eſt talem neceſſitatem patientibus erogandum. xlvij. di. ſicut hi. ⁊ que apud nos reputari debent ſuperflua iudicare debemus non conſiderando ad omnes cauſas que contingere poſſent in futurũ ſed ad ea q̃ probabiliter. ⁊ in pluribus occurrunt. his que dixi ↄcor. Thomas in ſcriptis ſuper. iiij. diſ. xv. ⁊ addit ꝙ tunc intelligendus eſt caſus extreme neceſſitatis qñ apparent ſigna ꝓbabilia extreme neceſſitatiſ future niſi ei ſubueniatur. vt cũ aliquis videt alios impotẽtes vel pigros ad ſubueniendũ ⁊ pauperem indigentem cibo ⁊ potu ⁊ alijs vite neceſſarijs nec ſibi poſſe ſatiſfacere. non eñ expectanda eſt vltima neceſſitas qꝛ tunc forte nõ poſſet iuuari natura tam fame vel ſiti cõſumpta. hec Thomas. ⁊ ad idem faciunt no. per Henricũ de Bowyco de penitẽ. ⁊ remiſ. c. cũ ex eo. di. iij. ꝟſ. Aut queris de quito ¶ Sed qđ ſi plures ſint egentes cui vel quibus dꝫ citius ſubueniri: dic aut vnus eſt magis egens ꝙ̃ alius ⁊ illi eſt citius ſuccurrendũ. lxxxvj. di. Nõ ſatis. Aut vterqꝫ equaliter eget ⁊ tũc ſi ſufficit ſuccurrere ambobus dꝫ vtriqꝫ ſubuenire vt in. c. palle. Si vo nõ ſufficit gratificationi locus eſt. ff. ad ſill'. l. ſi qs in graui. §. ſi cũ omnes. ſm Hoſti. qui ſic notat de donatio. c. i.

Job. iij.

Queſtio

l ¶ Predicãt verbũ dei. hi enĩ ex debito ad hoſpitalitatem recipi debent vbi ſunt noti vel etiã ignoti: cõſtat tñ eos fore miſſos ad ꝑdicandũ. Si vero dubitetur an miſſi ſint ad predicandũ debent examinari an ita ſit. nec debent recipi niſi de hoc cõſtet. ad qđ facit qđ legit extra de hereti. cũ ex iniũcto. ⁊ nota ꝙ nõ oĩs q̃ vult ꝑdicare dꝫ ad hoc admitti. Nã mere laicus nec publice nec priuate põt ꝑdicare vt pꝫ. d. c. cum ex iniũcto. ⁊. c. ti. c. ſicut in vno. nec etiã mulier. xxiij. di. mulier. qđ intelligas aſcendẽdo pulpitũ et faciendo ſermonem ad populũ. no. ꝑ Archi. d. c. mulier. loquẽdo de clericis habes ſcire ꝙ papa vbiqꝫ põt ꝑdicare. xix. di. in memoriã. Epĩ vero vbiqꝫ poſſunt ꝑdicare niſi per dioceſanos ꝓhibeant expreſſe iuxta illud Math. vltimo. Euntes in mundũ vniuerſum predicate ⁊c. qđ dictũ fuit aplĩs in quorũ loco ſuccedunt epĩ. xxi. di. in nouo. auctoritatem tñ ꝑdicandi alijs dare nõ poſſunt niſi in ꝓprijs dioc. xvj. q. vij. nullus oino. Inferiores ꝟo ꝑlati ſiue curati ſubditis ſibi cõmiſſis ꝑdicare pñt etiã ſi fuerint diaconi tñ. xvj. q. i. adijcim⁹. alijs etiã officiũ predicãdi cõmittere poſſũt in cura eis cõmiſſa dũ tñ tales ſint qui ad hoc approbati ⁊ vocati fuerint vt ſunt doctores in theologia vel als ꝑ epm approbati. facit ad hoc qđ no. Innocẽ. de hereti. c. excõicamus. §. ſi ꝟo. glo. nota ergo ꝙ abbas. ⁊ idem ibi Hoſti. poſt eũ. ⁊ Archi. d. c. adijcimus. addit. adde ſed cõtra. ↄcor. wil. ⁊ Geff. eꝫ de ꝑuil. c. i. ſuper ꝟ. licentia ſpeciali. in cleñ. Hi vero qui nec ꝑlati nec curati ſunt non poſſunt predicare niſi mittantur ab his qui hoc facere poſſunt. ad Roma. x. xxiij. q. iiij. diſplicet. Nec obſtat. xcij. di. in ſancta. vbi dicitur ꝙ diaconus predicat qꝛ hoc intelligit ex delegatione. vel ibi predicationem appellat idem ꝙ lectionem euangelicū legere ſm̄ Jo. Nec ob. xix. di. ſm̄ eccleſie. vbi dicit nō refert quis vel qualis predicet ſed q̄ predicet: q2 loquit᷑ ſm̄ antiqua t̄pa. vel dic nō refert quis. ſ. ep̄s vel alius ad hoc auctoritatē vel p̄tātem habens. vel ibi loquitur de ſecreta predicatione que fit p̄ viā monitionis quā quilibz pōt facere. xvi. q. i. c. i. ⁊ c. Iuxta Et pro hac materia vide nōta per Henricū de beren. caū ex inſticto. di. ii.

m ❡ Corporis alimenta. ſ. que illa vice neceſſaria ſunt taliter p̄dicanti in cibo ⁊ potu. nō aūt vt ratione talis p̄dicanōis circuiendo parrochiā mēdicet ⁊ pluriū dietꝫ victū accipiat. Nō enī pōt nec debꝫ talis maiori p̄rogatiua gaudere q̄s ordinarius viſitator: qui rōe ſpūalium que miniſtrat vnica procurationem die dūtaxat in victualibꝰ cōtentari debet. extra de cēſibus. c. procurationes. de offi. ordi. c. ſi ep̄s. li. vi. Unde ſi mendicantes faciūt contra apoſtoli predicantem qui ne his quibus p̄dicabat grauis exiſteret manibus proprijs victū querebat. de cenſibus. c. cū apoſtolus. in prin. ⁊ hoc innuit cōſtitutio iſta que ſuper hoc vt apparet volens tollere talem mendicationē ordinat vt taliter p̄dicantes dūtaxat ad hoſpitalitatem recipiantur.

corporis[m] alimēta ne eccleſie ipſorum[n] inopie[o] violētia a predicantibus merito deſerantur. Dignus[p] enī eſt operarius cibo[q] ſuo: ne q̄ſq̄s tenetur proprijs[r] ſtipendijs militare.

Johannes ſtradfor̄d.

❡ Religioſi beneficia habentes cōpellātur per ordinarios ad hoſpitalitatis ⁊ elemoſinaꝝ exhibitōēz aut beneficioꝝ prouenient fructu

n ❡ Ipſorum. ſ. non reſidentium.

o ❡ Inopie violentia. paſſiue intelligas. ſ. a parte eorū qui predicare ſunt diſpoſiti ſi ad hoſpitalitatem nō recipiātur: q2 tales ſi non paſcātur vel ad hoſpitalitatem nō recipiātur violenter quodāmodo ratione inopie repellūtur.

p ❡ Dignus eſt. ⁊c.

q ❡ Cibo ſuo. xvi. q. i. apoſtolicis. ⁊ ſic ſi corporalem ſuſtentationem habeat non debet aliūde mēdicare vel elemoſinas querere de ſen. excō. cum voluntate.

r ❡ Proprijs ſtipendijs. de p̄ſcriptionibus. c. cū ex officij.

a ❡ In decimis. Hec conſtitutio aſcribitur Johanni ſtradford ſed nō cōtinetur inter eas quaꝝ prefatio incipit Sponſam xp̄i ſacroſanctam.

b ❡ Beneficia eccleſiaſtica. ſiue ſint curata ſiue nō. nā ⁊ p̄bendas habent religioſi vt eſt ponere exemplū in eccleſia Sarum de prebenda de Londres et de prebenda de Chirbome. In hoc enim caſu hec dictio beneficiū large ſumi debet cū materia ſit fauorabilis. ſ. datio elemoſine. Facit ad hoc. c. penl. de vbo. ſig. Secus eſſet in materia odioſa vtpꝫ eſt de p̄ben. c. vltimo.

c ❡ Pauperibus parrochianis. Illis vicꝫ quimagis pauperes ſunt. C. de epiſ. ⁊ cle. l. ſi quis ad declinandā. §. ſin autem. Et aut. de eccle. titul. §. ſi quis in noīe. coll. ix. Faciunt ad hoc no. de teſtamen. c. iudicante. ⁊ monaſterio per Ber. Et circa hoc vide nōta per Archi. de teſta. c. i. ⁊ pauperes. li. vi.

d ❡ Elemoſine. In hoc differūt religioſi habentes eccleſias appropriatas ab alijs rectoribus qui non reſident. Nam rectores hmōi tenent ad hoſpitalitatem in loco beneficij maxime p̄ pauperibus parrochianis ſuis in extrema neceſſitate conſtitutis vt pꝫ .ſ. e. c. p̄xi. Ubi autem religioſi non tenentur ad hoſpitalitatē hmōi ſed ad elemoſinam in pecunia largiendo vt hic patet.

e ❡ Ordinariorū. i. epiſcoporū. que expoſitio ſatis colligitur ex h quod infra dicit per ipſos epiſcopos ⁊c.

Arbitriuz varie ſumitur.

Queſtio.

f ❡ Arbitrio. i. iudicio. ff. de arbi. l. iii. §. i. Quandoqꝫ arbitriū ponitur pro mera voluntate. C. de ſacroſan. eccle. l. i. Quandoqꝫ p̄ diſpenſatōe. C. mandati. l. in re mandata. Quandoqꝫ pro neceſſitate vel officio. C. de aduo. diuer. iudi. l. ſancimus. ❡ Sed q̄ro nūquid is in cuius arbitriū res poſita eſt poſſit ius iſtoꝝ religioſorū ledere et ſua voluntate vti. q͛ non facit. l. filiuſfami. in prin. ff. de dona. ⁊ hoc eſt verū. Pro quo dic vt plene no. de vbo. ſig. c. ſepe. in clemen. ⁊c. nō ſic tamen. in gloſa ſuper ⁊. defenſiones. per Jo. an. ⁊ ſm̄ Barth. eſt caſus legis in. l. cū filius. ff. de mili. teſta. iūcta. l. i. c. ti. Solet itaqꝫ dici q͛ is in cuius arbitrio aliquid ponitur nichil iniuſtū facere debet. q͛ ſi fecerit reduci debet ad arbitriū boni viri. ff. pro ſocio. l. ſi ſocietatem. ⁊ nōtur. xxiii. q. vii. Quemadmodū. per Jo. ad idem faciunt notata de priuile. c. Ep̄orum. ⁊. arbitriū. per Cardi. li. vi. et ad hoc habeo gloſam notabilez de elec. c. cauſam que. ⁊. ydonea. per Berū. ⁊ in caſu noſtro intelligo hunc bonū virū eſſe debere iudicem ipſius epiſcopi immediatū ff. de re iudi. l. in perſonā §. generaliter. ⁊ ff. pro ſocio. l. ſocietatem. §. arbitrorū. Sꝫ melius. ff. de verbo. obli. l. cōtinuus. §. cū ita. et. l. vir bonus. ff. iudi. ſolui. cum ſimilibus.

Queſtio.

❡ Sed hic quero ſi ep̄s negligēs fuerit circa q̄ntitatez hmōi elemoſine arbitrandam an poſſit cōpelli eā ſuo arbitrio moderari. poteſt dici q͛ preciſe non poteſt compelli ſed cauſatiue ſic. ſ. vt alis in penam negligētie ſue illa poteſtas deuoluatur ad ſuū ſuperiorem. ar. l. cū ita. §. i. ff. de leg. ii. et. l. hmōi. in prin. ff. de leg. i. faciunt ad hoc notata per doctores. C. de epiſco. et cleri. l. nulli. vel potes dicere q͛ inquātum hec conſtitutio artat epiſcopū eam exequi ⁊ eſt per eum admiſſa: poteſt archiepiſcopus cuius ipſe epiſcopus ſubditus eſt eum compellere eam exequi ſi velit maxime cum tendat ad pias cauſas. facit ad hoc quod legitur et nota. C. qui pro ſua iuriſ. iudices dare poſſunt. l. vnica. extra de offi. ordi. c. paſtoralis. ⁊ in caſu quo cogendus ſit ex officio ſuperioris cogi debꝫ. ar. dicte. l. nulli. C. de epiſ. et cle.

Queſtio.

❡ Secūdo quero ſi epiſcopus hanc elemoſinam non fuerit arbitratus nec eam moderauerit an nichilominus debeatur. Dic q͛ ſic quia hic nulla expectanda eſt conditio que poſſit arbitrium ſiue moderationem differre. Pro quo dicto bñ faciunt nōta per Accurſ. ff. de lega. ii. l. i. ⁊. cōditio. Unde ſi epiſcopus hanc ſummā non moderauerit infra annū nichilominus archiepiſcopus vel eius officialis anno ipſo elapſo eam moderare poteſt et religioſos ipſos ad ipſius ſolutionem compellere. Ad quod faciunt notata de ſup. ne. prela. c. i. ⁊. culpis ipſis per Cardi. li. vi. ⁊ ⁊c. de ſeꝰ p̄ſul. per eundem.

Queſtio.

❡ Tertio quero nūquid facta moderatione huius ſumme per epiſcopū oriatur ex hoc iſtis pauperibus aliqua actio? Uidetur q͛ non q2 cum perſone iſtorum pauperū ſint incerte non poteſt conſtare quibus eorū applicet obligatio que eſt mater actionis perſonalis qualis eſſꝫ iſta. Inſti. de actio. §. i. Puto tamen q͛ ſi in parrochia eſſꝫ collegiū pauperū q͛ tunc eis tanq̄ perſone ſatis certe daretur actio. ff. de fideiuſſo. l. mortuo. Si non ſit collegium tunc ſicut alias fauore pietatis valet relictum pauperibus licet perſonis incertis. C. de epiſco. et cleri. l. Id quod pauperibus. Poſſet dici q͛ eis etiam competat actio ex fauore cum pauperes in caſu noſtro certi ſint videlicet vnius certe parrochie. C. de epiſco. et cleri. l. ſi quis ad declinandam. §. hec tamen. ibi certe eccleſie ⁊c. Et hec actio oriri poteſt ex conſtitutione iſta tanq̄ quodam preambulo impleto per arbitrationem epiſcopi. Ad quod bene faciunt notata per Barth. ff. pro ſocio. l. ſocietatem. §. arbitrorum. ⁊c. Quero vtrum ex ſententia. Securius tamen eſt q͛ eis per officium iudicis quod actioni deſeruit ſuccurratur vel per epiſcopū qui eſt in hoc caſu ipſorum procurator legittimus vt hic patet. et dicta. l. ſi quis ad declinandam. Alias autem in defectū epiſcopi deuoluatur hec poteſtas ad archiepiſcopū vel eius officialem vt p̄dixi.

Queſtio.

❡ Quarto quero quale erit equum arbitrium ſuper moderanda iſta ſumma? Uidetur q͛ erit equum ſi ſe non extendat ad medietatem prouentuum. argumen. ad hoc. C. de reſcinden. vendi. l. ii. Poſſet dici et melius q͛ eſſet equa moderatio vbi non extendit ſe ad ſextam partem facultatum beneficij. vt dicta. l. ſocietatem. §. primo. et eodem titu. l. Unde ſi nerue. cum. l. ſequenti. Tu vero ſuper hoc vide quod per doc. gratiam dicam. ſ. de loca. et cōduc. c. ii. ⁊. iuri conſona ⁊c.

In decimis[a] et infra. Huius approbatiōe cōcilij ſtatuimus q͛ religioſi in noſtra prouincia beneficia[b] eccleſiaſtica obtinentes ſcd̄m beneficiorum huiuſmodi facultates annis ſingulis pauperibus[c] parrochianis beneficioꝝ eorūdem certam elemoſine[d] q̄ntitatē ordinarioꝝ[e] ip̄oꝝ locoꝝ moderādā arbitrio[f] per ip̄os ep̄os diſtribuere[g]

g ❡ Diſtribuere cōpellantur. Sic ergo ad religioſos p̄tinet huiꝰ elemoſine diſtributio: ſed eius moderatio ⁊ ad diſtribuendū cōpulſio pertinet ad epiſcopos.

h ¶ Sequestrationis. quam interpositā per epm vel eius officialem si violauerint excōicati sunt ipso facto. ū. de sequestra. posses. et fruc. c. vnico.

i ¶ Subtractionis. vtvicz auctoritate epi tm subtrahatur de prouentibus quātū distribui debeat inter ipsos pauperes. Uel potes intelligere q de mādato epi subtrahi debent eis fructus ꝛ puentus ipsius ecclesie donec huic statuto et moderationi epi distribuēdo summā per eū limitatam paruerint cū effectu. simile habes de eta. et qua. c. querin. in fi. de offi. vica. c. vlt. Et ista subtractio est quasi quedā suspensio a perceptione puentuū ipsius beneficij. ad quod facit de appella. c. pastoralis. in fi.

k ¶ Donec in premissis. Sic ergo statim vt paruerint cessabit sequestratio vel hmōi subtractio. quod dic vt dixi. ū. de foro cōpe. c. j. ꝟ. satisfecerit.

compellantur per penam sequestrationis et subtractionis fructuum ꝛ prouentuum beneficiorum huiusmodi: donec in premissis paruerint competenter.

¶ De prebendis.

Stephanus in concilio Oxon.

¶ Ecclesia vna non cōmittatur pluribus rectoribus personis: cōmissa autē ad vnā redigatur: nec plures sint vicarii nisi ecclesie antiquitus in plures personatus diuise.

l Quia iust. Hec est constitutio Stephani archiepi edita in concilio Oxon. Et habet quatuor dicta. Diuisio In primo statuit ne vna ecclesia cōmittat pluribus rectoribus. In scdo ibi In ecclesia. vult q status plurium rectorū redigatur ad vnū. In tertio ibi Nec de cetero. ordinat q in vna ecclesia non sint plures vicarij. In quarto ibi Illis ecclesijs. excipit a predictis.

m ¶ Et infra. Hic deciditur vna inductio facta argumentatiue a matrimonio carnali qd non patit simul et semel plures maritos ad matrimoniū spūale de quo hic loquitur put pꝫ in integra.

n ¶ Deinceps. simile habes in ꝯstōe othonis cū sit ars. §. has igi. vbi hoc exponit Jo. de athona. i. tempore futuro.

o ¶ Ecclesia aliqua. sm materiā subiectā intelligas de pochialibus p h qd dicit rectorib⁹ vel vicarijs. Et consimiliter loquūtur ꝯstitōes legatiue edite in hac parte vicz othonis q incipit cū sit ars. ꝛ cōstitutio octoboni q incipit vnitatem. Potest tñ ob idētitatem rationis idem dici de cathedrali vel collegiata. Nec obstat qd habes in extrauag. Jo. sedes apostolica. vbi papa diuidebat vnū episcopatū in duos: q2 hoc bene licuit ad maius augmētū cultus diuini ꝛ ob maiorem salutem animarum vt ibi dicitur. Sed hic ꝛ in ꝯstōnibus preallē. phibetur solum voluntaria siue iproba diuisio ecclesiarū Sic soluit ibi Joh. de athona in ꝯstōne cū sit ars. §. has igil. ꝟ. diuisiones. vel posses aliter dicere q illa diuisio facta fuit de vna ampla diocesi vt inde fierent due dioceses habentes singule suū epm. non aūt q in vna diocesi sint duo epi qui duo habeant preesse vni ecclesie tanq duo capita. Nam hoc esse non dꝫ vt hic ꝛ in ꝯstōibus palle. ꝛ j. latius dicam.

p ¶ Pluribus rectoribus. s. sub modo qui sequit. sic vicz vt vnusquisq eorum pari honore in ecclesia habeatur intitulatus et alteri alter non subsit. hoc nāq esset in vno corpore duo esse capita quasi monstrū contra illud qd legit. vij. q. j. in apibus. de pben. c. tue. ꝛ c. maiorib⁹. de offi. ordi. q2 plerisq. vnde sicut vna persona non pōt de iure habere plura beneficia curata. de pben. c. de multa. Sic nec vni ecclesie curate possunt plures psone preesse insolidum. xxj. q. ij. sicut. vbi de hoc per Archi. ꝟb. matrimonia. Et hoc verū per viam tituli perpetui. Secus tñ per distinctionē officiorū vel alis vt plures tpaliter exerceant curā aiarum vt est videre in pluribus capellanis parrochialibus in vna ecclesia. ꝛ sic intelligo glo. Inno. de pben. c. cū non ignores. glo. i. Aliud enī est plures sacerdotes in vna ecclesia esse quorū quilibet habeat curam insolidū. Aliud vero ecclesiam ipsam esse pluriū sacerdotū insolidū vt no. de hoc in simili de preben. c. j. in cleni.

q ¶ Sit persona. i. rector. Et loquitur sm vulgare anglie vtramē vnus sit rector ꝛ alter sub se vicarius in eadem ecclesia non phibetur hic nec etiā alibi inq̄tū recolo. licet Jo. de athona videat sentire contrariū in dicta ꝯstōe cū sit ars. ꝟ. personatus.

r ¶ In ecclesia. secunda pars.

Quia iuxta sanctiones canonicas et infra. Statuim⁹ et sacro approbāte concilio districtius inhibemus ne deinceps ecclesia aliqua pluribus rectorib⁹ quoꝝ vterq sit persona cōmittatur regenda. In ecclesia autē vbi plures persone existūt statuimus vt singulis decedentib⁹ accrescat viuentibus portio decedentis donec ad vnū solum illius ecclesie personatus peruenerit. Nec de cetero plures vicarii in eadē ecclesia ꝯstituantur. Illis ecclesijs ab hoc statuto exceptis q ab antiquo diuise fuerūt.

s ¶ Plures persone. i. rectores.

t ¶ Existunt. Loquitur sm tempus hui⁹ ꝯstōis.

v ¶ Portio decedentis. Ubi gratia Si sint quattuor vno mortuo portio sua remaneat tribus. altero de tribus decedente portio sua diuidatur inter duos Altero vero de duobus moriente vnus qui superuixit integrū habeat. ꝛ hoc est qd sequit donec ad vnū ꝛc.

x ¶ Nec decetero. tertia pars.

y ¶ Plures vicarij. sup. perpetui. sed q vnus sit perpetu⁹ alius tēporalis non prohibetur hic nec alibi. habes ergo ex hac ꝯstōne q vna ecclesia nō potest habere plura capita nec de rectoribus nec de vicarijs perpetuis.

¶ Sed contra hoc opponitur ꝛ videtur q vna ecclesia posset diuidi in duo beneficia sicut ꝛ vna domus in duas habitationes. ff. cōia predio. l. si quis duas. §. j. Solutio. vna domus bene pōt diuidi vt de vna fiant due oino separate sic q vtraq sit domus per se ꝛ habeat ppriam limitationē et pari forma bene volo q de vno beneficio pingui fiant duo beneficia quorū quodlibet habeat suū rectorem vel vicariū per se vt pꝫ de preben. c. vacante. non tñ sic vt sub noie vnius beneficij censeatur vterq quasi dimidius rector vel vicarius. q2 vnitas nō recipit diuisionem. xxiiij. q. j. loquitur. ꝛ hec solutio colligitur ex glo. Ber. de preben. c. tue. ꝟ. sectionem. ibi videas. An vna ecclesia pos- sit diuidi i- pla capita

z ¶ Illis ecclesijs. quarta pars.

ꝛ ¶ Ab antiquo. s. a tempore cuius contrarij memoria hominum non est. extra de ꝟb. sig. c. super quibusdā. §. preterea. sic intelligit hanc antiquitatem Jo. de athona in ꝯstōne octoboni vnitatem ꝟ. antiquitatis. in prin. in quo casu quid faciendū sit patet ibi. §. super his. Sed tunc posset queri quō probabitur hmōi antiquitas. s. a tpe cuius contrarij non est memoria dicit. Jo. de athona in loco preallē. sm Hostien. extra de ꝟb. sig. c. quid per nouale. et Inno. e. ti. c. veniens. ꝛ sm Jo. an. de pscrip. c. epm. li. vj. in fi. q testes dicent si habeant talem conscientiā q semper sic viderunt tpe suo et audierunt a suis maioribus ita esse. nec vnq̄ audierūt vel sciuerunt contrariū. ꝛ q cōis opinio est q sic fuit a tpe et per tempus cuius contrarij non est memoria. ꝛ hunc modū probandi approbant quasi omnes doc. ꝛ requiritur q testes sint circuiuicini in quoꝝ noticiam cadit scientia illius rei. ff. de flu. l. j. §. j. sm Jo. an. in no. d. c. epm. qui etiam dicit q talis probatio non pōt fieri per instrumenta cū sit negatiua ꝛ non sit res de qua instrumentū rogari vel confici possit. licet secus sit in negatiua determinata et restricta vt no. de elec. c. bone. ꝯtrariū tñ cum sit actus affirmatiuus bene recipit pbationem per instrumentū per qd patere poterit memoria cōtrarij actus. ¶ Sed tunc q̄ro cuius etatis esse debēt hmōi testes: videtur sufficere si sint. xiiij. vel. xv. annoꝝ. ar. ad hoc de testi. c. licet ex quadā. vbi nō exprimit alia etas in testimonio de auditu. ergo idem videtur dicendū in testib⁹ de visu. In contrariū videt q ad minus debent esse. liiij. annorum vel saltē tanti tpis vltra. xl. annos q fuerint testimonij capaces tpe quo videre inceperunt. facit ad hoc qd no. xxxvij. di. relatū. in viti. glo. vt sic saltē probent possessionem. xl. annoꝝ ꝛ pscriptionem de visu. facit qd notat glosa de pscrip. c. cū nobis. ꝛ Inno. et Hosti. de ꝟb. sig. venien. vbi dicūt q ista pbatio hꝫ locū a centū

Questio.

Questio.

annis ſupra. nam ꝓpter impoſſibilitatem probandi admittitur talis probatio. vnde cū infra centū annos ſaltem vſq; ad .xl. annos facile ſit probare poſſeſſionem et ꝑſcriptionem de viſu non debet ſufficere teſtificatio de auditu. niſi a .xl. annis ſupra. et hoc puto verum ad probandū titulū. ⁊ facit ad hoc predictum .c. licet ex quadam. in fi. vbi teſtis qui teſtificatur ex auditu debet etiā in aliquo gradu teſtificari de viſu. ⁊ ꝓ dicte ſententie videt eſſe lapus ab. Inno. c. epm̄. de ꝑſcrip. li. vj.

Diuiſio.

a ¶ Audiſtis. Hec eſt conſtitutio Iohānis pecchā apḋ redyng. Et habet duo dicta principalia. Secūdū ibi Decernimꝰ etiā. In primo. ſtatuit circa tunc obtinētes plura beneficia incōpatibilia ſine diſpēſatione apoſtolica. In ſcḋo ꝓuidet in caſu ꝯſili quo ad tp̄a futura.

b ¶ Et ꝯ. Sub hac pte deciſa cōtinet in integra q̄dā exhortatio ꝯcernens iura prius poſita: ⁊ etiā penas cōtra detinentes plura beneficia incōpatibilia ſine diſpenſatione aplica. Et quō papa mādauit viua voce archiepō huic Iohāni q ſtuderet talia in ſua ꝓuincia facere debite reformari. vnde ꝓcedit vt hic ſequitur Decernimus ⁊c̄.

c ¶ Generalis cōcilij. de ꝑben. c. de multa.

d ¶ Curā animarū. Large intelligas ſm Inno. et Hoſti. d. c. de multa. vtꝫ ſiue in foro pn̄iali ſiue alio curā habeat. ⁊ ſiue ſit eccleſia cathedralis parrochialis vel capella habens parrochianorū curā de iure vel de facto dūmodo parrochiā habeat in qua ius parrochiale exerceat. remittit Hoſtien. ad nōta de cle. nō reſi. c. nōnulli. Et ſiue ſit dignitas vel officium ſiue eccleſia ſicut multi ſūt archipbri. archidiaconi. et decani qui nullā habent eccliam cui preſint: habent tñ iuriſdictionē ſuper multas eccliās. de elec. dudū. ij. cū ſimilibus. Dic vo Petrus de anchorano. d. c. de multa. ꝟ. Secūdo quero. adijciens dicit. Tu adde ad ꝓdicta extrauag. expectabilis. ad fi. vbi q̄tum ad dictā modificationem de qua ibi Illud beneficiū intelligit curatū qḋ parrochiā hꝫ in qua eſt cura animarū nō per vicarios ſed per rectores aut miniſtros ipſius beneficij vel illorū ꝑpetuos vicarios exercenda. Dicitur etiā beneficia curata illa quorū miniſtris ratione beneficiorū hmōi cōpetit viſitare. inquirere. ꝓcurationes exigere. ſuſpendere. excōicare. a talibus ſententijs abſoluere de cōſuetudine vel de iure quocūq; nomine cenſeantur.

Beneficiū curatum.

e ¶ De facto. hoc ideo dicit qꝛ de iure talia non poſſunt obtinere vt infra patebit.

f ¶ Non habent. ⁊ ſic plura talia beneficia ſimul de iure obtinere non poſſunt. de cleri. non reſi. qꝛ nōnulli. ⁊ d. c. de multa. de elect. dudum. ij. ꝟ. nos igitur.

g ¶ Beneficij. ſupple curam animarum habentis.

h ¶ Ultimo receperunt. ſupple poſſeſſione eiuſdem etiam ſecuta Nam alias ſola receptio nō ſufficeret ad hoc qḋ hic dr̄. Ad quod cōcor. nota per Ber. d. c. de multa. ꝟ. poſt receptionē. Si vero tale beneficiū aliquis receperit ⁊ per eū ſteterit quominus poſſeſſionem eiuſdem habuerit. habet etiā locū qḋ hic dr̄ ſicut alꝫ legit de elec. c. cōmiſſa. li. vj. Si vero litigauerit ſup ſcḋo beneficio nōdum apprehenſo non vacat primū. Secus ſi poſt apprehenſionē ſecūdi ſuper eo litigiū patiat vel euicatur. nā primū retinere non poterit immo ſibi imputet qui non inquiſiuit diligenter de hoc. de reſcrip. c. in noſtra. dicit tñ Io. an. q bene faceret ꝑlatꝰ primi primū ſibi ꝯmendare donec litigat ſuper ſcḋo. ⁊ eſt iuſta cā cōmende. de accuſ. ſi ꝯſtiterit. remitti ad nōta de hoc plenius ꝑ cum de cōceſ. ꝑeben. cum noſtris.

Iohannes peccham.

¶ Qui plura beneficia curam animarū habentia aut alioquin incōpatibilia ſine diſpēſatiōe apoſtolica obtinuit: vltimo ſit ꝯtētus aut oībus ſpolietur. Qui vero decetero talia ſic receperit aut aſſecutus fuerit ꝑ modū inſtitutiōis aut commende ſeu cuſtodie contra conſtitutionem gregorianā in concilio Lugdunen̄. omnibus ſic obtentis priuetur: ⁊ excōicetur nō abſoluēdus niſi per ſummū pontificē aut archiepm̄ ſuum.

Audiſtis[a] ⁊ infra[b]. Decernimus iuxta formam generalis[c] cōcilij omnia beneficia curam[d] animarū habentia que de facto[e] obtinent hi qui diſpenſationem apoſtolicam ſup pluralitate beneficiorū huiuſmodi non habent[f] ꝑ beneficij[g] receptionem quod vltimo[h] receperunt ipſo iure vacare[i]. Et licet[k] iuxta rigorem conſtitutionis dn̄i octoboni[l] ſic recipiēs[m] plura[n] beneficia vltimo[o] ipſo iure ſit priuatus[p]: cum ſecūdum eādem decernatur inſtitutio[q] irrita ipſo iure. Precauere[r] tamen volentes ne rigorem[s] videamur coaceruare rigori[t] mentēq; conſtitutionū tam cōcilij[v] generalis q̄ etiam domini octoboni[x] clarius aduertētes: quarū neutra i ꝓobtētis et vltimo ſimul priuat cum cōcilium generale ſolum auferat ꝓobtēta vltimū tamē reſeruat. Conſtitutio vero octoboni inſtitutionē in vltimo beneficio decernat irritam[y] ipſo iure: ꝓobtēto[z] tamē ipſo iure non[a] priuat Nos[b] miſericordiā cū rigore miſcētes permittimus[c]

i ¶ Vacare. etiā ſi primū non poſſidet ſed hꝫ ius in eo ius in re vel ad rem. vt. c. gratie. de reſcrip. in cle. ⁊ idē intelligas ſi recepit ſcḋm iuſte vel iniuſte. nā tunc etiā vacat primū. vt c. cū qui. de ꝑeben. li. vj. Hec ē cōcluſio Petri de anchorano. d. c. de multa ꝟ. tertio nota.

k ¶ Et licet. ꝟ.

l ¶ Octoboni. que icipit chriſtiane.

m ¶ Sic recipiens. ſ. ſine diſpenſatiōe apoſtolica.

n ¶ Plura beneficia. hec pluralitas dꝫ intelligi ad minus de duobus. ff. de teſtibus. l. vbi numerus. ſed aduertendo bene cōſtitutionem octoboni videbis q iſta lr̄a nō bene ſtat. vt dicā ī glo. ꝓxi.

Plur
dici ſ
bus.

o ¶ Ultimo. ſ. ipſorū bñficiorꝫ. aduerte bene Si intelligas hanc lr̄am de eo qui de facto recipit ſcḋm beneficiū curatū ſine diſpenſatiōne vt. ſ. eo ſit priuatus ipſo iure: male intelligis nec ſic cauetur i dicta ꝯſtōne octoboni qꝛ ſic eſſet cōtra. c. de multa ſed ſi intelligas de eo qui cū diſpenſatione vel ſine diſpenſatione obtinens duo talia bñficia ſimul poſtea abſq; diſpenſatiōe recipiat tertiū vt vtꝫ ipſo tertio ſit ipſo iure priuatus: ſic bene intelligis. Nā ſic ſtat. ꝟ. i poſterū eadē ꝯſtōne. vbi colligit qḋ hic dr̄. ⁊ ibi textus loquit de eo q̄ ꝓuiſatus eſt vel cui ꝯfert beneficiū eccleſiaſticū. cum priꝰ ſine diſpenſatiōne habuerit plura bñficia curata. Loquit enī textꝰ ille pluralr̄ de bñficijs ꝓhibit. vt ibi. vnde iſta lr̄a male adaptatur ad illam vt appet ex ꝓmiſſis.

p ¶ Sit priuatus. hoc ſtatim declarat vt ſequitur.

q ¶ Inſtitutio. ſi intelligas de inſtōne ſcḋi bñficij male intelligis ſi itelligas de inſtōe tertij bene itelligis. ⁊ huic itellectui ꝯcor. qḋ legitur ⁊ no. de offi. ordi. c. ordinarij locorum. li. vj.

r ¶ Precauere tamen. ꝟ.

s ¶ Rigorem. ſ. per hanc conſtōnem introducendum.

t ¶ Rigori. ſ. ipſius ꝯſtōis dn̄i octoboni q̄ ſm itellectū ſcribētis ꝯtinet rigorē cū tñ talis rigor ibi nō ꝯtineat vt dixi. ſ. ꝟ. vltimo. ⁊ ꝟ. inſtitutio.

v ¶ Concilij gn̄alis. de ꝑben. de multa.

x ¶ Octoboni. que incipit Xp̄iane.

y ¶ Irritam. verū eſt in caſu ſuo. ſ. vbi prius ſimul obtinuit plura beneficia ſine diſpenſatione Secus ſi vnū tm̄ vt predixi.

z ¶ Preobtēto. Nota ſingulariter loquit de vno bñficio iuxta tenorē. c. de multa. ſecꝰ tn̄ eſſet ſi plura ſit ꝓobtinuiſſet vt ꝓdixi. ſup quo vide qḋ legit de offi. ord. d. c. ordinarij locoꝝ. ꝟ. vltimo. li. vj.

a ¶ Non priuat. ſicut nec de iure potuit nec ad hoc intendebat vt patet ex his que predixi.

b ¶ Nos miſericordiā. ꝟ. Et nota q iſta miſericordia potꝰ dici pōt iniuſticia. nā miſericordia quā hic oſdit huiꝰ decreti auctor eſt expſſe ꝯ decre. ordinarij locorū. de offi. ordi. ꝟ. vlti. li. vj. quam tollere vel alterare non pōt archieps nec aliq̄s papa inferior. put plenius no. de offi. archipreſ. c. vnꝫ ſingule. per Io. in nouel. ⁊ dixi ſ. de maio. et obe. c. j. ꝟ. iuramento.

c ¶ Permittimus. Iſta permiſſio nichil pōt operari quia locuꝫ vt is q̃ plura beneficia curam animarum habentia absq̃ dispẽsatione apostolica fuerit assecut⁹ vltimo beneficio sic obtẽto iuxta generalis cõcilii tenorem sit contentus: nisi forte ex temeritate cõtenderit etiã precobtentũ improbe retinere. In quo casu ipsum nec primo nec vltimo dignũ: imo nec medio nec aliquo iudicam⁹. Sed ea potius ipso iure vacare quibus omnibus quatenus de facto eadẽ detinet occupata censemus perpetuo spoliandũ ⁊ infra. Decernim⁹ etiã et perpetua stabilitate firmamus vt quicunq̃ imposterum plura beneficia curam animarũ habentia seu alias incompatibilia absq̃ sedis apostolice

habeat lex superioris. nisi forsan dicas ꝙ valeat quo ad ipsum permittentem vt. s. ipse non possit titulũ talis impugnare. ex parte nãq̃ eius cui hoc permittitur potius debemus recipere quod in hoc casu a iure statuitur q̃ ꝙ ab ipso qui circa hoc potestatẽ nõ habet permittitur. iuxta notata per Cardi. de eta. ⁊ quali. ordi. c. permittimus. glo. prima li. vj. Talis nãq̃ ꝑmissio que nichil aliud est q̃ quedam tolerantia vt notat iij. di. omnis aũt lex. per Jo. non põt excusare eũ cui fit talis permissio quin ligetur lege superioris aliud statuentis vt predixi.

d Plura. i. duo.

e Ultimo. sic itaq̃ electionem nõ habebit quã velit habere. prout alias dicitur de preben. c. referẽte. pro quo vide ꝙ dicã. i. glo. proxi. sit contẽtus.

f Sic obtento. s. sine dispensatione.

g Generalis concilij. de preben. de multa.

h Sit cõtentus. non enim potest postq̃ secundum plene assecutus est illud deserere ⁊ ad primũ reuerti. qꝛ primũ statim vacat ꝑ assecutionem secũdi vt ptz. d. c. de multa. Sed opponitur de. c. referente. extra de p̄ben. vbi datur optio quã voluerit habere. Solutio sm̃ Ber. ibi. aliud olim vt ibi: aliud hodie. petrus ⁊ ab. dicũt ꝙ illud. c. referente etiã hodie locum habere põt qñ. s. ep̄s primi curati nõ vult habere ratũ transitũ ad secũdam ecclesiã. nã si sine licentia transiuit põt habere ratũ ⁊ nõ ratũ hmõi transitũ ⁊ quousq̃ dãmodo optionem habet primi vel secũdi. hec tñ sententia videt iniqua vt vicꝫ ep̄s sic posset talem impedire forsan pro vno minimo beneficio quod sub eo habꝫ. sed dicit ad hoc Jo. an. imputet sibi qui se intitulari permisit ⁊ agat coram superiore vt sibi dare licentiã cõpellatur. ar. de iure patro. c. nullus. Ecce in hoc passu habes ꝯsiderare ꝙ circa beneficia hmõi iura sunt varia. Nam. c. qꝛ nõnulli de cle. nõ resi. irritat collationẽ secũdi. c. referente. preallegatum dat electionem quã ecclesiam maluerit retinere. c. de multa dicit primũ vacare per adeptionem secũdi. ⁊ si contenderit retinere primũ carebit vtroq̃. Circa hoc dicit Jo. an. d. c. referẽte ꝙ illud. c. põt intelligi de collatis ante ꝯciliũ generale. vel loquitur qñ quis habebat duas quarũ vtraq̃ erat insufficiens. sed modo vtraq̃ est opulenta. Tu vero dic sm̃ Petrũ de anchorano. c. referente. vbi quinto no. aut põt in beneficiato notari ambitio vt qꝛ prius obtinuit plura beneficia curata ⁊ vltra ea iam recepit aliud sine dispensatione sufficienti ⁊ tunc nõ tenet collatio siue institutio vltimi vt dꝪ in. d. c. qꝛ nõnulli. ⁊ est expressum de offi. ordi. c. ordinarij locorũ. in fi. li. vj. Aut non põt notari in eo talis ambitio vt qꝛ habenti vnã solã ecclesiam alia cõfert. tũc subdistingue aut eã ꝯsequitur suo proprio facto vel alieno. Si proprio aut cõtendit primũ cũ vltimo retinere ⁊ tũc carebit vtroq̃. Si non ꝯtenderit primũ retinere tunc secundum retinebit. Et per assecutionem secũdi vacat primũ vt ptz. d. c. de multa. Si vero secundum beneficiũ assequatur facto alieno tũc hꝫ electionem. vt in. c. gratia. de rescrip. li. vj. Et idem dicendũ est quotienscũq̃ ex prouisione superioris alterũ ex beneficijs adeptis cogit resignare vt. s. tunc optionem habeat. Idem etiã dicit Petrus predictus de beneficijs acquisitis sine facto suo vt. s. sibi optio cõcedatur. de p̄ben. c. si pluribus. li. vj.

In obti
te plura
ficia si
dispẽsa
one pu
r vno vł
roq.

i Nec vltimo. simile habes in. c. de multa. nã ꝯtendens vtrũq̃ retinere cũ super hoc dispensationẽ nõ habeat priuabitur vtroq̃. Hodie vero ista pena aucta est per extrauag. execrabilis. vbi dꝪ ꝙ si recipiens secundum bñficiũ primũ quo priuatus est ipso iure absq̃ more dispendio verbo ⁊ facto in manibus ordinarij sub testimonio publico nõ dimittat: priuatus est etiã secundo ⁊ inhabilis ad sacros ordines ⁊ beneficia. hec ibi legitur in. §. qꝛ vero. Considera igitur quõ successiue circa hmõi pluralitatẽ prohibitã processerunt iura. Primo vicꝫ vt habenti plura beneficia daretur optio vt in. c. referente. Secũdo vt nõ teneret collatio vltimi. vt in. c. qꝛ nõnulli. Tertio ꝙ per assecutionẽ secũdi vacaret primũ vt in. c. de multa. Quarto vt nisi realiter dimitteret primũ priuatus sit vtroq̃ vt in extrauag. execrabilis. Unũ tñ hic nota ꝙ ad interpretationem ⁊ suppletionem cõstitutionis de multa que loquitur in beneficijs secularibus emanarũt alia iura. quibus cauetur ꝙ idem sit in dignitatibus regularibus. de p̄ben. c. cũ singula. li. vj. Et qꝛ poterat esse dubiũ in regularibus manualibus emanauit cle. qꝛ regulares. de sup. ne. prel. Emanauit etiã super hoc. c. si tibi cõcessio. de preben. li. vj. Et. c. super eo. que limitant cõstitutionem de multa: q̃ vult ꝙ per assecutionẽ secũdi vacet primũ vt. s. hoc habeat locũ qñ fructus secũdi alteri nõ debent ad tẽpus. Nã illo durante tẽpore nõ censet vacare saltẽ quo ad fructus. Item. c. de multa habet locuꝫ in beneficijs curatis quorũ vtrũq̃ est principale et per se stans. secus si canonicatui sit annexũ. de p̄bẽ. extirpande. Et ꝙ idem sit in vicaria perpetua quod in alio beneficio curato habes de offi. vica. c. j. in clemen.

k Nec aliquo. Talis nãq̃ qui post adeptionem secũdi ꝯtendit sine dispensatione retinere ⁊ primũ nec vult infra mensem dimittere illud incidit in penã extrauag. execrabilis de qua dixi. s̃. e. §. nec vltimo. in prin.

l Ipso iure vacare. Primũ enĩ ipso iure vacat per assecutionẽ secũdi. vt in. c. de multa. Secundũ vero vacat ipso iure eo ꝙ primũ non dimittitur infra mensem vt in. c. execrabilis.

m Quibus omnibus. s. precobtentis ⁊ iam vltimo habito

n De facto. qꝛ de iure non sunt sua vt. s̃. patet.

o Perpetuo. Sed nũquid talis possit de nouo ad vnũ de ipsis beneficijs admitti per nouã p̄sentationem vel collationem? Dic ꝙ vbi talis incidit in penã inhabilitationis vt ptz in extrauagãti execrabilis. non põt aliquo tp̄e ad illud admitti nisi super hoc fuerit cũ eo sufficienter ⁊ legittime dispensatũ. Si aũt pena inhabilitationis eũ non affecerit nõ poterit etiã illa vice aliquod beneficiorũ hmõi obtinere vt in. c. ꝯmissa. de elec. li. vj. Facit ad idẽ c. licet canon. e. ti. in prin. ibi alij cõferatur ⁊c. Et de statu mona. ne in agro. §. ceterũ. in fi. in clem.

Questio

p Et infra. Hic deciditur primo quid fuerit faciendũ de beneficijs hmõi ante hanc ordinationem vacantibus. Secũdo quid fuerit faciendũ de his qui ante illud tẽpus talia beneficia possederunt. Tertio quid agi debeat quo ad eorũ confessores.

q Decernimus etiam. secũda pars principalis. vbi nota ꝙ licet ea q̃ supra dicũtur a principio huius. c. nõ fiunt perpetua sed tñ pro tp̄e illo decreta indistinctum non cõcernunt nisi p̄terita. Illa tñ q̃ sequuntur adhuc ligant indistinctum. hec ordinatio protendebatur ad futura. Simile habes in extrauagãti execrabilis vbi oĩa que ibi dicta sunt vsq̃ ad. §. Si qui vero deinceps. fuerunt tẽporalia tñ: illud tñ quod in illo. §. statuitur qꝛ protendebatur ad futura adhuc manet. Et sic sentire videt Jo. in coll. d. c. de multa. vsi. qd si clerico conferantur. in fi.

r Perpetua stabilitate. ista littera probat hoc quod dixi. s̃. glossa proxi. precedenti.

s Incompatibilia. vicꝫ ea quibus imminet cura animarũ vel q̃ requirunt residentiam de consuetudine vel statuto sm̃ Inno. in c. cũ iam dudũ. de p̄ben. et. c. dudũ. ij. de elec. ⁊ hanc opinionẽ Innoc. approbat consuetudo quã scit papa ⁊ tolerat vt nõt Joh. an. de rescrip. c. gratia. li. vj. §. de iure teneri. licet alie sup hoc sint opiniones varie. quarũ vna vicꝫ Goffr. ibi recitat. Dicit sententiã et ꝯcor. videt Arch. in. d. c. gratia. §. simul nequeãt. li. vj. vbi dicit ꝙ incõpatibilia sunt dignitates ⁊ personatus ⁊ alia q̃ residentiam exigũt personalem ex statuto priuilegio vel cõsuetudine approbata. sic intelligit ꝙ legit de cle. non resi. c. clericos. et. c. ij. c. relatũ. ⁊. lxx. di. sanctorũ. sm̃ Hostien. vnde etiã p̄bende q̃ de cõsuetudine priuilegio vel statuto requirũt residentiã personalem sunt beneficia incõpatibilia vt ibi nõ. vbi etiã Archi. super hoc recitat opiniones alias ⁊ dicta diuersa. ⁊ hoc verũ intelligo vbi quis precise tenet ad residentiã. secus tñ si ad hoc sit artandus per subtractionem beneficij. ad ꝙ faciunt nõta per Paulũ de rescrip. c. gratie

Beneficia incompatibilia

ꝟ. beneficiũ. in clem. vbi etiã ſuper hac materia ponit wil. vnam longam diſtinctionem ſuper ꝟ. de iure cuius gloſam recitat Henricus de Bowyco in c. de multa. de ꝑben. di. j. qui quicquid de iure cõi ſit dicendũ dicunt ꝙ dicta opinio Inno. ſeruatur de facto. ꝓ qua facit dictũ. c. gratiã. li. vj. ⁊ c. gratie in clemen.

diſpenſatiõe' receperit' vel aſſecutus' fuerit per modũ inſtitutiõis' vel cõmende' ſeu cuſtodie' vel vnũ titulo inſtitutionis. aliud' titulo commende vel cuſtodie preter modum' illũ quẽ cõſtitutio gregoriana' edita in cõcilio luduneñ. permittit eoipſo ſit priuatus omnibus ſic obtentis' beneficiis ipſoq3 facto' ſententia excõicationis permaneat innodatus': a qua non niſi per nos aut ſucceſſores noſtros vel ſedem apoſtolicã abſolutionis gratiam valeat promereri.

Nota qui poſſit diſpẽſare ſuper pl'alitate bñficiorum.

r ¶ Diſpenſatione. hic aduerte ꝙ ſicut quidam volunt poteſtas que ſm antiqua iura dabatur epis ad diſpenſandum ſuper pluralitate beneficiorum reſtricta eſt per c. de multa. ⁊ ſic ſentit ibi Berñ. glo. ſi. ſaltem in dignitatibus ⁊ beneficiis curatis. Sed circa beneficia ſimplicia bene poterunt epi diſpenſare ſm Ber. Cui etiam concor. Inno. dicẽs ꝙ ſi ſimplicia ſint in diuerſis epatibus diſpenſatio vtriuſq3 epi concurret vt notat Ber. in c. dudũ. ij. de elec. Diſpenſat etiam epus circa curatũ ⁊ ſimplex. de conceſ. preben. c. litteras. Alij dicunt vt Petrus de ſamp. ab. et Hoſtien. ꝙ vbi diſpenſatio fit ob vtilitatem eccleſie epus põt diſpenſare circa duo curata ſi fieri debeat ꝓpter prerogatiuã meritorũ tũc ſolus papa diſpenſat vt. d. c. de multa. ſed verũ eſt ꝙ primã opinionem ſeruat curia. ſ. ꝙ ſolus papa diſpenſat. ⁊ pro ea faciunt. c. ſuper eo et. c. non põt. de ꝑben. li. vj. ⁊ c. cũ ſingula. e. ti. ⁊ de offi. ordi. c. ordinarij. li. vj. ⁊ pro illa opinione ꝙ in dignitatibus et curatis ſolus papa diſpenſet facit bene dictũ. c. de multa. nam cum nullus dubitet quin papa poſſit in talibus diſpenſare: nugatoriũ foret hoc ibi exprimere niſi deberet intelligi de ſolo papa. et videt expreſſum. d. c. dudũ. §. verũ ꝓcurator. ¶ Circa hanc materiã poteſt amplius laxare fimbrias per ea que notat Henri. de Bowyco. d. c. de multa. di. iij.

v ¶ Receperit. intellige effectualiter poſſeſſione ſecuta. vt dixi. ſ. in prin. ꝟ. receperunt. ⁊ intellige ꝙ plura talia beneficia ſimul retineat. alias ſi ſucceſſiue receperit plura vno ſolo cõtentus nõ incideret in hanc penã vt p3 in. c. de multa.

x ¶ Vel aſſecut⁹ fuerit. idẽ importat qd̃. ſ. dixit recepit. et ſic dictio vel ſtat expoſitiue. ⁊ iſtud intellige ſm ea q̃ dixi in glo. ꝓcedenti.

y ¶ Inſtitutionis. ⁊ ſic per modũ tituli: nã ſecus eſſet in ꝑſtimonijs ⁊ penſionibus que nõ intitulant. xvj. q. j. poſſeſſiones. et ſic poteſt intelligi. c. gratia. de reſcrip. li. vj. et. c. ij. ꝟ. gratie. in clemẽ.

z ¶ Cõmende. cõcor. ad hoc de elec. c. nemo deinceps. vbi p3 per docto. vi3 Jo. Cardi. ⁊ Archi. ꝙ ſicut nec põt habere duas intitulatas: ſic nec põt habere duas cõmendatas.

a ¶ Cuſtodie. vt in. c. cũ vos. extra de offi. ordi. ⁊ iſta cuſtodia idẽ eſt ꝙ cõmenda. vt no. de elec. c. nemo deinceps. ꝟ. ꝯmendare. per Archi. li. vj. ⁊ ſic dictio ſeu hic poſita ſtat ampliatiue. ſicut ⁊ dictio ſiue que ꝟba disiungit ſed ſenſum coniũgit vt notat Barth. ff. de re. dub. l. ſi is qui ducenta. §. verũ. ꝟſ. ſexto opponitur.

b ¶ Aliud titulo commende. contra iſtud opponitur de elec. c. dudum. ij. §. partibus ergo. ꝟ. inſuper. et. xxj. q. j. qui plures. in quibus patet expreſſe ꝙ licet vnam eccleſiam habere intitulatam ⁊ aliam cõmendatam. ⁊ ſic ſentiunt docto. cõiter. d. c. Nemo deinceps. ꝟ. vnam. li. vj. vnde ſm premiſſa hoc quod hic dr̃ ſtare non poteſt vt videtur. ſed clauſula ſequens limitat modũ cõcedẽdi ad tẽpus non imperpetuũ. ibi preter modũ ⁊c. ⁊ ſic nõ obſtant.

c ¶ Modum illum. vt. ſ. is cui cõmenda fiet ſit in etate legittima et ſacerdotio. ⁊ ꝙ ſit tantũ vna. neceſſitate euidenti vel vtilitate ipſius eccleſie ſuadente. et ꝙ non duret vltra ſex menſes.

d ¶ Gregoriana. de elec. nemo deinceps. li. vj.

e ¶ Sic obtentis. ſ. pluribus curatis ſine diſpenſatione vel in cõmendis preter modũ predictum.

f ¶ Ipſoq3 facto. hec clauſula vltra iura alia eſt nouũ ius ꝯtinens

g ¶ Innodatus. quo ad obtinentes ſimul ſine diſpenſatione plura beneficia incompatibilia bene poteſt ſtare hec pena de qua alias nichil ſtatutũ eſt: maxime cum archiepiſcopi poſſint ad conſtitutiones romanorũ pontificum addere ſalua ipſarum ſubſtãtia. vt notatur per Hoſtien. et Jo. an. in. c. vt ſingule. de offi. archipreſbit. ⁊ idem intelligo de obtinentibus ſimul duas eccleſias in cõmendam. vt dicto. c. nemo deinceps. ſed in obtinẽtes vnam eccleſiam intitulatam ⁊ aliam commendatam non poſſet habere locum hec pena. ſ. excommunicationis late niſi vt infra dicam. qꝛ hoc eſſet reſtringere poteſtatem cõceſſam a ſuperiore ſaltem per obliquũ quod non licet. de reg. iu. cum quid. li. vj. Eſt enĩ licitũ a parte iuris communis vni perſone ſimul habere vnã eccleſiam intitulatam et aliam commendatam vt predixi ſupra. ꝟ. aliud ti. commende. Non poteſt ergo conſtitutio etiã penalis alicuius inferioris dictam legem ſuperioris tollere vel refrenare / vt notatur in dicto. c. vt ſingule. per Hoſtien. et Jo. in no. Et eſt expreſſum de maio. et obedien. c. quod ſuper his. Sed melius de elec. c. ij. in clemen.

¶ De inſtitutionibus et commendis.

Stephanus

¶ Collator gratis cõferat et per ſe et per ſuos.

Quia iuxta' ⁊ infra. Statuim⁹ ne ꝑlatus aliquis cum eccleſiam aliquã cõtulerit' vel ꝑbendã: fruct⁹ eiuſdem eccleſie vel ꝑbende nondũ collectos ſibi ꝓſumat' aliquaten⁹ vſurpare vel ꝑ inſtitutõe'' vel miſſione'' in poſſeſſionẽ vel carta'

h Quia iuxta. Hec eſt cõſtitutio Stephani archiepiſcopi edita in concilio Oxoñ. Et eſt pars eius quam habes ſ. de offi. ordi. quia iuxta.

i ¶ Contulerit. ſ. iure proprio. differũt nãq3 collatio / preſentatio / inſtitutio / prouiſio / ⁊ alia hmõi de quibus dixi. ſ. de iuriu. c. j. ꝟ. preſentatus. Eſſet enĩ incongruũ vt ille qui cõfert eccleſiam iure ꝓprio aliquid inde ſibi retineat vel pro eius cui confertur inſtitutione vel inductione aliquid exigatur. Eſſet enĩ hoc quedam ſpecies ſymonie. j. q. iij. Si quis dator. ⁊ c. ſeq.

Nota.

k ¶ Fructus eiuſdem. qui conuerti debent in vtilitatem eccleſie / vel alias reſeruari futuro ſucceſſori niſi aliud fuerit de priuilegio vel de conſuetudine. de offi. ordi. c. preſentati. li. vj.

l ¶ Preſumat. in viciũ ſonat. Et hodie ſi ſic faciens epiſcopus fuerit: ab ingreſſu eccleſie eſt ſuſpenſus donec recepta reſtituerit. Inferior vero epiſcopo ab officio et beneficio ſuſpenſus eſt quouſq3 reſtitutionem fecerit vt patet in dicto. c. ꝑſenti. de offi. ordi. li. vj. Huic concordat quod legitur de cenſibus. c. prohibemus. vt eccle. benefi. ſine di. cõ. c. vnico. ꝟſ. omnibus. vbi tractatur per docto. quando licet epiſcopo fructus alicuius beneficij ſibi applicare: quando non. ibi videas per Jo. in no. Petrũ de ancharano ⁊ Henricũ de Bowyco. di. vj.

m ¶ Inſtitutione. que collatiõem ſequi debet ſicut alias dicitur in ſimili de re iudi. c. cum aliquibus. Et eſt inſtitutio idem quod inueſtitura ſeu admiſſio ad beneficiũ eccleſiaſticũ. que quãdoq3 idem eſt quod ipſa conceſſio ſiue collatio. de conceſ. ꝑben. c. poſt electionem. Et quomodo diuerſis modis ſumitur inſtitutio notatur per Archi. de preben. c. cũ in illis. ꝟ. inſtitutione. li. vj.

Inſtitu

n ¶ Miſſione in poſſeſſionem. hec dicit inductio que de iure cõi ad archidia. pertinet. de offi. archidia. Ad hec. ⁊ c. vt noſtrum.

o ¶ Carta. ſic dicta a carendo qꝛ carnibus caret. Et eſt proprie loquendo carta cum nichil in ea ſcriptũ eſt. Hic tamen vt apparet ponitur non ſolum pro ipſa nuda carta ſed etiam pro ipſa litterã que in ea ſcribitur. iuxta illud quod ſequitur ibi ſuper hoc facienda. Debet nãq3 admiſſus ad beneficium eccleſiaſticum habere litteras teſtimoniales ſuper ſua admiſſione quas in carta ſcribi neceſſe eſt. j. eodem. ex ſolito. Conſimilis tamen littera habetur de ſimonia. c. j. vbi Jo. an. ſuper ꝟ. cartis. ſic exponit: id eſt ſcribẽdis. per hoc vt concipio dans intelligere ꝙ etiam pro pargameno nichil debet exigi.

Carta

ſuper' hoc faciēda aliq̄d audeat extorq̄re': vel ab officialibus' ſuis vel archidiaconis' ſuis ſuſtineat extorqueri'.

Idem in eadem.

¶ Epiſcopus canonice p̄ſentatū ⁊ idoneum nullo contradicēte ſuſcipere vltra duos menſes nō differat: ⁊ quicquid fructus ſub dilatione perceperit reſtituat: qđ idem ab archidiacono illegitime impediēte obſeruetur.

Cum ſecundum' apoſtolum et infra'. Statuimus vt ſi quis ad eccleſiam aliquam nullo' cōtradicente preſentetur canonice' epiſcopus preſentatū ipſum dum tamen ydoneus' ſit nequaq̄ admittere differat vltra duos' mēſes.

p ¶ Super hoc. ſ. collatione/inſtitutione/vel inductione.

q ¶ Extorquere. i. extorquēdo exigere. hic vide qđ dicā j. glo. vlti.

r ¶ Officialibus. hec dictio officialis hic large ſumitur pro omni illo qui ſub hmōi p̄lato officiū exercet ſiue ſit officialis ſui conſiſtorij qui ꝓprie dicitur officialis. de quo ⁊ eius ptāte plenius diri. ff. de ſeqſtra. poſſeſ. ⁊ fru. c. j. §. officiales. ſiue ſit et⁹ cācellari⁹/ regiſtrarius/ vel ad ſcribendū in aliq̄ officio deputat⁹. nā oēs tales generaliter loquendo dicūtur officiales. C. de appella. l. iudicibus. de hereti. c. volentes. §. notarij. in clemen.

s ¶ Archidiaconis ſuis. ad quos pertinet admiſſos ad beneficia in poſſeſſionem eorūdem mittere. de offi. archidia. ad hec. Et ex hac littera apparet ꝙ epi poſſunt ⁊ debent facta minus canonica archidiaconorū ſuoꝝ in his que ſpectant ad eorū officiū refrenare ⁊ corrigere. ratio eſt qꝛ archidiacon⁹ ſubeſt epiſcopo. de offi. archidi. c. j. ⁊ ſine ipſius mandato nō dꝫ aliquē in eccleſia iſtituere. e. ti. c. cū ſatis. nec in corporalem poſſeſſionem inducere. e. ti. c. ad hec. vbi in quadam.

t ¶ Extorqueri. violentam exactionem importat. Sed nūquid abſq̄ tali exactiōe licebit ab hmōi inſtituto aliquid recipere? videtur ꝙ non ſm ea que leguntur in ſimili de ſimonia. c. j. vbi cauet ꝙ pro ordinatione vel vſu pallij vel cartis inde fiendis non liceat aliquid dare. vnde cū dare libertatē ſignificet. ff. de adimen. leg. l. rem legatā. et dare ſit prohibitū per cōſequens ⁊ recipere cū vnū non poſſit fieri ſine reliquo. ⁊ hoc verum puto vt videlicet ſic dare vel recipere fiat principaliter pro inſtitutiōe vel miſſione in poſſeſſionem per viam exactionis vel pacti taciti ſeu expreſſi. ſecus ſi fiat gratis ſine exactiōe tali ſeu pacto ⁊ pura intentione prout videtur expreſſum. j. q. ij. ſicut. ⁊ ſic notat Hoſtien. d. c. j. in fine.

Queſtio.

¶ Sed quid dicemus de notarijs qui ſcribūt litteras inſtitutionis ⁊ mandata ad inducendū an illi poſſint aliquid pro ſuo labore recipere de hmōi promotis. Ex premiſſis videtur ꝙ non cū nec pro carta liceat quicq̄ recipere vt hic. ⁊ d. c. j. de ſimo. nec pro calamo vt etiā ibi patet. ⁊ c. ſicut epm. Econtra tn̄ videtur. nam nemo tenetur beneficiū facere de proprio. x. q. ij. precarie. nec tenet proprijs ſtipendijs militare. de p̄ſcrip. c. cū ex officij. Solutio videtur quibuſdā ꝙ notarius qui ſalariū recipit de publico nichil recipiet. alioquin ſi nō recipiat ſalariū de publico bene poteſt ꝓ ſuo labore recipere. huic tamen ſententie contradicit Lau. in d. c. j. de ſymonia. vt ibi patet in glo. ⁊ etiam Jo. in d. c. ſicut epm. qui dicit ꝙ epus debet talibus ſcribentibus de ſuo ꝓuidere. ⁊ ſic ſentire videt glo. in d. c. j. de ſimonia. que reſidet in opinione Lau. Sed cōtra premiſſa opponitur de eo qđ legitur auten. de ſanctiſ. epiſ. §. pro cōſuetudinibus. vbi apparet ꝙ pro inſtituendis preſbiteris vel in eccleſia ponēdis licet aliquid certū recipere ſm eccleſie facultates. Sed dic ꝙ illa lex corrigitur per iura canonica que reprobant talem conſuetudinem prout notatur per Ber. ⁊ alios de ſimonia. c. cum in eccleſie corpore. ⁊ c. non ſatis. ⁊ ꝙ conſuetudo non poterit epos/archi. et ipſorū miniſtros in talib⁹ excuſare ſatis patet de ſimonia. c. veniens. ⁊ c. ſicut pro certo. ⁊ c. iurantū. §. fi. ⁊ d. c. cūm eccleſie. j. q. iij. ſi quis prebendas. vbi dicitur ꝙ ſicut epus gratis epatū ſuſcepit: ita membra eiuſdem epatus gratis diſtribuat. quibus iuribus difficile eſt reſpōdere niſi quis dicat ꝙ epus non habuit gratis ſuū epiſcopatū ⁊ ideo non diſpoſuit gratis membra eiuſdem. Ecce vlterius in hac materia poteſt dici ꝙ quandoq̄ aliquid offertur ſponte non cōcurrente aliquo pacto cōſtitutione vel conſuetudine. ⁊ tale licitū eſt recipere. vt in. c. dilectus. le. ij. in fi. quandoq̄ aliquid accipitur vigore pacti cōſtitutionis vel conſuetudinis: et tunc aut recipiens eſt ſalariatus de publico ⁊ non licite recipit vt no. in. c. j. extra de magiſtris. Aut non eſt ſalariatus de publico: et tunc dic aut officiū recipientis eſt de ſubſtantia rei agende vtputa inſtitutiōis in caſu huius capituli: aut ordinationis in caſu ſuo: alterius vel rei ſpūalis miniſtrande et non licet recipere. Si vero officiū tale quid recepturi non eſt de ſubſtātia rei gerende. tunc dic ꝙ ſi ſalariū ſolutū cōuenit ſcribenti conſiderato labore ſuo et negocij qualitate licita eſt receptio: cū eſt ꝙ nō dꝫ cogi proprijs ſtipendijs militare vt in. c. cū ex officij de p̄ſcrip. Si autem ſalariū qđ ſoluit nōn cōuenit cōſiderato labore et qualitate negocij: tunc nō eſt licita receptio imo recipiēs cōmittit ſimoniā vt no. d. c. j. de ſimonia. vbi ſic notat per Anthoniū de butrio qui dicit ꝙ ꝓ notarijs facit ſtil⁹ curie romane ſm quem ſunt taxata omnia beneficia ſm qualitatem ipſorū in ſolutione que fit in ꝓthonotarijs.

p inſti
licere
aliquid
pere.

a ¶ Cum ſecdm apoſtolum. Hec conſtitutio eſt eiuſdem cuius et precedens. et habet duo dicta. Secdm ibi Idem ab archidiacono. Primum facit duo. Ponit eni ſtatutū ⁊ penam non ſeruantis. Secdm etiā facit duo. nam extendit ſuū ſtatutū cū quadā exceptione.

Diuiſio

b ¶ Et infra. hic deciditur ꝙ epi et viri eccleſiaſtici nō debent intendere auaricie que eſt ydolorū ſeruitus.

c ¶ Nullo contradicente. qualiter autem peruenire debeat ordinarius ad noticiā talis contradictiōis potes videre expreſſius j. de iure patro. c. iij.

d ¶ Canonice. ſcilicet quia preſentatus eſt in quaſi poſſeſſione preſentandi. de iure patro. c. conſultationibus. ⁊ preſentatus eſt perſona ydonea. de offi. ordi. c. cū vos. Et quia preſentatur tempore debito de iure patro. c. iij.

e ¶ Ydoneus. Hoc intelligitur etiam ſi non eſſet expreſſum. de elec. cauſam que. ff. de mu. ⁊ ho. l. vt gradatim. in prin. Et nota ꝙ in hac ydoneitate quo ad beneficiū curatū conſiderari debet inter cetera etas promouendi vt ſcilicet ſit in xxv. anno. de elec. c. cum in cunctis. §. inferiora. Et ꝙ ſit commendandus ſcientia et moribus vt ibi dicitur. Requiritur etiam ꝙ poſſit infra annū promoueri ad ſacerdotiū. de elec. licet canon. li. vj. Requiritur etiam ꝙ ſit conſtitutus in ordine clericali. de inſtituti. c. ij. Admittendus vero ad vicariam debet eſſe ad minus diaconus ſic vt proximis ordinibus poſſit promoueri ad ſacerdotiū. in conſtitutiōe othonis ad vicariam.

Nota de ydoneitate ꝓmouendorum.

f ¶ Duos menſes. Cum textus iſte preſupponat preſentationem eſſe canonice factam perſonāq̄ preſentatam eſſe ydoneam quare non ordinauit preſentatum ſtatim debere admitti cum abſq̄ cauſa rationabili non debeant eccleſie diu vacare. de offi. ordi. cum vos. de cōceſ. preben. c. nulla. Eſt enim in talibus mora periculoſa. de elec. ne pro defectu. Credo ꝙ conſtituentem mouere potuit ꝙ licet ab initio recepta tali preſentatione non appareat contradictor: tamen non debet preſentatū mox admittere. quia inter preſentationem patroni ⁊ admiſſionem epiſcopi debet cadere aliquod interuallū ⁊ hoc ꝓpter examinationem quam poſt p̄ſentationem clerici ſibi factā debet epus facere ⁊ nō repente admittere qꝛ velox conſiliū ſequit penitentia. facit. xliij. di. pōderet. Poteſt etiam alia eſſe ratio ne poſtea forſitan cōtingat aliā perſonam ad eadem beneficiū preſentari per aliū. Sepe namq̄ contingit aliquem eſſe in poſſeſſione preſentandi qui tn̄ non eſt verus patronus. extra de iure patrona. c. conſultationibus. vbi traditur doctrina quid in tali caſu agendū ſit. Tutū ergo eſſet vt in talibus fiant proclamationes ſiue inquiſitiones ſicut alias no. Jo. an. de elec. c. fi. glo. vl. li. vj. Et in p̄ſentatione neceſſariū eſt vt ibi notatur per eādē glo. ij. Quod eni hic dicitur ſine cōditione ⁊c. Poteſt intelligi vbi plures patroni ſimul preſentant vnam perſonā nullo eorū contradicente. Alias autē ſeruari dꝫ qđ legit de iure patro. c. qm in quibuſdā. iuncta clem. vlti. e. ti. Unde in tali caſu vel vbi veriſimiliter timeri poſſet de variatione iuris patronatus fienda eſt ſuper hoc inquiſitio vt patet j. de iure patro. c. per ꝓuinciā. circa quā fiendam ⁊ cetera expedienda limitatur illud tempus duorum menſium vt predixi.

Alioquin[g] quicquid ex eadem eccleſia poſt factā[h] preſentationem fuerit forte perceptum[i]: illi[k] cum inſtitutus[l] fuerit reſtituatur quatenus fructus illi ad epiſcopum[m] peruenerunt. Idem[n] ab archidiacono obſeruetur ſi per eum ſteterit quo minus canonice preſentatus infra predictum tempus[o] fuerit admiſſus[p] niſi cauſam rationabilem coram ſuo ſuperiore[q] duxerit aſſignādam[r] cum ſuper hoc fuerit requiſitus ab eo[s]. Quare videlicet cum[t] non admiſerit[v] infra tempus[x] in hoc concilio diffinitum.

Conſtitutio Johānis pecham.

Epiſcopus clericis ad eccleſias admiſſis litteras admiſſionem et formam ac titulum eius continentes cōtribuat.

Ex ſolito[a] curſu cauſarum et infra[b]. Statuimus vt vnuſquiſqz epiſcopus[c] clerico[d] quem ad eccleſiam[e] admittat litteras patentes[f] ſuper ſua admiſſione cōcedat inter alia cōtinentes in quo cōſiſtat ordine[g]

g Alioquin. ſ. ſi differat vltra duos menſes.

h Factam. a quo tpe queſitū eſt preſentato ius ad ipſam rem. ſ. eccleſiam etiā ſi patronus laicus ſit vt notat Bern. de offi. lega. c. dilectus. ſic q̄ virtute talis pñtationis pōt petere ſe admitti ad ipſam eccleſiam. de iure patro. c. cū autem. et c. paſtoralis. ⁊ hoc verū intelligas niſi patronus laicus aliū pñtauerit variādo qui ſit per epm admiſſus. vt. d. c. paſtoralis. Nam tūc primus preſentatus amittit ius petendi eccliam vt ibi dicitur. Et ſic per pñtationem factam per laicū acquiritur ius ad rem cōmutabiliter tñ. Sed per pñtationem patroni clerici acquiritur ius ad rem incōmutabiliter vt notat Ber. d. c. dilectus. Et notatur per docto. de re iudi. cum Bertoldus. vbi de hoc per Henricū. di. j.

i Perceptū. ſ. per epm qui forſan habet cuſtodiā eccleſie vacantis vt infra ſequitur.

k Illi. ſ. preſentato.

l Inſtitutus fuerit. tūc enim habet ius non ſolū ad rem ſed in re. de iure patro. c. qđ autem. Et ſic ſtant no. per Inno. ⁊ Hoſtieñ. de offi. lega. c. dilectus. Et hac enim inſtitutione acquiritur titulus etiā ſi poſſeſſio nondū ſit adepta. nam in beneficialibus beneficiorum traditio nō auget eſſe eiꝰ tituli precedentis ⁊ ſine traditione transferri dominiū. vt. c. ſi tibi abſenti. de preben. li. vj. ⁊ c. cū qui. c. ij. Non tñ debet ſic inſtitutus poſſeſſionem ingredi auctoritate ꝓpria. vt pȝ. d. c. cū qui. vbi de hoc per Archi. Pro quo vide per me ſcripta. ſ. e. c. Item qñ. §. certificatorias litteras. ⁊ ad premiſſa faciūt no. per Archi. d. c. ſi tibi abſenti. §. vt tuū. li. vj. et c. ij. c. quodā. §. collatio. per eūdem. ⁊ per Petrū de anchorano de iure patro. c. qđ autem. §. quarto nota. Neceſſaria eſt enim poſſeſſionis adeptio cū ſine ea nō poſſit quis licite ipſa que ad beneficiū pertinent miniſtrare prout notat Inno. de cōceſ. preben. c. propoſuit.

Nota ſine traditione domi. transferri.

m Ad epm. Poteſt enim eſſe q̄ vacante eccleſia de conſuetudine pars fructuū pro tpe vacationis pertineat ad epm/ ⁊ alia pars ad archidi. vel aliū que cōſuetudo bene valet. de offi. ordi. c. preſenti li. vj. Unde non eſt equū vt in hoc caſu epus amplius reſtituat quā q̄ ad eū peruenerit vel peruenire debeat. ff. ſi cer. pe. l. ſi me et titiū. C. de rei ven. l. ſi fundū. cum ſimilibus.

n Idem ab archidiacono ⁊c. ſecunda pars. Et dic idem vt ſcilicet fructus quatenus ad eū peruenerint reſtituat.

o Tempus. ſ. duorum menſium.

p Admiſſus. ſ. per epm deputatū qꝛ archidiaconus ſic retardauit negociū inquiſitionis ſibi directe q̄ ob eius defectū epus nō potuit preſentatū expedire infra tps hic limitatū. vel potes intelligere qđ hic dicitur admiſſus ⁊c. ſ. per archidiaconū in caſu quo epus cōpetenti tpe mandauit ſic preſentatū ⁊ per eū inſtitutū admitti per archidiaconū quo ad inductionem in corporalem poſſeſſionem ipſius beneficij que quidē admiſſio quo ad hoc ſpectat ad officiū ipſius archidiaconi. de offi. archi. c. ad hec. et c. vt noſtrū. ⁊ huic intellectui concor. lrā q̄ ſequitur ibi cū nō admiſerit. ibi videas.

q Superiore. i. epo qui eſt eius ſuperior immediatus. de offi. archidi. per totū. Alias ſi epus circa hoc negligens fuerit: tūc archiepus. de ſup. neg. prela. c. j. li. vj. de offi. ordi. paſtoralis.

r Aſſignandam. vtpote qꝛ non potuit poſt receptionem mandati ad inducendū eū infra dictū tpus inducere vel qꝛ infirmus vel alio iuſto impedimento detentus.

ſ Ab eo. ſ. ſuperiore.

t Cum. ſ. preſentatum.

v Non admiſerit. ſ. eū inducendo in poſſeſſionem ſuam. nā admiſſio que ſonat in inſtitutionem auctoriſabilem: ad ſolū epm pertinet. de offi. ordi. c. cū vos. de prebendis in laterañ. de reli. do. c. de xenodochijs. de heret. c. ex iniuncto. niſi ex cōceſſione epi ſpecialis archidiaconus tale ius queſierit vt eſt videre in archidiacono de Rychemond. extra de inſtitutio. c. cū veniſſent. poſſet hoc qđ hic dicitur non admiſerit ⁊c. intelligi ſcz cū epus cōmiſerit archidiacono poteſtatem hmōi preſentatū ad ipſam eccleſiam admittendi qđ ſatis licet. extra. e. c. ex frequentibus. de re iudi. cum bertoldus.

x Tempus. ſcz duorum menſium.

a Ex ſolito. Hec eſt cōſtitutio Johannis pecham archiepiſcopi apud Lambeth.

b Et infra. hic decidit quō propter defectū litterarū de quibus hic loquitur veritas ſepe periclitabatur ⁊ ideo ſtatuit vt hic continetur.

c Epus. idem intelligas de quocūqz alio qui habeat poteſtatem inſtituendi.

d Clerico. requiritur enim q̄ inſtituendus in beneficio eccleſiaſtico clericus ſit. Quattuor enim requiruntur in promouendo. ſcz etas/ ſciētia/ mores/ ⁊ ordo. vt notat Jo. an. de preben. c. ſi pro clericis. §. alijs. li. vj. Et q̄ beneficiandus eſſe debet ad minus habēs primam tonſuram legitur ⁊ no. de tranſac. c. ex litteris. de reſcrip. cū adeo. iūcta gloſa penul.

e Eccleſiam. idem intellige de quocūqz alio beneficio eccleſiaſtico quod datur in titulū perpetuum.

f Litteras patentes. He enim littere in beneficialibus habentur loco tituli vt no. Ber. cōpo. de reſcrip. c. ſuper litteris. queſtio. penult. Unde ſi littere tales ſint defectiue videtur ſcdm eū q̄ titulus ſit vicioſus. Ar. ad hoc. ff. de re. cotū. l. j. ij. q. j. le. gñ. cuius tñ cōtrariū vt in caſu noſtro tenet Jo. de athona in cōſtitutione othonis ad vicariam. §. fore nullam. nā ſcdm eū inſtitutio in beneficio pōt alio modo probari quā per tales litteras. C. de fide inſtru. l. in exercendis. quātū in litteris apoſtolicis habeat locū id qđ notat Ber. cōpo. in loco predicto. ponit enim Jo. in glo. cōſtitu. predicte rationem diuerſitatis inter litteras ad beneficia emanātes a ſede apoſtolica: ⁊ litteras de quibus loquitur hec cōſtitutio. ⁊ ſic declarat dictū Ber. cōpo. poſitū in dicto. c. ſuper litteris. Ait enim q̄ in litteris apoſtolicis eſt dare diuerſitatem formarū quia diuerſitas nunc dat vnū titulū: nunc aliū. facit ad hoc. C. de man. prin. l. vnica. Sȝ in inſtitutionibus beneficiorū eſt dare vniformem titulū auctoriſabilem ⁊ in forma conſimilem. vnde in tali caſu defectus in littera inſtitutionis nō reddet titulū vicioſum maxime cū exhibēs hmōi titulū ſit in poſſeſſione pacifica ipſius beneficij.

g Ordine. debet nāqz inſtituendus in beneficio ad minus habere primam tonſuram vt ſit in ordine clericali. de inſti. c. ij. ⁊ notatur de reg. iu. c. j. prope fi. per Jo. an. li. vj. Et ad hoc facit. c. ſi pro clericis. de preben. c. li. et de tranſac. c. ex litteris. in promouendis quoqz ad quedā beneficia eccleſiaſtica requiritur ordo certus vt puta in vicario quem ad minus opȝ eſſe diaconū vt legitur in conſtitutione othonis ad vicariam. vnde de ordine admiſſi in hmōi litteris facienda eſt mentio vt ſic videatur ſi ſic admiſſus tēpore admiſſionis fuerat capax ipſius beneficij. Sed quero in litteris inſtitutionis alicuius promoti ad beneficiū eccleſiaſticū non ſit mētio clericatus nec in quo ordine erat tpe admiſſionis nūquid talis defectus viciet inſtitutionem ⁊ reddat titulū vicioſum? Uidetur q̄ ſic qꝛ hec littera nō teſtificatur de qualitate neceſſaria. ſ. ordine vel clericatu ⁊ ſic omittitur qualitas extrinſeca que de facili nō preſumitur ſed habet probari. ff. de pub. ac. l. quecūqz. §. vlti. Non enim preſumitur in alienatione facta per pupillū interueniſſe tutoris auctoritas niſi probetur vt ibi patet. Unde qui dicit beneficiatū tpe admiſſionis ſue fuiſſe conſtitutū in ordine clericali hoc probet. C. de vſur. l. j. In contrariū facit Inſti. de fideiuſſo. §. vlt. vbi oīa preſumūtur ſolēniter acta. Et facit ad idem. C. de cōtrahen. ⁊ cōmit. ſti. l. j. ff. de pact. l. iuriſgentiū. §. quod fere. In hac queſtione michi videtur q̄ talis defectus nō nocebit ſi aliunde cōſtet etiam quo titulo[b] ad huiuſmodi beneficiū admittatur.

Johannes ſtratford.

¶ Inducētes ab inducto moderatam recipiāt mercedem: archidiaconꝰ vicꝫ non vltra. xl. denarios ⁊ officialis non vltra duos ſolidos aut ab officio ſuſpēdātur tranſgreſſores.

Item quia[i] archidiaconi et infra. Sacro approbante concilio[k] ſtatuimus vt hi qui admiſſos ad bn̄ficia eccleſiaſtica ad mandatum ſuperioris[l] tenentur[m] inducere pro iductione[n] huiuſmodi facienda ſumptibus cōtentētur moderatis[o] videlicet ſi archidiaconus[p] inducat. xl.[q] denarijs: ſi ſuus officialis[r] duorum[s] ſolidoꝝ perceptione pro ſingulis[t] ſuis ⁊ ſuorum expenſis pro dicta[v] penitus ſit contentus. Ipſi tamen inducendo vt premittitur optiōe ſeruata an ī huiuſmodi quātitate[x] pecunie ſiue in aliis neceſſariis[y] ipſum inductorē et ſuos voluerit procurare. Si quid[z] vero vltra[a] hoc ab inductoribus occaſione premiſſorum[b] recipiatur[c] vel recipiant quicq̄ amplius propter inductionem[d] faciendam per ipſos vel iductōnū certificatorias[e] lrās

inſtitutum tempore inſtitutionis fuiſſe in ordine requiſito conſtitutum: quia veritas rerū erroribus geſtoꝝ non viciatur. ff. de offi. pſi. l. illicitas. §. veritas. Si autem eo tempore non fuerit ī aliquo ordine conſtitutus tunc ſatis conſtat ipſius titulum fore vicioſum rōne non capacitatis eiuſdē vt. ſ. dixi. Si aūt dubium ſit an tunc fuerit ordinatus necne pſumitur cuꝫ abſqꝫ ordine vt ſonat litera niſi probet ſe adtūc fuiſſe clericum vel in ordine requiſito conſtitutum. Ratio eſt q̄ talis ſolēnitas extrinſeca non pſumitur niſi probet vt ſ. dixi. Nec obſtat qḋ dicitur pſumi oīa ſolēniter acta vt in contrarijs allegatur. quia illa ꝯtraria loquūtur in ſolēnitate intrinſeca que pſumitur ineſſe vt legit ⁊ notatur in. l. ſciendum. ff. de v. obl. maxime vbi talis ſolēnitas eſt formalis licet ſecus dici poſſet ſi ſolēnitas eſſet materialis ꝓut plenꝰ notatur per Barth. in dicta. l. ſciēdū. ſꝫ. vt ergo.

b ¶ Quo titulo. ſcꝫ ſiue ꝑ viam preſentatōnis/ nominationis/ collatiōis/ aut puiſionis aut aliam viam quācūqꝫ ꝑ quam deuenire quis poſſet vt īſtituatur in beneficio eccleſiaſtico. Et ſic titulus hic ſumitur nō ꝓ ipſa inſtitutiōe ſꝫ pro medio ſiue via quo vel qua puenitur ad eam. Et ſic idem eſt quod cauſa hn̄di ipſm beneficiū. Quomodo aūt ſumatur titulus multis modis dixi. ſ. de filiis preſby. c. vnico. ſꝫ. vllo titulo. ibi videas.

i ¶ Item quia archidiaconi. Hec cōſtitutio aſcribitur Johāni ſtratford non tamē continetur inter eas que poſuit ſub ꝓhemio quod incipit ſponſam xp̄i ſacroſanctam. ſed nichilominus rationabilis eſt et magna equitate ſuffulta. Et habet principaliter duo dicta. In p̄mo ponit ſtatutum in quo moderat feoda eoꝝ quibus incūbit inducere inſtitutos in beneficiis eccleſiaſticis ſaltem pro actu inductionis. In ſcḋo ibi. Si vero. Ponit penam contra facientes in cōtrarium.

k ¶ Concilio. de iſto concilio aliquid certum in regiſtris vel cronicis nō reperi vicꝫ quo tp̄e vel ſub quo fuerit celebratum.

l ¶ Superioris. vtputa archiepi̅ vel alterius ad quem de iure vl' cōſuetudine ſpectat clericos in eccleſijs inſtituere. et nota q̄ dicit ad mandatū ſuperioris. Nam nec arch. nec quiuis alius debet aliquem inducere in eccleſiam abſqꝫ mandato inſtituentis. de inſtitu. c. ex frequentibus. alias ſic inductus cenſeretur intruſus ſm̄ Jo. an. de offi. archi. c. vt noſtrum. qui pro hoc allegat de preben. c. Cum iam dudum.

m ¶ Tenentur. ex hoc apparet q̄ non ſit in archidiaconi poteſtate inducere vel non inducere poſtq̄ ſup hoc mandatum receperit a ſuo ſuperiore quia tenetur eius mandatis obedire et ſic neceſſitatem importat. cui cōcor. notata per archid. de reſcrip. c. duobꝰ. §. teneant. li. vi. et de elec. c. ſi ſit. §. tenentur. c. ii. ꝑ eundē.

n ¶ Pro inductione. i. ſumptibus faciendis circa inductionem vt patet ex ſequentibus.

o ¶ Moderatis. moderatio ſigt̄ ſeu al' reſpicit abbreuiationem et diminutionem potius q̄ augmentum. de v. ſig. c. ſi. cū glo. §. moderantes. de preben. ſtatutum. §. moderandum. per Jo. ⁊ cardina. li. vj.

p ¶ Archidiaconus. cuius officiū eſt admiſſos ad bn̄ficia eccleſiaſtica inducere in corporalem beneficij poſſeſſionem. de offi. archid. c. ad hec. et. c. vt noſtrum.

q ¶ xl. denarijs. que ſūma ſufficere videtur pro quattuor perſonis et totidem equis cum vno ſumario. Sed opponitur de cenſi. c. cum apoſtolus. vbi patet q̄ archid. viſitans ꝓcurationem recipiet pro. vij. equis. Sed ſatis conſtat q̄. vij. equi cum perſonis inſidentibus nō poſſunt in die ſuſtentari honeſte cum. xl. denarijs ergo ⁊c. Solutio ibi non limitatur preciſe numerus. vij. equꝫ ſed alternatiue. vij. vel quinqꝫ. Unde conſiderato minori numero bene ſufficiet hec ſūma maxime cum ī inductōne facienda nō oporteat archidiaconum tot equitaturis ſtipari ſicut in ſua viſitatione vbi opus eſt vt plures habeat miniſtros videlicꝫ officialem ſuum et regiſtrarium preter alios ſuos familiares et ſeruientes ꝓ ſtīc ſibi ⁊ ſuis neceſſarios quos tamē ſecū habere omnes non opꝫ ī h̄ actu.

r ¶ Officialis. ſic itaqꝫ ſi requiritur in inductōne q̄ archidiaconus in perſona ꝓpria hunc actum exerceat ſed poteſt illam expedire per aliū vt hic patet.

s ¶ Duorum ſolidoꝝ. videlicet pro duobus vel tribus equis ad maius.

t ¶ Singulis expēſis. et in victualibꝰ pabulo eq̄rum ferratura et huiuſmodi.

v ¶ Dieta. i. ꝓ vno die. ⁊ intelligo de die naturali que eſt. xxiiij. horarum ff. de ſer. l. more. ad leg. aquil'. l. ita vulneratus. Et notatur de ver. ſig. l. ij. §. viti. per accurſ. Et qḋ hic dicit de dieta itelligas de vulgari ſm̄ conſuetudinem patrie iuxta notata ꝑ Ber. de reſcri. c. nonnulli. §. duas dietas vbi ꝯcor. P hi. vinc. Goffre. Innocē. et hoſt. compoſt. et facit ad hoc. c. preſenti. §. loca. de preben. li. vj.

x ¶ Quantitate pecunie. ſcꝫ. xl. deñ. vbi inducitur ꝑ ipſm archidiaconū. aut duorum ſolid. vbi inducitur per ipſiꝰ officialē. ¶ Sꝫ quid ſi inducatur per alium q̄ per ipſꝫ archid. vel eius officialem tamen de mandato ipſius archidiaconi An tunc archidiaco. aliquid poſſet recipere pro tali inductione. dic q̄ non. ſed taliter inducens habebit ab inducto expenſas neceſſarias ſuo ſtatui cōpetentes ſub moderatione que conceditur ipſi archidiacono vel eius officiali ſi ipſoꝝ alter huiuſmodi inductionem perſonaliter feciſſet vt hic ordinatur. facit ad hoc qḋ legitur et notatur de reſcrip. c. ſtatutum. a. §. inſup vſqꝫ ad finē in textu. ⁊ per docto. li. vj.

Queſtio.

y ¶ Neceſſarijs. in victualibus. ſ. ⁊ expenſis equoꝝ.

z ¶ Si quid vero. ſecunda pars.

a ¶ Ultra hoc. i. vltra ſūmam predictā vel vltra ſumptus neceſſarios vbi inducendus hoc voluerit.

b ¶ Premiſſoꝝ. ſcꝫ ſumptuū ea ratione faciendoꝝ.

c ¶ Recipiatur. ſic vt apparet pena ſequens non reſpicit ſoluētē ſꝫ recipiētē dūtaxat. nec refert vtrū cū exactōe recipiat vl' ſine exactiōe ⁊ ſic ēt gratis oblatis recipi non poteſt abſqꝫ pena ſicut alias cōſimilis prohibitio habetur de cenſibꝰ. c. j. §. caueat. li. vj.

d ¶ Inductionem faciendam. intelligas de actuali inductiōe vt differat ab eo qḋ. ſ. dixit pro inductōe ⁊c. qḋ hic vt ibi dixi ſuper eodem ṽb.

e ¶ Certificatorias litteras. quibus iuxta mandatum ſuperioꝝ certificare habent inducentes an inſtitutum realiter induxerint necne. et he littere certificatorie vulgari locutione vocantur littere inductiōis ipſius inſtituti eo q̄ teſtimoniū perhibeāt de ipſius ſic inſtituti inductione. Et vt videtur huiuſmodi inductio corporalis dicenda eſt pars tituli quia ſine ea non perficitur canonica inſtitutio que dat titulum in beneficio eccleſiaſtico vt plenius notatur per Dy. de re. iur. caꝑ. i. li. vj. Et concor. notata per archidiaco. in. c. cum qui. de preben. li. vj. vbi dicit q̄ occupās beneficiū eccleſiaſticū ſine hoc q̄ habeat poſſeſſionē auctoritate ſuperioris cenſetur intruſus. Cui ꝯcor. notata ꝑ eūdē. de elec. c. auaritie. §. cōfirmet. li. vj. ad idem faciūt notata ꝑ Jo. xxvii. q. ii. Si quis deſponſatā. Et alias videret q̄ ꝓ nichilo eēt inductio vl' in

facere ⁊ iduct' tradet' exq
sitis ve colorib' differre' il

los cõtigat idebite' culpa
biles i hac pte suspensionẽ

stallatio de quibus loquũtur iura. xxiij. dis. in noie domini. xxij. di. Si quis episcopus ordinatus. cũ siĩlibus. Innocen. tamẽ Hostien. et Bern. compo. in. c. transmissam. de elec. dicunt q statim post cõfirmationem vel institutionem potest quis auctoritate ppria nancisci possessionem et ministrare in temporalibus ⁊ spũalibus. Et huic opinioni adheret paul' in cle. ij. de eta. ⁊ qli. §. pacifice. vbi ponit rões ⁊ allegat plura iura p vtraq3 parte facientia. Concludens q iura inductionem in possessionem de necessitate nõ requirũt presertim vbi ius acquiritur ex institutiõe. Nõ autem ex possessionis traditione de re. iur. c. j. li. vj. Secus tamen est vbi traditio requiritur ad translationem dominij. C. de pact. l. traditionibus. insti. de re. di. §. p traditionem cũ siĩlib'. Circa hanc materiam dicit Archid. xvj. q. ij. in summa q vbi papa archiepũs vel epũs iure ordinario cõfirmat vel instituit tunc sic institutus vel confirmatus potest sine alia inductione ministrare. Et sic potest saluari opinio Inno. ⁊ sequacium. Secus tamẽ est vbi non ordinarius loci sed alius cõfirmat vel instituit. nam tunc necessaria est inductio q fieri debet auctoritate eius q pest cure et regimini ipsius beneficij. Et sic stat opinio alioꝝ. Pro q allegat. c. pastoralis. in fi. de priuil. li. vj. xvj. q. v. Si qs epũorum. Et huic di. tanq3 satis eque pcor. Dominicus de sancto gemiano in dicto. c. cum qui. §. insup. de preben. li. vj. qui dicit q pmũ membrũ verũ est vbi beneficiũ est vacans quo ad possessionem. Secus si non esset vacans nam tunc nõ posset ppria auctoritate possessionem intrare. vt in. c. licet. de preben. li. vj. Petrus de ancharano in. c. pposuit de pcess. preben. dicit q in preb. et minoribus beneficijs requiritur inductio siue installatio nisi in cõtrariũ sit consuetudo. Nam in hoc casu cõsuetudini standum est scꝫ eum. In curatis vero quo ad effectum ministrandi vel causam i iudicio deducendi dicit q necessaria etiam est inductio. Nã exercitiũ actionũ et potestas administrandi non prouenit ex titulo sed ex possessione. extra de iure patrona. c. cõsultationibus. Anthonius de butrio in dicto. c. transmissam ponit vnam longã distinctionem que ponit diuersitatem. Primo inter beneficia q natura exposcit confirmationem. Scdo inter beneficia q nõ req̃runt confirmationem sed sola intercedit installatio. Tertio inter beneficia que nullam requirũt installationem nec etiam confirmationem. Et intelligit cõfirmationem etiam p institutiõe et collatione auctorizabili vt sic idem sit cõfirmationem habere et aliqd loco ꝯfirmationis accipere. Prout alias notat p Innocen. et Ber. ꝯpost. in dicto. c. transmissam. Pmo casu dicit cõsiderandam fore cõsuetudinem ⁊ hoc tripliciter. Nam si consuetudo disponat vt non cõfirmatus administret concludo talẽ cõsuetudinem non valere quia esset grauis ecclesijs. de re iudi. cũ causam. et quia p eam videret eneruari bonum obedientie. xciij. di. nulla. et rumperetur neruus ecclesiastice discipline. de cõsue. cum inter. Pro quo faciũt notata Inno. et alioꝝ doctorum deõ c. transmissam. et. c. cum venerabilis. de cõsue. vbi videtur casus Si vero consuetudo disponat confirmatũ non ministrare ante installationem tunc seruanda est consuetudo. Nam sicut alias i possessione transferenda operatur consuetudo de cõsuetudie. c. ij. sic in ea impedienda et in effectu confirmationis turbãda operabitur. Si autem consuetudo nichil disponat tunc fm Innoc. dicit q ex sola cõfirmatiõe cõsequitur confirmatus ius administrandi vt in. c. nosti. ⁊. c. transmissam. de elec. etiam in temporalibus et spũalibus in iudicio et extra all. ad hoc. c. cum deputati de iudicijs. Et hec dicit fore vera etiã in canonicatibus ⁊ alijs beneficijs in quibus administratio est diuisa. Ubi vero prebende siue administrationes non sunt diuise sufficit in canonicis receptio ⁊ loco cõfirmationis est quia recipitur eius iuramentum obedientia vel pfessio. vel alias q per eum ad quem pertinent dentur panni altaris campane vel aliquod siĩle. xxiij. dis. acolit'. et. c. sequen. de maio. et obe. c. legebatur. Consequitur etiam sic confirmatus vt dicit p hanc confirmationẽ q auctoritate ppria potest nancisci possessionem. ff. de acqui. pos. l. cum heredes. et h si non sit cõtradictor. Nam cõtradictor si quis sit opꝫ docere de confirmatione facta ab eo qui habuit potestatem cõfirmandi lꝫ non de iusticia sue electiõis. Et est ratio q possessores reꝝ ecclesiasticarum non liberantur soluendo nisi soluãt prelatis vel his qui tuitione confirmationis defenduntur. ff. quod cum falso tu. l. j. Fallit tamen quod dixi de confirmatione vbi contentio est super nullitate confirmationis vt q2 opponitur crimen cũ infamia vel quando contenditur obreptitia. de accu. c. accedẽs. et. c. super his. de causa pos. et ppriet. c. cum olim. ⁊. c. cum sup. Et sic possunt intelligi. c. si quis ordinatus cũ se. xcij. di. Et hec intelligit vera quando ius cõfirmandi et installandi ptinẽt ad eundem. Secus tamen si ptineant ad diuersos sic q cõfirmatio ptineat ad vnum et inductio ad alium non sub epo q2 tunc per ꝯfirmationem non datur ius administrandi ante inductionem factam per eum ad quem pertinet vt notat archidia. xvj. q. ij. in summa. Et nota q regulariter nõ cõfirmatus non administrat. Fallit tñ in papa de elect. c. licet. Fallit etiam in casu. c. nichil. eo. ti. Fallit etiam in cisterciensibus quibus cõceditur administratio ante cõfirmationem. de sup. ne. prela. c. j. Fallit etiam in abbatissa electa a duplo maiori parte vt in decre. indẽnitatibus de elec. li. vj. Fallit quinto quando non confirmatus habet licentiam administrandi ex auctoritate superioris vt notat Innocen. de symonia. c. sicut. qđ dic hodie vt in. c. Auaricie. de elect. li. vj. Secũdo casu scilicet in beneficijs quibus non interuenit confirmatio sed sola installatio tunc talis actus habetur loco confirmatiõis vnde in prebendis diuisis talis installatio siue inuestitura tribuit ius administrandi. In prebendis autem non diuisis loco confirmationis est q recipitur eius iuramentũ pfessio vel obedientia vel q dentur panni altaris campane vel aliud simile vt predixi supra in h'. Si autem cõsuetudo. nec refert an recipiẽs sit episcopus alius ve prelatus ad hoc habens potestatem. Tertio casu scꝫ vbi nec sit cõfirmatio nec installatio tunc potestas administrandi recipitur ex solo habitu possessionis. Est tamen differentia inter eos et istos qui habent solam installationeꝫ loco cõfirmationis. Nam cõfirmati vel sic installati admittuntur nomine beneficioꝝ suoꝝ ex quo de confirmatione tali constat nec põt obijci q sunt iniuste promoti quia confirmatione et tuitione tutorum oĩa roborantur. ff. qđ cum falso tu. l. j. Ubi vero qui nec cõfirmantur nec installantur non habent necesse probare nisi solã possessionem que eis sufficit. ff. si vsusfru. pe. l. vlt. §. j. ¶ Ex premissis satis apparet q inductio nõ est pars tituli in his qui cõfirmationem institutiõem vel collationem a potestatẽ ad hoc habente recipiũt. Sed in his qui solam installationem recipiũt ipsa installatio siue inductio habetur p ipso titulo. Est tamen inductio necessaria ad effectum vt institutus possit licite bona talis beneficij ministrare. qđ dic vt dixi s. e. titu. c. Cum secũdũ apostolum. §. institutus fuerit.

Induc. nõ exig. tali.

f ¶ Facere. i. in formam cõpetentẽ sub scriptura et sigillo redigere. ⁊ sic facere est aliquid ex preiacenti materia operari.

Facere.

g ¶ Tradere. alias enim non videtur plene facere. ff. de lega. j. l. si heres.

h ¶ Differre. sic ergo duo hic rectrantur quorum singula inferũt penam inferius limitatam vicꝫ sras inductionis nõ facere ⁊ tradere. Item eoꝝ factiõem ⁊ traditionẽ indebite p exquisitos colores differre.

i ¶ Indebite. i. sine rationabili causa et cessante rationabili impedimento. ¶ Sed nũquid archidiaconus vltra sumptus predicta de quibus hic loquitur textus possit aliquid ab iducto recipere nomine feodoꝝ sibi et suis officiarijs soluendoꝝ forsan vbi consuetum est aliquid certum loco taliũ solui p ipsos inductos non incurrendo penam huius constitutionis. q nõ facit littera huius constitutionis que dicit vel quicquam amplius recipiant ppter inductionem ⁊c. Nisi forsan intelligas litteram illã scꝫ propter actũ inductionis qui consistit in labore corporali et i sumptibus exponendis vt sic feoda cõsueta nichilominus recipere valeãt: cũ in hac ꝯstiõne nõ phibeant expsse ⁊ materie cũ penalia sint restringẽda. ff. de penis. l. interpretatiõe. cũ siĩlibus. ⁊ hoc puto verũ q p talem receptionẽ nõ incurrũt hanc penã. Sꝫ alias vt symoniaci puniri possunt q2 cõtra receptionẽ feodoꝝ phibitio videtur expressa in. c. non satis de symonia. h'. nec ab eo. vbi etiã statuitur in talibus ꝯsuetudinẽ nõ valere. et facit ad idẽ e. ti. c. Jacobus. nec obstat si dicas. c. nõ satis. loq̃ de ꝯmissiõe cure q fit p epm. nõ autem de inductiõe q fit p archidiaconũ. q2 eadem ratio est in vno sicut ⁊ in alio. Nã vtrũq3 est qđ spũale pro quo nõ debet pecunia exigi vt ibi patet ⁊ est expressum eo. titu.

Questio.

c. Intantum. ad fi. ⁊ facit ad hoc ſupra hoc li. de inſtitu. c. j. vbi de hoc dixi ſup verb. extorqueri.

h ¶ Ab officio. ſcilicet archidiaconali ſiue miniſterio quod exercet ſic culpabilis.

l ¶ Et ingreſſu. hec em̄ due pene hic habētur ꝓ vna. Naꝫ vbi due pene imponūtur ꝓ vno delicto dr̄ pena vnica et nō due. ⁊ ꝯcor. in ſili de ſen. excō. c. j. §. caueāt. li. vj. ſm Dñicū qui ibi ſic notat.

m ¶ Ipſo facto. ſcꝫ abſq ſnia hois. opus tn̄ eſt declaratiōe. de hereticis. c. cū ſm leges. li. vj.

n ¶ Donec ⁊c. ſic ergo facta reſtitutione ſtati abſolutus eſt. qḋ dic vt ſcripſi. ſ. de ſo. cōpe. c. j. v. ſatiſfecerint.

o ¶ Et leſo. hoc intellige in caſu dilatōis faciēdi ⁊ tradēdi lr̄as ſup inductōne cuꝰ pretextu forſan q̄ in viſitatiōe ordinaria vel metropolica vl' alias in iudicio de ſua inductōe nō pt̄ docere ꝓpter carentiam huiuſmōi lr̄aꝝ leſus ⁊ damnum paſſus eſt.

ab officio et ingreſſu eccleſie tamdiu incurrere volumus ipſo facto donec hec contra recepta ſoluentibus reſtituantur et leſo ſua culpa ſatiſfaciāt in premiſſis.

¶ De cōceſſione prebēde. Stephanus in concilio Oxonien̄.

¶ Nichil nomie perſonatus conferatur ſubſtituto niſi ſubſtituens plene reſignauerit. nec quicquid alicui noie beneficii aſſignetur ſi beneficium incompatibile poſſidet. ⁂

Ne lepra et infra. illud abſurdum reputamus omnino vt aliquo exiſtēte perſona vnius eccleſie alii de conſenſu illius perſone aliquid conferatur in eadem eccleſia noie perſonatus niſi perſona prior eccleſiam totam prius ſimpliciter duxerit reſignandā. Item ſtatuimus q̄ nō liceat alicui aliquid in eccleſia aſſignare cuiq̄ nomie beneficii quaſi hoc liceat obtinere cū alio bñficio cui cura annexa fuerit aīarū.

p ¶ Satiſfaciant. ſcꝫ reſtituendo dāna et intereſſe ipſi damnū paſſo vel alias ſatiſfaciēdo voluntati ipſius leſi. ꝑut notat in ſili de vſuris. c. qūq̄. v. ſatiſfactum per archidi. li. vj.

a ¶ Ne lepra. Hec conſtitutio eſt Stephani archiepi edita i concilio Oxon. primo. Et eſt pars huius .ti. de ſcrip. ne lepra. Et hꝫ duas partes q̄ de ſe ipſis ſatis patent.

b ¶ Perſona. i. rectore Et loquitur ſm vulgare anglicorum.

c ¶ Eccleſie. In qua. ſ. vniuerſaliter intitulatus eſt. Et aduerte ad id quod dicit vnius eccleſie. Nam eccleſia vna etiā de cōſenſu intitulati in eadem manente vnitate in plures titulos diuidi non pōt vt hic et in conſtitutione octoboni vnitatem.

d ¶ De ꝯſenſu. Contra videtur extra de eccl. edi. c. iij. vbi appareꝫ q̄ ſine cōſenſu rectoris pōt de prouentibus eccleſie alteri bñficium aſſignari etiam in titulū. vnde multo fortius hoc poteſt fieri de conſenſu rectoris. ¶ Solutio. illud. c. iij. loquitur vbi de pingui beneficio ⁊ ampla parrochia fiunt duo beneficia et due parochie ſepate. ſic q̄ quelibet eccleſia ſuū rectorē habeat. qḋ ſatis licet vt ibi. Hic vero loquitur de duobus rectoribus ponendis in vna et eadem eccleſia vnitate manente quod nō licet vt plenius dixi. ſ. de preben. c. j. ibi videas. ¶ Item op. de. c. per tuas. iij. eꝫ de ſimo. vbi patet q̄ de conſenſu rectoris eccleſie poteſt aliq̄s intitulari ad eandē. Et facit ad idem de iure patro. c. penul. Solutio caꝑ. illa loquūtur de titulo cōceſſo ꝓmouēdo ad ordines cuius tituli aſſignatio non facit ſectionē beneficij quo ad titulum perpetuū. Nec obſtat patrono quin poſſit mortuo vel cedente rectore aliū libere ad totum beneficiū preſentare vt legitur in dcō c. penult. nec taliter intitulatus habet titulum ſub noie perſonatus quod hic ꝓhibetur ſed ſolum vt aliquam ꝑcipiat portioneꝫ pro ſuſtentatione vite que ſm Hoſtien. in dicto. c. per tuas. dꝫ eē ita tenuis q̄ per hoc non videatur fieri ſectio etiam fructuum inter eos.

e ¶ Aliquid. Id eſt aliqua portio.

f ¶ Nomie perſonatus: vicꝫ in titulū beneficij vt ſic in eadem eccleſia ſint duo rectores intitulati vnitate manente vt tamē ibi ſit rector ⁊ vicarius ꝑpetuus bene licet ad portionem vicarij aliq̄d de ꝯſenſu rectoris aſſignare. Nam in hoc caſu non ſunt duo capita ſed vnum licet ſint duo beneficia diſtincta in vna eccl'ia ſicut al's patet in epiſcopo et decano. ¶ Sed nōne iuri ꝓ ſe introducto poteſt quis renūciare. extra de reg. c. ſtatuimus. Quare ergo de conſenſu rectoris non poteſt in eadem eccleſia aliquid cōferri alteri nomine perſonatus cum in hoc ſolum iuri ꝓprio ipſius rectoris derogetur. Solutio per talem collationem nō ſoluꝫ derogatur iuri ipſius rectoris priuato. ſed etiam iuri publico quod ꝓhibet ſectionē beneficioꝝ. de preben. c. maioribus. Et nō tali iuri renūciari non poteſt de foro ꝯpe. c. ſi diligenti. cū ſi.

g ¶ Eccleſiam totam. i. totū et integrū ius qḋ hꝫ in eccleſia.

h ¶ Simpliciter. i. abſq conditione vel pacto vt aliquid cōferat in eadeꝫ alicui nomie beneficij ꝑpetui.

i ¶ Reſignandā. ex hac lr̄a apparet q̄ facta tali reſignatiōe poſſit aliq̄d conferri alicui de fructibus talis beneficij noie ꝑſonatus licet nō conferatur ſibi integrū beneficium. Et hoc ꝓbare videtur dictio niſi hic i textu poſita ibi. Niſi ꝑſona prior ⁊c. acſi expreſſiꝰ diceret. Si rector velit i totum renūciare tunc poterit alteri certa portio aſſignari nomine perſonatus. Et iſtud puto verū ſic vt ipſa eccl'ia vacante de ea que prius erat vnū beneficiū fiant duo bñficia ſeparata: ⁊ q̄ quilꝫ dicatur prelatus ꝑ ſe. et ſic fiat. c. vacante. de preben. Unde nota q̄ vacante beneficio vt in eo creetur nouus titulus quattuor requiruntur. Primū eſt deſtinatio animi vt ſcꝫ fiat nō animo ſcindendi beneficiū manēte ipſius vnitate ſed vt fiat animo creandi duo beneficia et duo iura ⁊ diuinū cultum augmentandi. Secūdo q̄ fiat cū cōſenſu eorū ad quos ꝑtinet videlicet patroni epi et capellani. Tertio q̄ fiat ex cauſa rationabili. Quarto q̄ facultates ſuppetant ꝓ duobꝰ intitulandis. hec notat Hoſtien. dicto. c. vacante. Et poſt eum Petrus de anchorano et anthonius de butrio.

Quātuor requirūtur creādo nouū titulū in eccl'ia vacante.

k ¶ Item ſtatuimus. Secunda pars.

l ¶ Alicui. neq patrono neq rectori neq vicario.

m ¶ Cuiq. Et ſic vt videtur nec promouēdo ad ordines. Qḋ dic ſm doctores in. c. per tuas. iij. de ſymo. de iure patrona. c. penult. de fil. preſby. c. ꝓpoſuit. Et vide quod dicam infra. v. beneficij. Et nota q̄ talis preſentatus ad ordines ad titulum alicuius eccleſie non habet ius in eccleſia ex aliqua inſtitutione ſed hꝫ ſolū petitionem alimentoꝝ ex preſentatione acquiſitam ſm Paulū qui ſic notat de iure patro. c. ij. v. rectoris. in cleñ.

n ¶ Beneficij. Intellige de tali beneficio in quo requiritur inſtitutio canonica. Secus tamē eſſet in beneficio tēporali ad vitaꝫ concedentis forſan conceſſoris: ſiue fiat in penſione certa vel in portione recipienda. Nā talē penſionē vel portionē bene pt̄ ꝯcedere rector alicui in eccleſia ſua etiam ſine cōſenſu patroni vel epiſcopi cum in hoc ipſius ſolius ſit preiudiciū vt dicit Paulus i cle. pretalle. in fi. glo. ꝓcedētis. Poteſt etiam cōcedere alicui ordināndo titulum in eccl'ia ſua vt ſcꝫ alimentetur ſi egeat et ius huiuſmodi alimentationem petendi nō durat vltra tempus talē titulum ꝯcedētis ꝑut ſentit Jo. lxiij. di. principali et etiam Petrus de ancho. d. c. penul. de iure patro. lꝫ gloſa ibi vacillet.

o ¶ Quaſi hoc. ſcꝫ beneficium ſic aſſignatum. Et nota q̄ hec dictio quaſi hic ſtat ſimilitudinarie: ⁊ ꝯcor. in ſili. ff. de ꝓcu. l. ſi ꝓcuratorem. in fi. ff. ex quibus cau. ma. l. ait pretor. §. Item et. vbi de hoc in glo. Quandoq hec dictio quaſi eſt nota veritatis. eꝫ de decimis. c. parrochianos. vbi de hoc ꝑ Ber.

Dictō quaſi varie ſumitur.

p ¶ Alio beneficio. ſcilicet curato vt ſequitur tali videlicet quod cum beneficio de quo hic loquitur ſit incompatibile. Pro quo vide quod ſcripſi. ſ. de preben. c. audiſtis. §. decernimus. v. Incompatibilia.

q ¶ Cura aiaꝝ. ſupple ꝑncipaliter. Secus ſi ſcḋarie vbi cura in eccleſia ꝑochiali curata ꝓbēde annexa. de ꝓben. c. ſup eo. li. vj. Et q̄ ſunt illa beneficia quibus annexa eſt cura aiaꝝ vide. ſ. de ꝓbē. c. audiſtis. v. curam animarum.

Bonifacius.

¶ Clericis pauperibus ad diuinum officium idoneis et rectori ſuo obtemperaturis: conferantur aque benedicte ferende beneficia: et a parrochianis alimenta.

A Noſtris maioribus[a] ⁊ infra. Statuimus ꝙ clericis[b] pauperibus[c] aque[d] benedicte beneficia[e] conferantur. Et quia[f] inter rectores et vicarios eccleſiarum ⁊ ſuos parrochianos ſuper collatione huiuſmodi beneficiorum lites nõnũꝗ̃ audiuimus ſuſcitari[g]: quas ſicut cordi nobis eſt amputare[h] debemus: decernendo ſtatuimus vt iidem rectores[i] et vicarii quorum magis[k] eſt ſcire qui ad huiuſmodi beneficia exiſtunt ydonei tales clericos i predictis beneficiis preficere[l] ſtudeãt: q̃ iuxta corda[m] coꝝ ſciant[n] et valeant[o] in diuinis[p] officiis ſibi congrue[q] deſeruire[r] et ſuis velint obtẽperare[s] mãdatis[t]. Quibus[v] ſi parrochiani malicioſe[x] ſubtrahere

a ¶ A Noſtris maioribus. Hec conſtitutio aſcribitur in quibuſdam libris Bonifacio archiepo. Et in quibuſdaꝫ Roberto wynchelſee. Et habet tria dicta. In primo decernit ꝙ officiũ aque baiulatus conferatur vt beneficium eccleſiaſticũ. In ſecũdo ibi. Et quia. Statuit illud conferri debere per curatũ eccľie. In tertio ibi. Quibus ⁊c. vult parrochianos compelli ad preſtandũ ipſis aq̃ baiulis elemoſynas conſuetas. — Diuiſio.

b ¶ Clericis. Non ergo laicis. Et intelligas illũ quo ad hoc eſſe laicuꝫ q̃ nõ eſt ordinatus licꝫ alias ſit cõpetentis litterature. xii. q. i. duo ſunt. de eta. et qua. cum contingit. Si etiam bigamus ſit licet prius fuerit ordinatus tñ inter laicos debet cõputari quia talis omni priuilegio clericali nudatus eſt. de bigamis c. alterationis. li. vi. Si autem fuerit cõiugatus non tamen bigam' dũ tamen habitum et tonſuram gerat clericales: habebitur vt clericus in duob' vt ſcꝫ in perſona gaudeat priuilegio clericali iuxta. c. ſi quis ſuadente. xvii. q. iiii. Et vt non trahatur coram iudice ſeculari. de cleri. cõiu. c. vnico li. vi. In ceteris vero habebitur vt laicus. Quia quod de vno cõceditur in alio denegatur. xxv. diſ. Qualis. et ꝓpterea dicit Frãciſcus ꝙ clerici cõiugati in eccľia ſtabunt inter laicos et non inter clericos. et all. Io. an. dicto. c. vnico. et ſic nota. in. c. i. de vit. et honeſt. cle. ꝟ. nota ſcďo ꝑ Petrum de ancho. Unde et premiſſis apparet ꝙ iſtud officium de quo hic loquitur non debet conferri clerico cõiugato. Quia clericus iſte habet deſeruire preſbytero in altari: ſecum cantare: et epiſtolam legere. de vit. et honeſta. cleri. c. vt quiſqꝫ. Sed vt predixi clericus coniugatus non ſtabit nec ſedebit inter clericos ſed inter laicos: ergo ⁊c. Puto tamen ꝙ in defectum clericoꝝ non cõiugatoꝝ bene poſſent aſſumi ad tale officiũ clerici cõiugati dũmodo non ſint bigami et gerãt habitum et tonſuram clericales. ar. ad hoc de reſ. do. c. inter quatuor. xxviii. di. de ſyracuſane. de cleri. coniu. c. Iohannes. Nec obſtant prius allegata: quia in hoc caſu neceſſitas excuſat maxime adiuuante ad hoc cõſuetudine iuxta notata per Innocen. dicto c. i. de vita et honeſta. cleri.

c ¶ Pauperibus. Quibus ſcilꝫ parentum et ꝓpinquorum bona non ſuffragantur. i. q. ii. clericos.

Nõ de effectu aq̃ benedicte. d ¶ Aque benedicte. De hac habetur de conſecra. di. iii. Aquam. Et ibi patet ad quid ordiatur et de eius effectu: et ꝙ delet venialia et ꝙ non eſt ſacramentum ſed ſacramentale notatur ibi ꝑ archidia. Item de figuris veteris teſtamenti quo ad huius aque aſperſionem habes de conſe. di. iiii. nec quiſꝙ̃.

Beneficiũ e ¶ Beneficia. Large ſumit̃ hec dictio beneficiũ ꝓut eſt beniuolus actus tribuens gaudiũ capienti vt in libro feudoꝝ. ti. in quibus caſibus feu. amit. c. obertus. ꝟ. in primis. Unde et preſtimonia et penſiões et alia huiuſmodi que ſeruitoribus et miniſtris eccleſiaſticis conceduntur abſqꝫ titulo beneficia dici poſſunt. xvi. q. i. poſſeſſiones. et dixi de hoc. ſ. de cleri. coniu. c. i. ꝟ. eccleſiaſtica beneficia.

f ¶ Et quia. Secunda pars.

g ¶ Suſcitari. Parrochianis forſan aſſerentibus collationem huiuſmodi ad eos ſpectare: rectoribus vel vicariis contrarium aſſerentibus.

h ¶ Amputare. Concor. extra de do. et contu. c. finem litibus. vbi de hoc ſunt ꝯcor. Sed melius ad propoſitum. xc. di. placuit. et. c. ſtudendum.

i ¶ Rectores et vicarii. Intelligo h̃ ſingulariter vt ſcilꝫ in eccľia vbi eſt rector fiat hoc per rectorem. Ubi vero ſolũ eſt vicarius h̃ fiat per vicarium. Queſtio. q. Sed quid ſi ſunt in vna eccľia rector et vicarius quis eorum conferet iſtud officiũ? videtur ꝙ vicarius: quia cum eius ſit exercitiũ cura animaꝝ vt dixi ſupra de cle. nõ reſid. c. preterea. ꝟ. vicarios. et in curati adiutoriũ ordinatur talis clericus vt in. c. vt quiſqꝫ. de vita et honeſta. cle. ꝓ vicariũ ipſm vt videtur veniet eligendus: cuius eſt talem ſibi eligere qui ſibi i his que ad eius officiuꝫ ſpectãt valeat deſeruire. Puto tñ ꝙ ꝑ rectoreꝫ debet inſtitui qui in eccľia ꝑncipalis ⁊ caput exiſtit et a cuius iure tanꝗ̃ ꝑncipali vicarii portio depẽdet. Sufficit enĩ curã gerenti ꝙ clericum ſecũ habeat vt in. d. c. vt q̃ſqꝫ. licet ipſe eũ non eligat vt ſibi inuiſ. Unde ſicut nõ abſqꝫ patrono cuius ꝓpriũ eſt miniſtros ꝑncipales eccľie ꝑſentare poteſt aliquis in eccľia inſtitui. xvi. q. vii. decernim'. Sic nec poteſt talis clericus inſtitui abſqꝫ rectore cui' eſt proprietas cure in eadem vt dixi dicto c. preterea. verbo vicarios. ſ. de cleri. non reſid. Poteſt tamen nõ incõgrue dici ꝙ talis cleric' inſtitui ſiue deputari debet ꝑ vtrũqꝫ ſcꝫ tam ꝑ rectorem ꝗ̃ ꝑ vicarium cum vtriqꝫ coꝝ talis clericus miniſtrare et ſubeſſe debeat ſicut al's contingit in decano rurali qui eligitur tam per epm ꝗ̃ ꝑ archidiaconũ cum ſit miniſter cõis vtriuſqꝫ. extra de offi. archidia. c. ad hec. in fine.

k ¶ Magis. Supple ꝗ̃ parrochianoꝝ. Et conſidera bene hanc litteram. Non enĩ dicit ꝙ rectores et vicarii magis ſciunt q̃ ſunt ydonei ad tale officiũ. ſed ꝙ coꝝ magis ꝗ̃ parrochianoꝝ eſt ſcire qui ſũt ydonei. Poteſt enĩ eſſe ꝙ aliqui parrochianoꝝ viri bene litterati magis ſciunt tam in lectura ꝗ̃ in cantu et aliis infra eccleſiaꝫ ⁊ extra per tales clericos agendis qui ſint ydonei ꝗ̃ ipſius eccleſie rector vel vicarius. Sed magis ꝑtinet talia ſcire ad ipſos rectores vľ vicarios ꝗ̃ ad parrochianos qꝛ magis circa talia verſari debet ipſoꝝ rectoꝝ et vicarioꝝ officiũ et ipſa magiſ ſcire tenentur. Ad quod faciũt ꝑ me ſupius notata de ſum. trini. et fide catho. c. i. ꝟb. ſciat: ibi videas.

l ¶ Preficere ſtudeant. Ad prelatum enĩ ꝑtinet in eccleſia ſua inferiores miſtros inſtituere: nec poteſt patronus tale ius ſibi vendicare ꝓut clare notatur. lxiii. di. ꝑncipali. ꝑ Io. et etiam ꝑ archidia. Et ad idem applicari põt qđ legit̃ et notat̃ de filiis pꝛſbyte. c. propoſuit. cum ſua gloſa. Si ergo hoc patronus in eccľia facere nõ põt: multo minus hoc poterũt facere parrochiani.

m ¶ Corda coꝝ. ſ. rectoꝝ ⁊ vicarioꝝ et debet iſtud intelligi inquãtum humana fragilitas ſcire patitur. extra de ſcruti. in ordi. faci. capitu. vnico.

n ¶ Sciãt. In hac ſcia reqrit̃ vt ſciãt lectiones ⁊ epľas legere: reſpõſoria / gradualia ⁊ alia hmõi cãtare. xxv. di. ꝑlecti. ꝟſ. ad acoliſtũ. cũ duob' ꝟſ. ſeq.

o ¶ Valeãt. ſ. de iure ⁊ de facto. De iure vt qꝛ nõ ſint bigami vľ alias ꝯiugati. Pro q̃ dic vt dixi. ſ. c. ꝟ. clericſ. de facto: ita vt nõ ſint mutilati egrotãtes vľ alio ipedimẽto canõico detẽti. ex. de corpo. vicia. de cleri. egro. ꝑ totum.

p ¶ Diuinis officiis. ſ. miſſa / matutinis / ⁊ aliis horis canonicis. xii. di. de his. xcii. diſ. c. vlti.

q ¶ Congrue. id eſt conuenienter vicꝫ temporib' debitis.

r ¶ Deſeruire. Hoc qđ h̃ dẽ nõ ſolũ intelligas de officiis inquãtũ ſonãt ꝓ horis canonicis: ſꝫ ẽt in ſacramẽtis ⁊ ſacꝛalib' miſtrandis quoꝝ miniſtratio nulli dubiũ quin ſit officiũ diuinum.

ſ ¶ Obtemperare. id eſt obedire.

t ¶ Mandatis. maxime circa ea que ad officiũ diuinum pertinent. Pro quo vide. ſ. de maio. et obe. c. i. ꝟb. parebunt.

v ¶ Quibus. Tertia pars.

x ¶ Malicioſe. poſſent ei parrochiani eos forſan de facto repellere quia ꝑ eos vel de eorũ conſenſu nõ ſunt introducti quorum velint elemoſynas' conſuetas': ad ipſas largiēdas ſibi ſollicite moneantur'. Et ſi opus' fuerit per quaſcūq3' cenſuras eccleſiaſticas diſtrictius compellantur'.

Johannes ſtratford

Procurantes per breuia beneficia plena et occupata ſibi cōferri ſine ſufficienti vacationis per decanū demonſtratione: maiori excommunicatiōi ſubiaceant: et admiſſi effectu careant: admittentes vero ſuſpenſi ſint: ſalua legitima ordinariorum poteſtate.'

✣ ✣ ✣

Eſurientis' auaricie et infra. preſentis cōcilii ꝓuiſiōe Statuim' ꝙ quicūq3 clerici' ad dignitates'

tamen malicijs obuiandum eſt. de reſcrip. c. ſedes. nec eſt per iudicem iuſtū huiuſmodi malicijs indulgendum. co. ti. c. pleruq3. et eo ipſo preſumitur malitia ꝙ eum repellūt. Sicut Alias notat de iure patrona. c. paſtoralis. §. malicioſe. ꝑ Ber.

y Elemoſynas. propter quarū ſubtractionē ex dei ira mundus fame et penuria premit. xvi. q. i. Reuertimini. Et ex hoc ꝙ dicit elemoſynas poteſt colligi ꝙ tales clerici nō poſſunt aliquid vendicare per viā certi beneficij ſiue dotationis ratione ſui aquebaiulatus. Sed ipſorū ſuſtentatio per eos colligi et leuari debet a parrochianis ſm morem et cōſuetudinem patrie. et hoc eſt quod ſequit.

z Conſuetas. hec eñ conſuetudo conſiderari debet ſm morem antiquitus obſeruatum. que etiam inquantum cōcernit augmentationem cultus diuini in eccleſiaſticis officijs volūtarie imutari nō debet. Sed ad hoc parrochiani compelli poſſunt per epm vt infra ſequitur. pro quo vide quod dicam in glo. fi.

⁊ Moneantur. nō ſolū per ipſos curatos ſed potius ꝑ locorū ordinarios. Et nota ꝙ monitio precedēs facit nō parentem eſſe in dolo. ff. de edendo. l. quedam. §. Jo autem. cum glo. Et debet talis monitio eſſe canonica de quā habetur de app. c. reprehenſibilis. glo. i. Et debet eſſe trina vel vna pro omnibus habēs aliquorū dierū cōpetentia interualla. de ſenten. excō. c. cōſtitutionē. li. vj.

a Opus fuerit. ſc3 quia aliter obedire nolūt.

Tria ſt cē ſur gña.

b Quaſcūq3 cenſuras. quarū tria ſunt genera ſc3 ſuſpenſio / excōicatio / ⁊ interdictum. de verb. ſig. c. querenti.

c Compellantur. Contra iſtud facere videtur. c. vt quiſq3. de vita et honeſt. cleri. vbi apparet ꝙ clericus huiuſmodi debet ſuſtineri de bonis eccleſie. dicūt namq3 ibi doctores ꝙ eccleſia intantum debet dotari vt curatus ſecū poſſet habere ſociū vel ad minus clericum qui poſſit et debeat ea facere que ibi recitantur. Sed dic ꝙ illud de quo hic loquitur habet locū a parte conſuetudinis quam eo ꝙ laudabil' eſt: ſeruare tenēt ꝓchiani: ⁊ ad hoc compelli pñt. extra de ſymo. ad apoſtolicā. vbi de hoc. Illud vero loquitur de iure cōmuni ⁊ ex honeſtate nō ex neceſſitate ſ3 Petrum de ancho. in dicto. c. vt quiſq3. in prin. et nota ꝙ in hac materia poſſet dici cōſuetudo laudabilis illa que forſan eſt introducta vt vnuſquiſq3 paterfamilias die quolibet dñico clerico deferenti aquam benedictā aliquid ſm exigentiam ſtatus ſui tribuat. Et ꝙ in natali dñi habeat a ſingulis domicilijs vnū panem et etiam certa oua ad paſcha. et in autūno certas garbas. poſſet etiam dici conſuetudo laudabilis vt clericus talis ſingulis anni quarterijs aliquid certū habeat in pecunia ad ſuam ſuſtentationem qd colligi debeat ⁊ leuari in tota parrochia. Talis nāq3 cōſuetudo tanq3 laudabilis eſt ſeruanda. ⁊ ad hoc cōpelli debēt parrochiani officio iudicis licet iure actionis talis ſuſtentatio peti non poſſit: facit ad premiſſa. xj. diſ. in his. cū ſimilib'. ex quo eñ ꝓchiani tanto tempore ſic ſoluerunt preſumitur ab initio ſe ad id voluntarie obligaſſe. non eñ cogendus eſt talis cleric' expenſis ꝓprijs militare. x. q. vlti. relatum. xij. q. ij. caritatem. Et hec vera intelligas quando ꝓchiani ſunt ſoluendo. Alioquin curatus debet talem clericum exhibere vt in dicto. c. vt quiſq3. preallē. ⁊ facit ad hoc. xij. q. iij. cauendū. ⁊ hoc verum ſi beneficium ſuum ambobus ſufficiat vt dixi. ſ. in princi. glo.

Diuiſio.

d Eſurientis. Hec eſt conſtitutio Johannis ſtratford nō tamen aliqua earū que continentur ſub cōſtitutionibus q̄ incipiunt ſponſam xpi ſacroſanctam. Et habet tria dicta ꝑncipalia. In primo facit ſtatutum penale cōtra ꝓcurantes ſe ꝓmoueri ad beneficia eccliaſtica que ſunt plena de facto licet non de iure et qui cum hoc omiſſo ꝓceſſu canonico cōtra incūbentes tales in foro eccliaſtico mouendo vexant ordinarios vel alios ꝑ breuia regia in foro ſeculari ratione non admiſſionis ſue vel impedimenti quo minus admittantur ad eadem. In ſcdo ibi. Si vero. Statuit quid in hoc caſu fieri et ſeruari debeat tam in pſona admittentis q̄ admiſſi contra predictum ſtatutum et etiā eius qui patitur ſe induci in poſſeſſionē talis beneficij cōtra iſtud ſtatutum. In tertio ibi. Per premiſſa. Proteſtatur de nō artando per hoc ſtatutū epos et eorū collatarios quin poſſent beneficia ad ipſorum collationem ſpectantia quibus alij de facto incumbūt conferre. et ꝙ collatarij ipſorū collationem ſuam poſſent admittere iſto ſtatuto non obſtante.

e Clerici. De his loqt quia laici ad beneficia de quibus hic loquitur nō ſunt capaces. de inſti. c. ij. cum ibi notatis ꝑ doctores.

f Dignitates. dignitas pſonatus et officiū vt notat Jo. an. de ꝓbē. c. de multa. ſunt ſynonima ſicut colligi poteſt in. c. cum acceſſiſſent de conſti. Et facit ad idem de reſcrip. c. ad aures. et hoc verum ſumendo vocabula in genere. ſumendo tamen ſtricte et in ſpecie differūt. facit de reſcri. c. ſtatutum. in ꝑn. li. vj. de conſue. c. j. de eo qui mit. in poſ. c. cū q̄. de preben. quia ſepe. co. li. de iudicijs. c. ij. in cle. et in extraua. execrabilis. Eſt ergo dignitas ſpecialiter loquendo vt notant Jo. an. ⁊ Innocen. Illa que ſm inſtitutionem vel conſuetudinē eccleſie habetur pro dignitate. Unde qui preeſt aliquibus et habet iuriſditionē licet nullam habeat adminiſtrationē tpalem tamē dicitur habere dignitatē vt in. c. volumus. lxxxix. di. Et ſic tēporalis adminiſtratio nō cōcludit dignitatem ſed requiritur ꝙ habeat officiū ꝑpetuū ⁊ adminiſtrationē ꝑpetuā. de ſtatu mona. c. iij. Unde ⁊ illi qui habēt aliquod officiū ſine adminiſtratione ⁊ ſine iuriſditione ſicut ſunt ſindici / ꝓcuratores pulſatores campanarum et huiuiuſmodi non dicuntur habere dignitatem. Sec' tamen eſſet ſi haberent aliquam iuriſditionem. ff. de offi. ꝓcu. ceſa. l. j. Et idem quod prius dictum eſt de dignitate dicunt doctores predicti de perſonatu. vt videlicet ille dicatur pſonatus qui de inſtitutione vel ꝯſuetudine eccleſie talis habetur ⁊ reputat. ⁊ hec loquendo de facto ꝓcedunt. De iure vero cognoſcitur dignitas vel pſonatus eo ipſo ꝙ aliquis habet ſub ſe ſubiectos ratiōe iuriſditionis ꝑpetue. Hec ſm Jo. an. Aliter poteſt dici ſm Archidia. de ꝯſue. c. j. li. vj. Dignitas cognoſcitur altero de trib' modis. Primo quando beneficium habet adminiſtrationem rerū eccleſiaſticarū cum iuriſditiōne vt dicto. c. volumus. Secundo ex eo ꝙ habet nomen dignitatis cum prerogatiua in choro ⁊ capitulo. extra de conſue. cum olim. Tertio quando conſtitutio vel conſuetudo eccleſie habet ꝙ beneficiū habeatur et reputetur ꝓ dignitate. hec dicit Archidiaco. ꝓcedere de iure cōi. Sed domini de rota cōcluſione. clxviij. dicūt ꝙ excuſſa conſuetudine et reputatione eccleſie cath. de iure cōi nullū beneficiū ſonat in nomen dignitatis vel pſonatus excepto Archidiaconatu et archipreſbyteratu ⁊ hoc ꝓpter preeminentiā et iuriſditionem quam hñt ſup alios. Ut patet in titulis de offi. archidia. et de offi. archipreſ. ꝑ totum. In eccleſia vero collegiata ille qui eſt caput ipſius eccl'ie dicitur eſſe in dignitate vbi de illa prouidetur ꝑ viā electionis et confirmationis epiſcopi. faciunt ad hoc notata de offi. ordi. c. cum ab eccliarum. predictis cōueniunt notata ꝑ wil. in cle. j. de ꝓben. vbi dicit ꝙ dignitas eſt preeminētia in eccleſia q̄ ad forū cōtencioſum gradū tenens Que quādoq3 dicitur perſonatus quia honoratur perſona. Quandoq3 officiū quia officiat de cōſtitu. cum acceſſiſſent. Quandoq3 vero habet nomina ſpecialia vt cuſtodia. de inſtitu. c. fi. Succentoria de exceſſ. ꝑla. c. inter. Decanatus: de reſcrip. ad aures. prepoſitura: de re iudi. c. cum olim. de Archipreſbyteratu ⁊ prioratu eccleſie ſecularis dicit ꝙ ſi ſaltem habeat in modicis ſpūalem iuriſditōnem in foro contencioſo excōmunicando ſuſpendendo vel interdicendo ſonat in nomen dignitatis. de elect. dudum. ij. §. tandem. ſi nullam habeat iuriſditōem ſ3 ſolū viſitat et refert epo tūc ſimplex officium habet ſecūdū eum. De prioribus regularibus dicit ꝙ ſi immediate preſunt collegio vel cōuentui ⁊ ſunt ꝑncipales dicunt habere

Dignitas.

Qualit cognoſcat dignitas vel pſonatus.

dignitatem ſm̄ ea que notantur de reſcrip. c. ⁊ ſi pͥcipalis. i cle.

g ¶ Perſonatus. hi ſm̄ quoſdam cognoſcuntur ſm̄ modū poſitum in glo. prece. Uel dic ſm̄ Archidia. q̄ ꝑſonatus cognoſcitur ex prerogatiua chori vel capituli in actibus ibi agendis poſt exiſtentes in dignitate videlicet ſedendo / ſcribendo / ⁊ huiuſmodi. de elec. dudum. ij.

ꝑſonatus[g] officia[h] vel prebendas[i] aut alia beneficia eccleſiaſtica quecunqꝫ[k] plena et occupata de facto[l] ſe preſentari ſeu ea ſibi cōferri[m] per quemcunqꝫ[n] de cetero procurantes[o] ſi directe vel indirecte virtute

h ¶ Officia. hec cognoſcūtur ex habitu adminiſtrationis videlicet quādo aliqui habēt adminiſtratōnē rerū eccleſie ſine prerogatiua chori vl' capituli vltra alios ſui ordinis. ⁊ idem ſi quis habet id quod habet onus annexū ſine honoris prerogatiua ſm̄ archidia. dicto. c. j. de cōſue.

Prebēda et canonia dūt.

i ¶ Prebendas. prebenda differt a canonia. Nam canonia eſt ius ſpūale quod aliquis aſſequitur in eccleſia per receptionē in fratrem et aſſignationē ſtalli in choro ⁊ loci in capitulo. de q̄ plenius notatur per wil. in cle. ſi iuxta de preben. Prebenda vero eſt ius ſpirituale recipiendi certos ꝓuētus ꝓ meritis in eccleſia cōpetens percipienti ex diuino officio cui inſiſtit: et naſcitur ex canonia tanq̄ filia a matre ꝓut notat wil. dicto. c. ſi iuxta. ℣. prebēdam. Et ſic nota q̄ prebenda eſt nomen iuris quia nō ꝯſtituitur tantum ex poſſeſſionibus ſed ex iure canonie cui annectitur que ſine redditu non poteſt cōſtitui quia ſic non eſſet quid prebēdario preberetur. j. q. iiij. Si quis obiecerit.

k ¶ Quecūqꝫ. ſci. titulum canonicū requirentia.

l ¶ De facto. licet non de iure quia forſan incumbens iuſtum titulum non habet.

m ¶ Conferri. forſan per executorem ꝓuiſionis apoſtolice vl' aliū qui nō eſt ordinarius collator ꝓpter id quod dicitur. j. e. c. ij. Nam ad effectū q̄ per tales poſſit fieri collatio requiritur q̄ beneficiū vacet de iure ⁊ de facto ſm̄ Goffre. in ſūma de cōceſſ. preben. in prin. et nota. ꝑ Archidia. de preben. c. licet epiſcopus. ℣. conferre. li. vj. Ad quod facit de cōceſ. preben. c. cum noſtris. et c. litteras. Et circa hoc vide notata ꝑ Ber. compoſt. de reſcrip. c. Capitulum ſancte crucis. glo. quia queſtiones. ℣. ſed nūq̄d executor ad ꝓuidendum danis.

n ¶ Quecūqꝫ. qui nō eſt ordinarius collator vt dixi glo. ꝓxi.

o ¶ Procurantes. Hoc q̄d hic dicitur videtur fundatum eſſe ex dictis Hoſti. in ſūma. ti. de ꝯceſ. preben. ℣. ⁊ vtrū. in prin.

Queſtio.

¶ Sed hic quero quid ſi gratis ipſis a principio ignorantibus ſint preſentati ad aliquod tale beneficiū vel illud fuerit eis collatū abſq̄ procuratione eorum nūquid ſi admiſſionē talis beneficii ꝓſequantur ꝑ breuia regia vt hic innuitur abſq̄ eo q̄ incūbens de facto prius amoueatur per iudicem competentem ſint per iſtam conſtitutionem ipſo facto excōicati. videtur q̄ ſic quia licet in penalibus non debeat fieri lata extēſio. de pen. diſt. j. pene. cum ſimilibus. tamen vbi omnino ſubeſt eadem ratio debet idem ius ſeruari etiam in caſu nō expreſſo. Ad quod faciūt notata in. c. j. de tempo. ordi. ℣. etatis. ꝑ Jo. an. li. vj. Et illam glo. dicit petrus fore ſingularem. Anthonius de butrio in. c. fi. de conſue. ꝓut eū recitat Dominicus de ſancto geminiano dicto. c. j. de tēpo. ord. ponit ꝓ concluſione vera q̄ conſtitutio penalis licet detur omnimoda ſimilitudo et ſubſit eadem ratio nō tamē recipit per hominem extenſionem ad non expreſſa. Quia talis extenſio fieret per hominē non habentem poteſtatem condendi legem. Et ꝓbatur expreſſe in. c. cōſtitutionem de regula. li. vj. Ubi ſtatutum loquens de predicatoribus et minoribus nō habet locū in aliis mendicantibus licet ſubeſſet eadem ratio. ſed fit ꝓrogatio auctoritate illius qui legem potuit condere. Sed ſcire debes q̄ ex ratione legis vel conſtitutionis poteſt per ipſam legem vel aliā conſtitutionem fieri extenſio in multis caſibus.

Quot modis fit extēſio leg' vel ꝯſtitutōis.

Primo quādo verba ꝯſtitutionis vel ſtatuti poſſunt trahi ad caſum in quo idē concludit maioritas vel paritas rationis etiam ſm̄ latiſſimam ſignificationem verbi. verbi gratia verba ſtatuti puniūt occidentē q̄ multo magis vulnerare. quia vulnerans poteſt dici occidere quo ad vulnerantis intentū. ff. ad. l. aquil. l. Jllud. prȳ et exemplū in ſtatuto q̄d ꝓhibet filiā ſuccedere exiſtente maſculo. nā extendit ad nepotem a maioritate rōnis. ff. de ℣bo. ſig. l. liberorū. ⁊ notata Nicholai de maſcarellis. in. l. j. C. que ſit lon. conſu. Et q̄ fiat extenſio a paritate rationis de ſtricta ſignificatione vocabuli ad latam faciūt notata ꝑ Jo. an. de elect. c. fi. glo. ij. li. vj. vbi nōt q̄ verbum electionis extenditur ad preſentationem. Et concor. notata per Paulum in cleñ. j. de elec. ℣. eligatur. Solet nanq̄ dici q̄ in his que ſunt fauorabilia ⁊ etiā licet ſint damnoſa rebus fiet extēſio vt notat Barth. C. ſi aduer. vendi. auten. ſacramenta puberum. Et hoc quod dixi de extenſione vocabuli fienda a maioritate vel paritate rōnis. verum eſt niſi vbi ſtatutū q̄d debet extendi eſt penale ⁊ correctoriū ſimul. Nam tūc arguēdo a maioritate rōnis habet locum extenſio: non tamē a paritate rōnis. Et ſic ſtant notata Johā. an. in regula iuris ignorantia. li. vj. et ſic ſtat glo. Jo. an. ℣. in eiſdē. in cleñ. vt hi. de eta. ⁊ qualita. Secundo quando caſus ad quem fit extenſio habet ſe correlatiue ad caſū expreſſum ⁊ eſt eadem ratio. ⁊ hoc eſt verum niſi lex cuilꝫ ex correlatiuis ſeparatim imponat ſuam penam. Patet exemplū i ordinatore et ordinato. de tempo. ordi. c. ij. li. vj. Item in marito et vxore. vt in. l. ij. C. de indicta viduita. Item in emptore ⁊ venditore. de locato. c. ij. ⁊ in. l. j. C. ne fideiuſſ. do. den. Et faciunt nōta per Barth. i. l. liberorū. ff. de his qui no. infa. Facit. l. emptor. C. de reſcin. ven. Et ad hoc optīe facit glo. Jo. an. in ℣. reus. de cōfeſſi. c. ij. li. vj. Tertio quādo regula antiqua extenditur ꝑ nouā legem ad aliū caſum q̄ comprehenſus in prima. Et ſic parificat illa duo. Unde in illa materia in qua fit parificatio ſtatutum in vno ad aliud extenditur. vt ſi ſtatutum dicat qui poteſt teſtari ꝑt codicillari vl' q̄ ſtatutū in filio locū habeat i ſeruo. Uñ ſi poſtea nouū ſtatutū diſponat in vno tantum in illa materia extenditur ad reliquū. Non autem in diuerſa materia. notat glo. ⁊ Barth. i. l. q̄d non ratiōe. ff. de legi. ⁊ in. l. ſi q̄s ſeruo. C. de furtis. Faciunt ad hoc notata per Jo. an. in. c. cōſtitutionem de regulari. ⁊ i regula que a iure de reg. iur. li. vj. Et pondera q̄d dicitur in eadem materia in qua eſt facta parificatio: quia ſecus eſſet ſi materia eſſet diuerſa. Pro quo optime facit glo. Jo. an. in. c. j. ne cle. vl' mo. ℣. declaramus. li. vj. Quarto q̄ñ plura hñt ſe ꝯſecutiue vnū ad alterū: q̄ ſi fiat mutatio i vno fiet mutatio ⁊ in alio. Nā certa etas eſt determinata ordini. Si ergo etas reſtringitur in dignitate reſtricta cenſetur in ordie. vt notat de elect. c. cum in cunctis. Quinto quando duo ſic ſe habent q̄ vnū menſuratur ad inſtar alterius. Nam publica honeſtas menſuratur ad inſtar graduū in conſanguinitate. Si ergo corrigūtur gradus in cōſanguīitate corriguntur et in affinitate. vt notat glo. de conſangui. ⁊ affi. nō debet. facit etiam glo. Jo. an. in. c. quis. de offi. ordi. ℣. ꝓut ſunt. li. vj. Sexto quando duo cōiter reperiuntur parificari a iure in diſpoſitionibus ſicut eſt videre in poſtulatiōe electione prouiſione et preſentatione que per iura in multis locis parificātur. Unde talis parificatio aſſueta facit q̄ ſtatutum in vno caſu extendatur ad reliquum vt notat Jo. an. in. c. ſi poſtq̄. de electōe. ℣. ꝓuiſione. li. vj. ⁊ per. c. in cleñ. j. de offi. vica. ℣. ſacerdotum. cū ſilib⁹. Et ad hoc facit notabiliter auẗ. de nō eli. ſecū. nuben. §. j. ℣. quia vero. ⁊ §. colligentes. Et hec dicas vera quando cōiter reperiuntur a iure parificata. ſecus ſi aliquo caſu reperirētur parificata ⁊ non cōiter: quia tunc in alio caſu non parificato diſpoſitum non extenderetur ad reliquum. vt notat glo. ℣. non obſtante. de elec. c. dudum. ⁊ glo. Jo. an. in ℣. parrochialis. de elect. licet canon. li. vj. Et faciunt notata in auten. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. Septimo quando habent ſe ita gradatim q̄ vnum menſuratur gradatim ab alio in aliquo accidenti vt quia determinatum eſt certum tempus ordini ſubdiaconatus et certum ordini diaconatus et certum ordini preſbyteratus. Nam facta mutatione in vno ex gradibus facta videtur mutatio in aliis vt notat gloſa Johannis anđ. in clementi. generalem de etate et qualitate. Faciūt ad hoc notata per Cy. et Bartholum in. l. Jllud. C. de ſacroſanctis eccleſiis. xxij. diſtinctione. §. hinc datur intelligi. Octauo quando aliqua habent ſe vt preambula ad actum et ordinantur in eundem finem actus. vt eſt poſtulatio / electio / collatio / et preſentatio que tendunt in finem prouidendi eccleſie vacanti. Quia ſuppoſita rationis identitate diſpoſitum in vno extenditur ad reliquum. de poſtula. prelato. capitulo finali gloſa finali per Bernardum. Item gloſa fi. in capitu. q̄ ſit de elect. per Johannem an. lib. ſexto. et concor. notata per Paulum in clementi. j. de electio.

breuiũ. Quare nõ admiſit vel quare ĩpedit ⁊ cetera. aut ſimilium tacito in dictis breuibus de beneficiorum poſſeſſorib⁹ et eis vocatis rite nõ amotis cõtra epiſcopos ſeu alios in ſeculari curia proſequãtur.

Nono quando conſtitutio loquitur in caſu ſingulari. verbi gratia vt ſi quis produxerit falſum teſtem puniatur. Nam idem intelligi debet de ꝓducẽte plures. ff. de iuriſ. om. iudi. l. fi. ⁊ facit. l. iij. §. negauit. ff. de neg. geſt. ⁊ ibi ꝑ Barth. ⁊c. et nota Jo. an. ẟ re. ꝑmuta. c. j. ℣. aliq̃. li. vj. ẟ offi. leg. c. j. ℣. cuicũq̃. eo. li. Decio q̃ñ fit extẽſio ad caſũ ſine q̃ diſpoſitio alias nullũ ſortiretur effectum. ff. de ℣. obli. l. ſi ſtipulatus fuero ꝑ te. ff. de iuriſ. om. iudi. l. ij. Et notat ꝑ Bartho. C. de legi. l. nõ dubium. ⁊ optime facit ad ẟ de elect. ſi poſtq̃. li. vj. §. ſi electus. Undecimo quãdo illud a quo fit extenſio cũ eo ad quod: ſe habent vt loco illius ſubrogatũ. Unde ſtricta diſpoſitio in vicario epĩ habet locũ in vicario capituli vacante ſede vt notat glo. Joh. an. in clemen. Et ſi principalis. ĩ ℣. principalis. ad fi. ⁊ faciũt notata Ja. de butrig. in. l. placet. C. de ſacroſan. eccle. Duodecimo quando id ad quod fit extenſio ſaltem in parte eſt idem cũ expreſſe diſpoſito ita ꝙ non dicatur fieri extenſio ad penitus ſeparatum vbi eſt eadem vel maior ratio. et ita poteſt intelligi glo. Jo. an. in. c. ſciant cuncti de elect. li. vj. in ℣b. conſanguineos. Tertiodecimo quando extrema includunt ſub lege interpretata. vnde ſi vna lex interpretatur antiquã licet interpretans loquatur vno caſu tamen extenditur ad oẽs caſus. incluſos ſub interpretata vt notat Jo. an. de reſcrip. c. diſpẽdia. li. vj. ℣. queſtiones in no. Et nota ad hoc glo. Joh. an. ſup ℣. conſuetudine. in cleñ. ſtatutum de elect. Quartodecimo in caſibus cõuerſ vbi ſubeſt eadem ratio ⁊ ſic ſtat glo. Joh. an. de tempor. ordi. c. j. ℣. ytalie ſm vnam opinionem. Et hoc verum eſt niſi talia ſint expreſſa exempli gratia: quia tunc talia non reſtringunt diſpoſitionem. de priuile. ſi papa. li. vj. Secus ſi exprimerẽtur diſpoſitiue nam tunc non extenduntur ad caſum conuerſum. Et ſic intelligitur dicta glo. Johã. in. ℣. ytalie. Et omnia premiſſa locum habent in extenſione actiua. Paſſiue autẽ indiſtincte fit extenſio. Nã ſi ſtatutum aliquod diſponat de aliquo fiendo vel non fiendo obſeruando vel nõ obſeruando ſubeũdo vel nõ ſubeũdo et huiuſmodi: tunc ſtatutum huiuſmodi recipit oẽs declarationes limitationes et diſpoſitiones iuris de quibus iura in illa materia loquuntur. Patet exemplum in ordine ſubdiaconatus qui olim non erat ſacer. de eta. et qualita. a multis. Sꝫ hodie eſt ſacer vt ibi patet. Unde quicquid de ordinibus ſacris alibi in iure ſtatuitur in illo quoq; ſeruari debere intelligitur. de ſeruis non ord. c. miramur. faciunt ad hoc notata ꝑ Ja. de Butrig. in. l. placet. C. de ſacro. eccle. faciũt etiaꝫ ad hoc notata in cleñ. j. de offi. vica. ℣. promouendis. ⁊ ℣. ſacerdotiũ. ad fi. glo. ꝑ Jo. an. ⁊ de hereticis. c. xp̃ianos. in textu et gloſa fi. per eundem. ⁊ ꝓcor. in hoc ſtila Barth. ff. de iuſti. ⁊ iure. l. omnes populi. et. l. ſi conſtãte. ff. ſoluto matri. Et optime facit textus. ff. de mune. ⁊ ho. l. j. §. j. Ex premiſſis itaq; habes ꝙ cõſtitutio ſtricta vel penalis ab homine non poteſt extendi ſed per legem vel aliam conſtitutionem bene poteſt extendi. vnde ſi lex vel ſtatutum extendat diſpoſitionem per hoc nõ videtur extendere penam niſi hoc exꝑmat. habes ſup hoc glo. ſingularem. in. l. fi. ff. de in ius voc.

p ¶ Breuium. hic vide quod ſuper hoc ſcripſi. ẟ. de foro compe. c. clericum. ℣. breuia. Et nota ꝙ hec breuia ⁊ ſilia ſua nomina ſortiuntur ad inſtar interdictorum que dantur in iudicio poſſeſſorio de quibus dicit Cynus. C. quorum bono. ſuper Rubrica. ꝙ quedam eorum ſumunt noĩa a primis verbis edicti vtputa quorum bonoꝝ. quorum legatorum. vnde vi. vti poſſidetis. vtrobi. Quedam vero ſumunt nomina a materia vt eſt videre quaſi in omnibus videlicet in interdicto ne vis fiat ei. Item in interdicto ne quid in loco publico. ne quid in loco ſacro. de tabulis exhiben. et huiuſmodi. ⁊ hoc mõ ſumunt hec breuia ſua nomĩa. Tertio modo ſumũt noĩa ab auctore qui ea originaliter introduxit vt ꝑz in interdicto ſaluiano ⁊ huiuſmodi.

q ¶ Similium. Scilicet que tendunt ad poſſeſſionem adipiſcendam.

r ¶ Tacito. videtur ergo ꝙ hoc expreſſo non incurreret penam ſequentem. Argumen. ſumpto a ꝯtrario. et hoc puto verum ceteris vna cum hoc concurrentibus videlicet ꝙ incumbentes ſint prius rite amoti per iudicem eccleſiaſticum competentem. Naꝫ hec eſt principalis intentio ſtatuentis vt niſi tales poſſeſſores prius amoueantur non habeat locum proſecutio per huiuſmõi breuia. Unde licet preſentatus vel collatarius beneficij ipſam preſentationem vel collatarius fieri non procurauerit ſed abſq; ſua ꝓcuratione ipſam habuerit vt tetigi ſupra eo. ℣. ꝓcurantes. in princi. Et cum hoc in impetratione breuium huiuſmodi non tacuerit ſed expreſſerit incũbentiã poſſeſſoris. Et ſi incũbens hmõi fuerit ſup hoc coram ordinario vocatus: non tamen fuerit canonice amotus ꝓpter hec non euitabit hãc penam. Quia alias ſequeretur ꝙ principalis effectus huius conſtitutionis per talẽ practicam ſolueret cõtra ea que dixi. ẟ. e. ℣. ꝓcurantes. vſ. decimo. Et ad hoc facit littera que ſequitur.

s ¶ Et eis vocatis. ⁊c. vt ſcꝫ hoc intelligas ſi proſequens taceat incũbentiam q̃uis veraciter incũbẽs ſit ad reſpondendũ ſup hoc coram ſuo ordinario vocatus non tamen canonice amotus: vt. ſ. non obſtante vocatione tali proſequens ſit excõicatus: tum propter dolũ et maliciã reſultantes ex tali taciturnitate. extra de reſcrip. c. ſup litteris. tum quia incũbẽs licꝫ vocatus non eſt amot⁹. Sed ſi exprimeret incũbentem fore amotum cũ tamẽ hoc in veritate nõ eſt verũ licet ad paria reputentur tacere verũ et exprimere id quod eſt falſum vt dicto. c. ſup litteris. non tamẽ putarẽ ſic proſequentem incurrere penam de qua hic loquitur conſtitutio eo ꝙ conſtitutio maxime penalis in hoc caſu non recipit extenſionem ad caſum contingentem in alia materia q̃ʒ expreſſata vel eum qui poteſt cadere ſub natura materie expreſſate vt dixi ſupra eo. ſup ℣. procurantes.

t ¶ Rite. hoc infra vocat canonice. et dicitur fieri rite ſeruato ꝓceſſu legittimo ſm iuris ſolẽnitatem. ff. de bo. poſ. contra ta. l. nõ putauit. §. nõ queuis. vbi de hoc per accurſium. ℣. rite. Et differunt rite et recte. quia rite ſignificat iuris ſolẽnitatem vt predixi Sed recte ſignificat iuſticiam cauſe put de hoc legitur ⁊ notat in. l. ij. ff. de inoſ. teſta. et ibi per Barth.

Rite et recte diffe.

v ¶ Epiſcopos. ad quos principaliter pertinet tales admittere et inſtituere. extra de here. c. cum ex iniuncto. in fi. alias poſſet ẟ eſſe littera cõtra ipſos ſcꝫ incũbẽtes. Nam et ipſi q̃nq; poſſunt dici impeditores executionis preſentationis vel collationis in ea parte facte quatenus nituntur ſuam incũbentiam defendere: vt ſic contra ipſos incumbentes procedat breue quare impedit. Cõtra epiſcopum vero et alios ad quos pertinet admiſſio procedat breue quare non admiſit ⁊c.

x ¶ Alios. Ad quos forſan de priuilegio vel cõſuetudĩe preſcripta talium admiſſio ſpectat. vel potes referre illud quod hic dicit alios ſcilicet ipſoꝝ incũbentiũ ꝓcuratores et tales qui ipſis incumbentibus aſſiſtunt tanq̃ pars.

y ¶ Proſequantur. Sed quando videtur talis proſecutio incepta ad effectum incurrendi hanc penam. videtur ꝙ per ſolã areſtationem vel vocationem ad iudiciũ. ar. ad hoc de foro compe. c. ſi diligenti. vbi ſufficit aliquem trahere ad iudiciũ vetitum ad effectum incurrendi penam in canone limitatam. Facit ad ideꝫ xj. q. iij. inolita. ⁊ c. placuit. C. de iuriſdi. om. iu. l. in criminali. Econtra videtur litis ꝯteſt. neceſſaria. ar. l. amplius. ff. rem ra. haberi. et. l. q̃uis. ff. de in ius voc. ⁊. l. ſi cõuenerit. ff. ẟ iuriſ. om. iud. imo ꝙ ſola querele depoſitio ſufficiat ad effectũ pene incurrende videtur per decre. grauem extra de exceſſ. ꝑla. Sed illud eſt propter exceſſum grauem reſpectu ſubditi ad ſuũ epiſcopũ. vnde ſi clericus ſubditus ſuũ epiſcopũ per breuia de quibus hic dicit ꝓſequatur in curia ſeculari videtur ꝙ ſtatim eoipſo incidat ĩ hãc penam. ar. illius decre. Sed quo ad alios eſt dubium ꝓpter predicta iura. Item ꝑ alia que volũt ꝙ finis litiſ ſit expectãdus. ff. de inoffi. teſta. l. paꝑ. §. meminiſſe. de bo. li. l. qui cum maior. §. accuſaſſe. quod me. cau. l. ſi cum exceptiõe. §. hec actio. In hac materia aliqui dicunt ꝙ de rigore ſtatim cõmittit pena ſed de equitate non ante litis ꝯteſt. Et ſic ſentire videt glo. de fo. ꝯpe. ℣. cauſam perdat in. c. ſi diligẽti. ⁊ ibi ꝑ Hoſtien. ⁊ Archidia. dicto. c. inolita. Johan. an. dicit ꝙ vbi trahens aliquem in iudicium vetitum in hoc pertinax eſt tunc ſtatim incidit in penam. Secus ſi non pertinacit̃ hoc fecerit quia tũc expectabitur litis ꝯteſtatio. Alij volunt ꝙ attẽdi debent verba. Nam ſi verba ſint de nõ trahendo vel non vacando ⁊ huiuſmodi: tũc eoipſo ꝙ trahit vocat niſi ' de cauſis vacationum ' pretenſarum ad ordinariorum ' mādata inquiri ' et poſſeſſores ' per iudices eccleſiaſticos ' cōpetentes ' canonice ' pri-

vel aliquid huiuſmodi facit cōmittitur pena vt in primis ꝯcor. Si verba ſint de non agendo vel non mouendo litem: tunc requiritur litis ꝯteſt. vt in ſecūdis ꝯcor. Si verba ſint de non accuſando et huiuſmodi: tunc expectabitur ſententia vt i vltimis ꝯcor. Hec diſtinctio videtur ꝓbari per Cyn. l. in criminali. C. de iuriſ. om. iud. Et notatur per Henricum dicto. c. ſi diligenti. di. iij. Barth. dicta. l. in criminali diſtinguit inter penam cōuentionalem et penam legalem. vt ſcil. in pena conuentionali conſiderentur verba conuentionis vtputa non conuenire: controuerſiam non mouere: in iudiciū non vocare. et ſimilia. Quibus caſibus quoquo modo conueniatur controuerſia moueatur vel in iudicium vocetur ſtatim cōmittitur pena vt in. l. ſi quis maior. C. de tranſac. ⁊ l. diuus. ⁊ l. ſed ſi ita. §. ante litem. ff. de pet. here. ⁊ hoc verum ſm eum ſiue agendo ſiue excipiendo hoc fiat. vt. l. non ſolum. §. Si ſtatus. ff. de procur. Si vero verba ſint non petere vel non agere vel alia ſimilia. tunc expectabitur litis ꝯteſt. vt predictum eſt. fallit tamen in caſu. l. j. C. de plus peti. et ratione duplicis delicti vt ibi patet. Ubi vero pena veniet cōmittenda ex diſpoſitione legali: tūc cōmittit ex fine iudicij. vt dicta. l. qui cum maior. §. accuſaſſe. ff. de bo. liber. ⁊ d. l. ſeruitutem. §. periſſe. e. ti. Et hoc puto verum qñ diſpoſitio cōcernit cām criminalem vt ptz in accuſatiōe. Secus ſi ciuilē vt agere ꝯ huiuſmodi vt infra dicam. Anthonius in dicto. c. Si diligenti. dicit q vbi imponitur pena ꝓ trahere vel vocare ad iudicium vetitum vel auxiliū iudicis nō competentis poſcere tūc ſi ſit pena hominis ſtatim incurritur impurgabiliter. Si vero ſit pena iuris tūc etiam incōtinenti incurritur ſi hoc fiat cum pertinacia. Et hoc verum de rigore iuris. et ſic intelligit dictum Cyn. in dicta. l. in criminali. Alioquin ſi nō fiat cum pertinacia purgabiliter cōmittitur vſq ad lit. ꝯteſt. vt in. c. placuit. et. c. inolita preallē. Si vero pena veniet cōmittenda quia mouet queſtionem tunc ſi ſit pena hominis intelligatur per ſolam citationē. ff. de tranſa. l. qui fidē. ff. ad trebell. l. lucius. §. tres heredes. Si ſit pena iuris intelligitur ꝑ lit. ꝯteſt. C. ſi tutū reg. l. iij. cū gloſa. Si autem veniat cōmittenda ob cauſam vel litem motam tūc habet locum. l. cauſas. C. de tranſac. Si vero pena ꝯmitti debeat ex clauſula habere licere: tūc cōmittetur ꝑ ſolā cōtrouerſie motionē. ff. de ver. obli. l. ſtipulatiō iſta habere licere. Et hec vt dicit Anthonius paucis additis colliguntur ex Barth. dicta. l. amplius. ff. rem ra. haberi. vnde in caſu noſtro vt ex predictis apparet cum hec ſit pena iuris non hominis requirit ꝓceſſum ſaltem vſq lit. ꝯteſt. niſi cū pertinacia ꝓſequatur. Nam tunc de rigore ſtatim incurreret penam ex equitate tamē nō incurreret penam niſi facta lit. ꝯteſt. Unde preſuppoſitā opinione illa q vult q nō dicatur proſequi niſi ad minus litem ꝯteſtetur: ꝯſulte faciet reus clericus ad iudiciū ſeculare vocatus ſi non proponat declinatoriam fori ſed proteſtetur ſe nolle nec teneri reſpondere. Nam tunc ſi actor inſiſtet vt reſpondeat reus faciet proteſtationem q coactus reſpondet ⁊ ſic cōteſtetur litem ⁊ tūc locus erit pene quo ad actorem ſm q recitat Anthonius in loco preallē. Et nota ſm Jo. an. q quādo in tali ꝓſequēte dici debeat ꝑtinacia quādo non relinquitur arbitrio boni viri et remittit ad ſimile notatum de preben. c. de multa. ⁊. C. ne filius pro patre. autent. habita glo. fi.

z ¶ Niſi de cauſis. Ex hac littera apparet q ſi prius per proceſſum canonicum incūbens amoueatur tūc licet talis proſequēs nō exprimat ſed taceat incūbentiam de facto ſic amoti nō incurrit hanc penam. Et hoc probatur ex natura dictionis niſi hic poſite: que poſita poſt orationem affirmatiuam vt hic negat id qḋ prius poſitum eſt. inſti. de iure perſona. §. j. ff. de act. ⁊ obl. l. obligationum fere. §. cōditio. pro qua materia vide quod notatur in regula iuris peccatum per Dy. li. vj. ⁊ de ꝯſti. c. j. ꝟ. niſi per Arch. co. ij. et de cleri. pere. tue. per Jo. in coll.

Bñficium mlt' mōis vacat.

a ¶ Vacationum. Nota q beneficiū dicitur vacare multis mōdis ſcꝫ per mortem. per renūciationem. per priuationem: depoſitionem: tranſlationem et ꝑmutationē ꝓut notat Jo. an. de reſcrip. c. ſi propter. ꝟ. vacabūt. li. vj. Pro cuius materie ampliori declaratione potes quo ad tranſlationem ⁊ ꝑmutationē videre nota. ꝑ archi. e. c. ꝟ. vacabūt. ⁊ ꝑ Jo. an. in no. in glo. morte ꝟ. e. li. Uacare etiam dicitur beneficiū qḋ caret miniſtris. de elect. vt circa ꝟ. vacent. per archidia. li. vj. Uacat etiā eccleſia que habet paſtorem hereticum. extra de ſciſma. c. j. ꝟ. firmitate. ꝑ Ber. vacat etiam primū beneficiū ꝑ aſſecutionē ſecūdi incōpatibilis. de preben. c. de multa. vbi de hoc. Sed aduerte q beneficiū vacat quando q de facto et de iure vtputa per mortem et quolibet aliorum caſuū vacationis vbi ceſſat titulus ⁊ vbi nō eſt dare ꝑſonam incūbentem poſſeſſioni eiuſdem. vbi vero de facto perſona incūbit poſſeſſioni beneficij ceſſante tamē vero titulo tunc dicitur vacare de iure ſed non de facto. Uacat autem de facto ⁊ non de iure quando poſſeſſio amittitur ſed ꝓprietas retinetur vtputa in renūciatione facta non tamē admiſſa ꝑ eū in cuius manibus fit reſignatio ſic q renūcians non incūbat poſſeſſioni. extra de renūcia. c. admonet. Uacat etiam de facto non de iure quando prelatus eſt inutilis. vt legitur et notatur de tranſlatio. epiſco. c. ij. ij. q. j. in primis.

b ¶ Ordinariorum. eorū videlicet ad quos pertinet admiſſio et inſtitutio in huiuſmodi beneficijs vacantibus. Et nota q dicit ordinariorum vt ꝑ hoc det intelligere q per mandata iudicis ſecularis non debet fieri inquiſitio de qua hic loquitur videlicet de modo vacationis.

c ¶ Inquiri. per modum qui habetur infra de accuſ. capitu. j. vbi de hoc.

d ¶ Poſſeſſores. ſupple ſolum de facto incūbentes.

e ¶ Eccleſiaſticos. non ergo per ſeculares.

f ¶ Cōpetētes. nūquid officialis epī in hoc caſu ſit iudex competens. q nō videtur textus in. c. j. de offi. vica. li. vj. vbi ptz q officialis epiſcopi nō pōt aliquē amouere a beneficio niſi hoc habeat ex cōmiſſione ſpāli. Sed illud loquitur de amotione q ſonat in priuationem iuris ⁊ tituli quā facere nō poteſt officialis cū nec titulū ab initio poterit cōferre vt notat ibi Card. glo. vlt. Sed hic loquimur de amotione non a iure ſeu titulo ſed poſſeſſione cui incūbit de facto. vnde ad hanc amotionem puto q officialis ſit iudex cōpetēs cū hic non ſit cauſa criminalis nec agat de crimine vel amotione huius incūbētis propter crimen. ſꝫ vt declaretur illum nullū ius habere in beneficio ipſo. faciūt ad hoc notata ꝑ Inno. in. c. querelam. in prin. extra de elec. ⁊ ꝑ Joh. an. vt lite nō cōteſt. c. qm frequenter. §. porro. ſup prima glo. Et pro iſta cōcluſione faciūt notata ꝑ Dñicum de ſctō geminiano in dicto. c. licet. de offi. vica. li. vj. ꝟ. ſed pone q epūs. Nec obſtat qḋ ibi obijcitur ꝑ lapum ab. videlꝫ q ex hoc daret officiali via ad cognoſcendū de inſtitutione epiſcopi cōtra illud quod legitur ⁊ notatur. xxj. diſt. inferior. ⁊ clem. ne romani. de elect. quia in hoc caſu officialis nō cognoſcit ꝑncipaliter de inſtitutiōe facta per epiſcopum: ſed an incumbēs poſſit de iure illi bñficio incūbere.

an officialis poſſit aliquem amouere a beneficio.

g ¶ Canonice. hoc ſupra dixit rite. Et dic canonice hoc eſt non ꝑ violentiam ſed per ꝓceſſum canonicum ſcilicet vocato poſſeſſore vt oſtendat de iure ſuo per quod occupat tale beneficium. Et datur practica ad hoc de preben. c. licet epiſcopus. ꝟ. vocato. per Jo. an. li. vj. ⁊ eo. ꝟ. per archidia. Et nota q hec vocatio fiet nō ſolum vt veniat oppoſiturus quare nō debeat fieri executio collationis ſcilicet miſſio in poſſeſſionem beneficij. Sed etiam vt veniat oſtenſurus de iure ſuo. Et hoc verum vbi iudex ꝓcedit ex officio. Sed ſi procedatur ad inſtantiam partis vocabitur vt veniat oppoſiturus quare non debeat fieri executio collationis vt prediximus et quare ipſe poſſeſſor a poſſeſſione nō debeat amoueri. Nam in primo caſu vbi agitur ex officio tenetur facere fidem iudici de ſuo iure et titu. de offi. ordi. c. ordinarij. li. vj. Maxime quando contra incūbētem facit ius cōmune vt patet in. c. ad decimas. de reſti. ſpol. li. vj. Et ſic ſtat. c. licet epiſcopus. de preben. li. vj. ſm lap. ab. ibi. Et facit in ſimili de preſcrip. c. j. e. li. Sed vbi agitur ad inſtantiam partis nō tenet facere fidē parti de iure ſuo vt. l. cogi. C. de pet. heredi. Et ſic notat per archid. dicto. c. ordinarij locorum. ꝟ. exhibere. li. vj. Proceſſus autem in hac materia vt dicit lapus ab. in loco preallē. erit vt fiat cognitio ſūmarie ſine libello de plano ſine ſtrepitu et ſine figura iudicij vt in cle. diſpendioſam. de iudi. ⁊ in cle. ſepe. de verb. ſig. Et ſufficiet collatario oſtendere titulū ſuū vel de eo facere fidē licet nō probet illum fore canonicum. quia preſumetur canonicus ſi poſſeſſor non neget cum eē canonicum. Nam tūc debet probari canonicus vt no mitus amoueri faciãt: maioris excõmunicatiõis sententiam incurrant ipso facto: et tanq̃ sic excõmunicati ad beneficia talia nullatenus admittãtur: sz inhabiles ad ea ꝑpetuo cẽseãtur Si vero cõtra hec quisq̃ in occupato bñficio instituatur vel admittat: de facto institutio seu admissio hmõi omni iuris effectu careat.

tant docto. Inno. Hosti. et Io. an. de re iudi. c. sicut. de cõces. pbẽ. q: cũctis. Si vero opponit cõtra ostendentẽ talez titulũ crimen cũ infamia: audietur. als nõ. ex͂ de accu. c. accedens. Si vero opponat defectus vel q̃d aliud nõ descendens a crimine nõ audiet nisi in cõtinenti fiat ꝓbatio Ratio est q: in hoc casu etiã appellatio interposita nõ ipediet missionez in possessionẽ nec effectũ collatiõis vt no. Hosti. et Io. an. de appel. cõstitutus. vñ multo minus exceptio ꝓposita hõ nõ poterit vt bene faciũt nõ. Io. an. post Inno. et Hosti. de offi. dele. cum in iure. sup glo. ii. v. expeditis. et de confir. vtili. c. 4.

b ¶ Primitus amoueri. Hec lrã põt intelligi duobꝰ mõis. Uno modo vt hec amotio fiat anteq̃ ꝓsequat incũbentem ꝑ eũ vel alios ꝑ breuia ꝓdicta in curia seculari. et hũc intellectũ satis amplector. Alio mõ põt intelligi vt hec amotio debeat fieri anteq̃ fiat collatio vel ꝓsentatio. vbi primo quo ad collationẽ scire debes q collatio põt habere respectũ ad papã. Itẽ ad eius legatũ. Itẽ ad executorẽ litterarũ aplicarũ. Itẽ ad capitulũ ecclie cathedralis. Itẽ ad epm ꝓut ista sũdant in locis diuersis i corpore decretorũ et decretaliũ. In papa dic sm Anthoniũ q collatio ꝑ ipm facta de beneficio cui alius incũbit de facto licet nõ de iure etiã vbi talis possessio est colorata nõ tenet nisi ipso priꝰ amoto et si papa motu ꝓprio talem faceret collationẽ. licet Io. caldrini in hoc casu teneat q valeat talis collatio per. c. si motu proprio. de pben. li. vi. Que tñ opinio nõ placet Anthonio nisi papa ex certa scientia cõferret. q: nõ est intentionis pape etiã quo ad nõ coloratã possessionẽ alteri ꝑiudicare ꝑ clausulã motu ꝓprio q̃ clausula nõ validat collationẽ sed solã tollit surreptiões vt legit in. d. c. si motu ꝓprio. ergo a multo fortiori hoc locũ habebit in possessione colorata sm Antoniũ. In alio vero ordinario quicũq̃ sit dicit q vbi possessio incũbentis est incolorata tũc indistincte valet collatio. vt in. c. licet epo. de pben. li. vi. Nã ibi cõstabat possessionẽ incũbentis fore nõ coloratã q: pacifice assecutus est aliud beneficiũ cũ primo cui incũbebat de iure incompatibile. Si vero possessio beneficij cui incũbit sit colorata tũc videt sentire Anthonius q illud bñficiũ siue hoc sciat siue hõ ignoret ꝯferens alteri ꝯferri non põt nisi priꝰ cassetur color ipm beneficiũ possidentis: sicut als solet dici in electionibus. de elec. c. auditis. et in collationibꝰ videt expressum de exces. ꝓla. c. inter dilectos. Item in executore litterarũ apostolicarũ dicit q vbi possessio incũbentis est incolorata talis possessio nõ impediet collationez sed possessionis traditionẽ impediet possessore nõ vocato vt in. c. licet epo. Si autẽ possessio incumbentis sit colorata siue executor hoc ignoret siue sciat dũ tñ incũbentis possessio sit recens q: obtenta post ipetrationem alterꝰ: vt q: forsan per suũ executorẽ tradita est sibi possessio in exclusionẽ alterius ꝓuisoris in eodẽ beneficio. tũc bene valebit collatio vicz primo ipetranti ꝑ suũ executorem facta colore ipsius possidẽtis priꝰ nõ cassato. Ubi vero talis possessio fuerit antiqua q: obtenta ante ipetrationem alterius: tũc nõ tenet talis collatio nisi priꝰ cassetur color possessionis ipsius incumbẽtis. hec no. Anthonius de butrio in. c. cũ nostris. ex͂ de cõces. pben. vbi multũ late tractat hanc materiã post recitata q̃daz collecta ex dictis Ber. ꝯpo. in. c. capitulũ sancte crucis de rescp. in glosa sua magna. et post Inno. Hosti. et Io. an. et Io. caldrini i d. c. cũ nostris. Sed ecce huic qõ. ẽ. dixi sm Antho. vicz q ordinarius nõ põt cõferre beneficiũ cui alius de facto incũbit habens possessionẽ coloratã nisi priꝰ talis color cassetur: ꝯdicere videt Petrus de ancho. d. c. cũ nostris. vñ. sed cõtra ꝓdicta. et etiã Io. an. in eodẽ. c. et Inno. in. c. de multa. ex quorũ dictis apparet q lz incũbens habeat possessionẽ coloratã: tñ ordinarius perpetuus qualis est epũs põt vti collatiõe sua et tale beneficiũ ꝯferre nõ cassato etiã colore possessionis ipsius incũbentis. et idẽ sentire videt Io. caldrini in. d. c. cũ nostris. ponens tñ drãm inter ordinariũ ꝑpetuũ qualis est epũs. et ordinariũ nõ ꝑpetuũ qualis est legatꝰ pape. vt. s. ordinariꝰ ꝑpetuus et naturalis qualis est epũs possit talẽ collationẽ facere etiã nõ cassato colore possessionis ipsius incũbentis. Sed ordinarius nõ ꝑpetuus qualis est legatus talẽ collationẽ facere nõ possit nisi priꝰ cassato colore possessionis hmõi

Collatio varios respectus hz

Ordinariꝰ ꝑpetuus et nõ ꝑpetuꝰ differũt.

incũbentis. et hoc in odiũ rescriptorũ se. aplice q̃ in hoc casu exorbitant a iure cõi. Et pro opinione istorũ facit qõ legit de elec. c. cũ in cũctis. §. cũ vero. ibi libere disponãt rc̃. et in. c. de multa de prebẽ. sed illa duo. c. loquũtur vbi possessio est incolorata q: ꝑ assecutiõem alterius beneficij de titulo factus est nõ titulus sicut et pz in. c. licz epo. de pben. li. vi. Allegat etiã Caldrinus ad fortificationẽ dicti sui hoc qõ habet i cle. et si apostolice. de offi. ordi. Anthoniꝰ tñ dicit q. c. cũ i cũctis nõ extẽdit ad collationẽ. cuius tñ rõez nõ video. Allegat insup ꝓ opinione sua textũ in c. q: diuersitatẽ. de cõces. pben. vbi possessio colorata insurgens ex cõfirmatiõe pape facit q nõ procedat ad secundũ anteq̃ cõfirmatus resignare cõpellat. Ad hoc tñ respondet Io. caldrini q illud fiebat ex supabũdanti sicut als legit et no. e. ti. vicz de cõces. pben. c. exposuit. Et michi videt q. c. inter dilectos ꝓalle. per Antho. nõ multũ viget. q: loquitur vbi collatio secũda facta est ꝑ eãdem personã que nõ potest variare. Secus tñ esset si prima collatio facta fuisset per aliũ. nã tũc nõ obstãte possessione colorata q̃ forsan isurgeret ex tali collatiõe nõ impediet ordinarius collator quin possit in cõferendo vti iure suo dum tñ nõ fiat inductio nisi prius possessor canonice amoueat. hũc intellectũ videt approbare glo. Ber. in. d. c. iter dilectos. v. irritã. Et põt intelligi glosa Io. an. in. d. c. licet. v. cõferre. li. vi. Uel dic aliter et melius q in. d. c. iter dilectos facta est secũda collatio de beneficio qõ erat plenũ de iure et de facto. Sed nos loquimur vbi beneficiũ vacat de iure et nõ de facto sed est solum possessio colorata ꝓcedens ex titulo nõ vero: sed solũ colorato. Sed ecce hic opus est videre que sit possessio colorata et q̃ nõ colorata. Et dic q possessio nõ colorata est qñ quis priuatus est iure sibi cõpetenti per sñiam iuris vt q̃a possidet duo curata vel duas dignitates: vel vbi post tẽpus de ꝯsecrãdis epis lapsũ retinet bñficia ꝓora. vt i dictis. c. cũ in cũctis. et de multa. Itẽ sm Io. caldri. in. d. c. cũ nostris. possessio dr̃ nõ colorata vbicũq̃ deficit ptãs in cõferente. all. c. illa. ex͂ ne se. va. Item qñ quis est priuatus titulo sñia hois vel iuris. Illa vero dr̃ colorata quaz ꝓcedit titulus coloratus ab illo qui põt cõferre q̃uis minus iuste sit coloratus. extra de renũ. c. in ꝓsentia. vel cũ electio sit cõfirmata ꝑ superiorem licet als sit inualida ipsa electio vt no. Hosti. i summa de cõces. pben. §. ii. post prĩci. ¶ Sed nũquid illud qõ dictũ est in collatiõe habeat locũ in ꝓsentatiõe. dñicus i dicto. c. licet epo de prebẽ. vñ. vlti. dicit q sic. et hoc tenẽt vt asserit dñi de rota cõclusione. ccci. Que icipit nũquid patronus. q: si põt fieri collatio qõ est plus q̃ ꝓsẽtare vt in. c. dilectꝰ de officio legati. poterit ergo fieri qõ est minus vt i regula iuris qui põt. li. vi. et hoc verũ vbi incũbens est priuatus ꝑ sñiam hois vel iuris. Secus si sit priuãdus per sententiam prout notat Lapus de castellione in sua allegatione. xxxviij. in fi.

Que possessio sit colorata et q̃ nõ.

Questio.

i ¶ Ipso facto. requirit tñ declaratio iudicis vt pz i. c. cũ sm leges. de hereti. li. vi. et hõ intellige verũ qñ factũ nõ est notoriũ. sz si factũ sit notoriũ et iudex assignauerit terminũ ad excusandũ factũ: nõ sit excusatio põt fieri executio absq̃ alia declaratiõe. et ita põt intelligi vno modo. c. ordinarij locorũ. vñ. q si forte. de offic. ordi. li. vi. Et notatur per Dominicũ dicto. c. cum plures. §. cõfiscationis. vñ. nota q super facto.

h ¶ Tanq̃ excõicati. hec dictio tanq̃ est hic expressiuũ veritatis ꝓut als nõ. de maio. et obe. c. solite. v. tanq̃.

l ¶ Talia. s. eadem pro quibus prosequũtur vt hic habetur.

m ¶ Perpetuo. i. q̃diu vixerint. ff. pro socio. l. 4.

n ¶ Si vero. secunda pars.

o ¶ Contra hec. i. cõtra modũ superius ordinatum.

p ¶ Occupato. sup. ꝑ aliũ q̃ eidẽ incũbit de facto lz vacet de iure.

q ¶ Instituatur. siue post collationem siue post presentationez vt hic dicitur procuratam.

r ¶ Admittatur. s. qñ presentatus est et non fit collatio.

s ¶ De facto. ac si diceret q: de iure non valet talis institutio vel collatio. Pro quo dic vt dixi. s. e. v. primitus amoueri.

t ¶ Iuris effectu. Est eni iuris effectus vbi fit institutio et admissio auctorisabilis in aliquo beneficio his que de iure requirũtur concurrentibus ꝙ taliter inſtitutus virtute inſtitutionis huiuſmodi non ſolum habeat ius et titulum ad ipſum beneficium ſed etiam in ipſo: q̄uis adhuc poſſeſſionem non habeat. Pro quo vide notata per Jo. an. de reg. iu. c. j. li. vj. et extra de inſti. c. auctoritate. per doctores. Et pro hoc quod dixi de poſſeſſione vide gme notata ſupra de inſtitu. c. Item quia. § litteras certificatorias.

Et quicūq;[v] ſic inſtituens vel admittēs iure[x] proprio vel delegato[y] taliter[z] pſentatum vel collatariū in obtento[a] per aliū beneficio ipſius[b] poſſeſſore[c] ſufficienti[d] auctoritate i foro[e] eccleſie ſententialiter[f] primitus nō amoto ab officio et beneficio tandiu nouerit ſe ſuſpēſum donec beneficiū poſſeſſori[g] reſarciatur vt cōuenit omne[h] dānum Et iſtitutus[i] taliter[k] vel admiſſus ſi ſe i occupato per aliū beneficio contra[l] hoc patiaƚ induci: cenſeatur intruſus[m] ⁊ penas intruſionis in cōſtitutione octoboni que incipit Amoris[n] proprii cōtentas necnon alias[o] a canonibus[p] ⁊ ſanctis[q] patribus inflictas: ipſo facto incurrat. Per premiſſa[r] tamen nō intendimus ordinariorū[s] poteſtati qn beneficia ad eorū collationē ſpectantia quouiſmodo[t] de facto occupata[v] nō de iure[x] conferre poterint derogare: nec eorū collationes beneficiorum admittentes[y] cōſtitutione huiuſmodi coartare.

❡ De rebus eccleſie non alienandis.

Stephanus.

v ❡ Quicūq;. ſcilicet aliꝰ ab ordinario perpetuo ⁊ naturali de quo videbis .j. e. § vltimo. § ordinariorum.

x ❡ Iure proprio. vtputa capitulum eccleſie cathedralis. de cōceſ. preben. c. ij. Poteſt nāq; inſtitutio ⁊ ad beneficia admiſſio non ſolum ad epiſcopum ſed etiam quācūq; perſonam eccleſiaſticam pertinere dum tamen illud habeat primo ex cōceſſiōe epiſcopi ⁊ poſtea tali titulo precedente legittime preſcripſerit tale ius vt patꝫ extra de inſtitu. c. cum veniſſent. vbi de hoc per Hoſtien. ⁊ Joh. in no. Poſſunt etiam iure proprio inſtituere ⁊ admittere hi qui ex priuilegio ſpeciali hoc habēt prout notat Johan. xvi. q. vij. in ſumma ad finem. Et cōcor. ad hoc. lxiij. di. adrianus. ij. Item capitulū iure proprio hoc facit ſede vacante. de inſti. c. j. li. vj.

y ❡ Delegato. vtputa executor litterarum apoſtolicarum. Item hi qui alꝭ de iure priuilegio vel conſuetudine inſtituere nō poſſunt niſi ex ſpeciali commiſſione. extra de inſti. c. ex frequentibus de re iudi. cum Bertoldus.

z ❡ Taliter. ſcilicet procurantem preſentationem ſibi fieri. vel dic taliter ſcilicet dum alius eſt in poſſeſſione facti maxime titulo colorato.

a ❡ Obtento. ſupra dixit occupato. Sed ex hac dictione obtento apparet ꝙ ſtatuens voluit intelligere de tali beneficio quod prius obtinuit canonice ⁊ ſic cū titulo iuſto licet iam forſan de iure titulus huiuſmodi ex aliqua cauſa probabili deficiat tali videlicꝫ que ſi eſſet probata deberet quo ad vacationem iuris legittima reputari ⁊ ſic poſſeſſio ſua non eſt colorata ſm illa que notaui ſupra. e. § primitus amoueri. vꝰ. ſed ecce hic opus.

b ❡ Ipſius. ſcilicet beneficij.

c ❡ Poſſeſſore. Ex hac etiam dictione apparet ꝙ non intelligit de nudo detentatore ſed de tali cui incumbentia iuris adminiculū ſeu ſaltem iuris color ſuffragatur. vt alias patet in. c. cū noſtris. et. c. litteras. extra de cōceſ. preben.

d ❡ Sufficienti auctoritate. Sufficiens erit auctoritas in ordinario conferente vel admittente ſi per ipſm vel per alium eius mandato et nomine fiat amotio de qua hic loquitur. vt patet in. c. licet epiſcopus. de preben. li. vj. cum ibi notatis per doctores. Et idem puto in quolibet ad quem pertinet talis collatio vel admiſſio iure ſuo. ar. l. ij. ff. de iuriſdi. om. iudi. de offi. deleg. preterea. et c. prudentiam. In delegato autem idem etiam puto ſi in delegatione ſua inferatur illa clauſula amoto quolibet illicito detentatore. extra de conceſ. preben. c. propoſuit. Et dato ꝙ illa clauſula non inferatur nichilominus poterit incumbentem amouere. qꝛ data iuriſdictione dantur omnia ſine quibus. vt in. c. preterea. ⁊. c. prudentiam. ꝰ. alle.

e ❡ Foro eccleſie. non ergo in foro ſeculari.

f ❡ Sententialiter. ſeruato. ſ. proceſſu legittimo. ita ꝙ verbalis amotio vel etiam realis abſq; tali proceſſu non ſufficiat.

g ❡ Poſſeſſori. non dicit detentatori ſed plus intelligit vt videlicet colorate poſſideat ratione tituli colorati precedentis vt dixi ſupra. § poſſeſſore.

h ❡ Omne damnū. ſupple quod paſſus eſt occaſione admiſſiōis et inſtitutionis huiuſmodi.

i ❡ Et inſtitutus. vꝰ.

k ❡ Taliter incumbente. ſ. priuo non amoto.

l ❡ Contra hoc. ſ. ſtatutum.

m ❡ Intruſus. Ratio eſt quia in inſtituēte vel admittente defuit poteſtas Cui concor. quod legitur ⁊ notatur extra de cōceſ. preben. c. quia diuerſitatem. nec valet poſſeſſionis adeptio ſine iuſto titulo precedente vt ibi. Et facit ad idem de preben. c. cum qui. li. vj.

n ❡ Amoris proprij. vbi de hoc per Jo. de athona ⁊ in conſtitutiōe othonis ad elidendum. § intrudi. ⁊ gloſa vltima per eundem.

o ❡ Alias. ſcilicet intruſionis penas.

p ❡ A canonibus. In pena extraordinaria potes ponere exemplum extra de exceſ. prelatorū. c. iij. Item ad materiam faciunt notata de cōceſ. preben. c. quia diuerſitatem per doctores. et per Innocen. de elec. c. dudum. de reſti. ſpoli. c. in litteris. et de electi. c. nichil. glo. fina. per Bern. Et ibi per Innocen. ſed optime per Anthoniū. Notatur etiam de hoc de ſciſmaticis. c. j. ⁊ ibi per Innocen. et Jo. in no. Et late tractatur hec materia de preben. c. cum qui. per doctores. li. vj. Item. lvij. di. c. j. lxiij. di. ſi per ordinationem.

q ❡ Sanctis patribus. qui fuerunt auctores dictorum canonum

r ❡ Per premiſſa. tertia pars.

s ❡ Ordinariorum. ſcilicet perpetuorum et naturalium videlicet epiſcoporum qui ſunt perpetui et naturales reſpectu legatorum ſedis apoſtolice qui non ſunt perpetui ſed temporales vt dixi. ſ. § primitus amoueri. et etiam reſpectu aliorum qui licet ordinarij dicantur: tñ principales ordinarij nō ſunt ſed epo ſubſunt niſi priuilegio ſpeciali ab eo eximantur.

t ❡ Quouiſmodo. ſcilicet ſiue poſſeſſio incumbentis ſit colorata ſiue ſit non colorata. et ſic iſta littera facit contra opinionem Anthonij de butrio de qua dixi ſupra. e. § primitus amoueri: videlicet ꝙ vbi poſſeſſio incumbentis eſt colorata ꝙ tunc etiam ordinarius naturalis non poteſt beneficium tale conferre niſi prius caſſetur color huiuſmodi. Cuius tamen opinioni alij doctores contradicunt vt ibi dixi. quibus et ego aſſentio. nam alias non video in quo differret poteſtas talis ordinarij a poteſtate aliorū nec aliter poſſet littera iſta ſaluari que dat ordinarijs liberā poteſtatem conferendi beneficia ad eorum collationem ſpectantia vbi occupata ſunt de facto non de iure.

v ❡ Occupata. de ſignificatione huius vocabuli notant Jo. an. et Archi. de electio. c. generali. § occupare. li. vj. ⁊ eodem titu. c. quia ſepe. § occupans. de preſcrip. c. fina. § occupandum. per eundem.

x ❡ Non de iure. quia veritas tituli non adeſt eorum incumbentie licet colorem habeant eo ꝙ auctoritate illius qui eis cōferre vel eos inſtituere potuit beneficium ingreſſi ſunt. de iure tamen non pñt tali beneficio incumbere non propter defectum ex parte conferentis vel inſtituentis: ſed propter defectum ex parte ſua ratione cuius non poſſunt de iure beneficiū huiuſmodi obtinere. ad quod faciunt notata per Hoſtien. in ſumma. ti. de conceſ. preben. § et vtrū. vꝰ. ſed quod dixi.

y ❡ Admittentes. nam ſicut ordinarius libere poteſt conferre: ſic collatarius libere poteſt collatiōem admittere. nec incidet in penam poſitam. ſ. e. § ſi vero. induci tñ non poteſt niſi iuxta formā limitatam in. d. c. licet epo. de preben. li. vj.

¶ Nullus prouectus ecclesiasticos cuicunqꝫ vēdere impignorare infeudare de nouo aut quouismodo alienare cōtra canonem presumat. Presumptum autē careat viribus ⁊ presumēs ꝑsonatu: nisi alienatū suo impēdio restituerit. Is vero qui ecclesiastica bona ꝑ talem vsurpationē susceperit vsqꝫ ad restitutionē excōmunicetur.

* * *

Ecclesiarum indēnitatibꝰ cōsulere cupientes presentis concilii auctoritate duximus statuendum vt nullus abbas vl' prior. Nullus omnino archidiaconꝰ vel decanus nec alii habētes personatū seu dignitatem sꝫ nec clericꝰ iferior possessiones vel redditus dignitatis vel ecclesie sibi commisse cōsanguineis vel amicis suis vel quibuscūqꝫ aliis vendere: impignorare: infeudare de nouo: vl' quolibet modo alienare presumat: nisi forma canonis obseruata. Si quis autem contra hoc venire presumpserit: et qđ in hac parte presumptū fuerit viribus careat: ⁊ presumptor dignitate vel ꝑsonatu vel ecclia quā sic lesit ꝑ suū superiorē

usio.

a ¶ Ecclesiarū indēnitatibus. Hec est cōstitutio Stephani archiepi edita in cōcilio Oxoñ. pmo. ⁊ facit quattuor. Primo ponit statutū de rebus ecclesiarū non alienādis. Secūdo ibi Si quis. punit clericos contrafacientes. Tertio ibi Is quoqꝫ. ordinat penā cōtra emētes nolentes res hmōi restituere. Quarto ibi Idem etiam extendit statutū ad prelatos maiores.

b ¶ Decanꝰ. s. ecclesie cathedralis vel alterꝰ collegiate cuiuslibet. ⁊ ex ordine huius littere apparet ꝙ decanus sit iferior archidiacono. ⁊ verū est de iure cōi quo ad iurisditionalia ⁊ alia de quibus patꝫ extra de offi. archipresbi. c. j. decanus tñ eo ꝙ pꝛsbiter maior est archidiacono in ordine vt no. Ber. d. c. j. vnde si archidiaconꝰ esset pꝛsbiter videret oīno decano pferendus. ⁊ hoc fatetur ibi Hosti. nisi de cōsuetudie aliud fuerit obseruatū.

c ¶ Personatū. de personatu ⁊ dignitate quomō differūt dixi. s. de cōcess. pben. c. Esurientis auaricie. §. dignitates. ⁊ glo. sequē. de vi. ⁊ ho. cle. c. j. §. dignitatibus.

d ¶ Clericus inferior. vtputa rector vel vicarius alius ve rerum ecclesiasticarum administrator.

e ¶ Possessiones. i. terras ⁊ res ecclesiasticas siue bona ad ecclesias pertinentia. que ideo possessiones appellant qꝛ a viris ecclesiasticis ad vsum ⁊ vtilitatem noīe ecclesie possidentur. xij. q. ij. quicquid. ⁊ circa hoc vide qđ scripsi. s. de offi. archid. c. j. §. possessionibus. Et per hoc qđ dicit possessiones dat intelligere ꝓprie de imobilibꝰ. extra. e. ti. c. possessiones. vel ideo ea q̄ ad ecclesias pertinent possessiones dicūtur: qꝛ in solo vsu sunt non aūt in proprietate quo ad clericos. Et sic intelligi pōt textus. ff. de vꝰb. sig. l. questio. Pro quo vide qđ scripsi. s. de iudiciis. c. Item omnes filii. §. dominorum.

f ¶ Redditus. que sit differētia inter fructus ⁊ redditus no. in. c. generali de elect. li. vj. §. redditus. per Jo. ⁊ Archi. et ꝙ redditus fundi differt ab vsufructu habes. ff. de vsufruc. leg. l. fundi.

Cōsangui nitas indu cit suspitiō nē.

g ¶ Consanguineis. sic dictis qꝛ nati sunt de eodē sanguine vt satis colligit. xxxv. q. iij. c. j. et. ij. ⁊ c. ꝓgenie. et. q. iiij. c. parentele. Faciunt etiā ad hoc no. de sponsa. c. j. §. cōsanguinitatis. p Arch. li. vj. Et nota ꝙ talis cōsanguinitas in cōcessione vel donatione inducit suspitionē ꝙ donatio sit viciosa. x. q. ij. epūs. lxxxix. di. decenter. nā in clandestinis ⁊ domesticis donationibus facile quid fingitur ꝓ negocij qualitate. C. de dona. l. donatio. §. j. ⁊ no. p Ber. extra vt eccle. benefi. sine di. cōfer. c. vnico. §. carnalitatem. Et simile huic habes. xij. q. ij. quisquis.

h ¶ Amicis. de his legitur. ff. de vꝰb. sig. l. late culpe. §. amicos.

i ¶ Vendere. Huius dictionis effectus omnē alienationem cōprehendit. ff. de statulibe. l. statuliberi. §. fi. ff. qui. mo. pig. vel ypo. sol. l. sicut re. §. venditionis. vnde ⁊ fructus vēdere/ locare/ arrendare vel ad firmā dimittere idē significant. de re. eccle. non alie. c. j. §. venditiones. per Wil. in cle.

k ¶ Impignorare. pignus ꝓprie locū hꝫ in re mobili. ff. de vꝰbo. sig. l. plebs. §. pignus. Impꝛopꝛie tñ pignoris datio locū hꝫ in re imobili vt ibi dicit glo. Et sic stat hic inquantū loquit de possessionibus non īpignorandis q̄ numerātur inter imobilia vt dixi. s. §. possessiones. Quomodo aūt differunt pignus ⁊ ypotheca legitur ⁊ no. Insti. de actio. §. inter pignus.

l ¶ Infeudare. i. in feudū dare. sic vicꝫ vt capiens sibi ⁊ successoribus suis fructus ⁊ vtilitatem rei in feudum cōcesse percipiat dominio penes concedentem remanente. faciūt no. per Hostien. in summa de feudis. §. j.

m ¶ De nouo. antiquū tñ feudū per hoc cōcedere non ꝓhibetur extra de feudis. c. ij. cū concor. ibi positis in glo. penul. ad finem. facit ad idem qđ legit ⁊ no. xxiiij. q. ij. non satis. ff. de itine. actuqꝫ priua. l. iij. §. reficere. Nec obstat si dicas feudū antiquū forsan cōsolidatū cū ꝓprietate ⁊ sic fore extinctū cū de natura rei extincte sit non reuiuiscere. vt. l. q̄ res. §. areā. ff. de solu. ⁊ c. j. de iure patro. li. vj. et. l. paulus. ff. de acqui. here. Nam in hoc casu attenditur natura rei ad illum vsum destinate. ar. ff. de fideiusso. l. si tutor. et. l. id qđ. de dona. Facit etiam quod no. in. c. litteras. de rescrip. in cle.

Verbo alienatiōis qđ cōtinet

n ¶ Alienare. prohibitio ista de alienando possessiones vel redditus ecclesie stricte intelligendo includit ꝓhibitionē omis actus maxime per quem dominiū transfert. C. de fundo do. l. j. large tñ loquendo alienare videtur qui rem etiā patitur vsucapi ⁊ qui nō vtendo ius suū amittit. ff. de vꝰb. sig. l. alienationis cū sua glo. Scias tñ ꝙ ꝓprie nō dr̄ res alienata q̄diu eius dominiū remanet apud venditorem. ff. de vꝰb. sig. l. alienatū. In larga vero significatione verbo alienationis cōtinetur cōductio/ donatio/ venditio/ permutatio/ emphiteosis/ ꝑpetuus cōtractus: extra. e. ti. c. nulli. vbi de hoc. potes etiā circa hoc videre nōta de offi. deleg. c. venerabili. §. omne genus. C. de rebꝰ alienis nō alie. l. sancimus. Et ad materiā bene facit glo. in. c. cū apl'ica. extra de his q̄ fi. a pla. sine cōsen. capi. §. alienare ꝑ Bern.

o ¶ Forma canonis. s. xij. q. ij. sine exceptione. licꝫ alii dicant solēnitatem illius aut. Hoc ius porrectū. de qua habet. x. q. ij. fore seruandā. Aliis vero placet ꝙ sufficit seruare solēnitatē sm̄ loci cōsuetudinem approbatā. Inter quos sunt Goff. ⁊ Alanus in. d. c. nulli. allegant ad hoc. c. Si quis. extra. e. ti. Inno. dicit ꝙ standū est consuetudini illius ecclesie quo ad solēnitatem cuius res alienantur dūmodo talis cōsuetudo non sit grauis ecclesie ne alias cōtradicere videat de re iudi. c. cū causa. Hostien. tñ nō placet vt cōsuetudo aliq̄d operet in tollēdo solēnitates. Pro quo facit. c. j. e. ti. li. vj. Jo. an. dicit ꝙ cōsuetudo bene pōt tollere solēnitatem aut. Hoc ius porrectū. que solēnitas introducta est de iure ciuili alleg. de dona. c. pastoralis. cū ibi nōtis. In solennitate vero requisita per. c. sine exceptione. xij. q. ij. non pōt operari talis cōsuetudo cū talis cōsuetudo foret grauis ecclesie. extra de cōsue. c. j. ⁊ d. c. j. extra. e. li. vj. Puto tñ ꝙ si cōsuetudo aliquid adderet solennitati requisite a iure cōi ⁊ nō detraheret ꝙ talis consuetudo valeret si esset ad vtilitatem ecclesie. Allegat notata de cōsangui. et affi. c. qđ sup his. Et sic sentire videt Barth. C. de sacrosan. eccl'. aut. hoc ius porrectū. Et Henri. de bowyco. d. c. nulli. di. j. in fi.

p ¶ Si quis autem. secunda pars.

q ¶ Viribus careat. cōcor. extra. e. c. si quis. vbi appet ꝙ talis alienatio facta cōtra iuris ꝓhibitionem nō tenet immo est ipso iure nulla. Sed cōtra hoc opponit. xij. q. ij. si qua de rebus. vbi videt ꝙ talis cōtractus tenet. Sed dic ꝙ illud qđ ibi dr̄ recessio ⁊c. debꝫ intelligi. s. quatenus de facto pcessit vt ibi notat Arch. ⁊ in simili cōcor. glo. Ber. extra ne se. va. c. j. §. sede vacan.

Questio.

¶ Sed quero ex quo illud. c. sine exceptiōe. xij. q. ij. vult in alienatiōe rerū ecclesie interuenire tractatū an illud seruari debeat in qualibꝫ alienatione per quēcūqꝫ fiat? Videtur ꝙ sic per hanc cōstitōem que generaliter oēs cōprehendit tam inferiores q̄ superiores. ⁊ facit ad idē c. j. e. ti. li. vj. Sed ibi notat Paulus ꝙ in alienatiōe bonorū ecclesiasticorū aliorū locorū ab ecclesiis cath. non requirit tractatus: sed solus consensus superioris. Nam vt dicit. c. sine exceptione loquitur solū de bonis eccl'ie cath. in quibus dꝫ pcedere tractaſpolietur niſi quod alienauerit infra tēpus a ſuo ſuperiore prefixum ſine dāno eccleſie ſuis ſumptib⁹ duxerit reuocandum. Jo quoqꝫ qui eccleſiaſtica bona receperit decetero et commonitus ea preſumpſerit detinere: excommunicationis ſententia per-

tus. Sed. c. abbatibus. xvi. q. ii. ꝛ c. in venditionibus. xvii. q. iiii. ꝙ loquitur in alienationibus inferiorū: non loquitur de tractatu ſed ſolū de conſenſu epi. Dicit ergo ꝙ qñ eps eſt principalis alienans tunc requiritur tractatus cū ſuo capitulo vt. d. c. i. e. ti. li. vi et. xii. q. ii. ſine exceptione. Sed qñ eps eſt auctoriȥans in facto alterius ſubditi inferioris: tunc nō requirit tractatus cū capitulo ſuo ſꝫ ſufficit conſenſus epi. et huic ſententie cōcor. notata per Jo. an. in addi. ad ſpec. ſuper Rubri. de cleri. egro. vbi dicit ꝙ tractatus in actib⁹ capituli nō requiritur niſi in caſibus a iure expꝛeſſis. Et ad hoc facit text⁹ in. c. ii. e. ti. in pꝛin. li. vi. Circa hoc vide cle. i. e. ti. ꝙ loquitur in alienatione ad tempus non modicum.

r ¶ Spolietur. i. ab adminiſtratiōe ſuſpendatur. ſimile habes. ex. de cle. nō reſi. c. ex tue. vbi de hoc in glo. ꝟ. ſpoliari. Vel potes dicere ſpolietur. vt. ſ. beneficiū ſuū libere detur alteri nō expectata priuationis ſententia ſm̄ Hoſti. ibi. Tu dic ſpolietur. i. a beneficio ꝛ adminiſtratiōe deponat. xii. q. ii. diaconi. et. c. quiſquis. pena nāqꝫ male alienantis eſt pena depoſitionis vt ibi et no. d. c. ſi quis. extra. e. ti. ꝟ. penā. ꝛ. C. de ſacroſan. ec. l. iubem⁹. §. yconom⁹.

s ¶ Niſi qđ. excipit ab eo qđ prius dixit de ſpoliatiōe ſic alienātis.

t ¶ Tempus. hoc tēpus erit arbitrariū eo ꝙ certū tempus non limitatur. ff. de iure deli. l. i. et. c. de cauſis. extra de offi. dele. et erit tale tēpus infra qđ fieri poterit reuocatio de qua hic loquit. qđ dic vt notat Hoſtien. in ſumma extra. e. ti. §. que ſit pena. ꝟ. celerē.

v ¶ Sine dāno. ſimile habes. C. de ſacroſan. ec. l. iubemus. §. yconomus. debet enim res alienata reſtitui nō deteriorata. alꝫ cū ſi deterior redderetur nō videretur reddita. ff. cōmodati. l. iii. §. i. ꝛ no. extra. e. ti. §. que ſit pena. per Hoſtien. in ſumma.

Queſtio. x ¶ Suis ſumptibus. Sed quid ſi preciū cōuerſum eſt in vtilitatem eccleſie nūquid eccleſia tenetur reſtituere preciū? dic ꝙ non de rigore iuris ſed de equitate canonica ſic vt notat Paulus in cle. i. e. ti. Et circa hoc vide notata per Bald. C. de ſacroſan. ec. l. iubemus. ꝛ per Cy. e. ti. auꝉ. qui res.

An quis poſſit venire ꝯ factum ꝓprium.

y ¶ Reuocandū. ꝛ ſic in hoc caſu licet venire contra factū ꝓpriū cōtra illud de quo legitur ꝛ no. in. c. diuerſis fallacijs. extra de cleri. cōiug. vbi de hoc per Ber. Inno. et alios. ꝛ de elec. c. noſti. per Henri. nota. etiā per Barth. in. l. poſt mortem. ff. de adop. Itē in hac materia que eſt brocardica vicꝫ qñ quis poteſt venire cōtra factū propriū: quādo nō: diſtingue aut actus de iure ſortitur effectum: aut non. Si ſortiatur effectū interuenit tñ error tunc error hmōi regulariter reuocatur ab eo qui errauit. ff. de iuris et facti igno. l. error. et. l. regula. Si aūt error nō interuenit ꝛ actus hmōi de iure tenet: tūc ſi talis actus de ſui natura ſit reuocabilis: vt vltima volūtas: ſentētia interlocutoria ꝛ ſimilia: poteſt quis venire ꝯtra factū propriū. vt in regula iuris qđ ſemel placuit per Dy. de reg. iu. Si autem actus hmōi nō ſit de ſui natura reuocabilis tunc poſtq̄ꝫ tenuit non poteſt quis venire contra. vt. l. ſicut. C. de acti. et obli. fallit tñ beneficio minoris etatis imbecillitatis vel alio iuris bñficio vt in titulo de minoribus ad vell. ad maced. cū ſimilibus. Secūdo caſu qñ actus de iure nō ſortitur effectū: tunc refert an quis velit venire cōtra factū ſuū agendo vel excipiēdo Si agendo tūc aut actus eſt nullus in fauorem tertij. ꝛ in hoc caſu faciens actū non pōt ad eius reſciſſionē de iure tertij allegare vt. l. ſi traditionibus. C. de ſuo pig. da. ma. Si actus non ſit nullus in fauorem tertij ſed alia ratione: tunc ſi ille qui fecit actum nullū vult ipm̄ reſcindere noīe alieno vt pꝛelatus nomie eccleſie bene poteſt vt hic. ꝛ extra. e. c. nulli. ꝛ. C. de ſacroſan. ec. l. iubem⁹. §. yconomus. Aut vult reſcindere noīe ſuo ꝓprio ꝛ ad ſuum proprium ꝯmodū. tunc ſi allegaret propriā turpitudinem non poteſt vt. l. ſi ſeruus plurium. §. fi. ff. de leg. i. ꝛ. l. cū ꝓfiteris. C. de reuo. dona. Si vero non allegauerit turpitudinem ꝓpriam tunc ſi actus ſit nullus fauore iuris publici poteſt venire contra. Si autem ſit nullus fauore ipſius priuati: tūc ſi ſcienter factū eſt nō poteſt venire cōtra vt. l. poſt mortem. ff. de adop. Si ignoranter poteſt. vt. l. ii. C. ſi aduer. rem iudi. Vbi vero aliquis vult venire cōtra factum ſuum excipiendo: tunc allegando propriam turpitudinem non poteſt vt. d. §. fi. Si autem non allegaret ꝓpriam turpitudinem: tunc poteſt vt in pacto nudo ꝛ ſimilibus. vt. l. iuriſgentium ff. de pactis. hanc diſtinctionem ponit in effectu Petrus de anchorano in. d. c. diuerſis fallacijs. ꝟ. iii. opponitur. Sed aduerte ad hoc quod dixi vbi factū eſt ipſo iure nullū: facientem tale factū poſſe venire contra hmōi factū nomine alieno vtputa prelatus noīe eccleſie. Hoc intellige verū q̄ꝺiu ſtat prelatus de elect. c. noſti. vbi de hoc. facit ad idem. xii. q. ii. non liceat. ſecus ſi ſit remotus. xii. q. ii. monemus. Hoc etiam qđ dictum eſt prelatū dū in officio manet poſſe reſcindere factū ab eo de iure nullū Intelligas verū in tali prelato qui non poteſt ſuper ſic faciendo diſpenſare. ſecus in eo qui poteſt diſpenſare. Nam talis qui poteſt diſpenſare facit vt recipiens rem teneat ſine pacto donec reuocetur. ꝛ ſic ſentit Hoſtiē. dicto. c. diuerſis fallacijs. Et qđ dictū eſt de diſpenſatione intelligas qñ cū cauſe cognitiōe expꝛeſſe diſpenſat vel etiā tacite: vt puta qꝛ cū cauſe cognitiōe ſcienter fecit iuxta notata Hoſ. in. c. veniens. de fil. presbi. ꝛ de ſciſmaticis. c. ij. Et faciūt ad hoc notata ꝑ Inno. d. c. diuerſis fallacijs.

z ¶ Jo quoqꝫ. tertia pars.

a ¶ Bona. ſupra dixit de poſſeſſionibus et redditibus Hic vero largius loquitur dū dicit bona que deſignant tam mobilia q̄ꝫ immobilia vt notatur in ſimili per Archi. de offi. ordi. c. preſenti. ꝟ. bona. li. vi. Nam ſicut bona eccleſie imobilia prohibent alienari niſi ſub certa forma: ſic et bona eccleſie mobilia precioſa. xii. q. ij. gloria epi. ꝛ de elect. c. quod ſicut. in fi. et de hoc no. per docto. ex. e. c. nulli. ꝛ optime ibi per Henricum de bowyco di. ſua prima.

Queſt ¶ Sed hic quero nūquid noīa debitorū cōnumerētur inter mobilia vel imobilia. Eſt vna gloſa que dicit ꝙ ſi in actione veniāt mobilia tūc cōnumerantur inter immobilia. Si in actiōe veniāt mobilia: tūc numerātur inter mobilia. ita no. in auꝉ. de non alie. §. i. colla. ij. Alij dicūt inter quos Jaco. de are. ff. de ꝟb. ſig. l. mouentiū. Et etiā Oldradus in quadā queſtione que incipit Rex francie dimiſit oīa mobilia ſua ꝛc. dicit ꝙ noīa debitorum ſunt tertia ſpecies de per ſe. nam nō circūſcribūtur loco vtputa incorporalia. C. de preſcrip. lon. tem. l. vlti. cū tñ mobiliū et immobiliū appellatio cadat in his que loco circūſcribūtur. Et hoc puto verū qñ non eſt neceſſe vt noīa debitorū neceſſario cedant alteri ſpeciei. Sed qñ eſt neceſſe vt cedant alteri ſpeciei puta cū queritur de actionis alienatione ꝓhibita vel ꝑmiſſa ſm̄ leges in bonis minorū ꝛ ſm̄ canones in bonis eccleſie: tunc habet locū dicta diſtinctio vt ſi in actione cōtinetur quid mobile inter mobilia computetur. Si immobile inter immobilia. ꝛ ſic no. in. l. pupillus. ff. de aucto. tu. per Barth. Glo. vero Jo. an. de re. ec. non alie. c. ij. que incipit Nota iura. dicit ꝙ hmōi corporalia cōnumerantur inter immobilia. Petrus tñ de anchorano in. d. c. nulli. ad fi. tenet qđ prius dixi. Et cōcor. Joh. de ymola in. d. c. ij. extra. e. li. vi. dicens ꝙ ſunt ſpecies diuerſe per ſe. Ad qđ allegat. l. a diuo pio. ff. de re iudi. Vnde ſi legata ſunt bona immobilia ꝛ mobilia iura ꝛ actiones nō tranſeūt in legato qꝛ nō eſt neceſſe ꝙ ad alterū horꝫ applicetur. Si vero eſſet neceſſe ꝙ ad alterū bonū applicaretur tunc locū habꝫ glo. in auꝉ. de nō alie. §. i. coll. ij. vt predixi. ꝛ facit ad hoc l. ſi ad reſoluendū. C. de predijs minorū. Sed ꝙ redditus annui cōputentur inter immobilia ꝓꝫ. C. de ſacroſan. ec. l. iubemus. ꝛ in clemen. exiui de paradiſo. §. cūqꝫ annui. de ꝟbo. ſig. Iſtud autem limitat verū Fredericus de ſenis in cōſilio. xiiij. qñ redditus huiuſmodi annui referūtur ad longum tēpus. ꝛ ita intelligit cleſi. exiui. §. all. Sed ſi relatio fiat ad modicū tempus tūc nō computātur inter immobilia. vnde ſm̄ cū ſi legarētur alicui redditus annui vſqꝫ ad. vi. vel. viij. annos nō computarētur inter immobilia Alle. ad hoc cleſi. i. e. ti. vbi redditus poſſeſſionū equiparātur immobilibus qñ refertur diſpoſitio ad longū tempus. Secus ſi ad breue tempus.

b ¶ Receperit. ſupple per modū aliquem de quo ſupra.

c ¶ Cōmonitus. regulare enim eſt ꝙ penam excōicationis de qua ſequitur precedere debet admonitio. extra de ſentē. excōi. c. ſacro cum ſimilibus.

d ¶ Detinere. intelligas ſi ſcienter ꝛ mala fide receperit etiā precio nō reſtituto. Secus ſi ignorāter. Nam tūc cū bona fide hmōi perceperit equū eſt vt ſibi reſtituenti bona per eū detenta reſtitu atur ⁊ preciū per eū ſolutū.e.ti.c.ad audientiam.vbi de hoc per Her.⁊ alios.ex quorū dictis apparet ꝙ vbi nō ſeruatur ſolēnitas requiſita in alienatione rei eccleſiaſtice tūc eam recipiens cēſetur male fidei poſſeſſor.Et hec vera quo ad perſonam alienātis vbi forſan preciū remanet penes eum. Si vero preciū fuerit cōuerſum in vtilitatem eccleſie An debet reſtitui vide que ſcripſi ſupra.e.§.proximo.v.ſuis ſumptibus.

e ¶ Percellatur.non ipſo iure ſed per ſententiā hominis videlicet iudicis competentis ſuperioris ipſius alienātis Nō enī habeas intelligere ꝙ ipſe alienans reſcindens factum ſuum propriū vt hic dicitur erit iudex in cauſa ſua ꝓpria.Sed ſuſtinebit partes actoris vt cōueniat poſſeſſorem tanꝗ̄ reum coram iudice cōpetenti ſm Ab.qui ſic notat i dicto.c.ad audientiam.et notatur per Anthoniū in e.c.

cellatur[e]: donec reſtituerit ea nullatenus abſoluendus[f] Idem[g] etiam et prelati maiores[h] obſeruent[i].

Idem

¶ Sine dioceſani aſſenſu ⁊ id vrgente neceſſitate: nemo ſtipendia eccleſiaſtica in quēuis ad perpetuū aut ad tempus conferat.

Ut[k] ſecundū canonicas ſanctiones ⁊ infra. Volumus[l] vt prelati domorum religioſarū[m] corro-

f ¶ Abſoluendus.apparet ergo ꝙ licet talis recipiens monitus reſtituerit tamen ex ipſa reſtitutione nō liberatur a dicta excommunicationis ſententia abſq; hoc ꝙ abſoluatur.Et habes ſimile in clem.eos qui.de cōſangui.⁊ affi.circa quod vide quod ſcripſi.ī.de ſo.compe.c.j.v.ſatiſfecerint.

g ¶ Idem etiam.quarta pars.

h ¶ Maiores.i.ꝗ ſint abbates de quibus.ī.in prin.et ſic ex hoc iſta conſtitutio extenditur etiam ad epiſcopos.

i ¶ Obſeruent.intelligas quo ad obſeruantiam de nō alienādo quouiſmodo abſq; ſolēnitate requiſita:non tamen quo ad penā infligendam de qua prefertur quia ipſam penam in perſonis huiuſmodi maiorū prelatorum nō renouat:et ſic quo ad eos hmōi pena habetur pro omiſſa prout alias faciunt notata in cle.ij.de vi.et ho.cle.in fi.⁊ ibi per Jo.an.v.ſanctioni.

k Ut ſecundū canonicas. Hec eſt cōſtitutio eiuſdem cuius et ſuperior ⁊ non diuiditur ſed eſt pars huius.§.de ſta.regula.vt ſm canonicas.

l ¶ Volumus.ſolet dici ꝙ in principe ſufficit pro ratione volūtas.Inſti.de iure natu.§.ſed qḋ principi.ff.de ad trebell.l.qꝛ poterat.ſed ſi eius volūtas ſuffulta ſit ratiōe magis efficax eſt vt notat Archi.de ſen.excō.c.j.v.volumus.li.vj.ratio autem ſic volētis patebit ex.ſ.dicendis.

m ¶ Religioſarum. nota ꝙ dicit domorū religioſarū nō autem eccleſiaſticarū vt per hoc videatur in hoc ſtatuto includere non ſolum loca dedicata ſed etiam nō dedicata dūmodo diuino cultui vel operibus pietatis deputata ſint vt ſunt hoſpitalia quocūq; nomine vocentur et alia loca huiuſmodi ordinario loci de fundatiōe iure cōmuni ſeu cōſuetudine legittime preſcripta ſubdita ⁊ ſubiecta.de quibus plenius notatur de rel.do.§.j.per Hoſtieñ.in ſumma.⁊.e.ti.c.de xenodochijs per docto. poteſt tamen eſſe ꝙ loca hmōi nō ſint ſubdita ep̄o ſed forſan alteri ex fundatiōe priuilegio vel preſcriptione canonica vt in clem.qꝛ cōtingit de rel.do.In quo caſu puto ꝙ nō habeat locū ꝯſtitutio iſta que requirit cōſenſum dioceſani vt.ſ.patet. Sed potius eius cuius iuriſditioni ſubeſt talis locus.loca etiam ad hoſpitalitatem tenendam auctoritate epiſcopi ordinata religioſa ſunt de re.do.c.ad hec.

n ¶ Corrodia.que alio nomine vocantur liberationes in cōſtitutione octoboni volentes.

ſtipēdiū.

o ¶ Stipendia. ſic dicta a ſtipe eo ꝙ per ſtipes.i.modica era colligantur que etiam tributa appellantur.ff.de verbo.ſig.l.ager. Januen.dicit ꝙ ſtipendiū eſt idem ꝙ lucrum precium vel fructus laboris.Sed proprie dicitur merces que datur militātibus. ſed tamen nota ꝙ in dicta conſtitutione octoboni volentes:non fit mentio de huiuſmodi ſtipendijs ſed ſolum de liberationibus que alio nomie vocantur corrodia vt hic ſm Jo.de atho.ibi.

p ¶ Non vendant.ſimile habes dicta conſtitutione octoboni volentes.et.e.ti.c.j.in cle.

q ¶ Gratis concedant.cōcor.cle.j.e.ti.dum dicit quouiſmodo cōcedat.ſed inquātum hec cōſtitutio prohibet ſtipendia etiam gratis concedi opponitur.xvj.q.j.c.poſſeſſiones.vbi patet ꝙ perſone bene merite poteſt prelatus aliquid cauſa remunerationis dare ad tempus. et optime facit ad idem.xij.q.ij.c.quicū ꝙ ſuffragio. Solutō. dic ea que hic dicūtur debere intelligi ſm ea vt ſcilicet perſonis nō bene meritis non cōcedantur huiuſmodi ſtipendia: vt hic ſed perſonis bene meritis ſic vt ibi.vel dic ꝙ inquātum huiuſmodi ſtipendium ſonat in penſionem ānuam vel in tributum annuum conceſſum ſine rationabili cauſa ſic habet locum quod hic dicitur.ſecus tamen ex cauſa condigne remunerationis vt ibi. pro ſolutione facit extra de ſyndico.c.vnico.et notatur in dicta cle.j.v.poſſeſſiones per wil.vbi circa hanc materiā videre poteris plures q̄ſtiones.nec debet hoc intelligi de ſtipēdijs cōſuetis que ſolent dari mercēnarijs ⁊ ſeruiētibus.ſed de ſtipendijs preiudicialibus vt notat ibi Paulus.v.poſſeſſiones.

dia[n] vel ſtipendia[o] clericis vel laicis non vendant[p] nec gratis[q] concedant imperpetuū[r] vel ad tempus[s]: niſi vrgēs neceſſitas[t] expoſcat ⁊ dioceſani[v] accedat[x] aſſenſus.

¶ De locato ⁊ cōducto.

Stephanus in concilio Oxoñ.

Summariū patet.

Ut[a] vere videamur ⁊ infra Statuimus[b] vt ec

r ¶ Imperpetuū.etiā vſq; ad vitam dātis vel recipiētis vt in dicta cle.j.e.ti.⁊ facit.ff.ꝓ ſocio.l.j. vbi de hoc.vel potes intelligere imperpetuū.i.ſine tēporis prefinitiōe.ff.de excep.doli.l.pure.§.j. Primus tñ intellectus ſatis cōuenit iuribus in hac materia loquētibus vt pꝫ.x.q.ij.perpetua.

s ¶ Ad tempus.etiam certū vt dicit dicta cle.j.

t ¶ Neceſſitas.vt qꝛ alias tali domui magnū periculū imminerēt niſi forſan releuari poſſet ex pecunia recipienda ex tali corrodio vel ſtipendio ſm Geff.dicta cle.j.ſuper v.neceſſitas.vt qꝛ forſan alias perirent molendina domus huiuſmodi vt exemplificat ibi wil.ſuper eodem v.

v ¶ Et dioceſani.hic aduerte ꝙ in ꝯſtōe octoboni volentes.non fit mentio de cauſa neceſſitatis:nec etiā de ꝯſenſu dioceſani Sꝫ ſimpliciter ꝓhibet hmōi corrodia vel liberatiōes cōcedi ſub pena ſuſpenſionis ab officio donec eas reuocauerint.Sed illa cōſtitutio differt ab iſta.qꝛ loquitur ſolum in caſu venditionis.ſed iſta loquitur etiā in caſu gratis cōceſſionis.illa cū pena:iſta ſine pena.Scias tñ ꝙ cle.j.e.ti.in hmōi alienatiōibus nō requirit cōſenſum dioceſani vbi prelatus vendens habet ſub ſe conuentū.nā tūc ſufficit hoc fieri de cōſenſu cōuentus.⁊ hoc verū intelligit ibi Jo.an.quo ad euitatiōem pene illius cle.ſed quo ad validatiōem cōtractus requiritur cōſenſus ep̄i vt ipſe ibi notat ſuper v.nō habeat.Hoc tñ ſcias ꝙ hodie ſtandū eſſe puto illi cle.j.etiā quo ad cōceſſiones corrodiorū de quibus hic loquit.⁊ etiā liberationū de quibus loquitur cōſtitutio octoboni volentes.nā vt michi videtur hmōi corrodia ⁊ liberatiōes cōtinentur ſub verbo iura poſito in dicta cle.vbi Paulus dicit iura.i.ius petendi penſionem ⁊ hmōi.Et inquātum hic dicit cōſenſum dioceſani requirendū.hoc intelligas in nō exemptis.In exemptis nāq; requiritur cōſenſus eius cui immediate ſubſunt vt notant docto.dicta cle.j.v.prelati proprij.

x ¶ Accedat aſſenſus.Non ergo ſufficit petere eius aſſenſum niſi habeatur.Et que ſit differentia inter decretū auctoritatem conſenſum ⁊ collaudationem no.per Jo.an.e.ti.c.j.glo.penl.li.vj.

a Ut vere.Hec eſt cōſtitutio Stephani edita in concilio Oxoñ.j.Et nō diuiditur.

b ¶ Eccleſie.i.fructus ac prouētus ad eccleſiam pertinētes ⁊ obueniētes vniuerſaliter vna cū adminiſtratiōe pertinēte ad eaſdem.Et ſic eccleſia hic ſumitur nō ꝓ corpore materiali ſed pro regimine ⁊ adminiſtratione vniuerſali ſpiritualiū ⁊ etiā temporaliū eccleſie ⁊ pro prelatura eiuſdem.Quīq; tñ eccleſia in

Multis modis ſumit eccl'ia.

eccleſie certis perſonis deputate nulli dentur ad firmā niſi iuſta cauſa ſubfuerit et a ſuo ep̄o approbata vt tunc de eius conſenſu alicui perſone ordinate dentur ad firmam de qua vniuerſaliter preſumi debeat ꝙ fructus eccleſiarū in bonos vſus conuertat.

talibus ſumitur pro fructibus ⁊ obuentionibus tantū nō autē pro prelatura notatur per Ber. c. querelam. § eccleſiam. extra ne cle. vel mo. vbi notatur ꝙ multis modis ſumitur eccleſia ibi videas ⁊ ĩ. dicam.

c ¶ Certis perſonis. vt ſunt rectores/ vicarij/ et alij qui certam adminiſtrationem in eccleſijs habent non in communi ſed nomine proprio et ipſius eccleſie. Incertas vero perſonas intelligere potes quādo adminiſtratio bonorum eccleſie cōcernit corpus aliquod vel cōmunitatem vtputa capitulum conuentum vel collegiū ⁊ ſic certe perſone dicūtur perſone ſingulares. incerte vero perſone dici poſſunt perſone plures inuicem vnū corpus ſtatuentes. Sed huic intellectui obſtare videtur id quod notāt doct. C. de epiſ. ⁊ cle. l. id qđ pauperibus. vbi notāt ⁊ habetur ex textu ꝙ legatum relictum pauperibus nō videtur legatū incertis perſonis ſed certis. Item ſi loquamur de corpore vel collegio nō dicetur perſona incerta ſed certa quia eſt perſona repreſentata ⁊ vice perſone fungitur. ff. de fideiuſſ. l. mortuo. Et ſi dicas ꝙ ideo pauperes ⁊ huiuſmodi collegia habentur pro perſonis certis ſcʒ ob fauorem pietatis prout ſentire videtur glo. in l. j. C. de ſacroſan. eccl. verū eſt quo ad pauperes nō tamen eſt verum quo ad collegia quia illa habent perſonam certam repreſentatam vt dicit Cyn. in dicta l. id qđ pauperibus allegans ad hoc dictā l. mortuo. quia collegiū vice perſone fungitur vt ibi. Neſcio itaqꝫ ſm̄ predicta quid velit hic innuere per hoc quod dicit certis perſonis niſi etiam ꝙ ſub hac limitatione comprehendantur eccleſie deputate nō ſolum perſonis ſingularibus ſed etiam vniuerſitatem vel collegiū facientibus. Sic etiam res certa eſſe dicitur nō ſolum que nomine ſpecificatur ſed etiam que demonſtratione que vice nominis fungitur/ inſinuatur. ff. ſi cer. pe. l. certum. poteſt tamen dici ꝙ huiuſmodi cōſtitutionis auctor hic loquitur de perſona prout ſumitur proprie ⁊ ex vera ſignificatione vocabuli. Eſt enim perſona rationalis creature indiuidua ſubſtantia prout notat Io. an. extra de preb. c. nulla. § ſex menſes. in nouel. et c. romana. de ſen. excō. prope finem. per eūdem. li. vj. Loquitur itaqꝫ hic de perſona vera ſed dicta l. mortuo loquitur de perſona ficta ⁊ repreſentata. Et regulare eſt ꝙ ſtatutum maxime penale loquēs de perſona vera nō extenditur ad perſonam repreſentatam. extra de preb. c. graue. Et quare aliud ſtatuatur de eccleſijs huiuſmodi deputatis perſonis ſingularibus ꝙ̄ de his que deputantur collegijs. et ſic perſonis repreſentatis eſt propter reſidentiam que magis requiritur in vna perſona ꝙ̄ in alia. Et ſic apparet ex litera in principio vbi ponitur cauſa huius ſtatuti. ſ. quia retributionis denarius nō datur niſi laboranti in vinea domini. nec viuere debet de altari niſi qui ſeruierit altari.

Perſona.

☞

d ¶ Nulli. et ſic nec clerico nec laico.

e ¶ Ad firmam. Huius vocabuli ſignificatio tendit in contractū locationis ad modicū tempus per quam nec transfertur dñium vtile nec directum. extra e. c. veſtra.

f ¶ Iuſta cauſa. vtputa quia eccleſia vel prelatus adeo grauatur ere alieno ꝙ nō niſi per alium poſſit releuari. quod dic iuxta notata per Hoſtien. et Io. an. extra de eta. et qua. c. ex ratiōe.

g ¶ Suo epiſcopo. ſic ergo poteſtas archidiaconi nō ſufficit. Sʒ cōtra hoc opponitur per id quod habes in cōſtitutione othonis cum laicis. vbi dicit alternatiue ꝙ cōuentio firme debet fieri in preſentia epiſcopi vel archidiaconi. vnde ſufficit ꝙ archidiaconus interſit licet epiſcopus hoc ignoret. ar. ad hoc. ff. de reg. iu. in alternatiuis. li. vj. Solutio. cōſtitutio othonis loquitur in firmatione cōuentionis fiende vbi ſufficit archid. eſſe preſentem vt ibi. Per hoc tamen nō excluditur cōſenſus epiſcopi qui requirit vt fiat talis cōuentio prout hic dicitur. vnde quādo eccleſia dabitur ad firmā primo adhibebitur cōſenſus epiſcopi vt hic. poſtea tū ſufficit ꝙ cōuentio firmetur in preſentia archid. vt ibi.

h ¶ Approbata. requirit itaqꝫ cauſe cognitio per ep̄m fienda anteꝙ̄ procedatur ad cōuentionem firme ſicut alias in qualibet diſpēſatiōe fienda requirit cauſe cognitio iuxta nō. docto. in c. veniēs de fil. presby. ⁊ de ſciſma. c. ij. Et ad hoc faciūt per me alias nō. ĩ. de temp. ordi. c. eos qui. § diſpenſatiōe ſufficienti.

i ¶ Vt tunc. ſ. poſt approbatōem hmōi ſic factā cū cauſe cognitiōe eſt enī de natura huius dictiōis tūc vt denotet extremitatē tēpis ff. de cōdi. et demō. l. iiij.

k ¶ De eius. ſ. epiſcopi.

l ¶ Cōſenſu. in hoc differt iſta cōſtitutio a dicta cōſtitutiōe othonis cū laicis. qꝛ ante oīa requirit cōſenſus ep̄i vt hic. licet ſufficiat in firmatiōe cōuentiōis preſentia archid. vt ibi. Et nō qđ dicit cōſenſu nō aūt decreto nec auctoritate. de quo differētia remiſi. ĩ. c. proxi. gl. fi.

m ¶ Ordinate. ad minus ꝙ̄ requirit ordo pſalmiſtatus vicꝫ prima tonſura ꝙ̄ ſm̄ opinionē multorū dr̄ ordo. ad qđ vide per me ſcripta. ĩ. de vi. ⁊ ho. cler. c. j. § ordinis. Et ex hoc qđ hic dr̄ perſone ordinate/ innuit ꝙ laico nō poteſt dari eccleſie ad firmā. ⁊ hoc videl expreſſum eſt ne cle. vel mo. ſʒ inſtituta in fi. Circa hoc vide qđ dicā. ĩ. e. c. proxi. § eccleſiaſticis.

n ¶ Dentur. i. tradantur. ff. depo. l. j. in prin. vel dentur. i. cōcedant. auc. de equali. dotis. § penul. Dicit enī Io. de atho. in cōſtitutiōe othonis eccleſias. in prin. ꝙ licet dare ſignificet dñium trāſferre: tñ per adiunctū vtputa ad firmā in feudū ⁊ hmōi mutat eius natura. all. ff. de reg. iu. l. nō videntur data. in prin. ⁊ in fi. glo. auc. de fide inſtr. § ſi quis igitur. in glo. ſuꝑ proprie coll. vi. Bartho. in l. ſcire debemus § ſi a fure. ff. de ꝟb. ob. dicit ꝙ in cōtractibus ⁊ ſtipulationibus verbum dare regulariter ponitur pro tradere.

o ¶ De qua. ſ. perſona ordinatā.

p ¶ Vniuerſaliter. i. vniuerſali cōſideratiōe ſiue reſpectu vicꝫ primo ⁊ principaliter reſpectu regiminis ipſius eccleſie. Secūdo reſpectu perſone cui tradenda eſt ad firmā vt. ſ. ſit perſona ſufficiens ⁊ ad hoc diſpoſita. Tertio reſpectu perſone locātis vt ſit ſibi fidelis neceſſarius ⁊ vtilis. Reſpectu etiā parrochianorū vt. ſ. inter eos reſideat. vel ſaltē eis cōgrue deſeruiri faciat. Reſpectu etiā onerū que eccleſie incumbūt ſoluendorū ⁊ ſubeundorum pro quibus vide quod dicam. ĩ. ſuper ꝟ. bonos vſus.

q ¶ Preſumi debeat. Nota ꝙ nō dicit de qua notū ſit vel certū ſit ſed de qua preſumi debeat. ⁊ habes ſimile in preſentādo ad ordines ſacros de quo nō requirit vt preſentatus afferat eū dignū ſed ꝙ reputet eū dignū inquantum humana fragilitas noſcere permittit. eſt de ſcruti. in ordi. faci. c. vnico. ⁊ nota ꝙ iſta preſumptio inſurgere dʒ ex aliquibus veriſimilibus indicijs vt no. ibi glo. ꝟ. gratia. qꝛ in alijs actibus cū ſimilibus bene ⁊ laudabiliter ſe habuit. Quid ſi dubitet qualis ſit tūc in caſu quo ſe nō ingerat potius dʒ preſumi bonus ꝙ̄ malus. Si vero aliqđ fieri petendo ſe ingerat tūc quo ad eius bonitatē vel idoneitatē naturalē vbi in preteritū vel in preſens nō apparet de aliqua eius inhabilitate dʒ etiā preſumi potius bonus ꝙ̄ malus. rō eſt: qꝛ naturaliter quilꝫ creatur bonus ⁊ ideo preſumit eandē naturalē bonitatē ineſſe nō obſtāte originali pctō a quo ꝟtute ſacramenti reparatus eſt niſi cōſtet poſt reparatiōem a pctō ipſm fuiſſe malū: qꝛ tūc hʒ locū regula ꝙ̄ dicit ſemel malus adhuc preſumitur eſſe malus. de reg. iu. li. vj. Sed ſi querat de bonitate alicuius accidente ad bonitatē naturalē ita ꝙ ſit annexa bonitati intrinſece naturali tūc de tali bonitate accidentali non preſumitur vt notat glo. de elect. c. ſi forte. ⁊ c. cū ſit. li. vj. Et hoc verū qñ nullū apparet teſtimoniū bonitatis illius vel preſumptionis. ſecus ſi de illa bonitate appareat aliqđ teſtimoniū vel aliq̄ preſumptio. nā tūc preſumit de tali bonitate vt pꝫ. d. c. vnico/ ſ ille. ⁊ hic. Alia aūt eſt bonitas extrinſeca vtputa diuitiarū ⁊ tūc ſi prius diuitias nō habuerit nō preſumit iam diues: qꝛ quilꝫ naſcit nudus Iob. j. et vij. di. ſicut. vnde talis preſumit adhuc niſi probetur veſtitus. qꝛ diuitie tanꝙ̄ accidentales de facili aſſunt ⁊ abſunt vt i. §. ſi magiſtratus. l. j. ff. de magiſtra. cōue. auc. vt cōis ob. iud. § j. coll. v. Hanc materiā latius tractat Antho. d. c. vnico. Et habes de materia de preſump. c. ſi. ⁊ dicta regula iuris ſemel malus. ⁊ C. de proba. l. actor. per Cyn. ⁊ Iaco. de butrig.

Nota in de ma preſump onis.

r ¶ Fructus eccleſiarū. nō dicit eccleſias ſed fructus eccleſiarū et hic intelligo appellatione fructuū cōtineri omnem vtilitatem ⁊ omne cōmodū ad eccleſiam pertinens. pro quo latius vide qđ ſcripſi. ĩ. de cōſue. c. nullus rector. ꝟ. fructus.

ſ ¶ Bonos vſus. ſ. ſm̄ qualitatem ipſi firme adherentem vt. ſ. primo ⁊ principaliter deſeruiatur eccleſie laudabiliter in diuinis. de elec. l. canon. li. vj. ſecūdo vt ſoluātur onera ad eccleſiam pertinētia de quibus latius dixi. ſ. de offi. vica. c. qm̄ autem. ℣. onera eccleſiaſtica. Tertio vt firmā fideliter ſoluat locatori, ꝓut inter eos cōuentū fuerit. extra ne prel. vi. ſuas. c. querelā. vbi apparet ꝙ ꝯuētiones hmōi hincinde ſunt ſeruāde. Quarto ꝙ ea ꝗ ad lucrū ſuū recipit circa ſumptus ſuos honeſtos ⁊ nō voluptuoſe expendat nō enī eſt decēs vt bona de obuētionibus eccliarū prouenientia in voluptatib⁹ quouiſmodo expendant.

Iohānes peccham apud lambeth.

¶ Eccleſie non conferantur niſi perſonis eccleſiaſticis et dignis: facta debita prouiſione. Contraueniēs autem ſtrictius puniatur.

* * *

Vendentes[a] ⁊ infra[b] Eccleſie[c] nullis ad firmam dentur niſi[d] perſonis eccleſiaſticis ſanctis[e] ⁊ honeſtis[f] quas locorū epiſcopi libere[g] valeant cohercere. Prouiſo[h] etiā vt pauperibus[i] parrochianis de firmis[k] huiuſmōi pinguis[l] portio iuri[m] conſona ſcdm

a ¶ Vendentes. Hec eſt cōſtitutio Iohānis pecchaʒ archiepī Cantuarieñ. edita apud lambeth. Et diuiditur i duas ptes. In prima ſtatuit de eccleſijs nō tradēdis ad firmā niſi pſonis eccleſiaſticis. et hoc ſub certa prouiſione. In ſecūda ibi Et vt ab hmōi. ordinat de pena ꝯuenientibus etiā colore ymaginato ꝑponenda. Diuiſio.

b ¶ Et infra. Sub hac parte deciſa approbat id quod ſtatutū eſt ſ. in ꝯſtōe ꝓcedenti. Et ponit cauſam ꝓhibitiōis firmarū eccleſiaſticarū: qꝛ per eas pauperes a ſuis ſuſtentationib⁹ defraudant.

c ¶ Eccleſie. i. obuentiones eccleſiaſtice integrales cū prelatura eiuſdem vt dixi. ſ. c. proxi. glo. prima.

d ¶ Niſi pſonis eccleſiaſticis. Hic aduerte ꝙ perſona eccleſiaſtica dicitur nō ſolum perſona ordinata ſed quecūqꝫ alia miniſterio eccleſiaſtico deputata. Unde cōuerſi, penitentes, tēplarij, et hoſpitalarij miniſterio eccleſiaſtico deputati dicitur perſone eccleſiaſtice vt no. Io. xvij. q. iiij. c. ſi quis demū. xij. q. i. c. duo. glo. i. Item quecūqꝫ perſone regulares dicuntur perſone eccleſiaſtice. xxvij. q. i. vt lex. ⁊ no. de iniu. c. vnico. ℣. eccleſiaſticis per Card. et de elect. ſciant cūcti. ℣. eccl'aſticas per Io. li. vj. Cū itaqꝫ hmōi pſonarū eccleſiaſticarū plures ſint i ſtatu laicali ⁊ nō clericali quales ſūt templarij ⁊ hoſpitalarij ⁊ multi qui dicuntur cōuerſi apparet ꝙ talibus laicis eccleſie pnt tradi ad firmā. Sed ꝯtra hoc opponitur de. c. ſm inſtituta extra ne cle. vel mo. vbi ſimpliciter ſtatuitur ne laicus eccleſias teneat ad firmā nō diſtinguendo vtrū ſit laicus profeſſione ⁊ habitu nec ne. Sed illud puto intelligendum de his qui ſunt mere laici tam habitu ꝙ̄ profeſſione. Nam cōuerſi ⁊ alij ꝑdicti diuino officio mācipati: licet nō ſint ordinati tñ ratiōe ꝓfeſſionis ⁊ habitus differūt ab alijs laicis. ⁊ ſic ſentire videtur Henri. i. c. decernimus. de iudi. ℣. de ſecūdo modo ſub diſtinctiōis. Et ad hoc optime facit. c. ꝗuis. de decimis. ibi in ſeculo remanenti ⁊c̄. Et hic ſcire debes ſm eūdem Henri. ꝙ regulariter verū eſt ꝙ laici nō poſſunt nec debent tenere eccleſias ad firmā vt ptz. d. c. ſm inſtituta. ⁊ eſt de eta. ⁊ qua. c. ex ratione. ⁊ hoc ipſe intelligit verū ſm diſtin. quā facit Hoſtien. d. c. ex ratione. et Archi. lxxxix. di. iudicatū. ℣. committantur. vbi dicunt ꝙ ſi eccleſia ſit onerata ere alieno ſic ꝙ nō pōt miniſtris cōmode ꝓuideri niſi habeant releuamen a laico tūc ſi ſit eccleſia religioſorū deficiēte religioſo cui prius cōmitti dꝫ. de re. ec. nō alie. c. poſſeſſiones. ⁊ in eius defectū clerico ſeculari. de reli. do. inter quattuor. quo etiaꝫ deficiente ob magnā neceſſitatem poterit epūs diſpenſare vt eccleſia cōmittatur laico per viā firme ad tēpus. extra de loca. ⁊ cōduc. c. veſtra. ita tñ ꝙ nō laicus ſed clericus nomie laici adminiſtret ibidem. vt. d. c. ex ratiōe. Et facit ad idē de iudi. c. ex ſpeciali. Alioquin vt laicus miniſtret opus eſſet recurrere ad papā. ij. q. v. mennam. ⁊ xxxij. di. §. verū. et. c. ad hec. Et idem credit archi. ſi ſit eccleſia clericorū ſecularium. Fatetur tñ Henri. in loco ꝑallegato. d. c. decernimus. ℣℣. aut queris nūquid pnt facere noie alieno ꝙ decimas vel alios redditus eccleſie laici poſſunt tenere ad firmā. vt in. d. c. veſtra. extra. c. ij. ⁊ cōcor. Hoſti. quo ad decimas d. c. ſm ꝑalle. Geſſ. Io. in cle. vnica. de exceſ. prela. ℣. ad firmā. tenet ſimpliciter ꝙ ꝯceſſio ad firmā pōt fieri etiā laicis per bñficiatos. vt in. d. c. veſtra. ⁊ cōcor. Wil. ibidem. c. ℣. ſed eorū opiniones intelligo veras ſm ea que dixi. ſ. vt vicꝫ fruct⁹ poſſent tenere ad firmā nō tñ ipſas eccleſias cū plena adminiſtratiōe. ⁊ itelligo de plena adminiſtratiōe ſic vt clericis preſideat laicus ⁊ dicetur. ſecus tñ vt ſub clerico ipſius clerici vices adminiſtret in tēporalib⁹ ⁊ ſic intelligo no. ꝑ Hoſti. in ſūma. ti. ne ꝑla. vi. ſuas. ℣℣. ij ⁊ videl

ui dicā
ur pſone
ſiaſtice

e ¶ Sanctis. i. in fide puris ⁊ a peccato mundis ⁊ bonis morib⁹ pollentibus. xl. di. nos qui.

f ¶ Honeſtis. i. his qui honoris ſtatū ſeruant ⁊ in quibus nichil reperitur turpitudinis. facit ad hoc no. in ꝯſtitutione octoboni cum ſancti. ℣. honeſtatis.

g ¶ Libere. i. nō obſtante cōditione vel ſtatu recipientis talem firmam: vt puta qꝛ perſona exēpta eſſet vel alias adeo potens ꝙ non poſſit ꝑ epm coherceri. ⁊ habes ſimile de offi. ord. c. ordinarij locorū. li. vj. vbi de hoc. ℣. libere. per Archi. ⁊ de offi. dele. c. cū plures. ℣. libere. per eundem

h ¶ Prouiſo etiam. ℣℣.

i ¶ Pauperibus parrochianis. Hic vide q̄ ſcripſi. ſ. de cle. non reſi. preterea. ℣. pauperū. cum glo. ſeq. ⁊. c. ij. c. in decimis. ℣. pauperibus parrochianis.

k ¶ De firmis huiuſmodi. nota nō dicit eccleſijs huiuſmodi. nec de fructibus eccleſiarum ſed de firmis ⁊c̄. Unde hic nota ꝙ firma ponitur pro cenſu annuo temporali quem recipere habet locator a conductore. ⁊ ſic exponitur per Io. an. in addi. extra. c. c. veſtra. vbi dicit Hoſtien. ꝙ licet cenſus ille conſiſtat in certa pecunie ſumma ſiue certa quātitate fructuum annuatim reddenda non refert. nā vtroqꝫ caſu dicitur eſſe firma. cui dicto cōcor. extra ne prela. vi. ſuas. c. querelam. alibi Io. an. exponit firmas id eſt ficta vel conductiones. ſic exponit in. c. ſm. ne cleri. vel mo. Iſta verba vt michi videtur ponderari debent propter portionem de qua ſequitur erogandam vt videlicet ſciatur an ſolui debeat de cenſu illo quem recipiet locans vel de lucro forſan prouenturo ipſi qui ad firmam recepit. Et per hanc litteram que dicit hanc portionem fore ſoluendam de huiuſmodi firmis inquātum firma ponitur ꝓ cenſu annuo vt prefertur. videtur ꝙ debeat ſolui per locantem qui cenſum recipit. Sed ſm aliam expoſitionem ſcilicet vt firma ſumatur pro conductione videtur ꝙ debeat ſolui per conductorem. Sed infra cōſtitutione proxi. videtur ꝙ debeat ſolui cōmuniter per vtrūqꝫ. michi videtur in caſu iſto ꝙ ſolui debeat ex portione quam recipit locans prout alias notat in ſimili per Io. de athona in cōſtitutione octoboni indignū. ℣. prouentuū. ⁊ eſt ratio quia largitio elemoſine inter pauperes principaliter pertinet ad ipſum curatum vt ſic erga eos hoſpitalis vt plenius videre poteris. ſ. de cle. non reſi. c. preterea. ℣. hoſpitalitatis. ⁊. ℣. neceſſitati extreme. hoc tñ intelligo verū in caſu quo dimittens eccleſiam ſuam ad firmam nō reſidet in eadem prout alias patet in dicta cōſtitutione preterea. ſ. de cle. nō reſi. vbi ſi rector vel prelatus legittime dimittit beneficiū ſuū ad firmam ⁊ nichilominus perſonaliter reſidet in eodem. eſtimo ꝙ portio de qua hic loquitur non veniet aſſignanda niſi talis prelatus ſuper nō dando huiuſmodi elemoſinas ⁊ de nō ſuccurrendo pauperibus parrochianis fuerit probabiliter ſuſpectus. vtpute quia nō tenet hoſpitalitatem ſed alicuius parrochianorū cōmenſalis eſt ⁊ omia quaſi de firma huiuſmodi prouenientia cōſueuit imburſare ⁊ nichil vel modicū in elemoſina tribuere: Fateor tñ ꝙ ſi inter locantem ⁊ firmariū ꝯuentū ſit vt ipſe firmarius portionē huiuſmodi ſoluat tunc portio ipſa per ipſum firmarium veniet eroganda. ar. ad hoc. ff. depoſiti. l. i. §. ſi conuenerit. Firma.

l ¶ Pinguis portio. ſm facultates eccleſie ⁊ conſiderata qualitate ⁊ indigentia perſone locantis. de vi. et hone. cleri. c. quoniaꝫ vt ait. ⁊ de inſti. c. i. vbi de hoc. debet etiam conſiderari numerus ⁊ indigentia huiuſmodi pauperū. ad quod faciunt que ſcripſi. ſ. de cle. non reſi. c. preterea. ℣. neceſſitati extreme. ⁊ de offic̄. vica. c. Quoniam autem. ℣. tenuitatem.

m ¶ Iuri conſona. videlicet quarta pars ſm canones. xij. q. ij. c. cōceſſo. ⁊. c. quatuor. ⁊. c. mos eſt. alias poterit eſſe ſexta pars ſꝫ ea que legūtur in conſtitutione octoboni cum ſancti. §. ſi qui vero. ⁊ ſ. de vi. ⁊ ho. cle. c. ꝗuis. Uel poterit hec dictio portio arbitrari ad quintā partem iuxta ea ꝗ habes. ſ. de vi. ⁊ ho. cleri. c. exterior habitus. Ego autem reputo hanc portionem fore iuri conſonā ſm ea que ſcripſi. ſ. e. ꝟ. pinguis portio.

n ❡ Arbitriū epī. Hic vide que ſcripſi. ſ. de cleri. non reſi. c. in decimis. ꝟ. arbitrio.

o ❡ Aſſignetur. ſic ergo in hoc caſu ſola aſſignatio ꝑtinet ad epm nō autem diſtributio. Secus tñ eſt ī caſu illius ꝯſtitutionis exterior: habitus. ſ. de vi. et hone. cle. vt ibi patet.

arbitrium episcopi aſſignetur sub teſtimonio quattuor fidedignorum parrochianorum eiſdem fideliter eroganda. Et vt ab huiuſmodi firmis omnis contractus ymaginarius ſubducatur quo in perſonis clericorum falſo ſuppoſitis vel ſub nomine baiulatus eccleſie ad firmam laicis conceduntur: ſacro approbante concilio ordinamus vt ſi quis clericus in tali verſutia repertus fuerit puniatur ſcd̄m ſtatutū ſancte memorie dñi Octoboni: et grauius ſi ꝓlati viderunt expedire.

Iohannes ſtratford.

p ❡ Sub teſtimonio. con cor. xij. q. ij. q̄tuor. ad ſi.

q ❡ Quattuor. quare magis quattuor ꝙ̄ plurium vel paucior ū numerus ī hoc caſu eligit. ratio reddi non pōt niſi ꝙ ſic placuit inſtituenti. facit ad hoc. l. nō oim. ff. de legibus. vbi de hoc. ſufficit eni ita ſcriptū eſſe. ff. qui et a qui. l. proſpexit.

r ❡ Fideliter. i. integraliter ſine diminutiōe. et ſm indigentiā ipſorū pauperū vicꝫ vt magis indigēti magis detur. facit in ſimili. xij. q. ij. vulteranevl tra mediū. et c. cōceſſo.

ſ ❡ Eroganda. ſ. per locātem niſi aliter inter ipm et cōductorem conuentū ſit vt dixi. ſ. ꝟ. de firmis huiuſmodi.

t ❡ Et vt. ſecūda pars.

v ❡ Ymaginari⁹. i. fictus ſiue ſimulatus vt ſequitur.

x ❡ Quo. ſ. contractu.

y ❡ Falſo ſuppoſitis. vt qꝛ fingitur eccleſiam dari ad firmā clerico cū tñ in veritate aliud agatur qꝛ tradit laico iuxta illud qꝺ meretrice dicit. qꝺ nō eſt ſimulo diſſimuloq; qꝺ eſt. et habes ſimile. ſ. c. pxi. et ad materiā poteris applicare ea q̄ leguntur et no. C. plus valere qꝺ agitur. per totū. C. ſi quis ſibi vel alteri. l. multū intereſt.

z ❡ Baiulatus. qꝛ fingit aliquē baiulū fore firmariū cū non ſit.

a ❡ Laicis. ſ. tam habitu ꝙ̄ profeſſione iuxta ea que ſcripſi. ſ. e. ꝟ. eccleſiaſticis.

b ❡ Sacro approbante. ꝟſ.

c ❡ Si quis clericus. ſiue ſacerdos ſiue diaconus ſiue cantor ſiue lector. C. de epiſ. et cle. auf. preſbiteros. xj. q. i. de perſona. Itē appellatiōe clericorū intelligūtur canonici ſeculares. eꝫ de ꝟb. ſig. c. cū tibi. de priuil. c. per exemptiōem. li. vj. Et ſolet dici ꝙ appellatiōe clericorū omnes tam maiores ꝙ̄ minores ꝯtinentur. nō. per Ber. de ꝟb. ſig. c. nũ. ꝟ. beneficiorū. notat tñ Cardi. de cleri. egro. c. i. li. vj. ꝟ. epiſcoꝝ. ꝙ hec dictio clericus ex vi verbi nō cōprehēdit epm ſed cū adiūcto ſic. inquantū illud adiunctū poteſt cōcernere epm. Large tñ loquēdo appellatiōe clericorū cōtinentur omnes in eccleſia ad diuinū officium ordinati. xxj. di. cleros. Et a parte ſignificationis huius vocabuli clericus puto ꝙ etiā cōprehendat religioſos ordinatos. Ad qꝺ facit glo. pauli in cle. j. de vi. et hone. cle. ꝟ. clericos. Et ꝙ cōprehēdant etiā in caſu iſto facit optime cōſtitutio Iohānis ſtratford q̄ ſtatim ſequit. ibi videas. Aduerte tñ ꝙ hec clauſula Si quis clericus et c. pōt intelligi dupliciter. Uno modo ſic. Si quis clericus. ſ. beneficiatus eccleſiam ſuā dans ad firmā. Alio modo ſic. Si quis clericus ſupple cōſentiens in perſona ſua talem contractū ymaginariū fieri. Sed primū intellectū puto magis aptū pene cōtente in ꝯſtitutiōne octoboni de qua ſequit. licꝫ ſm aliū intellectū talis clericus propter ſuā verſutiā veniet per ſuū ordinariū arbitrarie puniēdus.

d ❡ Verſutia. i. dolo / calliditate / deceptione / fraude / vel malicia et habes ſimile. C. de adulte. l. ita nobis. ad ſi.

e ❡ Octoboni. ſupple qꝺ indignū incipit. et eſt ipſius pena applicatio tertie partis ꝓuētuū ad firmā dimiſſorū fabrice cathedralis eccleſie vt ibi patet.

f ❡ Grauius. ſm circūſtantias aggrauantes. nā pena infligi debet ſm grauitatem delicti. xxiiij. q. j. non afferamus.

Diuiſio. g Licet bone memorie. Hec cōſtitutio eſt Iohānis ſtratford Cantuarieñ. archiepi. et hꝫ principaliter duo dicta. In primo ponit ꝯſtōem adiectiuā ſiue quaſi adijciendo ꝯſtitutionib⁹ in materia ꝯſimili ꝓcedentibus. In ſecūdo ibi Et qꝛ. ſtatuit illis idē ſeruari debere in religioſis perſonis quo ad beneficia et portiones eis appropriata et vnita.

b ❡ Et infra. hic deciditur cauſa editionis huius ſtatuti. ſ. ꝓpter fraudes et diuerſa machinamenta adinuenta contra ſtatuta priora et etiā ꝓpter diuerſas abſurditates inde ſecutas vt pꝫ in integra.

❡ Quotiens eccleſiaſticū beneficium ſimul clerico et laico ad firmam dimiſſum fuerit: neuter obtineat nec fruct⁹ recipiat: tā tradens autē ꝙ̄ recipiens ſic poſthac ad tertiam partem eccleſie rependendam obligentur. Qua conſtitutione etiam religioſi qui ſe ab ea liberos cenſent conſimiliter aſtringantur.

Licet bone memorie et infra. Hoc prouinciali ꝯcilio approbāte cōſtitutionibus prius editis adiiciēdo ſtatuim⁹ ꝙ quotienſcūq; eccleſiaſticū beneficium noſtre prouincie clerico et laico ad firmam

i ❡ Prouinciali cōcilio. que ꝑſone interfuerūt in hoc cōcilio an vicꝫ oēs quarū interfuit quo ad validatiōem huius ſtatuti ignoratur. hec dico ꝓpt ea que hic ſtatuunt et vt melius aduertas que ſ. dicam. nā plura hic ordinata vident iuri cōi repugnātia. Scire eni debes ꝙ eſt ꝯciliū generale / ꝓuinciale / et ſynodale de q̄bus dixi. ſ. de ꝯſti. c. exterior: habitus. ꝟ. cōcilij. et verū eſt ꝙ ad ꝓuinciale conciliū vocādi ſunt epi et non alij de neceſſitate. xviij. di. q̄ſi quidem. et c. epis. et c. placuit. Si tñ alij veniāt admittēdi ſūt qꝺ dicut eē de his que ſi. a prela. ſine cō. capi. c. ſi. vocabunt et alij de quorū factis agit vel qꝛ ipſorū cōſiliū eſt neceſſariū. lxiij. di. obeūtibus. de alijs vo q̄ ꝓuincialia cōcilia cōcernūt poteſt videre nō. p Inno. et Io. an. eꝫ de ꝓben. c. graue.

Concili triplex.

h ❡ Prius editis. ſ. Stephani in cōcilio Oxonieñ. de qua. ſ. e. c. j. Item othonis in ꝯſtōne eccleſias et ꝯſtōne cū laicis. Item octoboni que incipit indignū. Item Ioh. peccbā. de qua. ſ. c. pxi.

l ❡ Adijciendo. ſic ꝗ nichil mutat nec tollit de conſtōnibus prius editis ſed eis adijcit vt hic pꝫ. et verū eſt ꝙ ꝯſtōnes legatiuas nō poterit archiepūs tollere qꝛ inferior nō pōt tollere legem ſuperioris. de elec. c. ne romani. in cle. et ibi p Io. an. in. ꝟ. inferiores. et p wil. in. ꝟ. nō poteſt. iuuare tñ pōt inferior legem ſuperioris illi penam adijciendo ſm nō. p wil. ibidem. et cōcor. ibi Paulus. ꝟ. non pōt et Geſſ. e. ꝟ.

m ❡ Eccleſiaſticū beneficiū. in hoc differt iſta ꝯſtitutio a ꝓcedentibus. qꝛ hec cōſtitutio loquit generaliter de quocūq; beneficio eccleſiaſtico ſed cōſtitutiones alie loquūtur de eccleſijs ad firmā nō dimittendis vt in eis pꝫ. largior eī eſt ſignificatio beneficij ꝙ̄ eccleſie. pōt eni eſſe beneficiū licet nō fuerit eccleſia. vnde appellatiōe beneficiorū ꝓbende et maiores dignitates ꝯtinentur. de ꝟb. ſig. c. nũ. Item canonia vt no. Archi. de preben. c. ſi motu proprio. ꝟ. beneficiū. et circa hoc vide qꝺ dixi. ſ. de vi. et ho. cle. c. exterior: habitus. ꝟ. beneficia eccleſiaſtica. ❡ Sed quero nūquid beneficiū eccleſiaſticū qꝺ habet nō vt beneficiū p inſtitutiōem canonicam ſed vt ꝓprietas cōprehendat ſub hac cōſtitutione ad effectū ꝙ non valeat admitti ad firmam quin incurrat penā huius cōſtitutionis. Qꝺ non comprehendat faciunt notata de eo qui mit. in poſſ. cauſa rei ſuan. c. vnico. li. vj. vbi de hoc. ꝟ. vicioſo. p Io. an. et c. c. ꝟ. in hoc caſu. p Cardi. et ſic ſentit Io. de athona in cōſtitutione octoboni indignū. ꝟ. eccleſie firmā. Sed cōtra hoc opponitur ſ. e. ꝟ. ſi. vbi ſtatuit hoc idem ſeruari debere quo ad religioſos in eccleſijs et portionibus eis appropriatis. ſolūe vt ibi dicā.

Queſtio

n ❡ Clerico et laico. conſtitutiones prius edite diſpoſuerunt ſiue laico per ſe eccleſie vllo tempore darentur ad firmam. hic hoc diſponit ꝙ idem locum habeat etiam ſi clericus ſit adiunctus. Sed contra hoc opponitur nam licet in cauſa ſpirituali laicus per ſe non poſſet eſſe arbiter nec valeret compromiſſum in eum factum. extra de arbitris. c. contingit. Compromiſſum tamen in laicum et clericum factum bene tenet. vt notat ibi Bern. in gloſa maxime cum magis dignum trahat ad ſe minus dignum. extra et nūc dimiſſum fuerit vel iſtrumētis ſuper huiuſmodi firmarū dimiſſione confectis nomen laici cū clerici nomine ámodo inſeratur vel clericū fingatur fore firmarium cum nō ſit ſeu ſi laici fructus redditus et prouentus dimiſſorum beneficiorum ad firmā ſuo nomine colligāt ⁊ eos directe i ſuos vſus cō

de con. eccl. c. q in dubijs. de preben. c. ſi is cui. li. vj. Solutio eſt cōis q illud locum habet vbi cōpromittitur in clericum et laicū auctoritate ſuperioris ſcʒ iudicis qui potuit de ipſa cauſa cognoſcere ſiue iudex ille fuerit ordinarius ſiue delegatus. et in hanc ſolutionem ꝯcor. ibi quaſi omnes docto. Nam in laicum ſoluʒ compromitti non poſſet in hoc caſu abſq auctoritate pape vt voluit ibi docto. poſt gloſam. ⁊ q auctoritate ſupioris poſſit compromitti in clericum et laicum. eſt ibi textus in. c. ꝑ tuas. prop. fi. ex qua ſolutione apparet q auctoritate tal' ſuperioris poſſit beneficiū eccleſiaſticū tradi ad firmā clerico et laico ſimul. non autem laico per ſe ſoluʒ. Sed aduerte non videtur omnino equalis ratio in cōpromiſſo ſuper re ſpūali et in dimiſſione beneficij eccleſiaſtici ad firmam. Nam per firmam huiuſmodi laicus poſſet conſeq̄ regimen et ſuperioritatem ſuper clericos qḋ non eſſet decens neq honeſtum nec ſuper hoc ꝓdeſſet auctoritas alicuius niſi pape. ij. q. v. Mēnam cum ſiſtibus. et dixi. ī. eo. c. vendentes. ꝟ. eccleſiaſticis. nec etiam poſſet laicus in eccleſia miniſtrare vt ibi dixi et hec eſt finalis cauſa ꝓhibitionis quare prohibitum eſt ne beneficia eccleſiaſtica dentur laicis ad firmam vt patet in cōſtitutione othonis eccleſias. et cōſtitutione cum laicis. que cauſa prohibitionis non ceſſat etiam vbi clericus tali laico adiungit' vt hic Unde non valet talis firme datio niſi auctoritas pape interueniret vt patet ex premiſſis. Et ad hoc q vbi ꝓhibet' aliquid concedi in perſonam laici. illud idem fieri nō poteſt etiam in perſonam clerici et laici cōiunctim. faciūt notata per Hoſtien. in ſūma. de offi. dele. §. cui poſſit ꝟſ. quid ſi delegetur. Allegat ad hoc c. Maſſana. de elect. de conſti. eccleſia ſancte marie. de imu. eccl'. c. aduerſus. Et per eundē etiam in ſūma. ti. ne clerici vel monachi. §. que ſunt promiſſa clericis. ꝟ. ſic et multo magis. Nec obſtat ſm eum q poteſt cōpromitti in clericum et laicū ſup re ſpūali vt predictum eſt. q2 preeſſe eccl'ie et eam regere et ſpūalia adminiſtrare maior eſt poteſtas q̄ poteſtas cōpromiſſoria. Unde nō ſequitur q ſi a iure id quod minus eſt conceditur ergo id qḋ maius eſt conceſſum videtur. licet cōtra bene ſequeretur vt paʒ de decimis. c. tua. et. c. ex parte. Et ſententia arbitri nō per oia ſententia eſt. ff. de his qui no. infa. l. quid ergo. §. ex cōpromiſſo. Et breuiter concludit ibi Hoſtien. q omnis caſus qui circa hoc a iure vel papa nō conceditur expreſſim intelligitur denegatus. quia quod de vno conceditur de altero denegatur. extra de preſump. c. nōne. Et nota cōcorditer ad premiſſa q vbi contractus conficitur ex duobus quoꝝ vnus reddit ipſm validum. alterum vero ipſm reddit inualidum inſpici debet id quod nocet nō id qḋ prodeſt. vt. l. ſi vir vxori. ff. ꝓ donato. vbi de hoc per Barth. Et ad h̄ vide notata. l. ſi ſponſus. §. ſi maritus. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. et quod ibi notatur.

o ¶ Et nunc. Ex hoc apparet hanc conſtitutionem eſſe noui iuris promulgatiuam. ita q reſpiceret futura et non preterita. Et hic vide quod dixi ſupra de conſtitutio. c. huius autem conſilij. ꝟ. futuris temporibus.

p ¶ Inſtrumentis. ſic dictis quia cauſam inſtruūt. C. de fi. iſtru. l. in exercendis. Et quomodo differt inſtrumentū a lr̄is notatur ꝑ wil. in cle. j. de pen. ꝟ. inſtrumento. Et q inſtrumēti appellatione teſtes continentur habes extra de teſtibus cogendis. c. peruenit. vbi de hoc. et hic vocat inſtrumenta literas que fiunt ſup cōtractu inito inter contrahentes. et ſolent fieri huiuſmodi inſtrumenta non ad validationem cōtractus. ſed vt contractus ꝑ ea citius probari poſſit. xxv. q. ij. c. poſtea. ꝑ Iohan. ff. de fide inſtru. l. in re. et. l. ſe.

q ¶ Nomen laici. Sic ergo ad incurrendā penam huius conſtitutionis ſufficit vt in inſtrumento cōuentionis inferatur nomē laici licet de facto laicus ſe de firma huiuſmodi non intromittat. Stabitur namq tali ſcripture et ei credendū eſt maxime contra eos quorum noīe ſit. iiij. q. vij. Saluberrimū. etiam ſi priuata ſcriptura ſit. Et vt eam oſtendant per cenſuras compelli poſſunt. ꝓut in ſimili legitur de vſu. c. vnico. in cle. vbi de hoc ꝑ Ioh. an. ꝟ. rationum. Et huic ſententie concor. ff. de edendo. l. quedam. §. penulti. et ibi in gloſa. extra de fide inſtru. c. ij. ff. depo. l. publia. §. fi. Et talis eſt contractus iudicandus qualis apparet ex verbis in inſtrumento deſcriptis. niſi ex conuentionibus appoſitis aliter preſumatur. extra de pigno. c. illo nos. ¶ Sed quid ſi nomē laici fuerit litteris ſiue inſtrumentis huiuſmodi ſcriptum ipſo ignorante. Nunquid vigore talis inſcriptionis debeat ſibi in aliquo preiudicari. Dic q non imo ille qui nomen huiuſmodi inſcribi fecit tenet pena falſi. faciūt ad hoc ea q̄ leguntur et notant de his que fi. a pla. ſine ꝯſen. capitu. c. quanto. §. abſentium. vbi de hoc in gloſa. Et potes intelligere hoc quod dicit hic de noīe laici nō apponēdo ſcilicet per viam principalitatis ſic vt contractus referatur tā in perſonam clerici q̄ laici et tunc recidit in idem quod dictū eſt ſupra in caſu ꝓximo. vel ſic potes intelligere vt laicus adijciat' acceſſorie tanq̄ fideiuſſor ꝓ clerico nō tamen vt adminiſtrator ratione firme huiuſmodi. Quo etiam caſu inquantū nomen laici adijcitur in inſtrumento cōfecto ſup dimiſſiōe talis firme reddit cōuentionem inutilem vt infra patet. Et ſic ex his q̄ hic dicūtur habes q vtile ꝑ inutile viciatur ratione ꝓhibiti nedū realiter ſed etiam verbaliter adiuncti. et ſic hec prohibitio habet locum non ſolum in adiectione reali ſed etiaʒ verbali. Et ratio poteſt eſſe propter annexionem vel quia vnum eſt alteri acceſſoriū Secus tamen eſſet ſi forent diuerſa et ſeparata. ff. de minoribus l. etiam. ff. de nego. geſt. l. enim actum. ⁊. l. at qui natura. Ad quod etiaʒ faciunt notata ꝑ Innocen. de hereticis. c. fraternitatis. vbi de hoc per ipſum in gloſa hoc habet locum. et facit ad idē glo. Iohan. an. in clemen. j. de decimis. ꝟ. inſcientium. Et circa h̄ potes videre pro et contra et ſolutiones per Dy. in regula iuris vtile. libro ſexto.

Queſtio.

Utile ꝑ inutile viciat'

r ¶ Fingatur. ꝓut dixi ſupra. c. ꝓximo. ꝟ. falſo ſuppoſitis. Eſt ei regulare q in contractibus rei veritas potius q̄ id quod fictus eſt ꝓſpici debet. C. plus valere qḋ agitur. l. j. ⁊. ij. et per totū. C. ſi quis ſibi vel alteri. l. multum intereſt.

ſ ¶ Fructus redditus et ꝓuentus. Que ſit differentia inter fructus et redditus dixi. ī. de cōſue. c. nullus rector. ꝟ. fructus. Prouentus vero et obuentionū nūcupatio generalis eſt et omnia q̄ proueniunt ꝓuentus nomine nūcupantur. ff. de vſufru. l. vſufru. legato. Sic obuentionum vocabulum oia que obueniūt continet. ff. de vb. ſig. l. obuenire. Et faciūt ad hoc notata per Archi. de offi. ordi. c. preſenti. ꝟ. obuenientia. li. vj.

s ¶ Suo nomie. huic lr̄e ꝯcor. notata ꝑ archid. xvj. q. vij. in noua. ⁊ per Hoſtien. extra de eta. ⁊ quali. c. ex ratione. et intelligas ſuo noīe vt ſcʒ tanq̄ principalis adminiſtrator eccleſie colligat huiuſmodi fructus redditus aut prouentus vt notat hoſtien. in loco preallē. Secus tamen eſt ſi hoc faciat vt nudus miniſter clerici ꝓut notat Anthonius de iudi. c. decernimus. ꝟſ. Sed queritur an poſſent conſtitui ꝓprio nomine. Et faciunt notata ꝑ Hoſti. in ſumma ſua extra ne prelati vices ſuas. ꝟſ. poteſt igitur.

t ¶ Directe. ſ. decimas dū ſunt in cāpis. vel oblationes dū ſunt in eccl'ia ⁊ manent ſub noīe decimaꝝ vel oblationū colligēdo. Sʒ poſtq̄ per clericū recepti et collecti fuerint et verſa fuerint in catalla bene poſſunt laici ꝑ viam emptionis vel alias huiuſmodi obuentiones de manu clerici recipere. et ſic indirecte ꝑ mediā ꝑſonam. Ut notat Hoſtien. in dicto ꝟſ. poteſt igit'. ad quē remitti. ſ. in fi. glo. precedentis.

v ¶ In ſuos vſus. ſ. ipſoꝝ laicorum. ſecus tamen eſt ſi nomine prelati eccleſie vel clerici firmarij et ad ipſius vſum obuentiōes huiuſmodi colligant vel recipiant tanq̄ miniſtri ipſorum prelatorum vel firmariorum. Ita q nullam in ea parte habeant adminiſtrationem in eccleſia nec ſuper perſonas eccleſiaſticas vt predixi. et ad ea que hic dicuntur bene facit capitu. quāuis. extra de decimis. vbi patet q decime et alia in eccleſijs obuenientia non ſunt laicis concedenda. et hoc eſt omnino verum ſic intelligendo vt obuentiones huiuſmodi vel decimas habeāt per viam tituli et iure ſuo. Secus tamen eſt ſi in laicū transferat' mera facultas facti. ſ. perceptionis fructuū ꝑ viam firme. Nā meruʒ facti exercitiū ſine titulo bene cadit in laicū. poteſt eñ laicus eē ꝓcuratoꝛ in cauſis ſpiritualibus. de procura. c. j. li. vj. Et ſic notat Petrus de ancho. dicto. c. quãuis. et ad idem facit. l. neceſſario. §. ſi. ff. de peri. et cõmo. rei ven. vbi patet ꝙ ius ſibi competẽs nõ poteſt quis a ſe totaliter abdicare ⁊ in alterũ trãſferre ſed bene poteſt commoditatem vtendi transferre.

uertant huiuſmodi’ cõtractus nõ teneant’ nec ex eis aliquis obligetur’ alteri. Sed ſic’ ex nunc huiuſmodi beneficia tradentes’ et recipientes ad firmã’ partis’ tertie ꝓuentuũ bñficii’ ſic dimiſſi vel eſtimatõnis’

r ¶ Huiuſmodi contractus. ſcilʒ ſuperius quadrupliciter ſpecificatos. Primo videlicet in dando quodcũqꝫ bñficiũ eccleſiaſticũ ad firmã clerico et laico ſimul. Secundo in inſerendo nomẽ laici cum nomine clerici in inſtrumento huiuſmodi firme conceſſe. Tertio in fingendo clericum foꝛe firmarium cum non ſit. Quarto vt laici prouentus beneficioꝛum ad firmam dimiſſoꝛum i ſuos vſus directe conuertant.

y ¶ Non teneant. ſcʒ mero iure quia tales contractus fiunt contra iuris prohibitionem. Et idõ merito reprobantur vt in reg. iuris que contra. li. vj. C. de legibus. ⁊ cõſti. l. non dubium. vbi de hoc. Sic etiam contrahentes non dicunt habere bonam fidem vt in regula iuris qui contra iura. nec ignorantia iuris in hoc caſu excuſat vt ibi notat Dy. cum quo etiam concoꝛ. alij vt ibi ptʒ. Et hic ſcire debes ꝙ quando lex vel ſtatutum reſiſtit contractui precipiendo ne fiat dirigendo preceptum ad perſonas ne cõtrahant vt hic tunc non tenet contractus nec oꝛitur obligatio ciuilis vel naturalis nec poteſt accedere fideiuſſoꝛ. C. que res ven. non poſſunt. per totum. de ſacroſan. eccle. l. iubemus. C. de agri. et cen. l. quẽadmodũ. li. xj. Et ꝙ tali caſu obligatio naturalis nõ naſcatur ꝓbatur ex. l. eos. §. j. ff. de vſuris. cõiũcta. l. ſi non ſoꝛtem in ꝑnci. ff. de condi. inde. et ſic ſtat. l. nõ dubiũ. C. de legi. Idẽ etiam dicendũ eſt ſi ꝓhibitio fiat ex parte vnius tantum nam tunc et etiam non queritur obligatio etiam naturalis vt. C. ſi quis alteri vel ſibi. l. ſi. ff. de cõtra. emp. l. nõ licet. Et eſt ratio qꝛ obligatio naturalis dicitur de iure gentium. vt. l. ſtichum. §. naturalis. ff. de ſolu. ⁊ de re. iuris. l. cum amplius. in ſi. ſed de iure gentiũ debemus obedire maioꝛibus. vt. l. veluti. ff. de iuſti. et iure. Ille ergo qui cõtrahit contra precepta legum facit contra ius gentium vnde merito nõ obligatur etiam naturaliter ſm Barth. qui ſic notat. ff. de fideiuſ. l. cum lex. ṽſ. his premiſſis. et vide. ſ. glo. pxi.

ʒ ¶ Obliget. ſcilʒ nec ciuiliter nec naturaliter. ff. de fideiuſ. l. ſed ſi ſerui. nam verũ eſt ꝙ vbi lex vel ſtatutum reſiſtit obligationi tũc nec oꝛitur ciuilis neqꝫ naturalis obligatio. vt. l. ſi non ſoꝛtem. in princi. ff. de condi. indebi. et notatur ꝑ Bartho. dicta. l. ſed ſi ſui. ṽſ. quero verũ. Sed ecce hic habes ꝙ talis cõtractus non tenet nec ex eo oꝛitur aliqua obligatio.

Queſtio

¶ Quid ergo ſi poſt huiuſmodi contractum de facto initũ laicus vigoꝛe eiuſdem recepit decias vel alios prouentus ipſius beneficij nũquid tenetur ipſos reſtituere locanti vel ipſoꝝ eſtimationem. Videtur ꝙ nõ. quia locanti in hoc caſu non competit actio vt hic patet. et cum hic contractus hincinde factus ſit cõtra iuris ꝓhibitionem videt ꝙ in hoc caſu tanqꝫ in turpi cã melioꝛ erit conditio poſſidentis. ff. de condi. ob turp. cau. l. ſi ob turpem. Sed hoc nõ puto verũ quia ſic repoꝛtaret lucrũ vnde mereret penaʒ. qđ eſſe non debet. ff. de neg. geſt. l. ſiue hereditat. Dic ergo ꝙ ſic percepta reſtitui debẽt officio iudicis qui declarabit contractum huiuſmodi non tenuiſſe. Et ſic contrahentes foꝛe puniendos in ſolutione tertie partis de qua hic dicit. nec obſtat ꝙ dicitur ratione turpitudinis melioꝛẽ eſſe conditionem poſſidentis qꝛ hoc verũ eſſet quando factũ eſt de ſe ⁊ ꝑ ſe turpe. ſecus ſi ex eius aliqua circũſtantia vel qualitate adiecta ſit turpe vt hic. nam tunc non erit melioꝛ conditio poſſidentis vt patet extra de ſymo. veniens. Pꝛo qua materia vide notata ꝑ Card. de teſtibus. c. j. glo. vlti. li. vj.

a ¶ Sed ſic. ṽſ. Ex hic ſic vt ſupra dictũ eſt vicʒ clerico ⁊ laico vel etiam clerico cũ adiectione nois laici vel fingendo clericũ eẽ firmariũ cũ non ſit. vel vt laicus ſuo nomine et ad vſus ꝓpꝛios ꝓuentus eccleſiaſticos colligat.

b ¶ Tradentes. Completũ actum ſignificat qui in hoc caſu efficitur ex cõſenſu ꝯtrahentiũ. Nam in penalibus ad effectũ incurrendi penaʒ non ſufficit actum foꝛe inchoatum ſed requiritur ꝯpletio actus vt dixi. ſ. de poſtu. c. j. §. ſteterit. Et hec vera intelligas quãdo ĩ cõtrahendo ad validationẽ ꝯtrus non requiritur ſcriptura. Sʒ ſi ſcriptura requirat ad validationem cõtractus tũc neceſſe ẽ ꝙ ſcriptura illa redigatur in mundũ et ſigilletur vel ſaltem ſubſcribatur ꝑ partes cõtrahentes ſm conſuetudinem regionis. Ad q̃ vide notata per Hoſtien. in ſũma. ti. de emp. et vend. §. et de quibus rebus. ṽſ. ꝯficitur ergo emptio.

c ¶ Ad firmam. que tendit in contractum locationis et conductionis ad modicum tẽpus vt dixi. ſ. e. c. j. §. ad firmam. Unde alias vẽdendo et ſic recipiendo fructus eccleſie ſiue beneficij de anno in annuʒ ꝑ pcellas diſtinctas non cõmitteret hec pena nec etiam donando nec alio modo licito eos in laicum transferẽdo. Et idem puto in obuentionibus altaris ſi videlicet ad ſtipendium capellanoꝝ et alioꝝ miniſtroꝝ foꝛſan laicoꝝ aſſignentur dũmodo per laicum directe nõ recipiantur vt ſupra dictum eſt.

d ¶ Tertie partis. Simile habes in conſtitutione octoboni indignum.

e ¶ Beneficij ſic dimiſſi. Hec litera dat intelligere de beneficio integrali non diuiſo ꝑ partes. Sed ꝯſtitutio octoboni indignuʒ ſpecialius loquitur cum dicit tertia parte ꝓuẽtuũ huius rei quã de facto ad firmam dare ⁊c. vt ꝑ hoc det intelligere penam predictam habere locum non ſolum in integro beneficio. ſed etiã exꝰ parte. Sed tu intelligas illam conſtitutionem ſm materiam ibi ſubiectam. vt videlicet illa clauſula huius rei ⁊c. referatur ad dignitatem / officium / decanatum / archidiaconatum. prouentus ſpũalis iuriſditionis vel ex penitentia vel altari vel eccleſie ſacramẽtis prouenientes prout ibi patet in ṽſ. pꝛoinde. Et ſic bene ſtat ꝙ hec pena locũ non habet niſi vbi integrũ beneficiuʒ cũ plena adminiſtratione datur ad firmam. Et ad hoc bene facit textus illius conſtitutionis indignum. ṽſ. que omnia. vbi vult eandem penam locum habere cum laicis datur eccl̃ia ad firmaʒ ſic loquendo de beneficio integrali vt predixi.

f ¶ Eſtimationis ipſius. ſcʒ tertie partis. Et iſtud ponit vt tollatur dubium de tertia parte ꝓuentuum in caſu quo ꝓuentus huiuſmodi nõ extent ſed conſumpti ſint. In quo caſu opoꝛteret recurrere ad eſtimationem. Nam habens rei eſtimationem rẽ ipſam habere videtur. ff. de vſufruc. l. ſi vſufructus legatus eſt. §. j. Nec debet in hoc caſu tertia pars eſtimari ſm affectionem. ff. ad l. aquil. l. ſi ſeruũ. Sed eſtimari debet ſm eccleſie ſiue beneficij ꝓuentus ſiue redditum. ar. ad hoc. ff. de leg. j. l. ſi fundũ. vbi de hoc in glo.

Queſtio

¶ Sʒ quero quomodo debent iſti ꝓuentus eſtimari an ſcʒ ſm taxam beneficij. vel alias ſm verum valoꝛẽ beneficij vel ſm ſũmam ꝓ qua dimitti ad firmã. Ex litera hic poſita apparet ꝙ hec eſtimatio debet fieri ſm verũ valoꝛem dum dicit tertie partis prouentuũ. qui quidem ꝓuentus oĩa ad beneficiũ ſpectãtia reſpiciunt vt dixi. ſ. §. ꝓuentus. Et hoc puto verũ quãdo integri ꝓuentus traduntur ad firmam vt hic. et tunc eſtimatio huiuſmodi ꝓuentuũ debet fieri ſm quantitatem et qualitatem fructuum et reꝝ de quibus huiuſmodi ꝓuentus ſurgunt ⁊ ſm conditionem patrie non ſm cuiuſqꝫ affectionem: ſed ſm cõmunem eſtimationem. Facit ad hoc quod notat Accurſ. in. l. ij. C. de reſcin. ven. iuncta. l. ꝑcia. ff. ad. l. falci. vbi et de hoc ꝑ Barth. Et ꝑdicta intelligo vera qñ eſtimatio eſt ſatis certa. Si vero de ea nõ cõſtet: tũc de mediocri vel minoꝛi dʒ intelligi. vt in regula iuris in penis. li. vj. ff. de pen. l. interpretatiõe. et nõ ꝑ Bar. ff. de incen. rui. nau. l. pedius.

Queſtio

¶ Item q̃ro nũquid hec tertia pars ſiue eius eſtimatio debeat cõſiderari quo ad prouentus vnius anni tantum vel alias oim annoꝝ ꝓ quibus foꝛſan cõuentio inita eſt vt puta triũ / quattuoꝛ / vel quinqꝫ / vel alias ſicut cõuẽtũ fuerit. Jo. de athona in ꝯſtõe octoboni indignũ. §. ꝓuentuũ. in ꝑin. videt ſentire ꝙ hec pena ſolui debeat ꝓ quolʒ anno talis dimiſſionis ad firmam. Ratio ſua eſt qꝛ quolibet anno habentur prouentꝰ. Ad quod allegat ibi iura que quomodo faciunt ad ꝓpoſitũ nõ bene intelligo. Sed michi videtur ꝙ nec in caſu illius conſtitutionis indignum. nec in caſu huius cõſtitutionis ſit hec pena cõmittenda niſi ꝓ vna vice vel ꝓ vno anno tñ. Ratio eſt qꝛ vt ibi et etiam hic patet cõtractus huiuſmodi nõ tenet nec exinde oꝛitur aliqua obligatio. Et ſic quo ad iuris effectum nulli ꝓuentus ex tali cõtractu obuenire poſſunt conductoꝛi imo integraliter remanere habent penes locatoꝛem qui eſt verus adminiſtratoꝛ bonoꝝ eccl̃ie. Iniuſtũ igit̃ eſſet vt ꝯductoꝛ tali pena ãnua afficeret ipſius ſi ambo [g] ſint ſoluen[h]do [i] cōmuniter [k] aut tradentem tantū ſi ſoluendo recipiēs non extiterit fabrice [l] eccleſie [m] cathedralis loci ſoluēda pena [n] plecti volumus.

cū nullum cōmodum ex tali cōtractu ſit percepturus. vt ſic accedant ea que leguntur in regula iuris. qui ſentit. li. vj. et ff. co. ti. l. ſm naturam. Sed ꝓ opinione Jo. faciūt iura que volūt ꝙ tot ſūt locationes quot ſunt anni. ff. de ſtip. ſeruo. l. ſi ſeruus cōmunis. §. cum ſeruus fructuarius. ff. de annuis leg. l. ſi i annos. vbi legata in ānos ſingulos ſūt plura et nō vnū. et ꝯcor. co. ti. l. cum in ānos. C. de aduoca. diuerſ. iudi. l. poſt duos. ff. de ac. ēp. l. ſi ſterilis. §. ſi. Sꝫ his ſi obſtantibus dico ꝙ i caſu noſtro vna tantū eſt locatio et non plures. ad quod bene facit l. ſenatus. §. ſi. ff. de dona. cau. mor. ſed melius ff. de ver. obli. ſi ſtichū. §. ſtipulatio. vbi de hoc in glo. optime vero facit l. ſi a colono. ff. de fideiuſ. et he leges loquūtur in cōtractibus ꝓut loquitur hec conſtitutio. nec obſtat l. Si ſeruus ꝑ alle. que etiam loquitur in ꝯtractu locationis. qꝛ quando ſtipulans ab initio eſt capax totius obligationis tunc annua ſtipulatio cenſetur vna vt dicta l. ſi ſtichum et hic. ſecus tamen eſt quando ſtipulans non eſt ab initio capax totius obligationis vt in l. alleg. in contrarium. vel dic aliter et melius quandoqꝫ ſtipulatio annua fit per expreſſaꝫ numerationem temporum vbi gratia loco tibi fructus eccleſie mee ad quinquenniū numerando annos: ꝛ ſtipulor a te ꝙ primo anno ſoluas michi. xx. Item ſecundo anno. xx. Item tertio anno. xx. ꝛ ſic de ceteris. et verum eſt ꝙ in hoc caſu quot ſunt anni tot ſunt ſtipulationes. et ſic ſtat l. pluribus. §. i. ff. de ver. obliga. Quandoqꝫ talis ſtipulatio fit abſqꝫ numeratione annorū ꝛ tūc videndū eſt an aliquid implendū ſit per ſtipulatorem an nichil ſit per eum implendū. hoc ſcḋo caſu quando nichil eſt per eū implendū ſi ſtipulatio cōmitti debet omni anno in euentum alicuius conditionis vbi gratia ſi fueris in mora: tunc quot ſunt anni tot ſunt ſtipulationes. ſic ſtat l. vbi autem. §. penulti. ff. de ver. obli. Si vero debet cōmitti indiſtincte ſolo curſu temporis tunc eſt vna pro omni tempore. et ſic ſtat l. ſi ſtichum. §. ſtipulatio. pal. et dicta l. ſenatus. §. ſi. ſi vero ꝑ ſtipulatorem aliquid eſt implendum tūc ſi illud implendū cohereat perſone tot ſunt ſtipulationes quot ſunt anni. ꝛ ſic ſtat dicta l. ſi ſeruus cōis. §. cū ſeruus. ff. de ſtipu. ſeruo. ꝛ dicta l. ſi ſterilis. §. ſi. et dicta l. poſt duos. cū ſimilibus. Si vero illud implendum nō cohereat ꝑſone: tūc eſt vna et ſic ſtat l. ſi a colono. ff. de fideiuſ. vnde in caſu noſtro licꝫ locator teneat ad aliquid implendum videlicet cōductorē aſſecurare de fructibus. tamen illud implendū ꝑſone locantis nō coheret: ergo ꝛc. Premiſſa notantur ꝑ Barth. in dicto §. cuꝫ ſeruus. l. ſi ſeruus. ff. de ſtipula. ſeruo. ꝟ. opponitur. extra glo. et optime faciunt notata ꝑ eūdē. c. l. ꝟ. dicit hic ꝙ initium.

g ❡ Si ambo. ſcꝫ dantes et recipientes.

h ❡ Sint ſoluendo. alias autem ſufficeret inopia ad excluſioneꝫ petentis. extra de ſolu. c. odardus. cū ꝯcor. ibi poſitis. in glo. et nota ꝙ aliquem eſſe nō ſoluendo ꝓbatur ex eo ꝙ oſtiatim mendicat ſine fraude vel quia cedit bonis ſm Hoſti. Qui ſic nōt de c. odardus. ego autem puto illum in caſu nr̄o dici non ſoluendo cum ꝯſtat manifeſte eius facultates non ſufficere ad ſolutionem eius rei que incūbit. imo eſt impar oneri iniūcto. ff. ſoluto matri. l. ſi cōſtante. in fin. ꝛ ſufficit hoc probari per vulgi opinionem vt notat glo. in l. vbi. C. de iure dotiū. ad quod optime facit. ff. de excuſ. tu. l. paupertas. vbi de hoc. ꝛ potes circa hoc videre notata per Barth. in dicta l. ſi cōſtante.

i ❡ Cōiter. ſcꝫ ꝓ diuiſo vel pro parte virili. facit ad hoc. ff. de ſtipul. ſeruo. l. ſeruus cōis ita. et l. ſi ſeruus cōis. Quandoqꝫ tamen ſumitur cōiter ꝓ indiuiſo. ff. de re. co. qui ſub tute. ſunt l. magis. §. ſi. C. de cōmu. ſer. ma. ꝑ totū. Et iſta littera videt ſoluere dubium de quo querit Joh. de athona in cōſtitutione octoboni indignum. ꝟ. ꝓuentuum. vbi arguit ad hanc partem. ſcꝫ ꝙ hec pena de ſoluendo hanc terciam partem inquilinū opponitur ꝓ delicto ꝑſonali damnato reſpectu vtriuſqꝫ partis debet leuari cōiter ab vtraqꝫ parte. finaliter tamen recedit ab hac opinione et declinat in illam ꝙ leuari debet ſolum a locante. ratio ſua eſt quia locās certat de lucro captando. ſed conductor certat de damno vitando. Alias etiam rationes ibi ponit quas videre poteris ſi placeat. Sed quicquid ibi dixerit Jo. de Athona hic ſtatuitur cōtrarium cū quadam adiectione vicꝫ eſtimationis huiuſmodi tertie partis que eque conſiderare poteſt conducentem ſicut locanteꝫ et alias ſequeretur delictum ipſius conducentis remanſurum impunitum quod tamen eſſe non debet. ff. ad leg. aquil. l. ita vulneratus. et optime ad propoſitum huius conſtitutionis facit. ff. de publicanis. l. ſi multi. et. ff. de admi. tu. l. tres tutores. in prin.

k ❡ Tradentem tantum. et ſic quilꝫ in ſolidū obligatus eſt et ſaltē locator vt hic patet. ad quod vide qḋ notat i ſimili. ff. de publica. dicta l. ſi multi. per accur.

l ❡ Fabrice. ſic ergo non alteri vſui etiam pio. et per quem leuari debeat notat Johan. de athona in dicta conſtitutiōe indignum. verb. fabrice.

m ❡ Eccleſie cathedralis. Quid ſi ſint due eccleſie cathedrales illius loci ꝓut eſt videre in eccleſia Bathon. et wellen. Item in eccleſia Couentren. et Lychefelden. puto ꝙ magis indigenti dabitur et hoc arbitrabitur epiſcopus. ad quod facit. C. de epiſco. et cle. l. ſi quis ad declinandū. §. ſin autem ampliores. auten. de eccle. ti. §. ſi quis in nole. coll. ix. et hoc verum niſi per coniecturas illud conſtare poterit vtputa quia vni earum magis eſt ſubditus et ad eam magis accedere aſſuetus. ꝛ ſic poteſt intelligi qḋ legit et notatur ꝭ. de teſtib. c. ſtatutum. §. penulti. ibi: cuius erat ſubditus ꝛc. Et ſi huiuſmodi eccleſie equaliter indigeant: tunc digniori eccleſie dabit ſicut alias notatur in ſimili de cā cōmiſſa officiali vbi ſunt duo officiales. Et notatur per Johan. an. in clemen. et ſi principalis de reſcrip. glo. quid ergo. Et de hoc dixi ſupra de ſequeſtra. poſſ. et fruc. c. i. ꝟ. officiales. ꝟ. ſed quid ſi epiſcopus. vt ſi in dignitate equales ſint equaliter debet diuidi inter eas. arg. ad hoc. C. de legatis. l. ſi fortidianum. et de ſepultu. c. cum quis. §. cum ab eo. li. vj. vbi ad materiam bene notatur ꝑ hoc. Et ad hoc bene facit. ff. de re iudi. l. paulus. C. ſi plures vna ſenten. condem. ſint. l. i. Et ſic ſentit Johan. an. in ſimili dicto c. cum quis de ſepultu. li. vj. in nouel.

Queſtio.

n ❡ Pena plecti. id eſt puniri. et intellige non ipſo iure ſed ꝑ ſententiam cum cauſe cognitione precedente. Sed contra iſtud opponitur de his que leguntur et notantur extra de precario. c. ij. vbi legitur et notatur ꝙ pena appoſita contractui inualido non tenet. Unde cum iſte contractus vt apparet in textu non valeat per conſequens vt videtur nec pena appoſita valebit. Pro qua materia habes hic concor. in glo. ij. Solutio. Illud locū habet in pena conuentionali vt ibi patet que deficiente principali ſcilicet contractu tenere non poteſt vt in regula iuris acceſſoriū. li. vj. Sed hic loquimur in pena legali que principaliter ordinat ad puniendū taliter contrahentes. Et ideo ſublato contractu tanqꝫ inualido nichilominus de per ſe ſtat pena i ſe valida. Hec ſolutio confirmatur per dicta Innocen. extra de pactis. c. pleriqꝫ. et per ea que notat Cyn. C. de epiſcopis et cler. l. ſi quis non dicam. ꝟ. x. contra hoc opponitur. Sed iterum opponitur. Nā que contra leges fiunt ꝓ infectis habentur. C. de legi. l. non dubium. Et in regula iuris que contra. li. vj. Unde cum iſte contractus ſit habitus et initus contra legem habebitur pro infecto. Et ſic pena exinde ſequi non poterit vt videtur. Solutio. dic ꝙ habetur pro infecto quo ad cōmodū contrahentium vt ſcꝫ inde nichil recipiant. Sed habetur ꝓ facto ad eoꝝ incōmodū vt ſcꝫ inde puniantur. Hanc ſolutioneꝫ ponit Cyn. C. de legibus. dicta l. nō dubium. ꝟ. quarto opponitur. ❡ Sed hic quero. Aliquid iſta pena videlicet tertie partis ꝓuentuū exacta ſtabit cōtractus in ſe validus? Et videtur ꝙ non imo vtraqꝫ pena habebit locum videlicet pena nullitatis cōtractus ꝛ etiam hec pena ſpecialis. Sicut alias videmus in alienatione rei eccleſiaſtice facta non ſeruata forma legis. extra de re. eccle. non alie. c. ſi quis preſbyterorū. Et. C. de ſacroſan. eccl. l. iubemus. §. ſane. E cōtra videtur qꝛ vbi locum habet pena ſpecialis et certa non habet locū pena generalis pro eodem facto a lege ordinata. ff. de penis. l. ſanctio legū. Nā ſpēs generi derogat vt ibi patet. Unde cum hic ſit vna pena generalis ſcꝫ inualidatio ꝯtrus. Item alia ſpecialis videlicet tertie partis ꝓuentuū videt ꝙ pena ſpeciali exacta ceſſabit prima. Nec eſt veriſile delictū vnū varijs eſtimationibus coherceri vt ibi dicitur ad finem. Et pro iſta parte bene facit ſententia quam ponit Cyn. C. de ſepul. vio. l. qui ſepulchrum. vbi ponit hāc theoricā ꝙ vbi ꝑ eādem legē introducitur pena generalis et pena ſpecialis: tunc verum eſt ꝙ ſanctio legis generalis ceſſat per

An pēa appoſita contractui inualido teneat.

Queſtio.

Ubi ꝑ ſpeciē derogatur.

appoſitiõe nominis' clerici nõ obſtãte'. Et quia' religioſi' ꝛ alii' bñficia eccleſiaſtica noſtre ꝓuīcie in ꝓprios' vſus tenẽtes ſe cõſtitutionib' ꝑdictis aſſerũt' nõ

ſpecialem. Sed vbi vna lex introducit penam generalē ꝛ alia lex introducit ſpecialem: tunc ſimul concurrunt vt eſt videre de pena. l. non dubium. C. de legibus. et de pena dicte. l. iubemus. §. ſane. Sed hic eadem conſtitutio introducit penam generalē videlicet nullitatem talis contractus et etiam hanc penam ſpecialem ſcilicet ſolutiõis tertie partis prouentuū ad fabricam eccl'ie. ergo ꝛc. ſ ¶ Circa premiſſa tu dic ꝙ quãdoqꝫ pena general' q̄ fertur a lege eſt icerta et talis pena non refertur ad penam ſpecialem ſpecificatam ſiue in eadem lege ſiue in diuerſis hoc fiat. et ſic ſtat dicta. l. ſanctio legum ſm̄ intellectū glo. ibidem. Quandoqꝫ vtraqꝫ pena eſt certa ꝛ ab eadem conſtitutione prolata et tunc etiam pena generalis non refertur ad ſpecificatam penam. Et ſic ſtat dicta lex ſanctio legum ſm̄ intellectū Dy. ibidem. Quandoqꝫ vero pena generalis que eſt certa infert a lege vel conſtitutione ſed pena alia ſpecialis in eadem vel alia lege vel conſtitutione limitatur inferenda ab homi: et tunc vtraqꝫ habet locum etiam quo ad originem et quo ad executionem. Et ſic ſm̄ hoc hec conſtitutio que generaliter introducit penam nullitatis contractus huiuſmodi ipſo iure et nichilominus introducit penam ſpecialem ſcilicet ſolutionis tertie partis prouentuum que per hominem eſt infligenda vt predixi: in vtroqꝫ caſu quo ad penas huiuſmodi eſt ſeruanda. Et ad hanc ſolutionem bene faciunt notata per Barth. in dicta. l. ſanctio legū: parum poſt princi. Uel dic aliter vbi lex prohibens aliquid procedit vltra penam imponendo aut certum eſt de mente legis verbi gratia ꝙ actus non valeat et ꝙ pena certa infligatur vt hic tunc ſtamus certo. Sic ſtat dicta. l. Iubemus. C. de ſacroſan. ec. et. l. i. C. de ſepul. vio. Aut eſt dubiū de mente legis tunc ſi pena que apponitur reſpicit ãnullationem ipſius actus verum eſt ꝙ actus ipſe eſt inualidus. Sic ſtat lex pretor ait. §. hoc interdictum ff. de no. o. nunc. et lex Si vero non remunerandi. §. rei turpis. ꝛ lex iuris gentium. §. pacta que contra. ff. de pact. Si vero apponatur pena extrinſeca videlicet talis: qui ſic fecerit ſoluat decem nomine pene vel aliud huiuſmodi. tunc ſi talis pena non eſſꝫ pena actu remanente inualido: verum eſt ꝙ actus ipſe remanebit validus. ſic ſtat. l. viri. ff. de diuor. Si autem pena poſſit concurrere cum actus nullitate: tunc ſi nullitas actus reſpicit preiudiciū eius tantū cui pena imponitur: verum eſt ꝙ actus eſt nullus. ſic ſtat. l. i. ff. de his que pro non ſcrip. haben. Si vero reſpiciat alterius preiudicium: tunc non eſt nullus. vt. l. filiuſfamil'. §. fi. ff. de falſis. ff. de reg. iur. l. nemo videtur dolo facere. et ibi gloſa notabilis. premiſſa colliguntur ex ſcriptis Bartho. ff. de no. op. nūc. l. pretor ait. §. hoc interdictum. ꝛc. Item nota ex hac lege.

o ¶ Nominis clerici. iuncti cū noīe laici vt preſertur.

p ¶ Nõ obſtante. ꝯcor. ff. de arbit. l. pedius.

q ¶ Et quia. ſecunda pars.

r ¶ Religioſi. ſtricte intellige pro his qui alicui de religiõibus approbatis profeſſi ſunt cum habitus aſſumptione licet quandoqꝫ clerici ſeculares et etiam laici dicantur religioſi ꝓut notat archidiaco. de hereti. c. vt officium. §. religioſus. li. vi.

ſ ¶ Et alij. etiam non religioſi.

t ¶ Proprios vſus. ſcꝫ ſm̄ ea que notant doctores in. c. paſtoralis. extra de priuil'. et circa hoc vide quod dicam. i. eo. §. ſuper. vb. aſſerunt non ligari.

v ¶ Conſtitutionibus predictis. ſcilꝫ de quibus dixi ſupra eo. c. §. prius editis.

x ¶ Aſſerunt non ligari. et bene vt videtur quia beneficia ipſa tenent non vt bñficia ſed vt ꝓprietatem quorū cura exercet' ꝑ vicariū ꝑpetuū conſtitutum in eiſdem. Et ſic ſentire videt' Io. de athona in ꝯſtitutiõe octoboni indignū. §. eccleſie firma. qui allegat ad hoc notata ꝑ doct. in. c. ſup eo. eꝫ de tranſact. et ibi ꝑ Ber. glo. i. Allegat etiam ad hoc notata per wil. in clem. frequens de exceſſ. prela. §. curam alaꝝ. ꝛ glo. ſequen. dicta glo. eiuſdē wil. in c. i. de iure patro. ſup. §. compelli in clem. ¶ Sed hic aduerte vt intelligas quando beneficiū petitur vel tenetur vt ꝓprietas. et qñ petitur vel tenetur vt beneficiū. Io. de athona in loco preal. videtur intelligere beneficium teneri vt proprietatem nõ aūt vt beneficiū qñ non obtinetur per inſtitutionem canonicam nec cõſideratur vacatio ꝑ mortem prelati. Sed cõmoditas fructuum percipiendorum aliquibus conceditur per ſuperiores alio deputata vicario curam animarū inibi geſturo ad quod vltra ſuperius allegata remittit ad deciſam in. c. dilecto. extra de ꝟ. ſig. Sed michi videtur ꝙ allegata ꝑ eum ſi bene inſpiciantur nõ faciunt plane ad hec que allegat. Nam glo. Ber. in. c. ſup eo. de tranſact. intelligit eccleſiam peti vt ꝓprietatem quando due eccleſie ſiue duo epiſcopi litigant ſup aliqua eccleſia vel aliquibus eccleſiis qꝛ alter dicit eas ſibi ſubiectas. alter q̄ poſſidet hoc negat. ꝛ ꝙ ꝓprietas eccleſie ſumatur reſpectu ſubiectõnis potius q̄ reſpectu fructuum colligitur ex. c. auditis. extra de preſcrip. et ex. c. auditis. de reſt. in integ. colligit' etiã ex his que notat Inno. de dona. c. paſtoralis. glo. i. ꝛ ſic ſtat. c. dilecto. de ꝟ. ſigni. vt patꝫ in integra. et ad hoc optime faciunt notata ꝑ Inno. de priuil. c. paſtoralis. §. q̄ali. ꝛc. Item dicimus ꝙ licet eccleſia vbi dicit Inno. ꝙ ſi eccleſia alicui loco ſit conceſſa etiam pleno iure intelligit' ꝙ ſit ſibi ſubiecta in ſpiritualibus et temporalibus: nõ autem vt faciat fructus ſuos niſi ꝯcedẽs ipſos fructus prius habuerit. ꝛ ꝯcor. ibi Hoſtie. et Io. an. et ſic eccleſia que dat' in ꝓprietatem tranſit ſm̄ omne ius qđ habuit donãs: ꝛ poteſt fieri talis donatio etiam eccleſia ipſa nõ vacante vt legitur et notat' de dona. c. cõſultationibus. et inſuper quo ad ꝓprietatem eccleſia poteſt preſcribi vt patꝫ in. c. cura paſtorali de iure patro. ꝛ ſit etiã interueniente pacto ꝑmutari. vt in. c. queſtiones. extra de re. permut. qꝛ talis ꝑmutatio eſt realis vt ibi dicit Petrus de ancho. Sed ꝓ latiore declaratione ꝑmiſſoꝝ ꝛ alioꝝ hanc materiam cõcernentiū habes ſcire ꝙ eccleſie poſſūt eſſe religioſ' ſubiecte multis de cauſis et multis modis. ꝛ tamen in ipſis religioſi ipſi fructus ad vſus ꝓprios non recipiunt ꝓut iſta materia latius tractat' in c. de monachis. extra de preben. et. c. in lateranenſi. vbi de hoc ꝑ Ber. et alios quaſi oẽs. Sunt eñ quãqꝫ eccl'ie eis ſubiecte rõe fundatõnis in quo caſu ſi in fundatione ipſi religioſi fundatores nichil ſibi reſeruarũt de ꝓhis rerū eccl'ie ſic fundate dotatarū: tunc ipſi religioſi quibus rõne fundatõis huiuſmodi illa eccl'ia ſic eſt ſubiecta in ea a gubernatore eiuſdem tantūmodo hñt ius exquirendi rõnem de adminiſtratiõe ſpalitū nõ tamen poſſunt ea ſuis vſibus appropriare eo ꝙ bona ipſa in toto ſũt in hmõi loca trãſlata. Sed ſi in fundatione retinuerit ꝓprietatem hmõi bonoꝝ dñio vtili eoꝝdem bonoꝝ ibidem adminiſtraturis et recturis ſolummodo ꝯceſſo tunc prelatus loci fundantis in loco ſic fundato ſi non fuerit eccleſia parochialis poteſt ad libitum ponere preſbyterũ vel monachū iuxta facultates eccleſie vnū vel plures et eum vel eos ad libitũ remouere. eꝫ de ſta. mo. c. cū ad monaſterium. §. tales. de priuil'. c. i. ad fi. li. vi. ſed talis ſic ibi poſitus debet reſpondere epo de ſpūalibus licet non habeat ppl'm. reſpondebit eñ qualiter celebret: qualiter ornet eccleſiam: qualiter officiet et hmõi. Ibi etiam ꝓuidebit epo quomõ miniſtrabuntur ipſi preſbytero vni vel pluribus et ſue familie eccl'iaſtica ſacramenta. x. q. i. c. i. ꝛ per totum. Et hoc verū maxime vbi talis eccleſia non eſt fundata in aliqua parrochia cuius curatus habeat ibidem iure ſuo talia miniſtrare. et ſic ſentit Io. an. in. d. c. de monachis. in hoc ẽt caſu habes conſiderare ꝙ ex parte loci religioſi fundantis taleꝫ eccleſiam que apud nõnullos vocatur prioratus vel obedientia eccleſia ipſa prioratus ſeu obediẽtia habetur et tenetur tanq̄ ꝓprietas nõ aūt tanq̄ bñficiū. Sed verū eſt ꝙ in caſu ꝑmiſſo preſtitus tali eccl'ie ſiue ꝓratui aut obediẽtie eã tenet nõ vt ꝓprietatem: ſꝫ vt bñficiū. hꝫ nõ fuerit in eadē ꝑpetuo intitulatus. Et hoc ſufficienter ꝓbari videt' ex his q̄ legunt' et notãt' de ſuꝑ. neg. pla. c. qꝛ regulares. cū glo. Io. an. ibidē. §. reuocari. in clem. Ex quo etiã apparet ꝙ ad effectum vt aliqua ſuſtentatio ꝓueniens ab eccleſia dicat' bñficiū eccl'iaſticū nõ refert an ſit ꝑpetua viꝫ ad mortem recipientis vel temporalis ſcilicet q̄diu concedenti placuerit dum tamen recipiente mortuo vel amoto ſit idem beneficiū alteri pro beneficio eccleſiaſtico conferendum. Et hoc verū eſt vbi adminiſtratio talis beneficij concernit adminiſtrationem ſpiritualem vtputa celebrationem diuinorum: miniſtrationem ſacramentoꝝ ꝛ ſacramentaliū. Itē exercitiū iuriſdictõis ſpūalis et huiuſmodi. ꝛ ſic non obſtant que poſui. ſ. de cohabi. cle. ꝛ mu. c. vt clericalis. §. bñficiati. ꝛc. preterea ſepe videmus. vbi poteris videre totū proceſſum ibi poſitū. Quãqꝫ religioſi fundant eccl'iam

Nō late ꝺ effectu donatiõis ſiue ꝯceſſionis i ꝓpos vſus.

parrochialem que habet populum et tunc nulla ordinatione ꝓpria nullo ve pacto licet eis minuere iura epalia quin talis eccleſia ſit ſubiecta epiſcopo loci ordinario .de pactis. c. accepimus. x. q.i.c.i.⁊.ij.et.c.nouerint.nec poſſunt eidem collata ad vſus propꝛios retinere quia ſic facerent de ea prioratum vel grangiam: ⁊ non ſubeſſet epo lege dioceſana.xvi.q.i.cuꝫ pro vtilitate. de cēſ. c.ſi. Sic notat Jo.an.in dicto.c.de monachis. Uerum tamen eſt ꝙ in hoc caſu talis eccleſia eis ſubdita eſt ratione iuris patronatus cuius virtute non ſolū poſſunt ad eam preſentare ſed etiam exigere rōnem de adminiſtratione temporalium vt predixi. Habent etiam ex hoc ius cuſtodiendi bona eccleſie vacantis .de ele. ordi.cum vos.et de appella.bone.ſm Inno. Aliquando religioſi habent eccleſias eis ſubiectas nō ex propria fundatione ſꝫ ex alterius donatione ſiue cōceſſione .et tunc oportet videre qualis eſt donans. Nam quandoq; contingit ꝙ talis donatio fit ꝑ laicum ſine conſenſu epiſcopi. In quo caſu tranſit in ipſos religioſos ius patronatus quod erat apud laicū. Nam tale ius bene poteſt dari clerico per laicum ſine ꝯſenſu epi.de iure patro.c.i.li.vi. Transfertur etiam poteſtas cuſtodiendi et adminiſtrandi bona eccleſie pro tempore vacationis eiuſdem et etiam exigēdi rationem de adminiſtratione temporalium vt predixi. Sꝫ in vſus propꝛios nichil habebunt de tali donatione. Et hec vera ſꝫ anthonium de butrio ſiue talis donatio facta ſit in fundatione ipſius eccleſie ſiue poſt fundationem. Nec refert ſm eum an eccleſia ſit conſecrata vel non.xvi.q.ij.in ſumma.vbi de hoc per Johan. Quandoq; laicus donat eccleſiam cum conſenſu epiſcopi. ⁊ tunc ſi hoc fiat poſt eccleſie fundationem completam non dubiū quin tranſeunt ea que ad ius patronatus pertinēt vt predixi iuxta dictum.c.i.de iure patro.li.vi. Et inſuper licet ipſe laicus patronus non poſſet niſi ſolūmodo clericū ad eccleſiam ipſam preſentare. non autem bona ipſius eccleſie vacantis cuſtodire et pro tpe vacationis eiuſdem ea adminiſtrare: nec etiam ipſa plena ab eius rectore rationem ſue adminiſtrationis in temporalibus eiuſdeꝫ exigere ⁊ ꝑ ꝯſequens illud ius quod non habuit transferre non potuit. vt in regula nemo plus iuris.ff.de reg.iur. tamen clericus vel perſona eccleſiaſtica que in ea habet ex conceſſione laici ius patronatus poteſt predicta exercere non ex poteſtate in eam deriuata a laico: ſed ex poteſtate iuris ſupradicta patrono clerico concedentis. De iſto iure habes de inſtitu.c.ex frequentibus.de offi.ordi.cum vos.cum ibi notatis. ⁊ de priuil.cum et plantare. §.in eccleſijs. Et ſic intelligenda eſt glo. Ber.in dicto.c.de monachis. que vult ꝙ per donatōꝫ talem trāſeūt in ipſos religioſos tpalia eccle ſic donate vicꝫ vt ea hēant mō ꝗ̄ pdixi: nō aūt vt ea hēant ī vſus ꝓpꝛios. Et h̄ intellige eis verū niſi in caſu quo laicus de facto tenuit ipſam eccleſiam quo ad bona temporalia in vſus propꝛios. Nam in hoc caſu vt detrahantur a tali laico ipſa bona ſatis poſſunt ꝑ talem donationem transferri in ipſos religioſos etiam vt ea habeant in vſus propꝛios reſeruata cōgrua portione pro ſuſtentatione miniſtrorum in huiuſmodi eccleſia ſeruire et miniſtrare debentium. Et iſto modo ſtat decretū.xvi.q.i.c.viii. Et facit.c.cum apoſtolica de his que fi.a prela.ſine cōſen.capitu. Et idem intelligit Anthonius quando a principio laicus fundat eccleſiam tribuendo ei bona temporalia et eā ſtatim ſubijcit loco religioſo de ꝯſenſu epiſcopi.nam tunc poſſunt huiuſmodi temporalia in ipſorum vſus conuerti ſeruata cōgrua portione miniſtris ipſius eccleſie vt predixi. Quandoq; religioſi obtinent eccleſiam ex conceſſione epiſcopi. Et ſi talis conceſſio fiat religioſis exemptis vel alteri perſone nō ſubiecte cum illa clauſula pleno iure. Tunc ſi donatio huiuſmodi ſit facta epo rite et ſm canonicas ſanctiones ſic ꝙ donatio teneat: omnia iura cenſentur in ipſuꝫ tranſlata nullo iure excepto ſm Innocen. in.c.paſtoralis.de dona. Ratio eſt quia epiſcopus cui fit donatio eſt capax omnium huiuſmodi iurium. Si vero huiuſmōi donatio fiat monaſterio exempto cum omnibus capellis: tunc ſi eccleſia donata non habet populum omnia iura etiam epiſcopalia videntur donata quorum prelatus illius monaſterij eſt capax.ad quod faciunt notata per Johan.xvi.q.ii.c. viſis. Et per Innocen.dicto capitu.paſtoralis. In hoc tamen caſu tranſlata non eſt poteſtas deponendi vel ſuſpendendi perpetuo. ratio eſt ſecundum Anthonium quia prelatus monaſterij non eſt huius rei capax. Dicit tamen ꝙ credit epiſcopuꝫ donantem hec a ſe abdicaſſe. Unde in caſu quo iminet caſus talis depoſitionis vel ſuſpenſionis perpetue pꝛimo eſt recurſus habendus ad epiſcopuꝫ ſm quoſdam. Et ſic ſentire videtur glo.in dicto.§.in eccleſijs. Innocen.tamen dicit ꝙ in tali caſu habebitur recurſus ad papam qui eſt imediatus ſuperior exemptorum. Et ſic intelligit Anthonius et Innocē.de priuil.ex ore in gloſa magna circa medium. Si vero eccleſia ſic donata habet populum tunc epiſcopo remanent omnia iura epiſcopalia quo ad populum. Quia licet eccleſia ſit exempta tamē populus non eſt exemptus. de priuil. recepimus. Unde miniſtrabit ſacramenta.criſmabit in fronte ⁊ huiuſmodi.que non poteſt prelatus monaſterij. de conſe.eccle. vel alta.c.aqua.inſtituet etiam ſacerdotem quo ad curam ſuper pplm vt notat hoſti.d.§.i eccleſijs. Habebit etiā iuriſdictōeꝫ ſuper populum et ſic viſitabit et inquiret quomodo curatus miniſtrat ſacramenta populo. nam de iſtis ſacerdos curatus reſpondebit epiſcopo. Sed quomodo regat eccleſiam et de ſpectantibus ad eam Reſpondebit monaſterio ſm Hoſtien.in loco preallegato. Quandoq; epiſcopus donat eccleſiam pleno iure monaſterio exempto: non quo ad capellas ſed quo ad corpus monaſterij tantū et tunc idem dic per omnia vt dicam quando talis donatio fit loco non exempto.nam in hoc caſu etiam monaſteria huiuſmodi ſubdita ſunt epiſcopo quo ad capellas que nō ſunt exempte. vbi ergo talis donatio fit monaſterio non exempto cum clauſula pleno iure tunc quia omnia iura eccleſie ſunt ī diſpoſitione epiſcopi hinc eſt ꝙ in tali cōceſſione tranſeunt omnia iura huiuſmōi tam ſpiritualia ꝗ̄ temporalia. notatur ꝑ Johan.xvi.q.ij.c. viſis. Et ſic monaſterium huiuſmodi poteſt bona eccleſie taliter donate vertere in vſus propꝛios reſeruata tamen congrua ſuſtentatione pro miniſtris ſm morem antiquum ipſius eccleſie. vt videlicet nullus miniſter in eccleſia ab antiquo poſitus et viſitatus diminuatur: ſed numerus miniſtrorum in ſtatu antiquo conſeruetur.et ſi aliquid vltra eorum congruam ſuſtentationem ſuperſit illud cedat in propꝛios vſus ipſorū religioſorꝫ. Scias tamen in hoc caſu ꝙ eorum que ſunt epiſcopalis ordinis nil per talem donationem transfertur ſm Innocen. qui ſic notat de donatio.c.paſtoralis. Nec poſſent tales religioſi talia recipere a quo mallent epiſcopo: ſed a propꝛio ea recipient niſi alias ſuper hoc fuerint priuilegiati aut preſcriptione muniti. de preſcrip.veniens. Inſtituere autem et deſtituere auctorizabiliter non poteſt talis prelatus virtute talis donationis. quia talem poteſtatem ſcilicet committendi curam vel deponendi a cura non poſſunt religioſi habere nomine propꝛio ſed tanꝗ̄ vicarij et vices gerentes epiſcopi et cuius cōmiſſione poſſunt hoc facere .et ſi male in hac parte ſe habuerint poteſt epiſcopus eis talem poteſtatem tollere et eam reuocare. de accuſa. qualiter et quando.el.ij. Uiſitatio etiam in hoc caſu reſeruat epiſcopo maxime prelato ipſius monaſterij negligente ſm quoſdam. Sꝫ tu dic ꝙ non ſolum talis prelatus eccleſiam ipſam poteſt viſitare ſꝫ etiam epiſcopus. Unde ſi ambo concurrant preferri debet epiſcopus per notata docl.de offi.ordi.c.paſtoralis.et.c. quanto. et c.cum ab eccleſiarum. Poteſtas autem deponendi vel ſuſpendēdi perpetuo non tranſit per talem donationem.facit ad hoc.xvi. q.ij.viſis.per quod.c.ſic tenet Hoſtien.de prebē.c.de monachis. et clare notatur per Berñ.de priuil.c.cum et plantare.§.in eccleſijs.§.pleno iure. Per hanc ergo clauſulam pleno iure nō transfertur poteſtas cognoſcendi in cauſis criminalibus vt patꝫ in dicto.c.viſis.vbi dicitur piacula ſacerdotum per epiſcopos audiātur. Putat tamen Anthonius ꝙ leues correctiones et iurgia leuia audire et expedire poſſit talis prelatus.Ar.de offi.archidi. c.ad hec. Et ſic ſtat glo. Johan.xvi.q.ij.viſis.poteſt tamen vt vicarius epiſcopi ſacerdotem male adminiſtrantem punire et etiam ab eccleſia remouere. Et ſi circa hoc ambo concurrant epiſcopus debet preferri vt predixi. Ea etiam que ſunt preeminentie epiſcopalis in tali conceſſione non tranſeunt. Unde nec cathedraticum nec canonica portio ſecundum Hoſtien.de donatio.capitu.paſtoralis. Ubi vero talis eccleſia conceditur alteri perſone ſubiecte vtputa archidiacono vel archipreſbytero.tunc ea ſolum tranſeunt que competunt officio eius cui conceditur. de quibus habetur de offi.archidia.per totum. Et de offi. archipreſby.capitu.i. Ad quod etiam faciunt notata per doctores in dicto.c.paſtoralis.habemus etiam attēdere ꝙ epiſcopus quandoq; donat eccleſiam quo ad temporalia tantum: in quo caſu videtur quibuſdam ꝙ donatarij poſſunt illa temporalia ſuis ꝓpꝛijs vſibus applicare reſeruata tamen ꝯgrua portione preſbytero in eccleſia miniſtraturo. Et ſic ſentire videt glo. in dcō.§.in

Tria iura religiosis donatarijs acquisita.

ligari. Pñtis approbatōe cōcilij statuim⁹ q̄ si ipi⁹ bñficia hmōi vel suas quas virtute appropriationis

ecclesijs. Hic tamen aduerte q̄ in hoc casu tria iura ipsis religiosis acquirunt. Primū est potestas presentandi rectorem vt ibidē instituat. Secundū est q̄ p̄ hoc habent potestatē inq̄rendi de vita clericoꝝ ꝛ statu eccl'ie. s. an bona sint male alienata vel male gubernata. Item qualiter gubernētur possessiones ꝛ si aliquid corrigendum reperiat̃ debent nunciare episcopo xvi. questio. vij. filijs et nepotibus. de statu monacho. capitu. penulti. et fi. fm Hostien. sup dicto. §. in ecclesijs. Tertiū est q̄ habebūt custodiam ecclesie talis vacantis vt predixi. nō tamē faciēt fructus suos virtute talis donationis. Et hoc verum est intelligendo de his de quibus clerici debent sustentari. Cōsequentur etiam tales ex hmōi donatione q̄ si contingat collectam imponi ecclesia tali modo subiecta potius debet eis cōferre q̄ epo. Nō aūt p̄nt ex tali donatiōe instituere vel destituere. de capel. mona. c. j. Aduertendū est etiam q̄ quādoq̄ epus donat monasterio ecclesiam simpliciter nec addendo pleno iure nec exprimendo quo ad t̄palia. Et in hoc casu sūt diuerse opiniones. Sed tu recurre ad. c. pastoralis. de donat. Nā si epus aliqua habet ibi temporalia illa tm̄ transeunt vtputa certa portio fructuū possessionū non aūt decimarū fm Innocē. Si nulla talia h₃ sed spiritualia tātū. illa videtur donare. vtputa q̄rtam decimarū et oblationū ꝛ silia q̄ sūt spūales redditus. x. q. j. antiquos. Q̄ si nulla talia in ip̄a eccl'ia habet: tunc omnes ꝓuētus ecclesie donasse videtur vt possint in vsus proprios retinere salua semper portione rectoris ecclesie que non potest minui per talem donationē. nec p̄ hanc concessionē transferri potestas instituendi vel destituendi imo institutio siue rectoris siue vicarij fiet p̄ epm. de p̄ben. extirpande. de priui. pastoralis. Et sic vbi epus aliquid habet in ecclesia talis simplex donatio operabitur quātū minus potest. quia est preiudicialis episcopo ꝛ successoribus suis. Q̄n aūt epus ꝯcedit eccl'am in vsus ꝓprios ipsoꝝ religiosorū. et tunc dic q̄ p̄ istam clausulam dat intelligi q̄ si talis ecclesia populum non habeat nec est collegiata tūc religiosi ipsi sine epo ponūt ibi aliquem vicariū ꝛ reuocabūt ad libitum. Sic stat. c. consultationibus de dona. ꝛ monasterium intelligitur prelatus talis ecclesie et illa ecclesia intelligitur locus priuatus vel administratio vel grangia monasterij. de ꝯfirma. vtili vel inutili. c. porrecta. de censi. c. fi. per quam dicit Hostien. q̄ nec ꝓcurationē habebit epus ibi. debent tamen religiosi eccl'iam ip̄am conseruare in suo statu vt scʒ ibi sint tot clerici numero quot eē ꝯsueuerūt licꝫ non sint perpetui q̄ cultus diuinus p̄ talem donatōnem minui non debet. de consti. c. fi. nec status ecclesiaruꝫ ꝛc. de sup. ne. p̄la. c. ij. Item sacerdos ibi existens respōdebit epo de spūalibus ꝛ ip̄si religiosi omne id qd̄ obuenit vltra vite necessaria ipsoꝝ clericorum de redditibus ipsius ecclesie cōuertere p̄nt in vsus ꝓprios fm Inno. de preben. c. in lateranensi. Nec possunt religiosi ipsos clericos expellere nisi subsit iusta cā. puta paupⁱtas ipsoꝝ religiosoꝝ. xviij. di. diaconi. vel quia huiusmodi clerici sunt viciosi ꝛ incorrigibiles vt scʒ tunc iusti comedant labores impiorum. ne clerici vel mona. c. relatum fm Hostien. in dicto. c. in lateranensi. Si vero talis ecclesia non curata fuerit collegiata tunc religiosi nō possunt eos expellere sine magna causa. de statu mona. c. ij. Sꝫ debent esse perpetui. ꝛ si delinquant nō punient p̄ abbatem sed abbas contra eos inquiret et referet episcopo. de offi. archidia. c. j. fm Inno. in dicto. c. In lateranensi. Hostien. tamen ibi dicit q̄ sola denūciatio in hoc casu pertinet ad abbatē sine exercitio iurisdictionis. et hoc puto verius. Ubi autem talis ecclesia ē p̄rochialis et curata tunc nisi aliud dictum sit necesse habet abbas sibi ponere rectorem vel vicariū ꝑpetuū qui sine auctoritate episcopi amoueri nō debet. de sup. ne p̄la. c. ij. de p̄bē. extirpāde. de priuil. pastoralis. vbi de hoc. Hec glosa sumpta est ex dictis Petri de ancharano ꝛ Anthonij de butrio in dicto. c. de monachis. Et colligitur ex notatis de ea in dicto. c. de monachis. et. c. in lateranen. de preben. in. c. consultatiōibus. et. c. pastoralis de donatio. in. c. cum et plantare. §. in ecclesijs. ꝛ. c. pastoralis de ꝓuisi. Hic tamen vltra premissa habeas scire q̄ sicut ex predictis patet vbi ecclesia tenetur vt proprietas nō semꝑ importat receptionē fructuū in proprios vsus. sed potius subiectionem vna consideratione vel alia que potest colligi ex premissis. Sic etiaꝫ stat. c. cum venerabilis. de excep. Nec video q̄ per concessioneꝫ vel appropriationem ecclesie factam loco religioso sub aliquo modorum de quibus p̄fertur desinat ipsa ecclesia esse beneficium ecclesiasticum imo semper remanet in statu suo saltem quo ad diuina ibi celebranda. sacramenta et sacramentalia ministrāda. et numerum ministrorum qui diminui non debet vt patꝫ ex p̄missis. lꝫ fruct⁹ talis beneficij q̄ remanent vltra necessaria ad sustētatōꝫ huiusmodi ministroruꝫ et onera eis incumbentia in certis casibus possent in vsus proprios conuerti ipsorum religiosorum: vt supra dictum est. Et circa hoc vide quod dicam infra sb. appropriationum.

y ¶ Presentis concilij. vers.

z ¶ Statuimus. sic ergo patet q̄ est ius nouum. de offi. ordi. c. vt litigantes. §. statuimus. p̄ Iohan. an. li. vj. Et quomō illud statutum possit iustificari non obstantibus alijs iuribus que vidētur contraria vide infra per glosas sequentes et presertim glosa finali.

a ¶ Si ipsi. scʒ religiosi et alij supradicti.

b ¶ Beneficia huiusmodi. scilicet ecclesiastica que tenent in proprios vsus. quod quomodo intelligi debeat dixi supra in glosa super. §. non ligari ad fi. v̄b. quandoq̄ epus.

c ¶ Uel suas. sume quod est infra portiones.

d ¶ Appropriationis. potes largo modo intelligere appropriationem locum habere in omni casu quo ecclesia tenetur vt proprietas siue agatur de ipsius totalitate siue de eius parte. cuius rei exempla colligere potes supra eo. §. non ligari. Sed hic habes intelligere de appropriatione beneficij prout sonat in casum illum quo beneficium datur in vsus proprios. que concessio cuius effectus sit patet supra eo. capi. dicto. §. non ligari. ad fi. Sed hic aduerte q̄ quandoq̄ iura loquūtur de casu vel iure donationis ecclesie facte loco religioso vel alteri. Quandoq̄ de casu vel iure vnionis siue annexionis facte tali loco. Que duo vt videtur ponuntur vt diuersa in clemen. si vna. de re. eccle. non alienan. ibi dum dicit vniatur aut religioso loco donetur ꝛc. Et in appropriationum literis solet superior vti his terminis. vnimus: annectimus: et incorporamus. et eā in proprios vsus perpetuo obtinendam concedimus. que omnia et singula quādam diuersitatem important. alias esset nugatio et inculcatio terminorum quod reprobatur in iure. ad quod vide notata per Bern. de maiori. et obedi. c. solite. §. tanq̄. Et quia vidimus supra in glosa magna quem effectum importat donatio siue concessio in proprios vsus. restat hic videre quem effectum importat talis vnio annexio siue incorporatio. Et nota q̄ multiplex est vnio de qua materia notant docto. ne se. va. capitu. j. Et notatur per Paulum in clemen. Cum rationi. glosa antepenul. et. xvj. questio. j. et temporis qualitas per Archidiaco. Fit enim vnio ecclesiarum quando vna subijcitur alteri vt predictum est in glosa super. §. non ligari. Et per talem vnionem non preiudicatur diocesano cui suberat nisi fiat de eius consensu. de donat. capitu. inter dilectos. etiam si confirmetur per papam nisi id in confirmatione exprimatur. de confir. vtili vel inuti. capitu. fina. Fit etiam vnio ecclesiarum sic q̄ vnus sit prelatus ambarum. xvj. questio. j. et temporis qualitas. vbi de hoc. et tunc vtraq̄ remanet in statu suo vt prius excepta sola prelatura. Fit etiā vnio duarum ecclesiarum adinuicem et tunc consuetudines et priuilegia que in altera earum habentur meliora et humaniora tenenda sunt. Argumen. ad hoc de pe. di. j. medicamentū. xxxij. quest. j. non est culpandus. Et notatur dicto capitu. j. ne se. va. §. vnde per Bernar. Fit quoq̄ vnio ecclesiarum cum conuentualis in cathedralem erigitur. et idem est prelatus vtriusq̄. et hic facit solus papa secundum doctores in dicto capitu. j. Et scias q̄ quo ad casum nostrum debet intelligi vnio per viam subiectionis. De qua subiectione dixi satis supra in glosa magna. Nam per alias vias predictas non habet locum casus noster. Et vt michi videtur ecclesie parrochialis ad religiosum locum p̄fecte non fit vnio sed potius donatio et hoc satis ostenditur ex textu illius clemen. si vna. in p̄nci. Ubi dꝫ q̄ si vna ecclesia alteri vel dignitati alicui vel p̄bēde vniat̃ aut religioso loco donet̃ ꝛc. Ex q̄ textu apparet vnionē ꝯcernere alterā eccl'am dignitatē vl' p̄bēdā Sꝫ donatōꝫ ꝯcernere locū r̄ligiosū. e ꝯmissio hꝰ ꝯsonat qd̄ legit

Nō de
explicat
vnione

in clem. ne in agro. §. ad hec. de ſtatu mona. vbi apparet ꝙ vnio ꝓprie locum habet in rebus que ſunt eiuſdē nature vtputa in duobus prioratibus vel in duabus adminiſtrationibus vel obediētijs in quibus religioſi ſubiectionem habent vt ibi patet. Sed verum eſt ꝙ eccleſia parrochialis ſecularis et cui ſolet deſeruiri ꝑ clericos ſeculares nō eſt eiuſdem nature cuius eſt eccleſia regularis vnde inter eas proprie nō cadit vnio. Licet fruct⁹ talis eccleſie poſſint incorporari alijs fructibus eccleſie regularis ſic vt religioſi ipſos fructus ꝑcipiant in vſus ꝓprios reſeruata congrua ſuſtentatione pro miniſtris in tali eccleſia deſeruitur: vt plenius dixi. ſ. in gloſa magna. Et ſic ſtat textus in clem. frequens. §. quidam. de exceſ. prela. Ibi dum dicit quarū fructus &c.

in eis[e] decimarum[f] aut prouentuum[g] percipiunt portiones[h] ad firmam[i] tradiderint clericis non obtenta[k] dioceſani[l] licētia vel laicis[m] quouiſmodo ſeu alias qualitercunqʒ contra[n] preſentem aut aliarum[o] cōſtitutionum tenorem exceſſerint pena[p] predicta decetero[q] percellantur.

e In eis. ſcʒ beneficijs eccleſiaſticis.

f Decimarum. ſume quod eſt. ſ. portiones.

g Prouentuū. Horū appellatione continent̄ in caſu ſuo etiā decime et oblationes et queq̄ alia eis virtute appropriationum huiuſmodi obuenientia vt dixi. ſ. e. ℣. prouentus. et eſt expreſſū in. c. ij. de decimis. li. vj.

h Portiones. Hec portiones potuerunt ꝑueniſſe ad loca religioſorum de conceſſione etiam laici cum ſolius dioceſani cōſenſu de decimis vel ꝓuentibus quas laicus talis ab eccleſia alia habuit in feudum ab antiquo. de his que fi. a prela. ſine conſen. capi. cum apoſtolica. Et hoc verum ſi tales portiones decimarum eis donate fuerunt ante conciliū lateranē. quod celebratū fuit Anno dñi. M. Clxxix. tempore alexandri tertij qui fuit ſenenſ. ſm quod notat Petrus de anchorano dicto. c. cū apoſtolica. Et cōcor. ibi Io. an. Item archidiaconus de decimis. c. ij. li. vj. Et Henricus de bowyco de decimis. c. quia. Nam ante illud conciliū bene potuerunt laici decimas in feudum retinere et eas alteri eccleſie vel monaſterio dare. Non tamen poſt tempus dicti concilij vt patʒ ꝑ docto. in dicto. c. cum apoſtolica.

i Ad firmam. que conceſſio ſonat in contractum locatōnis ad modicū tempus: ſic ꝙ ex eo non transferatur directum nec vtile dominiū. extra eo. c. veſtra.

k Non obtenta. Sume quod ſequitur licentia &c. Et ſic habes hic ꝙ etiam religioſi nō poſſunt beneficia eis appropriata vel portiones decimarū eis appropriatas tradere etiam clericis ad firmam ſine licentia dioceſani primitus obtenta. Huic ſententie concordare videtur id quod ſtatuitur. ſ. e. c. j. Sed contradicere videtur quod ſtatuitur in clem. j. de re. eccle. non alienā. vbi in his et que tendunt in alienationem ſufficit conſenſus conuentus nec requiritur conſenſus epiſcopi. Et vbi agitur de locatione ad firmā ꝓ modico tempore nec requiritur conſenſus cōuentus nec epi vt ibi patet. Solutio. hoc verum eſt ꝙ non requiritur cōſenſus epi quo ad incurrendā penam ibi ſtatutā. Sʒ quo ad validationem cōtractus requiritur conſenſus epi. Et ſic ſentit ibi Io. an. ℣. nō habeat. Et ſcripſi. ſ. de re. eccle. nō alie. c. vlti. ℣. dioceſani. Item opponitur de. c. veſtra. extra eo. vbi apparet ꝙ religioſi iura ſibi cōpetentia in eccleſijs eis appropriatis his cum quibus ſuam cōditionem meliorare valent etiā laicis poſſunt ad firmam tradere nō obſtante ſtatuto dioceſanoꝝ edito in contrarium. Ergo multo magis poſſunt hoc facere clericis. Solutio. textus ille non excludit quin conſenſus dioceſani ſit requirēdus maxime vigore ſtatuti ſpecialis ſup hoc editi vt hic. Eſt nanq̄ in iure clericis prohibitumʒ firmas cōducere cauſa lucri licet non cauſa neceſſitatis. extra ne cle. vel mo. c. ſm. Non mirum ergo ſi circa hoc requiritur conſenſus epiſcopi vt hic ſtatuit. Ad qḋ etiā facit quod ſcripſi. ſ. e. c. vendentes. ℣. eccleſiaſticis.

l Dioceſani. Nō ergo ſufficit ꝯſenſus archidiaconi. Pro quo vide. ſ. eo. c. j. ℣. ſuo epo.

m Laicis quouiſmodo. Concor. extra ne cle. vel mo. c. ſm. de decimis. c. quia. Sed opponitur de. c. veſtra. extra eo. ti. vbi non obſtat ſtatutum epi quin laico poſſint tradi ad firmam fruct⁹ decimaꝝ. Solutio. locatio perpetua ꝓhibetur laicis fieri vt in dicto. c. quia. et de preſcrip. c. cauſam. Tēporalis vero locatio fieri poteſt vt in dicto. c. veſtra. Nam ex tali locatiōe tp̄ali tranſire ſit in laicum quoddam tp̄ale ius ad fructus ꝑcipiendos vt in dcō c. veſtra. iure ſpūali penes eccleſiam remanente vt in dicto. c. quia. Sed cōtra hoc opponitur et videtur ꝙ laicus non poſſit habere exercitiū rei ſpūalis nec vtendi cōmoditatem. lxxxix. di. Iudicatum. Solutio ibi vetat adminiſtrationē laico ſup clericos. Sed. c. veſtra ꝑmittit fructus locari laico ex quo plus offert et in hoc ꝓcurat̄ vtilitas eccleſie. de ſymo. q̄relam. Et ſic ſtatutū i cōtrariuʒ eſt irrationabile nec ſeruaretur in hoc iuramentum. de his que fi. a maio. par. capitu. c. iiij. ſm Io. an. in dicto. c. veſtra. Unde qḋ hic ſtatuitur ꝙ beneficia religioſoꝝ quouiſmodo non dentur laicis ad firmam nec etiam portiones decimarū aut aliorum ꝓuentuū quos habent religioſi in ipſis eccleſijs: intelligo ꝓcedere ſm tenorem dicti. c. quia. vt ſcʒ laici in beneficijs huiuſmodi adminiſtrationem non habeant ꝑ talem conceſſioneʒ nec vt decimas aut alios prouentus eccleſiaſticos percipiant tanq̄ in eis ius habentes. Sic eī intelligi debent conſtitutiones et ſtatuta alia in hac parte loquentia. Cum inquantuʒ poſſum⁹ cōtrarietatem iuriū vitare debeamus. de elec. c. cum expediat. li. vj. Alias autem ſi intelligamus iſtud ſtatutum loqui de ipſis fructibus beneficioꝝ vel portionum quouiſmodo non concedēdis laico ad firmam. ſic expreſſe cōtradiceret dicto. c. veſtra. cōtra cuius tenorem non valeret ſtatutum editum per inferiorem qui legem ſuperioris tollere non poteſt. de elect. c. ne romani. §. nos igitur. in clem. cū ꝯcor. ibi poſitis in glo. Io. an. ℣. Inferiorem.

n Contra preſentem. Supple cōſtitutionem. Et intellige ꝯtra fieri ſi clerico et laico detur firma vel ſi nomen laici fungat̄ clerico: vel clericum fingatur firmariū cum nō ſit. vel ſi laici ſuo noīe et in vſus ꝓprios colligant fructus redditus vel prouentus beneficioꝝ vel portionum huiuſmodi locatoꝝ.

o Aliarum conſtitutionum. De quibus dixi ſupra. eo. in princi. ℣. editis.

p Pena predicta. ſ. tertie partis ꝓuentuum beneficij ſic dimiſſi ſeu portionis ſic dimiſſe.

q Decetero. Sic ergo hec conſtitutio reſpicit futura et nō preterita ſecūdū ea que dixi. ſ. eo. ℣. ſtatuimus. Sed quero quomodo poſſet hoc ſtatutū ligare religioſos qui prius ad talia nō artabantur vt hic apparet maxime cum iſtud ſtatutum videatur eſſe cōtra libertatem eccleſie vt notāt docto. in dicto. c. veſtra. eō. ti. quod etiam capitulū dirigitur religioſ vt patʒ in eius ſuperſcriptione. Ecce ſi conſideremus cauſam ſtatuti que in talib⁹ attendenda eſt vt volunt doc. in dicto. c. veſtra. vt quia forſan ex tali locatione imineret aliquod periculum eccleſie vel eius miniſtris vel exinde generaretur ſcandalū bene teneret tale ſtatutuʒ et ſic poteſt ꝓcedere quod hic ſtatuitur. et idem eſſet ſi religioſi ipſi fuiſſent preſentes in editione ipſius ſtatuti et non contradixerunt. Pro quo facit de maiori. et obedien. capi. fina. ſm Ber. in dicto capi. veſtra. et facit ad idem regula iuris qui tacet ꝯſetur. li. vj. Sed Iohan. an. ibidem tenet contrarium ſcilicet ꝙ tale ſtatutum non ligat eos niſi expreſſe conſentiant. alle. notata ꝑ Innocen. de electio. c. in geneſi. maxime cum tale ſtatutū ſit eis preiudiciale et demeritorium. et cum Iohan. an. concor. Anthonius niſi cauſa magna et rationabilis ſic ſtatuendi ſubeſſet. Nam tunc valeret ſtatutum etiam ſine conſenſu eccleſiarum inferiorum ſm eum. Sed quid ſi religioſi contrafacientes ſint exempti? Dic ꝙ non ligantur tali ſtatuto niſi eiſdem expreſſe cōſentiant. exceptis capellis eorum non exemptis propter quas ligantur vt legitur et notatur de priuil. c. ex ore. Subſiſtentia itaq̄ huius ſtatuti quo ad religioſos poterit eſſe ratio cauſe editionis eiuſdem de qua cauſa patet in deciſa huius ſtatuti. vel alias vt dixi oportet iſtud ſtatutum intelligi ſecūdum ea que ſcripſi ſupra eo. capi. ℣. quouiſmodo. et illum intellectum reputo iuri cōmuni fore ſatis cōſonum. et tam verbis q̄ ſententie hui⁹ ſtatuti congruum et conuenientem.

Queſtio.

Queſtio.

De pignoribus.

Edmundus.

Summariū de ſe patet.

r ¶ Inhibemus. Hec constitutio attribuitur Edmundo archiepiscopo. et non diuiditur.

Pignus.

s ¶ Pignus. sic dictum quia a pugno i pugnū dat. et ꝓprie ē rei mobilis. ff. de verb. sig. l. plebs. §. pignus. et quō differt ab ypotheca habes insti. de ac. §. inter pignus. ⁊ q differt solo nomine siue sono quo ad obligationē habes. ff. de pigno. l. res. §. si. cum sua glo. In larga autem significatione pignus est non solū rei mobilis sed etiā imobilis. nā pignus dicitur obligatio rei licite pro debito inita. vt notat hostien. in sūma extra e. ti. §. i. ⁊ facit ad hoc ff. e. ti. l. j. §. cum predium.

t ¶ De fructibus. ex hoc apparet quod loquitur vbi res imobilis datur i pignus et sile habes extra eo. c. illo vos. ⁊ c. cū contra. vbi patet quod fructus percepti ex re pignorata extenuant debitū ⁊ cōputantur in sortem. et sic fit cōpensatio fructuū ad pecuniam et de specie ad quātitatem circa quod vide notata doctorū in c. ad nostrā. i. ex de iureiur. Et ibi per Petrū de ancho. ⁊ Antho. de butrio.

[illegible]

v ¶ Sortem. i. principale debitum. cui cōtra dictum. c. cum contra.

x ¶ Perceperit. sed quid si nōdū perceperit sortem de fructibus sed per eum stetit quo minus perciperet nunquid fructus quos percipere potuit debeant cōputari in sortem. glo. Ber. extra eo. c. cū contra dicit quod sic. Jo. an. sup hoc remittit ad notata per Hostien. in summa. e. ti. §. qualiter efficaciter: vbi sed nunquid dicit vt ibi.

Questio.

y ¶ Deductis expensis. fructus namque dicuntur quod deductis expēsis supersunt. C. de fruct. ⁊ lit. expens. l. j. et habes sile ex de iureiur. c. ad nostram. i. de vsuris. c. j. vbi de hoc in glo. sup. ver. expens. ¶ Sed quero quid si res pignorata cōsistat in ipso fructu vtpote in fructibus pendentibus vel in fructibus pecorū partu ancille ⁊ aliis huiusmōi que nata sunt vel nasci possunt. nunquid tales fructus debēt cōputari in sortem? Dic quod sic. ar. ff. e. ti. l. ⁊ que nōdū. deductis tamen expensis vt hic dicitur. et facit ad hoc quod habes de vsur. c. ij. et etiā scias quod si quis pecunia sibi mutuata obliget rem aliquam in pignus cuius vsus precio estimari potest ille qui mutuauit debet cōputare vsum illius rei in estimationē eius quod mutuauit. Alioquin esset vsurariū secundum Thomā in sūma. q. lxxviij. et hoc verū nisi forte esset talis res cuius vsus sine precio solet concedi inter amicos. vtputa liber accomodatus ⁊ huiusmodi. et quo ad deductionē expensarum vide notata per Ber. de vsur. c. j. ver. expens.

z ¶ Usura est. cōcor. ex de vsuris. c. j. et est ratio quia recipiendo vltra principale debitum fructus rei impignorate vel ipsorum partē sic vltra sortem reciperet ⁊ per cōsequens cōmitteret vsuram. ex de vsur. c. j. ⁊ ij. ⁊ c. cōquestus. de emp. et vendi. ad nostram. Sed melius de vsuris. c. viij. xiiij. q. iij. c. vsura. ⁊ c. plerique. Scias tamē quod istud fallit in certis casibus quos enumerat Hosti. in c. cū contra. ex eo. ti. sed latius de vsur. in sūma. §. An aliquo casu. vbi sup hoc ponit versus cum expositione eorundem.

Diuisio.

a Cordis dolore. Hec est cōstitutio Johis stratford archiepi. Et habet tres partes. In prima facit vnū statutū penale contra donantes vel alienātes bona sua in fraudem creditorum suorū. Item contra eos in talibus assistētes ⁊ talia procurantes. Item contra auertētes quoscunque a voluntate testādi. Item contra talis malicie cōscios. Item contra tales donationes recipientes ⁊ ad hoc cōsiliū auxiliū vel fauorē prestantes. In secunda ibi. Donātes. Adiicit penā ipsis donātibus vltra penam prius ordinatā. In tertia ibi. Ceterū. Statuit super probatione fraudis in casibus premissis.

b ¶ Omnes. Et sic cōprehendit tam clericos quam laicos. Et satis apparet ex integra. Nam qui oēs dicit nullos excipit. xix. dis. c. j. circa medium.

Inhibemus ne pignus retinere quispiam cōtendat postquam de fructibus sortem perceperit deductis expensis: quoniā vsura est.

De donationibus.

Iohannes stratford.

Donationes in fraudem ecclesie: regis creditorum: aut heredum facte nō adimant ipsis sua iura: sed ad eas cohortantes consulentes aut opē dantes maiori excōicatōne feriantur ipso facto. Donātes vero ecclesiastica careant sepultura: nec exigatur fraudis oīmoda probatio cum satis sit verisimilis presumptio.

Cordis dolore cōcutimur ⁊ ista pñtis deliberatiōe cōcilii omnes ⁊ singulos in nostra prouincia qui mortis vicine coniecturam verisimilē obtinentes ex malicia siue fraude vniuersa bona seu quantitatem eorum tā notabilem etiam inter viuos donare seu aliter alienare presumpse-

c ¶ Et singulos. Hoc ideo addit quia dictio oēs est collectiua nō distributiua. ff. de lega. ij. l. si pluribus. in glo. Et hoc verū quādo dictio oēs ponitur pluraliter. Sed si ponatur in singulari numero stat distributiue prout notatur ff. de sta. ho. l. iij. Et est casus. ff. de iure fisci. l. mortis. Et circa hoc potes videre notata l. l. hoc articulo. ff. de here. insti. per bartholum.

Dictio ois varie sumitur.

d ¶ Mortis vicine. hec vicinitas nō solū i egro sed sano attendenda est: tum propter hoc seu ipsius viuendi dubietatē. tū propter vite humane fragilitatē propter quod sic ait Inno. in li. j. de miseria cōditiōis humane. c. xxvj. subito inquit cū nō suspicatur hō infortuniū accidit. calamitas irruit. morbus inuadit. mors intercipit quā nullus euadit. ⁊ talis cōsideratio est mortis non instantis sed future. scit namque quilibet quod mori debet licet mortis horam ignoret. ff. de cōdi. et demon. l. j. Sed hic loquitur auctor de talibus qui habent imminētis mortis verisimiles coniecturas vtpote per alienationem sensuum quia perditur gustus. deficit visus. et virtus naturalis caloris extinguitur. et alia huiusmodi que egrotantibus cōtingunt sic etiam et periculi et propinque mortis causa donatur quā fit et a sano timore hostiū predonū vel ob potētis viri crudelis odiū aut metum nauigationis incūde. ff. de dona. cau. mor. l. iij. Item quia aliquis est per insidiosa loca iturus vel quia etate cōfectus est: legitur ibidem l. iiij. ⁊ v. sic videlicet vt donatio talis non reuocetur et in hoc casu donatio ex tali causa facta cōparatur donationi inter viuos. ff. de dona. cau. mor. l. vbi. ⁊ l. senatus. §. mortis cā.

e ¶ Cōiecturā. i. iudiciū/ suspitōem/ opinionē/ suspitiosam cogitationem/ vel estimationem.

f ¶ Ex malicia. que probatur sicut et fraus vt dicitur infra §. vlti.

g ¶ Fraude. que presumptiue probatur vt patet infra e. §. fi. ⁊ qualiter differt a dolo not. ff. de pactis. l. iurisgentiū. §. dolo. in glo. ⁊ circa hoc vide quod dixi supra de cōsue. c. j. ver. dolo. ⁊ ver. fraude.

h ¶ Uniuersa bona. hoc appellatōe cōtinentur tā mobilia quam imobilia ⁊ ea que i dnio alicuius sunt. Et que bona fide possident. edeo superficiarie. vectigales ⁊ agri. ⁊ ea que i actōibus ⁊ petitōibus sunt. ff. de verb. sig. l. bonorum. ⁊ l. pnceps. Immo appellatōe bonorum cōtinetur ois vtilitas. ff. si quis test. liber esse ius. fu. l. j. §. hec actio. ⁊ circa hoc vide nō. per archid. de of. ord. c. pastoralis. ver. bona. li. vj. Sed melius. ff. de auro ⁊ argē. lega. l. quintus. §. argento. per Bartho. ⁊ quod hic dicit de vniuersis bonis referas ad donatōes que fiunt metu mortis instātis secundum ea que legūtur ⁊ notantur ff. de proba. l. patronus. et ibi per accur. qui dicit quod facilius presumitur fraus i his donatōibus que fiunt cā mortis: quam in his que fiunt inter viuos. ⁊ ibi reddit rōnem maxime cū oia bona alienat.

i ¶ Inter viuos. scilicet sine vlla mortis cogitatōe. insti. de dona. §. sunt ⁊ alie. ⁊ hec clausula loquitur quādo nō oia bona alienantur sed portio tā notabilis quod de residuo nō pōt satisfieri creditoribus quod etiam inter viuos facere non licet vt hic patet. sic quod fraus intercesserit. ad quod bene facit. ff. si quid in frau. patroni. l. j. in prin. et optime facit. l. si quis. ff. de his que in frau. cre. vbi dicitur quod habēs creditores sciēs quod bona sua nō sufficiūt creditoribus si aliquā partē eorum alienet videtur facere i fraudē.

k ¶ Donare. libertatē significat absque necessitate cōpulsionis. ff. e. l. j. ⁊ ff. de re. iur. l. donari. et quod donatio omnium bonorum faciat presumi fraudē vbi donans habet creditores habes in sili. ff. de his que in frau. cre. l. oēs. §. lucius.

l ¶ Aliter. scilicet donādo. ⁊ sic hoc habes quod donatio est species alienationis. concor. extra de re. eccle. non ali. c. nulli.

m ¶ Alienare. intellige de tali alienatione per quā transfertur dominiū. C. de fundo dotali. l. j. ⁊ cōsuli Ubertū iurisconsultus in. d. l. omnes. §. lucius. ff. de his que in fraudem credito. et ff. de iure fisci.l.in fraudē.§.i. Et ad idem facit glo.accurs.q̄ habet.ff.de ꝓba.l.qui testiū.§.modū. Sed ꝯtra hoc opponit.ff.si quis a parē. manumiss.sit.l.nō vsq̄.vbi dr̄ q̄ iniquū est ingenuis hoībus nō esse liberā rerū suarū alienationem. Solutio.illa lex locū habet vt fiat alienatio modis solitis ꝛ in casibus nō ꝓhibitis vt dicit ibi glo. ¶ Sed q̄d si aliquis nō donauit vel alienauit oīa bona sua simul: sed per vices diuersas sic q̄ nichil remanet vel saltem id qđ remanet nō sufficit ad soluendū debita nūquid in hoc casu presumat fraus? dic q̄ sic ꝛ sup hoc habeo textū cū glo.ff.de leg.iij.l.nomen.§.filio. ꝛ ibi per accurs.§.ꝓpe ois substātia.ꝛ no.p Barth.d.§.filio.

Questio.

rint' sic q̄ ecclesia' rex' siue alii' creditores quibus sic

n ¶ Presumpserint.temeritatem significat ꝛ aliquid fieri auctoritate ꝓpria cū id de iure nō possit facere.sic no.Antho.de butrio ex̄ de iud.c.decernimus.ad fi.ꝟ.vltra nota.

o ¶ Ecclesia.siue qđ est.i.suis iuribus defraudet. Et potes ponere exemplū quo ad clericos sic donātes. q: p tales donatiōes subtrahit onus reparatiōis cancellorū/librorū/ornamentorū/mansorū/ꝛ aliarū rerū ecclesie ad sua onera ꝑtinentiū vt p3 in integra. Et q̄ dr̄ de reparatiōe librorū ꝛ ornamētor̄ ꝛ aliorū hmōi intelligas de his locis in quib' talia cadūt sub clericorū onere a pte ꝯsuetudis in ea pte obseruate vel etiā laicorū q̄ rōe administratiōis sibi cōmisse tenent de talibus respōdere.p tales etiā donatiōes fraudari posset ecclesia tam p clericos q̄ p laicos mortuarijs ꝛ alijs iuribus ei debitis. ¶ Item fraudari poterit debitis de quibus hmōi donātes forsan p viā cōpoti seu administrationis alicuius tenent eccl'ie ꝛ ꝑsonis ecclesiasticis reddere rōnem nō solū rōne cōpoti reddendi de ꝓuentibus rerū spiritualiū.sed etiam temporalium ad ius ecclesie ꝑtinentium.

p ¶ Rex.potes ponere exemplum in collectis/tributis/censibus ꝛ alijs iuribus ad regem de iure vel ꝯsuetudine spectātibus. et potissime in his q̄ rōne criminis ad fiscū deuoluūtur circa q̄ fraus cōmitti nō dz.ff.de iur fisci.l.in fraudem.§.i. Circa cuius materie declaratiōe3 habeo scire q̄ q̄nq̄ quis donat vel alienat bona sua ante delictū cōmissum.ꝛ hoc facit ꝓponendo ꝯmittere delictū: et sic ꝓpter delictū cōmittendū.in quo casu nō dubiū quin sit factū in fraude3 fisci ꝛ suspitiōe pene.ꝛ sic stat.l.si aliqs.ff.de dona.cā mor.ꝛ.d.l.in fraudem. Et optime facit.ff.qui ꝛ a qui.l.si aute3 maritus.in fi.presumit nāq3 hoc esse factū metu pene incurrende ꝓpter delictū ꝯmittendū. Et hec ꝓsumptio colligi pōt sex mōis ¶ Primo si alienauit donādo oīa bona sua.ff.q̄ in frau.credi.l.omnes.§.lucius. Et idem est si vendat oīa bona sua vt no.glo.ff.de ꝓba.l.qui testiū.§.modū. Et facit.l.in fraude3 ꝑall.ff.de iur fisci Nec obstat si dicas hoc esse factū nō in fraudem creditoris que3 habuit donator tpe donatiōis s3 post' eius qui futurus est creditor. In quo casu bene tenet donatio facta ante obligationem cū tali creditore etiā fisco inītā.C.de iure fisci.l.i.li.x.q: probato q̄ tpe donatiōis suberat quedā cā vtputa inimicitia capitalis.vel alia ꝓpter quā verisimiliter deuētū est ad delictū:sufficit ad presumendū de fraude.facit ad hoc.C.de dona.ante nup.aut.sed iā ꝛ de renū.c.fi.li.vi.cū ibi nō.ꝛ.d.l.si aūt maritus. in fi.ff.qui et a qui.ꝛ.ff.rerū amota.l.si mulier.in ꝓin. ¶ Sc̄do ꝓsumit fraus ēt vbi donatio fit ꝯiūcte ꝑsone.C.e.l.data.ꝛ.l.penul.circa ꝓn.ff.de bo.liber. Requirit tñ q̄ cā ꝓcedat ꝓpter quā presumit fraus.alias sola ꝓximitas nō sufficeret vt.l.si quis post hoc.§.si quid.C.de bonis dāna.ꝛ idem erit in venditiōe dū tñ emptor ad finem venditiōis hmōi reuocāde sit ꝑticeps fraudis.ff.de his que in fraucre.l.ait pretor.§.si quis ꝑticeps.ꝛ ꝓpter ꝯiunctionem ꝑsonarū presumit cōtra emptorem q: hanc dz scire.ar.l.octaui gradus.ff.vñ cognati.ꝛ.l.si tutela.C.de in integ.resti. ¶ Tertio presumit fraus si post donationē vel venditionē donās vel vendens reperiatur possidere.l.si q̄s.§.superuacuū.ff.qui.mo.pig.vel ypo.sol.ꝛ.l.si is qui.ff.de acq̄.her. Sed scias q̄ in h̄ casu potius dr̄ alienatio simulata ꝛ ymaginata q̄ vera ꝛ fcā in fraude3. De nāq3 alienatiōes dcīt.q: alienatio simulata est vt p3 in.l.emptor.ff.de aq̄ plu.arc.ꝛ.l.nuda.ff.de ꝯhē.emp.ꝛ.l.ymaginaria.ff.de re.iu.ꝛ.l.q̄ sub ymagine.C.de distra.pig.ꝛ in talib' nō req̄runt actiōes reuocatorie q: sic alienata de bonis nō exeūt.secus tñ est q̄n fit alienatio vera ꝛ in fraudem:q: tūc necessarie sunt actiōes reuocatorie Nec puto in h̄ casu sufficere q̄ alienās se cōstituat possidere noīe donatarij vel ementis.q: vbi est ꝟ̄simptior suspicio fraudis req̄ritur traditio corporalis.vt.l.i.C.de suffragijs. Si tñ donās vel vendens respōdeat alteri de fructibus nō presumit alienatio ficticia:alis secus.C.de agr.ꝛ censi.l.litibus.ꝛ.ff.de act.emp.l.Iulianus.§.possessor. Et ne talis alienatio presumat ficticia requiritur fm quosdā q̄ recipiens possideat diu absq3 reuersione ad alienantem vic3 ad minus per trienniū.C.de apoch.pub.l.vlti. Vel dic verius hoc debere decerni arbitrio iudicis ex qualitate personarum.ex fama loci ꝛ alijs coniecturis verisimilibus. Si tamen alienans sibi reseruauerit vsumfrucum non habent locum predicta vt.l.quisquis.C.e. ¶ Quarto presumit fraus q̄n alienatio facta est clam.ar.l.vl.ff.de ritu nup.ꝛ.l.nō estimo.ff.de admi.tu. In ēptore tñ req̄rit q̄ sit ꝑticeps fraudis vt.d.§.si q̄s particeps. Et semp intelligas q̄ ꝓcedat cā ꝓpter quā alienās verisimiliter ꝓcogitauit maleficiū cōmittere vt predixi. ¶ Quinto presumit fraus si de propinquo sequat delictū.vt.l.veteri.ff.de priui.credi. Et no.p Chy.i.l.si q̄s post hoc.C.de bo.dā. In venditiōe tñ o3 emptorem fraudis esse ꝑticipem vt ꝓdixi. Et facit ad ꝓdicta q: ex eo qđ incōtinenti secutū est presumit aīm ꝓcessisse. Ad qđ optime facit aut.maioris.C.qui da.tu.pos.posset tñ maleficiū sic cōmitti q̄ nō presumet aīm precessisse vt si aliquis occidat hoiem ex iopinata rixa. ¶ Sexto presumit fraus q̄n donatio fit cū cōditione illa.si cōtigerit bona sua publicari.ff.de stipu.seruo.l.vlti.ꝛ.l.sūma cū ratiōe.in ꝓin.ff.de peculio.ꝛ oia predicta ꝓcedunt vbi fit alienatio inter viuos. Si vo fiat donatio cā mortis tunc secuta snīa dānatoria indistincte reuocat.vt.l.eius qui.ff.de testa.ꝛ.l.sireos.C.de donatio.inter vi.ꝛ vxo. Si vo sapiat naturā vtriusq3.s.donatiōis inter viuos ꝛ donationis causa mortis vt in donatiōe facta cōiugi: tūc regulariter etiā secuta snīa ꝯdēnatoria nō reuocat. Fallit tñ in his criminibus quib' aliq̄s pōt dānari post mortem ꝓpter immanitatem criminis si sequat snīa post mortem.ꝛ sic pōt intelligi.l.cum hic status.§.maritus.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.fm quā terminari debet vt.l.si reos.C.de dona.inter virū et vxo.ꝑall. Q̄nq3 donatio vel talis alienatio fit post delictū ꝯmissum tñ ante accusationem ꝛ tūc si sit tale delictū ꝓpter qđ ipso iure statim bona delinquētis sunt cōfiscata tūc nō valet donatio neq3 alienatio.q: non h3 dñiū3 cū illd statim amiserit.p3 exēplū.C.de incestis nup.aut.incestas.ꝛ.c.cu3 fm leges.de here.li.vi. Idem etiā dic vbi statim ipso iure nō ꝑdit dominiū interdicit tñ sibi ipso iure administratio.vt.l.quesitū.ff.qui ꝛ a q̄bus ꝛ.l.ex iudiciorū.ff.de accus. fallit tamen in alienatiōe necessaria.vt.l.reos.ff.de solutio.et.l.alienationes.ff.fami.hercis.vtputa ꝓ suis alimētis/aduocatis ꝛ scripturis ad eū pertinētib'. Si vero pro tali delicto nō interdicit administratio ipso iure tūc ꝓut regularit p3 in.l.auferi.§.in tearum.ff.de iure fisci. Si alienatio ē irreuocabilis vt manumissio: talis alienatio censet interdicta vt.l.qui pene.ff.de manumiss. Sz si ē reuocabilis nō interdicit.vt.l.post ꝯtractū.ff.de dona. vbi tñ in fraudem facta apparet reuocat.vt.l.si aliqs ꝑall.ff.de dona.cau.mor.ꝛ.d.l.in fraudem.ff.de iur fisci.ꝛ hoc siue ex cā lucratiua siue onerosa fiat donatio vt ibi expsse innuit textus. Q̄nq3 donatio fit post accusationē inceptā ꝛ tūc si ante accusationē alienare nō potuit nec pōt post vt dictis legibus. Sed q: ante accusatione3 ꝑmittit alienatio necessaria vt predixi:tūc dic aut cōparet citat' ꝛ bene ꝑmittit alienatio vt.l.reos.ff.de solu. Si nō ꝯparet tūc nō ꝑmittit.vt.l.fi.in fi.de requir.reis. Q̄nq3 donatio fit post litis cōtestationē ꝛ tūc ex glo.legis ex iudiciorū.ff.de accusa.videt q̄ nō pōt fieri alienatio.ꝛ ratio ad hoc viget q: res effecta est litigiosa post lit.cōtest. Sed wil.de cu.in.l.non solū.in fi.cū.l.sequenti.ff.de resti.in integ.dicit q̄ nō efficit litigiosa.ratio sua est q: cū agit principaliter agit de vindicta nō de bonis.facit.l.q̄q̄.§.sul.cum glosa.ff.de aqua plu.arc. Cū itaq3 bona nō efficiantur litigiosa ꝛ ante snīam nō h3 ius fiscus:tūc ois ꝯtractus celebratus post lit.cōtes.valet prout si ante litis cōtes.fuisset celebrat' fm eū. Q̄nq3 donatio fit post sententiā ꝛ tūc vbi sententia suspendit appellatione bene valet sed veniet reuocāda vt legit ꝛ no.l.ex chirographis §.a quo.ff.de admi.tu.ꝛ hoc officio iudicis ad quem spectat retractare innouata appellatiōe pendente.hec notat Barth.ff.de dona.l.post contractū.a ꝟ.sed intendo.fere vsq3 ad finem.

Modi sex q̄ ꝑsumit in fraudem alienare.

q ¶ Alij creditores. Ubi q̄nq3 dicitur cōditionales tales videlicet quibus nondū cōpetit actio sed est cōpetitura vel spem habent vt cōpetat.ff.de vb.sig.l.cōditionales.ꝛ sic potest dici ecclesia creditor vt in casu nostro. Item fiscus. Item vxor et liberi ꝛ alij de quibus hic fit sermo. Alio modo dicitur creditores hi quibus ex quacūq; actiōe vel prosecutiōe quicq; debet͂ sic tn̄ q exceptiōe perpetua remoueri nō possint. ⁊ hoc verū siue obligatio sit pura aut in diem vel sub cōditione: immo ⁊ si ex cōtractu debeatur ꝙ cōtractus etiā non ꝯsistat in mutuo. ff. de ỽbo. sig. l. creditores. et ibi super hoc vide duas leges sequentes. Et ex h q dicit hic alij creditores innuit q ecclia ⁊ rex dici debeant taliū creditores vt sic dictio alij stet inclusiue non tn̄ sic semp stat vt pz. xxvj. di. deinde al's incipit denique. in p̄n. ⁊ ibi p Jo. ff. de procur. l. nō solū. §. q̄rit. p Accurs. de rescrip. c. sedes. p Ber.

donantes siue alienantes efficaciter' tenebātur' suis iuribus'. Vxoresve seu liberi' eorūdem suis portionibus' de cōsuetudine vel de iure ipsis debitis irrecuperabiliter' defraudāt. Assistētes' insup languentibus' in extremis ⁊ alijs' hmōi' donatiōes seu alienatōes fieri cōsulētes' et temere' ꝓcurātes' ipsosq;' lāguētes ⁊ alios consilijs aut suasionibus' ꝑuersis a volūtate'

r ¶ Efficaciter. Hec efficacia insurgit ex quattuor q̄ numerantur Insti. de oblig. §. sequens diuisio. nā aut quis obligat͂ ex ꝯtractu vel quasi. aut ex maleficio vel quasi: vt ibi pz. Si ex cōtractu habes exempla ab eodē titulo scḋm diuersa membra ⁊ diuersos titulos vsq; ad titulū de obliga. q̄ ex quasi cōtractu ⁊c̄. vbi agitur de efficacia secūda. De tertia vico ea q̄ procedit ex maleficio tractat Insti. de oblig. que ex delicto nascūtur. cū pluribus titulis ibi sequētibus vico vsq; ad titulū de oblig. que ex quasi delicto nascūtur. vbi agitur de quarta efficacia.

s ¶ Tenebātur scꝫ donantes vel sic alienātes. ⁊ potes intelligere qḋ dicit tenebātur scilicet tēpore mortis licet nō tp̄e donatōnis sꝫ saltē aliquo tēpore quo facit donationē bonoꝝ suoꝝ nullos habet creditores in quoꝝ fraudē possit talis donatio fieri. Sed post donationē factā ante mortem suā incipit forsan ecclesie vel regi vel alijs creditoribꝰ efficaciter obligari. hic posset dubitari an habeat locū pena huius cōstitutionis tanq̄ talis donatio sit facta in fraudem: et videt q nō. nā creditores qui nō sūt nō possunt dici fraudari cum ois priuatio ꝓsupponat habitū. insti. de capitio. di. §. Seruus aūt. ⁊ videt textꝰ ff. de his que i frau. cre. l. ait pretor. §. ita demū. ⁊ C. de iure fisci. l. i. li. x. Sed in cōtrariū facit glo. in aut. sed tam. C. de dona. ante nup. vbi de hoc p Chy. Circa hoc dic q si apparet ⁊ certū sit donationē factā esse nō solum in fraudem creditorū preteritorū sed etiam futurorum: tūc etiā habet locū hec constitutio vt dixi supra eo. §. Nec in prin. ⁊ §. creditores. Et sic stāt notata in glo. dicte aut. Sed tam. et ibi per Chy. ⁊ vij. queril. ⁊ facit ad hoc. c. fi. de renuncia. li. vj. Nec obstant all. in cōtrariū. qꝛ loquūtur vbi certū est non fuisse factū per fraudem vel alꝰ dubiū est. Sic videtur sentire Bar. in dicto §. Ita demū preallc.

t ¶ Iuribus. i. his que de iure vel consuetudine eis debent. Alio modo ⁊ diuersimode sumitur ius prout plenius no. c. cupientes de elec. §. iuribus. li. vj. p Card. ⁊ iura incorporalia sunt sicut nō. de re. ec. nō alie. c. ij. §. iura. p Jo. an. ⁊ Archi. li. vj. Et que dicant iura notat Paulus de re. ec. nō alie. c. j. §. iura.

v ¶ Liberi. Quorū noie qui cōtinētur habes. ff. de ỽb. sig. l. liberorū. ⁊ l. cognoscere. §. liberorum.

x ¶ Suis portionibus. quo ad has portiōes in anglia q̄tum ad vxores. Itē q̄tum ad liberos oportet recurrere ad iura regia et regni ⁊ singulariū locorū consuetudines. Et hoc est qḋ statim sequitur de cōsuetudine vel de iure eis debitis.

y ¶ Irrecuperabiliter. qꝛ. s. donatio perfecta est ⁊ cōsummata. et sic scḋm iura vel cōsuetudines regni nō dantur super talibus donationibus vel alienationibus actiones reuocatorie. cum tn̄ de iure ciuili contrariū obseruet͂ vt pꝫ in his q̄ legūtur et no. Insti. de act. §. Item si quis in fraudem. vbi de hoc in glo. ⁊ patet. ff. de his que in frau. credi. l. j. ij. iij. et iiij. ⁊ quasi per totū. ¶ Sed q̄ro quid si donatarij vel alij recipientes bona hmōi sint parati tam ecclesie q̄ regi: q̄ etiā vxori ⁊ liberis alijsq; creditoribus quibuscūq; satisfacere stante donatōe hmōi in suo robore. Nūquid in h casu locū habeat pena huius ꝯstōis: videt q nō: qꝛ iam nō est defraudatio irrecuperabilis. Sꝫ puto ꝯtrariū qꝛ hec recupatio nō cōtingit a parte necessitatis scḋm quā obtinens talia bona posset ad talia soluenda cōpelli. sed potius ꝯtingit ex volūtate talia bona obtinentis qꝛ ad hoc artari non pōt de iure. nā nō quicq̄d volūtati alicuius cōmittitur iuris necessitati subijcitur. ff. de iudic. l. nō quicquid. C. quomodo ⁊ q̄n iudex. l. j. ff. de offi. presid. l. sepe.

Questio.

Et potius debet intelligi vt talis recuperatio fiat de iure et per iudiciū qḋ cadit in inuitū: q̄ ex volūtate donatarij q̄ varia potest esse. ff. ad trebel. l. qꝛ poterat. §. fi. Nam licet in hoc casu videatur cessare causa cōstitutionis: non tn̄ cessabit ipsa cōstitutio quo ad penam. Pro quo vide qḋ scripsi. s. de iudi. c. excuss. §. p rectores. ⁊ de cōsue. c. nullus. §. legata. Et bene faciūt no. p Jo. an. xij. q. ij. apl'icos §. deponat. ¶ Sed nonne recipiēs bona vniuersa alicuius tenetur respōdere creditoribꝰ. Lex dicit q sic. ff. de dona. l. hereditatem. ergo per talē donationem ⁊ eius receptionem nō possunt creditores conqueri se esse fraudatos. Solutio. illud locū habet vbi donatio vniuersorū bonorū fit per nomen siue vocabulū iuris siue successionis vtpote hereditatis. vt ibi pꝫ. Secus tn̄ est q̄n dantur sub nomine bonoꝝ ex dispositione hois vt hic. Sic stat. l. mulier. ff. de iur. do. sic soluit Dy. ff. so. ma. l. si marito. ⁊ cōcor. Barth. in dicta. l. hereditatē. Aliter soluit Pe. prout eū recitat Chy. C. ad. l. iul. de vi publi. l. tutoris. ibi videas. ¶ Sed quid si donatio hmōi bonoꝝ facta sit ad illū finem vt donatarius soluat debita donātoris eis solutis retineat sibi residuū. vel illud in alios vsus scḋm volūtatem donātis cōuertat: nūquid tunc habet locū hec ꝯstitutio: dic q non. qꝛ si non seruetur modus vel causa donationis potest reuocari donatio. vt. C. e. ti. l. si quis pro redemptione. vbi de hoc.

Questio.

z ¶ Assistentes. ⁊c. ⁊ iunge qḋ infra sequitur cōsulentes ⁊ procurantes ⁊c̄. qꝛ sola assistentia personalis non esset sufficiens causa ad incurrendū penā hic statutam absq; pluri.

a ¶ Languentibus in extremis. sic q sint in periculo mortis instantis vt dixi. s. e. §. mortis vicine.

b ¶ Et alijs. hanc litteram aliqui libri nō habent sed cōueniens est hec littera propter alios: qui licet non langueant in extremis sunt tn̄ infirmitate vel aduersa valitudine detenti vel alꝰ in periculo mortis cōstituti iuxta ea que legūtur. ff. de dona. cā mor. l. iij. iiij. ⁊ v. ⁊ l. senatus. §. mortis cā. Iustū enī est vt assistentia de qua hic loquitur afficiat etiā assistentes ⁊ sic cōsulentes vel procurantes his qui nō infirmātur sed sani sunt: sed tn̄ mortis ꝯtemplatōe tales donationes vel alienatōes faciūt vt potest colligi ex his q̄ legūtur l. ij. §. mortis cā. Et pōt hec dictio alijs referri ad eos q̄ etiā donātibus vel alienātibꝰ inter viuos assistūt vt hic dr̄.

c ¶ Hmōi donationes. s. oim bonoꝝ vel tāte q̄titatis q residuū nō sufficiat ad satisfaciendū creditoribus.

d ¶ Consulentes. potes hoc ad illud referre qḋ. s. dixit Assistentes vt predixi. vel potes intelligere cōsulentes. s. quoscūq;. licet nō fuerint principaliter assistentes in actu talis donationis. Et h vide q̄ scripsi. s. de fo. ꝯpe. c. dierū inualescens malicia. §. ꝯsiliū.

e ¶ Temere. super hoc vide notata p Cardi. de sen. excōi. c. j. §. temerarius. ⁊ p Jo. an. e. §. qui volunt q siue dolose siue negligenter siue fatue hoc fecerit temere fecisse videatur.

f ¶ Procurantes. hic vide q̄ scripsi. s. de ꝑiura. c. exhorrenda. §. procurauerit.

g ¶ Ipsosq;. ⁊c.

h ¶ Suasionibus. ꝑsuasio ꝯsiliū importat. ff. de furtis. l. qui fuo in p̄n. Et pōt tale ꝯsiliū esse bonū ⁊ pōt esse malū. ff. de fuo cor. l. j. §. ꝑsuadere. et ideo hic dicit ꝑuersis suasionibus. Et differunt suadere ⁊ mādare. ff. depositi. l. j. §. idem pōponius. nā mādator dr̄ ille qui mandat aliquid fieri ꝓpter seipm mandantē ad satisfactionē sue volūtatis nulla tn̄ data pecunia: qꝛ si pecuniā dederit tunc cōductor intelligit͂. Sed ꝑsuasor dr̄ qui ꝑsuadet aliquid alteri ꝓpter illū cui fit ꝑsuasio. Unde siue dicat͂ mādo siue rogo siue cōsulo siue alijs verbis dū tn̄ hoc fiat gratia eius cui ꝑsuasio vel mandatū fit semp intelligit͂ ꝑsuasio siue ꝯsiliū ⁊ nō mandatū facit. ff. mādati. l. ij. ¶ Sed quero qḋ si ille cui fit ꝑsuasio erat nichilominus id alias facturus an tunc teneat͂ ꝑsuadens? In hac q̄stione qꝛ ista materia requirit aliquā indagationem de qua ad plenū fienda nō plene vacat tēpus. remitto te sup his ad notata per Barth. ff. de iniurijs. l. non solum. §. si mandato. ⁊c. veniamꝰ ad persuasorem.

Mādare ⁊ suadere differunt

Questio.

i ¶ A volūtate testandi. sume qḋ est. s. auertentes. in hoc enī casu nō valeret pactū qḋ posset ipedire liberā testamenti factionem.

testandi nequiter auertentes: ex quibus liberam testamenti factionem impediri: ecclesias ⁊ alios supra dictos suo iure non ambigitur maliciose priuari. Dicteq; fraudis siue malicie cōscios ac sic donata siue alienata recipientes et ad hoc consiliū dantes: auxilium vel fauorem: maioris excommunicationis sententiā incurrere volumus ipso facto. Donantes insuper bona sua huiusmodi ipsa prouincia aut ea taliter alienantes propter sui grauitatē excessus non obstante quacūq; absolutione impensa a predicta sententia ecclesia

C. de pactis. l. pactū qđ dotali. rō est q: est contra bonos mores. vnde nō valeret etiā in eo casu iuramentū. extra de iuriu. c. cū cōtingat. saltem si dolus in ea parte interuenerit vt ibi px. Nota p Cyn. d. l. pactū. ⁊ ad pmissa bene facit. l. stipulatio hoc modo. ff. de vb. ob. vbi habes q stipulatio que impedit liberā testandi facultatem est ꝯtra bonos mores. vbi ꝯ hoc habes no. p Barth. ex cuius dictis aliqua hic inserere curaui. respōndit eni ibi opinionem quam ponit Dy. in. c. qđ semel. ad fi. de regu. iu. li. vj. vbi dixit Dy. q per viā cōtractus possit quis disponere vt nō liceat recedere a volūtate prius ordinata. vbi gratia. Si cōtingat eum aliud testamentū ꝯdere q donat omia bona sua quā opinionem dicit ibi Barth. nō tenere per dictā. l. stipulatio hoc modo. q: fm eū talis donatio aufert liberā testamenti factionē. ⁊ est cōtra bonos mores. vnde volens vt aliquis post mortē suā habeat oia bona sua hoc fm Barth. faciet p pmissionem alis donandi inter viuos vt l. vbi mortis. ff. de dona. cau. mor. ⁊ an tunc valeat qđ agitur tangit Cyn. in. l. fi. C. de pac. Sed in hoc casu fm Barth. oportet attēdere an pmittatur hereditas ⁊ sic ius succedendi. Nā tūc non valet vt. d. l. stipulatio. ⁊. C. de transac. l. cū donationis. in fi. nec etiā valet pactū vt quis instituat aliquem etiā si iuramento firmetur fm Inno. in. c. fi. de pac. Si vero pmittat bona sua omia p̄sentia ⁊ futura etiā nō valet q: aufert liberā testandi facultatē per indirectū. facit ad hoc insti. de leg. fal. in prin. ꝯiūcta. l. qđ de bonis. ff. ad legem fal. Aut pmittit bona oia nō addendo p̄sentia ⁊ futura: ⁊ tūc valet promissio. C. vt ac. ab here. ⁊ ꝯtra here. l. j. ⁊. l. hereditariū. de bo. auto. iu. poss. ratio est q: postea poterit lucrari. ⁊ hoc. l. presumit. vt. l. si defunctus. C. arbitriū tu. ⁊ in illo lucro poterit testari. ⁊ sic p hoc non aufert libera testandi facultas. Et idem dicendū est si quis donet oia bona sua p̄sentia ⁊ futura reseruata sibi certa q̄titate vel re. Aut si quis vendat omia bona sua p̄sentia ⁊ futura. Nam i primo casu pōt testari de q̄titate vel re reseruata. In secūdo casu testari pōt de p̄cio. nā in tali venditione nō venit preciū. ar. l. domi. §. cū parietem. ff. de dā. infec. hec notant per Barth. in. d. l. stipulatio hoc modo. Que licet recte pcedant quo ad hoc vt nō auferatur alicui libera testādi facultas non tñ recte procedunt ad euitandū penā huius ꝯstōis si in tali donatiōe vel alienatione sit dare fraudem vel maliciam in preiudiciū creditorū de quibus loquitur hec constitutio.

h Quibus. s. suasionibus.

l Liberam. nichil eni magis debet hominib⁹ q̄ vt vltime voluntatis liber sit stilus. C. de sacrosan. ec. l. j. Et quō de iure ciuili punit prohibens vel ipediens aliquem testari: habes. C. e. ff. si quis aliquem testari prohi. per totum.

m Testamenti factionem. de hac libertate vide que dixi. s. sup ꝟ. voluntate testandi.

n Supradictos. s. regem / vxores / liberos / et creditores alios.

o Non ambigitur. i. nō dubitatur vel non est opinabile: immo certū. circa qđ vide no. de iudi. c. j. ꝟ. ambiguū. p Cardi. li. vj.

p Dicteq;. vs. q Conscios. i. simul scios vel sciētes et sonat in malū vt. s. conscij dicūtur cōsentientes ⁊ talis malicie in sciendo participes ratōne cōsensus. ⁊ sic cōsentientes ⁊ agentes pari pena puniūtur vt hic. ⁊ xi. q. iij. ⁊ de sen. exc. c. nuper. ⁊. c. quāte. de offi. deleg. c. j. vbi de hoc in glosa. ꝟ. pari pena.

r Ac si. vs. s Recipientes. hi differūt ab accipientib⁹ vt legit ⁊ no. ff. de dote p̄leg. l. cū quis. §. fi. ⁊ intellige de his qui scienter receperūt. alis eni sniam excōicationis nō incurreret aliquis nisi q: sciēter agit ꝯ legis pꝛohibitionē. Et quō p̄sumat sciēs vel ignorans potes colligere ex notatis p Arch. de tēpo. ordi. c. eos. ꝟ. scienter. li. vj. Sed quo ad donationem videt q etiā ignoranter recipiens teneat licet nō fuerit fraudis pticeps. Nam cū iste sit titulus lucratiuus sufficit q sit fraus ex pte debitoris fm C. de reuo. his q̄ in frau. cre. l. penul. ⁊. ff. de his q̄ in frau. cre. l. qui autem. §. hoc edictū. vbi de hoc in glosa. ⁊ Insti. de ac. §. Item si quis in fraudē. per Accurs. dic q hoc verū est quo ad effectū reuocationis fiende vt ibi. non tñ quo ad finem incurrendi excōicationem de qua hic loquit. facit ad hoc de ꝯsang. ⁊ affini. c. vnico. in cle. ⁊ ibi per Jo. an. ⁊ alios. ꝟ. scienter.

t Et ad hoc. vs. v Cōsiliū. circa hoc vide qđ scripsi. s. de foro ꝯpe. c. dierū. ꝟ. ꝯsiliū

x Auxiliū. Pro isto et vide. d. c. dierū. ꝟ. fauorē.

y Volumus. Hec volūtas in legislatore p rōne habet vt notat Arch. de elec. c. q: sepe. ꝟ. quibuscūq;. li. vj.

z Donātes. secūda pe.

a Hmōi. s. omnia.

b Taliter. s. in portiōe tā notabili q de residuo nō pōt satisfieri creditoribus. ⁊ sic sicut nō licet creditores fraudare i toto sic nec in parte.

c Absolutione. que nemini in mortis articulo denegari debet. ex de sen. excō. c. qđ de his. Et pt fieri p quēcūq; habentē ptātē ⁊ exerciciū clauiū. de offi. ordi. c. pastoralis. xvij. q. iiij. si quis suadēte. immo pōt fieri a laico in mortis articulo vt notat Ber. in. d. c. pastoralis. ꝟ. mortis articulo. sed in hoc Jo. an. in. c. c. cōtradicit q: licet in casu necessitatis vel periculi ꝯfitens primo dignus sit venia: tñ primus ille qui nō est sacerdos ptātem absoluendi nō habet. textus est expressus de peni. di. j. que; penitet vltra mediū. Et ꝯtra notata p Inno. in. d. c. pastoralis. qui ibi notat q archi. non p̄sbiter nō pōt absoluere excōicatos. ⁊ hoc verū in foro penitentie. secus tñ in foro cōtencioso. Et q absolutio ab excōicatōe vel alis in foro penitenciali pertineat solū ad sacerdotem notat Inno. de cōrue. c. quāto. in. ꝟ. necessitate. ⁊ ꝯcor. ibi Hen. cōpo. Et optime facit textus in. c. nup ad fi. ex de sen. excō. Unde licet in articulo mortis tali nō sit absolutio denegāda etiā ab excōicatione inflicta a iure vt px. d. c. si quis suadente. cū similibus. tñ a pena que sequit ex hoc minime liberat. Et ex hoc qđ hic dicit quacūq; absolutione. si loquaris de absolutione iudiciali potes intelligere siue vere fiat siue ad cautelā de qua notant doctores in. c. solent. de sen. excō. li. vj. sed hoc exemplū non est bonū q: a sentētia iuris vt hic nō habet locū absolutio ad cautelam prout no. per Cardi. d. c. solent. glo. j. vs. sed que sentētia. Pro quo dic vt ibi px. pōt igit aliter dici quacūq; absolutione. s. siue solēni siue nonsolēni. pro quo vide no. de his q̄ vi me. ve. cā. c. vnico. ꝟ. quacūq;. p Archi. li. vj. Uel dic quacūq;. s. siue in foro cōtencioso siue in foro penitētie. Item siue sit facta in specie siue in genere. ⁊ siue facta sit eo viuēte vel eo mortuo vt. j. dicam ꝟsus finem hui⁹ glo.

An laicus possit ab excōicatōe absoluere.

Questio.

Sed nūquid talis absolutio si fiat p viam potestatis iurisdictiōis cōtenciose posset fieri nulla satisfactiōe premissa? videtur q nō. ex de vb. sig. c. ex pte. xvij. q. iiij. c. de p̄sbiterorū. vbi de hoc p Jo. ⁊ de offi. dele. c. ex litis. vbi de hoc p Ber. ꝟ. satisfactū. ⁊ ꝯcor. q̄ legit ⁊ no. de cens. c. quāq̄. ⁊ ibi p Arch. ꝟ. restituerint. li. vj. maxime cū ista excōicatio sit lata p delicto vt hic px. ⁊ pro manifesta offensa. Sed cōtra ex de appel. c. qua fronte. vbi apparet q quacūq; de causa aliquis sit excōicatus debet absolui prestita cautiōe de parendo iuri. Sed dic illā clausulam alia qualibet de causa debere intelligi isto modo vt dicas alia qualibet de causa sez cōcernente ꝯtumaciā vel a cōtumacia dependente vel ab offensa dubia vel pro offensa ex qua solus deus offendit fm Joh. an. ⁊ Hosti. ibi. Nam si offensa sit certa ⁊ manifesta cōcernens interesse alicuius partis: tūc etiā in excōicatione lata a iure cōstitutione vel a canone vt hic requirit satisfactio ante absolutionem. ex de sen. excōi. c. ea noscitur. ⁊. c. prochianos. de rap. c. j. de vsur. cū tu. xxiij. q. viij. pessimā. Et idem dico si principaliter ⁊ immediate cōcernat eccl'iam. facit de sen. excōi. cū desideres. §. fi. ⁊. c. cōquesti. ⁊ no. ij. q. vij. accusatio. glo. penl. p Jo. Sed melius de iudicijs. c. j. di. ij. p Henricū. Et predicta intelligo vera si absoluendus soluendo sit. secus si fuerit non soluendo Nam tunc absolui poterit recepta ab eo cautione de satisfaciendo ⁊ si qñ ꝯtigerit eū venire ad pinguiorem fortunā. ex de solu. c. odardus.

Questio.

Sed nūquid ad hanc absolutionem fiendā requirit vocatio eorū quorū interest vbi excōicatio est inflicta a canone vel a cōstitutiōne vt hic?

ſtica careant^d ſepultura. Ceterum^e ne probatiōis fraudis et malicie in hac parte difficultas^f hāc prouiſionē reddat inutilē Statuimus q̄ quotienſcunqꝫ aliqui dicte prouincie bona ſua omnia ſic vt prefertur^g donauerint aut alias quouis^h titulo alienauerint ſeu in q̄titate tā notabili^i q̄ appareat de reſiduo eccleſijs^k vl' creditoribus aliis de ſuis debitis vxoribus ⁊ liberis de ſuis portionib^l ſupradictis non^m poſſe ſatiſfieri ſicut decet: donatio ſeu alienatio huiuſmodi ꝑ maliciā ſiue fraudem eoipſo^n fieri cēſeatur: malicie ſiue fraudis probatiōe vlteriori minime requiſita.

Dic q̄ ſic: q: talis excōicatio ſemꝑ infligit pro manifeſta offenſa Unde nō debet talis abſolui niſi offenſa parte vocata ⁊ ei prius ſatiſfacto vel ſaltem ea cōtumaciter abſente vt. ḋ.c. ꝓchianos cū alijs ſuperius allegatis. Si tñ parte nō vocata nec vlla ſatiſfactiōe premiſſa fiat abſolutio bene tenet. nō. ꝑ Ber. ⁊ Hoſti. de offi. ordi. cū ab eccleſiarꝫ ⁊ ꝑ Hoſtiē. in c. ea noſcit ⁊ ꝑ ſpe. ti. de cōtumacia. §. nunc dicamus. ṽſ. ſed pone excōicatus. Fallit tñ hoc vbi ius ꝓhibet expreſſe abſolutionē fieri ſatiſfactione non ꝑmiſſa Patēt exempla de elec. c: ſepe ad finem li. vj. de ſepul. c. aīarum. de cenſi. c. q̄ꝗ̄. in fi. e. li. de ſequeſ. poſſ. c. vnico. in cle. cū ibi notatis per Geff. ſup. ṽ. priuo. Et hanc materiā vlterius ꝓſequere ſi placeat ꝑ notata Henrici de bowyco de offi. deleg. c. cū cōtingat. di. iij. In foro vero penitentie maxime vbi quis eſt i mortis articulo. puto q̄ nō ſolū in excōicatione inflicta a iure: ſed etiā ab homine pōt ſimplex ſacerdos abſoluere. ar. de pe. di. i. quē penitet. de ſen. excō. c. nō dubiū. Alioquin ſi in excōicatione moriſ ⁊ in eo viuo apparuerint ſigna penitentie ſiue ꝯtritōis poterit abſolui poſt mortem. ⁊ hoc per eū qui ipſm viuū ꝯſanſi abſoluere debuiſſ. ex̄ de ſen. excō. c. a nobis. ij. vbi dicit gloſa ſuper ṽ. forma ſeruetur. q̄ talis abſolutio operatur ad hoc vt talis poſſit ſepeliri in cimiterio et ꝓ eo poſſit orari. Sed tñ ꝯ hoc hic ſtatuiſ expreſſe q̄ nō obſtāte quacūqꝫ abſolutiōe talis careat eccleſiaſtica ſepultura. rō eſt ꝓpter grauitatem exceſſus vt hic dicit in textu. ⁊ cōcor. nō. ꝑ Archi. de tēp. ordi. c. eos. ṽ. ſuſpenſos. li. vj. vbi vō ꝑ ſimplicem ſacerdotem ſit talis abſolutio etiā in mortis articulo recipi debet cautio de ſatiſfaciendo vt ex ea ad minus poſſit agi cōtra heredes defuncti ꝓut notat Inno. de ſepul. c. vltī. ⁊ debet hec cautio fieri vbi ſic excōicatus ad ſatiſfaciendū potēs eſt. alſ ſi impotens ſit fiet in euentū quo peruenerit ad pinguiorem fortunam. de ſoluti. c. odardus.

A quo expe rat abſolu tio poſt mor tem facta.

d Careant ſepultura. intellige non ipſo iure ſed ꝑ ſniam q: hec res cauſe cognitionē expoſcit. ⁊ hoc p̄ꝫ ex eo qđ ĩ ſequitur. in. §. fi. ibi ne ꝓbationis fraudis ⁊c̄. ſed ꝯtra iſtud opponiſ per. c. vlti. ex̄ de ſepul. vbi p̄ꝫ q̄ abſolutus a ſnia canonis nō impediet ſepeliri i eccleſiaſtica ſepultura q: talis nō decedit in peccato mortali cū peniteat ſe talem fraudem feciſſe ⁊ delictū ſuū confeſſus ſit. Solutio. iſtud ordinaſ ex cauſa. ſ. ad maiorē terrorem ꝓut alſ legiſ ⁊ no. de tornea. c. j. ⁊ de rapto. c. ij. maxime vbi ſatiſfacere non pōt vt hic innuiſ. alioquin ſi ſatiſfacere poſſit: ab eo ⁊ eius heredib^9 hec ſatiſfactio exigi valeat nō denegabiſ ei eccleſiaſtica ſepultura. de raptori. c. in litis. vbi de hoc in glo. ſuper ṽ. ſepeliri.

e Ceterum. tertia pars.

f Difficultas. hoc dicit q: qui fraudē ⁊ maliciā allegat fraudē ⁊ maliciā hmōi ꝓbare dꝫ. ff. de ꝓba. l. quotiens. §. qui dolū. ⁊ vide ſi placeat que ſcripſi. ĩ. de ꝯſue. c. j. ṽ. fraude.

g Ut prefertur. ſ. in periculo vicine mortis qđ periculū non ſolū cōtingere pōt in īfirmo ſꝫ ſano ꝓut legiſ. ff. de dona. cā mor. l. iij. ⁊ duabus legib^9 ſequē. ⁊. c. ti. l. ſenatus. §. mortis cauſa.

h Quouis titulo. ſ. per quem trāſferatur dñium ſic q̄ alienatio ſit perfecta ⁊ irreuocabilis vt. ĩ. dictū eſt.

i Tam notabili. ſup. etiā inter viuos vt. ĩ. dictū eſt in. §. j.

k Eccleſijs. exempla habes. ĩ. e. §. j. ṽ. eccleſia.

l Suis portionibus. quo ad vxorem de iure ciuili p̄ꝫ ꝑ naturā ti. C. ⁊. ff. vnde vir ⁊ vxor. ꝑ totū. Quo ad liberos p̄ꝫ ꝑ naturā titulorū. C. ⁊. ff. vnde liberi. ꝑ totū. ⁊ potes ponere exemplū per id qđ habes ſcriptū. ff. de his que in frau. patroni. l. fi.

m Non poſſe ſatiſfieri. ſ. integre ⁊ in toto. nam particularis ſatiſfactio nō ſufficiet ad euitandū hanc penā vt hic p̄ꝫ. niſi creditor ad hoc cōſenſerit. nā ſatiſfactū tunc eſſe vĩ qñ volūtati creditoris ſatiſfit lꝫ debitū integrū nō ſoluat. ff. ď pig. act. l. ſi rem alienam. §. ſatiſfactū. ⁊. ff. de ſolu. l. ſatiſfactio.

De peculio clericorum.

Stephanus.

Clerici beneficiati nō reponant fructus eccleſiaſticos i laico feodo: nec inde concubinis aut filiis ex eis domos emant aut conſtruant aut pecuniā miniſtrēt. De qua re ſuſpectus niſi ſe legitime purgauerit arbitrio ſupioris ſui puniatur.

Quia pleriqꝫ^o et infra. Salubri ꝓuiſione decernimus^p ne clerici bñficiati^q fructus^r eccleſiaſticos i laico^ſ feodo reponāt^t: domos^v vel aut poſſeſſiones^x laicas ad

n Eoipſo. concor. ff. de his q̄ i frau. cre. l. omnes. §. lucius. de renūci. c. fi. ad fi. li. vj. ⁊ hoc verū in donatōe oīm bonorū vt ibi dicit glo. nā in alienatōe ptis non pſumiſ fraus niſi ꝓbeſ. vt notat accur. inſti. de ac. §. Itē ſi quis i frau. q̄ ſnia videſ obuiare huic lre q̄ vult idem et in donatōe partis bonorū. ſꝫ dic q̄ illa ſnia locū hꝫ vbi agiſ de donatōne reuocāda ꝓpter fraudē hic vō loquimur nō vbi agiſ de donatiōe reuocāda ſed de fraude alſ puniēda. ⁊ vbi donatio fit in tā notabili q̄titate q̄ ſatis euidens eſt nō poſſe ſatiſfieri creditoribus de reſiduo. vel dic aliter q̄ ſi inter viuos vel etiā mortis cā aliquis donet oīa bona ſua eoipſo ꝓſumiſ fraus ſine alia ꝓbatione. ⁊ idem ſi cā mortis vicine donauerit non oīa ſed ptem Si tñ inter viuos donet ſolū ptem bonorꝫ non pſumiſ fraus niſi ꝓbetur ⁊ ſic ſtat. l. patronū cū ſua glo. ff. de ꝓba. vbi fundatur iſta ſolutio.

o Quia pleriqꝫ. Hec eſt cōſtitutio Stephani Cantuarieñ. archiepī edita in cōcilio Oxoñ. primo. Et hꝫ duo dicta Secundū ibi Si quis aūt. Primū facit quatuor ꝓut p̄ꝫ. In ſecūdo ſtatuiſ de pena ꝯfacientibus arbitrarie iponenda. Diuiſio.

p Decernimus. Ex hac dictiōe apparet q̄ iſta ꝯſtitutio eſt alioꝝ iuriū declaratoria. Hec nāqꝫ dictio ꝓprie ſumpta ſonat in declaratione aliorū vt p̄ꝫ ex̄ de iudi. c. decernimus. li. vj.

q Beneficiati. ſic ergo de nō beneficiatis nō hꝫ locū hec ꝯſtitutio. q: qđ de vno expreſſe eſt ꝓhibitū in alio caſu videſ eſſe omiſſum. de ꝓſump. nōne. cū ibi notatis in gloſa.

r Fructus eccleſiaſticos. i. de eccleſia ⁊ rebus eccleſie ⁊ eius iure ⁊ noīe ꝓuenientes vtputa decimas ⁊ alia hmōi. ex̄. e. per totum.

ſ Laico feodo. Alludit vulgari locutioni patrie ſm quā laicū feodū vocatur omne illud qđ non eſt inter poſſeſſiones eccleſiaſticas deputatum. Laicū feodum.

t Reponant. ratio eſt q: in tali feodo ꝓlatus eccleſiaſticus nō hꝫ liberā executionem cōtra occupantes talia bona. ad qđ faciūt nō. ĩ. de loca. ⁊ ꝯdu. c. ij. vbi de hoc. ṽ. libere. Sed qđ ſi feodū teneaſ ab eccl'a: nūquid liceat in tali loco fructus hmōi reponere vbi tñ ipſm feodū teneſ per laicū? videſ q̄ ſic ſi tñ ibi ꝓlatus eccleſiaſticus poſſit exercere iuriſditiōem tam tp̄alem q̄ ſpūalem. ne cle. vel mo. c. ep̄s. li. vj. Sed puto contrariū. nā licet ep̄s in talib^9 etiā tp̄alem iuriſditionē habeat tñ q: tales fructus in tali feodo repoſiti ſubijciūtur executioni fiende per miniſtros iuriſditiōis tp̄alis ⁊ nō ſpiritualis ideo ſic reponens merito veniet puniendus. Nec refert an illud feodū ſit ipſius clerici ꝓpriū q: de ipſius ꝓprio patrimonio laico. vel ſit alienū dūmodo nō ſit ſpirituale et eccleſiaſticum. Queſtio.

v Domos vel. ſm dictū. ⁊ appellatione domus quid cōtinetur vide. ĩ. de iudi. c. Item omnes illi. ṽ. domibus.

x Poſſeſſiones laicas. i. que cōſiſtunt in laico feodo. Et nota q̄ poſſeſſiones dicūtur eo q̄ potius cōſiſtunt in vſu q̄ in ꝓprietate. ff. de ṽb. ſig. l. queſtio. ⁊ vide qđ dixi. ĩ. de re. eccle. nō alie. c. j.

ꝟ. poſſeſſiones. ❡ Sed nũquid poſſeſſiones eccleſiaſticas liceat talibus emere? videtur ꝙ ſic a contrario ſenſu. ſed dic ꝙ non Pro quo vide quod ſcripſi. ſ̄. de cohabi. cle. ꝛ mul. c. j. ꝟ. publice.

y ❡ Cõcubinarũ. de his vide. ſ̄. de cõſti. c. j. ꝟ. cõcubinarios.

opus concubinarum[y] vel filiorum[z] emere[&] preſumant nec ad opus[a] eorũ[b] domos cõſtruant[c] in feodo laicali[d]. Nec etiam[e] pecuniam ſubminiſtrent ad huiuſmodi emenda ad opus[f] eorum. vt ſic[g] illis[h] ſubtrahatur occaſio[i] malignandi[k]. Si quis[l] autem ſuper hoc[m] habeatur iuſta[n] ratiõe ſuſpectus: niſi ad arbitrium[o] ſuperioris[p] ſe purgauerit[q] ipſius ſuperioris arbitrio puniatur[r].

z ❡ Vel filiorũ. horũ appellatione omnes liberi cõtinentur. ff. de ꝟb. ſig. l. filij appellatiõe etiã vulgo cõcepti. ff. ad tercul. l. ij.

& ❡ Emere. hec dictio ꝓciũ interuenire debere ſignificat. Inſti. de ꝯhen. emp. ꝛ ven. §. j. ꝛ includit ꝑmutationem. ff. de edi. edic. l. ſciendũ. §. emptorem. C. de rerũ ꝑmu. l. ij. vbi de hoc. Et nõ ꝙ ꝟbo emptõnis oĩs alienatio cõprehendit ſicut et ꝟbo venditiõe. ff. de ſtatu li. l. ſtatuliberi a ceteris. §. fi. Iſta enĩ ſunt duo correlatiua. vnde ſtatutũ in vno locũ hʒ in reliquo. ff de acceptil. l. fi. vbi de h ꝑ Bar. qui etiã ad hoc allegat. l. fi. C. de indicta viduitate. Cũ itaꝗ vendere/locare/arrendare/ꝛ ad firmã dimittere ad paria reputãtur vt notat wil. in cle. j. de re. ec. nõ alie. ꝟ. venditiones. Apparet rationabiliter poſſe cõcludi ꝙ ille qui ad opus cõcubine non põt domũ vel poſſeſſiones tales emere nec poterit ipſas ꝯducere vel ꝑ viam arrendatiõis ſeu firme ad tale opus recipere. Et hoc verũ omnino intelligas. ſ. ꝙ talis emptio fieri non põt de pecunia ꝓueniente de ꝓuẽtibus ipſius eccleſie. qꝛ talis emptio eſſʒ quedã dilapidatio bonorũ eccleſie. extra. e. c. inquirendũ. cum ſi. Et quedam ſpecies ſacrilegij eſſet vt ibi dicitur.

a ❡ Nec ad opus. tertiũ dictũ prime partis.

b ❡ Eorũ. ſ. concubinarũ vel filiorũ. ❡ Sed nũquid ad opus ꝓpriũ poſſint hmõi poſſeſſiones emere de bonis eccleſie? dic ꝙ ſic dũmõ tñ eas dimittant eccleſie de cuius bonis acquiſite ſunt. ex. e. c. vt vnuſquiſꝗ. qꝛ de talibus teſtari vel aliter diſponere nõ pñt de teſta. c. quia nos.

c ❡ Conſtruant. i. edificent vel edificari faciant. ꝛ intellige de bonis prouenientibus occaſione beneficij vel eccleſie vt predixi.

d ❡ Laicali feodo. ſup. nec ĩ alieno nec in ꝓprio. ❡ Sed quid ſi clericus beneficiatus de facto edificet in ꝓprio ſolo de bonis ꝓuenĩetibus ex ſuo beneficio cuius erit edificium? videtur ꝙ erit ipſius edificantis vt. ſ. cedat ſolo. ff. de re. di. l. infantũ. Io. xij. q. ij. apoſtolicos. ꝟ. cõſtruxiſſe: dicit ꝙ ſolũ cedet edificio ꝛ ſic erit eccleſie in eius fauorem. cõcor. ſpe. ti. de emp. ꝛ ven. §. tertio loco. ꝟ. hic aũt ſcias. Sed ibi Io. an. in add. ad ſpe. putat ꝙ equius eſt dicere ꝙ res ſit cõis ſic ꝙ edificiũ ſpectet ad eccliam ꝛ area ad heredes edificãtis. Et ratio ſua eſt ne eccleſia locupletetur cũ aliena iactura. cõtra legem Nam natura. ff. de cõdi. inde. et ne fauor eccleſie pariat iniuſticiã. de dona. inter vi. ꝛ vxo. c. fi. Cũ enĩ regulare ſit ꝙ edificiũ cedat ſolo vt ſupra dictũ eſt: ſufficit ecclie ꝙ ſibi ſeruet edificiũ abſꝗ eo ꝙ edificiũ trahat ad ſe ſolũ. Alia ratio eſt qꝛ iure ſcripto nõ cauetur expreſſe ꝙ id qđ ex bonis eccleſie factũ eſt pertineat ad eccliam: qꝛ potius hoc inductũ eſt per interpretationem magiſtrorũ ꝗ̃ per ius in ea parte expreſſum. ꝛ huic dicto Io. an. cõcor. Antho. de butrio. ex. e. c. inquirendum.

e ❡ Nec etiam. Quartũ dictũ prime partis.

f ❡ Opus eorũ. ſ. concubinarũ vel filiorũ. Et idem itelligas ſi velint hoc facere ad opus ꝯſanguineorũ ſuorũ. Nam quicquid de bonis eccleſie emerint vel acquiſierint ad eccleſiam ꝑtinere debʒ extra. e. c. j. ꝛ quaſi per totum. nec de eis poſſunt clerici beneficiati teſtari. extra de teſta. c. cum in officijs.

g ❡ Ut ſic. ſ. per prouiſionem hanc.

h ❡ Illis. ſ. clericis beneficiatis.

i ❡ Occaſio. que poſſʒ iſurgere ex cõtrario eius qđ hic ſtatuitur Et differũt occaſio ꝛ cauſa. nã occaſio cõſiſtit in facto: ꝛ eſt iniuſta. ſed cauſa cõſiſtit in iure ꝛ eſt iuſta ꝓut no. Archi. de reſcrip. c. ſtatutũ. ꝟ. occaſionem. li. vj. ꝛ. xj. di. cõſequens. per eũdem. de maio. ꝛ obe. c. ſolite. in ꝑin. per Hoſtien.

h ❡ Malignandi. i. maligne vel malicioſe agendi.

l ❡ Si quis. ſecũda pars.

m ❡ Super hoc. ſ. quod. ſ̄. dictum eſt. ꝛ poteſt intelligi vt demonſtret oĩa precedentia vel ꝙ demonſtret ſolũ illud qđ primo dictũ eſt. ſ. de ſubminiſtratõne pecunie. Eſt ei ꝓnomen demõſtratiuũ ad oculũ vt. l. nemo. ff. de here. inſti. refert tñ qñꝗ ad oculũ intellect⁹ vt no. Bartho. ff. de no. ope. nũ. l. j. in principio.

n ❡ Iuſta ratiõe. ideo dicit qꝛ ſuſpicio oriri vel inſurgere põt ex fundamẽto iiuſto. Pro quo vide quod ſcripſi. ſ̄. de foro cõpe. c. j. ꝟ. ſuſpecti.

o ❡ Arbitriuꝫ. quale erit iſtud arbitriũ vide per ea que ſcripſi. ſ̄. de cle. nõ reſi. c. ĩ decimis. ꝟ. arbitrio.

p ❡ Superioris. ſ. epĩ/archidiaconi/aut alteri⁹ ꝗ ſupra taliter delinquẽtẽ hẽt iuriſditiõẽ ordiarie.

q ❡ Purgauerit. hec purgatio indici põt ꝓpter publicã infamiã vel ꝓpter ſcandalũ ſubortũ: vel ꝓpter vehementẽ ſuſpicionem. nã horũ quodlʒ per ſe ſufficit licet nulla inquiſitio ꝓceſſerit ꝓut notat Hoſtieñ. de purg. ca. c. cũ P. ꝛ ibi per Io. an. Sed ꝓpter ſolam ſuſpicioneꝫ ſuperioris nõ põt indici purgatio. ij. q. v. omnib⁹ per Ioh. Sed probabilis ſuſpicio ſuperioris ꝛ aliorũ ſufficit. de offic. ordi. c. ex parte glo. fi. ꝛ ibi per Innocen.

r ❡ Puniatur. arbitrarie vt hic patet. ꝛ facit ad hoc extra de offi. dele. c. de cauſis. cũ cõcor. ibi poſitis in gloſa.

❡ De teſtamentis

Stephanus

❡ Clericus nichil concubinis teſtamento relinquat: relictum autẽ arbitrio epiſcopi conuertatur in vſum eccleſie quã rexit defunct⁹

Ut clericalis[a] et infra. Licet legitima[b] teſtamenta clericorũ beneficiatorũ[c] decedentiũ velimus[d] obſeruari: nolum⁹ tñ[e] ꝙ cõcubinis[f] ſuis

a Ut clericalis. Hec eſt cõſtitutio Stephani edita in cõcilio Oxoñ. primo. ꝛ habʒ duo dicta. ſcdm ibi Nõ ſi de cetero. ꝛ eſt pars hui⁹. ſ̄. de vi. ꝛ ho. cle. c. vt clericalis. et de coha. cle. et muli. c. vt clericalis.

Diuiſio.

b ❡ Legitima teſtamenta. ea vicꝫ ꝗ fiunt de bonis ꝓprijs nõ cõtemplatiõne eccleſie acquiſitis. ex. e. c. j. ꝛ. c. cuꝫ in officijs. et. c. qꝛ nos. ꝛ hoc verũ de iure cõi. ſecus de cõſuetudine. pro quo vide ꝗ ſcripſi. ſ̄. de cõſue. c. nullus. ꝟ. legata. nam de cõſuetudine põt clericus beneficiatus teſtari etiã de bonis eccleſie cõtẽplatione acquiſitis vt ibi dixi. ꝛ nota qđ dicit teſtamenta legitima. nam aliqui ſunt quorꝫ teſtamẽta ſunt illegittima qꝛ nõ poſſunt licite cõdere teſtamenta de quibus nõ. per Cardi. de vſur. c. ij. glo. viij. ꝟ. vſus ſinem. ꝛ quedã ſunt teſtamenta illegittima ratiõe volũtatis vtputa qꝛ volũtas eſt irrationabilis vel cõtra bonos mores ꝛ talia teſtamenta nõ debent demandari executioni. Quedã ſunt illegittima ratiõe ſolẽnitatis nõ ſeruate ꝛ talia nichilominus executioni demandari debent. notat in. c. Iohãnes. ad fi. extra. e. ti. per Anthonio de butrio.

Cleric⁹ bñficiatus de bonis eccleſie teſtari poteſt.

c ❡ Beneficiatorũ. de his principaliter loquit eo ꝙ bona eccleſie in malos vſus cõuerti nõ debent ſed ſucceſſoribus remanere. nã cleric⁹ non bñficiatus de peculio aduenticio ꝛ acqſitis ex labore ſuo honeſto/donatiõe ꝓpinquorũ/aduocatiõe ꝛ hmõi põt licite teſtari. vt pꝫ extra. e. c. j. ꝛ. c. qꝛ nos. Itẽ clericus qui in eccleſia recipit aliqđ cõmodũ nõ per viam tituli ſed per viã ſtipendij perſonalis põt de tali cõmodo teſtari etiã de iure cõi. extra. e. c. relatum. ꝟ. ceterum.

d ❡ Velimus obſeruari. ꝛ bene qꝛ vltima volũtas defuncti ꝗ eſt rationabilis eſt omnino ſeruanda. de teſta. c. tua. glo. ij. xiij. q. ij. vltima voluntas. per Io.

e ❡ Nolumus tñ. ſimile habes. C. de dona. inter vi. et vxo. l. ij.

f ❡ Cõcubinis ſuis. ſed cõtra hoc opponit. ff. de dona. ante nup. l. iij. §. j. in fi. ff. de dona. l. affectionis gratia. ꝛ. l. donationes. in prin. in quibus legibus apparet ꝙ donatio facta cõcubine vel etiam meretrici bene tenet. Solutio. illud regulare eſt ꝙ donatio facta cõcubine teneat. Fallit tñ in milite armate militie. C. de dona. inter vi. et vxo. l. ij. Item in milite inermis militie ſm Rich. malũbra ibidem. nã tali nõ ſolũ ꝓhibet donatio ſed etiaꝫ ipſe cõcubinat⁹

An teneat dõatio cõcubine fcã

C. de episc. et cle. l. eũ qui. sm Chy. in dicta l. ij. ⁊ habet locũ in oĩ clerico sm Barth. qui sic notat dicta l. affectiõis. facit ad hoc. l. miles. in prin. cũ glo. ff. de re iudi. Sed q2 pmissa loquũtur in donatione scias q idem est in legato. ff. de testa. mili. l. miles ita. §. mulier. ⁊ ff. de his qui. vt indig. l. mulierẽ. ⁊ no. p Barth. dicta l. miles. ff. de re iudi. q etiã ibi dicit q legatũ relictũ per aduocatũ cõcubine sue non tenet.

aliquid in testamento suo relinquant: qđ si decetero factum fuerit totum illud arbitrio episcopi conuertatur in vsum ecclesie quã rexit defunctus.

Idem.

¶ Religiosus in ordine regulari nõ testabitur nec testamẽto relinquat cum nichil proprium habeat.

g ¶ Aliquid. etiã quantũcũq3 modicũ. ff. de acqui. here. l. si seruũ. §. prior. an. vbi de hoc per Barth.

h ¶ In testamento suo. Idẽ est etiã ex causa donationis vt dixi. ĩ. §. cõcubinis suis.

i ¶ Qđ si decetero. secunda pars.

k ¶ Totum illud. s. sit relictum.

Questio. l ¶ Arbitrio epi. Sed nũquid archidiaconi vel alij inferiores epo possint facere talia cõuerti in vsum ecclesie vt hic dicitur? Videtur q nõ ex eo qđ hic dicit epi eligendo industriã psone existẽtis in illa dignitate. facit ad hoc de elec. c. cũ ex eo. §. nos sup hoc. li. vj. et per Jo. an. in. §. epi. Et hic aduerte q appellatiõe epi i iurisdictionalibus cõprehendit confirmatus licet nõ cõsecratus. Itẽ capitulũ vacante sede qđ succedit in iurisdictiõe epali. de sup. ne. p̄cla. li. vj. Item omnes illi qui iurisdictiõem epalem exercent ex cõmissione iuris. faciunt ad hoc nõ. de maio. ⁊ obe. c. j. in prin. per Jo. an. Et sic notauit Fredericus de senis consilio suo. xxxv.

Questio. ¶ Sed quero quid veniet in hoc arbitrio nũquid vt epus possit aliquid assignare tali cõcubine? dic q non sed totũ applicabitur ecclesie vt hic dr. Sed arbitriũ epi erit in hoc vt. s. limitet in quos vsus cõuerti debeãt res sic legate.

m ¶ Vsum ecclesie. s. siue ad fabricam siue ad ornamenta ecclesie siue ad reparatiõnẽ cancelli vel mansi. siue ad ipsius ecclesie vtilia ⁊ necessaria. ⁊ circa alia dubia que possent moueri super arbitrio de q hic loquit vide. ĩ. de cle. nõ. resi. c. in decimis. §. arbitrio

n ¶ Quam rexit. Et sic loquit de beneficiato habẽte administrationem qui sm iura cõia non pot testari de fructibus sue administrationis. Pro quo vide nõ. per Jo. an. de offi. ordi. c. psenti. §. reseruari. li. vj.

Questio. ¶ Sed quid si defunctus sic legãs nullã habuit ecclesiam sed solũ beneficiũ in ecclesia vtputa p̄positurã / archidiaconatũ / cantariam / vel aliud beneficiũ hmõi. quõ debent sic legata disponi? Dic q disponi debent in vsus ipsius beneficij et ad onera beneficij supportanda. Circa que vide notata per Jo. an. dicto c. presenti. §. oneribus. li. vj.

Diuisio. ¶ Cum viris. Hec constitutio est eiusdem cuius est superior. Et facit tria. Primo recitat motiuũ ad suũ statutũ. Secũdo ibi Principaliter. procedit ad statutũ. Tertio ibi Cum nihil ponit rationem sui statuti.

p ¶ Religiosis. de quibus debet intelligi vide. j. glo. prima.

Propriũ. q ¶ Propriũ. dr propriũ quasi priuatũ a cõione ⁊ ab alijs separatũ. nota p Archi. de rescrip. c. statutum. §. de suo pprio. li. vj. in prin. Et isto modo religiosus nõ pot habere ppriũ. de statu mona. c. cũ ad monasteriũ. in fi. vbi de hoc. xij. q. j. non dicatis. etiam de permissu p̄lati vt ibi p3 cũ sua glosa saltẽ vt possideat noie suo pprio. secus tñ si possideat noie abbatis vel monasterij. put no. per wil. in cle. ne in agro. de statu mona. §. pprietatis. Pot etiã religiosus habere prebendã distinctã vel pensionem annuã de bonis monasterij non vt propriũ sed vt bonũ dispensator sub obedientia abbatis: sic vt eam superior possit minuere ⁊ tollere facit. c. nisi essent. de preben. cũ ibi notatis p Inno. in. §. prouidẽtiam. Et intelligas illud qđ hic dr locũ habere in his qui aliquã de religionibus approbatis ingressi pfessione expressa vel tacita ad eandem obligant. nã solus ingressus absq3 pfessione non impedit ingredientem quin habeat propriũ ⁊ quin possit testari post habitũ religionis assumptũ dũ tñ neq3 expsse neq3 tacite pfessus sit. facit. xij. q. v. c. viij. in fi. vbi de hoc p Jo. in. §. sanctimonialibus. ⁊ nõ. de regula. c. beneficiũ. §. assensus. p Archidia. li. vj. Et q tales qui ingrediũtur monasteriũ siue religionem infra annũ pbationis nulla pfessione interim facta retineant proprium ⁊ possint testari. notat extra. c. c. q2 ingredientibus. per Inno. ⁊ Hostien. ⁊ pbat per aut. ingressi. C. de sacrosan. ec. vt intelligat de effectuali et permansuro ingressu. Et sic intelligũt glo. ⁊ clare probat. xix. q. iij. q2 ingredientibus. vbi de hoc per Jo. ⁊ sic notat expresse Archi. in. d. c. beneficij. §. assensus. li. vj. Qui dicit q talis est prorsus quo ad hoc sui iuris ⁊ sue pprie voluntatis. all. ad hoc C. de sniam passis. l. viij. Et ideo tenent docto. extra c. c. q2 ingredientibus. et ibi per Antho. de butrio in notula. ij.

Cum viris religiosis non liceat possidere propriũ qui se et sua pariter in ipso religionis ingressu dño dedicarunt: p̄sentialiter diffinimus vt nulla persona in regulari ordie cõstituta

r ¶ Se ⁊ sua. quid importat hec clausula potes colligere ex notatis per Chy. C. de sacrosan. ec. aut. ingressi. §. vlterius procedo. cũ alijs §§. ibi sequẽ. ⁊ ex. de proba. c. in p̄sentia. ⁊ dicã. j. glo. pxi.

s ¶ Pariter. id est simul. ⁊ intelligas per expressum ⁊ nichilominus si de bonis non exprimat per dedicationẽ persone que est principalis expresse videntur dedicari ⁊ bona tanq3 tacite accessoria. Circa qđ vide no. p Chy. dicta aut. ingressi. §§. Item circa hoc queritur. ⁊ hoc intellige verũ de eo qui ingreditur religionem approbatã ⁊ vbi tenet ingressus nec prius disposuit de bonis. nã si quis ingreditur religionẽ nõ approbatã non ligatur nec quo ad psonã nec per cõsequens quo ad bona. nõ. per Hostien. de regula. c. is qui. ⁊ per Archi. de regula. c. cõstitutionẽ. §. in illa. li. vj. ⁊ de regula. c. eos. §. religiõi in clem. per Gesf. ⁊ quo ad bona vt non transeant vbi non tenet ingressus persone. facit de vi. ⁊ hone. cleri. c. fi. Nam vbi nõ tenet expressum nec tenebit tacitũ. ff. de serui. rusti. predi. l. iij. in fi. cum cõcor. Si vero ingressus quis fuerit religionem approbatam et nõ tenet ingressus nõ tenebit dedicatio bonorũ inquantũ sunt accessoria psone. sed exiens recuperabit bona sua. sic tenet glosa C. de sacro. ec. aut. ingressi. ⁊ probat ex his que. ĩ. dixi ⁊. j. dicam. Nam ingrediens ⁊ infra annũ probationis nulla facta professione exiens recuperabit bona. de renũ. c. ex transmissa. de regula. c. statuimus. multo igitur magis hoc fiet qñ ingressus ab officio nõ tenuit. q2 multa impediunt cõtrahenda que nõ dirimũt iam cõtracta. de regula. ad apostolicam. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. patre furioso. Si vero teneat ingressus ⁊ remanet in monasterio ⁊ ante ingressum disposuit de bonis suis in personam alterius vel aliorũ q̃ monasterij: tunc non transferũtur bona ad monasteriũ. Circa qđ vide notata. xix. q. iij. si qua mulier. ⁊ c. sequentibus. Sed si ante ingressum nichil disposuit verũ est q quãdiu steterit nõ professus tacite vel expresse pot de bonis suis testari vt dixi. ĩ. in. §. propriũ. nec in hoc casu aliquid ad monasteriũ ptinebit. facit ad hoc textus de sen. excõi. c. religioso. li. vj. ⁊ de regula. c. beneficiũ. e. libro. Si tñ talis ingrediens nullo testamẽto facto moriatur infra annũ probationis tunc sicut per mortem videtur cõfirmasse personam suam ad religionem sic ⁊ bona videtur cõfirmasse ad monasterium. ⁊ hoc verũ vbi pure ingreditur ⁊ sine aliqua cõditione quo ad bona ⁊ de hoc constat. facit ad hoc ff. de in diem adiectio. l. ij. Si dubiũ sit tunc p̄sumit pro monasterio. q2 summa est ratio q̃ pro religione facit. ff. de rel. et sumpt. fu. l. sunt persone. Et hec fuit snia Jacobi de rauẽna et Petri de bella perti. dicta aut. ingressi. Et pro hac snia facit de baptismo c. maiores. §. penl. ⁊ fi. cũ ibi notatis. Si aũt post annũ pbationis professus sit tacite vel expresse tunc cũ persona transeunt bona. de proba. c. in presentia. et dicta aut. ingressi. Si vis amplius hanc materiam dilatare videas Henricũ de bowyco dicto c. in presentia. di. ij.

In ing religion possit si.

t ¶ Religionis ingressu. Hec lra pfessionem p̄supponit. nã ante pfessionem non dr quis effectualiter religionem ingredi. de sen. excõ. c. religioso. §. quis. li. vj. Et interim retinet propriũ vt dixi ĩ. c. glo. prima.

v ¶ Dedicarunt. i. consecrarunt vel copularunt. Aliter exponitur per Accurs. in aut. ingressi. C. de sacro. eccle. qui exponit dedicãt id est transferunt vt ibi patet.

x ¶ Presentialiter. secundum dictum.

y ¶ Nulla persona. i. neq3 masculus neq3 femina.

z ¶ In regulari ordine. vt benedicti / basilij / vel augustini. xviij. q. ij. Perniciosa. in prin. wil. tñ in clem. j. de decimis. §. religiosi condere[a] teſtamentum preſumat cū nichil[b] ſuū[c] tēpale habeat quod transferre valeat in dominium alienū.

Johannes peccham.

¶ Religioſus non permittatur fieri executor teſtamenti niſi cum debita cautione ſuperioris ſine qua nec diſtributor legatorum erit: aut anathema ſit.

Religioſa[d] ſinceritas vt infra. Statuto[e] de lambeth[f] quo eſt prouiſum ſalubriter ne aliqui religioſi cuiuſcumqȝ[g] profeſſionis exiſtant ſint executores teſtamentorum niſi de licentia[h] et voluntate[i] ordinariorum[k]. Adiiciendo[l] duximus ſtatuendum ꝙ nullus[m] religioſus ꝑmittatur[n]

loco baſilij ponit franciſci. ⁊ de ſup. ne. prel. c. vnico. §. regulares. in cle. Et ex hoc ꝙ dicit regulari ordine apparet ꝙ nō cōprehendit heremitas. Nā heremita retinet ꝓpriū ⁊ pōt teſtari. xix. q. iij. §. cōtra. de elec. cū ad monaſteriū. per Innoc. Religioſi tñ ſunt ſi ꝓfiteantur in manus epi. de regula. porrecto. per Jo. an. ⁊ H. ſed nūquid epi. ⁊ talis ꝗ nō eſt obligatus certe religioni pōt ducere vxorem. de cōuer. cōiuga. c. ex parte. ij. glo. fi. ⁊ de vita taliū notat Archi. de exce. prela. c. j. li. vj. Idem Cardi. §. irrita. de vſur. c. ij. Innocē. d. c. cū ad monaſteriū Joh. etiā de his tractat. xvj. q. j. qui vere. Et Inno. de fide inſtru. c. cū Jo. ⁊ wil. de ſbē. c. ij. in clemen.

a ¶ Condere teſtamentū cōcor. xix. q. iij. c. Quia ingredientibus. Sic etiam ſunt multi alij qui teſtamenta facere non poſſunt vicȝ furioſus. C. qui teſt. fa. poſ. l. furioſum. Item carentes quibuſdā ſenſibus. e. ti. l. diſcretis. Item qui propter morbi acerbitatem nō poſſunt articulate loqui nec ſcribere. e. ti. l. iubemus. Item patientes defectū etatis. ff. e. l. qua etate. Item patiens defectū ſue poteſtatis C. qui teſta. fa. poſ. l. ſeniū. Item ꝓdigus. ff. de teſta. l. is cui bonis. Item dānatus ad mortē naturalem vel ciuilē. e. ti. l. ei⁹ qui. Item cōmittens delictū de quo pōt accuſari poſt mortem. C. q teſta. face. poſ. l. ij. Item vſurarij manifeſti. de vſur. ꝗcꝗ. li. vj. Itē excōicatus ſm quoſdā. Pro quo vide nō. per Joh. in no. de ſen. excō. c. decernimus. li. vj. ⁊ tangitur de vſuris. c. ꝗcꝗ. §. irrita. per Cardi. li. vj. qui etiam ibi recitat plures perſonas quibus nō licȝ teſtari. Et circa hoc potes videre plures caſus quos ponit ſpe. ti. de inſtru. edit. §. compendioſe. in prin.

b ¶ Cum nihil. Tertium dictum.

c ¶ Suū temporale. xij. q. ij. nō dicatis. vbi gloſa dicit ꝙ etiam veſtis qua vtitur non eſt ſua.

d Religioſa ſinceritas. Hec eſt cōſtitutio Johānis peccham edita apud Lambeth. Et habet tres partes. In prima ponit ſtatutū ſtatuto prius edito additiuū. In ſecūda ibi Et quia. Idem qđ ordinat circa executionem vltimarū volūtatū quo ad religioſos ſtatuit obſeruari etiā circa diſtributionem bonorū. In tertia ibi Unde qui. adijcit clauſulā reiectiuā religioſorū nō cauentiū vt hic ſtatuitur.

e ¶ Statuto. ſ. bonifacij ⁊ incipit Item ſtatuim⁹ auctoritate preſentis concilij. Et qȝ eius tenor hic totaliter inſeritur: ideo alibi ꝗ hic in hoc opere non locatur.

f ¶ De lambeth. Hoc cōciliū Bonifacij celebratū fuit anno dñi M. CC. lx. ſm aliquos libros quos vidi.

g ¶ Cuiuſcūqȝ profeſſionis. ſ. ſiue monachalis ſiue canonicalis ſiue fratrū mendicantiū ſiue nō mendicantiū. Sic ſentit Jo. an. e. ti. c. religioſus. glo. ij. li. vj. Uel dic cuiuſcūqȝ ꝓfeſſionis. i. quācūqȝ religionis ſiue ordinis regulam profeſſus ſit: dum tamen clauſtralis exiſtat.

h ¶ Licentia. que ſi extorta ſit non dꝛ licentia. de elec. c. quorūdā li. vj. vbi de hoc per Archi. §. obtenta. Et de hac licentiā cōſtare debet alio modo ꝗ per aſſertionem ipſius religioſi. Alꝛ poſſet dici ꝙ idem iuris eſſet de eo qđ nō eſt ⁊ de eo qđ nō apparet. ff. de cōtrahen. emp. l. iij. ⁊ l. fundi. cum ſi. Et intelligas ꝙ hec licentia debet ꝓcedere actū recipiendi officiū de quo loquiꝛ hec cōſtitutio. facit ad hoc. C. de ſacroſan. ecc. l. j. de epiſ. ⁊ cle. aut. licentiam Et notaꝛ per Barth. in. l. ſi autē. ff. de aqua plu. arcē. vbi dicit ꝙ vbi requiriꝛ iuſſus: debet ꝓcedere. ff. de acqui. here. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ſic etiā mandatū. vt. l. ſi vero nō remunerandi. §. ſi poſt venditam. ff. mādati. Ubi vero requiritur auctoritas illa debet adhiberi in ipſo actu incōtinenti ante vel poſt. Inſti. de aucto. tu. §. tu. §. tutor. cū ſimilibus. Ubi vero requiriꝛ conſenſus ſiue volūtas tunc pōt ꝓcedere vel ſequi. vt. d. l. ſi autem. ⁊. C. ad macedo. l. fi. ff. de ſolu. l. ratum. Sed qñ requiritur licentia debet ꝓcedere vt predixi. ⁊ facit ad hoc. c. religioſus. e. ti. li. vj. de regu. licet ⁊ de. viti. de elec. Si aūt requiriꝛ ꝯſiliū debet etiā precedere. ff. de

admini. tu. l. ticiū ⁊ meuiū. facit ad hoc ne ſe. va. c. vnico. li. vj.

i ¶ Et voluntate. videtur ꝙ hec duo. ſ. licentia ⁊ volūtas hic ponūtur vt diuerſa ſicut pȝ per hanc ꝯiūctiuam et cuius natura eſt vt copulet inter diuerſa. ff. de heredi. inſti. l. interdū. Differūt eni in hoc caſu vt predixi. ſ. in glo. ꝓcedenti. Solent tñ aliqui dicere ꝙ licentia intelligiꝛ libera volūtas ſine cauſa. ſic videꝛ ſentire Innocē. de ſtatu mo. c. cū monaſteriū. §. licentiam. in prin. bar. ⁊o. ff. de alimen. leg. l. alio. ⁊ſ. procedo vlteri⁹ dicit ꝙ verbū licentia importat arbitriū boni viri ⁊ hoc ſic probant. hoc nomen licētia deſcendit a verbo licet qđ tñ eſt dicere quantū licitū ſit Sȝ nō eſt dubiū ꝗn iſta verba ſi tibi videꝛ iuſtū vel licitū importent arbitriū boni viri vt. l. fideicōmiſſa. §. ꝗcꝗ. ff. de leg. iij. ⁊ l. ſi ſic. §. j. ff. de leg. j. ꝗ ⁊c. Sed hec materia modicū cōcernit caſum noſtrū niſi quo ad hoc vt ſic licentiatus non poſſit adminiſtrare ad libitū ſed arbitrio boni viri. michi videtur ꝙ in caſu huius cōſtitutionis licentia et volūtas modicū differunt qȝ in licentia ineſt volūtas: eſt tñ verū ꝙ licentia tribuiꝛ ex vi auctoritatis. volūtas vero accedit ex vi libertatis que pōt precedere ⁊ ſequi vt dixi. ſ. glo. proxi. Licentia.

k ¶ Ordinariorū. hec dictio pōt intelligi in caſu noſtro non ſolū de epis ſed etiam archidiaconis abbatibus et alijs quibuſcūqȝ in hac parte iuriſditionem ordinariam habentibus. circa qđ vide qđ ſcripſi. ſ. de cōſtitutio. c. exterior habitus. §. ordinarij. ſed huic litere obſtare videꝛ qđ habes de teſta. c. religioſus. §. j. li. vj. vbi apparet ꝙ ſufficiꝛ hāc licentiā habere a ſuo ſuperiore immediato. ſ. abbate. ⁊ concor. ad idem. c. ſi religioſus. de elec. li. vj. Et faciunt notata. d. c. religioſus. de teſta. li. vj. §. ſuperiore ſuo. per Archid. Solutio. qȝ expedit iura iuribus cōcordare. de elec. c. cū expediat. li. vj. Dic ꝙ haberi debet licentia vtriuſqȝ. ſ. abbatis ꝓprij ⁊ etiā ordinarij. Requiriꝛ eni licentia abbatis vt pȝ in. d. c. religioſus. qȝ talis religioſus ſine eo nec habet velle neqȝ nolle vt ibi dꝛ. requiriꝛ etiā licentia ordinarij ex vigore hui⁹ ſtatuti qđ in hoc nō derogat iuri papali ſed accumulat ⁊ hoc ſanis licet vt notāt Hoſtien. ⁊ Jo. in no. de offi. Archipreſbi. c. vt ſingule. maxime ꝓpter cauſas hic in textu ſubſequēter allegatas. ¶ Sȝ qđ ſi abbas vel ſuperior immediat⁹ dederit hanc licentiā ordinari⁹ tñ nō vult eā concedere: nec volūtatem ſuā adhibere? Dici pōt ꝙ in hoc caſu ſuperior illius ordinarij cōſulendus eſt ⁊ ille remediū adhibebit. ar. ad hoc de iure patro. c. nullus. Sed ille textus melius facit ꝙ ad papam in hoc caſu habereꝛ recurſus. puto tñ ꝙ archieps vel eius officialis in hoc caſu poſſit iſtud remediare eo ꝙ de ꝯſtōne ꝓuinciali agiꝛ cuius ipſe auctor eſt ⁊ executor eē debet iuxta notata docto. de ſbē. c. graue. ⁊ faciunt ad hoc nō. Jo. an. de elec. d. c. ſi religioſus. li. vj. §. obtenta. Queſtio.

l ¶ Adijciendo. ſic ergo cōſtitutio Bonifacij non eſt ſublata ſed ſtat vt prius in ſuo robore.

m ¶ Nullus religioſus. Intellige principaliter de clauſtrali qui non habet velle neqȝ nolle. Cū tñ nō clauſtralis velle ⁊ nolle habeat vt notat glo. xvj. q. j. de monachis. hic tñ pōt indiſtincte intelligi de quocūqȝ religioſo ꝓfeſſo ſiue ſit redactus ad clauſtrū ſiue non. Et ſic cōtinet etiā abbatem ⁊ priorem ac etiā talem qui extra monaſteriū preeſt alicui eccleſie parrochiali vel alteri loco ad qđ facit hec dictio vniuerſalis nullus. vt ſic accedant notata Jo. an. de decimis. c. religioſi. glo. j. in fi. in cle.

n ¶ Permittatur. Hoc dicit ex eo ꝙ ſupra dixit Argumēto ſumpto a cōtrario ꝙ religioſus de licētia ⁊ volūtate ordinarij poſſit eſſe executor. dāt ergo auctor ipſi ordinario legem ꝙ non permittatur talis religioſus exercere officiū executoris niſi faciat ꝓut pȝ in textu. ⁊ dic permittatur. i. concedatur / vel poteſtas detur. Sic alꝛ poniꝛ hec dictio ꝑmittere de eta. ⁊ qua. ordi. c. vnico. in prin. vbi de hoc ꝑ Cardi. ⁊ Archi. li. vj. ¶ Sed nūquid in hoc caſu ſufficit tacita ꝑmiſſio ordinarij? videꝛ ꝙ ſic dū tñ cōſtet de licētia expreſſa ſui immediate ſuperioris. iuxta illud. c. religioſus. e. Queſtio.

ti.li.vj. quod capitulũ cũ suo cõe cõtinent huic cõstitutioni inditum p eam illi iuri obuiari posset vz p̃ferri maxime cũ inferior legis superioris derogare nõ poterit. de elec. c. Ne romani. §. i. in clemen. cũ similibus. Ista tñ littera innuit contrariũ. & hoc puto verum maxime per hoc quod dicit i. ad fi. q̄ talis qui non possunt cauere vt hic statuit sunt auctoritate huius cõstitutionis ab hmõi executione & distributiõe ppetuo eligati. Nec obstat dictũ c. religiosus. q2 illud. c. et hec cõstitutio sibi cõparati se adiuicem vt i. patebit

executor[e] existere alicuius testamenti nisi superior suus[p] caueat pro suo religioso[q] huiusmodi q̄ sufficienter[r] exequetur & fideliter[s] reddat & integre[t] rationem[v] de residuis[x] si que fuerint de bonis[y] que per ipsum euenerint

e ☾ Executor. s. hĩc qd est i. testamenti. vt sic differat ab eo qui rẽ iudicatã exequit & in effectũ deducit. C. de execu. rei iudi. l. executorem. Multipliciter nãq3 dr̃ executor. Est enĩ executor testamenti vt hic. Item rei iudicate vt predixi. Iudex etiã delegatus dr̃ executor. C. de iudi. l. apertissimi. & l. fi. Itez executor. i. viator vel nũctius. insti. de acti. §. tripli. Item executor. i. notarius. C. de epis. et cle. l. cũ clericis. §. ij. Breuiter scias q̄ i iure reperiũtur executores sententiarũ negociorũ preceptorũ testamentorũ & gratiarũ. De primis plene habes de offi. dele. c. pastoralis. §. q2 vero de re iudi. c. de cetero. & c. qd ad cõsultationem. De ij. et iij. habes de oblig. ad rõ. c. vnico. de offi. dele. super questionũ. post prin. ff. de neg. ge. l. licet. §. si executor. de testi. l. fi. de immuni. eccle. c. i. De quarto. s. testamentorũ de testa. c. ij. li. vj. de testa. Iohãnes p Io. an. in nouell. De quinto. s. gratiarũ notat idem Io. de cõces. preben. c. si soli. li. vj. in no. statim post prin. Et q2 materia nostra est de executoribus testamentorũ. Scias q̄ hmõi executores diuersis nominibus appellãtur put plenius patz de instru. edi. §. nũc vero aliqua. in prin. p spec.

p ☾ Suus superior. sup. immediatus vt notãt docto. e. ti. c. religiosus. §. superiore. li. vj. Nam & a tali superiore tenet petere licentiam & obtinere ad effectũ q̄ possit esse executor testamenti vt ibi. Et nota hanc cautionẽ nõ debere exigi ab ipso religioso qui est ordinatus executor sed ab ipsius superiore p cuius de eius licentia ratio est q2 subditus non hz ptãtem cauendi saltem sine licentia sui superioris vt pz ex suprius allegatis q2 nõ hz velle neq3 nolle.

q ☾ Religioso. s. executore noiato. Et aduerte q̄ gñaliter loquit de omni religioso nõ descendendo ad religionis speciem. Est tñ sciendũ q̄ licet cũ tali cautiõe de qua hic loquit possit religiosus admitti executor vt hic pz. Fallit tñ in fratribus minoribus sicut clare legit in. c. exiui. §. verũ. de vb. sig. in clem.

r ☾ Sufficienter. sufficiens cautio dr̃ pignoraticia iuratoria vel fideiussoria vt notat Inno. de resti. spo. c. ex transmissa. in fi. alle. ff. mandati. l. mandato. §. fi. Et vz imponi illa q̄ magis est timenda. xxxiij. q. v. prodest. vt lite nõ cõtes. qñ frequenter. & cõcor. nõ. p Cardi. de dolo & cõtu. c. i. §. sufficienter. li. vj. Sed melius ibi p Archi. & circa h vide nõ. p docto. de pig. c. fi. vbi de h in glo. §. ydoneam. ☾ Sed quid si ille superior nõ possit cauere p pignora nec p fideiussores: videt q̄ sufficit cautio iuratoria put notat Cardi. in loco pallc. Facit ad hoc optime. ex de dona. inter vi. & vxo. c. p vestras. Sed in hoc casu vbi nõ põt cauere videt q̄ nõ est admittendus vt executor. ar. ff. de vsufruc. lega. l. vxori. & sic in simili sentire videt glo. C. de vsufruc. l. vsufructu. in fi. i. glo. & hec opinio videtur esse iustior licet prima sit benignior: fm Hostien. & Io. an. in. d. c. viti. Sed tu dic q̄ si persona a qua & pro qua exigitur cautio sit persona suspecta cui de facili nõ est credendũ habet locum opinio secunda. Si vero sit persona credibilis stabitur iuramẽto Si tñ postea incipiat talis administrator esse suspect⁹ in sua administratione poterit ordinarius per sequestrationẽ vel alia iuris remedia eius malicie obuiare put no. Antho. in simili. d. c. viti. de pigno. ad fi. ☾ Sed nũquid hec cautio possit remitti? Dic q̄ per testatorem nõ põt remitti sed p ordinariũ vel cũ in cuius fauorem hec cautio introducta est põt remitti: sic videt sentire glo. in. d. c. viti. & facit ad hoc. C. de pig. l. i. & C. vt in poss. lega. l. scire. Cõtra tñ videt q2 p remissionem huius cautiõis poterit iste executor inuitari ad delinquendũ & ad male disponendũ. Unde videtur q̄ remissio nõ põt fieri. ff. de pact. l. si vn⁹. §. illud. & de pact. dota. l. cõuenire. Tu dic q̄ vbi põt aliũde puideri de remedio cõtra dolũ & fraudem q̄ cõtingere possent in psonã executoris tũc poterit remitti hec cautio. Alo aũt remitti nõ põt. faciunt ad hoc nõ. p Barth. C. de pig. d. l. i. ☾ Sed quid si plarus religiosus vt puta abbas vel prior sit deputatus executor quõ practicabitur hec cõstitutio? Dic quo ad licentiam vt possit suscipere in se tale officiũ requirit cõsensus sui superioris immediati vt dictũ est. s. de religioso nõ prelato. ar. eius qd dixi. s. e. §. nullus religiosus. Cõstat enĩ q̄ appellatiõe religiosorũ cõtinentur abbates. extra de simonia. c. fi. Et abbates sunt sub obediẽtia et regimine epoz. xviij. q. ij. Abbates. & c. si qs abbas. & facit. xciij. di. nulla. ix. q. iiij. c. ij. Sed quo ad cautionem de quã hic fit mentio puto q̄ si in codẽ ordine talis prelatus habeat superiorem tũc ille superior cauebit pro eo vt hic dr̃. Alioquin si in codẽ ordine nullũ habeat superiorem poterit cauere pro seipso dũmodo fiat de cõsensu sui cõuentus. Iuxta nõ. de rescrip. c. edoceri. Et facit ad hoc. c. abbates de rescrip. in clem. & de iudi. c. cũ deputati.

s ☾ Fideliter. s. iuxta dispositionem defuncti.

t ☾ Integre. i. sine diminutione.

v ☾ Rationem. i. compotũ siue calculũ. sic stat als de cleri. egro. c. vnico. §. p̃senti. li. vj. Et nota q̄ religiosus etiam exemptus nõ solũ põt vocari ad hmõi reddendam rõnem corã ordinario. sed etiã ad hoc tenet a parte iuris. textus est in. c. vnico. e. ti. in clem. nõ obstante sua exemptiõe vt ibi pz. ☾ Sed qd si testator vetuit ne executor teneat reddere rõem? Dic q̄ in arbitrio iudicãtis erit vt nõ obstante volũtate predicta pensata fama testõris & executoris & qualitate & q̄titate rei de qua agitur nichilominus rõem exigat & in aliquibus credat suo iuramento. C. de dona. l. penul. C. de ali. psũ. l. ij. & in aliquib⁹ recipiat plenã pbatiões. C. de epis. & cle. l. i. & arbitrabit taliter q̄ nõ sit locus minus plene executiõi neq3 fraudi. & talis presumit fuisse mens testatoris: q2 nõ est verisimile q̄ testator apposuisset clausulã illã in exclusionem volũtatis sue vel potestatis ordinarie. Sed magis vti voluisse fide vtriusq3. s. executoris & ordinarij. facit ad hoc. ff. de test. tu. l. iij. & l. qui nominibus. & l. lucius. ff. de admi. tu. & ex. c. tua nos. Est enĩ regulare q̄ in remissione gñali nũq3 venit vt dolus siue fraus remittatur. ff. de libe. leg. l. si quis rationes. cũ cõcor. quas latius videre poteris in. c. Iohãnes. extra. e. p Io. in no. & in add. vs. sed ex his

Questio.

Fal' mi-nor.

x ☾ Residuis. his. vicz que p testatorẽ specificata nõ sunt. sed sub clausula generali transeunt. Sed cõtra istud opponit et videt q̄ de tali residuo ordinarius nõ habeat se intromittere. Nã officiũ ordinarij se nõ extendit nisi ad relicta ad pias causas vt videtur tenere aliqui doct. extra. e. c. si heredes. & c. tua. vbi etiaz videtur textus loqui dũtaxat in his q̄ relinquũtur ad pias causas. Sz ibi & etiã. e. ti. in. c. nos quidem. potes circa hoc videre nõ. Innoc. & Hostien. qui dicũt q̄ quelz volũtas testatoris rõnabilis põt dici pia & seruari debet. C. de sacrosan. ecc. l. i. facit ad hoc textus in. d. c. heredes. & etiam in. d. c. tua. ibi dũ dicit vniuersa. & ibi plenarie & multũ facit ad hoc dictũ. c. religiosus. e. ti. li. vj. vbi indistincte cõceditur religioso vt possit esse executor qd nõ posset si officium nõ esset piũ. Sed q2 super hoc sunt opiniones ideo dicit Io. an. i. d. c. Iohannes. q̄ illa opinio q̄ habet q̄ epus solũ se intromittere debet de piis causis sit vera qñ inter laicos agitur via ordinaria pro executiõe legati. illa vero que vult vt de omnibus se intromittere possit vera sit qñ ex officio suo procedit vt volũtatem defuncti executioni debite faciat demandari. & cũ hac cõclusione cõcor. Antho. d. c. Iohãnes. vs. quinto quero. Predicta intelligo vera maxime qñ illud qd est residuũ relinquit ad pias causas vt sic accedat qd notat Io. an. in add. ad specu. ti. de instr. edi. §. nũc vero aliqua. vs. sed an simplex cõmissarius. add. prima ad fi. vbi dicit q̄ cum. c. vltima volũtas. xiij. q. ij. nõ distinguit inter causas pias & non pias & publice intersit vltimas voluntates exequi. ff. quẽad. test. ap. l. i. Ideo accusatio suspecti executoris est publica maxime qñ pia sine reliquis expediri nõ possunt vt in decre. Iohannes pcall. Et circa hanc materiã adde notata in cõstitutiõe octoboni libertatem. per Io. de atho. in sua magna glosa. vs. nũquid executor cauere.

y ☾ De bonis. sic ergo pro tali executore requiritur cautio hec videlz res sue administratiõi cõmissas saluas fore vt hic apparet. Põt esse ratio q2 cũ talis ppriũ nõ habeat censet esse nõ soluẽdo Facit. ff. de an. le. l. liberto. §. largius. Sed huic rationi obstat intellect⁹ verus illius. §. largius. qui est qñ testator ignorauit pau-

Executor multiplex

Questio.

Questio.

Questio.

pertatem ipſius executoris vt ibi patz in gloſa. Unde in hoc ꝙ teſtator ſciuit hũc eẽ religioſum ꝛ per ꝯñs non ſoluendo videt' eius fidem approbare. Et ꝓpterea non tenetur ſatiſdare inſti. de ſatiſd. ſu. ꝟ. i. et facit ad idem. ff. ſi cui plus ꝙ̃ ꝑ le. fal. l. diuus. C. de epiſ. audi. l. de creationibus. et ꝙ talis religioſus non ſatiſdabit expreſſe notat Jo. an. in additio. ad ſpecu. ꝟſ. qd ſi heres adũ ꝓma. ad ſi. Sed in cõtrariũ facit. l. ſi a pluribus. ff. de leg. i. Solutio ſm Dy. Executor qui a teſtatore recepit cõmodũ tenet' cauere vt ibi. ꝛ ſic poteſt intelligi qḋ hic dr̃. executor vero merus qui nullum cõmodũ recipit a defuncto nõ tenet' ſatiſdare vt in aliis ꝯcor. vel dic aliter ꝙ cautionẽ de īplendo onere ſpecialiter iniũcto talis executor inquãtum eſt miniſter nudus nõ tenetur per ſe nec per aliũ preſtare vt ſupra dictum eſt. Secus tamen eſt ſi cũ miniſterio ſit legatarius. Naz tũc tenetur cauere ſed non ſatiſdare. Sic ſtat dicta. l. ſi a pluribus prealle. vbi vero ſine miniſterio eſt legatarius tantũ tũc tenetur cauere et etiam ſatiſdare vt. l. ſi tibi. ff. de leg. iii. et. l. quibus diebus. ꝟ. i. ff. de cõdi. et demõſtra. Sed preter hanc cautionem videlicet de implendo onere iniuncto vel etiã illã de ſeruando coexecutores indemnes de qua poteſt itelligi dicta. l. ſi a pluribus eſt dare aliam cautionem videlz ceſſantium partes reddi. Et tunc ſi ſit legatarius tantum: non tenetur ſatiſdare vt. l. pecunie. in prin. ff. de ali. lega. Si vero ſit miniſter non tamen nudus tunc cogitur cauere vt dicta. l. pecunie. ii. reſpõ. nõ tñ ſatiſdare eo ꝙ ipſius fides ſit electa a teſtatore. facit. l. firmio. ꝟ. i. ff. quãdo di. le. cedit. Et ſic videt' ſentire Barth. in dicta. l. diuus. qui dicit ꝙ merus executor nec tenetur cauere nec ſatiſdare vt ibi patz. Et ſcias ꝙ nudus miniſter dicitur qui ex volũtate defuncti nullũ ſentit cõmodũ. ſic ſentit glo. ff. de le. ii. l. ſi quis ticio. Et facit ad idẽ l. ſimplicius alias incipit ſi mulier. ff. de donatio. inter vi. et vxo.

ud' mi- ſter.

¶ Sed aduerte vt melius intelligas predicta. ꝙ̃qꝫ in aliquẽ ꝯferuntur verba diſpoſitiua expreſſe vt in tali exemplo. lego Johãni decem ꝗ̃ volo eũ reſtituere Martino vel in pios vſus ꝑ eum diſtribui. in hoc caſu talis eſt legatarius ꝛ etiam executor. et idẽ ſi tacite verba diſpoſitiua in eũ ꝯferãtur. verbi gratia vbi ſibi aliquid legatur ſic tamen vt poſt aliquod tp̃s illud reſtituat Martino volendo per hoc eum aliquod cõmodum ſentire ex legato nam et tunc erit legatarius vt dicta. l. ſimplicius. Si vero in aliquem non conferantur verba diſpoſitiua nec tacite nec expreſſe ſed ſolum ei cõmittitur executio facti cũ aliquo cõmodo. tunc ſi nõ ex ipſo legato defuncti ꝑ eum exequendo ſed aliunde cõmodum habere debeat vt puta ꝓ ſeipſo videlz ꝗ aliquid certum ſibi legatur ad cõmoduz ꝓpriũ preter legata exequenda tunc dicitur executor ſed nõ merus: quia poteſt cõueniri a legatario vt dcã. l. ſi a pluribus. et talis debet ſatiſdare de reddẽdo partes ceſſantium que in caſu noſtro comprehenduntur ſub iſtis reſiduis que non poſſunt cadere ſub legato iſtius nõ meri executoris vt dicta. l. pecunie ꝑall. Et ſic intelligit quod hic dicitur. Ubi vero in aliquem non confertur diſpoſitio nec tacite nec expreſſe nec cõmodum aliquod ſentit ex voluntate defuncti ſed cõmittitur ſibi executio facti ſolũmodo ſine aliquo cõmodo tũc eſt merus et nudus executor. et ſic ſtat. d. l. ſi qs ticio. ff. de leg. ii. ꝛ dcã. l. diuus ꝑalle. Iſta notãt ꝑ Bar. dcã. l. pecunie. Sed melius dicta. l. ſi quis ticio. Et ex his patet ſolutio coꝝ que ſupra pro contrariis allegantur.

z ¶ Loci ordinario. ꝓncipaliter intellige de loci dioceſano vt pz extra eo. titu. c. Johannes. Habet nichilominus locum in quolz alio qui in loco habet iuriſditionem epiſcopalez vel quaſi quod eẽ poteſt. de ꝑuil. c. abbates. in ſi. li. vi. Et ad idem facit quod legitur de vſur. c. quãq̃. li. vi.

a ¶ Difficultate. forſan allegando exemptionem vel aliud huiuſmodi qḋ poſſit redditionem talis compoti ſeu rationis differre. Et circa hoc vide ꝓuiſionẽ quã habes eo. ti. c. vnico. in cle.

loci ordinario abſqꝫ difficultate qualibet reſpondebit. Et quia nonnulli religionis habitum deferentes licet non ſint executores: tamen diſtributores efficiũtur bonorum defuncti temeritate propria vel īprudentia aliena ex quo magnam prouenire vidimus bonorum huiuſmodi leſionem. ¶ Idem circa huiuſmodi diſtributionem precipimus obſeruari quod circa executionez ſuperius eſt prouiſum ne aliter executioni vel diſtributioni huiuſmodi ſe immiſceant ſub pena anathematis inhibẽtes. Unde qui ſufficienter cauere nequeũt ſciãt ſe tam ab

b ¶ Et quia. ſecunda pars.

c ¶ Habitus deferentes. Aduerte nõ dicit religioſi ſed religiõis habitũ deferentes ꝑ hoc innuendo ꝙ nõ oẽs q̃ religionis habitũ geſtant ſũt religioſi. Nam habitus non facit monachum ſed ꝓfeſſio. de regula. c. porrectum. Et licet profeſſus gerat habitum ſue profeſſioni cõgruentem: tamen poteſt eẽ ꝙ moribus nõ ſit religioſus: vel poteſt intelligi de his qui per geſtationem habitus fingunt ſe monachos vel religioſos ꝛ nõ ſunt. de q̃bus legitur et notat' extra de regula. c. vt clerici.

Habit⁹ nõ fac̃ monachum.

d ¶ Executores. ſupple in teſtamẽto deputati.

e ¶ Diſtributores. nõ tñ ad hoc officiũ deputati ꝑ defunctum ſed aliũde vt hic patet in lr̃a. Si autem velis ſcire quale ſit officiũ diſtributoꝝ vbi deputati ſunt ſub eo nomine per defunctum. Et an ſint dicendi executores vide notata per ſpe. titu. de inſtr. edi. ꝟ. nũc vero aliqua. ꝟſ. ſed an diſtributor. vbi concludit tam per ſpecu. ꝙ̃ per Jo. an. in addi. ad ſpe. ꝙ in effectu idem ſignificant aliquem deputare executorem / diſtributorem / vel ſolutorem. facienda tamen eſt vis in modo deputandi vt ibi patz in ꝟſ. ſequentibus preſertim in ꝟſ. et ſcias ꝙ executores.

f ¶ Temeritate propria. quia per teſtatorem nõ deputati ſe ingerunt ad hoc.

g ¶ Imprudentia aliena. ꝗ forſan executores deputati tales ad diſtribuendum bona defuncti eligunt vel aſſignant.

h ¶ Ex quo ſcilicet facto ſupradicto incongruo ꝛ incõuenienti.

i ¶ Leſionem. hec eſt principalis cauſa huius ſtatuti vt apparet et eſt multum rationabilis cũ ad ordinarios eccleſiaſticos ſpectet vltimas voluntates decedentium tueri et exequi vt dixi ſupra verb. reſiduis.

k ¶ Obſeruari. ſupple in ꝑſonis religioſoꝝ huiuſmodi.

l Ne aliter. ſupple ꝙ̃ de licentia et voluntate ordinariorum ꝛ ſub cautione de qua prefertur.

m ¶ Diſtributioni. etiam ſi talis diſtributio eis cõmittatur a defuncto cum eadem ſit ratio ſicut in executõe ff. ad. l. aquil. l. illud extra de conſti. c. tranſlato. ibi quod de vno ꝛc.

n ¶ Sub pena anathemat. i. eterne maledictõis. xxiii. q. iiii. guilliſari⁹. de re. iud. c. ad apl'ice. vbi de h̃ v. anathemat. ꝑ arch. li. vi. q̃ dic ꝙ anathema nichil aliud ſig̃t ꝙ̃ ſeparatõez a deo. xxiiii. q. iii. certũ eſt. Et eſt hec quedam cõminatio non pena ſententie late vt notat Jo. an. de bigamis. c. vnico. Et etiam cardinalis et archidia. verb. anathemate. li. vi. Et hoc verum vbi ſic fert' a lege Secus tamen eſt ſi ferat' ab homine. vt notat Barth. de ſagittariis. c. vnico. Sed latius ibi per Henricum de bowyco qui circa hoc omniũ dicta recitat ꝛ maxime archid. lxiii. diſt. Salonitane. Unũ tamẽ ſcias ꝙ anathema differt ab excõicatione. ꝗ excõicatio fit ſine ſolẽnitate. Anathema cum ſolẽnitate. notatur ꝑ Joh. an. de iud. c. cum non ab homine. potes etiam circa hoc qḋ dicit ſub pena anathematis an ſit late ſententie vel ferende videre notata doctorum de ſymonia. c. ſicut tuis. de iure patrona. c. relatũ. vbi Anthonius dicit ꝙ hec verba ſunt ſententie ferende ꝛ nõ late. Et idem notat in. c. omnes ad fi. extra de teſtis. ratio eſt. nam iſta verba ſub pena anathematis poſſunt dupliciter intelligi ſcilicet Anathematis late et anathematis ferende. Unde in dubio preſumitur ferende. ſic ipſe notat extra de loc. et conduct. c. i. parum ante finem.

Anathema.

Excõicatõ et anathema diffe̅.

o ¶ Unde. tertia pars.

p ¶ Sufficienter cauere. ſcilz vt ſupra dictũ eſt. ſed nũquid in hoc caſu ſufficiet vt alius ꝙ̃ ſuus ſuperior pro tali religioſo caueat. videtur ꝙ nõ ꝑ ea que ſupra dicta ſunt quia cõſtitutio iſta vt patet ex ſuperioribus requirit cautionem ipſius ſuperioris pro ſuo religioſo. ergo ex vi huius conſtitutionis non eſt admittendus alius cum ꝑſona que cauere debeat eſt ſpecialiter electa. de offi. deleg. c. ſi. Puto tamen ꝙ de volũtate et cõſenſu talis ſuperioris ꝯcurrente ad hoc etiaz ꝯſenſu ordinarij poſſit per aliũ ꝓſtari hec cautio quia non sic eligitur industria persone ipsius superioris ad cauendum quin per alium possit fieri hec cautio prout innuit hec littera que dicit cauere nequeunt. loquendo scilicet de ipsis religiosis qui deputati sunt executores vel distributores huiusmodi bonorum. faciunt ad hoc notata Ber. in d. c. vlti. ꝟ. ꝑsonaliter.

executione quam a distributione bonorum[q] huiusmodi presentis diffinitione concilii[r] perpetuo elongatos[s].

Symon mepham

Pro publicatione testamenti pauperis citra centum solidos sterlingorum possidentes nichil penitus exigatur.

Item quia locorum[a] ordinarii circa insinuationem[b] testamentorum et commissionem[c] administrationis bonorum per cautelas[d] exquisitas contra huiusmodi executores testamentorum vt ab eis eo citius pecuniam[e] extorqueant[f] se vt dicitur hactenus reddiderunt onerosos. Statuimus[g] quod pro insinuatione[h] testamenti pauperis[i] cuius inuentarium[k] bonorum centum[l] solidos

q Bonorum huiusmodi. scilicet testantium vt patet ex supradictis. Sed quid erit in casu quo aliquis decedat intestatus nunquid religioso possit committi administratio bonorum sic defuncti. estimo quod sic dum tamen concurrant ad hoc licentia sui superioris immediati vt dicto. c. religiosus. li. vi. Item voluntas et consensus ordinarii qui eum deputabit cum cautione de qua hic loquitur maxime vt talis in hoc casu sustineat vices episcopi vel ordinarii ad quem spectat talium bonorum administratio. C. de epi. et cleri. l. nulli. et tunc talis non dicetur executor testamentarius neque legitimus sed datiuus. facit insti. de atti. tu. ꝟ. nos autem. ff. de ali. leg. l. iii. ꝟ. solet. et videtur in casu nostro fore expressum titu. de insti. edi. ꝟ. nunc aliqua. ꝟ. quid si vnus erat tantum. in fi. per spe.

r Concilii. et sic ex vigore huius constitutionis ipso iure hoc procedit.

s Elongatos. et sic ipso facto alias si hoc fieri deberet per sententiam dixisset elongandos.

a Item quia locorum. hec constitutio fuit edita per Symonem mepham. et habet duo dicta. In primo ponit motiuum sui statuti. In secundo ibi. Statuimus. ponit statutum.

b Insinuationem. id est publicationem de qua legitur et notatur l. publicati. C. de testa. et ff. quemadmodum testamenta aperiantur l. sed si quis. hec autem publicatio de consuetudine Anglie pertinet ad iudices ecclesiasticos sicut patet in constitutione Octoboni libertatem. Secus tamen est de iure communi vt patet C. eo. l. consulta diualia. et l. testamenta cum ibi notatis. et C. de epi. et cleri. l. repetita. nec obstat. c. nos quidem. et c. si heredes. et c. tua extra eo. in quibus videntur talia spectare ad episcopum quia loquuntur in actu executionis vltime voluntatis non autem insinuationis siue publicationis testamenti vt ibi patet. et sic stat l. nulli. C. de epi. et cle. et quod consuetudo possit tribuere iudicibus ecclesiasticis talem potestatem probatur C. de emanci. li. l. i. in fi. et di. xi. consuetudinis. C. que sit long. consuetudo l. ii. de leg. l. de quibus. cum concor. super hoc vide quod est dictum supra c. pri. ꝟ. testis per diuersas glo.

c Commissionem administrationis. hec vt videtur non est necessaria quia executor deputatus ad voluntatem defuncti explendam potest eam ex officio proprio explere. C. de epi. et cle. l. nulli. ꝟ. et siquidem. et quod ad iuramentum de ratione fideliter reddenda sufficit vt videtur quod illud post administrationem finitam prestet. C. de dona. l. si quis pro redemptione ꝟ. i. et facit ad hoc quia cum talis sit executor testamentarius videtur quod persona sua sit in hoc sufficienter approbata per testatorem qui eum deputauit. circa quod vide quod scripsi supra e. c. pri. ꝟ. et dannis. Pro solutione premissorum potes dicere quod dicta l. nulli. ꝟ. et siquidem. loquitur in mero executore testamentario qui nullum commodum percipere potest de bonis defuncti et qui satisdare non tenetur sicut plenius dixi supra c. pri. in ꝟ. dannis. non tamen per hoc excusatur quin etiam si esset non merus vt tollatur fraudis suspitio debeat administrationem suscipere coram iudice competente. Sicut alias legitur in filio de administra. bo. furiosi. qui licet datus fuerit in testamento et propterea non teneatur satisdare de fideliter administrando debet tamen coram iudice administrationem suscipere sicut legitur C. de epali audi. l. de creationibus. et cum iuramento de fideliter administrando vt ibi patet. facit ad idem C. de erogatio. mil. anno. ne l. penul. in prin. li. xii. C. de cura. fu. l. fi. in fi. et in cle. ii. ꝟ. illi etiam de reli. do. Et circa hoc vide quod vlterius dicam infra eo. c. pri. ꝟ. Inhibemus. ꝟ. promittant.

d Cautelas. i. frustrationes / morationes / siue cauillationes. ff. de ver. sig. l. si calumnietur. in princi.

e Pecuniam. In stricta significatione significat pecuniam numeratam tantum. C. de non nume. pecu. per totum. Large vero sumendo denotat quicquid homines in terra et in suo dominio habent. i. q. iii. c. totum. C. de consti. pecu. l. iii. ff. de calum. l. i. in fi. et l. ii. et iii. cum similibus. Ad que et circa ea potes addere quod legitur et notatur in l. pecunie verbum. et l. pecunie nomen ff. de verbo. sig.

f Extorqueant. non solum talis extortio clericis prohibetur immo et huiusmodi testamentorum insinuatio siue publicatio eis prohibetur de iure vt patet C. de episc. et cle. l. repetita cum al. que supra eo. c. allegant sub ꝟ. insinuationem. Et ratio redditur in iuribus ibi all. quia opprobrium est clericis si velint se ostendere peritos negociorum forensium.

g Statuimus. secunda pars.

h Pro insinuatione. non dicit pro registratione scriptura et aliis laboribus circa hoc fiendis. vnde quid in istis fieri seu seruari debeat vide infra e. c. Adeo quorundam vbi amplius dicam.

i Pauperis. Aduerte hic et ex istis que sequuntur quod pauper dicitur qui in bonis habet centum solidos. Alias tamen lex ciuilis dicit pauperem esse qui non excedit in bonis l. aureos. vt l. nonnulli. ff. de accusa. Et dixi supra de offi. ordi. c. i. ꝟ. pauperes audiendos. Quomodo autem differt aureus et solidus. vide infra e. c. ꝟ. solidos.

k Inuentarium. De hoc habes xii. q. ii. caritatem. et q. v. c. sicubi. Et dicitur inuentarium scriptura in qua omnia que inuenta sunt conscribuntur. Et reperitur in iure inuentarium multiplex. videlicet tutorum et curatorum. C. de administra. tu. l. tutores. Item orphanotrophorum siue hospitalariorum de reli. do. c. quia contingit. ꝟ. Illis etiam. in clemen. Item prelati in rebus ecclesie xxviii. distin. de siracusane. xii. q. i. de manifesta. Item heredis. C. de iure delibe. l. scimus. vbi plura videre poteris tam per textum quam per doctores de confectione inuentarii et eius effectu. Et de his inuentariis et eorum effectu successiue tractat per spe. ti. de instru. edi. ꝟ. dicto de impugnatione testamenti vsque in fi. Est etiam vltra premissa inuentarium conficiendum per executores vltime voluntatis defuncti vt hic. Et tale inuentarium etiam facere tenetur episcopus qui est legitimus executor. C. de epi. et cle. l. nulli. ꝟ. ii. Et facit C. de dona. l. si quis pro redemptione. ratio. i. C. de bo. proscrip. l. si quis. Sic igitur et quilibet alius qui est in testamento deputatus vniuersalis executor omnium bonorum sicut patet in tutore et curatore. C. de administra. tu. l. tutores. Secus tamen est in eo qui ad certas res distribuendas datus est executor. C. de litem dan. tu. l. ad protegendum. Sicut etiam contingit in curatore bonis dato ad certam rem vel speciem. ff. de bo. auct. iu. pos. l. fi. ff. de vent. in pos. mit. l. i. ꝟ. Item si periculum. cum aliis concor. quas ponit spe. ti. de instru. edi. ꝟ. nunc vero aliqua. ꝟ. Sed an tenetur inuentarium facere. Ratio est quia nichil est quod in eo poneret vel scriberet se inuenisse. inuentarium namque idem est quod repertorium eo quod res reperte in eo distribuuntur. ff. de administra. tu. l. tutor qui repertorium. i. Iurabit tamen quod ea que sue administrationi commissa sunt fideliter faciet et adimplebit. C. de epi. au. l. de creationibus. et notat per spe. ti. de actore ab vniuersitate constituto. ꝟ. puberes autem.

l Centum solidos. Solidus aureus et numisma idem sunt sicut notatur in glo. C. de vete. numis. pote. super rubrica. Et concor. ad idem glo. l. quotiens. C. de suscep. et archa. li. x. vbi patet quod lxxii solidi faciunt libram. Et fiebant hi solidi de auro vt notat glo. predicta de ve. nu. potestate. Et predictis concor. glo. ff. si is qui vocan. l. fi. ꝟ. aureos. Hic tamen solidus sumitur pro xii denariis anglicanis. Et est solidus vulgaris. Solidus vero primo modo sumptus dicitur solidus legalis. Sterlingorum nomen erat argentee monete. Et habebat similitudinem denarii modo vsualis. hoc saluo quod in vna quarta habebat effigiem auis que vocatur sturnus Anglice sterlyng. Et horum xxvi ponderabant vnciam. cum tamen iam xxxii denarii vix faciant vnciam.

Quero quid nunquid circa hos centum solidos debeat considerari valor in moneta iam currente vel alias ſm valorem tante ſume in ſterlingis: videtur ꝙ debet conſiderari ſm valorem ſterlingorum q̄ currebant tempore ſtatuti editi. ar. ad hoc extra de cenſi. c. olim cum ibi notatis ꝑ doctores. Sed dic cōtrariū. quia vbi diſpoſitio ſurgit ex ſtatuto vt hic licet moneta ſit diminuta in valore tamen debet cōſiderari reſpectu monete noue currentis et nō reſpectu antique. Nam mutata moneta ꝑ ꝯñs videt mutari ſtatutum vt ſcʒ intelligatur de noua et non de veteri. C. qui ad bo. poſ. admitti poſ. l. penul. i fi. C. de cōſti. pe. l. ij. C. de rei vxo. actio. l. vnica. §. j. extra de ꝯſti. tranſlato. et notat ti. de ſolu. §. nūc vero aliqua ad fi. ꝑ ſpe. extra de iureiur. c. quanto §. Eſt tñ aduertēdū ꝑ Antho. de butrio. vbi ꝑ duo folia tractat materiam falſationis et mutationis monete. et circa h videre poteris notata ꝑ bar. ff. de ſolu. l. paulus.

m ¶ Exigatur. nō ꝑ ꝓhibet gratis oblatū accipere vt videt ſed tu dic contrariū ꝙ in hoc caſu etiā gratis oblatū videt eſſe exactum cuʒ iſtud ſic ſtatutū ſit pretextu paupertatis vt pʒ in textu. facit ad h. C. de ſalgamo hoſpitibus non prebēdo. l. j. li. xij. & q. iij. cauendum. in fi. j. q. ij. placuit. & notat ꝑ archid. de reſcrip. c. ſtatutū. verb. exigat. li. vj.

ſterlingorum non exceſſerit nichil penitus exigatur.

Johannes ſtratford.

¶ Qui impediunt aut impediri procurant cuiuſuis etiam ſeruilis conditionis teſtamētorū executionem excōicentur. Probato autē coram ordinariis teſtamēto nichil amplius exigant laici niſi ratōe laicalis feodi. Nec quiſq̄ diſtribuat ante inuentarium factum: et ordinariis examinandū datum: a quibus non niſi fidis et qui ſoluēdo ſunt mādetur executio. Executores autem nichil ſibi ꝓ executione vendicent vltra teſtantis voluntatem et ordinariorum cenſuraʒ aut ab ingreſſu eccleſie ſuſpendātur.

Statutum bone memorie Bōifacii quōdam Cantuarieñ. archiepiſcopi predeceſſoris noſtri circa bona inteſtatorum & aſcripticiorum aliorumq; ſeruilis conditionis hoīm vltimas volūtates quod incipit. Ceterum contingit interdum &c. A multis i dubium reuocatum nouiter recenſentes quibuſdaʒ ad id additis & aliis ab eo ſubtractis ſub verbis īfra ſcriptis. Decernimus ſic īpoſterū firmiter obſeruandū Ceterū cōtingit interduʒ ꝙ laicis aut clericis diuino iudicio decedentibus

ceſſit notata Jo. an. de elect. c. ſi poſtq̄. §. mente. li. vj. vbi dicit ꝙ licʒ ꝯſtitutio ſit penalis & ꝑ ꝯñs ſtricte ſʒ verba intelligenda: inſpici tñ dʒ mens q: ṽba deſeruiūt mēti et nō eꝯ vt predictū eſt. et q: hec materia forſan alibi adeo oportune non occurret.

Mēs legis attēdēda ē

¶ Quero quid aliquid dicat eē de mēte legis vel ꝯſtitutiōis. dic ꝙ aliq̄d eſſe de mēte legis colligit ex notatis in. c. quanto. de priuileg. et mēs legis ꝑt cōſiderari dupliciter. eſt enī mens cōprehenſiua legis & mens extēſiua ſiue extenſa. Ex mente legis cōphēſiua aliq̄d colligitur diuerſis modis. ¶ Primo ex cōi vſu loquendi q: ille ꝓualet oī rigori & ſignīōi verboruʒ ff. de leg. iij. l. liberoꝝ. §. ꝙ tamen caſſius. ¶ Scdo colligit mens ꝯphenſiua legis ſi aliter intelligendo ſequeret abſurditas vel aliqd abſonū cū lex debeat eē poſſibilis et honeſta. iiij. diſt. erit. et nota. ꝑ Barth. i. l. oēs ꝑpli. ff. de iuſti. & iure. ſʒ quē ſic potes ponere exēplum. dicit lex ꝙ faciēs homicidiū decapitet. ſi ſeruent ꝓpriſe verba legis tunc furioſus vel ſe defēdēs decapitabit. & h eſt ꝯ ius vt in cle. furioſus. de homi. Unde h nō videt eē de mēte legis ꝯprehēſiua. potes ēt ponere exēplū ꝑ dictuʒ c. ſi poſtq̄. ¶ Tertio colligitur hec mens quando per eandem conſtitutionem vel aliam apparet aliquid exempli gratia poſitū vt in. l. j. ff. vti poſſidetis. vbi dicitur ꝙ licet verba edicti loquantur de fundo tamē in domo etiam locū habent. Aliud habes exemplū. Canon ꝓhibet beneficia conferri niſi ꝑmutātibus. in clemen. vnica. de re. ꝑmu. iſtud etiam locū habebit in electiōe & permutatōe vt nōt in locis ꝓall. ¶ Quarto colligit ſi in lege illa eēt appoſita ratio vt tunc mens que ex illa colligitur dicat cōphēſiua. vt notat in cle. j. de elec. Mens autem extenſiua ſeu extēſa legis dicitur illa que colligitur ex idēptitate rōnis non ſcripte vt in. l. j. C. de interdict. facit. c. inter ceteras. i fi. extra de reſcrip. de tranſla. p̄la. c. ij.

Queſtio

¶ Secūdo quero nūq̄d in penalibus ꝯſtitutio extendat ad ꝯphenſiua ſub mente. dic ꝙ ad illa que ſunt mentis comprehenſiua bene extendit vt. d. c. ſi poſtq̄. vbi de hoc eſt glo. Jo. an. §. mente. ſed quo ad mentem extenſiuam vel extēſam vbi ꝯſtitutio eſt penalis nō fit talis extenſio. de elect. c. ſtatutum. li. vj. Et notatur ꝑ Jo. an. in regula iuris odia. li. vj. Si vero conſtitutio non ſit penalis tunc fit extenſio quo ad illam mētem extenſiuā q: ꝓceditur ad aliū caſū q̄ expreſſum in ꝯſtitutione ꝑ rōnis idēptitatem vt dicto. c. inter ceteras. cū ſimilibus. hanc materiam notat dñicus de ſctō Geminiano poſt Joh. de ymola in dicto capitu. ſi poſtq̄ ſuper dicta glo. Johan. an. de electio. libro ſexto.

n Statutum. Hec eſt ꝯſtitutio Johis ſtratford Cantuarieñ. archiepi. Et habet duas partes ꝓncipales. Scda ibi. Ceterū cōtingit. In prima ponit decretum ſup antiquo ſtatuto per hanc cōſtitutionem reformato. In ſcda recitat ſtatutū ad reformationē deductum. Scda pars principalis habet ſex dicta ꝓncipalia. In ꝓma facit duo. q: primo recitat maliciā pluriū circa teſtatos & inteſtatos decedentes et circa impedimenta teſtamentorum certaꝝ perſonarū prius vſitata. Scda ibi. Unde nos. Cōtra maliciā et impedimenta huiuſmodi condit ſtatutum penale. In ſcdo ibi. Teſtamētis. etiā facit duo. primo ſtatuit circa teſtamenta nō approbāda ꝑ laicos niſi in certis caſibꝰ nec ꝑ quoſuis quominus ꝓcedāt quouiſmodo impedienda. Scdo ibi. Si vero. adiicit penam ꝯtrafacientibus. Tertiū dictū ibi. Inhibemꝰ. diſponit de adminiſtratione executoribus cōmittenda vel non cōmittenda. et de inuentario faciendo. Quartū ibi. Item ſtatuimus. Ordinat circa religioſos in executores admittendos vl̄ nō admittendos. Quintum ibi. Statuimus. Diſponit circa perſonas executoꝝ quo ad bona eis non applicanda niſi ſub certa forma. Sextū ibi. Ois vero. Ordinat ea que hic ſtatuta ſūt debere i eccleſiis ſepius publicari.

o ¶ Predeceſſoris. Que ſit differentia inter predeceſſorem/ deceſſorem/ et anteceſſorem notatur de pact. c. q: ex eo. §. āteceſſoribꝰ. li. vj. per archidia.

p ¶ Inteſtatoꝝ. de his vide q̄ dicam. j. c. pxi. §. inteſtato.

q ¶ Aſcripticioꝝ. de his vide. j. c. pxi. §. aſcripticioꝝ.

r ¶ Ceterū cōtingit. In quibuſdam libris ſic incipit. Quandoq; etiam.

ſ ¶ Recenſentes. id eſt renūerātes recolētes vel aliter recitātes.

t ¶ Additis. qd ſatis licet etiā ſi nō eēt lex paris ſʒ ſuperioris ſicut dixi. ſ. de maio. & obe. c. j. §. iuramento.

v ¶ Verbis infraſcriptis. verba eñ intentioni deſeruiūt. de app. c. ſcdo loco. de ṽb. ſig. c. intelligētia. cū. ij. c. ſequētibus. Unde nō ſic ſtabitur verbis ꝙ recedat a mente vel intentione ſtatuentis vt legit & notat. d. c. intelligentia. et faciūt ad idē notata ꝑ Ber. de ꝓcu. c. petitio. glo. fi. & ꝙ mens legis dʒ inſpici potius q̄ ṽba ſa

x ¶ Ceterum contingit. ſcda pars principalis.

y ¶ Clericis. iſtud fuit additū cōſtitutioni Bonifacij in qua ſolum cauebatur de laicis vt pʒ in antiqua.

z ¶ Diuino iudicio. id eſt pena inflicta a deo. ponitur eñ iudicium quandoq; pro pena vt notatur per Cardina. de iudi. ſuper Rubri. §. fi. li. vj. vbi recitat ꝙ. xv. modis ſumitur iudiciuʒ. & nota ꝙ dei iudicio aliqui hic puniuntur vt in futuro non puniant xxiij. queſtio. v. quod ergo. Juſtoq; iudicio aduerſa quandoq; bonis eueniunt vt ex hoc magis humilientur et mereantur. vj. queſtio. j. oues in fine. Sic etiam iudicio dei agitur quando vnus ex flagellis corrigitur et alius obduratur. xxiij. queſtione. iiij. Nabugodonoſor. Aliter quod hic dicitur diuino iudicio &c. poteſt exponi id eſt diſpoſitione diuina. diſponit nanq; deus quēq; ſuo iuſto iudicio vt morientes libera diſpoſitiōe

Judicium varie ſumitur.

bonoꝝ temporalium careant que forsan in vita nimium amauerunt. vel q̄ ꝯcessꝭ abusi sunt vel nō ꝯcessa rapuerunt.

a ¶ Intestatis. Intestatus dr̄ qui cum potuit nullū fecit testamentum. Item qui fecit testamētū sed eius hereditas adita nō est vel alias ipsū testm̄ postea est irritū siue ruptū. ff. de suis ⁊ leg. hered. l. j. in prin. vbi de hoc et ibi etiam ptꝫ q̄ qui non pōt testari ꝑ intestato dici vꝫ improprie: qꝛ potius talis dr̄ intestabilis q̄ intestatus ꝑut notat ibi Barth. vbi tn̄ cōis vsus loquendi reputat tales intestatos potius stabit cōi loquendi modo q̄ ꝓprie significationi verbi ff. de leg. iij. l. liberoꝝ. §. q̄ tamen cassius. ꝑut nōt Barth. in loco preallegato. q̄ dicit q̄ presupposito statuto q̄ vult episcopū succedere illi qui decedit intestatus vbi post mortem rumpitur testm̄ vel heres non vult adire hereditatem ep̄s ex ꝓpria significatione vbi nō succedit qꝛ tꝑe mortis nō fuit intestatus sed testatus. tn̄ iuxta cōem modū loquendi ꝑ quē talis dr̄ intestatus ep̄s succedet vt supra dictū est. Unde et si executores vniuersales qui loco heredis sunt. vt notat spe. ti. de instrumentoꝝ edi. §. nūc vero aliqua. vꝭ. item pone q̄ aliqui. volunt onus executōis in se suscipere nec eoꝝ aliquis hoc velit tūc talis ꝓ intestato habebitur ad effectum q̄ executio ptineat ad ep̄m. argu. premissorum. Et facit ad hoc. l. intestatus. ff. de vb. sig. insti. de here. que ab intesta. in princi.

intestatis[a] domini[b] feudorum non permittūt debita defunctorum[c] solui[d] de bonis mobilibus[e] eorundem: nec in vsus vxorum[f] suarū liberorum suorum vel parentum vel aliter[g] per dispositionem[h] ordinariorū bona predicta[i] pro ea portione[k] que secundū cōsuetudinem[l] patrie defūctos[m] cōtingit permittunt distribui pro eisdem. Alii[n] siquidem ascripticiorū[o] ⁊ alioꝝ[p] seruilis[q] cōditionis hominum[r] necnon solutarum[s] ⁊

b ¶ Domini feodoꝝ. supple sub quibꝰ sic decedētes bona habuerunt. Et potest intelligi de dñis tam spūalibus q̄ temporalibꝰ in suis feodis.

c ¶ Defunctoꝝ. siue clericorum siue laicoꝝ.

d ¶ Solui. s. ꝑ eos ad quos bona huiusmodi veniūt ab intestato que ad quos ptinere debeāt videbimus. j. c. pxi.

e ¶ Mobilibus. bona enī imobilia taliū vbi nō sūt specialr̄ disposita fm̄ iura ciuilia certo modo disponi debēt quem modum hic nō ꝓsequor qꝛ potius in his standū est regni legibus et consuetudinibus quas aliis in eisdem ptīs remitto declarādas.

f ¶ Uxorum. Potes hoc referre ad laicos ⁊ etiam ad clericos coniugatos.

g ¶ Uel aliter. scꝫ q̄ ob solutionem debitorum suorum vel in vsus vxorum liberorum vel parentum.

h ¶ Dispositionē ordinarioꝝ. potes intelligere hanc dispositionem ad ordinarios ptinere nō solū in eo qd̄ sequitur. sed etiam in eo quod ꝑcedit scilicet in solutionem debitoꝝ et quo ad vxores liberos et parētes. Circa qd̄ videre poteris. j. c. pxi. Ad quē scꝫ bonoꝝ huiusmodi dispositio ptinere debeat.

i ¶ Predicta. scilꝫ mobilia.

k ¶ Ea portione. non ergo pro portione contingente vxorem vel liberos.

l ¶ Cōsuetudinē patrie. nō dicit regni ⁊ hoc ideo qꝛ per totū regnū forsan nō est circa hoc vna et eadē ꝯsuetudo sed diuerse sunt consuetudines fm̄ patriarū diuersitates. Potest enī eē ꝯsuetudo generalis alicuius ꝓuincie. Uel specialis alicuius ciuitatis territorii vel loci ꝑut notatur. xj. di. in summa. de ꝯsue. c. cum dilectus per Hostien. ⁊ Jo. in nouella. Est enī consuetudo patrie siue regionis diligenter attendenda. ff. de fū. instru. l. cum delanonis. §. asinam. ff. de pecu. le. l. dominus. §. testamēto cū glo. ff. de au. ⁊ ar. le. l. pediculis. §. argento. cum glo.

m ¶ Defunctos ꝯtingit. vtputa medietas bonoꝝ vbi supest vxor et nulli liberi. Alioquin si et supsint liberi q̄ tūc defuncti portio sit tertia pars aliis duabus vxori et liberis remansuris. ¶ Sed quero qd̄ si in vna patria sit ꝯsuetudo q̄ bona diuidant̄ in tres partes. In alia patria est cōsuetudo q̄ oīa deuoluant̄ ad vxores vel alias ad liberos si defunctus habuit bona in vtraq̄ patria qd̄ fiet de bonis? Dic q̄ bona debent distribui fm̄ vtrāq̄ ꝯsuetudinem vt vicꝫ bona in vno loco diuidant̄ in tres partes. bona vero in alio loco distribuant̄ fm̄ illius loci ꝯsuetudinem. facit. l. pupillo. ff. de cura. et tu. da. ab his. ⁊ de administra. tu. l. ticium. §. tutor. Et sic i sili sentire videt Cy. C. de sūma tri. et fi. catho. l. cūctos ppłos. verꝭ. hoc queritur.

Questio.

n ¶ Alij siquidem. verꝭ.

o ¶ Ascripticiorum. Hi sunt coloni q̄ per. xxx. annos fuerūt in solo. C. de agri. et censi. l. cum satis. et fiunt duobus modis. qꝛ aut prescriptione aut duplici ꝯfessione ꝑ scripturā his factam. C. de agri. et censi. l. cū scimus. Et nota. liiij. dist. generalis. glo. j. ꝑ Jo. Et nō q̄ hmōi ascripticij sunt liberi. C. de epi. ⁊ cle. l. Jubemus. autenꝭ. de sanctiss. ep̄is. §. ascripticios. coll. ix. C. de agri. ⁊ cēsi. l. cū satis. §. cū aūt. Nec obstat. l. ne diutius. e. ti. qꝛ quo ad dominos nō dist̄ a seruis sed quo ad extraneos sic ꝑut notat. ff. de sta. ho. l. sūma. ⁊ tales testamētū ꝯdere possunt vt hic. et notat insti. de iure pso. §. j. ꝟ. qd̄ vt. in glo. Et ꝯcor. spe. ti. de istru. edi. §. ꝯpendiose. vꝭ. quid de ascripticio. Et hoc verū est inter certas ꝑsonas vt ibi dicit. et notat. ff. de testamē. l. si q̄ramꝰ. vꝭ. circa primū per Bartho.

p ¶ Aliorum. Ex hoc qd̄ dicit alioꝝ seruilis cōditionis. videtur innuere q̄ hec dictio aliorū referat ad ꝑcedentia innuendo q̄ ascripticij forent serui. Sꝫ tu dic vt dixi in glo. ꝑcedēti. s. q̄ tales ascripticij non sunt serui sed liberi. imo ex hac lr̄a appet q̄ tales ascripticij nō sūt serui qꝛ hic nō dicit alij serui sed alij seruilis cōditionis. Et scire debes q̄ hec dictio alius nō semꝑ refert ad ꝑcedentia ꝑut notatur. ff. de procu. l. non solum. §. queritur. in glo. ꝟ. ceteros. vbi de hoc sunt multe ꝯcor.

q ¶ Seruilis conditionis. Nota nō dicit serui. Nā vere serui nō possunt testari. ff. qui testa. fa. pos. l. filius. qꝛ nec seipsos nec bona habent imo ꝓ mortuis reputantur. ff. de regu. iuris. l. qd̄ attinet. Caute ergo dicit seruilis cōditōnis: vt ostendat aliquos esse seruilis conditionis non tamen seruos. Sunt enī non serui sꝫ seruilis conditionis censiti. C. in quibus causis colo. capi. censi. dominos accusare possunt. l. ij. Item originarij hi scilicet qui ex ascripticijs nati sunt. C. de agrico. et censi. l. cum satis. §. cum autem. Et idem si mater sit ascripticia licet pater sit liber. C. eo. titu. l. si. et. l. ne diutius. Sunt etiam seruilis conditionis sed non serui omnes coloni perpetui de quibus legitur. C. de mendi. validis. l. vnica. li. xj. Item coloni conditōnales de quibus legitur eo. titu. l. cum satis. §. j. Item inquilini conditiōibus seruilibus astricti. C. e. ti. l. diffinimus. Item liberi qui stant in agris dñoꝝ operi rustico ⁊ seruili insistentes. C. vt rusticani ad nullū obse. cōuocen. l. j. li. xj.

r ¶ Dominum. potes hoc intelligere vt supponat tam pro masculo q̄ pro femina. ff. de verbo. significa. l. dominis. Potes etiam intelligere vt loquatur solum de masculo eo q̄ statim sequitur de feminis. Sed primum intellectum puto veriorem. nam in sequētibꝰ loqꝪ de his feminis q̄ nō sūt huiꝰ ꝯditōis sicut ptꝫ i textu.

s ¶ Solutarum. sume quod sequitur mulierū. et dicitur mulier soluta que legi viri vinculo matrimoniali non astringitur. Iuxta illud Apostoli. mulier alligata est legi quanto tempore vir eiꝰ viuit. q̄ si dormierit vir eius liberata est a lege. cui vult nubat tn̄ in domino. j. ad Corinth. vij. ¶ Sed quero nūquid mulier sponsa alicuius de futuro possit dici soluta? Dic q̄ non stāte contractu in ea parte inito quia tenetur promissum adimplere et ad hoc obligatur licet ad hoc compelli non valeat. Potest nanq̄ de consensu viri et suo contractus ille dissolui. extra de sponꝭ. capitu. preterea. et vtriq̄ possunt a tali contractu recedere vt ibi patet. Potest etiam alter sponsorum ante carnalem copulam altero contractum adimplere differēte ab huiusmodi cōtractu resilire. extra de sponꝭ. capitu. de his. vbi de hoc. ¶ Et vt istam materiam melius intelligas nota q̄ sponsa de presenti nullo modo potest dici soluta nisi ad effectū intrandi religionem ante carnalem copulam. extra de ꝯuerꝭ. cōiu. c. ex publico. Sponsa vero de futuro vtroq̄ volēte potest esse soluta vt dcō. c. p̄terea. altero vero recusante cū iusto impedimēto allegato sic q̄ nō nimis ꝓtrahatur adimpletio contractus non potest solui sed tenetur expectare donec cesset necessitas. ff. de sponꝭ. l. sepe. Ubi vero nimiū ꝓtraheret adīpletio ⁊ periculū fornicationis esset in mora debet volēti sponsalia soluere ꝑ ecclesiam subueniri. Ar. de eo q̄

Questio.

vxo. sue cog. c. Jordane. et dicto. c. ex publico. vbi vero ex parte recusantis nullum pretenditur impedimentum si presens sit debet compelli per ecclesiam adimplere ꝓmissum nisi ostēdat causam rationabilem quare nolit. extra de iureiur. quēadmodū. de spons. c. si inter. de spons. duo. c. j. Si vero absens sit sic vt cōpelli non possit tūc expectabitur ad arbitriū iudicis cum aliud nō sit in iure expressum. vt. l. j. ff. de iure delibe. Premissa colliguntur ex dictis Petri de ancho. dicto. c. de illis. ex quibus ptꝫ ꝙ talis sponsa non pōt dici omnino soluta cum sine cause cognitione huiusmodi sponsalia solui non debeant sed iudiciū ecclesie in ea parte regulariter sit requirendum. Arg. xxxiij. q. ij. regulares. ꝛ. xxxv. q. vj. multorum.

coniugatarū' mulierum et suarum propriarum' vxorum vel etiam' aliorum impediūt vel impediri procurāt factionem' liberā testamenti ꝛ ipsius executionē' et dictoꝝ' testantiū voluntatem' vltimā tam contra' iura q̄ꝫ cōsuetudines' ecclesie hactenus approbatas i diuine maiestatis offensaꝫ ꝛ lesionē iuris' ecclesiastici

t ¶ Coniugataꝝ. supple ꝑsonis alijs vt differat ab eo qđ sequit.

v ¶ Propriaꝝ vxoꝝ. hic aduerte ꝙ sicut ex hac littera ptꝫ omēs ꝑsone hic enumerate censentur esse testabiles videlꝫ ascriptitij ꝛ alij seruilis conditionis vtriusq̄ sexus homines: mulieres etiam solute et coniugate. et breuiter scias ꝙ quelibet persona que nō est specialiter in iure ꝓhibita potest testari. Sunt eñ certe ꝑsone ꝓhibite quas recitat glo. in. l. si queramus. ff. e. ti. et de his notatur per specu. ti. de instr. edi. §. cōpendiose. et dixi. s. e. c. cum viris. ad fi. sup ṽb. cōdere testamētū. et nota ꝙ licet hi casus plures sint reduci tamen possunt ad quinq̄. Quandoq̄ eñ quis ꝓhibetur testari ꝓpter defectum sue potestatis. vt filius / seruus / monachus et obses. Quandoq̄ propter defectum mentis vt impubes / furiosus / mentecaptus / ꝛ ꝓdigus. Quandoq̄ ꝓpter defectum sensualitatis. vt cecus / surdus / et mutus. Quandoq̄ rōne penalitatis: vt damnatus ad mortem / deportatus / ꝯdemnatus de crimine quo efficit intestabilis: vel de quo post mortē inchoari pōt accusatio. Quandoq̄ rōne dubietatis vt qr dubitatur de statu alicuius. Ista cum suis declarationibus notantur dicta. l. si queramus. ṽs. venio ad glo. per Barth. vnde cum inter personas exceptas non comprehendatur mulier cōiugata mirū est ꝙ nostris diebus mariti nituntur vxores suas a testī factiōe impedire. habent eñ pro se opinionem ꝙ vxor nulla bona habet vnde testari possit: sed omnia ad maritum pertinent sicq̄ sine mariti licentia vxor nō pōt cōdere testamentū. que opinio quo ad bona ꝓpria ipsius mariti forsan posset ꝓcedere. Sed contra hanc opinionem etiam quo ad bona mariti ꝓpria militat. l. aduersus C. de crimi. expi. heredi. vbi dicit ꝙ vxor est socia diuine et hūane domus: et ideo societas vite eam facit quodāmodo dñam rerum mariti. ff. rerū amo. l. j. Et maritus vocat vxorem dñam. ff. de leg. iij. l. vxorem. in princi. Scias tamen ꝙ vxor in bonis mariti absq̄ eius ꝑmissione ptātem non habet sed ex eius ꝑmissione sic. Unde vxor ꝑmittente marito etiaꝫ de bonis mariti pōt ꝓ seipsa et ꝓ anima sua elemosynam facere vt notat Barth. dicta l. j. ad fi. Nam et in hoc casu ꝑmittitur donatio. vt. l. si sponsus. §. cōcessa. circa fi. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. Ex cuius natura tituli satis liquet ꝙ vir habet bona distincta per se ꝛ vxor etiam bona distincta per se. alias enim non posset ꝓcedere prohibitio illa q̄ vult ꝙ constante matrimonio vir non possit donare vxori / neq̄ vxor viro nisi essent bona ꝓpria distincta que eēnt inter eos hinc inde donanda. et est expressum extra de dona. inter vi. ꝛ vxo. c. ij. vbi patet ꝙ bona ꝓuenientia cōiter ex bonis viri et mulieris debent diuidi inter ipm virum et mulierē soluto matrimonio. Sic etiam soluto matrimonio debet restitui mulieri dos eius occasione ꝓueniens. eo. ti. c. j. ꝛ vlti. que restitutio non fieret nisi bona essent ipsius mulieris. faciunt ad hoc notata. ff. sol. matri. ꝑ totum. et etiā cōstante matrimonio potest dos reuerti ad mulierē in casu. ff. so. ma. l. si constante. ¶ Sed contra hoc opponit. nam maritus est dñs rerū dotaliū. C. de rei ven. l. doce. insti. quibus alie. licet vel non. §. j. et quesita ꝑ vxorem constante matrimonio presumūtur quesita de bonis mariti. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. quintus mutius. C. de iure do. l. etiam. Sed de bonis mariti vxor testari non pōt nisi eo ꝑmittente vt predixi. ergo nec de talibus bonis testabitur. Solutio. leges ille loquūtur vbi nō constat vnde vxor huiusmodi bona acquisiuit. Secus tñ est vbi cōstat ꝙ mulier acquisiuit talia de bonis ꝓprijs vt ibi patꝫ. Quādoq̄ enim ꝯtingit ꝙ mulier pauper ꝛ inops nubit viro diuiti. In quo casu locum habet quod ꝓ ꝯtrario allegatur. Secus tamen est si mulier diues nubat viro pauperi vbi non presumitur vxor aliquid acquisisse de bonis viri modicum vel nichil habentis. qr de bonis que non apparent non pōt lucrum ꝓficisci vt istis notat anthonius de butrio. ex. de pecu. cleri. c. inuestigandum. ṽs. iij. opponitur. Et quod dicitur maritū eē dominū rerum mulieris siue vxoris: veruꝫ est in dotalibus vt patꝫ dicta. l. doce. in quibus maritus quandiu bene administrat et nō est suspectus: nec vergit ad inopiam: est dominus quo ad administratōꝫ. Spe tñ vxor est huiusmodi reꝝ dña ꝓut notat chy. dicta. l. doce. Et ad hoc facit. l. vbi. C. de iure do. Et sic patet ꝙ licet in rebus dotalibus maritus sit dñs nō tñ sic in rebus paraphernalibus Nam res paraphernales sunt ꝓprie ipsius mulieris etiam stante matrimonio vt legitur et notatur. C. de pactis cōuen. l. fi. ꝛ. l. hac. l. de quibus vxor libere testari pōt vt ibi innuitur. Et dicūtur bona paraphernalia que vxor habet extra dotem vt dicta. l. hac lege. Et ꝙ de illis bonis maritus nō est dñs sed remanēt sub dispositione vxoris est casus. ff. de iure do. l. si ego. §. dotis autē eē.

Bona paraphernalia.

x ¶ Uel etiam alioꝝ. Hec clausula potest intelligi vt referat ad vxores alioꝝ q̄ꝫ eoꝝ de quibus. s. dixi. Sed sic intelligendo videretur eē superfluū cum prius dixerit de voluntatibus vltimis solutarum et cōiugataꝝ non impediendis. Ideo melius intelligēdum est vt hec dictio alioꝝ / referatur ad volūtates alioꝝ quorūcūq̄ hic non expressatorum.

y ¶ Factionem liberam. intelligas hoc quo ad disponentem vel disponere volentem. Et de hac libertate aliqua dixi. s. de dona. c. vnico. ṽ. volūtate testandi. ꝛ ṽ. liberām.

z ¶ Ipsius. scꝫ testamenti ēt libere vel nō libere conditi.

a ¶ Executionem. Intellige siue quo ad executionem ꝑtinentē executoribus testamentarijs legittimis vel datiuis.

b ¶ Dictoꝝ testantium. scꝫ ascriptitioꝝ alioꝝq̄ seruilis conditionis necnon mulierum solutarum et coniugatarum et alioꝝ quorūcunq̄ testantium.

c ¶ Uoluntatem vltimam. supple impediunt quo minus fiat vel factum executionem habeat. Et aduerte qr prius dixit testamēti factionem. Hic vero addit vltimā volūtatem. Possꝫ ergo dubitari in quibus differunt testamentū et vltima volūtas. Potest dici ꝙ testamentū dicitur quando fit cū solēnitate requisita de quo notant docto. extra eo. ti. c. cum omnes. Item quādo est ꝑfectum et cōsūmatum alīs non. C. e. l. ex imꝑfecto. Sed licet nō fuerit ꝑfectum et cōsūmatum est tamen vltima voluntas. ff. de fideicōmissa. libe. l. in testamento. C. de fideicōmiss. l. ij. Et ꝙ testamentū imꝑfectū ꝓbat volūtatem defuncti notat Barth. dcā l. in testamento. Sic etiam et donatio causa mortis pōt dici vltima voluntas sed non testamētū. ff. de dona. causa mort. l. thais. vbi de hoc. Et vbicūq̄ deficit solēnitas a lege requisita: cōstat tamen de dispositione bonoꝝ facta per defectū que postea nō mutatur: hec potest dici vltima voluntas. extra eo. c. iudicante. ꝛ. c. cum omnes. C. e. titu. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. et extra eo. titu. c. cum tibi. Codicillus quoq̄ pro vltima volūtate habetur vt notat Petrus de anchorano extra. e. ti. sup rubrica. ṽs. tertio quero.

Testm̄ ꝛ vltima volūtas dñr.

d ¶ Contra iura. Sicut patet ex superius allegatis per diuersas glosas.

e ¶ Consuetudines ecclesie. que volunt ꝙ nedum executio huiusmodi testamentorum et vltimarum voluntatum sed etiaꝫ insinuatio eorūdem ꝑtineat ad iudicem ecclesiasticum vt predixi. s. eo. c. Item quia. ṽ. insinuationem.

f ¶ Iuris ecclesiastici. Si intelligas de eo qđ ꝓxīus dictū est vicꝫ de his q̄ nō ꝑmittunt bona intestatoꝝ distribui vel disponi per ordinarios satis ꝯstat de lesione iuris eccliastici de qua hic loquitur vt ex supradictis apparet. Si vero intelligas de impedientibus liberam testamenti factionem quo ad ascriptitios ꝛ alios supra recitatos nō video saluo eo qđ. j. dicam in quo ꝑ hoc ledit ius ecclesiasticū cū nichilominus ꝯmissio administratōis ab intestato i bonis taliū ordiarijs sit salua. Sꝫ quo ad ea q̄ dicta sunt in decr. ṽ.

…cundentem. Unde[g] nos presentis[h] auctoritate concilii omnes et singulos in his[i] vel in eorum[k] aliquo decetero delinquētes[l] maio.is excommunicationis sentētia fore decernimus innodatos[m]. Testamentis[n] insuper coram ordinariis locorum ad quos[o] pertinet probatis[p] et approbatis[q] huiusmodi testamentorū probatio et approbatio nisi ratione laicalis[r] feodi si id[s] in testamento aliquo legari[t] cōtingat nullaten⁹ a laicis[v]

alij siquidem. Potes hanc lesionem referre ad eos qui impediunt vel impedire procurant executionem huiusmodi testamentorū quando facta sunt quorū tuitio pertinet ad ecclesias. extra. e. c. tua nos. cū concor. vel potest hec lesio intelligi de lesione iuris ecclesie quod sibi cōpetit in insinuatione et approbatione testamentorū generaliter q̄d ius ab ecclīa idirecte auferunt cū testari volētes sic vt hic dicit fuerint impediti ne sua faciant testamēta sz ea q̄ leguntur et notantur. s. de dona. c. vnico.

g Unde nos. ꝛc.

h Presentis auctoritate cōcilii. ex hac lr̄a patet q̄ hec cōstitutio quo ad penas in ipsa inflictā magis attribuēda est Johanni stratford qui fuit huius cōstitutionis reformator q̄z boni facio qui erat eiusdem primus auctor. Oīa nanq; nostra facim⁹ quibus auctoritatem impertimur. C. de ve. iur. enu. l. i. §. sed si q̄d. Et qui nō subtiliter factū emendat laudabilior est eo qui pmo inuenit vt ibi dicitur in eo. §.

i In his. s. que superius dicta sunt.

k Eorum aliquo. Et sic non requiritur vt delictū alicuius referatur circa oīa predicta coniunctim sed sufficit quo ad hanc penam q̄ fiat in aliquo per se diuisim.

l Delinquentes. sic ergo patet q̄ aliquod predictorū facere est delictum quod quomodo differt a peccato et a crimine notatur in regula iuris pctm̄ p Jo. an. li. vj. Est etiam quodlz premissorū peccatum mortale et hoc satis pbatur ex eo q̄ pro quolibet tali facto infligatur pena excōicatiōis que nō infligit nisi p peccato mortali. xi. q. iij. nemo episcoporū.

m Innodatos. et sic est sententie late.

n Testamentis. secunda pars sc̄de partis.

o Ad quos ptinet. iura vt cōiter loquūtur de epīo vt. C. de episcopis et cle. l. nulli. extra eo. c. tua. et c. Johānes. hec tamen potestas vt notat Joh. de atho. potest pertinere inferioribus ordinariis sicut ipse notat in cōstitutione octoboni libertatem. §. ordinario cōpetit. et dixi. s. e. c. religiosa sinceritas. §. loci ordinario. vbi vero decedēs diuersis episcopis vel diuersis ordinariis subest quid fieri debeat legitur in dicta cōstitutione libertatem. ꝑpe fi. Sed illa cōstitutio loquit tm̄ in clericis beneficiatis vt ibi notatur p Jo. de atho. sed in hoc casu siue sit clericus siue laicus de quo sit a parte iuris cōis faciendū. videmus a parte consuetudinis taliū testamēta per metropolitanū insinuari et ad eius ordinationem oīa plenarie expediri maxime vbi sic decedentes in diuersis dioce. bona notabilia habuerint. Et vide q̄d de hoc dicā. i. eo. §. v. laicis.

p Probatio. Hec probatio potest fieri per instrumentum in testamēto nūcupatiuo vt clare notat Barth. ff. e. ti. l. heredes. i pn̄. et idē dicit etiam in testō nō nūcupatiuo saltem quo ad pbationem solēnitatis licet nō quo ad probationem volūtatis. per testes enī probari potest vbi duo integri testes sup hoc producunt et clare deponūt. extra eo. ti. c. cū eēs. nec requirit presbyterū prochia. adesse nisi in loco quo fit testm̄ sit talis cōsuetudo. put notat Antho. in dicto. c. cū eēs. Sufficit nanq; quo ad equitatē canonicam vt per duos testes integros omni exceptione maiores falsitati non ꝯsentientes cōstet de volūtate defuncti ad effectum vt demādetur executioni siue sit facta ad pias causas siue ad nō pias vt etiam dicit ibi Anthonius: nec refert sm̄ eum aut sit testamentū huiusmodi factum in terris ecclesie siue in terris imperij siue in foro canonico siue ciuili. Ratio sua est: q2 alias nutriretur pctm̄ cū oīs suadeat eq̄tas vt indubitata volūtas defuncti impleat. C. de sacrosan. eccl. l. i. et hoc etiam dicit eē verum lz testes interessentes ad hoc rogati non essent. cui⁹ tm̄ ꝯriū tenuit Fredericus suo ꝯsilio. C. C. vij. ego vero adhereo Anthonio nam eius opinionem in Anglia approbat gn̄alis consuetudo.

q Approbatio. Hec approbatio pertinet ad iudicem cōpetētem lz de iure ciuili ad hanc approbationem faciendā sit iudex competens in sua iurisdictione iudex laicus vt dixi. s. eo. c. Item q2 locorū. §. insinuationem. et ptz. C. e. l. testamenta. et l. ꝯsulta diualia. C. de epi. et cle. l. repetita. De ꝯsuetudie tm̄ hec approbatio i Anglia pertinet ad iudices ecclīasticos epōs vicz et eorū officiales. ꝑ qua ꝯsuetudie facit. c. tua nobis. ex eo. ti. et sic notat p Hostien. de fide instr. c. si instrumēta. glo. i. vbi plene videre poteris materiam publicatōis et insinuatōis testamentorū. et ibi dicit Hosti. in. §. coram ordinario posse dici q̄ in possessionibus ecclīasticis talis isinuatio ptinet ad iudices ecclīasticos. sed in possessionibus tpalibus ptinet ad iudices seculares. et sic nō obstant leges preall. vel aliter sz eū leges predicte intelliguntur de religiosis et regularibus psonis q̄ non debent se forensibus negocijs imiscere. ex de syndico. c. vnico. de postul. c. ij. Finaliter vero dicit q̄ leges pdicte non ligant clericos nisi quatenus p papam fuerint approbate. facit ad hoc. x. di. c. i. de constitu. c. ecclīa sctē marie. et cū predicta snia Hosti. ꝯcor. Anthonius in eo. c. ꝛc. venio ad tertium. Questio Sed nunquid talis approbatio vel insinuatio pt fieri p nō ordinarium iudicem sed per talem qui ē al' cōmissari⁹ ipsius ordinarij vel per eum delegatus. Anthoni⁹ in dicto. c. Si instrumenta. dicit q̄ sic. dūmodo habeat ad hoc speciale mādatum. nō enī sufficeret generale. put ptz in textu dicti. c. Si instrumenta ibi specialiter ꝛc. Et sic opinio Goff. Uincen. et Hostien. qui dicunt ibi q̄ officialis epī vel eius vicarius generalis non posset facere talem publicationem: non procedit. q2 veritas est q̄ hi comprehenduntur sub nūcupatione ordinariorū. de offi. vic. c. ij. li. vj. Et dixi. s. de sequestra. possess. et fruct. c. vnico. §. officiales.

r Laicalis feodi. Talis videlz q̄d nō tenetur ab ecclia sed est de feodo mere temporali. et in hoc videtur hec littera sequi opinionē illam de qua dixi. s. glo. pxi. ꝛc. et ibi dixi. non tamen omnino. q2 illa opinio vult q̄ de talibus bonis sola insinuatio ptineat ad iudices seculares. Hec vero constitutio vult q̄ talis insinuatio possit fieri per vtrūq;. Primo videlicet p iudicem ecclesiasticū deinde p secularem.

s Si id. scilicet feodum laicale.

t Legari contingat. put sepe fit in multis ciuitatibus Anglie quarū ciues et burgenses per suas libertates possunt in suis testamentis nō solū mobilia sed etiā imobilia disponere et legare.

v Laicis. id est iudicibus secularibus. Questio Sed quero in casu q̄ testator habuerit bona in diuersis diocesibus nūquid vbi testamentum est semel coram vno iudice ecclesiastico probatum et approbatum possit postea per alium iudicem ecclesiasticum probari et approbari? In hac questione videtur q̄ quo ad probationē et approbationem sufficit si semel coram vno iudice competente probatum et approbatum sit maxime coram ordinario loci vbi mortuus est testator vt in constitutione octoboni libertatem. in fi. Nec oportebit illud iterum approbari. argu. C. de confir. tu. l. neq;. Sed quo ad cōmissionem administrationis bonorū et auditionem compoti potest se intromittere quisq; ordinarius loci vbi bona sunt reperta. argu. ad hoc. ff. de excu. tu. l. iurisperitos. §. i. et C. de incolis. l. ciues. li. x. Et simile habes de temp. ordi. cū nullus. li. vj. et C. vbi tu. petātur. l. vna. Et sic videtur sentire Johan. de athona in dicta constitutione libertatem. §. fidem. Hodie autem in Anglia archiepiscopus Cantuarieñ. in sua prouincia tam quo ad probationes et insinuationes huiusmodi testamentorum q̄z etiam quo ad commissionem admīstratiōis bonorum et auditionem compoti omnia talia expedit vbi decedētes habuerunt bona notabilia in diuersis diocesibus sue prouincie. Et pro hac prerogatiua faciunt notata per specu. titu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. vers. Sed coram quo: ibi vel coram iudice vtriusq; loci ꝛc. Sed quia apud q̄plures dubitatur que dici debeant bona notabilia in isto casu. Hic aduerte q̄ loquendo secundum rationem que pro lege habetur et vicem legis habet prima distin. consuetudo. et non solum sm̄ ratōnem sed sm̄ iura et sanctorum patrum constitutōnes in hac parte editas bona illa non possūt dici notabilia quibus habitis nichilominus remanet homo pauper. Sed habens in bonis minus cētū solidis sterlingorū dr̄ paup vt patz. s. e. ti. c. primo. Ergo habens in bonis minus centū solid. sterlingorū non dicitur requirat. Nec impediant[v] clerici vel laici cuiuſuis[x] cōditionis homines ſeu impedire procurent[y] quominus teſtamenta[z] et voluntates vltime defunctoꝝ procedant[a] et conſequantur effectum[b] in his que

habere bona notabilia. Et hec vera ſunt conſideratione harum cōſtitutionum. Preterea cōſideratione legali pauper dicit̄ q̄ nō habet in bonis quinquaginta aureos vt notat̄ ff. de excuſ. tu. l. paupertas. vbi de hoc in glo. et verum eſt ꝙ aureus et ſolidus legalis idem ſignificant vt dixi. ſ. c. primo. ꝟ. ſolidos. Ut ergo ſcias quantū valent quinquaginta aurei legales de moneta Anglie iam currente habes ſcire primo ꝙ lxxij. aurei legales faciunt vnā librā auri vt dixi. ſ. c. primo. ꝟ. ſolidos. Una autē libra auri de moneta Anglie conſiſtit ex quinquaginta nobilib⁹: et ſic ex. xvj. libris. xiij. ſolidis. iiij. d. vſualibus. Per rectam itaq; cōputationem conſtat ꝙ vnus aureus legalis de moneta anglie iam currēte extendit ſe ad quattuor ſolidos. vij. d. cum obolo. et parte q̄rta quadrantis. Et ita. lxxij. aurei legales faciunt de moneta anglie. xvj. libras. xiij. ſolidos. iiij. d. vno obolo magis in toto. Et ſic tantum quātum quinquaginta nobilia vno obolo maius. vñ patet ꝙ quinquaginta aurei legales faciūt de moneta anglie. xj. libras. xj. ſolidos. vj. d. et. di. quadra. Ex qua ratione cōcludit̄ ꝙ bona que non extendūt ſe ad tantum valorem nō poſſūt dici notabilia eo ꝙ illis habitis nichilominus remanet homo pauper vt predixi. Preterea ſi diligenter attēdamus fundamētum ꝯſtitutionis ſymonis mepham. ſ. c. proximo. vbi ſtatuit ꝙ ꝓ inſinuatione teſtamenti alicuius pauperis cuius inuentarium centū ſolidos ſterlingoꝝ non exceſſerit nichil penitus exigatur. reperiemus illam tractam fuiſſe ratione legis conſulta diualia. C. de teſtamentis. vbi ſtatuitur ꝙ ꝓ inſinuatione teſtamenti cuius inuentarium preciū centum aureoꝝ non excedit iudices ad h̄ deputati vel eoꝝ officiarij nichil audeant aſſequi. Cū igitur vt. ſ. dixi aureus et ſolidus a parte iuris idem ſignificēt: ſatis concludi poterit quo ad mentem iuris ꝙ potius debet intelligi de ſolido legali q̄ vſuali. Intelligendo itaq; de ſolidis legalibus patꝫ iuxta cōputationem predictam ꝙ centum ſolidi legales valent de moneta Anglie iam currente. xxiij. lib. iij. ſolidos quadra. Et ſic quo ad inſinuationem teſtamentorum illa vt videtur debet dici ſūma notabilis et non minor ſiue in pecunia ſiue in precio ſiue in aliis rebus exiſtat. de his igitur tribus cōſiderationib⁹ determinationem vel viam iuris aliam relinquo melius ſapienti.

Pauper.

v ¶ Nec impediant. verſ.

x ¶ Cuiuſuis conditōis hoīes. ſ. ſiue ſint liberi ſiue ſint ſerui ſeculares ſiue religioſi. Et ſic hec dictio hoīes eſt nti caſus plur̄ nūeri.

y ¶ Procurent. Nam qui ꝑ alium facit per ſeipſm facere videtur in regula iuris qui facit li. vj.

z ¶ Teſtamenta et volūtates. Hec litera poteſt intelligi cōiunctim quia quandoq; vna cū teſtamento ꝑfecto preter illud ꝓbat̄ ꝑ viam codicilli alia volūtas vltima teſtatoris teſtamento priꝰ facto ſupadditur et illud nō mutans pōt et̄ legi diſiunctim: vt ſic hec monoſillaba ꝛ cuius eſt ꝓpriū ꝯiūgere ſtet diſiūctiue ꝛ ſic ſtat multotiens vbi iuris diſpoſitio alias repugnaret. ff. de ꝟbo. ſig. l. ſepe. vt ergo ſcias quando cōiūcta ponit̄ ꝓ diſiūcta aduerte ꝙ copulatiua q̄nq; ponitur inter contraria et incōpaſſibilia ꝛ tūc reſoluitur in diſiūctiuam ſic ſtat. l. ſi ticio fundū. ff. de vſufru. leg. Quandoq; ponit̄ inter ea que aliquo reſpectu ſūt idem ꝛ tūc ſi vnū neceſſario ineſt alteri abiicitur et reſoluitur in adiectiuū. ff. de pactis. l. j. ibi placitum et ꝯſenſus. i. placitus cōſenſus. ꝛ ſic poſſet ſumi hic vt dicatur teſtamēta et voluntates. i. teſtamētarie volūtates Si vero ſint vnū: qꝛ vnū eſt genus aliud ſpecies cōtenta ſub genere vel vnū eſt ſpecies aliud ipſius ſpeciei indiuiduū tunc q̄nq; reſtringit̄ genus per ſpeciem: q̄nq; non: vt hñ notat̄ ꝑ Dy. in regula iuris generi ꝑ ſpēm. li. vj. Sed plenius in. l. q̄ſitum. ꝟ. penulti. ff. de fundo inſtru. vbi de hoc in glo. Q̄nq; copula cadit inter diuerſa et tunc ſi ſint duo ſubſtantiua ſtat proprie et ad vnam diſpōnē reducunt̄ ſic ſtat. l. hmōi. ꝟ. ticio. ff. de leg. ij. ꝛ. l. ſi duobus. e. ti. ſi copula ponat̄ inter adiectiua tūc aut illa adiectiua copulantur reſpectu alicuius ſubſtantiui et tunc dcō copulatiua ſtat ꝓprie et requirit cōcurſus vtriuſq; vt in hoc exēplo titius eſt alb⁹ et magnus. ſic ſtat. l. ſeruus vrban⁹. in fi. ff. de leg. iij. ꝛ. l. ticie textores. de leg. j. aut illa adiectiua copulant̄ neutraliter non reſpectu alicuius ſubſtantiui vt lego tibi empta et parata: tūc ꝑinde eſt acſi copula caderet inter duas oratiōes. In quo caſu ſi copula interueniat ꝑ modum accidentis ſtat ꝓprie vt. l. ſi hered. ff. de cōdi. inſtitu. ꝛ. l. ſi is qui ducenta. ff. de re. dub. ſin autem copula nō interueniat reſpectiue tunc cōcurſus non eſt neceſſarius ſed in quolꝫ ꝓcedit diſpoſitio. vt. l. j. ff. de his qui no. infa. cū ſilibus. et ſic ſtat hic vt ſcꝫ talis ſit ſenſus impedientes teſtamenta quominus ꝓcedant. ꝛ impedientes vltimas volūtates quominus ꝓcedant eo ipſo incurrant penā. ſ. ſcriptā. Eſt eñ regulariter verū ꝙ vbi due orōnes ponūt̄ copulatiue et nō ꝑncipaliter ſꝫ reſpectiue ad aliud tunc requirit̄ cōcurſus vtriuſq; vt dcā. l. ſi heredi. Sed quando plures orationes nō copulant̄ reſpectiue ad aliud ſed quelꝫ poteſt intelligi ꝑncipaliter per ſe tūc copula ponitur magis cauſa ordinis q̄ coniunctiue et idō non requiritur concurſus vtriuſq;. facit ad hoc bene textus. in. l. ea tamē. ad iectis. ff. de leg. iij. et circa hoc potes notare dicta Bartho. in dicta. l. ſi heredi. ſed plenius in dicta. l. ſi is qui ducēta de re. dub. ꝟ. vtrū ꝑ eundem.

Copulatiua q̄nq; ꝓ diſiunctiua ponit̄.

a ¶ Procedant. iſtud et illud quod ſequitur conſequant̄ effectū ꝛc. poſſunt intelligi vt ſupponant ꝓ eodem. Et ſic hec monoſillaba et nō copulat inter diuerſa. ſꝫ debet exponi et pro. i. vt dicat̄ ſic ꝓcedāt et cōſequāt̄ effectū. i. ꝯſeq̄nt̄ effectū vl' potes referre ſingula ſingulis vt ſic dicas quo minus teſtamēta ꝓcedant et volūtates ſuū cōſequātur effectum. et dic ꝓcedāt in toto vel in parte nam et quelꝫ pars teſtamēti ſiue diſpoſitionis teſtatoris ꝑt dici eius volūtas. facit ad hoc. ff. de rei ven. l. que de tota.

b ¶ Effectum. Effectus vltime volūtatis eſt vt ſm eam pronunctietur et ei omnino ſtetur ſi iuſta ſit. facit in auꝫ. de nup. ꝟ. diſponat. Item ꝙ executorū deputatio legatorꝫ ſolutio et preſtatio ꝛc. in teſtamento vel in vltima volūtate iuſte diſpoſita locū habeant. Faciūt ad hoc notata extra eo. ti. ꝟ. quis ſit effectus ꝑ hoſtien. in ſumma. Et nota ꝙ ex iſto loco colligitur practica cōmunis qua ſuccurritur executorib⁹ cōtra non executores occupantes bona defuncti in toto vel in parte vt videlicet tales occupātes ſi nō reſtituant bona pronūcientur incidiſſe in hanc penam eo ꝙ impediūt effectum vltime volūtatis defunctorꝫ. Et quia materia iſta eſt quotidiana circa eam formo aliqua dubia q̄ ſequuntur.

Queſtio.

¶ Primo quero nūquid contra tales occupatores debeat fieri requiſitio de reddendo huiuſmodi bona ad effectū ꝙ alias ſine tali requiſitiōe nō debeāt dici impedire quomin⁹ procedant teſtantiū vltime voluntates quo ad īcurrendū hanc penam. videtur ꝙ ſic. Nam ſicut regulariter procedit ꝙ qui certus eſt certiorari nō debet. ff. de act. emp. ꝛ ven. l. j. in fi. ſic etiā qui nō eſt certus certiorari dꝫ vt ibi. et. ff. de edil. edi. l. j. ꝟ. j. et. ꝟ. ſi intelligatur. ecōtra videt̄. Nam talis requiſitio vt videtur habet vim monitionis. facit ad hoc clemen. j. de decimis. ibi poſt requiſitionem ꝛc. Sed vbi abſentia excōmunicatiōis infligitur a canone nō eſt neceſſaria monitio. vt patet in capitulo reprehēſibilis extrā de appella. ergo ꝛc. Solutio quandoq; in iure expſſe cauetur vt precedat requiſitio ſiue monitio. Et tunc nō debet omitti. patet exemplū de decimis. c. j. in clemen. de ſtatu mona. c. ij. ad finē eo. li. de vi. ꝛ hone. cle. c. j. ꝛ. li. de ſen. excō. c. j. li. vj. cū ſilib⁹. Ratio eſt quia in hoc caſu denūciatio cū requiſitione eſt de ſubſtantia ſic etiam alias ſtat. l. denūciaſſe. ꝟ. j. ff. de adul. Si autem factum ſit tale in quo iura nō cauent an faciēda ſit requiſitio necne: tūc regulare eſt ꝙ ignorās factū ex quo ſequitur pena iuris nō tenetur. ſecus tamen eſt ſi ſcienter hoc faciat. de conſang. et affini. c. eos qui. in clemen. et ibi per Iohan. an. ſuper verb. ſcienter. Unde vbi conſtat occupantem bona defuncti ſcire ꝙ abſq; illis bonis non poteſt impleri eius voluntas talis occupans ſciēter eo ipſo incurrit hanc penam abſq; denunciatione et requiſitione. Nam cū qui certus eſt certiorari nō opꝫ vt in regula iuris cū qui. li. vj. Secus tamen eſt ſi ignorauerit. Nam tunc opus eſt denūciatione et requiſitione vt ſcilicet de neſciente fiat ſciens. Et talis requiſitio partis etiam vnica ſufficit ad conſtituendum ſic occupantem contumacem ad finem incurrendi hanc penam. ar. dict. cle. j. de decimis. cū ſilibus. Si vero dubium ſit an ignoret vel ſciat tunc ſm quoſdam preſumitur ſciens. Et ſic videtur ſentire Dy. in dicta reg. iur. eum qui. Sed michi videt̄ in caſu noſtro ꝙ in dubio preſumetur ignorans. vt ſic opus ſit requiſitione legari[c] poſſunt de conſuetudine[d] vel de iure. Si vero[e] ſint qui contra[f] hec venire preſumpſerint in futurum ſciant[g] ſe preſentis auctoritate concilii maioris excõicatõis ſentẽtia cẽ inuolutos. Ac cõtra eos[h] ꝛ alios[i] in premiſſis nequiter excedentes tanq̃ contra violatores et perturbatores eccleſiaſticarum[k] libertatum gladium[l] ſpiritualem decernimus exercendum[m]. Inhibemus[n] etiam ne cuiq̃ executori[o] teſtamenti cuiuſcunqz[p] adminiſtrare permittatur[q] de bonis alicuius teſtatoris ni prius[r] fiat inuẽtarium[s]

cum denũciatione. Ratio eſt quia cum ſtatutum iſtud ſit penale debet interpretatio fieri in benigniorem partem. ff. de pe. l. interpretatione. et c. in penis. de reg. iur. li. vi. Sed nũquid libelli oblatio ſufficiet pro requiſitione. dic q non ſaltem ad effectum incurrendi hanc penam quia non p libelli oblationem ſed per litis ꝯteſt. cõſtituitur quis in mora. Facit ad hoc de l. denũciaſſe. §. qđ ergo. ff. de vſur. l. mora. ff. ſi certum pe. l. vnũ. ꝛ l. quod te. cũ ſimilibus.

Queſtio

¶ Secundo quero teſtator habẽs in bonis centũ diſponit et eis quinquaginta certis executoribus deputatis qui habent oĩa bona defuncti exceptis viginti que detinent a quodam alio qui nõ ẽ executor. Nunquid cõtra talẽ põt inſtitui hec actio q ſcz pnũcietur incidiſſe in hanc penam tanq̃ impediens quo minus procedat voluntas defuncti. Videtur q non. Nam cũ executores bona ſufficientia habeant vnde poterũt implere voluntatem defuncti abſq; bonis ſic p aliũ detẽtis huiuſmodi detinẽs nõ poteſt dici impeditor volũtatis defuncti. et hoc puto verum ſi bona illa ſic detenta: nec in genere nec in ſpecie cadant ſub diſpoſitione teſtantis. Alioquin ſi in illis viginti contineãtur aliqua legata in ſpecie vel alias dicta viginti contineantur ſub aliquo legato generali vtputa ad ſolutionez debitoꝝ vel huiuſmodi tunc bene procedit hec actio. Et idem erit ſi poſt diſpoſitiõez bonoꝝ aliquoꝝ factã in ſpecie ſequatur diſpoſitio aliqua ſiue in ſpecie ſiue in genere quo ad reſidua. Nam tunc omnia bona cadunt ſub voluntate defuncti. Sed quid ſi teſtator nullam mentiõem fecit de reſiduo bonoꝝ ſic q reſiduum non cadat ſub diſpoſitione teſtantis expreſſa nunquid tunc habeat locũ hec pena contra detentores illius reſidui. Videtur q non quia nõ poteſt dici aliquis impedire volũtatem de qua nõ cõſtat. ar. l. liberos. in fi. ff. de cap. di. inſti. e. §. ſeruus autem. de deſponſ. impuberum. c. ad diſſoluendũ. imo quo ad reſiduũ non diſpoſitum videtur decedere inteſtatus ſicut alias dicitur in milite. ff. de mili. teſta. l. ſi miles vnũ. Solutio. ſi appareat teſtatorem hoc voluiſſe tũc dici dꝫ inteſtatus quo ad huiuſmodi reſiduũ. Alias autem ſi de voluntate teſtantis ſup hoc non conſtet illud reſiduũ pertinebit ad executores. facit ad hoc. C. de teſtamento mili. l. iij. vbi de hoc. inſti. de hered. inſti. §. hereditas. ff. e. ti. l. interdũ. §. j. et l. ſi quis ita. cũ ſimilibus. Et hec vera ſunt vbi executores ſunt loco hered. eo q non eſt alius heres inſtitutus. C. de epi. et cleri. l. ſi quis ad declinandam. §. licentia. vnde cũ tale reſiduũ cadere debeat ſub adminiſtratiõne executoꝝ ſaltem ex voluntate defuncti tacita ſatis apparet penam hanc habere locũ contra bona huiuſmõi occupantes tanq̃ contra impedientes volũtatẽ defuncti.

c ¶ Legari poſſunt. Hic aduerte quia quandoq; non tenet legatum ratione legantis perſone que eſt inteſtabilis. Et tales perſonas plures numerat ſpe. ti. de inſtr. edi. §. compendioſe. in pn. Quãdoq; ratione pſone cui legatur quia nõ eſt forſan capax rei legate patet exemplum inſti. de leg. §. legari. Et tales pſone multe ſunt quas numerat ſpe. in dicto. §. cõpendioſe. v. ſexto oppono. Quandoq; ratione rei legate. qz nõ poteſt legari ipſa res. inſti. de leg. §. nõ ſolũ. vbi de hoc. ff. de leg. j. l. apud iul. §. cõſtat. Et eſt regulare quia oĩa poſſunt legari que non ſunt prohibita. ff. de leg. j. l. cetera.

d ¶ De conſuetudine. Hoc dicit qz in regno Anglie varie ſunt cõſuetudines ſm varia loca. Nam in quibuſdam locis poſſunt legari etiam res imobiles vtputa in ciuitatibus et burgis ſuper h priuilegiatis. In aliis autem locis vt cõmuniter hoc nõ pcedit.

e ¶ Si vero. §.

f ¶ Contra hoc. ſ. que dicta ſunt ſ. a. §. teſtamentis ꝛc.

g ¶ Sciant ſe. Sume quod eſt infra maioris excõicationis ſentẽtia inuolutos. Et ſic habes hic q per hanc clauſulam ſciãt ſe ꝛc. datur intelligi q hec eſt ſententia lata et non ferenda. Sic habes extra de teſt. cogen. c. ij. de appel. c. preterea. ij.

h ¶ Cõtra eos. ſ. de quib' fit mẽtio a pncipio huiꝰ. §. teſtam̃ti ꝛc.

i ¶ Alios. eis forſan aſſiſtentes cõſiliũ auxiliũ vł fauorẽ pbẽtes.

k ¶ Eccleſiaſticaꝝ libertatum. hec libertas in quo conſiſtit plenius notatur p Innocen. in c. nouerit. de ſententia excõicatiõis et tangitur p archidiaconũ de iureiurãdo. c. j. v. libertati. li. vj. Sed hic poſſet queri vnde pueniti hec libertas quo ad caſũ noſtrũ. videtur nanq; q̃ ad primum q eccleſia non haberet ſe intromittere de tali approbatione teſtamentoꝝ ſꝫ potiꝰ ptineret ad iudices laicos vt in. l. cõſulta diualia. C. e. cũ aliis de quibꝰ dixi ſ. eo. verb. approbatis. Dic q hec libertas q̃ ad approbationẽ hmõi fũdatur ſup ꝯſenſu regio ꝛ ſuoꝝ pcerũ in talibꝰ ab antiquo cõceſſo. ſ. de immu. eccle. c. accidit nouitate pūerſa. §. quidaz ẽt. Item ſuper cõſuetudine in ea parte de ſcientia regũ Anglie diutius conſeruata. de qua cõſuetudine q in talibus ſufficit dixi ſ. eo. v. Approbatis. libertas vero eccleſie quo ad fin ſcilꝫ puniendum impedientes quo minus teſtamenta et vltime voluntates defunctoꝝ procedant: ortum habet a priuilegiis etiam in ea parte conceſſ. et a conſuetudine: ſimiliter de ſciẽtia regũ Anglie diutius obſeruata. Et potuit habere ortum ex his que leguntꝛ ꝛ notantur. C. de epi. et cleri. l. nulli. et l. ſi quis ad declinandaz. ff. de pet. hered. l. hereditas. ppe fi. extra de teſta. c. tua. cũ ſimilibus.

l ¶ Gladiũ ſpiritualem. id eſt excõem que alias dicit mucro pꝫ ut legitur in. c. dilecto. de ſenten. excõ. ꝛ ibi per archidiaco. in v. mucrone. li. vj.

m ¶ Exercendum. Iſta littera videtur contraria littere ſuperiori. Nam iſta littera ſonat in ſententiam non latam ſed ferendaz ſed ſuperius dixit tales ipſo facto ſententia excõicationis inuolutos: ergo contradictio vt videtur. Sed hanc litteram intellige quo ad executionem ſententie et ipſius publicationem ſiue denũciationẽ. litteram vero primam intellige quo ad ipſam ſnĩam que ipſo iure incurritur. et facit ad hoc in ſimili. c. vlti. de cenſibus. in clementi.

n ¶ Inhibemus etiam. Tertia pars ſc̃de partis.

o ¶ Executori. ſcz teſtamentario prout colligi poteſt ex eo qđ ſequitur. ſ. ibi alicuius teſtatoris ꝛc.

p ¶ Cuiuſcũq;. ſcz diuitis vel pauperis.

q ¶ Permittatur. id eſt cõcedat ſupple ab ordinario. ſic alias ſumit de eta. et quali. ord. c. pmittimꝰ. li. vj.

r ¶ Prius. ſcz ah cõmiſſionẽ adminiſtratõis. ꝛ ſcias quo ad executorẽ legitimũ cõcor. C. de epi. et cleri. l. nulli. §. Cum autem q̃ ad executorẽ teſtamẽtariũ qui nullo herede inſtituto habet loco heredis marie vbi eſt vniuerſalis. C. de epi. ꝛ cle. l. ſi quis ad declinandã. §. licẽtia. Requirit etiã anteq̃ ſe immiſceat inuẽtarij cõfectio ſalẽ p ſecuritate ſua vt ſcz nõ teneatur vltra vires bonoꝝ reptoꝝ iuxͣ formã. l. ſcimus. C. de iure delibe. ſi tñ tali inuentario prius nõ cõfecto ſe immiſceat adminiſtratõi bonoꝝ defuncti certis caſibus exceptis videlꝫ p expẽſis funerũ. p teſtamenti inſinuatione. p inuẽtarij ꝯfectione. p neceſſaria bonoꝝ cõſeruatione tenebit ſingulis creditoribus reſpõdere vt pꝫ. d. l. ſcimꝰ. §. in ꝯputatione. ꝛ. §. ſin vero poſt. Sic ẽt tutores ante oĩa inuentariũ facere debent. C. de adminiſt. tu. l. tutores vel curatores. ſilr ꝛ executores darii ante oĩa inuentariũ facere debent. ar. l. C. de epi. audi. l. de creatõibus. §. ſin autẽ. ꝛ. §. fi. Sed hic aduerte q iſti executores quo ad cõfectionẽ inuentarij in caſu huius cõſtitutiõis magis aſſimilantur tutoribus q̃ heredibus. quia heredes ſi vellint nullo inuentario facto poſſunt hereditatem adire vt predixi: ſed tutor non poteſt nec debet contingere adminiſtrationem aliquam in bonis pupilli niſi prius ꝯfecto inuẽtario. C. arbi. tutele. l. fi. Fallit tñ in rebus q̃ ſeruando ſeruari non poſſunt. ff. de adminiſt. tu. l. tutor qui repertoriũ. nota tamen q ſi non confecto inuentario tales adminiſtrent valet quod per eos actum eſt poſſunt tamen remoueri vt ſuſpecti. argu. ad hoc. ff. de ſuſpect. tu. l. iij. §. tutores. poſſunt etiam incarcerari vt ibi ḣ.

s ¶ Inuentarium. hic vide quod dixi ſ. eo. c. Item quia locorũ fidele[t] de dictis bonis[v] sumptibus funerariis[x]: et circa cõfectionem[y] inuẽtarii huiusmodi apponẽdis dũtaxat[z] exceptis[a]. ¶ Inuentarium[b] vero huiusmodi locorũ[c] ordinariis tradi[d] volumus infra tempus[e] eorũ arbitrio[f] moderandum. Et postq̃ coram ordinariis iuxta[g] morẽ probatum fuerit testamẽtũ non cõmittatur aliquib' in bonis huiusmodi executio seu administratio nisi talibus[h] q̃ debitam[i] administratõis sue possint[k] ⁊ si oporteat[l] sufficiẽter[m] caueãt: ac fideliter ꝓmittãt[n]

ꝟ. inuentariũ. ⁊ si vis scire qualiter debet fieri inuentariũ ⁊ an debeat fieri corã iudice ⁊ q̃ res debẽt poni in inuentario ⁊ qualiter debẽt in eo scribi ⁊ de ceteris hanc materiã tangentibus potes videre per Barth. ff. de admini. tu. l. tutor qui repertoriũ ꝑ longũ ꝓcessum. ¶ Sed quero nũquid cõfectio inuentarij possit per testatorẽ remitti? dic ꝙ sic vt. l. fi. § fi. C. arbitriũ tu. Et hoc verũ intellige nisi iudici in confirmando executore aliud ex causa ratiõabili visum sit. ar. l. in cõfirmando. ⁊ l. vtilitatem. ff. de confir. tuto. Cõsuetudo etiam põt excusare tales a cõfectione inuentarij. ar. ff. de legi. l. de quibus. ⁊ C. que sit lõga cõsue. per totũ. sic nõ. per spec. titulo de instru. edi. § dicto ꝟ. Quid si sit de cõsuetudine. Ordinarius etiam põt cõfectionem inuentarij remittere qñ vicꝫ expedit q̃titatem bonorꝫ nõ manifestari. ff. ad tercul. l. ij. § tractari. ꝟ. ergo si mater. C. de alimẽ. pu. ꝓst. l. fi. C. qñ ⁊ qui. quar. pars detur. l. ij. ꝓdicta notãtur. d. l. tutor qui repertoriũ. ꝟ. venio ad secũdam. ⁊ ꝟ. sequentib' per Bartholum.

ctio.

t ¶ Fidele. Hanc fidelitatem potes discernere ꝑ ea que no. in locis ad que superius remisi. ⁊ per ea q̃ notat spe. vbi. s. glo. ꝓxi. § dicto quasi per totum.

v ¶ Dictis bonis. Hec bona intelligi debent de corporalibus et incorporalibus de quibus apparent obligationes vel aliqua instrumenta. debita tamen q̃ debuit defunctus aliis non oportet poni in inuentario. ratio est q: nõ sunt bona defuncti sed aliena. facit ad h. l. fi. C. de ali. pu. prestã. Possunt tñ inseri si videatur expediens. Item debita ipsi defuncto de quibus nõ reperit instrumentũ vel obligatio nõ oportet inuentario inserere anteq̃ recipiãtur. ratio est q: prius ipsa debita nõ reperiũtur sic saltẽ vt manibus tractari possint ⁊ apprehendi. Facit ad hoc insti. de rerum diui. § Item lapilli. C. de fideiuss. l. Barsatorem. Sed postea qñ talia debita recepta sunt poni debent in inuentario sicut res de nouo obuenientes. vt. l. fi. § tali. C. de cur. fur. Predicta nõt Barth. d. l. tutor ꝟ. quero que res. potes etiam his que. s. dixi addere no. per Cy. C. arbi. tu. dicta. l. vltima.

x ¶ Funerariis. silẽ habes. C. de iure deli. l. scimus. § in ꝯputatiõe

y ¶ Confectionem inuentarij. His addit dicta. l. scimus. § proxi. ꝑall. etiam sumptus factos circa insinuationẽ testamenti. Sꝫ propterea hic nõ excipiũtur q: hodie tales insinuatiões gratis procedere debent. vt legit. s. e. c. Adeo quosdam. in prin. ibi videas vel h ideo sit q: insinuatio testamẽti dꝫ fieri post ꝓdicta expedita scꝫ ast ꝯmissionẽ administratiõis. Et sic circa h nihil hic imutat.

z ¶ Dũtaxat. i. tantũ. simile habes de iuriu. c. j. vbi de hoc. e. ꝟ. per Archi. li. vj. Potes etiã circa hoc videre que no. idem Archi. de rescrip. c. statutũ. ꝟ. dũtaxat. e. li.

a ¶ Exceptis. Sed de quibus bonis leuari debẽt dicti sumptus? Hic de his q̃ seruãdo seruari nõ possunt vt pꝫ. ff. de admi. tu. l. tutor qui repertoriũ. in fi. Illa nãq; que dilationeꝫ nõ recipiũt ꝓñt geri ante cõfectionem inuentarij vt ibi pꝫ. ⁊ idem est de his que de necessitate cõfectionem inuentarij ꝓcedunt vt perscrutatio rerũ hereditariarũ. ff. de acquir. here. l. aristo. ⁊ de iure delibe. l. aristo. Et idem intelligas de his que defuncto possunt prodesse et nõ obesse vllo modo. vt. l. fi. C. de tuto. ⁊ cur. qui satis. nõ de. ⁊ sic notatur per Barth. d. l. tutor ad fi.

b ¶ Inuentarium vero. ꝟ.

is dica
r loci or
narius.

c ¶ Locorũ ordinariis. i. epis. put al's no. in clem. ad ꝯpescendas ꝟ. loci ordinariũ. in clem. ꝑ Gesr. qui ꝑ ordinariũ loci intelligit epm vt sic sumat proprie. In hoc tñ casu ꝑ ordinariũ loci intelligi põt ois ille ad quẽ ꝑtinet expeditio rei de qua agit. Pro quo vide q̃ scripsi. s. de cõstitu. c. exterior habitus. ꝟ. ordinarij.

d ¶ Tradi. nõ dicit corã ordinario inuentariũ debere fieri q: quo ad executores sufficit ꝙ fiat extra iudiciũ. sed ad effectũ vt inuentariũ faciat fidem cõtra debitores quorũ noia in inuentario scribũtur requiritur ꝙ corã iudice fiat. ff. de admi. tu. l. cirographis. vbi de hoc ꝑ Barth. Scias tñ ꝙ in casu nostro expedit vt executor tradat inuentariũ inter ipm ⁊ ordinariũ indentatũ sic ꝙ vna pars remaneat apud seipm ⁊ alia penes ordinarium.

e ¶ Infra tps. Iura dicũt ꝙ tutores mox vt creati fuerint debẽt facere inuentariũ. C. de admini. tu. l. tutores. Et hoc quidam intelligunt infra tẽpus qđ datur heredi. C. de iure delibe. l. scimus Quidã ꝙ debet fieri infra quattuor menses. glo. tñ in dicta. l. tutores dicit ꝙ debet fieri q̃cito poterit. facit ad h ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. hec cõditio. qđ si non fecerit tutor erit in dolo vt parꝫ in. l. tutor qui repertoriũ preal. ff. de admini. tuto. hic tñ relinquit tẽpus ad arbitriũ vt sequitur.

f ¶ Arbitrio. Istud arbitriũ fieri dꝫ cum moderamine ſm exigentiã ꝑsonarũ rerũ vel locorũ. nõ enim poterit sic arbitrari vt aliũ ledat. ff. de test. mili. l. cũ filius. ꝯiũcta. l. j. e. ti. ⁊ nõ. ꝑ Bartho. ff. de dona. l. si filiusfamil'. vbi de hoc.

g ¶ Iuxta morem. i. consuetudinẽ de qua dixi. s. e. § testamentis. ꝟ. approbatis. ⁊ glo. ibidem precedenti.

h ¶ Nisi talibus. Videt ergo ꝙ ordinarius possit remouere executorem a testatore deputatũ quo minus administret maxime vbi subest iusta causa vtputa quia non potest de sua administratione reddere rationem vt hic dicitur. Et facit ad hoc Institu. de suspec. tu. § suspect' est. ꝟ. sꝫ anteq̃. Sꝫ cõtra h opponit Insti. e. ti. § fi. vbi pꝫ ꝙ lꝫ aliquis sit pauꝑ fidelis tñ ⁊ diligens nõ est remouendus. Solutio. vbi ꝯ aliquẽ presumit de dolo q: antea dolose in talibus se habuit bene potest remoueri etiã ante administrationẽ sibi cõmissam vt dicto. § suspectus. vbi de hoc i glosa. Sic etiã si in fuga cõstitutus existat ⁊ illa fuga habeat ꝓ delicto põt remoueri vt notat bar. l. impuberib'. ff. de suspec. tuto. Et ad idẽ facit. l. locorum. C. de omni agro des. li. xj. ⁊ in auten. de exhibendis reis. § si vero etiã quis. coll'. v. Sed propinquius ad ꝓpositũ. C. de desertoribus. l. ij. li. xij. Et quõ fuga reddat quem suspectũ notat Barth. ff. ad silleia. l. lege cornelia. ibi videas. Si autẽ hoc qđ dicitur hic intelligere velis ratione paupertatis tunc si põt satisdare nõ est remouẽdus vt dicto. § fi. Si autẽ satisdare non possit et al's diligens sit nõ obstabit sibi sola paupertas. Nã suspectus dicetur nõ qui pauper est sed quem mores faciunt suspectum. ff. de suspectis tu. l. suspectum.

Fuga reddit quẽ suspectũ i : d ministratõne.

i ¶ Debitam. sume qđ est infra rationẽ. et de hac ratõe debita reddenda etiam per religiosos exemptos dixi supra eodeꝫ. c. religiosa sinceritas. ꝟ. rationem.

k ¶ Possint. scꝫ de iure ⁊ de facto. extra de rescrip. sciscitatus. ꝓ qua potẽtia vide notata in summa titulo de rescript'. § fi. Est enim regulariter verũ ꝙ si executor impotentia iuris vel facti impeditus sit quo minus exequat ꝙ potestas agẽdi vel distribuẽdi trãsfertur in episcopũ. C. de epis ⁊ cle. l. nulli ⁊ l. si quis ad declinandam. et hoc itellige verũ vbi vnus solus deputatus est executor Secus si sint plures: nam tũc vno deficiẽte administratio remanet penes alios vt satis patet eo. ti. c. fi. li. vj. Et nota ꝙ ideo dicit possint ⁊c. Quia quidã sũt qui de per se nõ possunt vtputa religiosi qui nec habẽt velle neq; nolle vt legit eo. titulo. c. ij. li. vj. Et simpliciter frater minor dicit nõ posse de iure: quia talia sunt fratribus minorib' ꝓhibita vt in clemen. exiui. § proinde ⁊ § verum de ꝟ. sig. Sic etiã ⁊ seruis vt notat Io. an. in add. ad spec. ti. de instru. edi. § nũc vero aliqua ꝟ. quid de abbatib' add. ꝯgrue queritur. ⁊ idem intelligit de quocũq; inhabili ⁊ idem dicas de oibus illis qui nõ ꝓñt esse executores defunctorũ de quibus tractatur per specu. loco preallc. a ꝟ. sepe etiam vsq; ad ꝟ. insuper querendum per eundem.

Impotentia reddit quẽ suspectum.

l ¶ Oporteat. quia de ipsis non sunt sufficientes.

m ¶ Sufficiẽter caueãt. vt dixi supra eo. c. religiosa. ꝟ. sufficiẽter.

n ¶ Promittant. etiã cum iuramento quod põt procedere administrationeꝫ. C. de dona. l. si quis pro redemptiõne Respõ. i. ⁊ C. de episco. audiẽ. l. de creationibus cũ similibus. Hic tamen videndũ est an tale iuramentũ a ꝓncipio ꝓstitũ sufficiat vt de reddẽda ratione de qua hic loquitur nõ teneatur vlterius iurare. et videt ꝙ sic nam sufficit ꝙ in vno negocio ab eadẽ persona semel iuret. extra de elect. signifi. de maio. ⁊ obe. cũ i ecclesijs ⁊ c. legebatur. de de iuſiu.c.⁊ ſi xpo.⁊ hoc verũ niſi ſubſit cauſa de nouo exigẽdi iuramentũ.facit ad hoc.ff.de dam.infec.l.qui bona.§.ſi quis ſtipulaturus.poteſt eñi cauſa ſubeſſe:qꝛ primũ forſan iuramentũ ſolũmodo erat de fideliter adminiſtrando ⁊ nõ de fideliter cõputando ſiue rõem reddendo.Unde in ratiõe reddenda põt eſſe cõtra eũ ſuſpicio licet prius bene adminiſtrauerit.ar.dicti.§.ſi qs.vbi dicit Bartħ.q qñ cauſa eſt mutata vel aliqd nouũ occurrit qđ mouere poſſit animũ iudicis vt iterũ iuret tũc nõ obſtãte primo iuramẽto debet iterum iurare.facit ad hoc.§.ſi.in l.quotiens.ff.de noṽ.act.

o ¶ Reddere rõnem. Sz nũ quid in reddenda rõe ſufficit vt executor iuret ſe diſtribuiſſe oĩa ⁊ ſingula que deueniebant ad manus ſuas ſm volũtatem defuncti vel alś requirit q ſingula ſpecificet ꝑ parcellas ⁊ ꝓbet ꝑ teſtes Jo.an.in add.ad ſpe.ti.de inſtru.edi.§.nunc vero aliqua.vꝰ.quid ſi executor iam habuit legatũ add.ꝑ hũc.§.tenet.dicit q expenſas notabiles nõ tñ minutiſſimas debet manifeſtare ꝑ ſcripturã ⁊ ſup earũ veritate ſufficiet eũ iurare.ar.l.ſi quis pro redemptione.§.i.C.de dona.ſic q primo eas ſpecificet ⁊ poſtea de veritate earũdem iuret.⁊ predicta vera intelligi pñt de tali executore qui tantus habitus ⁊ reputatus eſt bonus ⁊ legalis vt no.ibi ſpe.plura nãqꝫ ſunt q̃ de facili probari nõ poſſunt ꝑ teſtes.ff.de re mili.l.nõ omnes.§.a barbaris.vbi vero ſunt aliqua legata in ſpecie que de facili occurrũt ꝓbãda forſan ꝑ teſtes tunc de illis debet reddi ratio ſpecifica.In elemoſinis vero minutis nõ opꝫ ita arcte ſiue rigoroſe ꝓcedere qꝛ non poſſunt tam faciliter ꝓbari immo in talibus ſufficit iuramentũ.⁊ ſic videtur ſentire Chy.de epiſ.⁊ cle.l.id qđ pauperibus.vꝰ.octauo quero.⁊ ſcias q hec rõnis redditio regulariter fiet adminiſtratiõe finita faciũt ad hoc no.ꝑ glo.in.l.qui proprio.§.ſi.ff.de ꝓcu.⁊.l.ſequẽ.⁊ hoc verum de rõne vniuerſali.Ratio tñ particularis geſtionis põt etiam ante officiũ finitũ exigi ſaltem ſi executor aliqua male geſſerit.faciũt ad hoc no.ꝑ docto.C.de admini.tu.l.ij.vbi de hoc ꝑ Chy.poſt Ja.de ra.quem recitat Jo.an.in add.ad ſpec.loco ꝓalle.vꝰ.ſed an ſimplex cõmiſſarius add.que incipit de epiſcopo.

reddere rationem cum ſuper hoc per locorum ordinarios congrue fuerint requiſiti. ¶ Item ſtatuimus preſentis auctoritate concilij ne aliqui religioſi cuiuſcunqꝫ profeſſionis exiſtant ſint executores teſtamentorum niſi hoc de ordinario-

Queſtio, ¶ Sed nũquid vnus executor tenet reddere rõem alteri ſuo coexecutori: Uidetur q ſic.ff.de admi.tu.l.iij.§.i.Cõtra tñ facit lex expreſſa.C.e.ti.l.ij.⁊ hoc verũ eſt in iudicio vt ibi. Sed extra iudiciũ petere põt vnus rõnem reddi ab alio: vt videat quomodo adminiſtratio procedit.Uel hoc debet fieri ꝑ ſuperiorem ſi quis ſit qui fungit vice tutoris onerarij.ff.de admi.tu.l.iij.§.i.Nam tales coexecutores debent ſibi cõicare actus ſue geſtionis licet nõ poſſint cõpelli ſibi reddere rõem ⁊ aliter deferri põt vt ſuſpectus ff.de admi.tu.l.actus.Et hec delatio ⁊ etiã accuſatio ſuſpecti eſt publica:⁊ cuilibet cõpetit.vt.l.nulli.C.de epiſ ⁊ cle.ad ſi.etiã in nõ relictis ad pias cauſas cũ.c.vltima volũtas.xiij.q.ij.non diſtinguat:⁊ publice interſit vltimas volũtates exequi.ff.quẽad.teſta.ap.l.i.⁊ maxime qñ pia ſine reliquis expediri nõ poſſunt vt in ca.Johãnes.extra de teſta.

p ¶ Super hoc.ſ.de reddenda ratione.

q ¶ Ordinarios.ſimile habes in clem.eos qui.de teſta.ꝑ quã ptz nedũ ſubditos ſed etiã exemptos ad hoc teneri.ſed ibi loquit de religioſis.Et q etiã alij ad hoc teneãt facit aut.de ſanctiſſ.epiſ.§.yconomos.⁊ de eccleſiaſti.titu.§.ſi quis edificationem.Alias quare facerent inuentariũ niſi etiam redderent rõnem.Et forte reddent rões legatarijs petentibus quibus forſan integre ſolutũ nõ eſt cũ ipſoꝝ interſit.Facit ad hoc.C.de auto.ꝓeſt.l.ſi.in ſi.de elec.ſtatuimus.li.vj.C.ſi vt ſe ab here.abſt.l.i.et aut.ibi poſita.et nõ.ꝑ ſpe.dicto.§.nunc vero aliqua.vꝰ.ſed an ſimplex cõmiſſarius

r ¶ Cõgrue.ſ.finita adminiſtratione.⁊ hoc verũ vt reddat ratio vniuerſalis.ſecus tñ ſi petat ratio particularis vt dixi.s.vꝰ.rationem.vꝰ.et ſcias.

ſ ¶ Item ſtatuimus.Quarta pars ſecũde partis.⁊ qꝛ textus iſte in effectu ponit.s.e.c.religioſa ſinceritas.in prin.ideo hic plures omitto glo.de quibus ibi videre poteris.

t ¶ Defunctũ.de hac portione haberi debet recurſus ad cõſuetudinem loci vt.ſ.aliqñ ſit tota ſubſtantia qñ vicꝫ non ſupſunt vxor nec liberi.Aliqñ media pars vicꝫ qñ ſupereſt vxor ſed nõ liberi.Aliqñ tertia pars vicꝫ qñ ſuperſunt vxor ⁊ liberi.vel potes iſtud itelligere de portiõe forſan ꝑ defunctũ loco religioſo legata vbi elegit ſepulturã cuius loci prelatũ vel aliũ forſan ſuũ deputauit executorem.Pro quo videre poteris q̃ legitur ⁊ nõ.in clem.dudũ.de ſepul.⁊ vide qđ dicam.i.e.vꝰ.conſuetum.

v ¶ Parrochialis eccleſia ſcꝫ in qua audiuit diuina ⁊ recepit eccleſiaſtica ſacramenta.de ſepul.c.cũ quis.li.vj.Et quid ſi ꝓchianus erat in duabꝰ eccleſijs ibi videas in textu ⁊ ꝑ docto.et potes videre ſuper hoc que ſcripſi.s.de conſue.c.i.vꝰ.eccleſie ſue

rum voluntate ⁊ licẽtia cõcedatur. Et quod de portione contingente defunctũ etiam parrochialis eccleſia ius percipiat cõſuetũ. ¶ Statuimus preterea q nullus executor aliqđ ſibi applicet vel appropriet de bõis defũcti cuius teſtĩm exequit titulo

x ¶ Conſuetũ.Nota non dicit de iure cõmuni debitũ ſed potius ſe ad cõſuetudinem referendo.nã cõſuetudo rationabilis ⁊ preſcripta ꝓ lege habet.ff.de leg.l.de quibus.C.que ſit longa cõſue.ꝑ totũ.Et põt intelligi ius conſu[illegible]uariũ de bonis defuncti eccleſie debitũ.de quo iure [illegible]ſue.c.i.quaſi per totũ.Poteſt etiã eſſe ius conſuetũ co[illegible]rtio legatorũ ꝑ defunctuꝫ alteri eccleſie.ſ.q̃ ſue parrochi[illegible] relictorũ.in qua alia eccleſia forſan elegit ſepulturã ipſe defunctus.et hec portio vt cõiter in quarta parte cõſiſtit.⁊ vꝫ canonica ſepultura.c.ij.li.vj.vbi de hoc ꝑ Jo.an.vꝰ.canonica.⁊ circa hoc potes videre que legũtur ⁊ no.de ſepul.c.de his.⁊ extra.e.ti.c.requiſiti.Hanc tñ portionem cõſuetudo interpretatur vt ptz de ſepul.c.certificari. Dz

y ¶ Statuimus.Quinta pars ſecũde partis.

z ¶ Nullus executor.⁊ ſic nec teſtamentarius nec legitimus nec datiuus.

a ¶ Aliquid.etiã quãtũcũqꝫ modicum.

b ¶ Titulo emptionis.Simile habes in tutore.ff.de cõtra.emp.⁊ ven.l.ſi in emptiõe.§.ſi.⁊.l.nõ licet.C.de ſacroſan.eccle.aut.quibuſcũqꝫ.Cõtra tñ facit.l.nõ exiſtimo.ff.de admi.tu.ꝑ quã.l.Joh.de athona in cõſtõe octoboni libertatem.ad ſi.tenet q palam executor tanqꝫ quilibet alius põt emere rem defuncti non tñ clam.⁊ ſic ſentit glo.in.d.§.ſi.ꝓalle.Et facit ad idem.l.cũ ipſe.C.de emp.⁊ ven.vbi de hoc ꝑ Chy.Alij dicũt vt Petrus q in oĩbꝰ adminiſtratiõibꝰ q̃bus ꝑſona ꝓncipalis nõ ſuccedit in adminiſtratiõe verũ eſt q nõ põt adminiſtrator aliquis rem ꝑtinentẽ ad ſuã adminiſtrationẽ emere.Secus eſt in his in quorũ adminiſtrationẽ ſuccedit ꝑſona principalis vt eſt videre in pupillo qui finita tutela ſuccedit in adminiſtrationem ⁊ talem emptionem faciet reſcindi.no.in dicta aut.quibuſcũqꝫ.ꝑ Chy.Sed opiniõi Jo.de atho.cõcor.Bartħ.dicta.l.ſi in emptione.§.ſi.Et cõiter oĩs docto.ſicut legit ⁊ no.d.l.cũ ipſe.etiã quo ad executores michi videt gratia ſaluãdi cõſtõem iſtam q dicta.l.nõ exiſtimo nõ facit multũ ad propoſitũ caſus noſtri.Illa nãqꝫ lex loquit de mutuo recipiẽdo ꝑ tutorem nõ a pupillo ſed a ſuis cõtutoribus de bonis pupilli In quo caſu locũ habet.l.illa.Hec aũt cõſtitutio locũ habet in cõtractu emptõnis.in qua leges plane loquũtur.qđ nõ põt fieri de bonis ſue adminiſtrationi cõmiſſis vt dicunt ꝓma iura ꝓſertim l.illa ſi in emp.§.ſi.Aduerte tñ q magna eſt differentia inter emptionem fiendam de bonis pupilli viuentis ⁊ emptionem fiendam de bonis alicuius defuncti.nã in emptiõe fienda de bonis pupilli quacũqꝫ via data:dum tñ pupillus ipſe viuens ſit vel alś ad adultam etatem venerit ⁊ viuat ſemꝑ remanet ꝑſona principalis q̃ põt de dãno ſuo cõqueri vt.s.dixi ſm Petrũ.Non tñ ſic eſt in diſpoſitione bonorũ defuncti qui nõ põt cõqueri de mala adminiſtratiõe executorũ ſuorũ.⁊ ideo videt ſatis rõabiliter ordinatũ ⁊ ſtatutũ q executores defuncti nõ emãt nec aliquid ſibi appropriẽt de bonis defuncti niſi ꝓut hic ſtatuit iuxta no.Petri.ꝓut eũ recitat Chy.in dicta aut.quibuſcũqꝫ.vnum tñ ſcias q opinio Johãnis de athona ⁊ aliorũ procedere põt vbi ꝑ executorem vendita eſt alteri extraneo res defuncti bona fide et iuſto precio:qđ tñ preciũ emptor ſoluere nõ curat in quo caſu executor põt palam retinere rem ſic venditam ſibiipſi et de ſuo preciũ in vtilitatem defuncti cõuertere.ratio eſt qꝛ in hoc caſu venditio fuit

An executor emere poſſit rem defuncti

emptiōis vel aliter niſi qđ fuerit ſibi a teſtatore donatum inter viuos vel in ſuo teſtamento ſiue in vltima voluntate relictū aut qđ pro ipſius executoris labore ordinarij arbitrio fuerit ordinatū vel ſi quid fuerit ſibi debitū a defuncto aut ꝓ moderatis expēſis ſue adminiſtratōis ſub pena ſuſpenſionis ab īgreſſu eccleſie: quā ꝯfacientes īcurrere volumus ipſo facto. cuius abſolutionem nō obtineant donec applicata vel appropriata ſibi ſic indebite reſtituerint ⁊ eccleſie cathedralis fabrice cuius defunctus erat ſubditus duplum ſic appropriatorum vel applicatoꝝ ſibiipſis ſoluerint de proprijs ſuis bo

ab initio iuſte facta vnde emptore nolente ſoluere pōt executor palam ⁊ bona fide rem hmōi venditam ſibi retinere. Ar. dicte. l. nō exiſtimo. ⁊ facit ad idem. ff. de leg. iij. l. pater. §. quindecim. nō enī videt̄ in hoc caſu noua emptio ſed antique emptionis in perſonā executoris tranſlatio ꝓut clare no. ꝑ Barth. ff. de admi. tu. l. tutor rerū. vbi de hoc. l glo. ⁊ idē erit vbi res venalis eſt expoſita pro iuſto ꝑcio puta centū. quo caſu ſi nō inuenit̄ qui pl' offerat pōt executor bona fide ⁊ palam eā emere nō tñ clam. ſic ſentit Io. an. in add. ad ſpe. ti. de inſtru. edi. §. nūc vero aliqua ℣. ſed quid erit in ꝓlato add. que incipit cōtinuat hic circa medium. Ut tñ tollas argumēta que ſolent fieri de tutoribus ꝙ poſſint emere res ſue adminiſtrationi ſubiectas vide ꝗ ſup hoc legūtur ⁊ no. in. l. pupillus. ff. de auc. tu. vbi Barth. declarat hanc materiā in ℣. qui ſic incipit Ultimo ꝓ declaratione.

c ¶ Aliter. i. alio titulo ꝗcūq̄.

d ¶ Niſi. excipit ab eo qđ prius dixit. ⁊ ponit ſuas exceptiones quintuplici ꝯſideratiōe vt ſequitur.

e ¶ Donatū inter viuos. hec eſt prima ꝯſideratio qualis autē ſit iſta donatio legit̄ inſti. de dona. §. alie. ⁊ hic te intelligere opꝫ ꝙ nō loquit̄ de donatiōe ꝑfectiſſima vicꝫ ꝗ fit ꝑ rei traditionē ſed de ea que ꝑfecta eſt tñ abſq̄ traditiōe. Nā ſi tradita eſſet nō eſſet opus executori rem donatam recipere a ſeipſo vel alio poſt mortem defuncti. ⁊ hic apparet ꝙ donatarius factus executor defuncti poſſit rem ſibi prius a teſtatore donatā recipere auctoritate ꝓpria. ⁊ hoc verū ſi non detineatur ab alio. Sed ſi detineatur ab alio: opus eſt auctoritate iudicis. facit ad hoc nō. de arbi. c. ex parte. ℣. ſublato. ꝑ Inno.

f ¶ Uel in ſuo. ſecūda conſideratio

g ¶ Relictū. i. legatū.

h ¶ Aut qđ. tertia conſideratio

i ¶ Labore. hoc intellige in recōpenſationē laboris qñ nihil executori relictū eſt vel nō ſufficienter relictū. Iuſtū enī eſt vt illi cōſequant̄ ſtipendiū qui laboris impenderūt obſequiū. i. q. ij. ſacerdos. xij. q. ij. eccleſiaſticis. Nota.

k ¶ Ordinarij arbitrio. ſic ergo nō pōt remunerare ſemetipſum arbitrio ꝓprio qꝛ ſic eſſet iudex in cauſa ſua ꝓpria. contra illud. C. ne quis i ſua cauſa ius ſibi dicat. ꝑ totū cū ſimilibus. nec iudicis laici arbitrio hoc facere poſſet qꝛ nō eſſet in hoc caſu iudex cōpetens. eꝫ. c. c. tua nos. maxime attenta ꝯſuetudine ꝗ iuriſdictionē hanc tribuit iudicib' eccleſiaſticis vt dixi. ſ. e. c. ℣. eccleſiaſticarū libertatum.

l ¶ Uel ſi quid. quarta conſideratio.

m ¶ Sibi. ſ. executori.

n ¶ Debitū. ſup. alia rōe ꝗ aliqua ex ſupradictis. tale enī debitū palā deducere pōt executor vt no. Io. de athona in ꝯſtitutiōne octoboni libertatem glo. magna. ℣. cōſequenter q̄ro. ⁊ ꝙ pōt ſoluere ſibiipſi facit. l. quotiens. §. ſicut. ff. de admi. tu. ⁊ no. ti. de inſtru. edi. §. nūc vero aliqua. ℣. ſed pone. addi. ſuple ⁊ cōmiſſaria. ꝑ Ioh. an. in add. ad ſpecu.

o ¶ Aut pro. quīta cōſideratio.

p ¶ Moderatis. ſume quod eſt. ſ. expenſ. Et hic nota ꝙ licet executor de bonis defuncti nihil debeat retinere ad vſum ſuū ꝓpriū vt hic dr: cui etiā dicto concor. qđ legit̄. e. ti. c. ij. §. ſane. li. vj. ibi ad implere ⁊c. ⁊ facit ad idem extra. e. c. tua. ad fi. ff. de leg. ij. l. lucius §. a te peto. ſumptus tñ adminiſtratiōis occurrentes in litigio vel alio honeſto modo faciet de bonis diſponentis. ff. de ꝑcul. l. qui ꝓprio. §. litis. extra de ꝑcu. cū pro cauſa. ⁊ hec moderatio ſic fieri

nis. Omnia vero ⁊ ſingula ſupradicta mādamus per eccl'ias ſingulas noſtre cātuarienſis prouīcie bina vice annuatim ſolenniter publicari.

✥ ✥

✥ Idem. ✥

¶ Teſtamenta clericorum de his de quib' teſtari poſſunt nō impediātur per eccleſiaſticos prelatos a cōmiſſis exequi. Ab īteſtato vero decedētium bona in pios conuertant vſus: nichil ſibi preter laboris mercedem vendicantes.

✥ ✥

ITa quorūdam ⁊ infra. Statuim' ꝙ epiſcopi ⁊ alij inferiores eccleſiaſtici iudices noſtre Cantuariēſ. prouīcie de bonis

debet vt nec cōmodū neq; damnū ſentiat. ff. quēad. teſt. ap. l. ſed ſi quis. ff. de teſta. l. iij.

q ¶ Cuius. ſ. ſuſpenſionis.

r ¶ Non obtineant. ſ. dicti executores ſic ſuſpenſi.

ſ ¶ Reſtituerint. ſ. in adimpletionem voluntatis defuncti quatenus in ſpecie vel in genere de ea ꝯſtare poterit.

t ¶ Defunctus. licet executor alteri' dioc. fuerit.

v ¶ Subditus. ſi in dioc. ſint due eccl'ie cathe. cui earū ſoluet hec pena. dic vt dixi. ſ. de loca. ⁊ ꝯduc. c. ij. ℣. eccleſie cathe.

x ¶ Duplū. nō cōputata ipſa re ꝗ reſtituit̄ dꝫ. Inſti. de oblig. ꝗ ex delicto naſcūtur. §. vlti.

y ¶ Soluerint. facta tali ſolutiōe hui' dupli videt̄ ꝙ nō ſit opus abſolutōe ſed ꝑ hoc eoipſo relaxat̄ hec ſnīa ſuſpenſionis. textus tñ iſte in prin. ibi cuius abſolutiōeꝫ ⁊c. innuit ꝯtrariū preſupponens ꝙ etiā facta tali ſolutōe neceſſaria eſt abſolutio. tu circa hoc dic vt dixi. ſ. de ſo. ꝯpe. c. j. ℣. ſatiſfecerint

z ¶ Proprijs ſuis bonis ꝑ hoc innuit ꝙ bona tali executori ꝑueniētia a defuncto nō dicūtur bona ipſius executoris ꝓpria. Que autē ſint bona ſua ꝓpria no. ꝑ Arch. de reſcrip. c. ſtatutū. ℣. de ſuo ꝓprio. ⁊ quid ſi talis executor fuerit cleric' beneficiatus an poſſit ſoluere iſtud duplū de fructibus vel ꝓuentibus beneficij ſui. dic vt in eadem glo. ꝑ Archi. Sed qꝛ hic dicitur ꝙ executor nichil poteſt ſibi appropriare de bonis defuncti niſi in caſibus hic expreſſis. Quero qđ ſi teſtator plura bona legauit ſed legatarij repudiāt legata vel ante teſtatorem mortui ſunt an illa bona poſſit ſibi executor applicare? Dic ꝙ ſi executor ſit nudus miniſter ita ꝙ nullū ꝯmodū eſt habiturus tūc nō pōt aliqđ tale ſibi applicare. ſecus ſi nō ſit miniſter nudus ſꝫ cū hoc ſit legatarius ⁊ ius habens. caſus eſt in. l. ſi quis ticio. ff. de leg. ij. Et quo dicet legatarius quo executor merus: dixi. ſ. e. c. religioſa. ℣. dāmis. Premiſſa intelligo vera vbi teſtator de partibus deficientiū nichil diſponit ⁊ fecit ſibi executores vniuerſorū bonorū. nā tales loco heredū ſunt ⁊ lucrant̄ illa ꝗ nec in ſpecie nec in genere ꝑ teſtatorem diſpoſita ſunt. vt no. Io. de athona in ꝯſtitutiōne octoboni libertati glo. ſua magna. ℣. ſed nūquid executor cauere. tñ bene faciet talis executor ſi ꝯſilio ordinarij talia diſponat ꝓut i ſimili no. Io. an. in add. ad ſpe. ti. de inſtru. edi. §. nūc vero aliqua. ℣. ⁊ ſcias add. iiij. ad fi. vbi allegat. l. legatū. ff. de vſufruc. lega. ⁊ l. quedam ꝯdia. e. ti. ff. de cōdi. ⁊ de. l. in teſtamēto. Ite auc. de eccl'ia. titu. §. ſi quis in cauſam. et §. ſequenti. coll. ix. Queſtio.

a ¶ Omnia vero. ſexta pars ſecūde partis.

b ¶ Mandamus. quō preceptū importat ⁊ an nō obſeruātia huius mandati excuſet nota. ſ. de cōſti. c. j. ℣. mandamus.

c ¶ Bina vice. i. qualibꝫ anni medietate ſemel. ſimile. ſ. habes de offi. archipſ. c. j. ℣. quater in anno. ⁊ glo. ſequenti.

d ¶ Solēniter. i. publice populo coadunato ſicut alis dictū eſt in dicto. c. j. ℣. ſolenni. ſ. de offi. archipſbi.

e ITa quorūdam. Hec ꝯſtitutio eſt eiuſdem cuius precedens ⁊ hꝫ quattuor dicta. In primo ꝓuidet ne ꝑ ordinarios impediant executores miniſtrare bona defūcti. In ſecūdo ibi Necnō. ꝓuidet circa bona decedentiū ab inteſtato. In tertio ibi Niſi forſan. excipit ab eo quod pri' dixit. In quarto ibi Sub pena. adijcit penam cōtrafacientibus. Diuiſio.

f ¶ Et infra. hic decidit cā que mouebat ad editionē hui' ſtatuti

g ¶ De bonis. ſ. per ſe vel ſuo nomine diſponendis.

clericorum beneficiatorũ quos testari posse ꝯstat de consuetudine regni anglie seu aliorum testantiũ quorũcũqȝ preterꝗ̃ in casib⁹ expresse permissis quouis quesito colore nullaten⁹ se intromittãt sȝ executores testamẽtoȝ ipsoȝ libere ꝑmittant disponere de eisdẽ Necnon ab intestato decedentiũ solutis debitis eorundem bona que supererunt in pias causas ⁊ per-

h ❡ Clericorũ beneficiatoȝ. de his magis erat dubiũ eo ꝙ de clericis non beneficiatis iura cõmunia cõcedunt vt de bonis suis possint libere testari. extra. e. c. q̃ nos.

i ❡ Quos testari posse. Ista l̃ra pt̃ legi implicatiue vt. s. implicet quoscũꝗ clericos beneficiatos. Potest etiam legi restrictiue vt cõprehendat aliquos et aliquos nõ, put alias in similli legit ⁊ no. C. de sum ma tri. et fide ca. l. cũctos populos. vbi de hoc in prin. p Cy. ⁊ ibi cõcordantie. Et nota ꝙ cõtter ⁊ regulariter intelligendo, pcedit hoc qđ hic dr̃ inter oẽs clericos beneficiatos. potest tñ fallere in quibusdã. vtputa in religiosis beneficiatis qui testari nõ possunt. extra. e. c. quia ingredientibus. vt dixi. s̃. e. c. cũ vriis. vbi etiam recitant plures psone que nõ possunt cõdere testamenta vt ibi ps. ỽ. cõdere testamentũ

k ❡ Cõsuetudine. de hac cõsuetudine potes videre que scripsi. s̃. de cõsue. c. nullus rector. ỽ. legata.

l ❡ Aliorum. s. non beneficiatorum.

m ❡ Quorũcũꝗ. s. siue clericorum siue laicorum.

n ❡ Preterꝗ̃. Hec dictio preter hic ponit exclusiue. Quãꝗ tamen ponitur inclusiue. Super qua materia potes videre no. p Archi. de immunit. eccle. c. decet. ỽ. preter. ⁊ de re iudi. c. ad apostolice. ỽ. preter. li. vi. Melius tñ no. per Pau. de sum. tri. ⁊ fi. ca. c. i. in pn̄. in cle. ⁊ de penis. c. multorũ. ỽ. canonis. p eũdẽ. ⁊ plene. xiiij. q. ii. ebrion. p Archi. C. de transac. l. age. p Cy. extra de dec. c. tua. ii. p Jo. in coll. de elec. dudũ. ii. ỽ. de nouo. p Jo. in no. ⁊ dixi de hoc s̃. de iudi. c. Item omnes illi. ỽ. preter voluntatem.

Preter in clusiue ⁊ exclusiue ponitur.

o ❡ Expresse permissis. sume qđ est. s̃. nullatenus se intromittant ⁊ quo ad mentem cõdentis habes plures casus expressos in quibus ordinarij possunt se intromittere de bonis testantiũ non tñ vt bona ipsa sibiipsis applicent, put continetur in parte decisa. Unus casus est ad effectũ probationis ⁊ insinuationis testamẽti s̃. e. c. pri. ỽ. testamentis. Alius casus est vt ab executoribus exigant inuẽtariũ vt ps. s̃. c. pri. ỽ. inhibemus. Tertius est ad effectũ cõmittende administrationis ipsis executoribus ceteraꝗ faciendi que cõtinentur. s̃. c. pri. p totũ. veluti exigendi ab eis rõneȝ de sua gestione ⁊ hmõi. sed hec non cõcernunt dispositionem bonorũ actualem sed potius auctorizabilem. ⁊ preterea de potestate expresse concessa ordinarijs in bonis defuncti p se vel suo nomine disponendis potes ponere exemplũ per ea que legũtur et no. in. l. nulli. ⁊ l. si quis ad declinandũ. C. de epis. et cle. Item p ea que legũtur ⁊ no. in. l. hereditas. ff. de peti. here. Item extra de testa. c. si heredes. ⁊ c. tua nos. ⁊ c. Johãnes. cũ similibus vnã cũ ꝯcor. ⁊ remissionibus quas in glosis predictorũ iuriũ inuenies ⁊ circa hoc vide no. per Hostien. de iudi. c. cum sit. ỽ. diocesani. et C. cõia de succes. auf. omnes peregrini.

Ubi de iure ordinarij bona defuncti.

p ❡ Colore. per quem forsan fingãt aliquid licitũ vt eo pretextu cõmittant aliquid illicitũ qđ esse nõ debet. C. de sacrosan. eccle. l. qui sub pretextu. cũ similibus. ⁊ potes ponere exemplũ in casu q̃stionis quam mouet Jo. in no. e. ti. c. ii. ỽ. sane. ỽ. libere. li. vi. ⁊ Archi. super. e. ỽ. ⁊ vide qđ dicam. j. e. ỽ. libere.

q ❡ Intromittant. s. ministrando hmõi bona vel ea manibus suis applicando.

r ❡ Executores. sup. ad hoc idoneos. ne sit cõtra supra. e. c. pri. ỽ. inhibemus. ⁊ s̃. e. c. religiosa sinceritas.

s ❡ Libere. i. sine impedimento ordinarij: ⁊ sic possunt hmõi executores libere administrare dum tñ bona fide id faciant ⁊ absꝗ dolo ⁊ fraude. ff. mandati. l. creditor. ỽ. lucius. cõcor. ad idem. e. ti. c. ii. li. vi. ⁊ ibi p Archi. ỽ. libere. ⁊ dicit libere posse facere qñ non est opus requisitione alterius vt no. hoc. d. c. ii. ỽ. sane. ⁊ verũ est ꝙ ordinarius nõ debet se intromittere de bonis defuncti nisi in defectu aliorũ vt bene notat Archidiaconus. d. ỽ. sane. ỽ. libere vltra mediũ glo. vbi querit de tali questione. Testator in suo testamento mandauit per suos executores expendi sm ꝙ eis videbitur centũ pro male ablatis incertis. nũquid hoc poterint non obstante cõtradictione epi dicentis ꝙ hoc pertinet ad eũ. Hostien. in. c. cũ sit. ỽ. diocesani. extra de iudi. dicit ꝙ executores non possunt talia disponere q̃ est vnus de casib⁹ ad epm specialiter

Questio.

ptinentibus. Archi. tñ. d. c. ii. de testa. li. vi. tenet ꝯrariũ p plures rationes. ⁊ allegat dicta pluriũ doctoȝ. Jo. an. d. c. ii. in no. videt potius inniti opinioni Hostien. ꝓpter fraudeȝ q̃ posset interuenire in nõ plene restituendo talia: licet quo ad absolutionẽ a pctõ sufficiat talia fieri per ipm defunctũ vel executores. cum opinione Archi. concor. Pau. in cle. dudũ. de sepul. ỽ. p hmõi. ỽ. a iure. ⁊ Jo. Cal drini. in. d. ỽ. sane. Jo. de de lig. put eũ recitat dñicus de sancto Geminiano dicto. ỽ. sane. dicit ꝙ opinio Hosti. est vera de equitate. Sȝ opinio Archi. est vera de rigore iuris. Lapus ab. in cle. i. de peniten. ⁊ remis. nitit cõcor. opiniões illas. sed eius distinctio nõ multũ placet: q̃ recipit diuersas impugnationes. Alijs ergo videt in hoc casu fore recurrendũ ad ꝯsuetudinem patrie. ⁊ sic sentit Franc. de senis cõcilio suo. xxxviij. Ego autem puto ꝙ quo ad regnũ istud hec ꝯstitutio sufficit ad excludendũ epm vna cũ cõsuetudine in hac parte diutius obseruata que talia relinquũt dispositioni executorũ prout tenet Archi. ⁊ hic patet.

t ❡ Necnon. secundum dictum.

v ❡ Ab intestato. hic vide que scripsi. s̃. c. pri. ỽ. i. ỽbo intestatis. ⁊ ꝙ. vii. modis dicit aliquis decedere intestatus notat. C. de coll. l. vt liberis. per Accurs. Et nota ꝙ etiam pupillus ⁊ alii qui non possunt condere testamenta iuxta cõem vsum loquendi dicũtur intestati si tales moriant. vnde vbi statutũ cõcedit ordinario administrationem bonorũ ab intestato decedentiũ habebit ordinarius administrationem bonorũ taliter decedentiũ. ratio est quia verbũ intestatus bene cadit in tales. ⁊ probat insti. de here. ỽ. ab intest. in prin. vbi dicit ꝙ intestat⁹ est qui omnino testamentũ nõ fecit. nota ꝙ dicit omnino quasi diceret siue q̃ voluit siue q̃ nõ potuit. Si ergo dicas aliquem talem esse intestatũ, ppꝛie loquendo satis cõstat locũ esse statuto. Si dicas talem fore intestatũ improprie loquendo adhuc locũ habebit statutũ q̃ tunc dr̃ intestatus sm cõem vsum loquendi: ⁊ verũ est ꝙ statuta debẽt intelligi sm cõem modũ loquendi qui preualet omni ppꝛie significatiõi vt. l. labeo de supell. le. per Barth. ⁊ l. liberorũ. ỽ. quod tñ cassius de leg. iij. ⁊ nota. per Pe. de anchorano extra. e. c. cũ tibi. ỽ. vltimo. Et ex illo. c. cũ tibi potes colligere ꝙ qui extremam volũtatem cõmittit dispositiõi alterius nõ decedit intestatus. dic vt ibi per Innocen. et alios.

x ❡ Solutis debitis. ere nãꝗ alieno deducto que supersunt bona dicũtur. ff. de ỽbo. sig. l. subsignatũ. ỽ. bona. vbi in glo. sunt plures concordantie.

y ❡ Pias causas. vtputa inter personas miserabiles vicȝ pupillos/viduas/peregrinos/⁊ pauperes auxilio proprio destitutos. Item ratione morbi vel etatis expositos. facit. lxxxvij. di. c. ii. et p totũ. dum tñ predicte persone pauperes sint ⁊ non diuites. extra de offi. dele. c. significantibus. ⁊ ibi per Jo. an. in. iiij. glo. et. v. Et predicta locũ habent respectu personarũ. Respectu vero locorũ potes ponere exemplũ extra de testa. c. si. ⁊ in. l. si quis ad declinandũ. ⁊ l. orphanotrophos. C. de epi. ⁊ cle. extra de reli. do. c. de xenodochijs. ⁊ c. seq. xviij. q. vlti. c. ꝗuis. ⁊ l. sancimus. C. de sacrosanc. eccle. ⁊ ibidem. l. illud. ⁊ l. vnica. C. de mendic. vali. li. xij. inter pias etiã causas numerant que relinquũtur ad custodiam ciuitatis. ar. ex. de immu. ec. c. i. et. ii. Item ad refectionem pontiũ viarũ murorũ ⁊ fossatorũ ciuitatis castrorũ et silia maxime vbi necessitas imminet. C. de sacrosan. ecc. l. ad instructionem. C. de ope. pu. l. omnes, puinciarũ. cũ similibus. Item ad pias causas numerant legata ad ornamenta ecclesie vel p eius fabrica vel p luminaribus vel anniuersarijs vel alijs ad diuinũ cultũ temporalem vel perpetuũ spectantibus. extra. e. ti. c. si. Et idem est sm quosdam in his que legãtur pro emendandis forefactis. Circa qđ vide notata per spe. ti. de instru. edi. ỽ. nũc vero aliqua. ỽ. de hoc autem queritur. Et nũquid legata pro male ablatis dicant legata ad pias causas. vide nõ. per Jo. an. in add. ad spe. d. ỽ. nũc vero aliqua. ỽ. ⁊ scias. add. iiij. q̃ sic incipit de his ista. Ad pias etiam causas legatur generaliter vbicũꝗ legatur pro anima. in quo casu valet legatũ patri et matri pro anima relictũ dũmodo

Que [illegible] pie cause

ſonis decedentiū conſanguineis: ſeruitorib⁹ et ꝓpinquis ſeu aliis pro defunctorum animarū ſalute diſtribuant ⁊ cōuertant nichil īde ſibi retēto: niſi forſan aliquid rationabile pro ipſorū ordinariorū labore fuerit retinēdum ſub pena ſuſpēſionis ab īgreſſu eccleſie quam eccleſiaſticos iudices in cōtrarium facientes incurrere volumus ipſo facto donec de premiſſis ſatiſfecerint cōpetenter.

Idem.

Pro approbatione ⁊ inſinuatōne teſtamēti nichil vſurpet ſuperior: pro labore autē ſcriba iuſtam dūtaxat mercedez que ſi ſupra viginti et citra centum ſolidoꝝ ſit bonorum ſumma non excedat. xii. denarios: ſed pro ratiōe iſtic aſſignata computetur. Similiter vltra centū librarum ſummā erit hic aſſignata mercedis ratio: quā excedens ad dupli reſtitutionem cogatur.

ſint pauperes. C. de epiſ. et cle. l. ſi quis ad declinandam. vſ. vbi autem. ⁊ vſ. quis eni pauperior. Si vero diuites ſint nō videtur tale legatū relictū ad piam cauſam. C. de ſacroſan. ecc. l. Illud. Predicta colliguntur per ſpe. d. §. nūc vero aliqua. vſ. ⁊ ſcias. cū addi. Io. an. ibi poſitis.

z Perſonis. ſiue maſculis ſiue femininis.

a Decedentiū. hic oportet diſtinguere inter clericos decedentes ab inteſtato ⁊ laicos. Item inter clericos beneficiatos et non beneficiatos. Et ſcias ꝙ quo ad clericos beneficiatos decedētes ab inteſtato de iure communi bona occaſione beneficii prouenientia debentur ſucceſſori. extra. c. relatum. ii. §. nomine. Alia vero bona q̄ habuit clericus contemplatione perſone prius deferuntur ꝯſanguineis vt hic dicit. et illis deficientibus ſuccedit eccleſia. ii. q. viii. vbi de hoc. ⁊ q. iii. c. quicūq̄. ⁊ ſic debꝫ intelligi extra de ſuc. ab inteſtato. c. i. In clerico autem non beneficiato ſi decedat inteſtatus idem eſt quod dixi in clerico beneficiato quo ad bona ſua propria que habet non contemplatiōe eccleſie ſed perſone vt videlicet primo ſuccedant conſanguinei ſiue ſint agnati ſiue cognati. ⁊ facit ad idem. C. de here. decur. l. i. ii. et iii. Quis deficientibus ſuccedit vxor ſi quam habuit. C. de epiſ. ⁊ cle. l. ſi quis ꝓſbiter. C. vnde vir ⁊ vxor. l. vnica. Omnibus vero predictis deficientibus ſuccedit eccleſia ſicut patet in dicto. c. i. Si tamen talis clericus prius fuerit ſeruus tunc bona ſua debent diuidi in quattuor partes. extra de ſucc. ab inteſtato. c. ii. In laico autem decedente ab inteſtato deficientib⁹ conſanguineis et vxore ſuccedet fiſcus. Unde breuiter ſcias ꝙ in ſucceſſione ab inteſtato prima cauſa eſt liberorū. ſecūda aſcendentiū cum quibuſdam collateralibus ſi extent. tertia tranſuerſaliū. Prime due in infinitum protenduntur. tertia vſq̄ ad decimū gradum protenditur ſiue ſint agnati ſiue cognati. Inſti. de legi. agna. ſuc. in fi. Iſtis autem deficientibus ſi extat vxor defuncti ipſa ſuccedit. poſt eam fiſcus. C. vnde vir ⁊ vxor. l. vnica. Excipiūtur tamen quidam caſus quibus alii preferūtur fiſco. Puta decedit miles nauicularius cohortalis vel fabricenſ. C. de here. nauicular. per totum. Item ſocius libertatis imperialis. C. ſi ſo. li. imp. ſine hered. l. i. li. x. Sic etiam in bonis clerici inteſtati deficientibus ꝓdictis eccleſia preferetur fiſco. Premiſſa colliguntur ex dictis Petri de anchorano extra de ſuc. ab inteſ. ſuper rubrica qui remittit ad Cyn. C. cōtra de ſucceſſio. l. itaq̄. Et quo ad eccleſiam ꝙ in caſibus premiſſis preferetur eccleſia fiſco in bonis clerici notat idem Petrus. e. ti. vicꝫ de ſuc. ab inteſtato. c. ſancto. vſ. vii. nota. ad finem.

b Conſanguineis. Hec dictio generalis eſt tam quo ad clericos q̄ȝ ad laicos. Et nota ꝙ clerici etiam viuentes tenentur prouidere conſanguineis ſuis pauperibus vt notat glo. de cohabi. cle. et mul. c. i. ꝟ. ſubminiſtrent. Unde et eis mortuis debet de eorum bonis ipſis ſubueniri vt patet ex precedentibus. Facit ad hoc. ff. mandati. l. ſi mandauero. §. ſi tibi. lxxxvi. di. non ſatis. Et qui dicantur conſanguinei patet per Hoſtien. in ſumma. ti. de cōſangui. et affi. §. i. et. ii. ⁊ per totū. Et patet ex dictis in glo. precedenti. ff. de ſuis ⁊ legi. here. l. i. §. fi.

c Seruitoribus. ſ. ſm ſeruitii meritū. ar. eorū que legūtur extra e. c. relatum. ii. §. licet autem ibi ſeruierant.

d Propinquis. Hoꝝ appellatione qui cōtineantur poteſt colligi. C. de emen. ꝓpin. per totū. ⁊ pōt dici ꝓpinquus ſiue ratiōe ſanguinis ſiue ratione loci ſm Ianuen.

Propinquus.

e Aliis. etiam extraneis dūmodo ſint pauperes.

f Defunctorū. ſiue clericorū ſiue laicorum.

g Diſtribuant. ſic ꝙ nō totum vni ſed ſingulis prout opus habent ⁊ ſm qualitatem bonoꝝ. xii. q. ii. vulterane ad fi. cū. ii. c. ſeq.

h Nichil inde ſimile habeo. C. de epiſ. ⁊ cle. l. ſi quis ad declinādam. §. et ſi quidem. C. de dona. l. ſi quis pro redemp. ibi omnem q̄ntitatem ⁊c. Et facit ad idem extra. e. ti. c. tua nos.

i Sibi. ſ. ad vſum ſuum propriū. Cōcor. ad hoc. C. de ſacroſan. eccle. auꝫ. quibuſcūq̄. ff. de offi. preſi. l. iii. nam ſi ſibi aliquid retinēdo redderet ſe ſuſpectū. ergo id ex quo ſuſpicio naſcitur non pōt dici ſibi permiſſum. ff. de falſ. l. ſi quis legatū. ⁊ l. vxori. C. de excuſ. tu. l. pietatis. Cōtra tamen facit. C. de ſacroſan. eccle. auꝫ. ſi qua mulier. auꝫ. de ſanctiſſi. epiſ. §. diaconiſſam. coll. ix. ff. de colla. bo. l. i. §. fi. Iac. de are. ſic diſtinguit aut executor eſt ſolus aut ſociatus. Primo caſu non poteſt ſibi aliquid retinere nec forte perſone ſibi valde coniuncte. lxxxix. diſti. decenter. x. q. ii. hoc vſus in fi. ⁊ dicta auten. quibuſcūq̄. extra de iſti. c. fi. ff. de iuriſ. o. iudi. l. q̄ iuriſditioni. ⁊ hoc verū niſi ille cōiunctus ſit ſumme pauper. ar. ad hoc. lxxxvi. di. paſce. Secūdo caſu poterit vt ꝓdicta. l. ꝙ ſi vno. ff. q̄d cuiuſq̄ vniuer. l. nulli. et l. plane. ff. de adop. l. ſi pater. §. qui duos. Sic notatur per Io. an. l. add. ad ſpe. ti. de inſtru. edi. §. nūc vero aliqua. ꝟ. ſed q̄d erit in ꝓlato add. que incipit cōtinuatur hic alia. Sed hic q̄ro cū hoc ordinatū ſit ꝙ conſanguineis et propinquis diſtribuantur bona decedentiū ab inteſtato nūquid ordinari⁹ poſſit aut teneatur de iure aliquā partem hmōi bonorū diſtribuere inter filios defuncti ſpurios vel baſtardos. Io. an. in add. preallé. dicit ꝙ de quota aliqua iure filiationis nihil ſibi debet. Talibus tn̄ tanq̄ȝ pauperib⁹ q̄ nihil ꝑ delictū paternū demeruerūt per viam elemoſine pōt ꝓuideri. facit ad hoc extra de eo qui duxit in matrimo. quam pol. per adulſ. c. cū haberet. ⁊ quod ibi notatur in fi. viri. glo. De aliis queſtionibus que concernunt executores hōs vide ꝑ ſpec. in. d. §. nūc vero aliqua. vſ. Itē circa hōs vſq̄ ad vſ. Illud etiam querit. cum add. Io. an. ibi poſitis. Unū tamen nota ꝙ executor talis legittimus tenetur de bonis defuncti facere inuentariū ⁊ de eorūdem diſpenſatione reddere rōez ſicut plane legiſ. C. de epiſ. ⁊ cle. l. nulli. §. cū aūt. Inferiores vicꝫ ordinarii corā ep̄o ep̄s corā archiep̄o qui in hoc gerit vices rectoris ꝓuīcie de quo loquiſ ibi textus. Archiep̄s aūt de adminiſtratis per eū corā ſuis cōfratribus in cōcilio ꝓuīciali reddet rōem non tn̄ ab eis ſi quid ſuſpicioſe fecerit redarguēdus eſt. ſed ſuo ſuperiori vicꝫ pape ſup hoc denūciandus. ar. eorū que legūtur ⁊ no. extra de preben. graue.

Queſtio.

k Niſi forſitan. iii. dictū. ⁊ nota ꝙ hec dictio forſitan pōt ſumi hic aſſertiue. ſic al's ſumiſ ex. de renū. c. niſi cū pridem. §. ꝓ ꝯſcientia. ⁊ ibi ꝑ Ber. in. ꝟ. forſitan. pōt etiā legi dubitatiue ſicut alias ſumiſ in. c. magne. de vo. ⁊ vo. re. vbi de hoc in glo. ꝟ. forſitan.

l Rōnabile. iſta rōabilitas taxat. i. e. c. priori. ibi videas.

m Retinendū. eſt eni regulare ꝙ ꝓ debito naturali vbi nō dat actio pōt quis vti iure retentionis. ff. cōi. di. l. in hoc iudicium.

n Sub pena. iiii. dictū. o Eccleſiaſticos iudices. intellige de inferiorib⁹ ep̄orū nā ep̄i hac pena nō ligant eo ꝙ de eis nō ſit mentio ſpecialis. de ſen. excōi. c. ꝗ periculoſum. li. vi.

p Ipſo facto. ⁊ ſic pena eſt ſententie late.

q Donec. pro iſta clauſula quid importet vide. ſ. de ſo. cōpe. c. i. ꝟ. donec. ⁊ ꝟ. ſatiſfecerint.

r De premiſſis. ſ. impedimentis quo ad executores de quibus dictū eſt in prin. c. Item de vſurpatiōe bonorū decedentiū ab inteſtato vt ꝑꝫ in ꝟ. necnon.

ſ Satiſfecerint. ſ. in primo caſu reſtituēdo bona his ad quos ꝑtinet diſtribuēda. In ſcdo caſu diſtribuēdo ipſa bona vt hic mādat

t Cōpetenter. circa h̄ vide q̄ ſcripſi. ſ. de ſo. cōpe. c. i. ꝟ. ꝯpetēter.

Adeo quorūdam et infra. Statuimꝰ vt probationē vel approbationē ſeu inſinuationē teſtamentorum quorūcūq3 nichil ꝑ epiſcopos ſeu alios ordinarios capiatur omnino. ꝑ clericos tamē ſcribentes inſinuationes huiuſmodi ſex denarios dūtaxat recipi ꝑmittimus ꝓ labore. Quod ſi aliquod inuentarium bonorum cuiuſcūq3 defuncti in compoto triginta ſolidorum ſūmam reperiatur excedere quod tamen ad cētum ſolidos minime extēdatur pro cōpoto et agendis omnibus circa ipſum acquietātiarūq3 litteris ſeu alijs q̄buſcūq3 epiſcopi aut ordinarij ſeu deputati ab eis et audientes compotū vel miniſtri alii compotis huiuſmodi intēdentes vltra duodecim denarios recipere nō preſumant. Si vero centū ſolidorū ſummā aut vltra minus tamen viginti libris dicta ꝯtineant inuētaria compotis intendētes et alii predicti pro ipſorum labore acquietantiarum litteris et alijs ſupraſcriptis triū ſolidorum ꝑceptiōe penitꝰ ſint ꝯtenti. ¶ Sed ſi viginti libras aut vltra minus tamen ſexaginta librarū ſummā habeant vltra quinq3 ſolidos pro labore litteris et ſcripturis alijs non admittant. Si vero quadraginta librarum aut amplius minus tamen centū librarū ſummā attingant huiuſmodi inuētaria decē ſolidos pro pre

Diuiſio. a ¶ Adeo quorūdam. Hec eſt ꝯſtitutio eius cuius ⁊ precedens. Et h3 quattuor ptes. In ꝑma taxat qđ recipi vel nō recipi debeat pro inſinuatōe teſtā. In ſecūda ibi Q; ſi aliquod. taxat quid recipi debeat per laborantes circa auditionem cōpoti ſm̄ minꝰ ⁊ maius. In tertia ibi Si vero quinq3. adijcit penam cōtra facientibꝰ. In quarta ibi In ipſa. limitat tempus dandi acquietantias ſuper adminiſtratione.

b ¶ Et infra. Hic deciditur cauſa mouēs editionem huius ſtatuti que ſatis p3 in integra.

c ¶ Pro ꝓbatione. i. ꝓbationū receptione.

d ¶ Approbatione. i. decreti ſup valore teſtamēti ꝓlatione.

e ¶ Inſinuatōne. i. apud acta iudicis publicatiōe vel tranſſumptōne. C. e. ti. l. publicati. vbi de hoc ⁊ dixi. ā. e. c. Item ꝗ locorū. ꝟ. inſinuationem.

f ¶ Quorūcūq3. ſiue diuitū ſiue pauperū ſiue procerū vel plebeiorum.

g ¶ Ordinarios. Loquitur itaq3 de ipſis iudicibus quos vult ſuū officiū impendere gratis. ⁊ cōcordat ſimili. C. de epiſ. et cle. l. nulli. §. cū autem. C. e. ti. l. conſulta diualia.

h ¶ Omnino. i. vllo modo de hac dictione omnino habes ex. de iuriu. c. et ſi ꝗs. ibi. dico vobis nō iurare omnino. vbi exponit omnino. i. pro quacūq3 cauſa leui. Aliqn̄ exponit omnino. i. nullo modo. ff. de fideiuſ. l. grece. §. illud. ſed ibi ſic exponitur qꝛ negatio ſubſequitur dum dicit omnino nō obligari. ſecus eēt ſi negatio precederet. Item cōcor. de hac dictione omnino ponit Archi. de elec. c. licet canon. ꝟ. omnino. li. vj.

i ¶ Per clericos. ꝛc.

k ¶ Inſinuatiōes hmōi. ex hac littera apparet approbatiōem et inſinuatiōem ſupponere pro eodem: vel3 pro actu publicatiōis ipſius teſtamenti. alꝰ ſi ponerētur vt diuerſa repeteret qđ prius dixit de approbatione. Hic tñ aduerte ꝙ clerico ſcribenti hmōi inſinuationes limitat pro labore tm̄. vj. denar. Nūquid ergo ſi contingat teſtes in probatione teſtamēti examinari et oporteat eorum depoſitiones ſcribi cōtentabitur clericus ſcribens tātū vj. denar. puto ꝙ nō: immo ſm̄ q̄titatē laboris fiet ſibi remuneratio. ⁊ idem intelligo ſi teſtamentū ꝓlixū ſit in ſcriptura ⁊ ipm̄ oporteat regiſtrari vt vel3 etiam tunc regiſtrarius pro ſuo labore cōgruam remunerationē recipiat. ar. ad hoc aut. de iudi. §. in ca coll. vj. xij. q. ij. c. eccleſiaſticis. C. de offi. ꝑfec. pretor. l. in noīe dn̄i. §. penul. ⁊ notabiliter ad hoc facit qđ legitur in extrauag. Jo. xxij. cū ad ſacroſancte. §. ſi vero eiſdem

Queſtio.

l ¶ Sex denarios. hec ſumma limitatur ad certū vt euitetur difficultas cōueniendi cū notario qui alias circa hoc ſe grauem exhiberet. de reſcrip. c. ſtatutū. §. notariū. li. vj. C. de iure fiſci. l. facultas. li. x. Et ſi q̄ras quare ꝯſtitutiōis lator ad hanc ſummā taxauit ⁊ nō ad ampliorem vel minorē. Reſpōdeo qꝛ ſic ſibi placuit vnde eſt pro ratione voluntas. ff. de cōſti. prin. l. j. ⁊ talem ſummā pro labore arbitratus eſt ſufficere. ar. C. de tempo. in inte. reſti. l. ſuperuacuam. ¶ Sed quero cuius ſumptibus ſatiſfiet clericis hmōi ſcribentibus: dic ꝙ ſumptibus eorū qui ꝓcurant hmōi inſinuationes fieri ſaltem de bonis defuncti. ar. ad hoc. C. de iure deli. l. ſcimus. §. in computatione.

☞ Queſtio.

m ¶ Q; ſi aliquod. ij. pars.

n ¶ In cōpoto. ſ. numeratione ſiue calculatione ſummarū bonorum contentorū in inuentario.

o ¶ Triginta ſolidorū. ſ. vſualiū de moneta anglie.

p ¶ Excedere. ſic ergo in ſumma. xxx. ſolidorū vel minus non habet locū qđ hic dr̄: ſed vſq3 ad ſummā illā erūt cōputantes liberi

q ¶ Centū ſolidos. ſ. vſualis monete. ⁊ ſic intellige ꝑ totū hoc capitulū. Eſt tñ verū ꝙ l. cōſulta diualia. C. e. ti. loquitur de centū ſolidis nō vſualis monete: ſed legalibus. qui ſolidi in quibus differūt dixi. ā. e. ti. c. Item ꝗ locorū. ꝟ. ſolidos. §. plenꝰ. ā. e. c. ſtatutū. §. teſtamētis. ꝟ. laicis.

r ¶ Pro cōpoto. i. auditiōe cōpoti vel actu computandi agendis omnibus ſiue in iure ſiue in facto cōſiſtentibus.

s ¶ Circa ipm̄. ſ. compotū. ¶ Sed qđ ſi in auditiōe cōpoti immineat citatio alicuiꝰ vel aliquorum faciend̄ forſan ex decreto eorū qui ſunt auditores ⁊ iudices compoti Nūquid licebit his quorum intereſt pro talibus aliquid vltra ſummā hic limitatam recipere vel3 xij. denar. de quibus §. ſequitur. eſtimo ꝙ ſic quia hec potius cōcernunt rationem cōpoti extrinſecā q̄ intrinſecā maxime cū cōpotus de ſe nō ſit perfectus neq3 plenus. Hec nāq3 cōſtitutio habet intelligi de ꝯpoto pleno ⁊ perfecto alias autem nichil actū eſſe dicetur. C. ad ſille. l. cū ſilleianū. nā legiſlator nō videtur de re imperfecta ſenſiſſe: vt ibi patet. cōcor. habes ad idem eadem. l. in glo. viij.

t ¶ Acquietantiarū. de materia acquietantiaꝝ videre poteris notata ꝑ Chy. C. de tranſac. l. ſub pretextu. ꝛc. iuxta premiſſa quero ⁊. C. de excep. l. ſi ex maiore. ꝑ eūdem. ⁊ dicā. ſ. e. §. viij.

v ¶ Alijs quibuſcūq3. hec clauſula gnālis ꝯphendit oēs caſus de quibus ꝯſtōnis lator nō potuit ꝓuidere in ſpecie. nā in ꝯſtōe aliqua nō pñt ſinguli caſus occurrere valentes ꝯphendi. ff. de legi. l. nō poſſunt. ꝑetea tñ illud intelligere pro membrana / pro cera / pro ſigillo / ⁊ alijs ſine quibus talia expediri nō poſſunt.

x ¶ Epi. de his principaliter loquitur qꝛ eorū circa ꝑdicta principaliter verſari dz officiū vt p3 in pluribus locis ſuperius alleg.

y ¶ Ordinarij. ſ. iferiores epo. z ¶ Deputati. i. cōmiſſarij.

a ¶ Ab eis. ſ. epis vel inferioribus ordinarijs iuxta ea q̄ dixi. ā. e. c. ſtatutū. §. teſtamentis. ꝟ. approbatis. ꝛc. ſed nūquid.

b ¶ Audientes cōpotū. i. auditores forſan ad hoc deputati.

c ¶ Miniſtri alij. vtputa dictorū ordinariorum cōmiſſariorū vel auditorū clerici ſeruiētes vel alij in talibꝰ experientiā ⁊ praxim habentes. ar. ad hoc. C. de iudi. l. certi iuris.

d ¶ Cōpotis. i. calculatiōibꝰ. e ¶ Intēdentes. i. operā dātes.

f ¶ Ultra duodeci. minus tñ licet recipere. C. de dila. l. j. maxime vbi partes ꝯueniūt de minori ſumma. ar. ff. de no. ope. nūci. l. j. §. inde queritur. ſed ſi nō cōueniant ad minus debetur iſta ſumma.

g ¶ Recipere. etiā a gratis offerente. ar. ad hoc de cenſi. c. exigit. de reſcrip. §. ſtatutū. §. ſi q̄s aute. li. vj. h ¶ Si vero. ꝛc.

i ¶ Minꝰ tñ. ſi ad modicū minꝰ ſe extēdat bene poterit locū hēre qđ h ſtatuit. ar. de cō. di. ij. c. reuera. ff. de in lit. reſti. l. ſcio. vbi de h.

k ¶ Alij ꝑdicti. ſ. auditores cōmiſſarij vel etiam ipſi epiſcopi.

l ¶ Labore. ſ. in audiendo hmōi compotū ⁊ vacando eidem.

m ¶ Alijs ſupraſcriptis. i. quomodolibet agendis.

n ¶ Penitus. i. protſus ex toto. Sic alꝰ ſumit de offic. ordina. c. ordinarij. ꝟ. penitꝰ. ꝑ Jo. an. de cleri. egro. c. vnico. ꝑ Archi. li. vj.

o ¶ Sed ſi viginti. ꝛc.

p ¶ Litteris. ſ. acquietantiarum.

miſſis recipiant et nõ vltra. Si vero[q] ſummã centuz librarum vel amplius dicta contineant inuentaria minus tamen centũ quinquaginta libris ſummam contineãt vltra viginti ſolidos pro predictis recipere non preſumant[r]. Sicq; ad vlteriora aſcendendo ſiue procedendo pro ſingulis quinquaginta libris excreſcentibus preter ⁊ vltra dictos viginti ſolidos alios decẽ ſolidos recipiant et nõ amplius. Clericis[s] tamen pro ſingulis acquietantiarum[t] litteris quas ſcribũt ĩ hac parte vltra ꝑmiſſas ſex denarios accipere[v] permittimus ꝓ labore. ¶ Si vero[x] quẽquã in aliquo caſuum predictorum vltra ſummã ꝑtaxatam quauis cautela ĩ pecunia numerata ſeu rebus aliis ꝯtingat accipere duplum[y] eius qḋ receperit vltra fabrice cathedralis[z] eccleſie loci[a] infra mẽſem[b] reddere[c] teneatur. Alioq̃n[d] extunc[e] epi[f] duplum ipſuz vltra predictum tempus[g] reſtituere[h] differẽtes ſciãt ingreſſum[i] eccleſie eis eſſe interdictum[k]. Inferiores[l] vero ab officio[m] et beneficio nouerint ſe ſuſpenſos[n] quouſq;[o] de duplo huiuſmodi dictis cathedralibꝰ eccleſiis plenariam[p] ſatiſfactionem impendant. In ipſa[q] vero probatõe approbatione vel inſinuatiõe teſtamentorũ quorũcũq; vel poſtea[r] añ[s] adminiſtratõis cõpotorꝫ redditiões fideliter[t]

q ¶ Si vero ſummam. ⁊c.

r ¶ Non preſumant. Sed quid ſi inuentaria hmõi excedũt centũ libras? dic ꝙ tunc ꝓ ſingulis ſũmis excreſcentibꝰ ſeruabit ordo ꝑdictus quouſq; deueniat ad alias centũ libras ⁊ ſic de ceteris. vtrobiq; nãq; eſt eadẽ ratio: vnde idẽ erit ius. ff. ad. l. aquil. l. illũ autez. de pace iura. fir. §. vltimo. ex. de ꝯfir. vtili. c. cũ dilecta. §. nos igitur.

s ¶ Clericis tñ. ⁊c.

t ¶ Acquietantiarũ lrãs. cõtra hoc videt eſſe lrã q̃ ponit. ĩ. in pn. ibi acquietantiarũ litteris ⁊c. Solutio. lrã dꝫ intelligi inq̃ñtũ cõcernit epos/ordinarios/cõmiſſarios/auditores/aut alios miſſos quibꝰ forſan ex ſuo officio incũbit tales acquietantias ꝯcedere ⁊ ſigillare: hic loquit inq̃ñtũ ꝯcernit clericos ſcribentes q̃rũ labor nõ erit ſine mercede. C. de pn. agen. in rebus. l. agentes. li. xij. ⁊ dixi. ĩ. e. §. inſinuationes hmõi. ad fi.

v ¶ Accipere. nõ dicit q̃rere ſed moderata dꝫ eſſe talis acceptio vt. ſ. quãtitas recipiendi moderet ⁊ ꝯmenſuret ſm q̃ñtitatẽ laboris. Non enĩ dꝫ recipiens eſſe oneroſus nec ſoluẽs parcus iuxta illud Oneroſus creditor nec delicatus debitor audiẽdus eſt. ff. de pig. act. l. ſi ſeruos. in fi. dꝫ enĩ in talibus attendi qḋ ſolitũ eſt fieri. de offi. ordi. dilectus. de ſen. excõ. venerabilis. §. denique. li. vj. cũ ſimilibus. Stilus nãq; ⁊ cõſuetudo curiarũ ⁊ locorꝫ ſingularũ ſeruãda ſunt. ar. optimũ ad hoc. C. de iuſ immu. l. j. §. ſed ſi que. ⁊ de cõſtitu. ex litteris. vbi de hoc p Hoſtieñ. de crimĩe fal. c. q̃ graui. ⁊ p Inno. de offi. leg. quod tranſlationem.

x ¶ Si vero quẽq̃. tertia pars.

y ¶ Duplũ. ſimile habes de cenſi. c. j. §. caueat. li. vj. ⁊ c. exigit. e. li. Et in hoc duplo forſan inerit aliqḋ ſimplum. illud. ſ. qḋ vltra recepit. Facit ad hoc de cenſ. c. ꝓcurationes. in fi. vbi de hoc in glo. vltima. Et faciũt ad hoc notata per docto. c. plerique. de immuni. eccle. Ibi tñ dicit Innoc. ꝙ illud qḋ iniuſte receptũ eſt reſtitui dꝫ illi a quo receptũ eſt. Illud aũt qḋ adiicit per viam pene habebit eccleſia ⁊ ſic ſm hoc in duplo ineſt ſimplũ. litera tñ huius ꝯſtõis videt innuere ꝙ illud duplũ totũ retinet noĩe pene dũ dicit duplũ eius qḋ recepit. Et ad illud facit inſti. de oblig. q̃ ex malefi. naſc. §. fi. Huic tñ qḋ primo dictũ eſt videt cõcor. ff. de publi. ⁊ vectiga. l. hoc edicto. §. querentibus. vbi dicit Barth. ꝙ q̃ñ ſtatutum dicit ꝙ aliquis ſoluat duplum tunc vnũ eſt ſimplum rei perſecutoriũ: ⁊ aliud penale. Ubi vero loquitur in materiis mere penalibus duplatur illud quod erat ſimplandum. ff. qḋ me. cauſa. l. ſi cũ exceptiõe. §. i. ⁊ §. quadruplatus. ⁊ illud ſimplum in dubio ineſt duplo vt pꝫ. d. c. querentibus.

z ¶ Cathedralis eccleſie. videret potiꝰ hoc fore reſtituendũ ei a q̃ male receptũ eſt. de cenſ. c. exigit. dici põt ꝙ illud male receptũ reſtitui dꝫ. reſiduum vero applicabit eccleſie cathedrali noĩe pene ſm Inno. qui ſic ſentit de immuni. ec. c. q̃ plerique. ⁊c. pauperibꝰ. Et ad hoc optime facit iſte textus eiuſdem. c. ⁊ in. c. ꝓcuratões extra de cenſ. Iſta tñ littera videt innuere ꝙ totũ illud duplum applicabitur fabrice eccleſie cathedralis vñ tunc oporteret dicere ꝙ preter hoc duplum ſimplũ etiã male receptũ eſt reſtituendum. Alias peccatũ nõ dimittit vt in re. iuſ. peccatũ. li. vj. maxime vbi perſona recipiens nouit a quo vel a quibus recepit. Circa hanc materiã. ſ. male receptorũ quõ quis teneat ad reſtitutiõem nota optime de immu. eccle. c. q̃ plerique. p Inno. ⁊ de peni. ⁊ remiſſi. c. fi. per Hoſtieñ. in ſumma.

a ¶ Loci. ſ. ipſius recipientis. Uel dic loci. ſ. in quo aliquid tale male receptum eſt. ar. de foro cõpe. c. j. §. contrahentes. cum glo. doctoꝝ. ibi poſitis. li. vj.

b ¶ Infra menſem. ſimile habes de cenſ. c. exigit. li. vj.

c ¶ Reddere. quõ debit reddere ⁊ dare potes colligere. ff. depoſiti l. j. §. elegãter. ff. de ſta. li. l. ſtichũ. §. ſi heres. vnum tñ ꝓ alio q̃nq; ponit. ex. de decimis. c. j. v. decimarum. circa mediũ. per Archi. li. vj.

d ¶ Alioq̃n. ſ. ſi nõ reddat

e ¶ Ex tũc. ſ. lapſo menſe ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. iiij.

f ¶ Epi. hoꝝ nũcupatõe cõtinentur ⁊ archiepi vt no. Io. an. de ſen. excõ. c. q̃ periculoſuz. v. de epis li. vj. ibi videas.

g ¶ Tẽpus. ſ. menſem.

h ¶ Reſtituere. prius dixit reddere. ⁊ ſile habes in. c. exigit. ꝑall. de cenſ. li. vj. In caſu tñ nõ ſtat impꝓprie vt ſatis pꝫ cũ nõ loquat de perſona a qua receptũ eſt.

i ¶ Ingreſſum eccleſie. Cũ talibus enĩ incipiendũ eſt primo a leuiori pena. Cui cõcor. de offi. dele. c. ij. li. vj.

k ¶ Interdictũ. ſ. ipſo facto. vnde ſi interim celebrent in eccl'ia ſicut priꝰ efficiũtur irregulares. et ſi moriant nõ debent ſepeliri in eccleſia nec in cimiterio. de ſen. excõi. c. is cui. li. vj.

l ¶ Inferiores. ex hoc qḋ hic ſequitur potes colligere ꝙ magis punitur minor q̃ maior. Pro quo dic vt no. p Her. ⁊ alios de iureiu. c. cum quidam.

m ¶ Officio ⁊ beneficio. Sufficiſſet dixiſſe ſolũ ab officio. Nam ſuſpenſus ab officio p ꝯſequens ſuſpenſus eſt a beneficio. vj. q. j. ſi quis preſbiter. de app. c. paſtoralis. xxxij. di. eos. Tu dic circa hoc vt dixi. ĩ. de cõſti. c. j. ſuper. c. v. ad fi.

n ¶ Suſpenſos. vnde ſi interim celebrent vt prius efficiũtur irregulares nec poſſunt abſolui ab alio q̃ a papa. de ſen. ⁊ re iudi. c. cũ eterni. de ſen. excõ. cũ medicinalis. li. vj.

o ¶ Quouſq;. ⁊ ſic facta reſtitutione ſtatim ſunt abſoluti. lxxxi. di. ſi qui. cũ ſuis ꝯſor. de ſponſ. c. nõ eſt. ⁊ ſic no. Io. an. de cenſ. c. exigit. v. quouſq;. li. vj. Et hoc verũ intellige ꝙ nõ requirit ſnia abſolutionis. Sed q̃ põt eſſe dubiũ an ſatiſfecerit necne ideo ſup hmõi ſatiſfactione neceſſaria eſt declaratio. Circa qḋ vide quod ſcripſi. ĩ. de foro cõpe. c. j. v. ſatiſfecerint. ibi plene.

p ¶ Plenariam. ſimile habes de cenſ. c. exigit. li. vj. vbi eſt omnino conſimilis littera.

q ¶ In ipſa vero. Quarta pars. Et dic in ipſa. i. in ipſo actu ꝓbationis vel inſinuationis.

r ¶ Poſtea. i. incõtinenti ſiue ex interuallo.

s ¶ Ante. ſume qḋ eſt. ſ. redditiones ⁊c. Eſſet enĩ quedam incõuenientia aliquem liberare a cõpoto qui nullũ vel minus plenum compotum reddidit.

t ¶ Fideliter. i. plenarie. ex. e. c. cũ in tua. vt ſic dictio ⁊ ibi poſita ponat pro id eſt/⁊ ſic ſtat expoſitiue. Ille nãq; qui tenet ratiões reddere tenet etiam de reliquis reſpondere. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. q̃uis. ⁊ hoc verũ intelligas in executore particulari. ſecus in vniuerſali qui eſt loco heredis vt dixi. ĩ. e. c. ſtatutũ. §. inhibemus. v. reddere ratiõem. ⁊ §. teſtamentũ. v. effectũ. ad fi. glo. et. e. ti. c. ſtatuimus. v. propriis ſuis bonis. ¶ Sed quero nũquid ordinariꝰ poterit talem executorem liberare a cõpoto ſine ratõe reddenda Uidetur ꝙ ſic ſicut alis de confectione inuentarij dixi. ĩ. e. c. Statutũ. §. inhibemus. v. inuentariũ. ⁊c. ordinarius etiã. Et ſic p cõſequens poterit eũ acquietare ꝯpoto nõ recepto. Eſtimo tamen Queſtio.

contrariū eſſet verū. nam ſi teſtator non poſſit liberare executores a ratiōe reddenda vt legitur extra. e. c. tua nos. ⁊ dixi. ſ. e. c. religioſa. ¶. rōnem. multo minus ordinarius hoc poterit. ratio eſt quia eſſet ɔtra ius publicū. ff. de admi. tu. l. quidam decedens. ff. de teſta. tu. l. iure noſtro cū ſimilibus. Redditio nāq̄ ratiōis non cōcernit ordinariū ſed alios quorū intereſt vt dixi. ſ. e. c. ſtatutum. §. inhibem⁹. ¶. ordinarios. alias ſi rōis redditio poſſit remitti de facili daretur executoribus via oīa retinendi et ſibi appropriandi cōtra illud quod legitur extra. eo. c. tua nos. ſibi aliis vſibus ⁊c. Facit inſti. vi bo. rap. §. Sed ne dū talia. de diuor. quāto. §. penl. cū ſimilibus. Sic videtur ſentire Hoſtien. d. c. tua nos. ¶. teſtatorib⁹. dicit tñ ꝙ vbi executor ex voluntate et nō ex neceſſitate ſumit in ſe tale onus nō tenet ad rōnem niſi ex bono et equo iudicis arbitrio faciēdam ar. ff. de ma. teſt. l. qui filiū ad ſi. ff. de lib. leg. l. Aurelius. §. filias. ad ſi. ⁊ l. creditor. §. inter cetera. ⁊ premiſſis adde que dixi. ſ. e. c. religioſa. ¶. rōnem. Sed ecce cū executor teneat fideliter adminiſtrare bona defuncti ⁊ de eis reddere rōem vt hic dicit ⁊ talis redditio rationis vt regulariter fieri debet adminiſtratione impleta vt dixi. ſ. e. c. ſtatutū. §. inhibemus. ¶. reddere ratiōem. ⁊c. ⁊ ſcias. Quero infra quod tēpus debet compleri talis adminiſtratio. Circa cui⁹ queſtionis ſolutionem dicunt aliqui ꝙ hoc debet fieri ſm qualitatem iniūcte executionis ⁊ ſic non eſt dare tempus certū. Alij dicunt ꝙ debet fieri infra annū a die adminiſtrationis recepte. C. de epiſ. et cleri. l. nulli. §. cum autem. Tertia opinio eſt ꝙ annus debet cōputari a die facte monitionis per epiſcopū de exequendo. auſ. de eccle. titu. §. ſi autem qui facere. de hered. ⁊ fal. §. ſi quis non implens. extra. e. c. nos quidem. Quarta opinio eſt ꝙ hoc tempus relinquitur iudicis arbitrio. ar. c. de cauſis. extra de offi. deleg. ff. de iure deli. l. j. Petrus de anchora. dicto. c. nos quidem / dicit ꝙ vbi tempus eſt limitatum per teſtatorem: tunc illud tempus currit a tempore adite hereditatis et ſcientie. ff. de ſta. li. l. ſtatulib. §. ſi quis here. Alias autē vbi tempus non eſt limitatum dabitur terminus per epiſcopum ad implendū piam voluntatem teſtatoris Et tūc tempus currit a die monitionis vt dicto. §. ſi quis nō implens. Fredericus de Senis dicit ꝙ hoc tempus erit annale tantū. vt dicto. c. Nos quidem. niſi ille ad quem pertinet fuerit iuſta cauſa impeditus. Et ſic ipſe notat conſilio centeſimoviceſimoquarto. Et circa hoc vide notata per ſpecu. ti. de inſtru. edi. §. nunc vero aliqua. in ¶. illud etiam queritur. ⁊ ibi per Joh. an. in add. que incipit Hic omnis vide. Potes videre quales expenſe allocari debent executoribus in redditione compoti.

v ¶ Acquietantiarum litere. de his dedi remiſſiones. ſ. e. c. ¶. acquietantiarum. Sed pone ꝙ de facto ordinarius ante rationes fideliter redditas facit executoribus acquietantiam generalem de vlterius non reddendo rationem in quo valet talis acquietātia. Dic ꝙ valet quo ad ea que prius fideliter adminiſtrata ſunt ⁊ in compotū deducta dum tamen dolus et fraus abſint. Nam alias in generali quietatione non veniunt geſta per dolū vel fraudem. ff. de libe. lega. l. lucius. et l. aurelius in fine. niſi etiam dolus expreſſe ſit remiſſus. vt in l. actione. C. de tranſac. Et hoc verum eſt vbi talibus executoribus aliquid adeſt: quia forſan aliqua de bonis defuncti ſubtraxerunt vel aliqua retinent ⁊ ſic ſunt in dolo. nam tunc ad talia non extenditur talis acquietantia vt dicta. l. lucius. et. ff. de pactis. l. tres fratres. Si vero nichil eis adeſt tunc dolus videtur remiſſus. Et ſic intellige gloſam quam habes dicta. l. actione. C. de tranſac. vbi vero talis acquietantia concernit adminiſtrationem futuram nunq̄ poteſt intelligi remiſſus dolus etiā ſi hoc ſit expſſum. fac. l. ſi vnus. §. illud. ff. de pactis. ⁊ l. quidam decedens. ff. de admini. tu. ⁊ ſic ſtat. l. ſi quis rationes. ff. de libera. lega. immo non obſtante tali acquietantia tenetur ex bono et equo reddere rationem vt predixi. ſ. glo. proxi. Hic materiam habet Barth. ff. de lib. leg. l. ab aurelio. §. Saius et notatur per Petrum de anchorano extra. e. c. Johannes. ¶. quinto quero. et aliis ¶¶. ſequentibus.

factas acquietanciarū litere teſtamentorum executoribus nullatenus concedātur ſub pena ſuſpenſionis ab igreſſu eccleſie per ſex menſes quam contrafacientes incurrere volumus ipſo facto.

x ¶ Suſpenſionis. Hanc penam in hoc caſu nō incurrent epiſcopi eo ꝙ de eis non fit mentio ſpecialis vt patet in. c. quia periculoſum. de ſen. excō. li. vj.

y ¶ Sex menſes. Incipiendo hos ſex mēſes poſt litteras huiuſmodi realiter conceſſas. Nam pena que ipſo iure incurritur non committitur ex delicto inchoato ſed cōſummato ſicut notatur de regu. iur. c. in penis per Jo. an. in nouel. li. vj. vbi de hoc optime

¶ De ſepulturis.

Johannes ſtratford.

¶ Nullus eccleſiaſticus pernoctetur apud defunctum niſi ſit cōſanguineus pſalterium dicturus: ſub maioris excōmunicatōis pena.

Quia ſepe et infra. Statuim⁹ in noſtra prouincia ꝙ peractis a viris eccleſiaſticis mortuorum memoriis nulli in priuatis domibus in quibus mortuorum corpora vſq̄ ad ſepulturā frequēter requieſcūt decetero recepētur ad ɔſuetas nocturnas vigilias pagēdas defunctorū amicis ꝓpinquis

a ¶ Quia ſepe. Hec eſt conſtitutio Johānis ſtratford Cantuarienſ. archiepiſcopi. ⁊ habet tria dicta. In primo ponitur ſtatuti editio. In ſecundo ibi Defunctorum ponitur quedam exceptio. In tertio ibi Sub pena. adijcitur pene cōminatio Diuiſio

b ¶ Statuimus. ex hoc apparet ꝙ eſt ius nouum.

c ¶ Eccleſiaſticis. quorū officiū circa ea que ſequitur verſari debet inter cetera eis incumbentia.

d ¶ Memoriis. id eſt exequiis de quibus habes. xiij. q. ij. c. pro obeuntibus. et. c. anime defunctorum. et. c. q. c. non eſtimemus. vbi patet ideo generaliter pro regeneratis omnibus ſolennes orationes fieri: quia non diſcernimus qui ſunt hi quibus proſunt aut quibus non proſunt. Et ideo melius eſt vt talia ſuperſint his quibus non obſunt nec proſunt q̄ ꝙ deſint his quibus proſunt vt ibi dicitur.

e ¶ Nulli. ſume quod eſt. ſ. recepētur.

f ¶ Priuatis domibus. ſcilicet extra eccleſias. Et idem intelligo in eccleſiis. nam eadem immo fortior eſt ratio prohibitionis ſcilicet euitandi malas conuenticulas et perpetrandi alia facinora. vt puta fornicationem / adulterium ⁊ huiuſmodi que numerantur ſub parte deciſa. In his nāq̄ fortior eſt ratio quo ad eccleſias quas decet omnem ſanctitudinem. de immunita. eccle. c. decet. li. vj.

g ¶ Sepulturam. i. tempus ſepulture.

h ¶ Frequenter. ſ. ſm communem vſum patrie.

i ¶ Requieſcunt. i. remanent.

k ¶ Recepentur. ſ. per inhabitantes domos huiuſmodi.

l ¶ Conſuetas. ſic ergo conſuetudo que tendit ad noxam et ad ſcandalum eradicanda eſt. viij. di. mala.

m ¶ Nocturnas. diurnas autem non prohibet. Nam tenebre ad male faciendum aptiores ſunt. ff. de ventre inſpi. l. j. §. tria lumina. Unde et furtum dicitur a furuo id eſt nigro quia ſepius de nocte fit. Inſti. de oblig. que ex male. naſcū. §. j. Et qui male agit odit lucem.

n ¶ Vigilias. Conſimili ratione ſublate ſunt vigilie que ſolebant fieri in eccleſiis in vigiliis ſanctorum de quibus legitur lxxvj. di. noſce.

o ¶ Defunctorum. ſecūdum dictum.

p ¶ Amicis. Horum nuncupatione qui contineantur habes. ff. de vb. ſig. l. late culpe. §. amicos. et poſſunt dici amici Pater / mater / frater / ſoror / et conſanguinei defuncti. Item vxor et ſeruientes domeſtici. Item ſocius in hoſpitio vel in ſcolis. Concubina vero ꝙ non ſit dicenda amica: notatur ibidem in gloſa. quia talis amicitia procedit ex cauſa inhoneſta. ff. de verb. ſig. l. liberorum. Sic etiam examicitia que eſt inter fures vt dicitur in gloſa dicto. §. amicos.

Qui ta
tur amic

q ¶ Propinquis. ſcilicet ratione ſanguinis vel affinitatis: non autem ratione loci.

r ¶ Et his. etiam extraneis.

s ¶ Pſalteria. idem credo in his qui alias oratiões deuotas dicere velint. Sed ſpecialiter dixit de pſalterijs eo q cum pſalmis ad ſepulturam corpora defunctoꝝ deducuntur. xxiij. q. v. placuit Ubi notatur ꝓ quibus defunctis eſt orandū: pro quibus non. Et nota q pſalteriū i ſe virtualiter cõtinet materiam vtriuſqȝ teſtamenti Unde lȝ ſacre lr̄e vniuerſalit̃ plecte et audite habeāt quādā virtutē occultā fugandi demones alliciendi ſpūs celicos: placandi etiā trinitatē. vt vult Origenes ſuper Joſue Om̄e. xx. hȝ tamē hoc ſpecialiter ſcriptura pſalmoꝝ ꝓut pulcre declarat Richardus hanipole in ꝓlogo pſalterij ſui ſic dicens. grandis inquit abūdantia ſpūalis ſolacij ⁊ gaudij qð i deo ſolo ſentit in eoꝝ corda deſcendit qui deuote cātant aut dicũt pſalmos i laudē dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i. dulcedinē q̄ppe diſtillãt in corda dicētiū delectationēqȝ in mentes eorū infundūt ac inſup aīas īcendūt caritatis igne. interius quidem inflāmādo ac feruentes efficiendo decoras ac ſpecioſas in cõſpectu dei reddēdo pſeuerantesqȝ in deuotōne ad ſublimitatē cõtēplationis ac ſonū celicū ſuſtollūt. Qd plura cātilena pſalmoꝝ demones fugat. Angelos in nr̄m excitat auxiliū: peccata tollit: deum placat. pfectōnē adducit. propellit inſuper et deſtruit cūcta aduerſa. ⁊ anguſtias animoꝝ inter corpus ⁊ animam pacem ſtatuens affert celeſte deſiderium necnon contemptum terrenorum.

et his qui pſalteria forſan pro defunctis dicere voluerit dumtaxat exceptis ſub pena maioris excõmunicationis: quam contra premiſſa vigilias faciētes huiuſmōi ⁊ receptatores taliter vigilantiū non immerito poterūt formidare.

Robertus vinchelſee

¶ Si decedēs tria aut plura reliquerit aīalia: ⁊ optimū alteri ſit debitū: ſit proximi valoris ipſius eccleſie.

Quia iter rectores eccleſiarū et parrochianos ſuos lites cupimus extinguere que frequēter oriūtur. Statuimus q ſi decedēs tria ad minus vel plura cuiuſcunqȝ generis in bonis aīalia habuerit: optimo cui de iure fuerit debituȝ reſeruato eccleſie ſue a qua recepit ſacramenta dum viueret: meliꝰ poſt optimum reſeruetur.

¶ De parrochiis ⁊ alienis parrochianis.

Stephanus langton.

t ¶ Sub pena. Tertium dictum.

v ¶ Receptatores. Sine quibus tales huiuſmodi vigilias exercere non poſſunt. quid autem importet hec dictio receptatores notat per archidia. de hereti. c. quicūqȝ. §. receptatores. li. vj.

x ¶ Taliter. ſcȝ cõtra prohibitionem iſtam.

y ¶ Formidare. cõminatio eſt nõ ſententia lata.

a Quia inter. Hec eſt conſtitutio Roberti vynchelſee Cātuarieñ. archiepī ſm quoſdam libros. et habet duas partes. In p̄ma ponitur ꝯſtitutionis edende ratio. In ſcd̄a ibi. Statuimus. ſequitur ipſa conſtitutio.

b ¶ Rectores. idem ſi inter vicarios vt dixi. ſ. de conſuetu. c. j. §. rectores eccleſiarum.

c ¶ Parrochianos. qui ſunt parrochiani proprij qui alieni poteſ colligere extra de parrochijs. c. vt dominicis. glo. p̄ma per Ber. Et. c. ij. de ſepultu. li. vj.

d ¶ Lites. Simile habes. ſ. de treu. ⁊ pa. ꝑ totum. Et ibi ad propoſitum in verb. Reuocantes.

e ¶ Statuimus. ſecunda pars.

f ¶ Decedens. ſiue ī parrochiam ſiue extra.

g ¶ Tria. ſile habes. ſ. de conſue. c. j. ⁊ ibi nota glo. ſuper §. cuiuſcūqȝ generis et ceteras glo. ſequentes quia per eas declarat materia huius. c. Nam ibi habes idem qð hic dicitur cum alijs ſuperadditis.

b Ad inſtar. Iſta conſtitutio fuit Stephani Archiepiſcopi in concilio Oxoñ. primo. Et habet duo dicta. In primo ponit ſtatutum. In ſecundo ibi. Ne forte. ponit rationem ſic ſtatuendi. Diuiſio.

i ¶ Euangelici. Math. xx.

¶ In ſingulis parrochiis magnis duo vl' plures ſint preſbiteri iuxta parrochianorū numerū et eccleſie facultatem: vt rite miniſtrentur ſacramenta.

Ad inſtar patris familias euāgelici plures operarios in vineā ſuā mittētis vt qð vnus nõ valeat explere ſaltem ſollicitudo perficeret plurimorum. ſententialiter diffinimus vt i ſingulis parrochialibus eccleſijs quarum eſt parrochia diffuſa duo ſint vel tres preſbiteri penſata pariter magnitudine parrochie ⁊ eccleſie facultate: ne forte (quod abſit) egrotāte vno p̄ſbitero vel debilitato parrochianis infirmantibus aut diuinis officijs volentibus intereſſe officia diuina ſubtrahantur vel negentur ſacramēta eccleſiaſtica.

Iohannes peccham.

¶ Summariū de ſe patet.

h ¶ Uineā. Quid ꝑ hanc vineam intelligat potes videre ꝑ Crix. gotham. et notingham ſup. c. euāgelio.

l ¶ Sententialiter diffinimꝰ. Patet ex hoc hāc conſtitutionem non eſſe noui iuris editiuam ſed potius alicuius dubij tunc exorti diffinitiuam ſiue declaratiuam: ſicut alias ſolet dici de dictione decernimꝰ de ſen. excõica. li. vj. c. decernimꝰ. cū ſimilibus.

m ¶ Parrochialibus eccleſijs. Que ſunt iſte poteſ colligere ꝑ doctores extra eo. ti. ꝑ totū. et p̄cipue ꝑ Hoſt. in ſūma et Joh. an. ibidē ſup rubri.

n ¶ Diffuſa. i. ampla.

o ¶ Duo ſint. Sume qð eſt ī pbr̄i. Et decr. in ſilli vij. q. i. Illud. ⁊ i. q. ij. placuit. ibi eorum ⁊c̄. Faciunt ad h̄ notata ꝑ Ber. de cõſecra. eccle. c. cū ſicut. §. conſecranda. de filijs preſby. c. propoſuit. lxxxj. di. in oībus.

p ¶ Tres preſbyteri. Facit ad hoc de conſe. diſ. j. hoc quoqȝ. Sed ibi loquit alio reſpectu. Sed nōne iſti preſbyteri erūt oēs intitulati in tali eccl̄ia? dic q non ſed vnꝰ debet intitulari. Alij vero erūt vt vicarij temporales. Pro quo vide que ſcripſi. ſ. de prebē. c. j. §. pluribus rectoribus. et. §. plures vicarij. Poſſunt tamen duo eſſe intitulati vtputa vnus vt rector: alius vt vicarius: ſicut dixi. d. c. j. §. ſit perſona.

q ¶ Magnitudine parrochie. Sic q vnus non ſufficit ad deſeruiendum cure.

r ¶ Facultate. Sic q ſufficiat omnibus. vij. q. j. illud.

s ¶ Ne forte. Secunda pars.

t ¶ Debilitato. Sic q nõ poſſit miniſtrare in cura ſibi cõmiſſa. extra de cleri. egro. c. ij.

v ¶ Infirmantibus. id eſt infirmis quibus ad petitionem eoruȝ ſine tardatione miniſtrari debent eccleſie ſacramēta. ſupra de offi. archipreſby. c. ij.

x ¶ Diuinis officijs. ſcilicet veſperis/ matutinis/ horis/ ⁊ miſſe.

y ¶ Volentibus. libertatē importat non neceſſitatem. Et intelligas iſtud de illis diebus quibus parrochiani nō tenentur intereſſe diuinis officijs niſi velint vtputa diebus nō dominicis nec feſtiuis. Nam dominicis ⁊ feſtiuis diebus tenetur quilibet chriſtianus intereſſe diuinis officijs et preſertim miſſe in eccl̄ia ſua propria. extra eo. capitu. vt dominicis. de conſecra. diſtin. j. capi. ſi quis extra.

z ¶ Subtrahantur. Poſſet eīn contingere neceſſitas miniſtrandi ſacramenta tali tempore quo dici debeant diuina officia. Unde ſi non ſit niſi vnus preſbyter aut oportebit ſubtrahi pro illo tempore diuina officia vel alias adminiſtrationem ſacramentorum. Et hoc eſt quod ſequitur vel negent. ⁊c̄.

Altissimus[a] de terra et infra. Nullus cōmunionem[b] prebeat diocesano alterius sacerdotis[c] sine ipsius licentia[d] manifesta. Quam ordinationem non intendimus ad peregrinantes[e] extendere nec necessitatis[f] casui derogare.

¶ De decimis et oblationibus.

Symon mepham.

¶ Quicunqȝ populi deuotionem ac debitum in oblationibus faciendis aut decimis persoluendis impediunt aut in suum vsum iniuste cōuertunt: excōmunicationis vinculo teneantur nec absoluantur priusquam populum ab errore reduxerit et ecclesie satisfecerint: idqȝ a solo diocesano fiat excepto mortis articulo.

Quia quidam[g] maledictionis[h] filii in nubentium[i] solemniis: purificationibus[k] mulierum: mortuorum exequiis[l] et aliis[m] in quibus ipse dominus[n] in ministrorum[o] suorum personis[p] solebat oblationum[q] libamine[r] populariter[s] honorari ad vnius denarii vel alterius modice[t] quantitatis oblationem populi deuotionem restringere[v] sunt moliti: residuum[x] oblationis[y] fidelium suis[z] pro libito vel alienis vsibus multotiens[&] applicantes. ¶ Alii[bb] vero non attendentes quod dominus omnipotens cuius est terra[cc] et plenitudo[dd] eius et vniuersi qui habitant in ea:

a ¶ Altissimus. Hec est constitutio Johannis peccham. et est pars huius. ꝗ. de summa trini. et fi. cath. c. altissimus. ꝗ. de cele. mis. c. c. Item de peni. et re. c. o. c.

b ¶ Cōionem. i. sacramentum eukaristie. et vide circa hoc quod scripsi. ꝗ. de summa tri. et fide cath. c. altissimus. ꝗ. cōionem.

c ¶ Sacerdotis. i. curati

d ¶ Licentia. simile habes de priuile. c. j. in cle. vbi statuitur quod religiosi qui clericis aut laicis sacramentum vnctionis extreme vel eukaristie ministrare matrimonia vel solemnizare presumunt nō habita super his parrochiali presbyteri licentia speciali ipso facto sunt excōicati. ¶ Sed quid si parrochianus dicat se habere licentiam hanc a suo curato an ministraturus huius sacramenti habeat sibi credere. Joh. an. d. c. j. videtur sentire quod sic et contra ibi paulus. ꝗ. licentia qui allegat ad hoc de pe. di. vi. placuit. Sed nunquid curatus nō presbyter possit dare hanc licentiam: dic quod sic nisi per episcopum sit potestas cure vicario cōmissa quia tunc ille vicarius reputaretur presbyter qui daret hanc licentiam sicut notat paulus in loco preall. ꝗ. parrochialis. potest etiam episcopus in sua dioc. hanc licentiam cōcedere maxime vbi ecclesia vacat. Sic etiam archipresbyter ciuitatis vbi potest audire confessiones. extra de offi. archipres. c. ij. nō enim est absurdum curam eiusdem loci et parochie pluribus insolidum esse cōmissam vt notat Inno. de preben. Cum nō ignores. facit ad hoc quod notat Host. de peni. et re. c. ois. vbi dicit quod papa episcopus et eius vicarius legatus et eius penitentiarius dicuntur proprii et immediati sacerdotes. sic recitat per Paulum in loco preall. quod tamen nō obstantibus predictis reputat securius vt impetret licentiam ipsius sacerdotis parochialis, prout sonat littera. ar. ad hoc extra de decimis. c. ad audientiam.

Questio.

e ¶ Peregrinantes. viator nanque cuiuslibet ecclesie parrochianus est. argu. ad hoc. ff. de iudi. l. heres absens. et circa hoc vide nota per Host. in summa de peni. et re. ꝗ. cui confitendum sit. statim post principium.

f ¶ Necessitatis. nam sicut necessitatis tempore pōt quilibet presbyter cōfessionem alterius parrochiani audire. xvi. q. vi. si presbyter. cum similibus notatis per Host. in summa de peni. et remis. c. ꝗ. cui cōfitendum. ver. septimo tempore necessitatis. sic pōt et eukaristiam ministrare. l. di. penitentes. j. q. j. c. si quis. ꝗ. ecce. facit ad hoc quod dixi. ꝗ. de dona. c. vnico. ꝗ. absolutione.

g Quia quidam. Hec est constitutio Symonis mepham Cantuarien. archiepi. Et habet duas partes principales. In prima ponit triplex motiuum siue occasio huius cōstitutionis edende. In secunda ibi. Nos igitur. procedit ad statutum penale.

Diuisio.

h ¶ Maledictionis. i. pene eterne sicut notat Card. de vsur. c. j. ꝗ. maledictionis. li. vj. et de cens. c. j. ꝗ. maledictionem. co. ii.

i ¶ Nubentium solemniis. de quibus plene extra de feriis. c. capellanus. hec enim solemnia cessant certis temporibus videlicet a prima dominica aduentus domini vsque ad octauam epyphanie inclusiue. et a. lxx. vsque ad octauas pasche inclusiue. Et a primo die rogationum vsque post septem dies penthecosten elapsos. Unde in dominica festi trinitatis licite possunt huiusmodi nuptie celebrari siue solemnizari vt patet in d. c. capellanus. ad fi. et sic sentit ibi Anthonius de butrio dum dicit Alii incipiunt in dominica in albis. non dominica post penthecosten. Et hi videntur canonem violare.

k ¶ Purificationibus mulierum. de his habes extra de purificatione post partum: per totum.

l ¶ Exequiis. de quibus dixi. ꝗ. ti. proxi. c. j. ꝗ. memoriis. Et de his legitur extra de symonia. c. cum in ecclesie. Et debent fieri sine planctu xiij. q. ij. c. preposterum. cum tribus. c. sequen.

m ¶ Et aliis. scilicet festis et temporibus quibus populus cōsueuit deo offerre

n ¶ Dominus. ille videlicet qui absolute est dominus omnium et cuius sunt omnia et qui nullo indiget sed omnia possidet largitur et distribuit de quo statim. ꝗ. sequitur et de quo dicitur Math. xxi. dominus his opus habet.

o ¶ Ministrorum suorum. scilicet rectorum et vicariorum et aliorum curam animarum habentium. Pro quo vide quod scripsi. ꝗ. de summa tri. et fi. catho. c. j. ꝗ. ministri.

p ¶ Personis. Tales nam qui personam dei quia eos misit personas representant. ij. q. v. c. habet. in fi. vbi patet quod deus honoratur in personis ministrorum suorum.

q ¶ Oblationum. de his potes videre quod dixi. ꝗ. de cōsue. c. j. ꝗ. oblationum.

r ¶ Libamine. i. sacrificio siue placatione. Sciendum est quod in veteri testamento oblationum triplex erat discretio: vna in animalibus et dicebatur sacrificium. nec ante octauum diem natiuitatis poterit offerri. Alia in sicca materia vt de simila pane et thure et hec proprie dicebatur oblatio. Tertia de liquidis vtputa vino oleo. Et proprie dicebatur libamen vel libatio. Sed his nominibus scriptura indifferenter vtitur. Hic vero ponitur pro oblatione que fit in pecunia secundum morem anglie et sic in materia arida

Jn vet
fuit obla
tionis
dus.

s ¶ Populariter. i. cōmuniter vel in congregatione populi. vel dic populariter. i. per singulos de populo. Sicut dicimus de actione populari que competit singulis de populo. ff. de popula. ac. per totum. Solet nanque populus in talibus solemniis de quibus hic dicitur singillatim et per capita singula aliquid offerre quorum deuotio retrahi nō debet sed potius augeri. ar. ad hoc in cle. cupientes de penis. de deci. c. j. li. vj.

t ¶ Modice. videlicet oboli vel quadrantis vt sic sit minus denario. vel dic modicam quantitatem respici debere respectu populi ad talem solemnitatem cōfluentis vbi singuli cōsueuerunt aliquid offerre. et sic hec modica quantitas relinquitur arbitrio iudicis. ff. de legi. iij. l. legitimos. in prin. Scias tamen quod modica summa in iure quandoque dicitur. ꝗ. duos aureos. ff. de dolo. l. si oleum. in fi. cum. l. seq. quandoque duo pondo auri. ff. de iudi. l. ꝗ. et si susceperit. Potest etiam hec modicitas de iure estimari ad quartam partem. ar. l. C. de inof. test. l. si quando in suo. l. fin. alias potest estimari ad tertiam partem. ar. l. nouationum. C. de decur. li. x. Potes circa hoc videre l. hec adiectio. ff. de verb. sig. vbi glosa hoc relinquit arbitrio boni iudicis vt predixi. et huic dicto adhereo.

v ¶ Restringere. quod fieri nō debet vt dixi. ꝗ. ꝗ. populariter. ad finem glo.

x ¶ Residuum. scilicet vltra quantitatem sic restrictam.

y ¶ Oblationis. scilicet fidelium vel quod fieri deberet cessante tali malitia. Nam si oblatio facta esset et a sacerdote vice dei cum recipiente per ipsos offerentes vel alios esset ablata tunc locum haberet id quod legitur et no. x. q. j. c. qui sacerdotes. et duobus. c. seq.

z ¶ Suis. scilicet quod est. ꝗ. vsibus.

& ¶ Multotiens. ex hac littera potes colligere quod huiusmodi applicatio nō fuit causa principalis mouens ad editionem huius statuti. sed est quod cessante tali applicatione quo ad residuum incurratur pena hic limitata est per restrictionem deuotionis populi.

bb ¶ Alii vero. Secunda causa mouens ad editionem huius statuti.

cc ¶ Terra. vt in psalmo. xxiij.

dd ¶ Et plenitudo eius. psalmo predicto. et. xiij. q. ij. in ecclesiastica.

decimas in ſignū vniuerſalis dominii ſibi reddi ꝑcepit et ꝓ ſuo cultu eaſdem clericis aſſignauit. Aliquando malicioſe impediunt: impediri ve faciunt vel procurant viros eccleſiaſticos ad quos ſpectat perceptio decimaꝝ eorum ve ſeruitores quo minus liberum ingreſſum et egreſſum in predia et a prediis de quibꝰ huiuſmodi decime proueniunt habere poſſint pro ipſis decimis colligendis cuſtodiēdis vel quo voluerint abducēdis. ¶ Aliiꝰ etiam niſi prius cirothece vel calige ſeu quicquā aliud eis dentur ſeu promittantur: decimas huiuſmodi aſportāt et cōſumūt aſportari ve et cōſumi faciūt ſeu aliqͦd dānū īferūt inferri ve faciūt in eiſdē. ¶ Nos igitur perverſoꝝ dānabilibꝰ cōſiliis ſalubre remediū imponere cupiētes nichil nouum ſtatuētes: ſed āṫiquorum

e ¶ Decimas. tam prediales ꝙ̄ ꝑſonales.

f ¶ Uniuerſalis dominij. extra eo. c. tua nobis. Leuitici vlti. numeri. xxv.

g ¶ Reddi. ⁊ ſic ex debito. xvj. q. j. decimas. ⁊ c. reuertimini.

h ¶ Precepit. et ſic ſunt ſub precepto vt per multas auctoritates oſtēdit Innocen. extra eo. ſup Rubrica. ⁊ nō ſolū prediales ſꝫ ꝑſonales ꝗcquid ſuper hoc dicat Hoſtien. extra eo. c. j. aliquibus. Nam hoc ſentire videt Aug. xvj. q. j. reuertimini. ⁊ q. vij. maiores. declarans hoc pertinere ad illud preceptum euangelij. Reddite que ſunt ceſaris ceſari et que ſunt dei deo. Item Ambroſius. xvj. q. vij. quicū q. vbi Jo. de deo expreſſe cōcludit decimas etiā ꝑſonales eē ſub ꝑcepto Hoc etiā apte dicit grego. ca. q. quenit. ibi ꝑcepti diuini ⁊c. Facit ad h illud Hieronimi. xvj. q. j. apoſtolicis. hoc etiam declarat eccleſia ſcꝫ decimas tam prediales ꝙ̄ perſonales ꝑtinere ad preceptum diuinū. extra eo. c. tua nobis. in fi. cui etiam declarationi ꝯcor. Aug. xvj. q. j. decime. Item Grego. de conſe. diſt. v. quadrageſima. in fi. Unde cōcludit Anthonius de butrio ꝙ non ſoluentes decimas ꝑſonales damnantur. Sic ipſe no. extra eo. c. parrochianos. parū ante finem.

i ¶ Suo cultu. Hoc igitur reſpectu non cadunt in laicum cū ſit ſuo mere ſpūale ſed eo reſpectu quo ſoluūtur in ſignum dominij poſſunt laici eas habere ex priuilegio. ſic notat Petrus de Ancho. extra eo. c. tua nobis. ꝟ. viij. nota.

k ¶ Clericis. laici nanqꝫ decimas iure ſuo recipere nō poſſūt. extra eo. c. quāuis. ⁊ c. ad hec.

l ¶ Malicioſe. Malicia. preſumitur eo ipſo ꝙ immiſcent ſe rei ad ſe non pertinenti. ff. de reg. iur. l. culpa.

m ¶ Impediūt. ſcꝫ maledictionis filij de quibꝰ. ſ. dixit.

n ¶ Faciunt. ſcilicet per alios.

o ¶ Ingreſſum. habens nanqꝫ ſeruitutem quācūqꝫ in fundo aliquo viam eo ipſo habebit ad fundum vt vtatur ſeruitute ipſa. ff. de ſeruitu. ruſti. pred. l. Item ſic. §. qui habet. et hoc verum ſiue ſit locus publicus vel priuatus vt ibi pa. ratio eſt quia ſine acceſſu nullus eſt fructus. ff. de ſeruitu. vrb. pred. l. binas. facit ad hoc ff. de contrahend. emp. l. qui fundum. §. in lege. ff. ſi vſufru. pe. l. j. §. vſufructus. vbi de hoc in gloſa et ꝑ Bartho. in dicta. l. binas.

p ¶ Predia. Prediū eſt vocabulū generale ad fundū agrū vel poſſeſſionem. ff. de ver. ſig. l. queſtio.

q ¶ Colligendis. loquitur ſm conſuetudinem locoꝝ illorum quibus decime ſparſim colliguntur per agros quibus garbe decimales a. ix. partibus ſeparate in ſulcos proiiciuntur. Sed nota ꝙ licet decima a. ix. partibus ſeparata non ſit: poteſt tamen vendicari quia ſtatim tranſit in dominium eccl'ie etiam abſqꝫ traditione vt notat Johan. xvj. q. j. moderamine. et talis decima debet ſolui ſtatim fructibus recollectis et de fructibus integris nullis expenſis deductis. extra eo. c. cū hoīes. ¶ Sed quid ſi conſuetudo ſit ꝙ colonꝰ vel dominus predij exponat decimas collectas et in aceruū poſitas nūquid talis conſuetudo poſſit impune reſtringi vt videlicet decime ipſe ſparſim ꝓiiciantur. dic ꝙ nō maxime vbi talis conſuetudo eſt preſcripta. eſt nanqꝫ talis conſuetudo rationabilis et eccleſie vtilis et ideo inuiolabiliter obſeruanda extra de conſue. c. j. a cōtrario ſenſu. Nam et colonus etiam de iure tenetur non ſolū decimas huiuſmodi colligere ⁊ coaceruare ſed etiam in eorum ſacerdotis afferre. xvj. q. j. reuertimini. et q. vij. c. j. et ſic tenet Johan. an. extra eo. c. ex parte. ij. et concor. ibi Petrus de ancho. et Anthonius de but. qui etiam ibi dicunt ꝙ ſacerdos poteſt prohibere domino fundi ne fructus colligat vel aſportet niſi eo preſente vel eius nūcio. arg. ad hoc. C. quando et qui. quarta pars. l. ij. ibi ſub aſpectu curialiū. Et idem

eſtio

notat ſpecu. extra eo. ti. ad fi. Ratio eſt quia habet partem in fructibus. igitur et in fundo: quia ſunt pars fundi. ff. de rei ven. l. fructus. Sic etiam determinat Guill. nazo. per. l. paulus. ff. de pecu. et. l. ſi ſuſpecta. ff. de inoffi. teſta. et. C. de litig. autent. nunc ſi heres. Et idem tenet Johan. an. in addi. ad ſpe. e. ti. ad fi. Et hec vera ſcdm Anthonium niſi conſuetudo aliud habeat. ſed non valeret cōſuetudo que daret occaſionem ſurripiendi. Autent. vt nulli iudi. §. quia vero. Et ſic tempat. l. ſi publicanus. ff. de publi.

r ¶ Cuſtodiēdis. ſcilꝫ ne ſurripiantur vel ne ꝑ beſtias diſſipentur.

s ¶ Quo voluerint. Cōtra hoc opponitur. ſ. de pecul. cleri. c. quia plerique. Solutio. dic hoc quod hic dr̄ intelligi debere ſm illam. Nam hec voluntas debet gubernari ſm rationem et iurā prius ordinata. Circa quod vide ꝙ̄ dixi. ſ. de cleri. non reſi. c. in decimis. §. arbitrio. in fine.

o ¶ Alij etiam. Tertius abuſus.

t ¶ Cirothece vel calige. Et ſic donū ſiue munus

v ¶ Dentur. quod omnino eſt prohibitum. xvj. q. vij. c. decimas.

x ¶ Aſportant. litera iſta non diſtinguit an aſportans ſit laicus vel clericus nec ego diſtinguo. ff. de publi. ac. l. de precio cū ꝯcor. ibi poſitis. Nam et clerici decimas prediales ſoluent ſicut ⁊ alij extra e. c. ſuggeſtum. et c. ex parte. nec refert an talis aſportās ſit diues vel pauper. Nam pretextu paupertatis nō debet quis aliena tenere vel peccare. ff. de ritu nup. l. palam. Decima nāqꝫ eſt debita et ideo iubetur reddi non autem dari. extra c. ad apoſtolice Et huic ſententie ꝯcor. notata ꝑ Jo. xij. q. j. quia tua. l. glo. fi. Et ſic concludunt doctores extra eo. c. cum hoīes. ¶ Sed quero quid ſi aliquis aſportari fecerit decimas prouenientes de aliquo fundo per aliqua tempora v.g. per annū biennium vel triennium aut amplius. Iſte ſic aſportans vendidit vel alienauit hunc fundum alteri. Nunquid iſte emptor inquantum eſt poſſeſſor fundi poſſit cōueniri pro decimis preteritis. Hec queſtio tangitur extra eo. c. cum hoīes per Petrum de ancho. §. tertio quero Qui facit rationes ad vtrāqꝫ partem. Et finaliter dicit doct. tenere ꝙ ſit in electione curati ſiue beneficiati contra quem agat vel contra nouum poſſeſſorem vel contra illum qui deſijt poſſidere. allegat ad hoc de re. eccle. non alie. c. ſi quis. §. alienatio ꝑ Bern. et ſic ſm eum tenet dominus Fredericus de ſenis cōſilio lxxij. et tangitur per Archidia. xvj. q. j. ſi quis laicus. addi. dicens ꝙ peccatum. Et pro opinione iſta facit. c. paſtoralis. extra eo. ti. vbi apparet ꝙ decima eſt onus reale. Michi tamen videtur ꝙ in queſtione iſta potius competeret actio effectualis contra auferentem quia onus decime reſpicit eum qui percipit fructum. Hinc eſt ꝙ dominus de parte ſua et colonus de ſua ſoluit decimas. extra eo. titu. capitu. tua nobis. Ille igitur qui fructus ꝑcipit et non ille qui non percipit debet vrgeri ad ſolutionem. facit ad hoc. ff. de vſufruc. l. hactenus. et. l. ſtipendia. de impenſ. in rebus factis. et. l. quero. de leg. j. Conſtat enim ꝙ licet fructus debeantur ex predio non tamen pro illis obligatur. ff. de contrahen. emp. l. vlti. Nec obſtat. c. paſtoralis preallegat. quia loquitur de fructibus indecimatis qui in alium transferuntur in quibus maior eſt ratio ꝙ cum onere transferantur ꝙ̄ poſſeſſio. Scio tamē ꝙ lꝫ opinio iſta ſit equior alia tamen opinio quo ad cōmodum eccleſie eſt magis remediabilis. Tu igitur ſequere eam que magis tibi placuerit. Hoc tamen intelligēdo ꝙ ſi ab vno eorum recuperata fuerit decima alius per hoc exonerabitur. argumen. ad hoc de regu. iur. capi. bona fides libro. vj.

Queſtio

y ¶ Damnum. forſan eas diſpergendo vel ad pluuiam aperiendo vel alias beſtijs ad deuorandum exponendo.

z ¶ Nos igitur. Secunda pars.

a ¶ Antiquoꝝ canonū. Ecce tres exceſſꝰ hꝰ tāgūt. vnꝰ ꝙ ad dlīqūtes circa oblationes. In quo casu habes canones antiquos.x.q.i. Quia sacerdotes.ꝛ duobꝰ.c.seq.xiij.q.ij.c.qui oblatōes.ꝛ.c.seq. Secundus est circa impedientes decimas pcipi et abduci pꝑos ad quos ptinet. vnde cū decime huiusmōi cadant sub precepto vt dixi.ꝫ.c.ꝟ.precepit. mortaliter peccant qui easdem detinēt et sacrilegiū incurrūt.xvj.q.vij.c.decimas.ꝛ.xvj.q.j. In canonibus. vbi ptꝫ q̄ hi qui oblatōes vl' decimas aliqua inuasione vel tyrannica ptāte retinent nisi moniti se emendauerit ppetuo anathemate feriendi sunt. Et p missis ꝯcoꝛ. que legūt et notantur eē c.tua nobis Et ad premissa faciūt q̄ legūtur et notant in cle. dispendiosā de iudi. Ex quibus satis patꝫ q̄ decime subtrahende non sunt. sed si bene ꝯsidero idē esse nō soluere decimas sicut eas.a.ix.ptibꝰ separe et postea impedire ne percipiant vel abducant. qꝛ soluere dꝫ intelligi cuꝫ effectu. extra de cle.non resid.c.relatū cū ꝯcoꝛ. ibi positis in glo. Tertius excessus est circa exigentes dona vel munera ꝓ solutione decimaꝝ cū tñ gratis solui debeat etiam nullis expensis deductis maxime in decimis predialibus vt ꝑ extra.e.c.cum homines ꝛ c.pastoralis. Et quo ad casum nostrū habes sup hoc canonē xvi.q.vij.c.decimas. vbi de hoc p Jo.ꝛ archid.

canonū statuta in mediū[b] deducētes: vniuersos ꝛ singulos huiusmodi istigatores[c] impeditores[d] et alios[e] supradictos per quoꝝ nephandas machinationes[f] ecclesijs[g] vel earū rectoribus seu vicarijs aut ministris[h] quicquā dāni[i] infertur aut subtrahitur honoris[k] aut cōmodi[l] consueti

b In medium. vt scꝫ canones antiqui argumentū sint et mediū rōnabile inter peruersitatem delinquentiū et punitionē eorūdē. Sed quomodo antiqui canones in hac parte faciunt ad finem et cōclusionem huius statuti quo pnūciatur tales excōicationis sententia inuolui: forsan non bene video. Tu tñ vide qđ dicam ꝫ.e.ꝟ.inuolui.

c Instigatores. quo ad primū excessum.

d Impeditores. quo ad secundum.

e Alios. scilicet exigentes munera.

f Machinatōnes. Simile habes eē eo.c.tua nobis. in princi. Multe enī vie patent hoībus ad malū. aut. de nup.ꝟ. nuptores. coll'.iiij.

g Ecclesijs. scilicet cathedralibus collegiatis vel parroch. regularibus vel secularibus.

h Ministris. vtputa clericis inferioribus.

i Damni. forsan in dissipatiōe et deuastatione decimaꝝ. et dicitur

Dannum. damnū ois diminutio pmonij.ff.de dāno infect.l.iij. Itē amissio lucri.ff.ne quid in loco publico.l.j.ꝟ.merito. Et circa h̄ vide notata p archid.de of.ord.c.canonici.ꝟ.dānis.li.vj. Et nō q̄ dānū inferens tenet illud resarcire.lꝫ ad illum nichil puenerit. put notat Jo.an.de reg.iur.c.pctm̄.in fi.li.vj. Et hoc verū intelligas de damno circa rē nō tñ de damno ꝓ rem. notat in.c.de rta. de iureiur. per Ber.

Pluribꝰ de cāis sacerdos honorari dꝫ.

k Honoris. s. ecclesiastici siue diuini magis q̄ ꝓprij ipsius curati xcix.dist.c.ecce. nichilominus scire debes q̄ sacerdos i psona dei cuius minister est honorari dꝫ.ij.q.v.habet.in fi. Honorari etiaꝫ debet qꝛ est psona publica et eius ofo est q̄si ofo multitudis ꝛ ib melior est ceteris partibus q̄ ofo psone singularis. Tertio honorari dꝫ a subditis qꝛ pelatis se hꝫ ad virtutē sicut cā efficiēs in alijs virtutem. vnde ipa pelatio honorabilis est etiā in psona indigna. dicit namq̄ philosophus .iiij.eth. Dignius est in alijs causam virtutis existere q̄ in se tantū virtuosum esse.

l Cōmodi ꝯsueti. in pmo casu supra posito potes ponere exemplum si accedentes ad solēnia nubētium purificationes mulieꝝ mortuoꝝ exequias ꝛ alias solēnitates diuinas ꝛ populares solebant aliqđ certum offerre. vtputa ipeꝫ quilꝫ denariū obolū vel quadrantē aliā ve rem qualēcūq. vel si cōiter duo vel tres aliqđ certum cōsueuerunt offerre q̄ tūc habeat locum qđ hic dꝛ in casu q̄ talis oblatio restringat. In secūdo casu pone exemplum p ea que dixi ꝫ.eo.ꝟ.colligendis. Est enī ꝯmodū eccłie q̄ decime in campis siue agris sparsim ꝓiecte vbi sic cōsueuit fieri colligātur custodiantur et abducant. Est etiam cōmodū eccłie maius vbi sic consueuit fieri vt decime non ꝓijciantur sparsim sed magis in vnum aceruū vel plures per ipm decimantem recolligantur. Vnde qui cōtrariū facit agit cōtra cōmodū cōsuetum.

m Declaratione. Simile habes de elect.c.ppetuo. vbi de h.ꝟ.declaramus p archid.li.vj.ꝛ p Jo.an.de iureiur.c.j.ꝟ.declaramꝰ eo.li. qui dicūt q̄ p hoc intelligit ius antiquū nō autē nouum.

Presentis declaratiōe[m] concilii declaramus ꝛ pronūciamus omnes ꝛ singulos in premissis[n] vel eoꝝ aliquo[o] in posterum[p] delinquentes vinculo maioris excommunicatiōis inuolui[q] reseruata[r] loci diocesano eorū absolutione preterq̄ i mortis articulo[s] quousq̄[t] ipsorum[v] ministerio

n Premissis. cōiuncti.

o Aliquo. s. singularis.

p In posterum. p h̄ apparet hanc declaratōnē nō cōcernere preterita sed solū extūc futura. ꝛ sic vi dici debeat ius nouū potius q̄ antiquū. cōtra h̄ tamen facit clausula supra posita nichil noui statuentes ꝛc. et illa presentis declaratiōe concilij ꝛc. vt dixi.ꝫ.eo.ꝟ.declaratione. dic vt ꝭ.glo.proxi.

q Inuolui. Hec littera pōt intelligi dupl'r. vno modo videlꝫ vt ipso facto tales inuoluātur hac snīa. vel aliter q̄ mereantur inuolui per sententiam hois. Ita q̄ sm vnū intellectum sit sententia lata. sm aliū sententia ferēda. apparet tñ q̄ capitula superius alleg.ꝟ.antiquoꝝ canonū.m potius contineant excōmunicationem ferendam q̄ latam. Et sic sm illos canones sequeretur sententiam de qua hic loquitur fore ferendam et non latam. qꝛ hic refert se ad canones antiquos. sic etiam stat.c.indigne.xij.q.ij. vbi loquitur de ꝯsimili materia. Sed forsan dicis q̄ hec sententia lata ꝓbat.xvij.q.iiij. Ois eccłie.xi.q.iij. canonica de senten.excō.c.conquesti. Respondeo sm glosas eosdē q̄ nō obstant qꝛ loquūtur in alijs casibus vt in eisdem locis patet. potest tamen dici q̄ vbi consuetudo loci habet tales pro excōmunicatis hoc sufficit. quia consuetudo est optima iuris interpres. Et sic no. Johan.de deo in dicto capitu. omnes ecclesie. sm quā opinionem posset iustificari etiam secundum antiquos canones id quod hic declaratur videlicet eos de quibus hic loquit sententia excōmunicationis inuolui ipso facto. per statutum eñ hoc posse ordinari non est dubium vt notat archidiaco. dicto capitu. omnes ecclesie. Sed in hoc casu scilicet statuti noui non esset declaratio antiquorum canonum hoc prius dicentium sed potius noua ordinatio. In hac itaq̄ materia vt scias quando dici debeat sententia lata quando ferenda remitto te ad ea que remittendo scripsi supra de testamen. capitu. religiosa. ꝟb. sub pena anathematis. sed forsan dicis tales fore excommunicatos ipso facto in casibus hic enumeratis quia infringunt seu violant ecclesie libertatem. extra de senten. excom. capitu. nouerit. et sic apparet constituentem intellexisse infra capitu. proxi. vers. alij preterea. et ꝟs. quidam insuper et per totum. Respondeo. hoc verum est in ecclesiastica libertate vniuersali de qua ponit Innocen. multa exempla dicto capit. nouerit. vbi inter cetera dicit q̄ tale est priuilegium de decimis pmicijs et oblationibus scilicet q̄ sint clericorum.xvj.questio.j.reuertimini. et.c.decime Unde ex illo capite satis placet eos de quibus hic loquitur sententia excōicatōis ipso facto inuolui.

r Reseruata. Hic ergo habes vnum imo tres de casibus episcopali absolutioni reseruatis. de alijs dicendum est infra loco suo sub titu. de peni. et re. Sed quero nunquid habens ab episcopo potestatem absoluendi in casibus sibi reseruatis possit tales absoluere ab hac sententia. Estimo q̄ sic dūmodo prius fiant que hic dicuntur. Nam sufficit huiusmodi absolutionē fieri aut per episcopum aut per eum qui eius potestate fungit. extra de offi. ord. c. inter alia in fi. Questio

s Mortis articulo. concor.xvij.questio.iiij.capitu. si quis suadente. de imunita. eccle. capitu. clericis. lib. vj. Iste enim articulus semper excipitur vt dixi supra de donatis. capitu. vnico. verb. absolutione. Et nota. extra de offi. ord. capitu. pastoralis. per Bern.

t Quousq̄. morā importat ꝛ hec clausula que sequitur presupponit satisfactionem debere precedere absolutionem. Rō est. qꝛ excōicatio fieri ꝓpter offensam. de ꝟb. sig. c. ex parte. Nota

v Ipsorum. scilicet sic delinquentium.

in contrarium[x] laborantiū eccleſiis[y] fuerit popularis[z] deuotio efficaciter reſtituta: ac viris eccleſiaſticis ſic leſis[a] de huiuſmodi exceſſibus plenarie[b] fuerit ſatiſfactum[c].

Johannes ſtratford.

ℂ Quicūq3 decimi cuiuſq3 fructus collectionē3 denegant aut impediunt colligenteſq3 moleſtāt: maiori excōmunicatōne inodent: nō abſoluēdi extra mortis articulum preterꝙ̄ a dioceſano ſuo.

Errores damnabilis deuio excecati ſuaꝝ animarum excidia[e] nō deuitant dum frugum[f] ſuarū decimā garbam[g] ſoluētes pro labore metētibus[h]. ea[i] minime[k] cōputata nō abſq3 errore[l] calculi pro decima[m] vndecimā[n] ſoluūt garbam contendentes[o] ſe mercēnariis[p] de frugibus non decimatis poſſe pro autūnali[q] labore potiſſime āte[r] decimationē3 ſoluere mercedem noui[ſ] teſtamenti et veteris[o] imperium contēnentes[t]. ℂ Quorūdā[v] etiā laicorū[x] ſuperſticioſa[y] malicia nouiter[ʒ] adinuenit ꝙ cū garbas aliquas decimales[⁊] nō tñ ſignatas[a] ꝓ decimis i ſuis terris[b] dimittūt[c] in ſeruiētes virorū eccleſiaſticorū[d] garbas[e] aut alias[f] res de decimis[g] ſic dimiſſis[h] noie decime abducētes[i] et

x ℂ In contrarium. ſcʒ malicie ſue prioris. vt ſcʒ ſicut prius laborauit in malū ſic nūc ecōtra laboret ad id quod eſt bonū. Eſt eñ regulare ꝙ ſi vnū contrarioꝝ ſit malū aliud ē bonū. viij. q. j. ſcādū. xxxij. di. hoſpiciolū. Et notat ꝑ Ber. de iureiur. c. intellecto. glo. j.

y ℂ Eccleſiis. ſcʒ quibus preiudicatū eſt. Et itellige ꝙ ſub appellatiōe ecclie continet ꝓlatus eiuſdem quocūq3 noie cenſeat. extra de teſta. c. relatum. §. noie.

z ℂ Popularis deuotio ſcʒ quo ad ꝓmū exceſſuʒ de quo fit mentio in ꝓncipio huiꝰ ꝯſtitutionis.

a ℂ Sic leſis. Illud pōt referri ad oēs tres exceſſus hic poſitos qꝛ i vno quoq3 eoꝝ eſt dare leſionē et dānū vt ſatis apparet et ꝓbat ex lra ꝗ ſeqt de hmōi exceſſibꝰ ⁊c̄.

b ℂ Plenarie. ſcʒ ad omne dānū rōne malitie huiuſmodi ꝯtingēs et prouenīens.

c ℂ Satiſfactum. qñ ſit plenarie ſatiſfactū relinquitur arbitrio boni iudicis ſicut alias in ſimili notatur ꝑ archid. de of. ord. c. ſi canonici. §. ſatiſfacere. li. vj. Cuius c. materia in rōne ꝯ̄ facit ad fundandū ea que hic ſtatuunt. Et hec ſatiſfactio fit nō ſolū ꝑſonis dāniſicatis ꝓpter ſuū intereſſe ſed etiā eccleſiis vt. ſ. dictū eſt facienda eſt eo ꝙ eccliaꝝ iuri ⁊ honori derogatū eſt. Faciūt ad hoc notata per archid. eo. c. ſi canonici. §. cōdemnentur.

d Errores damnabilis. hec eſt ꝯſtitutio Johannis ſtratford Cantuarieñ. archiepiſcopi. Et hʒ duas partes principales. In ꝓma recitat quattuor exceſſus circa ſolutionem decimarū. In ſcda ibi. Nos igitur. cōtra huiuſmōi exceſſus facit hāc cōſtitutionem penalem.

e ℂ Excidia. id eſt interfectiones.

f ℂ Frugum. harū appellatione larga continetur redditus ⁊ nō ſolū talis qui de frumentis ⁊ leguminibus verū etiā qui ex vino ſiluis ceduis cretifodinis et lapidicinis capit. ff. de verbo. ſig. l. frugem. in ꝓnci. hic tñ ſtricte ſumit ꝓ fructibus qui ſolēt in garbas ligari. ſic alias ſtricte ſumit. ff. de aqua plu. arc. l. j. §. de co. ℂ Differūt eñ ſegetes/meſſes/fruges et blada. Sunt eñ ſegetes dū ſeminantur: meſſes dū metuntur: fruges dum fruūtur ſm Januen. Bladū vero dicitur omne id qḋ in area terit ſiue triturat. Sic notat glo. ff. de vb. ſig. l. triticum. Et ibi etiam ſic notatur ꝑ Barth. ꝗ dicit ꝙ appellatōne bladi cōtinent etiam ſemen lini et ceteroꝝ que terunt ſiue triturant in area.

g ℂ Garbam. hec garbe etiā ad faſciculos qui de ſilua cedua fieri ſolent extendi poſſunt preſertimcum et redditus ſilue cedue frugum noie appellant vt dixi. ſ. in glo. ꝓxi.

h ℂ Metentibus. ſcʒ ipſas fruges. et ex hoc §. apparet auctorem hic loqui de frugibus inquātū ad meſſionē3 apte ſunt vtputa de frumento/ordeo/fabis/piſis/auenis/milio/⁊ ceteris hmōi ꝗ meti ſolent.

i ℂ Ea. ſcilicet decima garba.

k ℂ Minime cōputata. cōtra illud de quo habes ex̄ eo. c. cū homines. vbi dr̄ ꝙ decima dʒ ſolui reſpectu totius.

l ℂ Errore calculi. id eſt cōputationis. C. de errore calc. ꝑ totum Potes ſic ponere exemplū. In vna area frugū ſunt in toto centum garbe ⁊ ſic ꝓ decima debent .x. garbe ſi iſte decem garbe ſoluant metentibus tunc remanent ſolū .xc. garbe de quibus decima ſe nō extendit niſi ad .ix. garbas et ſic ſit fraus in vna garba qḋ eſſe nō debet. qꝛ decima debet ſolui ſine diminutiōe aliqua vt ꝑʒ dicto. c. cū homines. Sed quid ſi ſoluat metentibus garba .xj. aduerte ꝑ exēplum in cōpoto vbi ſunt cētū garbe in toto decima vt predixi ſunt .x. garbe ſubtrahendo .xj. garbam ꝓ metētibus erit ſubtrahere .ix. garbas. et ſic remanēt ſolū .xcj. garbe de ꝗbus decima ſūt .ix. garbe ſicut prius et vltra ꝯ̄ vna garba remanet currens ſub decima garbarū aliaꝝ. vnde vtrobiq3 eſt fraus.

m ℂ Pro decima. ꝗ i numero cētenario eſſʒ decē vt dixi. ſ. glo. ꝓxi.

n ℂ Vndecimā. ſcʒ totiꝰ. ꝑʒ eñ. ſ. glo. ꝓxi. ꝙ .xi. pars de centum facit .ix. garbas tñ. et ſic minꝰ decima ꝑ vnā garbā. ⁊ ēt ſoluendo prius decimaʒ garbā metētibus ꝙ tūc eccl'ia de cētum nō hʒ niſi nouē garbas et ſic niſi .xj. garbā. Correſpōdētia eñ ſunt nonies vndeciʒ et vndecies nouē vt ſatiſ ex predictis apparet.

o ℂ Contendētes. ⁊ maleimo ꝓpterea magꝭ puniendi. ex̄ de preben. c. de mlta. ibi ꝯtēderit ⁊c̄.

p ℂ Mercēnariis. i. ſeruientibus conductis ſiue conducticiis.

q ℂ Autūnali labore. i. expenſis fiendis circa talia laborantibꝰ in autūno. maior eñ videret rō vt deducant expenſe taliū ꝗ alioꝝ laborantiuʒ circa agriculturam. ſʒ verum eſt ꝙ nulle expenſe circa talia ſūt deducende vt patet ex̄ eo. capitu. cum homines.

r ℂ Ante decimationem. ſcʒ totius. nam poſt decimationem factam ſup integro non eſſet dubium.

ſ ℂ Noui teſtamēti. Iux illud reddite ꝗ ſūt ceſaris ceſari et que ſūt dei deo. Math. xxij. xvj. q. vij. maiores. Et ſup hoc plura videre poteris que all. arch. e. ti. c. j. §. debitas. li. vj.

o ℂ Veteris. poteris circa hoc plures remiſſiones videre ex̄ eo. ſuper rubrica. per Inno.

t ℂ Contemnentes. ⁊ ꝓpterea magis puniendi

v ℂ Quorundam. ſecundus exceſſus.

x ℂ Laicorum. de his ſpecialiter loquitur quia laici magis talia conſueuerunt facere. Iux illud quod legit de imu. eccl. c. clericis. li. vj. Si tñ clerici talia facerent puto ꝙ vigore huius conſtitutionis non ligarent pena infra ſcripta. licet alias ꝑ iuris cōmunis exigentiam ligati ſint tanꝗ̄ violatores eccliaſtice libertatis. de ſenten. excom. c. nouerit.

y ℂ Superſticioſa. i. cōtra deum et eius leges humanitus ymaginata. Superſticioſa enim ſonat in viciū ſicut religio ſonat i virtutem ꝑut notat archid. de regularibus. c. j. §. religionis. li. vj.

ʒ ℂ Nouiter. Hoc ideo dicit qꝛ hec adinuentio non ꝯprehendit iter alias ꝗ recitāt ex̄. e. tua nobis. nec iter eas ꝗ nūerāt. ſ. c. ꝓxi.

⁊ ℂ Decimales. i. que vere ſunt decimales ſm intentionem diuidentis decimam a .ix. partibus.

a ℂ Signatas. i. aliquo ſigno appoſito per quod cognoſci poſſūt ꝓ talibus decimis ꝑut in diuerſis locis ſolitū eſt obſeruari.

b ℂ Terris. ſiue ſint agri ſiue predia ſiue poſſeſſiones ſiue quocūq3 alio noie vocitentur.

c ℂ Dimittunt. ſupple aliis garbis nō decimalibus ide abducēt.

d ℂ Eccliaſticoꝝ. ad quos pertinent hmōi decime.

e ℂ Garbas. ſ. frugū manipulos in aliquam ligaturā redactos.

f ℂ Alias res. ſcʒ nō redactas in talē ligaturā ad inſtar garbaꝝ ſicut i multis locis ſolet fieri de piſis ꝗ nō ligant ſʒ i vnū cumulū colligunt. Potes ēt hāc lrām itelligere de feno ⁊ ceteris rebꝰ de ꝗbus non ſolet fieri garbe.

g ℂ De decimis. Secus ꝗ eēt ſi ſic dimiſſa eſſent de .ix. partibus.

h ℂ Sic dimiſſis. ſcilicet ſine ſigno.

i ℂ Abducentes. qḋ ſatis licʒ cū ꝯſtat nullas decimas de terris

uiſio.

getes/meſ
ſes fruges
et bladum
ūt.

aſportantes ſceleratos' exclamant eoſqȝ'' arreſtari' ſeu attachiari' faciūt ſicut fures' ac ipſos' et eorū dominos' propter aſportationem ⁊ abductionem decimarū' huiuſmodi infeſtāt' et multipliciter inquietant ¶ Ipſorum' etiā aliqui ꝓ eo ꝙ garbarum et feni ſeu rerum aliaruȝ decime' per ſolum eorum ducuntur viros eccleſiaſticos ⁊ eorum miniſtros i foro ſeculari implacitant et grauibus fatigant laboribus ⁊ expenſis ¶ Alii' preterea vias' ⁊ itinera' in predia ⁊ a prediis per que' decimas oportet' ſeu ipſe' conſueuerunt' abduci difficilia' ⁊ per lōgos' circuitus exhibēt ⁊ per ea' tantum' decimas ducētes ſinūt tranſire ſeu duci vehicula difficulter cōtra eccleſiaſticā libertateȝ'. ¶ Quidam' inſuper garbas expoſitas ⁊ aſſignatas pro decima nō permittūt a ſuis terris abduci ꝗ̄diu i illis'' q̇cꝗ̄' de bladis' remanet' eorundem: ſed ipſos ſcienter' tolerant a ſuis ⁊ aliorū animalibus conteri ⁊ cōſumi: ac circa' decimaruȝ preſtationē collectioneȝ ⁊ abductionem earum impedimēta' multimoda inferunt et inferri faciunt ac procurāt in libertatum' ac iuriū' eccleſiaſticorum violationeȝ ⁊ preiudicium manifeſtuȝ ſuarumqȝ periculum' animarum. ¶ Nos' igitur peruerſorum huiuſmodi conatibus et auſibus dānabilibus ſalutari' remedio cupientes occurrere: omnes et ſingulos ex nunc in premiſſis' vel aliquibus' eorum in noſtra prouincia excedētes ac illicita ſupradicta vel eoruȝ aliquod fieri' mandantes ſeu etiam

huiuſmodi fuiſſe recepta vel ſaltē non integras decimas. Prouiſo tamen ꝙ verum ſit has res eſſe decimales. Alioqn ī dubio eſſet dominus fundi conſulendus ꝓ certitudine habenda. de pe. di. vij. c. ij. extra de ſponſ. iuuenis.

h ¶ Sceleratos. vtputa raptores predones et aliena aſportantes iniuſte.

l ¶ Exclamant. vociferando ꝯ eos et eos tāꝗ̄ aliena auferentes diffamando.

m ¶ Eoſqȝ. ſ. ſeruientes.

n ¶ Arreſtari. i. citari verbo et facto.

o ¶ Attachiari. ſcilȝ p captionem corporis.

p ¶ Sicut fures. cū tñ nō ſint: qꝛ ad effectum ꝙ aliquis cōmittat furtū requiritur ꝙ auferens habuerit furandi aīm: ⁊ ꝙ fuerit res aliena cū ceteris de quibus dixi. ſ. de offi. archipreſby. c. i. §. quartum mandatum: in diuerſis glo. ibi poſitis. in caſu noſtro verum eſt decimā etiam abſqȝ traditione ſtatim tranſire i dominiū eccle vt notat Jo. xvi. q. i. moderamie. Et ſup hoc vide q̄ dixi ſupra e. c. pxi. ꝟ. colligēdis p totam gloſam.

q ¶ Ipſos. ſ. ſeruientes.

r ¶ Dños. i. quib' fuiſt.

s ¶ Decimaȝ hmōi. ſic ergo preſupponit ꝙ vere ſint decime vt. ſ. dixi.

t ¶ Infeſtant. i. nocent.

v ¶ Ipſoȝ etiā. verſ.

x ¶ Decime. Sic ergo ꝓ rebus aliis que nō ſūt decime nō hēret locum hec cōſtitutio.

y ¶ Alij preterea. tertius exceſſus.

z ¶ Vias. via autem de iure ciuili inquātum eſt ſeruitus eſt ius agendi iumentū vel vehiculū eundi etiā et ambulandi. Et continet in ſe iter et actum. ff. de ſerui. ruſtico. predio. l. i. §. via. Et eſt eius latitudo in directo. viij. pedum. in āfractu. xvj. ff. de ſerui. ruſtico pred. l. vie latitudo. Que eni ſunt vie publice que priuate ꝗ̄ vicinales habes. ff. ne quid in loco publi. l. ij. §. viaȝ. et §. priuate. Via

a ¶ Itinera. Iter poteſt ſumi dupliciter. vno modo ꝓ iure ſeruitutis. Alio modo ꝓ cōmoditate eundi vt notat Dy. de re. iur. c. in toto li. vj. Et notat. ff. de adimend. leg. l. i. cum ſua gloſa. Iter dupliciter capi pōt.

b ¶ Per que. ſcȝ vias et itinera.

c ¶ Oportet. ſcȝ de neceſſitate qꝛ non eſt dare aliam viam accommodam. Sic alias hec dictio oportet neceſſitatem ſignat. C. vn de vi. l. ſi quando in fi. ff. de bonis libe. l. iij. §. vt patronus. Quādoqȝ ponitur ꝓ expedit. ff. de leg. ij. l. non opꝫ. Et de ſignificatōne huius dictionis notat de preſcrip. c. i. ꝟ. opꝫ ꝑ archid. li. vj. de ſupp. negli. prela. c. vnico. ꝟ. cū oportuerit. per wil. in cleṁ.

d ¶ Ipſe. ſcilicet decime.

e ¶ Conſueuerunt. Intellige de conſuetudine preſcripta ſm ea que notat Hoſtien. extra eo. c. ad apoſtolice. ꝟ. diu obtentam. Et facit ad hoc. l. vie. ff. de locis et iti. publi.

f ¶ Difficilia. ſcȝ itinera forſan in locis montuoſis petroſis lutoſis et paludoſis aut alias ſtrictis vel nociuis. ff. ne quid in loco publi. l. ij. §. deinde.

g ¶ Longos circuitus. vtputa circa ſiluas vel alia loca incluſa.

h ¶ Et p ea. ſcȝ itinera longa et difficilia.

i ¶ Tantum. Sic ꝙ nō p alia loca cōſueta.

k ¶ Libertatem. que eſt vt ſicut integre et ſine diminutione decime ſolui debent extra eo. c. nō eſt. et c. tua nobis. ⁊ c. ex parte. Sic etiam eas libere recipere et abducere impediri nō debent et maxime p vias in ea parte viſitatas nemini preiudiciuȝ afferentes. Quod eni michi non nocet et alteri ꝓdeſſe poteſt hoc ſibi cōferre teneor. ff. de aqua plu. arc. l. in ſūma. §. Item varus. in fi. et pro modico preiudicio neqȝ plus neqȝ min' vt ibi dic̄ glo. ꝟ. nociturū.

l ¶ Quidam inſuper. quartus exceſſus.

m ¶ In illis. ſcȝ terris.

n ¶ Quicꝗ̄. licet modicum.

o ¶ Bladis. de his vide ſ. e. §. i. ꝟ. frugum.

p ¶ Remanet. et in hoc peccant: qꝛ decima ſtatī tranſit in dominiū eccle ſic etiam abſqȝ traditione. vt dixi. ſ. e. c. pxi. ꝟb. colligēdis. circa mediū. ibi videas.

q ¶ Scienter. ſec' ſi ignoranter niſi eſſet ignorantia affectata de qua dixi ſ. de ſūma tri. et fi. cath. c. i. glo. i. ad fi.

r ¶ Ac circa. ꝟſ.

ſ ¶ Impedimenta. ꝓut patet ⁊ dictū eſt. ſ. e. c. pxi. ꝟſ. ij. et iij.

t ¶ Libertatū. de quib' plenius patet p Inno. ſ. ſen. exco. c. nouerit. et dixi. ſ. e. c. i. ꝟ. inolut. ad fi.

v ¶ Iuriū eccleſiaſticoū. inter q̄ cōſiſtūt decime ⁊ oblationes vt hic et. ſ. e. c. pxi. p totū. Et quicꝗ̄d domino cōſecratū numeratur inter iura eccleſiaſtica xij. q. ij. nulli liceat. et. c. quicūqȝ militum.

x ¶ Periculū aīarum. qꝛ mortaliter peccāt et propter talia excōicant. et eo. ꝓuenit. xij. q. ij. nulli.

y ¶ Nos igit. ſcḋa pars.

z ¶ Salutari remedio. eo. ſ. quod ſequitur videlicet ſententie excōicatōnis q̄ remediū ſalutare eſt qꝛ medicinale ꝓut legitur et notatur de ſen. exco. cum medicinalis. li. vj.

a ¶ In premiſſis. ſcilicet coniunctim.

b ¶ Aliquibus eorum. et ſic diuiſim.

c ¶ Fieri mandantes. id eſt precipientes. Sed ꝯtra hoc opponit nam rei turpis nullum eſt mandatum et nullus eſt cōtractus. ff. mand. l. ſi vero nō remunerandi. §. rei turpis. et. l. ſi a reo. §. fi. ff. de fideiuſ. videtur ergo ꝙ ex tali mandato nulla ſurgit obligatio. Solutio. verum eſt ꝙ nullum eſt mandatum nullusqȝ eſt contractus quantum ad actionem pariendam inter mandantem ⁊ mādatarium. ſed quantum ad actionem pariendam ei in cuius perniciem mandatur bene oritur actio. ff. de iniuriis. l. non ſolū. §. ſi mandato. ¶ Sed quero quid ſi is cui mandatur non committat illud maleficium quod ſibi mandatur an teneatur mandans et preſertim in caſu noſtro quo decernitur talem incidere in penam excōmunicationis. ꝙ non videtur. ff. de verbo. ſigni. l. ſepe. in fi. inſt. de ob. que ex del. naſ. §. ope. In contrarium videtur ꝙ ſic ff. de extraord. crimi. l. i. circa princi. Solet dici ꝙ vbi delictuȝ eſt atrox tunc ex ſolo mandato quis tenet vt puniatur pena extraordinaria vt in dicta. l. i. non autem vt puniatur ex delicto quod mandat fieri. Si vero delictum ſit leue tunc non tenetur. ff. de iniur. l. Item apud. §. ſi curauerit. vbi de hoc per Dy. et ſic notatur per Bartho. ff. de iniur. l. non ſolum. §. Si mandato. ꝟ. hoc premiſſo. et ſubſequenter ibidem in verſ. ſed huius gratia. oſtēdit ꝙ quadruplex eſt delictum. vnum leue i quo nō requiritur dolus vt damnum iniuria datum ex ſic ſtat. l. liber homo. ff. ad le. aquil. Item leue delictum eſt etiaȝ ſi requiratur dolus verſat tamen circa rem modicam. ff. de reg. iur. l. ad ea. facit. l. ſi libertus ff. de furt. et ff. de penis. l. reſpiciēdū. §. furta domeſtica. poſuit et

Queſtio

Quadruplex delictum.

de delicto leui exempla ff. de accuſ. l. leuia. Graue delictū eſt qḋ libet crimen priuatum quod requirit dolum et parit magnū preiudiciū et meretur magnam penam vt furtus rei magne ſicut pʒ dicta. l. reſpiciendū. §. furta condita. et l. auxilium. §. in delictis. ff. de mino. Et notatur in dicta. l. ad ea. et idem eſt de qualibꝫ iniuria que infertur in pſonā vt dicto. §. mandato ſm Bartho. Eſt enim quelibꝫ iniuria pſonalis grauior qualibet reali. ff. de penis. l. in ſeruo. in fi. Grauiora delicta ſūt delicta publica pro quibus non imponit pena mortis. et in his duobus loquitur gloſa in dicta. l. auxilium. §. in delictis. ff. de mino. Si vis vlterius querere an mandās teneat ac ſi ipſemet feciſſet vere vel interpretatiue vide que ſcripſi. s. de preu. c. exhortanda. v. cōtrariū fecerit vv. ad cuius materie.

d ¶ Noie vel ſuo. hic vide q̄ ſup hoc ſcripſi. s. de iud. c. item oēs filii. v. ſuo nomine.

e ¶ Iuri. ſcʒ cōi.

f ¶ Approbate. ſupple et preſcripte.

g ¶ Quicquam. ſupple iuris honoris vel cōmodi vt. s. c. pxi.

h ¶ Subtrahit. facit ad hoc. xij. q. j. predia. et c. ſequenti.

i ¶ Aliquid. i. modicū.

k ¶ Eccliaſticā libertatē ſcʒ vniuerſalē ſʒ notata Innocen. de ſen. excō. c. nouerit. et ideo intelligo ſi hmōi libertas ſit gnāl quo ad vnā puinciā vel ad vnū regnū puta Anglie. Nam conſuetudo cuiuſlʒ regionis attendenda eſt. ff. de vē. inſpi. l. j. in fi.

procurantes noīe vel ſuo facta rata habentes et accepta quorum nephādis machinationibus iuri ſeu cōſuetudini approbate ac libertati eccliaſtice quicq̄ ſubtrahitur ſeu aliquid iniurie dāni vel moleſtie infertur cōtra eccleſiaſticam libertatem. preſentis deliberatione concilii pronunciamus vinculo maioris excōmunicationis inuolui: eorumqꝫ abſolutionē dioceſanis locorum preterq̄ in mortis articlo ſpecialiter reſeruamus. Idem.

¶ Decime de ſiluis ceduis vt de frumēto perſoluātur.

Quamq̄ ex ſoluentibus bene decimas deus frugum omniū abundantiam et poſſeſſionū ꝓmiſerit vbertatem: tamen dolētes referimꝰ q nōnulli noſtre prouincie cōtra teſtamenti veteris atqꝫ noui doctrinā de ſiluis ſuis ceduis et lignis arborum ceduarum exciſis circa que minus q̄ circa fructꝰ agrorum laboris impēdūt decimas deo et eccleſiis quibus debentur notorie propter hoc q ipſas in preteritum nō dederūt ſoluere cōtradicunt. quod eſtimant idcirco licere quia legem mortis de longa inualuiſſe cōſuetudine arbitrātur: in dubium etiam reuocātes quid ſilua cedua ſit cenſenda. ¶ Nos igitur aduertētes q ſi ſua portione eccleſia ſit defraudata diutine crimen propterea non minuitur ſed augetur: ac fames et penuria omniūqꝫ rerum egeſtas opprimunt bene decimas nō ſoluētes huiuſmōi declaramus ꝓuiſione concilii ſiluam ceduā illā fore q̄ cuiuſcunqꝫ exiſtens generis arboꝝ in hoc habet vt cedatur et que etiā ſucciſa rurſus ex ſtirpibus aut radicibꝰ renaſcitur

l ¶ Inuolui. Et ſic eſt late ſnīe. circa qḋ vide q̄ ſcripſi. s. capitu. primo. v. Inuolui.

m ¶ Dioceſanis. Simile habes. s. c. pxi. in fi.

n ¶ Specialiter. Ex hoc videtur electa induſtria dioceſani vt ſic nō poſſit hanc ptātem alij cōmittere. Argu. ad hoc extra de offi. deleg. c. fi. Sed ibi loquitur vbi pſonaliter aliquod onus iniungitur. Hic vbi ſpecialiter. vnde licet eius induſtria quodāmō ſit electa. poteſt tn̄ in hoc caſu alteri ꝯmittere vices ſuas ſicut patet extra de offi. ord. c. Inter alia. verſus fine.

Diuiſio.

a Quamquam. Hec cōſtitutio eſt eiuſdem cuius et precedēs. Et habet duas partes. Secūda ibi. Nos igitur. In prima recitat quorūdam cōtradictionem ſup ſolutione decimaꝝ et vnum dubiū. In ſcḋa apponit remedium cū declaratione illius dubij.

b ¶ Abundantiam. Malachie. iij. xvj. q. j. reuertimini.

c ¶ Dolentes. Simile habes de cele. miſſ. c. dolentes.

d ¶ Veteris. ij. paralipo. xxxj. ibi omniū que gignit humus etc̄.

e ¶ Siluis ceduis. de quibus. j. ſequitur.

f ¶ Lignis. hoꝝ appellatione cōtinent gnāliter oēs arbores ꝓſtrate. ff. de leg. iij. l. ligni. §. deiecte. pprie tamē lignū nō ſignificat materiam ad edificandū vel fulciendū. ſed ad cōburendum paratū vt pʒ in. c. l. vbi etiam apparet q circa hoc conſideranda eſt cōſuetudo regionis quid videlicet cōtineatur appellatiōe lignoꝝ. Nam et arundines loco lignoꝝ in quibuſdam partibus habentur vt ibi patet in. §. lignoꝝ appellatione. Et circa hoc vide que leguntur et notant. ff. de verb. ſig. l. carbonū.

Quid veniat ligni appellatiōe

g ¶ Arborum ceduarum. arborū noīe que contineantur habes ff. arbo. fur. ceſa. l. iij. Que autem ſint arbores cedue patet inferius in textu. et legitur de his. ff. ſolu. matri. l. diuortio. §. ſi fundū. vbi notat Bartho. q arbores fructifere nō numerantur inter ceduas. et ibi etiam in glo.

b ¶ Exciſis. ſiue de ramis ſiue de ſtipitibus. Et dic exciſis. i. minutas perias cōciſis. ff. de leg. iij. l. ligni. §. ij.

i ¶ Circa que. s. ligna.

k ¶ Minus. Sume qḋ eſt. j. laboris.

l ¶ Fructꝰ agroꝝ. qui cōſiſtūt in frugibꝰ et ex cultura ſeminatiōe et alijs laboribꝰ plures exigūt ſumptus extra. c. tuā nobis. in princi.

m ¶ Impendūt. s. vbi ſiluaꝝ vel hmōi arbores et ligna excidentes.

n ¶ Decimas. ſcilʒ hmōi ſiluaꝝ ceduaꝝ.

o ¶ Debentur. illis vicʒ eccleſijs. j. quarū parrochiaꝝ limites ſituantur. Sūt nāqꝫ hmōi decime pdiales et de proch. c. vlti. de decimis. c. qm̄.

p ¶ Cōtradicūt. i. p rōnē que ſequitur.

q ¶ Legem mortis. i. vſus vel cōſuetudinis.

r ¶ Arbitrātur. i. eſtimāt et male. qꝛ cum decimas nō ſoluere ſit pctm̄ mortale. et c. puenit. xvi. q. ij. nulli. et decime debētur de pcepto. l. diuine. vt pʒ et. c. c. tua. ꝯſuetudo circa eas nō ſoluendas nō hʒ locū et hoc verū ſiue loquamur de decimis pdialibus ſiue pſonalibꝰ ſicut clare notat. c. ti. c. j. v. declaꝝ. p Io. an. li. vj.

s ¶ In dubiū. etc̄.

t ¶ Nos igitur. ſecunda pars.

v ¶ Sua portione. que conſiſtit in decimis et oblationibꝰ. Item in portione canonica prouenientē ex funeribus. Item in alijs que debent ex conſuetudine extra de ſymonia. c. ad apoſtolicam et notatur per Johan. an. eo. ti. c. j. v. aliarū rerum. li. vj.

x ¶ Diutine. id eſt per longa tempora.

y ¶ Crimen. ſcilicet ſacrilegij quod incurrūt detentores decimarum. xvj. q. ij. c. nulli.

z ¶ Nō minuitur. ꝯtra. extra de conſue. c. cum tanto.

⁊ ¶ Fames et penuria. xvj. q. j. reuertimini. et capitu. ſequen. et q. vij. c. maiores.

a ¶ Declaramus. eſt ergo non noui iuris introductiua ſed antiquoꝝ iurium declaratiua. de iureiur. c. j. et ibi p Io. v. declaramꝰ li. vj. et de regula. c. ꝯſtitutionē. v. ꝓrogamus. p eūdē. eo. li.

b ¶ Siluam ceduā. hec lrā que hic ponit ſumit de lege illa ſilua cedua. ff. de verb. ſig. hic tn̄ plus habet in lrā q̄ ibi.

c ¶ Cuiuſcūqꝫ gnīs. vide circa h̄ qḋ legit. ff. arbo. fur. ceſa. l. iij.

d ¶ Vt cedatur. id eſt q̄ matura eſt et habilis ad cedēdū. In hac enī ſignificatione ſumitur. ff. de vſufruc. l. ſilua. ff. ſolu. matri. l. diuortio. §. qḋ in anno. ff. de cōtrahen. empt. l. cū manu ſata. §. ſilua cedua. vbi patet q arbores q̄ pferunt glandes dicūt cedue.

e ¶ Et que etiam. hanc litteram et ſequentem ſic expone: et etiā ſupple illam declaramus fore ſiluā ceduam. Que ſcilʒ ſilua ſucciſa rurſus renaſcitur. et hec littera ſumitur ex dicto ſeruij iuris cōſulti. ff. de verb. ſig. l. ſilua. in prin.

f ¶ Renaſcitur. ex hoc loco colligunt aliqui q alias ſilua nō dicetur cedua niſi ſucciſa renaſcatur: ſed hic intellectus non colligit plane ex hac lrā. ponit nāqꝫ hic q ſilua cedua itelligit dupl'r.

ac ex ca decimam vtpote realem et predialē parrochialibus ac matricibus ecclesijs persoluendā necnō siluarū possessores huiusmodi ad prestationem decimarum lignorum ipsorū excisorum in eis sicut feni et bladorum omni censura ecclesiastica fore canonice compellendos.

Idem.

¶ Quecūq; oblationes intuitu diuino quouis loco factas preter ecclesiasticarum personarum quarum sunt assensum aut episcopi sui approbationē sibi vsurpant maiori excōmunicatione inuoluantur.

Immoderate temeritatis et infra. Presentis deliberatōne cōcilii quoscunqz laicos oblationes in ecclesijs vel capellis aut cuiuslibet earū porticu vel cimiterijs seu quocūqz loco diuino intuitu in nostra factas seu faciendas prouincia occupātes auferentes seu disponētes quouismodo de ipsis pretextu etiā cuiuslibet operis cōsuetudinis alio ve colore nisi de consensu ecclesiasticarū personarū ad quas oblationū huiusmodi perceptio pertinet z ex causa

Uno modo illa dicitur cedua que in hoc habetur vt cedatur et ad hoc habilis est cuiuscūq; generis arbor sit licet succisa nūq̄ renascatur et sic stat primū dictum. Alio modo dicit cedua q̄ succisa renascit vt pz in .ij. dicto. et q iste sit verus intellectus pz ex dictione etiā hic posita dum dicit textus et que etiam. vnde licz in illa .l. silua cedua. ff. de vb. sig. nō ponat hec dictio etiā in textu subaudit tñ vt notat ibi glo. v. cam esse. et sic hic ponit ampliatiue sicut alias sumit ꝯsimiliter de preben. c. cū in illis vbi de hoc v. etiā si curā. p arch. li. vj. et nota q sm primū dictū hic positum satis colligitur q de grossis arboribus prostratis soluende sunt decime et sic tenent Innocen. extra eo. non est. et hoc. Item si arbores. z hostien. z Iohan. an. in no. et omēs quasi doctores i eo. capitu.

g ¶ Ex ea. s. silua cedua.

h ¶ Realem. sic dictā: q̄ puenit ex re ipsa.

i ¶ Predialem. sic dictā rōne prediorum debet. ex de paroch. c. fi.

k ¶ Parrochialib9. ar. ex e. c. qm. et c. cū ꝯtigat.

l ¶ Matricibus .i. baptismalibus. his enī ecclesijs .s. parrochialibus et baptismalibus nō autem capellis subditis decime soluende sunt .xvj. q. i. de decimis. extra eo. cum contingat. vbi de h. de prescrip. c. ex transmissa. cū glo. et notatur .xvj. q. i. c. quicunq; p Io. et .xiij. q. i. in summa. hoc tamē potes intelligere verū vbi capella subdita nō hz parrochiam. xvj. q. i. ecclesie. et c. quicūq; sm Io. caldrini cuius dcā et etiā aliorū recitat antho. d. c. cū contingat. vbi videre poteris.

m ¶ Siluarum possessores. ex hac littera videtur q decima huiusmodi peti debet a domino silue z nō ab emptore. loquit enī de possessoribus ipsarum siluarū in quibus ligna exciduntur magis q̄ de possessoribus ipsorū lignorum quorum possessio transfertur p venditionem facta traditione cū solutione precii vel si venditor fidem emptoris secutus sit. Insti. de re. diui. §. vendite. tamē q emptor debeat decimas soluere facit bene. c. pastoralis. extra eo. ti. et circa hoc vide que dixi. s. e. c. j. v. asportando. verum est q decima sequitur fructus et cum onere decime transferuntur fructus in alterū vt patet dicto. c. pastoralis. et ideo potius peti debent ab eo qui recipit fructus q̄ a domino fundi vt ibi apparet. nec obstat quod hic dicit q intelligi debet in casu quo ipse dominus silue possessor facit succidi siluam absq; hoc q transferātur ipsius silue fructus in aliū sic q directe silue cōmoditas perueniat ad ipm dnm ipsius possessorē sine medio alterius ipsam ad vtilitatem suam prosternentis.

n ¶ Excisorum. non ergo crescentium sed a solo separatorum. extra eo. cum homines.

o ¶ Sicut feni. extra eo. peruenit. vbi pe. de ancho. tenet q in decima feni de molendinis piscarijs lana et apibus que de certis locis percipiuntur nō videt consideranda parochia habitationis sz loci vbi consistit licet multum plus in bonū fructu hois idustria operetur q̄ locus facit.

p ¶ Censura ecclesiastica. cōcor. extra eo. peruenit.

q ¶ Canonice. scilicet monitione premissa. extra eo. c. peruenit.

r ¶ Immoderate. Hec ꝯstō ē eiusdē cui9 z superior. Et nō diuidit

ſ ¶ Et infra. Hic decidit vsurpatio laicorū dans occasionē huic statuto.

s ¶ Quoscūq; laicos. Clerici igit sub hac ꝯstōe q̄ est penalis non ꝯprehendūt. de peni. di. j. c. cū ꝯcor. Et ex h qd dicit quoscūq; laicos innuit q et laici cōuersi licet sint psone ecclesiastice nō pūt oblationes de quibus hic loquitur recipere sine pena hic statuta. Nō eī negari potest quin tales laici sint sicut dixi. s. de loca. et cōdu. c. videntes. v. ecclesiasticis. Et ad pmissa facit qd legit de elect. c. ex eo. in fi. li. vj. Cōtra hoc tñ facit ex de deci. c. quāuis. ibi in sclo remanēti. Dic vt ibi p Io. in no. vicz q tales laici cōuersi respectu ordinis possunt recipere oblationes non tamen respectu personarum. et vide .j. v. ecclesiasticarū psonarū.

t ¶ Oblationes. de his q̄ nō ptinēt ad laicos de di remissiones .s. e. c. j. v. antiquorū canonū. i. fin.

v ¶ In ecclesijs. s. parochialibus.

x ¶ Capellis. etiā hñtibus ppliū vel nō hñtib9 ppliū. de qb9 pz i ꝯstōne octoboni gratia.

y ¶ Porticu. p quā. s. fit aditus in ecclesiam vl capellam. Et est ipsius pars. ff. de dam. infect. l. penl. de leg. j. l. cesa. §. h senat9

z ¶ Quocūq; loco. sup. est loca predicta. Et cū hoc ꝯcor. notata p Inno. de vb. sig. c. cū iter glo. j.

a ¶ Diuino intuitu. qz fez in loco oblationis facte ē crux aliq̄ vl alicui9 sancti ymago vel aliqd aliud ꝯsiste ad diuinitatis vel humanitatis xpi vel alicuius sancti ꝯtēplatōēz ptinens. In cui9 honorem sibi offerat quis munus suū. ꝑ petris. x. q. j. qz sacerdotes. z. c. seq. Dicit etiā talis oblatio fieri intuitu diuino vbi nulla talis apparet rei corporalis substantia sed solum fit talis oblatio ipsius dei cōtēplatione in remediū peccaminū ipsius offerētis. Vñ z oblatiōes ꝓ aiabus defunctorum intuitu dei facte a laicis auferri vl retineri nō debēt. xiij. q. ij. qui oblatiōes. et c. seq. vl iō dicit diuino intuitu qz si fieret oblatio titulo gratuito intuitu psone cui offerit vel intuitu certi vsus vtputa pietatis vel elemosyne faciende vl ad fabricā ecclie vl ad sustētationē pauperū vel alicui9 certi oneris iminētis et de offerentis intētiōe ꝯstat tūc talis oblatio conuerti dz in vsum destinatū. ex de statu mona. c. j. cū similibus. vbi de hoc p Inno. Alioquin si non ꝯstat de intentiōe offerentis presumitur fieri intuitu diuino. xij. q. iij. pontifices. ex de testa. requisisti. Et si vis scire que contineantur appellatione oblationū vide qd legitur et notatur de vb. sig. c. cū inter.

b ¶ Occupantes. In malo sumit. Sic alias sumit de elect. c. generali. z. e. ti. c. qz sepe. z h of. ord. c. pastorali. li. vj. cū alijs ꝯcor. que ponit archid. de eo. c. generali v. occupare. Sumit etiā quāq; i bona pte. vij. q. j. fact9 de peni. di. ij. caritas. vl. et quid. de ꝯse. di. v. nūquā. cū ꝯcor. alle. in glo. pdicta p archid. Et nō q tales occupātes ꝯmittūt furtū et sacrilegiū nō q qualecūq; furtū sz furtū peculat9 qd fit de re publica. xvij. q. iiij. qd q. cū ibi nōtis. Et faciūt ad h nōta p archid. de in integ. resti. c. ecclia. glo. ij. li. vj. Quō aūt differant occupare et inuadere notat dcō. c. generali v. occupare p Io. et arch.

Occupare et i bonis in malum sonat.

c ¶ Quouismō. Oēm q̄ modū ꝯtinet. sic et hec dictio quoquomō put pz p ꝯcor. de elect. c. indēnitatib9. v. quoquomō p archid. li. vj.

d ¶ Cuiuslibet opis. vtputa ecclie edificande / cāpanilis vel alterius opis infra ecclesiam vel ex ꝯstruendi.

e ¶ Consuetudinis. Sicut enī decimas ratione cōsuetudinis etiā pscripte percipe nō pūt laici de pscrip. c. cūm. Sic nec oblatōes. nā decime z oblatōes q̄ ad h ad paria reputāt. ex h de decimis. c. quāuis.

f ¶ Ecclesiasticarū psonarū. Quarū nūero ꝯtinēt etiā laici ꝯuersi z alij de qbus dixi. s. de locato. c. vidētes. v. psonis ecclesiasticis. Et nō q tales respectu ordis nō tñ respectu psonarū licite recipe pūt decimas z oblatōes. vt notāt doct. de decimis. c. quāuis. Et h verū qñ hmōi decime z oblatōes ex ꝯcessiōe eorū ad quos ptinet spectāt ad hmōi laicos ad eorū sustentationē vt in. d. c. quāuis. Secus vbi de iure vl ꝯsuetudine ptinēt ad alios vt in casu hui9 ꝯstōnis.

g ¶ Causa sufficienti. vicz ad reparationem ecclie ornamentorum librorum vel aliarum rerum diuino cultui necessariarum. vbi hi ad quorum onus hoc pertinet sunt inopes et forte repit vnus q̄ p sufficienti et legitima[h] per episcopum[i] loci primitus[k] approbāda ipso facto maioris excōicationis sententie decernimus subiacere.

Robertus winchelsee.

❡Decime vniformiter in tota diocesi cātuarieñ. nullo deducto de omnibus frugibus ꝑsoluantur. Similiter de fructibus arborū: de seminibus omnibus: de herbis hortensibus et de feno vbicūq̄ nascēte. De agnis vero ⁊ lacte iuxta moderamen hic annotatum. Similiter de prouentibus molēdinorum ⁊ pascuarū. Item decime personales ꝑsoluātur de lucro ex ope mechanico ⁊ mercatu. In petitione autē legati principalis obseruetur cum dei timore cōsuetudo. Negātes autem persoluere post tertiā admonitionem excommunicentur.

Quoniam[l] ꝓpter diuersas consuetudines[m] in petendo decimas[n] per diuersas ecclesias inter rectores[o] ecclesiarū et parrochianos suos rixe[p] ⁊ contentiones scandala ⁊ odia maxima multotiens oriūtur. Volumus et statuim⁹ q̄ in cūctis ecclesijs ꝑ Cantuarieñ. prouinciam[q] cōstitutis vniformis[r] sit petitio decimarū et prouentuum[s] ecclesiarum. ❡In primis[t] volumus q̄ decime de frugibus[v] nō deductis[x] expensis integre[y] ⁊ sine aliqua diminutiōe[z] soluant. ⁊ de fructibus[a] arborū: et de seminibus[b] omib⁹: ⁊ de herbis[c] ortorū nisi[d] parrochiani cōpetentē[e] fecerint redēptionē[f]

suam industriā velit ꝓuidere oīa necessaria tali rei vel operi sic q̄ posset habere oblatiōes in tali certo loco ꝓuenīetes ad tēpus

b ❡Et legitima. Hoc addit q̄ʒ licet causa forsan foret sufficiens tanq̄ de se pia ⁊ meritoria nō tn̄ esset legitima inq̄tū iura repugnant ne tales oblatiōes cadant sub dispositiōe laicorū vt dedi remissiones.ī.e.c.j.§.antiquorū canonū. Fateor tn̄ vt p̄dixi q̄ laicus tn̄ posset ꝓdesse ecclesie q̄ esset cā sufficiens quare eṗs sibi posset cōcedere oblatiōes de quibus hic fit mētio ad tēpus.ar.ad hoc eī de his q̄ fi.a p̄la.sine cōsen.ca.c.cū apostolica.⁊ vide circa hoc q̄ scripsi.ī.de locato.c.licet.§.suo noīe.et duabus glo. sequentib⁹.vide etiā.ī.de re.ec.nō alie.c.vt fm canonicas.§.necessitas.

i ❡Epm loci. sic ergo nō ꝑ archidiaconū vel aliū ordinariū inferiorem. facit q̄d nō.in simili de ele.c.cū ex eo.§.nos super.et ibi ꝑ Jo.an.§.epi.⁊.§.superiores.ꝑ Archid.li.vj. Qd eni de vno cōceditur de alio videtur esse denegatū.de ꝓscrip.c.nonne.cū cōcor.ibi in glosa.

k ❡Primitus.s. ante cōsensum rectoris vel vicarij alterius ve ad quem spectat oblatiōnes hmōi recipere.vel potes intelligere p̄mit⁹.i.anteq̄ laic⁹ se intromittat de hmōi oblatiōibus etiā illo ad quem ptinent ꝯsentiente.⁊ hūc intellectū reputo veriorē.ꝓ quo vide nō.ī.de testa.c.religiosa sinceritas.§.licentia.

l Quoniam. Hec est ꝯstitutio Roberti wynchelsee Cantuariēn. archiepi fm aliquos libros.fm alios est Bonifacij. Vel als est cōstitutio cōis epōrum ꝯgregatorū apud Mertoñ. in cōmuni cōcilio ꝓut vidi in vno libro valde antiquo. Et habꝫ principaliter quinq̄ dicta In quorum primo ponit casum condende huius ꝯstōnis. In secūdo ibi In primis. recitat plura dicta distinguētia diuersa genera decimarū.circa que seriatim ponit suam ordinationem. In tertio ibi In petitiōe. disponit quid fieri debeat circa petitionem mortuarij. In quarto ibi Sed qm̄. dat modū ꝓcedendi cōtra nolentes sponte soluere decimas. In quinto ibi Rectores. statuit penam ꝯtra negligentes procedere contra huiusmodi non soluentes. Diuisio.

m ❡Consuetudines. que quō locum habeant vel nō in decimis soluendis tractāt doc.extra.e.c.in aliquibus. vbi dicit Inno. post Ber. q̄ cōsuetudo vt nō soluātur vel minus plene soluātur decime nō valet.all.ad hoc.xvj.q.vij.quicūq̄.extra.e.c.nō est. et c.cū hoīes. Et quō cōsuetudo locū habeat vel nō circa solutionē decimarū ibi nō.per Hostieñ. Melius tn̄ per Jo.in nouel.⁊ per Pe.de ancho.⁊ Antho.de butrio post eū. Et nota q̄ i decimis realibus nō valet consuetudo vt soluatur minus decima parte. Sed in ꝑsonalibus sic no.ꝑ wil.in clem.ij.de iudi.§.p̄stationem. Alie sūt decime rea[les]: alie p[er]sonales.

n ❡Decimas.s.de his que inferius numerantur in textu.

o ❡Rectores. Idem intelligas de vicarijs vbi.s.decime ad eorū portionem ptinent. pro quo vide que scripsi.ī.de cōsue.c.j.§.rectores ecclesiarum.

p ❡Rixe. hic vide que scripsi.ī.de iniu.c.p̄sbiteri stipendiarij.§.ritas.⁊ pro verbis sequentibus ibi videas in §.cōtentiones et §.scandala.et §.odia.

q ❡Prouinciā. aliqui libri hic habent archiepatum. sed hec dictio archiepiscopatū in quodā concilio prouinciali tento in ecclesia sancti Pauli Londoñ. sub dño Henrico Chichele archiepiscopo Cantuarieñ. de consensu p̄latorum ⁊ totius cleri fuit subducta.⁊ loco eius posita hec dictio ꝓuinciam: me tūc existente prelocutore ipsius cleri.

r ❡Vniformis. intellige hoc fm formā infra positam: ⁊ in decimis infra specificatis.⁊ sic per hanc ꝯstitutionem nō tollūtur cōsuetudines diuerse que ꝯsistunt in diuerso modo decimādi. aliqui nāq̄ decimant fm garbas eas proijciēdo sparsim in sulcos. alij decimant fm aceruos garbis inuicem collectis. Alij decimant non in campis sed in orreo proprio. Alij ducunt illā decimā ad orreū sacerdotis. Vnde in talibus ⁊ similibus non pōt esse vniformis petitio decimarū saltem vt seruet idem modus reddendi licet sit vniformitas vt integra soluat decima sine diminutiōe.extra.e.c.cū homines.⁊.c.cōmissum. Multiformis est decimandi modus.

s ❡Prouentuū. qui.s.nō consistūt in decimis sed in alijs iuribus: vtputa oblatiōibus mortuarijs ⁊ hmōi.⁊ hic vide q̄d scripsi.ī.de locato.c.licet.§.ꝓuent⁹.⁊.e.c.§.ꝓuētuū.

t ❡In primis. scḋa pars

v ❡Frugibus. hic vide q̄ scripsi.ī.e.c.j.§.frugum.

x ❡Nō deductis expensis. cōcor.extra.e.c.pastoralis.⁊.c.non est.⁊.c.tua nobis. que.c.locū habēt in decimis p̄dialibus de quibus expense non deducūtur licet in ꝑsonalib⁹ sint expense deducende.⁊ que sit ratio nō.ī.c.pastoralis.§.deducendas.ꝑ Ber.⁊ per alios doctores nouiores.

y ❡Integre. simile habes extra.e.c.tua nobis.⁊.c.puenit.⁊.c.in aliquibus. que.c.faciunt expresse ꝯtra opinionē quorūdam theologorū qui dicunt sufficere aliquid dari pro decima. de quo vide q̄d nōt Jo.an.e.ti.c.j.li.vj.⁊ in regula qui prior. in questione porrorum per eūdem. in no.li.vj.

z ❡Diminutione. ꝯcor.extra.e.c.tua nobis.⁊.c.ex transmissa.⁊.c.ex parte canonicorum.

a ❡Fructibus arborū. cōcor.extra.e.c.ad apostolice.

b ❡Seminibus omnibus. que.s.colligūtur siue in campis/siue in ortis: vtputa lini/milij/canabi/grani porrorum/ceparum/ysopi/caulium/petrocilij/rapis/lactucarū/⁊ aliarū herbarū hmōi.⁊ huic q̄d dicit de omnibus seminibus decimā soluendā. cōcor. extra e.c.ex parte canonicorum.

c ❡Herbis ortorū. vt puta porris/caulibus/salgea/petrocilio/cepis/alleo ⁊ alijs hmōi herbis auulsis vel collectis ad cibū anteq̄ semen emittant. ⁊ cōcor.extra.e.c. ex multiplici. ibi vniuersꝭ leguminibus ⁊c̄. Et hic videre poteris questionem quam ponit Jo.an. de decima porrorū in.c.qui prior.de re.iu.li.vj.

d ❡Nisi. excipit ab eo q̄d prius ordinauit.

e ❡Competentem.s. prope valorem ipsius decime.

f ❡Redemptionem. Sed an possit curatus super his cōponere cū parrochianis vt forsan aliquid recipiat minus decima? videt q̄ non. Nam licet inter clericos bene teneat cōpositio super decimis vt pꝫ extra.e.ti.c.ex multiplici.de transac.veniens. tn̄ inter clericū ⁊ laicū nō tenet prout apparet de transac.c.statuimus. et h fatent aliqui verū sine auctoritate pape. Hern.tn̄.d.c.statuim⁹ videtur sentire q̄ sufficit auctoritas epi.⁊ in h ꝯcor. ibi Hostieñ. qui dicit q̄ illa decre.statuimus edita fuit ad consultationem laicorū et exponit litterā ibi Inter vos.s.laicos vn̄ textus ille decidat q̄ inter clericū ⁊ laicū possit interuenire cōpositio super de- An sup decimis ⁊ int quos pōt interuenire cōpositio.

pro talib⁹[g] decimis. ❡ Volumus[h] ⁊ ſtatuimus etiam ꝙ decime de fenis[i] vbicūq̄[k] creſcāt: ſiue in magnis pratis[l] ſiue in paruis[m] ſiue in chiminis[n] exigantur[o] ⁊ prout expedit[p] eccleſie pſoluantur. ❡ De nutrimētis[q] autem animalium[r] ſcilicet de agnis[s] Statuimus ꝙ pro ſex agnis ⁊ infra ſex oboli[t] dentur pro decima. Si ſeptem ſint agni in numero: ſeptimus[v] agnus detur pro decima rectori[x]. ita tamē ꝙ rector eccleſie qui ſeptimum agnum recipit tres obolos in recompenſationē[y] ſoluat parrochiano a quo decimā[z] illam recepit. Qui octauū receperit det denariū. Qui vero nonū det obolū pꝛochiano[a] vel expectet[b] rector vſq̄ ad aliū annū donec plenarie[c] decimū agnū poſſit[d] recipere

cimis vt ſex pro eis aliquid ſoluat annuatim maxime ſuper minutis decimis prout ibi ſentit Jo. an. in add. ad ſpe. Dic tu ꝙ p decimis ſubtractio in preteritū licite admittitur cōpoſitio etiā cū laicis. extra. e. c. cū homines. ibi dignā ⁊c. Pro decimis vero non ſoluendis in futurū cōpoſitio facta cū laicis non tenet ſine iudicis auctoritate. ſicut nec cōſuetudo nec pſcriptio iuuat laicū quo ad decimā pſcribendā vel retinendam. de pſcrip. cauſam. cū ſimilibus. Talis tū cōpoſitio cū clericis bene valet etiā ſine ſuperioris auctoritate vt. d. c. ex multiplici. ratio eſt q̄ laici eas poſſidere non poſſunt ſꝫ clerici ſic. Et e. c. ad hec. ſic no. per Petrū de ancho. d. c. cū homines. vꝭ. ſecūdo quero. ⁊ cōcor. Antho. e. c.

g ❡ Talibus decimis. ſ. de fructibus arborū de ſeminibus ⁊ herbis ortorum que reuera decime inter minutas cōputantur. Sunt enī decime minute que proueniunt ex milio: paucio: menta: aneto ⁊ ſimilibus. Juxta illud Luc. xj. Ve qui decimatis mentā ⁊ rutā et omne olus ⁊c. put ſic no. per Hoſtien. e. ti. c. ex multiplici. vꝭ. minutis. qui etiam ibi dicit ꝙ in anglia cōſiſtunt minute decime in lana ⁊ lino lacte caſeis et agnis. minute etiā decime conſiſtunt in partu animaliū pullis ouis ⁊ decimis ortorū ſicut no. Her. e. ti. c. cū in tua. glo. ſ. decima etiā mellis ⁊ cere numeratur inter minutas. e. ti. c. nuncios.

Decime minute

h ❡ Volumus. vꝭ.

i ❡ Fenis. Licet hec littera pluraliter loquatur: textus tū iuris cōis loquitur in ſingulari prout pꝫ extra. e. c. peruenit. Et nota ꝙ fenū dr̄ nō ſolū qd̄ ſiccatū eſt ſed etiā qd̄ eſt virens ⁊ in herba erectum prout no. doct. Marci. vj. ⁊ ibi videtur textus. Unde ⁊ de herba viridi etiā nō ſiccata ſi ſic ſumatur vel neceſſaria ſit ad pabulū animaliū vel beſtiarū ſoluenda eſt decima vt hic. ⁊ in. d. c. peruenit. vbi Petrus de anchora. notat ꝙ decima. pueniens de molendinis piſcariis feno lana ⁊ apibus q̄ de certis locis percipitur eſt predialis. debetq̄ in talibus conſiderari parrochia vbi talia cōſiſtunt licet hominis induſtria in his multo plus operetur ꝙ̄ faciat ipſe locus. Alle. ad hoc. c. paſtoralis. extra. e.

k ❡ Vbicūq̄. ſ. infra fines ⁊ limites parrochie.

l ❡ Pratis. hec dicūtur talia loca quibus ad fructū colligendū falce opus eſt. ff. de vb. ſig. l. pratum.

m ❡ Paruis. ſ. pratis.

n ❡ Chiminis. i. viis vel ſemitis. ⁊ eſt vulgare gallicorum.

o ❡ Exigantur. i. effectualiter petantur. ⁊ cōcor. extra. e. c. parrochianos. ⁊ ſic ex hoc apparet ꝙ in decimis requiritur exactio ſiue monitio. Alias debens ſoluere non cenſebitur in mora. ar. ad hoc extra. e. non eſt. ibi neglexerint ⁊c. ⁊ e. ti. peruenit. Et hoc verum intelligas quo ad hoc vt non ſoluens poſſit excōicari q̄ excōicatio non eſt ferenda pꝑter delictū ſed propter cōtumaciam vt. c. cū medicinalis. de ſen. excō. li. vj. Quantū vero ad moram in non ſoluendo cōtrahendam ⁊ omnē eius effectū non credo ꝙ monitio requiratur: q̄ tēpus ſolutioni appoſitū pro homine interpellat. vt extra de locato. c. potuit. cōiuncto qd̄ notat in. c. reuertimini. xvj. q. j. cū ſimilibus. Facit etiā ad hoc q̄ decime debētur ex precepto diuino vt dixi. ſ. e. c. j. vꝭ. precepit. Peccant ergo mortaliter eas nō ſoluentes. extra. e. c. ex tranſmiſſa. Ad hoc etiā facit Exodi. xxij. decimas ⁊ primitias tuas nō tardabis offerre. Et hoc verū intelligas in partibus illis in quibus decime ſoluūtur et predicātur. Ubi vero nō ſoluūtur nec predicātur opus eſt monitione ſiue exactione anteq̄ nō ſoluens dicatur peccare mortaliter. ſic notat Hoſtien. cū aliis extra. e. c. a nobis. in gloſa magna. vꝭ. quicūq̄ ergo.

p ❡ Prout expedit. ſ. ſiue in feno ſiccato conſiderata ipſius quātitate: ſiue in feno viridi ſiue aliās in pecunia loco feni. Pone ꝙ in chiminis vel paruis pratis de quibus hic loquitur nō pōt colligi tantū de feno ꝙ̄tum faciat aliquod notabile loco decime ſed ſunt forſan niſi duo vel tres aceruuli aut forſan vnus ſolus aceruulus in hoc caſu q̄ de facili non poteſt ſolui vera decima ipſius feni put expedit eccleſie fiet recōpenſatio in pecunia fm̄ eſtimationem ipſius feni ſicut aliās. ſ. vꝭ. de agnis qui ſe nō extendunt ad decimā veram.

q ❡ De nutrimentis. vꝭ.

r ❡ Animaliū. Iſtam clauſulā de nutrimentis aīalium ⁊c. intellige de animalibus ꝙ̄ decimare debentes nutriunt. Sic enī exponitur extra e. c. ex parte. qua per Petrū de anchora. vꝭ. illud etiā. ſ. ⁊ per Jo. an. de eccl. edif. c. cū dicat. vꝭ. nutrimentis. ⁊ per Goff. extra e. ti. c. j. vꝭ. aīalibus. in cle. ⁊ per Jo. an. ⁊ Pau. e. vꝭ.

s ❡ De agnis. Idem intellige de edis. Nā et hi in fructu ſunt. Inſti. de rerū diui. ꝭ. in pecudū. Et no. ꝙ agni dicūtur quouſq̄ ſint etatis vnius anni. ff. de leg. iij. l. cū quereretur in prin. Circa hoc tū conſuetudo cuiuſq̄ loci inſpicienda eſt. Nam in quibuſdā locis cū ad tonſurā venerint ouiū loco ſunt. ff. de leg. iij. l. legatis ſeruis. ꝭ. fi.

t ❡ Sex oboli. Hec limitatio fit fm̄ eſtimationem vnius anni ad quinq̄ denarios vt. ſ. pro ſingulis capitibus ſoluātur ſinguli oboli. Licet enī in quibuſdā locis agnus plus valeat: quia tū legiſlator cōſiderauit id qd̄ cōmunius ⁊ frequentius accidit. ff. de legi. l. nam ad ea.

v ❡ Septimus agnus. quare magis ſeptimus ꝙ̄ ſextus vel octauus ſoluat appone. vnū tū pſidera ꝙ in hoc veriſimiliter releuatur eccleſia maxime in caſu quo agnus plus valeat quinq̄ denariis. Nam ſi valeat. viij. ix. x. vel amplius: habet curatus integrū agnū reſoluendo obolū dūtaxat pro capite. vnde ⁊ in caſu quo q̄libet agnus de. vj. agnis valeret. x. denarios vel amplius magis ꝙ̄ obolū pro capite exigere nō poterit. q̄ licet vna cōſideratione grauatus ſit: alia tū cōſideratione releuabit. ar. ad hoc. ff. de iul. dotiū. l. iure ſuccurſum eſt. ꝭ. j. cū cōcor. ibidem poſitis.

x ❡ Rectori. Idem intelligas de vicario.

y ❡ In recōpenſationem. ſ. triū agnorū deficientiū de decima.

z ❡ Decimā illam. ſ. ſeptimū agnum loco decime.

a ❡ Parrochiano. Idem intelligas de eo qui non eſt parrochianus dū tū habeat agnos infra parrochiam alienā: ſic ꝙ ibi teneatur ſoluere decimā agnorum.

b ❡ Expectet. ſup. vbi. non ſunt plene decem agni ſic vicꝫ vt nec ſeptimo agno recepto pro decima ſi tot ſint: nec pecunia recepta loco decime vbi pauciores ſunt ꝙ̄ ſeptem expectet vſq̄ ad proximum annum.

c ❡ Donec plenarie. ſic ergo pꝫ ꝙ id qd̄ defuit hoc anno indecimatū ſuppleri poteſt ⁊ dꝫ anno pximo ſequenti. Facit ad hoc multū notabiliter. xvj. q. vij. c. quicūq̄. in fin. ibi dū dicit minus fecit ⁊c. Huic tū dicto obſtare videt opinio quā ponit Jo. de deo de cōſe. di. v. quadrageſima. vbi argumētatiue innuit ꝙ ſi ruſtic⁹ habeat. xv. corbes vini ſoluta decima de. x. non tenet de aliis. v. decimare. ſed dic ꝙ Jo. ibi in hac opinione non reſidet nec multum vrget ratio p eū ibi poſita ad illud tenendū ſi bene inſpiciat.

d ❡ Poſſit recipere. hec potentia habet reſpectū in caſu quo exiſtens a retro vno anno tot habeat agnos anno futuro ꝙ de eis poſſit impleri decima. ❡ Sed quid ſi ſic exiſtens a retro in. ij. anno nullos habeat agnos nūquid tunc debeat curatus expectare in aliū annū vel pōt tūc petere ouem q̄ primo āno erat agnus ſeptimus ſi extet: vel alias eius loco poſſit petere. vij. obolos? videtur ꝙ in hoc caſu expectabit ſupplementū anni futuri ⁊ hoc apparet ex textu hic qui dicit ad aliū annū ⁊c. Non enī dicit proxi. annū. facit etiā littera hec que dicit donec plenarie ⁊c. poſſit recipere. Qd̄ aūt nō poſſit. vij. agnū primi ānī vel pecuniā loco agnorum. ij. anno vel tertio repetere: videtur. Nam a principio male eligendo fuit in culpa ergo in hoc ſibi imputetur. inſti. qd̄ cū eo qui in al. po. ꝭ. ceterū. aut. qui. mo. na. effi. ſui. ꝭ. j. coll. vj. Potuit enī ſuo iure habuiſſe ab initio in receptōe ſeptimi anni reſoluēdo tres obolos. vel ſi pauciores erant recipiendo pro quolibet ca-

Queſtio

si maluerit[e]. et qui ita expectat semp'[f] exigat secundū agnū meliorē vel tertiū[g] ad minus de agnis secūdi[h] anni: et hoc pro expectatione[i] primi anni. Et ita[k] intelligēdum est de decima[l] lane. Sed si[m] oues alibi in hyeme[n]: et alibi i estate[o] nutriantur[p] diuidenda[q] est decima

pite obolū prout hic statuitur ⁊ q2 hoc noluit alias cū vellet hoc facere nequibit. C. si quis sibi vel alte. l. multū interest. in fi. facit ad idem. l. cum emancipatis. C. de dona. de iure do. l. si genero. ⁊ hoc verū puto quo ad cōmodū persone differentis ab initio septimū agnū vel in numero pauciori pro quolibet capite obolū recipere. Respectu tñ ecclesie cui debetur illa decima. ⁊ cui' ius subtrahi nō debet nec perire. Itē respectu illius qui ipsā soluere tenetur ⁊ alias a pctō non excusat vt dixi ŝ. e. ꝟ. exigātur. cessantibus agnis de qbus possit decima hmōi suppleri alijs ānis puto q̄ pōt estimatio ipsius decime exigi potius officio iudicis q̄ iure actionis nisi ope restitutionis sibi subueniat equitate cōsiderata. ar. ad hoc. ff. de in sti. ac. l. habebat

e ¶ Si maluerit. electionem ergo habet vnde si male elegerit imputet sibi ipsi vt dixi supra in glosa precedēti. et postq̄ semel elegerit variare nō potest. ff. de tributo. act. l. q̄ in heredē. §. eligere maxime vbi nulla fraus intercessit. ar. ad hoc. ff. de optio. lega. l. cphi. cū. l. sequenti. ⁊ facit ad idem. e. ti. l. apud aufidium.

f ¶ Semper. i. oī tempore quo euenit talis casus. sic exponitur. ff. solu. matri. l. j.

g ¶ Vel tertiū. Cuius ergo in hoc casu erit electio: an. s. curati vel parrochiani. dic q̄ curati. q2 sicut hic p3 hec alternatiua cadit inter res inter quas cadit affectio vnde vtrūq3 est in obligatiōe. ff. de vb. oblig. l. si duo rei. alterū tñ est in solutiōe vt ibi. pōt enī eligere secundū. sic etiā ⁊ tertiū pōt eligere vnum tñ qđ elegerit veniet in solutionem. ⁊ q̄ curati erit electio facit littera hic in textu que dicit exigat. vl. ⁊ statuit hoc in in fauorem ipsius curati ergo eius erit electio. ff. de leg. ij. l. si ita relictū. §. pegasus.

h ¶ Secūdi anni. in quo anno si nulli sint agni dic vt. ŝ. e. ꝟ. possit recipere.

i ¶ Pro expectatione. ex hoc etiā apparet q̄ istud ordinatū est gratia curati vnde ipsius erit electio vt dixi. ŝ. ꝟ. vel tertium.

k ¶ Et ita. s. sicut predictū est de agnis.

l ¶ Decima lane. vt. s. si sint sex vellera solū habeat curatus pro quolibet vellere obolū. si sint septem vellera habeat septimū resoluendo tres obolos vel expectet vsq3 ad aliū annū vt supra dictū est. Sed ecce hic dicit decimā lane soluendā nūquid hoc sit intelligendū de oī lana Est enī lana ouina vt hic. Itē leporina anserina ⁊ caprina. ff. de leg. iij. l. si cui lana. §. lana. Dic q̄ sic. nam de omnibus q̄ fidelis homo acquirit d3 soluere decimā. extra. e. c. ex transmissa. vnde ⁊ de pellibus lanatis solui d3 decima. ar. ad hoc. d. l. si cui. §. lane. ad fi. ⁊ hoc verū vbi prius de vellere non est soluta decima. ¶ S3 hic q̄ro qđ si in domo vnius patrisfamilias sint forsan quinq3 vel sex persone habentes inter se. x. agnos vel x. oues mixtos cū ouibus vel agnis ipsius patrisfamilias nullus tñ ipsoꝝ ꝑ se h3 septem agnos vel septem vellera nūquid de illis decem dabit curato vnus agnus vel vnū vellus noīe decime: videtur q̄ sic. nā Leuitici. xxvij. dr̄ ouis ⁊ bouis ⁊ capre q̄ sub virga pastoris transeūt quicq̄d decimū venerit sanctificabit dño et nō eligetur bonū neq3 malū nec altero cōmutabit. Sed dic q̄ auctoritas illa locū h3 in his q̄ decimare debentis ꝓpria sunt. Cōstat enī q̄ aīalia q̄ gregibus alienis admixta sunt remanent eoꝝ ꝓpria non quoꝝ sunt greges sed quoꝝ sunt ipsa aīalia nec quo ad ius decimandi sapiunt naturā gregis sicut p3. e. ti. c. j. in cle. ⁊ ratio est: q2 separabilia sunt. ff. de aqua quotid. ⁊ estiua. l. j. §. trebatius. insti. de re. di. §. q̄ si frumentū. pōt tñ dici q̄ vbi filij vel filie in ptāte patris existentes in peculio profectitio habent hmōi agnos vel oues a bonis patris vel matris aut eoꝝ occasione ꝓuenientes: tūc de talibus d3 solui decima tanq̄ de bonis ipsius patris. ar. ad hoc Insti. per quas ꝑso. nobis ac. §. j. circa medium cū glosa ibidem. ⁊ idem puto de peculio aduentitio cuius vsusfructus ad patrem pertinet vt p3 in loco ꝑalle. ꝟ. qđ autem vt. s. ipsarū rerū que in fructu sunt ⁊ patri acquirūtur pater soluat decimā seruata ꝓprietate filio vel filie ad quem vel ad quā ꝑtinet.

uctio.

m ¶ Sed si oues. ꝟ.

n ¶ Hyeme. De hoc tpe sicut ⁊ de ceteris anni tpibus dixi. ŝ. de offi. archip̄b. c. ignorantia. in prin. ꝟ. qualibet quarta anni. Et durat hyems a. ix. kal. decembris. s. festo sancti Clementis vsq3. viij. kal. martij. s. festū cathedre sancti Petri. ibi incipit ver ⁊ terminatur. viij. kal. iunij in festo sancti vrbani. Estas incipit ibi ⁊ terminatur. ix. kal. septembris in festo sancti Bartholomei. autūnus ibi incipit ⁊ terminatur. ix. kal. decembris. vñ ꝟ. Dat clemens hyemē: dat petrus ver cathedratus. Estuat vrbanus: autūnat bartholome'. Hic tñ ponit hyems large vt. s. cōprehēdat nō solū tēpus predictū sed etiā partē autūni ⁊ partem veris. vt sic appellatione hyemis cōtineat tēpus quo solēt ymbres ⁊ frigora occupare terrā vtputa ab equinoxio autūnali vsq3 ad equinoxiū vernale. vel sumit hic hyems fm cōsuetudinem patrie iuxta quā forsan circa festū sancti Michaelis solent oues mutari de vna parrochia in aliā ⁊ ibi nutriūtur vsq3 ad festū purificatiōis vel sancti petri aut annūciatōnis beate marie. vel forsan a festo oim sanctoꝝ vsq3 ad festū Philippi ⁊ Jacobi fm varias ꝯsuetudines. Cōsuetudo nāq3 patrisfamilias ⁊ etiā regionis est attendenda. ff. de fundo instru. l. cū de lanionis. §. asin. ī. de pecu. leg. l. dñs. §. testamento. cū glo.

uatuor
ni pta.

Ṽsus.

o ¶ Estate. cuius cōsideratio habetur respectu hyemis vt dixi in glosa ꝑcedenti. ⁊ facit ad idem. ff. de leg. iij. l. qui saltum.

p ¶ Nutriantur. Aduerte q2 de cubatiōe hic nichil loquit tñ. ī. c. xvj. loquit de cubatione. qđ. c. videt in quibusdā contrariū his que hic dicitur vt ibi patebit.

q ¶ Diuidēda est decima. Facit ad hoc. ff. de leg. iij. l. qui saltū. et de testa. c. relatū. ij. ad fi. qđ. c. bene nota: q2 illud. c. nō dicit diuisionē equalē fieri s3 ꝯgruā vicē fm tēpus ꝑmanētie ī vna ꝑochia vel ī alia. Hāc materiā. s. vbi aīalia nutriūt siue in vna ꝑochia siue ī diuersis parrochijs quō solui d3 decima tractat Hostien. in summa. e. ti. §. cui danda sit. no. etiā. xiij. q. j. c. ecclesias. ꝟ. pastu. ꝑ Jo. an. extra. e. ad apostolice. ꝟ. personales. ꝑ Ber. ⁊ etiā Hostiē. Et he glo. tractant de hoc an decime aīalium sint prediales vel ꝑsonales Et fiunt argumenta ꝓ vtraq3 parte Cōcluditur tñ q̄ sint ꝑdiales. vñ dici cōsueuit q̄ si continue pascant ⁊ morent in vna parrochia ibi soluenda est decima tanq̄ predialis. Et si per medietatem anni nutriātur ⁊ cubant in vna parrochia ⁊ per aliam medietatem in altera diuidi debet decima equaliter vt hic dicit ⁊ ꝑ docto. in. d. c. ad apostolice. facit ad hoc de sepul. c. cū quis. ij. ẽ. li. vj. Hostien. vero in summa dicit q̄ debēt dici mixte quia partim a nutrimēto prediorū: partim ab opere hois in custodiēdo proueniūt Alie etiā sup hoc sunt opiones quarū aliquas ponit Hug. xvj. q. j. decimas. Item Inno. extra. e. c. cōmissum. wilho in clem. j. de decimis. ꝟ. aīalibus. ponit vnā distinctionē ad cōcordantiam opinionū. ⁊ dicit q̄ loquēdo de agnis lana lacte ⁊ hmōi vt in casu nostro vera est opinio illa q̄ vult q̄ debeat decima tanq̄ ꝑdialis. Pastor tñ qui hmōi aīalia custodit soluet decimā de sua mercede tanq̄ ꝑsonalem hoc est in loco vbi audit diuina ⁊ recipit ecclesiastica sacramēta: sicut miles de militia. et e. c. non est. Ecce ista materia cōcernit materiā capi. sequētis: qđ c. vt ibi dicā in quibusdā videtur cōtradicere huic. c. inquātū dr̄ hic decimā diuidendā. Ibi enī vt videt nō eodē modo ordinatur Unde pro declaratiōe huius materie habes cōsiderare quo ad oues ⁊ aīalia domestica decimasq3 de eis ꝓuenientes q̄ qñq3 oues cōtinue pascūtur ⁊ manent in vna parrochia ꝑ totū annū. ⁊ tunc nō est dubiū quin decima lane agnoꝝ ⁊ lactis debeat illi ecclesie infra cuius parrochiā sunt hmōi oues. ⁊ est decima ꝑdialis vt predixi. decima vero mercedis custodientiū hmōi oues est ꝑsonalis vt notat wil. in loco ꝑalle. Decima vero pasture in hoc casu nō estimabit si pastura sit ꝓpria ipsius cuius sunt oues vel alias sit sibi cōis cū ceteris de parrochia q2 decima herbe sic depaste sine qua nutriri nō possunt hmōi oues soluit in decima lane agnoꝝ ⁊ lactis: tñ qñ pastura vel pascua est cōis etiā alijs extraneis de alienis parrochijs: tūc ꝯsiderari deb3 tēpus more hmōi aīalium in dictis pascuis vt. ī. e. §. de pasturis. et. ī. c. xvi. Si vero pastura sit aliena tūc si vēdita sit vendētes soluet decimā de precio tanq̄ ꝑdialē. Si vero grat' donata sit tūc ipsam depascens soluet decimā fm estimationē ipsius herbe. sic intelligo nō. ꝑ Inno. extra. e. c. cōmissum. Et hoc verū qñ in tali pastura donata pascūtur aīalia nullā vtilitatem ecclesie alias afferentia vtputa equi boues ⁊ asini: ⁊ alia aīalia nō fructifera. Si autem vtilitatem ⁊

An deci-
aīaliū sīt ꝑ-
dialia vel
personalia

fructū eccleſie affert ad valorem ipſius herbe ſicut eſt videre in ouibus puto q̃ ſufficiet decimā ſolui in fructu ꝓuenientē ex hmōi aīalibus iuxta nōta Inno. ſ. ille. Quādoq̃ oues ꝑ medietatem anni cōtinue paſcūtur ⁊ cubant in vna parrochia: ꝑ aliā medietatem paſcūtur ⁊ cubant in alia: ⁊ tūc diuidenda eſt decima vt hic. ⁊ ſicut notāt docto. in. d. c. ad apoſtolice. ⁊ idē erit ſi cōtinue paſcūtur ī vna parrochia ⁊ cōtinue cubent in alia. ar. ad hoc. ff. ad municip. l. aſſumptio. In hoc tñ caſu dicūt quidā q̃ de lacte fetu ⁊ lana dabit decima illi eccleſie ī cuius parrochia paſcua ſituata ſunt. q2 cū inde ſuſcipiant totū nutrimētū tales decime ꝑdiales cēſent. ar. extra. c. cōmiſſum. ⁊ in hoc cōcor. Thomas in ſumma vt eum recitat Io. in ſumma cōfeſſorū. li. j. c. xv. q. iij. Alan⁹ tñ et alij tenent vt predixi ⁊ intelligo q̃ decima diuidēda eſt vt hic dicit nō omino equaliter ſed ſm formā limitat̄ ī. ꝟ. c. proxi. ne alias ſit huic cōtrariū vt ibi dicā. Quādoq̃ oues nō cōtinue ſed interpolatim paſcūtur in vna ꝑrochia. quādoq̃ in alia. ⁊ tūc dic vt ī. c. proxi. vbi plenius videre poteris

❡ Similiter[r] ſi qs medio[ſ] tpe emerit vel vendiderit oues et certū ſit a qua parrochia[t] ille oues venerint: earūdem diuidenda eſt decima[u] ſicut de re que ſequitur duo[v] domicilia. Si autem[x] incertū fuerit habeat illa eccleſia totam decimā infra cuius limites tempore tonſionis[y] inueniuntur. ❡ De lacte[z] vero volumus q̃ decima ſoluatur dū durat[a] videlicet de caſeo[b] tēpore[c] ſuo. Et de lacte[d] in autūno[e] et hyeme: niſi parrochiani velint ꝓ talibus facere competentem[f] redemptionem et hoc ad valorē decime et cōmodū[g] eccleſie. ❡ De prouentibus[h] autem molendinorum[i] volumus q̃ decime fideliter et integre[k] ſoluātur. ❡ De paſturis[l] autem et paſcuis[m] tam non cōmunibus[o] q̃ cōmunibus[n] ſtatuim⁹ q̃ decime[p] fideliter[q] perſoluantur: et hoc per numerū animaliū et dierum[r] vt expedit eccleſie. ❡ De piſcationibus[ſ] et apibus[t] ſicut de omnibus

r ❡ Similiter. ſume qḋ eſt. ī. diuidenda eſt decima ⁊c̃.

ſ ❡ Medio tpe. ſ. inter eſtatem ⁊ hyemem vel ꝓpe finem eſtatis ⁊ principiū hyemis forſan per. xv. dies ante finem eſtatis vel. xv. dies poſt aduentū hyemis ita q̃ iſtud mediū tēpus referatur ad tēpus modicū de quo vide nō. per wil. de re. eccle. non alie. c. j. ꝟ. modicū tēpus. ⁊ c. ꝟ. per Io. an. in cle.

t ❡ A qua parrochia. ſup. ⁊ q̃ ibi cōtinue prius paſcebātur ab initio eſtatis ꝑcedentis. alias eñ nō haberet locū quod hic dicitur ſicut pz. ſ. e. c. ꝟ. diuidenda eſt decima.

u ❡ Decima. ſ. lane vt ī. pz vbi dicit tpe tonſionis ⁊c̃.

v ❡ Duo domicilia. ff. ad munici. l. aſſumptio. ꝟ. viris prudentib⁹ de ſepul. c. ij. li. vj.   x ❡ Si autem. ꝟ

y ❡ Tonſionis. patet ex hoc q̃ loquit̄ tñ de decima lane.

z ❡ De lacte. ꝟ. ⁊ dic lacte ſiue vaccarū ſiue ouiū ſiue caprarū. nā in pecudū fructu lac lanaq̃ fetus habet. ff. de vſufruc. l. in pecudū Inſti. de re. diui. ꝟ. in pecudum.

a ❡ Dum durat. hoc declarat infra.

b ❡ De caſeo. huius cōmendationem ponit Archi. iiij. di. c. a lacte. ponens ac ſi loqueretur in perſona caſei hos verſus.

verſus
Ignari medici me dicunt eſſe nociuum
  Sed tamen ignorant cur nocumenta feram
Expertis reor eſſe ratum qua commoditate
  Languenti ſtomacho caſeus addit opem
Caſeus ante cibum confert ſi defluat aluus
  Si conſtipetur terminat ille dapes
Ad fundum ſtomachi dum ſumpta cibaria trudit
  Vim digeſtiuam non minus ille iuuat
Si ſtomachus languet vel ſi minus appetat ille
  Fit gratus ſtomacho: concilianſq̃ cibum.

❡ Qḋ autem hic dicit de caſeo ſuo tpe decimā ſoluendam. intellige qñ lac de quo fit caſeus nō eſt decimatū: alʾs ſequeret̄ q̃ bis ſolueretur decima eiuſdem fructus qḋ eſſe nō debet. de reg. iu. c. bona fides. li. vj. Si tñ prius ſoluerit quis decimā de lacte ⁊ poſtea de re. partib⁹ fecerit caſeū nō decimabitur caſeus. Sed ſi caſeum hmōi vendiderit de lucro ipſius caſei ſoluet decimā perſonalem. extra. e. c. paſtoralis.

c ❡ Tpe ſuo. ſ. qñ fit caſeus reputa in vere vel eſtate ⁊ intellige vbi lac nō eſt decimatū vt dixi in gloſa ꝑcedenti. ꝟ. quod autem.

d ❡ De lacte. quando. ſ. non fit caſeus.

e ❡ Autūno ⁊ hyeme. his enī tēporibus nō ſolent fieri caſei ⁊ propterea dabitur decima lactis. Et hic ſumitur hyems ſtricte pro quarta pte anni. largius tñ ſumitur. ī. e. ꝟ. hyeme.

f ❡ Cōpetentem. hec cōpetentia ſtat̄ declarat̄ ſbi ad valorē decime

g ❡ Cōmodū eccleſie. videt ergo q̃ curatus pōt cōponere cū parrochianis ſup decimis dum tñ exinde ſequat̄ cōmodū eccleſie. ⁊ hoc verū quo ad decimas ꝑteritas. ſed quo ad futuras non ſine auctoritate epi vt dixi. ſ. e. c. ꝟ. redemptionem. et circa hoc vide nō. xvj. q. vij. c. j. ꝑ Archi.

h ❡ De ꝓuentibus. ꝟ.

i ❡ Molendinorū. etiā ad ventum. extra eo. c. ex trāſmiſſa. ⁊ cōco. e. ti. c. ꝑuenit. ⁊ c. paſtoralis.

k ❡ Integre. ſ. ſine diminutiōe ſic vt ſoluat̄ decima prouentuū vere ſicut prouentus accidunt: vīz decima menſura quorūcūq̃ granoꝝ molitorum ad cōmodū dñi molendini vel molendinarij ꝑtinentium ⁊ ſic nō ſufficit ſoluere decimā ꝓut molendinū tranſit ad firmā qz in firma de veriſimili nō eſt verus valor: cū firmari⁹ vltra firmā aliqḋ ſperet lucrari. poſſem tñ dicere q̃ ſi dñs firme ſolueret decimā firme ⁊ firmari⁹ decimā de ſuo lucro tūc eſſet ſatiſfactū eccleſie. facit ad hoc extra. e. c. tua nobis. ꝓpe finem. Sed q2 lucrū qḋ forſan ꝓuenturū eſt firma ſoluta pendet ſub dubio ideo certius eſt vt det decimā ſm q̃ obueniūt ꝓuentus. Vel alias ſm firmā ſi curatus hoc maluerit pōt fieri ſolutio decime. Et ſcias q̃ fructus ꝓuenientes ex molendino decimabūtur tanq̃ ꝑdiales nō deductis expēſis factis in re circa rem vel extra rem. Sed ſi res ipſa vendat̄ tūc deduci debēt expēſe facte in re circa rem ⁊ extra rem ⁊ de reſiduo vt de lucro ſoluet̄ decima. Vbi gratia in molendino. emi molendinū pro centū que centū ſunt expenſe in re: expendidi in reparationē molendini. xx. he ſunt expenſe circa rem. ſolui proſeneticis ⁊ mediatoribus cōtractus vel pro mercenarijs vel iumētis decē he enī ſunt expenſe extra rem ⁊ ſic in toto expendidi centū. xxx. retineo iſtud molendinū in manibus meis ꝑ ſex annos ⁊ quolz dictorū ſex annorū recipio de ꝓuentibus dicti molendini decem. De iſtis decē quolibet ānno dabo vnū noīe decime nullis expenſis deductis. ſz ſi in fine ſex annorū vendidero iſtud molendinū ꝓ centū quīquaginta ſoluet̄ decima ꝑſonalis. ⁊ ſic intelligi dz. c. paſtoralis. et. c. ſm Inno. Ecce ex ħ dicto Inno. ⁊ Hoſti. appet q̃ expenſe facte cˀ rem nō deducūtur. vñ expēſe facte ī molēdino circa mercenarios iumēta molas ferramenta ⁊ hmōi ſm eos nō ſunt deducende. In hoc tñ caſu quidā alij docto. tenent cōtrariū vt etiā ibi dicūt Inno. ⁊ Hoſti. quare Io. an. in ħ caſu diſtinguit inter fruct⁹ qui germināt ⁊ fructus q̄ nō germināt: cui⁹ diſtinctōꝫ ibi videre poteris. michi tñ placet dictū Inno. ⁊ Hoſtieñ.

l ❡ De paſturis. ꝟ.   m ❡ Paſcuis. vīz locis q̄ paſcendis pecoribus deſtinata ſunt. ff. de vb. ſig. l. ſilua cedua. ꝟ. paſcua. Et differūt paſcua ⁊ paſtura. nā paſtura omē genus paſcendi ſignificat ſiue fiat in pratis ſiue in ſtipula ſiue in agris ſiue in cāpis. Sz paſcua eſt locus pricipaliter deputatus pecoribus paſcendis vtputa in mōtibus motis mariſcis ⁊ planis nō cultis nec aratis.

Paſcua ⁊ paſtura differunt.

n ❡ Cōibus. loquit̄ ſm cōſuetudinē regionis ſm quā lz cuilibz cōmoranti ī certa ꝑrochia paſcere aīalia ſua in certo loco ad ħ deputato. ⁊ ꝓpterea dr̄ paſtura cōis: ⁊ talis cōſuetudo tuēda eſt. ar. ad hoc ex. e. c. cū ſint. et. c. ad apoſtolice. in fi. ff. ſi ſeruit. vē. l. ſi qs diuturnis. de aqua plu. arc̄. l. j. ꝟ. fi. extra de vb. ſig. c. ſup quibuſdā. et notat̄ extra de arbi. c. dilecti. glo. j. ꝑ Hoſtieñ. ⁊ Io. in no.

o ❡ Non cōmunibus. id eſt priuatis.

p ❡ Decime. ſ. tanq̃ prediales ſicut no. Inno. extra. e. c. cōmiſſum Et vide qḋ ſcripſi. ſ. e. c. ꝟ. diuidenda eſt.

q ❡ Fideliter. ſ. vt ſequit̄. Quō aūt ſolui dz dixi. ſ. e. c. diuidenda.

r ❡ Dierū. ſ. qñ aīalia ſolū certis tpibus ibi paſcuntur. ⁊ ſic ſoluit̄ decima pro rata tēporis. Pro quo videas. ī. c. proximo.

ſ ❡ De piſcatiōibus. de his tractat̄ extra. e. c. paſtoralis. ⁊ quo ad expenſas deducēdas vel nō dic vt ſolet dici ī decimis molēdini alijs bonis iuste acquisitis q̄ renouātur per annū statuimus ꝙ decime soluātur et exigātur debito modo. ¶ Statuimus etiā ꝙ decime personales soluātur de artificibus ⁊ mercatorib⁹ scilicet de lucro negociationis. Similiter de carpentarijs fabris cemētarijs: textorib⁹: pādoxatricibus ⁊ oibus alijs stipēdiarijs operarijs: vt videlicet dent decimas de stipēdijs suis nisi stipendiarij ipsi aliq̄d certū velint dare ad opus vel ad lumen ecclesie si rectori ipsius ecclesie placuerit. ¶ In petitione autē principalis legati volumus ꝙ ꝯsuetudo ꝓuincie cū possessiōe ecclesie obseruet. Ita ꝙ rector ecclesie si fuerit vel vicarius in petitione sua vel capellanus ānuus deum in petitione illa habeat pre oculis. ¶ Sz quoniam inueniuntur multi decimas sponte dare nolētes. Statuimus ꝙ parrochiani moneantur primo secundo ⁊

de quibus dixi.s.e.ṽ.integre.

t ¶ Apibus.ꝯcor.extra.e.ti.nūcios. Et intelligas decimaz fore soluendā nō de ipsis volatilibus sed de cera ⁊ melle ſm Goffre. et Hosti.ibi.⁊ ꝯcor.Inno.et Jo.in no.⁊ Antho.in.e.c.Jo.tñ in add.e.c.dicit ꝙ ēt de ipsis apib⁹ qñ collecte sūt soluēda ē decima

v ¶ Bonis.ꝯcor.extra.e.c.nō est.ibi de oibus bonis ⁊c. Cū igit appellatiōe bonorū ꝯtineantur mobilia ⁊ imobilia extra de testa.relatū.videt ex hoc ꝙ etiā de imobilib⁹ soluēda est decima. Contrariū tñ tenet glo.extra e.c.pastoralis.ṽ.lucro.et ibi videas ꝑ Hosti.et.e.ti.c.nō est.ꝑ eosdem.

x ¶ Iuste acquisit.ꝯcor.e.c.c.ex transmissa.vbi de hoc. Et solet dici ꝙ decima ꝓdialis solui dz ēt de iniuste acq̄sitis vt tenet glo.ibi.⁊ Jo.an.xvj.q.j.decime.⁊ Goffr.eꝫ.c.c.nō est. De ꝑsonali vero decima solet dici ꝙ licet de illicite acquisitis debeat: tñ nō dz exigi a sic male ⁊ illicite acquirente nec recipi a volente. Pro quo latius videre poteris.d.c.ex trāsmissa.ꝑ glo.⁊ alios docto.qui ponūt exemplū in meretrice. Tu tñ dic ſm Inno.ibi ꝙ a meretrice ⁊ alijs hmōi q̄diu nō penitēt nō dz decima exigi nec eorū elemosina recipi. Si tñ peniteant dz recipi: qꝛ penitens incipit esse qd prius nō fuit.l.di.ferrū. Et etiā si nō peniteat pōt decimas soluere oblatiōes ⁊ elemosinas facere de ꝯsensu dioc. Et etiā hoc modo pōt sacerdos eas recipere ſm Hostien.ibi. Circa hanc materiā vide nō.per Innoc.de sen.exco.c.cum voluntate.

y ¶ Renouantur.vnde si eadem terra bis vel ter seminata fuerit vel sepius fructū producat totiens dāda est decima.extra.e.c.ex parte canonicorū.facit ad idem.ff.so.ma.l.diuortio.§.qd in āno.

z ¶ Debito modo.qꝛ hic loquit de decimis piscationū videamus quis sit ille debit⁹ modus. Solet dici ꝙ si pisces capiant in loco incluso infra certā parrochiā tūc illi ecclesie soluenda est decima tanq̄ predialis. Si aūt locus vbi capiūtur pisces nō sit inclusus sed sit dare transcursum pisciū de vna parrochia in aliā sicut videmus in flumine publico: in hoc casu decima erit ꝑsonalis vt.s. soluat illi ecclesie vbi capiens audit diuina ⁊ recipit ecclesie sacra. Et hoc verū est vbi alienus parrochian⁹ libere piscat in tali flumine. Si aūt nō piscat libere sed precio dato vel aliqua portione pisciū tūc de illo precio vel illa portione dabit decima illi ecclesie infra cuius parrochiā pisces capiūtur. De ceteris ṽo soluetur decima tanq̄ ꝑsonalis vt predixi. Ista notātur ꝑ docto.e.c.non est ibi ꝑ Innoc.Hostien.⁊ alios qui idē notāt etiā in decimis auiū ⁊ ferarū.⁊ faciūt nō.ꝑ wil.in clem.j.e.ti.ṽ.in aīalibus. De piscib⁹ vero qui in mari capiūtur Ber.extra de feri.c.licz.glo.fi.videtur sentire ꝙ sint ꝓdiales. Sed Jo.an.in add.ibi super glo.fi.dicit ꝙ dictū glose est verū qñ piscantur in viuario siue valle vel piscaria stabili infra parrochiā alicuius.nā tūc censet decima ꝓdialis sꝫ de lucro soluet decimas ꝑsonales ſm Goffre.secus tñ qñ capiūtur pisces in piscaria nō stabili sicut est in mari vel alijs magnis fluminibus: qꝛ tūc censent ꝑsonales. Vnde qꝛ dr in.d.c.licet vt.s.ꝯgrua portio del ecclesijs ⁊c.dꝫ intelligi non per viā decime sed per viam elemosine.⁊ sic ꝯcor.cū predictis.

e de- nis pi- tionum

¶ Statuimus etiam.ṽſ.

a ¶ Decime personales.sic dicte qꝛ potius respectu ꝑsone soluūtur q̄ rei vt puta de artificio negociatione ⁊ militia.xvj.q.j.decime.⁊ nota.e.ti.c.ad apostolice.in glo.

b ¶ Artificibus.i.lucris artificū.⁊ ꝯcor.xvj.q.j.decime.

c ¶ Mercatoribus.hoc statim exponit.s.de lucro ⁊c.

d ¶ Lucro.quod dicit fruct⁹/redditus ⁊ lucrū nō.ꝑ doct.eꝫ.e.c.pastoralis.⁊ dixi.s.de ꝯsue.c.j.ṽ.fructus.ibi omnino videas.

e ¶ Negociationis.q̄ fit in ꝯmercijs vbi.s.aliquid ꝑ aliquez dat vt maius lucret.extra de vb.sig.c.forus.ṽ.negociū. Et scias ꝙ in istis decimis mere ꝑsonalibus q̄ ꝯsiderant ex solo lucro deducūtur expense tam in re/circa rem/⁊ extra rem facte vt no.doct.e.ti.c.pastoralis.⁊ dixi.s.e.ṽſ.de ꝓuentib⁹.ṽ.integre. Debent aūt solui he decime statim cū lucrū ꝑcipit ſm quosdā ⁊ hoc securius est. Satis tñ est soluere i fine anni propter minutias.de pig.c.ex litis.xvj.q.j.reuertimini.ff.famil.hercis.l.plane.⁊ no.ꝙ de solo lucro debet hec decima.vnde si emens mercē eā nō vendat sed donet vel sibi retineat nō tenet decimare.qꝛ nō lucratur ⁊ hoc verū ſm Antho.si pecunia de qua res fuit empta prius erat decimata.alis si nō fuisset decimata decimabitur totū ꝓut nūc valet.qꝛ tota res succedit loco pecunie. facit ad hoc eꝫ de pecul.cler.c.fi.

f ¶ Carpentarijs.i.artificibus lignorum.

g ¶ Fabris.hi sunt artifices ferri.

h ¶ Cementarijs.hi sunt artifices lapidū.⁊ in his ⁊ sequētibus semꝑ intellige vt detur decima de solo lucro deductis expensis nō tñ vtilibus ⁊ necessarijs sed etiam volūtarijs: dum tñ nō fiant in fraudem ecclesie ſm Inno.d.c.pastoralis.

i ¶ Operarijs.quales sunt tegulatores/fossarij/messores/falcatores ⁊ ꝯsimiles qui pro opere diurno mercedem recipiunt.

k ¶ Stipendiarijs.s.qui per annū pro certo salario deseruiunt.

l ¶ Dent decimas.s.de lucro non autem de integro stipendio sed deductis expensis.

m ¶ Stipendiarij.hoc ita qꝛ qd sequitur non habet locū de omnibus precedentibus sed de stipendiarijs tantū.

n ¶ Certū.siue in pecunia siue in grano alia ve re certa.

o ¶ Opus.s.fabricam vel vsum ornamentorum.

p ¶ Lumen.corā corpore xp̄i crucifixo/reliquijs/vel imaginibus ad honorē dei accendendū. q ¶ Si rectori.sup.vel vicario

r ¶ Placuerit.alis sine rectoris vel vicarij ꝯsensu hec ꝯmutatio fieri nō poterit.ff.de re.iu.l.id qd nostrū.⁊ intellige talem ꝯsensum esse ꝑsonalem nec dꝫ ꝑiudicare successori q̄n possit decimas hmōi ad manus suas recipere si velit.⁊ hoc verū nisi auctoritas ep̄i intercesserit.eꝫ de trāsac.c.veniens.⁊.c.de cetero.⁊.c.statuim⁹ ⁊ faciūt ad hoc nō.extra.e.ti.c.ex multiplici.ꝑ Ber.glo.penulti.

s ¶ In petitione.tertia pars.

t ¶ Legati principalis. Istud alibi dr mortuariū.s.de ꝯsue.c.j.hic ṽo vocat principale legatū qꝛ decedentes solebant ⁊ in q̄busdam partibus adhuc solent optimū vel ſm optimū suū animal primo ⁊ ante cetera legata deo ⁊ ecclesie pro aīa sua legare.

v ¶ Consuetudo.s.prescripta.

x ¶ Prouincie.i.ꝓochie vel dioc. Sic ei sumit ꝓuincia ſm quosdā eꝫ de spōsal.c.nō est.⁊ sic sumit.C.vbi de cri.agi.op.aut.qua in ꝓuincia.nō ei est in talib⁹ ꝑ ꝓuinciā metropoliticā ꝯsuetudo vniformis:⁊ ideo ꝯsuetudo cuiusq3 loci inspiciēda est.ff.cōia ꝓdi.l.venditor.

y ¶ Cū possessione.qñ ei ꝯsuetudo est ꝑscripta sola possessio sufficit ad tuendū ecclesiam in ꝑceptiōe rei de qua agit.xviij.q.ij.c.vlt.per Jo.xvj.q.iiij.volumus.immo etiā si ꝯsuetudo nō sit plene prescripta possessio ꝯtinuata facit ꝑsumi pro iure et titulo possidentis sicut nota.d.c.vlti.per Jo.⁊ Archi.

z ¶ Vicarius.vbi.s.petitio pertinet ad vicariū.

a ¶ Capellan⁹ annuus.s.ꝑochie ⁊ cure deseruiens cui ex suo officio incūbit hmōi mortuariū exigere i absentia rector(is) vel vicarij

b ¶ Habeat pre oculis.ꝯsiderādo vicz paupertatem s.j.e.c.fi. siue inopiā eius a quo exigitur ⁊ ꝙ non sit nimis molestus in petendo forsan rem optimā de paucis quas hꝫ ꝑochianus.nō enim decet vt viri ecclesiastici sint improbi exactores.de cens.c.ex parte.

c ¶ Sed qñ.quarta pars. d ¶ Spōte.i.sine ꝯpulsione.

e ¶ Moneātur.s.vt sequitur.sed ꝑ quem fiet hec monitio dic nō tertio[f] vt decimas[g] deo[h] et ecclesie fideliter[i] soluant. Quod si se nõ emendauerint[k] primo[l] ab ingressu ecclesie suspẽdantur[m]: ꝛ sic demum[n] ad solutionem decimarꝫ per cẽsuram[o] ecclesiasticam si necesse[p] fuerit compellantur[q]. Si autem[r] dicte suspensionis relaxationẽ vel absolutionẽ petierint: ad ordinarium[s] loci mittentur absoluendi: et debito modo puniendi[t]. ¶ Rectores[v] autem ecclesiarꝫ seu vicarii aut capellani annui qui predictas decimas predicto[x] modo propter formidinẽ[y] hominum seu fauorem[z] timore dei postposito (vt predictum est) cum effectu[a] nõ petierint: pena suspensionis[b] innodentur[c] donec dimidiã marcã argẽti pro sua inobedientia[d] archidiacono loci persoluant.

exprimitur sed ex subsequentibus apparet hoc fieri debere per ipsum curatum vt infra dicam.

f ¶ Tertio. hec est monitio canonica sic vt fiat sm̃ formam. c. cõstitutionem. de sen. excõ. li. vj.

g ¶ Decimas. s. tam prediales q̃ personales.

h ¶ Deo. deus enĩ sibi in signũ vniuersalis dominij decimas reddi iussit loco tñ sui ad recipiẽdum easdẽ clericos deputauit extra. e. ti. c. tua nobis.

i ¶ Fideliter. i. integre ꝛ sine diminutiõe vt extra e. c. tua nobis in fi.

k ¶ Non emendauerint. q. d. s. post trinã monitionem nõ soluũt decimas sꝫ pmanẽt in malicia sua.

l ¶ Primo. ordinem statuit in puniendo vt. s. incipiat a leuiori pena sm̃ ea q̃ leguntur ꝛ notan. de offi. deleg. c. sane.

m ¶ Suspendantur. p ipm curatum vt appet. j. e. c. si. ꝛ dꝫ monitio de qua hic loquitur fieri in genere et etiã suspensio sicut in cõsimili dr̃ de excõicatione extra de offi. ordi. c. si sacerdos. nã i specie nõ poterit talis sacerdos fulminare censuras vt no. Inno. de offi. ord. c. cum ab ecclesiarũ nisi hoc habeat ex consuetudine. tu sup hoc vide q̃d dicã. j. v. censurã ecclesiasticã. Cõtra tñ hoc q̃d dr̃ hic facit illa cõis legũ ꝛ iuriũ sententia q̃ vult q̃ proprias iniuriã non põt aliquis vindicare nec esse iudex in causa ppria. pro qua materia vide q̃d scripsi. s. de foro cõpe. c. j. v. defendant. vbi inter cetera dixi q̃ aliud est pcedere cõtra aliquem pro iniuria cõcernente personã suã ppriam: aliud pro iniuria cõcernente ecclesiam ibi videas.

n ¶ Demũ. post huiusmodi suspensionem.

An curat9 possit excõmunicare suos parochianos.

o ¶ Censuram ecclesiasticam. i. excõicationem. ꝛ nota q̃ hic censura ponitur antonomatice p censura inter ceteras famosiore. Constat tñ q̃ suspensio sub censura cõtinet. extra de ver. sig. c. q̃renti. ꝛ his que hic dicitur vicꝫ q̃ curatus põt fulminare censuras cõtra suos parrochianos. cõcor. videtur canon. xxvj. q. vj. in prin. sed melius. ij. q. j. c. nemo epũs. vbi de hoc p Jo. ꝛ etiã per Archid. qui sm̃ Goffre. dicit q̃ etiã presbiteri poch. excõicare possunt vt pꝫ. d. c. nemo. cũ similibus. sic no. Goff. extra de elec. c. trãsmissam. tales nãq; prelati dicitur extra de cle. egro. c. tua. Prelati aũt habent iurisdictionem. de immuni. eccle. c. nõ minus. vnde excõicare possunt. alr̃ enĩ nulla esset iurisdictio sine cohertiõe. ex de offi. dele. c. ex litteris. ad idem cõcor. Jo. ij. q. iiij. c. ij. glo. viij. ꝛ idem sentire videt Hostien. in summa de sen. excõ. §. quo possit. v. sed quis est hic. cũ vꝫ. sequẽ. Predicta sm̃ quosdã procedũt in habente curã vel parrochianos sibi subditos q. d. s. curatus pcedit cõtra sibi subiectos: nõ tñ vt excõicationem solemnem exerceat que dr̃ anathema de qua solẽnitate habet. xj. q. iij. debent. ꝛ. xvij. q. ij. visis. Illo nãq; modo excõicare non põt: q2 talis excõicatio dicit mucro episcopalis vt notant Ber. ꝛ Hostien. de offi. ordi. c. cũ ab ecclesiarũ. absq; tñ illa solẽnitate bene põt excõicare vbi sic se habet consuetudo prescripta. Nam consuetudo in talibus dat iurisdictionem. ix. q. iij. conquestus. de offi. ordi. duo simul. de fo. cõpe. cũ cõtingat. vbi de hoc per Hostien. Hoc idem etiã fatentur aliqui licet nõ sit consuetudo vt. s. talis curatus etiã de iure cõi possit excõicare subditos suos. pro quibus facit. xxiiij. q. j. §. his auctoritatib9. vbi de hoc per Jo. ꝛ Archi. Quia in hac materia sunt diuerse opiniones: tu dic q̃ simplex curatus parrochialis vt iudex ordinarius ꝛ cũ cause cognitione non põt excõicare in specie. Generaliter tñ ꝛ sine cause cognitione bene põt sm̃ abbatem qui sic notat. in. d. c. si sacerdos. Sic etiã ex causa põt specialiter alicui interdicere diuinũ officiũ ꝛ ecclesiastica sacramẽta arg. dicti. c. si sacerdos. ꝛ dicti. c. nemo. ij. q. j. ꝛ sic intelligas q̃d hic dr̃ de suspensione. Nam in talibus non exigitur forma iudicij seu cause cognitõ ꝛ in talibus sufficit ordo sacerdotalis vt notat Archid. d. c. nemo. in glo. fi. Si aũt talis curatus nõ sit sacerdos: tunc nõ põt excõicare nec absoluere quo ad potestatẽ clauiũ quã nõ habet. de peni. et re. c. oĩs vtriusq;. Unũ tñ scias ex in hoc quasi oẽs doctores cõcor. q̃ in huiõi excõicationibus vel censuris cõsuetudo est tenẽda ꝛ tenet excõicatio per tales facta in genere maxime vbi epi hoc sciunt ꝛ tolerant et excõicatos p tales reputant excõicatos: ꝛ pro excõicatis absoluũt prout est videre i diebus dñicis ꝛ alijs festiuis quibus curati vsurarios / sortilegos ꝛ alios huiõi denũciãt excõicatos ꝛ etiã q̃s in aliqs pro dãnis quorũ ignorãtur autores sniãs ferũt. ꝛ huic sententie cõcor. Thomas ꝛ Petrus. i. iiij. sententiarũ. di. xviij. dicentes q̃ possunt excõicare in casibus eis cõcessis a iure vel ab hoĩe vel a consuetudine. ꝛ sic notat in dicto. c. si sacerdos. de offi. ordi. per Henri. de Bowyco.

p ¶ Si necesse fuerit. s. q2 nõ obstante suspensione permanent cõtumaces. Nam crescente cõtumacia crescere debet et pena. ff. de penis. l. relegati.

q ¶ Compellantur. ex hoc apparet q̃ decima est in precepto ꝛ illã nõ soluere est peccatũ mortale. alr̃ non excõicarentur nõ soluentes sm̃ Hostien. extra. e. c. peruenit.

r ¶ Si aũt. hꝫ.

s ¶ Ad ordinariũ. s. epm̃ vel eius officialem. ꝛ simile habes. xxvj. q. vj. in prin. hic enĩ reseruat absolutio superiori vt maior rubor sit delinquenti. ad q̃d facit nota. per Jo. xviij. di. c. si quis autem. Alr̃ regulare esset q̃ ille qui põt excõicare põt etiã absoluere. de pe. di. j. verbũ. ꝛ nota. xxj. di. inferior. per Jo. ꝛ de ma. ꝛ obe. c. cum inferior. glo. j. per Ber. facit ad idem quod legitur ꝛ nota. xxiiij. q. j. si petrus.

t ¶ Puniendi. s. arbitrarie. extra de offi. deleg. c. de causis.

v ¶ Rectores autem. quinta pars.

x ¶ Predicto modo. s. per suspensionem ꝛ excõicationem.

y ¶ Formidinem. i. timorem.

z ¶ Fauorem. q. d. s. non cupiunt displicere.

a ¶ Cum effectu. sic q̃ negligentia non possit sibi imputari.

b ¶ Suspensionis. s. ad arbitriũ superioris. vel intellige de minori. ar. l. in penis. ff. de penis. ꝛ de reg. iu. c. in penis. li. vj.

c ¶ Innodentur. ferende sententie non autem late.

d ¶ Inobedientia. s. in non parendo huic constitutioni.

Idem.

¶ Decime ouiũ pertinent ad eum in cuius territorio a tempore tonsionis vsqꝫ ad. xi. nouẽbris pascuntur et cubant pro toto si toto tempore: et pro rata si pro parte tẽporis. Si vero alibi pascantur ꝛ alibi cubent condiuidantur. Ceterorũ quoqꝫ animalium aut eorũ fructuum decime pro loco et tempore vbi nata atqꝫ nutrita sunt vendicentur. Occidẽtes aũt aĩalia post festũ martini aut si moriantur oues: decimã tamen legitimam soluere nõ recusent. De lana autẽ fiat decima vbi tondẽtur nisi alibi probetur facta.

Quoniam[e] vt audiuimus super decimis et nutrimentis animaliꝫ inter ecclesiarꝫ rectores p-

e ¶ Quoniã. Hec cõstitutio sm̃ aliquos libros ascribit Roberto wynchelsee archiepo Cantuarien. vidi tñ vnũ librũ manus antique vbi intitulat ꝛ ascribitur Octobono quondã in anglia apostolice sedis legato. Et habet septem dicta. In quorum primo ponit motiuũ cõstitutionis edende. In secundo ibi Nouiam. statuit circa oues continue pascentes et cubantes in vna

Diuis

pter amotiones pecorum' ad diuersarum parrochiarum pasturas diuersis āni tēporibus cōtentiōes multimode oriuntur. ¶ Nos viam' pacis preparare volentes statuēdo diffinim' et diffiniēdo statuimus ꝙ ad ecclesias in quarū parrochiis oues a tēpore tonsionis' vsqꝫ ad festum' sancti martini in hyeme continue' pascuntur' ⁊ cubant decima lane lactis et casei eiusdē" tēporis licet postea" amote fuerit ab illa parrochia et alibi tōdeātur integre' psoluatur. ¶ Et ne' fraus fiat in casu' premisso precipim' ꝙ anteꝗ̄ oues amoueātur' a pasturis vel etiā distrahātur' ecclesiarū rectoribus' sufficienter' de soluēda decima' caueatur ¶ Q' si infra predictum' tēpus ad diuersarum' par

parrochia vel pascentes in vna ⁊ cubantes in alia a tpe tonsionis vsqꝫ ad festū sancti Martini in hyeme quō. s. soluetur decima. In tertio ibi Q' si post. ordinat quid sit faciēdū post festum sancti Martini. In quarto ibi Decimam vero. disponit quo ad decimā vaccarū ⁊ quorūdam aliorū aīalium. In quīto ibi Agni disponit d decima agnorū ⁊ fetuū aliorū aīaliuꝫ In sexto ibi Precipim' ordinat de decima ouiū occisarū post festū sancti martini. In septimo ibi Et si oues. statuit de decima lane ouiū extranearū in parrochia alicuius tonsarum.

f ¶ Pecorū. Hoc appellatiōe ɔtinentur quadrupedes que gregatim pascūtur etiā sues. ff. de lega. iij. l. legatis. §. pecoribus.

g ¶ Nos viā. scdm dictū

h ¶ Tonsionis. q̄ solet fieri vltra medium mensis maij ⁊ ante mediū mensis iunij.

i ¶ Vsqꝫ ad festū. Hec clausula pōt legi vt hec dictio vsqꝫ sumat inclusiue vel vt sumatur exclusiue de quibus habes multa exempla de rescrip. c. si gratiose. §. vsqꝫ. per Archi. li. vi. Potest etiā legi p citra / vt. s. dicatur vsqꝫ ad talem diem. i. citra talem diem vt etiā ibi notat Arch. Vt tñ scias qñ hec dictio ponit inclusiue qñ exclusiue. Scias ꝙ hec dictio vsqꝫ qñqꝫ ponit nō respectiue ⁊ tūc includit de necessitate. verbi gratia. volo vt tibi ꝓuideatur vsqꝫ ad summā viginti solidorū. In hoc casu q: voluntas mea nichil aliud respicit nisi rem cōprehensam: ideo de necessitate includit vicesimū solidū. facit ad hoc. l. nā sm. ff. de leg. prest. Potes etiā ponere exemplū. C. de adop. l. cū in adoptiuis. §. sed ne articulū. ibi vsqꝫ ad modū vsufructus ⁊c. Qñqꝫ ponitur respectiue vicꝫ ab vno termino ad aliū. Et hoc cōtingit quattuor modis. Nā qñqꝫ apponitur sup loco: qñqꝫ super tēpore. qñqꝫ super numero: qñqꝫ super gradu. de quorū singulis nō. ff. de leg. iij. l. patronus. §. sempronio. p Barth. qñ apponit sup loco / sup numero vel gradu nō est materia nostra: sed qñ apponit sup tpe. Et hic aduerte q: aut illud tēpus qđ apponit vt termin' vt in casu nostro pōt cōtineri sub tpe terminato vtputa promitto tibi dare centū vsqꝫ ad festū sancti Martini in hyeme: tunc ponit inclusiue vt. l. cū qui. §. qui ita. ff. de vb. ob. ⁊ l. qui ante kal. e. ti. Fallit tñ si resultaret prauus intellectus: verbi gratia. statuo tibi terminū vt cōpareas vsqꝫ ad diem dominicū Iam illa dies ponit exclusiue: q: illa dies nō est iuridica. ita dꝫ intelligi. l. ij. C. de temp. ap. ⁊ extra de dila. c. viii. Idem est ex verisimilitudine vt si ꝓmittā tibi quotidie vnū caponem ꝓ prandio tuo vsqꝫ ad diem veneris. Hoc enī casu ponit exclusiue q: die veneris nō comeduntur carnes. Facit ad hoc. l. semper. ff. de reg. iu. Qñqꝫ terminus appositus p dictionem vsqꝫ de necessitate separat a terminato. verbi gratia. do titiū coadiutorem tutori vsqꝫ ad pubertatem pupilli ⁊ volo terminare pupillarem etatem. In hoc casu pubertas nō includitur immo est de necessitate separata a terminato. s. pupillari etate. vnde ponit exclusiue. vt. l. quesitū. ff. de tutelis. Fallit tñ si de mente testatoris vel cōtrahentiū aliter appareat. q: tūc ista verba aliter ⁊ improprie sumerent. vt. l. cū filio. ff. de leg. iij. et. l. cū pater. §. ɔditionis. ff. de cōdi. et demō. Et predicta intelligas vera qñ hec dictio vsqꝫ apponit ad terminandū tpa cōtinua. sed si apponeret ad determinationem pluriū temporū discontinuorū vtputa a tpe tonsionis vsqꝫ ad festū sancti Martini in hyeme quolꝫ anno tunc indistincte ponit inclusiue. ar. ff. de leg. iij. l. patronus. §. sempronio. Vnde ex doctrina precedente apparet ꝙ hic sumit inclusiue vt. s. festum sancti Martini includitur.

ctio vsqꝫ
lusiue ⁊
clusiue
ponitur.

k ¶ Cōtinue. ciuili modo dꝫ intelligi non. s. vt quolꝫ momēto ibi sint. ar. ad h. ff. de leg. iij. l. qui concubinā. §. vxori. ff. de an. lega. l. meuia. §. vxori. cū cōcor. positis p Cardi. de vb. sig. c. fi. §. cōtinue. li. vi. Ad idem faciūt nō. per Archi. e. c. ⁊ e. §. ⁊ etiam p Io. an. e. c.

l ¶ Pascūtur ⁊ cubant. sic vt vtrūqꝫ sit verū. Hec enī est natura copulatiue vt. s. vtraqꝫ pars sit vera. Insti. de heredi. insti. §. si plures. ff. de vbo. ob. l. si quis ita. cū concor.

m ¶ Eiusdem tpis. s. a tpe tonsionis vsqꝫ ad festū sancti martini in hyeme īclusiue vt dixi. ī. e. §. vsqꝫ ad festū. Et si bene aduertas inuenies hoc tēpus quasi medietatem anni vicꝫ sex menses connūerando dies ab. xj. die maij quo mense solent oues tondi vsqꝫ ad. xj. diem nouembris quo die contingit festuꝫ sancti martini. ⁊ sic integra decima illi' temporis siue in lana siue in lacte siue in caseis debetur curatis infra cui' parrochiam toto illo tempore pascebātur et cubabant. Hic tñ videtur repugnātia quo ad hoc qđ dictuꝫ est. ī. e. c. ꝓxi. de decima diuidenda scꝫ vbi per medietatem anni pascūtur et cubant in vna parrochia ⁊ per aliam pascuntur et cubant in alia. pro quo vide que dicam. ī. e. §. integre.

n ¶ Postea. s. post festum sancti Martini.

o ¶ Integre. id est absqꝫ diuisione quo ad tempus illud. Sed hic aduerte quia quo ad decimam lactis et casei huiusmodi ouium satis potest constare de integra decima proueniente sub illo tēpore. vnde quo ad hanc decimā satis potest concedi quod hic dicitur: q: cū lac ⁊ caseus ꝓueniāt occasione nutrimēti recepti in illa parrochia vbi a tpe tonsionis vsqꝫ ad dictū festum pascebant et cubabāt satis equū est ꝙ de illo tēpore soluat integra decima lactis ⁊ casei illi eccl'ie vbi ꝓ tūc cōtinue nutriebātur ⁊ cubabāt. debetur nāqꝫ talis decima statim tanꝗ̄ predialis. et ad hoc facit textus supra. c. ꝓxi. §. de lacte. vbi vult ꝙ lac decimetur dum durat. caseus vero decimetur tēpe suo. Iohan. quoqꝫ an. in add. ad spec. cōcordans premiss' in titulo de decimis super. ij. libello. §. sed dubitat ad finē. dicit ꝙ de lana statim exigi potest decima. cū nulla sit cā differendi sicut est in agnis et aliis fetibus qui decimari debēt ablactati ꝓut notat idē Io. an. extra. e. c. cū homines et idē intelligit de lacte ⁊ caseo nisi sacerdote cōsentiente ꝙ talis decime solutio differatur. Sed licet ꝓdicta sm sententiam hui' cōstitutionis vera sint quo ad decimam lactis ⁊ casei: tamē quo ad decimā lane q̄ nō solet solui nec potest solui anteꝗ̄ iterum tōdeantur oues: videtur ꝙ constitutio ista nō potest procedere vt scilicet integra decimā illius temporis soluatur ipsi ecclesie vbi oues cōtinue pascebātur ⁊ cubabāt maxime cū in ɔstitutiōe ꝑcedenti. §. sed si oues. statutū sit vt in casu ibi posito decime diuidātur. Sꝫ dic ꝙ ista cōstitutio declarat siue supplet id qđ in cōstitutione ꝑcedenti fuit minus dictū. nā ibi exprimit tantū casum illum quo in estate sub qua cōprehendit partem vltimam veris et primā partē autūni oues pascūtur ⁊ cubant in vna parrochia et sic per medietatē anni. in hyeme vero sub qua cōprehēdit partem vltimam autūni ⁊ partem primam veris continue pascūtur et cubant in alia ꝑochia vt. s. tūc diuidat decima lane. Hic vo a dicta ordinatiōe nō recedens statuit q̄d sit faciendū in casu quo nō sit dare equalitatē more in diuersis ꝑochiis. s. vt tūc diuidat decima nō equaliter sed vt hic dr vt. s. in casu hic posito curatus infra cui' ꝑochiā oues cōtinue pascebant ⁊ cubabāt a tpe tōsionis vsqꝫ ad festū scti Martini in hyeme habeat integrā decimā lane illius tpis: nō autē toti' anni. Sꝫ sm numerū mēsiū vt vicꝫ si sint sex menses habeat medietatē. Si qnqꝫ habeat ꝓ rata illi' tpis. ⁊ alij etiā pro rata alterius tpis ꝓut. ī. statuit ⁊ ordinatur.

p ¶ Et ne fraus. §. q ¶ Casu ꝑmisso. s. qñ vsqꝫ ad festum sancti Martini steterunt cōtinue in vna parrochia.

r ¶ Amouerit. sup. ad aliā ꝑochiā ⁊ remanēt eiusdē cui' erāt par'

s ¶ Distrahantur. i. vendantur. et supple siue statim siue alias qñcūqꝫ ante tempus future tonsionis.

t ¶ Rectoribus. Idem intelligas de ceteris curatis..

v ¶ Sufficienter. sume qđ est. ī. caueatur. et erit sufficiens cautio per pignora vel fideiussores. ff. man. l. si mandato. §. viri.

x ¶ Decima. s. ꝓ q̄ntitate illius tpis. y ¶ Q' si. §.

z ¶ Predictū tēpus. s. a tpe tonsionis vsqꝫ ad festū scti Martini.

rochiarum paſturam trāſferātur: quelibet eccleſia pro rata temporis portione decimam percipiet earūdem minori trigīta dierum ſpacio in rata temporis minime computando. ¶ Si vero per totum tempus predictum cubant in vna parrochia ⁊ paſcantur cōtinue ī alia inter ipſas eccleſias decima diuidatur. ¶ Et ſi poſt feſtū ſancti martini ducātur ad paſcua aliena ⁊ vſqꝫ ad tempus tōſionis in vna vel diuerſis parrochiis ſiue ī ꝓprius paſturis dñoꝝ ſuoꝝ ſiue alterius cuiuſcūqꝫ paſcātur: habita ratione ad numerū ouiū paſcua eſtimentur: et ſecundum eſtimationē paſcuoꝝ ab eoꝝ dominis exigant decime. ¶ Decima vero lactis et caſei de vaccis ⁊ capris ꝓueniens vbi cubāt ⁊ paſcūtur ibi ſoluatur. Alioquin ſi cubāt ī vna parrochia et paſcūtur ī alia parrochia: decima inter rectores diuidatur oīno. ¶ Agni vero vituli pulli eqni ⁊ alii fet' decimales habita rōne ad loca diuerſa vbi gignūtur oriūtur ⁊ nutriūt ⁊ ad moram quā traxerint ī eiſdeꝫ particulariter decimētur.

a ¶ Ad diuerſarū. vtputa illius parrochie vbi tonſe ſunt ⁊ alteri' vel forſan pluriū aliarū ꝗ̄ illius vbi tonſe ſunt.

b ¶ Quelꝫ eccleſia .ſ. infra cui' ꝓochiā paſte ſunt oues ⁊ cubabāt

c ¶ Pro rata .i. pro parte ſibi contingente.

d ¶ Decimam .ſ. lane qꝛ decimam lactis ⁊ caſei ſibi contingentis pro tempore illo integrā accipiet.

e ¶ Earūdem .ſ. ouium.

f ¶ Minori. ſume quoꝺ eſt.

g ¶ Spacio triginta dierū .ſ. continuorū non interpolatoꝝ. ⁊ habꝫ in ſe hoc tēpus menſem communem. licet menſes aliqui in vno die excedant. Habet nāqꝫ Januarius Martius Mayus Julius August' October ⁊ December quilibꝫ menſis .xxxi. dies. reſidui habent quiuis ſolum .xxx. dies. excepto Februario qui habet ſolū .xxviii. dies. Unde verſus. Junius aprilis ſeptēber atqꝫ nouember. Plus vno reticent: ſed habet februari' octo. ¶ Sed nūquid in hoc caſu requiritur .xxx. dierū eſſe completū. vel ſufficiat attigiſſe triceſimū diem. Hic nāqꝫ videtur ꝙ defectus diei faciat vt in hac rata nichil veniat. Solet dici ꝙ vbi fauor tantū vertitur in cauſa tunc ſufficit diem incipere. Si vero vertatur odiū tantū: tunc oportet impleri. Si autem vertatur fauor et odiū debet fieri computatio de momento in momentū. notat de elec. c. cū in cūctis. ꝟ. exegerit per Her. ⁊ .lxxvii. di. c. ſubdiaconus per Jo. Cum ergo hic vertatur fauor illius infra cuius parrochiam paſcūtur ſufficiet dieꝫ triceſimū attigiſſe. Et qꝺ hic dicit de rata pro tēpore .xxx. dierū intellige ſolūmodo quo ad decimā lane que non ſubito ſed magno temporis proceſſu ſiue ſucceſſu creſcit ⁊ augmentatur. decima autem lactis ſtatim poſtqꝫ recipitur lac peti poteſt ratiōe nutrimenti per eū infra cuius parrochiā oues paſcūtur et cubant. vnde in decima lactis aut caſei nichil veniet in rata. ar. eoꝝ que dixi .ſ. e. ꝟ. integre. in prin.

h ¶ Rata tēporis .ſ. quo ad decimā lane. verbi gratia. ſunt in grege .ccc. oues. ⁊ ſic integra decima vellerū ſunt triginta que forſan ponderant quattuor ⁊ viginti libras hanc decimā habebit integraliter illa eccleſia infra cuius parrochiam cōtinue paſcūtur et cubant per totum annum. Si ſint ibi per medietatem anni habebit medietatem ſcilicet quadraginta libras lane. Si per tres menſes habebit quartam partem videlicꝫ viginti libras. Si per quattuor menſes habebit tertiam partem ſcilicet .xxvi. libras et dimidiam ⁊ quart. Si per duos mēſes habebit medietateꝫ quarte partis ſcilicet decem librarum et ſic octauam totius. Si per vnum menſem ibi fuerint habebit duodecimam partem totius ſcꝫ ſex libras ⁊ dimidiam. Si vero per quinqꝫ menſes ibi fuerint habebit medietatem minus duodecima parte totius ⁊ ſic habebit .xxxiii. libras ⁊ dimi. Et eodem modo computare poteris de alia medietate anni.

i ¶ Computando. ratio poteſt eſſe qꝛ minori tempore lana modicum augmentatur. Unde lator huius conſtitutionis arbitratus eſt eſſe rationabile vt pro augmento tanti tēporis ſoluatur decima.

k ¶ Si vero. ꝟꝟ.

l ¶ Tempus predictū .ſ. a tēpore tonſionis vſqꝫ ad feſtū ſancti martini in hyeme.

m ¶ Cubant .i. iacent.

n ¶ Decima .ſ. lane lactis ⁊ caſei. Et ſic cōcoꝛ. ſuperioribus .ſ. que habentur in .ꝟ. nos vtiam.

o ¶ Diuidatur. Huic textui cōcoꝛ. qꝺ dixi .ſ. e. c. pxi. ꝟ. ſed ſi oues. ꝟ. diuidenda eſt decima. ꝓpe fi. glo. Hic tū aliqui libri habent talem litteram in textu videlicꝫ ꝙ rector in cuius parrochia cubāt licet ibi caſeus fiat decimā decime caſei vel lactis dūtaxat percipiet cū alias ex ſtercoratione non modicā meliorationeꝫ ſentiat ⁊ percipiat vtilitatem. Sed hanc litterā reprobo tanqꝫ minus canonicā. Primo qꝛ preſupponit ꝙ vnus clericus alteri clerico ſibi equali ⁊ ſic par pari de iuribus pertinentibus ad eccleſiaꝫ ſuā habeat ſoluere decimā qꝺ expreſſe eſt cōtra ea que legitur ⁊ no. extra. e. c. nouum genus. Secūdo qꝛ ſic cōtradiceret ſententie quā ponunt doctores. extra. e. c. ad apoſtolice. de decima in tali caſu diuidenda: prout dixi .ſ. e. c. pxi. glo. ſupe. alle. ad fi. Poſſꝫ tū iuſtificari iuxta opinionem illoꝝ qui voluerūt ꝙ potius conſideranda eſt parrochia vbi paſcuntur quo ad ſolutionem decime ꝗ̄ parrochia vbi cubāt. de qua opinione dixi .ſ. e. c. proxi. ꝟ. diuidenda eſt ad fineꝫ glo. Et hec opinio ī hoc caſu eſt ſatꝫ equa vt vicꝫ plus accipiat is in cui' parrochia cōtinue paſcūtur ꝗ̄ is in cuius parrochia cōtinue cubant. vñ qꝺ hic dicit diuidat ⁊c. intellige nō equaliter ſꝫ ꝓportionaliter. ar. ad hoc extra de teſta. c. relatū. ij. in fi. ſ. ibi per eſtimationeꝫ congruā ⁊ ibi nō. in glo. ⁊ per doc. Et ſic multo maior pars aſſignabitur ei infra cuius parrochiā paſcūtur ꝗ̄ ei infra cuius parrochiam ſolūmodo cubant.

p ¶ Et ſi poſt. tertiū dictū. ⁊ ex hoc qꝺ dicit poſt feſtū ſatis pꝫ ꝙ feſtū ſcī martini hic includit ⁊ dictio vſqꝫ .ſ. poſita ſtat incluſiue.

q ¶ Aliena .i. aliarū parrochiarū vel alterius parrochie.

r ¶ Uſqꝫ. incluſiue ponitur vt .ſ.

ſ ¶ In vna .ſ. parrochia. Et ſume qꝺ eſt .ſ. paſcātur.

t ¶ Paſcantur. de cubatione non repetit.

v ¶ Eſtiment .ſ. ꝗ̄tū valeat paſtura tot ouiū ꝑ vnū menſem qꝛ ꝓ minori tpe nō hꝫ locū ſolutio pro rata vt .ſ. patet.

x ¶ Eorum .ſ. paſcuorum.

y ¶ Dñis. hoc verū ſi paſcua vendant. ſecus ſi gratis ibi paſcant oues. qꝺ decet dixi .ſ. e. c. pxi. ꝟ. ſꝫ vt oues. ꝟ. diuidēda ē. ꝟſus fi. gl.

z ¶ Decime. nō intelligas lane ſed herbe in hmōi paſcuis auulſe. Ratio huius eſt qꝛ poſt feſtū ſancti martini non ſolet colligi lac de ouibus nec de eis fieri caſeus. Et ideo vult ꝙ decima ſoluat ſcꝫm eſtimationem valoris paſture ꝓ tot ouib' ibi depaſtis. Alioquin ſi ibi cubarent ⁊ interim darent lac ⁊ fieret caſeus tunc ſolueret decima lactis ⁊ caſei. Sicut cōtingeret vt dixi .ſ. e. ꝟ. integre in prin. et .ſ. patebit in .ꝟ. decima vero. Decima aūt lane in hoc caſu ſoluenda eſt ſcꝫm ratam tēporis quo manent in vna parrochia vel alia. nā ſi cōtinue in vna parrochia paſcant ⁊ cubant etiā a feſto ſancti martini vſqꝫ ad tēpus tonſionis tunc illa eccleſia habebit medietatem decime lane. Et quicquid etiam cōmodi interim de lacte ⁊ caſeo ibidem euenerit vt dixi .ſ. e. ꝟ. eiuſdem tēporis. c. ꝟ. integre. ſi vero per totū illud tēpus cōtinue paſcant in vna parrochia ⁊ cubāt cōtinue in alia ſeruabit qꝺ .ſ. dicit in ꝟꝟ. ſi vero. per totū. Si vero paſcant in diuerſis parrochiis diuidet decima lane ſcꝫm ratā tēporis quo in vna parrochia vel alia permāſerint dūmō in rata vni' minus tēpus nō ꝯputet ꝗ̄ .xxx. dierū vt .ſ. dictū eſt. Et circa hanc diuiſionem pone exempla vt dixi .ſ. e. ꝟ. rata tēporis.

a ¶ Decima vero. quartum dictum.

b ¶ Capris. idē eſt intelligendū de aliis aīalib' de qb' ſumit lac.

c ¶ Et paſcūtur. ſicqꝫ vtrūqꝫ concurrit.

d ¶ Soluatur .ſ. integraliter pro illo tempore.

e ¶ Decima .ſ. lactis ⁊ caſei.

f ¶ Agni ꝟo. quintū dictū.

g ¶ Pulli equini. hoc addit ob dſam pulloꝝ gallinaꝝ de qbus ī villa qua nat' ſunt ſolēt decime ſolui.

h ¶ Signūt .i. ꝯcipiūt.

i ¶ Oriunt .i. naſcitur.

k ¶ In eiſdē .ſ. ꝓochiis diuerſis.

l ¶ Particulariter .i. ꝓpoꝛtionaliter ſic vicꝫ ꝙ vnus nō habeat totum ſed vnuſquiſq3 ꝓ tēpe quo fuerint in ſua parrochia habeat partem.

m ¶ Quid vero. verſ.

n ¶ Non ſufficit. vtputa quia non eſt niſi vna vacca que forſan non niſi alternis diebus mulgetur.

¶ Quid vero[m] ꝓ decima debeat vbi lac ꝓpter paucitatem vaccarū vel ouiū ad caſeum faciēdū nō ſufficit[n] et quid pro agnis[o] vitulis pullis equinis velleribus aucis aut aliis[p] huiuſmodi de quibus ꝓpter eoruꝫ modicitatem[q] decima certa dari nō poteſt: cōſuetudini[r] locorum duximus relinquendū. ¶ Item precimus[s] ꝙ ſi quis poſt feſtū ſancti martini oues occiderit[t]: vel ſi oues quouis caſu fortuito[v] moriātur: decimam[x] legitimā parrochiali[y] eccleſie ſoluere nō poſtponant. Et ſi oues[a] extranee[b] in alicuius parrochia tondeantur decima ibidē[c] tradetur rectori eccleſie niſi ſufficienter[d] doceri poſſet[e] ꝙ pro decima ſit alibi[f] ſatiſfactum vt ſolutionem ibidem[g] faciendaꝫ modo[h] legittimo valeat īpedire.

Idem.

¶ Admonendi ſunt parrochiani fideliter perſoluere decimas lactis a tempore innouationis. Item ceterarum rerū hic annotatarum ſub excōicatōnis pena.

o ¶ Pro agnis. de his ⁊ de lana habes ordinatōꝫ expreſſam. ī. c. p̄xi. §. de nutrimentis.

p ¶ Aliis hmōi. vtputa porcell.

q ¶ Modicitatem. vt qui nō habet niſi vnū tale vl' duo vel tria.

r ¶ Cōſuetudini locoꝝ. que alicubi eſt vt ꝓ qualibet vacca certū qd ſoluat ⁊ ꝯſilr ꝓ vitulo ⁊ aliis hmōi: et ꝙ ꝯſuetudo i decimis ꝯſiderari d3. legitur et notat extra eo. c. in aliquib⁹. Sed i ꝯtriū facit ꝙ decime debētur iure diuino extra eo. c. tua nobis. ꝗ ꝯſuetudo nō pt ſupra vel infra aliqd ſtatuere. xxi. diſ. inferior. Solutio. ꝯſuetudo locū h3 in decimis multipliciter. Uno mō vt vicꝫ vni eccleſie et nō alteri debeat. extra eo. c. cū ſint homines. ⁊ c. ad apoſtolice. Sꝫ ꝙ laici minus ſoluant ꝙ̄ decimam nō pt ꝯſuetudine introduci quia eſſet cōtra ius diuinum. plus tamē poſſet deberi ex ꝯſuetudine puta. vi. vii. viii. vel ix. Et de tali cōſuetudine ſcꝫ qn̄ plus ſoluit poteſt intelligi. c. ꝓdictum i aliquibus ſm Petrum de ancho. eo. c. vꝯ. opponit ad ſi. Pluribꝰ etiā modis aliis h3 locū conſuetudo in decimis ꝓut ibi ponitur exempla p Jo. an. in nouella que ibi videre poteris. Quod aūt hic loquitur de cōſuetudine locoꝝ itelligas de tali conſuetudine q̄ non excludit ſolutionem decime ſed de tali que limitat ipſius decime ſolutionem ad cōmodum eccleſie ſcilicet ad verum valorem vel amplius ꝓut legitur. ī. c. p̄xi. vꝯ. de lacte.

s ¶ Item precipimus. Sextum dictum.

t ¶ Occiderit. ꝓut in quibuſdam partibus Anglie ſolet fieri: qn̄ ꝗ ad ſtaurum ꝓpriū: qnq3 vt vendant in mercato.

v ¶ Fortuito. ſcilicet de morina.

x ¶ Decimam legittimam. ſcꝫ ſm quantitatem tēpis vt predictū eſt habito ſcꝫ reſpectu ad tēpus quo in vna ꝑochia vl' alia māſerit.

y ¶ Parrochiali eccl'ie. illi ſcꝫ infra cuius parrochiā paſcebātur excubabant ꝓ tēpe in rata computando.

a ¶ Et ſi oues. Septimum dictum.

b ¶ Extranee. ſcꝫ alterius ꝑochie vel tales que nō ſūt oues alicuius ipſius ꝑochie tales eñ dicantur ignote. C. de hered. inſti. l. extraneum.

c ¶ Ibidem. ſcilicet vbi tondentur.

d ¶ Sufficienter. ſcilꝫ p teſtes fideles ⁊ ydoneos vel p ſcripturā inde confectam.

e ¶ Poſſet. ſcꝫ p illū cuius ſūt oues vel illū cui debet decima.

f ¶ Alibi. ſcꝫ vbi paſcebantur in eſtate vt dictum eſt. ī. §. i.

g ¶ Ibidem. ſcilicet vbi tondentur.

h ¶ Modo legittimo. ſcꝫ p probatiōꝫ legitimam. vt. ī. dictū eſt.

Sancta eccleſia. Hec conſtitutio attribuitur et aſcribit Roberto wynchelſee archiep̄o Cantuarieñ. Et ſūmarie recitat de quibus rebus et quomō decime ſunt petende. Et h3 tres partes. In ꝑma recitat iura antiqua et ꝯſtitōnes prius editas. In ſecūda ibi. Oībus. Mādat monitiones fieri ꝓ decimis ſoluendis: ⁊ declarat ſpecifice de quibus. In tertia ibi. Quod ſi. ꝓcipit nolentes ſoluere cōpelli p cēſuras eccleſiaſticas. Diuiſio.

Sancta[i] eccleſia ⁊ infra[k]. Cum ſacro eloquio[l] iubente de omnibus que nouantur[m] per annum nullo[n] tempore excluſo decime ſint cum omni integritate et abſq3 diminutione[o] ſoluende. Liceatq3 vnicuiq3 capellano parrochiali rectori ſiue vicario parrochianos[p] ſuos per cēſuram[q] eccleſiaſticaꝫ ad ſolutionem decimaꝝ compellere. Omnibus[r] et ſingulis rectoribus vicariis et capellanis parrochialibus ⁊ eccleſiaꝝ parrochialiū curatis per noſtram prouinciam conſtitutis in virtute obedientie mandamus firmiter iniungentes quatinus diligenter moneant[s] ⁊ efficaciter inducant et quilibet ipſoruꝫ in parrochia ſua moneat et inducat ꝙ ꝑdicti parrochiani omnes et ſinguli integre et ſine diminutione decimas inferius annotatas eccleſiis[t] ſuis perſoluant ſcilicet decimam lactis[v] a primo tempore ſue nouationis: tam menſe Auguſti ꝙ̄ aliis[x] mēſibus de prouentibus etiam boſcorum[y] pānagiis[z]

k ¶ Et infra. Hic deciditur multiplex malicia laicoꝝ ꝯ iura eccl'iaſtica et preſertim circa nō ſolutionem decimaꝝ.

l ¶ Sacro eloquio. Leui tici. xxvii. ii. pal'. c. xxxi.

m ¶ Nouant. imo et de omībus que ꝓducit humus. ii. pal'. xxxi.

n ¶ Nullo tēpe. Facit ad hoc. ff. ſo. ma. l. diuortio. §. qꝰ in anno. et ex̄. e. c. ex parte canonicoꝝ. et. c. cū in tua.

o ¶ Diminutione. Sic ꝗ nō valet ꝯſuetudo vt minus ꝙ̄ decima ſoluatur vt dixi. ī. eo. c. p̄xi. §. cōſuetudini locoꝝ. Dicit ēt Aug. qui vult indulgentiaꝫ peccātōꝝ ꝓmereri reddat decimā ⁊ de. ix. partibus faciat elemoſynam xvi. q. i. decime. in fi.

p ¶ Parrochianos ſuos. hoc loco intelligere debes ꝑochianos etiā illos q̄ nō habēt ibi domiciliū: ſꝫ hn̄t ibi terras poſſeſſiōes vl' alias ex q̄bus tenent ſoluere decimas. Cui ſnīe ꝯcor. notata p Jo. de athona. i cōſtitutiōe octoboni ip̄obā. §. tenent. Et h̄ veruꝫ puto vt. ſ. tales poſſent moneri tanꝙ̄ ꝑochiani in gn̄e nō tn̄ excōicari ſi nō ſoluāt. qꝛ lꝫ terre ſint infra ꝑochiā: ꝑſone tn̄ nō ſūt de iuriſdictōe eiꝰ īfra cuius ꝑochiā ſūt terre. Ad cuius maiorem declaratōꝫ vide notata. ī. de iudi. c. quidā ruraliū. §. ante citationē factam. vꝯ. tertio caſu.

q ¶ Cenſurā eccl'iaſticā. Cuius noīe cōtinet ſuſpenſio / excōicatio / et interdictum. de vb. ſig. querēti. Et vide que dixi. ī. e. c. qn̄. ꝓpter. vꝯ. ſꝫ qn̄. §. cenſurā.

r ¶ Oībus. ſecūda pars.

s ¶ Moneant. ſ. trina vice vel vna ꝓ oībꝰ ſm ea q̄ legūt de ſen. excō. c. ꝯſtōnē. in fi. li. vi. Alias eñ excōicans vel aliā cenſurā exercens puniēdꝰ ē ꝓut no. de ſen. excō. c. ſacro vbi de h̄ plenꝰ. Scias tn̄ ꝙ qnq3 ad effectū icurrēdi penā latā a canone vel a iure ſufficit vna requiſitio ꝑtis dū tn̄ ꝓbari poſſit ad effectū vt ꝯſtituat eū q̄ requirit ꝯtumacē. de decimis. c. i. §. factā. p Jo. an. in cle.

t ¶ Eccleſiis ſuis. ſ. de ꝑdialibus vbi ſita ſunt ꝑdia. de ꝑſonalibꝰ vbi audiunt diuina ⁊ recipiūt eccl'iaſtica ſacra. ex̄. e. c. ad apl'ice.

v ¶ Lactis. ſiue vaccaꝝ / ſiue ouiū / vl' capraꝝ alioꝝ ve aialiū de q̄bus colligitur lac.

x ¶ Aliis mēſibus. ꝯcor. ī. e. c. qn̄ ꝑꝑ diuerſas. §. de lacte.

y ¶ Boſcoꝝ. i. ſiluaꝝ de quibus dictū eſt. ī. e. c. qn̄.

z ¶ Pānagiis. i. paſtu porcoꝝ in nemoribꝰ et in ſiluis vtputa de siluarū ⁊ ceteraꝝ arboꝝ si vendātur vivarioꝝ: piscarioꝝ: fluminū: stagnoꝝ: arboꝝ: pecoꝝ: colūbarū: seminū: fructuū: ⁊ bestiarum guarēnaꝝ aucupiorum ortoꝝ: curtilagiorum: lane: lini: vini ⁊ grani: turbarum in locis quibus fabricantur ⁊ fodiūtur: cignorum caponum aucarum ⁊ anatum: ouorum thenecii agrorum: apum mellis ⁊ cere: molendinorum: venationum artificiorum et negociationum necnō

glandibus et aliis fructibus arborum siluestrium quarum fructus aliter non solent colligi.

a ¶ Ceterarum. scʒ arborum siluestrium.

b ¶ Si vendantur. videlicet decimū denarium. Si autem nō vendantur sed porci gratis de huiusmodi fructibus pascantur: tūc quia tales fructus trāseunt cum suo onere. extra e. c. pastoralis. dominus porcoꝝ soluet decimam ſm estimationem fructuum huiusmodi, put clare notatur extra eo. ti. c. cōmissum p Inno.

c ¶ Viuariorum. id ē locorum in quibus pisces pascuntur ⁊ impinguantur ſm Ianuen. et no. de sta. mona. c. i. ꝟ. salutis i cle. per Iohan. an. Et de huiusmodi viuariis habetur mentio ff. de vsufruc. l. vsufructuarium venari. vbi viuariū ponitur p loco vbi fere includuntur.

d ¶ Piscariorum. id est vendentium pisces. et sic intelligas de lucro qđ querunt de piscibus quos capiunt. vel alias est in littera piscariarum et sic sumitur pro loco preparato artificiose vt ibi capiantur pisces. extra eo. c. peruenit.

Flumen q̃ sit. e ¶ Fluminū. id est aquarum que sunt in fluuio. Est enim fluuius perhennis aquarum decursus. flumen vero proprie est ipsa aqua ſm ysid.

Stagnum. f ¶ Stagnorum. stagnū est aqua artificialiter collecta nō discurrens sed stans. et est idem q̃ lacus ſm ysid. Quomodo autem de lacis predictis et aliis piscationibus soluenda est decima dixi ī. eo. c. quoniam propter. ꝯ. de piscationibus. ꝟ. debito modo.

g ¶ Arborum. etiam grossarum vt dixi ī. eo. c. quāquam. ꝟ. renascitur nec obstat q̃ tales arbores non sunt in fructu. ff. solu. ma. l. diuortio. ꝯ. si fundum. ff. de vsufruc. l. sed si grandes. nā lapicidine que non renascūtur non sunt in fructu. vt dicta l. diuortio. ꝯ. si vir in fundo. et tamen de lapidicinis debetur decima vt notat Hostien. extra eo. c. peruenit. hoc etiam sic pbatur nam de lignis debetur decima vt notat ibi Hostien. et dixi ī. e. c. quāquam. ꝟ. lignis. vbi patet q̃ lignū proprie sumptus dicitur quod ad cōburendum non ad edificandum disponitur. sed satis constat multas grossas arbores non valere ad edificandum sed potius ad comburendum. ergo si tales arbores prosternantur debet de eis solui decima. probatur etiaꝫ hoc per illud generale dictum qđ vult vt de omni eo qđ producit humus soluatur decima. xvi. q. i. pal. xxxi. nec obstat si dicat q̃ de istis arboribus non ꝯsueuit solui decima nec vlla decima soluta est a tempore cuius cōtrarii non est memoria: et sic in hoc videtur esse prescriptum extra de prescrip. c. i. li. vi. quia verum est q̃ prescriptio locum habere non potest vbi ille cui ius cōpetit agere non potest cum cesset materia super qua experiatur vt hic in casu nostro vbi videlicet per centum annos vel ducentos forsan arbores in aliqua silua non fuerunt prostrate et sic nō potuit peti decima. ⁊ p tanto dicit Inno. q̃ ꝯ habentē merū imperiū nō pscribit si cētū āis nō occurrat casus quo possiꝫ dictū imperiū exercere. eꝫ de capel. mo. dilectus ptꝫ et hoc p ea q̃ no. Io. an. de cle. ꝯiu. c. Iohes. vbi dic q̃ ꝯ leges multas q̃ in practica nō occurrūt nō pscribit: sed hodie eis vteremur si casus ꝯtingeret. Idem notat Cyn. in. l. ii. C. q̃ sit long. cōsue. optime facit ad h̄ l. arboribus. ff. nā ⁊ si agrū. ff. de vsufruct. et sic nōt eꝫ eo. ti. c. qm̄. in pn. p Pe. de ancho. preterea thesaurus īuent̄ nō est in fructu sicut ptꝫ. d. l. diuortio. ꝯ. si fundū. ⁊ tñ de thesauro īuento soluenda est decima tanq̃ de lucro. vt clare notat Petrus de ancho. eꝫ e. c. pastoralis. ff. venio ad questiones. est eñ lucrū qđ puenit ex negociatione. Item ex q̃si negociatōe vt in salario aduocatōis vel doctrine. Itē eꝫ oīꝫ negociatōꝫ vt cū michi donas cētū vel īuenio thesaurū quē q̃nq̃ totū ꝯsequor. q̃nq̃ partē insti. de re. diui. ꝯ. thesauros. ⁊ ꝯ. sequē. vnde de oī lucro soluenda est decima.

Lucrū q̃d sit.

h ¶ Pecorum. de his dixi ī. eo. c. pri. ꝟ. pecoꝝ.

i ¶ Colūbaꝝ. alias colūbarioꝝ. s. domuū vel locoꝝ vbi nutriūtur et pducuntur columbe.

k ¶ Seminū. de his dixi ī. eo. c. qm̄. ꝟ. seminibus.

l ¶ Fructuum. hi sunt proprie agrorum ⁊ arborum. Improprie vero dicitur fructus de animalibus ſm ysid.

m ¶ Bestiarum guarennaꝝ. s. feraꝝ bestiarū q̃ sūt sub custodia certoꝝ custodū posite vt ptꝫ in saltibus forestis parcis et aliis locis ad nutriendas feras bestias deputatꝭ. de sta. mo. c. i. ꝯ. porro in cleñ. ⁊ ibi p Io. an. ꝟ. guarenas. ⁊ eodē. ꝟ. p Paulū. ⁊ ibi etiā eodē. ꝟ. p wil. qui in spē ꝯcordat expōni p̄dcē. s. vt guarena dicatꝭ locus quo ad custodiam hmōi bestiarū. ⁊ idē notat ibi gesselinus. ⁊ dꝭ guarena a guardia que idē est qđ custodia. facit ad h̄ natura tituli in li. feudoꝝ de feudo guardie et castaldie. coll. x.

n ¶ Aucupicii. alias aucupii. simile habes. ff. de vsufruct. l. Itē si fundū. ꝯ. aucupioꝝ. ⁊ dꝭ aucupiū id ē captio auium. et talis decima censebitꝭ predialis vel psonalis sicut dictum est de piscibus ī. eo. c. qm̄. ꝯ. piscationibus. ꝟ. debito modo. videlicet de auibus vbi includūtur in aliquo certo loco vt columbe in colūbario vel si capiantꝭ in nidis existentibus infra parrochiam alicuius tunc decima est predialis. Alioquin si non includantur erit personalis vt notant doct. eꝫ eo. c. non est.

Curtis. o ¶ Curtilagioꝝ. vulgare est non omniū patriarū sed certaꝝ. est eñ curtis mansio vel manerīū ad inhabitandū cū terris possessionibus ⁊ aliis emolumētis ad tale manerīū ptinentibus put satis colligitur in li. feudoꝝ ti. de ꝯtrouersia inuestiture. ꝯ. si q̃s de manso. coll. x. vnde curtilagiū dꝭ locus adiunctus tali curti vbi legūtꝭ herbe vel olera. sic dictus a curtis et lego legis p colligere.

Curtilagium.

p ¶ Vini. id est vuarū ad faciendū vinū. vel dic q̃ decima ipsiꝰ vini nouiter facti dꝫ solui quādo ex ꝯsuetudine sic fieri solet. Sicut in quibusdam partibus solet decimari ceruisia. et talis decimatio est iustior: quia si curatus reciperet decimas vuaꝝ maturarū in domū possessoris collectaꝝ forsan modicum reciperet propter defluentiam liquoris ex ipsis vuis in ipsarum cariatione cōfractis.

q ¶ Grani. generale est cuiusliꝫ seminis p excellentiā tamē intelligitur specialiter de frumento ſm Ianuen.

r ¶ Turbarum. vulgare anglicoꝝ est et sūt de terra disposita et preparata ad comburendum sicut ptꝫ in insula Elieñ. et aliis locis paludosis. et ligni appellatione cōtinentꝭ. ff. de leg. iii. l. ligni. ꝯ. lignoꝝ. ff. q̃d mirū. vbi etiā ptꝫ q̃ focalia q̃ colligūtꝭ de stercoribus aialiū cōtinentꝭ appellatione lignoꝝ ⁊ sic decimari debēt.

s ¶ Fabricantꝭ. scʒ p artem aliquam sicut pꝫ extra in turbis quas cōponūt tannatores pelliū.

t ¶ Fodiuntꝭ. s. absq̃ tali arte sed solū fiunt mediante aliquo instrumento ad hoc preparato p qđ aptantur et auferuntꝭ.

u ¶ Cignoꝝ. Cignus genus auis est habentis plumas albas. et est dictio greca latine vero dꝭ olor. ⁊ quo ad pullos cignorū captoꝝ a nido estimo q̃ decima erit predialis quia nascūtꝭ in loco certo et suscipiūtur a loco certo. Secus tamen dicerē si caperentꝭ cigni volantes a loco incerto sicut dictū est de piscibꝰ ī. e. c. qm̄. ꝯ. de piscationibus. ꝟ. debito modo.

v ¶ Anatum. Idorum aliqui nō soluūt decimas sicut nec de pullis gallinaꝝ eo q̃ de ouis soluūt decimā. Cōsuetudo tñ in partibus meis habet cōtrariū vt scʒ tam de ouis q̃ de pullis soluant decimā. Et hec ꝯsuetudo est valde rōnabilis propter incrementū inde puenies. vel istud intelligi potest de anatibus feris.

x ¶ Thenetii agroꝝ. i. arboꝝ crescētiū circa agros p clausura eoꝝ

y ¶ Apum. vt dixi ī. e. c. qm̄. ꝯ. de puentibus. ꝟ. molendinoꝝ.

z ¶ Venationū. que scʒ fiunt de feris aialibus circa q̃ tene rꝭam quā posui. ī. e. c. qm̄. ꝯ. de piscationibus. ꝟ. debito modo. Doctores nanq̃ circa decimas feraꝝ auiū et piscium idem sapiunt. extra eo. c. non est.

a ¶ Negociationū. de his et pluribus aliis hic specificatis q̃ numerantꝭ inter decimas psonales soluēda est decima deductis expensis tā necessariis q̃ vtilibꝰ ⁊ volūtariis nisi fiāt in fraudē ecclesie vt notāt doct. eꝫ eo. ti. c. pastoralꝭ. Et sic de solo lucro soluēda est decima in talibus vt ibi ptꝫ. ¶ Quero q̃ q̃d dicemus de artificibus et negociatoribus ciuitatis Londoñ. q̃ ex ordinatione antiqua in dicta ciuitate obseruata tenētꝭ singulis dominicis

Questio

agnorum vitulorum pullorum equorum ſecundum eorum[b] valorem ⁊ omniū prouentuum rerum[c] aliaꝝ decetero[d] ſatiſfaciant competenter[e] eccleſiis[f] quibus de iure[g] tenentur nullis expenſis ratione preſtationis decimarum[h] deductis ſeu retentis niſi[i] tantum de pſtatione decimarum artificiorum ⁊ negociationum[h]. ¶ Qui ſi[l] monitionibus ſuis parere cōtempſerint p ſuſpēſionis excōmunicationis ⁊ interdicti ſententias eos ad preſtationem decimarum[m] huiuſmodi compellant[n].

diebus et in principalibus feſtis ⁊ ſanctoꝝ apoſtoloꝝ et aliorū quorum vigilie ieiunantur: offerre pro ſingulis decē ſolidis redditus domus quam inhabitant vnū quadrantē. Nūquid excuſētur per hmōi oblationem a perſonalibus decimis que ſolui debent ex lucro ſui artificij vel negociationis: q non arguit. Naꝫ decima predialis et pſonalis ſunt decime oīno diſtincte et ſepate. ſic q in eis nō hꝫ locū cōfuſio. Et hoc ſatis patet q: diuerſis reſpectibus debētur vna vicꝫ predialis reſpectu rei. alia reſpectu induſtrie pſone extra eo. c. paſtoralis. et c. ad apoſtolice. Patet etiā alia ratione q: decima pdialis debet eccle infra cui⁹ pochiam predium ſitū eſt. pſonalis vero debet eccleſie vbi pſona que debet eas ſoluere audit diuina et recipit eccleſie ſacramenta. xvi. q. i. queſiti. xiij. q. i. §. i. Cū ergo verū ſit q penſio que puenit ex domo vel habitatiōe eſt redditus predialis. ff. ſo. ma. l. diuortio. §. in penſionibus. et de tali redditu debet decima vt nōt Hoſtiē. extra. c. peruenit. Satis conſtat q ſolutio vnius nō liberat ab obligatione alterius. Preterea ius parrochiale conſiſtit non ſolum in decimis ſed etiam in oblationibus. ſicut pꝫ extra eo. ſup rubrica. vbi decime et oblationes ponūtur vt diuerſa. vnde ⁊ quilibet fidelis tenet in dñicis diebus ⁊ aliis feſtiuis diebus offerre. Et ad hoc cogi pōt ſm ꝯſuetudinē regionis vt plene notat Hoſtiē. eo. ti. in ſūma. §. in quibus. v⁹. Sed nūqd. allegat ad hoc de ꝯſe. di. i. Oīs xpianus. et c. ſi quis. Et illud intelligi dꝫ de oblatiōe corporali nō aūt ſolū mentali. Cū g ordinatio ipa talē redditū aſſignet eccle ſub nōie oblationum videtur q nō ſit habenda talis oblatio loco decime maxime pſonalis. Preterea vbi alicui poſſeſſioni adheret onus certum vt ſcilicet aliquid ſm redditum illius poſſeſſionis offerat eam inhabitans ſicut preſupponitur in caſu iſto ſi poſſeſſio ipſa ad manus alterius venerit etiam ſi iudeus ſit tenebit ad ſolutionē oneris ꝯdicti. ex de vſuris. c. quāto. ad finem. Facit ad idē ex. e. c. de terris. Talis nāq redditus eſt predialis. Vnde ⁊ iudei decimas prediales ſoluere tenentur et etiam oblationes que de domibus ſiue poſſeſſionibus ⁊ a pſonis inhabitantibus eas ſolui cōſueuerūt vt pꝫ in iurib⁹ preallegatis. nō tñ ex obligatione pſone ſed rei. Nā ad pſonales decimas nō tenentur iudei vt notant doctores dicto c. de terris. Et hoc veruꝫ per modū decimaꝝ. Secus tñ p modū intereſ. Et ſic pōt intelligi notata. xvi. q. i. decime. per Jo. ⁊ archid. Et quod notat p Ber. ex. c. tua nobis. v. nequicie. Cū ergo iudeus inhabitans talē domū tenet ad oblationes p alios ibi inhabitātes fieri cōſuetas: nō tñ tenet ad ſolutionē decimaꝝ pſonaliū ſequit q talis oblatio non pōt nec debet ꝯputari in ſolutionē decimaruꝫ pſonaliū. Preterea ordinatio pdicta indifferēter artat quoſcūq inhabitātes ſiue ſint artifices vel mercatores vel quiuis alij. vnde poſito q domus aliqua inhabitetur per talē qui nō ſit artifex nec negociator nec vllū lucrū acquirat ſi talis teneatur ad hmōi oblationes integre ſoluendas vt pꝫ ex ſupioribus: ſatis apparet q talis oblatio nō pticipat de decimis pſonalib⁹. Preterea preſuppoſito q talis oblatio ſuccederet loco decimarū pſonaliū in parte vł in toto ſequerent qdā abſurditates ⁊ incōuenientie. Primo q ille q non teneret ſoluere decimas pſonales eo q nichil lucrat p talē oblationē ſolueret illud qđ nō debet ⁊ ſic eccla reciperet cōmodū de dāno alieno ꝯtra. l. nā natura. ff. de condi. indeb. Scđo ſequeret q mercator forſan i anno lucrās mille eo q moraret i domo cui⁹ pēſio nō eſt forſan. xx. ſolid. nichil aut modicū ſolueret de ſuo lucro. Ille vo q inhabitaret domū cui⁹ penſio eſſꝫ. x. libꝛ. dū nichil lucraret in āno ſolueret qđ nō eēt ſoluendū vt pdixi. Nec obſtat ſi dicas q oblatio q fit diebus dñicis ſit decima pars redditus qua decima deberet curatus ꝯtētari tāq p decima pdiali ſicut pꝫ p naturā totius tituli de decimis. vnde quicqd vltra hoc offertur in aliis ſolēnitatibus debet ꝯputari p ſolutione decimaꝝ pſonaliū. q: vt predixi ſic ſequeret q nō aſtrictus ad decimas pſonales eas nichilominus ſolueret qđ eēt incōueniens. Eſt ⁊ alia ratio que ſequit: q: quelꝫ eccla parrochialis habebit dotem vñ ipſius curatus cōgrue poſſꝫ ſuſtentari. ex de cēſ. c. i. de ꝯſe. di. i. nemo. xvi. q. vij. pie mētis. et non ſolū p ſe. ſed etiā aliis miniſtris vt pꝫ in locis pdictis. Patet exemplū in locis ruralib⁹ vbi curati habēt manſū cum certa gleba eis aſſignata ⁊ nichilomin⁹ vltra hoc habebūt decimas et oblatiōes ſicut pꝫ dicto. c. i. de cenſib⁹. Propterea ergo ordinatū eſt q eccle dicte ciuitat. eo q nō ſūt dotate vltra decimas redditus pdiorū q ſumunt p viam oblatōnis in dieb⁹ dñicis habeant ꝯſiles oblationes in aliis ſctōꝝ feſtiuitatib⁹ in recōpenſam dotis ipſaꝝ eccliaꝝ put ſatis colligi pōt ex inſpectione ordinatiōis predicte. Vnde p ordinatōꝫ hmōi nō pōt curati excludi a decimis pſonalibus ſicut pꝫ ex premiſſis. Quia aūt ꝯſuetudo nō pōt excuſare nō ſoluentes hmōi decimas pſonales pꝫ q: cadūt ſub pcepto diuino ꝯtra qđ nō opatur ꝯſuetudo. et circa hoc vide q ſcripſi ſupra eo. c. i. v. pcepit.

b ¶ Eorum valorē. de agnis pꝫ exemplū. ſ. e. c. qm. §. de nutrimentis. De vitulis pone exemplū. ſi vitulus valeat. xx. denarios ſoluant duo denarij. ⁊ idem intellige de pullis equoꝝ vt ſcꝫ decimētur ſm valorē niſi ſint tot q ſolui poſſit vera decima vel ad min⁹ q ſint ſeptem. vt dictum eſt de agnis. ſ. eo. capitu. quoniam. §. de nutrimentis.

c ¶ Rerum aliarum. quarūcūq ſcꝫ quas pducit humus.

d ¶ Decetero. etiam p preteritis. facit ad hoc. xvi. q. vij. quicūq.

e ¶ Competēter. i. ꝯgrue ſm ꝯſuetudinē patrie ſic q nō ſoluatur minus q decima q: debet ſolui ſine diminutione. ex eo. c. nō eſt.

f ¶ Eccleſiis. ſcꝫ infra quaꝝ pochias pdia cōſtituta ſunt de predialibus extra eo. c. ad apoſtolice. de pſonalibus vero illis eccleſiis vbi ſoluentes audiūt diuina ⁊ pcipiūt ſacramēta eccliaſtica ſicut patet eo. c. poteſt tñ eē de ꝯſuetudine preſcripta cuius ꝯrij nō eſt memoria q decime prediales ſoluantur alteri eccle q illi infra cuius parrochiam predia ſita ſūt. de reſt. ſpol. c. ad decimas li. vi. cum ibi notatis per docto.

g ¶ De iure. idem ſi de conſuetudine vt dixi in glo. pcedenti.

h ¶ Decimarum. ſcilicet predialium.

i ¶ Niſi tantū. excipit ab eo qđ predixit ⁊ q dicit tantū intellige quo ad decimas in hoc. c. ſuperius expreſſatas: ſic vt intelligantur decime prediales nam decime piſcariarum beſtiarū feraruꝫ aucupitij ⁊ venationū poſſunt in ſuis caſibus eē perſonales vt notant docto. extra. eo. c. nō eſt. et dixi. ſ. eo. c. quoniam. §. de piſcationibus. v. debito modo.

h ¶ Negociationū. ſupple vel quaſi negociationū. vt de ſalario aduocati vel doctoris. item de milicia et oī lucro. xvj. q. i. decime. ⁊ q. vij. quicūq. extra eo. c. non eſt. ⁊ c. paſtoralis.

l ¶ Qui ſi. tertia pars.

m ¶ Decimaꝝ huiuſmodi. et ſic tam predialiū q pſonalium.

n ¶ Cōpellāt. quomō aūt hoc fiet dixi. ſ. eo. c. qm. §. ſed qm. v. cēſuram eccliaſticā. et ex hoc loco potes notare q ēt decima perſonalis cadit ſub pcepto: ⁊ illā nō ſoluens peccat mortaliter. alias eñ nō excōicarent nolentes ſoluere vt hic precipitur. Dicit eniꝫ Anthonius de butrio. ex eo. c. tua nup. Nō indꝫ p eccliam declaratū vicꝫ hanc ꝯclōnem et p canones q decime debent ex precepto diuino. Sileant ꝓpterea theologi q: ad eos non ſpectat declarare imo ⁊ decā ſctōꝝ ſuccūbūt declaratiōi eccle. xx. di. p totū. et maxime. c. de libellis. hec ibi p anthoniū i. iij. notula. et de hac declaratiōe facta p eccliaꝫ habes optime. e. ti. c. tua nobis. ad fi. vbi loquitur tam de decimis pſonalib⁹ q pdialibus vt ibi pꝫ.

¶ De regularibus ⁊ tranſeuntibus ad religionem.

Stephanus.

¶ Nemo ante. xviij. annuꝫ monachatum ſine neceſſitate aut euidenti vtilitate profiteatur.

Quia vero[o] nonnunquã et infra monachi[p] infra xviii.[q] annũ nõ recipiantur[r] niſi vrgens vel euidẽs neceſſitas[s] vel vtilitas[t] aliud inducat.

Johannes peccham.

Quicunq3 in habitu et cenobio ſeu cõuentu religioſorũ vltra annũ pbatiõis vixerit: licet ſolẽniter pfeſſus nõ ſit: ipſo facto cenſeatur pfeſſus et in religione permanere cogatur.

Sanctimoniales[a] plurime et ĩfra. Moniales[b] quedaz intantum decipiũtur vt cum fuerint etatis[c] legitime et doli[d] capaces poſtquã vltra ãnum[e] inter moniales monaſtice[f] vixerint putant[g] ſe nõ eſſe[h] pfeſſas ac ſibi licere redire ad ſeculum pro eo quod benedictionem[i] epiſcopalem cuz ſolennitate voti emiſſi[k] minime receperunt. Nos[l] errorem huiuſmodi excludentes preſentis auctoritate concilii declaramus[m] eas[n] ipſo facto[o] profeſſas exiſtere reputãdas poſtquã vltra annum[p] vitam ſponte[q] in collegio[r] duxerint regularem[s]: adeo[t] vt ad ſeculum redire nullatenus[v] pmittantur: nichilominus ab epiſcopis[x] cum ſolennitate[y] debita conſecrandas ſuo tempore[z] vel velãdas[a]

o ¶ Quia vero. Hec eſt conſtitutio Stephani archiepiſcopi Cantuarieñ. edita in concilio Oxoñ. pmo.

p ¶ Monachi. vide ſic dicant habes. xvi. q. j. placuit cõmuni concilio.

q ¶ xviij. annũ. Fundatur hec littera ſup his que leguntur et notantur extra eo. c. quia i inſulis vbi dicũt doctores quod in inſulis illud ſpeciale eſt ppter aſperitatez loci et religionis que ibi aſperior ſolet eſſe. Et non ſolũ habet locũ hoc quod hic ſtatuitur in monachis ſed etiam in fratribus et aliis religiõibus quarũ obſeruantie ſunt dure et aſpere. Nec obſtat licet inſula ſit delicata qualis eſt Anglia ſcdm quoſdã: quia ſufficit quod monaſteriũ ſit ſitum in inſula. Et ſic ſentire videtur ibi anthonius de butrio adherẽs littere licet alij aliter dicant: argumẽto ſumpto a contrario ſenſu. Fatentur tñ ibi doct. ſe non vidiſſe hoc ſeruari etiam in monaſteriis inſularibus. Et ſup hoc habes decretũ. xx. q. j. quia in inſulis. et eſt palea.

r ¶ Nõ recipiantur. ſ. ad pfeſſiones: et oportet quod intelligas de. xviij. ãno cõpleto ſicut alias ſolet dici de. xiiij. anno. extra eo. c. ad noſtram.

s ¶ Neceſſitas. quia. ſ. monaſteriũ caret miniſtris ibi deo ſeruituris.

t ¶ Vtilitas. pcoz. ad hoc extra de eta. et qua. c. querelis. vbi vt notat Hoſtien. ponderatur vtilitas ratione potentie ſcientie vel artificij vel quia ſunt in temporalibus puidi.

Diuiſio.

a ¶ Sanctimoniales. Hec cõſtitutio fuit edita per Johãnẽ peccham Cantuarieñ. archiepiſcopum. Et habet tria dicta. In primo ponit vnũ errorem quo ad ingredientes religionẽ maxime quo ad moniales. In ſcdo ibi. Nos errorem. Sup hoc ponit preſens ſtatutum. In tertio ibi. Idem etiam. Extendit ſuum ſtatutum ad alios religioſos. Et eſt pars huius ¶. de ſtatu regularũ. c. ſanctimoniales.

b ¶ Moniales. De his et de earũ clauſura videre poteris de ſtatu mona. c. j. li. vj.

c ¶ Etatis legitime. ſcz. xij. annorum. extra eo. cũ virum. vbi de hoc in prima glo. p Ber.

d ¶ Doli capaces. Sequitur eñ quod ſi ſint etatis. xij. annoz quod ſunt doli capaces quia etiã ſtatim poſt ſeptem annos ſunt doli capaces vt notat Ber. extra eo. ti. c. j. verb. tondeatur. et de deli. pue. c. j. glo. j. per eundem. non eñ intelligas ſic quod ois doli capax ẽ habilis ad monachatũ niſi etiam cõcurrat cũ hoc etas diſcretiõis vt extra eo. dicto. c. j. ſufficit tñ ad habendum clericatũ vt ibi bene notatur et hoc tene menti.

e ¶ Vltra annũ. ſcz nõ cõputato anno. xij. ſed anno quocunq3 ſequenti quo ſic ingrediens ſtetit in ipa religione. verbi gra. mulier completa etate. xij. annoz intrat religionem et ibi ſtat p annũ integrũ in hoc caſu habet locũ quod ſequitur.

f ¶ Monaſtice. ſcz obſeruando regularẽ obſeruãtiã cũ aliis.

g ¶ Putant. tamale. xx. q. j. puelle.

h ¶ Non eſſe pfeſſas. ex eo vicz quia pfeſſionem expreſſam nõ emiſerunt vt ¶. ſequitur.

i ¶ Benedictionẽ epiſcopalẽ. de qua habes. xx. q. j. deuotis. et extra de tempo. ord. c. j. de his que vi me ve cã. c. j.

k ¶ Voti emiſſi. ſcz per expreſſum.

l ¶ Nos errorem. ſecunda pars.

m ¶ Declaramus. ſic ergo non eſt noui iuris conſtitutiua ſed antiqui declaratiua.

n ¶ Eas ſcilicet moniales.

o ¶ Ipſo facto pfeſſas. ſcz tacite.

p ¶ Vltra annum. ſimile habes extra eo. c. ex parte.

q ¶ Spõte. ſecus tñ foret ſi coacte. et quod me. cã. c. j. xx. q. iij. pſens.

r ¶ Collegio. ſ. tanquã monialis ſic ſcz vt ſe ingerat actibus pfeſſaz. extra eo. vidua.

ſ ¶ Regulares. ſume quod eſt ſupra vitam.

t ¶ Adeo. id eſt intantũ.

v ¶ Nullatenus pmittãtur. pcoz. in ſimili. xxvij. di. quod interrogaſti. ſz melius quo ad caſum iſtuz extra eo. c. ex parte. et intelligas ea que hic dicũtur quando habitus nõ ſunt diſtincti quo ad nouicias et profeſſas. ſi tñ habitus eſſent diſtincti. tũc quãtocũq3 tpe quis ferat habitũ pbatiõis nõ cenſetur pfeſſus ſcdm Innocen. d. c. ex parte. et hoc verũ intelligas quando eſt diſtinctio patens vicz i colore ſciſſura vel forma quod dic vt in clem. eod. eo. ti. vbi Jo. an. dicit quod in habitu nouicioz latẽter diſtincto vel indiſtincto vel indiſtinctiſſimo dũmõ receptus fuerit ab adulto delatio habitus p annũ inducit tacitam pfeſſionem: et hoc indubitatuz eſt. delatio vero habitus nouiciorum patenter diſtincti vel indiſtinctiſſimi vbi receptus fuerit ab impubere per lapſum anni non inducit tacitam profeſſionem. et in hoc caſu verum eſt quod notauit abbas extra eo. c. conſulti. qui dicit ſe vidiſſe monachum qui geſtauit habitum p xx. annos et tamen impetrauit litteras de redeundo ad ſeculum. Circa hanc materiam vide que leguntur et notantur eo. ti. c. conſtitutionem. §. fi. li. vj. et vide quod dicam. ¶. eo. proxi. ꝟ. religionis habitum. Et hic ſcias quod pubes obligatur ad religionem ſex modis. Primo ſi recipit habitum profeſſorum eo. ti. c. conſtitutionem. in fi. libro. vj. Secundo ſi facit profeſſionem expreſſam. Tertio ſi renunciat mundo et eius pompis et beneficio deſc. ſtatuimus eo. titu. Quarto quando in cõmuni habitu annum probationis impleuit. Et idem hodie in habitu latenter diſtincto. eo. titu. capitu. eos. in clementi. Quinto ſi iurauit quod nunquã exiret. de iureiur. capitu. ſi vero. et capitu. cum cõtingat. quod me. cau. c. fina. C. ſi aduer. vendi. autent. ſacramenta. Sexto quando ſub hac conditione fuit manumiſſus pubes vel impubes. de ſer. nõ ordi. capitu. eo libentius. de cõdi. appo. capitu. ij. Impubes autem ingreſſus religionem completo. xiiij. anno obligat quattuor modis. Primo ſi tunc fecit profeſſionem in religione quam prius intrauerat. Secundo ſi tunc recepit ſcienter habitum profeſſiõis. Tertio ſi tũc pfeſſionẽ prius factã ratã habuerit. Quarto quando cõpleuit quintũdecimũ annũ in habitu indiſtincto non tamen indiſtinctiſſimo. oia iſta patent eo. ti. c. j. li. vj. et ibi p doctores. xx. queſt. j. in ſũma. et vide infra eo. verb. religionis habitum.

An dela
bitus p
num in
cat pfeſ
nem.

Sex mo
pubes a
religion
obligat.

Quam
mõis ip
bes ad
gioni ob
gatur.

x ¶ Ab epis. a ſimplici enim ſacerdote nõ poteſt fieri conſecratio de qua hic loquitur. xxvj. q. vj. c. j. lxviij. diſ. quis.

y ¶ Solẽnitate debita. p qua recurras ad pontificale.

z ¶ Suo tempore. ſcilicet dum fuerint etatis. xxv. annorum et nõ ante. xx. q. j. c. placuit.

a ¶ Velandas. ſcilicet velo conſecrationis. eſt nanq3 velum profeſſionis et datur poſt. xij. annos. xx. q. ij. puella. eſt etiam velum conſecrationis et non datur ante. xxv. annos. xx. queſt. j. placuit. et eſt velum ordinationis quod olim imponebatur diaconiſſe in. xl. anno. eſt quoq3 velum prelationis quod in. l. anno dat abbatiſſe. xx. q. j. iuuenculas. de hoc quadruplici velo notatur per

Veli m
tiplex.

¶ Idem etiam' quantum ad professionis vinculum censemus' de monachis ⁊ religiosis' aliis quibuscunq₃' quib⁹ nichil obsistit canonicum': et eos' si vltra' annum religionis' habitū in monasterio' sponte' detulerint: et ipso reiecto ad seculum' redierint esse sicut apostatas' ab ecclesiasticis beneficiis' repellendos ⁊ ad repetēda sua monasteria' secundum iuris' exigentiam compellēdos' de quibus' fiat diligēs inquisitio' ꝑ archidiaconos quoniā multos huiusmodi sub ouino' vellere lupinum' animū nouimus palliare.

¶ De voto et voti redemptione.

Stephanus.

¶ Formam professiōis vt melius obseruetur a profitentibus: ep̄i bis in anno faciant pronunciari.

Quia iuxta' scripture' testimoniū vota' nostra tenemur' deo reddere que vouemus salubriter decernimus annectendum' vt episcopi formam professiōis' in sua cōsecratiōe prolatā

Jo.xx.q.i.velamen.et est velum continentie obseruatiōis et hoc est viduarum.extra qui cle.vel vo.consuluit.⁊ s₃ quosdam est velum cōuersionis.xxvij.q.i.viduas.

b ¶ Idem etiam.tertia pars.

c ¶ Censemus.id est iudicamus siue statuimus.

d ¶ Religiosis aliis.sc₃ quoꝝ religio approbat per sedem apostolicā.nā in religione a sede apostolica ñ approbata portatio habitus nullo mō obligat.de rel.do.c.ne nimia.de voto.c.vnico.li.vj.Et notat ꝑ archid.in.c.constitutionem.eo.ti.sup.ꝟ.in illa.li.vj.et ꝑ Jo.an.⁊ gesf.in cle.eos.eo.ti.ꝟ.religione.

e ¶ Quibuscūq₃.et sic et in fratribus mendicantibus locū h₃.qd dic vt i c.nō solum eo.ti.li.vj.

f ¶ Canonicum.tali em̄ ꝓfessioni obsisteret non approbatio religiōis vt dixi.ī.eo.ꝟb.religiosis aliis.obsisterēt etiā oēs casus illi in quibus ingrediens religionem nō posset se religioni obligare.Exēplū habes de impubere qui inuito patre non potest se obligare religioni.xx.q.ii.puella.Aliud exemplum habes de vxore que post carnalem copulam nō potest se religioni obligare inuito viro.xxvij.q.ij.si quis coniugum.Item in episcopo qui inuito papa non potest se obligare religioni extra eo.c.licet.et notatur.xix.q.i.due sunt.glo.viti.ꝑ Jo.

g ¶ Eos.sc₃ monachos et religiosos alios.

h ¶ Ultra ānū.Simile habes extra eo.c.ex parte vbi de hoc glo.viti.Et vide quod dicā.ī.glo.ꝓxi.

i ¶ Religionis habitum.In pubere et habente discretionis annos ingrediente religionē hoc est satis certum q̄ talis adultus scienter et sponte recipiens habitum nouicioꝝ latenter distinctū vel indistinctū habitum vel indistinctissimū illum deferens vltra annū censet tacite professus vt dixi.ī.c.ꝟ.nullatenus ꝑmittātur.Et hoc verū nisi ꝓtestatus fuerit expresse q̄ non intendebat ꝓfiteri etiam si vltra annū gesserit hmōi habitum.Alias si simpliciter ꝓtestatus fuerit q̄ per delationem habitus non habuit aīm ꝓfitendi tunc per lapsum anni obligatur ꝓut notat Petr⁹ de anchorano extra eo.c.ij.ꝟ.iij.quero.Et ibi etiam ꝑ Inno.et Hosti.⁊ Jo.an.Si autem nullam ꝓtestationem fecerit recurre ad.c.i.e.ti.li.vj.distinguendo vic₃ inter illos qui portant habitū indistinctum/indistinctissimū/et distinctum.Et intellige habitum indistinctum quando inter professos et nouicios non distinguit habitus.Sed inter professos ac cōuersos et alios vitam cōmunē inter eos agentes est distinctio quo casu lapsus āni post etatem discretionis inducit tacitam ꝓfessionē.Quod dic sicut legit eo.ti.c.is qui.§.q̄ si ꝑ totum.⁊.§.seq.li.vj.Habitus vero indistinctissimus est qñ ꝓfessi et nouicij/cōuersi/mercēnarij deo obligati ac alij cum eis cōem vitam agentes sibi penitus habitu induūtur.In quo casu refert inter illos qui infra annos discretionis religionem intrauerunt:et illos qui post etatem seu in etate legitima.Primi namq₃ non obligant ad religionem nec intelligitur tacite ꝓfiteri per lapsum anni.Alij vero per lapsum anni obligantur sicut patet eo.ti.c.is qui.§.quod si.ꝑ totum.⁊.§.seq.Habitus autem distinctus quandoq₃ est patens quandoq₃ est latens.patēter distinguitur altero de tribus modis scilicet colore scissura vł forma.In quo casu quando habitus nouiciorum altero illoruꝫ modorum distinguitur ab habitu professorum lapsus anni non obligat vt in cle.eos.eo.ti.vbi vero distinctio habitus est latēs puta vbi habitus sunt aīs omnino similes:tamen habitus professorum benedicuntur.Habitus vero nouicioꝝ non vel q₃ habitus professorum datur in capitulo.Habitus autem nouiciorum in choro.vel econtra.vel quia habitus nouiciorum datur ab vno.Habitus ꝓfessorum ab alio.vel vnus datur cum solēnitate.Alius sine solēnitate.tunc obligat lapsus anni vt ꝓꝫ in dicta clementi.eos in princi.

k ¶ In monasterio.Secus si extra monasterium extra.e.c.vt clerici.Et concor.notata per Johan.an.et Paulum in cle.eos.eo.titu.ꝟ.religione.

l ¶ Sponte.Secus si coacte extra eo.c.cum virum.xx.q.iij.presens.et eo.ti.c.constitutionem in fi.li.vj.ibi voluntari⁹ et cetera.

m ¶ Seculum.Sic dictū quia vnū sequitur aliud Abeuntibus enim aliis alij succedunt sicut notat archidia.eo.ti.c.i.ꝟ.seculum.li.vj.Tu in hoc loco dic seculum.i.statū regularem.Sic sumitur dicto.c.i.per Johan.an.in nouella.

n ¶ Apostatas.id est retro abeuntes.l.dis.placuit.§.apostate.vbi de hoc per archidia.

o ¶ Beneficiis.Supple obtinendis.et concor.l.dis.si qui.

p ¶ Sua monasteria.In quibus scilicet recepti sunt

q ¶ Iuris exigentiam.Circa hoc videas quod legitur extra de apostatis.c.a nobis et extra.e.ti.c.fi.

r ¶ Compellendos.scilicet per presidentes capitulis generalib⁹ extra eo.titu.c.fi.Item per episcopos in quorū diocesibus tales inueniuntur.extra de aposta.c.a nobis.et extra eo.ti.c.non est.Et tales recipere compellendi sunt etiam ipsorum prelati vt patet dicto capitu.fi.

s ¶ De quibus.sc₃ religiosis sic dimittentibus habitum.

t ¶ Inquisitio.Simile habes extra eo.c.fi.et cōcor.C.de agricolis et cens.l.oēs.li.xi.C.de seruis fug.l.inquirēdi.et.l.quicūq₃.

v ¶ Ouino vellere.i.sub signis pietatis et innocentie.Est autē ouis animal innocens:animal obediens:animal fecundum:animal imolaticiū.Tales itaq₃ de quibus hic habetur pretendunt innocentiam q̄tum ad vultum:obedientiam q̄tum ad mandata seu precepta:fecunditatis efficientiam q̄tum ad opera deuotionis:reuerentiam q̄tum ad sacrificia.

x ¶ Lupinum animū.id est interius in conscientia intentioneꝫ perdendi et mactandi et peccatum suū dissimulandi.

a Quia iuxta.hoc est ꝯstitutio Stephani in cōcilio Oxoñ.

b ¶ Scripture.Numeri.xxx.ps.lxxv.eccle.v.Ita.xix.extra eo.magne.et.c.licet.

c ¶ Vota.id est promissiones alicuius boni factas cum deliberatione.xxvij.q.i.de viduis.ij.si namq₃ fierent de re mala vel sine deliberatione vel sine discretione ex facilitate animi non obligant.extra eo.c.venientis.⁊ de regula.c.ad nostram.vbi de hoc per Innocen.et archi.extra eo.c.vnico.glo.i.li.vj.

In voto tria sunt cōsiderāda.

d ¶ Tenemur reddere.hic aduerte q̄ in voto consideranda sunt tria scilicet Initium.confirmatio.et cōsūmatio.iniciatur votuꝫ cum ꝓpositū tantū in animo seminatur et ex hoc non obligatur sic proponens.extra.e.litteraturam.confirmatur per deliberationem cum consensu interiori et obligat quo ad deum maxime in foro penitentiali.xxvij.q.i.qui bona.non tamen quo ad ecclesiā que non iudicat de occultis.xxxij.q.v.christiana.extra de symo.sicut tuis.et.c.sequenti.cōsūmatur cum propositū deliberatum ore exprimit in quo casu obligat quo ad deum ⁊ quo ad ecclesiam extra eo.per tuas.

e ¶ Annectēdū.sc₃ ꝯstitutiōni q̄ loquit de residentia choꝝ in suis ecclesiis cath.certis tēporibus.de qua habes.ī.de cle.nō residen.c.i.

f ¶ Professionis.quam videre poteris in libro pontificali.

bis in anno[g] coram ſe[h] legi faciant[i] diligenter[k]: vt tanto[l] melius ſponſionis proprie recordentur quãto ſepius fuerit eorum auribus inculcata[m].

Edmundus.

¶ Admoneatur populus ne facere vota ſine matura deliberatiõe: nec mulieres ſine maritorum cõſenſu ⁊ ſacerdotum conſilio.

Recipimus[n] vt ſacerdotes[o] ſepe[p] moneant populum[q]: et maxime mulieres[r] ne faciant vota ſua niſi cum deliberatiõe[s] et de cõſenſu[t] virorũ ſuorũ et conſilio[v] ſacerdotum.

¶ De ſtatu regularium.

Stephanus.

¶ Tam obediẽtiales q̃ prelati faciãt de rebus monaſterii quater aut ſaltez bis corã ſuis rationẽ: ad quam de ꝓprijs ſi qua habẽt non tenentur prelati.

Ut rectius[a] gerantur omnia ſi exterioꝝ[b] adminiſtratiõ clauſtralium[c] reſponderit rite quieti[d]. Statuim⁹[e] vt tam obediẽtiales[f] rerũ monaſterii q̃ plati[g] maiores quater aut bis[h] ad minus in anno[i] coram fratribus a conuentu[k] ad hoc deputatis: vel coram ſuperioribus[l] iuxta monaſterii conſuetudinem[m] reddant[n] de receptis ⁊ expenſis omnibus rationem. Ad hoc[o] autẽ illos prelatos[p] ex iſta conſtitutiõe nolumus obligari qui poſſeſſiões habẽt a monachis[q] vl' canonicis regularibus ſeparatas[r].

g ¶ Bis in anno. ratio huius. §. ſequitur. Sed nunquid ſufficiet hanc lecturam fieri bina vice in vna die vel q fiat in binis dieb⁹ ſibi ꝓpe ſuccedentibus ad effectum vt ſatiſfaciat huic conſtitutioni: puto q non inſpecta mente ſtatuẽtis ſed debet talis lectura fieri in qualibet medietate anni ſiue prope ipſius initium medium ſiue finem ſemel: ⁊ ſic iterũ in alia ipſius anni medietate. facit ad h notata per Johan. an. de ſtatu mona. c. in ſingulis. et de conſang. ⁊ affi. cap. q dilectio. vl' potes iſtud intelligere ſm declarationeʒ que ponitur in conſtitutione Octoboni porro. §. fi. vt ſcilicʒ hec lectura fiat in initio aduentus et in capite q̃drageſime.

h ¶ Coram ſe. ſic q auſcultent et bene intelligant. ff. de verbo. ſigni. l. coram.

i ¶ Faciat. non ergo opʒ q ipſimet legant.

k ¶ Diligenter. ſic vt bene percipiant et intelligant quod legitur vt dixi. ſ. e. §. coram.

l ¶ Ut tanto. hic ponit ratio premiſſoꝝ.

m ¶ Inculcata. id eſt multiplicata vel iterata.

n ¶ Recipimus. Hec cõſtitutio attribuitur Edmũdo archiepiſco.

o ¶ Sacerdotes. ſcʒ curam aiarum habentes.

p ¶ Sepe. bina vel trina vice in anno ad minus. facit auk. de teſtib⁹. §. qꝛ vero. in prin. et notat per archidia. de elec. c. qꝛ ſepe. in pn. li. vj.

q ¶ Populum. ſcilʒ ſue parrochie et ſibi ſubiectum.

r ¶ Mulieres. que facilius ſolent vota emittere q̃ viri maxime cum ſunt in aliqua tribulatione et anguſtia poſite. et intelligas q̃ hic dicitur de mulieribus cõiugatis vt. ſ. patet.

In voto tria requirũtur.

s ¶ Deliberatione. ad votum enim tria requiruntur ex neceſſitate. Primũ eſt deliberatio. Secũdum eſt ꝓpoſitum voluntatis. Tertium eſt promiſſio in qua perficitur. his ſm quoſdam addũtur alia duo ſcilicet ꝓnũciatio oris: et teſtimoniũ aliorum. prout iſta notãtur per Johan. in ſũma confeſſorum li. j. ti. viij. q. ij.

t ¶ Conſenſu virorum. Mulieres enim vxorate non habent volũtatem liberam vnde non poſſunt ſe firmiter obligare. quod dic vt plenius notatur eo. titu. §. quis vouere poſſit. verſ. vxor. cum verſ. ſequentibus. per Hoſtien. in ſũma. Scias tamen q vxor ſine conſenſu viri vouendo non peccat quia in tali voto intelligitur conditio: ſcilicet ſi ſuus ſuperior conſentire voluerit ſm Thomam in ſumma articu. iiij. hanc etiam materiam plenius videre poteris extra eo. c. ſcripture vbi dicit Innocen. et concor. alij doctores q vxor ſine licentia viri non poteſt emittere votum abſtinentie nec peregrinationis cum effectu. quod ſi fecerit maritus poteſt reuocare. xxxiij. queſt. v. manifeſtum. et idem econtrario: quia vir et mulier non ſunt in talibus ad imparia iudicandi. fallit in voto vltramarino extra eo. c. ex multa. §. q autem. et ſi ante nuptias alter eorum votum emiſerit quod non impleuit altero inuito non implebit illud poſt matrimonium cõtractũ. xxxiij. queſt. j. noluit.

Queſtio.

v ¶ Conſilio ſacerdotum. illud non eſt neceſſitatis ſed potius ſecuritatis. ¶ Sed hic quero nunquid mulier in periculo/ in infirmitate/ vel aliqua anguſtia poſita vouens forſan de conſenſu viri teneatur reddere votum? dic q ſic ſi habuit intentionẽ obligandi ſe deo cogitans etiam de cauſa mouente ad vouẽdum ſcilicet infirmitate periculo et huiuſmõi. etiam de fine ſcilicet euaſione illius periculi vel anguſtie. ſic tenet Arch. xvij. q. iiij. c. ſunt q̃ opes. et notatur per Jo. in ſũma confeſſo. li. j. ti. viij. q. ij.

Diuiſio.

a ¶ Ut rectius. Hec eſt cõſtitutio Stephani archiepiſcopi in cõcilio Oxoñ. Et facit tria. Primo recitat motiuũ ſtatuendi. Secũdo ibi. Statuimus. ꝓcedit ad ſtatutũ. Tertio ibi. Ad hoc. Reſtringit ſtatutum ad quoſdã prelatos.

b ¶ Adminiſtratio. Hec dictio large intellecta cõprehendit nõ ſolũ officium aliquod in monaſterio ſed etiam dignitateʒ ſicut notatur de reſcri. c. j. §. adminiſtratiõibus. p wil. in cleñ. ⁊ ibi p geſſ. c. §. Et dicuntur habere adminiſtratiões hi qui regunt officia ordinata in monaſterio vtputa camerarius/ veſtiari⁹/ elemoſynarius ⁊ huiuſmõi vt notat archid. de ꝯſue. c. j. §. adminiſtratões. li. vj. Et circa hoc vide notata de ſupp. neg. pla. c. vnico. §. adminiſtrationes. in cle.

c ¶ Clauſtralium. qui ſic dicuntur eo q licet adminiſtrationeʒ ad eã habeãt nichilominus clauſtrũ ceſſante ſollicitudine circa eoꝝ officia exercere tenentur. Alias autem eſſent ſicut piſcis ſine aqua xvj. q. j. placuit cõi.

d ¶ Quieti. que conſiſtit in ꝯtemplatiõe celeſtiũ extra de renũ. c. niſi cum pridem. §. nec puteo. vel dic quieti alioꝝ ſcʒ q nullã adminiſtratiõem hñt qui forſan alias non quietantur niſi cognouerint ſtatum monaſterij.

e ¶ Statuimus. Secunda pars.

f ¶ Obedientiales. Hi ſunt qui ſub obediẽtia ſuoꝝ prelatoꝝ ſũt et habent certa officia adminiſtranda iteri⁹ vl' exterius. extra eo. c. cũ ad monaſteriũ. §. tales. vbi tales adminiſtratiões dicũt obediẽtie.

g ¶ Prelati maiores. ſcʒ abbates et priores.

h ¶ Aut bis ad minus. Iſtud hodie laxatur vt fiat ſaltem ſemel in anno in ꝯſtitutiõne octoboni de ſta. Et ꝯcor. q̃ habes de reli. do. c. qꝛ ꝯtingit. §. illi etiã. vbi de hoc p Joh. an. §. rõnẽ. in cle.

i ¶ In anno. ſupple quolibet.

k ¶ A conuentu. ſcʒ q̃ prelatus ſuperior reddere dʒ rõneʒ. Alioquin q̃ obedientiarius reddat rõnem tũc tales deputari debẽt ab ipſo ſuperiore vicʒ abbate vel priore et cõuentu vel forſan a ſolo ſuperiore vt apparet de reli. do. c. qꝛ ꝯtingit. §. illi et. i cle. ibi aliis q̃b⁹ ſubſiſt ⁊c. Securius tñ eſt vt et fiat cũ ꝯſenſu ꝯuẽtus vt hic.

l ¶ Superioribus. Inferior ſcʒ obedientiarius corã abbate. Abbas autẽ corã epõ vt dicta cle. qꝛ ꝯtingit. §. illi etiam.

m ¶ Conſuetudinem. q̃ ſi ſit rõnabil' ſeruãda eſt. Et in diuerſis locis diuerſa eẽ pt. vñ ꝯſuetudo ſingl'ar' vni⁹ loci derogat iuri cõi l eodẽ loco. ff. de leg. l. de q̃b⁹. glo. j. l ſi. ff. ꝯmu. pdi. l. vẽditor. §. ſi.

n ¶ Reddant rõnẽ. i. ꝯpotũ. Et intellige q̃ erũt ſup hoc requiſiti ſicut alias nõtur p Jo. an. in dicta cle. qꝛ ꝯtigit. §. illi etiã. §. annis ſingulis. Et hoc puto verũ niſi cõſuetudo de qua. ſ. dixi limitet tps huius cõpoti qꝛ tũc abſq requiſitiõe dʒ ſe offerre ad ꝯpotũ. qꝛ tps interpellat ꝓ hoie. C. de cõtra. et cõmit. ſtipu. l. magnã.

o ¶ Ad hoc autem. tertia pars.

p ¶ Prelatos. id eſt abbates vel priores.

q ¶ Monachis. ſcilʒ ſibi ſubditis p viam conuentus.

r ¶ Separatas. id eſt diuiſas vel diſcretas ſm ea que notant ⁊ legunt de reſcri. c. edoceri. Et ꝯcor. notata p Jo. de athona in ꝯſtitutione octoboni de prelatis. §. adminiſtratione ſua.

Idem.

¶ Cenobite in vno dormitorio dormiant et in vno refectorio reficiantur: ex cōi vestiantur: neqȝ pro vestitu pecuniam recipiant: sed in pios cōuertatur vsus vetus amictus dum nouū recipiunt.

Quia nonnūq̄[a] serpens[b] antiquus qui iugiter sedet in isidiis[c] sanctis[d] viris quāto magis eos inuenit solitarios[e] et absq̄ consolatione[f] mutua cōuersantes: tāto facilius eos interdum suis insultibus obruit et confundit. Prouida[g] deliberatione statuimus vt tam monachi q̄ canonici regulares et moniales in vno dormitorio[h] pariter dormiāt et quiescāt singulis personis singulis lectis[i] assignatis. ¶ In vno[k] etiā refectorio simul[l] edāt neqȝ per se cuiuȝ sed cōiunctim[m] oībus victualia preparentur: nec singulis[n] eorum pro vestibus[o] denarii[p] tribuantur: sed talia[q] per certas personas[r] ad hoc deputatas puta camerarios[s] suos et camerarias suas diligenter[t] expediantur qui vel[v] que sicut bona et facultates[x] domus sustinuerint indumenta ministrent: et cū noua[y] tradunt[z] vetera ab eis[a] recipiantur indumēta que in vsus pauperum vel alias necessitates[b] de consilio[c] abbatis vel abbatisse conuertantur. ¶ Camerario[d] autem vel camerarie non liceat alicui monacho vel canonico vel moniali dare[e] denarios vel aliq̄d aliud[f] pro vestimētis. Sȝ nec[g] monacho vel canonico vel moniali liceat aliquid recipere[h]: et si fecerint[i] et camerarius ab officio[k] deponatur: et monachus[l] vel canonicus vel monialis āno[m] illo nouis careat idumētis.

a ¶ Quia nōnunq̄. Hec constitutio est eiusdem cuius et prior. et principaliter facit duo. Primo ponit motiuū sui statuti. Secūdo ibi. prouida. procedit ad statutū. Et in isto secūdo dicto primo disponit circa religiosos quo ad loca dormiendi. Secūdo ibi. In vno. disponit quo ad loca comedendi. Tertio ibi. Nec singulis. prouidet circa eorū vestes. Quarto ibi. Camerario. prouidet ne pecunia detur loco vestium. Quinto ibi. Nec monacho: prohibet pro vestibus pecuniam dari seu recipi: et adijcit penam contra facientibus.

b ¶ Serpens antiquus. id est dyabolus cuius alia noīa plura recitat archidia. xiij. di. c. nerui. in princi. vocatur ei leuiatā vt ibi. Item inimicus homo de elec. c. licet. Item hostis versutus. xvi. q. ij. c. i. Item hostis antiquus ij. q. v. haber. Item nequissimus hostis. ad ephe. vi. Item superbus. Iob. xxvi. Item mēdax. Ioh. viij. Item homicida pro primam mortem quam intulit humano gnī. Genes. ij. Item liuidus. Iohan. viij. Item peccator iuxta illud. Custodi me domine de manu peccatoris. insipi. Item immūdus spiritus. Luce. xi. Itē malignus. Ps. xiiij. Item mācipium. xl. dis. Si papa. Item magister elatiōis. xlvi. dis. c. i. Item belzebub. xxi. dist. §. i. Item Behemoth. de peni. di. i. principiū. Item insidiator vij. q. i. quia. Itē Princeps mūdi. xxxij. q. ij. c. pudor. Itē lupus rapax. de elect. ne pro defectu. Item antiquus sophista in cōstitutiōe Othonis cū sit ars in prin.

c ¶ In insidijs. Ex hoc eni dr insidiator. vij. q. i. Quāuis. iuxta illud vt possitis stare aduersus insidias dyaboli ad ephe. vi.

d ¶ Sanctis viris. i. a peccō mundis in fide firmis et a terrenis separatis.

e ¶ Solitarios. id est singulares.

f ¶ Consolatione mutua. que habet ex societate pluriū. iuxta illud Melius est esse duos simul q̄ vnum. habēt enim emolumentum societatis sue. Eccl. iiij.

g ¶ Prouida. Secunda pars.

h ¶ Uno dormitorio. concor. extra de vita et hone. cleri. c. quoniā. Inquātum etiam de monialibus loquitur et q̄ non debent se locare in singulis cameris habes. xviij. q. ij. c. perniciosam.

i ¶ Singulis lectis. Qui nō debēt esse aliorum lectis preciosiores vt patȝ in constitutione octoboni. illud quoq̄.

k ¶ In vno. vers.

l ¶ Simul edāt. nō tn carnes. ex eo. c. cū ad monasteriū. §. in refectorio. et quomō superior pōt et debet tales vocare ad recreationem vide ibidē et in cōstitutione octoboni statuimus.

m ¶ Coniunctim oībus. q2 pares sūt et sic fraternitatis nole coequales. sicut legit in cōstōe octoboni illud quoq̄. et h verū nisi rōne debilitatis vel infirmitatis q̄d dic vt. d. c. cū ad monasteriū. §. in refectorio. et in cōstitutione octoboni de infirmis.

n ¶ Nec singulis. vers.

o ¶ Pro vestibus. q̄ quales esse debeāt vide i cle. ne in agro. eo. ti. in prin.

p ¶ Denarij tribuant. simile habes in cōstōne octoboni et quidē dicit tn Anthonius in. c. Cū ad monasterium. extra eo. ti. §. nec estimet. q curia romana tolerat q regularibus aliq̄d tacet pro vestibus vel pro eis deni aliquē possessiones. et sic etiam ibi notauit wil. Razo et Petrus de ancho. ibi. xvi. nota. Quid ergo si abbas cū cōuentu cā vitandi scādalū et murmur facit statutū iuramento firmatū q singuli monachi habeāt certam pecuniā pro vestimētis. Nūq̄d abbas possit illud statutū reuocare. Io. an. disputat hanc questionē in regula iuris nō est obligatorium. et tenet q non q2 cū statuti est laudabilis et sancta: et sic iuramentum potest seruari sine interitu salutis eterne. Et hoc verum intelligas nisi statutū tendat ad noxam: naȝ tunc puto q tale statutū nō artaret quin possit dissolui. Argu. eorum que leguntur et notant. lxiij. di. c. q2 scā romana. §. sicut. Et notat extra eo. ti. c. cū ad monasterium. ibi. q̄d si abbas per Ioh. in collect. Questio

q ¶ Talia. scȝ vestimentorū administratio.

r ¶ Certas personas. propter difficultatē q̄ alias exinde sequeret rōe incertitudinis. Ad q̄d fac. ff. de test. tu. l. tutor incertus. ex de rescrip. c. ad hec cū ibi notat.

s ¶ Camerarios. Ad quos .s. officia onera hmōi sūt deputata. Et de his di. xi. d. c. i. §. administratio.

t ¶ Diligēter. sic. s. q ea h cā q̄rele nō sit locus. Naȝ negligētia taliū officiariorū in h casu nō debȝ remanere īpunita. ff. de offi. presi. l. diuus. §. fi.

v ¶ Qui vel que. scilicet camerarij vel camerarie.

x ¶ Facultates. q̄ i talibus īspici debēt ex. de vi. et ho. cle. c. quia potius q̄ nobilitas psone. Oēs naq̄ q̄ ad h p scāȝ fraternitatē sūt pares in cōstōe octoboni. Illud quoq̄.

y ¶ Noua. scȝ indumēta.

z ¶ Tradunt. scilicet camerarij.

a ¶ Ab eis. s. religiosis recipientibus hmōi indumenta.

b ¶ Necessitates. vt puta i solutōȝ debitorū sic scȝ vt vēdāt et p eis pecunia recipiat si monasteriū ere alieno forsan grauatū sit. nā necessitas fac licitū q̄d alias eēt illicitū. de priuile. c. exposuisti. x. q. iij. vnio. de eta. et q̄li. cū te. de re. ecc. nō ali. c. i. in cle. vel pt eē necessitas vt ex eis resarciantur alij pāni sartione indigentes vbi monasteriū est pauper. Dß

c ¶ De cōsilio. Simile habes ex. c. c. ij. ad fi. Et nō q aliud est aliq̄d facere de cōsilio alicuius. Aliud cū cōsilio. aliud cōsilio. et aliud si facere sine cōsilio. Circa q̄ vide nō. p arch. ne sede va. c. vnico. li. cū cōsilio. li. vi.

d ¶ Camerario. ibi.

e ¶ Dare. Primo prohibuit i gñe pecuniā tribui pro vestibus. Nūc illud idē i spē prohibet fieri p camerariū

f ¶ Aliq̄d aliud. s. loco pecunie. Fac ad h rla iur. cū q̄d li. vi. cū ibi notatis.

g ¶ Sed nec monacho. ibi.

h ¶ Recipe. supple pro vestimētis. Et sic habes h triplicē prohibitōȝ vnā i gñe q̄ ad vlē regimē monasterij. Aliā q̄ ad pticularē administratōȝ camerarij. Tertiā q̄ ad psonā ipsius recepturi. et q̄ ad prohibitōȝ dādi et recipiēdi habes sile de cēs. c. exigit. li. vi.

i ¶ Et si fecerit. s. si camerarius pecuniā vel aliq̄d aliud pro vestibus dederit vel vestiēdus aliq̄d hmōi receperit.

k ¶ Ab officio. s. camerariatus.

l ¶ Monachus. supple vestiendus. Et idē intellige de sequētibus.

m ¶ Anno illo. Hic quero a quo tpe cōputabit iste annus. Dic q circa hoc inspicienda est cōsuetudo monasterij vt si aliq̄ certo tēpore solēt indumēta dari monachis tūc illo āno talibus nō dētur hmōi idumēta noua. q si nō sit cōsuetudo tal tūc ānus stati incipiet

Idem.

¶ Mulieres et virgines deo dedicate vtantur veſtibus ꝓ magnitudine corporis decentibus: nō ſericis nec auro aut argento ornatis: vno anulo quo conſecrate ſunt cōtente. Que lex monachis quoqꝫ et canonicis regularibus indicitur.

Ad hec[o] quoniam ſexum muliebrē contra verſutiam antiqui hoſtis minus[p] fortē multiplici remedio[q] neceſſe eſt efficaciter cōmuniri. Decernimus vt moniales[r] et cetere mulieres diuino cultui dedicate[ſ] velum vel peplum[t] ſericum[v] nō habeāt nec in velo acus argēteas vel aureas audeant deportare. Nec ipſe[x] nec monachi nec canonici regulares habeant zonas[y] ſericas vel auri vel argenti ornatum habētes nec burneto[z] vl' alio pāno[a] irregulari de cetero vtātur. Metiantur[b] etiam iuxta dimentionem[c] corporum veſtes ſuas: ita ꝙ longitudinē corporum nō excedāt[d]: ſed pede ſicut decet ſupertecto[e] ſufficiat eis[f] cū Joſeph[g] veſte indui talari. Et ſola[h] monialis cōſecrata[i] deferat anulum[k] et vno ſolo ſit cōtenta. ¶ Si qui[l] autē contra hanc prohibitionē venire preſumpſerit et cōmoniti[m] ſe nō correxerint regulari ſubiaceant diſcipline[n].

Idem.

¶ Abbates capellanū aut capellanos ſuos ſingulis annis ſi fieri poteſt mutēt.

Ut ſecundum[o] canonicas ſanctiōes[p] abbatibus a quib⁹ minores viuendi normam[q] habent aſſumere ſuper honeſta cōuerſatione[r] teſtiū copioſitas[ſ] ſuffraget. Decernim⁹[t] vt ipi[v] capellanos ſuos vel

poſt receptionem huiuſmodi denariorū vt ſic cōputetur a die in diem. ff. de ver. ſig. l. Anniculus. vel poteſt intelligere vt annus cōputet ab incarnatione dñi. xxiij. di. In nomine dñi in princi. Sȝ nūquid in hoc caſu recipiens denarios ꝓ indumentis tenet eos reſtituere et etiaꝫ carebit veſtibus illo anno? dic ꝙ ſic: q̄ alias ſe quereretur ꝙ retineret ꝓpriū cōtra illud qḋ legit extra eo. c. cū ad monaſterium. in princi.

n ¶ Careat. Si ergo talis religioſus male veſtiatur an poſſit de ſibi donatis a parentibus veſtes emere. vide notata p Jo. de atho. in conſtitutione octoboni q̄ vero. §. ꝓpriū nō habeat.

Diuiſio.

o ¶ Ad hec. Hec cōſtitutio eſt eiuſdem cuius et ſuperior. Et facit tria. Primo ꝓhibet ſupfluū ornatum omnibus religioſis. Secūdo ibi. Metiātur. Statuit circa longitudinē veſtiū. Tertio ibi. Si q̄ autem. adijcit penam.

Nota

p ¶ Minus fortem. dicitur namq̄ mulier a mollis quaſi mollier: q̄ mollis eſt et debilis reſpectu viri. et ideo virtus viri eſt maior et mulieris minor: vt patiens viro eſſet: ſcȝ ne feminis repugnanti⁹ libido cogeret viros alias appetere vel in aliū ſexum ꝓruere ſȝ Januē.

q ¶ Remedio. de quo in parte legitur in cōſtitutione octoboni moniales.

r ¶ Moniales. harum nomine continetur etiam abbatiſſa. de ſymo. c. fi. de p̃uil. c. ex ore.

ſ ¶ Dedicate. i. in dei ſeruitiū p ꝓfeſſionem vel veli profeſſionis ſuſceptionem tranſlate. et poteſt intelligere qḋ hic dicit de viduis iuxta ea que legūtur et notant de regul. c. vidua.

Peplum.

t ¶ Peplum. hoc ſm Januē. dicitur matronale palliuȝ ex purpura ſignatū cuius fimbrie aurei flāmis ſūmitate reſplendēt: et ꝓpterea eſt capitis. hic vero ponitur peplum pro pannis lineis quos moniales gerunt ſub mento.

v ¶ Sericum. ſimile habes eo. ti. c. attendentes. in cle. vbi de hoc p Jo. an. geſſ. et Pau. §. ſericis. qui notant ꝙ nullam debent habere ſericam texturā. xxi. q. iiij. c. j.

x ¶ Nec ipſe. ſcilȝ moniales.

y ¶ Zonas ſericas. cōcor. in ſimili quo ad ornatū ſupfluū eo. ti. cle. ne in agro. in prin.

Brunū et burnetum differūt.

z ¶ Burneto. cōtra hoc facit clem. ne in agro. eo. ti. in princi. vbi apparet ꝙ poſſunt vti panno bruni coloris. Solutio. dic ꝙ iſta dȝ intelligi ſm illam. vel poteſt eſſe differentia inter brunū colorem et burnetum. brunus enī color pōt fieri ex lana ipſa abſq̄ tinctura vt notant ibi geſſ. ſup. §. coloris. et Joh. an. eo. §. quale eſt apud nos ruſſetum nigrum. burnetū vero requirit tincturam et artificiū hoīs quo ad colorē et ſic non obſtat.

a ¶ Panno irregulari. irregularis pannus dr̄ oīs alius pannus q̄ pānus nigri bruni vel albi coloris vt ꝓȝ p geſſ. glo. ꝓalle. et clarius ibidem per Paulū. §. veſtis. quid ergo dicemus de habitu fratrū de Edyndon. et aſſhrige cuius color eſt blodius intenſus mixtus cū modico albo et ſic non eſt niger neq̄ brunus neq̄ albus. Michi videt ſm intētionē dicte clementine ꝙ nō eſt habitus regularis. facit ad hoc. xx. q. j. c. viti. ad fi. et cōſimiliter videret forſan q̄buſdā de habitu religioſoꝝ monaſterij de Syon apud Shene. quorum habitus color eſt de ruſſeto albo ſic facto p mixturā lane albe cū modica parte lane nigre. Sed illū habitum reputo ſatis regularem eo ꝙ nō req̄rit ꝓcioſam tincturam ſȝ fit de ipſa lana ipſius colore nulla arte mutato niſi p mixturā. arg. eorū que dixi. ſ. eo. §. burneto. nec obſtat dictū. c. viti. in fi. quia loquit de diuerſo colore ſm ſciſſurā vt notat ibi archidia.

b ¶ Metiant. Secūda pars.

c ¶ Dimenſionem. i. menſuram. put ſtatim. j. exēplificat: ibi. longitudinem ꝛc.

d ¶ Non excedant. ꝯcor. in ſimili dicta cle. ne in agro. §. j. cū ibi notatis.

e ¶ Supertecto. i. coopto.

f ¶ Eis. ſcȝ monialibus et alijs religioſis.

g ¶ Cū Joſeph. ge. xxvij. ibi. fecit ei tunicam polimitam ꝛc. et j. eo. c. dicit nudauerūt eū tunica talari et polimita.

h ¶ Et ſola. §.

i ¶ Conſecrata. hec conſecratio non dȝ fieri niſi certis diebus. xx. q. j. deuotis. et vidue conſecrari non debent: vt ibi pȝ in fi. nec virgines añ. xxv. annos. e. q. c. placuit. et c. ſequenti.

k ¶ Anulū. qui eſt ſignū deſponſatōnis. xxx. q. v. nſtates. deſpōſat enī monialis in ſua cōſecratione nō epo ꝯſecranti: ſed xpo. Et eſt hec deſpōſatio repreſentatiua cōiūctionis xpi ad eccliam quātum ad eius integritatē ſicut p carnale matrimoniū repreſentat ꝯiūctio ſpūalis xpi ad eccliam quo ad eius fecūditatē. notat p archidia. xxvij. q. j. viduas. iij. vbi etiam ponitur rō quare v̄gines ꝯſecrant et non vidue. Ratio eſt q̄ integritatis ſignatio plene nō pōt eſſe in ꝯtinētia non viduali.

l ¶ Si qui autem. tertia pars.

m ¶ Cōmoniti. regulare enī eſt ꝙ vindictam ꝓcedere dȝ monitio Et ꝯcor. in ſili eo. ti. c. attendentes. ad fi. in cle.

Regl' disciplī vij. ꝯſiſtu.

n ¶ Diſcipline. ſile habes. e. ti. c. ne i agro. et eſt regularis diſciplina illa. ſ. q̄ a regl'a eſt introducta q̄ ſi certa ſit iponi dȝ. Alias aūt erit arbitraria ſȝ ꝙ notāt geſſ. et wil. d. c. ne i agro. §. ſi q̄s. §. diſcipline. Hoſti. ex̄ de regul. c. vlt. dic ꝙ diſciplina regl'ar ꝯſiſtit i. vij. q̄dibus. Primus eſt ſecreta monitio. Scd'a publica correctio. Tertius minor excōicatio. Quart⁹ ieiunij afflictio. Quit⁹ flagelloꝝ vapulatio. Sext⁹ ad deū orō. Septim⁹ de monaſterio expulſio. Hec dic colligi ex. xxiij. c. ſic de excōicat. et. xxviij. c. ꝯ hiis q̄ ſepi⁹ correcti. nolue. et ꝓdict ꝯ. paul⁹ i. d. cle. ne i agro. §. diſcipline.

Diuiſio.

o Ut ſcdm. Hec ꝯſtō eſt eiuſd cui⁹ et ſupior. Et fac duo. Primo ponit motiuū hui⁹ ꝯſtōnis. Scd'o ibi. Decernimus. ponit ipſum ſtatutum

p ¶ Sanctiones. ij. q. vij. cū paſtoris. de ꝯſe. di. j. iubemus.

q ¶ Normam. i. regulam vel exemplum.

r ¶ Conuerſatione. in qua debent excedere alios. viij. q. j. qualis

ſ ¶ Copioſitas. id eſt multitudo.

t ¶ Decernimus. ſecunda pars.

v ¶ Ipſi. ſcilicet abbates.

x ¶ Vel aliquem. i. vnū eoꝝ. Et ex hac litera apparet ꝙ abbas habens duos capellanos poteſt vnum eorum continue retinere: quia ſm hanc litteram vel aliquem ꝛc. ſufficit ꝙ vnuȝ eorum aliquem' illorum ſingulis mutent' annis. ¶ Qui autem' habent vnū tantum' illum mutet ſimiliter' niſi' neceſſaria cauſa ſubfuerit quatenus' ſi de vita eoꝝ (quod abſit) ſcandalū oriatur tanto plures innocentie ſue habeāt teſtes': quāto eorum vita pluribus' innoteſcit.

Idem.

¶ Moniales nō recipiāt preter epī ſui aſſenſum cohabitatrices. Nulli aūt religioſo ſit loquēdi nimia libertas: aut egrediendi cōmeatus: niſi approbate vite et id cum cōſocio certo die redituro. Superiori autem ſit eorum in aliam domū tranſmittēdi poteſtas vbi cōſuete ſubiaceāt diſcipline. Onuſq; recipientiū per aliū eius loco miſſum: aut per veſtitus aſſignationem ſubleuetur.

Inhibemus' ne moniales' infra ſcepta' domorum' ſuarum preter neceſſarias' ſeruientes ad cohabitandū mulieres' ſeculares' recipiāt: niſi' epī dioceſani' accedat aſſēſus. ¶ Item' tam a monachis q̄ȝ canonicis regularib⁹ et monialibus ſilentium' precipimus obſeruari i locis' et temporibus' cōſtitutis: nec viris' aut mulieribus' abſq; licētia ſupꝫioris egredi' liceat ſcepta' dom⁹ nec ſine certa' cauſa ⁊ honeſta egrediendi eis' licentia cōcedatur' Ita ꝙ nulli clauſtralium' cauſa recreatōis aut viſitādi parētes pateat aditus exeūdi niſi talis forte fuerit de quo nichil' ſiniſtrū poſſit aut debeat ſuſpicari qui etiam' ſemper' collegam' ſecū habeat. Et quotiēs alicui exeūdi licētia cōceditur: certus' dies eidem in quo redire debeat prefigatur. ¶ Hoc quoq;' volumus obſeruari vt vbicūq; ꝓpter exceſſum' alicui⁹ ſi viderit epiſcop⁹' vel abbas vel prior' cōuentualis non habens' abbatem expedire vt quis' ad tempus' alibi moretur ad

mutet. vnde vno duoꝝ retento poterit aliū ⁊ quēlibet ſubrogatū imposterū mutare ſic ꝙ ſemper vnus ſibi placens ⁊ fauorabilis remanebit cū eo. Erit nāq; in electione ipſius abbatis vnū retinere vel aliū ſm naturam diſiūctiue cuius alterā partem ſufficit eſſe veram. extra de reſcrip. c. inter ceteras. cū ibi notatis.

y ¶ Mutent. requirit ergo hec mutatio factū abbatis nō aūt aliquoꝝ de ꝯuentu. nā ſolus abbas hꝫ ptātem in monaſterio ſuo. xviij. q. ij. nullā. Poteſt tñ epūs hanc mutationem facere rōnabili cauſa ſubſiſtente vbi abbas nō eſt exemptus. xviij. q. ij. abbates.

z ¶ Qui autem. ꝟſ.

a ¶ Unū tm̄. ſ. capellanū

b ¶ Similiter. i. ſimili mōdo vicꝫ ſingulis annis.

c ¶ Niſi cauſa ſubfuerit. ſup. cū in illo officio retinendi vtpute qꝛ vir ſanctus ⁊ deuotus eſſet ad illud officiū quouis alio i monaſterio magꝭ aptꝰ.

d ¶ Quatenus. hic ponit ratio precedentium.

e ¶ Teſtes. ſ. exteriores. Eſt nāq; teſtis ſuperior deus. xi. q. iij. inter ꝟba. ibi Ecce in celo teſtiſ meꝰ. Item teſtis interior. ſ. cōſcientia vt ptꝫ in. e. c. Itē teſtis exterior. ſ. ꝓximus vt hic. et. xj. q. iij. nō ſunt. xij. q. j. nolo.

f ¶ Pluribus. de ꝯſe. di. j. inhibemus.

Diuiſio.

g Inhibemus. Hec ē cōſtitutio eiuſdem cuius etiā ſunt precedentes. ⁊ diſponit circa quattuor. Primo circa ſeculares mulieres non admittendas ad perhendinandū in domibus monialiū. Secūdo ibi Itē tam. diſponit circa ſilentiū inter quoſcūq; religioſos ſeruandū. Tertio ibi Nec viris. diſponit circa egreſſum de monaſterio. Quarto ibi Hoc quoq;. diſponit circa trāſlationem religioſorū viroꝝ ad alia loca.

h ¶ Moniales. quarū noīe cōtinetur abbatiſſa. de ſymo. c. vlti.

i ¶ Scepta. i. clauſuras. ⁊ intellige de clauſuris nō ſolū interioribus ſed exterioribus. Ad qḋ faciunt no. per Paulū in cle. ne in agro. §. rurſus. e. ti. ꝟ. ſcepta.

k ¶ Domorū ſuarū. ſuple non ſolū interiorū que vicinantur clauſtro: ſed etiam remotiorū forſan prope portas. facit ad hoc glo. Pau. quam allegaui. ī. glo. priori.

l ¶ Neceſſarias ſeruientes. voluptuoſe itaq; ⁊ delicate ꝑ hoc excludūtur quales ſunt ille q̄ ſolū ſericis operibus inſiſtunt vel ad pediſſecū officiū dūtaxat deputate ſunt. Item ad balnea facienda aſſumpte. ar. l. impenſe. ff. de impen. in re. dota. fa. ⁊ iter ſeruiētes neceſſarias intellige coquiniſſas. piſtrices. pandoxatrices. furnarias ⁊ alias hmōi ad preparandum vel miniſtrandū victualia deputatas ⁊ etiā ad alia q̄ neceſſitas aſſidue fieri exigit iuxta ea que legūtur de expenſis neceſſarijs. ff. de impen. in re. do. fac. l. j. ⁊ per totum.

m ¶ Mulieres. Harū vocabulo cōtinetur infans/ puella/ virgo/ corrupta ⁊ omnes que ſunt ſexus feminei. ff. de auro ⁊ ar. lega. l. argento. §. muliebri.

n ¶ Seculares. ſecus de cōuerſ. nā tales gaudent eiſdem priuilegijs quibus ⁊ he quarū religioni ſe dederunt. de ſen. excō. c. non dubiū. cū ſua gloſa. ⁊ huic qḋ hic dicit cōcor. e. ti. c. vnico. li. vj.

o ¶ Niſi. excipit ab eo quod prius dixit.

p ¶ Dioceſani. vnde archiepī conſenſus nō ſufficeret. ⁊ hoc verū puto niſi pro tpe viſitationis metropolitice vel alias vacationis eccleſie cathedralis ſibi ſubiecte maxime vbi hoc habet cōſuetudo. de offi. ordi. c. pſenti. li. vj. Nam alias de iure cōi hoc nō poſſet ſm qḋ no. de cenſ. c. vlti. ꝑ doct. li. vj.

q ¶ Item tam. ſecūda pars

r ¶ Silentiū. qḋ eſt iuſticie cultus. v. q. iij. in loco ⁊ de ſilentij virtute bene no. per wil. in prohemio clemen. ꝟ. ſilentio.

s ¶ In locis. de quib⁹ habetur. e. ti. c. cū ad monaſteriū. §. in refectorio.

t ¶ Temporibus. vtputa certis horis in clauſtro vt ptꝫ. d. c. §. in oratorio. Item poſt completoriū debet ſeruari ſilentiū vt ptꝫ in regula. xlij.

v ¶ Nec viris. tertia pars. et dic viris. i. monachis vel canonicis.

x ¶ Mulieribus. i. monialibus.

y ¶ Superioris. ſ. abbatis vel prioris abbatiſſe vel prioriſſe alterius ve qui ad hoc deputatus ē.

z ¶ Egredi. ſimile habes in ꝯſtōne octoboni moniales. et. e. ti. c. vnico. li. vj.

a ¶ Scepta domus. hodie deberent omnes moniales recludi ne exeant ſicut legitur. e. ti. c. vnico li. vj.

b ¶ Certa cauſa. i. ſuperiori cognita.

c ¶ Eis. ſ. monachis/ canonicis/ vel monialib⁹.

d ¶ Concedatur. ſ. per ſuperiorem.

e ¶ Clauſtraliū. ſiue monachorū ſiue canonicorū ſiue monialiū.

f ¶ Nichil ſiniſtrū. vt qꝛ ipſius mores boni ſunt ſufficiēter in monaſterio ꝓbati. ⁊ habes ſimile in ꝯſtōe octoboni moniales ad fi.

g ¶ Qui etiam. ſ. egreſſurus.

h ¶ Semper. i. omni tempore ⁊ omni loco.

i ¶ Collegam. i. ſociū eiuſdem religionis. ff. de ꝟb. ſig. l. collegarū

k ¶ Certus dies. qḋ dic vt. ſ. e. c. vltimo.

l ¶ Hoc quoq;. quarta pars.

m ¶ Exceſſum. i. delictum.

n ¶ Epūs. in viſitatione ſua vel etiam extra. nā in monaſterijs ſibi ſubiectis diſpoſitiō ſpectat ad epm̄. de reſ. do. c. iij. vbi de hoc.

o ¶ Prior cōuentualis. ſ. qui eligitur a cōuentu ⁊ nō eſt remouēdus ſicut nec abbas abſq; cā magna. extra. e. c. monachi. ad fi.

p ¶ Non habens abbatem. ſimile habes in clemen. ne in agro. §. ſi quis autem. vbi Paulus hoc intelligit de eo qui nō habet ꝓpriū in monaſterio vel in ordine ⁊ de tali priore fit mentio extra e. ti. c. in ſingulis. in prin. Et dicit prior cōuentualis qui eligitur a cōuentu ſicut abbas ⁊ eſt dignitas ſicut abbatia. ꝑut notat Archidia. in. c. licet. de pben. ꝟ. dignitates. li. vj. De priore clauſtrali ⁊ alijs prioribus notabiliter tractat wil. in extrauag. execrabilis. ꝟ. prioratus.

Prior cōuentualis.

q ¶ Quis. ſ. religioſus

r ¶ Ad tempus. ſ. arbitrariū nō tñ vt ſit illi loco obligatus tanq̄ ſibi locū habens: qꝛ religioſus non pōt habere locum in diuerſis monaſterijs. de reſ. do. c. vltimo.

f ¶ Domū aliam. valet nāq; ſepius pro aīe ſalute loci mutatio. Nam plerūq; qui mutat locus mutat mētis affectus. lxxxi. di. valet. Sed cōtra hoc opponit q̄ religioſus delinquēs dꝫ in ꝓprio monaſterio agere pniam. xxvij. q. j. impudicas. et c. peruenit. Solutio. miſſio ad aliud monaſteriū tunc locum hꝫ q̄n ꝓpriū monaſterium eſt negligens vel diſſolutum alias non. ſic nō. xvi. q. j. quidā. ⁊ xxvj. q. j. ſi qua monacharum.

t ¶ Religionis eiuſdem. Ratio eſt propter diſparitatem habitus que nō debet eſſe in vno monaſterio. xvi. q. vi. in noua.

v ¶ Neceſſe fuerit. q: forſan monaſteria dicti ordinis eiuſdem epiſcopatus ſunt diſſoluta.

x ¶ Dioceſanum. ſ. illius epiſcopatus ad quē mittitur.

y ¶ Cōpellatur. hoc ideo dicit q: ep̄s alterius dioceſis vicꝫ a qua mittitur talis religioſus delinquens non poteſt compellere ſubditū non ſuū vt talem religioſum recipiat. Sed pꝰ debet ſcribi ep̄o illius dioceſis in quam mittitur ſub mutue viciſſitudinis obtentu vt ipſe compellat abbatem vel priorem ſibi ſubditū talem miſſum recipere. Et in euentum q ep̄s cui ſic in ſubſidiū iuris mittitur nolit talem compulſionē aduerſus abbatem vel priorē ſibi ſubditū facere quis habet eū cōpellere: vide in parte ſup̄ ea que ſcripſi. ſ. de foro cōpe. c. item oēs illi. §. ⁊ vt in pmiſſis. ꝟ. inuent. Uerūtn̄ quo ad hanc cōpulſionem habet aliud remediū per. c. vlti. de regula. vbi pꝫ q talis cōpulſio fieri pōt per pſidentes capituli generalis.

domum aliam religionis eiuſdem in eodē epiſcopatu transferatur vel ſi neceſſe fuerit ad alium etiā epiſcopatum dirigatur et per dioceſanū cōpellatur admitti qui ibi in omnibus ſubiaceat regulari diſcipline. Ita vt ſi ex mora ipſius eccleſia in qua moraꝛ fuerit grauata vice verſa mittat aliquem de ſuis collegis qui interim morā faciat i monaſterio delinquētis: nec prius rediēs ille q̄ deliquit in domo ſua recipiatur q̄ ſi plene de commiſſo penituerit: ⁊ tunc per ſuum ſuperiorem reuocetur. Si autem monaſterium in quo moratur delinquens neminem verſa vice mittere voluerit ad monaſterium delinquētis monaſterium a quo venit ei veſtes miniſtret.

z ¶ Qui. ſ. religioſus ſic miſſus

a ¶ Ibi. ſ. in monaſterio ad quod mittitur.

b ¶ In omnibus. ſ. regularem obſeruantiam concernentibus.

c ¶ Grauata. q: forſan receptus eſt vltra numerū limitatū. vel q: facultates eccleſie non poſſunt tot perſonis ſufficere.

d ¶ Mittat. ſ. prelatus cum recipiens.

e ¶ Collegis. i. confratribus. f ¶ Nec prius. ꝟ.

g ¶ Plene. expectando. ſ. ibidem vſq; ad finem tēporis limitati ⁊ perficiendo penitentiā ſibi iniūctam. ⁊ cōcor. extra. e. ti. c. cum ad monaſteriū. §. j. ibi nec recipiatur ⁊c̄.

h ¶ Commiſſo. i. forefacto.

i ¶ Penituerit. i. penitentiā peregerit et cōpleuerit prout ſatis oſtendit dictio plene ſuperius poſita. Et illud intelligas q̄n delictū eſt graue. alſ autem ſi eſſet leue vel mediocre ſufficeret penitentiā eſſe inceptam licet non eſſet completa. Pro quo vide q̄ ſcripſi. ſ. de temp. ordi. c. cum quāta. glo. penulti.

k ¶ Tunc. extremitatem tēporis ſigt. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. iiij.

l ¶ Superiorem. ſ. ep̄m abbatem vel priorem qui eū illuc miſerat ad penitentiam peragendam.

m ¶ Reuocetur. ⁊ ſic apparet q finito tempore nō poteſt eo ipſo redire abſq; reuocatione ſui ſuperioris. ratio eſt q: nō habꝫ velle neq; nolle. xij. q. j. non dicatis. ſed eſt ſub obedientia ſuperioris ſui. extra. e. c. cum ad monaſteriū. ad fi. Queſtio. ¶ Quid ergo ſi ipſius ſuperior eū non reuocet finita penitentia nūquid prelatus monaſterij ad qd̄ miſſus eſt teneatur eū vlterius retinere? Puto q ex neceſſitate non teneatur: non tn̄ debet eū inhumaniter expellere. ☞ Turpius eni eijcitur q̄ non admittitur hoſpes. extra de iuriu. c. quēadmodum. ſed debet ſuperior ſuus compelli eum reuocare.

Nam ⁊ ſi apoſtata foret eum recipere teneretur. extra. de regula. c. vltimo.

n ¶ Si autem. ꝟ.

o ¶ Monaſteriū. i. prelatus ⁊ cōuentus monaſterij. ⁊ ſic ponitur continens pro contento. nam monaſteriū eſt habitatio monachorū ⁊ aliorū religioſoꝝ vt notat Archid. de regula. c. j. glo. j. li. vj. Et faciunt notata per Joh. an. de elec. c. in pleriſq;. ꝟ. monaſterij. in cle.

p ¶ Neminem. ſ. de ſuis.

q ¶ Ueſtes miniſtret. quarꝫ nomine cōtinentur etiā hec que ad lectū pertinēt ff. de au. et ar. le. l. veſtes. Ex hoc appet q alimenta gratis habebit de monaſterio ad qd̄ mittitur. Sed cōtra hoc opponitur extra de regula. c. vlt. vbi appet q de ſuo monaſterio habebit omnia neceſſaria et ſic tenet ibi Ber. glo. vlti. Cui cōcor. ibi Inno. Hoſtien. ibi dicit q ſi talis religioſus ab initio habuit bona ꝓpria debꝫ de eis ali vt dicit glo. Ber. allegat ad h' xvi. q. vi. de lapſis. Si ho nulla habuit vel habita nō ſufficiunt tunc ſi tam primū monaſteriū q̄ ſecundū ſufficiant prouidebit ſibi primum in memoriam priſtine fraternitatis. C. de queſtio. l. ſeruos. ff. de re iudi. l. nō tm̄. ff. ſo. ma. l. ſi cum dotem. §. ſin autem tantus. cum ſimilibus. Si ho primū non ſufficiat tūc ſecūdū prouidebit. de inſti. c. j. et c. auctoritate. lxxxvj. di. paſce. ⁊ c. nō ſatis. Q ſi neutrū ſufficiat prouideat capitulū generale. ar. ad hoc. e. ti. c. in ſingulis. §. j. ad fi. In ſubſidiū autem ad ep̄m recurri debet. ar. lxxxij. di. c. j. xij. q. j. precipimus. ⁊ c. eccleſiaſticarum. Et omnia hec poſſunt preſidentes exequi auctoritate pape hoc ſaluo q epiſcopū nequeunt coercere. extra. e. c. in ſingulis. §. ordinētur. ⁊ c. finali. §. q ſi abbas. de maio. ⁊ obe. c. cum inferior. Hec gloſa Hoſtien. non ſoluit oppoſitū quo ad illud qd̄ hic dicitur. Nam iſta conſtitutio videtur velle q a primo monaſterio habebit veſtes. ⁊ a ſecūdo habebit alimenta etiam dato q vtrūq; monaſterium ſufficiat. Et forſan huius conſtitutionis lator motus fuit ad hoc ex quadam equitate diuidendo onera inter ipa monaſteria. Sed quod dicit Hoſtien. maiori nititur equitate hoc ſaluo q ſi per talem in monaſterio ſecūdo augmentetur cultus diuinus ſatis equū eſt vt ab ipſo monaſterio recipiat alimenta in quandam recompenſam.

Idem.

Uictus niſi valitudo ſit diſſimilis ſit correligioſis vnꝰ totuſq; apponaꝛ: fragmēta autē que ſuperāt tota in elemoſinā erogentur nec ſit cuiq; cōtradicendi ius. Contradicēs autē ab officio celebrandi aut a cōmunione ſuſpēdatur. Moniales nō veſcantur cōtra morem in refectorio carnibus. Nec quiſq; in aliā domū recipiaꝛ ſine ep̄i aut ſuperioris approbatōne per litteras facta. Nec fiet approbatio vltra debitū numerū in onus domus recipientis. Cōfiteantur autē moniales ſacerdotibꝰ ab ep̄o deputatis. Nec alteri pateat ſine ratōnabili cauſa ad clauſtrum acceſſus.

Omnem autē ſingularitatē interdicimꝰ i refectorio vt cibus aliter

r Omnem autem. Hec eſt conſtitutio eiuſdem cuius eſt ſuperior. Et principaliter facit tria. Diuiſio. Primo ſtatuit circa refectionem ⁊ alimenta religioſorum. Secundo ibi Ad hec. ſtatuit circa morā eorum in alijs monaſterijs. Tertio ibi Prouideant. prouidetur diuerſimode pro ſtatu monialium.

s ¶ Singularitatem. que in omni communitate reprobanda eſt. xlij. di. c. j. ⁊ maxime inter religioſos. nam religioſo extra clauſtrū ſingularitas non conuenit. extra. e. c. monachi. Item nec quo ad habedum ꝓpriū. e. ti. c. cū ad monaſteriū. in prin. Itē nec quo ad ſingularem obſeruantiam. eo. ti. c. recolentes. quia vt ibi dicitur qui cōem cū alijs vitam ſuſcipiunt ſimilem ſentiant diſciplinā.

t ¶ In refectorio. loco ſcilicet deputato ad reficiendū de quo habes extra eo. ti. c. cum ad monaſterium. §. in refectorio. et in illo loco refici debent ad minus due partes conuentus. in conſtitut. Octoboni Statuimus.

v ¶ Aliter. i. alio modo vel de alijs cibis. conformes eni debent eſſe in qualitate ciborū et potuū. xlij. di. Quod dicit.

vni q̄ alteri preparetur: sʒ qui[z] preest prouideat vt sibi[y] interdum[ʒ] talia[a] preparentur de quibus aliorum debilitas[b] vel infirmitas[c] prout viderit expedire[d] valeat releuari. Omnia[e] autem victualia religiosis apponenda sine[f] subtractione aliqua eis apponantur tam in conuentu[g] q̄ alibi[h] vbi reficiuntur. Et de omnibus[i] appositis totum residuum[k] sine diminutione aliqua cedat in elemosinā ꝑ elemosinariū[l] egētibus[m]

z ❡ Sed qui preest. hic respondet tacite obiectioni que posset esse de debilibus ⁊ infirmis.

y ❡ Sibi. ille hēs est. e. ti. c. cū ad monasteriū. §. porro. ibi aut. se ⁊c̄.

ʒ ❡ Interdū. non tñ quotidie.

a ❡ Talia. s. esculenta.

b ❡ Debilitas. que sepi⁹ cōtingit senibus ⁊ alijs quibus aliter q̄ per infirmitatem subtrahitur vigor corporeus.

c ❡ Vel infirmitas. ex hac distīctiua vel apparet ꝙ aliud est infirmitas ⁊ aliud debilitas. Pro quo vide. s. de cōsti. c. i. §. infirmitas. Et idem quod hic dr̄ de debilibus ⁊ infirmis habeo intelligere de delicatis his vicȝ qui nō possunt vesci cibis cōmunibus nisi infirmentur. xli. di. non cogantur.

d ❡ Viderit expedire. arbitriū boni viri denotat vt dixi plenius. s. de vi. ⁊ ho. cle. c. viii. c. §. Patet ergo ꝙ carnes nō pōt facere ꝑpa rari pro talibus qꝛ hoc esset cōtra arbitriū boni viri. Nā hic loquitur de eo q̄ preest in refectorio in quo carnes comedi nō possunt nec debēt sicut legit. d. c. cū ad monasteriū. §. in refectorio. immo nec extra refectoriū debent monachi comedere carnes sine dispē satiōe abbatis vt colligit ex. d. c. cū ad monasteriū vbi de hoc ꝑ docto. ⁊ ꝑsertim Io. an. in no. Pe. de ancho. ⁊ Antho. de butrio qui cū alijs dicunt ꝙ etiā monachus in studio existens nō possit comedere carnes nisi de licentia abbatis. facit de ꝯse. di. v. carnē. Non enim reperit locus in quo de iure possunt comedere carnes nisi in infirmitorio. vt pȝ. d. c. cū ad monasteriū. ꝟꝟ. sed nec extra. Nec obstat ꝙ in regula prohibet eis esus carniū quadrupedū ac si a cōtrario vellet ꝙ bipedū carnes possunt comedere vtputa cignorū/aucarū/pauonū/perdicū/fasianorū/et aliorū hmōi. qꝛ in hoc casu argumentū a cōtrario sensu nō habet locū rōne absurditatis inde secuture. Absurdū eni esset si non possent comedere carnes hmōi quadrupedum que vt cōiter minus delicate sunt ꝙ possint comedere carnes bipedū que ꝓ delicatis habent. Et ꝙ in hoc casu nō hȝ locū argumentū a cōtrario sensu facit. l. cōuenticulā. cū ibi nōtis. C. de epi. ⁊ cle. Circa qđ vide q̄ scripsi. s. de cohabi. cle. ⁊ mul. c. i. §. publice.

estio.

❡ Quero igr̄ cum abbas vel alius ꝑsidens in loco sue ꝑsidentie possit talibus de recreatione prouidere sicut hic apparet sed plenius. d. c. cū ad monasteriū. §. ꝙ si qs. de quibus cibarijs dȝ esse talis ꝓuidentia? Hic aduerte verū est ꝙ tales in infirmitorio de iure cōi possunt comedere carnes ⁊ alia cibaria quecūqȝ eis necessaria ad salutem vt pȝ. d. c. cū ad monasteriū. §. porro. In refectorio satis cōstat ex predictis ꝙ talis recreatio nō pōt fieri de carnibus: nec video ꝙ in alio loco etiā extra refectoriū q̄ in infirmitorio possint monachis ministrari carnes sicut pȝ in dicto ꝟꝟ. sed nec extra. dȝ ergo talis recreatio q̄ fit extra infirmitoriū fieri de piscibus salubribus vel de potagijs/lacticinijs/alijsve cocorū cōfectionibus non carneis debilitati vel infirmitati indigentiū cōuenientibus. facit ad hoc cōstitutio octoboni ad hec: ibi aliū cōpetentem ⁊c̄. vbi tñ recipiūtur ad refectionem in presentia abbatis: dicūt aliqui ꝙ eorū refectio pōt esse de carnibus. sed hoc nō dicit textus. d. c. cū ad monasteriū: sed dicit melius ⁊ plenius. Et hoc intelligit Io. an. ꝙ fieri debeat de grossis piscibus estimo ꝙ nō intellexit de balenis/cetis grandibus ⁊ alijs beluis marinis. qꝛ in religiosis personis sumptio taliū piscium reprobabilis est. iiij. di. denique. Sed dȝ intelligi de piscibus salitis ⁊ duris qualis est fungia: ⁊ alijs cōsimilibus de quibus vt cōiter viuunt hospitales. Si tñ eis ministret de piscibus marinis vel aque recentis boni incrementi nō salitis sed recentibus eas pro grossis piscibus recipiant cū gratiarū actiōe qꝛ nō video ꝙ de carnibus eis ministrandū sit a parte iuris: licet cōsuetudo faciat in cōtrariū que nō obstat. qꝛ nō qđ fit sed quod fieri dȝ inspiciendū est. de elec. c. causam. ⁊ multa per patientiam tolerant que si deducta essent in iudiciū tolerari nō deberent. de ꝑben. cū iādudū. nec cōtra regulā consuetudo videt excusare monachos in esu carniū sicut nec cōtra regulā valeret cōsuetudo cōtra votū ꝯtinentie. Qȝ tñ abbas in camera possit monachos exhibere de carnibus facit: qꝛ ipse abbas non dȝ esse sine hospitib⁹ ꝭm regulā. Sed hospites vt cōiter comedūt carnes ergo ⁊ abbas et monachi cōmensales qui debent se cōformare eis in cibis. sic etiā comedant carnes. ar. ad hoc. xli. di. quisquis. Sed dicit Hostien. ꝙ abbas melius faceret si causa hospitū non comedat carnes. Perfectiusqȝ est ⁊ melius exemplū ꝙ tam ipse q̄ monachi a carnibus se abstineant nisi ex causa debilitatis vel infirmitatis vt predictū est. Michi videtur ꝙ decñ. c. quisquis potius facit ad hoc ꝙ abbas dȝ se cōformare sue regule vt. s. comedat pisces etiā tam in ꝑsentia hospitū q̄ carnes. Et hoc bene ꝓbat textus ibi in ꝟꝟ. quisquis vo. ibi metas cōsuetudinis bonorū ⁊c̄. Nec esset perfectio ꝙ vnus vl' duo hospites superuenientes volētes comedere carnes attraherent abbatem ⁊ forsan cū eo plures de cōuentu. alꝭ ꝭm regulā comesture pisces vt rōne hospitū comedāt carnes: qꝛ sic minor perfectio suffocaret perfectiōem maiorē cū tñ contrariū esset dicendū vt. s. superuenietes sequant mores eorū ad quos accedunt etiā in cibis ⁊ potibus ac abstinentiarū modis. Et videtur super hoc textus. xij. di. Illa. ꝟꝟ. mater mea.

e ❡ Omnia autem. ꝟꝟ.

f ❡ Sine subtractione. i. ꝙ nō minus ministret vni q̄ alteri.

g ❡ Conuentu. i. refectorio vbi conuentus debet comedere.

h ❡ Alibi. vtputa in infirmitorio vel hospitū receptaculo vel in camera abbatis.

i ❡ De omnibus. s. tam cibis q̄ potibus.

k ❡ Totū residuū. hoc statim declarat ex hoc qđ dicit sine diminutione ⁊c̄. vnde ex hoc appet ꝙ de appositis tpe prandij nichil debet reseruari ad cenam etiā si panes aliqui tūc appositi remaneant integri. Aliqua etiam fercula remanserint intacta. nec de cena in aliud tempus.

l ❡ Elemosinariū. non ergo per quēcūqȝ de monachis ad libitū sed per eū qui tali officio ꝑpositus est. Pōt tñ alius monachus de administratiōe sibi cōmissa elemosinā largiri vt notat wil. de vi. ⁊ bone. cle. c. qm̄. §. administratiōem. in cle. ⁊ ibi cōcor. Io. an. in §. cōuertendū. qui dicit ꝙ licet religiosus nō habens administrationem non pōt elemosinam facere. religiosus tñ existens in scholis de licentia sui abbatis bene pōt elemosinaȝ facere. Alle. ad hoc Hostien. in summa de peni. ⁊ remiss. §. quibus ⁊ qualiter. ꝟꝟ. quid de facientibus. cui⁹ sentētie cōcor. ibi Geff. in §. assignare. vbi cōcludit Geff. ꝙ etiā monachus nō habens administratiōem si viderit aliquem fame forte peritur̄u bene pōt facere elemosinā. Nam tali casu quilibet ex ꝑcepto ad hoc tenetur. lxxxvj. di. nō satis. ⁊ c. pasce. ⁊ qꝛ tunc oia hec sunt cōia. xlvij. di. sicut hi. ff. ad leg. ro. de iac. l. ij. §. cū eadem. ⁊ hoc vltimū intelligit verū et si abbas ꝯtradixerit. qꝛ in hoc casu magis deo q̄ homini est obediendū. xi. q. iij. Iulianus. ⁊ ꝑmissis cōcor. Archi. xij. q. i. nō dicatis. ⁊ cōcor. Io. in summa cōfes. li. scdo. ti. viij. q. xxvj.

m ❡ Egentibus. s. ad corporis sustentationem maxime his qui suis manibus laborare nō possunt. nam qui laborare pōt si se immisceat elemosine imperatoris redigit in seruitutē. C. de mēdi. val. l. i. li. xj. Et circa hanc materiā videas q̄ scripsi. s. de offi. ord. c. i. §. elemosinarios. ⁊ §. hospitales.

Questio.

❡ Iuxta qđ quero nūquid talis elemosina possit distribui in vsus scholariū proficere volētiū in studio grāmatice ꝓut fieri solet in quibusdā monasterijs in quib⁹ de remanētibus monachorū in elemosinaria exhibent tales scholares in magno numero? videt ꝙ non. qꝛ tales aliūde laborādo pñt sibi vite necessaria q̄rere vt ꝑdixi. ꝗ ⁊c̄. Maxime si occasione taliū subtrahat elemosina ab egenis ⁊ paupibus magis indigentibus qui seipsos releuare nō possunt. nam ꝭm indigentiam personarū danda est elemosina. lxxxvj. di. fratrem nostrum. ❡ Circa hūc passum aduerte qꝛ hec q̄stio procedit aut in eo casu quo elemosinarius pōt omnibus egētibus subuenire: ⁊ tūc tam istis q̄ ceteris satisfaciat. Exemplo Loth ⁊ abrahe. xlij. di. quiescamus. Si non sufficiat omnibus attendat ad regulā Ambrosij lxxxvj. di. nō satis. vbi tradit nouem esse ꝯsideranda circa elemosinam distribuendā. Prima cōsideratio erit respectu fidei vt. s. fidelis ⁊ xp̄ianus preferat infideli ⁊ pagano. Secūda est respectu cause vt quia captiui ab hostib⁹ tali elemosina indigent. Tertia

In elemosina nouē sunt consideranda.

eſt reſpectu loci. verbi gratia. circa eos qui incarcerantur ꝓpter debitū ⁊ ibi diuerſis ſupplicijs fatigantur. Quarta rõne tꝑis vt puta qꝛ cariſtia eſt victualiū. Quinta eſt rõne modi: vt nõ totū vni nec ſimul effundat oĩa. Sexta reſpectu neceſſitudinis vt. ſ. ꝓpinquos ſanguinis ſui alijs ꝓferat: ita vic; vt eos paſcat ꝓpter carnis ſuſtentationem non autē ditet ꝓpter carnalē amorem. Septima eſt reſpectu etatis vt. ſ. ſenes iuuenibus preferantur. Octaua eſt reſpectu debilitatis vt. ſ. claudi ceci valitudinarij et ſimiles ꝓferant ſanis. Nona eſt reſpectu nobilitatis ſiue verecūdie qua quis ingenuos prodit natales. Et hec cõſideratio attendit maxie in his q̄ a diuitijs ſine ſuo vicio ceciderunt in egeſtatē. Ex ꝑdictis apparet ꝙ elemoſina de qua hic loquimur ſi poſſit fieri diſtribuenda eſt ſm gradus ꝑdictos vbi maior eſt indigentia. Põt tñ pro parte religioſorū hmõi quantū eſt ad exhibitionem taliū qui vt cõiter ſunt eorū conſanguinei vel alia ꝓpinquitate eis ligati applicari ſententia Augu. quam ponit in libro primo de doctrina xp̄iana. vbi dicit ꝙ hi qui ſunt nobis magis coniūcti q̄ʒ hi qui quadã ſorte nobis obueniūt magis prouidere debemus. Sed tu hic aduerte. qꝛ eſt circa ꝯiūctionem hmõi diſcretio adhibenda vic; vt fiat diſcretio ſanctitatis ⁊ vtilitatis qꝛ ſanctiori indigentiã patienti ⁊ magis vtili ad cõe bonū eſt elemoſina miniſtranda ſm Thomã in ſumma. ex quo videt ꝙ talibus bene põt hec elemoſina miniſtrari dū tñ ſe diſponant ad ordinem monachatus vel ad ordinem eccleſiaſticū ſuſcipiendū. ad hoc etiã facit qđ dicit ibidē Thomas in ſumma. q. xxxj. arti. tertio. ꝙ exhibitio caritatis ⁊ beneficiorū ad magis ꝓpinquos vel magis attinentes eſt extendenda. Sed ꝓpinquitas vnius hoīs ad alterū põt attendi ſm diuerſa in quibus hoīes ſibi adinuicē cõicãt: vtputa conſanguinei naturali cõicatione: cõciues ciuili: fideles ſpirituali: ⁊ ſic de alijs. vnde ſm diuerſas ꝯiūctiones ſūt diuerſa beneficia diſpenſanda. nã vnicuiq; magis exhibendū eſt beneficiū pertinens ad illã rem ſm quam eſt nobis magis coniūctus. ⁊ ſic ex hoc proceſſu apparet ꝙ his qui ſcholariʒant in monaſterio vt poſtea religionem ingrediant vel aliū ordinem eccleſiaſticū ſuſcipiant cū in hoc alijs ſanctiores exiſtant ⁊ his a quibus ſuſcipiūt hmõi elemoſinã coniūctione ſpũali magis appropinquant pre alijs eſt talis elemoſina facienda. Verū tamen eſt ꝙ ſm diuerſitatem locorū temporū ⁊ negocioꝝ magis ſubueniēdū erit extraneo grauem patienti neceſſitatē q̄ʒ alteri etiã patri vel matri tantã neceſſitatē nõ patiẽti. In talib⁹ igit̃ nõ põt dari certa regula ſʒ relinquit arbitrio boniviri ⁊ prudẽtis bene ⁊ ſancte ĩ ſua ꝯſcia ſapiẽtis. Hoc tñ tene ꝙ ĝnaliter intelligẽdo elemoſina dãda eſt his qui ſuis manib⁹ laborare nõ põt vt dixi in ꝑncipio.

n ¶ Simul. Iſtud põt intelligi dupliciter. Vno modo reſpectu elemoſine dande vt. ſ. nõ fiat per vices ſed ſimul. Poteſt etiã intelligi reſpectu perſonarū quibus dabit vt. ſ. detur venientibus ad elemoſinã nõ diuerſis tꝑoribus ſed vno tꝑe. ¶ Quid igitur erit ſi in magno monaſterio vbi dimittūtur magne reliquie non veniant ad elemoſinam niſi duo vel tres cū tamen reliquie ipſe valeãt ſufficere viginti vel pluribus perſonis nūquid hi duo vl' tres habebūt totã elemoſinã? dic ꝙ nõ ſed q̄ntum ſufficit ad eoꝝ indigentiã. nã vt tales petentes elemoſinã ſupabūdent ad ſuperfluitatem in elemoſina recipienda nõ eſt laudabile ſed meli⁹ eſt pluribus indigentibus eã largiri. Vnde apl's. j. ad corinth. xiij. Si diſtribuero in cibos pauperū ⁊c. vbi glo. dicit ꝙ per hoc cautela elemoſine docet vt pluribus proſit. nec obſtat ꝙ hic dr̃ totū reſiduū ſimul dari debere ſine diminutione: qꝛ dʒ intelligi q̄n numerus egentiū ad hoc ſufficit. Alioquin ſi numerus nõ ſufficiat vt in caſu poſito puto ꝙ elemoſinarius poterit in villa vel locis ꝓpe monaſteriū de elemoſina hmõi magis idigẽtib⁹ ꝓuidere.

Queſtio.

o ¶ Erogandū. gratis. ſ. non poteſt ergo ꝓ tali elemoſina aliq̄d recipi ſicut in quibuſdam locis fieri conſueuit et male.

ſimul[n] erogandum[o]. Ita ꝙ nec abbas nec prior[p] nec elemoſinarius poſſit cõtra hoc diſpenſare[q]. ¶ Et quicunq;[r] ſtatutum iſtud[s] vel illud de indumẽtis[t] admittere[v] vel obſeruare[x] noluerit ſi ſacerdos fuerit: a celebratione diuinorum. ſi minoris ordinis[y] vel monachus a cõmunicatiõe corporis[z] chriſti vſq; ad plenam[a] ſatiſfactionem firmiter[b] ſuſpendatur[c]. ¶ Item[d] prohibemus ne aliqui monachi ſingulariter[e] in[f] refectorijs comedãt carnes in quibus[g] non ſolent[h] cõmuniter[i] carnes comedere. Ad hec[k] per nullam ſocietatem[l] vel conſiderationem[m] admittat monach⁹ in alterius monaſterio ad moram[n] faciẽdam: niſi cū

p ¶ Prior. ſupple non habens abbatem.

q ¶ Diſpenſare. habes ergo hic vnū caſum in quo abbas nõ diſpenſat. Aliud eſt ꝙ cū monacho qui in apoſtaſia recipit ordines ſacrū non põt diſpenſare. de apoſta. c. viij. ⁊ generaliter vt monachus aliquid faciat cõtra ius vel cõtra regulã vel contra bonos mores non põt diſpenſare. ix. di. eccleſiaſticarū. ⁊ c. ꝯſuetudinē. ⁊ʒ quoſdã. Tu vero circa hoc latius videas ti. de legato ĩ materia diſpenſatiõis. ⁋. ſũt quoq;. per ſpec. ⁊ de ſta. mo. c. cū ad monaſteriū. ⁋. indulgentia. per Ber. xx. q. iiij. c. viij. per Io.

r ¶ Et quicunq;. ⁊c.

s ¶ Iſtud. ſ. de elemoſina largienda.

t ¶ Indumentis. vt. ſ. ꝓ eis pecunia nõ det nec recipiatur. ſ. e. c. ij.

v ¶ Admittere. ſume qđ ſequit noluerit. ⁊ hoc intellige poſt promulgationem eiuſdem a quo tꝑe ligat poſt duos menſes etiam ignorantes. extra ne cleri. vel mo. c. ij. glo. penl'. de cõſti. c. ij. glo. ij. auſ. vt facte no. cõſti. in prin. Pro quo vide. ſ. de cõſti. c. viij. ⁋. publicã notionem. Et ex hac lr̃a apparet ꝙ ſubditus tenet omino admittere ꝯſtitutiõem ſui ſuperioris. Pro quo vide que ſcripſi. ſ. de cõſti. c. j. ⁋. ꝯpimus. ⁊ ⁋. mandamus. et de ſacra vnctio. c. cum ſacri. ⁋. reluctantes.

x ¶ Obſeruare. ſ. poſt admiſſionem.

y ¶ Minoris ordinis. vtputa diaconus ⁊ citra illū ordinem.

z ¶ Corporis xp̄i. qđ recipere tenentur ad minus in prima dñica cuiuſlibet menſis ſicut legitur in clem. ne in agro. c. ij. ⁋. ſane.

a ¶ Plenam ſatiſfactionem. que cõſiſtit in obſeruãtia harū conſtitutionū ⁊ in agendo penitentiã a ſuperiore iniunctã pro commiſſis. Sed ecce. ſ. in. c. ij. huius tituli vbi ꝓhibet pecuniã dari vel recipi pro veſtibus adijcit penã danti vt. ſ. amoueat ab officio ſuo. Recipienti vero ꝙ careat nouis pannis eo anno. Hic vero adijcit penã ſuſpenſionis a celebratione diuinorū ⁊ a cõmuniõe corporis xp̄i. videt itaq; ꝙ tales affici debent duplici pena cõtra ea que legitur ⁊ no. de iudi. c. at ſi clerici. ad ſi. cū cõcor. ibi poſit. Solutio iſta pena non eſt ſententie late ſed ferende ſicut nec illa ſupra. e. c. ij. Et ſic cū due pene pro vno delicto inueniūtur: locus eſt gratificationi vel minor pena dʒ imponi ꝓut no. in glo. Ber. c. de cauſ. ⁋. certa. extra de offi. dele. ⁊ nõ. in. c. in penis. de reg. iu. li. vj. per Io. an.

b ¶ Firmiter. i. ſine remiſſione.

c ¶ Suſpendat. ſ. per ſniam.

d ¶ Item ꝓhibemus. ⁊c.

e ¶ Singulariter. nõ intelligas de vna per ſe ſed de pluribus. qđ ſatis pʒ ex hoc ꝙ dicit moniales in plurali. ſed qđ dicit ſingulariter expone. i. nõ conformiter cū alijs vt dixi. ſ. e. c. in prin. ⁋. ſingularitas.

f ¶ In refectorijs. Idem intellige in alijs locis qꝛ in hoc caſu non habet locū argumentū a ꝯtrario ſenſu vt dixi ſ. e. ⁋. videris expedire.

g ¶ Quibus. ſ. refectorijs.

h ¶ Nõ ſolent. immo nõ debent vt dixi. ſ. e. c. ⁋. videris expedire. Nam principiū huius cõſtitutionis generaliter loquit de omnibus religioſis. ⁊ intelligi debet tam de monachis q̄ʒ de canonicis regularibus ⁊ etiã monialibus vt pʒ. ſ. e. ti. c. ij.

i ¶ Communiter. i. in cõmuni modo reficiendi.

k ¶ Ad hec. ſecunda pars.

l ¶ Societatem. forſan inter duo monaſteria contractã vt eorū monachos recipiant mutuo.

m ¶ Conſiderationē. vtputa cauſa docendi monachos/vel eos informandi in muſica vel in cantu vel forſan qꝛ in illo monaſterio religio eſt artior ⁊ meli⁹ obſeruata. pro quo vide. j. glo. ꝓxi.

n ¶ Morã. ſ. diutinã per quã videret alienus a ſuo clauſtro. xx. q. iiij. monachus. Nam monachus in clauſtro ſui monaſterij debet remanere vt no. per Archi. ne cle. vel mona. c. ij. li. vj. ⁊ perpetuo ſtare in eodem monaſterio eſt de ſubſtantia profeſſionis ſue de iu. c ſicut. vbi de hoc per Hoſtien. nam in vocatiõe qua vocat⁹ eſt ſtare dʒ. extra de regula. c. licet. Et cõcor. in ſimili. xvj. q. j.

litteris[o] episcopi sui vel abbatis[p] vel prioris[q] conuentualis nõ habẽtis abbatẽ. ¶ Idem[r] inter canonicos[s] regulares ⁊ moniales volumus obseruari[t]. ¶ Prouideãt[v] etiã episcopi quot moniales in omnibus[x] necessariis sustentari[y] possint de bonis[z] monasterii. Nec sustineant[a] vltra numeruꝫ illum aliquẽ admitti. Nec etiã recipiat[b] aliqua postꝙ redacte[c] fuerit ad numerum illuꝫ. Et hoc firmiter[d] statuimus auctoritate presentis concilii. Si autem[e] decetero contra hanc[f] formam aliquã contingat admitti: tã abbatissa ꝙ[g] priorissa deponatur[h]. ¶ Idez[i] de magistris[k] et prioribus[l] moniales custodiẽtibus[m]. Si contra hanc formã moniales admiserit[n] duxim9 statuẽdũ[o]. ¶ Confiteãtur[p] etiã moniales sacerdotib9 sibi ab episcopis[q] deputatis. Clerici[r] autem vel laici[s] frequentem[t] nõ habeãt

Questio.

qui vere. Põt tñ ad tps cũ dispensatiõe abbatis esse absens vt ibi pꝫ. ⁊ xix. q. iij. statuim9. ¶ Sed qđ si monachus velit trãsire ad aliud monasteriũ cã maioris pfectionis qꝛ religio ibi magis viget ⁊ meli9 obseruat nũquid habebit locũ qđ hic dr vt. s. nõ admittat sine lris epi vel abbatis ⁊c. Hic aduerte ꝙ qñcꝗ monach9 trãsit de vno monasterio ad aliud cã leuitatis ⁊ in hoc casu verũ est ꝙ sine lris nõ dꝫ admitti i alio monasterio. xix. q. iij. statuim9. ⁊ facit ad hoc qđ nõ. ꝑ Bern. d. c. licet. glo. sufficit igit. qñcꝗ transit cã pfectioris vite: ⁊ tũc si transit ad monasteriũ arctioris religionis sufficit vt petita licẽtia sui plati licet nõ obtenta hoc faciat sicut pꝫ. d. c. licet. Fallit tñ hoc si ex tali trãsitu sequeret grauis iactura monasterio a quo transit vel etiã graue scandaluꝫ rõne transitus talis psone. Nã in hoc casu etiaꝫ si teneat transitus põt repeti nõ iure ipso sꝫ ꝑ viã restitutionis ẜm Innoc. Hosti. ⁊ Io. an. ⁊ alios qui sic notãt. d. c. licet. Ratio est qꝛ si ꝓpt lesionẽ in rebus tpalibus restitui dꝫ monasterio: multo fortius hoc erit in lesione q̃ sequit ex alienatiõe psonarũ. Ubi vero vult trãsire ad parem religionẽ tũc petita ⁊ obtenta licentia sui abbatis etiã cũ dispensatiõe sui epi poterit transire. Et ꝙ in hoc casu requirat dispensatio epi ⁊ eius licentia notant Inno. de renũ. c. vlti. ⁊ Archi. de elec. c. si religiosus. glo. vlti. li. vj. ⁊ tangit ꝑ eũdẽ xx. q. i. monachũ. glo. vlti. ⁊ xviij. q. ij. ⁊c. sed queres. de pben. c. cũ singula. in glo. monachus. ꝑ Cardi. li. vj. ⁊ ibideꝫ ꝑ Io. an. in no. Et hoc verꝫ intelligo vbi vult trãsire ad monasteriũ alteri9 dioc. secus si eiusdẽ diocesis. Sic notat Antho. de Butrio vltra alios doct. in. c. signatũ. ex de regula. Si vero velit transire ad laxioreꝫ religionẽ nõ põt nisi de licentia soli9 pape nõ. ꝑ Io. an. Cardi. et alios. d. c. cũ singula. Quidã tñ doctores in hoc articulo dicũt ꝙ põt sufficere licentia epi sicut poteris videre ꝑ remissiones ex de regula. c. signatũ. vbi de hoc ꝑ Inno. Hostiẽ. ⁊ alios. Pro quoꝝ opinionib9 cõcordandis Antho. sibi sic dicit ꝙ si nulla subest cã requirit licentia pape. Et sic intelligit glo. c. cuꝫ singula. Si vero subest cã ⁊ ingrediens iuuenis est: sufficit licentia epi. si subest cã ⁊ est maturus etate tpe recessus: tũc si cã transitus exigit celeritatem sufficit licentia epi. si nõ exigit celeritatem tũc requirit licentia pape. ⁊ sic intelligit glosam in dicto. c. cũ singula. Et per hãc viam reducit doctores ad concor.

o ¶ Litteris epi. hoc qđ hic dicit de cõsensu epi intellige qñ trãsit ad aliã diocesim vt. s. dixi glo. ꝓxima. ratio est qꝛ in hoc casu eps amittit clericũ suũ ⁊ ideo ipsius interest ne sine licẽtia sua trãseat. secus tñ est si velit trãsire ad aliud monasteriũ eiusdẽ dioc. quia tũc sufficerent lre sui abbatis ꝓut notat Antho. extra de regula. dicto. c. signatũ. ⁊ dixi. s. glo. ꝓxi.

p ¶ Vel abbatis. nõ intelligas ꝙ vtrobicꝫ sufficiat hre lras vni9 vel alterius. s. siue epi siue abbatis. sed distributiue legas: vt. s. in casu suo necesse sint lre abbatis: ⁊ in casu suo necesse sint littere epi ẜm ea que dixi. s. duabus glo. ꝓxi. Et ꝙ litere in tali casu requirant cauet expresse. xix. q. iij. statuim9. ⁊. xx. q. iiij. monachum

q ¶ Prioris cõuentualis. qui equipollet abbati vt dixi. s. e. c. inhibemus. §. hoc quocꝫ. ⁊. ⁊ glo. sequenti.

r ¶ Idem. s. quod dictum est de monachis.

s ¶ Canonicos regulares. qui non multũ sunt seiuncti a consortio monachorũ. xx. q. iij. c. presens. ad finem.

t ¶ Obseruari. vt. s. non admittant in alijs monasterijs sine litteris commẽdatitijs episcopi vel superioris.

v ¶ Prouideant. tertia pars

x ¶ Omnibus necessarijs. in quib9 cõtinent victus ⁊ vestit9 ⁊ reparatio ⁊ sustentatio bonorũ ⁊ edificiorũ monasterij. ar. ad hoc ff. de verb. sig. l. ipense. Appellatiõe nãcꝫ necessarioꝝ cõtinent alimenta/vestiariũ ⁊ habitatio. ff. de ali. ⁊ ciba. le. l. legatis. ⁊. l. vlti. Pro quo faciũt nõ. ꝑ Archi. de pben. c. si eps. ⁊. necessaria. li. vj.

y ¶ Sustẽtari. sup. sine penuria. sile habes. e. ti. c. vnico. §. sane. li. vj. quo ad ordines nõ mendicantiũ. ⁊ cõtra. ex de insti. c. ꝓxi.

z ¶ Bonis monasterij. sic ergo ẜm facultates metiende sunt expense ⁊ non ẜm numerũ psonarũ possessiones ꝗrende. aut. vt determi. sit nume. cleri. vltra mediũ.

Dẽ

a ¶ Sustineãt. i. patiant.

b ¶ Recipiat. s. ꝑ abbatissam ⁊ cõuentũ de iure cõi de regula. c. si. cũ sua glosa. li. vj.

c ¶ Redacte fuerint. forsan ꝑ mortem aliarũ vel forsan ꝑ amotiõeꝫ aliꝗꝝ i alia monasteria. qꝛ si fuerit necesse numeꝝ diminui bene psit alique amoueri. In qua amotiõe dꝫ haberi ratio vt remaneãt debiliores. xviij. q. ij. in nullo. ⁊ sic no. ꝑ Vinc. de cõsti. c. pe. et ꝑ Antho. et Pe. de ancho. de isti. c. j.

d ¶ Firmiter. simile habes. xvj. q. j. c. j.

e ¶ Si autem. ⁊c.

f ¶ Hanc formam. s. vltra tot in numero quot absꝫ penuria psit substẽtari de bonis monasterij.

g ¶ Quã priorissa. supple vbi non est abbatissa.

h ¶ Deponat. de iure cõi pena est ꝙ talis receptio nõ tenet. e. ti. c. vnico. §. sane. li. vj.

i ¶ Idem. s. ꝙ deponat.

k ¶ Magistris. de quibus pꝫ exemplũ in ordine sancti Gilberti de sempryngham. cui9 ordinis principalis pater appellat magr.

l ¶ Priorib9. ꝓut est videre in Lincolñ. dioc. apud bolyngton ⁊ apud sixhill.

m ¶ Custodiẽtib9. i. gubernãtib9. ⁊ de his loquit decretũ. xviij. q. ij. c. in actiõe. Sꝫ hi i eodẽ monasterio cũ monialib9 morari nõ debẽt. xviij. q. ij. diffinim9. ⁊. c. in nullo. sed habebũt monasteriũ ꝑ se lõge positũ a monasterio puellarũ. e. q. c. monasteria. nec in eodem choro ad psallendũ cũ monialibus debent in ecclesia simul interesse. e. q. c. perniciosam. ꝓpe finem.

n ¶ Admiserint. psupponit admissionem hmõi ptinere ad magistrũ vel priorem. qđ tñ de iure non puto verũ: qꝛ de iure admissio hmõi monialiũ spectat ad abbatissam vel priorissam vbi nõ est abbatissa ⁊ cõuentus vt dixi. s. e. c. ⁊. recipiat. Nec videt ꝙ tales magistri vel priores sint deputati vt aliquã ptãtem habentes saltẽ quo ad moniales nisi in certis casibus vicꝫ vno casu vt sint eis i psidiũ administratiõis ⁊ gubernatiõis. Itẽ alio casu vt sint eis patres spirituales ad doctrine edificationem prout hec colligi possunt. xviij. q. ij. c. in decima.

o ¶ Statuẽdũ. vt. s. deponãt sic admittẽtes. dꝫ vt istõ intelligas de his q̃ nõ sunt exẽpti. nã exẽptos ligare nõ posset ista cõstõ. nã ex territoriũ ⁊c. de cõsti. c. ij. li. vj.

p ¶ Confiteant etiã. ⁊c.

q ¶ Ab epis. sic ꝗ nõ possunt sibiipsis cõfessores eligere: sꝫ ab epo deputatos recipere. ratio est. qꝛ eps hꝫ curã oim qui sunt in sua dioceñ. ⁊ sumit hoc ex. c. qui religiosis. xviij. q. ij. fallit tñ hoc qñ sunt priuilegiate vt possint alijs cõfiteri iuxta ea q̃ legũtur ⁊ no. de peni. ⁊ remiss. c. vlti. vel ex sue religionis primeua institutione ordinatũ sit quibus cõfiteri debeant: al's aũt pdictis cessantib9 cõfiteri debent curato ecclesie infra cui9 parrochiã degunt. ex de peni. ⁊ remiss. c. ois vtriusꝫ. nã ⁊ hi ab epis deputati existunt in his que ad curam animarũ pertinent.

r ¶ Clerici aũt. ⁊c. ⁊ intellige de secularibus quorũ appellatione nõ cõtinent monachi. nã monachi viuere debent in cõi vt pꝫ. e. ti. c. cũ ad monasteriũ. Sed clerici seculares pñt habere ꝓpriũ sicut notat Bern. de offi. ordi. c. licet. ⁊. seculares. Et ꝙ appellatiõe clericoꝝ nõ cõtineant monachi notat Antho. ex de insti. c. j. ꝓpter hoc ꝙ ibi dr monachorũ aut clericorũ: in hoc tñ casu idem quod hic statuitur de clericis debet intelligi de monachis. xviij. q. ij. c. diffinimus. ⁊ tribus. c. sequentibus.

Clerici appellatione non venit monach9.

s ¶ Laici. simile habes de vi. ⁊ hone. cle. c. monasteria.

t ¶ Frequentem. iterat eidem sigt ẜm Ber. d. c. monasteria. Hostiẽ.

accessum ad claustrū monaliū sine rōnabili causa[x].

Idem.

Religiosi ꝛ reglares nō indulgeāt comessationi et cōpotationi: sed solum statutis horis reficiantur nisi obtēta venia: aut infirmi sint aut in prelatoꝝ obsequio. Qui vero ex iusta causa seorsum cōmorātur: habeāt secū pro testimonio ad minus duos seniores.

Quoniam[a] inter alia vicia impet⁹ gule[b] viros religiosos solet non mediocriter infestare[c]: decernimus vt nec monachi nec canonici regulares nisi horis[d] statutis potationi aut comessationi[e] vacare[f] presumant. Si vero[g] sitiuerint impetrata[h] licentia regulariter[i] refectorium[k] introeāt ꝛ sic necessitati[l] subueniāt non vt consulāt voluptati[m]. Ab hac[n] tamen generalitate infirmos[o] excipimus[p] ꝛ eos qui sunt in obsequiis[q] ꝑlatorū. Ad[r] hec statuim⁹ vt cū ꝓ debilitate vel alia iusta[ſ] de causa monachi seorsum[t] in misericordia[v] commorantur: semper[x] habeāt secū duos[y] ad min⁹ seniores[z] qui aliorum[a] leuitates debita correctione[b] cōpescāt. Et qui[c] postmodū in capitulo testificētur qualiter misericorditer[d] fuerint ꝯuersati. Idē[e] inter canonicos reglares et moniales volum⁹ obseruari.

Johannes pecham.

Monialis que nō cogitur mendicare: nō sit vltra tres dies naturales etiam cum socia ꝗstitucūq3 sit bone fame apud parētes aut notos suos: nisi vrgēte necessitate aut causa legitima cu3 episcopi assensu interueniente.

Sanctimoniales[f] plurime in vagationis[g] vicio delectantes Dine[h] vagantis exemplo in cōsimile corruptionis scandalu3 immo longe[i] perniciosius

---

rū intelligit hoc ſm modū loquendi vsitatū vt .s. tunc dicatur frequentatio qñ hoīes incipiunt obloqui intantū vt fama perueniat ad prelatū. lxxxvi. di. si quid. de accus. c. qualiter. ij. Unde ſm eu3 hoc remanet in arbitrio iudicantis. ar. de offi. del. c. de causis. tu dic q̄ si precessit monitio etiā semel ꝛ illuc redierit puniendus est. ar. ad hoc de cohabi. cle. et mul. c. ij. Et sic sentire videnł Antho. et Pe. de. c. monasteria.

v Claustrū monaliū. i. ad ipsas moniales: et sic cōtinens ponitur pro cōtēto. Et simile habes de excess. prela. c. fi. nam non solū moniales sed nec earū loca debent frequentari. q2 ſm Hostien. in d. c. monasteria. sepe intactis ab immūda cogitatiōe corporib⁹ fugit ipsa castitas de moribus. xxxij. q. v. nec sola.

x Rationabili causa. cōsanguinitas nō erit rationabilis causa. nā sub cognati noīe poterit culpa tegi. ꝛ ideo etiā a cōsanguineis cauendū est. de cohabi. cleri. ꝛ mul. c. i. Que aūt sit causa rationabilis relinquit arbitrio iudicis. extra de offi. del. c. de causis. et poterit dici rationabilis causa propter medicos sartatectores carpentatores ꝛ hmōi iuxta notata Jo. an. in c. periculoso. §. causa. e. ti. li. vj.

a Quoniā inter alia. Ista est cōstitutio eiusdē cui⁹ ꝛ superior. et facit principaliter duo. Primo statuit circa abstinentiā regulariū quo ad potationes ꝛc. Secūdo ibi. Ad hec. disponit pro eorū regimine dū sunt in misericordia. Diuisio.

b Gule. de quo vicio plenius videre poteris. ī. de offic. archipresbi. c. i. §. gula.

c Infestare. cum tñ a crapula ꝛ ebrietate eos pre ceteris conueniat abstinere. de vi. ꝛ ho. cle. c. a crapula.

d Horis statutis. sup. ſm regulares obseruantias. licet enī qñ esurimus sine culpa comedimus. v. di. c. vlti. in fi. ꝛ quequid ꝛ quū placet. xli. di. quisquis. ꝛ c. delicie. hore tñ statute seruāde sunt ꝛ ad comedendū ſm canones statuit hora tertiarū. xliiij. di. nō liceat.

e Comessationi. q̄ clericis ꝛ religiosis omino ꝓhibet sicut p3 xliiij. di. p totū. ꝛ dr̄ comessatio frequens ꝛ voluptuosa comestio ſm Januen.

f Uacare. i. operam dare.

g Si vo sitiuerint. s. ꝛ nota q̄ hic de esurie nihil dr̄ ꝛ ꝓpterea quātum ad comestionem extra ipsa statuta hic non prouidetur.

h Impetrata. nō ergo sufficit petere licentiam nisi concedatur

i Regulariter. i. ſm obseruantiam regularem.

k Refectoriū. nō aūt locū aliū sed locū ad talē vsum deputatū.

l Necessitati. s. corporis quo ad sitim.

m Uoluptati. i. delectatiōi ſm superfluitatē. n Ab hac. s.

o Infirmos. eos vic3 qui per presidentem ad infirmitoriū causa recreationis deputantur.

p Excipimus. vt. s. non teneantur adire refectorium.

q Obsequiis prelatorū. i. abbatū vel priorū quales sunt capellani ꝛ administrationem habentes ad extra. hi nāq3 ad celariū abbatis vel aliis officiis sui si sic se habeat vsus pro tali necessitate recurrere possunt

r Ad hec. secunda pars.

ſ Iusta de causa iudicio abbatis vel prioris relinquenda.

t Seorsum. extra locū cōsuetū ad reficiendū deputatū refectoriū extra. e. c. ad monasteriū. §. in refectorio. ꝛ idem potes intelligere de infirmitorio in casu suo. Item de aula vel camera abbatis in casu suo. nā in his locis nō est opus ꝓuisione de qua sequit q2 in refectorio cūctos supuidet presidens eidē. in infirmitorio sola infirmitas cognita excusat cū supuisione infirmarij. in aula vel in camera abbatis sufficit supuisio ipsius abbatis in cuius presentia reficiūtur. oportet itaq3 intelligere hoc qđ hic dr̄ de his qui dispēsatiue vel aliis locis recreāt.

v Misericordia. i. relaxatiōe austeritatis obseruantie regularis ad tempus ꝛ loquit ſm cōsuetudinē diuersorū locorū in quibus religiosi p septimanas alternatim recreant ꝛ sunt exonerati a choro ꝛ obseruantia claustrali.

x Semper. s. dū sunt in misericordia. ꝛ intelligas ciuili modo nō. s. vt omni hora ꝛ omni loco sint cum eis presentes. Sed q̄ cū eis de monasterio egrediant ꝛ regrediant ꝛ interim cū eis in loco misericordie cōuersent. nō enī intelligi dʒ de quolibet instanti. ar. ad hoc. ff. de seru. l. si cui. ff. de edil. edic. l. quid si venditor. vbi p3 q̄ nō dʒ fieri interpretatio amara. facit ad hoc nō. p Archi. xcij. di. sacrosancta. §. cōstitutio. ꝛ in constitutiōe othonis ad vicariam. §. cōtinue. per Jo. de athona.

y Duos. nā in ore duorū ad minus stat testimoniū solidū. de testi. c. in omni.

z Seniores. Istud vt credo sumptū est de. c. i. xij. q. i. Et nota q̄ senior dr̄ qñq3 rōne etatis. qñq3 rōne admissionis in religionem qñq3 rōe ordinis presbiteralis. lxxxiij. d. porro. sed hic sumit senior non solum pro presbitero sed ꝓ seniore in religione nec requiritur q̄ tales simpliciter sint seniores sed sufficit q̄ sint de senioribus. argu. ad hoc extra de elect. c. cum dilectus. vbi sufficit electū esse dignū licet multi alij fuerint digniores ꝛ ibi sic notat per Jo. an. §. digniores.

a Aliorū. duos cōprehendit ad minus. ff. de testi. l. vbi numer⁹ ꝛ sic cū duobus seniorib⁹ possunt esse quattuor in misericordia.

b Correctione. s. verbali que debet senioribus super iuniores. non aūt ecōtra. ij. q. vij. paulus. ꝛ hoc verū nisi malū exemplū senioris iuniorem trahat ad interitū vt ibi patet.

c Et qui. s. seniores.

d Misericorditer. i. in misericordia existentes.

e Idem. s. quod dictū est de monachis.

f Sanctimoniales. Hec cōstitutio est per Jo. pecham edita Cantuarien. archiepm. Et facit duo. Primo disponit circa absentiā monialiū a monasterio. secūdo ibi Hanc autem. restringit suū statutū quo ad quasdam moniales. Diuisio.

g Uagationis. que personis religiosis ꝓhibetur. xvi. q. i. quidā ꝛ c. monachi. ꝛ maxime monialibus sicut p3. e. ti. c. vnico. in ꝯn. li. vj. ꝛ c. attendentes. in clemen.

h Dine. sup. filie iacob ꝛ lye de qua legit Gen. xxxiiij. q̄ egressa vt videret mulieres regiōis vi oppssa est a Sichem filio Emor.

i Longe perniciosius. q2 peccatū Dine nō erat nisi simplex fornicatio. Non enī legit ipsam tunc fuisse maritatā: erat tñ virgo ꝛ sic in eius corruptione aggrauatū est peccatū: et cōmissum est stuprū vt pz ibi in textu. sed in corruptione monialis nō solū cōmittitur stuprū eo q' fuerit virgo: sed adulteriū q2 sponsa xpī. xxvij. q. ij. diffinimus. Item incestus. xxvij. di. virgines. Itē sacrilegiū xxvij. q. j. virginibus. Et horū oīm incestus est grauius peccatū. xxxij. q. vij. adulterij.

assidue[h] prolabūtur cui periculo prouidentes magis optantes earū saluti[l] cōsulere q̄ vanis earūdem desiderijs cōplacere: sub pena excōmunicationis[m] inhibemus ne qua illaꝝ etiā cum[n] socia nedū[o] sola apud parentes[p] vel affines[q] quātūcunqz propinquos[r]: nedum apud extraneos[s] quātecunqz fame[t] vel eminentie[u] vel religionis[v] existant vltra tres dies[x] naturales causa recreationis[y] perhēdinare[z] seu ꝑ quacūqz necessitate[&] vel occasione[a] vltra[b] sex dies cessante infirmitate[c] commorari presumāt nisi[d] locoꝝ episcopis[e] aliud aliquotiēs[f] ex causa[g] necessaria videat̄ de[h] quo eorū[i] conscientias[k] in tremendo iudicio oneramus ¶ Hanc[l] autem ordinationem ad illas[m] non extendimus que exterius[n] cogūtur[o] mendicare[p] sibi necessaria dum[q] mendicant.

¶ De religiosis domibus.

Johannes peccham.

¶ Domus que ꝑ cerimonias ab ordine sācti augustini alienate sunt: cogātur nichilominus saluis cerimonijs capitulo generali interesse: aut inter se nouū constituere.

h ¶ Assidue. i. studiose vel frequenter.

l ¶ Saluti cōsulere. et merito q2 de prelatorū manibus salus aiarum suorū subditorū exigit̄. de simo. c. licet hely. de offic. ordi. irrefragabili.

m ¶ Excōmunicationis scz ferende.

n ¶ Cū socia. nō enī decz vt religiosi soli trāseant extra septa monasterij et maxime moniales. nam etiā abbatissa monasteriū exire nō dz nisi cū honesta et decenti societate sicut patz. e. ti. c. vnico. §. verū qñ. li. vj. et tñ nō nisi ex certa causa vt ibi patz. Quicquid itaqz hic statuatur verz est de iure cōi q' moniales remanere debent sub ꝑpetua clausura nec exire debēt quouismodo nisi in duobus casibꝰ limitatis in. c. vnico. e. ti. li. vj. Unus casus est qñ alicui monialiū accidit īfirmitas euidens talis vicz ꝓpter quā nō pōt sine graui periculo seu scandalo morari cū alijs in monasterio. hoc patz. d. c. vnico. §. itaqz. Secundus casus est qñ abbatissam vel ꝑorissam oz exire cā homagij faciēdi vel ad ꝑstandū fidelitatis iuramentū alicui ꝑncipi seculari ꝑut pz ibi vꝭ. verū qñ abbatissa. Et ꝓpterea cōstitutio ista modicam vim obtinet respectu iuris cōis qḋ tolli nō pōt ꝑ ꝯstōem inferioris. de elec. c. ne romani. in cle. Si igr̄ q̄ras de quo operat̄ ista cōstitutio maxime cū Jo. pecchā auctor huiꝰ ꝯstōnis bene nouerat ꝯstōem illā bonifacianā. e. ti. li. vj. Rn̄sionem bonā nō video nisi q' illa cōstitutio Bonifacij forsan nō erat acceptata ī anglia nec executa ꝑut in pluribꝰ monasterijs monialiū in anglia hodie videmus ad oculū. vn̄ in hoc casu bene ꝓcedit ista cōstitutio q̄ disponit circa ipsaꝝ egressum. Sed nūc insurgit dubiū quō possent moniales resistere hmōi cōstitutioni ꝑdicte: vt. s. nō remaneāt sic incluse. Nescio rn̄dere nisi ꝓpter tepiditatez epoꝝ qbus subsunt. Cōsiderare eni debes q' iniūctio illius capituli ꝑiculoso. dirigit̄ epis qbꝰ subsunt hmōi moniales vt pz ibi. §. et qm̄. Itē abbatibꝰ exemptis et nō exemptis quibus subsunt alique moniales: sicut pz ibi. vꝭ. abbates vo. Sed verū est in regno anglie ꝑ maiori pte q' moniales q̄ regunt̄ ꝑ religiosos sūt incluse. Ille vo q̄ imediate subsunt epo nō sunt incluse. et sic appet q' negligētia circa hoc remansit in epis nec pōt cōtra illud ius ꝑscribi ꝑut ibi no. Arch. sup vꝭ. obedientie. Et sic ꝑscriptio epos excusare nō pōt iuxta no. ibi ꝑ Arch. qui allegat ad hoc. c. cū tanto. extra de cōsue.

o ¶ Ne dū sola. hoc ideo dicit q2 q' cum socia possz exire videbat̄ forsan quibusdā satis honestū ex causis. s. scriptis. vicz cā visitādi parētes vel ꝓpinquos. qḋ tñ hic reprobat̄ nisi ad tēpus certū et cū licentia hoc intelligas vt. s. e. c. inhibemus. §. nec viris.

p ¶ Parentes. s. patrem vel matrem.

q ¶ Affines. vt puta socerū/ socrū/ generū/ nurū/ nouercā/ vitricum vel priuignū. ff. de grad. l. nō facile. §. affines.

r ¶ Propinquos. pōt intelligi de ꝓpinquitate sm̄ gradus. xxxv. q. j. de ꝓpinquis. vel pōt intelligi de ꝓpinquitate respectu ipsius monasterij. et vtrūqz intellectus est satis bonus.

s ¶ Extraneos. s. nulla cōsanguinitate vel affinitate eis ꝯiūctos et nota q' extraneus dr̄ qñqz ois citra parentē ꝑ virilez sexū descēdentē. C. de rei vxo. act. l. j. §. extraneū. Itez extraneus. i. omnino ignotus. C. de here. insti. l. extraneū. Itē extraneus. i. nō ꝯiūctus Insti. de here. quali. et diffe. §. ceteri.

t ¶ Fame. i. bone opinionis siue estimationis. ff. de var. et extraordi. cog. l. cognitionū. §. estimatio.

u ¶ Eminentie. i. status vel dignitatis.

v ¶ Religionis. i. perfectionis vel sanctitatis.

x ¶ Dies naturales. quarū quilz cōsistit ex. xxiiij. horis et ꝯphendit diem et noctem. ff. de vꝭb. sig. l. ij. §. cuiusqz. in glo.

y ¶ Recreationis. i. solacij opus est ei homi vt qñqz habeat corporalē recreationem. Sūt nāqz in hoīe vt ait Phūs. vij. eth. naturales motus et operatiōes ad laborem. Labor eni est cōtristatiuus cuiꝰ rōe inq̄ntū est labor quilz laborans indiget quiete sic etiā quo ad tristiciā q̄ cōsurgit ex labore īdiget aliquo demulcente sic vt delectatio corporis moderata sit quies in bono delectante.

z ¶ Perhēdinare. i. vnū diem vel plures in ociū trahere sm̄ Januēsē.

& ¶ Necessitate alia. vicz a necessitate recreatiōis potes ponere exēplū ob necessitatez alicuius medele faciēde vel recipiēde.

a ¶ Occasione. puta consolandi parentes infirmos vel forsan ipsorū exequijs interessendi si interim moriantur.

b ¶ Ultra sex dies. supple naturales vt supra.

c ¶ Infirmitate. forsan ipsam arripiente dūmodo est ad extra. et sic infirmitas est sola cā eam excusans si sit ꝑhendinās vltra tp̄s hic limitatū.

d ¶ Nisi. excipit a prius dictis.

e ¶ Epis. et sic abbatissa nō pōt licentiare vltra tēpus hic statutū.

f ¶ Aliquotiens. non tamen sepe.

g ¶ Causa necessaria. iudicio suo relinquenda.

h ¶ De quo. s. licentiando ipsas moniales vltra tp̄s hic limitatū.

i ¶ Eorum. s. episcoporum.

k ¶ Cōscientias oneramus. ipsi ergo in hoc sibiipsis erunt iudices ꝑut no. al. Arch. de rescrip. c. statutimꝰ. §. assessorē. vꝭ. reliquat̄. li. vj.

l ¶ Hanc autem. secūda pars. m ¶ Illas. s. moniales.

n ¶ Exterius. i. ad extra.

o ¶ Cogūtur. s. necessitate cōpulse. q2 alr̄s nō hn̄t sufficiēter vn̄ viuant. et sic vt videt̄ nō loquit̄ de his quarū ordo fundatur super mendicitate. vide. s. glo. ꝓxi.

p ¶ Mendicare. cōtra istud opponit̄. s. e. c. oēm. §. ꝓuideant. et c. vnico. §. sane. e. ti. li. vj. In quibꝰ locis ordinat̄ q' numerus monialiū dz ita moderari in monasterio q' absqz penuria possint sustētari de bonis monasterij. ergo si sic obseruatū sit nō habebit locū qḋ hic dr̄. s. q' cogant mendicare. et hoc verz est in monasterijs nō mēdicantiū sicut pz. d. §. sane. preall'. Intelligas ergo hoc qḋ hic dr̄ quo ad moniales q̄ viuūt ex mendicitate et non habent possessiones neqz redditus vnde viuāt. Nec obstat q' dicit hic cogūtur et c̄. q2 illa coactio pōt verificari nō solū vbi possessionatis deficiunt ꝓuentus tpales sed etiā vbi nullas habent possessiones sed viuūt sup mendicitate incerta sicut faciūt fratres. nā in talibꝰ monasterijs nō precipit̄ taxari numerū sicut pz. d. §. sane. ꝑall'.

q ¶ Dū mendicāt. ista lr̄a vt videt̄ ꝑsupponit q' mendicantes moniales pn̄t egredi ꝑsonaliter ad mendicandū. hoc tñ nō est verū de iure cōi. q2 quo ad clausurā ꝯphendunt̄ vniuerse et singule moniales cuiuscūqz sint religiōis vel ordinis sicut pz. e. ti. c. ꝑiculoso §. j. li. vj. nec possunt exire nisi in duobus casibus de quibus dixi. s. e. v. cū socia. opz itaqz vt istam ꝯstōnem intelligas de nō inclusis prout cōiter stant moniales per totam angliam.

Plures[a] inuenimus religioſas domus ordinis ſancti[b] Auguſtini que pro eo q olim quibuſdā matricib⁹[c] eccleſiis vltramarinis[d] adheſerant[e] a quibus modo immo iam diuturno tempore ſeparate[f] noſcūtur occaſione quarūdaȝ cerimoniaruȝ[g] a dictis matricib⁹ domibus receptaruȝ: per[h] quas diſcrepāt[i] a ceteris[k] eiuſdem ordinis[l] domib⁹ in cantuarienſi pͧuincia cōſtitutis non[m] cōueniunt cū ceteris in capitulo generali[n] ſinglis triēniis iuxta cōciliū generale celebrando. Et[o] quia turpis eſt pars q̄ non conuenit ſuo[p] toto ſtatuimus vt decetero omēs huiuſmodi[q] domus ſalua cerimoniarū ſuarū obſeruantia[r] ſpecialiter[s] moneātur p locorum[t] ep̄os vt cōueniant cum aliis[v] canonicis in capitulo generali de regimine et reformatione ordinis cōmuniter tractaturi. Vel[x] ſi inter[y] eos quātum ad ſubſtantialia[a] religionis ſue ſit notabilis[b] diuerſitas: ſibiipſis ſeparati[c] conſtituant capitulum generale. Alioquin[d] hoc[e] facere per cenſuram eccleſiaſticam compellantur[f].

Diuiſio. a ¶ Plures inuenimus. Hec eſt cōſtitutio Johānis peckhā apud Lambithe. Et hȝ duo dicta. Secūdū ibi Et qz. In pͥo recitat quādā abuſionē. In ſcdo ordinat remediū.

b ¶ Sancti Auguſtini. videlicet canonicoꝝ regulariū ⁊ alioꝝ qui pfitent regulā beati Auguſtini. Sunt eñ tres regule a parte iuris cōis quaꝝ alteri obligant religioſi vicȝ ſancti Benedicti Baſilij ⁊ Auguſtini. xviij. q. ij. preſcto ſam. wil. tñ in cle. j. de decimis. ℣. religioſi. dicit q oēs religioſi militāt ſub vna de trib⁹ regulis vicȝ Benedicti Auguſtini vł Franciſci: ſi franciſc⁹ ſupplantauerit Baſiliū neſcio. Scio tñ ſm decreta tertia regula de approbatiō ē Baſilij nō Frāciſci.

c ¶ Matricibus eccleſiis. ſic dictis qz ab eis tanqȝ filie a matribus pcedebant. Aliter dr̄ matrix eccleſia illa q̄ eſt maior ⁊ baptiſmalis: q̄ ideo dr̄ matrix qz ſicut mater generat ſic illa regenerat p baptiſmū. ſic ſumit de pſcip. c. j. ⁊ c. ex trāſmiſſa. de tranſac. c. preterea. ij. ⁊ nota. de ſen. excō. c. j. ℣. matricem. p Jo. an. i cle. ⁊ cōcor. ibi Pau. c. ℣.

d ¶ Vltramarinis. inter monachos pȝ exemplū de Cluniacenſibus Ciſtercienſib⁹ ⁊ Cartuſienſibus. pȝ etiā de domo ſancti Anthonij London. cuius domus ſuperior eſt in regno Nauarꝛ apud viennā: ⁊ eſt ordinis ſancti Auguſtini. Pȝ etiā hodie exemplū de domo de ſion ordinis ſancte Brigitte London. dioc. cui⁹ domus principalis eſt in waſtena in regno ſwecie ⁊ viuūt ſub regula ſancti Auguſtini. Dicta tñ domus de ſion hodie non ſubiacet domui de waſtena virtute ordinationis aplice quā vidi ⁊ palpaui.

e ¶ Adheſerant. ſ. tanqȝ membra ⁊ ab eis dependentes ⁊ eis ſubiecte. de reſcrip. c. j. in clemen.

f ¶ Separate. forſan auctoritate ſedis apoſtolice vel de cōſenſu domus ſuperioris q̄ bene potuit renūciare iuri ſibi ɔpetēti i domo inferiori ⁊ ſibi ſubiecta. extra de crimi. falſi. c. fi. de puil. ſi de terra. ff. de pact. l. pactum. etiam ſi illud ius ſiue puilegiū in dei honorem inductū ſit. xvij. q. iiij. vxor. ⁊ ibi p Jo. Nec obſtat. c. ſi diligenti. in fi. extra de foro cōpe. vbi apparet q iuri indulto collegio vł vniuerſitati nō pōt renūciari. qz ius cōpetēs alicui collegio vel vniuerſitati p ſingulariū pſonarū renūciationem nō pōt tolli vt ibi pȝ. ſed p renūciationē vniuerſalē ⁊ collegialiter factā ſic. Ad qđ facit dictū. c. ſi de terra. nā ſi ſibi tacite tollat priuilegiū collegio cōpetens p nō vſum: ergo multo fortius hoc poterit fieri p expſſum. requirit tñ in hoc caſu tractatus qui ſolet haberi in alienationib⁹. extra de his q̄ fi. a pla. ſine ɔſen. capi. c. tua nuper.

Cerimonie i ɔ̄ ɔſiſtunt. g ¶ Cerimoniarū. que cōſiſtunt in variatiōe obſequioꝝ: in diſcretiōe ciborū: in differentiis ſacrificiorū: in expiatione īmundiciarū: in obſeruatiōe ſolēnitatū: in differētiis colorū veſtiū ⁊ hmōi.

h ¶ Per quas. ſ. cerimonias.

i ¶ Diſcrepant. i. diſcordant.

k ¶ Ceteris. i. oībus. nā verbū ceteroꝝ oīa ɔphendit. ff. de vb. ſig. l. ceteroꝝ. Et circa hoc vide notata per Jo. an. c. ti. c. vnico. ℣. ceterorum. li. vj.

l ¶ Ordinis. ordo ⁊ religio idem ſignificant ſicut plane cōcludit Jo. an. c. ti. c. vnico. ℣. ordinem aut religionē. li. vj. vbi tñ ponit remiſſiones in cōtrarium.

m ¶ Non conueniunt. i. ſimul cū eis non veniunt.

n ¶ Generali. extra de ſta. mo. c. in ſingulis. ℣. hoc ipſum.

o ¶ Et quia. ſecunda pars.

p ¶ Suo toto. vſq; ibi. que contra.

q ¶ Huiuſmodi domus. que. ſ. olim adherebant domibus alienigenis. ſed modo ſūt ſeparate ab eis. Et dic domus. i. inhabitantes domus ipſas vt ſic contentū intelligatur per continens.

r ¶ Obſeruantia. de iſtis cerimoniis dixi. ſ. e. ℣. cerimoniarū. Et ex iſta littera apparet q capitulū generale cerimonias taliū tollere non poteſt. Sunt eñ aliqui de ordine ſancti Auguſtini qui vtuntur rocheto lineo ⁊ deſuper capa nigra ante aperta. Aliqui totaliter vtūtur veſtibus albis lineis aut laneis. Aliqui vtuntur deſuper capis nigris clauſis cū cruce ante pectus impreſſa. Aliqui deferunt indumenta alba cū cruce appoſita: ⁊ ſic in talib⁹ vult ipſorum cerimonias eis ſaluas eſſe. Et idem intelligas de diſcretiōe ciborū. Nam aliqui veſcūtur carnibus: aliqui non. aliqui certis temporib⁹ ieiunant: aliqui non ieiunant. Sic etiam aliqui vtuntur ocreis ſicut monachi. Alij vtūtur ſotularibus ſicut clerici ſeculares. Religiorū diuerſi habitus.

s ¶ Spāliter. i. ſingulariter per ſingla coꝝ monaſteria. Et ſic gnālis monitio nō eſſet ſufficiens.

t ¶ Locorum epiſcopos non oportet q hoc fiat perſonaliter per ipſum epiſcopū: ſed ſufficit q p aliū fiat ipſius precepto ⁊ auctoritate ſm ea que dixi. ſ. de conſti. c. j. ℣. vel eoꝝ officiales.

v ¶ Alijs canonicis. ſup. eiuſdem ordinis.

x ¶ Vel ſi. ℣.

y ¶ Inter eos. ſ. qui adherebant alienigenis.

z ¶ Et alios indigenas de pͧuincia Cantuarieñ.

a ¶ Subſtantialia. que conſiſtunt in tribus. ſ. abdicatione ppͥetatis. obſeruatione caſtitatis. ⁊ obedientia. extra de ſta. mo. c. cū ad monaſterium. ad fi. et nō. extra de regula. ſ. ad quid teneatur. per Hoſtieñ. in ſumma.

b ¶ Notabilis diuerſitas. Hanc diuerſitatem ſm ſenſum iſtius littere qualis eſſet non bene concipio. Nam vniuerſi religioſi tenentur ad tria ſupradicta ſicut patet de ſta. mo. ſ. in quibus conueniunt per Hoſtieñ. in ſumma. Sed intellige hanc diuerſitatē ſm diuerſitatem regularis obſeruantie quo ad exercitiū varium iuxta inſtitutiones diuerſarū religionū. Aliquoꝝ enim religioſorum ordo inſtituitur principaliter ad opera vite contemplatiue que conſiſtit in ſtudio ⁊ oratione ſicut ordo cartuſieñ. Aliorum vero ordo inſtituitur ad obſequia hoſpitalitatis ⁊ infirmorum vt ordo cruciferorum ⁊ ſancti Anthonij vienne. Quorūdam vero ordo inſtituitur ad predicationem / doctrinam / et conſiliū animarum ſicut patet in fratribus predicatoribus / minoribus / auguſtineñ / et carmelitis. aliorum vero ordo inſtituitur ad militiam vt hoſpitalarij et olim templarij. ex quibus patet q religiones diuerſificantur ſm diuerſas actus exercitiorum. nam in vna religione caſtigatur corpus per abſtinentiam. in alia per nuditatem. in reliqua per operationem manuum. vnde per hec diuerſa officia ſiue exercitia licet tendentia ad eundem finem dicuntur religiones diuerſe: tum ratione diuerſarum inſtitutionū: tum ratione diuerſi habitus: tum ratione diuerſe nominationis. Pro qua materia videre poteris notata p Pe. de ancho. extra de regula. c. ſane. ℣. ſecundo opponitur. Religiorū vari

c ¶ Separatim. ſic ſcilicet vt ſimul non conueniant in eodem loco.

d ¶ Alioquin. ſ. ſi nec cū alijs conuenire nec per ſe capitulū generale celebrare volunt.

e ¶ Hoc facere. ſ. cū alijs cōuenire vel per ſe capitulū celebrare.

f ¶ Compellantur. intellige de non exemptis: quia exempti per epiſcopos ad hoc compelli non poſſent cum non ſint eorum ſubditi. de conſti. c. ij. li. vj.

g Quoniam religionum. Hec ꝯſtitutio que eſt Edmundi facit tria. Primo ſtatuit circa noua loca religioſa fundãda. Scdo ibi. Ad hec. ſtatuit quid fieri debeat circa anachoritas vl' recluſos. Tertio ibi. In domibus. ꝓhibet ne ꝑſone ſclares in domibus huiuſmodi recluſoꝝ hoſpitentur.

Edmundus.

Religioſi noui ſibi domũ hoſpitale: aut zenodochiũ cõſtruãt aut a loci ordinario rl'am viuendi accipiant. Anachorite nõ fiant ſine ſpeciali epĩ approbatione: nec facti ſecularib' hoſpitia ſine honeſta cauſa prebeant.

Quoniam religionũ immĩnens diuerſitas[h] grauem i eccleſia dei cõfuſionem[i] inducit: precipimus q qui volũt domũ[k] hoſpitale[l] ſeu zenodochium[m] fundare[n] de nouo[o] regulam[p] et inſtitutionem[q] a loci[r] ordinario accipiãt ſecundũ quam viuant regulariter et religioſe. Ad[s] hec diſtrictius inhibemus ne incluſi[t] vel incluſe cõſtituantur alicubi[v] ſine licentia loci dioceſani[x] ſpeciali penſatis loci[y] moribus[z] et perſonarum[a] qualitate et vnde debeant ſuſtentari[b].

h Diuerſitas. que conſiſtit in multitudine domoꝝ religioſarũ ſꝫ quoſdam. ſed hoc non placet q: quantũcũq; multiplicaret religio nigroꝝ monachoꝝ nõ eſſet niſi vna religio. Sed hec diuerſitas attendi debet ſm diuerſitatem regularũ habituũ et ſectaꝝ ſicut ptꝫ eo.ti.c.vnico.li.vj. Et in hoc ꝯcor.tex.extra eo.ti.c.fi. vbi ꝓhibet nouã religionem inſtitui.

i Confuſionem. ꝯcor. eꝫ.c.c.fi. et.c.vnico. li.vj.

k Domũ. ſupple religioſam.i.monaſteriũ.

l Hoſpitale. qđ iter loca religioſa numerat eꝫ eo.c. Ad hec.

m Zenodochiũ. ſcꝫ locũ vbi recipiunt̃ ſenes et debiles ſm wil. i cle. ꝑ litteras de ꝓben. vel dic q zenodochiũ eſt locus pius vbi pauperes peregrini recipiunt̃ ſicut notat̃ xxiij.q.viij. ſcimus. ꝑ Jo. et ibi ponitur differentia inter zenodochiũ / Gerontochoniũ / ⁊ Bephotrophiũ. ſꝫ melius eo.ti.c. de zenodochijs ꝑ Hoſti. in lectura. qui ſup hoc dat remiſſiones tam ad iura ciuilia q̃ canonica. dicit tamẽ q q̃nq; ſumit̃ ꝓ quolꝫ hoſpitali et ſic ſumit̃ dicto.c. de zenodochijs. ſm eũ. et de predictis ponit arch. in loco ſpal. hos verſus.

Paſcitur in brepho geron: orpho: noſo: zenoq;.
Infirmus vetulus puer infans et peregrinus.

n Fundare. i. de vel a fundo in ſtructurã aliquã erigere.

o De nouo. ſic ergo de renouatione vel reparatione alicui' loci talis antiqui nõ dꝫ intelligi hec ꝯſtõ. ⁊ ſumit̃ h ex.c.fi. eꝫ.c.ti.

p Regulam. ſm quã ibi inſtituendi viuere debent.

q Inſtitutionem. i. ordinationem quo ad ſtatuta.

r Loci ordinario. ſcꝫ epõ. ſed ꝯtra hoc opponit̃. nam in.c.fi. eꝫ eo. dr̃ q volens fundare domũ religioſam de nouo accipiet regulam et inſtitutionẽ de approbatis. ex qua littera apparet q talis fundator poteſt per ſe ſine conſenſu epĩ eligere regulam et facere ſtatuta dũ tñ ſint de approbatis. Solutio. iſta ꝯſtõ ſupplet ad illud qđ in dicto.c. vlti. nimis confuſe dictũ erat. vt ſcꝫ tal' fũdator non ꝑ ſe ſed ab epõ regulam et inſtitutionẽ accipiat. Epõ tñ videre habet q ſint de approbatis vt ibi dr̃. vnde ꝓ intellectu horum que hic dicuntur aduerte q: regulariter et de iure cõi talia loca religioſa de quibus hic loquit̃ ſunt in poteſtate epĩ vt ptꝫ eꝫ e.c. de zenodochijs. et hoc verũ quo ad ꝓtectionẽ nõ quo ad tpalia q̃ nõ dꝫ ſibi vſurpare ſed dare operam vt expendant̃ in illum vſum ad quẽ deſtinata ſunt vt ibi patet. Q̃nq; tñ talia loca ꝯſiſtũt in poteſtate alterius q̃ epĩ forſan ex ſtatuto facto in fundatione locoꝝ vel alias ex preſcriptione legitima vel ꝓuilegio pape ſicut patet eo.ti. q: ꝯtingit in cle. j. rñſo ſm Jo.an. in no.d.c. de zenodochijs. et ille qui dicit talẽ locũ exemptũ ab epõ h ꝓbare dꝫ ſm Pe. de ancho. e.c. que exemptio licet ꝓbetur i certis capitulis nõ tñ ꝓdeſt in alijs. eꝫ eo.c. cũ venerabilis. Sic etiam heremite ſubſunt epõ. xviij. di.c. nulla. ⁊ ſcias q talibus locis nõ pñt accedere eccl'ie neq; cymiteria neq; altaria niſi auctoritate epĩ vt ptꝫ dcõ.c. q: ꝯtingit. nec pñt erigi talia loca hñtia ſpũalia iura annexa ſine auctoritate epĩ et ſm quoſdam hoſpitale vl' zenodochiũ aut locus ꝯſĩlis pius nõ poteſt fundari eo mõ q epõ nõ poſſit ſe intromittere. ar.c. requiſiſti de teſta. ff. de leg. iij. l. nemo ſz. wil. tñ de monte laud. dicit q ſic in cle. q: ꝯtingit ꝑ.c. vnicuiq; de ꝯſe. di. j. et hoc intelligas verũ quo ad ſpũalia miniſtranda vtputa hoſpitalitatẽ tenẽdã ⁊ et i aliq̃ oratorio ibi erecto: nõ tñ ad inſtar eccl'ie orandũ abſq; miſſaꝝ celebratõe ſacroꝝ ve aut ſacralium miniſtratione: q: ſup talib' in ſpũalibus epõ in ſua dioceſi erit ꝓordinator ⁊ diſpoſitor vt ꝓdixi. ⁊ ſic appꝫ i.d.c. vnicuiq;

ſ Ad hec. Secunda pars.

t Incluſi. Intellige de ſingulariter incluſis quales ſunt apud nos anachorite. nam de cõiter incluſis quales ſunt vel eſſe debent oẽs moniales. de ſta.mo.c. vnicõ. li.vj. non dꝫ hoc intelligi.

v Alicubi. Id eſt in aliquo loco.

x Dioceſani. Et ſic inferior epõ hanc licẽtiam dare nõ põt. Cui ꝯcor. in ſĩli qđ legit̃ et notat̃ i cle. j. de iure patro. vnde nec abbas põt licentiare monachũ ſuum vt includatur. nec obſtat qđ ſeq̃tur de exceſ. ꝓla.c. vnico. ad fi. li.vj. q: lꝫ monachi poſſint de licentia abbatis ad vitam ſolitariam et heremiticam tranſire vt ibi dr̃: nõ tñ ſic vt ibi includant̃ ſoli nec h ibi dr̃: ſed loquit̃ volentib' habitare in heremo cũ ſocijs ſuis vt hñ notat̃ per Ber. de elec.c. Cũ monaſteriũ. glo. ij.

y Locis. Hic aliqui libri habẽt ſocijs: ſed hec littera eſt cõueniẽtior. niſi intelligas de incluſione totius cõuentus ſicut ptꝫ in monaſterio de ſion London. dioce. dꝫ eñ dioceſanus cõſiderare an locus vbi aliquis recludi deſiderat ſit alicui eccleſie ꝓpinquus vel ab eccl'ia multũ ſeparatus. Item an ſit in vrbe vel in rure q: tali incluſo in ſuis neceſſitatibus citius ꝓuideretur in vrbe vbi eſt multitudo populi q̃ in rure vbi pauci ſunt. et vt cõiter pauperes qui non pñt talibus ſuccurrere. Cõſiderari etiã dꝫ locus ſi ſit ꝓpe aliqđ monaſteriũ ex cuius elemoſyna poſſit ſic incluſus ſuſtentari vel lõge a monaſterio. Nec ob. qđ legit̃ de exceſ. prela: c. vnico. ad fi. li. vj. Nam intelligi debet vt dixi. ſ. ſup. ṽ. dioceſani.

z Moribus. ſcꝫ an ſit flagitioſus vel virtuoſus. Item an ſit cõſtans vel cito mutabilis. Nam oĩbus in xp̃o pie viuere volentibus neceſſaria eſt cõſtantia in aduerſis. vij.q.j. ſuggeſtum. Item an ſit in vita actiua ꝑfectus et virtuoſe ꝯfirmatus. q: minus ꝑfectus vel alias indiſpoſitus ad ꝑfectionem vite actiue non eſt de facili nec ſibi nec alijs ꝓfectũ allaturus in vita contemplatiua. Eſt nanq; vita actiua diſpoſitiua ad contemplatiuam. vnde dicit yſido. de ſũmo bono. qui prius in vita actiua proficit inde ad ꝯtẽplatõẽ conſcẽdit. Ideo q̃diu nõ ꝑuenit hõ ad ꝑfectõẽ i vita actiua: nõ põt eſſe in eo vita contẽplatiua niſi ſꝫ quãdã ichoatõẽm.

a Perſonaꝝ. vtrum ſcꝫ ſit religioſus vel ſecularis: clericus vel laicus: vir vel mulier: auſteritatẽ vite prius expertus vel nõ expertus: Juuenis vel ſenex vel alia hmõi.

b Suſtentari. vtputa q: ſufficienter habẽt de ꝓprio vnde viuere poſſint. tales nanq; recluſi ſi non ſint alicui de religionib' approbatis ꝑ ꝓfeſſionem obligati poſſunt habere ꝓpriũ ad inſtar heremitarũ de quibus legit̃ et notat̃. xvj.q.j. qui vere. vbi de hoc. Alias aũt ſi ꝓpriũ nõ habeant vnde ſufficienter viuere poſſint de facili recludi non debent niſi ad minus ſuſtentationẽ hře valeãt cũ alijs in cõi. vtputa q: tal' recludẽdus religioſus eſt ⁊ viuere dꝫ de bonis monaſterij. ar. ad h de ṽ. ſig.c. ꝓuilegiũ. ⁊. d.c. vnico de exceſ. ꝓla. ad fi. li. vj. Ut aũt tal' incluſus viuat de mẽdicitate nõ videret eẽ ſecurũ niſi eẽt de ordĩe mẽdicãtiũ ſic q ſibi ꝑ alios mẽdicãtes eiuſdẽ ordis nõ icluſos de neceſſarijs valeat ſꝫ religiõis obſuãtias ꝓuideri. Cui' rei diſpõẽ in h caſu nõ puto ad epoꝝ ordĩatõẽ ꝑtinere eo q cõiter mẽdicãtes hmõi a iuriſdictõe epĩ ſint exẽpti: tñ alios iuriſdictõi epĩ ſubiectos hñ tenet eꝫ ꝯ aſpicere ⁊ videre ne ſub incerto ſuã ſuſtẽtatõẽ q̃rere cogãt. Incerta nãq; mẽdicitas videt̃ i iure reprobata ſicut ptꝫ.e.ti.c. vnico. ṽ. cõfirmatos. li. vj. vnde ſi talis recludi volẽs clericus eſſet ſub obediẽtia epĩ extũc iuſte et rõnabiliter poterit epõ ei' recluſioni ꝯdicere in caſu quo nõ haberet ꝓpriũ nec in cõi vnde ſe ſuſtẽtare ſufficiẽter poſſet. Nõ eſt q: mẽdicitas clericoꝝ eſt ignominia epoꝝ eꝫ de renũ.c. ad ſupplicatõẽ cũ ibi nõt. In h ei caſu nõ ſolũ poſſit dici mẽdicat i plateis infelix cleric' ⁊c̃. xciij. di. diaconi ſũt q̃. Sꝫ mẽdicitatẽ ſuã deplorat i domo icluſus cleric' infelix cui' miſeriã

¶ In domibus[c] etiam eorum[d] pſone ſeculares[e] nullatenus hoſpitentur[f] ſine cauſa honeſta[g] et manifeſta[h].

¶ De iure patronatus.

Stephanus.

¶ Si duo ad eandē eccleſiam pſententur neutri pēdēte lite cōmittatur cuſtodia. Si vero patroni pſentatorum contēderint: neutrum cum alterius iniuria recipiat in poſſeſſionē epiſcopus.

Cum ſecundum[i] apoſtolū ⁊ infra hoc[k] merito duximus adiūgendū[l] vt ſi duo ad vnam et eandem eccleſiaꝫ fuerint pſentati[m] neutri eorū pendente[n] lite cuſtodia[o] cōmittatur. Sed[p] ſi ad epiſcopum ius conferendi talem eccleſiā auctoritate cōcilij[q] deuoluat[r] cū ɔtentio

ſiue inopiam nō eſt qui aſpiciat quin ſine ſuccurrente ſit fame et inopia periturus cōtra illud. lxxxvj. di. c. paſce. cū ſimilib⁹. Cauendū ergo eſt epō ne aliquos includat niſi de predictis in hoc. c. deſcriptis. et etiam ꝙ de taliū ſuſtentatione futura certus ſit. Alioquin vt rationabiliter iudico de ſua menſa talibus p eū incluſis tenebitur prouidere ſicut et clerico prouideri tenet quem ſine titulo promouerit ad ordines. extra de preben. c. cū ſm aplm. Inſup circa hanc materiam ſcire debes ꝙ lꝫ vita ſolitaria cōueniat cōtemplanti qui iam peruenit ad perfectum qḋ dupliciter eē pōt. Uno mō ex dono dei vt in Jo. baptiſta. Secūdo p exercitiū virtuoſi act⁹. et alioꝝ in ſocietate iuuatur homo dupl'r ſcꝫ quo ad intellectū vt inſtruat in his q̄ ſūt cōtemplanda. vnde Hiero. ad ruſticū monachū inquit. placet ꝙ habeas ſanctorum contuberniū nec ipſe te doceas. xvj. q. i. ſi clericatus in fi. Secūdo quo ad effectuꝫ ſcꝫ vt noxie affectiones hoīs reprimantur exemplo et correctione alioꝝ. vnde idem ad eundem. In ſolitudine inquit cito ſurrepit ſuperbia dormit quando vult: facit qḋ vult ⁊c. Ad viuentem in ſocietate dicit. nō facies quod vis: comedes quod iuberis. ſubijcieris cui non vis. ſerujes fratribus. prepoſitum monaſterij timeas vt dominū diligas vel parentem ⁊c. ꝓut iſta et alia notantur extra de regulari. c. ſane. vſ. iij. quero per Pe. de ancho.

c ¶ In domibus. iij. pars. et dic in domibus ſcꝫ edificatis pro incluſione taliū de quibus hic loquitur.

d ¶ Eorum. ſcꝫ incluſoꝝ. et intellige hoc verū ipſis viuentib⁹ nō aūt forſan qñ mortui ſunt vel a loco ſue incluſionis receſſerūt.

e ¶ Seculares. potes intelligere tam de clericis ſecularibus q̄ etiam de laicis. nam etiā clerici ſeculares appellant de preben. c. cum de beneficio. li. vj. et hoc quod hic dicitur ſi intelligatur de clericis puto verum ſcꝫ ꝙ non debent hoſpitari in taliū domib⁹ q̄diu ſunt ſeculariter viuentes. ſecus putarem ſi in tali loco cōtemplationi et orationi vacare vellent ab occupatione ſeculari ſe penitus ſeparantes. et idem forſan dicerem de laico qui totaliter cōtemplationi et orōni vacare intenderet abſq̄ incluſione aliqua. nam tales nō ſunt dicendi mere ſeculares ſed religioſi: ſꝫ ea que notātur p archid. de hereti. c. vt officiū. ℣. religioſas. li. vj.

f ¶ Hoſpitentur. i. maneant vel morent.

g ¶ Honeſta. pone exemplū ſ. e. vſ. ſeculares.

h ¶ Manifeſta. i. non latenti ſed aperte cognita.

Diuiſio. i Cum ſecūdū apoſtolū. Iſta fuit conſtitutio Stephani i cōcilio Oxon. Et facit duo. Primo ꝓuidet quid faciendum eſt quo ad cuſtodiā eccleſie qñ duo ſunt preſentati ad vnam et eandem eccl'iam. Secūdo ibi. Sed ſi ad epm ꝓuidet quid fieri debeat in caſu quo collatio deuoluatur ad epm iure deuoluto. et eſt pars huius ſupra de inſti. c. cū ſecūdū aplm.

k ¶ Hoc. ſcilicet quod ſequitur.

l ¶ Adiungendū. ſcꝫ illi ſtatuto quod habes ſ. de inſti. c. c.

m ¶ Preſentati. ſupple per diuerſos ſe eiuſdem eccleſie patronos fore pretendentes vt infra apparet. §. pxi. nam ſi duo eſſent preſentati ab vno ſiquidē preſentās eſſet clericus qui variare nō poteſt preferri deberet primo pſentatus. Si vero preſentans eſſet laicus foret in gratificatiōe epi quē velit admittere extra. e. c. cuꝫ autem vbi de hoc. et eſt ibi doctoꝝ cōcluſio in ſubſtātia ꝙ patronus laicus vno pſentato pōt poſtea aliū preſentare ⁊ ſic pōt variare. et eſt ratio q2 effect⁹ rei. i. titulus ⁊ dominiū preſentatiōe laici nō cōfertur admiſſione epi nō ſecuta: et ideo ante effectū cōſummatū habet locus pnīa ar. l. ſi cōuenerit. ff. de iuriſ. om. iudi. et. l. ſi cum dotem. §. eo aūt tpe. ff. ſo. ma. Secus tn̄ eſſet ſi illa volūtas ⁊ electio traheret ſecū ſuum effectū: q2 tunc variatio nō admitteretur. patet exēplū in epo cōferente bñficiū vt in. c. ſi tibi abſenti de preben. li. vj. ⁊ hinc eſt ꝙ ille qui habet electiōeꝫ ex cōtractu pōt variare poſtq̄ elegerit ſed non ille qui habet electionem ex vltima voluntate q2 in hac ſtatim p electionem transfert dn̄iū et ſic effectus cōſūmatur: non tn̄ ſic ibi vt notatur in. l. cū qui certarū. §. i. ff. de vb. obli. p Bar. vbi dicit ꝙ ille qui hꝫ ptātē declarandi poſt declaratōnē ſemel factā nō pōt variare. Sciās tn̄ ꝙ patron⁹ laicus ſucceſſiue poteſt plures preſentare nō tn̄ p pſētationē ſcḋi remouet pm⁹ ſed accumulat pmo. vnde ex q̄ pōt ſucceſſiue plures pſentare multo magis ħ pōt a principio ſic vt epiſcopus eligat vnū ex pſentatis plurib⁹ ſꝫ Jo. an. in dicto. c. cum aliꝫ.

n ¶ Pendente lite. ſ. inter preſentatos vel etiaꝫ inter preſentātes.

o ¶ Cuſtodia. ſcꝫ eccl'ie ſm ea que legunt et notant ex de offi. ordi. c. cū vos.

p ¶ Sed ſi ad epm. Secunda pars.

q ¶ Concilij. ſcꝫ lateraneñ. de quo habet ex de ꝯceſ. pben. c. nulla.

r ¶ Deuoluatur. ſcꝫ per lapſum ſex menſiū in pſonatu clerici. aliās quattuor menſiū vbi laicus eſt patronus. ex. e. c. cū ꝓpter. Fit etiā deuolutio ad epm qñ p patronū clericū pſētatur idign⁹ iux notata p Ber. et alios de offi. ord. c. cū vos. Nō tamē fit deuolutio qñ ſcienter pſētatur indignus p laicū vt notat ibi p Ber. Et in ħ ɔtrariū videtur prima facie Hoſti. ex. e. ti. c. cū aūt. vbi dicit ꝙ qñ primus pſētatus eſt indignus laicus talem pſētans merito poteſt penitere. ff. de col. bo. l. nōnūq̄. Dicit tn̄ ꝙ dioceſanus admittēs ſecūdo pſētatū dꝫ facere grām patrono eo ꝙ poſſet talē repellere ex quo minus ydoneū pſētauit. autent. de ſctiſ. epiſ. §. ſi q̄s oratorij domū. coll. ix. Et ſic videt Hoſtie. ſentire ɔtra Ber. vicꝫ ꝙ laicus ſcienter pſētans indignū priuatus eſt illa vice ptāte pſētandi. Et ſic notat in ſūma extra eo. ti. §. quibus vſ. penā ⁊c. et ex de ſup. neg. p̄la. c. ij. de re iudi. c. cū bertoldus. et extra. e. c. cū ꝓpter. Et cū Hoſti. ɔcoꝛ. Inno. de fi. pſby. c. ꝓpoſuit. et archi. de pben. c. i. li. vj. et geſſ. ex. e. ti. c. i. ℣. obſiſtat. in cle. ⁊ de exceſ. p̄la. c. vnico. ℣. ydoneis in cle. vñ talis preſentatio facta de indigno ſm eos impedit ſcḋam fieri etiam de digno. Jo. tn̄ an. d. c. cū vos. dic ꝙ laicus pſētans indignū pōt vſq̄ ad quattuor mēſes pſētare dignū et ſic variare. Alias aūt ſm eū ſequeret ꝙ vbi pſētauit dignū poſſet variare corrigēdo qḋ bñ fecit. Sꝫ vbi pſētauit indignū nō poſſit variare corrigēdo qḋ male fec. qḋ eēt abſurdū. Heri. tn̄ ħ bowyco i ħ paſſu dic ꝙ pron⁹ laic⁹ ĩ q̄ttuoꝛ mēſes variare nō pōt niſi epo admittēte variatōꝫ ſic legit ⁊ nō. ex. e. ti. c. qḋ aūt. ⁊ c. paſtoral. Nec obſtat rō. Jo. an. ſm eū. nā i iure videm⁹ ħ ꝙ poſtulātes dignū re iectū. ſ. an pſētatōꝫ factā ſupiori pñt variare. ex ħ poſtu. p̄la. c. bone. ij. §. nec nocebat. Et tn̄ poſtulātes ſciēter idignū ſūt priuati ipſo iure vt in. c. ſcriptū ẽ i fi. ex de elec. Dicit tn̄ ꝙ ſi pron⁹ laic⁹ ſcienter vel ignorant pſētat idignū tūc tal' pſētatio ñ ipedit ſcḋaꝫ pſētatōeꝫ fieri. Nō eſt hꝫ cū q2 pron⁹ laic⁹ variare pōt ĩ q̄ttuoꝛ mēſes de ɔſenſu tñ dioceſani ſic ptꝫ i iurib⁹ ſ. al. Addit et ꝙ ſi pmo pſētat⁹ epo p laicū ſit ydone⁹ nō dꝫ eū repellere ſꝫ potius eū inſtituere ſi penam anime voluerit vitare ⁊ etiam penā canonicam quā incurrere habet ſm ea q̄ legūtur in dicto. c. paſtoralis in fi. extra. e. all' ad hoc notata per hoſtie. extra. e. ti. c. cū autem. ⁊ Inno. de re iudi. c. cum bertoldus glo. iij. ⁊ ibi hoſtieñ. poſt eum. Et hāc ſententiam ſcꝫ ꝙ laicus ſcienter preſentans indignū ſit ea vice priuatus ptāte pſentandi videtur innuere Jo. in coll. dicto. c. cū vos p decrē. §. Si quis oratorij domū. dicens ꝙ ſi tex⁹ ille hoc decidat durū eſt cōtra ſtimulū calcitrare. anthoni⁹ de butrio de ſup. neg. p̄la. c. ſicut vbi de ħ p hoſtieñ. tenet cū Jo. an. Et idē nōt paulus in clem. i. ℣. canonicū. e. ti. qui rñdet ad. §. ſi quis oratorij domuꝫ ſicut rñdet Jo. an. vicꝫ ꝙ ibi nō dr ꝙ epo ordinet eccleſiam ſed ordinari ꝓcuret ſupple ad pſtationē patroni etiā laici. ⁊ ſic etiā ſentit ibi Jo. de lyg. in recitatione opinionis geſſ. ſup. ℣. obſiſtat

Et ꝯcor. matheus in .c. ꝟ. Cōcor. etiā cū opinione Jo. an. dn̄ic⁹ de ſancto geminiano in dicto .c. j. de preben. li. vj. qui recedēs ab op. archid. remittit ad notata Joh. an. d. c. cū vos. Et huic parti ego aſſentio. Nec obſtat rō Henrici de bowyco quā facit de poſtulātibus: q: hȝ locū in clericis ⁊ nō in laicis. Et licet laicus variare non poſſit p̄t tn̄ reintegra etiam ep̄o inuito vnuȝ alteri accumulare extra eo. ti. c. cū autem. ⁊ dixi. ſ̄. c. ꝟ. preſentati. ad fi.

ſit īter duos p̄ronos quorum vterq; clericum ſuum preſentat cum ex ep̄i collatione nulli patronoꝝ qui poſtea euicerit ius patronatus p̄iudiciū debeat generari. Statuimus vt epiſcop⁹ neutri illoꝝ q̄ p̄ntati

ſ ¶ Duos patronos. ſupple ſe pretendentes cum tamē in veritate vn⁹ ſolus ſit verus patronus et hoc preſupponit littera q̄ ſequitur Qui poſtea euicerit ⁊c̄.

t ¶ Clericum ſuū. nā laicus nō poterit ad beneficiū eccl'iaſticum p̄ntari. Sic q̄ ex illa p̄ntatione ius ſibi acquirat ex̄ de inſti. c. ij. Et dixi. ſ̄. de inſti. c. ex ſolito. ꝟ. clerico. Si tn̄ patronus ꝑ l'ras ſuas p̄ntauerit aliquē nōdū ordinatū qui tn̄ deſtinatione animi ꝓponit ordinari. et ſic p̄ntatus anteq̄ l'ras ſue p̄ntationis ep̄o exhibeat ſe faciat in clericū ordinari an tūc ſit ꝑ ep̄m admittendus ac ſi ab initio fuiſſet ordinatus. videtur q̄ ſic q: talis animi deſtinatione fuit clericus tp̄e receptionis l'raꝝ. Et hoc videt̄ ſufficere. ar. ad hoc. ff. de mili. teſt. l. ex eo tp̄e. Et faciūt ad hoc notata ꝑ Ber. ꝯpoſt. de reſcrip. c. cū adeo erat. Ecōtra tn̄ q̄ p̄ncipium debet inſpici tenet Ber. ex̄ de tranſact. c. ex l'ris. glo. vlti. vbi apparet q̄ non clericus impetrans vt ſibi ꝓuideatur de aliquo bn̄ficio nō p̄t virtute taliū l'raꝝ ꝯſequi illud beneficiū licet poſtea ordinetur. Et ꝯcor. ibi Innoc̄. qui ad hoc all. j. q. j. p̄ncipatus. ff. ad macedo. l. ſi cū. ff. de ordi. iudi. l. j. ff. de regu. iuris. l. qđ ab initio. Et ꝯcor. ibi Hoſtiē. qui dicit q̄ data litteraꝝ debet iſpici. de reſcriptis eā te. de p̄ben. c. dilectus. ij. Et idem ſētit ibi Joh. an. in no. et in additio. Et etiam anthonius. d. c. adeo de reſcrip. Et notabiliter facit textus de reſcrip. c. Si eo tp̄e. li. vj. Sicut eñ in reſcripto quis aſſerens ſe eē clericū cū nō ſit vel tacens ſe clericū cū ſit carebit cōmodo litteraꝝ ſicut notant docto. d. c. cū adeo. et c. ex litteris. Sic eſtimo fore dicendū ſi in litteris preſentatōnis exprimatur aliquē eſſe clericū cū ita nō ſit vel taceat eū eē clericū cū ita ſit. Si tn̄ patronus vidēs laicū bene litteratū qui deſiderat aſcribi milicie clericali eū p̄ſentauerit ep̄o ſub hac forma ad talem eccl'iam ⁊c̄. vacantē dilectū michi in xp̄o A. laicum qui affectat aſcribi milicie clericali preſento: rogans quatinus ip̄ȝ A clericum ordinare et ad eandem eccl'iam admittere ⁊ cetera dignemini. In tali eñ caſu putarem q̄ poſtq̄ talis fuerit ordinat⁹ bene poſſet admitti ad illam eccl'iam ſi alias ydoneus ſit licet tp̄e date litterarū preſentatōis fuerit laicus. ad quod reduci p̄nt notata ꝑ Ber. ꝯpoſt. dicto. c. cū adeo. ⁊ ꝑ Jo. an. in. c. ij. de inſti. q̄ tradit doctrinā quomodo laicus debeat impetrare vt ſibi ꝓuideatur de beneficio ſic q̄ gaudere poſſit cōmodo l'rarū.

v ¶ Collatione. ſcȝ iure ſibi deuoluto ſȝ tenorem decre. q̄ſi i quibuſdam extra eo. ad fi. et. c. eam te.

x ¶ Euicerit. i. vincendo obtinuerit.

y ¶ Ius patronatus. cuius diffinitio eſt talis ſm̄ Jo. an. extra. e. ſuper Rubrica. Ius patronatus eſt ius honorificū oneroſum et vtile alicui in eccl'ia cōpetens ꝓ eo q̄ de dioceſani licentia ſiue cōſenſu illā fundauit dotauit vel conſtruxit ipſe vel is a quo iuſtā cauſam habet.

z ¶ Debeat generari. ſupple quin in ꝓxima vacatiōe poterit preſentari extra eo. c. cum propter.

& ¶ Neutri. huic ſtatuto ꝯtrariare videtur dictum Inno. extra. e. c. j. ꝟ. miſſaꝝ vbi in. ꝟ. ſi vero dicit q̄ vbi patroni diſcordātes nō ꝯcordant infra tp̄s iuris tunc ep̄s inſtituet alium auctoritate cōcilij. de cōceſ. preben. c. ij. Et hoc facere debet abſq; preiudicio illius qui poſtea euicerit ius patronatus. extra eo. c. ſi vero. ⁊. c. cū propter. Ex hoc eñ quod dicit Innocen. q̄ epiſcopus debet iſtituere aliū: apparet q̄ nō iſtituet aliquē de preſentatis. lenius nāq; ferent preſentantes ſi in caſu deuolutionis ep̄s nullum eoꝝ inſtituat ſed tertium ar. eoꝝ que leguntur et notant̄ de ſtatu monacho. c. cū ad monaſteriū. §. porro. ꝟ. q̄ ſi is. et de elec. c. cōſiderauimus. §. fi. Hic tn̄ ſcire debes q̄ licet vbi vnus patronus preſentat duos locus ſit gratificationi vt ſcȝ epiſcopus poſſit vnuȝ eorum quem voluerit admittere ſicut legitur extra eo. c. cum autem. Tamen vbi duo patroni preſentant duos ſicut hic dicitur non erit locus gratificationi etiam habendo reſpectum ad ius ipſoꝝ preſentantium. Quia vbi duo patroni diſcordant aliter ꝓuidetur vt ſepius de iure q̄ per gratificationem. Scias ergo q̄ quandoq; vertitur diſcordia inter epiſcopum et patronum ⁊ tūc etiam poſt lapſum ſex menſium non deuoluitur poteſtas ordinandi eccleſiam ad epiſcopū ſed ponet ibi yconomum ſecundū ea que leguntur et notantur extra de offi. ordi. capi. cū vos. Quandoq; eſt queſtio inter patronos ſolū ſuper proprietate iuris patronatus videlicet quis eoꝝ ſit verus patronus. Et tunc ſi fuerint clerici expectandi ſunt per ſex menſes. Si laici per quattuor menſes. Poſtea vero poteſt epiſcopus prouidere vt hic dicitur. Quandoq; eſt diſcordia non de iure patronatus ſed de ꝑſona preſentanda et tunc ſeruari debet quod legitur eo. titu. capitu. iij. in princi. vt ſcilicet is preferatur ſi ſit ydoneus qui plurimorum patronorum voces habet dum tamen ſine ſcandalo fieri poſſit. et hoc verum vbi ſunt patroni plures q̄ duo. Si vero tantum ſint duo patroni contendentes non de iure patronatus ſed de perſona preſentanda quorum vnus preſentat vnum alius preſentat alium. dicit Johannes an. extra eodem capitu. cum autem. verb. relinquendum q̄ ibi eſt argumen. q̄ ſit locus gratificationi. hoc tamen non fatetur Petrus de ancho. quia licet quando vnus patronus preſentat plures locus ſit gratificationi vt ibi patet: non tamen ſic fieri debet quando duo a duobus preſentantur. ratio eſt quia vbi vnus preſentat duos i vtriuſq; concurrit voluntas patroni qui ſolus eſt. ſed vbi duo a duobus preſentantur neuter preſentatorum habet preſentationem inſolidum ſed in partem videlicet vnius patroni ſuffragium qđ non ſufficit ſecundum eum. vnde etiam in hoc caſu ſi non concordent infra tempus limitatum ad preſentandum prouidebit epiſcopus iuxta formam decretalis quicunq; extra eodem maxime vbi ſine ſcandalo ipſemet non poteſt eccleſie prouidere. et intelligo ſcandalum interuenire quando forſan vterq; preſentantium minatur ſe velle occidere quēcunq; ibi inſtitutū aliū ſcilicet a preſentato ſuo. ſic itelligit antho. ſcandalū extra. e. c. iij. et notatur in eo. c. ꝟ. ſine ſcandalo per hoſtieñ. Et predicta procedunt quando vterq; patronoꝝ eſt in poſſeſſione preſentandi. Quandoq; vero eſt queſtio de iure patronatus et non cōſtat q̄s poſſidet quia adhuc eſt queſtio de poſſeſſiōe: ⁊ tūc procedere poteſt finis capituli extra eo. quoniam. Quādoq; eſt queſtio ſuper proprietate iuris patronatus et neuter poſſidet: et tūc adhuc ꝓcedit id quod ibi dicitur in fi. vt ſcilicet epiſcopus poſſit prouidere ſi diſcordia non eſt reducta ad concordiam infra quattuor menſes ſi ſint laici. alias ſex menſes ſi ſint clerici. Quandoq; vo eſt diſcordia de iure patronatus et alter tantum eſt in poſſeſſiōe preſentandi et tunc ſi poſſidens preſentet ante motam cōtrouerſiā obtinere debet per ipſum preſentatus extra eo. c. conſultationibus. Si autem poſſidens preſentauerit poſt litē motam bene tenet preſentatio ſed eius validitas pendet ex futuro euentu. quia ſi obtineat poſſeſſor valebit preſentatio: alias reuocabitur. Et ſic ſtat capitu. ij. extra de in integ. reſtitu. Et ſic debet itelligi cōtrarius ſenſus extra eo. capitu. ex litteris. ſcḋm antho. qui ſic notat extra eo. c. quoniam. ꝟ. ſcḋo principaliter opponitur.

Queſtio

¶ Sȝ quero quid ſi diſcordia ſit inter duos patronos ſuper iure patronatus quorum vnus eſt clericus alter laicus iſra quod tempus fiet deuolutio ad ep̄m: an lapſis quattuor menſibus. In hoc dubio quidam dicunt q̄ epiſcopus debet expectare per ſex menſes ſic q̄ tempus conſideretur ex perſona dignioris ſcilicet clerici argu. ad hoc de arbi. capi. per tuas. de conſe. eccle. vel alta. c. quod in dubijs. Sed cōtra hoc facit de officio dele. c. q̄ſtionū. §. ſi vero duo. Alij ergo dicūt q̄ tp̄us illud conſiderari debet ex ꝑſona rei cui⁹ forū actor ſequit̄ extra de fo. ꝯpe. c. cū ſit. vñ ſi cleric⁹ ſit reus expectabit ep̄s ꝑ ſex mēſes. Si laicus ſit ꝑ quattuor mēſes expectabit. Sȝ p̄ma opinio placet Jo. an. ſ. q̄ indiſtincte expectent̄ ſex menſes. Nā de iure cōi in cā iuris patro. forū clerici et laici eſt idē extra de iudi. c. quāto. Et cū hac opiniōe ꝯcor. Hoſti. in ſūma. e. ti. §. in quib⁹. ꝟ. vbi aūt. ⁊ archid. e. ti. c. vnico glo. penulti. li. vj. Hoſt. tn̄ i lectura ſua ex̄. e. c. eā te. vr̄ ſeq̄ ſcḋaȝ opiōnē. Et hec ꝓbabilior ē i regno anglie vbi cā iuris ꝑronat⁹ ſpectat ad forū regiū.

fuerint eccleſiam illã cõferat illa vice niſi de vtriuſq; patroni cõſenſu: ne ſaltem aliquale preiudiciũ alteri patronoꝝ videatur generari ſi forte poſtmoduꝫ ius euicerit patronatus.

Bonifacius.

Cuius ius pronatus in foro regio addictũ eſt: ſi nõ apparet legitimũ impedimẽtum et beneficiũ vacat recipiatur ab ep̄o aut prelato quod ſi nõ vacat regi occupatũ nũcietur: cõceſſa patrono preſentandi iterum poſſidentem auctoritate.

Si aliquo euincente ius patronatus contra alium i foro regio ſcribat rex ep̄o vel alteri ad quem inſtitutio pertinet q̄ preſentatũ ab illo qui euicit admittat ſi beneficium vacauerit ne patrono fiat iniuria et aliud nichil obſiſtat canonicũ admittatur libere preſentatus. Si vero nõ vacat huiuſmodi beneficiũ domino regi vel iuſticiariis habet nũciare prelatus excuſando ſe q̄a tale beneficiũ non vacat non poteſt mandatũ regiũ adimplere. Liceat tamen patrono iteruꝫ ſi voluerit preſentare poſſidẽtem vt ſic ius euincẽtis patroni i poſterum declaretur.

Iohannes peccham.

Nullus prelatus excepto ep̄o inquirat de preſentatione niſi in pleno loci capitulo: cõceſſo prius proſpiciẽdi ſpacio. Cõtra quod ſtatutum que de cetero fient irrita ſint reſtituto leſis dãno.

Per noſtram prouinciam ⁊ infra. Statuimus ⁊ ꝑpetuo ordinamus vt nullus decanus ſeu quiuis prelatus alius exceptis perſonis ep̄oꝝ quoꝝ hac ordinatiõe auctoritas nõ artat inquiſitiõeꝫ faciat de preſentatõis alicuius ad beneficiũ

b Illa vice. Ratio ſtatim ſequitur ibi. ne ſaltem. ⁊c.

c Niſi. Excipit ab eo quod prius dixit.

d Vtriuſq;. In quo caſu tollitur ſcandalũ hincinde qđ euitare debet ep̄us inquãtũ põt. extra eo. c. j. ⁊ ij.

e Ne ſaltem. Ratio premiſſorum.

f Videatur. ſcꝫ in conceptu illius cuius preſentatus nõ inſtituit.

g Poſtmodũ. i. poſt deuolutionẽ factã ep̄o.

h Euicerit. In quo caſu licebit euincenti inſtitutũ per ep̄m repñtare. ex. e. c. Si vero. Et hec repreſentatio hoc operabit vt euincens per hoc conſtituatur in quaſi poſſeſſione iuris patronatus.

i Si aliq. Hec fuit cõſtitutio Bonifacii archiep̄i. Et habet tria dicta. In primo ſtatuit q̄d faciet ep̄us ſi euincẽs ius patronatus in foro regio preſentet ad eccliaꝫ adhuc vacantẽ. In ſcđo ibi. Si vero. ordinat q̄d fieri debeat ſi ecclia non vacauerit. In tertio ibi. Liceat tñ. prouidet patrono euincenti etiã ſi eccleſia ſit plena. Diuiſio.

k Foro regio. In quo tractatur cã iuris patronatus de cõſuetudine regni Anglie lꝫ ꝑtineat ad forũ eccleſiaſticũ ſcđm canones. ex. de iudiciis. c. quãto. vbi de hoc.

l Epiſcopo. ſcꝫ ad quẽ ꝑtinet inſtitutio.

m Alteri. vtputa abbati decano vel archid. aut alicui alii.

n Pertinet. forſan de conſuetudine preſcriptione vel priuilegio ſpeciali.

o Vacauerit. ſcꝫ de iure et de facto. Et idem intelligo ſi de iure vacauerit licet non de facto dum tamen incũbens prius amoueatur ab incũbentia facti. de preben. c. licet ep̄o. li. vj. Et hoc verũ q̄n dubitatur de iure incũbentis: q2 tunc opus eſt vt vocetur incũbens vt dicto. c. licet. Secus tamẽ eſt vbi ſatis conſtat de nõ iure incũbentis. Nam in hoc caſu ep̄us poteſt abſq; cauſe cognitiõne auferre poſſeſſionẽ ab incũbente ſicut alias in ſimili notatur de offi. ordi. c. ordinarii. §. conferat per archid. li. vj. Nõ eſt q2 in hoc caſu ep̄s exequit officiũ ſuũ. facit ad hoc de inſtitu. c. iij. de pactis. c. accepimus. ⁊ nõ. per Inno. ⁊ Hoſti. de reſti. ſpo. c. accepta. ⁊ facit ad idẽ qđ nõt arch. de elec. c. licꝫ canõ. §. prouat. li. vj. vt lite pẽ. c. vlt. §. cõferat per eũđ. Tu đo circa hãc materiã vide q̄ ſcripſi. ĩ. de cõceſ. preb. c. eſurientis auaritie glo. hec lra põt intelligi. ⁊ e. c. §. ipſo facto.

p Ne patrono. ſcilicet euincenti.

q Iniuria. eſſet enĩ iniuria patrono ſi vacãte eccleſia nõ admitteretur eius preſentatus dũ tñ ſit ydoneus. Sꝫ quid ſi ordinatio eccleſie ſit deuoluta ad ep̄m per lapſum tp̄is tñ ep̄s nõdũ ordinauit de perſona ibidẽ inſtituẽda ſi patronus poſt lapſuꝫ euicat ius patronatus vt preſentet ad eccliam adhuc vacãtẽ. nunq̄d ep̄s teneat talem preſentatũ admittere vel alias poterit libere vti iure ſibi deuoluto iuxta effectũ decre. nulla de cõceſ. preben. Puto q̄ in hoc caſu ep̄s nõ teneat admittere preſentatũ talis in excluſionẽ iuris ſibi acquiſiti per lapſum. Ratio ẽ q2 ius ep̄o q̄ſitũ ſine facto ſuo nõ dꝫ ab eo auferri. ff. de re. iur. l. id qđ noſtrũ. põt tñ ep̄s collatariuꝫ ſuũ etiã ad preſentationẽ talẽ patroni admittere ex. e. c. ſi đo. ⁊ §. patebit i fi.

r Canonicum. vt quia ſit clericus ⁊ etatis ſufficientis aliaſq; habilis ⁊ ydoneus ad ipſum beneficiũ obtinẽduꝫ ſcđm ea que ſcripſi ſupra de inſtitu. c. ex ſolito. §. clerico. Et ſub iſto q̄ dicit canonicum nõ obſiſtat: põt intelligi id de quo dixi in glo. precedenti videlicet de iure ep̄i rõne deuolutiõnis ſibi facte iuxta ea que leguntur extra. e. c. Cum autem cum ſimilibus.

s Libere. i. ſine inquiſitione facienda ſuper iure patronatus quia ſufficit q̄ rex per ſuas lr̃as teſtet ipſm i ſua curia obtinuiſſe ius pronatus. ar. ad hoc de fide inſtru. c. cum dilectus.

t Si vero. ſcđa pars.

v Iuſticiariis. ſcꝫ corã quibus patronus obtinuit ius patronatus.

x Nũciare. q̄ nõ opꝫ q̄ fieri perſonalr ſꝫ per nunciũ vel per litteras.

y Excuſãdo ſe. ſicut habes q̄ ad mãdatũ pape extra de reſcrip. c. ſi q̄n.

z Liceat tamẽ. iij. pars

a Iterum. i. de nouo.

b Poſſidẽte. ſup. ⁊ auctoritate ep̄i inſtitutũ etiã ſi ſit per ep̄m iure ſibi deuoluto inſtitutus ex. e. c. ſi đo.

c Vt ſic. ſcꝫ per preſentatiõeꝫ patroni euincẽtis.

d Declaretur. i. quo ad q̄ſi poſſeſſiõeꝫ iuris patronatus vt notãt doc. ex. e. c. ſi vero. vbi notãt petrus de Ancho. antho. de butrio et alii q̄ inſtitutus per ep̄m dꝫ euincẽti huiuſmõi recognoſcere in pronũ. Et ſic eſt ꝓpoſteratio vt. ſ. inſtitutio ꝓcedat preſentatiõeꝫ. Nec põt pronus euincẽs aliũ preſentare q̄ inſtitutũ per ep̄m vt nõt ibi Ioh. an. Nõ eſt: q2 nõ dꝫ retractari ex cã ſuperuenienti qđ geſtũ fuit legitime. ff. đ itinere actuq; priuato. l. ij. ſi tñ iure pronatus euicto poſt tp̄is lapſũ eccſia adhuc vacãte nec dũ prouiſa per ep̄m pronus euincens ad eã preſentauerit puto q̄ hñ tenebit preſentatio dũ tñ ſit de eadẽ perſona quã ep̄s inſtituere decreuit iure ſibi deuoluto q2 aliũ preſentando nõ põt tollere ep̄o ius ſibi queſitum rõne lapſus. vt dixi. ĩ. e. §. Iniuria.

e Per nras prouinciã. hec cõſtõ facit principalr duo. Primo ponit ſtatutũ. Scđo ibi quicq̄d. adiicit pena cõtrafacientibus. Diuiſio

f Et infra. hic decidit quõ preſentatõe quãq; ſctã de beneficio pleno fiebãt inq̄ſitiões clãdeſtine ignorãtibus poſſeſſoribus veris ipſoꝝ beneficioꝝ ⁊ ſicvt ſepius ſpoliati ſũt poſſeſſiõe beneficioꝝ ſuoꝝ ipſi veri poſſeſſores aliis in eoꝝ loco ſubrogatis.

g Decanus. ſup. eccleſie cathedral vel collegiate aut decanus alius ad quẽ de cõſuetudie preſcripta priuilegio vel alias ptinet ſibi preſentatos inſtituere i beneficiis eccleſiaſticis.

h Prelatus alius. i. a decano vtputa abbas. Prior cõuentualis et cõſimiles habentes de cõſuetudine preſcriptione vel priuilegio ius inſtituendi.

i Auctoritas. ſupple excitos alios prelatos inferiores in talibus excedẽtes. extra de hereti. c. cum ex iniuncto in fi.

k Nõ artat. ſupple ſcđm intẽtionẽ ſtatuẽtis. an đo artet ſcđm ea q̄ leguntur ⁊ notãtur de elec. c. viſi. li. vj. vide infra. §. pxi. §. nõ tenere.

l Inquiſitioneꝫ. ſcꝫ per quam ſolet inquiri de iure preſentãtis et meritis preſentati necnõ de vacatione eccleſie ⁊ ipſius vacationis modo aliiſq; articulis in talibus inquiri cõſuetis. Debet nãq; inſtituens ante admiſſionẽ preſentati de omnibus ⁊ ſingulis talibus ſe diligẽter informare ſꝫ ea q̄ dixi. ĩ. de inſti. c. Cũ ſcđm apl'm. §. duos menſes. Et cõcor. ad hoc quod legit de elec. c. cũ dilecti.

m Preſentatõis. videt itaq; q̄ hec cõſtõ ad negociũ collatõnis alterius vel prouiſiõis extẽdi nõ dꝫ maxie cũ ſit penalis vt. ſ. pxi. §. quicq̄d.

eccleſiaſticuz negocio niſi i pleno loci capitl'o eo cui poſſeſſio eccleſie incūbit vocato legitime ſub tanti tēporis ſpacio quo poſſit ſibi prudentum virorū cōſilio pſpicere ⁊ defenſiōi ſtat⁹ ſui de ſufficiēti remedio puidere. Quicqͩ aūt decetero ɔtra hāc nr̄am ordiatōez fuerit attētatū decernim⁹ penitus nō tenere

Differunt nāq̄ preſentatio/collatio/prouiſio/inſtitutio/ordinatio ⁊ alia huiuſmodi prout plenius notat̄ de ꝓben. c. cū in illis ꝑ archid. li. vi. Et vide quod dicam infra. c. §. nō tenere.

n Loci capitulo. loquit̄ forſan ſm morē prouincie vbi obſeruari ſolet ꝙ hn̄s iuriſditionē aliquā de aliquo certo tempore in tēpus vtputa ſingulis mēſibus celebrat capitulū generale in aliquo loco ſue iuriſditionis. Circa quā materiā vide qḋ ſcripſi ſupra de ɔſti. c. i. §. capitulis ruralib⁹. Uel potes itelligere hoc qḋ hic dicit de pleno loci capitulo vt ſcꝫ illud capitulū celebretur in loco .i. ipſa eccleſia ad quaꝫ fit preſentatio ſicut alias in ſimili ordinatur de ɔmunitione ⁊ vocatiōe fienda in eccleſia illa ad quā aliquis electus eſt de cuius confirmatione agitur. de elect. c. ſi. li. vi.

o Eccleſie. ad quam fit preſentatio de qua hic loquitur.

p Incumbit. loquit̄ itaq̄ hec cōſtitutio in caſu quo eccleſia ſit plena vt dixi ſupra ſub parte deciſa.

q Uocato legitime. id eſt noīatim ⁊ in ſpecie quādo de eo conſtat ſm ea que leguntur de elect. c. ſi. §. vlti. li. vi. Alioquin ſi de incumbente nō cōſtat debet fieri vocatio in genere vt ibi dicit̄. Et circa hoc vide notata per Inno. de maio. ⁊ obe. c. humilis ⁊ c. inter quattuor. c. ii. Et ſi fiat talis vocatio in genere debet fieri publice ſicut alias notat Io. an. in dicto. c. vlti. de elect. §. generalit̄ li. vi. Erit etiā vocatio legitima vt ſcꝫ obſeruetur quod ſequitur.

r Spacio. Erit enī hoc ſpaciū competēs ſm locorum diſtantiā perſonaꝝ ⁊ negocij qualitatē. pōt tñ talis terminus eſſe peremptorius iuxta notata doct. de offi. dele. c. ɔſuluit. ⁊ de accuſa. c. ad petitionem per Innocen.

ſ Prudentum. ſcꝫ aduocatorum vel alias iuriſperitorum.

t Conſilio. qḋ vnicuiq̄ neceſſariū eſt maxime i dubijs. xvj. q. ij. viſis. Et debet conſilium requiri ab his q̄ experti ſunt ⁊ moribus graues. i. q. i. eſtote. vnde qui talium cōſilia recipere nō curat corripiendus eſt. lxxxiiij. di. c. i.

v Defenſioni. Eſſet enī iniuſtū aliquē ſuo iure ꝓuari indefenſū. Et ideo etiā vbi iudex ꝓcedit ex officio ad vtilitatē alteri⁹ debꝫ ꝓcedere cum cauſe cognitiōe ſm quod notat dominicus. c. vlti. de elect. li. vi. §§. nota ꝙ vbi interponitur.

x Quicquid autem. ſecunda pars.

y Attentatū. ſcꝫ inſtitutionē de qua hic loquit̄ alio modo faciendo vel vocationē incūbētis omittēdo. Et ſic hec ɔſtitutio iſtitutionē faciendā de ipſo pñtato nō tāgit vtrū ſ. valeat vel nō ſi hec ordinatio nō ſeruetur. Sed ꝓ hoc vide infra glo. ꝓxima.

z Non tenere. Simile habes in ɔfirmatōe electōis ſiue i nō cōcordia ſiue in cōcordia fuerit celebrata vt ſcilꝫ nō teneat cōfirmatio etiā ꝑ epm̄ facta abſq̄ eo ꝙ coelect⁹ ſi q̄s ſit vl' hi qui ſe opponere volunt q̄ñ eſt vnicus elect⁹ noīatim vocētur ⁊ coelectus eſt certus vel etiā oppoſitores ſunt certi. Alioq̄n ſi incerti ſint ꝙ vocentur in genere ſm formā que habet̄ de elect. c. vlti. li. vi. vbi doctores quos vidi quo ad cōcordātiā materie hui⁹ ꝓut bene itelligens eos applicare poterit: ponūt cōcluſiōes q̄ ſequūtur. Una cōcluſio eſt ꝙ in negocio electionis de qua hic loquit̄ nō ſufficit ſola citatio eoꝝ quoꝝ itereſt ſꝫ opus eſt diſcuſſiōe negocij. Alioquin nō valet cōfirmatio. Et hoc apparet ex textu dicti capituli vltimi dum dicit nullis vocatis ⁊ nō diſcuſſo negocio. Hec ē cōcluſio Io. an. in no. dicto. c. vlti. §. nō diſcuſſo. Ex qua cōcluſione apparet ꝙ in negocio ꝓſentatiōis qḋ equiualet negocio electionis vt infra dicet̄ nō ſufficit vocationē fieri ſed cū hoc op⁹ eſt diſcuſſione negocij. Alia cōcluſio eſt ꝙ licet ɔfirmatio electōis ſine vocatione facta ſit irrita et inanis: electio tamen tenet in ſuo robore ⁊ vigore ita ꝙ iterū queri debeat de viribus ipſius electōis facit optime de elect. c. ſi cōfirmationē. li. vi. hec vero eſt cōcluſio Io. an. in no. d. c. vlti. §. cōfirmationes li. vi. Ex qua cōcluſione pōt inferri vt ſupra ꝙ in negocio pñtatōis inſtitutio q̄ habet vim cōfirmatiōis facta ſine vocatione de qua ꝓfertur licet nō teneat preſentatio tñ remanet i ſuo vigore: ſic ꝙ iterū de eadē queri ⁊ iuxta eam ꝓcedi debet ad admiſſionē preſentati ar. c. ſi cōfirmationeꝫ et eoꝝ que inferius dicam. Tertia ɔcluſio eſt ꝙ ſi plures ſunt coelecti vel plures oppoſitores ſinguli ſunt vocandi ſi de eis conſtet ſcd'm Io. an. in no. in dicto. c. vlti. §§. coelectus. Ex qua ɔcluſione inferri poteſt ꝙ etiā in inſtitutione faciēda ad preſentationem alicuius ſi plures ſint qui ꝓtendūt aliquod ius ſibi cōpetere in illo beneficio omnes ſunt vocandi in ſpecie ſi de eis cōſtet. Alioquin vocabūtur in genere. Quarta cōcluſio eſt ꝙ vbi cōſtat de coelecto vel oppoſitore nō debet fieri vocatio poſt edictū ſed in ſpecie. Sic ergo id ſentire poteris in negocio preſentationis vbi conſtat de incumbēte vel pluribus ꝓtendentib⁹ ſibi ius vel titulū in eodem beneficio colligit̄ hec cōcluſio. d. c. vlti. §. alias per Ioh. in no. Quinta cōcluſio eſt ꝙ etiā vbi ab initio nō cōſtat de cōtradictore tamen eſt cōtradictor de facto: ſi talis vocatus nō noīatim ſed generaliter per edictū vel alias voluntarie: nulla vocatione facta compareat ⁊ ſuas defenſiones habeat bene tenebit confirmatio ſubſecuta ſcd'm Iohan. an. in no. Qui ſic notat in dicto. c. vlti. dicto. §. alias. vbi ad hoc allegat mlt'a iura ꝓgnantia ⁊ multum notabilia eo nō obſtante ꝙ textus ibi videtur innuere contrariū. iuxta quā cōcluſionē poteris idem intelligere in negocio preſentatiōis quātum erit ad inſtitutionem inde ſecuturam. Et ex hac concluſione poteris aduertere ꝙ ad expeditionem actus nō requiritur citatio vbi citandus venit ad iudicium ſine citatione et reſpondet actui. Et cōcor. ad hoc notata ꝑ Bar. in. l. ij. ff. de in ius vocan. ⁊ C. de ſenten. ⁊ interlo. om. iud. l. prolatā. Cōcor. etiam huic ſententie quod notat ſpe. ti. de libelli cōcep. §. ſequit. §§. Item quidam dicūt. ⁊ videtur caſus. v. q. ij. c. vocatio. Sexta cōcluſio eſt ꝙ hec vocatio debet fieri in eccleſia de cuius ꝓlatura agitur nō autē vbi facta eſt electio ſiue pñtatio. ſic ſentit arch. dicto. c. vlti. cui etiā conſentit ibi Io. an. in no. §. in qua. et cōcor. ibi pau. ⁊ Io. de ymola quos recitat ibi dn̄icus de ſctō geminiano cōcordans cū eiſdem. qui dicit ꝙ electio i eccleſia denotat electionem eccleſie paſſiuam hoc eſt eius eccleſie ad quaꝫ fit electio. Allegat ad hoc textum in. c. q̄ſi ſit in prin. de elect. li. vj. Septima cōcluſio eſt ꝙ vbi eſt citatio vnica debet fieri peremptorie alias non valeret ſecundū Iohan. dicto. c. vlti. §. peremptoria. qui ſuper hoc remittit ad nota. extra de dila. c. i. ſuper glo. ij. Et hoc verum intelligit Io. de ymola niſi fieret preceptum ⁊ monitio per iudicem ipſi coelecto. Nam illud haberet vim peremptorij ſm eum ſuper quo eſt glo. ſingularis in. c. cōſuluit de offi. dele. §. terminū peremptorium. et cōcor. l. ij. C. quomodo et quādo iudex. vbi de hoc. Octaua concluſio eſt ꝙ talis vocatio debet fieri nō ſolū vbi electio vel preſentatio fit in diſcordia ſed etiam ſi fiat i cōcordia. Nam licet ſit concors poteſt tamen habere oppoſitorem qui tūc eſſet vocādus ar. eius quod legit̄ de elect. c. indēnitatibus. §. ceterum. li. vj. Alias ſi nō apparet fieret citatio generalis ſm Car. dicto. c. vlti. ꝓut eū recitat Io. an. in no. ibidē. §. cōcordia. Sed vt melius intelligas premiſſa reuoco in dubium.

Queſtio

Nunquid ea que ſtatuuntur in dicto. c. vlti. quo ad cōfirmationem electionis ſint etiam intelligenda quo ad confirmationem preſentationis q̄ eſt admiſſio ⁊ inſtitutio ep̄i ꝓut notat cardi. de inſti. c. i. §. inſtituere li. vj. Io. an. dicto. c. vlti. glo. ij. tenet ꝙ ſic. nec obſtat ſm eū ſi dicatur dictaꝫ cōſtitutionē eſſe penalem inquātū irritat cōfirmationem aliter factā. Unde nō debet extendi ꝓut in hoc libro ſepius dictū eſt. qꝛ vt dicit Io. an. ibi in no. cōſtitutio etiā penalis extenditur ad cōprehēſa ſub mēte. allegat ad h̄ notata de elec. c. ſi poſt q̄ꝫ li. vi. maxie cū vtrobiq̄ ſit eadē rō in pñtatiōe ſicut in electiōe. Itē ſm eū dici pōt ꝙ dicta ɔſtō nō eſt penalis: qꝛ nō ꝓuat iure q̄ſito ꝑ electionē ſꝫ caſſat ɔfirmatiōeꝫ electōis ⁊ ſic nō pōt dici penalis. Alias ſi diceret ɔtrariū ſequeret̄ ꝙ iura q̄ caſſant teſtamēta aut codicillos vel dicūt ſentētias nō valere deficiētibus certis ſolennitatibus eſſent penales quod nō videt̄ verū eo ꝙ nō diriminit patrimonium vel ius priſtinum. ſi ergo non ſit penalis poſſet extendi ſecūdū eum. nec obſtat ꝙ textus dicti. c. vlti. non exprimit de preſentatione ſed ſolum de electione: quia hoc ſecūdum eum erat vt cōcordaret vel cōgrueret titulo in quo poſita erat illa decretalis. et finaliter dicit Iohan. an. ꝙ etiam quo ad verba hoc ſatis colligitur quia verum eſt ſecundum eum ꝙ verbum electio extenditur ad preſentationem cuius dicto concordare videtur

Ad ſatiſfaciendum[a] nichilominus de damno[b] omnimodo quod idẽ poſſeſſor[c] perpeſſus[d] fuerit per decanum vel prelatũ alium taliter[e] clãdeſtine ingrẽntẽ preſentis ſanctiõe ꝯcilii cõdẽnantes[f] ambicioſum[g] ipm ab huiuſmõi officio ſic nequiter ãbito excludentes[h]

Paulus de elect. c. i. §. eligat in clerũ. Et videtur textus extra. c. c. ij. ibi eligant preſbyterũ ⁊c. Et ad idem facit ibi. c. iij. dum dicit plurimoꝝ eligitur conſenſu ⁊c. Et ſic ſtat. c. a nobis. eo. titu. ⁊ de elect. c. querelã. Et facit ad hoc q̄d notatur de elect. c. ſciant. glo. antepenulti. ꝑ Jo. an. li. vj. Et huic ſnie viꝫ Jo. an. ꝯcor. lapus de caſtellis dicens q̄ ſic obſeruatur in practica ꝑ ut ponit idem lapus alleg. viij. Sicut etiam videtur conſentire Dominicus de ſancto Geminiano dicto. c. viij. Qui ex dicto Johan. an. incidẽter infert q̄ cõſtitutio adnullans ſententiam vel proceſſum vel inſtrumẽta ex defectu ſolẽnitatis nõ dicitur penalis ex quo non dirimit patrimonium. Et ibidem fatetur Petrus de Ancho proprie loquẽdo ſed improprie loquendo dicit q̄ talis cõſtitutio poteſt dici penalis. alleg. ad hoc de elect. c. ſi religioſus. §. i. li. ſexto. Sꝫ ibi priuatur iure q̄ſito. Fortius tamen facit textus ⁊ glo. de reſcrip. c. diſpẽdia li. vj. Hic vero vt ſciatis quando dicatur pena et quando nõ oportet cõſiderare q̄ ꝓprie dicitur pena leſio que punit ⁊ vindicat quod quiſq̄ ꝯmiſit. ita dicit textus de peni. di. iij. §. penitẽtia eſt q̄dam. Et ſic patet q̄ ſi lex ledat perſonam pro vindicta cõmiſſi illa proprie dicitur penalis. Et ideo dicit textus ⁊ glo. in dicto. c. diſpendia in fi. q̄ pena eſt irritare proceſſum ⁊ reſcriptum. Ratio eſt q̄ leditur ille ex eo qui impetrauit cõtra iura. et leſio fit. quia ſaltẽ perdit expenſas quas fecit in lite. Idem etiã dicit ibi Dominicus. Si lex priuat iure queſito per electionẽ quia pena eſt cum leditur in ipſo iure de electio. c. cupientes. Et dicto capitulo religioſus li. ſexto. Unde dato q̄ non diminuatur patrimoniũ dum tamen leſio aliqua fiat pro vindicta. illa dicitur proprie penalis vt vult ille textus de peniten. di. ſi in. tertia. preall. qui eſt ſumme notãdus ſecũdum eum. Ecce ſm hanc ſententiam vltimam quã ponit dominicus apparet q̄ nõ ſolũ pena attendit circa ius queſitum totaliter auferendũ ſed etiã alias circa dãnũ ꝑſone imminens etiã rõne expẽſaꝝ ꝑditaꝝ ſm quã cõſiderationẽ poſſet dici illã cõſtitutiõeꝫ de elect. c. viij. li. vj. fore penalẽ: q: vbi nõ tenet cõfirmatio ꝓpter omiſſionẽ ſolẽnitatꝭ ibi requiſite lꝫ ob hoc nõ omittatur ius cõpetẽs ex illa electione vt vult ibi Jo. an. ⁊ ſic illa cõſideratiõe nõ ſit penalis. Eſt tñ penalis illa cõſideratiõe qua ſic cõfirmatus ꝑdit expenſas quas fecit circa talẽ cõfirmationẽ inualidã ar. eoꝝ que legunt ⁊ notant dicto. c. diſpẽdia de reſcrip. li. vi. Sꝫ ſi bñ videas ille pene exꝑmunt i dicto. c. diſpẽdia etiã quo ad expẽſas. Et ideo nõ imerito ꝑt dici penalis quo ad expẽſa ſed in caſu illiꝰ. c. viij. nichil exꝑmit de expẽſis a pte iuris hoc diſponẽtis ſed potius leſio cõtingit in expẽſis ꝓpter fatuitatẽ ꝓpriã illius electi forſan i deſiderãdo ſecũ fauorẽ ſibi fieri in expeditione ſue cõfirmationis ſiue vocatione de qua fienda ibi ꝓuidetur. Et aduerte q̄ in dicto. c. diſpendia ꝑſanus dñicus in. §. reus q̄q̄ aſſignat illũ textũ ꝓ vno notabili dicens q̄ lex que anullat ꝓceſſum vel lr̃as ꝯtentioſas vel inferi cõdẽnationẽ expẽſaꝝ dr̃ penalis. fatet tñ eo. c. §. i. v. nõ incidẽter q̄ ꝯſtitutiõ penalis lꝫ poſſit extendi ex identitate rõnis: pena tñ cõtenta nõ dꝫ extendi ad caſum nõ expꝛeſſum. Ex quo dicto ſequitur q̄ ſi illa ꝯſtitutio non extẽdat ad ꝑſentatiões pena illiꝰ. c. i eis nõ habebit locũ ar. c. in penis de reg. iuris. li. vi. De hac materia quõ ⁊ q̄n ꝯſtitutio penalis extendat ad nõ expꝛeſſa ſcripſi. ſ. de ꝯceſ. preben. c. Ebrietatis auaricie. §. ꝓcurantes. Hic tñ aduerte q̄ ꝑdicta opinio Jo. an. nõ obſeruatur vt cõiter in anglia. Et ꝓ obſeruãtia illa q̄ practiſat inſtitutionẽ valere ad ꝑſentationẽ alicuius lꝫ nõ fiat vocatio ſm formã dicte decre. viij. de elect. li. vi. Contra dictã opinionẽ Jo. an. moueo ſic. Idem Jo. an. ſicut dixi. ſ. e. c. i. §. deuoluatur. cõcluſionaliter tenet q̄ patronus laicus ꝑſtans ſcienter idignũ ꝓpter hoc nõ amittit ius ſuũ illa vice ſed ꝑt infra tp̃s legitimũ ꝑſtare dignũ. Modo video verũ eſſe a pte iuris q̄ ſcienter eligentes indignũ ꝑdũt ea vice ptãtẽ eligẽdi. de elect. c. ſi q̄s li. vj. Si ergo electio ⁊ preſentatio ad paria reputant videret q̄ laicus etiã primo eligens ⁊ poſtea ꝑſtans ſcienter indignũ amitteret ius ſuũ illa vice q̄d tñ diffitetur Jo. an. vt ꝑdixi. ꝑterea id quod dicit Jo. an. ſcꝫ q̄ preſentatio eſt electio. Cuius etiã dicto ꝯcor. cardi. de inſti. c. i. §. inſtituere li. vj. Videt nõ eſſe bene dictũ nã eligere eſt ex pluribus ꝑſonis vnã legere: et ex pluribꝰ votis legere. i. colligere ſicut notat hoſtien. in ſumma de elect. §. in quibꝰ v. ego dico. Sed vt ibi dicit hoſtien. hoc vltimũ ſcꝫ electio actiua q̄ ex pluribus votis ꝯſiſtit nõ poteſt conſiſtere niſi inter plures ⁊ ſic in patronũ vnicum cadere nõ poteſt electio. Sed vbi ius tale cadit in vnũ aut dr̃ ꝑſentatio aut collatio vel ꝓuiſio ſiue ordinatio. Aliqñ vero dr̃ creatio quãdoq̄ inſtitutio q̄nq̄ collatio de quoꝝ ſingulis hoſtien. dat remiſſiones in loco predicto. Et hec vera dicit innoc. etiã q̄ ſi plures ſint patroni laici nõ ꝑtinet ad eos electio ſicut plenꝰ ibi notatur ꝑ eundẽ. §. q̄s poſſit v. laicus aũt. Et q̄ differant electio ⁊ ꝑſentatio ſatis colligitur ex alia cõcluſione eiuſdem Jo. an. in no. dicto. c. viij. ad fi. vbi querendo nũq̄d illud. c. locũ habeat in collatõe Rñdet q̄ nõ. et ratio ſua ẽ: quia in collatione nõ eſt mediũ inter electionẽ ⁊ cõfirmationem ſed in preſentatione ſic. Nam in preſentatiõe ipſa preſentatio eſt actus medius inter electionẽ ꝑſone preſentande et inſtitutioneꝫ eiuſdem que eſt loco cõfirmatõis. Ex quo dicto ſequit q̄ electio et ꝑſtatio differũt ⁊ nõ ſunt idẽ etiã ſm opinionẽ ipſius Jo. an. nec obſtat q̄d all'. Jo. an. de. c. ij. ⁊ iij. eꝫ. c. ti. vbi textꝰ circa patronos vtit v̾bo electõis. Nã ibi ⁊ i ꝯſilibꝰ v̾bũ electõis ponit impꝛie vt ptꝫ ex hiis q̄ dixi. ſ. hac eadẽ glo. v. ꝑterea. electio nãq̄ talis i vno patrono nõ eſt electio canõica q̄ fit ꝯcurrẽtibꝰ votis plurimis ſꝫ fit ſm votũ viꝰ ſicut vnus puer dr̃ eligere pulchꝛũ florẽ vel pulchꝛũ pomũ iux̄ notata hoſtien. de elect. §. i. i ſũma ſua. Nõ q̄ videt bona argumẽtatio a ꝓꝑetate vocabuli ſtricte ſũpti ꝓut eſt videre i. d. c. viij. li. vi. vbi electio ſtricte ſũpta ſumit ꝓ electiõe canonica ad ſignificatiõeꝫ eiuſdẽ large ſũptã ꝓut notat Jo. an. in electiõibus q̄ ꝑcedũt actũ ꝑſtationis. Nã ſenſus vtrobiq̄ nõ eſt vnus. Jtẽ ꝑſuppoſita opinione Jo. an. ⁊ ſuoꝝ ſequatiũ ſeq̄ret ex hoc q̄ electꝰ a patrono ꝑ viã ꝑſtatõis ad aliq̄d bñficiũ cõſentiẽs ꝑſtationi de ſe facte extũc effectualr̃ nõ petẽs ſe admitti ⁊ iſtitui i eodẽ bñficio ĩfra tres mẽſes poſtq̄ hmõi ꝑſtatiõi de ſe facte cõſenſerit amitteret ius ſibi cõpetẽs ex eadẽ ꝑſtatione ſm ea q̄ in caſu electõis legunt ⁊ notant de elect. c. q̄ ſit li. vi. Et ſic etiã in ceteris q̄ ſtatuũt ſuari i electõibꝰ canõicis ſeruari deꝫ etiã eadẽ in ꝑſtatiõe ſimpliciũ patronoꝝ. Quoꝝ tñ ꝯtrariũ cõiter videmus obſuari nec ꝯſuetudo ſ̃uat q̄ dr̃ legũ el optia iterpꝛes. ff. de legi. l. ſi de iterꝑtatõne. Hiis tñ nõ obſtãtibꝰ fateor iuſtã opinionẽ Jo. an. magnã fore equitatẽ vt. ſ. etiã in ꝑſtatione fiat vocatio ſm q̄d cõtinet in. d. c. viij. ⁊ q̄ iſtitutio ꝑſtati fiat cũ cauſe cognitione maxĩe vbi ꝓbabilr̃ põt dubitari an plures ſint patroni ſiue veri ſiue ꝑtenſi. Nã inſtituẽs nõ dꝫ eſſe ꝑceps in admittẽdo ꝑſtatũ argu. d. c. viij. et eoꝝ q̄ ſcripſi ſupra. c. ij. de iſti. c. cũ ſm apoſtolũ v̾bo duos mẽſes. Et tñ nõ teneat iſtitutio omiſſa tali ſolẽnitate reputarẽ i regno anglie ſatis rigoroſũ maxĩe cũ cõis practica ⁊ conſuetudo huius regni vt cõmuniter aliud inducant et obſeruent et contra hunc rigorem optime faciunt notata ber. cõpoſt. extra de elect. c. q̄ ſicut. v. Item queriĩ vtrũ cõfirmatio.

eligere q̄d ſit.

Electi
ꝑſentati
differũ

a ❡ Ad ſatiſfaciendum. v.

b ❡ Damno omni. hic vide q̄d ſcripſi. ſ. de ꝓcura. c. vnico. v. dãna omnia.

c ❡ Poſſeſſor. i. incũbẽs preſertim titulo colorato de quo et proprius iure quid imponet vide q̄d ſcripſi. ſ. de ꝯceſſ. preben. c. ebrietatis auaricie. v. penitus amoueri.

d ❡ Perpeſſus fuerit. ſupple occaſione talis proceſſus clandeſtini ꝯtra eum facti et habiti.

e ❡ Taliter. ſcꝫ extra plenũ loci capitulũ et nõ facta vocatiõe vt hic ſtatuitur.

f ❡ Cõdẽnantes. eſt itaq̄ hec conſtitutio edita per viam ſnie late quo ad reſtitutionẽ hmõi damnoꝝ et eſt ſenſus q̄ ipſo iure ligãtur et tenẽtur ad reſtitutionẽ ita q̄ nõ ſit opus miniſterio hominis niſi quo ad declarationẽ ſicut alias legitur ⁊ notatur in. c. cum ſecũ leges de hereticis li. vj.

g ❡ Ambicioſum. ambitio eſt ad honores mũdi ſine ſuffragio corporis ⁊ ſine merito laboris velle ꝓmoueri. glo. di. miramur ad fi. et q̄ ſit peccatum mortale ⁊ ideo reprobanda notatur de reſcrip. c. viij. glo. i. per arch. li. vj.

Ambitio

h ❡ Excludentes. ſimile habes. viij. q. i. c. apoſtolica. i. q. vj. ſicut et. de tranſla. epi. c. quanto ad fi.

i ¶ Perpetuo .i. quādiu vixerit. et ꝯcor. in fili. ff. pro socio .l. j. vbi de hoc p accurſ. Sic etiam ponit. lex .di. c. ſanctoꝝ. ff. de ꝓcura. l. et imppetuū. de reſcrip. c. vlti. li. vj.

k ¶ Eundem. ſcz ambitioſum.

l ¶ Omni obtentu .i. adeptione ꝗ̄ ꝑ viā ꝯmutationis ſm ea que ſcripſi .ſ. de ꝓcu. c. exhorrenda. ℣. obtinendum.

m ¶ Eccleſiaſtici. qꝺ ſcilꝫ haberi non poteſt ſine inſtitutione canonica.

n ¶ Trienniū. iſtud trienniū icipere dꝫ a tpe quo conſtat ipm ꝯtra iſtā conſtitutionem deliquiſſe ꝑ declarationē iudicis competentis.

perpetuo et nichilominus eundē ab omni obtētu alterius bñficii eccleſiaſtici ꝑ trienniū ſuſpendētes.

¶ De cenſibus ꝛ procurationibus.

Stephanus

¶ Ut viſitationes eccleſiarū fiant ab archidiaconis ſine ipſarū grauamine: nullum iuitent niſi fuerit a rectore eccleſiarum inuitatꝰ nec die viſitationis capitulū celebrēt: niſi in burgo vl' ciuitate: nec ꝓcurationeꝫ recipiant ſine cauſa rationabili nec pro viſitatōe redemptionē extorqueant.

¶ Ut ſingl'a eccleſiaſtica officia in eccleſia dei rite procedant ſtatuimꝰ ne archidiaconi nimiū graues eccleſiis ſibi ſubiectis exiſtant: diſtrictius inhibentes ne ſtatutum in cōcilio generali euectionis numerū excedant ſed viſitationis nomine debitam ſibi recipiant procurationem. Nec ad eam procurationē veniētes extraneos vt ſecum veniant inuitare preſumant. Si tamen pro honore archidiaconi eccleſiarum rectores velint aliquos inuitare: hoc nullatenus ꝓhibemus. Sꝫ ipſi archidiaconi nullum inuitēt ne forte qui per ſuū aduētuꝫ eccleſias nō grauarēt tñ grauēt ꝑ iuitatos. vñ vt eis ſubtrahat̄ neceſſitas iuitādi ꝓhibemꝰ ne archidiaconi die viſitatōis ſue

o ¶ Ut ſingl'a. Iſta cōſtitutio que fuit Stephani archiepi edita in cōcilio Oxoñ. ꝑmo facit quattuor. In ꝑma parte diſpoit de vno moderamine quo ad arch. viſitantes et ipoꝝ ꝓcuratiōes. In ſcḋa ibi. Si tñ. ordinat etiā cū quodā moderamine ne archi aliq̄s inuitent ad ꝓcurationem. In tertia ibi. Unde vt ab eis tollit occaſioneꝫ inuitādi. In quarta ibi Ad hec. Statuit de ꝓcuratione nō recipiēda niſi cū archīus ꝑſonalr viſitat.

p ¶ Graues. ſic videlicꝫ ꝙ aliquid ſubditis ſuis occaſione viſitatōis ipoꝝ arch. imponat ꝯtra formā inferius ſtatutā aut alia canonū iſtituta. x. q. iij. relatum. extra. e. c. prohibemus. et c. ſopite.

q ¶ Eccleſiis ſibi ſubiectis. Sunt eñ quedā eccleſie lꝫ infra ſibi tñ alicuius archidiaconatus cōſtitute q̄ tñ ipi archidiacono nō ſunt ſubiecte vtputa eccleſie regulares quales ſunt monaſteria monachoꝝ: canonicoꝝ regulariū et monialiū. ex̄ de offi. archi. c. vlti. vbi de hoc ꝑ Inno. Hoſti. Io. an. et alios. Sic etiā ſi archiepus aliquas ecclias ſue iuriſditioni reſeruauit in ſpē ita ꝙ in eis archīus nullā iuriſditionē exerceat tales ecclie nō dicēt ipi archidiacono ſubiecte ſicut eſt videre in miltis loc̄ vbi archiepi et epi exercēt iuriſditōnem imediatā et peculiarē.

r ¶ Statutum. ſume qꝺ eſt .ſ. numerum.

ſ ¶ Concilio generali. extra e. c. cum aplus.

s ¶ Euectionis numerū. vicꝫ quinqꝫ aut ſex ſicut ptꝫ dicto. c. cuꝫ aplus. §. quocirca. an aūt vltra hunc numerū debeat ꝓcuratio ꝑſonis pluribus q̄ ſint euectiones recitant opiniones ꝑ Hoſti. et Io. an. poſt eū. de exceſ. ꝑlat. c. cū ad quoſdā. vt vicꝫ ſm opinionem aliquoꝝ quātus eſt numerus euectionū cū ſuis ceſſoribus tantus ſit vltra hos numerus ꝑſonaꝝ peditum ad cuſtodiendū equos. Alioꝝ opinio eſt ꝙ ꝓ ſingulis tribus equis vltra eoꝝ ceſſores ſit vnus pedeſter ad dictos tres equos cuſtodiendos. Tertia opinio eſt ꝙ ſinguli duo equi vltra ipoꝝ ceſſores habebunt vnū cuſtodem. In his tñ Io. an. et Hoſti. relinquūt huiꝰ rei terminationē boni iudicis arbitrio ſm regionis ꝯſuetudinē. Quorū opinioni ꝯſentio maxime vbi de more regionis eſt ꝙ cuſtodes equoꝝ non ſunt equites ſed pedites. vbi tamen ꝑſone deputate ad equorū cuſtodiam ſunt eq̄tes et nō pedites vt cōiter obſeruat̄ apud ꝓlatos in Anglia ſatis rōnabile eſt ꝙ ꝑſone non debeant excedere numerū euectionū. Sufficere nāqꝫ pnt iuxta morem Anglie due ꝑſone ad cuſtodiēdū ſeptem equos ſic ꝙ archidiaconus circa latus ſuū habeat quattuor ꝑſonas ipo extāte q̄nto et ſic in toto cū ſeptem equis erūt ſeptē ꝑſone et non plures. In exceſſu tñ vnius vel duaꝝ ꝑſonaꝝ pedeſtriū non erit vis ſm Hoſti. dicto. c. cum ad quoſdam.

t ¶ Excedant. Quod ſi fecerint pt eis denegari ꝓcuratio ſm ea que notat Inno. d. c. cū ad quoſdā. de exceſ. ꝓla. ℣. ꝓ filiis. Et h̄ intellige verū quo ad numerū ſupfluū quē forſan adducit ꝓlatꝰ vltra debitū numerū ꝓut nōt glo. Ber. d. c. cū aplꝰ. ℣. ꝯtenti exiſtant. vñ lꝫ arch. plures ſecū ducat vicꝫ vltra numerū debitū: tñ nō negabit̄ ꝓcuratio vſqꝫ ad numerū de iure limitatū ad inſtar petitiōis que ſi vltra debitū ꝯcepta ſit: eſt tñ ad debitū redigenda nō autem in totū negāda vt .l. qui ſolidū. §. ēt. ff. de leg. ij. Si aūt ſupflui nō pnt ab aliis ſepari vt qz archidiaconꝰ hoc recuſat tūc poterit ꝓcuratio oibus denegari vt ſic vtile ꝑ iutile viciet̄. ff. de aqua q̄ti. ꝛ eſtiua. l. i. §. Itē queritur. Et ad h̄ Petrꝰ de ancho. allegat .l. in fideiuſ. ff. de vſur. vbi reproba petitio rōne incerte partis pt negari in totū. Et ſic ipe no. d. c. cū apoſtolus. ℣. querit glo.

Utile ꝑ inutile viciat̄.

v ¶ Viſitationis noie. q̄ viſitatio qualis eē dꝫ q̄ ad archidiaconū dixi .ſ. de offi. archid. c. j. ℣. viſitatione. Et nō ꝙ dīc viſitationis noie. nā ſi alia de cā archidiaconus circueat ſuū archidiaconatum nichil pt exigere a ſubditis. extra. e. c. ꝓcurationes. cū ibi notatis. Et ibi videas glo. ber. in. ℣. viſitatōis.

x ¶ Debitā. ſume qꝺ eſt .ſ. ꝓcurationē. Et dr̄ ꝓcuratio debita q̄ fit in victualibus ipi archidiacono cū perſonaliter viſitat ꝓ ſe ꝛ ſuis cū ſeptē euectōibꝰ ad maius. patet quo ad euectōnes extra e. c. cū aplꝰ. quo ad ꝓcurationē fiendā in victualibus ptꝫ e. ti. c. romana. et c. exigit. li. vj. dꝫ tñ hec ꝓcuratio ſolui ſm facultates ecclie viſitate. ex̄ eo. c. Cum nup. vt vicꝫ ecclia q̄ magis abūdat largius viſitanti exhibeat. illa vero q̄ minus abūdat: minus in expenſis exhibeat. ex̄. e. c. cū aplꝰ. ꝛ d. c. cū nup.

y ¶ Inuitare. ne ꝓlatus ecclie ſe ꝑ h̄ ꝗuarī fore rōnabilr̄ cōqueri poſſit. ex̄. e. c. cū inſtātia. circa mediū. Et facit ad hoc qꝺ legit̄ de offi. ord. c. vt iuxta. x. q. iij. cauendū.

z ¶ Si tamen. Secunda pars.

a ¶ Honore archi. ne ſcꝫ ſolus forſan in menſa ſedeat abſqꝫ ſolatio aliquoꝝ bonoꝝ viroꝝ q̄ eū ꝯſolari ſciant et poſſint.

b ¶ Eccleſiarum. ſcilicet viſitatarum.

c ¶ Sed ipſi. verſ.

d ¶ Ne forte. redditur ratio premiſſoꝝ.

e ¶ Non grauarent. extra eo. c. cū aplus. x. q. iij. cauendum.

f ¶ Unde vt eis. Tertia pars.

g ¶ Neceſſitas .i. occaſio.

h ¶ Die viſitationis. Poteſt enim viſitator vna die morari apꝺ eccliam viſitatam. x. q. iij. inter. iuxta fi. Ultra vero vnū diē morari nō dꝫ ibidē niſi neceſſitas aliud inducat ꝓut notat archi. eo. ti. c. romana. §. deinde. ℣. redeat. li. vj. Quo caſu q̄diu ibi morari ꝯtingit ꝓcurari dꝫ ſumptibus ecclie viſitate ſicut notat Io. an. ibidē. e. c. ℣. viſitatio. in no. li. vj. Et ſic intelligi pōt qꝺ legit̄ x. q. j. placuit. licet alii dicāt ꝙ illud. c. placuit ſit correctū ꝑ c. inter cetera ꝓalle. qꝺ vult vt ꝑ vnū diē ſolū ibi moret̄. Hoſti. vero in ſumma de of. archi. §. qꝺ ſit. ℣f. ptꝫ ex premiſſis. dicit ꝙ viſitās pt recipere ꝓcurationem duplicē. vnā vicꝫ in cena diei qua venit ad eccleſiā et viſitat preſbyterū. aliā in prandio diei ſequentis qua viſitat ꝑplm. Et ſic recitat. e. ti. c. felicis. ℣. vna die. ꝑ arch. li. vj. Sꝫ michi vr̄ ꝙ ſiue viſitator veiat d̄ ſero vnꝰ diei ad cenā ꝛ ſctō prādio de mãe trāſeat ad aliā eccīaꝫ: ſiue de mãe veiat ꝛ tā i prādio q̄ in cena ēt ꝑ totam noctē ibi moret̄ in ꝓximo mane trāſiturus ad aliā eccliam nō recipit niſi vnā ꝓcuratōꝫ vnꝰ diei qꝛ vtrobiqꝫ apud ecclesiam quam visitant capitulum[i] celebrent: nisi[k] forte[l] in burgo[m] vel ciuitate[n] ecclesia[o] sit cõstituta. ¶ Ad hec[p] archidiaconis districtius inhibemus ne aliquo[q] modo procurationem[r] recipiant sine causa rõnabili[s] nisi illo die quo personaliter[t] visitant ecclesiam procurantem nec redemptiõnem[v] pro visitatione[x] extorquere presumant.

Idem.

¶ Prelati nichil a subditis extorqueant.

Ut archidiaconi et infra. Archidiaconis decanis et officialibus eorũ districtius inhibemus ne in subditos suos exactiones[y] vel tallias per se vel per alios[z] exercere vel extorquere presumant.

Bonifacius.

¶ Appitores ad cuiuscũque clerici hospiciũ missi nichil ratione procurationis aut alterius seruitii exigãt: cõtenti quod gratis et libenter dabitur. Neque per subbedelles aut nuncios sed per se exequãtur cõmissa. Bedelli autẽ contra hec faciẽtes puniant et grauatis duplum restituant.

Item contra[a] grauamina et excessus que per apparitores[b] archidiaconorũ et decanorum[c] subditis inferri didicimus remediũ adhibere volentes statuimus vt cum pro faciendis executionibus[d] aut pro aliis necessitatibus[e] ad hospitia[f] rectorum vicariorũ seu capellanorum[g] vel aliorum presbiterorũ[h] seu clericorum[i] vel religiosorũ[k] eos[l] declinare contigerit nichil omnino ratione[m] procurationis vel[n] alterius seruitii

prandium et cena computantur pro vna procuratione sic quod dies vnius procurationis computetur secundũ diem naturalem videlicet xxiiii horas iuxta notata doctorum ff. de verbo. sig. l. ii.

i ¶ Capitulum. In quo congregantur rectores et vicarii ipsius archidiaconatus ad cõcos tractatus et alia inibi facienda secundum ea que scripsi s. de consti. c. quia incontinentie. verbo capitulis ruralibus.

k ¶ Nisi. Excipit ab eo quod s. dixit.

l ¶ Forte. temperamentum philosophicum est iuxta illud. Sub dubio forte respondent sepe periti. ff. de annuis leg. l. ii. glo. i. Et potest sumi assertiue. et sic ponitur extra de testa. c. ii. vbi de hoc verbo forte. de rescriptis. c. super litteris glo. in pe. nulli. de peni. dis. i. quam obrem per Jo. an. Et sic stat hic signans talem euentum.

m ¶ Burgo i. castro secundum quosdam vel vbi sunt crebra castra. vel dicitur burgus vbi sunt per limites habitacula plura constituta secundum Januensem. Et nota quod burgus dici potest villa quecunque alia a ciuitate in qua est vniuersitas approbata. hoc probatur. C. de fund. rei priua. l. penul. li. xi. et notat. ff. de leg. i. l. si heres. §. vicis. ad fi. per Bartho.

n ¶ Ciuitate. in qua scilicet secundum communem vsum loquendi est sedes episcopalis et habens maiorem et gubernatores in dignitate constitutos. sic notat Bartho. in extrauag. quoniam nuper. verbo lumbardie coll. xi. et tangit per eundem dicta. l. si heres. §. vicis. ff. de leg. i. Que vero sit differentia inter ciuitatem vrbem Castrum Castellum/villam/oppidum/et municipium notatur de sen. excom. c. si ciuitas. verbo villa per Jo. an. in no. li. vi.

o ¶ Ecclesia. que scilicet visitatur. ratio huius est quia in talibus burgis et ciuitatibus abundant hospitia. Et est vt communiter in eis copia victualium sic quod propter superuenientes non oportet curatum ecclesie visitate grauari in sua procuratione vltra expensas archidiaconi et familie sue.

p ¶ Ad hec. quarta pars.

q ¶ Aliquo modo. scilicet nec in victualibus nec in pecunia nec aliqua alia re loco pecunie. arg. eorum que leguntur et notantur e. ti. c. romana. §. procurationes. li. vi. ibi quolibet alio modo etc.

r ¶ Procurationem. supple que debetur nomine visitationis.

s ¶ Rationabili. reputa quia archidiaconus infirmus est vel aliter legitime impeditus quo minus possit personaliter visitare. nam in hoc casu poterit per alium suum officium exercere secundum ea que leguntur et notantur de offi. ordi. c. si episcopus. li. vi. vbi de hoc per Domini. de sancto geminiano. versic. quero an iste textus. qui dicit quod eadem ratione qua episcopus impeditus potest visitare per alium: sic et quilibet archidiaconus siue ordinarius inferior.

t ¶ Personaliter. ad personalem enim visitationem tenetur quilibet ordinarius cui competit officium visitationis sicut patet eo. ti. c. romana. li. vi. et eo. c. procurationes. si tamen rationabiliter impeditus sit potest visitationis officium per alium exercere vt dixi s. c. proxi. glo. in quo casu etiam si personaliter visitauerit quantum habet recipere nomine procurationis in pecunia vbi visitatus vult ipsis nomine procurationis soluere pecuniam hodie limitatum est per constitutionem benedictinam que incipit. vas electionis. ibi videas.

v ¶ Redemptionem. sic habes x. q. i. relata.

x ¶ Pro visitatione i. vt non visitent subditi. et sic exponas pro visitatione scilicet non facienda quod non licet. x. q. i. relata. vbi de hoc per archi. vel potes intelligere pro visitatione non facta forsan quia episcopus eodem anno visitauit et suspendebat iurisdictionem archidiaconi. et sic archidiaconus vult ab eis aliquid loco procurationis exigere quod non licet vt hic: vbi non visitauit. Si tamen visitet bene valet redemptio procurationis debite in victualibus vt s. pro procurationibus huiusmodi aliquid certum accipiat. x. q. iii. c. relatum. vbi de hoc per archidiaconum. Sed quero nunquid archidiaconus possit a suis subditis aliquid exigere per modum caritatiui subsidii in casu quo non visitauit suum archidiaconatum secundum iuris exigentiam et sic non possit procurationes habere: dic quod non quia archidiaconi nullas exactiones vel tallias exigere debent a suis subditis ad opus suum proprium extra eo. c. cum apostolus. §. prohibemus. versic. archidiaconi vero. ibi tamen Ber. in verbo exactiones: videtur tenere quod idem quod ibi dicitur de episcopo habeat locum in archidiacono. Hostien. tamen et Jo. an. ibidem tenent contrarium videlicet quod non potest exigere caritatiuum subsidium. alleg. ad hoc de excess. prel. ad hec. et c. accedentibus ad finem.

Questio

Ut archidiaconi. hec constitutio est eiusdem cuius et precedens et est pars huius supra de offi. archidia. c. vt archidiaconi.

y ¶ Exactiones. simile habes extra eo. c. cum apostolus. §. prohibemus. versic. archidiaconi vero. et circa hoc vide quod dixi s. c. proxi. glo. vlt. Quot vero modis sumitur exactio vide per Card. de iudic. c. i. glo. vlti. li. vi.

z ¶ Per alios. in hoc addit ad ea que leguntur extra. eo. c. cum apostolus. §. prohibemus. versic. archidiaconi vero.

a Item contra. Hec est constitutio Bonifacii archiepiscopi. Et habet duo dicta. In primo ordinat de procurationibus et exactionibus non faciendis vel recipiendis per apparitores archidiaconorum. In secundo ibi Bedellis adiicit penam.

Diuisio

b ¶ Apparitores. De his et pluribus nuncupationibus talium vide s. de iudi. c. excussis. §. statuimus. verbo apparitores.

c ¶ Decanorum. supple ruralium qui etiam sub archidiacono quasi quoddam certum ministerium habent vt dixi s. de iudi. c. i. in prin. verbo decani rurales.

d ¶ Executionibus. scilicet mandatorum eis directorum secundum illud quod legitur et no. insti. de acti. §. tripli.

e ¶ Necessitatibus i. negociis tangentibus officium archi.

f ¶ Hospitia i. mansiones siue inhabitationes.

g ¶ Capellanorum. supple parrochialium.

h ¶ Presbiterorum. scilicet non parochialium sed forsan cantarias habentium vel in alia celebrantium.

i ¶ Clericorum. sub. scolarium ad differentiam eius quod sequitur.

k ¶ Vel religiosorum. Ex hac litera si intelligas quod religiosus ordinarius comprehendatur appellatione clerici satis large sumpto vocabulo: licet enim aliquis sit religiosus non tamen ordinatus non continetur appellatione clerici secundum quod notat Jo. an. de priuil. c. exceptionis. glo. vi. li. vi. Unum tamen hic aduerte quod ex hac litera colligi potest quod religiosi subsunt archidiacono quod quomodo verum sit hic non per doct. est de of. arch. c. dilecto.

Religiosi subsunt archidiacono.

l ¶ Eos. scilicet apparitores

m ¶ Ratione procurationis. forsan quando peteret talis apparitor nomine domini sui quia nomine proprio nullam procurationem petere poterit secundum ea que scripsi s. e. c. i.

n ¶ Vel alterius seruitii. supple officium talis apparitoris concernentis quantum ad executionem mandatorum sui domini. Nam remuneratus talis seruitii tenetur sibi ipsum mittentem impendere secundum ea que leguntur et no. de offi. ordi.

exigant' ab eiſdem: ſed cuȝ gratiarū' actione recipientes ea q̄ eis' ab hoſtibus' apponentur' illis' contenti exiſtant. Neqȝ' per nūcios' et ſubbedellos ſed per ſeipſos' executiones faciāt p̄ceptorum. Bedelli' vero q̄ cōtra' hoc fecerit ꝛ oneroſi ſeu iniurioſi ſubditis dn̄orū ſuorū inuēti fuerint grauiter puniant': ꝛ grauatis duplum' reſtituere teneātur'.

Iohannes ſtratford.

¶ Pro ſcriptura litterarū inquiſitionū inſtitutionuȝ vel collationuȝ ꝛ cōmiſſionū nō exigetur vltra .xii. denarios. Pro litteris cuiuſlibet ſacri ordinis nō vltra ſex denarios. In ceteris vero ordinarii miniſtris ſuis ſatiſfaciāt. Pro ſigillatiōe aūt litterarū nichil a clericis extorq̄bit. Extorquens dupluȝ reddere cogatur.

Seua' et miſerabilis cupiditas' adiuenit vt pro litteris' inſtitutionū clericorum ad beneficia eccleſiaſtica admiſſorum' et litteris' ordinum pro ſcripturaruȝ' labore ac ſigillis' fiant multotiens' exactiones immenſe' id reprobante canone' dicente q̄ ſicut nō decȝ ep̄m manus ip̄oſitionem vendere ita nec miniſtrum calamū venundare. ¶ Archidiaconoꝝ' quoqȝ et ſuoꝝ officialiū necnō et aliorum' clerici' certificatorias' litteras inquiſitionum' ſuper beneficiis vacātibus factas' tradere renuunt preſentatis' niſi prius' exceſſiuam nimis' ſummā pecunie habeant pro ſcriptura. ¶ Nos' igit' hunc abuſum' abolere' volētes preſentis deliberatione concilii duximus ordinādum q̄ pro ſcriptura' litterarum' inquiſitionū inſtitutionuȝ' vel collationum' et cōmiſſionum' ad' inducēdū vel

c. ſi ep̄s. li. vi. Si tñ cōcernat laborem ſuū aliūde īpenſum ſec' eſt q: dignus eſt mercenarius mercede ſua. iuxta ea q̄ notaui. s̄. de ſacra vnc. c. cū ſacri. ℣. ſingulis eccleſiis.

o ¶ Exigant. i. petant.

p ¶ Gratiarū actione. que reddenda eſt omni qui quicq; tribuit ex liberalitate licet nō ex neceſſitate. Et cōcor. in ſſi c. xi. c. ii. in cle. §. nos igitur.

q ¶ Eis. ſ. apparitoribus

r ¶ Hoſpitibus. ſ. eos recipientibus et ſic actiue ponit'. Quãq; tñ ponitur paſſiue pro ipſo recepto iuxta illud Sum qui ſuſcipior ꝛ qui me ſuſcipit hoſpes.

ſ ¶ Apponentur. loquit' de cibis ꝛ potibus q̄ cadūt ſub hoſpitalitate ſcȝ ea q̄ dixi. s̄. de offi. ordi. c. ſtatuimus. ℣. hoſpitales. p3 ergo q̄ non ſentit de donis vel muneribus circa que laborare nō debent archidiaconi erga ſubditos neq; p ſe neq; per ſuos vt legit'. s̄. c. proxi. cū ſuis remiſſionibus

t ¶ Illis. ſ. appoſitis.

v ¶ Neq. vſ.

x ¶ Nūcios. quib' ſi ſimplices nūcii ſint licȝ etiā iurati ſint: nō eſt credendum vt no. Archi. lxxxii. di. propoſuiſti. ar. adde dicas audacter.

y ¶ Seipſos. ratio huius eſt quia induſtria perſone eſt electa. ꝛ tales apparitores erunt iurati de fideliter exequendis ea que ſpectant ad officiū ſuum s̄m ea que dixi. s̄. de iudi. c. quidā ruraliū. ℣. coram teſtibus. vſ. tu igitur. vnde nō poſſunt talia expedire per alios. extra de offi. dele. c. vlti. Quãq; tñ talibus mādat vt per ſe vel per alios executioneȝ faciāt quo caſu ſufficit vt per alios id q̄d p̄cipit' fieri faciant dūmodo iuſte ꝛ legittime fiat. alioquin non excuſabitur fieri faciens. ar. eorum que notantur per Io. iii. q. vii. c. in gradibus. glo. i.

z ¶ Bedelli. ſecunda pars. Et dic bedelli. i. apparitores. ꝛ ſic habes aliud vocabulū quo nominant' quãdoq; hm̄oi apparitores vltra ea q̄ dixi. s̄. de iudi. c. excuſſis. §. ſtatuimus. ℣. apparitores.

a ¶ Cōtra hoc. ſ. quod ſupra dictū eſt.

b ¶ Puniantur. Iuſtū eſt vt hec punitio fiat primo ꝛ principaliter per ipſoꝝ dn̄os archidiaconos vicȝ vel decanos. ar. eorum q̄ legūtur de ſta. mo. c. vlti. vbi de hoc in glo. i. Corrigere nãq; debȝ quis potius factū ſuū q̄ expectare vt ab aliis corrigatur s̄m ea q̄ no. de reſcrip. c. ab excōicato. glo. ii. Si tñ ipſorū dn̄i eos non puniāt poſſunt ipſorū ſuperiores ep̄i vicȝ vel eorum officiales eos punire etiā nō ſolū in caſu negligentie ſed per viam ſimplicis q̄rele s̄m ea que no. extra de offi. ordi. c. paſtoralis. glo. i. p Ber.

c ¶ Duplū. ſimile habes. e. ti. c. exigit. li. vi.

d ¶ Teneantur. an ipſo iure vel per ſententiā potes videre q̄ notaui. s̄. e. li. de cōſti. c. qr incōtinentie. ℣. teneatur.

e ¶ Seua ꝛ miſerabilis. Hec eſt conſtitutio Iohānis ſtratford non tñ cōtenta inter cōſtitutiones eiuſdem. quaȝ exordiū ſic incipit Sponſam xp̄i. ꝛ habet quinq; dicta principalia. in quorū primo recitat certa grauamina circa certas litteras ſubditis liberandas ꝛ ſigillandas a iure cōi exorbitantia per ſuperiorū officiarios vt ſepius ſubditis illata. In ſecūdo ibi Nos igitur. p̄uidet de remedio quo ad ſcripturam hm̄oi litterarū. In tertio ibi In ceteris. prouidet in genere ſuper aliis ordinariis ipſis miniſtrantiū ſtipendiis. In quarto ibi Pro ſigillatione. diſponit ſup feodis pro ſigillo ꝛ certorū officiariorū nō recipiendis. In quinto ibi Et ne. adiicit penam contrafacientibus.

f ¶ Cupiditas. que eſt radix omniū malorum. xlvii. di. c. bonorū. de pen. di. ii. quia radix. ꝛ in prohemio decretaliū. ſuper ℣. cupiditas. Circa q̄d vide nō. de conſti. c. nam concupiſcentiaȝ. ℣. oriuntur. per Bernar.

g ¶ Litteris inſtitutionū. de quibus dixi. s̄. de inſti. c. i. ꝛ c. ex ſolito.

h ¶ Admiſſorum. ſcilicet per epiſcopos quorum officium eſt tales admittere et auctorizabiliter iſtituere. extra de hereti. c. cū ex iniūcto. in fi.

i ¶ Litteris ordinum. de quibus legitur: ꝛ notatur extra de cle. peregri. c. i.

k ¶ Scripturarū. potes adiūgere etiam pro carta in qua ſcribitur. Et circa hec ꝛ etiam ea que ſequūtur vide que ſcripſi s̄. de inſti. c. i. glo. vlti.

l ¶ Sigillis. i. ſigillorum appoſitionibus.

m ¶ Multotiens. ꝛ ideo citius eſt ꝛ fortius talibus reſiſtend'. ar. ad hoc ff. de penis. l. capitalium §. graſſatores. ꝛ l. ſi diutino. vbi de hoc in gloſa iuxta illud. multis graſſantibus opus eſt exemplo. de penis. c. i. §. ciuitas autem. in cle.

n ¶ Immenſe. i. magne.

o ¶ Canone. i. q. i. Sicut epiſcopum.

p ¶ Archidiaconorū. vſ.

q ¶ Aliorum. ſupple ipſis archidiaconis in dignitate et honore equaliū vel eis in talibus inferiorū. ad ſuperiores nãq; vel maiores hec clauſula referri non debet s̄m ea que legūtur et notant' de reſcrip. c. ſedes apoſtolica.

r ¶ Clerici. ſup. ſcribentes in ipſorum officiis.

ſ ¶ Certificatorias litteras. ſimilem cōſtitutionem habes. s̄. de inſtitu. c. Item q: quo ad literas certificatorias ſuper inductiōe admiſſi ad beneficiū eccleſiaſticū non differendas. vbi videas q̄ ſcripſi. s̄. ℣. certificatorias litteras.

t ¶ Inquiſitionū. que precedere debent admiſſiones fiendas ad beneficia eccleſiaſtica s̄m ea q̄ ſcripſi. s̄. de iur patro. c. p̄ p̄uinciā

v Factas. i. in debitā formā conceptas. ꝛ idem intelligas ſi eas facere diſtulerint. ar. eorū que habes in ſimili. s̄. de inſti. c. Item qa ℣. facere. ꝛ glo. ſequentibus.

x ¶ Preſentatis. vel ipſorū procuratoribus.

y ¶ Prius. ſ. ante traditionem.

z ¶ Nimis exceſſiuam. reſpectu ſcripture in talibus litis cōtente.

a ¶ Nos igitur. ſecunda pars.

b ¶ Abuſum. i. prauū vſum. ꝛ ſile habes de offi. ord. c. q̄uis. li. vi.

c ¶ Abolere. i. delere. C. de edic. diui adri. tol. l. fi. de abo. p totū.

d ¶ Scriptura. ſub hac intellige cartam cōprehendi s̄m ea q̄ ſcripſi. s̄. de inſti. c. i. ℣. carta. Nã vt ibi patet in textu pro carta nichil debet ſumi. ꝛ cōcor. extra de ſymo. c. i.

e ¶ Litterarū. ſup. certificatoriarū inquiſitionū vt ſequit': et aliarum certificatoriarū que ſequūtur.

f ¶ Inſtitutionū. de quibus habes. s̄. de inſti. c. ex ſolito.

g ¶ Collationū. de quibus habes. s̄. de inſti. c. i.

h ¶ Commiſſionū. que ſolent fieri per epiſcopos pro his qui admittūtur ad beneficia eccleſiaſtica ꝛ dirigūtur tales cōmiſſiones vt cōiter archidiacono vel eius officiali s̄m ea que notaui. s̄. de certificatorijs ipaꝝ in bñficijs vltra ·xii· denarios pro litteris vero cuiuſlibꝫ ſacri ordinis vltra ſex denař · dicti clerici per ſe vel ꝑ alios non recipiāt quouiſmodo. ¶ In ceteris vero ordinarij ſuis teneātur miniſtris ſtipendia conſtituere quibus debeant merito contentari. Pro ſigillatione vero litterarū huiuſmōi aut mariſcallis ꝓ itroitu ſeu ianitoribus hoſtiarijs vel barbitōſoribus epiſcopoꝝ a clericis minoribus vel maioribus ordinibus decoratis nichil omnino exigi volumus vel ꝑſolui: ne cuiuſuis ſpeciei velamine ſolutio pro ſigillis litterarum vel introitu ſupradictis in queſtū dānabilem cōuertatur. ¶ Et ne temeritas prouiſa remedia violās pretereat impunita: ſi contra premiſſa quicq̄ recipiať ab aliquo duplum ſic recepti reddi precipimus infra mēſem. Alioquin clerici beneficiati receptorum per ipſos iniq̄ duplum reſtituere differētes ab officio et beneficio nouerint ſe ſuſpēſos. ¶ Clerici vero nō beneficiati et laici igreſſum eccleſie ſibi nouerint iterdictuꝫ quouſq̄ de duplo ſatiſfactionem impēderint ſoluētibus competentem.

Idem.

Viſitationis officiū diligenter et perſonaliter precio rationabili a canonib' inſtituto fiat: numeruſq̄ vnius die viſitandarū ꝓ earum commodo deligatur: immoderatus autem exactor pena ſuſpēſionis ab officio mulctetur.

Quamuis lex nature et infra. Preſentis auctoritate concilii inhibemus ne quis procuratione ratione viſitationis

inſti. c. Item quia. §. ſuperioris.

i ¶ Ad inducendū. ſ. ſic admiſſos in corporalem poſſeſſioneꝫ huiuſmodi beneficiorum.

k ¶ Certificatorias. repete litteras.

l ¶ Ipſarū. ſ. inductionū non aūt intelligas inquiſitionū q̄ de his dixi. ſ. Et q̄ hec littera intelligi debeat de certificatorijs inductionū patet ex littera que ſequitur.

m ¶ In beneficijs. ſi enim hec littera deberet referri ad litteras certificatorias iq̄ſitionū nō dixiſſꝫ i bñficijs ſed ad bñficia.

n ¶ Ultra. xii. denarios. minus tñ recipere poſſūt ⁊ debent. nā in littera inſtitutionis collationis vel mandati ad inducendū minor eſt labor i ſcriptura q̄ ſit in ſcriptura certificatorij inſtitutionis vł inductionis. ſtatuitur etiā hic q̄ pro littera certificatoria inquiſitionis ſoluūtur xii. denarij. Item pro lr̄a inductionis ſoluātur tantū. pro litteris tñ inſtitutionis ⁊ cōmiſſionis ad inducendū nō debent ſolui niſi. xii. denarij. Et ſimiliter ꝓ ſcriptura litterarū collationis ⁊ cōmiſſionis ad inducendū nō debent ſolui niſi. xii. denarij. et hoc ſonat hic littera dū dicit inſtitutionū vel collationū ⁊ commiſſionū ad inducendū.

o ¶ Pro litteris. ⁊c.

p ¶ Sacri ordinis. vtꝫ ſubdiaconatus diaconatus ⁊ preſbiteratus de quibus dixi. ſ. de tēpo. ordi. c. eos qui. §. ſacros ordines.

q ¶ Dicti clerici. opꝫ q̄ referas ad clericos epiſcoporū quorū epiſcoporū eſt clericos ordinare ⁊ ad eorū clericos ſpectat ſic ordinatis exinde litteras conficere ⁊ tñ de talibus clericis ſupra nō fit mentio ꝑ expreſſum ſed tales clerici tacite includūtur in principio capituli ſub illa clauſula ⁊ litteris ordinum pro ſcripturarum labore ⁊c.

r ¶ Non recipiant. et ſic excludit etiam gratis oblatū. Pro quo vide que ſcripſi. ſ. de inſti. c. j. glo. viii.

ſ ¶ In ceteris. tertia pars. ⁊ dic in ceteris que remuneratione digna eſſent vltra ſcripturā. vtputa pro conceptione litterarū huiuſmodi ⁊ alijs ipſorū laboribus.

t ¶ Ordinarij. ſiue ſint maiores ſiue minores.

v ¶ Miniſtris. ſup. quibuſcūq̄ ⁊ in quocūq̄ officio poſiti fuerit.

x ¶ Stipendia. i. ſalaria vnde poſſint onera ſuis officijs incumbentia ſuſtentare. vide circa hoc que notaui. ſ. de inſti. c. j. glo. ii.

y ¶ Merito. i. rationabiliter.

z ¶ Pro ſigillatione. quarta pars

a ¶ Mariſcallis. qui regunt aulas epōrum ⁊ loca interiora.

b ¶ Ianitoribus. ſ. qui obſeruant ianuas.

c ¶ Hoſtiarijs. qui obſeruant hoſtia.

d ¶ Barbitonſoribus. quorū officiū eſt ordinandorum coronas aptare. vt in conſpectu ſui ordinatoris deferant tonſuram congruentem. Circa qđ vide qđ ſcripſi. ſ. de offi. ordi. c. ij. ꝟ. coronā

e ¶ Clericis. iunge quod eſt. ſ. decoratis.

f ¶ Perſolui. etiā ſi velit gratis aliquid ſoluere vt inuit hec lr̄a.

g ¶ Ne cuiuſuis. ratio premiſſorum.

h ¶ Specie. i. occaſione vel cauſa.

i ¶ Introitu. quo ad mariſcallos et alios ſupradictos.

k ¶ Queſitum. i. alicuius rei acquiſitionem.

l ¶ Et ne. quinta pars.

m ¶ Temeritas. i. preſumptio vel audacia.

n ¶ Promiſſa remedia. de quibus ſupra dictū eſt.

o ¶ Impunita. cōtra illud quod legit. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. ꝑpe fi.

p ¶ Duplū. an aūt i hoc duplo inerit ſimplū vide. ſ. de teſta. c. adeo quotidiā. §. q̄ ſi quęq̄. ꝟ. duplum.

q ¶ Precipim'. ſ. ſub pena que ſequitur.

r ¶ Infra menſem. a tempore receptionis. Et habes ſile extra. e. c. exigit.

ſ ¶ Alioquin. ꝟ.

t ¶ Differentes. ſ. vltra menſem.

v ¶ Et beneficio. videtur q̄ ſuffeciſſet dixiſſe ſoluꝫ ab officio. Pro quo vide que ſcripſi. ſ. de conſti. c. q2 incōtinentie. §. ab officio ⁊ beneficio. ꝟ. ſed cū hic loquatur.

x ¶ Suſpēſos. ipſo facto.

y ¶ Clerici vero. ꝟ.

z ¶ Quouſq̄. Igit facta reſtitutione nō eſt opus abſolutiōe. Eſt tñ opus declaratiōe q̄ eſt ſatiſfactū ꝓ quo vide q̄ ſcripſi. ſ. de ſo. cōpe. c. contingit. ꝟ. ſatiſfecerint.

⁊ ¶ Soluentibus. ſic igr alijs ſoluendo non excuſant. ¶ Quid ergo ſi ſoluens per ipm qui recepit diligenter et exactiſſime q̄ſitus inueniri nō poterit īfra menſem ⁊ ſic nō poſſit iſtud duplū reſtituere forſan q2 nimis diſtat vł omnino ignotus eſt vel mortuus eſt. ⁊ ſic nō ſtat ꝑ recipientē quin reddat infra menſem an incidat in hanc penā. Pro argumentis ad hanc q̄ſtionem remitto te ad nōta ꝑ Dy. ⁊ Io. an. in no. in. c. peccatū. de regu. iu. li. vj. Quorū videt eſſe ꝯcluſio talis vicꝫ q̄ difficultas ſuperueniens q̄ reddit reſtitutionē impoſſibilem excuſat debitorem niſi culpa ꝑceſſerit caſum: q2 tunc nō excuſat ꝑpter caſum. Hanc materiaꝫ tangere videt Bar. ff. de ver. ob. l. cōtinuus. §. illud inſpiciendū. ꝟ. habemus videre. vbi dicit q̄ in omnibus caſibus in quibus ex mora cōmitti pena: q2 tunc mora non pōt ꝯmitti ꝑpter difficultatem. ſic nec pena. vt. l. ij. ff. ſi quis cau. ⁊ l. celſus. ff. de arbitris. Secus tñ eſſet ſi pena cōmitteret ex cōditiōis euentu. ar. ad hoc ff. de vb. ob. l. in illa ſtipulatione ſi kalend.

Queſtio.

ꝯ ¶ Cōpetentem. iūge qđ. ſ. dicit ſatiſfactionem. Et in hoc caſu intelligas ſatiſfactionem cōpetentem vbi reus eſt parata vt reſtituatur ſi eam recepturus ipſam reſtituenti donauerit. Ad quod bene faciunt nō. per Io. an. ⁊ Dy. de reg. iur. c. peccatū. li. vj.

a Quāuis lex nature. Hec eſt ꝯſtitutio eiuſdem cuius ⁊ ſuperior. Et facit quinq̄. Primo ſtatuit de nō recipienda procuratiōe viſitationis: viſitatiōis officio ꝑſonaliter nō impenſo. Secūdo ibi Si quis. diſponit addita pena circa ꝓcurationes hmōi recipiēdas in pecunia. Tertio ibi Cleriq̄. ꝓuidet cōtra alia grauamina ordinariorū etiā circa ꝓcurationes hmōi recipiendas. Quarto ibi Si viſitata. ordinat ſuper hmōi ꝓcurationibus vbi aliqua capella eſt a parrochiali eccleſia dependens. Quinto ibi Item q2 recitato quodā abuſu ꝓuidet de remedio penali.

Diuiſio.

b ¶ Ratione viſitationis. In alijs vero ꝓcurationib' q̄ debent rōne cōſuetudinis vel rōne pacti in fundatiōe appoſiti nō habꝫ ſoluendam ab aliqua preſumat recipere eccleſia niſi viſitationis officium eidem diligenter impenderit ſcrutatis perſonaliter et inſpectis ꝑ ipſum cum effectu que fuerit indaganda. ¶ Si quis vero plures viſitare voluerit eccleſias vno die ꝓcuratione vnica in victualibus vel pecunia ad quā omnes ⁊ ſingulas ſic die vnico viſitatas proportionabiliter faciat cōtribuere prout tradunt canones ſit cōtentus. Et ſi nocte ꝑcedēte viſitationē in quauis eccleſia faciēdā ad ſumptus rectoris ſeu vicarii viſitādi ſeu die viſitationis in prādio ſteterit cum eiſdē verā eſtimationem ſumptuum huiuſmodi in procuratiōe ſi eam in pecunia viſitans licite duxerit exigendam cōputare ſeu allocare vel pro ea in toto ſtudeat compenſare. Ita ꝙ nec vltra ſumptus huiuſmodi ſolidam procurationē in pecunia: nec amplius ꝙ̄ deductis eiſdem ſumptibus de procuratione in pecunia exoluenda ſupererit preſumat recipere vel exigere quouiſmodo. Si quis autem aliter fecerit donec indebite recepta reſtituerit ab ingreſſu eccleſie nouerit ſe ſuſpenſum. Verum quia plures archidiaconi et alii ordinarii honoris prerogatiua vel nobilitate generis decorati in ſuis viſitationibus incedentes familiarium et vecturarum ſtatutum in canonibus numerum excedunt ſic ꝙ procurantes eoſdem in victualibus exceſſiue et indebite onerantur vltra eſtimationem procurationis que in pecunia ſolet ſolui Nos huiuſmodi viſitatis an in pecunia quantitatis ſolite vel in victualibus viſitantes eoſdem voluerint procurare optionem reſeruamus. Et ſi viſitata inſuper eccl'ia capellas habuerit depēdentes ab ea:

locū qđ hic dicit. de talibus enī ꝓcurationibus habes extra. e. c. quāto. et. c. ꝓcurationes. ⁊. c. cū nuper. xviij. q. iij. Eleutherius.

c ¶ Aliqua. qualiſcūq; fuerit ſecularis vel religioſa

d ¶ Officiū. qđ in quo conſiſtit habes. e. ti. c. ꝓcurationes. §. porro. ⁊. e. ti. c. romana. §. ſane. li. vj. Sed melius. x. q. j. placuit.

e ¶ Diligenter. non perfunctorie.

f ¶ Scrutatis. i. inquiſitis

g ¶ Perſonaliter. ſicut habes. ſ. e. c. j. vbi de hoc dixi. ℣. ꝑſonaliter. et. e. ti. c. felicis. li. vj.

h ¶ Inſpectis. pone exemplū. ſ. ē of. archid. ꝙ totū

i ¶ Ipſum. viſitantem.

k ¶ Cū effectu. ſic ꝙ nihil de his q̄ ſpectant ad officium ſuum.

l ¶ Indaganda. i. inquirenda vel inueſtiganda.

m ¶ Si quis. ſcđa pars. Et aduerte qꝛ iſte ℣. et ꝑcedens loquitur nō ſolū de archidiaconis ⁊ ordinariis inferioribus et eis equalibus ſed etiā ſuperioribus. qđ patꝫ ex hac lra ſi quis: que indefinite ponitur. i. aliquis.

n ¶ Plures eccleſias. qđ facere licet ſicut patꝫ. e. ti. c. felicis. §. adiicientes. li. vj.

o ¶ Vnica. i. ad vnā eccleſiam pertinente.

p ¶ Vel pecunia. ſi ſꝫ voluerint viſitati. e. ti. c. felicis. li. vj. vel alias erit electio viſitātiū vbi hoc habent ſibi cōceſſum ex priuilegio ſpeciali ſicut patꝫ in extrauagā. Benedicti que incipit vas elect.

q ¶ Ad quā. ſ. ꝓcurationem ſiue in victualibus ſiue in pecunia.

r ¶ Proportionabiliter. ſ. ſcđm ratā ꝓcurationis debite a ſingulis huiuſmodi eccleſiis.

s ¶ Faciat. ſ. viſitator. ⁊ huic ꝯcor. nō. Arch. e. ti. c. felicis. ℣. plura. li. vj.

t ¶ Canones. e. ti. c. felicis. §. adiicientes. li. vj. vbi de hoc. Ratio aūt quare viſitans plures eccl'ias vno die nō recipiet niſi vnā ꝓcurationē: eſt qꝛ viſitatio eſt ꝑncipale: ꝓcuratio acceſſoriū ideo viſitatiōi vnius diei nō dꝫ accedere ꝓcuratio pluriū nec cōuenit ꝙ acceſſoriū ſit maius ſuo ꝑncipali. de re. iu. c. acceſſoriū. li. vj

v ¶ Et ſi nocte. ℣. x ¶ Viſitationem. i. diem viſitationis.

y ¶ Sup'. hic tāgit materiā de qua dixi. ſ. e. c. j. ℣. die viſitatiōis

z ¶ Die viſitationis. qſi. ſ. hꝫ viſitare populū vt dixi. ſ. e. c. j. eo. ℣.

a ¶ Sumptuū. ſ. factorū tam in cena ꝙ̄ in prandio.

b ¶ Pecunia. cuius appellatione in hoc caſu nō ſolū cōtinetur pecunia numerata ſed pōt ſcđm cōpoſitionem vel cōſuetudinem preſcriptā eſſe certa menſura q̄ cōſiſtit in aridis vel liquidis vel alia re danda ꝓ qualitate taxata. vel etiā ſine aliqua taxatōe dūmodo ſeruet moderamen ſcđm ea q̄ legūtur. d. c. felicis. Appellatione nāq; pecunie cōtinet quicquid habent homines. j. q. iij. totum. Hec tñ quātitas taxata eſt hodie ſcđm diuerſitatem certarū ꝓuinciarū ſicut patꝫ in dicta ꝯſtōne Benedicti q̄ incipit vas electiōis ⁊ hoc ſiue ꝑſonaliter ſiue per alios viſitent.

c ¶ Viſitans. ſic apparet ꝙ electio erit viſitantis nō viſitati. ſed ſꝫ intelligas qñ viſitantes ſup hoc habent ꝑuilegium vt. ſ. poſſint ꝓcuratōes exigere in pecunia ſicut legit in. d. ꝯſtōe Bn̄dicti vas electionis. Alioquin electio pertinet ad viſitatū ſicut patet in dicto. c. felicis. li. vj. e. ti.

d ¶ Allocare. ſ. vbi ſumptus facti in victualibus ad minus excedunt q̄ ſit quantitas recipienda in pecunia.

e ¶ Pro ea. ſ. procuratione recipienda in pecunia.

f ¶ In totū. i. in integram procurationem.

g ¶ Ita ꝙ. declarat quod prius dixit.

h ¶ Sumptus hmōi. ſ. factos i cena vel i prādio.

i ¶ Solidā ꝓcuratiōez. i. illud qđ ſolet noīe integre procurationis recipi in pecunia.

k ¶ Supererit. vtputa ſi ꝓcuratio in pecunia ſoluenda ſit ad aliqđ certū tempus limitata ⁊ ſumptus de quibus hic dꝛ ad minus ſcđm verā eſtimatiōez ſe extendant tūc in eo qđ reſtat ſatiſfaciat viſitāti de reſiduo ſue ꝓcurationis in pecunia.

l ¶ Recipere. ſi hoc non eſſet ꝓhibitū bene poſſꝫ viſitās recipere ſibi gratis oblatū a volente ſcđm ea q̄ notat Jo. an. de reg. iur. c. peccatū. ℣. reſtituatur. li. vj.

m ¶ Si quis autem. ℣. adiiciens penam.

n ¶ Aliter fecerit. q̄ ſ. dictū eſt ab illo. §. ſi q̄s ℣o.

o ¶ Reſtituerit. nō dicit cui: ſed intellige de reſtitutōe facienda illi q̄ grauatus eſt. ꝓ quo vide nōta Inno. ⁊ aliorū docto. ex. de imu. ec. c. pleriq;. ⁊ de reg. iu. c. peccatū. li. vj.

p ¶ Verū qꝛ. tertia pars.

q ¶ Alii ordinarii. archidiaconis equales ⁊ inferiores eis.

r ¶ Honoris ꝑrogatiua. vtputa qꝛ ſunt viri excellētes litterati. ex. de ꝑbē. c. de multa. ad fi. vel alias viri excellenter promoti aut i magnis officiis cōſtituti quos cōuenit magis honorari contemplatione eorū quorum officiis et miniſteriis inſiſtunt. ij. q. v. alias. iiij. c. habet. in fi. xciij. di. precipimus. vbi de hoc.

s ¶ Nobilitate gñis. Ubi dicitur ꝑſone ſublimes. ex. de preben. c. de multa. in fi. qui. ſ. orti ſunt de nobilibus parentibus rōne ſanguinis ⁊ talis nobilitas ꝑfert litterature. ex. de ꝑben. c. de multa. ⁊ nobili parcendū eſt magis q̄ ignobili. de penis. c. fi. cum glo. Sic etiā in beneficiis cōferendis attendit nobilitas. de maio. et obe. c. ſtatuimus. in glo. Solet dici tñ ꝙ nobilitas morū plus ornat q̄ genitorū. gl. di. nos qui. de ꝑben. c. venerabili.

t ¶ Vecturarū. de quibus habes. ſ. e. c. j.

v ¶ Canonibus. extra. e. c. cum apoſtolus.

x ¶ Onerātur. intellige de facto qꝛ de iure hi qui ſunt vltra numerū ſtatutū poſſent repelli. pro quo vide. ſ. e. c. j. ℣. excedant.

y ¶ Solet ſolui. in anglia cōis vſus hꝫ vt noīe ꝓcuratiōis archidiaconus recipiat in pecunia. vij. ſolid. ⁊. vj. den. hoc eſt ꝓ ſeipſo ⁊ equo ſuo. xviij. d. ⁊ ꝓ qualibet alia euectiōe cū ſuo ſeſſore. xij. d. vbi ℣o ꝯſuetudo ſummā ꝓcuratiōis nō limitat recurrēdū eſt ad ea q̄ habent in extrauag. Benedicti q̄ incipit vas electionis. §. in almanie.

z ¶ Nos viſitatis. ℣.

a ¶ Voluerit. ⁊ ſic optio nō erit viſitātis ſicut alias patꝫ. e. ti. c. felicis

b ¶ Si viſitata. quarta pars.

c ¶ Capellas. etiam parrochiales ⁊ curatas.

d ¶ Dependentes. ſcđm ea que legūtur ⁊ no. de eta. ⁊ quali. c. cū te.

statuim⁹ q̄ pro ecclesie sua rūq̄ capellarū hm̄oi visitatōe: pcuratiōe q̄ p vna ecclesia pstari solet in diocesi cuius est ecclesia visitantes: archidiaconi ⁊ alii ordinarii sint contenti sub pena suspensionis ab officio et beneficio quam ipso facto incurrant: donec duplum illius qd vltra procurationem hm̄oi vnicam receperint sue ecclesie soluerint cathedrali. ¶ Item quia visitantes archidiaconi ⁊ alii ordinarii tam in ecclesiis q̄ ornamentis eorū et cimiteriorum clausuris mansorum domibus reperiētes defectus ipsos sub pecuniariis penis precipiunt reparari: et a non parētibus censuris extorquēt penas hm̄oi quibus dicti defectus debite poterunt emēdari: inde suas burlas cum iactura pauperū his diebus oppressorum insolite nequiter impugnātes ¶ Igitur ne pp̄ter tales exactiōnes penales aduersus archidiaconos ⁊ alios ordinarios ⁊ eorum ministros detur occasio malignandi nec ecclesiasticos viros deceat q̄stibus ihonestis ⁊ penalib⁹ anhelare vl' ditari Statuimus q̄ pene hm̄oi quotiens exacte fuerit in reparatiōez conuertant hm̄oi defectuū repertorū sub pena suspensiōis ab officio quā cōtra pmissa sibi ipsis penas hm̄oi applicātes donec sic pcepta ad reparatiōez dictorū defectuū cū effectu assignent īcurrere decernim⁹ ipso facto.

Idem

¶ Pro sacerdotū celebraturorū registratiōe vnicus exigatur denarius: plures aūt exigens ab officio aut igressu ecclie suspendatur donec duplū rependerit.

Item⁹ licet q̄s purgari ⁊ ifra. Illū archidiaconorū ⁊ suorū officialiū aliorūq̄ ordinariorū detestātes abusum quo a sacerdotib⁹ in suis iurisditiōib⁹ celebraturis diuia priusq̄ id faciant certā ⁊ excessiuā q̄ntitatē pecunie exigunt liberalitatē qua sacerdotes hm̄oi clericos sua noia iserētes i matriculis de vno denario solebāt respicere i exa

vbi de hoc. an aūt hec dependentia vel annexio possit acquiri p p̄scriptionem vide nō. p Jo. an. in no. de reg. iu. c. qui cōtra. li. vj.

e ¶ Pro ecclesie. s. maioris a qua capella dependet.

f ¶ Capellarū hm̄oi. s. dependentiū. ⁊ sic apparet q̄ ab ecclesia vna possunt plures capelle dependere. ⁊ hoc satis approbat experientia in pluribus locis anglie.

g ¶ Una ecclesia. huius contrariū videt tenere Jo. an. de eta. ⁊ quali. c. cū te. i no. vbi dicit q̄ quelibet capellarū dependentiū solueret singularem pcuratōem si sufficiant ⁊ habēt populū. ☞ Nā eps quodlibet mēbrū sue dioc. respicere h3. de of. ordi. c. irrefragabili. xi. q. i. de psona. ⁊ cū hoc dicto Joh. an. cōcor. Antho. d. c. cum te. et Jo. in coll. eī hoc. e. ti. c. auctoritate. ⁊ ibi p Henri. de bowyco. Predicta intellige vera qn̄ capella dependens h3 curatū p priū aliū a curato superioris ecclie. secus tn̄ est qn̄ platus superioris ecclie est curatus vtriusq̄ exercet tn̄ ibi curā p vicariū nō ppetuū sed tpalem ac remotiuū ad libitū. talis n. q̄ minister nō est certus qd requirit ad effectū vt iubeat visitationem ⁊ soluat pcuratiōem in loco capelle fm ea q̄ no. d. c. auctoritate. in prin. per Jo. i coll. facit ad hoc de reli. do. c. de xenodochiis. Et bene faciūt ad h nō. p Inno. d. c. auctoritate. Et ad idē faciūt nō. per Paulū in cle. q2 contingit de reli. do. h. ⁊ puentus. ad fi. ⁊ sic intellige qd hic dr̄ ⁊ qd no. Archi. e. ti. c. pcuratiōes. h. visitatio. li. vj.

h ¶ Cuius. s. dioc.

i ¶ Ecclesia. sup. parochialis principalis a qua capella dependet. ¶ Sed quid si ecclesia sit vnius dioc. capella vo annexa eidem ⁊ vnita aut ab ea dependens est alterius dioc. nū quid tūc habebit locū qd hic dr̄ vt. s. nō soluat nisi vna pcuratio

Questio.

Dic q̄ si ordinarius loci dicte capelle prius habuit in ea visitationem ⁊ pcurationē rōne visitationis eiusdē tunc p talem vnionem siue dependentiā nō aufert priori ordinario potestas eā visitandi ⁊ per psn̄s nec pcuratio q̄ debet rōne visitationis. ar. eorū que legūtur ⁊ no. de reli. do. c. q2 monasteriū. Et faciunt ad idem nota. per specu. de iure patrona. ad fi.

k ¶ Unica. i. que concernit ecclesiam principalem.

l ¶ Ecclesie cathedrali. s. loci sic visitati.

m ¶ Item q2 quinta pars.

n ¶ Ipsos. s. defectus.

o ¶ Pecuniariis penis. hic vide que scripsi. s. de offi. archidia. c. eisdem. h. pena canonica.

p ¶ Non parentibus. i. non obedientibus.

q ¶ Censuris. i. per censuras.

r ¶ Extorquent. s. ad vsum propriū vt sequitur.

s ¶ Debite reparari. q2 pene ad tantū se extendunt vel amplius.

t ¶ Iactura. i. dāno

v ¶ Pauperū. s. parrochianorū qui habent contribuere ad talem penam leuandam.

x ¶ His diebus. s. tempore huius constitutionis.

y ¶ Oppressorū insolite. i. preter ⁊ vltra antiqua onera tunc insolite currentia ⁊ exacta.

z ¶ Nequiter ipinguantes. i. replentes vel pingues vel crassas facientes. Et aduerte ad id qd hic dicit nequiter: qd idem est q̄ iniuste. vbi tn̄ videtur cōtradicendū a parte iuris fm ea q̄ no. s. de offi. archid. c. archidiaconi. h. sub pena. Sed quo ad penā hm̄oi dispensandā illa cōstitutio limitatur per istā vt s. patebit.

a ¶ Igitur ne. hic. vbi apponit remediū cōtra premissa.

b ¶ Tales. s. pp̄ter nō reparationem factas.

c ¶ Occasio malignandi p̄sertim laicis q̄ clericis oppido sunt infesti. de immu. ec. c. clericis laicos. li. vj.

d ¶ Deceat. fm honestatem nō solū eni cōsiderare debēt quid liceat ⁊ qd expediat sed etiam quid deceat. extra de vo. ⁊ vo. red. c. magne.

e ¶ Questibus. i. lucris. ⁊ cōcor. ad hoc. xxiij. dis. c. his igitur.

f ¶ Inhonestis. oēm eni inhonestatem vitare debent clerici. extra de vi. ⁊ ho. cleri. c. clerici officia. Et que sint eis officia inhonesta nota. ti. de cle. cōiug. h. sed quā dicis. per specu.

g ¶ Anhelare. simile habes. lxxxviij. di. c. ij. xcj. di. in princi.

h ¶ Ditari. xxiij. di. c. his igit. xij. q. ij. fraternitas.

i ¶ Statuimus. hic.

k ¶ Exacte. i. leuate.

l ¶ In reparationem. cōcor. ad hoc nō. de penis. c. ij. p Ber. ⁊ facit ad idē q2 pene ciuiles conuerti debent in opus publicū C. de modo mul. l. j. ⁊ sic in hoc casu videt q̄ pena succedit loco rei. Alioqn posset leuari pena ⁊ etiā res ipsa. circa qd vide nō. per Jo. ⁊ Archi. xxv. q. ij. si ecclesie. Et vide si placeat que nōui. s. de offi. archidi. c. archid. h. sub pena.

m ¶ Penas hm̄oi. s. nomine non reparationis defectuum.

n Item licet. Hec est cōstitutio eiusdem cuius et superior. et habet duo dicta. In primo ponit quendā abusum. In secūdo ibi Statuimus. disponit de remedio. et est pars huius infra de purg. ca. c. Item licet.

Diuisio

o ¶ Ordinariorū. s. q̄ sunt archidiaconis equales vel inferiores.

p ¶ Id faciant. i. diuina celebrent.

q ¶ Liberalitatem. que cōmendanda est. nam ea sunt in nostris officiis gratiosiora que cum liceret non impendere tn̄ causa dilectionis impendimus. xxviij. q. j. iam nunc. nec debet quis liberalitatis sue penam pati. ff. de edili. edic. l. ad res. Et hec dicitur liberalitas eo q̄ ex debito ad hoc non tenetur nec ex necessitate. Nam in necessitatibus nō dicitur quis liberalis. extra de p̄ben. c. relatū. vbi de hoc. h. liberalitatis. per Berū.

r ¶ Sacerdotes hm̄oi. s. diuina celebraturi.

s ¶ Clericos. s. ipsorū ordinariorum.

t ¶ Sua nomina. s. huiusmodi sacerdotum.

v ¶ Matriculis. i. libris siue cartis i quib⁹ solēt scribi noīa taliū

x ¶ Exactionem sensualem. s. pensionariā. j. q. iij. questuū. ad fi. ff. de censibus. l. etatem. cū duabus legibus se.

ctiõem ſenſualem. vi. deſi. vel circiter[y] illicite conuertẽtes. ¶ Statuimus[z] ꝙ de cetero a dictis ſacerdotibus[a] vltra denariũ vnicũ pro[b] quo ipſorũ nomina regiſtrẽtur[c] in primis[d] admiſſionibus eorũ ad celebrandum diuina dicti archidiaconi et ceteri ordinarii aut quiuis eorum miniſtri recipere nõ audeãt quouiſmodo ſub pena ſuſpenſionis a celebratione[e] diuinorũ et ingreſſu[f] eccleſie quam cõtrafacientes incurrãt quouſqȝ duplũ receptorũ hmõi fabrice eccleſie cathedralis locorũ perſoluant.

Idem.

¶ Suffraganei dumtaxat vnũ apparitorem equitez habeãt: Archidiaconi vero pro ſinglis decanatib⁹ apparitorem vnũ nõ equitem ſed peditez. Nec in capitulis collectas exigãt ſȝ gratis datas pecũias gratãter accipiãt. Trãſgreſſores autẽ ab officio ſuſpendãtur tam deputans ꝙ̃ deputatus.

Cum[g] apparitorũ et infra. Preſentis approbatione[h] concilii ſtatuimus ꝙ ſinguli noſtri ſuffraganei vnum apparitorem equitem[i] habeãt dũtaxat[k] pro dioceſibus eorũdem. locorũ vero archidiaconi noſtre ꝓuincie pro ſuorum archidiaconatuũ ſingulis decanatibus vnũ apparitorem non[l] equitem ſed peditem habeant tantũmodo[m] incedentem. ¶ Qui[n] cũ rectoribus aut eccleſiarũ vicariis vltra noctem et[o] diẽ vnicã ſingulis quarteriis ĩ ãno ipſorũ[p] ſumptibus nõ morentur niſi[q] per eoſdez[r] inuitati fuerint ad morandũ ſpecialiter. Nec[ſ] in capitulis generalib⁹ collectas in pecunia ſeu alias de lanis agnis vel rebus[t] aliis faciãt aliquales: gratis[v] tñ eis data cũ gratiarũ actõe recipere valeant. Q;[x] ſi plures[y] contra hoc[z] fuerint deputati vel eorũ[a] aliqui premiſſa[b] reperti fuerint temere violare: deputantes[c] eoſdem tãdiu ipſo facto ab officio ⁊ beneficio ſint ſuſpẽſi[d] donec hmõi amouerint deputatos quos[e] etiam ab apparitorũ officio ꝑpetuo[f] ſuſpendimus ipſo facto.

y ¶ Circiter. ad modicã quãtitatem refert vt no. Barth. de deſpõſ. impuber. c. vlti. ỽ. circiter. ⁊ ſic põt hic intelligi circiter vt referat ad obolũ vel denario minus. Et nota ꝙ circiter refert ad numerũ. circa refert ad locũ. ⁊ circũ ad tẽpus ꝓut no. Cardi. de offi. ordi. c. romana. ỽ. circa. li. vj. Tu tñ dic ꝙ circa refert ad locũ ⁊ ad tẽpus. Eſt enĩ tẽpalis dũ dr̃ circa. xx. annos. Eſt localis qñ dr̃ circa eccleſiam. Sed circũ eſt tñ locale: vt ſi dicat circũ montem vel circũ villam. Circiter vero refert ad numerũ ⁊ ad tẽpus tñ nõ aũt ad locũ ſm Januẽ. Et tangit ꝑ Archi. d. c. romana. ỽ. circa. li. vj.

z ¶ Statuim⁹. ſcḋa pars.

a ¶ Sacerdotibus. ſ. admittẽdis ad celebrandũ diuina.

b ¶ Pro quo. ſ. denario.

c ¶ Regiſtrent. i. in matricula de qua dixi. ſ̄. ponant vel ſcribantur.

d ¶ Primis admiſſionibus. videt loqui de talibus ſacerdotib⁹ qui de nouo veniũt ad aliquez archidiaconatũ qui non poſſunt publice ĩ aliqua eccl'ia ibidẽ celebrare niſi prius cõſtet de eorũ ordinib⁹ ꝙ habeãt lr̃as cõmẽdatitias ⁊ ꝙ ſic ad celebrãdũ ſint admiſſi ſm ea que legũtur ⁊ no. ſ̄. de cleri. pereg. c. j. et. ij. Hec aũt inueſtigatiões facere debent ꝓlati viſitãtes in ſuis viſitationib⁹. ⁊ ſic ſicut hic pȝ poſtq̃ de ordinibus moribus ⁊ cõuerſatione ⁊ vita taliũ ſacerdotũ cõſtiterit poſſũt ad celebrandũ diuina ibidẽ admitti ⁊ in eo⁹ rei ſignũ noĩa eorũ debent in regiſtro ipſius ordinarij imatriculari. Uñ in aliis viſitationib⁹ ſiue ſcrutatiõibus nõ oȝ ipſorũ lr̃as reuideri nec ipſoꝝ noĩa iterũ imatriculari cũ iam ſatis noti ⁊ cogniti ſint. Circa qḋ vide qḋ ſcripſi. ſ̄. de cle. pereg. c. j. ỽ. cõſtiterit. ⁊ ſic male faciũt qui in ſingulis viſitationibus ſuis ꝓ inſpectiõe literarũ ordinũ ⁊ earũ approbatiõe quicq̃ recipiũt cũ talis imatriculatio fieri nõ debeat niſi ſemel. ſ. in prima admiſſione ſicut hic pȝ.

e ¶ Celebratiõe diuinorũ. Hoc referas ad eos qui ſunt in ordinibus eccleſiaſticis ſaltẽ ſacris cõſtituti qualis eſt archidiaconus qui oȝ eſſe diaconus. de eta. ⁊ quali. c. j.

f ¶ Ingreſſu eccleſie. hoc referas ad eos qui nõ ſunt ordinati vel ſaltẽ ſunt in minoribus cõſtituti vt ſic hic ſint due pene referẽdo ſingula ſingulis. Sic al's no. in ſimili de homicid. c. pro humane ꝓpe fi. vbi de hoc ꝑ Archi. li. vj. ỽ. excõicatiõis. ⁊. c. ỽ. ꝑ Jo. an. no.

f ¶ Eccleſie cathedralis. ſic tñ ꝙ ſimplũ reſtituat his a quib⁹ iniuſte recepit ſm ea que dixi. ſ̄. de teſta. c. adeo quorũdam. ỽ. ſi vo quicq̃. vſ. eccleſie cathedralis.

g ¶ Cum apparitorũ. Hec cõſtitutio eſt eiuſdem cui⁹ eſt ſupior ⁊ hȝ tria dicta. In primo ſtatuit tam quo ad epõs ꝙ̃ archidiaconos de numero apparitorũ. In ſcḋo ibi Qui cũ rectoribus ꝓhibet exactiones eorũdem. In tertio ibi Q; ſi plures. adijcit penam contrafacientibus.

h ¶ Approbatiõe. ſile habes de homici. c. pro hũani. ỽ. ſacri. li. vj.

i ¶ Equitem. i. equitantem.

k ¶ Dũtaxat. i. tñ vel tantũmodo. ⁊ hoc intellige ſic ꝙ epõs nõ habeat plures apparitores equites ꝑ hoc tñ non ꝓhibet epõ quin plures habeat pedites maxime vbi inter ipm ⁊ archidiaconũ eſt dare ꝯuentionez ſm ea q̃ no. docto. de offi. ordi. c. paſtoralis. ſup glo. pri. vbi de hoc multũ bene ꝑ Jo. an. in add. Nã in hoc caſu eſſet incõueniens ꝙ archidiacon⁹ in numero apparitorũ excederet epm cui⁹ vice ꝓncipaliter fungit. ſicut pȝ de offi. archid. ꝑ totũ. niſi loquamur ad illũ finẽ ꝙ archidiaconus leuia corrigat ⁊ maiora ꝯferat epõ ꝓut ibi legit et nõ. in. c. ad hec. ⁊ ſic mediante archidiacono apparitores in ſingulis decanatibus cõſtituti eſſent etiã apparitores epi ſicut al's ſolȝ dici de decanis ruralib⁹ ſicut legit. d. c. ad hec. ỽ. fi. na. ⁊ ſic q̃ſituȝ eſt ad epm intelligi põt qḋ hic dr̃ vt vicez ipſi decani ſint eius apparitores ſm ea q̃ legũtur ⁊ no. in ꝯſtĩoẽ othonis tanto. ⁊ nihilomin⁹ ꝙ in eiſdez decanatibus archidiacon⁹ habeat ſingulos apparitores pedites qui ſubſint ipſis decanis. ar. eorũ q̃ legũtur dcõ. c. tanto. ad fi. ibi: aut ſuos certos nũcios ⁊c.

l ¶ Non equitem. ex hoc apparet ꝙ nõ intelligit de decano cui attribuũt duo equi. ex. c. c. cũ apl'o. ſed de apparitoribus tã ſub archidiacono ꝙ̃ decano vt dixi. ſ̄. glo. pri.

m ¶ Tãmodo. ſicvt ĩ vno decanatu nõ ſit niſi vn⁹.

n ¶ Qui cũ. ſecũda pars. ⁊ dic qui. ſ. apparitores.

o ¶ Et diem. ſ. artificialez cũ tñ dies et nox faciunt diem vnũ naturalẽ vt no. Accurſ. ff. de vbo. ſig. l. ij.

p ¶ Ipſorum. ſ. rectorum vel vicariorum.

q ¶ Niſi. excipit ab eo quod predixit.

r ¶ Eoſdẽ. ſ. rectores vel vicarios.

ſ ¶ Nec in capitulis. vſ.

t ¶ Reb⁹ aliis. Quid ſi faciat tales collectas an illud qḋ recipit faciat ſuũ? videt ꝙ ſic. q2 in hoc caſu transfert dñium ſm ea que no. Jo. xx. di. c. ij. ad fi. ecõtra videt ꝙ nõ. nã pecunia ſic data põt repeti vt no. idẽ Jo. xiiij. q. v. c. viri. ⁊ ibi videas nõ. ꝑ Archidi.

v ¶ Gratis. ſ. abſq̃ inſtantia vel ſollicitatione.

x ¶ Q; ſi. tertia pars.

y ¶ Plures. ſ. apparitores.

z ¶ Contra hoc. ſ. ſtatutum.

a ¶ Eorũ. ſ. apparitorum.

b ¶ Premiſſa. ſ. ſuperius eis prohibita.

c ¶ Deputantes. ſ. archidiaconos. Nã vt videtur epiſcopos hec pena concernere non põt vt dicam. ĩ. glo. proxi.

d ¶ Suſpenſi. ex hoc apparet ꝙ nõ cõcernit epõs q2 hec pena nõ ligat epõs niſi de eis quo ad hoc fiat mentio ſpecialis.

e ¶ Quos. ſ. deputatos.

f ¶ Perpetuo. michi videtur ꝙ illa pena eſt irregularis cũ talis apparitor occupãdo tale officiũ ad deputatiõez ſui ſupioris nõ delinquat ⁊ vbi nõ eſt delictũ nõ ꝯuenit eſſe penã. xx. q. iiij. nõ afferamus. de re. ec. nõ alie. c. ij. in glo. niſi itelligas h̄ reſpectu eorũ q̃ ꝯfaciunt his que hic eis ꝓhibent in. ỽ. q̃ cũ rectoribus. ⁊. ỽ. ſeq.

¶ De celebratione miſſarum.

Stephanus.

¶ Officium diuinũ diligẽter ⁊ ſolerter ꝑagatur. Sacramẽta rite cõſecrentur ⁊ adminiſtrent̃. Nec ieiuniũ frangat iterũ celebraturus. Iterũ aũt nemo celebrabit niſi in natali dñico ⁊ paſcate: ⁊ i exequiis mortuoꝝ vigẽte dici ⁊ defũcti officio.

Ad excitãdos affectus laborãtiũ in vinea dñi ſabaoth vt vere retributõnis valeant denarium recipere poſt laborem. Decernimus ne opus dei fiat ab aliquibus negligẽter preſertim cũ in generali cõcilio ſit ſtatutum ⁊ ꝓceptuz vt diuinum officiũ nocturnum pariter ⁊ diurnum ſecundũ q; deus dederit ſtudioſe celebretur ⁊ deuote. Uniuerſa quoqz ſacramẽta eccleſiaſtica ⁊ precipue baptiſmatis et altaris deuotiſſime prout deus inſpirauerit miniſtrentur. Uerba quoqz canonis preſertim in conſecratione corporis et ſanguinis chriſti

Diuiſio.

g ¶ Ad excitandos. Hec conſtitutio eſt Stephani archiep̄i ⁊ habet quattuor dicta. In primo ſtatuit circa diuina officia deuote celebranda. In ſecũdo ibi Uniuerſa. diſponit circa ſacramẽta deuote miniſtrãda. In tertio ibi Preſbiter autem. ordinat quid agendũ ſit vbi quis eodẽ die bis celebrare. In quarto ibi Ad hec. ſtatuit in quibus caſib⁹ liceat bis eodẽ die celebrare.

Uinea dñi

h ¶ Uinea dñi .i. in eccleſia militãte cuius palmites ſũt oẽs iuſti a primo Abel vſq; ad vltimũ electũ qui in fine mundi eſt naſciturus. Alias aũt vinea dñi dr̃ ſpiritualis iuſticia ſm Gaſf. que excolit ⁊ plantat ꝑ operationũ efficaciã cuius palmites ſunt caſtitas mãſuetudo ⁊ virtutes cetere.

Denarius

i ¶ Denariũ .i. vitã beatã. In denario nãq; eſt figura ſperica vel rotũda in qua nõ eſt inuenire principiũ neq; finem ꝑ qđ deſignat̃ vite eternitas. In denario etiam eſt imago regis ſculpta i quo figuratur plena cõformitas que erit in patria. Item in denario eſt materia precioſa in quo denotat̃ ſumma fruitionis iocũditas. Item in denario eſt pulchritudo glorioſa: in quo inſinuat̃ corporis glorioſi formoſitas. Item denarius dr̃ a decem qui eſt primus limes numeroꝝ in quo notat̃ premiũ debitũ pro obſeruantia decalogi. Et vt dicit Papi. denarius dictus eſt q: pro .x. nũmis reputabat̃. Ualebat eni .x. nũmis viſualibus Sic et eterna felicitas excellẽter valet quicquid decalogi obſeruantia mereri poteſt.

k ¶ Laborem. ſine quo virtuoſe exercito non acquirit̃ merces felicitatis. de cõſe. di. v. ieiunium.

l ¶ Opus dei. quod conſiſtit in his que pertinent ad diuinũ officium exequendũ ⁊ ad miniſtrationem ſacramentoꝝ ⁊ ad doctrinam ⁊ eruditionem ſubditoꝝ.

m ¶ Ab aliquibus. etiã ſi in minoribus ſint ordinib⁹ ſm Hoſtiẽ. ⁊ hoc fatetur docto. ⁊ cõiter in beneficiatis. De his eni qui ſunt cõſtituti in ſacris licet nõ beneficiati non eſt dubitandũ ſm ea q̄ notat wil. de cele. miſ. c. graui. in gl. ṽ. horas canonicas. Unde ordinati in ſacris ⁊ etiã beneficiati ſub ti. eccleſiaſtico tenent̃ ad horas canonicas ſm wil. loco all. vbi notat qualiter differunt quo ad dicendũ hi qui ſunt ordinati in ſacris ab his qui ſunt in minoribus ſed beneficiati. dicunt tñ petrus ⁊ abbas q; clericus in minoribus beneficiatus abſens ex cauſa ꝓbabili puta ſtudij excuſatur ab horis dicendis ſi in beneficio faciat eas dici ꝑ ſubſtitutũ. Sic quoq; occupati circa adminiſtratiões temporaliũ excuſari poterunt ab eccleſia officiãda dũ tñ equitando vel alias dicant horas. Infirmi etiã excuſant̃ tam a dicendo q̃ ab audiendo vbi infirmitas talis eſt que directe vel occaſionaliter dicenti vel audienti generaret mortis periculũ. Talibus nãq; infirmis non eſt lex poſita. ar. ad hoc de obſer. ieiu. c. conſiliũ. ṽ. fi. Secus tñ ſi infirmitas non ſit grauis. ar. l. ff. de re iudi. l. queſitum ad fi. Quo caſu ſi poſſent dicere ad hoc tenent̃. Alis aũt eas audire debent. Poſtq̃ autem cõualuerint an teneant̃ redicere: vide quod dicam .j. e. c. ſacerdotes. ṽ. ſuppleant.

Negligẽtia.

n ¶ Negligenter. tali nãq; maledictio irrogatur iuxta illud Hiere. xlviij. maledictus qui facit opus dei negligẽter. ⁊ hoc intelligas qñ negligentia eſt accurata ⁊ malicioſa. ſecus tñ eſſet de negligẽtia leui vel leuiſſima que forte ex nimia cõtemplatione ſeu meditatiõe cõtingit ſm Inno. ⁊ alios docto. extra. e. c. dolentes vbi de hoc. vñ ſi ſimul cantantes in choro ex tali negligẽtia aliquem verſum omittant: nõ peccant ſm Inno. ⁊ hoc verũ mortaliter. tñ venialiter peccãt ſm Hoſtien. nec eſt ꝓpter hoc a capite reincipiendũ ſine magna cauſa q; forſan poſſet talis reinceptio generare ſcandalũ. vñ ⁊ ſi ex tali negligẽtia omitteretur pſalm⁹ integer ob eandẽ cãm nõ deberet repeti ſiue iterari ſm Inno. ibi. Alias aũt ſi abſq; ſcandalo iterari poſſet deberet iterari. cõſulte tñ faciet omittens talem pſalmũ vt illũ dicat ſub ſilẽtio ceteris interim ꝓcedentibus in nocturno. vbi vero aliquis ſolus vel cũ ſocio priuatim extra chorũ dicit officiũ diuinũ: tunc ſi ex negligẽtia leui aliquid omittat non tenet̃ iterare vt dixi in principio. Alis ſi ſit negligentia accurata tenet̃ redicere ſm Hoſtien. et notat. xci. di. c. clericus. per Archi. ¶ Sed q̄ro an peccet clericus dũ eſt in officijs ſi cogitet ſuper aliquo alio bono tẽporali vel ſpũali. Dic q; homo diſponere ſe debz ne alijs intendat niſi neceſſitas vel vtilitas q̃ dilationem nõ capit cogat eũ de alijs cogitare. verũtamen q: ſm Boetiũ alias beatũ Bernardũ cor hoĩs vagũ eſt ⁊ mobilius eſt oĩ mobili. ⁊ propterea homo nõ ẽ adeo fortis q; tales cogitationes euitet nõ ſemper in his mortaliter peccat ſz venialiter. Caueat tñ ne in his nimiũ excedat ſz Inno. ⁊ nimiũ frequenter ſm Jo. an. d. c. dolentes.

Queſtio.

o ¶ Generali cõcilio. extra. e. c. dolentes.

p ¶ Preceptũ. ibi diſtricte ꝓcipientes ⁊c. ⁊ hoc intelligas quãtũ eſt ad dicere. nã dicere eſt in precepto vt ibi ꝑz ſm Joh. an. Sed alia que in deuotiõe cõſiſtunt ibi ſuadendo ponũtur: qđ ſatis ꝑz ex eo qđ ibi dicitur quantũ eis deus dederit ⁊c. durũ eni eſſet ponere in vim precepti. nam ſic iniiceret eccleſia laqueũ ⁊ alligaret onus iportabile cõtra. c. de viduis. xxvij. q. j. Circa hanc materiã vicz dicendi horas canonicas quõ eas omittens peccat vel non vide nõ. docto. vicz Inno. Hoſti. ⁊ Jo. an. extra. e. ti. c. j. ⁊ c. dolẽtes. ⁊ optime per Henr. de bowyco. d. c. j. ⁊ xci. di. c. clericus. per Archi. ⁊ dixi .ŝ. e. ṽ. ab aliquibus.

Officiũ nocturnũ

q ¶ Nocturnũ. de quo habes extra. e. c. j. in fi. ⁊ ſm Jo. an. ibidez officiũ nocturnũ ſtat in tribus. ſ. matutinis que fient media nocte. prima q̄ fiet diluculo. ⁊ cõpletorio qđ dici dz in crepuſculo.

Offici

r ¶ Diurnũ. qđ ſ. cõſiſtit i tertia/ ſexta/ nona/ ⁊ veſperis ſm Jo. an.

ſ ¶ Deus dederit. hoc dicit cõpatiendo fragilitati humane. ac ſi diceret durũ eſſet tam deuotionem animi q̃ mentis aſſiſtentiaz ⁊ alia de quibus cauetur in. d. c. dolentes. cadere ſub ꝓcepto. ſed talia relinquũtur diſpoſitioni diuine ſm Hoſti. ibi: licet officiuz diuinũ dicere cadat ſub precepto vt dixi .ŝ. e. ṽ. precepto.

t ¶ Studioſe. ſ. nõ ſincopando nec aliqđ omittendo quo ad officiũ oris ſm Hoſtien. Scias tñ q; ſincopans vel loquens cũ ſincopa orans vel celebrans dũmodo intendat dicere qđ dicit eccleſia: cõficit ſi vtatur verbis in ꝓpria ſignificatiõe nec intendat inducere errorẽ ꝓut notat Antho. d. c. dolentes. ṽ. q̄ro qñ dicat.

v ¶ Deuote. quo ad officiũ cordis vt. ſ. qđ dicit ꝓcedat ex corde xxiij. di. pſalmiſta. iuxta illud Qui pſalmos reſecat vel verba receſſa volutat Nõ plus inde feret q̃ ſi ſua lingua taceret. Et iterũ Dũ cor nõ orat in vanũ lingua laborat. Cantus nãq; non cõſiſtit i modulatõe nec ṽboꝝ multitudine ſed in corde. xcij. di. c. j. ⁊ ij.

pſalmiſta.

x ¶ Uniuerſa. ſecunda pars.

y ¶ Sacramenta. de quibus dixi .ŝ. de ſal. nõ ite. c. ignorantia.

z ¶ Uerba quoq; ⁊c.

a ¶ Canonis. de quo dixi .ŝ. de offi. archid. c. vt archidiaconi. ṽ. canon miſſe.

b ¶ Conſecratione. i. in verbis cõſecratorijs in quibus ꝓprie cõſiſtit canon miſſe ſm Hoſtiẽ. extra. e. c. cũ marthe. in prin. forma eni verboꝝ quo ad corpus eſt talis. Hoc eſt eni corpus meũ. hec tñ cõiũctio eni nõ eſt de ſubſtãtia forme ſed de bene eſſe. vñ nõ dz omitti. Aliud nãq; eſt forma neceſſaria ſine qua nõ põt fieri trãſſubſtantiatio. ⁊ aliud eſt forma debita ſine qua non põt fieri ſm pietatem.

plene' ⁊ integre' ꝓferātur. ¶ Preſbiter' autē poſtq̄ dn̄icum corpus et ſanguinem ſumpſerit in altari ſi in eodem die miſſarum' ſolēnia ipſuʒ celebrare oporteat iterato vinū' calici īfuſum vel digitis' ſupfuſum ſumere nō p̄ſumat'. ¶ Ad hec' duximus ſtatuēdū diſtrictius īhibētes ne ſacerdos quiſpiā miſſaꝝ ſolennia celebret bis ī die extra diem' natalis domini ⁊ reſurrectionis'' dn̄ice vel in exequiis mortuoꝝ'' videlicet' cū corp' alicuius eodem die fuerit tumulādū':

Ho. libro de veritate pre. vi. c. xi.

c ¶ Plene. i. abſq; omiſſione.

d ¶ Integre. i. ſine fractione verboꝝ. Si tñ celebrans ṽba hmōi ſincopauerit an cōficiat. dic vt dixi. ſ. e. ṽ. ſtudioſe. ¶ Sed quid ſi mutet forma verboꝝ? Dic ſm Alber. in libro de miſſa. q̄ ſi mutetur in alia verba nō cōficitur ibi corp' xp̄i etiā ſi illa verba eūdem ſenſum habeant. Et ſilr dicit de diminutione. q: ſi ita dicat hoc eſt meū: nō cōficitur q: remanet īdeterminatū quid ſit illud meuʒ. Similiter ſi dicat hoc eſt corpus. q: non ſignificat ꝓpriū corp' xp̄i. Secus tñ videt dicendū ſi verbis ꝯſecratoriis nō ſeparatis aliquid addat qḋ inducit erroreʒ. vt ſi dicatur Hoc eſt corpus meū dilectū vel ſanctū vel aliquid hmōi: tñ qui ſic fecerit valde increpandus eſt ſm Jo. in ſumma cōfeſſ. libro. iij. c. xxiiij. rub. de ſacramēto eukariſtie. ſtatim poſt principium.

e ¶ Preſbiter autem. tertia pars.

f ¶ Miſſarū. pluraliter loquitur forſan pro feſto natiuitatis dn̄i vel alia de cauſa ex quibus eodē die licet plures miſſas celebrare vt. j. patebit. Et licet pluraliter loquat idem tñ intelligas ſi vnā aliam miſſam iterū eodem die ipm celebrare oporteat.

g ¶ Vinū. non eñ debet talis perfuſio eſſe de aqua ſed de vino. extra. e. c. ex parte. ¶ Sed quid ſi nō poſſit bibere vinū an poſſit celebrare? Dic q̄ non immo nec ꝓmoueri vt no. Jo. ij. q. vij. ipſi apoſtoli. ibi videas. Et hoc intellige verū ſi vinū receptū faciat ſumenti abbominationem. alr̄ ſecus ſm Jo. in coll. qui ſic notat extra. e. c. ex parte. ṽ. ſed nūquid non bibens.

h ¶ Digitis ſuperfuſum. ex hac littera colligi poteſt q̄ prima infuſio debet eſſe in calice. Secunda ſuper digitos etiā in calice: et vtraq; de vino. vnde errant qui primo perfundunt digitos: etiā qui in ſecūda infuſione apponūt aquam. Et ſcias q̄ licet aliqḋ de ſanguine remaneat in calice ipm tñ vinū ſic infuſum nō vertitur in ſanguinem ſm docto. d. c. ex parte. Nec obſtat extra de cōſec. ecc. vel altaris. c. qḋ in dubiis. vbi oleū non ſacratū mixtū cū ſacro efficitur ſacrū. q: conſecratū remanet oleū ⁊ ideo nō eſt mirū ſi liquorem olei cōmiſcet ſibi. ſed vinū tranſit in ſanguinem ⁊ ſic aliud vinū admixtū non eſt eiuſdem liquoris. Item ſicut ſanguis ille eſt incōmutabilis: ita ⁊ incōmiſcibilis ſm Joh. an. poſt Pe. ⁊ abbatem. d. c. q̄ in dubiis. Et cōcor. Petrus de anchorano. ⁊ Antho. e. c.

i ¶ Non preſumat. ratio eſt q: ſi faceret non eſſet ieiunus ⁊ celebratio miſſe debet fieri ieiuno ſtomacho. vij. q. i. nichil. Intantū q̄ nec poſt medicinā receptam debet celebrare vt notant docto. dicto. c. ex parte. nec anteq̄ cibus digeſt' ſit recipi debet corpus xp̄i. de cōſe. di. ij. tribus. Unde ⁊ modica ſumptio aque calide vl' frigide impedit celebratōem. Et debet eſſe hec abſtinentia poſt mediā noctem a quo tp̄e incipit dies vt ibi notat Antho. cōcor. etiam Pe. de ancho. qui all. ad hoc extra de accuſ. c. ſi cōſtiterit. de offi. del. c. cōſuluit. Si tñ contra p̄miſſa celebret licet peccet tñ conficit. de conſe. di. ij. liquido.

k ¶ Ad hec. Quarta pars.

l ¶ Diem natalis dn̄i. qua die pōt tres miſſas celebrare ſm ea q̄ legūtur ⁊ no. extra. e. c. conſuluiſti. vbi ratio redditur in glo. ⁊ ibi notat qḋ ſignificent dicte tres miſſe. Significat eñ prima miſſa tēpus ante legem ⁊ ideo celebratur in tenebris. Secūda ſignificat tēpus ſub lege quo tēpore icipiebat ſciri xp̄s ſed non clare. ⁊ ideo celebrat inter diem et noctem. Tertia ſignificat tēpus gratie ⁊ cantatur in plena luce ad deſignandum xp̄m veniſſe qui eſt lux vera et illuminat omnem hoiem venientem in hunc mundū Jo. j. Uel dic ſm Jo. an. q̄ prima miſſa ſignificat generationem xp̄i eternā que occulta eſt ⁊ ideo celebratur in nocte. Secunda ſignificat natiuitatem xp̄i ptim naturalem q: ex muliere. ⁊ partim occultam q: ex virgine: ideo celebrat in mane. Tertia ſignificat generationem ſpiritualem que fit per gratiam et illa celebratur in tertiā quia clareſcit ſm veritatem.

m ¶ Reſurrectionis dn̄ice. i. in die paſche. de iſto. ſ. dic q̄ in eo poſſit bis celebrari nō inuenio textū alicuius iuris vel canonis Sʒ iſtud ideo fortaſſis hic ordinatur q: cōtingit ſepius q̄ ī vna magna parrochia nō eſt niſi vnus preſbiter qui cōmode illo die nō poſſet in miſſa ſolēniori de die oēs parrochianos ſuos cōuocare ⁊ opʒ q̄ ſeruientes illo die miniſtrent ⁊ ꝑparent ea q̄ ad ipſoꝝ ſeruitia ſpectant erga aduentū dn̄oꝝ ſuoꝝ ⁊ magiſtroꝝ. vnde tales cōuocari poſſunt ⁊ debent in prima miſſa Et ſic iſtud qḋ hic dr̄ pōt cōprehendi ſub illa clauſula de q̄ loquitur textus extra. c. ꝯſuluiſti. ibi dū dicit niſi cauſa neceſſitatꝭ. Et poteſt dici cauſa neceſſitatꝭ ſi ferā miſſa aliquis moriatur pro quo opʒ eodē die miſſam celebrare. vel qḋ hic dicit. ſ. q̄ vnus ſacerdos pōt celebrare duas miſſas in feſto reſurrectionis dn̄ice: pōt intelligi de vna que celebrari debet ſabbato ſancto de nocte ⁊ de alia q̄ celebratur in die. Pro quo vide q̄ dicam. j. e. lintheamina. §. nullus inſuper. ṽ. tertiā. Honeſtatis etiā cauſa poſſunt eodē die plures miſſe celebrari vtputa ſi facta miſſa ſuperueniat aliqua magna perſona q̄ velit miſſam audire ſicut no. Ber. d. c. cōſuluiſti. vbi dicit q̄ etiā cauſa vtilitatis hoc pōt fieri. Sed hoc intellige qñ vtilitas cōcernit perſonā aliā q̄ ipſius ſacerdotis celebrantis ſm Antho. ibidem. Unde pro lucro dicentis miſſam vel eius cōſolatione vel vtilitate non debet bis in die celebrare. Sic etiam licet bis celebrare in die qñ deeſt eukariſtia ad opus infirmoꝝ ſi hoc perpendat ſacerdos ante perfuſioneʒ ⁊ eſt ſibi nouiter nūciata infirmitas parrochiani. Per hoc aūt qḋ dixi de magna perſona ſuperueniente pōt intelligi de ep̄o qui abſq; miſſa tranſire nō debet vt ptʒ de priuil. c. ſi. li. vj. Sic quoq; ſm Hoſtien. ibidem eodem die licet bis celebrare ꝓpter defunctos. propter peregrinos. propter hoſpites. ꝓpter cōmeantes. ꝓpter infirmos. ꝓpter raritatem preſbiteroꝝ qñ vnus preeſt duabus eccleſiis. Item qñ eodem die contingit anniuerſariū defuncti. extra. e. c. cū creatura. Et p̄miſſa intellige vera ſi non ſit alius ſacerdos paratus ad celebrandū ſm Jo. an. ⁊ alios docto. d. c. ꝯſuluiſti. Ali' caſus eſt ſm Henr. de bowyco ꝓpter neceſſitatē nuptiarū vbi tp̄s laberet. ſic ipſe no. e. ti. c. te referēte. Scias tñ q̄ in nullo caſuū p̄dictoꝝ licʒ vltra duas miſſas celebrare excepto die natiuitatis dn̄i ⁊ hoc ꝓbatur de ꝯſe. di. i. ſufficit. vbi de h̄ p Jo. ṽ. alterā. ⁊ ꝯcor. doct. in. d. c. cōſuluiſti. ⁊ notatur p Jo. in ſūma ꝯfeſ. li. iij. c. xxiiij. ſub Rubrica de ſacro eukariſtie. c. in quibus caſibus. de predictis dātur verſus.

Una dies miſſam tantum expoſtulat vnam.
Excipitur defunctus certecum peregrino
Infirmus cōmeans domini natalis ⁊ hoſpes
Et mulier nubens cum tempus labitur illi.

n ¶ Mortuorum. hoc ſtatim declarat.

o ¶ Uidelicet. eſt declaratio eius quod prius dixit.

p ¶ Tumulandum. ex hac lr̄a apparet q̄ in die ſeptimo. xxx. vel anniuerſario alicuius defuncti nō erit rōnabilis cauſa celebrandi duas miſſas. ⁊ hoc ſatis verū puto vbi cōſuetudo patrie hoc habet. q̄ ſcʒ vbi eſt in eccleſia vnus ſolus ſacerdos nō ſolet ī talibus celebrari niſi vna miſſa. Nam cōſuetudo patrie in hoc attendenda eſt ſm q̄ notat henr. de Bowyco. e. ti. c. te referēte. Attendēda eſt etiā ꝯſtitutio ꝓuincialis et ſynodalis aliqḋ ſtatuens in ea parte vt hic. ⁊ q̄ ſic celebratur' hoc nō faciat intētione corrupta. ⁊ ad hoc ꝯcor. notata p arch. de ꝯſe. di. i. ſufficit. ṽ. ꝓ defūctis. Cum eñ in qualibet miſſa ſemp fiant ſuffragia pro defunctis. de cōſe. di. i. viſum. ſufficit vt vbi nō eſt niſi vnus ſacerdos ī eccleſia q̄ in vno die vna celebret miſſa que dʒ eſſe de feſto etiaʒ ſi tale anniuerſariū vel alicuius defuncti memoriā fieri ꝯtingat eadem die. Alioquin ſi eodē die nō contingat aliquod feſtū tūc pōt anniuerſariū vel talis memoria fieri ſolenniter. Si tñ eccleſia aliqua obligatiōe legitima aſtringatur ad tenendū in ſpecie anniuerſariū alicuius defuncti cū miſſa ſpeciali pro defunctis: tunc ſi tale anniuerſariū cōtingat die feſto miſſa illius diei debet fieri ſolēniter et in publico. altera vero miſſa pōt ⁊ debet fieri in priuato. Alioquin ſi nullū feſtū concurrat tunc dicta miſſa anni-

Caſ. ī quibus bis in die pt miſſa celebrari.

uersaria pro defuncto fiet solēniter ⁊ missa de die fiet in priuato. ⁊ sic intelligo ea que legūtur ⁊ no. extra e. ti. c. cū creatura. ⁊ sic sentire videtur ibi Pe. de ancho. §. secūdo nō.

q ¶ Extunc. s. qn̄ eodem die defunctus est tumulandus.

r ¶ Prima missa. Hic dat ordinem dicendi duas missas eodem die vt vtz missa de die ꝓcedat missam ꝓ defuncto ⁊ idem intelligas de aliis missis vbi vnus solus ē sacerdos.

s ¶ De die. que nō debet omitti ꝓpter aliquā missam peculiarem. extra e. c. ij. ⁊ quā diebus dñicis quilʒ tenetur audire. de cōse. di. j. missam.

t ¶ Pro defuncto. ex hoc ordine colligit Jo. an. et e. c. cōsuluisti q̄ post missam de die si aliquis moriatur pōt sacerdos celebrare missam pro defuncto sed nō ecōuerso. ratio est qr a defunctis nullus regreditur ⁊ ideo celebrata missa defunctoꝝ nō celebrat postea de die Sed qr omnes tendunt ad mortem: ideo celebrata missa de die pōt postea pro defunctis celebrari. ⁊ pro hac consuetudine facit. xj. di. c. ecclesiasticarum.

et tūc prima missa de die posterior vero pro defuncto celebretur.

Iohannes peccham.

¶ Obnoxius canonico officio nō assumat aliud. Nec quisq̄ annalia suscipiat nisi quotidie pro defuncto celebret. Nec plura suscipiat q̄ socios celebraturos habeat Nec ꝓ vna celebratione duplex recipiat precium aut vnū tantū ꝓdesse defunctis q̄tuʒ multas putet.

Diuisio.

a ¶ Sacerdotes. Hec est cōstitutio Jo. pecchā archiepi Cātuarien. Et facit tria. Primo statuit circa curatos ne obligent se missis peculiaribus per quas impediri valeat ipsorū officium canonicū. Secūdo ibi Nec p̄sumant. Statuit circa annalia celebranda quo ad nō curatos cū certis circūstantiis in ea pte oportunis. Tertio ibi Illos aūt. adiicit de quibusdaʒ monitionibus et correctionibus in personas cōtrafacientiū exequendis.

b ¶ Uniuersi. supple habentes curam animarū vt. j. ptʒ: ibi commissam sibi officiare ecclesiam.

c ¶ Peculiariū. vtʒ de trinitate. de sancto Michaele. de sancto spiritu. ⁊ aliis hmōi extra tpa festorū eorūdem fm ea q̄ legūtur ⁊ no. extra. e. c. ij. Et ex hoc apparet q̄ nō licet curato celebrare trētale: alās trigintale sancti Gregorii pro aīa alicu⁹ defuncti sicvt dein vt ꝓpter hoc omittat missam de die cui de iure cōi astringit vt solet notari. d. c. ij. ⁊ hoc verū intelligas qn̄ solus est. Secus si esset alius in ecclesia qui posset celebrare de die Cui dicto ꝯcor. Hostien. d. c. ij. §. canent. Nam propter tales peculiares missas nō debet populus abstrahi a missis solēnibus de die. de ꝯse. di. j. c. et hoc attendendū. nec diebus dñicis aut festiuis debēt tales misse cantari in publico ante missam solēnem ipsius diei prout no. d. c. et hoc attendendū. per Archi.

d ¶ Familiariū. i. pro familiaritate vel familia alicuius certe persone vel aliquarū personarū ante horam congruā missas coram eis celebrari volentium.

e ¶ Obligent. siue scripto siue verbo etiā per nudā ꝓmissionem. Nam talis promissio si sit licita obligat ꝓmittentem. Ad qđ vide no. per Ber. de ꝓben. c. relatū. glo. j. Et facit ad ideʒ. xij. q. ij. c. quicūq̄ suffragio. per Jo. Deus n. aliq inter iuramentū ⁊ simplicē promissionem non facit differentiam.

f ¶ Canonico officio. i. missa de die que nō hʒ omitti ꝓpter alias vt predictū est. Et nota q̄ caute dicit canonico officio ac si per h innuat q̄ missa sit de officiis canonicis: nō tn̄ de horis canonicis Sic no. e. ti. c. j. §. canonicas. per Jo. an. in clemen. ⁊ e. §. per wil. Et cōcor. ibi Paulus. e. §.

g ¶ Commissam. sume quod est. j. ecclesiam. ⁊ ex hac littera apparet q̄ loquitur de sacerdotibus habentibus curā animarum.

h ¶ Officiare. celebrando ibi missas ⁊ alia diuina officia. xxv. di. perlectis. §. ad presbiterum.

i ¶ Nec p̄sumant. secunda pars.

k ¶ Aliqui. s. sacerdotes etiam non curati.

l ¶ Annalia. i. missas celebrandas per anni spaciū vel alias tpaliter sic q̄ nō sint ad officia talia dicenda intitulati nec perpetui sed temporales: ⁊ elapso tempore remotiui.

m ¶ Pro defuncto. loquitur in casu quo sacerdos sit conductus per annū vt specialiter celebret pro aīa alicuius defuncti. Et idē intelligas si cōuenerit per annū celebrare pro viuente.

n ¶ Quotidie. hoc intellige vt. s. assidue hoc facias nisi corporis infirmitate fuerit īpeditus. Et quātō frequentius pōt salua honestate sua: ⁊ debita deuotiōe. extra de ꝓben. c. signi. Nam vt quotidie quis ad hoc arcetur non conuenit iuri cōi vt ibi patʒ. Unde dicit Aug⁹. Quotidie eukaristie cōionē percipere nec laudo nec vitupero. de conse. di. ij. quotidie. vbi enim sacerdos sentit suū feruorem ⁊ amorem erga deū augeri pt̄ q̄tidie celebrare. Si aūt sentiat suā deuotiōem minui bonū est q̄ q̄ꝫ abstinere vt cū maiori reuerentia et deuotione postea accedat. sic notat Jo. in summa ꝯfes. li. iij. ti. xxiiij. sub rubri. de sacramento eukaristie. c. verū qualibet die.

Sacerdotes caueant vniuersi ne missarū peculiarium seu familiarium se celebrationi obligent quo minus valeāt canonico officio cōmissam sibi officiare ecclesiam vt tenentur. Nec presumant aliqui annalia celebrāda suscipere: nisi ꝓ defuncto celebrent quotidie vel ꝓcurent specialiter celebrari. ¶ Nullus insuper plura recipiat ānalia celebrāda q̄ habʒ socios sacerdotes: illo casu excepto quo

o ¶ Procurent. hoc intellige qn̄ rationabiliter impediūtur quo min⁹ possint hoc facere i persona ꝓpria nec fuit super hoc speciale pactū initū vt hoc facerent per se fm ea que legūtur ⁊ no. de ꝓben. c. signi. Nam si ꝑsone idustria esset electa nō possʒ alteri delegari. de offi. del. c. viii.

p ¶ Specialiter. sic vt hic videt nō sufficit talis defūcti memoriā fieri sub suffragiis generalibus sed dʒ fieri cū specificatione aliqua forsan noīe ipsius defuncti. Sed cōtra hoc facit nō. Jo. de de cōse. di. j. visum. ⁊ c. de nominibus vbi apparet q̄ in nulla pte misse debent defunctorū noīa specificari sed sufficit ꝓ eis orare in genere Archi. tn̄ ibi videtur innuere contrariū. Dicit eni dicto c. visum. q̄ in secreto memēto pōt sacerdos notare noīa q̄ voluerit ⁊ hoc verū intelligo mentaliter non aūt fm vocem noīaliter. potest tn̄ populo etiā in misse tpe fieri specialis recōmendatio alicuius defuncti vel aliquorū defunctorū vtputa eo tpe quo in cōspectu populi sacerdotes fundunt cōes preces vt ⁊ tunc nominatim ⁊ in specie aliqui populo recōmendentur ꝓ quibus habeāt specialiter orare ⁊ sic possunt intelligi que legūtur ⁊ notantur dicto c. visum. ⁊ c. sequenti.

q ¶ Nullus insuper. §.

r ¶ Plura annalia. i. pro pluribus animabus suffragia in anno impendenda.

s ¶ Socios sacerdotes. ex hac lrā videt q̄ quis poterit in seipm plura annalia suscipere sic tn̄ q̄ habeat tot sacerdotes quot poterunt ea singulariter adimplere. qr in persona sua ꝓpria hoc on⁹ sicut hic apparet cadere non pōt. ⁊ qr auctor huius ꝯstōnis erat frater ⁊ vt videt per istud statutū nititur pbris absentib⁹ forsan de sua fraternitate per aliquem ꝑsentem in partibus talem celebrationem annaliū acquirere. hinc est q̄ hanc materiā modo et forma quib⁹ sequit inuestigare decreui. ¶ Quero ergo an liceat sacerdoti nō curato ꝑsertim fratri mendicāti pro seipso recipere aliqđ annale celebrandū pro statu viui vel aīa defuncti pactiōe interueniente de aliquo salario sibi per annū aut aliud certū tēpus ea de causa persoluendo? Dic q̄ si alias ex officio assumpto ad hoc teneatur tūc nō licet aliquid recipere ex pacto vel cōuentione qr si faceret esset symonia. j. q. iij. vendentes. ⁊ notatur per Archi. j. q. iij. c. iudices. in glo. addē dicas q̄ sacerdos. ⁊ intelligo officiū assumptū vbi aliquis talis prius astrictus est legitime ⁊ canonice in genere vel in specie ad tale officiū peragendū. Si vero non tenetur ex officio alias debito seu assumpto ad hoc faciendū ⁊ nō est beneficiatus vt patet in fratre mendicante vel qr alias pauper est tūc pro diuinis vel missis celebrandis nihil dʒ recipere ex pacto sed vt moretur in aliqua ecclesia et ibi celebret diuina ⁊ vt impendat operas suas quas alias nō tenetur impēdere circa talia siue sit diues siue pauper potest ex pacto aliqđ recipere ratione laboris sui ⁊ ratione operaꝝ huiusmodi ⁊ more

Questio

procurans[r] ſuffragia[v] fieri pro defuncto conſentit expreſſe[x] memoriam defuncti[y] in miſſa[z] alii[a] vel aliis copulari[b]. ¶ Nec credat[c] ſacerdos celebrans ſe dicendo miſſam vnam poſſe ſatiſfacere pro duobus pro quorū vtroq; ſpecialiter[d] et inſolidum promiſerit celebrare. Licet[e] canon dicat[f] ꝙ nichil minus accipitur cum miſſa pro defunctis[g] vna dicitur ꝙ̄ pro vno quolibet[h] ipſorum diceretur. Loquitur[i] enim de his miſſis que anxiato[k] corde dicuntur. Abſit[l] enim ne a quoquam catholico credatur tantū intenſiue[m] proficere miſſam vnam deuote celebratam mille hominibus pro quib⁹ forſitan dicitur: quātū ꝓ eis mille deuotiōne cōſilii canerentur. ¶ Licet[n] ei ipm ſacrificiū[o] qd eſt

ibidem faciende non pro dicendo officio diuino. faciunt ad hoc notata ꝑ Bern. et alios de preben. c. ſiſtrum et ꝑ Inno. de ſymonia. c. non ſatis. et ꝑ eundem extra ne prelati vices ſuas. c. quoniam. vbi etiam de hoc ꝑ Hoſtien. Et in hac ſnia ꝯcor. quaſi omēs doct. et notat ꝑ arch. d. c. iudicens. et ꝑ Jo. an. in ſumma ꝯfeſ. ti. de ſymonia. q. xxxix. et ꝑ Henricum de bowyco eē de preben. c. ſignificauit. di. ii. et d. c. ſiſtrum ꝑ antho. de butrio. ¶ Sed quero nūquid habens in ſocietate ſua plures ſacerdotes non beneficiatos ſed ad ꝑcipiendum huiuſmodi ānalia alias habiles pōt vni ex eis vel pluribus acq̄rere tal' annalis celebrationē et ipſum acquirentem et eum cui acquirit ad idē effectualiter obligare. et h̄ c. videt ꝙ ſic. Sed cōtra hoc opponitur: nā alteri ſtipulari nemo pt. inſtit. de inutil. ſtipul. §. ſi quis alii. et §. alteri cū ſilibus. vnde et ſm iura cōis theorica eſt ꝙ quecūq; gerimus niſi in ꝑſonam noſtram initium ſumāt inutilem actū efficiūt. ff. de act. et obl. l. quecunq;. Item ꝓmiſſio requirit ꝑſonam ꝓmittentem et ꝑſonā cui ꝓmittitur et rem ꝓmiſſam vnde requiritur ꝙ ꝑſona cui ꝓmittit ſit preſens ita ꝙ in ꝑſonam ſuam contrahat obligatio. inſtit. de inutil. ſtipul. §. Item verbor̄ obligatio. Sed dic ꝙ talis promiſſio ſi fiat ipſi qui preſens eſt ſtipulanti ſic tamen vt effectus rei ꝓmiſſe cadat in ꝑſonam alterius licet abſentis talis ꝓmiſſio bene tenet. verbi gratia. ꝓmitto tibi ſtipulanti ꝙ ſoluam ticio ſocio tuo hoc anno centum ſic ꝙ dictus ticius hoc anno ſpecialiter celebret pro anima talis. hec ꝓmiſſio facit pactū et bn̄ valet dum tn̄ tua ſic fieri interſit qui hoc ſtipularis. ff. de ūb. obli. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis inſulam. et d. l. quecunq; ſ alle. Ratio eſt ꝙ totus actus huiuſmodi in ꝑſonis noſtris initiū ſumit. licet terminetur in ꝑſona tertia. Si vero tua non intereſt ſic fieri tunc ab initio non habet effectum ſed ſupueniente tuo intereſſe cōfirmabitur. ar. l. ꝙuis. §. ſi mulieri. ff. ad vell. et l. ſtichum. §. aliquando ff. de ſolut. predicta locū habent vt ſcʒ tibi cui hec ꝓmiſeram queratur obligatio. ſed an ꝑ hoc obligetur ille cui vel in quem dirigitur effectus ipſius obligatōnis ad faciendū id cuius contemplatione talis fit ꝓmiſſio. dic ꝙ non quia etiā ipſe cui ſic ꝓmittitur ꝓmittens factum eius vt factū alienū non obligat. ff. de ūb. obli. l. ſtipulatio iſta. §. i. inſti. de inutil. ſti. §. ſi quis alium. Et hoc verū niſi ſic ꝓmittens ad hoc habuerit poteſtatem ab eo cuius noīe ꝓmittitur. Argu. ad hoc inſti. per quas ꝑſo. no. acqui. §. penulti. Vel alias ille cuius noīe ſic promiſſum fuerat poſtea hoc ratum habeat vt in regu. iuris ratihabitionem. li. vi. cū ibi notatis. Hanc materiam latius videre poteris ſm ea que notat Barth. ff. de pactis. l. i. et ff. de verbo. obliga. l. ſtipulatio iſta. §. ſi ſtipulor alicui.

r ¶ Procurans. id eſt ſollicitans vel inducens.

v ¶ Suffragia. Que continentur in quatuor que recitātur. xiii. q. ii. c. anime defunctorum.

x ¶ Expreſſe. i. ꝑ verba apta volūtatem ſuā in hoc exprimentia. et circa hoc vide qd ſcripſi. ſ. de cle. pere. c. vlti. §. expreſſe caueri.

y ¶ Defuncti. pro quo fieri debent ſuffragia.

z ¶ In miſſa. ſcʒ dicenda pro anima ipſius defuncti.

a ¶ Alii. ſcilicet defuncto.

b ¶ Copulari. Id eſt coniungi.

c ¶ Nec credat. §. vbi reſpōdet tacite queſtioni ſiue obiectioni. Diceret nanq; forſan aliquis ꝙ obligatus dicere miſſam ſpecialiter ꝓ Johāne: itē dicere miſſam ſpecialr̄ ꝓ Richardo: itē dicere miſſam ſpecialr̄ ꝓ wilhelmo poſſʒ in vna miſſa ſatiſfacere his tribus. Sed iſtam opinionē reprobat in ſequentibus.

d ¶ Specialiter et inſolidum. hoc quod dicit ſpecialiter et inſolidum tollit opinionem ꝯrariam. quia ſicut ex pacto ſpeciali promittens michi ſoli aliquid ſoluere vel aliquam rem tradere violat peccatum ſi in illius rei ſolutionem vel traditionem aliquem mecum participem efficiat. ff. de verbo. obli. l. cum quis ſibi cum ꝯcor. ibi poſitis in glo. clarius tamen ad propoſitum extra de iureiur. c. ex te cum ibi alle. Sic et in caſu noſtro maxime cum nec proprietas nec poſſeſſio nec vſus rei poteſt eſſe apud duos inſolidum ſimul et ſemel. ff. ꝯmo. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum.

e ¶ Licet canon. de ꝯſe. di. v. nō mediocriter.

f ¶ Dicat. ſupple in effectu ſententiā que ſequit. quia eadem ūba nō habet imo habet iſta verba Cum igitur pro centum animabus pſalmus vel miſſa dicitur nil minus ꝙ̄ ſi pro vnoquoq; iſtor̄ diceretur accipit. Et hec ſunt verba bti Hieronimi vt ibi patet in ſuſcriptione ſuper qua littera ibi dicit Joh. de deo. ꝙ hoc quod ibi dicitur poteſt eſſe verum triplici rōne. Vna eſt quia in ſacramentis non datur ſpūs ſanctus ad menſuram ſed omnia facit cōmunia. de conſecra. di. iiii. nec quicꝙ̄ et. c. queris. vel poteſt illa littera intelligi de ipſo celebrante vt videlicet tantum valeat ei qui miſſam celebrat ꝓ vno ac ſi pro centum eam celebraret. Tertio poteſt illa littera intelligi ſm materiam ibi ꝓſuppoſitam vt ſcilʒ non minus valeat vna miſſa dicta cum hilaritate mentis pro duobus ꝙ̄ ſi ꝓ quolibet diceretur cum mentis anxietate. Et hanc vltimam ſententiam amplectitur hic auctor. Hug. tamen dicit hoc quod dicitur in dicto. c. non mediocriter eē verum in pſalmis et miſſis que generaliter cantantur pro omnibus licet ſpecialiter pro aliquibus videantur dici. de ieiuniis tamen elemoſynis et aliis orationib⁹ hoc non reputat eſſe verum quia talia non proſunt niſi eis ꝓ quibus fiunt ſpecialiter. Et iſte eſt verus intellectus ſm eum. quia nec pſalmus nec miſſa dicuntur fieri ſpecialiter niſi ꝓpter illum qui facit illum vel illam cantari. Bern. Hyſpanus vt dicit arch. tenet illud Hieronimi eē verum ſi equaliter pro omnibus dicatur miſſa. Sed ſi intuitu vnius dicatur licet etiam dicatur pro omnibus plus proficit ei pro quo orans ſpecialiter intendit. Et hanc ſententiam dicit archidi. eē veram ſm theologos. In hac materia dicūt btūs Thomas et Petrus in ſcriptis et idē recitat Joh. in ſūma ꝯfeſ. ti. de peni. et re. Rubri. de ſuffragiis defunctorum. q. clxix. verū ſuffragia et c. vicʒ ſm opinionem ꝓpoſitiui ꝙ ſuffragia ꝓ aliquo facta ſpecialiter eque ꝓſunt oībus equalis meriti quātum ad liberationem ſeu vtilitatē ſed non equaliter quo ad honorem. ſicut candela accenſa in menſa ꝓ diuite equaliter facit ad ſociorum menſe vtilitatem ſed magis ad diuitis honorem. Solet tn̄ cōiter ab aliis dici ꝙ cum ſuffragiū ſit virtutis finite et diriuetur per intentionem facientis ꝓ quo voluerit plus valet ei pro quo fit quantum ad liberationē a pena. tn̄ quantū ad gratulationem et interiorē ꝯſolationē ſm qd vnus in caritate exiſtens gaudet de bonis alterius. ſic valet omnibus in caritate exiſtentibus et plus ei qui eſt in maiori caritate ſm qd iſta notantur de rel. et vene. ſancto. c. audiuimus per Henricū de bowyco. Et circa hoc vide nōta ꝑ Jo. an. de ſepul. c. iii. et de cele. miſſ. c. cū marthe. §. ſed nunquid facta ꝓ vno ꝑ Jo. in coll.

Nō de effectu miſſe ꝓ defunctꝭ dicte.

g ¶ Pro defunctis. ſcilicet in genere.

h ¶ Vno quolibet. ſcilicet in ſpecie.

i ¶ Loquitur. ſcilicet canon.

k ¶ Anxiato corde. Et ſic ſequit opinionem quam ponit Joh. in dicto. c. nō mediocriter exponēdo qd ibi dicit ad litterā. de aliis opinionibus dixi. ſ. eo. §. dicat.

l ¶ Abſit enim. verſ.

m ¶ Intenſiue. id eſt tam effectualiter.

n ¶ Licet enim. Reſpondet tacite obiectioni que poſſet fieri de efficacia ſacramenti.

o ¶ Sacrificiū. ſic dictum quia prece miſtica conſecratur pro nobis in memoriam dominice paſſionis. et hoc ꝑtinet ad corpus chriſti ſed generali⁹ accipit yſidorus ſacrificiū cū dicit: Sacrificium eſt victima et quecūq; in ara cremant ſeu ponuntur.

r

chriſtus' infinite' ſit virtutis non tamen in ſacramento vel ſacrificio' ſue immenſitatis ſummam plenitudinem operatur. Alioquin' pro vno mortuo nūq̄ oporteret miſſam dicere niſi vnam'. Operatur' ei in huiuſmodi miſteriis' diſtributione' certa ſue plenitudinis quam ipſe eiſdē lege ineffabili alligauit. Illos' autem qui pro annalibus' vel anniuerſariis' celebrandis ſtipendia receperunt' nec' ex certa' malicia vel accidia' ſatiſfaciunt vt tenentur monemus vt omiſſa ſuppleant': et ad plenum' ſatiſfaciant in futurū. Et quandocunqꝫ id nō fecerint' fructus' taliter receptos' pro animabus illorum qui eis talia' contulerunt erogent pauperibus'. Aut ſi vtrunqꝫ' iſtorum ſpōte' neglexerint ſicut fraudatores fidelium' ab ordinariis ſuis aſpere corrigātur'.

Idem.

¶ Cognito Cantuarieñ. epiſcopi obitu ſinguli confratres ſeu coepiſcopi ſuperſtites ſolenne faciant officium defunctorum et priuate et cōmuniter. Cognito autem obitu dioceſani ſinguli ſacerdotes ſingulas miſſas pro eo celebrent: non exempti ex mandato: exempti vero de gratia et liberalitate ſua.

Sanctum' et ſalubre et infra. Statuimus vt pro ſingulis epis Cantuarieñ. prouincie decedētibus reſidui confratres' ſuperſtites

p ¶ Eſt chriſtus. non ſm figuram vt quidam heretici dicunt ſed ſm veritatem ſcilicet idem chriſtus qui de virgine natus et pro nobis paſſus eſt ſm Thomam et Petrum. Et concor. Ambroſius de conſe. diſ. ij. c. omnia.

q ¶ Infinite ſit virtutis. de conſecra. diſ. ij. nichil. j. queſt. j. multi. de conſecra. diſ. ij. iteratur. Et dicitur virtutis infinite quia eius virtus non limitatur ad menſuram certam ſeu finitā de conſecra. diſ. iiij. nec quemq̄.

r ¶ Vel ſacrificio. In quo differunt ſacramentum et ſacrificium vide ſupra de ſacra vnctio. c. cum ſacri. §. ſacrificio.

ſ ¶ Alioquin. ſcilicet ſi operaretur ſummam plenitudinem.

t ¶ Niſi vnam. quia ſi in ſacramento vel ſacrificio altaris chriſtus operaretur ſummam ſuam plenitudinē et virtutis ſue infinitatē vna miſſa ſufficeret nō ſolum ad vnā ſed etiam ad omnes animas de purgatorio eruendas.

v ¶ Operatur enim. ſcilicet chriſtus.

x ¶ Miſteriis. que ſcilicet ſunt in ſacramentis et ſacrificiis. Et differt miſterium a ſacramento et ſacrificio ſm ea que dixi. ſ. de ſacra vnctio. capitu. cum ſacri. §. ſacrificio. in fi.

y ¶ Diſtributione certa. ſcilicet finita et limitata ſm merita eorum qui dicta ſacrificia offerunt: et omnia ſm merita eorum pro quibus offeruntur. Valent nanqꝫ ſuffragia eccleſie ipſis defunctis ſm magis et minus pro diuerſitate meritorum in mortuis vel pro caritate viuorū qui magis ſollicitantur pro aliquibus q̄ ꝓ aliis ſm Tho. in li. de veritate li. viij. c. v.

z ¶ Illos autem. Tertia pars.

a ¶ Annalibus. i. ſuffragiis per annum dicendis.

Anniuerſarium.

b ¶ Anniuerſariis. poteſt ſupponere pro eo quod ſupra dixit annalibus. Et eſt anniuerſarium certum officium non ſolum vno die ſcilicet in fine anni ſed etiam omni die per annum dicendum pro defunctis ſicut notant docto. videlicet Ber. extra eo. c. cum creatura gloſa. j. de preben. c. ſignatū. §. ſic notat ꝑ Antho. et Io. an. in addi.

c ¶ Receperunt. forſan in redditibus vel aliqua penſione annua ad huiuſmodi anniuerſariū celebrandū inſtituta vt ſolet notari dicto. c. ſignatum et extra eo. c. cū creatura.

d ¶ Nec. ſume quod eſt. i. ſatiſfaciunt.

e ¶ Certa malicia. quia voluntarie hoc omittunt abſqꝫ impedimento rationabili. Si enim rationabile eſſet impedimentum: vtpote cecitas vel infirmitas excuſabilis eſſet omittens: tenetur tamen in aliis facere recompenſam. vt in pſalmis et orationibus ſm Iohan. in ſumma confeſ. li. j. titu. vij. Rubꝛ. de offi. clericorum in principio.

f ¶ Accidia. de qua dixi. ſ. de offi. archipreſ. c. ignorantia. §. vij. vero. ꝟ. accidia.

g ¶ Suppleant. aliis diebus vel horis quibus ad talia nō aſtringuntur ſuffragia ſic omiſſa celebrando vel faciendo celebrari. et ſic ex hoc loco potes colligere ꝙ officium diuinū omiſſum alias eſt ſupplendum et plenarie redicendum: de qua materia quedā tetigi. ſ. eo. c. j. §. negligenter. ibi videas. Et diligenter aduerte ꝙ hic dicit ex certa malicia vel accidia etc. nam ſi infirmitas grauis eſſet in cauſa excuſabilis eſſet intantum ꝙ nō teneret poſtea redicere ſm Iohan. an. qui ſic notat extra eo. c. j. glo. viij. allegat ad hoc de cle. non reſid. capitu. ad audientiam. cōmendabilius tamen eſſet etiam ceſſante impedimento ſuppleatur quod omiſſum eſt ſm eum. vbi vero ex obliuione vel negligentia omiſit tūc de peccato omiſſionis eſt ſibi penitentia iniungenda et ſatis conueniens eſt ꝙ ſacerdos imponat ei penitentiam in eo quo deliquit. ſcilicet in officio omiſſo redicendo. vel cōmutet in aliam. penaꝫ ſi magis credat proficere ſm Hoſtien. et Ioh. an. in loco ꝓalle. Et hoc verum niſi tanta fuerit horarum omiſſarum multitudo ꝙ quaſi impoſſibile eſſet ei redicere. argu. ad hoc. ff. de regu. iur. l. impoſſibilium. extra de pactis. c. fi.

h ¶ Ad plenū. nichil omittendo.

i ¶ Non fecerint. ſcilicet huiuſmodi anniuerſarium non celebrauerint vel omiſſum non ſuppleuerint.

k ¶ Fructus. apparet ex hoc ꝙ loquitur vbi terre certe vel certi redditus ſunt aſſignati ꝓ celebrādo anniuerſario alicuius ſicut patet in cantariis et aliis huiuſmodi.

l ¶ Receptos. officio debito pro his nō impēſo.

m ¶ Talia. ſ. emolumēta

n ¶ Pauperibus. quia abſqꝫ peccato non poſſunt fructus huiuſmodi retinere officio non impenſo et ſic ex hoc apparet ꝙ nō faciendo officiū ꝓ quo receperūt terras/poſſeſſiones/vel redditus a defuncto nō amittūt ex hoc dñium rei ſic donate. circa quod vide quod dicam. j. glo. viij.

o ¶ Vtrūqꝫ. ſ. tam ſupplere officiū omiſſū q̄ in cā nō ſuppletōis officij huiuſmodi fructus receptos dare pauperibus.

p ¶ Sponte. ſcilicet nulla neceſſitate vrgente.

q ¶ Fidelium. ſcilicet defunctorum.

r ¶ Corrigantur. ſic ꝗ apparet ꝙ bona eis donata vt faciant tale officiū vel annuatim celebrēt tale anniuerſariū ob ceſſationē ab officiis huiuſmodi nō poſſūt ab eis auferri ſꝫ debēt aliis mō caſtigari. Sed contra hoc opponit. C. de dona. que ſub mō. l. j. vbi apparet ꝙ dñium rei donate ſub mō ſiue ob certā cām ꝑ nō obſeruātiā ꝓmiſſoꝝ ipſo iure reuertit ad donatorē. Solutio. dic hoc eſt ſpeciale in caſu illo quādo fit donatio vt preſtent alimenta et ſic ſoluit Pe. de ancho. ex de cōdi. appo. c. verū. ſꝫ nūquid ꝑ nō obſeruātiā huiuſmodi ꝓmiſſoꝝ poſſit donatio ſic facta reuocari. videt ꝙ ſic. arg. d. c. verū ex de cōdi. appo. Sed dic ꝙ illud operatur ibi pactū qd fuit ibi appoſitū vt. ſ. donatio poſſet reuocari ſi non ſeruarent ꝓmiſſa. vn̄ vbi nō interuenit tale pactū nō dꝫ fieri talis reuocatio ſꝫ potius agi ad intereſſe vt. l. ea cōditione. C. de reſcin. vēdi. et ad hoc cōcor. notata ꝑ Hoſt. Et Io. an. de ſo. cōpe. c. poſtulaſti.

a ¶ Sanctum. Hec eſt conſtitutio eiuſdem cuius et precedens. Et habet tres partes. In prima ſtatuit de ſolēnibus exequiis pro epiſcopis decedentibus ſingulariter et in cōmuni faciendis. Secūdo ibi. Precipientes. ordinat de miſſis pro dioceſano defuncto celebrandis. In tertia ibi. Rogamus. Hoc idem fieri requirit etiam ab exemptis.

Diuiſ

b ¶ Confratres. id eſt coepiſcopi.

ſolēne[c] faciāt officium defunctorū[d] nō ſolū in capellis ſuis ſinglis ſed etiā cuꝫ poſt deceſſum alicuius vel aliquorum ep̄orum huiuſmodi recenter[e] in concilio[f] vel alias[g] ꝓ vtilitate eccl'ie pariter cōgregantur. Precipiētes[h] inſuper ⁊ in virtute obedientie firmiter iniūgentes vt ſinguli ſacerdotes tā ſeculares q̄ꝫ religioſi[i] dicant miſſas[k] ſingulas cuꝫ[l] de dioceſani obitu eis fuerit veritas[m] intimata ꝓ ipſius anima a peccati maculis expianda. Rogamus[n] inſup ſacerdotes exēptos religioſos ⁊ ſi q̄ ſint etiā ſeculares vt ordinationē iſtā ſaluis in aliis exemptiōis ſue priuilegiis gratis[o] ſuſcipiant vel eā[p] ſalteꝫ auctoritate[q] propria ſibi cōſtituāt obſeruādā. Sciturī[r] q̄ grati[s] erimus gratie[t] ⁊ dolebimus[v] ſi quos inuenerimus de ingratis[x].

Idem

¶ In eleuatione corporis chriſti pulſentur cāpane vt officio ītereſſe nequeūtes ſalteꝫ genua flectant. Nec miſtret corpus dn̄i niſi eis quos cōſtat confeſſos eſſe ⁊ ꝑochianos eiꝰ in qua recipiāt eccleſie: niſi ꝑmiſſionē habeāt aut ꝑegrini ſint: aut neceſſitas vrgeat.

Altiſſimus[a] ⁊ infra In eleuatione[b] corporis chriſti ab vna parte ad minus pulſētur[c] campane[d] vt populares[e] qui celebrationi miſſarū nō valēt quotidie ītereſſe vbicū̄qꝫ fuerit ſiue in agris ſiue in domibus flectant[f] genua īdulgētias[g] conceſſas a pluribus

c ¶ Solenne. ſcilicet cum cantu.

d ¶ Officium defunctorum. id eſt inſtitutuꝫ pro defunctis vt ſūt exequie de quibus legitur. xiij. q. ij. anime defunctorum.

e ¶ Recenter. id eſt primo.

f ¶ Concilio. ſcilicet prouinciali.

g ¶ Alias. id eſt alio tempore vel alio loco.

h ¶ Precipiētes. Secūda pars.

i ¶ Religioſi. ſupple nō exempti vt differat a ſequentibus.

k ¶ Miſſas. et ſic ꝑ hāc ꝯſtitōeꝫ nō artant ad exequias ꝓ eis dicēdas.

l ¶ Cum. id eſt poſtq̄ꝫ vl' quando. C. de proba. l. cum reos vbi de hoc. ff. de offi. conſul. l. vnica. §. fi.

m ¶ Ueritas intimata. quomō aūt hec veritas ſciri poterit ſcꝫ an aliqs ſit mortuus notatur. ff. quēadmo. teſta. aperi. l. ij. §. ſi dubitet̄ ꝑ Barth. Et huic quod hic legit̄ ſiſe habes de elect. c. vbi periculū. §. penulti. li. vj.

n ¶ Rogamus. Tertia pars. Et aduerte q2 ſacerdotibus nō exempt̄ precipit ſicut ptꝫ in. §. p̄cedenti. Exemptos vero rogat. ratio eſt q2 i talibus nō ſubſūt iuriſditioni metropolitice. de ꝓuil'. c. j. li. vj.

o ¶ Gratis. hoc dicit q2 ad hoc artari non pn̄t.

p ¶ Eam. ſcꝫ ordinatōeꝫ

q ¶ Auctoritate ꝓpria. non autem in vim huiꝰ ordinationis.

r ¶ Sciturī. vſ.

s ¶ Grati. repēdendo. ſ. bonū ꝓ bono.

t ¶ Gratie. id eſt grate voluntati vel grate operationi.

v ¶ Dolebimus. id eſt triſtabimur.

x ¶ Ingratis. id eſt non gratis vel grām facere nolentibus.

a ¶ Altiſſimus. Hec eſt ꝯſtitutio eiuſdem cuius et ꝓxima precedens. Et eſt pars huius. ē. de ſūma tri. et fi. catho. c. altiſſimus. ē. de parrochiis. c. c. ⁊. ſ. de peni. et re. c. c. Et habet quinq̄ dicta. In p̄mo ponitur ſtatutum ſiue quedam ordinatio tendens ad exaltationem cultus ſiue reuerentie que exhibenda eſt ſacramento altaris. In ſcd'o ibi. Statuimus. hortatur vt quilibet ſacerdos ad minus miſſam celebret ſemel in ebdomada. In tertio ibi. Parrochiales. Statuit circa ſacramētū eukariſtie nō miniſtrandū eis de quoꝝ confeſſione non cōſtat. In quarto ibi. Nullus etiam. Prohibet ne miniſtretur parrochiano alterius ſine licentia eius ſpeciali. In quinto ibi. Quam ordinationem. Ponit clauſulam reſtrictiuam ordinationis predicte.

b ¶ Eleuatione. que fit vt populus illud adoret.

c ¶ Pulſentur. vt. ſ. ſonent ex vna parte ad minus vt d'r in textu

d ¶ Campane. non intelligas de pluribus illo tēpore ſimul pulſandis in vna eccl'ia quia ſufficit vnam ſonari. Sed pluraliter loquit' reſpectu pluriū eccleſiaꝝ. Et hec pulſatio fieri debet de cāpanis illis que longius poſſent audiri qđ ſatis ptꝫ per rōnem q̄ ſequitur.

e ¶ Ut populares. vſ. vbi ponitur finis ob quem ſic ſtatuitur.

f ¶ Flectant genua. ſaltem cordis. argu. ad hoc de imuni. eccle. capitu. decet. li. vj.

g ¶ Indulgentias. a quibus tales indulgentie conceſſe ſunt hic non exprimitur. Sufficit tn̄ ſi ſint conceſſe q̄ ꝑ eos qui volūt cōſequi ipas indulgentias fiant ea pro quibus fiendis conceduntꝰ indulgentie hmōi. Alias ſi quis non faciat id ꝓpter quod conceditur indulgentia: ipam non conſequitur etiam ſi libentiſſime illud faceret: cum tn̄ non poteſt ſm̄ Tho. et Albertū. ⁊ notat ꝑ Jo. in ſūma ꝯfeſ. li. iii. ti. xxxiiij. q. clxxxvij. Et q2 hic occurrit aliquid ſcribendum circa materiam indulgentiaꝝ pōt vt videtur nō improbabiliter ſuaderi q̄ parum proſunt vel ꝓdeſſe pn̄t indulgentie que vt cōiter a prelatis eccl'ie cōcedūtur. Nam aut intelligūt cōceſſe impenitentibus: aut penitentibus. ſi impenitentibus nō videtur poſſe defendi q̄ indulgentia comitet eos. nā manēte culpa impoſſibile eſt remitti penā. de ꝯſe. di. iiij. baptiſmi vicē. de peni. diſ. iij. ſane cauēdum. Item impenitens retinet odium dei: et ſic culpam. quibus ſtantibus impoſſibilis eſt remiſſio. de pe. diſ. j. §. hoc idem. et. c. voluiſſent. et ideo regula iuris eſt q̄ venia peccati non datur niſi correcto. de regu. iur. c. peccati. li. vj. Q2 autem huiuſmodi indulgētie non proſint penitentibus ꝓbatur. nam penitentibus debet imponi pn̄ia iux̄ q̄litatē et quātitatem delicti. xlvij. diſ. omnes. ibi ſicut exhibuiſtis membra. ⁊c̄. Et alibi dicit canon quanto tēpore erraſſe te noſti tanto humilia teipſum. de peni. di. j. vide benignus et Apocal. xviij. quantū glorificauit ſe et in delitiis fuit tāto date ei tormenti et luctus. Et ſm̄ quantitatem delicti erit plagarum modus. Deutro. xxv. de pe. diſ. j. quia diuinitatis. imo vt dicit canon productior debet eē penitentia q̄ꝫ delictum. de peni. diſ. j. c. in preſentia. ⁊. c. productior. Cum ergo per huiuſmodi indulgentias nulla ꝑuia ſatiſfactiōe videantur remitti peccata: apparet q̄ contra iura diuina et humana conceduntur et diuine iuſticie non concordant cui humana dꝫ ſe cōformare. xj. q. iij. reuera. Preterea alibi legitur q̄ deꝰ non dimittit dedecus culpe ſine decore iuſticie. de conſecra. diſ. iiij. baptiſmi. Et Beatus Auguſt. dicit q̄ opus eſt miſericordie peccanti peccata dimittere. Sed oportet vt iuſtus miſereatur iuſte. de peni. diſ. j. quem penitet. Preterea penam inferior a ſuperiore inflictam tollere non poteſt. xxj. diſtin. inferior. et in cleme. ne romani de electio. hinc eſt q̄ de penitentia impoſita per papam non poteſt epiſcopus minuere nec inferior prelatus de impoſita per epiſcopum vt notatur de ſortileg. c. ij. et facit quod notatur de accuſa. capitu. cum ꝑ. in gloſa fina. Sed deus qui eſt ſuperior penitentem abſoluendo a culpa mediante cordis contritione obligat ſeu dimittit obligatum ad penam. de peni. diſtin. j. ſi peccatum. et capitu. ſicut primi. ergo ⁊c̄. Preterea ſatiſfactio eſt pars penitentie. Nec dicitur penitens qui non ſatiſfacit. de peni. diſtin. j. tres ſunt. et capitu. non ſufficit. et capitu. q̄obrem. Unde qui non ſatiſfacit cum poteſt non abſoluitur a deo. xiiij. q. vj. ſi res aliena. niſi in baptiſmo. de conſe. di. iiij. ſine penitētia. Unde legitur q̄ habemus duas tabulas ad peccata expianda ſcilicet baptiſmum et penitentiam de peni. diſtin. j. capitu. ſecūda poſt naufragium. de ſūma trini. capitu. j. ſed de indulgentiis non habemus expreſſum nec in canone biblie nec in euangelio nec in epiſtolis talem conceſſam fuiſſe poteſtatem apoſtolis vel eorum ſucceſſoribus legimus. nec beatū Petrum nec Paulum vel alios apoſtolos talia conceſſiſſe. ergo qđ non eſt ſanctoꝝ patrum auctoritate ſancitū ſupſtitioſa adinuētiōe nō eſt preſumendū. ij. q. v. ꝯſuluiſti. xxxj. q. j. ſi dormierit. Preterea ptās ligādi ⁊ ſoluēdi eſt tradita miniſtris eccl'ie ad edificatōeꝫ nō ad deſtructōꝫ

Nō late ꝺ materia indulgētiaꝝ

epiſcopis habituri. Statuimus' inſuꝑ vt quilꝫ' ſacerdos quem canonica' neceſſitas nō excuſat conficiat'

de pe.diſ.vj.c.j.facit.xxiij.q.iiij.non ſperpetuū .ſed indulgentia que eſt gratuita remiſſio pene peccatoꝝ tendit ad deſtructionē. quia ꝑ eam remanent delicta impunita contra.c.vt fame.de ſen.exco.et.l.ita vulneratus.ff.ad leg.aquil. Item tribuit incentiuū delinquendi facilitas venie.vnde cū illa que inuitant homines ad delictū ſint de genere maloꝝ nulla pactiōe ɔfirmant.l.cōuentre.C.de pac.dotal.et facit.c.vt clericoꝝ.cum ibi notatis.de vita et honeſt.cle.et facit ad idem.l.inſpiciendū in prin.ff.de penis. Ibi neqꝫ enī aut ſeueritatis aut clementie gloria affectanda eſt ſed propenſo iudicio prout vnaqueqꝫ res poſtulat ſtatuendum eſt.et facit ad hoc.l.j.poſt princi.ff.ad turpill. vbi pena legis auctoritati reſeruat non preſidentis arbitrio cōmittitur. Et his omnibus concludendum videtur ꝙ huiuſmodi indulgentie ſint contra iura diuina et contra ſacros canones atqꝫ leges. Ad oppoſitum tamen ꝙ indulgentie huiuſmodi ſint valide facit quia hoc fatentur omnes theologi ſicut patet in ſcriptis ſuis. Item omnes canoniſte ſicut patꝫ hoc eodē titu.in antiquis.li.vj.et in clemē.ꝑ totum et ſignanter in clem.ſi dūs de re.ꝛ ven.ſancto.in fi.et ꝓbatur auctoritate Auguſtini dicentis. Quod quilibet ſacerdos remittit deus remittit.de peni.di.j. quem penitet. ante mediū. Item hoc ſeruauit eccl'ia a tpe cuius contrarij memoria hominū non extitit.et beatus Greg.qui fuit ſanctus hoc ſeruauit.nec putandū eſt totam eccleſiam erraſſe. Nam dictum eſt Petro in perſonam totius eccleſie.ego rogaui pro te vt non deficiat fides tua.Luce.xxij.de peni.di.ij.ſi enī inquit. Preterea hoc idem ꝓbatur per illud priuilegiū datum Petro et ſucceſſoribus ſuis quodcūqꝫ ligaueris ꝛc̄.ex.di.in prin.xxiiij.q.j.quodcunqꝫ. Preterea in exodo.c.xxj. legitur de indulgentijs ſiue remiſſionibus que fiebant in anno iubileo.et notatur.viij.diſt.in prin.et ab his iuſtificationibus cepit ius conſtitutionis vt ibi dicitur.ꝛ de quibus habetur de pe.di.j.qui domū.ad quarum remiſſionū exemplificationem fiunt remiſſiones anno iubileo vt patet in extrauag.Bonifacij q̄ incipit antiquorum. Preterea cauſa potiſſima valida cōmunis indulgentiarum eſt vnitas eccleſie videlicet corporis xp̄i miſtici in qua multi viri ſancti opera pietatis et miſericordie ſupererogauerunt vltra menſuram ſuorum delictoꝝ dum pacienter opprobria contumelias et infinitas paſſiones et cruciatus que non merebantur ſuſtinuerunt vt dicam.ſ.de peni.et re.c.Cum ſalubriter.§.theſaurus miſticus. Hi enim non ceſſant orare pro nobis. Et eccleſia fundit preces ad eos vt orent ad deum pro nobis vt patet in letanijs. Et facit ad hoc.xiij.q.ij.anime defunctorum. Et beatus Paulus pollicetur ꝓ ſuis ſine intermiſſione ad deū orationes porrigere.xxij.di.ſacroſancta. Preterea his ceſſantibus meritum mortis ꝛ paſſionis et effuſionis ſanguinis xp̄i remiſſionem peccatoꝝ operatur.de cōſecra.di.ij.q̃r corpus. Ipſe enī obtulit ſe hoſtiam ꝓ peccato.de conſe.di.ij.non eſt. Et illa pena ꝛ martyrium que intulit ꝑtulit q̄nimo minima eius gutta ſanguinis erat ſufficiēs ad ablutionem delictoꝝ noſtrorum. Unde yſa.liij. Uere languores noſtros ipſe tulit et pro trāſgreſſoribus orauit. Sua igitur merita et ſanctorum nobis cōicans poteſtatem Petro et ſucceſſoribus ſuis dedit ligandi et ſoluendi. Iſta igitur indulgentia pene pro peccatis infligende conceditur vere penitentibus et confeſſis in remunerationem ꝑmij ſanctorum martyrum quaſi ſufficientes ſint debitores et pro nobis ſatiſfaciendo liberent nos a pena. Diſpenſationem vero iſtoꝝ meritoꝝ quibus a pena peccatorum poſſumus liberari Chriſtus vt dixi Petro commiſit et ſucceſſoribus ſuis qui etiam ep̄is in partem ſollicitudinis vocatis talia cōmiſerunt ſicut et alia vt in.c.mandata.et.de preſump. Reſtat igitur reſpōdere ad ɔ̄ria. Et ꝑmo ad id quod dī ꝙ impenitentes non gaudent indulgentijs: q: venia nō datur niſi correcto: fateor. Sed penitenti datur vel ꝓponenti ſe corrigere et ſic iam corde contritis bene valent ſi tn̄ hoc habeat forma indulgētie. Pro quo facit.xvij.q.j.§.ſi ergo. Papa enim qui habet ſummā poteſtatem et in quo repreſentatur eccleſia indulgendo videtur nobis cōicare opera ſanctoꝝ et paſſionis xp̄i et ſic ſatiſfacere ꝛ ſoluere penam pro delicto peccatori infligendam. Et per hoc ſimul iuſticia cum miſericordia cōſeruat. q: prior eſt cōtritio que accedit ad iuſticiā. Et ſequitur indulgētia que eſt ad partē mie. Ad hoc de pe.di.j.nullus debite. Et ꝑ hoc etiam ſoluitur aliud contrariū. In quo dixi ꝙ ſatiſfactio dꝫ ꝑcedere vt pena remittat. Et qui non ſatiſfacit non dicitur penitens. Nam contritio pro ſatiſfactione habetur. Et alius ſcilicet ſanctoꝝ merita que cōicat eccleſia pro peccatoribus ſatiſfacere dicitur vt in.c.qui ꝑ aliū de reg.iur.li.vj. Ad aliud contrarium in quo dixi ꝙ indulgētie ſint ad deſtructionem nō ad edificationem fideliū ex eo ꝙ facilitas venie ꝛc̄. Reſpondeo ꝙ imo prebent remedium contra peccatum vitandum ratione contritionis ad quā diſponitur homo vt eis poſſit gaudere. Et cum hac ɔ̄currit gratia gratum faciens quam meretur ex humilitate et opere pio. Caueat tamen ne iſtam gratiam ſuſcipiat quis prauo corde negligendo ꝓpter ipſam indulgentiam bona opera impoſterum. Tales nanqꝫ licet ꝓpter indulgentiam reddantur imunes: tamen ex contemptu poſſunt ligari.xi.q.iij.§.cum ergo.xxiiij.q.iij.notandum. Unde dicit canon ꝙ negligentia et ſuꝑbia parit offenſam. Et loquitur de contemnente ſatiſfactionem pro delicto.de peni.di.j.pcedit erat. Non ergo contemni debet penitentia iniūcta vel ſatiſfactio propter indulgentie ſuſceptionem. Ad illud quod dixi de iſtis indulgentijs nullo iure caueri. Dico ꝙ imo cauetur in illo priuilegio quod datum fuit Petro et ſucceſſoribus ſuis. Quecunqꝫ ligaueris ꝛc̄. De quo.ſ.dixi.tacite nanqꝫ illud generale priuilegiū hoc icludit. Hāc materiā tāgit Petrus de ancho.de pe.et re.c.abuſionibus. Et circa iſtas indulgentias in clem.q̄ ſup eadē remittit ad ea que notat Gaſp de calð.extra de peni.et re.in repetitione quam facit.ſup.c.noſtro.e.ti.

h Statuimus.ſecunda pars.

i Quilibet ſacerdos.ſiue curatus ſiue non curatus.

k Canonica neceſſitas.que poteſt ex diuerſis cauſis conſiderari vt quia ſuſpenſus eſt vel excōicatus vel interdictus ſm ea q̄ legunt et notant de ſen.et re iudi.c.cum eterni.li.vj.extra de cle.excōica.mi.c.viij.per doct.vel q: eſt in peccato mortali.vel quia ſibi contingit indeuotio vel mentis hebetudo vel imūdicia corporalis ꝑ pollutionem in ſomnis. Pro quibus plenius vide notata ꝑ Iohan.in ſūma cōfeſ.li.iij.ti.xxiiij.q.lxxiij. Et circa pollutionem in ſomnis ꝑt breuiter dici ꝙ vbi pollutio talis ortum habꝫ a peccato mortali abſtinendum eſt ex neceſſitate .vbi non habet ortum ex mortali peccato abſtinendū eſt ex honeſtate.eſt tamen in arbitrio polluti abſtinere vel non abſtinere. Ubi vero dubium eſt debet etiā pollutus ex neceſſitate abſtinere ſm Petrum qui ſic notat vt recitat eum Io.loco preallē. Et vide quod circa hoc legitur et notatur di.vj.c.teſtamentum. Poteſt etiam dici neceſſitas canonica ſi non habeat naturalem digeſtionem cibi ſꝫ ea que leguntur et notantur in.c.ſi conſtiterit de accuſ. Item infirmitas quod dic vt notatur .vij.q.ij.in ſūma.ꝑ Io. Item quia nō poteſt abſqꝫ periculo corporis ieiunare quia miſſa non eſt dicēda niſi a ieiuno.vij.q.j.nichil.cum glo.de celebr.miſ.c.ex parte.et ibi per docto. Item quia non eſt dare aditum ad locum ſacratum. Nam i loco non ſacrato non eſt celebrādum ſine licētia epiſcopi.de ɔſecra.diſ.j.c.ſicut.et quattuor.c.ſequen.nec etiam i oratorio.c.dic.vnicuiqꝫ et duobus.c.ſequenti.niſi tempore neceſſitatis vt dicto.c.ſicut.et.c.concedimus. Item quia nō poteſt habere ſacratas veſtes ſine quibus miſſa celebrari non poteſt. de conſecra.diſtin.j.veſtimenta.vel quia non habet ſtolam et manipulum.xxiij.diſtin.capitu.eccleſiaſtica. Item ſi non habet adiutorem qui ſibi aſſiſtat.vij.queſt.j.Illud.de cōſecra.diſ.j.hoc quoqꝫ.quod dic vt ibi per Iohan.et archidia. Item ſi laborat caduco morbo vel conſimili.vij.queſt.ij.in litteris. Item vbi non poteſt habere calicem niſi ligneum vel vitreum vel ereum.de cōſecra.di.j.c.vaſa.et.c.ſequenti.et breuiter in omni caſu vbi nō poteſt habere requiſita ad miſſe celebrationem et confectionem eucariſtie preſertim ea que ſunt de materia huius ſacramenti de quibus notat Iohan.in ſumma confeſ.li.iij.titu.xxiiij.incipiendo cum queſtione.lxxxviij.et finiendo cum queſtione centeſimaquinta. et etiam dici poteſt canonica neceſſitas ſi altare non ſit congruū.de ɔſe.di.j.altaria. Itē ſi corpaleꝫ ɔuenienſ hēri nō ꝑt de ɔſe.di.j.et cōſulto. Itē ſi nō poſſit hēri lumē ignis.eꝫ de cele.miſ.c.vl.

l Cōficiat.alꝗ libri hūt ɔficeat ſꝫ illa littera eſt corrupta ꝛ erronea et ꝯ patꝫ q: totū iſtud.c.loqͥtur in materia ſacri eukariſtie ꝛ in monachis ſtatutū eſt ꝙ nō artant ad confeſſionem niſi ſingulis ſex menſibus vt patꝫ in cle.ne in agro.de ſta.mo.§.ſane.clerici vo omni[m] ebdomada ſaltem[n] ſemel. ¶ Parrochiales[o] inſuper ſacerdotes caueãt diligenter ne alicui dẽt corpus[p] domini niſi prius[q] conſtet[r] eis[s] ipſum[t] confeſſum[v] fuiſſe teſtimonio[x] vel iudicio[y] fide digno. Et huiuſmodi[z] certificatõnis onus ipſius ſuſceptoris[a] imponimus ſacramento[b] qui habet ea que ſaluti[c] ſue ſunt neceſſaria ꝓcurare. ¶ Nullus[d] etiam ſacraꝫ[e] cõmunionem prebeat[f] parrochiano alteri⁹[g] ſacerdotis[h] ſine ipſius[i] licẽtia[k] maifeſta. Quã ordinationem[l] non intendimus ad peregrinantes[m] extendere vel periclitãtes[n] nec neceſſitatis[o] caſui derogare.

Iohannes ſtratford.

¶ Celebrãs in loco nõ cõſecrato ſine dioceſani permiſſione: menſe vno de facto ſuſpenſus ſit a celebrãdi officio. nec dioceſanus ꝑmittat niſi magnatib⁹ a conſecrato late diſtantib⁹ Prelatis tñ ⁊ regiis capellanis hic canon non preiudicat.

ſeculares et laici nõ artantur niſi ſemel in anno. extra eo. ti. c. oĩs vtriuſqꝫ. licet quotiens peccauerit quis totiens expediat confiteri ſꝫ Inno. ibi. ꝟ. ſemel. Et dic ꝯficiat .i. miſſaꝫ celebret in qua cõfectionẽ omittere nõ debet nec ꝓpter alicuius pcti ꝯſcientiaꝫ debet fingere ſe ꝯſecrare cũ ħ nõ faciat qꝛ ſic faciẽs dupliciter offendit. Offendit enĩ deuꝫ et populũ decipit extra. c. c. de hõie. ⁊ nõ ſolũ dꝫ cõficere ſed etiam cõicare. de ꝯſe. di. ij. relatum.

m ¶ Oĩ ebdomada .id ẽ ſeptimana.

n ¶ Saltem ſemel. ⁊ hoc fiat die dñica ſi fieri poterit iuxͣ illd Aug⁹. Quotidie eukariſtie cõionẽ accipere nec laudo nec vitupero: oĩbus tñ dñicis diebus ad cõicandum hortor. de ꝯſe. di. ij. c. ꝗti die. ⁊ iſta ꝯſtitutio facta eſt ad inuitandũ pbr̃os frequẽtius celebrare qui forſan vix quater in ãno ꝯſueuerunt celebrare ſꝫ ea que legunt ex̄ c. c. dolẽtes. et ħ nota ſm Thomã ꝙ licet quidã dicant ſacerdoteꝫ nõ peccare ꝗ dimittit celebrationem miſſe niſi habeat ꝓpľm ſibi cõmiſſum vel ex obedientia teneat celebrare. tñ qꝛ vt Grego. dicit cũ creſcunt dona rõnes creſcunt donoꝝ. Ideo cum ſacerdoti ſit data poteſtas nobiliſſima reus eſt negligentie niſi vtat ea ad honorẽ dei et ſalutẽ aĩe ſue et alioꝝ viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ ſm illud. j. Petri. iiij. vnuſquiſqꝫ ſicut accepit gr̃am alterutrũ illã adminiſtret ⁊c̄. niſi forſan aliquis ex familiari ſpũs ſancti inſtinctu dimitteret ſicut legitur in quodam ſancto patre in vitis patrũ qui ordinatus nũ ꝗ̃ poſtea celebrauit. ſacerdos enĩ tenet deo ſacrificiũ reddere licet nulli homini teneatur. Sacerdotibus enĩ preceptum eſt hoc facite in meaꝫ cõmemorationẽ. et ſic dicit Thomas in vltia parte ſũme. q. lxxxij. arti. j. et addit ꝙ ſaltem videtur ꝙ celebrare teneatur in ꝑcipuis feſtis ⁊ maxime in illis diebus in quibus fideles cõicare conſueuerunt.

o ¶ Parrochiales. tertia pars.

p ¶ Corpus dñi .i. eukariſtiam de cuius materia plura dixi. ŝ. de ſũma tri. et fi. cath. c. altiſſimus. quod eſt pars huius .c. et alia poteris videre eo. ti. c. ſi dominũ. in cleꝰ. et extra eo. c. cũ marthe.

q ¶ Prius .i. anteꝗ̃ illud miniſtret.

r ¶ Conſtet. vt. ĵ. ſequit: ibi teſtimonio ⁊c̄.

ſ ¶ Eis. ſcilicet ſacerdotibus.

t ¶ Ipſum. ſcilicet cui illud dꝫ miniſtrare.

v ¶ Cõfeſſum. ſed nũquid contritus non tñ cõfeſſus recipiendo corpus xp̄i peccat. dic ſm Petrum ꝙ peccator ꝯtritus ante confeſſionẽ volens cõicare aut habet copiã ꝯfeſſoris qui eũ poſſet abſoluere aut non. ſi ſic tunc peccat ſine ꝯfeſſione cõicando quia ad ſacramentum eccľie requiritur recõciliatio ſm iudiciũ eccľie aut nõ habet: tũc ſi iminet aliqua neceſſitas cõicandi vt qꝛ timet ſcandalum populi vel amiſit loquelam et tunc non peccat ſi hoc faciat cum ꝓpoſito confitendi quando poterit. ſi vero non iminet aliqua neceſſitas tũc peccat. et his cõcor. Albertus diſt. xvj. ¶ Hic tñ quero que eſꝫ cã huius ꝓhibitiõis ꝙ nõ miniſtretur alicui corpus xp̄i niſi ei quem prius ꝯſtet eſſe ꝯfeſſum. Rõ pt̄ eẽ qꝛ exiſti in peccato mortali non eſt miniſtrandum. de offi. ordi. c. ſi ſacerdos. de conſe. di. ij. qui ſcelerate. et. c. ſequenti. Circa hoc tñ dic ꝙ ſi ſacerdos ſciat peccatum alicuius qui petit eukariſtiã et illud peccatũ occultũ eſt: et exigit in occulto debet ei denegare ⁊ eum monere ne in publico petat. Si aũt eukariſtiam petat in manifeſto debet ei dare. de conſe. di. ij. c. non prohibeat. Et huius ratio eſt quadruplex. Una eſt qꝛ pro peccato occulto penam publicam inferens eſt reuelator ꝯfeſſionis aut proditor criminis. Alia eſt quia quilꝫ xp̄ianus habet ius in perceptione eukariſtie niſi illud ꝑ peccatum mortale amittat. Unde cum in facie eccľie non conſtet talem amiſiſſe ius ſuũ non debet ei in facie eccľie denegari. alias daret facultas malis ſacerdotibus ꝓ ſuo libito punire hac pena quos vellent. Tertia eſt ꝓpter incertitudinem ſtatus ſumentis. quia ſpiritus vbi vult ſpirat. vnde ſubito poteſt eſſe ꝯpunctus ⁊ a pctõ mũdatus et diuina inſpiratione ad ſacramentũ accedere. Quarta eſt. qꝛ eſſet ſcãdalũ ſi denegaret. Et his ꝯcor. Alber. in li. de miſſa. in fi. Si vero peccatũ eſt manifeſtum debet ei denegari ſiue in occulto ſiue in manifeſto petat ꝓut hec notant per Io. in ſũma ꝯfeſſo. li. iij. c. xxiiij. q. lxxviij.

x ¶ Teſtimonio. illi⁹ forſan cui cõfeſſus eſt. Alias aliorũ qui viderũt eũ auricularitur et ꝑ modũ ꝯfeſſionis loquentẽ cuꝫ ſacerdote.

y ¶ Iudicio .i. oſtenſione vel demonſtratione.

z ¶ Et huiuſmodi. Reſpondet tacite queſtioni forſan aliquis querit ꝗͦ certificabit ſacerdotẽ ꝙ talis ꝯfeſſus eſt. Cui reſpondet vt hic patet.

a ¶ Suſceptoris. id eſt ſuſcipere volẽtis corp⁹ xp̄i.

b ¶ Sacramento .i. iuramento. Circa hoc videque dicã. ĵ. de pe. et re. c. ſacerdos. ꝟ. vel ep̄i. vbi apparet ꝙ credendũ eſt nude aſſertioni dicentis ſe eẽ cõfeſſum. Sed hoc quod hic dr̄ intellige. qñ ſacerdos habet eũ ꝓbabiliter ſuſpectũ. Quo caſu põt ab eo exigere iuramentum.

c ¶ Saluti ſue. Non eſt enim preſumenduꝫ ꝙ aliquis ſit immemor ſue ſalutis. C. ad. l. iul. repe. l. fi.

d ¶ Nullus etiam. Quarta pars.

e ¶ Sacram cõionem .i. eukariſtiã ſiue corpus xp̄i.

f ¶ Prebeat. id eſt miniſtret.

g ¶ Alterius. tali videlicet qui nõ ſit ꝓchianus ſuus.

h ¶ Sacerdotis. qui ſupple preeſt cure animarum vt ptꝫ ex hoc ꝙ dicit parrochianos ⁊c̄.

i ¶ Ipſius. ſcilicet ſacerdotis.

k ¶ Licentia. in religioſos qui hodie miniſtrant ꝓchiano alieno ſacramẽtũ extreme vnctionis vel eukariſtie vel qui ſolẽnizãt matrimonium inter parrochianos alienos ſine licentia ſpeciali curati fertur ſnĩa excõicatiõis ipſo iure. de priuile. c. j. in cleꝰ. Hic tamen non fertur in contrafaciẽtes aliqua pena. Et ſic hec conſtitutio modicum prodeſſe poterit quo ad contrafacientes ſm notata per docto. de cenſ. c. ij. li. vj.

l ¶ Quam ordinationem. Quinta pars. Et intellige de ordinatione de qua loquitur. ꝟ. xpi.

m ¶ Peregrinantes. viatores nanqꝫ cuiuſlibet eccleſie parrochiani exiſtunt. argumen. ff. de iudi. l. heres abſens. Unde et ſcholaris diuertens ſe ad ſtudium dum ibi moratur efficitur ꝓ tempore parrochianus eius in cuius parrochia degit ſm ea que notat Hoſtien. in ſumma de parroch. ꝟ. quis intelligatur parrochianus. ⁊ ꝟ. quid de ſcholaribus. maxime quando hoc faciunt ſcholares de licentia prelatoꝝ ſuorum vt ibi dicitur. Et potes intelligere aliquem eſſe peregrinantem non ſolum ſi longe a ſua propria parrochia peregrinetur. Sed et ſi proprium relinquens domiciliũ aliud ſibi querit iter faciendo vel nauigando. ar. ad hoc ff. ad munici. l. labeo. in ꝑnci. et. l. ciuis. ꝟ. celſus.

n ¶ Periclitantes .i. in periculo mortis ꝯſtitutos. Pone exẽplũ in puniẽdis vltimo ſupplicio ꝗbus nõ eſt negandũ ſacrm̃ penitentie ſm ea que leguntur ⁊ notant de pe. et re. c. j. in cle. nec per ꝯñs ſacrm̃ eukariſtie. ex̄ de pe. et re. c. quod in te. licet nõ ſemꝑ ħ ſit verũ vt legitur ⁊ notat de ſenten. excom. c. fi. li. vj. vbi de hoc ꝑ Iohan. et archidia.

o ¶ Neceſſitatis caſui. ſupple alteri cuicũqꝫ. Neceſſitas nanqꝫ facit licitũ qđ alias foret illicitũ. ŝ ꝓhĩ. c. expoſuiſti. x. q. iij. vnio. de cta. et qͥli. cum te. de re. eccľ. nõ alie. c. j. in cle. Uñ ſolet dici ꝙ neceſſitas nõ hꝫ legẽ. de cõſue. c. ꝗ̃to. de ꝯſe. di. v. diſcipulos. i glo.

Quam sit' inhonestū ⁊ infra. De fratrum nostrorum ⁊ totius cōcilii assensu decernim⁹ quēcumq;' in oratoriis' capellis' aut domibus' nō consecratis' seu in loco' minime dedicato' seu delibato' missarum' solēnia diocesani' nō obtenta' licentia cōtra canonum' prohibitionem de cetero celebrantē suspēsionem a diuinoꝝ' celebratione' per mensem' incurrere' ipso facto. Licētiā' autē ab epis nostre ꝓuincie missas in locis' huiusmodi nō cōsecratis cōcessam' celebrādi et imposterū concedendam' personis' aliis q̄3 magnatibus' seu nobilibus' morā facientibus in locis ab ecclesiis parrochialib⁹ notabiliter' distātibus aut notorie' debilibus vel īfirmis' irritam' decernimus et inanē. Per hoc' tamen prelatis' et rectoribus ⁊ canonicis ecclesiarum cathedralium vel religiosis' nō intendimus derogare quominus ipsi i oratoriis' suis

Diuisio. o Quam sit inhonestum. Hec est cōstitutio Johānis strafford Et habet quatuor dicta. Primo prohibet sub pena missas celebrare in oratoriis nō cōsecratis publicis vel priuatis seu locis nō dedicatis sine licentia epi. Secūdo ibi. Licentiam. Disponit quibus personis debeat cōcedi talis licētia. Tertio ibi. Per hoc. restringit hoc statutū quo ad certas personas. Quarto ibi. Sacerdotes. Excipit ab hoc statuto sacerdotes regis ⁊ reginarum Anglie ⁊ liberoꝝ suoꝝ.

p Quēcūq;. s. sacerdotē ⁊ intellige ēt de exēpto nam ⁊ si sit exemptus in hoc tn̄ casu subest cohertioni ordinarii loci. de priuile. c. auctoritate. li. vi.

q Oratoriis. supple ēt publicis de quibus loquit textus de priuile. c. auctoritate. li. vi. fm arch. ibidem q̄ illud intelligit de ecclesiis ꝓut altas sumitur oratoriū. xlii. di. c. vl. Et sic ibi notat p eūdem sup rosario. Quādoq; tn̄ oratoriū sumit pro loco priuato qd deputatur ad orandū ⁊ sic sumit hic. vnde fm Jo. an. oratoriū differt ab ecclesia nam in ecclia statuitur certa dos p rectore ⁊ aliis necessariis de cōse. di. i. nemo. Oratoriū vero dicitur qd non est edificatum ad missam dicendam nec dotatum sed ordinatum ad orandū. de cōse. di. i. vnicuiq;. et tale oratoriū potest quis edificare sine cōsensu epi tn̄ sine licentia epi nō pōt ibi celebrari. sed hanc licētiā non cōcedet in maioribus festiuitatibus. c. dis. clericos. ⁊ c. si quis. et hmōi oratoria q̄nq; cōstruūt ex necessitate cū ibi nō sit ecclia vicina ⁊ tūc debet permittere epūs vt ibi celebret et nō aliter vt. d. c. vnicuiq;. ⁊ c. si quis. In dictis tn̄ oratoriis nō pōt imponi cāpane sine auctoritate epi. et de priuile. c. patentibus. Sūt eni hmōi oratoria ad orandū nō ad celebrandū nisi auctoritas epi interueniat vel aliud priuilegiū a sede aplica impetretur. de priuil. c. in his. et est expressum autent. vt nullus fabricet oratorii domū. §. i. col. v. predicta notantur de cens. c. viii. p Jo. in no.

Ecclie et oratoriorum diff.

r Capellis. simile habes de cōse. di. i. cōcedimus. de priuil. c. auctoritate. li. vi. ⁊ pōt capella dici idem q̄ oratoriū vel que preparata est non solum cā orandi sed etiam missas celebrandi tn̄ epi auctoritate. sed nō habet ꝓpriā parrochiam et deputatam. et dicitur q̄nq; etiā capella licet sit dedicata ad differentiam ecclie matoris a qua dependet fm ea que dixi. s. de ma. et obe. c. plerisq;. vb. capellarum.

s Domibus. que scilz nō habent similitudinem oratorioꝝ neq; capellarum.

t Non cōsecratis. hoc referas nō solū ad domos. sz ēt capellas et oratoria.

v Loco. supple vbi nec est oratoriū nec capella neq; domus. vtputa sub diuo vel in tentorio. de cōse. di. i. cōcedimus. nisi in casu necessitatis vt ibi patz. Et facit ad hoc quod hic dr̄ de cōse. di. i. sicut. ⁊ iiii. c. sequenti.

x Dedicato. Istud quod dicit dedicato siue delibato idem est q̄ prius dixit cōsecratis. de cōse. di. i. sicut.

Delibare ⁊ delibuere diff. y Delibato. alias est in littera delibuto. Differūt nanq; delibare et delibuere. Est eni delibare idem q̄ sacrificare/imolare/consummare/cōtingere/vel parūper degustare. sed delibuere idem est qd inungere vel liquore perfundere. et hoc solet fieri in templi vel ecclie dedicatione. de cōse. di. i. c. i. in prin. Sed istud qd hic dr̄ sumitur ex c. sicut. de cōse. di. i. vbi habetur in textu delibatis. i. consecratis fm Johannem ibi.

z Missarū solēnia. de matutinis vero et aliis horis nō sic est prohibitum vt notat archidi. de cōse. di. i. c. ecclesias.

Questio a Diocesani. supple vel pape. sed nūquid archiepūs possit licentiam de qua hic dicit cōcedere extra dioc. suā. Ex hac litera videtur q̄ nō. estimo tamē q̄ sic. q; cōcedere talem licentiam nō concernit iurisdictionem cōtentiosam sz voluntariā. fm ea que notantur p Hos. de peni. et remis. c. nostro. et quicqd sit de iure sic obseruat Archiepiscopus de consuetudine.

b Non obtenta. non ergo sufficit licentiā petere nisi obtineat.

c Canonū. de cōse. di. i. sicut cum. iiii. c. sequenti.

d Diuinorum. id est missarum.

e Celebratione. Simile habes de cōsecra. di. i. c. nullus.

f Per mensem. Incipiendo scz statim ab illo die quo in tali loco celebrauerit.

g Incurrere. sume qd est. s. decernimus.

h Licentiam. scda pars.

i Locis huiusmodi. scz oratoriis capellis domibus aut locis aliis supradictis.

k Cōcessam. scz de preterito.

l Concedendam. scilz de futuro. Simile habes s. de homicid. c. ii. vbi videas Jo. an. sup. vb. ꝓuidere. li. vi. et de sen. exco. c. romana. §. futur. p eundē.

m Personis aliis. scz singularibus.

n Magnatibus. i. potentibus in populo qb⁹ ēt epi licētiā audiēdi missas extra ecclesiam parrochialem nisi cū magna difficultate cōcedere nō debent. de cōse. di. i. c. certum.

o Nobilibus. id est noie et genere preclaris. Et hic nota q̄ nobilitas est qualitas illata p principatū tenentem qua quis vltra honestos plebeios acceptus ostenditur. hanc descriptionē ponit Bart. C. de dignita. l. i. li. xii. Ubi notabiliter tractat de nobilitate ponendo ibi quattuor opiniones sup eo vicz quis dicat nobilis. Et ibi subsequenter declarat singula cōtenta in descriptiōe predicta. Et ex dicta diffinitione colligi pōt q̄ milites et eoꝝ superiores habent dici nobiles. Et idem intelligo de armigero cui cōcedit officiū vel administratio cui dignitas et nobilitas annectunt. ff. de mune. et hon. l. honor. ⁊ intelligo illa officia habere nobilitatem ⁊ dignitatē annexam: que sic habent in ꝓuincia seu loco vbi tale officium administratur. Hoc ꝓbat ex dicto Inno. in. c. de multa. et de preben. ⁊ p textū. ff. de mune. ⁊ hono. l. fi. in princi. ibi questura in aliqua ciuitate inter honores nō habetur. Et sic ille censendus est nobilis qui maior est popularib⁹ et plebeis in dignitate ⁊ honore et p nobili reputatur. Et nota q̄ nobiliū status cōsiderat in multis. Primo in obtinenda licētia de qua hic loquitur. Scdo in penis infligendis. Qd dic vt notat. xxiiii. q. i. que cōtra pacē. de iureiur. cū quidā. ff. de penis. l. quedam. cū similibus. Tertio in honorū exhibitiōe salutatiōe et sedis inter iudices assignatione. C. de aduo. diuer. iudi. l. ii. ⁊ iii. C. vbi sena. vel cla. l. iii. §. sedendi. Et notat. iii. q. ix. necesse. Quarto in beneficioꝝ obtinendoꝝ pluralitate de preben. c. de multa. in fi. Quinto in facienda de eis ceteris paribus electione. autent. de defens. ciui. §. interim. coll. iii. de appel. c. cōstitutio. §. ipotentiam. Sexto in facienda beneficioꝝ equali distributiōe ⁊ in aliorū bonoꝝ libera administratiōe. ff. de dona. l. filius. §. nōnūq;. ff. de administra. tu. l. cū plures. §. tutor. de iureiur. l. q̄ro cū similibus. Pro istis vide gess. in extrauag. que incipit execrabilis. vb. generis claritatem.

Nobilita

Nobiliū stat⁹ i m tis cōsi

p Notabiliter distantibus. vtputa p vnū miliare vel vltra. Et facit in simili qd no. de eccle. edi. c. ad audientiā. Sz ibi loquit de oratorio publico. Unde melius facit de cōse. di. i. si quis extra.

q Notorie debilibus. etiā licet non sint nobiles sz aetas ꝓpter debilitatem nō possit accedere ad ecclesiam.

r Infirmis. Quomō infirmi differant a debilibus dixi. s. de cō. sti. c. q: incōtinentie. ꝓpe finem. vb. infirmitas.

s Irritam. scilicet ipso iure.

t Per hoc tamen. tertia pars.

v Prelatis. vicz abbatib⁹/decanis/archipbris/ ⁊ archidiaconis. Et hoc vide qd scripsi. s. de sacra. iterā. vel nō. c. ignorantia. §. prelati eccle.

x Religiosis. i. q̄ nō sūt prelati.

y Oratoriis suis. Solent nanq; abbates et hi qui superius exab antiquo[z] cōſtructis[a] miſſas poſſint licite celebrare ſeu facere celebrari ſicut fieri conſueuit[b]. ¶ Sacerdotes[c] inſuper quos i oratoriis ſeu capellis regum aut reginarū[d] anglie[e] liberorum[f] ve ſuorum erectis vel erigendis miſſas celebrare cōtigerit: pena predicta nolumus coartari.

Richardus.

¶ Summarium patet.

Precipimus[g] ne conſecretur eucharistia[h] niſi calice de auro vel argēto: et ne ſtanneum calicem[i] aliquis epiſcopus ammodo benedicat interdicimꝰ.

Edmundus.

¶ Sacerdos hoſtiam ſacrā ante pceptōem ore ſuo non tangat ⁊ ſi eam de patena ſumit etiaꝫ patenam perfundi aqua faciat: alioquin ſolum calicem. Habeat preterea pannuꝫ quo ſe mundet aptum.

primitur in ſuis habitationibus oratoria habere nō ſolum ad orandum ſed etiam ad celebrandum.

z ¶ Ab antiquo. Mos nāqꝫ fideliſſime vetuſtatis ſeruandus eſt C. de teſta. l. teſtamenta.

a ¶ Conſtructis. Idem intelligas de conſtruendis in loco antiquorū. ar. eorū que legūtur ⁊ no. de iudicis. c. iij. Secꝰ tn̄ ſi talia oratoria de nouo fuerit edificata. xviij. q. ij. c. de monachis vbi vide nō. per Archid. Et circa hoc vide q̄ legūtur ⁊ no. de cōſe. di. j. c. de fabrica. Nā in oratoriis de nouo conſtructis ad effectū ꝙ in eis miſſe celebrent requirit licentia ep̄i vt ſuperius eſt dictū.

b ¶ Cōſueuit. ſ. intellige verꝫ maxime eo caſu quo talis cōſuetudo habuit ortū a cōſenſu ep̄i qui vt in talibus oratoriis celebrari poſſint miſſe ꝯceſſit a principio ſicut alꝰ ſolet notari ſm̄ docto. ex. de inſtitu. c. cū veniſſent. ꝙ inſtitutio auctorizabilis nō poſſꝫ ꝑtinuiſſe ad archidiaconum Richemūd. niſi prius eam habuiſſet ex cōceſſione archiepi. ebor. Alias aūt talis cōſuetudo introducta cōtra canones nō valeret. Circa qꝺ vide nōta per Hoſtien. de cōſue. c. cū venerabilis. glo. viti.

c ¶ Sacerdotes. iiij. ps.

d ¶ Reginarū. q̄ hoc nomine decorant q̄diu regibus viuentibus cōiuncte ſūt. Nā rege mortuo vxor eius deſinit eſſe regina. no. xxvij. q. ij. c. ſcripſit. glo. i. p Io. ⁊ facit ad hoc textus de ſo. cōpe. c. ex parte. ibi quondā regine ⁊c. ⁊ hoc verū intelligas quo ad adminiſtratiōem. nā nomen retinet quouſqꝫ cū inferiori cōtraxerit. C. de nup. l. cū ſe. ff. ad munici. l. filij. §. vidua. Sed ⁊ tūc cōſueuit nomen a pñcipe impetrari. ff. de ſena. l. femine. ⁊ l. nupte. ſic no. per Hoſtien. d. c. ex parte. glo. i. ⁊ e. c. glo. viti. per Ber.

e ¶ Anglie. vnde ſi rex vel regina alterius terre veniret in angliā non poſſet facere in tali oratorio coram ſe celebrari ſine licentia ep̄i abſqꝫ hoc ꝙ ſacerdos ſic celebrans incurreret penā hic inflictam. Nam qꝺ in vno cōceditur in aliis videt eſſe denegatū. de ꝑſump. c. nōne. cū ſimilibꝰ. ⁊ hoc verū niſi aliūde cū talibus fuerit ſuper hoc ſufficienter diſpenſatum.

f ¶ Liberorū ſuorū. ſ. horū appellatione qui cōtineantur vide. ff. de verb. ſig. l. liberorū. ⁊ ꝙ filij naturales tn̄ in hoc caſu ꝯtineant appellatione liberorū facit l. generaliter. §. viti. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ circa hoc vide nō. per Io. an. in cle. vnica. de baptiſmo. v. liberi. qui videt cōcludere ꝙ appellatione liberorū quo ad cōmodū vel honores nō cōtinentur filij naturales tātū. Et cōcordat ibi Paulus. e. v. Unū tn̄ ſcias ꝙ appellatio liberorū non extendit ſe ad oēs inferiores in infinitū ſed ꝓprie verbū liberorū porrigitur ad nepotes vltra quos alij poſteri nūcupantur vt. l. iuriſconſult. §. parētes. ff. de gradibꝰ. ſic notat Barth. d. l. liberorū. ad fi.

g ¶ Precipimus. Hec eſt cōſtitutio Richardi archiepiſcopi.

h ¶ Eukariſtia. quid ſit vide. ſ. de offi. archi. c. vt archidiaconi. §. prouideant. v. eukariſtia.

i ¶ Stāneū calicem. pro intellectu eius qꝺ hic dr̄ vide qꝺ ſcripſi ſ. de ſum. trini. ⁊ fi. ca. c. altiſſimus. v. in calice. Et circa hoc vide

In celebratione[k] miſſe[l] pacem daturus ſacerdos hoſtiam[m] ſacrā ori[n] ſuo nō apponat: qꝛ an̄ pceptionem ipſam ore ſuo tāgere non[o] debet. ¶ Si vero[p] de patena[q] ſicut quidā[r] faciunt eā[ſ] ſumat[s] poſt celebrationem[t] miſſe tam patenā ꝙ̄ calicē faciat aqua[v] perfundi[x] vel ſolum calicē ſi eam non ſumat de patena. ¶ Habeat[y] quoqꝫ ſacerdos iuxta altare pannū mundiſſimū alio pāno circūdatum[z] vndiqꝫ et honeſte ac decenter coopertū[a]: in quo[b] poſt ſuſceptionem ſacramenti ſalutaris digitos cum labiis ablutos[c] emundet.

Walterus.

¶ Sacerdos curet vt oīa eukariſtie deſeruiētia ſint integra et mūda: vtqꝫ verba cōſecrationis debite ꝓnūciet. nec celebret anteꝙ̄ matutinas primā et tertiā perlegerit. nec ſine clerico

doc. in. c. ſi. extra. e. ti. vbi tractatur hec materia.

k ¶ In celebratione. Hec eſt cōſtitutio Edmundi. ⁊ habet tria dicta. In primo ſtatuit ne eukariſtia apponatur in miſſa ori ſacerdotis ante ipſius perceptionem. In ſecūdo ibi Si vero ordinat quid fieri debet quando eukariſtia ſumitur de patena. In tertio ibi Habeat q̄qꝫ. ſtatuit quid facere debet ſacerdos poſt ſumptionem ſacramenti.

Diuiſio.

l ¶ Pacem. id eſt oſculū pacis qꝺ triplici de cauſa datur in miſſa. Prima ē qꝛ fideles poſt xp̄i mortem ⁊ reſurrectionem domini ſui pacem ⁊ concordiam angelorum ſe promeruiſſe gratulantur. cuius ſignum eſt oſculum. Secunda eſt cum ſint filij dei patris ⁊ eccl'ie matris. xij. q. ij. qui abſtulerit. fratres ſunt in xp̄o: et ideo reficiendi ſunt vno pane et ditandi cōmuni hereditate. qꝺ ſimiliter notatur per oſculum. Tertia eſt quia in oſculo caro carni et ſpiritus ſpiritui coniungitur vt nos qui carnis propagine de Adam deſcendentes coniūgimur etiā caritatis vinculo cōnectamur. Qui ergo cōnectuntur ſe odientes Iude ꝓditoris oſculum imitantur. ⁊ nota ꝙ poſt pacis oſculum ſumit ꝑcipiter eukariſtiam quaſi diceret qui in vnitate pacis non eſt non accedat. nō eni eſt dignus ſumere eukariſtiam. Et aduerte ꝙ pacis oſculū datur primo viro quia vir eſt caput mulieris. xxxiij. q. v. cum caput. vir autem non dat femine. Ne ſi caro viri et femine ꝓpe acceſſerint ad libidinem accendantur. hec notantur de conſe. di. ij. c. pacem. per Archi.

Quare pacis oſculū dat i miſſa

m ¶ Hoſtiam ſacram. i. eukariſtiam.

n ¶ Ori ſuo. ſ. eam oſculando.

o ¶ Non debet. poteſt tamen cum ipſa hoſtia tangere labrū calicis ⁊ illud oſculari ⁊ ſic ſolet obſeruari ſm̄ vſum Sarum.

p ¶ Si vero. ſecunda pars.

q ¶ Patena. i. operculo calicis ſic dicta ꝙ patens eſt ⁊ ampla.

r ¶ Quidam faciunt. maxime religioſi aliqui licet non omnes.

ſ ¶ Eam. ſ. hoſtiam ſacram.

s ¶ Sumat. ſ. ſacerdos.

t ¶ Poſt celebrationem miſſe. poteſt intelligi poſt cōmunioneꝫ ſumptam ſm̄ ea que leguntur ⁊ notantur extra. e. c. ex parte. ⁊ ſic miſſa ſumitur ſtricte vt. ſ. incipiat in hymno angelico Gloria in excelſis. extra de elec. c. ꝙ ſicut. §. viij. ⁊ finiatur recepta cōmunione vt dicto. c. ex parte. vel potes intelligere vt hoc quod hic dicit fiat finita tota miſſa ⁊ hoc innuit lr̄a ſequēs ibi aqua ꝑfundi ⁊c.

v ¶ Aqua. ex hac littera apparet ꝙ non loquitur de tempore ſtatim poſt cōionem qꝛ tūc ds calix vino ꝑfundi. extra. e. c. ex parte.

x ¶ Perfundi. i. ſpargi vel lauari.

y ¶ Habeat quoqꝫ. tertia ps.

z ¶ Circūdatū. i. inuolutū.

a ¶ Coopertum. ſ. in aliqua theca

b ¶ In quo. ſ. panno mundiſſimo.

c ¶ Ablutos. per ſuperfuſionem vini in calicem. ſ. e. c. i. §. preſbit vel per ablutionem factam in lauatorio. ſed hodie vt cōiter iſtō non ſeruatur niſi ꝙ iuxta lauatoriū habetur manutergium.

Quam sit[p] inhonestū et infra. De fratrum nostrorum et totius cōcilii assensu decernim⁹ quecūq3[p] in oratoriis[q] capellis[r] aut domibus[s] nō consecratis[t] seu in loco[v] minime dedicato[x] seu delibato[y] missarum[z] solēnia diocesani[a] nō obtenta[b] licentia cōtra canonum[c] prohibitionem de cetero celebrantē suspēsionem a diuinoꝝ[d] celebratione[e] per mensem[f] incurrere[g] ipso facto. Licētiā[h] autē ab epis nostre ꝓuincie missas in locis[i] huiusmodi nō cōsecratis cōcessam[k] celebrādi et imposterū concedendam[l] personis[m] aliis q̄ magnatibus[n] seu nobilibus[o] morā facientibus in locis ab ecclesiis parrochialib⁹ notabiliter[p] distātibus aut notorie[q] debilibus vel īfirmis[r] irritam[s] decernimus et inanē. Per hoc[t] tamen prelatis[v] et rectoribus et canonicis ecclesiarum cathedralium vel religiosis[x] nō intendimus derogare quominus ipsi i oratoriis[y] suis

Diuisio.

Quam sit inhonestum. Hec est ꝯstitutio Johānis stratford. Et habet q̄tuor dicta. Primo ꝓhibet sub pena missas celebrare in oratoriis nō cōsecratis publicis vel priuatis seu locis nō dedicatis sine licentia epi. Sc̄do ibi. Licentiam. Disponit q̄bus ꝑsonis debeat cōcedi talis licētia. Tertio ibi. Per hoc. restringit hoc statutū quo ad certas ꝑsonas. Quarto ibi. Sacerdotes. Excipit ab h̄ statuto sacerdotes regū et reginaruꝫ Anglie et liberoꝝ suoꝝ.

p ¶ Quecūq3. s. sacerdotes et intellige ēt de exēptos nam et si sit exemptus in hoc tn̄ casu subest cohertioni ordinarii loci. de ꝓuile. c. auctoritate. li. vi.

q ¶ Oratoriis. supple ēt publicis de quibus loquit textus de ꝓuile. c. auctoritate. li. vi. fm arch. ibidem q̄ illud intelligit de ecclesiis ꝓut aliās sumitur oratoriū. xlii. di. c. vl. Et sic ibi notat ꝑ eūdem in suo rosario. Quādoq3 tn̄ oratoriū sumit ꝓ loco priuato qd̄ deputatur ad orandū et sic sumit hic. vnde fm Jo. an. oratoriū differt ab ecclesia nam in ecclia statuitur certa dos ꝓ rectore et aliis necessariis de ꝯse. di. i. nemo. Oratoriū vero dicitur qd̄ non est edificatum ad missam dicendam nec dotatum sed ordina[illegible]m ad orandū. de cōse. di. i. vnicuiq3. et tale oratoriū potest quis edificare sine ꝯsensu epi. sed sine licentia epi nō pōt ibi celebrari. sed hanc licentiā non ꝯcedit in maioribus festiuitatibus. e. di. clericos. et c. si quis. et hmōi oratoria q̄nq3 ꝯstruūt ex necessitate cū ibi nō sit ecclia vicina et tūc debet ꝑmittere eps vt ibi celebret et nō aliter vt. d. c. vnicuiq3. et c. si quis. In dictis tn̄ oratoriis nō pūt imponi cāpane sine auctoritate epi. ex. de ꝓuile. c. patentibus. fiūt em̄ hmōi oratoria ad orandū nō ad celebrandū nisi auctoritas epi interueniat vel aliud ꝓuilegiū a sede aplica impetretur. de priuil. c. in his. et est expressum autē. vt nullus fabricet oratorii domū. §. i. col. v. ꝓdicta notantur de cens. c. viii. ꝑ Jo. in no.

Ecclia et oratorium diff.

r ¶ Capellis. simile habes de ꝯse. di. i. cōcedimus. de ꝓuil. c. auctoritate. li. vi. et ꝑt capella dici idem q̄ oratoriū vel que ꝓparata est non solum cā orandi sed etiam missas celebrandi tn̄ epi auctoritate. sed nō habet ꝓpriā ꝓochiam ei deputatam. et dicitur q̄nq3 etiā capella licet sit dedicata ad differentiam ecclie maioris a qua dependet fm ea que dixi. s̄. de ma. et obe. c. ꝓhi. §. capellarum.

s ¶ Domibus. que scilꝫ nō habent similitudinem oratorioꝝ neq3 capellarum.

t ¶ Non ꝯsecratis. h̄ referas nō solū ad domos. sꝫ ēt capellas et oratoria.

v ¶ Loco. supple vbi nec est oratoriū nec capella neq3 domus vtputa sub diuo vel in tentorio. de ꝯse. di. i. cōcedimus. nisi in casu necessitatis vt ibi pꝫ. Et facit ad h̄ quod hic dr̄ de ꝯse. di. i. sicut. et iiii. c. sequenti.

x ¶ Dedicato. Istud quod dicit dedicato siue delibato idem est q̄ prius dixit cōsecrato. de ꝯse. di. i. sicut.

Delibare et delibuere diff.

y ¶ Delibato. alias est in littera delibuto. Differūt nanq3 delibare et delibuere. Est em̄ delibare idem q̄ sacrificare / imolare / consumare / ꝯiungere / vel parūper degustare: sed delibuere idem est qd̄ inungere vel liquore ꝑfundere: et hoc solet fieri in templi vel ecclie dedicatione. de ꝯse. di. i. c. i. in prin. Sed istud qd̄ hic dr̄ sumitur ex. c. sicut. de ꝯse. di. i. vbi habetur in textu delibatis. i. consecratis fm Johannem ibi.

z ¶ Missaꝫ solēnia. de matutinis vero et aliis horis nō sic est ꝓhibitum vt notat archidi. de ꝯse. di. i. c. ecclesias.

Questio

a ¶ Diocesani. supple vel pape. sed nūquid archieps possit licentiam de qua hic dicit cōcedere extra dioc. suā. Ex hac littera videtur q̄ nō. estimo tamē q̄ sic: q2 ꝯcedere talem licentiam nō concernit iurisdictionem cōtentiosam sꝫ voluntariā. fm ea que notantur ꝑ Ber. de peni. et remis. c. nostro. et quicqd sit de iure sic obseruat Archiepiscopus de consuetudine.

b ¶ Non obtenta. non ergo sufficit licentiaꝫ petere nisi obtineat.

c ¶ Canonū. de ꝯse. di. i. sicut cum. iiii. c. sequenti.

d ¶ Diuinorum. id est missarum.

e ¶ Celebratione. Simile habes de cōsecra. di. i. c. nullus.

f ¶ Per mensem. Incipiendo scꝫ statim ab illo die quo in tali loco celebrauerit.

g ¶ Incurrere. sume qd̄ est. s. decernimus.

h ¶ Licentiam. scd̄a ps.

i ¶ Locis huiusmodi. scꝫ oratoriis capellis domibus aut locis aliis supradictis.

k ¶ Cōcessam. scꝫ de preterito.

l ¶ Concedendam. scilꝫ de futuro. Sic habes h̄ de homicid. c. ii. vbi videas Jo. an. sup. §. ꝓuidere. li. vi. et de sen. exco. c. romana. §. futur. ꝑ eundē.

m ¶ Personis aliis. scꝫ singularibus.

n ¶ Magnatibus. i. potentibus in ꝑplo qb⁹ ēt epi licētiā audiēdi missas extra ecclīam ꝓochialem nisi cū magna difficultate cōcedere nō debent. de ꝯse. di. i. c. certum.

Nobilita

o ¶ Nobilibus. id est noie et genere preclaris. Et hic nota q̄ nobilitas est qualitas illata ꝑ ꝓncipatū tenentem qua quis vltra honestos plebeios acceptus ostenditur. hanc descriptionē ponit Barth. C. de dignita. l. i. li. xii. Ubi notabiliter tractat de nobilitate ponendo ibi quattuor opiniones sup eo vicꝫ quis dicat nobilis. Et ibi subsequenter declarat singula cōtenta in descriptiōe predicta. Et ex dicta diffinitione colligi pōt q̄ milites et eoꝝ superiores habent dici nobiles. Et idem intelligo de armigeris cui ꝯcedit officiū vel administratio cui dignitas et nobilitas annectunt. ff. de munē. et hon. l. honor. et intelligo illa officia habere nobilitatem et dignitatē annexam: que sic habent in ꝓuincia seu loco vbi tale officium administratur. Hoc ꝓbat ex dicto Inno. in. c. de multa ex. de ꝓben. et ꝑ textū. ff. de mune. et hono. l. ii. in princi. ibi questura in aliqua ciuitate inter honores nō habetur. Et sic ille censendus est nobilis qui maior est popularib⁹ et plebeis in dignitate et honore et ꝓ nobili reputatur. ¶ Et nota q̄ nobiliū status ꝯsiderat in multis. Primo in obtinenda licētia de qua hic loquitur. Sc̄do in penis infligendis. Qd̄ dic vt notat. xxiiii. q. i. que cōtra pact. de iureiur. cū quidaꝫ. ff. de penis. l. quedam. cū similibus. Tertio in honorū exhibitiōe salutatiōe et sedis inter iudices assignatione. C. de aduo. diuer. iudi. l. ii. et iii. C. vbi sena. vel cla. l. iii. §. sedēdi. Et notat. iii. q. ix. necesse. Quarto in beneficioꝝ obtinendoꝝ pluralitate de ꝓben. c. de multa. in fi. Quinto in facienda de eis ceteris paribus electione. autent. de defens. ciui. §. interim. coll. iii. de appel. c. ꝯstitutis. §. ipotentiam. Sexto in facienda beneficioꝝ equali distributiōe et in aliorū honoꝝ libera administratiōe. ff. de dona. l. filius. §. nōnūqꝫ. ff. de administra. tu. l. cū plures. §. tutor. de iureiur. l. qro cū similibus. Pro istis vide gess. in extrauag. que incipit execrabilis. §. generis claritatem.

Nobiliū stat⁹ i mul tis ꝯsid

p ¶ Notabiliter distantibus. vtputa ꝑ vnū miliare vel vltra. Et facit in sim̄ ex. de eccle. edi. c. ad audiētiā. Sꝫ ibi loquit de oratorio publico. Unde melius facit de ꝯse. di. i. si quis extra.

q ¶ Notorie debilibus. etiā licet non sint nobiles sꝫ alias ꝓpter debilitatem nō pūt accedere ad ecclīam.

r ¶ Infirmis. Quomō infirmi differant a debilibus dixi. s̄. de cōsti. c. q2 incōtinentie. ꝓpe finem. §. infirmitas.

s ¶ Irritam. scilicet ipso iure.

t ¶ Per hoc tamen. tertia pars.

v ¶ Prelatis. vicꝫ abbatib⁹ / decanis / archipbris / et archidiaconis. Et h̄ vide qd̄ scripsi. s̄. de sacra. iterā. vel nō. c. ignorantia. §. prelati ecclie.

x ¶ Religiosis. i. q̄ nō sūt prelati.

y ¶ Oratoriis suis. Solent nanq3 abbates et hi qui superius exab antiquo[ȝ] cōſtructis[a] miſſas poſſint licite celebrare ſeu facere celebrari ſicut fieri conſueuit[b]. ¶ Sacerdotes[c] inſuper quos i oratoriis ſeu capellis regum aut reginarū[d] anglie[e] liberorum[f] ve ſuorum erectis vel erigendis miſſas celebrare cōtigerit: pena predicta nolumus coartari.

Richardus.

¶ Summarium patet.

Nrecipimus[g] ne conſecretur euchariſtia[h] niſi calice de auro vel argēto: et ne ſtanneum calicem[i] aliquis epiſcopus ammodo benedicat interdicim⁹.

Edmundus.

¶ Sacerdos hoſtiam ſacrã ante pceptōem ore ſuo non tangat ⁊ ſi eam de patena ſumit etiaȝ patenam perfundi aqua faciat: alioquin ſolum calicem. Habeat preterea pannuȝ quo ſe mundet aptum.

In celebratione[k] miſſe pacem[l] daturus ſacerdos hoſtiam[m] ſacrã ori[n] ſuo nō apponat: q2 añ pceptionem ipſam ore ſuo tãgere non[o] debet. ¶ Si vero[p] de patena[q] ſicut quidã[r] faciunt eã[ſ] ſumat[s] poſt celebrationem[t] miſſe tam patenã ꝙ̃ calicē faciat aqua[v] perfundi[x] vel ſolum calicē ſi eam non ſumat de patena. ¶ Habeat[y] quoqȝ ſacerdos iuxta altare pannū mundiſſimū alio pãno circūdatum[ȝ] vndiqȝ et honeſte ac decenter coopertū[a]: in quo[b] poſt ſuſceptionem ſacramenti ſalutaris digitos cum labiis ablutos[c] emundet.

Walterus.

¶ Sacerdos curet vt oīa eukariſtie deſeruiētia ſint integra et mūda: vtqȝ verba cōſecrationis debite ꝓnūciet. nec celebret anteꝙ̃ matutinas primã et tertiã perlegerit. nec ſine clerico

primitur in ſuis habitationibus oratoria habere nō ſolum ad orandum ſed etiam ad celebrandum.

ȝ ¶ Ab antiquo. Mos nãqȝ fideliſſime vetuſtatis ſeruandus eſt C. de teſta. l. teſtamenta.

a ¶ Conſtructis. Idem intelligas de conſtruendis in loco antiquorū. ar. eorū que legūtur ⁊ no. de iudeis. c. iij. Sec⁹ tñ ſi talia oratoria de nouo fuerit edificata. xviij. q. ij. c. de monachis vbi vide nō. per Archid. Et circa hoc vide q̃ legūtur ⁊ no. de cōſe. di. j. c. de fabrica. Nã in oratoriis de nouo conſtructis ad effectū ꝙ in eis miſſe celebrent requirit licentia epi vt ſuperius eſt dictū.

b ¶ Cōſueuit. Ↄ intellige vez maxime eo caſu quo talis cōſuetudo habuit ortū a cōſenſu epi qui vt in talibus oratoriis celebrari poſſint miſſe ꝯceſſit a principio ſicut alīs ſolet notari ſm docto. eẽ de inſtitu. c. cū veniſſent. ꝙ inſtitutio auctorizabilis nō poſſꝫ ꝑtinuiſſe ad archidiaconum Richemūd. niſi prius eam habuiſſet ex cōceſſione archiepi eborū. Alias aūt talis cōſuetudo introducta cōtra canones nō valeret. Circa qꝺ vide nōta per Hoſtien. de cōſue. c. cū venerabilis. glo. viti.

c ¶ Sacerdotes. iiij. pa.

d ¶ Reginarū. q̃ hoc nomine decorant ꝙdiu regibus viuentibus cōiuncte ſūt. Nã rege mortuo vxor eius deſinit eſſe regina. no. xxvij. q. ij. c. ſcripſit. glo. j. p Jo. ⁊ facit ad hoc textus de ſo. cōpe. c. ex parte. ibi quondã regine ⁊c. ⁊ hoc verū intelligas quo ad adminiſtratiōem. nã nomen retinet quouſqȝ cū inferiori cōtraxerit. C. de nup. l. cū te. ff. ad munici. l. filij. §. vidua. Sed ⁊ tūc cōſueuit nomen a pcipe impetrari. ff. de ſena. l. femine. ⁊ l. nupte. ſic no. per Hoſtien. d. c. ex parte. glo. j. ⁊ e. c. glo. viti. per Ber.

e ¶ Anglie. vnde ſi rex vel regina alterius terre veniret in angliã non poſſet facere in tali oratorio coram ſe celebrari ſine licentia epi abſqȝ hoc ꝙ ſacerdos ſic celebrans incurreret penã hic inflictam. Nam qꝺ in vno cōceditur in aliis videt eſſe denegatū. de ꝓſump. c. nōne. cū ſimilib⁹. ⁊ hoc verū niſi aliūde cū talibus fuerit ſuper hoc ſufficienter diſpenſatum.

f ¶ Liberorū ſuorū. hōrū appellatione qui cōtineantur vide. ff. de ṽbo. ſig. l. liberorū. ⁊ ꝙ filij naturales tñ in hoc caſu ꝯtineant appellatione liberorū facit. l. generaliter. §. viti. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ circa hoc vide nō. per Jo. an. in cle. vnica. de baptiſmo. ṽ. liberi. qui videt cōcludere ꝙ appellatione liberorū quo ad cōmodū vel honores nō cōtinentur filij naturales tãtū. Et cōcorꝺ ibi Paulus. e. ṽ. Unū tñ ſcias ꝙ appellatio liberorū non extendit ſe ad oēs inferiores in infinitū ſed ꝓpꝛie verbū liberorū porrigitur ad nepotes vltra quos alij poſteri nūcupantur vt. l. iuriſconſult⁹. §. parētes. ff. de gradib⁹. ſic notat Barth. d. l. liberorū. ad fi.

g NRecipimus. Hec eſt cōſtitutio Richardi archiepiſcopi.

h ¶ Euchariſtia. quid ſit vide. ſ. de offi. archi. c. vt archidiaconi. §. prouideant. ṽ. eucariſtia.

i ¶ Stāneū calicem. pro intellectu eius qꝺ hic dr̃ vide qꝺ ſcripſi ſ. de ſum. trini. ⁊ fi. ca. c. altiſſimus. ṽ. in calice. Et circa hoc vide

doc. in. c. fi. extra. e. ti. vbi tractatur hec materia.

k ¶ In celebratione. Hec eſt cōſtitutio Edmundi. ⁊ habet tria dicta. In primo ſtatuit ne eukariſtia apponatur in miſſa ori ſacerdotis ante ipſius perceptionem. In ſecūdo ibi Si vero ordinat quid fieri debet quando eukariſtia ſumitur de patena. In tertio ibi Habeat quoqȝ. ſtatuit quid facere debet ſacerdos poſt ſumptionem ſacramenti.

Diuiſio.

l ¶ Pacem. id eſt oſculū pacis qꝺ triplici de cauſa datur in miſſa. Prīa ē q2 fideles poſt xpi mortem ⁊ reſurrectionem domini ſui pacem ⁊ concordiam angelorum ſe promeruiſſe gratulantur. cuius ſignum eſt oſculum. Secunda eſt cum ſint filij dei patris ⁊ eccľie matris. xij. q. ij. qui abſtulerit. fratres ſunt in xpo: et ideo reficiendi ſunt vno pane et ditandi cōmuni hereditate. qꝺ ſimiliter notatur per oſculum. Tertia eſt quia in oſculo caro carni et ſpiritus ſpiritui coniungitur vt nos qui carnis propagine de Adam deſcendentes coniūgimur etiã caritatis vinculo cōnectamur. Qui ergo cōnectuntur ſe odientes Jude ꝓditoris oſculum imitantur. ⁊ nota ꝙ poſt pacis oſculum ſumit preſbiter eukariſtiam quaſi diceret qui in vnitate pacis non eſt non accedat. nō eni eſt dignus ſumere eukariſtiam. Et aduerte ꝙ pacis oſculū datur primo viro quia vir eſt caput mulieris. xxxiij. q. v. cum caput. vir autem non dat femine. Ne ſi caro viri et femine ꝓpe acceſſerint ad libidinem accendantur. hec notantur de conſe. di. ij. c. pacem. per Archi.

Quare pacis oſculū dat i miſſa

m ¶ Hoſtiam ſacram. i. eukariſtiam.

n ¶ Ori ſuo. ſ. eam oſculando.

o ¶ Non debet. poteſt tamen cum ipſa hoſtia tangere labrū calicis ⁊ illud oſculari ⁊ ſic ſolet obſeruari ſm vſum Sarum.

p ¶ Si vero. ſecunda pars.

q ¶ Patena. i. operculo calicis ſic dicta q2 patens eſt ⁊ ampla.

r ¶ Quidam faciunt. maxime religioſi aliqui licet non omnes.

ſ ¶ Eam. ſ. hoſtiam ſacram.

s ¶ Sumat. ſ. ſacerdos.

t ¶ Poſt celebrationem miſſe. poteſt intelligi poſt cōmunionē ſumptam ſm ea que leguntur ⁊ notantur extra. e. c. ex parte. ⁊ ſic miſſa ſumitur ſtricte vt. ſ. incipiat in hymno angelico Gloria in excelſis. extra de elec. c. ꝙ ſicut. §. viij. ⁊ finiatur recepta cōmunione vt dicto. c. ex parte. vel potes intelligere vt hoc quod hic dicit fiat finita tota miſſa ⁊ hoc innuit lr̃a ſequēs ibi aqua pfundi ⁊c.

v ¶ Aqua. ex hac littera apparet ꝙ non loquitur de tempore ſtatim poſt cōionem q2 tūc ds calix vino pfundi. extra. e. c. ex parte.

x ¶ Perfundi. i. ſpargi vel lauari.

y ¶ Habeat quoqȝ. tertia pa.

ȝ ¶ Circūdatū. i. inuolutū.

a ¶ Coopertum. ſ. in aliqua theca

b ¶ In quo. ſ. panno mundiſſimo.

c ¶ Ablutos. per ſuperfuſionem vini in calicem. ſ. e. c. j. §. preſbit vel per ablutionem factam in lauatorio. ſed hodie vt cōiter iſtō non ſeruatur niſi ꝙ iuxta lauatoriū habetur manutergium.

ſuperpellicio induto· Nec ſine lumine: nec ī peccato mortali·

Lintheamina[d] corporalia[e] palle[f] ⁊ alia indumenta[g] altaris integra[h] et mundiſſima[i] et ſepe abluantur per perſonas ad hoc in canone[k] deputatas ob reuerentiam et preſentiam ſaluatoris[l] noſtri ⁊ totius celeſtis[m] curie quam[n] ſacramento altaris conficiendo et confecto nō eſt dubium intereſſe[o]: verba[p] canonis in his preſertim que ad ſanctū ſacramentū[q] pertinent[r] plene integre[s] et cū ſumma animi deuotione[t] proferantur. Non[v] tamen ſit ita moroſus[x] ſacerdos in premiſſis[y] ꝙ faſtidium[a] ingerat auditoribus[b] ⁊ officium[c] ſuū priuet deuotionis[d] pinguedine: q: muſce[e] morientes perdunt ſuauitatem vnguenti id eſt pinguedinē deuotōis. ¶ Nullus[f] inſuper ſacerdos parochialis[g] p̄ſumat miſſam celebrare anteq̄ matutinale[h] p̄ſoluerit officiū ⁊ primā[i] ⁊

Diuiſio.

Lintheamina. Hec eſt cōſtitutio walteri archiepī. Et habet quinq; dicta. In primo ordinat vt ornamenta ⁊ indumenta altaris ſint munda. In ſecūdo ibi Verba canonis. ꝓuidet circa verba canonis plene ⁊ integre ⁊ deuote ꝓferenda. In tertio ibi Nullus inſuper. ſtatuit circa miſſam parrochialem celebrandā. In quarto ibi Item nullus. diſpoīt de celebranti miniſtrante ⁊ de lumine habendo. In quinto ibi Prohibem⁹. ſtatuit circa ſtatū p̄ſbiteri celebrantis.

d ¶ Lintheamina. i. velamina de lino factā quib⁹ altare cooperitur de quibus loquit decretū de cōſe. di. ij. Si quis per negligentiam.

e ¶ Corporalia. que. ſ. nō debent fieri ex ſerico ſed ſolū ex pāno lineo puro terreno ab epō conſecrato. de cōſe. di. j. c. ex conſulto. nec debet confici neq; benedici corporale de panno miſſo in confectionem farine vel alterius rei ad hoc ꝙ ſtet rigidū ſuper calicem. ſed erit de lino puro abſq; mixtione alterius rei ſiue precioſioris ſiue vilioris. Et erit candidū atq; mundū q: ſignificat ſindonem in qua corpus xp̄i fuit inuolutū. ⁊ debet fieri de puro lino q: ſicut linū multis tonſionibus deducit ad candorem: ita etiam ⁊ corpus xp̄i per lignū ſignū per multas tribulationes venit in gloriam. Et cōſimiliter eccleſia multis paſſionibus ⁊ preſſuris ad candorem vite eterne perducitur ſicut nō. per Archi. d. c. ex conſulto.

f ¶ Palle. i. veſtimenta altaris. ſ. ſindones ⁊ corporalia: q̄ q: quadrangule ſunt. ideo dicitur palle a quodā muliebri pallio quadrangulato ſm Archi. de conſe. di. j. c. altaris. Hoſtien. extra de cuſtodia eukariſtie. c. ij. §. pallas. dicit ꝙ palle ſunt mappe q̄ ponūtur ſuper altare ſub corporali.

g ¶ Indumenta. quibus ſcȝ induitur altare.

h ¶ Integra. i. non fracta.

i ¶ Mundiſſima. i. valde munda. ⁊ huic cōcor. qḋ legit de conſe. di. j. c. veſtimenta.

k ¶ In canonibus deputatas. ſ. per diaconos ⁊ alios eccleſie humiles miniſtros. de conſe. di. j. nemo.

l ¶ Saluatoris noſtri. ſ. ieſu xp̄i. Eſt nāq; in ſacramento altaris vere corpus xp̄i ⁊ eius ſanguis. de conſe. di. ij. c. nos autem. cum quattuor capitulis ſequentibus.

m ¶ Celeſtis curie. i. angelorum.

n ¶ Quam. ſ. cur. am.

o ¶ Intereſſe. Ait enim Grego. in omelia paſchali. Quis inquit fideliū dubiū habere poſſit in ipſa immolatiōis hoſtia ad ſacerdotis vocem aperiri Et in illo ieſu xp̄i miſterio angelorū choros adeſſe ſumma ⁊ yma ſociari. de conſe. di. ij. c. quid ſit.

p ¶ Verba canonis. ſecunda pars.

q ¶ Sanctū ſacramentū. i. eukariſtiam que ideo dicit ſacramentū q: ſub tegumento corporaliū rerū diuina virtus ſecretius in corporis ⁊ ſanguis xp̄i operat effectū. de cōſe. di. ij. ego berengari⁹.

r ¶ Pertinent. de his dixi. ſ̄. e. c. j. §. vniuerſa. §. conſecratione.

s ¶ Integre. hic vide que ſcripſi. ſ̄. e. c. j. §. integre.

t ¶ Deuotione. vt. ſ. mentis intentio firmiter applicetur ad deū et ad pronūciationem verborū. Intentio nāq; ſemper eſt neceſſaria vel ſpecialis vel generalis. ⁊ non ſolū requiritur intentio cōſecrantis ſed etiam intentio illud ſacramentū inſtituētis. Unde ſi aliquis ſacerdos ſtaret in foro ⁊ ſuper omnes panes proferret formā verborū etiam cū intentione conſecrādi nō fieret ibi trāſſubſtantiatio. Et hoc nō eſſet ꝓpter defectū virtutis verborū ſȝ ꝓpter defectū intentionis illius qui hoc ſacramentū inſtituit q̄ non intendit ꝙ cū tali ludibrio vel ſtulticia fieret conſecratio: ſed pro vtilitate vel neceſſitate eccleſie generalis vel ꝑticularis ſm Thomā de veritate. li. vj. Huic tñ dicto videt cōtradicere Jo. in ſumma cōfeſſ. li. iij. c. xxxiiij. rub. de ſacra. euka. q. cviij. vbi dicit ꝙ ſacerdos ſtans in foro poſſet conſecrare omnes panes in foro q̄ eſſent corā eo: etiā ſi non ad vſum hoim ſed ad veneficia faciēda vel alias ad irriſionem ſacramento vteretur. Et allegat Tho. in vltima parte ſumme. q. lxxiiij. ar. ij. Petrus tñ di. x. q. vltima dicit ꝙ ſacerdos pōt conſecrare quamcūq; materiā dūmodo intendat cōſecrare ad vſum ⁊ alimentū fideliū. Sed dimittendo hanc intentiōem non pōt q: deeſt intentio faciendi qḋ facit eccleſia. Et huic ſententie cōcordat Hugo de ſancto victore dicens ꝙ ſacramentū irritū putatur ſi cōtra intētionē eccleſie celebretur. Hanc materiā tāgit Jo. in coll. extra. e. c. ex parte. §. ſed nūquid ſacerdos. vbi recidit in opinionē illā quā recitat Jo. i ſumma ꝯfeſſo. qḋ primo dixi magis amplector.

In ſacro altar̄ duplex req̄rit itētio.

v ¶ Non tamen. ꝫc.

x ¶ Moroſus. i. tardus.

y ¶ Premiſſis. i. ꝓnunciatione verborum canonis.

a ¶ Faſtidium. i. tedium.

b ¶ Auditoribus. qui vt plurimū ſolent ex prolixitate orōnis vel alias officij diuini anxiari cū tñ breuis oratio facta cū animi deuotione melior ſit q̄ oratio prolixa cū anxietate cordis. de cōſe. di. v. nō mediocriter. Circa h̄ vide q̄ ſcripſi. ſ̄. de ferijs. c. j. §. orōe.

c ¶ Officiū ſuū. qḋ. ſ. conſiſtit in ſpūali miniſterio ⁊ diligenter eſt exequendū. xij. di. de his. hic tñ intelligit principaliter de officio miſſe in quo debet quilibet ſacerdos ſumme eſſe deuotus.

d ¶ Deuotionis pinguedine. que eſſe debet in conſcientie puritate ⁊ feruore ſpūs quo ad deū. de cōſe. di. ij. c. nihil.

e ¶ Quia muſce. ponitur ratio miſtica precedentiū. ⁊ intellige p muſcas cogitationes immundas q̄ſcūq; occurrentes tp̄e diuini officij q̄ quidem cogitationes corrumpunt deuotionem ſicut et muſce corporales corrumpunt ſuauitatem vnguenti. ⁊ ſumitur hoc de ſcriptura eccleſiaſtico. x.

f ¶ Nullus inſuper. tertia pars.

g ¶ Parrochialis. i. curā gerens alicuius parrochie.

h ¶ Matutinale. ſume qḋ ē. ſ. officiū ⁊ eſt officiū matutinale totū illud qḋ cōtinetur in nocturnis ⁊ in laudibus. ſicut notat Arch. xcj. di. c. p̄ſbiter. qui eni nō dictis matutinis celebrat mortaliter peccat cū hoc ſit cōtra generalem conſuetudinem ab eccleſia approbatā. ⁊ nō ſolū in hoc caſu delinquit ſacerdos parrochialis de quo hic loquitur ſed etiā quiſcūq; alius ſacerdos. facientes ad hoc notata per Hoſtien. in ſumma extra. e. §. ⁊ qualiter. ꝫc. debȝ autem. ⁊ nota. per Jo. in ſumma ꝯfeſ. li. iij. c. xxxiiij. rub. de ſacra. eukariſtie. q. cxxx.

i ¶ Primam. dicit Jo. in ſumma ꝯfeſ. vbi ſupra ꝙ celebrans anteq̄ dicat primā non peccat mortaliter niſi ſit contra conſuetudinem loci aut contra ſtatutū ſinodale vel prouinciale. vnde q: hic in hac cōſtitutione expreſſe cauetur peccat cōtrafaciens ſm opinionem predictā. ⁊ ex iſto loco pōt colligi ꝙ in feſto natalis dn̄i celebraturus primā miſſam que ſolȝ cantari ante laudes debet prius perficere matutinas ⁊ primam. ⁊ conſimiliter celebraturus ſecundam miſſam que cantatur poſt laudes. ⁊ hoc verum dici poteſt quo ad primam dicendam de honeſtate pro conſcientia magis ſeruanda. Sed ꝙ prius perficiat matutinas videtur eſſe de neceſſitate vt dixi in glo. precedenti. nichilominus cōſuetudo generalis poteſt ſaluare facientes in contrariū vt ibi patet nec obſtat quod hic dicitur q: loquitur de celebraturo miſſam ſolēnem dici que dȝ celebrari hora tertia vt dicā. ſ̄. glo. ꝓxi. vel loquitur de alijs diebus q̄ de die natiuitatis dn̄i vbi conſuetudo generalis excuſat ſed in alijs temporibus non excuſat. ¶ Sed quero nūquid celebrans anteq̄ dixerit matutinas de beata virgine peccet mortaliter. wil. e. ti. c. j. in cleri. §. horas canonicas.

Queſtio.

videt innuere ꝙ ſic ſaltem vbi tales matutine dicende ſunt ex cõſuetudine alicuius eccleſie ſicut et alie hore canonice q̄ tunc habent pro horis canonicis. Secus tñ credit in ſcolariʒantibus vł alia occupatione licita abſentibus ⁊ rationabiliter occupatis.

tertiam[h] de die[l]. ¶ Itē nullus[m] clericus[n] permittatur miniſtrare in officio[o] altaris niſi indutus ſit ſuppellicio[p] et tempore quo miſſarum ſolēnia peragūtur accendātur due candele[q] vel ad minus vna. ¶ Prohibemus[r] quoqʒ ne vllus ſacerdos lapſus in peccatuʒ mortale[s] ad altare preſumat accedere celebraturus[t] anteq̄ cõfiteatur[v]. Nec putetur vt quidam errantes credūt ꝙ mortalia deleātur ꝑ confeſſionem[x] gñalem.

h ¶ Tertiam. iſtud qđ hic dicit habes intelligere de miſſa parrochiali. nā in illa miſſa ſʒ canones maxime dieb⁹ feſtiuis debet dici hora tertia. de conſe. di. j. c. nocte. ratio eſt q̄ illa hora dñs lingua iudeorū crucifixus eſt ⁊ illa hora ſpiritus deſcēdit ſuper apoſtolos vt ibi legitur. Diebus vero profeſtis dici debet in ſex. diebus vero ieiuniorū in. ix. de conſe. di. j. ſolent. Ratio eſt: q̄ hora ſexta dñs manibus militū crucifixus eſt. ⁊ hora nona expirauit. ſic notat Jo. in ſumma confeſ. libro tertio. titu. xxxiiij. rubri. de cõſe. euchariſtie. q. cxxix. In ſabbatis vero. iiij. temporū poteſt miſſa dici in veſpera. ſabbato ſctō dici põt in noctis initio. lxxv. di. qđ a patribus. ⁊ c. ordinationes. lxxvj. di. c. ſi. Conſuetudo tñ interp̄tatur ꝙ in his diebus omnibus a p̄ma vſq; ad nonā in quadrageſima ⁊ vſq; ad veſperā in ſabbatis. iiij. temporū publica ⁊ ſolēnis miſſa celebrat. priuate vero miſſe poſſūt celebrari in prima parte diei. de ꝯſe. di. j. neceſſe. de hoc nõ. extra. e. ti. c. j. di. ij. per Henr. ⁊ e. ti. ſ. et qđ. in prin. per Hoſtien. in ſūma. Ante diem vero celebrare nõ licet niſi in duabus noctibus. ſ. natiuitatis dñi q̄ xp̄s natus eſt: ⁊ nocte ipſius reſurrectionis circa ipſius noctis p̄ncipiū vt p̄ʒ ex oratione Deus qui hanc ſacratiſſimā noctē. ſic nõ. per Jo. in ſumma cõfeſſ. dicta. q. cxxix. vbi etiā dicit ꝙ qui ſcienter ante diem celebrat cū ſit cõtra cõſtitutionem eccleſie generalem peccat mortaliter niſi ſuper hoc per ep̄m vel ſuperioreʒ diſpenſetur in caſu. vt ſi aliquem vel aliquos cõtigerit infirmari ad mortem nec poſſet haberi euchariſtia niſi ante diem confiteret. Eſt nāq; regulariter verū ꝙ miſſa dʒ celebrari de die nõ de nocte q̄ ſacramentū euchariſtie ꝑtinet ad xp̄s gratie qđ per diem ſignatur iuxta illud ad ro. xiij. Nox preceſſit dies aūt appropinquabit. et notatur per Archi. de conſe. di. j. nocte.

l ¶ De die. i. feſto qđ celebrat illo die. ſeruitiū nāq; de die non eſt omittendū vt dixi. ſ. e. c. j. ſ. cumulandū. ⁊ c. ij. ſ. peculiariū. iſtđ tñ qđ h̄ dicit nõ eſt oīno ſuādū de horis ſeruitij Beate virginis.

m ¶ Item nullus. Quarta pars.

n ¶ Clericus. ſupple parrochialis.

o ¶ Officio altaris. i. in tempore miſſe vel alio quo ſacerdos exequitur officium altaris.

p ¶ Suppellicio. huius habitus mentioneʒ facit Hoſtien. extra e. c. ſane. ſ. habitu.

q ¶ Due candele. eſt eñi a parte iuris ordinatum ꝙ ſacerdos ſine lumine ignis nõ celebret miſſam. extra e. c. vlti. vbi de hoc. Si tñ faciat nihilominus cõficit licet grauiter peccet ſm Hoſtien. ibi ⁊ cõcor. alij doctis. Et nota ꝙ candelas in celebratione miſſe arſuras cõuenit eſſe de cera potius q̄ de alia materia. Candela nāq; ſic ardens ſignat ip̄m xp̄m qui eſt ſplendor lucis eterne. extra e. c. ſane. Unde ⁊ candela in ſui compoſitione ſignat xp̄m ꝓpter tria. Componit nāq; candela ex cera lichino ⁊ lumie. Sic quoq; xp̄s cõſtat ex carne virginea ſine ſemine generata ſicut procedit cera ex ape ſine generatione vel coitu apis. lichinus qui eſt cādidus ſiḡt in xp̄o aīam candore innocētie adornatā. Lumen vero ſiḡt eius diuinitatem carni vnitam. De his ſic dicitur Cantic. v. Dilectus meus candidus ꝓpter aīam candidā. ⁊ rubicūdus ꝓpter diuinitatem fulgidam. Electus ex milibus propter carnem ſine peccato genitam.

r ¶ Prohibemus. quinta pars.

s ¶ Mortale peccatū. qđ dī voluntas retinendi vel conſequendi qđ iuſtitia vetat. xv. q. j. diffinitio. Que eñi peccata dicant mortalia legit. xxv. di. ſ. alias. Et ſunt pctā mortalia oēs tranſgreſſiones decalogi. Item ea q̄ enumerat apoſtolus ad Ro. j. Item ad Galathas. v.

t ¶ Celebraturus. alia tñ facturus q̄ pertinent ad officiū ſuū accedere nõ ꝓhibetur licet fuerit cõſtitutus in pctō mortali vt hic apparet. q̄ qđ de vno ꝓhibetur de alio videtur eſſe cõceſſum. ff. de cõdi. ⁊ de. l. cū ita legatū. ff. de leg. l. cū lex. Et habes ſuꝑ hoc ꝯcor. extra de p̄ſump. c. nõne. ꝑ Ber. glo. vlti. xxv. di. qualis. ꝑ Jo. Sacramēta nāq; a malis ſacerdotibus miniſtrata q̄diu tolerāt nõ ſunt ꝯtēnenda. j. q. j. nõ nocet. ⁊ c. ſigˢti. cū alijs ibi ſequentib⁹ talis tñ ſacerdos nocet ſibiipſi ad inſtar facis ceree accenſe q̄ ſibi detrimentū preſtat: alijs tñ in tenebris lumen miniſtrat ⁊ vnde alijs ꝯmodū exhibet: inde ſibi diſpēdiū p̄bet. xv. q. vlti. c. vlt. Et cum velut lexiuiū lauat alios: ipſemet tñ nõ lauat. lxxxiij. di. nihil.

v ¶ Confiteatur. ſ. in foro penitentie ſacramētalis vt. ſ. vocaliter fiat homi. Licet eñi ante incarnationem xp̄i ſufficeret confeſſio mentalis ſoli deo facta: poſtq̄ tamen deus factus eſt homo debet fieri confeſſio vocalis homini vicario xp̄i. Et licet per contritionē deleat peccatū: tñ confeſſio vocalis neceſſaria eſt vel in re q̄n habet opoꝛtunitas. vel in ꝓpoſito q̄n eā neceſſitatis articulus excludit ⁊ non cõtempt⁹ religionis. Et iſta neceſſitas confitendi poſt cõtritionem nõ eſt in tali caſu ꝓpter neceſſitateʒ remedij cū peccatū iam dimiſſum ſit ſed ꝓpter obligationem p̄cepti ſm Thomā de veritate. li. vj. c. xviiij. Et ꝙ exiſtēs in mortali peccato nõ dʒ celebrare ſine cõfeſſione preuia legit ⁊ no. extra. e. ti. c. de homine. vbi de hoc. glo. vlti. Sed cui dʒ talis ſacerdos cõfiteri dicā deo dante. j. de peni. ⁊ remiſ. loco ſuo. ¶ Sed quid nūquid exiſtens in peccato mortali ad hoc accedens ſacramentum peccat mortaliter? Dic ſm P e. ꝙ aut talis hʒ cõſcientiā peccati mortalis aut non. Si habet: aut illa cõſcientia ſurgit ex certitudine ſufficienti vt q̄ ſcit ſe fornicatū eſſe vel aliud ſimile feciſſe aut ex certitudine probabili vt q̄ moroſe delectatus eſt ⁊ timet fuiſſe mortale peccatū ꝓpter ꝯſenſum: aut ex leui vt q̄ homo ſcrupuloſus qui timet de leui delectatiõe ne fuerit peccatū mortale. In primo caſu peccat mortaliter. ſimiliter in ſecūdo. ſed non in tertio. Nā i primo ꝯtēnit. In ſecūdo diſcrimini ſe diſponit. In tertio non. Si aūt non hʒ conſcientiā peccati mortalis. aut hoc eſt q̄ preparauit ſe ⁊ diſcuſſit ꝑparatione ſufficiēti. ſ. diligentiſſime conſcientiā ſuā examinando ⁊ peritos ꝯſulendo. aut ꝓbabili. ſ. conſcientiā ſuā examinando ⁊ cõfitendo: aut negligēti. Primo caſu nõ peccat: ſed remiſſionē peccatoꝝ etiā ſi que latent accipit ⁊ meret. Secūdo caſu non peccat ſed tñ remiſſionem peccatorū nõ accipit nec meret. Tertio caſu peccat mortaliter maxime ſi negligentia ſit magna. ſic nõ. per Jo. in ſūma ꝯfeſſ. li. iij. ti. xxxiiij. rubri. de ſacra. eucha. q. lxix. ¶ Sed nūquid habēs conſcientiā peccati mortalis cõtritus tñ ſed nõ confeſſus celebrās peccet? Dic aut talis hʒ copiā confeſſorū qui poſſint eū abſoluere ⁊ tūc peccat. aut nõ hʒ: tūc ſi imminet aliqua neceſſitas celebrandi vt q̄ timet ſcandalū populi vel iam incepit miſteriū ſacramēti vel amiſit loquelā: ⁊ tunc nõ peccat dū tñ hoc faciat cū ꝓpoſito ꝯfitendi cū poterit. Si vero talis neceſſitas nõ imminet tūc peccat. ſic notat Jo. loco quo ſ. q. lxx. Et cõcor. Alber. di. xvj. Et circa hoc vide nõ. per Ber. eꝫ. e. c. de hoīe. glo. vlti. ⁊ ibi ꝑ Henr. de bowyco.

Queſtio

Queſtio.

x ¶ Cõfeſſionem gñalem. ſ. que fit in introitu ad altare vel ad horam p̄mā vel ad ꝯpletoriū. Eſt eñi duplex confeſſio generalis. Una. ſ. ſacramentalis q̄ fit q̄nq; in ſecretis quo aduenialia in generali enumeratis in ſpecie aliquib⁹ grauioribus peccatis de q̄bus cõfitens meminit. ⁊ talis cõfeſſio ꝓdeſt ad remiſſionem venialiū tam quo ad culpā q̄ quo ad penā in toto vel in parte quadruplici reſpectu. Uno vicʒ ex cõtritione cõfitentis. Alio ex humilitate confeſſionis. Tertio ex orõne ſacerdotis inq̄tum eſt ꝑſona publica. Quarto ex vi clauiū inq̄tū fungit vice xp̄i. Alia eſt confeſſio gñalis nõ ſacramentalis que. ſ. fit publice corā multis in officio diuino vt p̄dixi. ⁊ talis confeſſio hʒ effectū quo ad remiſſionem venialiū ex tribus primis dictorū quatuor. ſed non ex quarto. ſ. ex vi clauiū ſm Jo. in ſumma confeſ. li. iij. ti. xxxiiij. rub. de remiſ. pecca. q. clvj. vbi cõſequent. q. ſequenti dicit ꝙ confeſſio generalis cū cõtritione generali delet etiā peccata mortalia oblita. qui ad hoc alle. Augu. magiſtrū ſententiaruʒ. ⁊ Ray. ſubſequenter vero. q. clviij. dicit ꝙ ſm Ray. ſex modis delentur peccata venialia. Uno modo ꝑ euchariſtie dignā ſuſceptionem

Confeſſio gñalis duplex.

Pluribus modis venialia delētur.

de cōse. di. ij. c. cū omne crimen. et c. si quotienscūq. Alio modo ꝑ aque benedicte aspersionem. de cōse. di. iij. aquam. Tertio modo ꝑ elemosinarū largitionē et ieiunia. di. lxxxij. presbiter. de peñ. di. j. medicinā. et c. quā ob rem. Quarto per orōem ꝑcipue dñicam. s. pater noster. de peñ. di. iij. de quotidianis. Quinto ꝑ gñalem confessionem q̄ fit quotidie in ecclesia. d. c. de quotidianis. Sexto ꝑ epalem benedictionē. j. q. j. multi in fi. et c. dictū. Et ꝑdicta intellige vera qñ aliq̄s h' recipit cū animi deuotiōne. et ꝑmissa recitant per Hostie. in sūma de peñ. et re. §. v. ꝟ. ꝑ stipulā. Septimo ꝑ vnctiones extremā. de sa. vnc. c. vnico. in ꝑn. Octauo per deuotā pectoris tunsionem. de peñ. di. j. tres sunt vnctiones. Hos duos modos ponit Hostien. de peñ. et re. c. omnis vtriusq. et ꝑmissa q̄ dixi de remissione venialiū intellige vera in eo qui nō est i petō mortali vt no. de peñ. di. j. ꝑfecta in vlti. glo. Mortale enī siue veniale pōt dimitti sed nō ecōtra. qr mortale opponit caritati: veniale feruori caritatis. sublato vero priori tollere secundū possumus sed nō ecōuerso. no. per Joh. an. in ꝓhemio li. vi. sup salutatione. glo. vlti. Nono ꝑ cōfessiones factā ꝓximo etiā nō sacerdoti. de peñ. di. j. quē penitet. Decimo ꝑ baptismū. de peñ. di. j. tres sunt. Undecimo ꝑ cordis cōtritionem. de peñ. di. j. c. si. Hos tres modos addit Archi. de peñ. di. iij. de quotidianis. vbi de his plene notatur.

Robertus winchelsee.

¶ Sacerdos stipēdiarius aut de suo viuens nō vsurpet in distributōnibus iura rectoris sub excōicationis pena. Intersit aūt intra cācellos diuinis officiis superpellicio indutus et coadiuuans; nec celebret diebus festiuis aut presente defuncto nisi post euangeliū maioris misse.

Presbiteri[a] stipēdiarii[b] necnō alii sacerdotes propriis[c] sumptib' vel per alios sustentati[d] diuina celebrātes in prouincia nostra nō recipiāt[e] oblationes[f]/ portiones/ obuentiones/ denarios ꝓ requestis/ trigintalia vel aliquā certam[g] quotam: ꝑsertim[h] oblatōes pro corporibus[i] mortuorū presentibus[k] nō obtenta licentia a rectoribus vel vicariis ecclesiarū in q̄bus celebrauerint nec ea vllo modo[l] asportent in preiudicium rectorum vel vicariorum ecclesiarū predictarū vel eorum vicem gerētium ne sententiam[m] maioris excōmunicatiōis in hac parte latam[n] incurrant. ¶ Decernimus[o] etiā vt presbiteri huiusmodi infra nostram prouinciam celebrantes intersint[p] in cancello i matutinis vesperis et aliis diuinis officiis debitis[q] horis induti superpelliciis que sibi propriis[r] expensis prouidebūt et nō in naui[s] ecclesie cimiteriis vel campis[t]. Et si[v] super his ꝑ presidentes[x] correpti fuerint nō se reddant elatos

a Presbiteri. Hec est cōstitutio Roberti wynchelsee cuius pars est. ī. de maio. et obe. c. ꝑsbiteri. et de iuriu. c. presbiteri. ī. de peni. et remis. c. presbiteri. Et istud capitulū h3 tres partes principales. Scda po ibi Decernim'. Tertia po ibi Dicti vero. Diuisio.

b ¶ Stipendiarii. Hi. s. qui de aliorū stipendiis viuūt et nullum certū titulū in ecclesia vbi celebrant habent exhibent tñ vt celebrent infra ecclesiam aliquā cōtinue per annū vel aliq̄d tēpus.

c ¶ Propriis sumptibus. vt qr beneficiū seu patrimoniū habent vnde viuūt vel alias nullū habentes stipendiū neq aliq̄d supradictorū sed viuunt ex suo labore honesto.

d ¶ Sustentati. vtputa per aliquos dños siue magnates quorū obsequiis insistunt non tñ sic vt assidue in aliqua ecclesia deseruiant. Sed qr forsan per vices illuc aduentunt celebraturi.

e ¶ Non recipiant. supple ad vsum suum proprium.

f ¶ Oblationes. de his et pro aliis statim sequētib' vide q̄ scripsi ī. de iuriu. c. pbri. ꝟ. oblationes. cū glo. ibi sequentibus.

g ¶ Certam quotam. vtputa duas tres vel quattuor partes.

h ¶ Presertim. i. maxime. consimiliter exponitur de cōcess. ꝑben. si solu. ꝟ. presertim. per Archi. li. vj.

i ¶ Corporibus. i. aīabus corporū presentiū. Fiunt ei tales oblationes vt sacerdos celebrans eorum animas suis precibus specialius habeat recōmissas.

k ¶ Presentibus. idem etiā intelligas de his q̄ fiunt corporibus absentib' cū vtrobiq sit eadē ratio ꝗ idē iuris. ff. ad l. aquil. l. illud

l ¶ Ullo modo. q tñ sacerdos celebrans de oblationib' habeat vnū denariū prout obseruatur in quibusdam locis nō reputo incongruū maxime de consensu rectoris vel vicarii.

m ¶ Ne sententiam. ratio precedentium.

n ¶ Latam. s. in ꝯstitutiōne Othoñ. ꝓximo de quo cauetur ī. de sen. excōi. c. auctoritate. §. j. Tales nāq priuant ecclesias iure suo et cōmittunt sacrilegiū. ī. de peni. et remis. c. presbiteri.

o ¶ Decernimus. Secunda pars.

p ¶ Intersint. Hic vide quod legit' et no. ī. de ma. et obe. c. pbri. ꝟ. vbi. et glo. se. et etiam vide que scripsi ibi super ꝟ. parebunt. ss. Sed quero nūquid.

q ¶ Debitis horis. cōcor. extra. c. c4. vbi Hostien. super ꝟ. cōpetentibus dicit q hora cōpetens est illa qua credit populum ad ecclesiam accessurum alias si nō speret aduētus populi seruari tñ debent hore debite vt. s. hore officii correspōdeant horis diei et q non stant reciproce s3 gradatim sicut legit et no. de offi. archipsbi. c. ij. Preuenire tñ tēpus qñq licet vt. s. matutine dicant de sero ꝓ die sequenti. et hoc ex cā licita et honesta. verbi gratia. causa videndi lectiones de mane vel propter aliā licitā occupatōnem. Secus tñ est si hoc fiat ꝓpter lasciuiā vt qr velit quieti' vacare somno: nam tūc nō esset sine petō sm Thomā. et nō ꝑ Jo. in sūma cōfesso. li. j. ti. vij. rub. de officio clericorum. q. xx.

r ¶ Propriis expensis. Cōtra hoc opponit. Nā nemo cogit ꝓpriis stipēdiis militare. de ꝑscrip. c. cū ex officii. x. q. ij. ꝑcarie. xiij. q. j. §. his ita cum fillib'. nec tenet q̄s de suo facere beneficiū. xxviij. q. j. Iā nūc ad finē. Solutio. qñq alicui officio siue obsequio annexū est aliq̄d emolumentū de iure recipiend̄ et in tali casu exercens illd officiū nō cogit ꝓpriis sumptib' militare s3 recipe pōt cōmodū illi obsequio sic annexū. Et sic stant iura supius alle. sicut no. Hostie. de symonia. c. cū sit romana. Ubi vo tali obsequio certū ꝯmodū annexū nō est de iure tūc vbi tale obsequiū iminet necessario faciendū: ille q̄ ad hoc tenet d3 illud facere sumptib' ꝓpriis vt hic maxie qñ ꝓ suo officio recipit salariū cōpetens vnde poterit sustentare onera illi officio pertinentia. xxiij. q. j. militare. Et facit ad idem. x. q. iij. cauendū. vbi de hoc per Jo. et Archi.

s ¶ In naui ecclie. i. in illa parte q̄ est extra cancellū. Et dr nauis ꝓpter amplitudinē eo q pars illa sit ampla ad instar medii nauis q̄d est amplū cū tñ vtrūq finis sit angustus. Est eni ecclia nauis spūalis de qua sic ait Crisostom'. Nauigat ecclia instructa fidei gubernaculo felici cursu ꝑ hui' seculi mare deū habēs gubernatorē: angelos remiges portātes choros oim sanctorū erecta in medio salutari arbore crucis in qua euāgelice fidei vela suspendens flante spū sancto ad portū paradisi perducit. De hac naui loquit canon. xl. di. ante omnia. vbi legit q periculū est prelato qui nauem ecclesie regit et remū tenere non nouit.

t ¶ Campis. in ecclesiis eī dicende sunt hore canonice qr ad hoc deputate sunt. de cōse. di. j. ꝑ totū. Ex cā tñ possunt pbri ext ecclīam dicere horas canonicas qñ vices opz eos intēdere circa administrationē tpaliū: tūc eni possunt dicere vel eq̄tando vel stādo in domo vel in cāpo s3 Inno. ex. c. c. j. Infirmi etiā excusant a dicēdo in ecclia Sic tñ q infirmitas sit talis q obesset vel obesse timeret si in ecclia ad dicendū vel etiā audiendū interessent. Infirmis nāq lex posita nō est. ex de obser. ieiu. c. ꝯsiliū. §. si. Qr aūt in ecclesia hore sunt dicēde est text' notabilis. xcij. di. c. vlti. vbi de h.

v ¶ Et si. ss.

x ¶ Per ꝑsidentes. i. ꝑsis ecclesiis. Et nota q ꝑsidens est dictio gñalis ꝯphendens quēcūq ipsius ecclesie gubernatorē quocūq noīe censeat: dūmodo sibi immineat cura aiarum.ꝓ quo vide qđ ſcripſi.ſ.de ma.⁊ obe.c.pbr̃i.§.parebũt.

y ¶ Correpti.i.caſtigati vel reprehenſi.

z ¶ Elatos.i.ſuperbos.

⁊ ¶ Ceruices.i.ſigna ſuperbie verbo vel facto.Ceruix enĩ eſt poſterior pars colli ſicut gula anterior ⁊ per ethimologiã dr̃ quaſi cerebri via qꝛ per eã cerebrũ ad medullam ſpine dorſi dirigit̃.Ceruix etiã ſignificat ſuperbiã ꝓſertim in plurali vt hic.quã doq; etiã in ſingulari vt Job.xv.Cõcurrit aduerſus eũ erecto collo ⁊ pingui ceruice.

ꝯ ¶ Propter hoc.i.correptionem eis factam.

a ¶ Protegant.forſan ſuſcitando odia ſcandala vel ꝯtentiones de quib⁹ legit̃ nota.ſ.de iuriu.c.pbr̃i.vbi videre poteris.

b ¶ In virtute obedientie.cõcor.ſ.de ma.⁊ obe.c.pbr̃i.vbi de his q̃ hic habent̃ in textu habes gloſas ſup ṽ.obedientie ⁊ in glo.ſequentibus.

c ¶ Dicti vero.iij.pars.

d ¶ Feſtiuis.quib⁹.ſ.populus ſolet cõuenire ad diuina.

nec erigant ceruices[⁊] cõtra eos nec propter[ꝯ] hoc excitent aliquos q̃ eos foueãt et protegant[a] ⁊ ad intereſſendum ꝑdictis horis debet eis iniungi in virtute[b] obediẽtie ꝙ ſint preſentes legentes canentes et pſalmodizãtes. ¶ Dicti vero[c] preſbiteri diebus dominicis ⁊ feſtiuis[d] vel ſi corpus alicuius defuncti affuerit miſſas[e] ſuas poſt lectũ[f] euãgelium maioris[g] miſſe incipiant ⁊ compleant[h] ſed nõ prius niſi de[i] licẽtia rectoris vicarii vel preſidentis petita et obtenta[k].

e ¶ Miſſas ſuas.ſcilicet priuatas.

f ¶ Lectũ euangeliũ.immo videt̃ ꝙ nõ ante ſolẽnem miſſam finitã.de cõſe.di.j.c.⁊ hoc attendendũ.Ratio eſt qꝛ miſſe priuate ſic dici debent ꝙ populus nõ abſtrahat̃ a miſſa maiori de die immo ⁊ omnes hmõi ſacerdotes tenent̃ illi miſſe intereſſe vt ibi dicit̃. Unde ſi miſſe priuate nõ poſſunt dici niſi in cõſpectu populi potius debent dimitti ſm Arch.ibi.ratio eſt qꝛ audita tali miſſa populus recederet ⁊ non expectaret miſſam ſolẽnem. Fallit tñ hoc quo ad moniales vt ibi dr̃ qꝛ in talibus mos nõ eſt egredi in publicũ:ſꝫ clauſtris monaſterij cõtineri.de ſtatu re.c.piculoſo.li.vj.

g ¶ Maioris miſſe.que celebrari dꝫ hora tertia ſm ea q̃ dixi.ſ.e.c.lintheamina.§.tertiã.Et in diebus dñicis ⁊ feſtiuis dꝫ audiri cõplete per quẽlibet de populo ita ꝙ in fine accipiat ſacerdotis bñdictionẽ.de cõſe.di.j.miſſas.⁊.c.ſeq.vñ ſi parrochian⁹ alteri⁹ talib⁹ diebus in alteri⁹ eccleſia inueniat̃ ſi ꝯtemptu ꝓprii pbr̃i illuc accedat vt miſſã audiat expelli dꝫ.ex̃ de ꝓoch.c.ij.vbi de h.

h ¶ Compleant.ptinet eñ ad ſacerdotẽ miſſam inceptã cõplere vij.q.j.nichil.vbi de hoc.Sed melius de ꝯſe.di.j.nullus epũs. Si tñ ſacerdoti ſupueniat egritudo vel infirmitas alius põt eã ſupplere.qđ dic vt.d.c.nihil.latius tñ ſm diuerſa dubia per Jo.in ſũma cõfeſ.li.iij.ti.xxiiij.rubri.de ſacra.euka.q.lx.

i ¶ Niſi de licẽtia.excipit a ꝑdictis ⁊ ſic hic colligi põt ꝙ inferior epõ põt de et ſuper hmõi miſſis celebrandis diſpenſare.qđ verũ puto qñ per celebrationem priuã factã nõ timet̃ de ſubtractiõe populi a miſſa ſolẽni. Secus aũt dicerem vbi populus ꝑ hoc veriſimiliter ſubtraheret̃ ab auditiõe hmõi miſſaꝝ ſolẽniũ. In quo caſu puto ꝙ nec epũs cõtra cõcilia Agathen.et Aurelianen.in quibus ſtatuit̃ vt ꝓpl's audiat cõplete miſſam hmõi ſolẽnem: abſq; magna ⁊ rationabili cauſa valeat diſpenſare de dictis concilijs habetur de cõſe.di.j.miſſas.⁊.c.ſequenti.

k ¶ Obtenta.nõ itaq; ſufficit petere niſi cõſenſus ꝑſidentis obtineatur. ¶ Sed qđ ſi aliquis pbr̃orum hmõi cõtrafaciat? Dic ꝙ ꝓcedet̃ cõtra eũ ſm modũ quem habes.ſ.de iuriu.c.ij.et de ma.⁊ obe.c.pbr̃i.vbi de hoc per totũ.⁊ in ſpe.d.c.pbr̃i.§.iuramento.

l Effrenata. Hec eſt ꝯſtitutio Symonis Iſlepe Cãtuarien.archiepi.Et habet duo dicta. In primo ponitur ſtatutum. In ſecũdo ibi Sub pena.adijcit penam.

m ¶ Non beneficiati.qui dicãtur bñficiati dixi.ſ.de vi.⁊ ho.cle.c.exterior habit⁹.§.bñficia eccl'iaſtica.quo cognito ſatis appere dicant̃ nõ bñficiati. Inſti.de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.§.i.

n ¶ Ydonei.hoc prima facie preſumendũ eſt.ex̃ de ꝑſump.c.viij.⁊ pro hoc nota glo.viij.extra de ſeruit.in ordi.faci.c.vnico.⁊ hoc verũ quo ad qualitates intrinſecã cũ qua homo naſcit̃ vtputa ꝙ ſit caſtus/pacificus/ſobrius/⁊ hmõi. Secus tñ eſt in his q̃ cõcernũt qualitatem extrinſecã vtputa litteraturã. nã talis qualitas nõ preſumit̃ niſi probet̃.pro quo vide nõ.Jo.an.de elec.c.ſi forte.§.ſcientie.li.vj.⁊ eligendus ad regimen eccl'ie ꝓbandus eſt ⁊ de eius ydoneitate inquiri dꝫ ſaltẽ quo ad illa q̃ in iure exprimuntur. extra de elec.c.cũ in cunctis.⁊ eo.ti.c.licet canon.li.vj. Cui dicto cõcor.no.per Cardi.d.c.ſi forte.§.ſciẽtie.li.vj. De hac materia potes videre nõ.Joh.de deo.ij.q.vij.querendũ.glo.vltima.

Symon Iſlepe.

¶ Non beneficiati ⁊ ad curam animarũ idonei ſi ad eam per dioceſanũ requirũtur non detractent officiare vltra.xx.dies ſine legitimo impedimento/aut ſuſpendantur ab officio.

Effrenata[l] ⁊ infra. De fratrũ noſtrorũ cõſilio ⁊ aſſenſu Statuimus ⁊ ordinam⁹ ꝙ capellani quicũq; non beneficiati[m] preſertim idonei[n] curis[o] aiaꝝ eccleſiis ſeu capellis[p] parrochialibus moderatis[q] ſibi cõſtitutis[r] ſalariis[ſ] poſt

o ¶ Curis animarũ.quibus deſeruiri dꝫ ꝑ ſacerdotẽ ꝓpriũ non aũt conductũ.xxj.q.ij.c.ꝑcipim⁹ vbi de hoc.Ex quo canone apparet ꝙ non eſſet opus requiſitiõe de qua hic loquit̃ eo ꝙ quis tenet̃ deſeruire cure ſue ꝑ ſeipſm. Sed intellige illõ c.ꝑcipimus vt.ſ.regimen animarũ nõ tradat̃ ad firmã ꝓſbitero cõducticio. Nã hoc eſſet illicitum. ex̃ ne prelati vi.ſuas.c.iij.ꝙ tñ tali pbr̃o prelatus ſimplr̃ cõmittat vices ſuas poſtea cõſtituẽdo ſibi ſalariũ nõ eſſet illicitũ.xij.q.ij.caritatem. Ad qđ faciunt nõ.per Inno.in.c.ij.extra ne ꝑla.vi.ſuas.⁊ per Jo.d.c.ꝑcipimus. Et hoc verum qñ principalis curatus abſens eſt de licentia epĩ. Nã regulare eſt ꝙ nõ licet curato ſe abſentare a cura ſua ſine licẽtia epĩ.de cleri.nõ reſi.c.iij. Põt tñ ex cauſa neceſſaria ad tẽpus modicũ deſeruire cure ſue ꝑ ſubſtitutũ dato ei precio vtputa ꝑfectione neceſſaria imminente vel vbi cõtingit ex iuſta cauſa eũ abeſſe ſm ea q̃ no.per Inno.⁊ Hoſtien.d.c.iij.ne ꝑla.vi.ſuas.in prin. Et licꝫ qs ſuper regimen cure ſue reſideat perſonaliter põt tñ ad tẽpus ꝓpter caſus ſupuenientes aſſumere ſibi ſociũ coadiutorem cui põt cõſtituere ſalariũ vnde viuat.⁊ hoc multotiens expedit:tũ ꝓpter amplitudinẽ parrochie:tũ ꝓpter infirmitates ipſius pricipalis curati:tum ꝓpter inſufficientiã in miniſtrando ſacramenta ⁊ alia facienda q̃ ſpectant ad eius officiũ. Ad qđ faciunt no.d.c.ꝑcipimus.per Jo.⁊.vij.q.j.Si quis in clero.ꝑ eũdẽ de elec.c.cũ ex eo.li.vj.vbi de hoc.§.ab eis.et glo.ſeq.per Jo.an.in no.⁊ per Arch.§.deſeruiat. Et circa hoc vide no.Hoſti.⁊ Jo.an.de preben.c.extirpande.

p ¶ Capellis parrochialibus.vbi.ſ.parrochianis deſeruit̃ de eccleſiaſticis ſacramentis ⁊ ſacramentalibus ſic ꝙ nõ teneant̃ accedere ad eccl'iam maiorem ꝓ diuinis audiendis vel recipiẽdis ſacramentis.⁊ habent ad hoc ſacerdotem ſpecialiter limitatuꝫ ſm ea q̃ dixi.ſ.de cenſibus.c.quis lex nature.§.vna eccleſia. Q̃r enĩ capella qñq; habeat parrochiã legit̃ de ṽ.ſig.c.cũ inter.

q ¶ Moderatis.ſimile habes de reſcrip.c.ſtatutũ.§.aſſeſſorem.li.vj.⁊.§.inſuper.e.c. Et dꝫ hoc ſalariũ moderari iuxta cure quãtitatem.perſone habilitatem.⁊ patrie cõſuetudinẽ. ar.eorũ que no.d.§.aſſeſſorem.§.moderando.per Joh.an.⁊.§.cõpetent̃.per Archi. Hec aũt moderatio limitat̃.j.e.c.ꝓxi.vbi videas.

r ¶ Conſtitutis.ſ.per ordinariũ loci vel iudicem in ea parte competentem.nõ aũt ſm volũtatem ipſius ꝓpriam per quã peteret forſan ſalariũ nimis exceſſiuũ.⁊ vt hic patꝫ hoc ſalariũ debet limitari per ipſm iudicem requirentem nõ ex cõuentione fienda inter partes ſed ex ipſius iudicis officio.

ſ ¶ Salariis. Quõ autem iſta ſalaria in caſu iſto ⁊ in alijs caſib⁹ lucra ꝑalia licitũ ſit recipere per eos qui ſunt deputati ad diuinũ officiũ celebrandũ eſt aduertendũ.ꝙ quãdoq; talia ſalaria ſiue lucra recipiũtur ex pacto.qñq; gratis.qñq; iudicis officio vt hic.qñq; vno reſpectu.qñq; alio. Si talia ſalaria recipiãtur ex pacto vide q̃ dixi.ſ.e.c.ſacerdotes.§.nec ꝑſumant.§.ſocios ſacerdotes. Ut aũt gratis aliqđ ꝑale recipiãt q̃ diuina adminiſtrãt

Nõ de ſalario ꝑſbis cõducticiis cõſtituẽdo poſitis priuatis' ſeu peculiaribus' obſequiis quorūcūqꝫ' ante oia' officiare et intendere teneātur cū per

puto ſatis eſſe licitū dum tñ detur vt recipiat pura intentione. i. q. ii. q̄ pro. Et legit' ⁊ no. de ſimonia. c. dilectus. in fi. ⁊ nō. p Hoſtien. in ſūma de ſimonia. §. qualiter. vſ. Solutio ex pacto. ⁊ in eo. c. Cū in eccleſie. ꝟ. requirat. ſed expreſſius in. c. ad apoſtolicam ꝟ. infringere. in fi. Exigere aūt tale ſalarium ſiue cōmodū p ipſo ſpūali ita q ipm ſpirituale ſit cauſa imediata petendi ſeu exigendi illud temporale: eſt illicitum tam ante q̄ poſt ipſum ſpirituale miniſtratū. de ſimonia. c. querelā. ⁊ c. ea que. ⁊ c. ltantū. Hoc innuit Hoſti. d. c. ad apoſtolicā. Et ſic intelligi pñt nō. per Hoſti. in ſūma de ſimo. §. qualiter. vſ. Quid de his. ⁊ vſ. ſequēti. ⁊ p Jo. in ſūma cōfeſſi. e. ti. q. xxxvi. ⁊ q. ſequēti. Si vero illud ſpūale petit vel exigit nō pro ipſo ſpūali ſic q illud ſpūale nō eſt cā immediata petendi illud tpāle ſed cōſuetudo ex pluribꝰ volūtariis ſolutionibus introducta ſit ipſa cā vt ſpūale miſteriū ſubtrahat quouſqꝫ illud tēporale lucrū ſoluat nō pōt operari ꝯſuetudo. ſic ſtant iura vicꝫ. c. ſuam. c. ea que. c. Cū in eccleſie. ⁊ c. nō ſatis. §. fi. de ſimonia. ⁊ ſic nō. p Hoſti. de ſimonia. c. iacobus. ⁊ c. ad apłicā ꝟ. vt libere. Et cōcor. Jo. an. poſt eū. Ubi tñ ſpūalis rei adminiſtratio gratis miniſtrat ſi miniſter eccl'e poſt officiū ſuū impletū petat illud qđ ſolet ſolui ex cōſuetudine laudabili ⁊ allegat conſuetudinē: tūc ſi hoc faciat cōtra laicū ⁊ ad vtilitatē priuatā petētis licite agit. Nā laici talē ꝯſuetudinē ſeruare cōpelli poſſunt ſicut legit' ⁊ no. d. c. ad apoſtolicā. vbi hoc tenent Ber. ⁊ Hoſtie. ꝟ. ꝯſuetudinē. Et Hoſti. e. ti. c. Jacobus. Sed melius ibi p Jo. an. Et ad h facit auſ. de ſanctiſſ. epis. §. pro ꝯſuetudinibꝰ. coll. ix. Et in hanc ſententiā cōcor. quaſi oēs doct. Inno. th. d. c. ad apoſtolicam. in prin. dicit q ad officiū epi pertinet compeſcere volentes mutare cōſuetudines vel alios inſtigare nitētes ad eiꝰ mutatōeꝫ. Sed nullus cogit hmōi ꝯſuetudinem ſeruare vt. ſ. pro ſpūali det tpāle q2 eſſet ſimoniacū. Et h qđ prius dixi tenent Ber. Hoſtien. Jo. an. Lan. Goff. ⁊ quaſi oēs. quibꝰ cōcor. Henr. de ſymonia. c. Jacobus. ⁊ ſic ſentire videt ipſe Inno. d. c. ad apoſtolicā. vſ. dicimus tñ. Si vero cōſuetudo allegei cōtra clericū tunc ſi cōcernat vtilitatē eccleſie debꝫ oino ſeruari. alīa ſi cōcernat vtilitateꝫ priuatā petētis ⁊ ille a quo petit hꝫ illud de mero lucro: tūc cōſuetudo talis eſt ſeruāda. x. q. iii. c. nec numerus. xviii. q. ii. eleutherius. potes ponere exemplū in oblationibꝰ mortuariis ⁊ aliis oībus q̄ de iure vel cōſuetudine ſolent diuidi. de ſepult. c. certificari. de teſta. requiſiti. c. fi. de ꝟb. ſig. c. cū inter. ⁊ c. antepenl't. fm Inno. d. c. ad apoſtolicā. ⁊ Hoſti. ⁊ Jo. an. d. c. Jacobus. Ubi vero clericus a quo petit aliqđ tpāle hmōi illud nō hꝫ ex lucro ſed deberet ſoluere de ꝓprio tūc clericus cōtra clericū non pōt talem ꝯſuetudinē allegare fm Hoſti. i. d. c. Jacobꝰ. ⁊ etiā p Jo. an. qui ibi ſup h reddunt triplicem rōnem quare aliud dicendū ſit inter laicos et aliud inter clericos.

t ¶ Priuatis. vt q2 celebrant aliqđ annale p viuo vel defuncto. licet ei interſit ⁊ ſanctū ⁊ ſalubre ſit p talibꝰ exorare. ij. e. c. ſanctū. publica tñ vtilitas hmōi priuate vtilitati pferēda eſt. de regula. c. ꝫ. añ fi. cū glo. vii. q. i. ſcias. p Jo. ⁊ de poſtul' pl'. c. bōe. i. glo. iij.

Obſeq̄a ꝓ̄uata ⁊ publica dr̄nt.

v ¶ Peculiaribus. i. ad ꝓpriū cōmodū pricipaliter ſpectātibus. Et dr̄nt hmōi obſequia priuata ſiue peculiaria ab obſequiis publicis: q2 publica ſunt q̄bus deputat' ꝓpꝰus. priuata ꝟo ſunt quibus nullus ꝓpꝰus deputat'. xii. di. de his. ꝟ. officia publica. p Jo.

x ¶ Quorūcūqꝫ. Sic ḡ vt videt tales nō beneficiati etiā exiſtētes in domibꝰ epōꝝ aliorūqꝫ p̄latoꝝ ⁊ magnatū atqꝫ nobiliū poſſūt requiri vigore huius ꝯſtōis vt omiſſis eorū obſequiis deſeruiāt cure aīarum. verbū enī indiffinite ꝓlatū gñaliter eſt intelligendū. ex. de ꝟb. ſig. c. tua nobis. vbi de hoc. pōt tñ ſatis rōnabiliter dici q hi qui deſeruiūt in capellis regū ⁊ principū archiepōꝝ ⁊ epōꝝ aliorūqꝫ magnatū quibus a iure vel p̄uilegio cōceſſum eſt miniſtros eccleſiaſticos in ſuis capellis tenere et habere regulariter nō pñt nec debēt requiri fm formā huius ꝯſtōis: tum q2 obſeq̄a taliū nō ſunt oino priuata: tum q2 ſine talibꝰ miniſtris non pñt hmōi magnates ſuas capellas fm q eis cōceſſum eſt honeſte ſeruare ⁊ in eiſdē deo deſeruire. ⁊ ſic cōceſſio eis facta eſſet eis quodāmodo inutilis qđ eſſe nō dꝫ: q2 cōceſſo tali magnati vel dño q poſſet tenere ⁊ habere capellā cū officio diuino in eadē cōtinue ſolēniter celebrando vident' ſibi cōceſſa oia ſine quibus hmōi capella teneri nō pōt. ff. de iuriſdi. om. iu. l. ij. cū cōcor. ibi poſitis in glo. Itē q gñalitas de qua hic loquit' nō dꝫ extendi ad ea de qbꝰ non eſt veriſimile ſtatuentem intellexiſſe. de dec'. c. ij. §. ſtatuimus li. vi. de reg. iu. c. in generali. de offic. vica. c. fi. e. li. Fateor tñ q ſi ſit tanta paucitas ſacerdotū in ptibus q nō pñt haberi pbri qui deſeruire debeant cure aīarum: ⁊ in talibꝰ capellis ſit dare copiā ſacerdotū non beneficiatorū: tūc bene poſſet de talibus fieri reqſitio vt hic dr̄. nam cura animaꝝ nō dꝫ omitti ꝓpter obſequia hmōi. Sꝫ ante oia debet deſeruiri cure animarū vt hic dicit. In caſu nāqꝫ neceſſitatis non ſolū tales ſed etiam monachi poſſunt ſumi ad regimen animarū. lv. di. p̄ſcis. vbi de hoc per Archi. glo. vlti. xvi. q. i. in ſūma per Jo. ⁊ videtur textus. xvi. q. i. c. in parrochia. ⁊ ibi per Archi. ¶ Quid ergo ſi in aliquo collegio ſint plures ſacerdotes cōiter viuentes ⁊ non ſit copia ſacerdotū in partibus per quos poſſit deſeruiri cure animarū an tales ſacerdotes poſſunt cōpelli ſubire curā animarū iuxta ordinationē huius ꝯſtōnis. ¶ Pro declaratione huius materie eſt aduertendū q aliquem ſubire curā animarū pōt cōſiderari diuerſo reſpectu. vnus eſt vt ſubeat curā animarū ſub officio perſone ad hoc principaliter aſſumende p viam tituli perpetui qualis eſt rector vel vicarius aut alius adminiſtrator eccleſie perpetuo intitulatus: ⁊ tunc nō hꝫ locū iſta cōſtitutio q2 loquit' de his tñ qui deſeruire debent certo ſalario eis cōſtituto: ⁊ eſt regulariter verū q beneficiū nō confert in inuitū. nec cōpellitur q̄s creſcere inuitus. lxxiiii. di. geſta. ⁊ no. vij. q. i. epo de loco. vbi de hoc p Jo. qui tñ credit q poſſit compelli ⁊ male fm Hug. ⁊ Archi. ibi. ⁊ hoc verum ſi perſeuerauerit in nolendo. Alias autem de nolente poteſt fieri volens. ad quod facit no. per Jo. xl. di. ante oia. i. q. vi. ſicut. viii. q. i. i. ſcriptura. xxiii. q. iiii. duplices. ⁊ q talis p̄eſſe nō pōt ꝯpelli notat Archi. de poſtul. p̄l'. c. i. ꝟ. teneat. li. vi. Fatetur tñ q talis vocatus ad regimen animaꝝ ſi reputet ſe ad hoc habileꝫ peccat mortaliter ſi non conſentiat. ſic ipſe notat de elect. c. ſi electio. ꝟ. recuſat. li. vi. ⁊ hoc verū in caſu neceſſitatis vbi alius deeſt ydoneus prout colligi poteſt dicto. c. in ſcripturis. vſ. quies itaqꝫ et ideo in hoc caſu. ſ. neceſſitatis puto q talis poſſꝫ vigente neceſſitate tali compelli vt ſuſcipiat curam animarū non tñ directe et ſimpliciter ſed indirecte ⁊ cauſatiue: vtpote per penam arbitrariam ei ratōne peccati alias infligendā fm ea que no. per docto. de eta. ⁊ quali. c. queris. ⁊ faciunt ad hoc nō. per Joh. lxxiiii. di. in ſumma. ⁊ vij. q. i. ſcias. Alia conſideratio eſt vt aliquis vocetur ad curam animarū non vt intitulatus ſed vt coadiutor ipſius intitulati fm ea que dixi. ij. e. ꝟ. curis animarū. Et in hoc caſu loquitur hec conſtitutio que loquitur de non beneficiatis compellendo vt dimiſſis obſequiis peculiaribus inſiſtat cure animarum. Unde ſi in aliquo collegio ſint ſacerdotes non perpetui nec admiſſi ſunt pro perpetuo vt viuant de prouentibus collegii ſꝫ admittūtur ad tempus eis certo ſalario conſtituto. Eſtimo q imminente tam neceſſitate q̄ vtilitate alicuius eccleſie curate poſſunt tales requiri iuxta huius conſtitutiōis formam vt omiſſis hmōi peculiaribus obſequiis inſiſtāt cure animarū dū tñ eis cōſtituatur ſalariū vberius vel ad minus equale illi qđ receperunt in tali collegio. q2 ſicut inuitus non ꝯpellitur creſcere vt dixi. ſic nec ſine ſua culpa dꝫ creſcere. lxxiiii. di. geſta. de tranſla. epiſ. c. i. Per q̄ iura etiā dici pōt q habens ex teſtamēto vel ſtatuto alias de ordinatiōe p annū ſalariū decē marcarū pro illo anno nō pōt cōpelli vt deſeruiat alicui cure niſi ſalariū ſibi ꝯſtituenū modereł ad minus ad tantū vel equale. q2 officiū ſuū nō dꝫ ſibi eſſe dānoſum. ff. quād. teſta. aperi. l. ſi quis ex conſignatoribus. Secus tñ dicerē ſi tales eſſent ꝑpetuati. nā talis ꝑpetuatio facit eos vt habeātur quaſi pro beneficiatis maxime qñ forma ſiue modus eos perpetuandi approbatur ab epo vel papa in ordinatione ſtatutorū ipſius collegii. ar. ad hoc. xvi. q. vij. decernimꝰ. lxiij. di. c. principali. Et faciunt ad hoc nō. extra de offi. vica. c. ad hec. Sed melius de reſcrip. c. poſtulaſti. vbi Innoc. notat q beneficiū habere videt qui aliquā poſſeſſioneꝫ habet ab eccleſia. xvi. q. i. poſſeſſiones. Uel ſi habet penſioneꝫ vel redditū. de reſcrip. ad audientiā. Et hoc verū vbi talia habet in beneficiū perpetuū vt ibi notat Jo. an. in add. ⁊ in no. Quibus etiā cōcor. Antho. de butrio Sic vicꝫ q talia beneficia a perſona hmōi tolli nō poſſent niſi per iudicem eccleſiaſticū: nec aliis cōcedi q̄ clericis.

y ¶ Ante omnia. i. pre omnibus et ſuper omnia. xxxv. di. ante oia in prin. per Archi.

loci diocesanū seu ordinarium iudicem in hac parte competentem[z] fuerint requisiti[a]. Sub pena[b] suspensionis ab officio[c]: quam[d] si sic requisiti (vt p̄mittitur) infra viginti dierū spaciū cessante legitimo impedimento[e] non paruerint cum effectu[f] eoipso[g] se nouerint incursuros[h].

Symon sudbury.

¶ Annalia defunctorū celebrātes nec curam animarum habentes sint septem marcis aut tribus cū cibariis contenti: habentes autem octo: aut quattuor cū victu. nisi diocesan⁹ aliter statuerit. Transgressor autem excommunicetur.

Effrenata[i] ⁊ ista. Quā q̄ bone memorie dominus Symon Islepe dudū Cātuariēn. archiepiscop⁹ predecessor noster dum in humanis agebat de fratrū suorum consilio et assensu statuerit[k] et ordinauerit q̄ capellani annalia celebrantes ⁊ ceteri animaru3 cure nō intēdentes quinq3 marcarū ecclesias vero seu capellas parrochiales ⁊ curā eisdem imminentē officiātes sex marcarum summa pro suis stipendiis annuis deberent contentari. In sacerdotes non parentes statuto huiusmodi penam suspensionis ab officio ipso facto īponendo. ¶ Nos[l] tamen temporum[m] qualitate attenta de fratrum et suffraganeorum nostrorū consilio et assensu. Statuimus vt quicunq3 in nostris ciuitate diocesi seu ꝓuincia cantuariēn. pro animabus[n] defunctorꝝ ānalia celebraturi septem marcis

z ¶ Competentem. Sume quod est .s. ordinariū iudicem. Et intelligo in hac parte iudice3 cōpetentē officialē ep̄i. q̄ cū ep̄o h3 idē consistoriū. de cōsue. c. ij. li. vj. Licet eñ talis officialis nō possit absq̄ cōmissione ep̄i curam aīarum alicui auctorizabiliter committere potest tñ requisitionem facere de qua loq̄t hec ↄstō. Sicut alias in sūi dixi .s. de ↄcess. p̄ben. c. exurientis auaritie. §. cōpetētes. In archidiacono ṽo seu eius officiali michi videt̄ q̄ nō sit iudex ī ea parte cōpetens inquātū ↄ̄ facere niteret̄ iure ꝓpo. Secus si ex cōmissione ep̄i ex̄ de offi. archid. c. cū satis. Si tñ archidiacon⁹ de ↄsuetudīe prescripta cū ↄcessiōe ep̄i p̄ceula vl' alias ex p̄uilegio speciali habeat p̄tātem ↄmittēdi auctorizabiliter curā aīaꝝ puto q̄ in his casibus potest dici ordinarius competens ad faciendū reqsitionē de qua hic agit̄ maxie in locis illis vbi iure ꝓpo potest exercere talē p̄tāt̄. Circa qd̄ vide q̄ scripsi .s. de insti. c. Cum sm̄ ap̄lz. §. nō admiserit. Et idē intelligo de quocūq̄ alio habente hm̄ōi p̄tātem. ¶ Sed nūqd̄ archiep̄s vl' ei⁹ officialis dicēdus sit in hac parte iudex cōpetens ad faciendā reqsitione3 de qua hic dicit̄. videt̄ q̄ nō q2 certi sunt casus quibus metropolitanus p̄t exercere sua3 iurisditionem in subditos suffraganeoꝝ suoꝝ de quibus notat̄ ex̄ de offi. ordi. c. pastoralis per Bern̄. de sup. negli. p̄la. c. j. §. concessum p carḋ. li. vj. Sed iste casus non est vnus ex eis ergo ⁊c̄. Ecōtra videtur nam archiep̄s potest facere canonem seu ↄstōe3 ꝓuincialem totam ꝓuinciam tangentem et illa ↄstōne etiam ligant̄ subditi suffraganeoꝝ dūmodo illā sciant vel ipsoꝝ ignorātia non sit crassa et supina vt plene notat Carḋ. de sen. excō. c. romana. §. porro. §. sententie. li. vj. Potestq̄ ipsam pene adiectiōe iuuare vt notat̄ ibidem ⁊ ex̄ de sen. excō. c. a nobis p Ber. Inno. et alios. Unde si aliquis in penam talis ↄstōnis inciderit q̄ nō sit de diocesi archiep̄i sed subditus sui suffraganei. In hoc cāu a tali snīa nō solū p̄t ep̄s absoluere suū subditū sed ēt archiep̄s. vt notant doctores de preben. c. graue. Et ibi per Hostien. ⁊ Jo. in no. Et est rō quia eius cuius est ligare est soluere ⁊ ecōtra. ff. de regu. iur. l. iij. Cū ergo archiep̄s possit incidentē in penam ↄstitutionis ꝓuincialis absoluere. ergo etiā p̄ōt cōtra tale statutū delinquentem punire. Et hoc fortificat̄ sic. vbi cā aliqua ↄcernit statum totius ꝓuincie ibi archiep̄s est iudex competens in tota ꝓuicia etiā quo ad subditos suffraganeoꝝ vt clare legit̄ ⁊ notat̄ ex̄ de insti. c. iij. ⁊ ibi p Inno. Sz ↄstitutio ꝓuincialis ↄcernit statū toti⁹ ꝓuincie ꝓ cuius meliori directione ordinat̄ g̃ ⁊c̄. facit ↄ̄ preben. c. graue cū ibi notatis. de accus. sicut olim cū simil̄⁹. Sic etiā vbi victū aliqd̄ in ꝓuincia est cōmune ei⁹ correctio spectat ad metropolitanū. ex̄ de cele. mis. c. penulti. premissis ēt ↄcor. qd̄ legitur ⁊ nota. de rescrip. c. ad hec. cū si. Premissis tñ nō obstantibus puto q̄ in hoc casu nō possit archiep̄s vel eius officialis facere requisitionē de qua loquit̄ hec ↄstitutio quo ad subditum suffraganei nisi hoc habeat ex consuetudine prescripta. Nam cōsuetudo bene p̄t sibi in talibus dare iurisditionē vt notat carḋ. dicto. c. j. de sup. ne. p̄la. Et est expressum de offi. ordi. c. romana. §. j. ⁊ ij. li. vj. Q2 autem non possit hanc requisitionem facere de iure cōi patet ex illa regula q̄ vult q̄ archiep̄s vel eius officialis non potest se intromittere de subditis suffraganeoꝝ nisi vbi reperitur expressum in iure vt patet dicto. c. j. ꝓealle. de sup. ne. p̄l. li. vj. Nec obstat si dicatur archiep̄m vel eius officialem posse exercere iurisditionem in causa cōcernente statutū auctoritate ipsius archiep̄i editū vt ipm statutū exequendo tueat̄: q2 licet hēat talem iurisditionē in cā ↄcernente statutū nō tñ h3 iurisditionem in ꝑsona q̄ nōdū deliquit ↄtra ↄstitutiōnem illam sed ligata est ipsius iurisditio quo ad ipam ꝑsonā que eius requisitioni obedire nō tenet̄. Et ꝓ hoc bene faciunt notata p Jo. an. in addi. d. c. pastoral' sup glo. Ber. in §. exceptis quibusdam. fateor tñ q̄ si talis sacerdos p aliū iudicē competentē monitus sit sub pena ↄ̄ ↄtenta ⁊ cessante rōnabili impedimento monitiōnibus hm̄ōi non paruerit et sic inciderit in penam huius ↄstōnis: tūc bene licebit archiep̄o vl' eius officiali talē pronūciare incidisse in hm̄ōi penam et ipm ꝓpter inobedientiam punire sicut posset eū ab hm̄ōi pena absoluere ꝓut .s. dictū est. facit ad hoc qd̄ legit̄ et notatur. x. di. c. iij. ad fi. vbi patet q̄ violās cōstitutiones superioris facit iniuriam statuenti vt ibi notatur per archidiaconum.

a ¶ Requisiti .i. moniti.

b ¶ Sub pena. Secunda pars.

c ¶ Ab officio. scilicet sacerdotali.

d ¶ Quam. scilicet suspensionem.

e ¶ Impedimento. vtputa infirmitate vel alia consimili.

f ¶ Cum effectu. sic scilicet vt ibi maneat. non eni3 sufficit vt hodie illuc veniat et infra. iij. vel. iiij. dies recedat. faciunt ad hoc q̄ leguntur et notantur de cleri. non resi. c. relatū. vbi habes q̄ verba cum effectu sunt accipienda.

g ¶ Eoipso. et sic ipso iure.

h ¶ Incursuros. scilicet auctoritate huius constitutionis.

i ¶ Effrenata. hec est constitutio Symonis Sudbury. Et habet quattuor dicta. In primo recitat statutum predecessoris prius editum. In secundo ibi. Non tamen. illud statutū ampliat. In tertio ibi. Si quis. clericis contrafaciētibus adiicit penā. In q̄rto ibi. Sētētijs. limitat t̄p̄s a q̄ hēat ligare hm̄ōi pena. Diuisio.

k ¶ Statuerit. istud statutū ponebatur in parte decisa. c. precedētis. quod ideo ibi subieci quia hic recitatur.

l ¶ Nos tamen. secunda pars.

m ¶ Temporum qualitate. leges nanq3 ⁊ constitutiones conuenire debent temporibus suis. distin. iiij. c. erit. et ibi de hoc ī glo. Et ↄcor. xxiij. q. iiij. si ecclesia. vbi notat Johan. q̄ ex tempore loco et persona concordabimus canones. alle. ad hoc. xxix. dis. c. j. ij. et. iij. Unde solet dici distingue tempora: et concordabis iura ij. q. j. si peccauerit.

n ¶ Aiabus defunctorum. In his ergo qui celebrāt pro statu viuētiū nō h3 hec ↄstō locū vt videt̄. q2 statutū penale nō est extēdēdū ad casus nō expssos s3 stricte d3 intelligi sicut iacet in suis terminis. de pe. di. j. §. pene. Solet tñ dici q̄ vbi ē oīmoda similitudo tūc fiet extēsio ꝓut nōt Joh. an. de tēp. ord. c. j. §. Italic. li. vj. Et sic a paritate rōis idē erit de celebrāte ꝓ viuis sicͭ ⁊ ꝓ defūct. Tu sup ↄ̄ videas q̄ scripsi .s. de ↄcess. p̄bē. c. exurientis auaritie. §. ꝓcurantes. ibi plene videas.

aut cibariis et tribus marcis. Alii autē qui cure animarū deseruient .viii. marcis aut cibariis et quattuor marcis sint annuatim contenti: nullatenus vltra id recepturi nisi aliter loci diocesanus cū his q̄ cure animarū deseruient primitus decreuerit faciēdū. ¶ Si quis autē clericus contra hanc nostrā constitutionem dando seu recipiendo venire presumpserit excōmunicationis sententiam incurrat ipso facto: a qua nisi per diocesanū loci in quo deliquerit nō poterit absolui. Sētētiis vero in p̄nti statuto nostro cōtētis post publicationem eiusdē iuxta canonū exigētiam cōtrafacientes eisdē ligari volumus ⁊ inuolui.

¶ De baptismo et eius effectu.

Edmundus.

¶ Baptisterium ex cōpetenti materia factū et decēter coopertū non alii vsui mancipetur. Aqua post baptismū non vltra .vii. dies in eo seruetur. et in qua laicus baptizauit in ignē ꝓiciatur: aut cū vase ecclesie vsui deputādo ad ecclesiā deferat̃. Modus baptismi a laico factus diligēter inquiratur: leuātes infantē tantū tres sint: nec q̄sq̄ extra necessitatis casum baptizet aut p̄niam iniūgat.

Baptisteriū habeatur in qualibet ecclīa baptismali lapideum vel aliud competens quod decenter cooperiatur et reuerenter obseruetur et in alios vsus non conuertatur. ¶ Aqua vero in qua baptizatus fuerit puer vltra septem dies in baptisterio non seruetur. ¶ Si vero puer a laico domi

o ¶ Aut cibariis. Cuius itaq̄ erit electio in hoc casu vtrū soluētis vel recipientis. Dic q̄ electio erit soluentis in cui⁹ fauorē hoc positū est fm ea q̄ notant̃ p card. de reg. iur. c. in alternatiuis li. vi. et ibi p Io. an. Sed melius p Dy. Potes etiam circa hoc videre notata p Bart. ff. de leg. ii. l. lucio.

p ¶ Annuatim. i. p annū.

q ¶ Recepturi. supple ex cōuentiōe siue pacto q̄s qualit̃ interuenire ꝑt in talibus dici. s. e. c. sacerdotes. ℣. nullus insup. h. socios sacdotes. Gratis eni oblatū ꝑt licite recipere vltra sūmā predictam dū tn̄ hoc fiat sine fraude huius ꝯstitutōis q2 fraus et dolus nemini patrocinari debēt. de testib. c. officii. de eo qui duxit i matri. quā pol. p adulte. c. i. de rescrip. c. sedes. cū filiibus. liberalitas tn̄ offerentis tollere possit suspitionē fraudis in hac pte. xviii. di. de eulogiis. vbi de hoc. de symonia. c. dilectus. ii. i. fi. cū filiibus. Caueat tn̄ recipiēs ne ēt gratis oblatū recipiat q̄si exactū q2 tūc nō videt̃ gratis recepisse fm ea q̄ notāt̃ p archidiaco. d. c. statutū. ℣. exigat. li. vi.

r ¶ Nisi aliter. excipit ab eo q̄d p̄lus dixit.

ſ ¶ Diocesanus. Infertur q̄ nō ꝑt hmōi salariū aliter moderare vt patʒ ex hac lr̄a.

t ¶ Cure aiaꝝ. his nāq̄ assignandū est q̄nq̄ salariū largius q̄ octo marcarū fm q̄ntitatē et magnitudinē cure: qualitatēq̄ psone hmōi cure deseruiture. Nam iustū est vt fm magnitudinem q̄ntitatēq̄ oneris ⁊ laboris ad maius vl' ad min⁹ estimet salariū siue stipēdiū ministrantis. facit ad hoc que notaui. s. e. c. proxi. ℣. moderatis. ⁊ vide notata p Io. an. de rescrip. c. statutū. §. assessorē. ℣. officiū. ⁊. e. ℣. p archid. li. vi.

v ¶ Primitus. i. añq̄ recipiat curā aiaꝝ vl' deputent̃ hmōi cure ministrāde. Et ex hac lr̄a appatʒ q̄ capellāo celebraturo ꝓ aia alicui⁹ defūcti nō dʒ eps diocesan⁹ dare licētiā vt ampli⁹ recipiat q̄ vii. marcas. Nō ē q2 nō subest cā.

x ¶ Si quis aūt. Tertia ps.

y ¶ Cleric⁹. Hec itaq̄ ꝯstō nō artat laicos saltē q̄ ad penā h̄ positā. Quare aūt nō fuit idē statutū q̄ ad laicos ꝑt eē rō q2 ꝯ laicos in eadē materia emanauit statutū regiū et penale editū vt audiui i ꝑliamto Glocestre vbi et facta fuit hec ꝯstō. xvi. die nouēbris āno dn̄i. M. ccc. lxviii. Et intellige h̄ clericū oēʒ illū q̄ suscepit ordinē clericalē fʒ ea q̄ no. de sētē. c. ii. glo. p̄ma. fac. ad h̄ de iudi. c. cū nō ab homie. de eta. ⁊ q̄li. c. cū ꝯtingat in fi.

z ¶ Recipiendo. supple ex pacto.

a ¶ Diocesanū loci. Sic ē q̄ p archiepm nō ꝑt absolui ligatus a sniā lata p ꝯstōeʒ ꝓuincialē posset archiepus absoluere et subditū suffraganei sui fʒ nota doct. de sētē. Quē. Nō est q2 h̄ archieps videt renūciasse illi iuri limitādo absolutionē vt h̄ ꝯtinet. Et h̄ veꝝ intelligo q̄ ad absolutōeʒ p̄mariā. Sec⁹ tn̄ dico si eps nollet talē absoluere vl' i ea ipēdēda maliciose se hēret. Nā tūc bn̄ possʒ archieps vl' ei⁹ officiał talē absoluere fʒ ea q̄ legūt ⁊ nōnt h̄ sen. exco. c. venerabilib⁹. §. sane. li. vi.

b ¶ Sententiis. quarta pars.

c ¶ Publicationē eiusdē. Alias aūt nō ligaret ignorantes. Circa q̄d vide q̄ scripsi. s. de ꝯsti. c. hui⁹ autē. ℣. publicā notionē.

d ¶ Exigentiā. fm ea ad que remisi. s. glo. p̄xi.

Diuisio.

Baptisteriū. Hec est cōstō Edmūdi. Et hʒ septē dicta. In p̄mo ordinat de loco vbi fieri dʒ baptismus. In .ii. ibi. Aqua. disponit circa aquā i q̄ aliq̄s est baptizat⁹ diuti⁹ nō seruandā. In .iii. ibi. Si vo puer. statuit q̄d fieri dʒ cū aq̄ baptismal̄ q̄n puer baptizatus est domi ob necessitatē. In .iiii. ibi. Itē sacdos. post doctrinā q̄d fieri dʒ q̄n laic⁹ baptizat in necessitate. In quinto ibi. Ad leuandū statuit quantus erit numerus cōpatrū. In .vi. ibi. De baptismate. mandat q̄ inferior sacerdote nō baptizet nisi in necessitate. In .vii. ibi. Si vero. ordinat circa exorcismū supplēdū q̄n puer in necessitate baptizat̃.

e ¶ Baptisteriū. i. locus siue statio baptismat̃. s. baptizatoriū.

f ¶ Ecclīa baptismali. siue cathedrali siue parochiali tali vicʒ q̄ hʒ ꝓplʒ nā i ecclīa collegiata vl' cōuentuali q̄ non hʒ ꝓplm ñ dʒ eē baptisteriū. xviii. q. ii. p̄cipimus. Et dr̄ ecclesia baptismalis respectu capellaꝝ subiectarū quaꝝ plebis infantes i ea baptizāt ⁊ nō in ipsis capellis imo ad ipsas ecclesias baptismales tanq̄ matrices ꝓ baptismo recurrit̃ fm ea q̄ nōnt de sen. excō. c. i. ℣. matricem p Io. an. in clem. ⁊. c. ℣. p Paulū. ⁊ de talibus ecclesiis loquit̃ decre. i. et de no. o. nun. ⁊. xvi. q. i. ꝯ decimis. ⁊ de his notat̃ e. ti. c. vnico. ℣. deputati. p Io. an. in cle. ⁊. c. ℣. pergēs.

g ¶ Lapideū. Ite habes de ꝯse. di. iiii. c. omis presbyter.

h ¶ Aliud. scʒ de alia materia ꝯgrua ⁊ honesta tali vicʒ q̄ sit solida durabilis ⁊ fortis ac aque infuse retentiua.

i ¶ Competens. sic q̄ baptizandus possit in eo mergi.

k ¶ Decenter. id est honeste vel conuenienter.

l ¶ Cooperiat̃. vt aqua seruet̃ mūda et supple cū sera claudat̃ ne laicis vel aliis ad aquā eiusdē pateat accessus ad aliqua nephāria exercēda sicut alias ordinat̃ de eukaristia ⁊ crismate et de custod. euka. c. i. nā idē obseruari dʒ de aliis sacris vt ibi ptʒ i rubrica. ⁊ h̄ inuit lr̄a q̄ sequit̃ reuerēt obseruet ⁊c. ⁊ ē expssū. s. ti. p̄xi. c. i.

m ¶ Alios vsus. scilʒ prophanos.

n ¶ Nō cōuertat̃. facit ad hoc de ꝯse. di. iiii. c. ois pbr̄. Sic et nec ligna ex q̄b⁹ edificat̃ ecclīa ꝯsecrata. de ꝯse. di. i. c. ligna. sic et nec palle altaris nec vestimēta ecclie debēt i aliū vsū cōuerti sicut ptʒ e. di. c. altaris. et. c. vestimēta. Sed nūq̄d in hmōi baptisterio siue fonte baptismali liceat abluere corporalia vel pallas altaris aut indumēta sacerdotalia. dic q̄ nō. q2 talia lauari debēt in sacrario sicut legit̃ de ꝯse. di. i. nemo. vbi tradit̃ doctrina p quos ⁊ vbi talia ablui debēt. vicʒ i peluī ad h̄ ordiata q̄ et ad alios vsus ꝯuerti nō debet vt ibi dr̄.

o ¶ Aqua vero. secunda pars.

p ¶ Septem dies. ne scilicet corrumpat̃ p diuturnā stationem.

q ¶ Si vero puer. Tertia pars.

r ¶ A laico. idem intelligas si a clerico.

ſ ¶ Domi. s. vbi nat⁹ est puer vl' in alio loco q̄ i baptisterio ad h̄ deputato. ⁊ nō q̄ eē ecclias vbi sūt fontes baptismales deputati. similiter nō licet aliquē baptizare. fallit tn̄ in liberis regū vel principū vel vbi talis necessitas emerserit ꝓpter quā nequeat ad ecclīaȝ absq̄ periculo accessus hēri sicut legit̃ eo. ti. c. vnico. in clem.

propter neceſſitatem fuerit baptizatus aqua illa propter reuerentiam baptiſmi vł fundatur in ignē vel ad eccleſiam in baptiſterium fundenda deferatur: et vas illud comburatur vł ad vſus eccl'ie deputetur. ¶ Item interroget ſacerdos laicum diligenter cum in neceſſitate baptiſauerit puerum quid dixerit etiam quid fecerit Et ſi diligenti precedente inquiſitione facta ſibi fide plena inuenerit laicū diſtincte et in forma eccleſie baptizaſſe ſiue in latino ſiue in gallico ſiue in anglico approbet factū. ſin autem baptizet puerū prout ſcd'm formā eccleſie fuerit faciēdū. Ad leuādū vero puerꝫ de fōte tres ad plus recipiant: vicꝫ in baptiſmo mar' duo mares ⁊

t ¶ Propter neceſſitatem: quia forſan timetur de eius morte iminenti quo caſu cuilibet licet baptizare. xxx. q. i. ad limina. etiā patri vt ibi legitur. Concor. etiā ad premiſſa notata. xciii. diſ. diaconos. vnde et hereticus tpe neceſſitatis poteſt baptizare dum tamen cum intentione baptizandi ſeruet formam eccleſie. xxiiii. q. i. ſi quem forte. et circa hoc vide notata de cle. non ord. miniſt. c. i. ⁊ nō ſolum poteſt eſſe neceſſitas in periculo mort' ſꝫ etiam quia in partibus eſt hoſtilitas vel incurſus latronū aut inundatio aquarꝫ vel quid ſile i via vel in loco vel damnuꝫ pecuniariū. vt ſi ſub pena pecuniaria eſſꝫ ꝓhibitum ne quis ad talē locū accederet. put iſta notantur. e. ti. c. vnico. in cle. p Paulū. ꝟ. aut talis. Scias tamen ꝙ laicus ſine neceſſitate baptizans peccat. i. q. i. qđ quidem. Nam baptizare proprie eſt officiū ſacerdotis. l. diſ. Qui ſub gradu. Et hoc eſt verum ſolēniter. vt ibi notatur p Jo. et extra de corpo. vicia. c. ſignificauit. Et ibi per Ber. glo. iii. et cōcor. Jo. in ſūma ꝯfeſ. li. iii. c. xxiiii. q. xvi. facit ad hec de cōſe. diſ. iiii. c. mulier. et. c. ſequen. xxx. q. iii. c. ſup quibus. et ꝯcorditer ad ꝓmiſſa dicit Thomas in vltima parte ſūme. q. lxvii. arti. iiii. ꝙ licꝫ preſbyter baptizare poſſit pñte ep'o qꝛ de officio ſuo eſt: tñ pñte pb'ro cleric' baptizare nō dꝫ nec laic' pñte clerico nec mulier pñte viro

v ¶ Aqua. que qualis eē dꝫ dixi. ī. de ſacra. ite. vel nō. c. qđ i ꝯſtōe. ꝟ. legittime factū. Et nō ꝙ iđ baptiſmus potiꝰ fit i aqua ꝙ̄ alio liquore: qꝛ ſicut aq̄ ſordes corpis et veſtes abluit. Sic baptiſmꝰ maculas aie ſordeſq; viciorꝫ mūdādo abſtergit. alia rō eſt vt nullū inopia excuſaret qđ poſſet fieri ſi in oleo / vino aut alio liquore fieret cū multi careant his et talia cariora ſunt aqua. Tertia rō eſt vt apud oēs inueniat cōis baptizandi materia. Quarta rō ē quia aqua q̄ manauit de latere xp̄i fuit ſignū huiꝰ ſacri. put iſta notāt de ꝯſe. di. iiii. c. i. p arch. Tu potes aliter dicere ꝙ iđ baptiſmus fit in aq̄ ⁊ nō i alio liquore: qꝛ cū hō p ꝓmi parētis pctm̄ incurreret imūditiā / ignorātiā / ⁊ ꝯcupiſcētiā p baptiſmū ab his tribus liberamur mal'. Et h notat in ꝓpetatibꝰ aque. ſ. in puritate ꝑſpicacitate ⁊ frigiditate. Baptiſmal' eñ aqua ſua puritate nos mūdat. ꝑſpicacitate nos illumiat: atq; ſua frigiditate ab eſtu ꝯcupiſcētie nos tēperat. Hec notant p Tho. de Vitate. li. vi. c. viii.

x ¶ Vel ad eccl'iam. Et h eligibiliꝰ eſt ſi ꝓpe ſit et cōmode illuc poſſit deferri.

y ¶ Vas illud. ſcꝫ in quo puer baptizatus eſt. Et hec littera vt videt innuit ꝙ baptiſmꝰ dꝫ fieri in aliq̄ vaſe ſic ꝙ in aqua mergi poſſit baptizādus. Et tal' imerſio dꝫ eē trina niſi ꝯſuetudo habeat vt ſit vnica tm̄. de ꝯſe. di. iiii. de trina. cū glo. Jo. Tñ hoc nō intelligas de neceſſitate baptiſmi ſcꝫ vt fiat imerſio ſed ꝓt fieri ēt per modū effuſionis vel aſpſionis. Et hoc maxime eſt verū qñ ꝯſuetudo eccl'ie hoc patit vel qñ neceſſitas incūbit ꝓp defectū ſiue ꝓp periculū pueri de cuiꝰ morte timet vel ēt ꝓp īmbecillitatē ſacerdotiſ nō potētis ſuſtētare infantē. Jn his eñ caſibꝰ ⁊ ſilibꝰ ſufficit ꝙ caput aſpgat vel ſup caput aqua effundat vł i aquā mergat tāq̄ pars principalior. ar. ad h ff. de reli. et ſūp. fu. l. cū in diuerſ. Scias tñ ꝙ licꝫ p aſpſionē vel effuſionē aq̄ poſſit fieri baptiſmꝰ vbi eſt tal' ꝯſuetudo. Laudabilior tñ eſt ꝯſuetudo vt fiat p imerſionem Et licꝫ imerſio poſſit ſolū eē vna vt dixi in ꝓn. ꝓbabilior tñ eſt cōſuetudo que ter imergit qꝛ ſigt fidē trinitatis ⁊ triduū ſepulture xp̄i. Hec tñ ſignio nō eſt de ſubā ſacri ſꝫ nōta Jo. in ſūma ꝯfeſ. li. iii. c. xxiiii. ⁊ q. xv. q̄ ad fundatōꝫ ꝓmiſſorꝫ alle. tho. pe. ⁊ Albertū. dicēs ſm Tho. ꝙ grauiter peccaret q̄ ꝯ ꝯſuetudinē eccl'ie tm̄ ſemel imergeret licꝫ nō ſit de ſubā ſacri. De hac materia vide qđ ampliꝰ dicā. ī. e. ti. c. ꝙ in ꝯſtōne. ꝟ. imerſio.

z ¶ Cōburatur. tale nanq; vas licꝫ nō ſit ſacrū rōne tñ venerationis ſacri nō dꝫ ꝯuerti ad vſus ꝓuatos ſiue ꝓphanos ſicut legit in ſili de aliis materiis non ſacris / ſacris vſibus deputatis incendio cōburendis. de ꝯſe. diſ. i. c. ligna. ⁊. c. ſequenti.

a ¶ Vſus eccl'ie. ſcꝫ vt in illis lauentur veſtimenta eccl'ie vel ꝓſit talia vaſa verti ad vſum ꝓlati eccl'ie in aliquo miniſterio honeſto. Secus tñ in vſu ſeruili vel inhoneſto ſm ea que in ſili leguntur et notantur de ꝯſecra. diſ. i. c. ligna.

b ¶ Item ſacerdos. Quarta pars.

c ¶ Laicū. ſupple ⁊ quēlibet aliū in caſu neceſſitat' minus ſolēniter baptiſantem.

d ¶ Diligenter. nō ꝑfunctorie. Sic vicꝫ vt ſcire et intelligere poſſit oēs circūſtātias adiuuātes vel aggrauantes.

e ¶ Quid dixerit. ſcꝫ quo ad verba q̄ ſūt de ſubſtātia ſacri. de q̄bus et ſub qua forma ꝓferri debēt vide plenius que ſcripſi ī. de ſacra. iteran. vł nō. c. ꝙ in ꝯſtōe. ꝟ. legittime factum.

f ¶ Quid fecerit. ſ. vtrum infantē in aquā imerſit vel aquā ſup eū effuderit vel ſꝑꝫ aqua aſpſerit et quali aqua. Nā ſicut in ſacro baptiſmi de ſubſtantia eſt verbū: ſic ēt de ſubſtātia eſt elementum: de quo etiam dixi. ī. de ſacra. ite. vel nō. c. quod in cōſtitutione. ꝟ. legittime factum.

g ¶ Diligenti. ſic vt eruat veritatem et ſe informet de ſingul' circūſtantiis in ea parte requiſitis.

h ¶ Fide plena. vicꝫ p teſtes q̄ interfuerunt baptiſmati. Et viderunt quod factum eſt et audierunt ꝓlationem verborꝫ et qui ea diſtincte intellexerint ſic ꝙ ꝓbatio ſit certa et non dubia. extra de proba. c. in preſentia.

i ¶ Diſtincte. ſ. quo ad ꝓlationem verborꝫ de quibus et quomō ſiue eis defectus ꝓlationis facit baptiſmū nullū dixi. ī. de ſacra. iteran. c. quod in ꝯſtitutione. ꝟ. legittime factum.

k ¶ Forma eccl'ie. de qua habes. ſ. c. ꝓxi. ⁊ eꝫ. e. c. i.

l ¶ Anglico. ſupple vel alio ydiomate intelligibili.

m ¶ Approbet factum. Jd eſt habeat puerū ꝓ baptiſato.

n ¶ Sinautem. ſupple non ſit ſibi facta plena fides imo ꝓbabiliter dubitet an puer ſit rite baptiſatus.

o ¶ Formā eccl'ie. vicꝫ ſi videat eū nō baptiſatū ſm formā decretalis ꝓme eꝫ eo. Si vero dubitet ſm formā decre. eꝫ. e. c. ii. Et de hac duplici forma loquitur. c. ꝓxi. ſ. e.

p ¶ Ad leuandum. Quinta pars.

q ¶ Tres ad plus. imo videt nō plures ꝙ̄ vnꝰ accedere dꝫ ad leuādū puerꝫ de ſacro fonte. de ꝯſe. di. iiii. c. nō plures. de cogna. ſpiri. c. vlti. li. vi. vbi dicit archid. ꝙ ſi plures ꝙ̄ vnus ad hoc accedant peccant qꝛ faciūt ꝯtra ꝓhibitionem canonicā. Hoc tñ nō ſeruat vbiq; ſm Hugo. Vnde et ſi plures accedant licet id fieri non debeat tñ ꝯtrahitur compaternitas vt patꝫ dicto. c. vlti. Et nota p archid. xxx. q. iiii. c. quod autem. vbi apparet ꝙ plures ꝙ̄ vnꝰ poſſunt accedere ad leuandū. Et hoc ſatis concedi poteſt vbi cōſuetudo nō reſiſtit ſed potius aſſiſtit. Nam in hoc caſu leuis eſt culpa que de facili remitti ſꝫ Jo. in no. dicto. c. vlti. Permitti nanq; ꝙ plures accedāt ad leuationē rōne amicitie q̄ inter tales ꝯtrahitur ſm Albertū in ſcriptis. q̄ dicit ꝙ ſi cētū accedāt ⁊ tangant puerū cū oibus ꝯtrahitur cognatio ſpūalis. et idem notat Hoſtien. de cogna. ſpiri. c. martinus. ꝟ. theberga. hic tñ limitatur numerus ꝙ ſcꝫ ad plus non accedāt ad infantē leuandum niſi tres. Jſtud itaq; ſtatutū nō precipit vt plures ꝙ̄ vnus accedant ſed ne vltra tres recipiantur ad leuandū. et ſic non obſtat qđ legitur de ꝯſe. di. iiii. c. non plures.

r ¶ Recipiant. ſ. p ſacerdotē baptiſātem cuiꝰ eſt dirigere ea q̄ ptinēt ñ ſolū ad ſubſtātiā ſꝫ ēt ad ſolēnitatē huiꝰ ſacri. Et ex hac lra apparet ꝙ ſacerdos ꝓt recipe ad ſic leuādū tres pſonas ⁊ ſic ꝓt facere aliq̄d ꝯ ꝓhibitiōꝫ canonis ſtatuent' ꝙ nō ſit niſi vnꝰ pſtīꝰ de ꝯſe. di. iiii. nō plures. ſꝫ h intelligas. ſ. vt ſacerdos poſſit h facere ꝑmiſſiue nō autē ꝓceptiue. ꝓt nāq; ꝑmittere ꝙ tot accedant ſnō tñ ex ſua ꝓpa auctē diſponere.

ſ ¶ Maris. i. maſculi.

t ¶ Duo mares. loquit potiꝰ ſꝫ cōſuetudinē ꝙ̄ ſꝫ iura. Jn talibꝰ nāq; ꝓt ꝯſuetudo hic locū ſicut ⁊ l h ꝙ fiat imerſio vnica vł trina

Dō

de ꝯſe. di. iiij. de trina. vel ꝙ fiat aſperſio vel effuſio ſm ea q̃ dixi ſ. e. ꝟ. vas illud.

vna femina[v]. In baptiſmo femine due femine ⁊ vnus maſculus. quod ei amplius[x] eſt a malo[y] eſt. De baptiſmate[z] etiam ⁊ penitentia[a] precipimus ꝙ diaconi[b] penitentias dare

v ¶ Femina. non eñ ſolum maſculus ſed femina poteſt aliquem leuare de ſacro fonte ſicut patet de cogna. ſpi. c. viij. li. vj. Sz contra hoc opponitur. nam femina cognationem cõtrahere non poteſt cũ nõ poſſit adoptare. inſti. de adop. §. femine. Solutio. verũ eſt ꝙ cognationẽ legalem que ſurgit ꝑ adoptionẽ nõ poteſt femina cõtrahere vt ibi patet ⁊ C. de adop. l. mulierem. et notatur. lxj. diſ. c. iſmael. cognationem tamen ſpiritualem bene poteſt contrahere vt hic etiam actiue contrahendo: q2 nõ eſt differẽtia in ſexu quo ad hoc facit ad idem extra de cogna. ſpi. c. veniens. de differentijs vero et cõuenientijs ſexuũ plene notat in ſpe. ti. de ꝓcu. §. j. vbi ſpeculator ponit. xxxvij. caſus quibus cõditio mulierũ eſt deterior q̃ virorum. ⁊ xi. caſus quibus eſt melior. et xiij in quibus cõueniunt. dictis vero xxxvij. caſibus potes addere aliũ. xxx. q. ij. ſtatuimus. vbi dicitur ꝙ mulier non poteſt monachã declare. alium etiam caſum potes colligere de ſta. re. c. j. li. vj. vbi pꝫ ꝙ abbatiſſa non poteſt viſitare loca ſibi ſubiecta ſm R. appũ abbatem. ſed quia hic agit de patrinis recipiendis ad leuationẽ pueri de ſacro fonte ⁊ ꝙ vltra tres non admittantur. ſcire debes ꝙ etiam ad talem numerũ non põt indiſtincte quis admitti. nam abbates et monachi non poſſũt de baptiſmo filios et cõmatres habere. xvj. q. j. placuit cõi. de cõſe. diſt. iiij. non licet. Et idem intelligo de canonicis regularibus. argu. ad hoc extra de poſtu. c. ex parte. et hoc verũ in leuando ſiue ſuſcipiendo. ſecus tamen eſt baptizando ꝓut notat Jo. xviij. q. j. c. ꝑuenit. et dicto. c. non licet. Et idem intelligas de alijs religioſis ſm Albertum in ſcriptis i glo. ſup Ray. ti. de cogna. ſpirituali ſup ꝟ. ſuſcipere. et notat ꝑ Henricũ de bowyco. eo. ti. c. ex litteris. ¶ Scire etiã debes ꝙ patrini adhibiti in baptiſmo fideiuſſores ſunt baptizati apud deũ. de ꝯſecra. di. iiij. vos ante omnia. et tenentur docere eũ ſymbolũ et orationẽ dñicam ⁊ alia que pertinent ad ſalutem ſicut ibi patꝫ. Et notat ꝑ Jo. an. in no. de cogna. ſpi. c. j. li. vj. Requiritur quoqꝫ quo ad vinculũ cognationis ſpũalis contrahendũ ꝙ ipſe patrinus ꝑ ſe ſuſcipiat puerum de ſacro fonte nec poteſt hoc facere ꝑ ꝓcuratorẽ. Nam ꝯpaternitas non ꝯtrahitur ꝑ ꝓcuratorẽ ſꝫ requiritur actus corporalis extra de cogna. ſpi. c. veniens. ⁊ c. ij. c. j. li. vj. ibi ſuſcepit ⁊c. Et ſic ibi notat ꝑ archidia. ⁊ Jo. an. poſt eũ in no. ⁊ de reg. iur. c. poteſt quis in nouel. ꝑ eũdem. et idem tenet Bartho. l. gallus. §. forſan. ff. de liber. et poſtu. Angelus de puſio diſtinguit aut fit actus leuationis ꝑ ꝓcuratorem et tunc ꝓcedit opinio archidiaconi. aut fit ꝑ nũcium ⁊ tunc bene põt ꝯtrahi cõpaternitas. argu. l. ⁊ licet. ff. de ꝯſti. pecu. Sed dñs Jo. de ymola dicit ꝙ tutius eſt tenere opinionem archidiaconi ⁊ Jo. an. quia opiniones eoꝝ pariter concludũt. et quia in actibus ſpiritualibus inſeꝑabilibus a perſona non eſt differentia inter ꝓcuratorem et nũciũ. vt notat per Jo. an. ꝟ. credendũ. in glo. clem. j. de renũ. ⁊ in l. qui ita. §. j. ff. ad trebel. et l. q̃ modo. ff. de acquiren. poſſeſ. ꝑ Barth. Solet tamẽ dubitari an requiritur ꝙ patrini reſpondeant interrogationibus in cathecíſmo factis. vel ſufficit ꝙ ipſi preſentes annuendo conſentiant. ꝙ debeant reſpondere expreſſe videtur de cõſecra. diſt. iiij. c. paruuli. vbi de hoc ꝑ archidia. qui dicit Hoſtien. ſic tenere in ſũma ſua titu. de ſpõſal. ſub rubrica de matrimonijs. §. q̃liter contrahantur. ꝟſ. et nunquid. Et ſic videtur tenere idem archi. dicto. c. paruuli. et de cogna. ſpiri. c. j. ꝟ. cognationẽ ſpiritualẽ. li. vj. Alij tamen doctores videlꝫ wilhelmus ſup Ray. titu. de cogna. ſpi. ſup ꝟ. baptiſmũ. ⁊ ꝟ. confirmationem. et Johan. in ſumma ꝯfeſſo. c. ij. q. xxij. et aſtexanus. c. ij. in fi. tenent contrarium dicẽtes ꝙ non credũt reſponſionem patrinorum eſſe de ſubſtãtia rei quo ad compaternitatem contrahendam. et pro iſta opinione facit textus in dicto. c. j. li. vj. qui loquitur de ſuſcipiente. nec facit mentionem de reſpondente. tu dicere potes ꝙ vbi baptizatus eſt infans ita ꝙ non ſciat nec poſſit reſpondere pro ſeipſo tunc neceſſaria eſt reſponſio patrinorum et ſic ſtat dictum. c. paruuli. ſecus tamen eſt in hijs qui poſſunt et ſciunt reſpondere ꝓ ſeipſis Hanc ſolutionem ponit Henricus de bowyco extra de cogna. ſpiri. c. veniens. ¶ Sed quero nũquid in tali leuatione ſiue ſuſceptione requiritur tactus ipſius baptizati ad effectum cõtrahende compaternitatis. archid. de conſecra. di. iiij. c. non plures dicit ꝙ ſic. Et cuꝫ eo ꝯcor. glo. wil. ſup Ray. ti. preallc. et Jo. i ſumma ꝯfeſſ. eo. ti. q. xxi. Et ꝓ hac materia videas notata ꝑ archid. xxx. q. iiij. c. quod autem. vbi dicit ꝙ ſufficit tangere lintheum in quo forſan puer eſt inuolutus licet non tangat ipſum puerum. Pro quo videas q̃ notat idem archid. de cognatio. ſpiri. c. viij. li. vj. in fi.

Abbat. et monachi [illegible]

Queſtio

x ¶ Amplius ſcilꝫ q̃ ad numerum trium perſonarum.

y ¶ A malo. Dicitur enim talis pluralitas patrinorum fieri a malo ratione mali inde ſecuturi. Vnum malum eſt quia licet vnus ſolus baptizandum ſuſcipere debeat vt patet de conſecra. di. iiij. c. non plures. Si tamen plures accedant contrahunt per hoc quandam cognationem ſpũalem cum leuato et eius parentibus et alijs de quibus legitur de cogna. ſpiri. c. nedum. li. vj. Et vt dixi ſ. e. ꝟ. tres ad plus. Et ſic etiam matrimonialiter cõmiſceri adinuicem non poſſunt talem cognationem cõtrahẽtes ſine peccato. Aliud malum eſt quia quot patrinos habet filiola tot maritos amittit. Et econtra quot matrinas habet filiolus tot vxores amittit. Tertium malum eſt propter impedimenta ex tali cognatiõne inſurgentia etiam quo ad ꝑſonas illas de quibus legitur ⁊ notatur de cogna. ſpiri. c. j. li. vj. Et circa hãc materiam poteris videre notata Hoſti. in ſũma. de cogna. ſpiri. §. quot eius ſpecies in fi. ¶ Sed quero nunquid in baptiſmate adulti requiritur preſentia et aſſiſtentia patrinorum qui eum ſuſcipiant de ſacro fonte: videtur ꝙ non quia adultus ſatis poteſt et ſcit et debet reſpondere pro ſeipſo. de conſecra. di. iiij. cum pro paruulis. et c. prima igitur. Sic tamẽ nõ eſt in paruulis. Et ideo opus eſt vt alius reſpondeat pro eis. Econtra tamen videtur nam confirmandus etiam ſi ſit adultus debet teneri in ꝯfirmatione in ſignum ꝙ non debet preſumere a ſeipſo habere robur. ſed ad ſignificandũ ꝙ per ſe ſtare non poteſt tenetur ab alio de conſecra. di. iiij. c. cum in cathecíſmo. cum duobus. c. ſequentibus. Et notatur per archidia. de conſecra. diſ. v. c. ſpiritus. ⁊ iſtud puto verius. Tum quia baptizatus eſt ſepius admonendus vt ſit firmus in fide vt dicit textus de cõſecra. diſ. iiij. c. vos ante oĩa Et talis admonitio debet fieri per patrinum. Tum quia preſbyter baptizans tenetur omnes baptizatos per ſe inſtruere ſemper. Et quia multis impeditus non poſſet facere hanc inſtructionem cõmittit cure patrini leuantis prout notat archidia. dicto c. vos ante omnia. Vnde cum he rationes etiam concludant in adultis ſatis poteſt dici ꝙ etiam in baptiſmo adulti debet patrinus interuenire. Et ſic notatur de cognatione ſpirituali capi. viij. verſ. quid de adulto. per Dominicum de ſancto geminiano libro. vj.

Mala
pluralita
te p
pueni

Queſtio

z ¶ De baptiſmate. ſexta pars.

a ¶ Penitentia. Que duo quo ad miniſtrationem eorundem pariſicantur vt ſcilicet non miniſtrentur niſi a ſacerdote qui dictorum ſacramentorum eſt debitus miniſter excepta cauſa neceſſitatis. De primo ſcilicet quo ad baptiſmum ſic ſcribunt communiter omnes theologi qui dicunt ꝙ alius non ſacerdos baptizans preter articulum neceſſitatis peccat. Et de hoc dixi ſupra eo. verſ. ij. ꝟ. propter neceſſitatem. De ſecundo ſcilicet penitentia ꝙ ſit proprium officium ſacerdotis et non alterius qui non eſt ſacerdos patet ex hoc ꝙ ſoluꝫ ſacerdotibus dominus dedit poteſtatem ligandi atqꝫ ſoluendi. de peni. diſtin. j. capitu. verbũ dei. Et notatur de peni. et remiſ. §. quibus confitendum ſit. i. pri. per Hoſtien. in ſumma.

b ¶ Diaconi. Iſtud ſumptum eſt a canone de conſecra. diſtin. iiij. conſtat. et xciij. diſtin. diaconos. vbi legitur ꝙ diaconi non debent baptizare abſqꝫ iuſſu epiſcopi vel ſacerdotis niſi contingat ipſum ſacerdotem longius abſentari et neceſſitas extrema compellat. Nam in caſu neceſſitatis abſente preſbytero poteſt diaconus ſuo iure baptizare: et corpus chriſti erogare infirmis. Sed in eccleſia preſente preſbytero non poteſt etiam ſi neceſſitas exigat niſi iuſſus a preſbytero puta cum multi ſint qui indigent baptiſmo et preſbyter non poteſt omnibus ſufficere. Similiter ſi multi volunt accipere corpus chriſti nec preſbyter ſufficit omnibus prout iſta notantur dicto capitu. diaconos per Johannem.

c ¶ Non preſumant. ſcilicet iure ſuo.
d ¶ Niſi in his. Excipit a premiſſis.
e ¶ Non poteſt. quia feſſus eſt vel impotens.
f ¶ Abſens eſt. Hoc dic vt dixi. ſ. ꝟ. diaconi.
g ¶ Stulte. Id eſt obtuſis ſenſibus.
h ¶ Indiſcrete. quia forſan non vult baptizare niſi data pecunia vel fingit ſe fore aliud facturũ qđ non requirit cõſilem accelerationem. de ꝯſe. di. iiij. c. quicũꝗ.
i ¶ Mors iminet. ꝗ caſu non ſolũ diacono ſʒ etiã laico et cuicũꝗ alteri licet baptizare vt dixi. ſ. e. ꝟ. ij. ꝟ. ꝓpter neceſſitatẽ.
k ¶ Egroto. qui deſiderat confiteri. Tali nãꝗ caſu poteſt non ſolũ diaconus ſed etiam laicus ꝯfeſſionem egroti audire imo ⁊ mulier hoc põt de peni. di. j. quem penitet. de ꝯſe. di. iiij. ſanctuʒ eſt. Et hoc veruʒ ad oſtẽdendũ fidem ſacramenti. Sacramentũ tñ deficit ꝗꝛ nullus põt vere abſoluere niſi ſacerdos. ar. ad hoc extra de ſũma trinitate ⁊ fi. cath. c. j. ꝟ. vna et notatur de peni. et re. ꝟ. quibus confitendum ſit. ꝟꝟ. vij. tempore neceſſitatis per Hoſtienſem in ſumma.

vel baptizare non preſumant[c] niſi[d] in his caſibus cum ſacerdos non poteſt[e] vel abſens[f] eſt: vel ſtulte[g] vel indiſcrete[h] nõ vult ⁊ mors[i] iminet puero vel egroto[k]. Si vero[l] baptizatus fuerit puer a laico[m] precedentia[n] ⁊ ſubſequentia[o] merſionem[p] expleantur vel ſuppleantur a ſacerdote[q].

Johannes peccham.

¶ Sacerdos a laicis baptizatum non rebaptizet: ſed exorciſmũ et cathechiſmũ ſuper eum dicat. Verba enim baptiſmi etiã vulgariter dici poſſunt. In dubiis autem baptizet ſub cõditione. Nec nomina laſciua aut ludicra iponi ſinat.

* * *

l ¶ Si vero. Septima pars.
m ¶ Laico. ſcilicet in caſu neceſſitatis.
n ¶ Precedẽtia. ſcʒ exorciſmi ⁊ cathecismi de ꝗbus dicã. ī. e. c. ꝓxi.
o ¶ Subſequentia. i. ſignatio cuʒ criſmate in vertice cũ oratione ſecura. de ꝯſe. di. iiij. poſtꝗ aſcendit. Tradi et ſibi vʒ cãdida veſtis que ſignat innocentiam et puritatẽ xp̄ianã. de ꝯſe. di. iiij. poſt baptiſmũ. Traditur et ſibi et cereus: qui ſignat fidei et morũ claritatem ſm̃ Jo. in ſũma ꝯfeſ. li. iij. c. xxiiij. q. xliiij. ⁊ notat de ꝯſe. di. iiij. c. ſiue paruuli. ꝑ arch. et ſic fieri debẽt alia ꝓut in manuali ꝯtinet.
p ¶ Merſionem. in qua fit baptiſmus. et an huiuſmodi merſio debeat eſſe trina vel vnica et an ſufficit ſuper baptizanduʒ aquã aſpergere dixi. ſ. e. c. ꝟꝟ. ij. ꝟ. vas illud. et vide qđ dicam. ī. e. c. fi. ꝟ. immerſio.
q ¶ A ſacerdote. cuius ſolius officiũ eſt ſolẽnitatẽ baptiſmi agere. de ꝯſe. di. iiij. c. conſtat. et dixi. ſ. e. c. parte. ij. ꝟ. ꝓp neceſſitatẽ.
a Circa ſacramentum. hec eſt ꝯſtõ Johãnis peccham. Et habet q̃tuor partes. In pͥma recitat abuſuʒ quẽ ſcipit emẽdari. In ij. ibi. Forma aũt. oñdit q̃ ſit forma eccl'ie in baptizãdo et que verba ꝓferri debent. In tertia ibi ꝙ ſi ſacerdos. inſtruit quid fieri debeat qñ dubitat de baptiſmo. In quarto ibi. Attendant. ſtatuit circa noĩa baptizandis imponenda.
b ¶ Sacramentum baptiſmi. in quo conſiſtat iſtud ſacramentuʒ ſunt opiniones. Prima eſt ꝙ ipſa aqua eſt ſacramentũ baptiſmi. Secunda eſt ꝙ paſſio tinctiõis ſiue ablutiõis eſt ſacrm̃ baptiſmi. Tertia eſt ꝙ caracter qui in baptiſmo confertur eſt ſacrm̃ baptiſmi. Tu dic ꝙ in baptiſmo ſunt tria. vnũ quod eſt ſacramentum et non res ſcʒ aqua abluens ſiue ablutio. Secũdum eſt res et nõ ſacramẽtũ ſcʒ pcti remiſſio et gratie infuſio. Tertium eſt res et ſacramentũ ſcʒ caracter anime impreſſus in baptiſmo. Aqua igitur verbo dñi ſanctificata proprie eſt ſacramentũ ſicut ⁊ ſpẽs panis in ſacro altario et caracter ſcḃarius ſicut et verum corpus xp̄i ſic notat. e. ti. ſup Rubri. ꝑ Inno. cũ quo ꝯcor. alij doc. i. eodẽ loco ſcribẽtes. ⁊ ſic notat ꝑ Jo. in ſũma ꝯfeſ. li. iij. ti. xxiiij. q. j. ad fi.
c ¶ Periclitantibus. id eſt periculum expientibus.
d ¶ Paruulis. idẽ intelligas de adultis cupientibus baptizari quando conſtituti ſunt in periculo mortis.
e ¶ Neceſſitatis. non ſolum mortis ſed alterius neceſſitatis ſm̃ ea que dixi. ſ. e. c. j. ꝟꝟ. ij. ꝟ. ꝓpter neceſſitatem.
f ¶ Quibuſcunꝗ. etiam hereticis vel ſciſmaticis fidelibus ⁊ infidelibus dũmodo habeant intentionẽ baptizandi et ſeruent formam eccleſie. de ꝯſe. di. iiij. c. conſtat. in fi. cum aliis capi. ſequẽti. et notatur extra eo. ti. c. de quibus. per Hẽricũ de bowvo in ſu. ſue diſtinctionis.

Circa[a] ſacramentuʒ baptiſmi[b] quoſdã cõperimus deliquiſſe. Cum enim periclitantibus[c] paruulis[d] in neceſſitatis[e] ineuitabili articulo quibuſcunꝗ[f] laicis vel mulieribus ſit conceſſum in caſibus[g] huiuſmodi periclitantes taliter[h] baptizare[i] et huiuſmodi[k] baptiſmũ conſtet ad ſalutem[l] ſufficere ſi forma[m] debita teneatur nec debere taliter[n] baptizatos iteʒ[o] baptizari. Quidam[p] tamẽ ſtolidi[q] ſacerdotes ſic baptizatos[r] paruulos[ſ] nõ ſine ſacramẽti[t] iniuria rebaptizãt. qđ ne decetero fiat firmiter inhibemꝰ. Sʒ ſupꝰ[v] ſic baptizatos[x] dicantur[y]

g ¶ Caſibꝰ huiuſmodi. Ex hac littera apparet ꝙ in talibus nõ ſolũ põderari debet mortis articulus ſed etiaʒ caſus ex quibus incurritur periculũ ineuitabile ſecũdũ ea que dixi. ſ. eo. c. ꝓxi. ꝟꝟ. ij. ꝟ. propter neceſſitateʒ. Et facit ad hoc de conſecra. diſtin. iiij. capi. hi qui.
h ¶ Taliter. ſcʒ in articulo neceſſitatis ineuitabili.
i ¶ Baptizare. ſuꝑ. ſine ſolẽnitate. Alias autem ſi cũ ſolẽnitate baptizaret etiam ſi clericus eſſʒ peccaret mortaliter prout notat oſtien. li. iiij. ti. de baptizãtibꝰ. art. ij. ad fi. Sic tamen baptizãs baptiſmi ſacrm̃ ꝯferret nec taliter baptizatꝰ deberet rebaptizari ſm̃ eum.
k ¶ Huiuſmodi baptiſmum. ſcilicet factũ a nõ preſbytero tempore neceſſitatis.
l ¶ Ad ſalutem. Id eſt ad ſaluationem ipſius baptizati. Pro qua materia vide que ſcripſi. ſ. de ſacramen. ite. vel non. c. ignorantia. ꝟ. debent recipi. et. ꝟ. ſalute.
m ¶ Forma debita. vna cũ elemẽto aque de quibus dixi. ſ. de ſacram. iteran. vel non. c. ignorantia. ꝟ. debent recipi. ⁊ c. quod i cõſtitutione. ꝟ. legitime factum.
n ¶ Taliter baptizatos. ſcʒ per laicos vel alios non ſacerdotes tempore neceſſitatis.
o ¶ Iterum baptizari. Circa hoc vide q̃ dixi. ſ. de ſacramen. ite. c. qđ in conſtitutione. ꝟ. iterari.
p ¶ Quidam tamen. verſ.
q ¶ Stolidi. Id eſt fatui/ ſuperbi/ vel inſipientes.
r ¶ Sic baptizatos. ſcilʒ per non ſacerdotes vel etiã ꝑ ſacerdotes abſꝗ ſolẽnitate in neceſſitatis articulo ſeruata tamen forma et materia debita.
ſ ¶ Paruulos. Idem intellige etiam in adultis.
t ¶ Sacramenti iniuria. ſm̃ ea que ſcripſi. ſ. de ſacramẽ. ite. c. ꝙ in conſtitutione. ꝟ. iterare. et c. ſacerdotes. ꝟ. iterato confirmandos. ⁊ ꝟ. irregularis. ⁊ c. ſacramentũ. ꝟ. iterari.
v ¶ Sed ſuper. verſ.
x ¶ Baptizatos. ſcilʒ ſeruato modo legitimo.
y ¶ Dicantur. Hic non dicit per quos ſed hoc videtur ſupplere ī. e. c. ꝓxi. in fi. ibi a ſacerdote ⁊c. Sed quo ad exorciſmos videt ꝙ poſſint imo debeant fieri ꝑ inferiores clericos ſcilʒ exorciſtas quoꝝ officium eſt per increpationes ⁊ cõiurationes poteſtatem ſpirituũ malignoꝝ per manuũ impoſitionẽ abigere et effugare a cathecuminis et energuminis. xxv. diſ. perlectis. Cui etiã ſententie cõuenit qđ legitur de conſe. di. iiij. c. ſiue paruuli. ibi dum dicit exorciſmis et exſufflationibus clericoꝝ. Econtra videtur ꝙ exorciſmi fieri debeãt per ſacerdotes de ꝯſe. di. iiij. c. poſtꝗ ſe. et. c. dehinc. et c. ſequenti. Solutio. vbi adulti ſunt ſolẽniter baptizandi ad paſcha vel penthecoſten tũc ſolet obſeruari ꝙ añ viginti dies baptiſmi ad purgationis exorciſmũ currãt baptizandi. de ꝯſe. di. iiij. c. añ viginti dies. Et ille exorciſmus ꝑt fieri ꝑ exorciſtas maxie qñ ſacerdos eſt aliũde multũ occupatus et ſic loquit dictum. c. ſiue paruuli. Ubi tñ fit baptiſmus non ſeruato tali interſtitio xp̄o ſed fit baptiſmus abſꝗ vlteriori expectatione vna cum exorciſmis ad tunc immediate precedentibus debent

exorcismi et cathecismi[a] propter reuerentiam ecclesie taliter statuentis[b]. ¶ Forma[c] autem sacramenti in vulgari lingua consistit nō solum in signis[d] verumetiam in ordine[e] eorundē verborum[f] quibus ipsum[g] est diuinitus[h] sacramentum institutum[i]: quo[k] christus dominus illis verbis et taliter[l] ordinatis vt sunt[m] in lingua latina regeneratiuam[n] contulit potestatem. Dicatur ergo a sic baptizantibus. I crystyn the in the name of the fader. and of the sone and of the holy goste. Vel alias in lingua materna secūdū cōsuetudinē patrie vel i gallico sic. Je te baptize ou nom du pere et du filz et du sainct esperit. Quod si[o] sacerdos rationabiliter dubitet[p] an

fieri huiusmodi exorcismi per ipsum sacerdotem ad cuius officium pertinet solēniter baptizare. Et sic stant .c. in contrariū all'. Et idem intelligo vbi aliquis in articulo necessitatis baptizatus est vt scz per sacerdotem suppleantur exorcismi et alia que ex parte solēnitatis baptismi consueuerunt precedere vel subsequi imersionem vt pz. ī. e. c. xxi in fi. Nam hodie huiusmodi officiū exorcistatus non habetur i vsu.

z ¶ Exorcismi. id est increpationes et coniurationes aduersus dyabolum vt recedat a baptizando. Ad hoc enī statuti sunt exorcismi de cōse. dis. iiii. capitu. vel hinc. et capi. sequen. Et nota q exorcismi habent effectum in corpore et in anima: quia minuūt potestatem dyaboli ne tantū possit i homine sicut ante. Et ne baptismū et alia bona i ipso impediat. sz predicta potestas totaliter in baptismo tollitur. Sicut etiam pharao prius flagellatus est populo nondū egresso de egipto et postea totaliter in mari rubro quod est figura baptismi submersus est. Sic notatur per Jo. in summa cōfessorū li. iii. ti. xxiiii. q. xliii. et notat p arch. de cōse. di. iiii. c. siue paruuli.

a ¶ Cathecismi. Id est instructiones siue informationes in fide. Nam duo scilicet cathecismus et exorcismus sunt preparatorii ad baptismū sicut legitur de cōse. di. iiii. c. ante baptismū cū multis capitulis sequentibus. Et nota q cathecismus tribus de causis institutus est. primo propter instructionem de articulis cōibus ad fidei susceptionem. Secūdo propter responsionem ad fidei pfessionē. Tertio propter sponsionem ad fidei obseruationē. Quia vero adultus propriū peccatum hz et p se respondere pōt requiruntur hec ab eo. Paruulus aūt quia non habet peccatū actuale nec p se credere potest requiruntur hec ab eo p vicarium qui pro eo respondet de fidei obseruantia. et notatur p archi. de cōse. dis. iiii. c. ante baptismum.

b ¶ Statuentis. cuius statutis in talibus humiliter obediēdū est.

c ¶ Forma autem. Secunda pars.

d ¶ In signis. scz exterioribus qualia sunt signatio in fronte et in pectore. de cōse. di. iiii. c. postq̄ et c. sicut nostis. Salis datio. eadem distin. c. ex hinc et c. sal. Item saliue ad nares et aures appositio. e. di. c. postea tangunt. Itē pectoris et inter scapulas cum oleo inunctio. e. di. c. deinde a sacerdote. Item fontis cōsecratio. e. c. in fi. et c. venit. Item patrinorū accessio. e. di. c. paruuli cū tribus c. sequentib'. Itē in vertice crismatio. e. di. c. postq̄ ascendit. Item candide vestis cum cereo traditio. e. di. c. post baptismū. Ista enī sunt potius de solēnitate baptismi q̄ de substantia iuxta illud metricum.

Nō de forma baptismi.

Versus.

Sal/ oleum/ crisma/ cereus/ crismale/ saliua:
Flatus virtutem baptismatis ista figurant.
Hec cum patrinis nō mutant esse sed ornant.

e ¶ In ordine. vnde transpositio ordinis verborū sacralium viciaret baptismū. p quo vide q̄d scripsi. s. de sacra. ite. c. q in cōne. v. legitime factū et ibi videas plene pro hiis que ptinēt ad formā verborū in baptizando. et nota sm Inno. et Hostien. extra eo. ti. c. i. q ordo verborū forme baptismi sic seruari debet q nec literaliter nec in vulgari licet aliqd interponere vel anteponere vel addere aliquid in ipsa forma intendendo id esse de forma nec formā eē sine ipso. Et quo ad additionem hoc intellige verū qū addens credit illud additū eē de forma. si tū ex simplicitate vel deuotione aliquid addat nō dico diminuat vel ordinē pposteret verus est baptismus et si ex malicia vel heresi adderet dūmō non crederet illud additum esse de forma. Circa hoc potes videre notata eē. c. ti. §. q̄ sit eius forma. vs. quid si aliqd p Hosti. in sūma. e. ti. qd si ordo p eūdē. vbi dicit q nō est vis an dicat ego baptizo te. an sic ego te baptizo et c.

f ¶ Eorūdē verborū. vn loco hui' verbi baptizo nō posset dici balneo vel lauo vel tingo sm Inno. extra eo. c. i. vbi plura circa formā baptismi ponūtur. notat enī ibi inter cetera q licet hoc pnomen ego non sit de baptismi substātia tū hoc pnomen te est de substantia. et cōcor. ibi Hosti. et Anthoni'. Petrus tū de ancho. in eo. c. vs. circa formam vero dicit p l. cū pater. §. donationis. ff. de leg. ii. vbi dicitur q non refert cū quo quis loquat sed in quē volūtatis intentio dirigat q̄d forte non esset maledictū q omissio pnominis te non viciaret baptismū si baptizans alias pferat verba apta et sic verba in dubio referri videantur ad illū qui in aqua mersus est et non ad aliam rē: q' maligna interptatio nō est facienda nec talis q viciet actum vt l. quotiens. ff. de re. du. et hoc dicit idē Petrus fore equius lz Inno. Hosti. et Jo. an. tenēt contrariū. Ego tū estimo opinionē Innocē. et sequaciū fore amplectēdam vt securiorem et magis certam. Ad q̄d faciunt notata eē de presbyt. nō baptiza. c. veniens. ppe fi. i hiis nanq in quibus vertit periculū aie q̄d nō est equius vel minus sed q̄d tutius est ponderandū. l. dis. ponderet in fi. et c. eos. et eē de spōsal'. c. iuuenis. et sic notat idem Petrus in dicto. c. veniēs vs. quinto nota.

g ¶ Ipsum. sume quod est ꝫ sacramentum.

h ¶ Diuinitus. id est a deo.

i ¶ Institutum. facto scz et exemplo qū xp̄s baptizatus est a Johanne. verbo aūt et precepto institutū est qū dixit discipulis suis. Ite baptizate oēs gentes et c. Math. vlti. Sic sentire videt arch. post Goff. de cōse. dis. iiii. in sūma.

k ¶ Quo. scilicet ordine.

l ¶ Taliter. id est sub tali ordine.

m ¶ Vt sunt. supple ordinata.

n ¶ Regeneratiuā. scz spūaliter sm ea que notātur de cōsecra. dis. iiii. c. ex quo p Jo. Due enī sunt generationes. vna carnalis que est a patribus p successionē. Et alia spūalis q fit p baptismi generationē. xxii. q. iiii. recurrat. de cōse. dis. iiii. c. regenerante et c. pcedēte.

Gñatio duplex.

o ¶ Quod si sacerdos. Tertia pars.

p ¶ Dubitet. si enī constiterit aliquem esse baptizatū p hoiem habentem ad hoc ptātem vtputa p pbrm eē casum necessitatis vel in casu necessitatis p quēcūq aliū habentem intentionē baptizandi et seruantem formā eccl'ie talis non debet iterū baptizari. C. ne sanct. baptis. itere. l. i. et quasi per totum. Si vero p hoiem nō sit baptizatus sed per angelū bonū et de hoc constet sic etiā sm Petrū non est talis rebaptizandus qz licet ad eius scilicet angeli officium non ptineat baptizare potest tū ex dei speciali mandato hoc facere. et hoc presumit qz angelus bonus nūq̄ vsurpat officiū alienū sine speciali mādato dei. Sic etiā et eccl'ia p bonū angelū cōsecrata non eē recōsecranda. et huic sile cōcor. Thomas qui ponit exemplū de eccl'ia sancti Michaelis. et notat p arch. de cōse. di. iiii. c. pputie. v. baptizandus. et p Jo. in sūma cōfes. li. iii. c. xxiiii. q. xxviii. Si autem aliquis sit baptizatus per malū angelum et de hoc constet baptizandus esset sic baptizatus sm Petrum et Thomā: quia talis potestas nec ex officio nec ex speciali mandato pōt cōpetere malo angelo de quo presumēdū est q nō haberet intentionē baptizandi sed potius decipiēdi. Iste tamē textus loquit in casu dubij vbi notat q dubiū pōt eē siue rōne facti siue rōne iuris. Rōne facti patet exemplū. Qū aliqs nat' est in captiuitate saracenorū. Nam si quis natus est de parentib' fidelibus et inter fideles nutritus psumit baptizatus. eē de presbytero non baptizato. c. Veniens. De iure aūt pōt eē dubiū sm Hostien. extra eodem capitu. ii. Vt quia dubitatur an fuerit forma seruata vel non. Et hoc verum secūdum Johan. an. vbi propter opiniones est iuris dubium: tunc nanq habet locum quod hic dicitur et extra eo. capitu. ii. vt scilicet teneatur certum et dimittatur incertum de peni. distin. vii. ad fi. et ad hoc facit dictio rationabiliter hic posita in textu. pōt etiam esse dubiū de facto. Si infans recenter natus expositus fuerit et in eo vel circa eum non appareant signa baptismi. vt dicunt doctores dicto capi. ii.

paruulus in forma debita baptizat' ſit tenens modum decretalis cum exorciſmis et cathecismo dicat. Si baptizatus es ego non rebaptizo te. Si nondũ baptizatus es ego baptizo te In nomine patris et filii et ſpiritus ſancti. Attendant etiã ſacerdotes ne laſciua nomina que ſcilicet mox prolata ſonẽt in laſciuiam imponi ꝑmittant paruulis baptizatis ſexus precipue feminini. ⁊ ſi contrarium fiat per cõfirmantes epiſcopos corrigatur.

Idem.

¶ Pueri octo diebus ante paſcha aut pẽthecoſten nati ſi abſqȝ periculo reſeruari uſqȝ ad generale baptiſmũ poſſunt: reſeruent receptis exorciſmo et cathecismo: reliquis temporibus nati baptizentur ꝓ conſuetudine et utilitate.

Quod in conſtitutione octoboni cauetur de pueris baptizandis: uſqȝ generale baptiſma paſche ⁊ penthecoſten videli

Et ad hoc facit de conſecra. di. iiij. c. paruulos.

q ¶ Paruulus. Idem intelligas de adulto.

r ¶ Forma debita. Hec litera ꝯcor. opinioni Hoſtien. de qua dixi. ſ. hoc. §. gloſa. j.

s ¶ Decretalis. extra eo. capitu. de quibus.

t ¶ Cathecismo. Quid ſit cathecismus dixi. ſ. e. ti. cathecismus. Et nota ꝙ cathecismus precedere debet baptiſmũ. de cõſecra. di. iiij. c. ãte baptiſmũ. Et eſt rõ quia cũ ſalus baptiſmi fiat ꝑ virtutem fidei neceſſarium eſt vt a baptizando requiratur ea que ſunt de neceſſitate fidei. Et ſunt tria videlȝ fidei ſuſceptio. fidei profeſſio: et fidei obſeruatio quibꝰ ſi baptizãdus ſit adultus reſpõdet in propria ꝑſona de cõſe. di. iiij. cum vero ꝑuulis. paruuli reſpõdẽt per alios ſcȝ patrinos q non reſpondent vt in ꝑſona ꝓpria ſed vt in perſona ipſius paruuli. de cõſe. diſ. iiij. queris. Et eſt ſenſus ſm Aug. cuȝ patrinus reſpõdet Credo id eſt preſto ſum fidei ſacramentũ recipere. vel poteſt intelligi ſm dionyſium de obſeruatõe fidei i futuro et ſic ſm Thomã quando patrinus dicit Credo duplex ẽt el ſenſus. Unus eſt acſi in ꝑſonam infantis diceret Credo. i. cũ ad ꝑfectam etatem venero fidei conſentiam. Aliꝰ ſenſus eſt. Credo. i. ego patrinus operã dabo ad hoc vt infans cũ peruenerit ad etatem adultam credat. Patrini nanqȝ tenentur ſic ſuſceptum in articulis fidei informare vt dixi. ſ. e. c. j. §. femina. Hꝰ ſcire etiam debes. Et circa premiſſa videre poteris notata de ꝯſe. diſt. iiij. c. ante baptiſmũ per archid.

v ¶ Si baptizatus. Hec forma baptizãdi i dubio poniť eẽ. e. c. ij.

x ¶ Si nondum. Ex hac lr̃a videt ꝙ aliquis baptizari poteſt ſub conditione. Sed contra hoc opponitur de reg. iur. c. actus legitimi. li. vj. Solutio. dic ꝙ quedam eſt conditio de preterito vel de preſenti. et iſta non eſt ꝓprie conditio nec ſuſpendit actum. l. cuȝ ad preſens. ff. ſi certum peta. Et talis eſt illa de qua hic fit mentio. Alia eſt conditio de futuro et talis non põt adijci in baptiſmo. vtputa baptiſo te ſi iueris romam vel ſi feceris elemoſynã. Eccle nanqȝ ſacra ſunt pure et ſimpliciter ꝯferẽda. j. q. iij. ꝗ pro. Et ex practica iſta potes colligere aliam ꝙ vbi dubitat in iudicio de reuocatione mandati ꝓcuratoris prius in iudicio exhibiti et ſic ꝓpter dubiũ petitur a ꝓcuratore ſatiſdatio. vt. l. j. C. de ꝓcura. ſi ꝓcurator velit ſub hac forma ſatiſdare ſi appareat ꝓcuratoriũ reuocatum ſatiſdatio ſit valida. Alias ſi nõ appareat reuocatũ habeat ꝓ nõ preſtito. bene videt valere talis modus ſatiſdãdi. Et huic ſile ꝯcor. Petrꝰ de ancho. ⁊ Anibo. d. c. ij.

y ¶ Attendant. Quarta pars.

z ¶ Sacerdotes. nõ dicit parentes vel cõpatres. Et ſic ex hac litera videtur ꝙ parentes vel patrini nõ habeant liberaũ imponendi noĩa baptizãdis ad libitũ ſȝ ꝙ potius talis noĩatio depẽdeat ex iudicio ſacerdotis. Et hoc verũ puto vbi ꝑ parentes vel patrinos imponũtur noĩa inhoneſta ⁊ in laſciuiã ſonantia vt hic. Secus tñ crederem ſi ꝑ parẽtes vel patrinos imponant honeſta noĩa ⁊ bene ſonantia. Et ꝙ alie parentes poſſent ſuis natis nomina imponere vel imponẽdis aliis ꝯmittere facit ſcriptura euãgelica Luce. j. vbi nato zacharie filio mater dixit ipſm debere nominari Johãnẽ. Cuius dicti pater tunc mutus ꝯſentiẽs ſcripſit Johannes eſt nomen eius.

a ¶ Laſciua. id eſt in luxuriam vel diſſolutionẽ ſonantia.

b ¶ Nomina. ſicut eñi in veteri lege tpe circũciſionis noĩa ipſis circũciſis imponebant: ſic et hodie baptizandis noĩa imponenda ſunt de ꝯſe. di. iiij. c. baptizandi. Et hoc ideo qꝛ in baptiſmo meret baptizatus vt nomen eius ſcribatur in libro vite ſm archidia. ibi. Et facit ad hoc de ꝯſe. di. ij. quia paſſus.

c ¶ Que. ſcilicet nomina.

d ¶ Laſciuiam. i. diſſolutionẽ vel luxuriã. Et idem intelligo ſi nomina hmõi in aliquã aliã turpitudinẽ ſonauerint vt dicã. ꝭ. eo. glo. vlti.

e ¶ Permittãt. Sacerdotũ ei vt hic apparet nõ eſt imponere baptizandis noĩa ſed hoc potius ꝑtinet ad parẽtes vel patrinos. Poſſunt tamẽ ſacerdotes refrenare volẽtes imponere noĩa turpia vł male ſonantia vt hic dicitur.

f ¶ Paruulis. idem intelligas de adultis etiã ſi noĩa talia in laſciuiã ſonantia prius habuerint impoſita. Circa quod vide. ꝭ. glo. vlti.

g ¶ Baptizatis. i. baptizãdis qꝛ nomĩa debẽt eis imponi ante baptiſmũ vt dixi. ſ. e. noĩa.

h ¶ Precipue. Hec dictio includit ꝙ etiã idẽ ſeruari dȝ circa maſculos ſed multo magis circa feminas. Et habes ſimile. ff. de teſtibꝰ. l. j. vbi de hoc in glo. §. ꝑcipue.

i ¶ Feminini. Feminarum nanqȝ honeſtati magis ꝓuidenduȝ eſt ꝓpter verecũdiam ſexus. de iudi. c. mulieres. li. vj.

k ¶ Et ſi. verſ.

l ¶ Cõtrariũ fiat. ſ. ꝙ i baptiſmo ipõat nomẽ ſonãs i laſciuiã.

m ¶ Epiſcopos. ad quos ſolũ ꝑtinet confirmandos criſmare in fronte. extra de ꝯſue. c. quanto.

n ¶ Corrigat. ſ. mutando nomẽ ⁊ honeſtius nomẽ iponendo. Sȝ ꝯ hoc opponitur. C. de muta. nomi. l. j. vbi ꝓhibita eſt mutatio noĩs. Solutio. vt plenius inſtruaris circa hoc qñ mutatio noĩs eſt licita qñ nõ. Dic ꝙ ꝑ ſuperiorẽ illius cuiꝰ nomẽ mutat licite ẽt talis mutatio fieri. Patȝ exẽplũ Gen. xvij. vbi dñs mutauit nomen Abrã ⁊ vocauit eũ Abraham. Patet etiã exẽplũ de Petro q ꝑmo vocabat Symon vt nõt Jo. an. in ꝓhemio. li. vj. §. Bonifacius. ꝑ ſeipſm do cuius nomẽ mutat ſi fiat in noĩe appellatiuo: nõ valet talis mutatio. ⁊ talia noĩa ſunt imutabilia. ff. de leg. j. l. ſi quis in fundi vocabulo. Nõ eſt qꝛ talia noĩa habẽt ſine impoſitiõe hoĩs vt ibi patȝ. Si vero talis mutatio fiat in noĩe ꝓprio ⁊ mutãs ſit ſuus nõ eſt licita tal' mutatio ſine dñi voluntate. Si vero ſit liber ⁊ mutatio fiat in alteriꝰ leſionẽ vł. vt alius ex hoc decipiat ſic eſt mutatio illicita vt. d. l. j. alr̃. ꝑ ꝯrio. ⁊ ꝓſumit fraus ſi in vno tñ caſu mutat ſibi nomẽ ſȝ non in oĩ caſu. facit. l. falſi nominis i ꝓn. ff. de falſ. vbi de hoc. Secus tñ ſi generalit in oĩ caſu mutauerit ſibi nomen nã tũc nõ preſumit fraus. vbi vero aliqs mutat ſibi nomẽ ſine alterius leſione vt qꝛ hȝ nomẽ turpe et vult aſſumere nomen honeſtũ ſic eſt mutatio licita. Nam intereſt cuiuſqȝ hr̃e nomẽ honeſtũ ⁊ bonũ iuxͣ illud. curã habe de bono noĩe Eccle. xli. vñ ex tali cãu ẽt fieri mutatio vt hic apparet. ⁊ idẽ ẽt fieri ſi quis hẽat bonũ nomẽ ⁊ fiat honeſtius vbi mutat ex cã legitima ſicut ſit in aſſũpto ad papatũ ꝓut nõt in ꝓhemio li. vj. §. Bonifaciꝰ ꝑ Jo. an. ⁊ arch. ⁊ qđ dixi de mutatõe noĩs liberi hoĩs intellige et de mutatatõe noĩs ſerui qñ ſit de voluntate dñi. Hanc materiã tractat Dñicꝰ de ſctõ geminiano in ꝓhemio li. vj. ⁊ et nõ. ꝑ Stephanũ in ꝓhemio clemẽti. qui inducit glo. in epl'a Ad ro. in ꝓn. vbi dr̃. moris fuit ſcõꝝ patrũ ꝙ qñ mutabant in meliꝰ mutabat eis nomẽ. ⁊ huic ſile ꝯcor. Barth. d. l. falſi noĩs. vbi dicit ꝙ miles ⁊ doctor mutant noĩa in receptione ſui ſtatus.

Qñ mutatio nomis ſit licita, et qñ non.

o Quod i ꝯſtõe. hec eſt ꝯſtõ eiuſdẽ cuiꝰ ⁊ ꝑcedens. Et hȝ duo dicta. In ꝑmo declarat ꝯſtõnem prius editã. In ſcđa ibi. Alij autem. ſtatuit in aliis ꝯſuetudinẽ antiquã fore obſeruãdã.

Diuiſio.

p ¶ Octoboni. qđ incipit ingredientibus. et approbat ꝯſtõnem othonis que incipit ad baptiſmum.

q ¶ Gñale baptiſma. de q hẽt de ꝯſe. di. iiij. c. nõ rõe. ⁊ c. duo tpa.

r ¶ Paſche ⁊ pẽthecoſt. intelligũt hoc quidã nõ de ipo die ſȝ de cet reſeruandis pro ipſius ſtatuti reuerentia qđ hactenus videt̃ eſſe neglectũ ſic duximus declarandũ vt pueri per octo dies ante paſcha et dies totidẽ ante penthecoſ. nati de maternis vteris ſi abſqꝫ periculo ſeruari valeant vſqꝫ ad tempora illa reſeruentur baptizandi. ita tamẽ ꝙ medio tempore inter natiuitatem puerorum huiuſmodi et perfectum baptiſmũ recipiant cathecisſmũ: ſolaqꝫ diebus baptiſmi ſupſit immerſio facienda.

¶ Alii autem qui aliis anni temporibus nati extiterint tum propter mortis periculum quod ſepe pueris iminet improuiſuꝫ: tũ propter ſimplicitatem parentum qui circa formam baptiſmi ſunt de facili erraturi abſqꝫ vlla offenſio-

vigilia ſcꝫ in ipſo ſabbato quod requiem ſignificat. archidi. tamen de ꝯſecra. di. iiij. c. duo tẽpora. dicit ꝙ generalis baptiſmus fieri nõ debet in his temporibus ante veſperas ſabbati. tunc enim quãdo incipit dies dñicus celebrandus eſt. Et ſi ante celebretur maleſit. non enĩ fiet huiuſmodi baptiſmus intuitu ſabbati ſed diei ſequentis vnde notabiliter dicit littera paſche et penthecoſt.

f ¶ Reſeruandis. hoc nõ dicit littera in cõſtitutione octoboni ingredientibus. nec in conſtitutione othõis ad baptiſmũ Sed volunt dicte ꝯſtitutiões ꝙ fideles frequenti ꝑdicatione inducant vt in his tẽporibus ſuos paruulos faciant baptizari.

t ¶ Neglectũ. eo ꝙ dieb̃ temporibus non baptizabant.

v ¶ Declarandũ. contra hoc opponitur extra de conſtitutio. c. viii. vbi legitur et notatur ꝙ ad ſtatuentem et ad nullum alium ꝑtinet declarare vel interpretari cõſtitutionem ꝑ ſe editam et ad hoc facit extra de ſen. exco. c. inter alia xi. q. i. §. ex his omnibus. C. de legibus. l. i. et viii. ⁊ huic ſimile ꝯcor. de offi. arch. c. ordinarij. li. vi. vbi de hoc ꝑ Card. i. ſ. recurrendũ. Solutio. vbi verba ꝯſtitutionis vel ſtatuti ſunt ambigua vel obſcura tũc interpretatio erit ipſius qui ſtatuit et ſic ſtãt contraria. vbi tamen ſunt ſatis clara et aperta vt eſt videre in dicta ꝯſtitutione octoboni tũc inferior prelatus ꝑt declarare intellectũ talis ſtatuti ſicut alias ſolet notari per doctores. extra de iudi. c. cum veniſſent. Vel dic ꝙ vbi declaratio ſtatuti eſt iuri conſona tunc bene tenet declaratio ſtatuti facta per inferiorẽ. vt clare ꝑz ex de ſlue. c. cũ dilectus. Vbi vero ſtatutũ eſt adeo obſcurum ꝙ non poteſt haberi ꝯgrua expoſitio: tunc recurrendum eſt ad ſtatuentem. Sic notatur ff. de iuſti. et iur. l. omnes. ver. vij ꝓncipaliter ſub. q. iij. ꝑ Barth.

x ¶ Dies octo. Alibi ordinatur ſpacium octo mẽſium. de ꝯſe. diſ. iiij. Iudei. ſed illud habet locum ſolũmodo in iudeis vt ꝓbent an vere conuertantur vel ficte. Et corrigitur eo. d. c. ne qđ abſit. vbi limitatur tempus. xl. dierum.

y ¶ Maternis vteris. Si nãqꝫ adhuc eſt in vtero baptizari non poteſt. de ꝯſe. di. iiij. c. qui i maternis. Ratio ibi redditur. et alia ratio eſt quia licet talis ſit notus deo non tamẽ eſt notus eccleſie nec ſubijci poteſt operationi miniſtrorꝫ eccleſie. Unde et Aug. li. ij. de baptiſmo paruulorꝫ ſic ait. Sicut qui non vixerit non poteſt mori. ita qui natus non fuerit non poteſt renaſci. Et hoc intelligas verum in aqua viſibili ꝓut notat archidia. d. c. qui in maternis. Poteſt tamen talis ex ſpeciali priuilegio dei in vtero ſanctificari. Et nichilominus natus debet baptizari quia ꝑ baptiſmum caracter imprimitur et augmentũ gratie cõfertur ſꝫm Io. in ſũma ꝯfeſ. li. iij. ti. xxiiij. q. xxxi. qui etiam in. c. ibi ſequenti dicit ꝙ ſi puer non ſit perfecte natus tamen caput pueri vel aliud membrũ appareat ſi non timeatur periculum mortis expectãda eſt totalis egreſſio ex vtero. Alias autem ſi periculũ mortis immineat tunc egreſſa parte ꝑncipali ſcꝫ capite in quo operationes alie magis manifeſtant vt quidam dicunt: baptizari debet. Et notatur. v. di. c. baptizari. ꝑ archid. qui all. l. cũ in diuerſis. ff. de reli. et ſump. fu. non tñ ſic erit de aliis partibus vide manu vel de pede quin ⁊ non noceat ſi aſpergant partes ille baptiſmali aqua: quia diuina miſericordia nõ eſt arctanda. Si tamen poſtea puer plene naſcatur non eſt rebaptizandus ſꝫm quoſdam. Et huius ſnie videtur eſſe Hugo de ꝯſe. di. iiij. c. ꝓprie ſup. ver. triũ miliũ. Et ꝑ hãc ſniam facit ꝙ anima eſt tota in qualibet parte corporis. Et ſic ſentit Alex. li. iiij. ti. de baptizandis. arti. ij. q. vij. Dicẽs ꝙ ſi alia ꝑs ꝗ caput abluta ſit et decedat ante ꝑfectã natiuitatem pie poteſt talis puer reputari baptizatus vt in cymiterio ſepeliatur. Sciãs tamen ꝙ ſi puer taliter in aliquo membro ãꝑfectam natiuitatẽ aqua baptiſmatis ablutus poſtea perfecte naſcatur ⁊ viuat non erit malum ſi ad maiorẽ cautelã baptizetur ſub hac forma.

An puer i vtero mris poſſit baptizari.

Si non es baptizatus ⁊c. vt extra eo. c. ij. ⁊ ꝯ. e. c. ꝓxi. ſ. ꝙ ſi ſacerdos. De hac materia tractatur de ſũma trini. et fi. cath. c. viii. ver. regenerans. ꝑ wil. in cleñ. et extra eo. ti. c. maiores. di. ij. ꝑ Henricum de bowyco.

z ¶ Abſqꝫ periculo. ſcilicet mortis.

a ¶ Tempora illa. ſcilicꝫ paſche ⁊ penthecoſten.

b ¶ Cathecisſmũ. ſupple etiam cum exorciſmis ⁊ aliis que ſolent ꝓcedere baptiſmũ.

c ¶ Immerſio. ſꝫ imerſione hmõi an debeat eẽ trina vel vnica ⁊ an ſufficiat aſꝑſio dixi ꝯ. eo. c. i. ver. vas illud. Et ſolet dici ꝙ aſꝑſio in capite vel perfuſio ſufficit vt quis dicatur baptizatus. Sic nõt Hugo de ꝯſe. di. iiij. c. ꝓprie. Io. vero in. e. c. ver. trium milium dicit ꝙ ſufficit ſi aqua tangat pedem baptizati. ar. ad hoc de ꝯſe. di. iiij. c. nec quẽquã. Sicut alias ſufficit apprehenſio poſſeſſionis in parte fundi dũ ſi eius animi ſit vt totũ intendat poſſidere. ff. de acquir. poſſ. l. poſſideri. §. i. Facit ad hoc de peni. diſt. i. vulgaris. Et ad hoc cõcor. Inno. extra eo. c. debitum. qui dicit ꝙ ſufficit ꝙ modica ſtilla aque ꝓiecta a baptizante tangat baptizandũ. Et ꝯcor. ibi Hoſti. qui hoc putat ſatis ꝯſonũ eſſe iuri et equitati licet tutius ſit ꝙ totus mergatur in aqua. Et veriſile eſt ꝙ non ꝑ modũ imerſionis ſed aſperſionis baptizauerit apſus Petrus. Ad cuius predicationem legitur vna die quinqꝫ milia et alia die tria milia cõuerſos ad fidẽ baptizaſſe. Actuũ. ij. ⁊ iij. c. Et legitur dicto. c. ꝓprie. vbi de hoc ꝑ arch. Thomas vero Albertus ⁊ Petrus ꝓut recitat Io. in ſũma ꝯfeſſorꝫ. ti. de baptiſmo. q. xiiii. videntur tenere ꝙ in tali aſperſione requiritur ad minus ꝙ fiat in capite nec ſufficit ꝙ fiat in alio membro. Michi videtur ſic dicendũ ſaluo iudicio ſaniori ꝙ in baptiſmo generali de quo loquitur illud. c. ꝓprie vbi ſcꝫ eſt dare multitudinem talem ꝙ baptiſmus nõ poteſt ꝑ ſingulos expediri ſed opꝫ neceſſitate vigente ꝙ fiat generaliter ſic ſcilicet dicẽdo. Ego baptiſo vos in nõie patris et filij ⁊ ſpũs ſancti: quod ſatis licet vt notat ibi archid. ver. ꝯſecrauit. Sufficit ꝙ aqua aſperſa tangat aliquã partẽ corporis vt dicit Inno. et Io. de deo ⁊ eorꝫ ſequaces. Vbi vero nõ eſt talis neceſſitas rõe multitudinis ſꝫ ꝑñt ꝑ ſe ſinguli baptizari tũc hẽat caput aqua ꝑfundi.

d ¶ Alij autem. Secunda pars.

e ¶ Tum. id eſt vna ratione ſiue conſideratione.

f ¶ Improuiſum. id eſt ſubito. Et ſi ſcias ſꝫ Tho. ꝙ laudabilius eſt ꝙ puer ꝯcitius poterit baptizet ꝗ ꝙ longo tẽpe expectet maxime vſqꝫ ad adultam etatẽ. Et hoc ꝓꝑ tres rõnes. Prima eſt ꝓpter imbecillitatẽ nature ſꝫm quã talis puer poſſꝫ de facili mori vt hic. Et in hoc caſu ſi decederet ſine baptiſmo damnaret. Alia rõ eſt ꝓpter infeſtatões demonũ ꝗ non hñt tantã poteſtatem i pueris baptizatis et a peccato originali mundatis quantã habent in non baptizatis. Et hoc verũ quãtũ ad corporalia nocumẽta. Tertia ratio eſt: quia in pueritia facilius homo inducitur et aſſueſcit in his que ſunt xp̃iane religionis et fortius inheret. ⁊ hec rõ aſſignatur ꝑ Dionyſ. in li. eccleſiaſtice gerarchie ꝓut notat Io. in ſũma ꝯfeſ. ti. de baptiſmo. q. xl. Quarta ratio ſubijcitur hic ſcꝫ ꝓpter ſimplicitatẽ parentum qui in caſu periculi mortis forſan errarent in forma baptizandi. Unum tamen nota ꝙ licet baptiſmus puerorꝫ non ſit multũ differendus. Adultis tamen cũ ꝯuertuntur non eſt ſtatim baptiſma ꝯferendũ ſꝫ debet differri vſqꝫ ad aliqđ certũ tẽpus triplici rõne. Prima eſt ꝓpter cautelam eccleſie ne ſcꝫ decipiatur forſan conferens ſacramentum ficte accedẽtibus. Secunda eſt vt ante baptiſmũ de fide plene inſtruantur. Tertia eſt propter reuerentiam ſacramentiorum ſcꝫ in ſolẽnitatibus precipuis videlicet paſche ⁊ penthecoſt. homines ad baptiſmũ admittuntur. Si tamen tales adulti plene eſſent inſtructi in fide vel infirmitas vel aliquod aliud mortis periculũ immineret ſtatim ſine dilatione eſſent baptizandi.

nis nota iuxta vetustā cōsuetudinem vel incōtinenti cū nati fuerit vel postea prout placuerit ipsis parētibus baptizentur.

¶ De custodia eucharistie crismatis τ olei sancti.

Edmundus

¶ Aqua baptismatis τ crisma diligenter clausa custodiantur in qua re negligēs tribus mēsibus ab officio suspendatur. Et si per hoc nefas ꝯtigerit grauius puniatur.

Fontes baptismales sub sera clausi teneātur ꝓpter sortilegia. crisma similiter τ oleum sacrū sub claui custodiantur. Si vero is ad quē spectat custodia icaute ea reliquerit: tribus mēsibus ab officio suspendatur. Et si per eius incuriam aliquod nephariū cōtigerit grauiori subiaceat vltioni.

Johannes peccham.

¶ Eucharistia in tabernaculo clauso idq3 in pixide decenti ne atteratur custodiatur et singulis dominicis innouetur.

Dignissimū eucharistie sacramentū precipim⁹ decetero taliter custodiri vt in qualibet ecclesia parrochiali fiat tabernaculum cū clausura decens et honestū scdm cure magnitudinem et ecclesie facultates in quo ipm do

g ¶ Vetustam cōsuetudinem. que dicitur optima legū interpres extra de consuetu. c. cum dilectus.
h ¶ Incōtinenti. τ hoc securius est.
i ¶ Postea. sic tñ q vltra tempus pasche nō differatur baptism⁹ nati ante pascha. nec vltra Penthecost. differat baptism⁹ pueri nati iter pascha τ penthecostē.
k ¶ Ipsis parentibus. Sed quid si parētes nolint vel effectualiter nō ꝓcurauerint pueros suos baptizari saltem tēpore alicuius solēnitatū predictarū sed eos seruent vsq3 ad pleniorem etatē baptizandos. michi videtur i hoc casu q tales parentes errātes in hoc venient per suos ordinarios corripiēdi maxime ꝓpter pericula τ ratiōes de quibus dixi. ī. c. d. improuisum. τ vt suos paruulos baptizari faciant celeri⁹ quo fieri poterit sunt cogēdi maxime vbi ꝯsuetudo approbata est vt citius fieri poterit post natiuitatem pueri baptizentur. nāq3 cū in hoc casu nulla esset parētū ratiōabilis excusatio que moueret ad differendū baptismū. sic differendo presumeretur contra tales parentes q nollēt esse conformes quo ad hoc moribus aliorū inter quos cōuersantur contra illud de quo legitur. xlj. di. quisquis. τ nihilominus tales possent reputari suspecti de heresi eoꝝ qui non credunt baptismū esse necessariū ad salutem maxime quo ad eos qui nati sunt de parentibus baptizatis contra quorū heresim habes scripturā augu. illam opinionem dānantis. de cōse. di. iiij. c. si baptizata. vbi etiam per Arch. notatur aliud dictū Augustini sic dicentis. Quod preputiū remanet in filiis quos genuerunt circūcisi. τ quod licet palea humana diligentia a grano separetur remanet tñ palea in fructu qui pullulat ex grano taliter mundato in terram proiecto: sic peccatum remanet in his quos genuerunt baptizati. ibi videas
l Fontes. Hec fuit cōstitutio Edmūdi archiepi. τ hꝫ duo dicta. In primo ponit statutū. In secundo ibi Si vero. adiicit penam.
m ¶ Baptismales. quibus. s. fit baptismus.
n ¶ Propter sortilegia. que honestius est tacere ꝙ dicere. xliij. di. sit rector.
o ¶ Sub claui. claues enī inuente sunt vt res diligenti⁹ ꝯseruent τ ille qui tradit claues videtur tradere res que sub clauib⁹ claudūtur. vt. l. clauibus. ff. de cōtrahen. emp.
p ¶ Custodiantur. sup. per sacerdotem. ar. ad hoc ex. de cele. miss. c. sane. in prin.
q ¶ Si vero. secūda pars.
r ¶ Incaute. i. negligenter.
s ¶ Ea. s. fontem / crisma / vel oleum sacrum.
t ¶ Tribus mensibus. cōcor. extra. e. c. j.
v ¶ Suspendatur. s. per sententiam. Sed quid si hac suspensione durante in aliā suspensionem ex alia culpa incidat an tēpus secūde suspensionis incipiat statim currere. vel finito tēpore suspensionis prime. dic vt nō. in clem. ij. de magistris. d. sequētes. p Jo. an. τ de elec. c. cū in cūctis. d. triennio. per eūdem in no.
x ¶ Et si. ss. y ¶ Eius. i. custodis.
z ¶ Incuriam. i. negligentiam.
a ¶ Nephariū. vt puta sortilegiū vel aliud huiusmodi.
b ¶ Grauiori. arbitrarie tñ. extra de offi. deleg. c. de causis.
☞ c ¶ Vltioni. i. pene. τ sic ex hoc apparet q custodi negligenti imputatur euentus oīm malorū que ex sua negligentia sequitur. τ hoc fatentur docto. in foro contentioso: non tñ in foro anime. nā licet perhibens falsum testimoniū sit reus oīm malorum que inde sequūtur: in iudicio tñ anime non imponeretur penitentia nisi de falso testimonio licet aggrauaretur per mala secuta. ar. l. neracius. §. j. ff. de seruo corrup. τ habes ad hoc cōcor. extra. e. c. j. d. grauiori.

Diuisio.

d Dignissimū. Hec ē cōstitutio Johannis peccham Et habet tres partes. In pma statuit circa custodiam eukaristie. In secunda ibi. Nos quidē. ordinat pro ipsius frequenti innouatione. In tertia ibi Sacerdotes. adiicit penam negligentibus.
e ¶ Taliter. s. sub forma q sequitur.
f ¶ Ecclesia parrochiali. Idē intelligas in capella curata habēte populū vbi. s. populus eiusdem ab ecclesia maiori eukaristiam non recipit sed a sacerdote specialiter deputato vt sacramēta ministret in eadem capella
g ¶ Tabernaculū. sic dictum q de tabulis sit factū vel q tabulis vel lignis sit appensum. Quādoq3 tñ tabernaculū ponitur pro tota ecclesia vt notat Archi. xvi. q. vij. et hec. d. templū. Quādoq3 ponit pro tentorio quo vtūtur in expeditione militari manentes. Quādoq3 ponitur pro domo deo dedicata quadrata oblonga tribus parietibus clausa. τ sic sumitur Exodi. xxvj. sicut notat Archi. de re iudi. c. j. d. tabernaculum. li. vj.
h ¶ Cum clausura. simile habes extra de cele. miss. c. sane. vbi dicit q in loco singulari mūdo τ signato debꝫ seruari eukaristia. τ ex hoc videt q vsus obseruatus in anglia vt. s. in canapeo pendeat sup altare non est cōmendabilis: q contra mentē dicti. c. Sane. vbi statuitur q nō custodiatur in loco patenti sed singulari. licet enī consuetudo anglicana cōmendabilis sit illa consideratiōe qua citius representatur nostris aspectibus adoranda: non tñ est cōmendabilis eo respectu quo ponitur in loco publico sic q ad eā manus temerarie de facili valeant extendi. Nam licet in cupa q forsan clausa est pendeat: tñ ad illam deorsum mittendā vel forsam cū illa cupa totaliter auferendam manus temerarie de facile possunt apponi Et ideo vt michi videtur cōmendabilior est vsus aliorū locorū que vidi vicꝫ in hollandia τ portugalia in quibus ordinatur vnus locus singularis honestus prope altare in quo reponitur eukaristia sub clauibus infra parietes vel locum bene munitū conseruanda sic q nullus ad ipsam eukaristiā accedere poterit nisi sacerdos loci illius clauem custodiens.
t ¶ Magnitudinem. que requirit locum ad hoc celebriorem.
h ¶ Facultates. q in sumptibus hmōi faciendis inspiciende sūt extra de vi. et hone. cleri. c. qm vt ait. vbi de hoc per Bern. glo. j.

Questio.

¶ Sed quero quorū vel cuius sumptibus fieri debet hmōi tabernaculū an. s. sumptibus curati vel parrochianorū. videtur q curati Et hoc satis pꝫ ex hoc q hic dr: ecclesie facultates cū facultates ipse attendi debeant non respectu parrochianorū sed respectu curati prout colligi pōt ex cōcordantiis positis. d. c. quoniam. glo. j. Et ad hoc facit. ī. de ecc. edi. c. ij. vbi parrochiani non artantur nisi ad pixidem honestā pro corpore xpi. vnde cum ibi nō fiat mentio de tabernaculo τ parrochiani teneantur solūmodo ad ibi expressa vt ibi patet in. d. viri. apparet q onus talis tabernaculi pertinere debeat ad curatū τ non ad pꝛochianos. Et hoc verū puto nisi cōsuetudo aliud operetur. nam cōsuetudo in talibus consideranda est vt ibi pꝫ. Possit enī consuetudo dare vt pertineat ad parrochianos ſolũmodo vel ſolũ ad curatũ vel ꝙ onus eſſet inter eos cõe. Et ad hoc facit littera hic poſita ſm cure magnitudinem et eccleſie facultates: vt. ſ. magnitudo cure referatur ad parrochianos. Hoc autem quod dicit eccleſie facultates referatur ad curatum.

minicũ corpus nõ in burſa vel loculo propter cõminutiõis periculũ nullatenus collocetur: ſed i[l] pixide pulcherria lino[m] candidiſſimo interius adornata: ita ꝙ ſine oĩ diminutionis[n] piculo facile[o] poſſit extrahi et imponi. Quod[p] quidem venerabile ſacramentũ[q] omni die[r] dominica[s] precipimus[t] innouari. Sacerdotes[v] autẽ in cuſtodia eukariſtie negligentes puniri precipimus ſcd̃m regulam concilii[x] generalis: et grauius[y] ſi in negligentia pſeuerent[z].

¶ De reliquiis et veneratione ſanctorum.

Stephanus.

l ¶ Sed i pixide. ſic ergo tabernaculũ et pixis nõ ſupponũt pro eodẽ. qꝛ pixis poni dꝫ in tabernaculo ſicut hic patet.

m ¶ Lino candidiſſimo non aũt ex ſerico. ꝓ quo vide notã. ſ. de cele. miſ. c. linthcamina. §. corporalia.

n ¶ Diminutiõis. q̃ cito cõtingeret ſi poneretur i loco arto.

o ¶ Facile. i. de leui ſine compreſſione.

p ¶ Quod quidẽ. ſecũda pars.

q ¶ Sacramentũ. ſ. eukariſtie.

r ¶ Die dñica. ſup. ad minus. nã ⁊ aliis diebus innouari põt inſtante neceſſitate qꝛ pſbiter ſemꝑ habebit eukariſtiã paratam ꝑpter infirmantes. de con. di. ij. c. pſbiter. nec ob. ex. di. c. tribus. vbi prohibet hoſtias plures in altari dimiſſas reſeruare qꝛ verũ eſt ꝙ non debent reſeruari ad opus conſecrantiũ ſed ad opus morientiũ ſic vt ibi no. per Jo. ⁊ ꝙ ſic debeat eukariſtia ad tale opus reſeruari habes de offi. archipꝛi. c. officiũ. ⁊ ꝓ cõfirmatione huius ꝯſtõnis que vult ꝙ eukariſtia nõ reſeruet vltra vnã ebdomadã videl textus ex de ſen. excõi. c. permittimus. vbi de hoc ꝑ Hoſtiẽ.

s ¶ Precipimus. ſic ergo peccat faciens contrariũ. pro quo vide qd̃ ſcripſi. ſ. de cõti. c. qꝛ incõtinentie. §. precipimus.

t ¶ Innouari. ſup. ⁊ hoſtias ſi que fuerint remanẽtes a ſacerdote ⁊ eius miniſtris vicꝫ diacono ⁊ ſubdiacono recipi ⁊ ſumi. de cõſe. di. ij. c. tribus.

v ¶ Sacerdotes. tertia pars.

x ¶ Concilij generalis. extra. e. c. j.

y ¶ Grauius. ad arbitriũ ordinarij. extra de offi. dele. c. de cauſis.

z ¶ Perſeuerent. multis nãꝙ graſſantibus opus eſt exemplo. ff. de penis. l. aut facta. ⁊ potes itelligere hoc qd̃ hic dr̃ de grauiori pena qñ. ſ. pena ſemel incurſa nihilominus iterato deliquit. nam talis vt videl perſeuerãtia ſiue cõtinuatio in delicto non exigit niſi vnã penã. facit ad hoc ff. de furtis. l. inficiãdo. §. ſi infans. vbi habet ꝙ ex cõtinuatione tꝑis nõ ſequit pluralitas delictorũ. Et pro meliori intellectu huius materie nota ſm ſententiã Barth. in. e. §. ꝙ quedã delicta cõmittũtur negligendo: quedã faciendo. In delicto q̃ cõmittitur negligendo vt hic: qñꝙ precedit diſpoſitio ſeu preceptũ de faciendo ⁊ ſi non fiat imponit pena ꝑut pꝫ exemplũ in caſu iſto vbi precipit eukariſtiã ſecure cuſtodiri addita pena cõtra negligentes. ⁊ in tali caſu dicit Barth. ꝙ tunc cõmiſſa eſt negligentia qñ lapſum eſt tꝑus limitatũ in diſpoſitiõe. Quod ſi tꝑus non ſit appoſitũ ſicut eſt videre in caſu noſtro vbi pcipitur ſola cuſtodia abſqꝫ limitatione tꝑis: tũc cõmiſſa eſt negligentia quando tantũ tempus eſt elapſum ꝙ res fienda cõmode potuit expedicari. Si tñ inciperet a cõditione tũc diceretur cõmiſſa negligẽtia qñ deſijt poſſe fieri vt. l. iſta ſtipulatio. ff. de vb. ob. ⁊ l. ſi ita ſtipulatus eſſet abs te. ⁊ l. inſulam. ⁊ l. cõtinu⁹. §. Jllud qui inſulam. e. ti. cũ ſimilib⁹. ⁊ hoc tenet Jnno. extra de preben. c. extirpande ſm eũ. ⁊ hoc ſuppoſito dicit ibi Barth. ꝙ ſi aliquis fuerit negligens per longiſſimũ tꝑus totũ hoc eſt vna negligẽtia ⁊ meretur vnã penã niſi ex pluralitate terminorũ inducerent plures negligentie. Vbi gratia. Aliquis negligit vindicare mortem defuncti vel negligit petere curatorem patri furioſo: totum hoc eſt vna negligentia vt. l. j. C. de his qui vt indig. ⁊ C. de epiſ. et cle. aut. ſi captiui. ⁊ de exhibẽdis. aut. liberi furioſi. ⁊ ideo ſi ſindicus comitatus qui tenetur denũciare maleficia ſtaret per plures menſes nihil denũciando nõ eſſent tot negligentie quot menſes fuerũt ſed vna tñ negligentia. ⁊ pdicta itelligit vera niſi pluralitas terminorũ aliud induceret. exemplũ ad hoc in aut. credentes. C. de heret. vbi ꝑpter primã cõtumaciã excõicatur: poſtea ſi fuerit cõtumax per annum plus punit. ſimile habes in miſſione in poſſeſſionem q̃ fit in actione reali nã pro prima cõtumacia fit miſſio: ſi eſt poſtea cõtumax per annũ nõ auditur poſtea niſi de ꝓprietate vt. l. ſi quis. §. ſed ⁊ ſi quis. C. de pſcrip. xxx. anno. ⁊ ideo ſi per iudicem vel per legẽ eſſent ſtatuti diuerſi termini ad aliqd faciendũ ꝓ quolꝫ termino poſſet dici vna negligentia ⁊ vna cõtumacia ⁊ pro qualibet iponeret noua pena. Si vero committant plura delicta faciendo vide notata vlterius per Barth. in loco ſuꝑll. ⁊ vide qd̃ dixi. ſ. de vi. ⁊ hone. cle. c. quia. §. quotienſcũꝙ.

An cõtinuatio in delicto vnã penã gat vel plures

¶ Calix ſit argenteus cũ alijs vaſis decẽtibus et ſindone munda: que attrita aut pro reliquijs cuſtodiatur aut coram archidiacono comburatur.

Ad exemplũ[a] ſalomonis[b] q̃ oĩa vaſa dom⁹[c] domini ex auro puriſſimo fabricata[d] diuino cultui mancipauit. Statuimus vt quelibꝫ eccleſia calicem[e] habeat argenteum[f] cum vaſis[g] alijs decentibus: ſyndoneꝫ[h] mũdam et candidam ⁊ amplitudinis cõgruentis. Vetera[i] quoꝙ corporalia que fuerint non ydonea[k] in altaribus[l] quando conſecrantur loco[m] reliquiarũ repo-

a ¶ Ad exemplum. Hec eſt cõſtitutio Stephani archiepiſcopi edita in cõcilio Oxonie primo. ⁊ habet duas partes. Secũda ibi Vetera quoꝙ. In prima ꝑ viam exempli ponit ſtatutũ circa vaſa eccleſie ordinanda. In ſecũda etiam ſtatuit qd̃ fieri debeat de veteribus corporalibus ad vſum eccleſie nõ ydoneis.

Diuiſio.

b ¶ Salomonis. regis iſrael de cuius regni initio fit mentio. iij. Re. ij. c.

c ¶ Domus dñi. de qua legitur. iij. Re. vj. c.

d ¶ Fabricata. ſ. vaſa vt ſupra dicit in textu. ſed inquantum hic dicit oĩa vaſa domus dñi fuiſſe fabricata de auro puriſſimo videt obuiare textus ſcripture. iij. Re. vij. vbi apparet ꝙ vaſa q̃ fecit ſalomon in domo dñi fuerunt de auricalco ⁊ de ere. ſed dic ꝙ in domo dñi fuerũt vaſa multiplicia. quedã. ſ. q̃ ſeruiebant miniſterio altaris. Et illa fuerunt de auro puriſſimo vt hic dr̃. ⁊ pꝫ. d. c. vij. ꝓpe fi. vbi dr̃ ꝙ ydreas fuſcinulas ⁊ phialas ⁊ mortariola ⁊ turribula fecit de auro puriſſimo. alia erant vaſa cõia vtputa mare fuſile luteres ⁊ baſes lebetes ⁊ alia hmõi. ⁊ hec vaſa erant de auricalco ⁊ de ere vt ibi dicitur.

e ¶ Calicem. ſ. vnum ad minus.

f ¶ Argenteũ. vel aureũ. ⁊ hoc magis concordaret exemplo ſalomonis aſſumpto. non aũt ligneũ nec vitreũ nec ereũ habebit quis calicem. qd̃ dic vt dixi. ſ. de ſum. tri. ⁊ fi. ca. c. altiſſim⁹. §. in calice.

g ¶ Vaſis alijs. de quibus. ſ. ti. pxi. c. vt parrochiani. ⁊ vltra illa de iure debent eſſe in eccleſia tres peluces. vna in qua lauabũtur corporalia. alia in qua lauabũtur palle altaris. Tertia in qua lauabunt vela. de cõſe. di. j. c. nemo per ignorantiam. de conſe. di. iiij. c. omnis preſbiter.

h ¶ Syndonem. i. corporale. ſic ſumit de cõſe. di. j. c. nemo ꝑ ignorantiã. ⁊ erit de panno lineo vt hic pꝫ. nã ſindon. donis. dr̃ lineũ amictoriũ mulierũ quo humeri cooperiũtur. Et qñꝙ ſimplr ponitur ꝓ pãno lineo. Math. xxvij. vbi dicit. Et accepto corpore ioſeph inuoluit illud in ſindone mũda. ⁊ ꝙ corporalia erunt de lino dixi. ſ. de cele. miſ. c. linthcamina. §. corporalia.

i ¶ Vetera quoꝙ. ſecũda pars.

k ¶ Non ydonea. qꝛ fracta vel conſciſſa vel vetuſtate conſumpta aut alias inhoneſta.

l ¶ Altaribus. que conſecrari non debent niſi ſint lapidea. de cõſe. di. j. altaria ſi non.

m ¶ Loco reliquiarũ. ſine quibus altaria cõſecrari non debent.

nantur vel in preſentia archidiaconi comburantur.

Johannes peecham.

Eucharistia ad egrotos decenter cum luce et campana a ſacerdote ſuperpellicio induto deferatur et a populo ſe in via proſternẽte adoretur: negligẽtes autem rigide corrigantur.

Dignisſimum et infra ſtatuim' vt ſacramentum eucharistie circũferatur cum debita reuerẽtia ad egrotos ſacerdote ſaltem induto ſuperpellicio gerente orarium cum lumine preuio in lucerna cum campana vt populus ad reuerentiã debitam excitetur qui ad proſternendum ſe vel adorãdum ſaltez humiliter informetur ſacerdotali prudentia vbicũqꝫ regem glorie ſub panis latibulo euenerit deportari: et de hoc archidiaconi in ſuorum remiſſionem peccaminũ ſint ſolliciti. Et quos circa hoc negligentes inuenerint diſciplina rigida caſtigent.

de conſe. di. j. c. de fabrica. ⁊ c. placuit. Si tñ cõſecretur altare ſine reliquijs tenet ꝯſecratio ſm Hugo. ibi. male tñ facit qui ſine reliquijs ꝯſecrat ſi alio modo fieri poſſit vt nõt Archi. ibi. Tñ licet reliquie non ſint de ſubſtantia cõſecrationis altaris. vbi tñ non habent reliquie ſolēt aliqui apponere corpus xpi. Et hoc aliqui doctores dicunt debere fieri etiam ſi habeantur reliquie. Et licȝ hoc poſſet dici verũ quo ad conſecratõnem eccleſie ſicut notatur de conſe. di. j. c. eccleſias. non tamen puto hoc verũ in conſecratione altaris vt ſcȝ corpus dominicũ loco reliquiarũ ſepeliatur in altari licet cõmunis opinio faciat in contrariũ prout notatur de conſe. ecc. vel altaris. §. ⁊ qualiter. per Hoſtien. in ſumma. Ratio huius dicti patet ibi per Hoſtiē. in §. Alia ratio eſt qꝛ corpus xpi eſt cibus anime. de conſe. di. ij. c. in illo. ⁊ c. non iſte. et c. panis. Item qꝛ non debet ſeruari niſi ad opus infirmorũ. de ꝯſe. di. ij. c. tribus. Et non debet poni ad aliũ vſum ꝙ̃ ad eũ pro quo inſtitutũ eſt. Nam debet comedi. de cõſe. di. ij. c. accipite. vbi dicit accipite ⁊ comedite. non dicit accipite ⁊ conſeruate ſiue recondite. Et facit ad idem de conſe. di. ij. c. comperimus. extra de cele. miſ. c. ex parte. Qꝫ tamen corporale vel eius pars detur in conſecratione altaris loco reliquiarũ non videtur eſſe abſurdum vt hic patet. Et de his vide notata de conſe. di. j. c. placuit.

per Archidiaconum.

n Vel in preſentia. ſufficit itaqꝫ alterũ eorum fieri. extra de reſcrip. c. inter ceteras.

o Archidiaconi. ſupple vel alij viſitatores.

p Comburantur. de cõſe. di. j. c. altaris. vbi ſtatuitur ꝙ cineres vel in baptiſteriũ vel in parietes vel in foſſis pauimentorũ iaceantur ſic ꝙ introeuntiũ pedibus non conculcentur.

q Dignisſimũ. Hec eſt conſtitutio Johãnis peccham. Et eſt pars huius. ā. ti. proxi. c. dignisſimũ. Et habet duo dicta. In primo ſtatuit circa reuerentiam ſacramento altaris exhibendam in eius deportatione ad infirmos. In ſecũdo ibi Et de hoc imponit ſuper hoc ſollicitudinem archidiaconis. uiſio.

r Circũferatur. ſumẽ qđ eſt. ſ. ad infirmos ſiue egrotos.

s Reuerentia. quam ſtatim declarat ibi Sacerdote ⁊c.

t Saltem. i. ad minus. ⁊ ſic tolerari poteſt licet miniſter ſacerdotis non ſit indutus ſuppellicio licet honeſtius ſit ꝙ ⁊ ipſius miniſter ſuppellicio induatur conſiderata qualitate beneficij ⁊ facultatibus eiuſdem.

v Orarium. i. ſtolam qua ſacerdos in omi obſequio diuino vti debet ⁊ ſuo collo imponitur vt ſignificet ſe iugum dñi ſuſcepiſſe xxiij. di. eccleſiaſtica. vbi de hoc per Archi. ⁊ de hoc legitur. xxv. di. vnũ eſt. Quãdoqꝫ tamen orariũ ponitur pro ornamento mulieris videlȝ peplo quo mulieris caput velatur. xxvij. q. j. c. monacho. per Joh.

x Lumine preuio. Ratio eſt qꝛ eſt candor lucis eterne ⁊ nõ precedit lumen ad fugandũ tenebras ſed ratione predicta. extra de cele. miſſ. c. ſane. vbi etiam ſtatuitur ꝙ ſacerdos eukariſtiam reuerenter gerat ante pectus ſuum ⁊ ꝙ tabernaculũ in quo portatur operiatur mũdo velamine. ⁊ ex his apparet ꝙ lumen de quo hic loquitur portari debet per miniſtrũ. nam lumen precedere debet vt hic dicitur ⁊ dicto. c. ſane. ſi tamen cõtigerit caſus neceſſitatis ſic ꝙ preſbiter nullũ miniſtrũ habere poſſet paratũ ad deferendum lumen puto ꝙ non eſſet incõueniens vt preſbiter lucernã cum lumine ad vnũ de ſuis brachijs ſuſpenſam geſtaret et campanam modo quo poſſet meliori pulſaret Sic enĩ faciunt preſbiteri in amplis parrochijs quãdo tranſeunt ad infirmos in locis remotis exiſtentes qui quãdoqꝫ equitantes lucernam cum campana applicant collo equi ⁊ in hoc nõ ſunt reprehendendi quia neceſſitas non habet legem. extra de conſue. c. quanto.

y Lucerna. ne. ſ. lumen vento vel pluuia extinguatur.

z Campana. ratione huius ſtatim ſequitur in textu. Scias tamen ꝙ ſi ſacerdos reuertatur vacuus ſine hoſtia dȝ extinguere lumen ⁊ facere ꝙ nõ pulſet cãpanula ne pplus adorãdo cõmitteret ydolatriam ſm Hoſti. q ſic nõt. d. c. ſane.

a Qui. ſ. populus.

b Proſternendũ ſe. genua. ſ. ad terrã flectendo

c Adorãdũ. cũ inclinatiõe capitis ⁊ cordis deuotiõe ⁊ manuũ expãſione ſiue etiã eleuatiõe cũ orõnis deuote vocali expreſſione vt. ſ. ſic dicatur ſm Hoſtiē. Salue lux mũdi verbum patris hoſtia vera Viua caro deitas integra verus homo Salue caro xpi que pro me paſſa fuiſti. Int' me mũda xpi caro ſanguis et vnda. Et cõſimili mõ dicas in eleuatiõe corporis xpi i miſſa. Alias orationes ponit Antho. d. c. ſane. de cele. miſſ. quas nõ curo recitare Ego tñ ſoleo ſic dicere. Aue verũ corpus natũ ex maria virgine Vere paſſum immolatũ in cruce pro hoīe. Cuius latus vulneratũ vero fluxit ſanguine. Eſto nobis pregustatũ mortis in examine. O dulcis O pie O ieſu fili marie.

Oratio de corpe xpi

Alia orõ.

d Humiliter. cum inclinatiõe capitis vt predixi oculiſqꝫ in terram demiſſis ac concuſſis viſceribus.

e Informetur. ſ. populus.

f Regem glorie. i. ipſum xpm ſm humanitatem glorificatum.

g Latibulo. i. ſpecie ſiue occultatione.

h Deportari. Sed nũquid homicida vel alius flagitioſus fugiẽs ad corpus xpi deportatũ in via defendetur ab eccleſia ac ſi fugeret ad eccleſiam. Hoſtiē. in. c. ſane. de cele. miſſ. ponit ſuper hoc opiniones dicens ꝙ cõmunis opinio magiſtrorũ eſt ꝙ non debet defendi. Hoſtiē. tamen concludit tenendum eſſe vſqꝫ ad ſanguinis effuſionem ꝙ talis debet ab eccleſia defendi ⁊ ad hoc facit multa argumenta. cuius ſententie etiam concor. Joh. an. in add. ⁊ in no. Et idem Petrus de anchora. ⁊ Antho. c. c. ⁊ etiam Jo. in coll. ⁊ Henricus de bowyco. Secus tamen eſt ſm eos in his quibus infirmis vel in carcere poſitis aut alias ad mortem tendentibus per ſacerdotem portatur corpus xpi. nam talibus nõ ſubuenitur per eccleſiam ad hoc vt a carcere liberentur licet honeſtũ ſit illa die iuſticiam differendã. et ſic poteſt intelligi qđ notatur. xiij. q. ij. c. ſi. vbi Archidi. cõcor. cũ dicto Hoſtiē.

i Et de hoc. Secunda pars.

k Archidiaconi. ſupple ⁊ alij viſitantes.

l Et quos. ſupple ſacerdotes.

m Circa hoc. quod. ſ. hic ſtatuitur.

n Negligentes. negligentia enĩ graue peccatũ eſt et contingit quãdoqꝫ ex parte eius qđ pretermittitur per negligentiam quo caſu ſi illud pretermiſſũ ſit de neceſſitate ſalutis ſiue ſit actus ſiue circũſtantia erit peccatũ mortale. Quãdoqꝫ contingit ex parte cauſe vt ſi volũtas intantũ ſit remiſſa circa ea que dei ſunt vt totaliter a caritate dei deficiat. talis enĩ negligentia ſequitur ex cõtemptu Alioquin ſi negligentia contingat in pretermiſſione alicuius actus vel circũſtantie que non ſit de neceſſitate ſalutis nec hoc fiat de contemptu ſed ex aliquo defectu feruoris qui interdum impeditur per aliquod veniale tunc negligentia nõ eſt peccatũ mortale ſed veniale ſm Tho. qui ſic nõt ſecũda ſcḋe. q. liiij.

Negligẽtia.

o Diſciplina. que male vite vltrix eſt. xxiij. q. v. c. ad fidem.

p Rigida. i. aſpera vel auſtera. debet tñ talis rigiditas tẽperari cũ mãſuetudine. de iudic. c. j. in cle. de penis. c. j. §. volumus. ⁊ c. li.

Diuisio. Si rector. Hec est constitutio Edmūdi. ⁊ facit quattuor. Primo ponit statutū. Secūdo ibi Idem. illud extēdit. Tertio ibi Nā cū. ponit rōem. Quarto ibi Semp tñ. pvidet de adhibendo moderamine.

De ecclesiis edificādis.

Edmundus.

Rectoris decedētis bonis ecclesiasticis reparet domus ecclesie quā dereliqrit ruinosam. qđ et vicarius faciat si multū cōmodū pceperit. Habita tñ rōabili ɔsideratōe.

Si rector' alicuius ecclesie' decedēs' domos' ecclesie reliquerit dirutas' vel ruinosas' de bonis' eius ecclesiasticis' tāta porcio deducatur' q sufficiat' ad reparandū' hec ⁊ ad alios defectus' ecclesie supplēdos. Idē' statuimus circa illos' vicarios qui soluendo modicā' pensionē oēs ecclesie habent pventus. Nā cum' ad pmissa' teneantur' talis porcio' deducta satis poterit et debet inter' debita cōputari. Semper' tñ rōabilis cōsideratio sit habēda ad facultates' ecclie cū hec porcio fuerit deducenda.

p Si rector. hic loquit de rectore. vt de rectore ecclesie pochialis. qđ p3 ex eo q statim i fra sequēti loquit de vicario. Quāq̄ tñ rectoris appellatio se extendit ad quēcūq̄ prelatū ecclesie vt dixi .s. de consuetu. c. nullus rector. v. rectorū.

q Ecclie. s. pochialis.

r Decedens. videtur q hec ɔstitutio fferri d3 ad aliā ɔstōem eiusdem auctoris de qua habet .s. de consue. c. nullus rector. vbi apparet q rector decedens post festū annūciationis pt disponere de fructibus illiꝰ anni non dū receptis ad sua legata vel debita psoluenda vbi vide p me scripta. v. decesserint. ⁊ glo. sequē. Et qđ hic statutū est de defectibus contingentibus ex pte decedentiū per ɔstōnem dñi octoboni iprobam. etiā ordinat ex pte viuentiū et bñficiis ipsis incūbentiū.

s Domos ecclesie. reputa mansum rectorie vel vicarie ⁊ alia edificia quecūq̄ quorū edificatio siue repatio spectat ad ipm rectorē imediate. Secus tñ puto dicendū de illis domibus quarū edificatio siue reparatio imediate ptinet aliis fm feodi rationē ab antiquo reputa inquilinis vasallis ⁊ aliis cōsimilibꝰ qui fm suā tenurā tenent ad hmōi reparationē faciendā. Ad quē vide nō. p Io. de atho. in ɔstōe octoboni iprobam. v. edificia.

t Dirutas. i. totaliter prostratas.

v Ruinosas. i. de proximo vel verisimili casuras.

x Bonis eius. s. rectoris. Ex hac lra apparet q bona p rectores ecclesie acquisita dici pñt ipsius ppria bona. Et hoc satis innuit hec dictio eius hic posita in textu. Circa qđ vide nō. de rescrip. c. statutū. v. suo pprio. li. vj. p Arch. Et aduerte q bene dicit eius q2 de bonis pertinentibꝰ ad alios nō est hec porcio deducenda. Unde de fructibus quos tales nō sunt lucrati nec lucraturi nec faciūt suos q2 forsan nō residerūt in beneficiis suis. ex. de cle. nō resid. c. penulti. ⁊ p totū. ⁊ e. ti. c. vnico. li. vi. vel q2 debent fabrice ecclie vel epo fm ea q legunt ⁊ no. ex. vt ecc. bñ. sine di. cō. c. vt nostrū. in fi. de vb. sig. c. tua nobis. de rescrip. c. si pper. de pben. si tibi cōcesso. li. vj. Et q2 natura beneficii est talis q bñficiati nō faciūt fructus suos vt sunt rectores elemosinarū leprosariarū seu hospitaliū qui nō faciūt fructus suos sicut legit de relig. do. c. q2 cōtingit. in cle. fm Io. an. ⁊ Gess. ibi sup v. vsus suos. nō est hec porcio deducēda. Res nāq̄ aliena ad talē vsum obligari nō pōt ff. de pig. ac. l. si rem alienā. C. si res ali. pig. da. sit p totū. nec etiā potest in causa iudicati capi vel distrahi. ff. de re iudica. l. a diuo pio. §. si super rebus.

y Ecclesiasticis. i. iure ⁊ noie ecclie obuenientibꝰ. talia ei bona sunt quasi tacite ypothece ad reparationē hmōi faciendā obligata: sicut no. Io. de atho. in ɔstōne octoboni iprobam. v. fructibꝰ.

Questio. Sed qđ si bona sua ecclesiastica nō sufficiāt ad hmōi defectus reparādos an debeat talis reparatio suppleri seu fieri de bonis suis patrimonialibꝰ si q habuerit? Dic q si bona ecclesiastica expēderit in melioratione patrimonii sui vel si pper nimiā diligentiā ppriorū negociorū neglexerit negocia ecclesie pcurare: ⁊ sic ecclia sit dānū passa tenet satisfacere de bonis suis patrimonialibus. ad qđ facit ex. de elec. c. q sicut. §. fi. Et idē intelligas si ex culpa seu negligentia pcuratoris sui ecclia dānū passa fu. ar. ad hoc ex. de offi. archid. c. ea que. de sta. mo. c. Cū ad monasteriū. §. penl. ff. de custo. ⁊ exh. reo. l. fi. Pro qua materia poteris latiꝰ videre nō. de pe. ⁊ re. §. quibus ⁊ qualiter. in prin. p Hosti. in sūma. ⁊ p Henr. de bowyco extra de pecu. cleri. c. vlti.

z Deducat. s. p ipm moriturū qui de ɔsuetudine pōt testari de rebus etiā iure ⁊ noie ecclesie acquisitis fm ea q scripsi. s. de cōsue c. nullus rector. v. legata. Alioqn hoc fieri d3 auctoritate ordinaria cuius officiū est vtilitati ecclesie prouidere. xxj. di. cleros. viij. q. i. c. qui episcopatum. ⁊ ad hoc facit ɔstō octoboni improbam ꝑ palle.

a Sufficiat. Sed qđ si nō habeat tñ in bonis? Dic q exigi debent hmōi bona quatenꝰ se extendūt. ar. eorū q legūtur et no. ex. d. solu. c. odardus. vbi p3 q non ydonei debitoris admittit pticularis solutio etiā creditore inuito.

Questio. Sed quid si bona dimissa sufficiāt ad hmōi reparationē vel forte nō sufficiant: sunt tñ plures creditores vel legatarii q petūt debitū vl legata ⁊ sil ɔcurrūt an in h casu aliqui aliis preferri debent? Dic q in hoc casu si legatarii tanq̄ creditores petāt legata sibi relicta ⁊ plarus ecclie petat sumptus reparatōis edificiorū ecclie talis plarꝰ d3 pferri ceteris legatariis. nā legata solui non debent nisi pusꝰ deducto ere alieno. ff. de separa. l. creditoribꝰ. ⁊ l. quotiēs. ff. ad trebell. l. i. §. denīq̄. In aliis vo creditoribus concurrentibus cum ecclesia in petitione debiti vide notata per Dy. in. c. qui prior. de reg. iu. li. vj.

b Reparandū hec. s. diruta vel ruinosa. Et intellige hāc reparationē fieri debere fm indigentiā ⁊ qualitatē rei reparāde vt. s. impense sint necessarie nō voluptuose. ar. ad hoc. ff. de impēs in res dotales factis. l. i. cū legibus sequētibꝰ. Et no. p Io. de athona in ɔstōne octoboni improbam. v. indiguerint.

c Defectus ecclesie. Hec lra pōt intelligi de defectibus ecclesie q pertinent ad curatū ipsius ecclesie insolidū. Dic q nō ptinēt ad alios reputa in cancello ⁊ aliis ad onus rectoris de iure vel cōsuetudine spectātibꝰ. vel pōt intelligi de defectibꝰ in ecclia cōtingentibꝰ q spectant ad alios nō tñ sic qn curatus teneat ad tales defectus repandos ɔtribuere fm ea q legunt ⁊ no. ex. e. ti. c. i. ⁊ c. de illis. Pro qua materia scire debes q circa repatiōem defectuū ecclie. s. qs debeat eos reparare pcipue attēdenda est ɔsuetudo nā in qbusdā ptibus vt in Anglia repatio ptinet de cōsuetudine ad prochianos. ⁊ hāc ɔsuetudinē seruare pñt cōpelli. ex. de symonia. c. ad apficā. de obs. ieiu. c. ɔsiliū. §. scōz. ⁊ §. Itē de illis. ⁊ c. fi. Cessante vo tali ɔsuetudine recurrendū est ad porcionē fabrice deputatā: vt. s. ille ad repationē hmōi teneat q dictā porcionē recipit. x. q. iij. c. i. ⁊ c. vnio. vbi vo nō est cōsuetudo nec talis porcio est ad fabricā assignata: vel porcio illa est minꝰ sufficiēs tūc illi q sunt in ecclia ipsa bñficiati habēt ad hmōi reparationē fm q pcipiūt cōferre. ex. e. c. i. ⁊ c. de his. et nō. d. c. i. p Hosti. ⁊ Ioh. an. in addi. ⁊ in no. ⁊ p Io. i coll. ⁊ xvj. q. i. si monachꝰ i fi. p Arch. ⁊ xij. q. ij. c. quattuor. p eūdem. ⁊ vide qđ dicā. i. e. pxi. v. nauis ecclesie.

d Idem statuimus. Secunda pars.

e Illos vicarios. nō q circa oēs s3 illos dūtaxat de qbꝰ sequit.

f Modicā pensionē. cuiꝰ taxatio potiꝰ relinquit arbitrio iudicis q alicui limitationi certe. p quo vide qđ scripsi. s. de decimis c. i. v. modice. ⁊ qđ nō. ff. de impens in res dotal. factis. l. omnino in glo. i. ⁊ ibi per Barth. in fi.

g Nam cum. Tertia pars. ⁊ est ratio premissorum.

h Premissa. s. reparationem hmōi defectuum.

i Teneātur. s. illi rectores ⁊ vicarii recipientes oēs pventus ecclie. ⁊ dic teneant de iure qđ vult vt ipm sequant onera ad quē spectāt emolumenta. ff. de re. iu. l. fm naturā. C. de cadu. toll. l. i. §. pro hys. de re. iu. c. qui sentit. li. vj. cū cōcor. ibi positis p Ioh. an. et Dy. Et circa hanc materiā vide nō. per Io. de athona in cōstitutione Octoboni Improbam. v. tenentur.

k Porcio. que. s. sufficiat ad hmōi reparationem.

l Inter debita. s. ipsius defuncti. ⁊ sic habes hic q bñficiatꝰ pōt esse debitor ecclie cui pest. ⁊ ad h facit de pecul. cle. c. vltimo. ⁊ de re. ec. nō ali. c. si qs pbroz. vbi de hoc in glo. fi. xij. q. ij. monemus vbi de hoc.

m Semper tamen. Quarta pars.

n ¶ Facultates eccleſie. ſm̄ quarū cōſiderationem hec reparatio eſt facienda. q: in beneficio pinguiori requirūtur edificia magis ſumptuoſa ꝙ̄ in beneficio minus pingui ſicut et in ornamentis eccleſie. ad quod vide que legūtur ⁊ notant̄ de cele. miſ. c. j. in cle. §. in multis. vbi de hoc. v. indecentibus per Jo. an.

Robertus winchelſee.

¶ In eccleſiis parrochialibus om̄is ſupellex rei diuine aut ꝓchiali opportuna hic anotata: reperiat̄.

Ut parrochiani[o] eccleſiarū[p] ſingularū noſtre Cantuarieñ. prouincie ſint decetero[q] certiores de defectibus[r] ipſos cōtingentibus ne inter[s] rectores et ipſos ambiguitas[t] generetur temporibus ſucceſſiuis[v]. Volumus[x] decetero ⁊ precipimus[y] ꝙ teneantur[z] inuenire[a] omnia inferius annotata videlicꝫ legēdā[b]. ātiphonariū[c]. gradale[d]. pſalteriū[e]. troperiū[f]. ordinale[g]. miſſale[h]. manuale[i]. calicē[k].

o ¶ Ut parrochiani. Hec eſt cōſtitutio Roberti wynchelſee. et h₃ tres partes. In p̄ma recitat cauſam ſui ſtatuti. In ſecūda ibi Uolumus. p̄cedit ad ſtatutū. In tertia ibi Cetera. ponit certā limitatiōēꝫ quo ad non expſſa in ipſo ſtatuto.

p ¶ Eccleſiarum. ſ. parrochialium.

q ¶ Decetero. hoc ideo dicit q: forſan pri⁹ erat dubiū de his ꝙ hic decidūt̄.

r ¶ Defectibus. ſup. reformādis ſiue reparādis vel reficiendis.

ſ ¶ Inter rectores. ſup. vel vicarios vbi forſan ex ordinatiōe vicarie vel cōpoſitione onus eccl'iaſticū trāſlatū eſt in ipſm vicariū.

t ¶ Ambiguitas. i. dubitatio maxime qn̄ iura vel rōes applicari poſſunt ad vnā partem vel ad aliā ſm̄ ea que legūtur ⁊ no. de iudi. c. j. li. vj. vbi de hoc. v. ambiguū. per Card. Quãq ambiguitas eſt in oratione vt ibi. Aio te eacidem romanos vincere poſſe. Et ibi. Si omnes cōſenſerint: ego nō cōtradico. prout eſt in fallacia amphibolie de qua notat̄ per glo. ff. de rebus dubiis. l. in ambiguo. Pōt etiā ambiguitas eſſe in verbo vel in dictiōe. ff. de leg. ⁊ ſenatuſcō. l. in ambigua. ff. de peti. here. l. virū. C. de acq. poſ. l. nemo. Item in intentione. ff. de iudi. l. ſi quis intentiōe ambigua.

v ¶ Succeſſiuis. i. ex poſt ſequentibus.

x ¶ Uolumus. Secunda pars.

y ¶ Precipimus. Cōtrariū ergo facientes peccant. Circa qd̄ vide que not. ſup̄. ē. de cōſue. c. qz incōtinentie. v. p̄cipimus. Iſtud vero preceptū originem ⁊ fundamentū habere potuiſſet a cōſuetudine p̄cedente per quā inductū eſt talia de quib⁹ hic loquitur pertinere debere ad parrochianos ſicut etiā ad eos pertinet cōſtructio ſiue reparatio nauis eccleſie. ſicut dixi. ē. c. c. xxi. v. defectus eccl'ie.

z ¶ Teneantur. ſ. parrochiani.

a ¶ Inuenire. ſuis ſumptibus.

b ¶ Legendam. i. librū in quo ſcribūtur lectiones in officiis matutinis legende que qn̄q ſumūtur de ꝓphetiis vtpote de Yſaia in aduentu qn̄ agitur de tp̄ali niſi in ſecūdo nocturno dieb⁹ dñicis qn̄ legūtur lectiones de ſermonibus aut maximi ep̄i vicꝫ dñica prima ⁊ ſecūda. aut Auguſtini vicꝫ dñica tertia vel quarta. In tertio vero nocturno legūtur lectiones de euangeliis ⁊ approbatorū doctorū omeliis. Et idem fit in feriis quatuor temporum ꝙ contingūt in aduentu. In die vero natalis dñi tres prime lectiones ſunt etiā de ꝓphetia Yſaie. Lectiones vero ſecūdi nocturni ſunt de ſermone Iſidori ep̄i. tres vltime lectiones ſunt de omeliis. Sic etiā in die Epiphanie tres prime lectiones ſunt de ꝓphetia Yſaie. medie lectiones de ſermone beati Leonis. Per octauas fiunt lectiones de ſermonibus diuerſorū doctoꝝ. ſ. Leonis pape aut maximi ep̄i. Quãq lectiones hm̄ōi ſumūtur de epiſtolis Pauli: vtpote a dñica prima poſt octauas epiphanie vſq dñicam in ſeptuageſima. quo die legunt̄ tres prime lectiones de libro Geneſis. Et ſic cōſequenter vſq ad primā dñicam quadrageſime. Medie vero lectiōes ſunt de ſermonibus beati Iohannis ep̄i. Dñica prima quadrageſime fiunt lectiones ſex de ſermone beati Leonis pape. Per ebdomadā vero fiunt lectiones de ſermonib⁹ diuerſorū doctorū. Dñica ſecūda legūtur tres prime lectiones de libro Gen̄. vicꝫ hyſtoria Yſaac ⁊ ſic per totā ebdomadā. In dñica tn̄ fiunt medie lectiones de ſermone beati Iohānis ep̄i. Dñica tertia legūtur lectiones libri Gen̄. de hyſtoria Ioſeph ⁊ per totā ebdomadā. In dñica vero fiunt medie lectiones de ſermone beati Iohānis ep̄i. Dñica quarta legūtur lectiones de libro Exodi ⁊ per totā ebdomadā cū mediis lectionibus In dñica de ſermone beati Iohānis ep̄i. Dñica in paſſione et in ramis palmarū legitur Hieremias ⁊ per totā ebdomadā cū mediis lectionibus de ſermonibus Iohānis ⁊ maximi ep̄oꝝ. Feria ſecūda poſt octauas paſche legit̄ apocalipſis. ⁊ ſic ſubſequenter vſq ad feriam ſecūdam ebdomade quarte quo die legit̄ epiſtola beati Iacobi. Et ſic per totam ebdomadā infra octauas aſcenſionis dñi legunt̄ lectiones de actibus ap̄loꝝ. Dñica prima poſt feſtū trinitatis legit̄ liber regū inchoata hyſtoria. In principio legit̄ liber eccleſiaſticus. In hyſtoria Si bona legitur liber Iob. Durāte hyſtoria Peto dñe: legitur liber Thobie. Cū venerit hyſtoria Adonay legitur liber Iudith. Adueniente autē hyſtoria adaperiat. legit̄ liber machabeorū. Poſtremo in hiſtoria Uidi dñm: legit̄ ꝓphetia Ezechielis. Ceteris vero tp̄ibus legunt̄ lectiones aut de ſermonibus aut omeliis aut vitis ſanctorū excepto die cōmemorationis animarū quo die legūtur lectiones libri Iob vicꝫ prima Iob. vij. ſecūda ⁊ tertia Iob. x. quarta Iob. xiij. quīta ⁊ ſexta Iob. xiiij. ſeptia Iob. xvij. octaua Iob. xix. ⁊ nona Iob. x.

c ¶ Antiphonariū. ſic dictū ab antiphonis in illo libro cōtentis. Et dr̄ antiphona. i. contra pſalmū ſonans. vel q: pars vna illius cantatur ab vna parte chori: alia ab altera. ⁊ dr̄ ab anti qd̄ eſt cōtra ⁊ phonos qd̄ eſt ſonus ſm̄ Januen̄. vel ſm̄ Papiam Antiphona grece dr̄ vox reciproca duobus choris alternatim pſallētibus. Et nota ꝙ tale antiphonariū nō ſolum ꝯtinebit in ſe antiphonas prout ipſa dictio nude ſonat ſed etiā cōtinebit inuitatoria/hymnos/reſponſoria/vſ⁹/collectas/capitula ⁊ alia ꝙ pertinent ad decantatiōem horarū canonicarū tam pro matutinis prima/tertia/ſexta/nona/veſperis ⁊ cōpletoriis. De pſalterio nō loquor q: de eo. j. fit mentio ⁊c̄.

d ¶ Gradale. ſic dictū a gradalib⁹ in tali libro ꝯtentis. Stricte tn̄ ponit̄ gradale ꝓ eo ꝙ gradatī ponit̄ poſt ep̄lam. hic tn̄ ponit̄ ꝓ libro integro i quo cōtineri debēt officiū aſperſionis aque bn̄dicte miſſarū inchoatiōes ſiue officia. kyrie cū ꝟſib⁹. gloria in excelſis gradalia. alleluya. ⁊ tractus. ſequentie. ſymbolum cantandū in miſſa. offertoria. Sanctus. Agnus. cōmunio ⁊c̄. que ad chorum ſpectant in miſſe ſolēnis decantatione.

e ¶ Pſalteriū. i. librū in quo pſalmi continentur.

f ¶ Troperiū. i. librū ſequentiarū. ⁊ hoc neceſſariū eſt qn̄ ſequentie non habent̄ in gradalibus.

g ¶ Ordinale. i. librū in quo ordinatur modus dicendi ⁊ ſolēnizandi officiū diuinum.

h ¶ Miſſale. i. librū in quo continebūtur oia ad miſſam ſingulis diebus dicendam pertinentia.

i ¶ Manuale. ſic dictū a manu q: aſſidue habetur ad manū ⁊ in eo continebūtur oia que ſpectant ad ſacramentorū ⁊ ſacramentaliū miniſtrationem. Itē in benedictiones tam fontiū ꝙ̄ aliorū ſm̄ vſum eccleſiaſticū benedicendorū ⁊ hic in hoc loco manualis nūcupatione puto etiā cōtineri ea ꝙ ſunt vſitata in proceſſionibus eccleſiaſticis quādocūq fiendis vt ſic etiā liber proceſſionalis dicatur manuale licet hic de eo non fiat mentio ſpecialis. In iure tn̄ manuale ſumitur pro quodā beneficio ſiue quadā portione que obuenit clericis deſeruiētibus in officio eccleſiaſtico vtpote in diſtributionibus quotidianis ꝙ fiunt inter p̄bendatos in eccleſiis quibus ſunt reſidentes. Item in anniuerſariis et aliis diſtributionibus hm̄ōi ꝙ ſolent fieri in certis eccleſiis ꝓut no. per hoſti. extra de ꝟ. ſig. c. olim. v. manualia.

k ¶ Calicem. aduerte ꝙ ea que p̄cedunt ⁊ ꝙ ſubſequūtur ꝑtinere debentia ad inuentionem parrochianorū ponūtur in hoc capitulo in numero ſingulari vicꝫ hoc modo. Ordinale/miſſale/manuale/calicem ⁊c̄. Ex quo videt̄ ꝙ parrochiani nō tenent̄ ad plura de eodem genere inuenienda ꝙ̄ hic expreſſa etiam ſi eccleſia eis indigeat. ⁊ ſic vt videtur in aliis quibuſcūq. Preterea que hic ponūtur ⁊ exprimūtur onus ea inueniendi pertinebit ad curatū vel ad eū qui recipit prouentus eccleſie iuxta illud. Cōmoda qui ſentis ſubeas onus emolumētis. Et ad hoc facit clauſula poſita in fi. huius. c. que vult ꝙ cetera hic nō expreſſa pertineant ad rectorē vel vicariū ⁊c̄. ſm̄ cōſuetudinem in ea que approbatā veſtimentum' pñcipale cū caſula'' dalmatica' tunica' ⁊ cū capa' in choro' cū oībus ſuis appendiciis'. frōtale' ad magnū' altare cū tribus' tuellis. tria' ſuppellicia. vnū rochetū'. crucem proceſſionalem. crucem ꝓ mortuis. thuribulū. lucernam. tintinabulū ad deferendū coram corpore xp̄i in viſitatione infirmorū. piſidem' pro corpore xp̄i. honeſtū' velū quadrageſimale. vexilla ꝓ rogationibus. cāpanas cū chordis. feretrū ꝓ defūctis. vas ꝓ aqua benedicta. oſculatoriū'. cādelabrū ꝓ cereo paſchali. fontē' cū ſerura ymagines'

poſſem tñ in hoc caſu ſatis ꝯſonanter iuri dicere ꝙ iſta locutio ſingularis ꝯtineat in ſe etiā pluralitatem in eodem genere ſicut alias videmus in caſu legis ſi quis ita. §. ſi quis filio. ff. de teſta. tu. vbi ptz ꝙ pater dans tutorem filio in ſingulari videtur etiam dediſſe pluribus ſi plures habuerit. Et ad hoc facit lex ſeruꝰ. ff. de vb. ſig. vbi ptz ꝙ ſingularis locutio extenditur ad plures eiuſdem ſeruos. Cui ſententie ꝯcor. qđ legitur. ff. de leg. i. l. qui filiabus. §. ſi qs ita. de leg. iij. l. ſi plures. Eadē enim ratiōe qua parrochiani tenent ꝓuidere ſuis ſumptibꝰ de ſingulis hic ſpecificatis in ſingulari: eadem rōne tenentur ꝓuidere de pluribus ſi eccl'a pluribus indigeat. Nam numerus ſingularis verificat etiam in pluribus cū a iure ꝓfertur vt hic. ff. de neg. ge. l. i. §. i. ⁊ l. ij. §. hoies. ff. vi bo. rap. Hec quoq; eſt indiffinita ꝓlata a ꝯſtitutiōne prouinciali q̄ vicem legis habet regulā tradere cupientis. Unde equipollet ſuo vniuerſali ſm ea que notātur per Cardi. de elect. c. vt circa. §. eccleſiaſticorū. li. vj. maxime cū ſit eadem ratio oīm ꝯtentorū ſub dictione indiffinite poſita ſm ea q̄ notātur per Dy. de re. iur. ſup rubri. li. vj. Et hic vide qđ dicam. j. e. c. §. ymaginem principalem.

l ¶ Veſtimentū principale. i. pro feſtis principalibus. ⁊ ex hoc qđ ſpecialiter ſtatuit de veſtimento principali inueniendo per parrochianos videtur eos exonerare in aliis veſtimentis vicꝫ pro vſu dictrū feſtiualiū inueniendis. Nam qđ de vno ſpecialiter dicit in aliis videt eſſe negatū. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. cū ita legatū. ff. de leg. i. l. eſt lex. Cōſuetudo tñ in talibus attēdēda eſt vt dicit. j. in fi.

m ¶ Caſula. i. planeta qua induitur pſbiter celebraturꝰ miſſam. Et dr̄ caſula q: ad inſtar parue caſe totū hoiem tegit ſm Januē.

n ¶ Dalmatica. i. veſte ſacerdotali vel diaconali. ſic dicta q: primo in dalmatica regione contexta eſt.

o ¶ Tunica. Tunica dicit antiquiſſima veſtis quaſi tonica q: in motu incedentis ſonū facit. Et eſt ꝓprie tunica de pellibus ſm Januē. Hic tñ ponitur pro veſte ſubdiaconali qua vtit in officiando ſacerdoti ad miſſam.

p ¶ Capa. ſic dicta q: totū hominem capiat.

q ¶ In choro. i. illo loco eccleſie vbi canūt qui in choro ſūt. Chorus nāq; eſt multitudo in ſacris collecta ſm Januē. Sacerdos enī extra tempus miſſe dū exercet diuina officia ꝓfertim dū miniſtrat incenſum ad altare vel dicit collectas vtitur capa.

r ¶ Appendiciis. ſ. amicitibus albis cingulis manipulis ⁊ ſtolis

ſ ¶ Frontale. i. apparatū pendentem in fronte altaris qui apparatus alias dicit palla. de cōſe. di. i. c. altaris.

t ¶ Magnū altare. ſ. illud ad cuius honorem eccleſia eſt dedicata. Et ſolet hmōi altare collocari in choro tanq̄ in ſolēniori loco eccleſie. Et ex hoc qđ dicit de apparatu magni altaris per parrochianos inueniendo videtur de aliis innuere contrariū ſm ea q̄ legūtur ⁊ no. extra de ꝓſump. c. nōne. glo. vlti. in fi. Conſuetudo tñ in talibꝰ ꝯſiderāda eſt vt dixi. ſ. e. §. veſtimentū ꝓncipale.

v ¶ Tribus tuellis. duobus. ſ. ponendis ſuper altare ſubtus corporale. Tertiū vero erit ad vſum lauatorij pro manibus tergendis. Sed canon vt videtur requirit quattuor tuellos in altari. de cōſe. di. ij. c. ſi per negligentiā. Et ideo ſm cōem vſum ſuper duos tuellos duplicatur corporale vt ſic ſint quattuor lintiei.

x ¶ Tria ſuppellicia. ad vſum. ſ. triū miniſtrorū eccleſie vicꝫ ſacerdotis diaconi ⁊ ſubdiaconi.

y ¶ Rochetū. qđ differt a ſuppellicio. q: ſuppellicitū habet manicas pendulas. ſed rochetū eſt ſine manicis et ordinat pro clerico miniſtraturo ſacerdoti vel forſan ad opus ipſius ſacerdotis in baptiſando pueros ne per manicas ipſius brachia īpediant.

a ¶ Piridem. ſupple cum clauſura.

b ¶ Honeſtū. vicꝫ ex eboꝛe argento vel alia materia decentī.

c ¶ Oſculatoriū. ſ. pacis ad miſſam. d ¶ Fontē. ſ. baptiſmalē.

e ¶ Ymagines. ſ. ſanctorū que non ſunt colēnde ſed reuerende de ꝯſe. di. iij. venerabiles. Sunt nāq; tales ymagines ⁊ picture ſanctorū libri ⁊ ſcripture laicorū. de cōſe. di. iij. perlatū. Ipſarum tamen ymaginū pictura non eſt adoranda ſed res per ipſam repſētata ſicut ptz. d. c. venerabiles. ⁊ c. placuit. ¶ Et nō ꝙ triplex fuit rō inſtitutionis ymaginū. Una eſt ad inſtructionē rudiū qui eis quaſi quibuſdā libris edoceri videntur. Secūda eſt vt icarnationis miſteriū ⁊ ſanctoꝝ exempla magis in memoria noſtra eſſent dū quotidie oculis noſtris repreſentātur. Tertia eſt ad excitandū deuotionis affectū que ex viſis efficacꝰ excitat q̄ ex auditis. Scias tñ ſm Jo. ꝙ adoratione latrie non licet adorare ymagines ſed adoratiōe dulie ſic. Eſt enī latria cultus ſoli deo debitꝰ. Sed dulia eſt ſeruitus que debet creature. vñ v'ſus. Dulia fit ſeruo: debetur latria xp̄o. Vel ſic. Mortalis duliā: latriam dic omnipotentis. Adoramus itaq; deū ipſm ſuper oīa diligendo. credendo in eū. ſacrificiū illi offerendo. ⁊ ſuper omnia reuerentiā exhibendo. Sed adoramus crucem ⁊ ymagines reuerentiā exhibendo non in ea credendo vel ſuper omnia diligendo vel ſacrificiū impendendo. Nam hoc eſſet ydolatriā exercere ſm Archi. dicto c. venerabiles. ¶ Sed q̄ro an humanitas xp̄i ſit adoranda cultu latrie? Dic ꝙ habendo reſpectū ad humanitatem xp̄i inquantū ſit creatura non obſtante ꝙ eſt verbo vnita non eſt ei adoratio latrie exhibenda. Dicit enī gloſa ſuper illud Pſalmi. Adorate ſcabellū pedū eius ⁊c̄. ꝙ caro xp̄i adoratur a nobis nō adoratione latrie que ſoli creatori debetur: ſed illa que dulia dignior eſt. Et dicit yꝑdulia quaſi ſupra duliā ad latriam accedens. Si aūt habeatur reſpectus ad verbū cū quo vna adoratione xp̄i humanitas adoratur. Sic humanitati xp̄i latrie cultus debet. Una nāq; adoratione adoratur ſuppoſitū ⁊ natura ita ꝙ natura per ſuppoſitū: Xp̄s autem eſt nomen perſone in duabus naturis ſm Damaſcenū. li. iij. c. iij. Et ideo vna et eadē adoratiōe adoratur xp̄s et eius humanitas. Quare dicit Auguſtinꝰ Ego inquā dñicam carnem immo perfectam in xp̄o humanitatem ideo adoro quia a diuinitate ſuſcepta ⁊ diuinitati vnita eſt vt non aliū ⁊ aliū ſed vnū eūdem deū verū ⁊ hoiem verū dei filiū eſſe ꝯfitear. Denique ſi hoiem ſeparaueris a deo illi nunq̄ credo: neq; ſeruio. velut ſi quis purpuram vel dyadema regis iacens inueniat. nam ea nō conabitur adorare. Cum vero eis rex indutus fuerit periculum mortis incurrit ſi ea cū rege quis adorare contempſerit. Ita etiā in xp̄o dño humanitatem non ſolam vel nudam: ſed diuinitati vnitam. ſ. vnū dei filiū deū verū ⁊ hoiem verū ſi quis adorare ꝯtempſerit eternaliter morietur. ¶ Sed nūquid ymago xp̄i ſit adoranda cultu latrie? Dic ꝙ ſi conſideretur ymago prout eſt quedā res ſic nullus honor ſibi debet ſicut nec ligno vel lapidi. Si aūt conſideretur vt ymago: tunc q: idem motus eſt in ymaginem in quantū eſt ymago ⁊ ymaginatū: vnus honor debetur ymagini ⁊ ymaginato. Et ideo cū xp̄s latria adoretur eius ymago debet ſimiliter latria adorari. Nec obſtat Exodi. xxvi. vbi dicitur nō facies tibi ymaginem nec ſculptā ſimilitudinem: q: illud pro eo tpore erat prohibitū quo deus humanā naturā non aſſumpſerat. Tunc enim cum deus omnino ſpiritus eſſet infigurabilis erat. Secus autem eſt poſtq̄ naturam aſſumpſit humanā. Sed ecce de cruce xp̄i verū ſit adoranda adoratione latrie. ſolet dubitari. Pro quo dic ꝙ honor ſiue reuerentia nō debetur niſi ratiōabili creature. inſenſibili nāq; nō debetur niſi ratione nature rationabilis ⁊ hoc dupliciter. Uno modo inq̄ntum repſentat naturā rationalem. Alio modo inq̄ntū ei ꝯiūgitur quocūq; modo. Primo modo ſolent hoies venerari ymaginē regis. Secūdo modo eiꝰ veſtem. vtrūq; autem venerantur eadem veneratiōe qua venerātur ipſm regem. Si ergo queratur de cruce in qua xp̄s fuit crucifixus vtroq; modo eſt a nobis veneranda. vno. ſ. modo inq̄ntū repreſentat figurā xp̄i extenſi in ea. alio modo ex cōtractu eius ad xp̄i mēbra ⁊ ex hoc ꝙ eius ſanguine eſt perfuſa. vnde vtroq; mō eſt adoranda eadem adoratione cū xp̄o. ſ. adoratiōe latrie. ideo crucem alloquimur ⁊ deprecamur quaſi ipſm xp̄m. Si aūt loquamur de effigie crucis xp̄i in alia materia ſcꝫ lapidis vel ligni ſic

Nō tri
nis ima
ginum
plex fui

Vlia.

Questio.

Questio.

in ecclesia'. ymaginem' principalem in cancello. clausuram' cimiterii. reparationem' nauis' ecclesie interius' et exteriꝰ tam in ymaginibus' q̃ in fenestris vitreis. reparationem librorum ⁊ vestimentoꝝ quãdo cũq3 contigerit eadem reparationibus indigere. Cetera' autem omnia' tam in reparatione cancelli q̃ in aliis' hic non expressis' secũdũ diuersas' consuetudines approbatas' a locorũ rectoribus et vicariis' seu ad quos' pertinet habent in omnibus' reparari' sumptibus eorũdem.

Symon Mepham.

Inquisitio de rebus ecclesiasticis nõ nisi ad iuratos fide dignos pertinet.

Statuimus' q̄ nulla inquisitio' super de-

veneramur crucem tantũ vt xp̄i ymaginem quã veneramur adoratione latrie vt dictũ est. ſ. Quidã tñ dicunt q̄ crux ipsa xp̄i in qua pependit xp̄s inquantum est res quedã nõ adoratur eadẽ adoratione. ſ. latrie cũ verbo cũ non pertineat ad personã verbi q̄ſi pars eius. Sed adoratione yperdulie inquantũ est res quedã xp̄i ſm Tho. matri vero xp̄i nõ debetur honor latrie pro eo q̄ est pura creatura q2 tñ est mater dei q̄d est quoddã excellentissimũ ita q̄ excellẽtius pure creature cõuenire non põt ideo sibi cõuenit nõ tm̃ honor dulie sed etiã yperdulie. Sanctoꝝ q̄ꝫ reliquie a nobis venerãde sunt. nam vt dicit Augustinꝰ qui ad aliquem afficitur ea que de eo relinquũtur post mortem venerantur nõ tñ corpus aut partes corporis sed etiã aliqua exteriora vt vestes ⁊ similia. manifestũ aũt est q̄ sanctos dei venerari debemꝰ tanq̃ xp̄i membra filios ⁊ amicos ⁊ intercessores nostros ⁊ ideo reliquias scõꝝ qualescũq̄ in eorũ memoriã honore cõgruo venerari debemus nã ⁊ ipse xp̄s hm̃ōi reliquias cõuenienter honorat in p̄sentia earũ miracula faciendo. ar. ad h̄ ex̄ de reli. ⁊ vene. scõꝝ in antiquis. li. vj. ⁊ in clem. per totum.

f ¶ In ecclesia. i. in corpore ecclesie.

g ¶ Ymaginem principalem. ſ. illiꝰ sancti ad cuiꝰ honorẽ ecclesia cõsecrata est. q̄d intellige vbi talis ymago est ymaginabilis. naꝫ vbi talis ecclesia fundata est in honorẽ oĩm scõꝝ nõ puto posse vnã ymaginẽ fieri oĩs scõs rep̄ntantem. ſ3 aut op3 plures fieri aut nullã. Sic etiã vbi ecclesia cõsecrata est in honore pluriũ sanctorũ vtputa Petri ⁊ Pauli / Cosme ⁊ Damiani / Cornelij ⁊ Cypriani / ⁊ aliorũ hm̃ōi requirit̄ plures fieri ymagines q̃ vnã. ¶ Nũ q̄d itaq3 ĩ his casibꝰ ⁊ silibꝰ p̄rochiani tenẽt̄ ad expẽsas oĩꝫ hm̃ōi ymaginũ vbi plures requirũtur? Videt̄ q̄ nõ. q2 h̄ foret extendere legem sed nõ est nostrũ extendere legẽ vt. l. si vo. ſ. de viro. ff. solu. ma. ⁊ de testa. mili. l. q̄ p̄stituti. ⁊ ad municipal. l. exp̄sõnibus ſ. tẽ. Itẽ statuta sunt stricti iur̄. Insti. de act. ſ. actionũ. Sed in his q̃ sunt stricti iuris casus nõ exp̄ssus habet̄ p̄ omisso. ff. de vb. ob. l. q̄cquid astringende. ⁊ casus omissus iuris cõis dispositioni relinquit̄. ff. solu. ma. l. si cũ dotẽ. in prin. ⁊ de li. ⁊ postu. l. cõmodissime. ℞ Cõtra tñ videt̄ nã statuta sunt ius ciuile. q̃ extẽdunt̄ de filibus ad filia. ff. de leg. l. nõ p̄fit. ⁊ ibi hoc notat glo. in p̄suetudine. ⁊ est casus in lege de quibꝰ. ⁊. ti. in prin. ⁊ C. q̄ sit lõga p̄suetu. l. j. Itẽ stipulatio est stricti iuris ⁊ tñ recipit interp̄tationeꝫ extensiuã. ff. de vb. ob. l. si ita stipulatus fuero p̄ te nõ fieri. dic itaq3 q̄ statuta bene extẽdunt̄ ad ea sine q̄bꝰ in eis disposita nõ possent p̄mode sortiri effectũ. ar. ad hoc. d. l. si ita stipulatus fuero p̄ te. ⁊ ff. de arbi. l. nõ distinguemꝰ. ſ. de officio. de iurisdi. o. iu. l. ij. de p̄cu. l. ad rem. ⁊ l. ad legatũ. Sic quoq3 in casibꝰ quibꝰ est eadẽ rõ fit extensio q̄si casus occurrẽtes p̄ ius cõe nõ sunt decisi vt hic in casu nostro ⁊ sic stat. d. l. de quibꝰ. in prin. ⁊ C. q̄ sit longa p̄sue. l. j. ⁊ ita d3 intelligi glo. in. d. l. nõ possunt. Si tñ casus occurrens esset decisus p̄ ius cõe tũc absq3 extensione stabit̄ dispositioni iuris cõis. Et sic stant illa iura q̃ volũt q̄ nõ est nostrũ iura extẽdere ⁊ in casu isto l3 cõstitutio loquat̄ in singulari debet tñ intelligi pluraliter. ar. eorũ que scripsi. ſ. e. h. calicem.

h ¶ Clausurã cimiterij. p̄pter porcos ⁊ aīalia alia q̃ possent illud deturpare. Sũt enĩ cimiteria circa eccl'iam ab alijs locis diuidẽda. xiij. q. j. c. j. in prin. ⁊ circa eccl'iam maiorẽ cõtinebit cimiteriũ xl. passus. Sed circa eccl'iam minorẽ p̄tinebit. xxx. passus. xvij. q. iiij. sicut antiquus. Et in cimiterio non debent poni edificia nisi clericorum. xij. q. j. c. necessaria.

i ¶ Reparationem. i. refectionem ⁊ idem intelligas de noua cõstructione quando opus erit.

k ¶ Nauis ecclesie. i. corporis eccl'ie siue illius partis q̃ extra cancellũ est ⁊ q̄ hic dicit reparationem nauis ecclesie p̄tinere ad parochianos intellige de cõsuetudine. Secus tñ de iure cõi vt dixi ſ. e. c. p̄xi. h. defectus ecclesie. Et nota q̄ ad hanc reparationem cõtribuere debent nobiles ⁊ ignobiles ſm Io. an. ex̄. e. c. j. vbi dicit q̄ nõ credit q̄ posset excusari aliquis lic3 velit renũciare vsui ipsius ecclesie.

l ¶ Interius. ſ. in dealbatione parietũ. Itẽ in sedilibus p̄parandis ⁊ alijs hm̃ōi q̃ p̄tinẽt ad decorem ecclesie.

m ¶ Exteriꝰ. ſ. i. coopertura

n ¶ Ymaginibus. ſ. crucifixi ⁊ aliorũ sanctorũ.

o ¶ Cetera. Tertia pars

p ¶ Oĩa. ⁊ sic vniuersalit̄ intelligit̄. nã qui oĩe dicit nichil excipit. xix. di. si romanorũ. ff. de seruit̄. vr. p̄d. l. si seruitꝰ. ff. de dãno infec. l. dãni. ſ. emptor. ff. de leg. iij. l. si cui edes. C. mãdati. l. a. p̄curatore. ff. de leg. iij. l. exterioribꝰ ⁊ l. iulianus. in prin.

q ¶ Alijs. ſ. ad vsum ecclesie necessarijs.

r ¶ Non exp̄ssis. Et sic expressio aliquorũ facit intelligere q̄ nõ sit idem in alijs nõ expressis. facit ad hoc extra de decimis. c. ad audientiam. de p̄sump. c. nõne.

s ¶ Diuersas cõsuetudines. q̃ forsan interp̄tantur inuentionem aliarũ rerũ hic nõ expressarũ p̄tinere ad curatũ vel forsan ad parochianos. Talis nãq3 cõsuetudo q̃ certã interp̄tationeꝫ alicui dubio p̄bet nõ est mutanda. ff. de leg. l. minime. cũ. l. sequenti. extra de consuetu. c. cũ dilectus.

t ¶ Approbatas. de quibus potes videre plura iura ex̄ de cõsue. sup rubrica p̄ Io. in no. Et intelligo illã cõsuetudinem esse approbatã in qua cõcurrunt req̄sita ad esse cõsuetudinis. d3 tñ sit rõabilis ⁊ legitime p̄scripta. q̄d dic vt legit̄ ⁊ nõ. ex̄ de cõsuetu. c. vltimo. Et ibi videas glo. penl'. ⁊ fi. cũ doct. superaddins.

v ¶ Et vicarijs. Potes hoc intelligere vt. ſ. vbi sunt rector ⁊ vicarius in eadẽ ecclesia q̄ sũptus de q̄bus hic loquit̄ fiant cõiter inter eos saluẽ ſm q̄ntitatem b̄nficij vniꝰ et alteriꝰ. q̄d verũ intelligas vbi nõ est ordinatio certa ad quẽ spectabit repatio talis vel ministratio hm̃ōi sumptuũ. Ad q̄d vide nõ. p̄ Hosti. Io. an. ⁊ alios. extra. e. ti. c. j. Si enĩ cõstet hoc onus pertinere debere ad rectorem insolidũ vel ad vicariũ insolidũ tunc hec littera legi debet sic vt referatur cuilibet ſm onus sibi incumbens.

x ¶ Ad quos pertinet. hoc dicit p̄pter eos forsan q̃ nec sũt rectores neq3 vicarij. Et tñ de cõsuetudine vel p̄positione vel ordinatiõe aliqua p̄uisio aliquarũ rerũ hic nõ exp̄ssarũ ad vsum eccl'ie necessariarũ p̄tinet ad tales q̃ neq3 sunt rectores neq3 vicarij. De cõsuetudine potes ponere exemplũ in parrochianis multarũ ecclesiaꝝ qui oĩa inueniũt exceptis duobꝰ cereis quos inueniet curatus. Et in quibusdã ecclesijs etiã parrochiani inueniũt oĩa luminaria ecclesie ⁊ etiã reparant cancellũ ⁊ oĩa sustinent q̃ ad ecclesiam interius ⁊ exterius p̄tinent sicut satis cõstat in multis ecclesijs Londoñ. De cõpositione etiã põt tale onus ad p̄rochianos spectare vel alios prout est videre in ecclesijs p̄rochialibus erectis vel collegiat̄ in q̄bus p̄rochiani onerant̄ forsan ad certa inuenienda siue reparãda ceteris p̄tinentibus ad ip̄m collegiũ. Et idẽ cõtingere põt ex dispositiõe vltime volũtatis alicuiꝰ defuncti qui forsan de suis possessionibꝰ aliqua disposuit in vsum ornamentorũ alicuius ecclesie ⁊ augmentatõnem cultus diuini in eadem fore p̄ suos heredes p̄petuo ministranda.

y ¶ In oĩbus. i. necessarijs de q̄bus in hac p̄stõne nõ fit mentio.

z ¶ Reparari. i. iterũ vel retro parari.

a ¶ Statuimus. Hec est p̄stitutio Symonis Mepham. Et h3 duo dicta. In primo statuit circa inquisitionem capiendã super defectibus domorũ ac aliarũ rerũ ecclesiasticarũ. In secũdo ibi Integram. statuit q̄ pecunia estimata ⁊ limitata ad reparationẽ hm̃ōi defectuũ fideliter cõuertat̄ in vsum hm̃ōi et nõ aliũ. Diuisio.

b ¶ Inquisitio. que fieri põt non solũ ad impetrationẽ alicuius cuius interest sed etiã iudicis officio. ar. eorũ que legũtur in constitutione octoboni improbam. vbi apparet q̄ ordinarius etiaꝫ nullo petente põt facere domos ecclesie cõgrue reparari de frucibus ipſius bñficii. Et poteſt talis inquiſitio de qua hic loquit fieri etiã nulla fama pcedente. Ratio eſt qꝛ non fit ad amouendum perſonã ſed ad corrigendũ ſiue emẽdandũ defectus ſm ea que legũtur ⁊ no. extra vt eccl. bñfi. ſine dimi. confer. c. vnico circa mediũ. de colluſ. dete. c. ij. Et ſic no. per Hoſti. d. c. vnico. ꝟ. maxime. Et hoc verũ eſt etiã in inquiſitione ſpãli que fit contra certã ꝑſonam. Nam in inqſitione gñaliſſima q̃ fit in cõcilio generali vel ꝓuinciali. Itẽ in inqſitione generali q̃ fit circa ſtatũ vniꝰ eccl'ie caſtri vel ciuitatis nõ requirit vt fama pcedat ſicut notat Joh. an. extra de accuſ. c. qualiter. ij. ꝟ. ꝑuenit. Unde in talibus in quibus nõ requirit vt fama pcedat ſufficit proceſſum formari de plano ⁊ ſine ſtrepitu et ſine figura iudicii maxime vbi ꝓcedit ex officio mero ſm ea que no. per Jo. an. in no. extra de poſtul. prel. c. j. ꝟ. requiſitus. Et circa hanc materiã videas q̃ ſcripſi. ĩ. de cõſti. c. exteriori habitus. ꝟ. inquirant.

fectibus domorũ[c] aut aliorum[d] ad beneficiũ eccleſiaſticum[e] ſpectantiũ decetero facienda valeat in alterius[f] preiudicium niſi fiat ꝑ viros[g] fide dignos ĩ forma[h] iuris iuratos[i] ipſo ad hoc cuius[k] intereſt primitꝰ[l] euocato[m] integram[n] veram eſtimationem[o] defectuum in domibꝰ aut aliis ad beneficia eccleſiaſtica ſpectãtibus repertorum[p] ſiue per inquiſitionem[q] vel viã cõpoſitionis[r] facta[s] extiterit loci dioceſanꝰ[t] ĩ reparatiõeꝫ ipſorũ defectuũ conuerti[v]

c ¶ Domorũ. de quibus dixi. ſ. e. c. j. ꝟ. domos eccleſie.

d ¶ Aliorũ. ſup. bonorũ pertinentiũ ad ipſorũ beneficiatorũ onꝰ ⁊ reparationẽ vtputa cãcelli librorũ murorũ foſſarũ ſepiũ clauſurarũ ⁊ aliorũ huiuſmodi.

e ¶ Eccleſiaſticũ. ſ. quodcũqꝫ. nã iſta littera indiffinite loquitur. vnde gñaliter dꝫ intelligi. extra de cõiug. lepros. c. ij. vbi de hoc. glo. antepenulti. ff. de aleato. l. j. §. penulti.

f ¶ Alterius preiudiciũ. vtꝫ puta obtinentis illud beneficiũ ſi viuat aut executorũ vel adminiſtratorũ bonorũ ſuorũ ſi mortuꝰ ſit

g ¶ Uiros fidedignos. vtputa artifices quibus in his q̃ ad artẽ ſuã ſpectant fides adhibenda eſt. C. de re mili. l. ſemel. li. xij. auſ. de nõ ali. §. qꝛ autem. coll. j. vbi ptꝫ qꝫ in eſtimatione fienda edificiorũ dirutorũ ruinoſorũ vel alias totaliter ablatoꝝ recurrendũ eſt ad mechanicos ⁊ artifices vna cũ ſuguiſione virorũ eccleſiaſticorũ. ex quo etiã textu fundari põt illa practica ſm quã cõſueuit mandari vt in talibus inquiſitionibus recipiant tam clerici q̃ laici maiorem in ea parte noticiã habentes. Qui aũt dicantur fidedigni potes colligere extra de teſti. c. teſtimonium. et c. licet ex quadam. qui matri. accuſ. poſ. c. inſuper. ij. q. vij. matrimoniũ poteſt. et. c. teſtes.

h ¶ In forma iuris. vt. ſ. iurent ſe nõ priuato odio neqꝫ amicitia neqꝫ ꝓ aliquo cõmodo qð habuerũt vel habent vel habituri ſũt depoſituros. ex̃ de teſti. c. quotiens. vbi de hoc videas.

i ¶ Juratos. ſimile habes auten. de non ali. §. qꝛ autem.

k ¶ Cuius intereſt. vtputa ipſius beneficiati ſi viuat vel alis executorum ſuorum ſi mortuus fuerit.

l ¶ Primitus. i. anteq̃ procedatur ad inquiſitionem.

m ¶ Euocato. ſ. ꝑ citationem legitimã. illi nãqꝫ qui intereſſe habent citandi ſunt q̃ciẽſqꝫ tractat de eorũ preiudicio. ff. de adop. l. nã ita. ⁊ ibi ꝑ Accurſ. ⁊ intellige qꝫ ſi ille cuius intereſt ſit certus dꝫ citari in ſpecie. Alioquin ſi incertus ſit dꝫ citari ĩ genere. de elec. c. ſi. li. vj. C. ſi ab hered. ſe abſti. auſ. ſi oẽs. ⁊ l. j. §. cum dicitur. ff. ſi cui plus q̃ per. l. fal. ⁊ c. fi. ex̃ qui ma. acc. poſ. de ma. ⁊ obed. inter quattuor. cũ glo. ⁊ ibi plene ꝑ Inno. Hoſti. ⁊ Jo. an. ⁊ c. ti. c. fi. et nota qꝫ etiã oẽs quorũ intereſt citandi ſunt in genere qñ iudicis officiũ imploratꝰ ſeu per modũ actiõis ꝓponit. ſecus tñ eſt qñ ꝓponit certa ⁊ ꝓpria actio: nã tunc iudex nõ tenet citare niſi ſpecificatos. nõ. d. c. fi. de ma. ⁊ obe. ꝑ Jo. in no. Sic itaqꝫ ptꝫ qꝫ ꝑſona dꝫ eſſe is cõtra quem format inqſitio niſi ſe ꝑ cõtumaciã abſentauerit. ⁊ exponẽda ſunt illa capitula de q̃bus fuerit inqſitio facienda ⁊c̃. de q̃bus legit ex̃ de accuſ. c. qualiter. ij. §. dꝫ. in h tñ caſu qñ vlꝫ inqſitio capit potius ſup ſtatũ rerũ eccleſie q̃ ad amotionẽ ꝑſone ſufficit capitula edi in genere licet nõ in ſpeciali ⁊ ſm quoſdã. circa qð vide nõ. ꝑ Inno. de purga. ca. c. accepimus. ⁊ ibi per Hoſt. nec in hoc caſu dabit exceptio contra teſtes. ar. eorũ q̃ legũtur ⁊ no. de iudici. c. cũ I et A. in fi. ⁊ no. ex̃ de elec. c. ꝑ inqſitionẽ. glo. j. vbi etiã notat qꝫ ſi is cõtra quem inqrit ſit abſens ꝑ cõtumaciã põt ꝓcedi ad inqſitioneꝫ lite nõ ꝯteſ. qð ſatis cõcedit vbi nullus proſequit ſed agit officio iudicis. de ꝓcuf. in nra. de purg. ca. c. j ſm Hoſti. Petrus ⁊ Abbas dicit qꝫ ĩ gñali inqſitiõe nõ fit litis ꝯteſtatio. In ſpãli vero vocabit is cõtra quẽ procedit qui ſi veniẽs reſpõderit habebit ꝓ cõfeſſ. Si ſit cõtumax põt ꝓcedi contra eũ abſqꝫ litis ꝯteſ. ex̃ vt lite nõ ꝯteſ. c. qñ. §. ſunt alij vbi de hoc. et circa hanc materiã vide nõ. Archi. ij. q. j. c. deus oĩpotens. ⁊ ex̃ de teſta. c. cũ olim. gloſa. j. ad fi. ꝑ Inno.

faciat infra terminũ competentem ipſius[x] arbitrio moderandum.

Johannes ſtratford.

¶ De poſſeſſionibus ad eccleſias reficiẽdas nõ pertinentibus earũ poſſeſſores pro legitima conſuetudine conferant.

Licet[a] parrochiani ⁊ infra Preſentis approbatiõe concilii duximꝰ ſtatuẽdum qꝫ tam religioſi q̃ alii[b] q̃cũqꝫ[c] poſſeſſiones[d] aut predia ſeu redditus[e] q̃ de gleba[f] reficiendarũ[g] ec-

n ¶ Integrã. Secũda go

o ¶ Eſtimationem. hoc ideo dicit qꝛ inqſiti in caſu huiꝰ ꝯſtõnis eſtimare debent ꝓ quãto defectꝰ reperti poſſent cõgrue reparari quorũ dicta ſequi poterit iudex qui inqrit. ff. ſi menſor fal. mo. dix. l. ſi duobꝰ. §. competit. in fi. ⁊ ſi per dolũ vel latã culpã iniuſtã eſtimatiõeꝫ fecerint tenebũtur parti leſe ad intereſſe ſicut ptꝫ. e. ti. l. vlti.

p ¶ Repertorũ. per inquiſitos. ſ. vel alios vt ſequitur.

q ¶ Inquiſitionem. ſupple captam iudicis auctoritate.

r ¶ Compoſitionis. qꝛ forſan partes inter ſe ꝯueniunt de aliqua certa ſumma ſoluenda nomine reparationis.

s ¶ Facta extiterit. ſ. eſtimatio hmõi defectuum.

t ¶ Dioceſanus. ſic ergo inferior vlꝫ archñs non poterit vigore huius ꝯſtõnis exequi id qð ſequit. ⁊ ſile habes in ꝯſtõne octoboni improbã. vbi ptꝫ qꝫ licet archñs poſſit monere beneficiatũ vt faciat cõgruã reparationẽ ſoli tñ epo cõpetit vt de fructibus recipiat tñ quantũ ſufficiat ad reparationẽ hmõi defectuum.

v ¶ Conuerti faciat. ꝑ cenſuras eccl'iaſticas ⁊ alia iuris remedia etiã ꝑ ſequeſtrationẽ fructuũ ſicut no. d. c. improbã. ꝟ. ceſſauerit. ⁊ ꝟ. fructibꝰ. ꝑ Jo. de Aton. ⁊ ſic habes hic qꝫ pecunia ſoluta alicui beneficiato ad reparationeꝫ faciendã cõuerti dꝫ in illũ vſum ⁊ nõ in alium. facit ad hoc. ff. de re. eo. qui ſub tu. ſunt. l. magis. §. illud. ꝟſ. ne tñ. de adminiſt. re. ad ciui. ꝑti. l. j. cũ ſimilibus.

x ¶ Ipſius arbitrio. ſup. iuſto. Alioqn appellationi locꝰ foret. ar. ad hoc. ff. de operis liber. l. ſi libertus. C. de ꝯtrahen. emp. l. fi. Et no. extra. e. ti. c. ij. ꝟ. permittant. per Jo. in nouella.

a Licet parrochiani. Hec eſt cõſtitutio Johãnis Stratford Et habet duo dicta. In ꝓmo ponit ſtatutũ. In ſecũdo ibi Ad qð. adiicitur modus exequendi dictũ ſtatutum.

b ¶ Alij. ſ. non religioſi.

c ¶ Quicũqꝫ. ſup. clerici vel laici. Nam ꝯſtõne archieṗi edita in cõcilio ꝓuinciali ligant omnes de ꝓuincia. de ſen. exco. c. romana. §. porro. cũ glo. Jo. an. ibi ſuper ꝟ. ſenti. ſtic.

d ¶ Poſſeſſiones aut predia. In quo differunt iſta habes. ff. de verb. ſig. l. queſtio. §. fundo.

e ¶ Redditus. cuius noie precariũ non cõtinet. ff. de leg. iij. l. codicillis. §. j. ¶ Que aũt cõtineant noie redditus ⁊ q̃ eſt differentia inter redditus ⁊ fructus no. de elec. c. generali. ꝟ. redditus. ꝑ Jo. et Archi. li. vj. Item que eſt differẽtia inter redditũ fundi ⁊ vſum fructũ fundi habes. ff. de vſufruc. leg. l. fundi. Et qꝫ noie redditꝰ ꝯtineatur partus ancille non tñ eſt in vſufructu habes. ff. ad trebel. l. deducta. §. ad hereditatem. cũ glo. ꝟ. nõ retinebit.

f ¶ Gleba. i. terra in qua cõſiſtit dos eccleſie. ⁊ ſic hic gleba eccl'ie ſumit pro dote eccleſie que erit prorſus libera. extra de cenſi. c. j. de decimis. c. nouũ genus. Alias autem gleba dicitur durus ceſpes cum herba ſm Januen.

g ¶ Reficiendarũ eccleſiarum. Ex hac littera apparet qꝫ ſi terre clesiarum seu dote' nō existunt in quibuscūq parrochijs nostre prouīcie obtinētes' seu imposterum' habituri in ipsis' degētes vel alibi' ad quis' onera parrochianos ipsos ipsorum' ecclesiam ac ornamēta' eiusdem concernentia ⁊ eis' in his' de iure' vel cōsuetudine' incumbentia: cōsideratis possessionū ⁊ reddituū huiusmodi quātitatibus' cum ceteris' parrochianis ecclesiarū predictarū quotiens opus fuerit cōtribuere' teneantur. ¶ Ad quod cum necesse fuerit cēsuris ecclesiasticis et alijs iuris remedijs per locorum ordinarios compellantur.

¶ De immunitate ecclesiarum.

Bonifacius.

¶ Confugientibus ad immunitatē ecclesie nō sunt alimēta neganda. neq custodia adhibenda: sed non nisi per canones est immunitas concedenda.

Decet' et infra. Statuimus vt q̄ ad immunitatē' ecclesie fugientibus' alimēta' im

existētes īfra ꝑochiam aliquam pertinēt ad aliam ecclesiā ⁊ sint de gleba siue de dote ecclesie alteriꝰ debēt tñ ꝯtribuere terras huiusmōi obtinentes ad reparationē ⁊ ornamēta illius ecclesie īfra cuiꝰ ꝑochiam sita sūt. nec obstat. c. j. de cēsibus qđ vult terras illas q̄ sunt de dote alicuius ecclesie eē liberas: quia verū est quo ad tributum seculare. Secꝰ tñ est in tributo ecclesiastico vt ibi pꝫ. Igit̄ in casu nr̄o ad tributum tale qđ est ecclesiasticū bene tenebitur obtinēs tales terras q̄ sūt de gleba vl' dote alterius ecclesie. Et h̄ qđ hic d̄r videnī ꝯfirmare notata ꝑ Io. de atho. na dicta ꝯstōne Improbam ꝟ. ad hoc tenentur vbi videt̄ innuere q̄ onus reparationis ecclesie ꝯcernēs ꝑochianos est onꝰ reale dicens q̄ vnusq̄sq ꝑochianus tenet̄ ad reparationem ecclesie iuxta portionē terre quā possidet infra ꝑochiā et sm̄ numerū aīalīū. Allegat ad h̄. l. viij. C. de imu. nemi. ꝯce. li. x. de omi agro deser. l. penul. li. xj. cū cō cor. ibi allegat̄. Dicit ēt q̄ religiosi etiā exempti ad hoc tenent̄. arg. C. de sacrosan. eccl'. l. ad instructionē. ff. de veteranis. l. vlt. Religiosi tñ istud nō admittunt sm̄ eū. Pro qbꝰ facit. l. rescripto. ff. de mune. et hono. §. fi. cum glo. Ecce aduertēdū est ad ista. Et vt ea melius intelligas scire debes q̄ quedam sunt predia q̄ mere tributaria sunt quotiens casus talis tributi soluendi euenerit: et talia onera dicunt̄ mere patrimonialia quando scꝫ ex eis fiunt alique ꝯtributiones rōe ipaꝝ possessionū sicut legit̄. ff. de mune. et hono. d. l. rescripto. §. viij. verbi gr̄a vt quilꝫ muniat viam āte domū suā hoc est onus domus. vt. l. ediles. ff. de via publica. Item q̄ recipiantur hospites in domo est onus domus. ff. de mune. et hono. l. iij. §. munus. Et tale onus pōt imponi cuilꝫ indigene ⁊ etiam forensi ac ecclesijs. C. de epi. et cle. l. de his et. l. iubemꝰ. C. de sacrosanct. eccle. nisi ecclesie essent a talibus specialiter liberate: quia forsan talia tributa sunt eis specialiter remissa. facit ad hoc. l. j. C. de epi. et cle. Alia sunt onera nō mere patrimonialia sed imponūtur ꝑsonis ꝓ rebus et dicūtur collecte. Et talia onera nō pñt leuari ab ecclesijs. C. de epi. et cle. autē. Itē nulla cōitas. et dicta. l. de his. Et sic intelligit̄ dicta. l. rescripto. §. vlti. in fi. quam allegat Io. de atho. ꝓ religiosꝭ. Rō est q̄ collecta est onus qđ imponit̄ ꝑsone ꝓ rebus. ergo si ꝑsona nō est subdita rōne domicilij vel originis nō pōt ei imponi. vt. d. l. rescripto. §. fi. et. ff. ad munici. l. libertus. §. sola. et hec vera nisi cōitas cui solueret̄ collecta haberet sup hoc spāle ꝑuilegiū vt dicto. §. sola. vbi de hoc ꝑ Barth. ⁊ d. l. rescripto. §. fi. ꝑ eūdē. Ex predictis satꝭ apparet q̄ cū pecunia soluenda ad onus repationis de qua hic loquitur nō debeat imponi ꝑ modū collecte sꝫ leuari ꝑ modū contributiōis vt hic d̄r q̄ a tali onere excusari non possunt religiosi quicūq imo nec epus. ar. eius qđ legit̄. ff. de mune. et hono. l. munerū. §. patrimoniorū. ibi nec pontifex ⁊c̄. ⁊ ibi ꝑ arch. et Barth.

¶ Sed quero quomodo leuabitur ab hmōi religiosꝭ ista contributio. Dic si agat̄ corā iudice ecclesiastico leuabit̄ ꝑ monitiones legitimas et ꝑ censuras ecclesiasticas. arg. ad hoc extra de cens. c. cū instantia in fi. et ti. c. venerabili. et c. sequenti. pñt ēt ad hoc cōpelli auctoritate iudicis ꝯpetentis ⁊ ꝑ captionē pignoris. C. de capi. ⁊ distra. pig. tribut. cā. l. ij. li. x. et hoc expedit qñ sunt exēpti.

b ¶ Seu dote. Idē importat qđ. s̄. dixit de gleba. et sic hec dictio seu hic ponit̄ ydēptice vel alias expositiue. sic alias ponitur de sta. mona. c. ꝑiculoso. ⁊ ibi ꝟ. seu ꝑ archi. li. vj. et sic verbis multiplicatꝭ idē repetit sicut alias notat̄ de litꝭ ꝯtest. c. exceptionis ꝟ. seu finita ꝑ Inno. Quādoq ponit̄ ampliatiue. lxiiij. di. ego lodowycus vbi de hoc. Quādoq disiunctiue lxxv. di. c. viij. Circa quā materiam videas notata ꝑ Barth. ff. de au. et argen. leg. l. si quis ita.

f ¶ Non existunt. Vñ ꝓ illis terris q̄ existūt de dote ecclesie reparande nō debet eas tenens cōtribuere vt hic patet.

h ¶ Obtinentes. hoc refertur ad tp̄s huius ꝯstitutionis.

l ¶ Imposterum. i. in futurū scꝫ post tp̄s huius constitutionis.

m ¶ In ipsis. s. ꝑochijs.

n ¶ Alibi. s. ext̄ ipas ꝑochias. ⁊ sic hoc qđ hic d̄r hꝫ locū etiam in forensibus. ꝓ q̄ vide qđ nōtat̄. s̄. e. ꝟ. reficiendaꝝ ecclesiaꝝ.

o ¶ Quauis onera. scꝫ ecclesiastica vt sequit̄.

p ¶ Ipoꝝ ecclesiam. s. edificandā reparandā aut alias sustentandam.

q ¶ Ornamenta. que debent esse decentia sm̄ ecclesie facultates de cele. miss. c. j. §. sup. cū gl. i cle.

r ¶ Eis. scꝫ ꝑochianis.

s ¶ In his. s. oneribus q̄ ad ecclesias vel earū ornamenta.

t ¶ De iure. q̄ ad hoc tenent̄ ꝑ aliquā ꝯstōnē editam sicut pꝫ. s̄. e. c. vt ꝑochiani.

v ¶ Cōsuetudine. q̄ in diuersis locis artat ppl'm ad repatōēꝫ ecclesie sic notāt doct. eē. e. c. j. ⁊ tal' cōsuetudo seruanda est. extra de symo. c. ad apostolicā. et hoc casu dicit Io. an. dicto. c. j. q̄ oēs tam nobiles q̄ ignobiles cōtribuūt ad hmōi reparationem. Nec credit q̄ possit excusari aliquis licꝫ velit renūciare vsui ipsius ecclesie.

x ¶ Quantitatibus. q̄ ꝯsiderari debēt sm̄ valorem redditus. ff. de leg. j. l. si fundum. §. j. cum sua glo.

y ¶ Ceteris parrochianis. hec lr̄a innuit q̄ etiā illi qui morantur ad extra habent tñ terras ad intra censeri debent inter ꝑochianos illius ecclesie vbi sunt terre. et hoc intelligo verum respectu rerū et oneꝝ realiū q̄ iminēt īfra ꝑochiā vbi possessiōes site sūt nō tñ respectu ꝑsonaꝝ. fac̄ ad h̄. C. de mulie. i q̄ loco mūera sexui ꝯgruētia ⁊c̄. l. j. li. x. ff. de publicanis. l. impatores. de cēsꝭ. l. forma. §. si vo q̄s agrū. ⁊ nōt eē de pro. §. vl. ꝑpe fi. per Hosti. i sūma.

z ¶ Cōtribuere. hec lr̄a oñdit q̄ loq̄t̄ de onere reali qđ exigit̄ ꝑ viam tributi nō aūt ꝑ viam collecte. ⁊ huic ꝯcor. C. de apochis publicis. l. j. cum glo. in ꝟ. cōtribucione.

a ¶ Decet ⁊ ī. Hec est ꝯstō Bonifacij. Et hꝫ q̄tuor dicta. In p̄mo statuit circa alimēta nō subtrahēda fugiētibꝰ ad imunitatē ecclesie. In. ij. ibi. Cōfugiētes. statuit q̄d fieri debeat ꝯ abstrahētes tales ab ecclesia vl' alias malefaciētes his q̄ abiurarūt t̄rā. In. iij. ibi. In ecclesia. disponit circa custodiā eoꝝ q̄ fugiūt ad ecclesiam vt. s. ipa custodia nō fiat i ecclesia vl' cymiterio. In quarto ibi. Illos quoq. ostēdit q̄ sūt tuendi ab ecclesia. Diuisio.

b ¶ Immunitatē ecclesie. i. libertatē ecclesie. sic accipit̄. ff. de iur. imu. ꝑ totū. ⁊ nōt eē. e. §. j. ꝑ Host. i sūma. vl' dic q̄ imunitas est ꝑuilegiū q̄ gaudet ecclesia vt i ābitu suo nō fiat pugna vl' insultꝰ vl' rapina ꝑ. xxx. vl'. xl. passꝰ. xvij. q. iiij. sic āntiqꝰ. ⁊ no. xij. q. ij. c. cū deuotissimā. glo. ij. ꝑ Io. Archiđs tñ d̄r ibi q̄ imūitas ē libertas vl' securitas ipiꝰ ecclesie q̄ est a mūera sclaria. ⁊ sic ꝯ. eū Host. dicē tñ Io. ānuere vl' vvil. de peni. ⁊ re. c. j. glo. ij. i cle. q̄ d̄r q̄ imunitas ecclesie ꝯsistit in h̄ q̄ ad eā ꝯfugiētibꝰ nec victualia necc̄ria nec vestes nec q̄es auferat̄ nec extrꝰ ad latrias vsq ad locū debitū. nā nulla necessitas dꝫ artare illū q̄ claustris diuicꝭ se defēdēdū ꝯmisit. xvij. q. iiij. diffiniuit. Io. in sūma ꝯfes. li. j. ti. xiiij. q. j. dicit q̄ imunitas ē ꝑuilegiū ecclesiastice libertatis vl' ꝑsonaꝝ vl' reꝝ ad eādē ꝑtinētiū. Quid sit immūitas ecclesie.

c ¶ Fugientibus. sup. vel illic residentibus. xvij. q. iiij. diffiniuit.

d ¶ Alimēta. q̄ debēt talibꝰ ministrari de bōis suis ꝓprijs si ea habeāt. Alioq̄n manibꝰ suis ꝓprijs viuāt operādo. Et si nullū hoꝝ fieri poterit tunc credit Hug. q̄ ecclesia debeat talibꝰ ꝓuidere tā q̄ paupibꝰ. et sic intelligit̄ glo. Io. xvij. q. iiij. diffiniuit sm̄ Lauren. et Ber. hispa. ibidem. et sic ibi notatur per archi. in addi. Dic

Quid veniat cibariorū appellatione.

quid faciant. Et intellige q alimentoꝝ appellatione continent cibaria veſtimentum habitatio calciamenta et alia hmōi ſine qbus corpus ali non poteſt. ff. de ali. leg. l. j. et l. legatis. ff. de tranſact. l. cū hi. §. q tranſigit. ff. de v. ſi. l. victus cū l. ſeq.

e ¶ Impedierint miniſtrari tales ſūt hodie ipſo facto excōicati p ɔſtitōem Octoboni ad tutelam. Et ſic et eos illi q fugientes ad eccliam vel cymiteriū vel clauſtrum inde abſtraxerint violēter vel etiam delinquentes i aliis caſib9 ibi enumeratis. Et ibi videas notata p Joh. de athona ſup. v. ſi aliquē. Et q alimenta veſtes quies et cetera hmōi nō debēt a talib9 ſubtrahi habes. C. de his qui ad eccl. cōfu. l. pacienti. §. ex his.

pedierint miniſtrari ſecūdum arbitrium ordinariorum p cenſuram eccleſiaſticam arceantur. ¶ Confugientesqꝫ huiuſmodi ab eccleſia vel cimiterio vel poſt abiuratōēz terre a via publica extrahentes vel extractos occidentes cū ſub eccleſiaſtica ꝓtectione cōſiſtunt omnibus penis ſacrilegij percellātur vna reliquā minime cōſumēte In eccleſia autez vel cimiterio nō fiat cuſtodia confugientiū ad eādem. quod ſi ſecus preſumptum fuerit tā cuſtodes q̄ʒ qui eos

f ¶ Arbitrium ordinariorum. Huic dicto ɔcor. notata e. ti. §. vlti. in princi. p Hoſtien. in ſūma.

g ¶ Per cenſuram ſiue ſuſpenſionis ſiue excōicationis ſiue interdicti ſm q̄ʒ illa. nam cenſura aggrauari dʒ ſm q̄litatē delicti. et hoc ſic relinquit arbitrio eoꝝ. hodie tn̄ expeditū eſt q tales ſunt ipſo facto excōicati p ɔſtitōnem octoboni q incipit ad tutelam.

h ¶ Arceantur id eſt puniantur.

i ¶ Confugientes. Secunda pars.

k ¶ Cymiterio qd etiā imunitate gaudere dʒ vt ſaluet fugientē ad illud. Patet h in textu dicte ɔſtitutionis octoboni ad tutelā. et. xvij. q. iiij. c. ſi q̄s ɔtumax. vbi de hoc p archid. qui notat q eccleſia et cymiteriū gaudēt eodē priuilegio. Quod dic vt ibi et extra eo. capitu. vltimo.

l ¶ Abiuratōnē terre. loquitur ſm ɔſuetudinē regni anglie vbi fugiens ad eccleſiā ꝓ aliquo crimine abiurans terrā deducetur ad ꝓximū portum vt exeat terram ſalua ſibi vita et membris. Scias tn̄ q clericus ꝓ felonia fugiens ad eccliam ꝓ imunitate habēda aſſerens ſe eē clericū regnū nō cōpellit abiurare. Qd dic vt ſ. e. c. vltī. §. Item clericus.

m ¶ Via publica. Que quō differat a via priuata vel vicinali habes. ff. ne qd in lo. pu. l. pretor ait. §. viaꝝ. et §. viam. vbi patʒ q via publica dr̄ illa cuius ſolū publicū eſt relictū ac directū certis finibus latitudinis ab eo qui ius publicandi habuit vt ea publice iret et cōmearet. Et dʒ eē ad minus. viij. pedū in directum et xvj. in āfractū vt notat ibi glo.

n ¶ Extrahētes. violētā ſigt. Si autē tal' abiurās volūtate ꝓpa declinet a via publica non habebit locū qd hic dr̄ dum tamē dolo vel fraude ad hoc non fuerit inductus. Faciunt ad hoc notata p Henricū de bowyco eſt. e. c. eccle. §. aut extra eccliam. v. Item priuilegia. ibi dū dicit. Si exeat volūtarie. vn̄ ſi iudex voluntarie exeūtem occiderit vel etiam volētē abſtraxerit et morti addixerit non pp hoc videbitur ecclia offenſa qꝛ ſola violētia punit. eſt. e. c. inter alia. §. j. ſʒ Goffre. et hoſtiē. extra. e. c. vlti. Et ɔcor. Hug. xvij. q. iiij. diffiniuit. et archid. e. q. c. verum. glo. ij. et wil. dicto. c. j. de peni. et remiſ. ¶ Sed quid ſi via publica rupta ſit vel aquis operta ſiue repleta ita q abiurans non poterit p eam abſq periculo tranſire nūquid tunc ſibi liceat aliunde incedere etiam extra viam publicam. Dic q ſic. Et ad hoc habes textum notabilem. ff. quēadmo. ſerui. amit. l. locus. §. vlt. vbi dicit q in tali caſu ꝓximus vicinus in fundo ſuo viam dare debet.

o ¶ Cum ſub. ponitur rō precedētiū et ſubſequentiū.

p ¶ Eccliaſtica ꝓtectione. In cuius ſignū tales cōſueuerūt i manibus geſtare ſignū crucis ad deſignandū q ſub ꝓtectione eccle conſiſtant.

q ¶ Oībus penis ſacrilegij. pena ſacrilegij ſm iura cōia q̄nq eſt excōicatio lata. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. et hoc verū qn̄ cōmittit in pſonam eccliaſticam. Q̄nq eſt excōicatio ferenda ſcʒ qn̄ fit in rebus eccleſie. xvij. q. iiij. ſi quis domū. Q̄nq ꝓ ſacrilegio infligitur pena pecuniaria. e. q. c. quiſquis. et. c. ſi quis contumax. et notatur. e. cauſa et. q. c. ſacrilegiū p Jo. tamen ſm iura ciuilia pena ſacrilegij eſt auſterior q̄ ſm canones ſicut patʒ. ff. ad. l. iul. pecul. l. ſacrilegij. Q̄nq eſt damnatio ad beſtias. Q̄nq ſacrilegus viuus cōburitur. Q̄nq in furca ſuſpendit. Q̄nq pena metalli dānatur. q̄nq deportatur in inſulam. Q̄nq vero ſacrilegus pena capitis punitur. e. ti. l. ſacrilegij. Sacrilegium q̄nq impedit ꝓmouendū. extra de elec. c. venerabilem. vbi de hoc in glo. v. ſacrilegiū. Interdum etiam ſacrilegus deponit. xxiiij. q. iij. ippetuum. vbi de hoc p Jo. Tu autē circa ſmiſſa ſcias q ɔmittens ſacrilegiū in pſonam eccliaſticā eſt excōicatus ipſo facto. xvij. q. iiij. c. ſi quis ſuadēte. Sed ɔmittens ſacrilegiū in rebus eccle eſt excōicand9. de ſo. ɔpe. c. cōqueſt9. Q̄nq ſacrilegiū ɔmittit in eccleſia et tunc ſi fiat cum incēdio vel effractiōe talis ſacrilegus eſt ipſo iure excōicatus. de ſenten. excō. c. conqueſti. et. c. cū pro cā. Si fiat ſine incendio vel effractione vt qꝛ rem in ecclia dimiſſam aufert tūc dʒ excōicari. de furtis. c. ſi. et circa hoc vide notata in ɔſtōne Octoboni ad tutelam. §. que autem. v. obſeruari. p Jo. de atho. Et qꝛ hic occurrit materia ſacrilegij Nota q decem modis cōmittit ſacrilegiuʒ quos recitat archid9 de penis. c. felicis in ꝓn. li. vj. et q ſacrilegium ſumat duobus modis vʒ ſtricte et large. Alias ꝓp̄e et improprie notat dicto. c. felicis. v. ſacrilegos p eūdem. et dicam ſ. e. c. proxi. v. ſacrilegi.

diuerſe pene ſacrilego infligēde.

r ¶ Percellantur .i. puniantur.

ſ ¶ Vna. ſcilicet penā.

t ¶ Minime cōſumente. hoc potes ſane intelligere inquantum talis pena ɔcernit forū ſp̄ualem et etiam forū tp̄alem. Nam pro ſacrilegio pt agi in vtroq foro. extra de fo. compe. c. cū ſit. Unde pena inflicta in foro eccliaſtico non impediet penam infligi in foro ſeculari vt ſ. dicam et ſic ꝓ vno delicto plures pene inferuntur. et habes ſile de penis. c. felic. li. vj. vbi de hoc v. p h. p arch. Et ibi patʒ q p penā canonicā nō tollit pena legal'. cui ſimile ɔcor. C. de ſepul. viola. l. qui ſepulcra in fine. vbi ſatis de hoc p Cy. facit ēt ad hec. ff. de li. ho. ex. l. iij. in prin. ff. de ac. et ob. l. quotiens in prin. et. e. ti. l. cū ex vno. C. de ſacroſan. eccl. l. placet. in fi. Opponitur tn̄ contra premiſſa. ff. de accuſ. l. ſenatus. et. l. quod ſenatus. ff. de iniurijs. Circa hoc dicunt aliqui q vbi agitur ad intereſſe tunc vna pena non tollit aliam vt in primis ɔcor. Secus tamen eſt vbi agitur ad vindictam vt in ɔcor. ſecūdo alle. Et ſic ſentire videtur Dy. dicta. l. qd ſenatus. Alij dicunt q vbi plures pene adinuente ſunt ꝓ vno delicto et pene ipſe ſunt diuerſe tunc vna non tollit aliam vt dicta. l. qui ſepulcra. et. l. quotiens cū ſilibus: tamen quando pene ſunt ſimiles tunc inquātum concurrunt vna tollit aliam. et ſi in penis ſit omnino pilitas non refert que cap infligatur. ad quod facit extra de fi. inſtru. c. paſtoralis. et notatur dicto. c. felicis. v. ediderunt per Joh. an. in no. lib. vj. Sic etiam patet in ſimili q vbi ex vno delicto inſurgit offenſio plurium tunc delinquens pluribus penis affici debet. de hoc legitur de re iudi. c. cū eterni. §. ſciturus. li. vj. Et ſic ex premiſſis habes limitationē ad textuʒ decre. at ſi clerici de iudi. que decretalis vult q pro vno delicto non debet quis affici duplici pena. Et circa hoc vide notata per archidia. xvij. queſt. iiij. diffiniuit. verb. regie.

v ¶ In eccleſia. tertia pars.

x ¶ Cymiterio. quod gaudet eodem priuilegio cum eccleſia vt dixi. ſ. eo. v. cymiterio.

y ¶ Cuſtodia. que ſolet fieri ne huiuſmōi ɔfugientes euadāt: nō tn̄ video q deberet fieri talis cuſtodia nec ſ. eccliam nec eē qn ad minus ad eā ɔfugiens libere poſſit tranſire extra eccliaʒ ſi cathedralis ſit p. xl. paſſus in circuitu. ſi prochialis ſit per. xxx. paſſus. xvij. q. iiij. Sicut antiquitus. et. c. diffiniuit. Qd tn̄ fallit in ciuitatibus et burgis vbi pp ſtrictitudinem loci ſic ſeruari nō pōt vt ibi notat glo. et eſt textus. e. q. c. quiſquis. et vt videt tal' cuſtodia eſt fruſtratoria. Nam vbi aliquis pro delicto fugit ad eccleſiam ſic q gaudere debeat imunitate ſufficit q cōponat cum eo in quem deliquit intantum q poſtea non poſſet de ipſo delicto accuſari criminaliter ſicut plane notat Jo. xvij. q. iiij. c. reuera. et ɔcor. ibi archi. et hoc verum vt ſibi imponatur pena mortis vel alia corporalis. tamen a pena pecuniaria eccleſia non ſaluabit eū. ſicut notant doc. eſt eo. c. inter alia. vbi de hoc p Jo. an. vnde apposuerunt in forma' iuris per excōmunicationis sententiā arceātur. Illos' quoq₃ tm̄modo tueatur' ecclesia quos canones' p̄cipiunt esse tuendos.

dicit Hosti. ꝙ in hoc viri ecclesiastici delinquūt qui confugientes saluare cōtendūt in totum: ita ꝙ nec penā pecuniariā patiantur et qꝛ sic excedūt suos terios excedunt a nō suis termis. qꝛ principes et dn̄i tp̄ales cū malefactor ex ecclesiam ponit pedē ip̄m capiunt. et dū est intus ip̄m obsessum retinent requiem vestes et victualia denegādo. et qđ grauius est in ecclesias violenter irruūt et loca singula inquirūt. inuentos ex̄hūt et puniūt. et sic vbi deberet vna p̄tās p aliā adiuuari vt. c. j. de no. operis nūc. ꝯtingit ꝯtriū ꝙ vna p alterā violat dū suis terio et iusticie nō cōtenti iniusta cōmittūt. et sic nouus error ex alio nascitur vt. l. ex diuerso. ff. de rei vend.

9 ❡ In forma iuris. scʒ monitione canonica premissa vt inde excant. de sen. excō. c. sacro.

a ❡ Illos quoq₃. quarta pars.

b ❡ Tueatur eccl'ia. scʒ ꝯstructa auctoritate ep̄i vel archiep̄i i suis dioc̄. alias auctoritate pape. Nam si sine auctoritate pape archiep̄i vel ep̄i in suis dioc̄. fuerit ꝯstructa non gaudebit immunitate. nec dicet eccl'ia. ex de rel. do. c. ad hec. arg. sumpto a ꝯtrio sensu. et nōt p Hostiē. de cēs. c. auctoritate. q̄ dicit ꝙ solū ille eccl'ie gaudebūt imunitate in q̄bus ep̄s posuit p̄mariū lapidē. et ꝯcor. Io. in sūma ꝯfes. h titulo. q. vij. et est expssum autent. vt null' fabrica do. in p̄n. coll. v. Nec refert an talis eccl'ia sit ꝯsecrata necne: dū tñ sit ordinata p ep̄m vt ibi celebrent diuina. extra e. c. eccl'ie. et notat p Innocē. e. ti. c. iter alia glo. iij. et p wil. de pe. et re. c. j. glo. ij. in clem. et lʒ Ber. et abbas in. d. c. eccl'ie dicāt ꝙ eccl'ia vbi non sunt adhuc diuina officia celebrata nō gaudet imunitate. Gof. tñ Hostien. et Io. an. in h ꝯdicūt dūmō sit dedicata deo p ep̄m. Nō eīm multū inspicienda est celebratio. vñ et oratoria p̄uatorū lʒ ibi celebrēt diuina imunitate nō gaudēt. vt nōt Hostiē. d. c. ecclesie. Et ꝯcor. ibi Io. an. Et idem nōt Hostien. de cens. c. auctoritate. Et ꝯcor. wil. et Gess. d. c. j.

c ❡ Canones p̄cipiūt. vt in h passu q̄ scʒ p̄sone gaudeāt imunitate eccl'ie fugiendo ad eā melius instruaris. Nota ꝙ iude' vl' paganus vel minus catholicus fugiens ad eccl'iam nō gaudebit imunitate et'. C. de his q̄ ad eccle. cōfu. l. j. lʒ q̄dā dicāt ꝯtriū. et notat. xvij. q. iiij. c. diffiniuit. in p̄n. p arch. Vir aūt catholicus fugiens ad eccl'iam si in eccl'ia deliq̄rit nō iuuabit p eā qꝛ frustra inuocat ecclesie auxiliū q̄ in eā cōmittit. ff. de minori. l. auxiliū. §. in delictis. ex. e. c. ſi. Si v̄o deliquit ex eccl'iam tūc si seruus sit et fugit pp magnam atrocitatem dn̄i q̄ forsan mortē ei' satagat tūc seruā qđ legit insti. de his q̄ sunt sui vel ali. iur. §. dn̄oꝝ. Si v̄o seru' fugiat pp modicā seuitiā: tūc seruari dʒ qđ habes. C. de his qui ad eccl. ꝯfu. l. p̄sīti. §. sane. Sin autē seruus fugiat sine aliqua seuitia dn̄i et hoc fiat sine delicto. tūc idē fiat vt in p̄mo casu p̄cedenti. Si h faciat pp delictū et modicū illud sit. qꝛ forsan surripuit vnā mensuram vini vel ceruisie vt potaret vel aliđ hm̄ōi: tunc sibi hʒ locū ille. §. sane. Vbi vero seruus fugit ad eccl'iam pp delictū nō facile: tūc si timeat puniri a dn̄o suo restituet sibi securitate p̄us p̄stita. put ꝯtinet. d. l. p̄sīti. vꝰ. ſi seruus. Si vero timeat puniri ab alio forsan p iudicem vel p viam accusationis: tūc dic idem qđ statim dicam in libero. qꝛ non est habēda acceptio p̄sonaꝝ apud deū. autent. de monachis. ad ſi. Si vero liber hō fugiat ad eccl'iam: tunc si fugiat pp tributū nō solutū pōt ex̄hi de ecclesia fm̄ illud qđ legit autent. de manda. p̄nci. §. tributoꝝ. Si fugiat pp delictū q̄dcūq₃ illud sit duobus casibus tm̄mō exceptis gaudebit imunitate fm̄ iura eccl'iastica siue canonica. Ubi autē duo casus excipiunt ex. e. c. inter alia. Et i hoc iura ciuilia disponentia succumbūt canonibus. de no. op. nūc. c. j. Et hanc theoricam ponūt Petrus de anchorano et Anthonius de butrio. ex. e. c. inter alia. Si autē p delicto alio q̄ tributoꝝ aliquis fugiat ad ecclesiam tunc dicit Petrus a͞idictus ꝙ qꝛ de iure cōi debitor non potest capi p debito vt. l. ob es. C. de act. et ob. et de pig. c. lator. Ideo non dʒ extrahi. Et sic dʒ intelligi qđ legit dicta. l. p̄senti. Sʒ ꝯ hoc opponit. nā lʒ papa vel iperator penam que ius publicū respicit remiserit: tñ ius partis nō videt remisisse. ar. nō. l. j. C. de in iusvo. Itē eccl'ia liberat fugientem solū a pena corporali vt. d. c. inter alia. xvij. q. iiij. c. diffiniuit. et. c. reum. vbi de h p arch. non tñ tollitur quin alia pena puniat sed p̄mittit vt patʒ dicto. c. inter alia. Solutio. loquendo de iure cōi locū hʒ qđ p̄ximo dixi. sed loquendo de iure municipali qđ p̄mittit debitorem capi potest etiam fugiens ad eccl'iam p debito extrahi. hoc probat ēt de iure cōi in casibus quibus lʒ capere debitorē. nā in eisdē casib' ñ tuebit eum eccl'ia sic ptʒ i debitore tributoꝝ vt. d. §. tributorum. et de exact. tribut. l. nemo vbi de hoc. Premissa intellige vera maxime qñ sic habet ꝯsuetudo que attendi debet in hm̄ōi extractiōe vt notat Inno. dicto c. inter alia. v. impunitate in ſi. Unde Petrus de anchorano. d. c. inter alia. p̄pe ſi. dicit ꝙ in casibus quib' debitor vel delinquēs fugit ad eccl'iam p̄latus eccl'ie in casu quo non pōt extrahi dʒ eū custodire ne fugiat. Et in casu quo potest extrahi dʒ hoc pati. Et si in his deprehendatur in culpa tenebit ad damna et interesse fm̄ ea q̄ notant. d. c. diffiniuit p archi̅d. Dicit eīm ibi archi̅d. ꝙ talis q̄ nō gaudebit imunitate extrahendus est per ip̄m sacerdotem etiam si sit publicus latro qui morti tradendus est nec in hoc casu videtur sacerdos eū morti tradere sed lex. xxiij. q. v. cuʒ hō iuste. Uñ si talem defendat tenebitur quantū actor iurabit in litem de damno sibi ꝯtingēte pp culpā sacerdotis iudice tñ illđ moderante. hec ipse notat dicto. c. diffiniuit. v. nō abstraxerit cū tribus glo. sequen. In hac materia vicʒ vtrū fugiens ad eccl'iam et quis gaudebit ipsius imunitate poteris videre latius p Henricum de bowyco dicto. c. ecclesie. qui magis dilatat materiam inserendo diuersas opiniones quas hic non prosequor.

❡ Sed quero in casu quo aliquis non debeat gaudere immunitate nūquid potest extrahi per iudicem secularem. Dic ꝙ si talis sit clericus et de iurisditione ecclesie non debet extrahi per iudicem secularem siue deliquerit infra ecclesiam siue extra. Si vero sit laicus et sub iurisditione iudicis secularis tunc si deliquerit infra ecclesiam et sic infra iurisditionem episcopi non debet extrahi per iudicem secularem sed per episcopum dandus est iudici. Et sic stat quod legitur autent. vt liceat matri et auie. §. quia vero colla. viij. Si vero delinquat extra in iurisditione seculari et fugiat ad ecclesiam: tunc iudex secularis ipsum de ecclesia extrahere potest dūmodo ipsum recenter fugientem p̄sequatur vt eū capiat. Sic potest intelligi quod legitur autent. de manda. p̄n. §. sed neq₃ homicidas. Secus tamen esset si aliq̄diu ipse fugiens esset receptus in ecclesia. Argumen. ad hoc institu. de re. di uis. §. quicquid cum similibus. Sic notatur extra eo. capitu. inter alia in princi. per Iohan. in col.

Questio

❡ Item quero in casu quo fugiens ad ecclesiam gaudebit immunitate nunquid episcopus possit eum extrahere Innocen. et Hostien. in dicto capitu. inter alia vidētur innuere ꝙ sic vt videlicet detrudatur in artum monasterium ad perpetuam penitentiam peragendaʒ. Uel puniendus alia ecclesiastica pena. faciunt pro hac opinione plures rationes. Una est ꝙ immunitas adinuenta est contra seculares potestates non contra ecclesiasticas. xvij. quest. iiij. capi. frater: ibi quod nec potestatibus nec principibus vnq̄ʒ licuit perpetrare. ❡ Alia ratio est quia ecclesia non p̄sumitur priuilegiasse contra se de cens. capitu. cum instantia. ❡ Tertia ratio est Iudex ecclesiasticus non imponit penam mortis vel mutilationis membrorum a quibus debetur immunitas fugienti vt dicto capitu. inter alia. et. xxxvj. quest. j. de raptoribus. Iohan. an. dicto ca. inter alia dicit cōtrarium videlicet ꝙ extractio violenta non potest fieri de subdito vel de seruo per iudicem ecclesiasticum. ad quod adducit. l. ij. C. de his qui ad eccle. confu. ibi dum dicit neminē licere confugientem ꝛc̄. Item canonem. xvij. quest. iiij. sicut. et capitu. reuera. ibi nemo confugientem extrahere audeat ꝛc̄. Preterea canones defendunt confugientes ergo p̄lati non debent eos impugnare. de natis ex libe. ven. capitu. j. Item patere legem quam ipse tuleris. de consti. capitu. cū omnes. nec obstat ꝙ iudex ecclesiasticus non imponit penam mortis vel mutilationis: quia textus in. c. inter alia loquitur generaliter de omni pena. Sed aptius autent. de manda. prin. §. ꝙ si delinquentes. colla. iij. Unde nec glosa predicta Innocē. et Hostien. loquitur de pena sed de penitentia fm̄ Iohan. an. et ipsius opinioni concor. Anthonius et Petrus de anchor. dicto capi. inter alia. Et Henri. de bowyco extra eodem capitu. ecclesie. ❡ Ex premissis potest inferri ꝙ clericus conuictus coram iudice sc̄lari et receptus in carceres ep̄i euadēs de carcerib' et fugiēs

Utruʒ ad ecclsiam cō fugiēs pos sit per epʒ extrahi.

ad ecclesiam nullo modo inde est extrahendus ꝑ ꝑtātem iudicio secularis. potest tñ ꝑ eṗm inde extrahi ⁊ remitti ad carceres ad custodiā non tñ ad penam: seruata tñ distinctione an in actu recenti talē fugientē ꝓsequatur vel alias postq̄ se per aliquod tempus receperit in ecclesia. vt supra dixi.

Idem

¶ Bona ecclesiastica inuadētes aut iura infrīgētes excōicatiōe feriant: ꝑtinaciū loca iterdicto puniant nec absoluant añ dāni repatōēꝫ attachiātes aūt aut distringentes ad hoc iudices aut ꝑlatos pena attachiatorū mulctentur.

Diuisio.

b ¶ Ut inuadentibus. hec est ꝯstitutio eiusdē cuius est superior. Et habet tria dictā. In primo statuit ꝯ inuasores bonorū ecclesiasticorū ⁊ ꝑturbatores ecclesiastice libertatis. In .ij. ibi. Et si q̄. statuit ꝯ spoliātes ecclesias possessionibus suis. In tertio ibi. Et si idē. apponit remediū ꝯ attachiatores et distringentes occasione predicta.

Inuadere et occupare differūt.

c ¶ Inuadentibus. Inuadere ꝓprie locū hꝫ in bonis imobilibus. sed occupare in bonis mobilibus. no. de peni. dist. ij. c. caritas. § occupare ꝑ archid. q̄ dicit q̄ q̄libet vnū ponitur ꝓ reliquo. et ponit ibi remissiones. alibi nōt idē archid. q̄ inuasor est qui rem alienam alienat hoc ipse notat fm Lau. liiij. dist. abbati. § dño. ꝓmo aūt dicto. ꝯot. Jo. an. de elec. c. generali. § occupare. et arch. e. § li. vj.

f ¶ Bona ecclesiastica. imobilia ꝓprie intelligendo. pōt tñ intelligi etiam de mobilibus vt dixi in glosa precedenti.

g ¶ Ecclesiasticas libertates. q̄ ꝯsistūt in priuilegiis cōcessis super spiritualibus. Item in priuilegiis cōcessis sup tꝑalibus. Item in priuilegiis generalibus ecclesie cōcessis et etiā in priuilegiis singularibus cōcessis cuicūq̄ ecclesie. q̄ ꝓsequere fm notata Innoc. de sen. excō. c. nouerit. ⁊ vide nōta archid. de iureiur. c. j. § ecclesiastice libertati li. vj.

h ¶ Infringentibus. directe aliq̄d faciendo ꝑ q̄d violet libertas ecclesie per vim expulsiuam vel ablatiuam.

i ¶ Perturbantibus. scꝫ ope vel auxilio absq̄ facto corꝑali vel ꝑturbationē intellige q̄ñ derogat libertati ecclesie ꝑ vim turbatiuam fm ea q̄ leguntur et notant de fo. ꝯpe. c. ꝯquestus.

k ¶ Obuietur. malicie ei hoim est obuiādū. ff. de rei ven. l. in fundo. de symo. c. nobis. vbi de hoc ꝑ Ber. § maliciose fecisse. Et puniendi sunt clerici q̄ nō opponūt se inuadentibus bona ecclesiastica. Quod dic vt legit et notat de elec. c. generali. li. vj. et ibi ꝑ Card. § nō opponūt. et § ꝓmiserint ꝑ archid.

l ¶ Malefactores. scꝫ inuadentes bona infringentes et perturbantes libertates ecclesiarum.

Quis dupliciter sacrilegus dr̄.

m ¶ Sacrilegi. Hic habes scire q̄ sacrilegus dr̄ aliquis dupliciter. Uno mō stricte siue ꝓprie q̄n scꝫ res sacra de loco sacro surripit fm leges. sed fm canones sufficit alterū vt patꝫ. xvij. q. iiij. quisquis in fi. Et facit ad hoc. ff. ad l. iul. pecul. l. diuus. ff. de penis. l. aut facta. Et notat. C. de furtis. l. fundū. et tunc que sit pena sacrilegij legit. ff. ad l. iul. pecul. l. sacrilegij penam. in ꝓn. ⁊ l. sacrilegij capite. Et nota. xvij. q. iiij. sacrilegiū. Alio mō sacrilegium sumit large siue improprie ⁊ extendit ad alia crimina sicut pꝫ C. de epis. et cle. l. si q̄s in hoc genus. ⁊ C. de sacrileg. ꝑ totū. Sic stat lr̄a quā habes de penis. c. felicis li. vj. Et sic stat hic quo ad infringentes libertates ecclesie. Sic etiā stat. ī. c. xxi. Et circa h vide notata ꝑ archid. d. c. felicis. § sacrilegos. li. vj. Et q̄ inuadēs bona ecclesiastica sit sacrilegus habes. xvij. q. iiij. c. sūt qui. ⁊ c. oēs et c. sacrilegiū. et c. sicut qui.

n ¶ Excōicati. scꝫ a canone siue iure sic statuente. Sed cū hic loquitur de duobus scꝫ de inuadētibus bona ecclesiastica. Item de infringentibus libertates ecclesie vel eas ꝑturbantibus vbi fundabimus tales fore ipso facto excommunicatos. Uidet nanq̄ q̄ inuadētes hmōi bona sint excōicandi de fo. ꝯpe. c. ꝯquestus. vbi de hoc. Et sic cōiter tenēt doct. vt ibi pꝫ. Q ꝫ tñ sacrilegi sint ipso facto excōicati videt ꝑ c. canonica. xi. q. iij. de sen. excō. c. cū pro cā. xvij. q. iiij. c. oēs. Jo. an. in d. c. cōquestus recitat sup hoc opiniones diuersas. Host. dixit violatores ecclesiarū ipso iure fore excōicatos alios vero nō vt. d. c. ꝯquestus. ⁊. xvij. q. iiij. q̄sq̄s. Goffre. dixit violatores ⁊ incendiarios ecclesiarū fore excōicatos: alios vero nō. Petrus et abbas dixerūt q̄ si sacrilegiū ꝯmittitur in ꝑsonā ecclesiasticam sic cōmittens est excōicatus ipso iure vt in. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. Si committit in rē ecclesiasticā nō est excōicatus sed excōicandus. Si in ipsam ecclesiam cū incendio vel effractione. vt q̄ fregit fores ecclesie excōicatus est. Et idē dicūt si i ecclesia quis aliquē opprimit. de sen. excō. c. cōquesti. ⁊ c. cū ꝓ causa. ⁊ ibi h tenet glo. Si vero sine incēdio vel effractiōe fiat sacrilegiū vt q̄ aliq̄s de ecclesia librū vel calicē incaute dimissum auferat: nō est excōicatus. de furt. c. fi. ibi enī nichil de absolutiōe mādatur. Habes ergo pro regula q̄ cū sacrilegij mlte sint species vt nōt Inno. c. Cū ꝓ cā in § violatores. ⁊ glo. xvij. q. iiij. sacrilegiū. q̄ regulariter sacrilegus nō est ipso iure excōicatus maiori excōicatione. Fallit in incēdiario et violatore seu spoliatore ecclesie. Et idem si violauerit claustrū cū incēdio vel effractiōe vt dicit Hosti. d. c. cū ꝓ cā. Fallit secūdo in violatore ⁊ sacrilego ꝑsone ecclesiastice vt. d. c. si q̄s suadēte. Fallit tertio in ꝑcutiente vel capiēte aliquē in ecclesia et sic violante imunitatē ecclesie vt in. d. c. cū ꝓ cā. xvij. q. iiij. oēs. In violāte aūt iura et priuilegia ecclesie dic vt in. c. nō minus eꝫ de immuni. eccl. vt s. monitio debeat ꝓcedere. Alioquin si moniti se nō corrigant ꝓūt denūciari excōicati vt ibi patet. Et sic intelligo q̄d hic dī h saluo q̄d habes sup hoc in ꝯstitutiōe Octoboni ad tutelā. Fallit etiā in violenter auferēte rem de ecclesia fm Host. d. c. cū ꝓ causa. Sꝫ hoc nō tenet ibi Jo. an. nisi fiat cū incēdio vel effractiōe. dicit tñ Inno. q̄ tal' q̄ violenter aufert rē de ecclesia est excōicatus maiori excōicatiōe. xvij. q. iiij. si quis vi. et. c. si q̄s deuenite. Fallit q̄rto q̄n ꝑ hoiem lata est sñia in quēcūq̄ sacrilegū ledentē ecclesiam vel auferentē rem de ecclesia vt facit textus cū glo. xvij. q. iiij. oēs. et dicto. c. cū ꝓ cā. Fallit insup q̄n aliqui sūt violatores ecclesiarum ipsarū vt q̄ corpora ecclesiarū violenter rapiunt. Sic sentit glo. in. c. ꝯquesti. ⁊ d. c. cū ꝓ cā. de sen. excō. Et hoc notant de fo. ꝯpe. d. c. cōquestus ꝑ Anthoniū de butrio. Item impedientes iurisdictionē ecclesie sic quominus possit ad eam liber accessus haberi sunt excōicati. vt in. c. quoniā. e. ti. li. vj. Itē de nouo vsurpātes guardiam vel custodiam ecclesie vacantis et illo pretextu bona ecclesiarū vacantiū occupantes sunt excōmunicati. de elect. c. generali. li. vj. Sic etiam inuadentes vel occupantes oblationes ecclesie. x. q. j. quia sacerdotes. et. c. sequen. et notatur dicto. c. cōquestus. de fo. ꝯpeten. ꝑ Joh. in coll.

Ut inuadētibus bona ecclesiastica ⁊ ecclesiasticas libertates infringētibus ⁊ ꝑturbātibus obuietur: ꝓuide duximus statuēdū q̄ hmōi malefactores sacrilegi et excommunicati per locorū ordinarios nūcientur. Et si in sua ꝑtinacia per vnū mensem ꝑseuerauerit tunc terre sue et

o ¶ Et si. verb.

p ¶ Pertinacia. ꝑtinax est qui impudēter ⁊ ꝑꝑetuō tenet q̄d incepit. Et differt ꝑtinacia a perseuerantia. quia pertinacia est i malo: sed perseuerantia in virtute. Unde ꝑtinax idem est q̄ valde vel impudēter tenens/ durus/ irreuocabilis/ indocilis/ vel obstinatus nota. de sum. trini. et fi. catho. c. j. § ꝑtinaciter ꝑ Jo. in clem.

Pertina cia ⁊ pse rātia

q ¶ Unum mensem. scilicet postq̄ fuerint nunciati excōicati.

r ¶ Perseuerauerint. scꝫ non desistendo ab inceptis nec obediēdo mandatis ecclesie.

s ¶ Tunc. scꝫ elapso mense.

t ¶ Terre sue. in his includuntur ille terre in quibus habet vsūfructū tñ. Nam in multis casibus vsufructus est pars dominij ff. de vsufruc. l. iiij. et ibi notat. Et si talis habeat terras in diuersis locis ꝓ diuiso tunc omnes ille partes sue subiacent interdicto. sed si ꝓ indiuiso secus est ne innocens puniatur. argu. ff. de au. et arg. le. l. quintus. facit de preben. c. vlti. in fi. li. vj. xij. q. j. § vl. Et nota q̄ si talis postea nouā terrā acquirat illa terra nō includit. de rescri. c. vlti. ⁊ c. ti. c. litas in clem. Et si tal' vendiderit terrā sic interdictā nichilominus remanet interdicta q̄ onus rei transit cū ipsa re. de decl. c. pastoral. et. c. cum nō sint. de pigno. ex istis casibus. nō est aūt iste modus tollendi interdictum q̄d dꝫ relaxari ꝑ iudicem qui tñ cessante fraude ⁊ causa interdicti se facilē exhibebit. Arg. ad hoc de sepulturis. c. sacris. et notat ꝑ Joh. calderini loco ꝓall. § ij. vß. sed quid si interdicti cū vß. seq. et hic vide q̄d scripsi. s. de fo. ꝯpe. c. j. § terre.

v ¶ Loca. hic etiam vide q̄d dixi. s. de fo. cōpe. c. j. §. loca.

x ¶ Eccl'iastico interdicto. h̄ interdictū erit gn̄ale respectu ville / teritorij / castri / vl' oppidi aut alteri⁹ cōitatis vbi tales morant̄ lz ibi vna tm̄ fuerit eccl'ia imo ⁊ si nl'la ibi fuerit eccl'ia: idē dicēdū ē ꝑut nōt Jo. calde. i tractatu suo de eccl'iastico iterdicto. §. j. vl'. de scdo. nā quando loc⁹ est interdictus vt h̄ dr̄ interdictū dr̄ gn̄ale. ex̄ h̄ §. sig. cū i ꝑcib⁹. ad fi. ⁊ tale iterdictū loci gn̄ale ñ pōt ad cautelā relaxari. d' sē. excō. c. p̄sentī. li. vj.

y ¶ Neutra snīa. s. nec excōicatōis nec iterdicti.

ʒ ¶ Dānis. q̄d cōtinetur noīe dānoꝝ dixi. s. de ꝓ cur. c. exhorrēda. §. dāna

& ¶ Iniurijs. q̄ [oīa. ꝑāt ꝯsistere rebus: ⁊ lr̄is vl' re vtputa ꝑ manuū iniectionē. Uerbis vtputa ꝑ cōuicij illationē. lr̄is ꝑ scripture interpōnē de q̄b⁹ plen⁹ videas ex̄ de iniurijs. §. q̄t modis ꝑ hosti. i sūma. Quō aūt differūt dāna ⁊ expēse legit̄ ⁊ no. de iniurijs capitu. in nostra. ⁊ q̄ iniuria differat tā a dānis q̄ expēsis colligi pōt. e. ti. c. olim. vbi apparet q̄ iniuria p̄supponit iniq̄tatē ⁊ iniustitiā ꝯ iuris dispositionem.

a ¶ Satisfecerit. q̄lis dz ēē tal' satisfactio q̄ ad dāna potes colligere ex̄ de iniurijs. sub rubrica de dāno dato. §. i quātū dez ꝑ Hosti. in sūma ⁊ quo ad satisfactionē iniurie hēs sitit. de iniurijs. §. ⁊ inquātū dez ꝑ eūdē.

loca in q̄b⁹ cōmorant̄ supponant̄ ecclesiastico interdicto ⁊ neutra relaxetur snīa donec de dānis ⁊ iniurijs satisfecerit cōpetēter. ¶ Et si q̄ diuino nō deferētes honori ecclesiā possessiōib⁹ aut libertatib⁹ spoliauerit penis subiaceant supradictis ⁊ i ipos vsq̄z ad plenā restitutōz ⁊ satisfactōz ꝯdignā i forma iuris excōicatōis snīa solēniter ꝓferat̄. ¶ Et si iidē sacrilegi faciāt iudices aut p̄latos ꝑ hoc attachiari ⁊ distrigi tā ipi q̄ distrigētes penis i attachiatores ⁊ districtores editis ferientur.

Idem.

¶ Ballivi ⁊ ceteri officiarii regii si q̄ñq̄ iniuste ab ecclesia occupauerit aut exegerit excommunicent̄ nisi admoniti desistāt. Et si dn̄s rex admonit⁹ dānū ñ resarsierit ꝓcedat̄ contra eū iure in talib⁹ solito. Qd aūt de regiis officiariis dictū ē de aliis quoq̄z intelligendum est.

¶ Contigit aliq̄ñ q̄ dn̄o rege ecclesiarū cathedraliū vel cōuētualium custodiā obtinēte cuz scōm cartā libertatū ab eodē dn̄o rege ⁊ suis p̄decessorib⁹ ecclesie cōcessaꝝ tā tūdē rōabiles exitus capere debeat ac rōabilia seruitia ⁊ hoc sīn destructōe hoīz ⁊ vastatiōe reꝝ. Ballivi tñ ei⁹ ꝑ tallias imoderatas

b ¶ Et si qui diuino. Secunda pars.

c ¶ Honori. ob quē et diuinū cultum ampliandū possessiōes t̄ēporales date sunt ecclesijs. xij. questio. ij. capitu. predia. ibi deo nostro ⁊c̄.

d ¶ Possessionibus. sc̄z t̄p̄alibus quas licite tenet eccl'ia. xij. q. j. c. expedit. et. c. futurā. ⁊ c. videntes ⁊ q̄i per totum.

e ¶ Spoliauerūt. prius locutus est de inuadentibus bona ecclesiastica. modo loquitur de his qui spoliauerint eccl'iam suis possessionibus. ⁊ nota q̄ spoliare dz non solū qui aliquē expellit de possessione: sed qui venientem ad possessionē rei quā prius habuit nō admittit. notat̄ ꝑ Joh. an. in cle. j. de fo. cōpe. §. expulsores. sic etiam ⁊ is qui aliquē ꝓhibet vti iure suo videt̄ ipm̄ spoliare. notatur de elect. c. querelam ꝑ Inno. de rest. spol'. c. cū ad sedem per doctō.

f ¶ Supradictis. sc̄z fm̄ formā superius expressatam vt sc̄z p̄mo ꝓcedat̄ ꝯtra eos ꝑ excōmunicationem et tūc demū ꝑ interdicti sententiam.

g ¶ Plenā restitutionē. sic̄ habes. s. de rest. spo. c. fi. vbi de hoc glo. penulti. vbi apparet q̄ plena restitutio dr̄ q̄ñ q̄s restituitur i oēm statum p̄stinū et tunc dicitur res plene restituta quando libertas vsus rei restituit̄. ꝓ qua materia vide notata ꝑ Inno. de causa possessionis et ꝓprietatis. c. cum sup. §. restituēdū. vl'. hoc tamē bene fatemur. ⁊ ad id q̄d hic dicitur facit. c. q̄ñq̄. i fi. de cēs. li. vj. an autem restitui debeant fructus medij t̄pis vide nota. ꝑ Jo. ij. q. v. c. sup cū glo. vlti.

h ¶ Satisfactionem condignam. cui autez fiet ista satisfactio sūt opiniones. videt̄ eñ quibusdā sufficere si satisfaciat p̄lato ecclesie maxie q̄ñ in reb⁹ eccl'ie fit trāsgressio. facit ad hoc. xvij. q. iiij. c. si quis cōtumax. ⁊ sic videt̄ sentire arch. de cens. c. q̄ñq̄. glo. vlti. li. vi. et hoc verū q̄ñ iniuria fit loco. secus si fiat ꝑsone. nā tunc habebis locū q̄d habet̄ de sen. excō. c. ꝑrochianos. p̄mo tñ dicto videt̄ cōcordare id q̄d hēs. xvij. q. iiij. c. si q̄s i atrio. Sz illō locū habet quando iniuria fit loco. potest nichilominus iniuria fieri etiam persone et loco quo casu vtriq̄z satisfaciendū est. arg. ad h̄ de sen. excō. i. c. cū desideres. in fi. In hoc passu dicit Dn̄icus de sancto geminiano dicto. c. q̄ñq̄. q̄ vbi p̄latus eccl'ie rōne reruz patrimonialiū aliquid soluit indebite tūc sibi est restitutio faciēda. argu. ad hoc. xij. questio. iiij. sacerdotes. Sed vbi soluit pro rebus ecclesie tunc restitutio facienda est ecclesie vel ipsi p̄lato noīe eccl'ie. arg. dicti c. sacerdotes. vbi v̄o agitur de satisfactione faciēda ꝓ iniuria: tūc si iniuria cōcernat p̄uilegia eccl'ie vl' reꝝ ecclesiasticaꝝ vel p̄rimonialiū dz fieri satisfactio p̄lato eccl'ie noīe eccl'ie vt. d. c. si q̄s cōtumax. si aūt iniuria facta sit ꝑsone tūc ipi ꝑsone faciēda est restitutio vt. d. c. ꝑrochianos.

i ¶ In foro iur. de q̄ hēt̄ xj. q. iij. c. debēt. ⁊ i cle. j. d' penis. §. q̄ si terra.

k ¶ Solēniter. vt dixi ꝑ remissiones in glo. p̄cedenti.

l ¶ Et si iidē. Tertia pars.

m ¶ Tā ipi. sc̄z delinquētes p̄ncipalr̄ ⁊ ꝓcurantes districtiōes hmōi.

n ¶ Q distringētes. sc̄z executiue. Et potes istō intelligere tā de iudice id decernēte q̄ de ministro decretū iudicis exequente. q̄d dic vt. s. de penis. c. j.

o ¶ Editis. de q̄b⁹ habetur infra de penis capitulo j.

p ¶ Contingit. Hec est ꝯstō ciusdē cui⁹ ⁊ supior. Et hz q̄tuor Diuisio. dicta. In p̄mo recitat grauamia solita fieri circa custodiam ecclesiarū vacātiū ꝑ regē ⁊ suos ministros. In scdo ibi. Ut igit̄. ꝓuidet contra grauamia p̄missa ꝑ remediū penale q̄ ad ministros regios. In tertio ibi. Et nisi. ꝓuidet de remedio quātum est ad ipm̄ regem. In q̄rto ibi. Et eadē. Extēdit suū statutū ad alios inferioris status.

q ¶ Cathedraliū. in quibus est sedes ep̄alis.

r ¶ Cōuentualiū. vtputa abbatiaꝝ ⁊ prioratuū religiosoꝝ in quibus ep̄s nullam habet cathedram collatam.

s ¶ Custodiā. Hec aūt custodia alias guardia appellat̄ d' elec. c. gn̄ali. li. vj. Et ex tali custodia debēt regi certa emolumenta pro t̄p̄e vacatōis de bonis tal' eccl'ie t̄p̄alib⁹. ⁊ h̄ rōe ꝯsuetudis q̄z custodia sp̄ualiū ⁊ t̄p̄aliū de iure cōi ꝑtinet ad capl'm de ma. ⁊ obe. c. Cū olim. ⁊ c. ti. c. vnico. li. vj. De ꝯsuetudie tñ pōt ꝑtinere ad aliū sic̄ legit̄ ⁊ nōt de of. ord. c. p̄nti. li. vj. ⁊ de elec. c. statutū i cleīn. Et q̄ ad regē vl' aliū dn̄m t̄p̄alē tal' custodia ꝑtinere pōt de ꝯsuetudine vl' ex ordiatiōe in fūdatōe eccl'iaꝝ habes in. d. c. gn̄ali. de elec. li. vj.

t ¶ Eccl'ie. Potes intelligere de ecclesia particulari cui ꝯcessa est tal' libertas vel de eccl'ia anglicana in gn̄e cui ꝯcesse sūt libertates multe in generali ꝑ reges anglie.

v ¶ Rōabiles exit⁹. i. ꝓuēt⁹ exeūtes de tris ⁊ curijs ad p̄latū ecclesie tal' dū viuit ꝑtinentib⁹. ⁊ dicūt exitus rōabiles q̄ recipiūt salua reruz subā de q̄bus recipiūt sicut ꝯtingit in vsufructu. ff. de vsufru. l. j. ⁊ q̄ recipiūt fm̄ onus positū in fundatōe vl' fm̄ ꝯsuetudinē antiquā. sic q̄ nichil iponat̄ de nouo. de elec. c. gn̄ali. li. vj.

x ¶ Rōnabilia seruitia. q̄ solēt p̄stari ꝑ tenentes fm̄ ꝯsuetudinē manerij de quo tenēt. ⁊ talia seruitia de iure ciuili dicūt onera q̄ q̄dē onera q̄nq̄ sūt realia: q̄nq̄ ꝑsonalia: q̄nq̄ mixta. de q̄b⁹ aliq̄ dixi. s. de offi. vic. c. q̄m aūt. §. onera ecclesiastica.

y ¶ Destructōe hoīz. i. tenētiū q̄ destruūt q̄nq̄ ꝑ onera iportabilia [eis iposita.

ʒ ¶ Uastatōe reꝝ. sub. ad ipa bñficia vacātia spectātium ⁊ ꝑtinētiū vt. j. seq̄.

a ¶ Balliui tñ. vl'.

b ¶ Ei⁹. s. regis.

c ¶ Tallias. sic̄ hēs ex̄ d' cēs. c. cū aplūs. §. ꝓhibem⁹. ⁊ sūt tallie idē q̄ exactiōes vt ibi pz. ⁊ c. c. §. archid. ho. vl' dic tallias. i. collectas vt exponit Hosti. d. c. ꝓhibem⁹. §. tallijs.

bona tenentiū vacantis eccleſie auferūt violēter parcos nemora ⁊ viuaria deſtruūt domos cōſūere feſtināt ⁊ diſſipāt bōa. Pauperes male tractāt: nō ſolū ad ea q̄ rōe cuſtodie obtinere cōſueuerāt manꝰ extendūt: ſʒ ēt ad bōa ſupſtituꝫ vt blada ⁊ iſtaura ⁊ alia q̄bꝰ capitula ⁊ ꝯuētꝰ ſuſtētari deberēt ⁊ alia q̄ rōne baronie ad ipʒ ſpectare nō pūt vicʒ decimas ⁊ oblationes ad eccl'ias epatibus ſeu monaſteriis appropriatas ſpectātes ⁊ ptinētes ⁊ alia ſilia occupare preſumūt. ¶ Ut igit huic morbo occurrat ordinamus q ſtatim cū eſtactores ⁊ balliui regis huiuſmōi cuſtodes igreſſi fuerint p̄lati q̄ iuriſdictōi ꝑſunt publice ⁊ ſolēniter interdicāt ſub pēa excōicatōis dictis balliuis oībꝰ i gn̄e ne talia attētare p̄ſumāt. ¶ Q ſi ꝯfecerit denūciēt eos i ſniam excōicatōis latā in violatores ⁊ pturbatores eccleſiaſtice libertatis incidiſſe donec de dānis ⁊ iiuriis ſatiſfecerit ꝯpetēter. Quam ſniam poſt denūciationeʒ huiuſmodi ſi contempſerint contra eos procedatur per interdicta et alias penas contra iniuriantes hmōi ordiatas. ¶ Et niſi dominus rex ſup hoc monitus competenter reſtituerit ſeu reſtitui fecerit ſic ablata et damna reſarcierit: vel reſarciri fecerit p ſuos illata procedatur cōtra eum ſicut in aliis caſibus regem tāgētibꝰ eſt ſtatutū. ¶ Et eadē q̄ de rege ⁊ eius miſtris ſupius ordinant in aliis dñis inferioribus ⁊ coꝝ miniſtris ſi for-

d ¶ Bona tenentiū. ⁊ ſic vltra illa bona q̄ ſolēt ꝓuenire de rebꝰ ipſius eccl'ie ⁊ hi tenētes poſſunt nūerari iter eos q̄ tenēt terras in feudū ab eccl'ia. de iudi. c. ceterū. de fo. c. verū.

e ¶ Parcos. i. ſiluas iclusas ꝓ feris cōſeruādis: vl' hic ſumit cōtinens ꝓ cōtento ⁊ eſt ſenſus deſtruunt parcos. i. beſtias feras cōtentas in parcis.

f ¶ Nemora. i. ſiluas nō clauſas ꝓſternēdo arbores aptas ad edificādum vel ad aliud cōmodū afferendū ipſi eccleſie vtiles et neceſſarias.

g ¶ Uiuaria. i. lacꝰ vl' ſtagna ꝓ piſcibꝰ ꝯſuādis.

h ¶ Domos conſumere. eas forſan demoliendo vel i ſtatu debito nō conſeruando.

i ¶ Diſſipant bona. ꝯtra illos de q̄ legit de elect. c. generali. §. viii. li. vi.

k ¶ Cōſueuerāt. ſ. ſʒ modū poſitū forſan i fundatione vel ſm ꝯſuetudinē antiquā q̄ in talibꝰ conſiderāda eſt vt dicto. c. generali cauetur.

l ¶ Supſtitū. i. viuētiū vt puta capituloꝝ ſeu cōuentuū vel alias ſingulariū pſonarū ipſius eccl'ie vel altariū ad quas de cōſuetudine vel ſtatuto aut priuilegio talia ptinēt ſʒ ea q̄ leguntur de elect. c. ſtatutum in clem.

m ¶ Blada. dū triturant in orreis ſʒ ea q̄ notaui ſupra de decimis. c. erroris dānabilis. §. frugum

n ¶ Inſtaura. vtputa in aialibus.

o ¶ Et alia. q̄. ſ. ad fructū ⁊ vtilitatē vicꝰ ptinēt

p ¶ Capitula. reſpectu eccleſiarum cathedralium.

q ¶ Conuentus. reſpectu eccleſiaꝝ cōuentualium.

r ¶ Suſtētari deberēt. q2 ſūt de iure vl' ꝯſuetudie talibꝰ vſibꝰ deputata.

ſ ¶ Et alia. ſ. bona ſiue emolumenta.

t ¶ Baronie. id eſt dñij temporalis.

v ¶ Non poſſunt. de hoc exēplificat ſtatim dū dicit.

x ¶ Vicʒ decimas ⁊c. hec eñ ſub tali cuſtodia de q̄ hic loq̄t cadere nō pūt q2 decime ⁊ oblatōes in ſignū dñij vniuerſal' deo ⁊ eiꝰ miniſtris reſuate ſūt. ex̄ de decimis. c. tua nobis. xvi. q. i. c. reuertimini. ⁊ ſub regimie dñi tpalis cadere non poſſunt. xvi. q. i. c. in canonibus. ⁊ q. iii. placuit. xii. q. i. expedit. et circa hoc vide notata in dicto. c. tua nobis. §. aliena. p Hoſ.

y ¶ Appropatas. i. i ꝓprios vſus cōceſſas ānexas ſiue icorporatas.

z ¶ Alia ſilia. ſ. q̄ ſūt ois ſpūalia vtputa q2 de iuriſdictōe ſpūali ꝓueniūt et nō reſpectu alicuius dñij vel curie tpalis ſm ea q̄ legūtur ⁊ notant de elect. c. ſtatutum in clem.

a ¶ Occupare. i malū ſonat. ꝓ q̄ vide qđ ſcripſi. ſ. de decimis. c. i. §. moderate. §. occupāte.

b ¶ Ut igitur. ſc'da pars.

c ¶ Eſtactores. id eſt confiſcatores.

d ¶ Cuſtodias. ſ. eccl'iaꝝ cathedraliū vl' ꝯuētualiū vacantium.

e ¶ Prelati. caute loq̄t. ſ. ſub vocabl'o gn̄ali ſic vicʒ q icludit quēcūq3 ēt epo iferiorē q̄ iuriſdictōeʒ hʒ i loco de q̄ agit. ⁊ h̄ eſt qđ ſeq̄t q̄ iuriſdictōi ꝑſūt nō limitādo an tal' ſit archiepus vl' epo iferior vel prelatus.

f ¶ Publice. i. corā multitudie ppl'i.

g ¶ Solēniter. i. i loco publico vicʒ i eccl'ia aliq̄ die ſolēni vl' feſtiuo. vl' dic ſolēniter. i. cū ſolēnitate a iure req̄ſita vʒ. ſ. monitōe canōica ꝑmiſſa h̄ fiat ſʒ ea q̄ legit ⁊ no. de ſen. exco. c. ꝯſtitōeʒ. §. vlti. li. vi.

h ¶ Interdicāt. i. ꝓhibeāt ⁊ hec ꝓhibitio loci hʒ monitōis ⁊ p viā monitōis fieri dʒ vt dixi. ſ. glo. ꝓxi.

i ¶ Excōmunicationis. ſupple late vt infra ſequitur.

k ¶ In genere. i. nō ſpecificādo noīa eoꝝ. Sʒ ꝯtra hoc opponit de vi. ⁊ ho. cle. c. i. in clem. de ſen. excō. c. ꝯſtitōeʒ li. vi. de ſen. excō. c. grauis ad fi. in cle. In qbꝰ patʒ q monitio fieri dʒ noīatim ⁊ i ſpecie ⁊ nō in gn̄e. Solutio illis capitulū primū de vi. ⁊ ho. cle. in clemen. loq̄tur in icurſione pene nō late ipſo facto ſʒ incurrēde prius monitōe ꝑmiſſa quā monitōeʒ i ſuis ſeriis obſuari cōuenit. vt ibi dr̄. ſʒ h̄ loq̄t de monitōe faciēda ſi ad euitādū penā infligēdā. ſʒ iā inflictā. ⁊ idō nimirū ſi i illo cāu req̄rat monitio ſpecifica. h̄ aūt fiat tal' monitio i genere cū verū ſit a iure iurꝭ q i pena iā a canone ſiue ꝯſtitōe inflicta nō opʒ monitionē precedere ſicut nō. ex̄ de appell. c. reprehēſibil'. §. ipſo ſuo genere p Bern. ⁊ ſic monitio de q̄ h̄ loquit' fit ex ſuꝑhabūdanti et ex gr̄a non aūt ex neceſſitate licet in cāu q̄ q's icurrat excōicatōem ipſo facto ante denūciationē opus ſit citatione ipſius q̄ dr̄ incidiſſe ⁊ declaratōe ſup ipſo facto. de hereticis capi. cū ſm leges li. vi. ¶ Ad dictum. c. ꝯſtitutioem reſpōdet q illud qđ ibi dr̄ ſpeciale eſt in illo caſu: ⁊ h̄ appꝫ ex textu ibi dū dicit in h̄ caſu ⁊c. Nec ſi diceret ſecus poſſʒ dici in aliis caſibus. et notatur ibi p Io. an. §. noīatim. ⁊ q vbi ſnia excōicatōis eſt gn̄alr ferenda ſiue denūcianda ſufficit vt generalis monitio ꝓcedat ſʒ equitatē videt' ſentire Guar'. in. d. c. ꝯſtitōem vt eū ibi recitat. Io. an. in no. ſʒ i cāu illiꝰ c. ꝯſtitōeʒ qđ ibi dr̄ ſit ſecuriꝰ. Nec ēt obſtat. c. ſuis ꝑalle. q2 ibi fit mētio vt noīatim ⁊ in ſpecie fiat monitio ſicut ⁊ in aliis. c. ꝑalle. Uñ in talibꝰ caſibꝰ vbi iura exigunt monitionē fieri noīatim illa forma ſeruanda eſt. Ubi tamen diſponit lex ſiue conſtitutio vt monitio fiat in genere ſufficit illū modū ſeruari vt hic. Si autem requirat monitio ⁊ non caueat expreſſe an fieri debeat in genere vel in ſpecie: quantū ad penam incurrendā in genere puto q ſufficiat monitio gn̄alis. Secus tn̄ ſi pena infligēda ſit in ſpecie q2 tūc requirit' monitio ſpecialis. Et circa h̄ vide q̄ notaui. ſ. de vi. et ho. cle. c. exterior habitus. §. moniti.

l ¶ Quod ſi. verſ.

m ¶ Eos. ſcilicet ſic delinquentes.

n ¶ Latam. in conſtitutione ſtephani archiepi editam in concilio Oxoñ. de qua habes. ſ. de ſen. excō. c. i. §. i.

o ¶ Donec. hic vide que ſcripſi. ſ. de foro cōpe. c. i. §. donec ⁊ tribus glo. ſe.

p ¶ Quam ſniam. ſcilicet excōicationis.

q ¶ Cōtempſerint. ſcilicet dicti eſtactores ⁊ balliui. Et q2 hic nō fit mentio de tpe quo dictā ſniam cōtēpſerint relinquitur iudicij arbitrio. de offi. dele. c. de cauſ. ff. de iure delibe. l. i.

r ¶ Alias penas. ſ. e. c. vt inuadentibus.

ſ ¶ Et niſi. tertia pars.

t ¶ Super hoc. i. ſup tali vſurpatione.

v ¶ Monitus. ſm formam quā habes. ſ. de penis. c. i.

x ¶ Statutum. ſ. de penis. c. i. de elect. c. generali. li. vi. vbi patʒ q hi q̄ regaliā cuſtodiā ſiue guardiam aduocatōis ſiue defenſiōis titulū in eccleſiis monaſteriis ſiue quibuſcunq3 aliis piis locis de nouo vſurpare conant' et bona eccl'iaꝝ monaſterioꝝ et locoꝝ hmōi occupare ꝑſumūt quāſcūq3 dignitatis honore pfulgeant ſunt ipſo facto excōicati.

y ¶ Et eadem. Quarta pars.

ſan ad eos cuſtodia hmōi ꝑtineat[z] volumꝰ obſeruari

Iohannes ſtratford.

¶ Quicūqꝫ iudices eccliaſticos infra dicēdo mō grauāt excōicationis ſentētia inodent: ⁊ publice denuncient non niſi a dioceſanis abſoluendi.

Accidit[a] nouitate ꝑuerſa q cū eccliarū ꝑlati[b] de moꝝ[c] diſcipliā peccatis[d] ⁊ exceſſibꝰ[e] ſubditoꝝ nitunt' inq̄rere: magnates[f] ⁊ alij ꝑtātes[g] ſclares[h] officia ipedire moliētes[i] eoꝝ[k] inhibēt laicis ipoꝝ[l] tenētibꝰ[m] aut natiuis[n] ne ad ordiariorū[o] citatōes ꝓ ſuoꝝ criminū[p] vel exceſſuū correctionibus canonice ſubeūdis quoꝝ[q] correctio ⁊ punitio ad ipos ordinarios noſcit' ꝑtinere de iure vel cōſuetudine[r] aut ꝓ teſtōꝝ inſinuatōibꝰ ꝓbatōibꝰ aut calculis[s] de bonis defūctoꝝ admiſtratis ꝑ eos[t] ſeu cōpotis[v] ⁊ alijs teſtamentarijs[x] iuribus extra locū ſui[y] domicilij veniāt vel cōpareant corā eis[z] ⁊ ne i locis[a] ſui dominij[b] ꝑ ꝑlatos exerceātur ꝑmiſſa[c] impediūt[d] ⁊ ꝓcurant[e] nequiter impediri ſibiqꝫ[f] ſup his iuriſditōnē vſurpāt[g]. ¶ Alij ꝑterea[h] viros eccliaſticos iuriſditionem eccleſiaſticam exercētes[i] et ſuis ſubditis ꝓ eorum culpis[k] et exceſſibus penitentias[l] corporales ſeu pecuniarias[m] imponentes ac ipos facere cogentes[n] eaſdem[o] ſicut ordinare ipſis licet[p] aut pro

z ¶ Pertineat. ratione iuriſpatronatus.

a ¶ Accidit nouitate ꝑuerſa. Iſta ꝯſtō fuit Iohis ſtratford. Et hʒ duas ꝑtes ꝑncipales. In ꝑma fit recitatio ĝuaminū diuerſoꝝ ꝑ ſeculares ꝑſonas iudicibus eccliaſticis ⁊ ꝯ eccliaſticā libertatem illatorum. In .ſcḋa ibi. nos igitur. apponit remediū ꝑ ſtatutum penale.

b ¶ Prelati. quicūqꝫ iuriſditōem obtinētes.

c ¶ Mori. circa quoꝝ ſi indiſciplinati ſint reformationē ſollicitus eē dʒ qlʒ ꝑlatus hñs iuriſditionem. qꝛ hoc ſolū hñ agit vt vita hoim corrigatur xxiij. q. v. ꝓdeſt. ⁊ iperator dicit legibꝰ nr̃is mores intēdimꝰ corrigere. C. de ſecū. nup. l. j. ad idē xlvj. di. c. j. eꝫ de vi. ⁊ ho. cle. c. vt clericoꝝ. plꝰ nāqꝫ valēt boni mores ꝙ̄ diuitie multe. ff. ſ tu. ⁊ cu. da. ab his. l. ſcire.

d ¶ Peccatis. pctm̄ ē volūtas retinendi vel ꝓſequendi qḋ iuſticia vetat et vīqꝫ adeo peccatū volūtariū malū eſt: vt nullo mō ſit pctm̄ niſi ſit volūtariū. xv. q. j. ſ. licet. vel pctm̄ eſt mali ꝑpetratio vt nōt de pe. di. j. ſi pctm̄ vel ſm aug. pctm̄ ē dictū factū vel cōcupitū cōtra legem dei.

e ¶ Exceſſibus. de quibꝰ notatur de exceſſ. ꝑla. ſ. cōiter ꝑ Hoſti. in ſumma.

f ¶ Magnates. id eſt potentes in populo.

g ¶ Poteſtates. i. viri in ꝑtāte poſiti rōne officij quibus cū potetiores ſint pares eē nō poſſumus. C. ne liceat pote. l. j. et dr̄ i maſculino gn̄e ſ ꝑtās nomē magiſtratus. eꝫ de homi. c. tua nos. ſ. ad vltimū. qn̄qꝫ in femino ponit ꝓ eodem eꝫ de iudi. c. ſignificauerūt.

h ¶ Sclares. nō ꝯ cōprehēdit ꝑtātes eccliaſticas cū ſit ſtatutum penale et ſtricte ſeruari debeat in ſuis terīs. de pe. di. j. ſ. pene.

i ¶ Molientes. i. conantes machinātes parātes excogitātes vl' diſponētes. et eſt moliri aliqḋ cū mora vel difficultate agere. ⁊ ē ꝓꝑe de magnis rebus machinari. notat. iij. q. v. accuſatoribꝰ. ſ. moliunt ꝑ archid. xxxiij. q. j. requiſiſti. ꝟ. molit ꝑ eūdem.

k ¶ Eorum. ſcilicet prelatorum.

l ¶ Ipſoꝝ. ſ. magnatū ſiue poteſtatum.

m ¶ Tenētibus. liberis vt differat a ſequenti.

n ¶ Natiuis. i. tenentibus q̄ ſunt ſeruilis ꝯditōis. ⁊ dicūt natiui qꝛ naſcunt ſui inſti. de iur. ꝑſo. ſ. ſerui aūt. et de iure regni dicunt natiui q̄ in matrimonio nati ſunt ex pr̃e ſeruo licet mat' ſit libera quod tamen de iure ciuili non ꝓcedit quia de iure ciuili partus ſequitur ventrem. inſti. de inge. ſ. j. et idem eſt ſm canones extra de nat' ex libe. ventre. c. vnico.

o ¶ Ordinarioꝝ. hos ꝑus noiauit ꝑlatos. nam ⁊ qlʒ ꝑlatus ordinarius dici ꝑt. de iudi. c. decernimus. xv. q. iiij. c. j. qḋ dic ſm ea q̄ notant de of. or. ſ. qḋ ꝑtinet. ꝟ. qḋ de ſubditis ꝑ Hoſt. i ſū.

p ¶ Criminū. Et iſta lr̃a ⁊ illa q̄ hēt ſ. ibi pctis ⁊ exceſſibꝰ ⁊c. vr̃ q crimē ⁊ pctm̄ idē iportāt. Scias tñ q crimē ſʒ qḋ nōt Ioh. an. xxv. di. vnū orariū. ſ. nūc āt. ꝟ. noie āt. ſūit q̄tuor mōis ⁊ ibi vide nōta ꝑ arch. Quō āt dr̄t pctm̄ ⁊ crimē hēs nōtū. lxxxj. di. c. j. vbi appet q crimē dr̄ ꝑue pctm̄ qḋ ē accuſatōe digniſſimū. Et circ' h vide nōta de reg. iur. c. pctm̄ ꝑ Io. an. li. vj. Et h vide q̄ dicā. ſ. de ſen. exco. c. j. ꝟ. crimē.

q ¶ Quoꝝ. ſ. criminū ſiue exceſſuū.

r ¶ Cōſuetudīe. q̄ dat iuriſditōeʒ de iudi. c. nouit. ꝟ. ꝯſuetudīe. de ꝯſue. c. iij. li. vj. ēt ꝑuate ꝑſone nō tñ tācꝫ ꝑuato ſʒ noie bñficij. de fo. ꝯpe. c. cum contingat.

s ¶ Calculis. i. compotis. C. de errore calculi ꝑ totum.

t ¶ Per eos. ſcilicet ſubditos.

v ¶ Seu cōpotis. Expō eſt illius qḋ. ſ. dixit calcul'.

x ¶ Teſtamētarijs iuribus. de qbꝰ plenꝰ dixi. ſ. de teſtis. ꝑ totū

y ¶ Sui domicilij. ſ. taliū tenentium vel natiuorum.

z ¶ Coram eis. ſcilicet ordinarijs.

a ¶ Et ne in locis. vbi. ſ. ꝑlati vl' ordiarij accedūt ad ipa loca.

b ¶ Sui dnij. i. dictoꝝ tenentiū vel natiuoꝝ. Et huic lr̄e repetēdo ſupple illud qḋ. ſ. dr̄ ne ⁊c.

c ¶ Premiſſa. ſcʒ inq̄ſitio de maioribus indiſciplinatis pctis ⁊ exceſſibꝰ ſubditoꝝ ⁊ vt in talibus fiāt debite correctōnes. Itē vt teſtā ꝓbēt ⁊ inſinuent ⁊ adminiſtratoꝝ cōpota audiantur.

d ¶ Impediunt. ꝑ ſe.

e ¶ Procurant. ope/cōſilio/ꝑſuaſione ⁊ coopatione. Nā iſtis mōis maleficia ꝑpetrāt. l. di. ſi qs viduā. xxiij. q. vij. c. vlt. i fi. de homic. ſicut dignū lxxxj. di. tāta. de cle. pug. in duello. c. ij. in fi. ff. de ſuo cor. l. j. ſ. ſuadere. ff. de vb. ſig. l. ſepe. inſti. de oblig. q̄ ex q̄ſi delicto naſcun. ſ. ope.

f ¶ Sibiqꝫ. ſ. magnatibꝰ vel ꝑtātibus.

g ¶ Vſurpāt. In mala ꝑte ſumit. Et hēs ſiic de elect. c. gn̄ali. ꝟ. vſurpare ꝑ archid. li. vj.

h ¶ Alij ꝑterea. ēt nō magnates neqꝫ ꝑtātes. Et hic recitat' aliud grauamen.

i ¶ Exercentes. ſupple de cōſuetudine vel de iure

k ¶ Culpis. i. delictis vel infamijs.

l ¶ Pnias corꝑales. vtputa fuſtigationes ſiue diſciplinationes de qbꝰ loqt'. c. felicis. de penis. ſ. cū aūt. li. vj. Et tal' pena corꝑal' maior dʒ iponi vili q̄ nobili vt no. Io. xxiiij. q. j. c. q̄ ꝯtra. ꝟ. ignobiles. xlj. di. nō cogant ꝑ eūdē. eꝫ de iureiur. c. cū q̄dā ꝑ Ber.

m ¶ Pecuniarias. q̄s ſʒ opinionē quorūdā ad ꝓꝑū lucrū nō recipiet ꝑlatꝰ ſʒ ꝯuerti debēt ad vtilitatē eccl'ie. de penis. c. ij. i glo. Nā et pene ciuiles ꝯuertūt in opꝰ publicū. C. de mō mul. l. j. de hoc videas eꝫ de offi. ord. c. irrefragabili in fi. Et vide h q̄ nōui. ſ. de offi. archi. c. eiſdē. ꝟ. pena canonica. ⁊ c. archid. ꝟ. ſub pena.

n ¶ Cogentes. ꝯpulſione auctoritatiua q̄ fit per cenſuras.

o ¶ Eaſdem. ſcilicet penitentias.

p ¶ Licet. ſcʒ imponere pn̄ias corꝑales vl' pecuniarias talibꝰ delinquentibꝰ. Et hic aduertendū eſt circa impōnē hmōi penarū marie pecuniariaꝝ ꝑ viros eccliaſticos infligendaruʒ q diuerſe ſunt opiniones. Io. de deo. xij. q. ij. c. in antiquis. arguit q ab eccleſiaſtico iudice poteſt pena pecuniaria infligi vbi allegat pro et contra. Et q vbi de crimine agitur non per modū accuſatōis ſed ciuiliter poteſt infligi pena pecuniaria ꝑ iudicem eccleſiaſticū. notatur de offi. ord. c. dilectus. ꝟb. emende ꝑ Hoſtien. ⁊ c. c. ꝑ Io. in no. Sed in cōtrariū facit. c. ti. c. irrefragabili in fi. et de penis. c. licet. Sed Hoſtien. dicit q contraria loquuntur in priuata perſona vel cum cauſa auaritie viri eccleſiaſtici penas exigūt et extorquent. Alij dicūt q vbi pena ſpiritualis impoſita eſt a iure tunc his quibus nō licet illā mutare vt ſunt inferiores prelati nō eſt licitū penā pecuniariā infligere. et notatur ꝑ docto. d. c. licet. ⁊ per Hoſt. in ſūma. de offi. ord. ſ. quid ꝑtinet. ⁊ notat'. xviij. di. qm̄ q̄dē. glo. viti. ꝑ Io. Alij dicūt q vbi pena pecuniaria nō timet tūc nō eſt infligenda. Alias aūt ſic. qꝛ illa pena infligēda eſt q̄ magis timetur vtnotatur. xxiiij. di. dictū ꝑ Io. Vbi ēt nōt archid. q in foro iudiciali eccl'ia nō ꝑt recipe pecuniariā penā pro culpis ꝯmiſſis niſi vbi inuenit' a canone diffinitū. Idē tñ archi. nōt. xxiij. q. iiij. ca. vindicta. q vbi pena pecuniaria plꝰ timet tūc ſʒ Hug. eṗs i bonis ꝓprijs clericū pūire ꝑt. Et h credit Ioh. in

An iudex eccleſiaſticꝰ penā pecuniariā infligere poſſit penitentijs corporalibus iuxta modū exceſſuū ſuoꝝ impoſitis redēptiones pecuniarias ꝓut iuſte poterunt admittentes de et ſuper extorſionibus exceſſiuis indictant ſicqȝ indictatos attachiant et incarcerant: ac ſuper his in foro ſeculari eos ſibi reſpondere cōpellunt quibus mulctas pecuniarias ea occaſione in dicto foro ſeculari imponi procurant et faciūt indebite pro libito voluntatis. ¶ Frequenter etiam multi cū turmis et ſtrepitu ad iudicia cōcurrunt eccleſiaſtica ac iudices litigantesqȝ ſeu habentes ibidem alia expedire grauiter ſic exterrent ꝙ eccleſiaſtica confunditur iuriſdictio et opprobrioſe officium prelatoꝝ ſuſpenditur et nequiter impeditur ac in culpam facile hoīes corruētes duȝ pena nō reprimit tranſgreſſores impunitateȝ ſibi penalē nutriūt ac antiqui hoſtis inſidijs leuē aditum pparant et frequētem ¶ Alij ſiquidē multos ꝓ eo ꝙ cauſas et negocia in foro eccleſiaſtico de iure vel cōſuetudine pertractāda ibidem cōtra aduerſarios ſuos mouent necnō aduocatos poſtulantes pro eis et procuratores alioſqȝ miniſtros et eccleſiaſticos iudices cognoſcentes ſuper his indictari: attachiari: carceribqȝ mācipari et alias in foro ſeculari multipliciter fatigari faciunt et ꝓcurant ſuiſqȝ tenentibus et alijs ad forū eccleſiaſticum pro cauſis ſeu negocijs in ipſo de conſuetudine vel de iure tractādis recurrentibus ſi nō deſiſtāt et in foro ſeculari ſup his litigent imponūt ſepiſſime

coll. verū qn̄ ꝓcedit p viā inquiſitionis ex officio. Secus ſi p viā accuſatōis qȝ tūc dȝ fieri iuſticia ſicut petitū eſt. Sȝ in c. venerabilibus de ſen. excō. li. vj. §. deniqȝ. apparet ꝙ tales pene pecuniarie nō pnt leuari de iure cōmuni ſȝ potiꝰ de cōſuetudīe. Et hoc verū intelligit Jo. in coll. qn̄ pena certa limitata eſt in iure nec ſit talis qui diſpenſare pt. Secus ſi diſpēſare poſſit: qȝ ſiue puniendo ſiue ignoſcēdo hoc ſolū bn̄ agit vt vita hoīs corrigat. xxiij. q. v. prodeſt. Vel forſan meliꝰ dici pt ꝙ id qḋ ibi de loquit in iudice nō ordinario delinquentis ſm eū. Tu circa h videas q̄ dixi. s̄. de offi. archid. c. eiſdem. §. pena canonica.

Penie corporales ſūt quintuplices.

q ¶ Penitentijs corporalibꝰ. Que quintuplices ſūt Nā vna eſt ieiunij ſiue abſtinētie p incarceratōeȝ de q̄ habet. xc. di. ſi quis cōtriſtar. Alia verberationis. xxiij. q. v. circūcelliones. Alia fuſtiū. xxxvj. q. j. de raptorib. Alia publicatōis oīm bonorū. lxiij. diſ. adrianus. Alia exilij. lxiij. di. in ſynodo. in fi. De his penis plenius notat p Jo. in ſūma cōfeſ. li. iij. c. xxxiij. q. j.

r ¶ Modū exceſſuū. pena nāqȝ dȝ cōmēſurari delicto. de re. eccle. nō alie. c. ij. glo. fi. de iure patrona. c. paſtoral. glo. fi. de tranſla. epi. c. quanto. et ſm grauitatē delicti pena impoui dȝ. xxiij. q. j. nō afferamus. autē. vt fratrū filij. colla. ix.

s ¶ Redemptiōes pecuniarias. vt ſcȝ pena corpalis mutet in pecuniariam.

t ¶ Iuſte poterūt. eꝝ de rapto. c. in archiepatu. de iudeis. c. poſtulaſti. Et h ſi ſtat p eū q̄ pt ſup crimie diſpenſare vbi certa pena in iure limitata nō eſt et ꝓcedit ex officio mero. Nam in talibus iudex eq̄tate ſuata ꝓcedere dȝ declinādo in humaniorē ptē ſȝ ꝙ pſonas cāis loca et ipa tpa viderit poſtulare. eꝝ de trāſac. c. ex pte. nō tn̄ dȝ leuare pecuniā ex auaricie fomite. qḋ itelligo fieri qn̄ ſibi retiet niſi forte vbi ſtatutū eſt. Si quis tñc qḋ cōmiſerit tn̄ ſoluat. tūc ei pt leuare et retiere. ſic loquit ſȝ q̄dā eꝝ de offi. ord. c. dilectꝰ et eꝝ de deli. pue. ſcſerite. verūtn̄ tale ſtatutū nō videt rōabile: qȝ ſicut dicit Hoſt. in ſūma de cōſuetudine. §. q̄lit ꝓbari. ꝟ. vlti. p talia ſtatuta iuitant hoīes ad crimia cōmittēda. tal nāqȝ non timet penā pecunie q̄ ſuſpēdio nō terret. Arg. ad h iſti. vi bono. rap. § ſyne dūtalia.

☞

v ¶ Admittentes. i. recipientes.

x ¶ Sup his. ſ. extorſionibus ſiue pecunijs ſic receptis.

y ¶ Eos. ſ. viros eccliaſticos.   z ¶ Sibi. ſ. viris ſclaribꝰ.

a ¶ Cōpellūt. p breuia regia et p pceſſum iudiciū ſecularium.

Mulcta differt a pena.

b ¶ Mulctas q̄ iponi nō debēt niſi pp verā cōtumaciā ſic notāt Jac. butrig. et Barth. C. de iterdi. et releg. l. ſi. et nō ꝙ mulcta et pena differūt. nā pena eſt ordīaria. mulcta eſt arbitraria. Vn̄ in mulctis appellat nō i penis. C. de appel. l. j. et i mulct. ff. de v. ſig. l. aliud. §. ſ. et l. ſtā pēa. de materia mulctaꝝ hēs plene nōtū de ſen. et re iudi. rubrica de mulcta p Hoſt. in ſūma. ibi videas.

c ¶ Ea occaſione. qȝ ſcȝ a delinquentibus recipiunt pecunias.

d ¶ Imponi. p ipſos iudices ſeculares.

e ¶ Procurant. ſcilicet opere / cōſilio / et pſuaſione.

f ¶ Faciunt. operatione.   g ¶ Frequēter et. tertiū grauamen.

h ¶ Multi. ſupple ſeculares.

i ¶ Turmis. i. ſocietatibꝰ hoīȝ ꝓpe trigīta ſȝ Janu. Improprie tn̄ loquendo continet pauciores.

k ¶ Strepitu. id eſt clamore / rumore / et magno ſonitu.

l ¶ Ibidem. ſ. vbi exercentur iudicia eccleſiaſtica.

m ¶ Alia. que ſcilȝ non ptinent ad cauſas vel lites.

n ¶ Cōfūdit. i. fruſtrat.   o ¶ Prelatoꝝ. i. iudicū eccliaſticoꝝ

p ¶ Suſpēdit. i. retardat.   q ¶ Culpā. i. tranſgreſſionem.

r ¶ Facile. i. faciliter.

s ¶ Hoīes. ſcȝ in talibus turmis viuētes.

t ¶ Pena. ſ. p aliquā legem appoſita.

v ¶ Reprimit. i. retrahit vel refrenat.

x ¶ Sibi. i. tranſgreſſoribus hmōi.

y ¶ Penalē. ſume qḋ eſt cō. impunitatē. et dr impunitas eē eis penal rōne pene q̄ debet pctō taliū. tales nāqȝ peccāt mortaliter qȝ faciūt cō pceptum iuris vt nōt Aug. xix. diſ. c. nulli. ad qḋ fac de ma. et obe. c. ij. de cōceſ. pbē. c. ij. ibi dānabilr. et nōtur p Barth. ff. de iureiur. l. ſi quis p eo. vn̄ niſi penitcāt nutriūt ſibi penā etnā.

z ¶ Antiq hoſt. i. diaboli q̄ aliqn̄ dr leuiathan. xiij. di. c. neruī. Qñqȝ inimicus hō. eꝝ de elect. c. ij. qñqȝ hoſtis vſutus. xvj. q. ij. c. j. qñqȝ hoſtis antiquus vt h. et ij. q. v. hȝ. qñqȝ neqſſimus hoſtis. ad eph. vj. qñqȝ ſupbꝰ. Job xxvj. qñqȝ mendax. Joh. viij. qñqȝ homicida. qñqȝ pctōr in pñ. qñqȝ ſpūs īmūdꝰ. luc. xj. qñqȝ ſpūs malignꝰ in pñ. ad nichilū deducꝰ ē i cōſpcū eiꝰ malignꝰ. qñqȝ ſpūs. vj. di. teſtiū. qñqȝ mācipiū. xl. di. ſi papa. qñqȝ magiſt elatōis. xlvj. di. c. j. qñqȝ belzebuth. xxj. di. §. j. qñqȝ behemoth de pe. diſ. j. ꝑncipiū. qñqȝ inſidiatoꝛ. vij. q. j. q̄uis. qñqȝ leo et draco e. c. et e. q. §. h tūc i fi. et hec no. xiij. diſ. d. c. neruī. glo. j. p arch. qñqȝ ēt dr princeps mūdi. xxxij. q. ij. c. j. per Johan.

a ¶ Leuē aditū. qȝ diabolꝰ citiꝰ vicit eos quos repit in aliq̄ pctō q̄ eos q̄ ſūt i cōuerſatōe bona. vl dic leuē aditū qȝ de facili cōſentiūt ad male agēdū. Nec vt deberēt ſuggeſtioni diabolice reſiſtunt.

b ¶ Alij ſiquidem. quartū grauamen.

c ¶ Multos. tā clericos q̄ laicos.   d ¶ Pro eo. i. ea de cā.

e ¶ De iure. ſiłe hēs de imu. ec. c. j. li. vj. et pone exēplū eꝝ de fo. cōpe. c. cū ſit. xj. q. j. xpianis. et c. ſtatū. et c. expēdite et q̄ſi p totū. h de cle. cōiu.

f ¶ Cōſuetudīe. ſup ātiq de imu. eccl. c. clerici. §. j. li. vj. qm̄ vt itellexim. li. vj. tal nāqȝ cōſuetudo pſcripta dat iuriſdictōȝ vt notat eꝝ de iudi. c. nouit. h. cōſuetudie. de cōſue. c. iij. li. vj. Et ſpūs te pſōe nō tn̄ rōe ſpūalis ſȝ noīe bñficij. h fo. cōpe. cū cōtigat. qḋ nō dat ēt iuriſdictōȝ i cāis laicoꝝ p q̄ vide eꝝ de fo. cōpe. c. licet.

g ¶ Ibidē. ſ. in foro eccliaſtico.   h ¶ Necnon. &c.

i ¶ Miſtros. vicȝ actoꝝ ſcribas et regiſtrarios clericos ſcribētes et appitores

k ¶ Sup his. ſ. cāis ſpectātibꝰ ad foꝝ eccliaſticū.

l ¶ Alias. id eſt alijs modis.

m ¶ Tenentibus. ex hac līa apparet ꝙ tota iſta cōſtō refert ad id qḋ i pncipio dixit de magnatibꝰ et pratibꝰ q̄ꝝ noīe cōtineri pnt et hi q̄ curias inter tenētes ſuos hnt et fuant qbꝰ auctoritatē ipare pnt. nam et tales ptātem in ſuos tenētes hre dicēdi ſūt vt nōt accurſ. ff. de teſtibus. l. ydonei.

n ¶ Et alijs. nō ſuis tenētibꝰ.   o ¶ In ipſo. ſ. foro eccliaſtico

p ¶ Non deſiſtant. ſiłe habes de imuni. eccl. c. qm̄ vt intellexim. li. vj. ibi a lite cā ſeu cōſtōne deſiſtere cōpellunt.

q ¶ Imponūt. ex hac līa pȝ ꝙ loquit de hñtibus iuriſdictōnem in ſubditos qȝ priuato nō liceret tales impoſitiones facere.

graues multas ipſoſq; afligunt' et vexant' iniuſte multimodis laborib⁹ ⁊ expenſis. Alij vero' epõs' iuriſditionem ſuam in ciuitatib⁹ ſeu locis aliis eis ſubditis debite exercere volentes in et ſuper his que ſpectant notorie' ad eoſdē' ſeu pro exercitio' iuriſditionis eccleſiaſtice mandata ſua licita' ⁊ canonica deſtinātes executioneſq; eorū debite' faciēdas īpediūt' vl' īpediri ꝓcurāt' iniuſte ac nūcios mādata' hmōi deferētes et facere debite iuſtas executiones volentes' capere verberare ⁊ male' pertractare iniurioſe' pſumūt. Quidā etiam' dñi temporales' et eorū balliui bona decedentiū ab inteſtato in ſuis diſtrictibus'' ad ipſos dominos pertendentes fore ꝯſuis erronee' deuoluta nec p ordinarios bona huiuſmodi pro debitorū ſolutione ſic decedentiū ac in alios pios vſus pro ipſorū animarū ſalute cõuertantur vtiliter ꝓut conſenſu'

r ¶ Affligunt.i.cruciant/deſtruunt/diſſipant/vel deuaſtant.

s ¶ Vexant.i.moleſtant vel turbant.

t ¶ Alij vero.quintū grauamen.

v ¶ Epõs.prius locutus eſt in generali de iniurijs factis iudicibus eccleſiaſticis quibuſcūq;.hic loquit in ſpāli de iniurijs factis ipſis epiſcopis.

x ¶ Notorie.exempla habes.ſ. de penis.c.j.

y ¶ Ad eoſdē.vbi.ſ.pmaria vel ſcđdaria cognitio pertinet ad eos

z ¶ Pro exercitio iuriſditionis.hec lra põt intelligi dupliciter. Uno modo qn volūt exercere iuriſditionē ſuā ꝓpriam nō impediendo alienā. Alio mõ qn volunt vti iuriſditione ꝓpria ſuſpendēdo ꝓpter alienā ſicut cõtingit videre in caſu appellationis etiā querelarū que referūtur ad iudicem ſuperiorem.

a ¶ Licita et canonica. qđ prima facie preſumitur.ar.ad hoc de fi. inſtru.c.cū dilectus.de excepti.c.ad audientiam. Si autem mandatū ſit illicitū.dic vt notatur de offi.dele.c.paſtoralis.§.ꝗ ſi ſciat.per Ber. Sed ꝙ preſumendū eſt pro decreto iudicis optime facit extra de renū.c.in preſentia.de re iudi.c.ſicut.⁊.c.cū inter.ff.de re.iu.l.res iudicata.

b ¶ Debite.ſ.ſcđm formam mandati.

c ¶ Impediunt.ſ.per ſe.

d ¶ Procurant.per alios.

e ¶ Mandata hmōi.ſ.epõrum de quibus in ſpecie loquitur hec clauſula. Et ſic hoc qđ hic dicitur non extendit ad alios nūcios iudicū inferiorū cum in cõſtitutione penali qualis eſt iſta ſtricta interpretatio ſit facienda.ff.de penis.l.interpretatiōe.de pe.di.j.§.pene. Et ſic in nūcijs abbatū/priorū/decanorū/⁊ archidiaconorū non habet locum pena inferius impoſita ſed in nūcijs officialium epiſcoporū puto ꝙ habeat locū hec pena. Nam tales officiales habent idem conſiſtoriū cū ipſo epõ.de cõſuetu.c.ij.li.vj. Unde cū inter nūcios epi ⁊ ſui officialis ſit omnimoda ſimilitudo bene põt dici idem fieri debere qđ ⁊ hic dicit de nūcijs ipſius epi. Et in hoc caſu non dicit fieri pene extenſio ſicut notatur de tempo.ordi.c.j.per Jo.an.li.vj.

f ¶ Volentes.loquitur itaq; hec conſtitutio in actu fiendo non tñ in actu iam facto. Et ſic vt videtur hec conſtitutio non habet locū cõtra eos qui permittunt executionem fieri ſed poſt ipſam factam tales nūcios male tractant. Et hoc puto verū ex vi verborū huius ſtatuti que hoc non dicunt. Si tñ tales nūcij per iniurioſa facta hmōi impediantur poſt factam executionem in partibus ne certificent iudicem die limitato tūc cū talis certificatio ſit pars mandati eis directi eſtimo ꝙ etiā impedientes vel procurantes impediri tales nūcios quo minus certificent iudicem vel cetera faciant que ſunt requiſita poſt executionē mandati in partibus alligantur pena huius conſtitutionis.⁊ etiā illius qn vt intelleximus de immu.ecc.li.vj. Nam ⁊ tales nūcij etiam non ſunt ad iudiciū vocandi vſq; ad eorū nūciationē finitam.ff.de in ius vo.l.ij.§.ſed nec eū.vbi de hoc per Barth.

g ¶ Male pertractare.oēm modū iniurioſe pertractatiōis includit.

h ¶ Iniurioſe. Ex hac lra appet ꝙ ſi aliquis talē nunciū auctoritate iudicis ſeruato ꝓceſſu legitimo capi fecerit attachiari vel arreſtari pro aliqua offenſa prius facta ⁊ ipſum ſcđm leges regni exigentiā fecerit carceribus mācipari nō tenebitur hac pena que .ſ. ſequitur:q: non dicitur facere iniuriā qui vtitur remedio iur ſibi cõpetenti.de elect.c.cū eccleſia vulterana cū ſua glo. Et hoc verū puto ſi non fiat talis captio arreſtatio vel proceſſus animo maligrandi ſed iuſticiam conſequēdi. Non enī dicendus eſt quis iniurioſe aliquid feciſſe niſi culpa interuenerit.extra de iniurijs.c.vltimo. Et iniurioſe aliquid fieri iudicandū eſt ex aīmo.xv.q.j.c.illud. Unde ſi non interueniat animus male faciendi nō eſt dicendus feciſſe iniurioſe.C.de iniur.l.ſi non conuicij.ff.ad.l.aqũ.l.ſed et ſi.§.vlti.⁊.ff.de iniurijs.l.illud. Scias tñ ꝙ ſi dubitet quo animo aliquis tale quicq; fecerit videndū eſt quale ſit ipſm factū vtrū vicz ſit factū vel dictū de ſe iniurioſum vel indifferēs. Primo caſu qn dictū vel factū eſt iniurioſum tunc aut de ſui natura eſt hmōi vtputa aliquē verberare vel opprobrijs ſe reprehendere:tūc preſumitur anim⁹ malus niſi probetur contrariū vt dicta.l.ſi non cõuicij. Si vero non ſit dictū vel factū iniurioſum de ſui natura ſed ex aliqua circūſtātia aggrauante:tunc etiam in tali pſona contra quā eſt pſumptio iniurie preſumitur animus malus. Verbi gratia. Aliquis ſciēs aliquem habere mandatū vt citet eū vel amicū ſuū volens eū impedire vel aliūde vexare abſq; aliqua cauſa rõabili preuia fingit contra eū aliquā actionem de qua nō clare conſtat talis preſumendus eſt malo animo hoc feciſſe.ff. de iniurijs l.iniuriarū.§.ſi quis per iniuriā. Secus ſi prius habuerit iuſtam cauſam cū ipſo litigandi vel cum alias in iudiciū trahendi et de cauſa ſua conſtet maxime cū iam primo potuit eum cõuenire et non ante.nā non facit iniuriam qui vtitur iure ſuo. Et iuris executio non habet iniuriam.ff.de iniurijs.l.iniuriarū.§.is qui iure. Ubi vero iudex ex officio ſuo aliquem talem adijcit carceribus vel ponit ſub arreſto vel aliquid contra eū mandat preſumit ex pſona iudicis ꝙ hoc non fecit iniurioſe.ff.de iniurijs.l.iniuriarū.§.is qui iure publico. Et idem ſi alius de mādato iudicis aliqđ fecerit qđ ad iuſticiā ptinet ſicut ptz.d.l.iniuriarū.§.ſi quis qđ decreto. Ad hoc etiā ptz exemplū in magiſtro verberante diſcipulū. Nam non pſumitur feciſſe animo iniurioſo.ff.ad.l.aquil.l.ſed ſi quecūq;.§.ſi magiſter. Ubi vero factū eſt indifferens q: factū vel dictū ſe poteſt habere indifferenter ad bonū vel ad malum. tunc q: dubiū eſt quo animo id factū eſt vel dictū debet interpretari in meliorem partem.de reg.iur.c.eſtote. Et huic cõcor.nõ.per Barth.d.l.iniuriarū.§.is qui iur.⁊ per Cy.C.de iniurijs.d.l.ſi non conuicij.§.Septimo quero. Si tñ per cõiecturas aliquas apparet de propoſito facientis vel dicentis tunc pſumitur animus malus.ff.ad.l.corne.de ſic.l.j.§.et qui hoiem. Si non appareat de ꝓpoſito per cõiecturam aliquā tunc non preſumitur animus. Ad qđ vide notata per Cy.C.ad.l.cornel.de ſic.l.ſi quis cum telo.§.Ultimo quero.

i ¶ Quidam etiam.ſextum grauamen.

k ¶ Dñi temporales.ſup.tpalem iuriſditionem habentes.

l ¶ Balliui.i.iudices illius iuriſditionis.⁊ eſt vulgare normanorū ⁊ gallicorū vt notant docto.de immuni.ecc.c.qn vt intelleximus.in prin.li.vj.

m ¶ Diſtrictibus.ſic dictis a diſtringēdo ⁊ ꝓprie pertinet ad crimina vel exceſſus.de ꝓba.licet.in prin.⁊ nõ.de elect.c.ne romani.§.diſtrictu.per wil.in clem. Idem tñ wil.de re iudi.c.paſtoralis.§.extra diſtrictū.in clem.dicit ꝙ diſtrictus/territoriū/⁊ dioc. quaſi pro eodem ſupponūt.vnde nihil aliud ſunt ꝗ vniuerſitas agrorū infra fines cuiuſuis loci exiſtens vbi.ſ.aliquis ius obtinet imperādi.extra de proba.c.licet. Et dicit diſtrictus a diſtringendo.⁊ territoriū a terrendo eo ꝙ ibi ſit diſtrictus delinquentiū ad terrorem vt in.l.pupillus.§.territoriū.ff.de vb.ſig.⁊ ad quem pertinet diſtrictus vel territoriū nota.ibi per wil.

Diſtrictus territoriū ⁊ dioceſis idē ſignt.

n ¶ Erronee. Error iſte ptz ex his que legūtur ⁊ notātur.ſ. de teſta.c.ita quorūdam.§.nec non ⁊ ibi.§.ab inteſtato.et.§.decedentiū.⁊.c.ſtatutū.vbi de hoc.§.inteſtatis.

o ¶ Conſenſu regio. Iſta litera fortificat id qđ dixi.ſ.de teſta.c.ſtatutū.§.teſtis.§.approbatis.⁊.§.et eccleſiaſticarū libertatū. et nota bene ꝙ dicit de conſenſu regio:q: talis ordinatio etiam in fauorem eccleſie mero motu regio ꝛ ducorū temporaliū facta nō valeret niſi quatenus ad requiſitionem eccleſie fieret vel poſtea ab eccleſia approbaret. ex. de ꝯſti. c. eccleſia ſancte marie. vbi de hoc.

p ¶ Pro iure. ſ. prius ordinato ꝛ in viris eccleſiaſticis ſtabilito. qđ dic vt. ſ̄. de teſta. c. ſtatutū. §. teſtis. ꝛ c. ita quorūdam. cum ibi notatis cūctis gloſis ad q̄s remiſi. ſ̄. e. ṫ. erronee.

q ¶ Ab olim. cuius regis temporibus hoc ordinatū ſit non reperio.

r ¶ Eccleſiaſtice libertatis. de qua dixi. ſ̄. de teſta. c. ſtatutum. §. teſtamētis. ṫ. eccleſiaſticarū libertatum.

ſ ¶ Eccleſiaſticorū. ſup. iudicum.

t ¶ Nos igitur. Secūda pars principalis.

v ¶ Delinquētes. aliquo ſex modoꝝ qui ſequūtur ꝛ ſic generalitatem cōtinet vt. ſ. referatur ad quēcūqꝫ modū circa ꝑmiſſa vel eoꝝ aliqua delinquēdi. ꝛ ſic dictio et que ſeqtur ponitur expoſitiue. p id eſt ꝛ ſic ſumit. lxxi. diſ. primatus. in fi. ṫ. aduocationis per Archi.

x ¶ Facientes. in perſona propria vel dic vt dixi. ſ̄. de iudi. c. Item omnes. ṫ. fecerint.

y ¶ Conſenſum. conſentientes nāqꝫ et agentes pari pena puniūt. extra de offi. dele. c. j. vbi notat de conſenſu quadruplici per Bern̄.

regio et magnatū regni anglie tanꝗ̄ ꝓ iure eccleſiaſticaqꝫ libertate ab olim extitit ordinatum impediunt in derogationem eccleſiaſtice libertatis iuriſqꝫ ꝛ iuriſdictionis eccleſiaſticorū impedimentū et leſionem enormem. Nos igitur preſentis deliberatione concilij omnes ꝛ ſingulos in premiſſis vel eorum aliquib⁹ delinquētes ſeu premiſſa vel eorū aliqua facientes conſenſum ad ea dantes conſilium auxilium vel fauorem: aut ea vel eorū aliqua in ſuis facta negocijs nominibus eorū rata vel accepta habentes hoc ſacro approbāte cōcilio ꝓnūciam⁹ maioris excōicatōis ſnīa inodari: quorū abſolutionem dioceſanis locorū ſpecialiter reſeruamus: et delinquētes hmōi quater annis ſingulis in cūctis eccleſijs parrochialibus noſtre Cantuarieñ. prouincie excōmunicatos in genere ꝑcipimus publice nūciari.

z ¶ Conſiliū. quō differat a conſenſu ꝛ ꝙ quādoqꝫ ponitur pro cōſenſu notat ne ſe. va. c. j. ṫ. cū conſilio per Jo. an. li. vj. Et circa hanc materiam quō aliquis tenetur ex cōſilio vide. ſ̄. de ſo. cōpe. c. dierū. ṫ. conſilium.

a ¶ Auxiliū vel fauorem. de his videas. d. c. dierū ſub eiſdē ṽbis.

b ¶ Nominibus eorū. hic vide qđ ſcripſi. ſ̄. de iudi. c. Item omīs ṫ. ſuo nomine.

c ¶ Rata. i. firma ſtabilia ſiue immutabilia.

d ¶ Dioceſanis. ſic itaqꝫ abbates archidia. ꝛ inferiores iudices non poſſunt tales abſoluere.

e ¶ Specialiter reſeruamus. ex hoc apparet vt videtur ꝙ archiepiſcopus non poteſt tales abſoluere niſi in ſua dioceſi. nam reſeruando dioceſanis abſolutionem taliū videtur ſibi in ipſoꝝ ſubditis abſolutionem abdicare. ar. ad hoc extra de ꝑben. c. graue. vbi reſeruatio abſolutionis facit ꝙ alius non poteſt abſoluere qui alias hoc facere poſſet vt ibi notatur. ſed illa decret. non obſtat qꝛ loquitur in caſu quo ſuperior reſeruat ſibiipſi abſolutionem. hic tn̄ ſuperior reſeruat inferioribus. ſ. ep̄is abſolutionē ꝛ hec reſeruatio hoc operatur ꝙ inferior ep̄o dioceſano non poterit tales abſoluere. per hoc tn̄ non excluditur ſuperior vt eſt archiep̄s quin poſſit etiam tales abſoluere. Nam licet ep̄i poſſint abſoluere incidentes in penam canonis ꝓuincialis concilij vbi non fit reſeruatio alteri. nichilominus ꝛ ipſe archiep̄s hoc idem poteſt facere vt notant Jo. an. Anth. ꝛ Petr⁹ de ancho. in. d. c. graue. ꝛ ad idem faciunt nō. per doct. extra de ſen. excō. c. nuper.

f ¶ Quater. illis. ſ. temporibus quibus ꝛ alie ſententie ꝓmulgātur vt legitur. ſ̄. de ſen. excō. c. viij.

g ¶ In genere. vbi. ſ. ignorātur nomina ꝛ perſone delinquentiū. Alioquin ſi perſone note ſint tunc premiſſa citatione vt allegent cauſam rationabilem quare nominatim ꝛ in ſpecie denūciari nō debeant excōicati nulla cauſa rationabili ꝓpoſita poſſunt nominatim ꝛ in ſpecie pro ſic excōicatis declarari ꝛ denūciari. Circa qđ vide qđ dixi. ſ̄. e. c. cōtingit. ṫ. in genere. circa medium.

Seculi principes. Iſta cōſtitutio eſt eiuſdem cuius et ſuperior. Et habet tres partes. In prima ponitur ꝓhemium ad dicenda. In ſecūda ibi Sed cōtingit. ponit tres abuſiones contra libertatem eccleſiaſticam. In tertia ibi Contra que. prouidet circa predicta. Diuiſio.

Idem.

¶ Eccleſiaſticā ſnīam ꝯtēnētes a regia ptāte i carcere detineant nec detenti p breue regiū liberent: liberati aūt cōtra ius ꝛ fauorē eccleſie publice excōicati denūcient ꝛ ſocietate hoim interdicātur cū omnibus cū eis cōmunicantibus.

Seculi pricipes ptātez recipiētes a deo ꝙ eccleſie ſacerdotes ſupborū ceruicib⁹ imponere nequeūt ſolēt ab ipis terrore diſcipline ſue ptātis gladio extorquere. Unde veneranda tradit antiquitas ꝙ ſi excommunicati

h ¶ Seculi pricipes. i. reges ꝛ alij potentes qui i hoc ſeculo principantur. Et ſumitur hoc ex decreto. xxiij. q. v. c. principes. Et nota ꝙ deus aliquādo dicit priceps. ÿſa. xi. ibi princeps pacis. Itē angelus dr̄ princeps. Joſue. ix. Ego ſum priceps exercitus. Item papa. de cōſe. di. j. corpora. Item ep̄i dicūtur principes. de ma. ꝛ obe. c. ſi quis. Itē alij iudices eccleſiaſtici. xvij. q. iiij. diffiniuit. i fi. Item imperator. de re iudi. c. ad apoſtolice. in ꝑn. li. vj. Item rex. extra de ſacra vnct. c. vno. ṫ. vn̄ i veteri. de accuſ. veniens. Item quilibꝫ principās in populo. de ma. et obe. c. ois. Exodi. xxij. principi populi tui nō maledices. Dyabolus etiā dicit princeps mūdi. Jo. xiiij. Et dicūtur principes qi primū locum capientes. Et qñqꝫ ꝑnceps dicit aliquis ex noīe dignitatis vt princeps wallie ꝛ alij hmōi. Et tales inferiores ſunt regib⁹: maiores tn̄ ſunt marchionibus ꝛ ducibus. Hoc probat ex ordine littere in. c. fundamēta. §. vt ergo de elect. li. vj. vbi loquēdo de imperatore rege et principe ſubdit de marchione duce ꝛ barone. Et circa hoc vide nōta Jo. an. de bap. c. vnico. ṫ. regū. in cleñ. ꝛ per Pau. e. c. ṫ. principum. Qui poſſunt dici principe

i ¶ A deo. a quo eſt omnis poteſtas. de iudi. c. nouit. xxiij. q. iiij. queſitū. Ad romanos. xvj. xxij. q. j. ſic eni. ꝛ notat de homic. c. j. ṫ. tribuatur a dño. per Archi. li. vj.

k ¶ Sacerdotes. tales. ſ. qui preſunt populo vt iudices.

l ¶ Superborū. i. rebelliū ſiue contumaciū.

m ¶ Nequeunt. ſupple effectualiter.

n ¶ Solent. de conſuetudine que in ea parte legis vicem habet. extra qui ma. ac. poſ. c. videtur. glo. j. ꝛ conſuetudo regionis diligenter inſpicienda eſt. ff. de fundo inſtr. l. cū delanionis. §. aſinā. ff. de pecu. leg. l. dño. §. teſtō. cum glo.

o ¶ Ipſis. ſ. rebellibus ſiue contumacibus.

p ¶ Terrore. ſimile habes. xxiij. q. v. principes.

q ¶ Diſcipline. i. caſtigationis.

r ¶ Poteſtatis. i. iuriſdictionis ſiue meri imperij. ff. de ṽb. ſig. l. poteſtatis verbo. ff. de offi. pꝛ̄ſi. l. illicitas. §. qui vniuerſas.

ſ ¶ Gladio. i. animaduerſione.

t ¶ Extorquere. i. ſuis ꝑceptis ſiue ſuo imperio ad obediendū cōpellere. ꝛ ꝯcor. in ſimili extra de vita ꝛ hone. cle. c. vt clericorū. cū cōcor. ibi poſitis. ṫ. cohibeat.

v ¶ Unde veneranda. ṫṫ.

x ¶ Antiquitas. hec dr̄ veneranda vt hic. ꝛ extra de tranſla. ep̄o. c. quāto. cum glo. iij. ꝛ ibi per Jo. in no. qui inter cetera dicit ſm Hoſti. ꝙ antiquitati ſtandū eſt niſi in ea deprehendatur manifeſtus error. ix. di. c. neqꝫ. vel niſi ex cauſa immutetur vel reformet. lxiij. di. §. verū. de cōſti. c. cū omnes. de cōſuetu. c. cū conſuetudinis. Et ꝙ antiqtati reuerētia adhibēda eſt: habes. ix. q. iij. c. ꝯqueſt⁹.

y ¶ Excōicati. ab hoie vel a iure ꝛ ſupple pro talibus denūciati. Nam tunc excōicatio eſt publica qđ in caſu iſto et conſimilibus requiritur vt videtur. Ar. eoꝝ que legūtur et no. extra de excep.

humilitatis[ȝ] gratiam et reconciliationis[a] affectum[b] animo[c] obdurato arroganter[d] abiiciant[e] inuocata regia[f] potestas in auxilium[g] tenetur ex debito[h] rigore se ueritatis rebelles hmõi cõpescere custodia[i] carcerali ¶ Sed contingit[k] interdũ ꝙ excommunicatis etiam pro manifestis[l] offensis ad significationem[m] prelatorum[n] prout consuetudo[o] regni anglie obtinet[p] captis et carceri mancipatis per breue regiũ demandatur episcopis[q] ꝙ si sic capti de stando mandatis[r] ecclesie ⁊ parendo[s] iuri cautionẽ[t] exhibeãt ipsos[v] a q̇bus detinent carcerib' faciãt[x] liberari. Alioq̇n[y] si epĩ hoc nõ fecerint sicut ante debitã[ȝ] satisfactionem nec possunt[a]

c.exceptionem.vbi de hoc per Ber.ꝟ.publice.⁊ ad h̃ optime facit de re iu.c.ad ꝓbãdũ.vbi de h̃ p Ber.glo.j.Et circa hoc vide nõ. per Jo.an.in clemen.j.de sepult.ꝟ.publice.⁊ per Pau.e.ꝟ.⁊ circa hoc vide notata per Ber.cõpos.de consue.c.cum dilectus.ꝟ. sed quem dices.Scias tñ ꝙ sufficit pro denunciatione si veniat ad notitiã excõicati vł ꝙ i iudicio corã multitudine ferat snĩa excõicationis. Sic videt sentire Jo.an. in dicta clem.j.ꝟ.publice

ȝ ¶ Humilitatis graz. qr deus superbis resistit humilibus aũt dat graz. Jaco.iiij.

a ¶ Recõciliationis. per quam incorporatur sic excõicatus ecclesie cũ prius fuerit ab ecclesia p excõicationem separatus. Excõicatus nãq est membrum dyaboli.xi.q.iij.c.omnis xp̃ianus.⁊.c.seq.

b ¶ Affectum.i.desideriũ

c ¶ Aĩo obdurato.actu.s. volũtatis resistentis monitis aut gratie.⁊ talis obduratio nõ est a deo sed est a culpa ipsius obdurati. Aliquãdo vero obduratio est pena prout dicit naturaliũ interruptionem scdm quã homo nõ est habilis sed ineptus ad gratiã.⁊ hoc modo ꝓprie nõ est a deo sed aliquo modo est a deo nõ sicut a causa efficiente: qr nullã habet causam efficientem cũ sit defectus.nec sicut a causa deficiẽte qr deus nõ est causa deficiens.sed est a deo tanq̃ a nõ infundẽte gratiã. Licet itaq deus nõ impartiat gratiã non tñ perficit maliciam nec põt deus dici tota causa nec simplex nec pma.nõ tota qr hoiem carere gratia cõtingit duobus modis.s.ex eo ꝙ nõ vult recipere ⁊ ex eo qđ deus nõ dat ⁊ sic est ex hoie ⁊ ex deo:non autẽ tota ex deo.deus etiam nõ est talis obdurationis simplex causa qr deus non vult hoiem carere gratia nisi scdm ꝙ ipsm carere bonũ est. Sed constat ꝙ ipsm ea carere simpliciter non est bonũ ergo deus simplex causa non est. Deus etiã non est prima causa qr talis obduratio non est nisi ex suppositione alteri' cause. Circa hanc materiã vide nõ.per Archid.xxiij.q.iiij.vasis tre.ꝟ.relictos.

d ¶ Arroganter.i.superbe.

e ¶ Abiiciant.contẽnendo sententiam excõicationis.

f ¶ Regia potestas.hec littera ostendit ꝙ per principes de quib' supra fit mentio intelligũtur reges.

g ¶ In auxiliũ.⁊ sic per inuocationem brachij secularis succurri debet iurisdictioni iudicis ecclesiastici. Circa qđ vide qđ scripsi.s̃. de cohabi.cle.⁊ muli.c.j.ꝟ.brachiũ seculare.

h ¶ Ex debito.xxiij.q.v.principes.in fi.⁊.c.administratores.

i ¶ Custodia carcerali.talis enĩ custodia licet non sit ad penã.ff. de penis.l.aut facta.§.solent.de penis.c.q̃uis.li.vj. est tñ malefactoribus debita vt alias legit de sen.excõ.c.si clericos.li.vj. Et quõ differt a vinculis nõ.ff.ex qui.cau.ma.l.succurritur.§.si. Sed cũ iudex ecclesiasticus habet ptãtem incarcerãdi suos subditos delinquentes.vt pz.d.c.si clericos. Quero ad quid opus est vt iudex ecclesiasticus scribat regie maiestati pro incarceratiõe taliũ? Dic ꝙ deficiente potestate ecclesiastica in corrigendo subditos siue defectus ipse sit in facto:vt extra de offi.ordi.c.j.xxiij.q.v.administratores.xcvj.di.cũ ad verũ. siue in iure vt extra de iudi.c.cũ nõ ab hoie.recursus habet ad iudicem secularem in subsidiũ ⁊ sic exercitiũ potestatis secularis circa hoc est subsidiarium non autem sibi cõpetit per viam principalitatis.vnde vbi iudex ecclesiasticus ex ptãte ꝓpria nõ põt aliquid exequi effectualiter in suos subditos:tunc põt in subsidiũ inuocare auxiliũ iudicis secularis.patet exemplũ in casu nostro in quo iudex ecclesiasticus non habet potestatem in regno anglie tales rebelles incarcerare ⁊ ideo opz in hoc haberi recursum ad auxiliũ iudicis secularis:⁊ põt ipsm cõpellere ad hoc vt legit ⁊ nõ.d.c.administratores.⁊.d.c.principes. Secus tñ foret vbi iudex ecclesiasticus posset tales sufficienter et ad condignũ punire per seipsm. Ad qđ vide notata de iudi.c.cũ nõ ab hoie.ꝟ.nota ꝙ cessantib'.p Antho.de butrio

k ¶ Sed contingit. Secunda pars.

l ¶ Manifestis offensis.qr vicz non parent iussui iudicis in emẽdando qđ malefactũ est.extra de ꝟbo.sig.c.ex parte.j.vbi de hoc.glo.li.⁊ idem in aliis iussibus iudicũ qui consistunt in faciendo vtputa iussus restituere non restituit.ff.de rei vendi.l.qui restituere. Item iussus exhibere non exhibet.ff.de appella.l.creditor.§.si iussus. In talibus nãq ⁊ similibus contemptus dr offensa vt notat Archi.de sen.excõi.c.solet.ꝟ.manifesta.li.vj.

m ¶ Significatiõem.a q̃ vocabulo nuncupat hoc breue regiũ solitum in hac parte emanare quod dicitur significauit.

n ¶ Prelatorũ.s.maiorũ vtputa episcoporum ad quorum significationem dumtaxat emanare solet breue predictum.

o ¶ Consuetudo regni.q̃ diligenter attendi debet vt dixi.s̃.c.ꝟ.solent.

p ¶ Obtinet.antiquitatem et longeuitatem cõsuetudinis importat a qua non est recedendũ nisi in ea deprehendatur error manifestus vel nisi ex causa rationabili immutetur vel reformet lxiij.di.§.verũ.de cõsti.c.cũ omnes.de cõsue.c.Cum consuetudinis.⁊ notatur per Hostien.⁊ Jo.in no.de transla.epo.c.quãto. Et hec consuetudo locũ habet qñ excõicati sustinent ipsam excõicationem per.xl.dies.

q ¶ Episcopis.qui significauerunt tales fore excõicatos.

r ¶ Mandatis ecclesie.q̃tum ad executionem iustitie consideratiõe rei ⁊ cause de qua agitur de sen.excõi.c.decetero.⁊.c.ex tenore.de offi.del.c.prudentiam.§.sexta.

s ¶ Parendo iuri.s.in his que cõcernunt ipsam causam pro qua aliquis citatus est vt.s.non sit contumax in nõ comparendo sed per se vel procuratorem finem negocij expectet.extra vt lite non contes.c.qñ frequenter.§.in aliis.

t ¶ Cautionem. Quid contineatur hoc verbo habes notatũ de resti.spo.c.ex transmissa.ꝟ.sufficientem cautionem.

v ¶ Ipsos.s.excõicatos sic captos.

x ¶ Faciant.mittendo.s.custodibus vt ipsos liberent.

y ¶ Alioquin.ꝟf.

ȝ ¶ Debitam satisfactionem.hoc intellige quando volũtati creditoris satisfit vt notat Archi.de vsur.c.q̃q̃.ꝟ.satisfactum.li.vj. Tu dic vt dixi.s̃.de fo.compe.c.j.ꝟ.competenter.

a ¶ Nec possunt.s.de iure.ex de iudi.c.j.⁊ legit ⁊ no.ex de ꝟb.sig.c.ex pte.j. Pro qua materia scias scdm Hostien.ꝙ quandoq aliquis excõicatur propter contumaciam simplicem ⁊ tunc sufficit cautio iuratoria vt.d.c.ex parte. Ubi vero contumacia est pregnans tunc necesse est vt satisfaciat de his que in sententia implicita sunt siue agat de interesse siue de expens extra de iudi.c.j. Sed vbi aliquis est excõicatus pro offensa vel delicto si per talẽ offensam deus tñ offenditur tunc si peniteat licet penitentiam condignam nondũ perfecerit potest tñ absolui nisi alias per eũ ecclesie sit illusum vt pz in eo qđ legitur ⁊ notatur de heret.c.ad abolendam.§.illos quoq. Ratio est qr si expectaret peractionẽ penitentie forsan staret in excõicatione per longum tempus tñ vicz q̃tum duraret penitentia. Ubi vero aliquis est excõicatus pro furto vel rapina vel alia iniuria hmõi irrogata vbi.s.versat hominis interesse vel cõmodũ pecuniariũ tunc requiritur satisfactio ꝓuia vt hic.⁊.d.c.ex parte.⁊.xxiij.q.viij.pessimã.de rapt.c.j.de vsur.c.cum tu.⁊ sic notatur per Hostien.dicto.c.ex parte. Aliter distinguitur super hoc extra de iudi.c.ij.di.ij.per Henricum de bowyco. Tu dic ꝙ quando quis excõmunicatur p manifesta offensa non absoluit nec olim nec hodie ante satisfactionem premissam. Si offensa est dubia tunc scdm antiqua tempora non absoluebat ante exitũ iudicij.xi.q.iij.si eps forte.vbi de hoc sed hodie si quis cõqueritur de nullitate sententie adhuc nõ absoluetur ex necessitate sed audit prosequens iudicium nisi petat absolui ad cautelam:et tunc potest absolui prestita cautione de satisfaciẽdo.extra de offi.del.c.cũ contingat.⁊.c.prudentiam.§.sexta.cũ ibi notatis.⁊ de sen.excõi.per tuas. Si vero aliquis sit excõicatus pro cõtumacia tũc non absoluitur anteq satisfaciat id est actu causam reassumat:⁊ sic contumaciã purget. Nam sic

An excõicat' absq satisfactione absolui possit.

nec de iure[b] tenentur vicecomitibus[c] aliud breue dirigitur ꝙ cautione[d] huiuſmodi ab incarceratis accepta[e] eos liberent indilate. ¶ Suggeſtio[f] inſuper regie[g] curie licet minus veraciter pro tali excōmunicato incarcerato ꝙ ipſe paratus ē mandatis eccleſie obedire Mādatur vicecomitibus vt incarceratum huiuſmodi excommunicatum partium[h] ad quarum inſtātiā excōmunicatur[i] non habita[k] mentōne a carcere liberent ac dimittant. Ac quādoqȝ[l] vt prius[m] ſuggeſto ꝙ excōmunicati icarcerati ꝓ tali[n] cauſa que ad forū eccleſiaſticum non pertinet[o] excōmunicatione nodantur: dātur vicecomitibus i preceptis ꝙ ſi ꝓ cauſa[p] huiuſmodi ⁊ nō alia[q] excōmunicati ⁊ incarcerati fuerint ipſos curent celeriter liberare nec ꝓceſſibus iudicū eccleſiaſticoꝝ ſuper cauſa[r] excōmunicationis hmōi fides[ſ] aliqua adhibetur[t]: ſed ſic excōicati i ſupradictis[v] caſibꝰ ad mādata ⁊ ꝑcepta[x] hmōi idebite[y] liberāt ꝓpt[z] q̄ eccleſiaſticoꝝ iudicū cōfūdit[a] officiū dū laici claue[b]

ſatiſfacere dꝫ. Item niſi ſatiſfaciat de expenſ. de ſen. excō. venerabilibus §. ſecus. li. vj. Et ſm hoc nichil immutatur de iure antiquo. Et ſm hunc caſum ꝓcedit decretalis prima de iudi. quādo videlicet contumacia eſt manifeſta. ſed ſi contumacia eſt dubia olim non abſoluebatur niſi cauſa haberet exitum ſuum ⁊ poterat proſequi iudicium vt reus etiam excōmunicatus. de iudi. c. intelleximus. ar. dicti c. Si epiſcopus forte. hodie ſi cōtendit nullitatem ſententie non abſoluitur: ex neceſſitate licet petere poſſit abſolui ad cautelam vt dicto c. per tuas. ⁊ c. cum contingat. de ſen. excō. c. licet. li. vj. Si autem cōtendat iniuſticiam ſententie: tunc olim non artabatur ad petēdam abſolutionem vt dixi. hodie tamen artatur. licet enim excommunicatus vt reus poſſit eſſe in iudicio: vt dicto c. intelleximus. de excep. cum inter ⁊ c. ſignificauerunt. tn̄ ex eo ꝙ abſolutionem non petiit petere poteſt in ingreſſu iudicij contumax eſt et contēnere videtur ⁊ ſic contemptum incurrit et peccat ⁊ non auditur niſi petat abſolui vt dicto c. per tuas. Hec omnia procedunt niſi aliquis excōmunicatus eſſet qꝛ tacet in peccato poſtꝗ̄ ſemel abſolutus eſt qꝛ poſtea ſi excōmunicaretur nō abſolueretur ante finem iudicij extra de offi. ordi. ſignificauit. Sic enim intelligi debet hec materia vt notat Antho. de butrio extra de iudi. c. j. ꝟſ. venio ad glo. qui dicit ꝙ ſic debent intelligi dcā de rota ſua concluſione. lxix.

b ¶ Nec de iure tenentur. ſ. obedire talibus preceptis iudicū ſecularium. extra de iudi. c. decernimus.

c ¶ Vicecomitibus. qui. ſ. tales incarceratos habent in cuſtodia

d ¶ Cautione huiuſmodi. ſ. de ſtando mandatis eccleſie et parendo iuri.

e ¶ Accepta. ſ. per ipſos vicecomites.

f ¶ Suggeſtio inſuper. Secundū grauamen.

g ¶ Regie curie. ad quam non pertinet de talibus iudicare. extra de iudi. c. decernimus.

h ¶ Partiū. i. partis. ⁊ ſic plurale ponitur pro ſingulari cui concor. de app. c. j. ꝟ. partium. per Archi. li. vj. Et cōcor. j. diſt. omnes. vbi de hoc. ⁊ extra de priuil. c. vt ꝑuilegia. glo. fi. extra de reſcrip. c. ij. gloſa. j.

i ¶ Excōicatur. ſ. talis incarceratus.

k ¶ Non habita mentione. nec parte vllo modo ad hoc vocata cum tamen tales ad inſtantiam alicuius excommunicati abſolui non debeant niſi parte vocata ⁊ preſente vel ſaltem per contumaciam abſente vt plenius notatur per ſpec. titulo de cōtumacia. §. nunc dicamus. ꝟſ. ſed pone. ibi videas.

l ¶ Ac quandoqȝ. tertia vſurpatio.

m ¶ Vt prius. ſ. minus veraciter.

n ¶ Pro tali cauſa. i. in tali cauſa ſiue lite. Nam cauſa excōmunicationis eſſe debet nō ipſa litis ſiue diſcenſionis materia ſed cōtumacia non parentis iudicis mandatis ſiue iuri. xj. q. j. nemo epiſcoporū. et q. iij. ſi epiſcopi. ⁊ c. certum. qđ dic vt de ſen. excō. c. ſi quem in gloſa. ⁊ de vb. ſig. ex parte. in glo.

o ¶ Non pertinet. vtputa quia cauſa eſt mere temporalis videlicet contractus emptionis et venditionis terrarū et tenumentorum et huiuſmodi.

p ¶ Pro cauſa. i. in cauſa huiuſmodi.

q ¶ Non alia. ſupple ſpectante ad forum eccleſiaſticum.

r ¶ Super cauſa excōicationis. i. ſuper lite in qua talis fuerat excōmunicatus. vel poteſt intelligi de proceſſibus limitantibus cauſam quare talis eſt excōmunicatus.

ſ ¶ Fides aliqua. cum tamen per proceſſum huiuſmodi liqueat ꝙ cauſa in qua proceditur ſit mere eccleſiaſtica.

t ¶ Adhibetur. cū tamen tāta ſit iudicialis auctoritas ꝙ ſemper preſumi debet pro ipſa donec aliquid contra ipſam legittime cōprobetur. extra de renūci. c. in preſentia. cum concor. ibi in glo. ¶ Sed nūquid requiritur ꝙ ꝓceſſus iudicis eccleſiaſtici oſtendatur coram iudice ſeculari vt exinde fiat ſibi fides? Puto ꝙ non. ſufficit enim ꝙ per libellum oblatum vel alias rationabiliter oſtendatur cauſam in qua procedit eſſe mere eccleſiaſticam. ⁊ iudex ſecularis in hoc caſu habet credere ſententie iudicis eccleſiaſtici et ad eius requiſitionem executionem facere. ar. ad hoc ff. de cuſto. reo. l. non eſt dubium. Guillus tamen de cu. tangit materiā cōſimilem. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. magiſtratibus. et Barth. ff. de cuſto. reo. l. diuus. vbi dicit ꝙ iudex ſecularis non tenetur ex neceſſitate proceſſui iudicis eccleſiaſtici conſentire ſed pōt de nouo cauſam examinare ⁊ ſm ꝙ ſibi videbitur illū de quo agitur punire vt in auſ. de ſanctiſſi. epiſ. §. Si vero crimen. colla. ix. Sed illud habet locum vbi cauſe examinatio non ſolū pertinet ad cognitionem iudicis eccleſiaſtici ſed etiam ſecularis. Secus tamen eſt vbi cognitio ſolum pertinet ad iudicem ſecularē niſi ſubſidiarie aſſiſtendo eccleſie ad cohercendū eius decretis et mandatis rebelles vt in caſu de quo hic loquimur. ⁊ huic dicto cōcor. notata. xxiij. q. v. adminiſtratores. in prin. per Archid. Et vide qđ dicam. i. de purga. ca. c. clerici. ꝟ. pro cōuictis. in fi.

v ¶ Supradictis caſibus. ſ. iſto vltimo ⁊ duobus ꝑcedentibus.

x ¶ Precepta hmōi. ſ. contenta in breuibus regijs.

y ¶ Indebite. i. contra iuſticiam.

z ¶ Propter que. ſ. ſic indebite facta et vſurpata.

a ¶ Confunditur. i. extinguitur. ff. de nego. geſ. l. fideiuſſor. Vel dic confunditur. i. turbatur ſiue fruſtratur.

b ¶ Claue poteſtatis. que non cadit in laicū ſicut notat Inno. de conſue. c. quāto. et allegat ad hoc. xx. di. §. j. ⁊ de hac claue quid ſit et an ſint due claues notatur per Jo. xx. di. in ſumma. qui dicit ꝙ vna tm̄ eſt clauis. ⁊ cōcor. ibi Hug. Alij tamen dicūt ꝙ due ſunt claues. ſ. poteſtatis ⁊ ſcientie. quam materiā latius tractat Hoſtien. in ſumma ſub titulo de remiſ. §. j. Et ſcias ꝙ clauis poteſtatis conſiſtit in poteſtate ligandi ⁊ abſoluendi: in qua eccleſiaſticus iudex dignos recipere ⁊ indignos excludere debet a regno. Et ſm quoſdam claues ſunt due. ſ. ſcientia diſcernendi/ et poteſtas ligandi et abſoluendi. et hec. ſ. poteſtas ligandi et ſoluendi immediate aperit ſeram peccati. Sed clauis que dicitur ſcientia oſtendit cui aperienda ſit illa clauis. Et ſic videtur ſentire Januen. in ſuo catholicon. ꝟ. clauis. Jo. tamen in ſumma confeſ. libro tertio. ti. xxxiiij. q. clxxij. ſequitur opinionem eorū qui dicunt ꝙ vna eſt clauis tm̄. ſ. poteſtatis. Nec obſtat ꝙ dr̄ pluraliter claues: qꝛ ideo dicūtur claues pluraliter propter plures clauis effectus qui ſunt ligare ⁊ claudere aperire et ſoluere. ⁊ huic opinioni cōcor. Petrus in ſcriptis dicens ꝙ ſicut in ſole potētia liquefaciendi ⁊ indurādi vna eſt in radice et due in effectibus. ſic vna tm̄ eſt clauis in radice ⁊ due in effectibus. Et ſm eū dr̄ poteſtas iudicandi in foro anime non corporū. et hec poteſtas iudicandi integratur ex duobus. ſ. ex poteſtate diſcernendi in cauſe examinatione ⁊ diffiniendi in cauſe terminatione per ſententiam condēnatoriam vel abſolutoriam. Prima poteſtas appellatur ſcia. Secūda appellat potentia. Et huic dicto ſatis cōcor. Tho. ſm eum. ⁊ circa hoc dicit Ray. ꝙ ſi in aliquo inueniatur ſcientia coniūcta poteſtati nō eſt ideo dicendū ꝙ ſcientia. ſ. ſpeculatiua que eſt habitus ſit clauis. ſed qꝛ neceſſaria eſt poteſtatem habenti poteſtatis ⁊ ſcientie[c] penitus deſtituti quos[d] ſic tenet obſequendi[e] neceſſitas q̄ de his que ad iuriſditionem eccleſiaſticā pertinēt ipſis cognoſcendi[f] vel iperandi prohibetur auctoritas: falcem[g] in meſſem[h] nituntur mittere alienam. excōmunicatorūqꝫ ſic liberatorū indebite cōmunione nephanda tam vicecomites ⁊ balliui liberātes eoſdeꝫ q̄ ceteri populares variiqꝫ fideles communicantes cū excōmunicatis huiuſmodi peſtifere maculātur[i] ⁊ animarū inde grauia pericula cumulantur[k]. Cōtra[l] que ꝓuidere zelantes[m] ſtatuimus q excōmunicati in noſtra prouīcia capti ſic exeūtes[n] a carcere cōtra libertates ⁊ cōſuetudines eccleſie[o] anglicane ad ipſorum[p] maiorem[q] confuſionē et ruborem[r] ſolēniter[s] in locis inſignibus[t] pulſatis[v] cāpanis cādelis[x] accenſis excōicati publice nūcient: ac ipſoꝝ cōmerciū[y] ad eorū cōmodū[z] et fideliū cōmunio inhibeatur[a] omnino. Cōicanteſqꝫ cū eiſdem illicite[b] cenſura[c] eccleſiaſtica ſine delectu[d] acriter puniantur.

Idem.

¶ Herbarū/ arborum/ aut fructuū in cimiteriis naſcētiū vſurpatores violenti/ maioris excōicationis ſententia mulctati/ a cōione fidelium donec ſatiſfecerint repellantur.

Quia[e] diuinis[f] ⁊ ſcli[g] legibus prohibetur ne de rebus[h] eccleſiaſticis diſponendi[i] laicis[k] ſit facultas: vſurpationis[l] illius cōtumelia[m] longeu⁹ noſcitur depellenda qua quidā noſtre prouīcie eccleſiarū parrochiani ſue ꝑtātis[n] ignorantes[o] terminos[p] limitatos

ſicut lucerna in tenebris ambulanti.

c ¶ Scientie. que eſt neceſſaria in examinatione materie vt predictum eſt. ⁊ hec etiam quo ad poteſtatem ligandi vel abſoluendi non cadit in laicum ſed competit ſolis ſacerdotibus vt notat Jo. in ſumma confeſ. li. et ti. predictis. q. clxxiiij.

d ¶ Quos. ſ. laicos.

e ¶ Obſequēdi. i. obediēdi. ⁊ ſumit ex hoc qđ habes extra de conſti. c. eccleſia ſancte marie.

f ¶ Cognoſcendi. ſcꝫ ſuo noīe tanq̄ ius habētes. Alioqn an noīe eccleſie ⁊ noīe alieno poſſint talia pertractare dic vt notāt docto. extra de iudi. c. decernimus. vbi de h̄ per Hoſti. ⁊ optime per Antho. de butrio.

g ¶ Falcem. i. iudicandi exercitium.

h ¶ Meſſem alienā. i. iuriſditionem alienam.

i ¶ Maculantur. qꝛ cōicans excōicato maiori excōicatione incurrit minorē. ⁊ niſi deſtiterit maiorem. de cle. ex. mi. c. ij. et fi. de ſen. excō. c. qđ in dubijs. Et circa hoc vide q̄ legitꝰ ⁊ no. eſt de his q̄ vi metus ve cā. c. ſacris. de ſen. exc. c. ſtatuim⁹. li. vj.

k ¶ Cumulātur. qꝛ talis cōmunicans excōmunicato ſm quoſdā peccat mortaliter. Circa qđ vide qđ no. Joh. an. in no. extra de his que vi me. ve cā. c. ſacris. ꝟſ. quinto et vltimo quero. Ubi ſuper hoc recitat opiones pluriū. Finaliter tñ cōcludit q ſic cōicans peccat venialiter tātū niſi in ſex caſibus. Primus eſt qñ hoc facit in ꝯtēptū clauiū. Secūdus eſt qñ facit in ꝯtēptū ſuperioris ⁊ ꝯ eius monitionē. Tertius eſt qñ cōicat excōicato i crimie dānato. Quart⁹ eſt qñ cōicat ei qui eſt excōicatus cū pricipibus. Quintus eſt qñ in diuinis tali cōicat. Sextus eſt qñ nimis frequenter tali cōicat. De hac etiā materia notant docto. de exceptio. c. exceptionem.

l ¶ Contra que. ſ. tria vſurpata premiſſa.

m ¶ Zelantes. i. caritatis feruore cupientes.

n ¶ Sic exeūtes. i. aliquo triū modorū de quibus prefertur.

o ¶ Eccleſie anglicane. que in ſui totalitate quandā vniuerſitatem importat reſpectu ſuiipſius. ⁊ ſic eius libertas pōt dici vniuerſalis licꝫ in aliquibus differat a libertate eccleſie generaliter vniuerſalis ſm ea que dixi. ſ. de iudi. c. Item omnes illi. ꝟ. eccleſiaſtice libertatis.

p ¶ Ipſorum. ſ. excommunicatorum.

q ¶ Maiorem confuſionem. Hec eſt cauſa quare publice denūciatur aliquis excōicatus. xj. q. iij. cure.

r ¶ Ruborem. ſimile habes de excep. c. pia. in prin. li. vj.

s ¶ Solenniter. ſ. vt ſequitur.

t ¶ Inſignibus. i. nobilibus ⁊ ꝑcipuis ⁊ magne fame. ſic notatur per Archi. de reſcrip. c. ſtatutū. ꝟ. inſignibus. li. vj.

v ¶ Pulſatis campanis. ſimile habes de penis. c. j. in cleñ.

x ¶ Candelis accenſis. ſup. ⁊ in terrā proiectis ac pedibus cōculcatis. xj. q. iij. c. debent.

y ¶ Cōmerciū. i. emptio vel venditio ſiue alias mercīū cōmutatio. Et habes ſimile extra de iudeis. c. poſtulaſti.

z ¶ Commodū. tali nāqꝫ omne beneficiū ex legibus deſcendens denegat. aut. de priuil. dot. ꝟ. antepen. colla. viij. Et q tales excludi debeant ab his actibus qui tendunt ad ſuam vtilitatem notatur de excep. c. pia. ꝟ. excluduntur. per Joh. ⁊ Archi. li. vj. de preben. c. pro illorū. glo. penulti. ⁊ ibi per docto.

a ¶ Inhibeatur. monitione nominatim precuia ſm qđ legitur de ſen. excō. c. conſtitutionem. li. vj.

b ¶ Illicite. qꝛ poſt monitionem eis factā ⁊ nō ſunt de perſonis exceptis de quibus habes. xj. q. iij. c. qm̄ multos.

c ¶ Cenſura eccleſiaſtica id eſt excōicatione minori qñ nō ſunt moniti vt deſiſtāt. de ſen. exc. c. ſtatuim⁹. li. vj. vel excōicatiōe maiori poſt monitionē noīatim eis factā vt i dicto. c. cōſtitutiōem. de ſenten. excō. li. vj.

d ¶ Sine delectu. i. abſqꝫ drīa ſiue acceptione perſonarū. C. de poſtul. l. qſquis. Item ſine delectu. i. paſſim vel indiſtincte. ff. de ritu nup. l. palā. in ꝑn. ff. de poſtul. l. j. ꝟ. j.

e Quia diuinis. Hec eſt cōſtitutio eiuſdē cuius et ꝑcedens. Et hꝫ duas partes. In pria ponit vnā vſurpationem reprobatā. In ſecunda ibi Preſentis. declarat tales vſurpatores fore excōicatos et ꝓ excōicatis fore denūciandos.

Diuiſio.

f ¶ Diuinis. i. eccleſiaſticis. nā ius canonicū ius diuinū dr ſicut pꝫ de priuil. c. cū de diuerſis. li. vj. De his canonibus habes extra de conſti. c. eccleſia ſancte marie. xcvj. di. bñ quidē. extra de re. ecc. nō ali. c. cū laicis.

g ¶ Seculi legibus. ſ. ipatorū. exēplū habes. lxiij. di. valentinian⁹. C. de epiſ. ⁊ cle. aut. clericus. in fi. ⁊ aut. ſtatuim⁹

h ¶ De rebus. extra de re. eccle. nō alie. c. cū laicis. Idem intelligas de ipſis eccleſijs ⁊ perſonis eccleſiaſticis. extra de cōſti. c. eccleſia ſancte marie. ⁊ idem in eccleſia ⁊ de eccleſiaſticis dignitatibus. xvj. q. vij. non placuit. ⁊ c. laicis.

i ¶ Diſponēdi. i. ordinādi ſtatuendi vel alias miniſtrādi. Scias enī q duplex eſt diſpoſitio rerū eccleſie. vna eſt legis ꝓmulgāde ⁊ hec non cōpetit laicis in rebus eccleſie vt. xcvj. di. bene quidē. extra de cōſti. c. eccleſia. Alia eſt exercende adminiſtrationis vel diſpoſitionis: ⁊ hec eſt triplex. nā alia eſt auctoritatis ⁊ hec eſt ſolius epī. ix. q. ij. per totū. x. q. j. decreuī. alia eſt miniſterij ⁊ hec eſt yconomi qui debet eſſe clericus. lxxxix. di. iudicatū. ⁊ c. ſequenti. xvj. q. vij. in noua. Alia eſt prouidentie ⁊ ſollicitudinis ⁊ hec cōpetit laicis vtpura patrono. xvj. q. vij. c. filijs. ⁊ nota. xvj. q. vij. c. laicis. per Archi.

Rei eccleſiaſtice duplex eſt diſpoſitio.

k ¶ Laicis. ſup. iur. ꝓprio: noīe tñ alieno poſſunt eccleſiaſtica negocia per laicos expediri vt dixi. ſ. e. c. ꝓxi. ꝟ. cognoſcendi.

l ¶ Uſurpatōnis. hꝫ ⁊ dic q vſurpare idem eſt q preſumere vel illicite rapere vel habere.

m ¶ Cōtumelia. i. iniuria ⁊ ꝓprie illa que ſtat in verbis. ij. q. vij. c. puto. ꝟ. contumelia. per Archi.

n ¶ Sue poteſtatis. i. facultatis ſic faciendi. ſic ſumit verbū poteſtas. ff. de nox. ac. l. quotiens. ꝟ. in poteſtate. ff. de ꝟb. ſig. l. poteſtatis verbo. in fi.

o ¶ Ignorantes. ⁊ in hoc caſu an debeant preſumi ſcientes vel ignorantes vide nō. per Jo. an. de reg. iuris. c. preſumitur. li. vj.

p ¶ Terminos limitatos. vt. ſ. de rebus vel perſonis eccleſiaſticis ſe nō intromittant cōtra ea ad que remiſi. ſ. eo. ꝟ. diuinis. et tetigi. ſ. c. ꝓxi. ꝟ. ac quidā q̄. Et nota q aliquis tranſgredit terminos ſibi limitatos qñ ingerit ſe vel intromittit de re ad ſe nō pertinenti. ff. de reg. iur. l. culpa ⁊ hic. c. plures alios caſus ſuper hoc habes notatos p Her. eī de ſepul. c. j. glo. viii. Quibus diuerſos alios caſus addit ibi Jo. an. in no. ſuper e. glo. Et ſpecialiter quo ad ꝓpoſitū qn̄ aliquis occupat illud qđ de iure ad aliū pertinet. extra de elect. c. venerabilem.

discrete ꝓſequi detrahendo. xxiiij. q. iij. nō imperpetuū. Item q̄ violat immunitatem eccleſiaſticam. xvij. q. iiij. per totū. Item in illis caſibus qui enumerantur. e. q. ꝭ. ſacrilegiū. ꝛ c. ſequenti. ꝭ. qui autem. ꝛ c. conſtituit. Item qui clericū percutit cōtra iura. e. q. ſi quis. Item in aliis caſibus quos diligens inueſtigator poterit inuenire.

ſeu arroganter potius nō ſeruantes arbores ac herbas in eccleſiarū ac capellarū noſtre prouincie cimiteriis creſcentes ſue volūtatis arbitrio proſternentes ac etiā euellentes ſeu metentes preter ꝛ contra voluntatem rectorum aut vicariorum eccleſiarū aut capellaruꝫ huiuſmodi ſeu cuſtodū deputatorum per ipſos: eas ſuis aut eccleſiarum vel aliorum vſibus auſu ſacrilego applicare noſcūtur vnde et animarum pericula cōtentiones et ſcandala grauia inter eccleſiarum prelatos et parrochianos eorū quaſi quotidie ſuſcitantur. Preſentis auctoritate concilii declaramus temerarios huiuſmodi contēptores maioris excōmunicationis ſententiis latis tam in conſtitutione octoboni quondā apoſtolice ſedis legati in anglia: q̄ꝫ in concilio Oxon. contra violatores eccleſiaſtice libertatis exiſtere inuolutos. Quos poſt vſurpationem in his decetero factam illicite excōmunicatos fore precipimus rite et canonice publice nūciari per rectores aut vicarios qui eccleſias ſuas offenſas ſenſerit ex premiſſis: ac vſurpatores predictos in eorū confuſionem ꝛ ruborem a cōmunione fideliū decernimus repellēdos donec pro premiſſis effectualem emendam offerant et fecerint competenter.

q Potius. ſ. q̄ꝫ p ignorantiā qꝛ ſcienter ꝛ volūtarie talia agunt ſuperbo aīo ꝛ malicioſo q̄ ſunt eis de iure oīno illicita. nā ignorantia pōt tales excuſare. Pro quo vide qđ ſcripſi. ā. de ſumma tri. ꝛ fi. ca. c. j. glo. j. ꝟ. per ignorantiā. Et vide circa hoc qđ no. p Dy. de reg. iu. c. ignorantia. li. vj.

r Non ſeruantes. et ſic tranſgredientes qđ non licet eī de ſepul. c. j. ad fi.

ſ Arbores. quarū noīe q̄ continent habes. ff. arbo. furti cœ. l. iij.

t Capellarū. ſup. depēdentiū ab ipſis eccleſiis matricibus.

v Cimiteriis. in quibus poni nō debent edificia niſi clericorū. xij. q. j. neceſſaria. ꝛ c. nulla. vbi de hoc. ꝛ q̄tum ſpaciū cōtinere dꝫ cimiteriū habes xvij. q. iiij. ſicͭ antiquitus ꝛ nota q̄ appellatiōe cimiterii continetur totus fundus qui īfra clauſurā ipſius cōtinet. xvij. q. iiij. frater. ibi ad eccleſie cepta ꝛc.

x Volūtatis arbitrio. hoc īportat excluſionem rōnis cōſideratione iuris talia ꝓhibentis ꝛ etiā cōceſſionem rectoris vel vicarij ad talia nō ꝯſentientis.

y Proſternentes. quo ad arbores radice in ſolo dimiſſa.

z Euellentes. ſiue arbores ſiue herbas vna cū radicibus. vel pōt dici euulſio qn̄ herba creſcens in cimiterio p aīalia eſt depaſta.

a Metentes. h̄ refert ad herbas q̄ meti ſolent radice dimiſſa.

b Preter ꝛ cōtra volūtatem. intellige pter volūtatem qn̄ fit rectore vel vicario ignorante. cōtra volūtatem intellige qn̄ fit aliquo eorū ad quem ptinet ꝯtradicente. Et circa hoc vide qđ dixi ā. de iudi. c. Item eos illi. ꝟ. preter voluntatem.

c Rectorū aut vicariorū. vbi. ſ. in eccleſia eſt dare ſolū rectorē vel ſolū vicariū. ſed ſi in eadem eccleſia ſit dare rectorē ꝛ vicariū ad quem ipſorū tales arbores aut herbe ptinebunt poſſet dubitari. ſed dic q̄ ptinebunt ad rectorem niſi in portione vicario aſſignata de eis fiat mentio in ſpecie aut in genere vt. ſ. ad ipm̄ vicariū ptineant. nā tunc ptinebūt ad vicariū ſm̄ ea q̄ notaui. ā. de cōſue. c. nullus. glo. j. ꝛ c. ti. c. j. ꝟ. rectores eccleſiarum.

d Cuſtodū. deputa. ꝓcuratorū vel aliorū miniſtrorū ſuorum.

e Eas. ſ. arbores aut herbas.

f Suis. ſ. proprijs.

g Eccleſiarū. ſ. ad vſum fabrice eccleſie qđ etiā non licet abſq̄ cōſenſu rectoris vel vicarij ad quem ptinent. ꝛ ſic habent aliqui libri in fine huius ꝯſtōnis. Sed illa littera nō eſt de veritate ipſius ꝯſtōnis a principio. ſed ſatis equū eſt vt nec rector nec vicarius ꝓſternat huiōi arbores niſi ꝓpter euidentem neceſſitatē reparationis manſi rectorie vel ipſius cācelli. laici vero nullo modo debent eas ꝓſternere auctoritate ꝓpria. Sed ſi nauis eccleſie indigeat reparatione rector vel vicarius nō reddat ſe difficilem in cōcedendo eis licentiā vt ad illū vſum vnā vel duas ꝓſternant.

h Aliorum. ſ. extraneorum.

i Auſu ſacrilego. Laici nāq̄ qui res eccleſie inuadunt ſacrilegiū cōmittunt. xvij. q. iiij. ſunt qui. ꝛ c. ſacrilegiū. ꝛ c. omnes. Itē qui iniuſte vexat eccleſias ſacrilegus eſt. xij. q. ij. c. predia. Itēꝫ q̄ eccleſiam vaſtat. xvij. q. iiij. ſicut qui. Item qui violat monialem xxvij. q. j. ſcandalū. Item clericus aruſpices incantatores ariolos ꝛ ceteros huiōi cōſulens. xxvj. q. v. ſi quis eps. Item qui alios in

Qui dicātur ſacrilegi.

k Unde. ſ. ex quo facto

l Animarū pericula. qꝛ peccant mortaliter facientes cōtra preceptū canonū. Qđ dic vt dixi. ā. de conſti. c. incōtinentie. ꝟ. precipimus.

m Prelatos. ſ. rectores ſiue vicarios.

n Quaſi quotidie. Hec dictio quaſi nota eſt diminutionis ſm̄ Dy. licet aliquando ſit nota veritatis vt notat Barth. ff. ad. l. cornel. de ſic. l. ſi ſtra. ꝟ. ſuus ſi.

Dictio q̄ varie tur.

o Preſentis. Secūda pars.

p Declaramus. ſtiqui iuris demonſtratio eſt ſicut alias notat de iuriu. c. j. ꝟ. declaramus. p Jo. an. li. vj.

q Contemptores. ſ. canonū in ea parte editoꝝ.

r Cōſtitutōe octoboni q̄ incipit ad tutelā. ꝭ. vij.

ſ Concilio Oxoñ. de q̄ habetur. ꝭ. de ſen. excōi. c. auctoritate. ꝭ. j.

t Quos. ſ. delinquētes.

v In his. ſ. applicatione arborū vel herbarū ſuis vel aliorū vſibus de quibus. ſ. dicitur.

x Decetero. Unde quo ad denūciandū tales excōicatos non applicat ꝯſtōnem ſuam ad cōmiſſa preterita ſed ad futura tm̄.

y Illicite. ſ. auctoritate propria vel ſine licentia rectorū vel vicariorū vel ſuorū deputatorum.

z Precipimus. Ex hoc videtur q̄ negligens in hac parte peccet Pro quo vide qđ ſcripſi. ā. de cōſti. c. qꝛ incōtinentie. ꝟ. precipimus.

a Rite. i. cū debita ſolēnitate. vel dic rite. i. iuris ordine ſeruato vt. ſ. prius vocet delinquens ꝓpoſiturus cauſam rōabileꝫ quare ꝓnūciari nō debeat incidiſſe in dictā ſententiā. Ad effectū nāq̄ q̄ aliquis denūcietur excōicatus a canone vel cōſtitutione requiritur citatio precuia. C. ſi p vim vel alio modo. l. ſi. de ma. ꝛ obe. c. inter quattuor. de cenſ. c. ſi. in cle. cū glo. ꝛ ibi p wil. nec eſt vitandus antequā cōſtet vt ibi no. per Gel. ꝛ ſuper hoc ferri dꝫ ſententia declaratoria vt legit in. c. Cū ſm̄ leges. de heret. li. vj.

b Publice. ſ. in eccleſia corā populo inibi congregato.

c Per rectores. Ex hac littera apparet q̄ ſimplex curatus pōt abſq̄ mādato ſuperioris ꝓnūciare aliquem incidiſſe in penā canonis late ſnīe. Et h̄ pōt ſimplr̄ cōcedi in caſu iſto. ꝛ h̄ nō ſolū in gnāle ſꝫ etiā in ſpē qꝛ ſufficit q̄ iſta ꝯſtō hoc ſimplici curato ꝯcedat Et circa hoc vide qđ dixi. ā. de decimis. c. qm̄ ꝓpter diuerſas. ꝭ. ſꝫ qm̄. ꝟ. cenſurā eccliaſticā. ꝓpe fi. vocabit tm̄ vt dixi. ā. e. ꝟ. rite.

d Cōione fideliū. ex h̄ apparet q̄ hec ꝯſtitutio īelligi dꝫ etiā vt tales curati poſſint talē denūciationē facere in ſpē: qꝛ ad effectū q̄ excōicatus repellat a cōione fideliū requirit noticia pſone ſue.

e Repellendos. pmiſſa monitione noīatim eis qui eorū cōſortiū euitare debēt. de ſen. excō. c. ꝯſtōnem. li. vj. ꝛ h̄ ad effectū vt eis cōicantes incidant in ſniam maioris excōicationis vt ibi patet.

f Donec. ꝛ ſic ſatiſfactione facta eoipſo reſtituūtur cōioni fideliū vt videtur etiam ſi nō fuerint abſoluti. Pro quo vide quod dixi. ā. de foro cōpe. c. j. ꝟ. ſatiſfecerint.

g Offerant. ſ. ſponte.

h Fecerint. ſ. realiter et in effectu.

i Competenter. que ſit competens ſatiſfactio potes colligere ex his que ſcripſi. ā. de foro cōpe. c. j. ꝟ. competenter.

¶ Ex responsionibus regiis.

¶ Nec i feodo ecclesie: nec in via regia: nec in fundis quibus olim ecclesie sunt dotate fiant a laicis districtiões. Nec clericus ad ecclesiam confugiens regnū abiurare cogatur Nec appellans repellatur.

SCiatis' q cū duduz ⁊ infra. Placet dño regi ne districtiones decetero fiant in feodo' ecclesie nec in via regia" nec in fundis quibus olim" ecclesie sunt dotate": in possessionibus tamen a personis ecclesiasticis perquisitis' possunt' fieri districtiones predicte. ¶ Item clericus' ꝓ felonia' fugiens ad eccliaz pro immunitate' habenda asserens' se esse clericū' nō compellitur' regnū abiurare sed legi' regni se reddēs gaudebit ecclesiastica' libertate iuxta laudabilem consuetudinem regni hacten⁹ vsitatam. ¶ Item' appellatori i forma' debita tanq̄ clerico per ordinariū petito libertatis ecclesiastice beneficiū' non negatur.

¶ Ne clerici vł mo. secu. nego.

Stephanus.

¶ Nec monachus nec regularis quicq̄ ecclesie sue ad firmā retineat. Nec custodiaz predii aut manerii ad longum tempus suscipiat. Nec ecclesiam in qua sibi aliquid iuris vendicat ad firmam capiat.

CUm viris' religiosis et ifra' Decernimus vt nec monach⁹ nec canonicus regularis ecclesiam maneriū predium vel q̄dlibet aliud ecclie' sue audeat ad firmam' retinere'. Districtius' etiam inhibemus ne alicui monacho vel canonico regulari qui nō sit alias obedientialis' custodia" manerii committatur ita q ex ipsius longa" mora vel conuersatione' scandalū' oriat̃. q si contra p̄sumptū fuerit p superio

uisio.

h ¶ SCiatis. Hoc ca. excerpitur ex responsionibus regiis. ⁊ habz tria dicta. In primo declarat in quibus locis ecclesiasticarū personarū possunt ⁊ in quibus nō possunt ministri t̄pales distringere. In secūdo ibi Itē clericus. dī q cleric⁹ pro felonia fugiens ad ecclesiam nō debet abiurare regnū. In tertio ibi Item appellatori. dicit q clericus faciens appellum in causa criminali nihilominus gaudebit beneficio ecclesiastice libertatis.

l ¶ Feodo ecclie. i. terris ꝑtinentib⁹ ad ecclesiam.

m ¶ Via regia. cui⁹. s. solum est publicū ⁊ in qua cuilibet libere transire licz ff. ne quid in loco publico. l. i. §. iniuriarum

n ¶ Olim. i. ab antiquo.

o ¶ Dotate. nā sine dote ecclesia ꝯsecrari nō debz vt legit̃ ⁊ no. ex de censi. c. i. ⁊ talis dos dz esse libera a quocūq̄ seruicio seculari vt ibi dicitur.

p ¶ Perquisitis. siue ad vsum suū ꝓpriū siue ad vsum ecclie. ꝓpriū nāq̄ possunt clerici seculares habere ⁊ ideo dicūtur seculares q2 ad modū laicoꝝ qui vere seculares dicūtur possunt ꝓpriū habere ⁊ inde disponere ꝓ sua volūtate sm q patet de testa. per totū. ⁊ no. de offi. ordi. c. licet. glo. ii.

q ¶ Possunt fieri. Cōtra hoc opponit̃ de imuni. ec. c. i. li. vi. vbi pz q a personis ecclesiasticis non possunt exigi vel eis imponi collecte vel tallie vł quecūq̄ exactiones fieri per p̄sonas seculares ꝓ domibus p̄diis vel possessionibus quibuscūq̄ ab eisdem ecclesiis vel p̄sonis ecclesiasticis legittime acquisitis vel acquirendis etiā si possessiones hmōi sint infra districtū virorū seculariū. Solutio hic loquit̃ de possessionib⁹ acquisitis in quib⁹ dñi t̄pales prius habuerūt ius distringendi qđ ius amittere nō debent p hoc q tales possessiones acquirūtur viris ecclesiasticis. Nā vbi alicui terre vel loco iminet aliqđ onus reale: res ipsa transit cū suo onere. vi. q. i. si quis laicus. ex de decimis. c. cū in tua. de censibus. c. i. vbi de hoc. dictū vero cap. i. allegatū pro cōtrario loquitur de possessionibus certo onere nō oneratis sm Archidia. ibi. ℣. acquisierunt.

r ¶ Item clericus. Secunda pars.

s ¶ Felonia. i. crimine p eū ꝯmisso vtputa furto homicidio ⁊ hmōi

t ¶ Immunitate habenda. ne. s. grauetur in vita vel in membris vel incarceretur. extra. e. c. inter alia.

v ¶ Asserens. hoc dic vt legitur de sen. excōi. c. si iudex. li. vi.

x ¶ Clericū. etiā si solum habeat primam tonsuram. ar. ad hoc. extra de eta. et quali. c. cum contingat.

y ¶ Non cōpellit̃. ac si diceret laicus cōpelli poterit ⁊ hoc sm cōsuetudinem regni postq̄ p. xl. dies steterit in ecclesia. q̄ tn̄ consuetudo vt mihi videt̃ nō est rationabilis q2 est cōtra ecclesiasticam libertatem q̄ vult q ecclesia pro semꝑ habeat tales defendere et tueri. Pro quo vide qđ dixi. s. e. c. i. §. in ecclesia. ℣. custodia. et q talis ꝯsuetudo nō valeat facit de elec. c. cū terra. ⁊ c. sacrosancta. ⁊ c. massana. Et circa hoc videas notata. viii. di. c. frustra.

z ¶ Legi regni. q̄ vult q talis maneat in carceribus epī salua sibi vita ⁊ membris.

& ¶ Ecclesiastica libertate. vt. s. reddatur epō suo iudicandus.

b ¶ Item appellatori. Tertia pars. Et hic dī appellator ille qui fatendo crimen cōmissum aliū accusat de eodem crimine. Appellator.

c ¶ Forma debita. forma debita est vt ordinarius p se vel per aliū loco suo corā iudice seculari sm formā. c. si iudex. de sen. exc. li. vi. ostēdat ipm esse clericū ⁊ sic petat eū liberari p ecclias iudicandū.

d ¶ Beneficiū. vt. s. saluet a morte vel membroꝝ mutilatione.

e ¶ CUm viris. Hec est cōstitutio Stephani edita in ꝯcilio Oxoñ. Et habet tria dicta. Secundum ibi Districtius. Tertiū ibi Itez viri. materie ꝯtente satis patent. Diuisio.

f ¶ Et infra. hic decidit q viris religiosis nō licz possidere ꝓpriū qui se et sua pariter in ipso religionis ingressu dño dedicarunt.

g ¶ Ecclesie sue. s. in qua ꝓfessus est. ⁊ idem intelligas de maneriis vel p̄diis ꝑtinentibus ad ecclesias aliorū ⁊ etiam de maneriis ⁊ p̄diis laicoꝝ Et hoc clare colligit̃ in ꝯstōe octoboni ad firmā ibi dū dicit siue a ꝓprio p̄lato siue alio q̄cūq̄ ⁊c.

h ¶ Ad firmā. reddēdo. s. monasterio certum quid annuatim sic q residuū remaneat ipsorū monachorū dispositioni ꝓprie. Talis nāq̄ firme retentio quodāmodo causarz monacho vel tali religioso ꝓpriū qđ q̄stūcūq̄ modicū sit sibi habere nō licet vt nōt Jo. de Atho. i ꝯstōne octoboni Qui vero. ℣. ꝓpriū nō habeant. vbi arguit pro ⁊ cōtra et soluit ⁊ diuersas questiones querit quas ibi videas. Et circa hoc vide quod legitur ⁊ notatur extra. e. c. sm.

i ¶ Retinere. ⁊ sic hec ꝓhibitio refrenat recipientē. sed ꝯstitutio octoboni q̄ incipit ad firmā ꝓhibet etiā talia de quib⁹ hic dicit̃ dari ad firmā. Et sic addendo ad ꝯstōnem istam refrenat concedentem ⁊ adiicit penam de qua ibi videas.

k ¶ Districtius. Secunda pars.

l ¶ Obedientialis. i. quin remaneat sub obediētia prelati ipsius monasterii sic q nō possit iure ꝓprio ⁊ per viam administratōis perpetue officiū sibi cōmissum administrare ⁊ nullatenus a tali officio remoueri ad libitum ipsum deputantis.

m ¶ Custodia manerii. sup. vel ecclesie aut alterius rei vt in cōstitutione octoboni q̄ incipit monachos. vbi de hoc p Jo. de athona qui querit an talis religiosus possit in ecclesia curata intitulari. ibi vide in. ℣. vel ecclesias.

n ¶ Longa mora. i. absentia a monasterio.

o ¶ Cōuersatione. incōsitum. s. solus in tali loco maneat. monachi nāq̄ ⁊ canonici regulares nō debent soli in capellis vel ecclesiis cōmorari. ex de capellis mona. c. ii. glo. viti. in ꝯstōne octoboni q̄ incipit monachos. de sta. mo. c. ne in agro. §. ad hec. in clem. vbi Jo. an. in. ℣. ad claustrū cōcludit q religiosus obedientialis talis vicz qui solo nutu pōt reuocari dz secū habere sociū aliū religiosum eiusdē ordinis. Secus tn̄ si sit admissus ad eccliam parrochialem vel sit prefectus tali loco q ratione administrationis illius loci nichil cōmune habeat cū monasterio Nam tunc socium habere non tenetur. ibi videas.

p ¶ Scandalū oriatur. monachi nāq̄ ⁊ regulares in monasterio rem emendetur[q]. ¶ Item[r] viri religioſi[s] non capiant eccleſiam[t] ad firmā in qua ſibi aliquid iuris[v] vēdicāt ſaltem[x] poſt mortem perſone[y]. q̄ ſi fecerit ſuperioris[z] arbitrio puniantur.

Idem

¶ Clerici beneficiati aut in ſacris cōſtituti nō ſint procuratores aut ſeneſcalli locorū ſecularium nec iudices in cauſa ſāguinis: nec ſcriptores aut dictatores litterarū ad penā ſanguinis ſpectātiū.

Preſenti[a] decreto ſtatuimus ne clerici beneficiati[b] aut in ſacris ordinibus[c] cōſtituti villarū procuratores[d] admittantur[e] videlicet vt ſint ſeneſcalli aut balliui taliū adminiſtrationū occaſione quarū laicis[f] in reddendis ratiocinijs[g] obligent̄: nec iuriſdictiōes[h] exerceant ſeculares preſertim illas quibꝰ iudiciū[i] ſanguinis eſt annexū. ¶ Illis quoqꝫ[k] duximus adiūgendum ne ſcilicet iudiciū ſanguinis in locis[l] ſacris tractetur in eccleſia[m] videlicꝫ vel cimiterio[n]. ¶ Auctoritate[o] quoqꝫ concilii[p] diſtrictius inhibemus ne q̄s clericus beneficiatus[q] vel in ſacris ordinibus conſtitutus litteras pro pena[r] ſanguinis infligenda ſcribere[s]

ſeu clauſtro manere debent q: mortui ſunt mūdo. xvi. q. i. c. vere. ⁊ c. placuit. ij. ⁊ eis a canone p̄cipitur vt intra clauſtrū morentur vi. c. q. c. iuxta. Et monachus nō docentis ſed plāgentis officiū habet. xvi. q. i. monachus. Unde monachū per oīa ſingulariter agere oꝫ. xvi. q. i. c. i. Et dꝫ in ſolitudine cōtēplationis permanere q̄tū eſt in ſe vi. c. q. ſi cupis. in prin. cū ſimilibus. Et ppetuo ſtare i monaſterio eſt de ſubſtātia pfeſſionis. de ſtatu. c. ſicut ⁊ ibi p Hoſti. Pōt tñ ad tēpus ex diſpenſatōe ſui plati abeſſere ibi dē. Ad quod fac. xix. q. ij. ſtatuimus. Si vero religioſus ſolus ſtaret in eccleſia ſiue capella pdiis ſiue maneriis extra monaſteriū: ex hoc forſan generaret ſcandalū qđ oriri poſſet ex carnali cōcupiſcentia q̄ imminet et eſt ſequela ſolitarie vite religioſi inter homines cōuerſantis ſm Joh. an. qui ſic nōt extra de capellis mona. c. ſi.

q ¶ Emendet. huiꝰ emēdationis regulā vnā vltra cōſtōem iſtā habes in cōſtitutione octoboni q̄ ſic incipit monachos. Aliā habes in clem. ne i agro de ſtatu mo. ꝟ. ad hoc.

r ¶ Item viri. tertia pars.

s ¶ Religioſi. nō intelligas hoc de viris religioſ. ſingularibus ſꝫ ſm qđ cōmunitatem importāt.

t ¶ Eccleſiam. forſan eis appropriatā de nouo cuius tñ rector viuit ⁊ adhuc intitulat in eadē. Uel potes intelligere de tali eccleſia in qua vēdicāt ſibi aliquā penſionē vel portionē. ⁊ hoc eſt qđ ſequit.

v ¶ Aliquid iuris vendicāt. ſiue per viam totalitatis in caſu approbationis vel per viam partis in caſu portiōis vel penſionis.

x ¶ Saltem poſt mortem. ratio eſt ne ſub hoc colore detur eis vicioſus ingreſſus ad occupandū ſiue taleꝫ eccleſiam ſiue tale ius ſine ſuperioris auctoritate.

y ¶ Perſone. i. rectoris.

z ¶ Superioris. i. epi qui nō ſunt exēpti. alioq̄n pape qui ſunt exēpti.

a ¶ Preſenti. Hec eſt cōſtitutio eiuſdem cuius et precedens. Et habet tria dicta. In primo prohibet clericis beneficiatis ⁊ exiſtentibus in ſacris exercitiū iudiciorū ſecularium. In ſecūdo ibi Illis quoqꝫ. phibet ne iudiciū ſanguinis tractet in locis ſacris. In tertio ibi Auctoritate. prohibet clericos dictare litteras pro pena ſanguinis vel eas ſcribere vel vbi iudiciū ſanguinis tractatur intereſſe. Diuiſio.

b ¶ Beneficiati. tales vicꝫ qui titulū canonicū in ipſis beneficijs obtinēt ſm ea q̄ dixi. ſ. de cohabi. cle. ⁊ mu. c. i. ꝟ. bñficiati. in prin.

c ¶ Sacris ordinibus. idem in non ſacris. extra. e. c. Sed nec ibi clericorum quiſquā.

d ¶ Villarū procuratores. ſimile habes extra. e. c. Sed nec.

e ¶ Admittantur. i. aſſumantur ſup. nec fiant. extra. e. c. ſed nec. nā laicis non licet aduocare clericos a diuinis officijs. xxi. q. iij. cyprianus. et. xlviij. di. c. vlti.

f ¶ Laicis. ſecus tñ videtur in adminiſtrationibus talibus que pertinent ad clericos. Ar. ſumpto a cōtrario ſenſu q: hoc non videtur eſſe prohibitū ergo dicetur conceſſum. ff. de pcura. l. mutꝰ extra de ſimonia. c. cum eſſent.

g ¶ Ratiocinijs. i. compotis contra illud de quo habes extra de oblig. ad rōcinia. c. vnico. nam ⁊ laicus obligatus rōcinijs ante rōem redditam non pōt ad ordinem clericalem aſſumi. ratio eſt ne infametur eccleſia vt ibi pꝫ. multo fortiꝰ poſt clericatū aſſumptum non poteſt talia exercere.

h ¶ Iuriſdictiones exerceant ſeculares. cōcor. extra. e. c. ſed nec. et dicit Jo. an. e. ti. c. ſententiā q̄ ſi clericus ſit aduocatus in cauſa ſanguinis ſola aduocatio nō facit eū irregularem ſed vindicta ſanguinis ſi ille contra quem aduocat occidatur. ⁊ hoc ſine dubio verū eſt quando aduocat contra reū de crimine accuſatum. Sed et ſi ad eius defenſioneꝫ aduocat ⁊ eſt abſolutus accuſator vero condēnatus pena talionis eſt etiam irregularis ſm eū. remittit tñ ad notata de hoc pleniꝰ extra de poſtul. c. i. Cu circa hoc vide qđ dixi. ſ. de tēp. ordi. c. in primis. ꝟ. aduocatos i cauſa ſanguinis. Et pro hac materia quomodo ſcꝫ clerici prohibēt̄ exercere iuriſdictiōeꝫ ſecularem vide que legūtur et no. in cōſtitutione octoboni Cum honeſtatis vbi de hoc per Jo. de Athona.

i ¶ Judiciū ſanguis. ſimile habes extra. e. c. clericis. Et p hac materia pleniꝰ intelligenda ſcias q̄ clericus non exiſtens in ſacris proponens tamen ordinari ad ſacros ordines non poteſt exercere iudicium ſanguinis q: de tali iudicabitur idē qđ de eo qui eſt in ſacris li. di. c. i. et. ij. xxiij. q. v. c. i. ij. ⁊ iij. ⁊ notatur per Hoſtien. extra. e. c. ſicut. et. c. ſententiā. Si vero nō pponat ordinari eſt tñ beneficiatus ideꝫ dicendū eſt ac ſi eſſet in ſacris ſm qđ notat Hoſti. ibi. ⁊ hoc verū q̄tum ad hoc q̄ ſi irregularitateꝫ incurrat debeat ſuo beneficio priuari extra de homic. c. ſicut dignū. de cle. exc. mi. c. latores. de cle. pug. in du. c. Henr. in fi. niſi cū eo canonice diſpenſetur vt ibi. Si vero talis non eſt beneficiatus: tunc poteſt abſqꝫ peccato cauſam ſanguinis agitare. nam contrahere matrimoniū et bygamus effici poteſt. extra de bigamis. c. i. de vita ⁊ hone. cleri. c. clericus ſi tonſuram. Incurrit tñ irregularitatem in caſibus quibus incurreret exiſtens in ſacris extra de cle. excō. mi. c. ij. ⁊ c. clerici. vbi de hoc per Hoſtien. Sin autem clericus ſit in ſacris conſtitutus tunc vt iudex in perſona propria cognoſcere vel iudicare non poteſt. extra eo. ti. c. clericis. ⁊ c. ſententiam. nec vt ordinarius nec vt delegatꝰ extra de rap. c. i. archiepiſcopatu vbi de hoc. ſi tñ ipſemet habeat iuriſdictionem temporalem ſuo beneficio annexā tunc generaliter pōt cōſtituere aliquem laicū vicariū ſuū vel balliuū qui de omnibus malefactoribus faciat vindictam. qđ dic vt notat Ber. dicto. c. clericis. in glo. ij. ⁊ Hoſti. poſt eum. poteſt etiam tali ſpecialiter cōmittere certā cauſam ſicut pꝫ. e. ti. c. epō. li. vi. qđ dic vt nōt ibi Jo. an. in glo. ſua prima ⁊ in no. ſuper. ꝟ. obtinēs. Scias inſuper q̄ clericus in ſacris aliquem ad penam ſanguinis accuſare non poteſt ſm doctis. in dicto. c. clericis. et ſm ea que notat Henr. de bowyco. dicto. c. clericis. ꝟ. in ſecūdo caſu. nec etiam poteſt eſſe teſtis vel tabellio in cauſa ſanguis: vt dicto. c. clericis ⁊. e. ti. c. ſicut. ⁊ c. ſententiam. Alia circa hanc materiam videas ſ. e. c. i. auctoritate in diuerſis glo. ibi poſitis.

k ¶ Illis quoqꝫ. Secunda pars.

l ¶ Locis ſacris. hoc ſtatim exponit.

m ¶ In eccleſia. cōcor. de immuni. eccle. c. decet. li. vi. et. e. ti. cum in eccleſia.

n ¶ Cimiterio. ⁊ ſic cimiteriū gaudet eadem immunitate cum eccleſia vt qđ in vno phibetur prohibitū videatur et in reliquo. ſa. cit. c. i. de cōſe. eccle. vel altaris. li. vi.

o ¶ Auctoritate. Tertia pars.

p ¶ Concilij. ſcilicet preſentis.

q ¶ Beneficiatus. idem de iure cōmuni intelligas in non beneficiato. extra. e. c. ſententiam. ibi nullus clericus ⁊c. Et idem dicas in hoc quod ſequitur de clerico cōſtituto in ſacris vt pꝫ dicto c. ſententiam. ꝟ. nec quiſquam.

r ¶ Pro pena ſanguinis. iſtud ſumitur extra. e. c. ſententiam.

ſ ¶ Scribere. etiam ſi talis clericus ſcribens ignorauerit capturam inde ſecutam tendere ad mortem. nam ex tali ſcriptura incurrit irregularitatem ſm Johan. an. dicto capitu. ſententiaꝫ. ratio ſua eſt quia homines non conſueuerunt capi pro nichilo et lex promotionis in facto nõ i voluntate conſiſtit vt patet. xv. q. i. capitu. fina. et credere debuit hoc euenire poſſe. de homici. c. is q̃ li. vi. et iſto debuit ſe ſubtrahere. de ſer. non ordi. c. i. Petrus tamẽ de ancho. in dicto. c. ſententiã credit ꝙ ex qualitate ꝑſone eius qui capi mandauit debet clericus in hoc reputari culpabilis vel non. Nã ſi iudex cauſarum ciuilium vel alius qui non conſueuit capere homines pro crimine ſed pro debito hoc ſcribi mandauerit alicui clerico. licet poſtea captus ex illa captura mortuus fuerit quia forte erat primo de crimine cõdemnatus vel poſt illaꝫ capturam factam ꝓ debito de crimine capitali conuincitur: tunc clericus ſic ſcribens non erit irregularis. Secus tamen dicit ſi ſcripſiſſet litteras captionis ad inſtantiam iudicis cauſarum criminalium vel illius qui habet cognitionem de ciuilibus et criminalibus. et ſic idem Petrus intelligit dictum Johan. an. et huic dicto concor. Antho. de butrio dicto. c. ſententiam. dicit inſuper ibi Joh. an. poſt Inno. ꝙ clericus ſcribens dicta teſtium autentice in cauſa criminali ſi ex illis dictis mors ſequatur efficitur irregularis: alias ſecus. Sola nanq; ſcriptura in nullo caſu irregularem conſtituit ſcribentem quãuis alias puniri poſſit quia rem prohibitam exercet. ¶ Sed quero quid ſi clericus non ſcribat ſed legat tales litteras quibus mandatur aliquem criminoſum capi et poſt lecturam talis capitur an clericus ſic legens ſit irregularis Johã. an. dicit ꝙ ſic. quia ex lectura ſua homicidiũ eſt ſecutum. nec prodeſt ſibi ſi dicat ſe ignoraſſe tenorem q2 debuit primo ſibiipſi legere et reperto tali tenore dicere ꝙ ipſas legere non erat ſui officij. Argu. ad hoc extra de homici. c. ſicut dignum. et extra ne cle. vel mo. c. clericis. §. i. et fi.

vel dictare preſumat vel vbi iudiciuꝫ ſanguinis tractatur vel exercetur interſit. Nouerint enim huiuſmodi ſe eccleſiaſtica protectione indignos: cum ꝑ eos i eccleſia dei per talia preſumpta ſcandalum generetur.

¶ Explicit liber tertius.

t ¶ Dictare. contra iſtud opponitur. xxiij. q. iiij. c. illud. Solutio. illud loquitur in laico qui erit immunis a culpa non tamen ab irregularitate. et quod hic dicitur de dictatore intellige etiã ſi dictet vt iudex vel vt aſſeſſor vel alias vt iuris peritus. qualitercũ ꝙ enim dictet ſi ſequitur vindicta ſanguinis irregularis eſt etiã ſi non ipſe ſed alius pronunciet quia proferenti prebet auxiliuꝫ et conſilium ſm Johannẽ an. dicto capitu. ſententiam. Secundo contra hoc opponitur. C. vt omnes tam ciuiles ꝙ̃ militares l. vna. Solutio. illud loquitur vbi agitur non criminaliter ſed ciuiliter contra officialem depoſitum ſm Vinc.

v ¶ Interſit. ſcias tamen ꝙ hoc ſolo ꝙ clericus in iudicio vel extra talibus intereſt non incurrit irregularitatem niſi interſit vt auctoritatem vel opem preſtans ſecũdum Innocen. qui ſic notat extra eo. capitu. ſententiam. v. interſit. Et ſimiliter irregularis eſt ſm Hoſtien. qui hoc notat extra de homici. capitu. ſicut dignum. etiam ſi ſic intereſſendo conſilium prebeat operam vel fauorem. et facit ad hoc quod notat Hoſtien. de cle. pug. in duello capitu. ij. et ſi ad aliquem clericum ſpectet ipſa iuriſditio temporalis: tamen vindicte nullo modo intereſſe debet. facit ad hoc optime extra de exceſſ. prel. capitu. ex litteris et notatur per ſpecu. titu. de legato. §. iuxta. verſ. quid ſi epiſcopus. et hoc verum eſt auctoriꝫando conſilium opem vel operam dando vt predixi. vnde clerici qui ſuſpendio alicuius vel duello interſunt ex ſola curioſitate licet grauiter peccent non tamen incurrunt irregularitatem ſm Innocen. dicto capitu. ſententiam. et concor. Johan. in ſumma confeſ. li. ij. titu. i. q. xxij. et q. liiij. et ſup hac materia videas que notantur per wil. extra de ſta. mona. capitu. ne in agro. §. porro ſuper v. intereſſe. in clementi. et ibi nota Geſſ. in eodem. §.

x ¶ Nouerint. verſ.

y ¶ Huiuſmodi. ſcilicet ſcribentes dictantes vel intereſſentes vt ſic referatur ad hoc quod vlti. dictuꝫ eſt. vel poteſt referri ad omnes de quibus predixit. nam clauſula poſita in fine refertur ad principium et econtra. ff. de leg. i. l. talis ſcriptura. §. ſi. extra de appellatio. capitu. ſecundo requiris. et capitu. antepenulti. Scias tamen ꝙ ſic eſt ſemper referenda ꝙ non diſcordet. iuri de reſcrip. capitu. cauſaꝫ. cũ gloſa penulti. et. c. olim per docto.

z ¶ Protectione. iſtud ſumptum eſt ex eo quod habes extra. e. capitu. ij. in fi. Sed quero que eſt iſta protectio qua reddũtur indigni. quidam dicunt ꝙ tales perdũt priuilegium clericale ſic ꝙ poſſunt trahi in cauſam coram iudice ſeculari et ꝙ capi poſſunt per iudicem ſecularem ceſſante priuilegio clericali. Sed iſtud dictuꝫ glo. reprobat dicto capitu. ſcdo. et idem Vincen. tancredus Phi. Goffre. Innocen. et Hoſtien. niſi monitio fuiſſet facta in ſynodo per epiſcopum ſup his ſub pena amiſſionis omis priuilegij clericalis quia illa loco trine monitionis habebitur. de appella. preterea. de loc. c. i. et hũc intellectum probat littera in dicto capi. ſcdo. ibi publice denũcies &c. Unde ſi poſt talem monitionem factam clericus eã cõtemnens eſſet incorrigibilis: tunc ſi iudex ſecularis eum in perſona vel bonis diſtringeret eccleſia non protegeret eum. ſin autẽ talis monitio non preceſſerit ex hoc ſolo ꝙ negocijs ſecularib9 ſe immiſceret non eſſet priuatus protectionis eccleſiaſtice beneficio ſm docto. qui ſic notant dicto. c. ſcdo.

¶ Incipit liber quartus.

¶ De ſponſalibus et matrimonio.

Walterus.

¶ Matrimonium cum reuerẽtia cõtrahatur: ãte habitis tribus edictis rite denunciatis: neq; contracturi in ſecreto fidem dent.

¶ Finis tertij.

¶ Incipit quartus.

Matrimonium[a][b] ſicut alia ſacramēta[c] cum honore[d] et reuerētia[e] de die[f] et in facie[g] eccleſie nō cum riſu[h] et ioco ac contemptu[i] celebretur. In matrimonio[k] quoq̄ ꝯtrahēdo[l] ſemꝑ[m] trib[n] diebus dominicis[o] vel feſtiuis[p] a ſe[q] diſtātibus quaſi tribus edictis[r] perquirant ſacerdotes[s] a populo de immunitate[t] ſponſi et ſponſe. Si quis[v] autē ſacerdos huiuſmodi edicta[x] nō ſeruauerit penam nuper in cōcilio[y] ſuper hoc ſtatutam[a] non euadat. Prohibeant[b] etiam preſbyteri[c] frequenter matrimoniū cōtrahere volentibus ſub pena[d] excōmunicationis ne dent[e] ſibi fidē[f] mutuo[g] de matrimonio contrahendo[h] niſi in loco[i] celebri coram publicis[k] et pluribus[l] pſonis ad hoc[m] conuocatis.

Diuiſio.

a Matrimonium. Hec eſt ꝯſtitutio walteri raynolds archiepi. Et hȝ quattuor dicta. In pmo ſtatuit circa matrimoniū reuerenter et publice celebrandū. In ſcdo ibi. In matrimonio. mandat certa edicta ſeruari circa bānoꝝ editionem. In tertio ibi. Si quis. limitat penam ꝯtrafacientibus. In quarto ibi. Prohibeant. hortat de quibuſdam ſeruandis i cōtractibus matrimonialibus que fiūt ante ſolēniʒationē eoꝝdem.

b Matrimoniū. Hic poſſet tractari qd ſit matrimonium. vnde dicat. quō ꝯtrahat. vbi fuit inſtitutum. q̄ ſūt cauſe inſtitutionis eiuſdem. q̄ ſunt eius bona. et que ipſius impedimēta. de quibus ſingulis Inno. pſequit ex͂ eo. c. iuuenis. ſed plenius Jo. an. i ſūmula libri quarti decretalium. Sed quero an ſit differētia inter ſponſalia et matrimoniū. Dic q̄ ſic et hoc ꝑ pȝ quia ponūtur vt diuerſa ꝑ hanc copulatiuam et. cuius natura eſt vt copulet inter diuerſa ſicut notat ff. de iuris et facti igno. in rubrica. et ſi eſſent idem nō vocarent diuerſis vocabulis. vt l. ſi idem. C. de codicil. et q̄ ſint diuerſa pȝ ex diuerſitate diffinitionū. Sūt enim ſponſalia repromiſſio futurarū nuptiarū. ff. de ſponſ. l. j. ſȝ nuptie ſiue matrimoniū eſt viri mulieriſq̄ cōiūctio indiuiduā vite conſuetudinem retinens. xxvij. q. ij. in pnci. et ibi notat in ſūma.

Matrimoniū et ſpōſalia

c Sacramenta. de quibus dixi. ṡ. de ſacra. iteran. ꝑ totū. et ſic ex hac littera habes q̄ matrimoniū eſt ſacrm̄. Unde ad ephe. v. Sacramentū hoc magnū eſt. Sacrm̄ em̄ importat aliqd remediū ſpiritualis ſanctificationis a pctō in re ſenſibili hoi exhibitū. In matrimonio vero eſt remediū effectiue ꝯ pctm̄ in ſignis ſenſibilibus vnde matrimoniū eſt ſacrm̄. Eſt em̄ remediū duplex. qddam curatiuū. quoddā preſeruatiuū. Primū ꝯfertur in aliis ſacramētis. Secūdū in ſacro matrimonii. Cōiūctio aūt exterius apparens ꝑ ſigna aliqua eſt ſacrm̄ tantū. Cōiūctio vero aiaꝝ interius eſt ſacrm̄ et res. Effectus aūt gr̄e q̄ ibi ꝯfert eſt res et nō ſacrm̄. Res inquā pmo ſignata. Res vero ſignata ſecūdario eſt coniūctio xp̄i et eccl̄ie. Thomas vero dicit q̄ forma huius ſacri ſūt verba ſiue ſigna quibus conſenſus matrimonialis exprimitur. materia autem ſunt ipſi actus exteriores. Hec Jo. in ſūma confeſ. li. iiij. ti. ij. q. ij.

d Cum honore. qui attendit nō ſolū in reuerentia mutuo impendenda ſed in adminiſtratōe eoꝝ q̄ corpori ſunt neceſſaria. vel dic cū honore. i. cū modeſtia et abſq̄ laſciuia.

e Reuerentia. que erit honor deo in receptōe ipſius ſacri cū pauore exhibitus. ij. q. vij. ſicut inquit. ꝟ. reuerētia ꝑ archid.

f De die. hic nō vt. ſ. melius intelligas qn̄ eſt dies qn̄ eſt nox q̄ lege hec ꝟba. ff. de ꝟb. ſig. ſȝ aut eſt dies aut eſt nox. vn̄ vt notat Barth. in. l. titius. ꝟ. luctus. ff. de libe. et poſtu. nox nō eſt aliud niſi priuatio lucis. et dies nō eſt aliud niſi poſitio lucis vt colligit i. c. cōſuluit. ex͂ de offi. dele. et ꝓpterea ſcḋm quoſdam ſi dubitet an ſero vel mane attribuat diei aut nocti dicit q̄ de ſero poſt ſolis occaſum remanente luce nō eſt nox. Item de mane albeſcēte celo eſt dies q̄ qn̄ nox recedit eſt dies. Idem tn̄ Barth. in. l. aut facta. ꝟ. ipſa. ff. de penis dicit. ſero dici ſȝ qn̄ ſol receſſit remanet tn̄ adhuc aliqd lumen ꝓpter claritatē celi et tunc nox eſt. q̄ ſol nō eſt ſup terram. et eodē mō dicit de mane q̄ mane ſȝ intelligi qn̄ ſol nō eſt ſup terrā ſed de ꝓximo venit q̄ celū iam albeſcit et tūc nox eſt vt dicta. l. fictus. ꝟ. luctus. ſed ſi ſol de ꝓxio incipit eē ſup terras tunc dies eſt. C. de cuſto. reoꝝ. l. j. q̄ aūt dies intelligit qn̄ ſol oīt habes extra de homicidio. c. ſi ꝑfodiēs. vbi et Jo. an. tractat verū ſero et mane attribuant diei vel nocti. ibi videas.

g Facie eccl̄ie. i. ꝯſpectu eccl̄ie. populi. ſ. cōgregati in eccl̄ia. ex͂ de clandeſt. deſponſ. c. cū inhibitio. ꝟ. pari mō.

h Cum riſu. ſile habes. v. q. iiij. c. in loco.

i Contemptu. i. vilipenſione vel cura modica. ij. q. vij. metropolitanū. glo. ex cōtemptu. ꝑ archid.

k In matrimonio. Secunda pars.

l Contrahendo. ſcȝ ante ipſius ſolēniʒationem.

m Semper. i. omni tempore et inter quoſcūq̄ matrimoniū ſit ꝯtrahendū. qd dic vt dicā. ṡ. de clādeſt. deſpōſ. c. j. ꝟ. ſolēnem editionē. et c. humana cōcupiſcētia ꝟ. ſacerdotes. ꝟ. ſuos prochianos.

n Tribus diebus. iſtis limitat illud qd legitur ex͂ de clandeſt. deſponſ. c. cū inhibitio. ꝟ. ij. et illud qd habet ṡ. de clandeſt. deſpon. c. j. ibi pluribus ꝛc.

o Dn̄icis. vbi ſcȝ nulli ſunt dies feſtiui intermedii.

p Vel feſtiuis. inf quos etiam numerari pȝ dies dn̄icus ſi ſic occurrat. vel poteſt intelligi qn̄ i vna ebdomada a dn̄ica i dominicam tres occurrūt dies feſtiui. qd dic vt ṡ. glo. pxi.

q A ſe diſtantibus. ad minus vt videt vno die intermedio. et facit ad hoc qd legitur et notat de ſen. excō. c. ꝯſtitutionem. li. vj. ſed puto q̄ ſi tres dies feſtiui ſucceſſiue cōcurrant ſicut contingit i ebdomada paſche et penthecoſt. ſufficit q̄ ſingulis trium dierū huiuſmōi bāna edant. diſtare nanq̄ idē eſt q̄ differre vel remotū eē. Cū itaq̄ tres dies ſucceſſiue feſtiuales differant abinuicē ſic q̄ vnus dies nō eſt reliquus: ſufficit ſi in quolibet illoꝝ dierū banna huiuſmodi ꝓclamentur. non tamen poſſunt expediri ſic q̄ trina vel bina vice ꝓclamentur in vna die vt hic innuit. et facit ad hoc ff. de pigno. ac. l. ſi ꝯuenerit in fi. cum ſua glo. ff. de publi. iudi. l. inter accuſatorem.

r Edictis. ff. de iudi. l. ad peremptorium.

s Sacerdotes ſupple parrochiales.

t Immunitate. id eſt libertate hoc eſt an ſint liberi ad contrahendum.

v Si quis. Tertia pars.

x Edicta. i. proclamationes ſiue denūciationes.

y In concilio. ſcȝ generali. ex͂ de clandeſt. matri. c. cū inhibitio.

a Statutam. Hec pena eſt ſuſpenſionis ꝑ triennium ab officio vt ibi patet.

b Prohibeant. Quarta pars.

c Preſbyteri. ſupple qui preſunt cure animarum.

d Pena excōicationis. ſcȝ ferende et eſt cōminatio.

e Dent. ſcilicet contrahere volentes.

f Fidem. id eſt ſecuritatem mutue ſeruitutis. multipliciter em̄ dicitur fides vt notat Jo. xxij. q. j. c. monet te. et dicitur hic fides quedam ꝓmiſſio facta fide preſtita. et eſt ꝓmiſſio fide preſtita q̄ fit per deū vel ꝑ fidem ipſius ꝓmittentis ſcḋm Inno. qui ſic notat extra de his que vi me. ve cā fi. c. ad aures. et notatur de ſepul. c. j. ꝟ. fide interpoſita ꝑ archid. li. vj. vbi habes q̄ fidei interpoſitio tantū ligat ſicut et iuramentū. et ꝯtra notata ꝑ Hoſti. extra eo. titu. c. ij. ꝟ. fidem dederunt.

fides

g Mutuo. i. hincinde: inuicem: alterutro vel viciſſim. requirit nanq̄ in matrimonio ꝯſenſus vtriuſq̄. nam vbi alter contrahentium nō ꝯſentit nō ꝯſtit matrimoniū. ex͂ eo. c. tua nos.

h Cōtrahendo. loquit itaq̄ de ſpōſalibus q̄ ſunt de futuro vt dixi. ṡ. e. ꝟ. j. ꝟ. matrimoniū. vel potes intelligere de matrimonio celebrando. i. in facie eccl̄ie ſolēniʒādo ſic tn̄ q̄ ꝯtractus ipſe matrimonialis ꝓcedens publice ſit initus vt hic dicitur.

i Loco celebri. i. a multis frequentato ſiue ſolēni et aperto ſic q̄ in latebris non fiat.

k Publicis. Utpute tabellionibus. vel dic publicis. i. palā et i publico preſentibus.

l Pluribus. duobus ad minus. ff. de teſti. l. vbi numerus.

m Ad hoc. id eſt ad audiendū cōtractū talem fieri et inde teſtificandū. Et nota q̄ ſi ſcḋm hanc ꝯſtōnem non debeant contrahi ſponſalia de futuro niſi palam et publice coram teſtibus qui velint et valeāt in ea parte teſtimoniū perhibere: multomagis hoc fieri dꝫ quando ꝑ verba de preſenti cōtingit contrahi matrimonium cum in ſponſalibus de futuro de ꝯſenſu partium poſſit reſiliri a tali ꝯtu et in aliis caſibus de quibꝰ notatur eo. ti. ſub rubrica de ſponſalibꝰ §. et qualiter diſſoluant per Hoſtien. in ſūma. §. i matrimonio cōtracto de pͣſenti nō eſt eo. c. ſi inter.

¶ De deſponſatōne impuberū. Edmundus.

¶ Ante tempus legitimū non cōtrahatur matrimonium ſine diſpenſatione ꝓ bono pacis.

Vbi non eſtˢ conſenſusᵗ vtriuſqꝫ non eſtᵖ coniugium. Igiᵠtur q̄ puerisʳ dant puellasˢ in cunabulisᵗ nichilᵘ faciūt niſi vterqꝫˣ puerorum poſtq̄ꝫ venerit ad tp̄sʸ diſcretionis cōſentiatᶻ. Huiusᵃ ergo decretiᵇ auctoritate inhibemus ne decetero aliqui quorꝫ vterqꝫ vel alter ad etatemᶜ legibusᵈ conſtitutam et canonibusᵉ determinatā nō peruenerintᶠ coniunganturᵍ

n ¶ Vbi nō ē. Hec eſt conſtitutio Edmūdi Cantuarieñ. archiepi. Et hꝫ tria dicta. In pmo ponit quaſi iuris regulā. In ſecūdo ibi. Igitur. elicit quandā ꝯcluſionē ex ea. In. iij. ibi. Huius ergo. ponit quandā inhibitionem circa pmiſſa.

o ¶ Cōſenſus vtriuſqꝫ. ſ. contrahentium. et iſtud ſumitur ex. c. ij. extra de deſpōſ. impube.

p ¶ Nō eſt cōiugiū. ꝯcor. ad idē. xxx. q. ij. c. vbi. vnde ſi alter ꝯtrahentium ſit furioſus nō tenet qđ actū eſt. ex. e. c. dilectꝰ. et idē ſi alr fuerit iratus ex. e. c. litteras. et c. acceſſit. tales nāqꝫ nō hñt iudiciū al. ex de corpo. vici. c. ex pte.

q ¶ Igitur. Secunda pars.

r ¶ Pueris. intellige ꝓprie de maioribus ſeptēnio minoribꝰ tñ xiiij. annis. ex de eta. et quali. c. ij. glo. j. et in ꝓhemio. vj. li. ad fi. in princi. magne glo. hic tñ ſumit puer ꝓ minore ſeptem ānis vt ptꝫ ex hoc q ſubditur in cunabulis ꝛc.

s ¶ Puellas. que quanto plus creſcūt tātū in eas plus expendēdum eſt. ff. de ali. et ciba. lega. l. cū vnus. §. fi. in glo.

t ¶ In cunabulis. hec ſponſalia nulla ſunt cum ꝯſenſus oīo deficiat vt ptꝫ in his que notat Hoſtien. extra eo. c. puberes. §. generare. et in. c. litteras. §. cunabulis. dic vt ibi

u ¶ Nichil faciūt. ſupple quo ad vinculum matrimonij nec etiā quo ad ſponſalia niſi poſt ſeptēniū verbo vl facto appareat eos ꝑdurare in eadē volūtate. nā tūc ex tali volūtate ſiue ꝯſenſu incipiunt inter eos eē ſpōſalia ſicut legit. e. ti. c. ſi īfantes. in ꝓn. li. vj.

x ¶ Vterqꝫ puerorꝫ. et ſic conſenſus vnius nō ſufficeret vt patet xxx. q. ij. c. vbi. et eo. ti. c. ſi infantes in ꝓnci. li. vj.

y ¶ Tēpus diſcretionis. hoc intellige quo ad vinculū matrimonij: ſed quo ad ſponſalia ſufficeret ſi poſt ſeptimū annū cōpletū vterqꝫ eorꝫ permaneat in eadem volūtate vt. d. c. ſi infantes.

z ¶ Cōſentiat. ſcꝫ ꝯtui precedenti. qđ dic vt legit et notat extra eo. c. de illis. et ſic habes hic q actus nullus a ꝑncipio tractu tēporis cōualeſcit qñ ſupuenit cā habilis ad actū de nouo creandū. ſicut eſt ꝯſenſus tacitus vel expreſſus de quo in regula iuris nō firmat. de regu. iur. li. vj.

a ¶ Huius ꝗ. Tertia pars.

b ¶ Decreti. de quo fit mētio. xxx. q. ij. c. vbi. Et dr decretū qđ ſtatuit papa de cōſilio cardinaliū ſuorꝫ ad nullius conſultationem. c. diſ. c. j. canon dr id qđ ſtatuitur in vniuerſali cōcilio. de biga. c. altercationis. li. vj. Decretal epl'a eſt quā ſtatuit papa vel ſolus vel cū cardinalibus ad cōſultationem alicuiꝰ. lix. diſ. hec ad nos. Dogma eſt qđ cōſiſtit in doctrina fidei xp̄iane. xxiij. di. qui epus. Mandatū eſt qđ ꝯſiſtit in doctrina de moribus. xxiij. di. his igit. Interdictū eſt quo nulla pena adiicitur. xxxij. di. interdicit. Sāctio eſt vbi pena adiicitur. xxxvj. di. c. ij. et ſile habes eo. ti. d. c. ſi infantes. li. vj.

c ¶ Etatem. hec etas quo ad ſpōſalia eſt. vij. annorꝫ vbi finit infantia tam in viro ꝙ in femina quo ad matrimoniū. In fēia eſt xij. annorꝫ. In maſculo. xiiij. annorꝫ. et ſic i pubertate quo ad ſui ꝑncipiū eſt inequalitas ſed quo ad ſui finem equalitas in maſculo et in femina. qꝛ in vtroqꝫ ſexu finit pubertas in. xxv. anno. C. ſi minor ſe maio. dixe. l. j. et. C. ſi maior factus. l. fi. et inſti. de cura. in ꝓn. ¶ Sꝫ que ē rō quare non cōueniūt ſexus in tēpe medio ſicut in fine infantie et in fine adoleſcētie. nam in principio pubertatis diſcrepant et citius pubeſcit fēia ꝙ maſculus. Quidā dicūt q rō eſt qꝛ mulier calidior eſt. vnde citius ipetrat veniā etatis ꝙ maſculus. vt. l. ij. C. de his qui ve. eta. impetra. Alij dicunt q ratio eſt quia debilius eſt agere ꝙ pati. Pla. dicit q ratio eſt qꝛ mala herba cito creſcit. et notatur extra eo. c. litteras ꝑ Io. an. tu dic q ſufficit iuriſte dicere q natura pubertatem fecit diſparem in ſexu cū ꝑcipiamus naturaliter pubeſcere feminas in. xij. anno. mares vero in. xiiij. Unde lex poſitiua dꝫ ꝯcordare nature. iiij. di. erit autem. Inſti. de adop. circa mediū. et notatur ꝑ Io. an. eo. ti. c. ſi infantes. in glo. ij. in no. li. vj.

d ¶ Legibꝰ. inſti. q̄. mo. tu. fini. l. §. pubertatem.

e ¶ Canonibꝰ. ex. e. c. puberes. xx. q. ij. ſi puella.

f ¶ Nō puenerit. requirit eñ in ꝯhere volentibus etas cōpleta. ex eo. c. puberes. Scias tñ q ſi maſculus āte. xiiij. annū cōpletū poſſit generare etiā ſi non eſſet niſi nouem annorꝫ ſicut narrat Grego. in dyalogo đ quodā impubere. ix. annorꝫ qui ipregnauit nutricem ſuam. et notat. xx. q. j. in ſūma et etiā puella ante. xij. annū et ſi in ſeptimo anno poſſet cōcipere inuicem contraherent bene teneret cōtractus et cenſeret matrimoniū ſꝫ Hoſtien. et Io. an. qui ſic notant ex. e. titu. c. puberes. et hoc verū ſm eos dum tñ tales coire potentes diſcretionem habeāt. Ar. ad hꝫ de ſponſ. c. iuuenis. et huic ſnie ꝯcor. notata Io. an. e. ti. c. ſi infantes. §. ſupplebat. li. vj. Sed ꝯtra premiſſa opponit et videt q oīs iudicabitur pubertas ex annorꝫ numero nō ex potentia generādi vt inſti. qui. mo. tu. fi. in prin. Solutio. cōtrariū loquit ꝙ ad tutelā et curā. ſed qđ dixi locū hꝫ quo ad matrimoniū. In quo ſufficit q aliquis aptus ſit ad generandum vt. ſ. dixi. et ſic aliter in matrimoniis aliter in tutelis et curis conſiderat pubertas vt ex predictis apparet. et circa hanc materiam vide notata in. d. c. puberes ꝑ Henr. de bowyco.

Queſtio

¶ Sed quero pone teſtator relīqt mille cuidam puelle cū nupſerit: iſta nubit in decimo anno ꝛ apparet viripotēs nūqđ conſequit relictū. ex ꝓdictꝭ videt q ſic ꝛ qꝛ illud relictū debet in ꝯham matrimonij. In eo ergo vt in matrimonio metiamur etatem. qđ verū intelligas qñ cōſtat ꝑ aſpectū vel aliter q ſit apta. alīs preueniendo in nuptiis tēps a iure ſtatutum nō preſumeret eā aptam. et in hoc etatis taxatio ꝙ fit a iure eſt vtilis et neceſſaria vt niſi ſcꝫ cōtrarium appareat ſemp et ſtet.

Queſtio

Item quero quid ſi quis compleuit. xiiij. annū ꝛ apparet q nullo mō ꝑt generare ſi talis cōtrahat cū muliere viripotente an tenebit matrimoniū? Quicqđ aliqđ dicāt tu dic q tenet matrimoniū. ſic notant Inno. et Hoſti. d. c. puberes. et hoc verū niſi talis naturaliter eſſet frigidus et maleficiatus. et ſic intelligitur. c. quod ſedes extra de frigi. ꝛ malefi. Unde ſi mulier inſtet vt ſeparet a tali qꝛ vult fieri mater: ꝯſulit Hoſt. vt iudex expectet donec maſculus ille cōpleuerit. xviij. annū. et poſtea ꝑ menſem vel duos vt videat ſi duret talis impotentia. quo caſu ſeparent ſeruata ſolēnitate de qua extra de frig. et malefi. c. j. Mouet aūt Hoſti. ex eo q etas. xiiij. annorꝫ lꝫ regulariter apta ſit ad matrimoniū: tñ qñqꝫ ꝓrogat autent. de nup. §. ꝑ occaſionē coll. iiij. Etas eñ. xviij. annorꝫ eſt plena pubertas: et hac rōne qꝛ lex cōſidit q in tali etate quis poſſet generare ad omne maius limitat poteſtatē adoptādi vſqꝫ ad illam etatē quaſi āte poſſꝫ naturalr nō gn̄are ꝛ ſic adoptio in hoc imitatur naturam. inſti. de adop. §. minorē. ff. de adop. l. arrogator. §. penul. et. ff. de ali. et cibale. l. mela. vbi etiā dicit in muliere ſpectandos. xiiij. annos quantū ad plenam pubertatē. et ad hoc facit. ex. de regula. quia in inſul. et cum hac opinione Inno. et Hoſtie. ꝯcor. Petrus de ancho. dicto. c. puberes ꝛ Io. an. et ꝓpterea ſi in naturaliter frigido vel maleficiato expectamus triēniū qđ dic vt ex. de frigi. et malefi. c. laudabilē. multo magis hꝫ erit in illo in quo nō apparet ꝑ aſpectū ariditas vel defectus in mēbris: ſolū tēpale viciū ob defectū forte nature infirmitatē vel aliam cām ꝙ nō eſt cōſideranda in matrimoniis. vt. l. ſed eſt queſitū. et. l. ſi quis poſthumos. ff. de li. et poſt. Ubi dr q natura in homine et conſuetudo ſpectanda potius eſt ꝙ tēporale viciū aut valitudo ꝓpter quam abducitur homo quādoqꝫ a generandi facultate.

g ¶ Coniungantur. ratio eſt qꝛ tales ſepe reſiliunt et pnis ducti a ſponſalibus illis recedūt qđ ſatis licet: et tamē remanet quodā

[illegible]

nisi vrgente[b] necessitate ꝓ bono pacis[c] talis coniunctio toleretur.

¶ De clandestina despōsatione.

Symon mephā.

¶ Denūcietur frequenter in frequenti populo a suffraganeis: omnes sacerdotes matrimoniis non prehabitis tribus edictis seu bāniis interesse aut preesse presumentes triēnio ab officio suspendendos. Item extra ecclesiam parrochialem sine diocesani venia solēnizantes anno ab officio suspendendos.

Quia ex[k] cōtractibꝰ[l] matrimonialibus absq3 bānoꝝ[m] editiōe ꝑhabita initis nōnulla ꝑicula[n] euenerūt ⁊ manifestū[o] est indies[p] ꝓuenire. Oībus[q] ⁊ singulis suffraganeis nostris precipimus statuendo q decretalem cū inhibitio[r] qua ꝓhibetur ne qui matrimoniū cōtrahāt bānis nō ꝑmissis i singulis ecclesiis[s] ꝑochialibꝰ sue dioc. pluribꝰ[t] diebus solēnibꝰ[v] cū maioꝛ populi affuerit multitudo[x] exponi faciant[y] in vulgari[z]: ⁊ eam[a] firmiter obseruari q̄buslibet sacerdotibus[b] etiā

vinculum siue quidā nexus ex quo inducit iusticia publice honestatis ꝓpter quam neuter de ꝯsanguinitate illius sponsi poterit illam sic repudiatā ducere nec scȝ iste sponsus poterit aliquā ducere de ꝯsanguinitate sponse. vt ptȝ ex. de spons. c. Iuuenis et c. sponsa. Alia rō est q2 dānosum est reipublice tot personas ipse dici ꝑ hmōi sponsalia sic ad libitū dissoluenda.

b ¶ Urgente necessitate et sic vrgente necessitate alias ꝓhibita ꝯceduntur. facit. c. licet ex. de feriis vbi de hoc. ¶ Sed quis cognosceret vtrū subsit ista necessitas siue non. Dicit Io. an. post Hosti. q diocesanus sine cuius licētia nō debēt cōtrahere vt ex. eo. c. vbi. ⁊ c. ꝯtinebat. ⁊ c. duo pueri. similiter ꝯtracta nō debēt sine eiꝰ auctoritate dissolui. ex. eo. c. accessit. ⁊ c. de illis cū tribus. c. sequentibꝰ. Et hec quidē scilicet de licentia obtinēda i ꝯtrahendo et dissoluendo scȝ Petrū de ancho. ⁊ Io. an. essent obseruāda etiā maioribus ꝓp multa pericula aiaꝝ vt ptȝ ex. de spons. c. cum in tua. ⁊ de clādest. despons. c. fi. ⁊ vt in hoc sit sicut matrimoniū carnale matrimonio spūali. ex. de insti. c. iii. de renū. admonet. et c. qꝺ in dubiis. ⁊ multo magis sm eos ista locū haberent qñ ex̄neus ignotus venit ad aliquam ciuitatē. dicit nanq3 Io. an. q rōne sacroꝝ intātū subiacet laicus prelato suo q sicut clericus nō est recipiendus sine litteris ab extraneo ex. de cleri. nō resid. c. fraternitati. sic nec laicꝰ. extra de paroch. c. nullus. ⁊ de peni. et remis. c. oīs. ⁊ expresse sr de laico de ꝯse. dis. v. nō opꝫ. Cauete ergo dȝ sacerdos ne parochianā suā desponset ex̄neo incōsulto curato ipsius extranei vel ecclīa. Quilibet enī pastor dȝ agnoscere ouem suā: et ꝓpe nō ex̄nee curā habere. hoc tñ vt dicit Hosti. male ꝑdicatur et peius seruat. ⁊ vt dicit Petrus de ancho. extra eo. c. vbi. ad fi. expediret hoc in multis locis practizari. q2 dicit se vidisse vnū virū qui simul habuit viuentes quattuor mulieres cum quibus publice cōtraxit in facie ecclīe. videlꝫ vnam in rodo. aliam in insula crete. Tertiam in pysano. Et quartā Venetiis. ⁊ cū prima legittima ꝓbabat mortua voluit remāsisse cū quarta que tamē recusabat et aufugit ab eo cum hoc sciuit. et ꝓ ea facit ex. de eo qui duxit vxorem. c. i. et ibi de hoc.

¶ Cāe matrimonij ꝯhēdi.

l ¶ Bono pacis. hec enī est vna de causis secūdariis quare cōtrahatur matrimoniū sm Hosti. qui de hoc tractat. ti. de matri. §. et quare in sūma sua in fine. Sunt nanq3 due principales cause quare contrahatur matrimoniū. vna est susceptio sobolis. alia est vitatio fornicationis. xxxii. q. ii. §. his ita. secūdarie vo cause sunt multe. scȝ ꝑsonaꝝ ꝯiūctio. Amicoꝝ et diuitiaꝝ acqsitio: pacis reformatio. vxoris pulchritudo ⁊ similia.

Diuisio.

k Quia ex contractibus. Hec est ꝯstitutio Symonis mephā. Et hꝫ tria dicta. In pmo ponit motiuū ꝯstitutionis edende. In scda ibi. Oībus. ꝓcedit ad ꝯstitutionē penalem ꝯtra sacerdotes qui interfuerint cōtractibus matrimonialibus bānis nō editis. In. iii. ibi. Quinto statuit ꝯtra sacerdotes solēnizantes matrimoniū extra ecclīam ꝑochialem absq3 licentia diocesani.

l ¶ Cōtractibus matrimonialibus. qui nō solū pñt fieri vtraq3 parte pñte sed altera absente vt vicȝ cōtrahatur matrimoniū ꝑ ꝓcuratorē sicut legit et notat de ꝓcur. c. viii. li. vi. et in hoc casu requirit mandatū speciale vt ibi dr. nec ꝑt talꝭ ꝓcurator aliū substituere vt ibi dr absq3 speciali mandato. et si reuocet mandatū talis ꝓcuratoris etiā ipso ignorante re integra nō tenebit cōtractus vt ibi dicitur. rō est q2 deficit cōsensus mandantis: et sic videt q vbicūq3 actus gesti ꝑ ꝓcuratorem dȝ adesse verus cōsensus dñi ꝓ substantia actus nō est necesse q reuocatio transeat i noticiā ꝓcuratoris. secus tñ dici ꝑt vbi nō requirit cōsensus verus sed sufficit fictus: sicut est in iudiciis q2 tunc opꝫ q transeat in noticiā ꝓcuratoris vl' iudicis. de quo vide qꝺ legit et notat de ꝓcur. c. ii. li. vi. et in clem. cū illustris de renū. Scias tñ q qñ quis ꝯtrahit ꝑ nūciū vel ꝑ epl'am cū absente tunc siue in ꝯtractu matrimonii siue in aliis cōtractibus sufficit reuocatio ante ꝯtractum etiā si nō transeat in noticiā ꝓcuratoris vl' partis: q2 censetur reuocatū mandatum nec postea obligat vt. l. si pater. ff. de ma. vi dicta. et est rō q2 nūcius vel epl'a solū ꝑbet ministeriū nudū vt pica vl' organū. ff. de cōsti. pecunia. l. et licet. C. si quis sibi vl' alteri. l. multum interest vbi de hoc. deficiente ergo cōsensu ipse ꝑstationis nichil agitur etiā si nūcius nō fuerit certioratus licet glo. in. l. i. ff. de cōtrahen. empt. etiā i nūcio vel epl'a teneat ꝯtrariū vbi asit aliquis cōtrahit ꝑ ꝓcuratorem vel syndicū tunc q2 nō suo sed alterius facto et ministerio obligatur vt notat in. d. l. multū interest et instit. de inutil. stipu. §. alteri. illū in quem cōsensum suum transtulit necesse est certiorare. ff. q iussu. l. i. et glo. ibi posita et ad idē facit. ff. mandati. l. si mandassem. ff. de publi. l. si quis prohibuerit. ff. de cōdi. ob causam. l. si pecuniam. §. i. Fallit tñ in cāu dicte decretal. ii. de ꝓcur. li. vi. In aliis vero casibus nūqꝺ sit necesse cōtrahentem certiorari recurre ad notata in. c. ex parte decani. de rescrip. super glo. sic in terra. per Io. an. Ratio autē specialitatis illiꝰ. c. i. exprimitur ibi in textu vicȝ q2 loquit in ꝯtribꝰ in qbus requiritur ꝯsensus vtriusq3 partis. notatur ꝑ Paulum ⁊ wilhelmū in clem. i. de renū. Et ex hoc videt q in omnibꝰ casibus in quibus subesset ista ratio ꝓcederet dispositio illiꝰ. c. viii. de ꝓcura. li. vi. Et ita dicit ibi Io. de ymola tenere Chyn. i. l. mandatū. C. mandati. Et de ista materia vide ꝑ glo. et alios scribentes. d. c. vnico de renū. in clem.

m ¶ Bannoꝝ. id ē ꝓclamationū publicaꝝ. ex. c. c. cū inhibitio. vl' dic bānoꝝ id est denūciationū. sic exponit ex. de spons. c. cū i tua. vel bāna pñt dici edicta publice proposita vt notat Petrus de ancho. d. c. cum in tua.

n ¶ Pericula. scȝ aiaꝝ que scȝ insurgunt ex diuersis impedimentis ꝓpter que matrimoniū nō ꝑt inter tales cōtrahi.

o ¶ Manifestū est. i. ꝑ experiētiā et rei euidētiā. cui ꝯcor. nōta ꝑ Io. an. de vsur. c. i. §. manifestos. li. vi.

p ¶ Indies. i. de die i diē.

q ¶ Omnibus. Secunda pars.

r ¶ Cum inhibitio. extra eo. ti.

s ¶ Ecclesiis parrochialibus. quaꝝ ius parrochiale cōsistit i mltis puta q in diebꝰ festiuis parochiani in ipsis missas audire debent et nō alibi. Item in penitētiis sepulturis bñdictiōibus nubentiū oblatiōibus et decimis ꝑsoluendis sicut notat pleniꝰ per Io. an. extra de parochiis sup rubrica.

t ¶ Pluribꝰ. ⁊ sic duobꝰ ad minꝰ. ff. de testibꝰ. l. vbi numerus.

v ¶ Solēnibus. id est festiuis.

x ¶ Multitudo. vt sic nō sit aliquis qui possit pretēdere ignorātiā.

y ¶ Faciant. non ergo tenentur hoc facere ꝑsonaliter.

z ¶ In vulgari. s. ydeomate oībꝰ itelligibili.

a ¶ Et eā. i. decretalem.

b ¶ Sacerdotibꝰ. Idē itelligit Io. an. de clericis sicut ptȝ. d. c. cū inhibitio. ⁊ sacerdos. Et ꝯcor. ibi Hostien. q dicit q etiā laici ex mente illius conſtitutionis nō debent talibus intereſſe. facit ad hoc. C. de fal.mone.l.j.de ſen.excō.c.q̄to.

c ¶ Non parrochialibꝰ.id eſt nō hn̄tibus curam aīarum.

nō parrochialibus[c] qui cōtractibus matrimonialibꝰ ante ſollennem editionē[d] bannorum initis preſumpſerint intereſſe[e] penam ſuſpenſionis ab officio[f] per triennium infligēdo[g]: ⁊ huiuſmodi cōtrahentes[h] etiā[i] ſi nullum ſubſit impedimētum pena[k] debita percellendo. Quiuis[l] etiam ſacerdos ſiue ſecularis ſiue regularis[m] extiterit qui ſolēnizationē[n] matrimonii extra eccleſiaꝫ[o] ꝑrochialē abſq꞉ epī[p] dioceſani ſpālis[q] licētia

d ¶ Solēnē editionem.id eſt publicam ſm formā dicti.c.cū inhibitio. Vel poteſt dici ſolēnis q̄ fit tribus diebus ſolēnibꝰ ſeparatim a ſe diſtantibꝰ. Et ſic approbat ꝯſuetudo q̄ in hoc ſeruanda eſt ſm Hoſt.d.c.cum inhibitio ℣.competēti. maxie ſi ſynodalis ꝯſtitutio ſup h̄ facta ſit. Et ſicut in carnali matrimonio cōtrahendo debent ꝑmitti bāna publica vt hic.ſic et i matrimonio ſpūali ꝯtrahendo.de elect.c.ſi.li.vj. Sed in hoc eſt differentia quia ibi confirmatio nō premiſſis edictis non tenet.hic vero tenet q꞉ non eſt tanta poteſtas pape in diſſoluendo carnale matrimoniū ſicut ſpūale. facit quod notat de cōuerſ.cōiug.c.ex publico. ¶ Sed quero vbi debet fieri huiuſmodi editio bonoꝝ Inno.in.d.c.cum inhibitio dicit ꝙ debet proponi in omnibus eccleſijs illius loci vbi cōtrahere volentes habitant vel ſaltem in pluribus earum quod maxime ſeruari debet q̄ ſunt diuerſaꝝ parrochiaꝝ.tn̄ ſm Hoſti. h̄ nō ſeruatur imo fit in vna eccleſia tm̄ vtplurimū. Et ſufficit ꝙ fiat publice ſꝫ eum. Ita ꝙ ad omnes ꝑuenire poſſit.extra de poſtulan.c.j. Et licet textus in.d.c.cū inhibitio dicat in eccleſijs bāna edi debere: ſufficit tn̄ ſi ex ecclīam in locis competētibus .puta ꝑdicationibus ꝓponant.de ſen.excō.c.riſo. Sed ideo dictuꝫ eſt de eccleſijs q꞉ ibi vtplurimū cōueniūt holes. Facit ad h̄ q̄ notatur in cle.cauſam de elec.et notat in.d.c.cū inhibitio ꝑ Io.an.in addi.℣.in eccleſijs .et.c.℣.ꝑ Petrum de anchorano.℣ſ. ſecundo quero. Sed quid ſi illi qui ꝯtracturi ſunt habitent in vno loco et ſint de alio oriūdi ipſi et parentes eoꝝ vbi fiet bannoꝝ editio. Videtur ꝙ in eccleſijs habitationis parentum quia ibi melius ſcietur veritas parentele ſi aliqua ſit et ibi fieri debet inueſtigatio vbi melius ſciri poteſt.de elec.c.ſcriptuꝫ.de purga.ca.c.cū P. Tutius tn̄ eſt ꝙ fiat in vtroq꞉ loco. Nam expedit in loco habitatiōis parentū q꞉ ibi de parentela ſi qua viget habebit plenior notitia. In loco vero habitationis partiū habebitur certitudo an cum alijs ibi cōtraxerunt. Et hic bene attende ſm intellectū Inno.ꝙ ꝯſtitutio cū inhibitio in illegitimitate prolis punit non ſolū eos qui contra dictam cōſtitutionem deteguntur cōtraxiſſe in gradu ꝓhibito ſed etiam quocūq꞉ alio impedimento canonico matrimoniū appareat poſtea non tenere vt filij inde nati reputentur illegitimi q̄ꝛūcunq꞉ parentes cōtraxerūt bona fide ſi nō ſeruauerūt dictā ꝯſtōnē. Et ſic licet dicta ꝯſtitutio tractet de impedimento rōne conſanguinitatis habet tn̄ locū in q̄cūq꞉ alio impedimento canonico vt eo detecto filij cenſeant illegitimi ſi non fuerit hec forma ſeruata. Et hoc tenet Io.an.ex qui ſi.ſint le.c.ex tenore.vbi de hoc ꝑ Petrū de anchorano.

e ¶ Intereſſe .ſacerdotes namq꞉ nō debēt intereſſe actui qui geritur ꝯtra iura. Siꝉr nec teſtꝭ teſtamēto vſurarij manifeſti. de vſur. c.q̄q̄.li.vj. Et facit ad hoc lex Iubemus.℥.his tabellionibꝰ.C. de epiſ.et cleri.nec refert an ſacerdotes hmōi ſint regulares vl' ſeculares. Nam etiam exemptis nō ꝓdeſt talibus in delictis .q̄ dic vt legit et notat de priuil.c.j.li.vj.

f ¶ Ab officio.et per ꝯñs beneficio q̄ ſine officio non conſiſtit lxxxj.di.c.ſi quis amodo.et.c. ſi quis ſacerdotum . ⁊.j.q.j.ſi quis obiecerit. Quid aūt ſi ꝑma ſuſpenſione durante interſit alijs matrimonijs prohibitis An ſecūde ſuſpenſionis trienniū incipiet finito ꝑmo triennio et tertiū finito ſcdo.et ſic de ſingulis vel vna in reliquam cōfundatur quatenus concurrūt. Dic vt in cle.j. de magiſtris ꝑ Io.an. Et vide circa hoc q̄ notat ex de elect.c.cum in cunctis. ⁊.ff.ad turpill.l.ſenatus.

g ¶ Infligendo.per ſententiam vt notat Io.an.dicto .c.cum inhibitio in addi.℣.ſuſpendatur. Et ſic hoc q̄ dicit infligendo refertur ad epm̄ in ſua dioceſi qui in hoc erit executor illius ꝯſtitutionis cum inhibitio.

h ¶ Contrahentes.ſcilꝫ bannis ſolēniter non premiſſis.

i ¶ Etiam ſi nullum. ſcꝫ impedimentum quod eſt ī ſimilꝭ habes dicto.c.cum inhibitio. ℣ſ.ſed his.

k ¶ Pena debita.id eſt cōdigna. Et erit arbitraria cum nō exprimatur .extra de offi.del'.c.de cauſis. Et ſic habes ꝙ contrahentes etiam licite puniuntur ſi cōtempſerint ⁊ ſtatutum eccleſie. Sic etiam miles inobediens magiſtro militum punitur etiam ſi culpa felicem habuerit exitum ff. de re mili.l.iij.℥.in bello. Magna nanq꞉ preſumptio eſt tranſgredi canones vt dicto cap̄. cum inhibitio . de ma.et obe.c.illud. Hodie vero ſic contrahētes vt ali qui volūt ſunt ipſo facto excōicati . Quod dic vt legitur et notatur ī.e.c. ꝓximo.℥.clandeſtina.

l ¶ Quiuis etiam. Tertia pars.

m ¶ Regularis.etiam exemptus vt dixi.ſ.℥. ꝓximo.℣. intereſſe.

n ¶ Solēnizationem.que non debet fieri niſi poſt banna canonice edita ⁊ non pōt fieri a ꝑma dominica aduentus vſq꞉ ad octauas epyphanie excluſiue. Et a dominica.lxx. vſq꞉ ad primam dominicam poſt paſcha incluſiue: et a prima die rogationū vſq꞉ ad ſeptimū diem feſti penthecoſten incluſiue: licet quo ad vinculū his diebus contrahi poſſit.extra de ferijs .c. capellanus.in fi. Ex quo textu quicquid ibi dicant Hoſti.et alij docto. apparet ꝙ in dominica trinitatis licite poſſunt nuptie celebrari.nec obſtat ratio Hoſtien.quam ponit de tribus ebdomadis computandis a die lune in rogationibus . et ſic ſm eum dominica trinitatis ē vltimus dies trium ſeptimanaꝝ. Unde non poſſunt nuptie celebrari vſq꞉ ad diem lune poſt dictam dominicam ſm eum et ſequaces ſuos: quia dico ꝙ ſufficit legiſlatorem contrariuꝫ declaraſſe et determinaſſe vt videlicet in dominica proxima poſt penthecoſten poſſit ſolēnizatio fieri .ff.qui et a quibus .l. proſperit. nec commendo illam expoſitionem quam ibi ponit Hoſtien. in dominica .i.poſt dominicam ſcilicet in craſtino dominice . quia ſi papa ſic intellexiſſet ſic expreſſiſſet.de decl.c.ad audientiam.

o ¶ Eccleſiam parrochialem.cuius nomine intelligitur etiaꝫ capella habens iura parrochialia.vt pꝫ ī.e.c.ꝓxi.ad fi.

p ¶ Epi dioceſani.et ſic archiēp.et alij ordinarij inferiores hāc licentiam dare non poſſunt. Nam quod de vno conceditur ꝑ conſequens de altero denegatur.ff.de condi.et de.l.cum ita legatuꝫ ff.de legi.l.cum lex.

q ¶ Speciali licentia.id eſt nominatim et in ſpecie facta ſic videlicet vt in hac ſpecialitate ſpecificentur tam perſona ſolēnizatōnem huiuſmodi celebratura q̄ꝫ ꝑſone inter quas fieri debet ſolēnizatio .cui dicto in ſimili concor. Iohan.an.de ꝑuil.c. religioſi ℣.ſpeciali.in clem.et ſic fieri tutum eſt. Argu.ad hoc de do. et cō. c.ij.de ſenten.excō.c.conſtitutionem .li.vj.de ſenten. excō.c. grauis in clem. Dicunt tamen Ioh.an.⁊ Paulus in dicto.c. religioſi ꝙ ſufficit vt parrochiano detur licentia facta ſpecificatione ſacramēti licet nō exprimatur nomē ſacerdotis .⁊ ꝙ ſacerdoti detur licētia facta ſpecificatione ſacramenti licet nomina cōtrahētiuꝫ nō exprimātur. Argu.ad hoc de tēpo.ord.c.j.de offi.vica.c.vl. de prebē.c.ſi epo.li.vj. Quicq̄d aūt ipſi dicant tutius tn̄ eſt vt fiat ſpecificatio ꝓut ꝑdixi. Et ſic ſentit Geſ.in.d.c.religioſi. ¶ Sꝫ quero quid ſi cupientes inter ſe matrimoniū ſolēnizari dicūt ſe ab epo dioc.obtinuiſſe hanc licentiā nūquid ſacerdos a quo petit hanc ſolēnizatōꝫ fieri debeat eis credere. Io.et Pau.dicto.c.religioſi videntur ꝯcludere ꝙ ſic ꝑ id q̄ notat de pe.di.vj.placuit. q꞉ ſacra de quibus loquit illud .c.religioſi dant ꝓp recipientes tantū vt dicit.⁊ ꝓpterea cū ſacra predicta cōcernūt forū cōſcientie credendū eſt eoꝝ aſſertioni.j.q.vij.ſanctimus. de homicid.c. ſignificaſti.ij. Cōtra hoc tamē facit nam in ſacris ordis vt ꝯferant a nō ſuo epo requiritur ꝙ fiat plena fides de licētia ⁊ q̄cūq꞉ de cā de tempo.ord.c.j.⁊.ij.li.vj.cū ꝯcor. Sed hoc ſm eos ideo fit.q꞉ illud eſt ſacramētū dignitatis .j.q.j.℥.ſi ergo.⁊.℥.ecce ſi clericus.⁊ facit quod notatur de ꝯiug. ſeruo.c.j.in glo.ij.nec ſacramentum ordinis datur alicui propter ſe tantū ſed propter alios.ecce ſi bene cōcipio michi videtr ꝙ ratio Iohan.an.et Pauli quam ponunt quare ſit credendum parrochiano aſſerenti ſe habere licentiā a curato ſuo ꝙ poſſit recipere dicta ſacramēta a ſacerdote ē

Queſtio

nisi vrgente[h] necessitate ꝓ bono pacis[i] talis coniunctio toleretur.

¶ De clandestina desponsatione.

Symon mephã.

¶ Denuncietur frequenter in frequenti populo a suffraganeis: omnes sacerdotes matrimoniis non prehabitis tribus edictis seu bannis interesse aut preesse presumentes triennio ab officio suspendendos. Item extra ecclesiam parrochialem sine diocesani venia solennizantes anno ab officio suspendendos.

Quia ex[k] cõtractib[l] matrimonialibus absq; bãnorũ[m] editiõe ꝑhabita initis nõnulla ꝑicula[n] euenerũt ⁊ manifestũ[o] est indies[p] ꝓueniũt. Oibus[q] ⁊ singulis suffraganeis nostris precipimus statuendo ꝙ decretalem cũ inhibitio[r] qua ꝓhibetur ne qui matrimoniũ cõtrahãt bãnis nõ ꝑmissis i singlis ecclesiis[s] ꝑochialib sue dioce. plurib[t] diebus solẽnib[v] cũ maior populi affuerit multitudo[x] exponi faciant[y] in vulgari[z] ⁊ eam[a] firmiter obseruari quibusuis sacerdotibus[b] etiã

vinculum siue quiddam nexus ex quo inducit iusticia publice honestatis ꝓpter quam neuter de ꝯsanguinitate illius sponsi poterit illam sic repudiatã ducere nec sꝫ iste sponsus poterit aliquã ducere de ꝯsanguinitate sponse. vt pꝫ ex de spon. c. Iuuenis et c. sponsa. Alia rõ est qꝛ dãnosum est reipublice tot personas ipediri ꝑ hmõi sponsalia sic ad libitũ dissoluenda.

h ¶ Urgente necessitate et sic vrgente necessitate alias ꝓhibita ꝯceduntur. facit. c. licet ex de ferijs vbi de hoc. ¶ Sꝫ quis cognoscet vtrum subsit ista necessitas siue non. Dicit Jo. an. post Hosti. ꝙ diocesanus sine cuius licẽtia nõ debẽt cõtrahere vt ex eo. c. vbi. ⁊ c. ꝯtinebat. ⁊ c. duo pueri. similiter ꝯtracta nõ debẽt sine eius auctoritate dissolui. ex eo. c. accessit. ⁊ c. de illis cũ tribus. c. sequentibus. Et hec quidẽ scilicꝫ de licentia obtinẽda i ꝯtrahendo et dissoluendo sꝫ Petrũ de ancho. ⁊ Jo. an. essent obseruãda ẽtiã maioribus pp multa pericula aiaꝝ vt pꝫ ex de spon. c. cum in tua. ⁊ de clãdest. despon. c. si. ⁊ vt in hoc sit sile matrimonium carnale matrimonio spũali. ex de insti. c. iij. de renũ. admonet. et. c. qđ in dubijs. ⁊ multomagis sm eos ista locũ haberent qñ extraneus ignotus venit ad aliquam ciuitatẽ. dicit nanq; Jo. an. ꝙ rõne sacꝝ intãtũ subiacet laicus prelato suo ꝙ sicut clericus nõ est recipiendus sine litteris ab extraneo ex de cleri. nõ resid. c. fraternitati. sic nec laicus. extra de paroch. c. nullus. ꝯ peni. et remis. c. oĩs. ⁊ expresse ẽ de laico de ꝯse. dis. v. nõ opꝫ. Cauete ꝗ dꝫ sacerdos ne parochianã suam desponset extraneo incõsulto curato ipsius extranei vel ecclesia. Quilibet enĩ pastor dꝫ agnoscere ouem suã: et ꝓpe nõ extranee curã habere. hoc tñ vt dicit Hosti. male ꝑdicatur et peius seruat. ⁊ vt dicit Petrus de ancho. extra eo. c. vbi. ad fi. expediret hoc in multis locis practizari. qꝛ dicit se vidisse vnũ virũ qui simul habuit viuentes quattuor mulieres cum quibus publice cõtraxit in facie ecclie. videlꝫ vnam in rodo. aliam in insula crete. Tertiam in pyrano. Et quartã Uenetijs. ⁊ cũ prima legittima ꝓbabat mortua voluit remãsisse cũ quarta que tamẽ recusabat et aufugit ab eo cum hoc sciuit. et ꝓ ea facit ex de eo qui duxit vxorem. c. c. j. et ibi de hoc.

i ¶ Bono pacis. hec enĩ est vna de causis secũdarijs quare cõtrahatur matrimoniũ sm Hosti. qui de hoc tractat. ti. de matri. §. et quare in sũma sua in ꝑnci. Sunt nanq; due principales cause quare contrahatur matrimoniũ. vna est susceptio sobolis. alia est vitatio fornicationis. xxxij. q. ij. §. his ita. secũdarie vo cause sunt multe. scꝫ ꝑsonarum ꝯiũctio. Amicoꝝ et diuitiaꝝ acq̃sitio: pacis reformatio. vxoris pulchritudo ⁊ similia.

Cãe matrimonij ĩbẽdi.

Diuisio.

k Quia ex contractibus. Hec est ꝯstitutio Symonis mephã. Et hꝫ tria dicta. In ꝑmo ponit motiuũ ꝯstitutionis edende. In scđo ibi. Oibus. ꝓcedit ad ꝯstitutionem penalem ꝯtra sacerdotes qui intersunt cõtractibus matrimonialibus bãnis nõ editis. In. iij. ibi. Quiuis. statuit ꝯtra sacerdotes solẽnizantes matrimoniũ extra ecclesiam parochialem absq; licentia diocesani.

l ¶ Cõtractibus matrimonialibus. qui nõ solũ ꝑñt fieri vtraq; parte ꝑñte sed altera absente vt vicꝫ cõtrahatur matrimoniũ ꝑ ꝓcuratorẽ sicut legit et notat de ꝓcur. c. vlti. li. vj. et in hoc casu requirit mandatũ speciale vt ibi ẽ. nec ꝑt tal' ꝓcurator aliũ substituere vt ibi ẽ absq; speciali mandato. et si reuocet mandatum talis ꝓcuratoris etiã ipo ignorante re integra nõ tenebit cõtractus vt ibi dicitur. rõ est qꝛ deficit cõsensus mandantis: et sic videt ꝙ vbicũq; actus gesti ꝑ ꝓcuratorẽ dꝫ adesse verus cõsensus dñi ꝓ substantia actus nõ est necesse ꝙ reuocatio transeat i noticiã ꝓcuratoris. secus tñ dici ꝑt vbi nõ requirit cõsensus verus sed sufficit fictus: sicut est in iudicijs qꝛ tunc opꝫ ꝙ transeat in noticiã ꝓcuratoris vł iudicis. de quo vide qđ legit et notat de ꝓcur. c. ij. li. vj. et in clem. cũ illustris de renũ. Scias tñ ꝙ qñ quis ꝯtrahit ꝑ nũciũ vel ꝑ epistolam cuꝫ absente tunc siue in ꝯtractu matrimonij siue in alijs cõtractibus sufficit reuocatio ante ꝯtractum etiã si nõ transeat in notitiã ꝓcuratoris vł partis: qꝛ censetur reuocatũ mandatum nec postea obligat vt. l. si pater. ff. de ma. vi. dicta. et est rõ qꝛ nũcius vel epl'a solũ ꝑbet ministeriũ nudũ vt pica vł organũ. ff. de cõsti. pecunia. l. et licet. C. si quis sibi vł alteri. l. multum interest vbi de hoc. deficiente ergo cõsensu tpe ꝑstationis nichil agitur etiã si nũcius nõ fuerit certioratus licet glo. in. l. j. ff. de cõtrahen. empt. etiã i nũcio vel epl'a teneat ꝯtrariũ vbi asit alicꝫ cõtrahit ꝑ ꝓcuratorem vel syndicũ tunc qꝛ nõ suo sed alterius facto et ministerio obligatur vt notat in. d. l. multũ interest et instit. de inutil. stipu. §. alteri. illũ in quem cõsensum suum transtulit necesse est certiorare. ff. ꝙ iussu. l. j. et glo. ibi posita et ad idẽ facit. ff. mandati. l. si mandassem. ff. de publi. l. si quis prohibuerit. ff. de cõdi. ob causam. l. si pecuniam. §. j. Fallit tñ in clã dicte decretal. ij. de ꝓcur. li. vj. In alijs vero casibus nũquid sit necesse cõtrahentem certiorari recurre ad notata in. c. ex parte decani. de rescrip. super glo. sic in terra. per Jo. an. Ratio autẽ specialitatis illi'. c. j. exprimitur ibi in textu vicꝫ qꝛ loquit in ꝯtractibus in quibus requiritur ꝯsensus vtriusq; partis. notatur ꝑ Paulum ⁊ wilhelmũ in clem. j. de renũ. Et ex hoc videt ꝙ in omnibus casibus in quibus subesset ista ratio ꝓcederet dispositio illius. c. vlti. de ꝓcura. li. vj. Et ita dicit ibi Jo. de ymola tenere Chyn. i. l. mandatũ. C. mandati. Et de ista materia vide ꝑ glo. et alios scribentes. d. c. vnico de renũ. in clem.

m ¶ Bannorum. id ẽ ꝓclamationũ publicaꝝ. ex. e. c. cũ inhibitio. vł dic bãnorum id est denũciationũ. sic exponit ex de spon. c. cũ i tua. vel bãna ꝑñt dici edicta publice proposita vt notat Petrus de ancho. d. c. cum in tua.

n ¶ Pericula. scꝫ aiaꝝ que scꝫ insurgunt ex diuersis impedimentis ꝓpter que matrimoniũ nõ ꝑt inter tales cõtrahi.

o ¶ Manifestũ est. s. ꝑ experiẽtiã et rei euidẽtiã. cui ꝯcor. nõta ꝑ Jo.

p ¶ Indies. i. de die i diẽ. [an. ꝯ vsur. c. j. ꝯ. manifestos. li. vj.

q ¶ Omnibus. Secunda pars.

r ¶ Cum inhibitio. extra eo. ti.

s ¶ Ecclesijs parrochialibus. quaꝝ ius parrochiale cõsistit i missis puta ꝙ in diebus festiuis parochiani in ipsis missas audire debent et nõ alibi. Item in penitẽtijs sepulturis bñdictiõibus nubentiũ oblatiõibus et decimis ꝑsoluendis. sicut notat plenius per Jo. an. extra de parochijs sup rubrica.

t ¶ Pluribus. ⁊ sic duobus ad minus. ff. de testib. l. vbi numerus.

v ¶ Solẽnibus. id est festiuis.

x ¶ Multitudo. vt sic nõ sit aliq̃s qui possit pretẽdere ignorãtiã.

y ¶ Faciant. non ergo tenentur hoc facere ꝑsonaliter.

z ¶ In vulgari. s. ydeomate oibus itelligibili.

a ¶ Et eã. s. decretalem.

b ¶ Sacerdotibus. Idem itelligit Jo. an. de clericis sicut pꝫ. d. c. cũ inhibitio. ꝯ. sacerdos. Et ꝯcor. ibi Hostien. ꝗ dicit ꝙ etiã laici ex nõ parrochialibus[c] qui cõtractibus matrimonialib⁹ ante sollennem[d] editionez bannorum initis presumpserint interesse[e] penam suspensionis ab officio[f] per triennium infligẽdo[g]: ꝛ huiusmodi cõtrahentes[h] etiã si nullum subsit impedimẽtum pena[k] debita percellendo. Quiuis[l] etiam sacerdos siue secularis siue regularis[m] extiterit qui solẽnizationẽ[n] matrimonii extra ecclesiaz[o] parochialẽ absq; epi[p] diocesani spẽal[q] licẽtia

mente illius constitutionis nõ debent talibus interesse. facit ad hoc. C. de fal. mone. l. j. de sen. excõ. c. quanto.

c ¶ Non parrochialib⁹. id est nõ hñtibus curam aiarum.

d ¶ Solẽnẽ editionem. id est publicam sm formã dicti. c. cũ inhibitio. Uel potest dici solẽnis q̃ fit tribus diebus solẽnib⁹ separatim a se distantib⁹. Et sic approbat ꝯsuetudo q̃ in hoc seruanda est sm Host. d. c. cum inhibitio §. competẽti. maxie si synodalis ꝯstitutio sup h facta sit. Et sicut in carnali matrimonio cõtrahendo debent pmitti bãna publica vt hic. sic ẽt i matrimonio spũali ꝯtrahendo. de elec. c. si. li. vj. Sed in hoc est differentia quia ibi confirmatio nõ premissis edictis non tenet. hic vero tenet q: non est tanta potestas pape in dissoluendo carnale matrimoniũ sicut spũale. facit quod notat de cõuers. cõiug. c. ex publico. ¶ Sed quero vbi debet fieri huiusmodi editio bonoꝝ Inno. in. d. c. cum inhibitio dicit q debet proponi in omnibus ecclesiis illius loci vbi cõtrahere volentes habitant vel saltem in pluribus earum quod maxime seruari debet qñ sunt diuersaꝝ parrochiaꝝ. tñ sm Hosti. h nõ seruatur imo fit in vna ecclesia tãtũ vbi plurimũ. Et sufficit q fiat publice scꝫ eum. Ita q ad omnes puenire possit. extra de postulan. c. j. Et licet textus in. d. c. cũ inhibitio dicat in ecclesiis bãna edi debere: sufficit tñ si ex ecclesiam in locis competẽtibus. puta pdicationibus pponant. de sen. excõ. c. risio. Sed ideo dictuz est de ecclesiis q: ibi vbi plurimũ cõueniũt hoies. Facit ad h qd notatur in cle. causam de elec. et notat in. d. c. cũ inhibitio p Io. an. in addi. v. in ecclesiis. et. c. v. p Petrum de anchorano. Ss. secundo quero. Sed quid si illi qui ꝯtracturi sunt habitent in vno loco et sint de alio oriũdi ipsi et parentes coꝝ vbi fiet bannoꝝ editio. Uidetur q in ecclesiis habitationis parentum quia ibi melius scietur veritas parentele si aliqua sit et ibi fieri debet inuestigatio vbi melius sciri potest. de elec. c. scriptuz. de purga. ca. c. cũ P. Tutius tñ est q fiat in vtroq; loco. Nam expedit in loco habitatiõis parentũ q: ibi de parentela si qua viget habebit plenior notitia. In loco vero habitationis partiũ habebitur certitudo an cum aliis ibi cõtraxerunt Et hic bene attende sm intellectũ Inno. q ꝯstitutio cũ inhibitio in illegitimitate prolis punit non solũ eos qui contra dictam cõstitutionem deteguntur cõtraxisse in gradu pꝓhibito sed etiam quocũq; alio impedimento canonico matrimoniũ appareat postea non tenere vt filij inde nati reputentur illegitimi q̃ticunq; parentes cõtraxerũt bona fide si nõ seruauerũt dictã ꝯstõnẽ. Et sic licet dicta ꝯstitutio tractet de impedimento rõne consanguinitatis habet tñ locũ in quocũq; alio impedimento canonico vt eo detecto filij censeant illegitimi si non fuerit hec forma seruata. Et hoc tenet Io. an. ex qui fi. sint le. c. ex tenore. vbi de hoc p Petrũ de anchorano.

e ¶ Interesse. sacerdotes nanq; nõ debẽt interesse actui qui geritur ꝯtra iura. Silr nec test. testamẽto vsurarij manifesti. de vsur. c. quãq;. li. vj. Et facit ad hoc lex Iubemus. §. his tabellionib⁹. C. de epis. et cleri. nec refert an sacerdotes hmõi sint regulares vl' seculares. Nam etiam exemptio nõ pdest talibus in delictis. qd hic vt legit et notat de priuil. c. j. li. vj.

f ¶ Ab officio. et per ꝯns beneficio qd sine officio non consistit lxxxj. di. c. si quis amodo. et. c. si quis sacerdotum. ꝛ. j. q. j. si quis obiecerit. Quid aũt si pima suspensione durante interfit aliis matrimoniis prohibitis An secũde suspensionis trienniũ incipiet finito pimo triennio et tertiũ finito scdo. et sic de singulis vel vna in reliquam cõfundatur quatenus concurrũt. Hic vt in cle. j. de magistris p Io. an. Et vide circa hoc qd notat ex de elect. c. cum in cunctis. ꝛ. ff. ad turpill. l. senatus.

g ¶ Infligendo. per sententiam vt notat Io. an. dicto. c. cum inhibitio in addi. v. suspendatur. Et sic hoc qd dicit infligendo refertur ad epm in sua dioceci qui in hoc erit executor illius ꝯstitutionis cum inhibitio.

h ¶ Contrahentes. scilꝫ bannis solẽniter non premissis.

i ¶ Etiam si nullum. scꝫ impedimentum quod est J. simile habes dicto. c. cum inhibitio. Ss. sed his.

k ¶ Pena debita. id est cõdigna. Et erit arbitraria cum nõ exprimatur. extra de offi. del. c. de causis. Et sic habes q contrahentes etiam licite puniuntur si cõtempserint statutum ecclesie. Sic etiam miles inobediens magistro militum punitur etiam si culpa felicem habuerit exitum ff. de re mili. l. iij. §. in bello. Magna nanq; presumptio est transgredi canones vt dicto cap. cum inhibitio. de ma. et obe. c. illud. Hodie vero sic contrahẽtes vt ali qui voluũt sunt ipso facto excõicati. Quod hic vt legitur et notatur J. e. c. pximo. §. clandestina.

l ¶ Quiuis etiam. Tertia pars.

m ¶ Regularis. etiam exemptus vt dixi. J. §. pximo. v. interesse.

n ¶ Solẽnizationem. que non debet fieri nisi post banna canonice edita ꝛ non põt fieri a pima dominica aduentus vsq; ad octauas epyphanie exclusiue. Et a dominica lxx. vsq; ad primam dominicam post pascha inclusiue: et a prima die rogationũ vsq; ad septimũ diem festi penthecosten inclusiue: licet quo ad vinculũ his diebus contrahi possit. extra de ferijs. c. capellanus. in fi. Ex quo textu quicquid ibi dicant Hosti. et alij doctores apparet q in dominica trinitatis licite possunt nuptie celebrari. nec obstat ratio Hostien. quam ponit de tribus ebdomadis computandis a die lune in rogationibus. et sic sm eum dominica trinitatis ẽ vltimus dies trium septimanaꝝ. Unde non possunt nuptie celebrari vsq; ad diem lune post dictam dominicam sm eum et sequaces suos: quia dico q sufficit legislatorem contrarium declarasse et determinasse vt videlicet in dominica proxima post penthecosten possit solẽnizatio fieri. ff. qui et a quibus. l. prospexit. nec commendo illam expositionem quam ibi ponit Hostien. in dominica. i. post dominicam scilicet in crastino dominice. quia si papa sic intellexisset sic expressisset. de deci. c. ad audientiam.

o ¶ Ecclesiam parrochialem. cuius nomine intelligitur etiaꝫ capella habens iura parrochialia. vt px. J. e. c. pxi. ad fi.

p ¶ Epi diocesani. et sic archiepi. et alij ordinarij inferiores hãc licentiam dare non possunt. Nam quod de vno conceditur p consequens de altero denegatur. ff. de condi. et de. l. cum ita legatuz ff. de legi. l. cum lex.

q ¶ Speciali licentia. id est nominatim et in specie facta sic videlicet vt in hac specialitate specificentur tam persona solẽnizatõnem huiusmodi celebratura q̃ psone inter quas fieri debet solẽnizatio. cui dicto in simili concor. Iohan. an. de puil. c. religiosi v. speciali. in clem. et sic fieri tutum est. Argu. ad hoc de do. et cõ. c. ij. de senten. excõ. c. constitutionem. li. vj. de senten. excõ. c. grauis in clem. Dicunt tamen Ioh. an. ꝛ Paulus in dicto. c. religiosi q sufficit vt parrochiano detur licentia facta specificatione sacramẽti licet nõ exprimatur nomẽ sacerdotis. ꝛ q sacerdoti detur licẽtia facta specificatione sacramenti licet nomina cõtrahẽtiuz nõ exprimantur. Argu. ad hoc de tẽpo. ord. c. j. de offi. vica. c. vl. de preb. c. si epus. li. vj. Quicqd aũt ipsi dicant tutius tñ est vt fiat specificatio ꝓut pdixi. Et sic sentit Gess. in. d. c. religiosi. Questio ¶ Sꝫ quero quid si cupientes inter se matrimoniũ solẽnizari dicũt se ab epo dioc. obtinuisse hanc licentiã nũquid sacerdos a quo petit hanc solẽnizatõꝫ fieri debeat eis credere. Io. et Pau. dicto. c. religiosi videntur ꝯcludere q sic p id qd notat de pe. di. vj. placuit. q: sacra de quibus loquit illud. c. religiosi dant pp recipientes tantũ vt dicũt. ꝛ ppterea cũ sacra predicta cõcernũt forũ cõsciẽtie credendũ est eoꝝ assertioni. j. q. vij. sanctimus. de homicid. c. significasti. ij. Cõtra hoc tamẽ facit nam in sacris ordinis vt ꝯferant a nõ suo epo requiritur q fiat plena fides de licẽtia ꝛ q̃cq; de cã de tempo. ord. c. j. ꝛ. ij. li. vj. cũ ꝯcor. Sed hoc sm eos ideo fit. q: illud est sacramẽtũ dignitatis. j. q. j. §. si ergo. ꝛ. §. ecce si clericus. ꝛ facit quod notatur de ꝯiug. seruo. c. j. in glo. ij. nec sacramentum ordinis datur alicui propter se tantũ sed propter alios. ecce si bene cõcipio michi videtur q ratio Iohan. an. et Pauli quam ponunt quare sit credendum parrochiano asserenti se habere licentiã a curato suo q possit recipere dicta sacramẽta a sacerdote &

religioſo bene ꝓcederet in duobus ſacramētis ibi ſpecificatis ſcilicet in ſacramento extreme vnctionis et ſacramento eukariſtie que duo ſacramenta penitentibus et in foro ꝯſcientie miniſtrant et ꝓpter ipſos recipientes tm̄. Sed in tertio ſacramento ibi poſito ſcꝫ ſolēniſationis matrimonij michi videt ꝙ nō cōcernit forū ꝯſcientie magis ꝙ̄ ſacramentū ordinis de quo ꝓdixi. nec concernit recipientes tm̄: ſꝫ etiā alios viꝫ ꝓlem ſiue ſobolē inde ſuſcitandā ꝓ eaꝝ legitimatione. ⁊ ꝓpterea ſicut in ſacramēto ordinis requiritur vt fiat plena fides de licentia vt ꝓdixi: ſic erit ēt in ſacramento matrimonij cū eadem ſit ratio ergo idem erit ius. ff. ad l. aquil'. l. illud.

r Eidē. ſcꝫ ſolēniſatōi.

s Intereſſe. ſ. extra eccliam parrochialem vel capellā habentē iura parrochialia.

t Integrū. cōputandū a tp̄e ſnīe declaratorie ſup hoc ferende inquantū pena que ſequitur eſt ſnīe late. Alioquin ſi ſit ſnīe ferēde cōputabitur a tp̄e quo ferē ſnīa. ꝓ q̄ vide qđ dicā ī glo. ꝓxi.

Qñ canon dicat ſnīe late qñ ferēde.

v Sit ſuſpenſus. ſcꝫ ipſo facto vt ꝓxī ī. c. ꝓxi. ad finē. Sꝫ qr gloſe varie ſūt quando canon vel ꝯſtitutio dicat ſnīe late et qñ ferēde. ſciās ꝙ q̄ñcqꝫ canon vel lex loquitur ꝑ participiū ꝑteriti tp̄is et tūc regulariter eſt ſnīe late. ſic ſtat gloſa de elec. c. cupientes. §. ceterū ṽ. ſuſpenſos ꝑ Jo. li. vi. Et hoc verū maxime qñ ponit cū adiūcto vel eo ipſo vel ipſo facto. vel ſi dicat auctoritate huius ꝯſtitutionis ſit ipſo iure priuatus. ſic ſtant textus ⁊ gloſa de elec. c. ſi canon. li. vi. et ibi ꝑ Jo. in ṽ. priuatus. et facit ad hoc glo. de hereticis. c. quicūqꝫ. Ubi hec verba ſit inodatus importāt excōicationis ſnīam ipſo iure. vt ibi notat Jo. an. ṽ. innodet. fallit tñ ſi vbi alio iure appareat ꝙ ſit ferende vt in. c. ij. de ſo. ꝯpe. vbi iſta verba ſit ſequeſtratus ſunt ſnīe ferende et non late. q̄ñcqꝫ ṽba nō ꝓferunt in preteritū. et tunc ſi ſint verba ꝓpria ſiue declaratoria ē canon late ſnīe vbi gr̄a cū dr̄ ſic: decernimus viribus carere maxime ſi addatur omnino vt. d. c. licet canon vbi ſic notat ꝑ Jo. in ṽb. carere. vel ſi dicat decernim⁹ nō valere. de elect. c. ſi cui. ṽ. valere ꝑ Jo. li. vi. Si vero verba ſint diſpoſitiua tūc ſi verba ſonēt futurum et reſpiciūt actum iudicis vbi gr̄a priuent excōicent ⁊ ſilia. debēt itelligi in dubio ferende ſnīe vt notat Jo. an. de elec. c. cupientes. §. ſi vero. ṽ. ꝑuentur. li. vi. facit ad hoc gloſa de reg. iur'. c. in penis. li. vi. Fallit tñ hoc qñ iunguntur hec ṽba vel ſilia eo ipſo vel ipſo facto vt dicit glo. Jo. d. c. in penis. et eſt textus cū glo. de elec. ſi religioſus. li. vi. ibi ipſo facto viribus vacuet. Idē ſi dicat oīs priuentur. de penis. c. in quibuſdam. vel ſi dicat protinus vt notat glo. Jo. d. c. in penis. et hec intellige vera niſi ex ſequentibus vel precedentibus appareat ꝙ ſint late ſententie vt eſt textus de elect. c. ne pro defectu. et eo. ti. quiſquis in textu iuncta gloſa. Si vero verba nō reſpiciunt actū iudicis: et talia ſint ꝙ poſſint trahi ad preteritum et futurum: quia in futurum poſſunt intelligi prout puniunt factum de futuro: ſed factum quando erit factū poſſunt concernere vt de preterito: tunc ſi verba reperiantur in ſimili declarata ꝙ ſint late ſententie: late intelligūtur etiam in ſimili materia. ſic ſtat glo. extra de crimine falſi. c. dura. ⁊ in. c. clericis. ne clerici vel mo. iunctis doct. ibi et iūcto textu. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. Si vero non reperitur declaratū tunc in dubio intelliguntur ferende niſi iungatur tale verbū in oratione cum verbo quo adiicitur in alia pena verbū ipſo iure quia tunc qualificatur vtraqꝫ pena vt eſt textus de vita et hone. cleri. c. j. li. vj. et facit ad hoc lex iā hoc iure. ff. de vul. et pu. ſubſt. Sed ſi verba diriguntur ad canonem promulgantem intelliguntur late ſententie: maxime ſi additur verbum totaliter vel ſimile. de elect. cupientes. §. ceterum. et ibi per Johan. in ṽb. excludentes. vbicunqꝫ autem cadit probabilis dubitatio an ſit ferende an late in dubio debet intelligi ferende. quia hec eſt mitior pena vt notatur dicto. c. cupientes. §. ſi vero. ṽ. priuentur per Joh. an. li. vi. hanc theoricam ponit Anthonius extra de ſo. ꝯpe. c. ſi diligenti. ṽſ. ⁊ ex hoc nota.

celebrare ꝓſumpſerit aut[r] eidem intereſſe[s] per annū integrum[t]: ab officio ſit ſuſpenſus[v].

Johannes ſtratford.

Quicunqꝫ matrimonia prohibita non rite ſolēniſant de facto excōmunicētur et quater ſingulis annis publicentur. Non rite autem ſolēniſant etiā hi quicūqꝫ extra locum legitimum id faciunt.

Humana[a] concupiſcētia et infra[b]. Preſentis auctoritate concilii ſtatuimus ꝙ ex nūc[c] matrimonia[d] contrahentes ⁊ ea inter ſe ſolēniſari[e] facientes q̄cunqꝫ impedimenta[f]

a Humana concupiſcentia. Iſta eſt conſtitutio domini Johannis ſtratford archiepiſcopi Cātuarieñ. Et habet quinqꝫ partes. In prima ſtatuit contra contrahētes matrimonia ſciētes aliquod impedimentum ſubeſſe canonicum vel de eo ꝓſumptionem veriſimilem habentes. In ſcđa ibi. Sacerdotes. ſtatuit cōtra ſacerdotes ſolēniſantes talia matrionia prohibita vel etiā licita inter non ſuos parrochianos. In tertia ibi. Clādeſtina. ſtatuit cōtra cōtrahentes matrimonia clādeſtina et ea fieri ꝓcurātes et eis intereſſentes adiiciendo penam i ſingulis caſib⁹ ſupradictis. In. iiij. ibi. Et qđ quater. mandat penam huiuſmodi quater ānis ſingulis publicari. In quinta ibi. Sane. declarat conſtitutionem predeceſſoris ſui alias editam in concilio ꝓuinciali circa contractus matrimoniales.

Diuiſio.

b Et infra. hic deciduntur quedam pericula et abuſiones q̄ ſepius contingebant in contractibus matrimonialibus contra q̄ hic prouidetur.

c Ex nunc. ſic itaqꝫ futura reſpicit et non preterita.

d Matrimonia. nunquid idem dicendum ſit in ſponſalibus de futuro. dic ꝙ nō quia hec conſtitutio cum ſit penalis non excedet caſum ſuū. ſic ſentire videtur Johan. in coll'. extra eo. c. cum inhibitio. Et etiam Johan. an. in addi. qui dicit ꝙ non ſine miſterio auctor vſus eſt hoc vocabulo matrimonia. et aliud eſt promittere contrahere et aliud contrahere ſm eum Hoſtieñ. tamen dicit ꝙ ex mente ſtatuentis idem dicendum eſt. nam multis modis talia ſponſalia tacite confirmantur et tranſeunt in matrimonij preſumptum. extra de ſponſ. c. adoleſcens. ⁊ ſic eadem ratio ꝓhibitionis remanet ergo idem ius. extra de tranſla. epiſco. c. inter corporalia. ſed quod prius dixi puto verius in caſu huius cōſtitutionis.

e Solēniſari facientes. ſed quid ſi tantūmodo contraxerint ſꝫ nō ꝓceſſerunt ad ſolēniſationem nūquid incidant in penam huius capituli. videt ꝙ nō: quia iſta littera requirit duo: ſcilicꝫ cōtractum et ſolēniſationem ergo non ſufficit alterum interueniſſe ſine reliquo. Argu. eorum que leguntur et notantur de re iudi. c. j. li. vi. et ibi per Card. ṽ. iuſticiam. et per Joh. an. ṽ. prodigus. In contrarium tamen facit quia ſcientes impedimenta canonica ratione quorum prohibetur contrahi matrimoniū ex ſolo contractu obligantur ad penam licet vlterius proceſſum non fuerit. de conſang. et affi. c. j. in clem. et hoc puto verius etiam in hoc caſu. Ratio eſt quia copula hic poſita copulat inter ea que tendunt ad eūdem finē ſiue effectum: et ideo ſufficit alterum eorum interuenire ſm ea que ſolent notari per docto. de reſcrip. c. ij. et ibi optime ꝑ Anthoniū. Secus tñ eſſet ſi tenderēt ad diuerſos effectus vt etiā ibi ſolet notari.

f Impedimenta canonica. nedū diuina ſed etiā humana ꝓut nō'. xxxv. q. j. §. his ita in glo. et de reſt. ſpol'. c. litteras. ṽ. diuina lege ⁊ īpedimēta hm̄ōi plura ſūt ꝓut notat ꝑ Inno. et de ſponſ. c. iuuenis. ꝓpe fi. ⁊ in ſū. Jo. an. ſup li. iiij. decre. Quid ergo ſi ſentētia lata eſt ī cā matrimoniali ꝓ matrimonio a qua appellatū eſt ſi appellāns pendēte cā appellationis nubat alteri nūquid incidit in penam hui⁹ ꝯſtōnis? Effectus huius queſtionis eſt nūquid talis ſnīa poſſit dici īpedimētū canonicū. videt ꝙ ſic. qr tal' ſnīa oſtēdit illū ꝯ quē lata eſt fore verū maritū ei⁹ ꝓ q̄ lata eſt ꝗ ꝑſuppoſito ꝓhibeo nō ꝑt tenere ꝯtr⁹ cū alia. et de ſpōſ. c. cū iter. facit ad h̄ qr res iudicata ꝓ veritate accipit. ff. ſam. her'. l. cū putarē. ⁊ qr ex ſnīa fit ius iterptes et de re iud. c. cū inter. ⁊ qr ꝓ ſnīa iudicis ꝑſumēdū eſt ſꝫ ea q̄ legit ⁊ no. de renū. c. in ꝑſītia. Sufficit eī ꝙ ſic ꝯhēs hēat ſuſpitōꝫ veriſimilē de īpedimēto. vt ī. dicet ī textu. In ꝯtrū tñ facit. qr ꝯſtō iſta loquit de īpedimento ꝑpetuo taliꝫ qđ nō ſolū īpedit matrimoniū ꝯhēdū ſꝫ qđ dirimit iam contractū. ſꝫ īpedimētū ꝓueniēs ex ſnīa nō eſt hm̄ōi maxie qñ eſt ab ea appellatum ergo ⁊c'. hoc pꝫ qr ſiue dicamus ꝙ appellatio ſuſpēdat ſiue extīguat ꝓnūciatū ꝓut legit ⁊ no. ff. ad turpil'. l. j. ſ. fal'

Queſtio.

canonica in ea parte ſcientes[g] aut preſumptionem[h] veriſimilem eorūdem[i] habentes. Sacerdotes[k] quoqꝫ qui ſolēnizationes matrimoniorum prohibitoꝝ[l] hmōi ſeu etiaꝫ licitorum[m] inter alios ꝙ̄ ſuos[n] parrochianos impoſterū ſcienter fecerint dioceſanoruꝫ[o] vel curatoꝝ[p] ipſoꝝ cōtrahētiū ſuper hoc[q] licētia[r] non obtenta[ſ]. Clandeſtina[t] etiā matrimonia in eccleſiis[v] oratoriis[x] vel capellis[y] ſolēnizari vi[z] vel metu impoſterum facientes[a]: ac matrimoniorum predictoꝝ[b] huiuſmōi[c] ſolēnizationi intereſſentes[d]: cōſcii[e] premiſſorum maioris excōicatiōis ſentētiā incurrāt ipſo facto

poſſibile eſt ſniam ipſam poſſe infirmari: aut ex eiſdem actis aut ex de nouo in iudicium deducendis iuxta l. ꝑ hanc. C. de tempo. et repara. appella. Sententia igitur non poteſt dici impedimentum ꝑpetuū niſi ex euentu quo fuerit cōfirmata. In quo etiā caſu nō tranſiret oīno in rem iudicatam in preiudiciū alterius matrimonii veri. ex. de re iudi. c. lator. Et hanc partem puto veriorē ſcilꝫ ꝙ ſic contrahens ſciēs ſententiam prius contra ſe latā nō incidit in penaꝫ huius ꝯſtōnis niſi ꝓ faciat lapſo tꝑe ad ꝓſequendum ⁊ finiendū ſuā appellationem ⁊ negligēs fuerit in ea ꝓſequenda. Nam tūc ſnia prius lata rata manet de appella. c. cum ſit. ⁊ c. reprehenſibil. et c. ſepe. nec obſtat ꝙ dr̄ res iudicata ꝓ veritate accipit̄ ⁊ ꝙ ex ſnia fit ius inter partes: qꝛ illa vera ſunt qñ nō eſt appellatū ſꝫ ſnia trāſiuit in rem iudicatam vt pꝫ. d. c. cū inter. nec obſtat qꝛ ꝓſumit̄ ꝓ ſnia iudicis. Nam illa preſumptio bene recipit ꝓbationem in ꝯtrarium vt pꝫ. d. c. in ꝑſētia. Fateor tñ ꝙ talis qꝛ facit cōtra tacitum interdictū eccl'ie alias eſt arbitrarie puniendus ſm ea q̄ legunt̄ ⁊ notant̄ de ſponſ. c. veniens. et c. cū apoſtolica.

g ℭ Sciētes ſm rei veritatem. et hec ſcia pōt ꝯprehēdi ex auditu iii. q. iiii. c. ſibus in ꝓn. cū glo. i. de iureiur. c. ex litteris ꝑ Inno. ⁊ nimirū ſi ſcienti nō ſubuenitur qꝛ ſciēs ſe decipit. ff. qđ cū falſo tu. l. i. in fi. et ſic habes ꝙ ignorantes nō ligat hec ꝯſtō. qđ intellige verū in ignorantia facti ꝓbabili et nō affectata ſcꝫ qꝛ ignorant inter eos fore impedimentum aliqđ. Si vo ignorant ius neſciētes illud qđ eſt īpedimētū fore impedimētū vtputa ſciūt ſe eſſe attinētes in qrto gdu ⁊ ſic ſciūt gdū: ſꝫ ignorāt tñ i illo gdu ꝯhere fore ꝓhibitū tunc ligat ipſos ꝯſtō. de re iud. ignorantia. li. vi. cū ſuis cōcor. Si vero alter ꝯtrahentiū ſolus hoc ſciat ille ſolus ligat̄. facit ad hoc. xxxiiii. q. ii. nō ſatis. C. ſo. ma. ſi ignorans. qꝛ ſi cōtraxerit ignorantes poſtea tñ ſciunt impedimentū et cohabitant non ligant̄ cū hec ꝯſtō nō puniat cohabitantes ſed ꝯhentes et inter ſe matrimoniū ſolēnizari facientes facit ad h. ff. de his qui no. infa. l. qđ ꝙ in ꝓnci. C. de vſur. tranſlo. l. i. ad fi. ff. de vſuris. l. q̄ ſcit. in fi. ff. de bo. liber. l. q̄ cū maior. et de mino. l. iii. §. ſcio. Sic tñ ꝯtrahentes et cohabitantes carnaliter ꝯmiſcētes peccant. Argu. ad hoc. i. q. i. eos in fi. de ſymo. ſicut tuis. C. de ince. nup. l. cū ancill. de ſen. excō. Inquiſitioni. ⁊ ꝑ hac materia vide notata Jo. an. de cōſang. et affi. c. eos. §. ſcienter. in clem.

h ℭ Preſumptionem veriſilem. ſcire nanqꝫ ⁊ ſcire debere eq̄parantur. ff. de acquiren. here. l. ſi duo.

i ℭ Eorūdem. ſcilicet impedimentoꝝ.

k ℭ Sacerdotes. Secunda pars.

l ℭ Prohibitorum huiuſmodi. etiam inter ſuos parochianos vt differat a caſu ſequenti.

m ℭ Licitoꝝ. i. nō ꝓhibitoꝝ. edictū nanqꝫ de matrimonio eſt ꝓhibitorium certaꝝ ꝑſonaꝝ. de ſpōſ. c. cū apud. alias dici dꝫ ꝑmiſſoriū qꝛ quilꝫ admittit̄ qui nō ꝓhibetur. Qñqꝫ eni edicta ſūt r'aliter ꝑmiſſiua: ⁊ tūc ols admittūt̄ q̄ nō ꝓhibent̄. ⁊ tale eſt edictū de matrimoniis. et de ꝓcuratorib'. ff. de ꝓcura. l. inuitus. §. i. Qñqꝫ edicta ſunt ꝓhibitiua et in illis omia ſunt ꝓhibita niſi ſint expreſſe cōceſſa. et ita eſt illud de collegiis illicitis ⁊ qđ notatur de tranſla. epiſ. c. inter corpalia. §. ſed neqꝫ.

n ℭ Suos parochianos. qñ vicꝫ neuter ꝯtrahentiū ſubeſt ipſi ſolēnizaturo matrimoniū iure parochiali. Quid ergo ſi vnus ꝯhere volētiū ſit parochianus ſuus alius vero eſt de aliena parochia an hēbit locū pena hui' ꝯſtōis ſi non interuenerit licētia coꝝ quoꝝ intereſt vt infra dr̄. videt̄ ꝙ nō qꝛ iſtud ſtatutū qđ eſt penale ſtricte dꝫ intelligi. Vñ cū pluraliter loquat̄ de parochianis videt̄ ꝙ non habeat locū in vno. ad qđ facit. l. deteſtatio. §. fi. ff. de v. ſig. In cōtrariū tñ facit. ff. vi bo. rap. l. ii. §. ſed et ſi vnus. ⁊ c. l. §. ꝙ ait ꝑtor. ff. de neg. geſt. l. iii. ⁊ hoc puto verius. Ar. dictaꝝ legū q̄ voluit ꝙ ſtatutū loquens de delicto pluriū habeat et locū in delicto vnius. et ſic ſentit Barth. in dicto. §. ſed et ſi vnus falle.

o ℭ Dioceſanoꝝ: q̄ cū habeāt curā inſolidū ꝑ totā dioceſim pñt licētiam de qua ſequit̄ ꝯcedere vbiqꝫ ꝑ totam dioc. Arg. ad h. ex. de ſucceſ. ab inteſta. c. fi. de ſepul. c. ii. ꝑ Jo. an. dic pro hoc vt notat̄. x. q. i. in ſūma. fallit tñ ſi de conſuetudine vl' ꝓuilegio epūs nō poſſit imediate adiri ſed inferior vt archidiaconus. de offi. ord. paſtoralis ꝑ Jo. an. ſup glo. i. ⁊ c. ti. c. cū epūs i no. li. vi.

p ℭ Curatoꝝ. quo ad ſuos parochianos tñ. circa qđ vide qđ ſcripſi. ſ. e. c. §. vrgente neceſſitate.

q ℭ Sup h. ſ. ſup ſolēnizatiōe et matrimonii liciti.

r ℭ Licentia. de qua ſcꝫ ꝯſtare poterit ꝑ epl'aꝫ vl' ꝑ teſtes. qđ dic vt dixi. ſ. e. c. i. §. ſpeciali licentia.

ſ ℭ Non obtēta. ⁊ ſic nō ſufficit petere licentiam niſi realiter obtineatur qñqꝫ tñ ſufficit petere licentiam lꝫ nō obtineat̄. ex. de regu. c. lꝫ. glo. magna.

t ℭ Clādeſtina. iii. pars. et hic ſcias ꝙ matrimoniū dr̄ clādeſtinū multis modis. Primo qñ fit ſine teſtibus ex. e. c. ii. Scdo qñ fit ſine ſolēnitate poſita. xxx. q. v. Aliter. qꝛ ſcꝫ ſponſa non petit̄ ab habētib' eā i dñio ſiue poteſtate. nec traditur dotata nec poſtq̄ ducta eſt abſtinent contrahentes a cōmixtione carnali biduo vl' triduo. Si tñ oia hec non interuenerint non eſt petm̄. xxx. q. v. c. noſtrates. in fi. Tertio qꝛ nō ꝑmittunt̄ publice denūciatiōes ſiue bāna publica. extra eo. c. cū inhibitio. et. ſ. e. c. qꝛ ex ꝯſtibus. alios tres modos ponit Hoſti. e. ti. c. i. et Jo. an. in. d. c. cū inhibitio Et ſūt hi in effectu. ꝑmo qñ pubes alteri ligatus contrahit ſine licentia eccl'ie. de deſponſ. impube. c. acceſſit. et c. cōtinebat. Secūdo qñ impubes ꝯtrahit qñuis de primis ſponſalibus agatur. Tertio ſi ꝯhat pubes cōtra interdictum eccl'ie ſpāliter factū ex. de ſpon. duoꝝ. c. tua. vel generaliter factum ex. de ma. ꝯtract. contra inter. eccl. c. i. ⁊ ꝑ totū. et hoc ſiue interdictū ſit expreſſum vt ibi. ſiue tacitū vt qꝛ lis pendet extra de ſponſ. veniens. et c. cum apoſtolica. Scias tñ ꝙ in quolibet caſuū predictoꝝ tenet matrimoniū cōtractum quo ad deū niſi aliud ꝑpetuū impedimentuꝫ obſtet. qđ dic vt notatur extra de ſponſ. duoꝝ. c. penulti.

Mlt'ſ modis matrimoniū dr̄ clādeſtinum.

v ℭ Eccleſiis. ſcꝫ parrochialibus vel aliis cum gnālr̄ loquat̄.

x ℭ Oratoriis. hic vide quod ſcripſi. ſ. de decimis. capi. q̄ ſit. vb. oratoriis.

y ℭ Capellis. ſiue curam aiaꝝ habentibus ſiue non.

z ℭ Vi vl' metu. ſi ergo abſqꝫ vi vel metu hoc fiat nō habebit locū pena que hic ſequitur in caſu celebrationis matrimonii clādeſtini. Ar. ſumpto a ꝯtrario ſenſu. et pōt eſſe rō: qꝛ ꝯhentes clādeſtine et ſacerdotes matrimonia hmōi ſolēnizantes alias ſatis puniuntur ſm ea q̄ habes ex. eo. c. cum inhibitio. Vnde nō eſſet iuſtum tales duplici pena conteri cū vna ſit ſufficiēs. ex. de iudi. c. at ſi clerici in fi. Sed qꝛ interpretatio cōis facit in ꝯtriū q̄ opinat̄ ꝙ et ꝯhentes ⁊ ſolēnizantes matrimonia clādeſtina et eis ſcienter intereſſentes et nec vi nec metu interueniente incidant i hāc penā: vt illā cōem interpretationē defendas remitto te ad nōta. ſ. de cohabi. cler. ⁊ muli. c. i. §. publice. vbi ſcripſi qñ fallit argumentū a contrario ſenſu.

a ℭ Facientes. id eſt compellentes et intelligas hoc ſiue vis ſiue metus adhibeatur ſacerdoti ſolēnizanti: ſiue ipſis ꝯtrahentibus ſiue ipſoꝝ parentibus aut amicis ſine quoꝝ conſenſu forſan ipſi ꝯtrahentes talem ſolēnizationem non ſubirent.

b ℭ Predictoꝝ. ſ. clādeſtinoꝝ maxie bānis nō ꝑmiſſis. alias potes intelligere de q̄buſcūqꝫ matrimoniis ꝯtrahi ꝓhibitis rōne alicui' īpedimēti canonici vt dictū eſt in §§. i. ⁊ ii. vt vicꝫ facientes vi vl' metu tali a matrimonia ſolēnizari vel eis intereſſentes et ꝯſcii eorūdē incurrant penam hic limitatam: ſꝫ qđ ꝑus dixi re puto verius ex mente ſtatuētis. et hoc ſatis apparet ex lr̄a q̄ ſeq̄t

c ℭ Huiuſmodi ſolēnizationi ⁊c. q̄ referri hꝫ ad ſolēnizationē factam vi vel metu de qua ꝓxi. dixit.

d ℭ Intereſſentes. repete quod eſt ſupra ſciēter et ſic intelligi poteſt quod ſequitur.

e ℭ Cōſcii ꝑmiſſoꝝ. vt exponat̄ ſic. ſciētes ꝑmiſſa. vl' potes dicere

Et[f] ꝙ quater annis ſingulis in genere excōicati publice nūcient penisqꝫ alijs ꝯtra celebrātes[g] matrimonia bannis[h] non editis vel alias[i] clādeſtine ſtatutis[k] a iure nichilominus arceāt[l]. Sane[m] qꝛ conſtitutio bone memorie Symonis mepham quōdā cantuarieñ. archiepī predeceſſoris noſtri proximi q̄ incipit. Item qꝛ ex[n] cōtractibꝰ: iuxta verboꝝ ſuorū corticē[o] opinione multoꝝ[p] in ſui fine[q] videtur dubia[r] ſeu obſcura[s] ipſam cōſtitutionem reddere pro futuro cupientes indubiam eam ſic intelligendam fore hoc approbante ꝯcilio declaramus[t]: ꝙ quiuis ſacerdos ſecularis vel regularis qui ſolēniʒatiōi matrimonij extra ꝑochialem eccleſiam vel capellā[v] habentem iura[x] parrochialia ſibi cōpetentia ab antiquo[y] intereſſe preſumpſerit: penā in ea latam ſubeat ipſo facto.

¶ Explicit liber quartus.

¶ Incipit liber quintus.

¶ De accuſationibus inq̄ſitionibus ⁊ denūciatōibꝰ

Edmundus.

¶ Sumariū de ſe patet.

conſcij pmiſſoꝝ etiam ſi non interſint ſed fuerint abſentes volentes tamen et conſentientes ꝙ talia fiant. nam cōſentientes ⁊ agentes pari pena puniendi ſunt. extra de offi. deleg. c. j. cū ꝯcor. ibi in glo. Sed ſm hunc intellectum opꝫ ꝙ habeas in littera ſic ⁊ ꝯſcij pmiſſoꝝ cōis tñ lr̄a ſic habet intereſſentes ꝯſcij pmiſſorum et hec littera eſt planior quia ſm hanc litterā nichil ſubintelligitur ꝗ ad intereſſentes ſed declarat qualis intereſſentia reprobatur: ſed ſi interponat hec copula et ſic vt copulat diuerſa et vt comprehendat etiam abſentes conſcios talis ſolēniʒationis tūc ꝗ ad intereſſentes opꝫ ſubintelligere ſcienter vt. ſ. dixi: et ideo planior eſt lr̄a que pōt ſtare ſine ſubintellectu.

f ¶ Et ꝙ q̄ter. q̄rta ps.

g ¶ Celebrantes. id ē cōtrahunt vel ſolēniʒantes. et ſic hec dictio celebrantes pōt referri tam ad eos qui inuicem contrahunt q̄ȝ ad eos ꝗ cōtractum ſolēniʒāt. et puto ꝙ in hoc loco ſub vocabulo celebrantiū etiā talibus ſolēniʒationibꝰ intereſſentes ⁊ eas approbantes contineantur. Nam et hoc importat ſignificatio vocabuli celebrare. eſt enī celebrare idē ꝙ feſtiuare / ſolēniʒare / frequentare vel celebria agere. que oīa locū habent approbatiue i ipſis qui talia approbando interſunt. facit ad hoc notata. ſ. ne cle. vel mo. c. preſenti. ℣. interſit. in fin.

h ¶ Bannis non editis. ſm exigentiā decre. cum inhibitio extra e. vel alias ſm exigentiam ſtatuti ꝓuincialis in ea parte editi vl' conſuetudinis certum modum huiuſmodi bānoꝝ editionis limitantis vt dixi. ſ. eo. c. j. ℣. ſolēnē editionem.

i ¶ Alias. ſcꝫ q̄ȝ bānis non editis. et hoc contingere poteſt quinqꝫ modis vt dixi. ſ. eo. ℣. clandeſtina.

k ¶ Statutis a iure. hic habes ſcire ꝙ contrahens matrimoniuꝫ clādeſtine contra ſolēnitatē illius. c. aliter de qua dixi. ſ. e. ℣. clādeſtina et non aliter modicam penam meretur a parte iuris niſi in hoc ꝙ ſine benedictione ſolēni vel ſine oblatiōe in eccl'ia more ſolito facta ſponſus ſponſā ſuam carnaliter cognouerit. Nā tunc vterqꝫ peccat quia venit cōtra cōſuetudinem generalem eccleſie et cōtēptor eccleſiaſtice cōſuetudinis ſicut preuaricator legis diuine punitur. xj. di. in his. Illi vero qui contrahentes clā ſine teſtibus ſolum delinquūt merentur aliquando penam perpetue excōicationis: aliquando ꝑpetui adulterij ſcilicet ſi anteqꝫ contractum inter eos initum publicauerint ad ſecunda vota tranſierint. de ſen. excō. c. inquiſitioni. de reſt. ſpol. c. litteras. ℣. porro. In tertio caſu ſcilicet quando non edūtur bāna tunc habet locum quod legitur extra eo. ti. c. cum inhibitio. In quarto caſu quando ſcꝫ pubes contraxit ſine licētia epiſcopi qui prius fuit alteri alligatus etiam ſolum ex contractu ſponſalitio puniendi ſunt contrahentes arbitrarie et etiam alij ſuam preſentiaꝫ exhibentes ſcienter. ſecus tamen ſi ignoranter. Argu. ad hoc de deſpon. impu. c. duo pueri. in fi. de diuor. c. porro. xxxiij. q. ij. ſeculares. In quinto caſu ſcꝫ quando impubes contrahit ſine licētia epiſcopi dic vt legitur et notatur de deſpon. impube. c. ſi infantes. li. vj. In ſexto caſu remitto te ad ea que leguntur et notantur de matrimo. contra. contra inter. eccle. ꝑ totum.

Pena legis noue ñ tollit antiquam.

l ¶ Nichilominus arceātur. Sic ergo hic habes ꝙ lex ſiue cōſtitutio noua imponēs penam diuerſam a legibus antiquis ſuper certis delictis non videtur tollere antiquam penam ſed potiꝰ ſtatuere accumulatiue. ꝓ quo vide glo. Io. an. in. c. licet canon de elec. li. vj. ℣. priuatus. ℣℣. et dico. iuxta quam gloſaꝫ notat ſibi dominicus de ſancto geminiano ꝙ vbi vna conſtitutio impoīt penam ipſo iure ſup actu ꝑ antiquam legem etiam damnato nō intelligitur ſublata lex antiqua nec pena antique legis que poteſt cōcurrere cū pena noue legis.

m ¶ Sane. quinta pars.

n ¶ Quia ex contractibus. hanc ꝯſtōnem habes. ſ. e. ꝑximo.

o ¶ Corticem. id eſt ſupficialem intellectum.

p ¶ Multoꝝ. ſupple minus bene ſapientium.

q ¶ Sui fine. ibi ſcilꝫ vbi dicit. Quiuis etiā ſacerdos ⁊c. vſqꝫ in fi.

r ¶ Dubia. qꝛ poteſt hēre duos intellectus diuerſos vt ſcꝫ vnus intellectus ſit ſicut littera iacet quo ad eccleſias ꝑochiales matrices extra q̄s nō debeat fieri ſolēniʒatio de qua dicit hic. Et ſic in capella etiam curata dependente ab eccl'ia parrochiali non poſſet hoc fieri innuendo ꝙ capella licet curata non tamē dici poteſt eccl'ia ꝑochialis cum a ſeipſa principalitatem non habeat ſed ab eccleſia parrochiali tanqꝫ matrici dependeat ſm ea ꝗ alias dixi. ſ. de cenſibus. c. quia lex nature. ℣. vna eccl'ia. Alius intellectus poſſꝫ eſſe vt etiam talis capella contineretur ſub noīe eccleſie parrochialis. Et iſte intellectus hic approbat ſaltem quantū ad eos qui ſubiacent tali eccl'ie iure parrochiali.

s ¶ Obſcura. hec obſcuritas colligitur eadem ratione qua ⁊ dubietas de qua pfertur in glo. ꝓxi.

t ¶ Declaramus. ſic ergo ſucceſſor declarat ꝯſtitutionem predeceſſoris ſui. pro qua materia vide quod ſcripſi. ſ. de conſuetu. c. ſtatutum. ℣. hac autem. ℣. interpretatione.

v ¶ Uel capellam. in hoc habes locū declaratio vt ſcilicet appellatione eccleſie parrochialis contineatur et capella habens iura parrochialia.

x ¶ Iura parrochialia. que et in quibus conſiſtant notat plenius ꝑ Io. an. extra de parrochijs ſuper rubrica. et tetigi ſupra ſ e. ti. c. j. ℣. eccleſijs parrochialibus.

y ¶ Ab antiquo. ſcꝫ per ſpacium. xl. annorum ad minus cum ordinatione epiſcopi a principio. xvj. q. j. quia in cunctis. vbi patꝫ ꝙ ad ſolum epiſcopum ſpectat conſtituere eccleſiam vel capellā parrochialem. Et hoc verum puto in his capellis quibus inſtituitur aliquis vt perpetuus curatus eiuſdem licet dependeat talis capella ab eccleſia ſuperiori vt notat. xvj. q. j. c. plures in fine. ꝑ archidi. Tales nanqꝫ capelle poſſunt preſcribere decimas et alia iura ſpūalia contra matricem eccleſiam. de preſcrip. c. ex tranſmiſſa. Sin autem in tali capella non ſit inſtitutus ꝑpetuus curatus ꝑpetuus ſed remotiuus ad libitum prelati maioris eccleſie poteſt nichilominus in caſu talis capella habere iura parrochialia videlicet ex cōſuetudine preſcripta. Conſuetudo nanqꝫ multum poteſt in transferendo ius vnius eccleſie ad aliam. extra de decimis. c. dudum. et. c. ⁊ ad apoſtolice. et. c. cum in tua. et c. cum ſint. Siīr hoc fieri poteſt ex compoſitione. extra de decimis. c. ex multiplici. Item ex priuilegio. de deci. c. ex tranſmiſſa. et. c. a nobis. Item ex preſcriptione vt dictis. c. cum in tua. et de preſcrip. c. de quarta. cū ſimilibus. Et circa hanc materiam vide licet quomodo ad capellam ſubditam eccleſie matrici poſſūt ꝑtinere decime et alia iura parrochialia vide ſi placeat notata ꝑ Anth. de butrio. de decimis. c. cum contingat. ℣℣. venio igitur ad fin. ⁊ ℣℣. ſequentibus.

¶ Finis quarti. ¶ Incipit quintus.

Sint in quolibet decanatu duo vel tres viri deum habētes pre oculis qui exceſſus publicos prelatorum ⁊ aliorum clericorū ad mandatum Archiepi̅ vel eius officialis ipſis denūcient.

a ¶ Sint in quolibet. Hec eſt conſtitutio Edmūdi Archiepiſcopi ⁊ facit ad tertiam partem Rubrice ſcȝ de denūciationibus.

b ¶ Decanatu. ſcilicet rurali.

c ¶ Duo vel tres. ſupple ad aſſignationem Archiepi̅ vt. i. ſequitur. Et hec cōſtitutio adijcere id aliqđ vltra videt qđ legiꝉ ex. e. c. ſicut oli. qđ loquiꝉ de ꝑſonis ydoneis ꝓuidis. i. ⁊ honeſtis per ſingulas dioč. ad talia in cōcilio ĝnali referenda aſſignandis. Hic autem ordinat vt tales perſone vſq; ad numerū hic limitatū ſint non ſolū in dioceſi ſed in ſingulis decanatibus qui ꝑ ſingulas dioč. ſolent eſſe plures vel pauciores ſm latitudinē et amplitudinē ipſarū dioč. Et ſic pōt iſta cōſtitutio intelligi de talibꝰ viris ordinandis per ꝓuinciā. ſed hoc nō dicit hec littera q2 nō loquitur de ꝓuincia ſed ĝnaliter nō faciendo mentionē de prouincia vel de dioč. Qꝫ aūt tales deputentur in dioč. archiepi̅ ſatis cōuenit iuri vt no. Cardi. de offi. ordi. c. i. ꝟ. ſuffraganeorū. li. vj. Et vide qđ dicam. i. e. ꝟ. mandatū epiſcopi.

d ¶ Deum habentes pre oculis. extra. e. c. qualiter et quando. i. de re iudi. c. i. li. vi.

e ¶ Exceſſus publicos. i. notorios de quibus magna et publica regnat infamia. nam tales de quibus hic loquiꝉ. ⁊ extra. e. c. ſicut olim referre habent ſolū ea de q̄bus fama laborat ⁊ talibus etiā licet iurati non ſint crediꝉ in notorijs ⁊ alijs quibus aſſiſtere debent iudici. ff. ad turpil. l. ab accuſa. §. denūciatores. ⁊ in talibus eis creditur ſine inſcriptione. iiij. q. iiij. §. aliqñ. ⁊ C. de accuſa. l. ea quidem. Si vero exceſſus nō ſint notorij nō crederet vni officiali niſi ꝓbet. C. e. ti. l. ſinguli. iuratis tñ ex quo plures ſunt creditur quouſq; reprobentur. ex. de teſt. cogen. c. preterea.

f ¶ Prelatorū. ſ. epōꝝ qui inq̄ſtum ſuffraganei ſunt ſubiacēt immediate archiepō ⁊ eius officiali ⁊ etiā officiales ipſorum epōꝝ qđ dic vt legitur ⁊ nō. de offi. vica. c. i. li. vj.

g ¶ Aliorū clericorū. ſ. ſubditorū ipſorū ſuffraganeorū et ad effectū q̄ hmōi exceſſuū correctio fiat in cōcilio ꝓuinciali bene procedit qđ hic ordinaꝉ ſm ea que leguꝉ et no. extra. e. c. ſicut olim. non tñ vt archiepō ſeu eius officialis eos corrigat vel in eos iuriſditionē exerceat niſi in caſibus notatis per Ber. ⁊ alios doct. extra de offi. ordi. c. paſtoralis. de ſup. neg. ꝓla. c. vnico. ꝑ Cardi. li. vj. ⁊ vide que dicam. i. glo. proxi.

h ¶ Mandatū archiepi̅. cōtra hoc opponiꝉ de offi. ordi. c. i. li. vj. vbi pꝫ q̄ archiepō non pōt deputare officiales foraneos i dioč. ſuffraganeorū ſuorū. nam cū ipſe archiepō nō poſſit in tali dioč. ſedere non pōt ibi officialem cōſtituere nec pōt ibi aliquid exercere qđ cōcernit ptātem iudicialem vt ibi innuiꝉ. Solutio illud locū habet qñ tales officiales deputātur ſic vt ibi habeāt iuriſditionem qđ nō licet vt ibi dr̄. hic vero loquiꝉ de talibus qui nullā iuriſditionē exercebūt ſicut alias legiꝉ ex. e. c. ſicut olim. Sed tñ denūciabunt archiepō vel eius officiali exceſſus publicos ⁊ notorios in quibus eo q̄ tales exceſſus ſunt incorrecti ſtatim deprehenditur negligentia ipſius dioceſani. ſicut alias pꝫ de cenſibus c. i. §. notoria. li. vj. ⁊ d. c. ſicut olim. per Ber. ⁊ alios.

i ¶ Vel eius officialis. qui habet idem conſiſtoriū cū ipſo archiepō ſaltem in his q̄ concernūt ptātem ſuam metropoliticam. de cōſue. c. nō putamus. li. vj. ⁊ idem puto in his q̄ concernunt eius officiū iure legationis. extra de offi. leg. c. i. nā inq̄ſtum archiepō eſt legatus natus non cōuenit vt eius poteſtas in hoc ſeparetur ab his q̄ ad ipſm ſpectant iure metropolitico maxime cū vtraq; poteſtas ſimul ⁊ ſemel ei accreſcat adepta dignitate archiepali. ⁊ ſic vna et eadē dignitas diuerſo iure cenſeri nō debet. xij. q. ij. c. cognouimus. vnde ⁊ iura que loquūtur de archiepō Remenſi q̄ etiā eſt legatus in ſua ꝓuīcia vt cōiter loquūtur de eius officiali pꝫ exemplū de offi. ordi. c. i. §. officiales. de foro cōpe. c. i. li. vj. de appel. c. Romana. de peniten. c. i. de ſen. excōi. c. romana. e. li. ac ſi iura vellent innuere q̄ licet principalis iuriſditio remaneat i archiepō ⁊ apud eū: ſecūdarie tñ eius exercitiū transfertur in eius officialem generaliter conſtitutū. ⁊ hoc ſatis ſonat hec littera q̄ circa mandatū hmōi parificat officialem archiepi̅ ipſi archiepō nec reperies in toto corpore iuris canonici in aliquo textu mentionem factam de auditore cauſarꝫ curie alicuius archiepi̅: ſed q̄ poſt ipſm archiepm quarūcūq; cauſarū in foro ſuo iudiciali cognitio examinatio ⁊ terminatio pertinere debēt ad eius officialem generalem. Fateor tñ q̄ licet hoc cōueniens et iuri conſenū ſit vt ſcȝ officialis archiepi̅ legati nati exerceat ⁊ ſuppleat vices ipſius archiepi̅ in his q̄ ĝnaliter ipſius forum iuriſditionalem cōcernūt ſicut ⁊ alij officiales ſuffraganeorū ſuorū cōſimiliter faciūt in his q̄ ĝnaliter ad ipſorū forū pertinent ſicut clare pꝫ. d. c. romana. de app. li. vj. Debꝫ tñ hmōi officialis in reſcribendo ad appellatiōes vel querelas vno modo vel alio interpoſitas ſm earū qualitatē reſcribere vt ſcȝ in his q̄ ſpectant ad archiepm iure legationis aliquid in reſcripto inſeraꝉ per qđ ſciri poſſit q̄ reſcribēs aliter fundat iuriſditionem in illo caſu q̄ in alio qñ ſcȝ ſcribit iure metropolitico. et ſic intelligo. c. i. de offi. lega. Hall.

multiplex eſt denūciatio.

h ¶ Denūcient. Hic ſcias q̄ quedā eſt denūciatio euāgelica ⁊ ad eam quilibet admittitur etiā infamis niſi perſeueret in crimine. nullus tñ ad hanc teneꝉ niſi ſicut ad alia opera pietatis: et in ea requiriꝉ trina monitio. ⁊ eſt eius effectus principalis vt aīa ſaluetur ⁊ nō requirit iuris ordinem. ⁊ de hac habetur. ij. q. i. ſi peccauerit. vbi de materia denūciationis prolixe tractaꝉ per Arch. Alia eſt denūciatio iudicialis: ⁊ hec ē duplex. q2 alia publica alia priuata. Publica fit ꝑ officiales iudicio ⁊ ſolū in notorijs vt hic neq; requirit monitionē precedentē. de hac notat Ioh. an. extra e. c. ſicut. ſuper glo. fi. ⁊ nō. iiij. q. iiij. c. aliqñ. per Io. Priuata eſt q̄ cōpetit leſo ꝓpter ſuū intereſſe. ⁊ pōt fieri in foro ſeculari. ff. de offi. ꝓcōſul. l. nec quicq̄. §. de plano. ac etiā in foro eccleſiaſtico. De his tñ que poſſunt expediri in foro eccleſiaſtico vt ſi eſt miſerabilis perſona vel qñ conqueritur de eo qui non hꝫ ſuperiorem vel de iudice faciente oppreſſionem. auꝉ. vt diffe. iudi. §. ſin autem coll. ix. Ne ſi fieret generaliter oēs cauſe per hanc viā traherenꝉ ad forū eccleſiaſticū. ⁊ requirit in ea monitio ſi fiat in foro eccleſiaſtico alias non. ⁊ requiriꝉ ordo iuris ⁊ plena ꝓbatio. de hac loquiꝉ c. nouit. extra de iudi. vbi de materia denūciationis tractaꝉ per Henri. de bowyco. ſed ſatis prolixe per Antho. de butrio. ¶ Quedā eſt denūciatio canonica ⁊ hec eſt duplex. q2 quedā eſt generalis, quedā ſpecialis. Generalis eſt q̄ fit de eo qđ ꝑtinet proprie ad forū eccleſiaſticū puta q2 ſubditus denūciat prelatū criminoſum vel aliquos nō legitime in matrimonio copulatos: ⁊ requiritur triplex monitio ⁊ fit tñ in negocio eccleſiaſtico. Specialis eſt q̄ fit tñ propter propriū intereſſe vicȝ vt aliquis remoueatur a beneficio q2 michi cōpetit: ⁊ requiriꝉ triplex monitio. et in hac iudex nō ꝓcedit niſi parte ꝓſequente Secus in generali. ¶ Quedam eſt denūciatio regularis q̄ fit ſm cōſuetudinem religioſorū. ⁊ de hac materia latius videre poteris de reli. do. c. i. per Cardi. li. vj. ⁊ d. c. ſi peccauerit. per Archid. de iudi. c. nouit. ꝑ Antho. ⁊ in extrauag. q̄ incipit ad reprimendā. ꝟ. denūciationem. ꝑ Barth. coll. xi. ⁊ ex hac littera habes q̄ nō ſolū epūs in ſua dioč. ſed etiam archiepō in ſua ꝓuincia pōt hmōi denūciatores cōſtituere ⁊ quilibet ordinarius ſiue iudex ad quem ꝑtinet correctio criminū. facit ad hoc. ff. de offi. ꝓfec. vigilū. l. i. §. quies. C. de decu. l. i. li. xij. ⁊ facit ad idem. l. de accuſatore. §. denūciatores. ff. ad turpil. ⁊ l. ea quidem. C. de accuſa. ⁊ denūciator pōt ꝯſtitui ille qui admittiꝉ ad accuſandum ⁊ nō alius. ad qđ faciūt nō. per Ber. ex. de teſtibus. c. in omni. ⁊ talis denūciationis effectus eſt vt in crimine graui nō credaꝉ tali denūciatori vt pꝫ de cuſto. re. l. diuus. ⁊ dicta. l. i. C. de decu. ⁊ l. ea quidem Hall. In leuibus tñ delictis creditur talibus qñ deputanꝉ ad referendū illud qđ reipſa inueniunt ⁊ vere illud qđ ipſi viderint. ſic ſtat. l. i. §. quies. ff. de offi. ꝓfecti vigilū. facit ad hoc. l. leuia. ff. de accuſa. Si vero denunciator nō mittiꝉ ad referendū id qđ videt ſed id qđ reperit ex auditu et fama aliorū tunc talibus denūciatoribus nō creditur ad condēnationem ſed ad effectū inquirēdi. ⁊ ſic ſtat. l. diuus. ¶ Sed nūquid talis denūciator debet ſe ſubſcribere ſicut ille qui accuſat? Dic q̄ nō. textus eſt dicta. l. ea quidem. ⁊ extra. e. ti. c. ſuper his. talis tñ denūciator ſi non ꝓbauerit qđ denūciat puniēdus eſt extraordinarie non tñ ad penam talionis. hoc ꝓbatur ex. de calūnia. c. fi. cū ibi nōtis. Et ſi iudex virtute talis denūciationis ꝓcedat

An ſoli denunciatori credēdū ſit

Queſtio.

simpliciter ad infligendū penā tunc contra denūciantē possunt opponi exceptiones q̄ opponi possent cōtra accusatorem dicendo q̄ talis nō est legitimus denūciator. Si tñ iudex procedat ꝑ inquisitionē tūc exceptiones ꝯtra cōtra personam denūciatoris cessabunt. hoc ꝓbatur extra de symonia. c. licet hely. Et hec notatur. ff. de custo. reo. l. diuus. ꝑ Barth. vbi etiā videre poteris de aliis dubiis hanc materiā cōcernentibus.

De simonia.

Stephanus in concilio Oxoñ. primo.

Ius sepulture et sacramēta ecclesiastica nulli denegentur ob defectū pecunie: nec ꝓ chrismate quicq̄ꝫ petendum. petens autem anathema sit.

Firmiter[l] inhibemus ne cuiq̄ꝫ pro aliqua[m] pecunia denegetur[n] sepultura[o] vel baptismus[p] vel aliquod[q] sacramentū ecclesiasticum vel etiam matrimonium contrahendū impediatur[r]. Quoniā si[s] quid pia deuotione fideliū consuetū[t] fuerit erogari[v] super hoc[x] postmodum[y] volumus ꝑ ordinariū[z] loci ecclesiis[a] iusticiam fieri sicut in generali[b] cōcilio expressius est statutum. Absonū[c] etiam iudicam⁹ q̄ decetero pro chrismate z oleo aliquid exigatur[d] vel erogetur[e] cum totiens[f] hoc prohibitū reperiatur. Si quis[g] vero contra[h] hoc facere ꝓsumpserit anathemate[i] sit innodatus[k].

Idem

Nichil pro receptiōe religiosi expetat z si ob paupertatē domus habitum soluere teneatur intrās nichil vltra recipiatur.

Preterea[l] statuimus concilio presenti approbante vt nullus[m] decetero pro receptione[n] ali-

l Firmiter inhibem⁹. Hec est cōstitutio Steph. arčhi. i ꝯcilio Oxoñ. primo. Et hʒ tres partes. Diuisio. In prima ꝓhibet ne pro aliquo sacramēto ministrando exigat pecunia. In secunda ibi Absonū. reprobat vt aliq̄d exigat vel recipiat pro chrismate vel oleo sancto. In tertia ibi Si quis. adiicit penam.

m Aliqua pecunia. s. solita solui vel recipi in ministratione alicui⁹ sacri.

n Denegetur. nec differatur. ex. e. c. ad apłicam.

o Sepultura. q̄ vendi nō ds. xiii. q. ii. §. Item q̄ritur ꝑ Jo. z c. ibi sequētibus. de sepul. c. abolende. vbi appet in textu z i glo. q̄ in loco sacro vtputa ecclesia vel cimiterio pro sepultura nihil exigi debet. immo nec pro officio sepulture vt no. ibi Ber. z hoc verū quo ad officiū qd̄ clericus rōe beneficii ad hoc tenet. secus si nō teneat rōe beneficii dūmodo nō fiat ex pacto q̄ tunc esset symonia. ex. e. ti. c. iusti. fm Hosti. z c. nō satis. Dicit tñ glo. ꝗ. d. c. abolende. q̄ licet clerici exigere nō possint aliq̄d ꝓ sepultura hmōi cogi tñ possunt laici piās z laudabiles cōsuetudines obseruare. Et aduerte fm nō. Hosti. in e. c. q̄ petens ꝯsuetudinē seruari debere sibi caueat. Nā si petat pro terra vel officio succūbet nec ꝓderit sibi allegare ꝯsuetudinē vt. d. c. abolende. Si aūt dicat q̄ ꝓ quolʒ mortuo cōsueuit tm̄ donari pbr̄o vel ecclesie obtinebit vt in. c. ad apostolicā. ex. e. t. z vide glo. huic silem. xiii. q. ii. §. Item q̄rit.

Questio. Sed quero nūquid propter debitū defuncti possit seu debeat differri sepultura? Dicit Lancre. q̄ sic in anglia z sic ħ olim erat statutū extra de appel. c. qua fronte in parte decisa. Sed vt dicit Jo. an. ħ tanq̄ iniquitatē cōtinens fuit sublatū de textu. Mors nāq̄ oīa soluit. auč. de nup. §. deinceps. nā licet in vita possit debitor pro debito carcerari q̄ñq̄ vt ex. de solu. c. odardus. Cadauer tñ a tali vinculo est solutū per rōnem predictā vt no. extra de sepultu. c. ex parte. i. ad fi. per Petrū de ancho.

p Baptismus. Sed quid si sacerdos nolit aliquem baptizare nisi data sibi pecunia? Dic fm Tho. in sūma articulo. ii. ꝓut eū recitat Jo. in sūma ꝯfes. li. i. ti. i. q. xlv. q̄ in casu necessitatis quilibʒ pōt baptisare. Et q̄ nullo modo est peccandū: ideo in tali casu perinde habendū est ac si nō esset sacerdos qui baptizaret. vnde tūc qui gerit curā pueri licite pōt eū baptizare vł a quocūq̄ alio licite facere baptizari. possʒ tñ licite a sacerdote aquā emere que est purū elementū corporale. Si aūt esset adultus qui baptismū desideraret z imineret periculū mortis nec sacerdos vellet eū sine ꝑcio baptisare dʒ si possit per aliū baptisari. Qd̄ si nō possʒ ad aliū habere recursum nullo mō deberet ꝓ baptismo preciū dare sed poti⁹ absq̄ baptismo flumis decedere. Suppleret enī ei ex baptismo flaminis qd̄ ex facto deesset. Et ad hoc factū nō. per Jo. i. q. i. c. baptisandis. z ibi per Archi.

q Aliqd̄ sacramentū. sup. vel sacramentale. ad qd̄ facit qd̄ legit z no. in cōstitutione othonis sacramenta. z c. audita. z in constitutione octoboni. Quoniā ceca.

Questio. r Impediatur. Quid igit̄ si sacerdos cuius parrochianus intēdit nubere mulieri alterius parrochie nō vult cōsentire vt matrimoniū hmōi benedicat extra parrochiā suā nisi data prius pecunia vel saltē ꝓmissa? Dic q̄ si talis sacerdos nō intendit vendere licentiā benedictionis faciende sed ꝓuidere sibi super portione oblationū z ꝓuentuū que ipm̄ cōtingunt de nuptiis nō est symonia licet forte plus ei det vel ꝓmittatur q̄ habiturus esset si ipsemet illam benedictionē faceret. Si tñ ex certa scientia maiorem exegerit summā q̄ ꝓsumatur debere valere portio ipm̄ ꝯtingens merito ꝓsumi pōt q̄ nō sibi tm̄ prouidere voluit de portione sibi debita z eā ad firmā dare sicut aliq̄ fructus ecclesie dant ad firmā sed etiā licentiā benedictionis faciende vendere. Et silr̄ sacerdos q̄ nō vult dare parrochiano suo licentiā alteri cōfitendi nisi ꝓ pecunia symoniā ꝯmittit. nō. ꝑ Jo. in sūma confes. li. i. ti. i. c. xxxvi.

s Qm̄ si qd̄. pia. vbi ponit ratio ꝓmissorum.

t Consuetū fuerit. s. ab antiquo z ꝑ tēpus ꝓscriptibile licet ex voluntaria ꝓstatiōe. Nam exquo tātō tp̄e soluerūt ꝓsumūtur prius se ad id voluntarie obligasse vt nōt Jo. an. d. c. ad apostolicā. post Inno. quem ibi oīno videas pro his que cōcernunt ea que in talibus consueta sunt fieri.

v Erogari. s. tpe ministrationis hmōi sacramentorū.

x Super hoc. s. quod consuetū est fieri.

y Postmodum. i. post ministrationem sacramenti.

z Per ordinariū loci. i. per epm̄. extra. e. c. ad apostolicā. z sic sacerdos non erit iudex in re ꝓpria sed diocesanus si videat cōsuetudinem laudabilem z ꝓbabilem ad cohertionē ꝓcedat. alias abstinebit fm Jo. an. d. c. ad apostolicā. ꝟ. per epm̄.

a Ecclesiis. quarū noīe ad earū iura cōsequenda agere debent et cōueniri possunt earūdem ꝑlati z curati. de rescrip. c. edoceri. cū ibi nō. in glo. super ꝟ. officio suo teneant. vbi ꝓʒ q̄ noīe ecclesie ꝯtinetur ꝑlatus z ecōtra. vii. q. i. Scire debes. ff. de re. du. l. ciuib⁹

b Generali concilio. extra. e. c. ad apostolicam.

c Absonum. Secunda pars.

d Exigatur. scilicet a nolente.

e Erogetur. s. gratis. qd̄ dic vt dixi. s̄. de sacra vncti. c. cū sacri. ꝟ. tradendū. et. ꝟ. singulis ecclesiis.

f Totiens. extra. e. c. nō satis. z c. ea que. z c. tanti. in cōstitutione Othonis sacramenta. z in ꝯstōne octoboni Qm̄ ceca.

g Si quis vero. Tertia pars.

h Contra hec. s. que dicta sunt a principio capituli.

i Anathemate. i. excōicatione solēni. de quo habes. xi. q. iii. debet. vel anathemate. i. superna maledictiōe. Sic exponit. xxiii. q. iiii. Guilisarius. in prin. per Archi. de sen. et re iudi. c. apostolice ꝟ. anathematis. per Archi. qui ibi dicit q̄ anathema nihil aliud est q̄ separatio a deo. xxiii. q. iiii. certum est.

h Sit innodatus. ipso facto. Qd̄ dic vt dixi. s̄. de clande. despō. c. i. ꝟ. Sit suspensus.

l Preterea statuimus. Hec est constitutio eiusdem cuius et precedens. z non diuiditur.

m Nullus. s. abbas vel prior aut alius ad quem pertinet taliū receptio.

n Pro receptione. cōcor. extra. e. c. veniens. z c. qm̄. vbi scire debes q̄ si queratur an ingrediens monasteriū tpe sue receptionis ante vel post aliquid absq̄ vicio symonie ipsi monasterio dare possit. distinguendū est an hoc faciat pacto interueniēte ꝯditiōe

cuius' in religionis' domū pecuniam' vel aliud quicq̄ ab eo extorquere' preſumat adeo' vt ſi pro paupertate domus ingrediens debeat veſtire' ſeipſum pretextu veſtium nichil vltra iuſtum' preciū ab eo penitus recipiatur.

Edmundus.

❡ Ne miſſe venales habeantur non conſtituatur pro eis in teſtamento pecunia nec pactio fiat. nec plura annalia aut triēnalia quis vt alteri vendat aut tradat ſuſcipiat ſub pena ſuſpenſionis.

Preterea' venalitatem' miſſarū diſtricte inhibētes precipimus ne pro annalibus' vel tricēnalibus' miſſarū faciendis laici vel alii' quicq̄ dare' vl' legare' in teſtamento' pſu-

vel modo: & ſic talia fieri nō licet. j. q. j. eos. et extra vt eccle. bene. ſine dimi. cōfe. c. vnico. Nullo tñ iſtorū interueniente dicit Ber. e. ti. c. tua nos. ſuper. ṽ. pure cōſentiant q bene licet tpe receptionis ingredienti aliq̄d offerre & admittentibus illud recipere. ad qd facit extra. e. c. tua nos. de pba. c. in pſentia. de ſucceſſ. ab inteſ. c. cū dilect⁹ in fi. Et huic dicto cōcor. Hoſt. Vinc. Tanc. Gof. & Jo. an. d. c. tua nos. & Archi. d. c. eos glo. viii. Pōt tñ in talibus de facili cōmitti ſymonia mētalis. q̄ vitanda eſt. Et propterea honeſtius & ſecurius eſt nichil dare tpe receptiōis. ar. iuris all. per Ber. d. c. tua nos. j. q. j. emendari. & q. ij. q̄ pio. extra. e. audiuimus. de vi. et hone. cler. c. cū ab omi. Et hec intellige vera ceſſante oī pactiōne. Si tñ fieret per eqm cōſtitutio in fundatiōe alicuius monaſterij q quicūq; daret tñ recipiatur ad illā religionem Sic tñ q cōſtitutio non ſit ppetua ſed tpalis nec fiat in fraudem ſymonie. et ſit intentio cōſtituentis q nō pro reb⁹ dandis ſed principaliter ,ppter diuinū cultū augmētandū & deuotionem dantis recipiat ad ſpūalia bene tenet talis ꝯſtitutio dū tñ dignus ſit ille qui recipit: alr nō. & no. in glo. wil. ſup Ray. e. ti. §. xxij. Pone q aliquis. & p Jo. in ſūma cōfeſ. li. j. ti. j. q. liiij.

o ❡ Alicuius. ſiue viri ſiue mulieris.

p ❡ Religionis domū. vt. ſ. ibi inter ipſos religioſos gerat habitum & inter eos ſuſtentetur.

q ❡ Pecuniam. i. aliqd tpale. Cum enī omne tpale in pecuniam poſſit redigi omne tale noīe pecunie continetur. C. de conſti. pe. l. ij. et ar. j. q. iij. c. totū.

r ❡ Extorquere. i. a nolente exigere. ❡ Sed quid ſi conſuetudo ſit in monaſterio per quā taxatū eſt quantū quilibet ingrediens dare dꝫ nūquid talis cōſuetudo ſit approbanda? Dic q nō. extra e. c. intantū. & c. ſicut pro certa. ❡ Sed nūquid dando qd cōſuetū eſt cōmittatur ſymonia? Dic ſi detur ex cōuentione vel cōpulſione preuia tunc eſt ſymoniacū. extra. c. veniens Pro hoc. j. q. ij. §. j. et. c. q̄ pio. & c. nullus abbas. & per totū. Et idem ſi ingrediēs gratis recipiat & poſtea ꝯpellatur ad talem ꝯſuetudinē obſeruādam. extra. c. audiuimus. & c. Jacobus. Si vero ceſſante oī cōpulſione & cōuentione gratis datur id qd eſt conſuetū. tunc non cōmittitur ſymonia quo ad militantē eccliam quis ſit ſymoniacū quo ad deū. ar. extra de vſur. c. cōſuluit. xiiij. q. iij. plerique. & eſt expreſſum extra. e. c. ſi. Pōt tñ vbi monaſteriū eſt pauper circa hoc adhiberi remediū vt vicꝫ monaſteriales gratis recipiant ingredientem. Et ſi non poſſint ingredienti de neceſſarijs prouidere agant contra ingredientis parentes ad alimenta ad que tenentur vt no. extra de cōuerſ. infide. c. viii. Vel ſi pater mortuus ſit agāt ad partē hereditatis ſue. vt in aut. de ſanctiſſ. epiſ. §. nullā coll. ix. Ita notat Hoſt. in ſūma. e. ti. §. qua pena. &c. quid de monaſterijs. & Jo. in ſumma ꝯfeſ. li. j. ti. j. q. ij. & q. ſequenti. Et no. ex e. c. intantū. per Henricū de bowyco.

ſ ❡ Adeo. &c.

t ❡ Veſtire ſeipm. Hec paupertas vt videtur non poſſet habere locū niſi inter mendicantes. Qd dic vt dixi. ſ. de ſtatu regu. c. ſanctimoniales. §. hanc aūt. ṽ. mendicare.

v ❡ Juſtū preciū. moderandū ſup. ſi oporteat per ordinariū loci ſm qualitatem perſone ingredientis & habitus illius religionis & ſm cōmune preciū panni talis coloris in patria illa qua dom⁹ ipſa ſituatur. ff. ad leg. fal. l. precia. ff. ad. l. aquil. l. ſi ſeruum.

a Preterea. Hec eſt cōſtitutio Edmūdi archiepi Et cōtinet triplicem ,phibitionem circa venalitatem miſſarū. Secūda ibi Et ne ſuper. Tertia ibi Et ne ſuperflua. vſq; ad finem.

b ❡ Venalitatem miſſarū. quā nō licet facere. j. q. iij. c. vēdentes.

c ❡ Pro annalibus. i. miſſis per annū celebrandis.

d ❡ Tricēnalibus. i. triginta miſſis celebrādis. Alias eſt in textu triennalibus. i. per trienniū celebrandis. Et aduerte hanc ,phibitionem fieri vt. ſ. aliquid detur vel legetur pro hmōi miſſis celebrādis Nam ſm wil. ſuper Ray. Dare vel recipere aliquid tēporale pro ſpūali ſymoniacū eſt ſiue detur pro ſacramēto ſiue ,p officio ſiue pro oratione ſm q ly pro notat appreciationem. Si vero notat cauſam motiuā nō primā vel principalem ſꝫ remotā & occaſionalem: tunc licitum eſt dare vel accipere tpale ,p ſpūali. Et huic dicto ꝯcor. Tho. in ſumma. arti. iij. Archi. lxiij. di. agatoſa: dicit q ꝑpoſitio pro qñq; notat appciationem ſiue cōmutationē & ſm hoc nunq̄ cōcedendū eſt q tpale detur pro ſpūali vel ecōtra Qñq; notat cauſam efficientē. qñq; finalē. Vbi ergo aliqs dat vel legat ſeu diſponit aliqd tpale pro re ſpūali tanq̄ pro ꝑcio illius rei ſpūalis tūc talis diſpoſitio eſt illicita. qꝛ ſiḡt appreciationē Si tñ ſignificet cauſam finalem vt. ſ. ſit ſenſus q tale quid detur ,ppter venerationem ſacramenti ſiue ,ppter venerandū ſacramentū licite pōt hoc fieri. Similiter ſi notat cauſam efficientē vt ſit ſenſus q tale q̄d datū ſit pro deuotione quā aliquis habet ad ſacramentū licite poteſt cū monere aliquid dare in pceptione ſacramenti. Vnde in caſu huius ꝯſtōnis cōſiderando aliquid dari vel legari pro miſſis celebrandis ſic q hec dictio pro ſignificet appreciationē. bene procedit cōſtitutio hoc fieri ,phibens Alijs aūt reſpectib⁹ ſupradictis non procedit quod hic dicitur.

An liceat dare tpale ,p ſpūali.

e ❡ Miſſarū. idem intelligas de alijs rebus ſpiritualibus preſertim ſacramentis & ſacramentalibus.

f ❡ Vel alij. ſcilicet clerici.

g ❡ Dare. ſ. inter viuos.

h ❡ Legare. ſ. vt ſequitur.

i ❡ In teſtamento. & iſta cōſtitutio vt videtur ſumpta eſt de notatis Inno. extra ne ꝑla. vices ſuas. c. iij. qui reprobat vt pro annalibus vel alia miſſarū celebratione detur vel promittatur aut alr relinquatur aliquid certū. Et hoc verū qñ fit ex pacto perſonali. Vel ſic vt hec dictio pro ſignificet appreciationē vt dixi. ſ. e. ṽ. tricēnalibus. Si tñ onus fuerit īpoſitū rei de qua celebrans recepturus ſit ſalariū ſuū vt puta ſi leget certus redditus ad vſum talem vt ex tali redditu inueniatur capellanus vnus annuatim Et q capellanus recipiens redditū teneatur ſub certa forma celebrare vel officiare in diuinis. ſecus eſt qꝛ tunc res tranſit cum ſuo onere. extra de decimis. c. paſtoralis. de dona. c. cū dilectus. Et ſic videtur ſentire Jo. an. extra de ꝑben. c. ſigtum. Querit enī ſibi queſtionem an ſit licitū pro anniuerſario dare vel legare certos redditus vt de illis fiat anniuerſariū. Inno. vt predixi dixit q non. ſed tñ Hoſt. dicit ꝯtrariū. nam alias ſm eū infiniti eſſent ſymoniaci & multe eccleſie per hoc illaquearent cū quotidie pro anniuerſarijs relinquātur. Dicit ergo Hoſt. q non eſt licitū conuenire per pactū vt tot denarij dentur ,p certo numero miſſarū. Sed qñ onus adijcit rei ſiue ſpūali ſiue tpali bene licet & erit tutius ſm Hoſti. ita verba cōcipere Relinquo tali eccleſie. x. libras annuas ſup tali domo vel ducentas libras ad emendū. x. ānuas libras in anniuerſario meo & inter illos tñ qui interfuerint et officiauerint diuidendas ſm cōſuetudinem eccleſie. & rogo prelatū & capitulū eccliē vt anniuerſariū meū faciāt ſicut decet. ❡ Sed cōtra iſtud dictū Hoſti. poſſet opponi. Nā res q̄ ſunt inanimate et nō ſentiunt non poſſunt ,pprie dici onera realia. qꝛ ipſe res nō ſunt apte ſuſcipere ſed perſone: vt miſſe diuinū officiū & ſimilia. Res enī ipſe huius miniſterij nō ſunt capaces. Vnde licet vba oneris dirigant ad res vt res iſte habeant illud onus: tñ effect⁹ dirigitur ad perſonā vt q talis dicat officiū Non enī inſpiciendum eſt cū quo quis loquat ſed in quem volūtaris intentio dirigatur. ff. de leg. ij. l. cū pater. §. donatiōis. Preterea nō dr̄ on⁹ reale ſi perſona recipit a re: ſed qñ res a re. Et ideo differt vſufruct⁹ ab alijs ſeruitutibus. qꝛ vſufructus dr̄ ſeruitus perſonalis: alie mant. ¶ Et ne[k] ſuper hoc[l] aliqua pactione vera[m] vel ſub aliqua ſpecie palliata[n] a ſacerdotibus[o] vel aliis[p] mediatoribus fiat ꝓhibem[q]. ¶ Et ne[r] ſuperflua multitudine taliū annaliū quandoqꝫ ſe onerent[s] ſacerdotes[t] ad que explenda honeſte[v] ſufficere[x] non poſſunt ⁊ ꝓpter[y] que oportet ipſos[z] ſub certo[a] precio conducticios[b] habere ſacerdotes vel ea[c] vendere[d] aliis facienda vt ſe exonerent: id[e] decetero fieri ſub pena ſuſpenſionis[f] prohibemus[g].

Idem

¶ Summariū patet.

Nulli[h] liceat[i] eccleſiā nomine dotalitatis[k]

reales. Facit qḋ no. in l. Gayus. ff. de annuis le. ⁊ de ſeruitu. l. vt pomū. Preterea ſm predictā opinionem eſſet facile excludere ſymoniā imponendo .ſ. onus rei ⁊ dicendo quicūqꝫ voluerit habere has .x. libras vel tot redditus fundi mei dicat tot miſſas. Saluando tñ dicta Hoſti. ⁊ ſequaciū poſſes dicere ꝙ quandoqꝫ transferri ꝓprietas rei in eccleſiā cū predicto onere ⁊ valet cū talis ꝯditio vel modus ſpūalis ſit ad hoc extra de re. ꝑmuta. c. ad queſtiones. Qñqꝫ priuatus retinet ſibi rem et deſtinat fructus illi qui dixerit tot miſſas ⁊ non valꝫ q2 nō eſt res effecta ſancta ſanctorū ſed prio caſu ſic. vnde poſtq̄ res eſt intra eccleſiam magis licet adijcere onera illis qui poſtea intitulant in ea cū res ſpūalis quodā modo cū ſpūali opa permutatur. Et de iſta materia an in collatione beneficij vel ꝓmotione poſſint adijci cōditiones ⁊ modi habes notatū ex̄ de elec. c. ſignificaſti. ⁊ viij. q. iij. in ſynodo ⁊ centeſima di. in ea ſynodo.

k ¶ Et ne ſuper. Secūda prohibitio.

l ¶ Super hoc .ſ. pro annalibus vel miſſis celebrandis.

m ¶ Vera .id eſt aperta.

n ¶ Palliata .id eſt velata.

o ¶ Sacerdotibus .ſ. ſic celebraturis.

p ¶ Aliis .ſ. ipſorū noīe Nam qui per aliū facit ipſemet feciſſe intelligitur. in regula iuris qui per aliū. li. vj.

q ¶ Prohibem'. Ratio eſt q2 tale factū cōtineret ſymoniā. ex̄. c. cū in eccleſie corpore. j. q. ij. ꝗ pro. de pact. c. vltī.

r ¶ Et ne ſuperflua. Tertia prohibitio.

s ¶ Onerēt. recipiēdo .ſ. in ſe on' celebrādi tot ānalia ex ꝯuentiōe

t ¶ Sacerdotes. ſiue ſeculares ſiue regulares.

v ¶ Honeſte. q2 forſan ꝓpter multitudinē hm̄ōi annaliū oporteret ſepius in die celebrare vel alias miſſas dicendas omittere. vel q2 eueneret eis aliquis caſus ꝓpter quem nō poſſunt cū honeſtate miſſam celebrare.

x ¶ Sufficere non poſſunt. q2 plura ſunt annalia q̄ ſacerdotes ea celebraturi.

y ¶ Propter que .ſ. annalia explenda.

z ¶ Ipſos .ſ. ſacerdotes qui recipiunt onus hm̄ōi annalium.

An ſacerdos poſſit locare operas ſuas.

a ¶ Sub certo precio. verbi gratia vt det ſic oneratus alteri ſacerdoti per annū .x. Et ſic inter eos erit locatio ⁊ cōductio: cū tñ oīs pactio ⁊ ꝯuētio in talib' ceſſare debeat. ex̄. c. cū in eccleſie corpore. Sed ꝙ ſacerdos poſſit locare opas ſuas facit. c. ſignificatū extra de ꝓben. in qua materia gloſa ibi diſtinguit inter habentē beneficiū eccleſiaſticū vnde poſſit viuere ⁊ talis nō poterit locare operas ſuas ſpūales vt. d. c. cū in eccleſie corpore. xxiij. di. his igitur. xxi. q. ij. c. viij. alś poterit locare vt. d. c. ſignū. qḋ eſt verū niſi celebraret illa intentione vt pecuniā recipiat tunc enī grauiter peccaret licet ſymoniā non ꝯmitteret ſm Lanč. Jo. an. remittit ad no. de cleri. nō reſi. c. vno. li. vj. in fi. glo. penl'. Inno. ⁊ Hoſtié. de iſto articulo plene tractant extra ne ꝑla. vi. ſu. c. iij. vbi dicunt ꝙ intitulatus non pōt locare operas ſuas ſpūales parochianis etiā obtentu ſumptuū ſine vicio ſymonie. ex̄. e. c. ſua. Si tñ egeat cogentur parochiani aſſignare ſibi vnde ſuſtentari poſſit. xvj. q. j. ſtatuimus. de paroch. c. vt dilictis. per Jo. an. Si vero extra parrochiam locet ⁊ eſt oīno pauper q̄uis nō liceat locare operas diuinas licet tñ locare corporales ⁊ pōt ſe aſtringere ad morandū cū aliquo dño ad tēpus ⁊ ſeruiendū ſibi in licitis puta ſcribere: pueros informare: illū aſſociare: ⁊ alia ſimilia q̄ poſſunt fieri ſalua ordinis honeſtate. extra. e. c. ne dei. Et erit tutius ab hac ꝓmiſſiōe excipere operas ſpūales vel ſeorſum ab illo cōtractu locationis opere corporalis ꝓmittere gratis hanc operā ſpūalem vt ſic cōtractus inuicem non cōmiſceant. extra de re. ꝑmu. c. ad q̄ſtiones. Et predicto modo non ſolū pauper ſed diues locare poterit operas vt pro manſione quā facit in eccleſia vel alijs ſeruitijs vel in recōpenſationem dānorū que ſuſtinet occaſione illius more nō pro diuinis officijs recipiat preciū. Jſta ſunt verba Joh. an. poſt Inno. et Hoſti. d. c. ſignificatū. Ex quibus pꝫ ꝙ ſacerdos non dꝫ mente gerere nedū verbis exprimere ꝙ locet operas ſpūales ꝓ illa mercede quā recipit. ſed tunc remanet difficultas. Pone enī ꝙ operā ſuā corporalem de aſſociando/ſcribendo/pueros informando ⁊ ſimilia nō cōduceret quis pro .x. q2 ad hoc non eſt apt' ſed q2 expertus eſt in officio diuino aliquis conducit eū pro .xx. alś nō cōducturus pro .x. ⁊ hoc ipſorū quilibet bene nouit. Nūquid ꝯſcientia eū remordebit licet verbis actū aliter appareat inter eos. Certe ſic. Deus enim interrogat cor/nō verba Quid ergo erit Credo in hoc caſu differre paupere a diuite ſic locantem vt diues in hoc peccet plus ſcꝫ locādo pro opera ſua ſpūali q̄ corporalis opa mercatur. Pauper vero poſſit qui pōt ſibi querere victū ex honeſto artificio. xcj. di. cleric' victū. ⁊ qui ſeminat ſpūalia nō eſt magnū ⁊c. vt. c. cū ex officij. ex̄ de ꝑſcrip. ſic ſentit Petrus de ancho. d. c. ſignificatū. ꝟſ. ſecundo opponitur. ad finem.

Dij

b ¶ Conducticios. ſic dictos q2 opere eorū ad talia conducūtur.

c ¶ Vel ea .ſ. annalia.

d ¶ Vendere. forſan ꝓ minori precio q̄ ipſimet vēdentes eſſent recepturi ſic ꝙ integra cōmoditas ſit remanſura penes ementē

e ¶ Id .ſ. recipere in ſe onus pluriū annaliū ad que explenda nō poteſt honeſte ſufficere.

f ¶ Suſpenſionis. cū ſimpliciter hoc dicat de qua ſuſpēſione debeat intelligi vide .ſ. de ſacra vnctio. c. cum ſacri. ꝟ. ſuſpenſionis

g ¶ Prohibemus. Circa hanc ꝓhibitionem ⁊ eius materiā vide quod legitur ⁊ no. ſ. de cele. miſ. c. ſacerdotes. quod poterit allegari pro contrario. Sed dic vt ibi.

Diuiſio.

h Nulli liceat. Hec eſt ꝯſtitutio Ric. archiepi. Et habet duo dicta. In primo ponit ſtatutū ꝓhibitoriū. In ſecundo ibi Quod ſi. adijcit penam.

i ¶ Eccleſiam .ſ. ſemel fundatam dotatam ⁊ conſecratam.

k ¶ Dotalitatis. hec littera pōt intelligi diuerſimode. vno modo vt intelligatur noīe dotalitatis .i. dotationis filie patroni ipſius eccleſie alicui viro maritande ſic vicꝫ vt maritus recipiat fruct' talis eccleſie in dotem ad ſuſtinendū onera matrimonij. ſed hoc foret omnino illicitū. Alio modo pōt intelligi ꝙ ius patronatus alicuius eccleſie transferatur in maritū cū fundo dotali ita ꝙ ipſū ius patronatus tranſeat cū vniuerſitate ⁊ hoc nō eſſet illicitum Nam illo modo pōt ius patronatus vendi. quod dic vt legitur ⁊ no. extra de iure patrona. c. ex literis. Poſſet etiam tale ius in aliū transferri titulo donationis. extra de iure patro. c. illud. etiā in laicū dum tñ conſenſus epi interueniat. Nam ſine cōſenſu epi non valet donatio iuris patronatus in laicū vt no. Hoſti. in ſumma de iure patro. §. qualiter transferat. ꝟſ. donatio ⁊ ſequēti. Et hoc verū eſt ſm Jo. an. in. d. c. illud. qn̄ .ſ. donatio iuris patronat' facta eſt priuato ad qḋ all. c. preterea de iur patro. ⁊ c. j. e. ti. li. vj. eccleſie tñ vel loco religioſo bene teneret facta talis donatio vt ibi nō. Vel iſtud qḋ dicit noīe dotalitatis pōt intelligi ſic .ſ. vt vna eccleſia non detur in dotem alterius eccleſie de nouo fundate et dotande. Nam eccleſie prius fundate ⁊ dotate non debent amittere ſua iura priſtina ꝓpter nouarū eccleſiarū cōſtructionē. xvj. q. j. quicūqꝫ. Pōt tñ vna eccleſia incorporari ⁊ vniri alteri eccleſie de nouo fundate vt .ſ. fructus ⁊ ꝓuentus talis eccleſie tranſeant in vſus ꝓprios miniſtrorū eccleſie de nouo cōſtructe. Et ꝙ dos ipſius noue eccleſie conſiſtat in perceptione fructuū et ꝓuentuū eccleſie antique facit ad hoc qḋ legitur ⁊ no. de exceſſ. ꝑla. c. ſicut vnire. In hac materia .ſ. verū patronus laicus poſſit dare ius eccleſie vel ipſam eccleſiam vel quid aliud iuris qḋ in ea habꝫ varie ſunt opiniones Pro quibus ſcire debes ꝙ patronus laicus eccleſiam dare non pōt ſine auctoritate epi vt. d. c. illud. Sed cū conſenſu epi bene pōt. extra de dona. c. paſtoralis. Et in hoc cōcor. Ber. Inno. et Hoſti. d. c. illud. perſonā tñ ydoneā pōt laicus patronus epo ad eccleſiam vacantem ꝑſentare ſm diſtinctionē

An lai
pion'
pſent
bñ rep

quam ponit Henricus de bowyco de iure patro. c. fi. Si vero laicus patronus velit dare ius patronatus cū auctoritate et cōſenſu epī hoc bene pōt cuicūq; ſiue loco religioſo ſiue clerico ſiue laico. Sed ſi abſq; auctoritate ſeu conſenſu epī hoc faciat tunc ſm Ber. d. c. illud. cū quo cōcor. Inno. non pōt. Hoſti. tñ dicit q̄ cū cōſenſu epī pōt dare cuicūq; de iure patro. c. nullus. et c. preterea. ſine auctoritate epī vel cōſenſu loco religioſo vel clerico noīe eccleſie pōt donare ſed laico ſine cōſenſu epī dare nō pōt ſm Hoſti. d. c. illud. et e. ti. c. ex inſinuatione vbi eſt hoc expſſum ſm eū. nec etiā clerico in titulū pſone. Et in hoc cōcor. Io. an. e. ti. c. ſignificaſti. Tanc. vero dicto. c. ex inſinuatione tenet q̄ ſi cōditio eccleſie fiat deterior p talem donatiōez tūc non valet donatio facta in priuatū ſine cōſenſu epī vt ſi deterior patronus datur. Et ſic loquit c. preterea. alias bene valz ſm Archid. xvi. q. vii. piementis. in glo. adde quā pōt patronus tc. et de iure patro. c. vnico. ℣. loco religioſo. li. vi. Dicit tñ Phy. q̄ laicus laico ius patronat⁹ ſine auctoritate epī donare nō pōt. et ſic loquit c. pterea. ſed clerico ſic: et ſic loquit dictū c. ex inſinuatione. vel loco religioſo vt. d. c. illud. Et eſt ratio q: p hanc cōceſſionem melior fit cōditio eccleſie cū laici magis cōſueuerūt grauare eccleſias q̄ clerici vel religioſi. Ar. ii. q. vii. laicos. Item q: clerici ſi ledant vel vexēt eccleſias facilius cohercent p eccleſiam. lxxxix. di. indicatū. Et hec opinio ſm Arch. qui hoc no. d. c. vnico. li. vi. ibi cōfirmat. Et idē tenet Io. in ſūma cōfeſ. li. i. ti. i. q. lxxxiiii. Henri. de bowy. d. c. illud dicit q̄ opinio Hoſti. pōt pbabiliter ſuſtineri p illud. c. vnicū de iure patro. li. vi. qd ſtatuit et cōcedit laicū patronū poſſe conferre ius patronatus eidem vel alteri eccleſie aut loco religioſo abſq; cōſenſu epī. igit in aliis caſib⁹ denegaſſe videt. ar. ff. de iudi. l. cū ptor. et ex de pſump. c. nōne. Et hoc tenet Io. an. d. c. illud. dicens ſe credere q̄ nō pōt donari priuato ſine cōſenſu epī p dictā decre. pterea. et per dictā decre. vnicā. li. vi. que innuit hoc eſſe ſpeciale in eccleſia vel religioſo loco.

ad aliquem' transferre vel pro preſentatione' alicu⁹ perſone pecuniam vel aliquod aliud' emolumentū pacto' interueniente recipere'. Qd ſi quis' fecerit' et in iure' conuictus' vel confeſſus' fuerit ipſum' tam regia' q̄ noſtra' freti auctoritate patronatu' eiuſdem' eccleſie imperpetuū' priuari' ſtatuimus.

ℂ Ne prelati vices ſuas ſub annuo cenſu concedant.

l ℂ Aliquem. ſiue clericum ſiue laicum.

m ℂ Pro pſentatione. et ſup hoc dz pñtatus pſtare iuramentū ſi exigat ab eo. ſ. de iuriu. c. i. Et vide qd ibi dixi ſup ℣. pſentatiōez.

n ℂ Aliud emolumentū. hic videas qd dixi. ſ. de iuriu. c. i. ℣. aliqd.

o ℂ Pacto interueniente. Circa hoc vide quod dixi. ſ. de iuriu. c. i. ℣. pactionem.

p ℂ Recipere. in. d. c. i. ſ. de iuriu. loquit de dato vel pmiſſo ex pte pſentati. hic aūt fit phibitio quo ad pſentantem qui nichil ea occaſione dz recipere vt hic dr. Et circa hoc vide qd dixi. ſ. d. c. i. ſup ℣. aliqd. in prin. Et vide pro hoc qd legit et no. in cōſtōe octo boni q: plerūq;. vbi ſtatuitur q̄ talia pacta viribus omnino careant et carere debent.

q ℂ Quod ſi quis. Secunda pars.

r ℂ Fecerit. ſup. contrariū alicuius premiſſorum.

ſ ℂ In iure. i. in iudicio ſiue loco in quo ius redditur. ff. de iuſti. et iure. l. penulti.

t ℂ Conuictus. ſ. p teſtes vel inſtrumenta ſentētia ſuper hoc lata. ex de cohabi. cle. et mu. c. queſitū. et c. veſtra. et q̄ requirit pnūciatio habes de offi. dele. c. iudex. li. vi. Et habes ſup hoc glo. notabilem. ff. de iuriu. l. ſed ſi poſſeſſori. ℌ. fi. ℣. proberū eſt. per accurſ.

v ℂ Confeſſus. Repete in iure et talis confeſſio ſufficit vt factū dicatur notoriū ſicut pz. d. c. veſtra. Nā cōfeſſus in iure p iudicato habet. ex de fideiuſ. c. ii. glo. iii. Scias tñ q̄ cōfeſſus poſt lis. cōteſt. cōdēnari dz per ſnīam. Sed cōfeſſio ante lit. cōteſ. ſolū dz fieri precepū de ſoluendo. de elec. c. dudū. ii. ℣. in iure pppoſitā. ff. ad. l. aql. l. pinde. ℌ. notandū. in glo. ii. q. i. c. i. p Io. Et talis cōfeſſio pōt reuocari poſt preceptū. de ſb. ſig. c. ex parte. i. glo. fi. et non eſt alibi.

x ℂ Ipſum. ſ. ſic conuictum vel confeſſum.

y ℂ Regia. ſume qd eſt. ſ. auctoritate q̄ interuenit in hac pte quātū de facto Rex anglie cognoſcit in cauſa iuris patronatus. et dicit hanc cauſam ad forū ſuū ptinere cū tñ cōtrariū ſit verū de iure canonico per ea que legitur et no. extra de iudi. c. quāto.

z ℂ Noſtra. ſ. metropolitica inqtuz hoc actū ſit in concilio prouinciali.

a ℂ Patronatu. i. iure patronatus.

b ℂ Eiuſdez eccleſie. quā ſcz i aliū trāſtulerit noīe dotalitatis vel alio p preſentatiōe ad eā aliqd recepit pacto interueniēte.

c ℂ Imperpetuū. iſtud pt dupl'r exponi. vno mō vt dicat imperpetuū. i. ad tē pus vite ſue. ff. pro ſocio l. i. Alio modo vt intelligat imperpetuū. i. ſine tē poris pfinitione. C. d diuerſis reſcrip. l. falſo. ff. d excep. doli. l. pure. ℌ. i. ſm quē intellectū videret q̄ eius heredes etiā priuarent hmōi patronatu qd eſſet incōueniens. nā aliquem ſine culpa ſua puniri graue eſſet. l. di. ſatis puerſum. qd dic vt legit et no. de reg. iur. c. ſine culpa. li. vi. Et ideo in h caſu mihi videt primā expoſitiōem ſore veriorē vt. ſ. nō extendat ad heredē q: regulare eſt q̄ filius nō debeat puniri pro crimine paterno. C. ne filius p patre. Fallit tñ vbi iura expſſe cauent filiū puniri pro delicto patris ſicut eſt videre in plurib⁹ iuribus vicz. C. ad. l. iul. maie. l. quiſquis. de hereti. c. ii. li. vi. vbi de hoc p Io. an. in ℣. filii. ex de penis. c. in quibuſdā. et cū priuatio de qua hic loquit pōt intelligi duob⁹ modis: vno mō vicz ad vitā ſolūmodo delinquētis. Alio mō vt. ſ. extendat ad ſuos poſteros: itelligā de miniori et benigniori pena. de re. iur. c. in penis cū ibi nōtis. p doct. li. vi. maxime cū nō fiat mētio de heredib⁹ vt alio pz. d. c. in qbuſdā. ℣. heredes. p Ber. et ad h optime facit textus in. ℌ. fi. auſ. de capitulis Corradi. coll. x. vt tñ clariorem habeas noticiā qn ppter delictū patris filius et alii poſteri amittere debeant ius qd cōpetiit patri et ſpecialiter ius patronatus vt in caſu iſto vide nō. per Henricū dicto. c. in quibuſdam. diſt. viii.

Imperpetuuz capit dupliciter.

d ℂ Priuari. p ſnīam vt videt cū hoc ſonet in futurū ſm ea q̄ dixi ſ. de clā. de. deſpō. c. i. ℣. ſit ſuſpenſus. et q: hec priuatio hz relationem ad iudicem ſic pronūciare debentem et non ad verba ppria ipſius ſtatuentis vt ibi dixi.

Stephanus in concilio Oxoñ.

ℂ Officium quod in mere ſpiritualibus cōſiſtit nulli detur ad firmam ſed licet redditū annexum ſic dare. tranſgreſſor autem conuictus per annum ſuſpendatur ab officio.

Comis' cupiditatis' et auaricie' cultus' expellatur ab eccleſie dei mini-

e Comis. Hec eſt cōſtitutio Stephani archiepī edita in cōcilio Oxoñ. Et hz tres partes. In prima phibet beneficiū vel officiū qd cōſiſtit in mere ſpūalibus dari ad firmā. In ſcda ibi Si vo. ſtatuit qd fieri debeat vbi redditus tēpaleis ſunt annexi. In tertia ibi Si quis. limitat penā cō facientib⁹.

Diuiſio.

f ℂ Cupiditatis. q̄ eſt radix oīz maloz. xlvii. di. c. bonoz. de pe. di. ii. q: radix. et in phemio decre. ſup ℣. cupiditas. et dicvt in. c. nā cōcupiſcentiā. de cōſti. p Ber. Et nō q̄ cupiditas niſi addat cur⁹ rei ſemp ſonat i malū. et dr cupidus q̄ aliena deſiderat. xlvii. di. virū. ℣. cōcupiſcentias. p Arch. et vt dicit Seneca. Fortior eſt q̄ cupiditatē vincit q̄ qui hoſtē ſubiicit. Et idē ait Ferociſſima peſtis eſt cupiditas q̄ ſolet egenos facere quos capit: q: finē qrendi nō inuenit. et dicit Canon q̄ mens cupiditati dedita cito deuiat a vero. lxxxiii. di. nichil. et xxvi. di. hñ quidē. Q aūt mlta mala pueniāt ex cupiditate nō. p Io. de athona in cōſtōe othonis ad elidendū. ℣. nimia cupiditate. et dr cecaut ibi no. in. ℣. cecati. et in cōſtōe octo boni qn ceca. in prin. et in cōſtōe ita mortaliū. Et q̄ ſit dr̄ia iter cupidū auarū et parcū no. Ber. ex de cēſuc. c. ex pte. ℣. pdigalitatis.

Cupiditas ſemper ſonari malū

g ℂ Auaricie. q̄ eſt in retinēdo. ſed cupiditas eſt in acqrendo. ff. d edili. edic. l. i. ℌ. fi. cū glo. Et qualiter auarus peccet abſcōdendo pecunias nota optime. xlvii. di. Sicut hi. et ibi per Io. an. peccet qs in retinendo vltra neceſſaria et an paupes habeant actiōez cōtra talem. de materia etiā auaricie plura potes videre notabilia de elect. c. auaricie. ℣. cecitas. p Io. an. li. vi. et c. ℣. p Cardi. et glo.

§.ij.et.iij.q Archi. Et idem notat wil. in extrauag. execrabilis. in clem.⁊ ibi bene Et de auaricia ⁊ eius triplici genere notat.xlvij. di. ſicut hi. per Archi.

h Cultus.i. religio quã credentes adhibẽt auari pecunie tanqȝ deo ⁊ ꝓpterea dr̃ ydolorum ſeruitus ad Ephe.v.

ſtris: ſtatuimus vt archidiaconatus vel decanatus vel aliqđ officiũ qđ ĩ ſpũalibus mere conſiſtit nulli detur ad firmam. Si vero certus reddit⁹ huic officio ſit annexus: ille de ſuperioris licẽtia dari poſſit ad firmã ſicut de aliis bñficiis ẽ ſtatutũ. Si qs aũt ꝯ pſens ſtatutũ nr̃m venire pſumpſerit: archidiacon⁹ vel decanus hmõi vel officiũ hñs ⁊ ſuper hoc canonice fuerit cõuictus per epm ſuũ a tali officio ſuſpendatur ꝑ annũ: et alius interim conſtituatur qui diſcrete gerat vices illius.

Auaricie plures effectus.

i Dei miniſtris.i. clericis Et nimirũ eſt enim magnũ auaricie viciũ. qꝛ ſicut dicit beda fidẽ tollit. cõcordiã diſſipat. caritatẽ violat.⁊ inumerabilia mala generat teſte apło qui ait. Radix oĩm malorũ eſt cupiditas. auaricia ſiquidẽ viſceribus pietatis caret. patrem neſcit. matrem ignorat. fidez et amicitiã nõ cuſtodit. ꝓpinquo vel ꝓximo nõ miſeretur. ſed ꝓpinquos vel ſuos extraneos abiicit.

k Decanat⁹.ſ. quiſcũqȝ cui annexa eſt iuriſdictio eccleſiaſtica. extra.e.c.j.

l Officiũ. qui dicantur habere officiũ: quot modis dr̃ officiũ nõt Arch. de ꝑſue.c.j.§. duo officia li.vi.⁊ ibi vide q̃ ſit differentia inter officiũ dignitatem ⁊ perſonatum.

m Merces. ſic.ſ. ꝙ nõ habeat mixturã ſpũalium.

n Nulli.ſ. neqȝ clerico neqȝ laico.

o Ad firmã. ſimile habeo in ꝯſtĩ octoboni Eccleſias. ꝓpe fi. et quid hoc ſignificet dixi.ſ. de locato.c. vendentes.§. de firmis hmõi.⁊ dic ad firmã.i. ſub ãnuo precio ſiue cenſu. extra.e.c.j.⁊.ij. Si tñ habens iuriſdictionẽ ſpũalem aſſignet alicui ꝓ ſuo ſalario certã ſummã ſic ꝙ officialis reſpondeat ſibi pro integro lucro hoc bene licet. xij.q.ij. caritatem.⁊.c. quicũqȝ.⁊ no. ꝑ Ber. extra.e.c.j. Cui concor. Inno. Hoſtien. et Ioh. an.e.ti.c.ij.⁊ Archid.j.q.j.§. in ſumma gloſa ſua vltima. et Goffr. in ſumma.e.ti.§. poteſt autem.⁊ Hoſtien.e.ti. in ſumma circa prin.§. Item eſt ſecunda ratio.⁊ cõcor. Io. in ſũma confeſ.e.ti.q.j. Si aũt habẽs iuriſdictiõez talem velit eã cõmittere alteri ſic vt ſoluat ſibi certũ preciũ ⁊ pro labore ſuo ſibi retineat reſiduũ hoc nõ licet immo recipiens tali modo officio ſuo priuandus eſt ⁊ a clero ꝑpetuo amouẽdus ſm Hoſti.d.c.j. Et ſic cõmittens poteſtatem cõferendi tale officiũ amittet vt.d.c.j.⁊ hoc verũ q̃diu vixerit auł. de capł. q̃ cõtra di.c. Item ſi clericus. Alũ eſt vnicũ.c.⁊ eſt in.§.fi. coll.x.⁊ nichilominus diſtrictiõe canonica ꝑcellendus eſt.i. deponendus cũ nota infamie Hec enĩ eſt diſtrictio canonica ſymoniaci.j.q.iij.c.fi. ſm Hoſti. et Io. an.e.ti.c.ij. in fi. officia vero ſpũalia ꝓ precio ãnuo vendi nõ poſſunt. extra de ſymonia.c. ad noſtrã. In tp̃alibus vero officiis licet turpe lucrũ ſit ea vendere nõ tñ cõmittitur ſymonia cũ non vendant ſpũalia nec annexa ſpũalibus.j.q.iij. ſaluator. Et no. eſt de ſymonia.c. tua nos ſm Inno.⁊ Hoſti.d.c.⁊ ꝯcor. aſtex. de ſymonia. articlo.ix.§. ad hoc nota.⁊ hoc verũ intellige de tali officio tp̃ali qđ nõ eſt annexũ ſpũalibus vt eſt balliuatus caſtaldia ⁊ hmõi. nã tale officiũ bene põt certo precio tradi ad firmã abſqȝ vicio ſymonie vt notant doct. ſ. dicti. Si tñ tale officiũ tp̃ale eſſet annexũ ſpũalibus nõ liceret illud certo precio vendere ſicut no. de ſymonia.c. conſulere. Iuriſdictio tñ tp̃alis nullo modo põt ad firmã dari. auł. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. per totũ. coll.ij.⁊ notatur ꝑ Hen. eſt.e.ti.c.j.di.ij.

p Si vero. Secunda pars.

q Redditus. ſcilicet temporalis.

r Ille. ſcilicet redditus.

ſ Licentia. ſm ea que legũtur ⁊ notantur.ſ. de locato.c.j.

t Statutũ.ſ. de locato.c.j.et.ij. et per totum.

v Si quis autem. Tertia pars.

x Officium habens. quod ſcilicet conſiſtat in mere ſpũalibus.

y Super hoc.ſ. violatione huius ſtatuti.

z Canonice cõuictus.ſ. per teſtes inſtrumenta vel cõfeſſionem ꝓpriã. qđ dic vt dixi.ſ.ti. ꝓxi.c. vlti.§. cõuictus.⁊ glo. ſequenti.

a Epiſcopũ ſuũ.⁊ ſic archidiaconus hoc facere non poteſt niſi ex ſpeciali cõmiſſione epiſcopi.

b Tali officio.ſ. archidiaconatus vel decanatus vel alio quod conſiſtit in mere ſpũalibus.⁊ intelligas officio.i. exercitio officii

c Suſpendatur per annũ. cõcor.j.q.j. quicquid. nichilominus ſi exceſſus enormitas hoc expoſcerit poteſt deponi lxxxj.di. dictum.

d Interim.i. durante illo anno.

e Cõſtituat.ſ. per epm.

f Vices.i. iuriſdictionẽ ſic exponit Hoſtien.e.ti.c.ij. gloſa.j.

De magiſtris et poteſtate docendi.

Thomas Arondell.

Ludi magiſtri doceant fidei catholice cõſona: nec ſinant ſcholaſticos contra eam ſentire aut diſputãdo tenere: nec altiora q̃ ſape poſſunt tractare: cõtrariũ autem facientes puniant.

Reuerẽdiſſime ſynodo ⁊ infra Similiter qꝛ id quod noua teſta capit inueterata ſapit: Statuimus et ordinam⁹ ꝙ magiſtri ſiue

g Reuerendiſſime ſynodo. Hec eſt cõſtitutio domini Thome Arondell. edita in cõcilio Oxon. Et habet tres partes. In prima ꝓhibet magiſtris artium ⁊ grãmatice ne doceant vel inſtruant diſcipulos ſuos de fide ⁊ ſacramentis eccleſie cõtra determinata per eccleſiam. In ſecunda ibi Nec ꝑmittant. mãdat ꝙ non ꝑmittant eos publice diſputare ꝯ fide ſeu ſacramentis eccleſie. In tertia ibi Contrariũ. ꝓuidet de pena cõtra facientes contrarium.

h Et infra. ſub iſta parte deciſa cõtinetur q̃dam ꝓlixa arenga de qua pȝ in integra.⁊ eſt pars huius.ſ. de cleri. ꝑegri.c.ij.⁊ ſunt poſt hui⁹ oĩa capitula.ſ. in hoc titulo ſequẽtia.⁊.ſ. de hereti. ꝑ totũ.

i Noua teſta.i. olla vel alia res ſiue materia quecũqȝ que de terra argilloſa coquit.⁊ ponit hic ꝑ Ber. extra de ꝑſump.c. cũ in iuuentute.§. expictur.⁊ notat ꝙ ꝑ teſtã in hoc loco intelligit aĩa pueri nondũ informati ⁊ eruditi. que vt ait phũs eſt ſicut tabula raſa ſiue nuda in qua nichil eſt depictũ.⁊ ideo anteqȝ ſit erudita opȝ ꝙ superueniat inſtructio ſicut notat per wil.e.ti.c.j.§. inſtructionis efficaciã in clem. hec aũt inſtructio dȝ eſſe de virtutibus ⁊ operibus virtuoſis.⁊ precipue pueris quatuor ſunt docenda. Primũ eſt vt exhibeant deo ⁊ ſeruis eius reuerentiã. Secundũ eſt vt exhibeant patri obedientiam. Tertiũ eſt ꝙ in ſemetipſis ſeruent pudiciciã. Quartũ eſt ꝙ erga ꝓximos ſeruent verecũdiã Et nota ꝙ reuerentia erga deũ cõſiſtere dȝ in quatuor ſcȝ vt deũ timeant. ad officiũ eccleſiaſticũ cõueniant. orõni inſiſtant.⁊ confeſſionem crebro faciant.⁊ dȝ talis doctrina imprimi dũ aliquis infans eſt. Infantia nãqȝ eſt etas ſicut cera flexibilis ⁊ impreſſionũ faciliter receptibilis. vñ Quintilianus li.j. de inſtitutiõne oratoria. Qđ durũ eſt citius frangitur q̃ flectatur. Etas (inquit Quintilianus) hoĩs tunc maxime formanda eſt cũ ſimulãdi eſt neſcia ⁊ precipientibus facillime cedit. franges ei citius q̃ corriges q̃ in prauũ duruerũt. De his poni poſſunt multa exẽpla. Bruta in etate iuuenili facilius edomantur Aues domeſticantur Aues capte in nido melius garriunt. Et Oratius ſic ait. Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem Teſta diu.⁊ hoc eſt quod ſequitur.

k Inueterata ſapit. Unde vegetius de re mili. non tñ celerius ſed ꝑfectius imbuũtur q̃ a pueris addiſcũtur ꝓpter qđ vix reſipiſcunt a mala cõſuetudine qui imbuti ſunt prĩo in iuuenili etate qꝛ non põt ethiops mutare pellem ſuã. Eccł.vj. Fili a iuuẽtute tua accipe doctrinã ⁊ vſqȝ ad canos inuenies ſapientiam.

l Magiſtri. hi differunt a doctoribus. Nam magiſtri dicitur liberaliũ artiũ. doctores vero qui docent ipſa elementa. Ar. extra de vi.⁊ hone. cleri.c. vt quiſqȝ. Pap. dicit ꝙ magiſter dr̃ maior in ſtatione. nã ſterion grece latine ſtatio dr̃ quaſi maior ſtans conſtituatur.⁊ hi debẽt eſſe viri ydonei ⁊ litterati ⁊ tales qui docere poſſent. eſt.e.c. qꝛ nõnulli.⁊ ſi aſſumpt⁹ imperitus eſt tenet. ff. ad le. aquil.l. idẽ iuris.§.j.⁊ ſi docere nõ poſſit reprobari põt licȝ ab eo approbatus ſit. ff. de mu. et ho.l. vt gradatim.§. reprobari. nõ. xxxvij.di. de quibuſdã. in prin. ꝑ Archi. Io. an. in glo.iij.e.ti.c.ij.

quicunqꝫ docentes[m] in artibus[n] aut grāmatica[o] pueros[p] seu alios[q] quoscunqꝫ[r] in primitiuis[s] sciētiis istru

in clem. dicit ꝙ doctores dicūtur in iure canonico vel ciuili. Magistri vero in theologia vel in artibus.

m ¶ Docentes. qui. s. non receperunt gradū magisterij.

n ¶ In artibꝰ. s. liberalibus. que sunt. vij. s. grāmatica. dialectica. rethorica. musica. arismetica. geometria. et astronomia. de quibꝰ ⁊ ad quid ordinātur nō. xxxvij. di. c. de quibusdā ꝑ Arch. ꝟ. liberaliū artiū ⁊ de his nota ꝟsus quos ponit Hosti. i summa eꝫ. e. ti. §. quam scientiā. in prin. hic tñ apparet ꝙ per hoc ꝙ dicit artibus intelligit sophistria logica ⁊ philosophia. ita ꝙ stricte stet terminus iste ⁊ hoc innuit lrā que sequit aut grāmatica ⁊c. Ac si non cōprehenderet grāmaticam sub hoc ꝙ dicit artibus. vel hoc dicit vt magis clareat de intentione statuentis.

o ¶ Grāmatica. que diuidit in litterā sillebā dictionem ⁊ orōem vt ait Hugo didascolicon pte. ij. ⁊ cuius cōgruitas inspicitur in iure. ff. de au. ⁊ argē. le. l. plautius. de rescrip. ad audientiā. in glo. Ar. cōtra. xxxviij. di. quāuis. §. sed licet. ⁊ c. sedulo. ⁊ huius artis doctrina pōt ꝓficere ad vitā eternā dū fuerit in meliores vsus assumpta. xxxvij. di. si quis grāmaticam. vbi dicit Archi. ꝙ grāmatica dialectica ⁊ rethorica dicūtur triuiū quadā similitudine quasi triplex via ad idem scꝫ eloquentiā. Arismetica musica geometria ⁊ astronomia quadā similitudie dicunt quadruuiū quasi quadruplex via in idem. s. sapientiam.

p ¶ Pueros. infra etatem. xiiij. annorū in masculis. ⁊ qui primo addiscere debent vocem articulatā. litterā. sillabā. pedes. accentus. ⁊ sic de alijs sine quibus vix poterint postea instrui in alijs scientijs.

q ¶ Alios. s. maiores. xiiij. annis in masculis. xij. vero in feminis.

r ¶ Quoscūqꝫ. etiā si femine sint. nā sub vocabulo masculini generis cōprehenditur ⁊ femina. pro quo vide remissiones. s. de summa tri. ⁊ fi. cath. c. j. ꝟ. ne quis. Et pro huius materie declaratiōe scire habes ꝙ masculinū qñqꝫ ꝓfertur a lege. qñqꝫ a statuto. qñqꝫ a ꝓuilegio. qñqꝫ in rescripto. qñqꝫ ab hoīe siue in testis siue in cōtractibus vel alijs dispositionibus. Primo casu aut masculinū profert in materia q̄ non pōt feminino sexui ꝯuenire ⁊ tūc solus masculinus sexus includet. nā si lex dicat si quis nō fecerit se ordinari incurrat talem penā. nō includitur femina q̄ non est capax ordinū. de pe. ⁊ re. c. noua. aut ꝓfertur i materia vtriqꝫ cōgruente Et tunc aut ꝓfertur sub noīe cōis generis: et tunc cōprehendit vtrūqꝫ vt notat gl. Jo. an. in clem. j. de elect. vñ dicendo hoīes includit masculū ⁊ feminā. ⁊ idem notat glo. Jo. an. sup ꝟ. cuilibet in clem. j. de regula. ⁊ hoc intellige verū nisi ex verbis legis appareat ꝙ nō intendit sub noīe cōis generis icludere nisi masculinū ⁊ ita ꝓcedit glo. xxiij. q. v. hec ymago. aut ꝓfertur sub nomīe masculini generis: ⁊ tunc aut illa vel alia lege excluditur femina et non includit femininū sexū. si vero illa vel alia lege non excludit femina tunc si ꝓfertur ꝑ verba qualitatis vt dicendo religiosus in materia penali non includit femininū. Sic itelligit Paulus textū in clem. eos. de cōsangui. ⁊ affi. ⁊ allegat textū de symonia qm̄. §. penl'. facit textus. xxvij. q. j. impudicas. vbi exprimit monachos ⁊ monachas. ⁊ assignat Paulus rōem. nā si in materia penali nomen qualitatis in masculino genere ꝓlatū non includit masculinū. aliud vbi mutat sola qualitas vt ptꝫ de sen. excōi. c. si sententia. li. vj. Multo minus includit femininū vbi mutat qualitas ⁊ sexus. aut non ꝓfertur ꝑ verba qualitatiua sed substantifica ⁊ tunc in materia fauorabili ⁊ etiam odiosa odio rōnabili includitur etiā femina vt ꝓbat glo. ij. Jo. an. de elect. c. generali. in fi. li. vj. Ratio est q: ita peccant femie sicut masculi licet qñqꝫ minus puniant vt notat Archi. xvij. q. iiij. si quis suadente. Si vero materia sit odiosa odio irrationabili tunc non cōprehendit vt. l. quisquis. C. ad. l. iul'. maie. facit ad hoc. c. vbicūqꝫ. de penis. li. vj. Super secūdo dic aut statutū est conforme iuri cōi vel preter ius cōe ⁊ tunc dic idem qꝺ dictū est de lege. q: talia statuta recipiunt interꝑtationem a iure cōi. extra de cōsti. c. ex litteris. ⁊ de cle. non resi. c. decetero. ⁊ c. ad audientiā. ⁊ ita pōt intelligi dictū Archid. c. si quis suadente. qui dicit ꝙ statuta ecclesiastica cōcipiunt femininū sub masculino etiā in materia odiosa. ⁊ licet ibi assignet rationem diuersitatis inter statuta ecclesiastica ⁊ secularia ista videtur melior. q: ecclesiastici nō possunt statuere cōtra ius sed fm ius vel ꝑter: vt in clem. ne romani. de elect. ⁊ talia statuta recipiūt interꝑtationē iudicis. ergo sicut ius extendit ita et talia statuta aut statutū est contra ius cōe et tunc istud dependet a dubio an qñ masculinū cōcipit femininū hoc faciat ex ꝓpria significatiōe vocabuli: an ex interpretata ⁊ lata significatione Archi. in. d. c. si quis. tenet ꝙ sit potius ex interꝑtata. all'. ff. de ꝟb. sig. quisquis. ⁊ ita tenet glo. in. d. l. Sed dicit dns Jo. de ymola ꝙ Barth. ibi distinguit. q: quedam sunt noīa masculina que habent separatū nomen femininū vt equus ⁊ equa rex ⁊ regina. de offi. dele. c. fi. §. j. li. vj. ⁊ tunc eodem casu quo cōprehendit femininū est ex interpretatione vt. l. ꝓnūciatio. ff. de ꝟb. sig. ¶ Quedā sunt noīa cōia vt homo ⁊ tūc cōprehendit femininū ex ꝓpria significatiōe vt. l. hominis. ff. de ꝟbo. sig. ⁊ notat glo. Jo. an. in clem. j. de elect. ¶ Quedam sunt signa adiectiua vt quisquis/quilibet/ siquis ⁊ similia q̄ respiciunt aliā substantiā. ⁊ tūc si adijciant termino cōi masculinū concipit femininū ex ꝓpria significatione. vt. d. l. hominis. Si adijciat signo masculino concipit ex interꝑtatione vt dicta. l. ꝓnūciatio. Si ꝓferatur indeterminate vt dicendo si quis rapuerit: et tunc opꝫ ꝙ habeat determinatōēꝫ a signo cōmuni vt intelligatur si quis homo. ⁊ per ꝯñs ex ꝓpria significatione comꝓhendit per superius dicta. ⁊ hoc ꝓbat textus in dicta. l. q̄squis. ff. de ꝟ. sig. vbi dicit aperte. verbū hmōi si quis feminā cōprehendit: non aūt dicit ad femininū porrigitur vel extenditur. ⁊ licꝫ diceremus ꝙ esset interꝑtatiua tamen haberet locū in statutis q: est interpretatio passiua q̄ habꝫ locū in statutis vt no. Barth. in l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iu. Unde ex ꝓmissis pōt fieri conclusio ꝙ qñ masculinū ꝓfertur a statuto sub termino cōi vel qñ profertur cū termino singulari idem est dicendū qꝺ dictū est. s. de iure cōi. Si aūt profert sub noīe masculino tunc non cōprehendit femininū ex quo exorbitat a iure cōi per supradicta. ⁊ per hoc infertur ꝙ si statutū excludat matrem vt nō succedat filio ꝑ hoc excludetur vt non succedat filie vt notat Archi. in. d. c. si quis suadente. ¶ Tertio casu qñ profert in ꝓuilegio Archi. vbi supra tenet ꝙ extendatur. Unde si mihi cōcessum est ꝓuilegiū immunitatis pro me ⁊ filijs meis vel posteris includit ⁊ feminas et est ratio. q: ꝓuilegiū principis est late interpretandū de ꝟ. sig. olim. de dona. cū dilectus. qꝺ dicit intelligendū iuxta nō. de consang. ⁊ affi. c. ꝙ dilectio. ⁊ per cōpost. de rescrip. c. causaꝫ que. ⁊ sic remanet Archi. quasi innuat id qꝺ dixit esse verū qñ ꝓuilegiū nō cōcerneret preiudiciū tertij. q: si cōcerneret preiudiciū tertij stricte interpretaretur. posset igitur concludi isto casu ꝓut est dictū. s. in statuto vtrū distinguatur vel proferatur per verba cōia vel adiectiua. si per verba masculini generis distinguatur: q: aut cōcernit preiudiciū concedentis ⁊ cōprehendit femininū. aut concernit preiudiciū tertij ⁊ non cōprehendit femininū: q: tunc stricte debet fieri interpretatio vt no. in locis ꝑalle. ¶ Quarto casu in rescriptis Arch. vbi supra tenet ꝙ sub illa clausula quidā alij: includitur femina vt notat ꝯpost. in. c. sedes. de rescrip. ¶ Quinto casu qñ profert ab hoīe in legatis vel alijs dispositionibus. tunc aut fit expressio sub ꝓprio noīe et nō concipit femininū vt. l. si q̄o ita. cū sua glosa. ff. de testa. tute. ⁊ in hoc est secus si ꝓfertur a lege ius cōe condente vt in prima ꝯstōe. C. §. fi. ⁊ no. per Dy. in regula qꝺ alicui de re. iu. li. vj. Aut ꝓfertur sub noīe appellatiuo et tunc aut constat de mente ꝓferentis ⁊ illi standū est vt in. l. lucius. §. q̄situ. ff. de leg. ij. aut non constat de mente ⁊ tunc aut loquit in materia fauorabili ⁊ includit femininū. aut in materia odiosa ⁊ non includit vt in iuribus all. in glo. ij. d. c. generali. de elec. ꝑ Jo. an. li. vj. Ista colligūtur de dictis Dominici de sancto Geminiano post alios doctos. d. c. generali. de elect. li. vj.

s ¶ Primitiuis scientijs. que addisci nō possunt sine noticia litterarū quarū figuras primo noscere habent ⁊ vt sciant eas artificiose ꝯiūgere ⁊ demū recte pronūciare. prima nāqꝫ rudimenta tenaciter inherēt pueris siue bonā siue mala. vñ Hieroni. epistola lxxxvij. Ipsa inquit litterarū studia teneris melius inserūtur ingenijs idqꝫ penitus inherere solet sensibus qꝺ perꝰ sederit in mēte. nec nimis imbui debent doctrinis poetarū fabulosis ne earū delectationibus illiciantur Unde narrat Ualerius li. vj. c. iij. ꝙ lacedemonij libros archilonis a ciuitate sua exportari fecerunt q: eorū parū verecūdam ⁊ pudicam lectionem arbitrabant. noluerūt eñ eam puerorū suorū animis imbui ne plus moribꝰ nocerent q̄ ingenijs prodessent.

t ¶ Fide catholica. de qua. s. de sum. tri. ⁊ fi. ca. c. j. per totum.

entes de fide catholica: sacramento altaris seu aliis sacramētis ecclie aut materia aliqua theologica cōtra determinata per ecclesiam se nullatenus intromittant instruendo eosdem nec de expositiōe sacre scripture nisi in exponēdo textum prout antiquitus fieri consueuit. Nec permittant scolares suos siue discipulos de fide catholica seu sacramētis ecclesie publice disputare etiā vel occulte. Contrariū autē faciens vt fautor errorū et scismatū p loci ordinariū grauiter puniatur.

Idem.

¶ Johannis wiclif aut alterius liber nouus non interpretabitur donec a .xii. vniuersitatis delectis suppositis approbatus fuerit aut transgressor fautor hereseos censeatur.

Quia insup noua via frequentius seducit q̄ antiqua: volumus et ordinamus q' nullus libellus siue tractatus per Johannem wycliff aut aliū quēcūqȝ tempore suo vel citra nouiter compositus siue imposterum componēdus amodo legatur in

v ¶ Sacro altaris. de quo. ex. de sum. tri. et fi. ca. c. altissim⁹. p totū.
x ¶ Sacramentis ecclie. de quibus. ex. de sacra. ite. vel nō. c. i. grantia
y ¶ Theologica. i. loquente de deo vel scriptura sacra.
z ¶ Cōtra determinata. iuriā nāqȝ facit iudicio reuerēdissime synodi q̄ sel' iudicata ac recte disposita reuoluere et publice disputare ꝯtēdit. C. de sū. tri. et fi. ca. l. nemo clericus. xxv. q. i. eum pie. et c. ecclesiastice. xxxv. q. ix. loci nū.
a ¶ Per ecclesiam. sup. cōgregatā in cōciliis generalibus. arg. dicte. l. nemo clericus. que loquit de determinatis per conciliū generale Calcidonense. talia nāqȝ concilia generalia rep̄sentant vniuersalem ecclesiam q̄ dr̄ catholica. xv. di. per totum vbi in. c. sancta romana recitāt' ꝯcilia et ēt opuscula que admittūtur p ecclesiam. de ꝯciliis quoqȝ approbatis habet. xvj. di. c. sexta synodus. et quasi p totū. Et talia gn̄alia cōcilia absqȝ auctoritate sedis aplice congregari nō possūt. xvij. di. p totū.
b ¶ Expositiōe sacre scripture. q̄ fm̄ q̄tuor sensus exponi pōt. s. hystorice / tropologice / allegorice et anagogice. Sensus hystoric⁹ est q̄ narrat historiā sicut res fuit gesta: et ille sensus est satis notus. sed p aliis trib⁹ sensib⁹ nō hūc v̄sū. Versus. Credis amas speras docet altrop anagogia. Allegoria est credendorū. Tropologia amandorū. Anagogia sperandorū. vnde sensui allegorico respondet fides Sensui tropologico caritas Sensui anagogico spes.
c ¶ Textum. scilicet scripture.
d ¶ Consueuit. s. grāmaticaliter et sic fm̄ sensus misticos vel morales non debent eā exponere q: hoc non pertinet ad ipsorū facultatem siue doctrinā. et culpa est se immiscere rei ad se non pertinenti. ff. de re. iu. l. culpa.
e ¶ Nec permittant. Secunda pars.
f ¶ Scolares. sic dictos a scola quam exercent. vel dicuntur scolares a scolē grece qđ est vacatio latine. et vacare in h' loco nō signt vacuū esse vel fieri. sȝ vacare idē est q' intēdere vt pȝ in his v̄sib⁹.

Versus.
Viue vacans studio quasi nunq̄ sis moriturus.
Viue carens viciis quasi vita cras cariturus.

g ¶ Discipulos. sic dictos a discendo. et que ptineant ad discipulū vt bene addiscat notat. xxxviij. di. nullus. in fi. per Archi.
h ¶ Publice. s. in cōspectu populi. vel publice. i. turbis coadunatis et audientibus. C. de sum. tri. et fi. ca. l. nemo. in prin.
i ¶ Disputare. regulare ei est q' nemini licet disputare de fide. fallit tn̄ vt dicā. J. ti. p̄xi. c. nullus. ℣. disputare p̄sumat. ibi videas.
k ¶ Occulte. i. priuatim. cui cōcor. notata per Chy. C. de sum. tri. et fi. ca. l. nemo. ℣. glosa querit. et in quocūqȝ laico habes idē. de heret. c. quicūqȝ. ℣. inhibemus. li. vj.
l ¶ Contrariū. Tertia pars.
m ¶ Faciens. s. aliter docens se intromittens instruens vel exponens q̄ supra dictū est.
n ¶ Fautor errorū. Error eni est aliud pro alio putare. xxij. q. ij. in quibus. et no. xxxviij. di. c. q̄uis. glo. j. per Jo. Est eni differentia inter errorem / titubationem / ignorantiā / et nescientiā. Nam ignorantia in mala pte sumit qn̄ quis scire debet quod ignorat. Nescientia accipit in bona et in mala significatione. nā ois ignorans nescit sed nō ecōtra vt. d. c. q̄uis. et sic ista duo verba copulant. C. ꝙ q̄s glo. nobis acq. l. si duo. Sed errare est aliud pro alio putare vt. ij. dict. et sic errare est aliud q̄ ignorare et hoc ex eo patȝ qđ dr̄ q' possessio acquirit ignorāti. ff. de acq. pos. l. si me. Titubatio est cū hincinde diuersa et cōtraria scire videar. nā alicui cop animū magis applico. Et sic no. ff. de iuris et facti igno. super rubrica. Et no. per Archi. d. c. in quibus. et in regula iuris ignoran-

Ignorantia
Nescientia.
Error.
Titubatio.

tis de re. iu. per Jo. li. vj.

o ¶ Scismatū. scisma est recessus ab ecclesia in parte vel in toto. vel aliter scisma est illicita discessio eorū inter quos vnitas esse dȝ seu illicitus ab vniuersitate vel vnitate discessus fm̄ Goff. Vel scisma est illicita diuisio per inobedientiā ab vnitate ecclesie fcā. xxiiij. q. iij. c. inter scisma. et in principio differt ab heresi. nam heresis in sui principio habȝ peruersum dogma qđ nō hȝ scisma. Sed si pduret cadit i heresim qr fingit se ab ecclesia recte recessisse et ideo censet hereticus vt. d. c. inter scisma. et no. de scisma. ti. ℣. j. et. ij. p hosti. in sūma. Scisma.
p ¶ Ordinariū. i. ep̄m diocesanum.
q ¶ Puniatur. arbitrarie cū pena non sit expressa. ex. de offi. del. c. de causis cū cōcor. ibi all'. p Bern.
a ¶ Quia insuper. Hec est cōstitutio eiusdē culus et p̄cedens. Et hȝ duo dicta. In p'mo pōit statutū. In scđo ibi Qđ si q̄s. disponit de pena infligēda ꝯtrafacientibus. Diuisio.
b ¶ Quā antiqua. iuxta illud Sepe viatorē noua non vetus orbita fallit.
c ¶ Libellus. i. pu⁹ liber vel codex. Alit in iure multiplicit sumit libellus. qđ dic vt no. de libel. cōcep. ℣. quot aūt modis. p specul'.
d ¶ Tractatus. i. sententia frequēter hac et illac ad libitū tracta. Et pōt dici tractatus liber elicitus siue tractus de materiis siue q̄stionibus dubitabilib⁹. ff. de p̄scrip. ℣. l. naturalis. ℣. sed si facio.
e ¶ Johānem wycclyf. heresiarcham magnū qui multas hereses antiquas resuscitauit in anglia t̄pe suo et ex cuius doctrina tota Boemia intoxicata extitit: et est de p̄senti intn̄ q' papa Martinus quintus modernus cōtra ipsos Boemos fidei ortodoxe rebelles cruciatā erexit hoc anno dn̄i. M. CCCC. xxix. sub ductura reuerendissimi patris dn̄i Henrici tituli sancti eusebij p̄sbiteri cardinalis anglie dicti wyntoñ. in partib⁹ germanie hungarie et boemie aplice sedis legati. et dicti Johannis wyclyf corpus qđ erat sepultū in ecclia p̄och. de lotterworth. lincolñ. dioc. vbi fuit rector de mādato et decreto sedis aplice fuit exhumatū et ei⁹ ossa cōbusta cineribus eorūdē ꝓiectis in ꝓximū amnē ad dānatiōem et delectiōem memorie sue Reuerēdo p̄re dn̄o Richardo flemyng lincolñ. ep̄o moderno p̄missa exeq̄nte Anno dn̄i. M. cccc. xxviij.
f ¶ Aliū quēcūqȝ. clericū siue laicū in latina lingua vel alia. gn̄aliter eni loquit et ideo generaliter intelligi dȝ. extra de ꝯiu. lepro. c. ij. glo. antepenl'. ff. de aleato. l. j. ℣. penult.
g ¶ T̄pe suo. s. postq̄ icepit hereses suas seminare vsqȝ ad mortē eiusdem.
h ¶ Citra. i. a t̄pe mortis sue. Cis ei et citra idē signt nisi q' cis est tm̄ locale. sed citra q̄nqȝ t̄pale vt hic. q̄nqȝ locale. Itē cis ꝓprie p̄ponit ꝓpriis noibus montiū et fluuiorū vt cis renū. cis alpes. Sed citra p̄ponit appellatiuis noibus locorū vt citra forū. sed q̄nqȝ p impropietatē cis p̄ponit appellatiuis. citra ꝓpriis et de hac dictiōe citra habes. ff. fami. her. l. si filia. ℣. papinianus.
i ¶ Legat. p viā doctrinatiōis. secus p viā examinatiōis. vel potes intelligere de simplici lectura fm̄ ea q̄ ꝯtinent ex. c. c. cū ex iniūcto. in prin. sub pte decisa. vbi recitat q' in vrbe et dioc. Meten. laicorū et mulierū multitudo nō modica euāgeliū ep̄las Pauli psalteriū / moralia Job / et plures alios libros sibi fecit in gallico sermone trāsferri translationē hmōi adeo acceptans vt secretis cōuenticulis talia inter se laici et mulieres eructare p̄sumerēt et sibi inuicē p̄dicare. qui etiā eorū aspernabant ꝯsortiū qui se talibus nō immiscerent. et a se reputabāt alienos q̄ aures et alios ad talia nō apponūt. Quos cū aliqui p̄ochialiū sacerdotū super his corripere voluissent ipsi eis in faciē restiterūt conātes rōnes inducere de scripturis q' ab his nō deberēt aliqualiter p̄hiberi. Quidā etiā ex eis simplicitatem sacerdotū suorū fastidiebant et cū

ipsis p eos verbum salutis pponebat se habere melius in libellis suis et prudentius se posse id eloqui submurmurarũt in occulto. Unde papa contra tales pcessit et statuit, put cõtinet in textu illius c. cũ ex iniuncto.

h Aulis. id est habitaculis scholarium in vniuersitatibus.

i Hospitiis. q̄ proprie sunt scholarium si dom⁹ burgensiũ fm Januen. Et d hmõi hospitiis fit mentio ex de loca. et conducto. c. i. Et aula et hospitiũ in hoc loco supponũt p eodẽ.

m Aliis locis. q̄ scilicet aliis vocabulis nuncupant: vtputa cameris in troitibus et hmõi.

n Ipm. scz libellũ vel tractatum.

o Doceat. ht supponere p eodẽ qd supra dixit legatur. Est enim de more docentiũ vt pmo lrã legat deinde exponẽdo declaret vt meli⁹ itelligat.

p Nisi. excipit ab eo qd predixit.

q Uniuersitatẽ. In cõi q̄ tñ de difficili in vnam cõcordant sniam. ff. de orig. iur. l. ij. §. deinde cũ glo. ff. de acq. her. l. si qs michi. §. i. in glosa. Et intelligas hoc fieri p vniuersitatẽ qd fit p eius regentes vt pz in glo. preal. Et ius vniuersitatis pt consistere in vno. lxv. di. si forte. p Jo. et ibi p arch. et ex de postul. pla. c. ğtum. p Ber. et ff. de leg. i. l. si grege p Bartholum.

r Ex eisdem. id est ex altera earũdem. Nõ enim sufficeret q̄ eent sex de vna vniuersitate et sex de alia sicut pz ex lrã q̄ seqt ibi.

s Ipsarum altera. Et dic ipsarum altera prout casus contigerit in vna vel in alia.

t Discretione laudabili. sic scz vt archieps pmo habeat notitiam psonarũ hmõi eligendarũ et de eis eligendis cõsentiat. Et nota q̄ in hoc casu discretio archiepi nõ dz eẽ affectionata neq voluntaria sz laudabilis. i. digna laudari eo q̄ ad tale opus examinandũ consentit in psonas ydoneas et bonis moribus pollentes. Nec erit electio vniuersitatis libera q̄ forsan posset deputare ad talem examinationẽ psonas inhabiles et suspectas.

v Duxerint eligendas. sic igit electio hmõi psonarũ ptinet ad vniuersitatẽ deliberatõe archiepi sup psonis eligẽdis pus hita.

x Primitus. i. antequã legat in scholis etc. vl alias fm ipz doceat.

y Unanimiter. i. oĩbus et singulis in vnam sniam couenientibus. Et sic non statur maiori parti. Qd dic vt notãt docto. de cõsti. c. cũ oẽs. et optime ibi p Henricum.

z Per easdẽ. scz vniuersitates vel alias per. xij. psonas. Et sume qd est infra approbet etc. Et optime facit ad h ex. e. ti. c. fraternitatis. cum sua glo.

a Deinde. vs. Et dic deinde. i. post approbationẽ hmõi vniuersitatum vel. xij. personarum.

b Expsse. et sic tacita approbatio in hoc casu non sufficit. Quõ aũt dicat aliqd expresse fieri dixi. s. de postu. c. i. glo. vlti.

c Uniuersitatis noĩe. cui⁹ vice fungebãt dicte. xij. psone.

d Auctoritate. sic q̄ auctoritas approbatõis hmõi nõ stat i ipsis. xij. psonis. sed in vniuersitate ipas eligente: q2 dicte. xij. psone in facto pprio auctorizare nõ possent. Quod dic vt notat per Joh. an. de re. ecc. nõ alie. c. ij. h. mense sue in cle.

e Stationariis. id est his in quorũ statiõe libri sunt expositi ad vẽdẽdũ. Est enim statio locus vbi naues vel merces tute stare pñt ad tps. ff. de flu. l. i. §. nõ aũt. Et sic silr pt statio dici locus ille vbi aliqs p tpe exponit aliquas merces venales. arg. ad hoc. ff. d iudi. l. heres absens. §. at si qs. Et statio dr locus vbi stat exercit⁹ cõgregatus. i. Regũ. xiiij. Ueni et transeamus ad stationẽ philistinorum.

f Copiet. i. cũ labore scribat siue exemplet. Copia enim sine labore haberi non potest.

g Collatiõe. i. lectura vnius ad alterũ vt. s. concordent sic q̄ neq plus neq minus sit in vno q̄ in reliquo. Alio mõ sumit collatio C. de colla. bono. p totũ. Ibi enim sumit collatio p cõicatiõe rei ppriẽ in cõi vt nõt. ff. de colla. bono. sup Rubrica. Aliqñ ponit p erogatiõe sicut pz in collatõe bñficiorũ et notat de pben. c. cũ in illis. h. collatione p archid. li. vj.

Collatio varie sumit.

scholis: aulis[k]: hospitiis[l]: siue aliis locis[m] quibuscunq3 infra nostram prouinciam antedictam siue scdm ipsum[n] doceatur[o] nisi[p] p vniuersitatẽ[q] Oxoniensem aut cãtabrigie. vl saltem per. xij. psonas ex eisdẽ[r] quas eedẽ vniuersitates aut ipsarũ[s] altera sub nostra successorũ vel nostrorũ discretione[t] laudabili duxerint[v] eligẽdas primitus[x] examinetur et examinatus vnanimiter[y] per easdem[z] deinde[a] p nos seu successores nostros expresse[b] approbetur et vniuersitatis[c] nomine et auctoritate[d] stationariis[e] tradatur vt copietur[f] et facta collatione[g] fideli petentibus[h] vẽdatur iusto precio[i] siue detur[k] originali[l] in cista aliqua vniuersitatis extunc[m] perpetuo[n] remanente. Quod si[o] quis libellum aut tractatum huiusmodi in scholis aut alibi vt supra legerit siue secundum ipsum docuerit contra formam supradictã vt seminator[p] scismatis atq3 fautor[q] heresis

h Petentib⁹. i. querentib⁹ vel postulantibus.

i Iusto pcio. non fm affectionẽ singularẽ sed fm cõem estimationẽ. ff. ad. l. fal. l. pcia rerũ. Et dz iudicari iustũ pciũ considerata vicinitate et consuetudine locorũ et rei qualitate fm qd nõt Cyn. C. de rescind. vẽdi. l. rẽ maioris pcij. vs. ix. qritur. Si tñ res sit publice venalis tanti valet quanti vendi pt. ff. de condi. furti. l. seruus cũ concor. ibi positis in glo. Et hoc verũ q̄ res tñ valet quantũ vendi pt homini scienti qualitatẽ rei. vt l. mortis causa capio in fi. ff. d donat. cã mortis. facit. l. Si quos. C. de rescind. vendi. nota p Bartho. dicta. l. precia rerũ. Item intellige quãtũ vẽdi põt cõiter et in loco publico. Et intellige q̄ si sic potuerit vendi pluribus hoibus et pluribus diebus non vna die vel vno momẽto vt dicta. l. pcia. in fi. Et ibi notat p glo. et p Bar. Item dz intelligi qñ tractat de estiatiõe rei mobilis. sz qñ tractat de estimatione rei imobilis fit estimatio fm glo. positam in. l. ij. C. de rescind. vend. Dic vt ibi.

k Detur. scz gratis sine precio.

l Originali. scz libello vel tractatu.

m Extunc. i. a tpe collationis facte cum copia.

n Perpetuo remanẽte. vt ad illũ possit haberi recursus in casu quo postea libellus siue tractat⁹ tpe ad eũ cõicat⁹ sit defectiuus.

o Quod si qs. Secunda pars.

p Seminator scismatis. i. diuisionis ab vnitate.

q Fautor heresis. sic igit habes h vnũ casũ quo quis dr fautor heresis. Ali⁹ est qñ aliqs in ptãte iudiciaria siue publica constitutus omittit condemnatos ab ecclesia de heresi fugare vel punire. xxiij. q. iij. qui potest. et q. v. q̄ vicijs. et q. viij. pterea. Nã si is q̄ pt punire hereticos scienter h negligit videt fauere eis. ex de hereti. c. ij. de homi. sicut dignũ. §. illi vero. Negligere enim cũ possit pturbare puersos nichil aliud est q̄ fauere. ff. ad. l. aquil. l. sciam i prin. de noxa. act. l. in oĩbus. de sen. excõ. quante. ij. q. vij. negligere lxxxvij. di. error. et dicit lex q̄ rectores illi pena puniũtur si facinora neglexerint vindicare. C. de sara. et paga. l. i. in fi. Nã nõ caret scrupulo occulte societatis q̄ cũ pt manifesto facinori desinit obuiare. d. c. negligere. et c. error. C. de cõmercijs. l. ij. cum simib⁹. Alius est in casu q̄ habet de hereticis. c. vt officiũ. in fi. li. vj. Itez pruata psona que iurauit indicare hereticos et nõ indicauit dicit fautor heresis. xj. q. iij. quisquis. Ad hoc facit. xxiij. q. ij. qui audit. et c. h videt. Jo ẽt q̄ nõ iurauit indicare, interrogatus a iudice de hereticis et scienter eos celans et recusans eos indicare censebitur fautor. q2 vbi ex debito tenet qs aliquid indicare: illud scienter celando videt fauere. Sz quilz xpianus etiam sine iuramẽto tenet ex debito denũciare hereticũ seu indicare cũ teneat hoc facere in delinquente delicto minori ar. ff. de iure fisci. l. ex quibusdam. §. diuus. de offi. presi. l. congruit cũ similibus. Potest etiaz quis fauere verbo excusando hereticũ non ex lubrico lingue nec per iocũ sed in conuenticulis vel cum inter laicos dicit illos nõ esse tales quales dicũtur. Sic etiã priuata psona nõ captẽdo vel non detinendo hereticũ si hoc dolose faciat intelligit fautor heresis. Et sic stat. xxiij. q. iij. c. fi. de senten. excõ. c. dilectio. vs. et quidam. Secus est qñ hoc nõ dolose facit. Et sic stant notata p archid. de hereticis. c. ij. h. fautores. li. vj. vbi nõ q̄d de aduocatis q̄ eos defendendo excusant an dicant fautores. Et dicit q̄ falsi excusatores dici debẽt fautores. xj. q. iij. timẽdo. ij. q. i. §. fi. xiij. q. iij.

Casus quibus quis dr fautor heresis.

c. ita. Ex quibus duobus capitulis colligitur ꝙ etiam colorate defendens dicendus eſt fauere. Secus ſi ex lubrico lingue. ff. ad l. iul. ma. l. famoſi. Et idem ſi ioco. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationum ſubſtātia. xxij. q. ij. quod ait. Item ꝓcurans talibus alimoniam vel ſubminiſtrās aliqua ꝑ que liberant vel alia ſimilia fauere vr. xxiij. q. iij. eſt iniuſta. ff. de furt. l. ſi pignore. de hereticis. c. accuſatus. §. ſacerdotes. li. vj. et c. inquiſitionis. §. ꝓhibemus. Item fautor eſt qui talē liberat ſcienter. xxiij. q. vj. c. j. §. illud quero. Iſta notant per archid. dicto. c. ij. §. fautores. de here. li. vj. Et predicta intelligas in eo qui ſcienter talia facit. Nam in oībus delictis attenditur ſciā et ꝓpoſitum. ff. ad l. cor. de ſicc. l. diuus. extra de ſenten. excom. c. cū volūtate cum ſimilibus. Alium etiā caſum habes in quo aliquis dicitur fautor hereſis. j. c. pxi. ad fi.

r Puniatur. ſcilꝫ arbitrarie vt ſequitur.

s Delicti qualitas. Pena nāqꝫ ꝯmenſurāda eſt delicto. xxiiij. q. j. non afferamus. Sed pone ꝙ quis nō edidit aliquē talē libellū vel tractatū errores continentem ſed talem librum ab alio compoſitum ſcienter recipit et penes ſe retinet nūquid per hoc cenſetur hereticus ſiue credēs. Dic ꝙ non ſed ſurgit vehemēs ſuſpitio hereſis contra eū: quia nullus debet tales libros ſcienter ſuſcipere vel tenere imo magis comburere vel epo reſignare vt per eum comburant. extra de ſum. tri. et fi. ca. c. damnamus in princi. et in fi. extra de hereti. c. fraternitas. Cui ꝯcor. C. de epi. et cle. l. mathematicos. de hereticis. l. quicūqꝫ. v. q. j. ſi quis. Unde ꝓpter ſuſpitionem que oritur cōtra eū ex retentione talis libri erit ſibi indicenda purgatio in qua ſi defecerit erit tanqꝫ hereticus puniendus. Quod dic vt notatur infra titu. pxi. c. j. §. purgauerit.

puniatur[z] ꝓut delicti qualitas flagitabit.

Idem.

Scriptura ſacra nō trāſferatur in linguam vulgarem nec tranſlata interpretetur donec rite fuerit examinata ſub pena excōicationis: et nota hereſeos.

Periculoſa[a] res eſt teſtante beato hieronymo[b] textum ſacre[c] ſcripture de vno in aliud ydioma[d] transferre eo ꝙ[e] in ipſis tranſlationibus non de facili[f] idem ſenſus in omnibus retinetur prout idem beatus Hieronymus et ſi inſpiratus fuiſſet ſe in hoc[g] ſepius fatetur erraſſe. Statuimus[h] igitur et ordinamus vt nemo deinceps textum aliquem ſacre ſcripture auctoritate[i] ſua in linguam anglicanam vel aliam tranſferat per viam libri[k] vel libelli aut tractatus[l] nec legatur[m] aliquis huiuſmōi[n] liber libellus aut tractatus iam nouiter[o] tpe dicti Johānis wyklyff ſiue citra compoſitus aut in poſterum componendus in parte vel in toto publice vel occulte ſub pena maioris excōicatiōis[p] quouſqꝫ per loci dioceſanū[q] ſeu ſi res exegerit[r] ꝑ cōcilium[s] prouinciale ipſa tranſlatio fuerit approbata[t]. Qui vero contra[v] hoc fecerit vt fautor[x] hereſis et erroris[y] ſimiliter puniatur[z].

Idem in eodem.

Diuiſio.

a Periculoſa. Iſta conſtitutio eſt eiuſdem cuius et precedēs. Et habet quattuor dicta. In primo ponit cauſam motiuam ſui ſtatuti. In ſecundo ibi. Statuimus. ſtatuendo ꝓhibet ſcripturam ſacram transferri in linguam anglicanam vel aliam auctoritate propria ipſius transferentis. In tertio ibi. Nec legatur. prohibet vſum ſiue lecturam certorum librorum tranſlatoꝝ. In quarto ibi. Qui contra fecerit. adijcit decretum punibile premiſſorum.

b Beato hieronymo textum. Textus eſt liber doctorum continens tractatum ſine littere vel ſententie expoſitione. vel textus eſt ipſe tractatus libri ſine expoſitione littere vel ſententie ſecundum Januenſem.

c Sacre ſcripture. id eſt biblie que continet vetus et nouum teſtamentum. ix. diſ. ſi quis neſciat.

d Ydioma. id eſt proprietatem loquendi.

e Eo ꝙ. verſ.

f Non de facili. Simile habes. ff. de excuſ. tu. l. j. §. ꝯmo riſio in glo. vbi patet ꝙ propter difficultatem transferēdi aliquando dictio greca ponitur in legibus latinis. Et facit ad hoc. xxxviij. di. capitu. locutio.

g In hoc. ſcilicet tranſlatione ſcripture.

h Statuimus. Secunda pars.

i Auctoritate ſua. id eſt iudicio ſuo. Secus ſi auctoritate epiſcopi. vt pz. j. e. §. nec legatur.

k Libri. ſcꝫ de nouo compilandi vt pz. j. §. ff. ſequenti. Secus ſi hoc fiat per modum ſermonis publici exponendo textum in lingua vulgari. Et quod dicit per viam libri intelligere potes ſcilicet vt inde conficiat librū continentem totam bibliam. Appellatiōe nāqꝫ libri ſimpliciter ſumpti continetur liber completus et integer et non ſm partes numerales ꝓut ſepius vnum volumen diuiditur in plures libros vt patꝫ in biblia. Ad quod facit. ff. de leg. iij. l. libroꝝ. vl' potes intelligere ſic. vt ſcꝫ vnū librū ꝑticularem textus biblie transferat. Nā talis particularis tranſlatio poterit dici libellus vt ſequitur.

l Aut tractatus. ſic videlicet ꝙ de dictis doctorum vel proprijs aliquem tractatū componat applicando textum ſacre ſcripture et illi⁹ ſenſum transferendo in anglicū vel aliud ydioma. Et eodem mō poteſt intelligi qđ dicit de libro ſiue libello vt ſcꝫ textū ſacre ſcripture in tali libro vel libello applicet ⁊ textum ipſm transferat ī aliud ydioma.

m Nec legat. tertia pars.

n Hmōi liber. ſcꝫ tranſlatus de textu ſacre ſcripture.

o Nouiter. ſume quod eſt infra compoſitus. Et ex hoc ꝙ dicit nouiter compoſitus apparet ꝙ libros/libellos vel tractatus in anglicis vel alio ydiomate prius translatos de textu ſcripture legere nō eſt ꝓhibitum. ꝯcor. h. e. c. pxi. §. j.

p Excōicationis pena. ſcꝫ ferenda et ſic cōminatio eſt.

q Dioceſanū. nō igitur poteſt hoc fieri ꝑ inferiorē niſi de ipſius mandato.

r Res exegerit. quia forſan materie in tali libro / libello vel tractatu contente requirūt altiorem indaginem et pluriū ſapiētiū inueſtigationem. Vel quia concernunt fidem vel eccleſiam vniuerſalem et ipſius regimen ⁊ alia hmōi.

s Cōcilium ꝓuinciale. quod ſingulis ānis ſemel ad minus debꝫ celebrari. extra de accu. c. ſicut olim.

t Approbata. Nō eſt quia licꝫ nudus textus ſcripture fuerit trāſlatus pōt tn̄ transferens in trāſlatōe errare. vel ſi librū/libellū aut tractatum cōpilauerit pōt vt frequenter accidit cū veris falſa et erronea admiſcere.

v Qui cōtra fecerit. quarta pars.

x Fautor hereſis. Hic habes aliū caſū ꝓter eos de quibus dixi. ꝰ. c. pxi. e. §. in quo aliquis dicit fautor hereſis.

y Et erroris. quia ꝓſtat occaſionem alios inducendi in errores qui ex talis libri/libelli vel tractatus lectura inficerentur.

z Puniatur. fautor eñ hereſis reddit ſe vehemēter ſuſpectum de hereſi. Et ex tali ſuſpitiōe pt inquiri ꝯ tales. xxiij. q. iij. hi q. Et pt eis purgatio idici ad arbitriū indicātis. In q̄ ſi defecerit tanqꝫ heretici poterūt ꝯdēnari. eꝫ de hereti. c. excōicamus. §. q alis ꝯ preſūp. c. literas. de purga. ca. c. inter ſollicitudines. Vel tal' ſubiacet pene excōicatōis ipſo iure. eꝫ ti hereti. c. ſicut ait. Et poſtqꝫ fuerit ſic excōicatus efficitur infamis et inteſtabilis actiue et paſſiue. Et tali omnes actus legitimi ſunt penitus interdicti eꝫ de hereti. c. excōicamus. §. credētes. Item nullū beneficiū eccleſiaſticū poteſt aſſequi. de hereti. c. ij. et c. ſtatutum. li. vj. Item non eſt tradend⁹ eccleſiaſtice ſepulture ſi talis decedat vt dicto. c. ij. in prin. Et dicto. c. ſicut ait. Item tales ſic excōicati et in ſuo exceſſu ꝑſiſtētes ſunt de iure ciuili imppetuū deportandi publicatis oībus eorū bonis ꝓut traditur in quadam ꝯſtitutione frederici imperatoris que incipit. Et patronorū. et eſt ſeruanda ſicut patet de hereticis. c. vt inquiſitionis. li. vj.

¶ Nemo propōnes hereſim ſapientes q̄uis per extorſionez verborum aut inſuetam interpretationem ad catholicum ſenſum trahi poſſint: proponat aut aſſerat ſub excōicationis pena niſi reuocet.

[a] PReterea cum terminis[b] philoſophicis aut aliis humanitus adinuentis concludi non poterit omniū terminator beatuſqꝫ Auguſtinꝰ veras cōcluſiones que religioſarū aurium fuerant offenſiue ſepius reuocauit[c]. Statuimus[d] et ſub obteſtatione[e] diuini iudicii inhibemꝰ ſpecialiſſime ne quis vel qui cuiuſcunqꝫ gradus[f] ſtatꝰ[g] aut conditionis[h] exiſtat cōcluſiones aut propoſitiōes de fide catholica aut bonis moribus[i] aduerſe ſonantes preter neceſſariā[k] doctrinam facultatis ſue in ſcholis aut extra diſputādo[l] aut cōicādo[m] ꝓteſtatiōe[n] p̄miſſa vel nō p̄miſſa[o]

---

uſio.

a ¶ PReterea. Hec eſt ꝯſtitutio eiuſdem cuius et p̄cedens. Et hʒ tria dicta. In p̄mo ponit motiuū ad ſtatutum ſequens. In .ij. ibi. Statuimus. ꝓcedit ad ſtatutū. In .iij. ibi. Si q̄s aūt. adiicit penam cōtrafacienti.

b ¶ Terminis philoſophicis .xxxvj. diſ. omnem.

c ¶ Reuocauit. xxiij. q. vj. vides. xij. queſt. j. certe. xxvj. queſt. iiij. quodā loco.

d ¶ Statuimus. Secunda pars.

e ¶ Obteſtatione diuini iudicij .i. dānatiōis eterne l extremo calculo q̄n ſepabūtur oues ab edis. Sic exponit Hoſtiē. ex. de tēp. ord. c. queſitū. ꝓpe finem. Et tali precepto ꝯtrium faciēs peccat mortalr̄ ſicut notat wil. de ſo. ꝯpe. c. j. §. ſane. prope finē in cle. ⁊ talis obteſtatio ſiue adiuratio ē loco iuramenti. Et pōt habere locū l matronis inſpicientibꝰ mulierem. ex. de frigidi. ⁊ maleſi. c. fraternitatis. Item vbicūqꝫ iudex ex mero officio ꝓcedens vult parcere iuramēto. ſicut q̄n examinat electionem nec ꝯtradictor apparet extra de elec. c. nichil eſt. Item q̄n viſitando inquirit generalr̄ de ſtatu eccl̄ie ⁊ pſonaꝝ. de cenſi. c. romana. §. ſane p Hoſtiē. li. vj. Et notat p Hoſt. de appel. c. ꝯſtitutꝰ. ij. ꝟ. adiurauit. ⁊ in ꝯſtōe Octoboni. Paſtor bonus. ꝟ. obteſtatione iudicij. Et que ſit dr̄ia inter teſtari/cōteſtari/ꝓteſtari/obteſtari/deteſtari/et atteſtari notat. iij. q. ix. teſtes in p̄nci. p arch. Et eſt obteſtari adiurare ſupplicare p̄ces impēdere. xxiij. queſt. vj. ſi res. ꝟ. obteſtamur per eundem.

f ¶ Gradus .i. dignitatis. vel dic gradus .i. magiſterij ſiue doctoratus ſiue bacalariatus vt ſic referatur ad gradū ſcholaſticū.

g ¶ Status .i. ſecularis vel regularis.

h ¶ Conditionis. ſcʒ libere vel ſeruilis. Et ſic ponit̄ ꝓ qualitate ſiue ſtatu pſone. ff. de teſtibꝰ. l. iij. et notat ex. de condi. appo. §. q̄d ſit cōditio p Hoſti. in ſūma.

i ¶ Bonis moribus. dicit em̄ Alexander anglicus in. ij. ſumme ſue et aſtex. li. ij. ti. de hereticis arti. j. q̄ rō fidei p̄mo et principaliter eſt circa articulos fidei et p oppoſitū hereſis. Secūdo fides extenditur ad illa que docet ſacra ſcriptura circa mores vt q̄ fornicatio eſt pctm̄ mortale et per oppoſitum herer̄. Tertio fides extenditur ad hyſtorias in biblia ꝯtentas et p oppoſitū hereſis.

k ¶ Neceſſariā doctrinā. tal' ſine qua nō p̄t veritas inueniri abſqꝫ argumentis ſonantibus ꝯtra fidē ſiue ꝯtra bonos mores.

l ¶ Diſputādo publice. huic ꝯcor. l. nemo. C. de ſūma tri. ⁊ fi. ca. vbi patʒ q̄ nec clericus nec laicus dʒ publice diſputare de fide. ⁊ de laico q̄ nō dʒ publice diſputare de fide vel occulte eſt textus de hereticis. c. ij. §. inhibemus. li. vj.

m ¶ Cōicando. priuatim. et ſic habes hic q̄ etiam clerico non licet publice vel priuatim diſputare de materia fidei repugnante vel bonis moribus preterq̄ ſi neceſſaria doctrina facultatis ſue hoc expoſcat ¶ Pro cuius materie intellectu ſcire debes q̄ laicus nullo mō dʒ diſputare de fide publice vel occulte. Et ſi fecerit excōicandus eſt. de here. c. ij. §. inhibemus. li. vj. etiam ſi fuerit vir optime litteratus vepura doctor canonū ſm̄ Jo. an. ibi. ꝟ. laice. De clericis ꝟo diſtingue. Nam aut vult diſputare cū infidelibus aut cū fidelibus. Si cum infidelibus tunc ſi hoc faciat dubitans de fide volens cū argumentis experiri fidem male facit et peccat: q2 dubius in fide infidelis eſt. extra de hereti. c. j. Si vero diſputet de fide non tamē de ea dubitans ſed volens confutare infideles vel alias ad exercitiū hoc mō laudabile eſt vt fiat i publico maxime cū audiētes ſint ſatis inſtructi et ſolidi in fide q2 coram talibus diſputare de fide nullū eſt periculū. Sʒ circa ſimplices diſtinguendū eſt aut ſunt ſollicitati ſiue pulſati ab infidelibus puta iudeis vel paganis ſeu hereticis nitētibus in eis corrūpere fidē: ⁊ tunc neceſſe eſt publice diſputare de fide dūmō inueniantur aliqui ad hoc ſufficientes ⁊ ydonei qui errores cōfutare p̄ſſit. Per h̄ em̄ ſimplices firmabunt in fide et tollet infidelibus decipiendi facultas. Vñ Greg. Sicut incauta locutio in errorem ꝑtrahit: ita ſilentiū indiſcretū eos qui pctīs inſtrui in errore relinquit. aut ſimplices in nullo ſunt ſollicitati ſup h̄ et tūc piculoſum eſt publice diſputare de fide corā ſimplicibꝰ q2 fides ex h̄ erit infirmior q̄ aliq̄d diuerſum audierunt ab eo q̄d credūt. Et idō nō expedit eis vt verba infideliū audiant diſputantiū ꝯ fidē hec Jo. in ſūma ꝯfeſ. ti. de pe. ⁊ re. Rubricella de īpedimētis pnie. q. cvij. Et aſtex. li. ij. ti. de fidelitate. articu. iij. Et cū p̄dictis ꝯcor. wil. l. c. ſup cathedrā. de ſepulturis. §. in eccleſiis. ꝟ. mandaret dicēs q̄ cū infidelibꝰ diſputare nō licʒ maxie de ſecretis fidei. xxiij. q. iij. cum quibꝰ. niſi forte tales nimis ꝓuocēt magiſtros in theologia vl' alios doctores fidei: q2 tūc debēt p aliqua v̄ba prudēter eos trāſire et cludere. nā tunc nichil r̄ndere nō eēt vtile ꝓp audiētes q̄ forte crederent q̄ nō hēret hō q̄d r̄nderet. xliij. di. l mandatis. i fi. Aut vult diſputare cū fidelibꝰ ⁊ inter fideles. ⁊ tūc ſi q̄rit de epīs aut aliis p̄latis curā hn̄tibꝰ vl' de magiſtris i theologia: ⁊ tūc publice ꝯcitando turbā nō lʒ vt hic. et ar. ad hoc ex. de hereti. c. excōicamus. §. q2 ꝟo. Si vero in ſcholis et cā exercitij ⁊ de aliis q̄ de p̄ncipalibus articulis fidei et tūc lʒ vt hic. Inferioribꝰ ꝟo clericis non licet ſm̄ Henricū de bowyco q̄ ſic nōt de hereticis. c. cū ex iniūcto. di. ij. in fi. Fallit in hoc caſu ſcʒ huiꝰ ꝯſtōnis in quo inferioris ḡdus clerici p̄nt diſputare et cōicare ea q̄ ptinēt ad neceſſariam doctrinam facultatis ſue.

bus li
de fi
ſputa

n ¶ Proteſtatione premiſſa. eſt em̄ ꝓteſtatio denūciatio cū teſtatione facta vt. l. deteſtatio. ff. de ꝟb. ſig. Et q̄ttuor ſunt ſpēs ꝓteſtatōis. Una eſt declaratoria volūtatis ꝓteſtantis. Alia eſt ꝓhibitoria ſiue inhibitoria ne q̄d fiat. Tertia eſt incitatoria vt q̄d fiat. Quarta eſt certificatoria illius q̄d eſt vel q̄d nō eſt. De tribus vltimis nil ad nos in mat̄ia p̄nti. Sʒ de p̄ma tm̄ vicʒ de ꝓteſtatōne declaratoria volūtatis ꝓteſtātis: q̄ q̄nqꝫ fit circa id q̄d ꝯſiſtit i volūtate ꝓteſtantis. q̄nqꝫ circa id q̄d ꝯſiſtit i volūtate ꝓteſtātis ⁊ alterius. Q̄nqꝫ circa id q̄d ꝯſiſtit in volūtate ꝓteſtātis de iure ſʒ ptās deficit in facto. q̄nqꝫ circa id q̄d ꝯſiſtit in volūtate ⁊ ptāte ꝓteſtantis de facto ſʒ de iure nō. q̄nqꝫ circa id q̄d nullo mō pēdet ex volūtate ſiue ptāte ꝓteſtātis ſʒ iuris vel alterius. Quattuor p̄mas ꝯſideratōes omitto ad p̄ns ⁊ accedo ad q̄ntā q̄ eſt q̄n illud de quo fit ꝓteſtatio nō depēdet ex volūtate neqꝫ ex facto ꝓteſtātis ſʒ iuris vt in caſu nr̄o. ⁊ ſatꝰ poſſʒ dici q̄ ꝓteſtatio tal' nil op̄at in h̄ caſu q2 lex ꝯdicit ꝓteſtatōi dū p̄cipit ne tal' diſputatio de q̄ hic loquit̄ fiat. Et q2 ſolū p̄t q̄s diſputare vel cōicare in talibꝰ ſʒ q̄d p̄mittit lex ⁊ nō ſm̄ volūtatē ſuā ꝓpriā. facit. l. edicta. C. de edēdo. ex. de dila. c. expoſuit. ff. de leg. j. l. nemo p̄t. et ad h̄ faciūt nōta ff. de no. o. nūc. l. nō ſolū. §. ex morte. ꝟ. et q2 iſte p Barth. vbi tractat de materia ꝓteſtatōis p duo folia ⁊ amplius ꝓſequēdo ſingillatim mēbra de q̄bus p̄dixi. Et ſpāliter ad ꝓpoſitū ſub membro. j. ꝟ. circa q̄ntū. De hac materia ꝓteſtatōis ſi vis illā ampliare vide nōta p card. de reg. iur. c. in ḡnali. ⁊ ibi p Jo. an. in no. Et vide ēt nōta p Hen. de bowyco ex. de cōditōi. appo. c. fi. ⁊ de ꝯſtitutō. c. cū. M. ⁊ ibi p Jo. an. Sʒ optime vltra oēs ibidē p An. de butrio q̄ diſtinguit hāc materiā p tres articulos p̄ncipales. Primus eſt q̄n ꝓteſtatio obuiat facto et ecōtra ⁊ ābo ſubitaneo cōcurrūt in tp̄e. Scd̄s eſt q̄n factū precedit et ꝓteſtatio ſubſequitur. Tertius eſt q̄n ꝓteſtatio obuiat facto ſed ꝓteſtatio p̄cedit et factum ſubſequitur. ibi videas.

Proteſta tiōis q̄ttuor ſpēs.

o ¶ Nō premiſſa. nec forte ſecuta. q̄ ſi ſecuta fuerit diſputatio huiuſmodi ꝓteſtatio nō iuuat q2 nō pēdet a ptāte ꝓteſtantis tollere diſpoſitionem iuris vt dixi. ī. glo. p̄xi.

asserat[p] vel proponat[q] etiā si quadā verboꝝ aut terminorum curiositate[r] defendi possint. Nā teste[s] beato hugone de sacramētis[t] Sepius quod bene dicitur nō bene intelligit. ¶ Si quis[v] aūt post publicatōnē[x] p̄sentiū huiusmodi ꝯclusiones aut ꝑpōes cōuict[y] fuerit sciēter[z] proposuisse seu asseruisse nisi monit[&] se correxerit[a] infra mēsem[b] auctoritate presentis cōstitutionis maioris excōicationis sententiā incurrat ipso facto ⁊ ꝑ excōmunicato publice nūcietur donec[c] in loco vbi sic ꝑposuit aut asseruit publice[d] suū delictū fateatur et verū catholicum intellectū eiusdē conclusionis seu ꝑpositionis ad arbitriū[e] ordinarii publice[f] p̄dicauerit in vna ecclia aut diuersis ꝑut ipi ordinario videbitur expedire.

¶ De hereticis et scismaticis.

Thomas arūdell' in cōcilio oxon.

¶ Nullus nisi legitime examinat^9 ⁊ approbat^9 verbi diuini p̄dicatōnē assumat: Curatus aūt ois ꝑpetuus a iure cōmissus reputabit. Nec admissus si suspēdat vltra se igerat. Vicarii aūt curatoꝝ aut tp̄ales curati p̄dicēt solūmō cū p̄cib^9 cōsuetis: q̄ in cōstitutōe ignorantia habent. Examiatio aūt gratis fiat. Trāsgressores ⁊ fautores ꝑ hereticis habeant ⁊ excōicent.

Reuerēdissime[g] synodo ⁊ infra. Statuimus decernim^9 ⁊ ordinamus q̄ null^9 sclaris[h] aut regularis ad p̄dicandum verbum dei[i] a iure[k] scripto minime auctorizatus priuilegio[l] vel speciali munitus officiū[m] siue exercitium p̄dicatōis

p ¶ Asserat. per viam conclusionis.

q ¶ Proponat. ꝑ viam dubitationis.

Curiositas.

r ¶ Curiositate. que sm̄ Hugonē de sctō victore est intellect^9 humani libidinosa ꝯstitutio passim quālibet veritatē amplectens et veritatis forme fucata adulteriis. notat ꝑ arch. de postul. p̄l. c. j. §. curiositas. li. vj. Sed hic ponit curiositas pro subtilitate. Alias ponit pro sollicitudine vel inuestigatōe. ff. de noua. l. do li in fi.

s ¶ Nā teste. &c. vbi reddit rō precedentium.

t ¶ De sacramētis. &c.

v ¶ Si quis aūt. tertia pars.

x ¶ Publicatōnē. q̄ quomō debeat fieri dixi. s̄. e. ꝯstōi. c. huius aūt. §. publicet. ⁊ duab^9 glo. seq.

y ¶ Cōuictus. siue testibus siue instrumētis siue ꝯfessione ꝑpria. C. de penis. l. qui sniam. de iudic. At si clerici. C. de exceu. rei iudi. l. fi. Et intelligit pnūciatōe secuta vt dixi. s̄. de symonia. c. nulli. §. cōuictus.

z ¶ Scienter. In delictis nāq; attendit scia ⁊ ꝑpositū. ff. ad l. cor. de sic. l. diuus. de snia excō. c. cū voluntate.

& ¶ Monitus. ꝑ suū superiorē et ordinariū. Et videtur hec monitio vt videt cē trina. ar. ad hoc de vi. et ho. cleri. c. j. li. vj. Sz h' est ideo q2 sic iure cauet. Nā vbi ius dicit ter moneat nō sufficit vna monitio ēt pemptoria vt nōt Jo. an. de vi. et ho. cle. c. j. in glo. §. tertio i cle. Alias aūt ad ꝯstituendū quēꝫ cōtumacē vt icurrat penas legis sufficit vna monitio nō solū iudicis s; ēt partis vt notat Jo. an. de decimis. c. j. §. factā in cle. ⁊ q̄ sufficit vnica monitio facit textus de statu mona. c. ij. in fi. Et glo. vlti. Jo. an. in cle. Sz melius ibi ꝑ Paulū. Et ꝯcor. gel. sup §. resipiscant. vbi videre poteris an sufficiat monitio gn̄alis.

a ¶ Correxerit. sc; asserēdo palā et publice ꝯtriū illi^9 qd̄ p̄us male tenuit vel alias dubitando ꝑposuit et hoc in eodē loco vbi sic ꝑposuit vel asseruit vt. s̄. p; in textu. et hoc sanius est vt quis corrigat factū suū q̄ɜ expectet corrigi ab alio. de rescrip. c. ab excōicato. glo. ij. Abbas nāq; Joachim correxit ꝑpriā scripturā et ꝑpria manu subscripsit. ex. de sūma tri. et fi. cath. dampnamus.

b ¶ Infra mensem. cōputandū a tp̄e monitionis.

c ¶ Donec in loco. Aliq̄d igit postq̄ɜ fecerit ea q̄ hic p̄scipiūt sit ipso facto absolutus a snia excō. de qua hic loquit. vel alias veniet absoluendus. vide qd̄ dixi. s̄. de fo. ꝯpe. c. j. §. satisfecerint.

d ¶ Publice. i. populo congregato.

e ¶ Arbitriū ordinarij. cuius est ordinare de vero intellectu talis cōclusionis siue ꝑpositōis. Et nota q̄ caute dicit ordinarij non aūt diocesani vt ꝑ hoc includat cācellariū vniuersitatis in qua forsan talis deliquerit qui in hoc casu merito potest dici ordinarius talis delinquentis.

f ¶ Publice predicauerit. sc; in publico sermone. Et sic taliter delinquens tenet ad duo. Vnū est vt fateat suū delictum in loco quo sic asseruit siue ꝑposuit. Aliud est vt verum et catholicū intellectū talis ꝯclusionis siue ꝑpositiōis p̄dicet publice vt hic di. Et q̄ teneat ad vtrūq; p; ex lra q̄ dicit et verū catholicū &c. Ponitur eñ hec lra copulatiue. Et sic ꝯprehēdit vtrūq;. insti. de hered. institu. §. fi.

g ¶ Reuerendissime. Hec est ꝯstō Thome arūdell. archiepi. Et h; septē dicta p̄ncipalia. In p̄mo ponit statutū suū circa eos q̄ licite p̄nt p̄dicare verbū dei et q̄ nō p̄sertim circa rectores et vicarios eccliāꝝ et alios q̄ missi sunt ad predicādū. In. ij. ibi. Sacerdotes. limitat p̄dicationē fiendā ꝑ sacerdotes parrochiales. In. iij. ibi. Nec h. ꝑuidet circa licētiā missis ad p̄dicandū ꝯcedēdā. In. iiij. ibi Si quis aūt. adijcit penas ꝯ facientib^9. In. v. ibi. Quisi hmōi. imponit penam p̄dicatori huiusmodi repugnāti ꝯ p̄ntem sic statuendi. In. vj. ibi. Preterea. statuit penalr ꝯ recipiētes hmōi p̄dicatores aliter q̄ɜ in forma h limitata. In. vij. ibi. In sup. dat ipsis p̄dicatoribus instructionē de materiis ꝑ ipsos p̄dicandis.

Diuisio

h ¶ Secularis. supple sacerdos. nā alius a sacerdote nō est ꝑsona habil' ad predicandū verbum dei nisi sit curatus. In q̄ casu diaconus p̄t predicare subditis suis. xvj. q. j. c. adiicimus. Nec obstat. xcij. di. in scā. vbi videt q̄ ad dyaconū ptinet p̄dicare: q2 illud locū h; qn̄ hoc facit ex delegatōne superioris p̄ntem ad h h̄ntis. vel ibi sumit ꝑ lectiōe euāgelica sm̄ Jo. ibi. Nec obstat. xix. dis. c. sm̄ ecclie circa medium vbi dr̄ q̄ nō q̄rit quis vel q̄lis p̄dicet: s; q̄ p̄dicet qz loquit s; antiq̄ tp̄a. Vel dic nō querit quis sc; eps vel alius ad h p̄ntē h̄ns vel auctoritatē. vel ibi loquit de secreta p̄dicatōe nō ꝑ modū p̄dicatiōis s; ꝑ viā monitionis quā q̄l; p̄t facere ēt monachus. xvj. q. j. c. j. et c. iuxta.

i ¶ Verbū dei. qd̄ q̄nq; est cā correctōis et ita ꝑ ꝯñs remissionis. Facit eñ verbū dei in cordibus nr̄is plura ex quib^9 sequit pctī dimissio. Frangit eñ corda nr̄a ꝑ timorē. Jere. xxiij. verba mea q̄si ignis ardēs ⁊ q̄si malleus ꝯterens petrā. Itē cōterit ꝑ dolorē i ps. Cor ꝯtritū et humiliatū &c. Item liq̄facit ꝑ amorē. Cant. v. Aia mea liq̄facta est &c. ⁊ i ps. Factū est cor meū tanq̄ɜ cera liquescēs. Et istos tres effectus h; ꝯ cordis duritiā. Trahit ēt sursū ꝑ cordis desideriū. Cant. j. Trahe me post te &c. Itē exhilarat ꝑ delectationē i ps. Memor fui et delectatus sū &c. Itē viuificat. Vñ aplūs ad hebreos. Viuus est dei sermo. Et btūs Ber. Si mortuus in pctīs fueris viues si vocē filij dei audieris. Si cor tuū induratū est emittet vbū suū et liq̄faciet illd. Et alludit vbis euāgelij vbi dr̄ venit hora et nūc est qn̄ q̄ in monumētis sūt sc; mortui i pctīs audiēt vocē filij dei/ et q̄ audierit viuēt. Itē sanat. ysa. xviij. O dñe sermo tuus dñe sanat oīa. ⁊ in ps. Misit vbū suū et sanauit eos. Itē vulnerat aliq̄n vulnere timoris: aliq̄n vulnere amoris vt ꝑ p̄mū resipiscat a malo. ꝑ scdm̄ opet bonū. Et iste gladius est penetrabilior oī gladio vt dicit aplūs ad hebr. In quo triūphat qui ip; accepit. Vñ dr̄ btūs Ber. Accipe gladiū spūs qd̄ est vbū dei. Itē est illuminatiuū. facit eñ hoīem cognoscere pctā sua vt btūs Ber. dt. Si tenebras ignorātie plangis audi qd̄ loquat i te dñs Lucerna pedibus meis vbū tuū. Et Grego. Clauis apptiōis ē sermo correctōis. xliij. di. c. j. Et notat. j. q. j. c. interrogo ꝑ arch.

Verbi plura cit.

k ¶ A iure scripto. Circa h vide. j. e. c. &c. curati vero.

l ¶ Priuilegio. de hoc vide. j. isto. §. j. §. ꝑuilegio speciali.

m ¶ Officiū. iste habes ex de offi. ordi. c. inter cetera circa mediū eiuſdē[n] verbi dei in ſe aſſumat[o] ꝑplo[p] vel aut clero quouiſmō[q] ꝑdicet in latino ſermone ſeu vulgari i ecclia[r] aut extra[s] niſi primo[t] dioceſano[v] illius loci in quo ꝑdicare ſic nitit ſe preſentet[x] ⁊ examinationē[y] ſubeat. Sic qʒ deinde tā moribus[z] qʒ ſcientia[a] repertus ydoneus[b] per ipſum dioceſanum[c] ad predicanduʒ mittatur[d] ad aliquā certā parrochiā vel ad plures ꝓut eidē ordinario ſcdm qualitateʒ[e] ꝑſone videat expediēs. Nec etiā[f] aliq̄s ꝓmiſſoꝝ[g] ꝑdicare ꝓſumat niſi de miſſione[h] aut auctorizatiōe[i] ſua primo fides[k] fiat i forma[l] cōpetēti. ita videlicʒ[m] q ille q̄ d iure ſcripto auctorizatus[n] ē veniat in forma limitata[o] i eo ⁊ q̄ de priuilegio[p] ſpāli venire ſe aſſerūt ipʒ priuilegiū rectori aut vicario[q] loci vbi ꝑdicāt realr[r] exhibeāt. Qui vero[s] p locoꝝ dioceſanos ſe miſſos fore ꝓtēdūt[t] ipi⁹ dioceſani lraſ ſub ſigillo[v]

n ¶ Eiuſdē verbi dei. qđ quiſq̄ aufert a predicatore ꝓpter improbitatē et iportunitatē ꝑſeuerātie. Iuxta illud ꝓphete. Quare tu enarras iuſticias meas. iii. q. vii. §. item teſtat. Et dicit Grego. Iuſtū eſt q nō hēat linguā qui nō hʒ vitam. Et dicit glo. ſup illo pſ. et ne auferas de ore meo vbū veritatꝭ. Obmuteſcit facūdia ſi egra ſit ɔſcia. Caueant igitur ꝑdicatores vt vbis congruant facta et ne deforment iniq̄tatis opa. Magiſteriū diſcipline aliq̄n aufert ꝓp impfectionem et inſufficiētiā ꝑſeuerātie vt pʒ in hieremia q̄ recuſauit officiū ꝑdicationis q: ſe ipfectū ſciebat. viii. q. i. in ſcripturis. Aliq̄n aufert ꝓp maliciā audiētiū. xi. q. iii. c. qđ. Aliq̄n ꝓpter ꝑſecutionē ſiue et⁹ timorē et ſic petrus negauit xpm. vi. q. i. imitare. Sʒ ꝓp hoc veritatē tacere malū eſt. xi. q. iii. timendo. Ad idē. xliiii. diſ. diſpenſatio. Et notat p archid. xi. q. iii. nolite timere. v. pnūciare.

o ¶ Aſſumat. etiam rogatus.

p ¶ Populo. cuius noīe nō cōtinet clerus in penalibus nec ecōtra. de ſenten. excō. c. ſi ſententia. li. vi.

q ¶ Quouiſmō ꝑdicet. vt ſcʒ nec p viā publice exhortationis. nec p viā publice collationis. nec p viā publice ſermocinationis. et hoc vbalr cōcitādo ꝑplm. nā ꝑdicare facto dando de ſe bonū exemplū cuilʒ licʒ vt notat de ɔſe. di. v. nouiſſime. Et de h. vi. q. iii. c. i. et de ſepult. c. dudū. v. ꝑdicare p paulū in clem. Sic etiā p viā ſalutaris monitiōis licitū eſt laicos ad bonū admonere. ex. e. c. cū ex iniūcto circa princi.

r ¶ In ecclia. dʒ enim fieri ꝑdicatio in ecclia vl alio loco publico ⁊ honeſto nō aūt in priuatis domib⁹ ne naſcat ex hoc ſuſpitio hereſ. xxx. di. ſi quis extra eccleſiam.

s ¶ Aut ex. ſcʒ in cymiterio vl plateis publicis ꝓut eſt ɔceſſū fratribus. de ſepult. c. dudū. v. ꝑdicare p Paulū in clem.

t ¶ Niſi pmo. excipit ab eo quod predixit.

v ¶ Dioceſano. ad quē in ſua dioceſi ꝓncipalr h ptinet vt patʒ in cle. dudū. de ſepult. §. in eccleſiis. ad fi. Et ibi p Paulū in. v. mādaret. qui dicit q epus loci vel ſupior ꝑlatus ſacerdotis maioreʒ gerit curā in ecclia q̄ ipſe curatus. allegat ad hoc de pe. et re. c. ſi epus. li. vi. Sed q̄d ſi epus mortuus eſt. dic q tūc illud qđ hic dr pt expediri p cuſtodē ſpūalitatis q̄ de cōſuetudine ſuccedit et adminiſtrat vice epi in ꝓuincia Cantuarieñ. Alias aūt de iure cōi hoc fieri p capitulū ar. ad hoc de ma. et obe. c. cū olim. et de hereticis. c. i. in clem. et ſi dioceſanus viuens ſit abſens tūc pt hoc fieri p ipius vicariū gnalē. ar. ad hoc de tēp. ord. c. cū nullus. §. epo. li. vi. ſi nō hēat vicariū recurrendū eſt ad archiepm q̄ eius negligētiam hʒ ſupplere. ix. q. iii. cū ſimus. et facit de iure patro. c. null⁹. et ſilr fieri dʒ ſi epus ſit excōicatus ſuſpenſus vel interdictus. arg. ad hoc ex. de ɔceſ. ꝑbē. c. q: diuerſitatē. et. d. c. cū ſimus. ¶ Sʒ nunquid epus ex ſuā dioceſim poſſit talia expedire. dic q ſic q: eſt voluntarie iuriſdictōnis. facit qđ notat de offi. le. c. nouit. poſſʒ et dici q abbas exemptus q̄ in ſubditos ſuos hʒ iuriſdictōʒ epalē: ita q dictus abbas nulli ſubſit dioceſano nec eius ſubditi: hāc licētiā facere poſſit. ar. ad h de ꝓuil. c. abbates. li. vi. ad fi. Et faciunt ad pmiſſa nōta per Paulū in cle. dudū de ſepult. §. ſtatuimus. v. ad pntiam. Sed huic vltimo dicto obſtare videt textus ex. e. c. excōmunicam⁹. §. q: vo. ibi catholico epo loci ⁊c. Et ſic ſentit ibi Innoc. in glo. nota q̄ niſi ſpecialr ſup h ſit ꝓuilegiatus. Nā et ipſe abbas hoc nō poſſʒ facere niſi a ſede aplica vel loci epo vl alias miraculoſe miſſus ſit vt ex. e. c. cū ex iniūcto.

x ¶ Se pñtet. ſcʒ ꝑſonalr. ⁊ ɔcor. de iure patro. c. nobis. et. c. viſi. Cū enim in talib⁹ reqrit examinatio et ydoneitas: opus eſt pñtia talis licentiandi ſiue mittendi. Et ad hoc faciūt notata p paulum in cle. dudū ꝓall. v. repñtent.

y ¶ Examinationē ſubeat. debent enim prelati tales admiſſuri primo ſe inſtruere de coꝝ habilitate moribus et ſciā vt ī. ſequit. ⁊ facit ad hoc. lxxxviii. di. c. quid eſt cito.

z ¶ Moribus. vt ſit vite ꝓbate diſcretus modeſtus atq̄ perit⁹ ad tale officiū exequendū vt in. d. c. dudū. §. ſtatuimus in clem. ⁊ q ſit potēs ope et ſermone talis vicʒ qui eos q̄bus miſſus eſt edificare poterit vbo et exemplo. ex. de offi. ord. c. inter cetera.

a ¶ Scia. q̄ dʒ eē ſufficiēs lʒ nō eminēs. de renū. niſi cū ꝓdē. §. p defectu. de elect. cū nobis olim.

b ¶ Ydoneus. i. irreꝑhēſibilis vtilis et tali negocio cōueniēs ſiue aptus.

c ¶ Dioceſanū. nō igitur p abbatē vel aliū niſi priuilegiatus ſit ſup h vt dixi. ī. e. v. dioceſano in fi.

d ¶ Mittat. alias enim ꝑdicare nō dʒ. ex. e. c. Cūʒ ex iniuncto. §. i. et. c. excōicamus. §. q: vero.

e ¶ Qualitatē ꝑſone. q̄ iſpiciēda eſt ſm ea q̄ dixi. ī. e. v. moribus.

f ¶ Nec etiam. verſ.

g ¶ Premiſſoꝝ. ſiue a iure ſiue a priuilegio vel miſſione ſpeciali deputatorum.

h ¶ Miſſione. ſcʒ vbi ſpecialiter miſſus eſt.

i ¶ Auctoriſatione. ſ. a iure vel priuilegio.

k ¶ Fides. i. ſufficiēs euidentia ſiue ꝓbatio.

l ¶ Forma cōpetenti. ſ. ſʒ modū ſiue formā que ſequit.

m ¶ Ita vicʒ. declarat quod prius dixit.

n ¶ Auctoriſatus eſt. qualis eſt ois epus et in aliena dioceſi. Qđ dic vt dixi. ī. de cle. nō reſi. c. ꝑterea. v. ꝑdicāt vbum dei. Et papa vbilʒ vt ibi dixi. Itē inferiores ꝑlati in curis ſuis et ſi ſolū ſint diaconi vt et ibi dixi. auctoriſati etiā ſunt a iure magri in theologia vt nōt Inno. ex. eo. ti. c. excōicamus. §. q: vo glo. nota q̄. Et ɔcor. arch. xvi. q. i. adiicimus. q̄ dicit q tali vel alteri ydoneo predicatori bene noto pt et curatus ecclie dare licētiā ꝑdicādi. ⁊ h intelligit arch. verū in tranſitu. Sʒ papa pt vbiq̄ gnalr ɔcedere et q̄lʒ epus p ſuā dioceſim ex de offi. ordi. c. inter cetera. Qđ tñ nō pt inferior vt nōt Hoſt. d. §. q: vo. v. epo loci. ꝓmiſſ ɔcor. nōta per wil. in clem. de ꝓuil. c. i. v. licētia ſpāli. Itē fratres predicatores ⁊ miores auctoriſati ſunt de iure cōi vt poſſint libere ꝑdicare ſʒ formā eis limitatā in. c. dudū. §. nos aūt de ſepult. in cle. §. ad funera. Hoc tñ aliq̄ intelligūt eis ɔpetere de ꝓuilegio ſpāli. Quorū dictis ɔſentio originalr ɔſiderādo hāc ptātē eis cōceſſam. qđ tñ ꝓuilegiū hodie incorpatū eſt in iure cōi ꝓut pʒ. d. c. dudū. Et de talib⁹ ꝓuilegiis incorpatꝭ legit ⁊ no. ex. de reſcrip. c. cū ordinē.

o ¶ Limitata i eo. vt. ſ. q̄lʒ veniat in ſtatu ſuo. Papa. ſ. vbiq̄. epus et vbiq̄ niſi ꝓhibeat ab epo alteri⁹ dioceſis. Curat⁹ q̄lʒ i loco cure ſue. Doctor in theologia approbat⁹ ab eo ad quē ptinet vl alius ab epo approbatus q̄ ad h inuitat⁹ vel vocat⁹ eſt. Fratres vero i ſuis eccleſiis. et locis vbi morant: et in plateis publicis et alias ſicut ſtatuit de ſepult. c. dudū. in cle.

p ¶ Priuilegio ſpāli. potes ponere exēplū de frib⁹ auguſtinēſibus ⁊ carmelitis q̄ nō cenſent circa ꝑdicatōʒ eodē iure cū ꝑdicatorib⁹ et miorib⁹: niſi ſup h habeāt ꝓuilegiū ſpāle. nōt p Paulū dcō. c. dudū. v. ꝑdicatorum.

q ¶ Vicario. nō ſolū ꝑpetuo ſʒ et tpali dū tñ hēat regimē eccleſie ⁊ gerat curā aiaꝝ parrochianoꝝ eiuſdē. Ad qđ faciūt nōta p paulū. d. c. dudū. v. ſacerdotibus in cle.

r ¶ Realiter. ſic vicʒ vt poſſint illud videre legere ⁊ intelligere.

s ¶ Qui vero. verſ.

t ¶ Pretendunt. i. allegant.

v ¶ Sigillo ſuo magno. ſic q̄ ſigillū armorū vel ſignetū ſuū nō faceret fidē ſʒ reqrit ſigillū ſuū quo vtit gnaliter in expeditiōe eccleſiaſticoꝝ negocioꝝ vt ſic illud ſigillum ſit autenticum. de fide inſtru. c. ii. vbi Berñ. v. autenticū ſigillum. dicit q ſigillum epi ⁊ ſigillum capituli dicuntur ſigilla autentica. Item ſigillū magni ꝓncipis cui de conſuetudine credit. Et vt ſigillū dicat autēticū debent apparere caracteres et orbita.ff.qui testa.fa.pos.l.ad testamentum.§.signū.de pe.di.ij.principiū inquit.AF. q̄dnā boni. Et notat p Ber.de fi.instru.c.inter dilectos.§.sed dimidia.et sicut notat acō. sigillū prelati cuiuslꝫ ecclie collegiate est autenticū et cuiuslꝫ prelati ordinariā iurisdictionē exercētis de iure vel cōsuetudine.hoc idemet no.xj.q.iij.cure.addi.ad de ad idem.§.e. Et circa hoc vide nōta p Ioh.de athona i ꝯstõe othonis. Qm̄ tabellionū.§.sigilla autentica.vbi hēs textū qui declarat que sunt sigilla autētica.ibi vide as. Questio ¶ Sed q̄d si eps de nouo ꝯsecratus vł elect⁹ cōfirmatus nōdū hēat sigillum hmōi paratū ad manus hꝫ tñ sigillū armoꝝ vel signetū an sufficiat alterū eoꝝ talibus literis apponere.videt q̄ sic dū tñ tale sigillū sit notū: qꝛ ēt sigillo alieno sigillare poterit dū tñ sit notū.ar.ff. de testamē.l.si vnus.⁊ sic sentire videtur Inno. eē de appella.c.significauit in fine. Scias tñ q̄ qñ sigillū apponitur ad prestandū auctoritatē scripture pncipaliter et nō secūdario:tūc requirit q̄ tale sigillū sit autenticū. Secus si apponat nō pricipalr ſꝫ secūdario. Nā tūc sufficit ꝓuanū sigillū dū tñ caracteres hēat.ff.de testa.l.ad testiū.§.penul.cū ḡ in casu nr̄o sigillū apponi debeat pncipaliter p viā auctoritatis et nō secūdario requirit appositio sigilli autentici vt ꝟ dī. Et alias nō est credēdū talibus lr̄is.ad ꝟ facit nōta p Anthoniū de butrio.de fi.instru.c.ij.§.venio ad mate.ā sigilli.AF.ad textū in fine.

x ¶ Curatum vero.AF.

y ¶ Perpetuū.qualis est eps in sua diocesi rector ⁊ vicarius i sua parrochia ⁊ q̄lꝫ alius ꝑpetuus intitulatus ad bñficiū cui iminet cura animarum.

z ¶ A iure.fm ea q̄ dixi.ꝟ.eo.§.auctorizatus est.

a ¶ Ubi tamen.AF.

b ¶ Premissorum.scꝫ auctorizatorum a iure munitoꝝ ve ꝓuilegio speciali aut missorum p loci diocesanum.

Heresis. c ¶ Aut hereses.dicitur eñ heresꝭ fm quosdā ab erroꝛ et rect⁹ inde hereticus.i.errans a recto siue rectitudine fidei catholice. facit.C.de hereticis.l.ij.i fi. Alij dicūt q̄ heresꝭ dr̄ ab hercisco.cis. q̄d idē est q̄d diuido.dis.vñ heresꝭ.i.diuisio ab vnitate fidei. Sic nōt azo i sūma sua.C.e.ti. Et ad ꝟ fac̄ .vij.q.j.denicꝗ.iiij.q.j. Qd aūt. Alij dicūt q̄ heresꝭ dr̄ ab hereo ⁊ erroꝛ.vñ heresꝭ.i.adhesio erroris ⁊ hereticus q̄si adherēs errori. Erroꝛ tñ p se nō facit hereticū sed adherere errori facit hereticū vt patebit ĩ. Hieronymus vero in q̄dā epl̄a dicit q̄ heresꝭ dr̄ ab electiõe:qꝛ hereticus eligit sibi illam opinionē quā putat sibi meliorē.xxiiij.q.iij.heresꝭ.

d ¶ Predicasse.in publico.

e ¶ Asseruisse.siue in publico siue in priuato.

f ¶ Docuisse.in scholis vel in instructione priuata.

g ¶ Supiorē.indistincte dicit nec referendo supioritatē respectu epi nec respectu sic predicantis. Unde pt intelligi de supioritate siue vno mō siue alio intellecta. Si intelligas de superioritate respectu epi habes intelligere supiorem in ꝟ casu archiepm in sua ꝓuincia vel alias legatū sedis apostolice a latere missum aut inquisitorē heretice prauitatis talē vicꝫ q̄ hꝫ ptātem spālem ēt inquirendi ꝯ epos vt pꝫ eo.ti.c.inquisitores.li.vj. Pōt ēt abbas vel alius hñs iurisdictioꝫ q̄si epalem in suos subditos ꝟ casu dici superior respectu talis infra iurisdictioꝫ suā delinquentis fm ea q̄ dixi ꝟ.c.§.diocesano. Talis nanꝗ pt suspensionē vł ꝓhibitionē facere de q̄ ꝟ loquit lꝫ licētiā ad ꝓdicandū dare nō possit vt ibi dixi. Et pt eē rō qꝛ in suspēdēdo delinquentē vertit fidei fauoꝛ ⁊ ideo ampliandus. Sed in dando licētiā ꝓdicandi vtit magnū piculū. Et ido fieri nō dꝫ nisi p eū cui iura ꝟ cōcedūt p expssū scꝫ p epm vel ei⁹ supiorem vt apparet eē e.c.excōicamus.§.qꝛ vero. Et ad pmissa facit.c.odia.de reg.iur.li.vj.

h ¶ Predicatione hmōi.scꝫ indiffinite.nō addendo ꝯ diocesim certā siue loci certum. Alias si suspensio siue ꝓhibitio de qua ꝟ loquit extēderet se solūmō ad certū territoriū tūc forsan eē illō posꝫ tal' licite ꝓdicare. ꝓ quo vide q̄ scripsi i sūi.ꝟ.de post.c.j.§. ꝓuar⁹ existat. Sꝫ illō dubiū saluat ex textu q̄ ĩ seq̄t ibi extūc ⁊c̄.

suo magno ad hoc sibi cōfectas similr ostēdāt. Curatū vero[x] ꝑpetuū[y] missuꝫ intelligim⁹ a iure[z] ad locū et populū cure sue. Si tñ[a] premissoꝝ[b] quisꝗ ꝓpter errores aut hereses[c] quos ante ꝓdicasse[d] asseruisse[e] aut docuisse[f] ꝑtendit per loci diocesanū aliū ve superiorē[g] a ꝓdicatiōe[h] hmōi suspēsus[i] fuerit siue ꝓhibit⁹[k]: extūc[l] de ꝓdicādo alicubi[m] in nr̄a ꝓuicia ātedicta nullaten⁹ se itromittat donec ad ipsius suspēdētis[n] siue ꝓhibētis iustū arbitriū[o] defectū[p] suum purgauerit[q] ⁊ ad ꝓdi

i ¶ Suspensus.iudicialiter per sententiam.

k ¶ Prohibitus.extraiudicialiter vel alias viua voce.

l ¶ Extunc.scꝫ post suspensionem vel ꝓhibitionem hmōi.

m ¶ Alicubi.i.in alio loco vel in alia diocesi. Et sic hec lr̄a satis tollit dubiū de quo tetigi.ꝟ.e.§.ꝓdicatõe hmōi. Nā hec lr̄a innuit q̄ eo ip̄o q̄ talis est suspēsus a ꝓdicatõe in vna diocesi est ēt suspēsus p totā ꝓuinciā. Nō pt eē qꝛ semel malus adhuc ꝑsumit esse malus. de re.iur.c.semel.li.vj. Et cōcor.hēs.ff.de re mili.l.nō omēs.§.a barbaris.ff.de accus.l.si cui.§.hijsdem.

n ¶ Suspēdētis.siue successoris sui si mortu⁹ sit: qꝛ successor eodē iure cēset cū eo cui succedit.eē vt lite pēdēte.c.eccl'ia.i.cū glo.ij.de reg.iuris.ꝯ qui in ius.li.vj.

o ¶ Iustū arbitriū.i.iustū iudiciū.q̄d ideo ꝟ dr̄ arbitriū qꝛ in iure nō hꝫ certā determinationē ſꝫ relinquit arbitrio iudicis eē de of.dele.c.de causis. Et ꝯcor.huic dicto eē eo.ad abolendā.§.ꝓsiti.⁊.c.excōicamus.§.adijcimus. Et dꝫ moderare arbitriū suū iuxta exigentiam iuriū et canonū in casu simili statutoꝝ quatenus de eis cōstare poterit:qꝛ propria volūtate nō pt vti nec aliq̄d ir iustum facere. Qd dic vt dixi.ꝟ.de cle.nō resi.c.in decimis.§.arbitrio.i fin. Et poterit dici arbitriū iniustū qñ aliq̄d precipit cōtra deum vel pietatem vel equitatem.extra de iureiur.c.quintauallis.vel qñ precipitur aliquid in ꝑiudiciū tertij.de iureiur.c.venien.vel quādo precipitur aliquid in quo facilis est ꝯrauentio vt si mandet sub pena q̄ nullū verbū dicat cōtumeliosū. Nam ꝟ facile pt accidere qꝛ lingua sepe labit. Et ideo de facili nō dꝫ ipsius lubricum trahi ad penam.ff.ad l.iul.ma.l.famosus. Item qꝛ iuste posꝫ ꝓferre aliquod verbū cōtumeliosū cōtinēs veritatem.ff.de iniurijs.l.eū qui nocentē. Et sic est ꝯ iura tale mādatū vt dicto.c.quintauallis.et notatur in eo.capitu.per Antho.vers.venio ad quintum in princi.

p ¶ Defectum suū.nō dicit delictū:qꝛ pt esse q̄ errauit nō ex proposito sed ex inaduertentia. Et ideo magis imputabit sibi in defectum q̄ in delictum. Uel intellige defectum fm q̄d legitur i.l. amissiōe in fin.ff.de capi.di.vbi pꝫ q̄ defectū incurrit qui ab his sub quoꝝ impio cōsistit recedēs cōfert se in numero hostiū:et talis est quilꝫ qui ab impio ecclesie recedit erronea vel heretica ꝓdicando et confert se in numero errantiū vel hereticoꝝ qui sunt hostes et inimici fidei.

q ¶ Purgauerit. Hic nota q̄ eis qui non sunt damnati de heresi ſꝫ sūt de ea suspecti possunt iniungi pene penitentiales p quas talis suspectus purgabit innocentiam suam. Et talis purgationis iniunctio relinquitur arbitrio episcopi vł inquisitoris vt pꝫ extra eo.c.ad abolendam.§.ꝓsiti.et.c.excōicamus.§.adijcimus. Et he pene purgatorie sunt multe. Quarū vna est abiuratio heresis de qua habet dicto.c.ad abolendā.et.c.ij.c.accusatus.li.vj. Et de heresi suspectus qui recusat heresim abiurare nō videt vere redire nec videtur correct⁹. Et ideo tanꝗ hereticus est dānādus extra eo.c.ad abolendam.§.laicus.et.c.excōicamus.§.si qui vero. Alia pena potest esse incarceratio seu detrusio in monasterium ad pniam pagendam hoc ē vt peniteat et per hoc possint apparere in eo vera signa et vera euidentia an ambulat in tenebris vel in luce et ne velut pecus morbosuꝫ inter boues existens inficiat alias oues sanas. De hoc habetur extra eo.ti.c.j.in cle. Potest etiam pena pecuniaria talibus imponi cum sit arbitraria prouiso tamen q̄ illa pena magis sit timenda q̄ alie pene penitentiales reputa quia diues est et cupidus et dolet cordialiter de pecunia soluenda. Facit ad hoc extra vt lite non contest.c.quoniam frequenter in fi.xxxiiij.q.iiij.ca vindicta.et eadē causa.q.v.prodest. Item si propter cupiditatem et auaritiam est feneratus diutius ad vsuram et postea reddiderit se suspectū dicens q̄ vsura non est peccatum potest tunc puniri in perditione pecunie vt sic puniatur in eo in quo deliquit. extra de iure patrona.c.pastoralis.cū sꝭ. Et eadē rōe si purgādus expēdidit certā summā pecunie in sustētatõē et alimoniā hereticoꝝ poterit puniri vt illā ꝯferat in opa pietatis. Tal' tñ pena nō dꝫ iponi clerici

Nō de di
uersis pe
nis susp
ctis de h
resi inflig
dis.

candū legitime fuerit restitutus. sup quo litteras testimoniales ipsius restitutiōis ad locū quēcūqꝫ i quo postea ꝑdicabit secū deferre ⁊ modo supradicto realiter exhibere teneat᷑. Sacerdotes vero parochiales seu vicarii tēporales ⁊ nō ꝑpetui in forma supradicta nō missi i ecclesiis illis in q̇bus hmōi officia gerūt illa sola simpliciter ꝑdicēt vna cū ꝑcibus cōsuetis q̄ in cōstitutōe ꝓuinciali a bone memorie Johāne ꝑdecessore nr̄o bene ⁊ sancte in suppletionē ignorantie sacerdotū edita (q̄ incipit Ignorantia sacerdotū ⁊c.) ꝯtinent᷑ expꝰsse quā i singulis nostre Cātuarien̄. ꝓuincie ecclesiis īfra tres mēses publicatōnē presentiū haberi volumus ⁊c. ꝓut ipsam postulat annis singulis et tp̄ibus ꝑ ipsos sacerdotes effectualiter declarari. Et ne hoc salubre statutū rōe exactōis pecunie difficultatis ve alteri᷒ tēde revideatur ad norā: volumus et ordinam᷒ ꝙ examinatio personarū de qua

qui tn̄ viuunt de bonis eccl'ie et nō hn̄t patrimoniū. Nam bona eccl'iaꝝ nō debēt diminui vt in cle. ij. e. ti. §. nec scienter. Et delictū ꝑsone nō dꝫ in ꝑiudiciū eccl'ie redūdare. de reg. iur. c. delictū li. vj. Si vero hn̄ant ꝑtrimoniū tūc ꝑt eis tal' pena imponi qꝛ rō predicta ꝓhibens cessat oīo. Alia ēt ꝑt eē pena vt tal' delinquēs edificet eccl'iā vl' hospitale vel vt induat pauperes vel vt maritet ⁊ dotet ṽgines vl' fac̄ alia opa pietatis. vt in auten̄. ꝺ eccle. titul'. §. si ꝗs aūt edificationem. colla. ix. Et ita dꝫ intelligi. e. ti. c. accusat᷒. §. si ṽo ꝓ his. Itē si talis male locut᷒ fuerit de fide vel ꝑ sua ṽba in aliquo se ostendit male sentire ꝺ fide faciet eū in triuijs vel predicationibus recognoscere ⁊ detestari suū errorē. Item si olim inde fuerit notatus vl' minus catholic᷒ qꝛ nūꝗ̄ visitauit eccl'ias nūꝗ̄ audiuit diuina officia. nunꝗ̄ ieiunabat vel obseruabat mandata ecclesie. iniūgi sibi poterit vt tot diebus i ebdomada ieiunet ⁊ vt quālꝫ die visitet eccl'iam. et vt assidue audiat diuina et visitet limina aploꝝ ⁊ alioꝝ sanctoꝝ. Item si diutius fuerat feneratus et repertus sit dixisse vsurā nō eē pctm̄ poterit puniri vt vsuras receptas restituat et amplius nō feneret. Et sic intellige qđ notat. e. ti. c. accusatus. §. de ꝗstionib᷒. li. vj. Et si sic iussus restituere nō restituat ꝑt ꝓcedi ꝯtra eū tanꝗ̄ cōtra deficientem in purgatōe vt. s. dicā. Item si publice detestatus sit fidē catholicā vel publice se ostēderit infidelē: iniūgi sibi poterit vt ad tēpus portet crucē magnā ⁊ patentē assumptā sup pannos supiores in signū ꝯuersiōis ⁊ in detestationē erroris sicut alias siles penas iponere ꝑt ep̄s ꝑ quas is q̄ purgandus est taliter se corrigat qđ ꝑterite ꝯditiōis rebellio ꝑ virtutis sequētis obediētiā valeat expiari. ex͠t de no. o. nū. c. ij. in fi. et ꝑ hoc delinquens puniat᷑ in eo in quo deliquit. et ꝑ hoc is qui ostēdit se esse corruptū ostēdat se esse nūc incorruptū et ꝑ quaꝝ obfuscationem ei᷒ infamia ꝯuertat᷑ in famā: et oē scādalū sopiatur. Sic debēt intelligi. c. ad abolendā. §. ꝑsēt. et. c. excōicamus. §. adijcimus cū silibus. q̄ volūt ꝙ sic delinquentes se purgēt ad arbitriū ep̄i. Caueat tn̄ ep̄s ꝙ sꝫ inspecta q̄litate ꝑsone iponat illam penā q̄ magis sit timenda vt ꝑdixi. s. eo. ṽb. ꝑt ēt. Et ꝙ pnīa sit talis quā credat verisilr fore implendā et nō deserēdā. l. dis. penitentes. Clericus ēt culpabil' in ꝑmissis ꝑtuad tp̄s suspendi ab officio et beneficio. xxj. dis. nunc autem in glo. sed videt in fi. ⁊ nōt arch. e. ti. c. vt cōmissi. ṽ. ꝯsilio li. vj. Alie ēt sunt pene pnīales multe de qb᷒ iura faciūt mentionē ꝗs cā breuitatis omitto. Scias tn̄ ꝙ si purgandus deficiat in purgatione qꝛ penā seu penas sibi iniūctas nō adiplet ꝑt tanꝗ̄ hereticus cōdēnari. extra. e. ti. c. excōicamus. §. si quis ṽo ex his. et de presūp. c. litteras in fi. de purga. cano. c. inter sollicitudines in fi. Si tn̄ talis fuerit ipeditus forte valitudie vel tp̄is austeritate vel alio iusto ipedimento excusatur. ff. de excus. tu. l. cū ip̄e. et. l. nō solū. §. fi. ff. si ꝗs cautio. l. ij. §. iij. Si tn̄ potest aliqđ sibi iputari qꝛ potuit preuenire ipedimētū tūc nō excusat᷑. ff. si ꝗs cau. l. ij. §. si ꝗs cū cōcos. Et lꝫ fuerit ipeditus rōabili ipedimēto: nichilomin᷒ postea paget pnīaꝫ sibi iiūctā. qꝛ illō ꝑceptū ꝯtinet duo vicꝫ ꝙ agat pnīaꝫ ⁊ ꝙ intra diē ꝺ faciat. Vn̄ licꝫ dies sit trāsacta durat tn̄ ꝑceptum de pnīa pagenda. ff. de arbitrio. l. celsus. de do. ⁊ ꝯtu. c. cū dilecti. Cū ṽo pnīas iiūctas ꝑfecerit tūc ad tollēdū oēm infamiā ꝯtrā ꝯ eū poterit publice in ꝑdicatōib᷒ ꝓnūciari vir boni testimonij. ex͠t de purg. ca. c. ex tuaꝝ. xv. q. vj. c. j. ij. q. v. ad hec. ⁊. c. oibus. ꝙ si purgandus ip̄e morte ꝑuent᷒ fuerit: tūc dic ꝙ si pn̄ie iiūcte fuerit tales q̄ possent ꝑ alios explicari cū sūptu tn̄ vtputa fabricare eccl'iam vel hospitale/maritare vel dotare ṽgines vl' soluere penā pecuniariā vl' restituere vsuras vl' facere aliq̄ sūptuosa opa pietatꝭ. tūc si is cui talia iniūcta erāt an̄ ea ipleta decedat heredes ip̄i᷒ habebūt ea de tp̄alibus suis adiplere. ⁊ idē dicūt aliq̄ in pnīa ꝑsonali q̄ ꝑt ꝑ aliū explicari sicut est ieiunare ⁊ orare. nā ieiunia cognatorū ⁊ orōes sctōꝝ liberāt et soluūt aīas defunctoꝝ. xxviij. q. vij. ab infirmis. xiij. q. ij. aie defunctoꝝ. Si ṽo pnīe sint ita ꝑsonales ꝙ nō pn̄t ꝑ aliū explicari vt audire theologiā vl' singul' dieb᷒ audire missam: abiurare ⁊ detestari errorē. ꝯfiteri q̄lꝫ ebdomada. tūc tales penitētie nō trāseūt ad heredes imo ꝯuanl purgatorio. Nā mortuis est indulgēdū nō iniūgendū xxviij. q. vij. c. j. Et pena dꝫ tenere suos auctores C. de penis. l. sancim᷒. ex͠t de his q̄ fi. a ma. pte capi. c. ꝯstituit. Et sic intelligendū est qđ legit᷑ et nōt. e. ti. c. accusatus. §. si ṽo. li. vj. Et q̄ ibi nōt arch.

r ¶ Restitus. ꝑ ip̄m q̄ ab initio ꝺ potuit ꝯcedere. Et sic hec restitutio fiet ꝑ ep̄m nō aūt ꝑ iudicem iferiorē q̄ forsan talē delinquentē suspēderit vel ꝑdicare ꝓhibuerit. Et ꝺ lat' sonat lr̄a ista q̄ dicit legitie fuerit restit᷒. Et sic ꝯm istū intellectū suspensio talis siue ꝓhibitio ⁊ pnīe iniūctio ꝑt fieri ꝑ vnū: sed restitutio ꝑ aliū. Et huic dicto ꝯcor. q̄ scripsi. s. de offi. vica. c. qm̄ aūt. §. ꝓuideat. ṽ. diocesanis.

s ¶ Sup quo. scꝫ super restitutione sua.

t ¶ Locū quēcunqꝫ. supple infra ꝓuinciam cātuariensem.

v ¶ Mō supradicto. s. vt venies in vocatōe q̄ vocat᷑ est ista de q̄bus ꝺ tn̄ exhibeat rectori vl' vicario loci vbi voluerit ꝑdicare.

x ¶ Teneat᷑. etiam licet ab eo non petatur vt apparet ex textu. s. eo. in ṽb. nec etiam.

y ¶ Sacerdotes. Secunda pars.

z ¶ Parrochiales. scꝫ qui positi sunt ad regēdas ꝑochias.

a ¶ Vicarij tp̄ales. q̄ idem signt qđ sacerdotes ꝑochiales. Et dicitur tp̄ales qꝛ nō sunt intitulati sed mercēnarij et ꝯductitij ꝯm ea q̄ notant᷑ de offi. vica. c. vnico. ṽ. ꝑpetuis in clem. ꝑ wil.

b ¶ Non ꝑpetui. quia non intitulati.

c ¶ Forma supradctā. s. nec de iure cōi nec de ꝑuilegio nec de licentia episcopi speciali.

d ¶ Officia hmōi. i. curam parrochianoꝝ tanꝗ̄ vicarij tp̄ales.

e ¶ Illa sola. ꝺ vide q̄ dixi. s. ꝺ sū. tri. ⁊ fi. ca. c. altissim᷒. ṽ. sacerdotes

f ¶ Simplr. i. absqꝫ themate vl' alia solēnitate sicut lr̄a iacet.

g ¶ Precibus cōsuetis. s. in diebus dn̄icis post offertoriū solitis fieri ad ꝑplm̄.

h ¶ Johanne. pechan.

i ¶ Ignorantia sacerdotū. de qua quomodo sit tolerabilis: quomodo nō dixi. s. de sū. tri. et fi. cath. c. j. glo. j.

k ¶ Quam. scilicet constitutionem.

l ¶ Haberi. scilicet in scriptis.

m ¶ Ipsa scilicet constitutio.

n ¶ Postulat. qđ dic vt dixi. s. de offi. archip̄sbyt. c. ignorantia.

o ¶ Et ne. Tertia pars.

p ¶ Difficultatis ve alterius. que varia ꝑt esse ꝯm diuersas conditiones hoīm q̄nqꝫ rōnabiles q̄nqꝫ irrōnabiles et presertim in casu isto ex eo ꝙ cōcessuri licētiā ꝑdicandi forsan reddēt se difficiles i adeūdo coꝝ ꝑn̄tiā vl' alias q̄rēdo aliq̄s dilatōes ymagiatas

q ¶ Ad norā. ꝯcor. de rescriptis. c. statuiū in ꝑn. li. vj. vbi dicit arch. ꝙ nora q̄nqꝫ ponit᷑ ꝓ culpa. q̄nqꝫ ꝓ crimine. q̄nqꝫ ꝓ peccato. q̄nqꝫ ꝓ pena. Alij dicūt norā. i. delictū. sic sūit ꝯm Card. ⁊ Jo. an. de excep. c. pia. ṽ. norā. li. vj. ⁊ silr habes. xlv. di. c. licet. Et sic improprie ponit᷑ hec dictio nora vt no. arch. c. ṽ. d. c. pia. qꝛ ꝓprie norā dr̄ ip̄m corp᷒ deliquēs. noxia ṽo ip̄m delictū. insti. de noxa. ac. §. noxa. Iux͠t illō.

Nora varie sumit.

¶ Noxia delictū: delinquēs noxa vocat᷑.

Versus.

Et notat͠ de regula. c. cōsulti. in. ij. glo. et ibi ꝑ Hosti. ṽ. noxa. Michi videt᷑ ꝙ in hoc loco nora possit exponi ꝓ nocumēto. Et sic pōt intelligi in. d. c. pia cū silibus. licet aliter sumat᷑ in alijs locis: q̄nqꝫ vt potest apparere diligentius intuenti.

ſupius fit mētio ac littere dioceſani faciēde eiſdem ſine aliquali exactione pecunie ꝑ ipſos quoꝝ intereſt et ad quos ſpectare ⁊ ꝑtinere dinoſcitur celeriter expediant et gratis difficultate quacūq̄ ſemota. Si quis aūt hoc executiuum noſtrū iuris antiqui ſtatutum poſt publicatōnē eiuſdeꝫ ſcienter violare ꝓſumpſerit cōtra formā in codē deſcriptā ſua temeritate ꝓpria predicando ſniam maioris excōicatōis icurrat ipſo facto. cui⁹ abſolutionē nobis et ſucceſſorib⁹ noſtris tenoꝛe pn̄tiū ſpālr reſeruam⁹. Qꝫ ſi hmōi ꝑdicator hoc ſalubri ſtatuto cōtēpto ipamq̄ maioris excōicatōis ſniam minime ponderans ſe ſcdo ingeſſerit predicādo dicēdo aſſerēdo pertinaciter verbo aut facto innuēdo nō poſſe ꝑ eccliam i ꝑſonis prelatorū eiuſdē ſic ſtatui ſnia excōicatōis predicta ꝑ ſuperiores locoꝝ aggrauet̄ debite ꝯtra eos et inhibeat̄ eiſdeꝫ omnis cōmunio xp̄i fideliū ac ſuper hoc legitime ꝯuicti niſi reſipiſcāt ⁊ abiurauerit

r ¶ Dioceſani. ex hac littera apparet q̄ ſtatuens non ſenſit has litteras concedi debere ꝑ inferiorem ep̄o.

s ¶ Eiſdem. ſcꝫ licentiandis ad predicandum.

t ¶ Exactione. etiam ſi ſic licentiandus gratis voluerit aliquid ſoluere ſicut alias legit̄ ⁊ notat̄ de cenſibus. c. exigit ⁊ ibi. ℣. a volente ꝑ Ioh. an. et de reſcrip. c. ſtatutum. ℣b. exigat ꝑ Card. et arch. li. vj.

v ¶ Quoꝝ intereſt. hoc referas quo ad examinationem.

x ¶ Spectare dinoſcitur hoc referas quo ad cōfectionē lraꝝ.

y ¶ Celeriter. huic ꝯcor. q̄d legit̄ et notat̄ ex̄ de locato et condu. c. penulti. et fina. Sꝫ meli⁹ de ſen. et re iudi. c. iurgantium. vbi notant Bern̄. et alij doct. de materia celeritatis. et q̄ eſt cōmēdabilis. Et ꝯcor. notata ꝑ archi. viij. diſ. mala cōſuetudo vbi de hoc ſunt multe cōcor. et in. c. fi. de elect. ℣. celeritate. li. vj. ꝑ eūdem vbi ponūtur multe contra ad oppoſitū. ſ. q̄ nō ſit aliquid celeriter agēdū ſꝫ moroſe. Et habes allegatōnes ꝓ ⁊ ꝯ. xciij. di. c. j. ꝑ archid. q̄ dicit q̄ ſic feſtinandum eſt ne quid iuſto tardius fiat. Nam non debet iudex accelerando precipitare ſniam nec debet eſſe nimia moroſitate tardus. Cui dicto optime cōuenit. ff. de admi. tu. l. tutor qui. §. j. Et hec celeritas adhiberi dꝫ ſm qualitatē perſonaꝝ negocioꝝ et circumſtantiarū. vt. d. l. tutor. et. ff. de ℣b. obli. l. cōtinuus. §. cū ita ſtipulat⁹.

z ¶ Gratis. Iſta littera ꝓbat quod dixi. ſ. ℣. exactione.

a ¶ Si quis autem. Quarta pars.

b ¶ Antiqui iuris. vt ptꝫ ex allegatis ſupra et preſertim ex̄. e. c. cū ex iniūcto. ⁊. c. excōicamus. §. quia vero.

c ¶ Scienter. Ignorātia igitur excuſat tales. q̄d verū intelligas in ignorantia facti ꝓbabili et nō affectata ſm ea q̄ notat Io. an. de ꝯſang. ⁊ affi. in cle. ℣. ſcienter. et. c. ℣. per Paulū. Nam ignorantia iuris ſiue huius ꝯſtōnis nō excuſaret vt notant docto. predicti in loco ꝑalle. maxime poſt publicationē eiuſdē: et poſtq̄ venerit ad eius notitiam. Q̄d dic vt dixi. ſ. de ꝯſtitu. c. huius autē ℣. publicam notionē. Vel dic q̄ ſi aliquis implicite tenet et ſequit̄ q̄d docet et predicat ſcā romana eccl̄ia lꝫ explicando erret motus quadā rōne naturali vicꝫ q̄ pater ſit maior et prior q̄ filius tunc excuſabit̄. ex̄ de ſūma trini. et fi. catho. c. damnamus. xxiiij. q. iij. Dicit aplus. Sed ſi implicite et explicite erret nō excuſat̄: q̄r religio erga deū eſt quaſi de iure naturali. ff. de iuſti. et iur. l. veluti. Item ſi ignoret culrū qui eſt publice oībus notus vere vl̄ preſumptiue. Naꝫ ſm apl̄m ad Corinth. xiiij. In oēm terrā exiuit ſonus eoꝝ. Et ſic ignorans eſt in lata culpa. ff. de verb. ſig. l. cedere §. fi. et. l. late. et. l. magis. Ideo nō excuſatur maxime cū facile poterit cōſulere ꝑitiores. ff. de bo. poſſ. l. in bonoꝝ. j. q. j. notandū cum ſimilibus.

d ¶ Formam. q̄ etiā in ſcriptura attendenda eſt de cele. miſſ. c. in quadam. et ibi ꝑ Ber. ℣. ſꝫ ſi eum a dixiſſet. Et q̄ forma legis ſeruari dꝫ faciūt nota ꝑ Io. an. in cle. j. de iure patro. ℣. inhibentes.

e ¶ Deſcriptam. ſ. e. §. j. Et i hac forma ꝯtinent̄ plura. Primū ē ꝑdicaturi ꝑſonalis ꝑſītatio coram ep̄o. Secūdū eſt ipſius examinatio. Tertiū eſt ydoneitatis approbatio. Quartū eſt ipſius ad ꝑdicandū miſſio. Quintū eſt ſue miſſionis autētica oſtēſio. Sextū eſt ꝓuo ſuſpēſi vel ꝓhibiti a ꝑdicatione ceſſatio. Septimū ē talis ſic ſuſpenſi correctio ſiue purgatio. Octauū eſt ſic correcti et ſuſpenſi legitima reſtitutio. Nonū eſt ſue reſtitutionis ℣balis et realis oſtēſio. Decimū eſt quo ad ſacerdotes ꝑochiales ꝯſtōis Io. pecchā q̄ incipit Ignorātia ſacerdotū i docēdo ℣a obſuatio

f ¶ Temeritate ꝓpa. q̄ apparet in hoc q̄ nō ſuatis ꝑmiſſis ingerit ſe ad ꝑdicandum.

g ¶ Predicando. quouiſmō publice vt apparet. ſ. e. in prin. ⁊ ibi dixi. ℣. quouiſmodo.

h ¶ Reſeruamus. et ſic ep̄i dioceſani nō pn̄t tales et ſuos ſubditos abſoluere q̄ alias ipſos abſoluere poſſent ſi non obſtaret iſta reſeruatio. ex̄ de ſnia excōi. c. nuper. cum ſimilibus.

i ¶ Qꝫ ſi hmōi. ꝯtra po

k ¶ Predicator. ſ. formā ꝑdictā nō obſeruans.

l ¶ Contēpto. vt dixi. ſ. glo. pxi.

m ¶ Excōicatōis ſniam. quā rōe nō obſeruatōis ꝑdicte forme ipſo facto i currebat.

n ¶ Minime ponderās. i. nō aduertēs vl̄ de ea nō curans.

o ¶ Scdo. i. alia vice.

p ¶ Ingeſſerit. ſ. abſq̄ auctoritate ſupioris vt prefertur.

q ¶ Predicādo. publice

r ¶ Dicēdo. ad partem.

ſ ¶ Aſſerēdo. i. cōicatōe.

s ¶ Pertinaciter. i. ipudent vel obdurate irreuocabiliter vel obſtiate

t ¶ Verbo. importat idē q̄d dixit ꝑdicando dicēdo ⁊c. Nam ex ℣bis detegitur intētio volūtatis. ff. de ſupell. le. l. labeo. Et ꝓꝓa voluntas in ꝯfeſſiōe mōſtrat̄. de cōſe. di. iiij. cū paruulis. ⁊. c. ſi qua mulier. xij. q. ij. his autem.

v ¶ Facto. q̄r facit et operat̄ exterius id q̄d manifeſtat intētionem ſue volūtatis ad intra. Nō eni refert an verbis vl̄ factis q̄s declaret volūtatē ſuā. ff. de leg. l. de quibus. in fi. xx. q. j. quē ꝓgenitores xi. q. iij. exiſtimant. et ex factis ꝑſumit̄ de affectu. C. de dolo. l. dolum. ff. de excep. doli. l. j. in fi. extra de bigamis. c. nup. xxxij. q. v. quid erit. ⁊. c. ſicut ei. imo plus eſt aliq̄d factis facere q̄ ℣bis ad declarandū volūtatem. ex̄ de appel. c. dilecti. et ꝯcor. ex̄ de teſti. c. cū acceſſiſſent. de regu. c. j. in fi. li. vj.

x ¶ Innuēdo. nam et leui argumento deuians a iudicio catholice religionis puniri pōt vt hereticus. C. e. l. ij. ad fi. Et vide q̄d dicam. ſ. e. c. penul. in fi. ℣. inuēdo.

y ¶ In perſonis prelatoꝝ. qui ſūt rectores eccl̄ie quo ad iudicia et ſtatuta edenda et reddenda inter ſuos ſubditos. xciij. di. legimus. xi. di. catholica.

z ¶ Predicta. de qua. ſ. §. pxi.

⁊ ¶ Supiores locoꝝ. Iſta littera facit ad hoc q̄ in iuriſditōalib⁹ ad alios ꝑlatos q̄ ep̄os ſꝫ ꝯpetere punitio coꝝ de quib⁹ hic loquit̄. Pn̄t eni eſſe ſupiores locoꝝ quales ſūt abbates et alij exēpti qui in locis et ꝑſonis ſibi ſubiectis hn̄t ex ꝑuilegio vel cōſuetudine quaſi ep̄alem iuriſditionem vt dixi. ſ. e. §. j. ℣. ſupiorem.

a ¶ Aggrauetur. ſcilꝫ vt ſtatim ſequitur.

b ¶ Debite. ſcilꝫ eis vocatis et ad hoc citatis et preſentibus ſeu per contumaciam abſentibus.

c ¶ Et inhibeatur. hic ponitur forma aggrauationis.

d ¶ Eiſdem. ſcilicet actiue et paſſiue.

e ¶ Ois cōio. ſm ea q̄ legunt̄. e. xi. c. excōicamus. §. credētes. ⁊. §. ſequenti. Forma aūt inhibitōis fieri dꝫ ſm ea q̄ legunt̄ et notant̄ de ſen. excō. c. ſtatuimus. et. c. ꝯſtōnem. li. vj.

f ¶ Sup hoc. ſcꝫ q̄d verbo et facto ꝑtinaciter tenuerint vel innuerint ſic non poſſe ſtatui ꝑ eccliam in ꝑſonis prelatoꝝ eiuſdem.

g ¶ Cōuicti. ꝑ teſtes vl̄ alias ꝓbatōes legitimas. ⁊ in hac ꝯuictiōe requirit̄ ꝓnūciatio vt dixi. ſ. de ſymonia. c. nulli. ℣. ꝯuict⁹. ⁊ dꝫ hec ꝓnūciatio eē nō. ſ. vt ꝓnūciet̄ heretic⁹ ſꝫ vt ꝓnūciet̄ ſic dixiſſe vbo actu vel feciſſe. per q̄d ſatis apparet eū ſentire q̄ eccl̄ia nō poſſet ſic ſtatuere ⁊ ſic ꝑ ꝯñs de hereſi ſuſpectū eē. ⁊ niſi reſipiſcat ꝓ heretico dānādū fore.

h ¶ Reſipiſcant. i. a tali opinione recedāt. Et ſic hīs h̄ q̄ poſtq̄ aliq̄s ꝑtinaciter defenſauerit aliquē errorē vl̄ hereſim ⁊ ſup h̄ ꝯuict⁹ fuerit ſꝫ penitere ⁊ ad vnitatē eccleſie redire. Quod dic vt legitur et notatur extra eo. c. ad abolendam. §. preſenti. et ibi per Ber. ℣. ſponte recurrere.

i ¶ Abiurauerint. Scire eni debes q̄ omis q̄ eſt ꝓbaliter ſuſpectus de heresi volens redire ad vnitatem ecclesie põt cõpelli heresim abiurare. ex. e. ad abolendã. §. pñti. ⁊ c. accusatus. in prin. li. vj. Et de heresi suspectus qui recusat heresim abiurare nõ videt vere redire nec videt vere correctus. Et ideo tanq̃ hereticus est dãnandus. vt pz. d. c. ad abolendã. §. laicus. ⁊ c. excõicamus. §. si qui vero. ⁊ no. p Arch. d. c. accusatus. §. orta.

h ¶ In forma eccl'ie. hec forma colligit ex. c. Ego berengarius. de cõse. di. ij. ⁊ ex. c. Inter sollicitudines. de purga. ca. fm Archi. qui sic notat in. c. accusatus. §. abiurauit.

l ¶ Ordinariũ. s. epm vel talẽ qui de tali causa possit cognoscere.

in forma[h] ecclesie consueta per loci ordinariũ[l] pro hereticis declarentur[m] et extunc[n] p hereticis ⁊ scismaticis[o] ab omnibus reputentur ad omnem iuris[p] effectum: heresisq̃ʒ et scismatis penas[q] in iure expressas incurrant ipso facto[r] et presertim[s] vt bona eorũdẽ ipso iure censeãtur cõfiscata[t] ⁊ ab illis quorũ interest[v]

mo censet ticus

m ¶ Declarentur. detegitur nãq̃ aliquis hereticus verbis ⁊ factis vt dixi. s. e. §. facto. ⁊ glo. pcedenti. ¶ Et sciendũ q aliquis censetur hereticus multis modis. Is nãq̃ qui male sentit vel docet de fide/ de corpore xpi/ de baptismate/ pctõr cõfessione/ matrimonio vel alijs sacramentis ecclesie. Et gñaliter qui de aliquo pdictorũ vel de articulis fidei aliter pdicat docet vel sentit q̃ docet sancta mater ecclesia dr hereticus. ex. de sum. tri. ⁊ fi. ca. c. j. ⁊ ij. ex. c. ad abolendã. xxiiij. q. j. hec est fides. Nam oĩno censet hereticus qui nõ tenet id qđ docet ⁊ sequit sancta romana ecclesia. xj. di. c. fi. ⁊ c. nolite. de sum. tri. ⁊ fi. ca. c. j. li. vj. Censet etiã hereticus ois ille qui falsam opinionẽ de fide catholica gignit vel sequit. xxiiij. q. iij. heresis. ⁊ c. hereticus. cũ sequentibus. Potest tñ inter tales quo ad nomen assignari differentia. Nam gignens errorem proprie dr hereticus. sed sequens errorem põt dici credens errori. Item ille qui gignit errorem pprie dr heresiarcha sicut ille qui pertinaciter defendit errorem. xxiiij. q. iij. que aliorũ. Alio modo dr hereticus quicũq̃ sacrã scripturã aliter intelligit q̃ spũssanctus flagitet ⁊ sic errat in expositiõe sacre scripture. xxiiij. q. iij. heresis. xxxvij. di. relatũ. Dicit etiam hereticus qui ex cõtemptu romane ecclesie contẽnit seruare ea que romana ecclesia statuit et etiã qui despicit ⁊ negligit suare decretales quasi videant ꝫ claues. xv. di. de libellis. xix. di. nulli. Hereticus etiã est ois ille qui puertit ecclesie sacramenta. j. q. j. eos qui pecuniã. v. q. j. sed licet. Dicit etiã hereticus ois qui quomodocũq̃ ab vnitate catholice fidei ⁊ cõione fideliũ diuisus est. iiij. q. j. Qđ aũt. vij. q. j. deniq̃. Is quoq̃ qui dubitat de fide catholica põt dici hereticus. ex. e. c. j. Nam vt dicamur fideles debemus firmiter credere ⁊ simpliciter cõfiteri. ex. de sum. tri. ⁊ fi. ca. c. firmiter. ⁊ e. ti. c. fideli. li. vj. Dubietas etiã in fide est contra fidem. C. de iudeis. l. celicolarũ. ⁊ extra e. ti. c. firmissime. vbi de hoc. Hereticus etiã appellat qui romane ecclesie priuilegiũ ab ipso summo ecclesiarũ capite conat eripere. xxij. di. c. oĩno. Hereticus etiã dr qui non recipit neq̃ credit id qđ predicant sancta quattuor euangelia. C. e. ti. l. quicũq̃. Hereticus etiam dr largo modo ois qui precisus est ab ecclesia. Et sic excõicatus dr hereticus. iiij. q. j. c. ij. Et de hac materia no. xxiiij. q. iij. illi. §. qui vero hereticis. in glo. vario modo. ⁊ p Ber. d. c. firmissime. ⁊ p Archi. e. ti. c. ij. in prin. li. vj. Sed stricto modo loquendo generaliter põt dici q hereticus est ille qui a recto tramite ⁊ iudicio catholice fidei detectus fuerit deuiare. C. de hereticis. l. ij. Vel aliter stricto modo ⁊ pprie hereticus est qui falsam de fide catholica opinionẽ sentit ⁊ gignit. xxiiij. q. iij. hereticus. Et de hac materia vide qđ legitur de verb. sig. c. sup quibusdã. in prin. Et insuper scias q hereticus est qui male sentit in nouis et falsis opinionibus cõtra doctrinã ecclesie licet non sint cõtra articulos fidei. no. ex. de vsur. c. j. in glo. nõ solũ. p Io. an. in clem.

n ¶ Extunc. s. post declarationem. nã ante declarationẽ si paratus sit corrigi licet erret nõ est dicendus hereticus. xxiiij. q. j. hoc est p Io. ⁊ c. que dignior. in glo. ⁊ q. iij. dixit. in glo.

o ¶ Scismaticis. qui voluntarie diuidunt se ab ecclesia ⁊ vide qđ dixi s. de magist. c. j. §. scismatum.

p ¶ Iuris effectũ. vt. s. eis non faueat neq̃ credat nec receptentur nec defendant ab aliquibus ⁊ q cõtra eos tam p iudices ecclesiasticos q̃ seculares ad ipsorũ eliminationeʒ destructionẽ ⁊ punitionem pcedat fm qđ in legibus ⁊ sacris cõtinetur canonibus: ⁊ ad effectũ vt incurrãt penas heresis ipso facto vt sequit statim.

q ¶ Penas in iure expressas. Hic loquit de pena tam heresis q̃ scismatis. Unde quo ad penas heresis habes scire q in iure reperiũtur multe pene q̃ hereticis ipso iure infligũtur. Sunt eñi heretici ipso iure excõicati. ex. e. c. ad abolendã. in prin. ⁊ c. excõicamus. §. credentes. Et hoc siue sint manifesti siue occulti. e. ti. c. j. circa fi. in glo. Hic pz p Io. in clem. ⁊ notat Archi. de sum. tri. ⁊ fi. ca. c. fideli. de sent. excõi. Cũ quis. li. vj. Item oẽs eorũ fideles liberantur ⁊ ois obligatõ eis quesita dissoluit. ex. e. c. fi. Item i filijs dissoluit vinculum patrie ptãtis. e. ti. c. ij. §. fi. li. vj. ⁊ ipsi filij fratres ⁊ sorores debent eos deserere. xxviij. q. j. si fidelis. Et cũ eis dissoluit cõiugalis seruitus ⁊ põt fieri separatio a thoro. xxviij. q. j. c. vxor. ⁊ c. ydolatria. ⁊ habet extra de diuor. c. q̃to. ⁊ c. ex litteris. Et si talis hereticus post lapsum redierit ad vnitatem ecclesie tunc si non erant separati iudicio ecclesie alter cõiunx tenet oĩno redire ad aliũ. Si vero erant p sententiã separati tũc erit in electione illius qui remansit in fide an velit redire ad cõiugem vel religionẽ intrare. qr nõ posset in seculo pmanere nec aliũ recipere viuẽte illo qui est modo cõuersus cũ ipse dicat per penitentiã esse sanatus. xxxij. q. j. qđ aũt. Et ita dʒ intelligi ex. de diuor. c. de illa. ⁊ c. quãto de cõuers. cõiu. c. fi. Item heretici sunt infames ⁊ intestabiles actiue ⁊ passiue. Item non possunt creari iudices vel tabelliones vel rectores ciuitatũ vel locorũ. Item oẽs actus legittimi eis interdicũtur a iure nec possunt aliqđ beneficiũ ecclesiasticũ obtinere. Item si tales decedant non sunt sepeliendi in sepultura ecclesiastica put pmissa pbant ex. e. c. excõicamus. §. credentes. et e. ti. c. ij. li. vj. C. e. ti. l. manicheos. C. de apostatis. l. ij. cõfiscari ẽt debent oĩa bona eorũ vt. j. sequit. Qđ dic vt. j. e. §. cõfiscata. De iure etiã ciuili imponũtur certe pene fm antiqua iura sicut pz. C. e. l. quicũq̃. in fi. Sed hodie indistincte illi qui p iudicem eccl'iasticũ sunt dãnati de heresi quales sunt ptinaces ⁊ relapsi qui nõ petunt miam ante sententiã: sunt dãnandi ad mortẽ p seculares potestates ⁊ p eos debent cõburi seu igne cremari vt pz in quadam cõstõne Frederici q̃ incipit vt cõmissi. §. Item mortis. Et in alia cõstõne ipsius q̃ incipit incõsutilem. §. cõtra tales: q̃ sunt seruande vt pz. e. ti. vt inquisitionis. in prin. li. vj. ⁊ c. fi. e. li. que aũt sit pena scismaticorũ no. p Hosti. in summa de scismaticis. §. qua pena.

Pene hereticis inflicte.

r ¶ Ipso facto. requirit tñ sententia declaratoria. vt pz e. ti. c. cũ fm leges. li. vj. De penis autẽ penitẽtialibus q̃ nõ dãnatis sʒ tñ suspectis iponi solẽt ab hoie dixi. s. e. §. j. §. purgauerit.

s ¶ Presertim. i. maxime. de cõces. pben. c. si soli. §. presertim. per Archi. li. vj.

t ¶ Confiscata. Simile habes in crimine lese maiestatis. C. ad. l. iul. ma. l. quisquis. ⁊ l. si cui. cõcor. ff. de dona. l. donationes. Sic etiã in quibusdã alijs criminibus cõfiscant bona. C. de incestis nup. l. cũ ancillis. ⁊ de rap. virg. l. j. de vectig. ⁊ cõmis. l. cõmissa. cũ similibus. Unde talis pena habebit multo fortius locũ in tam graui crimine. ex. e. c. vergentis. vj. q. j. si quis dñs. Et intelligas q statim cõmisso crimine nõ solũ perdit talis administrationeʒ bonorum hmõi sed etiã dñium. ⁊ est casus. e. ti. c. Cũ fm leges. li. vj. Item tales desinunt posse aliqua bona possidere ⁊ per cõsequẽs nõ possunt pscribere. xxiij. q. viij. per totũ. viij. di. quo iure. iuncto c. Cũ possessore. de re. iu. li. vj. ¶ Sed circa materiã huius confiscatiõis bonorũ est sciendũ q licet bona taliũ sint ipso facto siue ipso iure confiscata necessaria tñ est sententia declaratoria iudicis sup ipa confiscatione vel ademptione bonorũ. Et hec sententia solũmodo fieri dʒ per iudicem ecclesiasticũ ⁊ non per iudiceʒ secularem. e. ti. c. vt inquisitionis. §. phibemus. ⁊ d. c. cũ fm leges li. vj. Et hec pena vendicat sibi locũ solũmodo in illis quos constat esse hereticos vel q̃ de heresi sunt dãnati. e. ti. c. ad abolendã. ⁊ de verb. sig. c. sup quibusdã. ⁊ e. ti. c. accusatus. §. porro. li. vj.

v ¶ Quorũ interest. Interest eñi vxoris vt habeat dotem quã nõ perdet nisi scienter cũ heretico cõtraxisset. e. ti. c. decreuit. li. vj. Si tñ ipsa mulier pper heresim suam dãnaretur bene amitteret dotem ⁊ confiscaret dos ipsius. ff. de bo. dã. l. quãq̃ legibus. Filij vero fm iura canonica interesse nõ habent neq̃ possunt in talibus bonis succedere vt pz. e. ti. c. vergentis. ⁊ e. ti. cũ fm leges. li. vj. ⁊ est expressum in quadam cõstõe Frederici que incipit Gazaros. ⁊ in

Propter heresim viri vxor doteʒ nõ perdit.

occupent[x]. Ipſorūq̃z fautores[y] receptatores[z] ⁊ defenſores[a] ſi p̱ ſuperiores[b] ſuos in hac parte legitime[c] moniti nō deſtiterint infra mēſem ſup̱ hoc[d] cōuicti ſimili pena[e] in oībus percellātur[f]. Preterea[g] nullꝰ clerus[h] aut populus[i] cuiuſcūq̃z parochie aut loci[k] noſtre cātuariēſ. prouincie aliquē in eccleſiis cimiteriis aut aliis locis quibuſcūq̃z[l] ad predicandū[m] admittat[n] niſi priꝰ de auctorizatōe priuilegio aut miſſiōe eiuſdem iuxta formā p̄dictā facta fuerit fides[o] alioqn[p] eccleſia cimiteriū aut locus quicūq̃z[q] in quo ſic p̄dicatū fuerit ipſo

alia que incipit cōmiſſi. ⁊ ſunt approbate. e. ti. c. vt inquiſitionis. li. vj. Fallit tñ in duobus caſibus. Primus eſt qñ filij ſponte reuelant hereſim patris. C. ad. l. iul. ma. l. quiſquis. Et habetur in dicta ꝯſtōe Frederici que incipit cōmiſſi. §. ceteri. vſ. nec quidem Secūdus eſt qñ filij tanto tpe poſſederūt bona ꝙ ea p̄ſcripſerūt cōcurrentibus hiis q̄ habentur. e. ti. c. ſi. li. vi. Et nota ꝙ qñ iudex eccleſiaſticus viderit bona heretici fore publicāda faciet ipſa annotari et deſcribi ⁊ demū cogat ſciētes ad ipſa iudicāda. C. de bo. pſcrip. l. ſi quis. de iure de li. l. ſancimus. §. licentia. ⁊ de his qui ad ec. ꝯfu. l. p̄ſenti. §. ſicubi. cū ſilibꝰ.

Ad quos vſus bona hereticorū debeāt applicari.

x ℭ Occupent. hec occupatio p̄mo de iure canonico dꝫ fieri per ipſum iudicem eccleſiaſticū et nō per ſecularem niſi quatenus p̱ iudicem eccleſiaſticū fuerit requiſitus. e. ti. c. vt inquiſitionis. §. p̄hibemus. ⁊. c. cū ſm. §. ſi. li. vj. qđ dic vt. ſ. c. pxi. §. occupent. ℭ Sciās tñ ꝙ olim p̱ Innoc. iiij. fuit ordinatū in quadā ꝯſtōne que incipit Statuimus ꝙ bona taliū deberent diuidi in tres partes ſic ꝙ vna pars daret p̄ſati ſeculari ⁊ eius officialibus qui facerent executionē cōtra tales ſup̱ hmōi bonis. Alia pars daret ciuitati in qua talis hereticus dānaret. Tertia vero pars remaneret ipſi iudici ad ſuſtentandū onera incūbentia officio ſuo. Sed hodie in anglia talia bona per ſtatutū regnū applicant integraliter ad vſus regios.

Queſtio.

De vno tñ pōt hic dubitari ſi aliquis ſtetit in hereſi p̱ multos annos. vbi gra. x. annos/⁊ poſtq̄ cognitū eſt ipſum fuiſſe hereticū interī alienauit pſa bona ⁊ multas iniit obligationes. Modo talis viuens vel poſt mortem dānatur de hereſi ⁊ detegit retro fuiſſe hereticus p̱ tātū tēpus nūquid alienata illa reuocabūtur ⁊ iudicabūtur ille obligationes nō tenuiſſe ſuper ſuis bonis? Dic ꝙ in hoc crimine bonorū obligatio nō tenuit ⁊ alienata poſſunt p̱ iudicem in ea p̄te p̄cedentē a poſſeſſoribus reuocari. rō eſt qꝛ a die cōmiſſi criminis ſiue a die quo incidit in hereſim bona eius fuerunt ipſo iure confiſcata ⁊ delata in fiſcū ⁊ extunc fuit ſibi adminiſtratio eorūdem a iure interdicta. Unde alienatio ⁊ obligatio non tenuit. Idem videmus in crimine leſe maieſtatis. C. ad. l. iul. ma. l. quiſquis. §. emancipatis. ⁊. §. donatiōes. ⁊. l. finali. Sciās tñ ꝙ incorporatio in fiſcū fieri dꝫ poſt ſententiā iudicis per quā dānat talem de hereſi ⁊ declarat bona ſua confiſcata fuiſſe. ff. de iure fiſci. l. imperator noſter. ⁊ talis incorporatio fiet per iudicem eccleſiaſticū vel per iudicem ſecularem ſi ad hoc per iudicem eccleſiaſticū fuerit requiſitus ⁊ nō aliter vt predixi. Ad hoc faciunt que dixi. ſ. de bona. c. cordis dolore. §. j. §. rex. ⁊ hec que dixi ſunt oīno vera in his qui acquiſiuerunt dictas res titulo lucratiuo. ſed ſi eas acquiſiuerūt titulo emptionis: ⁊ ſic nō titulo lucratiuo tunc dicit Archid. d. c. cū ſm leges. indiſtincte ꝙ his a quibus bona hmōi reuocantur non debet reſtitui preciū. Tu tñ dic qꝛ aut preciū ſeu aliud loco precij extat: aut eſt conſumptū. Si eſt conſumptū nō reſtituetur ⁊ ſic pōt ſaluari dictū Archi. Si nō eſt conſumptū tūc bone fidei emptori reſtituetur ⁊ nō alij. ff. de his que in frau. cre. l. ſi debitor. ⁊. l. ſequenti. Sic nōt Dy. in dicta. l. debitor. Et cōcor. ibi Bartho. qui dicit: aut preciū eſt cōuerſum in vtilitatem creditoris ⁊ debet reſtitui per inquiſitorē heretice prauitatis qui reuocat bona ſic alienata. Ratio eſt ne habeat bona ⁊ etiam preciū. Si vero non ſit cōuerſum in vtilitatem creditoris tunc non debet reſtitui. ar. dicte. l. debitor. ⁊. l. ex his. ⁊. l. emptor. cū ibi notatis. ff. de rei ven.

y ℭ Fautores. de quorū pena dixi. ſ. de magi. c. piculoſa. glo. vlti.

z ℭ Receptatores. hi ſunt qui ſcienter hereticos ſuſcipiunt in domibus ſuis ⁊ eos occultant vt ſic euadāt manus iudicis. ff. de recep. l. j. et. ij. de offi. p̄ſi. l. cōgruit. C. de his qui latro. oc. per totū. Et ſufficit ſi ſemel recipiat. ff. de adul. l. maritus. §. queſitū. Et facit ad hoc. c. felicis. in pn̄. de penis. li. vj. Si tñ receptꝰ fuerit cōſanguineus recipiētis minor erit pena vt dicā. ſ. glo. pxi. ⁊ de his receptatoribus vide nō per Archi. e. ti. c. ij. §. receptatores. li. vj.

a ℭ Defenſores. Et dicuntur duobꝰ modis. Uno modo cū quis publice defendit hereticos. ⁊ talis dꝫ hereticus manifeſtus. extra de v. ſig. c. ſuper quibuſdā. Item hereſiarcha. xxiiij. q. iij. qui aliorum. Alio modo dꝫ defenſor is qui nō defendit errorem ſed pſonam errantis ne forſan veniat ad manus iudicis. ⁊ hoc p̄ſtando ſibi auxiliū forſan tenendo volentes hereticū capere. vel eius captionem p̱ obiectionem ſui corporis impediendo. Item per coadunationem gentiū vel vicinie vel etiam cū ſolis clamoribꝰ vel ſimilia faciēdo. ff. ad ſill. l. j. §. excuſatos. ⁊. l. cū dñs. ⁊ talis dicitur defenſor heretici. xxi. q. v. Si quis cuiuſliber. ⁊. c. ſi forte. Primus horum qui eſt defenſor hereſis dānatur vt hereticꝰ vt dicto. c. ſup̱ quibuſdā. Secūdus vero qui eſt tñ defenſor perſone non eſt dānandus vt hereticus ſed ei tanq̄ de hereſi ſuſpecto eſt purgatio indicenda ſm Archi. qui de hac materia notat. e. ti. c. ij. §. defenſores li. vj. Sciās tñ ꝙ ſi talis defenſus fuerit conſanguineus defendētis licet excuſetur a tāto non tñ a toto ſed mitius punietur. ff. de recep. l. ſi. Nam quedam ratione ſanguinis tolerantur aliqñ vt dicta. l. ſi. ⁊. ff. de ſuſpe. tu. l. ſi tutor. ⁊ ibi notatur.

b ℭ Superiores. ſ. iudices competentes.

c ℭ Legitime moniti. ſm formam. c. ꝯſtitutionem. de ſen. excō. li. vj.

d ℭ Super hoc. ſ. ꝙ poſt dictū menſem eos receperint defenderint vel eorū fautores extiterint.

e ℭ Simili pena. ſ. ſicut heretici.

f ℭ Percellantur. ratio huius poteſt eſſe qꝛ monitio etiam partis conſtituit quem contumacem vt incurrat penas legis vt notat Jo. an. de decimis. c. j. in glo. cōcor. in decre. Unde multo fortius hoc erit in monitione iudicis qꝛ monitio iudicis facit quem eſſe in dolo ſi faciat contra monitionem. ff. de edendo. l. quedam. §. is autem. cum glo.

g ℭ Preterea. v. pars.

h ℭ Clerus. i. congregatio ſiue multitudo clericorum.

i ℭ Populus. cuius appellatione non continetur clerus. de ſen. excō. c. ſi ſententia nec ecōtra. Et dꝫ populus a polis qđ eſt ciuitas ⁊ eſt populus humane multitudinis cetus iuris conſenſu et cordis cōmunione ſociatus. Uel dicitur populus collectio tam nobiliū q̄ ignobiliū. Inſti. de iure naturali. §. plebiſcitum. Sed plebs eſt tñ collectio ignobilium vt ibi patet. Et dicitur a pluralitate qꝛ plures ſunt ignobiles q̄ nobiles. Uel dicit a pleo ples qꝛ plebs replet. Uulgus eſt paſſim inhabitans multitudo a volendo qꝛ quiſq; facit qđ vult ſm Januen.

k ℭ Loci. qui poteſt comprehendere parrochianos pluriū parrochiarum ſicut patꝫ in ciuitatibus burgis et alijs locis vbi de diuerſis parrochijs populus ad ſermonem congregatur in vnum locum. vel potes dicere loci etiam vbi non eſt aliqua parrochia verbi gra in monaſterio vel collegio non habēte ius p̄ochiale.

l ℭ Quibuſcūq;. vtpute plateis/vicis/campis/domibus priuatis ſiue hortis.

m ℭ Predicandū. ſ. publice. vnde in priuata doctrina que nō fit per modum predicationis admittentes non incurrūt penam inferius limitatam.

n ℭ Admittat. Supra impoſuit penam ingerenti ſe ad predicandum ſcꝫ in. §. Si quis autem. Modo in hoc. §. imponit talem penā ſe ad predicandū ingerenti admittentibus ſiue recipientibꝰ.

o ℭ Fides. id eſt probatio.

p ℭ Alioquin. ⁊c.

q ℭ Quicūq; locus. ſiue ſit eccleſia ſiue cimiteriū ſiue locus aliꝰ. Sed hic eſt aduertendū qꝛ intelligendo de loco alio ab eccleſia ſiue cimiterio vel alio loco ſacro vtpute platea/vico/prato/campo/agro/fundo/aut domo vt. ſ. talis locus dicatur interdictus modica foret pena ⁊ quodāmodo inutilis et deriſoria. Et ideo in tali caſu intelligere debes locū. Id eſt burgū/oppidū/caſtrū/vicū/municipiū/villam/villatam ſiue parrochiā vt ſic appellatione loci cōtineant hoīes talem locū inhabitantes. de ſen. excō. c. ſi ſententia. li. vj. ⁊ ibi nō. Et tunc quo ad eos dꝫ interdictū generale. extra de vb. ſig. c. cū in partibꝰ. Ratio predictorū pōt eſſe qꝛ pena a iure impoſita debet intelligi vt locū habeat.

r ¶ Ipſo facto. ſic ergo hic habes vnū caſum in quo ipſo iure locus aliquis eſt īterdictus. Alius caſus eſt de cenſibus. c. q̄uis. li. vj. ⁊ in clem. c. ij. p̄ſenti. Itē in caſu capituli primi de vſuris. li. vj. Item in caſu capituli et ſi pignoratiōes de iniurijs. li. vj. ⁊ c. vbi periculū. de elect. li. vj. §. ciuitas. Et in caſu capituli felicis de penis. li. vj. Et in caſu capituli Si quis ſuadēte. de pe. in clem.

s ¶ Interdicto. cuiꝰ effectus eſt ſuſpenſio diuini officij exceptis certis caſibus. Item ꝓhibitio miniſtrationis ſacramentorū exceptis quibuſdā ſacramentis, put p̄z de ſen. excō. c. alma. vbi de hoc p Io. an. ꝟ. ſacris. li. vj.

t ¶ Interdictꝰ. ſ. ille locꝰ.

v ¶ Admittentes. ſiue clerici ſiue laici.

x ¶ Permittentes. qḋ facere videntur eoipſo q̄ tali non reſiſtūt. q: error cui non reſiſtitur approbatur. lxxxiij. di. error. Et qui aliū ab errore nō reuocat ſeipſum errare demonſtrat. extra. c. ij. c. ij.

y ¶ Emendauerint. ſubmittēdo ſe iudicio ⁊ correctioni eccleſie ⁊ ſatiſfactiōe p̄miſſa vt dicā. ſ. ſuper ꝟ. iuris forma.

a ¶ Superiorem. ad quē pertinet.

b ¶ Iuris forma. pro huius puncti declaratione ſcias q̄ vbi certa perſona interdicit̄ propter ſuā contumaciā d3 ante relaxationem p̄ſtare cautionem de ſtādo iuri. extra de ꝟb. ſig. c. ex parte. j. Et ſi aliā cautionem p̄ſtare non poterit iuret q̄ parebit mandatis eccleſie. de ſen. excō. venerabili. Eodē modo tollit̄ ſi ꝓpter dubiam offenſam latū ſit in aliquem interdictū. Sed ſi ꝓpter manifeſtā offenſam vel culpam ſingularis perſona fuerit interdicta abſolutionem ſiue relaxationem p̄cedere d3 ſatiſfactio vt in p̄dicto. c. ex parte. Si autē ſatiſfacere non pōt p̄ſtet ydoneam cautionem de ſatiſfaciendo vel iuratoriā ſi aliam p̄ſtare non pōt. C. de epiſ. ⁊ cle. auth. generaliter. de ſen. excō. c. viij. §. illis etiā. li. vj. Et idem ꝑ oīa intelligas ſi interdictū fuerit ꝓmulgatū in eccleſiā ſingularem qḋ bene pōt fieri propter culpā perſone vel pſonarū eiuſdem eccleſie vt hic. Sed in interdicto generali loci vel vniuerſitatis ſiue populi ſiue cōitatis nō reperitur certa forma ſ3 ſolet interdictū dꝫ reuocari. qḋ me. cauſa. c. vnico. li. vj. vel relaxari. de ſen. excō. c. p̄ſenti. c. ij. Illoꝝ tñ qui fuerunt culpabiles ante hmōi relaxationē vel reuocationem d3 exigi ſatiſfactio ſiue cautio iuxta ordinē ſupradictū. ar. dicti. §. Illis etiam. Vñ ſi in interdicto loci populi vel cōitatis aliqui velint ſatiſfacere aliqui nō ſufficit q̄ illi ſatiſfaciāt propter quos vel quorū culpam interdictū fuerit principaliter latū. Abſurdū enī eēt q̄ ab illo requireret̄ ſatiſfactio qui in nulla fuit culpa. extra de cōſti. c. ij. cū cōcor. Et ſic ſi eſt generale interdictū loci vel vniuerſitatis vel cōitatis de iure ſingularis perſona nō d3 abſolui vel contra ipſam nō d3 interdictū ſpecialiter relaxari. Sic nota. per Io. Caldrini in tractatu ſuo de interdicto in vltimo membro quod incipit ad ſeptimum.

c ¶ Relaxari. Iſta dictio ꝓbat hoc qḋ dixi in gloſa p̄cedenti ſc3 q̄ non debet fieri abſolutio quo ad perſonam ſingularem vbi interdictū loci eſt generale.

d ¶ Inſuper. vij. pars.

e ¶ Triticum. id eſt eſt frumentum.

f ¶ Ad hoc. i. ad nutrimentū tritici.

g ¶ Verbi dei. qḋ priuilegiatū eſt in multis. extra de regul. c. qḋ dei timorem vbi de hoc per Io. an. Et hec priuilegia recitantur eḋ. hoc. c. ij. §. ſi. per Hoſtien. in ſumma.

h ¶ Superius. ſ. hoc. c. §. j.

facto[r] ſubiaceat eccleſiaſtico interdicto[s]. Sicq3 maneat īterdictus[t] quouſq3 ipſi ſic admittētes[v] ſeu p̄dicare ꝑmittentes[x] ſe cōgrue emēdauerit[y]: ⁊ ꝑ dioceſanū ſeu aliū3 ſupiorē[a] ipſm īterdictū obtineāt ī debita forma iuris[b] relaxari[c]. Inſuper[d] ſicut bonus pater familias triticū[e] diſpergit ī terram ad hoc[f] diſpoſitā vt fructū plus afferat. volumus ⁊ mādamꝰ vt p̄dicator verbi[g] dei veniens iuxta formā ſuperius[h] annotatā in predicādo clero ſeu populo ſecundū materiam ſubiectā[i] honeſte[k] ſe habeat ſpergēdo ſemen[l] ſecundū ꝯueniētiā ſubiecti[m] auditorij clero[n] p̄ſertim[o] p̄dicans de vicijs pullulātibus inter eos[p] et laicis de peccatis inter eos cōmuniter vſitatis ⁊ non econtra. Alioquin[q] ſic predicans[r] ſecundū qualitatem delicti per loci ordinariū canonice[s] ⁊ acriter puniatur[t].

Idem in dicto cōcilio Oxoñ.

¶ Predicator de ſacramētis nichil aut preter aut cōtra eccleſie determinationē predicet: nec ab eccleſia definita in dubiū reuocet. Contra faciens excōicetur nō abſoluendus donec hereſim abiurauerit: et ſi ī eādem relabat̄ bona eius fiſco deputentur. ⁊ penitētia iure ſtatuta puniatur.

i ¶ Materiā ſubiectā. i. conditionē materie ſubiecte vt. ſ. ſequit̄. Et ſic hic ponit̄ materia nō ex qua aliqḋ fit vt cultellus ex ferro ⁊ ꝯſi. nec in qua aliqḋ fit: ſicut in corpore fit vel ineſt color: ſed circa quā ſc3 circa cōditiones eorū quibus predicatur.

k ¶ Honeſte habeat. i. hac honeſtate q̄tuor ſūt attēdēda. ſ. tps/ locꝰ/ q̄litas auditoꝝ/ ⁊ modus dicēdoꝝ. Tps attēdi d3 vt. ſ. nō ſp loquat̄ ſ3 tꝑibus oportunis. ſi n̄ ſꝑ plueret terra nō germinaret. Unde ꝯtra tales dr̄ in leuitico. Vir qui fluxū ſeminis patit̄ īmūdus erit. xliij. di. ſit rector. §. vlt. bene. Locus et attēdendus eſt q: p̄dicatio d3 fieri in eccleſia vel in aliquo loco publico ⁊ honeſto nō aūt in priuatis domibꝰ ne ex hoc naſcat̄ ſuſpicio hereſis. xxxij. di. ſi q̄s. Non tñ nego q̄n aliqua ꝟba bona poſſit dici in alijs locis ī modū ſimplicis exhortatiōis ſ3 nō in modū p̄dicatiōis. ex. e. c. Cum ex iniūcto. circa p̄n. Qualitas etiā auditoꝝ attendi d3 vt. ſ. dr̄ in textu: ⁊ etiā qualitas dicendorū. Sapientibꝰ nāq3 ⁊ dignis pōt p̄dicator alta ⁊ profunda p̄dicare: ſimplicibꝰ ꝟo et nō capacibꝰ pauca plana ⁊ vtilia. De p̄mo ad Corinth. ij. Sapientiā loq̄mur inter ꝑfectos. De ſecūdo ibi. Lac dedi vobis potū nō eſcā. xxxij. q. iiij. qḋ ſcripſi. xlix. di. c. vlti. in p̄n. viij. q. j. op3. Grammaticā ꝟo aut Iouis fabulas p̄dicare nō d3. lxxxvj. di. cū multa. Itē hereticis ſecreta fidei nō ſūt dicēda niſi forte ſig̃ra expreſſa appereat q̄ vellēt corrigi ⁊ tūc cū magna cautela. xliij. di. In mādatis. Et ſi ꝯ hāc formā aliqs docuerit h3 locū qḋ dr̄. xliij. di. pariter. Si ꝟo ſm hanc formā docuerit licet audientes nō corrigantur mūde erunt manus eius a ſanguine ſubditorū. actuū. xx. xliij. di. ephe ſijs. Et nō. per Archi. xliij. di. debent. ꝟſu ſi.

l ¶ Semen. ſ. ꝟbū dei qḋ cōparat̄ ſemini multis de cauſis. Primo q: ſicut ſemen eſt p̄ncipiū in naturalibꝰ: ſic ꝟbū dei eſt p̄ncipiū in moralibꝰ. Iux̄ illḋ. Fides ex auditu: auditꝰ aūt ꝑ ꝟbū xp̄i. Ad romanos. x. q: ſicut ſemen qḋ ſpgit̄ p̄mo manu ſumit̄ ⁊ poſtea ſpgit̄. Sic q̄ fructuoſe p̄dicat prius facit et poſtea docet. Actuū. j. Cepit Ieſus facere ⁊ docere. ⁊ Math. v. Qui aūt fecerit ⁊ docuerit. Tertio q: ſicut ſemē in t̄ra culta ⁊ rigata fructificat: ſic ꝟbū dei in aīa q̄ illud recipit ⁊ tenet efficaciter. Illa ei colit̄ ꝑ penitentiā ⁊ bonā operationē. rigat̄ ꝑ grē infuſionē. Act. xij. Verbū aūt dñi creſcebat ⁊ multiplicabat̄. Et Yſa. lv. Quō deſcēdit ymber ⁊ nix de celo ⁊ illuc vltra nō reuertit̄ ſ3 inebriat terrā ⁊ infudit eā ⁊ germinare eā facit ſic erit ꝟbū meū qḋ egredietur de ore meo. Quarto q: ſicut ſemen ē materia refectiōis corporalis: ſic ꝟbū dei refectiōis ſpūalis. Deutro. viij. Nō in ſolo pane viuit hō ⁊c. Quinto q: ſicut ſemen ī diuerſam terrā ſpergit: ſic verbū dei predicatur bonis ⁊ malis.

m ¶ Subiecti auditorij. vt dixi. ſ. ꝟ. honeſte habeat p̄dicator enī ſimilat̄ ſagittarijs q̄ rōe trahere d3 arcū vt percutiat ſignū ad qḋ ſagittat. Aliter itaq3 eſt p̄dicādū clericis aliter laicis. vñ q̄ clericis p̄dicat de vicijs laicoꝝ ⁊ laicis de vicijs clericoꝝ nō percutit ſignū qḋ eſt percutiendū. ſ3 cū deberet percutere ferā ꝑcutit hoīem ⁊ ꝓpterea p̄dicandū eſt vt ſequit̄.

n ¶ Clero. declarat qḋ predixit.

o ¶ P̄ſertim. i. tñ. ſic ſtat de ſen. excō. c. īter alia. vbi de h. ꝟ. p̄ſertim

p ¶ Inter eos. ſ. clericos ⁊ ḋ vicijs ꝯcernētibꝰ clericos: ⁊ de vicijs ꝯcernētibꝰ laicos poteris videre no. ꝑ hoſti. ī ſuma de pe. ⁊ remiſ. §. q̄ interrogatiōes. in fi.

q ¶ Alioquin. ſ.

r ¶ Sic predicans. i. clericis vicia laicoꝝ ⁊ econtra.

ſ ¶ Canonice. i. ſm exigentiam canonum.

t ¶ Puniat̄. extraordinarie. ff. de iuſ. deli. l. j. eḋ. de of. del. c. ex cauſis.

Item quia turpis eſt pars que non conuenit ſuo toto[b]. Decernimus et ordinamus vt nullus p̄dicator verbū dei aut alia quevis perſona de ſacramēto[c] altaris matrimonio[d] peccatorū cōfeſſione[e] alio ve quocūqʒ ſacramēto eccleſie ſeu fidei[f] articlo aliud doceat[g] p̄dicet[h] aut obſeruet[i] q̄ʒ q̄d p ſanctaʒ matrē[k] eccleſiā reperitur diſcuſſū[l]. Nec vertat in dubiū quod per eccleſiam[m] terminatuʒ fuerit aut deciſum: nec verba ſcādaloſa[n] circa eadem[o] ſcienter[p] p̄ferat publice vel occulte: neqʒ ſectā[q] aut ſpeciem[r] hereſis quācūqʒ predicet doceat vel obſeruet cōtra ſanam doctrinam eccleſie. Qui autē[s] cōtrariū poſt publicationē preſentium ſcienter[t] et pertinaciter[v] attētare[x] preſumpſerit excōmunicatōnis ſentētiā ipſo facto icurrat a qua excepto mortis[y] articulo minime abſoluatur niſi abiuratiōe[z] p̄miſſa de hereſi generaliter[a] vel ſimpliciter[b] i forma[c] eccleſie cōſueta ad arbitriū ordinarii[d] i cuius

Diuiſio. a ¶ Item quia. Hec cōſtitutio eſt eiuſdem cuius ⁊ p̄cedens. Et habet quatuor dicta. In primo ponit ſtatutū. In ſecūdo ibi Qui aūt. adiicit penam. In tertio ibi Q̄s ſi. aggrauat penam in caſu. In quarto ibi Penitentiā. limitat pniam delinquentis.

b ¶ Suo toto. viij. di. que cōtra. de ſponſ. duorū. c. tua.

c ¶ Sacramento altaris. de quo dixi. ſ. d ſum. tri. ⁊ fi. ca. c. altiſſimus.

d ¶ Matrimonio. quod quare ſic vocat' potius q̄ patrimoniū notat extra de cōuer. infid. c. ij. p. ber.

e ¶ Confeſſione: de qua plenius tractabitur. ſ. de pe. ⁊ re. per totum.

f ¶ Fidei articulo. de quibus dixi. ſ. de ſum. tri. et fi. ca. c. i. per totum.

g ¶ Doceat. in publico vel priuato.

h ¶ Predicet. i. publice.

i ¶ Obſeruet. in ſenſu et moribus ſuis p̄priis.

k ¶ Matrem eccleſiam. ſ. romanā vniuerſaliter vel alicuius prouincie particulariter.

l ¶ Diſcuſſum. cōcor. ſ. d magiſtris. c. i. v. cōtra de terminata.

m ¶ Per eccleſiam. etiā alicuius p̄uincie particularem reſpectu eccleſie vniuerſalis vt pz. ſ. e. §. ſi. ⁊ ſ. e. ii. c. p̄xi.

n ¶ Scandaloſa. i. detractoria vituperantia vel blaſphema que poſſent aliis fore cauſa ruine.

o ¶ Eadem. ſcilicet ſacramenta.

p ¶ Scienter. i. voluntarie ⁊ ex p̄poſito. Nā ſi ex lubrico lingue vel per calorem iracūdie ſiue ex ioco aliquis p̄ferat verba heretica nō eſt dānandus. ff. ad l. iul. ma. l. famoſi. C. ſi q̄s impa. mal. l. i. xxij. q. ij. q̄d ait. Et dicit Canon conſideranda ſunt q̄ ex mente nō q̄ ex ore p̄cedunt. xxiiij. q. ij. Deus qui. de ſen. excō. c. cū volūtate. Nā furioſus vel non ſane mentis talia p̄ferens nō eſſet puniendus. e. ti. c. ſi. li. vj. ex. de ſucc. ab inteſt. c. ſi. Et idem dicas de ebrio. Nam ebrius dr̄ alienatus a mente. ex. de vi. ⁊ ho. cle. c. a crapula. Et cōcor. ff. de penis. l. reſpiciendū. §. delinquūt. de re mili. l. oīe delictū. §. q̄d perinde. Et dicit canon q non debem' reſpicere verba ſed mentem. xxij. q. iij. inter verba. Et vere ebrius nō eſt ſane mētis: ⁊ ideo nō dr̄ mereri. xv. q. i. Sane. xxij. q. iiij. Vnuſquiſqʒ. Poterit tñ aliqualiter corrigi p̄pter p̄cedentem culpam nimie potationis. de reli. ⁊ vene. ſanctoꝝ. c. i.

q ¶ Sectam. ſic dictam q: fit quaſi ſectio vel diuiſio. e. ti. c. accuſatus. v. ſecta. per Archi. li. vj.

Hereſis lxxxviij. ſpecies. r ¶ Speciem hereſis. cuius ſpecies lxxxviij. numerantur. xxiiij. q. iij. c. quidam.

s ¶ Qui autem. Secunda pars.

t ¶ Scienter. q̄d intellige vt dixi. ſ. e. c. i. §. ⁊ ne ſcienter.

v ¶ Et pertinaciter. ſic igit' vt videt' licet aliquis ſcienter hic prohibita docuerit et p̄dicauerit vel obſeruauerit dū tñ paratus ſit corrigi nō incidet in hanc penam. q̄d dic vt in gloſa ſequenti.

x ¶ Attemptare. iſta attemptatio verificari non pōt in caſu hui' 9ſtōnis abſqʒ actu exteriori niſi in caſu quo aliquis obſeruet cōtrariū eius q̄d hic precipit'. Docere nāqʒ vel p̄dicare nō pōt aliq̄s niſi verbo vel alio actu extrinſecus exercito oſtendat intentionē ſuā interiorē. Sic nec deciſa per eccl'iam pōt quis vertere in dubiū niſi verbo vel ſcripto hoc faciat. Verba aūt ſcandaloſa q̄ hic p̄hibent' actū verbi exteriorem depoſcunt. Et ſic ſola obſeruātia pōt cōcernere intentionem ſiue mentē ad intra in quo caſu cogitando attemptare nō facit attemptantem in hanc penā incidere. ff. de pe. l. cogitationis. ⁊ hoc verū quo ad primū motū cogitationis cui difficile eſt reſiſtere. ſecus ſi cogitatio p̄cueret eveniat in conſenſum q: tunc error quem retinet ⁊ obſeruat mēte reddit eū culpabilem cū ſciat contrariū eſſe deciſum p eccl'iam. Et ſic adherens ſuo p̄prio ſenſui nolens ſe cōformare determinationi eccl'ie obſtinatus eſt im̄ indens ⁊ obduratus ⁊ per 9ñs ptinax ſm ea q̄ ſcripſi. ſ. e. §. q ſi hmōi. v. ptinaciter. ⁊ p̄pterea merito incidit in penā excōicationis q̄ eſt medicamentū aie. de ſen. excōi. c. i. li. vj. Et q talis cōſenſus 9ſiſtens in mente ſufficiat vt incidat in hāc penā faciūt nō. p Io. in cle. i. e. ti. ſup v. incurrant. vbi allegat multas cōcor. q 9ſtitutio eccleſie ligat crimen ols occultū ad penas ſuſpenſionis et excōicationis. Si igit' 9ſentiens rei p̄hibite ſola mēte delinquat ⁊ puniendus ſit: multo magis ſi errorem mentis ſue oſtendat per verba vel actū extrinſecū. In hoc etiā caſu rem p̄hibitā attēptare reddit eū culpabilē qui hoc attēptat etiā ſi effectus nō fuerit ſecutus. Solet nāqʒ dici q ad incurrendū penā q̄ ipſo iure infligit vt hic ſufficit q lex nō requirat p̄fectionē delicti ſed ſolā attēptationē. ff. de poſtul. l. i. §. remouet. Secus ſi lex requirat nō ſolū attemptatōnem ſed effectū. ff. de his qui no. infa. l. qui opas. Et nō. p Cyn. C. de epi. ⁊ cleri. l. ſi q̄s nō dicā. v. decimo circa hoc. vel q̄d dicit hic attemptare poteſt intelligere etiā ſi ſemel hoc tñ fecerit. Et iſte intellectus p̄bat' ex lr̄a q̄ ſequit' i. §. p̄xi. ibi q̄d ſi ſciēs ⁊c. Et eo ipſo talis dicet' ptinax q ſciēter facit 9 determinationē vel p̄ceptū eccl'ie.

y ¶ Mortis articulo. qui ſemp excipitur ſm ea que notant' ex. de offi. ordi. c. paſtoralis. v. p̄terq̄ in morte. per Ber.

z ¶ Abiuratione p̄miſſa. talis nāqʒ vehementer ſuſpectus eſt de hereſi. Et ideo 9pelli p̄t hereſim abiurare in genere vel in ſpecie vt ſequit'. Et cōcor. ex. e. c. ad abolendā: vt dixi. ſ. e. ti. c. i. §. quod ſi hmōi. v. abiurauerint. Et huic dicto 9cor. q̄d legit' co. ti. c. viii. in ſi. l. deſi.

a ¶ Generaliter. reputa q abiuret oēm hereſim.

b ¶ Simpliciter. i. indiffinite abiurando hereſim. Et ſiīe habes e. ti. c. accuſatus. §. cū vero. li. vj. Sed ſi abiuraret aliq̄s vnū articulū heref' in quē incidit licet poſtea laberet' in alio nō eſſet relapſus. ſic notat Io. an. d. c. accuſatus. v. ſimpliciter. qui etiaʒ dicit q ifamatus de vno articulo nō tenet' de oībus ſe purgare. Et ſic notat Io. an. de 9ſe. di. ij. Ego berengari'. glo. i. Et dicit Io. an. ſe putare q lr̄a in. d. c. accuſatus. §. cū vero h innuat. Dicit tñ q ſi h fiat de nevalʒ ⁊ habebit locū poſtea pena relapſus. Sed p̄dicte opinioni Io. an. 9dicit Arch. d. c. accuſat'. v. gn̄aliter. q̄ tenet q abiurās tñ vnā ſpēm hereſis poſtea incidens in aliā habebit p̄ relapſo. Cui' rōes ibi videre poteri'. Sʒ p̄ opiōne Io. an. facit q: text' in. c. ad abolendā q̄ imponit relapſis penā loquit' de his q̄ relabūtur in hereſim abiuratā. ſi igit' vnicū articulū abiurauit ⁊ poſtea cōmittit in aliū nō dr̄ relapſus in hereſim in gn̄e. igit' nō habebit locū pena relapſorū q̄ imponit' tñ relapſis in abiuratā hereſim cū iura penalia ſint reſtringēda ⁊ nō extēdenda. de elect. c. ſtatutū. li. vj. Sʒ in 9triū facit glo. Io. an. d. c. accuſat'. v. iudicari. vbi appet q ille q̄ abiurat hereſim etiā in vna ſpē videt' etiā abiurare alias ſpēs cū habeant inter ſe cōnexitatē. igit' relapſus in aliā poſtea dr̄ relapſus etiā in abiuratā ⁊ ſic per 9ñs videt' puniēdus. ⁊ hāc p̄tem tenet Dñicus de ſancto Geminiano. d. c. accuſatus. §. cū vo. Nec obſtāt ſm eū rōnes quas allegat ibi Io. an. in no. Primo dicēs q v̄ba textus in. d. c. accuſat': debēt aliq̄d opari: q: text' ibi loquit' de abiurāte generaliter. Et ad intellectū ſuū a 9trio ſenſu dicit q talis ſenſus nō eſt ſumendus: q: ſpāliter abiurans p̄pter 9nexitatē videt' oēm hereſim abiurare. Et ſic talis in effectu dr̄ hereſim gn̄aliter abiurare licet quo ad v̄ba ſpāliter abiuret. Quāqʒ nāqʒ inducat effect' p̄ter ſonū v̄boꝝ ad aliud q̄ v̄ba ſonent. de deſponſ. impu. c. i. li. vj. Nec obſtat q̄d dr̄ de iurib' penalibus non extendendis. q: in hoc caſu nō fit extenſio cū talis intelligatur generaliter abiurare.

c ¶ Forma eccl'ie. de qua dixi. ſ. e. c. i. §. q̄d ſi hmōi. v. forma eccl'ie.

d ¶ Ordinarii. i. epī in ſuis dioceſibus qui habens ordinariā iuterritorio cōuincitur deliquiſſe ſe correxerit[e] ⁊ de hac ꝓ cōmiſſis penitētiā[f] receperit ſalutarē. Q ſi[g] ſecundo ſe ingeſſerit[h] ſicqȝ recidiuauerit vel relapſus[i] fuerit cōuictus[k] legitime pro heretico et relapſo[l] ſententialiter[m] declaretur ⁊ ipſius bona pro confiſcatis[n] habeātur: ⁊ ab illis quoꝝ intereſt occupentur[o]. Penitētiā[p] vero de qua fit mētio ſuperius[q] volumus eſſe talē[r] q ſi qs cōtrariū deteriatis ꝑ eccleſiā[s] vicȝ i decretis[t] decretalib[v]

riſditionem circa non exemptos ſue dioceſis. Circa exemptos vero in ſua dioceſi exiſtentes habent iuriſditionem delegatam a papa. e. ti. c. per hoc. ⁊ c. vt officiū. li. vj. qḋ dic vt. ſ. e. c. ꝟ. ordinarij ipſius loci. ⁊ ſic credo q abbates quātūcūqȝ exempti etiā habentes clerū ⁊ populū in diuerſis parrochijs ſibi ſub quaſi iuriſditiōe epiſcopali ſubiectū non poſſūt cognoſcere in cauſa hereſ. niſi fulti ſint ſup hoc priuilegio ſpeciali ſicut nec de cauſis matrimonialibus et alijs que pertinent ad dignitatem epiſcopalem. de exceſ. pl. c. accedentibus. Cognitio nāqȝ hereſis duobus tm̄ iudicibus in iure permittitur vicȝ epo loci ⁊ inquiſitori heretice prauitatis a ſede apoſtolica deputato ſicut pȝ. e. ti. c. vt officiū. ꝧ. fi. li. vj. ibi Ad requiſitionē dioceſanoꝝ. ⁊ c. per hoc. ⁊ c. vt inquiſitionis. e. li. in quibus fit mentio tm̄modo de dioceſanis et inquiſitoribus deputatis a ſede apl'ica. Sic etiā loquitur c. viij. e. li. ⁊ e. ti. c. j. i cle. vbi pȝ q talis iuriſditio ſiue cognitio pertinet ad caplm ſede vacante. Nō enī reperio aliquem textū vt credo qui hāc cognitionem cōcedat inferiori epo vel eius officiali ſiue vicario generali Eſt enī cauſa hereſis vna de maioribus cauſis q̄ pertinent ad ſolos epos. ex. de offi. ordi. c. j. vbi de hoc per Ber.

e ¶ Correxerit. quo caſu non pōt dici hereticus licȝ prius errauerit. xxiiij. q. j. hoc eſt. ⁊ ibi ꝑ Jo. ⁊ c. que dignior. per eūdem.

f ¶ Penitentiam. que qualis debeat eſſe pȝ. ſ. e. ꝧ. viij.

g ¶ Q ſi. Tertia pars.

h ¶ Ingeſſerit. ſ. ad predicandū docendū vel aliter faciendū contra ea que ꝓhibita ſunt. ſ. e. c. ꝧ. j.

i ¶ Relapſus. per primū etenī factū lapſus eſt. Uñ per eiuſdem delicti iterationem dr̄ relapſus. qz re in cōpoſitione ſigt̄ iterationem. vñ relapſus. i. iterū lapſus. facit. ff. de ꝟ. ſig. l. verbū reddēdi

k ¶ Cōuictus legittime. i. per legittimas probationes.

l ¶ Relapſo. vere. ſ. in caſu huius cōſtitutionis. vñ ſcias q qñqȝ dr̄ aliquis vere relapſus in hereſim. Quandoqȝ dr̄ ficte relapſus Uere relapſus dr̄ qui ꝯuictus de vna ſpecie vel ſecta hereſis aut errore in vno fidei articulo ſeu eccl'ie ſacramento poſtmodū abiurans hereſim ſimpliciter vel generaliter ex tunc in alia hereſis ſpecie ſiue ſecta aut alio articulo ſiue ſacramento eccleſie cōmittit ⁊ talis iudicandus eſt vt hereticus relapſus. ex. e. c. accuſatus ꝧ. cū vero. li. vj. Ille aūt dr̄ ficte relapſus de cuius lapſu ante vel poſt abiurationem hereſis cōſtiterit ſi poſt illā abiurationē hereticos receperit/deducat/viſitet/aſſociet/aut dona aut mūera eis donet vel mittat ſeu fauorem eis impēdat qui excuſari nō poſſit ꝓut iſta legitur dicto. c. accuſat⁹. ꝧ. ille quoqȝ. ficte etiā relapſus dicitur qui vehementer ſuſpectus de hereſi nō tñ cōuictus hereſim in iudicio abiurauit et poſtea cōmiſit in ipſa. et in vtroqȝ caſu ſic relapſus dȝ puniri pena relapſoꝝ ſicut pȝ. d. c. accuſatus. in ꝓn. ⁊ dicto. ꝧ. cū vero. Que qualis eſſe debeat vide. ſ. gloſa ꝓxi.

m ¶ Sententialiter declaretur. ſed quis debet eſſe effectus hui⁹ ſententie Uidetur q iudex pōt eligere an velit talem mancipare ꝑpetuis carceribus vel tradere poteſtati ſeculari iudicandū vel puniendū. Q iudex pōt talem mancipare ꝑpetuis carcerib⁹ facit qḋ no. in. c. ad abolendā. e. ti. ꝧ. Illos. ꝟ. audientia. per Bern. qui all. ad hoc. c. penul. e. ti. ſed illud habet locū in condēnato ex primo lapſu. Nam ſi ſecūdo lapſus ſit ⁊ ſic relapſus ſine vlla audientia tradendus eſt iudicio ſeculari puniēdus vt pȝ. d. ꝧ. Illos dum tñ ſi ſit clericus precedat degradatio vt pȝ extra. e. ti. c. penl'. ꝧ. dānati. Et q relapſo nō eſt dāda venia videt deciſum in. l. iij. C. de epa. aud. in fi. Et ſic terminat. c. ti. c. ſuper eo. li. vj. vbi dicit Jo. an. in no. ponderandū eſſe q relapſis penitentibus ſolū conceditur ſacramentū euchariſtie nō aūt extreme vnctiōis: qz ſacramentū extreme vnctionis nō adaptatur relapſis etiā penitentibus: qz relapſi traduntur incendio. Et idem credit de ſepultura. ⁊ ſic ipſe notat. c. ti. c. ſtatuimꝰ. ij. ad fi. Et vt dicit Lapus abbas in dicto. c. ſup eo. intentio Jo. an. eſt q nec cinis nec corpus relapſi tradi debent eccleſiaſtice ſepulture. ¶ Sed nūquid iudex videns aliquem relapſum in hereſim abiuratam ⁊ per ꝯſ tradendū iudicio ſeculari poſſit illam penā cōmutare vt. ſ. talis mancipetur perpetuis carceribus. Dic q non poſt ſententiam latam contra talem qz facti queſtio eſt in poteſtate iudicis: ſed pene impoſitio eſt in poteſtate legis ſeu iuris. ff. de ꝟ. ſig. l. aliud. ꝧ. j. ⁊ l. ſi qua pena. Et melius. ff. ad turpil. l. j. ꝧ. j. ꝟ. nā vt papinianus. Credo tñ q iudex ex cauſa multū rōabili poſſit parcere tali qui dicitur relapſus quo ad ſententiam vt. ſ. nō ꝓnūciet eū relapſum: ⁊ ſic ſalua ſibi vita remaneat in ꝑpetuis carceribus maxime ſi talis prius ſuper hereſi condēnati relapſus nō ſit clare ꝓbatus contra eū. Nam in talibus grauibus cauſis qualis eſt hereſis probationes debent eſſe luce clariores. C. de ꝓba. l. ſciant cūcti. Alioquin ſi ſatis conſtet eū fore vere relapſum: credo q nō debet iudex ſibi parcere qz talem vult lex iudicari relapſum vt pȝ in. c. accuſat⁹. e. ti. ꝧ. cū vero. in fi. li. vj. Ibi dū dicit Uolumus vt relapſum iudicari Secus tñ poſſet dici in ficte relapſo ſm id qḋ habetur in. e. c. ꝧ. Ille quoqȝ. in fi. ibi dū dicit merito debȝ iudicari relapſus. que verba vt videt non ita artant iudicē ſicut volumus vt relapſum iudicari. Nā verbū debet non ſemper importat neceſſitatem ſed quādoqȝ cōuenientiam ſiue poteſtatem. ff. de offi. ꝓcon. l. obſeruare. ꝧ. fi. ff. de leg. ij. ſi quis ſeruū. ꝧ. ſi inter. C. an per aliū cau. ap. l. ij. Et valde rigoroſum eſſet q quilibet ficte relapſus ſine mia traderetur iudicio ſeculari. Unde ſatis crederem q ſi talis relapſus ante ſententiā contra eū latam ſit vere penitens q iudex poſſit ſibi parcere vt predixi. Et ad hoc faciunt nō. per Barth. ff. de his qui no. infa. l. quid ergo. ꝧ. pena grauior. ꝟ. ad iſtud opponitur.

n ¶ Confiſcatis. hic vide qḋ dixi. ſ. e. c. j. ꝧ. qḋ ſi hmōi. ꝟ. confiſcata. cum glo. ſequenti.

o ¶ Occupentur. hic diſtingue an tales condemnati ſint laici vel clerici. ſi laici tunc per principes ⁊ alios dños etiā eccleſiaſticos a quibus ⁊ ſub quibus hmōi bona tenentur occupabuntur ſcilȝ per quēlibet in iuriſditione ſua. extra. e. c. vergentis. ⁊ e. ti. c. cum ſcdm. li. vj. Et optime facit ad hoc. C. de bonis vac. l. iij. ⁊ circa h̄ vide que prolixe notat Jo. in no. dicto. c. cum ſm. ꝟ. temporales. li. vj. Si vero tales ſunt clerici tunc in rebus mobilibus que ſubſunt fiſco eccleſiaſtico vel ſeculari dic idem qḋ dictū eſt de rebus laicoꝝ. De rebus vero mobilibus clericoꝝ dic q ſi ſint beneficiati tunc diuidentur inter eccleſias in quibus ſunt. extra. e. c. ex cōmunicamus. i. ꝟ. ſi vero clerici. Si non ſint beneficiati tūc credo q debent de iure applicari fiſco eccleſiaſtico. i. epiſcopo cum regulariter bona mobilia clericoꝝ ſequantur perſonam vt legitur ⁊ no. extra de vi. et hone. cle. c. viij. Et ad hoc bene facit in li. feu. de treuga ⁊ pace ⁊ eius violato. ꝧ. ſi quis clericus. coll. x. Iſta notātur per Henricū de bowyco dicto. c. vergentis. ꝟ. aut queris de. ij. Et premiſſa intelligas vera poſt ſententiam declaratoriam ſuper confiſcatione bonoꝝ hmōi latam per iudicem eccleſiaſticum. Et ſic intelligas qḋ dixi. ſ. e. c. j. ꝧ. q ſi hmōi. ꝟ. occupētur. ⁊ ſic ſtat. c. cū ſm leges. in fi. e. ti. li. vj.

A qb⁹ bona hreticoꝝ debeāt occupari.

p ¶ Penitentiam. Quarta pars.

q ¶ Superius. ſcȝ. e. c. ꝧ. qui autem. in fi.

r ¶ Talem. ſ. vt ſequitur.

ſ ¶ Eccleſiam. que intelligatur determinatio eccleſie ſtatim declarat in textu.

t ¶ Decretis. ſcilicet romanorum pontificum et aliorum ſanctorum patrum.

v ¶ Decretalibus. xix. di. quaſi per totum. Et quomodo decretalis differat a decreto dixi. ſ. de deſponſ. impube. c. j. ꝟ. decreti. Et nota q decretales ſummoꝝ pontificum ſunt eiuſdem auctoritatis ſicut decreta que ſunt in corpore canonū digeſta. xix. diſt. quaſi per totum. Parificantur etiam canonibus conciliorum. xx. di. per totum. Quandoqȝ tamen decretalis eſt localis et non trahitur alibi ad conſequentiam. xvj. q. j. hinc eſt. Sic etiam eſt ſi ſit perſonalis. viij. q. j. petiſti. Generalis vero que omnibus dirigitur omnes ligat. xxv. q. j. hec confona. Et quando imperant vel prohibent neceſſitatem importāt. xiiij. q. j. quod precipitur. Si vero permittunt vel conſulunt liberam habent obſeruātiam vt etiam ibi patet.

ſeu ꝯſtitutionibus noſtris' ꝓuincialibus' ſiue quācūq̄ hereſis ſpeciem ſiue ſectā publice vel occulte docuerit/ ꝑdicauerit/ ſiue aſſeruerit ī eccl'ia parochiali ipſius' loci in quo ſic predicauerit docuerit ſeu aſſeruerit vno die dñico vel alio ſolenni pluribus ve ad arbitriū ordinarij' ipſius loci ꝓut magis aut minus cōuincitur' deliquiſſe. Ipſaq̄ ꝑdicata docta ſiue affirmata reuocabit' expſſe infra miſſarū ſolennia cū maior affuerit popli multitudo ⁊ ipſa' determinata ꝑ eccleſiam' predicabit docebit ⁊ recitabit effectualiter ſine fraude: vlteriuſq̄' punietur iuxta ſui demeriti qualitatem' quatenus diſcretioni ordinarij videbitur' expedire.

Idem

¶ De eccleſia aut concilijs tam vniuerſalibus q̄ prouincialib' nemo quicq̄ in dubiū reuocet nec diſputet niſi ad habendū verum intellectū. Nec quiſq̄ iuramenta ꝑſtari ſolita aut crucis ſeu imaginū ſanctoꝝ venerātiones ſacra intentiōe factas dānet: pertinaciter aūt contrariū faciens pro heretico habeatur.

Nullus' quoq̄ de articulis' terminatis per eccleſiam' prout in decretis decretalibus ⁊ conſtitutionibus noſtris prouincialibus ſiue locoꝝ ſynodalibus'' cōtinetur niſi' ad habendū verum intellectū eorūdem' publice aut occulte diſputare' ꝑſumat aut auctoritatem' eorūdē decretorū decretalium aut conſtitutionū' ꝓuincialium poteſtatem ve condentis' eadem in dubiū' reuocet ſiue contra determinationē eorūdē doceat' ⁊ ꝑſertim circa adorationem' crucis' glorioſe: ymaginū ſanctorū venerationes ſeu peregrinationes' ad loca aut reliquias' eorūdem aut contra iuramenta in vtroq̄ foro eccleſiaſtico vicz et tem

x ¶ Noſtris. ſ. quorūcūq̄ archiepoꝝ Cant. qui aliquas cōſtitutiones ꝓuinciales ediderunt. Et ſic nō debeo referre hoc qḋ hic dicit noſtris tm̄ dño Thome Arūdell. ſed etiam predeceſſoribus ⁊ ſucceſſoribus quibuſcūq̄. ⁊ hoc ꝓbat. ſ. c. ꝓxi. in ꝓin. vbi de hoc ḋ. ſynodalibus.

y ¶ Prouincialibus. de quibus colligit et ꝯpilat liber iſte quez ꝓuincialē duxi ꝓpterea nūcupandū. Et certū eſt ꝙ ꝯſtō edita per archiepm̄ in cōcilio ꝓuinciali ligat oēs de ꝓuincia. de ſen. exco͞i. c. romana. §. porro. cū gloſa Jo. an. que icipit canon. li. vi. ⁊c̄.

z ¶ Ipſius loci. Quid ſi locus ille ī quo ꝑdicauit nō habeat eccl'am parrochiales ꝙ eſt monaſteriū vel locus religioſus vel collegiū alius ve locus qui nō ſubeſt alicui eccleſie parochiali. Michi videtur ꝙ in hoc caſu iſta ꝯſtitutio nō ꝓuidet. Poterit tn̄ iudex qui hāc penā exequet ſic delinquētē locū limitare ſiue eccl'ias totam infra cuius limites ſiue territorius ſic delīqt q̄ pōt dici parochialis eorū qui in eadē cōgregant ⁊ nō alibi ad diuina ſiue aliquā aliā cū talis penitētie inflictio: quo ad locū alias de iure cōi pēdeat ex arbitrio ipſius iudicis eccl'iaſtici. ex̄. e. c. ad abolendā. §. ꝑſāt. vel illud qḋ hic nō eſt ꝓuiſum relinquitur diſpoſitiōi iuris cōis ⁊ caſus omiſſus habet ꝓ nō expſſo. de reſcrip. c. ſuſceptū. li. vi. Et vbi pena ſtatuta nō pōt cadere in delinquentē ꝯuerti dz in aliam. ⁊ notatur de reg. iuris. c. nemo. per Joh. in no. li. vi. Et eſt textus ſiue caſus legis. ff. de accuſa. l. hos accuſare. §. fi.

Cognitio heresis ad epm̄ ꝑtinz.

a ¶ Ordinarij ipſius loci. Qḋ ſi loc' in quo ſic docuit ꝑdicauit vel aſſeruit ſit exēptus nūquid ꝑlatus illius loci q̄ alias ꝑcit iuriſdictiōi in eadē poſſit ꝯ talē exequi h̄ qḋ hic ſtatuit? Puto ꝙ nō qr cognitio heret ⁊ punitio ipſi' ꝑtinet ad epos etiā in loco exēpto vt dixi ſ̄. c. ḋ. ordinarij. Et epi in h̄ caſu habēt iuriſdictiōez ordinariā in ꝑſonas ipſoꝝ exēptorū ⁊ ipſorū loca vt no. hoſti. e. ti. c. ad abolendā. ḋ. delegatis. ⁊c̄. Nec obſtat ſm̄ eū qḋ text' ibi dicit a ſede apl'ica delegatis. qr hoc dixit papa vt placeret exēptis ſm̄ eū q̄ etiā dicit ꝙ eps h̄ facit iure ſuo ꝓprio. Et cōcor. ad h̄ no. ꝑ Ber. de offi. ordi. c. irrefragabili. §. ceterū. ḋ. delegat'. Et idē tenet Paulus. e. ti. c. i. ḋ. capituli. in cle. maxime qr talis iuriſdictio morte nō expirat ſed trāſit in capitulū ſede vacāte. vt. d. c. i. in cle. Sic etiā inq̄ſitores heretice prauitatis ſunt ordinarij vt no. Arch. e. ti. c. ne alicui. in fi. li. vi. Sz huic dicto doc. nō ſolū quo ad inquiſitorem ſed etiā quo ad epm̄. ſ. ꝙ nō ſit ordinari' in cā heret ꝯ exēptos ſed delegat' videt obuiare textus in. c. ꝑ hoc. e. ti. li. vi. Ubi dicit Jo. an. ſup ḋ. delegata ꝙ eps ē delegat' a iure ⁊ ꝙ ei' iuriſdictio ſit delegata nō ordinaria ꝓbaſe tenet Ginē. d. §. ceterū. Et eidē dicto ꝯcor. videt ibi Inno. ſub dubio tn̄ qui dicit ꝙ ſpāle eſt ꝙ talis iuriſdictio nō expirat ꝑ mortē. Jo. an. in no. d. c. ad abolendā: dicit ꝙ illa opio eſt verior q̄ vult ꝙ talis iuriſdictio ſit delegata nec eſt ſpāle ꝙ nō expirat morte qr tales nō ſunt delegati pape ſed ſedis apl'ice q̄ nō morit. de reſcrip. ſi gratioſe. li. vi. Iſta iſta iuriſdictio nō delegat ꝑſonis epoꝝ ſz dignitati q̄ nō morit. de offi. dele. q̄n abbas. Nec obſtat ſm̄ eū ſi dicat ꝙ iuriſdictio qua caruit eps rōe exēptionis redeat ad eū ꝑ talem delegationē: ⁊ ideo erit ordinaria ſicut prius: qr illud hz locū q̄n iuriſdictio eſt reſtituta. nō aūt q̄n eſt delegata vt in caſu dicti. c. ad abolendā. in fi. Sed ꝓ prīa opīone facit d. c. i. de offi. ordi. vbi pz ꝙ in crimīe heret epi ſūt ordinarij ꝑ totā ſuā dioc. et delegatio a iure generalis equalet ordinarie iuriſdictioni vt no. Pau. in. d. c. i. ḋ. capituli. in cle. Et ſic ſentire videt Jo. Caldrini in dicto. c. ad abolendam.

b ¶ Cōuincit. q̄ cōuictio ꝑtinet ad epos nō autē ad ipſos exēptos. ⁊ ſic ex hac lr̄a apparet ꝙ eps ſit dicendus ordinarius in hoc caſu.

c ¶ Reuocabit. ꝯcor. q̄ dixi. ſ̄. e. c. i. §. i. ḋ. purgauerit. ḋ. Ite ſi talis. Reuocare nāq̄ dz quilibet id qḋ male fecit. ex̄ vt lite pen. c. i. in glo. ij. Et q̄n quis ſit reuocare factū ꝓpriū nōt glo. de elec. c. noſti.

d ¶ Et ipſa. ḋ.

e ¶ Per eccl'iā. vt. ſ. cōtinet in decretis decretalibus et cōſtitutionibus prouincialibus.

f ¶ Ulteriuſq̄. i. vltra penitentiā hic limitatam.

g ¶ Qualitatez. xxiiij. q. i. nō afferamus.

h ¶ Uidebitur expedire. Quid īportet hec clauſula vide. ſ̄. de vi. ⁊ ho. cle. c. exterior habitus. ꝓpe fi. ḋ. videbit expedire.

i Nullus quoq̄. hec cōſtitutio eſt eiuſdē cui' et ꝑcedens. Et habz duo dicta. In prīo ponit ſtatutū. In. ij. ibi Cōtrariū. ꝓuidet de pena infligenda cōtrafacientibus.

Diuiſio

k ¶ Articulis. nō adijcit fidei ſz vt ſequit terīatis ꝑ eccl'iaz ac ſi diceret ꝙ nō ſolū heret incurrit ex h̄ ꝙ aliq̄s ipugnat articlos fidei ſz etiā ſi ipugnet ea q̄ ſūt determīata ꝑ eccl'iam lz nō ꝯcernāt articulos fidei. ⁊ ꝯcor. qḋ legit. e. ti. c. ad abolēdā. i ꝑn. ⁊. c. ad nr̄m. i cle.

l ¶ Per eccleſiam. i. per prelatos eccleſie.

m ¶ Synodalib'. i. ꝯſtōibus q̄ fiūt in ſynodis epoꝝ de q̄b' no. ex̄ de ma. ⁊ obe. c. ij. cū glo. i. vñ ſi ꝯſtō ſynodalis liget ſubditos ſtatuētis. ita ꝙ nō liceat ꝯuenire determīatis ī ſynodo epali. Multo fortius h̄ erit dicendū q̄ ad deciſa ⁊ determiata in ſynodo ꝓuīciali. ar. eoꝝ que legūtur. xviij. di. quaſi per totum.

n ¶ Niſi. excipit ab eo quod prius dixit.

o ¶ Eorūdem. ſ. decretorum decretalium et conſtitutionum.

p ¶ Diſputare. ſi nō liceat diſputare de his q̄ ꝑ eccl'iaz ſtatuta ſūt q̄ ad mores hoīm vt hic: multo magis nō licebit diſputare de articulis fidei vel ſacris eccl'ie vt dixi. ſ̄. de magiſt. c. ꝑterea. ḋ. diſputādo ⁊ glo. ſeq.

q ¶ Auctoritatē. i. vim ſiue deciſionem.

r ¶ Conſtitutionū. ſiue prouincialiū ſiue ſynodalium.

ſ ¶ Cōdentis. ſiue ſit papa vniuerſali: ſiue archieps ī ſua ꝓuīcia ſiue eps ī ſua dioc̄.

t ¶ In dubiū. ſ. vtrū ſic poſſit ſtatuere necne

v ¶ Doceat. ⁊ ſic includit predicationem.

x ¶ Adorationem. i. cultum ſiue venerationem.

y ¶ Crucis glorioſe. de cuius adoratione vide q̄ dixi. ſ̄. de ec. edi. c. vt parrochiani. ḋ. ymagines.

z ¶ Peregrinationes. que non ſunt contēnende qr a ſanctis patribus ſunt approbate. xxx. di. ſi quis per ſuperbiam.

a ¶ Reliquias. de harū veneratione vide q̄ dixi. ſ̄. de eccl'. edi. c.

vt parrochiani.§.ymagines.in fi.⁊ ex. de reli.⁊ ve.sanc.q̄ꝫ p totū.

b ¶ Casibus consuetis.s.pro recta fide seruanda.de ꝯse.di.ij.ego berengarius.Item ꝓ obedientia pstanda. de iuriu.ego eps.Itē pro expens factis in lite.ij.q.i.In primis.circa mediū.Item pro indēnitate rerū ecclesie.viij.q.iij.arnaldus.Itē pro defectu testiū xxij.q.i.c. vt noueritis.

Item pro assecurāda innocentia.ij.q.v.si qs pbr. Item pro calūnia vitanda.ij.q.i.in pmis. Quatuor etiaꝫ casus recitant in quib⁹ licitū est iurare vicꝫ ꝓ pace ineūda. societate coeūda. pro testimonio ferendo. Item ob defectū testiū.xxij.q.i.omne. De hac materia solēt notari ꝟsus. Nota. Par ⁊ fama fides reuerētia cautio dāni Defectus veri poscūt iurando caueri. ⁊ no. de elect.c.significasti.§.pro fide.p Hostiē. Alij casus notant per Archi.in decō c.omne.quos ibi videas Et circa hoc vide notata per wil.in cle.i. de iuriu. §.respondit.

porali in casibus[b] cōsuetis et more solito pstanda. sed ab omnibus deinceps doceatur cōmuniter atqꝫ predicetur crucem et ymaginē crucifixi ceterasqꝫ ymagines sanctorū in ipsorum memoriā et honorē quos figurant ac ipsoꝝ loca ⁊ reliquias ꝓcessionibus[c]/ genuflectionibus[d]/inclinationibus[e]/ thurificatōnibus[f]/ deosculationibus[g]/oblatōnibus[h]/luminariū[i] accēsionibus ⁊ peregrinatiōibus[k] necnon aliis quibuscunqꝫ modis ⁊ formis quib⁹ nostris ⁊ predecessorū nostrorum temporibus fieri consueuit[l] venerari debere ac iuramenta[m] tactis[n] sacrosanctis dei euangeliis ⁊ super ipsis[o] in casibus in iure expressis et in vtroqꝫ foro visitatis ab omnibus quorum interest legittime fore[p] prestanda. Contrariū[q] aūt asserens/docēs/predicās/ aut pertinaciter innuēs[r]/ nisi resipiscat sub modo et

c ¶ Processionibus.de quibus habes de cōse.di.iij. Ieiunia.§. vacantes per Archi.Et potes intelligere. de ꝓcessionibus ad crucem in naui ecclesie vt solet fieri certis temporibus.

d ¶ Genuflectionibus.que tñ ad horas fieri non debent a festo pasche vsqꝫ ad festū penthecostes inclusiue in signū resurrectionis dñice.lxxvi.di.§.non aūt.⁊ di.xxx.c.si quis pbr. Item nec aliquo die dñico.de ꝯse.di.iij.c.qm̄ sunt. Secus tñ est in diebus ieiunioꝝ.xxvi.q.vij.sacerdos.Et q̄ dicit hic genuflectionibus pōt referri ad hoc qđ dicit de ymagine crucifixi ⁊ ymaginibus alioꝝ sanctorū ⁊ etiam ad reliquias sanctorū vt.s.corā eis fiant genuflectiones

e ¶ Inclinationibus.inclinatio enī capitis signat deuotionem mentis siue cordis vt habet ⁊ legit in.c.decet.de immuni.ecc.li.vj.ibi capitis inclinatione ⁊c̄.

f ¶ Thurificationibus.i.incensationibus vel sacrificationibus sm Ianuen. Sacrificiū enī dr̄ oē qđ in altari crematur sm Isid. Et sic incensum siue thus crematū in altari pōt dici sacrificiū. et tale sacrificiū adhuc remanet in nouo testamēto sicut ⁊ obseruabatur in veteri testamento licet alia sacrificia veteris testamenti cessauerint. Et est ratio q: thurificatio signat qđ semp faciendū est scꝫ orōem ⁊ mentis ad deū deuotionē: ita q̄ ipsa literalis obseruantia moralis est. In thurificatiōe nāqꝫ honorat deus sicut honorat in magnitudine ⁊ pulchritudine tēpli materialis. Signat enī magnitudo tēpli materialis ymaginē tēpli spūalis qđ est regnū celeste vel aīa iusti q̄ maior est toto mūdo nō mollis corporis dimensione sed virtute ⁊ ptāte vt dicit Aug⁹. Et tale sacrificiū pōt dici spēs latrie q̄ est cultus soli deo debitus. Latria nāqꝫ cōsistit in quinqꝫ.s.orōne/adoratione/iuratione/sacrificatiōe/⁊ laudatiōe vt notat Philip.de pgamo super cathonem parte prosaica. pce pto pmo. vñ de eodē thure siue incenso quo thurificat altare nō deberent thurificari clerici vel etiā laici sed de alio incenso non benedicto. Et sic sentire videt magister i hystorijs Exodi.xxx.c. ad fi. Et hinc est q̄ quedā ordinalia habent vt in benedictiōe nubentiū incensato altari non thurificentur sponsus et sponsa de eodem thure sed de alio.

g ¶ Deosculatōib⁹.q̄ sūt religiōis.vñ dr̄ Recepit eū i osculo pacis Basia ꝟo sunt amoris Suauia luxurie ⁊ libidinis.vñ ꝟs⁹. Nota. Basia cōiugibus sed oscula dant amicis. Suauia lasciuis: miscent grata puellis. Item oscula damus filijs.pacem amicis. basia vxoribus.suauia scortis. Item oscula sunt caritatis.basia blandicie.suauia voluptatis sm Ianuen.

h ¶ Oblationibus.quas si fiant reliquijs vel in honorē scōꝝ cōtemens anathema sit.xxx.di.Si quis per superbiam.

i ¶ Luminariū accensionib⁹.nō ad tenebrarū effugatiōes sed ad ostendendū q̄ ipsi sancti celesti lumine a deo sunt illuminati.in quibus viuentibus in hac vita effulsit lumen fidei gratie ⁊ doctrine

k ¶ Peregrinationibus.que non sunt contēnende vt dixi.s̄.e.§. peregrinationes.

l ¶ Consueuit.Consuetudo nāqꝫ ecclesiastica diligenter est obseruanda cuius transgressor puniendus est vt transgressor legis xi.di. In his rebus.cum sua glosa.

m ¶ Ac iuramenta.ꝟſ.

n ¶ Tactis sacrosanctis. hic vide qđ dixi.s̄.de iuriu.c.pbri.§.⁊ inspectis.

o ¶ Super ipsis.huius materie declaratonē vide i loco ad quem remisi.s̄. glo.xxi.

p ¶ Fore pstāda.nā in talibus recusans iurare cēseri dꝫ hereticus.xxij.q.i. nō est.vbi ð hoc p Io.ex e.ti.c.excōicamus.§.vlti. Error enī illorū q̄ dicūt q̄ nulla veritas est firmāda iuramento potuit occasionē habere ex illo dicto euāgelij Mathei.v. Ego aūt dico vobis nō iurare oīo. Itē Iaco.v. ante oīa fratres mei nolite iurare. Itē Aug⁹ in quodā sermone dicit sic Falsa iuratio viciosa est.vera iuratio periculosa est.nulla iuratio secura est. Sed ꝯtrariū manifeste ostendit scꝫ q̄ licitū est iurare. Gen.xxij.dicit per memetipsm iuraui dixit dñs qđ si quis ⁊c̄. Iurauit enī p seipsm qui nō habuit maiorem p quem iuraret. Vñ si deus q̄ est summe pfectus iurauit: sequit q̄ nō est cōtra statū pfectionis iurare. Sufficit enī hoi pfecto q̄ sit sicut magister eius. Magister enī noster de⁹ est. Math.xxiij. vnus est magister vester. Et Io.xiij.vos vocatis me magister et dñe ⁊c̄. Et angelus iurauit p viuentē in secula. Apoc.x. Itē apostolus iurauit ad Ro.i. Testis est mihi deus. Cū igit iurent de⁹ angelus ⁊ homo sanctus: mirū est quō nō vult hereticus iurare q̄ deo angelis ⁊ sanctis sanctior esse velit. Sed videt pot⁹ assimilādus dyabolo. Dyabolū enī nō memini me legisse iurasse ad cōfirmationē veritatis. Argumenta ꝟo quib⁹ vtūtur heretici ad confirmationē erroris sui valde debilia sunt. Si enī ex hoc qđ dr̄ Iacobi.v. Fratres mei nolite iurare essꝫ peccatū mortale iurare sequeret q̄ cū dñs diceret Math.xxiij. Nolite pfem vobis vocare sup terrā: esset mortale peccatū vocare aliquē patrē sup terrā. Itē si ideo in nullo casu iurandū est q: dñs dicit Math.v. Dico vobis nō iurare oīo. igr cū aliqs dicit alicui colligenti petrocillū vt nō oīo colligat illā herbā siue illud petrocillū sequeret q̄ eū ꝓhiberet vt nihil inde colligeret. qđ manifeste falsū est sm cōem modū loquendi ⁊ ēt sm logicos. Aliū nāqꝫ sensum facit negatio pposita signo vniuersali. aliū postposita. Preposita ei equipollere facit ꝑticulari negatiue. Postposita ꝟo suo cōtrario.s. vniuersali negatiuo. Vñ differt dicere nō oīs homo currit: ⁊ oīs hō nō currit. Xps aūt nō dixit oīs nō iurabis: sed dixit nō iurabis oīo. Vñ nō ꝓhibuit oēm iuratōem sed ꝓhibuit ne iuraret oīo.i. sine cā ne vicꝫ ex quacūqꝫ leui causa veniat ad facilitatē iurādi ⁊ ex facilitate ad consuetudinē. ⁊ ex cōsuetudine ad piuriū. Nec obstat illud Iacobi.v.vbi dicit Nolite iurare oīno. Nā in hoc remouet indiscretā iurationē vel q̄ ꝓ qualꝫ cā nō sit iurandū: q: nō ꝓ leui cā.ij.q.v.si qs pbr. vel dic aliter q̄ nō ꝓhibet simpliciter iuramentū sed volūtatem libidinosam iurandi. ⁊ ideo dixit vulgariter nolite: q: ad iurandū nō dꝫ quēqꝫ de honestate spontanea volūtas inducere.xxij.q.ij.c.nō est. ⁊ c.si peccatū. vñ dicit nolite.i. nō velitis vel nō placeat vobis. Qđ aūt subijcit oīo exponūt quidam.i. vbiqꝫ. vel dic oīo.i. ita tanq̄ p se eēt bonū iurare. vel oīo.i.sine cā vel ex leui causa siue indifferenter in oībus ⁊ per oīa. Hanc materiā tetigi in lectura decretorū.xxij.q.i.in prin. Ad dictū Augustini respondet q̄ sicut transire mare est periculosum ⁊ nō trāsire securū ⁊ tñ qñqꝫ necessariū est transire mare: sic etiā qñqꝫ necessariū est iurare licet iurare non sit securum.

q ¶ Contrarium. Secunda pars.

r ¶ Innuens. Ex hoc apparet q̄ nō solū ꝟbo sed signo vel nutu pōt quis delinquere. Et hoc verū quo ad ostensionē mentis siue forma alias per nos' ſtatutis τ abiuret vt ibi cautur penas' hereſis τ relapſi in euentū' incurrat τ pro tali' ad omnem iuris' effectum ſententialiter declaretur.

Idem

¶ Gardiani/prepoſiti/cuſtodes/vel principales collegii aule vel introitus cuiuſcūq̄ vniuerſitatis ſingulis mēſibus ad minimū ſemel inquirant an quiſq̄ propoſitionem non catholicam aut doctrinam nō ſanam propoſuerit aut ſuſtinuerit: inuētos admoneāt deſiſtere et reuocare: recuſantes et iure et loco mulctent: ſicut τ ipſi ꝑtinaciter negligētes mulctādi ſunt. Et ſicut contra ſuſpectum de crimine leſe maieſtatis large multiſq̄ modis procedi poteſt: ita cōtra ſuſpectum de hereſi omni libertate hic inferius notata ꝓcedi fas eſt.

Finaliter' q2 ea que de nouo τ inſolite emergunt nouo et maturo indigent' auxilio. Et vbi' maius eſt periculū ibi cautius eſt prouidendū' et fortius reſiſtendum. Nec iniuſte' minus nobile diſcrete abſcinditur' vt quod nobilius eſt perfecti' nutriatur. Conſiderātes' igitur τ dolenter' referentes quomodo alma' vniuerſitas Oxonie que ſicut vitis' abundās ſuos pālmites' fructuoſos ad honorem dei multiplicēq̄ profectum et protectionem eccleſie ſue diffundere ꝯſueuit iam ꝑtim' verſa in labruſcas' vuas' acerbas gignit: quibus' indiſcrete' comeſtis' a pluribus in lege' videlicet dei reputantibus' ſe peritos dētes' obſtupeſcūt filiorum' noſtraq̄ prouincia variis τ īfructuoſis doctrinis inficitur ac nouo dānabili lollardie' nomine maculatur in ipſius vniuerſitatis ſcādalum nō modicū ad partes exteras' τ remotas' exiſtentium et proficientium

intentionis ad intra. Nam ſiue bene agendo ſiue male pōt quis nutu volūtatem ſuā exprimere. Facit ad hoc. ff. de leg. iij. l. nutu. Et dicit aliquis nutu aliquid oſtendere qn̄ ad interrogata cōſentit vel facit aliqua ſigna per que volūtas eius oſtendit ſiue ꝯprenditur vt. l. ſeruo inuito. §. ſi pupillo. ff. ad trebel. ſm Ja. de are. Et pdicta intelligo vera nō ſolū de eo qui nō pōt loqui ſed etiam de eo q̄ pōt loqui: magis tn̄ eligat volūtatem ſuā oſtendere ſignis q̄ verbis. Et q̄ ſit talis qui nō pdidit intellectū. alias ſi pdidiſſet intellectū non teneret. ar. l. iubemus. C. de teſta.

s ¶ Per nos ſtatutis. ſ. e. c. xxi. §. qui autem.

t ¶ Penas hereſis. premiſſa ſententia ſiue ꝓnūciatiōe cōtra tales p quā declarentur heretici.

v ¶ In euentum. ſ. ſi poſt abiurationē iterū lapſus fuerit in errores pſtinos.

x ¶ Pro tali. ſ. heretico τ relapſo.

y ¶ Iuris effectū. vt. ſ. puniatur penis hereticorū τ penis relapſorum.

a ¶ Finaliter. Hec eſt cōſtitutio eiuſdem cuius τ pcedens. τ hʒ decem dicta. In primo ponit exordiū fundatū triplici motiuo. In ſcdo ibi Cōſiderātes. recitat cauſam pncipalem cōdendi iſtā ꝯſtōes. In. iij. ibi Ad ſupplicatiōes. recitat ſup breqſitiōes cleri. In. iiij. ibi Volētes. ꝓcedit ad ſtatutū p qd mādat certā inqſitionē fieri. In. v. ibi Et ſi aliquē. adijcit penā his q̄ inuenti ſunt culpabiles poſt monitiōes eis factā. In. vj. ibi Et ſi ipſi. adijcit penā negligētib' facere inqſitiōem pdictā. In. vij. ibi Qz ſi ipſi. ꝓuidet in euentū quo ipſi inqſitores fuerint inuenti culpabiles in his qbus hic mandat inquiri. In. viij. ibi Qz ſi quis. aggrauat penā ꝯtra violātes has ꝯſtōes q̄ ſunt in hoc ti. In. ix. ibi Ad hec. ꝓuidet de modo ꝓcedēdi cōtra hereticos. In. x. ibi Ida bita quoq̄. mandat cōtra cōuictos legitime ſniām ferri τ ipſos canonice puniri.

Diuiſio

b ¶ Indigent auxilio. de iura. cal. c. ceterū. τ ibi per Ber. glo. ij. ff. de inter. ac. l. de etate. §. ex cauſa. ff. de ventre inſpi. l. j. in prin.

c ¶ Et vbi. ſecūda inuectio.

d ¶ Prouidendū. cōcor. de elect. c. vbi periculū. li. vj. ff. de carbo. edicto. l. j. §. Et ſi quis. xiij. di. quieſcamus.

e ¶ Nec iniuſte. iij. inuectio.

f ¶ Abſcinditur. lxxxij. di. Item quia in fi.

g ¶ Conſiderantes. Secunda pars.

h ¶ Dolenter. ſimile habes de cele. miſſ. c. dolentes.

i ¶ Alma. ſile verbū habes de ſen. exco. c. alma. li. vj. τ dic alma. i. ſancta pulchra nutriens ſeu excelſa. Et nota. de reli. τ vene. ſanc. c. vnico. li. vj. ꝟ. alma per Archi. li. vj.

Viti ꝯpat ſtudentiuʒ vniuerſitas.

k ¶ Vitis abūdans. viti cōparat vniuerſitas ſtudentiū primo propter ſcientie ab ea ꝓcedentis tanq̄ humoris nutritiui effuſionē. Iterū ſecūdo q2 ſicut vitis vt ait Yſid. cito firmat in radice. ſic vniuerſitas cito firmari dz in his q̄ ſunt catholice fidei. Tertio q2 ſicut vitis q̄ flexibilis eſt arbores vicinas quaſi qbuſdā brachiis amplectit' τ ſup ſtringit. ſic vniuerſitas dz oēm ſciam τ ſanctitatē doctrine ſibi p caritatē copulare. Quarto q2 ſicut vitis in ſuis palmitibus nūq̄ deſinit fructificare: ſic τ vniuerſitas ſtudentiū non deſinet in ſuis palmitibus. i. magiſtris τ doctoribus bone doctrine τ bone operationis fructus emittere.

l ¶ Palmites. i. doctores τ magiſtros quorū verba doctrine ſapientie plena reddunt in ſcolaribus tanq̄ ꝓficere incipientibus folia primo emiſſa de vite in ꝓficientib' vo ad gradū ſcolaſticū pbēt flores ſed in ꝑuenientib' quales ſunt mgri τ doctores oñdere bñt fruct'. et hoc eſt qd ſequit fructuoſos τc.

m ¶ Partim. i. nō totaliter ſed in parte.

n ¶ Labruſcas. i. vitē ſilueſtrem ſic dictā q2 in labiis τ extremitatib' terre naſcit. i. iuxta vias τ ſemitas.

o ¶ Vuas acerbas. que vocant labruſce. Yſa. v. τ ſic labruſca ponit tā pro arbore q̄ pro fructu. Et p vuas acerbas hic itelligit ꝑuerſa τ erronea doctrina ſiue iniqtas vl' fructus mali opis ſm Haymonem in loco pallie.

p ¶ Quib'. ſ. vuis acerbis

q ¶ Indiſcrete. i. non diſcernēdo doctrinā bonā a mala. ſanā ab iſana. ſapidā ab inſipida. maturam ab imatura. acerbā a dulci.

r ¶ Comeſtis. i. incorporatis vel alis i ſtomachū mentis aſſumptis.

s ¶ In lege dei. q̄ natura ꝯſtat. di. i. oēs leges. τ oē quod fas eſt legis diuine noīe cōtinet. c. di. c. exverbis. Lex etiā eccleſiaſtica dr lex diuina vt clare nōt Archi. de pſcrip. c. viij. ꝟ. humane. li. vj. Et videt textus de puil. c. cū de diuerſ. li. vj. Jo. an. an. ibi dicit q̄ lex diuina dr ſolū illa q̄ cōtinet in ſacra pagina. Et huic dicto ꝯcor. wil. in ꝓhemio clem. ꝟ. ſanctio vbi dicit q̄ lex diuina eſt duplex. ſ. vetus τ nouū teſtamentum vt notat in principio decretorū. c. viij. di. moyſes.

t ¶ Reputantibus. quales ſunt hi qui innitūtur prudentie ſue cōtra id qd legit τ notat de ꝯſtōnibus. c. ne innitaris.

v ¶ Dentes. Jeremie. xxxj. dr patres comederūt vuā acerbā τ dētes filiorū obſtupeſcūt. Per vuā eni acerbā intelligi pōt ſcriptura male intellecta q̄ ipſoꝝ ſic male intelligentiū dentes. i. ſenſus interiores facit obſtupeſcere ſic q̄ nō ſapiūt neq̄ ſentire pſūt ſuauitatē de qua dr. Guſtate τ videte qm̄ ſuauis ē dñs. Vel vua acerba eſt fructus collectus ante tēpus vt ait Greg. in li. xj. moraliū. vn̄ qui ſe intromittit de expoſitiōe ſacre ſcripture antequā ipſas mature intelligat vuā acerbā comedit τ nō ſolū in ſemetipſo ſed etiā in aliis audientib' quib' talē cibū miniſtrat dentes obſtupeſcere facit. Nā dū erronea doctrina animus paſcit panē iuſtitie edere nō valet qm̄ ligati dentes. i. ſenſus ex erronea habitudine iuſticiā que intus ſapit edere nequaq̄ poſſunt.

x ¶ Filiorū. i. ipſorū ſic indiſcrete comedentiū τ ſcripturā ſibi incorporantiū p erroneū intellectū qui ſunt filij vniuerſitatis de qua hic loquit. Vel dic filiorū. i. auditorū corū vicē qui talem doctrinā audiendo recipiūt qui reſpectu docentiū dici poſſunt filij.

y ¶ Lollardie. ſic dicte a lollio q2 ſicut lolliū inficit ſegetes: ſic lollardi multotiens inficiunt fideles ſimplices inter q̄s cōuerſant.

z ¶ Exteras. i. extraneas vel ad extra ſitas.

& ¶ Remotas. hoc dicit propter regnū bohemie quod hoc vido

lollardie ſectā fuit a lōgo tp̄e. Ad cuiꝰ reformatōꝫ reuerēdiſſimꝰ
pr̄ dn̄s Hēricꝰ tituli ſcti Euſebij pbr̄ cardial' wyntoñ. h ãno dn̄i
M.CCCC.xxix. die meñ Junij cū exercitu copioſo gentiū ar-
moꝝ exiuit Angliā dirigens cruciatā ſibi cōmiſſā vſ' regnū illō

b ❡ In eadem. ſcilicet vniuerſitate.

c ❡ Diuiſis lapidibus. i. xij. articul' fidei apo. xxi. vbi pꝫ q̄ fundamēta muroꝝ celeſtis hierlm̄ fuerūt ex. xij. lapidibꝰ p̄cioſ. vł p lapides intelligūt ſolide doctrine q̄ p hēreſes diuidūt ꝛ diſſoluūt. Lapides nāqꝫ ſignāt dogmata hēretic. vt i Leuit. c. xiiij. vbi p̄cipit alios lapides reponi pro his q̄ ablati fuerunt de domo leproſa. Lapides eñ in q̄bus lepra eſt doctores ſūt heſum. Vel p lapides inteltelligunt teſtimonia ſcripture q̄ p hēticoꝝ puerſam expōnē ꝛ itellectū puerſum a lapidibus ſolidis vere doctrīe diuidūt. Vñ Salomō q̄ edificat domū ſuā ip̄ēdijs alienis q̄ſi q̄ colligit lapides i hyeme. Eccliaſtici. xxi. Hereticus eñ nititur alienis ipendijs. i. c̄nciis interp̄tatōnibus edificare domū ſic applicādo ſacram ſcripturam mō extraneo ad errorē ſuū cōfirmādū. Sꝫ vindicta vltōnis iuſte diſſoluet duricia nephādē actōis q̄ aſſimilat hyemi q̄ nō ſinit aliquid creſcere.

d ❡ Ad ſupplicationem. Tertia pars.

e ❡ Et ſuffraganeoꝝ. hic ponit et / expoſitiue pro id eſt. Et ſic alias ponit ff. de penis. l. ſi intra. diſ. ii. plebiſcita. vbi de hoc p arch.

f ❡ Aliorū p̄latorū. ſ. abbatū / decanoꝝ / ꝛ archidiaconoꝝ.

g ❡ P̄ntiū. ſ. ꝯuocatoꝝ q̄ ad p̄uinciale ꝯciliū ñ ſūt alij vocādi de neceſſitate niſi epi. xviij. di. q̄m q̄dā. ꝛ c. epo. ꝛ c. placuit. ꝛ c. ſi epo Si tñ alij veniāt admittēdi ſūt imo vocādi ſūt q̄ñ de eoꝝ facto agit vel q̄ eoꝝ ꝯſiliū eſt neceſſariū. eꝫ de his q̄ fi. a p̄la. ſine cōſenſu capi. c. ij. lxiij. di. obeuntibus.

h ❡ Abſentium. ſcilicet prelatorum.

i ❡ Riuulo. i. p̄uincia ſiue eiꝰ parte. vel dic riuulo. i. magr̄is ſiue doctoribꝰ ab vniuerſitate exeūtibꝰ vł riuus ſigt̄ p̄dicatōꝫ vbi dei Yſa. xxx. Erūt ſup oēm collem eleuatū riui currētiū aquaꝝ.

k ❡ Fōs. i. vniuerſitas a q̄ p̄cedit doctrina ſiue ſana ſiue nō ſana

l ❡ Infectꝰ: p hēſes ꝛ errores. [ſic aq̄ p̄cedit a fōte i riuulū.

m ❡ Aquā. i. doctrinā ſiue ſciam p̄dicatōis. iuxͣ illud. Aqua p̄funda ex ore viri ꝛ torrēs redūdās fons ſapie. p̄uerb. xviij.

n ❡ Volentes. Quarta pars.

o ❡ Matris eccl'ie. nō ſolū anglicane ſed vniuerſalis. q̄ mater iō dr̄ q̄ ſicut mr̄ carnal' nos gn̄at ſic et eccl'ia tanq̄ mr̄ ſpūal' nos regn̄at p baptiſmū. facit̄ nota p card. ō ꝯtuſ. c. cū ō diuerſ. li. vi.

p ❡ Gardianꝰ. iſtō vocābulū ꝛ ea q̄ ſequūt̄ itelligi debēt ſꝫ vulgare vniuerſitatū p̄dict. i q̄ hoꝝ q̄ p̄ſūt ſcolaribꝰ aliq̄ vocāt gardiani aliq̄ p̄poſiti aliq̄ cuſtodes maxime in locis collegiatis.

q ❡ Principal'. Iſtō vocābulū põit p eo q̄ p̄eſt loco i q̄ ñ eſt collegi

r ❡ Singul' menſibꝰ. nō limitat vſqꝫ ad q̄d tp̄s ꝛ [tum vt ſcꝫ. ſic dꝫ itelligi p ppetuo. Ɋ̄ dic vt legit ꝛ no. eꝫ de ꝯſti. c. ex litis.

ſ ❡ Ad minus. põt q̄ pluries hoc facere ſi velit.

t ❡ Inq̄rat. nulla fama p̄cedēte q̄ nō agit ſpālit̄ vt p crimie p̄ña

in eadē p maximū tediuꝫ necnon eccl'ie anglicane q̄ p virtuoſam doctrinā eiuſdē tāq̄ muro inexpugnabili defendi ſolebat iā ſciſſis ꝛ diuiſis lapidibꝰ niſi celerius occurrat̄ ſcōm veriſilē damnuꝫ irrecupabile.

❡ Ad ſupplicatōꝫ igit̄ p̄curatoꝝ totius cleri noſtre Cantuariēñ. p̄uincie de cōſenſu ꝛ aſſenſu oīm cōfratrū et ſuffraganeoꝝ nr̄oꝝ et alioꝝ p̄latoꝝ in hac cleri cōuocatione p̄ntiū ꝛ p̄curatoꝝ abſentiū ne purgato riuulo maneat fons infectꝰ ꝛ aquā ab eo currētem nō ſinat ēē claraꝫ. Volentes honori et vtilitati ſancte matris eccl'ie ꝛ vniuerſitatis predicte ſalubriter p̄uidere. Statuimus ꝛ ordinamus q̄ quilꝫ gardianus ꝛ prepoſitus ſeu cuſtos collegij aut principalis aule vel introitus cuiuſcunqꝫ vniuerſitatis prefate ſemel ſingulis menſibus ad minus inq̄rat diligenter in collegio aula vel introitu cui preeſt an aliquis ſcolaris ſiue inhabitans in collegio aula ſiue introitu huiuſmōi aliquā concluſionem ſiue p̄poſitionem aut opinionem i fide catholica aut bonis moribus male ſonantē contra determinationem eccleſie preter neceſſariam doctrinam ſue facultatis aſſeruerit tenuerit defēſauerit ſeu aliquo modo p̄poſuerit. Et ſi aliquē ſuper hoc ſuſpectum aut diffamatum reperiat ip̄m moneat effectualr̄ vt deſiſtat: et ſi poſtea contra admonitionem hmōi iterato eadē vel cōſimilia reaſſumat preter penas alias p nos ſtatutas maioris excōicatōis ſniaꝫ icurrat ip̄o facto. Et nichilominꝰ ſi ſcolaris fuerit q̄ ſic reaſſūpſerit: quicq̄d extunc in eadē vniuerſitate fecerit non ſtet ſibi p forma. Et ſi doctor magiſter aut bacalariꝰ fuerit coip̄o

ordiaria iponat. ſꝫ vt rōnē reddat ſubditꝰ ō taliū ſibi ꝯmiſſo ad q̄d q̄lꝫ tenet̄. Iſtā q̄ tal' inq̄ſitio ſit p̄ncipalr̄ ad correctiōem moꝝ quā facere debēt hi q̄bꝰ h̄ ꝯmittit auctē huiꝰ ꝯſtōis vt ꝯſtitutiō p̄uicia purget mal' hoībꝰ. ff. de of. p̄ſi. l. ꝯgruit. Et ad h̄ faciūt no. p doct. i. c. q̄ue. eꝫ de p̄bē. ꝛ ibi p petrū de ancho. ſꝫ. q̄ro ſꝫ h̄. Et circa hāc materiā vide q̄ dixi. ſ. de ꝯſtō. c. exterioribus. ꝟ. inq̄rāt. p̄p̄e fi.

u ❡ Scolar'. cuiꝰ appllone ñ ꝯp̄hēdit doctor nec eꝫ vt nōt Jo. an. i p̄hemio decretaliū. Et nō q̄ ſex ſūt neceſſaria ſcolari vt p̄ficiat i lr̄aꝝ ſcientia. Primū eſt ſtabilitudo. nā ꝯſtātia parit ſꝫ inconſtātia ꝑta diſſoluit. Conſtātia ēt colligit: ſꝫ icōſtātia collecta diſp̄git. Secūdū eſt q̄ ſuā ꝯplexionē diligenter ꝯſideret q̄ aliter dꝫ laborare melancolicus aliter colericus. Tertiū eſt q̄ magr̄m diligat ꝛ veneret ꝛ credat his q̄ docet ab eo. Quartū eſt q̄ cū magr̄o cohabitet. Quītū eſt honorū ſociorū atqꝫ fideliū adiuētio. Sextū eſt ſūptuū atqꝫ expēſarū ſufficiēs p̄uiſio. Hec Boetius i li. de diſciplina ſcolariū. in p̄n. q̄ ēt tradit duo a q̄bꝰ bonꝰ ſcolar' abſtiere dꝫ. Primū eſt vt abſtieat a a mulieꝝ ꝯſortio. Secūm eſt vt abſtineat a ꝯſortio detrahētiū ꝛ biliguium.

In ſtudio ſo ſcolari ſex req̄rūt.

x ❡ Inhitās. ēt ſi ñ ſit ſcolar'. ꝛ ſic p̄t ꝯphendere magr̄os ꝛ doctores.

y ❡ Neceſſariā doctrinā. Cōcor. ī. de magr̄is. c. fi.

z ❡ Et ſi aliquē. q̄nta pꝰ. et dic aliquē ſcꝫ ſcolareꝫ vel inhabitantem.

a ❡ Super hoc. ſcilꝫ quod aſſeruerit / tenuerit / defenſauerit vel p̄poſuerit vt ſupra dictum eſt.

b ❡ Suſpectum. ſupple probabilr̄. Nam ſuſpitioſi temerarie nō eſſet adherendū vt notat. vi. q. i. oues p Jo. et archi. i. diſ. ferrū in glo. de p̄ſump. c. quanto. p Ber. ꝛ ii. q. i. ſemp. p Joh.

c ❡ Moneat. etiam ſi ſemel fiat talis monitio ſufficit ſm ea que notant p Joh. an. de deci. c. j. in clem. gloſa q̄ incipit cōcordat.

d ❡ Et ſi. verſ.

e ❡ Iterato. id eſt alia vice.

f ❡ Eadem. ſcꝫ p ip̄m aſſerta / tenta / defenſata vł p̄poſita.

g ❡ Cōſimilia. ſ. ſonantia ꝯtra fidem vel bonos mores.

h ❡ Alias ſtatutas. ī. ō magr̄is. c. fi. ꝛ. ī. h. c. ii. c. Iſtā q̄ ꝛ. ī. c. pxi.

i ❡ Reaſſumpſerit. Cōcluſionē. ſ. p̄pōnem vel opinionē male ſonantem in fide vel bonis moribus.

k ❡ Extunc. ſ. poſt monitionē ſibi factā et reſūptiōem hmōi.

l ❡ Et ſi doctor. verſ.

m ❡ Bacalariꝰ. ex hac lr̄a videt̄ q̄ bacalarius non ꝯp̄hendit appellatōne ſcolaris. Sed ꝯtra hoc facit de ſymonia. c. fi. vbi appellatione monachorum cōtinetur abbas. per quā decre. dicit vīnē. q̄ appellatione ſcolariū ꝯtinet etiā doctor. Et facit ad hoc de p̄cur. c. q̄ in cauſis. Et hoc dicit verū in materia iuuilegiorū. et p̄miſcue doctoribus et ſcolaribus. Sic et familia ꝯp̄hēdit dn̄m. ff. de vb. ſig. l. familie. et populus ſenatores. inſti. de iure natu. ꝟ. plebiſcitū. Sed in ꝯriū facit de accl. p̄bē. c. poſt electiōem. vbi appellatōe capituli nō ꝯp̄hēdit decanus. Sꝫ ad hoc rn̄det ſꝫ Egidiū q̄ i allegatio. q̄ aliq̄ñ ſoli caplo ſcribit ꝛ ꝯp̄hēdit decanꝰ. ō p̄bē.

Appellatione ſcolariū q̄ ꝯp̄hēduntur.

c. qr in electis. §. j. li. vj. de elect. c. cū nobis olim. de elec. c. massana. Et hec intelligit Jo. an. vera in materia fauorabili. Sed i materia odiosa vt hic ꝛ i rescriptis ad lites et i priuilegijs appellatōe scolariū n̄ ꝯphēdūt doctores de rescript. c. sedes. de re. iud. c. odia li. vj. de loca. c. j. Nec ob. c. fi. de symonia. qr ꝑ abbatiā n̄ desinit qs esse monach⁹ sꝫ ꝑ doctoratū desinit qs esse scolaris. Fatet tn̄ Joh. an. q appellatōe scolariū ꝯphēdunt rectores eoꝝ. et h̄ ꝓbāt leges pall. Si tn̄ doctor vl' magr̄ i vna facultate sit scolaris i alia: tūc ꝯphēdit applone scolaris ꝑtertim in maria stricta et odiosa in q̄ mixta nō cōprehēdūt sub simplici ar. eoꝝ q̄ notāt. l. ij. in ꝑn. ff. de. v. obli. ꝛ in. l. si ita. ff. de li. ꝛ postu. Jo. in coll. i ꝓhemio decre. dr̄ q bacalarij ꝛ inceptores ꝯprehēdūt noīe scolariū. Et h̄ puto verū respectu doctoꝝ ꝛ large intelligendo scolarē. Sec⁹ tn̄ stricte intelligēdo de nō graduatis sꝫ ꝓficiente ad gradū vt i h̄ loco vl' tō h̄ sepat scolares a bacalarijs qr aliā penā infert scolarib⁹ aliā bacalarijs Et tō ob diuersitatē pene posit eos vt diuersos.

n Actu scolastico. q̄ sonat magis ad instructōēs per modum docendi q̄ ad receptionem instructionis per modum audiendi.

o Utroqꝫ casu. siue sit scolaris simplex siue doctor aut bacalari⁹

p Alios. qui forsan sunt loco huiusmodi gardianoꝝ prepositorum custodum siue principalium.

q Realiter. nō solū ṽbo sꝫ re ipa vt. s. expellat actualiter.

r Uia legittia. s. fm̄ ꝯsuetudinem collegij aule vel introitus.

s Catholicus. scꝫ qui talibus erroribus non sit inuolutus nec de eis suspectus vel diffamatus.

t Et si ipsi. sexta pars.

v Detecte. scꝫ in inquisitione de qua supra.

x Inquisitiones. supple faciendas.

y Executiones. s. expulsionis a collegio/aula/vel introitu.

z Decē dies. et sic hoc qd̄ h̄ statuit obseruandū singul' mensib⁹ ꝯ fieri ꝛ executioni mādari. s. x. dies ꝑmos cuiuslꝫ mensis vt euitetur pena huius constitutionis.

a Cōtinuos. s. occurrētes in singul' mēsib⁹ de q̄b⁹ h̄ st̄.

b Uere. qr cōstat eis de ipa publicatōe ꝑ auditū suū ꝓpriū alias ignorātia publicatōis ꝯstōis lucide ꝓbata excusat et post duos menses a t̄p̄e publicatōis. de ꝯstōi. c. ij. glo. fi. Et ibi hn̄ ꝑ Inno. ꝛ xxiij. dis. c. ꝓposuisti. vbi de hoc ꝑ Jo.

c Presumpte. qr forsan maior ps hoim ipi⁹ vniuersitatis nouit publicatōꝫ hui⁹ ꝯstōnis fore factā. Duo tn̄ vel tres dicūt se h̄ ignorare in q̄ cāu ipoꝝ ignorātia eos nō excusat cū sit crassa ꝛ supina. qd̄ dic vt dixi. s. de sal' vnc. c. cū facti. v. ignorātia crassa. et glo. sequēti.

d Nichilominus. s. ꝑter hāc penā.

e Se. i. gardianos custodes siue principales.

f Uacēt. s. officio tal' gardiani custodis ꝑpositi siue ꝑncipalis.

g Et facta. verb.

h Sup h̄. s. sup negligētia gardianoꝝ custodū ꝑpositoꝝ siue ꝑncipaliū.

i Declaratōe. q̄ necessaria est maxime in oi sniā lata a iure vt ꝑꝫ. e. ti. c. cū fm̄ leges. li. vj.

k Quoꝝ interest. in hoc casu ꝓ̄ueꝛi interesse cācellarij oxonie inquātū scꝫ habuit iurisdictōēꝫ in talibus. Alias aūt ptinebit ad epm̄ loci vel ad eū q̄ fm̄ fundatōꝫ tal' collegij aule vl' introitus noscit in illo ꝛ ꝑsonis eiusdem habere iurisdictionem.

ab oi actu[n] scolastico sit suspēsus ꝛ in vtroqꝫ cāu[o] ius qd̄ hꝫ i collegio aula vel introitu amittat ipo facto et ꝑ ipos gardiāos custodes ꝑpositos principales siue alios[p] ad quos hoc spectat realr'[q] expellat: ꝛ statim via[r] legittia substituat catholicus[s] loco suo. Et si[t] ipi gardiani ꝑpositi siue custodes collegioꝝ aut pncipales aulaꝝ siue itroituū in q̄b⁹ degūt hmōi ꝑsōe suspecte detecte[v] aut diffamate negligētes fuerit circa inq̄sitōēs[x] ꝛ executōēs[y] ꝑdictoꝝ per decem dies[z] continuos[a] a notitie tempore vere[b] vel presumpte[c] publicationis presentiū eo ipo sentētiā maioris excōicatiōis icurrāt. Et nichilomin⁹[d] oi iure qd̄ in ipis collegiis aulis siue introitib⁹ se[e] hre ꝑtēdūt ipo facto sint priuati: ꝛ ipa collegia aule vel introit⁹ effectualiter vacēt[f]. Et facta[g] sup hoc[h] legittima declaratione[i] per ipos quorum[k] interest noui substituantur gardiani custodes prepositi seu principales prout secundum antiquum morem vniuersitatis predicte vacātibus collegiis aulis siue introitib⁹ fieri consueuit[l]. Q si[m] ipsi custodes ꝑpositi siue gardiani vel principales predicti de et sup huiusmodi conclusionibus aut propositōib⁹[n] diffamati suspectiue fuerit aut detecti seu defensores ꝓtectores aut fautores earūdē si ꝑ nos[o]

l Cōsueuit. scꝫ ꝑ electionem vel quācūqꝫ aliā ꝓuisionem.

m Q si ipsi. septima pars.

n Propōnibus. supple siue opinionibus vt sic ea q̄ dicta sunt in ꝑcedētib⁹ videant esse repetita. Cui dicto ꝯcor. ff. ad. l. aquil. l. quēadmodū in fi. et insti. ad. l. aquil. §. h̄ tn̄ capite. Sꝫ ꝯ h̄ oppoit ff. vi bo. rap. l. ꝑtor. §. eritqꝫ. Circa h̄ solet dici q dicta in precedentib⁹ q̄ ꝑtinent ad legis dispositionem intelligūtur repetita in sequētib⁹ vt in ꝑmis ꝯcor. Secus i his q̄ ꝑtinēt ad facti narratōnē vt. d. §. eritqꝫ. Sed cōtra hāc solutōꝫ opponit et videt q ēt ea q̄ ꝑtinēt ad facti narratōꝫ vident repetita. ff. de incen. ru. nau. l. j. in pri. ꝯiūcta. l. iij. §. qd̄ ait ꝑtor. e. ti. Sꝫ dic q qñqꝫ lex dispoit circa plura in diuersis orōib⁹: tūc dictū in vna orōe nō intelligit repetitū i alia circa facti narrationē vt d. §. eritqꝫ. Qñqꝫ lex disponit circa plura in eadē orōe ita q oia illa regunt ab eodē ṽbo: tūc dictū i vno intelligit repetitū i alio ꝛ ita loqt ꝯriū Nā cū oia ab eodē ṽbo regāt q̄litas q̄ respicit illud ṽbū respicit ipm̄ vniformiter q̄ ad oia. Pro hac solutione facit. ff. de fun. istru. l. Seye. §. gayo

An q̄ pce
dētibus
cta sit
quētib⁹
petita
ligāt.

Pro clariori tn̄ doctrina dic aut est vna lex hn̄s plura capitula aut sūt plures leges separate et distincte. primo casu aut queris de his q̄ ꝑtinent ad facti narrationem: aut de his q̄ ꝑtinēt ad iuris dispositionē. ꝑmo casu aut illa plura capitula inserunt sub diuersis orōibus et tūc nō intelligūt repetita in sequētib⁹ vt. d. §. eritqꝫ. et. e. ti. l. ij. in ꝑnci. Aut inserūt sub eadē orōe et tunc intelligunt repetita vt hic et. d. l. j. cōiūcta. l. iij. §. qd̄ ait ꝑtor halle. Secundo casu qn̄ q̄ris de his q̄ ꝑtinent ad iuris dispositionē tunc aut dicta in precedētibus sunt ꝯtra ius cōe et exorbitant a iure cōi et nō intelligūtur repetita in sequētibus. ar. ad hoc. l. vxor. §. vxori. ff. de le. iij. et qd̄ notat glo. in. l. tal' scriptura in fi. ff. de le. j. facit de re. iur. c. q̄ a iure. li. vj. ꝛ qd̄ notat. l. in his. ff. de legib⁹. si vo a iure cōi nō exorbitant tunc aut queris an intelligunt repetita i ꝓximis capitulis sequentibus et hic q intelligunt repetita vt dicta. l. quēadmodū. in fi. et. ff. de adult. l. mariti. §. hoc quinquēniū. Aut queris an intelligant repetita in alijs capitulis distantib⁹ mediatis a pluribus alijs capitulis et non intelliguntur repetita. insti. de re. di. §. preꝫ lapilli. et hoc verū nisi vt statim dicam in diuersis legibus separatis. Secundo principali casu quando diuerse leges vel diuersa statuta ꝓcedunt aut vna lex ꝓcedit per modum regule tūc in omnibus alijs legibus intelligitur repetita. ar. l. regula circa fi. C. de iuris et facti igno. Et patet exemplū in. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iudi. vbi ponitur regula q in vnoquoqꝫ iudicio debet pars citari. superueniēs. l. ij. C. de senten. ex periculo reci. que tradit formam qualiter ferat sententia et non repetit de citatione partis certe illud intelligitur repetitum: quia in alia. l. per modum regule est traditum. Si vero non procedit ꝑ modum regule: tunc aut vna lex venit ad interpretationem alterius et tunc omnia que dicuntur in. l. interpretata intelliguntur repetita in. l. interpretante. vt. l. nichil. C. de consu. cum eman. li. et in aut. de filijs ante do. in na. §. j. Si vero vna lex non procedit ad interpretationem ꝑme tunc dicta in vna non intelligūtur repetita in alia. vt. l. j. §. meminisse. ꝛ. §. quid tamen. ff. de ven. in spi. Ista notantur per Barthol. ff. vi bo. rapt. l. pretor ait. dicto §. eritqꝫ.

o Per nos. scꝫ archiepiscopum Cantuariēs.

vel auctoritate nr̃a vel per loci ordinarium auctoritate sua moniti nõ desistant: extũc oĩ privilegio scolastico universitatis pdicte ⁊ iure qd sibi cõpetebat in huiusmõi collegio aula sive introitu pter alias penas de quibus supra dictũ est ipso iure privent. Et sniam insuper maioris excõicatiõis incurrant. Qd si quis in aliquo casu presentis cõstitutionis ultime alio ve quocunqʒ superius expressato statuta nostra huiusmodi in aliqua sui parte etiã si pena alia ibidem expresse limitetur temere et pertinaciter violare presumpserit: eoipso ad quodcunqʒ beneficiũ ecclesiasticũ in nostra Cãtuarien. provincia obtinendum p triennium extũc absqʒ spe venie reddatur inhabilis ⁊ omnino indignus et nichilominus iuxta sua demerita et qualitatem excessus scd̃m sui superioris discretionem canonice puniat. ¶ Ad hec ne i modo procedẽdi circa pmissa vagari videamur sub icerto advertẽtes qd lʒ inter crimen heresis ⁊ lese maiestatis in legibus diversis qdã paritas reputetur. Est tñ dissilis culpa penã qʒ exigit graviorẽ divinã qʒ humanã offendere maiestatem. Cũ ergo reũ lese maiestatis pp picula q ex dilatione poterũt iminere sufficit cõvincere p indicia pcediqʒ poterit cõtra cũ sũmarie ⁊ de plano ac citatõe pmissa p nũciũ p literas sive p edictũ ⁊ lite nõ cõtestata ad receptõʒ testiũ ⁊ diffinitivã sniaʒ volumus ordinam ⁊ declaramus ob faciliorẽ punitõnẽ delinquẽtiũ in pmissis et reformationẽ scissure ecclesie ex hoc lese qd diffamati detecti sive denũciati sive vehemẽter suspecti in aliquo casuũ pdictoʒ sive alio articulo quocũqʒ in fide catholica: aut bonis moribus male sonãte auctoritate loci ordinarii alteri

p ¶ Ordinarium loci. puto qd cãcellarius Oxonie poterit in hoc casu dici ordinarius loci ad effectũ monitiõis de qua hic loquitur faciẽde sicut ⁊ gardiani custodes ppositi ⁊ pncipales pñt consiles monitiones facere scholaribus et aliis cõmorantibus in collegiis aulis sive introitibus suo regimini cõmissis vt. ĩ. pʒ. etiã quantũ ad eos in quos cancellarius hʒ iurisdictioʒ ordinariam alias nõ.

q ¶ Extũc. i. post monitionem sic factã ⁊ contẽptationem in cõtrarium.

r ¶ Supra dictum est. de magistris. c. ii. ⁊ ĩ. h. e. ti. c. Item qz. et c. sequenti.

s ¶ Incurrãt. supple etiam ipso iure.

t ¶ Qd si. viii. pars.

v ¶ Ultime cõstõnis. q incipit finaliter.

x ¶ Quocũqʒ. s. casu.

y ¶ Superius. s. in h ti. ⁊ ti. de magistris. p totũ. de cle. pegri. c. ii.

z ¶ Alia. qʒ ĩ. scripta.

a ¶ Ibidẽ. s. i alia pte huius statuti.

b ¶ Obtinendũ. obtentũ tñ gaudere poterit cũ h statutũ qd est penale nõ sit extendẽdũ ultra casus i eo expssatos. de pe. dis. i. c. pe. de re. iur. c. in penis li. vi.

c ¶ Extũc. i. postqʒ sic temere et ptinaciter dicta statuta violare psũpserit.

d ¶ Spe venie. sic hẽs de elect. c. i. i fi. li. vi. ⁊ sic inferior archiepo nõ pt hãc penã relaxare fʒ ea q no. arch. d. c. i. h. nia. ⁊ de regu. c. nõ solũ. h. suspẽsos li. vi. Et cũ arch. cõc. ibi paul. fʒ Host. vr tenere cõtrariũ p. c. nup. de sen. exc. Io. de ymola nitit cõcor. opiniões. Nã aut suspẽsiõi adiicit certũ tps ⁊ tũc pcedit dcm arch. qz tũc inferior a cõstituente nõ pt an illud tps absolvere. Et sic stat glo. Io. an. de elec. cupientes. h. ceterũ. h. suspẽsos li. vi. ⁊ glo. Io. an. h. excõicatõis. in cle. i. de hereticis ad fi.

e ¶ Ad hec. Nona pars.

f ¶ Premissa. q scʒ cõtinent in hoc titulo ⁊ ĩ. ti. pcedenti.

g ¶ Legibus diversis. C. de hereticis. l. manicheos. e. ti. c. vergẽtis. vi. q. i. h. verũ. ff. si quis cũ militibus.

h ¶ Dissilis culpa. Maior nãqʒ ẽ culpa q cõmittit i deũ qʒ q cõmittit in hoiem vt statim sequit.

i ¶ Maiestatẽ. cit. c. c. vergẽtis cũ ibi allegatis. k ¶ Cũ ĩ. ff.

l ¶ Per indicia. i. p demonstrationes leves sufficientes tñ. indicare nanqʒ qnqʒ cõprehendit. s. delationẽ / argutionẽ / ⁊ ẽt cõvictionẽ. ff. de. h. sig. l. indicasse. Et potes intelligere indicia vt scʒ non solum pcedat cõ tales p accusationẽ vel inquisitionẽ sʒ ẽt p denũciationẽ sic qd aliqua via data possit cõstare de cõmisso crimine vt pʒ in extravagan. que incipit ad reprimendũ. coll. xi.

m ¶ Sũmarie. i. breviter ita tñ qd totã substãtiã cõprehẽdat nichil omittẽdo de substãtialibus. quã materiã latius psequere vt notat Barth. i dicta extrav. ad reprimendũ. h. sũmarie.

n ¶ De plano. qd h importet vide Bar. i extrav. pdicta. h. de plano.

o ¶ Citatione premissa. scʒ vt sequitur.

p ¶ Per nũciũ. De hac materia vide Bar. i loco pall. h. p nũciũ. et de citatõe p lras vel edictũ vide ibi i duabus glo. seq. Et circa h vide q scpsi. ĩ. de iudi. c. qdã ruraliũ. h. loco. e. h. publice corã testibus. e. h. an citatõʒ factã.

q ¶ Per lras. h vide nota Bar. i loco pall. h. p lras. ⁊ vide glosas ad qs te remisi. ĩ. glo. pxi.

r ¶ Per edictũ. qd dic vt i dicta extrav. ad reprimẽdũ. h. p edictũ.

s ¶ Lite nõ cõtestata. istud fundat in dicta extrav. ad reprimẽdũ. Et sic in casu q pt pveniri ad sniam diffinitivã lite nõ cõtestata: illa cõtumacia hʒ vim cõtestationis. C. ubi in rem actio. l. ii.

t ¶ Receptionẽ. quã facere hʒ iudex p utraqʒ pte vt. l. in qʒ ratveritatẽ p utraqʒ pte. C. quõ ⁊ qñ iudex. aut. q scʒ. ⁊ pt absentẽ absolvere. C. de iud. l. pperãdũ. h. sin aũt ex gestis. Et sic appet qd sola cõtumacia nõ hẽt p cõfessiõe vt nõt Bar. ff. ad sil. l. lege cornel. h. si.

v ¶ Diffinitivã sniaʒ. video qd casu in q absente reo pt cã liqdari ⁊ diffinitive pnũciari in criminalibus capitalibus.

x ¶ Volumus. ff.

y ¶ Declaramus. ⁊ sic h qd hic statuit est ãtiquorũ iuriũ demõstratio. Et concor. de iureiur. c. i. h. declaram p Io. an. li. vi.

z ¶ In pmissis. s. q phibent p totũ hũc titulũ et ĩ. ti. pxi.

a ¶ Scissure. q fit p heresim q sonat i divisionem vt dici ĩ. e. c. i. h. aut hereses.

b ¶ Detecti. qz detectõs utile est an oia i scriptis facere redigi p notarium publicũ seu p aliã psonã ydoneã i pñtia duaʒ personaʒ discretarũ fʒ ea q legũt. e. ti. c. vt officiũ. h. verũ qz li. vi.

c ¶ Vehementer suspecti. qles sũt omẽs scienter hereticos visitantes. eis dã elemosinas dãtes. ducatum prebẽtes. similia qʒ facientes. In qbus nichil apparet expssũ quo ad approbatõʒ rit corũdẽ. Nã si hbo vel facto aliqd exprimat qd approbat ipsorũ ritũ tũc tales dicent heretice credentes ⁊ tanqʒ heretici venient iudicãdi. Nota p arch. e. ti. c. ii. h. credẽtes. li. vi. Vehemẽter ẽt suspecti sũt q scienter receptãt hereticos ⁊ q eis faveñt vt ibi notat. Item audientes smones vel pdicationes hereticoʒ semel tñ. Item recipientes libros reprobate lectõis nisi illos statim incẽdio vel alio mõ destruxerint. Vehemẽter ẽt suspectus est q defendit psonam heretici ne veniat ad manus iudicis examinãdus. Itẽ plati ⁊ pncipes q negligũt punire cõdẽnatos de heresi. sũt de heresi: vehementer suspecti. Item iurãtes indicare hereticos si eos scienter celaverit. Itẽ eos hbo vel facto excusantes cũ noverint eos esse hereticos ẽt si colorate eos tñ excusaverint. Secus tñ si ex lubrico lingue faciant hec. Item pcurantes talibus alimoniã eis ve ministrantes aliqʒ p que possent evadere ⁊ ẽt tales precibus liberantes. Ista colligunt ex nõt p arch. ⁊ Io. an. no. post eũ. d. c. ii. li. vi. Cõtumax qʒ i cã fidei ẽ vehemẽter suspect de heresi. e. ti. c. cũ cõtumacia. li. vi. Itẽ hñs familiaritatẽ cõtinuã cũ hereticis. Itẽ accedẽs cũ eis ad occulta cõventicula. Itẽ a cõi cõversatõe hoim vita ⁊ moribus discrepãs sicut hec nõt arch. e. ti. c. accusatus. li. vi. Itẽ impediẽs ne vitus i cã fidei iuciat. d. c. accusatus. h. sacdotes. Et nõ qd ad pbãdũ suspitõʒ hmõi sufficit levis pbatio lʒ nõ sufficiat ad cõdẽnatõẽ. C. de test. l. ii. de pbap. c. lras. ⁊ no. p arch. e. ti. c. filii. ⁊ heredes. li. vi.

Qui dicãt ð heresi suspecti.

d ¶ Casuũ pdictoʒ. q recitãt i. c. huius ti. ⁊ ti. pcedẽt.

e ¶ Bonis moribus. i. virtuosis actibus qbus cõtriant mali mores q in pluribus repiũt. ⁊ pmo i iuvenibus vt cõtter sub nũero senario cõtinet. Sũt eñ iuvenes vt cõtter pmo passionũ suaʒ isecutores.

Mali mores iuvenum

ve superioris [f] citent᷑ psonaliter [g] si apprehendi poterint per litteras siue p nūcium iuratū. Sin aūt per edictū [h] ad locū hītationis ipi⁹ delinquentis vbi morari cōiter cōsueuit ꝛ in ecclia sua parrochiali si certū habuerit domiciliū publice propositū: alioquin [i] in ecclia cathedrali loci originis [k] fuerit in ecclia [l] parrochiali illius loci in quo sic pdicauerūt et docuerūt ac recepto certificatorio [m] legittimo de citatione hmōi executa contra sic citatū [n] etiam absentem [o] ꝛ cōparere negligētē

Secundo sunt instabiles. Tertio sunt nimis crudeles. Quarto sunt verbosi et contumeliosi. Quinto vt plurimū sunt mendaces. Sexto non habent in suis factis moderatōnem. Mores vero mali senū vt cōiter stant in tribus. vicȝ primo q̄ sunt nimiū timidi ꝛ suspiciosi. Scdo q̄ sūt cupidi ꝛ auari. Tertio q̄ sunt de facto alioꝝ multū iudicatiui. Sūt etiā mores mali nobiliū ꝛ sunt decē: nō dico oiȝ sȝ aliquoꝝ. Primus est iniusticia. Scdo cōtēptus ecclie et psonarū eiusdē. Tertius est cōtemptus parentū et progenitoꝝ marie vbi a fortuna nobilitant. Quartus est reꝝ alienaꝝ p violentiam occupatio. Quintus est crudelitas i subditos. Sextus est adulatoribus inclinatio. Septimus est inferioꝝ oppressio. Octau⁹ est intemperantia. Nonus est guerrarū cōmotio. Decimus est inanis gloria. ¶ Sūt etiā quidā mores mali curialiū siue aulicoꝝ cōiū vicȝ qui curiales sunt aut quacūq̄ cōditiōe curiis sūt astricti. Et coꝝ mali mores sunt decem. Primus est q̄ sunt ambitiosi. Scdo sunt adulatores. Tertio sunt munerū receptores. Quarto sunt officiorū venditores. Quinto sunt falsi simulatores. Sexto sunt legū iniquarum adinuētores. Septimo sunt erga alios inuidi. Octauo sunt rumoꝝ exploratores. Nono sūt veritatis cōcelatores. Decimo sunt ociosi ꝛ comessatōib⁹ dediti. ¶ Mores etiā mali mechanicoꝝ siue plebeioꝝ sunt septem s̄m septē artes mechanicas siue opatōes quibus dediti sunt s̄m Hugonem li. suo didascolicon parte iij. Prima ars mechanica dr̄ lanificium. et cōprehendit sub se multos artifices. q̄ cōprehendit incidētes: consuentes: tondētes: colorantes: barbas radentes: qui oēs circa pilos operātur ꝛ lanā. itē ptinet notarios pelliparios coriarios et hmōi q̄ circa pelles operāt᷑. Item macellarios siue bocherios et tales qui circa carnes operant᷑. Et hoꝝ mali mores vt cōiter sunt inuidia / furta / fraudes / mēdacia / voluptates / piuria / et amicitiaꝝ violatio. Scda ars mechanica est armatura cui subalternantur oēs qui cū dolabro vel malleo operant᷑. vicȝ fabri ferrarij / aurifices / monetarij qui malleo operant᷑. Item naucleri. sectores lignoꝝ. cementarij domos / muros / et turres edificantes: q̄ oēs dolabro operant᷑. Itē sub hac arte ptinet ars sagittarioꝝ et balistarioꝝ. et hi vt cōiter subiacent malis morib⁹: q̄ vt plurimū sūt infideles. ignari et aduersi operādū debiles ꝛ ociosi ꝛ ad faciendū qđ est illicitū oīno parati. Tertia ars est nauigatio sub q̄ cōprehēdūtur oēs opantes in aquis et vtentes nauibus circa aquas. quoꝝ mali mores sunt pusillanimitas. incōstantia: et cordis timiditas. Quarta ars est agricultura sub qua cōtinent᷑ oēs qui agris / arboribus / et pascuis deputant᷑ quoꝝ mali mores sūt dei ignorantia / illegalitas / decimarū subtractio / erga dn̄m suum infidelitas / et pigricia siue ociū. Quinta ars est venatio q̄ diuiditur in ferinā / aucupiū / ꝛ piscatoriam. et horū mali mores sūt diuini seruitij obliuio: sabbati violatio: ab ecclesia subtractio: ꝛ vtilioris laboris pretermissio. Sexta ars est medicina. Medicoꝝ vero mali mores sunt imperitia / negligentia / auaritia / homicidiū / infidelitas / ꝛ inobedientia. Et sub hac arte ptinent phisici / cyrurgici et pigmentarij. quoꝝ etiam mali mores sunt vxoꝝ scurrilitas: incontinentia: iactantia: fallacia: et incōpassio. Septima est ars teatrica. i. scia ludoꝝ. Et horū mali mores sunt illusio: lasciuia vanitas: et voluptas. Sub pdictis artibus cōphendūt᷑ mercatores quoꝝ mali mores sunt fraudulētia: malicia: rapina: mensurarū diminutio: merciū cōmixtio: pōderū inequalitas: bonorum sibi ipsis: piuria: mendacia: vsura: auaritia: infidelitas. Preter hec est reperire malos mores diuitū et sūt q̄tuor. Primus est supbia. Scdus contumelia. Tertius intēperantia. et quartus est cupiditas. Finalr̄ etiam occurrit dicere de malis moribus paupeꝝ qui sūt duo. Primus est furtū. Scdo est blasphemia. Per istos malos mores sic succincte enumeratos potes p ꝯͣriū colligere qui sunt boni mores quos impugnare nō licet vt dr̄ hic. quoꝝ declaratiōnē ampliorem si desideres hr̄e vide nōta p Philippū de pgamo [sup cathonē scda. prohemiali prē p totū.

f ¶ Superiores. vt puta archiepi legati a latere vel inquisitores heretice prauitatis.

Senum.

Nobilium

Curialiū

Mechanicorum.

Diuitum.

Pauperum.

g ¶ Personaliter. i. apprehensione psonali. et hic vide q̄ dixi. ꝫ. de iudi. c. Item oēs illi. ꝟ. psonaliter.

h ¶ Per edictū. sume qđ est ꝫ. publice ppositū. p citatōe de qua hic fit mentio vide q̄ dixi. ꝫ. de iudi. c. quidam ruraliū p totū. ꝛ c. sequenti. ꝟ. psonalr̄ inuenire et glo. sequentibus.

i ¶ Alioquin. i. si certum nō hēat domicilium.

k ¶ Originis. i. natiuitatis. Si enī domiciliū haberet magis inspiceret locus domicilij q̄ originis iux nōta p arch. de pbē. c. pn̄ti. ꝟ. morarentur li. vj. Et vt plenius istā materiā intelligas scire debes q̄ epūs vel alius iudex in hac parte ꝯpetēs pōt pcedere sup h̄ crimie ꝯ q̄scūq̄ psonas n̄ solū existentes de sua diocesi vel pūicia sȝ etiā ꝯtra alienigenas vel forenses delinquentes ibidem sicut dr̄ in alijs criminibus. ff. de offi. presi. l. iij. ꝛ. iij. q. vj. placuit. Et clare pbat᷑. C. vbi de crimi. agi opꝫ. aut. qua in pūincia. Et h̄ quātūcūq̄ tales sint exempti. Nam reatus talis oēȝ exemptionē et dignitatem excludit. C. vbi sena. vl̄ cla. l. j. in fi. et ita probat᷑. e. ti. c. vt officiū. ꝟ. deniq̄. ꝛ. c. vt cōmissi. eo. ꝛ ecōtra. li. vj. Unde si vbi aliquis deliquit vl̄ ꝯmisit in h̄ crimie intra iurisditionē iudicis cognoscētis et añq̄ recedat pūētus est citatōe nō est opus vt postea citet᷑ put hic ordinat᷑: q̄ talis pūentus citatōne nō dr̄ mutare forum. ar. ff. de iur. o. iudi. l. cū q̄dā puella. et de fo. ꝯpe. c. pposuisti. Si nō erat citatione pūentus nec hȝ certū domiciliū vt hic dr̄ tūc pōt citari in illo loco in quo deliquit. put h̄ ꝫ. dr̄ ibi in ecclia parrochiali loci ipsius in quo sic pdicauit vl̄ docuit. ad oēm tn̄ iusticiam suandā. Et vt magis psumat᷑ citatio nō venire ad eius noticiā expediēs est q̄ tal̄ citatio fiat in ecclia cathedrali originis sue vt hic dr̄. Et hoc verū puto vbi ꝯstat de loco originis vel saltem de diocesi in qua oriūdus est ꝛ diocesis illa subsit pcedenti ꝯtra talem vt puta archiepo in sua pūincia. Alias enī si epūs pcederet ꝯtra talē delinquentē in sua diocesi cū tn̄ essȝ oriūdus de alia opus essȝ citatōe sub mutue vicissitudis obtentu ꝛ in iuris subsidiū s̄m ea q̄ legunt᷑ et notant᷑. ꝫ. de iudic. c. Item oēs illi. ꝟ. vlti. Qđ dic vt ibi. Unde si in diocesi originis inueniat᷑ pōt ꝛ dȝ remitti ad locū vbi deliquit. qđ dic vt. d. ꝟ. vltimo. ꝟ. inuent. vbi aūt aliq̄s deliquit in pluribus locis siue diocesib⁹ tūc in oībus pōt cōueniri ꝛ cōtra eū pcedi et p singulos iudices potest puniri dū tn̄ pena sit iterabilis. Sec⁹ i pena nō iterabili vt puta in morte et sic stat glo. quā habes. ff. de furtis. l. vulgaris. q̄ incipit imo videt᷑. Alias si pena sit iterabilis a pluribus pōt puniri. Nam iterata delicta iterationē pene cumulant et inducunt. ff. de penis. l. relegati. de iure patro. l. j. Et vnū delictū nō minuit penam alterius. ff. de pe. l. nūq̄. marie vbi in pluribus locis deliquit et separatim et ex interuallo: vnde nō insurgūt eius crimina ab eodē facto sed ex diuersis q̄ sepius hoc cōmisit. Et ex quolibet ipsoꝝ factoꝝ resultat effectus vicȝ q̄ nouā cōmittit offensā p. l. manicheos. C. e. ti. Et iō nō est mirū si pro qualibȝ offensa veniat puniendus. ar. ad hoc. ff. de iniurijs. l. preor edixit. ꝟ. si plures ad. l. aquil. l. illō. ꝟ. fi. C. de epāli audi. l. nemo. ꝟ. hic igit᷑. de iudic. c. cū nō ab hoīe. cū simil⁹. Imo talis cui gg heresim iniūcta est pnia in vno loco si postea in alio loco cōmittat heresim aggrauat᷑ eius ꝯditio ad effectū q̄ censeri pōt relapsus instātiq̄ nulla mia est habenda vt pȝ. e. ti. c. accusatus. ꝟ. j. et. c. sup eo. li. vj. et eꝫ. e. c. ad abolendā. ꝟ. illos q̄. Et si tal̄ fugiat a loco vbi possit ꝯueniri nichilominus pōt ꝯ eū et absentē pcedi ꝛ sic ē spāle i crimie heret. eꝫ de do. ꝛ ꝯtu. c. veniēs.

l ¶ Et i ecclia. p hāc copulatiuā et / vl̄ q̄ n̄ sufficit alter i istaꝝ citatōnū fieri sȝ dȝ fieri vtraq̄. ar. ad h̄ in fi. de here. tuti. ꝟ. fi. Et h̄ veꝝ puto si tal̄ oriūd⁹ fuerit ꝫ. pūiciā sumētis ꝯstat de loco sue origis. Alioq̄n si alienigena fuerit vl̄ n̄ ꝯstet d̄ sua origine puto h̄ vltimā sufficere vel ad maius q̄ alia citatō fiat i ecclia cathedrali dioc̄. i q̄ deliq̄t. ar. eoꝝ q̄ legūt ꝛ no. ꝫ. de iudi. c. itē oēs illi. ꝟ. j.

m ¶ Certificatorio legittimo. sȝ ea q̄ nōtat. d. c. itē oēs illi. ꝟ. certificatorio.

n ¶ Sic citatū. i. aliq̄ modoꝝ de q̄b⁹ pferi.

o ¶ Absentē. i. p ꝯtumaciā ꝛ h̄ est qđ sequit᷑ ꝯparere negligentem quo casu si causa pro qua citatur possit liquidari quantūcūq̄ sit absens condemnari poterit nō obstātib⁹ his q̄ legunt᷑ ꝛ notant᷑

Th

in penā cōtumacie sue huiusmodi sūmarie[p] et de plano absqz strepitu[q] ⁊ figura iudicii ac lite[r] nō cōtestata ad testiū[s] receptōz et alias ꝓbatōes[t] canonicas ꝓcedat. Habitaqz[v] iformatōe[x] legittima idem ordinarius[y] omni dilatōne semota sentētiet[z] ⁊ declarz[a] puniatqz[b]

ff. de penis. l. absentem. Naz speciale est in causa heres. vt absens ꝯdēnari possit. ex. de do. et cōtu. c. veritatis. lxxxvi. di. tanta. et notat ꝑ arch. e. ti. c. vt cōmissi. glo. qualiter ꝓcedi. Si aūt cā liquidari nō ꝑt tunc talis ex eius cōtumacia ꝓnūciari poterit vehementer suspectus de heresi maxime qn̄ citatus est ad respōdēdum de fide vel se excusandū sup inquisitiōe heres. formata ꝯtra eū. Et in hoc casu talis contumax nō dz cōdēnari sed ꝑt excōicari. In qua excōicatiōe si steterit ꝑ annū aio indurato tunc illa suspitio vehemens transit in violētam ꝑsumptionem ad effectū ꝙ tanꝗ̄ hereticus possit condēnari. e. ti. c. cū cōtumacia. li. vi. Et circa hoc vide notata ꝑ archi. eo. ti. c. accusatus. in prin. §. vehemens. li. vi. et e. c. sup. §. ora ꝑ eundem. Et si talis absens ꝑus dederit fideiussores de iudicio sisti poterit eis indici pena pecuniaria. ff. de cust. reoz. l. si quis reū.

p ¶ Sūmarie ⁊ de plano. quid hec verba important dedi tibi remissiones. s. e. §. sūmarie. et §. de plano. et circa hanc materiam vide q̄ leguntur et notantur de vbo. sig. c. sepe. et de iudi. c. dispendiosam in clemen.

q ¶ Strepitu. quid hoc importat ⁊ hoc qd sequitur figura iudicii. habes ꝑ Bartho. in dicta extrauagan. ad reprimendū. c. §. colla. xi. et d. c. dispendiosam. et in cle. sepe de vb. sig.

r ¶ Lite non cōtestata. vide qd dixi. s. e. §.

s ¶ Testiū receptionem. cuiuscūqz conditionis fuerit. e. ti. c. in fidei. li. vi. etiam criminosi infames excōicati. et etiā socii eiusdem criminis vt ibi pz et sic hereticus ꝯ hereticū testificari pōt vt ibi notat archidi. ⁊ probat. vi. q. i. c. si quis cū militib⁹. de symo. c. ii. Scias tn̄ ꝙ due sūt exceptiōes q̄ pñt opponi ꝯtra ꝑsonas testium et ꝓpter quas testes repelli pñt anteꝗ̄ deponāt. Et si deposuerint ois detrahitur eoz fidei. vicz si ꝓbentur esse ꝯspiratores vel inimici capitales. ex. de accusa. c. repellantur. et c. cū oporteat. auten. de test. §. si vero odiosi. colla. vii. Alie vo exceptiones legitime pñt opponi ꝯtra testes seu ꝯtra eoz dicta postꝗ̄ deposuerint falsum. extra de testibus. c. ex tenore. Item ꝙ sunt singulares. de testib⁹. c. licet. Item ꝙ sūt ꝯtrarii varii ⁊ obscuri vel silles. e. ti. c. accusatus. §. licet. ⁊ c. fi. li. vi. de re iudi. cū Ja. et a. de symonia. c. ꝑ tuas. et c. tanta. Debent nanqz in hoc crimine sicut et in aliis ꝓbationes esse luce clariores. C. de ꝓba. l. sciant cuncti. cū notatis ex. de test. c. veniens. Et sm quosdam in cā heres. requirūtur tres testes. Sic notat arch. e. ti. c. vt officiū. in glo. li. vi. Et nota ꝙ vbi gn̄aliter inquiritur de heresi si testes inducti ad cōuincēdū aliquē sup heresi sint in suis depositionibus singulares vtputa qz vnus deponit de vno articlo alius de alio dū tn̄ tendant ad ꝓbandū nequitiam eiusdē sceleris sufficit ad ꝯdemnationem. C. e. l. Arriani. C. de penis. l. q̄ sententiam. Secus est vbi specialr inquiritur ꝯ aliquē sup certo articulo siue sup certa specie. ff. de testibus. l. ob crimina. §. testes. Nō aūt q̄re vnusquisqz admittitur ad accusandū aliquē sup hoc crimine nō aūt ad testificandū est ista. qz ad dictū testis ꝓceditur ad sniam cōdemnatoriam. ff. de officio presid. l. illicitas. §. veritas. sed ad dictū accusatoris ꝓceditur solū ad inueniendū veritatem. facit qd notatur ex. qui matri. ac. pos. c. nobis. ꝑt tn̄ ille qui est accusator etiā fore et testis: qz non est causa ꝓpria sed dei. nec vertitur accusatori ꝓpriū cōmodū vl incōmodū sed vt puniatur iniuria facta deo. C. e. ti. l. manicheos. Et facit ad hoc ex. de testib⁹. c. sup eo. de spō. c. cū in tua. qui matri. ac. pos. c. videtur. Et requisitus ad ferendū testimoniū in hoc crimine si recusauerit ꝑt ad hoc cōpelli ex. e. c. excōicamus. §. adiicimus. nec excusatur voto vel iuramento in cōtrariū emisso nec aliquo priuilegio vt notat Cangibinus bugolini in tractatu suo de hereticis. c. xiiii. rubrica qui et quot testes admitti debeant in hoc crimine. Et testis qui in hac cā falsum deponit potest puniri per iudicē cognoscentē pena arbitraria. C. de test. l. vlti. Et de teste falso qui scienter et dolose exprimit falsum vl celat veri. ex. de falsis. c. i. Et si testis hmōi vacillauerit pōt poni in questionib⁹. ff. de questionibus. l. ex libero. e. l. de minore. §. tormenta. dū tamen sanguinem per hoc nō eliciat. xxiii. q. viii. his a quib⁹. de rap. in archiepiscopatu. et hoc. e. ti. l. cle. c. i. Et si dictū testis sit ita obscurū ꝙ ꝑ hoc veritas non ꝑt elici iterum examinari dz vt clare deponat. ex. de testib⁹. c. ꝑ tuas. et c. cū clamor. ff. de questio. l. repeti. ¶ Sed quid si testis postꝗ̄ deposuit in cā fidei contra hereticum venit coram iudice et dicit se deposuisse falsum et retractat dictū suū dicēs ꝙ maliciose hoc dixerit. Nunquid stabitur ꝑmo dicto vel scdo. Dic ꝙ vbi ꝑmo deposuit de fide ꝯtra hereticū stabitur ꝑmo dicto qz potuit subornari postea per ipm ꝯtra quem deposuit vel suos amicos. et sic presumitur corruptus. vnde sue reuocatōni nō stabitur ex. de presump. c. litteras. de test. cum cām. ii. de testi. cog. c. preterea. Et ibi notat ꝑ Inno. Cui ꝯcor. auten. de test. §. qn̄. coll. vii. Si vero deposuerit ꝓ heretico vel ꝓ eo ꝯtra quē ꝓceditur et iam vult deponere ꝯtra eū admittetur et stabitur dicto secundo nisi appareat ꝙ modo deponat ex odii fomite vel ex animi leuitate. e. ti. c. accusatus. §. licz. li. vi. Et rō est fauor fidei ⁊ detestatio criminis vt ibi pz. Poterit tamen talis testis qui falsū deposuit a iudice puniri ꝓpter falsitatem suā vt. s. dixi.

t ¶ Probatōnes canōicas. que possunt esse plures. Una pōt eē facti euidētia qz deprehenditur in errore. ex. de accus. c. euidentia. cū ibi notatis. Alia pōt esse per testes vt dictū est. s. glo. ꝓxi. Facit ad hoc ex. de test. c. in oi negocio. Alia pōt eē ꝑ ꝯfessionē ꝓpriam. C. quoz ap. nō reci. l. ii. ff. de custod. re. l. si ꝯfessus. de questio. l. i. §. si quis vltro. et ista cōfessio potest esse triplex. Uno mō vere qn̄ fit ore ꝓprio. xv. q. vi. c. i. Aliis duob⁹ modis ꝑsumptiue vicz ꝑ facti euidentiam. xxviii. di. priusꝗ̄. Item ꝓpter fugam et contumaciam. iii. q. viii. decernimus. extra de presump. c. nullus cū ibi notatis. Quarto mō pōt fieri ꝓbatio ꝑ instrumētū qn̄ vicz tabellio audiuit aliquem ꝑdicare errorem vel docere. Nam crimina qnqz ꝓbantur ꝑ instrumentū. vt. d. l. ii. C. quoz app. nō rec. Et nōt C. ad l. aquil. l. cōtra negantem. ff. ad turpill. l. in senatus.

v ¶ Habitaqz. Decima pars.

x ¶ Informatione. i. ꝓbatione.

y ¶ Idem ordinarius. Ex hac littera videtur ꝙ ordinarius ipse non potest cognitionem in cā fidei alii vel aliis delegare. Et hoc potest intelligi verum quo ad ꝓlationem sententie. sed preparatoria et media litis possunt delegari vtputa receptiones denunciationum. formationes inquisitionū. citationes personaz. examinationes testium et cetera hmōi. Et sic quo ad inquisitores heretice prauitatis declarauit clemens papa in quadā extrauagāti que incipit licet cōibus. §. vt igitur. Et hoc verum puto quando episcopus procedit contra exemptos quo casu ꝓcedit vt delegatus sedis apostolice. extra e. c. ad abolendam. in fi. Sec⁹ forsan esset qn̄ ꝓcedit iure suo ordinario vt accedant notata per Johannem an. eo. titu. c. vt cōmissi. in princi. li. vi. e. c. ii. in princi. in clementi.

z ¶ Sententiet. scz condemnando vel absoluēdo ꝓut merita cause exegerint. Debet tn̄ ante sententiam quantum poterit ipsum reducere ad fidei catholice vnitatem ad exemplum boni pastoris qui suas oues errantes colligit et reducit. xxiii. q. vi. c. i. et incarcerando et corpus affligendo. xxiii. q. v. addere. xxiii. q. vi. qd erraueras. et c. sequenti. vt quem dei timor a malo nō reuocat saltem compescat seueritas discipline. C. de emen. propin. l. i. de elect. c. cū in cunctis. §. clerici. Facit ad ꝑmissa. xxv. q. v. ꝑuenit. et c. cōtra ydoloz. de offi. ord. c. irrefragabili. Sinautē eꝑs reperiat ipsum ꝑtinacē ferat sniam ꝓnūciando ipm hereticum et ipm tanꝗ̄ hereticū ꝯdēnando. Illūqz relinquat iudicio secularis ꝑtatis puniendū. extra eo. c. ad abolendā. §. ꝑsnti. et §. laicus. Et hoc verum vbi damnatus est laicus. at vbi esset clericus dz diligenter attendere an velit illū solum deponere ab officio et beneficio an velit etiam ꝙ degradetur vt relinquatur puniendus ꝑ iudicem secularem ꝓut exegerit qualitas delicti. Nam tūc demū degradand⁹ est et tradendus iudici seculari puniendus qn̄ venerit in ꝓfundum malorū et fuerit incorrigibilis. ex. de iudi. c. cū nō ab homine. Quō aūt talis tradendus sit habes de vb. sig. c. nouimus. et de penis. c. degradatio. li. vi. Formas aūt sniaz ꝯ tales videre poteris ꝑ Cangibinū bugolini tractatu suo de hereticis. ꝓpe fi.

a ¶ Declaret. Hec declaratio ꝑt fieri respectu eoz q̄ dcā sūt. s. e. c. i. §. qd si hmōi. Itē respectū eoz q̄ dcā sūt. s. e. c. ii. §. qd si scdo. Itez respectū eoz q̄ dcā sūt. s. e. c. iii. §. fi. Itē respectū eoz q̄ dcā sūt. s. h. c. §. et si ipsi.

b ¶ Puniatqz. inquantū. s. ipsius de quo agitur punitio ꝑtineat ad iudicem ecclesiasticum.

secūdū qualitatem delicti mō et forma supius expssa tis vlteriusq; faciat qd est iustū ipi⁹ contumacis absentia non obstante.

¶ De apostatis.

Iohannes peccham.

¶ Locorū ordinarii diligenter inquirāt an sub eis viuāt qui religionē quā pfessi sunt deseruerūt: inuentosq; omni beneficio aut officio si habeant priuantes ad pristinū religiōis statū aut saltē laxiorē redire cōpellāt: nisi a sūmo pontifice fuerint dispensati.

Preterea sūt nō nulli quos apparet p facti euidētiā sciēter intēdere ppetuo relinquere et per certa indicia i claustri excubiis velle toto suo tpe dño militare.

e ¶ Qualitatem delicti. aliter nanq; puniendus est leui suspitiōe q̄ graui suspitiōe et notabili. aliter ex certa scīa. aliter ex lubrico lingue lapsus. Aliter contumax siue ptinax. aliter statim penitens et mandatis ecclesie obedire paratus. Aliter semel cōuictus et nichilominus penitēs. Aliter post cōuersionē recidiuans et relapsus. aliter credēs hereticis. aliter fauens eisdē vel eos receptās siue defendēs. Habes nāq; scire q̄ credens hereticis et hereticus pari pena punitur. qr quos par facinus coinquinat et equat eos par pena punit. C. de epi. et cle. l. si quis. facit et eo. ti. c. penulti. §. fi. de s. sig. c. sup quibusdā. in prin. Et quelibet semel scienter vadit ad audiendum dogma vel pdicatōes hereticorum de eis credēs: qr par crimen est phibita dicere et docere. C. de mathe. l. culpa. et ex binario actu videt crimen trahi ad consuetudinē. C. de episcopali audi. l. iij. Ad qd facit de vi. et ho. cle. c. monasteria. Alioquin si tm̄ semel iuerit et postea vlterius ire noluerit tunc nō videt credēs qr nō videt approbasse qd postea euitauit. ext. de psum. c. ex studiis. ff. de ritu nupt. l. plenā. de diuor. l. diuortiū. et nōt p arch. e. ti. c. ij. li. vi. Et nō q̄ talis hereticus siue credēs si redeat an sniam siue in ipso pmordio cū incidit in errorē vel postea cū deprehensus sit in errore vel qn̄ inqrit contra eū et paratus sit detestari suū errorē et humiliter petere miam admittēdus est si tn̄ ex puro corde et fide vera nō ficta redeat. e. ti. c. vt officiū. §. prohib. li. vi. de pe. di. iij. Inter hec. de cōse. di. iiij. ostēdit. xcvij. di. qd interrogasti. §. q. i. sicut fieri. Rō est: qr ecclesia nō claudit gremiū redeūti. C. de sū. tri. et fi. ca. l. fi. et hoc. e. ti. c. sup eo. li. vj. Secus si qncūq; an sniam redire voluerit sm arbitriū iudicis pcedētis admittendus est p ut plane notat Langhyn⁹ hugolini tractatu suo de heretic. Rubrica de hereticis seu credētibus ptinacibus et relapsis qn̄ sūt ad miam recipiendi vltra mediū. Et scias q̄ sic rediens et receptus ante sniam consequit miam et grām vt nō puniat penis hereticorū cōuictoz de heresi et euitet penas corporales q̄ alias de iure sunt hereticis infligende. Cōsiderabit tn̄ talē ad grām recipiēs q̄ sic rediens puro aīo et fide nō ficta redeat. Cōsiderabit etiam an sit relapsus necne. Nam si fuerit relapsus vere vel ficte alias interpretatiue sm quosdā poterit eū detrudere in artū monasterium ad pniam ppetuam pagendā. ext. e. c. ad abolēdā. §. illos. Tu dic hodie vt legit. e. ti. c. sup eo. li. vj. vic; vt talis relapsus recipiatur ad ecclastica sacra quo ad salutem aīe nō aūt quo ad euitādū penas corpales vt ibi pz. Si vo nō fuerit relapsus et iudex velit sibi facere grām nō detrudet in monasteriū sed erit sm arbitrium iudicis sibi alia pena pnialis indicenda sm ea q̄ dixi. ī. e. c. j. §. i. v. purgatur. ti. Et si talis rediens sit clericus nō tn̄ depeni ab officio et beneficio sz pt suspendi ad tps sicut notat arch. e. ti. c. vt cōmissi. v. consilio. li. vj. Ubi vero talis redire nō vult sed ois manet ptinax et incorrigibilis: tūc pcedendū est contra eū vt dixi. ī. e. c. v. sententiet.

b ¶ Superius in diuersis capitulis hui⁹ tituli. e. ti. ppī q totū

e ¶ Ipsius. scilicet citati.

f ¶ Nō obstante. sed qd si fuerit presens. Tūc dic q̄ dabit añ oia cautionem de iudicio sisti et parendo mandatis ad arbitriū iudicis. et si nō cauerit poterit incarcerari. ppositisq; sibi articulis sup quibus cōuenit si errorē suū fateat recipiet ad miam sicut dictū est. ī. sup vbo q̄litatē delicti iniūcta sibi pnia salutari. In qua pagenda si defecerit tanq̄ hereticus punietur. ext. de purga. ca. c. inter sollicitudines in fi. de psum. c. litteras. Et qn̄ sic cōfitet crimen sibi ipositū pt interrogari si hēat socios eiusdē criminis et q̄s p id qd hēt. e. ti. c. excōicamus. §. adiicimus. C. de malefi. et mathe. l. fi. Tn̄ cōfessio talis q̄ ad alios nō sufficiet ad cōuictionē sz faciet ad psumptionē siue iudiciū. ext. de cōfes. c. j. si vero errorē sibi ipositū negauerit et petat copiā inquisitōis facte contra eū et forsan dictoz testiu; p quos iudex mouet ad pcedēdū contra eū nō erit copia sibi deneganda. ext. de accu. c. qualit et qn̄. §. dz. Si tn̄ iudex viderit q̄ ex cōcessiōe talis copie possit aliqd piculū iminere forsan pp psonas testiū qd totū relinqt discretōi et cōscie iudicis tūc nō dabit copiaz e. ti. c. fi. li. vj. Sz dicet iudex illi q̄ det in scriptis noīa illoz quos hz suspectos et cām puta inimicitie vel cōspiratōis et sileat exceptiōes p q̄s testes in hoc crimie repellunt de q̄bus dixi. ī. e. c. v. testiū receptōnē. Et si iudex inuenerit q̄ det p suspectis noīa illoz q̄ pmouēt inqsitionem vel q̄ pbāt crimē et sūt pbatiōs p ipm ppositas: tūc detractū intelligit fidei ipoz testiū. Et illis pbationibus nō obstantib⁹ absoluet ipm inqsitum. Alioqn pcedet et cōdēnabit illū ex dictis illoz testiū. Et si pbatio facta fuerit p vnū testē solum bone opinionis et bone fame contra negantē crimē sibi ipositū tūc inqsitus poterit torqueri vt eruat veritas. Sic stat qd legitur. e. ti. c. j. in clem. et xv. q. j. In pmio. xxxv. dis. ante. Nam sz durius agit cū eo q̄ victus cōfiteri recusat. C. de malefi. et mathema. l. si excepta.

g ¶ Preterea. Hec est cōstitutio Johan. peccham. Et hz pncipaliter duo dicta. sm ibi Quocirca. Primū dictū facit tria. pmo recitat factū. scdo ibi. Qualis. recitat decisionem iuris sup illo facto. Tertio ibi. Quidā tn̄. Ponit recessuz a iure illo. Secūdum etiam dictū facit tria. Primo statuit et ordinat de remedio quo ad clericos. scdo ibi. Qd si sint. puidet de remedio quo ad laicos. tertio ibi. Hanc autem. restringit ordinationem prius factam. Diuisio.

h ¶ Facti euidentiam. vt qr statim pfitetur. Nam pfessio statim facta nō pcedēte experientia religionis siue regule obligat pfitentē ad religionem in genere nō ad assumptā precise. Talis etiam de cuius aīo cito constat nō hz bñficiū tridui sicut nec ille q̄ ex pcedenti voto pfessionem facit vt no. in. c. cōstitutionem. de regula. li. vj. Facti euidentia etiā est qn̄ aliqs expresse dicit se velle sclo renūciare vt legitur et notat de regula. c. statuimus. Itē si recipiat habitum pfessorum vt ibi etiam notatur. Item si ingressū religionis pcessit ppositum pfitendi de quo constat. Nam ppositum et intentio ingredientis est pncipaliter cōsideranda in pfessione sicut et in omni alio negocio vt. l. nō omnis. ff. si certū petat. cū similib⁹. sic etiam si pcessit votum. de regu. c. porrectū. Itē si pus renūciauit ppriis et postea ingrediat suscipiens habitū pfessoz. Pro quibus vide notata doct. de regu. c. consulti. et ibi p Petrū de ancho. v. scdo quero.

i ¶ Seculum. i. secularem vitam.

k ¶ Perpetuo. i. q̄diu vixerint.

l ¶ Certa indicia. vt qr scienter se ingessit actibus pfessoz. de regu. c. vidua. Ex actibus nanq; et moribus percipitur alicuius stat⁹ et conditio. ff. ad macedo. l. j. de elect. c. quod sicut. de reli. do. c. j. ff. de solu. l. titia. et de sen. excō. c. si iudex. li. vj. Uel idicia in hoc casu sūt si pus renūciauit bñficio vel de bōis ppriis pus disposuit sz Jo. an. de regu. c. nō solū. v. iudiciis. li. vj. Et circa hoc vide notata per archidia. c. v.

m ¶ Excubiis. i. vigiliis.

n ¶ Militare. i. spūali militia q̄ sm aplm nō est aduersus carnē et sanguinē de q̄ Job. vij. Militia est vita hois sup terrā. et i hac militia vt ait ibi Greg. dz hō et idustria puidus. disciplina exercitatus. virtute pditus. cōstātia gloriosus. Alia est militia duplex quā exercere debēt plati et pdicatores contra hostes fidei. Itē contra hereticos et erroris adinuentores iuxta illud ad thi. ij. Labora sicut bon⁹ miles. Tertia est militia votiua q̄ ptinet ad eos q̄ ex diuino amore et fidei deuotiōe deuouēt et exponūt se contra hostes infideles vt sūt milites tēpli. fratres alemāni de prussia. Quarta est militia humanalis quales sunt oēs milites tpis nostri q̄b⁹ q̄tuor sunt ne Nō de q̄druplici militia.

Qui tamen preualente incis carnali desiderio redeunt ad vomitum seculū repetentes inter sydera errantia computandi. Quāuis igitur iura manifeste diffiniant eos non posse religionem omnino deserere quin saltez in religione aliqua perpetuo maneant laxiori. Quidā tn̄ cū attrite frōtis audacia apostasie īfamiā nō verētes postq̄ absolute se velle sclꝫ reliq̄re oñderit relicta hierosolima redeūt ī egiptū. Quocirca statuim⁹ q ordiarii locoꝝ tales cū oī diligētia īuestigēt ꝛ p subtractōꝫ tā officii q̄ beneficii ecclesiastici si quod habeāt ad statum pristinum reuocēt vel ad laxiorem cogāt regulā pertransire. Et si sint laici huiusmodi apostate vt ipsi ad salutis sue studia redeant per censurā ecclesiasticā compellātur.

saria. Primo vt sint disciplina electi. Scdo q sint viribus prediti. Tertio q sint dure ꝛ aspere nutriti. Quarto q suo pncipi et sibi iuicem sint mutua fidelitate cōnexi.

o ℭ Qui. s. sic intendētes absolute renūctiare seculo.

p ℭ Carnali desiderio. qd pt esse circa gulam/accidiā/et luxuriā: q̄ tn̄ a clericis magis debent elongari vt legitur de vi. et hone. cle. c. a crapula. et in constitutione othonis lꝫ ad ꝓfugādū vbi d̄ hoc p Jo. de athona. Qꝫ autez ex luxuria hmōi multa mala accidāt ptꝫ per hos versus.

ℭ In coitu sex dāna luo / nā denariū do. Offendo / q deum de turpi labe re / dūdo. Humorēq bonū / ꝓprio de corpore fundo / Appocopo vitam studium cū lumine pdo.

q ℭ Uomitū. i. pristinaꝫ malam vitam.

r ℭ Seculum. i. actus seculares.

s ℭ Sydera errātia. i. planete. et hec sydera sunt septē. s. Saturnus: Sol: Jupiter: Mars: Uenus: Mercurius: Luna. Et dicūtur planete. i. errātes qꝛ singulis diebus mouent ortum et occasum. Uñ dicūtur planūte. i. errorem incutiētes. Planete eñ nō errāt imo eūdē motū et eandem legem mouendi nūc habēt quā habuerūt ab initio sue ꝯditionis. sed errare vident mortalibus cū ita variant ortus et occasus p diuersa loca. Uñ potius debent dici planūte. i. errare facientes: q̄ planete. i. errantes. nō eñ ipi errant ſꝫ nos errare faciunt circa motus eoꝝ.

t ℭ Quāuis igitur. Secūda pars prime partis.

v ℭ Jura. ex de regula. c. cōsuluit. et. c. statuimus.

x ℭ Religione aliqua. scꝫ in genere. Cui ꝯcor. qd legit de regula. c. nō solū. et. c. ꝯstitutionem. li. vj.

y ℭ Laxiori. supple ad minus. Nam artiorem ingredi pōt talis si voluerit cum non inueniatur ꝓhibitū.

z ℭ Quidam tamen. Tertia pars prime partis.

a ℭ Attrite. i. inuerecūde vel obstinate.

b ℭ Apostasie. Est aūt apostasia temerari⁹ recessus a statu fidei obedientie vel religionis quā quis ꝓfessus est se tenere. Et sunt tres spēs apostasie. s. pfidie/inobedientie/ꝛ irregularitatis. Perfidie qn̄ aliq̄s recedit a fide. ij. q. vij. nō pōt. Jnobediētie qn̄ aliq̄s sponte transgredit p̄ceptū licitū plati sui vel sacris canonib⁹ nō obedit. iij. q. iiij. alieni. de ma. et obe. si q̄s. ꝛ. c. illud. maxie qn̄ scit q tenet obedire. Jrregularitatis qn̄ aliq̄s ab ordine suo siue statu sumpte religionis cui ꝓfessus est recedit vt hic ꝛ ex. c. c. preterea. ꝛ. c. si. Et talis apostasia ꝯtingit multis modis. s. dimittendo tonsurā. accipiendo vxorē cū sit in sacris. abijciendo religionis vestem vel clericalem. Jtem redeūdo ad sclm. de vi. et hone. cle. c. ex lris. de filia cīcō. in audiētia. ꝛ. c. ꝯpēdimus. Qd aūt dictum est de clericis secularibus intellige de cōstitutis in sacris vt in. d. c. j. ꝛ. c. ij. c. tue. Jtem gnālr pt dici apostata ois q̄ recedit a deo mortalr peccando sm Alex. c. ij.

c ℭ Jnfamiā. Tales nāq3 apostate sūt infames. de rta. c. ꝯsuluit.

d ℭ Absolute. i. simplr vel ex toto. Et sile verbū habes de regu. c. beneficium. li. vj.

e ℭ Oñderint. p facti euidentiā et certa indicia vt prediceā est in h indicia. vbi dixi q vnū indiciū est si ꝓus renūciauit beneficio qd habuit. Et hoc verū intelligas qn̄ simplr ꝛ sine ꝓtestatōe renūciauit. Sꝫ si cū ꝓtestatione q nō intendit p id dimittere sclm hoc fecerit: tūc nō ꝓcederet qd ibi dixi. Et sic rndet ad. c. ex transmissa ex de renū. Nā qn̄ simplr renūciat bñficio et post intrat religionem videt voluisse vitā mutare. qꝛ ois eēt verisile q si voluisset manere in h sclo nō renūciassꝫ bñficio tot laborib⁹ et expensꝫ acq̄sito. de renū. sup h. Et sic sentit dñs Jo. de ymola. d. c. nō solū de regula. li. vj. Alia exēpla ponit Jo. an. de regula. c. statuim⁹ sup glo. ij. vtꝫ si nūc ꝯstaret q tpe ingressus habuit aīm dimittēdi sclm sm Jnno. vl' sm Host. si in ingressu illd expssit vl' qꝛ se ꝛ sua monasterio obtulit expssē vl' qꝛ ꝓprijs ois renūciauit vl' qꝛ castitatē ꝛ obedientiā solēniter ꝓmisit. Alia signa ponit glo. xxiij. di. clerici. vt si magnā tonsurā sibi fecit qꝛ illa est signū cōuersionis. Huic ēt dicto ꝯcor. videt glo. j. de regula. c. ij.

f ℭ Hierosolima. i. monasterio vbi p ꝯtēplatōꝫ est visio pacis.

g ℭ Egyptū. i. sclm siue mūdū. vbi nichil aliud ē q̄ tenebre petōꝫ.

h ℭ Quocirca. scda ps pn̄cipalis.

i ℭ Ordiarij locoꝝ. i. epi. Et h apparꝫ ex h qd seqt d subtractōe officij ꝛ bñficij. Et huic dcō ꝯcor. h regu. c. nō est. Alias ei ordinarij ad inuestigatōꝫ de qua h de faciēdā dicerēt ꝓsidētes caplo ꝓuinciali. Jux̄ illa q̄ legūt ꝛ no. de regu. c. vlti.

k ℭ Tales. s. sub forma p dicta apostatātes.

l ℭ Jnuestigēt. i. ꝓqrant.

m ℭ Subtractōꝫ. nō dr ꝓuatōez qꝛ tles nullū titulū ī officijs siue bñficijs hmōi hre pñt. Cū ēt si talia officia siue bñficia prius habuerit vacāt ex eo q religioni astringūtur vt hic dr. Ad qd facit de regula. c. bñficiū. li. vj. Et circa hoc vide qd dicam. j. glo. ꝓxi.

n ℭ Bñficij ecclīastici. Ad qd postq̄ religioni astricti sūt assumi nō debēt. de regu. c. sup eo. Sꝫ ꝯ h opponit. xvj. q. j. doctos. ꝛ. c. si quos. Ex q̄ vr q monachus pt assumi ad curā ecclīe ꝓoch. Ad h rndēt doct. q de iure cōi monach⁹ nō pt assumi ad talē curā sꝫ dispēsatiue sic. de q̄ materia nōl ex de sta. mo. c. qd dei timorē. Alij dicūt q ad talia nō pñt exire nisi vocēt et h cū dist. decre. post trāslatōeꝫ de renū. Nec obstat. c. ex trāsmissa. c. ij. qꝛ ibi nō apparuit an voluit vitā mutare necne. Nec ob. de regu. c. postulasti. qꝛ ibi loq̄tur ī minore. Sꝫ. c. sup eo loq̄tur ī adulto. Et sic ſꝫ aliq̄s doct. clericus sclaris trāsiēs ad religionē pt ad officia siue bñficia clericoꝝ sclariū reassumi eo mō q̄ ab initio poterat assumi. Jn h tn̄ casu vtꝫ reassūptōis dt Anth. de butrio q sibi vr q nō poterit reassumi: ꝛ ī eo notet tāta variatio. Nec ob. decre. post translatōꝫ qꝛ loq̄t qn̄ assūit ad epatū. Uñ dt q lꝫ monachus assumi poterit ad ecclīam curatā: nō tn̄ clericus sclarꝫ ad religionē trāsiens pt reassumi ad bñficiū qd ꝓus habuit. qꝛ posset dubitari an pp religionē trāsiuerit. de q̄ recurrēdū ē ad nōta ī. c. post trāslatōꝫ d renū.

An monach⁹ possit ad curā aīaꝝ assumi.

o ℭ Si qd hēant. qꝛ de facto ꝓmouēt ad aliqd bñficiū ecclīasticū dū sūt sic manētes ī sclo. Jn q̄ cāu possꝫ dubitari cui q̄rit illa q̄ talꝫ bñficiat⁹ acq̄rit. dic q si ꝯtēplatōe ecclīe h faciat tūc illi ecclīe acq̄rit ad quā est iuste ꝓmot⁹. de testa. c. cū ī officijs. Si ꝯtēplatōne psone sue acq̄rat monasterio acq̄rit. Jn dubijs h si acq̄rat ab extneo ꝓsūit ꝯtēplatōe ecclīe. si a ꝯsanguineo ꝓsūit ꝯtēplatōe psone. de testa. c. requisisti. nōt p Anth. de butrio de regu. c. vlt. ꝫ q̄d si monachus.

p ℭ Pristinū. s. monasteriū de q̄ exierūt.

q ℭ Laxiorē. ꝯcor. de regu. c. cōsuluit. Et istd itelligas vꝫ qn̄ ingrediēs religionē nō ꝓfitet aliquā rtaꝫ ī spē. nec obligat se alicui religioni ī spē. Nā si ī spē eēt ꝓfessus vl' obligat⁹ nō possꝫ trāsire ad laxiorē absq3 dispēsatōe. de regu. c. licet. Sec⁹ tn̄ eēt vbi in gnē se obligat. de regu. c. ꝯstitutōꝫ. li. vj. Uñ si nō tenet īgredi religionē eiusd ordis siue q̄litatis ſꝫ sufficit q īgrediat rligionē disparis q̄litatꝫ dū tn̄ tria subāalia religiōis ibi fuerit obfuata vt sac. collige. d. c. sup eo. ꝛ. c. ꝯsuluit. cū silib⁹.

r ℭ Cogāt. ꝯcor. de regu. c. sup eo.

s ℭ Regulam. i. obseruantiā. de diuersitate obfuantiaꝝ in religionibus potes videre q̄ dixi. ī. de relī. do. c. j. ꝫ nobis diuersitas.

t ℭ Et si sint. secūda pars scde partis.

v ℭ Jpsi. scilicet laici sic redeuntes.

x ℭ Salutis sue. id est animarum suarum.

y ℭ Studia. i. loca religiosa vbi studere ꝛ ꝯtēplari poterūt ea q̄ ptinēt ad salutem aīarum suarum.

z ℭ Redeāt. s. si in specie aliquā religionē ꝓfessi fuerit ad eā redire debēt. Si in gnē ꝓfessi sunt vel se obligauerint religioni tunc ingredi debēt aliquā de approbatis vt dixi. ī. c. ꝫ laxiorem.

a ℭ Censuram. q̄ triplex est. ex de verb. sig. c. querenti.

b ¶ Hanc autem. tertia pars ſecunde partis.
c ¶ Illos. ſcꝫ ingredientes loca in quibus profeſſi ſunt vel deo ſe obligauerunt.
d ¶ Sedes apoſtolica. que nunq̄ moritur. de reſcrip. capi. ſi gratioſe. libro. vi.

Hanc aūt ordinationē ad illos nō extendimus cū q̄bus ſedes apoſtolica aliter ordinauit.

¶ De his qui filios occiderunt.

Edmundus.

¶ Sūmarium patet.

Femine cōmoneantur vt pueros caute alāt et iuxta ſe in nocte nō collocēt teneros ne opprimātur. Solos iuxta aquas ſine cuſtode non relinquāt et hoc omni die dñica eis dicatur.

¶ De homicidio.

Edmundus.

¶ Epitoma manifeſtariū eſt.

Si mulier mortua fuerit ī partu et hoc bñ cōſtiterit ſcidat ſi infans viuere credatur: procurato tñ q os mulieris apertū teneatur.

Idem

¶ Quicunqꝫ rectorez aut eius vicarium aut occiderit aut occidi fecerit omni beneficio ac officio ſpolietur eiuſqꝫ poſteritas ad quartam vſqꝫ generationez ad beneficia inhabilis habeatur.

Sacri prouiſione cōcilii ſtatutum eſt q ſi patroni aduocati aut feudatarii aut vicedñi rectorem eccleſie vicariū vel clericuz ipſius eccleſie per ſe vel ꝑ alios occidere vel mutilare auſu nephario p̄

e ¶ Femine. Hec eſt cōſtō Edmūdi. ⁊ nō diuiditur.
f ¶ Pueros. ſume qđ eſt ſ. teneros.
g ¶ Caute. i. diligēter et cū puidētia piculorum.
h ¶ Alant. i. nutriant ſiue educent.
i ¶ Iuxta ſe. ſ. i eodē loco.
k ¶ In nocte. ſ. dum dormiunt.
l ¶ Teneros. ſ. dū ſūt in etate tenera.
m ¶ Ne opprimant. Rō phibitōis pdcte. ⁊ ꝯcor. eē. c. c. viii. ii. q. v. ꝯſuluiſti. Iuxta quā materiā ſm Ray. ſcire debes q ſi pr vł mater ſciēter occidat filiū vł filiā dꝫ induci vt intret aliqđ monaſteriū vbi pctā ſua ꝑ pniam deploret. Si tñ pp carnis fragilitatē ad h iduci nō pt ꝯcedēda eſt ei licētia ꝯhēdi mr̄imoniū ne pluribꝰ abutat. Qui pnia et iniūcta in ſclo remaneat. Si vero talis hꝫ ꝯiugez viuūz vel filios puos a qbus nō pt recedere nō dꝫ induci vt intret monaſteriū niſi ꝯiūx etiā velit igredi monaſteriū ⁊ ſufficienter poſſit puideri de educatiōe paruuloꝝ. Ubi vero pr vel mater oppmit filiū ſuū ſe in lecto dꝫ agere pniam ſm quoſdam triū annoꝝ. quoꝝ vnus eſt in pane ⁊ aqua. eē. c. c. viii. ii. q. v. ꝯſuluiſti. vbi hꝫ q̄ſi idē qđ h ordinat. Et cū pdictis ꝯcor. Hoſt. e. ti. ꝟ. iii. in ſūma ſua. Tu dic ſm glo. Ber. in. d. c. viii. ſ. q ſi ſcienter h faciat maior eſt pnia iniūgenda q̄ p alio homicidio. Si aūt caſu ⁊ ſui culpa pcedente h fiat tūc iniūget pnia. v. vel. vii. ānoꝝ. ar. l. vii. Si qua femina. de pe. et re. c. q̄ſitū. Si aūt leuis culpa pceſſerit: pnia triū annoꝝ indicēda eſt vt. d. c. viii. vbi aūt nulla pceſſit negligentia vel culpa nō eſt aliq̄ pnia imponēda. ar. eē de homici. c. ex lr̄is. Et h verū de iure ad cautelā tñ pp ambiguū ē etiā aliqua pnia iniūgēda. ar. ad h. xxiii. q. v. excōicatoꝝ. ⁊ c. interfectoribus. xxxiiii. q. ii. i lectū. Et nō ſꝫ Hoſt. ibi. dicit q ſi culpa ſit occulta ēt pnia erit occulta. ſi vero culpa fuerit manifeſta: ēt pnia erit manifeſta. Maior ēt pnia iniūgēda eſt qñ ſuffocāt in lecto q̄ qñ in cunis. Et maior ſacerdoti q̄ laico. eē de vb. ſig. c. queſitum.
n ¶ Solos. ſcilicet pueros.
o ¶ Aquas. ſupple vel ignem.
p ¶ Cuſtode. ſupple diſcreto. Nā idē eēt nullū cuſtodē dimittere et indiſcretū dimittere. ff. q̄ ſatiſ. co. l. quotiens.
q ¶ Et hoc. ſ. vt obſeruent predicta.
r ¶ Dñica. Supple vel aliis feſtis q̄bus pplꝰ ꝯfluit ad diuina.
s ¶ Dicatur. ſupple ꝑ curatū ſiue gerentē curā ipſius eccłie.
t Si mulier. Hec eſt ꝯſtō Edmūdi. ⁊ nō diuidit.
v ¶ In partu. id eſt tempore pariendi.
x ¶ Et hoc. ſcilicet q ſit mortua.
y ¶ Cōſtiterit. vt puta qꝛ corpus eſt tactu frigidū nec eſt in ea reperire reſpirationem neqꝫ pulſum
z ¶ Scindat. ſ. vēter mulieris. Et ꝯcor. ff. de mortuo infe. l. negat
& ¶ Infans. id eſt partus in ventre.
a ¶ Credat viuere. alias aūt vt videtur duplex incōuenientia ſequeret. vna eſt homicidiū qđ cōtingeret in ptu viuo. Scđa eſſet q partꝰ nō baptizatus ſepeliet cū mr̄e i loco ſacro. In q̄ materia aduerte q inter doctores fuerūt varie opiniones. Dixit eīn Hugo q mulier pregnans ſepulta in loco ſacro ēt ptu non exciſo dꝫ ibi manere ēt ſi partus viuificatꝰ eēt. Alii dixerūt q ſcindi dꝫ mulier ⁊ ſi partꝰ viuat baptizet puer. Si mortuus ſit eē locū ſacrum ſepeliri dꝫ. ar. ad h de ꝯſe. di. i. eccłiam. Facit de ꝯſe. di. iiii. Si qđ eſt. ⁊ c. ſi q̄ mulier. ⁊ duobus. c. pcedētibꝰ. ff. de euict. l. ſi pgnās. ⁊ l. iacte. ff. de vſucap. l. ſi aliena. i ſi. Sꝫ neutra iſtaꝝ opinionū placet Hoſt. put pꝫ h ꝯſe. ecc. vł alta. ꝟ. an ſit iterāda. vꝫ. qđ ſi mulier cū ſibi ſequētibꝰ. Prima nō placet. qꝛ ſic cōmitteret homicidiū. Scđa nō placet indiſtincte. qꝛ vna rōne admittit mulier pgnās ad baptiſmū vt in ſuribꝰ pall. eadē rōe pōt admitti ad ſepulturā vt ſic partꝰ ⁊ ſi baptizatꝰ nō ſit hēat tñ p baptizato quantū ad hūc articulū ptinet. ne lexio iuriſ facta puta qꝛ ꝯſtat q ptus mortuꝰ eſt horror induecat. ar. ff. de rei vē. l. q̄ religioſ. de ꝯſe. ecc. vł altarī. c. qđ i dubiis. vſ ibi Hoſt. q ſi p certo ꝯſtet ptū eē mortuū nō incidet mulier ſꝫ cū ptu ſepeliet et ſic vera ē ſnia Hugo. Non obſtāt iura q̄ volūt q paganꝰ nō ſepeliat in loco ſacro. qꝛ verū eſt in eo q̄ ſeparꝰ eſt a vētre matris. Secꝰ tñ eſt ſi in vtero matris xpiane fuerit: qꝛ tūc de facili diſcerni nō pōt. Facit ad hoc eē de ſtatu mo. c. ſup q̄daꝫ de ſepul. c. ſacris. ſi aūt certū eſt q partꝰ viuat vł dubitat tunc hꝫ locū ſcđa opio vt h ⁊. ff. de mor. infe. l. negat. et facit ad idem. ff. de ſta. ho. l. imꝑator.
b ¶ Procurato. i. prouiſo.
c ¶ Mulieris. ſic in pariendo morientis.
d ¶ Apertū. cū baculo claui vł inſtrumēto alio ſic vicꝫ q aer poſſit intrare ne ob defectū reſpiratōis ſuffocet partus.
e Sacri puiſione. Hec eſt ꝯſtō eiuſdē cuiꝰ et pcedēs. Et habꝫ duo dicta. In pmo recitat id qđ ſtatutū eſt ab antiquo. In ſcđo ibi. Et hoc. mādat illō ſtatutū ſepiꝰ denūciari. Diuiſio
f ¶ Cōcilii. ſcꝫ generalis. eē de penis. c. in quibuſdam.
g ¶ Patroni. an ſit dr̄ia iter patronū aduocatū ⁊ alios de q̄bꝰ h dr. Dicūt aliq q nō imo p eodē ſignt vt i. c. pterea. eē de iure patrona. vbi de h ſūt opiniones inter Inno. et Hoſti. ⁊ q ſignt idez no. Ber. ⁊ Hoſtie. de iure patro. c. qꝛ clerici. glo. i. ⁊ p hoc facit de ſta. mo. c. in ſingul. ꝟ. ſi. et q aduocatꝰ ⁊ patronus idē ſignt pꝫ de iure patrona. c. cū aūt. ⁊ q ſupponant p eodē nōt card. de elect. c. gñali. ꝟ. cuſtodia. li. vi. ⁊ c. ꝟ. p Io. an. ⁊ ēt ꝯcor. archi. e. c. ꝟ. gardiani. ⁊ duabꝰ glo. ſeq. Aliq tñ dicūt q aduocatꝰ intelligit nō p patrono eccłie ſꝫ p defenſore vt ſolet notari de elec. c. venerabilē ꝟ. aduocato. per Ber.
h ¶ Seu aduocati. q̄ idē ſignt i hoc loco qđ patroni vt dixi i glo. pcedēti et ſic dictio ſeu/hic poſita dꝫ exponi p idest. Nam dictio ſeu/poſita iter diuerſa voce idē tñ ſignātia expoſit p. i. ſm arch. de elec. c. gñali. ꝟ. defenſiōis. li. vi. ⁊ idē intelligas de dictōe aut/q̄ ſeqt.
i ¶ Feudatarii. tales vicꝫ q̄ aliq̄s terras tenēt in feudū ab eccłia.
k ¶ Vicedñi. vicedñs poſt q̄ſqꝫ p pſono. vt eē de iuſ pa. c. pterea. q̄ſqꝫ poſt p vicario i ſpalibꝰ gñali. de iudi. c. exaſata. h ꝯſtr. viii. vł ſuſtii. c. exaſata. ⁊ ſic ſūt. lxxxix. di. c. volumꝰ. ꝟ. ordinet. p archid.
l ¶ Clericū. ſuꝫ. quēcūqꝫ bñficiatū q̄ ſuſtētat de bonis ipiꝰ eccłie.
m ¶ Occidere. pñt excipi caſꝰ de q̄bꝰ legit de ſnia excō. c. iii. ꝟ. nec illic. dicvt ibi. ⁊ h hac materia vide latiꝰ no. doct. h penis. c. i q̄buſdā

sumpserint patroni patronatũ: aduocati aduocatiã: feudatarii feuduʒ: vicedñi vicedñatum prorsus amittant[n]: et posteritas[o] talium in collegiũ clericorũ[p] vsq; ad quartam[q] generatiõem nullatenus assumatur[r] nec in regularibus domib9 alicuius prelatie[s] assequatur honorem. ⁊ hoc[t] volumus sepi9 in ecclesiis[v] denũciari

¶ De furtis.

Stephanus

¶ Summariũ notum est.

Prohibem9 sub interminatione[x] anathematis ne quis[y] latrones ad latrocinium faciendũ in seruicio suo retineat[z] nec eos sciẽter in terris[⁊] suis habitare pmittat.

¶ De clerico venatore.

Bonifacius

¶ Foreste aut parci. i. leporarii aut omichonis transgressor seu inuasor clericus puniatur aut in rebus aut in corpore pro satisfactiõe.

Statuimus[a] q si quis cleric9 de trãsgressione foreste[b] aut parci[c] alicuius diffamatus fuerit et conuictus[d] legitime coram ordinario suo vel confessus[e] eidem[f] p suũ diocesanũ[g] si bona habeat pro qualitate trans-

n ¶ Amittant. per sententiã. ar. cõtra que no. extra de foro cõpe. c. si diligenti. §. causam perdant. per Ber. sed in dicto. c. in quibusdã vnde istud sumitur dicit textus prorsus dimittant. per qḋ dicunt Hosti. ⁊ Jo. an. ibidem q tales ipso facto absq; vlla sententia inciderũt in has penas. ⁊ cõcor. Cardi. de rescrip. c. si. §. ipso iure. li. vj. Et ad hoc facit qḋ dixi s. de clãdest. despons. c. j. §. si suspensus. ad quem vero transferri debeat ius hmõi patronatus vide p doct. d. c. in quibusdam.

o ¶ Et posteritas. hic vbi appar; q filius punitur pro delicto patris. et sic vnus p alio punitur cõtra id qḋ legit de his q̃ fi. a ma. parte ca. c. cõstitut. Sed circa hoc dic vt plene no. d. c. in quibusdam. di. iiij. per Henri. de bowyco. cuius dicta summarie collecta sũt hec q duplex est pena eterna s. et tẽporalis. eterna pena nõ punitur vnus p alio nisi in crimine participet vel succedat. j. q. iiij. §. Item moyses. ⁊ §. sequẽti. fallit in peccato originali qḋ ab Adam in oẽs descendit. ⁊ potest esse ratio: q quãdo Adam peccauit nonduʒ aliquis ex illo fuit materialiter seminatus xxiiij. q. iij. his ita. hic. vnde peccato. Et sic semen suũ corruptũ et abhominabile factũ est: nec potuit postea aliquis nõ corruptus de tali semine generari. ⁊ ideo cum formato corpori de tali semine infunditur anima necessariũ est q ipsa anima quodãmodo inficiatur ⁊ corrũpatur. vnde a tali peccato qḋ naturaliter inest a natura corrupta procedens nõ potest quis purgari nisi p baptismũ sine quo saluari nõ possum9. de cõse. di. iiij. placuit. ⁊ de peni. di. ij. nõ est mirũ. hic. cõcluq;. Temporalis pena ẽ triplex. qdã circa corpus. ⁊ illa nõ punitur vnus pro alio. C. de penis. l. sancimus. qḋ intellige verum de pena per hominem infligenda. Secus tñ est in pena que infertur vltione diuina qua quandoq; vnus pro alio punitur vt patet de pe. di. j. sed et continuo. de excessi. prela. c. clerici. j. q. iiij. Nil. p petõ. circa mediũ. alia est pena circa statum vt seruitus ⁊ infamia. ⁊ hac quandoq; punitur vnus pro alio vt hic. et vij. q. j. verum. xv. q. viij. Cum multe. de penis. c. ad aures. de filiis psbiteri. quasi per totum. Tertia est pena realis et hac punitur vnus pro alio vt dicto. §. item pro peccato. C. ad. l. iul. ma. l. quisquis. de heret. c. vergentis. ff. cõi diui. l. si is cum quo. Ecclesiastica etiã pena punitur quandoq; vnus pro alio vt hic. ⁊ dicto. c. in quibusdã. Et hec pena spiritualis est quadruplex. prima est excõicationis et illa non punitur vnus pro alio. xxiiij. q. iij. si heres. de sen. excõ. romana. §. si. li. vj. Secunda pena est interdicti loci ⁊ illa frequenter punitur vnus pro alio. de offi. dele. sane. ⁊ c. p. ⁊ g. Hac tamẽ pena non debet vniuersitas puniri pro delicto persone singularis. extra de his que fiunt a maio. parte capi. c. quesiuit. nisi sit dominus loci vt dicto. c. sane. de vsuris. c. j. versus finem. Tertia pena est remotionis ab oblationibus ⁊ hec pena punitur familia propter delictum domini. xvij. q. iiij. miror. Quarta pena est interdictionis ab ordinibus et ista pena punitur maritus ob delictum vxoris. xxxiiij. di. Si cuius. Circa quod vide notata per Jo. j. q. iiij. in summa. ⁊ per Cardi. dicto. c. j. de vsuris. li. vj. Et casus quibus aliquis punitur vel priuatur iure suo sine culpa notantur per Ber. de cõstitu. c. cognoscentes. de priuil. antiqua. xxij. di. renouantes. per Jo. et Archi. xvij. q. j. qui bona. in magna glosa. circa finem. Et nota q deus quinq; de causis punit aliquos in hac vita sicut patet per hos versus.

Est qui torquetur ne fastus ei dominetur. vt Paulus.
Est qui torquetur vt ei meritũ cumuletur. vt Job ⁊ Thobias.
Est qui torquetur deus vt sic glorificetur. vt cecus natus.
Est qui torquetur vt perpetuo crucietur. vt Herodes.
Est qui torquet vt crimie purificetur. vt Maria soror Moysi.

Numeri. xij. de pe. et re. c. cum infirmitas. Uel aliter. Ut probet vt damnet vt expiet vt mereat. Ut pateat xpi gloria pena datur. Hos versus ponit Arch. xxiiij. q. iij. in summa.

p ¶ In clericorũ collegiis scilʒ quo ad beneficia ecclesiastica obtinenda.

q ¶ Quartam generationem. scʒ per lineã masculinam ⁊ non femininam de pe. c. vbicũq;. li. vj.

r ¶ Assumat. supple nec tales beneficia ecclesiastica prius habita de nouo cum aliis permutare permittantur cum sint inhabiles ad beneficia. ar. notatorũ per Jo. an. i de. j. de pe. §. obtinendã. ⁊ ibidem per Gess.

s ¶ Prelatie. intellige in linea masculina vt dixi s. §. generationem.

t ¶ Et hoc. secũda pars

v ¶ Ecclesiis. vbi s. est frequẽtia et multitudo populi.

Prohibemus. Hec est constitutio Stephani in concilio Oxoñ.

x ¶ Interminatione anathematis. Cõminatio est non sententia lata fm ea que dixi. s. de testa. c. religiosa. §. ⁊ q. §. sub pena anathematis. ⁊ facit ad hoc. c. relatũ. de iure patro. de immu. eccle. c. nõ minus. ⁊ c. cum ecclesia. ⁊ sic no. per Goffr. de matrimo. cõtra. cõtra interdic. eccle. c. ij. de mgfis. c. quo. dicit tñ q si intentio sic dicentis sit statim ligare cõtrafacientes statim ligãtur. ar. ad hoc ff. de acqui. poss. l. qui absenti. facit ad hoc extra de eo qui furti. or. di. susce. c. j. ⁊ videtur casus. lxiij. di. Salonitane. vbi de hoc optime per Archi. wil. in clem. vnica de excess. pla. §. interminationẽ distinguit hoc mõ. aut primo erat lata snia excõicationis ⁊ postea interuenit talis cõminatio ⁊ tũc infert sniam latã. de sen. exc. c. a nobis. j. ⁊ idẽ dicendũ est qñ post hmõi interminationẽ sequit talis clausula q si cõtra fecerit sciat se excõicatũ. ⁊ sic no. p Hosti. d. c. nõ min9. aut nõ pcessit talis sententia ⁊ tũc aut interminatio prolata est a iure ⁊ nõ infert excõicationem. xxx. di. per totũ. ⁊ dicto. c. cum ecclesia. ⁊ ita intellige qḋ notat ibi Alanus et similiter Ber. in glo. penul. ⁊ Hosti. ⁊ Jo. an. post eos. vbi aũt talis interminatio pfertur ab homie tunc respicitur iudex. nam si dicat sic phibemus sub pena excõicationis ne aliquid tale fiat. ⁊ hoc faciat animo pmulgandi sententiã statim ligat. alis vero nõ ligat ⁊ in hac materia wil. remittit ad nõta p Hosti. de sagit. c. j.

y ¶ Ne q̃s. ⁊ sic nec mulier. qḋ dic vt dixi s. de mgfis. c. j. §. quisq;.

z ¶ Retineat. talis nãq; videtur esse particeps furti. extra. c. c. qui cum fure.

⁊ ¶ Terris suis. i. dñiis. tales nãq; qui potestatem habent tenent purgare terras suas malis hoibus. ff. de offic. psi. l. ij. ⁊ l. cõgruit.

a Statuimus. hec est cõstõ Bonifacii. Et habet duo dicta. Diuisi
Secundũ ibi. Si aũt. contenta patent in littera.

b ¶ Foreste. vbi sunt fere nõ incluse. de dona. cũ dilecti.
c ¶ Parci. i. loci vbi sunt fere incluse. [§. forestã. p Hosti.
d ¶ Cõuictus. per testes.
e ¶ Cõfessus. iudicialiť corã eps vt hic dicit. nã talis cõuictio siue cõfessio corã iudice seculari sibi nõ obesset ad ipsius cõdẽnatiõeʒ
f ¶ Idem. s. clericus. [est de iudi. c. at si clerici.
g ¶ Diocesanũ. ⁊ sic ad iudicem laicũ huius rei cognitio nõ pertinet. Cui cõcor. de foro cõpe. c. ij.

greſſiōis grauiter redimatur[i] ⁊ illi cui damnū vel iniuria eſt illata vel noxa[k] huiuſmodi redemptio[l] aſſignetur. Si autem[m] non habeat[n] bona ſua epiſcopus ipſum prout culpa popoſcerit grauiter puniat in ꝑſona[o] ne propter[p] impunitatis fiduciam pateat preſumptoribus licentia delinquendi[q].

¶ De eo qui furtiue ordines recepit.

Johannes peccham.

¶ Ordines rite ſuſcipiantur: minores non cum maioribus: et ij quidem gradatim cum diſcretione ordinū officiorū et caracterum ac gratiarū ſuſcipientibus patefacta.

Cum ſcḋm[a] doctores theologos[b] militia[c] clericalis ſeptem[d] muniatur ordinibus ſingulorū[e] caracteribus[f]

h ¶ Bona .ſ. ꝓpria nō eccleſiaſtica. nā ꝓpter delictū ꝑſone eccleſia dāpnificari non debet. de reg. iu. c. delictum. li. vj.

i ¶ Redimatur .i. ad redemptionem ponatur.

k ¶ Noxa .id eſt delictum.

l ¶ Redemptio .ſ. per epiſcopum limitata.

m ¶ Si aūt. ſecūda pars.

n ¶ Non habeat .ſ. talis clericus.

o ¶ In perſona. ⁊ ſic qui non luit in burſa luet in corpore. de do. ⁊ cōtu. c. finē. in glo. fi. xij. q. ij. fraternitas. i glo. Et h verū qñ pena eſt iponēda ꝓp delictū. ſec⁹ ſi ꝓp debitū ꝓp qḋ pena corpalis nō dȝ iponi. de ſol. c. odard⁹

p ¶ Ne propter. ratio precedentium.

q ¶ Delinquēdi. pena ſꝑturent⁹ erit metus multorū. de coh. ab. cle. ⁊ mu. c. iij. glo. fi. Sed ꝯtra iſta que hic dicūtur opponit nam fere beſtie nulli⁹ in bonis ſunt ⁊ ideo occupanti conceduntur. Inſti. de re. di. §. fere. ff. de acqui. re. do. l. j. vnde licitū eſt tales feras capere non ſolū in fundo ꝓprio ſed etiam alieno vt pȝ ibi. l. iij. Si igitur cuilibet licet tales feras capere igitur iniuſtū eſt vt eas capiens puniatur. qꝛ qḋ legitime factū eſt penā nō meretur. C. ad l. Iul. de adul. l. grāchus. Solutio. abſqȝ pena licitū eſt tales feras capere niſi a lege vel ab homie cuius intereſt ꝓhibeat. Prohibere enī quis pōt aliū ne fundū ſuū ingrediatur vt pȝ. d. §. fere. et. d. l. iij. Quo caſu non licet abſqȝ pena talia facere. vnde cū per ſtatutū regni ſit ꝓhibitū in alieno fundo beſtias venari cōtrafaciens eſt merito puniendus vt hic dicitur.

Diuiſio. a Cum ſcḋm. Hec eſt cōſtitutio Ioh. peccham. Et hȝ quattuor dicta. In primo recitat qualis ſit dignitas ordinum in eccleſia dei. In ſecūdo ibi Contra dignitatem. recitat quandā irreuerentiā que cōſueuit fieri ſacramento ordinis. In tertio ibi Qr igitur. ponit ſtatutum circa pmiſſa. In quarto ibi Minores. ſtatuit de modo conferendi minores ordines.

b ¶ Theologos. quaſi omnes vt dixi. ſ. de vita et hone. cle. c. j. ꝟ. ordines.

c ¶ Militia clericalis. de qua dixi. ſ. de apoſt. c. vnico. ꝟ. militare

d ¶ Septem ordinibus. de quibus dixi. ſ. de vi. et hone. cle. c. j. ꝟ. ordinis. Ultra quā gloſam nota ꝙ theologi dicunt ꝙ epo competit certū miniſteriū circa corpus xp̄i miſticū qḋ eſt eccleſia. nec competit illud inferioribus ſicut eſt conferre ſacramentū confirmationis in fronte ⁊ ordinis ⁊ alia de quibus xxv. di. perlectis. ꝟ. ad epm. ⁊ lxviij. di. quis. vñ dicunt caracterem ſolū imprimi in his ordinibus qui relationem habent ad corpus xp̄i verū nō miſticū. ⁊ ſm eos pſalmiſtatus non eſt ordo. facit. lxxvij. di. illud xciij. di. a ſubdiacono. Sic etiā dicunt ꝙ epatus non eſt ordo. facit de ſeruit. in ordi. faci. c. j. in fi. de ſacra vnc. c. j. ad fi. In quibus dr̄ epos epm conſecrare: pbr̄os ordinare. innuendo ꝙ alia ſit cōſecratio alia ordinatio. vnde olim pbr̄i preficiebant ex ſe vnum quem epm vocabant. xciij. di. legimus. ꝟ. qḋ aūt. ſed de pſalmiſtatu patȝ contrariū de eta. ⁊ quali. c. cū contingat. vbi de hoc. de epatu etiam ꝙ ſit ordo patet in. c. quotiens. de purga. ca. ibi ſui ordinis ⁊c. Dominicus de ſancto geminiano in ꝓhemio li. vj. ꝟ. epo: dicit ꝙ ſibi videtur opinionem theolog. non eſſe bonam. nā hoſtiarius habet cuſtodiam ianue vt patet. xxj. di. cleros. exorciſte etiam habent adiurare exorciſandos ⁊ ſic non habent certuȝ miniſteriū deputatū circa corpus xp̄i verū. i. confectionem eukariſtie ⁊ tñ theologi fatentur iſtos eſſe ordines. dicit ergo pro deciſione iſtarum opinionū ꝙ in primitiua eccleſia non erat differentia inter pbr̄m et epiſcopū. ſed qꝛ pbr̄i ordinabant alios indiſcrete Petrus cum alijs apoſtolis reſtrinxerunt poteſtatem caracteris vt non poſſent conferre ſacramenta que hodie reſeruantur epiſcopis. ⁊ ꝯiunctis certas perſonas creauerunt habentes poteſtatem illam quos vocauerunt epos. hec patent ex notatis per glo. ſuper ꝟ. ad hec. xciij. di. legimus. vnde quādo epus conſecratur relaxatur reſtrictio illa caracteris ⁊ ampliatur ad ſacramēta que fuerunt interdicta. Et ex hoc poſſunt reduci iſte opiniōes ad cōcor. vt .ſ. dicatur ꝙ epatus non eſt ordo ita vt in eo conferat nouus caracter. ⁊ ſic ꝓcedere poteſt opinio theologorū. Indiſtīctā tñ poteſtas epiſcopalis quo ad ſacramēta ſibi reſeruata dependet a poteſtate ordinis: ſic pōt dici ordo. qꝛ ordo dicit ſacrū Ordo. ſignaculū quo confertur ſpiritualis poteſtas ⁊ officiū faciendi ea que pertinent ad illum ordinē prout notat Innoc. de ſciſmaticis. c. j. Et ſic ꝓcedere poteſt opinio canoniſtarum. Et ſic ſentit Antho. de butrio ſ. elec. c. in pleriſqȝ. in cleri. Et vide ſuper hoc qḋ dixi. ſ. de vi. ⁊ hone. cle. c. j. ꝟ. ordinis.

e ¶ Singulorū .ſ. ordinū

f ¶ Caracteribus. in quolibet nāqȝ ordine imprimitur caracter ſpecialis ⁊ confertur ſpecialis poteſtas. ⁊ caracter vnius ordinis non preſupponit caracterem alterius. Nam recepto poſteriori ordine ⁊ primo pretermiſſo non reordinatur quis in eodem ordine queȝ recepit. extra de cleri. per ſal. promotis. c. vnico. Et ſcias ꝙ caracterem ordinis cuiuſcūqȝ ꝓcedit caracter baptiſmi qꝛ baptiſm⁹ eſt fundamentū oīm ſacramentorū. extra de pbr̄o non bapti. mi. c. j. ⁊ c. veniens. Sed caracter cōfirmationis non preexigitur de neceſſitate ſed de congruo ſic. Sic no. per Io. in ſumma confeſſ. li. iij. ti. xxij. q. vj. et. vij. ¶ Sed quero in quo actu ordinatiōis imprimit Queſtio caracter? Dic ſm ꝙ notat Io. in ſūma ꝯfeſ. li. ſi. q. x. ꝙ in collatiōe ordinis per aliqua q̄ ibi fiunt ſuſcipiens ꝓparatur ⁊ diſponitur vtputa ꝑ benedictionē manuū impoſitionē et hmōi. ꝑ vnicū tñ actū caracter imprimit. ſ. ꝑ miniſterij traditionē. Caracter eñ in ordine res ⁊ ſignū eſt. Oportet igit ꝙ habeat aliquid ꝓ ſigno exterius in quo conferat. Illud aūt potiſſime videt eſſe hoc qḋ magis cū illo hȝ ſimilitudinem qualis eſt traditio inſtrumenti apti ad officiū ordinis in quo fit ꝑtātio ordinis ſignificatio ⁊ expreſſio verborū in qua fit ipſius officij determinatio. primū eſt loco materie. ſecūdū eſt loco forme ideo in illo actu petat fieri caracteris ipreſſio nō in alijs. Qꝛ vero in diuerſis ordinib⁹ diuerſe ſunt ꝑtātes ⁊ diuerſi caracteres: ideo in diuerſis actibus fit caracteris ipreſſio. Nā in duobus ſuꝑmis fit in ipoſitione manuū q̄ eſt organū organorū ⁊ organū cōſecrationis ⁊ miniſtrationis ſacroꝝ ſm Petrū. ſed Tho. dicit ꝙ caracter ſacerdotalis imprimit in exhibitiōe calicis cū vino ⁊ hoſtia qꝛ ibi ſegregat principalis actus eius. Caracter aūt dyaconatus in exhibitiōe libri euāgeliorū. ⁊ huic dicto magis cōſentio. Sed in li. vj. de veritate ti. de ſacro ordi. ꝟ. in quolȝ ordine tenet qḋ prius dictū eſt. Sȝ primo dicto cōcor. Io. in coll. de ſep. or. c. vel nō eſt cōpos. ꝟ. ſed in quo actu. Subdiacono vero iprimit caracter in calicis conſecrati traditiōe vt dicūt Petrus ⁊ Albertus. In accolito vero imprimit in vrceoli ſeu candelabri traditione ſm Petrū. ſed Thomas dicit ꝙ accolitus recipit caracterē ex verbis epi eo ꝙ accipit vrceolū ⁊ candelabrū ⁊ hmōi de manu archidiaconi. Et magis vt dicit recipit caracterem in acceptiōe vrceoli q̄ candelabri. et vt mihi videt pōt eſſe ratio qꝛ miniſteriū vrceoli qḋ ꝓparatur ad miniſtrandū vinū ⁊ aquā magis ⁊ ꝓpinquius reſpicit conſecrationē eukariſtie q̄ candelabrū ⁊ cereus: licet albertus videat dicere ꝯtrariū. Exorciſte aūt ſm Petrū di. xxiij. iprimit caracter in traditione libri exorciſmorū. lectori in traditiōe libri in quo lecturus eſt. Hoſtiario in traditiōe clauis ⁊ hoc cū ſingulis verboꝝ formis. An aūt neceſſe ſit inſtrumēta de qb⁹ dictū eſt tāgi ꝑ ipſos ordinādos vel ſi aliquid omiſſū ſit vide nō. ꝑ Hoſti. in ſūma de ſacra vnct. §. qui ⁊ a quo. ꝟ. ſi ꝓbabiliter. Et vt dicit Petrus ſolus ordinator manū imponit ad ordinatiōeȝ faciendā. Alij vero pbr̄i aſſiſtentes manus leuant ad cōionem eccleſie ⁊ cōcordiam in anima conſignatis per ſingulos etiam accipiens augmentum gratie niſi ordinati ficte ordinem recipiāt ſeu crimine irretiti expedit plurimū ipſos ordines minime recipere inculcatos: quoniā inculcatio reuerentiam minuit et gratiam per conſequens que per irreuerentiam repercutitur ab ingratis. Contra dignitatem igitur tam reuerendiſſimi ſacramenti fore dinoſcitur quinqꝫ ſimul quatuor ſcilꝫ ordines non ſacros cum vno ſacro alicui vni homini exhibere. Unde in nōnullis prouinciis alicui quatuor minores ordines non faciliter ſimul conferūtur vt aſcendentes clerici ad xpi miniſteria quaſi canticum graduū concinentes cum probati extiterint in minoribus officiis gradatim demū proficiant ad maiora. Quia igitur ex ſingulis eccleſiis que pia que religioſa queqꝫ honeſtiora ſunt tenemur eligere et ea tanq̄ faſciculū in anglorū mentibus colligare. Precipimus vt epi in his ſequantur canonicas ſanctiones

ſignificandū. Item in traditiōe inſtrumenti quā facit ordinator fit caracteris īpreſſio. in traditione vero quā facit archidiaconus fit poteſtatis collate expreſſio.

g ¶ In anima. eſt nāqꝫ caracter diſtinctiuū ſignū quo quis ab aliis diſtinguitur ad aliqđ ſpūale deputatus ſm Januē.

h ¶ Singulos. ſ. ordines

i ¶ Gratie. ſ. gratū facientis que neceſſaria eſt nō ſolū ad digne ſuſcipiendū ſacramentū ſed etiā ad digne miniſtrandum

k ¶ Ficte. qꝛ abſolute coactus recipit cōtra volūtatem ſuā ordines. Quo caſu nullū recipit ordinē ſicut nec in tali caſu reciperet baptiſmū. extra de baptiſ. ꝛ eius effec. c. maiores. circa finem. ꝛ. l. di. pbros. vl' pone exemplū ſm ea que dixi. ſ. de tēp. or. c. eos. ꝟ. ꝯtalem tm̄.

l ¶ Crimine irretiti. pro qua materia vide qđ dixi dicto. c. eos aū. in fi. vl' time glo. ꝟ. prius ꝑpetrati. ꝛ glo. precedenti.

m ¶ Expedit. ſꝫ.

n ¶ Plurimū. i. valde.

o ¶ Minime. pro non.

p ¶ Inculcatos. i. multiplicatos vel plures ſimul eodem die.

q ¶ Quoniam. ponit rationem.

r ¶ Gratiam. ſ. gratū facientem vt predixi. Sciās enī q̄ gratia dr̄ tripliciter. Primo generaliter ꝛ ſic gratia eſt adiutorium diuinū creature gratis impenſum ꝛ indifferenter ad quēcūqꝫ actū. Et ſine huius gratie adiutorio nihil poſſumus facere nec in eſſe durare. Secundo dr̄ gratia ſpecialiter. ꝛ talis gratia dr̄ gratis data ſcꝫ donū quo ſe homo ꝑparat ad ſuſcipiendū ſpūs ſancti donū. Huius ei gratie eſt reuocare liberū arbitriū a malo ꝛ excitari ad bonū ſine qua nullus facit ſufficienter qđ in ſe eſt vt ꝑparet ſe ad ſalutem. Tertio dr̄ gratia ꝓprie ſcꝫ donū datū diuinitus ad merendū. Qđ quidem donū gratia gratū faciens dr̄ ſine qua nullus poteſt mereri nec in bono ꝓficere nec ad gloriam peruenire. iſta triplex gratia ſumitur ex verbis apoſtoli ad Corinth. xv. vbi dr̄ Gratia dei ſum id qđ ſum quo ad primā. ꝛ gratia eius in me vacua non fuit quo ad ſcdam: ſed gratia eius ſemper in me manet quo ad tertiam. Et nota q̄ gratia gratū faciens diſtinguitur in operantem ꝛ cooperantem. Gratia operās dicitur preueniens ꝛ incipiens ac liberās que peccatū expellit. Gratia cooperans dr̄ ſubſequens ꝛ ꝑficiens ac adiuuans. qꝛ liberū arbitriū adiuuat ꝛ ei cooperatur in merito. Et circa hanc materiam vide notata ꝑ Jo. an. ꝛ Paulū de mgſis. c. j. ꝟ. cooperante. in clem.

ſ ¶ Irreuerentiam. que fit in receptione pluriū ordinū vno die ſicut et quedam irreuerentia fit ſacramento quando quis celebrat pluries in vno die q̄ ſemel exceptis caſibus a iure permiſſis. de cele. miſſ. c. conſuluiſti.

s ¶ Ingratis. tales nāqꝫ faciunt id ex quo non merentur ꝛ ſic repercutitur ab eis gratia gratū faciens.

t ¶ Contra dignitatem. Secunda pars.

v ¶ Quinqꝫ ſimul. hoc exemplificat ad ſtatū. et dic ſimul. ſ. vnum poſt alium eodem die.

x ¶ Non ſacros. vt ſunt hoſtiariatus/ lectoratus/ exorciſtatus/ et accolitatus.

y ¶ Uno ſacro. ſ. ſubdiaconatu.

z ¶ Uni homini. ac ſi innueret q̄ pluribus ſingulariter tot ordines licite poſſent conferri.

ꝛ ¶ Unde. ſꝫ.

a ¶ Prouinciis. in quibus forſan cōſuetudo eſt in contrariū ſm ea que no. per Ber. extra de tēp. or. c. de eo. glo. ij.

b ¶ Non faciliter. qꝛ forſan ſcandalū generaret vt notat Ber. dicto. c. de eo. ꝛ cōcor. nō. per Jo. lxxv. di. ordinationes.

c ¶ Ut aſcendentes. ratio dicti precedentis.

d ¶ Canticū graduū. qđ conſiſtit ex. xv. pſalmis vicꝫ incipiendo pſalmū Ad dn̄m cū tribularer: ꝛ finiēdo cū pſalmo Ecce nūc bn̄d. Qui eō. xv. pſalmi intitulant canticū graduū ad inſtar. xv. graduū qb⁹ aſcendebat in templū ſalomonis qđ fuit figura tēpli celeſtis ad qđ. xv. gradibus aſcenditur non paſſibus pedū ſed ꝓmotiōe affectuū. Et merito dicit canticū qđ eſt exultatio mentis habita ꝓ eternis. vnde canticū graduū idem eſt qđ exultatio de aſcenſu ſpūali. Et ſpūales gradus ſunt xv. Primus eſt exitus a peccato. Secūdus eſt ꝓtectionis diuine inuocatio. Tertius eſt gaudiū de vite puritate. Quart⁹ eſt conſtantia. Quintus eſt gratiarū actio. Sext⁹ eſt confidentia in dn̄o. Septimus eſt iocūdatio ſup generali reſurrectiōe. Octauus eſt laus diuine ꝓuidentie circa edificationem eccleſie. Nonus eſt cū pace timor dn̄i. Decimus eſt paciētia in aduerſis. Undecim⁹ eſt vehemens gratie expetitio. Duodecimus eſt humilitas ſerui dei. Tredecim⁹ eſt zelus ꝓficiendi in bono. Quartuſdecimus eſt caritas fraterna. Quintuſdecimus eſt caritas diuina.

Grad⁹ ſpirituales xv.

e ¶ Probati extiterint. lxxvij. di. quicūqꝫ.

f ¶ Gradatim. non ſubito nec per ſaltū. extra de cle. per ſaltū promo. per totū. Et cōcor. ff. de mune. ꝛ ho. l. vt gradatim. lxxvij. di. c. j. ij. ꝛ iij.

g ¶ Quia igitur. Tertia pars.

h ¶ Singulis eccleſiis. i. ſingularum prouinciarum.

i ¶ Pia. ix. di. Sana.

k ¶ Tenemur eligere. xiij. di. nouit.

l ¶ Precipimus. ſꝫ.

m ¶ In his. ſcilicet clericis ordinandis vel pluribus ordinibus eodem die conferendis.

n ¶ Canonicas ſanctiones. hic aūt queris de ſolis minorib⁹ ordinibus conferendis: aut de cōferendis ſolis maioribus. aut de cōferendis tam minoribus q̄ maioribus. Et ſcias q̄ diuerſis et ſeparatis perſonis ſingulariter poſſunt ſinguli ordines eodē die cōferri. Sed queſtio noſtra ꝓcedit an plures ordines poſſunt ſimul eodē die cōferri vni ꝑſone. ꝛ quātū ad maiores ordines dic breuiter q̄ nō licet oēs nec etiā duos ſimul eodē die cōferre. de tēp. ord. c. litteras. vbi pꝫ de duobus. de tribus pꝫ. c. ſi. c. cum dilectus. An aūt oēs minores ordines poſſunt ſimul vni perſone ꝯferri dicūt doct. q̄ quatuor pñt ſimul cōferri ſi talis ſit cōſuetudo patrie vt pꝫ in. c. Cū h. Et de eo qui fur. or. ſuſce. de tēp. or. c. iij. Et ſic pꝫ q̄ de iure hoc fieri nō dꝫ niſi ꝯſuetudo hoc habeat. Et ita ſentit Inno. de tēp. or. c. vlti. in fi. ꝛ Jo. lxxvij. di. c. quicūqꝫ. glo. iij. Ber. ſi ꝛ Alanus. d. c. iij. intelligūt q̄ de iure hoc pt fieri niſi ꝯſuetudo ꝓuincie repugnet. Archi. ſi in. c. nullus. de tēp. or. ꝟ. canonib⁹. li. vi. videt adherere dicto Inno. dū dicit interſticia tēporū obſeruanda niſi neceſſitas vel vtilitas aliđ expoſcerit. Sed Jo. an. de tēp. or. c. vel nō eſt cōpos. ꝛ Pau. de eta. ꝛ quali. c. gn̄alem. ꝓpe ſi. in clem. tenent q̄ interſticia tēporū nō ſunt ſeruanda. Et cū eis cōcor. Jo. in coll. d. c. iij. Sed an prima tonſura poſſit cū aliis quatuor ſimul eodē die cōferri ſunt opiniones. Nā Hoſt. in. d. c. iij. dicit q̄ nō qꝛ textus ibi nō facit mentionē de prima tōſura. Et qꝛ collatio plurium ordinū vno die vni eſt gn̄aliter reprobata vt. d. c. litteras. ꝛ. c. cū dilect⁹. Et qꝛ talis ordinatio nec de iure nec de cōſuetudine approbat. Et cū h dicto Hoſt. cōcor. Jo. an. ꝛ Antho. de butrio. d. c. iij. Sed Jo. in coll. e. c. dicit q̄ non videt bona ſeparationis rō cū inter minores cōtineat. Et ideo ſm cū mei⁹ eſt dicendū q̄ ſic cū textus ibidē loquat indiſtincte. Mihi videt q̄ opinio Hoſt. intelligi pōt vera vt. ſ. in gn̄ali celebratione ordinū prima tonſura nō detur cū aliis quatuor in aperto. pōt tñ eodē die ante inchoationē miſſe celebrationis ordinū priuate cōferri. Et ſic pōt intelligi opinio Jo. in coll. ¶ Sed nūquid cum

An vno die poſſint plures ordines ꝯferri.

minores[o] etiã ordines quãdo id poteſt fieri bono modo[p] pro ſacramenti reuerẽtia[q] dentur aliquotiens ſaltem combinati[r]. Et recipiẽtes eos ſeu ſimul[s] ſeu ſingillati in vulgari[t] lingua publice[v] inſtruantur[x] de diſtinctione[y] ordinũ officiorũ et caracterum[z] ac de ꝑfectu gratie que in ſingulis ordinibus continetur et digne accedentibus augmẽtatur.

De exceſſibus prelatorum.

Edmundus

Capellani annui bone fame ſine ratõnabili cauſa non deponantur. verum ſi parrochialis ſacerdos aut vicarius de infamia et precipue de incontinentia notorie diffamatus fuerit: amoneat aut puniatur acriter per rectores niſi et ipſi acriter puniri velint.

Monemus[a] rectores eccleſiarũ ne capellanos ãnuos[b] ſine cauſa rationabili[c] ſtudeant amouere[d] maxime ſi honeſte fuerint cõuerſatiõis et laudabile de ſua conuerſatione habeant teſtimoniũ[e]. Sed ſi[f] de incontinẽtia parrochialis ſacerdotis ſcandalũ[g] ortum fuerit cum circa hoc[h] vigilans debeat eſſe rector eccleſie ſi per famam vel inquiſitionem epiſcopo de hoc[i] paꝰ cõſtiterit quam per rectoris denũciationem[k]: tunc rector tanquam cõſcius[l] puniatur arbitrio[m] ſuperioris. Et ſimiliter de vicariis eſt cenſendum. Et tam[n] rectores et vicarios quam annuos[o] ſacerdotes grauiter puniẽdos eſſe decernimus: niſi ſuper denũciatione exceſſuũ et precipue incontinentie in quibus notabiles[p] clerici[q] inuenti fuerint in ſuis parrochiis fuerint vigilantes.

vno de minoribus ordinibus poſſit eidem perſone eodeꝫ die cõferri ordo ſubdiaconatus. Hoſtienſ. et Jo. an. extra de eo qui furt. ordi. re. c. Cum ſſ. dicunt plane q non. quibus cõcor. Jo. in coll. dicto c. iij. de temp. ordi. Et ꝯcor. Jo. in ſumma cõfeſ. li. iij. ti. xxij. q. xiij. Et videtur hoc ſatis deciſum in c. Cum ſſ. vbi delictũ talis ptz ex tribus. Primo q recipiẽti ordinem ſubdiaconatus cuꝫ minore ordine eodem die imputatur temeritas. Secundo q eius exceſſus magnus et multus eſſe iudicatur. Tertio q ab executione ordinis ſuſcepti ſuſpenditur vt ibi patet.

o Minores. iiij. pars.

p Bono modo .i. abſq ſcandalo.

q Reuerentia. que tunc habetur quãdo ſingillatim recipiuntur.

r Combinati. ſcilꝫ duo vna vice. et poſtea duo alia vice. Sed hoc qđ hic dicitur non eſt de neceſſitate ſed potius de honeſtate.

s Simul. ex hac littera patet q ſtatuens non intendebat prohibere per hanc ꝯſtitutionem quin omnes minores ordĩes poſſent vni ꝑſone eodeꝫ die conferri.

t Vulgari lingua. tali ſcꝫ quaꝫ ordinatus ſciat clare intelligere.

v Publice. ſ. tempore ordinationis.

x Inſtruantur. per epiſcopũ vel aliũ de mandato ſuo.

y Diſtinctione ordinũ. que habetur. xxv. di. perlectis.

z Caracterum. de quibus dixi. ſ. c. i. caracteribus.

Diuiſio. a Monemus. Hec eſt conſtitutio Edmundi. Et habet tria dicta. In primo ordinat de capellanis nõ de facili amouendis. In ſecundo ibi Sed ſi. diſponit pro punitione rectoris eccleſie qui negligens eſt in detegendo ſacerdotem parrochialem incõtinentem. In tertio ibi Et tam. prouidet de puniendo curatos qui negligentes fuerint in denũciatione clericorum inferiorũ ſue parrochie ſuper incontinentia ſuſpectorum.

b Annuos. ſiue parrochiales ſint ſiue ſtipendiarij non beneficiati in eccleſia.

c Cauſa rationabili. Cauſa rationabilis poterit eſſe ſi non ſeruauerint ea de quibus legitur ſ. de maio. et obed. c. preſbiteri. de ſuſtu. c. preſbiteri. de celeb. miſſa. c. preſbiteri. de penitẽ. et remiſſ. c. preſbiteri.

d Amouere. Hic habes q rector eccleſie poteſt ex cauſa amouere preſbiterũ non beneficiatũ in eccleſia ſua ne contra voluntatem ſuam celebret in eadem. Et huic cõcor. no. per Archid. de temp. or. c. nullus. glo. i. li. vj.

e Teſtimoniũ. per litteras cõmendatitias et alia de quibus dixi. ſ. de cleri. peregri. c. i. et. ij.

f Sed ſi. Secunda pars.

g Scandalum .i. publica infamia.

h Circa hoc. ſ. ne parrochialis ſacerdos ſit incontinens.

i De hoc. ſcilicet ſcandalo.

k Denunciationem. pro hac materia vide que ſcripſi. ſ. de accuſ. c. i. ꝟ. denuncient. Et ſi vis dilatare materiam vide remiſſiones ibi poſitas. Unũ tamen hic aduerte q ex hoc loco apparet q aliquis tenetur denũciare illum contra quem regnat ſcandalum ſuper aliquo crimine. Cui cõcor. notata et etiam que leguntur. xxij. q. ij. Si quis per capillum. Et hoc poteſt intelligi verum quando ſunt teſtes quibus denuncians poſſit talem conuincere. Alias autem debet tacere et latenter eum corripere ſm Archid. dicto c. ſi quis per capillum. vel ſaltem dicere debet tali perſone que poterit prodeſſe. xxij. q. v. Hoc videtur. vel ſm Jo. an. dicto c. ſi quis per capillum. ad hoc poteſt cõpelli ex officio iudicis nõ iure actionis. Et facit ad hoc. ff. de offi. preſi. l. iiij. Et eſt ratio ne maleficia remaneant impunita. de ſentẽ. excõi. vt fame. cum concor. ibi notatis. Sed quia predicta locum habere poſſent in accuſatione melius eſt vt hoc intelligas quod hic dicitur de denũciatione que fit eccleſie ſi peccatum non emendetur. extra de iudic. c. nouit. Et ſic erit denũciatio euangelica non autem canonica cum loquatur de peccato commiſſo non autem cõmittendo vt notat Archi. ij. q. i. Si peccauerit i add. adde dicit Herñ. inquãtum tamen eſt peccatuꝫ publicum nõ requiritur monitio Juxta illud Peccantem coram omnibus argue. xlv. di. ſed illud. qz tũc non ſolum peccat in ſe: ſed in alios per malũ exemplum. xj. q. iij. precipue. Et notatur per Archid. dicto c. ſi peccauerit. in. vij. q. ſua.

l Conſcius. Juxta illud Auguſt. de verbis domini Si negligas peccatorem corrigere peior eo factus es. Nam error cui nõ reſiſtitur approbatur. lxxxiij. di. error. talis nãq ex cura commiſſa ad hoc tenetur vt notat Arch. dicto c. Si peccauerit. Et facit ad hoc. xxiij. q. iij. duo.

m Arbitrio ſuperioris. extra de offi. deleg. c. de cauſis. ff. de iuſ delib. l. i. Et ſimiliter iſta ſimilitudo que extenditur ad vicarios poteſt intelligi dupliciter. Uno modo vt ſcilicet in loco vbi eſt rector per ipſum denuncietur vicarius contra quem ſcandalum regnat. Alio modo vt vbi non eſt rector ſed vicarius q talis vicarius habeat denunciare capellanum ſuum parrochialem ſicut alias faceret rector. Et ſi in vna eccleſia fuerint rector et etiam vicarius aut preſbiter parrochialis dicerem q quo ad preſbiterũ parrochialem ſcandalizatum denunciatio de qua hic loquitur fieri debet per eũ cuius ſumptibus exhibetur ipſe preſbiter parrochialis potius quam per eum qui talem preſbiterum non exhibet et hoc quo ad penam de qua hic loquitur infligendam.

n Et tam. Tertia pars.

o Annuos. id eſt parrochiales vt .ſ. apparet ex textu cum dicit ſuis parrochijs et c. que littera verificari non poteſt in pbro non parrochiali ſed ſtipendiario.

p Notabiles .i. infamati.

q Clerici. quorum nomine intelligo et ſacerdotes ſtipendiarios. vel aliter in ipſa eccleſia promotos. extra de cohabi. cleri. et mulie. c. ij. gloſa. i. de verbo. ſignifica. c. Cum tibi. iuncta glo. et etiam alios in minoribus ordinibus conſtitutos. de prebendis c. ij. gloſa prima.

¶ De priuilegiis.

Iohannes peccham.

¶ Nemo ſub pena excōicatiōis abſq; epi licentia expreſſa vel probabiliter preſumpta ꝯfeſſiones audiat niſi a iuriſditiōe ordinaria et dioceſana et metropolitana tenore ſui priuilegii ſit exemptus.

Sacramentum' penitentie ⁊ infra. Sūt preterea nōnulli qui ꝑtextu quorūdam priuilegiorū' generalium a ſede apoſtolica obtentorū cōtra intentionē' apoſtolicam ſcʒ dantis' priuilegiū ſpreta' auctoritate pontificali ipſorū pontificum irrequiſito beneplacito ⁊ aſſenſu ingerūt' ſe ſubditorū eorūdem' confeſſionibus' audiendis. Quorū' preſumptiōes volentes reprimere vt tenemur Prohibemus ſub pena excōicationis' ne quis' decetero abſq; epi licentia expreſſa vel probabiliter ꝓſumpta" confeſſiones audiat ſuorū' ſubditorū' niſi' in audiendis cōfeſſionibus' a iuriſditione' ordinaria et dioceſana ⁊ metropolitica' expſſo tenore ſui priuilegii ſit exēptus'. Et ſi qui' contrariū facere preſumpſerint ꝓcedatur' contra eos ſicut cōtra priuilegiorum temerarios abuſores'.

¶ De purgatiōe canonica.

Stephanus.

¶ Argumentum patet.

Ceterum' ⁊ infra. Diſtrictius duximus inhibendū ne archidiaconi vel eorum officiales aut iudices alii' aliquē ad ſuggeſtiōem' ꝑconū' ſuorū ad purgatiōem' cōpellant'.

---

uiſio. a Sacramentū. Hec eſt cōſtitutio Io. pecchā. ⁊ habet tres partes. In prima recitat quoſdā abuſum. In ſecūda ibi Quorū. ponit ꝓhibitionē cōtra talē abuſum. In tertia ibi Et ſi qui. diſponit pro remedio cōtra facientes contrariū. Et eſt pars huius. ſ. de pe. et re. c. ſacramentum.

b ¶ Priuilegiorū gn̄aliū. vt puta eorū q̄ pluribus ꝑſonis vel rōne pluriū ꝑſonarū vel rerū ꝯcedūtur. Exemplū habes eꝯ. e. ti. c. Cū et plantare. de preſcrip. veniēs. et. c. audit. de ſi. ꝑ ſi bi. et tua. Idem potes dicere q̄n vni gn̄alis ꝑtās ꝯcedit vt. ꝯ. c. ex tua. ꝟ offi. lega. q̄d trāſlationē. Et hanc materiā latius ꝓſequere ꝑ Hoſti. in ſumma. e. ti. §. quot ſūt ſpēs. ⁊ §. q̄d operet. Et ꝑ Henri. e. ti. vi. ſ.

c ¶ Intentiōeʒ. q̄ in talib' inſpiciēda eſt. ꝟ offi. del. c. ſuper eo. de reſti. ſpol. audita. de ꝓben. cuʒ cām. ⁊ c. vlti.

d ¶ Dantis. ſ. pape concedentis.

e ¶ Spreta auctē. ſic̄ hēs e. ti. c. cūe plantare.

f ¶ Ingerunt ſe. ⁊ ſic per ꝯñs ſuſpecti ſunt. ff. de ꝓcura. l. que omnia.

g ¶ Eorūdem. ſ. pōtificū.

h ¶ Confeſſionibus. ſ. in foro penitentiali.

i ¶ Quorū. ſecūda pars.

k ¶ Excōicatiōis. ferēde.

l ¶ Ne quis. ſ. ſic gn̄aliter priuilegiatus.

m ¶ Preſumpta. ſ. q̄ſi talis vocatus eſt vel licentiat' ꝑ curatū imediatū ipſius ſubditi. ar. ad hoc eo. ti. c. j. in clem. de pe. et re. c. omnis. ꝟſ. ſi quis autem.

n ¶ Suorum. ſcilicet epiſcoporum.

o ¶ Subditorū. quales ſunt oēs ſue dioc. de ſucc. ab inteſta. c. ſi. de ſepul. c. ij. ꝑ Io. an. vel potes iſtud intelligere de audientibus hmōi cōfeſſiones ⁊ īponentibus publicas penitētias quarū impoſitio ꝑtinet ad ſolos epōs. de excel. ꝓla. c. accedentibus. Sʒ q̄d ꝓ̄mus dixi eſt veri' q̄ gn̄aliter loquit de ꝯfeſſionibus audiēdis.

p ¶ Niſi. excipit ab eo quod predixit.

q ¶ Confeſſionibus audiendis. ⁊ ſic opus eſt vt in priuilegio de ꝟ fiat ſpecificatio ſicut ꝑʒ in priuilegio gn̄ali cōceſſo fratrib' ad audiendū ꝯfeſſiones ꝓut legit in. c. dudū. de ſepul. in clem.

r ¶ Iuriſditione ordinaria. que quō differat a lege dioceſana notatur de offi. ordi. c. dilectus per Ber. glo. ij.

s ¶ Metropolitica. ſ. archiepiſcopali.

t ¶ Sit exēptus. ſ. ſic audiens. ⁊ ꝟ dicit ꝓpter fratres de q̄bus et eorū priuilegio quo ad hmōi cōfeſſiones audiendas fit mētio in c. dudū. de ſepul. in clem.

v ¶ Et ſi qui. tertia pars.

x ¶ Procedatur. per epm vel aliū iudicem cōpetentem.

y ¶ Abuſores priuilegiū. nā q̄ meret amittere qui ſibi ꝯmiſſa abutitur ꝑtāte. xi. q. iij. priuilegiū. lxxiiij. di. vbi iſta. Et quō ſit talis abuſus vide nō. ꝑ Hoſti. in ſumma. e. ti. §. quō amittat. per totū. Sed ſpālit quo ad iſtū caſum ꝟſ. Sed et dici pōt per Hoſti. in ſumma. Et circa hoc vide nō. per docto. extra de poſtula. prela. c. gratū. ⁊ de reſcrip. c. qꝛ nōnulli.

uiſio. a Ceterū ⁊ ſ. Hec eſt ꝯſtitutio Stephani. ⁊ hʒ duo dctā. Secundum ibi Nec in ſua.

b ¶ Iudices alii. ſ. archidiaconis vel eorum officialibus equales ſiue eorū inferiores. nā ad ſuperiores non extendit hec clauſula alii q̄ ſint ꝑſone ſpecificate. ar. ad hoc de reſcrip. c. ſedes apoſtolica. cum ſibi notatis per doct.

c ¶ Suggeſtionem. i. detectionem ſiue denūciationem.

d ¶ Preconum. i. apparitorum.

e ¶ Purgatiōem. ſ. canonicā. que q̄d ſit nota ꝑ Hoſti. in ſumma e. ti. §. j. Et pōt dici breuiter q̄ purgatio canonica eſt ſup obiecto crimine ꝓprio iuramēto vel ſi oporteat iuramēto ꝯpurgatorū de ipſo crimine diffamati innocentie oſtenſio.

Purgatio canonica.

f ¶ Cōpellant. ratio eſt qꝛ purgatio nō eſt alicui indicēda niſi fuerit infamat' apud bonos ⁊ graues vt ſtatim ſequit. ⁊ cō. cor. ad hoc eꝯ. e. ti. c. nos inter. ⁊ c. cū in iuuentute ⁊ ij. q. v. c. ſi mala. Requirit tn̄ q̄ hec infamia non habeat ortū ab inimicis xi. q. iij. in cunctis. ⁊ no. ꝑ Ber. de offi. ord. c. ex pte. glo. ſi. vbi etiā ⁊ hoc ideʒ notat Lanc. Pby. Vincen. ⁊ Hoſti. Tu tn̄ idem dicas etiā ſi ab inimicis orta ſit et ꝑuenit ad graues ꝑſonas. eꝯ. c. Cū dilectus. ꝟ. bonos ⁊ graues. ꝑ Ber. Cū quo ꝯcor. Hoſti. ⁊ Ioh. an. ibidē. ⁊ ꝯ. c. cū in iuuentute. ⁊ ꝟ accu. c. veniēs. in ſi. ⁊ Archi. ij. q. vij. c. teſtes. ⁊ Wil. de offi. ordi. c. j. ꝟ. iniūgimus. i cle. Et ſic ꝓpter leuē ſuggeſtioneʒ nō eſt indicēda purgatio vt hic. ⁊ ij. q. v. c. quanto. vbi de hoc per Io. ⁊ Arch. Sic etiam ſi nō ſit diffamatus nō dʒ ei īdici purgatio vt nōnt doct. ꝯ. c. ex parte. Alias aūt ſi nō diffamato indicatur purgatio locū hʒ appellatio vt no. Hoſti. ꝯ. c. nos inter. Et licet vbi eſt ſuſpicio veriſimilis apud ordinariū et alios poterit ordinarius ꝓcedere ad inquirendū cōtra ſubditū etiā abſq; infamia ꝑcedente vt no. de accu. c. ij. glo. j. in ſi. ꝑ Arch. li. vj. Secus tn̄ eſt qn̄ vult ꝓcedere ad purgationē que eſt ꝓbatio ſeu oſtenſio innocentie. Eſt eī ꝓbatio negatiue qua reus ſine cā. i. ſine infamia onerari nō dʒ vt no. Arch. ij. q. v. c. hʒ hoc ꝓpoſitū. glo. ſuſpenſ. Ad q̄d facit. C. de ꝓba. l. circa. ⁊ eꝯ de ꝓba. c. ij. Sed q̄ ſolius epi ſuſpicio ſufficiat ad hoc vt poſſit indicere purgationē no. Inno. de accuſ. c. qualiter. el. ij. glo. nota q̄ hic. Et de ſymonia. c. licʒ hely. glo. j. Et cōcor. ibi Hoſti. ⁊ Wil. de offic. ordi. c. j. ꝟ. iniūgimus. in clem. Ad hoc all. c. oībus. ij. q. v. in ſi. ⁊ eꝯ. e. c. Si q̄s de gradu. vbi idem notat Vinc. ⁊ hoc clare pōt colligi eꝯ. e. c. Inter. ꝟ. attendētes. ibi vehementem ſuſpitionē ⁊c. Et idē innuit abbas. e. ti. c. cū dilect'. glo. de alio. ꝟſ. nobis aūt videt. vbi dicit q̄ ſiue ſcandalū ſiue periculū ſiue infamia ſiue ſuſpicio grauis ſint cōtra aliquē ꝑlatus ſuus pōt ꝓcedere ad inquiſitionē. vel ſi nō inueniat probatiōes indicet purgationē quā ſi ꝑſtiterit ꝓnūciabit eū virum boni teſtimonij ⁊ abſoluet ab infamia vt. ꝯ. c. inter. ⁊ e. ti. c. ex tua ⁊ ꝑ. c. c. oībus. Sic etiā notat Hoſti. e. ti. c. Cum ꝑ. ꝟ. ꝓ̄uare. Et facit nō. Inno. de accuſ. cū oporteat. glo. iij. et ꝑ Io. ꝯ. c. oibus. vbi Archi. notat q̄ ſolius epi occulta ſuſpicio nō ſufficit vt. vj. q. ij. placuit. Sʒ ſecus vbi eſt veriſimilis ſuſpicio apud epm ⁊ alios. Et hanc opinio tenet cōtter. Henr. de bowyco dicit ſe nō credere ſufficere ſuſpitiōem epi ⁊ alioꝝ abſq; fama ad indicendā purgationē vt. ꝯ. c. ex parte. de offi. ordi. niſi ſit ſcandalū. alio autē ſi ſit ſcandalū tunc ꝓpter hmōi ſcandalū euitandū pōt indici purgatio. ar. eorū que legūtur ⁊ no. de renū. c. niſi. §. ꝓ graui. de no. ope. nūci. c. cū ex iniūcto. ⁊ ſic ſm eū poſſunt intelligi opiniones eorū nisi[g] apud bonos[h] et graues[i] fuerit infamatus[k]. nec[l] in sua causa ꝓsumant[m] esse iudices[n] et actores videlicet[o] cū in dubium[p] venerit vtrū quod ab eis[q] exigitur debeatur.

Bonifacius.

Epitoma manifestarium est.

Statuimus[r] et infra. Ad hec si clerici se canonice[s] purgauerint super sibi impositis et obiectis ⁊ laica potestas nichilominus[t] bona occupet vel occupata detineat: eorūdem[v] occupantes et detinentes bona hmōi ad restituendū ea per censuram ecclesiasticam compellantur.

Iohannes pecchā.

Summariū notum est.

Clerici[a] pro suis criminibus detēti a publica[b] potestate ⁊ tandem[c] pro cōuictis[d] ecclesie[e] restituti[f] non faciliter liberentur[g] nec perfūctorie[h] ꝓ eis[i] purgatio[k] admittatur sed

qui voluit ꝙ vbi aliquis est suspectus de enormi crimine ⁊ quis accusator deficiat ⁊ mala fama nō subsit cogitur seipsum purgare. vt nō. vii. q. ii. c. fi. glo. ab epo. ꝑ Arch. Nā enorme crimē dici pōt qḋ scādalū generat: licet aīs de se nō esset enorme. Nec ob. c. inter. ꝑall. qꝛ loquitur copulatiue non disiūctiue sm eū. Et huic dicto cōcor. Joh. in coll. e. ti. c. si quis presbiter.

g Nisi. Excipit ab eo quod predixit.

h Bonos. i. honestos. tales vicꝫ qui sunt inter vicinos suos bone fame ⁊ opinionis illese.

i Graues. i. maturos ⁊ non verbis nec aīo nec actu leues sed ꝓuidos ⁊ discretos sm ea q̄ notat Inno. de accu. c. cū oporteat. glo. ii. modicū post prin. Nā ois ꝑsona dicitur grauis que nō est leuis. e. ti. de testi. c. licet ex quadā. glo. i. ꝑ Inno. Nec requirit ad hoc ꝙ dicatur grauis dignitas persone sed ꝙ sit bone fame ⁊ opinionis. Et grauitas cōsideratur respectu antiquitatis et bene meriti. qꝛ senibus in dubio maior fides est adhibenda. nō. d. c. licet ex quadā. ꝟ. querit glo. ꝑ Antho. de butrio.

k Infamatus. Hec littera videtur approbare opinionē illā que vult ꝙ sola suspicio epi nō sufficit ad hoc ꝙ indicatur alicui purgatio absqꝫ fama ꝓcedente. de qua materia dixi. s. e. c. ii. cōpellant.

l Nec in sua. Secunda pars.

m Presumant. s. archidiaconi vel eorū officiales aut alii iudices de quibus prefertur.

n Iudices ⁊ actores. iiii. q. iiii. c. i. et ii. Regulare eñi est ꝙ in cā sua ꝓpria nemo pōt esse iudex. C. ne quis in sua causa ꝑ totū. ⁊ ibi multū bene ꝑ Cy. Et circa hanc materiā vide nō. per spec. ti. de actore. §. vno. ꝟ. Item qḋ vult ꝓpria auctoritate. ex. de re iudi. §. quis di. ꝟ. Item rōe rei. ꝑ Host. in summa de loca. ⁊ ꝯduc. §. nunc aliqua. ꝟ. xlviii. querit. Tangitur etiā hec materia. xxiii. q. ii. Iustū bellū. ꝑ Arch. de iure emph. c. potuit. ꝟ. expelli. ꝑ Ber. de conces. ꝓben. cū nostris. ꝑ Inno. Sed melius de imuni. ec. c. vt in dominibus ꝑ eūdem. ff. qḋ me. cā. l. extat. ꝟ. iudice. ꝑ Accur. de iudi. c. Cū venissent. ꝑ Ber. glo. ii. de elec. c. nosti. per Inno.

o Videlicet exemplificat id quod predixit.

p Dubiū. sic igitur si nō sit dubiū poterit vt videtur esse iudex in cā sua. Et h̄ pōt dici verū qn̄ illud qḋ petit notorie debetur respectu ecclesie siue beneficii nō aūt respectu ꝑsone. ⁊ sic intelligitur vno modo. ii. q. vii. si quis erga. nec tunc est iudex in causa ꝓpria ex quo notoriū est cū nō requirit cause cognitio. vii. q. i. manifesta. sed est potius executor. Sic sentire videtur dñicus de sancto Geminiano de peni. d. c. i. ꝟ. glo. iii. ꝟ. punire. vltra mediū. li. vi.

q Ab eis. i. ꝑ eos. s. archidiaconos vel eorū officiales.

r Statuimus. Hec est ꝯstitutio Bonifacii. ⁊ nō diuiditur.

s Canonice. i. sm exigentiā canonū. Qḋ dic vt legitur et no. ii. q. v. ꝑbr si a plebe. et c. omnibus. in fi.

t Nichilominus. i. non obstante tali purgatione.

v Eorūdem. s. clericorū. ⁊ potes illud intelligere de purgatiōne clericoꝝ prius cōuictorū corā iudice seculari: quorū bona forsan auctoritate iudicis secularis post eorum indicationē fuerūt arrestata. Et ꝙ talis cōuictio vel etiā ꝯfessio hmōi clericoꝝ emissa corā iudice seculari non debeat eis nocere quo ad ꝯdēnationem habes in. c. at si clerici. ex. de iudi. Si tñ ex hoc eoꝝ opīo sit multū grauata potest eis per suum iudicem indici purgatio vt notat Ber. e. c. glo. i.

a Clerici. Hec est cōstitutio Jo. pecchā. ⁊ non diuiditur.

b Publica potestate. i. iudice seculari.

c Tandem. s. post ꝓcessum iudicis secularis habitū cōtra eos.

d Pro cōuictis. quātum. s. ꝑtinet ad cognitionē iudicis secularis. Nā tales de cōuicti nō sūt hmōi vt legitur ⁊ no. ex. de iudi. c. at si clerici. Et loquitur qn̄ iudex secularis remittit clericū ad iudicem ecclesiasticū cū actis ⁊ cōuictione habita corā eo in quo casu iudex ecclesiasticus non tenetur talibus actibus credere vt no. Inno. de offi. ordi. c. i. ꝟ. ad preiudicandū. ⁊ aut. de ecc. ti. §. si vero crimen. Et no. ꝑ Barth. ff. de cust. reo. l. diuus. An aūt ecōtra iudex secularis tenetur credere actis habitis corā iudice ecclesiastico notat Archid. xi. q. i. Si quis sacerdotum. ad fi. ⁊ xxiii. q. v. administratores. in prin. in quibus habetur ꝙ tales iudices ad hec tenentur. Et facit ad hoc de heret. cū sm leges. in fi. li. vi.

e Ecclesie. i. iudici ecclesiastico.

f Restituti. sup. qꝛ talis iudex secularis cum non essent de foro suo nō potuit eos ꝯdēnare.

g Liberentur. s. per iudicem ecclesiasticum.

h Perfunctorie. i. trāsitorie.

i Pro eis. s. clericis cōuictis corā iudice seclari.

k Purgatio admittatur. immo videtur ꝙ cōuictus in iudicio seculari condēnādus sit. ii. q. i. multi. ibi dū dicit iudicio ecclesiastico vel seculari. Solutio. ibi loquitur de iudicio seculari sumendo seculare pro rebus tꝑalibus sup quib⁹ agitur corā iudice ecclesiastico. vel ibi loquitur de laico cōuicto corā iudice seculari qui ea de cā pōt repelli a cōione ꝑ iudicem ecclesiasticū. et sic acta habita corā iudice seculari faciunt fidem ꝯtra laicū corā iudice ecclesiastico: si postea rōne peccati agatur coram iudice ecclesiastico. Ad qḋ faciūt nō. de offi. ordi. c. i. Unde si laicus reperiatur in pctō corā iudice seclari. qḋ tñ peccatū ipse iudex punire non pōt tunc erit recursus ad iudicem ecclesiasticū vt ipse illud puniat ⁊ peccantē ab eo desistere cōpellat: ⁊ hoc in subsidiū qꝛ vna iurisditio per aliā est iuuanda. xxiii. q. v. administratores. xcvi. di. cū ad verū. x. di. qm̄. ⁊ d. c. i. de offi. ordi. Sic etiam sūt fides iudici seculari ꝑ ecclesiasticū. xi. q. i. statuim⁹. Sic etiā si sit aliqḋ delictū mixtū in quo ecclesia cōminatur excōicationem insistenti. Si cōuincatur corā iudice seculari pōt laicus excōicari ꝑ iudicem ecclesiasticū. Vel tertio pōt dici ꝙ illud. c. multi / loquitur de cōuicto corā iudice seculari qui siue sit clericus siue laicus poterit cōpelli ad penitentiā ex gestis corā iudice seculari. Nā etiā in hoc iudiciū hereticorū certificat ecclesiam. xxiiii. q. i. quisquis. vbi de hoc. ⁊ in aut. de sanctiss. epis. §. sin vero crimen. Et hoc confirmat ibi glo. qꝛ in correctiōe peccati ⁊ vt vitetur sufficit tenuis sententia. de sponsal. ꝓterea. xx. q. v. hoc videtur. immo sufficit vn⁹ testis quo ad sententiā iudicialē. de ꝯse. di. iiii. cū itaqꝫ. de ꝯsang. ⁊ affi. super eo. Et nota hoc dictū ꝙ pro purgatione cuiuslibet peccati manifesti pōt adiri ecclesia vt cōpellat quem a pctō desistere. Et ꝙ in talibus ꝓbationes recepte ꝑ iudicem seculare corā ecclesiastico iudice faciūt fidē ⁊ pōt ipsm cōpellere ad penitentiā. Vel ꝙ in cā heresis probationes recepte coram iudice seculari faciunt fidem corā iudice ecclesiastico vt ex illis posset ꝓcedere ad penitentiā indicendā heretico. Textus tñ in. d. §. Sin vero crimen. hoc relinquit arbitrio iudicantis an talibus ꝓbationib⁹ fidem adhibeat necne. Et hoc tenet Bar. ff. de custo. reo. l. diuus. ⁊ dixi. s. de imu. ecc. c. seculi principes. §. Sed cōtingit. ꝟ. adhibet. Aliter respōdetur ad. d. c. multi / ꝙ clericus cōuictus corā iudice seculari nō dānabitur ex hoc per iudicem ecclesiasticū directe sed indirecte vbi vicꝫ ex cōuictione habita corā iudice seculari insurrexit infamia facti vt. s. tunc deficientibus ꝓbationibus indicatur sibi purgatio inqua si defecerit poterit ꝑ iudicē ecclesiasticū tanqꝫ cōuictus cōdēnari. ex. e. c. inter. in fine. Sed hic oritur dubiū quō post dicta testificata in priori iudicio possunt alii testes recipi coram iudice ecclesiastico in secūdo iudicio cū sup articulis directe contrariis nō audiantur testes publicatis attestatiōnib⁹. de testi. c. testibus. in cleri. Dic ꝙ testes in primo iudicio iurabunt de veritate. Sed testes in secūdo iudicio vicꝫ cōpurgatores iurant de credulitate. ⁊ sic nulla est cōtrarietas. Nā id qḋ est verū possum credere falsū cum omni iuris ſolēnitate[l] ⁊ tam prouida maturitate oculos merito offendere non debeat regie[m] maieſtatis ſeu quorūlibet aliorū[n] quos exagitat[o] ſtudiū equitatis[p].

Johannes ſtratford.

¶ Purgatio peccati ſacerdotalis non cogatur fieri extra decanatū vbi cōmiſſum eſt nec cū pluribus q̄ grauitas criminis ⁊ diffinitio hic preſcripta exigit. cogens autem ſuſpendatur ab officio.

xxij. q. ij. per totū. Et ſic ex hoc habes limitationē ad illā regulā qua dicit̄ ꝙ ſup articulis directe cōtrarijs nō audiūtur teſtes publicatis atteſtationib⁹: qꝛ id verū eſt qñ ambo deponūt de v̄itate. Secus eſt ſi aliqui deponāt de veritate alij de credulitate. Qñq3 etiā teſtes de credulitate ꝑferu. al his qui depoſuerunt de v̄itate. Et hoc verū qñ nō ſunt recepti corā cōpetenti iudice vel qñ non veniunt ad detrahendū teſtimonio ſ3 infamie ex teſtimonio orte vt hic. quo etiaȝ caſu recipiūtur publicatis atteſtatiōibus: qꝛ nō veniunt ad reprobandū primos teſtes qui nec ēt ꝓbant ſ3 ad reprobandū infamiā. Item vbi teſtes ꝑmi nō ꝓbant plene admittūtur teſtes ad ꝓbandū articulū directe cōtrariū ⁊ ſic limitat̄ clem. j. de teſti. qđ tene mēti. et iſta no. de iudi. c. at ſi clerici. §. vlti. ꝑncipaliter p Anthoniū de butrio.

l ¶ Solēnitate. hanc ſolēnitatē habes. e. ti. c. iter glo. j. p Ber. ⁊ ij. q. v. pbr ſi a plebe. p Jo. vbi vltra glo. Joh. addit Archi. ꝙ anteq̄3 iudex ꝓcedat ad purgationē recipiendā d3 facere publicā denūciationē vt qui voluerit accuſare veniat ⁊ ꝓcedat infra certū tēpus. extra. e. c. ex tuarū. Et ſimile habes extra qui fi. ſint le. c. lator. qui ma. ac. poſ. c. cū in tua. Et nūquid ſolēnitates iuris de quib⁹ hic dr̄ poſſūt omitti de ꝯſenſu partiū vide nō. p Ber. ex̄ de offi. del. c. de cauſis. glo. ij. p quā dici pōt ꝙ nō: qꝛ ſolēnitates de q̄bus hic dr̄ cōcernunt vtilitatē publicā. Et ideo remitti nō poſſunt vt ibi dr̄. Et ad idē faciunt nō. per Barth. ff. de leg. iij. l. j. ⁊ que notātur per Joh. an. de verb. ſig. c. ſepe. glo. vlti. in clem.

m ¶ Regie maieſtatis. a cuius curia vt ſepe ad ordinarios remittūtur tales clerici ⁊ ad quē pertinet videre ⁊ diligenter ꝓſpicere vt regnū ſuū purget malis hoībus. ff. de offi. ꝑſi. l. ꝯgruit. ⁊ ꝙ maleficia nō remaneant impunita. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus

n ¶ Aliorū. vtpute iudicū ⁊ taliū q̄ poſiti ſūt ad iuſticiā regni exequendā.

o ¶ Exagitat. id eſt commouet.

p ¶ Equitatis. ac ſi innueret de his qui poti⁹ iniq̄tatem q̄ equitatem ſapiunt non eſſet curandū: dum tñ per iudices eccleſiaſticos illud fiat qđ equū eſt et iuri cōi conſonū.

Diuiſio.

q ITem licet. Hec ꝯſtitutio eſt vt videt̄ Jo. ſtratford. non tñ cōtinet̄ inter eas quarū exordiū incipit Sponſam xpi ⁊c. ⁊ habet duo dicta. In primo ꝓhibet ne purgatio ſumat̄ extra decanatū vbi crimen dr̄ eſſe cōmiſſū. In ſecūdo ibi In indicenda. diſponit de numero cōpurgatorū. ⁊ adijcit penā cōtrafacientibus

r ¶ Diffamati. talis diffamatio quō differt a ſcandalo pōt colligi ex his q̄ no. ⁊ legūtur de homici. c. ex litis. j. p Ber. ⁊ alios.

ſ ¶ Ad aliū. ⁊ ſic ex̄ decanatū in quo quis moratur ſiue deliquit nō eſt trahendus ad faciendū ſuā purgationē. rō pōt eſſe vt parcat̄ laborib⁹ ⁊ expēſ tā purgādi q̄ et ꝯpurgatoꝝ ſuoꝝ ſm ea q̄ legūt̄ de reſt. in integrū. c. cū ex litis. §. diſtātiā p Ber. Alia rō pōt eſſe qꝛ ibi d3 fieri purgatio apud q̄s aliq̄s infamat⁹ eſt et vt ibi moriatur malū vbi cōtingit. de cōſe. di. ij. Ego berēgarius. j. ſi. ex̄. e. ti. c. licet ſollicitudines.

t ¶ Ruralia etiam. infra eūdem decanatum.

v ¶ Nullatenus pertrahantur. ſic habes. ſ̄. de cenſ. c. j.

x ¶ In indicenda. Secunda pars.

y ¶ Sexte manus. Licet eñ ſm iura antiqua numerus cōpurgatorū erat in multis caſibus limitatus ſm ea q̄ no. Hoſti. in ſūma ex̄. e. ti. §. quotus numerus. Hodie tñ hmōi numerus eſt arbitrarius. ex̄ de accu. c. inq̄ſitionis. ad fi. ⁊ nō. de ſymonia. c. inſinuatū. glo. iij. de adul. ſignificaſti. ⁊ ibi p Ber. glo. penl. de accuſ. cū P. glo. fi. ex̄. e. ti. c. j. in glo. ⁊ c. inter. in glo. iij. ⁊ ij. q. v. in ſumma. Vñ cū aſſignatio numeri ſit arbitraria hic ꝓuidet ꝙ non arbitretur vltra numerū ſenariū quādo purgatio indicitur pro fornicatiōe vel crimine equali vel minori.

ITem licꝫ[q] ⁊ infra. Statuimus ꝙ decetero diffamati[r] de criminib⁹ ſeu exceſſibus et de eis ſe purgare volentes de vno decanatu in alium[ſ] ſeu ad loca ruralia[t] vbi nō inueniūtur victualia venalia ⁊ vite neceſſaria nullatenus pertrahantur[v]. In indicenda[x] vero purgatione diffamatis huiuſmodi epiſcopi archidiaconi et ceteri ordinarii aut eorum officiales vltra ſexte[y] manus pro fornicatione[z] ſeu ſimili[a] crimine. Pro grauiori[b] ſiquidem vt pro adulterio[c] vel maiori[d]

z ¶ Fornicatione. que ſic dr̄ a fornicibus. i. arcuatis locis in q̄b⁹ meretrices ꝓſtituebant̄. Et eſt fornicatio amor a legitimo connubio ſolutus ⁊ vagus explende libidinis cā ⁊ ōis illicita corruptio dr̄ fornicatio ſicut eſt ydolatria ⁊ auaricia ex quib⁹ ſit trāſgreſſio legis ꝓpter illicitam ꝯcupiſcentiā. Juxta illud Perdes omēs qui fornicant̄ abs te. et faciūt ad hoc. xxviij. q. j. ydolatria. Sic etiā imūda pollutio dr̄ fornicatio. xxxij. q. vij. non ſolū. vbi dicit text⁹ ꝙ fornicatio eſt maximū ſcelus. ſup quo verbo dicit Archi. ꝙ pluribus modis vnū peccatū dr̄ maius alio. Primo eſſentia: vt ſymonia vel hereſ. j. q. vij. placet. Secūdo horrore: vt homicidiū. l. di. miror. xxxiij. q. ij admonere. tertio feditate vt peccatū cōtra naturam. xxxij. q. vij. adulterij. Quarto ꝑſumptiōe. j. q. j. eos. Quīto cōitate vt fornicatio vel adulteriu3. l. di. quia tua.

Fornicatio.

Pluribus de cauſis peccatum vnū dr̄. maior alio.

a ¶ Simili crimie. de hac materia. ſ. q̄ ſunt crimina maiora q̄ minora tractant doct. de iudi. c. at ſi clerici. §. fi. Fornicationi aūt ſimilia crimina dici poſſunt ōia crimina mediocria. Sunt nāq3 crimina maiora mediocria ⁊ minora q̄ diuerſ reſpectibus ꝓ talibus iudicant̄ ꝓut no. Hoſti. in ſūma de tēp. or. §. prima regula. vſ. hic voco enorme. cū vſ. ſequētibus. Et faciunt ad idem nō. per eū de pe. ⁊ re. §. de quibus peccatis. vſ. ⁊ licet ꝓpter. vbi loq̄tur de his q̄ ſunt criminia maiora. Hanc etiā materiā tāgit Archi. l. di. de his. §. venie. ⁊ dixi de hoc gloſa ꝓxi.

b ¶ Pro grauiori. vſ.

c ¶ Adulterio. Ex hac lr̄a videt̄ ꝙ adulteriū ſit peccatū grauius fornicatione. Sed cōtra hoc opponit̄ ex eo qđ dixi ſ̄. e. §. fornicatione in allegatione illa. xxxij. q. vij. non ſolū. ſed ſolueui ibi dixi. Secūdo opponit̄ de. c. pdicandū. xxij. q. j. vbi dr̄ ꝙ equalis penitentia d3 iniūgi pro ꝑiurio ſicut ꝓ adulterio fornicatiōe ⁊ homicidio ſponte cōmiſſo. Ex qua lr̄a p3 ꝙ fornicatio et adulteriū reputant̄ ad paria. Et ſic adulteriū vt videt̄ nō eſt grauius delictū. Solutio. ibi loquit̄ de penitentia iniūgenda ꝓ quolibet peccato ſingulorū pctōꝝ ꝓdictoꝝ que quidē penitentia d3 eſſe ſeptēnis. Et ſic quo ad numerū annorū penitētie iniūgende parificātur non tñ quo ad auſteritatem penitentie. Eſt nāq3 regulare ꝙ pro quolibet peccato mortali debet̄ ſeptēnis penitētia niſi dignitas delinq̄ntis vel qualitas delicti aliud ſuadeat. xxxiij. q. ij. hoc ipſm. Nam ſicut per peccatū ſeptiformē gratiā amiſit. Sic eam ꝑ ſeptēnem penitentiā recuperare d3. vt notat ibi Joh. §. qꝛ maria. Hodie tñ omia iſta ſunt in arbitrio ſacerdotis. xxvj. q. vij. tpa. de pe. di. j. c. menſurā. vnde licet quo ad numerū annorū talis penitētia imponit̄ pro ꝑiurio qualis ꝓ homicidio adulterio ⁊ hmōi non tñ eque aſpera ſm Jo. d. c. pdicandū. Nā ſm eū durior ſeu aſperior penitentia iponit̄ pro adulterio ſeu homicidio q̄ pro ꝑiurio. ⁊ durior pro homicidio q̄ pro adulterio. xxxiij. q. ij. Si qđ. Non eñ ōia crimina ſunt equalia ſicut nec equaliter punienda ſm Lauſ.

d ¶ Maiori. qđ dixi ſ̄. e. §. fornicatione. in fi. Et de iſtis peccatis q̄ ſunt adulterio maiora vel ſaltem equalia poſſunt exēpla poni de certis peccatis vtputa heresi. xxiij. q. ij. primū. Item de peccato cōtra naturā. xxxij. q. vij. flagitia. Itē de homicidio. xxxiij. q. ij. di. Si qđ ver⁹. ⁊ l. di. placuit. Itē de crimie leſe maieſtat̄. lxxxix. di. Si quis papā. vj. q. j. §. verū. Item de ſacrilegio. ij. q. j. In primis xxiij. q. ij. Rex debꝫ. ⁊ c. Sunt q̄dā. xvij. q. iiij. ſi quis per dolū. ⁊ c. ſi quis in atrio. cū ſimilibus. Item de inceſtu. iij. q. iiij. conſanguineorū. xxv. q. iij. de inceſtuoſis. ⁊ q. viij. ſalubriter. Item de cōſpiratiōe. xj. q. j. ꝯſpirationū. ⁊ c. ſi qui clerici. Itē de falſo teſtimonio extra de falſarijs.c.ad falſarioꝝ. Item de ſymonia eꝭ de ſymo.c. ſicut ſimoniaca.ꝛ.c.tanta. Itē de vſura.eꝭ de vſur.c.cū tu. Et ſcias ꝙ vnū peccatū dr̄ maius alio diuerſ reſpectib⁹. vno mō reſpectu lapſus a bono maiori.xxvij.q.i.hec natura. Alio modo reſpectu quātitatis pene.xxiiij.q.i.nō afferamus. Tertio modo reſpectu exempli qḋ ide ſumit.xi.q.iij.ꝓcipue. Quarto reſpectu conditionis loci tꝑis ꝛ perſone.de pe.di.i.aut facta. Quinto reſpectu ſeditatis.xxvij.q.iiij.quid in oībus. Sexto reſpectu frequētis reiteratiōis.de pe.di.iij.irriſor.cū ſequentibus.

e ¶ Duodecime manus. ꝛ ſic refrenat̄ arbitriū iudicantis qui alś propter enormitatē criminis poſſꝫ hūc numerū augmētare. extra.e.ti.iter.vbi de hoc ꝟ.xiij.manu.

f ¶ Cōpurgatorū. quorū iuramentū quale erit et q̄le erit iuramentū ipſius qui ſe purgabit no.ij.q.v.auditū.ꝑ Io.extra.e.c.quotiens.ꝛ.c.ſi.in ſi. Et quid ſi is cui indicit purgatio nō poterit habere compurgatores nota.de accuſ.c.cū.p.glo.ſi. Et ꝙ purgatio clerici pōt fieri cūꝫ laicis hō.xviij.q.ij.in decima.ꝑ Io. Conſanguinei etiaꝫ poſſunt eſſe ꝯpurgatores.de ꝓſump.c.litas. Et purgare pōt ſe quis cū feminis.ij.q.v.ſi legittimi.in glo. Quales aūt debent eſſe hmōi cōpurgatores no.e.ti.c.cuꝫ P. Et ſufficit ꝙ cōpurgator ſit ab eccleſia toleratus.e.ti.c.ꝯſtitutus.cū glo.penl.ꝛ.c.cū dilectus.ſuꝑ ea glo. Et regulare eſt ꝙ purgare dꝫ ſe aliquis cū ſuis paribus ꝛ talibus qui ſunt eiuſdem ordinis ſiue ſtatus.vt dicto.c.quotiens.ꝛ.c.ti.c.ex tuarū. Illis tn̄ deficientibus vel exiſtentibus inimicis pōt ſe purgare cū inferioribus etiā laicis ꝛ etiā mulieribus. Et ſic intellige qḋ ſ̄.dixi.ꝛ no.e.ti.c.cum in iuuentute.glo.ſi.

g ¶ Ipſofacto. ſi intelligas hanc penam currere cōtra delinquētes in his q̄ dicūtur in hac vltima clauſula.ſ.ab illo ver. In indicenda ꝛc̄.vſqꝫ ad finem ſatis planū eſt. Sed nūquid hec pena cōcernat eos qui faciunt contra ꝓhibita in principio huius.c.eos vꝫ qui tales trahūt de vno decanatu in aliū. Et ſic ꝙ illa pena reſpiciat vtrāqꝫ clauſulā ꝑcedentem. Solutio.puto ꝙ illa pena ſolū reſpiciat hanc clauſulā ꝓxime ꝑcedentem ſicut alś in ſimili habes extra de ꝓben.c.extirpande.§.penulti.vbi de hoc.ꝟ.ꝓuatio.ꝑ Ber. Et ibi dicit doct.ꝙ illa clauſula alioqn ꝛc̄.referri debet ad ꝓximiora ꝛ nō ad oīa ꝑcedentia.nā vbi diuerſi caſus precedunt clauſula generalis ſubſequens ad ꝓxima refertur vt.l.ſi idem cū eodem.ff.de iuriſdi.om.iudi.

Diuiſio. b Eterne. Hec eſt conſtitutio bonifacij archiepiſcopi. Et habet decem dicta. In primo recitat cauſam ſui ſtatuti. In ſecūdo ibi Statuimus.procedit ad ſtatutum. In tertio ibi Et ſi forte.diſponit de remedio curiali quantū concernit dn̄m regem. In quarto ibi Et ſi dn̄s.ponit aggrauatiōem pene contra miniſtros regios. In quinto ibi Idem fiat.hoc extendit ad alium caſum etiam cum quadam aggrauatione. In ſexto ibi Et ſi taliter.diſponit penam contra clericos in huiuſmodi delinquētes. In ſeptimo ibi Et ſi dn̄s.ordinat contra regem ꝛ ſuos miniſtros penam reaggrauatoriam. In octauo ibi Et ſi aliquis diſponit contra epiſcopos negligentes. In.ix.ibi.Et ſi forte.ꝓhibet acta iudicū eccleſiaſticoꝝ exhiberi coram iudice ſeculari per viam compulſorij. In decimo ibi. Et ſi clericus.ordinat de remedio pro perſona ſimplicis clerici.

i ¶ Et infra.hic deciditur prologus ſiue ꝓhemiū ſtatuentis.

k ¶ Inferiores. vtputa abbates/priores/decanos/archidiaconos/ꝛ alios huiuſmodi.

vltra duodecime[e] manus cōpurgatorū[f] numerū non imponāt ſub pena ſuſpenſionis ab officio: quam cōtra facientes incurrere volumus ipſo facto[g].

¶ De penis.

Bonifacius.

¶ De cauſis mere ſpiritualibus prelati etiam a rege ī ius vocati non compareāt ſed ob reuerentiam regiaꝫ regem adeāt verbis aut litteris ſignificaturi: q̄a ſine ordinis periculo ī ea re parere nō poſſint. Demōſtraturi etiam per ſe aut ꝑ coepiſcopos ꝛ cōprelatos cauſam ad regem non pertinere: ꝛ ſi nihilominus a pluribus admonitus rex nō deſtiterit ꝓcedant cōtra eius vicecomites ꝛ ceteros officiarios iure eccleſiaſtico eis cōionē interdicentes.

Eterne[b] ſanctio voluntatis et infra[i]. Cum ſepe cōtingat archiepiſcopos epiſcopos ꝛ alios prelatos inferiores[k] per litteras[l] dn̄i regis ad ſeculare iudiciuꝫ euocari vt ibi reſpondeant ſuꝑ his que mere[m] ad ipſorum[n] officia ꝛ forū eccleſiaſticū pertinere noſcūtur vt ſi[o] forte clericos ad eccl'ias et capellas[p] vacantes ſeu non vacantes admiſerint[q] vel non admiſerint[r] rectores inſtituerint[s] vel non inſtituerint in eiſdem[t] ſuos ſubditos excōicauerint: excōicatos denūciauerint: interdixerint[v]: eccleſias dedicauerint: ordines celebrauerit: de cauſis mere ſpūalibus cognouerint: vtputa de decimis[x] et oblationibus limitibus[y] parrochiarum et ſimilibus[z] que non

l ¶ Litteras. ſiue ſub ſigillo ſuo magno eiuſve parte vel alś ſub ſuo priuato ſigillo aut ſigneto emanantes. ꝛ ideo dicit litteras vt non ſolum cōprehēdat breuia ſed etiā alias litteras qualeſcūq.

m ¶ Mere.i.clare vel manifeſte.

n ¶ Ipſorum.ſ.prelatorū maiorum et etiam minorum.

o ¶ Vt ſi.ꝟſ.in quo exēplificat de multis negocijs que pertinent ad forum eccleſie.

p ¶ Capellas.in quibus conſueuerunt aliqui per epiſcopū vel alium ordinarium ad hoc poteſtatem habentem inſtitui ꝛ induci.

q ¶ Admiſerint. Hoc dicit reſpectu illius quod ſ̄.dixit vacantes. Et hec admiſſio locum habꝫ in caſu preſentatiōis facte per alium.

r ¶ Non admiſerint.hoc dicit reſpectu illi⁹ quod ſ̄.dixit non vacantes.ſic vt referantur ſingula ſingulis. Vel hoc qḋ dicit admiſerint ꝑt intelligi etiā ſi eccleſia non vacauerit qꝛ in talibus non pertinet correctio ad iudicem ſecularem ſed eccleſiaſticum inquantū non offendātur ius patronatus vt patet extra de iure patro.ꝛ de inſti.per totū. Et ipſarū eccleſiarū ordinatio vnio et diuiſio ad epiſcopū ſpectat in ſua dioceſi.extra de exceſ.prela.c.ſicut vnire.xvi.q.vij.omnes baſilice.

s ¶ Inſtituerint.ꝙ inſtitutio pertineat ad iudicem ſiue prelatuꝫ eccleſiaſticum ꝛ maxime ad ep̄m habes de inſtitu.c.iij.de heredi. Cum ex iniūcto.ad finem.

t ¶ Eiſdem.ſ.eccleſijs vel capellis.

v ¶ Interdixerint.ſ.ſubditos ſuos vt predictū eſt. Et ſic ex hoc colligi pōt ꝙ non ſolū loca interdicūtur ſed perſone. Cui cōcor.de ſen.excō.c.ſi ſententia.

x ¶ Decimis.de quarū iure percipiendi vel retinēdi ſi agat̄ iudex ſecularis cognoſcere nō debet qꝛ illud eſt ius ſpūale.ꝛ ſic ꝓcedit glo. Ber.extra de fo.cōpe.c.ex tenore.glo.iii.ꝛ.xi.q.i.in ſumma.ꝛ qḋ notat Cardi.de iudi.c.viii.ꝟ.dependentibus.li.vi.ꝛ.c.ꝟ.per Archi. Simpliciter vero de fructibus decimarū pōt cognoſcere iudex ſecularis cū non ſit cauſa ſpūalis.qḋ pꝫ qꝛ laicis poſſunt cōcedi titulo locatōnis.de locato.c.veſtra.ꝛ vendi vt ibi notat Io.an.ꝛ nō.in.c.ꝗuis.de decimis.ſed ſi eſſent ſpūale id fieri nō poſſet.ne ꝓlati vices ſuas.c.querelam. Et ad hoc optime facit.c.poſtulaſti.de homici.ꝛ de vſuris.c.quāto. Et ſic cōcludit Iaſpar de Caldrinis in concilio.xv.de foro cōpe. Et ideꝫ tenet Petrus de ancho.in re.iuris ea que.li.vi.in.v.q.

y ¶ Limitibus parrochiarū.eꝭ de ꝓoch.c.cū ſup eo.cū ſua glo.

z ¶ Similibus.de quibus aliqua notant̄ extra de foro cōpe.c.cū ſit.ꝟ.malefactores.per Ber.ꝛ ibi optime per An.de butrio quando.ſ.cauſa aliqua ſit mere eccleſiaſtica quādo mixta.ꝛ multū bñ e.c.per Io.in coll. Sed illa locū habent potius in criminalibus cū tn̄ exempla hic poſita procedant in cauſis ciuilibus ꝛ ideo ꝛ in ſimilibus vtputa matrimonialis cauſis teſtamentarijs ꝛ huiuſmōi

Quarum causaꝝ cognitio solum spectat ad iudicē ecclesiasticum. Idem est de questione legitimitatis. de ord. cog. tuam. ꝙ si. sint se. latos. de sen. excō. c. si iudex laicus. §. i. li. vi.

possunt[a] ad seculare forum aliquatenus pertinere siue etiam[b] cognouerint de peccatis[c] subditorum et eorū excessibus sicut de[d] periurio[e] fidei[f]: transgressione: sacrilegio[g]: violatione aut perturbatione ecclesiastice libertatis[h]: presertim cū ipsius[i] violatores necnon libertatuz perturbatores[k] per cartas[l] domini regis[m] anglie ecclesie[n] cōcessas in sententiam excommunicationis[o] incidant ipso facto. Et si inter[p] clericos suos[q] cognoscāt vel inter laicos contendentes et clericos defendentes[r] in personalibus[s] actōibus sup cōtractibus[s] vel quasi: delictis[t] vel quasi[v] etiā si psonas[x] ecclesiasticas[y] ad mādatū dñi regis i foro seculari amerciatos[z] non cōpulerit ad amerciamēta hmōi soluēda seu ipsa[a] nō soluerit[b] p eisdē[c]: si iurisditionē[d] suā[e] i ecclesiis vel capellis episcopatibus[f] seu mōasteriis[g] annexis[h] p mortē platoꝝ[i] aut cessionē[k] vacātibus[l] exercuerit canonicā[m] et ɔsuetā[n]. Et si qua huiusmodi fecerint vel non fecerint pertinētia

a ¶ Non possūt. quia iura tēporalia sup talibus disponendi facultatē nō habēt. ex de cōsti. c. ecclesia. de iudi. c. decernimus. cū similibus.

b ¶ Siue etiam. vers.

c ¶ De peccatis. Quorū occasione cognitio ptinet ad iudicem ecclesiasticum vt dictū est. s. de fo. cōpe. c. circūspecte agatis.

d ¶ Sicut de. post exēplū

e ¶ Periurio. de cuius vinculo si dubitet an liget vel non cognitio ptinet ad ecclesiam. de elect. venerabilē. de iureiur. quāto. Et sic stat. c. pdicādū xxii. q. i. Facit ad hoc qd notat de fo. cōpetē. c. vlti. p Io. an. i no. li. vi. Ubi dicit ꝙ in foro contentioso qñ versat alterius interesse et agit vt iuramētū seruet tunc pt esse iudex nō solū ecclesiasticus sed secularis: dūmō non reuocetur in dubiū an iuramentū sit licitū nec ne et ꝙ iudex secularis possit cognoscere ptz de iureiur. c. licet. li. vi. ibi: cōpulsus eis cōstet legitime etc. Et ꝙ sup iuramēto cognoscit iudex ecclesiasticus est casus. d. c. vlti. Et est rō quia piuriū directe concernit dei irreuerentiam ꝙ ppie est religioni xpiane ɔtraria. Si vero excipiatur de iuramento coram iudice laico pōt cognosci et diffiniet seruando ius canonicū. Et ad hoc cōpelli pōt p iudicē ecclesiasticū vt. d. c. licet. in fi. et de pact. c. quāuis. li. vi. et C. si aduersus vend. aut. sacra puberū. Si tñ vertat in dubiū probabile an iuramentū sit licitū vel non: tunc dz remitti ad iudicem ecclesiasticū. Et sic loquit. c. venerabilem pal. Et sic pt intelligi dictū Hostien. in. c. tuam. ex de ordi. cogni. Nec ob. de iudi. c. nouit. quia rex Anglie adiit iudicē ecclesiasticū qd potuit. d. c. vlti. tñ textus illius c. nouit nō phibet qn iudex secularis possit cognoscere si pmo adeatur. Item ibi cōcurrebat rō pacis que spectat ad iudicē ecclesiasticū. de treug. et pa. c. i. Et defectus alterius superioris etc. ꝙ si. sint le. ꝓ venerabilē. §. insup. Et sic crimē piurii nō est crimen mere ecclesiasticū sed mixtū vnde non mutat ex eo forus sed accumulat fm Ioh. an. Et huic fule ɔcor. nōta p Antho. de butrio. de foro ɔpe. c. cū sit. §. tertius casus. ꝙ dicit ꝙ etiā vbi agit de dissolutione vel absolutiōne vinculi iuramenti solus iudex ecclesiasticus cognoscit et absoluit vt in. c. venerabilem. de elec. et notat de iureiur. c. quanto. ¶ Ex predictis colligi pt practica libellādi in cā periurii ad euitandū phibitiōnes regias vt. s. dicat sic. A. pponit in iudicio cōtra B. ꝙ idem B. fidei sue interpositiōe seu alias iuramēto suo medio pmisit et se astrinxit dicto A. tali die fideliter soluturū quasi tñ iuramentū et fidē idē B. dicto die adueniente pmissum suū hmōi nō seruando s; ɔtra illud temere veniendo dānabiliter violauit minus canonice pretēdēs se dicti iuramēti seu alias fidei sue interpositiōis hmōi vinculo nō ligari. Cum re vera fidei sue interpositio seu alias iuramentū hmōi ipm ad premissa fideliter seruāda fm ius diuinū et istituta canonica sub pena peccati mortalis effectualiter astrinxerit et astringat et tunc i cōclusiōe libelli petat sic quare facta fide que requiritur in hac parte petit pars dicti A. p vos dñm iudicem antedictū pnūciari decerni et declarari supradictū B. fidem sue fidei interpositiōe seu alias iuramenti vinculo ad seruandū et implendū pmissa de iure diuino et iuxta canonica instituta effectualiter et sub pena peccati mortalis astrictū et ligatū fuisse et esse necnō eūdem B. fidē suā seu iuramentū hmōi temere violasse ac pro violatione ipsa canonice puniendū fore et puniri debere.

f ¶ Fidei transgressione. qñ scz aliquid pmissū est per fidei interpositionē absq; alio iuramento. Talis nanq; interpositio ligat ad instar iuramenti fm ea que dixi. s. de iureiur. c. presbyteri. §. et inspectis.

g ¶ Sacrilegio. Istud crimen non est mere canonicū: quia eius cognitio ptinere poterit ad iudicem secularē saltem quo ad penā. C. de epi. et cle. l. si quis in hoc genus. Et hoc fatet Hosti. quo ad penā corporalem. Secus tñ quo ad censuras ecclesie contra talē fulminandas.

h ¶ Libertatis. de qua plenius dictū est. s. de imu. eccle. per totum.

i ¶ Ipsius. s. ecclesie.

k ¶ Perturbatores. hec lra videt distinguere inter violatores et perturbatores vt scilz ecclesia siue eius imunitas dicat violari. Libertas vero eiusdem dicat perturbari. Sz hi termini vt sepius promiscue ponūtur.

l ¶ Cartas. quaꝝ vna dr magna carta. alia dr carta de foresta.

m ¶ Regis anglie. scz hērici tertii.

n ¶ Ecclesie. scz anglicane

o ¶ Excōicatōis. qd autē hic dr tales icidere i sententiā excōicatōis p cartas a rege ɔcessas. Intelligas sic p cartas. i. put cōtinetur in cartis. Nam excōicationis sententia non fuit lata p ipm regē sed de ɔsensu regio fuit lata p bonifaciū archiepm Cātuariēn. et eius suffraganeos sicut habetur in floribus hystoriarū sub Anno dñi. M. cc. lvi. et dicti dñi regis anno. xl. et etiā sub anno dñi. M. cc. liii.

p ¶ Et si inter. vers.

q ¶ Clericos suos. scz qñ vtraq; pars est clericus.

r ¶ Clericos defendentes. quo casu actor dz sequi forū rei. extra de fo. cōpe. c. si clericus.

s ¶ Personalibus actionibus. de quibus habes inst. de act. in pn.

s ¶ Cōtractibus vel quasi. de quibus inst. a ti. de obligatōibus vsq; in fi. illius tertii libri p totum.

t ¶ Delictis. de quibus inst. de ob. ꝙ ex delicto nascūt p totū.

v ¶ Vel quasi. vt inst. de ob. que ex quasi delicto nascūtur p totū.

x ¶ Si personas. vers.

y ¶ Ecclesiasticas. etiam licet clerici non sint sed cōuersi fm ea ꝙ leguntur et notant. xvii. q. iiii. c. quisquis. et dixi. s. de iudi. c. Item quod illi. §. psonas ecclesiasticas.

z ¶ Amerciatos. i. mulctatos.

a ¶ Ipsa. scilicet amerciamenta.

b ¶ Non soluerint. scilicet prelati.

c ¶ Pro eisdem. scz clericis siue psonis ecclesiasticis.

d ¶ Si iurisditionem. vers.

e ¶ Suam. supple ecclesiasticam.

f ¶ Episcopatibus. i. mense episcopali.

g ¶ Monasteriis. i. locis religiosis vtputa abbatiis / prioratibus et huiusmodi.

h ¶ Annexis. i. vnitis incorporatis siue appropriatis.

i ¶ Prelatorum. scz epoꝝ / abbatum / vel priorum.

k ¶ Cessionē. i. renūciationē. In cessione tñ epoꝝ requirit licentia pape. ex de renū. c. nisi cū pridē. vbi de hoc glo. vii. p Ber. Sic etiā epoꝝ translationes fieri nō pūt sine licētia pape et eius auctoritate. vii. q. i. mutationes. de transla. epoꝝ. c. i. Epus etiam non pt fieri monachus incōsulto papa. vii. q. i. scias. vbi de hoc p Io. et. c. hoc nequaq; in glosa. et. c. suggestum.

l ¶ Vacātibus. In ꝙ casu dñs rex de ɔsuetudine et prerogatiua sua vēdicat custodiā siue guardiā ecclesie siue monasterii vacātis. Que tñ custodia siue guardia ad eū spectare n pt nisi respectu bonoꝝ tpaliū ipius ecclesie vt dixi. s. de imu. eccl. c. ɔtigit aliqn. §. custodiā obtinēte. Et de hac materia ibi p totū illō. c. ex qbus pz ꝙ i talibus ecclesiis appropriatis iurisditio spūal' rōe tal' custodie non ptinet ad dñz regē.

m ¶ Canonicā. sume qd est. s. iurisditōz. Et de hac iurisditōe vide ꝙ legūt et notant de of. ord. conquerēte. et de elec. transmissam. §. de talibus. per Ber.

n ¶ Cōsuetā. i. hoc dr quia ɔsuetudo dat iurisditōz et pscribi pt. s. de fo. ɔpe.

ad officia eorũdẽ. Statuimus' auctoritate p̃ntis cõcilii ꝙ archiep̃i: ep̃i: et ceteri' prelati non veniant pro hmõi' sp̃ualib' euocati cũ iudicandi' xp̃os' dñi nulla sit laicis attributa ptãs apud quos necessitas manet obsequendi'. Ut tamẽ honori' regio deferat maiores' prelati dñs regẽ adeant' vl' sibi scribãt' ꝙ hmõi mãdatis regiis parere' nõ possunt absqʒ periculo sui ordinis'. Et si forte' dñs rex in suis attachiationib'': ꝓhibitõib'': sũmonitiõibus' nõ de decimis sed de iure' patronatus. nõ de fide mẽtita seu ꝑiurio' sʒ de catallis'. nõ de sacrilegio vel ꝑturbatione ecclesiastice libertatis: sed de transgressione' subditorꝝ' suorꝝ ⁊ balliuorꝝ' quorꝝ' correctiones' ad se' asserit ꝑtinere fecerit mentionẽ' tũc' intimẽt ei' ꝑlati' ꝑdicti ꝙ non de patronatu catallis seu aliis ad forum ipsius' pertinentibꝰ cognoscũt' vl' cognoscere intendunt sed de decimis peccatis et aliis mere' spiritualibꝰ ad officiũ' ⁊ iurisditõnẽ' eorꝝ ꝑtinẽtibꝰ ⁊ ad aiarꝝ' salutẽ monẽdo' et rogãdo ꝙ ip̃os' nõ ĩpediat ĩ ꝑmissis'. Et nichilominꝰ' ep̃s' dñm regẽ adeat et iterato' moneat' vt sue aie saluti cõsulat ⁊ ab hmõi mãdatis' oĩo' desistat. Et si nõ destiterit' tũc' ad denũciationẽ ep̃i' archiep̃us ꝯuocatis duobꝰ ep̃is vl' tribus vel pluribus quos duxerit euocãdos si ĩ ꝓuĩcia extiterint. Alioqñ' Lõdoñ. ep̃us tanqȝ' ep̃orꝝ decanus duobus ep̃is vel pluribus sibi adiunctis' dominum regẽ adeant ⁊ ip̃m moneant' diligẽtius reqrẽtes ꝙ mãdatis supsedeat supradictis.

cũ ꝯtingat. et notatur ꝑ Inno. de offi. or. c. cõquerente. et potest ex consuetudine iudex ecclesiasticus ꝗrere iurisditionẽ etiã in his que ꝑtinent ad iurisditionem laicorꝝ. facit de imu. eccle. c. qm̃. li. vj. et circa hoc vide notata de fo. ꝯpe. c. licet.

o ℭ Statuimus. secunda pars.

p ℭ Ceteri prelati. scilicʒ inferiores.

q ℭ Huiusmodi sp̃ualibus. de quibus scʒ supra dictum est.

r ℭ Cũ iudicandi. ratio precedentium.

s ℭ Xp̃os. i. ep̃os ⁊ sacerdotes q̃ sunt vncti. xp̃us enĩ idẽ est qḋ vnctus. et sic dicturꝰ a crismate. Preceptũ ei fuit iudeis vt sacrũ cõficerẽt vnguẽtum quo pungi possent hi q̃ vocabant ad sacerdotiũ vel ad regnũ. Et sicut regibus nostris indumentum purpure insigne est regie maiestatis. sic illis sacra vnctio vnguẽti nomen ac ptãtẽ regiã cõferebat vt nõ. arch. de ꝯse. di. iiii. cap. si baptisata. Et de istis dr̃ ꝑ psalmistã. Nolite tãgere xp̃os meos. ps. ciiii.

t ℭ Obsequendi. de ꝯsti. c. ecclia. de re. ecc. ñ alie. c. cũ laic. xcvj. di. bñ q̃dẽ. circa mediũ.

v ℭ Ut tamen. ʒc.

x ℭ Honori regio. Iust. si iud. regẽ honorificate. i. Pe. ii. Et regi obediendũ est. viij. di. que ꝯtra. xviij. di. si ep̃s. ꝑ Io.

y ℭ Maiores prelati. s. archiep̃i ⁊ ep̃i.

ʒ ℭ Adeant. personaliter si prope sit.

a ℭ Scribant. si longe distet.

b ℭ Parere. id est obedire.

c ℭ Sui ordinis. quo astringunt̃ ad obediendũ et ad obseruandum canonica instituta. de ꝯsti. c. i. Pro quo vide qḋ dixi. s̃. de sacra vnctione. c. cum sacri. ẜ. reluctantes.

d ℭ Et si forte. Tertia pars.

e ℭ Attachiationibus. que sunt citationes reales ꝑ captionẽ realem corporum ⁊ aliquando rerum.

f ℭ Prohibitionibus. quibus in talibus non est parendum. de iudi. c. decernimus. Et solent fieri ꝓhibitiones circa exercitium iurisditionis.

g ℭ Sũmonitionibus. q̃ sunt citationes quibus licet ꝯparere ꝑ ꝓcuratorẽ qui in foro t̃pali dr̃ attornatus.

h ℭ Iure patronatus. cuius cognitionẽ ad se ꝑtinere vẽdicat curia regia licet cũ iuris patronatus sit annexa sp̃ualibus et sic ꝑtineat ad forũ ecclesiasticũ. de iudi. c. quanto. Sed cõsuetudo dat cognitionẽ foro t̃pali et hoc fateri videt̃ hec ꝯstitutio ĩ hoc loco.

i ℭ Periurio. cuius cognitio ꝑtinet ad ecclesiam vt. s̃. dixi.

k ℭ Catallis. que ꝓprie ꝯsistunt in bonis temporalibꝰ mobilibꝰ et est vulgare anglicorum.

l ℭ Transgressione. que sic dr̃ qñ ꝓ delicto intentat̃ actio ciuilis.

m ℭ Subditorꝝ. i. hominũ ligeorꝝ ipsius regis.

n ℭ Balliuorum suorꝝ. id est officialium siue ministrorꝝ ad precepta regia exequenda.

o ℭ Quorꝝ. scʒ subditorum siue balliuorum.

p ℭ Correctiones. i. punitiones ꝓ suis transgressionibus.

q ℭ Ad se. scilicet ad ipsum regem et ipsius curiam.

r ℭ Mentionem. et sic variando veritatem facti quo ad causam in qua proceditur.

s ℭ Tunc. scʒ qñ in suis lr̃is siue breuibus alio modo vel sup alia re asserit iudicem ecclesiasticum ꝓcedere ꝙ̃ sit veritas.

t ℭ Ei. scilicet regi.

v ℭ Prelati predicti. scilicet maiores.

x ℭ Ipsius. scilicet regis.

y ℭ Cognoscunt. scilicet iudices ecclesiastici.

ʒ ℭ Mere spiritualibꝰ. talibꝰ videlicet de quibꝰ iudex secularis cognoscere non potest.

a ℭ Officium. vt in his q̃ ponunt̃ in ꝑncipio huiꝰ capituli.

b ℭ Iurisditionẽ. vt ĩ his que dicta sũt. s̃. e. ẜ. i. ʒc. de caus. et sequentibꝰ.

c ℭ Animarum. vbi scilʒ agitur ad punitionẽ peccatorꝝ s̃m ea que legunt̃ et notantur de iudi. capitulo nouit.

d ℭ Monendo. auctoritatẽ importat qua tales prelati in sp̃ualibus superiores sunt regibus ⁊ eis presunt. de ma. et ob. solite. de iudi. c. nouit. ẜ. non igitur.

e ℭ Ipsos. scʒ iudices ecclesiasticos.

f ℭ Premissis. scʒ pertinentibus ad eorꝝ officia et ad eorꝝ iurisditionem

g ℭ Et nichilominꝰ. ʒc.

h ℭ Episcopus. scilicʒ in cuius diocesi fiunt talia grauamina.

i ℭ Iterato. et sic requiritur monitio pluries repetita. et debet hec iteratio fieri diuersis vicibus et ꝑ aliq̃ tẽporꝝ interualla de sen. exco. c. ꝯstitõẽ. li. vj.

k ℭ Moneat. i. hortando inducat et requirat.

l ℭ Mandatis. impedientes iudices ecclesiasticos ne possint libere exercere ea q̃ spectãt ad eorꝝ officia et iurisditõẽ scʒ ecclesiasticã.

m ℭ Omnino. sic videlicet vt non renouentur. Non enĩ sufficit esse renouatum nisi duret. ff. de in rem ver. l. si pro patre. ẜ. item.

n ℭ Non destiterit. scilicet rex.

o ℭ Tunc. scʒ post binam requisitionem factam per episcopũ.

p ℭ Episcopi. scʒ sic in exercenda sua iurisditione grauati.

q ℭ Alioquin. scʒ si fuerit extra ꝓuinciam.

r ℭ Tanqȝ. vere ponitur et non similitudinarie. Habet nanqȝ archiep̃us Cantuarien. in collegio ep̃orũ ep̃os London. decanũ wintoñ. Cancellarium. Lincolñ. vicecancellariũ. Sarisbur. precentorem. wigorñ. capellanũ. Roffeñ. cruciferarium.

s ℭ Adiunctis. supple si voluntarie eum associare voluerint. Alias autem vt videtur eos ad hoc compellere non poterit. Et hoc videtur innuere littera que premittitur de archiepiscopo qui potest huiusmodi episcopos conuocare que tamen potestas nõ tribuitur hic London. episcopo per expressum. Unde casus omissus habetur pro non expresso. de rescriptis. c. susceptum. li. vj. Et relinquitur dispositioni iuris communis. quia si legislator aliud voluisset aliud expressisset. de deci. c. ad audiẽtiã. E cõtra tñ videtur ꝙ in tali casu ep̃s Lõdoñ. possit aliqȝ ex ep̃is ad se vocare cũ alias ptãs sibi hic ꝯcessa esset frustratoria et alias status iurisditionis ecclesiastice et libertatis eiusdem depiret. Facit. ff. de iurisdi. om. iudi. l. cui iurisditio. de offi. dele. c. i. et. c. preterea. ⁊. c. sigñt et c. prudẽtiam. ⁊ ẜ. ⁊. c. suspitiõis. ⁊. ꝓuiso. de testibꝰ. c. cũ lr̃is. Et hoc puto verius vt scʒ talis ptãs sibi cõpetat auctoritate huius constitutionis: que alias esset frustratoria vt predixi.

t ℭ Moneant. Et sic hec erit tertia monitio que hʒ precedere vi dictam. de sen. exco. c. constitutione. li. vj.

v ℭ Et si dominus. Quarta pars.

x ¶ Attachiationes. ſcꝫ prius vel poſterius factas.
y ¶ Alios. laicos ſiue clericos vt ĩ. patet.
z ¶ Tunc. poſt talem proceſſum.
a ¶ Ipſos. ſcilicet prelatos maiores vel minores. nã ad alios iudices eccleſiaſticos qui non ſunt prelati nõ extendit hec ꝯſtõ cuꝫ ſit penalis. de pe. di. j. pene. de re. iuriſ. c. in penis. li. vj. Hec nanqꝫ ꝯſtitutõ de officialibus cõmiſſariis et aliis iudicib' eccleſiaſticis non facit mẽtionẽ igit' ⁊c. Sꝫ ĩ. in fi. c. fit extenſio ad alios etiam clericos inferiores.
b ¶ Diſtringentes. ſcꝫ in bonis.
c ¶ Forma iuris. ſcꝫ monitione canonica pmiſſa vt deſiſtant. ⁊ ſic monitiõibus nõ obſtantib' ſiue exhortatõnibus factis ipſi regi. nichilominus monendi ſunt ipſi' officiales anteq̃ pcedat ꝯtra eos ꝑ cẽſuras ð ſen. exco. c. ſacro.
d ¶ Sententias. vt ſ. i. pars altera inſtigat ꝓut qualitas pſone et delicti exegerit.
e ¶ Idẽ fiat. v. pars. Et dic idem ſcꝫ qḋ dictũ eſt in ꝟ. pcedenti. vt ſ. monitione pmiſſa arceant hi de qbus ſupra dictũ eſt.
f ¶ Et ſi. ⁊c.
g ¶ Duritia. q ſonat i idẽ qḋ ptinacia.
h ¶ Perſeuerauerit. ſuple pcedendo ꝯtra iſtos prelatos nõ obſtantib' monitõibus eis factis ⁊ ſuſtinẽdo cẽſuras ſuſpẽſionis et excõicatõis cõtra eos latas.
i ¶ Loca. i. ville / parrochie / caſtra / oppida / maneria ⁊ alia iſtoꝝ habitacula vt ptꝫ ĩ. e. ꝟ. Et ſi dñs rex. et ſic ob delictũ vnius quiqꝫ punitur cõitas. Qḋ verũ intellige i delicto dñi ipſius loci vł capitanei vel alteri' gubernatoris. Quod dic vt in. c. ſane. de offi. dele. de vſuris. caꝑ. primo. verſus finem. libro. vj.
k ¶ Terre eoꝝ. de quibus terris hoc intelligitur. vide. ſ. de immu. eccle. c. vt inuadentibus. ꝟ. terre ſue.
l ¶ Dioceſanos. ſingulos ſcꝫ in ſuis dioč. Nam extra territoriũ ſuum propium non teneret talis ſententia. ff. de iuriſ. om. iudi. l. fi. de ꝯſti. c. ij. li. vj.
m ¶ Denũciationem dioceſani. hec denũciatio fiet poſt decretũ ipſius ordinarii interpoſitũ ſuper ſententia ipſius interdicti particularis. Epiſcopus nanqꝫ in cuius dioceſi fiunt talia grauamina ratõne delicti in ſua dioceſi cõmiſſi feret hanc ſententiam que tamen quo ad terras exiſtentes in dioceſibus alienis ſe nõ extendet ſed per denũciationem epiſcopi ſic grauati ſinguli epiſcopi procedent vt hic dicitur ſm formam que ponitur ĩ. e. ꝟ. et ſi dñs rex. ꝟ. et ſi rex.
n ¶ Pñtis cõcilii. celebrati apud lambhyth. ãno dñi. M. cclx.
o ¶ Et ſi taliter. Sexta pars.
p ¶ Ab officio. ſcilicet clericali ſiue eccleſiaſtico.

q ¶ Suſpendantur. per ſententiam. r ¶ Et ſi. ⁊c.
r ¶ Perſeuerauerint. ſcꝫ poſt huiuſmodi ſuſpenſionem.
s ¶ Satiſfaciendũ. pti leſe et etiam iudici cuius iuriſditionẽ ſic ꝑturbauit. de imu. eccle. c. qm. in fi. li. vj.
t ¶ Prouentuũ bñficioꝝ. ⁊ ſic ſuſpendi debent a beneficio.

Et ſi dñs' rex ſpectis huiuſmõi exhortationibus ⁊ monitiõibus ad attachiatiões' hmõi vel diſtrictões ꝑ ſe vel ꝑ alios' proceſſerit tũc' vicecomites et alii qui cũqꝫ balliui ipſos' attachiantes ⁊ diſtringentes' ꝑ locoꝝ dioceſanos in forma' iuris ꝑ excõicatõis ⁊ ſuſpẽſiõis ſñias' arceanť. Idemqꝫ' fiat ſi vicecomites aut balliui ad attachiatões et diſtrictões ꝓceſſerint pendẽtibus ſupradictis monitionibus dño regi taliter faciẽdis. Et ſi' vicecomites vel balliui in ſua duritia' pſeuerauerint' loca' in qb' cõmoranť ⁊ terre' eoꝝ quas habẽt in prouincia Cãtuarieñ. ꝑ locoꝝ dioceſanos' ad denũciationem' dioceſani in cuius epatu tales ſiunt diſtrictiones interdcõ eccleſiaſtico preſentis' auctoritate cõcilii ſupponantur. Et ſi' taliter attachiantes clerici fuerit et bñficiati ab officio' ſuſpẽdanť'. Et ſi' i eoꝝ malitia pſeuerauerint' ad deſiſtendũ et ſatiſfaciendum' ꝑ ſubtractionẽ prouẽtuum' beneficiorum ſuoꝝ arceãtur. Nõ beneficiati' vero ꝑ quiquẽniuꝫ' ſi ad beneficiũ eccleſiaſticuꝫ in prouĩcia Cãtuarieñ. preſentati' extiterit mime admittanť. ¶ Clerici' vero q hecuia hmõi attachiatõnũ ſeu diſtrictionum dictauerit': ſcripſerit': ſignauerit': conſiliũ' aut auxiliũ dederit ſeu adhibuerit canonice' puniant. nec aliq' pmiſſoꝝ' certa rõne' ſuſpecti ad aliquod beneficiũ eccleſiaſticũ obtinẽdũ donec ſuper his canonice ſe purgauerit' admittanť. ¶ Et ſi dñs' rex competẽter' monitus vel alia ſecularis ptãs' huiuſmodi attachiatiões' nõ reuocauerit' epus qui diſtrict' fuerit terras: vicos': villas: ⁊ caſtra q dñs rex' vel alia ſclaris ptãs' i ſuo' epiſcopatu obtiet eccleſiaſtico interdicto' ſupponat. Et ſi rex' vel alia ſecularis ptãs i ſua duritia' perſeueret: ceteri coepi diſtrictõeꝫ hmõi quaſi cõem i oim et etiam cõem' iniuriam eccleſie reputãtes ciuitates: terras' dñicas: burgos: caſtra et villas ipſius regis vel alterius ptãtis i ſuis' epatibus exñtes preſentis auctoritate concilii eccleſiaſtico ſupponãt iterdcõ. Et ſi' nec ſic ifra .xx. dies' poſt modũ' attachiatões et di-

x ¶ Nõ bñficiati. ⁊c.
y ¶ Quiquẽniũ. a tpe ſuſpenſionis ab officio.
z ¶ Preſentati. ex collatione tñ electiõe vł alia ꝓuiſione vt videt bene poſſunt admitti qꝛ i eis nõ pcedit hec ꝯſtõ. Sed ſup hoc dic vt notaui. ſ. de iure patro. c. ꝑ ꝓuinciã. ꝟ. nõ tenere. ⁊c. ſꝫ vt melius.
a ¶ Clerici vero. ⁊c.
b ¶ Dictauerint. faciendo primas notulas.
c ¶ Scripſerint. manu ꝓpria.
d ¶ Signauerint. ſcilicet ſubſcribendo ſe.
e ¶ Cõſiliũ. ſiſc habes ð imu. eccle. c. qm. ꝟ. penť.
f ¶ Canonice. ad arbitriũ epiſcopi cũ hic non limitat pena.
g ¶ Nec aliqui. ⁊c.
h ¶ Premiſſoꝝ. ſ. clericoꝝ nõ beneficiatoꝝ.
i ¶ Certa rõe. i. euidenť.
k ¶ Purgauerint. ad arbitriũ epi ſꝫ ea q dixi. ſ. de purga. ca. c. i. ꝑ totum
l ¶ Et ſi dñs rex. Septima pars.
m ¶ Competenter. ſcꝫ vt ſ. dictum eſt.
n ¶ Poteſtas. i. magiſtratus.
o ¶ Attachiationes. ſuple vel diſtrictiones.
p ¶ Non reuocauerit. ſcꝫ poſt monitiones legittimas vt preſertur factas.
q ¶ Vicos. ſic dictos ab inhabitantibus vel qꝛ vicas tñ habent ſine muriſ. Et quomodo differant vicus / oppidũ / caſtellũ / ciuitas et municipiũ: nota. l. xxiij. q. viij. in qualibet per archid.
r ¶ Dñs rex. ſup. ſic monit'.
s ¶ Ptãs. facta prius monitione vt predictũ eſt.
t ¶ In ſuo epatu. idem videtur de terris que ſũt in epatu alteri' vt dictum eſt ſ. ꝟ. idem fiat. Sed hoc intellige vt ibi dixi et ſtatim ĩ. dicam.
v ¶ Interdicto ſupponat. et ſic habes ex hoc loco q epus pt punire iniuriã ꝓpriã. Et ſic eſſe iudex in cauſa ꝓpria. qḋ verũ eſt vbi impugnat impedit vel turbat ei' iuriſdictio ſm ea q leguntur ⁊ notantur. c. ſi. c. Romana. li. vj. x ¶ Et ſi rex. verť.

Caſus i q epus ẽ iudex in cã ꝓpria.

y ¶ Duritia. ſcꝫ nõ curando hmõi monitões et iterdictũ pticlare
z ¶ Cõem iniuriã. ſic ẽt iiuria facta vni clerico videť facta toti ordini clericali. de ſnia excõ. c. cõqueſti.
a ¶ Terras dñicas. nõ aũt regales. qꝛ tũc iterdiceret totũ regnũ
b ¶ Suis epatibus. largior eſt ſignio epatus q dioceſis: qꝛ epat' pt referri ad dioceſim alterius epi in q forſan alius epus hꝫ iuriſdictionem peculiarem. c ¶ Et ſi nec. ⁊c.
d ¶ Viginti dies. ꝯtinuos.
e ¶ Poſtmodũ. i. poſt ꝓmulgationem talis interdicti.

districtiones hmôi rex reuocauerit aut ob hoc manũ cõtra ecclesiã aggrauauerit archiepũs et epi suas dioceses supponãt ecclesiastico interdicto. ¶ Idẽ fiat de terris castris et burgis regalia hñtibus in ꝓuincia mẽorata. Et si aliquis epoꝝ in hac parte inuẽtus fuerit negligẽs aut remissus: ꝑ suũ metropolitanũ grauiter arguat: ⁊ si ꝑseuerauerit in sua negligentia canonice puniat ꝑ eũdem. Et nichilominus sua diocesis omniũ prelatoꝝ ⁊ sua auctoritate ⁊ cõsensu in presenti cõcilio adhibitis ecclesiastico subiaceat interdicto. Et si forte ab aliquo epo vl iudice ecclesiastico vel inferiori prelato cõpulso ꝑ districtiões vel spontanee comparẽte corã dño rege vel iusticiariis suis vt alleget priuilegium fori nisi in casu a iure ꝑmisso vt eos moneat vt a predictis desistant iniuriis: exigant acta ꝓcessus sui vt per ea appareat vtrũ contra ꝓhibitionẽ regiã in aliquo predictorum casuũ vel cõsimiliũ ꝓcesserit vel petant sup his iuramenta excusatões vl purgationes nullo mõ exhibeat acta vel iuret cũ instrumenta hmõi possint a partibus vel aliqua partiũ si necesse fuerit exhiberi. Et si clericus fuerit qui propter hoc fuerit arrestatus diocesanus taliter arrestati vel impetiti clerici vel archiepiscopus aut eps Lõdoñ. tanq̃ epoꝝ decanus cũ aliquibus epis sibi associatis sicut si fuerit eps arrestatus requirat eũ et puniat detentores. Et si necesse fuerit in hoc casu procedatur ad penas superi⁹ annotatas.

Idem.

¶ Clericus per se aut per laicã ptãtẽ intrusus excõicet ⁊ denũcietur ⁊ illo bñficio ꝑpetuũ careat: et si ꝑsistit ꝑ annũ ad q̃dlꝫ inhabilis fiat. Si vero ꝑ procuratorem clericũ fuerit intrusus procedat cõtra procuratorẽ simili pena ⁊ contra fautores more ĩfra scripto.

AD hec et infra. Qr frequẽter accidit q̃ nonnulli clerici per laicalẽ potestatẽ ecclias occupant parrochiales vel prebendales etiã curã aiaruꝫ hñtes et in eisdẽ absq̃ auctoritate ecclesiastica intrudunt. Statuim⁹ q̃ cleric⁹

f ¶ Ob hoc.id est propter ꝓmulgationem huiusmõi interdicti.
g ¶ Manum.id est potestatem.
h ¶ Cõtra ecclesiam.i.particularem vel vniuersaliter.
i ¶ Suas dioceses.i.quilibet suam diocesim.et sic archiepiscop⁹ totam prouinciam non potest supponere interdicto sed per singulos episcopos tota ꝓuincia potest interdici. In quo casu q̃ro an tale interdictum dicet generale vel speciale. Dic q̃ tale interdictũ est speciale respectu ꝓuincie nõ obstante q̃ omnes dioceses prouincie sunt interdicte q: talis vniuersalitas distribuit in singularitates. Unde dicẽdo interdico omnes dioceses talis prouĩcie perinde est ac si diceret interdico hanc et illam q̃ sũt in tali ꝓuincia. facit ad h̄ xix.di.c.j.de pe.dis.iij. Adhuc instant.de ma.⁊ obe.solite.ff.de offi.presec.vr.l.j.§.cum vrbem.de preben.statuis.ij.§.j.li.vj. Et hoc ꝓbare videt decre.cum in partib⁹ de verbo.sig.distinguendo generale interdictum a particulari siue speciali. Sed tale interdictũ cuꝫ ꝑ quẽlibet epm in suam dioce.ꝓmulgat dici poterit generale respectu illius dioces.
k ¶ Idem.vers.
l ¶ Regalia.supple ex ꝓuilegio talibus locis a dño rege specialiter concesso.
m ¶ Et si aliquis. Octaua pars.
n ¶ In hac parte.scꝫ circa executionem premissorum.
o ¶ Metropolitanus.i.archiepm. Differũt tñ archiepus et metropolitanus sm quosdam qꝺ sanis videt innui.xxi.dist.cleros. vbi dr q̃ archiepiscopus ꝑsidet metropolitanis ac ceteris episcopis. Et sic sentit archidiaconus in Rosar. ibidem.§.metropolitanus.et.c.presenti.de offi.ordi.glo.j.li.vj. wilhelmus tamen in clemen.vlti.de priuil.§.Archiepiscopo sꝫ suo finem dicit q̃ archiepus et metropolitanus idem sũt re.licet differant nomine. Dicit nanq̃ archieps respectu epoꝝ quoꝝ pñceps et summus est. metropolitanus vo dicit respectu ciuitatuꝫ in quibus constituũtur episcopatus a metro qꝺ est mẽsura ⁊ polis qꝺ est ciuitas.i.certa mensura ciuitatũ vel ecclesiaꝝ cathedraliũ.
p ¶ Et si.vers.
q ¶ Per eũdem.scilicet metropolitanum.
r ¶ Sua diocesis.id est episcopi sic negligentis.
s ¶ Subiaceat.i.ipso facto. Unde stante ista constitutione satis timendũ est nonnulle dioc.in regno Anglie subiaceant tali interdicto. nisi dicas q̃ ista pena solũmõ cõcernebat epos qui tunc fuerant. Et hoc videt innuere litera q̃ dicit oim ꝑlatoꝝ et sua ⁊c̃. et ibi in presenti concilio ⁊c̃.
t ¶ Et si forte. Nona pars.

v ¶ Iudice ecclesiastico. etiam licet non sit aliquis prelatorũ de quibus s̄.dictum est in principio capi.
x ¶ Inferiori.scilicet episcopo.
y ¶ Fori.scꝫ ecclesiastici qꝺ vt videtur tenetur facere sm ea q̃ leguntur et notant.ff.de iudi.l.si quis ex aliena. Sed illa.l.loquit ĩ casu dubij.hic tamen loquitur in eo quod est satis notoriũ. Et sic nõ tenetur venire ad allegandum priuilegium fori vt notat ꝑ accurs.in glo.dicte legis si quis.
z ¶ Permisso. videlꝫ eo qui sequitur.
a ¶ Eos.scꝫ iudices seculares.
b ¶ Moneat.scꝫ eps.
c ¶ Exigantur.i.petantur.
d ¶ Processus sui.s.iudicis ecclesiastici.
e ¶ Per ea.scꝫ acta.
f ¶ Super his.s.ꝓcessibus ecclesiasticis.
g ¶ Exhibeat.scꝫ iudex ecclesiasticus.
h ¶ Cũ.ponitur rõ ꝓcedẽtis ordinationis.
i ¶ Instrumẽta.scꝫ actorum.
k ¶ Partibus.scꝫ litigantibus.
l ¶ Aliqua.eius videlicꝫ cuius interest.
m ¶ Et si clericus. Decima pars.
n ¶ Clericus.qui non sit prelatus.
o ¶ Propter hoc.i.propter exercitium ecclesiastice iurisditionis.
p ¶ Arrestatus.i.attachiatus.
q ¶ Archieps.si sit in ꝓuincia.
r ¶ Episcopus londoñ.quando archiepiscopus est absens.
s ¶ Eum.scꝫ clericum.
t ¶ Puniat. arbitrarie.
v ¶ Et si.vers.
x ¶ Necesse fuerit. exigẽte malitia detinentis.
y ¶ In hoc casu. scꝫ detẽtionis simplicis clerici.
z ¶ Annotatas.scꝫ censurarum et interdicti sꝫ malitie et rebellionis exigentiam aggrauati.

Diuisio

a AD hec. Hec est constitutio eiusdem cuius et precedens. Et habet septem partes. In prima ponitur motiuum constitutionis condẽde. In.ij.ibi. Statuimus.procedit ad statutũ penale contra clericum in persona propria intrusum beneficio ecclesiastico. In.iij.ibi. Si vero.statuit de intruso per procuratorẽ. In.iiij.ibi. Dominus autem.ordinat de modo procedendi contra absentem cuius nomine fit intrusio. In quinta ibi. Fautores adijcit penam contra fautores. In sexta ibi. Si vero intrusiões. decernit q̃d fiet qñ tal intrusio fit ꝑ regiã ptãtẽ. In.vij.ibi. Si vero ꝑ aliũ.ordinat quo ad alios magnates in talib⁹ delinquẽtes.
b ¶ Curã habentes. sm ea q̃ legunt ⁊ nõnt de ꝑben.sup eo li.vj. et sic ista ꝯstõ in beneficijs nõ curatis nõ hꝫ locũ sicut alis solet ĩ c.cum qui.§.j.de preben.li.vj.
c ¶ Auctoritate ecclesiastica.i.sine institutione canonica.
d ¶ Statuimus. Secunda pars.

ſic[e] per ſe[f] vel ꝑ laicā ptātē[g] intruſus in eccleſia vel prebenda ſeruata iuris forma[h] excōicetur[i] et excōicatus ꝑ loci dioceſanū denūcietur et illo beneficio[k] imppetuū[l] careat ipſo[m] facto Et ſi[n] poſt latam in ſe ſententiam in intruſiōe huiuſmodi aīo ptinaci ꝑ duos menſes pſtiterit ꝑ locoꝝ dioceſanos vbi habet alia beneficia eccleſiaſtica ad denūciationē illi⁹ epi in cui⁹ dioceſi ſe intruſit ſeu ꝓcurauit ſe itrudi cuiuſqꝫ monitionē et excōicatōnē per dictum tempus[o] contēpſerit prouentus illorum beneficiorum quouſqꝫ cōgrue ſatiſfecerit ei ſubtrahāt[p] oio. Et ſi per[q] annum idem intruſus in huiuſmodi excōicationis ſnia pſeuerauerit extūc[r] ad aliqd bñficiū eccleſiaſticū[s] i ꝓuicia Cātuarieñ. minime[t] admittatur. Si vero[v] ꝑ ꝓcuratorem clericum fuerit intruſus[x] contra eūdē ꝓcuratorem mō

e ¶ Sic. i. ſine auctoritate eccleſie.

f ¶ Per ſe. i. abſqꝫ ptāte laica vel abſqꝫ violētia. Et ſic notat Io. de atona. ꝯcor. cū archi. in ꝯſtōne othonis ad elidendū. ꝟ. vi vel clam. licet Io. an. c. cū qui. de ꝓben. li. vj. teneat ꝯtrariū. vicꝫ ꝙ nō hꝫ locū pena contra intruſores ſtatuta niſi violenter ſint intruſi. Pro quaꝝ opinionum ꝯcor. pōt diſtingui. aut aliqs intrat poſſeſſionē beneficij vacuā auctoritate ꝓpria et tunc pōt ꝓcedere dictū Ioh. an. ſolle. aut auctoritate ꝓpria intrat poſſeſſionem bñficij ab alio detenti ipſo detinente inuito: et tūc ꝓcedit dictū archid. qꝛ tali poſſidēti et cōtradicēti cōpeteret interdictū vñ vj. et diceret ſpoliat⁹ vt notat de reſti. ſpol. c. cū ad ſedē. Et ſic ingrediēs dici poterit violētus. Et ſic notat ꝑ Lapū de caſtell. al legatione ſua. xij.

g ¶ Laicā ptātem. Idē intelligas ſi ꝑ clericā poteſtatē hoc fiat talē vicꝫ que nō ſit ordinaria nec auctoritatiua. nā ⁊ tales clerici inferius puniunt vt ptꝫ. j. ꝟ. fautores. Et vbi eſt eadē rō erit idē ius. ff. ad l. aquil. l. illud. maxime cū pene ſequētes nō ſint ſnie late ſꝫ ferēde.

h ¶ Iuris forma. ſcꝫ pmiſſa monitione canonica vt a tali beneficio actualr̄ recedat et illud dimittat.

i ¶ Excōmunicetur. a iudice homine.

k ¶ Illo beneficio. ſcꝫ in quo intrudit.

l ¶ Imperpetuū. i. qādiu vixerit.

m ¶ Ipſo facto. et ſi aliud bñficiū ꝯſilis cure eccliaꝫ ſcꝫ parrochialem prius habuerit eſt ēt illo bñficio ipſo iure priuatus. de ꝓben. cū q. ꝟ. j. li. vj. ⁊ ſic taliter intruſus carebit tam prius habito ꝙ̄ ſecundo in quod ſe intruſit.

n ¶ Et ſi poſt. verſ.

o ¶ Dictum tempus. ſcꝫ duoꝝ menſium.

p ¶ Subtrahantur. hodie talis eſt ipſis bñficijs ipſo iure priuat⁹ de ꝓbē. cū qui. ꝟ. j. li. vj. et hoc intelligit verū ſi primo habuit eccleſiā parrochialē curatā et poſtea ipſa retenta intrudit ſe in alia etiā parrochiali curata. Alioqn ſi bñficiū in q̄ intrudit ſit ecclia ꝓbēdal' curata nō erit pmo ꝓuat⁹ ipſo iure ſꝫ ꝑdet ius qd hꝫ in ſecūdo vt hic ⁊ notat ꝑ Io. an. dicto. c. cū qui. ꝟ. curata. li. vj.

q ¶ Et ſi per annum. verſ.

r ¶ Extunc. ſcꝫ lapſo anno.

s ¶ Eccleſiaſticū. etiam ſimplex. et ſine cura.

t ¶ Minime admittat. huic autē qd hic dr̄ talē nō debere admitti ꝑ ꝓuinciā obuiare videt ꝯſtō Octoboni amoris proprij. ꝟ. adijcientes. vbi ſic intruſus efficit inhabilis ad aliqd bñficiū obtinendū in ea dioceſi quā ſui ſceleris peſte turbauit et nō ꝑ totam prouinciam. et ſic videt ꝙ hec ꝯſtō ſit correcta ꝑ illā q̄ hac fuit poſterior. Vñ ſcire debes ꝙ ꝯſtōes quas habemus i regno anglie h ordine facte ſūt. ſcꝫ pmo ꝯſtōes Stephani langtoñ. in cōcilio Oxonieñ. Anno dñi. M. ccxxij. Deinde Othonis legati āno dñi. M. ccxxxvj. Poſtea ꝯſtōnes Bonifacij archiepi. anno dñi. M. cclx. Poſt has ꝯſtōes Octoboni apoſtolice ſedis legati Anno domi. M. cclxviij. Deiñ ꝯſtōes fris Io. pecchā archiepi apd Radyng. anno dñi. M. cclxxix. Et poſt ꝯſtōes eiuſdē apd Lambhith. anno dñi. M. cclxxxj. Poſt has edite ſūt ꝯſtōes Roberti wynchelſee anno dñi. M. cccv. Deinde ꝯſtōes walteri raynolde q̄ intitulāt Oxoñ. ij. ⁊ in qbuſdam libris aſcribunt Symoni mephā ſꝫ erronee. Vñ data illaꝝ ꝯſtōnū eſt anno dñi. M. cccxxij. cū tñ walterus raynolde obijt (vt dicunt cronice) Anno dñi. M. cccxxvij. cui ſucceſſit Symon mephā: et ſic ſtante data dictaꝝ ꝯſtōnū ptꝫ ꝙ edite ſūt ꝑ ipſū walterū. has ſeqbant ꝯſtōes Symonis mephā anno dñi. M. cccxxviij. Poſt has ꝯſtōes Io. ſtratford anno dñi M. ccc. Conſtitutiones Symonis iſlepe edite ſūt āno dñi. M. ccclxij. Cōſtitutiōes Symonis ſudburij facte ſūt anno dñi. M. ccclxxviij. Cōſtōes Thome arūdell facte ſunt in cōcilio Oxoñ. Anno dñi. M. ccccviij. Cōſtōes Henrici chychele edite ſūt Anno dñi. M. ccccxv. Cōſtōnū vo Edmūdi ⁊ Richardi archiepoꝝ datas nō ſcribo: qꝛ datā alicui⁹ earūdē nō vidi certā. verū tñ eſt ꝙ Richardus imediate ſucceſſit Stephano predicto. ⁊ Richardo ſucceſſit Edmūdus. Vñ quia ſicut ex pmiſſis apparet dicta cōſtitutio amoris ꝓprij. eſt poſterior iſta videtur ꝙ hec ſit ꝑ eā reuocata. Sꝫ michi videt ꝙ nō ſit reuocata qꝛ ſatis ꝯpatit ſe cū dicta ꝯſtōe. Nā pena ꝯſtōis amoris ꝓprij afficit pſonam ꝓmouendi iquātū eam inhabilitat ad beneficia illi⁹ dioc. i qua deliquit. Sic videlꝫ ꝙ admiſſio facta in ꝯtrariū nō valet. ſꝫ in caſu huius ꝯſtōis nō afficit pſona illa pena inhabilitatꝭ ſed reſtringit ptās epi ad quē ptinet admiſſio qui tñ ſi talem admittat confert ei titulū lꝫ male faciat et alias puniri poſſit faciēdo ꝯtra hāc ꝯſtōem Qd dic vt notat. ē. de ſacra vnctione. c. Cū facri. ꝟ. reluctantes. ⁊ ad hoc faciūt oia illa iura que volunt aliquid non fieri factum tñ tenet maxime cū h nō ponatur clauſula irritans ſi ꝯtrariū fiat. vel alias puniens ꝯtrafacientem. Nam ſi pena non ſit appoſita in lege vel in ꝯſtōe contra deuiantes lex illa ſiue ꝯſtō impfecta eſt vt colligi pōt ex notatꝭ docto. i. c. ij. de cenſ. li. vj. Et ad hoc facit qd legit et notat de ſenten. excō. c. romana. ꝟ. caueant. li. vj. et. e. ti. c. ſacro. i. rñſo. Et ad h ꝯcor. notata ꝑ Ber. i. c. Romana. ꝟ. ꝓ futuris. ⁊. ꝟ. collectiū per Io. an. li. vj. Et ꝙ hec ꝯſtō nō ſit reuocata ꝑ ꝯſtōnēꝫ Octoboni ꝓdictā pōt colligi ex notatis doct. de ꝯſtōib⁹. c. j. li. vj. vbi ſtudioſus poteſt videre argumenta ꝓ et contra.

v ¶ Si vero. Tertia pars.

x ¶ Intruſus. ſupple abſqꝫ auctoritate eccleſiaſtica vt dr̄ in prin. Et hic ſcias ꝙ intruſus pōt aliquis dici multis cōſiderationib⁹. Vno modo qñ aliqs fingit beneficiatū abſentē q̄ viuit fore mortuū et ꝓcurat ſe admitti ad bñficiū ipſius abſentis vel fingit eū reſignaſſe cū nō reſignauit. Talis nanqꝫ eo nō obſtante ꝙ eſt inſtitutus ꝑ epm et ſic occupat illud bñficiū titulo quodā colorato tñ qꝛ fraus et dolus ſibi patrocinari nō debēt: nec ex ſua malitia dꝫ aliquis cōmodū reportare. eo nō obſtante ꝙ tale beneficium occupat auctoritate eccliaſtica: intruſus dr̄ vt legit in ꝯſtōe othonis ad elidendū. cuius ſic intruſi pena eſt ſuſpenſio ipſo facto ab officio et beneficio vt ibi patet. Et idem ibi ſtatuitur in eo q̄ auctoritate propria ingreditur beneficium eccleſiaſticum altero illud beneficium poſſidente et poſſeſſioni eiuſdēꝫ incumbente. et illud armis defendit poſtqꝫ declaratum eſt ad alium pertinere. nec in primo caſu excuſat talem inſtitutio epiſcopi: quia talis inſtitutio fuit iniuſta et auctorizans videtur in illo caſu participaſſe delicto vt notat ibi Iohan. de athona. ꝟb. intrudi. In ſecūdo etiam caſu non excuſat inſtitutio epiſcopi auctorizabilis quin i arripienda poſſeſſione opus ſit auctoritate illius ad quem pertinet inducere in poſſeſſionem vt etiam notat Iohan. de athona dicto capitu. ad elidendum. ꝟ. auctoritate propria. Et illa cōſtitutio loquitur generaliter de quocunqꝫ beneficio eccleſiaſtico. Alia conſideratione dicitur intruſus qui etiam per epiſcopum inſtitutus eſt in eccleſia anteqꝫ vere vel ad minus probabiliter cōſtet de vacatione eiuſdem. Et talis inſtitutio ipſo facto eſt inualida vt legitur in conſtitutione Octoboni amoris proprij. ꝟ. ꝙ ſi contra. Et ſic inſtituens ſuſpenſus eſt ipſo facto a collatiōe/inſtitutione/et preſentatione beneficioꝝ donec rectori dicte eccleſie ipſius poſſeſſio reſtituatur. Et ſic inſtitutus ſi occupauerit eādem per tres menſes poſtqꝫ conſtiterit de vita ipſius rectoris oībus beneficijs que in regno Anglie obtinet ipſo facto ꝑpetuo eſt ꝓuatus. Et ad illud bñficiū qd ſic occupauit obtinendū ꝑpetuo eſt ihabil'. Et ſilr ſi nullū aliud bñficiū hēat nō ſolū inhabil' efficit ad illud bñficiū qd ſic occupauit ſꝫ ad qdcūqꝫ aliud i illa dioceſi

Intruſus dr̄ qs multis rōnib⁹

obtinendum. Tertia ꝯsideratiõe intrusus ẽ q̄ bñficiũ eccl'iasticũ ad p̄ntationẽ patroni occupat sine instĩõne canonica p̄ se vł p̄ alium. Et etiam q̄ absq̄ p̄ntatione patroni seipsum intrudit. Et talis nisi infra tres menses dimiserit beneficiũ sic occupatum incurrit ipso facto penas supradictas vt legit̃ in dicta ꝯstĩõe amoꝛ ꝓpꝛii. §. ceterũ. Quarta ꝯsideratiõe de intruso ẽ q̄ habẽs collationem vel institutionẽ auctoꝛisabilem ingredit̃ possessionem auctoritate ꝓpꝛia qñ beneficiũ hm̃oi ab altero detinet̃ et alius sciũ bit possessioni eiusdẽ q̄ casu opus est amotiõe incũbẽtis. de p̄bẽ. c. licz. li. vj. Et de tali intruso loqtur dicta ꝯstĩõ amoris ꝓpꝛii. in fi. Quinta ꝯsideratione de intruso q̄ p̄ laicalẽ p̄tãtem eccl'iam parrochialem siue curatam siue p̄bẽdalem occupat. i. q̄ auctoritate ep̄ali vel in ea parte p̄tãtẽ habẽtis institutus non fuerit. Nã eo ipso cẽseri dꝫ intrusus q̄ eccl'iam talem occupat sine auctoritate eccl'iastica vt in hac constitutione. Sexta ꝯsideratione de q̄s intrusus in casu. c. eũ q̄. §. i. de p̄bẽ. li. vj. qđ loquit̃ de illo q̄ vi vel iniuste se intrudit in beneficio cui iminet cura aiaꝝ. Cuius pena est vt ipso iure sit p̄uatus beneficio qđ cũ sibi cura prius obtinebat. Septima ꝯsideratio est q̄ intrusus ẽ qui violenter auctoritate ꝓpꝛia occupat q̄dcũq̄ beneficiũ eccl'iasticũ. cuius pena est vt amittat ius qđ forsan sibi cõpetit in hm̃oi beneficio sicut de hoc legit̃ de p̄ben. c. eũ qui. §. insup. li. vj.

Questio ¶ Iux premissa quero nũqđ admissus ⁊ institutus p̄ ep̄m possit ministrare anteq̄ corp̄alr̃ inducat̃ p̄ eũ ad quem ptinet. p̄missa faciũt q̄ nõ. Et sic sentire videt̃ arch. d. c. eum qui. cuius motiua ibi videas. Et inter cetera dicit q̄ hoc ꝓbat̃ p̄ illũ. §. insup. d. c. eũ qui. li. vj. Ibi tñ dñicus de sctõ geminiano dt q̄ ille. §. hoc nõ ꝓbat. q2 ille. §. solũ punit violentias. Lapus ab. dt q̄ ꝓ opinione archid. facit. c. pastoralis. de priuił. Paulus ẽt dt q̄ opinio archi. cõiter seruat̃ p̄ notata in. c. transmissa. de elect. archid. xvj. q. ij. sup glo. Sũme videt̃ reducere opiniões ad ꝯcordãtiam distinguẽdo. q̄ q̄cq̄ q̄s cõsequit̃ institutionẽ ab illo qui est ordinarius loci ⁊ hꝫ plenam p̄tãtem in re qualis est papa vbiq̄ et archiep̄s in sua ꝓuincia et ep̄s in sua diocesi. Et tũc p̄ solam institutionẽ absq̄ inductione in possessionẽ cõpetit libera administratio. Et sic intelligunt̃ nõta. d. c. transmissa. et. c. nosti. de elect. Et est rõ. q2 tales institutiones pleniorem habẽt auctoritatem. Et res et loca plenius subsunt eis maxime in sp̄ualibus ꝓpter qđ cõpetit eis instituere. de elec. querelam. Et ideo efficacior est eoꝝ institutio et intitulatio p̄ eãdem. Nam nõ exigitur vlterius cõniuentia vel assensus alterius. Ubi vero instituit ille q̄ nõ est ordinarius loci tunc p̄ solam instĩõnem sine inductione in possessionẽ nõ acq̃rit ius administrandi sed requirit̃ alterius supioris puta diocesani q̄ preest cure ⁊ regimini ꝯniuentia ⁊ assensus. Et ita potest intelligi alia opinio vt. d. c. pastoral'. Et hec distinctio est satis equa sm̃ Dñicum qui dt q̄ p̄mũ membrũ est verũ qñ beneficiũ vacat quo ad possessionẽ. Alias aũt si nõ esset vacãs nõ posset ꝓpꝛia auctoritate intrare p̄. c. licet de p̄ben. li. vj.

y ¶ Modo simili. sicut. s̄. dictũ est de principali.

z ¶ Subiaceat. scꝫ procurator.

a ¶ Si vero. verſ.

b ¶ Laicus. qui põt esse ꝓcurator in causis sp̄ualibus. de procura. capitu. i. li. vj.

c ¶ Forma iuris. monitione canonica p̄missa. de sent. excõ. c. sacro. ⁊. c. ij. c. cõstitutionem. li. vj.

d ¶ Dominus autem. Quarta pars.

e ¶ Citet. scꝫ formã de q̄ dixi. s̄. de iudi. c. q̄dã ruralium. ⁊. c. seq. vbi. ꝯ fratrum nostroꝝ. vel de hoc dic vt notat̃ extra vt lit. nõ ꝯte. c. qñ frequenter. §. porro. v. canonibus per Ber.

simili[y] procedatur et penis subiaceat[z] supradictis. Si vero[a] talis ꝓcurator laicꝰ[b] fuerit in forma iuris[c] excõicetur ⁊ excõicatꝰ publice nũcietur. Dñs[d] aũt absens citetur[e] q̄ si cõparens[f] ratificauerit factũ cuiuscũq3[g] ꝓcuratoris sui in hac parte[h] penis subiaceat p̄libatis[i]. Si vero[k] p̄ cõtumaciã se absentet p̄ spaciũ triũ mensiũ[l] expectatus si sit in regno maioris excõicatiõis sñia innodet[m]: ⁊ penas nichilominus pretaxatas incurrat: maxime cũ sacrilegio[n] inobedientiã[o] adiecerit ⁊ cõtẽptũ. Si vero fuerit[p] extra regnũ cõtra ipsũ vocatũ[q] post dilatiões trãsmarinas[r] mõ simili procedatur. Et ecclesia[s] seu p̄bẽda[t] in qua facta fuerit talis intrusio supponatur ecclesiastico interdicto[v]. Fautores[x] autem ⁊ cooperatores hm̃oi intrusiõis si clerici fuerint p̄fatas penas ꝯ clericos editas[y] icurrãt. Et si laici fuerint pẽis plectãt̃ ꝯtra laicos alias annotatis[z]. Loca vero et terre huiusmodi itrudẽtiũ[a] si ifra vnũ mẽsem[b] non satisfecerint[c] supponãt̃ eccl'astico iterdicto[d]

f ¶ Comparens. p̄ se vel ꝓcuratorem ydoneum.

g ¶ Cuiuscũq3. scꝫ clerici vel laici.

h ¶ In hac parte. i. in hac intrusione.

i ¶ Prelibatis. s̄. e. §. statuimus.

k ¶ Si vero. vbi.

l ¶ Triũ mensiũ. ꝯ h̄ opponit̃ d. c. ex tue. de cle. n̄ resi. vbi dat̃ spaciũ vj. mensiũ. sed illud loq̄tur i eo de cuiꝰ titulo cõstat ⁊ ad cuꝰ ꝓuatiões ꝓcedit rõe n̄ residẽtie. Sꝫ h̄ loq̄t̃ de eo d̄ cuꝰ titulo nõ cõstat q2 nullũ hꝫ vel minus validũ. Et iõ cũ maius imineat p̄iculũ ꝯ talẽ cautius est agendũ de elect. c. vbi p̄iculũ. li. vj.

m ¶ Innodet. p̄ sñiam.

n ¶ Sacrilegio. qđ ꝯmisit itrudẽdo se in tale beneficium.

o ¶ Inobedientiã. i. ꝯtumaciã nõ parendo citationi sibi facte.

p ¶ Si vero fuerit. vbi.

q ¶ Vocatũ. i. citatum.

r ¶ Transmarinas. q̄ scꝫ sunt arbitrarie considerato loco in quo dt eẽ et eius distantia sm̃ qđ notat Ber. ex' vt lite nõ cõtest. c. qñ frequẽter. v. canonibus.

s ¶ Ecclesia. scꝫ parrochialis.

t ¶ Prebenda. supple hñs curã annexã vt pꝫ in fñ.

v ¶ Interdicto. vnde in tali eccl'ia sp̄ãliter interdicta non p̄nt celebrari diuina seruata forma. c. alma. §. adijcimus. de sen. excõ. li. vj. q2 decre. alma loquit̃ qñ locus est interdictus: et tale vocatur interdictum generale. de pe. et re. c. qđ in te. §. i. li. vj. de verbo. sig. c. cũ in partibus. Potest tñ sacrm̃ baptismi in tali ecclesia cõferri q2 a quouis interdicto baptismus est exceptus. de sen. excõ. c. qñ li. vj. Sic notat Io. caldrini in tractatu suo de interdicto ecclesiastico. §. ij. v. p̄ predicta. vbi sequenti.

x ¶ Fautores. Quinta pars.

y ¶ Editas. s̄. §. statuimus.

z ¶ Annotatis. s̄. §. si vero.

a ¶ Intrudentium. actiue loquitur de hiis nõ q̄ intrusi sũt sed de laicis vel alijs tales p̄ suam potentiam intrudentibus.

b ¶ Unũ mensem. scꝫ a tp̄e monitionis sibi sup hoc facte.

c ¶ Non satisfecerint. scꝫ parti per hoc lese.

d ¶ Interdicto. sed si hm̃oi sñia interdicti lata sit in aliquem locũ p̄ inferiorẽ ordinario nũqđ ligat proferentẽ vel ipso maiorẽ Io. Cal. in tractatu suo predicto. §. quinto. vbi. h̄ tñ occurrit. dicit se credere q̄ supior vel ipse ꝓferens sñiam interdicti violans illũ est irregularis q2 hac irregularitate ligat̃ a canone. de sen. excõ. Is q̄. li. vj. cui subest de ꝯst. c. i. vbi. Et ꝓferẽs hm̃oi interdictũ si illud nõ seruat nõ reddit alios excusabiles si illud n̄ seruẽt lꝫ videat̃ posse dici ꝯtrariũ. ar. decre. petistis de p̄uil'. Sꝫ illa decre. loq̄t̃ cũ is ꝓ q̄ ⁊ ad cuiꝰ q̄relã ⁊ ad cuiꝰ fauorẽ latũ est illud non seruat: qđ nõ est ad aliũ casũ extẽdẽdũ cũ videat̃ p̄ modũ p̄uilegij lꝫ corpore iuris clausũ emanasse vt colligi pt ex ibi nõt̃ p̄ Inno. ⁊ host. q̄ aũt iuris p̄uilegia casus suos nõ excedãt pꝫ de p̄uil'. Sane. lꝫ si sint corpe iuris clausa vt ibi nõt Host. Ex q̄bꝰ seq̄t̃ q̄ ꝓferens interdictũ ⁊ illud nõ s̄uãs postea celebrãs est irregularis ⁊ p̄ ꝯns alij nõ excusant̃. Licet ei mala supioris trahant̃ frequẽter a subditis in exemplũ de voto. c. magne. Nõ tñ subditi p̄ hoc excusãtur a pena iuris. xvj. q. i. in canonibus. de temp. or. dilectus. de excel. prela. tanta. Sed nũqđ ꝓferens nõ seruando interdictũ per se latũ videatur illud relaxare. Dic q̄ si proferens dicat se hoc intendere tũc nec ipse nec subditi sunt irregulares: q2 sublato p̄ncipali cessant oĩa accessoria. C. de legi. l. nõ dubiũ. vt lite nõ ꝯte. accedẽs. l. fi. de no. o. nũ. c. ij. cũ similibꝰ. maxime cũ relaxatio interdicti nõ hẽat certã formã vt dixi. s̄. de hũi. c. i. §. p̄terea. v. iuris forma. Et ad h̄ facit qđ notat Io. an. in cle. i. de decimis in glo. sic suspẽsi. Si tñ ꝓferẽs h̄ nõ dixit sed mente solũ hoc intendebat tũc tã ipse q̄ alij subditi id nõ seruãtes sũt irregulares. q2 sicut verbalr̃ ſnīa erat lata ita et verbis eſt relaxāda.ff.de reg.iur.l.nichil. Et hoc verū ꝑterꝗ̄ in papa qui nō ſubiacet legibus.ff.de legi.l. ꝑnceps. Unde ſi i mēte gerat qbuſ interdictū relaxare lꝫ vbo non exꝑmat poſtea ſibi celebrantes nō eſſent irregulares. Sꝫ hoc caſu ſi ignorantes celebrarēt aio violandi interdictū grauiter peccarent.xxij.q.ij.hoies.et c.ſeq. i fi. Hec notat Jo. cal.in tractatu ſol.ꝭ. qn to.vꝫ.ꝫ nūq̄d.

e Si vo. Sexta pars.

f Eas.ſ.intruſiones.

g Cōpetētes. arbitrio ſcꝫ epi moderandis.

h Alioqn.ſi h nō faciat

i Illa dioceſi. in q̄ tal' intruſio facta eſt vt ſeq̄t

k Scd̄ꝫ formā.quā habes.ſ̄. c.j.

l Si vo p aliū. vij.ꝗs.

m Magnatē. vtputa ducere comitē vl' baronē

n Ptātē. magiſtratuꝫ vicꝫ q iuriſditioni ſcl'ari preeſt.

o Supi⁹.ſcꝫ in.c.j.

p Et ſi.vꝫ.

q Snias. excōicatiōis ꝛ interdicti.

r Propter hoc.i. propter talē intruſionem.

ſ Dioceſanū.ſ.illi⁹ dioceſ' in quo ſūt ipē terre.

t Iniuria.q̄ ad itruſio

v Inobedie- tnē. tia.q̄ ad monitionem.

x Cōtēptu.quē tal' icurrit reſpcū auctoritatꝭ iudiciarie

a Si aliq́. Hec ē ꝯſtō eiuſdē cui⁹ ꝛ precedēs. Et hꝫ duo dcā. In ꝑmo ordinat penā ꝯ laicos capientes clericos icedētes in tonſura ꝛ habitu clericali eoꝝ punientes. In.ij.ibi. Foris bānientes.extendit eaſdeꝫ penas ad foris bānientes eoſdem.

ſi vero' hmōi intruſiōes facte fuerint ex regia ptāte p loci dioceſanū moneaꝶ dominus rex ꝙ eas' faciet infra tp̄s competēs' reuocari: alioquin ' terre ꝛ loca q̄ dn̄s rex hꝫ in illa dioceſi' in qua facta fuerit intruſio eccleſiaſtico ſupponāꝶ interdicto ſcd̄m' formā ſupius annotatā. Si vero' p alium magnatē' ſeu ptāte' fiat talis intruſio p interdicti et excōicatōis ſnias vt ſupi⁹ arceatur. Et ſi' p duos mēſes hmōi ſnias' ſuſtinuerit propter hoc' in ſe latas ex tunc terre ꝛ loca q̄ obtinet in alia dioceſi p loci dioceſanū' eccleſiaſtico interdicto ſupponātur: nec relaxētur ſine ꝑſtate donec de iniuria' ꝛ obediētia' ac cōtēptu' ſatiſfecerit cōpetenter.

Idem.

Summarium noteſcit.

Si aliqui' clerici p laicalem ptātem capti fuerint' tonſurā' ꝛ clericatum' habētes ſi tp̄e' medio abraſi malicioſe' fuerint et ſuſpēſi' aut alio mō punitiᵇ abradētes vel ſuſpēdētes aut alio mō punientes coſdem' et ad hoc conſiliū vel auxilium impendētes penis ſubiaceāt ſupradictisᵏ Foris' vero bānientes huiuſmōi clericos ſimilib⁹ penis' percellantur.

Idem.

Sūmarium notum eſt.

Euenit' et infra' Statuimus ꝙ laici ad exoluēdū quaſlibet penas tā corporales' q̄ꝫ pecūiarias' canonicas' per prelatos ſuos eis inflictas ꝑciſe' p excōicationis ſniam cōpellāntur'. Impediētes' vero ne pene' hmōi exoluanꝶ p interdicti et excōicatiōis ſnias arceantur. Et ſi' pp hoc' ad diſtrictōes ꝑlatoꝝ' proceſſum extiterit': cōtra diſtrigentes p penas in ea parte dictatas' ꝓcedaꝶ.

Idem.

Sūmariū in ꝓ̄ptu eſt.

Item ſtatuimus' ꝙ q̄libet epus habeat in ſuo epatu' vnum vl' duos' carceres' ad clericos flagicioſos deprehenſos' in cri-

p Corporales.quales ſunt intruſio in monaſteriū.lxxxi.diſ.dictum.et.c.ſi quis clericus.xvj.q.vj.de lapſ.ex de pe.c.tue. Item i carceratio.de depoſi.c.ꝗuis.de apoſta.c.a nobis. Item verberatio.v.q.v.illi.vj.q.j.ꝭ. verū.in fi.iiij.q.iij.ꝭ. Itē in criminali.xxiij.q.v.circūcelliones. Item caracteris impꝛeſſio.ex de crimi. fal.ad audientiā.ꝛ alie hmōi d q̄bus notaꝶ.e.ti.ꝭ.q̄t ſūt ſpēs p Hoſt.i ſūma.

q Pecuniarias. quas q̄ñ ꝛ cui lꝫ īfligere nōt de offi.ord.ꝭ.q̄d ptinet. vꝫ. dꝫ ēt punire p Hoſt.i ſūma. Et de hac materia dixi.ſ̄.de offi.arch.c.eiſdē.vꝫ.pena canonica.ꝛ de imuni. eccl'.c. accidit nouitate ꝑuerſa.vꝫ.licꝫ.ꝛ.vꝫ. pecuniarias.

r Canonicas.i. quas approbant ſacri canones.

ſ Preciſe.id eſt ſimpliciter.

t Cōpellāꝶ. Sꝫ quero nunquid pena corporalis alicui poſſit cōmutari in aliam videlicet pecuniariam. Quidam vt Goffre.dicunt ꝙ non qꝛ reus puniri non debent p delictis.auꝶ.de man. pri ci.ꝭ.oportet. coll.iij.xvi. queſt.vj.illud.caſualiter tamen pena in perſonā inferenda conuertitur i pecuniariam.extra de rapto.in archiepiſcopatu. de iudi.capitu. poſtulaſti. Tu de hoc dic vt dixi.ſ̄. de imunita. eccle.c. accidit.vꝫ.iuſte poterūt Quomodo autem pena pecuniaria poteſt cōmutari in corporalem penam notat Hoſtienſ. in ſumma eodē titu.ꝭ.quot ſunt.verſ.vltimo dicendum. videlicet quando puniendi ſunt inopes. Nam hoc regulare eſt ꝙ qui non luit in burſa luet in corpore. xij.q.ij.fraternitatis.xiiij.q.vj.ſi res aliena.

Dꝭ

b Capti fuerint.quod qualiter liceat dixi.ſ̄.de fo.ꝯpeten.c.j.vꝫ. deprehenſi.

c Tonſuraꝫ.q̄ cōſiſtit in preciſſione capilloꝝ ſupra aures. vt dixi.ſ̄.de offi.or.c.ij.vꝫ.coronam.

d Clericatum.i.ordinē qui dr̄ pſalmiſtatus vel alias ꝑma tonſura.de eta.et quali.c.cū contingat.

e Tp̄e medio.ſcꝫ dum ſunt in cuſtodia laice poteſtatis.

f Malicioſe.malitia apparebit quando nō ſubeſt ex parte ipſoꝝ clericoꝝ vtilitas vel neceſſitas abradendi.

g Suſpenſi.ad mortem.

h Puniti.ꝓut factum vario modo ſe habere poſſet.

i Eoſdem.ſcilicet clericos.

k Supradictis.ſcꝫ excōicatiōis et interdicti de quibus habeꝶ ſ̄.eo.capitu.j.

l Foris bannientes.Secunda pars.

m Penis.ſic igitur non eiſdē cū nichil eſt id cui eſt ſile.ff.ſi menſor fal.mo.dix.l.j.ꝭ.hec actō.ff.depoſiti.l.quod nerua. Sꝫ ꝑt dici ꝙ pena dici poterit eadem ſpecie ſed nō erit eadem numero.

n Euenit ꝛ infra. Hec eſt ꝯſtō eiuſdem cuius et ꝑcedēs. Et hꝫ tria dicta. In ꝑmo ponit ſtatutū. In.ij.ibi. Impedientes.ꝯ impedientes remediū adijcit. In.iij.ibi. Et ſi.ꝯtra iudices ſeculares in ea parte malignātes de pena infligenda diſponit.

o Et infra.hic decidit cā mouens ſiue impellēs ad editionē huius ſtatuti. Et eſt pars huius.ſ̄.de iureiur.c.euenit.

v Impedientes.Secunda pars.

x Pene huiuſmodi.ſcꝫ corporales vel pecuniarie

y Et ſi.Tertia pars.

ꝫ Propter hoc.i.ꝓpter inflictionem vel leuationē hmōi penarum. Uel dic ꝓpter hoc.i.ꝓpter fulminationē hmōi cenſuraꝝ.

a Prelatoꝝ.i.maioꝝ vel minoꝝ. Et hec ꝯſtō in nō prelatis nō hꝫ locū vt pꝫ in integra.

b Extiterit.per iudices ſeculares.

c Dictatas.ſ̄.e.c.j.

d Item ſta. Hec eſt ꝯſtō eiuſdē cui⁹ et ꝑcedēs. Et hꝫ tria dicta. In ꝑmo ponit ſtatutū in genere de carceribus habendis. In.ij.ibi. Et ſi.docet de his q̄ ꝑpetuis carcerib⁹ mancipandi ſūt. In.iij.ibi. In illis.docet de his cū quibus mitius ē agēdū.

e Epatu.i.dioc'.vel potes intelligere vocabulū epatus plus cōtinere q̄ꝫ vocabulū dioc'.epatus namq̄ vocabulo cōtinet ois locus ſue iuriſditioni ſubiectus ēt ſi ex ſuā dioceſim fuerit.

f Uel duos.ſm amplitudinem ſue dioceſ.

g Carceres.quos poteſt habere eccleſia.xvij.q. iiij. attendēdū in fi.de apoſta.a nobis.de heret.vt inquiſitionis.ꝭ.riſſo.li. vj. ꝛ i clem.j.ꝭ.ſane de hereticis.

h Dephēſos.ſiue p iudicē eccl'iaſticū ſiue ſcl'arē in cāu q̄ poſſint mine vel conuictos[g] iuxta cenſuram[h] canonicam detinendos[i]. Et ſi[m] clericus aliquis adeo malicioſus ⁊ incorrigibilis[n] fuerit et cōſuetus[o] ad flagitia[p] cōmittenda pro quib⁹ etiā ſi laicus eēt ſcd̄m leges ſcli vltimū deberet pati ſupplicium[q]: talis[r] cleric⁹ ꝑpetuo[s] carceri adiudicetur[t]. In illis[v] autem qui non ex volūtate[x] vel propoſito ſed caſu[y] fortuito vel iracundia[z] aut forte inſania[a] cōmiſerint[b]: antiqua[c] iura decernimus obſeruari.

Iohannes peccham.

Cum monialibus inceſtum cōmittentes excōmunicantur abſoluendi niſi i mortis articulo a ſolo ep̄o cui etiam confiteantur ſi mortis periculum euaſerint.

Tantum inualuit[d] deteſtande lubricitatis[e] enormitas[f] vt quidam nec legib⁹[g] nec canonib⁹[h]

capi p̄ laicos. Pro quo vide q̄ ſcripſi .ſ. de fo. cōpe. c. j. §. deprehēſi. Quod autē talis deprehenſio nō ſufficiat ad cōdemnationem legitur et notat̄ de iudicijs .c. cū non ab homie.

g ¶ Conuictos. etiam coram iudice ſcl'ari licet talis cōuictio nō ſufficiat ſicut legit̄ de iudi. c. at ſi clerici. et dixi .ſ. de purga. canonica .c. clerici.

h ¶ Cenſuras canonicā. Nota q̄ in hoc loco cenſura nō ſumit̄ put̄ ſign̄t ſuſpenſionē / excōicationē vel interdictū ⁊ ſic penā ſpūalem: ſed put̄ ſign̄t penam tp̄alem. et idem eſt q̄d ſeueritas canōica eē .c. c. in quibuſdam. Proprie tñ cenſura eccliaſtica eſt circa ſpūalem penam. de vb. ſig. c. querēti. Seueritas eccliaſtica circa tēporalem penam vt dicto .c. in quibuſdā. Animaduerſio eccleſiaſtica circa degradationē ⁊ curie ſeculari traditionem put̄ hec notant̄ p̄ archi. de exceptio. c. ſi. glo. vlti. libro. vj.

i ¶ Detinendos. non dicit puniendos. Regulare nāq3 eſt q̄ carceres deputantur ad cuſtodiam non ad penam. ff. de pe. l. aut facta. §. ſolent. et .e. ti. c. q̄uis. li. vj. poteſt tamen clericus p̄ ſuis demeritis adijci ꝑpetuis carceribus vt ibi dr̄.

m ¶ Et ſi. Secunda pars.

n ¶ Incorrigibilis. q: reuertit̄ ad priora delicta vel in eis ꝑſeuerat vel ter monitus nō deſiſtit. Sic ſentire videtur Jo. an. de iudi. c. cū nō ab hoie. et ꝯcor. ibi Antho. de butrio.

o ¶ Cōſuetus. hec ꝯſuetudo ꝓbat̄ ex iteratione delicti. C. de epiſco. audi. l. iij.

Facin⁹ et flagitium [illegible]

p ¶ Flagicia. quicq̄d agit indomita cupiditas ad corrūpendum aīm et corpus ꝓpriū flagitiū dr̄. Sed quicq̄d agit vt noceat alteri facinus dr̄. Et hec ſunt duo genera oīm peccatorū. Sed flagitia peiora ſunt que corrūpūt aīm et p̄ ea ad facinora ꝑueniūt. Sūt eīn flagitia in dictis vel cogitatiōibus. ſed facinora in factis ſ3 archi. qui ſic notat .xxxij. q. vij. facinora.

q ¶ Supplicium. i. mortem. ff. de pe. l. viii.

Queſtio

r ¶ Talis clericus. ſcz flagitioſus.

ſ ¶ Perpetuo carceri. ꝯcor. e. ti. c. q̄uis. li. vj. Sed hic q̄ro quare ius canonicū ꝑmittit carcerē ꝑpetuū cū ſecus ſit de iure ciuili vt nōt Jo. an. d. c. q̄uis. §. noſcat. Dic q̄ rō eſt q: de⁹ nō vult mortem peccātis ſ3 magis vt cōuertat̄ ⁊ viuat. iij. q. iiij. hi qui. xxiij. q. viij. a qbus. auc. vt nō luxuriē. ꝯtra naturā. in ꝓn. coll. vj. S3 iura ciuilia loco hmōi carcerū imponūt penā mortis vt notat Joh. an. dicto .c. q̄uis. glo. ij.

t ¶ Adiudicet̄. ſupple nō ſolū p̄ ep̄z ſ3 p̄ quēcūq3 qui iuriſditioni preeſt. et delicta punire pōt ſicut nōt Jo. an. d. c. q̄uis. §. ibi. li. vj. Et hic aduerte q̄ ꝯ clericū flagicijs deditū limitat̄ modus ꝓcedēdi eē de iudi. c. cū nō ab hoie. Primo eīn tal' clericus poſtq̄ fuerit de crimine ꝑ q̄d d3 deponi legitime ꝯuictus. hoc eſt corā iudice ſuo eccliaſtico p̄ ipſm iudicē eccliaſticū deponi d3. Qui ſic depoſitus ſi fuerit incorrigibilis: ſm ea q̄ legit̄ in .d. c. cū non ab hoie d3 excōicari abſq3 ſolēnitate ſm Hoſt. ibi. Et demū creſcente ꝯtumacia excōicari d3 ſolēniter candelis accenſis. Poſtmodū vero ſi ſic correctus nō fuerit deponēdus erit p̄ ꝑlatē ſcl'arē hoc eſt dimittendus erit iudicio ſcl'aris ꝑlatis tanq̄ exutus priuilegio clericali vt iudex ſcl'aris talem puniat ſ3 leges ſuas. Hic tñ poſt incorrigibilitatem nō ꝓcedit̄ ad excōicationē ſed ad ꝑpetuā incarcerationē. Q̄d ſane intelligas vbi q̄n qualitas negocij et grauitas ſceleris h' expoſcit. Ad effectū nanq3 ꝑpetue incarcerationis plura pōderari debēt: vt3 q̄litas exceſſus et ꝑſone cū ceteris circūſtantijs p̄ diſcretū iudicē pōderandis ſicut p3 in. d. c. q̄uis. e. ti. li. vj.

Queſtio

¶ Sed hic quero nūq̄d laicus ſit incarcerari ꝑ iudicē eccliaſticū ꝓ eccliaſtico crimine vel alias puniri vltra cenſuras eccl'ie vel alias ſpūales penas. Et nō facit iuriſditionū diſtinctio .x. di. q̄m .xcvj. di. cū ad verū. de iudi. nouit in ꝓnci. Item quo ad laicos vtī d3 ordinarius eccliaſtica cenſura. de fo. cōpe. c. vlti. li. vj. q̄d .c. loquit̄ de piurio q̄d eſt eccliaſticū crimen. Et bene facit .c. cū ep̄s de offi. or. li. vj. vbi captio ꝑſonarū reſtringit̄ ad perſonas eccliaſticas. Sic ſtat etiā .c. q̄uis ꝑall. de ſen. excō. c. vt fame de vb. ſig. c. nouimus. Ad hoc etiā faciūt iura ciuilia. auc. de man. ꝑnci. §. ſi nō canonicū. col. iij. C. de ſacroſanc. ecc. l. placet. Ex q̄b⁹ apparet q̄ p̄ eccliaſticū et p̄ ſcl'arē iudicem ꝓcedi d3. Ad oppoſitū facit q: q̄litas delicti facit talē laicū eſſe de foro eccl'ie. C. de epi. et cle. auc. Jtē nulla. eē de fo. cōpe. c. cū ſit. ⁊ .c. ex tenore. Item .c. j. e. ti. nō diſtinguit inter clericos et laicos q̄ ad inuocationē brachij ſcl'aris i cauſis eccleſiaſticis. Facit et ad hanc ꝑtē3 de penis .c. felicis. ad fi. li. vj. Et iſtā ꝑtē teneas ꝓ conſtāti in cā hereſ' ſicut p3 de hreticis. c. vt ꝯmiſſi. li. vj. et .c. vt iquiſitōis e. li. aptius tñ eo. ti. i cle. In alijs aūt cauſis non li3 iudici eccliaſtico laicū ꝓ cā ſpūali icarcerare vt notat Jo. an. in addi. ad ſpecu. de offi. or. ſup̄ Rubrica.

v ¶ In illis. Tertia pars.

x ¶ Volūtate. q̄ ꝯſideranda eſt in maleficijs. de ſentē. excō. c. cū voluntate.

y ¶ Caſu fortuito. quē allegans an debeat probare illū ſine culpa ſua accidiſſe vel aduerſarius culpā ꝓbabit nota. ff. locati. l. ſi quis fundū. §. imperator. in glo.

z ¶ Iracūdia. i. ex calore iracūdie. Tale eīn factū vel dictum non ponderat̄ niſi ꝑſeuerantia ai aſſit. ff. de re. iur. l. q̄cq̄d calore. ⁊ iracūdie inconſulte ꝑcendū eſt. ij. q. iij. Si quem. §. j. de re iudi. cū te glo. ſi. Quod dic vt notat̄ de maledic. c. j. p̄ Ber. ⁊ alios. Et q̄ iracūdia excuſat a culpa et a delicto et ꝯtractū reſcindit habes. ff. de diuor. et repu. l. iij. cū glo.

a ¶ Inſania. q: furioſi ſunt. Taliū eīn nō dr̄ eſſe volūtas. ff. de re. iur. l. furioſi. et ꝯcor. de homi. c. j. in cle.

b ¶ Commiſerint. i. deliquerint.

c ¶ Antiqua iura. que ſparſim ponuntur in varijs titulis in quibus agitur de delictis et exceſſibus clericoꝝ qui forſan non delinquūt ſcienter nec ex ꝓpoſito.

d ¶ Tantum inualuit. hec eſt ꝯſtō Joh. peccham. Et h3 duo dicta. In primo ponit cauſam ſtatuendi. In .ij. ibi. Cui horrendo. procedit ad ſtatutum. Diuiſio.

e ¶ Lubricitatis. i. laſciuie. xij. q. j. omis etas p̄ archid. Lubricus eīn dr̄ leuis / vicioſus / vanus / friuolus / ineptus / laſciuus / luxurioſus / defluens. Lubricus

f ¶ Enormitas. enorme ei eſt pctm̄ luxurie ⁊ enormius alijs peccatis q̄druplici rōe. Primo ꝯſideratiōe libidinoſi ardoris q̄ eſt i h' pctō ſm quē aīa copulat̄ carni. Et hoc mō accipit̄ illa glo. j. ad Corinth. vij. q̄ dicit q̄ ardor libidis q̄ nec vlla maior ē voluptas corpis aīm ſuū tenet. Scd̄o ꝯſideratiōe gn̄alitatis ⁊ ſm h' intelligit̄ auctoritas yſidori q̄ magis p̄ carnis luxuriā3 humanū gen⁹ ſubdit̄ dyabolo q̄ꝫ p̄ aliq̄d aliō pctm̄. Vñ iſtud pctm̄ ꝯpat̄ ſagene dyaboli abacuk. j. ⁊ Eccliaſtici. vij. Nā ſicut i ſagena magni ⁊ parui piſces capiūtur. ita et iſto pctō magni et parui detinētur Juxta illō. pſ. Nō eſt q̄ ſe abſcōdat a calore ei⁹. Tertio ꝯſideratiōe feditatis: q: fedius eſt inter oīa alia pctā et maiorē feditatē etiā q̄ntū ad famā reddit in hoie. Propterea dr̄ Greg. q̄ hoc pctm̄ eſt minoris culpe ⁊ maioris īfamie. Quarto ꝯſideratione duplicis tēptatiōis ſcz dyaboli ⁊ carnis q̄d nō eſt i alijs pctis ſpūalib⁹. Et li3 duplex tēptatio poſſit eē i pctō gule nō tñ eſt ita vehemēs. Scias tñ q̄ li3 iſtō pctm̄ excedat alia in iſtis ꝯditiōib⁹: minus tñ eſt ſimpliciter in gn̄e ⁊ minori pena dignū eſt pctis ſpūalibus.

g ¶ Legibus. ciuilib⁹. i. C. de epi. et cle. l. ſi q̄s non dicam.

h ¶ Canonibus. xxi. di. q̄uis. xxvij. q. v. c. j. ⁊ .ij. xxvij. di. acuti⁹. de ſta. mo. c. periculoſo. li. vj. et .e. ti. c. attendentes. in cle.

ad caſtitatez[i] ſanctimonialiū excitandam editis deſerentes cū eis[k] ſacrilegiū[l] et inceſtū[m] cōmittere nō formidāt cui horrendo[n] flagitio remediū apponere cupientes: oēs tā clericos ꝗ̄ laicos hmōi turpitudis ꝑpetratores maioris excōicatōis ſentētia innodam'. Solis epiſcopoꝝ hmōi ꝑſonis abſolutōnem ſententie reſuātes excepto mortis[o] articulo in quo abſolui valeāt a quolibet ſacerdote ſic vt ſi[p] cōualuerint[q] peccatū ſuū huiuſmodi teneantur ſub pena anathematis[r] infra ſpacium triū mēſium[s] ꝓpriis epiſcopis[t] cōfiteri aut ſede eꝑali vacante cuſtodi[v] ſpūalitatis aut decano eccl'ie cathedralis.

Iohannes ſtratford.

¶ Pro pctō notorio aut recidiuo continuato nō recipiatur pecunia ſub pena duplicis reſtitutionis: nec grauior penitentia corporalis ꝗ̄ par eſt imponatur vt penitens pecunia redimere cogatur: quam ſi redimat non grauetur.

Quoniam[a] reus et infra. Statuim' q ꝑ delicto[b] notorio i recidiuo

i ¶ Caſtitatem. que equiparat virginitati. de eta. ⁊ quali. c. a multis. Et hec ſola potens eſt deo aīas hoim repreſentare. auc. de lenonibus. §. ſcimus. colla. iij. ⁊ in prohemio decre. li. pudicos. Et magis requirit in feminis ꝗ̄ in maſculis. ff. de ritu nup. l. palam. §. que in adulterio. ꝑ ac. de bigamis. c. debitū. per Ber.

k ¶ Cū eis. ſ. monialib'.

l ¶ Sacrilegiū. xxvij. q. j. virginibus.

m ¶ Inceſtū. xxvij. di. virgines.

n ¶ Cui horrendo. Secūda pars.

o ¶ Mortis articulo. Iſte caſus ſemꝑ excipit ſm ea que legūtur ⁊ no. extra de offi. ordi. c. paſtoralis. §. in morte. ꝑ Ber.

p ¶ Vt ſi. importat cōditionem. Nam hec conditio vt quando iūgit huic dictioni ſi facit conditionem. ff. de acquiren. poſ. l. qui abſenti. §. j. Item qñ miſcet cū ablatiuis abſolutis vt. l. ſi ego. §. j. ff. de iure do. ⁊ no. ff. de ſolu. l. ſub conditione. §. venio ad ſcdaz. per Barth. Vel dic vt id eſt q et ſic ponit xxvij. q. j. c. j. §. vt ꝑ Arch. ⁊ tunc eſt noua clauſula

q ¶ Conualuerint. committentes huiuſmodi ſacrilegium.

r ¶ Anathematis. i. ſolēnis excommunicationis.

s ¶ Triū menſiū. numerandorū a tpe cōualeſcentie.

t ¶ Propriis epis. ſi tñ epus aditus aliū ſibi deputauerit vice ſua ſufficit: qꝛ licet non ſit in poteſtate ſic peccantis ſubterfugere ſuū epm quin ipm adeat: per hoc tñ non prohibetur epus alium qui ſuam confeſſionem audiat deputare.

v ¶ Cuſtodi ſpūalitatis. loquit ſm conſuetudinem ꝓuincie ſm quam archieps vacante ſede deputat cuſtodem ſpūalitatis. vel loquit ſm ꝯpoſitionē inter archiepm ⁊ eccl'ias cathedrales intrā ꝓut inter Bonifaciū qui fuit auctor conſtitutionū precedentiū ⁊ diuerſas eccleſias cathedrales ſue ꝓuincie varie cōpoſitiones in ea parte facte ſūt vicȝ inter Londoñ. Sariſbur. Lincolñ. Norwicen. wigorñ. ⁊ alias ſue ꝓuincie eccleſias cathedrales. in quarū cōpoſitionū forma penitentiarū de quibus hic cauet impoſitio forſan pertinet ad cuſtodez de quo hic loquitur. Vel alias ad decanū ipſius eccleſie cathedralis vt ſtatim ſequitur in fine ibi aut decano ⁊c. Vel hoc qđ dicit de decano ⁊c. intellige de his q ſunt ſui ſubditi ſm ea que legūtur ⁊ no. j. ti. ꝓxi. c. j.

a Quoniā. Hec cōſtitutio aſcribitur Jo. ſtratford non tñ continetur inter eas quarū prohemiū incipit Sponſam xp̄i. et habet tres partes. In prima ſtatuit circa penas pecuniarias nō recipiēdas pro peccato notorio cōtinuato. In ſecūda ibi In cōmutationibus. ſtatuit circa cōmutationes penarū corporaliū in pecuniarias nō faciendas ſine magna cauſa. In tertia ibi Sed cōmutationes. ponit ſuper hoc moderationem.

b ¶ Delicto notorio. qđ fit tribus modis. ſ. facti euidentia. confeſſione ꝓpria. ⁊ iudiciali ſentētia. extra de cohabi. cle. ⁊ muli. c. veſtra. Et nota q fornicator notorius pōt dici aliquis eo ipſo q tenet mulierem publice in domo ⁊ in menſa. Et talis poteſt dici notori' fornicator notorio facti actu ꝑmanentis. Et ſm quoſdā ſi celebret eſt irregularis. Dicit tñ Jo. de Ly. q ad effectū vt talis notorie peccans incidat in penā irregularitatis opus eſt vt precedat monitio iudicis vt deſiſtat. allegat ad hoc de cohabi. cleri. ⁊ mul. c. ſicut. ⁊ duobus. c. ſequentibus. Et notoriū in genere ſic deſcribitur. Notorium eſt probatio indubitata ⁊ finita nulla diſcuſſione egens. Probatio in hac diffinitiōe ponitur vt genus. Dicitur indubitata ⁊ finita ad differentiā aliarū probationū: qꝛ notoriū eſt probatio probata. Alie aūt probationes ſunt probāte. Indubitata dr̄ qꝛ vt dicat notoriū opȝ ibi dare gradū vltimū. ſ. fidei. Vbi ſciendū q ad habendū fidem ſiue credulitatem ſuper re aliqua eſt dare plures gradus perueniendi ad certitudinem talis rei. Primus gradus eſt dubitatio qꝛ animus modo titubat in vnam partem modo in aliam partem nec vehementer plus applicat animū ad vnā partez ꝗ̄ ad aliā ⁊ in hoc nullus eſt gradus probatiōis vt dicit Barth. ff. de iur. ⁊ facti igno. ſuꝑ Rubrica Ad hanc autez dubitatiōem ſapientis animus nō mouet. Ad cui' animū et nō ad inſipientis recurrendū eſt. ex de ſalſ. c. fi. Hec aūt dubitatio eſt principiū inueſtigationis certitudinis et fidei. Poſt hanc iudex incipit inclinare animū ad aliquā partiū non tñ vehementer. Et hec vocat ſuſpicio: ad quā deducit iudex quādoqȝ argumētis. ex de ꝓba. c. cauſam. ff. de ꝓba. l. iij. Argumentū nāqȝ eſt rei dubie oſtēſio in gradu materie ſubiecte poſſibili: ⁊ hoc contingit dupliciter. Vno modo qñ argumentum trahit a ſenſu corporeo: ⁊ tali argumento vtitur iudex iudicādo. ff. de teſti. l. iij. iiij. q. iij. ſola. Alio modo qñ argumētū trahitur ex diſcurſu intellectuali in finem ſcientie: ⁊ illud ſpectat ad logicum: ⁊ eo quādoqȝ vtitur iudex in concludendo ex probationibus. C. de contrahen. et committen. ſtipula. l. optimam. de teſtibus. c. ex tenore. Nam ſi ticius hodie fuit rome ſequitur q hodie non fuit in anglia. Quādoqȝ iudex inducit ad ſuſpicandū aliquid per certa indicia ex quibus informatur et' animus aliquid ſuſpicari. extra de ꝓba. c. in ꝑſentia. facit glo. de ꝓba. c. iij. loco. et textus de hereti. c. excōicamus. Et de iſtis ꝓbationibus per indicia quid operent notat ſpecu. ti. de ꝓba. §. videndū. vƀ. hic etiam. ¶ Secūdus gradus eſt opīo: qꝛ ex deductis vltra dubitatōez ⁊ ſuſpitiōez incipit opinari ⁊ vltra ſuſpitionem applicat animū ad vnā partem non tñ abſqȝ dubitatione modica vt pꝫ. ff. de iuriu. l. admonēdi. extra de iuriu. c. fi. Hec aūt opinio ſi ex deductis multū violētat pōt dici ꝑſumptio. ⁊ talis ꝑſumptio qꝛ violentat animū iudicis habetur in iure pro plena probatione vt ex ea poſſit iudex iudicare. Et dr̄ ꝑſumptio violenta de ꝑſump. c. afferte. cū ſimilibus. ſin autem ſit temeraria reiici dȝ. Si ꝓbabilis pōt ex ea purgatio indici. ¶ Tertius gradus eſt fides ⁊ firma credulitas quādo. ſ. ex deductis corā ſe animus iudicis intantū informatur q fidez habet eius de quo queritur. Et hec habet pro plena probatione extra de reſti. ſpol. c. cū ad ſedem. ij. q. j. in primis. Vltra hanc tñ eſt dare quartū gradū qui eſt certa noticia ⁊ hanc habet iudex ex ꝓprio inſtrumento naturali ⁊ immediato rem oculis ſubiiciēdo vt. l. ſi irruptiōe. ff. fi. re. extra de accuſ. c. cū oporteat. ¶ Nulla diſcuſſione egens ideo adiicitur. ſ. ad differentiā aliarū ꝓbationū que diſcuſſione ⁊ examinatiōe egent. Hec Antho. d. c. veſtra. vƀ. venio ad ſcdm. ¶ Et ſciendū eſt q triplex eſt notoriū. ſ. iuris facti ⁊ ꝑſumptionis. Notoriū iuris ſm quoſdā eſt ſpontanea confeſſio clara probatio iuſta ⁊ irretractabilis diffinitio. Primum probatur extra de cōfeſ. c. j. Secūdū. C. de re iudi. l. geſta. Tertiū ff. de re iu. l. res iudicata. vel notoriū iuris eſt de quo quis condēnatus eſt vel in iure confeſſus vt. c. tua. ex. c. fi. de cohabi. cleri. et mul. Iſte tñ diffinitiones non placent Antho. de butrio qui dicit q ſunt potius demonſtratiōes ꝗ̄ diffinitiones. Dicit ergo q notoriū iuris eſt ꝓbatio finita per mediū in iure facta aut ex facto iudicialiter diſcuſſo ſiue alias notorie a iure ſumpta approbata ficta vel ꝑſumpta. Eſt eīn probatio vt genus. Eſt finita ad differētiam ꝓbationis q̄ proprie dr̄ dum eſt in fieri qua diſcuſſa et iudicialiter finita dr̄ notoriū qꝛ eſt probatio probata. Dicitur per mediū ad differentiam notorij facti qđ ex ſe abſqȝ alio inſtrumento oculis hoim ſe exhibet: ſed hoc fit per mediū aut cōfeſſio

Notoriū triplex.

nis aut probationis per teſtes vel inſtrumenta. Dicit in iure facta qꝛ vt ꝓbatio tranſeat in notoriū oꝫ ꝙ ſit facta in iudicio. Dr̄ ex facto iudicialiter diſcuſſo: qꝛ fit notorium per ſententiā. Dicit ſiue alias notorie propter notoriū preſumptionis vel fictionis. Dicitur ſumpta a iure approbata ficta vel preſumpta vt includatur quadruplex ſpecies notorij iuris. Quādoqꝫ ei aliquid eſt notorie in iure probatū ⁊ ius illud aſſumit pro perfecta probatōne ⁊ illud dr̄ notoriū probationis ſiue fidei. Quādoqꝫ aliquid probatū in iudicio vel confeſſatū vel alias eſt factū notoriū vt ex eo ius ad aliud factū extendat. ⁊ hoc qñqꝫ diſponendo ⁊ ſic dr̄ notoriū diſpoſitionis. Nam cōſtito in iudicio ꝙ terra ſiue predium ſit infra alicuiꝰ parrochie limites ius diſponit ꝙ decime ſpectēt ad ipſius ꝓrochie eccleſiam. de reſti. ſpol. c. ad decimas. li. vj. quādoqꝫ ꝓgreditur preſumendo ⁊ ſic vocatur notoriū preſumptionis. Nam conſtito notorio ꝙ quis teneat feminā in domo ſuſpectam ius preſumit ꝙ eam cognoſcat. ⁊ hoc eſt notoriū preſumptionis. Item conſtito in iudicio ꝙ ſponſalibus precedentibus aliquis ſponſam cognouerit hoc eſt notorium fictionis ꝙ illa ſit vxor. de ſponſ. c. is qui. Notoriū facti ſm aliquos eſt publica ſeu famoſa vox proueniens ex euidentia rei que nulla pōt tergiuerſatione celari. C. de nup. l. ſi vicinis.

Notorius facti.

¶ Aliter diffinit ſm Vinc. ſic. Notoriū facti eſt quod nō dubitatur a populo vel maiore parte populi. Vel notoriū facti eſt quod quotidie viget ⁊ in preſenti eſt publice videre ſm Vber. Vel notoriū facti eſt i quo fama prebet ſuū adminiculū ⁊ ipſa rei euidentia ꝓſtatur ita ſe oculis omniū vel maioris partis loci ſe exhibens ꝙ nulla tergiuerſatione celari pōt ſm wil. in ſpecu. ti. de crimie notorio. Vel notoriū facti eſt quoddā intellectuale ⁊ notū ſic ꝙ nulla pōt tergiuerſatione celari ſm Io. Cal. An. de butrio cui non placent iſte diſtinctiones dicit ꝙ notoriū facti eſt ꝓbata ⁊ finita et cōiter indubitata probatio immediate natura facti vel rei cōtinue interpolatim aut momentanee oculis omniū aut maioris partis populi ſe exhibens ſic ꝙ nulla pōt tergiuerſatione celari vtputa cuiꝰ vniuerſus populus vel maior pars eius teſtis eſſe pōt. Hec diffinitio ſm eum ſumitur a textu optimo in hac materia vicꝫ. c. cū dilectus. de purga. ca. ⁊ partim a. c. tua. ⁊. c. ſi. extra de cohabi. cleri. ⁊ mu. Et huic diffinitioni cōcor. Archi. de app. c. Romana. §. ſin autem. v. notorio. li. vj. ⁊ de offi. dele. c. j. v. exigunt. c. li. Et huius diffinitionis partes proſequit Antho. d. c. veſtra. vſ. procedo ad expoſitiōem. Dicit eni ſic Ideo in hac diffinitione ponitur probatio probata et finita ad differentiā probationis que diſcuſſione eget. Sed ꝓbatio finita diſcuſſione non eget vnde eſt notoriū: ideo dr̄ cōiter indubitata qꝛ ſi res eſſet dubia non diceret notoriū. Sed ad effectū ꝙ dicat notoriū ſufficit ꝙ attento cōi curſu ſit probatio indubitata qūuis aliqua poſſint allegari vel probari ex quibꝰ obfuſcet. In diffinitione etiam predicta ideo dr̄ indubitata probatio vt detur genus diffinitionis: qꝛ notoriū eſt ſpecies probationis in genere ſumpte ſumendo probationem in genere prout eſt in fieri et non in facto. Immediate ideo dr̄ in dicta diffinitione vt detur differentia inter notoriū facti quod immediate ſumitur a facto. Et notoriū iuris qḋ ſumitur ꝑ mediū aliquod inſtrumētale Vñ dicit lex ꝙ notoriū eſt ſe exhibens oculis oīm non indigens aliq̄ pediſſeco inſtrumento. ff. de in integ. reſti. l. j. Ideo in dicta diffinitiōe ſubiūgitur natura facti vel rei ad oſtendendū ꝙ factū notoriū ex ſe non eget probatiōe facti quātus exigat certificationem qualitatis facti. ſ. qḋ eſt notorium. Dicitur etiam in diffinitione cōtinue interpolatim aut momentanee. ad includendū ſpecies notorij facti que ſunt tres. ſ. facti cōtinui interpolati aut momentanei. Additur in diffinitione oculis omniū aut maioris partis ſe exhibens: ad tollendū diſceptationem doctorū quorū quidam vt Cby. C. de accuſ. l. ea quidē tenent ꝙ notoriū eſt qḋ eſt factū videntibus decem. ar. l. ſi plures. ff. de iniur. Ad qḋ facit qꝛ. x. faciunt parrochiā. x. q. iij. c. vnio. Alij dicunt ꝙ notoriū eſt qḋ factū eſt videntibus tribus: qꝛ tot faciunt collegiū. de elec. c. j. Alij dicunt ꝙ notoriū eſt qḋ fit tot videntibus ꝙ tot nō poſſint in loco reperiri in contrariū. Sed hoc dictū ſimpliciter loquendo nō ꝓcedit: qꝛ ſi aliquid factū ſit coram duobus ſic poſſet dici notoriū cū forte non eſſet reperire duos informatos in contrarium. Sed intelligendo ꝙ tot non poſſint reperiri in contrariū ſi omnes de vicinia vel ipſo loco fuiſſent preſentes tunc bene ꝓcedit illud dictum vt vicꝫ illud dicatur notoriū in quo tota vicinia vel maior pars fuerit preſens ita ꝙ in tota vicinia tot non reperirentur in oppoſitū quot preſentes fuerunt. Vnde dicunt iura id eſſe notorium cuius vniuerſus populus vel maior pars eſt teſtis. ij. q. j. ſcelus. ibi omnibus manifeſta. ⁊ ibi pene totus orbis vndiqꝫ ad limina referebat. Et cōcor. ij. q. j. c. de manifeſta. Et optime de purga. ca. c. cū dilectus. ibi. Cuius vniuerſus populus teſtis eſt. Et faciunt ad hoc nō. per Archi. de offi. dele. c. ſi. in. v. exigunt. li. vj. Duo itaqꝫ ſunt neceſſaria vt quid dicatur notoriū. Vnū ꝙ vniuerſus populus vel maior pars poſſit eſſe teſtis. Aliud eſt ꝙ populus ſit magnus: cuius magnitudinem puto fore relinquendā arbitrio iudicis: qꝛ nō pōt dari certa doctrina. facit ad hoc. l. j. ff. de iure delib. de offi. dele. c. de cauſis. Vnde ſufficit ꝙ iudex hoc arbitret ſm qualitatem loci. verbi gratia. vbi factū de quo agitur ꝯcernit ꝓuinciā notoriū dicetur qḋ tota ꝓuincia vel eius maior pars nouit. Si reſpicit ciuitatem notoriū erit id qḋ ſcit tota ciuitas vel maior pars. Si reſpicit parrochiam opus eſt ꝙ tota parrochia vel maior pars hoc ſciat. Et ſatis equū erit arbitriū ſufficere parrochiam eſſe de decem hominibus vt dicit Cby. in diffinitione predicta. Subiūgitur oculis oīm ſe exhibens In quo dicto ſumi debet oculus pro quolibet ſenſu corporeo de quibus legitur et nō. ex. de teſti. c. cauſam. Et in hoc differt a famā qꝛ in ꝓbatione fame nō exigitur maioris partis populi noticia imediata ita ꝙ poſſit eſſe teſtis Sed ſufficit maiorem partem populi h̄ habere etiam ex auditu ⁊ ſic per mediū In fama etiā ſufficit vniuerſum populū vel maiorem partem eſſe teſtem qꝛ hoc dicit licꝫ nō appareat ſe fuiſſe p̄ſentem ita ꝙ immediate ſenſu aliquo id ꝑcepit Sed in loco notorio oportet vniuerſum populū vel maiorem partem eſſe teſtem qꝛ vidit vel preſens fuit vel alio ſenſu corporali immediate id percepit. In diffinitiōne predicta dicitur ſic ꝙ nulla poteſt tergiuerſatione celari. hoc ideo dictū eſt qꝛ oportet ꝙ loco ⁊ tp̄e tali fiat ita ꝙ ſit clarū ſic ꝙ teſtes decipi nō poſſint. Vnde oportꝫ ꝙ locus ſit publicus ⁊ ꝙ fiat corā multis aſtātibus. Et ideo que occulte fiunt in domo ⁊ que de facili probari nō poſſunt nō ſunt notoria. C. de repudijs. l. conſenſu. §. ſin autē. de teſti. c. veniens. ij. de elec. c. cū dilecti. Attendi etiam debet tēporis qualitas qꝛ de die hoc factū eſt ⁊ nō de nocte. xviij. q. ij. ꝑnicioſam. ff. de penis. l. aut facta. de homici. ſicut dignū. Item cōſideranda eſt qualitas facti. nā tale poſſet eſſe factū ꝙ etiā de nocte foret notoriū vt in ſonitu campane ſm Io. Caldri. qui ſic notat in dicto. c. veſtra. Et hec ſufficiunt ad p̄lenꝰ de notorio facti.

Notori
ſumptio

¶ Notoriū preſumptionis eſt euidentia facti a iure vehemēter preſumpta. Barth. dicit ꝙ notoriū dr̄ illud quod habet cauſam permanentem vt textus probat aut. qui ſemel. C. quō ⁊ qñ iudex vbi ꝓponere edicta pōt facere tranſire aliquid in notoriū qꝛ habet cauſam permanentem. Sed vox preconia paucis innoteſcit qꝛ habet cām momentaneā. Pro hoc facit. l. ſi vero. §. qui pro rei. ff. qui ſatiſd. cog. Ita notat Barth. in. l. accūtōe. §. vlti. ff. ad turpill. Et nota ꝙ notoriū vt predixi dep̄henditur loco et tempore. Loco qñ fit coram vicinia vel maiori parte. Tempore. qꝛ de die nō de nocte ſm Io. in no. dicto. c. veſtra. vſ. Et eſt ſciendū ꝙ notoriū ⁊c̄. Et circa hoc qḋ dixi de tp̄e et loco vide nō. per Barth. in materia fame. ff. de queſtioni. l. de minore. §. vlti. Petrus vero de ancho. diffinit notoriū per hos verſus ſequentes

Verſus.

Que vel nemo negat vel populo vel teſte probantur.
Vel ſe ſubijciunt oculis notoria dicas.

Notori
facti tripl

¶ Et ſcias ꝙ notoriū facti eſt triplex. ſ. actus tranſeūtis habentis tñ rei euidentiā ſic ꝙ negari nō pōt. puta ſi ep̄us tranſiuit de vna eccleſia ad aliam ⁊ icepit bona eccleſie miniſtrare. de trāſla. ep̄o. c. quāto. de cle. nō reſi. c. j. vel vbi aliquis occidit hominem in platea vel in cōſpectu populi. ij. q. j. §. autem. Aliud eſt notorium interpolatū de quo pone exemplū de vſuris. c. cū in dioc̄. Eſt ēt notoriū continuū in quo nullus ordo nec probatio requirit vt ſi clericus in carcere teneatur quādo carceres patent oculis. vel ſi quis in domo publice teneat concubinā. ij. q. j. de manifeſta. et hoc exemplū placet Antho. quo ad perſonam mulieris non tñ quo ad carnalem copulam de qua magis preſumitur. Et eſt potius notoriū p̄ſumptionis q̄ facti etiam ſi habet proles gradientes ſuper terram. Nam pōt eſſe ꝙ proles ſit alterius q̄ illius q̄ talem mulierē tenet in domo ſua. vel ſi quis contra iuramentū fidelitatis continue proſequat dn̄m ſuū. de elec. venerabilem. de exceſſ. prela. grauem. Iſtud exemplū nō placet antho. qꝛ talis ꝓſecutio non pōt eſſe cōtinua niſi aptitudine. Melius igitur exēplū ponitur in periurio de quo iurans ſe non emendat ſm eum. Si velis ſcire qualis ordo ſit ſeruandus in notorijs: et primo an requiritur citatio. Dicit Io. an. ꝙ in quolibet notorio ſit ꝓcedi ſine citatione ⁊ ſine probationibus nec poſtea retractatur ſententia niſi conſtet in contrariū. Sed melius eſt et tutius vt dicit ꝙ fiat citatio niſi forte ſcandalū vel graue periculū reipublice timeatur ſicut in mora. ⁊ ſic poteſt intelligi de elec. bone. ⁊ c. venerabilem. ⁊ ꝙ requiritur citatio tenꝫ Petrus de ancho. dicto. c. veſtra. qꝛ citatio eſt ſpecies defenſionis vt in. c. paſtoralis. de re iudi. in clem. Et ille qui ſine citatione condēnatur videtur auferre defenſionem que eſt de iure naturali quod nō poteſt etiam imperator vt ibi pꝫ. ⁊ ſufficit citatio ſimplex nec requiritur ſolēnitas peremptorij ſm Antho. de butrio qui etiam dicit ꝙ in notorijs non requirit libellus ſolēnis ſicut nec in ſummarijs. vt in cle. ſi. de verb. ſig. Sed ſufficit factū exponi ſm formam de accuſ. c. qualiter et quādo. §. debet. Et hoc verū ſm eum quādo negociū concernit publicam vtilitatem ⁊ vbi agitur materia peccati. Secus tamen eſt quādo vertitur priuatū intereſſe. qꝛ tūc fiet petitio ſummaria ſaltem verbo que apud acta ſcribatur per notariū. Queſtio ¶ Sed nūquid in notorijs fiet litis cōteſtatio? Aduerte ſm Jo. an. qꝛ in notorio preſumptionis non eſt neceſſaria ſed ſufficit probare circūſtantias ⁊ preſumptiones licet non probetur factū. xxxij. q. j. c. j. de preſump. c. iij. Jn notorio vero actus continui ſiue permanentis non requiritur etiā lit. cōteſt. ſed poteſt in eo ſine accuſatore ⁊ teſtibus procedi. Jn notorio vero actu tranſeunte ſi accuſatus eſt abſens ⁊ cōtumax tunc ex quo factū in iudicio deducitur vt notoriū procedetur ſine lit. conteſ. ⁊ alio iuris ordine. ij. q. j. manifeſta. ⁊ c. de manifeſta. ⁊ c. que lotharius. de iuriu. ad noſtram. Si vero accuſatus ſit preſens fiet lit. ꝯteſ. ⁊ ſi negetur erunt duo ꝓbāda. ſ. factū ⁊ notorietas ⁊ ſeruari debet ordo iur. Anthoni⁹ dicit ꝙ in notorijs facti in caſibus quibus iudex poteſt ꝓcedere ex officio ſi ſic eligat ꝓcedere nō eſt neceſſaria litis ꝯteſ. Ubi aūt non ꝓceditur ex officio ſed agitur ad cōmodū priuatū nec exigitur materia peccati dicit illud idem ſiue ꝓcedatur cōtra abſentē ſiue ꝑſentem ⁊ quecūq; ſit ſpecies notorij facti ſiue interpolati ſiue momentanei ſiue cōtinui: qꝛ iura ſimplr̄ loquūtur vt patet de iuriu. ad noſtram. de teſt. cog. ſuper eo. ij. q. j. de manifeſta. in ꝑn. Talis nāq; ordo iudiciarius adinuentus eſt ob indagandā veritatem Ueritate igitur exiſtente notoria ad quid opus eſſet tali ordine. ⁊ eſt expreſſum de fil. preſ. bitc. c. qñ. Jdem Antho. in notorio iuris preſumptionis ſiue fictionis quādo ſurgit a notorio facti. Et cōcor. Jo. Cal. d. c. veſtra. Et dicit aliqui ꝙ in notorijs contra cōtumacem lite nō cōteſ. ⁊ alio iudiciorū ordine non ſeruato pōt ferri ſententia vbi pena pecuniaria debet imponi. Sed ſecus ſi corporalis pena ſit infligenda. Facit ad hoc nō. ꝑ wil. de re iudi. c. paſtoralis. ⁊ per Archi. in. c. j. de offi. del. li. vj. ⁊ per Jo. ij. q. j. manifeſta. Sed ꝙ in notorijs criminib⁹ poſſit ferri ſententia contra abſentem cōtumacem etiam ad penā corporalem videtur approbare Hoſti. ⁊ Jo. an. in. c. cū olim. extra de re iudi. Et hoc placet Jo. de lyg. ibi. ⁊ ꝓbatur in cle. ꝑdicta paſtoralis. vbi nō ratione abſentie ſed alijs rationibus fuit dicta ſententia reprobata. tñ de pena corporali tractabitur de crimine leſe maieſtatis. Cōcludit igitur Jo. an. dicto. c. veſtra. ꝙ quis in notorijs ꝓcedi poſſit partibus ꝑſentibus lite cōteſ. ⁊ ſeruato ordine iudiciorū: pōt tñ eis abſentibus ꝓcedi lite non cōteſ. ⁊ iudiciorū ordine non ſeruato. Omni tñ caſu requiritur citatio et ꝙ venienti exponatur factū pro quo citatus eſt ⁊ ꝙ audiatur eius defenſio. Et huic dicto cōcor. Petrus de ancho. dicto. c. veſtra. ſꝫ. ſecūda queſtio eſt. Et eſt ratio qꝛ ſi diceremus ordinem iuris requiri in notorio actu tranſeunte nō eſſꝫ differentia inter delictū notoriū ⁊ non notoriū quod tñ iura volunt vt pꝫ in. d. c. ad noſtrā. ⁊ c. manifeſta. cū ſimilib⁹. Dicit tñ Jo. an. poſt Jnno. ꝙ ſi nō citatur reus nec exponitur ſibi factū nec auditur eius defenſio non tenet ſententia lata ſuper notorio. Nam ſicut in cauſis que requirunt ordinem nō valet ſententia que fertur nō cognito de cā. C. de ſen. ⁊ inter. o. iudi. l. ꝓlatam. Jdem videtur in notorijs vbi et ſi non ois aliquis tñ ordo ſeruādus eſt. vt. d. c. ad noſtram. iij. de iuriu. vbi de hoc. ſed ſi audiantur cōuenti allegationes ⁊ eius defenſio necnon tñ admittūtur ꝓbationes eius nihilominus tenet ſententia ſi eſt notoriū ⁊ per iudicem appellationis pronūciabitur rata. licet ſecus ſit in cauſis plenariam cognitionem requirentibus qꝛ tunc non valeret ſententia niſi ſuper defenſionibus audirentur ꝓbandōes ſm Anthoniū. Conclude itaq; ꝙ parte ꝑſente pōt ſeruari in notorijs ordo iuris: pōt etiam ꝓcedi eo nō ſeruato. contra abſentem vero ⁊ ꝯtumacem pōt procedi etiam ad ſententiam quod tñ nō eſt in crimine non notorio. l. abſentem. ff. de penis. Ratio autem quare in notorijs opus eſt citatione hec eſt qꝛ licet malū non poteſt excuſari tñ nullū eſt malū adeo euidens quin recipiat aliquā excuſationem ſaltem coloratam et que poteſt eſſe vera. Pone exemplū Homicida poteſt allegare ꝙ fecit ad ſui defenſionem. de ſent. excō. c. iij. §. Si vero. Tranſiens ad alium epiſcopatum poteſt dicere ꝙ hoc fecit ex licentia pape. de tranſla. epiſco. c. ij. Adulter poteſt dicere ꝙ ignoranter alterius vxorem cognouit qꝛ ſuppoſita fuit. xxxiiij. q. ij. in lectum. ⁊ ſic de alijs. Si tamen delictū adeo ſit notoriū iudici ꝙ non recipiat excuſationem tunc iudex poteſt punire exequendo non cognoſcendo. Pone exemplū cū delinquitur coram iudice. C. de teſtibus. l. nullū. Si autem dubitas an requirit ꝓbatio in notorio. dic ꝙ in notorio iudici ⁊ alijs nō requiritur probatio. ⁊ idem ſi delictum ſit cōmiſſum coram iudice ſedente pro tribunali. Joh. an. de lyg. dicit ꝙ non refert vtrum ſedeat vel non. Ubi vero delictū quod dicitur notoriū non eſt commiſſum coram iudice tunc ſi negetur ſemper debet probari. Et duo ſunt probanda. ſ. ipſm delictū ⁊ notorietas ſm Jo. an. Et hoc verū in notorio facti ⁊ nō. per Cby. in. l. ea quidem. C. de accuſ. in. iij. q. Jn notorio vero preſumptionis ſufficit probare circūſtantias ex quibus reſultat notoriū iuris ſm Jo. an. Hanc materiam latius tractat Anthonius dicto c. veſtra. ſꝫ. nūquid autem in notorijs. ibi videas. ¶ Sed nunquid in notorijs neceſſaria ſit ſententia? Queſtio. Dic ꝙ ſic. nam cū quodlibet notoriū poteſt habere legitimas defenſiões vt predixi. igitur cum de eis iudex cognoſcit pronunciare etiam debet. vt. l. de qua re. ff. de iudi. Sententia itaq; debet eſſe illa que claudere debet os reo aliquid allegandi non ipſum factum notoriū plures habens excuſationes vt dixi. Et notatur per Petrū de anchorano dicto. c. veſtra. ſꝫ. Quarto queritur. Anthonius in hoc paſſu dicit ꝙ vbi notoriū habet in ſe ſententiam iuris incluſam quo ad effectū iuris non requiritur alia ſententia. qꝛ quando quis eſt in notorio delicto irregularis eſt ⁊ ſuſpenſus. notatur de renūc. c. niſi cum pridem. §. propter cōſcientiam. de temp. or. c. ex tenore. de cohabi. cleri. et muli. c. ſi. Hunc enim effectum ſuſpenſionis et irregularitatis imprimit ipſa notorietas a principio abſq; alia ſententia. Jtem vt quis dicatur nō toleratus vt ſic ſubiecti poſſint ab eo recedere. vt dicto. c. veſtra. xxxij. di. §. verum. Notorietas eñ operatur hoc abſq; alia ſententia. de cohabi. cleri. ⁊ mul. c. ſicut. Jn alijs vero effectibus inquirendi facti vel exequendi opus eſt ſententia ſed non eſt opus vt feratur in ſcriptis et cum ſolēnitate de qua habetur in. c. ſi. de re iudica. li. vj. Et hoc tenet Archi. ij. q. j. que lotharius. de penis. c. felicis. §. pontificali. li. vj. a. d. ſi. glo. vbi dicit ꝙ ſufficit quedam detectio immo ſufficit preceptū vt notat Archi. dicto. c. que lotharius. Et Cby. in. l. nullū. C. de his qui no. infa. Et hoc veruꝫ in cauſa ciuili. Jn criminali vero non ſufficeret tale preceptū ſicut nec in confeſſum immo debet ſequi ſententia vt notat glo. ij. q. j. c. j. ⁊ in. l. j. C. de confeſſ. ff. de cuſto. reo. l. ſi confeſſus. vbi videtur caſus. Poteſt tamen talis ſententia ferri in ſcriptis vt predixi. A tali etiam ſententia lata ſuper notorio poteſt appellari vel ad minus ſupplicari et poteſt queri de innocentia condēnati ſuper notorio ſm notata Jo. an. de app. romana. li. vj. Et bene facit clem. paſtoralis. ꝑall. vbi etiam poſt ſententiam latam ſuper crimine tanq; notorio cognitum et diſcuſſum fuit ⁊ ſententia retractata. Et ſm Petrum de anchorano qui ad hoc allegat Jo. an. forte poteſt dici ꝙ licet vbi appellatur ab alijs ſententijs diffinitiuis non ſit neceſſaria expreſſio cauſarū. vt. l. ſcio. ff. de app. Tamen a ſententia lata ſuper notorio non recipietur appellatio niſi cauſe exprimant in appellatione vt ſentit Jo. an. dicto. c. Romana. Et hoc ideo qꝛ appellans habet preſumptionem iuris contrariam contra ſe Jdeo expreſſio cauſe requiritur. Circa hanc materiā latius videre poteris notata per Anthoniū dicto. c. veſtra. ſꝫ. venio ad vltimū. qui in hoc paſſu procedit per diſtinctiones diuerſas. Et predicta locum habent quando proceditur ſuper notorio parte preſente. Si autem procedatur parte abſente et reus compareat pendente iudicio ante ſententiam audientur excuſationes eius. ij. q. j. deus omnip. Et ſi aliqua pena ſit ei īpoſita vel preceptū factū in ſua abſentia purgata cōtumacia erit reuocandū tanq; iniuſtū vl̄ nullū. de re iudi. cū bertoldus. Si aūt ꝯpareat poſt ſniam cū ſententia teneat facta fide iudici de notorio non admittet eius excuſatio nec ꝓbatio ſm Jo. an. d. c. veſtra. ꝑpe fi. vbi plura potes videre de hac materia. Sed optime ⁊ vltra omnes per An. d. c. veſtra. in ſolēni repetitione eiuſdem.

continuato' diutius ſecunda vice' non recipiatur pecunia vllo modo ſub pena reſtitutōnis dupli pecunie cōtra hoc recepte infra mēſem poſt receptōez eiuſdē fabrice cathedralis' eccleſie applicande: ac' ſuſpenſionis ab officio' quam' taliter recipientes pecuniaz niſi eius duplū infra menſem reſtituerint incurrere volumus ipſo facto. In cōmutationibus' etiam penitentiarū corporaliū' ꝓ pecunia" quas' abſq3 magna et vrgente' cauſa fieri ꝓhibemus locorum ordinarii taliter moderentur' q' delinquentib' penitētias corporales graues' et publicas' non imponāt adeo exceſſiuas vt cauſatiue' et ꝑ obliquū' cogantur' redimere ſuas penitētias pecuniaria graui ſūma. Sed cōmutatōnes' hmōi cū faciende in poſterum videantur ſic fiant modeſte' q' rapax nō iudicetur accipiens vel dans ipſe nimiū non grauet ſub penis' predictis ſuperius annotatis.

De penitentiis et remiſſionibus.

Stephanus

In ſingulis archidiaconatibus ſubſtituantur ab epõ viri prudentes qui decanorū ruraliū perſonarū et preſbiterorū confeſſiones audiant. In cathedralibus autem confiteantur canonici epõ/ decano/ vel ſubſtituto.

Quoniam' nonnunq3 ob defectum' confeſſorū'. Et quia' decani' rurales et perſone' erubeſcunt' forte

c Cōtinuato diutius. videtur q' ſufficiat vt bina vice cōmittat delictū ad effectū vt dicatur continuatū. C. de epali audi. l. iij. ad fi. Et hoc verū quo ad recidiuū de quo hic loquitur. non tñ quo ad cōtinuationē recidiui vbi requiritur q' pluries recidiuauerit Et hoc intendit iſta littera cū dicit cōtinuato diutius.

d Secūda vice. i. ſecūda recidiuatiōe vel qñ ſecūdo pro tali crimine vocatur ad correctionem.

e Eiuſdem. ſ. pecunie.

f Cathedralis eccleſie. ſ. illius dioceſis in qua fit talis correctio.

g Ac. repete ſub pena.

h Ab officio. ſ. exercēdi vel faciēdi correctiões vt ſic puniat in eo i quo deliquit. de re. eccle. nō alie. c. ij. vbi de h' glo. fi. de iuſpatro. c. paſtoralis. glo. fi. de tranſla. epo. c. quāto.

i Quā. ſ. penam ſuſpēſionis.

k In cōmutationibus Secūda pars.

l Corporaliū. quaꝝ minima maior eſt quis pena pecuniaria. l. in ſeruorū. in fi. ff. de penis. Fallit tñ hec regula in perſonis vilibus vt. l. hoc ope in fi. ff. de ope. li. ſm Bar. tẽ. qui ſic notat. ff. de penis. l. i. §. fi. in fi.

m Pro pecunia. Quō aūt poſſit fieri talis commutatio nota que dixi. ſ. e. c. euenit. ℣. cōpellantur

n Quas. ſ. cōmutatões

o Urgēte cauſa. q2 magis timet pena pecuniaria q̃ corporalis ſm ea q̃ notant. xxiiij. di. dictū. per Jo. vel q2 perſona eſt nobilis vel talis cui' opinio exinde multū lederetur ⁊ generaret graue ſcandalū. Pro quo vitando quandoq3 omittitur veritas iuſticie. extra de no. ope. nūci. c. cum ex iniūcto.

p Moderentur. i. tali moderatione vtantur.

q Graues. hec grauitas ꝯſideranda eſt quadruplici reſpectu. ſ. perſone/ cauſe/ loci/ ⁊ temporis. de tranſact. c. fi. glo. penul.

r Publicas. i. in publico faciendas.

s Cauſatiue. ſicut alias cauſatiue clericus cōpellitur recipere ordines. extra de eta. ⁊ quali. c. queris. in fi. vbi de hoc.

t Per obliquū. contra regulam que dicit q' cum quid vna via prohibetur ad id alia via non debet admitti de reg. iuris. c. cum quid. li. vj.

v Cogantur. verecūdia ducti.

x Sed commutationes. Tertia pars.

y Modeſte. i. moderate.

z Penis predictis. ſ. reſtitutiõis dupli infra menſem ⁊ ſuſpenſionis ab officio ipo facto niſi infra illud tēpus pecunia reſtituat Et ſcias q' hec pena ſuſpenſionis ab officio nō tangit epos cū de eis hic nō fit mentio ſpecialis ſm ea que legūtur de ſen. excõi. c. Quia periculoſum. li. vj. Niſi dicas q' per hoc q' dicit littera locorū ordinarij. qđ dic vt legitur ⁊ no. de offi. ordi. c. ordinarij locorum. li. vj.

Diuiſio. a Quoniam. Hec eſt conſtitutio Stephani Et habet tria dicta. In primo ponit cauſam cōſtitutionis faciende. In ſecūdo ibi Uolentes. ordinat de remedio ſtatuēdo circa decanos rurales. In tertio ibi In cathedralib'. ſtatuit circa eos qui ſunt in eccleſijs cathedralibus.

b Defectū. q2 nulli ſunt ad hoc deputati.

c Confeſſorum. habentiū. ſ. poteſtatem audiendi confeſſiones eorum de quibus ſequitur.

d Et quia. aliud motiuum.

e Decani rurales. de quibus dixi. ſ. de iudi. c. j.

f Perſone. i. rectores.

g Erubeſcūt. Erubeſcentia eñ eſt vnū de ſignis amaritudinis ſiue cōtritionis de qua loquitur Aug' de pe. di. j. quem penitet. laborat inquit mens patiēdo erubeſcentiā. Et qñ verecūdia magna eſt pena qui erubeſcit pro xp̃o dignus eſt venia. Et hic ſcias q' reperitur verecūdia duplex. vna. ſ. virtuoſa: alia vicioſa de quarū vtraq3 ſcribitur Eccleſi. iiij. Eſt confuſio adducens peccatū ⁊ eſt ꝯfuſio adducens gloriam ⁊ gratiam. Uirtuoſa itaq3 erubeſcentia totis conatib' amplectenda eſt. Et eſt quaſi quoddā frenū quo regitur aliquis in via paradiſi qđ qui habz de eī' correctione ſperandum eſt Juxta illđ eccl'. xxxij. ante grandinem precibit coruſcatio: ⁊ ante verecūdiam precibit gratia. Et nota q' vj. ſunt de quib' multū erubeſcendū eſt q̃ tanguntur eccli. xlj. vbi ſic legitur. Erubeſcite a patre ⁊ matre de fornicatione: ⁊ a preſidente ⁊ potente de mēdacio: a principe ⁊ iudice de delicto: a ſynagoga et plebe de iniquitate: a ſocio et amico de iniuſticia ⁊ etiā de furto. Primo eñ ponit fornicatio eo q' magis ſit de erubeſcibilibus Cui' rei cauſa poteſt eſſe triplex. Primo q2 fit per vſum viliū membrorū Secūdo q2 non ſolū anima ſed corpus in ea maculat. Tertio q2 anima viliter ibi venditur. Dat eñ fornicator aīam dyabolo pro duobus denarijs: ⁊ corpus lecatori. Sicq3 moraliter a deo patre ⁊ matre eccleſia dz erubeſcere fornicator. Secūdo erubeſcere dz homo a pſidente ⁊ potente de mendacio: q2 potior eſt fur q̃ aſſiduitas viri mendacis. eccli. xx. Sicq3 moraliter homo dz erubeſcere a deo preſide. i. preſente ⁊ exiñte potente vindictā ſumere de mentiente nec ꝓmiſſionem factā in baptiſmo ſeruante. Tertio erubeſcendū eſt a delicto. i. negligētia ⁊ pigritia. Turpiſſima eñ eſt iactura q̃ fit per negligentiā. Principi nāq3 multū placet velocitas ⁊ multū ei diſplicet pigritia. ꝓuer. xxij. Uidiſti hoīem velocem in opere ſuo corā regib': ſtabit nec erit ignobiles ante eū. Quarto erubeſcendū eſt de iniquitate a ſynagoga ⁊ plebe. i. de h' q' homo ſibi appropriat qđ plebi cōe eſſe dz vt faciūt vſurarij q̃ tēpus ſibi appropriant qđ dñs voluit ab oībus equaliter poſſideri. Et mali diſpenſatores qui ſibi retinent qđ pauperibus diuidere debuerunt. quibus Luce. xvj. dicit Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis. i. de pecunia iniqua: vel inequaliter detenta. Quinto erubeſcendū eſt a ſocio ⁊ amico de iniuſticia. i. de hoc q' homo iniuſte agit erga ſociū vel amicū. hoc eñ valde iniquū eſt. ꝓuer. iij. Ne moliaris amico tuo malū cū ille i te habeat fiduciā. Sexto erubeſcendū eſt de furto. vñ Thobie. ij. nō licz nobis aut edere de furto aliquid aut cōtingere. Secūda verecūdia eſt vicioſa ⁊ mala ⁊ hec eſt totalit' fugienda ⁊ abijcienda. Et hec fit qñ timorem irriſorū homo erubeſcit nec audet facere bonum Et talis ſilis eſt equo vmbratili qui magis timet vmbrā q̃ calcaria vel verū malū. Uera eñ mala nō ſunt vite pñtis ſed future. Mala eñ preſentia ſunt ſicut vmbre futurorū. Unde qui erubeſcentiā pñtem timet ⁊ nō futurā timet vmbrā ⁊ non veritatē De his dicit in pſal'. Trepidauerunt timore vbi non erat timor.

Uerecū
dia dup

Sex de
bus eru
ſcendū

cōfiteri suo p̄lato[b]: iminet periculū[i] aīarū Volentes[k] huic morbo[l] mederi[m]: statuimus vt certi[n] cōfessores prudentes[o] ⁊ discreti[p] p̄ singulos archidiaconat'[q] ab epō[r] loci statuant̄ qui[s] confessiones audiāt decanoꝝ[t] ruraliū pb̄roꝝ[v] et p̄sonarū[x]. In cathedralibus[y] aūt ecclesiis vbi sūt seculares[z] canonici confiteantur ipsi canonici[⁊] epō[a] vel decano[b] vel ceteris p̄sonis ad hoc per epm[c] vel decanū[d] et capitulū constitutis[e].

Tales etiā sunt quasi paruuli qui latrant catuloꝝ qui mordere nō possunt terrent. Mūdus nāq; iste est q̄si catulus latrans irrisionibus cōtra illos qui bene faciūt nobis sed mordere nescit: q: eos nō p̄cutit. Et cū satis latrauerit silebit. tales quoq; sunt timidi vt lepores: sed vtinā haberent in eis cōditiones leporis. Dicit enī scriptura Prouerbi. xxx. Lepusculus collocat in petra cubile suum. Et vt dicūt sapientes lepus habet tales cōditiones q: labia semp̄ hʒ in motu. aures longas. pedes veloces. Timor nāq; addit alas pedibus. Moraliter enī in petra collocat cubile qui ī xp̄o fiduciā hʒ. labia hʒ ī motu qui frequēter orat. Longas habet aures qui velox est ad audiendū sed tardus ad loquēdū. s. ad rn̄dendū opprobriis sibi fact' siue dictis. veloces hʒ pedes quē timor dei occupat: q: q̄ timet deū nihil negligit. eccl. vij.

Leporis
cōditiões

b Suo p̄lato. s. epō cui imediate subsunt in ꝯstitōe Othonis q̄d in quodam dr̄ qui decanis erubescunt confiteri.

i Periculū aīarum. Istud periculū explanat. i. e. c. cū sepe.

k Volentes. Secunda pars.

l Morbo. s. qui ꝓuenit ex defectu taliū confessorum.

m Mederi. i. medelam siue remediū apponere.

n Certi ꝯfessores. horū certitudo declarat. i. e. c. licʒ. ⁊ c. cū sepe.

o Prudentes. quib' viij. sunt necessaria tanq̄ viij. prudentie partes. Primo enī opʒ q ꝯfessor sit prudens habēs memoriā p̄teritoꝝ vt. s. ex p̄teritis culpis p̄cognoscat q̄d verisimilit' euenire debeat in futurū fm ea q̄ no. de fer. nō ord. c. j. in glo. de testi. c. significauit. glo. j. ⁊ de p̄sūp. c. j. cū glo. ij. Scđo expedit vt sit ꝓuidens futuroꝝ excogitādo. s. quō p vias cōpetētes ad sanatiōeʒ infirmi ꝯscientie possit ꝑuenire. de pe. ⁊ remis. c. ōis vtriusq;. Tertio ⁊ quarto sit q sit intelligens ⁊ rōnalis: q: modus p quē hʒ dirigi dʒ esse hūanus sciens q hō est ⁊ peccabilis sicut ⁊ ille q̄ cōfitet'. Iuxͣ illud psal. Sciāt q: homīes sunt. Facit ad h' xxvj. q. viij. alligāt. lxxxvj. di. nō satis. vltra mediū. Quīto dʒ esse solers vt sciat inuenire p̄tinētia ⁊ expediētia ad salutē aīe ipsius ꝯfitētis vt pʒ d. c. ōis. §. Si q̄s. de pe. di. vj. c. j. §. diligens. cū sua glo. Sexto q: ex seipso nō pōt oīa ad regimen sibi ꝯmissū inuenire oʒ eū esse docilem: ⁊ vt ꝯsiliis aliorum acq̄escat quos nouit esse sapiētes. Facit ad hoc de ꝯsue. c. ad nostrā. cū glo. j. ⁊ ij. Septio ⁊ octauo sim' dʒ esse expertus ⁊ cautus. q: sicut in speculabilib' falsa admiscent' veris: sic ⁊ in agibilib' multoꝝ mala bonis admiscent'. Vñ op' est vt sciat ea abinuicē discernere ⁊ sepāre. Discretio nāq; est mat' virtutū. j. q. v. c. fi. de offi. custo. c. j. de regula. c. ij. vbi de hoc. li. vj. Sup oīa aūt opʒ vt in seipso bonus sit. de pe. di. vj. c. j. §. Ideoq;. Qz vt dicit phs. vj. ethicoꝝ. Impossibile est prudentem esse nō existentem bonū. Dānat nāq; aliq̄s malicia iudiciū vt aliq̄s iprudēter agat ꝓpter maliciā deprauantem voluntatem.

prudē-
fessore
sit ne
ria.

p Discreti. discreto enī sacerdoti facienda est ꝯfessio. de symo. c. ex diligenti. de pe. di. j. quē penitet. ⁊ di. vj. qui vult. ⁊ c. j. ⁊ fi. per Io. Et de hoc legit et no. e. ti. c. omis vtriusq;. §. si quis autem.

q Archidiaconatus. vicʒ in singulis decanatibus vt. i. e. c. cum sepe. et. c. licet.

r Epō loci. cui' est cura imediata super p̄sonas infra scriptas.

s Qui. s. confessores.

t Decanoꝝ ruraliū. illoꝝ vicʒ q̄ sunt bn̄ficiati vel aľs in sacerdotio cōstituti vel rōne iurisdictiōis quā forte exercent imediate subsunt epō in foro aīe fm nō. Hosti. in sūma. e. ti. §. cui archipbr̄. Aliter aūt si talis decanus sit parrochianus alicuius curati inferioris epō sibi debet confiteri. vt in. c. omnis. extra. e. ti.

v Presbiteroꝝ. hec lr̄a pōt intelligi dupliciter. Uno modo vt hec dictio pb̄roꝝ supponat pro quolibet pb̄ro etiā simplici vt vicʒ talis ꝯfiteri debeat epō vel ei' deputato vt hic dr̄ assignādo. sed hoc nō puto verū nisi tales pb̄ri sint curati ⁊ imediate epō subiecti. aľs aūt si sint stipendiarii vel cantarias in ecclesiis parochialibus hn̄tes ꝯfiteri debent rectori vel vicario illius ecclesie vbi celebrāt diuina. c. j. e. c. ōis. Et bene facit ad hoc c. j. de offi. archipb̄r. c. fi. Alio mō pōt intelligi vt hec dictio pb̄roꝝ referatur ad hoc q̄d dixit decanoꝝ ruraliū vt. s. tales si sint pb̄ri cōfiteantur epō vel ei' deputato vt hic dr̄. q̄ expositio magis placet p̄sertim in tali decano q̄ sub epō curam gerit aīarum vel aľs sub eo gerit officiū perpetuū tale vicʒ cuius rōne non habet in suo decanatu aliquem cui subsit in foro anime.

x Personarū. i. rectoꝝ. Et aduerte q non addit vicarioꝝ ac si p hoc innueret q vicarii ꝯfitebūtur rectoribus q̄bus subsunt. Sed cōtra h' opponit'. i. e. c. licet. solue vt ibi dicetur.

y In cathedralib'. tertia pars.

z Canonici seculares. regulares nāq; ꝯfiteri debēt suis abbatib' vel p̄orib' fm ea q̄ nōt Hosti. e. ti. in sūma. §. q̄bus ꝯfitendū sit. ṽs. cui monachus

⁊ Canonic'. Quid de his qui sūt in dignitatib' vel officiis aut administrationib' cōstituti quales sunt decanus/archidiacon'/archipbr̄/p̄positus/p̄centor/thesaurari'/cancellarius/magr̄ scolariū/sacrista ⁊ hmōi vicʒ cui debent ꝯfiteri vide nō. p Hosti. in sūma. e. ti. §. quibus ꝯfitendū. ṽs. cui decanus. ⁊ vj. ṽs. seq̄ntibus

a Epō. supple vel eius penitentiario. sic notat Hosti. d. §. quibus confitendū. ṽs. cui canonici. in prin.

b Vel decano. Ex hac disiūctiua apparet q canonici possunt eligere an velint cōfiteri epō vel decano nec p̄cise astringūtur cōfiteri epō. Nā ī in disiūctiuis sufficit vnā p̄tē v'ificari. isti. de here. insti. §. penul. de rescrip. inter ceteras. Pro quo dic vt nōnt doct. de re. iur. c. in alternatiuis. li. vj. Et q canonici quo ad curā animarū subsunt decano videt' textus de offi. archipb̄r. c. ij. ꝓpe fi. ibi penitentiā cūctis aliis sacerdotibus iniūgere. ⁊ e. ti. c. officiū. ibi confessiones ho peccatoꝝ ⁊c. Sed illa. c. loquūtur q̄n epō abest vt ibi pʒ. Vñ q̄n epō est p̄sens debēt canonici cōfiteri epō. sin aūt absit possunt cōfiteri decano vt hic dr̄. Sed quero nūquid decanus absente epō audiens cōfessionem canonici possit eū absoluere in casibus epō spāliter reseruatis. Hostiē. de offi. archipb̄r. c. officiū. videt' innuere q nō nisi hoc habeat ex spāli ꝯmissione epī. Et hoc verū fm Io. an. vt in. c. si epō. de pe. ⁊ re. li. vj.

Questio.

c Per epm. vtputa eius penitentiarium.

d Decanū et capitulū. Ex hac littera potes colligere q exercitiū audiendi ꝯfessiones canonicoꝝ ptinet ad solū decanū. Hāc tñ ptātem nō pōt alteri cōmittere sine cōsensu capituli. Sed cōtra hoc opponit' extra de offi. archipb̄r. c. j. in fi. ⁊ c. ij. ad fi. et. c. iij. ad fi. Ex quib' locis apparet q decanus ea q̄ ptinent ad officiū suū pōt aliis cōmittere p se nec requirit' cōsensus capituli. Solutio. Illud de iure cōi: istud de iure spāli. Et pōt esse ratio specialitatis ne canonici habeant in foro ꝯscientie iudicem eis nō conuenientē: cū etiā in foro cōtencioso vna parte instante nō sit dādus iudex delegatus alia parte cōtradicente. ff. de iudi. l. obseruādū. Sed huic rōni videt' obstare. c. Si epō. §. fi. e. ti. li. vj. vbi pʒ q nulla cōsuetudine pōt introduci vt aliq̄s sibi eligat ꝯfessores sine licentia sui superioris. Sed fm rōnem predictā canonici saltem indirecte ⁊ per obliquū sibi eligerent ꝯfessorem absq; licentia superioris sui. s. epī vel decani cui' dispositio nō est libera q̄n requirit' ꝯsensus capituli maxime cū eoꝝ ꝯsensus cōcernat oēs vt singulos ⁊ nō vt vniuersos. Et ideo solue aliter q hoc q̄d hic dr̄ locū habet q̄n p̄sona ꝯstituta ad supplēdū vices decani in sua absentia habet in ea p̄te officiū perpetuū cuius officii institutio ab initio pōt fieri per solū decanū: sed requirit' consensus capituli. Pone exemplū in subdecano cui' officiū in quibusdā ecclesiis est perpetuū: ⁊ stat in hoc vt suppleat vices decani absentis. Cōtraria loquūtur in eo quē deputat decanus loco suo ad tēpus et est remotiu' ad libitū. Unde in ecclesiis illis quibus locūtenens decani est perpetuus hab' locū q̄d hic dr̄. Ubi vo nō est talis: hʒ locū q̄d dr̄ in cōtrariis. vel dic vt. i. glo. ꝓxi. in fi.

e Constitutis. sic vt sint perpetui ⁊ nō tp̄ales vt dixi in glo. precedenti. In his nāq; q̄ non tangūt epm possunt decanus ⁊ capitulū statuere id q̄d licitū est absq; ꝯsensu epī. ꝓut notat Ioh. an. de ver. sig. c. ij. §. statutis. li. vj. Q̄d dic fm nō. doct. in. c. cū ōns. de rescrip. ⁊ de ꝯsue. c. cū consuetudinis. Sed quo ad hunc articulū vicʒ audiendi confessiones canonicoꝝ ⁊ alioꝝ ministrantiū in ecclesia cathedrali hoc ꝓuisum est per ꝯstitutiōem legatinā vt in huiuſmodi eccleſijs cathedralibus per epiſcopũ deputetur confeſſor generalis vt legit in ꝯſtõe othonis ꝙ in quodam. ad fi.

Diuiſio. f ⁋ Cum ſacrm. Hec eſt cõſtitutio Bonifacij Et hꝫ duo dicta. In primo ponit exordiũ ad dicenda. In ſecundo ibi Sub pena. procedit ad ſtatutum.

Bonifacius.

⁋ Sacramentũ ⁊ tempus penitẽtie nulli ne incarcerato quod ſi dari põt denegetur ſub excõicationis pena.

Cum ſacramentũ cõfeſſiõis[g] ⁊ penitẽtie[h] ſecũda[i] poſt naufragiũ tabula vltimus humane nauigationis[k] portus[l] ac finale[m] refugiũ ſit vnicuiqꝫ peccatori pernecceſſariũ[n] ad ſalutem: ſub pena[o] excõmunicationis[p] diſtrictius precipimus ne aliquis[q] pſumat impedire quin huiuſmodi ſacramentũ penitentie vnicuiqꝫ[r] petenti[s] libere[t] impẽdatur et ſpaciũ[v] liberũ confitendi quod[x] potiſſime ꝓpter incarceratos[y] ſuadetur[z] quibus hmõi ſacramentũ ſepius inhumaniter ne dicam infideliter[a] denegatur[b] Et ſi[c] iterdũ ꝯfitẽdi ſpaciũ eis[d] datur[e]: hoc eis ita breue[f]

g ⁋ Confeſſionis. ꝗ ſm Aug⁹. eſt per quã morbus latens ſpe venie aperit. Ad cuius intellectũ nota ꝙ cõfeſſio tripliciter fit. aut in foro aĩe interius corã deo. aut in foro penitentie exterius coram dei vicario. aut in foro cõtencioſo corã iudice. In prima ꝯfeſſione peccatũ latens nõ aperit qꝛ deo apertũ erat. In vltima ſi aperit ſpe venie. In media vero aperit peccatũ latẽs ſpe venie. Unde ſacramentalis confeſſio ꝗ eſt pars penitẽtie hic cõuenienter deſcribitur per materiã que eſt peccatũ. Item per actũ qui eſt aperire. ⁊ per finem qui eſt ſpes venie. Ray. vero dicit ꝙ confeſſio eſt legitima corã ſacerdote peccatoꝝ declaratio quaſi ſit vel ex toto vel vndiqꝫ faſſio.

Cõfeſſio triplex.

h ⁋ Penitentie. cuius pars eſt cõfeſſio vt dixi in glo. precedenti. Et nota ꝙ in hoc ſacramento penitẽtia exterior eſt ſacramentũ tm̃. actus ꝯfitentis eſt quaſi materiale. actus aũt ſacerdotis. ſ. abſolutio eſt quaſi formale. Interior vero penitentia ſiue cõtritio nõ eſt actus virtutis per ſe ſed ꝓut ꝯiũgitur penitentie exteriori ſaltem in ꝓpoſito ſic eſt pars ſacramenti ⁊ res ⁊ ſignũ. Res quidem penitẽtie exterioris eſt ſignũ remiſſionis peccatoꝝ. remiſſio autem peccatorũ eſt res tm̃ ſicut notat Jo. an. in ſumma confeſ. c. ti. q. clxxix.

i ⁋ Secunda tabula. de pe. di. j. ꝭ. ſecunda. Prima tabula eſt baptiſmus quo euadimus naufragiũ peccati originalis. Secunda tabula eſt penitentia qua lapſi poſt baptiſmũ euadimus naufragium peccati actualis.

k ⁋ Nauigationis. homo enĩ in hac vita eſt quaſi nauigando ad ſuã patriam celeſtẽ per ꝓcellas maris huius mũdi vt notat Jo. de pe. di. j. ꝭ. ij. vita enĩ hoĩs merito cõparat̃ naui cuius vterqꝫ finis ſcꝫ introitus in mũdũ ⁊ exitus de mũdo ſtrictus et arctus eſt ad inſtar nauis. In medio aũt dꝫ nauis eſſe lata ⁊ cõtentiua bonorum operũ ne vacua ſine mercimonijs veniat ad portũ. Et nota ꝙ homo ad inſtar nauis claudi dꝫ inferius ab amore inordinato temporaliũ ⁊ aperiri ſuperius libere de celo recipiens pluuiam gratiarũ. ⁊ ſicut nauis inundatione fluctuũ eleuat̃: ſic aĩa hominis per multas preſſuras ⁊ inundationes tribulationũ huius mũdi magis ad celeſtia diſponit̃. Per nauem equidẽ merces ꝗ in vna patria abũdant vehit homo ꝑ mare vt eas melioribus ⁊ ſibi vtilioribus cõmutet vel ſaltem preciũ magis deſideratũ ſibi accipiat ſic quoqꝫ homo per mare huius mũdi ea ꝗ in patria eius abundant portat. ſ. tribulationes tẽptationes ꝑſecutiones ⁊ miſerias mũdiales vt ꝓ eis eterna gaudia recipiat vel cũ gaudio eterno commutet.

l ⁋ Portus. ſicut nãqꝫ nauis in portu ſalua exiſtit: ſic homo dũ eſt in penitentia.

m ⁋ Finale refugiũ. hinc Bern. ait. O felix penitentiũ humilitas O bona ſpes confitentiũ ꝗ facile vincis inuincibilem. ꝗ cito tremebundũ iudicem cõuertis in piiſſimũ patrem. Patet etiam in Jona exemplũ qui dũ requieuit in ſentina nauis deo irato venti mare turbauerũt. gurgites nauem inuaſerunt. Sed Jona penitente ⁊ ſeipſm ꝓijciente in fundo maris in ventre ceti collaudauit triduo ſaluatorẽ in ꝓfundo pelagi. ſiccus manet nec mergit̃ in ſtomacho ceti illeſus nõ digerit̃. Cetus ſeruauit ꝙ deus amauit ⁊ ipſm euomuit quem creator voluit. venti accuſabant ⁊ gurgites ipugnabant reũ latitantem. ſed ventus ſubito ſiluit: mare continentũ diſſoluit ⁊ cetus cõdolens recepit eũdem lachrymantem. O lachryma miranda que deũ ſimul placas ⁊ cetũ preparas ventũ cedas ⁊ fluctũ fugas.

n ⁋ Pernecceſſariũ ad ſalutem. ſ. anime. Penitentia nãqꝫ introducta eſt ad tollendũ offenſam ⁊ reconciliandũ amicitiã. Et ad hanc ſacramentaliter ſuſcipiendam tenet̃ homo ex neceſſitate. Oĩs nãqꝫ peccati ſiue originalis ſiue actualis eſt remediũ paſſio xp̄i. Illius aũt paſſionis virtus in ſacramentis eccleſie impreſſa eſt. Unde nõ poſſumus a peccato ſiue actuali ſiue originali ſanari ſine ſacramentorũ ſuſceptione. vel in re ꝗñ habetur oportunitas ſuſcipiẽdi. vel in ꝓpoſito cũ articulus neceſſitatis excludit ſacramentum et non contemptus religionis. Confeſſio vero pertinet ad ſacramentũ inſtitutũ ꝯtra morbũ peccati mortalis. ideo tenemur cõfiteri. Eſt aũt ꝯfeſſio ſacramentalis de iure diuino nõ de iure naturali. licet cõfeſſio mentalis que fit ſoli deo ſit de iure naturali ſm Pe. Quibus ꝯcordat Tho. ⁊ ſm Ray. cõtritio / cõfeſſio / ⁊ ſatiſfactio ſũt de ꝓcepto diuine ſcripture. Nã cõtritio ꝓcipit Joel. j. Scindite corda veſtra ⁊ nõ veſtimenta. Confeſſio ꝓcipit Jacobi vlti. Cõfitemini alterutrũ peccata veſtra. ⁊ in pſal. Effundite coram illo corda veſtra. De ſatiſfactiõe habet Math. iij. Facite dignos fructus penitentie. Et hec oĩa ſimul precipiũtur a dño cũ dicit Math. iiij. Penitentiã agite. Non eſt ergo ſalus ſine confeſſione vbi quis põt habere ſacerdotem cui confiteat̃ ſm Ray. ⁊ nõ. per Archi. de pe. di. j. c. menſurã. ꝭ. ecõtra. ꝟ. confitemini. Et ꝙ oris cõfeſſio ſit neceſſaria ad ſalutem pꝫ ex rõne. Omnis nãqꝫ creatura oſidit ⁊ cõfitet̃ defectus ſuos naturales homini eo mõ quo põt vt dicit glo. ſuper illo loco. Confeſſio et magnificentia opus eius. Unde eodẽ modo hõ dꝫ oſidere defectus ſuos voluntarios ⁊ cõfiteri verbo vocali in quo abũdat ⁊ etiã homini debꝫ confiteri. Eo eñ modo quo verbũ diuinũ ita humiliatũ eſt pro peccatis noſtris delẽdis ꝙ eſt vnitũ humanitati: in hoc obligauit nos ꝙ humiliemus verbũ noſtrũ loquẽdo cõtra nos nõ ſolũ deo ſed homini ⁊ hoc fiet in confeſſione facta hoĩ. Hodie enim peccamus cõtra deũ ⁊ hoĩem. ⁊ ideo confiteri debemus non tm̃ deo ſed homĩ loco ipſius dei. Unde ſm Pe. ſi aſſit facultas illũ Jac. ſoll. Cõfitemini alterutrũ ⁊c̃. eſt ꝓceptũ. Si tñ facultas nõ aſſit ſufficit cordis cõtritio. Et hoc eſt verũ quo ad culpam delẽdam non penã. Poteſt tñ tanta eſſe cõtritio ꝙ ſufficiet ad penã delendã: ſed hoc nõ erit ratione cõtritionis ſed ratione penalitatis. ⁊ nota. de pe. di. iij. c. ꝑfecta pn̄ia. ꝟ. in ore confeſſio. ꝑ Archi.

o ⁋ Sub pena. Secunda pars.

p ⁋ Excõicationis. ſ. ferende. ⁊ eſt cõminatio nõ aũt ſnĩa lata.

q ⁋ Aliquis. etiã ſi ſit femina cõtinet ſub hoc precepto.

r ⁋ Unicuiqꝫ. ſupple baptiſato. Nam penitentia inquantũ ſacramentũ ſequit̃ baptiſmũ ⁊ nõ precedit qꝛ baptiſmus ianua eſt et fundamentũ oĩm ſacramentorũ ſm Pe. di. xvj. Et no. per Joh. in ſumma confeſ. c. ti. c. xliiij.

s ⁋ Petenti. facit ad hoc extra de eo qui dux. in ma. c. ſignificaſti in fi. ⁊ quod ibi nota.

t ⁋ Libere. i. ſine impedimento quocũqꝫ vel abſqꝫ alicuius lucri temporalis exactione

v ⁋ Spaciũ liberũ. abſqꝫ turbatione.

x ⁋ Qđ. ſ. vt vnicuiqꝫ libere impendat̃ ſacramentũ penitẽtie et ꝙ habeat liberũ ſpaciũ confitendi.

y ⁋ Incarceratos. etiam ſi non ſint ſtatim deputandi vltimo ſupplicio in quo caſu prouidetur per cle. j. c. ti.

z ⁋ Suadetur. i. monetur.

a ⁋ Infideliter. i. cõtra mores boni xp̄iani. Tales nãqꝫ vt appet modicũ ponderant de ſacramẽto penitentie. et per hoc reddũtur quodãmodo infideles.

b ⁋ Denegatur. forſan per maliciã cuſtodũ carcerũ in quibus ſũt tales incarcerati. vel põt intelligi vt deneget̃ ꝑ pbr̃os qui negligũt viſitare tales ⁊ eorũ ꝯfeſſiones audire.

c ⁋ Et ſi. ꝟ.

d ⁋ Eis. ſ. incarceratis.

e ⁋ Datur. i. conceditur.

f ⁋ Ita breue. ſ. ſpaciũ: cũ tñ confeſſio que debet eſſe integra de et inoportune[g] cōceditur q̄ cedit potius miseris[h] in desolationis ac desperatiōis[i] periculū q̄ȝ in consolatiōis gaudiū spiritalis.

Edmundus

¶ In peccatis audiendis seruet confessor decentiaȝ ⁊ formam hic prenotandā.

In cōfessione[k] habeat sacerdos[l] vultū humilem[m]: et oculos ad terrā demissos: nec faciem respiciat confitentis ⁊ maxime mulieris[n]: et patienter audiat quicquid[o] dixerit et in spiritu lenitatis[p] eam supportet[q] et ei pro posse suadeat ⁊ pluribus modis[r] q̄ integre[s] confiteatur. Aliter vero[t] nō est[v] cōfessio. Peccata[x] inquirat vsitata[y]: inusitata aūt non: nisi a longe[z] et per circūstantias[a] et expertis[b] detur modus[c] confitendi ⁊ inexpertis[d] non detur occasio[e] delinquendi. Personarū[f] nomia[g] cū quibus peccauit confitens nō inquirat[h] sacerdos: sed post confessionem potest inquirere

omnibus peccatis ⁊ fieri debet cū declaratione circūstantiarum requirat ꝓcessum ⁊ tēpus ad talia exprimendū maxime cū aliqs per annū integrū non fuerit confessus.

g ¶ Inoportune.i. incōuenienti tempore.

h ¶ Miseris.i. hmōi incarceratis qui sunt in miseria corporali ⁊ etiam spirituali q̄ñ tenentur seu alias in conscientia opprimūtur graui pōdere peccatorum.

i ¶ Desperationis. Peccator nāq; plerūq; q̄ñ ꝓpter culpam ꝯtēnitur in desperatiōeȝ labitur. xlv. di. discedite.

k ¶ In cōfessione. Hec est cōstitutio Edmūdi. Et hȝ sex dicta. In p̄mo dat doctrinā quid faciet ꝯfessor circa personā cōfitentis. In secūdo ibi Personarū. dat doctrinaȝ q̄d faciet quo ad ꝑsonas cū quibus peccatū est cōmissuȝ. In tertio ibi Et semp. dat doctrinā quid fiet quo ad ip̄m peccatum. In quarto ibi Sunt autē ista. recitat q̄ sunt pctā maiora. In q̄nto ibi Sunt autē casus. ponit q̄ aliqua sunt pctā quorū absolutio referuat̄ pape ⁊ q̄d in talibus fieri dȝ. In sexto ibi Semp aūt. dat doctrinā de mō mittendi ad sup̄iorē.

l ¶ Sacerdos.s. audiens confessionem.

m ¶ Vultū humilem. ne.s. ꝑ austeritatem vultus terreat ꝯfitenteȝ.

n ¶ Mulieris. mulier eni in cōfessione genuflectet vel sedebit ad pedes cōfessoris ex transuerso nec faciem eius respiciet. q: sicut dicit scriptura Abacuc.c. primo. Facies mulieris ventus vrens.

o ¶ Quicquid dixerit. Si aūt nihil dixerit vel confiteri noluerit ꝓponat ei terrorem iudicij ⁊ penas inferni.

p ¶ Lenitatis. pio vicȝ ⁊ dulci ⁊ suaui eloquio.

q ¶ Supportet. non ei improperando. tale nāq; improperiū pōt esse causa desperationis vt dixi.ṡ.c. ꝓxi. glo. fi.

r ¶ Pluribus modis. ꝓponendo sibi beneficia q̄ contulit ei deꝰ creando ⁊ recreando. vite etiā breuitatem. mundi instabilitateȝ. ⁊ p̄cipue xp̄i pietatem: q: ꝓpter pctōres venit in mundū ⁊ similia.

ſ ¶ Integre. vt.s. oīa peccata dicat nō diuidēdo ea inter diuersos sacerdotes sed vni totū dicat. Nam dn̄s summe bonꝰ opus impfectionis non nouit. Aut eni totū hoīem sanat aut nichil. de pe. di. iij. sunt plures. Et Augꝰ. dicit. Caueas ne verecūdia ductꝰ diuidas confessionem. Nā hoc est sempiterna carere ad quā putas ꝑ frusta ꝑuenire. de pe. di. v.c.i. circa fi. Hic etiaȝ sunt qualitates requisite in confessione.s. vt sit discreta hoc est separata ⁊ nō generalis. Item q̄ sit frequens. Item q̄ sit humilis. dȝ etiā esse recta.i. sine vicio. Item suijpsius accusatoria. Item verecūda. Itē voluntaria. Item amara. Item ꝓuida. Item ꝓpria. Item vera. Item dolens. Item indiuidua ꝓut ista ⁊ alia plenius notantur de pe. di. v. consideret. glo.i. per Archi.

t ¶ Aliter vero.s. si non fuerit integra.

v ¶ Non est confessio. que dr̄ simul vel vndiq; fassio. vt dixi.ṡ.c.ij.ꝟ. confessionis.

x ¶ Peccata. ꝟꝰ.

y ¶ Vsitata. vicȝ de. vij. peccatis mortalibus in gn̄e. ⁊ de eoꝝ modis ⁊ causis ⁊ diuturnitate. Dicta aūt pctā cōtinent̄ in hoc versu.

Luxus aua. sup ac. inuidus ira gula.

Item de eisdeȝ datur aliꝰ versus.

Luxus gustus auet tristis furit inuidet ambit.

ȝ ¶ A longe.i. a remotis. ⁊ si vis de hmōi interrogationibus plenius instrui videas nō ꝑ Hosti. in summa.c. ti. §. que interrogationes per longum processum.

a ¶ Circūstantias.i. circūlocutiōes indirecte vicȝ ⁊ per obliquū. Et de circūstantijs pctōꝝ inq̄rendis ꝑ ꝯfessorē solent dari v̄sus.

Quis quid vbi per quos quotiens cur quomodo quando
Quilibet obseruet anime medicamina dando.

Quis. vtrū masculus vel femina. iuuenis vel senex. nobilis vel ignobilis. liber vel seruus. in dignitate vel officio constitutus aut alias priuatus. sane mentis vel insanus. sciens vel ignarus solutus vel cōiugatus. claustralis vel secularis. clericus vel laicus. cōsanguineus vel affinis aut alis extraneus. catholicus vel hereticus. iudeus vel paganus ⁊ similia. Quid. vtrū.s. adulteriū vel fornicationem vel homicidiū ⁊ similia. ⁊ vtrū sit manifestuȝ vel occultū continuatū vel non. Vbi.s. an in loco sacro vel nō sacro. domibus dn̄orum vl' alibi. Per quos.s. mediatores amicos vel inimicos. Item ꝓ quibus et cū quibus et contra quos. Quotiens.i. quot vicibꝰ. Iteratio nāq; pctī auget delictū. Et vulnus iteratū tardius sanat̄. de pe. di. iij. nauis. Cur.i. quali tēptatione. Et vtrū ꝓuenerit caȝ vel ꝓuentus sit ab ea. et vtrū sponte vel coactus: et an coactione cōditionali vel absoluta. Et vtrum cupiditate vel paupertate. vtrū ludēdo vel alis nocendi ⁊ similia. Quō.s. de modo agendi vel patiendi q̄s melius actu q̄ȝ locutione scitur. Quādo.s. vtrū in sacro tēpore. vtputa i festis: quadragesima: ⁊ alijs ieiunijs: aut in tp̄e non sacro vt in alijs diebꝰ profestis. Item vtrū ante penitentiā acceptā vel post frāgendo eam ꝓut ista ⁊ alia notātur.e. ti. §. que interrogationes. ꝟ. circa circūstantias per Hosti. in summa.

b ¶ Expertis.i. scientibus q̄ sunt pctā grauia ⁊ quales sunt eorū circūstantie. Et hec experiētia pōt intelligi dupliciter. Vno mō ꝓut cōsistit in noticia q̄ habet̄ per actū. Alio modo ꝓut consistit in noticia q̄ inquirit̄ per inspectionē librorū vel per doctrinam. Ait eñ Tullius. Ars facilem. natura potentem. ingeniū habilē. vsus promptū reddit artificem. Exercitiū eñ ⁊ experientia p̄bet cuilibet artifici incrementū. ff. de le. ij. l. legatis. §. ornatricibus. ⁊ nō. in.c. q̄ sit. ꝟ. experientia. de elect. ꝑ Cardi. li. vj.

c ¶ Modus ꝯfitendi. qui pōt esse multiplex s̄m sensum vniuscuiusq; ordinem in cōfitendo sibi limitātis. Est eñ vt m̄ videt̄ bonus modus cōfitendi vt facta cōfessione generali descendat ad sp̄alia. Et primo vt confiteat̄ de his in quibus offendit circa articulos fidei de quibus.ṡ. de sum. tri. ⁊ fi. ca. Secūdo vt confiteat̄ de his in quibus offendit circa. x. mandata decalogi de quibus dixi.ṡ. de offi. archip̄r.c. ignorantia. §. Item. x. mādatorū. Tertio de his quibus offendit circa duo p̄cepta euāgelij de q̄bus habet̄ ṡ. de offi. archip̄r.c. ignorantia. §. his aūt. Quarto de his quibus offendit circa opera misericordie. de quibus in. d.c. ignorātia. §. sexto aūt. Quīto de his in quibꝰ offendit circa septē pctā capitalia de quibus dixi. d.c. ignorātia. §. septē vero. Sexto de his in q̄bus offendit circa septē virtutes p̄ncipales. de quibꝰ dixi dc̄ō.c. ignorātia. §. septem vero virtutes. Septimo de his in q̄bꝰ offendit circa sacramēta ecclesie. de quibꝰ dixi.ṡ. de sacra. iterā.c. ignorantia. §. septem sunt. Hic ordo colligitur ex cōstitutione Io. pecham que incipit Ignorantia sacerdotum.

d ¶ Inexpertis.i. ignorantibus.

e ¶ Occasio delinquendi. q̄ pōt fieri ꝑ expressionē modorū q̄bus diuersimode peccatur. Cautus itaq; dȝ esse cōfessor ne nimis q̄ȝ oporteat modos peccādi aperiat ne forte confitenti modū incognitū dicat ⁊ sic viam ad peccandū demonstret.

f ¶ Personarum. Secunda pars.

g ¶ Nomina.s. ꝓpria: imo nec cognomina nec demonstrationes quibus ꝑueniri poterit ad taliū personaꝝ noticiā. Demōstratio nāq; vice nois fungitur. ff. si cer. pe. l. certum.

h ¶ Nō inq̄rat. rō est q: sicut penitēs nō dȝ noīatim specificare ꝑsonā cū qua peccauit: nec circūstātias ꝑ quas intelligi possit. Ita sic nec dȝ sacerdos specificare ꝑsonā in īterrogatōe. vterq; itaq; sit cautus circa qualitatem ꝑsone vt ꝓcedat in gn̄e an.s. sit virgo vel corrupta. vidua vel meretrix. cōiugata vel consanguinea vel sanctimonialis ⁊ similia s̄m Ray.c. ti. §. xxxi. Dicit tñ ibi wil. et alij. ꝟ. nō debet. q̄ si penitens extimat ꝑsonam cū qua peccauit vtrū fuerit clericus vel laicus monach⁹ vel ſacerdos vl' diaconus. ꝛ ſemꝑ[i] maiora[k] crimina ꝛ ꝑcipue notoria[l] maioribus[m] reſeruētur. Sūt aūt[n] iſta maiora homicidia[o]: ſacrilegia: pctā ꝯtra naturā: inceſtus: ſtupra virginū ꝛ monialiū: ꝛ iniectōnes manuū i parētes[p]: nec nō ꝛ i clericos[q]: vota fracta[r] et hmōi[s]. Sūt autē[t] caſus i qbus nullus niſi ſolus[v] papa hꝫ ptātē abſoluendi vel eius legat⁹[x]. Abſolutio[y] tū taliū in mortis articlo[z] nulli eſt denegāda ſꝫ ſaltē erit conditionalis[a] videlicet ſi cōualeſcāt[b] apoſtolico conſpectui ſe preſentent[c]: nichilominus[d] tū talium[e] rei mittendi ſunt ad epm[f] vel ei⁹ penitētiariū. Semꝑ[g] autē qui mittūtur[h] deferāt ſecū litteras[i] cōtinentes genus peccati et circumſtantias ſufficientes: vel ipſe[k] ſacerdos veniat perſonaliter cum eis: alioquin[l] non recipiantur[m].

bona intentione tali confeſſori qui debet ꝓdeſſe ꝛ nō obeſſe. nō vt prodat ipm peccatorem ſed vt penitentiarius oret pro eo aut ſecrete laboret ad correctionem illius nō peccat ſed potius meretur. ar. xxij. q. v. hic videtur. Similiter ſi penitētiarius inquirat de illa perſona bona fide vt oret ꝓ ea aut corrigat eā in occulto pôt dici q̄ nō peccat dū tñ cōfitentem nullo mō cogat ad nominandum pſonā aut illā eius expreſſiones extorqueat ab eodē.

i ¶ Et ſemper. tertia pars.

k ¶ Maiora crimina. de quibus ſubditur in. §. ſequenti.

l ¶ Notoria. Hec debent epo publice confiteri. de pe. di. j. in actiōe. ꝛ c. quē penitet in fi.

m ¶ Maioribus. ſ. penitentiarijs vtputa epo in caſibus ſibi reſeruatis et pape etiā in caſibus ſibi reſeruatis.

n ¶ Sunt aūt. iiij. pars.

o ¶ Homicidia. de quib⁹ dixi .ū. de tēp. or. c. in primis. §. homicidas. Et aduerte q̄ hic in ſpecie enumerant. viij. caſus reſeruati maioribus penitentiarijs qui patent in textu. Ray. ēt. c. ti. §. xviij. ſolus excipit quinqꝫ caſus. Unus eſt de his quib⁹ ſolēnis penitentia iniūgenda eſt vicꝫ qñ crimen eſt publicū ꝛ diuulgatū ſic q̄ conturbat totā patriā vrbem vel locū in quo ſic peccans morat. xxvj. q. vj. c. vlti. Et pôt imponi pro quolibet graui crimine vtputa homicidio. l. di. placuit. ſacrilegio ꝛ inceſtu ac cōſimilibus q̄ grauia ꝛ horrenda ſunt. de cōſe. di. iij. de penitentibus. ꝛ breuiter pro oi peccato qđ totā cōmouet ciuitatem aliū ve locū vt predixi. Ali⁹ caſus eſt in excōicato cuius abſolutio epo vel alteri reſeruatur. nam tunc inferior penitentiarius ſiue curatus non pôt talem abſoluere. Faciūt ad hoc nō. p docto. de ſen. excōi. c. nuper. de ſñē. graue. Tertius caſus eſt vbi cōtracta eſt irregularitas. nā tūc dꝫ remitti ad epm vt ipſe diſpenſet ſi poſſit. alr q̄ talem cū ſuis lris remittat ad papam. De peccato tñ pôt abſolui a ſuo cōfeſſore vt dicit glo. wil. ſup Ray. c. ti. §. xviij. Quartus caſus eſt de incēdiarijs. xxiij. q. viij. ſi quis mēbrorū. ꝛ c. peſſimā. Circa qđ vide qđ notaui .ū. de tēp. ordi. c. in primis. §. eccleſiarū incēdiarios. Quintus caſus eſt ſi ſit cōſuetudo in aliquo epatu q̄ aliquorꝫ certa crimina ad epm referant vtputa de homicidio. filiorū oppreſſorib⁹ ſacrilegio. falſarijs. violatoribus eccleſiaſtice libertatis ſiue immunitatis ꝛ alijs enormibus. Et his caſib⁹ addit Hoſti. alios vicꝫ in blaſphemia. de maledi. c. ſtatuimus. Item in voto vt hic. ꝛ ēt de voto ꝛ voti redē. c. j. Item qñ ipſe epus audit cōfeſſiones ſit remiſſio. xxi. di. inferiorū. Item de peccato cōtra naturā ꝛ maxime cū brutis. de ablatorū ſiue ſubtractorū vel alr illicite acqſitorū reſtitutionibus. de piurio. de clandeſtine cōtrahentibus. hec no. Hoſti. de pe. et re. §. quibus confitendū. ff. Primus eſt ꝛ ſe. Jo. vero in ſūma ꝯfeſſ. hoc ti. q. l. ff. ſi. dicit q̄ ſacerdos curatus oia pôt in occultis peccatis quo ad forū penitētiale q̄ nō ſunt in iure reſeruata ſpāliter epis vel q̄ non ſunt ipſis ſacerdotibus directe vel p aliquā cōſequentiā interdicta. ar. ēt de iudi. at ſi clerici. ꝛ c. nup. de tranſla. epiſ. Inter corporalia. facit tñ q̄ vbicūqꝫ graue delictū fuerit vel enorme: ſuperioris eſt iudiciū requirendū. de ſen. excōi. Cū illorū. Et vbicūqꝫ difficultas vel ambiguitas inciderit ꝑ ꝑitiā ſacerdotiorū ꝑ caſus nouitatē. q̄ ſi. ſint le. generabilē. ij. q. iij. ſūmopere. Idē etiā dicit in oibus caſib⁹ in qbus in aliqua eccleſia ſic fieri eſt cōſuetū. xj. di. in his. de cele. miſ. c. penult. Et vbicūqꝫ diſpenſatio ſpāliter reſeruat epo. Iſta colliguntur ex dictis wil. durandi in ſuo repertorio aureo. c. ti. ff. ſup quibus ſit penitens ad epm mittendus. vbi recitat multo plures caſus q̄ ſupra dicti ſunt. Dicit tñ q̄ ponere tot caſus nihil aliud eſt q̄ ſacerdotū ptātē reſtringere q̄ tñ ſibi plenarie i his attributa ē.

Casus maioribus penitentiario reſeruati.

p ¶ In parentes. hic eſt vnus caſuū quos recitat wil. durandi lo ſpali. in fi. glo. ſcedentis. Et cōcor. wil. in clem. dudū. de ſepul. §. a iure cōceſſa. vbi circa hmōi caſus ponit hos verſus.

¶ Qui facit inceſtū deflorans aut homicida. Vſus.
Sacrilegus patris percuſſor et ſodomita
Tranſgreſſor voti periurus ſortileguſqꝫ.
Et mentita fides faciens incendia prolis.
Oppreſſor: blaſphemus hereticus omnis adulter.
Pontifici ſup his ſemꝑ deuenius adibit.

¶ Et de hac materia tāgit per eūdem wil. c. c. §. abſolutionis. in prin. ꝛ i extrauag. que incipit Inter cūctos. ꝑ Cardi. ꝛ ibi. c. ti. c. ij. per Joh. an. ff. reſeruantur. li. vj.

q ¶ In clericos. cū percuſſio talis violenta non ſit enormis ſed modica et leuis. de ſen. excō. puenit. Aliter remittendus eſtꝫ talis ad ſedē apoſtolicā. xvij. q. iiij. Si quis ſuadēte.

r ¶ Uota fracta. de voto ꝛ vo. redē. c. j. Et huic dicto cōcor. nō. p Jo. an. e. ti. c. ij. §. reſeruant. li. vj.

s ¶ Hmōi. de quibus dixi .ū. eo. §. homicidia.

t ¶ Sunt autem. Quinta pars.

v ¶ Solus papa. vt in iniectōe violenta manuū in clericos vel religioſos cōuerſos. ꝑſertim qñ iniuria eſt atrox. xvij. q. iiij. Si quis ſuadēte. Alius caſus eſt in incendiario eccleſie denūciato excōicato. ēt de ſen. excōi. cōqueſti. ꝛ c. tua nos. Terti⁹ caſus eſt in falſantibus bullas aplicas vel eis falſatis ſcienter vtentibus. extra de crimi. falſ. c. dura. Quartus caſus eſt in caſu. c. ſignificauit. de ſen. excōi. qñ aliqs participat in diuinis cum aliquo excōicato a papa. Quintus caſus eſt qñ aliqs participat in crimine cū excōicato a papa. de ſen. excōi. c. nup. §. in primo ꝛ duobus. c. ſequentib⁹. Sextus caſus eſt in ſacerdote benedicente ſecūdas nuptias. ēt de ſecū. nup. c. j. ꝛ hoc verū ſm illa tpa. Hodie tñ cōcedit epis diſpenſatio cū talibus vt legit in extrauag. Jo. xxij. que incipit Cōcertationi antique. Septimus eſt in caſu decre. graue. ēt de preben. Et idem intelligas in caſibus illis quos papa ſpāliter ſibi reſeruauit. Puta exemplū de re iudi. cū eterni. li. vj. ꝛ i. c. grauis. de ſen. excōi. in cle. ꝛ c. ſeq. de priuil. c. j. de immu. ecc. c. clericis. li. vj. Ali⁹ caſus eſt de ſen. excō. c. quicūqꝫ. li. vj. Itē i caſu. c. vniuerſitatis. de ſen. exc. Itē. xvj. caſus reſeruatos pape. no. glo. Jo. an. ſup §. excōicationis. de ſen. exc. c. j. i cle. Caſus aūt pape reſeruati nōnt i his verſib⁹.

Caſus

¶ Per papam clerum feriens falſarius vrens.
Soluitur et quiſquis audet celebrare ligatus. Vſus.
Symon ſi fuerit: ſed fallit regula talis
Impubes monachus mulier vetulus quoqꝫ pauper.
Janitor hoſtilis hos releuabit iter.

Hos vſus ponit Henr. de Bowi. c. ti. c. deus qui. in fi. Et caſus reſeruatos pape notat ſpe. ti. de legato. §. nunc oſtendendum.

x ¶ Legatus. ſ. de latere miſſus. de offi. le. c. qđ tranſlationem. de ſen. excōi. c. quis.

y ¶ Abſolutio tamen. ff.

z ¶ Articulo mortis. hic caſus ſemꝑ excipit. de offi. or. paſtoralis. de immu. ec. c. clericis. li. vj.

a ¶ Cōditionalis. ſ. vt ſequitur.

b ¶ Conualeſcant. ſimile habes de ſen. excōi. c. quis.

c ¶ Se preſentent. ſcꝫ q̄ citius poterint. de ſen. excō. decetero. hoc eſt impedimento ceſſante vt in. d. c. quis. c. ti.

d ¶ Nichilominus. ff.

e ¶ Taliū. ſ. caſuū pro quibus mittendi ſunt ad ſedem aplicam.

f ¶ Ad epm. ſ. dioceſanū nō vt per eū abſoluant ſed vt ipſe iudicet an vere ſint ad ſedem apoſtolicam mittendi.

g ¶ Semper autem. vj. pars.

h ¶ Mittūtur. ſ. ad epm.

i ¶ Lras. ſ. mittentes.

k ¶ Uel ipſe. datur igitur ſacerdoti electio an velit ire perſonalr vel mittere litteras. de preben. c. mandato. li. vj.

l ¶ Alioqn. i. niſi pſonaliter veniat ſacerdos vel litteras mittat.

m ¶ Nō recipiant. ſ. accedentes ad epm vel ei⁹ penitētiariū. Hāc ꝯuiſionē puto modica rōe fulciri cū epus ꝛ ei⁹ penitētiarius ſint ꝓprij ſacerdotes cuiuſlibet ſubditi ipius dioceſis ꝛ libere poſſit coꝝ vtercꝫ audire ꝯfessiones subditoꝝ et liberū est ipsis subditis accedere ad epm̄ vel eiꝰ pniarium et licentia ꝓprii curati nō obtēta vt nōt Host. in sū. e. ti. §. quibus ꝯfitēdū. vſ. cui patriarcha. i. fi.

D E penitentia. Hec est ꝯstitutio Edmundi. Et habet duo dicta. In primo ponit prohibitionem. In scd̄o ibi. Nisi in his. Excipit quattuor casus cum quadam modificatione.

n Penitentia. i. sacramento pnie.

o Diaconi. est nanqꝫ regulare ꝙ quilibet debet confiteri sacerdoti. Nā solis sacerdotibus dedit dn̄s potestatē ligandi et soluendi cū dixit Jo. xx. Quoꝝ remiseritis peccata remittuntur eis ꝛc. de pe. dis. i. §. del.

p Nō presumant. s. iure ꝓprio sicut alias dictum est de baptismo. ū. de baptis. ꝛ eiꝰ effe. c. i. §. de baptismate. Iuxta quem. §. et ibi notat glo. id quod hic dicitur.

q Nisi in his. vide hic que dixi. ū. de baptismo et eius effec. c. i. §. de baptismate. vb. egroto. Et sic vsqꝫ ad finem.

r Cum aia. Hec est ꝯstitutio Ricardi Et habet tria dicta. In primo ponit prohibitionem. In scd̄o ibi Uerū. adijcit quandā informationē. In tertio. ibi. Trāsgressores. ponit quādā cōminationē.

s Preciosior. xij. q. i. § clpimꝰ. xxiiij. q. iij. si habes. C. de sacrosan. eccl. scimus. in fi. ex̄. e. ti. cū infirmitas. in fi.

t Sub interminatōne anathematis. quid hoc importet vide. ū. de furt. c. vnico. e. §.

v Periculū aie. vtputa causa vacuādi humores nociuos cognoscat aliquam mulierē qđ nō oportet quia necessitas ad hoc non compellit cum alio modo ꝑ artis piciam possit humor nociuus euacuari sm̄ Host. e. ti. c. cum infirmitas. glo. fi.

x Uerum. Secunda pars.

y Ipsum. scilicet medicum.

z Aiarum. i. curatos quibus confiteantur.

a Ut postqꝫ. vers.

b Spirituali medicamine. i. sacramento pnie.

c Salubrius. infirmitas nanqꝫ sm̄ Jo. an. qnqꝫ de caus̄ ꝓuenit. Primo vt iustis ꝑ pacientiā augeatur meritū vt in Job. Scd̄o ad custodiā virtutū ne in sugbiā tendat vt in paulo. Tertio ad corrigenda peccata vt in dicto. c. infirmitas. Quarto ad dei gloriam vt in ceco nato et illuminato. Quinto ad meritū pene vt in herode. Unde versus.

Ut probet vt damnet eripiat vt mereatur.
Ut pateat xp̄i gloria pena datur.

d Transgressores. Tertia pars.

e Concilio. scꝫ generali. ex̄. e. c. infirmitas.

f Statutā. i. limitatam. et pena est vt transgressor suspendatur ab ingressu ecclesie.

Edmundus.

Summarium notum est.

De penitentia[n] precipimꝰ ꝙ diaconi[o] penitētias dare nō p̄sumant[p] nisi in[q] his casibus cū sacerdos non potest vel absens est vel stulte vel indiscrete non vult et mors imminet egroto.

Ricardus.

Sub pena anathematis medicus nil suadeat egroto pro salute corporis contra salutem anime quā primā intendat et sollicitet.

Cum anima[r] lōge p̄ciosior[s] sit corpꝫ sub interminatiōe[t] anathematis prohibemus ne quis medicorum pro salute corporali aliquid suadeat egroto qđ in periculum[v] aie cōuertatur. Uerum[x] cū ipm̄[y] ad egrum vocari cōtigerit egrū ante oīa moneat efficaciter et inducat vt medicos inuocet aiarum[z]: vt postqꝫ[a] fuerit īfirmo de spirituali[b] prouisum medicamine: ad corporalis medicine remediū salubrius[c] ꝓcedat. Transgressores[d] aut hmōi cōstitutōis penā i cōcilio[e] statutā[f] nō euadant.

Robertus wynchelsee.

Sūmariū idipm̄ est.

Presbyteri[g] stipēdiarii et infra[h]. Statuimus vt presbyteri p̄dicti[i] nō audiant cōfessiōes parrochianoꝝ vel capellanorū[k] in ecclesijs in quibus diuina ministrauerint[l] nisi in casibus a iure[m] ꝑmissis. Qꝫ[n] si cōtrariū fecerint[o] crimen sacrilegii[p] incurrāt[q]: nisi de licētia p̄sidētis[r] hoc fecerit petita et obtenta[s].

Walterus

Confessor pro conditionibus peccati diligēter notatis pniam iniūgat. Audiat autem nisi necessitas euocauerit i ecclia publice nec alios quā suos. Nec vxori pniam iniūgat ꝑ quā marito pateat eius peccatum de male ablatis nō absoluat sine restitutione quatenus fieri pōt. In reseruatis aut dubijs cōsulat epm̄ Nec alterius quā cōfitentis studeat peccata nosse.

Sacerdos[a] in penitētia iniūgenda diligēter attendat circūstantias[b]

g Presbyteri. Hec est ꝯstō Roberti wynchelsee. Et hꝫ duo dicta. In p̄mo poit ꝓhibitiōē. In ij. ibi. Qꝫ si. limitat penā. Diuisio.

h Et infra. Hic deciduꝰ alia capla huiꝰ libri q̄ sūt pars huius vꝫ. ū. de ma. ꝛ obe. c. pbri. de iureiur. c. pbri. de cele. mis. c. pbri.

i Predicti. scilicet stipendiarij.

k Capellanoꝝ. quorūcūqꝫ.

l Ministrauerint. i. celebrauerint.

m A iure pmissis. vꝫ in articulo mortis deficiente curato vel alio sacerdote ꝓprio. xxvj. q. vi. c. presbyter. Alius casus est qñ talis capellanus ad hoc habet licentiā a proprio sacerdote vel parrochianus habet licentiā vt possit confiteri alteri cui sibi placuerit. ex̄. e. c. omis. Tertius casus est qñ talis hꝫ ptātē sibi cōmissam a papa vel legato in ꝓuincia sibi decreta vel ab epo vt. ū. e. c. ois. Quartus est qñ poit spē de ratihabitiōe ꝓprii sacerdotis. ar. ix. q. ij. Lugdunen̄. sed hoc fieri non hꝫ nisi ꝓprio curato absente ꝛ tunc iniūgat confesso vt q̄cito poterit representet se corā ꝓprio sacerdote ꝛ qđ actū ē et significet. ar. de sen. ex cō. c. de cetero. et. c. ea noscit. e. c. de his. in fi. Sed iste casus tollit ꝑ hoc ꝙ dr̄. ū. in fi. de licentia petita ꝛ obtenta.

n Qꝫ si. Scd̄a pars.

o Fecerint. scꝫ dicti p̄sbyteri stipendiarij.

p Sacrilegij. de quo dixi. ū. de imu. eccl. c. vt inuadentibꝰ. §. sacrilegi.

q Incurrant. non ipso iure sed ꝑ sniam

r Presidentis. siue sit rector siue vicarius ꝑpetuus siue temporalis.

s Et obtēta. ex hac littera patet ꝙ non sufficit ponere spē de ratihabitione ꝓprij sacerdotis de qua dixi. ū. e. §. permissis.

a Sacerdotes. Hec est ꝯstitutio walteri. et informat cōfessorē de pluribus. vꝫ de. ix. cōsiderādis circa cōfessiones audiēdas q̄ patent ꝑ §. in textu ordinatos.

b Circūstantias. de quibus dixi. ū. e. c. in ꝯfessione. §. circūstantias. Debet nanqꝫ penitēs ꝯfiteri de oībus que peccatū propriū detegūt et aggrauāt. Treñ. ij. Effunde sicut aquā cor tuū. Et sic debet confiteri circūstantias cōcomitantes videlꝫ qualitatē criminis/ꝑsonarū/locū/tēps/ꝑseuerātiam et hmōi. ex̄. eo. c. deus qui. Item circūstantias allicientes vt ornamenta viroꝝ et mulierū electuaria calida ꝛ hmōi et de circūstantijs de quibus hic dr̄ cōsiderandis hn̄ nos instruit Augꝰ. de pe. di. v. c. i. et sequēti. Et dicit doct. ꝙ circūstantias aggrauantes q̄ trahūt in aliā speciem peccati mortalis opus est ꝯfiteri. Ubi gr̄a. furari aliqđ de ecclia ex circūstantia loci transit in sacrilegiū. Et furari aliqđ dn̄o sciente ꝛ ꝑ vim transit in rapinā et sic de alijs. Circa hanc materiā vide notata ꝑ Jo. in sūma ꝯfes. ti. q. lxxxj. et. c. ti. §. qualis de esse. hn̄ integra. ꝑ Host. in sūma et de pe. di. v. in princi. ꝑ archid. Et de circūstantijs aggrauantibus dantur hi versus.

c

criminis: qualitatem[c] perſone ⁊ genus delicti: tẽpus et locũ: cauſã ⁊ morã in peccato factã: deuotionẽ[d] animi penitẽtis. Et his ꝯſideratis ⁊ diligenter penſatis ac diſcrete maiorẽ vel minorem[e] penitẽti iniũgat penitẽtiã. Item ſacerdos[f] ad audiendũ confeſſiones cõmunem[g] ſibi locum eligat vbi cõmuniter ab omnibus videri poterit in eccleſia[h] et in locis abſconditis[i] non recipiat ſacerdos alicuius[k] ⁊ maxime mulieris[l] cõfeſſionẽ niſi[m] pro magna neceſſitate aut infirmitate penitentis. ¶ Itẽ nullus[n] ſacerdos[o] alterius[p] parrochianũ admittat ad penitentiam niſi de licentia[q] ſui preſbiteri vel epĩ[r]. Itẽ ſacerdos[s] talẽ pniã iniũgat vxori[t] vt viro ſuo non reddatur ſuſpecta de aliquo crimine occulto[v] ⁊ enormi[x]. Idẽ[y] de marito[z] eſt obſeruandũ.

¶ Aggrauat ordo locus perſona ſcientia tempus.
Verſus. Etas conditio numerus mora copia cauſa.
Eſt modus in culpa ſtatus altus lucta puſilla.

Hi verſus notantur eo. ti. c. ois. di. j. §f. aut queris de quinte per Henricum de bowyco.

c ¶ Qualitatẽ pſone. de hoc ⁊ his q̃ ſequunt cõſiderandis dixi. ſ. e. c. In cõfeſſione. v. circũſtantias. et colligũtur ex. c. de⁹ qui eẽ. c. ti. et de pe. di. v. c. j. et ſequenti.

d ¶ Deuotionem animi q̃ põt apparere ex ꝯtritõne penitẽtis. et eo. de⁹ q̃.

e ¶ Vel minorem. Penitentia nanq; iponẽda eſt ſꝫ quãtitatẽ exceſſus et ꝯtritionẽ penitentis eẽ. c. de⁹ qui. de iure tñ regulariter iponit̃ ꝓ mortali pctõ pnĩa ſeptẽnis. xxxiij. q. j. c. ſi. in glo. Canones tamẽ pniales moderare pt ſacerdos. j. diſ. de his. glo. ij. in ſi. de pe. di. iij. plures. in glo. Sꝫ nũquid nõ tñ totã ipſe põt remittere. xxvj. q. vij. hoc ſit ꝑ Io. et hec vera intelligas in occultis. xxvj. q. vij. i ſũma. et. c. ipſa penitudinis. eẽ. e. ti. c. iij. glo. ij. Secus tñ in manifeſtis in quib⁹ debẽt ſeruari ſtatuta iuris. e. ti. c. j. ⁊ ij.

f ¶ Item ſacerdos. Secunda pars.

g ¶ Cõem locũ. i. apertum ſiue publicũ vt ſequitur.

h ¶ In eccleſia. i. in corpore eccleſie.

i ¶ Abſcõditis. i. ſecretis vel tenebroſis. Nam talia loca ad operandũ mala aptiora ſunt. ff. de ven. inſpi. l. j. §. tria lumina.

k ¶ Alicuius. ſcꝫ penitentis.

l ¶ Mulieris. ex mulierũ nanq; ſecretis et priuatis colloquijs poſſet ſcandalũ exoriri qḋ eſt vitandũ vt legit̃ ⁊ notat̃ de no. op. nũ. c. cũ ex iniũcto. Et poſſet eẽ occaſio mali a cui⁹ oĩ ſpecie abſtinẽdũ eſt. de vi. et hone. cle. c. cum ab omni.

m ¶ Niſi. excipit ab eo qḋ prius dixit.

n ¶ Item nullus. Tertia pars.

o ¶ Sacerdos. etiam habens curam aiaꝝ. Et ſic differt ab eo qḋ dictũ eſt. ſ. in. c. pbri ſtipendiarij qḋ. c. loquitur de capellanis nõ habentibus curam animarum.

Caſ⁹ qb⁹ lꝫ alijs ſacerdoti cõfiteri.

p ¶ Alterius parrochianũ. fallit in caſu neceſſitatis et alijs caſibus de quibus dixi. ſ. e. c. pbri. §. a iure pmiſſis. Fallit ẽt qñ proprius ſacerdos indiſcretus eſt. de pe. di. vj. placuit. Requirit tñ licẽtia ꝓprij ſacerdotis eẽ. e. c. ois. Et ſi nõ vult dare licentiã recurrendũ eſt ad ſuperiorem. de iure parro. nullus. ſm Hoſt. in ſũma q̃ ſic notat. e. ti. §. qlis debeat eſſe ꝯfeſſio. §f. diſcreta. Et quõ talis licentia ſit cõcedenda vel neganda nota ꝑ eũdem. e. ti. §. quibus ꝯfitendũ. in pn. §f. fallit tñ. Fallit ẽt in vagabũdo. ff. de iudi. l. heres abſens. Item qñ aliqs eſt in qrendo domiciliũ iter faciendo vel nauigando. ff. ad municipal. l. labeo. in pnci. ⁊ l. ei⁹. §. celſus. Item rõne delicti ĩfra parrochiã ipſius ꝯfeſſoris ab alieno parrochiano ꝯmiſſi. de rap. c. j. vj. q. iij. placuit. Sed illud potius locũ hꝫ i foro ꝯtẽtioſo q̃ i foro pnĩe. nã i foro aĩe tal' dꝫ ꝯfiteri curato ſuo vbi hꝫ domiciliũ. xvj. q. j. placuit. ꝑ Io. ⁊ arch. ⁊ idẽ nõi arch. de ꝯſti. c. ij. in ſi. li. vj. Nec credo repiri i iure cauſã q' qs ſortiat forũ aliẽnũ rõe pctĩ. qꝛ cũ pluries hõ forſan peccat in diuerſis parrochijs ſequeret abſurditas vtꝫ q' ꝯfitendo pluribus diuideret ꝯfeſſionẽ ꝯ illud qḋ legit̃. e. ti. c. ois. Et ſic ibi nõ ꝑ Io. in collect. §f. Sed nũqḋ caſus pmiſſi. Iſta cũ alijs de quib⁹ dixi. ſ. e. c. pbri. §. a iure pmiſſis notant ꝑ Hoſt. e. ti. §. quib⁹ ꝯfitendũ §f. fallit tñ. et §f. ſequen.

Queſtio q ¶ De licentia. Sed tunc quero nunqḋ in caſibus quib⁹ hꝫ ꝯfiteri alteri q̃ ꝓprio ſacerdoti ſiue curato liceat idiſtĩcte ꝯfiteri cuicũq; ſacerdoti ẽt nõ hñti curã aiaꝝ. Dic ſm Ray. q' nõ excepto articulo neceſſitatis. Et eſt duplex rõ. Vna eſt qꝛ iſti caſus nõ ſunt modi dãdi iuriſdictõꝫ et q̃ alias ſi hꝫ iuriſdictõꝫ in foro aĩe ſibi cõmiſſã. Alia rõ eſt qꝛ licꝫ ipſi penitẽtes ſint licẽtiati ſeu alias abſoluti q' poſſint ꝯfiteri alij q̃ ꝓprio ſacerdoti. nõ tñ tales capellani habent ptãtem audiẽdi ⁊ abſoluendi. Alia pt eẽ rõ qꝛ ꝓprius curatus nõ pt dare ptãtẽ talib⁹ capellanis ſimplicib⁹ ſꝫ ſolus epĩs dũtaxat illis q̃ ſũt i epatu ſuo. xvj. q. j. ꝯuenit. Et hꝫ poſſꝫ aliqs de alio epatu dare hãc ptãtẽ q̃ ad iuriſdictõꝫ voluntariã. non tñ põt eos cõpellere ſuã ꝯmiſſionẽ recipere. Hoſt. tñ dic q' ſufficit ſi habeat licentiã iudicio ſui vt poſſit alicui i ſpẽ ꝯfiteri imo ⁊ ſi licẽtiã hẽat in gñe vt poſſit cõfiteri cui vult vel ſimplr q' poſſit ꝯfiteri alteri: in iſtis duobus caſibus dic q' ſi ſubditus recurrit ad diſcretionẽ ſiue ad religioſũ ſiue aliũ vl' ex cã ad nõ ita peritũ dũ tñ pitus ⁊ honeſtus ſit: ſecure ꝯfitet̃ et ali⁹ ſecure audit. ar. eẽ. c. ne ꝓ dilatiõe. Si vo cãꝫ nõ hꝫ niſi qꝛ vult abſcondere pctã ſua a ꝓprio ſacerdote vl' qꝛ ipſm ꝯtẽnit ſeipſm ſeducit. et de h' ipſe dꝫ pniaꝫ agere. Hec nõt Hoſt. e. ti. §. cui ꝯfitendũ §f. tu tamen.

r ¶ Vel epĩ. hñs nãq; iuriſdictõꝫ imediatã ſup aliqs ꝯmittere pt ptãtẽ audiẽdi ꝯfeſſiões eoꝝdẽ ſiue ſit ipſe curatus / ſacerdos / vel epĩs ſiue papa ſm Hoſt. in ſũma. e. ti. §. cui ꝯfitendũ. §f. cui patriarcha. verſus ſi. Et ſufficit nuda ſcia ſm eũ ẽt abſq; litis. eẽ eo. ti. c. ois. Vñ ⁊ curatus alicui⁹ eccl'ie nõ ſacerdos eo q' hꝫ iuriſdictõꝫ i foro aĩe in cura ſibi ꝯmiſſa pt ipſam iuriſdictõꝫ ꝯmittere et q̃ hꝫ ordinẽ ſm Pe. ¶ Sed qro nũqḋ epĩs pt ꝯmittere ptãtẽ alicui audiẽdi ꝯfeſſionẽ parrochiani alicui⁹ ſubditi ſui ipſo cui⁹ eſt parrochian⁹ iuito. Videt q' nõ qꝛ ꝑ talẽ cõmiſſionẽ fieret piudiciũ parrochialib⁹ ſacerdotib⁹ quoꝝ intereſt vt cognoſcãt vultũ pecoꝝ ſui ꝓuer. xxvij. et ꝓ aiab⁹ eoꝝ teneãt reddere rõnẽ. Sꝫ dic q' ius illud vt. ſ. ſingli ꝯfiteãt ꝓprijs ſacerdotib⁹ nõ eſt introductũ in fauorẽ ipſoꝝ curatoꝝ ſꝫ i vtilitatẽ eccl'ie. vñ ſine eoꝝ piudicio ꝯmitti pt alteri qñ eccl'ie videbit expedire. Nec obſtat ſi dicas q' curat⁹ miniſtrabit eukariſtiã vñ tenet ſcire ei⁹ ꝯſciam. Nã vbi eſt aliqs cõfeſſus hñti ptãtẽ ab epõ vel papa ſufficit q' de hoc certificet curatũ ſuũ ⁊ dicat ſe ꝯfeſſũ eẽ et abſolutũ. Nam aliter nõ pt ſibi ꝯſtare de ꝯſcia ei⁹ ſm Pe. In hac tñ materia. ſ. an curat⁹ teneat parrochiano ſuo credere dicẽti ſe eẽ cõfeſſũ et abſolutũ ad effectum vt ſibi miniſtret eukariſtiam Thomas in quadã queſtiõe de qlꝫ diſtinguit inter ea q̃ ptinẽt ad forũ iudiciale et ea q̃ ptinẽt ad forũ aĩe. In his eñ ipedimentis q̃ cõcernũt forũ iudiciale nõ eſt ſibi credẽdũ. vbi gra. Scio prochianũ meũ ꝑ iudicẽ eẽ excõicatũ: dĩt ſe abſolutũ nõ teneor ſibi credere niſi aliĩ cõſtet de abſolutõe. Si aũt ſit ipedimẽtũ cõcernẽs forũ pnĩe vtputa pctĩ teneor ſibi credere ⁊ iniuſte ago ſibi dnegãdo facꝫ eukariſtie cũ aſſerat ſe eẽ cõfeſſũ ⁊ abſolutũ ab eo q̃ hꝫ ptãtẽ abſoluẽdi vl' auctoritate apoſtolica vl' epĩ. nec pt cõpelli vt pctã tali cõfeſſa et de quibus abſolutus eſt iterũ cõfiteat̃. et huic ſnĩe cõcor. Petrus et ẽt Albert⁹ qui dicit q' talis abſoluens dꝫ iniũgere confeſſo ſibi quatenus ad minus in generali ſe oſtendat curato ſuo proprio qui debet ſibi ſacramenta miniſtrare: licet tamen hoc noluerit nichilomin⁹ tamen debet ipſum abſoluere. Premiſſa que dixi q' ſcꝫ in his q̃ concernũt forum anime curatus tenetur credere parrochiano. Intellige fore vera de occultis de quibus nichil ſcire põt niſi ꝑ parrochianũ ipſm. Secus eſt in manifeſtis vl' qñ alias eſt ꝓbabiliter ſuſpectus ſm Io. an. in ſũma cõfeſ. e. ti. q. xlviij. Finaliter h' ſcias q' tales cui epĩ gñaliter cõmittũt ptãtẽ audiendi cõfeſſiones ſubditoꝝ ſuoꝝ nõ poſſunt abſoluere in caſibus epõ reſeruatis ſm Ray. ad qḋ facit de offi. vica. c. ſi. li. vj.

s ¶ Item ſacerdos. Quarta pars.

t ¶ Vxori. id eſt mulieri coniugate.

v ¶ Occulto. ſecus ergo erit in peccato manifeſto ſiue publico. Qḋ dic vt notat Hoſt. in ſũma. e. ti. §. que pnĩa. §f. ſi ſit cõiugata.

x ¶ Enormi. vtputa adulterio inceſtu et huiuſmodi.

y ¶ Idem. verſ.

z ¶ Marito. vbi ſcꝫ cõmiſerit pctm̃ enorme occultum.

¶ Item de furto, rapina, ⁊ fraude, ⁊ maxie de decimarū detentiōe ſeu ſubtractione alicuiꝰ iuris eccleſiaſtici diligēter ſibi caueāt ſacerdotes ne aliquibꝰ iniūgāt penitentiā niſi cum ſatiſfactione ⁊ reſtitutiōe faciēda

a ¶ Item de furto. Quinta pars.

b ¶ Rapina. que eſt ꝓprie rerum. raptus mulierū maxime virginum. Et dr̄ rapina cū ꝑ violentiam aufertur res alicuius in apertum vndecūqꝫ fiat excepto loco ſacro vel eccl'iaſtico: qꝛ tunc cōmittit ſacrilegiū. Et nota ſm Thomā in ſūma. q. lxvj. arti. ix. ꝙ rapina eſt grauius peccatum ꝗ̄ furtū: qꝛ violentia magis eſt cōtra volūtatē ꝗ̄ ignorantia. Et qꝛ ꝑ rapinam nō ſolū infert damnū alicui in rebus ſꝫ etiā vergit i quādā ꝑſone iniuriā. Qꝫ aūt hoīes minus verecūdant de rapina ꝗ̄ de furto: ex hoc eſt qꝛ hoīes ſenſibilibus inherentes magis gloriantur de virtute exteriori q̄ magis manifeſtat in rapina ꝗ̄ de virtute interiori q̄ tollitur per peccatum: et ideo minus verecūdant de rapina.

c ¶ Fraude. q̄ differt a dolo in hoc ꝙ fraus magis ꝓprie ꝑtinet ad executionē aſtucie ſm ꝙ eſt ꝑfecta. Sed dolus ꝑtinet ꝓprie ad executionem viaꝝ falſaꝝ et ſimulataꝝ quas excogitat aſtucia. Et aſtucia dr̄ cum q̄s ad finem aliquē ꝯſequendū vel bonū vel malū vtitur non veris ſed ſimulatis et apparentibus. Et aſtucia put ſonat i malum ſm Thomā in ſūma. q. lv. arti. j. ⁊ ij. eſt ſpeciale pctm̄. Iuxta illud. ij. ad Corinth. iiij. Abdicamus occulta dedecoris nō ambulantes in aſtucia. et nota. p. Io. in ſūma ꝯfeſ. li. iij. ti. de iudic. pctōꝝ. q. cccxxij. vtrū aſtucia ſit pctm̄ ⁊c.

d ¶ Sacerdotes. ſupple confeſſores.

e ¶ Cū ſatiſfactione. que ꝯſiſtit in elemoſyna et carnis maceratione. ¶ Sed quero nūq̄d reſtitutio de qua ſequitur ſit pars ſatiſfactionis. Dic ſm Pe. ꝙ pars ſatiſfactionis poteſt dici dupliciter. Vno mō cōiter ꝓ illud q̄d ad debitam ſatiſfactionem exigitur et ſic reſtitutio eſt pars ſatiſfactiōis. Alio mō dr̄ ꝓprie id i quo cōſiſtit ſatiſfactio et ſic non eſt pars: qꝛ dicit ceſſationem tm̄ ab iniuria: ſed eſt fundamentū et quaſi preambulū. Fit eñ inequalitas iuſticie ad proximū tripliciter. aliq̄n in rebus tantū eiꝰ res retinendo. aliquando in actionibus et paſſionibus iniuriando aliq̄n in vtroqꝫ ſimul vt ei ꝑ vim res auferendo. Et ſm hoc tripliciter fit emenda. Nam in primo caſu fit reſtitutio ſicut q̄s ſoluitur debitum. In ſecūdo ſufficit ſatiſfactio. In. iij. requiritur vtrunqꝫ.

f ¶ Reſtitutione facienda. Si vis hanc materiam plenius intelligere vide notata per Io. in ſūma ꝯfeſ. li. ij. ti. v. ꝑ totū. Vbi per plures queſtiones tractatur materia reſtitutiōis male ablatoꝝ ⁊ retētoꝝ. ¶ Scias tñ circa hanc materiam ꝙ q̄uis equitas naturalis repugnat retentioni alicuius rei tanq̄ male acquiſite et ius hoc ius poſitiuū ēt repugnat et dat remediū dānificato vtputa in rebus ablatis ꝑ rapinā vel ꝑ dolum vel oppreſſionem calūniā vel furtū. xiiij. q. v. c. ſi. Et in talibus in foro pnīe abſqꝫ dubio eſt iniūgendum vt reſtituat. nec aliter pōt ſaluari. Et hoc intelligas in omī caſu vbi ius poſitiuū vult reſtitutionē fieri ſiue iuris actione vtputa de dolo. ꝙ metus cā et ſimilibus. ſiue officio iudicis. Nō eſt qꝛ tam naturalis equitas ꝗ̄ iura poſitiua voliſſe reſtitutionem fieri. ypocrita quoqꝫ qui ſub nōie boni xpiani ꝯſuuit multa bona tenet ad reſtitutionē qꝛ ꝑ fraudē acquiſiuit. xiiij. q. j. c. j. et dꝫ hec reſtitutio fieri deo ꝑ largitionem elemoſynaꝝ et nō illi q̄ dedit qꝛ ille ꝯſecutus eſt mercedē ſuā. ar. c. ex tranſmiſſa. eꝫ de decimis. Cōſiliter ſi naturalis equitas expoſcat reſtitutionē fieri i eo qui eſt ſoluendo: licet ad hoc ius poſitiuū nō aſſiſtat facienda eſt reſtitutio. vbi gſa. in eo qui ꝓmiſit ſoluere ſeruo obligat enim naturaliter. ff. de ꝯdi. indebi. l. q̄d ſeruus. et l. naturaliter. In q̄ caſu inquantū res ꝓmiſſa acquirit dn̄o ſufficit etiā in foro ꝯſcie vt ſoluat dn̄o maxime vbi ꝓmittens certus eſt ꝙ ſoluendo ſeruo nō vertere in vtilitatem dn̄i. Et idē dicendū eſt in monacho qui ſeruo equiparatur. xij. q. j. non dicatis. et c. nolo. Quandoqꝫ ꝯtingit ꝙ lex nature ſuadet rem male tentā fore reſtituendā ſiue ſoluendam: ſed ius poſitiuū ob culpā aliquā ꝑuat illū cui debet exactione debiti vt in re donata ex turpi cā meretrici vel mathematico quo caſu cū in pari cauſa turpitudinis melior ſit cōditio poſſidentis meretrix q̄ recepit nō tenet ad reſtitutiōem: qꝛ dans quātū in ſe erat habuit rem ꝓ derelicta. Tenet tñ q̄ turpiter recepit illā rem in vſus pauperū diſtribuere. xiiij. q. v. nō ſane. Poteſt tñ ſi velit illā rem reſtituere illi a quo turpiter recepit. Pro quo faciunt notata de decimis. c. ex tranſmiſſa. ⁊. j. q. j. non eſt putanda. Sic etiam acquiſitum ex ludo aleaꝝ non poteſt teneri cū bona ꝯſcia non tñ dꝫ reſtitui illi qui perdidit: ſed dꝫ erogari pauperibus. Poteſt tñ illi q̄ ꝑdidit reſtituere ſi velit. Preterea in filio familias mutuante pecunias equitas naturalis dictat vt reſtituatur. Lex tñ poſitiua mota certa de cā dat filio ꝯuento exceptiōē ff. ad macedo. l. j. vicꝫ ne filiꝰ habita pecunia aliquid ymaginet in mortē patris. In h tñ caſu opꝫ ꝙ ꝯfeſſor ſit diſcretꝰ i examinādo ꝯſcia filij qui mutuo recepit. ſ. an ꝯſtet ꝙ in veritate creditor dedit i necem paternam et ſic filius ſuſcepit ſic ꝙ vterqꝫ fuit in turpitudine et tunc danda eſt pauperibus. Pōt tñ reddere et q̄ mutuauit ſi velit. nā licꝫ mutuans turpiter dederit non tñ reſolutū turpiter accipit. Si ꝯſtat ꝙ nō in mortem patris ſed in caritatē mutuauerit reſtitui dꝫ ꝑ filiū: qꝛ equitas fauens legi poſitiue obuiat legi nature ceſſat. Si eſt dubiū q̄ꝛ lex poſitiua ꝑſumat mutuatum eſſe in necē patris. Lex tñ ꝯſcie non hꝫ hanc ꝑſumptionem imo potius ꝑſumit caritatē. Et ſic tutius eſt ꝙ reſtituat in q̄ facto nullū eſt periculū: ꝗ̄ ꝙ retineat in quo facto ꝑt eſſe periculū. Ex his pꝫ q̄d dicēdū eſt in q̄ſitis ex ꝑſcriptione mere odioſa tali vicꝫ q̄ ſolū fundata eſt ſup negligentia nō petentis vt in ꝑſcriptiōe xxx. an. in qua nō requirit titulus neqꝫ bona fides nec fundat ex poſſeſſione vel termis reſidentibus in preſcribente. An vicꝫ debeat fieri reſtitutio. Et ſciēdū ꝙ licꝫ talis ſm doct. ſit tutus in foro ꝯtentioſo tñ in foro ꝯſcie tenet ad reſtitutōēs. Vbi vo ꝑſcriptio non eſt mere odioſa qꝛ nō fundat ſup negligentia eius ꝯ quē preſcribit ſed ſup termis reſidētibus in ꝑſcribēte cū titulo et bona fide: tūc ſm canoniſtas licꝫ talis preſcriptio ſit ꝯtra naturalē equitatem: qꝛ tñ fit ꝓꝑ bonū publicū et equitatem publicā non tenetur ad reſtitutionem. notat ꝑ doct. in c. vigilanti. eꝫ de preſcrip. ⁊ in reg. iur. poſſeſſor. de re. iuris. li. vj. Theologi tñ in hoc cōiter tenent ꝯtrariū: qꝛ non eſt tanta equitas ex parte preſcribentis quanta ex parte eius ꝯtra quē preſcribitur. Et qꝛ in foro ꝯſcie nō eſt rō finis litiū qꝛ talia expediuntur ſine lite. Et hec opinio theologoꝝ maxime pt dici vera vbi preſcribit ꝯtra ignorantē. Secus ſi contra ſcientem. nā tūc ꝯſcia nō tm̄ ſtimulat qꝛ ꝑſcribēs videt habere tacitū ꝯſenſum eius ꝯtra quem preſcribit. Sed in hoc caſu puto idem ſicut vbi ignorat nam ex quo preſcribens nō eſt certus an is cōtra quē preſcribitur ꝯſentiat vel nō. In dubio hoc preſumitur nō ꝯſentire et ſic preſcribens in foro ꝯſcie tenet ad reſtitutionē. Et hoc poſſet dici ſatis verū vbi acquiſiuit rem titulo lucratiuo. Nec circa eam vllas fecit expenſas. Alias aūt ſi rem habuit titulo oneroſo tunc ſi ꝯtra ignorantē vel nō ſagacem preſcribit: ꝯſulendū eſt ei vt reſtituat. Si ꝯtra ſagacem preſcripſerat nō reſtituat niſi refuſo ꝑcio et ſumptibus meliorationis: qꝛ hoc dānū paſſus eſt ꝓꝑ negligentiam illius cuius erat res in eā nō recuperando. Simili mō dicendū eſt de eo qui rem tenet ex ſnīa iniq̄ ſiue ꝯdēnatoria ſiue abſolutoria. Nam licꝫ ſnīa ob bonū publicuꝫ ſit introducta vt iponat finē litibus nō tñ eſt tāta eq̄tas ex parte eius ꝓ quo iniqua ſnīa fert vt poſſit abſorbere eq̄tatē ex alia parte q̄ eſt vt nō locupletet cū iniuſta ſnīa ex iactura aliena vt in regula locupletari. de regu. iur. li. vj. Et hoc maxime erit verū q̄s procurauit talē ſnīam ferri ⁊ is ꝯ quē eſt lata ꝯdixit quātū potuit vt qꝛ bis appellauit et tertio nō potuit. de appell. c. ſua nobis. Vbi vero nō ꝓcuratione ſua ſed iudicis ignorantia iniuſte obtinuit et pars aduerſa nō appellauit puto idē: qꝛ licꝫ videat acquieuiſſe ſnīe: tñ talis ꝯſenſus non eſt verus ſꝫ ꝑſumptus vt nō. C. quō et quando iudex. l. ab eo. eꝫ de re iudi. q̄d ad cōſultationē. Et faciunt nōta de ꝯcel. ꝑben. c. j. ⁊ qꝛ hoc expedit in foro aīe ſine lite et ſic ceſſat rō finis litiū. Per ꝓmiſſa ēt pꝫ q̄d de legatis in minus ſolēni teſtō ⁊ ꝑ legatariū receptꝭ. Nā lex ꝯſcie dictat talia legata fore retinenda. licet lex poſitiua velit ꝯtrariū. Et idō nō tenet ad reſtitutiōē i foro ꝯſcie. Sic ēt ille q̄ ꝯfeſſus eſt ſe debere. xx. ſub ſpe future numeratiōis lapſo biennio licꝫ in foro ꝯtentioſo poſſit artari ad ſoluendum. C. de non nu. pe. l. in cōtractibus. tñ in foro penitentiali non dꝫ artari ad ſoluendū qꝛ non eſt naturaliter obligatus. ff. de cōdi. indebi. l. q̄d ſi maritus. Nam licꝫ in foro cōtentioſo lapſo biennio ꝑſumat eius conſenſus: non tamē eſt certū de eiꝰ ꝯſenſu. et ideo in dubio tutius eſt eligendum. Nec adeſt tāta eq̄tas in creditore q̄ abſorbeat eq̄tatē debitoris. Et lex fori ꝯtētioſi eſt male informata de veritate. Sed in foro penitentiali fit informatio veritatis ex apertura conſcientie ꝯfitentis. Et ſi talis ſolueret dicta .xx. recipiens teneret ad reſtitutionē ſm ea q̄ predixi. Pari forma ſi legatariꝰ recepit integrū legatū dū tū heres poſſet detrahere quartā falcidicā eo ꝙ totū recipit ex volūtate defuncti nō tenet i foro cōſcientie illam quartā reſtituere ſm Inno. ſꝫ ſecꝰ ſit in foro ꝯtentioſo vt l. error. C. ad l. fal. Et cū Inno. ꝯcor. Hoſt. qn̄ heres ſoluit ꝑ errorē iuris. Secus ſi ꝑ errorem facti. Tu dic ꝙ ſi teſtator vetuit falcidiam tūc abſq̄ dubio pōt retinere integrū legatū cū bōa ꝯſcia. Et idem ſi teſtator fuit ignarus ſui patrimonij: apparet eñ volūtas teſtatoris ꝓ legatario ſed ꝓ herede eſt dubia. Nec eſt aliquis error ſi volūtas teſtantis apparēs īpleat. ꝑt tū eē error ſi aliq̄d detrahat. tō tutiꝰ eſt amplectendū. Si vo teſtator nō vetuit falcidiā tūc volūtas defuncti eſt dubia. Et tō puto ꝙ ſi teſtator fuerit ꝑſona ignorans iura falcidie nichil reſtituēdū eſt qꝛ veriſile eſt ꝙ nō cogitauit de q̄rta falcidie detrahenda. Si vo fuerit ꝑſona ſciēs iura falcidie tūc in foro aīe ꝯſulendū eſt vt reſtituat ſiue ſolutum fuerit ꝑ errorem iuris ſiue ꝑ errorē facti. Nam in tali dubio tutiꝰ ꝓ aīa eligendū eſt. Eſt nanq̄ veriſile ꝙ teſtator ſciens iura falcidie ſi voluiſſet falcidiā nō ſolui vetaſſet eā. Ex quo igit̄ hoc non fecit aliqualis eſt ſuſpitio ꝙ aſſenſerit lucro heredis in habēdo falcidiā. Et ideo i hoc tutius eſt aīe legatarij vt nō tollat lucrū iuſtū datū a lege heredi ꝓ labore ſe implicandi oneribus hereditarijs. Inſuꝑ vbi aliquis iniuſte eſt cōdēnatus ad aliq̄d ſoluēdum vel tradendū cū tū in ꝯſcia ſciat ſe nō debere id in quo ꝯdēnatur ſpōte nō tenet in foro ꝯſcie illud ſoluere lꝫ lege fori poſſit ad hoc cōpelli. ff. de rei vēd. l. q̄ reſtituere. ff. ne vis fi. ei ⁊ l. qui iuſſus. ff. de rei vēd. l. a diuo pio. imo dꝫ peſſiti reſiſtere. xi. q. iij. negligere ſm Inno. et Hoſt. Si tū ille ꝓ quo fert ſnīa ſciens illā nō deberi illud recipiat tenet i foro ꝯſcie illud reſtituere. xiiij. q. v. c. ſi. Et vltra hoc ſatiſfacere. vj. di. c. j. et de purga. vul. c. ij. Sic quoq̄ vbi heres nō ꝯficit inuentariū lꝫ de iure fori teneat inſolidū etiā vltra vires hereditarias. Secus tū eſt i foro ꝯſcie. Et ſic notat Ioh. an. de vſuris. c. q̄ꝗ. li. vj. Et Barth. in l. j. C. de ſacro ſan. eccle. Et hoc verū eſt qꝛ inq̄ntū plus tenet eſt pena. Sed ad penā nō tenet q̄s in foro ꝯſcie. xij. q. ij. fraternitas. cū ibi notatis Has materias collegi ex dictis Anto. de butrio poſt Inno. ⁊ alios docto. de imu. eccl. c. qꝛ pleriq̄. Qui in effectu ponit ꝯcluſiones ꝑdictas q̄cq̄d alij doct. dicāt. Et hanc materiā latius ꝓſeq̄re iſto. c. xi. §. ſi. ꝑ hoſtien. in ſumma.

g Cum non. ponit ratio premiſſorum.

h Niſi reſtituatur. de reg. iur. c. peccatū. li. vj. vbi de hoc.

i Item in maioribus. Sexta pars.

k Dubijs. hijs ſcꝫ in quibus ſacerdos dubitat q̄d eſt agendū.

l Vices eiꝰ. ſ. vicariū ſuū gn̄alē vel eiꝰ penitētiariū. ꝑt ei ꝯſulere officialē epi. ſꝫ tū ipſe officialis rōe officij ſui nō hꝫ ꝑtātē audiendi ꝯfeſſiones: qꝛ ad ſpūalia nō eſt deputatꝰ ſm Hoſti. et videt expreſſum de temp. ordi. c. cū nullus. §. inferiores. li. vj.

m Prouidos. vtpūta doctores i theologia ⁊ i iure canonico.

n Abſoluere. ſupple vel alias ad ſuperiorē remittere.

o Et ne. ſeptima pars.

p Penitens. id eſt confitens.

q Deſperationem. quia forſan deſperabit de venia cū viderit ſe non recipi ſtatim ad beneficium abſolutionis.

r Moneat. ſcilicet confeſſor.

ſ Interim. i. dū ꝯfeſſor eſt in querendo conſilium.

t Illuſtret. i. illuminet.

v Et hoc. viij. pars.

x Idem. vt cū. ſ. moneat facere quicquid boni poterit.

iniuriam vel dānū paſſis: cū non[g] dimittat̄ peccatū niſi reſtituat̄[h] ablatū. Itē[i] in maioribꝰ criminibꝰ ⁊ atrocioribus dubijs[k] ſacerdos conſulat epm̄ vel aliū q̄ vices eiꝰ[l] gerit aut ꝓuidos[m] ⁊ diſcretos quoꝝ conſilio certificatus ſciat quos et qualiter ligare poſſit et abſoluere[n]. ⁊ ne[o] (qꝺ abſit) penitens[p] i deſperationē[q] cadat: moneat[r] ipm̄ diligēter vt bonū q̄cq̄d interim[ſ] poſſit faciat vt deus cor ſuum illuſtret[t] ad pnīaꝫ. Et hoc[v] idē[x] faciat de eo qui peccatum confitetur et tamē ab eo nō vult[y] abſtinere: quo caſu munus abſolutionis eidē non poterit[z] impendi: cū venia[a] non legat̄ cōceſſa niſi ſe corrigenti[b]. Item[c] caueāt ſacerdotes ne peccata[d] a penitentibus inquirant aut noīa perſonaꝝ[e] cū quibus peccauerūt: ſed circūſtātias tantū et qualitatem pcti cū ſcriptū[f] ſit deus vitam meā nūciaui tibi ⁊ nō alterius: ⁊ propria[g] dꝫ eſſe confeſſio ⁊ non aliena[h].

Idem.

Nullus in pctō mortali non cōfeſſus celebret: nec quouis pacto pctā detegat q̄ ꝑ cōfeſſionē ſcit: aut degradetur.

[i] Prohibemus ꝙ nullꝰ ſacerdos lapſus in mortale[k] pctm̄ ad altare

y Nō vult. vel vult abſtinere ab vno et non ab alio.

z Nō poterit. rō ſtatim ſequit. Et talꝰ nō eſt i caritate nec ꝓſunt ſibi bona q̄ facit ad vitā eternā q̄uis ꝓſint ad alia vt ſtatim dicā. Eſt eñ eius cōfeſſio admittēda ⁊ ꝰ peccatis ꝯmiſſis ꝯſiliū adhibendū. Et lꝫ talis nō ſit vere penitēs: eſt tū crebris ⁊ ſalutaribꝰ monitionibꝰ inducendus. cꝫ. e. ti. c. qꝺ quidā. Et nota ꝑ Ray. §. iij. ⁊ ꝑ Hoſt. i ſumma. e. ti. §. ⁊ an fictē. in fi. Sciās tū ꝙ ſi peccatū talis ſit publicū dꝫ ꝯpelli ad ſatiſfaciendū ꝑ cēſuras eccleſiaſticas. Sꝫ cū i hoc. §. dicat ꝙ tali cōſulēdū eſt vt faciat q̄cq̄d boni poterit. Quid oꝑabūtur hmōi bona facta cū nō ꝓſint ad vitā eternā vt. ſ. dixi. Dic ꝙ ꝓderūt ei ad aliq̄d ſꝫ ſ. Primo ad extremi iudicij ſupplicū tolerabilius ſubeundū. de pe. diſ. iij. ſi q̄s aūt non habēs caritatē. ⁊ loq̄t ibi de illo q̄ ſine caritate morte patit ꝓ fide. Scđo ad tēpalē ꝓſperitatem obtinēdā. de pe. di. iij. cauendū. et. xxiij. q. ij. ſi quilibet. Tertio ad hoc vt citius illuſtret cor eiꝰ ad pnīam. de pe. di. v. falſas. in fine. Quarto ad aſſuefactionē bonoꝝ opeꝝ ſicut dꝫ de baptiſmo Iohānis qꝺ nō valuit ad remiſſionē pctōꝝ ſꝫ ad aſſuefactionē boni de ꝯſe. di. iiij. nō regenerabāt. Quīto qꝛ credēdū eſt ꝙ dyabolus in eo nō hꝫ tātā ꝑtātē quātā haberet ſi bona oꝑa nō faceret. qꝺ pꝫ ex eo qꝺ refert btūs Greg. in dialogo de iudeo q̄ ſe muniuerat ſigno ſcte crucis: et ideo demones nō poterāt ei nocere imo demon q̄ eū ꝑmo inuenerat retulit maiori demoni et ceteris in hec verba. inueni vas vacuū ſed ſignatum.

a Cum venia. ratio eſt precedentium.

b Corrigenti. de reg. iur. c. peccati li. vj.

c Item caueant. Nona pars.

d Peccata. ſupple aliena vt. ſ. patet.

e Perſonaꝝ. de hijs vide que dixi. ſ. e. ti. c. in cōfeſſione. §. ꝑſonaꝝ

f Cū ſcriptum ſit. in pſ. et eſt rō precedētium.

g Propria. i. de peccatis proprijs.

h Nō aliena. i. de pctīs alienis. Hic ſcias ꝙ aut ſine altꝰ pctō pt ꝯfitēs pctm̄ ſufficiēter notificari ꝯfeſſori aut nō pt. Si pt nō eſt ꝯfitēdū pctm̄ alienū: qꝛ tūc eſſet ꝓditor criminis alterius. vn̄ ſuper illū pſ. Dixi ꝯfitebor aduerſū me iniuſticiā meā. gl. peccata mea nō aliena. Si vo nō pt: tūc aut ꝑ hoc iminet aliq̄d ꝑiculū illi ꝑſone ⁊ nō eſt exprimēda ꝑſona cū q̄ pctm̄ eſt ꝯmiſſū ſꝫ ſufficit dicere ſine illā circūſtātia. aut ſi iminet ꝑiclm̄ ⁊ pt exprimi ꝑſona.

i Prohibemus. Hec eſt ꝯſtō eiuſdē autꝰ ⁊ p̄cedens. Et facit duo. Primo ſtatuit ne exn̄s i mortali pctō celebret nō cōfeſſus. Scđo ibi. Itē nullꝰ. ordiat ſub pena ne confeſſor detegat pctm̄ ſibi cōmiſſum. Diuiſio

k Mortale pctm̄. q̄lis eſt ois trāſgreſſio decalogi. Itē illa q̄ enumerāt ab apl'o ad Ro. i. ſcilꝫ ydolatria/ viciū ꝯ naturā/ iniq̄tas/ malitia/ fornicatio/ auaritia/ neq̄tia/ inuidia/ homicidiū/ ꝯtētio/ dolꝰ/ malignitas/ ſuſurratō/ detractio/ ꝯtūelia/ ſupbia/ elatio/ inuētio maloꝝ. inobediētia/ inſipiētia/ icōpoſitio. q̄bꝰ adiūgit illos q̄ ſūt ſine affectōe abſq̄ federe ⁊ abſq̄ mia. De oibꝰ hiis adiūgit apl's ꝙ q̄ talia agūt digni ſūt morte etnā. Itē in epl'a ad Galatas. v. ait. Manifeſta ſūt oꝑa carnis: q̄ ſunt presumat accedere celebraturus anteq̄ȝ confiteatur[l]. Nec putet[m] vt quidam errant credentes ꝙ mortalia deleantur per confessionem generalem[n]. Itē nullus[o] sacerdos ira odio metu etiam[p] mortis audeat detegere quouismō alicui⁹ cōfessionē[q] signo nutu vel verbo gn̄aliter[r] vel spāliter. Et si[ſ] sup hoc[t] cōuictus[v] fuerit sine spe recōciliationis non imerito debet degradari[z].

fornicatio/immūdicia/impudicitia/luxuria/auaritia: qđ est ydolorum seruitus. veneficia/inimicitie/contentiones/emulationes/ire/rixe/dissentiones/secte/inuidie/homicidia/ebrietas/cōmessationes et his similia que predico vobis sicut predixi: quoniā qui talia agunt regnū dei non consequentur. Multa etiam enumerat Augu. mortalia. xxv. dis. §. criminis. vbi dicit ꝙ mortalia sunt sacrilegiū/homicidiū/adulteriū/fornicatio/falsum testimoniū/rapina/furtū/supbia/inuidia/auaritia/ et si longo tpe teneat iracūdia. Et subdit quicunq̄ aliquod de istis peccatis i se dn̄ari pmiserit nisi digne penituerit: eterno igne cruciabitur. Et dicit Host. breuiter ꝙ tradi poterit pro regula ꝙ vbicūq̄ aliquid cōmittit i cōtemptū dei sicut in heresi. vel ecclie sicut in rebellione/obstinacia/ et inobedientia. vel i detrimentū pximi ex certa scīa sicut in furto vel rapina. vel in opprobriū sui sicut in fornicatione: qr fm aplm Qui fornicat in corpus suum peccat. mortale peccatum poterit iudicari fm Hostiē. in sūma. e. ti. §. de quibus peccatis. vs. auaritia.

l ☙ Cōfiteatur. scilȝ in foro penitentie et sacramentaliter homini sacerdoti.

m ☙ Nec putet. vers.

n ☙ Generalem. que fieri solet in introitu ad altare: et ad completorium: et ad primā: et circa hec que hic dicuntur vide q̄ scripsi. s. de cele. mis. c. lintheamina. §. prohibemus.

o ☙ Item nullus. Secunda pars.

p ☙ Etiam mortis. illud quod hic dr additur ad. c. oīs vtriusq̄. e. ti. §. vlti. Et facit ad hoc ꝙ magis q̄s dȝ mortem pati q̄ȝ peccato mortali consentire.

q ☙ Confessionem. supple sacramentalem. Nam in cōfessione nō sacramentali qn̄ aliquis scȝ in secreto cōsilio reuelat alicui id qđ non est peccatū de sui natura vt qr forsan reuelat sacerdoti ea q̄ dȝ vel sibi debent. Sacerdos non debet tale secretū recipere sub sigillo cōfessionis. Et licet per indiscretionem sic susceperit non tn̄ tenet celare nisi p modū cōsilij vel secreti. Unde sacerdos cōpulsus p iudicem de hmōi debito dicere veritatem hoc facere tenet quandocūq̄ iuste iudex sup hoc inquirat vt possit cognoscere veritatē nō obstāte ꝙ indiscrete hoc secretū recepit sub sigillo cōfessionis. Et licet iurauerit illud celare. si tn̄ postea illud debitum fuerit cōfessatū et iudex sup hoc inquirat sacerdos inquisitus tenet dicere veritatem nō obstante illo iuramēto: qr illud iuramentū non est obligatoriū qr illicitum et sic non est obseruandum in preiudicium iuris alieni fm Thomam dis. xxij. et Host. extra. e. c. oīs. §. caueat. Si aūt hmōi debitum requiratur iniuste per aliquem tyrannū: tunc cōscius illius debiti dȝ tacere vel smonem transferre ad aliud: vel rn̄dere sophistice fm wil. sup Ray.

r ☙ Generaliter. et sic nullo mō hoc verū qn̄ cōfessio facta est sacerdoti non vt iudici: sed vt dei ministro. Nam si vt iudici fuerit aliquid sibi reuelatū non tenet celare. ex de cleri. p sal. pmo. c. vnico. et ibi p Host. §. secreto. Sed qđ si sacerdos illud sciat alio mō q̄ȝ p cōfessionē in foro aie. pt dici ꝙ inquātū alio mō scit et cōpulsus est p iudicem pt illud dicere nō tn̄ sic ꝙ scȝ audiuit in cōfessione sed dicat sic. Ego sic audiui vel sic vidi. Semꝑ tn̄ abstineat inquantum pōt ne de psona loquat ꝓp scandalū vitandū nisi necessitas immineat. Hic sentire videt Inno. d. c. omnis. §. caueat. in fi. et glo. sup Ray. §. lxij. Et Jo. in sūma cōfes. de celatione cōfessionis. q. xiiij. Et allex. li. vj. ti. de sigillo cōfessionis. q. virū sciens.

ſ ☙ Et si. vers.

t ☙ Super hoc. scȝ reuelatione confessionis sacramētalis. ☙ Sed quid si confitens cōsentiat vt reuelet: vtq̄ forsan producit cōfessorem in testem. Dicūt doctores ꝙ pōt reuelare. ex de symo. c. nemo et de adult. c. significasti. et ibi p Host. et Jo. an. et cōpo. Ber. de testi. c. nup. glo. ii. in fi. et Goffre. Ber. Inno. Host. et Jo. an. e. ti. c. testimoniū. in fi. et Ber. de excep. c. i. glo. si fuerint. Et ibi p Host. et Jo. an. et Host. in sūma de testi. §. iij. et Spec. ti. de testi. §. i. vs. Item opponitur. Et archidia. i. ad. In capite. c. ij. q. vij. Ipsi apostoli. glo. adde dicas ꝙ vbi. hoc tn̄ sic intellige ꝙ sacerdos illud quod scit solum per confessionem nullo modo debet reuelare. Sed ille qui confessus est potest illud ei alio modo intimare dādo ei licentiam vt reuelet: et tunc potest dicere: nichilominus debet scandalum euitare inquātū potest. Tenebat nanq̄ celare cōfessionem ꝓpter duo. scȝ ꝓpter sacramentū quia quasi de essentia sacramenti est celare confessionem. Item ꝓpter scādalum. Primū tollitur per licentiā cōfitentis: sȝ secūdū nichilominus manet. Et ideo vbi scandalū timet nō debet licētia vti. Hec sūt dicta Thome et Petri fm ꝙ notat Jo. in sūma cōfes. Rubrica de cōfes. cela. q. C. Et huic dicto concordare videt Jo. i coll. e. ti. c. omnis. vs. sed nunquid de voluntate.

☙ Sed quero qđ si fiat cōfessio de pctō cōmittendo nō tn̄ adhuc cōmisso. vbi gr̄a. Aliquis cōfitet velle se occidere hoīem vel aliud maleficium cōmittere: et dicit ꝙ non pōt tēptationi resistere nūqđ sacerdos pt reuelare. Aliqui dicūt ꝙ pōt reuelare tali q̄ pt pdesse et non obeē. ar. xxij. q. v. hoc videt. et. q. iiij. si quis aliqđ. et. c. nō solū. In h tn̄ doctores theologi dicūt cōiter ꝙ nō dȝ reuelare sȝ oio celare. vt. d. c. oīs. et de excel. pl. c. dilectus. de offi. ord. si sacerdos. Host. tn̄ in. d. c. oīs. dt ꝙ quicqđ poterit bono modo facere vt pctm̄ impediat: facere dȝ tn̄ sine expressione psone et sine pditione cōfitentis. Alij dicūt ꝙ vbi fit cōfessio de pctō cōmittēdo nō est vera cōfessio nec tali dari pōt pnīa. Et ꝓpterea pt reuelari his qui psūt pdesse et nō obeē vt predict. Et hec fuit opinio Rodorici de pe. dis. vj. sacerdos. Et sic sentire videt arch. ibidē post eū. Et facit ad hoc qđ nota. Jo. ij. q. i. si peccauerit. §. pditore. Henricus bohik. in. d. c. oīs. dis. v. videt adherere opinioni theologoꝝ q̄ dicūt ꝙ etiā vbi iminet periculū futurū vtputa in heretico q̄ intendit corrūpere fidem vel de homicidio vel aliq alio dāno tpali futuro dȝ cōfessor adhibere remediū inquātū pt sine reuelatōne cōfessionis vtputa monendo confitentes vt desistāt et alias diligētiam adhibendo ad ipediendū ꝓpositū cōfitentis. Pōt etiā dicere plato vt diligentius inuigilet sup gregē suū. Ita tn̄ ꝙ non dicat aliquid p qđ vbo vel nutu pdat cōfitentē. Et hanc opinionē reputo veriorem et magis cōsonā iuri qđ simplr loquit. Alia vero opinio q̄ vult ꝙ reuelet talis cōfessio his q̄ psūt pdesse et nō obeē posset pcedere qn̄ cōfitens cōsentit ad hoc fm ea q̄ dixi. s. e. glo. in pnci. Ex pmissis potes iferre ꝙ si iudex maliciose insistet et inquirat a sacerdote an aliquid sciat de tali facto qđ forsan audiuit in cōfessione si nō possit transferendo sermonē ad aliud vl' alio modo iniquū iudicē declinare. pōt rn̄dere se nichil inde scire qr subintelligit vt hō: vel pōt dicere plane nichil scio p cōfessionem: qr subintelligit tibi reuelandū sicut dr Math. xix. de die illa et hora nemo scit neq̄ angelus in celo neq̄ filius. Et subintelligit ꝙ filius nichil scit ad reuelandum nobis secundum wilhel. super Ray. §. lxij. Questiō

v ☙ Conuictus. scilicet in iudicio.

z ☙ Degradari. i. deponi vt in. c. oīs. in fi. ibi a sacerdotali officio deponendū. Hic vero scias ꝙ fm decreta antiq̄ sacerdos reuelās cōfessionē cōfitētis deponi dȝ et oīb⁹ dieb⁹ vite sue ignominiosus pegrinādo pficisci. de pe. di. vj. sacerdos. in. c. oīs. eē. e. ti. dr ꝙ dȝ deponi et retrudi i monasteriū ad ppetuā pnīam pagēdā. Vn̄ aliqui dicūt ꝙ decre. c. sacerdos corrigit p. d. c. oīs. in fi. Host. tn̄ itelligit ꝙ. c. sacerdos hȝ locū in pnīa tpali limitata forsan ad septēniū vl' ad aliud tps maius vel minus vt scȝ illo tpe pegrinando pāsiat. Et illo tpe finito detrudat i monasteriū vt dr in. d. c. oīs. in fi. Et hāc opinionē recitatiue sequit Henricus de bowyco. in. d. c. oīs. di. vj. et Jo. in sūma cōfes. Rubri. de cōfessionis celatōe q. xcix. Sed michi videt ꝙ intellectus Host. nō pt stare. qr. c. sacerdos nō loquit de pnīa tpali sed perpetua qđ satis patet ex hoc ꝙ ibi dicit omnibus diebus vite sue ɿc. Et iō melius est dicere ꝙ dictū. c. sacerdos sit correctū p. c. omnis. vt dicūt alij. Vel dic ꝙ loquātū in vtroq̄ loco statuit pena depositiōis et sic cōcurrūt vna nō tollit aliā. Sȝ loquātū vna lege statuit pena pegrinatōis ppetue et alia lege detrusio ppetua i monasteriū. Et he due pene nō psūt in eadē psona stare siīl imo nec successiue: solū vna earū est infligēda. l. posterior qr scđa lex li nō tollat penā pme legi q̄ ad originē. tollit tn̄ q̄ ad executōȝ. ff. d accus. l. senat⁹. vbi de h p barth.

Queſtio. ¶ Sed quero quõ ꝓbabit confitens ꝙ confeſſor reuelauit ꝯfeſſionem ſuam. Dic ſm Jo. d. c. omnis. ꝙ ꝓbabit per duos teſtes q̄ audierũt ſacerdotem dicentem ꝙ talis in confeſſiõe ſibi dixit ꝙ cõmiſit tale peccatũ. ſin autẽ teſtes dicerent ꝙ audierũt ſacerdotem dixiſſe. Ego ſcio ꝙ talis cõmiſit tale peccatum et nõ addãt ꝙ ſciuit in cõfeſſione: nõ ꝓbant ad effectum ꝙ ſacerdos ipſe puniat̃ pena reuelantis cõfeſſionẽ: ſʒ talis ſacerdos aliũde ſit extraordinarie puniendus.

Idem.

¶ Rectores eccleſiarũ cõfiteantur prudentibus ſacerdotibus ad hoc rite ordinatis.

Cum[a] ſepe cõtigat ꝙ rectores eccleſiaruʒ ac etiam nonnulli ſacerdotes[b] et in ſacris[c] ordinibus exiſtentes eo ꝙ nullis[d] vt eis videt̃[e] quo ad forũ penitentiale ſunt ſubiecti vel omnino[f] non confitent̃ vel ad quoſdam[g] accedũt qui nullam[h] ipſos ligandi vel abſoluendi habeãt poteſtatẽ per archidiaconatus[i] ſingulos[k] ſtatuimus ꝙ vnus[l] vel duo preſbyteri[m] idonei[n] preficiant̃ in ſingulis[o] decanatibus cõpetẽtis[p] litterature et probate[q] opinionis ad cõfeſſiones taliũ[r] audiẽdas et penitẽtias[s] eiſdẽ iniũgendas quibus[t] p loci dioceſanũ vel vicem eius[v] gerentem auctoritatẽ[x] volumus impartiri firmiter[y] ꝓhibentes ne religioſi[z] monachi vel canonici[a] anachorite[b] heremite[c] vel ſubditũ alicuius audeant ad penitentiam[d] admittere[e].

a Cum ſepe. Hec eſt ꝯſtõ eiuſdẽ cuiꝰ et precedẽs. Et facit duo. **Diuiſio.** Primo ponit cãm ſtatuẽdi. Secũdo ibi. Per archidiaconatus. ponit ſtatutũ.

b ¶ Sacerdotes. vtputa vicarii ꝑpetui vel tp̃ales q̄ hñt regimẽ aĩaꝝ. vel ꝑt itelligi de aliis vt ĩ dicã.

c ¶ Sacris ordinibꝰ. vtputa diaconi et ſubdiaconi.

d ¶ Nullis. ſcʒ curatis.

e ¶ Eis videt̃. nã forſan morant̃ in collegiis vel locis religioſis vel capellis dñoꝝ in q̄bus curati eccliaꝝ non exercent ea q̄ ſpectant ad curã aĩaꝝ niſi fuerint inuitati. Nichilominus tñ verũ eſt ꝙ tales ſubeſſe debẽt curatis eccliaꝝ parrochialiũ īfra quaꝝ parrochias degũt niſi loca illa ſup h̄ ſpãli priuilegio ſint fulcita vt ſcʒ pſone illoꝝ locoꝝ poſſint libere ſibi confeſſores eligere vel alias in eiſdẽ ſit dare aliquã perſonam q̄ ſuper degẽtes in eiſdeʒ exercere debeat curã aĩaꝝ. Ad qḋ faciũt notata p Hoſt. in ſũma. e. ti. § quibus ꝯfitendũ. in fine. vẽ. cui prepoſitꝰ in fi. ⁊ vẽ. cui doctor. in fine. et vẽ. qḋ de familia epi. et vẽ. cui ruſtici p eũdẽ. vbi loquit̃ de inhabitantibus diuerſas parrochias et etiã de his qui ſunt in familiis dñoꝝ.

f ¶ Omnino nõ. i. nullo mõ. ſic alias exponit̃. ff. de fideiuſ. l. grece. Et ideo ſic exponit̃ qȓ ꝑcedit negationem. Secus tñ eſſet ſi negatio ꝑcederet vt dixi. ſ. de hereti. c. nullus. § ꝑſtanda.

g ¶ Quoſdam. ſcilicet confeſſores.

h ¶ Nullã. ſume qḋ eſt ꝯ. poteſtatem. Ille nanq; qui nõ eſt ſacerdos ꝓprius nec hʒ curam aĩe illius cuius cõfeſſionem audit nõ põt eũ abſoluere nec ligare. xi. q. i. In primis. vi. q. iii. ſcitote. et ẽ ſiudi. at ſi clerici. § fi. de ſen. excõ. nuper. § i ſexto. hoc tñ fallit i caſibus quos tetigi. ſ. e. c. preſbyteri ver. a iure permiſſis. et c. ſacerdos. § Item nullus. ver. alterius parrochianũ.

i ¶ Per archidiaconatus. ſecũda pars.

k ¶ Singulos. ꝯcor. ſ. e. c. j.

l ¶ Unus vel duo. explanat hoc qḋ minus apte dictũ erat. ſ. e. c. j. Et nota ꝙ dicit vnus vel duo ſic ꝙ nõ opꝫ precise duos ordinare. ſʒ ſ. e. c. j. loquat̃ pluraliter dũ dicit cõfeſſores certi prudentes etc. qȓ illud. c. loquit̃ de archidiaconatibus in q̄bus opus eſt vt ſint plures. Sʒ hic loquit̃ de decanatibꝰ vt ſequit̃ in q̄bus ſʒ amplitudinem decanatuũ ponendi ſũt plures vel pauciores ſm diſcretionem epi. Cui ꝯcor. notata p Johan. de athona in cõſtitutione othonis qḋ in quodã. ver. p quoſlibet.

m ¶ Preſbyteri. quibus ſolis data eſt ptãs ligandi ⁊ ſoluẽdi vt dixi. ſ. e. c. de pnia. ver. diaconi.

n ¶ Idonei. tales vicʒ q̄ ſciant circũſtantias cõſiderare et diuerſis medicamentis vti ad ſanandũ egrotũ. ex. e. c. ois. de pe. di. vi. c. viii. de homi. c. ſicut dignũ. Et nota ꝙ ſiue tales alias preſint cure aĩaꝝ ſiue nõ vt dicant̃ ydonei nõ refert dũ tñ ſint tales pſone q̄ nullius ſibi ꝯfiteri volẽtis incõgrue volũtati deſeruiant: ſʒ vita et moribus decorate tanto miniſterio digni valeant inueniri. viii. q. ii. c. j. Sʒ huic dicto videt̃ repugnare id qḋ dixi. ſ. e. ti. c. ſacerdos. § Item nullus. ver. de licentia. vbi apparet ꝙ licẽtiatus ꝯfiteri alteri q̄ ſuo ꝓprio curato tenet̃ cõfiteri illi q̄ alias hʒ curã aĩaꝝ nec ſufficit ꝯfiteri illi q̄ nõ hʒ iuriſditionem in foro aĩe. Solutio. Illud hʒ locũ vbi poteſtas eligendi cõfeſſorẽ cõceſſa ẽ confiteri volentibus non ſpecificando pſonam vel pſonas cui vel q̄bus debeant confiteri nec generaliter dicẽdo ꝙ poſſint alteri q̄ ſuo ꝓprio ſacerdoti confiteri. Pro quibus dicvt ibi dixi. Sʒ hic loquit̃ qñ epũs deputat in ſpecie aliquos confeſſores et alias nõ habentes curã aĩaꝝ: dat tñ eis facultatem et licẽtiaʒ audiẽdi ꝯfeſſiões ſubditoꝝ ſuoꝝ videlicet eoꝝ de q̄bus loquit̃ hec ꝯſtõ. In quo caſu recipiũt iuriſditioneʒ ex conceſſione epi vt etiam ibi dictũ eſt.

o ¶ Singulis decanatibus. ſupple ruralibꝰ. Et ſic habes in ꝯſtõe othonis quod in quodam.

p ¶ Cõpetentis litterature. qḋ ptinet ad ydoneitatẽ de qua predixi. Unde ad intellectũ eius qḋ dicit ꝯpetentis litterature. Nota ꝙ in quibuſdã pſonis eccleſiaſticis requirit̃ maior ſcia in q̄buſdã minor. Epus eñ ſcire dʒ vtriuſq; teſtamenti ⁊ canones taʒ pniales q̄ alios. xxxviii. di. omẽs. Eſt eñ iudex tam animaruʒ q̄ corporũ. xi. q. j. de pſona. Preſbyter vero nõ eſt iudex niſi aĩaꝝ. Et ideo nõ exigit̃ ab eo ſcientia alioꝝ canonũ. Sed dʒ ſcire canones pniales pſalterium omelias ⁊ alia que enumerant̃. xxxviii. di. que ipſis. In aliis aũt perſonis eccliaſticis non requiritur tanta ſcia ſicut notatur xxxvi. di. illiteratos. ꝟ. ꝯceſſio. p archid. Scire tamen debes ꝙ ſicut dicit textus ex de elec. c. cũ nobis. licet in epo requiratur eminẽs ſcia. Cõpetens tñ ſcia in eo poteſt tolerari. Et dicit Innocen. ſcientiam eminentẽ reputamus que ſubtiles queſtiones diſcutere ⁊ diffinire nouit et in promptu reſponſiones hʒ. Ille vero mediocrem ſciam ſiue cõpetentẽ habet qui ſcit aliquo mõ examiare negocia q̄uis ad oĩa neſciat rñdere. Et qui in libris veritatem eorum que ſcire tenetur ſcit querere. et ſi in prõptu oĩa non hʒ ſufficientẽ vero ſciam hʒ que ſufficit ſibi ad faciendũ ea que ſibi imminẽt faciẽda. Hec notãt p Inno. de elec. cum in cunctis. vbi ẽt dicit ꝙ ille q̄ non habet ſciam ſaltem competentẽ vel ſufficientẽ peccat recipiendo officiũ ad qḋ gerendum non habet ſcientiam neceſſariam illi officio. ar. d. c. oĩs. xxxviii. diſ.

q ¶ Probate opinionis. id eſt eſtimatõnis ſiue fame. Et hoc eſt ſecũdũ ſpectans ad ydoneitatem de qua predictum eſt.

r ¶ Talium. quibus ſcʒ videtur ꝙ nõ ſunt aliquibus ſubiecti in foro penitentiali.

ſ ¶ Penitentias iniũgendas. ſecũdum qualitatem et quantitatem peccati. xlvii. di. omnes. videlicet pro peccatis occultis penitentiam priuatam. pro peccato publico penitentiam publicã. De qua notant doctores extra eo. ti. c. queſitum. Solẽnem tamẽ penitentiam iniungere non debent ſine mandato epi niſi aliud habeat conſuetudo: ſm wilhelmum ſuper Raymun. Et nota. p Johan. in ſũma ꝯfeſ. e. ti. q. xii.

t ¶ Quibus. ſcilicet confeſſoribus.

v ¶ Vicem eius. id eſt vicarium generalẽ. Nam alius cui epũs cõmiſit vices ſuas in penitentiis iniũgendis non poteſt ſubdelegare. extra de offi. deleg. c. fi. in fine.

x ¶ Auctoritatem. id eſt ptãtem ligandi et ſoluendi vt ſic iuriſditionem habeant ſine qua hec non poſſent facere.

y ¶ Firmiter. verſ.

z ¶ Religioſi. ſcʒ qui ſequitur.

a ¶ Canonici. ſupple regulares.

b ¶ Anachorite. id eſt recluſi.

c ¶ Heremite. Hec que hic dicuntur intellige vera niſi tales ad cõfeſſiones hmõi audiendas ſint licẽtiati ab epo vel a papa vel alio qui in hoc habeat poteſtatem. Quod dic vt nota. e. ti. § quibus cõfitendũ. ver. ſi vero ſacerdos. in fi. p Hoſti. in ſũma.

d ¶ Ad penitentiam. i. ad ſacramentũ pnie.

e ¶ Admittere. ſupple ſine licẽtia de qua dixi. ſ. e. c. ver. heremite.

Iohannes peccham.

Cauēdū ē ne per multiplicatas indulgentias p̄latis fiat dedecus ⁊ vilipensio.

Cum salubriter[f] sit statutum[g] vt prelati[h] in indulgentiis conferendis .xl. dierum numerum non excedant ne claues ecclesie contēnātur: quibus[i] cū thesaurus[k] misticus cōmittitur dispēsandus: caueāt alii[l] quicūqȝ ne per multiplicatas[m] indulgētias[n] prelatorū sibi perquisitas dedecus faciant p̄latis[o] ecclesie supra[p] ipsos in suis[q] predicationibus indulgētias effundēdo ne qui[r] clauib⁹[s]

f Cum salubriter. Hec est constitutio Iohānis peccham in qua statuit circa indulgentias non ampliandas.

g Sit statutum. extra. e. c. cum ex eo. in fi.

h Prelati. ep̄i vicȝ nam inferiores prelati indulgētias dare nō possunt. ex̄ de excel. p̄l. c. accedētibus. Et notat p̄ Host. in sūma ex̄. e. ti. sub rubrica de remissionibus. §. quis possit. in p̄nci.

i Quibus. scilicet prelatis.

k Thesaur⁹ misticus. scȝ meritorū tam tot⁹ ecclesie q̄ȝ p̄fectoȝ l ecclesia q̄ȝ et ipsius xp̄i. Iste enȝ thesaur⁹ colligit ex abūdantia meritoȝ que multi sancti vltra mensuraȝ debitorū superogauerūt et impenderūt. et ex tribulatiōib⁹ quas sustinuerūt. quorū meritoȝ tanta est copia q̄ excedit omnē penam debitam viuentibus et p̄cipue passio et meritū xp̄i cui⁹ minima gutta sanguinis vel sudoris sufficeret ad expiationeȝ oīm peccatoȝ que vnq̄ȝ fuerūt: quia eius respectu oīa nichil sunt ex̄ de sū. tri. c. dānamus. circa fi. Et iō dr̄ / vere dolores nr̄os ipse portauit. de cele. mis. c. cū marthe. ⁊ cetera bona q̄ faciunt veri fideles q̄ oīa ponunt in scrinio et thesauro ecclesie cuius dispensatio tradita est illis qui habent curā corporis xp̄i mistici et clauem totius eccl̄ie militantis generaliter videlȝ sūmo pontifici. localiter aūt ceteris ep̄is in suis dioc̄. ⁊ archiep̄is in suis p̄uinciis. Sic q̄ non excedant quātitatem a iure limitatā. Sicut p̄ȝ ex̄ eo. ti. c. cū ex eo. et c. indulgētie. li. vi. Premissa nota. de reli. et vene. sanc. c. i. dum. glo. vlti. p̄ wil. in cle.

l Alii quicūq̄ȝ. scȝ qui non sunt dispensatores huius thesauri.

m Multiplicatas. vtputa q̄ȝ plures ep̄i sub vna lr̄a apponentes sigilla sua vel simul existes p̄ut sepius ȝtingit ad cruci sancti Pauli cōcedūt. et quilȝ eoȝ ȝcedit .xl. dies idulgētie. In q̄ casu indulgentia nō excedit in toto numerū .xl. dieȝ. sicut legit̄ eo. ti. c. fi. li. vi. q̄d c. vt ibi dicit Card. fuit editū ȝ tales fraudes. Uł tn̄ dat vnus sicut omnes sm̄ Host. qui sic notat. e. ti. §. q̄s possit. v. sed caueant. in sūma sua. Nō pōt esse q̄ȝ indulgentia vni⁹ ep̄i nō p̄dest nisi subditis suis p̄p̄riis. ex̄. e. ti. c. q̄d aūt. Uerū tn̄ ē q̄ q̄ ad indulgentias cōcessas p̄ archiep̄m singuli de p̄uincia sunt sui subditi ex̄. e. c. nostro. Unde si archiep̄s ⁊ ep̄us sil̄ existes ȝcedāt ⁊ vterq̄ȝ eoȝ ȝcedat .xl. dies indulgentie. Ille q̄ est subditus ep̄i hēbit .lxxx. dies .xl. scȝ ab archiep̄o ⁊ .xl. a suo ep̄o. Alius vero p̄uincial̄ non subditus dicti ep̄i solum habebit .xl. dies s̄ȝ q̄ notat Host. e. ti. §. quis possit. et ex̄. e. c. cū ex eo. Sed Io. an. ibi tenȝ cōtrariū scȝ q̄ solū indulgentia hm̄ōi ȝtinebit numerū .xl. dieȝ. et nō vltra. Alias aūt sm̄ eū sequeret̄ q̄ si oēs ep̄i p̄uincie cōuenirent et quilibet eoȝ daret .xl. dies et archiep̄s etiaȝ .xl. dies. q̄ tunc quilibet p̄uincialis haberet .lxxx. dies q̄d esset contra mentem littere. d. c. cū ex eo. et est expressum. e. ti. c. fi. li. vi. sm̄ Io. an. Sic etiam si ep̄s London. cōcesserit conferentibus ad aliquod piū opus .xl. dies. et successor suus cōcesserit lr̄ .xl. dies indulgentia per hoc nō augmentat̄ sed solūmō erit ȝfirmatio ipsius indulgētie .xl. dies. Sic nōt Io. an. i addi. ad spe. e. ti. sup rubrica. Sic q̄ȝ si idē ep̄s pluries successiue cōcesserit indulgentias .xl. dierū ob vnā causaȝ renouatio solū dicenda est indulgentie prioris non adiectio.

n Indulgentias. que in hoc casu remissionem pene important et ȝcor. ii. q. iii. in fi. Quaq̄ȝ indulgentia ip̄ortat cōcessioneȝ gr̄e. ex̄ vt lite pend. c. fi. de p̄uil̄. dudum. Quaq̄ȝ dispensationē .lxxviii. di. c. fi. in fi. de elec. c. dudum. quaq̄ȝ tuo cōe .xxxiii. q. ii. interfectores. xxxv. q. iii. de incestis. Quaq̄ȝ indulgere ponit̄ p̄ vacare vel operā dare p̄ut hec notant parch. d. c. indulgentie in p̄nci.

o Prelatis. scȝ ȝcedētibus ip̄as indulgentias.

p Supra ip̄os. scȝ p̄latos hoc est vltra vel aliter vel amplius q̄ȝ ip̄i prelati concesserunt.

q Suis p̄dicationibus. q̄ solebāt ⁊ adhuc solent fieri p̄ questores et alios obtinentes hm̄ōi indulgentias sicut p̄ȝ ex̄. e. ti. cum ex eo. in p̄nci. vbi ponit̄ q̄dā directio circa q̄stores hm̄ōi: s̄ȝ planius. e. ti. c. abusionibus. in cle. ⁊ ibi dr̄ Paulus sup. v. p̄dicationibus. q̄ p̄dicatōis officiū ad tales nō p̄tinet s̄ȝ tn̄ caritatiua subsidia petere et indulgentiā si quā hn̄t exponere. de hereticis. c. vt officiū. §. cōpescēdi. li. vi. Et est expressum. d. c. abusiōib⁹. Ibi nullatenus populo predicare rc̄.

r Ne qui. v. Et dic qui scȝ impetrantes tales indulgentias.

s Clauibus. de quib⁹ dixi. s̄. de imu. eccle. c. seculi p̄ncipes. v. claue potestat̄. vicȝ an sint due vel vna. Et nota s̄ȝ Ray. q̄ claues dicūt̄ scia discernendi inter pctm̄ et peccatū. Et p̄tās ligandi atq̄ȝ soluendi. xx. di. §. i. Et hāc p̄tātē hȝ quilȝ sacerdos ex p̄tāte ordis non tn̄ oēs hn̄t vsū illi⁹ p̄tātis q̄ȝ deficit eis p̄tās iurisdictōis q̄ ministrat materiā sm̄ Pe. in scriptis di. xix. vt eū recitat Io. i sūma ȝfes. li. iii. ti. xxxiiii. q. clxxiii. in fi. Unde hic posset dubitari quō cōcedere indulgentias sit de potestate clauiū et a qua claue p̄cedit scȝ vtrū a claue ordinis vel a claue iurisdictiōis. Quo ad p̄mū dic vt dixi. s̄. e. v. thesaurus misticus. Quo ad secūdū videt̄ dicēdū sm̄ Host. q̄ ȝcessio indulgentiaȝ p̄cedit a claue iurisdictionis. vn̄ sm̄ eū electus cōfirmat⁹ nō tn̄ ȝsecratus p̄t cōcedere hm̄ōi indulgentias: q̄ȝ hȝ iurisdictionē ep̄alem. ex̄ de elect. transmissa. Et p̄t soluere ⁊ ligare cū sit iudex p̄p̄rius. ex̄. e. c. q̄d aūt. Dicit tn̄ tutius fore q̄ abstineat a tali ȝcessiōe si nō fuerit sacerdos. q̄ȝ tal̄ nō videt̄ habere p̄tātē clauiū q̄ ad penas iniūgendas vel relaxandas: s̄ȝ ad solos presbyteros hoc p̄tinet. sic ip̄e notat. e. titu. §. quis possit in summa sua. et idem sentire videt̄ ex̄ de excel. prela. c. accedentibus. qui etiā ibi sentire videt̄ q̄ indulgētia est mixte p̄tātis: q̄ȝ partim accedit ad ordinem partim ad iurisdictioneȝ. Tu dic sm̄ Thomā sup quartum. di. xx. q. iii. ar. iii. q̄ effectus clauis iurisdictiōis est remissio q̄ est p̄ indulgētias cū tal̄ remissio nō pertineat ad dispensationē sacroȝ s̄ȝ ad dispensationē boneȝ cōmuniū eccl̄ie. Et ideo legati etiam nō sacerdotes indulgentias facere possunt. et insup. T. di. q. iiii. ar. ii. dicit q̄ p̄tās faciendi indulgentias sequit̄ iurisdictiōȝ vel cōmissam sicut in legatis. vel ordinariā sicut in electis cōfirmatis nō tn̄ cōsecratis. et iō possunt indulgentias facere lȝ non sint sacerdotes. q̄uis non possūt absoluere in foro p̄niali q̄ȝ illud est ordinis. Indulgentias aūt facere p̄tinet ad clauem iurisdictionis non autē ad clauē ordinis. Ex quibus sequit̄ q̄ electus cōfirmatus nō sacerdos hm̄ōi indulgētias ȝcedere possit. Ad p̄missa facit q̄d solet dici de absolutione ab excōicatione que fit rōne iurisdictionis q̄ illa nō requirit sacerdotem vt solet dici de sen. excō. a nobis. ii. Sed q̄ro nūq̄d capitulū sede vacante possit ȝcedere indulgentias? Ex premissis videt̄ q̄ sic et p̄ et ȝtrā p̄st induci nōta p̄ doct. in cle. i. de hereti. et ibi p̄ Io. an. Paulus vero in hac questione dicit q̄ capitulum hoc nō pōt nec oīa que sunt iurisdictionis in capitulū transeunt. sicut est deponere abbatem vel clericū sicut nota. lxxix. dist. sicut ep̄s. Et his q̄ p̄dixi ȝsentit Gaspar de caldrinis in repetitiōne. c. nostro. ex̄. e. ti. ⁊ in hoc vltimo casu p̄t et rō q̄ȝ nō reperit̄ in iure cautū. ii. q. v. ȝsuluisti. Nam thesaurū eccl̄ie dispēsare nō pōt nisi is cui repit̄ ȝmissū sm̄ eū. Sed nūq̄d de cōsuetudie p̄t hec p̄tās ȝpetere iferiori p̄lato. videt̄ q̄ sic. q̄ȝ ȝsuetudo dat iurisdictioȝ. de fo. cōpe. c. cū ȝtingat. Sȝ ȝcedere indulgentias est iurisdictionis vt predixi ergo rc̄. Facit ad hoc quod notatur dicto capitu. accedentibus in fine. cum glosa sua. Et huic opinioni consensit Iohan. cal. vt dicit Gaspar predictus. Pro quo facit q̄ consuetudo dat prelato potestatem excōmunicandi. Sed Gaspar predictus qui fuit filius Iohan. cal. dicit contrarium. quia p̄ talem consuetudinem rumperetur neruus ecclesiastice disciplinae. de consue. cum inter. Item quia hoc competit solis episcopis et non aliis inferioribus. de offi. ordi. quoniā in plerisq̄ȝ. Nec obstat q̄ cōsuetudo dat iurisdictionem. q̄ȝ sm̄ Inno. ⁊ host. d. c. cū cōtingat dȝ intelligi de modica. Nō eīn possȝ ȝsuetudo p̄tātē cōcedere deponēdi clericos. all̄. de elect. c. trāsmissaȝ. de ȝsue. c. quanto. Nec obstat sil̄itudo de excōicatis: q̄ȝ illa p̄t competere inferioribus ȝmissione iuris ⁊ hominis. Sed hoc non hominis inferioris

Questio

papa expresso vel tacito consensu. Et in hac sniā residet dictus Gaspar in repetitione allegata. c. nostro.

t Habent subiici. q̄diu viuunt et q̄diu sunt in statu merendi. Sed nunquid animabus existentibus in purgatorio possint indulgentie prodesse? Omissis opinionibus dic sm Thomā q̄ si concedens indulgentiā intendat q̄ nedū ad viuos sed ad illos qui sūt in purgatorio extendat: tunc pdest existentibus in purgatorio. Et h̄ considerari debet ex forma indulgentie. Si enim tal' sit forma. quicūqʒ fecerit hoc vel illud habeat tantum de indulgentia: tūc non proderit existentib' i purgatorio. Qr ille cui conceditur non pōt fructū indulgentie in aliū transferre qui i eius non est applicare ad aliquas aliam intentiones ecclie per quam cōicantur cōmunia suffragia ex quibus indulgentie valent. Si autem indulgentie forma sit talis. quicūqʒ fecerit hoc vel illud ipse et pater eius vel quicūqʒ alius ei adiunctus in purgatorio detentus tantum de indulgentia habebit. in hoc casu non tantū viuo sed etiā mortuo pderit. Non enim est aliqua ratio sm eū quare ecclesia possit trāsferre merita cōia quibus indulgentie innitūtur in viuos et nō in mortuos. Nec ex hoc sequitur q̄ prelatus ecclesie possit suo arbitrio aias a purgatorio liberare. Quia ad hoc q̄ indulgentie valeant requiritur causa conueniens indulgentias faciendi. Et huic snīe ꝯcordant Petrus et Albertus. Et ad hanc sniam remittit Stephanus eo. ti. c. abusionibus. in cle. Et ibi etiam idem videtur sentire Petrus de Anchorano et wilhelmus eo. c. h. purgatorio.

An mortuis indulgētie pdesse possint.

v Faciant vilipendi. dū eis abutuntur vel fictas vl' fabricatas indulgentias predicant contra ea que habes e. ti. c. abusionib'. in cle. Sed quero nūquid aliquid dantes pretextu indulgentie pretense que in veritate est ficta et fabricata et' falsitate detecta cōsequātur indulgentiam talem qualem estimabant consequi q̄ sic facit quia cōis error idē operatur qđ veritas. vt. l. barbari' ff. de offi. presi. Et in multis articulis iuris opinio prefertur veritati. de biga. nup. cum ꝯcor. ibi positis. Item deus iudicat non ex operibus sed ex intentione & corde. xxii. q. v. qui periurare. In ꝯtrariū facit illud generale q̄ veritas opinioni prefertur. viii. di. veritate. et. c. cōsuetudo. maxime in spūalibus in quibus veritas opinioni preponitur que est maioris potentie et virtutis. xxxv. q. ix. Nos ita. Et notat archidia. de voto. c. j. li. vi. Et videtur casus dicto. c. abusionibus. dum dicit deceptione multiplici aīaꝝ. Nam si effectum indulgentie cōsequerent' nō essent decepti. Facit ad hoc. c. dudum. extra de elec. ibi miserabiliter sunt decepte. Et hanc partem tenet Petrus de ancho extra eo. ti. c. qđ autem. vbi efficaciter hoc pbat et respondet cōtrariis. Sed hoc presupposito quero nunquid tales possunt repetere pecuniam datā ob causam causa nō secuta. videtur q̄ sic vt. C. de cōdi. ob causam. & ff. e. ti. per totum. Nam penes ipsos deceptores non debent pecunie ipse remanere postq̄ mendaciter et dolose simplices deceperint. Et credo hoc verū si esset talis pecunia sic extorta remanens penes ipsos questores. Si aūt ꝯuersa est in vtilitatem ecclesie vel alicuius pii operis vel exinde ecclesia sit facta locupletior vl' nō apparet magis essʒ dubitandū. nā dicit lex id qđ falsa opinione pietatis causa datū est repeti nō pt. vt in. l. cum id. §. si mulier. ff. de ꝯdi. inde. Et hoc verum est vbi sublato errore nichilominus remanet pietas vt ibi notat Bartholus.

Questio

a Sacramentum. Hec est constitutio Johis peccham sicut & precedens. Et habet q̄tuor dicta. In primo ponit abusuʒ circa sacramentum penitentie. In. ij. ibi. Quibus. apponit remediū. In. iij. ibi. Cum insuper. ponit alium abusum circa eandem materiam. In. iiij. ibi. Illos igitur. ponit quandam cōminationem cōtra ipsos abusores.

Diuisio.

habēt subiici' eas faciant' vilipendi.

Idem.

Nullus absoluat excōicatum nec plura beneficia sacrilege possidentē, nisi satisfactiōe preuia & auctoritate obtenta aut simili excōicatione innodetur.

Sacramentum' penitētie naufragātum' remediū singulare p quorūdam insipientiaʒ' sacerdotum' debito' fructu caret. Et illi' qui credūtur' a fluctibus' emergere' perniciosius in dānatiōis pelagus demerguntur: dū de' facto absoluunt plurimos quos de iure absoluere nequeūt' viuificantes' vt ait pphe ta' propter pugillū' ordei et fragmen' panis animas que non viuūt' vtpote' absoluentes de facto' excommunicatos' a iure' & preci-

b Naufragantum. de hoc naufragio dixi. s. e. ti. c. cū sacramētū §. nauigantonis. et glo. precedenti.

c Insipientiam. i. fatuitatem.

d Sacerdotū. q̄ deputati sunt ad audiendas ꝯfessiones.

e Debito caret fructu. s. rōe q̄ sequit' ibi dū de facto &c. Tria nāqʒ requirūt' vt pnia sit fructifera vicʒ In corde cōtritio: in ore cōfessio: et in ope satisfactio. de pe. di. j. pfecta. Ex satisfactione ei colligūt' digni fructus pnie. Que q̄dē satisfactio in penitentia sacramentali requirit aliū iudicē q̄ sit ipse delinquēs. Unde in facto pnie contritio est quasi citatō ad cōparendū corā iudice. Et hanc sequit' rei apud iudicem spontanea confessio. Deinde sequit' emēde p iudicē iposite solutio. et istud iudiciū differt a iudicio fori contentiosi: q̄ in foro contentioso cōfessus cōdēnat'. Sed i foro pnie absoluit' ꝯfessus. Fructus igit' siue vtilitas pnie est absolutio a peccatis quā quis nō consequit' ab eo q̄ non est suus iudex nec hʒ ptātē eū ligādi vl' soluēdi. xi. q. i. i. pmis. vi. q. iij. scitote cū sīlib'. Et sicut forus ꝯtētiosus nō exercet' in nō subiectū: ita nec iurisdictio fori pnial'. ex' de iudi. c. at si clerici. & ex'. e. c. ois. et ar. c. si epūs. e. ti. li. vi. Sʒ ꝯ istō opponit'. nā p ꝯtritōēʒ delet' & mūdat' pctīn hʒ ea q̄ nōt Host. i sūma. e. ti. §. Qualis dʒ eē ꝯtritio. vʒ. aliud aūt. Unū cū tal' a deo mūdat' q̄ opus ipse cū nō nouit. ex' de bap. maiores. §. sʒ adhuc. videt' q̄ absolutio sacerdotis nichil opat'. Sʒ dic q̄ lʒ solus de' pctā dimittat: tñ sacerdos officiū suū exhibet pniaʒ iniūgēdo. Et vt dr̄ Inno. e. ti. c. ois. §. semel. nūq̄ absoluet' peccator a deo q̄ se ligauit pctō nisi absoluat' a pbro. Iux' illō. Q̄cūqʒ ligauerit sup trā &c. Unū Ambro. Verbū dei dimittit pctā: sacdos aūt est iudex. de pe. di. i. vbū dei. Circa quā materiā vide nōta p Host. i sūma. e. ti. §. qualit'. v. v. illō aūt. et ti. de remiss. §. j. Et dr̄ Petr' i script' di. xviii. q̄ sic ad mūdatōēʒ pcti origial' i baptismo valet absolutio aq̄: ita ad mūdatōēʒ actualis culpe valet absolutio sacdotal'. q̄ istō sacrm hʒ p materia actū holis. Unū & Thomas dr̄ q̄ si añ absolutōēʒ sacerdotalē aliq̄s nō fuissʒ pfecte disposit' ad grām suscipiēdā i ipa ꝯfessione et absolutōne sacramētali grām ꝯseq̄ret si obicē nō poneret. Et idē dicit Petrus q̄ addit q̄ sufficiēter ꝯtrito dat' ibi augmētū grē.

Tria sūt in fructifera penitētia requisita.

f Et illi. scilicet sacerdotes.

g Creduntur. scʒ ex parte confitentium.

h A fluctibus. i. a voragine peccatorum.

i Emergere. i. eripere vel extrahere.

k Dum de facto. exemplificat predicta.

l Nequeunt. quia nō habent in eos iurisdictionem nec sunt sacerdotes pprii ipsoꝝ confitentiū. Sunt eñ pprii sacerdotes plures. s. sacerdos cui cura parrochialis ecclie est cōmissa vtputa rectores vel vicarius. Item parrochialis sacerdos. itē papa. itē epūs Item eius penitentiarius. Itē legatus pape et eius penitentiarius. Item vicarius generalis epī sm Host. et Jo. an. e. ti. c. ois. et ibi per Henricum de bowyco. di. ij.

Qui sunt pprii sacerdotes.

m Viuificantes. &c. et dic viuificātes. i. viuificare simulantes.

n Propheta. ezech. xiij. c.

o Pugillū ordei. i. modicū lucrū rex frenaꝝ q̄ pp aspirant' assimilant' ordeo. Multi nāqʒ sūt q̄ p lucro tēpali quoscūqʒ indistincte absoluūt de facto cū tñ de iure h̄ facere nō pnt vt hic dicit'.

p Fragmē panis. i. modicū vict' subsidiū vtputa p aliq̄ exēnio
q Nō viuūt. s. p grām sʒ sūt [cio misso vt aliq̄ faciūt.
mortue p culpā. Ait eñ Grego. nō morient' mortificat q̄ iustū dānat. Et si victurū viuificare nitit' q̄ reū a supplicio soluere conat'.

r Vtpote. declarat id qđ prius dicit sub sensu mistico.

s De facto. cum tamen de iure non possunt.

t Excōicatos. et p ꝯñs mortuos spūaliter. Nam excōicatio est mors aie. xi. q. iij. nemo epōrum.

v A iure. supple vel ꝯstōne que habet vim iuris.

pue ab Oxonien'. concilio ꝓpter lesionē aut ꝑturbationē ecclesiastice' libertatis vel ꝓpter cōsimilia scelera ī eodē cōcilio cōsimili' pena dānata. seu absoluentes de facto excōīcatos decimas vel alia iura ecclesiastica detinentes. Quibus' obsistētes vt seductoribus aiarum et pulillos' cōsuētibus' sub cubitis' reproborū Omnib⁹' Cantuarien. ꝓuincie cōfessoribus' sub nobis et nostris coepiscopis constitutis districtius inhibemus ne decetero man⁹' audeant extendere ad seducendos huiusmodi' per absolutiōis' signaculū qd' nouimus sine debita satisfactōe' ⁊ speciali' cōmissione archiepi' vel epi' nō tenere' dum sint' in suis sceleribus pertinaces' existimantes' nichilominus huiusmodi' nō tam ɔfessores ꝙ̄ fouearū' diaboli cōfossores peccare etiam grauissime cum cōuincātur' saltez tacite eisdē scelerib⁹ cōsentire' ⁊ scelerosos in sua perfidia confortare. Unde' caueant' ipsi ne in eodem' cū talibus' excommunicationis laqueo' inuoluant. Cū

x ¶ Oxonien. cōcilio celebrato sub Stephano Cātuarien. archiepo. de quo habetur ſ. ti. ꝓxi. c. auctoritate.

y ¶ Ecclesiastice libertatis. ꝙ tales sint excōicati ipso facto patz ſ. ti. ꝓxi. c. auctoritate. §. i.

z ¶ Consimili pena. s. excōicationis ipso facto.

a ¶ Quibus obsistentes.

Secunda pars.

b ¶ Pulillos. i. paruos puluinos siue parua ceruicalia siue puluinaria ꝑ que significātur blandimēta adulatorū vt ſ. patebit.

c ¶ Cōsuentibus. i. apponentibus. Cōsuere enim pulillos dicunt illi qui malis ⁊ ꝑuersis homib⁹ in sua malicia adulātur vt dicam ſ. glo. ꝓxi.

d ¶ Sub cubitis. vt. s. mollius quiescāt. ⁊ significat cōplacentiam adulatoꝝ xlvi. di. c. sūt nōnulli. vbi sic sumit de Greg. in moralib⁹. lib. xviii. parte. iiii. c. iii. Ad hoc quippe sub cubito pulillus vel ceruical sub capite iacentis ponitur vt molliter quiescat. Quisquis igit male agentib⁹ adulat pulillum vel ceruical sub capite vel cubito iacentis ponit. vt qui corripi ex culpa debuerat in ea laudibus fultus molliter quiescat.

e ¶ Omnibus. ꝛc.

f ¶ Confessoribus. i. deputatis ad confessiones audiendas.

…ltiplex …manus …positio.

g ¶ Manus. s. absolutorias siue recōciliatorias. Est em̄ manus impositio multiplex. vicz consecratoria. xxiii. di. epo. Item cōfirmatoria. de ɔse. di. v. c. ii. iii. ⁊ iiii. Itez ordinatoria. xcv. di. §. oleo. Item curatoria q̄ꝗ corporis iuxta illud Super egros manus imponent. Et q̄ꝗ aīe. l. di. penitentes. Item est manus curatoria vtriusq. xxiii. di. exorcista. Est etiā man⁹ impositio recōciliatoria. ⁊ hec iponit hereticis reuersis. i. q. i. arrianos. de ɔse. di. iiii. qm̄. Itē excōicatis. xi. q. iii. cū aliquis. Itē penitētibus. l. di. in capite. Est etiā manus impositō benedictoria. xxiiii. q. iii. §. Sed q. Gen. xlviii. c. Et de hac habet. xi. di. ecclesiasticaꝝ. ⁊ lxix. di. Qm̄. Et hec nota. i. q. i. c. manus. per Jo. ⁊ Archid.

h ¶ Huiusmodi. scilicet excommunicatos.

i ¶ Absolutionis signaculū. in quo etiā vbi fieri pōt et debet nō requirit vt sacerdos absoluendo manū imponat ſm Thomā in viii. parte summe. q. lxxxiiii. arti. iiii. qꝛ sacramentū penitētie nō ordinat ad ɔsequendū aliquā excellentiā gratie sed ad remissionem peccatorū. Dicit etiā ꝙ magis in hoc sacramento cōpeteret signatio crucis ꝙ̄ impositio manus in signū ꝙ ꝑ sanguinem xp̄i crucifixi remittitur peccata. Et hoc est forsan qd hic dr absolutionis signaculum. ⁊c.

k ¶ Quod. i. s. signaculū absolutiōis ⁊ supponit ꝓ ipsa absolutiōe

l ¶ Satisfactione debita. hoc debitū ɔsiderari dꝫ ſm qualitatem cause ipsius excōicationis vt. s. attendat confessor an satisfactio ꝓcedere debeat absolutiōem vel sufficiat eam sequi. Et ꝙ precedere debeat videt expressum ex de insti. c. ex frequentibus. in fi. Cui cōcor. nō. in simili de sequestra. poss. ⁊ fruc. c. i. §. amoto. per wil. in cle. et ibi textus. Et circa hanc materiā vide q̄ dixi. ī. de imu. ecc. c. seculi principes. §. sed cōtingit. ꝛc. nec possunt.

m ¶ Speciali cōmissione. ⁊ sic generalis cōmissio ad hoc nō sufficit vt. s. talis ɔfessor absoluat in casibus epo reseruatis vt dixi. ī. e. ti. c. sacerdos. ꝛc. vel epi. in fi.

n ¶ Archiepi. qui a sententia lata ꝑ ɔstōnes ꝓuinciales pōt subditos suorū suffraganeorū absoluere ſm ea q̄ legunt ⁊ no. de preben. c. graue. ⁊ dixi. ī. de imuni. ec. c. Accidit nouitate peruersa. §. nos igit. ꝟ. spāliter reseruamus. Et nota. xvii. di. c. i. ꝑ Archid.

o ¶ Uel epi. qui etiam pōt absoluere excōicatos a canone vel constitutione nisi superiori sit absolutio reseruata vt legitur ⁊ no. de sen. excōi. c. nuper. de ꝓben. graue. ꝑ Jo. an. ⁊ alios modernioꝛes.

p ¶ Non tenere. sed cōtra hoc opponit. nā vbi cōditori canonis vel superiori nō reseruat absolutio incidentis in penā canonis licet ꝓprio curato delinq̄ntis talē absoluere. ar. c. nup. ex de sen. excōi. ⁊ de ꝓben. c. graue. in fi. Et nō. expsse ꝑ Inno. d. c. nup. Et cōcor. ibi Her. ꝟ. absolutio. ⁊ cōcor. Hosti. de sen. excō. §. viii. in summa sua. Ecce ꝓ declaratiōe hui⁹ materie est sciēdū ꝙ q̄ꝗ aliq̄s incidit ī canonē late sñie minoris excōicatiōis. in quo casu ꝓprius sacerdos pōt talē absoluere si absolutio nō sit reseruata supiori. ⁊ sic stat. c. nup. salle. Ubi tñ aliq̄s incidit in canonē late sñie maioris excōicatiōis tūc absolutio tal' nō ɔpetit inferiori epo vt d. c. nup. Et hoc clare nōtur per Jo. an. de pe. ⁊ remis. c. si epus. ꝟ. reseruant. Cū quo et ɔcor. ibi Dñicus de scto geminiano q̄ dicit ꝙ illa glo. facit pro dicto frederici de Senis ɔsilio suo. xiii. Inno. tñ ⁊ Hosti. locis ꝓall. dicūt ꝙ nō solū in minori sꝫ et maiori excōicatiōe a canone lata absolui pt a sacerdote ꝓprio si absolutio nō sit alteri reseruata. ⁊ huic sñie ɔcor. glo. wil. sup Ray. ti. de sen. excōi. §. xxiiii. ꝟ. reseruauerit. Michi tñ videt ꝙ opinio Jo. an. sit verior. Cui⁹ dictū cōfirmat expsse ꝑ dictū. c. nup. §. in. secūdo. vbi ptꝫ ꝙ cōicans cū excōicato in crimine vel sibi ꝓbens ɔsiliū auxiliū vel fauorem inuoluit sñia maioris excōicationis nec pōt absolui ab alio ꝙ̄ a cōditore canonis vel ei⁹ supiore. Secus tñ est in eo q̄ osculo vel orōne vel comedendo tali cōicat. Nā talis cū sit excōicatus minori excōicatiōe pōt absolui a ꝓprio curato vt ibi dr. Et i ista sñia post plura allegata hincinde residet Jo. in coll. in. d. c. nup. ⁊ pro ista pte facit. c. i. de ꝓuil. in clem. vbi pꝫ ꝙ nullus religiosus pōt absoluere excōicatū a canone: imo nec a ɔstōne ꝓuinciali vel synodali. ⁊ si fecerit sic absoluens est ipso facto excōicatus. Un̄ dicit ibi Gess. ꝟ. ꝓuincialia. ꝙ etiā religiosi admissi siue licentiati ad audiendū cōfessiones cū maiorē ptātem nō habeāt in absoluendo ꝙ̄ habeant sacerdotes ꝑochiales nō possunt tales absoluere cū nec pbri ꝑochiales hoc possint sed tales absoluent ordinarii vt notat spe. ti. de legato. §. supest. ꝛc. pt etiam. Et cōcor. Matheus ⁊ Petrus de ancho. in eo. c.

q ¶ Dum sint. s. tales excōmunicati.

r ¶ Pertinaces. ex hac lr̄a videt ꝙ si nō fuerint ptinaces in suis delictis tunc possent inferiores epo tales absoluere a sñia canonis. ar. sumpto a cōtrario sensu. Sed dic contra vt ptꝫ. ī. ꝟ. nō tenere. nec hꝫ hic locū argumentū a contrario sensu ſm ea q̄ no. ī. de cohabi. cleri. ⁊ muli. c. i. ꝟ. publice.

s ¶ Existimantes. nos. s. Jo. archiepiscopus.

t ¶ Huiusmodi. s. absoluentes hmōi excōicatos a canone vel cōstitutione prouinciali.

v ¶ Fouearū dyaboli. in quas proiiciunt tales quos absoluunt dum non habent ad hoc potestatem.

x ¶ Cū conuincant. hic ponit ratio eius qd ꝓdixit. Et dic cōuincant presumptiue vt sequit. De talibus nāq sic dicit Ysid. Qui consentit peccantibus ⁊ defendit aliū delinquentē maledictus erit apud deū ⁊ homies. xi. q. iii. Qui consentit. Et alibi. Qui alioꝝ errorem defendit multo amplius est dānabilior illis qui errant. qꝛ nō solū ille errat sed etiā aliis offendicula erroris ꝑparat ⁊ cōfirmat. Et iterū. Qui aliū cū pōt ab errore nō reuocat seipm̄ errare demōstrat. ex de here. c. ii. cū ɔcor. ibi in glo.

y ¶ Consentire. vt dixi. ī. glo. ꝓxi.

z ¶ Unde. ꝛc.

a ¶ Caueant. s. sic absoluentes.

b ¶ In eodem. sume qd est ī. laqueo.

c ¶ Cum talibus. excommunicatis.

d ¶ Laqueo. sume qd est. ī. eodem. Hoc est maioris excōicatiōis sententia cū eis participare videantur in crimine qui sunt maioris excōicationis sententia irretiti. ex͛ de sen. excō. c. nup. §. in scdo.

e ¶ Cum insuper. Tertia pars.

f ¶ Dudū. Istud qd hic dr nō reperi in aliqua ꝯstitutionū Jo. pecchā. nō eni cōtinet in ꝯstōne sua edita apud Radyng. que incipit Audistis fratres ⁊c. nec in sequenti q̄ incipit bn̄ficia vero. nec in ꝯstōe sua edita apd Lābhith. q̄ incipit Ab exordio nascētis ecclesie. et p̄sertim in illo. c. Constitutionū suarum editarum apud Lambhith. qd icipit Lāguor plurimos. Potest tn̄ esse q inhibitionē de qua hic loquit fecerit per aliquas lr̄as suas de quib͛ nō cauet in ꝯstōibus predictis. vel forsan cōprehendit sub eo qd habes s. de p̄ben. c. audistis. in fi. vbi pz q obtinēs plura bn̄ficia curata vel alia incompatibilia absq͂ dispensatiōe sufficienti est ipso facto excōicat͛. Et tales nō possunt absolui a dicta sentētia nisi p archiepm̄ vel eius superiorem vt ibi pz.

g ¶ Sacrilege. eo q res ecclesie occupet iniuste ⁊ cōtra canonicas sanctiōes fm̄ ea que notat Archi. de pe. c. felicis. glo. ij. li. vj.

h ¶ Inhibuerimus. vt dixi s. e. §. dudum.

i ¶ Tales. s. obtinentes pluralitatem beneficiorū incōpatibiliū sine dispensatione.

k ¶ Furtis. cōcor. ad hoc ex͛ de elect. c. dudum. ij.

l ¶ Quidam tamen. ⁊c.

m ¶ Baal. s. cuiusdā ydoli de q̄ fit mētio Judicū. vj. ⁊ iiij. Regū. x.

n ¶ Occidentes aias. p hmōi absolutiones illicitas.

o ¶ Istos igitur. Quarta pars.

p ¶ Vulpes. per quas intelligitur subdoli adulatores vel callidi sillatores qui q̄si vulpes in foueis pctōꝝ latitant ⁊ recto nūq͂ tramite incedunt sed viā veritatis deserūt ⁊ fallis sillationib͛ aucs id est aias hoīm in eis confidentes occidunt.

q ¶ Vineā dn̄i. i. ecclesiam vel fideles in ecclesia. et sumitur hoc ex scriptura Cant. ij.

r ¶ Pristina districtione. i. sub pena excōicationis.

s ¶ Talibus. s. obtinentibus plura beneficia incōpatibilia.

t ¶ Obtentis. etiā p institōem canonicā. Et potes referre hoc qd dicit obtentis ad beneficia non primo sed vltimo acquisita. Qd aūt .s. dicit retentis potes referre ad beneficia primo habita q̄ nitebant retinere cū vltimis. Pro qua materia vide qd scripsi. s. de p̄ben. c. Audistis. quasi p totū. ¶ Unū tn̄ hic q̄ro vltra ea q̄ dixi in dicto. c. audistis. habens beneficiū curatū recipit fm̄ non curatū qd tn̄ requirit residentiā Utrū post pacificā possessionē habitā illius secūdi vacet ipso iure primū vel habeat optionem iuxta. c. referente. ex͛ de p̄ben. videt q primū beneficiū vacet ipso iure p tacitā renūciationem q̄ resultat ex acceptatiōe secūdi bn̄ficij incōpatibilis cū primo. ar. ad hoc. ff. de diuor. l. si. de op. le. l. si cū patronus. ⁊ in cle. grā. de rescrip. Et hoc videt tenere Inno. de cle. nō resi. ex tue. Sed cōtrariū videt verius: q: c. de multa/ loquit spāliter de bn̄ficijs curatis. ergo in alijs stant iura antiqua. ar. ff. so. matri. l. si vo. §. de viro. Et q: illa ꝯstitutio est penalis. ḡ nō ē extendenda. de elec. c. statutū. li. vj. Jura igit antiqua q̄ dabant optionē in casibus dicta ꝯstōe de multa non cōprehensa remanēt incorrecta. vt. l. p̄cipimus. in fi. C. de app. Et in hanc opinionē q nō inducat vacatio ipso iure inclinat Inno. in. c. fi. de cleri. nō resid. Et qd dicit in. d. c. ex tue. intelligat de bn̄ficijs curatis vt ibi nota. Et ita ꝯsuluit Oldradus ꝯsilio. CCxx. Et nō. p Petrū de anchora. d. c. de multa. ⁊c. Sed hic incidenter.

Questio.

insuper nos dudum pluralitatem beneficioꝝ sacrilege vsurpatam cohibere volētes inhibuerimus sub pena excōmunicatiōis: neq͂s de facto ad tales in suis furtis ⁊ sacrilegiis contumaces manus extenderet absoluendos. Quidam tamen sacerdotes baal potius q̄ dn̄i saluatoris contrariū facere p̄sumpserunt occidētes aias christi sanguine redemptas ⁊ euertētes ecclesiasticam disciplinā. Istos igitur quasi vulpes demolientes vineam domini veraciter reputantes sub pristina districtione p̄cipimus iterato quatenus a talibus absoluendis decetero abstineant et eos ad renūciandū beneficiis obtentis illicite vel retentis sollicite inducant. Alioq̄n sciāt se certissime diuine maledictionis fulgure feriendos.

Idem.

¶ Incestus ⁊ cetera peccata grauiora solēni penitentia delcātur homicidii aūt voluntarii remissio per solū episcopū fiat nisi occurrat necessitatis articulus.

Preterea cum iuxta sacros canōes peccata grauiora vt icestus et similia que quasi vulgatissima suo scandalo totā cōmouēt ciuitatem sint solēni penitentia castiganda.

v ¶ Illicite. q: sine dispensatione sedis apostolice.

x ¶ Retentis. cū alijs secūdo obtentis.

y ¶ Inducant. s. confessores. 3 ¶ Alioquin. ⁊c.

z ¶ Diuine maledictionis. pena spūalis est q̄ solū deū concernit vt als no. Archi. de cē. c. romana. §. maledictionem. li. vj. Et inducit penā eternam q̄ debet pro peccato mortali. xxiiij. q. iij. Deus.

a ¶ Preterea. Hec est ꝯstitutio eiusdē casus et p̄cedēs. Et hz tria dicta. In primo recitat quandā negligentiā circa solēnem penitentiā iniūgendā. In secūdo ibi Quocirca. ponit circa h̄ p̄ceptū. In tertio ibi Absolutiōem. reseruat epis absolutionem ab homicidio volūtario.

Distin.

b ¶ Sacros canones. l. di. penitētes. ⁊ c. in capite. Sed melius quo ad p̄positū. xxvi. q. vj. c. viij.

c ¶ Similia. vtpura homicidiū. l. di. placuit. Item sacrilegiū et hmōi enormia. de ꝯse. di. iij. de penitentib͛. ⁊ alia q̄ no. s. e. c. In ꝯfessione in textu §. Sūt aūt. et de his criminibus maiorib͛ vide q̄ dixi. s. de purga. ca. c. Item licet §. fornicatiōe. in fi. ⁊ glo. sequētibus. ⁊ ibi nota. in §. maiori.

Questio.

d ¶ Vulgatissima. i. manifeste notoria siue publica. nā pro pctō graui etiā occulto talis pnīa de qua hic loquit non est iponenda vt notat Jo. xxvi. q. vj. c. fi. in glo. Et hoc verum inuito Uolenti tn̄ pōt iniūgi etiā p peccato occulto. Et sine oī pctō pōt quis sic penitere si velit ⁊ hoc petierit. ar. ad hoc de ꝯse. di. iij. c. de penitētibus fm̄ Aug. d. c. viij. qui dicit q talis penitentia nō est de facili iponenda iuuenibus nec decrepitis.

e ¶ Ciuitatem. supple vel aliū locū vt no. Archi. xxvj. q. vj. c. viij.

f ¶ Solēni penitentia. tres nāq͂ sunt species penitentie. s. solennis/ publica/ et priuata. Solēnis est que fit in capite quadragesime cū solēnitate que habetur. l. di. in capite. Dicitur etiam solennis penitentia licet nō ita proprie quādo aliquis inuitus detruditur in monasterium ad penitentiam peragendam. l. di. Si ille. Penitentia publica quādoq͂ dicit illa que. s. dicit solennis hac ratione: q: publice fit. extra. e. c. quesitū. Sed proprie dicitur publica illa que fit in facie ecclesie sine solēnitate de qua dicitur. l. di. in capite. s. cum iniūgitur peregrinatio per mundū cum baculo et pera benedictis. Et hanc potest iponere quilibet sacerdos suo parrochiano fm̄ Ray. Unde multo fortius potest hoc facere penitentiarius episcopi generalis fm̄ glo. wil. super Ray. nisi consuetudo sit contraria. Et talis penitentia non debet imponi clerico nisi deposito nec debet imponi nisi pro crimine enormi ⁊ manifesto. de pe. di. vj. sacerdos. vbi talis penitentia imponitur sacerdoti reuelanti confessionem sibi factam. Et huic dicto concor. Hosti. ex͛. e. ti. in summa. §. virū penitētia. in fi. Dicit tn̄ Tho. in scriptis q talis penitētia publica etiā clerico pōt iponi qn̄ crimen est publicū. Et in hoc cōcor. Ber. in. d. c. quesitū. in glo. tunc eni. in prin. Et cōcor. ibi Antho. de butrio qui dicit q penitentia dicitur publica dupliciter. Uno modo dicitur publica illa que est solennis ⁊ talem penitentiam non agit clericus. l. di. confirmandum. Alio modo dicitur publica inquantū fit publice. et talem penitentiā potest agere clericus. xxviij. di. presbiter. Et fm̄ hanc distinctionem intelligi debet quod legitur. lxxxij. di. presbiter. vbi de hoc. Priuata est que quotidie fit quādo quis peccata sua singulariter suo sacerdoti cōfitetur fm̄ ea que legūtur ⁊ no. extra e. c. omnis vtriusq͂ sexus.

Pnie tre
sunt sp

Quorũdam[g] tamen negligentia agẽte[h] huiuſmodi[i] penitentia videtur quaſi in obliuionem tradita et creuiſſe per conſequens audacia hmõi facinora horrenda ⁊ flagicia perpetrandi. Quocirca[k] precipimus[l] vt huiuſmodi penitentia ſolẽnis decetero iponatur[m] ſecundũ canonicas[n] ſanctiones. Abſolutionem[o] etiam ab homicidio voluntario tam publico q̃ occulto ſolis[p] epiſcopis extra neceſſitatis[q] articulum reſeruamus per quod[r] minorũ[s] intendimus refrenare audaciam ⁊ nõ maiorũ[t] reuerẽtie in aliquo derogare.

Idem.

¶ In quolibꝫ decanatu ſit vnus rector vel vicariꝰ gratia ⁊ doctrina illuſtratus q̃ rectorũ ⁊ aliorũ ſacerdotũ audiat cõfeſſionẽ: quã tñ ⁊ aliis penitentiariis vbi ſanior eſt itẽtio facere poſſũt

Licet[a] a ſanctis patribus[b] iampridem fuerit ordinatũ vt in quolꝫ decanatu ſit vnus[c] rector[d]

g ¶ Quorũdam tamen. §.

h ¶ Agente. id eſt cauſante.

i ¶ Huiuſmodi penitentia. ſcilicet ſolẽnis.

k ¶ Quocirca. Secunda pars.

l ¶ Precipimus. peccat igit͛ cõtrariũ faciens. qđ dic vt dixi. ꝫ. de cõſti. c. qꝛ lcõtinentie. §. precipimus.

m ¶ Imponatur. ſup. ab epĩs tñ. vl' ſi fiat ab aliis fieri dꝫ de eorũ mandato Ray. non dꝫ iponi niſi ꝓ delictis grauioribꝰ quorũ abſolutio reſeruatur epĩs. vt clare notat Henri. Bohik ex͛. c. ti. queſitũ ſtatim poſt ꝑn. Et ꝯcor. wil. ſup Ray. c. ti. §. vi. q̃ dicit ꝙ fratres quibꝰ eſt gñaliter cõmiſſa ptãs audiendi confeſſiones nõ pñt hmõi ſolẽnes penitẽtias iponere ſine ſpẽli mandato epĩ niſi in illis locis in quibꝰ eſt ꝯſuetudo ꝙ hmõi penitẽtiarii generales ab epõ deputati iniũgant hanc penitentiã parentibꝰ ꝑ quorꝫ incuriã manifeſtã eorũ paruuli perierunt. Et tũc dñt talibus iniũgere ꝙ in capite ieiunii repñtent ſe corã epõ vt per eũ adhibeat debita ſolẽnitas. Et ſimiſſis cõcor. Archid. xxvi. q. vi. c. viii.

Queſtio. ¶ Sed hic q̃ro nũquid ſacerdos inferior epõ poſſit de mãdato epĩ pñtis vel eo abſente pagere ſolẽnitatẽ hmõi pnie ⁊ etiã ipſorꝫ penitẽtiũ recõciliationẽ admittere. Hug. l. di. penitẽtes. ⁊ c. ſeqn͂ti dicit ꝙ ſic. Cuiꝰ dicto cõcor. wil. ſup Ray. loco ſall. tñ vt dicit dicta glo. wil. ſup Ray. ꝓut eã allegat Jo. in ſumma cõfeſſ. c. ti. q. viii. wil. durãdi i repertorio ſuo aureo. c. ti. ſub rubricella ſuper quibus ſit penitens ad epm̃ remittendus / videt͛ ſentire ꝙ nõ põt cõmitti ſimplici ſacerdoti vt peragat penitẽtiã prime eiectiõis ⁊ finalis introductiõis ſiue recõciliationis. qꝛ dicit ꝙ hoc eſt ordinis nõ iuriſditionis. xxvi. q. vi. c. viii. Et nota. expreſſe de cõſe. di. iii. c. de penitentibus. ꝑ Archi. Et idẽ no. Archi. d. c. viii. cũ dicit ꝙ ſimplex ſacerdos non põt ſolẽniter tales recõciliare ſed priuata recõciliatione ſic. Ecce pro cõcordantia harũ opinionũ eſt aduertendũ ꝙ in hac penitentia ſolẽni eſt conſiderare duplicem eiectionẽ de eccleſia ⁊ duplicem recõciliationem. Eſt enĩ vna eiectio ꝑncipalis q̃ fit ab initio qñ. ſ. primo penitens ingredit͛ penitentiã hmõi. Alia eſt eiectio q̃ renouat͛ quolibet anno quo durabit talis penitentia. Conſimiliter quoqꝫ eſt duplex recõciliatio. Una. ſ. finalis ⁊ vltimata q̃ ſcꝫ fit in fine illius penitentie. Alia q̃ fit in ſingulis annis durante termino ipſius penitentie. Principalem itaqꝫ eiectionẽ ⁊ vltimatã recõciliationem q̃ fieri debent cũ ſolẽnitate nemo facere põt niſi epõ. Et ſic ſtat. c. in capite. l. di. cũ ibi notatis. Et cõcor. nõ. ꝑ Archi. in locis ſall. Eiectionẽ tñ ⁊ recõciliationẽ intermedias facere põt ſacerdos inferior de mãdato epĩ. ⁊ ſic põt intelligi opinio alia eſſe vera. Nam verũ eſt ꝙ quolibet anno durante tali penitentia in die cene reconciliandi ſunt hmõi penitentes ⁊ ſtabũt in eccleſia vſqꝫ ad octauas paſche a quo tpe iterũ ꝑ totũ annũ manebũt extra eccliam vſqꝫ ad diem cene. Unde hanc eiectionẽ ⁊ recõciliationẽ annis intermediis vbi pnia durat ꝑ bienniũ vel trienniũ vel ãplius expedire põt ꝓprius curatus. Sed principalẽ eiectionẽ ⁊ finalẽ recõciliationẽ expediet ſolus epõ. Et ſic ſtat glo. q̃ ponit͛ in. d. c. i capite. l. di. Et qđ no. ꝑ Jo. in ſũma ꝯfeſſ. c. ti. q. viii. in fi. ſi tñ vno ſolo ãno pnia ſit duratura: tũc tam eiectio q̃ recõciliatio expediri debent ſolẽniter ꝑ epm̃ vt legit͛ ⁊ no. d. c. in capite. ⁊ dicto. c. de penitentibꝰ.

n ¶ Canonicas ſanctiones. ſ. ꝓpter publica ⁊ notoria crimina ex quibꝰ tota cõmouet͛ ⁊ turbat͛ ciuitas vel alius locus. xxvi. q. vi. c. viii. Et ꝙ nõ imponit͛ clerico niſi depoſito. l. di. confirmandũ. Solẽniter nãqꝫ penitentes ſi clerici nõ ſint nõ debent ꝓmoueri ad ordines. ⁊ ſi clerici ſint nõ debent in ordine ſuſcepto miniſtrare. vt dicto. c. confirmandũ. Et ſm̃ Hug. vir cui talis penitentia imponitur debꝫ comã deponere. ar. ad hoc de ꝯſe. di. iiii. deinde. Mulier tñ non debet comã deponere. xxx. di. quecũqꝫ. Et nota ꝙ ſi is cui iniũgitur nolit eã ſubire ꝯpelli põt per cenſuras eccleſiaſticas ſm̃ Hug. Et hoc verũ qñ crimen eſt enorme ⁊ generãs graue ſcandalũ in loco. Nec ob. ſi dicas ꝙ per talem pniam reuelat͛ crimen vel ꝯfeſſio. qꝛ licet ſuſpitio oriat͛ ꝙ talis graue crimen cõmiſit tñ culpa ꝓ certo neſcitur ex pena: qꝛ q̃ſqꝫ quis facit penitentiã ꝓ alio ⁊ etiã abſqꝫ peccato põt quis ſubire hanc penitentiã ſi velit vt dixi ſupra. e. c. §. vulgatiſſima.

¶ Sed nũquid hmõi ſolẽnis penitẽtia poſſit iterari. Queſtio. Ray. dicit ꝙ nõ licꝫ alĩs publica penitẽtia totiẽs reiterari debeat quotiens hõ publice peccat. de pe. di. iii. reperiuntur. Dicit tñ wil. ſup Ray. ꝙ vbi ꝯſuetudo eſt ꝯtraria põt reiterari. Cui cõcor. Petrus in ſcriptis. Et quare de iur͛ cõi talis penitentia non iterat͛ tres ſunt rõẽs. Una eſt ne ex iteratione vileſcat. Secũda eſt ꝓpter ſignificationem qꝛ figurat expulſiõem hois de paradiſo q̃ tñ ſemel facta eſt. Tertia ratio eſt qꝛ hec ſolẽniſatio eſt quaſi quedã ꝓfeſſio perpetuo penitentiã conſeruãdi ⁊ ideo iteratio ſolẽnitati obſiſtit. Si tñ poſtmodũ peccauerit nõ claudit͛ ei locus penitentie ſed pnia ſolẽnis nõ eſt ei iterũ iniũgenda. hec Thomas in ſcriptis.

o ¶ Abſolutionem. Tertia pars.

p ¶ Solis epĩs. ſume qđ eſt. ꝫ. reſeruamus. Et nota ꝙ per has cõſtitutiones ſolis epĩs reſeruat͛ abſolutio delinquentiũ in multis caſibus. Primo vt legit͛ in. c. exterior habitus. ꝫ. de vi. et ho. cle. Secũdo in caſibus notatis in. c. qꝛ quidã. ꝫ. de decimis. Tertio in caſibꝰ enumeratis in. c. Erroris dãnabilis. e. ti. Quarto in caſu. c. Quoniã ꝓpter. §. ſed quoniã. e. ti. Quinto in caſibus enumeratis in. c. accidit nouitate peruerſa. ꝫ. de imuni. ecc. Sexto in caſu. c. tantũ. ꝫ. de penis. Septimo in caſu huius. c. Octauo. ꝫ. e. c. i ꝯfeſſione. §. ſunt aũt. ⁊ ibi dixi in glo. ſup ꝟ. homicidia. Nono in caſibus qui habent͛. ꝫ. ti. ꝑxi. c. Superno dei munere.

q ¶ Neceſſitatis. i. mortis.

r ¶ Per qđ. i. per quam reſeruationem.

s ¶ Minorum. i. inferiorũ confeſſorum.

t ¶ Maiorũ. i. epiſcoporũ quorũcũqꝫ.

a ¶ Licet a ſanctis. Hec eſt conſtitutio eiuſdem cuius ⁊ precedens: ⁊ habet quattuor partes. Diuiſio. In ꝑma recitat ordinationem precedentem. In ſecũda ibi Hoc tñ. recitat dicte ordinationis diſſuetudinem. In tertia ibi Ordinationem. ꝑcipit vt ordinatio prima obſeruetur. In quarta ibi Ex hoc. ponit clauſulã ſue intentionis declaratoriam.

b ¶ Patribus. videlꝫ Stephano archiepõ in cõcilio Oxonie. ꝫ. e. c. i. Item othone apoſtolice ſedis legato in ꝯſtitutione ſua prouinciali. c. qđ in quodam. Itẽ waltero archiepõ. ꝫ. e. c. Cũ ſepe. Scias tñ ꝙ inter cõſtitutiones predictas eſt dare differentiam. Nam. ꝫ. e. c. i. ordinatur vt ſint certi confeſſores prudentes et diſcreti per ſingulos archidiaconatus ad audiendũ confeſſiones decanorũ ruraliũ parſ biteroꝝ et perſonarũ. In ꝯſtitutiõe Othonis qđ in quodam: ſtatuitur vt per ſingulos decanatus deputentur prudentes viri confeſſores quibus perſone et minores clerici confiteantur qui erubeſcunt confiteri decanis. in. c. cum ſepe. ꝫ. c. ſtatuitur ꝙ in ſingulis decanatibus ordinentur ydonei confeſſores ad audiendũ confeſſiones eorũ quibus videtur ꝙ nulli ſubſint in foro penitentie. hic aũt ſtatuitur vt apparet in textu.

c ¶ Unus. Textus conſtitutionum precedentium loquitur non ſingulariter de vno ſed de pluribꝰ: excepto. c. Cum ſepe. ꝫ. e. vbi loquitur alternatiue de vno vel duobus. Dic vt ibi. §. per archidiaconatus. ꝟ. vnus vel duo.

d ¶ Rector aut vicarius. Iſtud non cauetur in aliqua ꝯſtitutionũ ꝑdictaꝝ: ſed loquũtur ꝯſtitutiones predicte gñaliter de ꝯfeſſoribꝰ prudentibus ⁊ diſcretis ſeu alis ydoneis. Et tñ veriſimile q̄ auctor huius ꝯſtōis hic determinet qui ſint dicendi viri illi diſcreti prudentes ſiue ydonei vt. ſ. intelligatur de rectoribus ſiue vicarijs qui preſunt iuriſdictioni in foro penitētiali. Qđ dic vt dixi. ſ. eo. c. ſacerdos. §. Item nullus. v. de licentia. Et huic dicto adde qđ dixi. ſ. e. c. cū ſepe. §. p archidiaconatus. v. ydonei.

vel vicarius’ litterature’ ſufficientis inſtructus et illuſtratus’ gratia: fameq; laudabilis aſſignatus’ ad confeſſiones rectorū’ vicariorum’ ⁊ aliorū’ ſacerdotum ac miniſtrorū’ eccleſie audiendas iniūgendaſq; penitentias vt ſit’ mare’ fuſile in templi’ introitu iuxta templi tipici’ ſacramenta. Hoc tamen’ non fuit hactenus cleri moribus vſitatū nō ſine multis dei iniurijs’ et ſacramentorum’ miniſtrationibus et miſſarum celebrationibus’ que’ execrationes’ potius dicerent

e Litterature ſufficientis. in. c. Cū ſepe. ſ. e. dicitur litterature ꝯpetentis dic vt ibi.

f Illuſtratus gratia. Circa hoc vide qđ dixi ſ. e. c. j. §. prudētes. in fi.

g Aſſignatus. p epm̄.

h Rectorū. qui epo cōfiteri tenent vel ei quem ad h̄ aſſignauerit. extra de offi. archip̄ſ. c. j. ij. et. iij. Et nota. e. ti. §. cui archipreſbiter. per Hoſti. in ſumm. i. qui hoc non ſolū intelligit de archip̄b̄ro ciuitatenſi ſed etiam rurali.

i Vicariorum. ſed contra hoc opponitur. nam in confeſſionibus audiendis eſt dare ordinem ſm̄ quem perſone alijs ſubijciūtur. Cardinales nāq; de iure tenētur confiteri pape ſic ⁊ patriarche ⁊ primates. Archiepiſcopus primati ſiue patriarche. Epiſcopus archiepō. ⁊ ſic deſcendendo vnuſquiſq; inferior ſuo prelato ſuperiori immediato ſm̄ ea que ſerioſius notat Hoſtiē. in ſum. e. ti. §. quibus confitendū per longū ꝓceſſum. vnde videtur q̄ vicarius debeat confiteri rectori qui ſibi preſidet immediate in eadem eccleſia. ar. premiſſorū. Solutio. vbi eſt talis rector puto q̄ vicarius ſibi ſubſit in foro penitentie maxime qñ rector habet curam animarū ſicut contingit in eccleſijs parrochialibus nō prebendalibus: vbi non ſolū vicarius ſed rector habet curam aīaꝝ. Et idem puto in eccleſijs parrochialibus prebendalibus in quibus prebendarius habet curam non ſolū in foro contencioſo vt dicunt docto. de p̄ben. c. ſuper eo. li. vj. ſed etiā in foro anime ſaltem habitu. Nam in talibus eccleſijs cura habitu eſt penes canonicū: ſed actu ⁊ exercitio penes vicariū ſm̄ Io. de lig. in dcō. c. ſuper. Unde nimirū ſi prebendarius qui quo ad parrochianos habet curā habitu illam habeat actu ⁊ exercitio quo ad vicariū. Et huic dicto cōcor. nō. Io. an. extra de p̄ben. c. expoſuiſti. ſuper glo. iij. qui videtur innuere q̄ p̄bendarius quādoq; habet curā ſīgam vtputa ſuper vicariū vel in certis caſibus. Et ſumitur de glo. Inno. extra de p̄ben. c. extirpande. §. p̄bendam. Ubi vero in vna eccleſia non ſunt rector ⁊ vicarius ſed ſolus vicarius qui deſeruit cure tunc habet locum quod hic dicitur.

k Aliorū ſacerdotū. ſi intelligas de parrochialibus ſacerdotibus qui ſunt vicarij tēporales idem dic qđ dixi in glo. p̄cedenti q̄ ſcȝ in foro ꝯſcientie ſubeſſe debent principali curato illius eccleſie ſiue ſit rector ſiue vicarius. Alioquin ſi rector ſit longo tempore abfuturus tales habebunt recurſum ad epm̄ vel ipſius deputatū vt hic. Si intelligas de alijs ſacerdotibus diuina in aliq̄ eccleſia celebrantibus ſubeſſe debent curato eccleſie in qua celebrant ſaltem in foro penitentiali niſi in caſibus epo reſeruatis. Tales nāq; quo ad hoc ſubſunt rectoribus eccleſiarū in quibus miniſtrāt ſm̄ qđ no. doct. eꝗ de decimis. c. nouū genus. Et faciūt ad hoc nō. eꝗ. e. ti. c. ois vtriuſq;. ⁊ de pro. et ali. pro. ſup Rubrica per Io. an. in no. ⁊ per Petrū de ancho. e. ti.

l Miniſtrorū eccleſie. quales ſunt diaconi ſubdiaconi ⁊ alij inferiores qui tñ ſicut ⁊ ſacerdotes de quib⁹ dixi. ſ. glo. ꝓxi. ſubſūt curato eccleſie a quo recipiūt eccleſiaſtica ſacra. Neſcio itaq; qđ ſibi velint iſte ꝯſtōnes q̄ loquūtur de ꝯfeſſoribus in ſingulis decanatibus deputandis maxime quo ad eos qui ſubſunt curatis eccleſiarū a quib⁹ tenent ⁊ debent recipere eccleſiaſtica ſacra niſi habeant intelligi de ꝯfeſſoribus deputatis in caſibus epo reſeruatis in quib⁹ curati ꝓprij nō poſſunt eos abſoluere. Et iſtū intellectū videt innuere iſta ꝯſt. c. in fi. ibi dū dicit ad alios cōes penitentiarios ⁊c. ac ſi diceret Aliqui ſunt penitentiarij ab epo deputati ad audiendū ꝯfeſſiones eorū de quib⁹ hic dr̄ ne forſan in talib⁹ arctent accedere ad epm̄ vel eius ſupremū penitentiariū qui forſan longe diſtat a loco quem inhabitant tales de quibus hic loquimur. In cathedralibus ⁊ in cōuentualibus eccleſijs ꝓ audiendis confeſſionibus miniſtrorū eorūdem ſufficienter ordinatū eſt eꝗ de offi. ordi. c. Inter cetera. in fi. Et q̄ ea que hic dicūtur intelligi debeant de caſibus epo reſeruatis videt ſentire Ioh. de athona in ꝯſtōne Othonis Qđ in quodā. §. conſtituantur.

m Ut ſic. ſupple per miniſtrationem ſacramenti penitentie.

n Mare fuſile. Tangit hyſtoriā que habetur. iij. Reg. c. vij. vbi legitur q̄ Salomon fecit fabricari mare fuſile i templo dñi cuius latitudo erat. x. cubitorū a labio vſq; ad labiū ⁊ erat rotundū in circuitu. Altitudo ei⁹ erat quinq; cubitorū ⁊ reſticula xxx. cubitorū cingebat illud. Et nō q̄ iſtud mare dictū eſt vas quoddam eneū qđ repletū erat aq̄ in qua ingredientes templū ſordes abluebant. Et fuſile dictum eſt eo q̄ opere fuſorio factū erat. Et iſtud mare bene ſignabat ſacramentū penitentie in quo abluūtur ſordes pctōꝝ. ⁊ eſt. x. cubitoꝝ in latitudine: qꝛ peccatores ad. x. p̄ceptorū obſeruantiā reducit in quibus oia q̄ facere debemus vel nō facere dñs expreſſit ⁊ in denario mercedem beneficiorū aſſignauit. Quinq; cubitorū altitudo eius. qꝛ quicqd in quinq; ſenſibus delinquimus gratia dei p ablutionem in ſacramēto penitentie relaxat. Reſticula. xxx. cubitorū cingitur: qꝛ diſciplina celeſtiū preceptorū que funiculus triplex eſt ꝓpter fidem ſpem ⁊ caritatem: ſacramentū penitentie vndiq; inuiolabiliter cuſtodit. Uel qꝛ xp̄s cū. xxx. eſſet annoꝝ ſacramentū penitentie ſuo ieiunio conſecrauit. ⁊ iſtud mare rotūdum erat in circuitu. qꝛ ſacrm̄ penitentie omnibus ad id ꝯfluentibus eādem iuſticie coronam repromittit.

o Templi. i. eccleſie que eſt ꝯgregatio fideliū iuxta illud Templū dei ſanctū eſt qđ eſtis vos. j. Corinth. iij.

p Templi tipici. ſ. templi hieruſalem qđ templū erat tipus et figura eccleſie xp̄i.

q Hoc tamen. Secunda pars.

r Dei iniurijs. que inſurgunt ex continuatione in peccato.

s Sacramentorū miniſtrationibus. ſubaudi miniſtrante exiſtente in mortali peccato qui in hoc grauiter peccat licet nihilomin⁹ verū ſacramentū ꝯficiat ⁊ miniſtret q̄diu ab eccleſia tolerat ita q̄ in forma eccleſie conficiat ⁊ conferatur. Facit de cohabi. cle. ⁊ mul. c. veſtra. vbi de hoc.

t Celebrationibus. ſubaudi in peccato mortali.

v Que. ſ. celebrationes miſſarum.

x Execrationes. i. maledictiōes vel non ſacrationes. ⁊ hoc poteſt intelligere verū reſpectu ſacerdotis celebrātis. Secus tñ eſt reſpectu ipſius ſacramēti. in miſſa nāq; q̄tū ad id qđ eſt eſſentiale in ea. ſ. corpus xp̄i a quocūq; ſacerdote bono vel malo dicatur equaliter bona eſt: qꝛ opus operatū equaliter bonū eſt ⁊ virtuoſum. xv. q. viij. c. viij. vnde dicit decretalis q̄ quātūcūq; pollut⁹ non pōt polluere diuina ſacramenta. de cohi. cle. ⁊ mul. c. veſtra. Sed contra hoc opponit. nam dicit canon Qui ſancti non ſunt ſancta tractare non poſſunt. lxxxi. di. maximianus. Et alibi dicit canon. Polluimus panem. i. corpus xp̄i qñ indigne accedimus ad altare ⁊ ſordidi mūdū ſanguinem bibimus. j. q. j. ſit populus ⁊ c. multi. in fi. Solutio. ſacra in ſe nō poſſunt pollui ſed dicūtur polluta reſpectu illorū qui polluti ea tractant. vel dicūtur polluta qꝛ polluti diuina tractando ſacra peccatū pctō addunt. j. q. j. ſi fuerit. lxxxiij. di. §. viij. Ubi nō q̄ duo ſunt gña ſacerdotū. ſ. polluti ⁊ nō polluti. Non polluti ſꝫ duplici honore honorant. hoc eſt dicere q̄ ipſoꝝ ſacra valent duplici merito. ſ. merito bone vite ipſorū ⁊ eccle merito. Sacra ꝟo polluti ꝓſunt alijs ſed ſibiipſis nocent. de ꝯſe. di. ij. quotidie. Et hoc eſt qđ dr̄ in canone q̄ vbi ſacramentū miniſtrat per pollutū vel indignū ſacramentū manet impollutū. ſicut radius ſolis tranſiens per lutū fetidū qui nō fedatur. ⁊ alibi dr̄ q̄ tales miniſtri ſunt ſicut cera ⁊ fax accenſa que ſibi detrimentū preſtat: ſed alijs lumen in tenebris adminiſtrat xv. q. viij. c. viij. Item alibi dr̄ q̄ ſacramenta ⁊ bona doctrina per malū miniſtrū ſūt ſicut lexiuiū qđ per cinerem humidū trāſiens lauat ⁊ non lauat. Facit. xxxiij. di. §. viij. ⁊ nō. d. c. veſtra. §. pollute. per Io. an. in add.

Duo su
dotū g

y ¶ Ordinationem. Tertia pars.
z ¶ Ipsa. scilicet ordinatio.
a ¶ Ex hoc. quarta pars.
b ¶ Pretacti. s. rectores vicarij ⁊ alij sacerdotes ⁊ ministri eccłie.
c ¶ Ad alios. sume qđ est. s. penitētiarios. ⁊ sic ex ista lra colligi pt q; ⁊ isti ɔfessores dicendi sunt penitētiarij epi eos deputantis qđ pꝫ ex hac dictiōe alios cui⁹ natura est vt includat licet h nō sit semp verū. xxvi. di. denicq;. in prin. per Jo. an. de peura. l. nō solū. §. querit in glo. de rescrip. c. sedes in glo. c. vij. q. j. nouacianus. vbi de hoc p Archi.

d ¶ Cōes penitētiarios. qui solent deputari in cathedralib⁹ ecclesijs ⁊ cōuētualibus. de offi. or. c. inter cetera. in fi. ⁊ dicunt cōes q: deputati sunt cōiter tam pro laicis q̄ pro clericis. Sed hi de quibus hic loquit dicendi sunt penitentiarij speciales quo ad psonas clericorū quorū ptās extendi nō debet ad laicos nisi hoc in eorū ptāte in specie vel in genere cōtineatur.

Ordinationem’ ergo pdictā a dissuetudine renouātes precipimus vt ipsa’ inuiolabiliter decetero obseruetur. Ex hoc’ tn̄ minime inhibere itēdimus: qn possint ptacti’ si voluerint ad alios’ cōmunes’ pniarios dū tn̄ id cōstet’ p sacramēto penitentie cōuolare.

e ¶ Constet. s. q; sint cōes penitētiarij. Sed quō cōstabit. dic p publicationē litterarū epi quib⁹ ptās est eis cōmissa. vel q: publice sunt ad hoc assignati in synodo vel alia cleri publica congregatione. Questio. ¶ Sed hic qro nūquid vnus sacerdos possit absoluere vicinū sacerdotē a mortali pctō sine licentia supioris. Et pmissis videt q; non. Nam si posset inutilis foret hec cōstitutio q̄ vult vt eis p epm deputent certi ɔfessores. Vñ wil. sup Ray. vt recitat eū Jo. in sūma ɔfes. c. ti. q. xliij. dicit se credere q; nō possit sine licētia supioris gnali vel spāli tacita vel expressa. Tacita q: eps scit talia cōiter a sacerdotibus fieri ⁊ nō reclamat sed tacet ⁊ sustinet Nā in hoc casu eoipso psumēdū est epm tacite approbare hmōi absolutiōes ⁊ dare licentiā sacerdotib⁹ se inuicē absoluendi. Hosti. quocq; ex. e. ti. §. quibus ɔfitendū. vr. cui pbr proch. videt innuere q; nō possūt inuicē se absoluere sine licentia supioris. ⁊ q; hāc licentiā eis dare nō expedit vt ibi dicit. Preterea certe persone sunt quib⁹ cōcedit vt possint sibi ɔfessores eligere sine licentia superioris vicꝫ epi ⁊ superiores ⁊ inferiores plati exempti. igr alijs hoc videt phibitū. ex. e. c. ne pro dilatiōe. iūctis nōtis p Hosti. ⁊ Ber. de psump. c. nōne. in fi. Unde in. d. c. ne pro dilatione / dicit Abbas illud. c. optime facere cōtra rectores ecclesiarū ⁊ alios inferiores q̄ sine licentia superioris mutuo se absoluūt. Et q; inferiores clerici nō possunt sibi sine superioris licentia eligere ɔfessores nō. ibi p Ber. in glo. ij. Et est expsse determinatū. e. ti. c. Si eps. §. vlti. li. vj. vbi dr q; nulla pōt ɔsuetudine introduci q; aliqs pter sui supioris licentiā ɔfessorē sibi eligere valeat qui eū possit soluere vel ligare. vbi dicit Jo. an. q; bene pōt aliqs cōfiteri cuicūq; vult petendo salubre ɔsiliū etiā laico. Sꝫ nemo pōt soluere vel ligare nisi ipse qui iurisditiōem hꝫ in foro aie. Et dicit ibi Archid. in fi. q; ratio pdicti. c. est q: vnusquisq; curatus tenet agnoscere vultū pecoris sui ⁊ tenet de aie eius reddere rōem ⁊ sibi ministrare sacrm eukaristie ⁊ alia sacra in quorū collatiōe vertitur periculū. ⁊ ideo sacerdos qui est suus curatus tenet facere posse suū vt sciat cui det. Et pro hac rōne facit. c. Ols vtriusq;. ex. e. ti. Jo. de athona in ɔstōne Othonis Qđ in quodā. §. cōstituantur. intelligit illud qđ dr in. d. c. eps. in fi. locū habere in maioribus peccatis mortalibus ⁊ q̄ ex pmeditata deliberatione ɔmittūtur Et videt se fundare sup dictis Archi. in. d. c. si eps. et alia dicit q̄ ibi sequūtur vt vicꝫ in his q̄ ex ignorātia iuris seu facti vel fragilitate humana cōtrahūtur sufficit fm illā auctoritatem Jacobi vltimo. Confitemini alterutrū pctā vestra. vt vnus sacerdos alteri socio sacerdoti cōfiteatur audacter Et ipsorū alter alteri penitentiā imponat ⁊ ipm absoluat. all. ad hoc. c. j. xvj. q. j. Et dicit illud expeditū. xxv. di. §. criminis. Ecce salua reuerentia tanti doctoris dico q; iura p eū allegata nō pbant id qđ dicit sed potius faciunt cōtra eū. Nam. c. j. xvj. q. j. loquit de monachis qui vt dr ibi nō possunt aliquibus penitentiā iniūgere nisi sibi inuicem vt iussū est. Ubi dicit Arch. q; de ɔfessione monachorū tenendū est q; abbati pprio debēt ɔfiteri qui dꝫ scire opiniones eorū ⁊ quales intrinsecus sunt. ex. de tēp. ordi. c. ad aures. Cū enī abbas habeat eorū nolle ⁊ velle. xij. q. j. c. nolo. ⁊ c. nō dicatis. et quem sup capita sua posuerūt vice dei. xix. q. iij. statuimus. appet q; ei loco dei ɔfiteri debeant. Et notabiliter aduertendū est fm Archi. id qđ dicit ibi textus ɔfiteant sibi inuicem vt iussū est. qui hoc iussū esse intelligis si hoc eis ab abbate pmittatur vel ab epo qđ securius est. Ex q̄ dicto Archi. apparꝫ q; sine licētia supioris ēt ipsi monachi nō pñt se iuicē absoluere. Aduertenduꝫ ēt est q; ille. §. criminis. xxv di. allegatus. per Jo. de athona vbi dicit q; dictū suū pꝫ: non probat dictū suū: q: illud qđ dr in illo §. criminis hꝫ solūmodo locū in ɔfessione venialiū q̄ tollūtur p ɔfessionē generalit factā in missa ad primā ⁊ ad ɔpletoriū que ɔfessio dr fieri alterutrū. ⁊ h probat textus. in. d. §. criminis. Dicit enī sic. criminis appellatio late pꝫ amplectens oīe peccatū qđ etiā ex deliberatiōe pcedit. Unde Beda sup eplam Jacobi vlti. sic ait. Peccata q̄ ex ignorātia vł infirmitate hūana ɔmittūtur dicit aplus ⁊ pcipit alterutrū ɔfiteri q: facile dimittūtur. Et loquit de venialibus. ⁊ subdit. Quecūq; vero fiūt ex deliberatiōe nō nisi p penitentiā. ⁊ loquit de mortalibus. In ɔfessione vero gnali nō solet iniūgi penitentia ⁊ tn̄ per eā tollūtur venialia vt dixi. ꝫ. de cele. miss. c. lintheamina. §. phibemus. v. ɔfessionem gnalem. Et q; dicta auctoritas Jacobi loquatur de peccatis venialibus tn̄ nō. d. §. criminis. p Archid. in ros. In ɔfessione vero penitentiali sacramentali de qua hic loqmur est penitentia iniūgenda ⁊ absolutio impētienda q̄ non pōt fieri nisi ab eo qui pōt soluere ⁊ ligare qualis est ille q̄ est pprius sacerdos vel qui ab eo qui pprius est sacerdos hꝫ ptātem vt sepius. ꝫ. dictū est. Et est ɔclusio illius. §. vlti. in. c. si eps. e. ti. li. vj. Ex quibus pꝫ q; quicqđ dicat Jo. de athona vnus sacerdos nō pōt absoluere aliū a pctō mortali sine licentia supioris vt dicit textus in illo. c. Si eps. Ubi dicit Dñicus de sancto geminiano post Jo. an. q; consuetudo etiam cuius cōtrarij nō est memoria cōtrariū introducere nō pōt. ⁊ cōcor. ibi Jo. in no. Nec obstat qđ dicit wil. sup Ray. q; eps qui hoc scit videt tacite tales licētiare q: licet hoc posset cōcedi in casu vbi requirit ɔsensus epi qui est in animo vt vicꝫ sciens ⁊ tacens habeat p ɔsentiente fm ea que notant de psump. c. nōne. hoc tn̄ nō pcedit vbi requirit licentia. Nam licentia reqrit ɔcessionem expressam ⁊ hꝫ in se grām. ex de elect. c. vlti. de elect. c. qꝫ sit. vbi de hoc. v. petere. p Archi. li. vj. Fateor tn̄ q; hanc licentiā dare pōt nō solū eps sed etiā suus ppri⁹ sacerdos siue curat⁹. Unde tutū erit vt sacerdotes in aliqua ecclesia parrochiali celebrantes licentiā habeāt a rectore vel vicario siue curato eiusdē vt possint sibi ɔfessores eligere. Alioquin q; confiteantur ipsi rectori fm ea q̄ legūtur ⁊ no. ex. e. ti. c. omnis vtriusq;. Et sic notat dicto. c. omnis. vr. qualiter igitur sunt. per Jo. in collectario.

Symon sudbury.

¶ Summariū notum est.

Confessiones’ mulierū extra velum’ audiantur ⁊ in ppatulo’ quātū ad visum’ nō quantum’ ad auditū. Moneātur’ etiā laici’ statim’ i pricipio quadragesime cōfiteri. Et semper’ cito’ post lapsū ne pec

f Confessiones. Hec cōstitutio est Symonis sudbury Et hꝫ tria dicta. In primo statuit de ɔfessionibus mulierꝫ audiēdis. In secūdo ibi Moneātur. hortat ad celerem pniaꝫ ⁊ nō tardandā. In tertio ibi Itē null⁹. phibet vnū modū pnie iniūgēde Diuisio.

g ¶ Extra velū. loquit de tpe qdragesimali qn velū pēdet i choro iter altare ⁊ ɔspectū ppli. vel dic ex velū. i. locū velatū vel coopertū

h ¶ In propatulo. i. in aperto. ⁊ huic concor. ꝫ. eo. c. sacerdos. §. Item sacerdos.

i ¶ Ad visum. vt. s. possint ab alijs existibus in ecclesia videri.

k ¶ Non quantū ad auditū. q: solus dꝫ quis cōfiteri. ex. e. c. ols. et secrete fm consuetudinem ecclesie.

l ¶ Moneantur. Secunda pars.

m ¶ Laici. de laicis potius loquitur. q: hi vt cōiter remissius cōfitentur q̄ clerici.

n ¶ Statim. i. primo vel secūdo die vel tertio. iportat enī hec dictio statim qncq; tēperamentū tpis. ff. de solu. l. qđ dicimus.

o ¶ Semper. i. omni tpe etiam extra quadragesimam.

p ¶ Cito post lapsum. habita. s. oportunitate. Sed cōtra hoc opcatū suo pōdere ad aliud trahat. Item nullus sacerdos nomine penitentie totalis vel partialis missas presumat iniungere: consulere tamen potest.

Idem.

¶ Argumentū de se patet.

In confessionibus et predicatiōibus sepi⁹ laicis inculcetur et precipue in maioribus solēnitatib⁹ q̄ omnis cōmixtio maris et femine nisi ꝑ matrimonium excusetur est mortale peccatū. Et si in denunciatiōe huius salubris doctrine sacerdos inuentus fuerit negligēs tanq̄ fornicator vel ɔsentiens fornicationibus canonice puniat̄.

Idem.

¶ Epitoma notum est.

Confessiōes ter ī anno audiātur ter cōmunicari moneātur videlicet in pascha: in pēthecoste: et natali dn̄i. prius tn̄ preparent se ꝑ aliquā abstinētiā de consilio sacerdotis

pontitur eꝫ. e. c. oīs. vbi pꝫ q̄ sufficit semel in anno cōfiteri. et. ī. c. ɔfessiones ter. Solutio. illud. c. omis. pōt intelligi qn̄ post penitētiā receptā aliq̄s nō peccat mortaliter. Cui tn̄ in dicto. c. oīs ɔsulit vt semel in anno ɔfiteat licet nō sit in petō mortali q2 nemo debet se nimis assecurare. v. di. ad eꝫ. Uel dic q̄ etiam loquit̄ de illis qui sūt in petō mortali vicꝫ q̄ ad minus semel in āno cōfiteant̄. Sꝫ ꝓpter hoc nō ꝓbatur q̄ statim post peccatū non debeant ɔfiteri dūmodo possint habere copiā sacerdotū. Et hec opinio securior est licꝫ aliqui dicant q̄ tales pn̄t differre ɔfessionē vsq3 ad quadragesimā vel pascha qn̄ cōicare debēt. Et nō. ꝑ Inno. e. ti. d. c. oīs. ⁊. semel. Tho. tn̄ dicit q̄ illa opinio est satis ꝓbabilis q̄ vult q̄ semel in āno vicꝫ eo t̄pe quo cōicare dꝫ cōfiteat̄ ꝓut eū allegat Archi. de pe. di. v. in sūma. Dicit tn̄ Petrus in scriptis q̄ in quattuor casibus tenet̄ peccans ante ɔfiteri. Unus est rōne sacramenti scilꝫ si vult cōicari vel celebrare vel sacrū ordinē recipere vel hmōi. Alius est rōe periculi vt si est in ꝑiculo mortis. Et istos duos casus etiā Tho. ponit in scriptis. Tertius est rōe ɔscientie vt si dicat sibi ɔscientia q̄ statim teneat ɔfiteri. Quartus est rōe dubij vt si nūc habeat copiā ɔfessoris et per totū annū postea verisile est se non habiturū copiā eiusdē. Un̄ dicit Tho. in quadā q̄ōne de q̄libet q̄ laudabile est vt hō peccatū suū citi⁹ quo poterit ɔfiteat̄. tn̄ ꝑ accidens dilatio poterit esse meritoria dūmō nō differret vltra annū vicꝫ si ad hoc differret vt prudentiori ɔfiteret vel deuoti⁹ ꝓpter sacrū t̄ps. Et his ɔcor. Joh. in sūma ɔfess. e. ti. q. lxix. Circa hanc materiā vide que dicam. ī. c. ɔfessiones vero in anno.

q ¶ Ne peccatū. ratio precedentium.

r ¶ Pondere suo. Ait enī Greg. xxv. moraliū. c. x. Omne peccatū qd̄ per pn̄iam nō delet̄ ipso suo pōdere mox ad aliud trahit. Un̄ nō solū fit peccatū sed peccatū et cā peti. Ex illo inquit vicio culpa subsequens orit̄ ex q̄ mens cecata ducit̄ vt penis liget̄ ex alio. Peccatū hō qd̄ ex petō orit̄ iam nō solū peccatū est sed peccatū et pena peti q2 iusto dei iudicio omnipotens deus cor petōris obnubilat vt precedentis peccati merito etiam in alijs cadat.

s ¶ Item nullus. Tertia pars.

t ¶ Missas. s. vt faciant missas celebrari. rō est q2 posset de facili ɔfitens suspicari q̄ hoc sibi ɔfessor iniūgeret vt sibi vel forsan alteri quē diligit pecuniā ꝓ ipsarū missarū celebratiōe daret. et hec esset spēs mali a cuius omi specie abstinendū est. eꝫ. de vi. et ho. cle. c. Cū ab oī. Et scias q̄ hoc qd̄ hic statuit̄ sumptū est ex notis ꝑ Hostie. in summa. e. ti. ꝰ. ad quid tenet̄. vꝫ. quid si sacerdos. sibi videas. Hoc tn̄ scias q̄ si ɔfitens sit sacerdos hic nō ꝓhibet̄ qn̄ confessor possit sibi iniūgere vt ꝑ aliquarū missarū celebrationē peniteat: q2 in hoc casu nulla pōt esse suspicio mali.

v ¶ Cōsulere. circa hoc vide nō. ꝑ Hosti. in loco ꝓall'. ī. glo. pxi.

Diuisio.

a In cōfessionibus. Hec est ɔstō eiusdē cuius et superior. Et hꝫ duo dicta. In primo mandat quandā publicationē fieri In secūdo ibi Et si. mandat negligentes puniri.

b ¶ Laicis. de his loquit̄ in spēi q2 magis errāt circa ea q̄. ī. dr̄ q̄ clerici.

c ¶ Cōmixtio. supple carnalis.

d ¶ Maris. i. masculi.

e ¶ Matrimonū. i. sacm̄ matrimonij. et intellige inter ꝑsonas legitimas. Hic scias q̄ cōiuges aliqn̄ carnaliter miscent cā ꝓlis ꝓcreande. aliqn̄ cā reddēdi debitū: et his duob⁹ casib⁹ nō est peccatū. Qn̄q3 miscent cā fornicatiōis euitāde: et tūc est veniale peccatū. Aliqn̄ cā libidinis saturande et tūc est peccatū mortale. De primo dicit Aug⁹. Cōiugalis cōcubitus generandi grā nō habꝫ culpā. Et apl's. i. ad Corinth. vij. sic ait. Si enī nō posset fieri sine petō carnalis cōcubitus: non p̄cepisset dn̄s post diluuiū eos copulari dicens. Gen. viij. Crescite et multiplicamini. cum iam sine

Qn̄ carnal' ɔmixtio sit peccatū et quādo nō.

carnali cōcupiscentia nō possent cōmisceri. De scdo dicit Aug⁹. xxxiij. q. v. sic dicens. Redde debitū. et si nō exigis redde: pro satisfactiōe ꝑfecta deus tibi cōputabit si non qd̄ tibi debet̄ exigis sed redde vxori qd̄ debes. De tertio dicit Aug⁹. forte aliq̄s dicet Si veniā cōcessit apl's igit̄ peccatū fuit in ꝑte. Cui enī venia nisi petō ɔcedit. Et ita veniā ɔcedens apl's ɔcubitū attendit cōiugatorū vbi est incōtinentie vitatio. Malū est q̄ vir cognoscit vxorem vltra necessitatē ꝓcreādi filios. sed et ibi nuptiarū bonū. Et ita nō ꝓpter illud malū culpabile est hoc bonū sed malum fit veniale ꝓpter bonū nuptiale. De quarto ꝓbo. et habet̄. xxxiij. q. iiij. origo. Adulter est in suā vxorem amator ardētior. Et Hiero. Sapiēs iudicio amat coniugem nō affectu. non regnat in eo īpetus voluptatis nec p̄cepsferet̄ ad coitū. Nichil enī fedius q̄ vxorē amare quasi adulteram. Et his cōcor. Tho. et Pe. in scriptis. di. xxxi. Et Hostie. in sūma eꝫ. de sponsal. et matri. ꝰ. quid sit effectus. circa fi. Dicūt tn̄ Tho. et Pe. q̄ qn̄ quis ꝓpter voluptatē et delectationē cōmiscet̄ ɔiugi ita tn̄ q̄ illa voluptas ɔsistat infra limites matrimonij vicꝫ q̄ cū alia muliere hoc nō faceret tūc est veniale peccatū. Si autē delectationē q̄rat in eā vt in meretrice exercendo suū affectū eꝫ fines matrimonij: ita. s. q̄ si nō esset vxor tn̄ idem faceret tūc est mortale peccatum.

f ¶ Mortale peccatū. et sic fornicatio simplex q̄ est soluti cū soluta ē mortale petm̄. xxxij. q. iiij. nemo. cū glo. et. c. meretrices. ꝑ Io.

g ¶ Et si. secūda pars.

h ¶ Sacerdos. sup. prochialis.

i ¶ Cōsentiens fornicatiōib⁹. ꝓsumit̄ nāq3 talibus ɔsentire et nō caret scrupulo societatis occulte q̄ cū pōt manifesto facinori desinit obuiare. eꝫ. de homici. c. sicut dignū. Et nota q̄ cōsentire dr̄ quis multipl'r. vicꝫ crimen nō īpediens cū pōt vt. d. c. sicut dignū. Item nō puniens crimen cū habeat ad hoc ptātem. xviij. q. ij. ab abbates. in fi. Item crimen non prohibens. xxiij. q. iij. c. viii. Item tribuens fauorē peccandi ꝑstans. xxiij. q. iij. qui potest. Item corrigere negligens. i. q. i. quicquid. ij. q. vij. negligere. Item licentiam ad peccandum dans. xi. q. iij. qui consentit. Item qui peccanti amicabilem se prebet. xciij. di. si inimicus. lxxxvj. di. facientis. Item defendens aliquē in crimine. xi. q. iij. qui ɔsentit. Et ad hoc qd̄ hic dr̄ cōcor. qd̄ legit̄. lxxxiij. di. error.

Multipl dr quis c mini ɔsen

k ¶ Canonice puniat̄. hec punitio fieri dꝫ ſm qualitatē cōsensus vt. s. puniat̄ ſm eū maius vel minus ſm ea que no. eꝫ de offi. dele. c. j. per Ber. Et vide circa hoc nō. ꝑ Heur. de bowi. ꝑe homici. c. sicut dignum.

Diuisio.

l Confessiones. Hec est cōstitutio eiusdem cuius et precedēs Et habet duo dicta. In primo limitat tria tempora ad cōfitendū et cōmunicandū. In secūdo mādat q̄ ad minus hoc fiat semel in anno.

m ¶ Ter in anno. t̄pibus. s. de quibus. ī. patet.

n ¶ Cōmunicari. i. euharistiā recipere. et loquitur de laicis. Nam de ꝑ̄sbiteris tene qd̄ dixi. ī. de cele. mis. c. altissimus. ꝰ. ɔficiat. et glo. sequen.

o ¶ In pascha. extra. e. c. omnis.

p ¶ Penthecoste. de ɔse. di. ij. et si non frequentius.

q ¶ Natali dn̄i. de ɔse. di. ij. seculares. Et circa hanc materiam vide qd̄ dixi. ī. de sum. tri. et fi. ca. c. altissimus. ꝰ. paschali tempore. et glo. sequenti.

r ¶ Prius tamen. vꝫ. et dic prius scꝫ ante festa p̄dicta quibus habent cōmunicare.

s ¶ Preparent se. s. cōionem recepturi.

t ¶ Abstinentiam. i. ieiunium.

v ¶ Consilio sacerdotis. hoc consiliū multi recipiūt qui ante natale dn̄i abstinent per totū aduentū. ante pascha per totam qua drageſimam vel aliquā eius partem. ante penthecoſten a prima die rogationū vſq ad penthecoſten. Et iſtis tribus temporibus cōicant ad minus. An aūt ex neceſſitate debeāt h facere τ ɔfiteri quo ad ɔfeſſionē vide q̄ dixi. ſ̄. e. c. ɔfeſſiones. ꝟ. cito poſt lapſum

x ¶ Quicūq vero. Secunda pars.

faciendā. Quicūqꝫ vero ſemel i āno ad min⁹ ꝓprio ɔfeſſus nō fuerit ſacerdoti τ ad minus ad paſcha ſa-

y ¶ Semel. imo pluries: qr ter vt pꝫ. ſ̄. e. c. §. i. qui textus videt' cōtradicere huic. Sed dic q̄ illud loquit' de ɔſilio. iſtud autē de precepto. Et ſic ſentit Archi. de ɔſe. di. ij. Et ſi nō frequent⁹. vel illud loquit' de clericis qui erūt pfectiores q̄ laici. τ ſic videt' ſentire Jo. de ɔſe. di. ij. c. ſeculares. hic aūt loquit' de laicis. Sed hec ſolutio nō placet. qr c. ois vtriuſq. ex̄. e. a quo ſumit' qđ hic dr̄ loquitur generaliter tam de clericis q̄ de laicis qđ pꝫ ex hoc q̄ dicit ois τc. τ nullū excipit Tene ergo primā ſolutionē. vel dic q̄ per hoc q̄ hic dicit ſemel ɔfiteat' ꝓprio ſacerdoti: nō excludit quin etiā ſepius poſſit confiteri ſibi vel alteri ptātem habēti. Qđ dic vt dixi. ſ̄. e. c. ɔfeſſiones. ꝟ. cito poſt lapſum.

z ¶ In āno. Sufficit igit' q̄ quocūq āni tp̄e h fiat nec tp̄s paſche eſt de neceſſitate ꝑcepti. τ h verū de penitentia. ſed de ꝑceptione corporis xp̄i tēpus paſche eſt de neceſſitate ſm Hoſti. τ hoc probat lr̄a ad minus poſita in dicto. c. ois. Et ex hac lr̄a videt' q̄ peccator pōt differre ɔfeſſionem p annū. Sed cōtra hoc opponit' de pe. di. i. multi. vbi pꝫ q̄ nullā morā patit' vera cōuerſio. Et eccleſiaſtici. v. dr̄ Ne tardes cōuerti ad dn̄m τc. τ hoc fatentur aliqui q̄n peccatū eſt manifeſtū. τ nota. per Jo. de pe. di. v. in ſumma. per. c. de pe. di. iij. Ille rex. in prin. qđ. c. bene ꝓbat q̄ ſtatim ſit confitendū poſt lapſum. Et hoc tenent multi theologi vt no. Archi. in dicto. c. ille rex. dicentes q̄ illud. c. ois. nō dat licentiā differēdi ſed ꝓhibet ɔfeſſionem negligi. In hac materia dicit Jo. in coll. d. c. ois. q̄ ɔfeſſio ſecreta q̄ fit ſoli deo nō debet differri. vt dicto. c. ille rex. ſed ɔfeſſio facienda homini bene pōt differri: qr ad precepta affirmatiua non tenet' quis ad ſemper ſed p loco τ tp̄e. quale eſt illud in dicto. c. ois. put no. Archid. de pe. di. v. in ſumma. Unde dicit Tho. q̄ cū ꝓpoſitū confitendi ſit annexū ɔtritioni quoties peccatū menti occurrit: debet peccator dolere τ conteri ac ꝓpoſitum confitendi habere qđ bene probat' in illo. c. ille rex. Sed ad confitendū actualiter non tenet' niſi per accidens. vt qr ſemel in anno recipere debet corpus xp̄i vel qr eſt in mortis periculo τ in aliis caſibus hmōi. Et hec opinio ſm Thomā eſt ꝓbabilior nec ſm eū eſt diſtinguendū inter clericos τ laicos nec inter ſeculares τ religioſos de iure diuino nec de iure poſitiuo. Tu tn̄ quo ad religioſos circa hoc dic vt legit' in cle. ne in agro. de ſta. mo. §. ſane. Inno. tn̄ dicit q̄ illa opinio eſt ſecurior que vult q̄ nō differatur confeſſio. pro quo facit q̄ ſtatim poſt peccatū deus poſuit primū dolem ad penitentiā. Itē qr obligatus ſimplr̄ tenet' ſatiſfacere ſtatim. ff. de ꝟbo. obli. l. Leū qui kal'. §. fi. Inſti. de ꝟb. obli. §. ois. ff. de ſolu. l. q̄ dicim⁹. Et citatus ſine die tenetur venire q̄ꝺcito pōt. de do. τ cōtu. c. cum dilecti.

a ¶ Ad minus. ex hac littera colligitur q̄ pluries in anno confiteri non eſt de neceſſitate precepti.

b ¶ Proprio ſacerdoti. licꝫ plures ſint ſacerdotes ꝓprii. In hoc tn̄ caſu intelligi debet ꝓprius ſacerdos ꝓprie τ cōiter loquēdo ſcꝫ parochi. pbr̄ cui ſubeſt aliquis q̄ ad curā aiaꝝ ſm Hoſti. Jo. an. τ Antho. de butrio. in. d. c. ois. Queſtio. ¶ Sed quero nūquid frater admiſſus ſm formā dicti. c. dudū. de ſepul. c. ſtatuimus. in cle. ſit dicendus ꝓprius ſacerdos. Jo. de athona in ɔſtōne Othonis Qđ in quodā. ꝟ. minores clerici. ꝓpe fi. illius magne glo. videt' ſentire q̄ ſic ſaltem p extenſionem τ p quandā aſſociationē qua aſſociatur curatis in ſubſidiū cure aīarū. Et idem ſentire videt' wil. in. d. §. ſtatuimus. ꝟ. faciendā. Sed cōtra hoc opponitur. Nā proprius ſacerdos dr̄ ille qui imediate hꝫ curā aīe illius cui preeſt. Unde papa τ eius penitentiarii. ep̄s τ eius penitentiarii ſunt ſacerdotes ꝓprii imediati. Itē ſacerdos parochialis ſiue ſit rector ſiue vicarius aut alio noīe quocūq vocetur dr̄ ſacerdos ꝓprius imediatus vt notat Jo. an. poſt Hoſti. de offi. archipſ. c. i. ij. τ dicto. c. ois. Et cōcor. ibi Henr. Bohik. di. ij. ꝟſ. aut queris de ſcho Sic etiā vicarius ep̄i generalis dr̄ ſacerdos ꝓprius imediatus vt notant Hoſti. Jo. an. τ alij. d. c. ois. Item legatus in ſua ꝓuincia τ eius penitentiarii. De quibus oībus doctores ipſi dant remiſſiones in locis ꝑall'. Cū igit' doctores tāti τ tales inter ꝓpos ſacerdotes nō enumerent hmōi fratres videt' eos p non talib⁹ habuiſſe. nā ſi hoc de fratribus intellexiſſent hoc de eis ſicut et de aliis expſſiſſent ſm ea q̄ legūtur τ no. de deci. c. ad audientiā. Premiſſa ɔcluſio confirmat' ex hoc q̄ fratres hmōi non habent curā aīarum vt clare no. Joh. in coll. d. c. ois. ꝟſ. Sed nūquid iſti fratres q̄ ad hoc alſ'. nō. Joh. an. τ Cardi. qui dicunt q̄ hmōi fratres nō ſunt aſtricti ad audiēdū ɔfeſſiones cōfluentiū ad eos niſi velint. Nec ipſi confiteri volentes ſunt aſtricti vt ad eos ea de cauſa recurrant. τ nō. in clem. dudū. de ſepul. §. ſtatuimus. ꝟ. ipendant. p Jo. an. τ cōcor. ibi Geſſ. τ Pau. imo nec ꝓprie habent iuriſditiōem ordinariā nec delegatā cū in eis nō cadat aliqua prelatio nec p ɔñs vlla ex parte confitentiū eis ſubiectio. Sed eſt conſideranda in eis quedā gratioſa ordinatio a papa in fauorem aiaꝝ introducta Unde tales poterūt dici nudi miniſtri. qđ tn̄ miniſteriū nō poſſunt aliis cōmittere. ex̄. de offi. del. c. fi. ſm Pe. de ancho. in d. clē. dudū. §. ſtatuimus. ꝟſ. Quito q̄ro. τ nō. ibi p Geſſ. ꝟ. conceſſerint. Quibus etiā cōcor. Pau. e. c. ꝟ. ipendant. Premiſſa etiā cōcluſio fortificatur ex eo q̄ ille qui eſt ꝓprius ſacerdos pōt ſubdito dare licentiā alteri confitendi vt no. docto. d. c. ois. Sed hanc licentiā dare non pōt talis frater qr non pōt cōmittere alteri miniſteriū cōmiſſum vt ꝑdixi. igit' τc. licet ergo habeat ptātem audiendi cōfeſſiones τ penitentias iniūgendi nō tn̄ ex hoc reputabitur ꝓprius ſacerdos ſicut nec quiuis alius ſacerdos extraneus q̄ ex priuilegio poſſet audire ɔfeſſionē parochiani alterius. Queſtio. ¶ Sed q̄ro nūquid parochianus alicuius poſſit confiteri tali fratri ſiue alteri priuilegiato ſup confeſſionib⁹ audiendis ſine licentia proprii ſacerdotis. In hac q̄ſtione quicq̄d alibi repias ſcriptū quo ad fratres ꝑdicatores τ minores τ p extenſionē ad fratres auguſtineñ. τ carmelitas. Dic q̄ vt aliq̄s parochianus alteri⁹ confiteat' fratri admiſſo iuxta formā dicti. c. dudū. vel aliarū extenſionū in ea pte nō eſt opus licentia ꝓprii ſacerdotis: qr tales fratres admiſſi pūt libere audire cōfeſſiones eorū qui volunt eis confiteri vt ibi dr̄ in textu. Uñ inquātū ibi dr̄ q̄ pūt libere hoc facere: pꝫ q̄ nō eſt opus licentia de qua querit'. Et ſic ſentit ibi Jo. an. in. ꝟ. libere. In aliis ꝟo priuilegiatis ad audiendū confeſſiones volētiū eis ɔfiteri ſiue priuilegiati illi ſint ſeculares ſiue regulares requirit' licentia ꝓprii ſacerdotis niſi in eorū priuilegio contineat' aliqđ tale qđ talis licentie petitionē excludat. Et ſic intelligo nō. per Ber. d. c. omis. ꝟ. ſacerdoti. τ ſic ibi nō. per Antho. de butrio ꝟ. veniamus ad glo.

c ¶ Confeſſus nō fuerit. Queſtio. Hic quero ſi parochianus prius fuit confeſſus fratri admiſſo nūquid teneatur eadē pctā numero iterum confiteri ſuo ꝓprio curato? Omiſſis argumentis dic q̄ nō ſm q̄ no. wil. Pau. τ Stepha. τ Joh. de lig. de ſepult. c. dudū. §. ſtatuimus. in clem. Et cōcor. ibi Petrus de ancho. τ videtur eſſe determinatū in extrauag. Jo. xxij. que incipit vas electionis. Et concor. Jo. in coll. extra. c. ꝟſ. nūquid religioſis. in fi. qui ibi recitat dicta Archi. de pe. di. i. indicet. vbi Archi. notat contrariū. A cuius tn̄ dicto ibi recedit Joh. in coll. Quib⁹ etiā cōcor. Henr. de bowico dicto. c. ois. di. ij. in fi. Nec ob. d. c. omis. qr loquit' de eo qui alteri habenti ptātem nō eſt confeſſus vt notat Henri. in loco preall. Uel vt quidā dicūt frater ſic admiſſus habet' loco ꝓprii ſacerdotis. Et ſic ſentit ibi wil. vt dixi. ſ̄. e. ꝟ. proprio ſacerdoti. Dic quo ad h vt ibi. Si ergo dubites quō confeſſus alteri ptātem habēti qualis eſt frater admiſſus ſatiſfaciet ɔſtōni illi Omnis vtriuſq ſexus. vt euadat penā illius. c. Dic q̄ ſi vult pōt iterū eadem pctā ſibi confiteri τ eſſet ſibi meritoriū ꝓpter maiorem erubeſcentiā. Alias aūt confiteat' de his in quib⁹ poſt ɔfeſſionem prius factā culpabilis extiterit ad minus de venialibus vel qr prius ſufficientem cōtritionē nō habuerit: τ ſic confiteat' in genere pctā ſm Jo. in coll. d. c. ois. ꝟſ. Quid ergo confitebor.

d ¶ Ad minus. hoc dicit qr pluries pōt cōicare vt pꝫ. ſ̄. e. c. in ꝑn. non tn̄ tenet' ex neceſſitate vt hic pꝫ. τ extra. e. c. omis. vbi habes hoc idem.

e ¶ Ad paſcha. i. in feſto paſche q̄ñ quilibet fidelis ſolet cōicari. Et q̄ debet fieri in ipſo feſto pꝫ in dicto. c. ois. vbi dr̄ in paſcha. Qꝫ tn̄ hoc fiat in ſabbato ſancto non eſt vituperabile cū miſſa tunc celebrata attribuatur ipſi feſto paſche vt dixi. ſ̄. de cele. miſ. c. lintheamina. §. nullus inſup. ꝟ. tertiā. Queſtio. ¶ Sed nūquid ſuſpect⁹ cramētū[f] eucharistie nō p̄ceperit niſi[g] de ꝯſilio[h] ſacerdotis duxerit abſtinēdū[i] ⁊ viuēs[k] ab igreſſu eccl'ie arceat[l] ⁊ mortu' xp̄iana careat[m] ſepltura: ⁊ hoc freq̄nter in eccleſiis publicetur[n].

De ſnia excōicationis.

Stephanus.

Omēs eccl'ias ſuo iure malicioſe priuātes. Omēs pacē eccl'ie aut regni ꝑturbantes aut iura regia iniuſte detinētes. oēs q̄ falſum teſtimoniū faciūt aut ꝓcurant. omēs qui aliū inique infamant. oēs q̄ malicioſe matrimonia ꝑ exceptiōes oppugnant. oēs qui veros patronos a collatōibus faciendis impediūt iniuſte. et omēs qui gr̄a lucri fauoris odii aut aliter mandatū regiū cōtra excōicatos exeq̄ contēnunt excōicantur.

Auctoritate[a] dei patris oīpotentis et beate marie virgis et oīum ſctōꝝ ⁊ preſentis cōcilii excōicamus[b] omnes illos qui eccleſias[c] malicioſe[d] ſuo iure[e] priuare[f] ꝑſumūt: aut ꝑ maliciā[g] libertates[h] earūdē infrigere[i] vel ꝑturbare[k] cōtendūt[l] Item oēs[m] illos excōicationis inodam' ſnia q̄ pacē[n]

qui non cōicat ſel' anno pōt ad hoc cōpelli: videtur q̄ nō. q2 tale ſacṁ nō recipit ſine pctō ſi recipiens ſit in mortali pctō. extra de offi. ordi. c. ſi ſacerdos. de ꝯſe. di. ij. qui ſcelerate. ⁊ c. ſequenti. Dic tñ ſm Jo. xxx. di. c. viii. q̄ talis pōt cōpelli vt faciat ſe dignū. i. vt peniteat. de ꝯſe. di. ij. ſi q̄s intrat. Et vide circa hoc q̄ legūtur et no. de pe. di. j. c. ſunt qui. vi. q. j. illi qui. cū ſimilib'.

f Sacṁ eucharistie qd' a ieiuno ſumi d3 eſt caſus neceſſitatis. Et hoc tam ob reuerentiā ſacramēti q̄ ob ſobrietatem ſumētis. Et d3 eſſe ieiun' ab cibis q̄ ſolent ſumi per viā cibi ⁊ potus. Unde d3 ſumi añ oēm cibus vt dicit Aug'. de ꝯſe. di. ij. liquido. Et facit ad idem vij. q. j. nihil. de hac materia latius ſcripſi. ſ. de ſū. tri. ⁊ fi. ca. c. altiſſimus. ⁊ de cele. miſ. c. altiſſimus. ibi videas.

g Niſi. excipit ab eo qd' predixit.

h Conſilio ſacerdotis. cui confeſſus eſt.

i Abſtinendū. ſ. a cōione forſan. q2 licet confeſſus ſit tñ non eſt in ꝓpoſito dimittendi peccatū eſt. ⁊ c. q̄ quidā. Qui tñ ſi ſe publice ingerat cū aliis ad recipiēdū eukariſtiā vide q̄ ſcripſi. ſ. de cele. miſ. c. altiſſimus. §. ꝓchiales. ⁊. ꝯfeſſū. vel poteſt ponere exemplū in eo quē ſacerdos ꝓprius cui aliq̄s confitet nō pōt abſoluere. nā talem remittere d3 ad ſuperiorē abſoluendū. ar. ad hoc. xxxiij. q. ij. latorem. eꝫ. c. ſi. c. ſignificauit. vñ interim tutū eſt vt abſtineat a cōione. Pōt etiā eſſe cā huius abſtinentie ſacṁ hoc recepturi indeuotio vel infidelitas vl' infirmitas q̄ non patit receptionē tanti ſacramēti. Solet etiā dici q̄ hiſtrionib' dari non cōuenit hoc ſacṁ. de ꝯſe. di. ij. pro dilectiōe. Dic vt ibi. Sic quoq̄ nec freneticis nec mente captis qui nō gaudent dilucidis interuallis: imo nec demoniacis q̄s certū eſt q̄ a demone vexant ꝓpter aliqd' crimē. Pro qb' vide nō. ꝑ Jo. in ſūma ꝯfeſ. ti. de ſacra. euka. q. lxxxij. ⁊ q. ꝓcedēti.

k Et viuens. Hic ſumitur pena cōtrafacientis.

l Arceat. ꝑ ꝓnſam ſm Hoſti. in qua ſnia nō eſt opus vt feratur ꝑ ordinariū ſed pōt ferri ꝑ ipm p̄bm ꝓchialem vt clare notat Hoſti. d. c. ois. §. Si quis aūt. ⁊. ꝓꝓo ſacerdote. vbi dicit q̄ licet aliquis fuerit confeſſus alicui eorū qui preter curatū propriū dicūtur proprij ſacerdotes vel alteri ex ipſorū licentia nichilominus ſacerdoti parrochiali qui ſpecialiter hab3 oues ſuas cognoſcere faciēda eſt inde fides. Alioq̄n poterit nō cōfitēti ſibi nec de ſua licentia penā infligere in. d. c. ois. in ea pte ꝯētā. Et cōcor. ibi Jo. an. qui idē recitat ⁊ Antho. de butrio. ⁊. q̄ro tertio quis dicatur proprius ſacerdos.

m Careat ſepultura. idē habes eꝫ. e. c. ois. vbi no. Antho. de butrio q̄ pro delicto cōmiſſo in vita corpus mortuū punit licet impropria ſit pena quo ad corpus.

n Publicet. ſile habes eꝫ. e. ti. c. Cū infirmitas. ⁊ m' ltū ꝓdeſt talis publicatio frequenter facta ad maiorē declaratiōem ipſius iuris. ad qd' facit eꝫ de locato. c. j. in fi. ⁊ pōt eſſe rō q2 in pluribus locis multi de ꝓchianis ſunt frequēter rōe merchandiſarū vel aliis de cauſis abſentes. Et ideo magis expedit vt ſepius fiat publicatio.

Diuiſio. a Auctoritate. Hec eſt ꝯſtō Stephani archiepī edita in cōcilio Oxonie. Et h3 plura dicta q̄ patent in textu et ſingillatim limitat certos caſus in quib' incurritur excōicatio maior ipſo facto. ⁊ ſunt. vij. articuli de quib' ⁊ aliis publicādis cauet. ſ. e. c. cū malū. cū aliquali declaratione earūdem.

b Excōicamus. ſimilem modū loquendi habes eꝫ de heretl. c. excōicamus. Sed contra hoc opponit de ſen. excōi. c. Romana. §. caueant. li. vj. Ubi p3 q̄ pro futuris culpis ſnia excōicationis ferri nō d3 nec ꝓ ꝑſentibus nec pro ꝑteritis niſi monitiōe canonica ꝑmiſſa. Solutio. Illud locū h3 in ſnia excōi. que fertur ab hoie. Iſtud loquit in ſnia excōicatiōis lata a ſtatuto ꝑpetuo. In quo caſu pōt ferri ſnia excōicationis etiā ꝓ futuris culpis vt clare no. Jo. an. de conſti. c. ij. ⁊. cōmiſerint. li. vj.

c Eccleſias. i. ꝑſonas eccleſiaſticas. Sic ſumit lxiij. di. c. j. Uel dic eccleſias. i. ꝑlaturas eccleſiaꝝ eꝫ ne ꝑlati vices ſuas. c. penulti. Aliis vero modis ſumit eccleſia vt nō. ꝑ Ber. ne ꝑla. vices ſuas c. ſi. glo. hec decretal' ⁊ c. ⁊ circa hoc adde nō. per Jo. vij. q. j. ſcire.

d Malicioſe. Malicia vt dicit Januen. d' cogitatio male mētis. vñ malicioſus ſa. ſum. i. frequēter malus: callidus: aſtutus: ſubdolus: vel inſidioſus. Malicioſe igit aduerbiū iportat oēs ſignificatiōes ꝑdictas. Et tali modo loquendi vtitur papa i decre. Cū plures. de offi. del. li. vj. Et preſumit malicia q̄ſi nō appet iuſta cā ſm Archid. ibidem. ⁊ Jo. an. i no. li. vj.

e Suo iure. ſiue ꝺ ſuo ꝯſiſtat in ſpūalibus ſiue in tꝑalibus. Jure nāq̄ ſibi ptinenti nemo priuari d3 ſine culpa ſua. Qd' dic vt no. de cōſti. c. ij. per Ber. ⁊ alios.

f Priuare preſumūt. ſile habes eꝫ de imu. ecc. c. nō minus. vbi loquit de auferentib' ſiue euacuātib' iuriſdictiōem virorū eccl'iaſticorū. ⁊ c. aduerſus. Et ex hoc qd' dicit priuare ꝑſumūt aduerte q̄ ad effectū vt incurrat iſta pena nō eſt opus vt eccleſia ipo facto ſuo iure priuet. ſed ſufficit vt ad taliū iuriū priuationē laborare quis ꝑſumat vel ad ea auferenda alios ꝓcuret vel inſtiget. nam talis ꝑſumptio ſonat in audaciā faciendi cōtra ꝓhibitiōem legū ſiue canonū q̄ quidē audacia facit hoiem reputari ꝯtemptorē iuris vt no. Inno. e. ti. c. cū medicinalis. in fi. li. vj.

g Per maliciā. idem iportat qd' ſ. dicit malicioſe.

h Libertates earūdem. ſ. eccleſiarū. Et hec littera facit ad hoc q̄ nō ſolū violatores eccliaſtice libertatis vniuerſalis ſunt excōicati ſed etiā violatores libertatū alicuius eccl'ie ꝑticularis. Cuius tñ ꝯtrariū no. Inno. eꝫ. e. c. nouerit. Dicit eñ q̄ faciens cōtra libertatē iſtius eccleſie vel illius nō facit cōtra eccleſiaſticā libertatem. Et dictis Inno. ibi cōcor. Hoſti. ⁊ alij moderniores. Sed dic q̄ verū eſt tales nō eſſe excōicatos ab illo canone nouerit. ſ3 ſunt excōicati ab iſto canone edito in cōcilio ꝓuinciali qui non repugnat aliis canonib' ſm ea q̄ no. Jo. an. de offi. archiþ. c. ſi. Et in quib' cōſiſtat libertas eccleſiaſtica vniuerſalis vel ꝑticularis ſatis colligit ex dictis Inno. in dicto. c. nouerit.

i Infringere. i. deſtruere vel anatiſilare. vl' dic infringere. i. violare illudere vel ei nocere.

k Perturbare. impediendo ne eccleſia libere gaudeat ſua libertate licet nō nitatur eam auferre vel aliter infringere.

l Contendunt. de facto impediendo quominus eccleſia gaudeat libere ſua libertate. Et ſile habes eꝫ de ꝑben. c. de multa.

m Item omnes illos. ſecūdus articulus in quo ipſo facto q̄s eſt excōmunicatus.

n Pacem. cui' iudiciū ad eccleſiā pertinet. eꝫ de iudi. c. nouit. Et ad eccleſiam pertinet diſcordātes pacificare. xc. di. ſtudendū. Xp̄s eñ moriturus pacem inter ſuos ſeruari ſtatuit. xxiij. q. j. niſi bella. Non eſt igit heres xp̄i qui pacem ab eo relictā non habet. vnde merito pōt ab eccleſia xp̄i ſeparari vt hic p3. Quare autē pax nō ſerual inter homies notat Joh. an. vj. cauſas quas ponit in glo. ſua de ſen. ⁊ re iudi. c. ad apoſtolice. ⁊. pacem. li. vj. Et que ſunt illa que ad pacem regni pertinent poſſunt partim colligi ex his que leguntur ⁊ notantur aul. de pace tenenda. coll. z. ꝑ totū.

o ¶ Tranquillitatem.id est quietudinem.
p ¶ Regis.quo ad ipsius ꝑsonam et statum sui regiminis.
q ¶ Regni.quo ad eos qui ei subsunt et inter quos regnat.
r ¶ Iniuriose.quid hec dictio imponet/dixi.s.de imu.eccle.c.accidit nouitate ꝑuersa.§.alij vero.v.iniuriose.

et trāquillitatem[o] domini regis[p] ⁊ regni[q] iniuriose[r] ꝑturbare presumūt ⁊ qui[s] iura[t] dn̄i regis iniuste[v] detinere cōtēdūt. Adiicimus[x] etiā oēs illos simili sentētia innodatos qui sciēter falsuꝫ testimonium perhibent et ꝑhibere procurant vel etiā qui tales[y] testes sciēter[z] ꝓducunt[a] vel subornant[b] in causa[c] matrimoniali vbi scilicet[d] agitur contra[e] matrimonium: vel vbi agitur ad alicuius exheredationem[f] Itē[g] excōicam' oēs[h] illos qui gr̄a[i] lucri[k] odii[l] vel fauoris[m] vel alia[n] quacunqꝫ[o] de

s ¶ Et qui.subaudi omnes illos.
t ¶ Iura.ea vicꝫ ꝓfectus q̄ de iure ꝑtinent ad regem.
v ¶ Iniuste.id est sine iusta causa.
x ¶ Adiicimus.Tertius articulus.
y ¶ Tales testes. qui scꝫ falsum ꝑhibent testimonium.
z ¶ Scienter.i.scientes ꝙ testes ipsi volūt falsuꝫ testimoniū ꝑhibere.
a ¶ Producūt.scꝫ coram iudice.

b ¶ Vel subornant.id est informant vel in secretis instruunt q̄d deponere debeant vel eos ad falsum deponēdū corrūpūt. ex̄ de ꝓba.c.licet cām.auꝭ.de testa.§.Qꝛ vero.colla.vij. Est aūt subornare q̄si subtus in aure alicuius ipsum male ornare vt nota.gl'ff.de test.c.vlti.in fi.in clem. Vn̄ subornatio dr̄ de aliquo falso exprimēdo vel vero tacēdo in testimonio testi ꝑ aliquē facta informatio vt ibi dicit. Et ꝯcor.ibi wil.v.subornatio.

Suborna

c ¶ In causa matrimoniali. Sic ꝙ hoc qđ hic dr̄ i alijs causis nō hꝫ locū quo ad penā excōicatiōis de qua hic loquit:nisi vbi agitur ad exheredationē alicuiꝰ vt sequit. Nec hꝫ locū in cā matrimoniali vbi fit talis subornatio vel producūt falsi testes ad deponendū ꝓ matrimonio vt .j.sequitur.

d ¶ Ubi scꝫ.limitat hoc quod prius dixit.

e ¶ Cōtra matrimoniū.vtputa in cā diuortij vel alias vbi agit de federe matrimonij ⁊ tales testes ꝓducunt ad impediēdū matrimoniū. vn̄ hec ꝯstō maiorē penā infligit subornantibꝰ testes i cā matrimonij q̄ facit ꝯstō Othonis clamorē iusticie.§.caueant aūt. vbi pꝫ ꝙ tales si sint bn̄ficiati ipso facto sūt suspensi ab officio et beneficio. Et aduerte ꝙ lꝫ illa ꝯstō fuerit posterior ista ⁊ imponat penā minorē:nō tn̄ tollit penā huiꝰ ꝯstōnis que est maior. Nō est qꝛ vtraqꝫ pena ꝑt hēre locū in eadē ꝑsona. Simul nāqꝫ se ꝯpatiūtur excōicatio ⁊ suspensio ab officio et bn̄ficio. Et sic vnū nō tollit reliquū. Et satis colligit ex.d.c.clamorē.§.caueant. vbi dicit Alias nichilominus pena debita puniant. Et circa hoc vide que dixi.s.de imu.eccl.c.j.§.ꝯfugiētes.v.minime ꝯsumente.

f ¶ Exheredationem.vtputa in causa bastardie et illegitimitatis vt vicꝫ aliquis censeatur illegitimus et sic ab hereditate paterna vel materna sit exclusus.

g ¶ Item excōicamus.Quartus articulus.

h ¶ Oēs illos.siue clericos siue laicos etiā si delinquēs eps fuerit. Nam quo ad sniam excōicationis late a canone ep̄i non excludūt lꝫ secus sit in snia suspensionis et interdicti sicut pꝫ.e.ti.c.qꝛ periculosū.li.vi. Itē hec clausula nō solū ꝯphēdit masculos sꝫ etiā feminas fm ea q̄ dixi.s.de magistris.c.j.v.quoscūqꝫ.

i ¶ Gratia.i.causa vel amore.

k ¶ Lucri.qđ cōsistit in oi cōmodo qđ ꝗrīs alicui obuenit. ff.ꝓ socio.l.sꝫ si adiiciat.cū sua glo.lucra.i.questus.e.ti.

l ¶ Odij. qđ nichil aliud est q̄ ira inueterata de vindicatione semper cogitās. Qđ dic vt dixi.s.de offi.archip̄l.c.ignorantia.§.ira e v.fit odium.

lium.

m ¶ Fauoris.ꝑt esti ei ꝙ nec ꝑꝑ lucrū nec ꝑꝑ odiū aliquis alteri crimen iponat sꝫ rōe fauoris vl' amicitie quā gerit erga aliquem hoc facit qꝛ intēdit famā alicuius cū suo amico forsan discordātis ob amorē sui amici et vt eū supponeret ꝑ criminis obiectū denigrare vel dānificare.⁊ sic eū a suo ꝓposito reprimere.

n ¶ Vel alia.supple a ꝑmissis ita ꝙ nec gr̄a lucri nec odij nec fauoris hoc faciat.

o ¶ Quacūqꝫ de cā. Ista lra innuit vt videt cām aliquā lꝫ modicā ꝓcedere debere ob quā fiat criminis ipositio de qua sequit. Quid ergo si nō subsit cā appareās tal' ipōnis an ipōnēs incurrat hanc penā ceteris ad hoc requisitis nichilominus ꝯcurrētibus de q̄bus .j. dicet. videt ꝙ non. Nā in ꝯstōe penali stricta interꝑtatio faciēda est nec vltra ꝯtenta in ipa ꝯstōe dꝫ fieri extēsio sꝫ fm dicta et ꝯtenta in eadē dꝫ eius effectus regulari.de pe.di.j.§.pene. Et vbi plura in ꝯstōe penali deducta sūt q̄ mouēt statuentē ad penā infligendā requirit ꝙ oia ꝯcurrāt nec sufficit eorꝫ alterū adesse. de re iudi.c.j.li.vj.vbi de hoc ꝑ doc. Cū igit hic requirat cā videt ꝙ ea cessante cessare dꝫ ⁊ pena. ex̄ de appella.c.cū cessante.cū similibus. Cōtrariū videt nam magis delinquit q̄ nulla cā ꝑuia vl' monente delinquit q̄ q̄ delinq̄t cā vl' occasione accepta. Ignoscēdū namqꝫ est ei vt dicit lex qui se vlciscit ꝓuocatus.ff.de bonis liber.l.q cū maior.§.Idez puto. Et qñqꝫ cā magis est ꝯsideranda q̄ culpa fm ea q̄ notāt Ber.⁊ alij ex̄ de ꝯstōi.c.cognoscentes. Vn̄ vbi nulla subest cā ꝑt dilr ꝑsumi malicia fm ea q̄ dixi.s.e.v.maliciose.⁊ ecōtra vbi subest cā ꝑt ꝑsumi nō malicia sine q̄ nō icurrit hec pena vt .j. pꝫ ibi maliciose ⁊c. Ecce hic scire debes ꝓ clariori intellectu premissoꝝ ꝙ cā in iure multipliciter sumit. Qñqꝫ cā ponit ꝓ iudicio vel litis instantia. C.de transact.l.cāo. Et dr̄ cā a casu: q̄si materia et origo negocij nondū discussionis examine patefacta. ex̄ de v.sig.c.forus. Item cā.i.titulus.ff.de publi.l.si ego.§.idē iul. Itē cā.i.via vel ꝯtractus.ff.de tribu.acti.l.qđ in heredem . in princi. Qñqꝫ ponit ꝓ testō. C.de testa.l.antiquitas.in ꝑn. Itē cā i. questio.ff.de his q̄ in testa.delen.l.prime.§.fi. Item cā.i. vtilitas. ff. de sta.libe.l.si q̄s ita libertatem.§.j. Et fm Card. de iura. calū.c.fi.li.vj. Causa aliquotiens ponit ꝓ ipulsu animi ad aliq̄d agendū.sic accipit.ff.de postul'.l.j.§.seruū.et differt a rōe qꝛ rō est gerendoꝝ ordo ex cā veniētiū. Vn̄ cā ꝑt eē sine rōne. sꝫ rō nō ꝑt eē sine cā. Vbi gr̄a.aliq̄s allegat ꝓ cā illud qđ nō est sufficiens ibi est dare cām sꝫ nō rōnē. Sic accipit de spons.c.j.li.vj. Alio mō dr̄ cā ad cuiꝰ eē sequit aliđ. Et sūt q̄tuor.s.due essendi et due fiendi. vt notat Card.in ꝓhemio li.vj. Cā ēt dr̄ modꝰ siue forma et est de preteritis accidēs suasio.vt cū dico lego vxori mee q̄ eiꝰ cā parauit. ff.de au.et ar.leg.l.quintus. Alio mō dr̄ cā facti explicatio. ff. ad l.aquil'.l.si ex plagis.§.in cliuo.ibi tuo id est iuris responsio positum est in causa hoc est in explicatione facti. Alios modos ibi videre poteris quos hic non ꝑsequor. Hic tamen dum dicit vl' alia quacūqꝫ de causa.potes hoc intelligere id est quocunqꝫ animi ipulsu. Et fm hoc videt ꝙ si aliq̄s incōsulto calore iracūdie imposuerit alicui crimen ꝙ incurret hāc penā. Et ꝯsilr si ex lubrico vel lapsu lingue hoc fecerit etiam incurret hanc penam. Nā etiā sic imponēs crimen alicui non videtur excusabilis cum non intelligatur aliquid verbo ꝓtulisse quin prius illud mente agitauerit.ff.de suppell.legata.l.labeo. ¶ Sꝫ ꝯ hoc opponit nā quicquid calore iracūdie fit vel dr̄ nō prius ratū est q̄ si perseuerātia apparuit iudiciū animi fuisse.ff.de reg.iu.l.quicq̄d.ij.q.iij. Si q̄s iratus.vn̄ ⁊ vxor q̄ calore iracūdie diuertit a marito ⁊ mox redijt nō videt diuertisse.ff.de diuor.l.diuortiū. Solutio.quedā sunt q̄ possunt reuocari sine ꝑiudicio vel detrimento iniuriā passi:⁊ talia statim ꝑ penitentiā reuocari possunt. vt.d.l.diuortiū.⁊.d.l.quicquid. Quedā sunt q̄ sine ꝑiudicio ⁊ detrimento iniuriā passi nequeūt reuocari vt vituperiū factū alicui vel dictū vnde quis lesus vel infamatus est apud bonos ⁊ graues et talia ꝑ pnīam nō reuocant qꝛ pnīa sic iniuriantis nō satisfacit fame ꝑsone lese vel infamate.ff.de penis.l.aut facta.§.causa. Et sic stat lex si nō couicij.C.de iniurijs.⁊ nō.ibi ꝑ Cy.⁊ al'. Secūdo opponit.⁊ hec intelligo vera etiā si aliquis bis nō reiterat illud idē sed semel tm̄. qꝛ qui reiterat conuiciū nō videt ex ira sed ex deliberatione dixisse. ar.C.ad vell'.l.si mulier.⁊ nō.ꝑ Io.d.c.si q̄s iratus.glo.fi. in fi. et xj.q.j. Si quis sacerdotū.ꝑ Archid.v.intulerit. Unde sicut semel aliquē ꝑcutiens ex ira punit.ff.de penis.l.aut facta.§.causa. Sic etiā semel ex ira cōuiciū alicui faciens. C.de iniur.l.si nō couicij. ar.sumpto a ꝯtrario sensu.⁊ nō.ibi ꝑ Cy.⁊ al'.ij. opponit. ¶ Secūdo opponit ⁊ videt ꝙ si ex lubrico lingue aliq̄s alteri couiciatus fuerit vel improperiū dixerit nō incidit in hanc penā. Nā lubricū lingue de facili ad penā trahendū nō est.ff.ad.l.iul'.ma.l.famosi.⁊ maledicens principi ex quadā leuitate vel lubrico lingue non punit.C.si q̄s impa.maledi.l.vnica. Solutio.lex illa famosi

Multipl'r i iure sumit causa.

cã alicui maliciose⁹ crimẽ⁹ imponũt⁹ vñ ĩfamatus sit

nõ negat qñ peccanti etiam ex lubrico lingue sit infligẽda pena. ⁊ hoc ondit ibi textus dũ dicit de facili ⁊c. Cõsiderande eni sunt in tali qualitates diuerse ⁊ spãliter an ante talibus verbis serio vel ex leuitate ,platis solebat personã aliquam diffamare necne. nam de pterito psumit ad presentia. de psump. c. scribam ei. Cõsiderari ēt dʒ an fuerit vl̄ sit psona cõiter i suo sensu bene disposita vel nõ vt satis innuit ibi text⁹. et idem habet. C. de idic. vidu. l. vnica. Cõtra talē nãqȝ qui iocãdo siue solatiando cõiter solitus est loqui verba in vituperium leue alicuius sonantia nõ tñ ex ,posito vel ex malitia hec proferret nec eius cõtra quē ,ferũt statũ vel honorē dehonestant. vel si temulentus aut ebrius aut distractus talia dixerit: non est p iudicem multũ curandũ maxime vbi persona ꝫ quã talia vba ,ferũtur in nullo aut in modico dãnificat. In talibus nanqȝ põderat malicia ex parte dicētis potius q̄ ipm dictũ. et hoc innuit textus infra dũ dicit Maliciose ⁊c. Et facit ad idē textus l. vnica. C. de his q̄ ipe. maledi. ibi si p iniuriã ⁊c. In q̄ casu fit remissio ad ipsũ principē vt ibi dr. A parte et⁹ ēt ꝫ quē aliq̄d tale ,fert ,sideratur euentus dãni qd sibi exinde ,tingit vt ꝫ in textu patet. Tercio modus dicēdi forsan alias sit excusabilis vt qz iocose asserit se h' dixisse. Nã nõ põt dici ludus vñ alicui infamia seu crimina oriũt. ex de presum. c. j. ff. ad. l. aquil. l. nam ludus.

p ¶ Maliciose. An autē malitia psumat vide. ꝫ. de imu. eccl. c. accidit. ⁋. alij vero. ⁋. iniuriose. Et ex h' qd dicit maliciose apparet q̄ siue dicat verũ siue nõ tenet hac pena si possit ,stare q̄ ex malitia h' dicit. in h' tñ passu pt dici q̄ vbi aliqs imponit alicui crimen et dicit verũ: ⁊ h' pt ,bari. tũc si interfit rei publice talē detegi ⁊ puniri. vt qz vocat quis aliquē latronem piurũ homicidã vel adulterum. ⁊ h' dr in iudicio p viã accusatiõis vel denũciatiõis et id probauerit: nõ icidit in hanc penã. ff. de iiur. l. cum q̄. ⁊. C. de iniur. l. si quidem. Et idem si hoc dicat excipiendo vt eũ repellat a testimonio. Extra de testibus. c. ex parte adc. vel ab ordine vel beneficio. ex de accusa. c. sup his. in his eñ casibus nõ est presumenda malitia. Nec videt iniuriari q̄ vtitur suo iure. ff. de iiurijs. l. iniuriarũ. ⁋. j. de regu. iur. l. nemo dãnũ. de elect. c. cũ ecclia vulterana. si vero hoc dicat ad infamiã tãtũ nõ accusando nec denũciando nec excipiendo. qd patet ex eo q̄ sic dicendi iustã cãm nõ hʒ tunc ois iniuriari videt: ⁊ tenet hac pena. ar. C. de iniurijs. l. iij. ⁊. l. si quidem antani ⁊. rhso: vj. q. j. ex merito. ⁊. c. deteriores. Et notat ex de iniurijs. c. si culpa p Hostiē. ⁊ Jo. an. In defectib⁹ eñ nõ hʒ locũ hec ,stitõ: sʒ solũ in criminibus vt verba sonant. Vñ si aliqs imposuerit alicui p viã ,tumelie vel vituperij q̄ sit leprosus vl̄ aliqs morbo inficienti laborans seu relapsus non icidit in hãc penã licet alias rõe iniurie seu contumelie possit puniri p iudicē ,petentē qñ vicʒ interest rei publice talē defectũ detegi vt in leproso vel patiente aliũ morbũ infectiuũ licet ea de cã puniendus non sit is q̄ patit hmõi defectũ. Ubi vero imponitur alicui defectus quē nõ interest reipublice detegi vel puniri vt si vocat aliquem cucurbitam aut bastardũ. tunc aut non occurrit ratio quare hoc dici possit vt in cucurbita in quo nõ occurrit iusta cã sʒ fit ad ifamãdũ tñ. Et tũc talis puniēdus est ,p hmõi ,tumelia sʒ non pena hui⁹ ,stõis. Et idē si vocauerit aliquē bastardũ vel seruũ causa infamandi tãtũ. sʒ secus esset si subesset iusta cã vtputa ad repellendũ eũ ab hereditate. ex qui fi. sint le. c. cãʒ que. ⁊. c. lator. In tali eñ casu nõ tenet dũmõ h' ,pbet fm Henricũ bohic. q̄ hoc notat ex de iniurijs. c. si culpa. dis. j.

q ¶ Crimē. Sic q̄ si seruitutem bastardiã vel illegitimitatem aut aliquã aliã infamiã nõ criminosam imposuerit nõ hēbit locum pena huius ,stõis vt dixi. ꝫ. glo. ,pxi. Et hic aduerte q̄ crimen in casu isto sumit ,p pctõ graui qd est accusatione et dãnatione dignissimũ vtputa homicidiũ/ adulteriũ/ aut aliqua imũdicia fornicationis furtũ vel fraus qñ inest et dolus. sacrilegiũ ⁊ cetera huiusmodi. xxxj. dis. c. j. vbi de hoc p Jo. Et vt dicit ibi archid. non est pctm accusatiõe et dãnatõe dignũ nisi qñ ,pcedit ad actũ exteriorē ⁊ transcēdit fines volũtatis nec aliter pt quis inde accusari et dãnari ab hoie. xxxij. dis. erubescãt. vj. q. j. si omnia. xxxij. q. j. xpiana. ⁊ fm hoc nõ omne mortale peccatũ est crimen accipiendo crimen ,p tali de quo pt quis accusari corã iudice. licet possʒ dici crimen ea consideratione qua est dignũ accusatione et dãnatione quo ad deũ. Et sic pt intelligi qd legit. xxv. di. ⁋. nõie autē criminis. Ubi dicit q̄ nõie criminis intelligit qdlʒ pctm ⁊ sic tam mortale q̄ veniale Iuxta illud Catholis. Nemo sine crimine viuit. Uel dic q̄ crimen fm canones quadrupliciter accipit. Ońqȝ generaliter loquendo crimen dr omne pctm siue ,pcedat ex deliberatõe siue nõ siue veniale siue mortale. Ońqȝ specialr crimē dr criminalis infamia. i. q̄ orit ex criminali pctõ. Tercio mõ crimen dicit solũ id qd est accusatione ⁊ dãnatione dignissimũ vt pdixi. Quarto mõ crimen dr illd solũ qd ex deliberatione pcedit ,put ista colligũt. d. ⁋. nõie aũt criminis. cũ ⁋. sequenti. Hic aũt potest sumi crimen tertio modo. Potest etiã intelligi secũdo mõ vt sʒ crimē imponeret tale pctm vel delictũ qd irrogat infamiã. Et illud in casu hui⁹ ,stõnis põt dici crimen cuius pena de iure ciuili est corpalis vel alias pecuniaria fisco tñ applicanda fm ea q̄ notant. ff. de sepul. viola. l. iij. in glo. Itē illud cui⁹ pena fm canones est depositio siue degradatio. ex de accus. c. qualiter. ij. circa medium.

Crimen q
druplr s
mit.

r ¶ Imponũt. siue verbo siue scripto. C. de libel. famos. p totum. Et hic imponit alio mõ q̄ p viam accusatiõis denũciatiõis vel exceptiõis iudicialis fm eã q̄ dixi. ꝫ. ⁋. maliciose.

s ¶ Vñ. i. de q̄ crimie. vl̄ dic vñ. i. ex q̄ crimis ipositõe siue cui⁹ criminis ipositõis ptextu. Quidã eñ libri hñt sic in lrã. Uñ ifamatus sit apud bonos et graues: et tũc exponit. Unde. i. ex qua impositõe siue criminis impositionis pretextu. Quidaʒ libri habēt sic in littera. Unde infamatus nõ sit ⁊c. Et tũc exponit sic. Unde. i. de quo crimine et subaudit prius vt ꝫ dicaʒ. Aliqui libri nõ hñt hanc lrãʒ. Unde ⁊c. sed hñt in lrã sic. Cũ prius apud bonos et graues infamatus non sit. Ut sic intelligatur pene huius cõstitutionis locũ esse tunc qñ infamia sumit originē ab imponente aliquod crimen sic q̄ ille cui imponitur prius fuit bone fame. Et opʒ fm hanc litteram vt intelligas eum cui crimen imponit prius nõ fuisse infamatũ de eodē crimine. Et sic recidit in eũdem sensũ ac si dicat in lrã. vnde nõ sit infamatus ⁊c. i. de quo crimine non sit infamatus ⁊c. Et subaudit prius vt dixi. ꝫ. vñ. fm hanc litteram et hũc intellectũ apparet q̄ si prius fuerit infamatus super eodē crimine tunc nõ haberet locũ ista pena et sic practisant multi qui ad euadendũ hanc penam dicũt q̄ prius fuit infamatus sup eodē crimine sibi imposito: sed michi videt q̄ ista littera non sit bona et ,ppterea q̄ practica non sit bona: qz lʒ prius fuerit infamatus sup eodē crimine etiam p aliũ q̄ p ipm qui iam sibi ipõsuisse tale crimen. tñ non sequit quin etiã sit infamatus p istũ cũ etiaʒ infamatus poterit amplius infamari. Unde si ,ppter infamiam precedentē iste posset excusari a pena sequeretur q̄ ipune posset augere infamiam et amplius famã alicuius denigrare absqȝ pena: qd esset absurdũ cũ nõ cõueniat vt maledicta vel maleficia remaneãt impunita. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. Et etiam ex hoc sequeret aliud incõueniens q̄ si idem pmo infamauerit aliquē q̄ postea continuando in sua malicia ,ppter repetitionem ⁊ cõtinuationē non puniret. Cũ tamen repetitio et frequens iteratio ,tumelie aggrauet delictum. xj. q. j. si quis sacerdotum. Qui canon intelligitur de iterante cõtumeliam vt notat Jo. ij. q. iij. si quis iratus. Potest eñ esse q̄ pma vice imposuit crimē ex passione iracũdie et q̄ sic minus delinqueret. ff. de re. iur. l. q̄cq̄d. Quod tñ nõ hʒ locũ quando illud reiterat: qz reiterando videt facere ex deliberatione vt dixi. ꝫ. c. ⁋. quacũqȝ de cã. Unde absurdum foret q̄ ex ira forsan vocans aliquē furē vel homicidam incideret in hanc penam et tñ hoc iterando et sic deliberate h' idē dicens nõ incideret in penam. Istud fortificat ex eo q̄ infamãs sepius aliquē nõ cõmittit solũ vnũ delictũ sed plura et tanq̄ ,p pluribus delictis est puniendus. Nam in talibus actibus q̄ habent successionem quãdam ex reiteratione quot sunt reiterationes tot sũt delicta vt nõt Bartõ. ff. de furtis. l. inficiãdo. ⁋. si fanosus fine. Et circa hoc vide q̄ dixi. ꝫ. de vi. et hone. cle. c. ,stiuis. ⁋. nos hmõi. ⁋. quotienscũqȝ. Unde michi videt q̄ ,pbabilior est illa littera q̄ sic hʒ Unde infamatus sit. et hec lrã põt dupliciter intelligi. Potest eñ esse q̄ vnus maliciosus maliciose imposuerit alicui crimen ⁊ tñ ex tali impositione is cui imponit nõ sit infamatus apud bonos et graues: qz boni et graues ad quoʒ noticiam talis impositio criminis puenit scientes ipius famã pristinam nõ habent eũ apud se pro infamato. Potest quoqȝ alio mõ intelligi q̄ licet crimen impositum audientes exinde vel ob id in nullo minus ponderent siue apprecient eũ cui iponit: tñ ex hoc non excusatur imponens cuius malitia quo ad se ,fecta est sed apud bonos et graues vt sic saltem ei purgatio indicatur vel alio modo grauetur. Aduocatos quoq; oẽs excõicam⁹ q̃ in causa matrimõiali maliciose exceptiões opponũt vel opponere ꝓcurant ne matrimonia vera debitũ sortiãtur effectũ vel vt cõtra iusticiã processus cause diutius suspẽdat᷑. Preterea oẽs illos sñia excõicatõis innodamus q̃ vacãte ecclesia maliciose opponũt vel opponi ꝓcurãt patronat⁹ questionẽ: vt sic verũ patronũ illius ecclesie collatione saltẽ illa vice defraudent. Excõicamus etiam oẽs illos q̃ grã lucri odii vl' fauoris aut aliter ꝯtẽnũt

obligatur ad penam q: talis filio est illi qui offert pluribus venenum ad bibendum. Et licet hi quibus offertur illud non biberint offerens tñ maliciose non ꝓpterea excusabitur. Ex volũtate nã q3 et ꝓposito distinguũt maleficia. ex̃ de senten. excõ. c. cũ voluntate. ff. de furtis. l. qui iniurie. in ꝑnci. Unde in odium talis infamantis sufficiet ipsum cui crimen imponit re ipsa fore infamatũ licet talis infamia nõ resideat i mẽte audientiũ. Et hoc puto verũ siue prius fuerit infamatus sup eodẽ crimine siue nõ. Nam sicut excõicatus põt amplius excõicari. de iudeis. c. ita quorundã. de sñia excõi. Cũ ꝑ cã. sic et infamat⁹ põt amplius infamari. et sic vtrũq; intellectũ reputo verum. Nã si infamatio resideat apud bonos et graues audientes tũc nõ est dubiũ. Si nõ resideat nichilominus constat re ipsa infamiam hmõi peruenisse ad ipsoꝝ noticiam: et sic ipsum re ipsa fore infamatũ et sic fm vtrũq; intellectũ dici potest diffamatus apud bonos et graues.

s ¶ Apd bonos et graues. de his dixi. s̃. de purg. ca. c. j. ꝟ. bonos et. ꝟ. graues.

t ¶ Ut sic. scz pretextu siue occasione criminis sibi impositi. Et nõ q̃ hec monosillaba vt/ in hoc loco põt legi diuersimode. Potest enĩ legi vno mõ vt denotet intentionem imponentis crimẽ q̃si vic3 ea intentione hoc facit vt is cui imponit aliq̃d grauamẽ incurrat: et huic intellectui satis ꝯcor. lra ꝑcedens maliciose ꝛc̃. Potest etiã intelligi vt hec dictio vt/ ponatur ꝯsecutiue sic vic3 q̃ licet imponens crimen non intendebat vt ꝓpter hoc sibi indiceretur purgatio vel alio mõ grauaret. Si tñ aliquod istoꝝ exinde sequatur sufficit vt incidat in hanc penam. Et puto vtrunq; intellectũ esse satis bonũ. Nã quo ad primũ nõ potest q̃s aliquid maliciose dicere vel facere nisi cũ intentione mali: et grauaminis vel damni inferendi. ff. de iusti. et iure. l. nam ꝛ ipsm. in glo. ff. de suppell. le. l. labeo. vbi p3 q̃ voce ostẽdit intentio cordis. Et quo ad fm licet intentionẽ non habuerit vt sic grauaret. sufficit tñ ad effectũ q̃ puniat vt occasione sui maledicti grauamen fuerit subsecutũ. Nam qui occasionẽ dãni dat dãnũ dedisse videtur etiã si ꝑter intentionem suã hoc acciderit. ex̃ de iniuriis. c. si egressus. ꝛ. c. si culpa. in fi. ff. ad. l. aquil. l. qui occiderit. §. penulti. de homici. c. decetero. vbi de hoc.

v ¶ Saltem. i. ad minus.

x ¶ Purgatio. scz canonica de qua dixi. s̃. de purg. ca. ꝑ totũ. ꝛ vi deas. c. j. sup. ꝟ. cõpellant.

y ¶ Indicat. ꝑ iudicem ordinarium vel aliũ cui hoc fuerit delegatum. et debet huiusmodi purgatio indici preter electionem siue volũtatem ipsius purgandi. Nam si purgatio ipsa potius indicatur ex desiderio siue electione infamati q̃ ex auctoritate siue electione iudicis nõ videret exinde fore grauatus. Cũ volenti ꝛ affectanti nõ fiat iniuria. de re. iuris. c. scienti. li. vj. Et habens volũtatem suã censet habere lucrũ lic3 in veritate sit sibi damnum. vt notat glo. ff. de ꝯdi. causa data. l. penul. ff. de vsu ꝛ habi. l. fi.

z ¶ Alio modo. q̃ per purgationem.

τ ¶ Grauetur. ex hac littera p3 q̃ is cui nolenti et inuito indicit purgatio sentit grauamen. et hoc colligit ex eo q̃d hic dr̃ vel alio modo grauetur. Ac si ex hoc inueret q̃ aliquẽ se purgare est grauamen. Et hoc verũ est respectu se purgantis qui sine labore ꝛ expensis hoc facere non põt. Nõ autẽ respectu iudicis purgationẽ indicentis q: ille non videtur grauare dũ tñ purgationem indicat ꝑut exigunt canonica instituta. Et potest alio mõ grauari videlicet in ꝑsona rebus et fama. In ꝑsona vtputa q: ꝓpter crimẽ sibi impositum imprisonat. In rebus: q: ea occasione bona sua arrestant vel aliter in eis damnificatur. In fama q: ꝓpter hmõi criminis impositionem est minoris reputationis apud vicinos et ꝓximos suos. Fame nãq; amissio est maius grauamẽ q̃ amissio oculoꝝ. C. de decur. l. infamia. li. x.

a ¶ Aduocatos quoq;. Quintus articulus.

b ¶ Omnes. supple nostre iurisditioni subiectos.

c ¶ Causa matrimoniali. siue agatur pro matrimonio siue contra matrimonium.

d ¶ Maliciose. Malicia apparet q̃n nõ subest iusta cã excipiẽdi

e ¶ Opponunt. per seipsos.

f ¶ Procurant. ꝑ alios.

g ¶ Uera matrimonia. si ergo cõstet q̃ talia matrimonia nõ teneant nõ habet locũ hec pena.

h ¶ Effectum. vt sc3 si solẽnizata nõ sint q̃ solẽnisent et ꝯsũment. Si vero solẽnizata fuerint q̃ non diuorcientur.

i ¶ Uel vt. Alius casus in quo aduocatus incurrit hanc penam.

k ¶ Contra iusticiam. q: modus ꝓcedẽdi vel ordo iudiciarius nõ requirit talem dilationẽ.

l ¶ Cause. scz matrimonialis.

m ¶ Diutius. q̃ iusticia exigit.

n ¶ Suspendatur. id est retardetur.

o ¶ Preterea. Sextus articulus.

p ¶ Uacante eccl'ia. tali. s. modo vacationis q̃ eccl'ia ipsa possit cõferri vel ad eam possit aliquis presentari. Quod dic vt dixi. s̃. de cõcess. ꝑben. c. Esurientis auaritie. §. j. ꝟ. vacationum.

q ¶ Patronatus questionem. i. litẽ sup iure patronatus.

r ¶ Ut sic. i. virtute vel pretextu talis oppositionis. Et hic vide q̃d dixi. s̃. c. §. Item excõicamus. ꝟ. vt sic.

s ¶ Uerũ patronũ. quis sit ille apparebit ex euentu litis.

t ¶ Collatõne. Collatio dr̃ que fit per eũ q̃ potest ꝯferre cui vult absq; alterius facto. de preben. c. si tibi absenti. j. rñso. ꝛ de elec. c. statutũ iuẽ fi. li. vj. Et notat de preben. c. cũ in illis. ꝟ. collationẽ. ꝑ archid. Et differt collatio a ꝑñtatione. q: ꝑñtatio ptinet ad patronũ ex vi iuris patronatus et non collatio etiã si esset patron⁹ eccl'iasticus. de iure patro. c. transmisse. ꝛ. c. dilectus. de re iudi. c. cũ Bertoldus. cũ similibus. ꝛ notat. d. c. Cũ in illis. ꝟ. ꝑñtationem. ꝑ archidi. li. vj. ¶ Sed hic quero nũq̃d hoc q̃d hic dr̃ in collatõne habeat locũ etiã in ꝑñtatione. videt q̃ nõ: quia cũ hec ꝯstitutio sit penalis d3 stricte intelligi in suis terminis. ff. de penis. l. interpretatione. de pe. dis. j. §. pene. Sed vt predixi aliud est collatio aliud presentatio igitur q̃d dictũ est de vno non habet intelligi de reliquo. Faciũt ad hoc notata Jo. an. de elec. c. vlti. glo. vlti. li. vj. E cõtra videtur q̃ sic: q: ꝯstitutio extenditur ad ea que sunt de mente maxime de his in quibus est eadẽ rõ. ar. eoꝝ que legũtur ꝛ notãtur de elec. c. si post q̃. li. vj. Sed in ꝑñtatiõe eadẽ est rõ sicut in collatione igitur ꝛc̃. Et vt videtur hic verbũ collationis exprimitur nõ vt sumatur stricte fm ea que. s̃. dixi. in ꝑn. S3 vt intelligatur siue sumatur large ꝑ donatione et sic comprehendat presentationem. Nam fm vulgarem modũ loquendi in anglia qui presentat aliquem ad eccl'iam intelligitur eã sibi cõferre vel donare. Et hunc intellectum reputo veriorem vt sic cõsuetudo loquendi attendatur in hoc. ff. de lega. iij. l. libroꝝ. §. Cassius. ff. de fun. instru. l. cum de lanionis. §. asinam. in fi. Et facit ad idem extra de spons. c. ex litteris. i. in fi. ff. de supell. le. l. labeo. de transla. epiſco. inter corpalia. §. sed neq;.

Quesito.

v ¶ Illa vice. hoc dicit q: vbi dubitatur quis est patronus eo q̃ duo cõtendũt sup iure patronatus si infra q̃tuor menses dissentio inter eos non terminetur ep̃us ꝓuidebit eccl'ie saluo ei iure patronatus qui euicerit. ex̃ de iure patro. c. ij. ꝛ. c. si vero.

x ¶ Defraudent. scz inquãtũ est ad ipsoꝝ intentionẽ maliciosam. Poterit enĩ esse q̃ desiderans ꝓmotionem alicuius clerici intelligens q̃ patronus nollet ipsum ꝑñtare ꝓcuraret litem moueri super iure patronatus ꝯtra eũ qui presentauit aliũ vt sic interim labatur tp̃s quattuor mensium. Et vt tunc ep̃us ꝯferat ipsum beneficium clerico illi quem ꝓcurans litem ipsam moueri desiderabat ꝓmoueri ad hmõi bñficiũ. Et sic fraudaret verus ꝑron⁹ suo patronatu illa vice.

y ¶ Excõicamus. Septimus articulus.

z ¶ Aliter. id est alia de causa.

a ¶ Contẽnunt. hic contẽptus fit ex ipso q̃ dũ possent hoc facere illud tamē exequi ɔtradicūt. est nanq; cōtēnere aspernari vel nō curare. xij. q. ij. qui diuinis. xi. q. iij. excellentissimus. in fi. vn̄ q̄ requisitus est exeq̄ qd̄ mandat et illud vilipendit vel despiciat cōtēnit. Nam aliud est ɔtemnere aliud negligere vel nō parere. vt notat Jo. ⁊. di. c. ꝙ autē leges. Et hoc verū in his q̄ sunt ɔsilij. secus in his q̄ sūt necessitatis.

exequi mandatum' dñi regis cōtra excōmunicatos' editum' claues' ecclesie cōtemnentes'.

Stephanus.

Nemo excōmunicatōez promulget vbi excessus nō est manifestus nisi monitione canonica precedente.

Ut archidiaconi' ⁊ infra'. Ad hec ecclesiastici ordinis vtilitate' pensata pariter et honore decernimus ne archidiaconi vel officiales eorū sententias excōmunicationis suspensionis vel interdicti in aliquē audeant promulgare vbi excessus' non est manifestus'' nisi monitiōe'' canonica ꝑcedente. Si quis' autē cōtra ꝑmissa sentētiā excōicatiōis' tulerit in quēcunq; pene subiaceat per

Nā in his q̄ sunt necessitatis ɔtēnere ⁊ negligere ad paria reputant vt nōt Card. de elec. c. cupientes. §. ɔtēpserit. li. vj. ⁊ ꝯcor. archi. e. §. Et ɔtēnere dr̄ q̄ sine cā nō facit qd̄ ꝑceptū est vt nōt arch. d. appel. c. j. §. ɔtēpserit. libro. vj.

b ❡ Mandatū. qd̄ quando vim legis siue iuris executōes ɔtinet necessitatem importat ⁊ pc̄m mortale inducit si eis mādato nō obediat. Quod dic vt dixi. s̄. de ɔstitu. c. quia incontinentie. §. precipimus. et. §. obseruari.

c ❡ Cōtra excōicatos. sume qd̄ est. j. ɔtemnentes ⁊c̄.

d ❡ Editū. p Bonifaciū. j. e. c. ꝑterea. §. si autē. ⁊ s̄. de imu. eccl̄. c. seculi principes.

e ❡ Claues eccl̄ie. de his clauibus dixi. s̄. de imu. eccl̄. c. seculi ꝑncipes. §. claue potestatis.

f ❡ Cōtēnentes. de quoꝝ ɔtēptu ptʒ qn̄ aīo indurato ꝑseuerant in excōicatōe p. xl. dies fm̄ ɔsuetudinē regni Anglie. Et de hac materia tetigi. s̄. de imu. eccl̄. c. scl̄i principes. ❡ Et hic scias q̄ snīa excōicatiōis ɔtēnit multis modis. Primo qz excōicat' culpam culpe adijcit. e. ti. c. dilecto. li. vj. Secūdo qn̄ intrat ecclesiaʒ ibi non dicant diuina. j. q. j. nō liceat. nisi h' faciat cā audiende ꝑdicatōis q̄ audita statim exeat. e. ti. c. responso. Tertio ⁊ si ecclesiam nō intrat. tn̄ de foris ad valuas eccl̄ie stat dū dicunt diuina ⁊ ea audit. ex̄ de penit. c. qd̄ in te. §. j. de ꝓuil. c. qd̄ nōnullis. Et clerici ibi celebrātes hoc casu si hoc sciant et nō abstineant debēt puniri. ar. ad hoc. ex̄. c. sicut. Quarto qz cōioni alioꝝ se ingerit cuʒ in potestate sua sit h' euitare. de cleri. excō. mi. c. illud. Quīto qz nimis dormit in snīa sic ligatus p qd̄ ꝑsumit q̄ euanuerit medicina cū nichil sit opata. Et lʒ tal' regulariter sit expectādus vsq; ad annū. xi. q. iij. Rursus. tn̄ in h' regno quo ad iuocationē brachij secularis sufficit vt labant. xl. dies. Et nichilominus elapso anno si ꝑmanserit in sua obstinacia ꝑt ꝓcedi ɔ eū tanq; suspectū de heresi. vt. d. c. Rursus. ⁊. e. q. c. quisq;s. Quib' ꝯcor. qd̄ legit ⁊ notat ex̄ de heret. c. excōicamus. §. si vero. ⁊. e. ti. c. cum ɔtumacia. li. vj.

Quib' modis ɔtēnit excōicatio

Diuisio.

g Ut archidiaconi. Hec est ɔstō Stephani archiepi. Et hʒ duo dicta. Jn ꝑmo ponit statutū. Jn. ij. ibi. Si quis. adijcit penam contrafacientibus.

h ❡ Et infra. Hic decidit illud qd̄ habes. s̄. de offi. archi. c. vt archidiaconi. et de cēsi. c. vt archidiaconi. q̄ sunt pars huius.

i ❡ Ecclesiastici ordinis. qui ɔsistit in supioritate et inferioritate graduū et p̄elatiaꝝ et administrationum. lxxxix. dis. c. ad hec.

k ❡ Utilitate. q̄ cōsistit in hoc q̄ vnusquisq; cōtenteᵗ gradu siue statu in quo vocatus est. xvj. q. j. interdicimus.

l ❡ Excessus. i. offensa.

Publicū ⁊ maifestū dr̄it.

m ❡ Manifestus. Hic scias q̄ manifestū est publica seu famosa insinuatio vel ꝓclamatio et cōmunis ex certa scīa et a certis auctoribus ꝓueniens nondū iudicialiter discussa. Sic describit p Anthoniū de cohabi. cle. et mul. c. vestra. Dr̄ enī famosa insinuatio vel ꝓclamatio. qz opʒ q̄ fama ɔcurrat cū veritate ad inducēdū manifestū. Et p hoc ꝑt dari subtilis dr̄ia inter publicū et manifestū. vt illud dicat publicū qd̄ fit corā multis et tn̄ nō est famosum. Ad hoc de postul. ꝑla. c. j. Manifestū autem est qd̄ habet secū famā. Dr̄ enī cōis in descriptione. qz opʒ esse multoꝝ. Naʒ nō sufficeret duos vl' tres testes hoc sciuisse: sed tot requirunt quot famā inducūt. Et sic exigitur q̄ acclametur a maiore parte populi. Jdeo autem additur ex certa scientia: qz in hoc opʒ q̄ aliqui dentur fuisse p̄sentes a quibus ortum habuit qui per circūstātiam possent de hoc deponere quia fuerunt p̄sentes et aliquo sensu naturali fm̄ q̄ res natura exposcit id ꝑceperunt. Et in hoc datur dr̄ia inter famosum ⁊ manifestum. qz in famoso sufficit q̄ fama habuerit ortum a certo auctore et q̄ hoc clamet tota vicinia vel maior pars. nec est necesse q̄ ostendant auctores qui hoc habuerunt ex certa scientia vel p̄sentia. Jn manifesto autē opʒ q̄ plures affuerit auctores qui per certā sciētiaʒ hoc apprehenderunt et sup hoc possent testificari. Facit qd̄ notat. ij. q. j. de manifesta. et qd̄ notat p Bal. in. l. de minori. §. j. ff. de questionibus. ⁊ p archid. ij. q. v. omnibus. Addit quoq; a certis auctoribus: qz opʒ esse plures qui de hoc testificari possent. Quot autē exigātur non posset certa dari doctrina sed relinquit arbitrio iudicātis dummō non excedant maiorem partem populi vl' vicinie qz sic esset notorium. Pro quo vide q̄ dixi. s̄. de penis. c. qm̄ reus. §. delicto notorio. Et credit Antho. de butrio q̄ sufficerent. x. p ea q̄ dicit Cby. C. de accus. l. ea quidem. Et hec intellige vera sumendo manifestum ꝓut distinguitur cōtra notoriū penc occultum. Prout autē distinguitur ɔtra notoriū oīno occultum sic manifestum dici posset omnino probabile qd̄ duo testes scirent. Ad quod facit qd̄ notat de tēp. or. ex tenore. de elect. cū wyntoñ. Posset etiam manifestū dici omne nō occultū qd̄ etiā vnus vidit. Et sic sumit in. l. ij. et. l. seq. ff. de furt. vbi loquit de furto manifesto et non manifesto. in fine dicte diffinitionis dicitur nōdū iudicialiter discussa. Et hoc fit ad differentiam notorij ꝓbationis fm̄ Antho. qui sic notat de cohabi. cle. ⁊ mul. c. vestra.

n ❡ Monitione canonica. Hic scias q̄ vbi superior fert snīaʒ excōicationis in vi statuti nō est aliqua monitio necessaria sicut notat Host. in sūma. e. ti. §. quo valeat. vr̄. nō subditus. et. §. qualiter ꝓferat. vr̄. si autē q̄ras. ⁊ p Jo. in sūma ɔfes. e. ti. q. lxvj. ⁊ p Hosti. i lectura ne cle. vel mo. c. sacerdotibus. Ubi vo excōicatio fert in vim snīe et excōicans ꝓcedit vt pars q̄ iura sua defendit mucrone spūali qd̄ satis licet vt patet eo. ti. c. dilecto. li. vj. non est necessaria monitio vt expresse ꝓbatur de prescrip. c. cum officij. de cēs. c. cum nup. in fi. Nam vbi aliquis nō admittit suū supiorē ad exercendū ius sibi ɔpetens videlʒ officiū visitationis vel postq̄ʒ visitauerit nō vult soluere ꝓcurationes debitas cum ex hoc ꝓbet ipsius ɔtumacia manifesta non est opus monitione. Et sic stant notata p Jnno. de cens. c. venerabili in magna glo. vr̄. nec obstāt huic opinioni. Et ꝯcor. Host. et Jo. an. post eum. Si vero superior ꝓcedat vt iudex et puniat delicta p̄sentia vel preterita tūc necessaria est monitio ante fulminationem censure ecclesiastice vt notant Jnno. et Hosti. extra eo. ti. c. sacro. Si hoc faciat ꝓ delictis futuris non est necessaria monitio: quia tempus monet. v. q. j. quidā. de appella. c. preterea. et. c. reprehensibilis. Et sic notant Jnno. Host. et Joh. an. dicto. c. sacro. Quod tamen dicvt legitur et notatur eo. ti. c. romana. §. caueant. li. vj. Et qd̄ hic dicit Monitione canonica ⁊c̄. Scias q̄ regulariter talis monitio debet esse trina. xxiiij. q. iij. de illicita. au. de vasallo milite qui contumax est. c. vnico. colla. x. Sed ex necessitate illius. c. sacro. ex̄. c. non requiritur omnino trina monitio qz sufficit vt sit monitio competens. Et sic non requirunt plures monitiones fm̄ Jnno. et Hostien. dicto. c. sacro. Et idem notat archidia. xij. q. ij. indigne. glo. adde q̄ de trina. honestū tamen est q̄ monitio sit trina vt lite non contest. c. tue. iiij. q. v. c. j. in fi. Potest tamen vna fieri pro omnibus. quo casu obseruari debent inter monitionem ⁊ sententiam aliquorum dierum cōpetentia interualla nisi facti necessitas aliter ea suaserit moderanda. extra eo. capitu. constitutionem. libro. vj.

o ❡ Si quis autem. Secunda pars.

p ❡ Excōicationis. Aduerte q̄ non repetit suspensionis et interdicti sed quo ad ea statuit vt sequit. et sic videtur q̄ nō sit semper eadē regula danda in sententia excōicatiōis suspensionis ⁊ interdicti. Sed q̄ quandoq; cōtingit in eis diuersitas. Equiparātur

In qb⁹ cõ
enſit et i
b⁹ dicit ex
icatio et
terdictũ

enim in decem et differũt in .ix. caſibus quos recitat Jo. in no. e. ti. c. j. §. obſeruari. li. vj. Equiparant eñ primo quo ad famã. c. cũ medicinalis. e. ti. li. vj. ſeruandam in carũ qualibet. Secũdo q: i ipſarũ ſingulis precedens appellatio tuet appellantez. Sequis nõ. de appella. ad hec. et. c. paſtoralis. Tertio q: neutri debẽt celebrare diuina. § cle. ex. mi. c. ij. ⁊ capi. poſtulaſti. Quarto q: vtranqꝫ ſniaz debet pcedere monitio. de appella. reprehẽſibil. Quinto q: vtercꝫ prius iurat anteqꝫ abſoluatur. Et vtrobiqꝫ pt fieri abſolutio ad cautelaz. eẽ. e. c. venerabili. Sexto quia vtraqꝫ ſnia a ſupioribus eſt ſeruanda. de offi. ord. c. cum ab eccliarum. Septimo quia neuter durãte ſnia eligere vel eligi vel teſtificari poteſt. § cõſue. cũ dilectus. de elect. cũ inter. R. de exceptio. apoſtolice. de teſtib⁹. c. veniẽs. in fi. Octauo q: nõ debet ſuperior aliqd de ipſis diſponere partibus non vocatis. de appella. c. Romana. §. fi. li. vj. ⁊ hoc eo. ti. c. romana in pnci. Nono: q: ſpeciales filij apoſtolice ſedis nulla illaꝝ ſniaꝝ pñt ligari. de ſb. ſig. c. veniẽs. li. vj. Decimo q: omnia iſta comprehendunt appellatione cenſure eccleſiaſtice. extra de ſbo. ſig. c. querenti. Differunt eñ in .ix. Primo in participatione q: cum ſuſpenſo vel interdicto participare poſſum niſi ſpecialiter participatio ſit iterdicta. ff. de penis. l. mortis. de ſeruis expoꝛ. l. cui peccato. ſed cum excõicato non. quod metus cauſa. c. ſacris. Secũdo quia pprie homo excõicatur vel ſuſpenditur: loca vero proprie interdicuntur. Tertio quia effectus excõicationis late non poteſt ſuſpendi: ſed aliaꝝ ſicvt notatur per docto. dicto. c. ad hec. Quarto quia relaxatio generalis interdicti i ciuitates/caſtra/ vl' alia loca non poteſt fieri ad cautelam: ſed abſolutio ab excõicatione vel ſuſpenſione ſic. e. ti. c. preſenti. li. vj. Quinto q: ſnia excõmunicationis generaliter lata ligatur epiſcopus licet de eo non ſit ſpecialis mentio facta. ſed pena ſuſpẽſionis vel interdicti nõ eo. ti. c. quia periculoſum. li. vj. Sexto quia licet excõicatio nõ feratur in vniuerſitatem vel collegiũ: interdictum tamen fertur. e. ti. c. Romana. in fi. Septimo quia excõmunicati non admittuntur ad penitentiã niſi in mortis articulo. Sed ſuſpenſi ⁊ interdicti ſic. e. ti. c. vlt. §. j. ꝟſ. dũ tñ. li. vj. Octauo q: certis feſtiuitatibus interdicti admittũt in eccleſijs. ſꝫ excõicati nõ. e. ti. c. vlt. §. in feſtiuitatib⁹. Nono q: excõicatio nõ fert p aliena culpa. xxiiij. q. iij. ſi habes. ſꝫ interdictũ et ſuſpẽſio ſic e. ti. c. ſi ſnia. §. j. li. vj. xvij. q. iiij. miror. Et pdictis addit Jo. caldrini decimũ q interdictũ gñale nõ pt fieri in locis p pecunia ſine licentia ſpãli a papa vt in extrauaganti. puide attendẽtes. Sꝫ ſecus eſt in excõicatõe. de appella. c. pterea requiſiſti. Et poteſ addere vndecimũ vt hic vicz q ad penã q: pena appoſita ꝯ ferentẽ ſniam excõicatõis nõ hꝫ locũ ꝯ infligentẽ ſniam ſuſpenſiõis ⁊ interdicti: ſꝫ eſt arbitraria vt hic pꝫ. Nec obſtãt iura q voluñt q idẽ ſit in ſnia ſuſpẽſionis ⁊ interdicti ſicut in ſnia excõicatõis. q: illa iura loquũt in caſibus illis quib⁹ ſic i iure exprimit ⁊ ſm ea q ptinent in iurib⁹ illis. Statuta nanqꝫ penalia non extẽdunt ad caſus nõ expreſſos. de pe. di. j. §. pene.

q Lateranenſe concilium. extra eo. ſacro.

r Promulgate. pena eſt q talis ipſo iure ſuſpenſus eſt ab ingreſſu eccleſie per menſem.

ſ Pro ſuſpenſione. ꝟſ.

t Superioris. Imediate.

lateranenſe cõcilium in tales pmulgate. Pro ſuſpẽſione vero vel interdicto ſuperioris arbitrio puniatur. quod etiam prelati ſuperiores obſeruent.

Bonifacius.

Excõicati capti ⁊ ſine ſatiſfactione liberati auctoritate regia non eccliaſtica ad maiorem deteſtationẽ coꝝ ⁊ liberantiũ publice ⁊ ſolẽniter pulſatis cãpanis et candelis accenſis ⁊ extinctis excõicentur et denuncientur excõicati locis congruis cum coꝝ liberatorib⁹: et q litteras ad capiendos excõicatos dare pertinaciter recuſauerit fiat eius terre interdictum. Contra cõicantes cum excõmunicatis rite quoqꝫ pcedatur.

Preterea contingit interdum q excommunicati de mandato prelatorum ſecũduz regni cõſuetudinem capti ⁊ carcerí mancipati aliquando p regem: aliquando per vicecomitem alioſqꝫ balliuos ſine conſenſu prelatorum ad quorum mãdatum ſic captoruz debet liberatio fieri nulla ſatiſfactõne preſtita liberantur. Et plerũqꝫ huiuſmõi excõicati nõ capiuntur neqꝫ de ipis capiendis littere regie cõceduntur. Nõnũqꝫ etiã dicti rex vicecomites et balliui cũ ipis excõicatis et denũciatis publice cõicant claues eccleſie ꝯtemnẽtes in

v Arbitrio. ⁊ ſic ſuſpendens aliquem monitione non premiſſa lꝫ non incidat in penã ꝯſtõnis Sacro. eẽ eo. ti. puniendus tamẽ eſt arbitrarie. Deficiente nanqꝫ pena legali recurrendum eſt ad arbitrariam. de offi. del. c. de cauſis. ff. de iure delibe. l. j.

x Quod etiam. vt ſcilꝫ nullum excõicent ſuſpendant vel interdicant niſi monitiõe premiſſa.

y Superiores. vtputa archiepi ⁊ epi.

a Preterea. Hec eſt ꝯſtitutio Bonifacij. Et habet q̃ttuoꝛ dicta. In pmo recitat tres abuſiones. laicoꝛum circa excõicatos a prelatis eccleſiaſticis. In. ij. ibi. Huic ergo morbo. adhibet remedia. In. iij. ibi. Si autem. Statuit quid fieri debet ſi non concedatur lr̃a de excõmunicato capiẽdo. In. iiij. ibi Cõtra cõicantes. ponit quid ſit agẽdũ cũ cõicãtibus cũ excõicatis. Diuiſio.

b Excõicati. ab habentibus ad hoc ptãtem.

c Mandato. i. rogatu non eñ mandant prelati domino regi vt excõicati capiantur ſed ſupplicant ſiue rogant. Superioris nanqꝫ eſt mandare. inferioris vel paris rogare. C. de ac. et oblig. l. ſi quidez. xiiij. q. j. qꝺ precipitur. vel dicvt ꝯ. eodem. ꝟb. mandatum.

d Prelatorum. id eſt epoꝝ. nam ad rogatum prelatorum inferioꝝ rex non conſueuit ſcribere p captione excõicatorum. vnde ſi aliquis fuerit excõicatus ab inferiori epo vtputa decano vl' archidiacono inuocatio regie maieſtatis fieri debet per epiſcopuz. Nam inferiores epis non poſſunt inuocare brachium ſeculare vt dixi. ꝯ. de cohabi. cle. et mulie. c. j. §. et ſi nec. ꝟ. brachium ſeculare. ſed epi exequũtur coꝝ ſententias vt legitur et notat de offi. ordi. c. cũ ab eccliaꝝ. Q: ſi epi hoc facere noluerint ad hoc cõpelli poſſunt p archiepm. de iure patro. c. nullus.

e Regni ꝯſuetudinem. que eſt vt excõicati pſeuerantes in excõicatione p .xl. dies ad requiſitionem plato ꝝ capiant et incarcerent quouſqꝫ humiliauerint ſe deo ⁊ eccle.

f Mandatum. i. rogatũ. vel intelligas pprie q: ad mandatuꝫ eccle iudex ſecularis tenet preſtare auxilium iudicibus eccliaſticis ad puniendum criminoſos ⁊ rebelles vt notatur de offi. ord. c. j. glo. vlti. p Ber. Et ſi iudex ſecularis non vult preſtare auxiliũ poteſt ꝯpelli per excõicationem vt notat Inno. d. c. j. Et idem videtur ſentire Ber. de foro compe. c. cũ ſit. et Joh. an. de vita. c. fi. Et facit ad hoc de excep. c. j. li. vj. Et vide circa hoc notata p Jo. et archid. xxiij. q. v. adminiſtratores.

g Captorum. ſupple et incarceratorum.

h Liberatio. ſcilicet a carceribus.

i Nulla ſatiſfactione. id eſt emenda.

k Preſtita. ſcꝫ iudici vel eccleſie cuius poteſtatẽ ꝯtẽpſit: vl' parti ad cuius inſtantiam fuit excõicatus.

l Et plerũqꝫ. Alia abuſio.

m Non capiunt. etiam ſi rex fieri mandauerit.

n Cõcedunt. etiã lꝫ p platos rex ſup hoc fuerit requiſitus.

o Nonnũqꝫ. Tertia abuſio.

p Denũciatis. Sic q non poſſunt pretendere ignorantiã quin ſciant ipſos excõicatos.

q Publice. id eſt in aperto. An autem liceat cum talibus occulte cõicare dicam ꝯ. eo. §. vlti.

r Claues eccleſie. Que cõſiſtunt in ptãte ligandi et ſoluendi.

ſubuerſionem eccleſiaſtice libertatis et ſuarum periculum animarum. Huic ergo morbo congruā volentes adhibere medelam ſtatuimus q excommunicati ſic capti ac taliter exeuntes de carcere ad maiorē deteſtationem liberatorum et liberantium publice et ſolenniter pulſatis campanis et candelis accenſis excōmunicentur et denuncientur excōicati in locis in quibus ordinariis eorum videbitur expedire. Vicecomites autem ⁊ alii balliui qui eos liberauerit non preſtita ſatiſfactione eccleſie vel emenda excōmunicentur ſeruato iuris ordine et excōmunicati ſolenniter nuncientur. Si tamen cum mandato regio ad hoc proceſſerint: mitius cum eis arbitrio ordinariorum agatur. Si autem cōtingat q littera cōſueta de excōmunicato capiendo denegetur cum ipſam requiri cōtingat i quo caſu dari dꝫ ſcdm regni cōſuetudinē approbatā. Moneat idem dn̄s rex p p̄latū

f ¶ Huic ergo morbo. Secunda pars.
t ¶ Sic capti. ſcilicet ad mandatum p̄latorum.
v ¶ Taliter. ſcilicet ſine conſenſu p̄latorum et nulla ſatiſfactione preſtita.
x ¶ Deteſtationem. id eſt opprobrium.
y ¶ Publice. in eccleſiis mercatis vel nūdinis vel aliis locis vbi conuenit multitudo populi.
z ¶ Solenniter. a ſacerdote induto ad minus ſuppellicio et ſtola aliis ſacerdotibus circūſtantibus vt legitur .xi. q. iii. c. debent.
a ¶ Excōmunicent. Hec excōmunicatio i hoc caſu non eſt noua excōmunicationis ſententia ſed prioris renouatio cū aggrauatiōe de qua hic fit mentio. Unde talis excōmūicatio que fit ex eadē cauſa fieri poteſt nulla citatione nullave monitione p̄uia. Et ꝓ hoc extra de iudeis. c. ſta q̄rūdam. vbi patet q excōicatus poteſt iterum excōicari ex eadē cauſa vel ex cauſa noua ibi videas et iii. q. iiii. c. geltrudam vbi de hoc.
b ¶ Et denuncientur excōmunicati. Hic exponitur et pro id eſt. quia prima excōmunicatio in effectu fuit ſufficiens vt talis eiiceretur de eccleſia. Unde ſcilicet ab eccleſia excluſus amplius excludi non poteſt. Quia nichil ad nos de his que foris ſunt .ii. q. i. multi. et .xxiiii. q. i. c. i. ii. et. iii. Et qui ſemel extra eccleſiam poſitus eſt nō poteſt amplius extra poni .xi. q. iii. omnis chriſtianus. Ad idem ff. de verbo. oblig. l. qui his. Poteſt tamen ex hac denunciatione ſequi alius effectus vt ſcilicet ab omnibus catholicis excluſus reputetur et teneatur donec per ſuū iudicem ſm formam eccleſie fuerit abſolutus vt probatur in eo quod legitur et notatur extra eo. c. Cum deſideres. §. i. et c. a nobis. ii. et. c. nuper. §. penultimo et finali.
c ¶ Vicecomites. verſ.
d ¶ Eccleſie. cui ſcꝫ facti ſunt rebelles et inobedientes.
e ¶ Excōmunicentur. et ſic tales non ſunt ipſo facto excōmunicati ſed excōmunicandi.
f ¶ Seruato iuris ordine. Citari enim debēt allegatur cām rationabilem quare propter ipſorū offenſam non debeant excōmunicari. quam ſi in termino eis prefixo comparentes non allegauerint nec ſe ab offenſa huiuſmodi ſufficienter excuſauerint: vel iuſſi ſatiſfacere hoc noluerint facere excōmunicari poterunt ſm ea que leguntur de verbo. ſignifi. ex parte. i. vbi de hoc. Si autem legittime citati non comparuerint tūc rōne contumacie ſue poterunt excōicari vt ibi dicitur.
g ¶ Excōicati. nō ipſo iure ſed per ſniam p̄uiam.
h ¶ Solenniter. id eſt publice a ſacerdote veſtibus ſacerdotalibus induto. non autem cum ſolennitate illa de qua dicitur. ſ. ti. proxi. quia ſi legiſlator hoc voluiſſet hoc expreſſiſſet. de decimis. capitu. ad audientiam.
i ¶ Si tamen. verſ.
k ¶ Proceſſerint. vicecomites ſcꝫ et balliui.
l ¶ Mitius. ſic igitur mandatū regium non excuſat eos in toto. Sed contra hoc opponitur. Nam quod quis mandato iudicis facit dolo facere non videtur cum habeat parere neceſſe. de reg. iur. c. quod quis. li. vi. ¶ Solutio. quando iudex aliquid mandat officiū ſuū exercendo tunc iuſſus iudicis excuſat a toto. ff. ad trebell. l. ſeruo. §. cum p̄tor. et ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. Si vero non exercet officium ſuū tunc non eſt ſibi parendum niſi in reuerentie exhibitione. ff. de in ius voc. l. generaliter maxime in atrocioribus quibus potius parendum eſt deo q̄ hominibus. xi. q. iii. Si dominus. de ſenten. excōica. inquiſitioni. Et notatur dicta regula quod quis. per Joh. an. li. vi. Dynus ibi dicit q quā do conſtat preceptum iudicis fore iniuſtum iuſſus iudicis non excuſat. Quando conſtat preceptum eſſe iuſtum et ſm legem excuſat. Quando eſt dubium etiam excuſat. iura ad hoc vide p Dy. dicto. c. quod quis. et .xi. q. iii. qui iuſſus per Jo. Et hec materia tractatur de tempo. ordi. c. ad aures p Ber. Henricus bohik. circa hanc materiam dicit q in his que mandans poteſt per ſe licite facere vel expedire mandatus excuſat etiā in atrocioribus. arg. C. ad. l. Jul. de adul. l. gracchus. extra. e. c. vt fame. Et hoc verū intelligas quādo id qd mandatur eſt ſimpliciter licitum. Secus ſi ſit licitum non ſimpliciter ſed certe perſone p̄uilegio. vtputa maritus poteſt occidere adulterum vilem inuentum cū vxore. certe cum hoc ſit conceſſum ex priuilegio perſone non poteſt hoc mādare alii niſi forte filiis ſuis ſicut notat Barth. ff. de iniur. l. non ſolum. §. ſi mandato. Item ſecundo quero. In his autem que mandans non poteſt licite per ſe explicare in atrocioribus iuſſus ſuperioris non excuſat. faciens tamen mitius punietur. C. ad. l. iul. de vi publi. l. ſeruos. C. de ſepul. viola. l. ii. cum ſimilibus. In non atrocioribus vero talibus quibus ſubditus tenetur ratione officii reſiſtere ſuperiori ſi male agat faciens tamen quod mandat ſuperior non excuſatur. C. vt omnes tam ciuiles q̄ mili. iudi. l. vna. de appel. l. quoniam iudices. vbi vero rōne officii nō tenet reſiſtere ſuperiori tunc iuſſus ſuperioris excuſat. ff. ad. l. aquil. l. liber homo. ii. vbi de hoc. ⁊ notat p Henricū eꝫ. e. ti. c. vniuerſitatis. diſ. ii. Et adde notata p arch. xi. q. iii. c. qui iuſſus. vbi dicit q quando ſuperior exprimit errorem in precepto ſubditus non debet ei obtemperare. Et ſi faciat non excuſatur. verbi gratia. Si rex precipiat vicecomiti vt liberet a carceribus talem excōicatum: nā in quantum dicit excōicatū exprimit errorem: quia talis non eſt liberandus niſi ſatiſfactione preſtita. Facit ad hoc extra eo. ti. c. p tuas. Si vero rex non adiiciat talem errorem ſed precipiat talē hominem liberari a carceribus tunc vicecomes ſi ſciat ipſm hominem incarceratū ꝓpter hoc q animo indurato perſeuerat in excōicatione non liberabit eum ſed certificabit regē de cauſa quare non poteſt eum liberare. eꝫ. de reſcri. c. ſi quando. ſi ignorauerit et eū liberauerit mitius cū eo agendū eſt vt hic dr. ⁊ ad premiſſa faciūt notata eꝫ. e. ti. c. cū deſideres p Uinceñ.

Nō qñ iuſſus iudicis excuſat et qñ non.

m ¶ Cum eis. i. vicecomitibus.
n ¶ Si autem. Tertia pars.
o ¶ Denegetur. p regem vel eius cancellarium.
p ¶ Requiri. p p̄latum petentem vt rex ſcribat pro captiōe corporis ſic excōmunicati.
q ¶ Dari dꝫ. hoc fieri dꝫ quotiens et qn̄ p̄latus eccleſiaſticus hñs ad hoc p̄tātē ſiue auctoritatē ſcribit dn̄o regi p excōicato capiendo nec tenet p̄latus facere fidē de ꝓceſſu ſuo. Sꝫ iudex ſclaris dꝫ ei credere vt dicit. ſ. de imu. eccl. c. ſcḋi principes. §. at qñq. v. adhibet. ¶ Sed quero nūqd talis excōicatus captus p breue regiū qd dr ſignificauit. vel pro quo emanauit vel petit tale breue poſſit ſe tueri ꝓuisione appellatōis forſan ꝯtra ſniaꝫ excōicatōis hmōi interiecte oñdendo appellationem ipſam corā iudice ſclari vt ſic pēdēte appellatōe euadat icarceratōeꝫ. Videt q nō q2 tal' appellatio requirit indaginē iudicialē vt. ſ. cognoſcat de eius valore vel nō valore. teneat vel nō teneat. ſit legittia vel nō legittia ſm ea q̄ nōt ſpec. ti. de apellatōe. §. de officio. ſꝫ ei el q appellatio ſit inualida. Et hoc ꝯtingit ex plurib9 cauſis q̄ numerant ti. de appellatōe p ſpec. §. qualiter aūt. et eſt. §. vltimus. Uñ cū talis indago ſiue diſcuſſio nō ptineat ad iudicem ſecularē videt q fruſtratorie h' allegaret corā eo cui9 nō eſt merita ipſius appellatiōis examinare.

Queſtio.

❡Preterea presupposito q appellatio habeat formã et cõcurrant singula reqsita in appellatione si tñ appellatio ipsa sit manifeste friuola et frustratoria et talis cui iudex excõicans non detulit nec tenebatur deferre vel nõ est iudici notificata quo ad excõicantẽ habet pro nõ appellato. et sic appellatio hmõi nõ põt appellãtem tueri nec coram iudice a quo nec coram alio iudice ad quem non est appellatũ sm ea q no. Specu. ti. de appellatiõe. §. Nũc dicamus. vř. circa hoc autem. Et est aduertendũ q in foro ecclsiastico iudex aliquem excõicans appellatione interposita si detulerit appellationi nõ haberet scribere regie maiestati pro captione corporis excõicati. sed haberet eum dimittere prãti iudicis ad quẽ est appellatũ. de appel. c. cũ appellationibus friuolis. li. vj. Et vbi iudex talis nõ detulit põt cõtra eũ ad vlteriora procedere. Vnde satis videt q appellatio talis ostensa corã iudice seculari ad quem nõ est appellatũ nõ proderit quin debeat capi ad requisitiõem epi certificantis ipm aio indurato remansisse in excõicatione per .xl. dies: maxime cũ iudex secularis teneat credere ipsi epo certificãti. nec dz eius processum vertere in dubiũ vt dixi. s. in principio huius glo. vt. ĩ. dicã. ❡Preterea ad iudicem secularẽ quo ad forũ suũ nõ ptinet scire defensiones et remedia q ptinent in foro ecclesiastico et maxime in anglia q ad remediũ appellatiõis vbi tale remediũ sm iura regni non hz locũ iux illud Nihil ad nos de his q foris sunt. ij. q. j. multi. Vnde culpa est tali iudici immiscere se rei ad se non pertinenti vt vicz aliquo modo se intromittat de appellatione tali cũ non habeat locũ in foro suo. ff. de reg. iu. l. culpa. ❡Preterea ad certificationẽ iudicis ecclsiastici iudex secularis dz repellere excõicatos ab agendo in foro seculari. Et ad hoc põt cõpelli p censuras ecclesiasticas. e. ti. c. decernimus. li. vj. Et si ille cui obijcit excõicatio asserat se non esse excõicatũ dum tñ per lras ordinarij doceat ipm fore excõicatũ quibus credendũ est. xj. q. iij. cure. et est de proba. c. post cessionem. intell q si excõicatus dicat excõicationem nullã et q ab ea tanq nulla forsan appellauit: tñ debz euitari vt no. ibi Cardi. preterq in probationis articulo. e. ti. c. solet. §. in secũda. li. vj. Et est ratio qr ex quo fatetur se excõicatũ licet dicat ipsam excõicationem nullam et sic hoc allegat in sui releuamen non creditur sibi nisi hoc probet. de offi. dele. c. cũ cõtingat. q probatio non põt fieri corã iudice seculari sed ecclesiastico ad quem forsan appellauit. Et ideo interim debet euitari sm nõ. per Cardi. d. c. decernimus in fi. Videtur ergo q consimilr fieri dz in casu nostro vt vicz allegãs corã iudice seculari se appellasse legitime a sentẽtia excõicationis lata contra eũ cũ in hoc fateatur se excõicatum sed in sui releuamen allegat se legitime appellasse a dicta sentẽtia q quousq docuerit se legitime appellasse et ex causis iustis et veris q probatio dz fieri corã iudice ad quez appellatũ est dz interim capi et in carceribus seruari. ar. pmissorũ. Et facit ad hoc. c. licet. e. ti. li. vj. Et ad idem faciunt oĩa illa iura q volunt q qñ aliquis duo allegat quorũ vnũ est pro se aliud cõtra se standũ est illi dicto qd est contra se donec probauerit illud qd allegat pro se. Pro quo vide nõ. ff. de libera. lega. l. aurelius. §. idem quesiit. vbi de hoc p Barth. et de cõfess. c. j. glo. j. p Archi. li. vj. ❡Preterea dato q si absq examinatione instrumenti appellationis posset et deberet supersederi a captione et incarceratione talium et sufficeret corã iudice seculari exhibere qualecũq instrumentũ appellatõis sequeret maximũ incõueniens: qr ad exhibitiõez appellationis falsissime etiã fabricate vel aliter quãtũcũq inepte vel viciose supersederetur ab executione iusticie qd esset omino absurdũ. Et dato q appellatio fuerit licita tñ vsq quo iudicialiter de hoc doceat nõ retardabit executionẽ iusticie: qr talis appellatio interposita post executionem latã nõ suspendit pronũciatũ sicut pz. e. ti. c. is cui. §. fi. li. vj. ❡Preterea hec allegatio vicz q est a sententia excõicationis appellatũ corã iudice seculari est quedã exceptio p quã excipiens nititur differre vel impedire quominus executio fiat contra eum quo ad ipsius captionẽ. Vnde non est credendũ nisi probet qd excipit. de cõcess. preben. Cum super. Sed hec probatio nõ põt fieri corã iudice seculari etiã per exhibitionem instrumenti appellationis cuius vires ipse iudex ignorat vel saltem ignorare presumit. Et dato q nouerit ipsius vires tñ de ipsis iudicare non põt vt predixi. Vnde cũ constet sibi de excõicatione dubiũ vero sit de appellationis vigore: magis dz adherere illi qd certũ est q illi qd dubiũ est. ex. de spons. c. Juuenis. maxime cũ presumendũ sit pro sentẽtia iudicis ecclesiastici donec aliqd legitimũ contra eũ probatũ sit. ex. de renũc. c. in presentia. Et qr appellationes vt cõiter ex causis friuolis frustratorie interponũtur quibus deferendũ non est. de appel. c. cũ friuolis. li. vj. ❡Preterea iudex secularis inuocato brachio seclari p iudicem ecclesiasticũ tenet ex debito suũ auxiliũ impẽdere. xxiij. q. v. administratores. et c. principes. Et licet sciuerit sententiã iudicis ecclesiastici iniustã tenetur tñ eam exequi ad hoc requisitus. ar. eorũ que legũtur et no. de offi. del. c. pastoralis. §. penulti. Ergo multo fortius hoc facere debet qñ est sibi dubiũ sicut contingit in appellatione allegata cõtra sententiã. Talis namq iudex secularis non habet cognitionem sed meram executionem: vnde exceptiones ppositas coram eo non admittit vt notat ibi Bern. h. et si sciat. Nec obstat si dicatur q illud. c. postulasti. §. penulti. loquitur in subdito qui debet obedire precepto sui maioris. sed iudex secularis non est subditus sed equalis. xcvj. di. duo. et c. cũ ad verũ. Nam si iudex ecclesiasticus sine iudicio petat aliquid a rege quod tendit in preiudicium alterius et rex scit illud fore iniustum tunc rex non tenetur illud perficere. Secus tamen est si in iudicio et iudicialiter hoc faciat. nam tunc rex tenetur obedire vt dicto. c. administratores Nec regis est inquirere vtrum sententia iudicis ecclesiastici sit iusta vel iniusta vt notat Inno. de offi. ordi. c. j. Et omissis argumentis in contrariũ huic parti adhereo saluo iudicio melius sentientis Et hec opinio magis iustificabitur ex hoc si iudex ecclesiasticus post lapsum .xl. dierũ citari fecerit excõmunicatũ ad proponendũ causam rationabilem quare non debeat scribi pro corporis sui captione limitando sibi ad hoc terminũ In quo termino si comparens nullam causam proposuerit vel per contumaciam abfuerit imputet sibi ipsi quare tunc vel antea pretextu appellationis interposite se non defendebat coram iudice a quo sententia huiusmodi fuit lata Ad cuius officium spectat dictam appellationem recipere vel non recipere vt notat Spec. ti. de appella. §. nunc dicamus. in principio.

presentantem[r] capiendum qui super hoc scribit vt eam[s] concedat[t] et faciat pertransire[v]. Quod si[x] non fecerit ciuitates castra burgi et ville quas in diocesi eius qui sic scribit obtinet[y] per episcopum ipm scribentem supponantur ecclesiastico interdicto donec[z] negate littere tales concedantur et executionem[a] legittimã sortiantur. Contra[b] cõmunicantes vero cũ excõicatis[c]

r ❡Presentantem. i. significantem regi de animo obdurato et perseuerantia ipsius excõmunicati.

s ❡Vt eam. s. litteram pro captione sic excõmunicati.

t ❡Concedat. scilicet rex.

v ❡Et faciat pertransire. mandando. s. cancellario suo vt hoc faciat

x ❡Quod si. vř.

y ❡Obtinet. scilicet rex.

z ❡Donec. et sic litteris concessis et suũ effectum sortientibus eo ipso relaxatur interdictum.

a ❡Executionem legitimam. et sic non sufficit litteras cõcedere sed opus est vt emanent de cancellaria et q effectualiter demandentur executioni.

b ❡Contra cõmunicantes. quarta pars.

c ❡Cum excõmunicatis. quorũ cõmunicatio vitari debet si sint excõmunicati maiori excommunicatione vt ĩ. dicam. Secus si minori Nam talis vitari non debet cum non sit exclusus a communione hominũ sed solum a participatione sacramentorũ. de excep. c. a nobis. de cle. ex. mi. c. si celebrat. vbi vero aliquis excõmunicatus est maiori excõmunicatione et aliquis hoc scit tñ in foro cõscientie vt deus: tunc nec in publico nec in priuato ipsum vitare debet: qr nec verbo nec signo ipsum prodere debet. de offi. ordi. c. si sacerdos. de excel. prela. c. dilectus. de peni. et re. c. omnis. §. fi. Non enĩ dicit proprie scire id qd scit vt deus: vt notat Host. ex. e. ti. c. cũ non ab hoie. et e. ti. c. porro. Si vero hoc sciat vt homo extra sigillũ cõfessionis tunc in illis casibus quibus iura permittunt cũ tali cõicare non est vitandus. Casus aũt hmõi recitant p Hostien. in summa isto ti. §. fi. in princi. In alijs vero casibus idem dic ſi ſuper hoc ſit ſufficiēter priuilegiatus vtputa ſi papa ex cauſa ſpeciali conceſſit alicui tale priuilegiū vt poſſit excōmunicato cōmunicare. extra de elec. c. ſignificaſti. de priuil. Cum et plantare. §. q ſi templarij. et extra eo. ti. c. ſi vere. Sine cauſa nāq non valeret tale priuilegiū conceſſum ſiue in ſpecie ſiue in genere concedatur. vtputa q omnibus excōmunicatis poſſet cōmunicare. Papa nāq non habet ius deſtruere / licet poſſit illud ex cauſa modificare et declarare. Ar. xv. di. Sancta euangelia. xxv. q. ij. ſi ea. Si tamen priuilegius ſit in corpore iuris clauſus tunc in ſuis caſibus ſufficit ſm ea que leguntur et notantur extra eo. c. quod in dubijs. et c. Inter alia. et c. cū voluntate. ſm Innocen. Hoſti. et Io. an. extra eo. c. nulli. et ibi per Henricum. Si vero non ſit ſuper hoc priuilegiatus et excōmunicatio ſit omnino occulta ita q cōuinci non poteſt vt quia aliquis ſolus hoc ſcit tunc priuatim debet eum vitare ſcilicet inter ſe et ipſum ſolum. extra eo. cum non ab homine. vbi de hoc per Bern. et Hoſtien. vj. q. ij. Si tm̄. et c. placuit. vbi de hoc per Jo. Non tamen debet eum vitare in publico. Et premiſſis cōcor. Archi. in dicto. c. ſi tm̄. glo. penulti. Si vero excōmunicatio ſit publica quia publice eſt denūciatus vel eſt iudicialiter cōuictus vel ſic excōmunicatus q poteſt ſuper hoc cōuinci tunc vnuſquiſq hoc ſciens debet eum vitare vt dicto. c. cū non ab homine. Si autem ignoratur excommunicatus et talis ignorantia ſit probabilis non peccat cōmunicans cum tali. de cle. ex. mi. c. apoſtolice. de conſti. vt animarū. li. vj. C. de tabular. l. generali. li. x. Et faciunt ad hoc notata per Hoſtien. de cleri. excō. mi. propoſuit. §. Cum autem. v. nominatim. Eccleſia nāq non iudicat de occultis. de ſymo. ſicut tuis. in fi. et c. tua. Ubi autem talis ignorantia eſt craſſa et ſupina tunc cōmunicans cum ſic excōmunicato peccat quo ad eccleſiam militantem vt notat Henricus Bohik dicto. c. cum non ab homine. di. j. ¶ Et nota q ſcire dicitur quis aliquem excommunicatū quando videt eum percutere clericū in caſu nō permiſſo a iure. vel aliquid facere ob qđ ipſo facto incidit in excōmunicationem. Item ſi preſens audiuit ſententiam ferri vel eam publicauit. Item ſi ipſe excōmunicatus hoc ſibi dixerit. vel quia epiſcopus ipſius excōmunicati hoc dixit. vel alius cui merito credendum eſt. Item ſi ſit fama publica aliquem eſſe excommunicatū. Item ſcire preſumitur quando omnes vicini id ſciunt vel preſens fuit in parrochia quando denūciatio fuit publice facta. xvj. di. quod dicitis. xij. q. ij. qui et humanis. et notatur dicto. c. Cum non ab homine. per Henricū de Bowyco.

d ¶ Eccleſiaſtice diſcipline. q̄ erit hec diſciplina potes colligere ex. c. Statuimus. et c. Nōem. c. ij. li. vj.

e ¶ Item contra. Hec eſt conſtitutio eiuſdem cuius et precedens Et habet duo dicta. In primo ponit duplex ſtatutū. In ſecundo ibi Et ſi ſecus. adijcit duplicem penam. Et eſt pars huius. s. de cenſ. c. item contra. Diuiſio.

procedatur ſecundū cenſuras eccleſiaſtice[d] diſcipline.

Idem.

¶ Apparitores et bedelli non ferant ſentētias excōmunicatiōis aut interdicti ſine ſpecialibus lr̄is dñoꝝ ſuorū quorū intereſt late aūt ſecus ſententie non ligent ferentes autē grauatis duplum rependant et dñis iuſtam penam dent.

Item contra[e] grauamina et infra. Statuimus vt apparitores ſeu bedelli archidiaconorum vel decanorum[f] ſententias excōmunicationis ſuſpenſionis vel interdicti per ſe[g] nō ferant neq per alios[h] latas denūcient[i] ſine ſpecialibus[k] litteris dominorum[l] ſuorū. Et ſi ſecus[m] preſumptum fuerit ſententie ſic late[n] ipſo iure[o] non teneant nec ſeruentur[p]: cum in veritate non ligēt[q]. Et bedelli[r] qui cōtra hoc fecerint[s] ſtatutum et oneroſi[t] ſeu iniurioſi ſubditis dominorum ſuorū inuenti[v] fuerint grauiter[x] puniantur et grauatis duplum[y] reſtituere teneantur.

Idem.

¶ Delatores qui prelatos eccleſiaſticos de occupatione iuris regij falſo accuſant: niſi damnum et grauamen reparauerint: excō municati denūcientur publice tanq̄ eccleſiaſtice libertatis īpugnatores donec ſatiſfecerint.

Cum[a] ſepius domino regi et iuſticiarijs eius falſo ſuggeratur q prelati et iudices eccleſiaſtici de iure patronatus catallis et alijs[b] ad forum regiū ſpectātibus cognoſcunt in domini regis preiudicium cum idem prelati et iudices ſuper decimis peccatis et exceſſibus[c] ſuorum ſubditorum ſue iuriſditionis officium prout ad eos pertinet exerceāt. Moneātur[d] hmōi delatores et ſuggeſtores iniqui vt a tali ſuggeſtione

f ¶ Decanorum. ſiue eccleſiarū cathedraliū ſiue ruraliū. Nam et decani rurales in quibuſdam partibus habent iuriſditionem et apparitores ſiue bedellos ſibi intendentes.

g ¶ Per ſe. i. organo vocis proprie vel pretextu officij ſui.

h ¶ Per alios. ſcꝫ archidiaconos vel decanos de quibꝰ locutus eſt vt littera ſequens manifeſtat ibi Dominorum ſuorum et c.

i ¶ Denuncient. id eſt in noticiā populi deducāt vel nuncient.

k ¶ Specialibus litteris In quibus ſcꝫ ſpecialiter mandatum ſit vt hoc faciant. Et ſic virtute generalis mandati hoc facere non poſſunt.

l ¶ Dominorū ſuorū. ſcꝫ archidiaconorum vel decanorum.

m ¶ Et ſi ſecus. Secūda pars.

n ¶ Sic late. ſcilicet p tales apparitores ſiue bedellos.

o ¶ Ipſo iure. ſic q non eſt opus exceptione.

p ¶ Nec ſeruentur. ſcilicꝫ per eos contra quos proferuntur.

q ¶ Non ligent. cum ſint late ab eis qui poteſtatem excōmunicandi nō habent Tales nāq qui ſunt nudi miniſtri nullam iuriſditiōem habēt. Sed ad effectum vt teneat excōmunicatio in foro cōtencioſo requiritur q proferatur ab eo qui preeſt alicui iuriſditioni Unde abbates et priores et alij qui preſunt eccleſijs poſſunt excōmunicare ſubditos ſuos. de maio. et obe. Cum in eccleſijs. de ſymoñ. Sicut tuis. de offi. ordi. c. cū ab eccleſiarū. Archidiaconi quoq excōicare poſſunt ſi habeant hoc de cōſuetudine etiā licet nō ſint pb̄ri prout no. docto. de offi. archid. c. cū ſatis. et c. ſeq. Et facit ad h̄ de appel. c. reprehēſibilis. vbi arguunt archidiaconi q monitiōe non premiſſa excōicant. Solus tn̄ epūs excōicat excōicatione ſolenni q̄ dr̄ anathema de qua habet. xj. q. iij. debent.

r ¶ Et bedelli. ss.

ſ ¶ Fecerint. ſ. excōicando per ſe vel denūciando ſubditos dñoꝝ ſuorū excōicatos ſine ſpeciali mandato.

t ¶ Oneroſi. ſiue in premiſſis ſiue aliūde.

v ¶ Inuenti fuerint. ſ. corā iudicibus ſuperioribus vel aliter corā ipſis dñis ſuis. nā et ipſi dñi ſubditos ſuos delinquētes et preſertim officiarios ſuos male ſe habentes reprehendere et punire debēt vt dixi. s. de cenſ. c. Item contra. v. puniantur. ibi videas.

x ¶ Grauiter. ſ. arbitrarie et ſm q̄litatē delicti. ff. de iu. deli. l. j. xxiiij. q. j. non afferamus. et hec grauitas cōſiderari debet vltra id qđ. j. ſequitur de duplo reſtituēdo ipſi grauato qđ quidē duplū leuari debet reſpectu dānorū q̄ paſſus eſt is cui talis iniuria facta eſt. et hec pena arbitraria nihilominus īponi debet taliter iniuriāti ſm q̄litatē delicti vt predixi.

y ¶ Duplū. ſimile habes. s. de cenſ. c. Item contra. ibi videas.

a ¶ Cum ſepius. Hec eſt conſtitutio eiuſdem cuius et due precedentes Et habet tria dicta. In primo recitat quendam abuſum. In ſecūdo ibi Moneātur. diſponit de remedio. In tertio ibi Et ſi prelatos. adijcit penam contrafacientibus. Diuiſio.

b ¶ Alijs. ſ. placitis.

c ¶ Exceſſibus. talibus quorū correctio pertinet ad eccleſiam.

d ¶ Moneantur. ſecūda pars. et ſup. p platos et iudices p̄dictos ſi ſic ſuggerẽtes ſint ipſorum ſubditi. Alioquin ꝑ prelatos quibus ſubſũt ad requiſitionem prelatorũ cõtra quos fit talis ſuggeſtio.

e ¶ Cũ ſi. Tertia pars.
f ¶ Propter hoc. i. occaſione talis delationis.
g ¶ Excõicati. ſ. ipſo factõ vt ſequitur.
h ¶ Nũcient. per ſuperiores ſuos qbus ſubſunt.
i ¶ Eccleſiaſtice libertatis. que inter cetera conſiſtit i libero exercitio iuriſdictõis eccliaſtice. ſ. e. c. Cũ malũ. §. primo quidẽ.
k ¶ Expenſis. que differũt a dãnis ſm ea que leguntur ꝛ no. e. de iniurijs c. in noſtra. vbi de h ꝑ doctores.
l ¶ Iniurijs. que quõ differunt a dãnis legitur. ff. de iniur. l. j. ff. de dãno infec. l. iij.
m ¶ Iudicibus. ſic vexatis.
n ¶ Partib⁹. quarũ cauſe eã occaſione ꝓtelantur.
o Cum malũ. Hec ẽ ꝯſtõ Io. pecham ꝛ recitat. xj. caſus in quibus incurrit ſnia excõicatiõis ipſo facto. Partes de ſe patent.
p ¶ Prouincie. ſup. Cantuarieñ.
q ¶ Sacerdotibus. ſup. parrochialibus ꝛ curam animaꝝ hñtibus vt. ſ. ps.
r ¶ Immediate. et ſic in prima dñica hoc fiet.
ſ ¶ Ruralis capituli. Cõtra hoc opponit. ſ. e. c. ſi. Solutio. hoc qḋ dr̃ hic locũ hꝫ ſolũmodo in articulis de quibus hic fit mẽtio. ſed illud. c. locum hꝫ gñaliter in his ꝛ in oĩbus alijs.
t ¶ Exponãt. nõ excõicãdo ſed declarando oẽs tales ipſo facto fore excommunicatos.
v ¶ Aperte. i. palã ꝛ itelligibiliter.
x ¶ Sibi cõmiſſo. ex hac lr̃a appꝫ ꝙ loquitur de curatis.
y ¶ Que ſequuntur. ꝛ ſic hec ꝯſtõ arctat ſolum ad expeditionẽ articuloꝝ hic enumeratoꝝ.
z ¶ Primo quidẽ. hunc primũ articulũ expediui ſ. e. c. j. §. j.
a ¶ Oxoñ. cõcilij. ſ. e. c. j.
b ¶ Ex quo. ſ. ſtatuto ſiue articulo.
c ¶ Intelligimus. ꝛ ſic h

et delatione deſiſtant. Et ſi[e] prelatos ꝛ iudices eccleſiaſticos ſic delatos dãnificari ſeu vexari ꝓpter hoc[f] ꝑ ſecularem ꝑtãtem cõtigerit: hmõi ſuggeſtores ꝛ delatores excõicati[g] publice nũcient[h] tãꝗ ipugnatores eccleſiaſtice[i] libertatis donec de expẽſis[k] dãnis ꝛ iniurijs[l] tam iudicib⁹[m] ꝗ ꝑtib⁹[n] rõne hmõi ſuggeſtiõis illatis ſatiſfecerit cõpetenter.

Iohannes peccham.

¶ Cãtuarieñ. ꝓuicie ſacerdotes oĩ dñico ſeq̃nte imediate celebratõem ruralis capituli exponant populo excõicatiõis ſentẽtias hac ꝯſtõne contentas.

Cum malum[o] et infra. Precipim⁹ ꝓuincie[p] ſacerdotib⁹[q] vniuerſis vt i omi dñica ſeq̃nte imediate[r] poſt celebratõꝫ ruralis[ſ] capituli exponãt[t] apte[v] populo ſibi cõmiſſo[x] excõicatiõis ſnias q̃ ſequũt[y]. Primo[z] q̃dem excõicant auctoritate Oxoñ.[a] cõcilij a ſctẽ memorie Stephano archiepõ Cantuarieñ. celebrati oẽs q̃ malicioſe eccleſias ſuo iure priuare preſumũt aut ꝑ maliciã aut ꝯ iuſticiã libertates earũ infringere aut ꝑturbare ꝯtendũt. Ex quo[b] itelligim⁹[c] excõicationis vinculo ſubiacere oẽs illos q̃ lr̃as[d] ipetrant a quacũqꝫ curia laicali ad ipediendũ ꝓceſſũ eccleſiaſticoꝝ iudicũ in cauſis q̃ ꝑ ſacros canones ad forũ eccliaſticũ ꝑtinere[e] noſcũtur. Item ſecũdo[f] oẽs illi q̃ pacẽ ꝛ trãquillitatẽ dñi regis ꝛ regni iiurioſe ꝑturbant ſeu ꝑturbare ꝑſumunt ꝛ q̃ iura dñi regis iiuſte detinere cõtendunt ex quo[g] itelligim⁹ excõicatos nõ ſolũ guerrarũ ſuſcitãtes errorẽ: verũetiã latrones publicos oẽs pariter ꝛ ꝑdones ac quoſcũqꝫ regni iuſticiã temere impugnãtes[h]. Item tertio excõicant[i] vniuerſi q̃ ſcienter falſum ꝑhibẽt teſtimoniũ vel ꝑhiberi ꝓcurãt vel qui tales teſtes ſciẽter ꝓduxerint ad ipediẽdũ iuſtũ matrimoniũ vel ad exheredationẽ alicuius hoĩs ꝓcurãdã. Itez quarto excõicant oẽs aduocati q̃ malicioſe ꝑ quaſcũqꝫ exceptiões verũ matrimoniũ ipediũt ne effectũ debitũ ſortiat vel q̃buſcũqꝫ cauſis vt cõtra iuſticiã ꝓceſſus eccliẽ diuti⁹ ſuſpẽdant. Itẽ quĩto excõicant omnes illi q̃ grã lucri odii vel fauoris malicioſe alicui crimen iponũt vnde iſamatus ſit apud bonos ꝛ graues vt ſic ei purgatio indicat vel alio mõ grauet. ¶ Itẽ ſexto excõicant oẽs illi q̃ vacante eccleſia malicioſe opponũt vel opponi ꝓcurant q̃ſtionem de iure patronatus vt verũ patronũ a collatiõe illi⁹ eccleſie ſaltẽ ipediant illa vice. Itẽ ſeptimo excõicant oẽs illi q̃ malicioſe cõtẽnunt exeq̃ mãdatũ dñi regis de excõicatis capiẽdis vel q̃ eoꝝ ipediunt captionẽ vel ꝓcurant eoꝝũdem iiuſtã liberatiõem ꝯ decretũ eccliaſtice diſcipline. Itez octauo[k] excõicant in cõcilio bone memorie octoboni oẽs illi[l] q̃ pro impedimento pacis ſeu pro cõpoſitione litigãtiũ quicꝗ recipiunt donec ipm ſic receptũ reſtituerit donatori[m]. Item excõmunicantur[n] per eũdem[o] q̃ de domibus maneriis vel grãgiis aut locis archiepõꝝ aut aliarũ eccleſiaſticaꝝ ꝑſonarũ cõtra ipſorũ volũtatẽ ſeu cuſtodũ rerũ earũ dẽ aliq̃d auferũt aut cõſumunt aut iniurioſe tractãt qua ſnia ligant nec abſolui pñt donec de iniuriis ſatiſfecerint cõpetenter. Itẽ excõicant[p] ab eodẽ[q] quicũqꝫ abſtrahũt violẽter reos ad

ſit declaratio ſiue interꝑtatio illius ſtatuti inq̃tũ gñaliter loquitur.

d ¶ Lr̃as. etiã ꝑ ſolã ſuggeſtiõez ſine lr̃is dũ tñ iudicibus eccliaſticis ex h ꝑiudicetur. ſ. e. c. cũ ſepi⁹.
e ¶ Pertinere. de qbus legit ꝛ no. ſ. de penis. c. j. ꝛ ibi dixi ſup v. ſimilib⁹.
f ¶ Itẽ ſcdo. hũc ſecũduꝫ articulũ expoſui. ſ. c. j. §. Item omnes.
g ¶ Ex quo. ſ. ſtatuto ſiue articulo.
h ¶ Impugnãtes. iſte articulus latius eſt interꝑtatus. ſ. e. c. Superno dei munere.
i ¶ Itẽ excõicant. Terti⁹ articulus eſt. quẽ ꝛ alios ſequentes vſqꝫ ibi Item ſeptimo. expoſui. ſ. c. j.
k ¶ Item. viij. octoboni in ꝯſtõe eiuſdem q̃ incipit Cũ partes.
l ¶ Omnes illi. ſiue ſint iudices ſiue alij vt appꝫ ex iſtis verbis gñalibus oẽs illi. ſm q̃ nullus excipit. Nã qui omĩe dicit nichil excipit. xix. di. Si romanorũ. ff. de ſeruit. vrb. ꝑdi. l. ſi ſeruitus. ff. de dã. infec. l. dãni. §. emptoꝝ. cũ ſimilibus. Sed tñ dic ꝙ illa cõſtitutio Octoboni hꝫ itelligi tñ de iudicib⁹ ſicut pꝫ i exordio eiuſdẽ. Et hoc ſentit ibi Io. de athona in v. Si quis.
m ¶ Donatori. ſup. ꝛ tantũ diſtribuant inter pauperes vt dr̃ in dctã ꝯſtõe octoboni Cũ partes. vel dic veri⁹ ꝙ dicta ꝯſtõ ſolũ locũ hꝫ ꝯ nõ reſtituentem ꝛ nõ ꝯ nõ erogantez paupibus. Et hec ſnia ſatis colligitur ex eo qḋ dr̃ ibi in fi. donec ſic reſtituerit ꝛc. nõ aũt dicit donec ſic erogauerit paupibus. Vñ cũ dctã ꝯſtõ ſit penalis quo ad penã excõicationis nõ dꝫ extẽdi niſi q̃ ad caſuz expꝛeſſum. de pe. di. j. §. pene. de reg. iu. c. in penis. li. vj.
n ¶ Item excõicantur. ix. articulus.
o ¶ Per eũdem. octobonũ. ꝛ hec ꝯſtitutio d qua hic loquit eſt conſtitutio dicti octoboni ãtedicti q̃ icipit ad tutelaꝫ. de cui⁹ effectu aliqua dixi. ſ. de iudicijs. c. Item oẽs illi.
p ¶ Item excõicantur. x. articulus.
q ¶ Ab eodẽ. ſ. octobono ꝛ ſup. in ꝯſtõe ſua q̃ incipit Ad tutelam.

ecclesiaz' vel cimiterĩũ aut claustrũ fugientes: vel qui eis victũ necessariũ ꝓhibẽt exhiberi: vel q̇ res alienas in locis eisdẽ depositas violenter asportãt vel asportari faciũt vel qui asportationẽ talem factã noĩe suo vel a familiaribus suis ratã habuerint vl' qui ad hãc publice vel occulte cõsiliũ p̄buerint vel ꝯsensum. Itẽ excõicati' sunt ab oĩbus' archiep̄is ⁊ ep̄is anglie oĩs illi q̇ veniũt aut faciunt cõtra magnã' cartã dñi regis q̇ sñia ꝑ sedẽ ap̄licam pluries ẽ ꝯfirmata ⁊ approbata Iohãnes stratford.

¶ Oĩs pacis ecclesie aut regni malefactores: perturbatores: violatores: felones ⁊ eorũ manutentores: ꝯspiratores: periuri in assisis iurat' corã iusticiariis dñi regis scienter peierantes: falsarũ querelarũ assũptores manutentores aut fautores in singulis cathedralibus collegiatis ⁊ parochianis ecclesiis prima dñica quadragesime ⁊ i festo corporis xp̄i aliisq; solẽnitatib' nũcient' publice excõicati cũ intimatiõe absolutionis reseruate.

Superno' dei mũere informatus' illustris rex ãglorũ Edwardus' pacẽ ecclie' ⁊ regni' cupiẽs firmiter obseruari: nos' ⁊ ceteros coep̄os dicti regni' olim' lr̄is suis rogauit vt cõcy malefactores' ⁊ pacis scte' ecclesie atq; sue' ꝑturbatores et violatores: felones' necnõ felonũ manutentores' cõspiratores': falsos' iuratores in assisis' ⁊ iuratis' corã iusticiariis dñi regis deierãtes' sciẽter' falsarũ q̄relarũ assũptores: manutentores ⁊ fautores eorũ Per quos' ꝑturbatõez' pacis ⁊ violationẽ libertatis ac iuris' ecclesie atq; regni in ipso regno nõ ãbigit' ꝓcurari i singlis' diocesib' ecclesiastica ꝯpescerent cẽsura ip̄os' desiderãs' ꝓ suis grauib' in his excessib' maioris excõicatõis sñia inodari seu excõicatos publice nũciari. Vñ nos' pie mẽtis dicti regis inuitatiõe laudabili excitati audaciã hmõi ꝑfidorũ cõpescere cupiẽtes oẽs malefactores p̄dictos taliter' imposterũ' in nostra Cantuar' ꝓuicia delinquẽtes sciẽter p̄ntis auctoritate' cõcilii maioris excõicatõis sñiaz volum' ⁊ ꝓnũciam' icurrere ip̄o fc̄to. Quorũ' absolutionẽ locorũ ordinariis' seu sedib' eccliarũ cathedraliũ vacantib' his qui iurisditionem episcopalem exercebunt' ibidem preterq̃ in mortis' articlo

r ¶ Ad ecclesiam fugiẽtes. de materia ista tractaui. s̄. de imu. ec. c. i.

s ¶ Item excommunicati. xi. articulus.

t ¶ Omnibus ep̄is anglie. q̇ sunt in nũero. xx. ⁊ vnus. In ꝓuincia vicz Cantuar. xviii. cũ archiep̄atu Cantuar. In ꝓuincia Ebor. tres cum ep̄atu Ebor. de quorum numero fuit Bonifacius archiep̄i regnãte tũc in ãglia Henrico tertio vicz anno dñi M.CC.liii. Idib' maii in aula westmon. xv. ep̄i legunt sñiam de qua hic fit mẽtio fulminasse. ⁊ sic q̄d dicit h̄ oĩb' nõ sumit vniuersalr̄: sz ds intelligi d' oĩb' ad tũc interessentib'. Sicut al's solet dici oĩs sic dicit h̄ c oĩs de tali materia tractãtes vel q̇ interfuerũt. vt. l. iter oĩs. ff. q̇ satisda. cog. ⁊ l. sciaz. §. q̇ cũ alit. ff. ad. l. aq̄l. ⁊ l. i. §. pen. ff. de vsufruc. accre. ⁊. C. sine cens. vel reli. l. ii. ibi Omnis hõ timet. Et h̄ verũ q̄n h̄ signũ vniuersale oĩs vel oẽs apponit his q̄ fuerint vel p̄sentis tp̄is vt no. Barth. de no. ope. nũ. l. i. §. nũciatio.

v ¶ Magnã cartã. cuius capitula sũt. xxxvii. vt in eadẽ plenius apparet ⁊ recitantur in pupilla oculi parte quinta. c. xxii.

Diuisio.

a ¶ Superno dei munere. Hec est ꝯstitutio Io. Stratford. ⁊ hz quattuor dicta. In primo ponit regis requisitio. In secundo ibi Vñ nos. ponit ad regis requisitiõez maioris excõicationis sñie ꝓlatio. In tertio ibi Quorũ ⁊c. reseruat excõicatorũ hmõi absolutio. In. iiii. ibi Ceterum. mandat vt dicte sñie fiat frequens publicatio.

b ¶ Informatus. al's inspiratus.

c ¶ Edwardus. post cõquestũ tertius.

d ¶ Ecclesie anglicane.

e ¶ Regni anglie.

f ¶ Nos. Iohãnem stratford archiep̄m.

g ¶ Dicti regni. non solũ prouincie Cantuariẽ. sed etiam Ebor.

h ¶ Malefactores. eos s. qui sequũtur.

i ¶ Sancte ecclesie. quam perturbant heretici ⁊ lollardi.

k ¶ Sue. s. regis et regni.

l ¶ Felones. hi sũt malefactores q̇ cõmittũt q̄bus debet pena mortis

m ¶ Manutentores. Tales nãq; tanq̃ ꝯsentientes pari pena puniẽdi sunt s̄m ea q̄ leguntur ⁊ no. e. t. de offi. del. c. i. vbi de hoc.

Cõiuratio ⁊ ꝯspiratio differunt.

n ¶ Cõspiratores. cõspirare est pluriũ sil' in aliq̄d siue bonũ siue malũ cõcordare vel pacisci. Et differt cõspiratio a cõiuratiõe. q: cõiuratio dr̄ q̄n fit cũ iuramẽto. sz cõspiratio q̄n fit sine iuramẽto s̄m q̄ no. Arch. de v. b. sig. c. ii. §. punitiões. li. vi. Et cõiter loq̄ndo ꝯspiratio sonat i malũ ⁊ est illicita. Aliq̄ tñ sumit in bona significatiõe vt plenius no. p Arch. in loco ꝑall. Et hic sumit eo mõ quo sonat i malũ ⁊ illicitũ. ⁊ p̄nt dici ꝯspiratores hi q̇ maliciose cõuenerũt in vnũ vt aliquẽ indictent i casu q̇ nõ ẽ culpabil' nec reus. ⁊ tales vt hic p3 sũt ip̄o facto excõicati ⁊ repellendi a testimonio ⁊ ab aliis actis iudicialib' vt no. e. t. de iudi. c. exhibita. §. ꝯspiratoz. p Ber. q. i. si q̇ clericorũ. p Io. ⁊ Arch. de scisma. c. i. p Inno. de symo. p tuas. de re iudi. cũ. H. ⁊ a. et sic ꝓhibet cõspiratio nisi fiat ad bonũ finem vt no. Inno. in. d. c. i. ⁊ nõ. ff. de capt. l. nõ dubito. p Barth.

o ¶ Falsos iuratores. i. iuratos falsum dicentes de quib' legit ⁊ notat de cri. fal. c. i.

p ¶ In assisis. i. iudiciis possessoriis.

q ¶ Et iuratis. s. inquisitionib' in q̄b' duodena ẽ iurata.

r ¶ Deierãtes. i. ꝯ sua iuramẽta falsum dicẽtes.

s ¶ Sciẽter. vñ ignorans se falsũ dicere non incurrit hanc penam.

t ¶ Per quos. s. oĩes supradictos.

v ¶ Perturbatõez pacis. ⁊ sic in h̄ loco ãpliat interpretatio de qua habet. s̄. e. cũ malũ. §. Item si.

x ¶ Iuris ecclie. s. i casib' illis q̇ ecclesiam ꝯcernũt ⁊ ipsius libertatem.

y ¶ Nõ ãbigit. i. nõ dubitat.

z ¶ Singulis dioc. sup. dicti regni.

a ¶ Ipsos. s. malefactores supradictos.

b ¶ Desiderãs. ad ꝓceptũ nãq; regis vel iudicis secularis nõ dz iudex ecclesiasticus subditos excõicare.

c ¶ Unde nos. scđs pa.

d ¶ Talit. sicut. s̄. dictũ ẽ.

e ¶ Imposterũ. ⁊ sic respicit futura ⁊ nõ p̄terita.

f ¶ Cantuariẽ. ꝓuincie. ⁊ sic quo ad subditos ꝓuincie Ebor. nõ hz locũ: licz s̄. dixerit q̄ rex scripsit oĩbus ep̄is regni.

g ¶ Aucte concilii. et sic hec sñia ꝓfert p̄uiã statuti. vñ hic põt ꝯsiderare futura. q̄d dic vt legit ⁊ nõ. e. ti. c. romana. §. caueant li. vi. ⁊ ibi p Card. i. §. porro. h. sñie.

h ¶ Quorũ. tertia pars.

i ¶ Ordinariis. i. ep̄is sede plena.

k ¶ Exercebũt. vt sũt custodes sp̄ualitatis deputati p archiep̄m Cãtua.

l ¶ Mortis articulo. hic nõ q̄ i mortis articlo dr̄ esse aliq̄s ꝯstitut' nõ solũ q̄n ẽ in piclo ex sui infirmitate ꝓueniẽte: sz etiã si hostẽ timeat capitalem vel etiam si sit obsess' ab inimicis vel si resideat i loco i q̄ machine frequẽt iactũt ⁊ baliste. vel si sit nauigatur' lõgo ⁊ picloso nauigio. vel si sit p loca piclosa ⁊ insidiosa i q̄b' sũt euidẽtia picla trãsitur'. ff. d̄ dona. cã mor. l. iii. ⁊ sequẽt. sz Inno. ⁊ Hosti. e. t. c. q̄d de his. Cauere tñ dz absoluẽs ne nimiũ laxet habenas i h̄ casu: al's sub h̄ p̄textu oẽs posset absolui ⁊ sic eluderet edictũ ꝯ id q̄d legit e. t. de ali. iudi. mu. cã fac. c. i. ⁊ daret via figmẽti ꝯ id q̄d legit ⁊ no. de diuor. c. q̄to. sz Hosti. d. c. q̄d d̄ his. ⁊ his adde q̄ no. p Ber. d̄ of. ord. c. pastoral. glo. q̇ casu. sz plenius ibi p Host. ⁊ Io. an. q̇ ibidẽ no. q̄ mulier ꝓgnãs cũ appropinquat ꝑtui excõicata ea sñia cui' absolutio ptinet ad papã nõ pt absolui ab ordiario: ⁊ h̄ verũ sz cũ si mulier tal' fuerit corpulenta ⁊ mltos habuerit filios ⁊ facile pepitnã tal' absolui nõ dz nisi ali' casus imineat. Si tñ al's nõ peperit ⁊ multũ timet partũ q: forte debilis est bene põt absolui maxime q: si euaserit reincidet in eãdem sñiam nisi satisfecerit ad mãdatũ pape. q̄d dic vt. s. e. ti. c. eo. li. vi.

reſeruamus[m]. Ceterum[n] vt hmōi delinquētiū facinora eo āplius euitēt quo ipi delinquētes excōicati ſolēnius fuerit nūciati: hoc ꝓuinciali cōcilio approbāte ꝓcipimus[o] q oēs ⁊ ſinguli malefactores predicti i ſingulis cathedralibus collegiatis ⁊ ꝓchialib⁹ eccleſiis nr̄e cātuar. ꝓuīcie ātedicte prima[p] dñica quadrageſime ac i feſto corporis xp̄i aliiſq duob⁹[q] dieb⁹ feſtiuis et ſolēnib⁹ āuatim[r] excōicati publice nuncientur in genere[s] cum intimatione reſeruationis[t] abſolutionis predicte.

Iohannes peccham.

¶ Maiores excōicatōnes quattuor dñicis hic annotatis promulgentur.

[a] Precipimus q ſententie maioris excōicationis ꝓmulgētur[b] in eccleſiis[c] quater[d] in āno videlicet die dñica ꝓxima poſt feſtū ſancti[e] Michaelis et die dñica i medio xl. Et in feſto ſācte trinitatis ⁊ i die dñica ꝓxima poſt feſtū ſcti Petri ad vincula cādelis[f] accēſis ⁊ pulſatis cāpanis cū cruce ⁊ aliis ſolennitatibus prout decet.

¶ De verbor̄ ſignificatōe

Iohannes ſtratford.

¶ Silua cedua cenſeatur q̄cūq inciſa repullulat: de ea autem vt de feno et frugibus decima perſoluatur

Quāuis[g] ex ſoluētibus et infra. Hmōi declaram⁹ ꝓuiſione cōcilii ſiluā ceduā illā fore q̄ cuiuſcūq ex gn̄is arborū in hoc habet vt cedat ⁊ que etiā ſucciſa rurſus ex ſtipitibus aut radicib⁹ renaſcat ac ex ea decimā vtpote realē ⁊ ꝓdialē baptiſmalibus ſeu matricibus eccleſiis ꝑſoluēdā nec nō ſiluarū poſſeſſores huiuſmodi ad ꝑſtationē decimarū ipſor̄ lignor̄ exciſorū in eis ſicut feni et bladorū oi cenſura eccliaſtica fore canonice cōpellendos.

m ¶ Reſeruamus. alios caſus habes notatos. ſ. de pe. ⁊ remiſ. c. preterea. §. fi. v. ſolis epiſcopis.

n ¶ Ceterū. quarta pars.

o ¶ Precipimus. ⁊ ſic cōtrafacientes peccant mortaliter. qđ dic vt dixi. ſ. de cōſtī. c. qr incōtinentie. v. precipimus.

p ¶ Prima dñica. Cōtra ſ. e. c. proxi. vbi mandat ſententias excōi. ꝓmulgari dñica media. xl. ⁊ alijs tꝑib⁹. Solutio. capi. ꝓximū loqtur indiſtincte de qbuſcūq excōicationū ſententijs ꝓmulgādis Sz iſtud. c. locū hꝫ in his ſolū q̄ hic exprimūtur ſicut alās pꝫ ⁊ dixi. ſ. e. c. cū malū. in prin.

q ¶ Duob⁹ dieb⁹. ad electionē ꝓmulgātis cū hic nō limitēt. debēt tū dies ipi lōge abinuicē diſtare vt ſic hec ꝓmulgatio fiat in q̄libet quarta anni ſemel. ar. ad hoc. ſ. e. c. pxi.

r ¶ Annuati. i. ſingulis annis. ⁊ ſic iſta cōſtitutio eſt perpetua.

s ¶ In gn̄e. i. abſq expreſſione noīm vel perſonarū.

t ¶ Reſeruatiōis. ſ. q abſolutio taliū eſt reſeruata epiſcopis.

a ¶ Precipimus. Iſta cōſtō ſumit ex cōcilio Io. pecchā apud Radyng. c. cū malū. in fi.

b ¶ Promulgent. i. manifeſtent ſiue pronūcient ⁊ ſupple in genere.

c ¶ In eccleſijs. non ḡ in mercatis vel alijs locis etiā publicis ex̄ eccliam Puto tñ q ſi ſermo fiat ad populū in cimiterio ſufficit vt ibi ꝓmulgent maxime vbi cimiteriū eſt cōtiguū eccl'ie. ar. ad h. e. ti. c. ſi ciuitas. li. vj. in fi.

d ¶ Quater. ſ. ſm limitatōes que ſequitur.

e ¶ Sancti michaelis. cui⁹ feſtū cōtingit penultimo die ſeptēbris

f ¶ Candelis accenſis. Hec forma ſumit ex. c. debent. xj. q. iij. Et ſub hac forma ſn̄ias excōicationū ꝓmulgari iō mandat vt maior auditorib⁹ incutiat timor. Et qr in hoc. c. ꝓcipit quater in anno excōicationis ſn̄ias ꝓmulgari ⁊ plures ſunt caſus in qbus ſn̄ia excōicationis incurrit ipſo facto Ne caſus hmōi ꝑ ignorantiā obliuioni tradant eſt ſciendū q ſm cōſtōes in hoc libro cōtentas in multis caſib⁹ incurrit excōicatio ipſo facto. Primo in caſu. c. qr incōtinentie. §. ſi q̄s aūt. ſ. de cōſtī. Secūdo in caſu. c. dierū inualeſcēs malicia. ſ. de ſo. cōpe. Tertio in caſu. c. vnicū. §. q ſi ſit. ſ. de ꝑcuſ. Quarto in caſu. c. cōtingit. §. qr vero. ſ. de ſo. cōpe. Quīto in caſu. §. illi aūt. e. c. ⁊ in caſib⁹ ibi ſequentibus. Sexto in caſu. c. vnicū. ſ. de ſeqſtra. poſſeſſ. Septimo in caſu. c. Cū ex eo. in fi. ſ. de cle. cōiug. Octauo in caſu. c. audiuimus. in fi. ſ. de ꝓben. Nono in caſu. c. Eſurientis auaricie. ſ. de cōceſ. ꝓben. Decimo in caſu. c. Cordis dolore. ſ. de dona. Item in caſibus. c. ſtatutū. ſ. de teſta. Itē in caſibus. c. qr quidā. ſ. de deci. Itē in caſibus. c. Erroris dānabilis. e. ti. Itē in caſu. c. imoderate. e. ti. Itē in caſu. c. pbri. in ꝓn. ſ. de cele. miſ. Itē in caſu. c. Effrenata. e. ti. Item in caſu. c. vt inuadentibus. ſ. de imu. ecc. Itē in caſu. c. Contingit. e. ti. Item in caſibus. c. accidit nouitate ꝑuerſa. e. ti. Item in caſibus. c. ſeculi principes. e. ti. Item in caſu. c. Quia diuinis. e. ti. Item in caſu. c. Humana cōcupiſcentia. ſ. de clandeſt. deſponſ. Item in caſu. c. vltimo. ſ. de magiſtris. Itē in caſu. c. j. §. ſi quis aūt. ſ. de heretic. Itē in caſu. c. itē qr. e. ti. Item in caſu. c. finaliter. §. ⁊ ſi aliquē. e. ti. ⁊ §. Et ſi ipſi. ⁊ §. q ſi ipſi. e. c. Item in caſu. c. Ad hec. in prin. ſ. de penis. ⁊ c. tn̄. e. ti. Item in caſibus enumeratis. ſ. e. c. j. ⁊ c. preterea ⁊ c. cū ſepius. ⁊ c. cū malū. ⁊ c. ſupno. qui caſus ſimul collecti ſunt numero. lx. ⁊ amplius. Hoſtien. ꝑter hos in ſumma. e. ti. in prin. §. quis poſſit. recitat. xxxj. caſus collectos ex decretis et decretalibus. Ioh. an. etiam in. c. cos. v. canonis. e. ti. li. vj. collegit de eodem. xxxij. caſus. Et idem Ioh. an. de cōſtitutionibus clemē. collegit quinquaginta caſus qui enumerant. e. ti. c. j. v. excōicationis ſententia. in de. Et ſic in toto ſunt caſus excōicationū ſn̄ie late. C. lxxij. ⁊ amplius preter caſus cōtentos in cōſtitutionibus Othonis et Octoboni quos nūeratos habes in libro qui vocat pupilla oculi ꝑte quinta. c. xxi.

g Quāuis ex ſoluētibus. Hoc capitulū ſumptū eſt ex cōſtōe Io. ſtratford que incipit quāuis. Et habetur. ſ. de deci. vbi tractaui ea que pertinēt ad materiā huius. c. ſub. §. Nos igitur. Et ꝓpterea hic non repeto. ¶ Sed opis huius finē ſperatū adueniente paſchalis feſtiuitatis die iubileo videlicet in vigilia penthecoſten Anno gratie. M. CCCC. triceſimo feliciter attingens gratias indeſinenter refero omniū largitori: cuius maieſtati preces fundo ſupplices ⁊ deuotas quatinus in militantis eccleſie iubileo ſic nos per peccatorum veniam et remiſſionis gratiam ſibi reddat acceptos: vt in triumphātis eccleſie iubileo ſpiritus ſancti gratia cooperante cum ipſo eternaliter letari gaudere et quieſcere mereamur Amen.

¶ Explicitū eſt opus magiſtri wilhelmi lyndewode ſuper cōſtitutiones prouinciales Anglie ſumma diligentia ⁊ accuratione magiſtri Andree Bocard cū annotationibus et caſtigationibus debitis. cūq ſummarijs ſuis locis ꝓpoſitis In indyta pariſiana academia. Anno ſalutis noſtre Milleſimo quingenteſimoprimo. Maij vero die. xxviij.

7 AU 35

Moribus ingenuis:doctrina:opibuſqꝫ potentes
Anglorum proceres:cleri:patreſqꝫ britanni:
Qui ſanam colitis doctrinam:iis moribus equam:
Eccũ,quod totiens petiſtis nobile dogma
Veſtibus attalicis redimitum:omniqꝫ redemptum
A vicio:et nullis per cuncta notabile mendis
Exit:vt era ſuis referat condigna patronis.

BRITISH MUSEUM

[illegible]

[illegible] - 1 1 6

Iodocus Badius Aſcenſius: Studioſiſſimo ⁊ probiſſimo maioris Britannie ſeu eccleſie Anglicane clero Salutem.

LEgimus atq; relegimus hiſce diebus: cetus celeberrime/ cōſtitutōes quas q̄ prouincie veſtre peculiares ſunt prouīciales vocatis: a dño Guilhelmo Lindewode tum docte tum dilucide explanatas: captiq; ſum⁹ mirum ī modum ⁊ doctrine integritate atq; cū ſanctorū patrū decretis ꝯformitate: ⁊ morū veſtrorū venuſtate: admirātes videlicet magne ſecundū deum parētis (quā priſci naturā vocabāt) ꝓlagā in ſciungēdis terris ſolertiā: qua penitus toto diuiſit ab orbe britānos: perinde acſi egregios ⁊ nō vulgares viros illic iam tū a primordio rerū orituros ꝓſagierit: qđ et prīcipes poetaꝝ homerū dico ⁊ maronē: obſeruaſſe cōſtat. Nā: vt homeri teſtioniū ꝓpter characterū penuriā omittā: maronis illud ī promptu eſt: relliqas danaū atq; imitis achilli. Siquidē antehac oīm ore laudatā audiuimus et ſoli vr̄i fecūditatē/ qua vel laudib⁹ italie certet: ⁊ virorū etiā in bellicis rebus ꝓſtantiā: qua mortalibus fere excelluiſſe in cōceſſo eſt. Enimuero vix tandē vltimi mortaliū (neq; id quidē multo tpe) maiores veſtri romanis audiētes erāt: ſepe aūt a qbus illi victi erāt/ et tum: ⁊ poſtea vicerūt. Neq; vero minus diuina ī excogitādis ſciētijs ingenia demirati ſum⁹. Iſtinc ſiquidē excellēs illis monachoꝝ decus/ ⁊ Parrhiſień. gymnaſiū: vt magni atteſtātur viri/ author ⁊ prīceps Venerabilis Beda cū ſuis proceſſit. Iſtinc ⁊ dialecticoꝝ argutiorū quos noīalis appellitant/ inceptor īgenioſiſſim⁹ Guilhelmus ockam ad parrhiſios venit. Sȝ qđ paucos enumero cū ſexcēti agminatim occurrāt? Verū nūc quoq; anglicane eccleſie totiuſq; cleri in morū honeſtate inſtitutorūq; pulchritudine ſpecimen ex hoc vno codice luce clari⁹ ꝓſpeximus: ratiq; ſumus qbus multo antehac anglicos vult⁹ ſumma addixit authoritas: etiā anglicos ineſſe aīos. Quocirca q2 pro veteri more theſauro recōdito: ſiquādo cōſpicari ꝑmittit nōnichil pro cōſpicātiū modulo adijciēdū eſt: volum⁹ ⁊ nos/ tametſi carū rerū pauperrimi/ quippiā opis noſtre adiectū: adiecimuſq; alphabeticū de rubricis oībus indicem: ne videlicet q2 in maiori indice ſeu tabula ꝑ eas annotatio ſit/ lōgus ſit indagantib⁹ labor. Adiecimuſq; quotiēs opus viſum eſt epitomata ſeu ſummaria. Acceſſit pretera exactiſſima Magiſtri Andree Bocard impſſoris in expungendis enumeris ferme vitijs. In annotandis notatu dignis. In litterarū ſupiorū diſtictionib⁹. In nitidiſſimis characteribus. In terſiſſima impreſſione. In titulis in fronte ponēdis. In chartis ſeu folijs numero diſtinguēdis In rubro diſcernēdo. Inq; alijs multis diligentia. Quāobrē optimoꝝ bibliopolarū veſtrorū/ qui hoc opus ſuo impēdio: ſuaq; ſollicitudine ad archetypum. i. primariū exemplar corrigēdū curauerūt: noſtroq; nomine/ venerāda litterarū columina vos ſupplices rogam⁹: vt memores gratiq; hos tātos conatus in partē accipiatis bonā. Hec ſunt q̄ nr̄o liceat vos ore ꝓcari. Valete Ex officina noſtra parrhiſień. ad idus mayas anni huius Milleſimi quingenteſimiprimi.

Tabula rubricarum Alphabetica.

A
Appellationibus. Folio.lxiij.
De Accuſatiōib⁹/ inquiſitionib⁹/ ⁊ denūciationibus. fol.cij.
Apoſtatis. fol.clxv.
B
De Baptiſmo et ei⁹ effectu. fol.cxxxi.
C
Conſtitutionibus. Fol.vij.
Conſuetudine. fol.x.
Clericis peregrinis. fol.xxvij.
Cohitatōe clericoꝝ ⁊ mulieꝝ. lxviij.
Clericis coniugatis. fol.lxx.
Clericis nō reſidētibus fol.lxxij.
De Conceſſione prebende fol.lxxviij.
Cenſib⁹ ⁊ ꝓcurationib⁹ fol.cxx.
Celebratione miſſaꝝ. fol.cxxiij.
Cuſtodia euhariſtie criſmatꝭ et olei ſancti. fol.cxxxv
Clerico venatore fol.clxvij.
Clandeſtina deſpōſatōe. fol.cxlviij.
D
Donationibus. Fol.lxxxviij.
De Decimis et oblationibus. fol.cj.
Deſponſatione impuberū. fol.cxlviij
E
Eccleſijs edificādis. fol.cxxxvij.
De Eo q̄ furtiue ordīes recepit. fol.clxvij.
Exceſſibus prelatorū. fol.clxviij.
F
Filijs pbroꝝ. Fol.xxvj.
De Foro competenti. fol.lij.
Ferijs. fol.lv.
De Furtis. fol.clxvij.
H
Hereticis et ſciſmaticis. Fol.clvj.
De His q̄ filios occiderūt. fol.clxvj.
Homicidio. fol.clxvj.
I
Iudicijs. Fol.xliiij.
Iureiurando Fol.lix.
De Inſtitutōib⁹ ⁊ ꝯmēdis. fol.lxxv.
Iure patronatus. fol.cxvij.
Immunitate eccliaꝝ. fol.cxxxix.
L
De Locato ⁊ ꝯducto. Fol.lxxxiij.
M
De Maioritate ⁊ obediētia. Fol.xxxviij
Magis ⁊ ꝑtāte docēdi fol.ciiij.
N
Ne clerici vl' monachi ſclarib⁹ negocijs ſe immiſceant. Fol.cxlvj.
Ne prelati vices ſuas ſub ānuo cēſu cōcedant. fol.ciiij.
O
Officio archidiaconi Fol.xxviij.
De Officio archipreſbyteri. fol.xxx.
Officio vicarij. fol.xxxv.
Officio iudicis ordinarij. xxxvij.
P
Poſtulando. Fol.xlj
Procuratoribus. fol.xliij.
De Preſumptionibus. fol.lix.
Prebendis lxxiiij.
Pignoribus. lxxxviij.
Peculio clericoꝝ fol.xc.
Parrochijs ⁊ alienis pro. fol.cj.
Priuilegijs. fol.clxix.
De Purgatione canonica. fol.clxix.
Penis. fol.clxx.
Penitētijs ⁊ remiſſionib⁹ fol.clxxvj.
R
Reb⁹ eccliē nō alienādis. Fol.lxxxj.
De Regularibus ⁊ tranſeuntibus ad religionem. fol.cx.
Religioſis domibus. fol.cxvj.
Reliquijs ⁊ veneratōe ſctōꝝ. cxxxv.
S
Sūma trinitate ⁊ fide catholica. Fo.ij.
Scrutinio ī ordīe faciēdo. fol.xix.
Sacra vnctione. fol.xix.
Sacramētis iterandis. fol.xxiij.
Sequeſtratione poſſeſſionis et fructuum. fol.lvij.
De Sepulturis. C.
Statu regularium. fol.cxj.
Sponſalib⁹ ⁊ matrimonio fol.cxlvij.
Symonia fol.clj.
Sententia excōicationis/ ſuſpenſionis et interdicti. fol.clxxxvj
T
Tēporibus ordinādoꝝ. Fol.xvj.
De Treuga et pace fol.xxxix.
Tranſactionibus. fol.xl.
Teſtamentis. fol.xcj.
V
Vita ⁊ honeſtate clericoꝝ. Fol.lxiiij.
De Voto ⁊ voti redēptiōe. fol.cxj.
Verboꝝ ſignificatione. fol.cxcij.

Tabule indices: ſeu repertoria in conſtitutionibus prouincialibus Anglicane eccleſie: earūq; aureis explanatiōibus notatu digniſſimoꝝ.

¶ Tabula alphabetica annotatu dignissimoꝝ.

A Hec monosyllaba A quãqꝫ stat inclusiue quãqꝫ exclusiue. de cõsue. c. nullus. ꝟ. a quo die.

¶ Abbas quare dicitur ⁊ q̃s de tẽpo. or. c. cum quanta. ꝟ. abbas.

¶ Abbas cũ conuetu facit statutũ iuramento firmatũ ꝙ singuli monachi habeant certã pecuniã pro vestibus. Nũquid abbas possit illud statutuꝫ reuocare. de statu regu. c. quia nonnunq̃ ver. denarij tribuantur.

¶ Abbas quõ singulis annis mutabit suos capellanos eo. ti. c. vt secundum in textu.

¶ Abbas an cũ hospitũ superueniẽtiũ possit cõcedere carnes. e. ti. c. oĩꝫ. ꝟ. viderit expedire

¶ Abbas in q̃buscasibus non põt dispensare cum monacho eo. c. ver. dispensare.

¶ Abiurare regnũ nõ tenetur clericus fugiens ad ecclesiã. de imu. ecc. c. i. ꝟ. abiuratiõeꝫ

¶ Abiurans regnũ gaudebit imunitate dũ est ĩ via publica nec dꝫ violẽter extrahi et q̃d si voluntarie exeat nõ. e. c. ver. exhentes. Et q̃d si via publica rupta sit vl' aq̃s opta an aliunde trãsiens gaudebit imunitate ibi nota.

¶ Abiurationis regni consuetudo etiam in laico an sit dicenda rationabilis. eo. ti. c. sciatis. ver. non compellitur.

¶ Abiurare heresim recusãs q̃ est suspect⁹ de heresi est dãnandus vt hereticus. de hereticis. c. i. § ꝗ si hmõi ver. abiurauerit.

¶ Abiuratiõis huiusmodi forma qualis erit eo. § ꝟ. in forma ecclesie.

¶ Abiurãs vnã spẽm heres' postea incidẽs in aliã an cẽsebit relapsus. e. ti. c. ij. ꝟ. simplr.

¶ Absens ĩ cuius ꝑsonã dirigitur effect⁹ pacti vel promissionis an ex tali cõtractu obligetur. de cele. mis. c. sacerdotes versi. nullus insuper ver. socios sacerdotes ad fi. glo.

¶ Absens in cã heresis põt cõdẽnari. de hereticis. c. finaliter. § ad hec. ꝟ absentem.

¶ Absolutio an sit necessaria q̃n cẽsura fert cõtra aliquẽ donec satisfecerit satisfactiõe facta. de so. cõpe. c. i. § q: vero. ver. satisfecerit.

¶ Absolutio an erit vna vel plures quando plures incurritur pena. de vi. ⁊ ho. cle. c. quãuis. ver. quotienscunqꝫ.

¶ Absolutio suspensi reseruatur ep̃o. eo. ti. c. exterior. §. Si qui autem ver. reseruamus. et quid operatur talis reseruatio ibi nota.

¶ Absolutio a pena statuti prouincialis ad quem spectat nota. e. glo.

¶ Absolutio ĩ mortis articulo ꝑ quẽ fieri ꝑt. de dona. c. vnico. § donãtes. ꝟ. absolutioneꝫ Et ibi nota an possit ꝑtinere ad nõ sac̃dotẽ.

¶ Absolutio ad cautelam an habeat locum in sententia iuris. nota. e. glosa.

¶ Absolutio a sñia excõ. late a iure an possit fieri nulla satisfactione premissa. nota. e. glo. ver. sed nũquid. Et ibi subseq̃uẽter nota an ad talem absolutionem fiendam opus sit vocatione eorum quorum interest.

¶ Absolutio a sñia excõĩ. an possit fieri post mortem et per quem. e. glo. ꝓpe finem.

¶ Absolutio a sententia excõ. in mortis articulo quomodo fiet. e. glo. in fine

¶ Absoluere subditũ suffraganei a sñia lata a canone an possit archiep̃s vel ei⁹ officialis marie q̃n absolutio ẽ reseruata ep̃o. de cele. mis. c. Effrenata. ij. ꝟ. diocesanũ loci. de imu. eccl'. c. accidit. § nos igitur. ver. reseruamus.

¶ Absolutionem a sententia excõ. an precedere debet satisfactio. e. ti. c. seculi ꝑ̃cipes. § sed contingit ver. nec possunt.

¶ Absolutio quibus casib⁹ reseruatur ep̃o ĩ foro cõscie. de pe. ⁊ re. c. in cõfessione. § Sunt aũt ver. homicidia ⁊ glosis sequentibus.

¶ Absolutio in quib⁹ casibus reseruatur soli pape. e. c. § Sunt aũt. ij. ver. solus papa

¶ Absoluere non põt in foro cõsciẽtie is qui nõ habet curam anime eius cuius confessionem audit. e. ti. c. Cum sepe. ver. nullam.

¶ Absolutio sacerdotis in foro pñiali quid operetur. e. ti. c. sacramentũ. ꝟ. caret fructu.

¶ Absolutio an req̃rat manus ĩpositiõneꝫ. e. ti. c. sacrm̃. § oĩb⁹. ꝟ. absolutiõis signaculum

¶ Absoluere a sñia excõ. late a canone quis poterit. nota. e. §. verbo non tenere

¶ Absolutio delinquẽtiũ solis ep̃is reseruatur per has cõstitutiões ĩ multis casibus notatis in. c. preterea. e. ti. ver. solis ep̃is

¶ Sacerdotes an in foro penitentie possint sine licẽtia supioris se adinuicem mutuo absoluere. e. ti. c. licet. § Ex hoc. ꝟ. confiter

¶ Absolutio ab excõĩ. in mortis articulo dꝫ moderari cuꝫ cautela. de sen. excõ. c. sugno. ꝟ. mortis articulo. Et ibi nota an mlier ꝑgnãs possit absolui tanq̃ posita ĩ mortis articulo.

¶ Accidia quid est. de offi. archip̃sb. c. ignorãtia. § septem vero vers. accidia in textu et in glo. ver. boni sp̃ualis. Et ibi nota quando tedium boni spiritualis est accidia ⁊ q̃n non

¶ Accidie multe sunt species. e. ꝟꝟ. ver. filia

¶ Acceptãtia si cõcedat executorib⁹ nõ audito pleno cõpoto q̃d ꝓdest. de testa. c. adeo. §. in ip̃a. ꝟ. acceptantiaꝝ. Et nunq̃d ꝑ acquietãtiã generalẽ videatur remitti dol⁹. ibi nota.

¶ Actus legitimi q̃ sũt ⁊ a quib⁹ est exclusus q̃ excluditur ab actib⁹ legitimis. de ꝓcura. c. exhorrẽda. § ꝓcurator aũt. ꝟ. actu legitimo

¶ Administratiõis cõmissio ĩ bonis defuncti an sit necessaria. de testa. c. Itẽ q: locoꝝ ver. administratõis. Ut executor administret bona defuncti q̃ req̃runtur. e. ti. c. statutũ. §. Inhibem⁹. ꝟ. priuus. Et ibi nota quõ administrãs sua ꝓp̃a auctoritate tenet' rñdere creditorib⁹ Et q̃d si administret nõ ꝯfecto iuẽtario ibi nõ.

¶ Administratio bonoꝝ defuncti infra q̃d tempus debet compleri. de testa. c. adeo. § i ipsa ver. fideliter in fi.

¶ Administratiõis verbũ quid ĩportet. Et qui dicuntur habere administrationes ĩ monasteriis. de statu regu. c. j. ꝟ. administratio

¶ Adoratio ymaginũ quomodo ꝑt licite fieri ⁊ an christi humanitas sit adoranda cultu latrie. de eccl'. edi. c. ij. ꝟ. ymagines. Et quid de ymagine xp̃i ibi nota.

¶ Adulatio reprobatur de penitentiis. c. sacramentum. ver. sub cubitis.

¶ Adulteriũ quid ẽ. de offi. archip̃sb. c. j. § tertium mandatum ver. adulterium.

¶ Adulteriũ an sit peccatũ grauius fornicatiõe. de purg. cano. c. Item licet. ꝟ. adulterio

¶ Aduocatus ĩ cã sanguinis quõ est irregularis. de tẽpo. ord. c. in ꝑmis. ꝟ. cã sanguinis

¶ Aduocati mali multa mala agunt. de postulan. c. j. ꝟ. aduocatos.

¶ Aduocatus quis est. Et an procurator sit aduocatus ⁊ que requirũtur in aduocato. e. c. ver. aduocatus.

¶ Aduocatus stans contra sentẽtiam latã pro matrimonio priuatus est aduocatiõe eo ipso per annum. e. c. in textu.

¶ Aduocatus suspensus ab aduocatiõe ad tempus an possit interim consilium prebere vel amici negocia promouere extraiudicialiter. e. c. ver. priuatus exstat in fi.

¶ Aduocato quãtũ tempus studẽdi sufficit anteq̃ admittatur eo. ti. c. veloces in textu ⁊ ĩ glo. ⁊ ĩ qua facultate studere dꝫ nota ibidẽ.

¶ Aduocati iuramẽtũ quale erit. e. c. glo. vi.

¶ Aduocati officiũ quale est. de ꝓcura. c. exhorrenda. § quicũqꝫ. ꝟ. aduocatus.

¶ Aduocatus ecclesie q̃s dicitur. de foro cõpeten. c. circunspecte ver. aduocatus.

¶ Affines qui sũt. de statu regu. c. sanctimoniales ver. affines.

¶ Agnus quis eẽ dicitur. de decimis. c. q̃m ꝓpter. ꝟ. de agnis. et ibi ⁊ in glosis sequentibus nota qualiter fiet agnorũ decimatio.

¶ Agricultura quõ põt vel nõ ꝑt fieri dieb⁹ festiuis. de ferijs. c. i. ꝟ. agriculturam.

¶ Alienatio rei priuate facta per infirmũ de aialibus suis ex quibus ĩ casu mortis eiusdẽ debetur mortuariũ an teneat. de consuetu. c. statutũ. ꝟ. post obitum.

¶ Alienatio bonoꝝ ꝯuatorũ q̃lis ẽ ꝓhibita hñti creditores. de dona. c. vnico. ꝟ. alienare

¶ Alienatio oĩm bonoꝝ quõ ꝑsumitur fraudulẽta. vi. de causis. e. c. ꝟ rex. Et ibi nota q̃n alienatio presumitur ficticia ⁊ non vera et q̃ requiruntur vt non dicatur ficticia.

¶ Alienatio necessaria quomodo põt fieri ꝑ habentẽ creditores. e. glo. ꝟꝟ. quãdoqꝫ donatio talis et. ꝟꝟ. sequenti.

¶ Alienationis verbum quid importat quo ad alienationeꝫ rei ecclesiastice. de re. eccl. nõ alie. c. j. ver. alienare.

¶ In alienatione reꝝ ecclesie qualis solẽnitas ẽ seruãda. e. c. ꝟ. forma candis. ¶ In alienatione rei ecclesiastice an debeat interuenire tractatus eo. c. ꝟ. viribus careat.

¶ Alienantis male bona ecclesie qualis erit pena. e. c. ꝟ. spolietur. ¶ Res ecclie male alienata quõ dꝫ restitui ecclesie. e. c. ꝟ. sine dãno. Et nũquid ecclesia teneatur restituere ꝑciuꝫ nota ibi ver. suis sumptibus.

¶ Alienatio rei ecclesiastice quõ debet reuocari et ꝑ quem. e. c. verbo reuocandum.

¶ Alienari nõ debent bona ecclesie mobilia ꝑciosa. e. c. § is quoqꝫ. ꝟ. bõa. ¶ Recipiẽs bona ecclesie male alienata quõ punitur. e. § ꝟ. detinere ⁊ glosa sequenti.

¶ Alimentorum noĩe quid cõtinetur. de immu. eccle. c. i. ver. alimenta.

¶ Alioquin. de huius dictionis significatiõe nota de cle. pegri. c. ij. ꝟ. alioquin. de iureiur. c. presbiteri ver. alioquin.

¶ Aliquid quid importat. de iureiurã. c. presenti. ꝟ. aliquid.

¶ Almus quid importat. de hereticis. c. finaliter ver. alma.

¶ Alius. an ꝑ aliũ quis possit facere q̃d põt facere ꝑ seip̃m. de cõstitu. c. q: incõtinẽtie verbo officiales. Hec dictio alij quos ĩcludit. de treuga ⁊ pace. c. vnico ꝟbo alij. Ad idem vide de dona. c. vnico. ꝟ. alij creditores. ꝺ testa. c. statutũ. § Ceterũ. verbo alioꝝ. de censibus c. cena. ꝟ. aliorum.

¶ Altare an possit cõsecrari sine reliq̃js. de reli. ⁊ vene. sanc. c. i. ꝟbo loco reliq̃arũ. Et ibi nota nũquid in cõsecratiõe altaris debeat apponi corpus dñicum loco reliquiarum.

¶ Altare magnuꝫ siue sũmũ q̃d esse dicatur de eccl'. edi. c. ij. ꝟ. magnũ altare. ¶ In altari quot erũt tuelli nota. e. c. ꝟ. tribus tuellis.

Tabula.

¶ Ambitio quid eſt de iure patronat⁹. c. per prouinciam ꝟb. ambicioſum. Et ibi nota q̄ eſt peccatum mortale.

¶ Ambiguitas contingit diuerſ modis. de eccle. edi. c. ij. ꝟ. ambiguitas.

¶ Amicus amicitia q̄d eſt et quomodo differt ab amore. de treu. et pa. c. vnico. ꝟ. amicitias. ¶ In copulatiõe amicitie que debent interuenire. e. c. ꝟ. copulatos. Inter amicos qui numerandi ſunt. Et an cõcubina ſit numerãda inter amicos. de ſepul. c. j. ꝟ. amicis.

¶ Amotio a beneficio que quis priuat⁹ eſt quomodo debet fieri. de filijs pbro℞. c. cũ in iure. §. ꝑcipimus. ꝟ. iuris exigentiam.

¶ Amoueri dꝫ de facto incũbẽs bñficio vacanti de iure anteq̄ᵐ alius admittat ad illud de ꝓceſ. ꝑben. c. eſurientis. in textu ⁊ in glo.

¶ Amouere incũbẽtẽ beneficio de facto cũ tamen vacet de iure an poſſit officialis epi. e. c. ꝟ. ꝯpetentes. ¶ In amouẽdo aliquẽ ab incũbẽtia facti in aliquo bñficio qualis erit ꝓceſſus. e. c. ꝟ. canonice.

¶ Amotio hmõi quali auctoritate fieri dꝫ. e. c. §. ſi vero. ꝟ. ſufficienti auctoritate.

¶ Anachoriticam vitã ducere volens qualis eſſe debeat et q̄ ſũt circa eũ et eius locũ conſiderãda. de reli. do. c. q̄m religionũ. §. ad hec. ꝟ. locis. et ꝟb. moribus. et glo. ſequenti.

¶ Anathema q̄d eſt et q̄d importat hec clauſula ſub pena anathematis. de teſt. c. religioſa. ꝟ. anathematis. ⁊ ibi nota quõ anathema differt ab excõicatione. Et an hec verba ſub pena anathematis ſint ſnĩe late vel non. de hac materia etiam vide de ſymo. c. j. glo. penulti. ¶ Hec verba ſub interminatione anathematis quid importãt. de furtis. c. vnico. glo. pma.

¶ Aĩa xpi ꝑ triduũ mortis ſue cũ ſanctis patribus in limbo fuit. de ſũma tri. ⁊ fi. ca. c. j. §. Item. ꝟ. quartus. ꝟ. in anima.

¶ Anime ſalus in quo ꝯſiſtit. de ꝯſue. c. ſtatutum. ꝟ. anime ſue.

¶ Aĩe ſalus et medicina ſunt ſacramẽta eccleſie. de ſacra. ite. c. ignorantie. ꝟ. ſalute.

¶ Aĩa pueri eſt ſicut tabula nuda in qua nichil depingit. de magiſtris. c. j. ꝟ. noua teſta.

¶ Animal quõ intelligitur. de ꝯſue. c. ſtatutum. ꝟ. aĩalia.

¶ Animus quomodo preſumit bonus ſiue malus. de imu. eccle. c. adijcit. §. alij vero. ꝟ. iniurioſe.

¶ Anulus cui ꝯpetit ⁊ in quo digito portabit. de vi. et ho. cleri. c. exterior. §. ſi qui aũt. ꝟ. digni tatis. Et q̄ clerici non debent vti anulis nota ibi in textu.

¶ Annalia que ſunt. de cele. miſ. c. ſacerdotes. §. nec preſumant. ꝟ. annalia.

¶ Annalia plura an aliquis poſſit in ſe recipere. e. §. ꝟ. ſocios ſacerdotes. et ibi nota an annalis celebrans ꝓ aliquo ſalario recipiẽdo poſſit deduci in pactum. et nunquid poſſit acquiri abſenti.

¶ Anniuerſariũ quid eſt. de cele. miſ. c. ſacerdotes. §. illos aũt. ꝟ. anniuerſarijs.

¶ Anniuerſarium celebrare obligatus ⁊ rationabiliter impeditus qualẽ faciet recõpenſam. e. §. ꝟ. certa malitia. ⁊. ꝟ. ſupplicant.

¶ Pro anniuerſario celebrando an liceat dare vel legare certos redditus. de ſymo. c. preterea. ij. ꝟ. legare.

¶ Annus quot dies habet. de ſacra. iteran. c. ſacramentum. glo. j.

¶ Anni quatuor ſunt ſpacia q̄ñ incipiũt. de offi. archipreſ. c. ignorantia. in princi. ꝟ. quater in anno. Et ad idem nota de decimis. c. q̄m ꝓpter. §. ſed ſi oues. ꝟ. hyeme.

¶ Ante. Hec dictio q̄d tꝑs ſigt. Et quando apponitur certo termino vtrũ debeat intelligi ante terminũ inchoatũ vel ante terminũ finitum. de ꝯſue. c. nullus. ꝟ. ante annunciationem.

¶ Antiphona quid eſt. ⁊ antiphonariũ q̄d continebit. de eccle. edi. c. ij. ꝟ. antiphonariũ.

¶ Antiquitati ſtatur. ⁊ eſt ei reuerentia adhibenda. de imu. eccle. c. ſeculi ꝑncipes. ꝟ. antiquitas. et. e. c. §. ſed ꝯtingit. ꝟ. obtinet.

¶ Antiquus vſus quõ ligat et quõ ad eius obſeruantiam ꝑnt ſubditi ꝯpelli. de ſymo. c. j. ꝟ. conſuetum fuerit.

¶ Antiquitas quantũ tꝑs requirit. de preben. c. j. glo. vlti.

¶ Apoſtaſia quid eſt. ⁊ q̄ multe ſunt ſpecies. de apoſtatis. c. j. §. quidam tamen. ꝟ. apoſtaſie et ibi nota q̄ apoſtaſia contingit multis modis.

¶ Apparitor et miniſter quomodo dñt. de iudi. c. excuſſis. ꝟ. miniſtros.

¶ Apparitores quo℞ ſumptibus viuere debẽt. de cẽſi. c. item ꝯtra. ꝟ. alterius ſeruitij.

¶ Apparito℞ numerus qualis erit in q̄lꝫ archidiaconatu. e. ti. c. cũ apparito℞. in textu. et in glo.

¶ Apparitores non debẽt facere collectas inter curatos. e. c. ꝟ. rebus alijs.

¶ Appellari an poſſit ad epm̃ deputantem ab officiali foraneo ſeu alias particulariter ꝯſtituto. de iudi. c. j. §. ij. ꝟ. cõmittatur.

¶ Appellatio interpoſita a ſequeſtro ex iuſtis cauſis interpoſito quomodo teneat. de ſequeſtra. poſ. c. frequẽs. §. ſi tñ. ꝟ. appellatũ.

¶ Appellationem quis videtur legitime ꝓſequi. e. §. ꝟ. ꝓſecuta. Et ibi nõ an poſſit terminus aſſignari ad ꝓſequendũ appellationem. Et an appellationis proſecutio poſſit de ꝯſenſu partium ꝓrogari.

¶ Appellatio interpoſita an ſit ſufficiẽs ad ſuſpendendũ vel euitandũ penã inflictam a iure. c. §. ꝟ. eiſdem. Et quid ſi appellatio talꝰ ſit ꝓnũciata inualida ibi videas. ¶ In appellatione tria tempora ſunt ꝯſideranda. e. glo. ꝟb. vnde ꝓ ho℞. Et ibi nota qualis ſit appellationis effectus.

¶ Appellatio veri ꝯtumacis quomodo nõ tenet. de appella. c. j. ꝟ. appellatũ. Et q̄d ſi ꝓcurator ſit cõtumax an dñs audiatur appellans ibi nota.

¶ Appellatione pendente inouata quõ debent reuocari. e. c. ꝟ. pendente.

¶ Appellatione pendẽte vtiꝉ quis poſſeſſione ſua ſicut prius. e. c. ꝟ. Poſſeſſores.

¶ Appellari poteſt a grauamine nõ ſolum illato ſꝫ cõminato. e. ti. c. ij. ꝟ. iudiciali.

¶ Appellatio in iudicio facta ante diffinitiuam req̄rit decꝉ vt teneat. e. c. ꝟ. diffinitiuã.

¶ Appellatio que dicatur friuola. eo. c. ꝟb. friuole.

¶ Statutũ ſynodale vt non appelletur ante ſententiam diffinitiuam an valeat. eo. c. ꝟ. ſtatuti.

¶ Appellationis diſcuſſio ad quẽ ꝑtinet. e. c. ꝟ. palliatur.

¶ Appellari nunquid poſſit a ſententia lata ſup notorio. de penis. c. q̄m reus. ꝟ. delicto notorio in fi.

¶ Appellatio an poſſit tueri captum vel capiendũ ꝑ breue regiũ quod dicit ſignificauit pro cauſa excõicationis ne incarceretur. de ſen. excõ. c. preterea. ꝟ. dari dꝫ.

¶ Appropriatio eccſie quale ius tribuit eis quibus appropriatur. de locato et ꝯduc. c. licet. §. et quia. ꝟ. non ligari. ⁊ ꝟb. appropriationum.

¶ Aqua benedicta cuiꝰ ſit efficatie. de ꝓceſ. ꝑben. c. a nris. ꝟ. aque benedicte.

¶ Aqua ſigt doctrinã. de hřti. c. finaliter. §. ad ſupplicationem. ꝟ. aquam.

¶ Aquebaiulus an laicus poſſit eſſe vꝉ clericus ꝯiugatus aut bigamus. de ꝓceſ. ꝑben. c. a noſtris. ꝟ. clericis.

¶ Aquebaiulatus officiũ quis ꝯferet in loco vbi eſt rector et vicarius. e. c. ꝟ. ⁊ vicarij.

¶ Aquebaiulus que tenetur ſcire. eo. c. ꝟb. ſciant.

¶ Arbitriũ boni viri quõ differt a voluntate libera. de vi. et ho. cle. c. exterior. §. viri. ꝟb. expedire.

¶ Arbitriũ diuerſis modis ſumiꝉ et nunq̄d is in cuius arbitriũ aliquid poſitum eſt poſſit ſua voluntate vti. de cleri. nõ reſi. c. in decimis. ꝟ. arbitrio.

¶ Arbitriũ epi quale erit i legato relicto cõcubine clerici. de teſta. c. j. ꝟ. arbitrio epiſcopi. ⁊ in glo. fi.

¶ Arbitriũ iniuſtum quod eſſe dicit. de hereti. c. j. ꝟ. iuſtum arbitrium.

¶ Arbo℞ appellatione que continentur et que dicãtur arbores cedue. de deci. c. q̄m q̄ꝑ. ꝟ. arbo℞ ceduarum. ⁊. e. c. ꝟ. vt cederet.

¶ Arbo℞ groſſarũ an ſit ſoluenda decima. e. ti. c. ſancta. §. omnibus. ꝟ. arborũ.

¶ Arbores creſcentes in cymiterio ad queꝫ pertinent et in quos vſus expendi debeant. de imuni. eccle. c. quia diuinis in textu et in gloſa.

¶ Archiepiſcopus in concilio ꝓuinciali faciens ꝯſtitutionem penalẽ an ligatur ad obſeruantiam ipſius. Et nũquid cõtrafaciens incurrat penam eiuſdem. de ꝯſtitu. c. q̄ incõtinentie. ꝟ. in ipſos.

¶ Archiepi iuriſditioni ſubſũt imediate ſuffraganei et q̄d de epo nõ ſuffraganeo morãte. j. ꝓuinciam ſuaꝫ. de temp. ord. c. q̄ quidã. glo. ij.

¶ Archiepi conſenſus an ſufficiat vt mulieres ſeculares habitent i monaſterijs monialiũ in dioceſi ſuffraganeo℞ ſuo℞. de ſtatu regula. c. Inhibemus. ꝟ. dioceſani.

¶ Archieps an poſſit ꝯcedere licentiam celebrandi extra eccleſiam in dioceſi ſui ſuffraganei. de cele. miſ. c. q̄ ſit. ꝟ. dioceſani.

¶ Archiepus an poſſit deputare officiales foraneos in dioceſi ſuffraganeorum ſuoruꝫ. de accuſ. c. j. ꝟ. mandatũ archiepi.

¶ Archieps et metropolitanus quõ differunt. de penis. c. j. §. ⁊ ſi aliqs. ꝟ. metropolitanum.

¶ Archidiaconus an habeat viſitationem in ſuo archidiaconatu de iure cõi: ⁊ quotiẽs poteſt in anno viſitare. de offi. archidia. c. vt archidiaconi. ꝟ. viſitatione.

¶ Archidiaconus dꝫ eſſe vir bone ꝯſcie et litterature. e. c. ꝟ. ſanũ intellectum.

¶ Archidiaconus an poteſt ſuam poteſtatẽ exercere in laicos. e. c. §. habeãt. ꝟ. impiꝫ tam. Et ibi nota an poſſit diffinire et terminare cauſas quas audit.

¶ Archidiaconus an poſſit infligere penaꝫ pecuniariam. e. ti. c. eiuſdẽ. ꝟ. pena canonica

¶ Archidiaconꝰ an poſſit corrigere delinquentes.c.c.v.caſtigando.et an poſſit excõicare.c.c.v.compellant.

¶ Archidiaconus an ſit maior ⁊ dignior decano ſiue archipreſbytero.de vi.et hone.cle.c.j.v.decani.de re.eccl.non alie.c.eccl'iarum.v.decanus.

¶ Archidiaconoꝝ facta iniurioſa habẽt epi refrenare.de inſti.c.j.v. archidiaconis.

¶ Archidiaconus quot equitaturis debet contentari in viſitatione et quot in inductione facienda. eo.ti.c. Item qr.v. quadraginta denarios.et quot equis contentari debet eius officialis ibi nota.v.duoꝝ ſolidoꝝ.

¶ Archidiaconis nõ ſubſunt loca religioſa infra ſuũ archidiaconatũ ꝯſtituta.de cenſi.c.j.v.ſibi ſubiectis.

¶ Archidiaconus an poſſit viſitare ꝑ aliũ eo.c.§.ad hec.v.rõnabili.⁊ glo.ſeq.

¶ Archidiaconus an poſſit aliquid exigere a ſubditis ꝑ modum caritatiui ſubſidij.c.§.v.ꝓ viſitatione.

¶ Archidiacono an ⁊ quõ ſubſũt religioſi.e.ti.c. Item ꝯtra.v.religioſoꝝ.

¶ Argumentum a contrario ſenſu quomodo fallit.de cohabi.cle.et mulie.vt clericalis.v.publice. Item de ſtatu regu.c.omnem.ver.viderit expedire.

¶ Arrij heref' habet de ſũma tri.et fi.catho.c.j.§.ſciendũ.v.eſſentie.in fi.

¶ Arrogantia quõ differt a ſupbia.de offi.archipreſ.c.j.v.ſeptem vero.v.iactantia.

¶ Ariolari et pctm̃ ariolandi quid eſt.de ſacra vnct.c.cum ſacri.v.ariolandi.

¶ Artes liberales que ſunt.de magiſtris.c.j.v.artibus.

¶ Artes mechanice q̃ ſunt nota de hereti.c.finaliter.§.ad hec.v.bonis moribus.

¶ Articulos fidei nemini licet ignorare.de ſũma tri.⁊ fi.ca.c.j.in pnci.v.ꝑ ignorantiam. Et an vnuſquiſq; teneat ipſos equaliter ſcire nota ibi.v.ſciat.

¶ Articulus quid eſt et quot modis ſumit' eo.c.in pnci.v.articulos.de ſacra vnct.c.confirmationis.v.articulũ mortis.

¶ Articuli fidei ſunt.xiiij.de ſũma tri.c.j.§.ſciendum.vſq; ad finem text'.Et ꝓ hoc videas.e.c.§.item.v.alij ſeptem.

¶ Articulo mortis plura licẽt que alias nõ licerent.de ſacra vnct.c.ꝯfirmationis.vb.articulum mortis.

¶ In articulo mortis quis eſſe dicatur.de ſenten.excom.c.ſuperno.§.quorum.v.mortis articulo.

¶ Aſcenſio/aſſumptio/⁊ euolatio quomodo differũt.de ſũma tri.⁊ fi.ca.§.item.vb.ſextus.vb.aſcenſio. Et ibi nota de loco chriſti aſcendentis.

¶ Aſcripticij qui ſunt ⁊ quõ fiunt ⁊ quõ ſũt liberi ⁊ teſtari poſſunt.de teſta.c.ſtatutũ.§.ceterum.v.aſcripticiorũ.

¶ Aſtutia quid eſt ⁊ an ſit pctm̃.de penit.c.ſacerdos.§.item in furto.v.fraude.

¶ Aſſumptio/aſcenſio/et eleuatio quõ differunt: et quis aſſumpte virginis locus.de ſũma trini.⁊ fi.cath.c.j.§.item.vb.ſextus.vb.aſcenſio.

¶ Attẽptans rem ꝓhibitam nõ tñ eã ꝑficiens an incurrat penaꝫ ſup hoc ſtatutã.de hereti.c.ij.v. attemptare.

¶ uaricia quid eſt.de offi. archipreſ.c.j.§.ſeptem vero.vb.auaricia. in textu.et.v.amor Et ibi ſubſequenter nota q̃ ſunt ſpecies auaricie ⁊ ſpẽaliter in.v.turpe lucrũ.

¶ Auaricia quõ differt a cupiditate. et alia de materia auaricie nota ne ꝑla.vi.ſuas.c.j.v.auaricie.⁊.v.dei miniſtris.

¶ Audacia quandoq; ſonat in malum quãq; in bonũ.de ſacra.ite.vel non.c.quod in conſtitutione.v.audeant.

¶ Auctoritas an debeat ꝓcedere actũ vel ſequi.de teſta.c.religioſa.v.licentia.

¶ Audire debent prelati ſubditos paupes: et ꝓ audientia certũ tempus aſſignare.de offi.ord.c.ſtatuimus.§.Et vt hoc.in textu et in gloſa.

¶ Aureus ſolidus et numiſma in quo diffe.de teſta.c.Itẽ quia.§.ſtatuimus.v.ſolidos.

¶ Auxiliũ quõ dʒ ipẽdi i illicitis.de ſo.ꝯpe.c.dicꝫ.v.auxiliũ.

BAlliuus quis eſt.de imuni.ecc.c.accidit.§.quidam etiam.v.balliui.

¶ Banna matrimonialia quõ debẽt edi.de ſponſ.c.j.v.diſtantibus.

¶ Banna quid ſunt.de clãdeſt.deſponſ.c.j.v.bannorum.

¶ Banna hmõi quõ debent edi. Et q̃d ſi ſi edant an nichilominus teneat matrimoniũ e.c.§.oĩbus.v.ſolẽnem editionem.et ibi nota vbi et in q̃bus locis dʒ fieri bãnoꝝ editio.

¶ Bannitionis pene fit mentio de ſo.ꝯpe.c.dierũ.v.foris banniuntur.

¶ Baptiſm' generalis qñ fiet.de ſacra vnc.c.cũ ſacri.v.paſche ſolẽnitatem.

¶ Baptiſmus ſi immineat anteq̃ habeatur nouũ criſma quid fiet.e.c.v.q̃ citius fieri poterit.ꝓpe finem.

¶ Baptiſare quis põt: et q̃s ſit huius ſacri miniſter debitus.de ſacra.ite.c.qđ in ꝯſtõne v.a laicis. ¶ In baptiſmo ſumis que ſunt neceſſaria et que ſit forma verboꝝ. Et quid ſi baptiſans nulla verba ꝓfert vel ꝓfert impertinentia vel ſi ꝓferat ptinentia tñ mutat formã vel aliqua addit vel detrahit forme.vl' ſi fiat prepoſteratio verboꝝ vl' diſcontinuatio nota bene.e.c.v.legittime factum.

¶ Baptiſmi aqua qualis eſſe dʒ. Et ſi dubitetur de baptiſmo quid fiet.e.glo.vb.ex parte clementi. Et ſi vnus baptiſet et alius proferat verba quid iuris. Et nũquid vnus ſimul poſſit plures baptiʒare.nota.e.glo.ꝓpe finẽ

¶ Baptiſmi iteratio non debet fieri et q̃ ſit pena iterantis.e.c.v.iterare. Quare aũt non debet iterari nota ibi plures cauſas.

¶ In baptiſmo facto tpe neceſſitatis omiſſa ſunt poſtea ſupplenda per ſacerdotem.e.glo.in fine.

¶ Baptiſmus eſt ſacramentũ introeũtium et quõ põt in neceſſitate a quocũq; ꝯferri.e.ti.c.ignorantia.v.baptiſmus.

¶ Baptiſmalis eccl'ia q̃ eſſe dicit.de baptiſ.et eius effectu.c.i.v.baptiſmali

¶ Baptiſmus non debet fieri extra eccleſiã baptiſmalem niſi in certis caſibus.e.c.§.ſiuero.v.domi.

¶ Baptiſmus quõ et ꝑ quos fieri põt tẽpore neceſſitatis: et quõ intelligi dʒ neceſſitas e.§.v.ꝓpter neceſſitatem.

¶ Baptiſmus quare ſit in aqua potius q̃ i alio liquore.eo.§.vb.aqua.

¶ In baptiſmo an neceſſaria ſit imerſio.eo.§.v.vas illis. Et an imerſio erit trina ibi nota. Et circa hoc vide notata.e.ti.c.qđ in ꝯſtitutione.v.imerſio.

¶ Baptiſmi ſacramentũ quõ eſt cũm neceſſitatis ptinet ad ſolũ ſacerdotem.e.c.§.de baptiſmate.v.penitentia.

¶ Baptiſmi ſacramentum in quo ꝯſiſtit.e.ti.c.ij.v.ſacramentum baptiſmi.

¶ Baptiʒare ſolẽniter nõ dʒ inferior ſacerdote.e.c.v.baptiʒare. ¶ De baptiſmi ſolẽnitate que ſunt.e.c.§.forma.vb.in ſignis.

¶ In baptiſmo qualis dʒ eſſe ordo verboꝝ et an additio/diminutio/vel ꝓpoſteratio viciet baptiſmũ.e.§.v.in ordie. ¶ In baptiſmo hoc ꝓnomen ego/et hoc ꝓnomen te/an ſint de ſubſtantia.e.§.v.eorũdẽ verboꝝ.

¶ Baptiſmus qñ fuit inſtitutus.e.§.vb.inſtitutum.

¶ Baptiſmus factus ꝑ angelum an debeat iterari.eo.c.§.q; ſi ſacerdos. Et ibi nota quõ põt dubitari de baptiſmo.

¶ Baptiſmus quõ dʒ fieri in dubio et quõ põt fieri ſub ꝯditione.e.§.in textu:et in glo.v.ſi nondum.

¶ Baptiſmus gñalis qñ fieri dʒ.e.ti.c.qđ in cõſtitutione.v.paſche et penthe.

¶ Baptiʒandi adulti quãto tpe manebunt cathecumini.e.c.v.dies octo.

¶ Baptiʒari an poſſit infans in vtero matris.e.c.v.maternis vteris. Et q̃d ſi aliq̃ po pueri appareat an poſſit baptiʒari ibi nõ.

¶ Baptiſmus pueroꝝ an debeat diu differri.e.c.§.alij aũt.v.improuiſum.⁊ ibi nõ quõ i adultis ſit certo tpe differri ⁊ quare cũ parẽtibus qui differunt baptiſmũ pueroꝝ ſuorũ vltra modũ ſolitũ q̃d erit faciendũ.e.c.glo.vlt. Et ibi nota de hereſi dãnata illoꝝ vicꝫ q̃ opinãtur q; baptiſmus nõ eſt neceſſari' his q̃ nati ſunt ex parentibus baptiſatis.

¶ Baptiſmus dʒ fieri gratis. Et q̃d ſi ſacerdos nolit baptiʒare niſi data pecunia.de ſymo.c.j.v.baptiſmus.

¶ Baptiſmus eſt ianua oĩm ſacramẽtoꝝ ſine quo nõ puenit ad alia.de penit.c.ij.§.ſub pena.v.vnicuiq;.

¶ Baptiſteriũ q̃d eſt.de ſacra vnct.c.ſacerdotes.§.paruuli quoq;.v.baptiſterio.

¶ Bellũ de agyngcourt qñ fuit.de ferijs.c.viii.v.viceſimuſquintus.

¶ Bñdici debẽt ornamẽta eccl'ie ⁊ a quibus.de ſacra vnct.c.pñti.v.benedictionem.

¶ Beneficij ſufficientia quomodo cõſideratur.de off.vica.c.quoniã.v.quinq; marcarũ.et.v.ad firmam.

¶ Beneficij eccl'iaſtici noie q̃d ꝯtinetur.de ꝓcura.c.exhorrenda.§.quicũq;.v.beneficiuꝫ eccl'iaſticum.de vi.et ho.cle.c.exterios.v.beneficia eccl'iaſtica.

¶ Beneficiũ eccl'iaſticũ hẽre nõ põt vxorat' de ꝓcur.c.exhorrenda.§.q; ſi ſit.v.vxoratus. Item nec bigamus.e.§.v.bigamus.

¶ Beneficia eccl'iaſtica an ſint ea in quib' ꝯcedit a rege vel alia ꝑſona ſcl'ari ꝑpetuus titulus ſine inſtitutiõe ⁊ inductiõe facta ꝑ ordinariũ.de cohabi.cle.et muli.c.vt clericalis.v.beneficiari.

¶ Beneficium eccleſiaſticũ an poſſit habere clericus ꝯiugat'.de cle.ꝯiug.c.j.vb.nullo modo et glo.precedenti. Et ibi vide nũquid beneficiũ clerici coniugati quod prius obtinuit vacet ipſo iure ꝑ ꝯtractum matrimonialem ipſius clerici.

¶ Beneficij vocabulum large ſumitur i materia fauorabili.de cleri.non reſid.c.in decimis.glo.j.

¶ Beneficiũ ſcd'o ſibi datum aſſecutus an poſſit eo dimiſſo redire ad primũ.de ꝓben.c.audiſtis.v.ſit ꝯtentus. Et ibi nota qñ inſtitutio in beneficio vltimo adepto non tenet et

quādo daī alicui optio beneficij ꝑmi vꝰ scdi.
¶ In quibus beneficijs hꝫ locū. c. de multa extra de ꝓben. nota. e. c. v. nec vltimo.
¶ Beneficio aliquo ꝓuatus an possit de nouo ad illud idē ꝓmoueri. e. c. v. ꝑpetuo.
¶ Beneficia incōpatibilia que sunt. e. c. vb. incōpatibilia.
¶ Bñficij vocabulū large sumit̄ ꝓ oi vtiꝰ vtilitate. de ꝯcess. ꝓben. c. omnis. v. bñficia.
¶ Beneficij ecclastici collatio institutio ⁊ inductio debēt fieri gratis. de insti. c. j. in textu et in glo. Et an aliqd liceat recipere a tali ꝓmoto ꝓ scriptura vel aliter ibi nō glo. vlt.
¶ Rector an possit in ecclia sua aliquā portiones dare alteri noīe ꝑpetui beneficij. de cōcess. ꝓben. c. ne lepra in textu et in glo. Et nūquid vacante ecclia possit aliqua eius portio dari in bñficiū nota ibi in. v. resignandū.
¶ Rector ecclie quō ꝑt in ecclia sua ꝯcedere alteri beneficiū temporale nota eo. c. §. itē statuimus. v. beneficij.
¶ Beneficio incūbens de facto amoueri dꝫ ab hmōi incūbētia anteq̄ alius admittat̄ ad illud. e. ti. c. esurientis in textu. et i glo. ⁊ quō ꝓcedi debeat ꝯtra talem nota ibi. v. canonice. de iure patro. c. si aliquis. v. vacauerit.
¶ Beneficij collatio cui aliquis de facto incumbit ipso prius nō amoto an teneat. de cōcess. ꝓben. c. esurientis. vb. amoueri. Et qd de presentatione ibi nota in fi. glo.
¶ Bñficiū qn̄ tenet vt ꝓprietas qn̄ vt beneficiū. de loca. et ꝯdu. c. licet. v. non ligari.
¶ Beneficiū ecclasticū qd potest ꝯsistere in sustentatione cōcessa ad certū tpus ⁊ quō. e. glo. vl. sed ꝓ latione.
¶ Beneficiū ecclasticū si det alicui loco in ꝑpetuo vius qd ꝑ hoc transfertur. e. glo. vl. quandoq̄ ꝑo. ¶ In beneficij collatione vl ꝓmotione ad illud an possint licite adijci cōditiones vl modi. de symo. c. preterea. ij. v. legare i fi. ¶ Ad bñficiū ecclasticū an possint assumi monachus vel aliꝰ religiosus. de apostata. c. j. §. quocirca. v. beneficij ecclastici.
¶ Habēs beneficiū curatū recipit secūdum nō curatū requirens tn̄ residentiam nūquid post adeptam pacificam possessionem secūdi vacet pmū. de penitē. c. sacramētū. §. illos igitur. v. obtentis.
¶ Benignitas quid importat. de iureiur. c. presbyteri. §. viij. ver. benigne.
¶ Bigami ordinati non habent ordinis executionem. de tēp. or. c. in ꝑmis. v. bigamos. Et qs cum tali ꝑt dispensare ibi nota.
¶ Bigamiā an incurrat ducēs mulierē ꝓus corruptam. e. c. v. corruptarū maritos.
¶ Bigamus dicitur quis dupl'r vere scꝫ et interptatiue. de cle. ꝯiuga. c. ij. v. bigami.
¶ Birrū quid est. Et que dicit̄ vestis birrata. de vi. et ho. cle. c. ꝗuis. v. birratam.
¶ Docciani heret̄ qualis fuit de sūma tri. ⁊ fi. catho. c. j. §. sciendū vꝫ. tertius. v. esse deū.
¶ Bonoꝝ appellatione ꝯtinent̄ mobilia et imobilia. de re. eccl. nō alie. c. j. §. is quoq̄. v. bona. Et circa hoc vide de dona. c. vnico. v. vniuersa bona.
¶ Bonoꝝ suoꝝ libera dispositione carēt aliqui iusto dei iudicio. de testa. c. statutū. §. ceterū. v. diuino iudicio.
¶ Bona vxoris an sint distincta a bonis viri. nota e. §. v. ꝓpriarū vxorū.
¶ Bona notabilia que dicunt̄ ad effectū q archiepo Cantuarien. insinuet testm̄ habentis bona notabilia in diuers̄ dioce. sue ꝓuincie nota. e. c. §. testamentis. v. laicis.
¶ Burgus qd est. de censi. c. j. §. vnde vt eis. v. burgo.
¶ Blada q̄ esse dicant̄. de imu. eccl. c. cōtingit. v. blada.
¶ Blasphemia quō incurrit̄ et q̄ sit eius pena. de offi. archipꝫ. c. j. §. in secūdo. v. blasphemia.
¶ Brachiū sclare a quibus est inuocandū. de cohabi. cle. et muli. c. vt clericalis. §. et nec. vb. brachiū seculare.
¶ Brachij secularis auxiliū an debeat ipēdi ex necessitate. de imu. eccl. c. scdi pncipes. v. custodia carcerali.
¶ Breue qd est. de so. ꝯpe. c. dieꝝ. v. breuia.
¶ Breuia regia vn̄ sortiant̄ sua noīa. de cōcess. ꝓben. c. esurientis. v. breuium.
¶ Brunus color et burnetū quō diffe. de statu regu. c. ad hec. v. burnetū.

Calix de qua materia dꝫ fieri ad misse celebrationem. de sūma tri. ⁊ fi. catho. c. ij. §. doceant. v. in calice.
¶ Cancellus quid est. de offi. archidia. c. archidiaconi. v. cancelli.
¶ Candela ardens sigt̄ q̄ sm̄. de cele. mis. c. lintheamina. §. nullus insuper. v. due cādele.
¶ Canonē siue legē violās qn̄ sit puniēdus et quō. de sacra vnct. c. cū sacri. v. reluctātes.
¶ Canon misse in quibus ꝯsistit. de offi. archid. c. vt archidiaconi. v. canon misse. ⁊ ibi nota. vj. cās q̄re canon misse dr̄ in secreto.
¶ Canonia quō differt a ꝓbenda. de ꝯcess. ꝓben. c. esurientis. v. prebendas.
¶ Canonicuꝫ ius quid est ⁊ quare sic dr̄. de postu. c. veloces. v. ius canonicū.
¶ Canonici ecclesiarum cathedralium cui debent confiteri. de peni. c. j. §. in cathedralibus. in tex. et in glo.
¶ Cantariam habens in ecclesia vel capella ꝑ quem ꝑt amoueri. de iureiur. c. presbi. §. q̄ si. v. ꝯpetente. Et an possit amoueri ꝑ laicuꝫ ibi nota.
¶ Cantus quid operat̄. de offi. archid. c. sint ecclesiaꝝ. v. psallendū.
¶ Canticū graduū qd est. de eo q̄ fur. or. re. cl. c. j. §. ꝯtra dignitatem. v. cāticū graduū.
¶ Capa quid est. de vi. ⁊ ho. cle. c. j. v. capis clausis.
¶ Capis clausis qui clerici tenent̄ vti. eo. c. j. textu ⁊ in glo. v. officiales. et. v. capis clausis.
¶ Capella an fungat̄ iure ecclesie. de sacra vnct. c. sacerdotes. §. paruuli quoq̄. v. ad ecclesiam. de malo. et obe. c. presbyteri. v. capellarū. vbi legitur de capella multiplici. Et ad idē vide de iudi. c. ij. v. in ecclia.
¶ Capella vt depēdeat ab ecclia parochiali an possit acquiri ꝑ prescriptionē. de censi. c. quāuis. v. dependentes.
¶ Capella dependens an soluat ꝓcurationem vnam ꝑ se pretextu visitationis ordinarij. e. c. v. vna ecclia.
¶ Capella q̄ eē dicat̄. de cele. mis. c. q̄m sit. vb. capellis. et ibi nō an differat ab oratorio.
¶ Capella potest eē parrochialis et habere iura parrochialia nota. e. ti. c. Effrenata. j. v. capellis parochialibus. de cladest. despon. c. humana. §. sane. v. ab antiquo.
¶ Capitulū pluribus modis sumit̄. de ꝯsti. c. q̄r incōtinentie. v. capitulis ruralibus. Et ibi nota cuius ecclesie ꝓprie dicatur fore capitulū: et quō differunt capitulū, cōuentus et collegium ibi videas.
¶ Caracterū siue signoꝝ delatio an sit licita. de offi. archipresb. c. ignorantia. §. decem eñi. v. caracterum.
¶ Caracter in ordinibus quomodo et quādo imprimitur. de eo q̄ fur. ordi. rece. c. j. v. caracteribus.
¶ Caracter qd est. e. c. v. in anima.
¶ Carcerari an possit clericus. de so. ꝯpe. c. contingit. v. in carcere.
¶ Carcer quomodo iuste debet̄ malefactoribus. de imu. eccl. c. seculi pncipes. v. custodia carcerali.
¶ Carceres habere pōt ecclia. de penis. c. Item statuimus. v. carceres.
¶ Carcer ꝑpetuus quare tolerat̄ ab ecclesia e. c. §. et si. v. ꝑpetuo carceri.
¶ Carceri ꝑpetuo adiudicari qs potest. e. §. v. adiudicet. Et ibi nota nūquid laicus pōt incarcerari ꝑ iudicem ecclasticū.
¶ Caro sumit̄ tribus modis. de offi. archipresb. c. j. §. is autem. v. vicium.
¶ Carnalis ꝯmixtio inter ꝯiuges quō sit vl non sit sine pctō. de peni. c. in ꝯfessiōibus. v. matrimonium.
¶ Carpocracianoꝝ heres̄ qualis fuerit. de sūma trini. ⁊ fi. ca. c. j. §. Item vꝫ. primus. v. ex sola.
¶ Carta quid est. et vnde dr̄. de insti. c. j. vb. carta.
¶ Casei commendatōem nota ꝑ vbūs de decimis. c. qm̄. §. de lacte. v. de caseo.
¶ Castitas equiparat̄ virginitati et magis requirit̄ in femis q̄ in masculis. de penis. c. sth. v. castitatem.
¶ Casula qd est: et vnde dicit̄. de eccle. edi. c. ij. vꝫ. casula.
¶ Casum fortuitū allegās an debeat illū ꝓbare sine culpa sua accidisse. de penis. c. Itēꝫ statuimus. §. in illis. v. casu fortuito.
¶ Cathafrigiarū heres̄ qualis fuit. de sūma tri. et fi. ca. c. j. §. sciendum vꝫ sextus. v. sanctificatis ecclesie.
¶ Cathecismus quid est et quare fuit institutꝰ. de baptis. ⁊ eiꝰ effect. c. ij. v. Cathecismi.
¶ Cathecismus dꝫ ꝓcedere baptismū et q̄ interrogatiōes in eo fieri debent. e. c. §. qd si sacerdos. v. cathecismo.
¶ Cathecuminus qs dr̄. de sacra vnct. c. cuꝫ sacri. §. qd sm̄. v. cathecuminoꝝ.
¶ Cathedrali ecclesie debitum cui soluetur quando due sunt ecclesie cathedrales. de loca. et conduc. c. licet. v. cathedralis.
¶ Catholicus quis est. de offi. archipresb. c. j. §. tertiū mandatū. v. catholici.
¶ Cautio prestanda ꝓ religioso ꝑ quē fiet. de testa. c. religiosa. v. supior.
Cautio sufficiens que est. e. c. v. sufficienter. et qn̄ sufficit cautio iuratoria ibi nota.
¶ Cautio religiosi executoris in testamento deputati qualis erit. e. c. v. de dānis. et ibi nota de cautiōibus que possunt exigi ab executoribus.
¶ Cautio talis religiosi an possit fieri ꝑ aliū q̄ ipsius religiosi superiorem. e. c. §. vnde v. sufficienter cauere.
¶ Cauere qd iportat. de sacra. iteran. vl nō. c. sacerdotes. v. caueant.
¶ Causa finalis quomodo cognoscit̄ ⁊ nūquid cessante causa consuetudinis siue legis cessabit effectus eiusdem. de ꝯsue. c. nullus. v. legata.
¶ Causa ipulsiua quomodo cognoscit̄ ⁊ q̄ differentia iter cāꝫ ⁊ rōnē. Et nūqd cā siue rōe legis

cessante cessabit lex. de iudi. c. excussis. ꝟ. per rectores.
¶ Causa rationabilis intrandi monasteria monialium que est. de statu regu. c. omneꝫ. §. fi. glo. viii.
¶ Causa in iure multipliciter sumit. de sen. ex. c. j. §. Itē excōicamus. ꝟ. quacūqꝫ de causa.
¶ Cautela quid est. de consti. c. exterior. in fi. glo. penulti. de testa. §. Item qꝛ. ꝟ. cautelas
¶ Celebrare quid est. de iuriur. c. presbiteri. §. ꝛ volumus. ꝟ. celebrare. de clandest. despō. c. humana. §. ꝛ ꝙ quater. ꝟ. celebrantes.
¶ Curatus an possit se obligare ad celebrandū trigintale beati Greg. pro aīa alicuius defuncti. de cele. mis. c. sacerdotes. ꝟ. peculiariū
¶ Sacerdos nō beneficiatus quō pōt ex cā legitima moneri ꝑ curatū ecclie ne celebret in ecclesia sua. de excel. pla. c. monemus. ver. rōnabili. ꝛ glo. sequenti.
¶ Celeritas quō est cōmendabilis quō nō. de hereti. c. j. §. et ne. ver. celeriter.
¶ Celū quadruplex reperit. de sum. tri. et fi. ca. c. j. §. Item. ꝟꝟ. tertius. ver. ad celos.
¶ Censura ecclesiastica ꝛ aiaduersio quō differunt ꝛ qui possunt fulminare censuras ecclesiasticas. de ↄsue. c. statutū. §. ad solutionē. ver. censura ecclesiastica.
¶ Censura ecclesie est triplex ꝛ qd est censura. de iudi. c. excuss. §. Si vero. ver. censure.
¶ Censurā ecclesiasticā an possit fulminare simplex curatus. nota de decimis. c. qm̄ propter. ꝟꝟ. Sed qm̄. ver. censurā ecclesiasticam.
¶ Censura seueritas ꝛ aiaduersio ecclesiastica quō differunt. de penis. c. Item statuim⁹. ver. censuram canonicam.
¶ Cerimonialia ꝛ sacramentalia quō differunt. de offi. archipres. c. j. §. In tertio. ver. cerimoniis. Et ibi nō ꝙ quedā in veteri testamento erant moralia ꝛ quedā iudicialia.
¶ Cerimonie religiosorū in quibus ↄsistunt. de reli. do. c. j. ver. cerimoniarum.
¶ Certificatoriū citationis quid cōtinebit. de iudi. c. ij. §. ꝙ si aliquis. ver. certificatoriū. e. ti. c. Item omnes. §. vtrū autem. ver. certificatoriis.
¶ Certum quid dicitur. de offi. archid. c. archidiaconi. ver. certum.
¶ Ceruix quid est ꝛ quid sigt. de cele. mis. c. presbiteri. ver. ceruices.
¶ Ceterorū appellatione que ↄtinentur. de reli. do. c. j. ver. ceteris.
¶ Chorus qd est. de ec. edi. c. ij. ꝟ. ꝓ choro.
¶ Cibi superfluitas nocet corpori. de offic. archipre. c. j. §. septem vero. vers. gula. ꝟ. corp⁹ aggrauat. ꝛ glos. sequentibus.
¶ Cimiteriū vnde dicit. de foro cōpe. c. circūspecte. ver. cimiterio.
¶ Cimiteriū quantū spacij cōtinebit. de ecc. edi. c. ij. ver. clausuram cimiteriorū.
¶ Cimiteriū an gaudeat eadem imunitate cū ecclesia. de imu. ecc. c. j. ver. cimiterio.
¶ In cimiterio ꝗ domus possunt edificari ꝛ quantū se extendit. e. ti. c. qꝛ diuini. ver. cimiteriis.
¶ Cimiterij cōmoditas ad quem ptinebit ī casu quo sunt in ecclesia rector et vicarius. e. c. ver. rectorū aut vicariorū.
¶ Circiter circū ꝛ circa quō differūt. de cler. c. Item licet. ver. circiter.
¶ Circūstantie pctōꝝ ꝗ sunt. de peni. c. in cōfessione. ver. circūstantias.
¶ De circūstantiis pctōꝝ an ꝛ de quibus est ↄfitendū. e. ti. c. sacerdos. ver. circūstantias.
¶ Cirographus ꝛ singraphus in quo differunt. de offi. archid. c. vt archidiaconi. §. habeant etiam. ver. in scriptis.
¶ Cis et citra quomodo differunt. de magistris. c. ij. ver. citra.
¶ Citatio vbi dꝫ fieri qñ citandus est domicilliatus in duobus locis. de iudi. c. ij. ver. fouet larem. ꝛ qd si nullū domiciliū habeat vel hꝫ sed ibi non morat. ꝛ quid si sit vagans per mundū nota. e. c. ver. amplius cōuersatur.
¶ Citatus habebit sufficientes inducias ad cōparendū. et quō hec sufficientia estimabit. e. c. ꝟ. inducias Et ibi nota an valeat citatio vbi tēpus nō sufficit ad comparendum.
¶ Citatio an debeat cōtinere diem cōparitionis. e. c. ꝟ. die. Item an cōtinebit locū loci. e. c. ꝟ. loco. ꝛ qualis debeat esse ille locus. ibi nota. Et quid si locus assignet generaliter vt puta London. aliter nō specificando locum nota in eadem glosa.
¶ Citatio facta ꝑ archiepm̄ Cantuariē. vt citatus cōpareat vbicūqꝫ archieps fuerit ꝛc. quō pōt iustificari. ea. glo. ꝟ. Sed quero. ꝛ ꝙ citationibus variis vtit papa nota in. e. glo.
¶ Citatus qualiter debeat ↄparere nota. e. c. ver. competenter.
¶ Citatio an fieri debeat publice corā testibus. e. c. §. ꝙ si aliquis. ꝟ. coram testibus.
¶ Citationis dies debet inseri in certificatorio ꝛ quare. e. c. §. ver. dies citationis. Et idē erit de loco vt patet ibi in glo. sequenti. ꝛ sumitur in textu.
¶ Citatio fit pluribus modis Et quō fieri debet Et an citatio fieri possit extra iurisditionem siue territoriū iudicis citantis. e. c. §. ꝛ nullo modo. ꝟ. citationem factam.
¶ Citatio quō redditur difficilis. de iudi. c. Item omnes. ꝟ. difficultatis.
¶ Citationis ordo qualis erit. e. c. ꝟ. ꝑsonaliter inueniri. cū glo. sequen. ꝛ in textu.
¶ Citatio si nō pōt fieri tute quid fiet. e. c. ꝟ. tute. ꝛ glo. sequentibus.
¶ Citatio ad domū qñ pōt fieri. e. c. ꝟ. nō inueniri. cū glo. seq. Et ꝙ citans nō dꝫ ingredi domū nota ibi. ver. domicilio.
¶ Citandus ad domū an pōt citari ad stationē vel ad hospitiū in via nō. e. glo. ꝟ. suo fi.
¶ Citandus in ecclesia an possit citari in cimiterio. e. c. ꝟ. parrochiali ecclesia.
¶ Citandus ad domū vbi citari dꝫ qñ habꝫ duo domicilia. e. c. ꝟ. domicilij.
¶ Citare ad domū an possit quilꝫ iudex. e. c. ꝟ. citationē Et ibi nota qui iudices possunt citare ꝑ edictū ꝛ quis possit citari ad domū.
¶ Citari quō dꝫ delinquens vt cōpareat coram iudice in cuius territorio deliquit. e. c. ꝟ. conueniri.
¶ Citatio sub mutue vicissitudinis obtentu quō habet locū. e. c. §. ꝛ vt in ꝓmissis. ꝟ. ꝛ aliis
¶ Citatio primaria in correctionibus nō dꝫ cōmitti rectori ipsius citandi. Et qd si sit ibi tam rector ꝗ vicarius. e. ti. c. excussis. ꝟ. ꝑ rectores. Et quid si crimen sit notoriū. e. c. ver. non mandentur
¶ Citantiū plura sunt noīa. e. c. ꝟ. appitores
¶ Si citatio prima in causa correctionis nō sit peremptoria an secūda possit cōmitti curato Et quid si in citatione non exprimat delictū. e. c. §. si vero. ꝟ. primarie.
¶ Citatio clerici facta ꝑ iudicē secularē an teneat. de fo. ↄpe. c. cōtingit. ꝟ. foris bāniuntur
¶ Citatio qualis dꝫ obseruari ī negocio cōfirmationis electi. de iure patro. c. ꝑ ꝓuinciam ver. non tenere.
¶ Citatione an sit opus qñ citādus est presens in iudicio ꝛ respondet actui exercendo. e. glo. ꝟꝟ. quinta cōclusio.
¶ Citatiōi peremptorie equalet ꝑceptū iudicꝭ cū monitiōe. e. glo. ꝟꝟ. septima cōclusio.
¶ Citatio qñ dꝫ fieri in spē qñ in genere. de ecc. edi. c. statuimus. ꝟ. euacuato.
¶ Citatio qualis requiritur in causa heres. de hereti. c. finaliter. §. ad hec. in textu ꝛ ī glo. ꝟ. originis.
¶ Citatōne opus est in notoriis ꝛ quare. de penis. c. qm̄ reus. ꝟ. delicto notorio. vers. concludit ergo.
¶ Ciuitas quid est ꝛ quō differt ab vrbe/ castro/ castello/ villa/ oppido/ et municipio. de censi. c. j. §. vnde vt eis. ver. ciuitate.
¶ Clauiū traditio quid operatur. de custo. euka. c. j. ver. sub claui.
¶ Clauis potestatis an cadat in laicū ꝛ an sint due claues vel vna. de imu. ecc. c. seculi principes. §. at qñqꝫ. ꝟ. claue potestatis.
¶ Claues ecclesie ꝗ sunt. de penit. c. Cū salubriter. ꝟ. clauibus.
¶ Clausula ↄsimilis in principio ꝛ in fine regit mediū vt sit eiusdē nature. de ꝓcur. c. Exhorrenda. §. quicūqꝫ. ꝟ. suspensus sit.
¶ Clausula posita ī fine an referat ad oīa ꝑcedētia. ne cle. vł mo. c. ij. §. auctoritate. ꝟ. hmōi ꝛ de purg. ca. c. Item licet glo. fi.
¶ Claustrales dicūtur religiosi etiam habētes administrationes. de sta. regu. c. j. ꝟ. claustralium.
¶ Clericus quis dr̄. de temp. ordi. c. qꝛ quidam. ꝟ. clericum.
¶ An clericus cōiugatus pōt esse iudex in causis spūalibus. de cle. cōiug. c. cū ex eo.
¶ Clericorū vita qualis esse dꝫ. de cler. peg. c. cū quāta. ꝟ. vite mūdicia.
¶ Clericus si velit vti ꝑuilegio clericali quō incedere dꝫ in habitu ꝛ tonsura. de offi. ordi. c. ij. per totum.
¶ Clerici an possint impune capi per secularem potestatem. de foro ↄpe. c. Contingit. ꝟ. deprehensi.
¶ Clerici an possint īcarcerari. e. c. ꝟ. ī carcer.
¶ Clerici deprehensi per iudices seculares quō pñt repeti ꝛ reuocari ꝑ iudicē ecclesiasticū. e. c. ꝟ. requirentibus.
¶ Clericus an possit iudicari per iudiceꝫ secularem. e. c. §. qꝛ vero. ꝟ. iudicat. ꝛ glo. seq.
¶ Clericus etiā inuitus quō pōt repeti per epm̄ a iudice seculari ꝛ quō ꝓcedi debeat cōtra ipm̄ detinētem. e. c. §. qꝛ vero. ꝟ. requisitionis. ꝛ. ꝟ. locorū ordinarios. ꝛ glo. seq.
¶ Clerici ꝑ iudicē laicū capti requisitio ꝑ quē fieri dꝫ. e. c. §. ꝟ. ordinariis eorūdem.
¶ Clericatus possessio quō ꝓbatur. e. c. §. clerici vero. ꝟ. possessione Et per quos tales si a laicis detineant debent requiri nota. e. §. ꝟ. locorū ordinarios.
¶ Clericorū appellatione qui continentur. de loca. et cōdu. c. vendentes. ver. si quis clericus.
¶ Clericorū appellatione an contineantur monachi. de statu regu. c. omneꝫ. §. clerici aūt ꝟ. clerici.
¶ Clericorū appellatione an cōtineant religiosi ordinati. de cler. c. Itē ꝫ. ꝟ. religiosorū.
¶ Clerici an teneant ad tallias vel collectas ꝓ terris ꝑ eos acquisitis. de imu. ec. c. sciatis. ver. possunt fieri.
¶ Clerici non debent astringi rōciniis erga

laicos nec exercere iudicia secularia nec iudicium sanguinis. ne cle. vel mo. c. ij. per totum nota bene totū capitulum.

¶ Clericus ꝯuictus corā iudice seculari an sit ex hoc dānandus per iudices ecclesiasticū. de purga. ca. c. clerici. §. purgatio admittatur

¶ Contra clericū facinorosum quō ꝓcedet iudex ecclesiasticus. de penis. c. Item statuimus. §. et si. §. adiudicetur.

¶ Cogitationes imūde signtur p muscas. de cele. mis. c. lintheamina. §. ij. §. qr musce.

¶ Cognatio spūalis quō cōtrahitur in baptismo ꝛ ꝯfirmatiōe Et an altero cōiugū leuāte filiū alterius vel ꝓpriū aut ad ꝯfirmandū tenente ꝯtrahat cognatio spūalis ꝛ cuius effectus. de sacra vnc. c. sacerdotes. §. Itē ad ꝯfirmationem. §. hec ꝓhibitio. ꝛ inter quot ꝑsonas cōtrahit per confirmatiōem nota ibi §. fi. glo. vlti.

¶ Cognatio spiritualis an pōt cōtrahi per feminā sicut ꝛ per virū. de baptismo. c. j. §. ad leuandū. §. femina.

¶ Cognoscens in cā aliqua an debeat ꝓnūciare de eadē. de iudi. c. j. §. quib⁹. §. ꝓnūciet.

¶ Collatio būficii cui aliqs de facto incūbit an valeat eo priuo nō amoto. de cōces. ꝑben. c. ꝯstitutis. §. amoueri Et quid de ꝑsentatiōe ibi nota in fine glose.

¶ Collatio dr̄ multis modis. de magistris c. ij. §. collatione.

¶ Collatio ꝛ ꝑsentatio quō differūt. de sen. excō. c. j. §. ꝑterea. §. collatiōe. Et ibi nota nūquid statutū penale loquens in collatiōe habeat locū in ꝑsentatione.

¶ Collecta ꝛ cōtributio quō differunt. de ecclē. edi. c. licet. §. reficiendarū

¶ Comedendū est hortis statutis. de sta. regu. c. qm inter. §. hortis statutis.

¶ Comessatio quid est ꝛ q̄ cminus prohibet clericis ꝛ religiosis. de statu regu. c. qm inter. §. comessationi.

¶ Commende que sit iusta causa. de ꝑben. c. auditis. §. receperunt.

¶ Cōmendatas non pōt quis habere duas ecclesias. e. c. §. cōmende.

¶ Cōmendaticias lr̄as quis dare possit ꝛ q̄ sint. de cle. pereg. c. Cū quāta. §. cōmendatitijs. ꝛ c. reuerendissime. §. sui diocesani. ꝛ glosa sequenti.

¶ Cōmendatitie littere quales erunt. e. c. §. expresse caueri.

¶ Commentū quid est. de foro ꝯpe. c. j. §. illi autem. §. cōmenta.

¶ Cōmissio ḡnalis an sufficiat in cā matrimoniali. de iudi. c. j. §. ij. §. cōmittat. ꝛ eadem glo. nota qualis ꝑtās datur officiali epī per cōmissionē generalem. ꝛ quid de officiali archidiaconi ꝛ aliorū qui de ꝯsuetudine cognoscunt in causis matrimonialibus an per cōmissionē ḡnalem transeat in eos talis ꝑtās nota. e. glo. ꝟ. Sed cū abbates.

¶ Comitatus quid est. de foro cōpe. c. dierū §. comitatus.

¶ Cōmode fieri quō intelligitur. de iudi. c. j. §. quibus. §. cōmode.

¶ Componere multa sigt. de transact. c. Ceterum. §. compositionem.

¶ Cōpositio multiplex reperit. e. c. §. ꝯpositionē admittat. ꝛ ibi in e. glo. nota quō compositio locū habeat in spūalibus vide in ꝟ. in causis vero spūalibus.

¶ Compositio an possit fieri cū parrochianis vt curatus recipiat minus decima. de decimis. c. qm ꝓpter. §. redemptionem.

¶ Compotes qui dicant. de sacra. iterā. vel non. c. Ignorantia. ver. compotes.

¶ Compaternitas an ꝯtrahatur vbi plures q̄ vnus accedunt in baptismo ad leuationē baptisati. de baptismo. c. j. §. ad leuandum. §. tres ad plus.

¶ Compatres qui esse possunt. e. §. §. femina. ꝛ ibi nota ad quid compatres obligantur. et an compaternitas possit contrahi per procuratorem.

¶ Compatres an teneantur respondere interrogationib⁹ factis in solēnitate baptismi nota. e. glo. Et an sit de substantia compaternitatis vt compatres tangant baptisatū nota. e. glo.

¶ Ex compatrū pluralitate que mala sequūtur nota. e. §. §. a malo Et ibi nota nūquid i baptismo adulti necessaria sit presentia compatrum.

¶ Compatrū responsio in baptismo cuius est effectus. e. c. §. q̄ si sacerdos. §. cathecismo

¶ Compotū qualem tenet executor reddere sup sua administratione ꝛ qñ ꝛ nūquid tenet reddere ꝯpotū suo executori. de testa. c. statutum. §. inhibemus. §. reddere rōnem. ꝛ super hoc vide nō. e. §. §. ordinarios.

¶ Pro cōpoti auditione quātū licet recipe e. ti. c. adeo quorūdam. in textu.

¶ In compoto an veniat residuū. e. c. §. In ipsa. ver. fideliter.

¶ A compoto an possit executor liberari p ordinariū nota. e. glo. ꝟ. sed quero. Et quid per ipsum testatorem nota. e. ti. c. religiosa. §. rationem.

¶ In auditione cōpoti quales expense sunt allocande executoribus. de testa. c. adeo. §. in ipsa. ver. fideliter. in fi.

¶ Compotū qualiter facere debēt religiosi super administrationibus suis. de statu reg. c. j. in textu ꝛ in glosa.

¶ Compromitti an possit in clericū ꝛ laicū super re spūali ꝛ quō. de loca. ꝛ cōduc. c. licet ver. clerico ꝛ laico.

¶ Compunctio quid operatur. de ferijs. c. j. ver. compunctione.

¶ Cōmune michi ꝛ alteri an sit meum ꝛ an possit per me solū dari in solutū. de cōsuetu. c. statutū. ver. bonis suis.

¶ Cōmunio ecclesie in quo stat. de sum. tri. c. j. §. sciendum. vers. sextus. ver. sanctificatio ecclesie.

¶ Cōmunio in ecclesia q̄ sit ꝑmissa: que nō e. §. ꝛ vers. §. quibus cōmunicat.

¶ Cōmunio dr̄ dupliciter. e. ti. c. ij. in princi. ver. cōmunionem.

¶ Conceptio xp̄i qualis fuit dic vt. j. ver. incarnatio.

¶ Conceptio sancte marie an fuit sine originali peccato Et nūquid festū cōceptionis sit merito celebrandū. de ferijs. c. Ad hec. ver. conceptionem.

¶ Conciliū p Octobonū celebratū qñ fuit. de ꝯsti. c. qr incōtinentie. ver. Octoboni.

¶ Conciliū aliud ḡnale aliud ꝓuinciale aliud epāle. e. ti. c. exterior habitus. glo. j.

¶ Conciliū vnde dr̄ ꝛ quō dꝫ scribi per c vel per s. e. ti. c. huius autem. glo. j.

¶ Consiliū stephani qñ fuit celebratum. de offi. archipꝛ. c. presbiterorū. §. ꝑsentis cōcilij.

¶ Ad ꝯciliū ꝓuinciale q̄ sunt vocandi. de loca. ꝛ cōduc. c. licet ꝓuinciali ꝯcilio. de heret. c. finaliter. §. ad supplicationem. §. ꝑsentiū.

¶ Conciliū lateranense qñ fuit celebratū. de loca. ꝛ ꝯduc. c. licet. §. ꝛ qr. ver. portiones.

¶ Conciliū bonifacij qñ fuit celebratum. de testa. c. religiosa. ver. de lambethe.

¶ Concilia ḡnalia reꝑsentant ecclīaꝫ catholicā. Et que sunt ꝯcilia approbata. de magistris. c. j. ver. per ecclesiam.

¶ Concordia cōmendat. de treug. ꝛ pace. c. vnico. ver. cōcordiam.

¶ Concordare discordātes pertinet ad prelatū. e. c. ver. reuocantes.

¶ Concordiā inter partes curare debent iudices. de transac. c. ceterū. ver. exigant.

¶ Concubitus cōiugalis qñ fit cuꝫ pctō: qñ nō. de peni. c. In ꝯfessionib⁹. §. matrimoniū.

¶ Cōcupiscentia qualis ꝓhibet in illo ꝑcepto non concupisces ꝛc. de offi. archipꝛ. c. j. §. sextū mandatū. in textu ꝛ in glo.

¶ Cōcubina sumit in scriptura diuersimode Et quō aliquis dr̄ cōcubinarius Et quō cōcubina noscitur ab vxore. de ꝯsti. c. qr incōtinentie. ver. concubinarios.

¶ Concubine an possit relinqui legatū vel fieri donatio. de testa. c. j. ver. concubinis.

¶ Confessiones subditorū audire dꝫ epūs. de offi. ordi. c. j. §. vlti. ver. confessionibus.

¶ Confessio ꝯsideratur varijs modis. de iudi. c. excuss. ver. foro anime.

¶ Cōfiteri cui debēt moniales. de sta. regu. c. oēm. §. ꝓuideant. §. ꝯfiteant. §. ab epīs.

¶ Cōfessio vocalis facienda est hōi ꝛ qualiter ꝛ quō est necessaria ad salutē. de cele. mis. c. lintheamina. §. ꝓhibemus. ver. ꝯfiteatur.

¶ Cōfessio ḡnalis est duplex ꝛ quō ꝓdest ad remissionē peccaminū. e. §. §. ꝯfessionē ḡnalē.

¶ Cōfiteri qñ tenent monachi ꝛ sacerdotes seculares. de cele. mis. c. altissimus. §. ꝯficiat.

¶ Cōfessio quō pōt fieri laico ꝛ quid ꝓdest talis cōfessio. de baptismo. c. j. §. de baptismate. ver. egroto.

¶ Confessio iudicialis q̄d operat. de symo. c. nulli. §. q̄ si quis. ver. confessus.

¶ Confessoris prudentia qualis erit. de penit. c. j. §. volentes. ver. prudētes. Et q̄ discreto viro confitendū est nota ibi glo. se.

¶ Confiteri cui debent pbr̄i simplices ꝛ cui curati. e. §. ver. presbiterorum.

¶ Confessio quid est ꝛ q̄ triplex est confessio e. ti. c. cū sacramentū. ver. confessionis.

¶ Confessio sacramētalis quō est de necessitate salutis. e. c. ver. ad salutē. ꝛ ibi nota q̄ cōfessio cōtritio ꝛ satisfactio sunt de ꝑcepto sacre scripture ꝛ q̄ ꝯfessio dꝫ fieri homini.

¶ Confessor quō se habebit erga ꝯfitentem nota. e. ti. c. in ꝯfessione. §. j. in textu ꝛ in glo.

¶ Confessio qualis dꝫ esse. e. c. ver. integro.

¶ Cōfitendi modus qualis esse dꝫ. e. c. ver. modus confitendi.

¶ In confessione non dꝫ exprimi ꝑsona cuꝫ qua q̄s peccauit. e. c. §. ꝑsonarū. ver. non inquirat. ꝛ c. sacerdos. glo. vlti.

¶ Cōfessioni alteri⁹ ꝑrochiani qñ liceꝫ audire. e. ti. c. ꝓhi. ver. a iure ꝑmissis. ꝛ c. sacerdos §. Ita nullus. §. alterius parrochianū.

¶ Habens licentiā confitendi alteri q̄ suo ꝓprio sacerdoti an possit ꝯfiteri cuicūq̄ voluerit. e. §. §. licentia.

¶ Licentiā ꝯfitendi alteri q̄ ꝓprio curato quis pōt ꝯcedere. e. §. §. vel epī. Et ibi nota nūquid epūs possit ꝯmittere licentiā audiēdi cōfessionem parrochiani mei me inuito.

¶ Parrochiano se dicēti fore ꝯfessū ꝛ absolutū ab hōie ꝑlātem an sit credēdū nō. e. glo.

Tabula.

¶ Confessiones subditorū ep̄i an possit eiꝰ officialis audire.e.c.§.Item in maioribus.ver.vices eius.

¶ Cū ꝯfesso qui tñ nō vult abstinere a peccō q̄d est faciendū.e.c.§.ꝛ hoc.ver.non poterit.

¶ In ꝯfessione dictū quō est vel nō est reuelandū.e.ti.c.ꝓhibemus.ver.confessionem.ꝛ glo.sequentibus.

¶ In cōfessione dictū an possit reuelari de volūtate confitentis.e.c.ver.super hoc.

¶ Cōfessio si fiat de peccō cōmittendo an cōfessor possit illud reuelare.nota.e.glo.verſ. Sed quero.

¶ Confessionem reuelantis pena que erit.e.c.glo.viti.

¶ Confessor ydoneus quis dicatur.e.ti.c.cū sepe.ver.ydonei.

¶ Cōfiteri cui dꝫ vicarius ꝑpetuus.e.ti.c.licet.ꝟ.vicariorū.Et q̄d de vicariis tp̄alibus ibi nota in glosa sequenti.Et quid de sacerdotibus nō curatis nota in.e.glo.

¶ Confessio q̄n ꝛ quo tp̄e fieri dꝫ.e.ti.c.ꝯfessiones.ꝟ.cito post lapsum.Et vide circa hoc q̄s nō.e.ti.c.ꝯfessiones.ii.§.deniq̄.ꝟ.semel.et glo.seq.ibi nota nūquid ꝯfessio pōt differri.

¶ Cōfiteri an quis possit fratri admisso vel aliꝰ priuilegiato sup ꝯfessionibus audiendis sine licentia ꝓprii sacerdotis nota.e.§.ꝟ.proprio sacerdoti.

¶ Cōfessus fratri admisso nūquid teneatur eadē peccā numero cōfiteri ꝓprio sacerdoti siue curato.e.§.ver.confessus non fuerit.

¶ Nō ꝯfessum suo ꝓprio curato nec facientem sibi fidem q̄ sit ꝯfessus alteri sup hoc habenti ꝑtātem pōt ipse curatus repellere a sumptione eucharistie.e.c.ver.arceatur.

¶ Cōfectio corporis xp̄i in quibꝰ verbis ꝯsistit.de cele.miss.c.i.§.vniuersa.ꝟ.ꝯsecratione.

¶ An ꝯficiat qui sincopat verba ꝯsecrationis Et quid si ea mutet nota ibi.ꝟ.integre.

¶ Conficere volenti corpus xp̄i qualis req̄ritur intentio.e.ti.c.linthcamina.§.verba canonis.ver.deuotione.ꝛ ibi nota in qua q̄ntitate pōt sacerdos conficere.

¶ Conficere dꝫ sacerdos celebrans nec ob aliquem casum simulare se cōficere ꝛ hoc nō agere.e.ti.c.altissimus.ver.conficiat.

¶ Confirmationis sacramentū ꝑ quem dat quid operat ꝛ quare fit in frōte.de sacra vnc.c.confirmationis.ver.confirmationis.ꝛ glo.seq.ꝛ.e.c.ꝟ.confirmatus.

¶ Confirmationis sacrm̄ a quo incepit ꝛ q̄ sunt de eius substātia.e.c.ꝟ.sacramentum.

¶ Confirmationis sacramentū facit plene xp̄ianum ꝛ quō.e.c.ver.confirmatus.

¶ Confirmationis sacramēto datur gratia e.ti.c.sacerdotes.ver.conficeatur.

¶ Confirmari nō dꝫ quis ante baptismū.e.c.§.frequenter.ver.baptisatos.

¶ Confirmationis sacramentū an sit necessitatis.e.§.ver.pueros.

¶ Circa confirmationē quedā sunt que nō sunt de esse sacramenti.e.§.ꝟ.fascias ꝛ ibi.et in glo.seq̄nti nota de ligaturis circa caput confirmati ꝛ sp̄aliter in ꝟ.deferant.

¶ Dies tertia amouēdi ligaturas de capite confirmati quō computabitur.e.c.§.paruuli quoq̄.ver.tertia die.

¶ Frontis confirmati lauatio an possit fieri ꝑ nō sacerdotes.e.§.ꝟ.manꝰ sacerdotū.Et q̄ ligature statim cōburi debent nota ibi ꝟ.sic. Et ratio quare pꝫ in ver.cōcrementur.

¶ Confirmandus quare tenet ab alio.e.c.§.Item ad ꝯfirmationē.ꝟ.teneat.ꝛ a quibus ꝑsonis teneri ꝓhibent nota ibi quattuor glo.sequenti.ꝛ que sit ratio ꝓhibitionis nota.e.§.ver.hec prohibitio.

¶ Confirmatio est sacramentū pugnantiū.de sacra.ite.vel nō.c.Ignorātia.ꝟ.ꝯfirmatio

¶ In sacramento confirmationis quare cōfirmatus tenetur ab alio.de baptismo.c.i.§.ad leuandū.ꝟ.a malo.

¶ Confirmationē electionis qualis dꝫ ꝑcedere vocatio.de iure patro.c.ꝑ ꝓuinciā.ver.nō tenere.ꝛ ibi nota subsequenter q̄ sunt seruanda in negocio confirmationis.

¶ Cōfirmatus an possit ministrare sine traditione possessionis.de insti.c.Item q̄.ver.certificatorias l̄ras.ꝛ ibi nota quō non ꝯfirmatus in certis casibus pōt administrare.

¶ Confiscationis bonorū pena q̄n hꝫ locū.de heresi.c.i.§.q̄s si hm̄ōi.ꝟ.confiscata.

¶ Confiscatio bonorū heretici a quo tp̄e hꝫ locū.e.§.ver.occupentur.ꝛ ibi nota q̄n bona hm̄ōi transeunt in fiscum.

¶ Confundere quid est.de foro ꝯpe.c.cōtingit.§.q̄ vero.ꝟ.ꝯfunditur.

¶ Coniectura quid est.de dona.c.vnico.ꝟ.coniecturam.

¶ Cōiugato de cōsensu vxoris ordinato in sacerdotem an vxor teneat ingredi religionem vel sufficit ei viuere caste.de cle.ꝯiug.c.i.ꝟ.religionem.

¶ Cōiugatus an possit obtinere beneficiū ecclīasticū ꝛ quale.e.c.ꝟ.beneficia.ꝛ glo.seq.

¶ Clericus ꝯiugatus an sit numerādus inter laicos.e.ti.c.ii.§.nos igit.ꝟ.canonū.

¶ Conscii qui sunt.de dona.c.vnico.ꝟ.conscios.

¶ Conscientia quid est.de temp.ordi.c.eos qui.ꝟ.conscientia.

¶ Conscientie alicuius q̄n quid relinquitur ipsemet erit iudex.de statu regu.c.sanctimoniales.ꝟ.conscientias.

¶ Consiliū ꝑfectiōis ꝛ reuerentie quō differt de sacra vnct.c.cū sacri.ꝟ.reluctantes.

¶ Consiliū superioris an subditus teneat sequi.de sacra.ite.c.Ignorantia.ꝟ.ꝯsulimus.

¶ Consilium quale est obligatoriū in maleficiis.de foro cōpe.c.dictum.ver.consilium.et ibi nota quō prestatur consiliū.

¶ Aliud est facere de cōsilio.aliud cū consilio.Aliud consilio.aliud nō sine consilio.de sta.regu.c.q̄ nōnunq̄.ꝟ.de consilio.

¶ Consiliū a quibus petendū est.de iure patro.c.per ꝓuinciā.ꝟ.consilio.

¶ Consiliū quō differt a consensu.de imu.ec.c.accidit.§.nos igitur.ꝟ.consiliū.

¶ Cōsensus an debeat ꝑcedere actū vel possit sequi.de testa.c.religiosa.ꝟ.licentia.

¶ Cōsentire dr̄ q̄s multipl'r.de penit.c.In cōfessionibus.ꝟ.ꝯsentiens fornicationibus.

¶ Cōsecratio virginū ꝑ quem fiet ꝛ in qua etate.de regu.c.sanctimoniales.ꝟ.ab ep̄is.ꝛ ꝟ.suo tp̄e.De hoc etiaꝫ vide de statu regu.c.ad hec.§.mediant.ꝟ.consecrata.

¶ Virgines quare consecrantur ꝛ nō vidue no.e.§.ꝟ.anulum.

¶ In cōsecratione eucharistie que sunt ꝟba substantialia.de cele.miss.c.i.§.vniuersa.ver.consecratione.

¶ Cōsanguinei q̄re dr̄ et q̄ cōsanguinitas in ꝯcessionibus ꝛ donationibꝰ inducit suspitionē.de re.ecc.nō ali.c.i.ꝟ.consanguineis.

¶ Consanguinei qui sunt ꝛ q̄ clerici tenent ꝓuidere suis consanguineis.nota de testa.c.ita quorūdam.ꝟ.consanguineis.

¶ Consistoriū et tribunal quō differunt.de foro cōpe.c.excussis.ꝟ.consistoria.

¶ Conspiratio quid est et quomodo differt a coniuratione.de sen.excōi.c.Superno.ver.conspiratores.

¶ Constitutioni aliquid precipienti cōtrauenienς an peccet mortaliter.de cōsti.c.q̄ incontinentie.ꝟ.precipimus.e.c.ꝟ.obseruari.et ver.mandamus.

¶ Constitutio nisi sit penalis modicam vtilitatem affert ꝛ dicitur imperfecta.e.c.ꝟ.sub pena.de penis.c.ad hec.ꝟ.minime admirat.

¶ Constitutio ꝑceptoria an possit tolli per non vsum.de ꝯsti.c.q̄ incōtinentie.ver.mādamus.de vi.et ho.cle.c.i.ꝟ.capis clausis.

¶ Constitutiones Joħ.stratford quo anno fuerunt edite.e.ti.c.exterior.ꝟ.edite.

¶ Constitutiones Jo.stratford quomodo situant in hoc libro.e.ti.c.huius aūt ꝯstōes.

¶ Constitutiones prouinciales an artent eos qui non sunt de prouincia.ꝛ quid si prouincialis contra eas delinquat ad extra.e.c.ꝟ.prouincia.Et nūquid artent extraneū delinquentem ad intra nota ibi versus finem.

¶ Constitutio regulariter respicit futura et non preterita.e.c.ver.futuris temporibus.et quando constitutio incipiat ligare nota ibi ꝟ.publicam notionem.

¶ Cōstitutio ꝓuincialis quō ligat subditos suffraganeorū.de ꝯsue.c.statutū.ꝟ.ꝯdictione

¶ Constōnes quales pñt facere archiep̄i et ep̄i.de ma.ꝛ obe.c.p̄bri.ꝟ.iuramento.

¶ Constō inferioris pōt addere ad ꝯstōnes superioris ꝛ eā corroborare.sed nō tollere nec ei derogare.de p̄ben.c.audistis.glo.viti.

¶ Constō que dicat esse penalis ꝛ ad que extenditur talis ꝯstō.de iure patro.c.ꝑ ꝓuinciā.ꝟ.nō tenere.verſ.Sed vt melius.

¶ Constitutiones regni anglie ꝓuinciales quo ordine processerunt.de penis.c.ad hec.ꝟ.minime admiratur.

¶ Cōsumere sumit in bono ꝛ in malo.de iudi.c.Item omnes.ꝟ.consumere.

¶ Consūmatio id est finis.Item ꝯsūmatio id est coaceruatio.de sum.tri.c.i.§.sciēdū.verſ.sepimus.ꝟ.ꝯsummatio.

¶ Consuetudo cōtraria an excuset a ꝑcepto legis vel canonis.de ꝯsti.c.q̄ incōtinentie.ꝟ.mandamus.

¶ Cōsuetudo laudabilis est seruanda ꝛ ad eā seruandā subditi debent cōpelli.et que dicatur cōsuetudo rōnabilis.de ꝯsue.c.statutū §.hac aūt.ꝟ.ꝯsuetudini laudabili.

¶ Cōsuetudini sp̄āli nō derogat ꝯstō nisi de ea faciat mentionē sp̄ālem.e.§.ꝟ.generali.et de materia ꝯsuetudis vide remissiones.e.§.ꝟ.ꝯsuetudo ecclesiastica.

¶ Consuetudinis verbum simpliciter prolatum intelligitur ꝺ prescripta.e.ti.c.nullus ꝟ.de consuetudine.

¶ Consuetudo q̄ decedens post festū annūciationis lucratur fructus autūnales illiꝰ anni nūquid valeat.e.glo.

¶ Presupposita ꝯsuetudine ꝑdicta ꝺ'supposita ēt ꝯsuetudine q̄ ep̄s vel quiuis alius vacante ecclesia faciat fructus suos durante vacatione quis debet preferri in receptione fructuū ep̄s vel administratores bonorū defuncti.nota.e.glosa.

¶ Cōsuetudo q̄ dat rectori fructus ecclesie obuenientes post eius mortem an habeat locū in vicario ꝑpetuo.e.c.ꝟ.ipsorū rectorū.

Tabula.

¶ Conſuetudo dolo interp̃tat quẽ excõicatũ q̃cq̃ vbi ſuo ſcriptũ hoc nõ dictat. de clã. deſponſ. c. humana. ṽ. vi vel metu. ⁊ de decimis. c. q2 quidam. ver. inuolui.

¶ Conſuetudo q̃ dat rectori fructus eccleſie poſt mortẽ ad legata vel debita ſoluẽda an habeat locũ ſi nulla ſint legata vel debita vide. e. c. ver. legata.

¶ Conſuetudinem laudabilem ſeruare poſſunt ſubditi cõpelli. de ↄceſ. p̄ben. c. a noſtris glo. viii.

¶ Conſuetudo q̃ dat ep̃o vel archidiacono fructus eccleſie vacantis bene valet. de inſti. c. ii. ver. ad ep̃m.

¶ Conſuetudo an poſſit tollere ſolẽnitatem requiſitã in alienatione rerũ eccleſie. de re. eccle. nõ alie. c. i. ṽ. forma canonis.

¶ Cõſuetudines reperiũtur diuerſe ⁊ q2 conſuetudo patrie eſt attendenda. de teſta. c. ſtatutũ. §. ceterũ. ṽ. ↄſuetudinem patrie.

¶ Cõſuetudo ſi ſit diuerſa in diuerſis locis quibus aliquis hꝫ bona q̃ ↄſuetudo eſt attẽdenda. e. §. ṽ. defunctos cõtingit.

¶ Conſuetudo et ſtilus cuiuſq̃ curie conſiderari debet. de teſta. c. adeo quorũdam. ver. accipere.

¶ Conſuetudo de ſoluendo decimas p̄ acerũ an poſſit infringi impune ſic vt garbe ſparſim p̄cipiãtur. de deci. c. i. ṽ. colligendis.

¶ Conſuetudo an habeat locus in decimis nõ ſoluendis. e. ti. c. [illegible] ṽ. arbitrani. e. ti. c. [illegible] p̄pter. ṽ. conſuetudines. ⁊ ver. [illegible]

¶ Conſuetudo patrie et regionis et patrifamilias eſt attendenda. e. c. §. Sed ſi oues. ver. [illegible]

¶ Conſuetudo quã habeat locũ in decimis. nota. e. c. Cũ vt. §. agit vero. ṽ. conſuetudini [illegible]

¶ Conſuetudo quid poteſt operari vt. ſ. aliquod cõmodũ temporale recipiatur pro aliquo ſpirituali impenſo vel impendendo. de cele. miſſ. c. effrenata. §. ṽ. ſalario.

¶ Conſuetudo q̃ certam interp̃tatiõem alicui dubio p̄bet nõ eſt mutanda. de eccle. edi. c. ii. §. cetera. ṽ. diuerſas conſuetudines. Et q̃ ſit dicenda conſuetudo approbata nota ibi in glo. ſequen.

¶ Cõſuetudo quã dat iuriſdictionẽ. de imu. eccle. c. accedit. §. i. ṽ. conſuetudine.

¶ Continere quis dr̃ ⁊ que ſit differentia inter ↄtinere ⁊ negligere. de cõſti. q2 incõtinentie. §. viii. ṽ. neglexerit. de ſen. excõi. c. i. §. excõmunicamus. ṽ. continent.

¶ Contencio quid eſt ⁊ an importat peccatũ. de iuriu. c. p̄bri. ṽ. contenciones.

¶ Continue. hec dictio quid importat et cõtinua poſſeſſio quõ probatur. de cle. nõ reſid. c. ii. ṽ. reſideant. Item de hac dictione nota de decimis. c. Cũ vt audiuimus. ṽ. cõtinue.

¶ Cõtractare q̃d eſt. de offi. archip̄bi. c. i. §. quartũ mandatũ. ṽ. contractio. de iudic. c. Item omnes. ṽ. contractari.

¶ Contractus vbi fit ex duob⁹ quorũ vnũ reddit ipſum validũ alterũ vero ipſum reddit inualidũ inſpicitur id quod nocet nõ id quod prodeſt. de loca. ⁊ cõduc. c. licet. ṽ. clerico ⁊ laico. in fi. glo.

¶ Cõtractus initus ꝯ iura quõ tenet vel nõ tenet. e. c. ṽ. nõ teneãt. ⁊ ibi nota an ex tali cõtractu oriat obligatio ⁊ in glo. ſe. ṽ. obliget

¶ Contractui inualido pena appoſita an teneat Et nũquid pena exacta ſtabit contractus. e. c. ver. pena plecti.

¶ Contribuere ad onus reparationis eccleſie qui tenẽtur Et an viri eccleſiaſtici ad hoc teneantur. de ecc. edi. c. licet. ṽ. reficiendarũ. ⁊ quõ leuabitur talis contributio ibi nota.

¶ Contumax quid importat. de ſacra vnc. c. cum ſacri. ver. contumaci.

¶ Contumax vere quis dr̃. de iudic. c. Item omnes. ṽṽ. hmõi. ver. perſonaliter.

¶ Contumax qualis nõ audit appellans et quis dicendus eſt verus cõtumax. de appel. c. i. ver. appellatũ.

¶ Contumacia q̃ñ habetur pro litis ↄteſ. de hereti. c. finaliter. §. ad hec. ṽ. liſ. non ↄteſ. Et q2 ſola ↄtumacia non habetur p̄ confeſſione nota. e. §. ṽ. receptionem.

¶ Conuentus ⁊ capitulũ quõ differunt. de ↄſti. c. q2 incõtinentie. ṽ. capitulis ruralibus.

¶ Cõuictus quõ quis eſſe dr̃. de p̄cur. c. ex horrenda. §. ⁊ hi. ver. cõuinci valeant. de foro ↄpe. c. cõtingit. ver. conuicti. de ſymo. c. nulli. ver. cõuictus.

¶ Cõuocare populũ vel clerũ põt p̄latus ex multis cauſ. de offi. oꝛ. c. ii. ṽ. cõuocationib⁹.

¶ Copulatiue natura eſt vt vtraq̃ ps ſit ṽa. de decimis. c. q̃ñ vt audiuimus. ṽ. ⁊ cubant.

¶ Copulatiua q̃cq̃ ponit pro diſiũctiua. de teſta. c. ſtatutũ. §. teſtamentis. ver. teſtamenta et voluntates.

¶ Corã quõ dr̃ aliquid fieri. de ↄſtõ. c. q2 incontinentie. ṽ. corã toto capitulo. de iuriu. c. p̄bri. ver. corã rectoribus.

¶ Corona clericalis que ſit ⁊ vnde ortũ habuit. de offi. oꝛdi. c. ii. ver. coronam.

¶ Corporale i altari de qua materia dꝫ fieri. de cele. miſſ. c. lintheamina. ver. corporalia.

¶ De corporalibus antiquis q̃d ſit faciendũ. de reli. ⁊ vene. ſanc. c. i. in textu ⁊ in gloſa.

¶ Corpus xp̄i miſticũ eſt eccleſia. de treuga ⁊ pa. c. vnico. ṽ. vnũ corpus. ¶ In eleuatiõe corporis xp̄i debent pulſari campane ⁊ quare. de cele. miſſa. c. altiſſimus. in textu de hoc verbo Eukariſtia.

¶ Correctio qualis cõpetit inferiorib⁹ ep̃o. de ↄſtõi. c. exterior. ṽ. inquirere. verſus finem.

¶ Correctio criminũ an ↄpetat archidiacono. de offi. archid. c. eiſdem. ver. caſtigando.

¶ Corrigendi p̄tãs nõ trãſit ſub cõmiſſione g̃nali. de iudi. c. ex ꝗſ. ṽ. correctionibus.

¶ Correctio ſubditorũ delinquentiũ ad eũ quõ fiet. e. c. ṽ. delinquentiũ.

¶ Corrigere debet p̄mo ſeipſm qui vult alios corrigere. de vi. ⁊ ho. cleri. c. exterior. in fi. ṽṽ. corrigant.

¶ Ad correctionem ale q̃s p̄cedit. de cleri. cõiug. c. ii. ṽ. officio.

¶ Corrigere debet ſenex iuniorem ⁊ nõ eẽ. de ſtatu regu. c. q̃ñ inter. ṽ. correctione.

¶ Correctio apparitoꝝ archidiaconorũ ad quem ſpectat. de cenſ. c. Item contra. §. bedelli. ṽ. puniantur.

¶ Corrigere errorẽ ſuũ dꝫ homo potius q̃ expectare vt corrigatur ab alijs. de magiſtris c. p̄terea. §. ſi quis. ṽ. correxerit.

¶ Corrodia quõ p̄s ↄcedi in domib⁹ religioſis. de re. eccle. non alie. c. ii. per totum.

¶ In corrodijs hmõi ↄcedẽdis an interuenire debeat ↄſenſus dioceſani. e. c. ṽ. dioceſani.

¶ Cum in qua ſigñione ſtat. nota de cle. peregri. c. cũ quanta. ṽ. cũ p̄ litteras.

¶ Cultus ydoloꝝ varius. de offi. archip̄ſ. c. ignorantia. §. ii. ver. in aquis.

¶ Culpa lata equiparatur dolo et ignorantie craſſe. Et q̃d eſt culpa lata. de ſacra vnct. c. cũ ſacri. ṽ. eſſe vicina.

¶ Cupiditas ſonat in malũ et eſt radix omniũ maloꝝ. de offi. archip̄ſ. c. i. §. ſextũ mandatũ. ṽ. cupiditas. de cenſibus. c. ſeua. ṽ. cupiditas. de cupiditate nota bene ne p̄la. vi. ſu. c. i. ṽ. cupiditatis.

¶ Cura aiaꝝ ad quos ſpectat. de p̄bẽ. c. audiſtis. ṽ. curam aiarum.

¶ Cura aiaꝝ quõ poſſit cõmitti alteri p̄ curatum eccleſie. de cele. miſ. c. effrenata. §. ṽ. curis animarum.

¶ Cure aiaꝝ an et quõ quis poſſit ↄpelli deſeruire. e. c. ṽ. quoſcũq̃.

¶ Curatus eccle multis modis vocatur. de vi. et ho. cle. c. i. ṽ. p̄ſonatibus.

¶ Curatus repreſentat p̄ſonam xp̄i. de decimis. c. i. ṽ. p̄ſonis.

¶ Curie cuiuſq̃ mos et conſuetudo attendenda eſt. de teſt. c. adeo quorũdã. ṽ. accipe.

¶ Curioſitas q̃d eſt. de magiſtris. c. p̄terea. ṽ. curioſitate.

¶ Curtis q̃d eſt: ⁊ q̃d curtilegiũ. de decimis c. ſancta. §. oĩbus. ṽ. curtilegiorum.

¶ Cuſtodia eccle cathedralis vl̃ ↄuẽtualis vacantis ad quẽ p̄tinet. de imu. eccle. c. ↄtingit. ṽ. cuſtodiam. ¶ In cuſtodia eccle q̃ dicunt exitus rõnabiles nota. e. c. ṽ. rõnabiles exitus. Sub cuſtodia eccleſie nũq̃d cadãt decime. e. c. ṽ. decimas. Et quid de alijs p̄uẽtibus ſp̄ualibus nota. e. c. ṽ. alia ſilia.

¶ Crapula eſt ſp̃s gule abhominabilis. de offi. archip̄ſ. c. i. §. ſeptĩ. ṽṽ. gula. ṽ. viliſſimũ. Et q̃ mala facit ibi nõ ver. ſenſum interiorẽ.

¶ Crapula q̃d eſt et q2 duplr̃ ↄtingit. de vi. et ho. cle. c. i. §. a crapula. ṽ. crapula.

¶ Creare/generare/et facere quõ differt. de ſũma trini. c. i. §. ſciendũ. ṽ. quint⁹. ṽ. creatio

¶ Credere deo/credere deũ/⁊ credere i deũ quõ differt. de ſũma tri. c. i. §. ſciẽdũ. ṽ. credo i.

¶ Credere quid eſt. e. c. verſ. ſecũdus. ṽ. credere. Et vide de hoc de ſacra. iteran. vel non c. ignorantia. ṽ. credimus.

¶ Creditores quidã ſũt p̄ſētes: quidã futuri. Et dicuntur cõditionales. de dona. c. vulco. ṽ. creditores.

¶ Crimen quid iportat ⁊ q2 ſumitur quattuor modis. de fo. ↄpe. c. ↄtigit. ṽ. de crimie.

¶ Crimen p̄cm̃ et delictũ quõ differunt. e. c. ṽ. delicto.

¶ Crimina eccleſiaſtica ſup̄ quibus cognoſcit eccleſia q̃ ſũt. de fo. ↄpe. c. circũſpecte. ṽṽ. huiuſmodi.

¶ Crimen an poſſit p̄bari p̄ inſtrumẽtũ. de iureiur. c. p̄bri. §. q2 ſi. ṽ. p̄bationes legitimas.

¶ Crimina quedã maiora quedam mediocria quedã minora. de purg. ca. c. Item licet. ver. ſimili crimine.

¶ Crimen imponens alicui malicioſe ex q̃ impoſitione infamat⁹ ſit apud bonos et graues eſt excõicatus. de ſnia excõ. c. i. §. item excõicamus in textu. Sed q̃d ſi calore iracundie vel ex lubrico lingue hoc fecerit nota ibi ṽ. quacũq̃ de cã. ¶ Imponens hmõi crimen dicens verum an incidat in hanc penã nota. e. §. ṽ. malicioſe. Et q̃d ſi imponat alicui delictũ nõ crimẽ nõ. e. glo. ṽṽ. i. delictib⁹

¶ Crimen q̃d importat et q2 multis modis ſumitur. e. §. ṽ. crimen.

¶ Criſmale quid ſigñ. de ſacra vnct. c. pauli. ṽ. criſmales.

¶ Criſmales p̃ni in vſum eccle et nõ aliũ ſunt vertendi. e. c. ṽ. ornamentorum eccleſie.

Tabula.

¶ Criſma qñq; dr̄ ſacramentū ⁊ vnde ſit. de ſacra vnct. c. ſacri. ℣. criſmatis.

¶ Criſma qñ debet ꝯfici ⁊ ꝙ pōt confici tpe interdicti. e. c. ℣. in annū.

¶ Criſmatis cōfectio pertinet ad ſolos epiſcopos. e. c. ver. epiſcopos.

¶ Criſma dꝫ tradi gratis eccleſijs inferioribus. e. c. ℣. tradendum.

¶ Criſma vetus ⁊ vetera ornamenta eccleſiarū cōburi debent. e. c. ℣. cōcremandū. Nec dꝫ criſma vetus miſceri cū nouo vt ibi notat.

¶ Criſma qbꝰ eccleſijs eſt ꝯcedendū ⁊ q̄ eccl'ie debēt criſma petere. e. c. ℣. ſūnt eccleſijs

¶ Criſma per quos debet peti. e. c. ℣. per ſe. ⁊ duabus glo. ſequentibus.

¶ Criſma a quibus recipiendū eſt Et qd ſi epūs loci nec per ſe nec ꝑ aliū conficiat criſma nūquid pōt peti ab alieno epō Et an alienꝰ epūs teneat illud tradere ſubditis alieni epi. e. c. ℣. locorum epiſcopis.

¶ Criſma an debeat peti añ paſche ſolēnitatē inceptā vel finitā. e. c. ℣. paſche ſolēnitatē.

¶ Criſma nouū an de neceſſitate haberi debeat i ſabbato ſctō. e. c. ℣. q̄citꝰ fieri poterit.

¶ Criſma nouū ſi nō habetur ⁊ immineat baptiſmus neceſſario faciendus qd fiet. e. glo. verſus finem.

¶ Criſma an poſſit vnus petere pro pluribꝰ eccleſijs Et nūquid nuncio deferenti criſma poſſit aliquid ſolui abſq; ſymonia. e. c. ℣. ſingulis eccleſijs.

¶ Criſmati an poſſit oleū non ſacrū miſceri e. c. ver. de iſto nouo.

¶ Criſma infundi debet in aqua baptiſmatꝭ ⁊ criſmate vngi dꝫ baptiſandus. e. c. ℣. baptiſare. ⁊ gloſa ſequenti.

¶ Vngens baptiſatū de veteri criſmate grauiter puniēdus eſt niſi neceſſitas ad hoc vrgeat. e. c. ℣. protuliſſe ſententiam.

¶ Criſmatio ſimplicibus preſbiteris q̄ cōpetat que non. e. c. ℣. alijs ſacrificijs.

¶ Crucis mortē quare ſubire voluit xp̄s. de ſum. tri. ⁊ fi. ca. c. j. §. Item. ℣℣. Tertius. ℣. in cruce. Et ibi nota ꝙ quattuor ſūt partes crucis ⁊ quid ſignificant ⁊ ꝙ fuit facta ex quattuor diuerſis lignis.

¶ Crucis feſtū quare celebramus ⁊ nō aſine de fe. c. ex ſcripturis. ℣. ſancte crucis.

¶ Crux xp̄i an ſit veneranda adoratione latrie. de ecc. edi. c. ij. ℣. ymagines. ℣℣. Sed ecce

¶ Cruciata fuit cōceſſa contra bohemos et qñ. de hereti. c. fi. ver. remotas.

DAlmatica quid eſt. de ecc. edi. c. ij. ℣. dalmatica.

Dānatio. de hoc verbo pena in ꝓncipio.

¶ Dāni appellatione qd cōtinet. de ꝑcuſ. c. vnico. §. vltimo. ℣. dāna oia. ⁊ deci. c. j. §. nos igit. ℣. dāni. Et ibi nota an inferens dāmnū teneatur illud reſarcire licet ad ipſum nichil peruenerit.

¶ Damnū illatū eccleſie per prelatū eiuſdē an debeat reſarciri ex bonis patrimonialibꝰ ipſius prelati. de ec. edi. c. j. ℣. eccleſiaſticis.

¶ Dare intelligit quis multis modis. de ſuſſu. c. ꝑſenti. ℣. dederit. ¶ Hec dictio dare cuius eſt nature. de loca. ⁊ cōdu. c. j. ℣. dentur.

¶ Dare et reddere quō differunt. de teſta. c. adeo. §. ſi vero. ℣. reddere.

¶ De/ꝓpoſitio ſiḡt multa. de ſum. tri. ⁊ fi. ca. c. j. §. Itē. ℣℣. primus. ℣. ꝑ ſpiritū ſanctum.

¶ Debet hoc verbū nō ſemꝑ importat neceſſitatem ſed qñq; cōuenientiā ſiue ꝑtātem. de hereti. c. Item turpis. ℣. declaret. ad fi. gloſe.

¶ Decalogus quid eſt. de offi. archipꝛ̄ſbit. c. Ignorantia. §. j. ℣. decalogi.

¶ Decanꝰ ruralis quis eſt ⁊ de ipſius ꝑtāte Et quare dr̄ decanus. de cōſti. c. qꝛ incōtinentie. ℣. decanos rurales.

¶ Decanus multis modis dr̄. de iudi. c. j. ℣. decani rurales.

¶ Decani rurales nō poſſunt cognoſcere in cauſis matrimonialibus. e. c. in textu. ⁊ an h̄ poſſunt ex ſpeciali cōmiſſione nota ibi. ℣. viris diſcretis.

¶ Decani q̄ ſubſūt archiepō Cātuarieñ. an poſſunt ex ꝯſuetudine ꝑſcripta cognoſcere in cauſis matrimonialibus. e. §. ℣. cōmittatur.

¶ Decani ruralis qd eſt officiū. e. ti. c. ij. ℣. decani ruralis.

¶ Decanatus ſcti Martini magni londoñ. an ſit bñficiū eccleſiaſticū ad effectū icurrēdi penas q̄ infligūtur beneficiatis. de cohi. cle. ⁊ mul'. c. vt clericalis. ℣. beneficiati.

¶ Decanus eccleſie cathedralis in abſentia epi an poſſit abſoluere in caſibus epō reſeruatis. de peni. c. j. §. in cathedralibus. ℣. vel decano.

¶ Decanus habens ꝑtātem audiendi confeſſiones canonicorū an poſſit hanc ꝑtātem alteri cōmittere ſine aſſenſu capituli. e. c. glo. vlti. ⁊ penulti.

¶ Decetero hec verba quid importent. de ſacra vnct. c. ij. ℣. decetero. de poſtu. c. veloces. ℣. decetero.

¶ Decime ꝑſonales q̄ ſūt ⁊ vbi ſolui dꝫ. de ꝯſue. c. ſtatutū. ℣. decimarū ꝑſonaliū. ⁊ an iudei ad eas ſoluendas teneant ibi nota.

¶ Decime an ⁊ quō cadant ſub diſpoſitione ꝓlati eccleſie. de ꝯſue. c. nullus. ℣. nondū perceptas Et an decime future poſſit vendi vel locari. e. c. ℣. ante annūciationem in fi.

¶ Decime ꝑſonales an ꝯtineantur appellatione fructuū. e. c. ℣. fructus.

¶ Decime quō poſſūt ꝑtinere ad religioſos in aliena parrochia. de loca. et cōduc. c. licet. §. ⁊ qꝛ. ℣. porciones.

¶ Decime tam ꝓdiales q̄ ꝑſonales ſunt ſub ꝓcepto. de deci. c. j. §. alij vero. ℣. ꝓcepit. e. ti. c. ſancta. glo. vltima.

¶ Decimas an et quō poſſunt habere laici. eo. c. ver. ſuo cultu.

¶ Decima an poſſit vendicari anteq̄ ſit ſeparata a nouē ꝑtibꝰ. e. c. ℣℣. colligēdis. ⁊ quō ⁊ qñ dꝫ ſolui ibi nota Et nūquid cōſuetudo de ſoluēdo decimas collectas in aceruū poſſit ad libitū coloni mutari vt ſoluat ſparſim. ibi etiā nota an dñs fundi poſſit ꝓhiberi per curatū eccleſie ne fructus colligat vel aſportet niſi ipſo ꝓſente vel eius nūcio vt ſic recipiatur decima. e. c. ⁊ e. glo.

¶ Decimas ꝓdiales ſoluere q̄ tenent et an paupertas excuſet. e. c. ver. aſportant. Et ibi nota quis cōueniri debeat pro decimis preteritis emptor .ſ. an venditor ⁊ an vno ſoluēte alius liberetur.

¶ Decime quō ꝓhibent inuadi ſubtrahi vel ab alijs occupari. e. c. §. nos igit. ℣℣. antiquorum canonū.

¶ Decima garba ſoluēda eſt eccleſijs nec ꝑt ſolui mercēnarijs pro labore. e. ti. c. erroris. in textu ⁊ in glo. nec debēt deduci expenſe vt ibi ꝑꝫ. ℣. autūnali labore.

¶ Decime ſine traditiōe tranſeunt in dñiuꝫ eccl'ie. e. c. §. quoſdam. ℣. furto.

¶ In decimis nō ſoluendis an habeat locū ꝯſuetudo. eo. ti. c. q̄q̄. ℣. arbitrantur.

¶ De groſſis arboribus an debeat decima. eo. c. ℣. renaſcatur.

¶ Decime ꝓdiales cui eccl'ie ſoluende ſunt. e. c. ℣. matricibus.

¶ Decima an peti debeat ab emptore vel a venditore. e. c. ℣. poſſeſſores.

¶ Decima feni/molendinorū/piſcariarū/ lane ⁊ apū eſt ꝓdialis. e. c. ℣. feni.

¶ Decime ſoluende ſunt integre ⁊ ſine diminutione ⁊ de quibus rebus. e. ti. c. qm̄ ꝓpter. ℣. integre. ⁊ glo. ſequenti.

¶ Decīe minute q̄ ſunt. e. c. ℣. talibꝰ decimis

¶ Decima ſoluēda ē de herba viridi qñ herba ſic ſumit. e. c. ℣. fenis.

¶ In decimis ſoluēdis an requirat exactio ſiue monitio ad effectū ꝙ non ſoluens dicat peccare mortaliter. e. c. ℣. exigantur.

¶ Decima de nutrimentis aīalium quō debet intelligi. e. c. ℣. animaliū.

¶ Decima alicuius rei qñ ſolui pōt in pecunia. e. c. ℣. prout expedit.

¶ Decima nō ꝑfecte ſoluta hoc ãno an poſſit ⁊ debeat ſuppleri anno ſequenti. e. c. ℣. plenarie. Et quid ſi nō ſit vnde ſuppleatur decima in anno ſequenti ibi nota in glo. ſeq.

¶ Decima agnorū quō ſoluet. e. c. in textu et in glo. ℣. agnis. ⁊ glo. ſequentibus.

¶ Decima lane quō ſoluet. e. c. ℣. decima lane Et an ſit ſoluēda de pellibus lanatis ibi nota. ⁊ eo. ti. c. Qm̄ vt audiuimus. ℣. integre.

¶ Decima agnorū vel lane quō ſoluetur qñ agni vel vellera ſequunt diuerſa capita i vna familia. e. ti. c. qm̄ ꝓpter verbo decima lane. ⁊ quid erit in hijs que mixta ſunt gregibꝰ alienis ibi nota.

¶ Decima aīaliū quō debet ſolui vbi aīalia nutriūt i diuerſis ꝑrochijs. e. c. §. ſed ſi oues ver. diuidenda eſt. Et an decime aīaliū ſint prediales vel perſonales ibi nota. Et de decima paſture quomodo ſolui debet ibi nota.

¶ Decima lactis ⁊ caſei quomodo ſoluetur. e. c. §. de lacte per totum.

¶ Decime molendinorum quomodo debēt ſolui. e. c. §. de ꝓuentibus. Et ibi nota i. ℣. integre. vbi etiā notatur an de decima molendini ſint deducende expenſe.

¶ Decima de apibus quō debet ſolui eo. c. §. de piſcationibus. ver. de apibus.

¶ Decima an ſit ſoluenda de immobilibus e. §. ver. bonis.

¶ Decima an ſit exigenda de illicite acquiſitis. e. §. ver. iuſte acquiſitis.

¶ Decima ſoluēda eſt totiēs i anno q̄tiens fructus renouātur. e. §. ℣. renouātur.

¶ Decima piſcationū quō debet ſolui eo. §. ℣bo debito modo. Et ibi nota an hmōi decime ſint ꝓdiales vel ꝑſonales. Et quid de decimis auium et ferarum ibi nota.

¶ Decime ꝑſonales q̄ ſunt et quō ac quādo ſoluēde ſunt. e. c. §. ſtatuimꝰ in textu ⁊ in glo. Et ibi videas in ver. negociationis.

¶ Decima lane vbi dꝫ ſolui nota eo. ti. c. qm̄ vt audiuimꝰ. ℣. integre ⁊ gloſis ſequentibus

¶ Decima agnorū an ſit predialis vel ꝑſonalis. e. ti. c. ſancta. §. oībus. ℣. agnis.

¶ Decime prediales ⁊ ꝑſonales quō differūt e. §. ℣. negociationū in principio.

¶ Decime ꝓdiales et ꝑſonales vbi debēt ſolui eo. §. ℣bo eccleſijs.

¶ Sup decimis an poſſit cognoſcere iudex ſecularis. de penis. c. j. ℣. decimis.

¶ Declaramus hec dictio quid importat. de

Tabula.

decimis.c.q̄ſq̄.ꝟ.declaramus.
¶ Declarare ſtatutū vel ꝯſtitutionem prius editā quis pōt.de baptiſmo.c.q̄ꝺ in ꝯſtitutiōe.ꝟ.declarandum.
¶ Decretū canon decretalis dogma mandatū interdictū ⁊ ſanctio quō differūt.de deſponſ.impu.c.j.§.huius ergo.ver.decreti.
¶ Decretales ſummorū pōtificū cuius ſunt auctoritatis.de hereti.c.ij.§.penitentiā.ver.decretalibus.
¶ Dedicare quid importat.de teſta.c.ij.ver.dedicarunt.
¶ Defectū incurrere quid eſt.de hereti.c.j.ꝟ.defectū ſuum.
¶ Defectū imponens alicui an videat irrogare iniuriam.de ſen.excōi.c.j.§.Item excōicamus.ꝟ.malicioſe.
¶ Delegari an poſſint cauſe meri imperij.de cōſti.c.exterior.ꝟ.vel alios.
¶ Delegari quis ꝑt ꝑ ordinariū de iudi.c.j.§.ij.ꝟ.viris diſcretis.
¶ Delegare q̄s ordinari⁹ pōt ea q̄ ad ipſius iuriſdictiōē ſpectāt.c.ij.c.excuſſis.ꝟ.ꝯmiſſarij.
¶ Delegare an poſſit epūs cām heretice prauitatis.de hereti.c.finaliter.§.habitaq̄.ver.Idem ordinarius.
¶ Delictū quid ſignt.de foro compe.c.cōtingit.§.j.ꝟ.delictū.de imu.eccle.c.ſeculi principes.§.viij.glo.finali.
¶ Delictū ſi plures cōmittant an vno cōueniente vel ſoluente liberent omnes.de ꝑcura.c.vnico.glo.vltima.
¶ Delicti rōne fortit quis forū.de iudi.c.itē cōs.§.ꝑlatos.ꝟ.delicti loco.
¶ In delictis an locū habeat remiſſio.e.§.ꝟ.poſſe.
¶ Delictū fieri mādans tantū hīs ⁊ hmōi an poſſit cōueniri in loco delicti.e.§.ꝟ.cōueniri
¶ Delictū peccatū ⁊ crimen quō diſſt.de fo.cōpe.c.cōtingit.ꝟ.delicto.
¶ Delictorū pluralitas an iudicabit ex iteratiōe delicti quo ad multiplicationē pene.de vi.⁊ ho.cle.c.quis.ꝟ.quotienſcūq̄.de cuſto.eukaa.c.ij.§.ſacerdotes.ꝟ.perſeuerent.
¶ Delictū aliud leue aliud graue aliud grauius aliud grauiſſimū.de decimis.c.errores.§.nos igitur.ꝟ.mandantes.
¶ Delictū an dicat cōtinuatū ſi bina vice cōmittat.de peñ.c.qm̄ reus.ꝟ.ꝯtinuato diuit⁹.
¶ Denarius ſignt gaudiū celeſte.de cele.miſ.c.j.ꝟ.denariū.
¶ Dētes q̄d ſignt.de biti.c.finaliter.ꝟ.dētes
¶ Denūciatori criminū cui ⁊ quō eſt credendum.de accuſa.c.j.ꝑ totū.⁊ ibi in ꝟbo duo vl tres Nota quō tales denūciatores ꝑnt cōſtitui ꝑ archiepm̄.⁊ ad idem vide glo.ſequen.⁊ glo.viij.in fine.
¶ Denūciatio multiplex reperit.e.c.glo.vltima Et ibi nota q̄daꝫ ſummarie collecta de materia denūciationis Et qualis in denūciatione requiritur monitio.
¶ Denūciatorem q̄s pōt ꝯſtituere Et quis pōt ꝯſtitui denūciator Et q̄s erit denūciationis effectus ⁊ in quibus ſibi credit Et an teneatur ſe ſubſcribere.⁊ q̄ exceptiones opponi poſſunt contra eū nota eadem gloſa.
¶ Denūciare criminoſum an aliq̄s teneatur de exceſ.ꝑla.c.vnico.ꝟ.denūciationem.
¶ Deſcendit xp̄s ad inferos nō vt homo ſed vt deus.de ſum.tri.⁊ fide catho.c.j.§.Itē ꝟꝟ.quartus.ꝟ.deſcenſio xp̄i dei.
¶ Deſcendere quare xp̄s voluit ad īferos.e.ꝟꝟ.ꝟ.ad inferos Et ibi nota quō deſcendit.
¶ Deſperatio q̄d eſt.de offi.archip̄ſ.c.j.§.ſeptem vero.ꝟꝟ.accidia.ꝟ.deſperatio.
¶ Deſperatio vnde prouenit.de peniſ.c.ij.glo.viij.
¶ Deſponſatio eſt duplex.de ſta.regu.c.ad hec.§.metiantur.ꝟ.anulum.
¶ Detractio in quib⁹ ꝯſiſtit.de offi.archip̄ſ.c.j.§.ſeptem vero.ꝟ.inuidia.ꝟ.detractio Et ibi nota q̄ ſex ſunt ſpēs detractiōis.Item de detractione.⁊ quō differt a contumelia nota de ma.⁊ obe.c.ꝑlt.ver.non detrahent.
¶ Deuotio populi nō eſt ſubtrahēda.de decimis.c.j.ver.populariter.
¶ Deuotio quō dꝫ adeſſe in ſeruitio diuino de cele.miſ.c.j.ver.deuote.
¶ Deuotio in quo ꝯſiſtit.e.ti.c.lintheamina §.ij.ꝟ.deuotionis pinguedine.
¶ Deuolutio beneficij quō fit epō.de iuſ.patro.c.j.§.ſed ſi.ꝟ.deuoluat.Et ibi nota ſi fiat deuolutio ad epm̄ qn̄ ꝑſonus ꝑſētat indignū
¶ Deuolutio quō fiat qn̄ eſt diſcordia inter duos patronos quoꝝ vnus eſt clericus alter laic⁹.e.c.§.ſed ſi.ꝟ.neutri.Et ibi nota an deuolutione facta epūs poſſit cōferre beneficiū ſic deuolutū alteri eorū qui prius a diuerſ ſibi preſentati fuerunt.
¶ Deuolutiōe facta epō ſi patron⁹ exiſtens ſuo patronatus ꝑſentet anteq̄ epūs conferat nūquid talis ꝑſentatus ſit admittēdus.e.ti.c.ſi aliquo.ver.iniuria.et.ꝟ.declaretur.
¶ Deus i deitate eſt eſſentia ſubſtātia ⁊ natura ⁊ quō hec tria diſſt.de ſum.tri.⁊ fi.ca.c.j.§.ſciendum.ꝟ.eſſentie.
¶ Deus vnus eſſe dr̄.e.§.ꝟ.vnū deū.
¶ Deū eſſe oñdit.e.§.ꝟꝟ.ſecūdus.ꝟ.eſſe deū
¶ Dyabolus plurib⁹ noīb⁹ appellat.de ſta.regu.c.ij.ꝟ.ſerpens antiquus.de imu.ec.c.accidit.§.frequenter.ꝟ.antiqui hoſtis.
¶ Diacon⁹ an poſſit in ꝑñtia ſacerdotis baptiſare vel ſacrm̄ eukariſtie miniſtrare.de baptiſ.c.j.§.de baptiſmate.ver.diaconi.
¶ Diaconus an poſſit ꝯfeſſiones audire.de penit.c.de penitentia.in textu ⁊ in glo.
¶ Diei appoſitio cū hac dictiōe ante nunq̄d dꝫ intelligi de die inchoato vel de die finito.de ꝯſue.c.nullus.ꝟ.ante annūciationem.
¶ Dies qn̄ incipit ⁊ qn̄ finit.e.glo.ꝑpe finē.
¶ Dies tertia quō ꝯputet reſpectu diei quo aliquid factū eſt.de ſacra vnc.c.ſacerdotes.§.paruuli quoq̄.ꝟ.die tertia.
¶ Dies dñicus ſucceſſit loco ſabbati ⁊ quō.de offi.archip̄ſ.c.j.§.in tertio.ꝟ.expirauit.Et quare dr̄ dies dñicus nota ibi.ꝟ.diebus dñicis Et quō ſanctificabit ibi nota.⁊ de ferijs c.ex ſcripturis.ꝟ.diem dominicū.
¶ Dies quō dicitur mali.de fo.cōpe.c.dierum.ꝟ.malicia.
¶ Diebus dñicis vel feſtiuis quō ⁊ q̄ opera licet opari.de ferijs.c.ex ſcripturis.ꝟ.regulariter.c.ti.c.ineffabilis.ꝟ.ſuili ope.Ibi nota de mercatis an liceat ea exercere his dieb⁹.
¶ Dies quot cōtinet quilibet menſ.de deci.c.qm̄ vt.§.q̄ꝺ ſi ver.triginta dierū.Et ibi nota an dies inceptus habeatur ꝑ completo.
¶ Dies naturalis quot horas hꝫ.de ſta.reg.c.ſanctimoniales ver.dies naturales.
¶ Diei vel nocti an attribuatur crepuſculū ſiue mane.de ſpon.c.j.ver.de die.
¶ Dicta quomodo debet itelligi.de inſtitu.c.Item q̄ ver.dicta.
¶ Diffamatus quō aliquis eſſe dicat.de iureiur.c.preſbiteri.§.quod ſi ver.diffamati.
¶ Diffamatio quō differt a ſcandalo nota ꝑ remiſſiōes de purg.ca.c.Itē licꝫ.ꝟ.diffamati
¶ Diffamans aliquē malicioſe ſup crimine cū prius nō fuerit infamatus eſt excōicatus quacūq̄ de cā hoc fiat.de ſnia excō.§.Item excōicamus in textu.Sed quid ſi hoc faciat ſine cauſa nota ibi ver.quacunq̄ de cauſa.
¶ Quid ſi aliquis verba diffamatoria de aliquo dicat calore iracundie vel ex lubrico lingue an incurrat hanc penam ibi nota.
¶ Diffamās aliquem ſuper crimine de quo prius fuit diffamatus an incurrat hanc penam.nota.e.§.ver.infamatus non ſit.
¶ Diffinimus q̄d īportat hec dictio.de gro.et ali.parroch.c.j.ver.diffinimus.
¶ Dignitatē in eccl'ia q̄ dicātur hīe.de vita et ho.cle.c.j.ver.ꝑſonatibus ⁊ glo.ſequenti.
¶ Dignitatis vocabulo quid cōtinetur.e.c.ver.dignitatibus.Et que perſone dicantur eſſe in dignitate ibi nota.
¶ Dignitas quō cognoſcit ⁊ quō ꝑſonatus ⁊ quot modis ſumitur dignitas nota.e.glo.
¶ Dignitas ꝑſonatus ⁊ officiū in quo differūt ⁊ q̄ dicatur dignitas ⁊ quomodo cognoſcatur.de ꝯceſ.ꝑben.c.eſuriētis.ꝟ.ꝑſonatus.
¶ Diligere deū ex toto corde ex tota aīa ⁊ ex tota mēte quō itelligit.de offi.archip̄ſ.c.j.§.hijs autem ver.dilectionem dei.
¶ Dilectio dei quomodo differt a dilectione ꝓximi eo.§.ver.⁊ proximi.
¶ Dilectionis quadruplex eſt gradus eo.§.ver.ex amore.
¶ Diligere ꝓximum ſicut ſeipſum quomodo debet intelligi.e.§.in textu ⁊ in gloſa.
¶ In dilectiōe ꝓximi ⁊ ſuiipſius an debeat eſſe equalitas.e.§.ꝟ.equalitatem.
¶ Dilectio ſui ipſius qualis erit.eo.§.ver.nō ad malum.
¶ Dilucidū interuallū quid eſt.de ſacra.ite.vel nō.c.ignorātia ver.dilucidū interuallū.
¶ Dimiſſorie lr̄e que ſint nota de temp.ordi.c.Cū quanta ver.litteris dimiſſorijs.⁊ tales lr̄e aliqn̄ vocātur ꝯmendaticie vt ibi ptꝫ.Et per quē cōcedi pñt nota.e.c.ver.ipſius epi.⁊ glo.ſequētibus.Et ſup eadē materia vide de cle.pegri.c.Cū quanta ver.dimiſſorijs et.c.reuerendiſſime ver.ſui dioceſani.
¶ Diſciplina regularis que eſt.de ſta.reg.c.ad hec.§.Si qui autem ver.diſcipline.
¶ Diſcipulus qualis eē debet.de magiſtris c.j.§.nec ꝑmittant ver.diſcipulos.
¶ Diſcordia vñ orit.de treuga ⁊ pace.c.vnico ver.inimicitias.⁊ eo.c.ver.diſcordātes.
¶ Diſcretio q̄d eſt et qualis diſcretio req̄rit in iudice.de iudi.c.j.§.ij.ꝟ.viris diſcretis.
¶ Diſiūctiue ſufficit alterā partē eſſe veram de ꝯſue.c.nullus ver.legata ꝟꝟ.ſed quero i ſi.
¶ Diſpēſare cum illegitimis ad ordines q̄s poteſt.de tempo.ordi.c.eos qui ver.diſpenſatione ſufficienti.
¶ Diſpēſare cum illegitimo an videatur papa vel epiſcopus qui eū ordinat.e.glo.
¶ Diſpenſare quis pōt cum recipiente ordines ab alieno epō.e.c.ver.diſpenſationis.
¶ Diſpenſatio dr̄ gratia.Et q̄ multis modis dicitur diſpenſatio.e.c.ver.gratiam.
¶ Diſpēſari tacite an poſſit cuꝫ irregulari.e.ti.c.in ꝑmis.ꝟ.expreſſe.Et q̄s ꝑt ſup irregularitate diſpenſare nota ibi.ꝟ.diſpēſare poterit
¶ Diſpēſatio q̄liter dꝫ fieri.e.c.ꝟ.diſpēſatus.
¶ Diſpenſare quis ꝑt cū ſymoniaco in ordinibus.e.c.ver.ſymoniacos Et quid de ſymoniaco in beneficio.e.glo.ver.conſimiliter.
¶ Diſpēſare q̄s ꝑt cū ordinato ab hereticis

co.c.ꝟ.ab hereticis. Et quis cũ his qui ordinati ſunt a noiatim excõicatis.e.c.ꝟ.nomiatim excõicatis.
¶ Diſpẽſare cũ bigamo quo ad ordines q̃s poteſt.e.c.ꝟ.bigamos.
¶ Diſpenſare q̃s pt cũ violatoribus ſctimonialium.e.c.ꝟ.violatores.et glo.ſe.
¶ Diſpenſare q̃s pt cũ furtiue recipientibꝰ ordines.e.c.ꝟ.furtiue.
¶ Diſpenſatio qualis requirit cũ pluris.de iureiur.c.pbſi.§ quod ſi.ꝟ.diſpenſatum.
¶ Diſpenſatiue an poſſit clericus ꝯiugatꝰ laicus vel bigamus iuriſditionem eccliaſticam exercere vel in cauſis correctionum aut vbi agitur ex officio iudicis ſcriba vel regiſtroꝝ cuſtos exiſtere.de cleri.ꝯiu.c.ij.glo.vlt. Et ibi nota an archiep̃s poſſit diſpenſare ꝯ ſtatutum ꝓuinciale p ſe editum.
¶ Diſpenſare ſup pluralitate beneficioꝝ an poſſit ep̃s.de ꝑben.c.audiſtis.ꝟ.diſpenſatõe
¶ Diſputare nõ dꝫ q̃s de recte diſcuſſis ⁊ determinatis.de magi.c.j.ꝟ.ꝯtra determinata.
¶ Diſputare de fide nunq̃d liceat.e.ti.c.preterea.ꝟ.cõicando.
¶ Diſtincte quõ dꝫ aliquid fieri.de ꝯſti.c.qꝛ incontinentie.ꝟ.diſtincte.
¶ Diſtributores in teſtamento deputati an differant ab executoribus.de teſta.c.religioſa.§.et qꝛ.ꝟ.diſtributores.
¶ Diſtrictus et territorium quomodo differunt.de imu.eccl.c.accidit.§.quidam etiam ꝟ.diſtrictibus.
¶ Diſſuetudo an excuſet a ꝓcepto legis vel canonis.de ꝯſtitu.c.qꝛ incontinentie.ꝟ.mãdamus.
¶ Diu multis modis accipit.de ſacra vnct.c.ſacerdotes.§.frequenter.ꝟ.diu.
¶ Diuinoꝝ appellatione que continentur de iureiur.c.pbſi.§.et volumus.ꝟ.diuina.
¶ Docere debẽt curati ſubditos ſuos et an pbri parrochiales non ꝯpetui poſſint ſimili modo docere ſicut ipſi principales curati.de ſum.tri.et fi.ca.c.ij.in prin.ꝟ.ſacerdotes.
¶ Doctrina pueroꝝ qualis eẽ debet.de magiſ.c.j.ꝟ.noua teſta. Et ibi nota que etas eſt diſpoſita ad doctrinam recipiendam et iunge glo.ſe.⁊.e.c.ꝟ.primitiuis ſcientijs.
¶ Doctores et magiſtri quomodo dñt.e.c.ꝟ.magiſtri.
¶ Doctrina predicatoris in quibus ſtabit.de here.c.j.§.inſuper.ꝟ.honeſte habeat.
¶ Dolus quid eẽ:et quomodo probat.de conſue.c.ſtatutum.ꝟ.ſine dolo.
¶ Dolus quomodo preſumit ⁊ q̃ lata culpa equiparatur dolo.de ſacra vnct.c.cum ſacri.ꝟ.dolo.
¶ Doli capax in qua etate quis eẽ dicat.de regula.c.ſanctimoniales.ꝟ.doli capaces.
¶ Domiciliũ habẽs in diuerſis parrochijs vbi ſoluet mortuariũ.de ꝯſue.c.ſtatutum.ꝟ.eccleſie ſue.ꝟſus fi.
¶ Dominiũ an habeant perſone eccliaſtice in rebus ecclie.de iudi.c.Item oẽs.ꝟ.dñoꝝ.
¶ Dñs vñ dꝛ.de ſo.ꝯpe.c.excuſſis.ꝟ.dñoꝝ.
¶ Dominus ſimpliciter eſt deus.de deci.c.j.ꝟ.dominus.
¶ Domus quid ſignificat.de ꝯſue.c.ſtatutũ §.q̃ ſi duo.ꝟ.in domo. Item domus quomodo ſumitur.de iudi.c.Item oẽs.ꝟ.domibꝰ.
¶ Domus et domiciliũ quõ dñt.e.c.ꝟ.domicilio.
¶ Donatio facta ꝯſanguineis inducit ſuſpitionẽ.de re.eccl.non alie.c.j.ꝟ.ꝯſanguineis.
¶ Donatio ecclie facta religioſis q̃s ius et quã pṫãtem transfert in eos.de loca.et ꝯdu.c.licet.§.et qꝛ.ꝟ.nõ ligari.ꝟꝟ.Aliquando religioſi. Et quid ſi fiat donatio cũ hac clauſula pleno iure ibi nota. Et quid ſi eis donet i ꝓprios vſus.ibi videas.ꝟꝟ.qñq ep̃s.
¶ Donatio ꝓpinque mortis cũ fit qñq a ſano.de dona.c.vnico.ꝟ.mortis vicine.
¶ In donatione que fit metu mortis inſtãtis preſumit fraus.e.c.ꝟ.vniuerſa bona
¶ Donatio facta inter viuos quõ etiã qñq cõtinet fraudẽ.e.c.ꝟ.inter viuos.
¶ Donare liberalitatem ſignificat. Et q̃ donatio omniũ bonorum faciat preſumi fraudem vbi donans habet creditores nota.e.c.ꝟ.donare.
¶ Donatio oim bonoꝝ ſi fiat p vices diuerſas an ꝓſumat fraus.e.c.ꝟ.alienare.
¶ Donatio quõ tendit in fraudeꝫ eccleſie.e.c.ꝟ.eccleſia.
¶ Donatio bonoꝝ quõ poteſt tendere i fraudem regis.e.c.ꝟ.rex. Et ibi nota quõ donatio reprobatur vel nõ reprobat in pſona criminoſi vel delinquentis aut delinquere proponentis.
¶ Donatio facta in fraudem quõ reuocatur nota.e.glo.
¶ Donatio facta eo tpe quo donãs nullos habet creditores habet tñ poſtea an dici poteſt facta in fraudem.e.c.ꝟ.tenentur.
¶ Donatio q̃ñ dicat facta irrecuperabiliter e.c.ꝟ.irrecuperabiliter.
¶ Donantes oĩa bona ſua in fraudẽ creditorum ſunt excõicati.e.c.in textu. Sed q̃d ſi donatarij parati ſunt ſatiſfacere creditoribꝰ ſtante donatõne an habeat locũ hec pena.e.c.ꝟ.irrecuperabiliter. Et quid ſi donatio facta ſit ad illum finem vt donatarius ſatiſfaciat creditoribus.ibi videas.
¶ Donationẽ fraudulentaꝫ recipiens ignoranter an incurrat penam in ea parte ordiatam.e.c.ꝟ.recipientes.
¶ Donatio facta ꝯcubine an teneat.de teſta.c.j.ꝟ.ꝯcubinis.
¶ Donatio facta ecclie ob cãm cã non impleta an poſſit reuocari.de cele.miſ.c.ſacerdotes.§.illos autem.ꝟ.corrigant.
¶ Donatio iuris patronatus quõ põt vl nõ põt fieri.de ſymo.c.nulli.ꝟ.dotalitatis.
¶ Donatiſtaꝝ hereſ qualis fuit.de ſum.tri.et fi.ca.c.j.§.ſciendũ.ꝟꝟ.ſextus.ꝟ.ſanctificatio eccleſie.
¶ Donec ſatiſfecerit ſuſpenſus/interdictus vel excõicatus an facta ſatiſfactiõe ſit eo ipſo liberatus vel abſolutus.de ꝯſti.c.qꝛ incontinentie.§.vlti.ꝟ.donec.de ſo.ꝯpe.c.j.§.qꝛ vero.ꝟ.ſatiſfecerit. De ſignificatõe huiꝰ dictionis donec/nõ.e.ti.c.ꝯtigit.§.qꝛ ꝟo.ꝟ.donec.
¶ Dos eccleſie an poſſit eẽ tributaria ad reparationem ecclie.de eccl.edi.c.licet.ꝟ.reficiendarũ.et.ꝟ.non exiſtunt.
¶ Dũtaxat quid iportat.de teſta.c.ſtatutũ §.inhibemus.ꝟ.dũtaxat.
¶ Duplum in penalibus an contineat in ſe ſimpliũ.de teſta.c.adeo quorũdam.§.ſi vero.ꝟ.duplum.
Ebrietas vnde dicit.et que mala ide ꝓueniũt.de vi.et ho.cle.c.j.§.a crapula.ꝟ.ebrietate.
¶ Ebrius dꝛ alienatus a mente.de hereti.c.turpis.ꝟ.ſcienter.et ibi de ebrio.
¶ Ecclie cõis ſiue ſanctificatio in quo ꝯſiſtit.de ſũ.tri.et fi.ca.c.j.§.ſciendũ ꝟꝟ ſextus.ꝟ.ſanctificatio eccleſie.
¶ Eccleſia catholica que dicitur.e.ꝟꝟ.ꝟ.eccleſia xp̃iana.
¶ Eccleſia catholica veraciter in ſe habet dñica ſacramenta.e.ꝟꝟ.ꝟb.cum ſuis ſacramentis.
¶ Eccleſia q̃ vniuerſaliter ſtatuit ab oibus ſunt ſeruanda.e.ꝟꝟ.ꝟ.et legibus.
¶ De eccleſia militante ⁊ triumphante.e.§.ꝟꝟ ſeptimus.ꝟ.eccleſie.
¶ Eccleſie que dicant minores que maiores.e.ti.c.ij.§.doceãt.ꝟ.minoribus eccleſijs.
¶ Eccleſiaꝝ incendiarij ſunt ipſo facto excõmunicati et a quo pñt abſolui.de ſep.ord.c.j ꝑmis.ꝟ.incendiarios.
¶ Eccleſie appellatione an ꝯtineatur cãcellus.de offi.archidi.c.archidiaconi.ꝟ.fabricã et glo.ſeq. ¶ Cõtra auferentẽ bona ad eccleſias vel eccleſiaſticas pſonas ptinentia quõ eſt ꝓcedendũ.de iudi.c.item oẽs in textu et in gloſa.
¶ Eccleſie romane ꝯſuetudo in quibus ſeruanda eſt in quibus non.de ferijs.c.ex ſcripturis.ꝟ.Thome martyris.
¶ Eccleſia vna quõ põt diuidi in duas.de preben.c.j.ꝟ.eccleſia aliqua.⁊ glo.ſe. Et quo modo in ecclia nõ pñt eẽ duo ꝓlati equales nota.e.c.ꝟ.pluribus rectoribus.et.ꝟ.plures vicarij.
¶ Eccleſia ſumitur multis modis.de loca.et ꝯdu.c.j.glo.j.
¶ Eccleſia quõ tenet in ꝓprietatẽ et cuius nature eſt talis eccleſia.e.ti.c.licet.§.et qꝛ.ꝟ.non ligari.
¶ Eccleſia quomodo põt eẽ religioſ ſubiecta mult modis.e.glo.ꝟ.ꝓ latiore. Et ibi nota ꝑ ꝓceſſum quid iuris in tali eccleſia habent religioſi. Et primo ſi ſit de ipſoꝝ fundatione. Secundo ſi eis donet a laico. Tertio ſi eis donetur ab ep̃o aut pleno iure aut i proprios vſus.
¶ Eccleſie noie ꝯtinetur prelatus.de deci.c.j.ꝟſus finem.ꝟ.eccleſijs.
¶ Eccleſie pars eſt porticus.e.ti.c.imoderate.ꝟ.porticu.
¶ Eccleſia dꝛ nauis ſpũalis.de cele.miſ.c.pbri.ꝟ.naui eccleſie.
¶ Eccleſie imunitas in quo conſiſtit.de immu.eccl.c.j.ꝟ.imunitatẽ. Et p materia imunitatis ecclie nota totũ capitulũ cũ ſua glo.
¶ Ad eccleſiam fugiens an poſſit cuſtodiri ne extra eat.e.c.§.in eccleſia.ꝟb.cuſtodia. Et ibi nota in quibus eccleſia ſaluat fugientem ad eam.
¶ Eccleſia que et qualis ſaluabit fugientẽ ad eam nota.e.c.§.illos quoq.ꝟ.tueat eccleſia. ¶ Cũ fugiente ad eccleſiã quid dꝫ prelatus ecclie agere nota.e.§.ꝟb.canones precipiunt ꝟꝟ vnde petrus. ¶ Ad eccleſiã fugiẽs de carceribꝰ ep̃i an poſſit auctoritate ep̃i ad carceres reduci nota.e.glo.in fi.
¶ Eccleſia quare dꝛ mater noſtra.de hereti.c.finaliter.§.volentes.ꝟ.matris ecclie.
¶ Eccleſiaſtice perſone que ſunt.de iudi.c.Item oẽs.ꝟ.pſonas eccliaſticas.de loca.et ꝯdu.c.vendẽtes.ꝟ.pſonis eccleſiaſticis.
¶ Edicta quedam ſunt prohibitoria quedam pmiſſoria.de clandeſt.deſponſ.c.humana.ꝟ.licitorum.
¶ Edificare an poſſit clericus beneficiatus in ꝓprio ſolo de bonis ſui beneficij. Et ſi fecerit cuius erit beneficiũ.de pecu.cleri.c.vnico.ꝟ.feodo laicali.

Tabula.

¶ Elemosina alia corporalis alia spūalis. de offi. ord. c. statuimus. ℣. elemosinarios. Et ibi nota quō danda sit elemosina: et an elemosine largitio cadat sub precepto.

¶ Elemosina spiritualis an sit melior elemosina corporali. nota e. glo. et ibi nota nūquid elemosinarius deputatus ad distribuēdum elemosinam corporalē possit licite sibi aliquid de huiusmodi elemosina retinere.

¶ Elemosina de quibus bonis sit danda. nota de cleri. non residen. c. preterea. ℣. necessitati extreme.

¶ Elemosina certa distribui debet iter pauperes arbitrio epi de ecclesijs appropriatis. Sed quid si epūs in arbitrando sit negligens an possit ad hoc cōpelli. Et si eam epus non fuerit moderatus an nichilominus debeat. Et an ipsis pauperibus ad ipsam petendam competat actio. et quale dicatur equū arbitrium in hac parte. eo. titu. c. in decimis. ℣b. arbitrio.

¶ Elemosinarum subtractio est periculosa de cōcel. preben. c. nostris. ℣. elemosinas.

¶ Elemosine solutio quō limitat tradenti ad firmam ecclesiam. de loca. et cōdu. c. vendētes. Et quid si sic tradens nichilominus residēat an habebit locū talis elemosine assignatio e. c. ℣. firmis hmōi. Et que debēt considerari in assignatione ipsius elemosine nota ibi. ℣. pinguis portio.

¶ Elemosinam an possit dare religiosus sine consensu sui prelati. de sta. regu. c. omnem ℣. elemosinarum.

¶ Elemosina prouenies a mensis religiosorum vel aliorum an possit distribui omisso alio in opus pauperū scholariū. nota. e. glo. et ibi nota plura cōsideranda circa largitionem elemosine et in glo. sequen.

¶ Eligens semel an possit iterato eligere. de electio. c. qā propter. ℣. si maluerit.

¶ Electio cuius erit vbi duo sunt in obligatione ꝛ vnus in solutione. e. c. ℣. vel tertiū.

¶ Electionem habens si semel elegerit an possit variare. de iure patro. c. j. ℣. presentari.

¶ In electionis cōfirmatione quomodo sit procedendum. e. ti. c. per punctā. ℣. non tenere

¶ Electio in ecclesia qd significat. c. glo. ℣b. sexta cōclusio. Et an electionis verbum extēdatur ad presentationem. c. glo. ℣b. sed vt melius.

¶ Electio et pñtatio an sint diuersa. c. glo. ℣b. hic tamen attende.

¶ Eiusdē heres qualis fuit. de sum. tri. ꝛ fi. catho. c. j. §. Ille vero secūdus ℣. incorrupta.

¶ Emanatio est triplex in diuinis. de sum. trini. ꝛ fi. catho. c. j. §. sciendum. ℣. quintus. ℣. creatio.

¶ Emptionis verbo quid cōtinetur. de pecu. cle. c. vnico. ℣. emere. Et ibi nō an ꝓhibitus emere possit conducere vel ad firmā recipere.

¶ Emptio qualis est ꝓhibita vt fiat de bonis eccl'ie nota. e. glo.

¶ Clericus an possit ad opus ꝓpriū emere possessiones de bonis eccl'ie. e. c. ℣. eos.

¶ Episcoporum ordo distinguitur in plures dignitates. de constitu. c. quia incontinētie. §. j. ℣. coepiscopis.

¶ Epūs ꝓprius qs et dr quo ad ordines. de temp. ord. c. eos qui. ℣. suis epis.

¶ Epūs vñ dicit. e. ti. c. qr quidam. glo. j.

¶ Epūs nō suffraganeus in ꝓuincia qua moratur cui subest. e. c. glo. ij.

¶ Episcopali officio defertur in multis. de iudi. c. j. §. ij. ℣b. cōmittatur. vers. sed cum abbates.

¶ Epūs quō pōt facere in sua diocesi sanctū aliquem venerari. de senijs. c. ex scripturis. ℣. ordinarios.

¶ Epūs in sua diocesi pōt facere statuta: et an seruari debeant sine scriptura. de appel. c. ij. ℣. statutum.

¶ Epi nō inuoluūtur ipso facto sñia suspensionis vel interdicti nisi de eis fiat mentio expressa. de cle. cōiu. c. j. §. quodcū. ℣. inferior.

¶ Epi qbus tēporibus tenent interesse suis ecclesijs cathedralibus. de cle. non resid. c. j. in textu et in glo. ℣. festis.

¶ Epūs quā ptātem hz in ecclesijs subiectis religiosis. de loca. ꝛ cōdu. c. licet. §. et quia. ℣. non ligari.

¶ Epi appellatione qui cōtineant. de testa. c. j. ℣. arbitrio epi.

¶ Epi in quibus casibus pñt se intromittere de bonis defunctoꝝ. e. ti. c. ita quorūdam. ver. expresse pmiss. et. ℣. libere.

¶ Epūs eccl'ie sue renūciare et ad aliā ecclesiam transire vel religionem intrare nō pōt sine cōsensu pape. de penis. c. j. ℣. cessionem.

¶ Epi quot sunt in anglia. de sñia excō. c. cū malum. §. vl. ℣. oibus epis.

¶ Error alius iniustus alius iustus alꝰ iniustissimus. de postu. c. j. ℣. iustū errorem. Et ibi nota quō differt error et ignorantia. ꝛ vnde causet iustus error.

¶ Errare titubare ignorare et nescire quō differt. de magistris. c. j. §. cōtra. ℣. fautor erroꝝ.

¶ Erubescentia pctōꝝ ꝓdest. de penit. ꝛ remissio. c. j. ℣. erubescit. Et ibi nota qꝫ est erubescētia duplex: et de qꝫ sex erubescēdū est.

¶ Estimatio certe partis beneficij quō fiet de loca. et cōdu. c. licet. ℣. estimationis.

¶ Et ponit qñqꝫ ꝓ idest. ꝺ of. archipb. c. Ille

¶ Hec monosil [illegible] cōmoneat. ℣. ꝛ paracla. et ponit qñqꝫ ꝓ cōiūcta qñqꝫ ꝓ disiūcta. de testa. c. statutum. §. testamētis. ℣. testamēta ꝛ volūtates. Et ibi bene nota de ipsiꝰ natura ꝛ an in orōne copulatiue ꝓlata requiratur cōcursus vtriusqꝫ.

¶ Etates holis sex sunt. de sacra vnc. c. sacerdotes. ℣. adultus.

¶ Etas q̄ sit sufficiens ad clericatum. de regula. c. sanctimoniales. ℣. doli capaces.

¶ Etas qualis requiritur in sponsalibꝰ cōtrahendis qualis in matrimonio. de despō. impube. c. j. §. huius ergo. ℣. etatem.

¶ Etas q̄ est disposita ad doctrinā recipiendam. de magistris. c. j. ℣. noua testa. et glo. se.

¶ Eucharistie sacramētū excellit alia sacra. de sūma tri. et fi. ca. c. ij. ℣. sacramenti.

¶ Eucharistie sacrm̄ qñ dꝫ sumi. e. c. ℣. paschali ipse. et glo. sequen. ¶ In sacro eucharistie non cōtinet substātia panis materialis sꝫ species panis tm̄. Et quare sub spē panis et vini corpus xp̄i sumitur. e. c. §. j. ℣. panis specie

¶ In sacro eucharistie cōtinet verū corpus xp̄i et illud recipiēs in specie panis recipit ꝛ sanguinē. Et quare sanguis diuisim a carne cōsecratur. e. c. ℣. simul dari. et. ℣. viuū et verū.

¶ De sacro eucharistie nō opiniones reprobatas. e. c. ℣. panis specie. et ℣b. viuū et verū.

¶ In sacro eucharistie cōtinet xp̄s totus. e. c. ℣. totus. Et de eius mirabilibus vide remissiones ibi in ti. ¶ In sacro eucharistie quoddam est sacramentum tm̄: quoddam sacramentum et res: quoddam res tm̄ et nō sacramentum. e. c. ℣. spē sacri.

¶ Ante cōsecratōz eucharistie nō est ibi sacramentū. e. c. §. doceant. ℣. sacramentum.

¶ Eucharistia non datur laicis sub duplici specie et quare. e. §. ℣. vinū purū.

¶ Eucharistia in ventrem recepta an ibi statim desinat esse sacramentū. e. §. ℣. glutiant. Et an eucharistia recepta nutriat nec ne nota eadem glo.

¶ Eucharistie sacramentū solis sacerdotibꝰ licitum est recipere sub vtraqꝫ spē. e. §. ℣. celebrantibus. Et hoc verum in ecclesijs parrochialibus. Sed nūquid idem dicendū est in ecclesijs maioribus vide ibi. ℣. minoribus ecclesijs. ¶ Nunquid in sacramento eucharistie corpus xp̄i teratur dentibus et cōminuatur. e. c. §. instruant. glo. j.

¶ Eucharistia nō dꝫ diu in ore sumentis reseruari. Et de quodā miraculo i hoc casu nota. e. §. ℣. sorbere pfecte.

¶ Eucharistia in plures partes diuisa in qlibet particula cōtinet verū corpus xp̄i. e. §. ℣. ne particulam aliquam.

¶ Eucharistie sacro se ingerens an et qñ sit repellendus. de sacra vnct. c. cōfirmatōnis. ℣. admittatur. Et quid si non sit cōfirmatus ibi nota et in glo. vlti.

¶ Eucharistia est sacramentum ꝓgredientiū. Et quare dr eucharistia: et ꝑ quem potest confici et ministrari. de sacra. iteran. vel non. ℣. eucharistia.

¶ Eucharistia vnde dr. de offi. archidia. c. vt archid. §. ꝓuideant. ℣. eucharistia.

¶ Eucharistie sacramētū an ꝛ qñ liceat alieno parochiano dare. ꝺ parocħ. c. ij. i tex. ꝛ i glo.

¶ Eucharistiā recipiens in pctō mortali an peccet mortaliter. de cele. miss. c. linthcamia. §. ꝓhibemus. ℣. cōiicat. ¶ Cōtritus non tñ cōfessus recipiens eucharistiā an peccet. e. ti. c. altissimus. ℣. cōfessum. Et ibi nota an debeat ministrari illi de quo non constat qꝫ est confessus.

¶ Eucharistie sacrm̄ nō est denegandū flagitiosis tendētibus ad mortē si id deuote postulant. e. c. §. vlti. glo. penulti.

¶ Eucharistie sacrm̄ quō dꝫ seruari nota de custo. eucha. c. j. ꝛ ij. Et ꝺ ħ ibi nota in di. c. ij. ℣. cū clausura. ¶ Tabernaculū siue clausura ꝓ eucharistia custodienda cuius sumptibus fieri debet. e. c. ℣. facultates.

¶ Eucharistia ꝓ infirmis qñ dꝫ innouari. e. c. §. quod qdā. ℣. die dñica.

¶ Eucharistiā qñ defert ad infirmos dꝫ precedere lumen ꝛ cāpana. de reli. ꝛ vene. sancto. c. dignissimum in tex. ꝛ in glo. ℣b. lumine preuio. ꝛ qd si sacerdos reuertat sine hostia cōsecrata nota eo. c. ℣. campana.

¶ Eucharistia deportata ad infirmos quō dꝫ adorari. e. c. ℣. adorandū.

¶ Eucharistia an saluabit facinorosum fugientem ad illam ac si fugeret ad ecclesiam. e. c. ℣. deportari. Et quid de icarceratis ad quos deportat eucharistia nota ibi.

¶ Eucharistie sacrm̄ an quis possit compelli recipere saltem in pascha. de penis. c. confessiones. ij. ℣. ad pascha.

¶ Eucharistie sacrm̄ certis ꝑsonis ē subtrahendū. e. c. ℣. abstinendū.

¶ Euentus mali sequēs qñ imputat ei qui fuit occasio illiꝰ mali. de custo. eucha. c. j. glo. vlti.

¶ Euolatio de quibus dr et quis est locus euolantium. de sum. tri. et fi. ca. c. j. §. Ille. ℣b.

ſextus.v.aſcenſio.
❡ Euticij heret̄ qualis fuit.de ſum.tri.c.j.§.ſciendū verſ ſeptimus.v.carne et aia.
❡ Eutropelia eſt virtus circa ludos.de offi.archidi.c.j.§.ſeptem virtutes.v.plures alie.
❡ Examiatio in ordinibus qñ ꝑ quos ⁊ de qbus fieri dꝫ.de ſcruti.in ordine faci.c.cum quanta.v.examinatus.Et ibi nota an indiſtincte quilibet ordinandus debet prius examinari.
❡ Examinatio ordinandoꝝ qñ fieri dꝫ ⁊ an religioſi ſint examinandi qñ debent ordinari.e.c.v.preſentatores.
❡ Examinatio cauſe quid importat.de iudi.c.j.v.examinatio.
❡ Excōicare qui poſſunt.de ꝯſue.c.ſtatutū.§.vlti.v.cenſura eccleſiaſtica.
❡ Excōicationis ſnie articuli ſi nō publicēt an nichilominus ſubditi arceāt ipſis ſententijs.de offi.archidi.c.eiſdem.vb.excōicationū ſententias.
❡ Excōicatio ſimpliciter poſita itelligitur de maiori.de ꝓcura.c.exhorrenda.§.q̄ ſi ſit.v.excōicationi.
❡ Excōicato plura licent que notant̄.e.c.§.ꝓcurator aūt.v.actu legitimo.Et ibi nota quō excōicatio eſt maior pena que eſt in eccleſia dei.
❡ Excōicationis ſnie pena a iure inflicta a qua licet appellare an incurrat̄ infra decē dies cōceſſos ad appellādū.de ſequeſtra.poſſ.c.vnico.glo.vlti.vſ.ſed quero.
❡ Excōicatio minor a quibus excludit.de cohabi.cle.et muli.c.vt clericalis.§.et ſi forte.v.ſacramenta.
❡ Excōicationis ſnie late ſignū eſt qñ dicit̄ ſciant ſe excōicatione inuolutos.de teſta.c.ſtatutū.§.teſtamentis.v.ſciant ſe.
❡ Excōicare an poſſit ſimplex curat᷒.de decimis.c.qñ ꝓpter.§.ſed qñ.v.cenſuram eccleſiaſticam.
❡ Excōicationis ſnia quō ſit publica ⁊ quō dꝫ denūciari.de imu.eccl.c.ſcli principes.v.excōicati.
❡ Excōicatus eſt membrū dyaboli.e.c.vb.recōſiliationis.
❡ Cōicans excōicato maiori excōicatione an ſit excōicatus.e.c.§.ac qñq3.v.maculant̄.Et an ſic cōicans peccet mortaliter.eo.§.vb.cumulantur.
❡ Excōicatus a quibus actib᷒ excludit̄.e.c.§.ꝯtra q̄.v.ſuū cōmodū.
❡ Excōicatus a canone dꝫ citari anteꝗ̄ denūciet̄.e.ti.c.qr diuinis.§.vlti.v.rite.
❡ Excōicatōis ſnia ſup articulis cartaꝝ videlꝫ magne carte ⁊ carte de foreſta qñ et per quē fuit lata.de penis.c.j.v.excōicatōis.
❡ Excōmunicationis denūciatio vbi monitio precedit fieri non dꝫ niſi poſt lapſū monitorij.de ſenten.excōicatio.c.cum ſepius.v.nuncientur.
❡ Excōicationis ſnia an poſſit ferri ꝓ futuris culpis.e.ti.c.j.v.excōicamus.
❡ Excōicationis ſnia ꝯtemnit̄ multis modis.e.c.§.excōicamus.glo.vlti.Et ibi nota quō ꝓcedendū eſt ꝯtra ꝯtemptorem excōicationis.
❡ Excōicatio/ſuſpenſio/et interdictum an ſemꝑ tranſeant ſub vna regula.e.titu.c.vt archidiaconi.§.ſecus aūt.v.excōicationis.Et ibi nota in quibus equiparant̄ et in quibus nō.❡ Pro excōicati captiōe ſcribere nō poteſt inferior ep̄o.e.ti.c.ꝑterea.v.ſilatoꝝ
❡ Excōicatio que fit ſepius ex eadē cā pōt fieri nulla citatione nullaq3 monitione preuia.e.c.v.excōicent.Et q̄ excōicatus ꝑt iteꝝ excōicari ibi nota.
❡ Excōicatus captus vel capiendus ꝑ breue regiū an poſſit ſe tueri ꝑ appellationē vt euadat carceres.e.c.v.dari dꝫ.
❡ Excōicatus qñ et quō vitari dꝫ.e.c.§.contra cōicantes.v.cū excōicatio.
❡ Excōicatio vt liget ꝑ quē ferri dꝫ.eo.ti.c.Item ꝯtra.v.non ligent
❡ Excōicatio quibus caſibus incurrit̄ ipſo facto.e.ti.c.vlti.glo.vlti.
❡ Executio officij eccliaſtici quō interdicit̄ excōicato ſuſpenſo vl' interdicto.de tēp.ordi.c.in ꝑmis.v.executione.Et ibi nota quō irregularis nō hꝫ executionem ordinū et de pluribus ꝑſonis quibus de iure interdicit̄ executio officij nota.e.c.in textu et in glo.⁊ preſertim in glo.ſi.
❡ Executio ſnie eſt duplex.de ſeqſtra.poſſ.et fruc.c.vnico.glo.vlti.vſ.ſed quero.
❡ Executor ꝑ ſedem apoſtolicā deputatus ad ꝓuidendū an poſſit ꝯferre beneficium vacans de iure tm̄.de ꝯceſ.ꝑben.c.eſurientis.v.conferri.
❡ Executor teſtamēti nō dꝫ eſſe religioſus ſine licentia ordinarij.de teſta.c.religioſus.v.ordinarioꝝ.Et quid ſi ordinarius nolit ipſm licentiare ibi nota.
❡ Tacita ꝑmiſſio ordinarij an ſufficiat ad effectum q̄ religioſus ſit executor teſtamenti.e.c.v.permittatur
❡ Executor eſt multiplex.e.c.v.executor.
❡ Religioſus nō eſt admittēdus executor teſtamenti niſi cū certa cautione.Sed quis preſtabit illam cautionem nota.e.c.vb.ſuus ſuperior.
❡ Fratres minores nō pñt eſſe executores teſtamentoꝝ.e.c.v.religioſus.
❡ Cautio exigenda a religioſo vt ſit executor an poſſit remitti ⁊ per quem.e.c.v.ſufficienter.
❡ Abbas vel prior alicuius monaſterij ſi ſit deputat᷒ executor qđ fiet:nō eiſdē glo.
❡ Executor etiam religioſus et exemptus tenetur reddere rationem ſiue compotū ſuꝑ adminiſtratione ſua coram ordinario.e.c.v.rationem.Quid ſi teſtator vetuit ne executor reddat rationem adminiſtratiōis ſue nota eīdem glo.
❡ Executor deputatus in teſtamēto an habeat reddere rationē ordinario de reſiduis eo.c.v.reſiduis
❡ Executor maxime religioſus in teſtō deputatus an ꝯpelli poſſit in euentū ſatiſdare vel cautionē aliquā ꝑſtare.e.c.v.damnis
❡ Executor et diſtributor an diffe.e.c.v.diſtributores.Et ibi nota de cautionib᷒ ad q̄s tenent̄ executores
❡ Executor merus ſeu nudus quis ſit ⁊ q̄s non eſt merus.e.c.v.de damnis
❡ Executor an poſſit adminiſtrare ſine cōmiſſione ordinarij.e.ti.c.Item qr.v.adminiſtrationis
❡ Executor vniuerſalis eſt loco heredis.e.ti.c.ſtatutū.§.ceterū.v.inteſtatis
❡ Executor teſtamentarius quo ad confectionem inuentarij magis aſſimilatur tutori q̄ heredi.Et quid ſi adminiſtret nō confecto inuentario.e.c.§.inhibemus.v.penis
❡ Executor deputatus ꝑ teſtatorem an poſſit repelli ꝑ ordinariū.e.§.v.niſi talibus.
❡ Executore nō valente exequi ad quē trāſferi executio.e.§.v.poſſint.Et ibi nota qui non poſſunt eſſe executores.
❡ Executoris iuramentū ꝑſtitū de fideliter adminiſtrando an excuſet eū de iurando in redditionē cōpoti.e.§.v.ꝓmittant
❡ Executor qualem cōpotum ſiue rationē reddere tenetur ſuper adminiſtratōne ſua.e.§.v.reddere rōnem.Et ibi nota qñ tenetur reddere ꝯpotum.Et nunquid vnus executorum tenetur reddere rationem ſiue cōpotū ſuo coexecutori:ibi nota
❡ Executor an poſſit rem ꝯſtitutam ſub adminiſtratione ſua emere.e.c.§.ſtatuimus.v.titulo emptionis
❡ Executor quō ꝑt rem ſibi ꝓ ſuo datam per defunctum recipere auctoritate ꝓpria.e.§.v.inter viuos
❡ Executor an poſſit remunerare ſeipm ꝓ ſuo labore arbitrio ꝓprio.e.§.v.ordinarij arbitrio.
❡ Executor quō poſſit ſoluere ſibiipſi debitū qđ ſibi debuit defunctus.e.§.v.debitum.
❡ Executor quō ꝑt facere ſumptus et quos de bonis defuncti.e.§.v.moderatis
❡ Executor an poſſit ſibi applicare legata repudiata vel ea quoꝝ legatarij deceſſerunt añ teſtatorem.e.§.v.ſuis bonis
❡ Executor legittimus an poſſit ſibi aliq̄d retinere de bonis defuncti.e.ti.c.Ita quorūdam.v.ſibi.Et ibi nota quō executores legitimi tenentur facere inuentariū ⁊ reddere cōpotum et coram quibus.
❡ Exequie ſiue memorie defunctoꝝ quare fiunt generaliter.de ſepultu.c.qr ſepe.v.memorijs.
❡ Exequie hmōi fieri debent ſine planctu.de decimis.c.j.v.exequijs.
❡ Exempti a quo debent ordinari.de tēp.ord.c.cū tanta.v.dioceſano.
❡ Exorciſmi ꝑ q̄s fieri poſſunt ante baptiſmū.de baptiſmo.c.ij.v.dicantur.
❡ Exorciſmus quid eſt et cuius eſt effectus e.c.v.exorciſmi.
❡ Expenſe in quibus decimis ſunt deducēde.de decimis.c.qñ ꝓpter.vb.non deductis expenſis.
❡ Expenſe an ſint deducende de decimis molendinoꝝ.nota.e.c.§.de ꝓuentib᷒.v.molendinoꝝ.Et ibi nota de expenſis in re circa rem et extra rem.
❡ Expenſe quales deducende ſunt in ſolutione decimarum ꝑſonalium.e.c.§.ſtatuim᷒ v.negociationis.et.v.cemētarijs.
❡ Expenſis ꝓprijs qñ quis militare tenet̄ et qñ nō.de cele.miſ.c.pbri.v.ꝓprijs expēſis
❡ Exigere quā ſi q̄tionem hꝫ.de ꝯſue.c.ſtatutum.§.q̄ ſi duo.v.exactio quel3.
❡ Exigere ꝓhibitus an poſſit gratis oblatum recipere.de ſo.ꝯpe.c.excuſſis.v.exigentes.et ad idē vide notata de teſta.c.Item qr gloſa fina.
❡ Exactio improba nō ꝑmittit̄ viris eccleſiaſticis.de decimis.c.qñ.§.in petitione.vb.pre oculis.
❡ Exactio quot modis ſumitur.vide ꝑ remiſſiones de cenſi.c.ij.v.exactiones.
❡ Expertis credendū eſt.de ſacra.vnc.vl' nō c.ignorantia.v.experimentis.
❡ Experientia hꝫ duplicem ꝯſiderationē.de peniten.c.in ꝯfeſſione.v.expertis.
❡ Expreſſum multis modis dicitur.de cle.ge.c.ij.v.expreſſe caueri.de poſtu.c.j.glo.vlti.

¶ Extensio que ꝛ qualis fieri ꝺʒ in statutis et maxime in penalibus. de ↄcessi. p̄bē. c. esurientis. ꝟ. ꝓcurantes.
¶ In penalibus an cōstitutio extendat ad comprehensa sub mente. de testa. c. statutum §. j. ꝟ. infrascriptis.
¶ Extensio statutoꝝ quō fit diuersis ex causis. de eccl'. edi. c. ij. ꝟ. ymaginē principalem.
¶ Extraneus quis est. de sta. regu. c. sanctimoniales. ꝟ. extraneos.
¶ Expiare quid est. de temp. ord. c. eos qui glosa vltimā.

Facere, generare et creare quō differūt. de sūma tri. ꝛ fi. ca. c. j. §. sciendū. ꝟb. quintus. ꝟ. creatio.
¶ Facere nunquid dicendus est qui facit ꝑ alium. de ↄsti. c. qꝛ incōtinentie. §. officiales. ꝟ. facere oēm cām amplectit. de iudi. c. item omnes. ꝟ. fecerint.
¶ Factum cōtra ꝓhibitionem legis nūqd teneat. de ↄsue. c. nullus. ꝟ. nō ꝑsumat.
¶ Factum quō habet ꝓ infecto. de ꝓcura. c. exhortenda. §. ꝛ id qđ. ꝟ. ꝓ infecto.
¶ Factum ꝓpriū reuocare quando licet et qn̄ non. de re. eccl'. nō alie. c. j. ꝟ. reuocandū.
¶ Fama quid est ꝛ quō differt a rumore. de furtis. c. pb̄ri. §. qđ si. ꝟ. diffamati.
¶ Familie appellatione quid continet ꝛ qꝫ varijs modis sumit. et an soli filij vel filie cōtineant noīe familie: et quot faciant familiā. de ↄsue. c. statutū. §. qꝛ si duo. ꝟ. familie regimine.
¶ Fascia et fasciola quō diffe. de sacra vnct. c. sacerdotes. §. frequenter. ꝟ. fascias.
¶ Fauor qualis est obligatorius in maleficiis. de fo. cōpe. c. dierū. §. ij. ꝟ. fauorē. Et ibi nota an requirat verū fauor ꝑcedat vel seq̄t.
¶ Fauere hereticis quis dr̄. de magistris. c. ij. ꝟ. fautor heresis.
¶ Fenū quale esse ꝺʒ. de decimis. c. qm̄ propter. ꝟ. fenis.
¶ Feria quid sigt̄. de ↄstitu. c. qꝛ incōtinētie. §. viij. ꝟ. sexta feria.
¶ Ferie quedam repentine quedam solemnes. de offi. archipresb̄. c. j. §. in tertio. ꝟ. auctoritate ecclesie.
¶ Ferijs solēnibus a quibus opibus est abstinēdū. c. §. ꝟ. canonicis institutis. de ferijs. c. ex scripturis. ꝟ. vtilibus. ꝛ. ꝟ. regulariter.
¶ Ferias solēnes an ep̄s possit ordinare in sua diocesi. e. c. ꝟ. ordinarios.
¶ Ferijs solēnibus an liceat radere barbas ferrare equos ꝑparare vel vendere victualia. e. c. ꝟ. seruili opere.
¶ Festiuitates sanctoꝝ celebrande q̄ sunt. de ferijs. c. ex scripturis in textu et in glo.
¶ Festa quedam sūt i totū duplicia quedā simpliciter duplicia: et quedā semiduplicia. e. ti. c. ineffabilis. ꝟ. officio duplici.
¶ Feudū ↄcedere quid est. de re. eccl'. nō ali. c. j. ꝟ. infeudare.
¶ Feudū antiquū an eccl'ia possit alicui cōcedere. e. c. ꝟ. de nouo.
¶ Fidelis q̄s dr̄. de sacra vnct. c. cū sacri. ꝟb. fidelibus.
¶ Fidei articulos omēs eccl'ie ministri scire tenent. de sūma tri. et fi. ca. c. j. in p̄n.
¶ Fidei articulos an oēs teneant scire eq̄liter. ibi nota. ꝟ. sciat. Et an laicus litterat⁹ teneatur eos scire magis explicite. e. glo. verb. sed quid de laicis.
¶ Fidei articuli sūt. xiiij. e. c. §. sciēdū i textu
¶ Fides dicit multis modis. Et quō fidei interpositio ligat sicut iuramentū. de spons. c. j. ꝟ. fidem.
¶ Fidei vō extendit se ad tria. de magistris c. preterea. ꝟ. bonis moribus.
¶ Fidedigni qui sunt dicendi. de eccl'. edi. c. statuimus. ꝟ. fidedignos.
¶ Figmenta que sunt. de offi. archipresb̄. c. j. §. decem eth. ꝟ. figmentoꝝ.
¶ Filiū sibi genuit pater i diuinis. de sum. tri. et fi. ca. c. j. §. sciendū. ꝟb. tertius. ꝟ. filiū.
¶ Filius in diuinis dr̄ vnigenitus. e. ꝟb. ꝟ. vnigenitus. Et ibi nota qꝫ nō p̄nt esse duo filij in diuinis.
¶ Filius in diuinis in eēntia substātia ꝛ natura est vnū cū patre. e. ꝟb. ꝟ. esse deū.
¶ Filioꝝ appellatione qui ↄtinent. de pecu. cle. c. vnico. ꝟ. filioꝝ.
¶ Filius an ꝛ qn̄ sit puniēdus ꝓ delicto patris. de symonia. c. nullis. ꝟ. imꝑpetuū.
¶ Cū filioꝝ oppressoribus quō agendū est de his qui fil. occi. c. j. ꝟ. opprimantur.
¶ Filius presbyteri quō pōt vel nō ꝑt promoueri in eadē eccl'ia in qua pater suus prius fuit beneficiatus. de fil. ꝑb̄. c. cum a iure. ꝟ. ministrarunt.
¶ Filius pb̄ri natus ex vxore legitima an sit legitimus vel illegitimus. e. glo. in fi.
¶ Filiatio quomodo ꝓbatur. e. c. §. precipimus. ꝟ. inquirant.
¶ Firma eccl'ie quō ꝑt concedi. de loca. ꝛ cōdu. c. j. in textu et in glo.
¶ In firmario eccl'ie que sunt ↄsideranda. e. c. ꝟ. vniuersaliter. et in glo. vlti.
¶ Firmā eccl'ie an possit tenere laicus. e. ti. c. vendentes. ꝟ. ꝑsonis eccl'iasticis.
¶ Firma q̄d est ꝛ vbi aliquid certū solui ꝺʒ ex firma nunquid solui ꝺʒ ꝑ locatorē vel conductorem. e. c. ꝟ. firmis hmōi.
¶ Ad firmam dari an possit beneficiū quod habet vt ꝓpetas nō incurrendo penā limitatam ↄtra tradentes beneficia ad firmam nisi sub certo mō. e. ti. c. licʒ. ꝟ. eccl'iasticū bn̄ficiū.
¶ Ad firmā dari an possit bn̄ficiū eccl'iasticum clerico et laico. eo. c. ꝟb. clerico et laico. Nota ꝓ solutione ↄtrarioꝝ.
¶ In instrumento ↄfecto sup dimissione beneficij ad firmā insertis noīs laici quō viciat ↄtractū: ꝛ an ↄbentes possint cōpelli ostēdere illud instrumentū. e. c. ꝟ. nomen laici.
¶ Firma i n quem ↄtractum ꝛ qualem incidit. e. c. ꝟ. ad firmam.
¶ Pena ↄstōnis Octoboni indignū q̄ loqt de firmis eccl'iaꝝ nō tradendis laicis qn̄ hʒ locū. e. c. ꝟ. bn̄ficij sic dimissi. ¶ Pena hmōi que est tertie partis ꝓuētuū beneficij qn̄ firma cōcedit ad plures annos an leuabit pro vno anno tm̄ vel ꝓ singulis. e. c. ꝟ. estimationis. Itē pena predicta quō ꝺʒ leuari cōiter tam a locante q̄ a cōducente nota ibi i textu et in glo. ꝟ. cōiter.
¶ Religiosi an possint eccl'ias eis approꝑatas tradere ad firmā clerico sine licētia ep̄i e. ti. c. licet. §. et quia. ꝟ. non obstāte. Et an possent eas tradere ad firmā laicis. e. c. ꝟ. laicis quouismodo.
¶ An possit ad firmā dari siue tradi iurisdictio. ne prelati vices suas. c. j. ꝟ. ad firmam.
¶ Flagitiū et facinus quō diffe. de penis. c. item statuimus. §. et si. ꝟ. flagitia.
¶ Fontes saluatoris sunt eius vulnera. de ferijs. c. animarum. ꝟb. fontibus saluatoris. Et de his quattuor potare debent vt ibi ꝑʒ.
¶ Fons baptismalis qualis esse debet et et quomodo seruabitur. de baptismo. c. j. in textu et in glo. ꝟ. cooperiatur.
¶ In fonte baptismali an possint lauari vestimenta eccl'ie. e. c. ꝟ. cōuertat.
¶ Fornicatio est peccatū mortale. de fo. cōpe. c. circūspecte. ver. fornicatione.
¶ Fornicatio quō intelligit. de offi. archip̄bl. c. j. §. tertium mandatū. ꝟ. fornicatio.
¶ Fornicatio quid est et vnde dr̄. Et qꝫ multis modis dr̄. nota de purga. ca. c. item licet. ver. fornicatione.
¶ Fornicationi petā filia que sunt. e. c. ꝟ. simili crimine. De fornicatione est erubescendum. de penitē. c. j. ver. erubescunt.
¶ Forsitan varijs modis sumit. de testa. c. ita quorūdam. ver. forsitan.
¶ Forte diuersis modis ponit in iure. de sacra. iteran. c. qđ in ↄfiōe. glo. j. de cēsibus. c. j. §. vnde vt eis. ver. forte.
¶ Forū sortit quis multis modis. de fo. cōpe. c. dierū in textu et in glo. sup. ꝟ. nūq̄ʒ fuerunt. et glo' sequentibus.
¶ Frater dr̄ multis modis. de offi. archip̄bl. c. j. §. quintum mandatum. ꝟ. fratrē tuū.
¶ Fratrum nostrorum cōsilio hec verba q̄d importent. de ferijs. c. anglicane. ꝟ. fratrū nostrorum.
¶ Frater minor nō ꝑt eē executor testamenti. de testa. c. religiosis. ver. religioso.
¶ Fratres vbi possunt predicare et an circa predicationem verbi dei oēs fratres habeant eandem potestatem. eo. §. ver. priuilegio speciali.
¶ Frater admissus iuxta formam. c. dudūʒ an sit dicendus proprius sacerdos. de penitē. c. confessiones. ij. §. quicunq̄ʒ. ver. proprio sacerdoti.
¶ Fraus quō ꝓbat ꝛ ex quibus consideratur: et quō differt a dolo. de ↄsue. c. statutum. ꝟb. fraude.
¶ Frequenter aliquid fieri quomodo intelligitur. de sacra vnc. c. sacerdotes. §. frequenter. glo. j. Itē de hoc vide de sta. regu. c. oēm. §. clerici aūt. ꝟ. frequentem.
¶ Fructus eccl'iastici nondum ꝑcepti an et quomodo possunt vendi. de consue. c. null⁹. ꝟ. vendere non presumat. et. ꝟ. ante annunciationem ꝓpe fin. glo.
¶ Fructus nomine que continentur. eo. c. ꝟb. fructus. et nunquid appellatione fructuum veniant decime personales. eadē glosa. verb. sed quero. Et que sit differentia inter fructum et lucruʒ ibi nota. Et quō differt fructus a redditu ibi videas.
¶ Fructus ecclesie quando ex consuetudine pertinent ad defunctum quomodo interim prouidebitur ecclesie et illi qui succedit in beneficio. eo. capitu. ꝟb. de consuetudine. ꝟb. sed iuxta.
¶ Fructus ecclesie quando pertinēt ad aliquem in casu vacationis ꝑ mortem an pertinere debeant ad eundem in casu alterius modi vacationis. eodem capitu. verb. decesserint.
¶ Fructus ecclesie vacantis ad quem pertinent. de insti. c. j. ꝟ. fructus. Et que sit pena vsurpātis fructus ecclesie vacantis. nota. c. c. ꝟ. presumat.
¶ Fructus ecclesiastici non debent reponi in laico feodo. de pecu. clerico. c. vnico. Et quid si feodum teneatur ab ecclesia an in tali feodo p̄nt reponi. nota. e. c. ꝟ. reponant.

¶ Frugum appellatione ꝗ ꝯtinent. de decimis. c. erroris. ꝟ. frugũ. Et ibi nota quõ differunt fruges/messes/et blada.

¶ Furti ꝓhibitiõe quid ꝯtinet. Et quid est furtum. de offi. archipſ. c. j. §. quartum mãdatum in tex. ⁊ in glo. Et ibi nota vñ dicit furtum. ꝟ. clandestina.

¶ Furtum in qua re ꝯmittit. e. §. ꝟ. rei. et glosa sequen.

¶ Furtum non cõmittitur sine dolo. e. §. ꝟ. inuito domino.

¶ Furtum fit licite tribus modis. e. glo.

Galani heresis qualis fuit. de sum. trini. c. j. §. Itẽ verſ tertius. ꝟ. et mors.

¶ Generatio est ꝑfectissima emanationum. de sũma trini. c. j. §. sciendũ verſ tertius. ꝟ. filium.

¶ Generare/facere/et creare quõ dñt. eo. §. ꝟſ. quintus. ꝟ. creatio.

¶ Generationes sunt due. de baptis. c. ij. §. forma autẽ. ꝟ. regeneratiuam.

¶ Generalitas in pluribus restringit. de cõsue. c. statutum. ꝟ. aialia.

¶ Genitus dr̃ filius i diuinis. Et ꝙ hec dictio genitus tria iportat. de sũma tri. c. j. §. sciendum verſ quartus. ꝟ. nec genitum.

¶ Genus multis modis sumit. de cõsuetu. c. statutũ. §. j. ꝟ. cuiuscũqꝫ generis.

¶ Genuflectiones in ecclia qñ sũt faciende de hereti. c. nullus. ꝟ. genuflectionibus.

¶ Gleba quid est. de ecc. edi. c. licet. ꝟ. gleba

¶ Terre ꝗ sũt de gleba alicuius ecclesie sũt tñ in parrochia alterius ecclie an sint libere a decimis et cõtributionibus fiendis ad reparationẽ ecclie ifra cuius parrochiam existunt. e. c. ꝟ. reficiendarũ.

¶ Gloria. i. sũmus honor. de ꝯsti. c. huiꝰ autem. ꝟ. gloriam.

¶ Grã quõ ꝯferi in sacramẽtꝭ ecclie. Et an ꝯferat in sacro matrimonij. de sacra. iterã. c. ignorantia. ꝟ. gratiam.

¶ Grã plena fuit maria. ꝺ ferijs. c. ad hec. ꝟ. maiorem gratiam.

¶ Gratie carentia an causet a deo. de imu. eccl. c. seculi principes. ꝟ. ais obdurato.

¶ Grã dr̃ tripl'r. de eo ꝗ furti. ordi. sus. ꝟ. gratiam. et ibi nota bene de grã.

¶ Gradale quid est. Et quid cõtinere dꝫ. de eccl. edi. c. ij. ꝟ. gradale.

¶ Gradus ordinũ qui sunt et quare dicunt gradus. de serui. i ord. faci. c. quãta. ꝟ. gradꝰ

¶ Gradus quid est. de vi. et ho. cle. c. ꝗuis. §. mandamus. ꝟ. gradus.

¶ Gradus spũales sunt. xv. de eo ꝗ fur. ord. susce. c. j. §. contra dignitatem. ꝟſ. canticum graduum.

¶ Grãmatica diuidit in quattuor. de magistris. c. j. ꝟ. grãmatica. Et ibi nota nũqd grãmatica possit ꝓficere ad vitam eternã.

¶ Grangia quid est. de iudi. c. Item oẽs. ꝟ. grangiis.

¶ Grauamen iudiciale quod est. de appella. c. ij. ꝟ. grauamine.

¶ Grauat homo diuersis modis vicꝫ in ꝑsona rebus ⁊ fama. de snia excõ. c. j. §. itẽ excõmunicamus. ꝟ. grauetur.

¶ Graues ꝑsone ꝗ eẽ dicant. de purga. ca. c. j. ꝟ. graues.

¶ Gratificationi an sit locus vbi plures presentant ad vnũ bñficiũ. de iure patro. c. j. §. sꝫ si. ꝟ. neutri.

¶ Gula quid est. de offi. archipſ. c. j. §. septeꝫ vero. ꝟſ. gula. in textu et in glo. Et ibi subsequenter nota quõ cõmittit gula. Et ꝙ gula ebetat tam sensus aie ꝗ̃ corporis nota ibi per glo. se. et que mala ꝑatur.

Habitus clericalis qualis erit. de vi. et hone. cle. c. j. ꝟ. habitu clericali.

¶ Habitũ clericalem an liceat clerico transformare. e. c. ꝟ. transformari. Et quid de monacho ibi nota.

¶ De habitu clericali exteriori statuta loqñtia an extẽdant ad habitũ interiorẽ. e. ti. c. ꝗuis. ꝟ. exteriorem. Et ibi nota cuius honestatis erit habitus exterior. Et vide super hoc glo. sequen.

¶ Habitus religiosi gestatio non ꝓbat quẽ religiosum. de testa. c. religiosa. §. et qz. ꝟ. habitum deferentes.

¶ Habitus qualis gestio inducit ꝓfessionẽ tacitam. de regulari. c. sanctimoniales. ꝟ. ꝑmittantur.

¶ Habitus portatio nõ obligat ad religionem nõ approbatam. e. c. §. Item etiã. ꝟ. religiosis alijs.

¶ Habitus delatio quõ obligat vel nõ obligat ad religionẽ. Et quis est habitus indistinctus indistinctissimus et quis distinctus e. §. ꝟ. religionis habitum.

¶ Habitus religiosi color qualis erit. ꝺ statu regu. c. ad hec. ꝟ. burneto. et glo. se.

¶ Hereditas xp̃i que est. de fi. ĩſt. c. cum i iure. §. viti. ꝟ. hereditate.

¶ Heremite an possint testari. de testa. c. ij. ꝟ. regulari ordine.

¶ Heremite quõ subsũt epo loci ordinario. de reli. do. c. qm religionũ. ꝟ. loci ordinario.

¶ Heref est dicere ꝙ nõ sunt obseruãda statuta p ecclesiam vniuersaliter ordinata. de sũ. tri. c. j. §. sciendũ. ꝟſ. sextus. ꝟ. ⁊ legibus.

¶ Hereticus ordinans aliquẽ an in ipm ordinatũ transfundat executionem ordinis. de temp. ord. c. in ꝑmis. ꝟ. ab hereticis. Et quis põt cũ talibus dispensare ibi nota.

¶ Heresis ꝯsiderat tripl'r. de offi. archipſ. c. j. §. in secũdo. ꝟ. heref vniuersa.

¶ Heresis fautor quis esse dr̃. de magistris c. ij. ꝟ. fautor heresis.

¶ Hereticus an censeat ꝗs ex eo ꝙ apd eũ repiunt libri heretici siue reprobate lectiõis e. c. glo. viti.

¶ Heresi fauētis pena qualis erit. e. ti. c. periculosa. ꝟ. puniatur.

¶ Heresis vnde dr̃. de hereti. c. j. ꝟ. hereses.

¶ Hereticis qualis pnia sit imponenda. e. c. ꝟ. purgauerit. Et an pnia talibus iniuncta possit per aliũ explicari nota. e. glo. ad fi.

¶ De heresi ꝯuictus an possit penitere ⁊ ad vnitatem ecclie redire. e. c. §. ꝙ si hmõi. ꝟ. resipiscant.

¶ Hereticus censet aliquis multis modis. e. §. ꝟ. declarentur.

¶ Hereticis ꝗ pene debeãt. e. §. ꝟ. in iure expressis. et. ꝟ. ꝯfiscata.

¶ Hereticoꝝ bona quõ et ꝑ quẽ veniant cõfiscanda. e. §. ꝟ. cõfiscata.

¶ In hereticoꝝ bonis qui hñt interesse. e. §. ꝟ. quoꝝ interest. et quõ debeãt aut possint eorũ bona ꝑ alios occupari nota ibi glo. se. ꝟſ. occupentur.

¶ Hereticorum receptatores qui sunt. e. §. ꝟ. receptatores.

¶ Hereticoꝝ defensores qui sunt dicendi ⁊ quõ puniant. e. §. ꝟ. defensores.

¶ Heretica verba ꝓferens qñ sit puniẽdus qñ non. e. ti. c. ij. ꝟ. scienter.

¶ Heref multe sunt species. e. c. ꝟ. speciem heresis.

¶ In cã heresis qui sunt iudices ꝯpetentes e. c. ꝟ. ordinarij.

¶ Hereticorum cõdemnatoꝝ bona quibus applicantur. e. c. §. qđ si. ꝟ. occupentur.

¶ In causa heresis ꝯtra quos sit ꝓcedi per epm vel inquisitorẽ heretice prauitatis. e. ti. c. finaliter. §. ad hec. ꝟ. originis.

¶ In cã heresis quõ dꝫ ꝓcedi cõtra absentem. e. §. ꝟ. absentem.

¶ In cã heref quẽ modũ seruabit iudex cuꝫ detecto vel accusato sup heresi. e. c. §. habitaqꝫ. ꝟ. sententiet.

¶ Hereticis credens ꝗs esse dr̃. e. §. ꝟ. qualitatem delicti. Et ibi nota quõ et vsqꝫ ad qđ tps hereticus pt redire ad vnitatem ecclesie. Et quis erit effectus talis reuersionis.

¶ In cã heresis quõ debeat ꝓcedi ꝯtra presentem et ꝯparentẽ. e. §. ꝟ. nõ obstante.

¶ Hyems qñ incipit ⁊ qñ finit. de decimis. c. qm ꝓpter. §. sꝫ si oues. ꝟ. hyeme.

¶ Hoc qñqꝫ demonstrat aliquid ad oculuꝫ corporis: qñqꝫ ad oculũ mentis. de ferijs. c. ad hec. ꝟ. per hoc.

¶ Homicidij quis tenet reus. de temp. ord. c. in ꝑmis. ꝟ. homicidas.

¶ Homicidiũ est iniustũ varijs ex causis. de offi. archipſ. c. j. §. fm est. ꝟ. nõ occides.

¶ Homicidiũ qñqꝫ est licitũ. e. §. ꝟ. illicita.

¶ Homicidiũ an ꝯmittat ꝓcurans abortũ e. §. ꝟ. ꝑsone. Et ꝙ homicidiũ multis modis cõmittit ibi nota in glo. seq.

¶ Homicidiũ spũale quõ cõmittit. e. §. ꝟſ. spũaliter. ⁊ glo. seq.

¶ Homo signt tam masculũ ꝗ̃ feminam. de testa. c. statutum. §. ceterũ. ꝟ. hoim.

¶ Honestas clericalis i qbus deformat. de vi. et ho. cle. c. j. §. a crapula. ꝟ. deformant

¶ Honestus quis esse dr̃. de offi. ordi. c. statuimus. ꝟ. honestos

¶ Honor debetur curato multiplici de causa. de decimis capitu. j. §. nos igitur. verb. honoris

¶ Honoris prerogatiua quibus debet. de censibus. c. ꝗuis. ꝟ. prerogatiua

¶ Hore canonice que sunt. de ma. et obe. c. presbyteri. ꝟ. alie hore

¶ Hore canonice debẽt dici in choro i cõi. de cele. mis. c. j. ꝟ. parebũt. ꝟſ. sed quero.

¶ Horas canonicas dicere ꝗ tenent. de celebra. mis. c. j. ꝟ. ab aliquibus

¶ Horas canonicas omittentes nunquid peccent. eo. c. ꝟ. preceptum.

¶ In horis canonicis omissio dictionis vl' syllabe an noceat. e. c. ꝟ. studiose.

¶ Inter horas canonicas non continetur missa. eo. ti. c. sacerdotes. ꝟ. canonico officio.

¶ Inter horas canonicas an ꝯtineant matutine btẽ virginis. e. ti. c. lintheamina. §. nullus insup. ꝟ. primam.

¶ Hore canonice quo loco sunt dicẽde. e. ti. c. presbyteri. ꝟ. cãpis. de hoc. §. ꝟ. officium

¶ Hospes sumit actiue ⁊ passiue. de censibus. c. item ꝯtra. ꝟ. hospitibus.

¶ Hospitalitas a quibus est seruanda: ⁊ ꝙ duplex est hospitalitas. de offi. ordi. c. statuimus. ꝟ. hospitales.

¶ Hospitales tenentur esse quicũqꝫ curati. de cle. non resid. c. ꝑterea. ꝟſ. vicarios. Et ibi nota an beneficiati hñtes sub se vicarios te

neantur ad hoſpitalitatem.

¶ Hoſpitalitas qualis teneri dȝ a viris eccleſiaſticis et quō ad hoc debent eorū eccl'ie dotari .e.c.v.hoſpitalitatis.ꝛ ibi nota tex.et glo.ſe. ¶ Ad hoſpitalitatē recipi debent predicatores verbi dei.e.c.v. p̄dicant verbū dei

¶ Hoſpitiū largo mō et ſtricto ſumit.de cohabi. cleri. et mul.c.vt clerical.ſb.hoſpitijs ſuis.

¶ Hoſpitale an poſſit fundari ſine conſenſu epiſcopi.de reli.do.c.qm religionū.v. loci ordinario.

IActantia eſt ſpēs ſuperbie.de offi. archipſ.c.j.§. ſeptem vero.v. iactantia.

¶ Idoneitas qualis requirit in promouendo ad beneficiū eccleſiaſticū.de inſti. c.ij.v.idoneus.

¶ Idoneus an aliqs eſſe preſumat. de cele. miſ.c.effrenata.v.idonei.

¶ Ieiuniū an obligatus ex voto vel penitētia iniūcta certo die ieiunare in pane et aqua eodē die nihil prorſus comedendo nec bibēdo ſatiſfaciat obligationi.de ꝯſti.c.q: incōtinentie.§.viti.v.pane ꝛ aqua.

¶ Infirmitas quō excuſat a ieiunio.e.c.§.ver: infirmitas.

¶ Ieiuniū an neceſſario req̄rat in receptiōe ſacramēti.de ſacra.vnc.c.ſacerdotes.v.ieiun⁹

¶ Ieiuniū cuius ſit efficacie.de ferijs.c.j.v. ieiunio.

¶ Ieiunus eſſe dȝ q̄ vult celebrare miſſam. de cele.miſ.c.j.§.preſbiter aūt.v.nō p̄ſumat.

¶ Ignorātia eſt triplex ꝛ q̄ ſit ignorantia excuſabilis ꝛ q in ſacerdotibus maxime eſt vitanda.de ſum.tri.c.j.glo.j.

¶ Ignorantia nūquid ſit peccatū.e. glo.ſſ. iuxta p̄dicta.Et ibi nota remiſſiones ꝑ materia ignorantie.

¶ Ignorantia an excuſat a pctō.e. glo. ſſ. ſed quia.Et ibi nota que ſit ignorantia affectata et que vincibilis et que inuincibilis.

¶ Ignorantia articulorȝ fidei eſt periculoſa valde.e.c.§.j.v.ꝑ ignorantiam.

¶ Ignorantia an poſſit ꝓbari ꝑ iuramentū de temp.or.c.quia quidā.v.ſcienter.

¶ Ignorantia craſſa que eſt. de ſacra vnct. c.cū ſacri.v.ignorantia craſſa. Et quō ignorantia craſſa incidit in dolū p̄ſumptum nota ibi.v.eſſe vicina.Et q equiparatur late culpe ibi nota.

¶ Ignorantia qualis excuſat a pena ꝯſtitōis publicate.de offi.archidī.c.eiſdem.v. excōicationū ſnias.Et ibi nota quō ignorantia iuris excuſat et quomodo non.

¶ Ignorantia ꝓbabilis que eſt.de poſtu.c. j.v. ꝓbabilem ignorantiā et quō excuſat ibi nota.

¶ Ignorantia qualis excuſat contrahētes matrimoniū ꝓhibitū.de clā.deſpō.c.humana ꝯcupiſcētia.v.ſcienter.

¶ Ignorātia q̄lis excuſat in his q̄ ꝯcernūt fidē.de hereti.c.j.§.ſi q̄s aūt.v.ſcienter.

¶ Ieſus.i.ſaluator. Et quare dicimur xp̄iani et non Ieſuani.de ꝯſtitu.c. huius autem. glo.viti.

¶ Illegitimi an p̄ſit ordinari. de tēp. ordi. c.eos qui.glo.j.

¶ Illegitimū ordināſ an videatur ex hoc cū ipſo diſpenſare.e.c.glo.ij.

¶ Illegitimus ordinatus an ſit eoipſo ſuſpenſus ab executione ordinū.e.c.v.ſuſpendimus.

¶ Filius p̄bri natus ex vxore legitima an ſit legitimus vel illegitimus. de fil. preſ.c. cū a iure.v.miniſtrarunt.in fi.

¶ Impedire effectuȝ volūtatis defuncti an videatur ille qui penes ſe retinet aliqua bona eiuſdem cū tn̄ nichilominus executores ſufficienter habeant aliunde vnde poſſint īplere volūtatē ipſius defuncti.de teſta.c. ſtatutum.§.teſtamentis.ſb.effectum.ſſ.ſecundo quero.

¶ Immunitas eccleſie quid eſt. de iudi.c. Item cōs.in p̄n.v.imunitatis eccl'iaſtice. de imu.eccl.c.j.v.imunitatē eccl'ie.

¶ Immunitatis eccl'iaſtice violatores multi ſunt.de iudi.c.Item omēs.ſſ.hmōi.v.ad tutelam.

¶ Immunitas eccl'ie in quo ꝯſiſtit .de imu. eccl.c.j.v. imunitatē eccl'ie.

¶ Pro imunitate eccl'ie ad eam fugientes vnde debēt ſuſtentari.e.c.v.alimenta.

¶ Immunitate eccl'ie gaudere debentibus non ſunt ſubtrahenda alimenta.eo.c.ſb.miniſtrari.

¶ Immunitas eccl'ie offendit q̄ñ violentia ſub ea exiſtentibus adhibet.Et qd ſi nō fiat violentia.e.c.v.extrahentes.

¶ Immunitate eccl'ie qui gaudere debent. e.c.§.illos quoq3.v.tueatur eccleſia.

¶ Immunitate eccl'ie que perſone gaudere debent ad eam fugiendo et que nō.e.§.v. canones precipiunt.

¶ Immunitate eccl'ie gaudere non debens an poſſit licite extrahi ꝑ iudicem ſecularem ca.glo.ſſ.ſed quero.

¶ Immunitate eccl'ie gaudere debens an poſſit extrahi ꝑ ep̄m.e.glo.ſſ.item quero.

¶ In ꝓpoſitio ſumit q̄nq3 negatiue q̄nq3 ꝓuatiue.de ſum.trini.c.j.§.ſciendū.verſ. quartus.v.nec ingenitum.

¶ In.i.cum.de treuga ꝛ pa.c.vnico.v.i xp̄o

¶ Incantatores qui ſunt.de offi.archipreſ. c.ignorantia.§.ij.v.incantationes.

¶ Incarnatio xp̄i qualis fuit.de ſūma tri. c.j.§.item.in p̄nci.v.incarnatio.

¶ Aſſumptio humane nature ꝑ xp̄m quare magis dr̄ icarnatio q̄ āiatio.e.§.v.vera carnis aſſumptio.

¶ Incendiarij eccl'iaȝ ip̄o facto ſunt excōicati et a quo p̄ſit abſolui.de temp.ord.c.i prīmis.v.incendiarios.

¶ Includi an poſſit monachus ex ſola licētia abbatis ſine cōſenſu ep̄i.de reli. do.c. qm̄ religionū.§.ad hec.v.dioceſani.

¶ In ꝑſona aliqua includenda et circa ipſius incluſionem que debent ꝯſiderari.e.c.ſb. locis.et glo.ſequen.

¶ Includēdi ſtatui quō eſt ꝑ ep̄m ꝓuidēdū e.c.v.ſuſtentari.

¶ Incōtinentia q̄nq3 eſt viciū q̄nq3 non.Et ꝯſiderat multipl'r.de ꝯſti.c.q: incontinentie. glo.j.

¶ Incorrigibilis quis eē dr̄.de penis.c.itē ſtatuimus.§.et ſi.v.incorrigibilis.

¶ Indicare quid importat.de hereti.c.finaliter.§.ad hec.v.ꝑ indicia.

¶ Indignus dr̄ aliquis dupl'r.de offi.archipreſ.c.j.§.quintū mandatū.v.indignū.

¶ Inductio ī bñficiū eccl'iaſticū an augmētet titulū.de inſti.c.ij.v.inſtitutus fueris.

¶ Inductio in poſſeſſionem bñficij ꝑtinet ad archid.e.c.v.admiſſus.

¶ Inductio nō dȝ fieri ꝑ archidiaconū vel aliū niſi ad mandatū inſtituentis. e.ti.c. Ipſe q:.v.ſuperioris.Et q archid.in hoc tali mādato obedire dȝ nota ibi in glo.ſe.

¶ In inductione facienda quibus ſumptibus ꝯtentari dȝ inducēs.e.c.in tex.et i glo.

¶ Inductio ī poſſeſſionē bñficij an ſit pars tituli.e.c.v.certificatorias litteras.

¶ Inducens an poſſit aliquid recipere ab īducto vltra ſumptus ſuos rationabiles.e.c. v.indebite.

¶ Inductio admiſſi ad bñficiū cui ali⁹ ſcīlibet de facto quō fiet.de ꝯceſ.p̄ben.c. eſurientis.§.viti.glo.fi.

¶ Inductio q̄ñ eſt neceſſaria poſt inſtitutionem ad effectum libere adminiſtrationis in fructibus beneficij.de penis.c. ad hec.§. Si vero.v.intruſus.ſſ.iuxta premiſſa.

¶ Indulgentie quales cōcedunt intereſſentibus in officijs diuinis in feſto corpis xp̄i. de ferijs.c.ex ſcripturis.v.corpis xp̄i.

¶ Indulgentiā an cōſequat is q̄ vellet facere id ꝓpter qd̄ cōcedit indulgentia et non poteſt.de cele.miſ.c.altiſſimus.v. indulgentias.Et ibi nota q̄d ꝓſunt indulgētie q̄s cōcedūt p̄lati eccleſie.et vide argumēta ꝓ ꝛ ꝯ.

¶ Indulgentie vñ fundant.de penitē.c.cuȝ ſalubriter.v.theſaurus miſticus.

¶ Indulgentie ꝑ vnū vel plures multiplicate qualis ſint effectus.e.c.v.multiplicatas.

¶ Indulgere ſiue indulgentia plura importat.e.c.v.indulgentias.

¶ Indulgentie quō ꝓcedūt a ptāte clauiū e.c.v.clauibus.

¶ Indulgentias ꝯcedere an poſſit capitulū ſedevacante nota.e.glo.Et ibi nota an indulgentiarum ꝯceſſio poſſit ex conſuetudie cōpetere p̄lato inferiori ep̄o.

¶ Indulgentie an ꝓdeſſe poſſunt aīab⁹ exiſtentibus in purgatorio.e.c.v.habēt ſubiici.

¶ Vbi indulgentia eſt ficta vl' fabricata an aliquid tribuens cauſa habendi indulgentiam cōſequatur talē indulgētiā qualē ſperat ſe habiturū.e.c.v.vilipendi.

¶ Infernus et inferi vnde dicūt et vbi ē locus inferni.de ſūma tri. c.j.§. item ſſ quart⁹ v.ad inferos.Et ibi nota quare xp̄us voluit deſcendere ad inferos.

¶ Inferni nomē ſumit dupl'r.eo.ſſ.v.i aīa. Et ibi nota q eſt infernus quadruplex.

¶ Infirmitas ꝛ debilitas quō diffe. de ꝯſti. c.q: icōtinētie.§.viti.v.infirmitas.ꝛ quō infirmitas et debilitas excuſent a ieiunio.ibi nō.

¶ Infirmitas eſt duplex et quō ꝓbabit infirmitas alicuius nota.e.glo.

¶ Infirmitas aīe eſt periculoſa valde ꝛ que ſit ei⁹ medicina.de ſacra.ūc.c. ignorantia.v. ſalute.Et ibi nota de varia infirmitate aīe.

¶ Infirmitas ꝓuenit hoī diuerſis ex cāis. de penitē.c.cū aīa.v.ſalubrius.

¶ Infula quid eſt.de vi.ꝛ ho.cle.c. q̄uis.v. infulas . Et quō infulaȝ delatio clericis eſt ꝓhibita ibi nota in textu.ꝛ in.v.viris.

¶ Ingenitus dr̄ pater ī diuinis ꝛ quare. de ſum.tri.c.j.§.ſciendū.ſſ. ſecūdus.v.ingenitū

¶ Ingenitus nō dr̄ ſpūs ſanctus.e.§.v. nec ingenitum.

¶ Inhabilitatis penam qui poſſunt infligere et quibus.de ꝑcuſ.c.exhorrenda.§.quicunq3.v.inhabilis.

¶ Inhabilis ad beneficiū eccl'iaſticū obtinendū ad tempus an interim poſſit eligi ad epiſcopatum. Et quid ſi talis interim recipiat beneficiū tale an ſit irregularis.e.c.v.obtinendum.

¶ Iniuria perſonalis que eſt. de fo. ꝯpe. c. cõtingit. ꝟ. iniuria ꝑſonali.
¶ Iniuriam ſibi factam an iudex poſſit punire auctoritate ꝓpͣa. e. c. § quod ſi clerici. ꝟ. ſe defendant.
¶ Iniuria in quibus cõſiſtit et quõ differt a dãno et expenſis. de imu. eccl'. c. ij. ꝟ. iiurijs.
¶ Iniurioſe quis facere videt. e. ti. c. accidit § alij vero. ꝟ. iniurioſe.
¶ Iniuria que et qualis poteſt ſtatim ꝑ penitentiam reuocari. de ſen. excõ. c. j. § Itez excõicamus. ꝟ. quacũqȝ de cã. in fi. glo.
¶ Imꝑfecti qui dicũtur. de ſacra. iteran. vel non. c. ignorantia. ꝟ. imꝑfectis.
¶ Inquirere de exceſſibus ſubditoꝝ ad q̃s pertinet. de ꝯſtitu. c. exterioꝝ. ꝟ. inquirere.
¶ Inquirendi poteſtas alicui competens an poſſit expediri per alium. eo. c. ꝟ. vl' alios.
¶ Inquiſitio multiplex i iure reperit. e. c. ꝟ. inquirant. Et ibi nota quõ dȝ fieri inquiſitio generalis ⁊ ꝑ quem.
¶ Inquiri quomõ põt ꝑ ordinariũ in ſua viſitatione. de ſacra vnc. c. panni. glo. viti. de fi. preſby. c. cũ in iure. § preciꝑimus. ꝟ. inquirãt Et ibi nota an archidiaconi poſſint inquirere de filijs pb̃roꝝ ꝓmotis ad beneficia paterna vl' in eccleſijs quibus ipſorũ patres ante miniſtrarunt.
¶ Inquiſitio qualis ⁊ quõ debȝ ꝓcedere ad miſſionem ad beneficiũ eccleſiaſticũ. de iure patro. c. ꝑ ꝓuinciã. ver. nõ artatur.
¶ Inquiſitio hmõi vbi fieri debeat nota. e. c. ver. loci capitulo.
¶ Inquiſitio ſuꝑ defectibus domorũ eccl'ie quõ põt ⁊ dȝ fieri etiã fama nõ ꝓcedente Et quõ formabit in ea ꝓceſſus. de ecc. edi. c. ſtatuimus. ver. inquiſitio.
¶ Inquiſitio ſuꝑ hmõi defectibꝰ per quos fiet vel a quibꝰ hoc inquiretur. e. c. ver viros fidedignos.
¶ In inq̃ſitione quõ dȝ vocari is ꝯ quem inquirit Et quõ ꝓcedi dȝ cõtra eũ. e. c. ver. euocato. ⁊ an requirat litis cõteſt. ibi nota.
¶ In inquiſitione ſuper defectibus domoꝝ eccleſie qualis fiet ꝯdẽnatio. e. c. § integram. ver. eſtimationem.
¶ Inquiſitio q̃ñqȝ fit nulla fama ꝓcedẽte. de heretici. c. finaliter. § volentes. ꝟ. inquirat.
¶ Inſinuatio teſtamenti ad quos ꝑtinet. de teſta. c. Item qꝛ. ver. inſinuationem. ⁊ melius e. ti. c. ſtatutũ. § teſtamentis. ver. approbatis. ⁊ ver. laicalis feodi.
¶ Inſinuatio teſtamenti dȝ fieri gratis. e. ti. c. adeo quorũdam. Et ibi nota ꝯcordantias in ver. ordinarios.
¶ Inſinuatio quid eſt ⁊ q̃ntum põt ſcribens recipere pro labore. e. c. ꝟ. inſinuatiões hmõi Et cuius ſumptibus fiet remuneratio laboris nota ibi. ver. ſex denarios.
¶ Inſtitutio in beneficijs eccleſiaſticis ad quem pertinet. de offi. vica. c. cũ hoſtis. ver. epõꝝ. ⁊ ad idem vide de cohi. cle. ⁊ muli. c. vt clericalis. ver. beneficiati. verſ. j.
¶ Inſtitutio auctoriſabilis an poſſit ꝓſcribi e. glo. verſ. ad fortificationem.
¶ Inſtitutio multis modis dr̃. de inſtĩõi. c. j. ver. inſtiõe. Et ꝙ inſtitutio in beneficio eccleſiaſtico dȝ fieri gratis ibi nota in tex. ⁊ etiam inſtĩõnis littera vt ibi patȝ. ꝟ. carta.
¶ Ab inſtituto in beneficio eccleſiaſtico an liceat aliquid recipere. nota ibi in glo. viti. et nũquid pro ſcriptura litterarũ aliquid poſſit recipi ibi videas.
¶ Inſtitutio canonica dat ius in re ⁊ ꝑ eam acq̃rit titulus. e. ti. c. ij. ꝟ. inſtitutus fuerit.
¶ Inſtitutio auctoriſabilis ad quẽ ꝑtinet. e. c. ver. non admiſerit.
¶ In inſtituendo in beneficiũ eccleſiaſticuȝ quattuor requirũtur. e. ti. c. ex ſolito. ꝟ. clerico
¶ Inſtĩõnis lr̃e ſi ſint defectiue an titulus ꝑ hoc vicietur. e. c. ꝟ. litteras patentes.
¶ In inſtituendo qualis ordo requirit. Et q̃d ſi in litteris inſtitutionis nõ fiat mentio de clericatu vel ordine an ex hoc vicietur inſtitutio. e. c. ver. ordine.
¶ Inſtĩõnis canonice qualis ſit effectus. de ꝯceſ. ꝓben. c. Eſurientis. ver. iuris effectu.
¶ Inſtituere q̃ pñt iure ꝓprio qui delegato e. c. § ſi vero. ꝟ. iure ꝓprio. ⁊ glo. ſeq.
¶ Inſtitutio ſi non teneat an opus ſit noua ꝓſentatione. de iure patro. c. ꝑ ꝓuinciã. ꝟ. nõ tenere. ⁊ ibi nota qualis ꝓceſſus ſuari debeat in inſtiõne facienda nota hñ. Et an req̃rat cõſimilis ꝓceſſus ſicut in ꝯfirmatione electi nota ibi verſ. Sed vt melius.
¶ Inſtiõ facta nõ ſuata forma. c. viti. de elec. li. vi. an teneat. e. glo. ꝟſ. hic tñ aduerte.
¶ Inſtitutus ꝑ epm̃ an poſſit miniſtrare fructus bñficij ante inductionez habitã ꝑ eũ ad quem ꝑtinet. de penis. c. ad hec. § Si vero. ꝟ. intruſus. verſ. iuxta.
¶ Inſtrumentũ quare dr̃ ⁊ quõ differt a lr̃a. Et ꝙ inſtrumẽti appellatiõe cõtinent teſtes. de loca. ⁊ cõduc. c. licet. ver. miniſtris.
¶ Intentio qualis requirit in cõfectione ſacramenti eukariſtie. de cele. miſ. c. lintheamina. § verba canonis. ver. deuotione.
¶ Intereſſe quõ ꝓbat. de ꝓcur. c. vnico. § ⁊ hi. ver. intereſſe.
¶ Interdictũ terrarũ quas terras cõprehendit. de foro cõpe. c. cõtingit. § que vero. ꝟ. terre. de imu. eccle. c. ij. ver. terre ſue.
¶ Interdictũ eccleſiaſticũ differt ab alijs interdictis ⁊ de eius natura ⁊ q̃ ſit pena clerici celebrãtis i loco iterdicto. e. § ꝟ. interdicto.
¶ Interdictũ latũ donec certũ aliq̃d fiat nũquid ſtatim abſqȝ facto hoĩs relaxat. e. § ver. ſatiſfecerit.
¶ Interdictũ eccleſiaſticũ quid eſt. de iuſiu. c. euenit. ver. interdicti.
¶ Interdicta ꝓut ſumunt in iure ciuili vnde ſumpſerunt ſua noĩa. de ꝯceſſ. ꝓben. c. Eſuriẽtis. ver. breuiũ.
¶ Interdictũ terre an ceſſet ꝑ venditionem illius terre. de imu. ecc. c. ij. ver. terre ſue.
¶ Interdictũ loci generale q̃ eſſe dr̃. e. c. ꝟ. eccleſiaſtico interdicto.
¶ Interdictũ loci quõ ꝯtingit ipſo facto. de hereti. c. j. § ꝓterea. ver. ipſo facto.
¶ Interdicti eccleſiaſtici effectus quis eſt. e. § ver. interdicto.
¶ Interdictũ ꝑſone vel loci quõ tollit ſiue relaxatur. e. § ver. iuris forma.
¶ Interdictũ q̃ fertur in ſingulas dioceſes ꝓuincie an ſit generale vel ſpeciale. de penis c. j. § Et ſi dñs. ver. dioceſes.
¶ Interdictũ certe eccleſie in ſpecie cuiꝰ ſit effectus. e. ti. c. ad hec. § ſi vero. ꝟ. interdicto.
¶ Interdicti ſnĩa lata ꝑ inferiorẽ ordinariũ an liget ſeipſum vel ſe maiorem. e. c. § fautores ver. interdicto.
¶ Interdictũ ꝑſone vel loci quõ tollitur ſiue relaxatur. e. § ver. iuris forma.
¶ Ferens ſententiã interdicti illud violans an reddat alios excuſabiles ad conſimiliter faciendum. eadem gloſa vbi nota nũquid ferens ſententiã interdicti illud non ſeruans videatur illud relaxare.
¶ Interꝓtari ſtatutũ ꝓdeceſſoris põt ſucceſſor Et de materia interꝓtatõis vide remiſſiones de ꝯſue. c. ſtatutũ. § hac aũt. ꝟ. iterꝓtatõe
¶ Inteſtatus ſi beneficiatus decedat quis diſponet de bonis ſuis. de cõſue. c. nullus. ꝟ. legata.
¶ Ab inteſtato defuncti bonorũ adminiſtratio an poſſit cõmitti religioſo. de teſta. c. religioſa. § vnde. ꝟ. bonorũ hmõi.
¶ Inteſtatus q̃s eſſe dr̃. e. ti. c. ſtatutũ. § ceterũ. ꝟ. inteſtatus. Et ibi nota an dicat inteſtatus qui non potuit teſtari.
¶ Inteſtatꝰ dr̃ q̃s multis modis. Et an hoc verbũ inteſtatus cadat in in ꝑſonas eorum q̃ nõ pñt teſtari. e. ti. c. Ita quorũdã. ꝟ. ĩteſtato.
Ab inteſtato decedentiũ bona quibus applicabũtur. e. c. ꝟ. decedentium.
¶ Inteſtatorũ bona an ſint diſtribuẽda inter ipſoꝝ filios ſpurios ⁊ baſtardos. e. c. ꝟ. ſibi.
¶ Intruſus q̃s dr̃. de ꝯceſ. ꝓb. c. eſurientis. § Si vo in textu ⁊ ibi. ꝟſ. intruſus. ⁊ gloſ. ſeq. Et ibi nota de penis intruſoꝝ. ꝟ. a canonibꝰ
¶ Intruſorũ penas an quis incurrat abſqȝ hoc ꝙ fiat intruſio cũ violẽtia. de penis. c. ad hec. ꝟ. per ſe.
¶ Intrudens ſe in beneficio curato ꝑ violẽtiam priuatus eſt beneficio curato q̃ prius habuit. e. c. ꝟ. ipſo facto.
¶ Intruſus q̃s dr̃ multis modis ſiue ꝯſiderationibꝰ. e. c. § ſi vero. ꝟ. intruſus. Et ibi nota que ſit pena intruſorum.
¶ Inuadere ⁊ occupare quõ diffĩt. de imu. ec. c. vt inuadentibus. ꝟ. inuadentibus.
¶ Inuentariũ q̃d eſt ⁊ q̃ eſt iuentariũ multiplex ⁊ de natura inuentarij ⁊ q̃s tenet illud facere. de teſtam. c. Itẽ qꝛ. § ſtatuimꝰ. ꝟ. inuentariũ. e. ti. c. ſtatutũ. § inhibemus. ꝟ. prius.
¶ Inuentariũ quõ dȝ fieri ⁊ corã quo ⁊ q̃ reponi debent in eo ⁊ qualiter debent ſcribi in eo ⁊ de ceteris hãc materiã tangentibꝰ nota remiſſiones. e. § ꝟ. inuentariũ.
¶ Inuentarij cõfectio an poſſit ꝑ teſtatorez remitti. ea. glo. Et ibi nota an ꝯſuetudo hoc poſſit remittere ⁊ an ordinariꝰ hoc poſſit remittere.
¶ In inuentario qualia bona debent inſeri nũquid ſibi debita vel que debet alijs. e. § ꝟ. dictis bonis.
¶ Inuentarij ꝯfectionẽ qualis adminiſtratio dȝ ꝓcedere. e. § ꝟ. exceptis.
¶ Inuentariũ an debeat fieri corã iudice. e. § ꝟ. tradi.
¶ Inuentariũ infra q̃ tẽpus dȝ fieri. e. § ꝟ. infra tempus. ⁊ glo. ſeq.
¶ Inuidia q̃d eſt. de offi. archipꝛ. c. j. § ſeptẽ vero. in textu. ⁊ ibi nota in verſ. Inuidia. ꝟ. felicitatis aliene.
¶ Inuidie quot ſunt ſpecies nõ ibi in textu ⁊ in glo. ꝟ. ſimilia.
¶ Inuitus nõ dr̃ quis tribꝰ modis. de offi. archipꝛ. c. j. § quartũ mãdatũ. ꝟ. inuito dño.
¶ Ipſo facto q̃d importat. de offi. archidia. c. eiſdem. ver. ipſo facto.
¶ Ipſo iure q̃d importat. de iudi. c. excuſſis § Si vero. ꝟ. ipſo iure.
¶ Ira q̃d eſt. de offi. archipꝛ. c. j. § ſeptẽ vero. ꝟſ. ira. in textu ⁊ in glo. ꝟ. vindicte.
¶ Eſt ira per ſcelus ⁊ ira per zelum. e. § ver. nocumenti alicui.
¶ Ire multe ſunt ſpecies. nota ibi in textu ⁊ in glo. ꝟ. ſimilia.

¶ Ira quō differt ab iracūdia. de treug. ⁊ pace. c. vnico. glo. vltima.

¶ Iracūdia. auctoritas illa Sol nō occidat ſup iracūdiam veſtrā quō intelligat. de treug. ⁊ pace. c. vnico. ꝟ. ſol occidat.

¶ Iracūdia ⁊ ira quō differūt. e. c. glo. vltima.

¶ Iracūdia an excuſet a reatu vel a culpa. de penis. c. Item ſtatuim⁹. §. in illis. ꝟ. iracūdia.

¶ Irregularis an efficiat ordinat⁹ a nō ſuo epō exequens ordinem ſic ſuſceptū. de temp. ord. c. eos qui. ꝟ. ſuſpendimus.

¶ Irregularis an ſit recipiens ordinē in peccato mortali ⁊ ſm ordinem exequens ante expiationem per ſacramentū penitentie. e. c. ꝟ. non exequatur.

¶ Irregularitas vnde nomen accepit et qd eſt irregularitas ⁊ qñ incurrit ⁊ irregularitas ꝑſone vnde prouenit. e. ti. c. In primis. ver. irregularitatem.

¶ Irregularitas quō ꝓbat. e. c. ꝟ. cōſtat. Et qualis dz eſſe diſpēſatio q̄ fit cū irregulari. e. c. ꝟ. expſſe. Et q̄s ꝑt diſpenſare cū irregulari. e. c. ꝟ. diſpenſare poterint. vbi nota ꝙ irregularitas cōtrahitur multis modis.

¶ Irregularis nō pōt exequi ordines ſicut prius abſq̄ diſpenſatiōe. e. c. ꝟ. executiōe. ⁊ ibi ad finē gloſe nota nūquid irregularis ſuſpenſus ab officio ſit ſuſpenſus a beneficio.

¶ Irregularis eſt homicida ⁊ quis. e. c. ver. homicidas. Et ibi nota quis diſpenſat cum homicida.

¶ Irregularis eſt aduocatus in cā ſanguis ⁊ quō. e. c. ꝟ. in cauſis ſanguinis. Et idē in iudice aſſeſſore notario dictatore ⁊ teſte: nota ibi Et ne cle. vel mo. c. ij. ꝟ. iuriſditiones ſeculares. ⁊ gloſis ſequentibus.

¶ Irregularis eſt ſymoniacus ⁊ quō. e. c. ꝟ. ſymoniacos.

¶ Irregularitatē tollit ingreſſus religionis de ſeru. in ordi. fact. c. cū quārta. ꝟ. pñtatores.

¶ Irregularis efficit rebaptiſatus vel recōfirmatus. de ſacra. ite. vel nō. c. ſacerdotes. ꝟ. irregulares.

¶ Irregularis an ſit qui celebrat in eccleſia cōtra inhibitionem canonis ſiue ꝯſtōnis. de iuriu. c. ꝑbri. §. et volumus. ꝟ. irregularitatē incurrat. ⁊ §. qd ſi. ꝟ. interdicatur.

¶ Irregularis an ſit is q̄ eſt cōuictus de periurio. e. c. §. qd ſi. ver. diſpenſatū.

¶ Irregularis quō efficit clericus exercens iudiciū ſanguinis. ne cle. vel mo. c. ij. ver. iudicium ſanguinis.

¶ Irregularis an ſit ſcribens id ꝑ qd aliquis capitur ⁊ ad mortem traditur. e. c. §. auctoritate. ꝟ. ſcribere. Et ibi vide nūquid legens tales litteras ſit irregularis.

¶ Irregularis an ſit clericus intereſſens vbi agitur iudiciū ſanguinis. e. §. ver. interſit.

¶ Irregularis an ſit notorius fornicator celebrans. de penis. c. qñ reus. ver. delicto notorio. in prin.

¶ Irregularis eſt conſtitutus in delicto notorio. e. c. glo. parum ante finem.

¶ Iter quid eſt. de decimis. c. Errores. §. alij preterea. ver. itinera.

¶ Iterari nō dz baptiſmus ⁊ q̄ erit pena iterantis. de ſacra. iteran. vel nō. c. qd in ꝯſtōne ver. iterare. Et quare nō debz iterari nota ibi multas cauſas.

¶ Iterari non debent tria ſacramenta. e. ti. c. ſacerdotes. ver. confirmandos.

¶ Iterari q̄ ſacra poſſunt q̄ non. e. titu. c. ſacramentū. ꝟ. iterari. ⁊ quō extrema vnctio ſit iterabilis poſt annū vide ibi glo. ſeq.

¶ Iudex dz partes trahere ad concordiam de tranſact. c. ceterū. ꝟ. exigant. ⁊ ob hoc nihil ab eis dz exigere. e. glo.

¶ Iudex qñ pōt vlciſci iniuriā ſibi factā qñ nō. de fo. cōpe. c. j. §. qd ſi clerici. ꝟ. ſe defendāt.

¶ Iudex cōpetens quis eſt ad amouēdum ꝑbros ne celebrēt in eccleſijs. de iuriu. c. ꝑbri. §. qd ſi. ꝟ. cōpetente. ⁊ an laicus dicatur ad h̄ iudex competens ibi nota.

¶ Iudex qui ꝓcedit ex officio ad vtilitatem alterius dz ꝓcedere cū cauſe cognitiōe. de iure patro. c. ꝑ ꝓuinciā. ꝟ. defenſioni.

¶ Iudicis ſecularis ꝑtās dz eſſe ſubſidiaria iudici eccleſiaſtico. de imu. ecc. c. ſeculi principes. ꝟ. cuſtodia carcerali.

¶ Iudicis eccleſiaſtici ꝓceſſus an ſit aliquotiens exhibendus corā iudice ſeculari qñ inuocat eius auxiliū. e. c. §. at qñq. ꝟ. adhibet. et ibi nota an iudex ſecularis teneat credere iudici eccleſiaſtico aliquid aſſerenti.

¶ Iudex an poſſit qs eſſe in cā ꝓpria nō remiſſiones. de purg. ca. c. j. ꝟ. iudices ⁊ actores ⁊ ver. dubium.

¶ Iudex eccliaſticus an teneat credere actis iudicis ſecularis vel ecōtra. e. ti. c. clerici. ꝟ. ꝓ cōuictis. Et circa hoc vide notata. e. ti. c. purgatio admittatur. nota bene.

¶ Iudex ſecularis an poſſit cognoſcere ſup decimis. de penis. c. j. ver. decimis.

¶ Iudex in cauſa ꝓpria qñq3 pōt eſſe ep̄us. e. ti. c. j. §. ⁊ ſi dñs. ver. ſupponant.

¶ Iudex ſecularis an ad mādatū eccleſie teneatur ꝑſtare auxiliū ſue ꝑtātis. de ſen. excō. c. ꝑterea. ꝟ. mandatū.

¶ Iudicis iuſſus quādo excuſat quādo nō. e. c. ꝟ. mitius.

¶ Iudiciū eſt triplex. ſ. vniforme miſtiforme ⁊ difforme. Et de terribilitate finalis iudicij. de ſum. tri. ⁊ fi. ca. c. j. in fi. glo. penulti.

¶ Iudiciū humane opinionis cōtra aliū vñ ꝓcedit. de offi. archipſi. c. j. §. ſeptem vero. ꝟ. inuidia. ꝟ. ꝑuerſa iudicia.

¶ Iudiciū qñ cenſet incipe ad effectū vt quis dicat trahere aliquē in iudiciū vetitū. de conceſ. ꝑben. c. eſurientis. ꝟ. ꝓſequantur.

¶ Iudiciū ſumit multis modis Et ꝙ dei iudicio multa accidunt. de teſta. c. ſtatutū. §. ceterū. ꝟ. diuino iudicio.

¶ Iudiciū in foro ꝯſcientie quō differt a iudicio in foro ꝯtentioſo. de penit. c. ſacramentū. ꝟ. caret fructu.

¶ Iuramentū quid eſt et per quid iurando obligat homo ⁊ an liceat iurare ꝑ creaturas ⁊ ſuper qua re iurandū eſt. de iuriu. c. ꝑſenti. ꝟ. iuramentū.

¶ Iuramentū de veritate dicenda quō preſtat ⁊ quō differt a iuramento calūnie. e. ti. c. cuenit. ꝟ. veritate dicenda.

¶ Iuramentū an poſſit exigi in inquiſitiōe. e. c. ꝟ. compellantur.

¶ Iuramentū an poſſit ꝑſtari die dñico. e. titu. c. ꝑbri. ꝟ. die dñica.

¶ Iuramentū ſup quali re dz fieri Et an res ſup qua iurat debeat tangi Et iuramentū ꝑ fidei interpoſitionem an liget Et an epūs iurans debeat tangere ſacroſancta. eo. c. ver. inſpectis.

¶ Iuramenti violatio an poſſit ꝓbari ꝑ inſtrumentū. eo. c. §. ꝙ ſi. ꝟ. probationes legitimas.

¶ Ad iurandū an ſit admittēdus qui ſemel ꝓnūciatus eſt piurus. e. c. ꝟ. diſpenſatum.

¶ Iuramentū quale non obligat iurantem de appella. c. ij. ꝟ. iuramenti. Et ibi nota quō iuramentū ſex modis vergit in peiorem exitum. Et an iurans poſſit ꝯtrauenire auctoritate ꝓpria. ⁊ e. c. ꝟ. abſoluimus. nota bene.

¶ Iuramentū executoris de fideliter adminiſtrando an excuſet eū a iuramento preſtando in ratione reddenda. de teſta. c. ſtatutū. §. inhibemus. ꝟ. ꝑmittant.

¶ Iuramentū teſtiū quale erit. de ecc. edi. c. ſtatuimus. ꝟ. forma iuris.

¶ Iuramentū in quibus caſibus fieri cōſueuit. de hſti. c. nullus. ꝟ. caſibus conſuetis.

¶ Iuramenta damnantiū errores reprobat. e. c. ꝟ. fore preſtanda.

¶ Iuriſditio ad eccleſiam ꝑtinet ratiōe mortalis peccati ⁊ quō. de foro cōpe. c. Circūſpecte. ꝟ. mortali peccato.

¶ Iuriſditionem hz eccleſia in diuerſis criminibus. e. c. ꝟ. hmōi.

¶ Iuriſditiōez eccliaſticā an poſſit exercere laic⁹. de cle. ꝯiu. c. ij. ꝟ. decernere. ⁊ ꝟ. exerceāt

¶ Iuriſditio an poſſit dari ad firmā. ne ꝑla. vices ſuas. c. j. ꝟ. ad firmam.

¶ Iuriſditio epī in exemptos in cā heret an ſit ordinaria vel delegata. de hereti. c. ij. §. penitentiam. ꝟ. ordinarij ipſius loci.

¶ Iuriſditio eccleſie in quibus cauſis vertat de penis. c. j. in textu ⁊ in glo. ver. ſimilibus.

¶ Iuriſditionem dat ꝯſuetudo etiā in his q̄ ꝑtinent ad laicos. e. c. ver. conſuetū.

¶ Ius multis modis ſumit ⁊ q̄ dicūtur iura nota de dona. c. vnico. ver. iuribus.

Labes id ē macula/putredo/ruina/ſiue miſeria. de temp. or. c. in ꝑmis. ꝟ. labe.

¶ Labauſca quid eſt de hſti. c. finaliter. ꝟ. labuſcas.

¶ Lachryme ꝓ peccatis quāte efficacie ſūt de ſer. c. j. ꝟ. cū lachrymis. Et ibi nota ꝙ lacrime ſunt cōmendabiles in ſeptemplici dñia.

¶ Itez de lachrimis nota de peniten. c. ij. ꝟ. finale refugiū.

¶ Laicus litatus an teneat magis explicite ſcire articulos fidei q̄ laicus nō litteratus. de ſum. tri. c. j. in prin. ꝟ. ſciat.

¶ Laicis nō dat eukariſtia ſub bina ſpecie ⁊ quare. e. ti. c. ij. §. doceant. ꝟ. vinū purū.

¶ Laici vnde dicūr. de ꝯſtōi. c. qꝛ incōtinentie ꝟ. excluſ laicis. ſed meli⁹ de ſacra. ite. vel nō. c. qd in ꝯſtōe. ꝟ. a laicis.

¶ Laico pōt q̄s cōfiteri ſed laicus non pōt abſoluere vel ligare. e. ti. c. ignorantia. ꝟ. pnia.

¶ Laicus nolens exequi mandatum epī an poſſit cōpelli ⁊ ꝑ quē. de iuriu. c. ꝑbri. §. qd ſi. ꝟ. competente. in fine.

¶ Laicus an de mādato epī poſſit exercere iuriſditionem eccleſiaſticam. de cle. cōiu. c. ij. ꝟ. decernere.

¶ Inter laicos an cōnumeret clericus cōiugat⁹. e. c. §. nos igit. ꝟ. veſtigia canonū. de cōceſ. ꝑben. c. a noſtris. ꝟ. clericis.

¶ Laici an ꝑñt tractare negocia eccleſie. de cle. nō reſi. c. ꝑterea. ꝟ. yconomos.

¶ Laicus an poſſit colligere fructus eccleſie noie ſuo ꝓprio. de loca. ⁊ ꝯduc. c. licet. ꝟ. ſuo noie. ⁊ in glo. ſeq. ⁊ ibi in tex. ⁊ in glo. nō quō firma eccleſie nō pōt cōcedi laico.

¶ Laicus qui virtute firme ſibi cōceſſe de facto colligit decimas an teneat ad reſtitutionem. e. c. ꝟ. obligetur.

¶ Laicis quō cōpetit vel nō cōpetit diſpo nere de rebus ecclesiasticis. de imu. ecc. q: diuinis. v. disponendi.

¶ Laici clericis sunt infesti ⁊ de eis solēt mētiri. de sen. exc. c. cū sepius. v. falso.

¶ Laici in q̄bus casibus p̄nt cōueniri corā iudice ecclesiastico. e. c. v. subdituorū.

¶ Laicus an possit incarcerari p iudicem ecclesiasticū. de penis. c. Item statuimus. §. ⁊ si v. adiudicetur.

¶ Lane decima quō solui d;. de decimis. c. Cū ꝓpter. v. decima lane. ⁊ lane appellatōe q̄d ꝯtinet ibi nota. Ad idem vide textū cum glo. e. ti. c. q̄m vt audiuimus.

¶ Lapides q̄d significant. de b̄ti. c. finalit. v. diuisis lapidibus.

¶ Larem fouere q̄d est. de iudi. c. ij. v. larem.

¶ Latria quid est ⁊ quō differt a dulia et an humanitas x̄pi sit adoranda cultu latrie. de eccle. edi. c. ij. v. ymagines. ⁊ q̄d de ymagine x̄pi ⁊ quid de eius cruce. ibi nota.

¶ Latrie honor an debeat matri x̄pi nota. e. glo. v. matri vero.

¶ Latria in quibꝰ cōsistit. de b̄ti. c. nullus. v. thurificationibus.

¶ Laus quid est. de ꝯstōi. c. huius autem. v. laudem.

¶ Lectioni quali vacare debent clerici diebus festiuis. de ferijs. c. animarū. v. lectioni.

¶ Legatū an possit relinqui ꝯcubine clerici per ip̄m clericū. de testa. c. j. v. cōcubinis Et quid fiet de tali legato nota ibi glo. penulti. et finali.

¶ Legatū varijs ex causis non tenet. de testa. c. statutū. §. testamentis. v. legari possunt

¶ Legata ad pias causas q̄ dicūtur. eo. ti. c. Ita quorūdam. v. pias causas.

¶ Legēda in matutinis vnde sumit. de eccl. edi. c. ij. v. legendam.

¶ Leges superioris inferior tollere nō pōt iuuare t̄n pōt eas penā adijciendo. de loca. ⁊ cōdu. c. licet. v. adijciendo.

¶ Leges siue canones cōcordabunt suo tēpori. de cele. mis. c. Effrenata. ij. v. temporum qualitate.

¶ Lex diuina que esse d̄r. de b̄ti. c. finaliter. v. lege dei.

¶ Lesus quō quis esse d̄r. de ꝓcur. c. vnico. §. ⁊ hi. v. parti lese.

¶ Lesio iuris ecclesiastici quō fit per impeditionem libere testandi. de testa. c. statutū. §. ceterū. v. iuris ecclesiastici.

¶ Libamen quid est. de decimis. c. j. v. libamine.

¶ Libellus multis modis sumit. de magistris. c. ij. v. libellus.

¶ Libellus in causa piurij quō debet formari ad euitandas prohibitiones regias. de penis. c. j. v. piurio.

¶ Liberalitas cōmendabilis est. de censi. c. Item licet. v. liberalitatem.

¶ Libere quid importat. de foro cōpe. c. cōtingit. v. libere. de loca. ⁊ cōduc. c. vendentes v. libere. de testa. c. Ita quorūdam. v. libere.

¶ Liberorū appellatiōe qui cōtinent. de cele. mis. c. q̄ si. §. vlti. glo. vlti.

¶ Libertas ecclesiastica violat multis modis. de iudi. c. Item omnes. verꝭ huōi. v. ad cautelam.

¶ Libertas ecclesie cōsistit in multis. e. c. §. p̄latos. v. ecclesiastice libertatis Et an ipsas violans sit excōicatus ibi nota.

¶ Libertas eccl'ie quo ad insinuationē testamentorū ⁊ vt puniant impedientes ne ꝓcedant vltime volūtates defūctorū vnde fundatur. de testa. c. statutū. §. testamentis. v. ecclesiasticarū libertatū.

¶ Libertas ecclesie in q̄bus ꝯsistit. de imu. ecc. c. ij. v. libertates. ⁊ ibi duabus glo. sequē. nota quō infringit ⁊ quō ꝑturbatur.

¶ Libertas ecclesie nō solū intelligit de ecclesia vniuersali sed ꝑticulari. de sen. excō. c. j. v. libertates earūdem.

¶ Librorū appellatione q̄d cōtinet. de offi. archi. c. vt archidiaconi. §. habeāt. v. libros.

¶ Licentia quō d̄r gr̄a et equalet dispensationi. de cle. ꝑeg. c. Cū quanta. v. licentia.

¶ Licētia iudicis an sit necessaria i trāsigendo sup lite iudiciali. d trāsac. c. ceterū. v. licētia

¶ Licentia qualis erit vt valeat. de testa. c. religiosa. v. licentia. Et ibi nota an opus sit vt licentia p̄cedat actū. Et quid de consensu vel auctoritate ibi nota.

¶ Licentia ⁊ volūtas an differāt inter se. e. c. v. volūtate. ⁊ ibi nota quid impōrtat dictio licentia.

¶ Sine licentia nō pōt q̄s ministrare sacrm eukaristie alieno ꝑrochiano Et nūquid credendū sit ꝑrochiano dicenti se habere hāc licentiā Et nūquid curatus nō pb̄r possit dare hanc licentiā. ⁊ generaliter quis pōt dare hanc licentiā nota de ꝑrochijs. c. ij. v. licētia.

¶ Licentia vt aliq̄s possit recipere aliq̄d sacramentū ecclesie ab alieno sacerdote ⁊ p̄sertim in sacramēto matrimonij qualis erit. de clandest. ma. c. j. §. quiuis etiā. v. sp̄ali licētia.

¶ Licētia ep̄i an sufficiat q̄n agit de licentia curati h̄nda. e. ti. c. humana. v. diocesanorum

¶ Licentiā q̄nq3 sufficit petere licet nō obtineat. e. c. v. nō obtenta.

¶ Licentiā h̄ns alteri q̄3 ꝓprio curato ꝯfiteri an possit ꝯfiteri sacerdoti cuicūq3 velit. de penit. c. sacerdos. §. item nullus. v. licentia.

¶ Licentia q̄n requirit vt quis cōfiteat alij q̄3 curato ꝓprio. e. ti. c. ꝯfessiones. ij. v. ꝓprio sacerdoti. in fine.

¶ Ligni appellatione quid cōtinet. de decimis. c. q̄nq3. v. lignis. e. ti. c. sancta. §. omnibus ver. turbarū.

¶ Limbꝰ sanctorū patrū vbi est. de sum. tri. ⁊ fi. ca. c. j. §. Item d̄r. quartus. v. in anima.

¶ Litem deserere vel ab ea desistere quō q̄s poterit. de transac. c. ceterū. v. ꝑtibus.

¶ Litem fouere q̄s intelligit. e. c. v. a lite.

¶ Lis ꝯsideratur ⁊ notatur tripliciter. de iudi. c. Item omnes. §. ⁊ vt in p̄missis. v. iusticiam debitam.

¶ Littere dimissorie ⁊ commendaticie quō differunt. de cle. ꝑeg. c. cū quāta. v. cōmendaticijs. ⁊ glo. seq.

¶ Litteras ordinis sacerdotalis solūmodo exhibens an sit admittendus ad celebrationem diuinorū. e. c. v. non constat.

¶ Litteras ordinū an teneatur ostēdere natiuus vel ordinatus in eadem diocesi. e. ti. c. reuerendissime. v. non fuerit. Et quid de commendaticijs ibi nota.

¶ Litteras olim ordinū maiorū ⁊ minorum habebit ordinatus Et an aliquid pro eis sit recipiendū. e. c. v. litteras ordinū.

¶ Locatio facta in plures annos an sit vna vel plures. de loca. ⁊ ꝯduc. c. licet. v. estimationis. d̄r. Item quero.

¶ Locare operas suas an possit sacerdos. de symo. c. p̄terea. ij. v. sub certo precio.

¶ Locus publicus quis esse d̄r. de iudi. c. ij. §. q̄ si aliquo ver. loco publico.

¶ Loci appellatione quid continetur. de foro compe. c. Contingit. §. q: vero. v. loca etiā

¶ Loca insignia que sunt. e. ti. c. excussis. v. insignibus.

¶ Loca pia quō subsunt ep̄o ⁊ an possint fūdari sine ipsius consensu. de reli. do. c. Cū religionū. v. loco ordinario.

¶ Locus quid importat vbi agitur de loco interdicto. de heresi. c. j. §. p̄terea. v. locus quicūq3.

¶ Lollardi vnde dicūtur. de heresi. c. finaliter. v. lollardie.

¶ Lubricus quis est. de penis. c. Tantū. v. lubricitatis.

¶ Lucrū ⁊ fructus quō differunt. de ꝯsue. c. nullus. v. fructus.

¶ Lucrum multiplex reperitur. de decimis c. sancta. §. omnibus. v. arborū. in fine.

¶ Lucri appellatione quid continet. de sen. excōi. c. j. §. Item excōicamus. v. lucri.

¶ Lupus cognoscitur ex tribus licet ouina pelle sit indutus. de offi. archip̄i. c. p̄bforꝝ. v. luporū spiritualium.

¶ Luxuria quid est ⁊ que sunt eius differentie. de offi. archip̄i. c. j. §. septem vero. d̄r. luxuriam. glo. j. ⁊ seq.

¶ Luxurie libido fetet. nota ibi. v. aerem inficit vniuersum.

¶ Luxuria q̄ mala faciat homini. de apostatis. c. j. v. carnali desiderio.

¶ Luxuria est enormius peccatū alijs quadruplici ratione. de penis. c. tantū inualuit. v. enormitas.

MAcedonij heresis qualis fuit. de summa tri. ⁊ fi. ca. c. j. §. sciendū. d̄r. quartus. ver. esse deum.

¶ Magistri ⁊ doctores quō differūt. de magistris. c. j. ver. magistri.

¶ Maledictio diuina quid importat. de penit. c. sacramentū. glo. vlti.

¶ Maleficiū quattuor modis fit. de imu. eccle. c. accidit. §. j. ver. procurant.

¶ Maliciose quō d̄r aliquid fieri. de cōsti. c. q: incōtinentie. §. si qui autem. ver. maliciose

¶ Malicia cōtinet dolū ⁊ fraudem. de offi. archid. c. vt archidiaconi. §. h̄eant. v. maliciā.

¶ Malicia quō ꝓbat. de ꝓcur. c. exhorrēda v. malicia. de ꝯcel. ꝑben. c. a nobis. v. maliciose

¶ Malicia p̄sumit q̄n nō subest iusta cā aliq̄d faciendi. de sen. excō. c. j. §. j. ver. maliciose

¶ Malicia q̄n p̄sumit in impositiōe criminis e. c. §. itē excōicamus. ver. maliciose.

¶ Masculinū genus an cōp̄rehendat femininū nota per remissiones de sum. tri. ⁊ fi. ca. c. j. §. j. ver. ne quis. sed plene de magistris. c. j. ver. quoscūq3.

¶ Mandans aliq̄d fieri an ipsemet videat hoc facere. de cōsti. c. q: incōtinentie. ver. officiales. de ꝓcur. c. exhorrenda. ver. contrariū fecerit. verꝭ. Si autem.

¶ Mandatū etiā intelligit p verbū rogo. de iudi. c. Item omnes. §. vlti. glo. vlti.

¶ Mandare ⁊ suadere quō dr̄nt. de dona. c. vnico. ver. suasionibus.

¶ Mandatū rei illicite an sit obligatoriū ⁊ q̄d si mandatarius nō fecerit q̄d mandat an teneat mādans. de decimis. c. erroris. §. nos igit. ver. mandantes.

¶ Mandatū iudicis q̄n excusat illū cui mādatur. de sen. excō. c. p̄terea. ver. mitius

¶ Manerium quid est ⁊ quid māsus. de iudi. c. Item omnes. v. manerijs.

¶ Manicheorū heresis qualis fuit. de sum. tri. c. j. §. sciendū. ℣. quirꝰ. ℣. celi ꝛ terre. ꝛ glo. seq. ꝛ eo. c. §. Item. ℣. primus. ℣. vera carnis assumptio. ꝛ eo. §. ℣. tertiꝰ. ℣. vera xp̄i passio

¶ Manifestū qd̄ est ꝛ quō differt a publico ꝛ famoso: quō ꝓbabit manifestū. de sen. exc̄. c. vt archidiaconi. ℣. manifestus.

¶ Mansus. de hoc. ī. ℣. maneriū.

¶ Mansuetudinis virtus in quo ꝯsistit. de ꝯsue. c. statutū. §. q si duo. ℣. mansuetudine ecclesie. Et q in viris ecclesiasticis est cōmendabilis ibi nota.

¶ Manuale diuersis modis sumit. de eccle. edi. c. ij. ℣. manuale.

¶ Manus impositio est multiplex. de peniten. c. sacramentū. §. oibus. ℣. manus.

¶ Maria mater dei fuit gloriosa multiplr. de sum. tri. ꝛ fi. ca. c. j. §. Item. ℣. primus. ver. virgine gloriosa.

¶ Maria fuit mater dei ibidē. ℣. secūdus. ℣. īcarnari dei. de hoc. j. ℣. virgo. Ad idem vide de ferijs. c. ad hec. ℣. matrem dn̄i.

¶ Maritꝰ an ꝛ quō est dn̄s bonorū vxoris. de testa. c. statutū. §. ceterū. ℣. ꝓprietarū vxorū.

¶ Materia dr̄ varijs modis. de hēti. c. j. §. insuper. ℣. materiā subiectam.

¶ Matrix ecclesia q̄ est. de reli. do. c. j. ℣. matricibus ecclesijs.

¶ Maturꝰ multis modis dr̄. de vi. ꝛ ho. cle. c. exterior. §. ꝛ ꝑter. ℣. maturitatem.

¶ Matrimonij sacrm̄ nō cōuenit omnibus ꝛ est voluntariū. de sacra. ite. vel nō. c. ignorantia. ℣. matrimoniū.

¶ Matrimonij sacramentū quibus ꝯuenit quibus nō. e. c. ℣. imperfectis.

¶ Matrimonij tria sunt bona contra triplicem concupiscentiā. e. c. ℣. ꝯtram. Et nūquid contrahens matrimonialis teneat in ꝓiudiciū alicuius dictorū triū bonorū. e. c. glo. viij.

¶ Matrimonialis cā in multis priuilegiat. de postul. c. j. ℣. pro matrimonio.

¶ Matrimoniales causas audire nō possūt decani rurales. de iudi. c. j. ℣. causam mrimonialem. ꝛ glo. sequenti.

¶ Matrimonialē causam an possit audire decanus ruralis ex cōmissione ep̄ali. e. c. §. ij. ℣. viris discretis.

¶ Matrimoniales causas q̄ possūt alijs cōmittere. e. c. §. ℣. ꝯmittat. ꝛ ibi in ℣. Sed nūqd̄ vide an in cā matrimoniali sufficiat ꝯmissio gn̄alis vel requirit specialis.

¶ Matrimonialis causa est de causis grauioribus. c. glo.

¶ Matrimoniū an sit separatū qn̄ vterq cōiugū ingredit religionem. de cle. cōiug. c. j. ℣. separentur.

¶ Mrimonij solēnisatio qn̄ pōt fieri vel nō de decimis. c. j. ℣. nubentiū solennijs.

¶ Mrimoniū ꝛ sponsalia quō differūt. de spōs. c. j. ℣. matrimoniū.

¶ Matrimoniū quō est sacrm̄ ꝛ q̄ eiꝰ forma ꝛ q̄ eius materia. e. c. ℣. sacramenta.

¶ Mrimoniū nō ꝯtrahit vbi vnus ꝯtrahentiū est furiosus vel isanus. de desp. ipu. c. j. ℣. ꝯiugū.

¶ Matrimoniū an possit cōtrahi ante etatē legitimā vbi ꝯtrahentes sunt apti ad gn̄andū. e. c. §. huius ergo. ℣. nou pueritis.

¶ Matrimoniū ꝯctū cū viripotente ꝑ eū q̄ est etatis legitime non tn̄ potens adhuc generare an teneat. e. glo. ℣. Item quero.

¶ Mrimoniū nō deberet solēnisari vbi vna pars est incognita inconsulto curato ipsius extranei. e. j. ℣. necessitate.

¶ Mrimoniū quare ꝯtrahit. e. §. ℣. bono pacis

¶ Mrimoniū quō pōt ꝯtrahi ꝑ ꝓcuratorē. Et qd̄ si reuocet eius mandatū. nō de clādest. despons. c. j. ℣. ꝯtribus matrimonialibus.

¶ Matrimonijs clandestinis nullus dz interesse. e. c. §. omnibus. ℣. sacerdotibus.

¶ Mrimonij clādestini pena quo ad. c. Cū inhibitio quantū se extendit. eo. §. ℣. solēnem editionem. in fine.

¶ Matrimoniū qbus tꝑibus nō pōt solēnisari. Et an possit solēnisari in dn̄ica trinitatis. e. c. §. quintus etiā. ℣. solēnisationem.

¶ Pena q̄ statuit cōtra ꝯtrahentes matrimonia clandestina an hēbeat locū in ꝯtrahentibꝰ spōsalia clādestina. e. ti. c. hūana. ℣. mrionia.

¶ Matrimoniū ꝯtrahi ipedientia q̄ sunt. e. c. ℣. impedimenta canonica.

¶ Matrimoniū clandestinū dr̄ sex modis. e. c. §. clandestina. ℣. clandestina.

¶ Matrimoniū clandestinū ꝯtrahens quō punitur. e. c. §. eos q quater. ℣. statutis a iure.

¶ Matrimoniū quare potius dicit q̄ꝫ patrimoniū. nota ꝑ remissiones de hereticis. c. ij. ℣. matrimonio.

¶ Mediatores symoniacarū pactionū quō sunt symoniaci. de tēp. or. c. in primis. ℣. Interuentores. ꝛ qd̄ de mediatoribꝰ in ꝑmutationibꝰ bn̄ficiorū fiendis nota ibi glo. seq.

¶ Maxime quid sigt. de offi. archid. c. archidiaconi. ℣. maxime. Item de sigtione eiusdē habes de offi. ordi. c. ij. ℣. maxime.

¶ Mediū tenere honestū est. de vi. ꝛ ho. cle. c. exterior. §. si qui autem. ℣. excessiue.

¶ Medicina aīe sunt ecclesie sacra. de sacra. iterā. vel nō. c. ignorantia. ℣. salute.

¶ Mechie noīe q̄ ꝯtineant. de offi. archipb̄. c. j. §. tertiū mandatū. in tex. ꝛ in glo.

¶ Mendaciorū. viij. sūt gn̄a. de offi. archipb̄. c. j. §. quintū mandatū. ℣. oē mendaciū. Et ibi de mendacio nota in glo. seq. ℣. ꝑniciosū

¶ Mens legis an potius ꝯsiderabit q̄ꝫ vba nota de testa. c. statutū. §. j. ℣. infra scriptis. et ibi nota qn̄ aliqd̄ censet esse de mēte legis vl̄ ꝯsuetudinis. Et nūquid in penalibꝰ ꝯtrā extendatur ad ꝯprehensiua sub mente.

¶ Mētis ꝯsensus solus qn̄ sufficit ad incurrēdū penā legis. de here. c. ij. ℣. attemptare.

¶ Mercata exercere diebꝰ dn̄icis et festiuis an sit peccatū mortale. de ferijs. c. ineffabilis. ℣. seruili opere.

¶ Meretrix q̄ esse dr̄. de offi. archipb̄. c. j. §. tertiū mandatū. ℣. meretrix.

¶ Metropolitanus ꝛ archiep̄s quō differūt. de penis. c. j. §. ꝛ si aliq̄s. ℣. metropolitanū.

¶ Militia reperit multiplex. de apostatis c. j. ℣. militare.

¶ Minister q̄s intelligit. de sum. tri. c. j. ℣. ministri. de iudi. c. excussis. ℣. ministros.

¶ Minister nudus quis intelligit. de testa. c. religiosa. ℣. de damnis.

¶ Missas plures celebraturꝰ in vno die qd̄ faciet cū vino ꝑfusionis in prima missa. de cele. mis. c. j. §. sꝫ hēter aūt. in textu ꝛ in glo.

¶ Missam nūquid possit celebrare q̄ nō pōt bibere vinū. e. §. ℣. vinū. ꝛ ibi nota q perfusio digitorū dz esse de vino ꝛ nō de aqua.

¶ Missam celebrare volens dz esse ieiunus e. §. ℣. non presumat.

¶ Missas tres licet vni sacerdoti celebrare ī festo natalis dn̄i. e. c. §. ad hec. ℣. natalis dn̄i ꝛ ibi nota qd̄ significent he tres misse.

¶ Missas plures pōt vnus celebrare in die pasche. e. §. ℣. resurrectionis dn̄ice. Et ibi nō casus in quibus sacerdos pōt celebrare plures missas in die. ꝛ q nō dz hoc facere ꝓ vtilitate ꝓpria ibi nota.

¶ Missas duas in die an liceat celebrare vbi agit memoria defuncti die octauo. xxx. vl̄ anniuersario. e. §. ℣. tumulandum

¶ Missa in āniuersario defūcti de quo officio celebrabit nota in eadem glosa.

¶ Missas plures q̄ꝫ duas nō licet celebrare in die in casibus etiā permissis nisi in die natalis dn̄i. e. glo. prope finem.

¶ Missa de die quō non est omittenda ꝓpt missam peculiarem. e. §. ℣. de die.

¶ Missa de die prius est celebranda q̄ꝫ pro defunctis vbi vnus sacerdos celebrare debet duas missas hmōi. e. c. glo. viij.

¶ Misse peculiares q̄ esse dicāt. e. ti. c. sacerdotes. ℣. peculiariū. Et ibi nota quō misse peculiares cessare debēt in publico diebus dn̄icis ante missam solēnem eiusdem diei.

¶ Missam an teneat sacerdos q̄tidie celebrare. e. c. §. nec presumant. ℣. quotidie.

¶ Inmissio ꝓ defunctis an debeāt fieri ipsorū memorie nominatim. e. §. ℣. specialiter.

¶ Misse celebratio an possit pro aliquo salario recipiēdo deduci in pactū. e. §. ℣. socios sacerdotes.

¶ Missas celebrare nō licz in oratorijs nec in capellis nec in locis nō dedicatis sine licētia ep̄i. e. ti. c. q̄ꝫ sit. in textu ꝛ in glo.

¶ Missas celebrādi vel audiendi licentia extra ecclesiam nō est de facili cōcedenda etiam magnatibus. e. c. ℣. magnatibus.

¶ Missa qn̄ incipit ꝛ qn̄ finit. e. ti. c. j. celebratione. §. si vero. ℣. celebrationem misse.

¶ Missam celebrare nō dz aliquis nō dictis matutinis. e. ti. c. lintheamia. §. nullus insuꝑ ℣. matutinale.

¶ Missaz celebrare an possit aliq̄s nō dicta ꝑma ꝛ qd̄ de matutinis hēt ℣ glo. e. §. ℣. ꝑmā.

¶ Missa ꝓochialis siue solēnis de die qua hora dici dz. e. §. ℣. tertiā. Et ibi nota qua hora pn̄t priuate misse celebrari. Et nūquid liceat celebrare ante diem ibi nota.

¶ Missa nō dz celebrari sine lumie ꝛ de qua materia erit candela Et an cōtrafaciens cōficiat. e. §. ℣. due candele.

¶ Missam celebrās hn̄s ꝯsciam peccati mortalis contritus tn̄ an peccet. e. c. §. ꝓhibemꝰ. ℣. confiteat. e. ti. c. altissimus. ℣. confessum.

¶ Misse peculiares siue ꝑuate in diebꝰ dn̄icis ꝛ festiuis quō ꝛ qn̄ dici debeāt. e. ti. c. ꝓhibet §. dicti vero. ℣. lectum euāgelium.

¶ Misse solēni in diebus dn̄icis et festiuis tenent parrochiani omnes interesse. e. §. ꝛ e. glo. ꝛ ℣. maioris misse.

¶ Missam inceptā cōplere dz celebrans Et qd̄ si sibi superueniat infirmitas. e. §. ℣. cōpleāt

¶ Misse celebrationem q̄ debeant ipedire. e. ti. c. altissimus. ℣. canonica necessitas.

¶ Missam celebrare dz sacerdos q̄libet ad minꝰ quolibet die dn̄ico Et an peccet sacerdos omittēs celebratōez misse. e. c. ℣. falsē scī.

¶ Pro misse celebratōne an liceat aliqd̄ dare vel recipere. de symo. c. preterea. ij. ver. tricenalibus ꝛ ver. legare.

¶ Missa a quocunqꝫ dicatur siue bono siue malo an sit semper equaliter bona. de penit. c. licet. §. hoc tamen ver. execrationes.

¶ Missarū celebrationē an liceat iniūgere per viā pn̄ie. e. ti. c. confessiones glo. viij.

¶ Misericordie corporalis opa notant de offi. archipb̄. c. j. §. sex autem in textu. Opa ho misericordie spūalis notant ibi in glo.ꝟ.mie ꝛ ibi in glo.se.nota quō opera mie ordinant.

¶ Misericordia inter religiosos quō intelligitur.de sta.regu.c.qm̄ iter.ꝟ.mia.ꝛ glo.se.

¶ Misteriū et sacrm̄ quō differunt.de sum.tri.c.j.§.sciendū.ver.misteriū.de sacra vnct.c.cum sacri.ver.sacrificijs.

¶ Moderatio quid importat.de insti.c.Itē quia.ver.moderatis.

¶ Modicū vel modica summa quō intelligitur.de decimis.c.j.ver.modice.

¶ Moliri quid est.nota de immu.ecc.c.accidit.ver.molientes.

¶ Monachis an possit dari pecunia ꝓ vestibus.de sta.regu.c.qꝛ nōnulꝗ.verꝭ.nec singulis in textu ꝛ glo.vsqꝫ ad finem capituli.

¶ Monachi nūquid ꝛ vbi possūt comedere carnes.e.ti.c.omnem.ver.viderit expedire.ꝛ ibi nota qualis erit monachorū refectio etiā ex presidentis gratia.

¶ Monachi quibus tēporibus debent cōicare.e.c.ver.corporis xp̄i.

¶ Monachus vniꝰ monasterij an ꝛ quō possit transire ad aliud monasteriū vt ibi admittatur.e.c.§.ad hec.ꝟ.morā.Et nūquid opus sit licentia ep̄i ibi nota.ver.litteris ep̄i.

¶ Monachus an possit includi sine licentia ep̄i.de reli.do.c.qm̄ religionū.§.ad hec.ver.diocesani.

¶ Monachus an possit assumi ad bn̄ficiū ecclesiasticū seculare nota de apostatis.c.j.§.quocirca.ꝟ.bn̄ficij ecclesiastici.Et talis si sit bn̄ficiatus cui acq̄rit nota ibi.ꝟ.si qd̄ habeāt

¶ Monasteriū quid est.de sta.regu.c.Inhibemus.§.hoc quoqꝫ.ver.monasteriū.

¶ Monete valor quō dꝫ ↄsiderari nō de testa.c.Item qꝛ.§.statuimus.ver.sterlingorū.

¶ Monialiū violatores excōicati sunt ꝛ alꝭ multipliciter puniendi ꝛ q̄s pt cū talibus dispensare.de tēp.or.c.in primis.ꝟ.violatores.

¶ Monialiū noīe an cōtineaꝭ abbatissa.de regu.c.ad hec.ver.moniales.

¶ Monialiū habitꝰ qualis erit.e.c.in textu et glo.

¶ Moniales si amoueāt q̄ debēt remanere.de sta.reg.c.oīm.§.ꝓuideāt.ꝟ.redacte fuerit

¶ Cū monialibꝰ nō debēt viri religiosi morari in eodē monasterio.e.§.ꝟ.custodientibus.

¶ Ubi prope monasteriū monialiū moranꝭ viri religiosi qualē ꝑtātem habent in ipsas moniales.e.§.ver.admiserint.

¶ Monialiū monasteria nō debēt frequētari a viris.e.c.§.clerici aūt.in textu ꝛ in glosa.

¶ Monialis corruptio graue est peccatū.e.ti.c.sanctimoniales.ꝟ.perniciosius.

¶ Moniales quō possunt ꝛ nō possūt exire septa monasterij.e.c.ꝟ.cū socia.ꝛ ibi in textu ꝛ in glosa.

¶ Monialiū violiolatores a quo pñt absolui.de penis.c.tantū.in textu ꝛ in glo.

¶ Monitio q̄n est necessaria vel nō ad effectū vt q̄s incurrat penā canonis latā ipso iure.de ↄti.c.qꝛ incōtinentie.ꝟ.ferimus.Et qꝫ monitio dꝫ ꝓcedere grauem penam nota ibi ver.pro monitione.

¶ Monitio ne q̄s absqꝫ cōfessione recipiat aliqua sacramenta quō fieri dꝫ.de sacra vnc.c.sacerdotes.ver.admonendus.

¶ Monitio vna q̄nqꝫ sufficit ad ↄstituendū aliquē i mora.ꝟ vi.ꝛ ho.cle.c.ꝗuis.ꝟ.moniti

¶ Monitio an habeat ꝓcedere excessum vl' subseq̄.ꝛ an possit fieri in gn̄e.e.ti.c.exterior.§.si qui aūt.ver.moniti.

¶ Monitio facta ꝑ vnū iudicem an liget exꝭ ipsius territoriū.e.§.ver.ecclesiasticorum.

¶ Monitio faciēda ↄ ↄcubinarios ꝛ eoꝝ cōcubinas an debeat fieri in spē vel sufficit vt fiat in genere.de coha.cle.ꝛ mul.c.vt clericalis.§.Et si forte.ver.publice premissa.

¶ Monitio canonica que est.e.c.glo.viti.

¶ Monitio an req̄raꝭ ꝛ q̄lis vt bn̄ficiatꝰ nō residens ꝓueꝭ suo bn̄ficio.de cle.nō resid.c.cū hostis.ꝟ.admonitiōe.ꝛ ibi nō q̄n opus ē monitiōe in delictis ad effectū incurrendi penā.

¶ Monitio fiēda pbr̄o nō curato vt deseruiat cure aīaꝝ an possit fieri ꝑ archi.Et nunq̄d possit fieri ꝑ archiep̄m vel eius officialem in diocesi suffraganei.de cele.mis.c.effrenata.i.ꝟ.competentem.

¶ Monitio q̄n dꝫ fieri in specie q̄n in genere de imu.ecc.c.contingit.ꝟ.in genere.

¶ Monitio publice fcā in synodo hēbiꝭ loco trine monitiōis.ne cle.vl' mo.c.ij.glo.viti.

¶ Monitio q̄n dꝫ esse trina q̄n vna.de magistris.c.ꝓterea.§.si quis.ver.monitus.

¶ Monitio iudicis siue ptis q̄d operaꝭ.de hereti.c.j.§.qd̄ si hmōi.ꝟ.percellantur.

¶ In monitiōe an sit necesse noīa monitorū exp̄mi.de sen.exc.c.cū septꝰ.ꝟ.moneantur.

¶ Monitio q̄n est necessaria in ferēda snīa excōicationis.ꝛ q̄ dꝭ monitio canonica.e.ti.c.archidiaconi.ver.monitione canonica.

¶ Morū reformationi intendere dꝫ ꝓlatus.de imu.ecc.c.accidit.ꝟ.morum.

¶ Mores mali reperiūtur in pluribꝰ vicꝫ in iuuenibꝰ.in senibꝰ.in nobilibꝰ.i curialibꝰ.in mechanicis.in diuitibꝰ ꝛ in paupibus.de hereti.c.finaliter.§.ad hec.ꝟ.bonis moribus.

¶ Morti duplici correspōdet duplex resurrectio.de sum.tri.c.j.§.sciendū.verꝭ.septimꝰ.ꝟ.gloriam eternam.

¶ Mortis in periculo multa licent q̄ alias nō licerent.de sacram.iterā.vel nō.c.qd̄ in cōstitutione.ꝟ.mortis periculum.

¶ Mortis vicinitas attēdenda est ꝛ q̄ sunt signa mortis vicine.de dona.c.vnico.ꝟ.mortis vicine.

¶ Mortuus an q̄s sit quō sciri pōt.nota de cele.mis.c.sanctū.ꝟ.intimata.ꝟ homici.c.j.ꝟ.constiterit.

¶ Mortis in articulo q̄s esse dicendus est.de snīa exc.c.superno.ꝟ.mortis articulo.

¶ Mortuariū quare debetur ecclesie.de consue.c.statutū.in textu.

¶ Mortuariū an debeaꝭ in re q̄ fuit defūcto ꝛ alteri cōis.e.c.ꝟ.bonis suis.

¶ Mortuariū qd̄ debetur in aīalibus an habeat locum in aīalibus feris.e.c.ꝟ.aīalia.Et quid de auibus ꝛ piscibus ibi nota.

¶ Mortuariū reseruari dꝫ ecclesie ꝛ ꝑ quem e.c.ꝟ.reseruato.

¶ Mortuariū vbi dꝫ solui q̄n decedens habet domiciliū in diuersis parrochijs.e.c.ver.ecclesie sue.ꝓpe finem.

¶ Mortuariū quare sic dꝭ.e.c.§.qꝫ si duo.ꝟ.mortuarij.

¶ In mortuarijs soluēdis varie sūt ↄsuetudines.e.c.§.hac aūt.ꝟ.ↄsuetudine laudabili.

¶ Mortuarij exactio qualis erit.de deci.c.q̄m.§.in petitione.in textu.

¶ Mucro duplex est in ecclesia.de coha.cle.ꝛ mul.c.vt clericalis.§.ꝛ si nec.ꝟ.mucrone.

¶ Mulier diuersis modis sumiꝭ.de ↄsue.c.statutū.§.qꝫ si duo.ꝟ.mulier.

¶ Mulier ꝓgnans ꝛ tendens ad partū quō debet ꝓparari.de offi.archip̄sbi.c.Item cōmoneant.in textu ꝛ in glo.

¶ Mulier soluta q̄ est ꝛ nūquid sponsa alicuius de futuro dicaꝭ soluta.de testa.c.statutum.§.ceterū.ꝟ.solutarum.

¶ Mulier vnde dꝭ.de sta.regu.c.ad hec.ver.minus forem.

¶ Mulierū appellatione que cōtinentur.e.ti.c.Inhibemus.ꝟ.mulieres.

¶ Mulierū ↄditio in q̄bꝰ est melior in q̄bꝰ deterior ↄditiōe virorū.de baptis.ꝛ eius effectu.c.j.§.ad leuandū.ꝟ.femina.

¶ Mulcta q̄n imponiꝭ ꝛ que sit differentia inter mulctam ꝛ penam.de imu.ecc.c.accidit.§.ꝓterea.ꝟ.mulctas.

¶ Mūdus.circa mūdi creationē nota multos errores.de sum.tri.ꝛ fi.ca.c.j.§.sciendum.verꝭ.quintus.ꝟ.celi ꝛ terre.

¶ Murmuratio q̄d est ꝛ qꝫ mltiplex est murmur.de offi.archip̄sb.c.j.§.septem vero.verꝭ.inuidia.ꝟ.murmuratio.

Natalis dies sanctorū dꝭ dies mortis eorū.de ferijs.c.anglicane.ver.depositionis.

¶ Natiuitas est multiplex.de sum.tri.c.j.§.Item.verꝭ.secūdus.ꝟ.natiuitas.

¶ Nasci ex virgīe quare voluit xp̄s nota ibi ꝟ.ex virgine.

¶ Natiui q̄ sūt.de imu.ecc.c.accidit.ꝟ.natis

¶ Naui comparatur ecclesia.de cele.miss.c.presbi.ver.naui ecclesie.

¶ Naui cōparaꝭ vita hois.de peniꝭ.c.cū sacramentū.ꝟ.nauigatiōis.ꝛ ibi nota de naui penitentie ꝛ in duabus glo.sequen.

¶ Necessitas facit licitū qd̄ alš foret illicitū de sacra vnc.c.cū sacr.ꝟ.ꝓoccupante morte.de cele.miss.c.altissimus.glo.viti.

¶ Necessitatē hn̄ti subuenire teneꝭ viri ecclesiastici.de cle.nō resi.c.ꝓterea.ꝟ.necessitati extreme.Et de qua necessitate dꝫ hoc itelligi ibi nota Et ibi vide q̄ sit dicenda necessitas extrema Et quid si plures patiūtur necessitatem cui prius subueniendū est.

¶ Necessariorū nūcupatiōe q̄ ↄtineꝭ.de sta.regu.c.oīm.§.ꝓuideant.ꝟ.necessarijs oibus

¶ Necessarij seruientes q̄ sunt dicendi.e.ti.c.Inhibemus.ꝟ.necessarios seruientes

¶ Negligentia spōtanea q̄ dicaꝭ esse.de ↄti.c.qꝛ incōtinentie.ꝟ.si sponte.

¶ Negligentia quō probatur.e.c.ver.negligentes.

¶ Quis dicatur esse negligens ꝛ negligētia quō differt a cōtemptu.e.c.§.si quis vero.ꝟ.neglexerit.

¶ Negligentis pena qualis erit.e.§.ver.pane et aqua.

¶ Negligentia q̄n est excusabilior q̄n nō.de sacra vnc.c.ↄfirmationis.ꝟ.negligentes.Et q̄n negligens videꝭ ↄtēnere ibi nota.

¶ Negligentia circa opus diuinū quō est vituperabilis quō non.de celebra.miss.c.j.ver.negligenter.

¶ Negligētia ad effectū incurrēdi penā q̄n dꝭ esse ↄmissa.de custo.euka.c.dignissimū.§.sacerdotes.ꝟ.ꝓsueuerent.ꝛ ibi nō nūquid iteratio negligentie mereꝭ penā multiplicatam

¶ Negligentia an sit peccatū ꝛ quale.de reli.ꝛ vene.sanc.c.ij.ver.negligentes.

¶ Negatione an reo fiat dubia.de iudi.c.itē omnes.§.verū autem.ꝟ.in dubio.

¶ Negatio ꝓposita signo vniuersali dat aliud intelligere q̄ postposita.de hereti.c.nullus.ꝟ.fore prestanda.

¶ Nestorij hereꝭ qualis fuit.de sum.tri.c.j.

§.Item. verſ.ſecundus.ꝟ.incarnati dei.

¶ Nichilominus quō exponit.de ꝓcur.c.ex horrenda.§.τ bi.ꝟ.nichilominus.

¶ Numerus in multis reprobat.de vi.τ bo.cle.c.ꝗuto.ꝟ.excessiue.

¶ Nisi.hec dictio cuius est nature. de côceſ.pben.c.eſurientis.ꝟ.niſi de cauſis.

¶ Nobilitatis prerogatiua notat de cenſ.c.ꝗuto.ꝟ.nobilitate generis.

¶ Nobilitas quid eſt τ qui ſunt nobiles Et ꝗ nobilis ſtatus ꝯſiderat in multis. de cele.miſſ.c.ꝗ ſit.§.licentiam.ꝟ.nobilibus.

¶ Nominū in diuinis diuerſa ſūt vocabula τ ꝗd hmōi noīa important.de ſum.tri.c.j.§.ſciendū.verſ.quartus.ꝟ.precedentem.

¶ Nomen dei quō ſumit in vanū.de offi.archipbſ.c.j.§.in ſecūdo.glo.j.τ gloſis ſe. Et ibi nota ſuper.ꝟ.periurio.

¶ Noīa debitorū an numerent inter bona mobilia vel immobilia.de re.ec.nō alie.c.j.§.is quoqꝫ.ver.bona.

¶ Noīa baptiſandorū p quos debent īponi de bapt.τ eius effectu.c.ij.§.attendant.ꝟ.ſacerdotes.

¶ Noīa ꝗ reiponūtur ī baptiſmo.c.§.ꝟ.noia

¶ Nomīs mutatio qñ eſt licita qñ nō.c.§.ꝟ.corrigatur.

¶ Nota dī multis modis.de malo.et obe.c.preſbiteri.ꝟ.cū nota.

¶ Notoriū.de materia notorij nota optime ꝑ longū ꝓceſſum τ in materijs diuerſ. de pe nis.c.qm reus.ꝟ.delito notorio.

¶ Nouerca que dī.de ſacra vnct.c. ſacerdotes.§.Item ad ꝯfirmationem.ꝟ.nouerca.

¶ Noui aliquid eſſe quō intelligitur.de cle.ꝯiu.c.ij.verſ.nouis opinionibus.

¶ Nota τ notia quō dnīa.de hereti.c.j.§.et ne.ver.ad notam.

¶ Numerus monialiū qualis erit in monaſterio.de ſtatu regu.c.oēm.§.ꝓuideant.ꝟ.bonis monaſterij.τ in textu.

¶ In numero ſingulari ꝓlatio facta an extēdatur ad plurale eiuſdem generis.de ec.edi.c.ij.ꝟ.calicem.

¶ Nūcio aſſerenti ſe aliquē citaſſe an ſit credendū.de iudi.c.ij.ꝟ.corā teſtibus.Et an citādus teneat credere citantē fore nūciū ſi nō oſīdat mandatū.e.glo.verſ.Sed qr taliter.

¶ Nūcius citās quō certificari dʒ.e.ti.c.Itē oēs.§.verū autē.ꝟ.certificatorio.Et quō credendū eſt ſibi etiā ſine iuramento nota ibi.

¶ Nūcius an poſſit exequi mandatū ſibi directū ꝑ aliū.de cenſ.c.Item cōtra.ꝟ.ſeipſos.

¶ Nūcij epoꝝ τ ſuorū officialiū an gaudere debeant eadem prerogatiua quo ad punitionem eis iniuriantiū.de immu.eccle.c.accidit.§.alij vero.ꝟ.mandata huiuſmodi.

¶ Nūcius gaudere dʒ ꝓrogatiua nūcij vſqꝫ nūciationem finitam.e.§.ꝟ.volentes.

¶ Nutu quō cognoſcit volūtas alicuius.de hereti.c.nullus.ꝟ.innuens.

Obduratio ꝯtingit diuerſimode τ an ſit a deo.de imu.ecc.c.ſeculi pricipes ver.animo obdurato.

¶ Obedientia erga ſupiorem qualis eſſe dʒ de ꝯti.c.qr incōtinentie.ꝟ.obediētie.τ ꝗ grauiter peccat ꝗ inobedientiā incurrit nota ibidem.τ quid ſit obedientia vide in ſi.gloſe.

¶ Obedientia ſtat in tribus τ ꝗd important hec verba in virtute obedientie.de ma.τ obe.c.preſbiteri.ꝟ.obedientie.

¶ Obedientiā qualem pſtabūt pbri celebrātes in eccleſijs e.c.ꝟ.iuramento.τ ibi de obedientia iuratoria an debeat preſtari.

¶ Obedientia quō pſtabitur in eccl'ia vbi eſt rector et vicarius.e.c.ꝟ.vel vicarijs.

¶ Obedientiā hmōi an exigere poſſit ſacerdos ꝓrochialis nota ibi.ꝟ.pſidentibus.

¶ Obediētia hībit̄.ix.ꝯditiōes.e.c.ꝟ.hūilit.

¶ Obedientia debita pſidenti ī eccleſia in quibus cōſiſtit.e.c.ver.parebunt.

¶ Obedire nō tenet ſubditus ſuo ſupiori in cert' caſib'.de iudi.c.excuſſ.§.ſi vō.ꝟ.teneant

¶ Obedientie dnr certa officia inter religioſos.de ſta.regu.c.j.ꝟ.obedientiales.

¶ Oblationū noīe ꝗ continent τ ꝗ ꝓpꝛie dicat oblatio τ ꝗ mltiplex eſt oblatio τ an poſſit ꝗs cōpelli ad oblationes faciendas.de cōſuetudine.c.ſtatutū.ver.oblationū.

¶ Oblatiōes ꝗ fiunt in eccleſijs ad quē ptinent τ ꝗd ſi fiant ad man' epi. Et ꝗ quadruplici rōne tenet ꝗs ad oblatiōes. de iuſtu.c.preſbiteri.ver.oblationes.

¶ Oblatorum in veteri teſtō triplex erat diſcretio.de decimis.c.j.ꝟ.libamine.

¶ Oblatiōes an poſſunt recipere laici ꝯuerſi e.ti.c.immoderate.ver.laicos.τ.ꝟ.eccleſiaſticarū perſonarum.

¶ Oblatio ꝗ videatur fieri diuino intuitu.e.c.ꝟ.diuino intuitu.

¶ Oblatiōes ex ꝗb' cauſis pñt ꝯmitti diſpoſitioni laicorū.e.c.ꝟ.ſufficienti.τ glo.ſequenti.

¶ Oblatiōes ꝗ fiunt ī ciuitate London. in dieb' dnīcis τ feſtiuis an poſſint excuſare offerentes a nō ſolutiōe pſonaliū decimarū.de deci.c.ſancta.§.omnibus.ꝟ.negociationū.

¶ Oblatio efficax vnde oritur. de bona.c.j.ꝟ.efficaciter.

¶ Obteſtatio diuini iudicij ꝗd importat.de magiſtris.c.pterea.ꝟ.obteſtatione.τ ibi ꝑ remiſſiones nota quō dnīt obteſtari/cōteſtari/ꝓteſtari/atteſtari/τ deteſtari

¶ Occaſio τ cauſa quō differūt.de pecu.cleri.c.vnico.ꝟ.occaſio.

¶ Occiſio hoīs eſt iniuſta varijs ex cauſis.de offi.archipbſ.c.j.§.ſecūdum eſt.ꝟ.nō occides.

¶ Occiſio hoīs qñqꝫ licita eſt.e.§.ꝟ.illicita.

¶ Sub hoc pcepto nō occides ꝗ continent e.§.in textu τ in gloſa.

¶ Occiditur homo ſpūaliter multis modis e.§.ꝟ.ſpūaliter.τ glo.ſequenti.

¶ Octoboni legati cōciliū qñ fuit celebratū de ꝯti.c.qr incōtinentie.ꝟ.octoboni.

¶ Octoboni ꝯſtōnes qñ fuerunt publicate.e.c.ꝟ.obſeruari.

¶ Occupare ꝗd ſigt.de ꝯceſ.pben.c. eſurientis.§.vlti.ꝟ.occupatus. de decimis.c.imoderate.ꝟ.occupantes.τ ibi nota remiſſiones ꝗ ſit differentia inter occupare τ inuadere.

¶ Odiū quid eſt τ vnde oꝛit.de offi.archipbſ.c.j.§.ſeptē vero.verſ.ira.ꝟ.ſit odiū.

¶ Odiū ſumit in malo τ in bono et quō qui odit fratrē ſuū homicida eſt.de iuſtu.c.preſbiteri.ꝟ.odia.

¶ Offenſa manifeſta ꝗ eſſe dicat. de imu.ec.c.ſeculi principes.§.ſed contingit.ver.manifeſtis offenſis.

¶ Officialis ꝗs dicat τ ꝗ eſt ptās officialis Et ꝗ hʒ idē auditoriū cū epo ipm deputāte Et ꝗ eſt in dignitate ꝯſtitutus.de ꝯti.c.qr incōtinentie.ver.officiales.

¶ Officialis archidiaconi an poſſit viſitare ꝟ offi.archid.c.archidiaconi.ꝟ.viſitationib'.

¶ Officialibus ſiue miniſtris quibus eſt credendū.e.c.ver.inquirant.

¶ Officialis epi Item officialis deputatus ſede vacante Item officialis electi ꝯfirmati qualem habent iuriſditionem virtute cōmiſſionis generalis.de iudi.c.j.§.ij.ver. cōmittatur.ꝟſ.Sed nūquid.Et quid de officialibus foraneis ibi nota.

¶ Officiales epoꝝ pferri debent officialib' aliorū inferiorū.e.glo.verſ.ſed cū abbates.

¶ Officialis quis dī τ ꝗ eſt eius ptās τ quō differt a vicario generali.de ſequeſtra.poſſ.c.frequens.ꝟ.vicarios generales.

¶ Officialis multis modis vocatur in iure: Et quō ꝯſtituit in iure officialis.vñ dr τ qualis dignitas eſt. In ꝗbus cōſiſtit eius officiū et in ꝗbus ceſſat.Et quō extinguitur eī' officium et in ꝗbus differat ab alijs iudicib' ab epo deputatis et vbi duo ſūt officiales quis eoꝝ cēſebitur pncipalis. Et vbi ſūt duo officiales ſi cā ꝯmittatur ſimpliciē officiali quis cognoſcet τ ꝗd ſi cauſa ꝯmiſſa ſit officiali tñ āte cām finitā deſinit eſſe officialis an remaneat iudex.e.c.ver.officiales pncipales.

¶ Officiales archidiaconorū non hñt dignitatem.de vi.τ ho.cle.c.j.ver.officiales.

¶ Officialis vocabulū large ſumitur qñqꝫ pro quolibet quodcūqꝫ officiū adminiſtrāte de inſti.c.j.ver.officialibus.

¶ Officialis epi an poſſit amouere incūbentē bñficio de facto cū tñ vacet de iure.de conceſ.pben.c.eſurientis.ver.cōpetētes. ¶ Pena ꝗ hʒ locū in offendētes nūcios epi an habeat locū in offendētes nūcios ſui officialis.de imu.eccl.c.accidit.§.alij vō.ꝟ.mādata hmōi

¶ Officialis archiepi legati nati an habeat iuriſditionē virtute officij ſui in hijs ꝗ concernunt ius legationis ipſius archiepi.de accuſa.c.j.ver.vel eius officialis.

¶ Officij eccleſiaſtici executio quō τ qualis interdicitur excōicato ſuſpenſo vel iterdicto de temp.ord.c.In primis ver.executione.

¶ Officij executio multis interdicitur de ꝗbus cauetur.e.c.in textu τ in glo.finali.

¶ Officiū diuinū in ꝗbus cōſiſtit.de offi.archi.c.ſint eccleſiarū.§.et vt honor ver.officijs

¶ Officijs diuinis itereſſe debēt pſbiteri ī eccleſijs celebrātes.de ma.τ obe.c.pbri ꝑ totū et quō dnīt itereſſe ibi nota.ꝟ.pſalmodizātes

¶ Officijs diuinis itereſſe debēs an excuſet ſi ad mādatū ipm ſtipēdiātis tpꝛe diuini officij ſit abſens eo.c.ver.pebūt verſ.ſed quero.

¶ Officijs diuinis nō intereſſe cū alijs an excuſet pactū ſpāle.ea. glo.verſ.ſed ꝗd ſi capellanus.Suſpēſio ab officio de ꝗ officio dʒ itelligi.de ſo.ꝯpe.c.excuſſ.§.citatiōes.ꝟ.ab offi.

¶ Officiū diuinū ſcdm cuius eccl'ie vſum eſt dicendū.de ferijs.c.vlti.ver.Sarū eccleſie.

¶ Officium in eccleſia quō cognoſcitur a dignitate τ pſonatu.de cōceſ.preben.c. eſurientis ver.officia cum glo.precedente.

¶ Officiū diuinū omiſſum ꝑ negligētiā an debeat iterari.de cele.miſ.c.j.ver.negligēter. Et ibi nota an peccēt cleric' cuius cogitationes verſant circa mūdialia tpꝛe diuini officij.

¶ Officiū nocturnū in quibus ſtat.e.c.ꝟ.nocturnū τ in ꝗbus diurnū nota ibi in glo.ſe.

¶ Officiū matutinale quid eſt e.ti.c. linthea mina.§.nullus inſup ver.matutinale.

¶ Officiū diuinū omiſſum an ſit redicendū eo.ti.c.ſacerdotes.§.illos autē ver.ſuppleāt.

¶ In officijs diuinis dicēdis que ſit hora cōpetens.Et an liceat preuenire horā.e.ti.c.pſbiteri.ver.debitis horis.

¶ Officia publica τ priuata quō dnīt eo.ti.c.eſtrenata.ꝟ.ver.peculiaribus.

Tabula.

¶ Officiū an possit vendi ꝑ precio annuone ꝑ̄sa.vices suas.c.j.ꝟ.ad firmam.

¶ Oleū sctm̄ dʒ quolʒ anno inouari sicut et crisma.de sacra vnct.c.cū sacri.§.qđ idipm̄ in textu. Et ibi de hoc oleo nota ꝟ.oleo.ꝛ.ꝟ.credimus.Et an vngens baptizandū ꝺ oleo reseruato vltra annū sit puniendus ibi nota

¶ Oleū infirmoꝝ differt ab oleo sancto.e.ti.c.cū magna.ꝟ.oleū infirmoꝝ.

¶ Oēs.de hac dictiōe nō de ꝯsti.c.qꝛ incōtinentie.§.j.ꝟ.ꝛ singulis.Itē de tēp.orđ.c.in ꝑmis.ꝟ.oēs.de dona.c.j.ꝟ.singulos nota bñ.

¶ Hec dictio oēs/q̄cūqꝫ nō stat vniuersalit̄ ſʒ limitatiue.de snia excō.c.cū malū.§.vlti.ꝟb.omnibus epis.

¶ Oīo qđ importat.ꝺ iureiur.c.pbri.§.qđ si.ꝟ.amoueāt̄ oīo.de testa.c.adeo quorūdaʒ.ꝟ.omnino.

¶ Onera eccl'ie quis supportabit vbi est dare rectorē ꝛ vicariū.de offi.vica.c.qm̄.§.puideat.ꝟ.facultate.ꝛ.c.c.§.ij.ꝟ.conferre.

¶ Onera eccl'astica q̄ sūt.e.§.ꝟ.onera eccl'astica.

¶ Onerū q̄dā sūt ordinaria:q̄dā extraordinaria.e.glo.ꝟꝟ.sed hic aduerte.Et ibi nota q̄ onera subeat eccl'a et que nō.

¶ Onera ordinaria ꝛ extraordinaria quō diffr̄ e.glo.ꝟꝟ.ſʒ ecce.Et ibi subseq̄nter nota an reparatio cācelli sit onꝰ ordīariū vl' extraordīariū

¶ Onus reale qđ eē dicat̄.de symo.c.ꝑterea ij.ꝟ.legare.

¶ Opa q̄ sūt illa a q̄bꝰ cessandū est diebus dñicis.de offi.archipsl.c.j.§.in tertio.ꝟ.canonicis institutis.ꝛ ibi nota q̄ sunt opa ſuilia q̄ liberalia ꝛ circa hoc vide de ferijs.c.ex scripturis.ꝟ.vtilibꝰ.Et latius e.c.ꝟ.regl'ariter.

¶ Opus dei i quibꝰ ꝯsistit.de cele.mis.c.j.ꝟ.opus dei.

¶ Opas suas an sacerdos possit locare.de symo.c.ꝑterea.ij.ꝟ.sub certo ꝑcio.

¶ Opinio noua q̄ dr̄.de cle.pegri.c.ij.ꝟ.nouis opinionibus.

¶ Oportet.hec dictio qđ sig̃t.de decimis.c.erroris.§.alij ꝑterea.ꝟ.oportet.

¶ Oro qđ est vñ dicat̄ q̄ sit eius diuisio ad quē sit porrigēda ꝑ quē ad qđ q̄liter vbi ꝛ q̄s sit eiꝰ effectus.de ferijs.c.j.ꝟ.orone.ꝛ ibi nō de alijs tangentibus materiā orōnis

¶ Orariū qđ est ꝛ qꝛ diuersꝭ mōis sumit̄.de reli.et vene.sanc.c.dignissimū.ꝟ.orariū

¶ Oratoriū multis mōis dr̄.ꝺ cele.mis.c.q̄ q̄ sit.ꝟ.oratorijs.Et ibi nō quō differt ab ecclesia ꝛ alia ibi videas de materia oratorioꝝ siue capellaꝝ et quō in eis liceat celebrare diuina vel nō nota ibi in textu ꝛ in glo.

¶ Ordinarij q̄ dicūt̄ ꝛ q̄s ꝯtinet̄ appellatione ordinarij.de ꝯsti.c.exterior.ꝟ.ordiarij.ꝛ iti.de fo.ꝯpe.c.ꝯtingit.§.qꝛ vero.ꝟ.ordinariorum.ꝛ.ꝟ.locoꝝ ordinarios.

¶ Ordinarij ꝑpetui et naturales sūt epi.de ꝯcel.ꝑbē.c.esurientis.§.vlti.ꝟ.ordinarioꝝ.

¶ Ordinari a q̄ debēt religiosi exēpti.de tēp.orđ.c.cū quanta.ꝟ.diocesano.

¶ Ordinari an pñt illegitimi.e.ti.c.eos q̄.glo.j.

¶ Ordināns illegitimū an eo ipo videat̄ cū eo dispensare.e.c.glo.ij.

¶ Ordīes sacri q̄ dñr.e.c.ꝟ.sacros ordines.Et ibi nota an in penalibus appellatiōe ordinū sacroꝝ ꝯtineant̄ minores ordines.

¶ Ordis executō i q̄bꝰ ꝯsistit.e.c.ꝟ.executōe

¶ Ordines suscipiens ab alieno epo an sit ipso facto suspensus ab executione ordinis.eo.c.ver.suspendimus.

¶ In ordinibus susceptis vl' suscipiendis ministrare an impediat pctm̄ mortale.e.c.ꝟ.peccati mortalis cum glo.seq.

¶ Ordis assūptio ꝑꝑ lucrū tpale tm̄ quō īpedit ipiꝰ ordis executōꝫ.e.c.ꝟ.tpalē tm̄.

¶ Ordinū executionē nō hʒ irregularis āte dispensationē.e.ti.c.in ꝑmis.ꝟ.executione.

¶ Ordinati ab hereticis an habeāt executionem ordinis.e.c.ꝟ.ab hereticis

¶ Ordinatus a noiatim excōicato an hēat executionē ordinis.Et q̄s pōt cū tali dispēsare.e.c.ꝟ.noiatim excōicatis.

¶ Ordinari nō debēt bigami: ꝛ si sint ordīati nō hñt ordinū executōꝫ.e.c.ꝟ.bigamos.

¶ Ordines furtiue recipe dr̄ q̄s multis modis et sic suscipiens suspensus est ab executōne ordinis sic suscepti ꝛ q̄s dispēsabit cuʒ tali.e.c.ꝟ.furtiue.

¶ Ordines siue maiores siue minores non debēt celebrari sine examiatōne ꝑcedēti.de scruti.i ord.fa.c.cū quāta.ꝟ.ordines.ꝛ ibi in ꝟ.exainarꝰ nō qm̄ ꝑ quos ꝛ de q̄bꝰ debet fieri examinatio.

¶ Ordinū gradus q̄ sunt.e.c.ꝟ.gradus.

¶ Ordinādoꝝ exainatio qm̄ fieri dʒ ꝛ quō examinari ꝑñtabūt ordiatori.e.c.ꝟ.ꝑñtatores

¶ Ordiatio criminosi vl' aliꝰ ꝓhibiti accedere ad ordines an teneat.e.c.glo.vlti.

¶ Ordis sacrm̄ qđ est ꝛ q̄bus ꝯuenit ꝛ qꝛ est volūtariū ꝛ a q̄bꝰ ꝯferi ꝛ de ipiꝰ dignitate.ꝺ sacra.ite.vl' nō.c.ignorātia.§.sūt duo.ꝟ.ordo

¶ Ordinādus dʒ eē masculus nō feia.e.ti.c.sacerdotes.ꝟ.masculi.

¶ Ordinatio alicuꝰ quō ꝓbat̄.de cle.peg.c.cū quāta ꝟ.ꝯstiteris.Et q̄ sit ordinatio legitima vide ibi.ꝟ.legitima ordiatōe.

¶ Ordis sacerdotal' lras solū ondēs an sit admittēdus ad celebrādū dina.e.c.ꝟ.ñ ꝯstat

¶ Ordo qđ ē ꝛ q̄t sūt ordies i eccl'a.ꝛ qꝛ ordo sumit̄ multiplr̄.de vi.et ho.cle.c.j.ꝟ.ordis.

¶ Ordinū lre in ꝑsonis notis nō debēt examinari nisi sel' nec ꝑ eaꝝ inspectōe dʒ aliq̄d recipi.de cēs.c.itē licet.ꝟ.ꝑmis admissionibꝰ

Int ordies eccl'ie an numerēt̄ epatꝰ/ꝛ ꝑma tōsura.de eo q̄ fur.ordi.recepit.c.j.ꝟ.ordibꝰ.

¶ Ordinandus dʒ ꝑus baptizari ex necessitate ſʒ ꝯfirmari nō.e.c.ꝟ.caracteribꝰ.Et ibi nō quō ordinatio ipmit̄ caracter:ꝛ an sit necesse instrumenta q̄ tradūt̄ tangi.Et q̄s imponet manus ordinandis.

¶ Ordinatus coacte an recipiat ordies.e.c.ꝟ.ficte.

¶ Ordines plures an pñt sil' vno ꝛ eodē die vni ꝑsone ꝛ eidē ꝯferri.e.c.§.qꝛ igit̄.ꝟ.canonicas sanctiōes.ꝛ ibi nō an cū miorībꝰ ordibꝰ possit ꝯferri eodē die ordo subdiaconatꝰ.

¶ Ornamēta eccl'aꝝ nō debēt vti in ꝓphanos vsus et si sint vetustate corrupta debent ꝯburi.de sacra vnc.c.pñti.ꝟ.deputent̄.

¶ Ornamēta q̄re dñr.de of.archipsl.c.vt archidiaconi.§.habeant.ꝟ.ornamenta.

¶ Ornam̄ta eccl'aꝝ q̄lia eē debēt.e.ti.c.sint eccl'aꝝ in textu et in glo.

¶ Osculū pacis q̄re dat̄ i missa.ꝺ cele.mis.c.in celebratiōe.ꝟ.pacē.ꝛ q̄ ordie dabit̄ ibi nō.

¶ Oscula/basia/ꝛ suauia quō dñt.de heresi.c.nullus.ꝟ.deosculationibus.

¶ Ostētatio est species supbie ꝛ quō.de of.archipsl.c.j.§.septē vero.ꝟ.ostentatio.

¶ Ouis hʒ q̄tuor ꝯditōes.de regu.c.sanctimoniales.glo.vlti.

Pactio siue trāsactio quō pōt vel nō pōt cadere i rebꝰ spūalibꝰ.de trāsac.c.ceterū.ꝟ.ꝯpositionē admittat.ꝟꝟ.i cāis ꝟo spūalibus.de ꝑsump.c.ne lepta.ꝟ.pactionē.

¶ Pactio an ꝛ quō pōt interuenire ꝑ missis celebrādis vel sacris aut sacralibꝰ mistrādis ꝺ cele.mis.c.sacdotes.§.nec ꝑsumāt.ꝟ.socios sacerdotes.e.ti.c.effrenata.ꝟ.salarijs.nō bñ.

¶ Palle altaris q̄ sūt.de cele.mis.c.lintheamina.ꝟ.palle.de ecc.edi.c.ij.ꝟ.frontale.

¶ Panis repit̄ multiplex.de cleri.nō resi.c.cū hostis.ꝟ.panis dñicꝰ.de hoc ꝟ.eucharistia

¶ Paradisi vocabulo itelligit̄ dei fruitio.de sum.tri.c.j.§.Item.ꝟꝟ.quartus.ꝟ.in aia.

¶ Parasceues quid est.de ferijs.c.animarū ꝟ.parasceues.

¶ Parentū noie q̄ cōtinent̄.de sacra vnc.c.sacerdotes.§.frequenter.ꝟ.parentes.ꝛ ꝑsertim qm̄ statuit̄ qꝛ parentes aliq̄d faciāt cōcernens salutem spūalem filiorum.

¶ Parentibus quoꝝ facto iterat̄ sacrm̄ baptismi vel cōfirmationis qualis pena sit iponenda.de sacra.ite.vel nō.c.sacerdotes.§.vltimo.ꝟ.canones.ꝛ glo.se.

¶ Paruuli multis mōis dñr.de sacra vnc.c.sacerdotes.§.frequēter.ꝟ.paruulos.

¶ Parrochia q̄nqꝫ ponit̄ ꝑ diocesi.de tēp.ordi.c.quidā.ꝟ.parrochianū.

¶ Parrochialis ecclesia q̄ est.de parrocħ.c.j.ꝟ.parrochialis ecclesia.

¶ In ampla parrochia plures debent esse pbri ꝛ quales.e.c.ꝟ.duo sint.ꝛ glo.se.

¶ Parrochiani quibus diebus tenent̄ interesse diuinis officijs.e.c.ꝟ.volentibus

¶ Parrochiano an credendū est dicenti se hr̄e licentiā vt recipiat eucharistie sacrm̄ a nō suo curato.de parrocħ.c.ij.ꝟ.licentia.

¶ Parrochianus cuius ecclesie est viator.e.c.ꝟ.peregrinantes.

¶ Parrochiani q̄ intelligūt̄ ad effectū petēdi decias.de deci.c.sctā eccl'a.ꝟ.ꝑrochianos

¶ Parrochiale ius in q̄bus ꝯsistit.de clāde.despons.c.j.ꝟ.parrochialibus.

¶ Pasche solēnitas qm̄ icipit ꝛ q̄tū durat.ꝺ sacra vnc.c.cū sacri.ꝟ.pasche solēnitatem.

¶ Pasche tpe an sit de necessitate ꝑcepti q̄ ad ꝯfessionē ꝛ q̄ ad sacrm̄ eucharistie.ꝺ penit.c.ꝯfessiones.ij.§.quicūqꝫ.ꝟ.in anno.

¶ Passio xp̄i fuit s̄m humanitatē nō s̄m diuinitatē.de sū.tri.ꝛ fi.ca.c.j.§.itē.ꝟꝟ.tertiꝰ.ꝟ.vera xp̄i passio.

¶ Pro q̄bꝰ passus est xp̄s.e.ꝟꝟ.ꝟ.in cruce.

¶ Pastor q̄s eē debet.ꝺ cle.ñ resi.c.ij.ꝟ.pastoribꝰ

¶ Pastura ꝛ pascua quō dñt.ꝺ decimis.c.qm̄.§.de pasturis.ꝟ.pascuis.

¶ Pater vñ dr̄.ꝛ qꝛ deꝰ dr̄ pr̄ multiplr̄.de summa tri.ꝛ fi ca.§.sciēdū.ꝟꝟ.scđo.ꝟ.patrē.

¶ Paternitas quō ꝓbat̄.de fil.ꝑsby.c.cū i iure.§.ꝑcipimus.ꝟ.inquirāt.in fi.

¶ Pater/alius carnalis:aliꝰ spūalis.de of.archipsl.c.j.§.ꝑmū secūde.ꝟ.patrē.

¶ Patri et matri quō ꝛ quare debet reuerētia.nota ibi.ꝟ.tpaliter.ꝛ glo.seq.

¶ Pr̄ multis mōis dr̄.ibidē.ꝟ.ꝑ̄duo merito.

¶ Patronatus ius ex quibus ꝯsistit.de fo.ꝯpe.c.circūspecte.ꝟ.pars bonoꝝ.

¶ Patronatus ius an sit res spūalis.de iureiur.c.ꝑsenti.ꝟ.pactionem.

¶ Ꝑsonus i eccl'a nō pōt deputare iferiores mistros.de ꝯcel.ꝑbē.c.a nostris.ꝟ.studeant.

¶ Patronus laicus quō pōt variare ꝛ quare.de iure patro.c.j.ꝟ.ꝑsentari.

¶ Ꝑsonꝰ laicus sciēter ꝑñtans idignū an sit ꝑuatꝰ ea vice ꝑtāte ꝑñtandi.e.c.ꝟ.deuoluat̄.

¶ Ius ꝑsonatꝰ qđ ē.e.c.§.ſʒ si.ꝟ.ius ꝑsonatꝰ

¶ Inter patronos ſi ſit diſcordia quid erit epō faciendū.c.ij.ṽ.neutri.

¶ Patronus poſt deuolutionē factā epō ꝑ tp̄is lapſum eiuſdē ius patronat⁹ an poſſit eccliam p̄ſentare cū de ea nondū ſit ꝓuiſum ꝑ epm̄.c.ti.c.ſi aliquo.ṽ.iniuria.⁊ glo.viii.

¶ Patronus laicus an poſſit donare alteri ius patronatus qḋ hꝫ in eccleſia et an poſſit dare ipſam eccliam vel aliqḋ ius qḋ in ea hꝫ de ſymonia.c.nulli.ṽ.dotaliatis.

¶ Patronus ⁊ aduocatus an differant inter ſe.de homi.c.ij.ṽ.patroni.⁊ glo.ſe.

¶ Patronatus ius quō amittit.de homici.c.ij.in textu ⁊ in gloſa.

¶ Paupib⁹ eſt dāda audiētia.de offi.ord.c.ſtatuim⁹.§.⁊ vt bonis.i textu. Et q̄s dr̄ paup ibi nō.ṽ.audiēdos.⁊ quō differt ab inope ibi etiā nota quō eſt eis ꝓuidendū de ꝯſilio. Itē q̄s dr̄ paup vide de ſeruis.c.j.ṽ.pauperibus.

¶ Pauperibus quib⁹ danda eſt elemoſina.de cle.nō reſi.c.In decimis.ṽ.pauperibus.

¶ Paupes clerici q̄ dr̄r.de ꝯceſ.p̄bē.c.a noſtris.ṽ.paupibus. Itē q̄s dicat paup habes de teſta.c.itē q̄r.§.ſtatuim⁹.ṽ.paupes. et.c.ti.c.ſtatutū.§.teſtis.ṽ.laicis.ibi nota.

¶ Pax quid eſt ⁊ vnde dr̄.de treug.⁊ pace.c.vnico.ṽ.pacem.

¶ Pacem cū oībus habere eſt difficile.e.c.ṽ.cū omnibus.

¶ Ad pacē bonū laborare debent iudices.de tranſact.c.ceterū.ṽ.bono pacis.

¶ Pacis oſculū quare dat in miſſa.de cele.miſ.c.in celebratiōe.ṽ.pacem.

¶ Pacis iudiciū ptinet ad eccliam.de ſen.exco.c.j.§.itē omnes ſiios.ṽ.pacem. Et ibi nota.vi.caſus quare pax nō ſeruat in terra.

¶ Peccā mortalia q̄ ſūt.vij.figurāt ꝑ.vij.populos.de offi.archipꝛ.c.j.§.ſepte vero.glo.j.

¶ Peccā capitalia q̄ ſunt ⁊ q̄ q̄ſqꝫ dr̄r criminalia q̄ſqꝫ mortalia.c.§.ṽ.capitalia.

¶ Ad peccā de facili labit hūana natura.de

¶ Peccm̄ mortale iudi.c.excuſſ.ṽ.peccā qḋ eſt ⁊ q̄ ſunt peccā mortalia.de cele.miſ.c.litheamina.§.ꝓhibemus.ṽ.mortale peccatū.

¶ Peccā venialia q̄bus modis delent.dicto.§.ꝓhibemus.ṽ.ꝯfeſſionem generalem.

¶ Peccatū vnū quō ſit grauius alio.de purga.ca.c.Qui licet.ṽ.fornicatione.

¶ Peccā maiora q̄ ſūt.e.c.ṽ.maiori.⁊ ibi nō quō vnū peccatū ſit grauius alio.

¶ Peccā.vij.mortalia q̄ ſunt.de penit.c.in cōfeſſione.ṽ.viſitata.

¶ Bona fcā p eā q̄ eſt i mortali pccō qḋ opeāt.e.ti.c.ſacerdos.§.⁊ hoc.ṽ.nō poterit.

¶ Pcīm quō ſeqt ex pccō.e.ti.c.ꝯfeſſiones

¶ Pecorū appellatiōe q̄ ṽ.pōdere ſuo.ꝯtinent.de deci.c.q̄m vt audiuim⁹.ṽ.pecorū.

¶ Pecunie appellatiōe qḋ ꝯtinet.de teſta.c.Qui q̄r.ṽ.pecuniā.de cenſibus.c.q̄uis.ṽ.pecunia.de ſymo.c.ij.ṽ.pecuniā.

¶ Pelagianorū hereſis q̄lis fuit.de ſū.tri.⁊ fi.ca.c.j.§.ſciendū.vꝫ.ſermo.ṽ.gratie facta.

¶ Pena ſiue dānatio eterna fundat ex ſcripturis.de ſum.tri.⁊ fi.ca.c.j.§.ſūmo.vꝫ.ſeptimus.ṽ.gloriā eternā.c.ṽ.eterna dānatio.

¶ Pena duplex i īferno ibid.§.iij.vꝫ.q̄rtus.ṽ.i aīa.⁊ ibi nō de pena purgatorij ⁊ eī⁹ q̄ eſt

¶ Pena ſnīe late nō dꝫ mādari i lymbo. executioni niſi pri⁹ lata ſnīa declaratoria.de ꝯſti.c.q̄r incōtinētie.ṽ.ſermus. Et ibi nō q̄n pena inflicta a iure incurrit ipſo facto monitione nō premiſſa ⁊ q̄n eſt opus monitiōe. et vide nō.in.e.c.ṽ.executionem.

¶ Pene canōice q̄ ſūt.de offi.archidi.c.eiſdē.ṽ.pena canōica. Et ibi nō an pena pecuniaria

¶ Pena nō poſſit īfligi ꝑ archidiaconū repantiū eccliaꝝ q̄lis erit ⁊ ꝑ quē īfliget.e.ti.c.archidiacōi.ṽ.ſub pēa.⁊ pēa hmōi ꝯmiſſa cui applicabit.e.glo.vꝫ.ſꝫ cū archidiaconi.

¶ Pena q̄ īfligit ipo facto reqrit actū ꝯſūmatū nō ichoatū tm̄.de poſtul.c.j.ṽ.ſteterit.

¶ In pena lata ipo iure opus eſt ſnīa declaratoria in caſu dubij.e.c.ṽ.hoc ipſo.

¶ Pena iur q̄ ꝓuat aduocatū facultate aduocādi an idiſtīcte extēdat ad q̄ſcūqꝫ curias

¶ Pena a iure iſli e.c.ṽ.ꝓuat⁹ exiſtat. cta aliqḋ faciēti an icurrat ſi fiat ꝑ aliū.de ꝓcur.c.exhortēda.ṽ.ꝯtrium fecerit.

¶ Pena ſimpliciter alicui impoſita an ſit ꝑpetua.e.c.§.ꝓcurator aūt.ṽ.ꝑpetuo.de foro ꝯpe.c.excuſſis.ṽ.ſuſpenſos.

¶ Pena a iure inflicta quō demandabitur executioni.de fo.ꝯpe.c.ꝯtingit.§.q̄r vero.ṽ.nunciētur.

¶ Pena an ſit diuerſificanda in ꝑſona liberi et ſerui.e.ti.c.circūſpecte.ṽ.liber homo. et ibi nōt quō in penis infligendis mitius agitur cū nobili q̄ cū ignobili.

¶ Pena duplici q̄n poterit q̄s puniri.e.ti.c.excuſſ.ṽ.ingreſſu ecclie.de vi.et ho.cle.c.q̄uis.ṽ.penis aliis. ¶ A pena mīori ē ſīlr inchoādū.de iureiur.c.cuentis.ṽ.excōicatōis

¶ Pena an multiplicabit ſm̄ iteratōꝫ delicti.de vi.⁊ ho.cle.c.q̄uis.ṽ.quotienſcūqꝫ.

¶ Penale ſtatutū nō excedit limitatōꝫ i eo poſitā.e.ti.c.exterior.§.ſi q̄ aūt.ṽ.pendulis.

¶ Pene due ipoſite ꝓ vno delicto habēt ꝓ vna.de inſtitu⁹.c.viii.ꝓpe fi.ṽ.ingreſſu.

¶ Penale ſtatutū an recipiat extēſionē ⁊ q̄lem.de ꝯceſ.p̄bē.c.eſurientis.ṽ.ꝓcurantes.

¶ Pena inflicta trahenti aliquē ad iudiciū vetitū quō cōmittit.e.c.ṽ.ꝑſequanī.

¶ Pena appoſita ꝯtcui inualido an teneat de loca.et ꝯdu.c.licet.ṽ.pena pleccti.

¶ Pena exacta ꝓ ꝯtcu inito ꝯ ꝓhibitionē iuris an ſtabit ꝯtcus in ſe validus.e.glo.vꝫ.ſed hic quero.

¶ Pena duplex q̄n ſtatuit ꝓ vno delicto q̄ tſpaꝫ dꝫ infligi.de ſta.regu.c.omnē.ṽ.ſatiſfactionem.

¶ Penale q̄n qḋ ē dicēdū q̄n nō.de iure patro.c.ꝑ ꝓuiciā.ṽ.nō tenere.vꝫ.ſꝫ vt melius.

¶ Pena ipoſita ꝓ ſi repatiōe ecclie ad quē vſum dꝫ ꝯuerti.de cēſ.c.q̄uis.§.viii.cū glo.penulti.

¶ Pene plures quō pñt īfligi ꝓ vno delicto de imu.eccl.c.j.ṽ.minime ꝯſumente.

¶ Penas pecuniarias an iudex poſſit conuertere in vſuꝫ ꝓpriū.e.ti.c.accidit.§.preterea.ṽ.pecuniarias.

¶ Penas pecuniarias an pñt infligere viri eccliaſtici.e.§.ṽ.licet.

¶ Pena dꝫ ꝯmēſurari delicto.e.§.ṽ.exceſſuū

¶ Pena corporal an mutari poſſit i pecuniariā.e.§.ṽ.iuſte poterūt.

¶ Pena legꝭ antiq̄ nō tollit ꝑ penā a ꝯſtōe noua ordiatā.de clādeſt.deſpōſ.c.hūana.§.et q̄r q̄ter.ṽ.nichilomin⁹ arceant.

¶ Pena limitata q̄n nō diſcreuit caſui occurrēti qḋ fiet.de heret.c.ij.§.pniam.ṽ.ipe⁹ loci

¶ Pena q̄n pōt exerceri i aliū q̄ i eū q̄ deliqt de homici.c.ij.ṽ.poſteritas. Et ibi nō q̄n vn⁹

¶ Pena q̄re infligit puniat ꝓ alio. aliquib⁹ ꝑ deū in hac vita nota in.e.glo.

¶ Pena corpalis nō pōt infligi ꝓ debito.de cle.vena.c.vnico.ṽ.in ꝑſona.

¶ Puniat q̄ſqꝫ cōitas ꝓ delicto ſingularis ꝑſone.de penitē.c.j.§.adē fiat.ṽ.loca.

¶ Pene eccliaſtice corpales q̄ ſūt.e.ti.c.cue

¶ Pena pecuniaria an nit.ṽ.corpales. ⁊ quō pōt mutari i corpalē.e.c.ṽ.ꝯpellant.

¶ Puniri dꝫ q̄s in eo in quo deliquit.e.ti.c.q̄m reus.ṽ.ab officio.

¶ Minima pena corpal maior eſt q̄uis pena pecuniaria.e.c.§.i cōmutatōib⁹.ṽ.corpaliū.

¶ Penaꝝ ꝯmutatō ex q̄b⁹ cāis fieri debeat e.§.in textu et in glo.

¶ Pnīa q̄lis ſit ſacrm̄ ⁊ que nō.de temp.or.c.eos qui.ṽ.ſacrm̄ penitētie. Et ibi nota que ſunt ptes itegrales pnīe et an opus ſit q̄ pagatur pnīa iniūcta in eo q̄ recepit ordines in peccato mortali ante executionē ordinum.

¶ Pnīa eſt ſacrm̄ redeūtiū Et quō eſt de neceſſitate ſalutis.de ſacra.ite.vel nō.c.ignorātia ver.pnīa. ¶ In penitentijs iniungēdis q̄ ſunt ꝯſiderāda.de offi.ord.c.j.§.viii.glo.viii.

¶ Penitētia q̄n opus eſt vt cōpleat vel ſufficit eā eſſe inceptam.de ſtatu regu.c.Inhibemus.§.hoc quoqꝫ ver.penituerit.

¶ Penitentie ſacrm̄ ſolū cōuenit ſacerdotibus q̄ ad miniſtrationē.de baptiſ.⁊ eī⁹ effec.c.j.§.de baptiſmate ver.penitentia.

¶ Pnīe corporales q̄ ſunt.de imu.eccl.c.accidit.§.preterea ver.penitentijs corporalibus.

¶ Pnīa q̄t annoꝝ debet ꝓ q̄libet pccō mortali.de purg.ca.c.Qui licꝫ.ṽ.adulterio. ¶ In pnīe ſacramēto qḋ eſt ſacrm̄: q̄ materia: q̄ forma.de penit.c.cū ſacrꝫ.ṽ.pnīe. ¶ De pnīe naue quō eſt finale refugiū.e.c.ṽ.finale refugiū

¶ Penitentia qualis debet iniūgi cōſitenti.eo.ti.c.ſacerdos ver.vel minorem.

¶ Penitētiā ſolēnem q̄s pōt iniūgere.e.ti.c.cū ſepe ver.penitentias iniūgendas.

¶ Penitentia vt ſit fructifera tria requirunt eo.ti.c.ſacrm̄ ver.debito caret fructu.

¶ Pnīa ſolēnis quibus eſt iniūgēda et pro quali pccō.e.ti.c.preterea ver.vulgatiſſima.

¶ Pnīe tres ſūt ſpēs videlꝫ ſolēnis publica ⁊ ꝓuata ⁊ q̄bus iponi dꝫ.e.c.ṽ.ſolēni pnīa.

¶ Pnīa ſolēnis ꝑ q̄s pōt iiūgi ⁊ ex q̄b⁹ cauſ.e.c.§.circa.ṽ.imponat. Et ibi nota an inferior epō poſſit explere ſolēnitatē reqſitā circa ſolēniter penitētes. Et ad idē vide notata.e.c.ver.canonicas ſanctiones.

¶ Nolens ſubire hmōi pnīam an poſſit ad hoc cōpelli ⁊ nūquid ſolēnis pnīa poſſit iterari.e.glo.verſ. Et nota ⁊ verſ.ſeq.

¶ Penitentia ſignificat ꝑ mare ſuſile eo.ti.c.licet ver.mare ſuſile.

¶ Penitus qḋ ſigt.de appel.c.ij.ṽ.reprobamus.de teſta.c.adeo quoridā.ṽ.penitus.

¶ Penſio quō pōt imponi alicui eccleſie.de foro cōpe.c.circūſpecte ver.penſionem.

¶ Penſionem an poſſit rector alicui cōcedere de ecclia ſua ⁊ quō.de conceſ.p̄ben.c.ne lepra.§.Item ſtatuimus ver.beneficij.

¶ Penſiōeꝫ q̄les pōt dom⁹ religioſa ꝯcedere.de re.ec.nō ali.c.ij.ṽ.q̄tis ꝯcedāt ⁊.ṽ.neceſſitas

¶ Peplū qḋ ē.de ſta.regu.c.ad hec.ṽ.peplū

¶ Per.de hac dictōe vide de ſum.tri.⁊ fi.ca.c.j.§.Item verſ.ꝑmus.ṽ.ꝑ ſpm̄ ſanctū.de cōſue.c.ſtatutū.§.q̄r ſi duo ver.per annum.

¶ Peregrini ⁊ ignoti quō differunt.de ꝯle.pegri.c.Cum quanta.§.ij.ver.ignoti.

¶ Peregrinus dr̄ duob⁹ modis.de offi.archipꝛ.c.j.§.ſex aūt ver.pegrinū.de cele.miſ.c.altiſſimus.§.viii.ver.peregrinantes.

¶ Peregrinatiōes ad loca ſctōꝝ nō ſūt cōtēnende.de hereti.c.nullus.ṽ.pegrinationes.

¶ Percellere ⁊ ꝑcutere quõ diffi. de cohi. cle. et muli. c. vt clericalis. §. ⁊ si nec. v. ꝑcellat

¶ Perfectus quis dr̃ ⁊ ꝙ multis ꝯsideratõib⁹ hõ dr̃ ꝑfectus: et ꝙ multiplex est ꝑfectio. de sacra. ite. vel nõ. c. ignorantia. v. ꝑfectis.

¶ Periurij ꝯuictus quõ est īfamis: ⁊ an sit irregularis. de iuriu. c. pbri. §. ꝙ si. v. dispẽsatũ

¶ Periurus ꝓnũciatus an iterũ sit admittendus ad iuramentũ. e. glo.

¶ Periuriũ tripl'r incurrit. de of. archidi. c. j. §. in tertio. v. ꝑiurio. Sup ꝑiurio an possit cognoscere iudex sclaris. de pe. c. j. v. ꝑiurio

¶ Perhẽdinare quid est. de statu regu. c. sanctimoniales. v. ꝑhendinare.

¶ Permittere sumit multis modis. de postu. c. veloces. v. ꝑmittat.

¶ Permissio an debeat eẽ exp̃ssa vel sufficiat tacita. de iudi. c. item cũs. v. ꝑmissionem.

¶ Permissio ordĩarij an excuset illũ q̃ tolerat a vinculo canonis siue legis. de p̃ben. c. audistis. v. ꝑmittimus.

¶ Permittere quis videat. de here. c. j. §. preterea. v. ꝑmittentes.

¶ Permutatio in q̃b⁹ reb⁹ nõ cadat. de trãsact. c. ceterũ. v. ꝯpositõꝫ admittat vers. i causis vero spũalibus. Et ibi nota nũq̃d i ꝑmutationibus interuenire possit pactio. Et an possit fieri de re spũali et tẽꝑali.

¶ Permutatio beneficioꝝ cui⁹ auctoritate fiat. de cohi. cle. et mu. c. vt clericalis. v. beneficiati. vꝫ. preterea ad naturã

¶ Perpetuũ q̃d importat. de iure patro. c. ꝑ ꝓuinciam in fi. v. ꝑpetuo.

¶ Persone tres in diuinis. de sũ. tri. ⁊ fi. ca. c. j. §. sciendũ. v. trium ꝑsonaꝝ.

¶ Persona varijs modis sumit. de of. arch. c. vt archidiaconi. §. habeãt. v. ꝑsonaꝝ.

¶ Persona ꝓut poit ꝓ rectore ecclie an habeat dignitatẽ. de vi. ⁊ ho. cle. c. j. v. ꝑsonatib⁹

¶ Personaꝝ acceptio nõ erit in iudicijs. c. ti. c. ꝗuis. in fi. v. excellentie

¶ Persone certe et incerte q̃ sunt. de loca. et ꝯdu. c. j. glo. ij. et ibi nota q̃d est ꝑsona

¶ Personatus q̃d est ⁊ quõ cognoscit. de p̃sump. c. ne lepra. §. q̃s si. v. ꝑsonatu.

¶ Personatũ quis intelligit hic. de vi. ⁊ honest. cle. c. j. v. ꝑsonatibus.

¶ Personatus et dignitas an inter se differt. e. c. v. dignitatibus. Et ibi nota quõ ꝑsonatus pluribus gñibus bñficioꝝ equiparat.

¶ Personat⁹ quõ cognoscit. de ꝯces. p̃ben. c. esurientis. v. ꝑsonatus.

¶ Persuadere ⁊ mandare quõ differt. de dona. c. vnico. v. suasiõibus. Et nũq̃d ꝑsuadẽs aliq̃d q̃s ꝑsuasus nichilominus erat facturus teneat ex ꝑsuasione nota. e. glo.

¶ Pertinax q̃d est ⁊ quõ ꝑtinacia differt a ꝑseuerantia. de imu. eccl. c. ij. v. ꝑtinacia.

¶ Pertinere q̃d iportat. de iudi. c. Jñs ols. v. ꝑtinentibus.

¶ Petere q̃ dꝫ aliquid hoc facere tenet cuꝫ effectu. de sacra vnct. c. cũ sacri. v. petere.

¶ Pietas quõ differt a mĩa. de ferijs. c. j. v. pietatis.

¶ Pie cãe ⁊ pia loca q̃ sũt. de testa. c. ita q̃rũdam. v. pias causas.

¶ Pignus in quibus rebus locũ hꝫ. Et q̃ sit dr̃ia inter pignus et ypotecam. de re. eccl. nõ ali. c. j. v. ipignrare. de pigno. c. vnico. glo. j.

¶ Jn re pignorata quõ fructus ꝯputari debent in sortem. e. c. in textu ⁊ in glo. Et nunquid fructus quos ꝑcipere potuit cõputabũt i sortẽ nõ sibi. v. ꝑcepis. ¶ Res ipignorata si ꝯsistat in fructu an tunc fructus debeãt ꝯputari in sortem. nota ibi. v. expensis. Et nũq̃d vsus rei debeat ꝯputari ibi videas.

¶ Pylati hystoria. de sũma tri. et fi. ca. c. j. §. item. vꝫ. tertius. v. tyranno pylato.

¶ Placitũ q̃d est. d fo. ꝯpe. c. circũspecte. v. placitũ.

¶ Planete q̃t sũt ⁊ quõ dr̃r sydera errãtia. de aposta. c. j. v. sydera errãtia.

¶ Plebs ppl's ⁊ vulgus quõ diffe. de here. c. j. §. p̃terea. v. ppl's.

¶ Plural' locutio q̃nq̃ ponit ꝓ singulari. de imu. eccl. c. scli p̃ncipes. §. suggestio. v. partiũ

¶ Pluralitatis bñficioꝝ materiã habes de p̃ben. c. audistis in tex. ⁊ in glo. ¶ Sup pluralitate beneficioꝝ an possit ep̃s dispensare. e. c. v. dispensatione.

¶ Pollutio/alia volũtaria alia iuolũtaria de offi. archidi. c. j. §. tertiũ mandatũ. ver. voluntaria pollutio.

¶ Pollutio nocturna iuolũtaria an debeat impedire misse celebratõꝫ. De cele. mis. c. altissimus. v. canonica necessitas.

¶ Populus quis ꝯp̃hẽdit. de sacra vnc. c. cũ magna. §. moneant. v. pplm. de offi. archidi. c. ignorãtia. §. j. v. ppl'o. Et circa h̃ vide nõta de hereti. c. j. §. p̃terea. v. ppl's.

¶ Portio vicarij ꝑpetui q̃lis eẽ dꝫ. de of. vica. c. q̃m. v. quinq̃ marcaꝝ. e. v. ad firmã. Et ꝙ dꝫ assignari s̃m facultates ecclie ⁊ s̃m morẽ patrie nota ibi. v. tenuitatem.

¶ Vicarius institut⁹ in modica vicaria sciens ipi⁹ exilitatẽ an possit agere ad augmẽtũ sue portionis. e. c. v. sunt ꝯtenti. Et nũq̃d assignatio portionis debeat p̃cedere admissionẽ vł subseq̃ ibi nõ. Et q̃d p̃t assignari ex officio iudicij vicario nõ petẽte nõ ibi i fi. glo.

¶ Portõ vicarij an possit assignari vł augmẽtari p iferiorẽ ep̃o. e. c. §. ꝓuideat. v. diocesanus.

¶ Portio ecclie debita in quo ꝯsistit. de decimis. c. q̃m. v. portione.

¶ Possessio varijs modis sumit in iure. de of. archid. c. vt archidiaconi. §. ite ꝓuideant. v. possessionibus ecclesiarũ.

¶ Possessiões infideliũ an licite possint ab eis auferri. de of. archidi. c. j. §. sextũ mandatum. v. catholici.

¶ Possessio ponit q̃nq̃ pro re ip̃a q̃nq̃ pro dominio et proprietate. e. c. §. septimũ. v. possessionis aliene.

¶ Possessione sua vt prius vtit q̃ appellat de appel. c. j. glo. penul.

¶ Possessionẽ bñficij an possit institutus vel ꝯfirmatus obtinere auctoritate ꝓp̃a. de institu. c. item q̃r. v. certificatorias lr̃as.

¶ Possessio colorata q̃ sit et q̃ nõ colorata de ꝯces. p̃bẽ. c. esurient'. v. amoueri. vꝫ. h̃ ecce

¶ Possessiones ecclesie q̃ sunt et q̃re sic dicunt. de re. eccl. nõ ali. c. j. v. possessiones.

¶ Possessio ꝯtinuata facit p̃sumi ꝓ titulo licet nõ ꝯstet de p̃scriptiõe. de decimis. c. q̃m. §. in petitione. v. possessione.

¶ Possessiones tẽꝑales q̃re date sunt ecclesijs ⁊ ꝙ eas licite tenet ecclia. de imu. eccl. c. ij. §. et si q̃. v. honori. et glo. se.

¶ Potentia sumit in malo. de fo. ꝯpe. c. contingit. v. potentiam

¶ Ptãs sumit ꝓ iurisdictiõe vł mero iperio. de imu. eccl. c. scli p̃ncipes. v. ptãtis. Jte potestas i. facultas. e. ti. c. q̃r in diuinis. v. ptãte.

¶ Prebẽdas quõ ꝯfert rex Anglie. de cohi. cle. ⁊ mulie. c. vt clericalis. v. beneficiati. vꝫ. finaliter hanc partem.

¶ Prebẽda quõ differt a canonia. de ꝯces. preben. c. esurientis. v. prebendas

¶ Preceptũ superioris q̃n ligat q̃n non. de ꝯsti. c. q̃r incõtinẽtie. §. j. vb. p̃cipimus. Et ibi nota de effectu huius dictionis p̃cipimus.

¶ Preceptũ legis siue canonis an ligat sub pena pcti mortalis. e. c. v. obseruari.

¶ An a p̃cepto legis vel canonis excusetur quis ꝑ nõ vsum. e. c. v. mandamus. Faciẽs scienter ꝯ p̃ceptũ legis vel canonis an peccet mortaliter. de sac. vnc. c. cũ sacri. v. dãnabilit.

¶ Precepta decalogi figuratiue colligũt in corpe hũano tripl'r: ⁊ quõ ip̃oꝝ numerus sumit ⁊ ad q̃ nos ordinãt. de of. archidi. c. ignorantia. §. ij. v. decem eẽ.

¶ Preceptoꝝ hmõi due sunt tabule. e. §. v. prime tabule.

¶ Preceptũ de obseruatione sabbati quale fuit. e. c. §. in tertio. v. cerimonijs.

¶ Preciũ iustũ alicui⁹ rei q̃s esse dr̃. de magistris. c. ij. v. iusto p̃cio. Et ibi nota q̃n tanti valet res quanti vendi possit

¶ Predecessor/precessor/⁊ antecessor quõ differt. nota ꝑ remissiones de testa. c. statutum. v. predecessoris.

¶ Predestinatio quid est et ꝙ sumit tm̃ in bono ⁊ quõ differt a p̃sciẽtia: ⁊ de alijs hãc materiã ꝯcernẽtibus nota de sacra. iterã. vel nõ. c. ignorantia. v. predestinationis.

¶ Predicator vbi dei recipiẽdus est ad hospitalitatẽ et quibus licet p̃dicare verbũ dei. de cle. nõ resi. c. p̃terea. v. p̃dicant verbũ dei.

¶ Predicator verbi dei qualem sustẽtationeꝫ habebit ab ijs quibus p̃dicat. eo. c. v. alimenta. ⁊ v. cibo suo

¶ Predicãdi officiũ ad quẽ ꝑtinet. Et nũquid dyaconus possit p̃dicare. de hereti. c. j. v. secularis.

¶ Predicatio est multiplex. e. c. §. j. v. quis modo predicet

¶ Predicatio vbi fieri dꝫ. e. §. v. in ecclia. et glo. seq.

¶ Predicãdi licentiã quis dare potest. e. §. v. diocesano.

¶ Predicator qualis eẽ dꝫ. e. §. v. moribus. et glo. seq.

¶ Predicare q̃ pñt sine licẽtia. e. §. v. auctorisatus. Et ibi etiam nota qui possunt dare licentiam predicandi.

¶ Predicator verbi dei in quo loco põt p̃dicare. e. §. v. limitata.

¶ Jn missione p̃dicaturi q̃ debẽt obseruari. e. c. §. si quis aũt. v. formam. et glo. seq.

¶ Predicatoris honestas in q̃bus stabit. e. c. §. insup. v. honeste habeat. Et ibi nota in quibus stabit doctrina predicatoris

¶ Predicator similatur sagittario. eo. §. v. auditorij.

¶ Predicare nõ debent questores q̃ colligunt elemosynas. de penit. c. cũ salubriter. v. suis predicationibus.

¶ Prelati multi muti sunt in executiõe iuris ecclasticoꝝ. de ꝯsti. c. huius aũt. v. prouisa remedia.

¶ Prelati dicunt non solũ superiores sed inferiores. de sacra. iteran. vel nõ. c. ignorantia. v. prelati ecclie. de fil. p̃sbyꝝ. c. cũ in iure. §. precipimus. v. prelati.

¶ Prelatus malus plurib⁹ reb⁹ ꝯpat. de of. archidi. c. p̃sbros. v. canes muti.

¶ Prelatus in doctrina mutus cõparatur ydolo. e. c. v. latratu.

¶ Prelati appellatõne ꝯtinet rector ecclie parrochial'. de fo. ꝯpe. c. circũspecte. v. p̃lat⁹.

Tabula.

Preſbyter vnde dr̄ ⁊ q̄ ſumit multis modis de ſacra vnc.c.cū ſacri.v.preſbyter.

¶ Preſbyteri ſtipendiarii quō tenent obedire curatis in quoꝝ eccleſiis celebrant ⁊ officiis diuinis intereſſe: ⁊ an tenent intereē antiphone bē marie q̄ ſolet cantari ꝓpe noctē de mais.⁊ obe.c.pbri ꝑ totū. Et ibi in glo.v. alie hore.

¶ Preſbyteri nō bñficiati ſeruientes in curiis dñoꝝ an poſſint cōpelli vt curatis obſequiis hmōi deſeruiāt cure aiaꝝ.de cle. nō reſi. c.effrenata.§.v.quotiēcūq3. Et quid de collegiatis ibi nota.

¶ Preſens dr̄ deus multiplr.de ſum.tri.et fi.ca.c.ij.v.totus.

¶ Preſens dr̄ aliqs multiplr.de offi.ordi. c.penul.v.preſentiam.

¶ Preſentia licentiandi qn̄ requirit.de heteri.c.i.§.i.v.preſentent.

¶ Pñtatio ad quē ptinet ⁊ quō differt ab electione collatiōe ꝓuiſione inſtitōe inueſtitura et inductiōe.de iureiur.c.pñti.v.pñtar⁹

¶ Pro pñtatōe bñdā aliqd ſoluere ſiue dare an ſit ilicitū.e.c.v.pñtationē.⁊.v.aliqd.

¶ Pñtatio an ſit qd ſpūale.e.c.v.pactionē.

¶ Pñtatio canōica q̄ ē.de inſti.c.ij.v.canōice

¶ Pñtat⁹ ad bñficiū eccliaſticū ēt canonicē et ydoneus an debeat ſtatī admitti.e.c.v. duos menſes.

¶ Per pñtatōeꝫ acqrit ius ad rē. Et quō.eo. c.v.poſt factam.

¶ Pñtatio facta ad eccliam cui aliqs incūbit pñtato eo ꝗuis nō amoto an teneat.de cōceſ.pben.c.eſurientis.v.amoueri.in fi.glo.

¶ Si duo ſint pñtati ad vnū bñficiū qs eorū ꝑ pñti.de iure patro.c.i.v.pñtati. Et ibi nota q̄ patronus laicus pt̄ preſentare duos ſimul ad vnū beneficiū.

¶ Pñtatio an viciet ex h̄ q̄ pñtat⁹ tpe pñtationis ſigillate fuit laicus dū tñ antequā pñtet corā epō ſit cleric⁹.e.c.v.clericū ſuū. In pñtatōis negocio q̄lis vocatio ſiue ꝓceſſus fieri dꝫ an inſtōꝫ pñtati.e.ti.c.ꝑ ꝓuiciā.v.nō tenere nō optie. ¶ Ea q̄ ſūt reqſita i negocio ꝯfirmatiōis electi an reqrant i inſtōe pñtati.e.glo.vꝰ.ſꝫ vt melꝰ. Et ibi nō an verbū electōis extēdat ad pñtatōeꝫ. Et vide circa hoc nōta.e.glo.vꝰ.ſꝫ tñ aduerte de h̄.v.patronus.⁊.v.deuolutis.

¶ Preſcribere nō pñt decani rurales vt habeant iuriſdictōeꝫ in cauſis matrimonialib⁹. de iudi.c.i.v.audire pſumant. Et qd de decanis iuriſdictōis imediate eccliē Cantuarieñ. nota eo.c.§.ij.v.ꝯmittat

¶ Preſcriptio nō currit vbi is cui ius competit agere nō pt̄.de decimis.c.ſancta.§.omibus.v.arborum.

¶ Preſcriptio tpis cuius ꝯrij nō eſt memoria quō ꝓbabit et cuius etatis debēt eſſe teſtes.de pben.c.i.glo.fina.

¶ Preſumere ſumit in bono ⁊ in malo. de iudi.c.iñ oēs.v.pſumpſerint.de pſump.c.ne lepra.§.q̄ ſi.v.pſumptum fuerit.

¶ Preſumptio mltiplex repit.e.c.ne lepra. v.pſumi.et ibi nota qd opat pſumptio.

¶ Preſumit in deteriorē partē qñq3 et quare.e.c.v.pactionem.

¶ Preſumptio iuris ⁊ pſumptio iuris ⁊ de iure quō dñt.e.c.glo.vlti.

¶ Preſumptio bonitatis alicuius vñ inſurgit ⁊ nūqd qs pſumendus ſit potius bonus q̄ malus.de loca.et ꝯdu.c.i.v.pſumi debeat de cle. nō reſi.c.effrenata.v.ydonei.

¶ Preſumere temeritatē ſigt̄.de donatis.c. vnico.v.preſumpſerit.

¶ In maleficiis an preſumat aīm preceſſiſſe.e.c.v.tex.vꝰ.quis preſumit. Et ibi ꝑ totā illā gloſam nota quō multis modis preſumitur fraus.

¶ Preſumptio iportat audaciā ꝯtra ius ꝟ ſnia excō.c.i.v.priuare preſumſit.

¶ Preter hec dictio multis modis ſumit: ⁊ q̄n ponit incluſiue quando excluſiue. de iudi.c.tr̄a oēs.v.ꝑter voluntatem. Item ſup.e. glo.nota q̄ aliud eſt facere ꝑter voluntatē ⁊ aliud ꝯtra voluntatem.

¶ Priuat⁹ eſt ipſo iure admiſſus adviccariā ſi nō ſit ordinatus in pſbyterū i ꝓximis ordinibus.de of.vica.c.cū hoſtio.glo.vlti.

¶ Priuatus eſt quis bñficio ipſo iure in caſu.c.cū a iure.de fil.pſby. Item in caſu.c.exterior.§.ſi qui aūt.de vi.⁊ ho.cle.

¶ Priuat ſpe q̄ nō pt̄ priuari re.e.ti.⁊.e.c.§. nō bñficiati.v.obtinendū.

¶ Priuatus eſt qs beneficio eccliaſtico diuerſimode vt legit de pben.c.audiſtis. et ibi nota in.v.nec vltimo.

¶ Priuat⁹ bñficio vtrū poſſit iterū admitti ad idē bñficiū.eo.c.v.ꝑpetuo.

¶ Priuatus eſt bñficio curato ꝗuis obtēto q̄ violēter intrudit i beneficiū curatū poſtea obtentum.de penis.c.ad hec.v.ipſo facto. et v.ſubtrahāt: ⁊ qd ſi ꝑmū beneficiū nō fuerit curatum ibi nota.

¶ Prior/ alius clauſtralis: ali⁹ cōuentualis de tēp.ordi.c.cū quanta.v.prior.

¶ Prior clauſtralis ⁊ cōuentualis quō differūt.de ſtatu regu.c.inhibemus.§. hoc quoq3.v.non habens abbatem.

¶ Priuilegiū clericale in qbus ꝯſiſtit.de offi.ordi.c.ij.v.clericali priuilegio

¶ Priuilegio clericali quō priuat clericus diuerſis modis.e.c.v.deferant.

¶ Priuilegiū gñalis obtētu nō pt̄ ꝓuilegiatus audire ꝯfeſſionē ſubditi alterius. de priuile.c.vnico.in textu et in glo.

¶ Priuilegiis quō aliq̄ abutunt nota ꝑ remiſſiones.e.c.glo.vlti.

¶ Priuilegia in corpore iuris clauſa caſus ſuos non excedunt.de penis.c.ad hec.§.fautores.v.interdicto.

¶ Pro.hec dictio ſumi pōt diuerſimode vt notat de ſymo.c.ꝓterea.ij.v.tricenalibus

¶ Probare dꝫ tria ſacerdos q̄ de nouo vult miniſtrare in ecclia.de cleri.peregri.c.cū quāta.v.ꝯſtiterit. Et qualis dꝫ eſſe hmōi ꝓbatio e.c.glo.vlti.

¶ Probationū multe ſunt ſpēs. Et an hec omēs faciant plenam fidem: ⁊ an violatio iuramēti poſſit ꝓbari ꝑ inſtrumētū.de iureiur. c.pbri.§.q̄ ſi.v.ꝓbationes legitimas.

¶ Probare dꝫ fraudē vel dolū q̄ fraudē vel dolū allegat.de dona.c.vnico.§.ceterū.v.difficulias. Et quō pſumptiue ꝓbat fraus i donatione vel alienatione bonoꝝ alicui⁹.eo.c. gloſa vlti.

¶ Probatio teſtamenti quō fiet. de teſta.c. ſtatutū.§.teſtamentis.v.ꝓbatis.

¶ Probatio qualis ſufficit in cauſa hereſis de hereti.c.finaliter.§.ad hec.vꝰ.ꝓbationes canonicas.

¶ Proceſſus iudicialis quid cōtinet. de iudi.c.excuſſis.§.ſi vero.v.ꝓceſſus

¶ Proceſſus ꝯtra citatū nō tenet.de ſo.cōpe.c.dierū.v.reprobentur.

¶ Proceſſus q̄lis fiet ꝯ incūbenteꝫ bñficio de facto cū tñ vacet de iure.de ꝯceſ.pben.c. eſurientis.v.canonice.

¶ Procurationes quō debent viſitanti.de offi.archid.c.vt archidiaconi.§.habeant.v. videant.

¶ Procurationes an ſolui debeāt in victualibus vel in pecunia.de offi.vica.c.qm̄.§.vlt. v.ꝓcurari.

¶ Procuratio vna tm̄ ſolui dꝫ in ecclia vbi eſt rector ⁊ vicarius.e.c.§.fina. in textu et in glo.v.vna tantum.

¶ Procurationes a quibus et qn̄ licet recipere.de ſo.ꝯpe.c.excuſſis.v.actibus

¶ Procuratio debita rōne viſitationis an poſſit negari ꝓpter ſupfluū numerū.de cenſibus.c.i.v.excedant

¶ Procuratio debita q̄ eē dr̄.e.c.v. debitā.

¶ Procuratio debita i victualibus an poſſit redimi.e.c.§.ad hec.v.ꝓ viſitatione

¶ Procuratio eſt multiplex.e.ti.c.q̄uis.v. ratione viſitationis

¶ Procuratio vt ſoluat in pecunia vel victualibus cui⁹ erit electio.e.c.v.vel pecunia.

¶ Procuratio ſolū vna ꝯpetit viſitāti plures eccliās i die.e.c.i tex.⁊ i glo.v.canones

¶ Procuratio rōe viſitatōis ſoluēda i pecunia limitat qñq3 ad certū.e.c.v.ſolet ſolui

¶ Procuratio ſolū vna dꝫ ſolui ꝓ ecclia matrici et capella ab ea depēdente viſitatis.e.c. v.vna ecclia. Et qd ſi capella ⁊ ecclia hmōi ſint diuerſaꝝ dioceſuꝫ nō ibi i glo.ſe.v.ecclia

¶ Procurarū vl̄ actū ꝑ falſum ꝓcuratoreꝫ vel fictū an teneat. de ꝓcura.c. exhorrenda. §.et id qd.v.actū.et glo.ſeq.

¶ Procuratoris falſi factū an validet ꝑ ratihabitōꝫ ei⁹ cui⁹ noīe actū eſt.e.§.v.reputet Et qd ꝑ taciturnitatē ei⁹ c⁹ noīe agit ibi nō.

¶ Procuratoriū quō dꝫ ſigillari. de ꝓcu.c. exhorrenda in textu

¶ Procuratoriū fictū ⁊ falſum quō dñt.e. c.ver.falſum

¶ Profeſſio rl̄aris qn̄ pt̄ fieri in locis inſularibus.de regu.c.i.in textu ⁊ in glo.

¶ Profeſſio intrātis religionē ſtatim facta ad qd obligat.de apoſta.c.i.v.facti euidētiā.

¶ Profeſſio tacita q̄ eē cēſet.e.ti.c.ſctimoniales.in tex.et in glo.v.ꝑmittant.

¶ Prohibitōi leg̃ factū i ꝯriū an teneat.de ꝯſue.c.nullus.v.nō preſumat.

¶ Prohibitio regia locū nō hꝫ in certis caſibus notatis de ſo.ꝯpe.c.circūſpecte in tex.

¶ Promiſſio fit mlt̄ modis.de iuſiu.c.pñti [v.ꝓmiſerit

¶ Promiſſio alicui facta vt hēat oīa bona ꝓmittētis poſt mortē ſuā an teneat.de dona.c.vnico.v. volūtate teſtādi.

¶ Promiſſio ſimplex an ſit obligatoria.de cele.miſ.c.ſacerdotes.v.obligent.

¶ Promiſſio cuius effectus tēdit in abſentē nūqd teneat.e.c.vꝰ.nullus inſup.v.ſocios ſacerdotes.vꝰ.ſecūdo quero.

¶ Propriū qd eſt.de teſta.c.ij.v.ꝓprium.

¶ Propriū hēre pñt clerici ſclares.de imu. eccl.c.ſclaris.v.perquiſitis.

¶ Propriū hēre n̄ pñt rligioſi.ne cle. vl̄ mo.c. [cū viris.i tex.⁊ i gl.

¶ Proſenete q̄ dñr. de tēp.ordi.c.i ꝑmis.v.interuentores.

¶ Protectōis eccliaſtice bñficio qn̄ priuat clericus imiſcēs ſe negociis ſclarib⁹. ne cle. vel mo.c.ij.glo.vlti.

¶ Proſuia qd ē.de vi.⁊ ho.cle.c.q̄uis.v.ꝓ [teruie.

¶ Proteſtatō qd ē.⁊ q̄ q̄tuor ſūt ſpēs ꝓteſtationuꝫ ⁊ alia de hac materia nō de magiſtris.c.ꝑterea.v.ꝓteſtatōe ꝑmiſſa.

Tabula.

¶ Proventus noīe qđ cōtinet. de loca. ⁊ cōduc. c. licet. ꝟ. ꝓuentus. ⁊. ꝟ. ꝓuentuum.
¶ Provincie appellatiōe ꝯtinet dioces ciuitas et ecclesia metropolitana. ꝺ ꝯsue. c. statutum. § hac aūt. ꝟ. ꝓuincia.
¶ Provincie appellatione sigñt qñq₃ parrochia vel dioces. de decimis. c. qm̄. § in petitiōne. ꝟ. ꝓuincie.
¶ Proximus ꝺr multis modis. de of. archip̄sbi. c. j. § quintū mandatū. ꝟ. primū.
¶ Psalmoꝝ lectio qđ ōgatur. de sepul. c. j. ꝟ. psalteria.
¶ Pubertas q̄re citius icipit i femia q̄ i masculo. de despō. īpube. c. j. § huiꝰ q̄. ꝟ. etatē.
¶ Publicatio ꝯfsiōis ifra qđ tp̄s ⁊ qm̄ ꝺꝫ fieri ⁊ quō. de ꝯfi. c. huiꝰ aūt. ꝟ. publicent.
¶ Publice fieri quō ꝺr. de postul. c. veloces. ꝟ. publice.
¶ Publice aliquid facere ꝓhibitus sub pena an incurrat penā si i ꝓuato hoc faciat. de vi. et ho. cle. c. q̄uis. ꝟ. publice.
¶ Publice ꝓhibitus aliquid facere an possit illud facere i occulto. de cohabi. cle. ⁊ mulie. c. vt clericalis. ꝟ. publice.
¶ Puer q̄s ꝺr. de sacra vncti. c. sacerdotes. § frequenter. ꝟ. pueros. ⁊. e. c. § item ad ꝯfirmationem. ꝟ. puer.
¶ Puella quāto plus crescit tāto maiores sūptus exigit. de despō. īpube. c. j. ꝟ. puellas
¶ Purgatiōe deficiēs cēset iuris fictiōne eē cōuictus. de iureiur. c. p̄bri. § q si. ꝟ. nequerit
¶ Purgatio ex q̄bus causis indicit. de pecul. cle. c. vnico. ꝟ. purgauerit.
¶ Purgatio heretici qualis erit et q multiplex est purgatio. de hereti. c. j. ꝟ. purgauerit. Et qđ si deficiat in purgatione nota ibi. ꝟꝟ. scias tamen.
¶ Purgatio canonica qđ sit. de purga. ca. c. j. ꝟ. purgationem.
¶ Purgatio qn̄ est indicenda qn̄ nō. e. c. ꝟ. ꝯpellant. ⁊ ibi nota q̄lis suspitio sufficit ad indicēdā purgatōꝫ.
¶ In purgatione recipienda q̄lis solēnitas sit obseruanda. e. ti. c. clerici. ꝟ. solēnitate.
¶ Purgatio vbi fieri ꝺꝫ. e. ti. c. itē lꝫ. ꝟ. i aliū
¶ Cōpurgatoꝝ numerus quotus erit. eo. c. ꝟ. sexta manus. et. ꝟ. maiori. ¶ Cōpurgatorum iuramentū q̄le erit. Et qđ si purgādus nō possit h̄re ꝯpurgatores ⁊ cū quibus ꝑsonis p̄t fieri purgatio. e. c. ꝟ. cōpurgatoꝝ
¶ Purgatio nō ꝺꝫ indici ad electionē purgandi sed iudicis. de snīa excō. c. j. § item excōicamus. ꝟ. indicatur.
¶ Purgatorij locus vbi est. de sum. tri. ⁊ fi. ca. c. j. § item vers. quartus. ꝟ. in aia.
¶ Pusillanimitas qđ est. de vi. ⁊ ho. cle. c. q̄uis. ꝟ. pusillanimitatis.

Quasi. hec dictō diuersimode sumit de ꝯcess. p̄bē. c. ne lepra. § itē statuimus. ꝟ. q̄si ꝟ. de imu. eccl. c. q: diuinis. ꝟ. quasi quotidie.
¶ Quicq₃. de iudi. c. item oēs. ꝟ. quicq₃.
¶ Quin. hec dictio diuersimode sumit. de sū. tri. et fi. ca. c. j. § j. ꝟ. quin.
¶ Quis/est dictio indefinita ⁊ oēs comprehendit. de sūma tri. c. j. § j. ꝟ. ne quis.
¶ Quomodolibet. hec dictio cuius sit nature. de cle. ꝯiu. c. ij. ꝟ. quomodolibet.
Raptus ⁊ rapina quō diffe. de penit. c. sacerdos. § itē in furto. ꝟ. rapina. Et ibi nota an rapina sit g̃uiꝰ furto.
¶ Rata tp̄is quō cōputabit. de decimis. c. qm̄ vt. § quod si. ꝟ. rata tp̄is.
¶ Ratihabitio qn̄ ꝯparat mandato qn̄ nō. de iudi. c. item oēs. ꝟ. suo noīe. et glo. seq.
¶ Receptare qđ importat. de sepul. c. j. ꝟ. receptatores.
¶ Receptatores hereticoꝝ q̄ sūt. de hereti. c. j. § q si hmōi. ꝟ. receptatores
¶ Recipere et accipere quō diffe. de dona. c. vnico. ꝟ. recipientes.
¶ Rectoꝝ appellatio ad q̄s extendit. de cōsue. c. nullus. ꝟ. ipsoꝝ rectoꝝ. ⁊ ibi nō an appellatione rectoꝝ ꝯtineant vicarij ꝑpetui.
¶ Rectoris officiū in eccl̄ia quale eē ꝺꝫ. de ma. et obe. c. p̄bri. ꝟ. parebunt.
¶ Recreatiōe indiget homo. de statu regu. c. sanctimoniales. ꝟ. recreatiōis
¶ Redditus et fructus quō diffe. de ꝯsue. c. nullus. ꝟ. fructꝰ. vers. fructus vero.
¶ Redditus appellatione qđ ꝯtinet. de of. vica. c. qm̄ aūt. ꝟ. redditus. de cleri. nō resi. c. ij. ꝟ. redditibus. de re. ec. nō ali. c. j. ꝟ. redditꝰ. de ec. edi. c. licet. ꝟ. redditus.
¶ Redditus ānuus an numeret inter bona mobilia vel imobilia. ꝺ re. ecc. nō ali. c. j. § is quoq₃. ꝟ. bona. in fine glo.
¶ Regina an dicat vxor regis rege mortuo de cele. mis. c. q̄ sit. § sacerdotes. ꝟ. reginaꝝ.
¶ Regule sunt tres sub quibus militāt oēs religiosi. de reli. do. c. j. ꝟ. augustini.
¶ Relapsus an censeri possit vt puniat pena relapsoꝝ ille q abiurauit vnā spēm heres ⁊ post icidit in aliā. de hereti. c. ij. ꝟ. simplr̄.
¶ Relapsus q̄s eē dr̄. e. c. § qđ si. ꝟ. relapsus
¶ Relapsus dr̄ aliquis qnq₃ vere qnq₃ ficte e. § ꝟ. relapso.
¶ Relapsoꝝ pena q̄lis erit. e. § ꝟ. declaretur et ibi nō an pena relapsi q̄ est vt tradat ꝑtāti sclari possit ꝑ iudicē eccl̄iasticū ꝯmutari.
¶ Relapsus cēset nō solū q̄ i eaꝺ diocesi iterū relapsus est sꝫ q̄ in aliena diocesi deliquit e. ti. c. finaliter. § ad hec. ꝟ. originis. in fi.
¶ Cū relapso in heresi penitente qđ agēdū est. e. c. § habita. ꝟ. qualitatē delicti.
¶ Religio xp̄iana q̄ est. de of. archip̄sb. c. j. § i tertio. ꝟ. religionis xp̄iane. Et hꝫ in se tria vt ibi patet.
¶ Religionē vt itret ꝯiugatus qn̄ reqrit cōsensus alteriꝰ ꝯiugis qn̄ nō. de cle. ꝯiu. c. j. ꝟ. assensu. ¶ Ubi ꝯiugatus intrat religionē de ꝯsensu alteriꝰ ꝯiugis an ēt ꝯsentiēs teneatur religionē intrare. e. c. ꝟ. religionē. Et ibi nota an sic ꝯsentiēs nō tn̄ ꝓmittēs suare ꝯtinentiā possit ingredientē reuocare
¶ Religionē ingrediētis bona cuiꝰ sunt. de testa. c. ij. ꝟ. pariter.
¶ Religionē qn̄ videt quis ingredi. eo. c. ꝟ. religionis ingressu.
¶ Religio approbata q̄ est. e. c. ꝟ. sclari ordie
¶ Ad religionē obligat pubes sex modis de regu. c. scīmoniales. ꝟ. ꝓmittant.
Et ibi nō q ipubes ingressus religionē obligat quattuor modis impleto. xiiij. anno.
¶ Religioni se obligare qui nō possunt. e. c. § Idem etiam. ꝟ. canonicum
¶ Religio ⁊ ordo idē sigñt. de reli. do. c. j. ꝟ. ordinis.
¶ Religionis substātialia q̄ sūt. e. c. § sꝫ q:. ꝟ. substantialia.
¶ Religionū diuersitas quō cognoscit. e. §. ꝟ. diuersitas.
¶ Religionū diuersitas in q̄bus ꝯsistit. eo. ti. c. ij. ꝟ. diuersitas
¶ Religionē ingrediens an possit absq₃ vitio symonie aliq̄d dare in igressu religionis de symo. c. ij. ꝟ. ꝓ receptiōe. ⁊. ꝟ. extorquere.
¶ Religionē igrediēs quō sit astrictꝰ sic q si possit ad sclm̄ redire. de apo. c. j. ꝑ totū. ⁊ ibi i § q̄dā tn̄. ꝟ. ꝯsiderit nō qn̄ sic intrans videt voluisse vitā mutare.
¶ Religionē igrediēs qn̄ p̄t trāsire ad religionē laxiorē. e. c. § q̄circa. ꝟ. laxiorem.
¶ Religiosus q̄s esse ꝺr. de loca. et ꝯdu. c. licet. § et q:. ꝟ. religiosi.
¶ Religiosi fundātes eccl̄iam q̄le ius h̄nt i ea. e. c. ꝟ. nō ligari. ꝟꝟ. sꝫ ꝓ laxiore.
¶ Religiosi h̄ntes eccl̄iaꝫ ex donatiōe aliꝰ qđ ius h̄nt in ea. e. glo. ꝟꝟ. aliqn̄ religiosi. Et qđ si habeāt eā pleno iure vel in ꝓprios vsus nota ibi subsequenter
¶ Religiosi an pn̄t eccl̄ias eis approbatas dare clericis vl' laicis ad firmā sine ꝯsensu ep̄i e. c. ꝟ. nō obtenta. ⁊. ꝟ. laicis q̄uis mō. Et an statutum sup hoc editū valeat ibi nota.
¶ Religiosus quō p̄t vel nō p̄t h̄re ꝓpriū. ꝺ testa. c. ij. ꝟ. ꝓpriū. Et ibi nota an ingressus monasteriū possit testari.
¶ Religiosus an possit eē executor testamēti sine licētia. Et de quali religioso est ꝺ intelligendū. e. ti. c. religiosa. ꝟ. nullus religiosus
¶ Religiosi q̄ sūt h̄ntes nolle ⁊ velle. e. glo.
¶ Religios an possit ꝯmitti administratio bonoꝝ ab intestato defuncti. eo. c. § vnde. ꝟ. bonorum huiusmodi.
¶ Religiosus an possit recipere pecuniā ꝓ vestibꝰ. de statu regu. c. q: nōnulli. ꝟꝟ. nec singulis vsq₃ in finē in textu et in glosa.
¶ Religiosus nō p̄t h̄re locū i diuersis monasterijs. e. ti. c. ihibemus. § ꝺ q̄q₃. ꝟ. ad tp̄s.
¶ Religiosus qn̄ mittendus est ad aliū monasteriū puniēdus. e. § ꝟ. domum aliā: ⁊ quō p̄t mitti ad monasteriū alterius dioces nota ibi. ꝟ. ꝯpellat. Et quō finito tp̄e pnie ꝺꝫ redire nō ibi. ꝟ. reuocet. Et cuiꝰ sumptibus sustētabit talis nota ibi glo. vlti.
¶ Religioso nō pn̄t possessiones monasterij dari ad firmā nec ꝯmitti administratio talis ꝑ quā subtraheret a suo claustro. ne cleri. vel mo. c. j. in tex. ⁊ in glo.
¶ Religiosus an possit manere i aliq̄ loco solus sine socio. e. c. ꝟ. ꝯuersatiōe. ⁊ glo. seq.
¶ Religiosus an possit assumi ad bn̄ficium curatū. ꝺ apos. c. j. § q̄ circ. ꝟ. bn̄ficij eccl̄iastici.
¶ Reliquie an sint reponēde i altari ꝯsecrato. de reli. ⁊ vene. sanc. c. j. ꝟ. loco reliquiaꝝ
¶ Reliquie sanctoꝝ quō sunt venerāde. de ecc. edi. c. ij. ꝟ. ymagines. in fi. glo.
¶ Remissio an habeat locuꝫ in delictis. de iudi. c. item oēs. § ꝑlatos. ꝟ. posse
¶ Remissio delinquētis ad iudicē loci delicti an debeat fieri ex necessitate. e. c. § vlti. ꝟ. iuuēt. ⁊ an iudex loci in q̄ delictū est cōmissū possit ad hoc ꝯpellere iudicē loci in quo moratur delinquens ibi nota.
¶ Renūcians bn̄ficio an possit post renunciationē hmōi recipe fructus eiusdē vt faciat ipsos suos. de consuetudi. c. nullus. ver. decesserint.
¶ Renūciare iuri qđ in ipsius fauorē introductū est an homo possit. de offi. vica. c. qm̄ aūt. ꝟ. sint ꝯtenti. ꝓpe finem.
¶ Renūciatio bn̄ficij i cuiꝰ manibꝰ fieri ꝺꝫ de ꝑsump. c. ne lepra. ꝟ. renūciatiōis. Et an teneat facta in manus laici ibi nota.
¶ Renūciatio in q̄bus casibus nō tenet. nō e. glo. ꝟꝟ. in q̄bus. et an renūciās re integra possit penitere et beneficium retinere vide

ibidem.verſ.hoc tamen.

¶ Renũcians bñficio an poſſit obtinere vicariam eiuſdem.e.c.v.vicariã.

¶ Renũciare iuri ſibi cõpetenti in domo religioſe inferiori an poſſit domus ſuperior.de reli.do.c.j.v.ſeparate.

¶ Reparatio eccl'ie ad quẽ ꝑtinet.de of.archidi.c.archidiaconi.v.reparatiõe.

¶ Reparare eccl'iam nolentes quõ poſſit cõpelli.e.c.v.ſub pena

¶ Reparatio cancelli an ſit onus ordinarij vel extraordinariũ.de of.vica.c.qm̃.§.ꝓuideat.v.onera eccl'iaſtica.vſ.iuſt ꝓmiſſa quero.

¶ Reparatio qualis ꝑtinet ad ꝓlatũ eccleſie.de ecc.edi.c.j.v.domos eccl'ie.¶ Ad reparatõꝫ manſi ⁊ domuũ eccl'ie ꝗ bona obligant.e.c.v.bonis eius.et glo.ſeq. Et ibi nota an bona patrimonialia ꝓlati ad hoc obligent.

¶ Reparatõis ſumptus an debeãt fieri omiſſa ſolutione alioꝝ debitoꝝ.e.c.v.ſufficiat

¶ Reparatio qualis fieri dꝫ.nota.e.c.v.reparandum.⁊.e.c.glo.fi.

¶ Reparatio defectũ eccl'ie ad quẽ ꝑtinet.e.c.v.defectus eccl'ie.et ad idẽ nota.c.xi.q.ij.§.volumus.v.nauis eccl'ie.

¶ Reparationis in vſum debẽt integre conuerti pecunie adiudicate ſiue recepte ꝓ reparatione ſiẽda.c.xi.c.ſtatuim⁹.§.fi.i tex.⁊ i glo.

¶ Ad reparatões eccl'ie quõ ꝗlis ⁊ ꝑ ꝗs fiet cõtributio.co.xi.c.licꝫ.v.reficiẽdaꝫ. Et an ꝑ viros eccl'iaſticos debeat fieri tal' cõtributio ibi nota.¶ A cõtributiõe ad reparatõꝫ eccl'ie nõ ẽ aliqis ꝓ ꝓ'uilegio excuſandus.e.c.v.cõſuetudinẽ. Et q in h caſu dici debeãt parrochiani nota ibi.v.ceteris parrochianis.

¶ Repetẽ an poſſit data i ꝑtũ vſus ex falſa cã.de penitẽ.c.ſi ſalubriter.ver.vilipendi.

¶ Repetita an videantur in ſequẽtib⁹ ꝗ dicta ſũt in precedentibus.de hereti.c.finaliter.§.q̃ ſi ipſi.v.prepoſitionibus.

¶ Requiſitio an ſit neceſſaria ad effectũ vt quis incurrat penã canõis ſiue iuris.de teſtis.c.ſtatutũ.§.teſtis.v.effectũ. Et an libelli oblatio ſufficiat ꝓ reqſitiõe ibi nota.vſ.§ nũqd.

¶ Requiſitio ꝓbri vt deſeruiat cure aiaꝝ ꝑ quẽ fieri pt. Et nũquid archidi.hõc pt facere. Et qd de archiepo vel eius officiali an poſſit hanc requiſitionem facere in dioceſi ſuffraganei.de cele.miſ.c.effrenata.v.cõpetẽtem

¶ Reſidere tenet epus certis tꝑib⁹ in eccl'ia ſua cathedrali:⁊ qd ſi hẽat duas cathedras.de cle.nõ reſi.c.j.glo.j.⁊ vide ſup h.v.feſtis

¶ Reſidere cũ effectu qs dr.e.c.ii.c.ij.v.reſideant. Et an reſidẽtia erit ꝑſonal'.e.c.v.ꝓ ꝓ'a ꝑſona.¶ Contra nõ reſidẽtẽ an reqrat monitio ⁊ qualis ad effectũ vt ꝓuet bñficio.e.c.v.admonitione.¶ Cõtra nõ reſidẽtes qualis erit ꝓceſſus.e.ti.c.preterea.glo.j.

¶ Reſidere an teneant q hñt ſub ſe vicarios in bñficijs ſuis.e.c.v.vicarios.

¶ Reſiduũ bonoꝝ defuncti ad quẽ ꝑtinet qñ teſtator nõ diſpoſuit de eo in ſpẽ.de teſta.c.ſtatutũ.§.teſtamentis.v.effectũ.vſ.ſed qd ſi teſtator.

¶ Reſiduũ hmõi an veniat in ꝓpoſito.e.ti.c.adeo.§.in ipſa.v.fideliter.

¶ Reſtitutõis difficultas an excuſet a pena.de cenſibus.c.ſeua.glo.penulti.

¶ Reſtitutio plena q̃ eſſe dicat.de imu.eccl'.c.ij.§.et ſi qui.v.plenã reſtitutionem

¶ Reſtitutio ſuſpenſi a predicatione ꝑ quẽ fiet.de hereti.c.j.v.reſtituatur.

¶ Reſtituere bona ablata vel male accepta quõ qs obligat'.de teſta.c.adeo.v.cathedralis eccl'ie. Et vide de penitẽ.c.ſacerdos.§.itẽ in furto.v.reſtitutione:nota optime.

¶ Reſurrectio gñalis erit in corꝑe et aĩa.de ſum.tri.et fi.ca.c.j.§.ſciendũ.verſ.ſeptimus.v.gloriã eternã.et glo.ſeq.

¶ Reſurrectõis ſpes in quo nobis ꝓderit.c.vſ.v.eterna dãnatio.

¶ Reſurrectio xp̃i multiplr oñſa eſt.co.c.§.Item.verſ.quintus.v.vera.et q eius reſurrectio erat in carne.nota ibi glo.ſeq.

¶ Rerũ appellatione qd cõtinet.de of.archidia.c.archidiaconi.v.rebus.

¶ Retentõis iure qñ licet vti.de teſta.c.tra quorũdam.v.retinendum

¶ Reuelare qñ qs pt qd audiuit in ſecretis.de penitẽ.c.ꝓhibemus.§.itẽ nullus.v.confeſſionem.et glo.ſe.

¶ Reuelari an poſſit dictũ in cõfeſſiõe de voluntate cõfitentis.e.§.v.ſup h. Et ibi nota nũquid cõfeſſor poſſit reuelare cõfeſſionẽ ſibi factam de pctõ cõmittendo vel ſi iudex a cõfeſſore aliqd de crimie cõmiſſo iquirat. ¶ Sacerdotis reuelãtis cõfeſſionẽ pena ꝗlis erit.e.c.glo.vl.⁊ ibi nõ quõ ꝓbabit reuelatõ cõfeſſiõis

¶ Reuerentia in quibus cõſiſtit.de maio.et obe.c.vnico.glo.vlti.

¶ Reuerentia erga deũ cõſiſtere dꝫ in quattuor.de magiſtris.c.j.ver.noua teſta.

¶ Reuocatio ꝓ'uilegij/nũcij vel ꝓcuratoris an debeat venire ad noticiã ipſius nũcij vel ꝓcuratoris.de clãdeſt.deſponſ.c.j.v.Scrib⁹ matrimonialibus. ¶ In reuocatione rei alienate in fraudẽ creditoꝝ nũqd debeat reſtitui fructũ.de here.c.j.§.qd ſi hmõi.v.occupet i fi.

¶ Reus vnde dr.de cõſti.c.exterior.ꝓpe fi.v.contra reos.

¶ Rite et recte quõ diñt.de cõſecr.ꝓben.c.eſurientis.v.rite.

¶ Riuus qd ſigt.de hereti.c.finaliter.§.ad ſupplicationẽ.v.riuulo

¶ Rixa qd eſt.de iureiur.c.ꝓhit.§.qd ſi.v.rixas. Et an ĩportat pctm̃ ibi nota.

¶ Rumor qd eſt et quõ differt a fama.de iureiur.c.ꝓhit.§.qd ſi.v.diffamati.

SAbbati ſctificatio ẽ mẽorãda.de of.archipſ.c.j.§.i tertio.v.memento.

¶ Sabbatũ dr multis modis:⁊ qd figurat.e.§.v.ſabbatum

¶ Sabbati loco ſucceſſit dies dñic⁹.e.§.v.expirauit omnino.

¶ Sabbati obſeruatio i veteri lege an fuit cerimoniale/morale vel ſacramẽtale.e.§.v.cerimonijs.

¶ Sabbati mutatio in diẽ dñicũ vñ habuit ortũ.e.§.v.canonicis inſtitutis.

¶ Sabbato feſtiuali q opa licet exercere.de of.archipſ.c.j.§.in tertio.v.canonicis inſtitutis.de ferijs.c.ex ſcripturis.v.regulariter.

¶ Sabellij hereſis ꝗlis fuit.de ſũ.tri.⁊ fi.ca.c.j.§.ſciendum.v.triũ ꝑſonaꝝ.

¶ Sacerdos ⁊ p̃sbyter idem ſigñt.de ſacra vnct.c.ſacerdotes.v.ſacerdotem loci.

¶ Sacerdotes extranei oñdãt tria antequã admittant ad celebratõꝫ diuinoꝝ i eccleſijs.de cle.peregr.c.cũ quanta.v.cõſtiterit.

¶ Sacerdotũ hmõi admiſſio ꝑ quẽ fiet.e.c.v.epus locorum.

¶ Sacerdotes ſi debẽt intereſſe actui a lege ꝓhibito.de clãdeſt.deſpõſ.c.j.§.cũ i⁹.v.intereẽ

¶ Sacerdos ꝓprius qs ei dicat.de penitẽ.c.ſacꝫ.v.nequeũt.c.ti.c.cõfeſſiões.ij.v.ꝓprio ſacerdoti. Et ibi vide nũqd frater admiſſus ſꝫ formã.c.dudũ ſit dicẽdus ꝓprius ſacerdos.

¶ Sacramentũ quõ differt a miſterio.de ſũma tri.⁊ fi.ca.c.j.§.ſciendum.v.myſteriũ.

¶ Per ſacra eccl'ie cõſeruat' ſalus aĩe.c.c.§.ſextus.v.non eſt ſalus

¶ Sacramẽtũ/ſacrificiũ/et miſteriũ in quo differt.de ſal' vnc.c.cũ ſacri.v.alijs ſacrificijs.

¶ Sacramẽtoꝝ effectus tales ſũt quali corde ⁊ cõſcia accipiũt. Et q ſacra nõ debẽt dari nõ penitẽtibus.e.ti.c.ſacerdotes.v.cõfiteat'.

¶ Sacramẽta eccl'ie ſunt ſeptẽ ⁊ figurant ꝑ plura.de ſacra.itẽ.c.ignorantia.glo.j. Et ibi nota quõ diſponunt ad ſeptem virtutes. Et q ordinant' contra triplicem culpam et quadruplicem penam.

¶ Sacramenta quõ et quare dicunt' gratie. Et q ſemꝑ habent ſigtionem veritatis ſꝫ nõ ſemꝑ efficaciam curationis.c.ti.v.gratie.

¶ Sacramentũ quid eſt ⁊ quare ſunt inſtituta ſacramẽta.e.ti.v.ſacramenta.

¶ Sacramentoꝝ diſpenſatio ad quos ꝑtinet.e.ti.c.ꝓlati eccl'ie.

¶ Sacramẽta que ſunt neceſſitatis ꝗ nõ.e.c.v.debent recipi.

¶ Sacramẽta eccl'ie debent cõferri gratis.e.ti.ver.detur.

¶ Sacramentũ altaris eſt virtutis infinite.de cele.miſ.c.ſacerdotes.verſ.nullus inſuꝑ.v.infinite virtutis

¶ Sacramẽtũ quare dr eucariſtia.e.ti.c.lintheamina.§.vba canonis.v.ſcm̃ ſacrm̃

¶ Sacramẽta a malis ſacerdotibus miſtrata nõ ſunt cõtemnenda.e.c.§.ꝓhibemus.ver.celebrauerit

¶ Sacramenta a malis et pollutis ſacerdotibus miſtrata nõ debent dici polluta ſiue inualida.de penitẽ.c.licet.§.h eſt.v.execratões de hoc.v.euchariſtia.

¶ Sacrificiũ ſacrm̃ et miſteriũ in ꝗ diñt.de ſacra vnc.c.cũ ſacri.v.ſacrificijs.

¶ Sacrificiũ dicitur pluribus modis.de cele.miſ.c.ſacerdotes.vſ.nullus inſuper.ver.ſacrificium

¶ Sacrilegiũ qd eſt ⁊ quõ cõmittit'.de of.archipſ.c.j.§.ſeptem vero.verſ.auaritia.ver.ſacrilegium

¶ Sacrilegij pena que eſt et quot modis ſacrilegiũ cõmittit'.de imu.eccl'.c.j.v.omnibus penis ſacrilegij

¶ Sacrilegus qs dicit' dupliciter.co.ti.c.ij.v.ſacrilegi.

¶ Sacrilegij multe ſunt ſpẽs:⁊ nũqd ſacrilegus ſit ipo iure excõicat⁹.e.c.v.excõicati.

¶ Sacrilegus efficit' qs multis modis.e.ti.c.qr diuinis.v.auſu ſacrilego

¶ Sacrilegiũ nõ eſt crimen mere eccl'iaſticũ.de penis.c.j.v.ſacrilegio

¶ Salarij moderatio vicꝫ ꝓbri annale celebraturi vel eccl'ie deſeruituri ꝗlis erit.de cele.miſ.c.effrenata.j.v.moderatio.et glo.fi.

¶ Salaria ſiue lucra tꝑalia quõ licitũ vel nõ licitũ eſt ſacerdotibus in eccleſijs vel diuinis officijs celebraturis recipere.e.c.v.ſalarijs.

¶ Salariũ preſbyteri deſeruituri cure animaꝝ quõ dꝫ moderari.co.ti.c.effrenata.ij.v.cure animarum.

¶ Saltem.de natura huius dictionis vide de cõſtitu.c.qr incõtinentie.v.ſaltem. Itẽ de ſacra vnc.c.cũ magna.§.moneant.v.ſaltem. Item de ſo.cõpe.c.exceſſus.v.ſaltem.

¶ Salus aĩe cõſeruat' ꝑ eccl'ie ſacra.de ſum.tri.c.j.§.ſciendũ.verſ.ſextus.v.nõ eſt ſalus.

¶ Salus aiaꝝ exigit de mansb⁹ ꝑlatoꝝ. de statu regu. c. sanctimoniales. ꝟ. ꝯsulere.

¶ Sanguis. post sumptionē sanguis modico forsan remanente in calice an vinū calici infusum vertat in sanguinem. de cele. mis. c. j. §. presbyter aūt. ꝟ. supfusum.

¶ Sanctus dr̄ aliquis tripliciter. ꝺ sum. tri. c. j. §. sciendū. vers. quartus. ꝟ. spm̄ sanctū. c. c. vers. sextus. ꝟ. sanctificatio ecclesie. in fi.

¶ Sācꝫ canonizare quis ꝑt. de ferijs. c. ex scripturis. ꝟ. ordinarios.

¶ Sanctus quis dicit. de loca. ꝛ ꝯdu. c. vendentes. ꝟ. sanctis.

¶ Sanctificatio eccl'ie in quo ꝯsistit. de summa tri. c. j. §. sciendū. ꝟꝟ sextus. ꝟ. sanctificatio ecclesie.

¶ Sanctificatio sabbati in qb⁹ ꝯsistit. de of. archipꝑ. c. j. §. in tertio. ꝟ. sanctifices.

¶ Satisfactio ꝯpetens q̄ est. de fo. ꝯpe. c. j. §. qꝛ vero. ꝟ. ꝯpetentis.

¶ Satisfactio an debeat ꝑcedere absolutionē a snīa canonis. de dona. c. vnico. §. donātes. ꝟ. absolutione. vers. ꝫ nūq̄d talis.

¶ Satisfactio particularis an liberet debitorem. e. c. §. ceterū. ꝟꝟ. satisfieri.

¶ Satisfactio plenaria que esse dꝫ. de decimis. c. j. glo. vlti.

¶ Satisfactio an sit ꝯpetens si reus ꝑ satisfactione soluenda donec satisfacturus. de cens. c. seus. glo. fi.

¶ Satisfactio ꝑ iniuria qualis erit. de imu. eccl'. c. ij. ꝟ. satisfecerint.

¶ Satisfactio ꝑ iniuria cui fiet qñ iniuria facta est eccl'ie. e. c. §. et si qui. ꝟ. satisfactionē cōdignam.

¶ Satisfactio ꝑ pctīs in q̄ ꝯsistit. de penit. c. sacerdos. §. sic i furto. ꝟ. satisfactiōe. Et ibi nota an restitutio sit pars satisfactionis.

¶ Scandalū q̄d est. de iudi. c. excussis. ꝟ. scā [illegible] c. ꝑbit. ꝟ. scandala.

¶ Scientia qualis requirit in sacerdote. de sum. tri. c. j. glo. j. in ꝑnci.

¶ Scire articulos fidei an oēs teneant equaliter. e. c. §. j. ꝟ. sciat.

¶ Scia quō ꝑbat. de tēp. orꝺ. c. qꝛ quidā. ꝟ. scienter.

¶ Scia qualis requirit in aduocato. de postu. c. veloces in textu et in glosa.

¶ Scire quō quis intelligit. de fo. ꝯpe. c. dilectū. ꝟꝟ. cū ꝑcessus. ꝟ. scienter. de snīa excō. c. ꝑterea. §. fi.

¶ Scia qualis requirit in viris ecclesiasticis. de penit. c. cū sepe. ꝟ. ꝯpetentis litature. ꝛ ibi nota que sit dr̄ia inter scientiam ꝯpetentem eminentem et sufficientem.

¶ Scisma quid importat. de of. archipꝑ. c. j. §. septem vero. ꝟ. scismata.

¶ Scisma quid est et quō differt ab heresi. de magis. c. j. §. vlti. ꝟ. scismatum.

¶ Scholaris vnde dr̄. de magis. c. j. §. nec ꝑmittant. ꝟ. scholares.

¶ Scholaris vocabulo an ꝯprehendat doctor et que requirant i bono scholari. de heresi. c. finaliter. §. volentes. ꝟ. scholaris.

¶ Scholaris appellatione an ꝯprehendat baccalarius. e. c. §. et si aliqui. ꝟ. baccalarius. et ibi nō q̄ ꝯtinentur appellatōe scholariū.

¶ Scotti quid est. de of. archipꝑ. c. j. §. tertiū mandatū. ver. scottatos.

¶ Scripture sacre quadruplex est sensus. de magistris. c. j. ver. sacre scripture

¶ Seculū q̄d est. de regu. c. sanctimoniales §. idem etiam. ver. seculum

¶ Secta vñ dr̄. de here. c. ij. ꝟ. sectam

¶ Sedare quid est. de treuga et pace. c. vnico. ver. sedantes

¶ Semel fieri quō intelligit. de of. archipꝑ. c. ignorantia. in ꝑn. ver. pluribus

¶ Semini ꝯparat verbū dei multis ex causis. de heresi. c. j. §. insup. ver. semen

¶ Senior diuersis modis sumit. de sta. regu. c. qñ inter. ver. seniores

¶ Sēsus aīe interiores q̄ sūt. de of. archipꝑ. c. j. §. septē vero. ꝟꝟ. gula. ꝟ. sensuꝫ interiorem

¶ Snīa declaratoria opus est in executōne pene q̄ incurrit ipso facto. de ꝯsti. c. qꝛ incōtinentie. ꝟ. executionem. et. e. c. ꝟ. scrimus. ꝛ. e. c. §. si qui aūt. ꝟ. ipso facto.

¶ Snīa qñ dr̄ eē lata ipso iure ꝛ qñ opus est facto hois. d. c. qꝛ incōtinētie. §. vlti. ꝟ. teneatur. ꝛ qñ opus est snīa declaratoria nota ibi i fi. et circa hoc vide nōta de clandest. despōs. c. j. glo. vlti. nota bene.

¶ Snīa dr̄ nulla multis modis. de postul. c. j. ꝟ. sententia.

¶ Snīa an sit ferenda in notorijs: ꝛ nunq̄d in scriptis. de penis. c. qñ reus. ꝟ. delicto notorio. vers. sed nūq̄d in notorijs. et an possit appellari a tali snīa ibi nota.

¶ Snīa excōicationis / suspensionis / et interdicti in quibus equiparant in quib⁹ non. de snīa excō. c. vt archidiā. §. si quis aūt. ꝟ. excōmunicationis.

¶ Sepe fieri quō aliq̄d intelligit. de sal. vnct. c. sacerdotes. §. Itē ad ꝯfirmationē. de voto et voti redēp. c. ij. ver. sepe.

¶ Sept⁹ faciēdū in āno an possit fieri i vno die vel diuersis tpīb⁹ ꝑpe ꝯfictio. c. ti. c. j. ꝟ. bis in anno.

¶ Sepultura ecclesiastica quō alicui denegat et si sit absolutus a snīa canonis q̄ fuit inuolut⁹. de dōa. c. vnico. ꝟ. donātes. ꝟ. sepultura

¶ Pro sepultura an possit aliq̄d exigi et si ꝯsuetū sit aliq̄d tpe sepulture solui eccl'e quō fiet exactio. de symo. c. j. ꝟ. sepultura.

¶ Sepultura an possit vel debeat differri ꝑ debito defuncti. e. glo.

¶ Seq̄strū q̄d est ꝛ qr̄ interponit dupli'r. de sequestra. pos. c. frequēs. ꝟ. sequestroꝝ

¶ Sequester qualem ptātem hꝫ in re sequestrata nota ea. glo.

¶ Sequestrationis interponende q̄ sūt cause iuste. e. c. ꝟ. causis iustis. et. ꝟ. ꝯmissis.

¶ In sequestratiōe interponēda requiritur cause cognitio. e. c. ꝟ. veris

¶ Sequestratio diuersis modis interponit. e. c. ꝟ. interpositiorum

¶ Seq̄stratio interposita a q̄ tpe ligat q̄ ad penā ipsam violent. e. c. ꝟ. publicationem

¶ Seq̄stri interpositi publicatio quō fiet. e. c. ꝟ. debite faciam. ꝛ glosa seq.

¶ Seq̄strū violātis q̄ sit pena. e. c. i tex. ꝛ ibi vide nōta. ꝟ. excōicatōis sniam. An sciēs seq̄strū violās incidat i penā ibi limitatā.

¶ Seq̄stratio fructuū ꝑ h repatōe defectuū eccl'ie an possit fieri p archidiaconū. de eccle. edi. c. statuimus. §. vlti. ꝟ. diocesanus.

¶ Serui ꝛ filij ꝯditōis hoies dn̄t. de testa. c. statuti. §. ceterū. ꝟ. filius ꝯditionis.

¶ Seruientes necessarij q̄ sunt. de sta. regu. c. inhibemus. §. necessitas. ꝟ. seruientes

¶ Seu / est dictio ampliatiua. de iudi. c. Itē oēs. ꝟ. ꝑsonas ecclesiasticas. De significatiōe huius dictōis seu / nō de vi. ꝛ ho. cle. c. exterior. §. si q̄ aūt. ꝟ. ex tūc. Item de clericis ꝯiu. c. ij. §. q̄s q̄. ver. obtinēs. de ꝑbē. c. audistis. ver. custodie. de eccle. edi. c. licet. ver. seu dote. de homici. c. ij. ꝟ. seu aduocati.

¶ Si / cuius nature est. de iureiur. c. ꝑbti. §. ꝛ volumus. ver. si tñ. et glo. seq.

¶ Sigilla auctētica qui hēre debēt. de ꝑcu. c. ex hoꝛrēda. ꝟ. nullus decanus. et glo. seq.

¶ Sigillū auctēticū quale dꝫ esse. e. c. ver. sigillum suum

¶ Sigillū alienū quō sit apponendum ꝑcuratorio nō ibi in tex. ꝛ in glo. ꝟ. malicia

¶ Sigilli appositio illicite facta p aliū nunquid afficiat pena ipꝫ cuius est sigillū. e. c. ꝟ. ꝯtrariū fecerit.

¶ Sigilla auctentica q̄ sūt. de hereti. c. j. §. j. ꝟ. sigillo suo. Et nūq̄d sigillū nō auctenticuꝫ faciat fidem ibi nota bene.

¶ Silentiū quō dꝫ seruari in ecclesijs tpe diuini officij. de ferijs. c. j. ver. silentio. Iteꝫ de silentio nota remissiones de sta. regu. c. inhibemus. ꝟ. silentium.

¶ Silua cedua que dr̄. de decimis. c. cūq̄ꝫ in textu. et ibi vide glosas in. §. nos igit. ꝑ totū Et quō de ea soluet decima ibi videas.

¶ Symoniaci quō censent irregulares ꝛ suspensi ab executione ordinū. de tēp. or. c. In primis. ꝟ. symoniacos. Et ibi nō q̄s dr̄ symoniacus in ordine siue bn̄ficio. Et q̄s ꝑt cū symoniaco in ordine dispensare.

¶ Symoniā cōmittūt mediatores symoniacarū pactiōnū. e. c. ꝟ. interuentores.

¶ Symoniacus in ordine vel beneficio an possit executionem ordinis alteri cōferre. e. c. ꝟ. infectis.

¶ Symonia quomodo ꝯtrahitur vel nō si aliquid detur ꝑ presentatione ad beneficiuꝫ ecclesiasticum. de iureiur. c. presenti. ver. aliq̄d Et nunquid contrahitur ꝑpter obsequium ibi nota.

¶ Symonia nūquid cōmittat si aliq̄d ꝑ beneficio ecclesiastico detur alteri q̄ꝫ patrono presentanti. e. c. ver. presentanti.

¶ Symonia quare ꝯtrahit dādo aliquid ꝑ presentatione ad beneficium ecclesiasticū. de institu. c. j. in textu et in glo. eo. ti. c. fina. ver. indebite.

¶ Symonia an cōmittatur quando sacerdos non vult cōsentire vt parrochianus su⁹ nubat extra parrochiam suam nisi data pecunia. Et si nō vult dare licentiā alteri cōfitēdi nisi pecunia data. de symo. c. j. ꝟ. īpediatur

¶ Symonia an sit aliq̄d dare vel recipere ꝑ receptiōe alicuius in religionem. e. ti. c. ij. ꝟ. ꝑ receptione. e. ꝟ. extorquere.

¶ Symonia an sit dare vel recipere tpāle ꝑ spūali. e. ti. c. preterea. ij. ꝟ. tricēnalibus.

¶ Simplicitas alia bona et cōmendabilis: alia mala et vituperabilis. de su. tri. et fi. ca. c. ij. §. j. ver. simplicibus.

¶ Singularitas reprobat. de statu regu. c. olim. ver. singularitas

¶ Singuli. hec dictio q̄d sign̄t. de ꝯsti. c. qꝛ incontinentie. ver. et singulis

¶ Synodus q̄d iportat. de ꝯsue. c. statutuꝫ. §. j. ꝟ. synodali. de of. orꝺ. c. ij. ver. synodus. Et qui tenent ad eas venire. ibi nota

¶ Syndon quid est. de reli. et vene. sanc. c. j. ver. syndonem

¶ Solerter q̄d sign̄t. de ele. i sti. c. ij. ꝟ. solerter

¶ Solidus ꝛ aureus in quo dn̄t. de testa. c. licet quia. §. statuimus. ver. solidos

¶ Soluendo vel non soluēdo quō ꝑbatur aliquis. de loca. ꝛ ꝯduc. c. licet. ꝟ. soluendo

¶ Solēnitas requisita an ꝑlurimat interue-

Tabula.

nisse.de insti.c.ex solito.ꝟ.ordine.

¶ Solēnitas requisita in alienatione rei ecclesiastice an ſit tolli ꝑ ꝯsuetudinem.de re.eccle.nō alie.c.j.ꝟ.forma canonis.

¶ Solēnitas iuris an possit remitti de ꝯsensu partiū.de purga.ca.c.clerici.ꝟ.solēnitate.

¶ Sortilegi q̇ sunt ⁊ quō sunt puniendi.de tēp.ord.c.in ſinis.ꝟ.sortilegos.de hoc ēt nō de offi.archidi.c.ignorantia.§.ij.ꝟ.sortilegia et glo.sequenti.

¶ Sp̄us sctūs multis modis ꝺr.de sū.tri.c.j.§.sciēdū.verſ.quartus.ꝟ.sp̄m sctū

¶ Sp̄us sanctus nec ſit genitus nec ingenitus et quare.c.verſ.ꝟ.nec ingenitum.

¶ Sp̄us sanctus ꝓcedit a patre ⁊ filio.c.ꝟꝟ.ꝟ.pariter.

¶ Sp̄us sanctus eccl'iam nil opat.ibidem ꝟꝟ.sermo.ꝟ.ꝑ sp̄m sanctum.

¶ Sp̄uale quid est.de iureiur.c.ꝑuēti.ꝟb.pactionem.

¶ Spoliare q̇s ꝺr.de imu.eccl'.c.ij.§.⁊ si qui ꝟ.spoliauerint.

¶ Sponsalia an et quō possint dissolui.de testa.c.statutū.§.ceterū.ꝟ.solutaꝝ.⁊ ibi nota an sponsa dici possit soluta.

¶ Spōsalia ⁊ matrimoniū quō diffe.de spōsal.c.j.ꝟ.matrimoniū.

¶ Spōsalia nō tenēt q̇ ꝯtrahunt in cunabulis.de despō.ipu.c.j.ꝟ.in cunabulis.Et vide glosam seque.quō talia spōsalia pñt ꝯualescere.

¶ Statio diuersis modis sumit.de magistris c.ij.ꝟ.stationarijs.

¶ Statuimus hec dictio q̇d sig̃t.de ferijs.c.ad hec.ꝟ.statuimus

¶ Statutū ⁊ ꝯsuetudo quō eq̄parant.de maior.⁊ obe.c.ꝑhi.§.ij.ꝟ.iuramento.

¶ Statutū quale ꝑt ep̄s facere in sua diocesi ⁊ an seruari ꝺȝ sine scriptura.de appel.c.ij.ꝟ.statutum

¶ Statutū synodale ne appellet añ sniam diffinitiuā an valeat.de apell.c.ij.ꝟ.statutū.

¶ Statutū penale an recipiat extensionem ad nō expressa.de ꝯces.ꝑbē.c.esurientis.ꝟ.ꝓcurantes.Et ibi nota optime de materia extensionis statutoꝝ.

¶ Statutū penale loquēs de ꝑsona vera an extendat ad ꝑsonam rep̄ntataȝ.de loca.⁊ cōduc.c.j.ꝟ.certis ꝑsonis.

¶ Statutū quo ordinat ne religiosi tradāt ecclesias ad firmā sibi appropriatas sine licētia ep̄i nūq̇d teneat.e.ti.c.licet.glo.vlti.

¶ Statutū Symonis sudbury sup salarijs presbyteroꝝ qñ fuit editū.de cele.mis.c.effrenata.ij.ꝟ.clericus.

¶ Statutum factū ꝑ laicos etiā ad vtilitatē ecclesie non tenet nisi ecclia illud approbauerit.de imu.eccl'.c.accidit.§.quidam etiā.ꝟ.consensu regio.

¶ Stipendiū quid est ⁊ vñ ꝺr.de offi.vica.c.qñ.ꝟ.stipendio.de re eccle.nō alie.c.ij.ꝟ.stipendia.vbi nota qualia stip̄ēdia ꝑt ecclia cōcedere suis seruientibus vel alijs vide ibi in ꝟ.gratis ꝯcedant et.ꝟ.necessitas.

¶ Stipulatōnes annue an tot sint quot sūt anni.de loca.⁊ ꝯdu.c.licet.ꝟ.estimatiōis.ꝟꝟ.Item quero

¶ Studiū scholaris quale erit.de postul'.c.velocces.ꝟ.diligentia.

¶ Studendi diligētia quō ꝓbabitur.e.c.ꝟ.testimonio.

¶ Studia generalia que sunt et quō ꝯstituūtur ⁊ in quibus locis.de vi.⁊ ho.cle.c.exterica.§.et preter.

¶ Subornatio q̇d ē.de sen.excō.c.j.§.adijcimus.ꝟ.subornant.

¶ Subtilitas quedam laudabilis quedam vituperabilis.de offi.archidi.c.ignorātia.§.j.ꝟ.subtilitatis.

¶ Subtractio beneficij quō ꝺȝ intelligi.de cohabi.cle.et mulie.c.vnico.§.ipos autē.ꝟb.subtractionem.

¶ Sufficientia beneficij quō ꝯsiderabit.de offi.vica.c.qñ.ꝟ.quinq̄ marcarum.et.ꝟ.ad firmam.

¶ Suffraganei vnde dicunt ep̄i.de ꝯti.c.qꝛ incontinentie.ꝟ.suffraganeis.

¶ Suffraganei ecclie Cantuarieñ.quō i diuersis officijs subsunt archiep̄o.de penis.c.j.§.statuimus.ꝟ.tanq̄.

¶ Suffragia ecclie ꝑ defunctis consistūt in quattuor.de cele.mis.c.sacerdotes.ꝟꝟ.nullꝰ i super.ꝟ.suffragia.

¶ Suffragia ecclie dicta in genere an tantū ꝓsint acsi dicerent in specie.e.ꝟꝟ.ꝟ.dicat.Et quō suffragia ecclie ꝓsunt aīabus defunctorum.c.ꝟꝟ.ꝟ.distributione certa.

¶ Sup̄bia est ōis mali initiū ⁊ quare.de of.archidi.c.j.§.septē vero.ꝟ.sup̄bia.

¶ Sup̄bia q̇d est.e.§.in textu.Et ibi nō vicia q̇ ex sup̄bia oriunt.

¶ Sup̄bia et arrogantia in quo diffe.e.§.ꝟ.iactantia.Et que sunt sup̄bie signa ibi vide as.et in glo.seq.

¶ Sup̄bie sp̄es q̇ sunt.e.§.in tex.⁊ in glo.fi.⁊ ibi nota ꝙ gradus sup̄bie sunt duodecim.

¶ Sup̄ior quis esse ꝺr.de hereti.c.j.§.j.ꝟb.superiorem.

¶ Suppellicitū q̇d sit.de offi.archid.c.sint ecclesiaꝝ.glo.vlti.

¶ Suppellicitū ⁊ Rochetū quō diffe.de ecc.edi.c.ij.ꝟ.rochetum.

¶ Sup̄stitio q̇d est.de offi.archidi.c.ignorātia.§.decem etiā.ꝟ.sup̄stitionibus.

¶ Sup̄stitio quō differt a religione.e.c.§.in tertio.ꝟ.sup̄stitione.de decimis.c.erroris.ꝟ.superstitiosa.

¶ Superuisor testamenti quo iure fungitur de testa.c.statutū.§.ꝓhibemus.ꝟ.reddere rationem.in fine glo.

¶ Surreptio quid est.de filijs ꝑsbyꝝ.c.vnico.glo.penulti.

¶ Suspēsio reꝑit multiplex.de ꝯti.c.qꝛ incōtinentie.§.j.ꝟ.suspēsionis.Et ibi nō de effectu suspēsionis ab officio ⁊ bñficio.Itē de suspēsiōe ab officio tm̄.Et de diu'sa suspēsiōis interposite a iure ⁊ interposite ab hoīe.Et q̇d si in vna ꝑochia plura ꝯcurrāt officia ⁊ sit simplicit suspēsꝰ ab officio a q̇ videt eē suspēsus.

¶ Suspensus a bñficio tm̄ cuius ꝯditiōnis est.Et nūq̇d celebrans efficit irregularis.e.glo.ꝟꝟ.sed mō.Et ibi nota subsequenter an talis possit ministrare in suo officio sicut prius et an suspensus a bñficio tm̄ interim ingerēs se bñficio sic ꝑuus sit hmōi officio ꝑuatꝰ.

¶ Suspēsus ab officio an sit suspensus a beneficio.e.glo.ꝟꝟ.sed cum hic.

¶ Suspensionis pena in genere lata nō ligat ep̄os nisi de eis fiat mentio sp̄alis.e.c.ꝟ.In ipsos.

¶ Suspensionis snia simplr lata de qua suspensione intelligendū est.de sacra vnc.c.cū sacri.§.ij.ꝟ.suspensionis.

¶ Suspensio ab ingressu ecclie cuius sit efficacie.de vi.⁊ ho.cle.c.q̄uis.ꝟ.ingressu ecclie.

¶ Suspensio ab officio cuius sit efficacie.e.ti.ꝟ.ecclesiasticoꝝ bonoꝝ.

¶ Suspensionis sniam incurrēs vsq̄ ad tps si.§.illud ex alia causa suspēsionē incurrat qñ incipiet illud tps currere.de custo.eukari.c.j.ꝟ.suspendatur.

¶ Suspensus a predicatione in vna diocesi an sit suspensus per totam ꝓuinciā.de hereti.c.j.ꝟ.alicubi.

¶ Suspēsionem latā a iure an inferior latore ipsius iuris poterit relaxare.eo.ti.c.finaliter.§.qꝛ si quis.ꝟ.sp̄e venie.

¶ Suspendēs aliquē monitiōe nō premissa puniendus est arbitrarie.de snia excō.c.vt archidiaconi.§.vlti.ꝟ.arbitrario.

¶ Suspitiōnis gradus est triplex.de offi.archidi.c.j.§.septem vero.verſ.inuidia.ꝟb.peruersis iudicia.

¶ De suspitione triplici et eius natura nota de foro ꝯpe.c.ꝯtingit.ꝟ.suspecti.

¶ Suspitio vehemens sup heresi q̇ eē dicat de here.c.finaliter.§.ad hec.ꝟ.vehemēter suspecti.Et ibi nota qualis ꝓbatio sufficiet ad ꝓbandū hmōi suspitionem.

¶ Suspitio varijs modis ꝺr.de iureiur.c.ꝑuēti.ꝟ.suspectus.

¶ Suū.quō itelligit aliq̇s res eē sua.de ꝯsue.c.statutū.ꝟ.bonis suis.Et an dicat res sua i qua hȝ vsum vl' vsumfructū.Et q̇d de re ipignorata.et q̇d de re possessa bona fide.⁊ nūquid res cōis dicat esse sua nota ibidem.

¶ Sua ecclia ꝺr i q̄ aliq̇s administrat.de offi.ord.c.ij.ꝟ.suis ecclijs.Et ibi nō de ꝓnoībꝰ meū/tuū/suū.q̇ sig̃nt dñiū ⁊ casus fallētie.

Tabernaculuȝ multis modis sumit.de custo.eukari.c.dignissimuȝ ver.tabernaculum.

¶ Tabule due sunt ordinate ad euadenduȝ naufragiū spirituale.de peniten.c.Cum sacramentum ver.secunda tabula.

¶ Tacēs an habeat ꝓ cōsentiente.de Iudi.c.Item omnes ver.permissionem.

¶ Tallia q̇d ē.de imu.ecc.c.ꝯtigit.ꝟ.tallias.

¶ Tanq̄ diuersꝭ modis sumit.de fo.cōpe.c.cōtigit.ꝟ.tāq̄.de ꝯces.ꝑbē.c.esuriētis.ꝟ.tāq̄.

¶ Tartarus id est ifernus vñ ꝺr.de sum.tri.c.j.§.item.verſ.quartus ver.tartari.

¶ Thesaurus misticus ecclie q̇s est.de penit.c.Cum salubriter ver.thesaurus misticꝰ

¶ Temere q̇d importat.de offi.archid.c.eisdem ver.temere.de dona.c.vnico.ꝟ.temere.

¶ Tēporis appositi ꝑncipiū qñ icipiat ⁊ qñ finit.de cōsue.c.nullus.ver.añ annūciationē

¶ Tp̄s puū magnū vl' modicū quō estiabit.de cle.peg.c.reuerēdissime.ꝟ.magnuȝ tps.

¶ Tena q̇d ē.de vi.⁊ ho.cle.c.q̄uis.ꝟ.tenas

¶ Tenebre iteriores ⁊ exteriores q̇d sint.de summa tri.c.j.§.itē verſ.quartus ver.in anima.

¶ Teneat hec dictō q̄nq̄ȝ iponat necessitatē q̄nq̄ȝ nō.de ꝯti.c.qꝛ icōtinētie.§.vi.ꝟ.teneat

¶ Terminos limitatos transgreditur quis multipliciter.de imu.eccle.c.quia diuinis.ꝟ.terminos limitatos.

¶ Tessaresstaruȝ heresis q̄lis fuit.de sum.tri.c.j.§.sciendū verſ.sextus ver.et legibus.

¶ Testari an possit bñficiarꝰ de fructibꝰ sui bñficij ecclastici.de testa.c.nullus.ꝟ.legata.

¶ Testamentū nouū in quo differt a veteri.de offi.archidi.c.ignorantia.§.scdo ver.veteris testamenti.

¶ Testamētū nouū q̇s est.de sacra.ite.vl' nō c.ignorantia ver.noui testamenti.

¶ Testamēti libera factio nō pōt ipediri per pactū neq̄ȝ ꝑ iuramentū neq̄ȝ ꝑ stipulationē

Et nūquid liceat quouis mō ſic diſponere ꝙ per hoc auferat libera factio teſtamēti. de dona. c. vnico. ꝟ. voluntate teſtandi.

¶ Teſtari aliquem ꝓhibens ſiue impediens quō puniatur. e. c. ꝟ. liberam

¶ Teſtamenta legitima clericorū que ſunt de teſta. c. j. ꝟ. legitima teſtamenta. ⁊ ibi nota quomodo teſtamenta dicūtur illegitima varijs modis.

¶ Teſtari de quib⁹ bonis pōt clericus bñficiatus ⁊ de qbus nō. e. c. ꝟ. beneficiatorum

¶ Teſtari an poſſit ingrediens religionem non tñ ꝓfeſſus. e. ti. c. ij. ꝟ. proprium

¶ Teſtamenta condere qui nō poſſunt. e. c. ver. condere teſtamentum.

¶ Teſtamēti inſinuatio ad quē ꝑtinet et quō ↄ̄ſuetudo in ea ꝑte tribuit iuriſdictionē. c. ti. c. Item qr locorū. ꝟ. inſinuationem.

¶ Teſtari ſe ois q̄ nō eſt ſpāliter in iure ꝓhibitus. Et qbus hoc eſt ꝓhibitū nota. c. ti. c. ſtatutū. §. ceterū. ꝟ. ꝓpriarū vxorū. Et ibi nota quō vxores poſſunt teſtari vel non.

¶ Teſtamentū ⁊ vltima volūtas in quo diffẽt e. §. ꝟ. volūtatem vltimam.

¶ Teſtamenti ꝓbatio corā quo fieri dʒ. Et qd ſi decedens ſubſit diuerſis ordinarijs. e. c. §. teſtamentis. ꝟ. ad quos ꝑtinet.

¶ Teſtamēti approbatio ſiue inſinuatio coram quo fiet ⁊ an poſſit fieri ꝑ non ordinariū [illegible] §. ꝟ. approbatio.

¶ Teſtamentū ſi ſit ſemel ꝓbatū ⁊ approbatū corā iudice cōpetenti an debeat poſtea coram alio iudice ꝓbari ſi forſan defunctus habuerit bona in diuerſis dioceſ. e. §. ꝟ. laicis.

¶ Teſtamenta ſiue volūtates defunctorū q̄minus ꝓcedant ſiue ſuū ſortiant effectum in his q̄ legari pñt de ↄ̄ſuetudine vel de iure impedientes ſiue īpedire ꝓcurantes ſunt ipſo facto excōicati. e. §. in textu.

¶ Teſtimoniū falſum quid īportat. de offi. archip̄ſ. c. j. §. quintū mādatū. in tex. ⁊ in glo.

¶ Teſtis falſus tribus eſt obnoxius. e. §. ꝟ. falſa teſtificatio.

¶ Teſtis alius ſuperior alius interior alius exterior. de ſtatu regu. c. vt ſcōm. ꝟ. teſtes.

¶ Teſtes in cā heret̄ qles eſſe debēt. de heti. c. finaliter. §. ad hec. ꝟ. teſtiū receptōeʒ. Et ibi nota q̄ exceptiōes pñt opponi cōtra eos. Et quid ſi ſint ſingulares ⁊ alia mlta ↄ̄cernentia materiam teſtiū ibi nota.

¶ Teſtes poſt publicatōeʒ aliorū teſtiū quō pñt ꝓduci ſup articulis directe cōtrarijs. de purg. ca. c. clerici. ꝟ. purgatio admittatur.

¶ Textura quid eſt. de offi. archip̄ſ. c. Ignorantia. §. j. ꝟ. textura.

¶ Text⁹ qd eſt. de mgr̄is. c. ꝑiculoſa. ꝟ. textū

¶ Timor ali⁹ initialis ali⁹ ſeruilis. de offi. archip̄ſ. c. j. §. is aūt. ꝟ. timore pene.

¶ Tyrānus qs dr̄. de ſum. tri. §. Item. verſ. tertius. ꝟ. ſub tyranno. ⁊ ibi nota differentiā inter tyrannū ⁊ regem.

¶ Titulus multis modis dr̄. de fil. p̄ſbi. c. cū in iure. §. ꝑcipim⁹. ꝟ. titulo. Et q̄ ſunt mōi inducendi titulū canonicū ibi nō.

¶ Titulū canonicū an operet̄ collatio regia cū inductiōe ſecuta abſq; auctoritate epi. de cohi. cle. ⁊ mul. c. vt clericalis. ꝟ. beneficiati. verſ. ecce quia.

¶ Titulus bñficiati an viciet ꝓpter defectū in lr̄is inſtitutionis. de inſti. c. ex ſolito. ꝟ. litteras patentes.

¶ Titul⁹ bñficiati an viciet ꝑ ordinē ī quo erat tp̄e inſtōnis nō inſertū. e. c. ꝟ. ordine.

¶ Titulus qñq; ponit̄ ꝓ via ſiue ꝓ remedio veniendi ad titulū. e. c. glo. viti.

¶ Titulus ad ordines an poſſit cōcedi in eccleſia ꝑochiali ꝑ rectorem eiuſdem. de cōceſ. p̄ben. c. ne lepra. ꝟ. de conſenſu.

¶ Titulus ↄ̄ceſſus alicui ad ordines in aliā eccleſia cuius eſt efficacie. e. c. §. Item ſtatuimus. ꝟ. cuiq;. ⁊ glo. ſeq.

¶ Tonſura clericalis in quo ↄ̄ſiſtit. de offi. ordi. c. ij. ꝟ. tonſuram.

¶ Tonſura p̄ma an ſit ordo. de vi. ⁊ ho. cle. c. j. ꝟ. ordinis.

¶ Tonſura clericalis quō fiet. e. c. ꝟ. tonſi.

¶ Tonſurā clericalem an liceat tranſformare e. c. ꝟ. tranſformari.

¶ Tractat⁹ qd eſt. de mgr̄is. c. ij. ꝟ. tractat⁹.

¶ Trāſactio in qbus cauſis pōt fieri in qb⁹ nō. de trāſact. c. ceterū. ꝟ. ↄ̄poſitiōeʒ admittat

¶ Tranſactio ⁊ pactio quō diſt. e. glo. verſ. in cauſis vero ſpūalibus.

¶ Tribunal. de hoc. ꝟ. conſiſtoriū.

¶ Tributū an poſſit exigi de dote eccleſie. de ecc. edi. c. licet. ꝟ. reficiendarum.

¶ Trinitas mltiplex reperit̄. de ſum. tri. c. j. §. ſciendū. ꝟ. trinitatis.

¶ Trinitas ⁊ vnitas quō ſunt ī deitate. e. §. ꝟ. triū perſonarum.

¶ Trinitatis opa ſunt inſeꝑabilia. e. §. ꝟ. indiuiſibili. in p̄n. Et ibi nota ꝙ beata trinitas multis modis nobis innoteſcit. Et quō opera trinitatis inſeparabilia ſūt. e. c. ꝟſ. quint⁹. ꝟ. indiuiſibili.

¶ Triſticia de bono alterius pōt ↄ̄ſiderari quattuor modis. de offi. archip̄ſ. c. j. §. ſeptem vero. ꝟſ. inuidia. ꝟ. felicitatis aliene.

¶ Triuiū ⁊ quadriuiū quid ſunt. de magiſtris. c. j. ꝟ. grāmatica.

¶ Thurificatio quō dr̄ ſacrificiū ⁊ eſt ſpēs latrie. de hereti. c. nullus. ꝟ. thurificationibus.

¶ Tunc. hec dictio varijs modis ſtat in iure de ſacra. vnc. c. ſacerdos. §. ꝑuuli. ꝟ. tunc.

¶ Tunc extremū tp̄is ſigt̄. de vi. ⁊ ho. cle. c. exterior. §. ſi qui autem. ꝟ. tunc.

¶ Tunica qd eſt. de ecc. edi. c. ij. ꝟ. tunica.

¶ Turma quid cōtinet. de immu. ecc. c. accidit §. frequenter. ꝟ. turmis.

¶ Turpitudinis ī pari cauſa qñ erit melior cōditio poſſidentis. de loca. et cōduc. c. licet. ꝟ. obligetur.

VAcātis eccl'ie fruct⁹ quō ex ↄ̄ſuetudine ꝑtinere poſſunt ad defunctū. de ↄ̄ſue. c. nullus. ꝟ. de ↄ̄ſuetudine.

¶ Vacantis eccleſie fructus ex cōſuetudinē ꝑtinentes ad aliquem in caſu mortis an pertineant ad eūdem in caſu alterius vacationis. e. c. ꝟ. deceſſerint.

¶ Vacare qñ dr̄ bñficiū ꝑi⁹ habitū ꝑ aſſecutionē alteri⁹ ſcēdo adepti. de p̄ben. c. audiſtis. ꝟ. receperūt. ⁊ glo. ſeq. ⁊ e. c. ꝟ. nec vltimo

¶ Vacante eccleſia an in ea poſſit creari nouū beneficiū ⁊ q̄ ad hoc requirūtur. de cōceſ. p̄ben. c. ne lepra. ꝟ. reſignandū.

¶ Vacare dr̄ eccleſia multis mōis ⁊ ꝙ qñq; vacat de facto ⁊ de iure. qñq; de iure ⁊ nō de facto. qñq; de facto ſed nō de iure. e. ti. c. Eſurientis. ꝟ. vacationum.

¶ Vacare quid importat. de mgr̄is. c. j. §. nec permittant. ꝟ. ſcolares.

¶ Vagi ſiue vagabundi qui ſunt. de ſo. ↄ̄pe. c. j. §. clerici vero. ꝟ. vagi.

¶ Vagari nō debent religioſi. de ſta. regu. c. ſanctimoniales. ꝟ. vagationis.

¶ Variare qñ lʒ ⁊ cui. de iuſ p̄ro. c. j. ꝟ. ꝑiti.

¶ Vaſa domus dñi in templo ſalomonis de quo materia fuerunt. de reli. ⁊ vene. ſanct. c. j. ꝟ. fabricata.

¶ Vaſa q̄ ⁊ qualia eſſe debent in eccleſia ad miniſteriū diuinū. e. c. in tex. ⁊ in glo.

¶ Vel. qñ ponit̄ inter ſynonoma quid importat. de ꝓcur. c. exhorrenda. ꝟ. dictū. De hac dictione habes de cle. cōiug. c. ij. ꝟ. officio. de p̄ben. c. audiſtis. ꝟ. aſſecutus.

¶ Velū reperit̄ multiplex. de regla. c. ſanctimoniales. ꝟ. velandas.

¶ Venari licet in fundo alieno niſi ſit ꝓhibitū. de clerico venatore. c. vnico. glo. viti.

¶ Venditiōis vocabulū quid importat. de re. ecc. nō ali. c. j. ꝟ. vendere.

¶ Verbū dei eſt cibus aīe. de offi. archip̄ſ. c. ꝑlatorum. ꝟ. pabulo verbi dei.

¶ Verbū dei q̄ bona facit in hoīe. de heret. c. j. §. verbum dei.

¶ Verbū dei aufertur a p̄dicāte diuerſis ex cauſis. e. c. ꝟ. eiuſdem verbi dei.

¶ Verbū dei eſt priuilegiatū in multis. e. c. §. inſuper. ꝟ. verbi dei.

¶ Verbū dei cōparatur ſemini in multis. e. §. ꝟ. ſemen.

¶ Verecūdia eſt duplex ⁊ de multis eſt erubeſcendū. de penit. c. j. ꝟ. erubeſcunt.

¶ Veritas magis ↄ̄ſiderat q̄ꝫ fictio. de loca. ⁊ cōduc. c. licet. ꝟ. fingatur.

¶ Verſutia quid eſt. de loca. ⁊ cōduc. c. vendentes. ꝟ. verſutia.

¶ Veſtes clericales q̄les erūt. de vi. ⁊ ho. cle. c. q̄uis. ꝟ. exteriorem. ⁊ ver. birratam. eo. ti. c. exterior. §. ſi qui autē. ꝟ. breui. ⁊ ꝑ totū textū.

¶ Veſtes clerici itinerantis quales eſſe debent. e. c. §. vltimo ver. expedire.

¶ Vetus dicit̄ quod annū excedit. de ſacra vnct. c. cum ſacri ver. vetus.

¶ Viam debet rector habere per fundū alienum vt colligat decimas ⁊ abducat. de decimis. c. j. ver. ingreſſum.

¶ Via quid eſt et quantū ſpacij cōtinet. e. ti. c. erroris. §. alij preterea ver. vias. Et ibi nota remiſſiones de vijs.

¶ Via publica et vicinalis quō differunt. de imu. eccl. c. j. §. cōfugiētes ver. via publica

¶ Vicarius an poſſit aliū vicariū ſubſtituere. de ↄ̄ſti. c. qr incōtinētie. ꝟ. vices eorūdem.

¶ Vicari⁹ an poſſit agere vel cōueniri noīe ꝓprio. de ↄ̄ſue. c. ſtatutū. §. j. ꝟ. rectores eccliaꝝ

¶ Vicarius perpetuus quis ſit et quot ſunt genera vicariorum. de offi. vicarij. c. Cum hoſtis ver. ad vicariam.

¶ Vicarius ꝑpetuus an poſſit ſibi aſſumere coadiutorē ⁊ de eius reſidentia ⁊ ꝑſonali miniſtratōe nota. e. c. ver. ꝑſonaliter miniſtrare

¶ Ad vicariā ꝓmouēdus in quo dʒ eē ordine eo. c. ver. p̄ſbiterū. Et qd ſi nō pōt ꝓmoueri ad ordinem illū infra tempus limitatum an ſtatim priuabitur. e. c. ver. noluerit.

¶ Vicarie dotatio qualis fuit ab antiquo. e. ti. c. qm̄ Et ibi vide ver. q̄nq; marcarum.

¶ Vicarie dotatio quō fiet. e. c. ꝟ. aſſignetur. Et q̄nta erit vicarie portio nō ibi. ꝟ. ad firmā

¶ In vicario an locuʒ habeat qđ ordinat̄ de rectore. de ſo. ↄ̄pe. c. circūſpecte. ꝟ. aliū rectorē

¶ Vicarij generalis ptās quō differt a poteſtate officialis. de ſequeſtra. poſſ. c. frequens ver. vicarios generales.

¶ Vicedñs diuerſis modis ſumitur. de homici. c. ij. ver. vicedomini.

¶ Viciū dr̄ illud qđ inficit aīam. de ↄ̄ſti. c. qr incontinentie ver. vicioſos.

¶ Vitricus q̄s dr̄. de ſacra vnct. c. ſacerdotes. §. Item ad confirmationem. ꝟ. vitrico.

¶ Vicus vnde dr̄ ⁊ qđ differt vicus oppidū caſtellū ciuitas ⁊ municipiū. de penis. c. j. §. ⁊ ſi dño. ꝟ. vicos.

¶ Videbit expedire hec verba qđ īportant de vi. ⁊ ho. cle. c. exterior. §. finali. ꝟ. expedire

¶ Vidua q̄ ſit ⁊ vñ dicat. de ꝯſue. c. ſtatutū. §. q̄ ſi duo. ꝟ. vidua.

¶ Vigilare nō curāt ꝯlāt q̄ꝑplures vt obſeruentur ſtatuta nullā vtilitatem burſalem inducentia. de vi. ⁊ hone. cle. c. j. §. a crapula. ꝟ. vigilanter.

¶ Vigilias que feſta habent. de ferijs. c. Ex ſcripturis. ꝟ. vigilias.

¶ Vigilie in memorijs defunctoꝝ qđ ſunt ꝓhibite. de ſepul. c. q2 ſepe. in textu et in glo. Et q2 nō debent fieri in eccleſijs nec extra nō ibi. ꝟ. priuatis domibus.

¶ Vinculū dr̄ caritas ſiue dilectio. de treu. ⁊ pace. c. vnico. ꝟ. vinculo.

¶ Vinea dñi eſt eccleſia vel cōis iuſticia. de cele. miſ. c. j. ꝟ. vinea dñi.

¶ Violare diuerſ modis ſumit. de ꝯſti. c. q2 incōtinentie. §. j. ꝟ. inuiolabiliter.

¶ Virgo fuit maria mater xp̄i ante partum poſt partū ⁊ ī partu. Et quare voluit naſci ex virgine. de ſum. tri. c. j. §. item. vꝫ. ſecūdus. ꝟ. ex virgine. ⁊ quare de maria virgine potius q̄ de alia nota ibi.

¶ Virtutes theologice ⁊ cardinales q̄ ſunt ⁊ qđ diffe. de offi. archipꝛ. c. j. §. ſeptem virtutes. in textu ⁊ in glo. ꝟ. ad deum.

¶ Virtutes he tres fides ſpes caritas quare dicūtur theologice. c. §. ver. theologice. Et ibi nota qđ diffe inter ſe.

¶ Virtutū cardinaliū qualis ſit effectus. c. §. ꝟ. ad ſeipſum. ⁊ ver. bonū eligere.

¶ Virtutes he quattuor prudentia iuſticia fortitudo ⁊ temperantia quare dicūtur cardinales. c. §. ꝟ. cardinales. Et ibi nota q2 pluribus modis appellantur.

¶ Virtutes morales plures habes notatas c. §. ꝟ. plures alie.

¶ Viſitare pōt archidiaconus ſingulis annis. de ſacra vnct. c. pñti. §. viij. ꝟ. viſitatione.

¶ Viſitare dꝫ archidiaconus ꝑſonaliter. Et ſi nō fecerit qđ ſoluent ei ꝓcurationes. de offi. archi. c. vt archidiaconi. §. habeant. ꝟ. videāt

¶ Viſitare an poſſit officialis archidiaconi. c. ij. c. archidiaconi. ꝟ. viſitationibus.

¶ Viſitare dꝫ curatus infirmos ſuę ꝓchie celeriter. de offi. archipꝛ. c. pꝛ̄boꝝ. §. illud etiā in textu ⁊ in glo.

¶ Viſitās archidiacon⁹ vel ali⁹ quot ꝑſonis dꝫ cōtentari. de cenſi. c. j. ꝟ. euectionis numerū

¶ Viſitator quāto tp̄e dꝫ morari in vno loco viſitans ſumptib⁹ eccleſie. c. c. §. vnde vt eis. ꝟ. die viſitationis.

¶ Viſitationis officiū in quo ꝯſiſtit. c. ij. c. q̄uis. ꝟ. officiū. ⁊ ibi nota textum.

¶ Vite mūdicia in q̄bus ꝯſiſtit. de cle. ꝓg. c. cū quāta. ꝟ. vite mūdicia. Et ibi nota qualis erit vita clericoꝝ.

¶ Vitā ꝯtēplatiuā ducere volens q̄lis erit. de reli. do. c. q2 religionū. §. ad hec. ꝟ. mollib⁹

¶ Vita ſolitaria an ſit eligenda. c. §. ꝟ. ſuſcitari in fine.

¶ Viuariū quid eſt. de decimis. c. ſancta. §. omnibus. ꝟ. viuarioꝝ.

¶ Vnctionis extreme ſacr̄m qđ ⁊ q̄bus dꝫ miniſtrari. de ſacra vnct. c. Cū magna. ī textu ⁊ in glo. Et ibi nota. ꝟ. ad infirmos. q2 ſacerdos in miniſtratiōe huius ſacramenti dꝫ accedere ad infirmū.

¶ Vnctio extrema an poſſit fieri per vnū ſacerdotem ſolū abſq3 alio ſacerdote vel clerico nota ibi. ꝟ. ſacerdotes.

¶ In hoc ſacramento qđ forma verboꝝ differt ab alijs ſacramentis ſiue forma verboꝝ in alijs ſacramentis. c. c. ꝟ. orationū.

¶ Vnctionis extreme ſacr̄m non datur niſi adultis. c. c. ꝟ. quattuordecim ānoꝝ. ⁊ quare dr̄ vnctio extrema. ⁊ q2 nō datur ſanis ſed infirmis exiſtibus in ꝑiculo mortis. c. c. ꝟ. extreme vnctiōis. ⁊ §. ſequenti. ꝟ. infirmatur.

¶ Vnctio extrema ſolū petētib⁹ miniſtrari dꝫ ſed nō ōib⁹. c. c. §. effect⁹. ꝟ. inducāt. ⁊ an poſſit miniſtrari ꝑ diaconū nota ibi. ꝟ. pꝛ̄bꝛos.

¶ Hui⁹ ſacramenti materia q̄lis eſſe dꝫ. c. §. ꝟ. vngētes cū oleo. Et hui⁹ ſacri effect⁹ qualis ſit nō ibi. ꝟ. ſaluabit infirmū vſq3 in finem

¶ Vnctio extrema eſt ſacr̄m exeūtiū. de ſacra. ite. c. j. ꝟ. extrema vnctio. Et q̄n ⁊ q̄bus dꝫ cōferri ibi nota in textu ⁊ in glo. ſequentibus.

¶ Extrema vnctio an ſit iterabilis. c. ij. c. ſacramentū. glo. penulti. ⁊ finali.

¶ Vnigenitus dr̄ fili⁹ in diuinis ⁊ quare. de ſum. tri. c. j. §. ſciēdū. vꝫ. tertius. ꝟ. vnigenitū.

¶ Vnio eccliarū eſt multiplex ⁊ nūquid eccleſie parrochialis ad religioſam fieri poſſit vnio. de loca. ⁊ cōdu. c. licet. §. ⁊ q2. vꝫ. tertius. ꝟ. appꝛopꝛiationū.

¶ Vnitas eſt in deo ⁊ qđ. de ſum. tri. c. j. §. ſciendū. ꝟ. vnitas.

¶ Vnus eſt deus. c. §. ꝟ. vnū deū. Et ibi nota de multiplici vnitate.

¶ Vnitas fidei quid operet. de treug. et pa. c. vnico. ꝟ. vnitate fidei.

¶ Vniuerſitatis actus q̄s eſſe videat ⁊ qđ ſuo vniuerſitatis ꝯſiſtit in vno. de magiſtris. c. ij. ꝟ. vniuerſitatem

¶ Vniuerſitas ſtudentiū ꝯparat viti ꝓpter multa. de hereti. c. finaliter. ꝟ. vitijs abūdans ⁊ glo. ſequen.

¶ Vocari qđ dꝫ incūbens bñficio eccliaſtico q̄n alius eſt ꝑntatus ad illud. de iure pꝛo. c. ꝑ ꝓuinciā. ⁊ ꝟ. vocato legitime. ⁊ glo. ſeq. Et qualis etiā vocatio facienda eſt ſi ecclia vacet vel nō vacet ante inſtitutionem faciendam. c. c. ꝟ. non tenere

¶ Volumus de effectu hui⁹ dictiōis nō de ꝯſti. c. q2 incōtinentie. ꝟ. volumus.

¶ Volūtas libera ⁊ arbitriū boni viri qđ differt. de vi. ⁊ ho. cle. c. exterior. §. vltimo. ꝟ. expedire. ⁊ ibi nota qđ coacta volūtas eſt volūtas. ⁊ que eſt natura volūtatis.

¶ Volūtas vltima qđ differt a teſtamento de teſta. c. ſtatutū. §. ceterū. ꝟ. volūtatē vltimā

¶ Voluntatis vltime effectus q̄s erit. c. c. §. teſtamentis. ꝟ. effectū.

¶ Volūtas hōis qđ oſtēdit verbis ⁊ factis. de hereti. c. j. §. q2 ſi hmōi. ꝟ. facto. et glo. ſe.

¶ Votū q̄d eſt ⁊ q̄n nō eſt obligatoriū. de voto et vo. redē. c. j. ꝟ. vota. ⁊ q2 in voto tria ſunt conſideranda. nota ibi in glo. ſeq.

¶ In voto q̄ ſunt neceſſaria vt obliget. c. ij. c. ij. ꝟ. deliberatione. ⁊ an ⁊ qđ vxor poterit votū emittere ſine ꝯſenſu viri nō ibi. ꝟ. ꝯſenſu viroꝝ. ⁊ glo. vlti.

¶ Vſq3 q̄nq3 ponit incluſiue q̄nq3 excluſiue de deci. c. q̄n vt audiuimus. ꝟ. vſq3 ad feſtū.

¶ Vſura qđ cōmittit recipiēdo fructus rei impignorate vltra ſortem. de pigno. c. vnico. glo. vltima.

¶ Vſurpare quid eſt. de immu. ec. c. q2 diuinis ver. vſurpationis.

¶ Vt q̄nq3 īportat ꝯditionē. de penis. c. tñ. ꝟ. vt ſi. q̄nq3 ponit pro q2 vt ibi patet.

¶ Hec dictio vt ſumit diuerſimode. de ſen. excō. c. j. §. Item excōicamus. ꝟ. vt ſic.

¶ Vtenſilia eccleſie que ſunt. de offi. archid. c. vt archidiaconi. §. habeant. ꝟ. vtenſilia.

¶ Vtile qđ viciāt ꝑ inutile. de loca. ⁊ ꝯdu. c. licet. ꝟ. nomen laici.

¶ Vtilitas eccleſie in quibus ponderat. de regula. c. j. glo. vlti.

¶ Vtilitas publica ꝓferenda eſt priuate. de cele. miſ. c. effrenata. j. ꝟ. priuatis.

¶ Vtpote quid īportat. de ſacra. ite. c. ignorantia. ꝟ. vtpote.

¶ Vtlegatio quid eſt. de foro cōpe. c. dierū. ꝟ. vtlegantur.

¶ Vua acerba quid ſignificat. de hereti. c. finaliter. ꝟ. dentes.

¶ warenna quid eſt. de decimis. c. ſancta. §. omnibus. ꝟ. warennarū.

¶ wyclyf hereſiarche exhumatio. de magiſtris. c. ij. ꝟ. wyclyf.

¶ Vxor an poſſit teſtari. ⁊ quā poteſtatem hꝫ in bonis mariti. de teſta. c. ſtatutū. §. ceterū. ver. propꝛiarū vxorum.

¶ Vxor an poſſit vouere ſine conſenſu viri. de voto ⁊ vo. redemp. c. ij. ꝟ. conſenſu.

¶ Vxor in ꝑiculo vel in infirmitate vouens ſine conſenſu mariti an teneatur illud adimplere. c. c. gloſa vltima.

XPiſto corpore mortuo diuinitas manſit corpori et anime vnita. de ſum. tri. c. j. §. Item. vꝫ. quartus. ꝟ. in anima.

¶ Xpūs interpretatur vnctus. Et quare dicimur xp̄iani potius q̄ ieſuani. de ꝯſti. c. huius autem. glo. vltima.

¶ Xp̄i dicuntur reges ⁊ ſacerdotes ⁊ oleo vncti criſmate. de penis. c. j. §. ſtatuim⁹. ꝟ. xp̄os.

YConomus quis eſt. de cle. nō reſi. c. preterea. ꝟ. yconomos. Et ibi nō an yconomus poſſit eſſe laicus.

¶ Ydolatria diuerſis modis ꝯſiderat. de ſacra vnct. c. cū ſacri. ꝟ. ydolatrie.

¶ Ydolatria triplex. de offi. archipꝛ. c. ignorantia. §. ij. ꝟ. omnis ydolatria. ⁊ glo. ſeq.

¶ Ydone⁹ an quis eſſe ꝓſumat. de cele. miſ. c. Effrenata. ꝟ. ydonei.

¶ Ymaginū adoratio eſt licita. de offi. archipꝛ. c. Ignorantia. §. ij. ꝟ. in aquis.

¶ Ymagines ſanctoꝝ qđ ſunt vel nō ſunt adorande. de ecc. edi. c. ij. ꝟ. ymagines. Et ibi nota que fuit ratio inſtitutionis ymaginū.

¶ Ymago xp̄i an ſit adoranda adoratione latrie. c. glo. vꝫ. Sed nūquid ymago.

¶ Ypocriſis eſt ſpecies ſupbie ⁊ idem eſt q2 ſimulatio ⁊ qđ. de offi. archipꝛ. c. j. §. Septē vero. ꝟ. ypocriſis.

ZEnodochiū quid eſt. de reli. domi. c. q̄n religionū. ꝟ. zenodochium.

¶ Zenodochiū an poſſit fundari ſine conſenſu ep̄i. c. c. ꝟ. loci ordinario.

¶ Explicit tabula cōpendioſa ſuper librum qui intitulatur ꝓuincialis cōpilata per wilhelmū de Tylia nemore cōpleta in feſto conuerſionis ſancti Pauli. Anno domini. M. CCCC. xxxiij.

Tabula.

¶ Per tabulam ſequentem poteſt lector eiuſdem agnoſcere q̄ fuerunt ⁊ ſunt conſtitutiones vtiliores ſingulorũ archiepõrum Cantuarieñ. prout continentur in cõpilatione antiqua ⁊ per remiſſiones poſitas in eadem tabula mox reperiet ſub quo titulo et quo in loco earũ ſingule collocant in hac cõpilatione noua.

¶ Conſtitutiones Stephani archiepiſcopi.

Ca.	Auctoritate dei patris.	Ti. De ſnīa excō.	c. Auctoritate.
Ca.	Statuimus	Ti. De offi. ordi.	c Statuimus.
§.ibi	Et vt in eccleſijs	Ti. De cle. nō reſi.	c. primo.
Ca.	Et qr iuxta.	Ti. De vo. ⁊ vo. re.	c. primo
§.ibi	Ad hec ſtatuimus	Ti. De inſtitutionibus	c. primo.
Ca.	Cū ſcḋm apl̄m	Ti. De inſtitutionibus	c. ſecūdo
§.ibi	Hoc etiam merito	Ti. De iure pro.	c. primo
Ca.	Ad excitandos affect⁹	Ti. De cele. miſſ.	c. primo.
Ca.	Ceterū ꝑſentio cōcilij	Ti. Ne cle. vel mo.	c. ſecūdo
Ca.	Pbroꝝ parrochialiū	Ti. De of. archidi.	c. vltimo
Ca.	Ad exēplū ſalomonis	Ti. De rel. ⁊ ve. ſcō.	c. primo
§.ibi	Prouideāt etiā	Ti. De offi. archid.	c. ſint eccliaꝝ
Ca.	Ne lepra	Ti. De ꝑſump.	c. vnico
§.ibi	Illud etiā abſurdū	Ti. De ꝯceſ. ꝑben.	c. primo
Ca.	Qr iuxta ſanctiōes	Ti. De ꝑbendis.	c. primo
§.ibi	In eccl'is aūt.	Ti. Eodem ti. et	c. eodem.
Ca.	Cū hoſtis antiquus	Ti. De cle. nō reſi.	c. ſecūdo.
Ca.	Qm̄ aūt multotiens	Ti. De offi. vica.	c. ſecundo
Ca.	Ad inſtar prisfamilias	Ti. De procuȓ.	c. primo
Ca.	Pr̄i quoq̄	Ti. De penit. ⁊ re.	c. primo
Ca.	Qm̄ nōnunq̄	Ti. De iudi.	c. primo
Ca.	In cauſis mrīonialib⁹	Ti. De furtis	c. primo
Ca.	Prohibem⁹ etiā	Ti. De cenſibus	c. primo
Ca.	Vt ſingl'a eccliaſtica	Ti. Ne ꝑla. vi. ſu.	c. vnico.
Ca.	Vt oīs cupiditatis	Ti. De off. archid.	c. primo
Ca.	Vt archidiaconi	Ti. De off. archid.	c. primo
§.ibi	Preterea archidiaconis	Ti. De cenſibus	c. vt archid.
Ca.	Ad hec eccliaſtici	Ti. De ſen. excōi.	c. vt archid.
Ca.	Firmiter etiā	Ti. De ſymo.	c. primo
Ca.	Ceterū diſtrictius	Ti. De trāſac.	c. primo
§.ibi	Sed nec aliquem	Ti. De purg. ca.	c. primo
Ca.	Vt clericalis ordis	Ti. De vi. ⁊ ho. cle.	c. primo
§.ibi	Adijcientes vt nec	Ti. De cohi. cle.	c. primo
§.ibi	Itē licet legitima	Ti. De teſta.	c. primo
Ca.	Qr plerīq̄	Ti. De pecu. cle.	c. vnico.
Ca.	Eccleſiarū aūt.	Ti. De re. ec. nō al.	c. primo
Ca.	Vt recti⁹ gerant	Ti. De ſta. regu.	c. primo
Ca.	Ad hec qm̄ ſcḋm	Ti. Eodem	c. tertio.
Ca.	Vt ſcḋm canonicas	Ti. Eodem	c. Vt ſecūdū
Ca.	Preterea ſtatuimus	Ti. De ſymo.	c. preterea.
Ca.	Vt vere videamur	Ti. De loca. ⁊ ꝯdu.	c. primo
Ca.	Vt verſutis	Ti. De ꝯceſ. ꝑben.	c. pmo §. vlti.
Ca.	Qm̄ ꝑ aduocatos	Ti. De poſtu.	c. primo
Ca.	Qr vero nōnunq̄	Ti. De ſta. regu.	c. ſecundo
§.ibi	Monachi ꝑ xviij. annū	Ti. De regu.	c. primo
Ca.	Cū viris religioſis	Ti. De teſta.	c. ſecundo
§.ibi	Itē nec monachus	Ti. Ne cle. vl' mo.	c. primo
Ca.	Qm̄ inter alia.	Ti. De ſta. regu.	c. qm̄ inter.

¶ Conſtitutiones Ricardi archiepiſcopi.

Ca.	Quia quidā	Ti. De temp. ord.	c. qr quidam.
Ca.	Si qui clerici	Ti. De cle. ꝯiug.	c. primo
Ca.	Precipimus	Ti. De cele. miſſ.	c. precipimus
Ca.	Nulli liceat	Ti. De ſymo.	c. vltimo.
Ca.	Cū anima	Ti. De penit. ⁊ re.	c. Cū aīa

¶ Conſtitutiones Edmūdi archiepiſcopi.

Ca.	Nullus rector	Ti. De ꝯſue.	c. ſecūdo
Ca.	Eis q̄ nō de legittimo	Ti. De temp. ord.	c. primo
Ca.	In primis	Ti. Eodem	c. ſecundo
Ca.	Pannī criſmales	Ti. De ſacra vnc.	c. primo
Ca.	Item cōmoneant	Ti. De of. archidi.	c. Itē ꝯmoneāt

Ca.	Magna nobis	Ti. De treug. ⁊ pa.	c. vnico.
Ca.	Inhibemus ne pign⁹	Ti. De pigno.	c. vnico.
Ca.	Qm̄ religionū	Ti. De reli. domi.	c. ſecundo
Ca.	In celebratiōe miſſe	Ti. De cele. miſſ.	c. in celebratiōe
Ca.	Baptiſteriū	Ti. De baptiſmo	c. primo
Ca.	Fontes baptiſmales	Ti. De cuſt. euka.	c. primo
Ca.	Si rector alicu⁹	Ti. De ec. edi.	c. primo
Ca.	Vbi nō eſt ꝯſenſus	Ti. De deſpō. ipu.	c. vnico
Ca.	Sint in q̄libet	Ti. De accuſa.	c. vnico
Ca.	Preterea venalitatē	Ti. De ſymo.	c. ſecūdo
Ca.	Femine cōmoneant	Ti. De his q̄ fil. oc.	c. vnico
Ca.	Si mulier fuerit mortua	Ti. De homici.	c. primo
Ca.	Sacri ꝓuiſione ꝯcilij	Ti. Eodem	c. ſecūdo
Ca.	Monem⁹ rectores	Ti. De exceſ. ꝑla.	c vnico.
Ca.	In ꝯfeſſione habeat	Ti. De penit. ⁊ re.	c. In ꝯfeſſione
Ca.	De penitentia	Ti. Eodem	c. de penitētia.

¶ Conſtitutiones Bonifacii archiepī.

Ca.	Eterne ſanctio voluntatis.	Ti. De penis	c. primo
Ca.	Item ſi aliquo	Ti. De iure pro.	c. ſecūdo
Ca.	Item qr frequenter	Ti. De penis.	c. ſecūdo
Ca.	Preterea ꝯtingit	Ti. De ſen. excō.	c. tertio.
Ca.	Cōtingit etiā aliqn̄.	Ti. De ſo. ꝯpe.	c. primo
Ca.	Statuim⁹ inſup	Ti. De cleſ. vena.	ca. vnico
§.ibi	Ad hec ſi clerici	Ti. De purg. ca.	c. ſecundo
§.ibi	Qđ ſi clerici	Ti. De penis	c. Si aliqui
Ca.	Item cū ſepius	Ti. De ſen. excō.	c. Cū ſepius.
Ca.	Euenit etiā	Ti. De iuſtiu.	c Euenit.
§.ibi	Statuimus q̄ laici	Ti. De penis	c. Euenit.
Ca.	Porro cū ad imunitatē.	Ti. De imu. ecc.	c. primo
Ca.	Vt inuadentib⁹	Ti. Eodem	c. ſecundo
Ca.	Cōtingit etiā	Ti. Eodem	c. tertio
Ca.	Qñq̄ etiā	Ti. De teſta.	c. ſtatutum.
Ca.	Item cū ſacrm̄	Ti. De penit. ⁊ re.	c. Cum ſacrm̄
Ca.	Item ꝯ grauamina	Ti. De cenſibus	c. Item contra
Ca.	Itē ſtatuim⁹ q̄ epi.	Ti. De offi. ordi.	c. ſecūdo.
Ca.	Itē ſtatuim⁹ q̄ quilꝫ	Ti. De penis	c. Itē ſtatuim⁹

¶ Conſtitōnes Johānis peccħā apud Radyng.

Ca.	Audiſtis fratres	Ti. De ꝑben.	c. ſecūdo.
Ca.	Qm̄ malū	Ti. De ſen. excō.	c. Cum malum
§.ibi	Preceptū eſt	Ti. Eodem	c. vltimo
Ca.	Qm̄ in ꝑſenti	Ti. De baptiſmo	c. qđ in ꝯſtōne.
§.ibi	Qđ ſi forte	Ti. De ſacra. ite.	c. qđ in ꝯſtōne.
Ca.	Qr incōtinentie	Ti. De ꝯſtōi.	c. primo
Ca.	Cū ſanctiſſimū	Ti. De cuſt. euka.	c. ſecūdo.
§.ibi	Circūferat aūt	Ti. De rel. ⁊ ve. ſcō.	c. ſecūdo.
Ca.	Cū ſacri criſmatis	Ti. De ſacra vnc.	c. Cū ſacri.
Ca.	Sanctū ⁊ ſalubre	Ti. De cele. miſſ.	c. ſanctū.
§.ibi	Itē cū ſalubriter	Ti. De penit. ⁊ re.	c. Cū ſalubriter.
§.ibi	Clerici pro ſuis	Ti. De purg. ca.	c. tertio.

¶ Conſtitutiones eiuſdem apud Lambhyth.

Ca.	Altiſſim⁹ de terra	Ti. De cele. miſſ.	c. Altiſſimus.
§.ibi	Attendant inſup.	Ti. de ſū. tri. ⁊ fi. ca.	c. Altiſſimus.
§.ibi	Et vt in eccleſia	Ti. De cuſt. euka.	c. Digniſſimū.
Ca.	Sacerdotes inſup.	Ti. De cele. miſſ.	c. ſecūdo
Ca.	Circa ſacrm̄	Ti. de bap. ⁊ ei⁹ ef.	c. ſecūdo
Ca.	Cōfirmatiōis inſup.	Ti. De ſacra vnc.	c. vltimo
Ca.	Cū ſcḋm doctores	Ti. de eo q̄ fur. or. ſu.	c. vnico.
Ca.	Sacrm̄ pnīe	Ti. De penit. ⁊ re.	c. Sacrm̄ pnīe.
Ca.	Sunt ꝑterea	Ti. De priuil.	c. primo
Ca.	Preterea cū iuxta	Ti. De penit. ⁊ re.	c. ꝑterea
Ca.	Licet a ſctis pſibus.	Ti. Eodem	c. Licet a ſctis.
Ca.	Ignorātia ſacerdotū	Ti. de ſū. tri. ⁊ fi. ca.	c. primo.
§.ibi	Itē decē mandatorū	Ti. De of. archidi.	c. primo
§.ibi	Duo aūt decem	Ti. Eodem ⁊ c. c.	§. Duo autem.
§.ibi	Sex aūt mie opa	Ti. Eodem ⁊ c. c.	§. Sex autem.
§.ibi	Septem vo peĉā	Ti. Eodem ⁊ c. c.	§. Septem vero.

§.ibi	Septem vo virtutes	Ti. Eodem ⁊ eo. c.	§. Sptē virtutes
§.ibi	Septē etiā sūt gře sacra	Ti. De sacra. ite.	c. Ignorantia
Ca.	Eidē aūt ꝑtibus	Ti. De offi. archid.	c. eisdem
Ca.	Preterea cū sacro	Ti. De cle. nō resi.	c. tertio.
Ca.	Quidā ruraliū	Ti. De iudi.	c. secūdo.
Ca.	Exhorrenda quotidiā	Ti. De ꝓcur.	c. primo
Ca.	Per ꝓuinciā	Ti. De iure pro.	c. p ꝓuinciā.
Ca.	Vendentes ⁊ emētes	Ti. De loca. ⁊ ꝯdu.	c. secūdo
Ca.	Plures inuenimus	Ti. De reli. domi.	c. primo
Ca.	Tantū inualuit	Ti. De penis.	c. Tātū inualuit
Ca.	Sctimoniales plime	Ti. De sta. regu.	c. sctimoniales.
§.ibi	Itē moniales	Ti. De regu.	c. secūdo
Ca.	Preterea sunt nōnulli.	Ti. De aposta.	c. vnico.
Ca.	Religiosa sinceritas	Ti. De testa.	c. tertio.
Ca.	Quāuis religionis	Ti. De vi. ⁊ ho. cle.	c. secūdo
Ca.	Cū a iure sit inhibitū	Ti. De fil. ꝑsbi.	c. vnico.
Ca.	Ex solito cursu	Ti. De insłōi.	c. tertio.
Ca.	Vt clerici ad audiendū	Ti. De postulā.	c. secūdo
Ca.	Ingratitudinis viciū	Ti. De cele. miss.	c. Sanctū.

¶ Constitutiones Roberti wynchelsee.

Ca.	Vt parrochiani	Ti. De ecc. edifi.	c. secūdo
Ca.	Quia ꝓꝑ diuersas	Ti. De decimis	c. ꝓpter
Ca.	Quia vt audiuimus	Ti. Eodem.	c. Quia vt
Ca.	Pbri stipendiarij	Ti. De cele. miss.	c. pbri.
§.ibi	Itē debēt interesse	Ti. De ma. ⁊ obe.	c. primo
§.ibi	Pbri ꝟo ꝑdicti	Ti. De iuiu.	c. Pbri
§.ibi	Itē nō audiāt	Ti. De penit. ⁊ re.	c. Pbri
Ca.	Quia inter rectores	Ti. De sepult.	c. secūdo.
Ca.	Sancta ecclia	Ti. De decimis	c. Sancta

¶ Constitutiones walteri archiepiscopi.

Ca.	Cū quāta reuerētia	Ti. De seru. i or. fa.	c. vnico.
§.ibi	Prohibemus etiā	Ti. De tēp. ordi.	c. vltimo
§.ibi	Ordinati in hibernia	Ti. De cle. peg.	c. primo
Ca.	Sacerdotes frequenter	Ti. De sacra vnc.	c. secūdo
§.ibi	Caueant igit	Ti. De sac. ite. vel nō.	c. primo.
Ca.	Cū magna reuerētia	Ti. De sacra vnc.	c. Cū magna
§.ibi	Itē doceant	Ti. De sacra. ite.	c. secūdo.
Ca.	Sint ecclesiarū	Ti. De offi. archid.	c. tertio.
§.ibi	Lintheamina	Ti. De cele. mis.	c. Lintheamia.
§.ibi	Verba canonis	Ti. Eodem	c. Eodem.
§.ibi	Nullus sacerdos	Ti. Eodem	c. Eodem.
Ca.	Archidiaconi	Ti. De offi. archid.	c. vltimo.
Ca.	Matrimoniū	Ti. De spōs. ⁊ ma.	c. vnico
Ca.	Sacerdotes in pnia	Ti. De penit.	c. Sacerdos
§.ibi	Firmiter ꝓhibemus	Ti. Eodem	c. Prohibem⁹
§.ibi	Cū sepe	Ti. De penit. ⁊ re.	c. Cū sepe

¶ Constitutiones Symonis Mepham.

Ca.	Aiarum saluti	Ti. De ferijs.	c. primo
Ca.	Ad hec qꝛ inter	Ti. Eodem	c. secūdo.
Ca.	Itē oēs illi	Ti. De iudi.	c. Itē oēs illi.
Ca.	Itē oēs qui.	Ti. De testa.	c. Itē qꝛ locop.
Ca.	Itē qꝛ in cōcilio	Ti. De appell.	c. secūdo.
Ca.	Itē qꝛ quidā	Ti. De decimis	c. primo
Ca.	Itē qꝛ ex ꝯtribus	Ti. De mi. clāde.	c. primo
Ca.	Itē statuimus.	Ti. De ecc. edi.	c. Statuimus.

¶ Constitutiones Johannis Stratford.

Ca.	Supno dei mūere	Ti. De sen. excō.	c. penultimo.
Ca.	Exterior habitus	Ti. De vi. ⁊ ho. cle.	c. exterior
§.ibi	Ad hec quia	Ti. De ꝯsłōi.	c. exterior
Ca.	Licet bone memorie	Ti. De loca. ⁊ ꝯdu.	c. Licet.
Ca.	Errores dānabiles	Ti. De decimis	c. secūdo.
Ca.	Quāꝗ ex solēnitatib⁹	Ti. Eodem	c. quāꝗ.
Ca.	Immoderate temeritati	Ti. Eodem	c. Immoderate
Ca.	Statutū bone memorie	Ti. De testa.	c. statutū.
§.ibi	Ita quotidiam	Ti. Eodem	c. Ita quotidiā
Ca.	Cordis dolore	Ti. De dona.	c. vnico.
Ca.	Ut sepe	Ti. De sepult.	c. primo
Ca.	Humana ꝯcupiscentia	Ti. De clāde. ma.	c. secūdo.
Ca.	Accidit nouitate ꝑuersa	Ti. De imu. eccl.	c. Accidit.
Ca.	Seculi ꝑncipes	Ti. Eodem	c. secli ꝑncipes.
Ca.	Ut diuinis	Ti. Eodem	c. qꝛ diuinis.
Ca.	Frequens ꝑuersorū	Ti. de sch. pol. ⁊ fr.	c. vnico
§.ibi	Si in	Ti. De appel.	c. primo
Ca.	Dieꝝ inualescēs malicia	Ti. De foro ꝯpe.	c. Dierū.
§.ibi	Huius aūt	Ti. De ꝯsłōi.	c. vltimo.

¶ Constitutiones eiusdem extrauagantes

Ca.	Excussio	Ti. De iudi.	c. Excussio.
Ca.	Est pars huiꝰ	Ti. De foro ꝯpe.	c. Excussio.
Ca.	In decimis	Ti. De cle. nō resi.	c. In decimis;
Ca.	Item quia	Ti. De insłōi.	c. Itē qꝛ.
Ca.	Esuriens auaricie	Ti. De ꝯces. ꝑbē.	c. Esuriens.
Ca.	Adeo quotidiā	Ti. De testa.	c. vltimo.
Ca.	Seua ⁊ miserabilis	Ti. De censi.	c. Seua.
Ca.	Quāuis lex nature	Ti. Eodem	c. Quāuis lex nat̄e
Ca.	Item licet	Ti. Eodem	c. Item licet.
Ca.	Cū apparitorū	Ti. Eodem	c. cū apparitoꝝ
Ca.	Quia sit inhonestū	Ti. De cele. miss.	c. qꝛ sit.
Ca.	Licet ꝓchiani	Ti. De ecc. edi.	c. Licet.
Ca.	Item licet	Ti. De purg. ca.	c. Item licet.
Ca.	Quia reus	Ti. De penis.	c. Quia reus.

¶ Constitutio Symonis Langham.

Ca.	Statutū ⁊c.	Ti. De ꝯsue.	c. primo

¶ Constitutiones Symonis Islepe

Ca.	Ex scripturis	Ti. De ferijs	c. tertio.
Ca.	Effrenata	Ti. De cele. miss.	c. penultio.

¶ Constitutiones Symonis Sudbury.

Ca.	Effrenata	Ti. De cele. mis.	c. vltimo.
Ca.	Cōfessiones mulierū	Ti. De penit. ⁊ re.	c. ꝯfessiones.
Ca.	In ꝯfessionibus	Ti. Eodem	c. in ꝯfessionib⁹
Ca.	Cōfessiones ter	Ti. Eodem	c. ꝯfessiōes ter.

¶ Constitutiones Thome Arōdell.

Ca.	Reuerēdissime synodo	Ti. De heresi.	c. primo
Ca.	Item qꝛ turpis	Ti. Eodem	c. secūdo
Ca.	Similiter qꝛ id	Ti. De magris	c. primo
Ca.	Ut insup noua	Ti. Eodem	c. secūdo.
Ca.	Periculosa res	Ti. Eodem	c. ꝑiculosa
Ca.	Preterea cū termis	Ti. Eodem	c. Preterea
Ca.	Nullus quoꝗ	Ti. De heresi.	c. Nullus quoꝗ
Ca.	Statuimus etiā	Ti. De cle. peg.	c. secūdo.
Ca.	Finaliter qꝛ ipsa	Ti. De bsti.	c. Finaliter.

¶ Constitutiones Henrici Chychelee.

Ca.	Ineffabilis	Ti. De ferijs	c. Ineffabilis.
Ca.	Anglicane eccl'e	Ti. Eodem	c. Anglicane.
Ca.	Cū ex eo	Ti. De cle. ꝯiug.	c. secūdo

¶ Finis.

Tabula.

¶ Tabula cõstitutionũ prouincialiũ scdm ordinem librorũ cũ auctorũ nominibus.

¶ Liber primus

¶ De sum. tri. ⁊ fi. catho.

¶ Ignorantia sacerdotũ.	Pecham.
Altissimus.	Idem

¶ De constitutionibus.

Quia incõtinentie	Pecham
Exterior habitus	Stratford.
Huius aũt concilij	Idem

¶ De consuetudine.

Statutũ ⁊ ꝫ.	Langhã.
Nullus rector.	Edmũdus.

¶ De temporibus ordinandorũ

Eos qui.	Edmũdus.
In primis.	Idem.
Quia quidam	Ricardus
Cum quãta	walterus.

¶ De seruti. in ordi. facien.

Cum quãta.	Idem

¶ De sacra vnctione.

Panni crismales.	Edmũdus.
Sacerdotes.	walterus
Cum magna	Idem
Cum sacri crismatis	Pecham
Confirmationis	Idem

¶ De sacramentis iterandis

Sacerdotes.	walterus
Sacrm̃ extreme.	Idem
Qm̃ in ꝯfessiõe.	Pecham
Ignorantia sacerdotũ	Idem.

¶ De filiis presbiterorũ

Cum a iure.	Pecham.

¶ De clericis peregrinis.

Cum quãta.	walterus
Reuerendissime synodo	Brõdell.

¶ De officio archidiaconi.

Ut archidiaconi	Stephanus
Eisdem etiam	Pecham
Sint ecclesiarũ	walterus
Archidiaconi	Idem.

¶ De officio archipbri.

Ignorantia sacerdotũ	Pecham.
Item cõmoneant.	Edmũdus.
Presbiterorum	Oxoñ.j.

¶ De officio vicarii.

Cum hostis.	Idem in codẽ.
Qm̃ autem.	Idem

¶ De officio iudicis ordinarii.

Statuimus.	Oxoñ.j.
Item statuimus.	Bonifacius.

¶ De maio. ⁊ obe.

Presbiteri ⁊ infra.	Robertus.

¶ De treuga ⁊ pace.

Magna nobis.	Edmũdus.

¶ De transactionibus.

Ceterũ districtius.	Stephanus

¶ De postulando

Qm̃ ꝑ aduocatos	Stephanus
Uelocες ad audiendũ.	Pecham.

¶ De procuratoribus

Abhorrenda.	Pecham.

¶ Liber secundus.

¶ De iudiciis.

In causis ⁊ infra.	Oxoñ.j.
Quidã ruraliũ.	Pecham.
Item omnes illi.	Mepham
Excussis ⁊ infra.	Stratford.

¶ De foro competenti

Contingit aliqñ.	Bonifacius.
Circũspecte agatis	Idem
Aliorũ inualescens.	Stratford.
Excussis ⁊ infra.	Idem.

¶ De feriis.

Animarũ saluti.	Mepham.
Ad hec.	Idem.
Ex scripturis.	Islepe.
Ineffabilis ⁊ infra	Chicheley.
Anglicane ecclesie.	Idem

¶ De sequestra. pos. ⁊ fruct.

Frequens peruersorũ.	Stratford.

¶ De presumptionib⁹.

Ne lepra ⁊ infra.	Stephanus

¶ De iureiurando.

Presenti statuto.	Stephanus
Euenit ⁊ infra.	Bonifacius.
Presbiteri stipendiarij	wynchelsee.

¶ De appellationibus.

Frequens peruersorũ	Stratford.
In cõcilio Oxoñ.	Mepham.

¶ Liber tertius.

¶ De vita ⁊ honestate clericoꝝ.

Ut clericalis ordinis	Stephanus
Quãuis religionis	Pecham.
Exterior habitus	Stratford.

¶ De cohabi. cleri. ⁊ mulie.

Ut clericalis ordinis	Stephanus.

¶ De clericis cõiugatis.

Si qui clerici.	Ricardus.
Cum ex eo	Chicheley.

¶ De clericis nõ residentibus.

Statuimus.	Oxoñ.j.
Cum hostis.	Idem in codẽ.
Preterea ⁊ infra.	Pecham.
In decimis.	Stratford.

¶ De p̃bendis ⁊ dignitatibus.

Quia iuxta	Oxoñ.j.
Audistis fratres.	Pecham.

¶ De institutionibus.

Quia iuxta	Stephanus
Cũ ſm aplm	Idem in codẽ.
Ex solito cursu	Pecham
Item qꝫ archidĩ.	Stratford.

¶ De concessione prebende.

Ne lepra ⁊ infra.	Oxoñ.j.
A nostris.	Bonifacius
Esuriens ⁊ auaricie.	Stratford.

¶ De rebus ecclie nõ alienãdis.

Ecclesiarũ	Oxoñ.j.
Ut secũdum.	Idem in codeꝫ.

¶ De locato et coducto.

Ut vere.	Oxoñ.j.
Uendentes.	Pecham.
Licet bone memorie.	Stratford.

¶ De pignoribus.

Inhibemus.	Edmũdus.

¶ De donationibus.

Cordis dolore.	Stratford.

¶ De peculio.

Quia plerĩq.	Stephanus

¶ De testamentis.

Ut clericalis ⁊ infra.	Oxoñ.j.
Cum viris.	Ideꝫ in eodem.
Religiosa sinceritas.	Pecham.
Item qꝫ.	Mepham.
Statutũ bone memorie.	Stratford.
Ita quotidam	Idem.
Adeo quotidam.	Idem.

¶ De sepulturis.

Quia sepe.	Stratford.
Quia inter rectores.	wynchelsee.

¶ De parrochi. ⁊ al. prochi.

Ad instar.	Stephanus
Altissimus.	Pecham.

¶ De decimis.

Ut quidam.	Mepham.
Erroris dãnabilis	Stratford.
Quãꝗ ex soluentibus.	Idem.
Immoderate	Idem
Qm̃ ꝓpter diuersas.	wynchelsee.
Qm̃ vt audiuimus.	Idem
Sancta ecclesia.	Idem.

¶ De regularibus.

Quia vero.	Oxoñ.j.
Sanctimoniales.	Pecham.

¶ De voto ⁊ voti redemptiõe.

Quia iuxta scripturã.	Oxoñ.j.
Precipimus.	Edmũdus.

¶ De statu regularium.

Ut rectius	Oxoñ.j.
Quia nõnunꝗ.	Idem.
Ad hec qm̃.	Idem.
Ut ſm canonicas.	Idem.
Inhibemus.	Idem.
Omnem autem.	Idem
Qm̃ inter alia	Idem.
Sanctimoniales.	Pecham.

¶ De religiosis domibus.

Plures inuenimus	Pecham.
Qm̃ religionũ.	Edmundus.

¶ De iure patronatus.

Cum ſm aplm.	Oxoñ.j.
Si aliquo euincente.	Bonifacius
Per nostram.	Pecham.

¶ De censibus et ꝓcuratiõib⁹.

Ut singula	Oxoñ.j.
Ut archidiaconi.	Idem.
Item ꝫ grauamina.	Bonifacius.
Seua ⁊ miserabilis.	Stratford.
Quãuis lex nature	Idem.
Item licet quis.	Idem.
Cũ apparitorũ.	Idem.

¶ De celebratiõe missaꝝ.

Ad excitandos.	Oxoñ.j.
Sacerdotes.	Pecham.
Sanctũ ⁊ salubre.	Idem.
Altissimus ⁊ infra.	Idem.
Nꝫ sit inhonestũ.	Stratford.
Precipimus.	Ricardus.
In celebratione.	Edmũdus.
Lintheamina.	walterus.
Qbꝫ stipendiarii.	wynchelsee.
Effrenata ⁊ infra.	Islepe.
Effrenata ⁊ inf̃a.	Sudbury

¶ De baptismo et ei⁹ effectu.

Baptisteriũ.	Edmũdus.
Qm̃ in ꝯfessiõe.	Idem.

Tabula.

Circa sacramentū.	Peccham.
¶ De custodia eukaristie.	
Fontes	Edmūdus.
Dignissimū	Peccham
¶ De reliquiis ꝛ venera. sanctoꝝ	
Ad exemplū.	Oxoñ.
Dignissimū.	Peccham.
¶ De ecclesiis edificandis.	
Si rector ecclesie.	Edmūdus.
Ut parrochiani.	wynchelsee
Statuimus.	Mepham.
Licet parrochiani.	Stratford.
¶ De imunitate ecclesiarū.	
Porro ꝛ infra.	Bonifacius
Ut inuadentibus	Idem.
Contingit aliqñ.	Idem.
Accidit nouitate.	Stratford.
Seculi principes.	Idem.
Quia diuinis.	Idem.
Sciatis q̄ cū dudū.	Idem.
¶ Ne clerici vel monachi.	
Cum viris religiosis.	Oxoñ.
Presenti decreto.	Idem.
¶ Liber quartus.	
¶ De sponsalibus.	
Matrimoniū.	walterus
¶ De desponsatione impuberū.	
Ubi nō est consensus	Edmūdus.
¶ De clandestina desponsatiōe.	
Quia ex contractibus	Mepham.
Humana concupiscentia	Stratford.
¶ Liber quintus.	
¶ De accusatiōnib⁹ inq̄si ꝛ denū.	
Sint in quolibet.	Edmūdus
¶ De symonia.	
Firmiter inhibemus.	Oxoñ.
Preterea statuimus.	Idem.
Preterea venalitatem.	Edmūdus.
Nulli liceat.	Idem.
¶ Ne prelati vices suas.	
Ut oīs cupiditatis.	Oxoñ.
¶ De magistris.	
Reuerendissime synodo.	Arūdell.
Quia insuper	Idem.
Periculosa res.	Idem.
Preterea cum.	Idem.
¶ De hereticis.	
Reuerendissime synodo.	Arūdell.
Item q꞉ turpis.	Idem.
Nullus quoq̄.	Idem.
Finaliter quia.	Idem.
¶ De apostatis.	
Preterea sunt nōnulli.	Peccham.
¶ De his qui filios occiderunt	
Femine cōmoneant.	Edmūdus.
¶ De homicidio.	
Si mulier mortua.	Edmūdus.
Sacri prouisione	Idem.
¶ De furtis.	
Prohibemus.	Stephanus
¶ De clerico venatore.	
Statuimus.	Bonifacius.
¶ De eo q̄ furtiue ordines rece.	
Cū secūdum.	Peccham.
¶ De excessibus prelatorū	
Mouemus.	Edmūdus.
¶ De priuilegiis.	
Sacramentū penitentie.	Peccham.
¶ De purgatione canonica	
Ceterū ꝛ infra.	Stephanus
Statuimus ꝛ infra.	Bonifacius
Clerici ꝓ suis criminib⁹	Peccham.
Item licet ꝛ infra.	Stratford.
¶ De penis.	
Eterna sanctio.	Bonifacius
Ad hec ꝛ infra.	Idem.
Si aliqui.	Idem.
Euenit.	Idem.
Item statuimus.	Idem.
Tantū inualuit.	Peccham.
Oīs reus ꝛ infra.	Stratford.
¶ De penitētiis ꝛ remissionib⁹	
Oīs nōnunq̄.	Stephanus.
Cum sacramentū.	Bonifacius
In confessione habeat.	Edmūdus.
De penitentia.	Edmūdus.
Cū anima.	Ricardus.
Pbri stipendiarij.	wynchelsee.
Sacerdos.	walterus
Prohibemus.	Idem.
Cum sepe.	Idem.
Cum salubriter.	Peccham.
Sacrm penitentie.	Idem.
Preterea.	Idem.
Licet a sanctis.	Idem.
Confessiones.	Sudbury.
In ꝯfessionibus.	Idem.
Confessiones ter.	Idem.
¶ De sententia excoīcationis.	
Auctoritate dei patris.	Stephanus
Ut archidiaconi.	Stephanus
Preterea contingit.	Bonifacius
Item ꝫ grauamina.	Idem
Cum sepius.	Idem.
Cū malū ꝛ infra.	Peccham.
Superno dei munere.	Stratford.
Precipimus q̄.	Peccham.
¶ De verborū significatione.	
Quiaq̄ ex soluentibus.	Stratford.

¶ Explicit tabula constitutionū prouincialiū scḋm librorum ordinem.

7 AU 56

¶ Constitutiones	Stephani	xlviij.
	Ricardi	ij.
	Edmūdi	xij.
	Bonifacij	xix.
	Item Peccham apud Radyng	xij.
	Eiusdem apud Lambhyth.	xxxv.
	Roberti wynchelsee	ix.
	walteri	xvj.
	Symonis Mepham	viij.
	Johannis Stratford	xix.
	Constitutiones extrauagantes	xix.
	Symonis Langham	j.
	Symonis Islepe	ij.
	Symonis Sudbury.	iiij.
	Thome Arondell	ix.
	Henrici Chychesey	iij.